

PROCEEDINGS

รายงานสืบเนื่อง

จากการประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2

The 2nd Phayao Graduate Research Conference

11 มิถุนายน 2559

ณ อาคารเรียนรวม(หลังเดิม) มหาวิทยาลัยพะเยา

ISBN : 978-616-7820-38-5

สารจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา

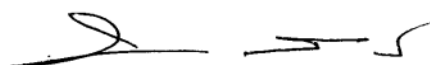

ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ได้มุ่งเน้นให้มหาวิทยาลัยผลิตบัณฑิตระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงในสาขาวิชาต่าง ๆ โดยกระบวนการวิจัยเพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระ รวมทั้งมีความสามารถในการสร้างสรรค์จริยคุณความก้าวหน้าทางวิชาการ เชื่อมโยงและบูรณาการศาสตร์ที่ตนเชี่ยวชาญกับศาสตร์อื่นได้อย่างต่อเนื่อง มีคุณธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ มหาวิทยาลัยพะเยาในฐานะที่เป็นสถาบันอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดโครงการ “ประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2” ขึ้น เพื่อสนับสนุนให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยของนิสิต/นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างนิสิต/นักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการ ตลอดจนเป็นเวทีที่เปิดโอกาสเผยแพร่ผลงานทางวิชาการสู่สาธารณะ และทำให้เกิดการกระตุ้นการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพเพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่นำไปสู่การเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูงต่อไป

ในเอกสารฉบับนี้ได้รับรวบรวมและสรุปรายชื่อผลงานที่ได้เข้าร่วมนำเสนอ ในการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 รวมจำนวนทั้งสิ้น 153 ผลงาน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มการนำเสนอผลงาน ออกเป็น 3 กลุ่มสาขา คือ กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ และกลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีการนำเสนอผลงานในรูปแบบ Oral Presentation ดังนี้

กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	จำนวน	118	ผลงาน
กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ	จำนวน	24	ผลงาน
กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	จำนวน	11	ผลงาน

มหาวิทยาลัยพะเยา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2 นี้ จะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของมหาวิทยาลัยที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา ให้ก้าวไปสู่การเป็นนักวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถระดับสูง เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติต่อไป จึงขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร รวมทั้งผู้มีส่วนสนับสนุนการจัดกิจกรรมครั้งนี้ให้สำเร็จด้วยดี

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.มนทล สงวนเสริมศรี

อธิการบดีมหาวิทยาลัยพะเยา

เกี่ยวกับการประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2

The 2nd Phayao Graduate Research Conference (PGRC 2)

หลักการและเหตุผล

สถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งพัฒนากำลังคน ที่มีความสามารถไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ชุมชน ท้องถิ่น โดยพื้นฐานการวิจัยเป็นศาสตร์ที่มีหลักวิชาและเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรม และ สิ่งประดิษฐ์คิดค้นใหม่ที่เชื่อถือได้ ดังนั้นจึงถือได้ว่าการวิจัยและพัฒนาเป็นตัวจักรสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากร มนุษย์ต่อการสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ของประเทศให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน

มหาวิทยาลัยพะเยาในฐานะเป็นสถาบันอุดมศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว รวมไปถึงเพื่อให้เป็น ตามประกาศเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2548 ของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดโครงการ “ประชุมทางวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2” ขึ้น เพื่อสนับสนุนให้มีการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกิดจากการวิจัยของนิสิต/ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนทั่วประเทศ เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างนิสิต/ นักศึกษา คณาจารย์ และนักวิชาการ ตลอดจนเป็นเวทีที่เปิดโอกาสเผยแพร่ผลงานทาง วิชาการสู่สาธารณะและทำให้เกิดการกระตุ้นการสร้างผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ เพื่อสร้างองค์ความรู้ นวัตกรรมใหม่ ๆ ใน การพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นเวทีทางวิชาการสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิจัยและนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิต/ นักศึกษา จากสถาบันอุดมศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน สู่สาธารณชน
2. เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศการวิจัยและเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผลงานและข้อมูลการวิจัย ระหว่างนิสิต/ นักศึกษา คณาจารย์ สาขาวิชาต่าง ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัย และองค์กรเครือข่าย
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ผู้การวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ ชุมชน สังคมและประเทศต่อไป

กลุ่มเป้าหมาย

1. ผู้เข้าร่วมประชุมและเสนอผลงาน เป็นนิสิต/ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและ เอกชนทั่วประเทศ
2. ผู้เข้าร่วมประชุมโดยไม่นำเสนอผลงาน ได้แก่ นิสิต/ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ระดับบัณฑิตศึกษา คณาจารย์ ผู้บริหาร นักวิชาการ นักวิจัย ผู้สนใจทั่วไป

รูปแบบการประชุม

การนำเสนอผลงานวิจัยภาคบรรยาย (Oral Presentation)

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. นิสิต/ นักศึกษาได้เข้าร่วมประชุมงานเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา และผู้นำเสนอผลงานได้รับประสบการณ์ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาทักษะการนำเสนองานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาสู่สาธารณชน
2. งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาของนิสิต/ นักศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน
3. ได้เสริมสร้างบรรยากาศการวิจัย และเปิดโอกาสการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างนิสิต/ นักศึกษา คณาจารย์ สาขาวิชาต่าง ๆ ระหว่างมหาวิทยาลัย และองค์กรเครือข่ายต่าง ๆ
4. งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาที่มีคุณภาพของนิสิต/ นักศึกษา ได้รับการสนับสนุนให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่ในรูปแบบที่เป็นเอกสารทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ
5. นิสิต/ นักศึกษาได้รับการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนางานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ให้มีคุณภาพสู่การวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ต่อชุมชน สังคมและประเทศต่อไป

กำหนดการ ประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2
 The 2nd Phayao Graduate Research Conference (PGRC 2)
 วันเสาร์ที่ 11 มิถุนายน 2559 ณ อาคารเรียนรวม(หลังเดิม) มหาวิทยาลัยพะเยา

เวลา	กิจกรรม	สถานที่
08.00 น. – 09.30 น.	ลงทะเบียน	ชั้น 2 บริเวณห้อง PKY-1
09.30 น. – 10.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง	
10.00 น. – 12.00 น.	นำเสนอผลงาน	
	- วิทยาลัยการศึกษ	ห้อง C-101 / C-102 / C-103 / C-104 / PKY-2 / PKY-3
	- คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์	ห้อง C-201
	- คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์	ห้อง C-202 / C-203
	- คณะแพทยศาสตร์	ห้อง C-204 / C-301 / C-302
	- คณะศิลปศาสตร์	ห้อง B-102
	- คณะวิศวกรรมศาสตร์	ห้องประชุมคณะวิศวกรรมศาสตร์
12.00 น. – 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน	
13.00 น. – 15.40 น.	นำเสนอผลงาน	
	- วิทยาลัยการศึกษ	ห้อง C-101 / C-102 / C-103 / C-104 / PKY-2 / PKY-3
	- คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์	ห้อง C-202 / C-203
	- คณะแพทยศาสตร์	ห้อง C-204 / C-301 / C-302
	- คณะศิลปศาสตร์	ห้อง B-102
	- คณะวิศวกรรมศาสตร์	ห้องประชุมคณะวิศวกรรมศาสตร์

จำนวนผลงานการนำเสนอ

กลุ่มสาขา	สังกัด	จำนวนผลงาน
วิทยาศาสตร์สุขภาพ	คณะแพทยศาสตร์	24
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	คณะวิศวกรรมศาสตร์	11
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์	6
	คณะศิลปศาสตร์	12
	คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์	18
	วิทยาลัยการศึกษ	82
	รวม	153

สารบัญ

สารจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยพะเยา	ก
เกี่ยวกับการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2	ข
กำหนดการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2	ง
รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา : กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ	
คณะแพทยศาสตร์	
การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มรสหวาน แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพะเยา (Effectiveness of health education program regarding sweet beverages for high school students in Phayao Province) โดย กานต์ ฤดีใจ และรัตนา ทร์พย์บำเรอ.....	2
การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (The factors related to alcohol drinking in people of Ban Toon Sub-District, Muang District, Phayao Province) โดย เสาวลักษณ์ ห้วยลึก และอนุกุล มะโนทน	11
การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง (A study of health village volunteers behavior in preventing dengue hemorrhagic fever, Wangnua District, Lamphang Province) โดย กรรณิการ์ จาริ และบุญลือ นิมนบ้านไร่.....	20
การสัมผัสอนุภาคมลสารและสมรรถภาพปอด แรงงานในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้ บ้านวังวน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ (Particulate matter exposure and lung function among worker in service cooperative of teak wood Wangwon Village, Sungmen District, Phrae Province) โดย ประทวน กวางทอง และสันหวัช ไชยวงศ์.....	31
ความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย (Health literacy of hypertensive patients among Hmong hill tribe in Wiangkaen District, Chiangrai Province) โดย รพีพงษ์ ลิทธิชินแก้ว และทวิวรรณ ชาลีเครือ	41
คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย (The elderly quality of life in Doi Hang Subdistricts, Mueang Chiangrai District, Chiangrai Province) โดย สุนันทา คำบุญเรือง และรุ่ง วงศ์วัฒน์	50
แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาหลวง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ (A guidelines for solid waste management for Naloung community, Song district, Phrae province) โดย โยธิน หนองซิว และประจวบ แหลมหลัก.....	59

ประสิทธิผลของการปฏิบัติสมาธิบำบัด ที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย (Effective of meditation therapy effect blood sugar level among patients with type 2 diabetes in Takao Sub District, Maesuai District, Chiang Rai Province) โดย พัชรียา หลวงไผ่ และ สมคิด จุฬาวัว69

ประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุ การพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลบ้านร่อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง (Effectiveness of accidental falls prevention program at home among the elderly in Ban Rong Subdistrict, Ngao district, Lampang province) โดย อริสา หาญเตชะ และรัตนา ทรัพย์บำเรอ .80

ปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ (The prognosis factors in duty working of public health volunteers at Naphun subdistrict, Wangchin district, Phrae Province) โดย ราชนันท์ จีกัน และประจวบ แผลมหลัก90

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย (Factors relating with people's behavior towards using emergency medical service among people in Wiangchai District, Chiangrai Province) โดย แพรวไพโรรินทร์ จันตะชาติ และอนุกุล มะโนทน 101

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (Factors associated with alcohol drinking behaviors among high school students in Chiangkham District, Phayao Province) โดย สุริยา สะเภาคำ และสมคิด จุฬาวัว..... 111

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา (Factors associated to brushing behavior in parent for children aged 3-5 years, in Sra Tambon health promoting hospital, Chiangmuan District, Phayao Province) โดย วิลาสินี มูลศรี และสมชาย จาดศรี..... 122

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสถานะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย (Factors associated to caries status of students in Bantupphung School, Srisamrong District, Sukhothai Province) โดย เอื้อมพร จุฬาวัว และสมคิด จุฬาวัว..... 132

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน (Factors related dental caries in children under 3 years in Santisuk District, Nan Province) โดย ปริฉัตร ลิ้มปิภาญจนโกวิท และสมชาย จาดศรี..... 142

ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา (Factors Affecting On Dengue Hemorrhagic Fever In Community: Case Study Of Comparison Between The Village With High And Low Incidence Density Rate In Pong District, Phayao Province) โดย อภิรจี เกณฑา และบุญสิ้อ ฉิมบ้านไร่ 152

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน (Factors Related with Medication Taking Behaviors of Patients with Hypertension in Ban Luang District, Nan Province) โดย จารุภา ใหม่ตา และสมคิด จูหว่า..... 163

ผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง (The effects of Boonmee long-stick exercise on sleep quality among elderly in Patan Subdistrict, Maetha District, Lamphang Province) โดย พรชัย ชัยดาพันธ์ และประจวบ แผลมหลัก 173

ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ (Effects of participatory learning program on perception and preventive behaviors of diabetes among type 2 diabetes risk group in Tambon Banborkaew health promotion hospital, Denchai district, Phrae province) โดย คำรณ พงศ์กฤตญา และเทียนทอง ต๊ะแก้ว.....181

พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา (The consumption behavior of weight loss food products among students in University of Phayao) โดย สุภาภรณ์ ใจบุญสืบ และ บุญสืบ นิยมบ้านไร่..... 192

พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภองาว จังหวัดลำปาง (The behavior and satisfaction of clients receiving Thai traditional medicine at Ban Soppon Health Promoting Hospital, Banrongsubdistrict, Ngao district, Lamphang province) โดย สุจิตณณา มณีรัตน์ และทิววรรณ ชาลีเครือ.....202

พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง (Health Behavior of Aging in Tambon Wangnuwa, Wangnuwa District, Lamphang Province) โดย สุปาณี จินาสวัสดิ์ และเทียนทอง ต๊ะแก้ว211

พฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (Health behaviors and nutritional status of Wiangpapao Hospital Personel, Chiangrai Province) โดย นิศาชล ลีมีพิเศษศิลป์ และรุ่ง วงศ์วัฒน์ 224

ลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (The risk behaviors characteristic of stroke patients in Dok Kham Tai district, Phayao province) โดย ปิติพร พิมพ์หอม และ ลัคนหวัช ไชยวงศ์232

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา : กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คณะวิศวกรรมศาสตร์

กรณีศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด จังหวัดเชียงราย (A Case Study of Using 3MU Technique in Fence Construction Project of Earth Contact Co., Ltd., Chiang Rai Province) โดย อธิวัฒน์ เทพหัสติน ณ อยุธยา, สุริยาจตุ ประอ้าย และอภิชาติ บัวกล้า.....242

การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน (Water resources Development for extending service area: Case Study Provincial Waterworks Authority Phan Branch) โดย จุลพงศ์ มะโนเครื่อง และกิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ 253

การศึกษาความคุ้มค่าของธุรกิจไม้แบบให้เช่า: กรณีศึกษาในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ (A Study of the Investments of Shuttering Hire in Mae Ai District, Chiang Mai Province) โดย พลากร สุวรรณรัตน์ และ สุริยาวิฑู ประอ้าย 261

การศึกษาความเป็นไปได้การใช้วัสดุเหลือใช้ในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง: กรณีศึกษา ตำบลป่าจั่ว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย (Feasibility study of using recycled materials in riverbank protection: Case Study Pa Ngio Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiangrai Province) โดย นิคม กันทะวงศ์, สุริยาวิฑู ประอ้าย และ อภิชาติ บั๊กกล้า 270

การศึกษาความเหมาะสมในการขยายเขตพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา ระบบประปาหมู่บ้าน บ้านทุ่งใหม่ ตำบลลวง อำเภอบัว จังหวัดน่าน (Feasibility Study of Extending Service Area Case Study: Village Water Supply System Ban TungMai, Tambon Aun, Pue District, Nan Province) โดย รุ่งอรุณ อุปจักร์ และกิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์..... 277

การศึกษาความเหมาะสมในการขยายพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน (Feasibility Study of Extending Service Area Case Study: Provincial Waterworks Authority Phan Branch) โดย กอพัฒน์ สมเกตู และ กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ 286

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหานอนคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัย: กรณีศึกษา เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย (Remedies of damaged rigid pavements due to a flood: case study of Siritwiangchai Municipality, Chiangrai Province) โดย จิรัชูท กันทาสุวรรณ และณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุภาพ 297

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วง ในจังหวัดเชียงราย (A Study of Decision Making Factors for Choosing the Sub-contractors in Chiang Rai Province) โดย กนกวรรณ บุญล้อม และณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุภาพ 307

การศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย (The study of accidental problem in construction practice Case Study Project in Chiang Rai) โดย รามิล ราชคมน์ และปริดา ไชยมหาวัน 316

การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้าง ในเขตจังหวัดเชียงราย (The Study of Building Permission Problems in Chiang Rai Province) โดย จาณูพัฒน์ ลาวตุ้ม และปริดา ไชยมหาวัน..... 329

ปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้าง ตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน (Construction Management Problems of Specific Grant Projects of Local Administrative Organization in Nan province) โดย ธวัชชัย สกุลแก้ว และสมบุรณ์ เชิญฉิน 344

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์

การจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านปาง อำเภอมืองพะเยาจังหวัดพะเยา (Solid Waste Management in the Bansang Municipality. Muang District, Phayao Province) โดย กรทักษ์ อินแถลง และ รัชตะ พันธุ์แสง 355

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา (People Participation in Community Garbage Management in Oil Sub – District , Pong District , Phayao) โดย อนรรักษ์ โปร่งสุญา และรัชศักดิ์ เกียรติบุตร 364

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอมืองพะเยา จังหวัดพะเยา (Guidelines Enhance Efficiency in Elderly Care Operation Of Muang Phayao Municipal, Muang Phayao District, Phayao Province) โดย พัชรา สมเครือ และวีระ เลิศสมพร.....376

บทบาทและสถานภาพของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ศึกษากรณี บ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอน้ำหนาว จังหวัดน่าน (Role and Status of community leaders in forest conservation: A case study of Ban numpak, Tanchum sub–district, Thawangpha district, Nan Province) โดย ศฤงคาร กันทะวัง และพงษ์สนธิคุณมณะลา..... 386

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน คดีอาญาของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง (The Efficiency on the Duties of the Criminal case Investigation Police Office in Wangnuea Police station Lampang Province) โดย มนต์วัฒน์ พูลสวัสดิ์ และพงษ์สนธิ คุณมณะลา 399

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือจังหวัดลำปาง (Factors Affecting the Debt burden of the Police officers in the Wangnuea Police Station, Lampang Province) โดย บุญเรือง อุปทอง และอรรณสิทธิ์ เมืองอินทร์.....411

คณะศิลปศาสตร์

การใช้ວິຈນภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา (The Use of Nonverbal Language through Social Network Online of the Undergraduate Student in Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus) โดย ประดับพันธุ์ คำมา และจารุวรรณ เบญจาทิกุล422

การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอน สู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา (The preparation of English Teachers Teaching Skills for ASEAN Communities at Secondary Educational Level in Phayao Province) โดย จิราภัด คำมี และจิตติมา กาวิระ433

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ (Developing English Writing Skill by Using Writing Practice Exercises for Muttayom Suksa 2 Students of Bansra School) โดย ศศิณา ชุ่มเมือง และสนธิ ยืนศักดิ์.....448

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม (The Development of English Comprehension by Using Skill-Based Practice Training Module for Matthayomsuksa 1 Students Chiangkhamwitthayakhom School) โดย สิริกร สิริสุข เพิ่มพูน และเพ็ญภา คล้ายสิงห์โต.....463

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (A Study of Influential Factors on Teaching Phonics of Primary English Teacher in Phayao Primary Education Service Area Office 1) โดย เฉลิมขวัญ บุญเจริญ และสุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล..... 474

ความสามารถและปัญหาในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา (Ability and Problems in Reading and Writing Thai words of Students in Bannabua School, Tambon Sra, Chiang Muan district, Phayao Province) โดย วัชรินทร์ สุภากาวิ และจารุวรรณ เบญจาทิกุล..... 483

พิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลห้วยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (The Ritual of Spirit Worship of Tai Lue in Yuan, Chiangkham District, Phayao Province) โดย ประภาวดี ปันมี และเปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์.....492

ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา (The Wisdom of Tai Lue's recipes at Chiang Kham District Phayao Province) โดย รุ่งรัตน์ พลนรัตน์ และเปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์..... 502

วิเคราะห์สัญลักษณ์ในพิธีแต่งงานชาวกระเหรี่ยง บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้างจังหวัดลำพูน (An Analysis of the Symbols Used in Karen's Wedding Ceremony at Ban Huayping in Thunghuachang District, Lamphun Province) โดย ณัฐฐิดา ปูเงิน และเปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์..... 510

โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทละครนอกพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (Figurative rhetoric style in Lakom Nok, authored by King Buddhaloetlanapalai) โดย วีรยุทธ ปัญญา และเปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์..... 519

อัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา (Language Identity of Funeral Abhidhamma Chanting In Bandonginta, Amphoe Maechai, Phayao Province) โดย พระณัฐวุฒิสุธรรม และจารุวรรณ เบญจาทิกุล..... 529

Development of Communication Skills of Grade 2 Students through Animation Cartoon Clips โดย ชญาณิดา ธรรมยศ, คมกฤษ ตาชม และสนธิ ยืนศักดิ์..... 538

คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์

- การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอองาว จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน**
(Management Development for Achieving Sustainability of The Banhang Community Fund, Nago District, Lamphang Province) **โดย** ปิยวัลย์ กลิ่นทอง และบังอร สวัสดิ์สีสุข 547
- การพัฒนาประสิทธิภาพของการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา** (Development of job performance of Division of General Affairs, University of Phayao) **โดย** รัตนา ชัดดี และบังอร สวัสดิ์สีสุข 558
- ความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด** (The expectations of employees towards the management of group company Isuzu Lamphang Limited) **โดย** ดำรงเกียรติ ชวีญูใจ และบังอร สวัสดิ์สีสุข..... 568
- ความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา** (A FEASIBILITY STUDY OF INVESTMENT ON DOG-BREEDING FARM IN MUANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE) **โดย** บุษบากร สมหวังศิริ และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง 583
- ความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย** (Readiness of 3 Stars Hotel in Chiang-rai District, Chiang-rai Province by Applying Five Forces Model) **โดย** ภักวาลัญญู โล่ห์วีระเดช และปิยะพงษ์ แสงแก้ว..... 595
- ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย** (Relation of motivation and Working Behavior of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Officers in Muang District, Chiang Rai Province) **โดย** ลลิตริดา อินทฤทธิ์ และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง 605
- คุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย** (Service quality of provincial waterworks authority in Phan district, Chiang Rai province) **โดย** ชีระพล คำไต้ และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง..... 616
- แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา** (IMPROVING THE EFFICIENCY OF SERVICE OF AUTHORIZED PAYMENT PROVIDERS OF THE SERVICE SOCIAL SECURITY OFFICE PHAYAO PROVINCE) **โดย** พรรัมภา บุญนาค และบังอร สวัสดิ์สีสุข...624
- ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย** (Marketing Factors Affecting the Selection of Loan Services of Kasikorn Bank in Chiang Rai Province) **โดย** ลลิตริดา บุญชม และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง 634
- ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระสินเชื่อประชาชนสุขใจธนาคารออมสิน สาขาพะเยา** (Factors Determining NPL of Delight People Loan Project, The Case Study of Government Savings Bank, Phayao Branch) **โดย** จุฑาลักษณ์ ชัยชนะ และปิยะพงษ์ แสงแก้ว..... 647

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา
จังหวัดพะเยา (Factors determining the Demand of GSB Special Saving Lottery: The Case Study of University of
Phayao Branch) โดย นิชา วรรัตนกุล และปิยะพงษ์ แสงแก้ว654

ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัด
เชียงราย (Factors affecting morale in the work of the staff of the Provincial Waterworks Authority In Chiang Rai)
โดย สราวุธ คำพฤกษ์ และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง 663

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) (Factors
Affecting Organizational Commitment of Employee: A Case Study of SINGHAPARK CHIANGRAI CO.,LTD) โดย
ประพันธ์ ภูณาวงศ์ และสุจิตรา วสุวัต.....674

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอก
คำใต้ จังหวัดพะเยา (Factor Determining Satisfaction of People in Dokkhamtai Municipality, Muang, Phayao)
โดย ปวีณา ศรีชัย และปิยะพงษ์ แสงแก้ว..... 688

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคาร
ออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา (Customer Satisfaction on GSB Mobile Financial Services–The Case the
Case Study of GSB Phayao Branch) โดย ปรียานุช กัณดา และปิยะพงษ์ แสงแก้ว..... 699

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในจังหวัดพะเยา (MARKETING MIX OF DOG
DISTRIBUTION BUSINESS IN PHAYAO PROVINCE) โดย เกียรติคุณ บัวคำ และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง 710

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า
เชียงราย (Marketing Mix Factors Affecting Tenants’ Choices in Sales Promotion Areas in Central Plaza Chiang
Rai) โดย กาญจนา ทาจี และบุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง..... 722

ลักษณะความสัมพันธ์และความพึงพอใจของประชาชนต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายของเทศบาล
ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (The Relationship Quality and Satisfaction of People toward Policies
Implemented by Maeka Sub–district Municipality) โดย กุลธิดา ภาชนะ และปิยะพงษ์ แสงแก้ว 732

วิทยาลัยการศึกษา

การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาส
ทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (THE
KNOWLEDGE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PERSONNEL MEASURES TO QUALITY CLASSROOM OF
EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS IN PONG DISTRICT, UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2) โดย เปรมหทัย ไชยวุฒิ และสุนทร คล้ายอ่ำ..... 742

- การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 (PROJEC MANAGEMENT OF DISTANCE LEARNING VIS SATELLITE OF SMALL PRIMARY SCHOOL UNDER THE CHIANGRAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1) โดย รชวิศว์ บุญธรรม และเจ็ดหล้ม สุนทรวิภาต753
- การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย (Administration in Accordance Wint good governance of San-sai sub district municipality , Chiang Rai Province) โดย พัชรินทร์ กาบุญคำ และนันทิมา นาคาพงศ์765
- การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (THE MANAGEMENT OF CONFLICTS IN THE OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36 CHIANG RAI) โดย ถิรฤดี สุตาลังกา และโสภา อำนวยรัตน์ 776
- การบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา (THE ADMINISTRATION BASED ON THE OPERATING CRITERION OF CHILDREN DEVELOPMENT CENTER OF THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN MAECHAI DISTRICK, PHAYAO PROVINCE) โดย ลลนา มาศ สมนวรรณ และโสภา อำนวยรัตน์ 789
- การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 (The Inclusive Educational Administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4) โดย พิชิตรา เหมะธูรินทร์ และเจ็ดหล้ม สุนทรวิภาต..... 803
- การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (The Educational Administration following the framework for 21st century Educational Reform under Schools in the Third Thai Development Education Network in Maefahluang district, Chiangrai) โดย สายน้ำผึ้ง ใจวงศ์เป็ง และน้ำฝน กันมา 816
- การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (The School Curriculum Administration of World – class standard school under The Secondary Educational Services Area office 36) โดย ชฎาพร ขนทอง และน้ำฝน กันมา 826
- การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย 3 (A comparison of the academic affairs administration of the schools in Pa Tueng educational development network of Chiang Rai primary education service area 3) โดย นิติพัฒน์ เจริญเมธี และนันทิมา นาคาพงศ์..... 838

- การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (The Participation Of Community In Educational Management Of Educational Development Network In Measalong Nai. Mea Fah Luang District, Chiang Rai Provice) โดย ทวิช บัวแพง และ นันทิมา นาคาพงศ์..... 848
- การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อนอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (Involvement of People in the Operation of the Child Development Center of BantoonSub-district Administrative Organization ,Muang District, Phayao Province) โดย พวงพกา ยาศี และสุนทร คล้ายอ่ำ 855
- การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (The participation of parents toward education management of childhood development center in Maepuem municipality, Muang district, phayao province) โดย ศิริลักษณ์ พรหมเสน และสุนทร คล้ายอ่ำ 868
- การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย (Perception of the Transferring in Educational Institutions towards Siriwiangchai Municipality Wiangchai District Chiangrai Province) โดย สนธยา ชูวะคำ และเจิดหล้า สุนทรวิภาต881
- การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (A Student of the System of Caring Management in Measalongnai Education Network, Chiang Rai Education Service Area Office 3) โดย จีรศักดิ์ ฤาแหล่ง และนันทิมา นาคาพงศ์..... 892
- การศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา (A STUDY OF FACTORS EFFECTING ON DECISION TO STUDY THE VOCATIONAL EDUCATION UNDER PUBLIC SCHOOLS FOR HIGHER EDUCATION IN PHAYAO PROVINCE) โดย คักดีดา ลิ้มเสมอ และน้ำฝน กันมา.....904
- การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 (Comparision the Change Management of Social Network of the Doi Tung School Group within the Chiang Rai Educational Service Area 3) โดย นพดล ไข่กา และนันทิมา นาคาพงศ์ 913
- การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน (A Comparative Study on Management of Child Development Centers of LocalAdministrative Organizations in Phan District, Chiang Rai) โดย จันทรเทพ บัวอินทร์ และนันทิมา นาคาพงศ์922
- การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (A Comparative Study of School Management following the Project of the Buddhist Way of Primary Educational Schools in Doi Luang District under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3) โดย ยุกภาพร สาคุณ และนันทิมา นาคาพงศ์..... 932

การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย (The Study Compared the Expectations of the people towards Education Schools, local governments in Phan district of Chiang Rai) โดย พิเชิต สถานเดิม และนันทิมา นาคาพงศ์.....944

การศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย (Comparison Study the Formative Leadership of Master’s Students of Education Administration in University of Prayao, Chiang Rai Campus) โดย สุริยีน หยกถาวรวงศ์ และนันทิมา นาคาพงศ์..... 952

การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพตามทฤษฎีของครูกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย (The Study leadership of school administrative toward Efficiency Behavior In the views of teacher Community network Doiluang ChiangRai Province) โดย อรรพรรณ เมฆทวีป และเจิดหล้า สุนทรวิภาต..... 965

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (STUDYING ACADEMIC LEADERSHIP AND LEADERSHIP AND LEADERSHIP AND LEADERSHIP DEVELOPMENT OF THE SCHOOL’S ADMINISTRATOR OF THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35) โดย นิกรมล ญาวิลาศ และธิดาวลัยย์ อุ่นกอง.....975

การศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (The study of the teachers’ conditions and expectations on the change management of schools under The Secondary Educational Services Area office 36) โดย สุทธิพร ตั้งบริบูรณ์ชัย และธิดาวลัยย์ อุ่นกอง..... 990

การศึกษาสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม (A Study of Organizational Health of Samakkhivittayakhom School) โดย ณัฐกิตต์ แก้วมหาคุณ และเจิดหล้า สุนทรวิภาต 1004

การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 (A Study of Performance Competency of Teachers in Mae Sai District, Under Chiang Rai Primary Education Service Area 3) โดย เจษฎาภา มาศ ไชยยา และนันทิมา นาคาพงศ์ 1016

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำต๋อนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (Staffs’ opinions for the Health Promotional School Operation in The second municipality school of Phayao Maung district, Phayao province) โดย อำนวยพร วงศ์ไชย และสุนทร คล้ายอ่ำ .1026

ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (Student’s Opinions towards care systems help the students in the secondary educational sites Subclass 4 Chiangrai Secondary Educational Service Area Office 36) โดย ชาญเดช ต้นสอน และเจิดหล้า สุนทรวิภาต..... 1040

ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (The relation of Result-based Budgeting Management and Effectiveness of Academic Administration of The secondary school in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36) โดย จิตรวี ชี้อัสต์ย์ และน้ำฝน กันมา 1049

ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (The Correlation of Transformational Leadership of School Administrators with Organizational Culture of Secondary School Maesai District Chiangrai Province) โดย แมน ดนญ และสันติ บูรณะชาติ 1063

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดพะเยา (THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ADMINISTRATION BASED ON THAILAND QUALITY AWARD AND STUDENT CHARACTERISTICS OF WORLD – CLASS STANDARD SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 36, PHAYAO PROVINCE) โดย สิทธิชัย หวลอารมณ และน้ำฝน กันมา 1073

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 (CORRELATION BETWEEN SOME FACTORS AFFECTING TO ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL UNDER THE CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4) โดย ฌกุล บุญสมภาพ และเจ็ดห่ล่า สุนทรวิภาต 1088

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย (The relationship between Transformational Leadership of the School Administrators and Effectiveness of Schools in Chiangrai Municipality) โดย กริช เตชะธีรกุล และธิดาวัลย์ อุ๋นกอง 1097

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 (THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND HEALTH ORGANIZATION UNDER THE OFFICE OF CHIANGMAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1) โดย สายอรุณ กิตติยะ และธิดาวัลย์ อุ๋นกอง 1108

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย (The relationship between Strategic Leadership of School Administrators to School Administration under the Chiangrai Municipality School) โดย ธัญธิชา อินทะจักษ์ร์ และเจ็ดห่ล่า สุนทรวิภาต 1121

คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง (THE QUALIFICATION OF EDUCATIONAL ADMINISTRATOR FOR THE EDUCATIONAL DEVELOPMENT ATTEND ASEAN COMMUNITY OF EDUCATIONAL SECONDARY SCHOOLS IN PHRAYAWANG GROUP UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35) โดย เหมือนฝัน จันทรักษา และสุนทร คล้ายอ้า 1134

- คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) (THE CHARACTERISTICS FOR ASEAN COMMUNITY PREPARATION OF TEACHERS IN WANGNUEA WITTAYA SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35 (LAMPANG-LAMPHUN)) โดย รณชัย แก้วในชุมภูทอง และสุนทร คล้ายอ่ำ.....1149
- คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (The Characteristics of The Professional School Administrators Of Chiangkham Education Opportunity Expansion School Group 1 under Phayao Primary Education Service Area Office 2) โดย วรณิณี แสงทอง และโสภา อำนวนรัตน์ 1163
- บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย (The participation of parents in Management School of Education DonSila PhaNgam Wittayakhom Chiang Rai province) โดย ปนัดดา ปานบุตร และเจ็ดหล้า สุนทรวิภาต.....1175
- บทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (The role of the executive to improve/develop the quality of Education of the child development center. Under The Local Government Chiang Khong, Chiang Rai) โดย จิตติชญาน์ ธาแก้ว และนันทิมา นาคาพงศ์1184
- บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 (THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON THE PROMOTION OF THE 21ST CENTURY SUPPORT SYSTEM IN THE 2ND SUB GROUP, SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36) โดย ศุภวัจน์ พรหมตัน และนันทิมา นาคาพงษ์1197
- ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย (The success factors on the Royal awarded winning school for the secondary school in Chiang Rai province) โดย เศรษฐกิจ บุญเกิด และน้ำฝน กันมา 1211
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย (The Motivation Factors that Affect to The Teachers' Performances in Chiangrai Municipality) โดย พัชรี เลิศวิริยะสกุลชัย และธิดาวลัย อุ้นกอง 1226
- ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (FACTORS AFFECTING ORGANIZATIONAL HEALTH IN SCHOOLS UNDER THE PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1) โดย สนวนันท์ ชัยวร และน้ำฝน กันมา 1240
- ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 (Transformational Leadership of school administrators in the Internal Quality Assurance in School under Phayao Primary Educational Service Area Office 1) โดย ชนธัญ ตีบเมืองมา และนันทิมา นาคาพงศ์..... 1254

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูกลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (Transformational leadership of school administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary educational service area office 36) โดย ณัฐพงษ์ เชื้อสะอาด และโสภา อำนวยรัตน์..... 1263

ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 (Transactional Leadership Toward The Educational Management in 21st century for Administrator of Secondary education service area 36 sub group 2) โดย วรากร ปัญญาคำ และ นันทิมา นาคาพงศ์..... 1276

ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (Educational leadership of the school administrators in the 21st century, the fourth subgroup of Secondary Educational Service Area Office, Area 36) โดย พิมพ์พิชญ์ สิริปัญญาแสง และโสภา อำนวยรัตน์..... 1283

ภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruy District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2) โดย กาญจนา แลใจ และสันติ บุรณะชาติ 1295

ศึกษารเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (Studying of the preparation for the Career Skill Curriculum Administration under Schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai) โดย รพีพรรณ หลวงแก้ว และน้ำฝน กัณมา..... 1309

สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (THE STATE OF THE ADMINISTRATION OF INCLUSIVE EDUCATION UNDER SEAT FRAMEWORK OF THE SCHOOL IN WIANGPAPAO DISTRICT CHAINGRAI PROVINCE CHAINGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE) โดย นิ่มนุช ผ่องใส และสันติ บุรณะชาติ 1322

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (Implementation Of internal quality assurance of educational personel Primary Schools in Phusang District, under Phayao Primary Educational Service Area Office 2) โดย สุพรรณิการ์ ไชยะ และสุนทร คัล้ายอ้า..... 1331

สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (The Condition of Knowledge management in the secondary school of Maesai District Chiangrai Province) โดย ชลลดา ยิ่งยี่นเจริญสุข และสันติ บุรณะชาติ..... 1344

- สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา (THE OPERATING CONDITIONS INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF CHILD DEVELOPMENT CENTER AT DOKKHAMTAI DISTRICT PHAYAO PROVINCE) โดย สายฝน ใฝ่ฟ้า และสันติ บุรณะชาติ 1354
- สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในอำเภอแม่ฮวย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (THE CONDITIONAL PERFORMANCE OF HEALTH PROMOTING SCHOOLS IN MAEAI DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE UNDER CHIANGMAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3) โดย ปริศนา มะโนการ และสันติ บุรณะชาติ..... 1367
- สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (STUDY OPERATION AND GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF CHILD DEVELOPMENT CENTER BY THE CHILD DEVELOPMENT CENTER IN DOKKHAMTAI DISTRICT, PHAYAO PROVINCE) โดย อภิญา คำวังสีบ และน้ำฝน กันมา 1381
- สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย (The state of instructional Montessori approach of Kindergarten in Chiangrai) โดย สุจิตราภรณ์ ชุ่มวงศ์ และธิดาวัลย์ อุ๋นกอง..... 1394
- สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย (The State of student development Activities in Nakorn Chiang Rai Municipality Schools) โดย อุดมทรัพย์ อัยรา และธิดาวัลย์ อุ๋นกอง 1404
- สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (A STUDY OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL IN PUSANG GROUP UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL AREA OFFICE 2) โดย พัชรา สมควร และน้ำฝน กันมา 1412
- สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (STATE OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL NETWORK OF SANSALIE SUB-DISTRICT, WIANG PA PAO DISTRICT, CHIANG RAI UNDER CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) โดย วันวิสา ศรีสองเมือง และน้ำฝน กันมา..... 1426
- สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (The condition of academic administration of the school by the project development in teaching of secondary teacher bin Chiangrai Subdivision 4 under the Secondary Education Service Area office 36) โดย อัชฎาพงศ์ เวียงสี และโสภา อำนวยรัตน์ 1441

- สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (THE ACADEMIC ADMINISTRATION IN
STUDENT-CENTERED LEARNING, MAE-SARUAY DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE, CHIANGRAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2) โดย สุภาวดี กาจะลาภี และสันติ บุรณะชาติ..... 1455
- สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร
เชียงราย (Study of Academic Managing for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai
Municipality) โดย เอกภพ เชื้อหอม และธิดาวลัยย์ ชุ่มทอง..... 1466
- สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (THE CONDITIONS OF
INFORMATION MANAGEMENT FOR INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF EDUCATION SCHOOL UNDER
CHIANGRAI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2) โดย โยธิน ปงสนิทธิ์ และสันติ บุรณะชาติ..... 1477
- สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท(SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 (The state management of Leading School on Incurive Education in
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2) โดย จรรยา แก้วกุลา และสันติ บุรณะชาติ 1489
- สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์
ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย (The Operating Condition of Curriculum Management of Maesaiprasitsart School in
Preparation for Entering ASEAN Community, Chiangrai Province) โดย สุริยพงษ์ กันทร และเจิดหล้า สุนทรวิภาต
..... 1503
- สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2 (The state with Work-Performant of Assistant Teachers in Basic Education Institutions under the
Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2) โดย สิทธิโชค แซ่พราน และสันติ บุรณะชาติ 1513
- สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (The performance of teaching
personnels' duties of the Child Development Center under the Local Government Organizations in Dokhumtai
district, Phayao) โดย พัชรี ฝันถึงภูมิ และสุนทร คล้ายอ่ำ 1524
- สภาพการพัฒนาครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2 (A teacher in the school network Suai district. Primary Educational Service Area Office 2 Rai
area) โดย ไพทยา อุปติมา และโสภา อำนวยรัตน์ 1538
- สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อย
ที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (State of School as Learning Organization in 21th
Century of Secondary School Group 3 under the Secondary Educational Service Area Office 36) โดย เกตนัสสิรี
จันทพิมพ์ และโสภา อำนวยรัตน์ 1552

สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย (The Current Conditions and Requirements to Develop Learning technology of School in Chiang Rai Municipality) โดย จุรารัฐ ป้อคำ และธิดาวลัยย์ อุ๋นกอง 1566

สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา (THE CURRENT CONDITIONS AND THE GUIDELINES OF SCHOOL ADMINISTRATION DEVELOPMANT IN THE OPINIONS OF PHAYAO MUNICIPAL TEACHER,PHAYAO PROVINCE) โดย รัชนิวรรณ มั่นคง และโสภา อำนวนยรัตน์ 1579

สภาพและข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (State and suggestions on team work for the teachers under Secondary education services area 36, the 3rd subgroup) โดย ลดาวัลย์ คำปวน และธิดาวลัยย์ อุ๋นกอง 1590

สภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (Good governance in the management of school administrators according to the attitude of teachers Maesaiprasitsart school in education service area office 36) โดย สุเมธิ ไชยวงศ์ และเจ็ดหล้า สุนทรวิภาต 1602

สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (Conditions and Guideline for Learning Process Management Development of the Secondary School Group Three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Province) โดย ญัฐญา ศรีรินยา และน้ำฝน กันมา 1616

สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (CONDITIONS AND DEVELOPMENT GUIDELINES FOR LAB SCHOOLS ADMINISTRATIONS IN SECONDARY EDUCATIONAL SEVICE ARAE OFFICE 36, CHIANG RAI PROVINCE) โดย ธิดารัตน์ คุณธนะ และโสภา อำนวนยรัตน์ 1631

สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (Studying of the Condition and Developed Guidelines for the Internal Supervision System under Schools in Mae Suay district, Chiangrai Educational Services Area Office 2) โดย เมธาสีทิธิ จักรสุวรรณ และน้ำฝน กันมา 1645

สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหาร ในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (State and Guildeline on the Information System Promotion to Support the Decision in School Administrator’s Management(Group4) Secondary Educational Service Area Office 36) โดย พิบูลย์ แสงทอง และโสภา อำนวนยรัตน์ 1654

สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 (Condition and Problems of Education
 Management of good governance for School administrators in Wiang Pa Pao District, Chiangrai Primary
 Educational Service Area Office 2) โดย กชกร อนุจรพันธ์ และโสภา อำนวนรัตน์.....1666

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือผู้พิการสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 (Competency of Educational Administration on strandard occupation in The
 teachers Council of Thailand the Huaychompu group the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 1)
 โดย จารุณี ภูรีโรจน์ และเจิดหรรษา สุนทรวิภาต1680

สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย (Organization Health of Secondary
 School in Maesai District Chiangrai Province) โดย อัญชัชฐา ตนภู และสันติ บุรณะชาติ.....1692

การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอ
 แม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (Student Affairs Administration of Educational Opportunity Expansion Schools in
 Education Development Network Group, Thirdthai, Maefahluang District, Chiang Rai Province) โดย นภัทร
 จันทิมา และน้ำฝน กันมา 1706

ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (FACTORS OF EDUCATION QUALITY IN SECONDARY SCHOOL
 SECOND SUBGROUP UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36 CHIANG RAI
 PROVINCE) โดย ชัยสิทธิ์ จันตาโลก และสุนทร คล้ายอ่ำ 1720

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการ 1734

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา
กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพ

การศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มรสหวาน แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพะเยา

Effectiveness of health education program regarding sweet beverages for high school students in Phayao Province

กานต์ ฤดีใจ^{1*} และ รัตนา ทรัพย์บำเรอ²

Karn Rudeejai^{1*} and Ratana Sapbamrer²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นครั้งนี้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 188 คน โรงเรียนพากกวีานวิทยาคม จำนวน 103 คน และโรงเรียนดงเจนวิทยาคม จำนวน 85 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง โดยกำหนดให้โรงเรียนพากกวีานวิทยาคม เป็นกลุ่มศึกษา ในส่วนโรงเรียน ดงเจนวิทยาคม เป็นกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม เนื้อหาในแบบสอบถามประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องดื่มรสหวาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติ Paired sample t-test และ Independent sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรม ก่อนได้รับโปรแกรมสุขศึกษาระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ($t = 0.984, P = 0.362$ สำหรับความรู้ $t = 2.665, P = 0.080$ สำหรับทักษะคิด และ $t = 0.999, P = 0.319$ สำหรับพฤติกรรม) หลังการให้โปรแกรม พบว่า กลุ่มศึกษามีค่าเฉลี่ยความรู้หลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญ ($t = -12.679, P < 0.001$) ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยความรู้หลังการเข้าร่วมโปรแกรมและก่อนเข้าร่วมโปรแกรมไม่แตกต่างกัน ($t = -1.632, P = 0.100$) ค่าเฉลี่ยทักษะคิดของกลุ่มศึกษาหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญ ($t = 4.330, P < 0.001$) ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยทักษะคิดหลังการเข้าร่วมโปรแกรมและก่อนเข้าร่วมโปรแกรมแตกต่างกัน ($t = 3.129, P = 0.020$) ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมหลังการเข้าร่วมโปรแกรมและก่อนเข้าร่วมโปรแกรมในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน ($t = 0.746, P = 0.457$ สำหรับกลุ่มศึกษา $t = 0.122, P = 0.903$ สำหรับกลุ่มควบคุม)

คำสำคัญ: โปรแกรมสุขศึกษา เครื่องดื่มรสหวาน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : karncheez@gmail.com

Abstract

The quasi-experimental research was to study the effectiveness of health education program regarding sweet beverage for high school students in Fakkwan Wittayakom School, Phayao Province. The population of the study was one hundred eighty eight high school students from Fakkwan Wittayakom School, and Dongjane Wittayakom School. Purposive sampling was used. One hundred and three students from Fakkwan Wittayakom School were study group and eighty five students from Dongjane Wittayakom School were control group. Questionnaire was used for data collection. The contents of questionnaire were consisted of Personal data, knowledge, attitude and behavior regarding sweet beverages. Statistics analysis, which are paired t – test and independent sample t – test.

The results were found that the mean knowledge, attitude and behavior of pre-test between the study group and the control group were not different ($t = 0.984$, $P = 0.362$ for knowledge, $t = 2.665$, $P = 0.080$ for attitude, and $t = 0.999$, $P = 0.319$ for behavior). After getting the program, the mean knowledge of post-test was significantly higher than those of pre-test among the study group ($t = -12.679$, $P < 0.001$), whereas the mean knowledge between post-test and pre-test were not different among the control group ($t = -1.632$, $P = 0.100$). The mean attitude of post-test was significantly higher than those of pre-test among the study group ($t = 4.330$, $P < 0.001$), whereas the mean attitude between post-test and pre-test were different among the control group ($t = 3.129$, $P = 0.020$). The mean behavior between post-test and pre-test among the study group and the control group were not different ($t = 0.746$, $P = 0.457$ for the study group and $t = 0.122$, $P = 0.903$ for the control group).

Keywords: health education program, sweet beverages, high school students

บทนำ

ในสภาพสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามความเจริญเติบโตของสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตประจำวันของคนภายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง อาหารการกิน เนื่องจากผู้คนมีชีวิตที่เร่งรีบขึ้น ไม่เพียงเท่านั้นพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ในปัจจุบัน นิยมดื่มเครื่องดื่มประเภทพร้อมดื่มมากขึ้น เช่น น้ำอัดลม กาแฟพร้อมดื่ม น้ำผลไม้บรรจุกล่อง โดยเฉพาะ ชาเขียวพร้อมดื่ม เห็นได้จากการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ ที่เน้นการโฆษณาที่เน้นว่าเป็น เครื่องดื่มของคนรุ่นใหม่ และมีของล่อตาล่อใจมากมาย (ปาจริย์ อับดุลลาฮาซิม, 2558)

การบริโภคเครื่องดื่มของวัยรุ่นนั้นนิยมเครื่องดื่มที่มีคาเฟอีน อาทิ กาแฟ ร้อยละ 54.8 กาแฟชง/กาแฟโบราณ เพราะดื่มแล้วสดชื่น ไม่ง่วง และดื่มชา ร้อยละ 74.7 โดยนิยมดื่มชาเขียว เพราะมีคุณค่าทางโภชนาการและอร่อย ส่วนดื่มน้ำอัดลม ร้อยละ 81.7 โดยจะดื่มน้ำอัดลมประเภทน้ำดำ เพราะอร่อยและสดชื่น (สุวสิ โสวีรภรณ์ และคณะ, 2556) เครื่องดื่มที่ส่วนผสมของคาเฟอีนนั้นจะทำให้มีความรู้สึกสดชื่น กระปรี้กระเปร่า เนื่องจากสารในคาเฟอีน มีฤทธิ์ในการกระตุ้นการทำงานของระบบประสาทส่วนกลาง อีกทั้งยังทำให้สมองตื่นตัว มีความสุข รู้สึกสบายใจ เพราะมีการไหลเวียนของเลือดที่ดีขึ้น แต่อย่างไรก็ตามหากได้รับในปริมาณที่สูงมากเกินไป จะทำให้รู้สึก หงุดหงิด วิตกกังวล ปัสสาวะบ่อย ปวดศีรษะ ใจสั่น ปวดท้อง ท้องเสีย (สุพรรณิการ์ กิจสวัสดิ์ไพบุลย์, 2555) ในวัยรุ่น

หากได้รับคาเฟอีนในปริมาณมากเกินไปจะทำให้ปริมาณแคลเซียมไม่เพียงพอ นอกจากนี้การดื่มเครื่องดื่มเหล่านี้ยังส่งผลให้ร่างกายได้รับน้ำตาลมากขึ้น ปริมาณน้ำตาล 1 ช้อนชา ให้พลังงาน 16 กิโลแคลอรี เครื่องดื่มชาเขียว ชาขาว มีน้ำตาลอยู่ที่ 100–200 กิโลแคลอรีต่อขวด (500 มิลลิลิตร) มีพลังงาน 90–110 กิโลแคลอรี ส่วนกาแฟเย็น ชาเย็น ชาดำเย็น มีน้ำตาลสูงถึง 120–300 กิโลแคลอรี (ปิยะดา ประเสริฐสม และคณะ, 2550) หากวัยรุ่นบริโภคเป็นประจำยังส่งผลต่อการทำลายกระดูกนอกจากนี้น้ำตาลที่ส่งผลต่อภาวะอ้วนแล้วยังส่งผลต่อฟันผุและเหงือกอักเสบด้วย

การให้ความรู้ด้านสุขศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและทัศนคติ การให้ความรู้ดังกล่าวจะต้องสร้างจุดสนใจในกระบวนการถ่ายทอด เพื่อกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการที่จะเรียนรู้และความรู้นั้นไปปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดี ดังนั้น กลุ่มวัยรุ่นเป็นถือเป็นกลุ่มที่มีกำลังการซื้อ และตัดสินใจที่จะซื้อหรือไม่ซื้อด้วยตนเองและมักจะบริโภคสินค้าตามกระแสสังคมที่มีอยู่ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีความประสงค์จะศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการเลือกเครื่องดื่มของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

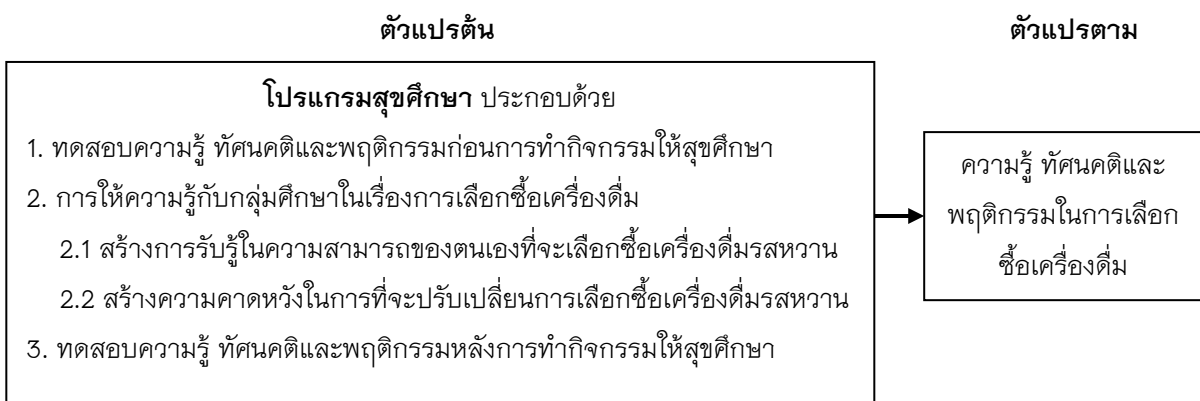
วัตถุประสงค์เฉพาะของการศึกษา

1. เพื่อหาความแตกต่างของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่ม ระหว่างกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมกับกลุ่มไม่ได้รับโปรแกรม

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการทำวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนพากแก้ววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และโรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งหมด 188 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดให้โรงเรียนพากแก้ววิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นกลุ่มศึกษาในส่วนโรงเรียนดงเจนวิทยาคม อำเภอภูกามยาว จังหวัดพะเยา เป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยประยุกต์จากจากทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) โดยจะดำเนินการเก็บข้อมูลก่อนและหลังการให้โปรแกรมการให้ความรู้ ประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้ในเกี่ยวกับเครื่องดีมรสวน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามทัศนคติต่อการเลือกซื้อเครื่องดีมรสวน ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดีมรสวน และโปรแกรมสุขศึกษา มีกำหนดการดังนี้

สัปดาห์ที่ 1 เก็บข้อมูลก่อนให้โปรแกรมสุขศึกษาด้วยแบบสอบถามทั้งกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม พร้อมกับให้สุขศึกษาเพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดีมรสวน ในเรื่องการเลือกดีมเครื่องดีมที่มีส่วนผสมของน้ำตาลจากสไลด์ วีดีโอ แผ่นพับ โปสเตอร์

สัปดาห์ที่ 2 ให้สุขศึกษาเพื่อสร้างการรับรู้ในความสามารถที่จะเลือกซื้อเครื่องดีมรสวน ในเรื่องหวานซ่อนพิษ ด้วยสไลด์ วีดีโอ แผ่นพับ โปสเตอร์

สัปดาห์ที่ 3 ถึง 7 ดำเนินการให้สร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะเลือกซื้อเครื่องดีม ด้วยตนเอง คนใกล้ชิดและเพื่อน

สัปดาห์ที่ 8 เก็บข้อมูลหลังให้โปรแกรมสุขศึกษาด้วยแบบสอบถามทั้งกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ในส่วนการวัดระดับความรู้โดยใช้วิธีการของคู-เดอริ ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson Method) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.73 และในส่วนทัศนคติและพฤติกรรม ใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์อัลฟาของบรอก (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายความแตกต่างของก่อน การเข้าร่วมโปรแกรม (Pre-test) และหลังการเข้าร่วมโปรแกรม (Post-test) โดยใช้สถิติ Pair Sample t-test และอธิบายความแตกต่างของความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมระหว่างกลุ่มศึกษากับควบคุม โดยใช้สถิติ Independent Sample t-test

ผลการศึกษา

จากการศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 188 คน แบ่งเป็นกลุ่มศึกษา 103 คน และกลุ่มควบคุม 85 คน ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษาผลการศึกษา ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษาลักษณะทั่วไป (ตาราง 1) พบว่า

1. เพศ กลุ่มศึกษาเป็นเพศชายจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 เพศหญิงจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 สำหรับกลุ่มควบคุมเป็นเพศชายจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 เพศหญิงจำนวน 58 คน ร้อยละ 68.2

2. อายุกลุ่มศึกษามีอายุเฉลี่ย เท่ากับ 15.82 ± 0.573 ปี สำหรับกลุ่มควบคุมอายุเฉลี่ย เท่ากับ 15.72 ± 0.648 ปี
3. รายได้ที่ได้รับจากผู้ปกครองกลุ่มศึกษาได้รับเงินเฉลี่ยจากผู้ปกครองเดือนละ $1,715.15 \pm 1,224.70$ บาท สำหรับกลุ่มควบคุมได้รับเงินเฉลี่ยจากผู้ปกครองเดือนละ $1,396.82 \pm 607.86$ บาท
4. บุคคลที่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอาศัยอยู่ด้วย กลุ่มศึกษาอาศัยอยู่กับบิดามารดา จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 76.7 ลูกบ้าน้ำอาจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ปู่ย่าตายายจำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 และอื่น ๆ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ส่วนกลุ่มควบคุมอาศัยอยู่กับบิดามารดาจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 81.2 ลูกบ้าน้ำอาจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และปู่ย่าตายายจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1
5. การเลือกซื้อเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีรสหวาน กลุ่มศึกษาเลือกซื้อเครื่องดื่มด้วยตนเองจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 91.3 ผู้ปกครองแนะนำจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 4.9 ญาติพี่น้องแนะนำจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และเพื่อนแฟนแนะนำจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 กลุ่มควบคุมเลือกซื้อเครื่องดื่มด้วยตนเองจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 94.1 ผู้ปกครองแนะนำจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 ญาติพี่น้องแนะนำจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และเพื่อนแฟนแนะนำจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5
6. เครื่องดื่มรสหวานที่ดื่มเป็นประจำกลุ่มศึกษาเลือกซื้อเครื่องดื่มจำพวกน้ำอัดลมจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 ชาเขียวพร้อมดื่มจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 น้ำผลไม้สำเร็จรูปจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 และอื่น ๆ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 กลุ่มควบคุมเลือกซื้อเครื่องดื่มจำพวกน้ำอัดลมจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 30.6 ชาเขียวพร้อมดื่มจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 น้ำผลไม้สำเร็จรูป จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 และอื่น ๆ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มศึกษา (n = 103) และกลุ่มควบคุม (n = 85)

หัวข้อ	กลุ่มศึกษา		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	44	42.7	27	31.8
หญิง	59	57.3	58	68.2
อายุ				
Mean	15.82		15.72	
S.D.	0.573		0.648	
รายได้				
Mean	1,715.15		1,396.82	
S.D.	1,224.70		607.86	
บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย				
บิดามารดา	79	76.7	69	81.2
ลูกบ้าน้ำอา	2	1.9	4	4.7
ปู่ย่าตายาย	20	19.4	12	14.1
อื่น ๆ	2	1.9	0	0.0

ตาราง 1 (ต่อ)

หัวข้อ	กลุ่มศึกษา		กลุ่มควบคุม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ซื้อเครื่องดื่ม				
ตนเอง	94	91.3	80	94.1
ผู้ปกครอง	5	4.9	1	1.2
ญาติ/พี่น้อง	2	1.9	1	1.2
เพื่อน/แฟน	2	1.9	3	3.5
เครื่องดื่มประจำ				
น้ำอัดลม	33	32.0	26	30.6
ชาเขียวพร้อมดื่ม	22	21.4	35	41.2
น้ำผลไม้สำเร็จรูป	29	28.2	17	20.0
อื่น ๆ	19	18.4	7	8.2

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะและพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลองในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษา

จากผลการวิจัย (ตาราง 2) พบว่า

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มรสหวานในกลุ่มศึกษา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($t = -12.679$, $P\text{-value} < 0.001$) กลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาไม่แตกต่างกัน ($t = -1.632$, $P\text{-value} < 0.100$)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยทัศนคติในกลุ่มศึกษา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีค่าเฉลี่ยทัศนคติก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($t = 4.330$, $P\text{-value} < 0.001$) กลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($t = 3.129$, $P\text{-value} = 0.020$)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมในกลุ่มศึกษา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมก่อนและหลังการให้ความรู้ไม่มีความแตกต่างกัน ($t = 0.746$, $P\text{-value} = 0.457$) กลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษา ไม่แตกต่างกัน ($t = 0.122$, $P\text{-value} = 0.903$)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะและพฤติกรรม ก่อนและหลังการทดลอง
ในกลุ่มศึกษา (n = 103) และกลุ่มควบคุม (n = 85)

หัวข้อ		$\bar{X} \pm S.D.$		t	Mean difference	p-value
		Pre-test	Post-test			
ความรู้	กลุ่มศึกษา ^a	9.71 ± 1.775	12.24 ± 1.324	-12.679	-2.534	< 0.001**
	กลุ่มควบคุม ^a	9.96 ± 1.776	10.34 ± 1.694	-1.632	-0.376	0.100
ทัศนคติ	กลุ่มศึกษา ^b	48.63 ± 4.415	46.29 ± 5.114	4.330	-2.340	< 0.001**
	กลุ่มควบคุม ^b	50.46 ± 4.985	48.25 ± 6.501	3.129	-2.212	0.020*
พฤติกรรม	กลุ่มศึกษา ^c	24.20 ± 19.026	22.69 ± 15.701	0.746	2.340	0.457
	กลุ่มควบคุม ^c	27.20 ± 22.094	26.87 ± 17.077	0.122	2.212	0.903

หมายเหตุ: ^a ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ก่อนได้รับโปรแกรมระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

^b ค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติก่อนได้รับโปรแกรมระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

^c ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมก่อนได้รับโปรแกรมระหว่างกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน

* P-value < 0.05, **P-value < 0.01

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการสุขศึกษาเรื่องการเลือกซื้อเครื่องดื่มแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนพากว้านวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถทำให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการเปลี่ยนแปลงในด้านความรู้และทัศนคติในการซื้อเครื่องดื่มที่มีรสหวานมากขึ้น ทั้งนี้เป็นผลมาจากโปรแกรมสุขศึกษาที่จัดขึ้น โดยใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองในกระบวนการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในแต่ละประเด็น ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องดื่มรสหวาน

จากผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากให้โปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนเฉลี่ยความรู้เพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุม และมากกว่าก่อนการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณรัตน์ สรรพคำ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จากการสอบถามผู้ตอบแบบสอบถามที่ดื่มเครื่องดื่มชนิดนี้ ด้านความรู้ความเข้าใจ โดยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจโดยภาพรวมในระดับมาก ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจ 3 อันดับแรกคือ การบริโภคเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์นี้มีส่วนช่วยในการเผาผลาญพลังงาน หรือควบคุมน้ำหนัก โดยเฉพาะการใช้ร่วมกับเราลดอาหารจำพวกแป้งด้วย และเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์นี้ไม่ได้จัดเป็นเครื่องดื่มชูกำลัง ดนัยวัฒน์ ใจบาน (2555) ได้ศึกษาในกลุ่มผู้บริโภคสตรีในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีต่อเครื่องดื่มให้พลังงานสำหรับสตรี พบว่า ด้านความรู้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับเครื่องดื่มให้พลังงานสำหรับสตรีโดยภาพรวมในระดับสูง เรื่องที่มีความรู้สูงที่สุดคือเรื่องสตรีมีครรภ์ไม่ควรดื่มเครื่องดื่มให้พลังงาน

2. ทัศนคติเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องดื่มรสหวาน

จากผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากให้โปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยทัศนคติดีขึ้นกว่าก่อนการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกลุ่ม

ควบคุม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคณบดีวัฒน์ ใจบาน (2555) ที่ได้ศึกษาทัศนคติของกลุ่มผู้บริหารในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อเครื่องตัดไม้ให้พลังงานสำหรับสตรี ด้านทัศนคติให้ความคิดเห็นต่อบัณฑิตที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องตัดไม้จากชื่อเสียงผลิตภัณฑ์หรือยี่ห้อ ในด้านผลิตภัณฑ์ จะดูที่ราคาและความเหมาะสมกับปริมาณ สามารถหาซื้อได้ง่าย มีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และวารสารต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ ส่วนผสมที่ต้องการให้มีในเครื่องตัดไม้คือแร่ธาตุที่มีสรรพคุณช่วยในการทำงานของระบบประสาทได้ดี สอดคล้องกับ Kim (2556) ที่ศึกษาการแก้ปัญหาในการชอบความหวานของน้ำตาลซูโครสและเครื่องตัดไม้ ซึ่งปัจจุบัน แต่ละบุคคลมีการชื่นชอบความหวานมากขึ้น พร้อมกับมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการต่อความหวานเพิ่มมากขึ้น ในรูปแบบต่างๆ ในรูปแบบของน้ำตาลและเครื่องตัดไม้ที่มีรสชาติหวาน โดยมีสิ่งเร้าคือน้ำและเครื่องตัดไม้ต่าง ๆ ที่มีส่วนผสมของซูโครส

3. พฤติกรรมในการเลือกซื้อเครื่องตัดไม้รสหวาน

จากผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากให้โปรแกรมสุขศึกษากลุ่มทดลองที่ได้เข้าร่วมโปรแกรมสุขศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยพฤติกรรมจากก่อนการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาเท่าที่ควรส่วนใหญ่เลือกที่จะซื้อเครื่องตัดไม้ประเภทชาเขียวพร้อมดื่ม รองลงมา คือ น้ำอัดลมประเภทน้ำดำ และเครื่องตัดไม้ประเภท โกโก้ ชาเย็น ชาเขียวนม ชามะนาว ตามลำดับ ความถี่ในการบริโภคคือ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนะ ดาวแดน (2555) พบว่า พฤติกรรมการซื้อ เหตุผลที่เลือกดื่มมากที่สุดคือ รูปลักษณ์ของบรรจุภัณฑ์ อดีตยี่ห้อเครื่องตัดไม้ที่นิยมซื้อมากที่สุด หาซื้อได้จากร้านค้าปลีกต่าง ๆ ความสม่ำเสมอในการบริโภคโดยเฉลี่ยต่อสัปดาห์ คือ บริโภคตามแต่จะสะดวก รู้จักเครื่องตัดไม้ น้ำอัดลม ได้จาก โทรทัศน์ การแนะนำของบุคคลอื่นตามลำดับ อีกทั้งยังมีรสชาติดีอร่อยดื่มง่าย ดรายยี่ห้อ มีสีกลิ่นที่สวยงาม รูปแบบบรรจุภัณฑ์ มีสีกลิ่นสวยงาม ทันสมัย มีรสชาติให้เลือกหลากหลาย พร้อมทั้งมีการจัดโปรโมชั่นราคาพิเศษต่าง ๆ ด้วย สอดคล้องกับ Park (2558) ที่เกี่ยวกับความเป็นมาในการบริโภคเครื่องตัดไม้ที่มีรสหวานจากน้ำตาลสูงขึ้น (SSBs) ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรคอ้วนและโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และความชุกของโรคอ้วนแตกต่างกันไปตามภูมิภาคภูมิภาค โดยทำการศึกษาโดยการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างที่อาศัยประชากรและความถี่ของการบริโภค ในหมู่ผู้ใหญ่ ซึ่งกำหนดเป็นบริโภคของสี่ประเภทของเครื่องดื่ม (เครื่องดื่มอัดลมที่มีรสหวาน เครื่องดื่มผลไม้ เกลือแร่ เครื่องดื่มให้พลังงานและเครื่องดื่มประเภทกาแฟ ชา) ตัวแปรคือเขตที่อยู่อาศัย (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันตก) พบว่า อัตราการดื่มส่วนใหญ่อยู่ที่ 1 ครั้ง/วัน แต่ความถี่ของการบริโภคเครื่องดื่มประเภทต่าง ๆ นั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละภูมิภาคที่แต่ละบุคคลอาศัยอยู่

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมสุขศึกษาได้ผลในการเปลี่ยนแปลงความรู้และทัศนคติในการเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีรสหวาน แต่ยังไม่เห็นผลในการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีรสหวาน จึงต้องปรับปรุงโปรแกรมสุขศึกษาให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป
2. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นเตือนให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีการดูแลตนเองเกี่ยวกับการเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีรสหวานในสถานศึกษาแห่งนี้และสถานศึกษาอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ติดตามผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป เพื่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่แท้จริง
2. ควรมีการศึกษาสิ่งแวดล้อม บริบทที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเลือกซื้อเครื่องดื่มที่มีรสหวาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งผู้ศึกษาขอกราบ
ขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา ทรัพย์บำเรอ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำสิ่งต่าง ๆ
จนการศึกษาครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กรรณรัตน์ ใจบาน. (2554). **ทัศนคติของผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องดื่มผสมแอลกอฮอล์-คาร์นิทีนในอำเภอเมืองเชียงใหม่.**

การศึกษาค้นคว้าอิสระ บธ.ม.(การจัดการอุตสาหกรรมเกษตร), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

दनัยวัฒน์ ใจบาน. (2555). **ทัศนคติของผู้บริโภคกลุ่มสตรีในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีต่อเครื่องดื่มให้พลังงาน**

สำหรับสตรี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ บธ.ม.(การจัดการอุตสาหกรรมเกษตร), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.

ปิยะดา ประเสริฐสม และคณะ. (2550). **น้ำตาล ความหวาน ในขนม เครื่องดื่ม นมพร้อมดื่มและนมผงสำหรับ**
เลี้ยงเด็ก (พิมพ์ครั้งที่1). นนทบุรี: นโม่พรีนติ้งแอนด์พับบลิชชิง

รัตน์ ดาวแดน. (2555). **พฤติกรรมการซื้อเครื่องดื่มน้ำตาลของผู้บริโภคในอำเภอเมือง เชียงใหม่.**

วิทยานิพนธ์ บธ.ม.(การตลาด), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สุพรรณนิการ์ กิจสวัสดิ์ไพบูลย์. (2555). **คาเฟอีนในเครื่องดื่มใกล้ตัว.** สืบค้นเมื่อ 27 มิถุนายน 2558,

จาก http://www.pharmacy.cmu.ac.th/dic/newsletter/newpdf/newsletter_10_4/caffeine.pdf

สุวลี โสวีรกรรม และคณะ. (2556). การบริโภคเครื่องดื่มที่ไม่มีแอลกอฮอล์ของนักศึกษาวิทยาศาสตร์บัณฑิตคณะ
สาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. **วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น,**
6(2), 62-68.

Kim J. (2013). **Patterns of sweet liking in sucrose solutions and beverages.** M.Sc., Ewha Womans
University, Seoul.

Park S. (2015). **Regional Differences in Sugar-Sweetened Beverage Intake among US Adults.** Doctor of
Philosophy Ph.D., The University of Georgia, Georgia.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในเขตตำบล บ้านตूं อำเภอมือง จังหวัดพะเยา

The factors related to alcohol drinking in people of Ban Toon Sub-District, Muang District, Phayao Province

เสาวลักษณ์ ห้วยลึก^{1*} และ อนุกุล มะโนทน²

Saowaluck Huayluk^{1*} and Anukool Manoton²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ปัจจัยของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน ในเขตตำบลบ้านตूं อำเภอมือง จังหวัดพะเยา โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป ในตำบลบ้านตूं อำเภอมือง จังหวัดพะเยา ใช้วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ หมู่ที่ 4 บ้านดงบัว ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 261 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมประยุกต์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.8 อายุระหว่าง 45–59 ปี ร้อยละ 40.2 จบระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.5 สถานภาพสมรส ร้อยละ 64.8 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 39.1 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 52.9 ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 75.1 และไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 90.0 ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 46.4 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำแนกตามระดับความเสี่ยงของการดื่มใน 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มแบบเสี่ยงต่ำ ร้อยละ 73.9 กลุ่มดื่มแบบเสี่ยง ร้อยละ 16.9 กลุ่มดื่มระดับอันตราย ร้อยละ 3.1 และกลุ่มดื่มระดับอันตรายมาก ร้อยละ 6.1 และตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 53.9% มีการรับรู้เรื่องอันตรายของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง ร้อยละ 96.6 และมีทัศนคติอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 72.8 สามารถเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ ร้อยละ 74.3 ความสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 90.0 การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน ระดับต่ำ ร้อยละ 89.3 และการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณาในระดับต่ำ ร้อยละ 90.4 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p -value < 0.05) คือ เพศ อายุ ความเพียงพอของรายได้ การสูบบุหรี่ การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน และการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร้อยละ 56.2 ($R^2_{adj} = .562$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ความถดถอย

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : pairewaluck@hotmail.com

พหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ คือ ความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ = $14.780 - 5.155(\text{เพศ}) - 0.102(\text{อายุ}) + 2.181$ (ความเพียงพอของรายได้) + $5.112(\text{การสูบบุหรี่}) + 24.488(\text{การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน}) + 7.450(\text{การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา})$

คำสำคัญ: ปัจจัย ที่มีผลต่อ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์

Abstract

The objective of this study were to determine the risks of drinking alcohol. Factors of alcohol and the factor related the risks of drinking alcohol in people of Ban Toon Sub-District, Muang District, Phayao Province. The study samples of study were people aged over 15 years in Ban Toon Sub-District, Muang District, Phayao Province. The method of purposive sampling selecting is Moo 4 Ban Dougbouw, and sampling random simple on a sample of 261 people were analyzed by a computer application statistics used in the analysis included percentage, average, standard deviation and stepwise multiple regression analysis

The study found that on the most were female 54.8% aged among 45-59 years were 40.2%, completed the elementary education level of 57.5%, were marital status 64.8 percent%, agriculture occupation 39.1%, the income of less than 5,000 baht 52.9 %, them have not disease 75.1%, no smoking 90.0%, were drinking alcohol 46.4%. The sample were drinking behavior of low-risk drinker 73.9%, hazardous drinker 16.9%, high risk drinker 3.1%, alcohol dependence 6.1%. The samples have knowledge medium level 53.9 %, perception for dangerous drinking at high level (96.6%), attitude for dangerous drinking at high level (72.8%), access to marketing alcohol at low level (74.3%), relationship of family at high level (90.0%), friends and advertisement influence at 89.3% and 90.4. Factors influencing to drink alcohol were age, gender, smoking, income, friends and advertisement influence with .05 level of the statistical significance. The standard predictive equation was as follow; score is the risk of alcohol = $14.780 - 5.155(\text{sex}) - 0.102(\text{age}) + 2.181(\text{adequacy of income}) + 5.112(\text{smoking}) + 24.488(\text{the influence of alcohol from friends}) + 7.450(\text{the influence of alcohol from the media})$

Keywords: The Factors, Related, Alcohol Drinking

บทนำ

สถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ระดับประเทศ ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และดื่มสุราของประชากร ปี 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาตินั้น พบว่า ความชุกของนักดื่มไทยในกลุ่มประชากรผู้ใหญ่ (อายุ 15 ปีขึ้นไป) เท่ากับ ร้อยละ 32.3 หรือ 1 ใน 3 ของคนไทยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือนที่ผ่านมา ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีอายุ 15-19 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ต่ำกว่าอายุที่สามารถเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ตามกฎหมาย มีความชุกของนักดื่มเท่ากับร้อยละ 14 หรือ 1 ใน 7 ของวัยรุ่นไทยเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ได้ก่อนอายุตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งภูมิภาคที่มีความชุกของนักดื่มทั้งในกลุ่มผู้ใหญ่ทั่วไปและกลุ่มวัยรุ่นสูงมากกว่าพื้นที่อื่น ๆ ได้แก่ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 39.4 และ 37.2 สำหรับความชุกของนักดื่มใน ประชากรผู้ใหญ่ และร้อยละ 17.7 และ 18.7 สำหรับความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น ตามลำดับ) สำหรับประเด็นสัดส่วนของ การดื่มประจำและการดื่ม

หนัก พบอยู่ในช่วงร้อยละ 39.7-48.7 และ 6.6-12.1 ตามลำดับ โดยภาคที่มีสัดส่วนการดื่มทั้งสองแบบสูงกว่าภาคอื่น ๆ ได้แก่ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร สำหรับพฤติกรรมการดื่มในที่สาธารณะ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นอกระบบ ภาษี และการดื่มแล้วขับชี่ยานพาหนะ พบมากที่สุดในพื้นที่ภาคเหนือ ร้อยละ 56.1, 21.9 และ 43.1 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

จังหวัดพะเยามีประชากรทั้งหมด ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2555 จำนวน 488,120 คน เพศชาย จำนวน 238,967 คน เพศหญิง จำนวน 248,153 คน จากสำรวจพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (BRFSS:Behavioral Risk Factor Surveillance System) ซึ่งดำเนินการสำรวจพร้อมกันทั่วประเทศ โดยใช้แบบสำรวจมาตรฐานของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรคดำเนินการทุก 1-3 ปี ผลการสำรวจประชาชนจังหวัดพะเยา อายุ 15-74 ปีมีพฤติกรรมเสี่ยงโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่มีผลเสียต่อสุขภาพ (พฤติกรรมด้านลบ) เช่น การสูบบุหรี่ และดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ลดลง (แต่คนที่ดื่มหนัก ดื่มมากกว่า 5 แก้วมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งสัมพันธ์กับอัตราการเกิดอุบัติเหตุจราจรของจังหวัดพะเยาที่สูงขึ้นเช่นเดียวกัน) พฤติกรรมการขับชี่โดยสาร/รถจักรยาน/รถจักรยานยนต์/รถยนต์ที่ไม่ปลอดภัย จากการรวบรวมสถิติข้อมูลผู้ได้รับอุบัติเหตุ ทางจราจร ตั้งแต่ปี 2549-2555 พบว่า การดื่มแอลกอฮอล์ ขณะขับชี่ยานพาหนะ มีแนวโน้มลดลงอันเนื่องมาจากมาตรการทางกฎหมายที่เข้มงวด โดยในปี 2555 ผู้ประสบอุบัติเหตุดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 17.95 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา, 2555)

การศึกษานี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของการดื่มสุรา ซึ่งแบ่งระดับความเสี่ยงเป็น ผู้ดื่มแบบเสี่ยงต่ำ ผู้ดื่มแบบเสี่ยง ผู้ดื่มแบบอันตราย และผู้ดื่มแบบอันตรายมาก ตามที่องค์การอนามัยโลก(WHO) กำหนดนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ปรับเปลี่ยนทัศนคติ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview schedule) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 10 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 3 การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 4 ทัศนคติที่มีต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 5 การเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 6 ความสัมพันธ์ในครอบครัว

ส่วนที่ 7 การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน

ส่วนที่ 8 การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากนายจ้าง

ส่วนที่ 9 การได้รับอิทธิพลจากสื่อโฆษณาต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ส่วนที่ 10 แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา (Alcohol Use Disorders Identification Test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับการพิจารณาและรับรองแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะแพทยศาสตร์ ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขั้นตอนเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. รับสมัครผู้เก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับแบบสอบถาม เทคนิคและขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. นำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยาไปองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน พร้อมแบบสอบถาม
4. ลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน
5. เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จในแต่ละรายแล้ว ผู้วิจัยจะตรวจทานความครบถ้วน ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์แต่ละชุด
6. นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ทางสถิติ
7. สรุปและประเมินผล

ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงของการดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา (Alcohol Use Disorders Identification Test) โดยที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics)

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยใช้ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน Stepwise Multiple Regression Analysis

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 261 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 46.4 เป็นเพศหญิง จำนวน 143 คน (ร้อยละ 54.8) อายุ 45-59 ปี จำนวน 105 คน (ร้อยละ 40.2) จบระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษา จำนวน 150 คน (ร้อยละ 57.5) สถานภาพสมรส จำนวน 169 คน (ร้อยละ 64.8) ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 102 คน (ร้อยละ 39.1) มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 138 คน (ร้อยละ 52.9) รายได้ไม่เพียงพอ จำนวน 144 คน (ร้อยละ 55.2) ไม่มีโรคประจำตัว จำนวน 169 คน (ร้อยละ 75.1) และไม่สูบบุหรี่ จำนวน 235 คน (ร้อยละ 90.0)

ข้อมูลความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ใน 1 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มไม่ดื่ม/ดื่มแบบเสี่ยงต่ำ จำนวน 193 คน ร้อยละ 73.9 มีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มดื่มแบบเสี่ยง จำนวน 44 คน ร้อยละ 16.9 มีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มดื่มระดับอันตราย จำนวน 8 คน ร้อยละ 3.1 และมีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มดื่มระดับอันตรายมาก จำนวน 16 คน ร้อยละ 6.1 และตามลำดับ

ข้อมูลความรู้ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประชาชนที่มีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา มีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 และมีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.4 ตามลำดับ

ข้อมูลการรับรู้ของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประชาชนที่มีการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 96.6 รองลงมา มีการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 และมีการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.1 ตามลำดับ

ข้อมูลทัศนคติของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประชาชนที่มีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมา มีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 และมีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

ข้อมูลการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ประชาชนที่มีการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ มากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 รองลงมา สามารถเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 และสามารถเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับต่ำ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ

ข้อมูลความสัมพันธ์ในครอบครัว

ประชาชนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับสูง มากที่สุด จำนวน 235 คน ร้อยละ 90.0 รองลงมา มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 18 คน ร้อยละ 6.9 มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับต่ำ จำนวน 8 คน ร้อยละ 3.1 ตามลำดับ

ข้อมูลอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน

ประชาชนที่ได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อนอยู่ระดับต่ำ มากที่สุด จำนวน 233 คน ร้อยละ 89.3 และมีการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อนอยู่ระดับปานกลางและระดับสูง เท่ากันจำนวน 14 คน ร้อยละ 5.4 ตามลำดับ

ข้อมูลอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา

ประชาชนที่ได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณาในระดับต่ำ มากที่สุด จำนวน 236 คน ร้อยละ 90.4 และได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณาระดับปานกลางและระดับสูง ร้อยละ 8.0 และ 1.5 ตามลำดับ

วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ตาราง 1 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (n = 261)

ปัจจัย	b	Std.Error	Beta	t	p
1. เพศ	-5.155	.932	-.419	-5.528	.000
2. อายุ	-.102	.032	-.259	-3.179	.002
3. ความเพียงพอของรายได้	2.181	.991	.182	2.201	.031
4. การสูบบุหรี่	5.112	1.501	.256	3.407	.001
5. การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน	24.488	4.087	.454	5.992	.000
6. การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา	7.450	2.918	.194	2.553	.013

ค่าคงที่ (Constant) = 14.780
R = .771 R² = .595 R²_{adj} = .562 Overall F = 17.872 p = 0.000

จากตาราง 1 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า เพศ อายุ ความเพียงพอของรายได้ การสูบบุหรี่ การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน และการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา สามารถพยากรณ์ความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร้อยละ 56.2 (R²_{adj} = .562) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เขียนเป็นสมการพยากรณ์ความถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\begin{aligned} & \text{ความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์} \\ & = 14.780 - 5.155(\text{เพศ}) - 0.102(\text{อายุ}) + 2.181(\text{ความเพียงพอของรายได้}) + 5.112(\text{การสูบบุหรี่}) + 24.488 \\ & (\text{การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน}) + 7.450(\text{การได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์} \\ & \text{จากสื่อโฆษณา}) \end{aligned}$$

สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความเสี่ยงของการดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีระดับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในกลุ่มไม่ดื่ม/ดื่มแบบเสี่ยงต่ำ จำนวน 193 คน ร้อยละ 73.9 แสดงว่าไม่เกิน 2 ดื่มมาตรฐานต่อวัน เทียบเป็นเหล้า 40 ดีกรี เบียร์ประมาณ 1.5-2

กระป๋อง ไวน์ ประมาณ 2 แก้ว และมีประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์วันที่ไม่ดื่มเลยอย่างน้อย 2 วัน ใน 1 สัปดาห์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอริสรา เมติกัน (2558) ศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยทำงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าเหล่า อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ พบว่า ประชาชนกลุ่มวัยทำงานส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในกลุ่มดื่มแบบเสี้งต่ำ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษา ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปัจจัยนำ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง มากที่สุด จำนวน 141 คน คิดเป็นร้อยละ 53.9 รองลงมา มีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 8.52 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.04 แสดงว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร สุขเวช (2552) ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนวัยทำงานในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนวัยทำงานส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง ด้านการรับรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูงมากที่สุด จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 96.6 รองลงมา มีการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ค่าเฉลี่ยการรับรู้เท่ากับ 4.23 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.47 แสดงว่าประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้เกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร สุขเวช (2552) ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนวัยทำงานในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนวัยทำงานส่วนใหญ่มีการรับรู้เรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูงและด้านทัศนคติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ประชาชนมีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูงมากที่สุด จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 72.8 รองลงมา มีระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับปานกลาง จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 ค่าเฉลี่ยทัศนคติเท่ากับ 3.87 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.73 แสดงว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร สุขเวช (2552) ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนวัยทำงานในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนวัยทำงานส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับสูง

ปัจจัยเอื้อ จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีการเข้าถึงแหล่งซื้อขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ยากมากที่สุด จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 74.3 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ เทพหนู (2540) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญ ศึกษาในจังหวัดพัทลุง และพบว่า การเข้าถึงแหล่งซื้อขายมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ อธิบายได้ว่า เมื่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สามารถหาซื้อได้ง่ายในทุกที่ทุกเวลา ด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ประชาชนมีค่าเฉลี่ยความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับสูง กล่าวคือ มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับสูงมากที่สุด จำนวน 235 คน ร้อยละ 90.0 รองลงมา มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 18 คน ร้อยละ 6.9 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุภาพร สุขเวช (2552) ศึกษาการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนวัยทำงานในอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ประชาชนวัยทำงานส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวในระดับสูง

ปัจจัยเสริม จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ประชาชนมีค่าเฉลี่ยการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากเพื่อนอยู่ระดับต่ำ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 23.94 ด้านการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากสื่อโฆษณา พบว่า ประชาชนมีค่าเฉลี่ยระดับการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากสื่อโฆษณาอยู่ระดับต่ำมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.60 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 23.69 ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ข้อมูลจากมูลนิธิเมาไม่ขับ (มปท.) ที่พบว่า การได้รับกระแสของสื่อโฆษณาในปัจจุบัน มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของคนอย่างมาก

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงของการดื่มแอลกอฮอล์ ของประชาชนในเขตตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้แก่ เพศ (P -value = 0.000) อายุ (P -value = 0.002) ความเพียงพอของรายได้ (P -value = 0.031) การสูบบุหรี่ (P -value = 0.001) การได้รับอิทธิพล การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากเพื่อน (P -value = 0.000) และการได้รับอิทธิพลการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จาก สื่อโฆษณา (P -value = 0.013) สามารถพยากรณ์ความเสี่ยงของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้ร้อยละ 56.2 ($R^2_{adj} = .562$) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอนันต์ศักดิ์ ดาวโคกสูง (2550) ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการศึกษาของ Snyder, et al. (2006) ที่ศึกษาผลจากการโฆษณาเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชน ที่พบว่าการพบเห็น โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 1 ครั้ง เพิ่มอัตราการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในเยาวชนร้อยละ 1 นอกจากนี้ การศึกษากับนักเรียนในประเทศไทยของ สาวิตรี อัญญาวงศ์กรชัย และคณะ (2551) พบว่า นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์มีอัตราการสัมผัสกับสื่อโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์บ่อยครั้งกว่านักเรียนที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงขนาดของปัญหาและความรุนแรงของปัญหาการดื่มแอลกอฮอล์ ในพื้นที่ตำบลบ้านต๋อนและสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาลดการดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่ตำบลบ้านต๋อน รวมทั้งนำผลวิจัยไป เป็นแนวทางในการวิจัย เกี่ยวกับการกำหนดโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ สำหรับ หน่วยงานสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.อนุกุล มะโนทน อาจารย์ประจำคณะ แพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไขให้ การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา นายสุรเดช เมืองมา นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านต๋อน และนางจิรวรรณ ยศแผ่น นักวิชาการ สาธารณสุขปฏิบัติการ เทศบาลตำบลบ้านต๋อน ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายบาล บุญก้า ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 4 บ้านดอกบัว ในการให้ความความอนุเคราะห์ผู้วิจัย ลงเก็บข้อมูลการวิจัย

สุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว ห้วยลึก และนายวรวิมุติ ศิริคำน้อย ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำการศึกษานี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จิราภรณ์ เทพหนู. (2540). **ปัจจัยที่มีผลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย สายสามัญศึกษาในจังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สาวิตรี อักษรณรงค์กรชัย และคณะ. (2551). **การเฝ้าระวังพฤติกรรมบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และ พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย**. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา: กรุงเทพฯ.
- สุภาพร สุขเวช. (2552). **การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของประชาชนวัยทำงานในอำเภอพนม จังหวัด สุราษฎร์ธานี**. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา. (2555). **รายงานสรุปผลการดำเนินงาน ปีงบประมาณ 2555**. สืบค้นข้อมูล เมื่อ 9 มีนาคม 2558, จาก [http:// www.pyo.moph.go.th/](http://www.pyo.moph.go.th/)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). **สรุปสำหรับผู้บริหาร การสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุรา ของประชากร พ.ศ. 2557**. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 มีนาคม 2558, จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-4-7.html>
- องค์การอนามัยโลก. (2001). **AUDIT แบบประเมินปัญหาการดื่มสุรา แนวปฏิบัติสำหรับสถานพยาบาลปฐมภูมิ**. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 8 มีนาคม 2558, จาก http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/67205/5/WHO_MSD_MSB_01.6a_tha.pdf
- อนันตศักดิ์ โคกสูง. (2550). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่น ตำบลตลาดไทร อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา**. วารสารสุขภาพภาคประชาชน ภาคอีสาน, 22(9).
- อริสรา เมติกัน. (2558). **พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มวัยทำงานในเขตพื้นที่รับผิดชอบ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตำเหล่า อำเภอคลอง จังหวัดแพร่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Snyder, L. B., F. F. Milici, M. Slater, H. sun and Y. Strizhakova. 2006. "Effects of Alcohol Advertising on Drinking Among Youth." *Arch Pediatr Adolesc Med*, 160, 18-24.

การศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

A study of health village volunteers behavior in preventing dengue hemorrhagic fever, Wangnua District, Lampang Province

กรรณิการ์ จาริ^{1*} และ บุญลือ ชิมบ้านไร่²

Kannikar Charee^{1*} and Boonlue Chimbanrai²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 320 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบมีโครงสร้าง (Structured interview schedule) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และหาความสัมพันธ์โดยการทดสอบแมน-วิทนีย ยู (Mann-Whitney U test) การทดสอบครัสคาล-วัลลิส (Kruskal-Wallis test) และสถิติสหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient)

ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 70.3 อายุเฉลี่ย 46 ปี อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 68.4 มีระยะเวลาการปฏิบัติงานอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เฉลี่ย 12 ปี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การอบรมป้องกันโรคไข้เลือดออก ร้อยละ 89.1 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีการรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้ประโยชน์ของโรคไข้เลือดออก และการรับรู้อุปสรรคของโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 61.3, 74.1, 52.5 และ 50.6 ตามลำดับ) และมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 64.4) ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อาชีพ และระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก และการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ในกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขได้ โดยเน้นการรับรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรค นำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันโรค

คำสำคัญ: การรับรู้ พฤติกรรม อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Kitkatnaka@gmail.com

Abstract

The aims of this study were to explore preventive behavior on dengue hemorrhagic fever and to study the relationship between personal factors, perceptions and preventive behavior on dengue hemorrhagic fever among health village volunteers in Wangnua district, Lampang Province. The subjects of this study were 320 health village volunteers. The data were collected through structured interview schedule. Data were analysed by descriptive statistics, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test and Spearman rank correlation coefficient.

The results of this study showed that most of the health village volunteers were females (70.3%). Their average age were 46 years old. Most of them had an agricultural occupation. Their average volunteer work period were 12 years. Most of them were trained about dengue hemorrhagic fever (89.1%). They had moderate perception level : perceived susceptibility (61.3%), perceived severity (74.1%), perceived benefits (52.5%) and perceived threat (50.6%) and 64.4 % had preventive behavior on dengue hemorrhagic fever at a high level. Personal factors including age, occupation and volunteer work period were significantly associated with preventive behavior on dengue hemorrhagic fever. Perceived severity and perceived benefits were significantly positive associated with preventive behavior on dengue hemorrhagic fever.

The results from this study can be used in planning the prevention and control of dengue fever in the health village volunteers. Especially, perception about prevention of disease applied to proper preventive behavior on dengue hemorrhagic fever.

Keywords: Perception, Behavior, Health village volunteers, Prevention and control, Dengue hemorrhagic fever

บทนำ

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสเดงกี ซึ่งมีุงลายเป็นพาหะของโรค ไข้เลือดออกนอกจากจะเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นปัญหาสาธารณสุขทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศในเขตร้อนชื้นและกึ่งร้อน โดยพบการระบาดเป็นครั้งแรกที่ประเทศฟิลิปปินส์ในปี พ.ศ. 2497 และมีการระบาดไปประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในเขตร้อนของทวีปเอเชีย โรคไข้เลือดออกได้แพร่กระจายไปยังประเทศต่าง ๆ ในเขตร้อนชื้นของอเมริกา ต่อมาพบระบาดในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2501 และระบาดเพิ่มมากขึ้นทั่วทุกพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งการระบาดของโรคไข้เลือดออกส่วนใหญ่พบในกลุ่มเด็กอายุน้อยกว่า 15 ปี และอาจมีความรุนแรงถึงขั้นเกิดภาวะช็อกได้ ซึ่งถือว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการเสียชีวิต จนกลายเป็นปัญหาสาธารณสุขของประเทศไทยปัจจุบัน ทำให้ยากแก่การควบคุมโรคให้ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันยังไม่มีวัคซีนสำหรับป้องกันโรค การดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในระยะแรกส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจะเป็นผู้รับผิดชอบหลัก ซึ่งผลการดำเนินงานยังไม่สามารถควบคุมโรคได้อย่างยั่งยืน แต่แนวโน้มของสถานการณ์ของโรคกลับเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการป้องกันและควบคุมโรคที่ได้ผลดีที่สุด คือ การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย และการป้องกันไม่ให้ถูกยุงกัด (สำนักโรคติดต่อนำโดยแมลง กรมควบคุมโรค, 2558)

สถานการณ์ไข้เลือดออกทั่วโลกประมาณ 2.5 พันล้านคนหรือ 40% ของประชากรโลกที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการติดต่อของโรค ซึ่งโรคไข้เลือดออกถือเป็นโรคประจำถิ่นอย่างน้อย 100 ประเทศ ในแถบเอเชียแปซิฟิก อเมริกา แอฟริกา และแคริบเบียน โดย WHO ได้ประมาณการว่าการติดเชื้อ 50-100 ล้านคน ที่เกิดขึ้นเป็น

ประจำปี รวมทั้งผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกจำนวน 500,000 คน และเสียชีวิตจำนวน 20,000 คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเด็ก(ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค, 2557)

จากรายงานสถานการณ์กลุ่มโรคไข้เลือดออก (ไข้เลือดออก ไข้เลือดออกช็อก และไข้แดง) ประเทศไทย ปี 2557 (ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม-30 ธันวาคม 2557) จำนวนผู้ป่วยโดยรวมของประเทศ พบว่า จำนวนผู้ป่วยต่ำกว่าค่ามัธยฐาน 5 ปี ย้อนหลัง (ปี 2552-2556) ช่วงกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นมาพบจำนวนผู้ป่วยมีแนวโน้มสูงขึ้น จากนั้นตั้งแต่ต้นเดือนกรกฎาคม จำนวนผู้ป่วยเริ่มมีแนวโน้มคงที่ ซึ่งปกติช่วงเดือนสิงหาคมถึงตุลาคมจะยังคงพบการระบาดสูง ลักษณะทางระบาดวิทยาของผู้ป่วยกลุ่มโรคไข้เลือดออก ไข้เลือดออก ไข้เลือดออกช็อก และไข้แดง) ภาพรวมทั้งประเทศ (ข้อมูลสะสมตั้งแต่ 1 มกราคม-30 ธันวาคม 2557) สำนักระบาดวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยเข้าข่ายและผู้ป่วยยืนยันกลุ่มโรคไข้เลือดออกโดยรายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา จำนวน 39,569 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 61.75 ต่อประชากรแสนคน พบผู้เสียชีวิต 40 ราย คิดเป็นอัตราราย 0.06 และอัตราป่วยร้อยละ 0.10 เป็นรายงานจาก 24 จังหวัด คือ นครศรีธรรมราช 6 ราย ชลบุรี 5 ราย นครปฐม พระนครศรีอยุธยา และสุราษฎร์ธานี จังหวัดละ 3 ราย นครราชสีมา 2 ราย และจังหวัดต่อไปนี้จังหวัดละ 1 ราย ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ สมุทรปราการ ระยอง สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบูรณ์ กำแพงเพชร บุรีรัมย์ ภูเก็ต ระนอง แพร่ จันทบุรี สงขลา สตูล พังงา พัทลุง และปัตตานี กลุ่มอายุ ที่พบผู้ป่วยสูงสุด คือ 10-14 ปี อัตราป่วยต่อประชากรแสนคนเท่ากับ 172.01 รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 5-9 ปี (152.37) กลุ่มอายุ 0-4 ปี (68.17) และกลุ่มอายุ 25-34 ปี (52.38) ผู้ป่วยมีอาชีพนักเรียน 18,239 ราย รองลงมาคือ ในปกครองและรับจ้าง (18,286 ราย 7,617 และ 6,993 ราย ตามลำดับ) พบผู้ป่วยในเขตเทศบาลร้อยละ 39.88 และเขต อบต. ร้อยละ 60.12 (กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พิเศษ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

หนึ่งในยุทธศาสตร์การควบคุมโรคไข้เลือดออกที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด คือบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือที่เราเรียกย่อ ๆ ว่า อสม. นั้น เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และการปฏิบัติงานด้วยความเสียสละต่อประชาชนในหมู่บ้าน โดยหน้าที่ความรับผิดชอบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คือ การสื่อสารข่าวสารสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้าน ให้การส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค โดยให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้านเกี่ยวกับการสร้างสุขภาพให้แข็งแรง และเกิดการเจ็บป่วยน้อยที่สุด และเป็นผู้ทำหน้าที่ในการควบคุมป้องกันโรคในระดับหมู่บ้าน เนื่องจากเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อย่างใกล้ชิด การดำเนินการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกทำได้หลายวิธี ได้แก่ การสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย โดยวิธีการใส่ทรายอะเบทเพื่อกำจัดลูกน้ำยุงลาย การใส่ปลาเพื่อกินลูกน้ำยุงลาย การพ่นหมอกควันกำจัดยุงลายตัวแก่ อาสาสมัครสาธารณสุขเป็นกำลังสำคัญในการปฏิบัติงานด้านสุขภาพในการให้ความรู้เชิงการป้องกันและควบคุม การลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคไข้เลือดออกกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งเกิดจากความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุข การที่อาสาสมัครสาธารณสุขจะถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก หรือแนะนำคนอื่น ๆ ในหมู่บ้านให้ปฏิบัติตามคำแนะนำให้ได้ผลดีนั้น อาสาสมัครสาธารณสุขเองก็ต้องมีพฤติกรรมที่ดีและเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตัวในการป้องกันและควบคุมโรค ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขต้องมีความรู้ที่เพียงพอ ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดโรค การติดต่อ การแพร่กระจายของโรค รวมทั้งอาการและความรุนแรงของโรค การรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้ประโยชน์ของโรคไข้เลือดออก และการรับรู้อุปสรรคของโรค

ใช้เลือดออก น่าจะเป็นปัจจัยในการสนับสนุนให้อาสาสมัครสาธารณสุข สามารถปฏิบัติงานป้องกันเกี่ยวกับโรค
ใช้เลือดออกให้มีประสิทธิภาพได้ (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2556)

จากข้อมูลและสถานการณ์ดังกล่าว ทางผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรม การป้องกันโรคใช้เลือดออกของ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน
1,407 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ใช้การ
สุ่มตัวอย่างคือ วิธีการสุ่มแบบจัดชั้น (Stratified sampling) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน 8 ตำบล รวมเป็น
320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Schedule) ผู้วิจัย
ได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้เรื่องโรคใช้เลือดออก

การรับรู้โอกาสเสี่ยงของโรคใช้เลือดออก

การรับรู้ความรุนแรงของโรคใช้เลือดออก

การรับรู้ประโยชน์ของโรคใช้เลือดออก

การรับรู้อุปสรรคของโรคใช้เลือดออก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคใช้เลือดออก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบความ
เชื่อมั่นของแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbachs' alpha coefficient)
ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.755 และ 0.844

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับการพิจารณาและรับรองแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการ
ตามขั้นตอนการวิจัย

การศึกษาคครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. จัดเตรียมเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเพื่อเป็นแบบสอบถามข้อมูลแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา

3. ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเหนือและ
หัวหน้าสำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลวังเหนือและ
หัวหน้าสำนักงานสาธารณสุขอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปางและแนะนำตัวต่ออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

จำนวน 8 ตำบล เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการศึกษา ประสานงาน และแจ้งวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาต และขอความร่วมมือในการทำการการศึกษา

4. ส่งหนังสือชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ดำเนินการเก็บ ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามเข้าไปสอบถาม

5. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่จัดเก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้อง

6. ทำการลงรหัสและจัดระบบข้อมูลในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อทำการทดสอบ สมมติฐาน และรายงานผลการวิจัยต่อไป

7. สรุปและประเมินผล

ขั้นรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

ใช้การทดสอบแมน-วิทนี ยู (Mann-Whitney U test) การทดสอบครัสคาล-วัลลิส (Kruskal-Wallis test) และสถิติสหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 70.3 เพศชายคิดเป็นร้อยละ 29.7 มี อายุอยู่ระหว่าง 46-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 45.3 รองลงมา อายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.4 อายุมากที่สุด 77 ปีอายุน้อยที่สุด 24 ปี มีอายุเฉลี่ย 46 ปี สถานภาพการสมรสคู่มากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 69.4 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา (ป.1-6) คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาจบมัธยมศึกษา ตอนปลาย (ม.4-6/ม.ศ.4-5/ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 25.0 โดยมีอาชีพหลัก คือ เกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 68.4 รองลงมาคือ อาชีพ รับจ้าง/ลูกจ้างและแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 9.7 มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. อยู่ในช่วง 1-13 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ ช่วง 14-26 ปี สำหรับประสบการณ์เจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกส่วนใหญ่ ไม่เคยป่วยด้วยโรค ไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 89.1 รองลงมาคือ คนในครอบครัวเคยป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 6.9 การ เกิดโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่มี คิดเป็นร้อยละ 63.1 และส่วนใหญ่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีประสบการณ์การอบรมป้องกันโรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 89.1

ข้อมูลด้านการรับรู้ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกเรื่องโรคไข้เลือดออก ประกอบด้วย

การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก การรับรู้เชิงบวกที่เห็นด้วยเป็นส่วนมาก คือ ผู้ที่เคยป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมีโอกาสป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกซ้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาคือ ญาติพี่น้อง มีโอกาสเกิดโรคไข้เลือดออกได้มากกว่าญาติอื่นคิดเป็นร้อยละ 53.4 และการรับรู้เชิงลบที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นส่วนมาก คือ ผู้ที่พักอาศัยในสวนหรือใกล้ป่ารกทึบมีโอกาส เสี่ยงเป็นโรคไข้เลือดออกได้ง่าย คือ คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมา คือ ผู้ที่มีสุขภาพแข็งแรงมีโอกาสน้อยที่จะป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 44.1

คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 33.00 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับการรับรู้ พบว่า ร้อยละ 61.3 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้โอกาสเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 35.0 อยู่ในระดับสูง

การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้เชิงบวกที่เห็นด้วยเป็นส่วนมาก คือหากท่านมีไข้สูงนานเกิน 7 วัน ให้สงสัยว่าอาจป่วยเป็นโรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 53.8 รองลงมาคือ ผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่มีอาการรุนแรงต้องใช้เวลาในการรักษานาน คิดเป็นร้อยละ 48.8 และการรับรู้เชิงลบที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นส่วนมาก คือ โรคไข้เลือดออก เมื่อเป็นแล้วอาจทำให้ถึงตายได้ คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาคือ การป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกไม่แตกต่างกับการป่วยด้วยโรคไข้หวัด คิดเป็นร้อยละ 40.6

คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 37.00 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับการรับรู้ พบว่า ร้อยละ 74.1 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 22.5 อยู่ในระดับสูง

การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก การรับรู้เชิงบวกที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นส่วนมาก คือ การกำจัดแหล่งน้ำขังจะช่วยลดการเกิดยุงลายได้ คิดเป็นร้อยละ 63.1 รองลงมา คือ การจัดบ้านให้มีแสงสว่างเข้าถึงและไม่มีมมมมมม ทำให้ยุงลายไม่มาอาศัยอยู่ คิดเป็นร้อยละ 50.3 และการรับรู้เชิงลบที่ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นส่วนมาก คือ ผู้ที่เคยป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกมีโอกาสป่วยเป็นโรคไข้เลือดออกซ้ำได้ คิดเป็นร้อยละ 50.6 รองลงมาคือ การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ทำเฉพาะบ้านของเราหลังเดี๋ยวกก็เพียงพอแล้วในการป้องกันโรคไข้เลือดออก คิดเป็นร้อยละ 48.8

คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 27.00 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับการรับรู้ พบว่า ร้อยละ 52.5 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 44.7 อยู่ในระดับต่ำ

การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคไข้เลือดออก การรับรู้เชิงบวกที่เห็นด้วยอย่างยิ่งเป็นส่วนมาก คือ ทุกบ้านควรจะช่วยกันกำจัดลูกน้ำยุงลาย จึงจะป้องกันโรคได้ คิดเป็นร้อยละ 58.4 รองลงมาคือ หากนอนกางมุ้งแล้วสามารถป้องกันยุงกัด โดยไม่จำเป็นต้องกำจัดแหล่งน้ำขังก็ได้ คิดเป็นร้อยละ 50.0 และการรับรู้เชิงลบที่ไม่เห็นด้วยเป็นส่วนมาก คือ การทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายทุกป้ายวันศุกร์ ทำให้เสียเวลาในการทำงานคือคิดเป็นร้อยละ 59.7 รองลงมาคือ การกางมุ้งให้เด็กนอนในเวลากลางวันทำให้ร้อนและอึดอัดคิดเป็นร้อยละ 53.1

คะแนนเฉลี่ยของการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 24.00 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามระดับการรับรู้ พบว่า ร้อยละ 50.6 มีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาร้อยละ 44.1 อยู่ในระดับต่ำ

พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกเกี่ยวกับตัวบุคคล ได้แก่ การใช้ยาทากันยุง เมื่ออยู่ในบริเวณที่มียุงชุกชุม การใช้ยาลดฟัน ยาจุดกันยุง เมื่อพบยุงในบ้าน คิดเป็นร้อยละ 48.1 และเวลานอนกลางวัน นอนในห้องที่มีมุ้งลวดหรือนอนกางมุ้ง คิดเป็นร้อยละ 43.1 การสวมเสื้อแขนยาวและกางเกงขายาวเพื่อป้องกันยุงกัด คิดเป็นร้อยละ 42.5 ส่วนของการปฏิบัติ เพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า มีการกำจัดภาชนะที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ซึ่งปฏิบัติเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 69.1 การปิดฝาภาชนะเก็บน้ำอย่างมิดชิดไม่ให้ยุงเข้าไปวางไข่และการจัดบ้านเป็นระเบียบมีแสงสว่าง ปฏิบัติเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 67.8 และพฤติกรรมกรรมการดูแลสิ่งแวดล้อมเพื่อป้องกันยุงลาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างร่วมกิจกรรมการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในวันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันพ่อ วันแม่ซึ่งปฏิบัติเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 61.6 เมื่อจำแนกตามระดับพฤติกรรม พบว่า ร้อยละ 64.4 มีพฤติกรรมกรรมการป้องกันไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง รองลงมา ร้อยละ 35.6 อยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p - value = 0.037$) รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ($n = 320$)

รายการ	พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก		
	จำนวน	ร้อยละ	p-value
เพศ			
ชาย	95	29.7	0.923
หญิง	225	70.3	
อายุ (ปี)			
อายุ 21-30 ปี	13	4.1	0.002*
อายุ 31-45 ปี	139	43.4	
อายุ 46-60 ปี	145	45.3	
อายุ 60 ปีขึ้นไป	23	7.2	
สถานภาพการสมรส			
1. โสด	72	22.5	0.763
2. คู่	222	69.4	
3. หม้าย	18	5.6	
4. หย่า/แยกทางกัน	8	2.5	

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	พฤติกรรมกำรป้องกันโรคไข้เลือดออก		
	จำนวน	ร้อยละ	p-value
ระดับการศึกษา			
1. ไม่ได้เรียน	2	0.6	0.578
2. ประถมศึกษา	156	48.8	
3. มัธยมศึกษา	147	45.9	
4. อนุปริญญา/ปริญญาตรี	15	4.7	
อาชีพ			
1. เกษตรกร	219	68.4	0.037*
2. ค้าขาย	28	8.8	
3. รับจ้าง/ลูกจ้าง	31	9.7	
4. แม่บ้าน	31	9.7	
5. ธุรกิจส่วนตัว	6	1.9	
6. ไม่ได้ทำงาน/ว่างงาน	5	1.6	
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. (ปี)			
1-13 ปี	215	67.2	0.048*
14-26 ปี	79	24.7	
27-39 ปี	26	8.1	
ประสบการณ์การเจ็บป่วย			
1. เคย			0.186
ตัวท่าน	10	3.1	
คนในครอบครัว	22	6.9	
2. ไม่เคย	286	89.4	
3. จำไม่ได้/ไม่แน่ใจ	2	0.6	
การเกิดโรคไข้เลือดออกในหมู่บ้านในปี 2557			
มี	118	36.9	0.324
ไม่มี	202	63.1	
ประสบการณ์การอบรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก			
มี	285	89.1	0.991
ไม่มี	35	10.9	

หมายเหตุ: *p < 0.05

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุ อาชีพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และการรับรู้การป้องกัน ไข้เลือดออก กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุ อาชีพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. และการรับรู้การป้องกัน
ไข้เลือดออกตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ คือ การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก การรับรู้ความ
รุนแรงของโรคไข้เลือดออก การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรค
ไข้เลือดออกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก พบว่า อายุ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. การรับรู้ความ
รุนแรงของโรคไข้เลือดออก และการรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (p -value = 0.002, 0.048, 0.000 และ 0.019
ตามลำดับ) รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุ อาชีพ ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และการรับรู้การป้องกันไข้เลือดออก
กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก ($n = 320$)

ข้อมูล	r	p-value
อายุ	0.172	0.002*
อาชีพ	1.000	0.037*
ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม.	0.110	0.048*
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคไข้เลือดออก	-0.012	0.833
การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก	0.207	< .001*
การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก	0.131	0.019*
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคไข้เลือดออก	0.066	0.237

หมายเหตุ: * $p < 0.05$

สรุปผลการศึกษา

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรค ได้แก่

1. **อายุ** ผลการศึกษา พบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก การรับข้อมูลข่าวสาร การมีประสบการณ์การดำเนินชีวิตทำให้ได้รับทราบถึงเรื่อง
เกี่ยวกับโรคไข้เลือดออก ซึ่งวัยผู้ใหญ่จะมีการตัดสินใจที่ถูกต้องในการดูแลสุขภาพตนเองได้ดีกว่าวัยเด็ก สอดคล้อง
กับ การศึกษาของ พูนสุข ช่วยทอง (2555) ซึ่งพบว่า อายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาของ พารินทร์ แก้ว
สวัสดิ์ (2552) ซึ่งพบว่า ผู้นำครอบครัวที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกที่ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .05

2. **อาชีพ** ผลการศึกษา พบว่า บุคคลที่มีอาชีพต่างกันมีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากลักษณะการประกอบอาชีพส่งผลให้วิถีชีวิตและการมีเวลาว่างจากการประกอบอาชีพ
เพื่อการดำเนินการป้องกันโรคไข้เลือดออกแตกต่างกันสอดคล้องกับการศึกษาของ พารินทร์ แก้วสวัสดิ์ (2552) ซึ่ง

พบว่า ผู้นำครอบครัวที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับความเชื่อมั่น .05

3. ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. ผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการปฏิบัติงาน อสม. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ไม่สอดคล้องกับ การศึกษาของ ธวัช วิเชียรประภา และคณะ (2555) ที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จังหวัดจันทบุรี ซึ่งพบว่า ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมสุขภาพ

4. การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออก ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบุคคลที่มีระดับการรับรู้ความรุนแรงของโรคสูง ก็จะมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมกำบังกันโรคมากกว่าบุคคลที่มีระดับการรับรู้ ความรุนแรงของโรคต่ำ เป็นไปตามแนวคิดที่ว่าคนที่บุคคลใด ๆ เชื่อว่าโรคที่เกิดขึ้นมีผลกระทบที่รุนแรงเป็นอันตรายต่อร่างกาย และบทบาททางสังคมจะเป็นแรงผลักดันให้มีพฤติกรรมกำบังกันตนเอง เพื่อป้องกันความรุนแรงที่เกิดจากโรคนั้น ดังนั้น การรับรู้ถึงความรุนแรงของโรคจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการรับรู้ สอดคล้องกับ การศึกษาของ ทะนงศักดิ์ พลอาษา (2553) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมโรคไข้เลือดออก: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลปลอดโรคไข้เลือดออกกับตำบลที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก จังหวัดอำนาจเจริญ ที่พบว่าพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนระหว่างตำบลปลอดโรคไข้เลือดออกและตำบล ที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออกมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ผลการศึกษา พบว่า การรับรู้ประโยชน์ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบุคคลที่มีการรับรู้ประโยชน์ของโรคไข้เลือดออกสูง ก็จะมีแนวโน้มที่แสดงพฤติกรรมกำบังกันโรคมากกว่า และการที่แต่ละบุคคลจะแสวงหาวิธีการปฏิบัติให้หายจากโรคหรือมีการป้องกันไม่เกิดโรค โดยการปฏิบัตินั้นต้องมีความเชื่อว่าเป็นการกระทำที่มีประโยชน์เหมาะสมที่จะทำให้โรคนั้นหาย สอดคล้องกับการศึกษาของ ฤทัย สมบัติสวัสดิ์ (2555) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมกำบังกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในหมู่บ้านที่มีการระบาดกับหมู่บ้านที่ไม่มีการระบาดในพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ที่พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านที่ไม่มีการระบาดมีคะแนนความรู้ ทักษะ และ การปฏิบัติมากกว่าประชาชนในหมู่บ้านที่มีการระบาดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.บุญลือ ฉิมบ้านไร่ อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไข ให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2557). รายงานสถานการณ์กลุ่มโรคไข้เลือดออก (ไข้เลือดออก ไข้เลือดออกซีก และไข้แดง) ประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.boe.moph.go.th>
ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรค. (2557). ข้อมูลระบาดวิทยา. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2558, จาก <http://www.cdc.gov/Dengue/epidemiology/index.html>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ทะนงศักดิ์ พลอาษา. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมโรคไข้เลือดออก: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลปลอดโรคไข้เลือดออกกับตำบลที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก จังหวัดอำนาจเจริญ. **วารสารบัณฑิตวิทยาลัย พิษพรรณันต์**, 5(2), 81-89.
- ธวัช วิเชียรประภา. (2556). การเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกันและแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคไข้เลือดออก. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558, จาก www.skko.moph.go.th/dward/document.../20130305140522_1170921278.docx
- พารินทร์ แก้วสวัสดิ์. (2552). แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ การสนับสนุนทางสังคมและพฤติกรรม การป้องกันโรคไข้เลือดออกของผู้ปกครองในชุมชนบัวแก้วพัฒนา ตำบลระแหง อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ วท.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พูนสุข ช่วยทอง. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จังหวัดศรีสะเกษ. **วารสารกิจการรุณย์**, 20(2), 55-69.
- ฤทัย สมบัติสวัสดิ์. (2555). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในหมู่บ้านที่มีการระบาดกับหมู่บ้านที่ไม่มีการระบาดในพื้นที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค. (2558) คู่มือวิชาการโรคติดต่อเดงกีและโรคไข้เลือดออกเดงกีด้านการแพทย์และสาธารณสุข, 1(1), 1-3.

การสัมผัสอนุภาคมลสารและสมรรถภาพปอด แรงงานในสหกรณ์บริการ
ผลิตภัณฑ์ไม้ บ้านวังวน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่

Particulate matter exposure and lung function among worker in service
cooperative of teak wood Wangwon Village, Sungmen District, Phrae
Province

ประทวน กวางทอง^{1*} และ สันหวัช ไชยวงศ์²

Pratuan Kwangthong^{1*} and Sanhawat Chaiwong²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล การสัมผัสอนุภาคมลสารและข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และสมรรถภาพปอดของแรงงาน ในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลด้านบุคคล ข้อมูลที่ทำให้เกิดโรคและข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และการตรวจสมรรถภาพปอดด้วยวิธีสไปโรมิตรี จำนวน 31 ตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า เกินครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 54.84 อายุเฉลี่ย 45.84 ปี ไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 67.74 คนในครอบครัวไม่สูบบุหรี่ ร้อยละ 70.97 ในที่ทำงานสัมผัสฝุ่น ร้อยละ 100.00 ระยะเวลาเฉลี่ย 8.55 ชั่วโมงต่อวัน มีอายุงานเฉลี่ย 10.84 ปี ประชากรที่ตรวจสมรรถภาพปอดโดยการใช้ค่า FVC FEV₁ และ FEV₁/FVC พบว่า สมรรถภาพของปอด ระดับปกติ จำนวน 22 (ร้อยละ 70.97%) 19 (ร้อยละ 61.69) และ 31 (ร้อยละ 100) ตามลำดับ และระดับผิดปกติ จำนวน 9 (ร้อยละ 29.04), 12 (ร้อยละ 38.71) และ 0 (ร้อยละ 0.00) ตามลำดับ การวัดระดับความรุนแรงของผลการตรวจที่ผิดปกติแบบอุดกั้น (Obstructive abnormality : OA) พบว่า ระดับปกติ เท่ากับ 31 (ร้อยละ 100) และระดับความรุนแรงของผลการตรวจที่ผิดปกติแบบจำกัดการขยายตัว (Restrictive abnormality: RA) พบว่า ระดับปกติ ผิดปกติเล็กน้อย ผิดปกติปานกลาง เท่ากับ 22 (ร้อยละ 70.97) 19 (ร้อยละ 61.69) และ 31 (ร้อยละ 100) ตามลำดับ ดังนั้น การสัมผัสอนุภาคมลสารต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป ทำให้เนื้อปอดสูญเสียความสามารถในการขยายตัว

คำสำคัญ: อนุภาคมลสาร สมรรถภาพปอด สหกรณ์บริการ จังหวัดแพร่

Abstract

This research aimed to investigate Host information, particulate matter exposure and Environmental information and lung function among workers in the service cooperative of teak wood Wangwon Village,

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : saan_bri@hotmail.com

Sungmen district, Phrae Province. The instrument was questionnaire divided into three sections: Host information, Agent information and Environmental information data. The 31 samples were collected data, and lung function test with Spirometry. Data were analyzed using descriptive statistics.

The results showed that over a half of them was female (54.84%) (average age was 45.84 years old), 67.74% for non-smoking, 70.97 % for member in their family who non-smoking, 100 percent for particulate matter exposure in workplace 8.55 hours/day for workhour (average time of work = 10.84 years). The lung function was tested with spirometer based on FVC, FEV₁, and ratio of FEV₁/FVC. The illustration showed that the normal of lung function test were 22 (70.97%), 19 (61.69%) and 31 (100%) respectively. and normal of lung function test were 9 (29.04%), 12 (38.71%) and 0 (0.00%) respectively. The severe respiratory disorders in terms of obstructive abnormality (OA) and restrictive abnormality (RA), the normal of obstructive abnormality (OA) was 31 (100.00%) and normal mind moderate of restrictive abnormality (RA) was 22 (70.97%) 8 (25.81%) and 1 (3.23%) respectively. Thus, time of work more than 11 years was the factors of particulate matter exposure to impaired lung function in restrictive abnormality.

Keywords: Particulate matter, Lung function, Service cooperative, Phrae province

บทนำ

โรงงานอุตสาหกรรมจากไม้ในจังหวัดแพร่ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์จากไม้สักตั้งอยู่ในเขตอำเภอสูงเม่น จำนวน 618 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 48.82 อำเภอเมือง จำนวน 279 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 22.04 และอำเภอเด่นชัย จำนวน 154 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 12.17 ส่วนอำเภออื่น ๆ มีการกระจายตัวค่อนข้างน้อย (สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่, 2552) จากที่จังหวัดแพร่มีทั้งสิ้น 8 อำเภอ ซึ่งเป็นไม้ที่มีชื่อเสียงรู้จักกันแพร่หลายทั่วโลก เนื่องจากเป็นไม้ที่มีความแข็งแรง เนื้อไม้มีลวดลายที่สวยงาม มีความทนทานตามธรรมชาติ และที่สำคัญก็คือ ไม้สักมีความทนทานต่อปลวก เชื้อรา และเห็ดต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี ไม้สักสามารถนำมาใช้ประโยชน์ ได้หลายอย่าง เช่น ใช้ในการสร้างบ้าน ทำเฟอร์นิเจอร์ และแกะสลัก เป็นต้น จึงทำให้ไม้สักเป็นที่นิยมใช้ ในอดีตไม้สักค่อนข้างจะหายากและราคาไม่แพง (อรพรรณ ปานขาว, 2556)

การทำประกอบอาชีพทำเฟอร์นิเจอร์จากไม้สัก ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตและส่งออกของไม้สัก ตั้งแต่การตัดไม้ ไล่ไม้ ชัดเนื้อไม้ ทำสี นำมาบรรจุหีบห่อก่อนจำหน่ายสู่ผู้บริโภค ซึ่งแต่ละขั้นตอนก็จะมีโอกาสสัมผัสสิ่งคุกคามที่เป็นปัจจัยเสี่ยงมากน้อยต่างกัน แต่ในขั้นตอนการไล่ไม้ เป็นขั้นตอนที่มีระยะ เวลาทำงานที่มีโอกาสสัมผัสสิ่งคุกคามสุขภาพที่ต่อเนื่อง ยาวนาน และมีฝุ่นมาก (ชินเทพ แซ่ลี, 2554; วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์, 2553) มีการแบ่งการสัมผัสสิ่งคุกคามทางสุขภาพจากการประกอบอาชีพทำเฟอร์นิเจอร์ไม้สัก เป็น 5 ด้าน ปัจจัยที่สำคัญและมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยเฉพาะต่อระบบทางเดินหายใจ คือ ปัจจัยคุกคามสุขภาพด้านเคมี ได้แก่ ฝุ่นไม้ คาร์บอน และสารเคมี ที่พบอยู่ในกลุ่มผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้ ได้แก่ การสัมผัสฝุ่นไม้ (ชวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และคณะ, 2556) จากขั้นตอนการผลิต มีการสัมผัสฝุ่นละอองที่ฟุ้งกระจายในระยะใกล้จมูก อย่างต่อเนื่องและเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ฝุ่นละอองโดยทั่วไปมีขนาดเล็กไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และฝุ่นขนาดเล็กจะตกสะสมได้ช้ากว่าฝุ่นขนาดใหญ่ ยิ่งฝุ่นขนาดเล็กมาก ๆ จะคงอยู่ในอากาศได้นาน และเข้าสู่ระบบทางเดินหายใจไปถึงชั้นถุงลมปอด (วนิดา จินตศาสตร์, 2551) ในจังหวัดแพร่พบผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (COPD) อัตราป่วย 803.68 ต่อแสนประชากร

(สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่, 2556) จากข้อมูลเวชระเบียนโรงพยาบาลสูงเม่น พบผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ช่วงเวลา 1 มกราคม 2557–31 ธันวาคม 2557 ด้วยโรคระบบทางเดินหายใจ ทุกชนิด (J00–J99.8) อัตราป่วย 4,041 ต่อแสนประชากร และถ้าแยกเป็นกลุ่มโรคทางเดินหายใจส่วนล่าง ได้แก่ กลุ่มโรคหลอดลมอักเสบ (J20–J22) และกลุ่มโรคหอบหืด และโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง (J40–J47) มีอัตราป่วย 1,333.33 ต่อแสนประชากร (โรงพยาบาลสูงเม่น, 2558)

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหาศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล การสัมผัสอนุภาคมลสารและข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และสมรรถภาพปอดของแรงงาน ในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่ ซึ่งต้องมีการเฝ้าระวังโรคจากการประกอบอาชีพในแรงงานเฟอร์นิเจอร์จากไม้สัก ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการหาแนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตและสมรรถภาพร่างกายของแรงงานในพื้นที่ที่ต้องสัมผัสฝุ่นไม้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ แรงงานในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน ทั้งหมด จำนวน 31 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก (Inclusion criteria) ของประชากรเป้าหมาย ดังนี้

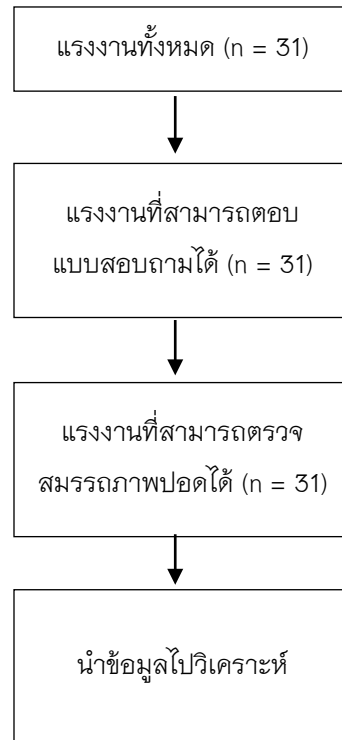
1. เป็นแรงงานที่ปฏิบัติงานในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน
2. มีอายุ ตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป
3. สามารถตอบแบบสอบถามได้
4. ไม่เป็นผู้ที่มีข้อห้ามในการตรวจสมรรถภาพปอด ด้วยเครื่องสไปโรมิเตอร์ ดังนี้คือ
 - 4.1 มีการติดเชื้อในระบบทางเดินหายใจ
 - 4.2 ระบบหลอดเลือดหรือหัวใจทำงานไม่ปกติ
 - 4.3 เพิ่งได้รับการผ่าตัดตา (ภายหลังผ่าตัด 1–2 สัปดาห์)
 - 4.4 เพิ่งได้รับการผ่าตัดในช่องท้องหรือช่องอก (ระยะเวลาหลังผ่าตัด 3 เดือน)
 - 4.5 สตรีมีครรภ์
 - 4.6 ยินดีและให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัย

เกณฑ์การคัดออก (Exclusion criteria) ดังนี้

1. เมื่อมีอาการไม่พึงประสงค์ ขณะตรวจด้วยเครื่องสไปโรมิเตอร์ เช่น อาการเวียนศีรษะ หน้ามืดเกิดขึ้น
2. เมื่อมีความวิตกกังวลไม่สบายใจ ขณะตอบคำถาม หรือขณะตรวจ
3. อาสาสมัครตอบแบบสอบถามไม่ครบ หรือตรวจวัดสมรรถภาพปอดไม่ครบเนื่องจาก การย้ายถิ่นฐาน

การเจ็บป่วย หรือการเสียชีวิต

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมการวิจัยอ่านเอกสารคำแนะนำการวิจัยทั้งหมด เพื่อให้มีความเข้าใจในแบบสอบถามและมีกระบวนการตรวจสมรรถภาพปอดอย่างชัดเจนและลงชื่อยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยตั้งขั้นตอนดำเนินงาน ดังภาพ 1

ภาพ 1 ขั้นตอนการดำเนินการ

เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ ข้อมูลด้านบุคคล คือ เพศ อายุ ประวัติการสูบบุหรี่ ประวัติการเจ็บป่วย ข้อมูลสิ่งทำให้เกิดโรค คือ การสัมผัสฝุ่น ระยะเวลาการสัมผัสฝุ่น การใช้อุปกรณ์ป้องกันตัวเอง และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ลักษณะงานที่ทำ บรรยากาศในที่ทำงาน การระบายอากาศ การประกอบอาหารโดยใช้ฟืนหรือเตาถ่านในบ้าน และการเผาขยะหรือวัสดุอื่นบริเวณบ้านและบริเวณใกล้เคียง

เครื่องมือในการตรวจสอบสมรรถภาพปอด ใช้เครื่องสไปโรมิเตอร์ รุ่น CHEST chestgraph HI-105 โดยนักกายภาพบำบัด ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของสมาคมออร์เวซซ์แห่งประเทศไทย (สมาคมออร์เวซซ์แห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) ใช้การตรวจวัดเพื่อ Screening test ตรวจวัดสมรรถภาพปอดในตัวเอง forced vital capacity (FVC) ทำการตรวจ forced vital capacity maneuver (FVC Maneuver) โดยผู้เข้ารับการตรวจนั่งในท่าที่ถูกต้อง หันบวมก้มด้วยที่หนีบจมูก อมหลอดอมให้ริมฝีปากครอบหลอดอมไว้แน่น สูดหายใจเข้าทางปากอย่างรวดเร็วจนสุด หยุดอยู่ที่ภาวะหายใจเข้าสุดนาน < 1 วินาที หายใจออกอย่างรวดเร็วและแรงที่สุดจนหมด ทำซ้ำให้ได้กราฟที่เข้าเกณฑ์การยอมรับอย่างน้อย 3 ครั้ง แต่ไม่เกิน 8 ครั้ง (สมาคมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย, 2557)

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำค่าตัวแปรที่วัดได้มาหาค่าจำนวน ร้อยละ เฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สำเร็จรูป

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล ประชากรเกินครึ่งเป็น เพศหญิง ร้อยละ 54.84 อายุเฉลี่ย 45.84 ปี อยู่ระหว่าง 22-65 ประวัติการสูบบุหรี่ ร้อยละ 32.26 ประวัติคนในครอบครัวสูบบุหรี่ ร้อยละ 29.03 ข้อมูลที่ทำให้เกิดโรค มีการสัมผัสฝุ่นในที่ทำงาน ร้อยละ 100 ระยะเวลาทำงานต่อวันเฉลี่ย 8.55 ชั่วโมงต่อวัน ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า มีระยะเวลาสัมผัสฝุ่นเฉลี่ย 10.84 ปี บรรยากาศในที่ทำงาน อากาศถ่ายเทดี ร้อยละ 93.55 มีการระบายอากาศในที่ทำงานโดยใช้พัดลมดูดอากาศออกด้านนอก ร้อยละ 38.71 ในบ้านมีการใช้พื้นหรือเตาถ่านประกอบอาหาร ร้อยละ 83.87 บริเวณบ้านมีการเผาขยะ ร้อยละ 41.94 ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลสิ่งที่ทำให้เกิดโรค และข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม (n = 31)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ			
ชาย	14	45.16	
หญิง	17	54.84	
อายุ			
21-30 ปี	4	12.90	
31-40 ปี	4	12.90	
41-50 ปี	11	35.48	
51-60 ปี	9	29.03	
มากกว่า 60 ปี	3	9.68	
\bar{x} (S.D.)		45.84 (11.16)	
ประวัติการสูบบุหรี่			
ไม่เคยสูบ	21	67.74	
เคยสูบ	10	32.26	
ปัจจุบันเลิกสูบ	8	25.81	
ปัจจุบันยังสูบ	2	6.45	
ประวัติคนในครอบครัวสูบบุหรี่			
ไม่เคยสูบ	22	70.97	
เคยสูบ	9	29.03	
ปัจจุบันเลิกสูบ	8	25.81	
ปัจจุบันยังสูบ	1	3.23	
มีการสัมผัสฝุ่นในที่ทำงาน		31	100.00
ระยะเวลาทำงานต่อวัน			
0 - 8 ชม	19	61.29	
9 ชม ขึ้นไป	12	38.71	
\bar{x} (S.D.)		8.55 (2.09)	

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระยะเวลาสัมผัสฝุ่น		
0-5 ปี	5	16.13
6-10 ปี	3	9.68
11-15 ปี	19	61.29
16-20 ปี	3	9.68
21-25 ปี	1	3.23
\bar{x} (S.D.)	10.84 (4.58)	
บรรยากาศในที่ทำงาน		
อากาศถ่ายเทดี	29	93.55
อากาศแออัด/อับทึบ	2	6.45
การระบายอากาศในที่ทำงาน		
ไม่มี	6	19.35
มีพัดลมดูดอากาศออกด้านนอก	12	38.71
ระบบดูดอากาศเฉพาะที่	6	19.35
พัดลมเป่าเปลี่ยนทิศทาง	7	22.58
ในบ้านมีการใช้ฟืนหรือเตาถ่านประกอบอาหาร		
ไม่ใช้เลย	5	16.13
ใช้ วันละครั้ง	5	16.13
ใช้ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	9	29.03
ใช้ สัปดาห์ละครั้ง	6	19.35
ใช้ เดือนละครั้ง	6	19.35
บริเวณบ้านมีการเผาขยะ		
ไม่ใช้เลย	18	58.06
ใช้ วันละครั้ง	1	3.23
ใช้ สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	11	35.48
ใช้ สัปดาห์ละครั้ง	0	0.00
ใช้ เดือนละครั้ง	1	3.23

การแปลผลการตรวจสมรรถภาพปอด ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสมาคมอุรเวชช์แห่งประเทศไทย พิจารณาสัดส่วนระหว่าง FEV₁/FVC โดยดูที่ % predict ของกลุ่มประชากร การแปลผล พบว่า ปกติ ร้อยละ 100 ค่าปริมาตรปอดขณะหายใจออกอย่างรวดเร็ว (FVC) การแปลผล พบว่า ผิดปกติ ร้อยละ 29.04 ปริมาตรอากาศขณะที่หายใจออกแรงและเร็วที่สุดในหนึ่งวินาที (FEV₁) การแปลผล พบว่า ผิดปกติ ร้อยละ 38.71 ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ ของการแปลผลการตรวจสมรรถภาพปอด (n = 31)

การแปลผล	FVC		FEV ₁		FEV ₁ /FVC	
	(% ค่าพยากรณ์)		(% ค่าพยากรณ์)		(%)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ (normal)	22	70.97	19	61.29	31	100.00
ผิดปกติ (abnormal)	9	29.04	12	38.71	0	0.00

การจำแนกความผิดปกติจากการตรวจสมรรถภาพปอด ที่พบความผิดปกติของ FVC (%ค่าพยากรณ์) พบว่า ประชากรเกินครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.56 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 55.56 สูบบุหรี่ ร้อยละ 44.44 บุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ ร้อยละ 33.33 มีการสัมผัสฝุ่นในที่ทำงาน ร้อยละ 100 ระยะเวลาทำงานต่อวัน 9 ชม.ขึ้นไป ร้อยละ 55.56 ระยะเวลาสัมผัสฝุ่น ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11-15 ปี ร้อยละ 33.33

ด้านความผิดปกติของ FEV₁ (%ค่าพยากรณ์) พบว่า ประชากรเกินครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 66.67 อายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 50.00 สูบบุหรี่ ร้อยละ 25.00 บุคคลในครอบครัวสูบบุหรี่ ร้อยละ 25.00 มีการสัมผัสฝุ่นในที่ทำงาน ร้อยละ 100 ระยะเวลาทำงานต่อวัน 0-8 ชม. ร้อยละ 66.67 ระยะเวลาสัมผัสฝุ่น ส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 11-15 ปี ร้อยละ 33.33 ดังตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละ ของข้อมูลส่วนบุคคล การแปลผลการตรวจสมรรถภาพปอดที่ผิดปกติ

การแปลผล	ผิดปกติ FVC (n = 9)		ผิดปกติ FEV ₁ (n = 12)	
	(% ค่าพยากรณ์)		(% ค่าพยากรณ์)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ				
ชาย	4	44.44	4	33.33
หญิง	5	55.56	8	66.67
อายุ				
21-30 ปี	2	22.22	3	25.00
31-40 ปี	1	11.11	2	16.67
41-50 ปี	5	55.56	6	50.00
51-60 ปี	1	11.11	1	8.33
มากกว่า 60 ปี	0	0.00	0	0.00
ประวัติการสูบบุหรี่				
ไม่เคยสูบ	5	55.56	9	75.00
เคยสูบ	4	44.44	3	25.00
ปัจจุบันเลิกสูบ	3	33.33	2	16.67
ปัจจุบันยังสูบ	1	11.11	1	8.33

ตาราง 3 (ต่อ)

การแปลผล	ผิดปกติ FVC (n = 9)		ผิดปกติ FEV1 (n = 12)	
	(% ค่าพยากรณ์)		(% ค่าพยากรณ์)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประวัติคนในครอบครัวสูบบุหรี่				
ไม่เคยสูบ	6	66.67	9	75.00
เคยสูบ	3	33.33	3	25.00
ปัจจุบันเลิกสูบ	2	22.22	2	16.67
ปัจจุบันยังสูบ	1	11.11	1	8.33
มีการสัมผัสฝุ่นในที่ทำงาน	9	100.00	12	100.00
ระยะเวลาทำงานต่อวัน				
0 – 8 ชม	4	44.44	8	66.67
9 ชม ขึ้นไป	5	55.56	4	33.33
ระยะเวลาสัมผัสฝุ่น				
0-5 ปี	2	22.22	3	25.00
6-10 ปี	2	22.22	3	25.00
11-15 ปี	3	33.33	4	33.33
16-20 ปี	2	22.22	2	16.67
21-25 ปี	0	0.00	0	0.00

การแบ่งระดับความรุนแรงของผลการตรวจที่ผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ เป็นความผิดปกติแบบจำกัดการขยายตัว (Restrictive abnormality) ของปอด ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยสมาคมออร์เวซซ์แห่งประเทศไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความผิดปกติแบบจำกัดการขยายตัวของปอดอยู่ในระดับเล็กน้อย ร้อยละ 25.81 และมีความผิดปกติแบบจำกัดการขยายตัวของปอดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 3.23 ดังตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละ ระดับความรุนแรงของผลการตรวจที่ผิดปกติ (n = 31)

การแปลผล	ผิดปกติแบบอุดกั้น		ผิดปกติแบบจำกัดการขยายตัว	
	(Obstructive abnormality : OA)		(Restrictive abnormality : RA)	
	(% ค่าพยากรณ์)		(% ค่าพยากรณ์)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ปกติ (normal)	31	100.00	22	70.97
ผิดปกติเล็กน้อย (Mild)	0	0.00	8	25.81
ผิดปกติปานกลาง (Moderate)	0	0.00	1	3.23
ผิดปกติรุนแรง (Severe)	0	0.00	0	0.00

หมายเหตุ: OA: พิจารณาตามลำดับจาก FEV₁/FVC น้อยกว่าค่าปกติ และแบ่งระดับความรุนแรงจาก FEV₁% predicted

RA: พิจารณาตามลำดับจาก FEV₁/FVC ปกติ และแบ่งระดับความรุนแรงจาก FVC% predicted

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาในแรงงานสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน จำกัดโดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป อายุงานที่สัมผัสฝุ่น เฉลี่ย 10.84 ปี มีสัดส่วนระหว่าง FEV₁/FVC ปกติ ซึ่งบ่งบอกว่าไม่มีการอุดกั้นของทางเดินหายใจในประชากรส่วนใหญ่ แต่กลับพบว่ามีค่า FVC ต่ำกว่าค่าปกติ แสดงให้เห็นว่าการสัมผัสอนุภาคมลสาร ทำให้เกิดการจำกัดการขยายตัวของปอด แต่เมื่อวิเคราะห์แยกรายบุคคล พบว่า ประชากร 9 คน (ร้อยละ 29.04) มีค่าปริมาตรปอดขณะหายใจออกอย่างรวดเร็ว (FVC) และปริมาตรอากาศขณะที่หายใจออกแรงและเร็วที่สุดในหนึ่งวินาที (FEV₁) มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าปกติของประชากรไทย ประชากรที่สัมผัสอนุภาคมลสาร ในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวนจำกัด เป็นระยะเวลา 9 ชม.ขึ้นไปต่อวัน ร้อยละ 55.56 และสัมผัสฝุ่นเป็นเวลา 11-15 ปี ร้อยละ 33.33 จึงส่งผลให้มีการจำกัดการขยายตัวของปอด (restrictive abnormality) โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของทัศนวิทย์ พัดเกาะ และคณะ(2556) พบว่า การสัมผัสฝุ่นควันต่อเนื่องเป็นเวลานานตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ทำให้เนื้อปอดสูญเสียความสามารถในการขยายตัวและส่งผลทำให้ความชุกของผู้ที่มีการจำกัดการขยายตัวของทรวงอกเพิ่มสูงขึ้น

จากหลักการแปลผลค่าสไปโรเมตรี โดยสมาคมอุรเวชช์แห่งประเทศไทย หากค่า FEV₁/FVC ปกติ ให้พิจารณา ค่า FVC %predicted ต่อ ซึ่งพบว่าในกลุ่มประชากร ที่มีค่า FVC % predicted ต่ำกว่าค่าปกติอยู่ร้อยละ 29.04 ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีการจำกัดการขยายตัวของปอด และเมื่อแบ่งระดับความรุนแรงของการจำกัดการขยายตัวของปอด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความรุนแรงของการจำกัดการขยายตัวของปอดอยู่ในระดับเล็กน้อย จำนวน 8 คน (ร้อยละ 25.81) และระดับปานกลางจำนวน 1 คน (ร้อยละ 3.23) สอดคล้องกับการศึกษาของชวพร พรรณ จันทร์ประสิทธิ์ และคณะ (2556) พบว่า กลุ่มตัวอย่างของโรงงานทำเฟอร์นิเจอร์ไม้ 2 แห่ง ในจังหวัดเชียงใหม่ มีค่าสัดส่วน FEV₁/FVC ปกติ ส่วนค่า FVC ที่ผิดปกติของกลุ่มตัวอย่างพบร้อยละ 14.70 ในขณะที่ค่า FEV₁ ที่ผิดปกติของกลุ่มตัวอย่างพบ ร้อยละ 7.70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ควรมีการประเมินสุขภาพและเฝ้าระวังสมรรถภาพปอดส่วนบุคคลในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวนจำกัด ที่ปฏิบัติต่อเนื่องเป็นเวลานานอย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจปริมาณฝุ่น หรืออนุภาคสารแขวนลอยทั้งหมด (Total Suspended Particulate, TSP) และฝุ่นที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ไมครอน (PM₁₀) เป็นระยะเพื่อเฝ้าระวังสิ่งที่เป็นโรค ตลอดจนจัดการด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะสถานที่ทำงานเพื่อลดการสัมผัสฝุ่น และอนุภาคมลสาร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระ ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาจาก ดร.สันหวัช ไชยวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้คำปรึกษาแนะนำ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนความช่วยเหลือต่าง ๆ อย่างดียิ่ง รวมถึงคณาจารย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิด วิธีการ จนสามารถดำเนินการศึกษาค้นคว้าอิสระได้สำเร็จลุล่วง ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณประธานสหกรณ์บริการ และแรงงานที่ให้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในสหกรณ์บริการผลิตภัณฑ์ไม้บ้านวังวน จำกัดและขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบสบสายและเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถจัดการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ชินเทพ แซ่ลี. (2554). การปรับปรุงการผลิตผลิตภัณฑ์เฟอร์นิเจอร์ไม้โดยใช้เทคนิคการประเมินวัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์. การค้นคว้าแบบอิสระ วท.ม. (การจัดการอุตสาหกรรม), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ชวพรพรรณ จันทร์ประสิทธิ์, ธาณี แก้วธรรมานุกูล, ปิยวรรณ สวัสดิ์สิงห์, ชื่นกมล สุขดี, วรันธรณ์ จรุงโรจน์สกุล, วันเพ็ญ ทรงคำ. (2556). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพและลดภาวะเสี่ยงจากปัจจัยคุกคามสุขภาพในการทำงานในอุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ไม้. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทัศนวิญา พัดเกาะ, พัชรียา อัมพุด, สุจิตรา กล้วยหอมไทย, ชุติ (อุบลศักดิ์) โจนส์. (2556). ผลของหมอกควันไฟป่าต่อปริมาณปอดและสมรรถภาพปอดในคนปกติสุขภาพดี. พะเยาวิจัย ครั้งที่ 2; 17-18 มกราคม 2556, มหาวิทยาลัยพะเยา. พะเยา
- โรงพยาบาลสูงเม่น. (2558). ข้อมูลงานเวชระเบียน ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาพยาบาล ปี 2557. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- วนิดา จินตศาสตร์. (2551). มลพิษอากาศและการจัดการคุณภาพอากาศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิวัฒน์ เอกบูรณะวัฒน์. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการสัมผัสฝุ่นไม้เหตุอาชีพกับความเสี่ยงในการเกิดมะเร็งโพรงหลังจมูกในประเทศไทย. ปรินญาณินท์ วทม. (อาชีพเวชศาสตร์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สมาคมโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อมแห่งประเทศไทย. (2557). แนวทางการตรวจและแปลผลสมรรถภาพปอดด้วยวิธีสไปโรเมตริย์ในงานอาชีพอนามัย พ.ศ.2557. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สมาคมอุรเวชช์แห่งประเทศไทย. (มปป). แนวทางการตรวจสมรรถภาพปอด. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2558, จาก <http://www.thaichest.org/atat3/pdf/guideline/GuidelinePFT.pdf>
- สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดแพร่. (2552). ข้อมูลอุตสาหกรรมในจังหวัดแพร่. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2558, จาก www.phrae.go.th/file_econ/soc/sangkom08.html
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่. (2556). ข้อมูล service plan ปี 2556. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- อรพรรณ ปานขาว. (2556). การผลิตและการตลาดของผลิตภัณฑ์ไม้สักในตำบลน้ำซำ อำเภอสูงเม่น จังหวัดแพร่. วารสารการจัดการป่าไม้, 7(13), 62-63.

ความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

Health literacy of hypertensive patients among Hmong hill tribe in Wiangkaen District, Chiangrai Province

รพีพงษ์ ลิทธิขันแก้ว^{1*} และ ทวีวรรณ ชาลีเครือ²

Rapeepong Sitthikhankae^{1*} and Taweewun Chaleekrua²

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความฉลาดทางสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 145 คน ทำการสุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบมีระบบ เครื่องมือที่ใช้เป็นผู้วิจัยเป็นแบบสอบถาม ดำเนินการเก็บข้อมูลในเดือนกุมภาพันธ์ 2559 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Spearman rank correlation และ Pearson's correlation)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐานเกินครึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.6 ความฉลาดทางสุขภาพขั้นปฏิบัติสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 1.23) พฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.86) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติต่อพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงได้แก่ ความเพียงพอของรายได้ ($r = 0.283$ P-value < 0.01), ความฉลาดทางสุขภาพขั้นปฏิบัติสัมพันธ์ ($r = 0.282$ P-value < 0.01) และอาชีพ ($r = 0.198$, P-value < 0.05)

ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นแนวทางในการวางแผนและส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับพื้นที่ศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสุขภาพ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ชาวเขาเผ่าม้งในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย

Abstract

The objectives of this cross-sectional survey study were to explore: health literacy of hypertensive patients and to study Personal factors and health literacy relate to control health behaviors on hypertensive

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jack_jajaa@hotmail.com

patients among Hmong hill tribe in Wiangkaen District, Chiangrai Province. 145 Samples were selected by using stratified random sampling. Data were collected by using questionnaires during February 1–28, 2016. Statistics were analysed by descriptive statistics (frequency, percentage, mean and standard deviation) and inferential statistics: (Spearman rank correlation and Pearson's correlation).

The results revealed that the level of functional literacy were at medium level 47.6 % the interactive health literacy were middle level (\bar{X} =2.36, S.D. = 1.23), and the level of control health behavior were middle (\bar{X} =2.79, S.D. = 0.86). The result identifies three independent variables significantly influencing to control health behavior; economic (r = 0.283 P-value < 0.01), the interactive health literacy (r = 0.282 P-value < 0.01) and occupation (r = 0.198, P-value < 0.05).

The results of this study should be used to plan and promote on hypertensive patients among Hmong hill tribe in the same area as this study.

Keywords: Health literacy, Hypertensive patients, Hmong hill tribe in Wiangkaen District, Chiangrai Province

บทนำ

ในปัจจุบันโรคความดันโลหิตสูงถือเป็นภัยเงียบ ที่สร้างปัญหาทางสุขภาพให้กับมนุษยชาติ ซึ่งมักไม่มีอาการที่เห็นได้เด่นชัด แต่เมื่อโรคดำเนินไปมักจะพบอาการที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างร้ายแรง เช่น ภาวะอัมพฤกษ์ อัมพาต หรือโรคหัวใจวายเฉียบพลัน หรือไตพิการ และอาจเสียชีวิตได้ ซึ่งสถานการณ์โรคความดันโลหิตสูงในประเทศไทย พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552–2556 อัตราการตายที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโดยในปี พ.ศ. 2552 มีอัตราการตาย 3.62 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2553 มีอัตราการตาย 3.89 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2554 มีอัตราการตาย 5.71 ต่อประชากรแสนคน ปี พ.ศ. 2555 มีอัตราการตาย 5.73 ต่อประชากรแสนคน และปี พ.ศ. 2556 มีอัตราการตาย 7.99 ต่อประชากรแสนคน (สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค, 2557) ส่วนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงของอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554–2558 พบว่า มีแนวโน้มของจำนวนผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี โดยในปี พ.ศ. 2558 มีผู้ป่วยสะสมจำนวน 2,065 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 6,679.99 ต่อประชากรแสนคน อีกทั้งอำเภอเวียงแก่นเป็นอำเภอที่มีประชากรที่เป็นชาวเขา ถึงร้อยละ 70 ของประชาชนทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าม้ง โดยพบว่าเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่เป็นชาวเขาเผ่าม้งมากขึ้นเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 346 ราย (โรงพยาบาลเวียงแก่น, 2558) และยังมีแนวโน้มที่จะเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่างที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ ความเข้าใจ พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป และความฉลาดทางสุขภาพ เป็นต้น แต่โดยทั่วไปชาวเขาเผ่าม้งมักจะให้ความสนใจในการศึกษามากกว่าชาวเขาเผ่าอื่นๆ ที่มีในประเทศไทย จึงทำให้ม้งมีความเฉลียวฉลาดและทันต่อเหตุการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันมากขึ้น อย่างไรก็ตามพื้นฐานระดับการศึกษาของชาวเขาเผ่าม้งในอำเภอเวียงแก่นยังมีความจำกัดในด้านฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ทำให้ระดับการศึกษาสูงสุดของประชากรม้งส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาเพียงเท่านั้น

การศึกษานี้จึงต้องการหาปัจจัยที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชาวเขาเผ่าม้ง จากการวัดความฉลาดทางสุขภาพ หมายถึง ความสามารถและทักษะ ในการเข้าถึงข้อมูล ความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวิเคราะห์ ประเมิน การปฏิบัติ และจัดการตนเอง รวมทั้งสามารถชี้แนะเรื่องสุขภาพส่วนบุคคล ครอบครัว และชุมชน เพื่อสุขภาพที่ดี (ขวัญเมือง แก้วคำเกิง และนฤมล ตรีเพชรศรีอุไร, 2554) ซึ่งถ้าคนมีความฉลาดด้านสุขภาพน้อย ประชาชนก็จะขาด

ความรู้ในการดูแลสุขภาพของตนเอง ทำให้เกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเพิ่มขึ้น และเสียค่าใช้จ่ายในการรักษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มชาวเขา ซึ่งพบว่าหากขาดความรู้ ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพของตนเอง จะทำให้วิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไปในทิศทางที่ไม่ถูกต้องและส่งผลให้เกิดโรคความดันโลหิตสูงตามมา (ยุวดี ดวงเทพ, 2551)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความฉลาดทางสุขภาพกับพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยคาดหวังว่าข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้ประโยชน์ หรือเป็นแนวทางในการวางแผนส่งเสริมสุขภาพ และแก้ไขปัญหาโรคความดันโลหิตสูง ตลอดจนโรคไม่ติดต่อเรื้อรังอื่น ๆ ในกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายต่อไป

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ ในกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ที่มีอายุ 30 ปีขึ้นไป และสามารถสื่อสารภาษาแม่ได้ จำนวน 346 คน คำนวณขนาด กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ดังนี้ (Supanvanich and Podhipak, 1994)

$$n = \frac{Z^2 \alpha / 2 Npq}{Z^2 \alpha / 2 pq + Nd^2}$$

โดยกำหนดระดับความคาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 145 ราย ทำการสุ่มการสุ่มแบบโควตา (Quota sampling) คำนวณตามจำนวนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ของหมู่บ้านชาวเขาเผ่าม้งอาศัยอยู่มากกว่าร้อยละ 90 ของประชากรทั้งหมดในหมู่บ้าน ในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย จำนวน 20 หมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และปรับปรุงจากแบบสอบถามที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สิทธิการรักษาพยาบาล ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 10 ข้อ

คำถามเชิงบวก 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 8 และ 10 คำถามเชิงลบ 7 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4, 5, 6, 7 และ 9

ส่วนที่ 3 ความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง เป็นการประยุกต์ความรู้ความเข้าใจ ร่วมกับทักษะการตัดสินใจ และทักษะการจัดการตนเอง ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบตามระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ทุกครั้ง บ่อย ๆ ครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง และไม่มีเลย จำนวน 9 ข้อ

คำถามเชิงบวก 5 ข้อ คือ ข้อ 2, 3, 4, 5 และ 8 คำถามเชิงลบ 4 ข้อ คือ ข้อ 1, 6, 7 และ 9

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ประกอบด้วย พฤติกรรมการควบคุมอาหาร พฤติกรรมการรับประทานยา พฤติกรรมการจัดการความเครียด และพฤติกรรมการมาตรวจตามนัด ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ให้เลือกตอบตามความเป็นจริงของผู้ตอบ แบบสอบถามจำแนกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ปฏิบัติเป็นประจำ ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง และไม่เคยปฏิบัติ จำนวน 18 ข้อ

คำถามเชิงบวก 16 ข้อ คือ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และ 17

คำถามเชิงลบ 2 ข้อ คือ ข้อ 16 และ 18

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณา ตรวจสอบเนื้อหา และนำผลไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: The Index of Item Objective Congruence) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ อยู่ในช่วง 0.50-1.00 และทำการทดสอบแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน จำนวน 30 ราย เพื่อนำมาหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยหากเป็นแบบสอบถามเรื่องความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐานสำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.77 ส่วนแบบสอบถามเรื่องความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ สำหรับผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ α อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นที่ได้เท่ากับ 0.71 และแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพในการควบคุมโรคของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ใช้ค่าสัมประสิทธิ์ α อัลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) ค่าความเชื่อมั่นที่ได้เท่ากับ 0.72

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาติดต่อประสานงานกับสาธารณสุขอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เพื่อแนะนำตัวและชี้แจงรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูล อธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย ตลอดจนแจ้งการพิทักษ์สิทธิของผู้ป่วยกับอาสาสมัครในการเก็บข้อมูล ที่มีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ ซึ่งมาจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตรับผิดชอบของแต่ละสถานบริการทางสาธารณสุข และสามารถถ่ายทอดคำถามเป็นภาษาแม่ได้ โดยผู้วิจัยได้ประชุมอาสาสมัครในการเก็บข้อมูลจำนวน 1 วัน เพื่อชี้แจงขั้นตอน และฝึกปฏิบัติโดยให้สัมภาษณ์กันเองโดยมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่สื่อสารภาษาแม่ได้เป็นผู้ประเมินการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ ดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน และสถิติเชิงอนุมาน แยกเป็นกรณีที่ข้อมูลเป็นตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลจะใช้ Spearman rank correlation ส่วนข้อมูลที่มีมาตราการวัดแบบ Interval Scale จะใช้สถิติ Pearson correlation

ผลการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง จำนวน 145 คน กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งเป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.2 อายุอยู่ระหว่าง 59-67 ปี ร้อยละ 29.0 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 50-58 ปี ร้อยละ 24.8 มีอายุเฉลี่ย 59 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 80.0 ไม่ได้เรียนหนังสือ ร้อยละ 80.0 เกินครึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 54.5 รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 75.2 ซึ่งรายได้

ไม่เพียงพอ ร้อยละ 61.4 ส่วนใหญ่มีสิทธิในการรักษาพยาบาลคือหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า ร้อยละ 89.7 รองลงมา จะชำระเงินเองหรือไม่มีสิทธิในการรักษาพยาบาล ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงมาไม่เกิน 5 ปี ร้อยละ 58.6 และส่วนใหญ่เคยได้รับคำแนะนำการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 95.2 โดยได้รับคำแนะนำส่วนใหญ่มาจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ร้อยละ 93.1

ตาราง 1 แสดงระดับความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐาน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับต่ำ (คะแนนต่ำกว่าร้อยละ 60)	34	23.4
ระดับปานกลาง (คะแนนร้อยละ 60-80)	69	47.6
ระดับสูง (คะแนนมากกว่าร้อยละ 80)	42	29.0
รวม	145	100

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างเกือบครึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.6 รองลงมา พบว่า ระดับความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 29.0

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์

รายการ	Max = 4, Min = 0	S.D.
1 บ่อยเพียงใดใน 1 สัปดาห์ที่ท่านซื้ออาหารสำเร็จรูปมารับประทาน	2.87	0.89
2 บ่อยเพียงใดที่ท่านจัดการความเครียดได้ด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิ หรือกิจกรรมคลายเครียดอื่น ๆ	1.31	1.03
3 บ่อยเพียงใดที่ท่านสามารถปฏิเสธการเชื่อเชิญให้ดื่มสุรจากับคนอื่นได้	1.95	1.57
4 บ่อยเพียงใดที่ท่านสามารถปฏิเสธการเชื่อเชิญให้สูบบุหรี่จากคนอื่นได้	1.62	1.73
5 บ่อยเพียงใดใน 1 สัปดาห์ ที่ท่านอ่านฉลากยาและรับประทานยาด้วยตนเอง	2.18	1.53
6 บ่อยเพียงใดใน 1 สัปดาห์ที่ท่านไม่มั่นใจในการจัดยารับประทานเองที่บ้าน	2.57	1.11
7 บ่อยเพียงใดใน 1 สัปดาห์ที่ท่านต้องมีคนช่วยจัดยารับประทาน	2.54	1.14
8 บ่อยเพียงใดในรอบ 6 เดือนที่ท่านไปพบหมอตตามนัด	3.12	1.07
9 บ่อยเพียงใดในรอบ 6 เดือนที่ท่านเลือกซื้อยาสมุนไพรรักษาอาการต่าง ๆ จากสื่อโฆษณาต่าง ๆ หรือรถเร่ขายยา	3.09	1.01
เฉลี่ย	2.36	1.23

จากตาราง 2 พบว่า ความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.36$, S.D. = 1.23) จากแบบสอบถามทั้งหมด 9 ข้อ เมื่อพิจารณาความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 8. บ่อยเพียงใดในรอบ 6 เดือนที่ท่านไปพบหมอตตามนัด ($\bar{X} = 3.12$, S.D. = 1.07) รองลงมาคือ ข้อ 9. บ่อยเพียงใดในรอบ 6 เดือนที่ท่านเลือกซื้อยาสมุนไพรรักษาอาการต่าง ๆ จากสื่อโฆษณาต่าง ๆ หรือ รถเร่ขายยา ($\bar{X} = 3.09$, S.D. = 1.01) และพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 2. บ่อยเพียงใดที่ท่านจัดการความเครียดได้ด้วยการฝึกปฏิบัติสมาธิ หรือกิจกรรมคลายเครียดอื่น ๆ ($\bar{X} = 1.31$, S.D. = 1.03)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของพฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง

รายการ	Max = 4, Min = 1	S.D.	ระดับ
พฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคโดยรวม	2.79	0.86	ดีปานกลาง
พฤติกรรมกรรมการควบคุมอาหาร	2.45	0.95	ดีปานกลาง
พฤติกรรมกรรมการออกกำลังกาย	2.38	0.84	ดีปานกลาง
พฤติกรรมกรรมการรับประทานยา	3.37	0.77	ดีมาก
พฤติกรรมกรรมการจัดการความเครียด	2.75	0.83	ดีปานกลาง
พฤติกรรมกรรมการมาตรวจตามนัด	3.02	0.93	ดีมาก

จากตาราง 3 พบว่า พฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าพฤติกรรมกรรมการรับประทานยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดีมาก ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.77) รองลงมาคือ พฤติกรรมการมาตรวจตามนัด ($\bar{X} = 3.02$, S.D. = 0.93) ตามลำดับ และยังพบว่าพฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ พฤติกรรมการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.84)

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความฉลาดทางสุขภาพ กับพฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง

รายการ	พฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง		P-value
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์	
เพศ [□]	- 0.072	-	0.388
อายุ [□]	- 0.035	-	0.680
สถานภาพสมรส [□]	0.080	-	0.294
ระดับการศึกษา [□]	0.082	-	0.359
อาชีพ [□]	0.198	ระดับต่ำ	0.017*
ฐานะทางเศรษฐกิจ			
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน [□]	- 0.075	-	0.371
ความพอเพียงของรายได้ [□]	0.283	ระดับต่ำ	0.001**
ความฉลาดทางสุขภาพขั้นพื้นฐาน ^{□□}	0.048	-	0.567
ความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ ^{□□}	0.282	ระดับต่ำ	0.000**

หมายเหตุ: [□] = ใช้สถิติ Spearman rank correlation, ^{□□} = ใช้สถิติ Pearson's correlation

* P-value < 0.05, ** P-value < 0.01

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง

อาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำกับพฤติกรรมกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.198

ความพอเพียงของรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.283

ความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวก ในระดับต่ำกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.282

สรุปผลการศึกษา

จากข้อมูลการศึกษาความฉลาดทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง กลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยรวมพบว่ายังอยู่ในช่วงระดับปานกลาง ในส่วนของพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงพบว่า ผู้ป่วยชาวเขาเผ่าม้งจะมีพฤติกรรมการรับประทานยาและพฤติกรรมการมาตรวจตามนัดอยู่ในระดับที่ดีมากซึ่งเป็นผลมาจากการให้ความสำคัญในเรื่องของโรคความดันโลหิตสูงที่กำลังเผชิญอยู่ แม้จะมีปัญหาในด้านการสื่อสารภาษา แต่ผู้ป่วยก็ยังมีพฤติกรรมการมาตรวจตามนัดและการกินยาที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อสุขภาพของผู้ป่วยเอง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง ในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยด้านอาชีพ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value} < 0.05$, $r = 0.198$) หมายความว่า ผู้ป่วยที่มีอาชีพมีพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงดีกว่าผู้ป่วยที่ไม่มีอาชีพ ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณี หล้าเขียว (2557) ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยด้านอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการรับประทานยาของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งการรับประทานยาเป็นหนึ่งในพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งพบว่าหากกลุ่มตัวอย่างไม่ประกอบอาชีพจะส่งผลให้พฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงต่ำลงไปด้วย

ความพอเพียงของรายได้ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ($P\text{-value} < 0.01$, $r = 0.283$) หมายความว่า ผู้ป่วยที่มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนที่เพียงพอจะทำให้มีพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงดีขึ้น ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคณิง คำรังษี (2550) ที่ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยด้านความพอเพียงของรายได้ มีความสัมพันธ์กับการควบคุมระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 หากกลุ่มตัวอย่างไม่มีความเพียงพอของรายได้ที่เป็นอยู่จะทำให้พฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงต่ำ สาเหตุเพราะกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในกลุ่มอายุที่มากกว่า 50 ปี และส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพ ทำให้ไม่มีความพอเพียงต่อรายได้เฉลี่ยของครอบครัว จึงส่งผลต่อพฤติกรรมในการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงของผู้ป่วยไม่ดีตามไปด้วย

ความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับต่ำกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญ ($P\text{-value} < 0.01$, $r = 0.282$) หมายความว่า หากผู้ป่วยที่มีความฉลาดทางสุขภาพขั้นมีปฏิสัมพันธ์ในระดับที่สูงจะทำให้มีพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงที่ดีขึ้นด้วย ซึ่งผลการศึกษาครั้งนี้ยอมรับสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ตั้งไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของชูเกียรติ แสงบุญ (2555) ได้กล่าวว่าการฉลาดทางสุขภาพกับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สาเหตุที่ความฉลาดทางสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูง เป็นผลมาจากความสามารถ และทักษะในการเข้าถึงความรู้ ความเข้าใจ เพื่อวิเคราะห์ ประเมินการปฏิบัติและตัดสินใจจัดการตนเอง เมื่อผู้ป่วยมีทักษะ ที่สูงขึ้นจะสามารถประยุกต์ใช้ข้อมูลข่าวสารในการวิเคราะห์ และจัดการสถานการณ์ในการ

ดำรงชีวิตประจำวันได้ จึงส่งผลให้มีความสามารถในการดูแลสุขภาพและมีพฤติกรรมควบคุมโรคความดันโลหิตสูงที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำมาใช้ในการจัดโปรแกรมการพัฒนาคความฉลาด โดยเน้นกลุ่มที่รายได้น้อย ไม่ประกอบอาชีพ

1.2 สถานบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดทำสื่อ ผลิตยาที่เป็นภาษาแม่หรือรูปภาพที่สามารถสื่อสารในการควบคุม พฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรนำมาใช้มีการกำหนดมาตรการในการส่งเสริมการพัฒนาคความฉลาดขั้นพื้นฐานทางสุขภาพ เพื่อการพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงในกลุ่มชาวเขาเผ่าม้ง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถจากคณาจารย์ มหาวิทยาลัยพะเยา ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ทวิวรรณ ซาลีเครือ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ อีกทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ประจวบ แผลมหลัก คุณประเสริฐ วันดี และคุณทศพล เมืองอินทร์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย รวมถึงอาสาสมัครเก็บข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอกราบขอบพระคุณสาธารณสุขอำเภอเวียงแก่น สำหรับการเอื้อเพื่อการเก็บข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

ขวัญเมือง แก้วดำเกิง และนฤมล ตริเพชชศรีอุไร. (2554). ความฉลาดทางสุขภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ:

นิเวศธรรมดาการพิมพ์.

คณิง คำรังษี. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมระดับความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ชนิดไม่ทราบสาเหตุในหน่วยบริการปฐมภูมิ ตำบลสวก จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.

ชูเกียรติ แสงบุญ. (2555). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการควบคุมโรคความดันโลหิตสูงในเขตบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโป่งงาม อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ยุวดี ดวงเทพ. (2551). วิธีชีวิตและโรคความดันโลหิตสูงในประชากรชาวเขา อำเภอแม่ฟ้าหลวง

จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.

โรงพยาบาลเวียงแก่น. (31 มกราคม 2559). ชร 0032.301/ 4201. รายงานสถานการณ์โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง อำเภอเวียงแก่น ไตรมาสที่ 1 ปีงบประมาณ 2559.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค. (2557). สถิติข้อมูลโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง. **สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข**. สืบค้นเมื่อ 17 ตุลาคม 2558, จาก <http://thaincd.com/information-statistic/non-communicable-disease-data.php>.

อรุณี หล้าเขียว. (2557). ความฉลาดทางด้านสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการรับประทานยาในผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเปียงหลวง จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา**. สืบค้นเมื่อ 5 มกราคม 2559, จาก <http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-01/article/view/328>

Supanvanich S. and Podhipak A. (1994). **Principles of EPIDEMIOLOGY**. Bangkok: Atomkanpim.

คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย

The elderly quality of life in Doi Hang Subdistricts, Mueang Chiangrai District, Chiangrai Province

สุนันทา คำบุญเรือง^{1*} และ รุ่ง วงศ์วัฒน์²

Sununta Khamboonruang^{1*} and Rung Wongwat²

บทคัดย่อ

การศึกษาเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุและศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สูงอายุจำนวน 235 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือแบบสอบถามคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งดัดแปลงมาจาก เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกฉบับย่อ แปลเป็นภาษาไทยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคส์สแควร์

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในด้านร่างกายส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 82.6 ด้านจิตใจผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 82.6 ด้านสัมพันธภาพทางสังคมผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.6 และด้านสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.7 ระดับคุณภาพชีวิตภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 83.0 และพบว่า สถานภาพสมรสมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.010)

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ

Abstract

This survey research were aimed to determine the level of elderly quality of life and the affecting factors. The 235 samples were random selected by simple random sampling. Data were collected interviewed questionnaire using by WHOQOL –BREF –THA. Statistics used were descriptive statistics as frequency, percentage, mean, standard deviation and the chi-square.

The result were found that majority of elderly quality of life in physical (82.6%), mental (82.6%), social relationship (62.6%), environmental (81.7%) and overall (83.0%) were in medium level. The factors associated with overall quality of life with a statistic significant at $p < 0.05$ was married status (p-value = 0.010).

Keywords: Qualities of life, The Elderly

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : panda_b_k@hotmail.com

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรวัยสูงอายุในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของประชากรโลก กล่าวคือจำนวนและสัดส่วนผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป เพิ่มขึ้นทางสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้คาดประมาณแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงจากจำนวนผู้สูงอายุทั้งของโลกและของประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลจากความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข รวมทั้งการกระจายบริการด้านสาธารณสุขและจากนโยบายการวางแผนครอบครัว ที่ส่งผลให้อัตราการเจริญพันธุ์ของประชากรลดลง จึงทำให้ประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นและมีอายุยืนยาวขึ้น(มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2553)

ประเทศไทยในช่วงเวลา 20ปีที่ผ่านมาอัตราการเพิ่มประชากรของประเทศลดลงมาเนื่องจากนโยบายการคุมกำเนิด เป็นผลทำให้ปัจจุบันและในอนาคตประชากรจะอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุมากขึ้นตามลำดับ ประกอบกับการสาธารณสุขและการแพทย์ที่เจริญขึ้น ทำให้ประชากรมีอายุที่ยืนยาวขึ้น เป็นผลให้สังคมไทยเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุ ซึ่งทางข้อมูลปี 2543-2569 การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2543-2568 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คาดการณ์ว่าจำนวนประชากรรวมในปี พ.ศ. 2543 มีประมาณ 67,042,000 คน จำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จะมีประมาณ 7,522,800 คน หรือร้อยละ 11.8 และจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป พ.ศ. 2568 จะมีประมาณ 14,452,000 คน หรือร้อยละ 20 สถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งหากมีการเตรียมความพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุและทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ย่อมจะทำให้ประเทศไทยมีประชากรที่มีคุณภาพ (ภูมิ โชคเหมาะ, 2552)

การที่สัดส่วนและจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เช่นนี้ย่อมก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อกลุ่มผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์การสาธารณสุขการสวัสดิการสังคมและอื่น ๆ และการที่ประเทศไทยมีเป้าหมายและแนวโน้มในการพัฒนาประเทศ จากประเทศเกษตรกรรมเป็นประเทศอุตสาหกรรม ที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน แนวใหม่มีผลกระทบต่อกลุ่มประชากรผู้สูงอายุในประเทศอันเป็นกลุ่มประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อันเนื่องมาจากสภาพร่างกายที่เสื่อมโทรมตามธรรมชาติ และจิตใจ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกาย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ย่อมมีผลต่อการปรับเปลี่ยนสถานภาพและบทบาทของผู้สูงอายุในสังคม เช่น การหยุดทำงานและขาดรายได้ความรู้สึกท้อแท้ความเหงาความกังวลที่ถือว่าตนอยู่ในภาวะบั้นปลายของชีวิต ภาวะเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่กลุ่มผู้สูงอายุจะต้องเผชิญ รวมทั้งทำให้เกิดปัญหาสังคมรูปแบบใหม่ ซึ่งในประเทศที่พัฒนาแล้วมีประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหานี้ ได้ให้ความสำคัญและมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องของผู้สูงอายุค่อนข้างมากทั้งทางด้านทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุสำหรับประเทศไทยก็ได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว ทำให้ทุกฝ่ายเริ่มให้ความสำคัญกับโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุมากขึ้นทั้งภาครัฐและภาคเอกชนโดยล่าสุดได้มีพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่คุ้มครองสิทธิของผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ (ธีระศักดิ์ อรัญพิทักษ์, 2552)

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดหนึ่ง ซึ่งปรากฏจากรายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในจังหวัดเชียงราย พ.ศ. 2558 พบว่าจากประชากรทั้งสิ้นประมาณ 453,644 คน มีประชากรผู้สูงอายุจำนวน 57,967 คนหรือคิดเป็นร้อยละ 12.77 ของประชากรในจังหวัดเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี และจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในตำบลดอยฮาง ปี 2558 มีประชากร จำนวน 573 คน ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในเขตตำบลดอยฮางที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลดอยฮาง (สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย, 2558)

ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องเร่งด่วนที่รัฐควรเร่งรีบในการดำเนินการ หากไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุของไทย ก็จะมีแนวโน้มที่จะต้องเผชิญกับปัญหาความยากจนของผู้สูงอายุ

จากข้อมูลดังกล่าว มีการเพิ่มของประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุตำบลดอยฮาง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะได้รับข้อมูลที่แท้จริงและถูกต้องเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่ และที่สำคัญในการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อให้ทุกภาคส่วนในพื้นที่ตำบลดอยฮาง มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีอยู่กับครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุในเขตตำบลดอยฮางที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่ขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลดอยฮาง ปี 2558 จำนวน 573 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้สูงอายุในเขตตำบลดอยฮางที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่ขึ้นทะเบียนรับเบี้ยยังชีพจากเทศบาลตำบลดอยฮาง ปี 2558 จำนวน 573 คน โดยผู้วิจัยได้คำนวณโดยใช้สูตรของ ทาโน ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2542) พิจารณาระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ที่ระดับ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 235 คน

เครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและดัดแปลงแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ชุดย่อ ฉบับภาษาไทย (WHOQOL_BREF_THAI) โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบวัดคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งมีคำถาม ประกอบด้วยคุณภาพชีวิต 4 ด้านคือ

1. ด้านร่างกาย
2. ด้านจิตใจ
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม
4. ด้านสิ่งแวดล้อม

ขั้นรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปรผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษา

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ (N = 235)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	88	37.4
หญิง	147	62.6
อายุ		
60-64 ปี	80	34.0
65-69 ปี	68	28.9
70-74 ปี	50	21.3
75 ปีขึ้นไป	37	15.7
Mean = 68.22 S.D. = 6.57		
สถานภาพสมรส		
โสด	10	4.3
สมรส	208	88.5
หม้าย	17	7.2
การศึกษา		
ไม่ได้เรียน	2	0.9
ประถมศึกษา	129	54.9
มัธยมศึกษาตอนต้น	68	28.9
มัธยมศึกษาตอนปลาย	25	10.6
ปริญญาตรี	11	4.7
อาชีพ		
เกษตรกร	129	54.9
ค้าขาย	71	30.2
รับจ้าง	13	5.5
ข้าราชการบำนาญ	17	7.2
อื่นๆ	5	2.1
รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 4,999 บาท	162	68.9
5,000-9,999	50	21.3
10,000-14,999	5	2.1
15,000-19,999	7	3.0
20,000 ขึ้นไป	11	4.7
Mean = 4802.13 S.D. = 5725.95		

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
ปัจจุบันอาศัยอยู่กับใคร		
อยู่คนเดียว	4	1.7
อยู่กับคู่สมรส	157	66.8
อยู่กับบุตรหลาน	38	16.2
อยู่กับญาติพี่น้อง	36	15.3
โรคประจำตัว		
มี	135	57.4
ไม่มี	100	42.6
การใช้บริการในรักษา		
รพ.สต.	150	93.8
โรงพยาบาลของรัฐ	74	31.5
โรงพยาบาลเอกชน	5	2.1
คลินิก	6	2.6

จากตาราง 1 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาเป็นชาย ร้อยละ 37.4 มีอายุในช่วง 60-64 ปี ร้อยละ 34.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 88.5 ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 54.9 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 54.9 รายได้ต่อเดือนซึ่งได้รับจากเบี้ยยังชีพและอาชีพประจำ ร้อยละ 68.9 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ได้อาศัยอยู่กับคู่สมรส ร้อยละ 66.8 ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 57.4 และเข้ารับบริการในการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 93.8

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุรายด้าน (N = 235)

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต	ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านร่างกาย	ดี	19	8.1
	ปานกลาง	194	82.6
	ต่ำ	22	9.4
	รวม	235	100
ด้านจิตใจ	ดี	5	2.1
	ปานกลาง	194	82.6
	ต่ำ	36	15.3
	รวม	235	100
ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	ดี	43	18.3
	ปานกลาง	147	62.6
	ต่ำ	45	19.1
	รวม	235	100

ตาราง 2 (ต่อ)

องค์ประกอบคุณภาพชีวิต	ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ด้านสิ่งแวดล้อม	ดี	36	15.3
	ปานกลาง	192	81.7
	ต่ำ	7	3.0
รวม		235	100

จากตาราง 2 พบว่า องค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 82.6 รองลงมา อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 9.4 และในระดับดี ร้อยละ 8.1 ด้านจิตใจอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 82.6 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำร้อยละ 15.3 ระดับดี ร้อยละ 2.1 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.6 รองลงมา อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 19.1 ระดับดีร้อยละ 18.3 ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 81.7 รองลงมาอยู่ในระดับดีร้อยละ 15.3 ระดับดีร้อยละ 3.0

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละจำแนกตามระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (N = 235)

ระดับคุณภาพชีวิต	จำนวน	ร้อยละ
ดี	21	8.9
ปานกลาง	195	83.0
ต่ำ	19	8.1

จากตาราง 3 พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตภาพรวมทุกด้านในอยู่ระดับปานกลาง ร้อยละ 83.0 รองลงอยู่ในระดับดี ร้อยละ 8.9 และระดับต่ำ 8.1

ตาราง 4 แสดงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิต(N=235)

ตัวแปร	χ^2	P-value
เพศ	2.202	0.332
อายุ	3.090	0.213
สถานภาพสมรส	9.207	0.010*
ระดับการศึกษา	0.562	0.755
อาชีพ	0.3961	0.138
รายได้	1.897	0.387
การอยู่อาศัย	5.145	0.076
โรคประจำตัว	1.951	0.377
การรักษาพยาบาล	2.335	0.311

หมายเหตุ: * P-value <0.05

จากตาราง 4 พบว่า ข้อมูลทั่วไปที่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ตำบลดอยฮาง อำเภอเมือง เชียงราย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ สถานภาพสมรส (p-value < 0.010) และ

ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับคุณภาพชีวิต ได้แก่ เพศ (p-value = 0.332) อายุ (p-value = 0.213) ระดับการศึกษา (p-value = 0.755) อาชีพ (p-value = 0.138) รายได้ (p-value = 0.387) การอยู่อาศัย (p-value = 0.076) โรคประจำตัว (p-value = 0.377) และการรักษาพยาบาล (p-value = 0.311)

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.6 มีอายุในช่วง 60-64 ปี ร้อยละ 34.0 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 88.5 ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 54.9 มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 54.9 รายได้ต่อเดือนซึ่งได้รับจากเบี้ยยังชีพและอาชีพประจำ ร้อยละ 68.9 ส่วนใหญ่ได้อาศัยอยู่กับคู่สมรส ร้อยละ 66.8 โรคประจำตัว ร้อยละ 57.4 และรับบริการการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ร้อยละ 93.8

คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในระดับปานกลางดังนี้

1. คุณภาพชีวิตด้านร่างกาย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้สูงอายุสามารถทำงานประกอบกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติ ตลอดจนการเจ็บป่วย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง หรือปวดตามตัว ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้ ผู้สูงอายุมีการพักผ่อนอย่างเพียงพอ และสามารถไปไหนมาไหนได้ด้วยตนเอง และมีสุขภาพที่ดีแข็งแรงเหมาะสมกับวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร ทองดี, ดาราวรรณ รองเมือง และฉันทนา นาคฉัตรีย์ (2555) พบว่าประชาชนผู้สูงอายุส่วนมากมีคุณภาพชีวิตปานกลางโดยสามารถประกอบกิจวัตรประจำวันได้ตามปกติไม่ว่าจะเป็นอาหาร แปรงฟันและอาบน้ำได้เอง ตลอดจนอาการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุ เช่น อาการปวดหัว ปวดท้อง หรือปวดตามตัว ซึ่งทำให้ผู้สูงอายุไม่สามารถทำในสิ่งที่ต้องการได้นั้นเกิดขึ้น ส่วนการนอนหลับพักผ่อนเพื่อมีพลังกำลังในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ในแต่ละวันนั้นผู้สูงอายุระบุว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. คุณภาพชีวิตด้านจิตใจผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางรู้สึกพึงพอใจในชีวิต เช่น มีความสุข สงบมีสมาธิในการทำงานและกิจกรรมต่างๆ รู้สึกพึงพอใจในตนเองและยอมรับรูปร่างหน้าตาของตนเองไม่ค่อยรู้สึกวิตกกังวลรู้สึกมีกำลังใจและชีวิตของตนเองมีความหมายและมีคุณค่าในตัวเอง ต่อบุตร หลาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของจิราพร ทองดี, ดาราวรรณ รองเมือง และฉันทนา นาคฉัตรีย์ (2555) พบว่า ประชาชนผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลางโดยผู้สูงอายุมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่เป็นความเชื่อในสิ่งหนึ่งสิ่งใด เช่น ศาสนาซึ่งทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตและจิตใจที่เข้มแข็ง และรู้สึกว่ามีความคุณค่าในตัวเอง ต่อบุตรหลาน ญาติ และมีความพึงพอใจในชีวิต

3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุมีสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวเป็นมิตรกับผู้อื่น และเพื่อนบ้านใกล้เคียง และเข้าร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมและกำลังของตนเองมีความพอใจในการดูแลจากสมาชิกในครอบครัว และพอใจในการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านเวลามีเหตุฉุกเฉิน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของพจนนา ศรีเจริญ (2544) ที่สะท้อนว่าการให้ผู้สูงอายุเป็นวิทยากรให้ความรู้ ประสบการณ์ตามความถนัดจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนในชุมชนยอมรับนับถือ เกิดเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุกับชุมชน ที่สำคัญเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหรือท้องถิ่นได้เป็นอย่างดีต่อไป ดังนั้นแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการรวมกลุ่มทางสังคมของผู้สูงอายุ ควรที่จะเน้นการจัดตั้งกลุ่มหรือชมรมผู้สูงอายุเพื่อสร้างเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนโดยสื่อสารผ่านผู้นำชุมชน

4. ด้านสิ่งแวดล้อมผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางผู้สูงอายุมีความพอใจในสภาพแวดล้อม ที่อยู่อาศัยมั่นคงและปลอดภัย มีเงินพอใช้ในการอยู่อาศัยและใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ได้รับรู้ข่าวสารและข้อมูลต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและสะดวกสบายในการเดินทางไปในที่ต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของเกียรติ์นิตดา พึ่งสมบัติ (2550) พบว่า ผู้สูงอายุมีระดับคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ผู้สูงอายุมีความพอใจในสภาพแวดล้อมในบ้านและที่ชุมชน ได้รับรู้ได้รับฟัง ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาภัยน้ำท่วม ภัยแล้ง และภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้น ข้อเสนอแนะว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดตั้งงบประมาณ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเข้าไปช่วยเหลือและดูแลเบื้องต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จัดทำแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนให้มีการจัดประชุมหาตัวแทนจากคนในครอบครัวของผู้สูงอายุ เข้ามาร่วมเสนอแนวทางในการดูแลผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นประโยชน์ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน เพื่อร่วมกันส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในแต่ละด้านอย่างเหมาะสม
2. ควรมีการศึกษารูปแบบพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อใช้แบ่งกลุ่มผู้สูงอายุและวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เหมาะสมกับความต้องการเฉพาะกลุ่ม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไขให้การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ประจวบ แผลมหลัก ดร.สมชาย จาตศรี และดร.อนุกุล มะโนทน อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนางปรียากมล ชัยมงคล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอยฮางเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลดอยฮางทุกท่าน และอาสาสมัครสาธารณสุขตำบลดอยฮางทุกท่าน ในการให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลการวิจัย

สุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว คำบุญเรือง ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำการศึกษานี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

เกียรติ์นิตดา พึ่งสมบัติ. (2550). **คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในตำบลโรงช้าง อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร.**

พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ธีรวิมล เอกะกุล. (2542). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี:

คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พจนา ศรีเจริญ. (2544). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในสมาคมข้าราชการนอกระจำการ
ในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา), สถาบันราชภัฏเลย, เลย.
- จิราพร ทองดี, ดาราวรรณ รองเมือง และฉันทนา นาคฉัตรีย์. (2555). ภาวะสุขภาพและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
ในจังหวัดชายแดนใต้. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 22(1), 88-99.
- ธีระศักดิ์อรัญพิทักษ์. (2552). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุชายแดนไทย-ลาวกรณีศึกษาเชิงของ-ห้วยทราย.
เชียงใหม่: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย. (2558). รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2548.
เชียงราย: ม.ป.พ.

แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาหลวง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

A guidelines for solid waste management for Naloung community, Song district, Phrae province

โยธิน นองสิวิ^{1*} และ ประจวบ แผลมหลัก²

Yotin Nongsiv^{1*} and PrachuabLamluk²

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านนาหลวง ตำบลสะเคียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชน แนวทางการจัดการขยะของชุมชน และประเมินผลของการนำแนวทางการจัดการขยะไปใช้จริง โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชน ทบทวนปัญหาการจัดการขยะของชุมชน ศึกษาแนวทางการจัดการขยะของชุมชนและทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการขยะ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสำรวจข้อมูลพื้นฐานชุมชน ประเด็นการสนทนากลุ่ม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ระยะที่ 2 การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลแนวทางการจัดการขยะโดยใช้แบบสอบถาม แบบการสังเกต การชั่งน้ำหนักขยะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ร้อยละ เปรียบเทียบค่าคะแนนก่อนหลัง (Sign rank test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ร่วมกระบวนการศึกษามองว่าคนในชุมชนขาดความรู้และความสนใจในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ทำให้ปล่อยขยะเต็มเร็ว ถึงขยะไม่เพียงพอและเป็นแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวัน และคนในชุมชนทิ้งขยะไม่เป็นที่ ทำให้ตามที่สาธารณะและสองข้างทางของชุมชนสกปรกเต็มไปด้วยขยะ ผู้ร่วมศึกษาได้ร่วมกันจัดทำแนวทางการจัดการขยะคือ 1) ลดการใช้ถุงพลาสติกและวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมากขึ้นในชุมชน 2) สร้างมาตรการในการลดการเกิดขยะในชุมชน 3) สร้างความตระหนักให้ชาวบ้านช่วยกันแยกขยะเพื่อลดปริมาณก่อนทิ้ง 4) มีกิจกรรมเก็บขยะตามที่สาธารณะของหมู่บ้านเดือนละครั้ง 5) สอนให้ชาวบ้านแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะ 6) สร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะ และได้มีการนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติโดยการทำแผนปฏิบัติการ ซึ่งผลที่ได้หลังจากการปฏิบัติตามแผนคือ จำนวนขยะลดลงจากก่อนดำเนินการร้อยละ 39.73 ครอบคลุมครัวเรือนชุมชนคัดแยกขยะเพิ่มขึ้นจากก่อนดำเนินการกิจกรรมร้อยละ 78.16 ระดับความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะอยู่ที่ระดับพึงพอใจมากที่สุด พฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนหลังการใช้แนวทางการจัดการขยะมากกว่าก่อนการจัดการขยะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001^*$)

คำสำคัญ: แนวทาง การจัดการขยะ

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : vaynu_yo@hotmail.com

Abstract

Study on a guidelines for solid waste management at Ban Naloung community, Song district, Phrae province study research (Action research) aims to study the community context. The waste management of community and evaluation of the implementation of waste management into practice. The researchers divided the study into twophases, the first breast study urban context, standard revisit the issue of waste management plans and community-based approach to waste management. Using survey data collected by community basis, the discussion group, the workshop flawless. Data were analyzed using content analysis. Phase 2 of the plan and the results of Muller waste management approach using questionnaires, observations weighing garbage. Data were analyzed using statistical averages, percentage points ahead of the comparative value (Sign ranktest) and analysis of content (Content Analysis).

The study found that co-education process that people in the community, lack of knowledge and interest in the waste before disposal. Makes even landfill Trash is not enough and the breeding of flies. And the community litter is made by the public and the communities on either side of the dirt-filled garbage. The study was co-organized approach to waste management is doing. 1) Reduce the use of plastic bags and waste materials that pose a greater community. 2) Establish measures to reduce waste in the community. 3) A heavy fine, the villagers helped to reduce the amount of waste before disposal. 4) A collection of villages, according to the public once a month. 5) Instructing residents to separate waste and use of waste. 6) Create incentives for waste management. And have adopted the guidelines into practice by the action plan. As a result, after the implementation of the plan. Waste decreased from 39.73 percent before the families in the community waste segregation activities increased from the previous 78.16 percent. Satisfaction level approach to wastemanagement at the highest level of satisfaction. Waste management behavior of communities after the implementation of waste management, waste management, rather than before a significant level of 0.05 ($p < 0.001$).

Keywords: guidelines, waste, management

บทนำ

ขยะเป็นผลผลิตจากการดำเนินกิจกรรมของมนุษย์ ปัจจุบันสภาพสังคมอยู่ในสภาวะที่เร่งรีบ มนุษย์ได้คิดค้น สิ่งอำนวยความสะดวกขึ้นเพื่อให้สามารถเอาชนะธรรมชาติและใช้ชีวิตได้สะดวกสบายขึ้น วัสดุเหล่านี้เมื่อหมดอายุการใช้งานแล้วไม่สามารถสลายไปเองตามธรรมชาติได้โดยเร็วทำให้เกิดเป็นขยะที่สะสมบนผิวโลกเป็นจำนวนมาก จากการศึกษาปริมาณขยะของชุมชนเมืองทั่วโลกโดยธนาคารโลก พบว่าปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นในแถบเอเชีย ตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแถบเอเชียซึ่งส่วนใหญ่เป็นขยะที่มาจากประเทศจีน ประมาณ 270 ล้านตันต่อปี หรือคิดเป็นค่าเฉลี่ย 0.95 กิโลกรัมต่อวัน (Thaipublica, 2555) สำหรับประเทศไทยจากการสำรวจ ในปี 2557 พบว่า มีขยะมูลฝอยในชุมชนเกิดขึ้นทั่วประเทศ 26.17 ล้านตัน จากประชากร 64.96 ล้านคน (สำนัก ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2558) คิดเป็นปริมาณขยะ 1.10 กิโลกรัม/คน/วัน และเป็นขยะที่สามารถนำกลับไปใช้ได้ เพียง 4 ล้านตัน และเป็นขยะที่กำจัดได้อย่างถูกต้องเพียง 7 ล้านตัน สำหรับจังหวัดแพร่ นั้นจัดอยู่ในลำดับที่ 8 ของ 20

จังหวัดที่มีปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยพบว่ามีปริมาณขยะเกิดขึ้น 1.59 แสนตันต่อปี จากประชากร 4.55 แสนคน คิดเป็นปริมาณขยะ 0.96 กิโลกรัม/คน/วัน และขยะที่ถูกนำกลับไปใช้มีเพียง 0.25 แสนตันต่อปีและขยะที่ได้รับการกำจัดที่ถูกต้องมีเพียง 0.14 แสนตันต่อปี ส่วนขยะที่เหลือเกิดการสะสมบนพื้นดิน (กรมควบคุมมลพิษ, 2558) สำหรับชุมชนบ้านนาหลวง พบว่าจากการสำรวจในปี 2556 พบว่าขยะส่วนใหญ่มาจากส่วนของครัวเรือนโดยเฉพาะบ้านที่มีการประกอบกิจการค้าขาย ขยะที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เป็นขยะจำพวกถุงพลาสติกและขวดแก้ว และจากการสำรวจปริมาณขยะหน้าบ่อทิ้งขยะก่อนเผาพบว่า มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในชุมชน 10 ตันต่อเดือนจากประชากรทั้งหมดในชุมชน 503คน คิดเป็น 0.66 กิโลกรัม/คน/วัน ซึ่งมากกว่าตัวชี้วัดของสำนักนโยบายและแผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์ การบริหารจัดการขยะมูลฝอยชุมชนว่าอัตราการเกิดขยะมูลฝอยชุมชนในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องไม่เกิน 0.4 กิโลกรัม/คน/วัน ส่วนการจัดการขยะพบว่าประชาชนยังจัดการขยะไม่ถูกต้อง โดยขยะที่เกิดขึ้นถูกทิ้งรวมกันที่ถังขยะหน้าบ้านโดยไม่มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้งและทุกวันที่ 15 และ 30 ของเดือนจะมีรถมาเก็บขนขยะไปทิ้งบนที่ราบบนภูเขาหลังหมู่บ้านแล้วทำการเผารวมกันโดยไม่มีการคัดแยกขยะก่อนเผา ทำให้เกิดมลพิษและเศษวัสดุที่เผาไม่หมดทับถมกันจำนวนมาก ส่งผลให้ชุมชนต้องเปลี่ยนที่ทิ้งขยะบ่อยขึ้นเรื่อยๆ และก่อเกิดแหล่งเพาะพันธุ์แมลงวันจากขยะเปียก และยังพบว่าชุมชนขาดแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการขยะ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านนาหลวง, 2556)

จากปัญหาและแนวทางปฏิบัติข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการขยะของชุมชนบ้านนาหลวง ตำบลสะเตียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของชุมชนและส่งผลให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาริบทของชุมชน ศึกษาแนวทางการจัดการขยะในชุมชน และประเมินผลของแนวทางการจัดการขยะของชุมชนบ้านนาหลวง ตำบลสะเตียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาแนวทางการจัดการขยะของชุมชนบ้านนาหลวง ตำบลสะเตียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นการศึกษาริบทเชิงปฏิบัติการ (Action research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาริบทของชุมชน แนวทางการจัดการขยะของชุมชน และประเมินผลของการนำแนวทางการจัดการขยะไปใช้จริง โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาดังออกเป็น 2 ระยะเวลาคือ

ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทชุมชนที่มีผลต่อการจัดการขยะ ทบทวนปัญหาของชุมชนและทำแผนปฏิบัติการ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

1. ประชากรทั่วไปในชุมชนเพื่อศึกษาริบทของชุมชนโดยการสุ่มตัวอย่างแบบ สโนว์บอล (Snowball sampling) โดยตัวแทนแรกเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านนาหลวงและค้นหาผู้มีข้อมูลคนต่อไปจากตัวแทนคนแรกจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนคือสภาผู้นำชุมชนบ้านนาหลวง จำนวน 30 คน ศึกษาในประชาชนทั้งหมด

3. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการสร้างแนวทางการจัดการขยะในชุมชนประกอบด้วยสภาผู้นำชุมชนบ้านนาหลวง ศึกษาในประชากรทั้งหมด จำนวน 30 คนตัวแทนประชาชนในชุมชนบ้านนาหลวง จำนวน 165 หลังคาเรือน ๗ ละ 1 คน ศึกษาในประชากรทั้งหมดจำนวน 165 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกประจำวัน บันทึกการศึกษาจากเอกสารวิชาการ แนวทางการสนทนากลุ่ม กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบบันทึกประจำวันเครื่องบันทึกเสียง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาบริบทชุมชน
2. การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการขยะในชุมชนโดยการสนทนากลุ่มและประชุมประชาคม เก็บข้อมูลโดยการจดบันทึก บันทึกเสียง เก็บภาพ
3. การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาขยะในชุมชนอย่างมีส่วนร่วม บันทึกผลกิจกรรมโดยการจดบันทึก บันทึกเสียงและภาพถ่าย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 การปฏิบัติตามแผนและการประเมินผลแนวทางการจัดการขยะ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการนำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการขยะไปสู่การปฏิบัติจริงและประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมตามแผนการปฏิบัติการในการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วมของชุมชนได้แก่กลุ่มสภาผู้นำชุมชน ตัวแทนหลังคาเรือนในชุมชนจำนวน 165 หลังคาเรือน ๆ ละ 1 คนทำการศึกษาในประชากรทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการขยะจากระยะที่ 1 แบบบันทึกประจำวันของผู้วิจัย (Daily filed note) และกล้องบันทึกภาพ แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมแบบมีโครงสร้างและแบบสอบถามความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะในชุมชนซึ่งประกอบไปด้วยแบบบันทึกจำนวนปริมาณขยะหน้าบ่อก่อนและหลังดำเนินการและแบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะของประชาชน

ตรวจสอบแบบสอบถามโดยพิจารณาจากความเห็นของอาจารย์ที่ปรึกษา หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากการหาค่า IOC หาค่าความเชื่อมั่นโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามพฤติกรรมและแบบสอบถามความพึงพอใจเท่ากับ 0.82 และ 0.74 ตามลำดับ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ
 - 1.1 การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยผู้ศึกษาเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการจัดการขยะในชุมชน จดบันทึกและถ่ายรูป
 - 1.2 ประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการขยะในชุมชนหลังการดำเนินการจัดกิจกรรม
2. การเปลี่ยนแปลงจากผลของการปฏิบัติการ
 - 2.1 การเก็บข้อมูลน้ำหนักขยะหน้าบ่อโดยการชั่งขยะก่อนจะนำไปทิ้งบันทึกข้อมูลในแบบบันทึก
 - 2.2 การใช้แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการเก็บข้อมูลการคัดแยกขยะและการจัดการขยะ
 - 2.3 แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะก่อนและหลังการดำเนินการ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)
วิเคราะห์เชิงปริมาณใช้สถิติ Sign rank test

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 บริบทของชุมชน

ผลการศึกษาบริบทของชุมชน พบว่า วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนในชุมชนจากการประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพเปลี่ยนเป็นการประกอบอาชีพเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาถึงในชุมชน ผู้คนมีความต้องการในการอุปโภคสินค้าสิ้นเปลืองเช่นคอมพิวเตอร์ มือถือ มากขึ้นประชาชนจึงต้องแสวงหาเงินในการจับจ่ายมากขึ้นเป็นเงาตามตัว ทำให้กลายเป็นวิถีชีวิตที่ต้องแข่งขันเร่งรีบ ผู้คนต้องการความสะดวกสบายมากขึ้น อาหารสำเร็จรูป ถุงพลาสติก กล่องโฟม จึงเข้ามาเป็นส่วนเติมเต็มความสะดวกสบายให้คนในชุมชน จึงทำให้ขยะในชุมชนบ้านนาหลวงเพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัว จากการสำรวจพบว่าขยะในชุมชนส่วนใหญ่เป็นขยะจำพวกพลาสติก รองลงมาคือ วัสดุ/กิ่งไม้ เศษแก้ว เศษอาหาร ตามลำดับ สำหรับการจัดการขยะของคนในชุมชนนั้นพบว่าประชาชนทั่วไปจะนำขยะไปทิ้งลงถังขยะแล้วมีรถมาเก็บทุกวันที่ 15 และ 30 ของเดือนแล้วนำไปทิ้งร่วมกันในที่ทิ้งขยะของชุมชน โดยการกองทิ้งไว้กลางแจ้งและทำการเผาภายหลัง นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่ทำการเผาเองในที่แจ้งและนำไปทิ้งตามชายป่า ประชาชนยังมีพฤติกรรมทิ้งขยะไม่เป็นที่ทำให้สองข้างถนนเต็มไปด้วยขยะ ชุมชนขาดการจัดการขยะที่ถูกต้องและไม่ได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรท้องถิ่นและส่วนราชการ

ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการขยะของชุมชน

1. ประเด็นปัญหาที่ชุมชนเลือกในการแก้ไขปัญหา

ประเด็นที่ชุมชนมองว่าขยะกำลังเป็นปัญหาคือขยะเต็มเร็ว ถังขยะไม่เพียงพอคนทิ้งขยะไม่เป็นที่ทำให้มีขยะตามสองข้างถนนของหมู่บ้านและที่สาธารณะ คนในหมู่บ้านไม่มีความสนใจในการจัดการขยะแมลงวันเยอะขึ้นเนื่องจากขยะเปียกประชาชนขาดความรู้และความสนใจในการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง

2. แนวทางการแก้ไขที่ชุมชนต้องการเพื่อทำแผนระยะสั้น การแก้ปัญหาคือได้แก่ 1) ลดการใช้ถุงพลาสติกและวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมากขึ้นในชุมชน สร้างมาตรการในการลดการเกิดขยะในชุมชน สร้างความตระหนักให้ชุมชนโดยการรณรงค์ 2) แก้ปัญหาที่การจัดการขยะ ได้แก่วางรณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันแยกขยะเพื่อลดก่อนทิ้ง มีกิจกรรมเก็บขยะตามที่สาธารณะของหมู่บ้านเดือนละครั้ง สอนให้ชาวบ้านแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะสร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะ

3. แผนระยะสั้นตามแนวทางการจัดการขยะ

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการชุมชนได้จัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการจัดการปัญหาขยะที่ชุมชนเลือก ดังต่อไปนี้

3.1 กิจกรรมที่ 1 การอบรมให้ความรู้ประชาชนในการจัดการขยะที่ถูกต้อง

3.2 กิจกรรมที่ 2 กิจกรรมรณรงค์ลดการใช้ถุงพลาสติก/โฟม และรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะในชุมชน

3.3 กิจกรรมที่ 3 กิจกรรมซื้อขายขยะเดือนละ 1 ครั้งโดยมีการนัดหมายผู้ซื้อขยะมารับซื้อขยะที่คนใน

ชุมชนได้คัดแยกไว้ในทุกวันที่ 30 ของเดือน

- 3.4 กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมผ้าป่าขยะชุมชน
- 3.5 กิจกรรมที่ 5 การจัดประกวดเขตบ้านปลอดขยะ
- 3.6 กิจกรรมที่ 6 กิจกรรมปั่นเก็บตกทุกวันที่ 15 ของเดือน ในช่วงเย็น

ส่วนที่ 3 ผลจากการนำแนวทางการจัดการขยะไปดำเนินการจริง

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมศึกษาพบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 67.9 ที่เหลือเป็นเพศชาย ร้อยละ 32.1 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 36-45 ปี ร้อยละ 30.9 สถานภาพสมรส ส่วนใหญ่มีสภาพสมรสแล้วร้อยละ 77.6 รองลงมาคือ โสด หม้ายและหย่าร้างร้อยละ 13.3, 7.3 และ 1.8 ตามลำดับ สถานภาพในครอบครัว ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 87.10 ผู้ร่วมศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรร้อยละ 78.8 มีรายได้ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 49.1 และมีรายได้ตั้งแต่ ระหว่าง 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 43.6 รองลงมาคือมีรายได้ในช่วง 10,001-15,000 บาทระดับการศึกษาของผู้ร่วมศึกษา ส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา ร้อยละ 70.9

2. ปริมาณขยะในชุมชนพบว่าก่อนดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะ อัตราการเกิดขยะอยู่ที่ 0.57 กิโลกรัม/วัน/คน หลังจากดำเนินการกิจกรรมได้ 2 เดือน พบว่าปริมาณขยะลดลงเหลือ 0.35 กิโลกรัม/วัน/คน และ 0.32 กิโลกรัม/วัน/คนในเดือน กุมภาพันธ์และมีนาคมตามลำดับ และพบว่าปริมาณขยะในเดือนเมษายนเพิ่มขึ้นเป็น 0.35 กิโลกรัม/วัน/คน ซึ่งสาเหตุที่ปริมาณขยะเพิ่มมากขึ้นในเดือนนี้เนื่องจากเป็นช่วงเทศกาลสงกรานต์มีประชาชนกลับเข้ามาในหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้นร่วมกับมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีขยะเพิ่มมากขึ้นโดยปริมาณขยะของเดือน กุมภาพันธ์ มีนาคม และเมษายนที่ลดลงจากเดือน มกราคม คือลดลงร้อยละ 38.99, 43.09 และ 37.12

3. การคัดแยกขยะและขายเป็นเงินของคนในชุมชน ก่อนเริ่มดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะ ชุมชนมีจำนวนครัวเรือนที่ทำการคัดแยกขยะแล้วนำไปขายเป็นเงินจำนวน 12 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 7.27 ของหลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชน หลังดำเนินการกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะพบว่าประชาชนมีการจัดการขยะเพิ่มมากขึ้น โดยพบว่ามีการคัดแยกขยะแล้วนำไปขายเป็นเงินจำนวน 75 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 78.16 ของหลังคาเรือนทั้งหมดในชุมชน โดยเพิ่มขึ้นจากก่อนดำเนินการกิจกรรมร้อยละ 78.16

4. ระดับความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะ

ตาราง 1 ระดับความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะของชุมชน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความพึงพอใจ		
1) พึงพอใจมากที่สุด	81	49.1
2) พึงพอใจมาก	72	43.6
3) พึงพอใจปานกลาง	6	3.6
4) พึงพอใจน้อย	0	0
5) พึงพอใจน้อยที่สุด	6	3.6
รวม	165	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะของชุมชนหลังการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะในระดับ พึงพอใจมากที่สุด ร้อยละ 49.1 รองลงมาคือ พึงพอใจมาก ร้อยละ 43.6 และพึงพอใจปานกลางและพึงพอใจน้อยสุดร้อยละ 3.6 จึงสรุปได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะของชุมชนที่ได้มีการดำเนินการมาแล้ว 3 เดือน

5. พฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชน

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะโดยการวัดก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะในชุมชนบ้านนาหลวง

	คะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะ			p-value
	จำนวน	\bar{X}	S.D.	
ก่อนการดำเนินกิจกรรม	165	25.58	6.53	<0.001*
หลังการดำเนินกิจกรรม	165	28.29	5.75	

หมายเหตุ: โดยใช้สถิติ Sign test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*P<0.001

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนก่อนและหลังการดำเนินกิจกรรมเท่ากับ 25.58 และ 28.29 ตามลำดับ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.001$) แสดงว่าหลังการดำเนินกิจกรรมประชาชนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนสูงกว่าก่อนการดำเนินกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

บริบทของชุมชน

ผลการศึกษาบริบทของชุมชน พบว่า วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนในชุมชนจากการประกอบอาชีพเพื่อการยังชีพ เปลี่ยนเป็นการประกอบอาชีพเพื่อการพาณิชย์มากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีเข้ามาถึงในชุมชน ผู้คนมีความต้องการในการอุปโภคบริโภคสินค้าสิ้นเปลือง ผู้คนมีวิถีชีวิตที่ต้องแข่งขันเร่งรีบ จึงต้องการความสะดวกสบายมากขึ้น อาหารสำเร็จรูป ถุงพลาสติก กล่องโฟม จึงเข้ามาเป็นส่วนเติมเต็มความสะดวกสบายให้คนในชุมชน จึงทำให้ขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้นเช่นกันเช่นเดียวกับการศึกษาของอภิญา ใจดี (2558) ที่ศึกษาบริบทของชุมชนชาวเขาเผ่าอ้าวเมี่ยน บ้านน้ำดำ ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปางพระเขาที่พบว่า วิถีชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนในชุมชนทำให้นิยมความสะดวกสบาย รวดเร็วจึงซื้ออาหารบริโภคจากรถเร่ และมีการนำเอาวัสดุที่ย่อยสลายยากเช่นพลาสติกและโฟมเข้ามาในชุมชน จากการสำรวจพบว่าขยะในชุมชนส่วนใหญ่เป็นขยะจำพวกพลาสติก รองลงมาคือ วัชพืช/กิ่งไม้ เศษแก้ว เศษอาหาร ตามลำดับ เช่นเดียวกับการศึกษาของสมบัติ ชมพูน้อย (2550) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังงาม จังหวัดอุดรธานี พบว่าขยะส่วนใหญ่เป็นพลาสติก รองลงมาคือ ขยะจำพวกขยะจำพวกเศษอาหาร กระดาษและขยะอื่น ๆ และแตกต่างกับการศึกษาของศุภกรณ์ แสงราช (2552) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลเมืองแม่สอดอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ การศึกษาของอนันต์ ชัมภรัตน์ และวรรณ สหายแก้ว (2549) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ที่พบว่าขยะที่มีมากที่สุดคือขยะจำพวกเศษอาหาร รองลงมาคือขยะจำพวกพลาสติก ซึ่งที่มีความแตกต่างกันเนื่องจาก

บริบทของชุมชนบ้านนาหลวงเป็นชุมชนบทชยะจำพวกเศษอาหารประชาชนส่วนใหญ่จะเทให้สุนัขกินหรือเททิ้งตามหลังบ้าน ต่างกับชุมชนเมืองที่ต้องเททิ้งตามถังขยะ สำหรับการจัดการขยะของคนในชุมชนนั้นพบว่าประชาชนทั่วไปจะนำขยะไปทิ้งลงถังขยะแล้วมีรถมาเก็บทุกวันที่ 15 และ 30 ของเดือนแล้วนำไปทิ้งร่วมกันในที่ทิ้งขยะของชุมชนโดยการกองทิ้งไว้กลางแจ้งและทำการเผาภายหลัง นอกจากนี้ยังมีบางส่วนที่ทำการเผาเองในที่แจ้งและนำไปทิ้งตามชายป่า เช่นเดียวกับการศึกษาของดิลก ยินดีชาติ (2553) ในการศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลละเซนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร พบว่าประชาชนมีการจัดการขยะ โดยการกองและเผากลางแจ้ง และการศึกษาของอาบัส ทะมิมะดิง (2553) ที่ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลละเซ อำเภอกรปินัง จังหวัดยะลา พบว่าประชาชนมีการจัดการขยะโดยการทิ้งลงแม่น้ำ ลำธาร การฝังกลบที่ไม่ถูกต้อง การทิ้งไว้ริมรั้วหลังบ้าน

แนวทางการจัดการขยะของชุมชน

ปัญหาการจัดการขยะที่ชุมชนมองว่าต้องแก้ไข ได้แก่ บ่อขยะเต็มเร็ว ถังขยะไม่เพียงพอ สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัย ทูมโพ (2553) ที่ศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลนาจัว อำเภอน้ำโสมจังหวัดอุดรธานี พบว่าปัญหาส่วนใหญ่ของชุมชนในด้านการจัดการขยะมูลฝอยคือปริมาณขยะมูลฝอยมีปริมาณมากทำให้ปริมาณพื้นที่รองรับขยะไม่เพียงพอ ซึ่งขยะส่วนใหญ่มาจากครัวเรือนเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาถนนทิ้งขยะไม่เป็นที่ให้มีขยะตามสองข้างถนนของหมู่บ้านและที่สาธารณะ คนในหมู่บ้านไม่มีความสนใจในการจัดการขยะแมลงวันเยอะขึ้นเนื่องจากขยะเปียก ประชาชนขาดความรู้และความสนใจในการคัดแยกขยะก่อนทิ้งซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ชุมชนเลือกเพื่อที่จะแก้ไข

ในส่วนของแนวทางการแก้ไขที่ชุมชนต้องการเพื่อทำแผนระยะสั้นได้แก่ลดการใช้ถุงพลาสติกและวัสดุที่ก่อให้เกิดขยะมากขึ้นในชุมชน สร้างมาตรการในการลดการเกิดขยะในชุมชนสอดคล้องกับการศึกษาของชาญวิทย์ วิธเรศ (2553) ที่ศึกษาสภาพปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลช้างมิ่ง อำเภอพรรณานิคมที่พบว่า การการออกข้อบัญญัติ กฎระเบียบในด้านการจัดการขยะมูลฝอยที่มีบทลงโทษที่ชัดเจนเป็นแนวทางหนึ่งในการจัดการขยะ สร้างความตระหนักให้ชุมชนโดยการรณรงค์ให้ชาวบ้านช่วยกันแยกขยะเพื่อลดก่อนทิ้งซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของประจักษ์ สังหมีนเมา (2553) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้ออำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู และศุภกร แสงราช (2552) ที่ศึกษาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลเมืองแม่สอดอำเภอแม่สอด พบว่าการรณรงค์ให้ชุมชนลดการใช้ขยะและคัดแยกขยะเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยลดขยะในชุมชน มีกิจกรรมเก็บขยะตามที่สาธารณะของหมู่บ้านเดือนละครั้ง แนวทางสุดท้ายคือสอนให้ชาวบ้านแยกขยะและใช้ประโยชน์จากขยะ สอดคล้องกับการศึกษาของปภัศศร สะขัตต์อ้อย (2553) ที่พบว่าการให้องค์ความรู้แก่ประชาชนในการลดปริมาณขยะอย่างถูกวิธี รณรงค์ให้ประชาชนนำสิ่งของที่ใช้ได้กลับมาใช้ใหม่ และมีการซ่อมแซมสิ่งของที่ชำรุดแทนการซื้อใหม่ และเลือกใช้วัสดุที่ย่อยสลายง่ายแทนวัสดุที่ย่อยสลายยากเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญของการจัดการขยะ และสุดท้ายมีการสร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะให้คนในชุมชนเช่นเดียวกับการศึกษาของสุปวีณ์ รอดเกษ (2553) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่าควรมีการสร้างแรงจูงใจในการจัดการขยะ มีการติดตามประเมินสภาพปัญหาเป็นระยะ ๆ และต่อเนื่อง จัดประกวดชุมชนที่มีการจัดการขยะดีเด่น

ผลจากการนำแนวทางการจัดการขยะไปดำเนินการจริง

จากการดำเนินกิจกรรมตามแนวทางการจัดการขยะที่ชุมชนร่วมกันจัดทำขึ้นพบว่าทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง โดยเฉลี่ยแล้วปริมาณขยะลดลงหลังดำเนินกิจกรรมร้อยละ 39.73 ประชาชนมีการคัดแยกขยะและนำไปขาย

เป็นเงินมากขึ้นจากก่อนดำเนินการร้อยละ 78.16 และพบว่าหลังการดำเนินการประชาชนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการจัดการขยะของชุมชนสูงกว่าก่อนการดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001$) ประชาชนมีความพึงพอใจต่อแนวทางการจัดการขยะในชุมชนในระดับ พึงพอใจมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของพรพิมล วิกรัยพัฒน์ (2550) ในการศึกษาการจัดการขยะในครัวเรือนชุมชนข้างเคียง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าในการจัดกิจกรรม จัดทำแผนของชุมชน การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างเครือข่ายกับชุมชนอื่น ๆ โดยให้ชุมชนเข้ามาร่วมทุกขั้นตอน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนในชุมชน สามารถลดปริมาณขยะที่ต้องกำจัดลงได้ถึง 16 ตัน ประชาชนเกิดความตื่นตัวในปัญหาและการจัดการขยะ และสอดคล้องกับการศึกษาของสุปวีณ์ รอดเกษม (2553) ที่พัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยการสร้างความรู้ สร้างการมีส่วนร่วมและสร้างแรงจูงใจ ทำให้สามารถลดปริมาณขยะลงได้ 9 ตัน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความรู้ความกรุณาของ ดร.ประจวบ แผลมหลัก ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้คำแนะนำ กระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการคิดและชี้แนะทางการศึกษาค้นคว้าให้ผู้ศึกษาค้นคว้ามาโดยตลอดผู้ศึกษาขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ถ่ายทอดความตั้งใจในการพัฒนางานด้านสาธารณสุขเพื่อทำประโยชน์แก่สังคม

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ ดร.สมคิด จุฑาและดร.อนุกุล มะโนทน ที่ได้สละเวลาอันมีค่าตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนในการช่วยเหลือรวบรวมข้อมูลและทำรายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านนาหลวง ท่านผู้ใหญ่บ้านบ้านนาหลวง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ข้อมูลทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์และทุกคนในครอบครัว ที่ได้เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กำลังใจ และสนับสนุนผลักดันให้เกิดความมานะพยายามในการศึกษาและให้โอกาสในการพัฒนาพลังความรู้แก่ผู้ศึกษาค้นคว้า

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกุศลสาธารณะแก่ ผู้มีพระคุณทุกท่านและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้เป็นประโยชน์และสามารถเป็นแนวทางการดำเนินงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2558). **ข้อมูลการสำรวจขยะมูลฝอย**. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2558, จาก

http://www.pcd.go.th/Info_Serv/roadmapWaste.html

ชาญวิทย์ภิญญเรศ. (2553). **สภาพปัญหาและการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลช้างมิ่ง**

อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

ดิลก ยินดีชาติ. (2553). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคะ**

เขนทร์ อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร. การศึกษาอิสระ ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ปภัสศรสะขัตต์อ้อย. (2553). **แนวทางพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนบ้านห้วยน้ำนักหมูที่ 4 ตำบลพบพระอำเภอพบพระจังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ประพจน์ สึงหมื่นเหม้า. (2553). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลบ้านค้ออำเภอโนนสังจังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- พรพิมล วิกรัยพัฒน์. (2550). **การจัดการขยะในครัวเรือนชุมชนช่างเคียน จังหวัดเชียงใหม่. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 45**. 45, 623-632.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านนาหลวง. (2556). **แบบประเมินตนเองตามเกณฑ์คุณภาพเครือข่ายบริการปฐมภูมิ (Primary Care Award: PCA)**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ศุภกร แสงราช. (2552). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของเขตเทศบาลเมืองแม่สอดอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- สมบัติ สมภูน้อย. (2553). **รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังวามจังหวัดอุดรดิษฐ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, อุดรดิษฐ์.
- สุวิณีรอตเกษม. (2553). **การพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านเลื่ออำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี**. การศึกษาอิสระร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2558). **ข้อมูลประชากร**. สืบค้นเมื่อ 11 ตุลาคม 2558, จาก <http://bps2.moph.go.th/content/ข้อมูลประชากร>
- อนันต์ ชัมภรัตน์และวรรณา สายแก้ว. (2549). **แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี**. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- อภิญา ใจดี. (2558). **การศึกษาแบบการมีส่วนร่วมการจัดทำแผน ในการจัดการขยะ ชุมชนชาวเขาเผ่าอ้าวเมียนบ้านน้ำต้อม ตำบลผาช้างน้อย อำเภอปาง จังหวัดพะเยา**. การศึกษาอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา
- อาบัสหะมิเมะดิง. (2553). **การจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลสะเอะอำเภอกรบปินังจังหวัดยะลา**. การศึกษาอิสระ ร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อุทัย พุ่มโพธิ์ (2553). **การจัดการขยะมูลฝอยในเทศบาลตำบลนางัว อำเภอป่าสักจังหวัดอุดรธานี**. การศึกษาอิสระร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- Thaipublica. (2555). **สถานการณ์ขยะของไทย วิกฤตขยะ 26ล้านตัน กำจัดได้อย่างถูกต้องแค่ 7.2 ล้านตัน**. สืบค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2558, จาก <http://thaipublica.org /2014/09/thailands-garbage-crisis/>

ประสิทธิผลของการปฏิบัติสมาธิบำบัด ที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

Effective of meditation therapy effect blood sugar level among patients with type 2 diabetes in Takao Sub District, Maesuai District, Chiang Rai Province

พัชรียา หลวงไผ่^{1*} และ สมคิด จุฬว้า²

Phatchareeya Luangphai^{1*} and Somkid Juwa²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการปฏิบัติสมาธิบำบัด ที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ ประชากรผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 35 คน เป็นการทดลองแบบหนึ่งกลุ่มทดลอง โดยใช้การปฏิบัติสมาธิบำบัดเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการศึกษา พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานมีระดับความรุนแรง (ป้องกันจราจรชีวิต 7 สี) ก่อนการทดลอง อยู่ในระดับสีเขียวเข้ม 5 คน (14.28%) สีเหลือง 20 คน (57.14%) สีส้ม 10 คน (28.57%) หลังการทดลองอยู่ในระดับสีเขียวเข้ม 12 คน (34.28%) สีเหลือง 16 คน (45.71%) สีส้ม 7 คน (20%) ผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มสีเขียวเข้ม หลังการทดลองมีจำนวนเพิ่ม 7 คน สีเหลืองลดลง 4 คน สีส้มลดลง 3 คน ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.51 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 16.75 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 136.31 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 20.94 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ระดับน้ำตาลในเลือด สมาธิบำบัด ผู้ป่วยเบาหวาน ผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2

Abstract

The objective of a quasi experiment study were effective of meditation therapy effect to blood sugar level among patients with type 2 diabetes in Takao Sub District, Maesuai District, Chiang Rai Province. The subjects of this study were The subjects of this study were the diabetes patients number of 35 people as the one group. The focus on meditation therapy for a period of 8 weeks and Analyze the data by Statistical Package For Social Science. The results of the study found that diabetes patients divided according to the Severity Level (table tennis life traffic 7 color) before the trial diabetes patients in the dark green 5 people (14.28%), Yellow 20

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : wasabijay@gmail.com

people (57.14%), Orange 10 people (28.57%) there is no group Red or black after the trial is in the dark green 12 (34.28%), Yellow 16 (45.71%), Orange 7 people (20.00%) which shows the groups in the dark green up after the trial of 7 (20.00%) Yellow down after your free trial of 4 (11.43%) orange down after your free trial of 3 (8.57%) average blood glucose levels before the trial is the average value is equal to 142.51 Milligrams Percent standard deviation is equal to 16 and after the trial with average equal to 136.31 Milligrams Percent standard deviation is equal to 20.94 shows that after the trial with average blood glucose levels down before the trial in a Statistical Significance 0.05

Keywords: blood sugar levels, meditation therapy, diabetes patients, patients with type 2 diabetes

บทนำ

ในปีพ.ศ. 2557 สถานการณ์ของโรคเบาหวานทั่วโลก มีจำนวนผู้ป่วยโรคเบาหวาน ทั้งหมด 382 ล้านคน ประมาณร้อยละ 9 พบในผู้ใหญ่ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป พ.ศ.2556 ประมาณ 1.5 ล้านคนหรือกว่าร้อยละ 80 ของการเสียชีวิตเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวาน และมักจะเกิดขึ้นในประเทศที่มีรายได้ต่ำและรายได้ปานกลาง อนาคตปี พ.ศ. 2573 คาดการณ์ว่าโรคเบาหวานจะเป็น 7 สาเหตุของโรคที่ทำให้เสียชีวิต เบาหวานเป็นโรคเรื้อรังที่เกิดขึ้น (WHO, 2015) ซึ่งผู้ป่วยโรคเบาหวานที่เป็นโรคนานและควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดไม่ได้ดีจะเกิดภาวะแทรกซ้อนเรื้อรังจากเบาหวานที่ตาและที่ไต เสี่ยงต่อการเกิดภาวะหลอดเลือดแดงตีตันสูงกว่าประชากรทั่วไป (สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย,2557)

ประเทศไทย ในปี พ.ศ.2555 พบว่ามีผู้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานรายใหม่ จำนวน 336,265 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 523.24 ต่อประชากรแสนคน และผู้ป่วยสะสม (พ.ศ.2551-2555) จำนวน 1,799,977 ราย อัตราความชุก 2,800.80 ต่อประชากรแสนคน (สัญญา สุปัญญาบุตร,2557) ผู้ป่วยที่เสียชีวิต มีจำนวน 7,749 ราย อัตราตาย 12.06 ต่อประชากรแสนคน (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข,2556) เบาหวาน จึงเป็นโรคเรื้อรังที่เป็นปัญหาทางสาธารณสุขของประเทศก่อให้เกิดภาวะแทรกซ้อนในหลายระบบของร่างกาย ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต ภาวะเศรษฐกิจของผู้ป่วยและครอบครัว รวมทั้งประเทศชาติ (สมชาย พรหมจักร,2550) การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพการออกกำลังกายเป็นประจำ รักษาน้ำหนักตัวปกติและหลีกเลี่ยงการใช้ยาสามารถป้องกันหรือชะลอการโจมตีของโรคเบาหวานชนิดที่ 2 (WHO, 2015) นอกจากนี้ การปฏิบัติสมาธิ การฝึกโยคะ ไช้ฉี ทำให้ผู้ฝึกมีความสุข จิตสงบ ร่างกายและจิตใจมีการผ่อนคลาย สามารถลดความรุนแรงของโรคเบาหวานได้ และยังช่วยเยียวยาอาการเจ็บป่วย ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาอาการเจ็บป่วย (สมพร กัณฑ์ดุขฎี-เตรียมชัยศรี, 2554) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติสมาธิโดยใช้วิธีการบำบัด เพื่อศึกษาผลของการปฏิบัติสมาธิบำบัด ที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการปฏิบัติสมาธิบำบัด ที่มีผลต่อระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ยของระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง
2. เพื่อศึกษาค่าเฉลี่ยของระดับความเครียดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ก่อนและหลังการทดลอง

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ การฝึกท่าทางสมาธิบำบัด โดยการปฏิบัติสมาธิออกกำลังประสาทสัมผัสด้วยเทคนิค SKT 2 และ SKT 3 นำมาใช้ เป็นระยะ 8 สัปดาห์ โดยใช้สื่อประกอบการฝึกสมาธิบำบัด ประกอบด้วย สื่อการสอน VDO สไลด์ประกอบการสอนเรื่องสมาธิบำบัด(Power point) คู่มือการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ที่ผู้วิจัยได้จากการทบทวนวรรณกรรม ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลทั่วไป แบบสอบถามพฤติกรรมกรรมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน แบบบันทึกการติดตามการปฏิบัติสมาธิบำบัด แบบประเมินความเครียด (ST5) และเครื่องมือใช้สำหรับการตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือด

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ป่วยโรคเบาหวานและรักษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าก้อจำนวน 35 คน โดยทำการศึกษาจากประชากรที่มีเกณฑ์ศึกษา ดังนี้

1. มีภูมิลำเนาและได้รับการรักษาจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าก้อ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย
2. มีอายุระหว่าง 35-65 ปี
3. เป็นบุคคลที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และได้รับยาในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดชนิดรับประทานรับประทานยารักษาโรคเบาหวานสม่ำเสมอ ไม่ขาดยา
4. สามารถสื่อสารเข้าใจภาษาไทยได้ดี สามารถพูด อ่าน เขียนภาษาไทยได้
5. ยินดีให้ความร่วมมือในการวิจัยและเต็มใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. **ขั้นเตรียมการ** ขออนุมัติหนังสือจากคณะแพทย์ขออนุญาตเข้าศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยพะเยาถึงโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลท่าก้อ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่ โดยมีการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ก่อนและหลังการทดลอง

2. **ขั้นตอนการผู้วิจัย** สสำรวจจำนวนผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในคลินิกผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อ (เบาหวาน) ทุกวันจันทร์ที่ 4 ของเดือนรับสมัครผู้ป่วยเบาหวานในพื้นที่ โดยจัดประชุมชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา เทคนิคและขั้นตอนการดำเนินการทดลอง โดยลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการสอบถามและดำเนินการทดลอง ซึ่งใช้ระยะเวลา 8 สัปดาห์ รายละเอียดดังนี้

ก่อนทดลอง เก็บรวบรวมข้อมูล ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือด แบ่งระดับความรุนแรงของสี โดยใช้ “ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี” ตอบสอบถามแบบและประเมินความเครียด(ST5) ครั้งที่ 1

สัปดาห์ที่ 1 ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพ กำหนดเป้าหมายและความคาดหวัง ประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน การให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวานหลักการฝึกสมาธิ และฝึกปฏิบัติแจ้งแนวทางการติดตามหลังการฝึกปฏิบัติสมาธิบำบัด โดยการติดตามเยี่ยมบ้าน

แผนการสอนและสไลด์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง กำหนดเวลา 4 ชั่วโมง ประกอบด้วย เนื้อหา ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน โรคแทรกซ้อนที่เกิดจากโรคเบาหวาน การจำแนกกลุ่มผู้ป่วยของผู้ป่วยเบาหวานจากการใช้ปิงปองจราจรชีวิต 7สี หลักการฝึกสมาธิในผู้ป่วยเบาหวาน ข้อควรระวัง การฝึกสมาธิบำบัดอาหารและการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน

แบบบันทึกการติดตามการปฏิบัติสมาธิบำบัดที่ดัดแปลงมาจาก แบบบันทึกการติดตามผลการปฏิบัติสมาธิออกกำลังประสาทสัมผัสของเอกราช ระศร (2555) และแบบบันทึกการปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซึ่งที่บ้านของนพพร ไพโรวัลย์สถาพร (2554) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องโดยบันทึกผลการปฏิบัติสมาธิบำบัดในแต่ละวัน ประกอบด้วย วันเดือนปีที่ฝึกปฏิบัติ ช่วงเวลาที่ปฏิบัติหมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหมายถึง ช่วงเวลาที่ทำทั้งหมดภายในเวลา 45 นาทีต่อวัน โดยปฏิบัติ 3 วันต่อสัปดาห์ เทคนิคหรือท่าที่ปฏิบัติเป็นท่าทางที่ใช้ในการปฏิบัติ(เทคนิค SKT2 และเทคนิค SKT 3) จำนวน 2 เทคนิค ๆ ละ 30 รอบ สังเกตความถูกต้องของเทคนิควิธีการปฏิบัติ โดยสอบถามผู้ปฏิบัติระหว่างที่ฝึก ติดตามการฝึกปฏิบัติที่บ้านโดยติดตามทางโทรศัพท์กับอาสาสมัคร ในสัปดาห์ที่ 5-7รวมจำนวนระยะเวลาทั้งหมด 8 สัปดาห์

คู่มือการดูแลตนเองและการฝึกปฏิบัติสมาธิบำบัด สำหรับผู้ป่วยเบาหวานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นคู่มือการฝึกทำการปฏิบัติสมาธิบำบัด สำหรับการฝึกปฏิบัติด้วยตนเองที่บ้านตลอด 8สัปดาห์ ประกอบด้วยเนื้อหา 1) ความหมายของสมาธิบำบัด 2) แนวคิดการปฏิบัติสมาธิ 3) ท่าการปฏิบัติสมาธิบำบัด เทคนิค SKT 2 และ 3 4) ข้อควรระวังในการฝึก 5) อาหารสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน 6)การออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยเบาหวาน

สัปดาห์ที่ 2 ติดตามการเยี่ยมบ้าน และประเมินความเครียด(ST5)ครั้งที่ 2

สัปดาห์ที่ 3 ติดตามการเยี่ยมบ้าน

สัปดาห์ที่ 4 ติดตามทบทวนการปฏิบัติสมาธิบำบัด และประเมินความเครียด (ST5)ครั้งที่ 3

สัปดาห์ที่ 5 และ 7 ติดตามการฝึกปฏิบัติสมาธิบำบัด

สัปดาห์ที่ 6 ติดตามการฝึกปฏิบัติสมาธิบำบัด และประเมินความเครียด (ST5)ครั้งที่ 4

สัปดาห์ที่ 8 เจาะเลือดตรวจระดับน้ำตาลในเลือดหลังอดอาหาร และประเมินความเครียด (ST5)ครั้งที่ 5 ตรวจวัดระดับน้ำตาลในเลือดโดยใช้เข็มเจาะปลายนิ้วทำการตรวจโดยพยาบาลวิชาชีพที่ฝึกปฏิบัติจนเกิดความชำนาญ โดยใช้เลือดเพียง 1-2 หยด อ่านผลและบันทึกค่าระดับน้ำตาลในเลือดมีหน่วยเป็น มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์

3.ขั้นรวบรวมข้อมูลตรวจทานความครบถ้วน ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบบันทึกการติดตามการปฏิบัติสมาธิบำบัด

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา โดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับน้ำตาลในเลือดก่อน-หลังทดลอง ใช้สถิติ paired sample T-test

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

พบว่า กลุ่มผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 35 คนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.10 อายุอยู่ในช่วง 53 ปี ร้อยละ 14.30สถานภาพสมรสส่วนใหญ่อยู่ในสถานะ สมรส ร้อยละ 88.60 การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 71.40ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 71.40 รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ

65.70 ส่วนใหญ่ระยะเวลาที่ป่วยเป็นโรคเบาหวาน คือ 5 ปี ร้อยละ 20.00 การเคลื่อนไหวของการประกอบอาชีพ ส่วนใหญ่ มีการเคลื่อนไหวร่างกายตลอดเวลา ร้อยละ 80.00 จุดประสงค์ในการเข้าร่วมปฏิบัติสมาธิบำบัดในครั้งนี้ เท่ากัน คือเพื่อคลายความเครียดและระดับน้ำตาลในเลือดลดลงร้อยละ 45.70

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหาร

ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหาร ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลางเมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหารเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วเหมาะสมมากที่สุด คือ มีการรับประทานอาหารครบ 3 มื้อตรงตามเวลา หรือเวลาใกล้เคียงกัน ร้อยละ 77.10 รองลงมา คือ เลือกใช้น้ำมันพืชในการผัดอาหาร ร้อยละ 60.00 สำหรับพฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ สามารถรับประทานอาหารได้ตามความต้องการโดยไม่จำกัดปริมาณร้อยละ 42.90 และรองลงมาคือ จะใส่เครื่องปรุงรสเช่น ผงชูรสซีอิ๊วซอสเกลือน้ำปลาลงในอาหารที่ปรุงเอง ร้อยละ 17.10 ดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหารจำแนกรายข้อ

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการบริโภคอาหาร	ปฏิบัติ เป็นประจำ	ปฏิบัติ เป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. ท่านสามารถรับประทานอาหารได้ตามความต้องการโดยไม่จำกัดปริมาณ*	15 (42.9)	14(40.0)	6(17.1)
2. ท่านรับประทานอาหารครบ 3 มื้อตรงตามเวลา หรือเวลาใกล้เคียงกัน	27 (77.1)	8 (22.9)	0(0.0)
3. ท่านทานของขบเคี้ยวอาหารทอด เช่นไก่ทอดคั่วขยทอดปลาทอดไก่*	5(14.3)	18(51.4)	12(34.3)
4. ท่านทานอาหารที่ปรุงด้วยกะทิเช่นแกงเผ็ดขนมจีนน้ำยาข้าวเหนียวสังขยา	6(17.1)	15(42.9)	14(40.0)
5. ท่านหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลเช่น ชา กาแฟของน้ำผลไม้	10(28.6)	14(40.0)	11(31.4)
6. ท่านทานผักหลากหลายชนิดโดยเฉพาะผักใบเขียวและผักที่มีสีเหลืองเช่น ผักคะน้าผักบุ้งแครอท ฟักทองมากกว่า 5 กำมือต่อวัน	19(54.3)	16(45.7)	0(0.0)
7. ในหนึ่งวันท่านทานอาหารครบ 5 หมู่ (แป้ง/ข้าวเนื้อสัตว์ผักผลไม้และไขมัน	16(45.7)	18(51.4)	1(2.90)
8. ท่านดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ เช่นสุราเบียร์สาโท เป็นต้น*	2(5.7)	11(31.4)	22(62.9)
9. ท่านพยายามจะไม่รับประทานอาหารที่มีไขมันสูงเช่นหมูสามชั้นกุ้งปลาหมึกกะทิขนมปัง เป็นต้น	9(25.7)	18(51.4)	8(22.9)
10. ท่านจะใส่เครื่องปรุงรสเช่น ผงชูรสซีอิ๊วซอสเกลือน้ำปลาลงในอาหารที่ปรุงเอง*	6(17.1)	28(80.0)	1(2.9)
11. ท่านเลือกใช้น้ำมันพืชในการผัดอาหาร	21(60.0)	14(60.0)	0(0.0)
12. ท่านจะอ่านข้อมูลในฉลากโภชนาการเมื่อเลือกซื้ออาหาร	16(45.7)	17(48.6)	2(5.7)

หมายเหตุ: *ข้อความเชิงลบ

$$\bar{X} = 27.34, S.D. = 2.44$$

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกาย

ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกายเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วเหมาะสมมากที่สุด คือ มีเลือกเสื้อผ้า และรองเท้าที่เหมาะสมสำหรับการออกกำลังกาย เช่น สวมรองเท้าที่ไม่คับหรือรัดเท้าแน่น ร้อยละ 48.60 รองลงมา คือ มีการออกกำลังกายหรือเคลื่อนไหวร่างกาย จนรู้สึกค่อนข้างเหนื่อยโดยหายใจเร็วกว่าปกติเล็กน้อยใช้เวลามากกว่า 30 นาที ร้อยละ 37.10 และขณะออกกำลังกายแล้วหน้ามืด ใจสั่นแน่นหน้าอก จะหยุดออกกำลังกายทันที ร้อยละ 25.70 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกาย จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการออกกำลังกาย	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. ท่านเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย เช่นปั่นจักรยานวิ่ง/วิ่งเหยาะจนรู้สึกเหนื่อยมาก โดยหายใจแรงและเร็ว ใช้เวลามากกว่า 30 นาที	5(14.3)	23(65.7)	7(20.0)
2. ท่านออกกำลังกายหรือเคลื่อนไหวร่างกายเช่น ทำงานบ้านล้างรถ เดินเร็ว และอื่น ๆจนรู้สึกค่อนข้างเหนื่อยโดยหายใจเร็วกว่าปกติเล็กน้อยใช้เวลามากกว่า30นาที	13(37.1)	17(48.6)	5(14.3)
3. ขณะออกกำลังกายหน้ามืดใจสั่นแน่นหน้าอก ท่านจะหยุดออกกำลังกายทันที	9(25.7)	12(34.3)	14(40.0)
4. ก่อนจะออกกำลังกายท่านจะอบอุ่นร่างกาย โดยการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ เช่น แกว่งแขน ขา	5(14.3)	21(60.0)	9(25.7)
5. ท่านจะเลือกเสื้อผ้าและรองเท้าที่เหมาะสมสำหรับการออกกำลังกายเช่น สวมรองเท้าที่ไม่คับหรือรัดเท้าแน่น	17(48.6)	13(37.1)	5(14.3)

หมายเหตุ: \bar{X} = 10.26, S.D. = 2.53

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการจัดการอารมณ์

ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการจัดการอารมณ์ ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการจัดการอารมณ์ เป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วเหมาะสมมากที่สุด คือ เมื่อไม่สบายใจจะปรึกษากับคนในครอบครัวหรือผู้ที่ไว้วางใจได้ ร้อยละ 65.70 รองลงมา คือ เมื่อเครียดมากจะมีวิธีระบายความเครียด (ร้อยละ 48.60) สำหรับพฤติกรรมที่ปฏิบัติแล้วไม่เหมาะสมมากที่สุด คือ นอนไม่หลับเวลาที่มีเรื่องให้คิดมากหรือไม่สบายใจร้อยละ 17.10 และ กินอาหารมากกว่าหรือน้อยกว่าปกติเวลาที่มีเรื่องให้คิดมากหรือไม่สบายใจ เช่น ทะเลาะกับคนในครอบครัวปัญหาทางการเงิน ร้อยละ 17.10 ตาราง 3

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการจัดการอารมณ์จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านการจัดการอารมณ์	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง	ไม่ปฏิบัติ
1. ท่านนอนไม่หลับ เวลาที่มีเรื่องให้คิดมากหรือไม่สบายใจ*	6(17.1)	19(54.3)	10(28.6)
2. ท่านกินอาหารมากกว่าหรือน้อยกว่าปกติเวลาที่มีเรื่องให้คิดมาก หรือไม่สบายใจ เช่น ทะเลาะกับคนในครอบครัว ปัญหาทางการเงิน*	6(17.1)	14(40.0)	15(42.9)
3. ท่านจะคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้เมื่อเครียดมาก*	5(14.4)	13(37.1)	17(48.6)
4. เมื่อไม่สบายใจท่านจะปรึกษากับคนในครอบครัวหรือผู้ที่ไว้วางใจได้	23(65.7)	8(22.9)	4(11.4)
5. เมื่อเครียดมาก ท่านจะมีวิธีระบายความเครียด เช่น ปลุกต้นไม้ ทำอาหารไปวัด หรือกิจกรรมที่สนใจ	7(48.6)	15(42.9)	3(8.6)

หมายเหตุ: *ข้อคำถามเชิงลบ

$$\bar{X} = 10.26, S.D. = 2.53$$

ระดับความรุนแรงของโรคแบ่งตามปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี

เป็นระบบเฝ้าระวัง คัดกรอง แยกคนปกติ คนเสี่ยง คนป่วย แบ่งระดับความรุนแรงเป็น 3 ระดับ ด้วย “ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี” ติดตามเฝ้าระวังทุกเดือน ซึ่งกลุ่มป่วย ต้องลดระดับความรุนแรงจากระดับ 3 (สีแดง) กินยาตามแพทย์สั่งให้ครบถ้วน ถูกต้อง ร่วมกับการสร้างสุขภาพ เพื่อลดระดับความรุนแรงเป็นระดับ 2 (สีส้ม) ระดับ 1 (สีเหลือง) และกลุ่มป่วยเป็นระดับ 0 (สีเขียวเข้ม) ให้ได้ โดยใช้หลักปฏิบัติ “3อ.” คือ อาหาร ออกกำลังกาย และอารมณ์ อย่างเพียงพอและเหมาะสมลดจำนวนยาตามดุลยพินิจของแพทย์ กลุ่มป่วยระดับรุนแรง (สีแดง) ต้องลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน (สีดำ) ได้แก่ โรคกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือด หลอดเลือดสมอง อัมพาต ไตวาย ตาบอด เนื้อตาย ปลายนิ้วมือ นิ้วเท้า (วิชัย เทียนถาวร, 2556)

ตาราง 4 แสดงจำนวนผู้ป่วยเบาหวาน ระดับความรุนแรงของโรคแบ่งตามปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี

ระดับความรุนแรง (ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี)	จำนวน	สีเขียวเข้ม	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง	สีดำ
ก่อนการทดลอง (คน)	35	5	20	10	0	0

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 35 คน ระดับความรุนแรงของโรค แบ่งตามปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี ก่อนการทดลองผู้ป่วยเบาหวาน อยู่ในสีเขียวเข้ม 5 คน (14.28%) สีเหลือง 20 คน (57.14%) สีส้ม 10 คน (28.57%) ไม่มีกลุ่มสีแดงหรือสีดำ

การประเมินระดับความเครียด

ผู้ป่วยเบาหวานที่เข้าร่วมการปฏิบัติสมาธิบำบัด ก่อนทำการทดลองมีความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.20 คะแนน หลังทดลองผู้ป่วยเบาหวานมีระดับความเครียดลดลง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 คะแนนดังตาราง 5

ตาราง 5 แสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความเครียดก่อนการทดลอง และหลังทดลอง

ความเครียด (คะแนน)	\bar{X}	แปลผล
ก่อนการทดลอง	5.20	เครียดปานกลาง
หลังทดลองในสัปดาห์ที่ 2	4.91	เครียดน้อย
หลังทดลองในสัปดาห์ที่ 4	4.20	เครียดน้อย
หลังทดลองในสัปดาห์ที่ 6	3.37	เครียดน้อย
หลังทดลองในสัปดาห์ที่ 8	2.84	เครียดน้อย

จำนวนผู้ป่วยเบาหวาน แบ่งตามระดับความรุนแรง (ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี)

ผู้ป่วยเบาหวาน จำนวน 35 หลังการทดลองพบว่า ผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มสีเขียวเข้ม มีจำนวนเพิ่ม 7 คน (20%) สีเหลืองลดลง 4 คน (11.43%) สีส้มลดลง 3 คน (8.57%) ไม่มีกลุ่มสีแดงหรือสีดำ หลังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงจำนวนผู้ป่วยเบาหวาน แบ่งตามระดับความรุนแรง (ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี)

ระดับความรุนแรง (ปิงปองจรรยาชีวิต 7 สี)	จำนวน	สีเขียว เข้ม	สีเหลือง	สีส้ม	สีแดง	สีดำ
ก่อนการทดลอง(คน)	35	5	20	10	0	0
หลังการทดลอง (คน)	35	12	16	7	0	0

ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานก่อนทดลองและหลังทดลอง

จากตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.51 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 16.75 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 136.31 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 20.94 แสดงว่าหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดน้อยกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตาราง 7 แสดงเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานก่อนทดลองและหลังทดลอง

ระดับน้ำตาลในเลือด (มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์)	\bar{X}	S.D.	t	df	p-value
ก่อนการทดลอง	142.51	16.75	2.40	34	0.02
หลังการทดลอง	136.31	20.94			

สรุปผลการศึกษา**1. ระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวาน**

จากการศึกษา พบว่าผู้ป่วยเบาหวานมีระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 142.74 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 22.91 และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 136.31 มิลลิกรัมเปอร์เซ็นต์ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 20.94 แสดงว่าหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดก่อนการทดลองน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งพบว่าระดับความรุนแรงของโรคในผู้ป่วยเบาหวานลดลงจากการทดลอง พบว่า ผู้ป่วยเบาหวานในกลุ่มสีเขียวเข้ม มีจำนวนเพิ่ม 7 คน (20%) สีเหลืองลดลง 4 คน (11.43%) สีส้มลดลง 3 คน (8.57%) ซึ่งไม่พบการเปลี่ยนไปยังกลุ่มสีแดงหรือสีดำ ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อกลุ่มทดลองได้เข้าร่วม

การฝึกสมาธิบำบัด ประกอบไปด้วย มีการกำหนดเป้าหมายและความคาดหวัง ประเมินภาวะสุขภาพของผู้ป่วยเบาหวาน การให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวานโรคแทรกซ้อนที่เกิดจากโรคเบาหวาน การจำแนกสีตามกลุ่มผู้ป่วยของผู้ป่วยเบาหวานจากการใช้ปิงปองจราจรชีวิต 7 สีหลักการฝึกสมาธิในผู้ป่วยเบาหวาน รวมถึงข้อควรระวังการฝึกสมาธิบำบัด การบริโภคอาหารและการออกกำลังกายสำหรับผู้ป่วยโรคเบาหวาน ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ และมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้หลังการทดลองมีการเปลี่ยนด้านระดับน้ำตาลในเลือดลดลงก่อนการทดลอง โดยจะสอดคล้องกับปาริชาติทองสาส์ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองและการฝึกโยคะต่อระดับน้ำตาลในเลือดและความพึงพอใจของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือดหลังการทดลองที่ลดลงของกลุ่มทดลองมีค่ามากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของเสาวลักษณ์ คุณทวี (2550) ที่ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองและการบริหารกาย-จิตแบบซิงเกิ้ลตอร์ระดับฮิโมโกลบินเอวันซีและความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคเบาหวานเข้าจอประสาทตา พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับฮิโมโกลบินเอวันซีของผู้ป่วยโรคเบาหวานเข้าจอประสาทตาหลังการทดลองของกลุ่มทดลองมีค่าต่ำกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับการศึกษาของประภัสสร กิตติพิรัชล (2553) ศึกษาผลของโปรแกรมกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายแวงแชนและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน พบว่า หลังการทดลอง ระดับน้ำตาลในเลือดของกลุ่มทดลองลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มทดลองที่มีพฤติกรรมออกกำลังกายสม่ำเสมอมีระดับน้ำตาลในเลือดลดลงมากกว่ากลุ่มที่มีพฤติกรรมออกกำลังกายไม่สม่ำเสมออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับอัจฉรา แสนไชย (2553) ได้ศึกษาผลของการปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลตอร์ระดับฮิโมโกลบินเอวันซีในผู้สูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2 พบว่า ฮิโมโกลบินเอวันซีในผู้สูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2 กลุ่มที่ปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลตอร์ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้ปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และระดับฮิโมโกลบินเอวันซีในผู้สูงอายุโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ภายหลังปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลตอร์ มีค่าต่ำกว่าการปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

2. ระดับความเครียดของผู้ป่วยเบาหวาน

จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินความเครียดก่อนการทดลองและหลังทดลองในสัปดาห์ที่ 2,4,6 และ 8 เพิ่มขึ้น ซึ่งอธิบายได้ว่า เมื่อกลุ่มทดลองได้เข้าร่วมการฝึกสมาธิบำบัด ประกอบไปด้วย การฝึกทำทางสมาธิบำบัด โดยการปฏิบัติสมาธิออกกำลังประสาทสัมผัสด้วยเทคนิค SKT 2 และ SKT 3 นำมาใช้เป็นระยะ 8 สัปดาห์ โดยใช้สื่อประกอบการฝึกสมาธิบำบัดประกอบด้วย สื่อการสอน VDO สไลด์ประกอบการสอนเรื่องสมาธิบำบัด (Power point) และคู่มือการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ทำให้ผู้ป่วยเบาหวานได้มีส่วนร่วมในการฝึกปฏิบัติ และมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น ส่งผลให้หลังการทดลองมีการเปลี่ยนแปลงด้านความเครียด ซึ่งอยู่ในระดับเครียดน้อย ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 0.286 หลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มขึ้นเท่ากับ 2.371 และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งความเครียดมีส่วนสำคัญต่อการเกิดกลุ่มอาการทางเมตาบอลิก โดยความเครียดมีความสัมพันธ์กับระบบประสาทและฮอร์โมนจากไฮโปทาลามัส ต่อมใต้สมอง และต่อมหมวกไต ทำให้เกิดการสะสมไขมันบริเวณลำตัว ภาวะดื้อต่ออินซูลินทำให้มีไขมันและกลูโคสเหลืออยู่ในกระแสเลือดมากขึ้นเพิ่มโอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคเบาหวาน มีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น (พัชรินทร์ ชนะพาห์ และพิสมัย กิจเกื้อกุล, 2556) หากวิตกกังวลไม่สบายใจ ก็ปรึกษาหารือในครอบครัวเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไข การคลายเครียด เช่น ทำบุญที่วัด เลือกริธีกำหนดลมหายใจ ทำสมาธิ หรือไม่ปะทะกันในครอบครัวเมื่อมีความขัดแย้ง และออกจากเหตุการณ์นั้นไปเลย (สมควร ชำนิงาน, 2552) ซึ่งการศึกษาของนพพร ไพรวลัยสถาวร

(2554) พบว่า การสร้างเสริมสุขภาพด้วยปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซึ่งกึ่ง มีผลทำให้กลุ่มทดลองมีระดับน้ำตาลในเลือดน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กลุ่มทดลองมีความเครียดน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับเอกราช ละคร (2555) ว่าสามารถปฏิบัติสมาธิได้ทุกวัน โดยเลือกเวลาที่เหมาะสมในแต่ละวัน เวลาเช้าหรือเย็นของแต่ละบุคคล หลังการปฏิบัติสมาธิมีความรู้สึกผ่อนคลายร่างกายและจิตใจคลายเครียด มีสมาธิ นอนหลับดีขึ้น ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเครียด ต่ำกว่าก่อนทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และยังพบว่าน้ำตาลในเลือดลดลงก่อนการทดลองและน้อยกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ สอดคล้องกับอดิگانต์ เกณี (2556) ศึกษาเรื่อง ผลของการเดินสมาธิต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและการตอบสนองของหลอดเลือดในผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2 พบว่า ภายหลังจากการฝึก 12 สัปดาห์ ทั้งกลุ่มเดินและกลุ่มเดินสมาธิพบว่า มีค่าเฉลี่ยของสมรรถภาพการใช้ออกซิเจนสูงสุดเพิ่มขึ้น การขยายตัวของหลอดเลือดเมื่อถูกปิดกั้นการไหลเวียนเพิ่มขึ้น และระดับน้ำตาลในเลือดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่พบว่าเฉพาะกลุ่มเดินสมาธิมีค่าเฉลี่ยของความดันโลหิตขณะหัวใจบีบตัวและความดันโลหิตขณะหัวใจคลายตัวลดลงระดับคอร์ติซอลในเลือดลดลง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สมคิด จุฑาว่า อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไขให้การศึกษานี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางนงคันุช กันทะปັນ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าแดดนางสาวสุพรรณ ไชยวรรณ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ หัวหน้างานสุขภาพจิต ประจำโรงพยาบาลแม่สรวยและนางศุภัญญา โชคดี นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ผู้ช่วยสาธารณสุขอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมงานและทุกท่านที่มีส่วนร่วมและช่วยเหลือให้คำแนะนำในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้

และที่สำคัญขอขอบพระคุณ คุณพ่อทอง –คุณแม่จันทร์พอง หลวงไผ่ ที่ช่วยให้กำลังใจและสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (7 พฤศจิกายน 2556). **จำนวนและอัตราตายจากโรคเบาหวาน**

พ.ศ. 2544-2555. สืบค้นเมื่อ 16 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.diabassocthai.org/statistic/213>

นworพร ไพรวลัยสภาพร. (2554). **ผลโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพด้วยปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซึ่งกึ่งต่อ**

ระดับน้ำตาลในเลือดและความเครียดของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เข้ารับการรักษาที่

โรงพยาบาลพระปกเกล้าจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.

ปาริชาติ ทองสาลี. (2550). **ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองและการฝึกโยคะต่อระดับน้ำตาลในเลือดและ**

ความผาสุกของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2. วิทยานิพนธ์ พย.ม.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

กรุงเทพมหานคร.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ประภัสสร กิตติพิรชล. (2553). การศึกษาผลของโปรแกรมกำกับตนเองต่อพฤติกรรมการออกกำลังกายแวง
แขนและระดับน้ำตาลในเลือดของผู้ป่วยเบาหวานในชุมชน.วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา,
ชลบุรี.
- พัชรินทร์ ชนะพาร์ท, พิสมัย กิจเกื้อกุล. (2553). ความเครียดกับกลุ่มอาการทางเมตาบอลิก. **วารสารสงขลานครินทร์
เวชสาร.** 31(5), 253-260.
- วิชัย เทียนถาวร. (2556). **ระบบการเฝ้าระวัง ควบคุม ป้องกัน โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง** (พิมพ์ครั้งที่ 4).
เขตพื้นที่เครือข่ายบริการที่ 1 (เขตสุขภาพล้านนา) กระทรวงสาธารณสุข: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด
- สมควร ชำนิงาน. (2552). **โปรแกรมการให้ความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกัน
โรคเบาหวานของประชาชนกลุ่มเสี่ยงสูง ตำบลบ้านโคก อำเภอโคกโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น.**
วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมชาย พรหมจักร. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินในการควบคุมระดับ
น้ำตาลในเลือด. **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข,** 1(2).
- สมพร กันทรดุขฎี-เตรียมชัยศรี. (2554). **การปฏิบัติสมาธิเพื่อการเยียวยาสุขภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 11). นครปฐม:
บริษัทเพชรเกษมพรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย. (2557). **แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน 2557** (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพฯ: หจก. อรุณการพิมพ์.
- เสาวลักษณ์ คุณทวี. (2550). **ผลของโปรแกรมการจัดการตนเองและการบริหารกาย-จิตแบบซิงเกิ้ลต่อระดับ
ฮีโมโกลบินเอวันซีและความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคเบาหวานเข้าจอประสาทตา.** วิทยานิพนธ์ พย.ม.,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สัญญา สุปัญญาบุตร. (2557). **ผลของการออกกำลังกายร่วมกับสมาธิบำบัดที่มีผลต่อระดับความดันโลหิตในผู้
ที่มีความดันโลหิตเกือบสูง.** วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อดิگانต์ เกณี. (2556). **ผลของการเดินสมาธิต่อการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดและการตอบสนองของหลอดเลือด
ในผู้ป่วยเบาหวานประเภทที่ 2.** วิทยานิพนธ์ วท.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เอกราช ระศร. (2555). **ผลของการประยุกต์ใช้เทคนิคการปฏิบัติสมาธิออกกำลังประสาทสัมผัสต่อการลด
ความเครียดและการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคเบาหวานชนิดที่ 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัย
สารคาม, มหาสารคาม.
- อัจฉรา แสนไชย. (2553). **ผลของการปฏิบัติสมาธิเคลื่อนไหวไทยซิงเกิ้ลต่อระดับฮีโมโกลบินเอวันซีในผู้สูงอายุ
โรคเบาหวานชนิดที่ 2.** วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- World Health Organization. (2015). **Diabetes.** Retrieved July 15, 2015, from
<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs312/en/>

ประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุ การพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้าน สำหรับผู้สูงอายุ ตำบลบ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง

Effectiveness of accidental falls prevention program at home among the elderly in Ban Rong Subdistrict, Ngao district, Lampang province

อริสา หาญเตชะ^{1*} และ รัตนา ทรัพย์บำเรอ²

Arisa Harntecha^{1*} and Ratana Sapbamrer²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ตำบลบ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง โดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเอง (Self-efficacy Theory) มาเป็นแนวคิดโปรแกรมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ การให้ความรู้เกี่ยวกับสาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง อันตราย ผลกระทบของการหกล้มและการป้องกันอุบัติเหตุการหกล้มในผู้สูงอายุ พร้อมกับ การสาธิตและฝึกปฏิบัติเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตตำบล บ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปาง จำนวน 134 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มศึกษาจำนวน 67 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 67 คน เครื่องมือใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์เนื้อหา ประกอบไปด้วย ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 12 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลก่อนและหลังให้โปรแกรมทั้งสองกลุ่มโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ Paired t-test, Independent Sample t-test และสถิติ Chi-Square

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของความรู้หลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาพบว่าคะแนนเฉลี่ยของความรู้ของกลุ่มศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -4.255$, $P\text{-value} < 0.01$) และพฤติกรรม การปฏิบัติตัว หลังได้รับโปรแกรมสุขศึกษาพบว่าพฤติกรรมปฏิบัติตัวของกลุ่มศึกษาสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -7.960$, $P\text{-value} < 0.01$) เป็นผลทำให้การเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุลดน้อยลง ซึ่งหลังการทดลองพบว่าอัตราการเกิดอุบัติเหตุหกล้มในบริเวณบ้านในกลุ่มศึกษา ลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถนำโปรแกรมสุขศึกษาไปประยุกต์ใช้กับผู้สูงอายุต่อไปได้

คำสำคัญ: โปรแกรมสุขศึกษา อุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้าน ผู้สูงอายุ

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Arisa_205@hotmail.com

Abstract

This study was a quasi-experimental research. The objective of this study was to investigate the effectiveness of program regarding prevention of accidental falls at home among the elderly in Ban Rong Subdistrict, Ngao district, Lampang province. The Self-efficacy theory was applied to develop the intervention program which awareness of falling prevention, demonstrations practicing appropriate posture, and improving environmental. The participant of the study was one 134 elderly people from Ban Rong Subdistrict, Ngao district, Lampang province. They were divided into 2 groups: study group (n = 67) and control group (n = 67). The data were collected by interview. The contents of interview form consisted of personal data, environment data, knowledge and behavior regarding accidental fall. The study group was getting program for 12 weeks. Descriptive and inferential statistics (paired sample t-test and Independent Sample t-test) were used for data analysis.

The results were found that the average knowledge and behavior score at after getting health education program, the mean knowledge of post-test was significantly higher than those of pre-test among the study group ($t = -4.255, P < 0.01$). The mean behavior of post-test was significantly higher than those of pre-test among the study group ($t = -7.893, P < 0.001$). Resulting in decreased falling accidents at home for the elderly. Thus, it is recommended that this program should be used with the elderly in other areas.

Keywords: Health education program, Accidental falls, Elderly

บทนำ

ในช่วงเวลาที่ผ่านมา 2 ทศวรรษที่ผ่านมา สภาวะการณ์ทางประชากรของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรที่มีการลดลงของอัตราการเกิดและการเพิ่มขึ้นของอัตราการตาย ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจนเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เจริญก้าวหน้า รวมทั้งการเข้าถึงระบบสุขภาพที่ทันสมัย การบริการด้านสาธารณสุขที่มีอยู่อย่างทั่วถึงส่งผลให้ประชากรมีอายุยืนยาวมากขึ้นทำให้ผู้ที่อยู่ในวัยทำงานและผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น ประเทศไทยมีประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปเป็นจำนวนมาก และผู้สูงอายุเป็นกลุ่มประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องเรื่อยมาเมื่อบุคคลเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ สภาพร่างกาย และจิตใจ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากวัยอื่น ๆ เนื่องจากมีความเสื่อมของการทำงานของระบบต่าง ๆ ทั่วร่างกาย ทำให้น้ำมาซึ่งภาวะเสี่ยง และปัญหาด้านสุขภาพต่าง ๆ โดยเฉพาะการเจ็บป่วย (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2557)

การหกล้มในผู้สูงอายุมีอัตราเพิ่มสูงขึ้นเกือบทุกประเทศทั่วโลก จากการรายงานขององค์การอนามัยโลก (WHO) พบว่ามีประมาณร้อยละ 28-35 ของผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป และเพิ่มขึ้นสูงถึงร้อยละ 32-42 ในผู้สูงอายุที่มีอายุมากกว่า 70 ปีขึ้นไป ซึ่งอัตราของการหกล้มจะเพิ่มสูงขึ้นตามอายุที่เพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน สำหรับผู้สูงอายุในเขตตำบลบ้านร้อง อำเภอางาว จังหวัดลำปาง ผู้วิจัยทำการสำรวจข้อมูลการบาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มของผู้สูงอายุ ที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ที่มารับการรักษาจากห้องอุบัติเหตุฉุกเฉินจากโรงพยาบาลางาว และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน ซึ่งอัตราการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้านสูงสุด ได้แก่ พลัดตกหกล้มถึงร้อยละ 78.4 ซึ่งพบในกลุ่มอายุ 71-75 ปี มากที่สุดถึงร้อยละ 41.2 การหกล้มส่งผลกระทบต่อผู้สูงอายุทั้งทาง

ร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคม (วัลย์พร นันทศุภวัฒน์, 2544) จากผลกระทบดังกล่าว การป้องกันจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงหรือภาวะแทรกซ้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามมาในระยะยาวตลอดจนลดอัตราการหกล้มและทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดีขึ้นด้วย

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาผลของการจัดโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้านให้กับผู้สูงอายุโดยประยุกต์ทฤษฎีความสามารถตนเอง (Self-efficacy Theory) มาเป็นแนวคิดโดยกลุ่มตัวอย่าง คือผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านร้องศึกษา ซึ่งโปรแกรมการศึกษาใช้เวลา 12 สัปดาห์ โดยโปรแกรมประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การให้ความรู้ เกี่ยวกับสาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง อันตราย ผลกระทบของการหกล้มและการป้องกันอุบัติเหตุการหกล้มในผู้สูงอายุ พร้อมกับการสาธิตและฝึกปฏิบัติเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ซึ่งการศึกษานี้จะช่วยให้ผู้สูงอายุเกิดการรับรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้าน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมการป้องกันตนเองไม่ให้อุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม มีการเปลี่ยนอิริยาบถที่ถูกต้อง ตลอดจนส่งเสริมให้ปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริเวณบ้านให้ปลอดภัยจากสภาพอันตรายที่อาจเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ชนิดศึกษาสองกลุ่มโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่างๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ตัวแปรอิสระ

โปรแกรมการพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ

1. กิจกรรมการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตนในผู้สูงอายุ
 - 1.1 ให้ความรู้ในเรื่อง ทัวไปของผู้สูงอายุ การป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม การเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย โดยบรรยายประกอบวีดิทัศน์
2. กิจกรรมการพัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังในผลการกระทำผู้สูงอายุ ดำเนินกิจกรรม ดังนี้
 - 2.1 อภิปรายกลุ่มในเรื่อง การป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม การเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย
 - 2.2 สาธิตและฝึกปฏิบัติการเปลี่ยนอิริยาบถ
 - 2.3 แจกคู่มือ การป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

ตัวแปรตาม

1. ความรู้เรื่อง การป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม การเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย
2. พฤติกรรม การป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม การเปลี่ยนอิริยาบถ การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย
3. อัตราการเกิดอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุ

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในการวิจัยคือผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่อาศัยอยู่ในตำบลบ้านร้อง อำเภองาว จังหวัดลำปางจำนวน 186 คนกลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการประเมินดัชนีบาร์เทิลเอดีแอล (BarthelADLIndex: BAL) แล้วผ่านเกณฑ์การประเมินโดยได้คะแนนมากกว่า 12 คะแนนขึ้นไปซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งหมดจำนวน 134 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มศึกษา 67 คน และกลุ่มควบคุม 67 คนได้มาจากการสุ่มแบบง่ายโดยการจับฉลากโดยหากผู้สูงอายุจับได้เลขคี่จะเป็นกลุ่มศึกษา และผู้สูงอายุที่จับได้เลขคู่จะเป็นกลุ่มควบคุม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เครื่องมือใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 5 ส่วนและเครื่องมือที่ใช้ในการจัดโปรแกรมคือ กิจกรรมการพัฒนาความรู้ พัฒนาการรับรู้ความสามารถตนเองและความคาดหวังในผลการกระทำของผู้สูงอายุใช้เวลาในการดำเนินการวิจัยทั้งหมด 12 สัปดาห์

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบทำการทดสอบหาความเที่ยง (Reliability) โดยการวิเคราะห์รายข้อ หาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องด้วยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่า Alpha เท่ากับ 0.84 และในส่วนของความรู้ใช้วิธีคูเดอริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson, KR-20) ได้ค่า Reliability เท่ากับ 0.79

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเชิงอนุมาน โดยใช้สถิติ Paired t-test และสถิติ Independent Sample t-test

ผลการศึกษา

ข้อมูลส่วนบุคคลจากการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สูงอายุ

1. เพศ กลุ่มศึกษาเป็นเพศหญิงมีร้อยละ 52.2 ซึ่งเพศหญิงมีจำนวนมากกว่าเพศชาย สำหรับกลุ่มควบคุมเพศชายร้อยละ 65.7 เพศหญิงร้อยละ 34.3 ซึ่งพบว่าเพศชายมีจำนวนมากกว่าเพศหญิง
2. อายุ กลุ่มศึกษามีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 71.66 ± 7.432 ปี และกลุ่มควบคุมมีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 72.28 ± 6.906 ปี
3. สถานภาพสมรส กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมยังอยู่คู่กับคู่สมรสร้อยละ 74.6 และ 64.2 ตามลำดับ
4. ศาสนา กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 100
5. ระดับการศึกษา กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 47.8 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 64.2
6. อาชีพ กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานร้อยละ 43.3 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานร้อยละ 40.3
7. ประวัติการหกล้ม (ในรอบ 1 ปี) กลุ่มศึกษามีประวัติการหกล้มในรอบ 1 ปี ร้อยละ 41.8 สถานที่ในการหกล้ม ส่วนใหญ่หกล้มภายในบ้านร้อยละ 28.4 ในช่วงเวลากลางวันร้อยละ 25.4 สาเหตุมาจากการเดินสะดุดร้อยละ 11.9 รองลงมาลื่นล้ม ร้อยละ 10.4 และกลุ่มศึกษาที่ไม่มีประวัติการหกล้มร้อยละ 58.2 กลุ่มควบคุมมีประวัติการหกล้มในรอบ 1 ปี ร้อยละ 37.3 สถานที่ในการหกล้ม ส่วนใหญ่หกล้มภายในบ้านร้อยละ 20.9 ในช่วงเวลากลางคืน ร้อยละ 19.4 สาเหตุ ส่วนใหญ่มาจากการลื่นล้มร้อยละ 14.9 รองลงมาเดินสะดุด ร้อยละ 7.5 และกลุ่มควบคุมที่ไม่มีประวัติการหกล้มร้อยละ 62.7
8. โรคประจำตัว กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวร้อยละ 73.1 และส่วนใหญ่กลุ่มศึกษามีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 50.7 สำหรับกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวร้อยละ 68.7 และส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 49.3

9. การอยู่อาศัยในบ้าน กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่อยู่อาศัยภายในบ้านกับลูกหลานมากกว่า 2 คน ร้อยละ 52.2 กลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อยู่อาศัยภายในบ้านกับลูกหลานมากกว่า 2 คน ร้อยละ 59.7

ข้อมูลสภาพแวดล้อมจากการศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุ พบดังนี้

1. ลักษณะที่อยู่อาศัย กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านชั้นเดียวใต้ถุนสูงร้อยละ 56.7 ทั้งก่อนและหลังการได้รับ

2. รวบรวมโคกกลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีรวบรวมโคกทั้ง 2 ข้างร้อยละ 47.8 ส่วนหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงรวบรวมโคกที่มีรวบรวมทั้ง 2 ข้าง ร้อยละ 50.7 สำหรับกลุ่มควบคุมหลังการได้รับโปรแกรมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

3. ธรณีประตูปื้นต่างระดับกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีธรณีประตูปื้นต่างระดับร้อยละ 70.4, 61.2 ตามลำดับและไม่มีธรณีประตูปื้นต่างระดับร้อยละ 29.9, 38.8 ตามลำดับ ส่วนหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

4. ลักษณะพื้นบ้านกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีลักษณะพื้นบ้านเป็นพื้นไม้ร้อยละ 73.1 และร้อยละ 44.8 ตามลำดับสำหรับหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

5. การจัดวางของ/เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีการจัดวางของ/เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้าน เป็นระเบียบเรียบร้อย ร้อยละ 76.1, 94.0 ตามลำดับไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยร้อยละ 23.9, 6.0 ตามลำดับ สำหรับหลังได้รับโปรแกรมมีการจัดวางของ/เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย ร้อยละ 91.0 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

6. แสงสว่างภายในบ้าน กลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีแสงสว่างภายในบ้านเพียงพอและมองเห็นชัดเจน ร้อยละ 80.6 ไม่เพียงพอไม่ชัดเจนร้อยละ 19.4 ตามลำดับสำหรับหลังได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงสภาพบ้านให้มีแสงสว่างเพียงพอร้อยละ 100

7. ห้องน้ำ/บริเวณที่ตั้ง กลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีห้องน้ำอยู่ภายในบ้าน ร้อยละ 74.6 และห้องน้ำอยู่นอกบ้าน ร้อยละ 25.4 ตามลำดับ สำหรับหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาและควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

8. ลักษณะโถส้วม กลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้าน ที่มีลักษณะโถส้วมเป็นแบบชักโครก ร้อยละ 67.2 สำหรับหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาที่มีลักษณะโถส้วมเป็นแบบชักโครก ร้อยละ 86.6

9. รวบรวมน้ำในห้องน้ำกลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่ไม่มีรวบรวมน้ำในห้องน้ำ ร้อยละ 91.0 หลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงให้มีรวบรวมน้ำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83.6 กลุ่มควบคุมไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

10. ลักษณะบริเวณรอบ ๆ บ้าน กลุ่มศึกษาก่อนได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่อาศัยอยู่บ้านที่มีลักษณะรอบ ๆ บ้านเป็นพื้นซีเมนต์ ร้อยละ 52.2 พื้นกระเบื้อง ร้อยละ 22.4 พื้นดินร้อยละ 17.9 และพื้นไม้ร้อยละ 17.9 ตามลำดับ สำหรับหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้าน

การเปรียบเทียบประวัติการหกล้ม (ในรอบ 12 สัปดาห์) ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษา

1. กลุ่มศึกษาหลังการได้รับโปรแกรมมีประวัติการหกล้ม ลดลงจากก่อนการได้รับโปรแกรมสถานที่ในการหกล้ม กลุ่มศึกษาหลังการได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่หกล้มภายนอกบ้าน ร้อยละ 100 ช่วงเวลา หกล้มในช่วงเวลากลางคืน

ร้อยละ 57.1 ช่วงกลางวันร้อยละ 42.9 สาเหตุ การหกล้มกลุ่มศึกษาหลังการได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่มาจากสิ้นล้ม ร้อยละ 28.6 และกลุ่มศึกษาที่ไม่มีประวัติการหกล้มร้อยละ 89.6 ซึ่งเพิ่มมากขึ้นจากก่อนได้รับโปรแกรม

2. กลุ่มควบคุมหลังการได้รับโปรแกรมมีประวัติการหกล้ม ร้อยละ 37.3 ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลง สถานที่ในการหกล้ม กลุ่มศึกษาส่วนใหญ่หกล้มภายในบ้านร้อยละ 20.9 ช่วงเวลา กลางคืนร้อยละ 19.4 สาเหตุการหกล้มมาจากการสิ้นล้มร้อยละ 14.9 และกลุ่มศึกษาที่ไม่มีประวัติการหกล้มร้อยละ 62.7 ซึ่งไม่มีการเปลี่ยนแปลงของข้อมูล

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ และพฤติกรรม ก่อนและหลัง การศึกษาในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษา จากผลการวิจัย (ตาราง 2) พบว่า

1. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ กลุ่มศึกษาก่อนและหลังการให้โปรแกรม สุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อน (8.72 ± 1.991) และหลัง (10.51 ± 1.636) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($t = -5.903$, $p\text{-value} < 0.01$) สำหรับกลุ่มควบคุม ก่อน (8.82 ± 1.996) และหลัง (9.24 ± 1.615) การให้โปรแกรม สุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษาไม่แตกต่างกัน ($t = -1.553$, $p\text{-value} < 0.125$)

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยพฤติกรรมป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ ในกลุ่ม ศึกษา ก่อนและหลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมก่อน (68.75 ± 12.601) และหลัง (80.06 ± 9.283) การได้รับโปรแกรมสุขศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ($p\text{-value} < 0.001$) กลุ่มควบคุมก่อนและ หลังการให้โปรแกรมสุขศึกษามีคะแนนเฉลี่ยก่อน (66.04 ± 10.330) และหลัง (67.91 ± 9.818) การได้รับโปรแกรม สุขศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ และพฤติกรรมก่อนและหลังการศึกษา ในกลุ่มศึกษา (n = 67) และกลุ่มควบคุม (n = 67)

หัวข้อ		$\bar{X} + S.D.$		Mean difference	t	p-value
		Pre- test	Post - test			
ความรู้	กลุ่มศึกษา ^a	8.72 ± 1.991	10.51 ± 1.636	-1.791	-5.903	<0.001**
	กลุ่มควบคุม ^a	8.82 ± 1.996	9.24 ± 1.615	-.418	-1.553	0.125
พฤติกรรม	กลุ่มศึกษา ^b	68.75 ± 12.601	80.06 ± 9.283	-11.612	-7.893	<0.001**
	กลุ่มควบคุม ^b	66.04 ± 10.330	67.91 ± 9.818	-1.866	-2.478	0.016*

หมายเหตุ: a คือ คะแนนเฉลี่ยของความรู้ของกลุ่มศึกษาแตกต่างกันและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน,

b คือ คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมแตกต่างกัน, *p-value < 0.05, **p-value < 0.01

สรุปผลการศึกษา

ประวัติการหกล้ม (ในรอบ 12 สัปดาห์) หลังการได้รับโปรแกรมสุขศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ภายหลังจากการศึกษา กลุ่มศึกษาหลังการได้รับโปรแกรมมีประวัติการหกล้มในรอบ 12 สัปดาห์ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 ซึ่งลดลงจากก่อนการได้รับโปรแกรมที่มีจำนวน 28 คนคิดเป็นร้อยละ 41.8 สถานที่ในการหกล้ม กลุ่มศึกษาหลังการได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่หกล้มภายนอกบ้านร้อยละ ร้อยละ 100 ช่วงเวลาหกล้มในช่วงเวลากลางคืนร้อยละ 57.1 ช่วงกลางวันร้อยละ 42.9 ช่วงสาเหตุการหกล้มกลุ่มศึกษาหลังการ

ได้รับโปรแกรมส่วนใหญ่มาจากสิ้นล้ม ร้อยละ 28.6 รองลงมาแขนขาอ่อนแรง ร้อยละ 14.3 วิงเวียนเป็นลม ร้อยละ 42.3 ล้มแบบไม่รู้ตัว ร้อยละ 14.3 และกลุ่มศึกษาที่ไม่มีประวัติการหกล้มร้อยละ 89.6 ซึ่งเพิ่มมากขึ้นจากก่อนได้รับโปรแกรม (ดังตาราง1) สามารถอธิบายได้ว่าโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านสำหรับผู้สูงอายุ สามารถทำให้กลุ่มศึกษาพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มในเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้ม การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย การสาธิตและการสาธิตกลับจากผู้สูงอายุในการการเปลี่ยนอิริยาบถ การแชร์ประสบการณ์การพลัดตกหกล้มในอดีต และการแจกคู่มือการป้องกันการพลัดตกหกล้ม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ทำให้ผู้สูงอายุมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มได้ดีขึ้นลดอัตราการเกิดอุบัติเหตุได้

การปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริเวณบ้านหลังได้รับโปรแกรมสุขภาพศึกษา

รวบรัด หลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงรวบรัดที่มีรวบทั้ง 2 ข้าง ร้อยละ 50.7 มีรวบรัดน้อย 1 ข้าง ร้อยละ 22.4 ส่วนไม่มีรวบรัดร้อยละ 0 การจัดวางของ/เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้านหลังได้รับโปรแกรมมีการจัดวางของ/เฟอร์นิเจอร์ภายในบ้าน เป็นระเบียบเรียบร้อย ร้อยละ 91 ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยร้อยละ 9 แสงสว่างภายในบ้านหลังได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงสภาพบ้านให้มีแสงสว่างเพียงพอร้อยละ 100 ลักษณะโถส้วมหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาที่มีลักษณะโถส้วมเป็นแบบชักโครก ร้อยละ 86.6 และลักษณะโถส้วมเป็นแบบส้วมนั่งของ ๆ ร้อยละ 13.4 รวบรวมในห้องน้ำหลังการได้รับโปรแกรมกลุ่มศึกษาได้มีการปรับปรุงให้มีรวบรัดในห้องน้ำเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 83.6 จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ว่า กลุ่มศึกษาเกิดการปรับปรุงพฤติกรรมในการปรับปรุงสภาพแวดล้อม เนื่องจากเกิดการรับรู้ที่ถูกต้อง ในเรื่องการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยว่าเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้สูงอายุ สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของสภาพบ้านจากผลการวิจัยในครั้งนี้ จะเห็นได้ว่าการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัยได้ทั้งหมด พบว่าปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือมีข้อจำกัดในเรื่องค่าใช้จ่าย จึงไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของผู้วิจัยได้ซึ่งสอดคล้องกับกรองจิต วาทีสารกิจ (2543) ได้กล่าวว่า “มีนักวิชาการมากมายให้คำแนะนำในการป้องกันอุบัติเหตุการหกล้มด้านปัจจัยภายนอก โดยการจัดสภาพแวดล้อมรอบบ้านให้ปลอดภัย แต่ในความจริงผู้สูงอายุทำได้หรือไม่ เพราะการปรับปรุงต้องมีค่าใช้จ่ายซึ่งมักจะตรงข้ามกับรายได้ของผู้สูงอายุ”

และสอดคล้องกับงานวิจัยของนาริรัตน์ จิตรมนตรี และคณะ (2541) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมภายในบ้านที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุการหกล้มในผู้สูงอายุ โดยศึกษาในกลุ่มผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในชมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร 9 แห่ง จำนวน 417 คน พบว่า ผู้สูงอายุมีโรคประจำตัวร้อยละ 84.2 โดยเป็นโรคข้อและกระดูก ร้อยละ 37.6 รองลงมาคือ โรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 23.5 มีปัญหาจิตใจร้อยละ 46.5 มีปัญหาการทรงตัวร้อยละ 44.6 กลุ่มตัวอย่างเกิดอุบัติเหตุการหกล้มร้อยละ 54.9 โดยพบว่าการหกล้มเกิดขึ้นขณะเดินในบ้าน ขณะเข้าออกห้องน้ำ และตกบันได ร้อยละ 21.3 และ 7.4 ตามลำดับ ส่วนอาการหกล้มบ่อยที่สุดคือ ขาอ่อนแรง สะดุด และมีนงง เวียนศีรษะร้อยละ 15.3 11.6 และ 8.3 ตามลำดับสภาพแวดล้อมในบ้านที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุการหกล้ม พบว่า ลักษณะชั้นบันไดและแสงสว่างบริเวณบันได การจัดวางของเครื่องใช้ในในห้องน้ำมีความสัมพันธ์กับการหกล้มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ความรู้ในการป้องกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

ระดับความรู้ก่อนการให้โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันอุบัติเหตุ พลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุพบว่า ความรู้ของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่อยู่ในระดับต่ำ หลังการให้โปรแกรมปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุพบว่าความรู้ของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับสูงขึ้นส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ การกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ ในกลุ่มศึกษา พบว่า ความรู้ก่อนและหลังการให้โปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -5.903$, $P\text{-value} < 0.01$) และในกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้โปรแกรมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.553$, $p\text{-value} = 0.125$) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของความรู้ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม ของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการได้รับโปรแกรม กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม พบว่า ความรู้ ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 0.346$, $p\text{-value} = 0.730$) และหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม มีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -4.255$, $p\text{-value} < 0.01$) ซึ่งสอดคล้องกับวลัยภรณ์อารีรักษ์ (2554) ที่ศึกษาผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรมกำบังกัน การหกล้ม ต่อการรับรู้ ความสามารถตนเองความคาดหวังผลดีจากการปฏิบัติและพฤติกรรมกำบังกันการหกล้มของผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการหกล้มในชุมชนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการหกล้มที่อาศัยอยู่ในชุมชน อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ การกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า ในกลุ่มศึกษา พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้ความรู้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และในกลุ่มควบคุม พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการให้ความรู้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยความรู้ การกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการได้รับโปรแกรม กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมมีระดับคะแนนความรู้ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมมีระดับคะแนนความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

และสอดคล้องกับกมลทิพย์ ภูมิศรี (2547) ได้ศึกษา การวิจัยทดลองเพื่อศึกษาผลของระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้ต่อการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ สระพังทอง จังหวัดสกลนคร เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงจำนวน 40 รายแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 20 ราย กลุ่มทดลองจะได้รับระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้จากผู้วิจัยและได้รับการสนับสนุนจากชมรมผู้สูงอายุ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับการสนับสนุนจากชมรมผู้สูงอายุตามปกติ ผลการศึกษาพบว่า คะแนนการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองหลังได้รับระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้สูงกว่าก่อนได้รับระบบพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p\text{-value} < 0.001$) คะแนนการดูแลตนเองเพื่อป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองหลังจากได้รับระบบการพยาบาลแบบสนับสนุนและให้ความรู้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ ($p\text{-value} < 0.001$)

พฤติกรรมกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ

ระดับพฤติกรรมกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มภายในบ้านสำหรับผู้สูงอายุ ก่อนการให้โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรม พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง หลังการให้โปรแกรมปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ พบว่า พฤติกรรมของกลุ่มศึกษาอยู่ในระดับสูงขึ้น และกลุ่มควบคุมอยู่ในระดับปานกลาง การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม การกำบังกันอุบัติเหตุพลัดตกหกล้มในบริเวณบ้านของผู้สูงอายุ ในกลุ่มศึกษา พบว่า พฤติกรรมก่อนและหลังการให้โปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -7.893$,

p-value < 0.01) และในกลุ่มควบคุม พบว่า พฤติกรรมก่อนและหลังการให้โปรแกรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -2.478$, p-value = 0.016) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรม พบว่า ก่อนการได้รับโปรแกรม กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม พบว่า พฤติกรรมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.223$, p-value = 0.226) และหลังการได้รับโปรแกรม พบว่า กลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุม มีความรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -7.960$, p-value < 0.01) ซึ่งสอดคล้องกับคินาท แชนอก (2553) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการป้องกันการหกล้มแบบสหปัจจัยในผู้สูงอายุที่มารับบริการคลินิกผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการในคลินิกผู้สูงอายุ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพชุมชนอำเภอยี่งอ 5 นครราชสีมา ระหว่างเดือนธันวาคม 2552 ถึงกุมภาพันธ์ 2553 จำนวน 60 คน จากการตรวจสอบสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในด้านเพศ อายุ ภาวะสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการป้องกันการหกล้มแบบสหปัจจัยในผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การให้ความรู้ เกี่ยวกับสาเหตุ/ปัจจัยเสี่ยง อันตราย/ผลกระทบ และการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ การออกกำลังกายแบบไทเก๊ก (Tai Chi) การปรับปรุงสิ่งแวดล้อม และการให้คำปรึกษาแนะนำการใช้ยา โดยการบรรยายประกอบสื่อวีดิทัศน์และแจกคู่มือการป้องกันการหกล้มในผู้สูงอายุ พร้อมทั้งสาธิตการออกกำลังกายแบบไทเก๊ก (Tai Chi) ประกอบสื่อวีดิทัศน์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการส่งเสริมสุขภาพตามปกติของคลินิกผู้สูงอายุ เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนและ หลังการทดลอง เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ ผลการวิจัย พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการป้องกันการหกล้ม และการทรงตัวในผู้สูงอายุก่อนกับหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และพบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ พฤติกรรมการป้องกันการหกล้ม และการทรงตัวในผู้สูงอายุระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับอุบัติการณ์การหกล้มในผู้สูงอายุ ภายหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองไม่พบอุบัติการณ์ การหกล้มในผู้สูงอายุ ส่วนกลุ่มควบคุมพบอุบัติการณ์การหกล้มในผู้สูงอายุร้อยละ 10

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการเพิ่มระยะเวลาที่ใช้ศึกษาและติดตามผลการปฏิบัติตัวตั้งแต่ 6 เดือนขึ้นไป เพื่อติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แท้จริงและยั่งยืน
2. ควรทำการศึกษาโดยให้ครอบครัวและญาติเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษาวิจัย เนื่องจากการป้องกันการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุส่วนหนึ่งต้องอาศัยครอบครัวและญาติเข้ามามีบทบาทสำคัญในการดูแลช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อให้การป้องกันประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น
3. ควรทำการศึกษาร่วมกันในทีมสหสาขาวิชาชีพ เนื่องจากการหกล้มในผู้สูงอายุส่วนใหญ่เกิดจากหลายปัจจัยร่วมกัน และควรทำงานประสานกันทั้งในส่วนของโรงพยาบาลและชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.รัตนา ทรัพย์บำเรอ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรองจิต วาทีสาธกกิจ. (2543). หกล้มในบ้านจะช่วยป้องกันอย่างไร. *วารสารพญาภิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 1(2), 2-3.
- คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (3 กรกฎาคม 2557). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี 2557. สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2558, จาก <http://koha.library.tu.ac.th>
- วลัยพร นันทศุภวัฒน์. (2544). ปัจจัยเสี่ยงการหกล้มของผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในชุมชน. *วารสารพญาภิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ*, 2(2), 4-5.
- วลัยภรณ์ อารีรักษ์. (2554). ผลของโปรแกรมการส่งเสริมพฤติกรรม การป้องกันการหกล้มต่อการรับรู้ความสามารถตนเองความคาดหวังผลดีจากการปฏิบัติและพฤติกรรมป้องกันการหกล้มของผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อการหกล้มในชุมชน. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้สูงอายุ), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- คินาท แชนอก. (2553). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการป้องกันการหกล้มแบบสหปัจจัยในผู้สูงอายุที่มาบริการคลินิกผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ พย.ม.(การพยาบาลผู้สูงอายุ), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

The prognosis factors in duty working of public health volunteers at Naphunsubdistrict, Wangchin district, Phrae Province

ราเชนทร์ จีกัน^{1*} และ ประจวบ แหลมหลัก²

Rachain Jeegun^{1*} and PrachuabLamluk²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มประชากรจำนวน 200 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการศึกษาพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 44.5 ความล้มพันสภาพในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.50 คุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.50 การเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 ความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 และศึกษาข้อมูลด้านการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.50 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้แก่ การเสริมพลังอำนาจในงาน (p -value = 0.017) กับคุณลักษณะการเป็นอาสาสมัคร (p -value = 0.008) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้ร้อยละ 11.6

คำสำคัญ: ปัจจัยทำนายการทำงานตามบทบาทหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : drytiger_goodlooking@hotmail.com

Abstract

This study aimed to examine prognosis factors on duty working of public health volunteers in Naphunsubdistrict, Wangchin district, Phrae province. The study population consisted of 200 public health volunteers in Naphunsubdistrict. Data were collected by using questionnaires and analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression.

The study found that the majority of village health volunteers were as followed ; 69 percent were female, 44.5 percent were 41–50 years old, 72.5 percent were at the most level of fellowship in community health volunteers in the village, 60.50 percent were at high level of attribution in village health volunteer. 51.00 percent were at high level of power in the work of village health volunteers. 51.00 percent were at high level of the job satisfaction and 47.50 percent were at high level of the information on implementation of the roles of village health volunteers. The stepwise multiple regression analysis showed that factors predicted the performance of the duty working of public health volunteers at Naphun district, Wangchinsubdistrict, Phrae province were Empowerment in (p-value = 0.017) with feature subjects (p-value = 0.008), a significant level of .05, that predicted the performance of the duty working of public health volunteers at Naphunsubdistrict, Wangchinsubdistrict, Phrae province at 11.6 percent.

Keywords: prognosis factor, duty working, public health volunteer

บทนำ

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นกลุ่มประชาชนในหมู่บ้านที่ผ่านการอบรมจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในด้านการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพ (อาลีมินทร์ เศรษฐพงศ์, 2552) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีประวัติศาสตร์ร่วมสมัยกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตลอด 2 ทศวรรษ เป็นประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนที่อาสาเสียสละเวลา หยาดเหงื่อแรงกาย และทุนทรัพย์ มาช่วยดูแลสุขภาพของประชาชน โดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ดำเนินการในฐานะที่เป็นผู้ทำการเปลี่ยนแปลงด้านสุขภาพ ในระดับชุมชน และระดับหมู่บ้านมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย ที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ได้ดำเนินการร่วมกับประชาชนทั้งในด้านโภชนาการ โดยร่วมดำเนินงานคัดกรองเพื่อลดภาวะเด็กขาดสารอาหาร ด้านการให้ภูมิคุ้มกันโรค โดยร่วมรณรงค์การป้องกันโรคโปลิโอในเด็ก ด้านการสุขภาพจิตและสิ่งแวดล้อม ทำให้ประชาชนเห็นอันตรายของโรคที่ซ่อนเร้น ด้านการจัดหายาที่จำเป็นในศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ทำให้ประชาชนมียาที่จำเป็นไว้ใช้ในครอบครัวและชุมชน ได้ด้านอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัวดูแลแม่และเด็กในชุมชน โดยการให้คำแนะนำและประสานไปยังเจ้าหน้าที่สาธารณสุข การชั่งน้ำหนักเด็กเพื่อทำให้เด็กทารกมีสุขภาพดี เป็นต้น และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนางานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ ซึ่งอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นทั้งเป้าหมายการพัฒนาและเป็นตัวกลางนำการพัฒนาไปสู่ประชาชน ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่สามารถเข้าถึงได้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการทำงานในชุมชน การพัฒนาหมู่บ้านให้ยั่งยืนและการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั้นปัจจัยสำคัญก็คือ การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) (เพ็ญศรี เปลี่ยนขำ, 2542) ดังนั้นจึงมีการพัฒนาศักยภาพอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เพื่อให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลงและต่อเนื่องของงานระบบสุขภาพที่กำลังเกิดขึ้น โดยมี

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีบรรลุตามตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุขและสามารถดูแลสุขภาพของตนเองและชุมชน เกิดการดำเนินกิจกรรม การดำเนินงานในหมู่บ้านจัดการสุขภาพโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และภาคีเครือข่ายด้านสุขภาพในชุมชน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรเอกชนเป็นเพียงผู้สนับสนุน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ตามศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นั้นต้องอาศัยปัจจัยในด้านต่าง ๆ รวมถึงแรงจูงใจในการแสดงบทบาทหรือปัจจัยอื่นที่มีผลต่อพฤติกรรมในการดำเนินงานในหมู่บ้านจัดการสุขภาพ หรืออาจกล่าวได้ว่าการดำเนินงานในหมู่บ้านจัดการสุขภาพ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืนนั้นต้องอาศัยศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นสำคัญรวมทั้งสร้างแกนนำการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ต้องช่วยกันปลุกกระดมให้ประชาชนหันมามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของชุมชน รับผิดชอบดูแลสุขภาพตนเองไม่ให้เจ็บป่วย เพื่อจะได้มีโอกาสในการทำงานได้ตามปกติ

การทำงานของ อสม. ในพื้นที่จังหวัดแพร่เน้นทำงานตามบริบทพื้นที่ ทั้งทางด้านภูมิประเทศ เศรษฐกิจ ภายใต้กรอบงานสาธารณสุขทั้งงานส่งเสริม ป้องกัน พิษณุ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จัดการสุขภาพแบบองค์รวม ภายใต้ตัวชี้วัด คือ การทำรายงานการปฏิบัติงานส่งทุกเดือนโดยมีค่าป่วยการเป็นขวัญกำลังใจแน่นอนว่า เมื่อมีค่าขวัญกำลังใจดีขึ้นมาจะต้องมีการเปรียบเทียบการทำงานเกิดขึ้น ทำมาก กับทำน้อย หรือทำเลขก็ได้ ค่าขวัญกำลังใจเท่ากัน ส่งผลให้กระทบต่อระบบ งานสาธารณสุขมูลฐานเกิดปัญหาไม่ปฏิบัติงานแต่มีรายงานส่ง ทำให้ข้อมูลที่รายงานกับการปฏิบัติงานจริงไม่ตรงกัน และตั้งแต่ปี 2552 เป็นต้นมาอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในอำเภอวังชิ้นลาออก 256 คน เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในเขตตำบลนาพูน 43 คน (ระบบสารสนเทศงานสุขภาพภาคประชาชน กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน, 2558)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานด้านสาธารณสุขของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ นำความรู้ที่ได้ไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมสนับสนุน ประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านการดำเนินงานในหมู่บ้าน ให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้กับอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อพัฒนาสังคมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามแบบแบบสำรวจรายการ (CheckList) และเดิมข้อความในช่องว่าง ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ของการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย แล้วออกแบบเครื่องมือ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามด้านข้อมูลทั่วไปของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นแบบสอบถามข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ประสบการณ์เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพในชุมชน จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 20 ข้อ

วิธีการศึกษา

ประชากร การศึกษาครั้งนี้ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมดคืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่จำนวน 200 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์ จากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มประชากร เมื่อได้รับการพิจารณาและรับรองแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ขอความร่วมมือเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสาธารณสุขอำเภอวังชิ้น ในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้ศึกษานำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในช่วงประชุมประจำเดือนของแต่ละหมู่บ้านด้วยตนเองตามวันและเวลาที่นัดไว้

3. ผู้ศึกษาแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การมาเก็บข้อมูลร่วมถึงการพิทักษ์สิทธิ์ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ในการตอบแบบสอบถามอาสาสมัครสาธารณสุขจะเป็นอิสระต่อกัน ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง หากมีข้อสงสัยให้ถามผู้ศึกษาโดยตรงไม่ถามหรือปรึกษากันเอง

4. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปรผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยมีการกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และใช้สถิติในการศึกษา 2 รูปแบบ ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์การเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน คุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics)

ใช้สถิติ วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อวิเคราะห์หาทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัคร

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 69 รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 31 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 44.5 รองลงมาอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 34.5 สถานะภาพสมรสร้อยละ 84.0 รองลงมาคือโสด ร้อยละ 6 ระดับการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับประถมศึกษา ร้อยละ 55.5 รองลงมาคือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 22.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 78.0 รับจ้าง ร้อยละ 19.0 ค่าขาย ร้อยละ 3.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 43.0 รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 36.5 ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขฯ 6-10 ปี ร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ 11-15 ปี ร้อยละ 24.0 บทบาทหน้าที่ในชุมชนนอกเหนือจากการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขฯ ไม่มีบทบาทในชุมชนร้อยละ 75.0 รองลงมาคือ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มบทบาทสตรีประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 9.5

ข้อมูลด้านสัมพันธภาพในชุมชน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับสัมพันธภาพในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.02 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 7 คนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การคัดกรองความเสี่ยงเบาหวาน ความดัน เป็นต้น และข้อที่ 8 คนในชุมชนให้ความสนใจในงานสาธารณสุข เช่น การเฝ้าระวังการระบาดของโรคไข้เลือดออก การใส่สารกำจัดลูกน้ำยุงลาย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และ 4.47 ตามลำดับ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์หาสัมพันธภาพในชุมชนของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ (n = 200)

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับสัมพันธภาพ
7. คนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การคัดกรองความเสี่ยงเบาหวาน ความดัน เป็นต้น	4.45	0.59	มากที่สุด
8. คนในชุมชนให้ความสนใจในงานสาธารณสุข เช่น การเฝ้าระวังการระบาดของโรคไข้เลือดออก การใส่สารกำจัดลูกน้ำยุงลาย	4.47	0.56	มากที่สุด

ข้อมูลด้านคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.65 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2 ท่านเป็นผู้มีความซื่อสัตย์และข้อที่ 4 ท่านเป็นผู้ที่มีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 และ 4.21 ตามลำดับ ดังตาราง 2

ตาราง 2 การวิเคราะห์หาคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ (n = 200)

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
2. ท่านเป็นผู้มีความซื่อสัตย์	4.22	0.66	มาก
4. ท่านเป็นผู้ที่มีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	4.21	0.63	มาก

ข้อมูลด้านการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับการเสริมพลังอำนาจในการทำงานอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 4 บุคคลในครอบครัวของท่านสนับสนุนท่านให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและข้อที่ 5 เจ้าหน้าที่สาธารณสุขช่วยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานของท่านให้สำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และ 4.37 ตามลำดับ ดังตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์หาการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ (n = 200)

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
4. บุคคลในครอบครัวของท่านสนับสนุนท่านให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	4.38	0.55	มาก
5. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขช่วยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานของท่านให้สำเร็จ	4.37	0.53	มาก

ข้อมูลด้านความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 ประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 ท่านพอใจที่จะปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แม้ว่าจะต้องเสียเวลาในการทำมาหากินและข้อที่ 2 ท่านพอใจ เมื่อท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และ 4.32 ตามลำดับ ดังตาราง 4

ตาราง 4 การวิเคราะห์หาความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ (n = 200)

ข้อคำถาม	Mean	S.D.	ระดับคุณลักษณะ
1. ท่านพอใจที่จะปฏิบัติงานเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน แม้ว่าจะต้องเสียเวลาในการทำมาหากิน	4.39	0.61	มาก
2. ท่านพอใจเมื่อท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ	4.32	0.56	มาก

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (n = 200)

การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน	จำนวน	ร้อยละ
ระดับน้อย	15	7.50
ระดับปานกลาง	49	24.50
ระดับมาก	95	47.50
ระดับมากที่สุด	41	20.50
รวม	200	100

หมายเหตุ: $\bar{X} = 53.75$, S.D. = 13.39

จากตาราง 5 แสดงผลการศึกษานับจำนวนและร้อยละของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำแนกตามระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่ มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมา มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.50 ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 20.50 และในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 7.50 ค่าเฉลี่ยคะแนนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เท่ากับ 53.75 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 13.39

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

การวิเคราะห์ปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ดำเนินการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) ผลการวิเคราะห์ดังตาราง 6

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ปัจจัยทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือก	B	Std. Error	Beta	F	P
การเสริมพลังอำนาจในงาน	0.467	0.194	0.191	2.404	0.017*
คุณลักษณะการเป็นอาสาสมัคร	0.371	0.139	0.212	2.675	0.008*

R Square=0.125 Adjusted R Square= 0.116 Std. Error of the Estimate=12.596

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 6 พบว่า ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกได้แก่ ตัวแปรการเสริมพลังอำนาจในงานกับคุณลักษณะการเป็นอาสาสมัคร มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าอำนาจการทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่

(Adjusted R Square) = 0.116 แสดงว่า ปัจจัยด้านการเสริมพลังอำนาจในงานกับคุณลักษณะการเป็นอาสาสมัครสามารถทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้ร้อยละ 11.6

จากผลการวิเคราะห์ สามารถเขียนสมการทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ ได้ดังนี้

$$\text{จากสมการ} \quad Y = a_1X_1 + a_2X_2 + a_3X_3 + a_4X_4 + a_5X_5 + a_6X_6 + a_7X_7 + a_8X_8 + a_9X_9 + a_{10}X_{10} \\ + a_{11}X_{11} + a_{12}X_{12} + C$$

C = ค่าคงที่

X₁ = เพศ

X₂ = อายุ

X₃ = สถานะภาพสมรส

X₄ = ระดับการศึกษา

X₅ = อาชีพ

X₆ = รายได้ต่อเดือน

X₇ = ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัคร

X₈ = บทบาทนอกเหนือจากการเป็นอาสาสมัคร

X₉ = สัมพันธภาพในชุมชน

X₁₀ = คุณลักษณะความเป็นอาสาสมัคร

X₁₁ = การเสริมพลังอำนาจในงาน

X₁₂ = ความพึงพอใจในงาน

Y = การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่

แทนค่าในสมการ

$$Y = (0.371) (X_{10}) + (0.467) (X_{11})$$

จากสมการอธิบายได้ว่า

1. ถ้าตัวแปรด้านคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัคร มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูนอำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เพิ่มขึ้น 0.371 คะแนน โดยตัวแปรอื่นมีค่าคงที่

2. ถ้าตัวแปรด้านการเสริมพลังอำนาจในงาน มีคะแนนเพิ่มขึ้น 1 คะแนน จะทำให้คะแนนการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชิ้น จังหวัดแพร่ เพิ่มขึ้น 0.467 คะแนน โดยตัวแปรอื่นมีค่าคงที่

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับสัมพันธภาพในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 72.50 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.02 แสดงว่าคนในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทำกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุข เช่น การคัดกรองความเสี่ยงเบาหวาน ความดัน เป็นต้น และคนในชุมชนให้ความสนใจในงานสาธารณสุข เช่น การเฝ้าระวังการระบาดของโรคไข้เลือดออก การใส่สารกำจัดลูกน้ำ

ยุ่งหลาย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวนิดา วีระกุล และนัตตะวุฒิ ภิรมย์ไทย (2546) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการทำหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ปัจจัยด้านประชาชน และคุณสมบัติของประชาชนที่สำคัญ ได้แก่ การมีส่วนร่วม

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.50 รองลงมา มีระดับคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.50 และมีระดับคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 5.00 ค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเท่ากับ 58.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.65 แสดงว่าอาสาสมัครเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ และมีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทศพร ชูศักดิ์ (2554) พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่การเสริมสร้างพลังอำนาจในงานสัมพันธภาพในชุมชน คุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครและลักษณะงาน

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา มีระดับการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.00 ค่าเฉลี่ยการเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเท่ากับ 61.99 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.46 แสดงว่าบุคคลในครอบครัวของท่านสนับสนุนท่านให้เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขช่วยชี้แนะแนวทางการปฏิบัติงานของท่านให้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับวินัย แก้วพรหม (2553) ศึกษาความคาดหวังต่อบทบาท และการปฏิบัติงานจริงของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในงานสาธารณสุขมูลฐาน ตามทัศนคติของประชาชนในตำบลโพธิ์ไทร อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุข และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่มีความคาดหวังต่อบทบาทของ อสม. ในงานสาธารณสุขมูลฐานในภาพรวมและรายด้านย่อยอยู่ในระดับมาก

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีระดับความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา มีระดับความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.50 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเท่ากับ 41.29 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.58 ซึ่งสอดคล้องกับทรงสวัสดิ์ ราตี (2539) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอปึงบูรณ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครอยู่ในระดับสูง

ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกได้แก่ ตัวแปรการเสริมพลังอำนาจในงานกับคุณลักษณะการเป็นอาสาสมัคร มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าอำนาจการทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ (Adjusted R Square) = 0.116 แสดงว่า ปัจจัยด้านการเสริมพลังอำนาจในงานกับคุณลักษณะการเป็นอาสาสมัครสามารถทำนายการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลนาพูน อำเภอวังชัน จังหวัดแพร่ ได้ร้อยละ 11.6 ซึ่งสอดคล้องกับอมรมิตร มงคลเคหา (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่เทศบาลบ้านนิเวศน์ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการดำเนินงานด้านสาธารณสุข มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และการศึกษาของไพเราะ ไตรติลานันท์ (2534) พบว่า แรงจูงใจด้าน

การได้รับการยอมรับนับถือความสำเร็จของงานและความรับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับปริมาณและคุณภาพงาน
สุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยจังหวัดพะเยา และผลการศึกษานี้ได้สนับสนุนการศึกษาของ
ทัตพร ชูศักดิ์(2554) พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ได้แก่ การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน สัมพันธภาพในชุมชน คุณลักษณะความเป็นอาสาสมัครและลักษณะงาน

ข้อเสนอแนะ

1. สัมพันธภาพในชุมชนอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากชุมชนรับรู้ได้จากการปฏิบัติงานอาสาสมัคร
สาธารณสุข เช่น การสำรวจลูกน้ำยุงลาย พร้อมใส่สารเคมีกำจัดลูกน้ำยุงลาย การคัดกรองความเสี่ยงโรคเบาหวาน
ความดัน เป็นต้น ทำให้ชุมชนขาดความกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รอคอยอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นผู้
ดำเนินการให้ ทำให้ชุมชนไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยชุมชนเองได้ ดังนั้นตัวอาสาสมัครสาธารณสุขต้องเป็น
แบบอย่างและชักชวนให้ชุมชนจัดการกับปัญหาสุขภาพด้วยชุมชนเองโดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นที่เลี้ยง
2. การเสริมพลังอำนาจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ควรจัดหลักสูตรเสริมสร้าง
ความรู้ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุข สามารถถ่ายทอดความรู้แก่ชุมชนได้ สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์
ให้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อใช้ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาสุขภาพในชุมชน เสริมสร้างให้ชุมชนเข้มแข็ง ชุมชน
แก้ไขปัญหาสุขภาพด้วยชุมชนเองโดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นที่เลี้ยง คอยแนะนำให้คำปรึกษา
3. คุณลักษณะการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ควรมีการจัดหลักสูตรในการกระตุ้น
คุณลักษณะการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เพื่อให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ประจวบ แผลมหลัก อาจารย์ประจำ
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไขให้
การศึกษาครั้งนี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สมคิด จูหว่า อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และดร.รุ่ง วงศ์
วัฒน์อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และดร.อนุกุล มโนทน อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายประเสริฐ ทรัพย์ไหว ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านแม่เปิน นายอุทัย
อินต๊ะสุข ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลนาพูน และนายนพดล เสนากุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านวังลึก ในการให้ความความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ทัตพร ชูศักดิ์. (2554). รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่
ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) พื้นที่สาธารณสุขเขต 18. **วารสารสาธารณสุขและ
การพัฒนา** 10(1), 63-77.

ทรงสวัสดิ์ ราตี. (2539). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข
อำเภอปงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ**. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- เพ็ญศรี เปลี้นขา. (2542). การสาธารณสุขมูลฐาน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพเราะ ไตรดีลานันท์. (2534). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมของ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีอนามัยจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ วท.ม., (บริหารสาธารณสุข). มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ระบบสารสนเทศงานสุขภาพภาคประชาชน กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน. (2558). ข้อมูล อสม. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2558, จาก <http://www.thaiiphc.net>.
- วนิดา วีระกุลและนิตตะวุฒิ ภิรมย์ไทย. (2546). การสำรวจสถานะการดำรงบทบาทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- วินัย แก้วพรหม. (2553). ความคาดหวังต่อบทบาท และการปฏิบัติงานจริงของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในงานสาธารณสุข ตามทัศนะของประชาชนในตำบลโพธิ์ไทร อำเภอบึงสามพัน จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- อมรมิตร มงคลเคหา. (2552). ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลบ้านนิเวศน์ อำเภอดงขี้เหล็ก จังหวัดร้อยเอ็ด. ร.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อาลีมินทร์ เศรษฐพงษ์. (2552). การมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนในการดำเนินงานหมู่บ้านจัดการสุขภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชน เขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

Factors relating with people's behavior towards using emergency medical service among people in Wiangchai District, Chiangrai Province

แพรวไพรินทร์ จันตะขัติ^{1*} และ อนุกุล มะโนทน²

Preawpairin Chantakad^{1*} and Anukool Manotoon²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวนทั้งหมด 440 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ Chi-square test ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.95 อายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30-49 ปี ร้อยละ 34.31 มีสถานภาพสมรสเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 56.36 การศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 48.40 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้าง ร้อยละ 38.63 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่วนใหญ่มากกว่า 8,000 บาท และทราบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับระบบการแพทย์ฉุกเฉินจากบุคลากรสาธารณสุขเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.68 มีความรู้อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 79.77 มีการรับรู้เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 73.86 ทัศนคติต่อการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.90 มีการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ในระดับสูง ร้อยละ 74.31 มีรถยนต์ส่วนตัวที่เอื้อต่อการเดินทางไปยังสถานพยาบาล ร้อยละ 62.95 และได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการบริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.20 มีพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับปานกลาง ร้อยละ 81.13 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับ การเจ็บป่วยฉุกเฉิน การรับรู้ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน การเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : preawpairin_25@hotmail.com

Abstract

This descriptive research aimed to examine using emergency medical services in Wiangchai District, Chiangrai Province and behaviors factors relating to the people' utilization behaviors of Emergency Medical Service System in Wiangchai District, Chiangrai Province. The samples consisted of 440 people in Wiangchai District, Chiangrai Province. The research instruments were questionnaires, developed by the researchers, which have been taken quality test and accepted. Data were analyzed by using descriptive statistic, frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and Chi-square test. The research findings showed that more than half of samples 57.95% were female. The average ages were between 30-49 years 34.31%. Likely half 56.36% were married and about 48.40% had completed elementary school. While, a few number 38.63% were employees. Almost haft 40% of the participants had average income over 8,000 Baht/month. Other than that, a large number 70.68% have had public relations about The Emergency Medical Service System from public health support officers. Also, about 79.77% had high education and about 73.86% had highly awareness on The Emergency Medical Service System. About 60.90% had average attitude, and about 74.31% had mostly accessibility to The Emergency Medical Service System. There were fair numbers of respondents 62.95% had their own cars that likely comfort them to drive to medical service center. Meanwhile On the other hand, there were moderate grade of social supports to The Emergency Medical Service System about 50.20%, about 81.13% had Emergency Medical Service System utilization behaviors in medium level. Regarding the related factors of Emergency Medical Service utilization behaviors, that had statistical significance level at 0.05 included: Knowledge about emergency sickness, perception about Emergency Medical Service System, accessibility of Emergency Medical Service System.

Keywords: using emergency medical services behaviors

บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านคมนาคม และด้านสาธารณสุข เทคโนโลยีทางด้านคมนาคม มีความเจริญก้าวหน้า เกิดความสะดวก รวดเร็ว ในการเดินทาง ความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนจึงมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นทุกวัน (อนัญญา ปัญญาณี, 2552) การเกิดอุบัติเหตุดังกล่าว ทำให้เกิดความพิการและเสียชีวิตตามมานอกจากนี้ในด้านเศรษฐกิจ ที่มีความเจริญรุ่งเรือง ค่านิยมสูง ส่งผลต่อสังคมการแข่งขันในการทำงาน ประชาชนให้ความสำคัญกับงานและเงินเป็นส่วนใหญ่ เวลาในการดูแลสุขภาพตนเองจึงน้อยลง ทำให้เกิดผลกระทบต่อร่างกายเกิดโรคเรื้อรังต่าง (สุชาติ และคณะ, 2556)

จังหวัดเชียงรายเป็นจังหวัดที่ได้ตอบรับนโยบายพัฒนาการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงรายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการโดยเริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2547 ออกปฏิบัติบริการแยกเป็นหน่วยบริการระดับสูง Advanced life support หน่วยบริการระดับพื้นฐาน Basic life support และหน่วยบริการระดับเบื้องต้น Frist responder (สำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน, 2558) ในการปฏิบัติงาน พบว่าประชาชนยังไม่รู้จักระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินเนื่องจากยังขาดการประชาสัมพันธ์ และพบว่า ผู้ป่วยที่มีภาวะฉุกเฉินที่มาใช้บริการ

ในแผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉิน ส่วนใหญ่แล้วมารับบริการ โดยมีญาติและพลเมืองดีนำส่งโรงพยาบาล ขาดการช่วยเหลือเบื้องต้นจากบุคลากรทางการแพทย์ฉุกเฉิน ทำให้ผู้ป่วยฉุกเฉินบางรายได้รับการรักษาช้า หรือได้รับการช่วยเหลือที่ไม่ถูกวิธีส่งผลต่ออัตราการเสียชีวิตและเกิดความพิการ

ผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน และตระหนักถึงปัญหาที่พบในพื้นที่ให้บริการเพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาระบบการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินจึงสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่จะใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อที่จะสามารถนำผลการวิจัย มาพัฒนาระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน และแก้ไขปัญหามีความครอบคลุม ประชาชนสามารถใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินได้มากขึ้น และอาจส่งผลให้อัตราการเสียชีวิต และความพิการลดลง

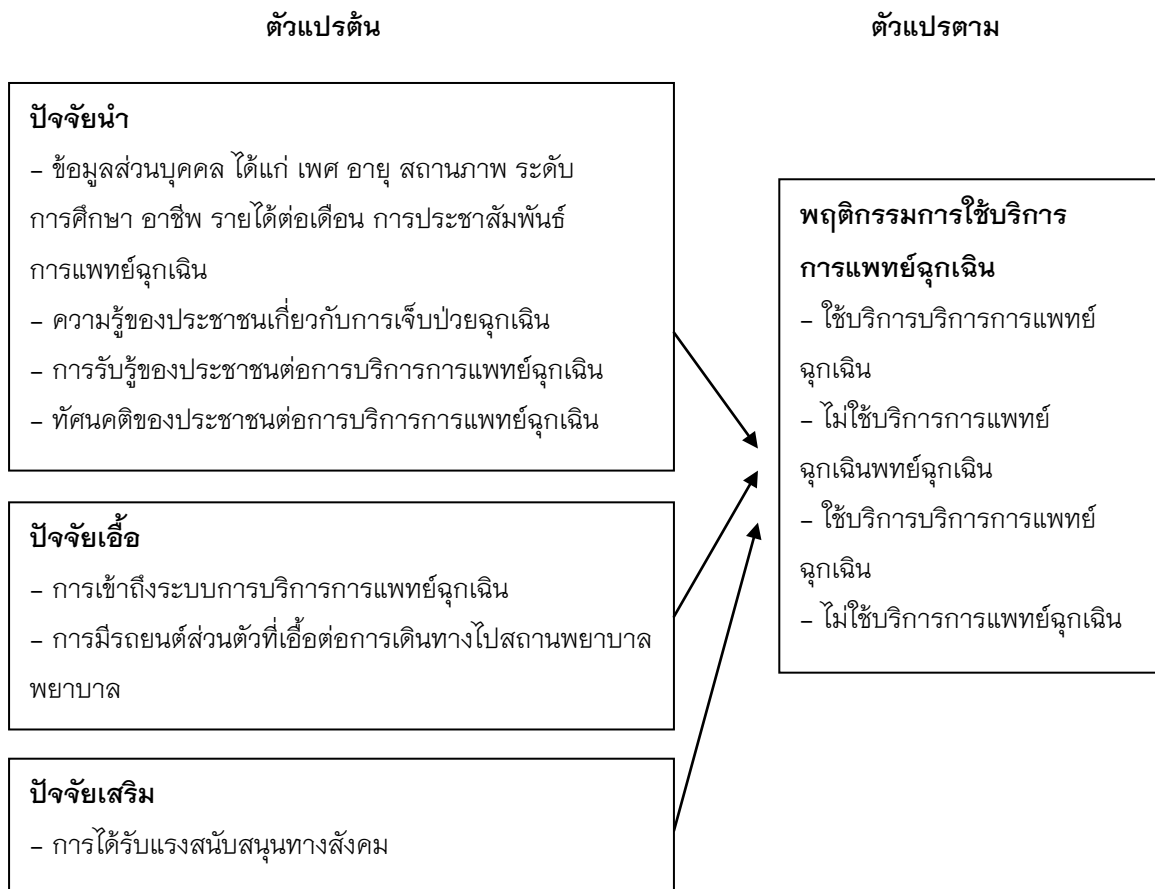
วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขต อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

วิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ใน อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย จำนวน 38,314 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวนทั้งหมด 440 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

สุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage random sampling) ดังนี้

1. แบ่งจัดชั้น (Stratified sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 ตำบล จากกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 440 คน
2. สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากชนิดไม่แทนที่ (Sampling without replacement) กำหนดกลุ่มตัวอย่าง 1 คน ต่อ 1 ครัวเรือน ตามสัดส่วนของจำนวนครัวเรือนซึ่งหาพบว่าครัวเรือนที่จับฉลากได้ไม่มีผู้อยู่อาศัย ในช่วง ระยะเวลาดังกล่าว จะทำการจับฉลากใหม่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบเองซึ่งแบ่งโครงสร้างของ แบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 8 ข้อ
2. ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้าแก่ความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน การรับรู้ระบบบริการการแพทย์ ฉุกเฉินและ ทัศนคติระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำนวน 43 ข้อ
3. ส่วนที่ 3 ข้อมูลด้านปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วยการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำนวน 7 ข้อ และการมีรถยนต์ส่วนตัวที่เอื้อต่อการเดินทางไปยังสถานพยาบาล จำนวน 1 ข้อ
4. ส่วนที่ 4 ข้อมูลด้านปัจจัยเสริม ได้แก่การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม จำนวน 6 ข้อ
5. ส่วนที่ 5 ข้อมูลพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน จำนวน 6 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและ ความตรงของเนื้อหา นำแบบสอบถามมาปรับปรุงคำถามให้เหมาะสม ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การศึกษา จำนวน 30 คน ในอำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แอลฟาของครอนบาค (cronbach alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามส่วนที่ 2 เท่ากับ 0.746 ส่วนที่ 3 เท่ากับ 0.739 ส่วนที่ 4 เท่ากับ 0.811 และส่วนที่ 5 เท่ากับ 0.817

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และ ขอความร่วมมือจาก อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ตำบล และผู้วิจัยเข้าพบนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อขอเก็บข้อมูลกับกลุ่ม

ตัวอย่าง และขอความร่วมมือจากกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อเป็นผู้ช่วยวิจัยในการเก็บแบบสอบถาม ซึ่งแจ้งรายละเอียดวัตถุประสงค์ และการดำเนินการศึกษาพร้อมแบ่งหน้าที่ในการเก็บข้อมูล และแจ้งวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ และวิธีการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทราบและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับทุกข้อบันทึกผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงวิเคราะห์ โดยใช้สถิติ Chi-square test

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.95 อายุ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-49 ปี ร้อยละ 34.31 สถานภาพสมรสพบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว ร้อยละ 56.36 ระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 48.40 ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพลูกจ้าง จำนวน 170 คน ร้อยละ 38.63 มีรายได้เฉลี่ย/เดือน ส่วนใหญ่มีสูงกว่า 8,000 บาท ร้อยละ 40 และประเภทของการประชาสัมพันธ์การบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ส่วนใหญ่ทราบการประชาสัมพันธ์จากบุคลากรสาธารณสุข ร้อยละ 70.63

2. พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ตาราง 1 แสดงพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

ระดับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พฤติกรรมการการแพทย์ฉุกเฉินใช้บริการระดับต่ำ	11	2.54
พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินระดับปานกลาง	357	81.10
พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินระดับสูง	72	16.42
รวม	440	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับปานกลางจำนวน 357 คน คิดเป็นร้อยละ 81.1 รองลงมา มีพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับสูง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 และมีพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับต่ำ จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

3. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลด้านปัจจัยนำเข้า กับการพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน

ประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีความรู้อยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 79.8)

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ระดับความรู้	พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน			df	χ^2	p-value
	เคยใช้บริการ	ไม่เคยใช้บริการ	รวม			
ระดับต่ำ	9(2.04)	15(3.40)	24(5.5)	2	31.533	0.000
ระดับปานกลาง	31(7.04)	34(7.72)	65(14.77)			
ระดับสูง	61(13.86)	290(65.90)	351(79.77)			
รวม	101(23)	290(65.90)	440(100)			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางพบว่าความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉินมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

การรับรู้ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีการรับรู้เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉินอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 73.86

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉินกับพฤติกรรมใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ระดับการรับรู้	พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน			df	χ^2	p-value
	เคยใช้บริการ	ไม่เคยใช้บริการ	รวม			
ระดับต่ำ	3(0.68)	3(0.68)	6(1.36)		11.23	0.002
ระดับปานกลาง	36(8.18)	73(16.54)	109(24.77)			
ระดับสูง	62(14.09)	263(59.77)	325(73.86)			
รวม	101(23)	399(77)	440(100)			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า การรับรู้ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทัศนคติ

ประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ในระดับปานกลาง ร้อยละ 60.90 เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่าทัศนคติ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปัจจัยเอื้อ

การเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ มีการเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ในระดับสูง ร้อยละ 74.31

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉินกับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ระดับการเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน	พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน			df	χ^2	p-value
	เคยใช้บริการ	ไม่เคยใช้บริการ	รวม			
ระดับปานกลาง	44(10)	69(15.68)	113(25.68)	1	21.96	0.000
ระดับสูง	57(12.95)	270(61.36)	327(74.31)			
รวม	101(22.95)	339(77.04)	440(100)			

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางพบว่า การเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

ปัจจัยเสริม

การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคม

ประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ มีแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการบริการการแพทย์ฉุกเฉินในระดับปานกลาง ร้อยละ 50.2 เมื่อทดสอบหาความสัมพันธ์พบว่า การได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

พฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

พบว่าประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ร้อยละ 22.95 ไม่เคยใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ร้อยละ 77.04 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปิยะวรรณ เพียรภายลุน (2554) ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ และความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสามโคกต่อการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์การรอคอยรถของหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ใช้เวลานานเกินไป ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ประสบปัญหาการคอยรถของหน่วยบริการ ณ จุดเกิดเหตุใช้เวลานานทำให้ประชาชนมีทัศนคติเชิงลบ อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างไม่รู้จักรบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน เข้าใจว่าการไปโรงพยาบาลด้วยระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ให้บริการช้ากว่าการนำผู้ป่วยไปส่งด้วยตนเองที่สถานพยาบาล ทำให้โอกาสในการรอดชีวิตมีน้อยลง และในบางรายที่เคยใช้บริการอาจเกิดความไม่ประทับใจ ในการให้บริการของหน่วยกู้ชีพ ทั้งในเรื่องของการแต่งกาย ทักษะการปฏิบัติงาน และมีการสื่อสารโดยใช้คำพูดที่ไม่ดีกับผู้ป่วย หรือญาติผู้ป่วย

ปัจจัยที่มีผลกับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน

ความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะวรรณ เพียรภายลุน (2554) ที่ศึกษาความรู้ ทักษะ และความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ ความรับผิดชอบของโรงพยาบาลสามโคกต่อบริการการแพทย์ฉุกเฉิน พบว่าการประชาสัมพันธ์ที่ขาดการอธิบายความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริง ทำให้ประชาชนทราบเฉพาะข้อมูลด้านเป้าหมาย และการแจ้งเหตุเนื่องจากขาดการประชาสัมพันธ์ในส่วน of ความรู้ ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชัดเจน ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจในการดำเนินงานของระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน อธิบายได้ว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับสูงและระดับปานกลางมีการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินมากกว่าผู้ที่มีความรู้ในระดับต่ำ ความรู้ที่แตกต่างกันทำให้ทราบโอกาสเสี่ยงต่อภาวะฉุกเฉิน และความรุนแรงของการบาดเจ็บรวมถึงโอกาสรอดชีวิตแตกต่างกัน คนที่มีความรู้เกี่ยวกับการเจ็บป่วยฉุกเฉิน จะมีเข้าใจว่าหากได้รับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นอย่างมีประสิทธิภาพ และการมีบุคลากรจากทีมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินดูแล ตลอดการนำส่งก่อนไปถึงสถานพยาบาล จะทำให้มีโอกาสการรอดชีวิตมากยิ่งขึ้น

การรับรู้ระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของนงนุช บุญยัง และคณะ (2550) ที่ศึกษาการรับรู้และความคาดหวังของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เกี่ยวกับระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินใน จังหวัดนครราชสีมา พบว่ามีการรับรู้เกี่ยวกับการแพทย์ฉุกเฉิน ร้อยละ 51.7 กลุ่มผู้ให้บริการมีการรับรู้ในเรื่องการแพทย์ฉุกเฉินอย่างไม่ทั่วถึง เนื่องจากระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน เป็นบริการที่ค่อนข้างใหม่ในระบบการแพทย์ของไทย ซึ่งเพิ่งเปิดให้บริการมาไม่นาน จึงมีการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินน้อย อธิบายได้ว่า หากประชาชนมีการรับรู้ได้ดีในด้านการปฏิบัติงาน ในแต่ละด้านจากการประชาสัมพันธ์ได้อย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะเป็นด้านการแจ้งเหตุผ่านหมายเลข 1669 ด้านการออกปฏิบัติการของหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ด้านการบริการในสถานที่เกิดเหตุ และด้านการลำเลียงขนย้ายและการดูแลระหว่างนำส่ง ประชาชนอาจทราบถึงโอกาสในการรอดชีวิต หากใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน และทราบถึงผลเสียเมื่อตัดสินใจนำผู้ป่วยหรือผู้บาดเจ็บส่งสถานพยาบาลเอง จึงมีการเรียกใช้บริการจากหน่วยบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

การเข้าถึงบริการการแพทย์ฉุกเฉิน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แตกต่างกับการศึกษาของสุภิมล แสนคำปิ่น (2556) ที่ศึกษาอุปสรรคในการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินสำหรับผู้บาดเจ็บ โรงพยาบาลจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าการเข้าถึงการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ยังไม่มีความครอบคลุม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจลักษณะการทำงานของระบบการให้บริการ ไม่ได้รับการชี้แจงขอบเขตในการออกให้บริการประชาชนส่วนใหญ่ จึงไม่เรียกใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน อธิบายได้ว่า ประชาชนที่สามารถเข้าถึงระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินได้ดีหรือระดับสูง ได้แก่ การมีโทรศัพท์ใช้เพื่อเรียก 1669 เนื่องจากระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน สามารถเข้าถึงบริการได้ทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติ ใช้บริการได้อย่างเท่าเทียมกัน สามารถโทรเรียกเพื่อขอใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่เสียค่าธรรมเนียมโทรศัพท์และค่าบริการเมื่อได้รับการช่วยเหลือ และนำส่งสถานพยาบาลจากทีมปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉิน อีกทั้งในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เข้ามามีบทบาทในระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินมากขึ้น ในทุกตำบลจะมีหน่วยปฏิบัติการการแพทย์ฉุกเฉินระดับต้น (First Responder) เพื่อเป็นการกระจายการให้บริการได้อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ในแต่ละตำบล จึงทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน ได้อย่างทั่ว

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องด้วยการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉินของประชาชนในเขตอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ผลสำหรับชี้แนะนโยบายและแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดการพัฒนาการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน เช่น

1. ควรมีการศึกษาทัศนคติ และความคาดหวังของผู้รับบริการการแพทย์ฉุกเฉิน โดยศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยแต่ละด้าน ที่มีผลต่อการรอดชีวิตของผู้ป่วยฉุกเฉินในระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน
2. ควรมีการศึกษาอุปสรรคในการทำงานในระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉินขององค์การที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยศึกษาเชิงลึกถึงปัจจัยแต่ละด้านเพื่อเป็นโอกาสพัฒนาคุณภาพของการทำงานระบบการบริการการแพทย์ฉุกเฉิน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.อนุกุล มะโนทน อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุง และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยความเอาใจใส่ พร้อมทั้งให้กำลังใจ ติดตามความก้าวหน้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหาสอดคล้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณประชาชนอำเภอเวียงชัยทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่แผนกอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการศึกษาจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนเพื่อนทุกคนที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน เป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้ามีความอดทนมานะพยายามจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแต่ บิดา มารดาครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรม สั่งสอนข้าพเจ้าในการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งมหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทปริญญาสาธิตศาสตรมหาบัณฑิตแก่ข้าพเจ้า

เอกสารอ้างอิง

ชนิษฐา สนวนแสน. (2549). รายงานสรุปข้อมูลอุบัติเหตุจราจรของโรงพยาบาลหาดใหญ่ พ.ศ. 2549.

ใน การประชุมเรื่อง “เวทีนโยบายสาธารณะการบริหารจัดการข้อมูลอุบัติเหตุสำหรับผู้บริหาร”

วันที่ 14 มิถุนายน 2549. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

งานอุบัติเหตุและฉุกเฉินโรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร. (2557). **สรุปรายงานประจำปี พ.ศ. 2557**. เชียงราย:

โรงพยาบาลสมเด็จพระญาณสังวร สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย. กระทรวงสาธารณสุข.

ณัชชา หาญสุทธิเวชกุล, บริบูรณ์ เชนธนากิจ, บวร วิทย์ชำนาญกุล. (2555). เหตุใดคนเชียงใหม่เจ็บป่วยฉุกเฉินหรือ

เกิดอุบัติเหตุ จึงไม่เรียกใช้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน. **วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข**, 6(2), 268–277.

นงนุช บุญยั้ง และคณะ. (2550). **การรับรู้และความคาดหวังของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ เกี่ยวกับระบบ**

บริการการแพทย์ฉุกเฉินในจังหวัดนราธิวาส. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- นันทวิภา ซาดา. (2550). **ทัศนคติของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านต่อระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน**
ศึกษาเฉพาะ กรณีกิ่งอำเภอสว่างวีระวงศ์ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาชุมชน),
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ปิยะวรรณ เพียรภายลุน. (2554). **ความรู้ ทัศนคติ และความคาดหวังของประชาชนในพื้นที่ความรับผิดชอบ**
ของโรงพยาบาลสามโคกต่อบริการการแพทย์ฉุกเฉิน. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติ
- ชุมชน), มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน. (2558). **ผลการดำเนินงานของระบบบริการการแพทย์ฉุกเฉิน.**
สืบค้นเมื่อ 3 ตุลาคม 2558, จาก http://ws.niems.go.th/ITEMS_DWH/
- สุชาติ เครื่องชัย, กรรณิกาณ กาศสมบุรณ์, ภัฏญณ์พัชญ์ ศรีทอง และยงยุทธ แก้วเต็ม. (2556). **การจัดการและ**
การพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุ. ลำปาง: วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง.
- สุกิมล แสนคำป็น. (2556). **อุปสรรคในการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉินสำหรับผู้บาดเจ็บ โรงพยาบาลจอมทอง**
จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อนัญญา ปัญญามณี. (2552). **การรับรู้ต่อพระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551 และการดำเนินงาน**
ด้านการแพทย์ฉุกเฉินของผู้นำชุมชนอำเภอฮอด จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม.
(สาธารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- Yamame. (1973). **Statistics and Indroduction Analysis.** New York: Harper & Row, Publishers.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

Factors associated with alcohol drinking behaviors among high school students in Chiangkham District, Phayao Province

สุรียา สะภาค้ำ^{1*} และ สมคิด จุฬว้า²

Suriya Sapaokham^{1*} and Somkid Juwa²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 ทุกสายการเรียน ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเชียงคำ คือ โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม โรงเรียนฝายกวางวิทยาคมและโรงเรียนปิยมิตรวิทยา จังหวัดพะเยา ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางมาตรฐานของเครซีและมอร์แกนที่ระดับความเชื่อมั่น95% ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิ ใช้สัดส่วนจำแนกแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยสุ่มให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 317 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงวิเคราะห์(Analysis Statistic) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ (Chi-square test)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 63.72 โดยมีระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อยู่ในระดับปกติมากที่สุด ร้อยละ 46.69 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน การเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเพื่อนสนิท การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว การยอมรับการดื่มของครอบครัว การเข้าถึงเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรทางสุขภาพเพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาค่าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นได้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sapaokham@gmail.com

Abstract

The objectives of this study were to study alcohol drinking behaviors and factors associated with alcohol drinking behaviors among high school students in Chiangkham District, Phayao Province. The study on high school. In Chiang Kham District include Chiangkham wittayakhom School, Faikwang wittayakhom School and Piyamit wittaya School It determines the sample size was calculated from the table Kerjcie and Morkan 95% Confidence Level and simple random sampling. There were 317 patients selected randomly. Data were collected using questionnaires. The data were analyzed by using descriptive statistics, and Chi-Square Test.

The study revealed that the samples were mostly used to drinking alcohol (63.72%) and drinking in normal level (46.69%). The factors had associated with alcohol drinking behaviors at statistically significant of 0.05 level were gender, grade, income, friend alcohol drinking behaviors, family alcohol drinking behaviors, family adoption, alcohol advertising and attitude.

Information obtained from this study will provide basic information for health professionals to develop guidelines. The problem of teenage drinking alcohol was must appropriate.

Keywords: Alcohol drinking behaviors, High school students

บทนำ

การบริโภคแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อทั้งตัวผู้ดื่มและคนรอบข้างในครอบครัว ชุมชน และสังคม ผ่านการเป็นพิษ การมีเมามา และการเสพติด ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาได้โดยฉับพลันและแบบเรื้อรัง จากการสำรวจพฤติกรรมกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในปี 2554 (ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข, 2556) พบว่า คนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปเป็นนักดื่มในปัจจุบัน (Current drinker) หรือผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ใน 12 เดือน ที่ผ่านมาจำนวน 16,992,017 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 31.5 ของประชากรผู้ใหญ่ พบว่าภาพรวมความชุกของ นักดื่มในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาขึ้นค่อนข้างคงที่ โดยมีทิศทางลดลงเล็กน้อย คือ ร้อยละ 32.7 เป็นร้อยละ 31.5 ในปี 2554 ซึ่งลดลงเฉลี่ยร้อยละ 0.37 ต่อปี กลุ่มประชากรที่มีความชุกของนักดื่มสูงที่สุด คือ วัยผู้ใหญ่ (อายุ 25-59 ปี) โดยดื่มใน 12 เดือน ที่ผ่านมาร้อยละ 37.3 รองลงมาคือกลุ่มเยาวชนผู้ที่อายุ 15-24 ปี นั้นดื่มร้อยละ 23.7 สำหรับวัยสูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ดื่มร้อยละ 16.6 โดยประชากรชายดื่มมากกว่าหญิงในทุกกลุ่มอายุ

สำหรับจังหวัดพะเยา ความชุกของนักดื่มในประชากร อายุ 20 ปีขึ้นไป ร้อยละ 56.4 และความชุกของนักดื่มในประชากรวัยรุ่น อายุ 15-19 ปี ร้อยละ 30.4 เป็นจังหวัดที่มีความชุกนักดื่มในประชากรวัยรุ่นสูงสุด โดยมีสัดส่วนของ นักดื่มที่ดื่มแล้วมีปัญหาร้อยละ 0.7 และดัชนีคะแนนความเสี่ยงต่อปัญหาแอลกอฮอล์ของจังหวัดสูงที่สุด 0.766 ซึ่งค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยเฉลี่ย (บาท/เดือน) 261 บาท (สำนักงานนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ, 2556) ส่วนอำเภอเชียงคำ จากการสำรวจของสรรพสามิตอำเภอเชียงคำ พบว่า อำเภอเชียงคำมีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นจำนวน 1,613 แห่ง วัยรุ่นมักจะมีการรวมกลุ่ม ส่งผลให้วัยรุ่นสามารถเข้าถึงสถานบันเทิงและร้านจำหน่ายเหล้านั้นได้ง่าย เอื้อต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นเป็นอย่างมาก และบ่อยครั้งที่มีการเกิดอุบัติเหตุจราจร จากการขับขณะเมา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายอำเภอเชียงคำ จังหวัด

พะเยา ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของวัยรุ่นที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนในเขต อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 ทุกสายการเรียน ปีการศึกษา 2558 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเชียงคำ คือ โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม โรงเรียนฝายกวางวิทยาคมและโรงเรียนปิยมิตรวิทยา จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 1,768 คน

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางมาตรฐานของเครซี และมอร์แกน(Kerjcie and Morkan,1970 อ้างอิงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับความเชื่อมั่น95% โดยเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งเป็นชั้นภูมิใช้สัดส่วน (Proportional stratified random sampling) จำแนกแต่ละโรงเรียนเรียนตามสัดส่วนประชากร โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ในแต่ละโรงเรียน คือ โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม โรงเรียนฝายกวางวิทยาคมและโรงเรียนปิยมิตรวิทยา โดยใช้ตารางเลขสุ่มให้ได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 317 คน

วัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบเองซึ่งแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ
2. ข้อมูลปัจจัยทางสังคม จำนวน 5 ข้อ
3. แบบวัดทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 20 ข้อ
4. แบบวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จำนวน 15 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษานำหนังสือจากคณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่ผู้ศึกษาทำการศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขออนุญาต และขอความร่วมมือในการทำการศึกษา

2. เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการโรงเรียนแล้ว ผู้ศึกษาเข้าพบอาจารย์ฝ่ายกิจกรรมนักเรียนเพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ ขอความร่วมมือในการศึกษา และรวบรวมข้อมูล รวมทั้งอธิบายถึงการยินยอมและการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้เข้าร่วมการศึกษา รวมทั้งเลือกเวลาที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ชี้แจงวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งอธิบายการทำแบบสอบถามและให้นักเรียนตอบในห้องเรียน โดยไม่ต้องระบุชื่อ หรือที่อยู่ และรองรับแบบสอบถามคืนจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทันทีเมื่อตอบแบบสอบถามเรียบร้อย

4. นำข้อมูลที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถาม บันทึกผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยมีรหัสผ่านเข้าถึง

ขั้นรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่

1. สถิติเชิงพรรณนา (Description statistic) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard deviation) ในการอธิบายลักษณะ ข้อมูลทั่วไป ความรู้สึก มีคุณค่าในตัวเอง การรับรู้ความสามารถของตนเองในการปฏิเสธเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis Statistic) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติ (Chi-square test)

ผลการศึกษา

ปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 317 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.05 อายุส่วนใหญ่ของกลุ่มตัวอย่าง คือ 17 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.81 ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นจำนวนใกล้เคียงกัน ร้อยละ 42.27 34.7 และ 23.03 ตามลำดับ รายรับต่อเดือนส่วนใหญ่ได้รับ 1,001-2,000 บาท ร้อยละ 38.49 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดา-มารดา ร้อยละ 71.61 สถานภาพครอบครัวได้อาศัยอยู่กับบิดา-มารดาอยู่ด้วยกันมากที่สุด ร้อยละ 67.82 บิดาและมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรมากที่สุด ร้อยละ 33.44 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 32.18 รายได้ส่วนใหญ่พอมีพอกินและเหลือเก็บ ร้อยละ 78.86

ปัจจัยทางสังคม

เพื่อนสนิทของกลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งหนึ่งเคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่าเคยดื่ม ร้อยละ 73.5 มีเพียง ร้อยละ 26.5 ที่ไม่เคยดื่มเลย ส่วนคนในครอบครัวเคยดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 87.07 มีเพียง ร้อยละ 12.93 ที่ไม่เคยดื่ม บิดาและมารดาของกลุ่มตัวอย่างไม่ยอมรับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 62.78 และยอมรับ ร้อยละ 37.22 กลุ่มตัวอย่างเคยเข้าถึงสถานบันเทิงและร้านจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 41.64 และไม่เคย ร้อยละ 58.34 เห็นสื่อโฆษณาแล้วอยากดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 20.05 ไม่อยากดื่มมากถึง ร้อยละ 79.5

ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

จากการสอบถามถึงทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด คือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มักเป็นคนที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ร้อยละ 14.2 รองลงมา ได้แก่ นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ถูกมองว่าเป็นคนทันสมัยมีความเป็นตัวของตัวเอง และ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน ร้อยละ 13.56

กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเห็นด้วยอย่างยิ่งมากที่สุด คือ ในเรื่องของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท ร้อยละ 53.63 รองลงมา ได้แก่ ทำให้เกิดการทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว ร้อยละ 41.64 และ เป็นการสิ้นเปลืองเงินโดยเปล่าประโยชน์ ร้อยละ 39.43

ระดับทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติปานกลางต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มีมากที่สุด ร้อยละ 77.29 รองลงมาคือ ทัศนคติที่ดี ร้อยละ 12.62 และทัศนคติที่ไม่ดี ร้อยละ 10.09

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 63.72 ไม่เคยดื่มเลย ร้อยละ 36.28 ส่วนใหญ่จะดื่มครั้งหรือสองครั้งต่อปี ร้อยละ 32.81 รองลงมาคือ ดื่มครั้งหรือสองครั้งต่อเดือน ร้อยละ 20.5 กลุ่มตัวอย่างมีการดื่มครั้งสุดท้ายในช่วงระหว่าง 6 เดือนถึง 1 ปี ร้อยละ 17.35 รองลงมาคือ ดื่มนานเกินกว่า 1 ปีมาแล้ว ร้อยละ 15.46 และดื่มวันสุดสัปดาห์ ร้อยละ 4.42 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก เมื่ออายุ 14 หรือ 15 ปี ร้อยละ 26.18 รองลงมาดื่มเมื่อหลังอายุ 15 ปี ร้อยละ 24.45 ชนิดของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่นิยมดื่มมากที่สุดคือ เบียร์ ร้อยละ 29.34 รองลงมาคือ เหล้า ร้อยละ 19.87 ส่วนการได้มาของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์พบว่ามากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่างคือ เพื่อนให้ ร้อยละ 37.85 และมีเพียงเล็กน้อยที่ได้มาจากพ่อแม่หรือญาติพี่น้องให้ ร้อยละ 7.89

สำหรับเหตุผลที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เพราะมีความประหม่า กลุ่มใจ มีปัญหาในใจ ร้อยละ 20.19 รองลงมาคือ ต้องการทำตามเพื่อน ร้อยละ 16.72 และพบว่า เกือบ 1 ใน 4 รู้สึกเศร้า หงอยเหงา เดียวดาย ร้อยละ 12.62 เวลาที่มักจะดื่มกว่า 4 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่าง มักจะดื่มตอนกลางคืน ร้อยละ 55.83 รองลงมาคือ ตอนบ่าย ร้อยละ 4.1 ส่วนเหตุผลส่วนใหญ่ในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเนื่องจากต้องการจะรู้รสชาติ ร้อยละ 35.33 รองลงมาคือ เพื่อนคะยั้นคะยอให้ดื่ม ร้อยละ 11.04

การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ดื่มจนกระทั่งเมา ร้อยละ 23.34 รองลงมาดื่ม 1 ครั้ง ร้อยละ 13.25 บุคคลที่มักจะดื่มด้วยพบว่าดื่มกับเพื่อนที่อายุไล่เลี่ยกัน มากที่สุด ร้อยละ 43.53 รองลงมาคือกับเพื่อนที่อายุมากกว่า ร้อยละ 6.94

จากการสอบถามว่า เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้ผลอย่างไรส่วนใหญ่ตอบว่า รู้สึกเมา ร้อยละ 26.13 รองลงมาคือ รู้สึกเมานิด ๆ ร้อยละ 17.67 ส่วนผลกระทบที่มีต่อชีวิตมากกว่าครึ่งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ไม่มีผลกระทบเลย ร้อยละ 41.01 รองลงมาคือ ทำให้ไม่สามารถจะพูดคุยกับคนอื่นได้รู้เรื่องและทำให้เกิดอุบัติเหตุ ร้อยละ 7.89 ความรู้สึกเกี่ยวกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ส่วนใหญ่ตอบว่าไม่มีปัญหาอะไรเลย ร้อยละ 27.13 รองลงมาคือสามารถควบคุมการดื่มได้ ร้อยละ 19.24 มีเพียงเล็กน้อยที่ตอบว่ารู้สึกไม่ค่อยดี ร้อยละ 6.31 ส่วนความคิดเห็นของบุคคลอื่นเมื่อกลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กว่า 4 ใน 5 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่าไม่แน่ใจ ร้อยละ 47.95 รองลงมาคือ เมื่อดื่มเหล้าก็มักจะละเลย สนิทถึงครอบครัวหรือเพื่อน ร้อยละ 7.89

ระดับของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง

จากการวิเคราะห์ระดับของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.28 และมีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 63.72 โดยมีการแบ่งระดับการดื่มเป็น 3 ระดับ จากการศึกษพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปกติมากที่สุด ร้อยละ 46.69 รองลงมา คือ การดื่มในระดับมากผิดปกติ ร้อยละ 17.03 และไม่พบกลุ่มตัวอย่างที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในระดับเป็นโรคติดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ร้อยละ 36.28

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และทัศนคติการตีพิมพ์พฤติกรรมกรรมการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

ปัจจัยส่วนบุคคล	χ^2	df	p-value
1. เพศ	9.628*	2	0.008
2. อายุ	4.648	2	0.086
3. ระดับการศึกษา	18.834**	4	0.001
4. รายรับจากผู้ปกครอง	4.120	4	0.664
5. สถานภาพครอบครัว	1.828	4	0.876
6. อาชีพของบิดาและมารดา	8.216	10	0.524
7. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว	1.860	2	0.412

หมายเหตุ: *p < 0.05

จากตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ พบว่า เพศ ระดับชั้นเรียน และรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05) ส่วนปัจจัยด้าน อายุ รายรับต่อเดือนจากผู้ปกครอง บุคคลที่พักอาศัยด้วย สถานภาพครอบครัว อาชีพบิดา อาชีพมารดา และฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์

ปัจจัยทางสังคม	χ^2	df	p-value
1. การมีเพื่อนตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	26.984**	2	0.000
2. การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว	6.424	2	0.038
3. การยอมรับของบิดามารดาต่อการตีพิมพ์ของบุตร	46.892**	2	0.000
4. การเข้าถึงสถานบันเทิงและร้านจำหน่าย	53.706**	2	0.000
5. การโฆษณาเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์	44.146**	2	0.000

หมายเหตุ: **p < 0.001

จากตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ พบว่า การตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว การยอมรับการตีพิมพ์ของครอบครัว การเข้าถึงเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ การโฆษณาเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์และทัศนคติต่อเครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์ มีความสัมพันธ์กับการตีพิมพ์เครื่องตีพิมพ์แอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05)

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

ทัศนคติต่อการดื่ม เครื่องดื่ม แอลกอฮอล์	ระดับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์			χ^2	p-value	
	ไม่ดื่ม	ดื่ม	ดื่มมาก ผิดปกติ			
ดี	30(75.0)	6(15.0)	4(10.0)	40(12.62)	46.632	0.000
ปานกลาง	87(35.51)	121(49.39)	37(15.1)	245(77.29)		
ไม่ดี	3(9.38)	18(56.25)	11(34.38)	32(10.09)		
รวม	120(37.85)	145(45.74)	52(16.4)	317(100.0)		

หมายเหตุ: **p < 0.001

จากตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พบว่า ทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P-value < 0.05)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ร้อยละ 63.72 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด โดยพบว่ามีการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อยู่ในระดับปกติ ร้อยละ 46.69 เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก เมื่ออายุ 14 หรือ 15 ปี ร้อยละ 26.18 สำหรับเหตุผลในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกเนื่องจากต้องการจะรู้รสชาติ ร้อยละ 35.33 การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ดื่มจนกระทั่งเมา ร้อยละ 23.34 ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น เป็นวัยที่อยากรู้อยากลองประสบการณ์ที่แปลกใหม่ โดยเฉพาะพฤติกรรมที่เป็นการเสี่ยงภัย ทำทนาย ทำให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และการเที่ยวกลางคืนกับเพื่อน เพราะเพื่อนชวน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสิริรัฐ สุกันธา (2550) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่ ในกลุ่ม ประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ พบว่า วัยที่เริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรก คือ ในวัยหนุ่มสาว ช่วงอายุ 18-29 ปี สำหรับเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างเริ่มดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกคือ ดื่มเพื่อสังสรรค์ มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ดื่มสังสรรค์และเพื่อเข้าสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของประไพรัตน์ คาวินวิทย์ (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า เมื่อได้ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วก็จะมีความมั่นใจที่จะดื่มเพิ่มมากขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้นหรือมีพฤติกรรมการดื่มไปในทิศทางที่ผิดได้

บุคคลที่มักจะดื่มด้วย พบว่า ดื่มกับเพื่อนที่อายุไล่เลี่ยกัน มากถึงร้อยละ 43.53 รองลงมาคือ กับเพื่อนที่อายุมากกว่า ร้อยละ 6.94 สอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย (2554) ที่ได้ทำการศึกษา การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ครั้งแรกและการดื่มแบบเมาหัวราน้ำของเยาวชนอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี พบว่า บุคคลในกลุ่มตัวอย่างมักจะดื่มกับเพื่อนหรือเพื่อนร่วมงาน นอกจากนี้ผลการศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้ 501-3,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 45.11) จะมีแนวโน้มในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย เนื่องมาจากการที่มีรายได้ต่อเดือนมาก จะมีเงินเหลือเพียงพอที่จะสามารถใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ (ฤทัยรัตน์ รงค์สยามานนท์, 2551) ที่ได้ทำการศึกษา พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่มของวัยรุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ในกลุ่ม ประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 18-22 ปี ซึ่งรู้จักและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่มจำนวนทั้งสิ้น 374 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 2,517.76 บาท ถือเป็นรายได้ที่ค่อนข้างมากสำหรับนักศึกษา ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายได้

จากผลการศึกษาทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่าง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มักเป็นคนที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ร้อยละ 14.2 นักเรียนที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ถูกมองว่าเป็นคนทันสมัย มีความเป็นตัวของตัวเอง และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการแสดงความเป็นพวกเดียวกัน ร้อยละ 13.56 อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างยังอยู่ในวัยเรียนจึงคิดว่าตนไม่สมควรที่จะดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน และคิดว่าในสังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่นักเรียนไม่ควรกระทำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของประไพรัตน์ คาวินวิทย์ (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า สังคมไทยมองเรื่องการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นเรื่องปกติธรรมดา มักจะให้เหตุผลในการดื่มสุราเพราะต้องการเข้าสังคมและพบปะสังสรรค์ เห็นว่าการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติในสังคมและเป็นสิ่งที่สังคมยอมรับในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะว่าทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของแต่ละบุคคลต่างกัน อาจขึ้นอยู่กับปัจจัยส่วนบุคคลหรือปัจจัยทางสังคมด้วย ที่ทำให้เกิดทัศนคติในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 42.59 ไม่แน่ใจว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้มีเพื่อนฝูงมากขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิดปกติ ในกลุ่มวัยรุ่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า ผลดีของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้สนุกสนาน พูดคุยเก่งขึ้นช่วยให้ผู้กมิตรโมตรได้ง่าย มีเพื่อนฝูงมาก ช่วยสร้างสัมพันธภาพเข้าสังคมได้ง่ายขึ้น ช่วยให้การติดต่อประสานงานง่ายขึ้น และผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ มักเป็นคนที่มั่นใจใจอ่อนแอ ร้อยละ 47.32 ที่ขัดแย้งกับการศึกษาของ (อรทัย เหมืองหม้อ, 2551) พบว่า ไม่เห็นด้วยว่าผู้หญิงที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักเป็นคนที่มั่นใจใจอ่อนแอ ทั้งนี้เพราะว่าอาจจะจะเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล ที่เชื่อว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำให้มีเพื่อนมากเป็นการสร้างสัมพันธภาพ แต่ก็อาจจะมียกมมองหนึ่งคือ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จะทำให้เกิดผลเสียต่อตนเองทั้งทางกายและจิตใจ

กลุ่มตัวอย่างมากกว่าครึ่งเห็นด้วยอย่างยิ่งในเรื่องของการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท ร้อยละ 53.63 และทำให้เกิดการทำร้ายร่างกายกันในครอบครัว ร้อยละ 41.64 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกรมสุขภาพจิต (2547) พบว่า ครอบครัวที่บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีแนวโน้มของการเกิดความรุนแรงในครอบครัวสูงเป็น 4 เท่า เมื่อเทียบกับครอบครัวที่ไม่ได้บริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ว่าเป็นการสิ้นเปลืองเงินโดยเปล่าประโยชน์ ร้อยละ 39.43 ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศิริทิพย์ มีสุขอำไพรัสมิ (2545) ที่ได้ทำการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มสุราแช่ผลไม้ ในกลุ่มสตรีวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สังคมถือเรื่องการดื่มสุราเป็นสิ่งที่จำเป็นของสังคม ดังนั้นการดื่มสุราจึงไม่เป็นเรื่องสิ้นเปลือง นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 12.3 เห็นด้วยอย่างยิ่งว่าการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ช่วยให้ลืมปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธนกฤต ชัยถวัลย์วงศ์ และคณะ (2555) ที่พบว่า การดื่มสุราช่วยให้หายกลุ่ม คลายเครียดได้ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทำให้สามารถลืมปัญหาที่เกิดขึ้นได้

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จากการศึกษา พบว่า ด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้น โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้มาก (มากกว่า 2,000 บาทต่อเดือน) จะมีแนวโน้มในการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่อเดือนน้อย เนื่องมาจากการที่มีรายได้ต่อเดือนมากจะมีเงินเหลือเพียงพอที่จะสามารถใช้จ่ายในการซื้อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และพบว่าเพศชายดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของฤทัยรัตน์ รงค์สยามานนท์ (2551) ที่ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่ม ในกลุ่มวัยรุ่นอำเภอเมือง เชียงใหม่ กลุ่มประชากร ที่มีอายุตั้งแต่ 18-22 ปี ซึ่งรู้จักและบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่มจำนวนทั้งสิ้น 374 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้เฉลี่ย 2,517.76 บาท ถือเป็นรายได้ที่ค่อนข้างมากสำหรับนักศึกษา ส่งผลต่อการมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่เป็นอันตรายได้

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางสังคมกับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากการศึกษ พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ บิดา มารดา พี่น้อง และเพื่อนสนิท มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของกลุ่มตัวอย่าง อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลข้างต้น และอาจเห็นบุคคลข้างต้นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้เห็นในชีวิตประจำวันและในงานเทศกาลต่าง ๆ จึงมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์คล้ายตามสอดคล้องกับการศึกษาของ อัญชลี เหมชะญาติ และศรีวรรณ ยอดนิล (2555) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี พบว่า การมีบุคคลในครอบครัวดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีอิทธิพลทางบวกต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และสอดคล้องกับการศึกษาของอุทัยทิพย์ จันทรเพ็ญ (2554) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผัดปกติ ในกลุ่มวัยรุ่น จังหวัดขอนแก่น พบว่าการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ร้อยละ 60 จะมีโอกาสดื่มสุราสูงกว่ากลุ่มอื่น

3. ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการศึกษา พบว่า ทศนคติต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เป็นผลเนื่องมาจากว่า ทศนคติและค่านิยมของนักเรียนที่มีส่วนผลักดันให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่คล้ายตามหรือทำตามความเชื่อของตนเอง ทั้งนี้ ทศนคติ เป็นความสัมพันธ์ที่คาบเกี่ยวกันระหว่างความรู้สึกและความเชื่อหรือการรับรู้ของบุคคลกับแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมได้ตอบในทางใดทางหนึ่งต่อเป้าหมายของทศนคตินั้น และเป็นเรื่องของจิตใจ ทำให้ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นไปได้ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ ทศนคติ มีผลให้มีการแสดงพฤติกรรมออกมาจะเห็นได้ว่า ทศนคติประกอบด้วยความคิดที่มีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกนั้นออกมาโดยพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของอ้อยทิพย์ ถานันตะ (2550) ที่ได้ทำการศึกษา ทศนคติต่อการดื่มสุรา ในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่า วัยรุ่นมีทศนคติทางบวกจะมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มากกว่าวัยรุ่นที่มีทศนคติทางลบ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.สมคิด จุหว่า อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยความเอาใจใส่ พร้อมทั้งให้กำลังใจ ติดตามความก้าวหน้าเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของเนื้อหา สอดคล้อง

และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ตั้งแต่เริ่มต้นจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร รวมถึงนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่สรรพสามิตอำเภอเชียงคำ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเชียงคำ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการศึกษาจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนญาติพี่น้องและเพื่อนทุกคนที่คอยให้กำลังใจ สนับสนุน เป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้ามีความอดทนมานะพยายามจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแต่ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ อบรม สั่งสอนข้าพเจ้าในการศึกษาครั้งนี้รวมทั้งมหาวิทยาลัยพะเยาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิตแก่ข้าพเจ้า

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2547). **แอลกอฮอล์คืออะไร**. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=964>
- ธนภฤต ชัยถวัลย์วงศ์ และคณะ. (2555). **การดื่มแอลกอฮอล์ของคนงานก่อสร้างในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขภาพจิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ธีรวิมล เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประไพรัตน์ คาวินวิทย์. (2554). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับปริมาณการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. วิทยานิพนธ์ ศ.ม. (เศรษฐศาสตร์การจัดการ), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย. (2554). ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของเยาวชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอุดรดิตถ์. **วารสารวิชาการสาธารณสุข**. 20(4): 684-692.
- ฤทัยรัตน์ รงค์สยามานนท์. (2551). **พฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ผสมพร้อมดื่มของวัยรุ่นในอำเภอเมืองเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิริทิพย์ มีสุขอำไพรัมย์. (2545). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มสุราแช่ผลไม้ของสตรีวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (การตลาด), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา สำนักงานนโยบายสุขภาพระหว่างประเทศ กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **รายงานสถานการณ์การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์รายจังหวัด พ.ศ. 2554**. สืบค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2558, จาก <http://cas.or.th/index.php/matter/viewCategory/หนังสือและเอกสารวิชาการ>.
- สิริรัฐ สุกันธา. (2550). **การศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในจังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

อรรักษ์ เหมืองหม้อ. (2550). **แบบแผนการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของสตรี อำเภอสอง จังหวัดแพร่.**

วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาธารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

อัญชลี เหมชะญาตี และศรีวรรณ ยอดนิล. (2555) **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในกลุ่มนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม. 8(1), 115-128.**

อุทัยทิพย์ จันทร์เพ็ญ. (2554). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แบบผิดปกติของวัยรุ่นในจังหวัดขอนแก่น. คุชฎินิพนธ์ ปร.ด. (การพยาบาล), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.**

อ้อยทิพย์ ถานันตะ. (2550). **ทัศนคติต่อการดื่มสุราของนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.**

**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครอง
ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัด
พะเยา**

**Factors associated to brushing behavior in parent for children aged 3-5
years, in Sra Tambon health promoting hospital, Chiangmuan District,
Phayao Province**

วิลาลินี มูลศรี^{1*} และ สมชาย จาดศรี²

Wilasinee Moolsri^{1*} and Somchai Jadsri²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล ระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา จำนวน 94 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติเชิงพรรณนา เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Eta correlation, Point biserial correlation, Pearson correlation และ Multiple linear regression

ผลการวิจัย พบว่า ระดับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครองอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 52.10 ระดับ ปานกลาง ร้อยละ 39.40 และระดับต่ำ ร้อยละ 8.50 พบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ปัจจัยนำ คือ อายุ ($r = -0.289$, $p\text{-value} = 0.005$) การศึกษา ($r = 0.307$, $p\text{-value} = 0.003$) รายได้ เฉลี่ยต่อเดือน ($r = 0.279$, $p\text{-value} = 0.006$) ความสัมพันธ์กับเด็ก ($r = 0.360$, $p\text{-value} = 0.006$) ความรู้ด้านทันต สุขภาพ ($r = 0.265$, $p\text{-value} = 0.005$) ปัจจัยเอื้อด้านทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง ($r = 0.373$, $p\text{-value} = 0.000$) และปัจจัยเสริมในการได้รับแรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมจากแหล่งต่าง ๆ แรงกระตุ้น และการ ได้รับสารเสริม ฟลูออไรด์ ($r = 0.505$, $p\text{-value} = 0.000$) และพบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการ แปรงฟันของผู้ปกครอง คือ การได้รับข่าวสารและการสนับสนุนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก ($p\text{-value} = 0.000$) ความสัมพันธ์ แบบพี่เลี้ยง/ พี่น้อง ($p\text{-value} = 0.004$) ความรู้ระดับอนุปริญญา/ ปวส. ($p\text{-value} = 0.007$) และทักษะ การแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ($p\text{-value} = 0.010$)

คำสำคัญ: พฤติกรรมการแปรงฟัน ผู้ปกครอง

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : innocent_momay@hotmail.com

Abstract

The aims of this research were to study factors associated to brushing behavior in parent for children aged 3–5 years, in Sra Tambon health promoting hospital, Chiangmuan District, Phayao Province. There were 94 parents in the study. Data was collected by questionnaire and analyzed by descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics such as Eta correlation, Point biserial correlation, Pearson correlation and multiple linear regression.

The result found that brushing behavior was at good behavior 52.10%, moderate behavior 39.40%, and low behavior 8.50%. Factors found correlated with brushing behavior were age ($r = 0.289$, p -value = 0.005), education ($r = 0.307$, p -value = 0.003), the average income per month ($r = 0.279$, p -value = 0.006), relationships ($r = 0.360$, p -value = 0.006), knowledge ($r = 0.265$, p -value = 0.005), Brushing skills ($r = 0.373$, p -value = 0.000), To get support and encouragement from various sources impulse behavior and exposure added fluoride ($r = 0.505$, p -value = 0.000). The variables found to significantly predict the parent brushing behavior were to get support and encouragement from various sources impulse behavior and exposure added fluoride (p -value = 0.000), sibling relationships (p -value = 0.004), education diploma (p -value = 0.007) and Brushing skills (p -value = 0.010).

Keywords: Brushing behavior, Parent

บทนำ

โรคฟันผุในเด็ก เป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เนื่องจากเด็กไม่สามารถดูแลสุขภาพช่องปากของตนเองได้ ผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก เพราะผลของการเกิดโรคฟันผุจะมีต่อระบบการเคี้ยวอาหาร อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพร่างกาย เศรษฐกิจ และสังคม นอกจากนี้ปัญหาทางทันตสุขภาพยังทำให้เกิดการสูญเสียทางเศรษฐกิจทั้งในระดับส่วนตัวและระดับส่วนรวม จากข้อมูลการจัดสรรค่าใช้จ่ายทันตกรรมส่งเสริมป้องกัน พ.ศ. 2556 พบว่า รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณของงานทันตกรรมส่งเสริมป้องกันถึงกว่า 3,231 ล้านบาท สะท้อนให้เห็นว่า รัฐบาลจะต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก เพื่อใช้จ่ายในการบรรเทาและแก้ปัญหาทันตสาธารณสุข (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2556)

จากผลการสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 2–7 ในปี พ.ศ. 2527–2555 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข พบว่า เด็กอายุ 3–15 ปี มีฟันผุครึ่งหนึ่งโดยอยู่ในช่วงร้อยละ 51–87 ซึ่งจากผลสำรวจสภาวะทันตสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555 พบว่า เด็กอายุ 3 ปีร้อยละ 48.3 และเด็กอายุ 5 ปีร้อยละ 21.5 ปราศจากฟันผุในฟันน้ำนม (สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2555) สำหรับสถานการณ์ฟันผุในเด็ก 3–5 ปี ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ ปี 2557 พบว่า เด็กเป็นโรคฟันผุ คิดเป็นร้อยละ 68.75 ซึ่งเกินเป้าหมายทันตสุขภาพประเทศไทยในปี พ.ศ. 2563 ที่ต้องการให้เด็กกลุ่มอายุ 3 ปีเป็นโรคฟันผุไม่เกินร้อยละ 50.31 (สำนักทันต-สาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2555, หน้า 34)

สำหรับเด็กก่อนวัยเรียนที่ยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยการดูแลจากผู้ปกครองที่เลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก ดังนั้น จึงให้ความสนใจในเรื่องพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง เนื่องจาก พบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กไม่ถูกต้อง และไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะ

พฤติกรรมกรรมการแปรงฟันของผู้ปกครองให้เด็ก ซึ่งควรจะเริ่มแปรงให้เด็กตั้งแต่ที่เด็กมีฟันซี่แรกขึ้นในช่องปาก คือ ช่วงอายุประมาณ 6-9 เดือน และช่วยแปรงต่อไปจนกว่าเด็กจะมีทักษะมือที่ดี คือช่วงอายุประมาณ 6-8 ปี โดยพบว่าผู้ปกครองของเด็ก 3 ปี ร้อยละ 55.8 ยังปล่อยให้เด็กแปรงฟันด้วยตนเอง มีเด็กเพียงร้อยละ 44.2 ที่มีผู้ปกครองช่วยดูแลการแปรงฟันให้เด็ก (สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2555)

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลในการป้องกันฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน คือ พฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ซึ่งในเขตตำบลสระ ยังไม่มีข้อมูลพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง อีกทั้งการศึกษาส่วนใหญ่แสดงให้เห็นการปฏิบัติ แต่ยังไม่ได้ศึกษาว่าเพราะเหตุใด หรือมีปัจจัยอะไร ที่ทำให้ผู้ปกครองมีพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปากเด็กที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครอง ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา โดยสนใจศึกษาในกลุ่มเด็กอายุ 3-5 ปี เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีฟันน้ำนมขึ้นแล้ว และยังไม่มีการแปรงฟันในช่องปาก อีกทั้งเด็กยังช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ต้องอาศัยการดูแลจากผู้ปกครองที่เลี้ยงดูซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมทันตสุขภาพในเด็กก่อนวัยเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา
3. เพื่อสร้างสมการในการทำนายพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยนำ ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ความรู้และทัศนคติด้านทันตสุขภาพของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา
2. ปัจจัยเอื้อ ประกอบด้วย ทักษะการแปรงฟันให้เด็ก การจัดหาอุปกรณ์แปรงฟันให้เด็ก การเข้าถึงแหล่งบริโภค และความสะดวกในการเข้าหาแหล่งบริการของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครอง ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา
3. ปัจจัยเสริม ประกอบด้วย การได้แรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันจากแหล่งต่างๆ แรงกระตุ้น และการใช้สารป้องกันฟันผุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปีของผู้ปกครอง ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองของเด็กอายุ 3-5 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้จำนวน 94 คน

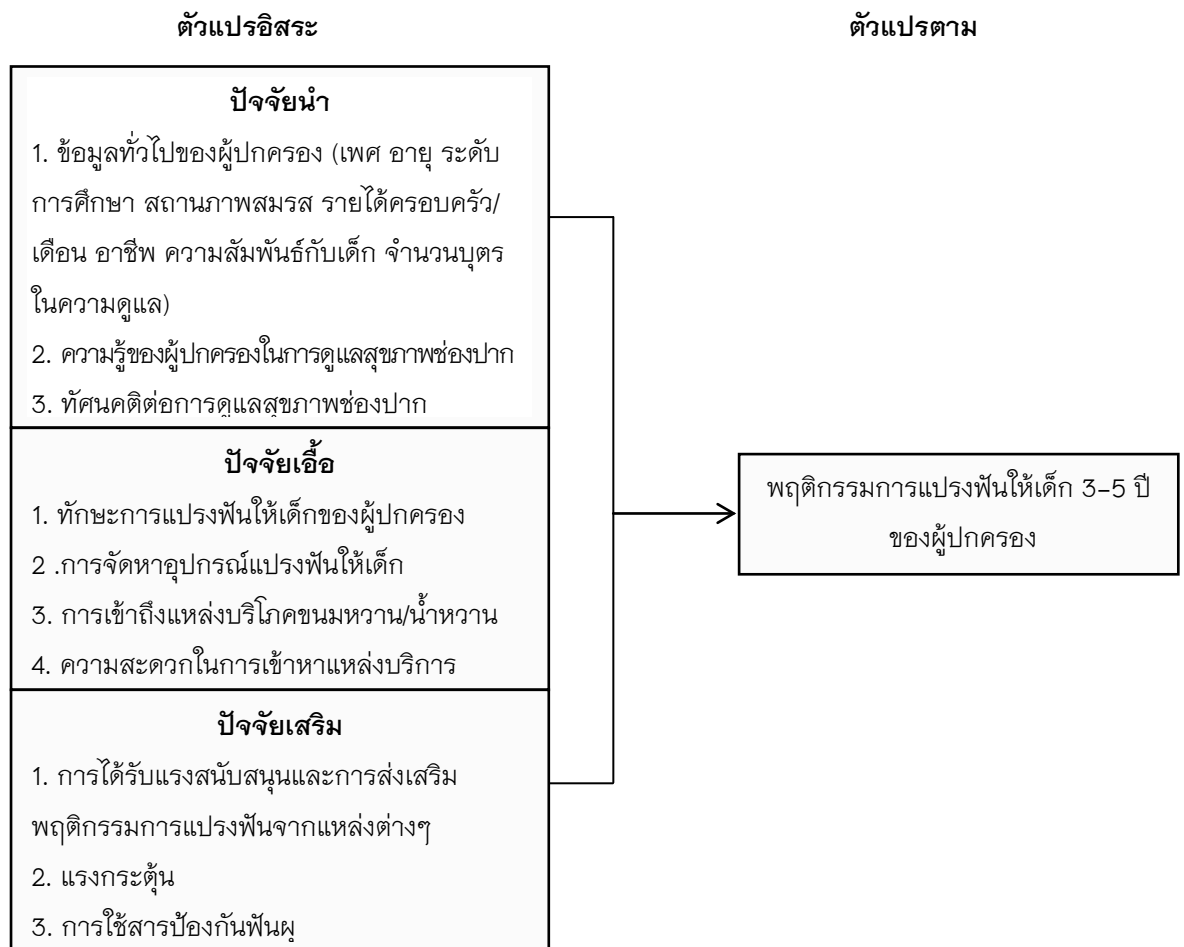
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้รับการปรับปรุงมาจากแบบสอบถามของนฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย (2555) แบ่งเป็น 6 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ของผู้ปกครอง ส่วนที่ 3 ทักษะการดูแลสุขภาพช่องปาก ส่วนที่ 4 ทักษะการแปรงฟัน การจัดหา แหล่งอุปกรณ์แปรงฟัน การเข้าถึงแหล่งบริโภค และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ ส่วนที่ 5 เป็นข้อมูล เกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารและการสนับสนุนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก และส่วนที่ 6 เป็นพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านได้ทดสอบความเชื่อมั่นแบบสอบถามโดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์คอนบราคอัลฟา (Cronbachs' alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.74

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอธิบายความสัมพันธ์ ได้แก่ Eta correlation, Point biserial correlation, Pearson correlation และสถิติทำนายปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการแปรงฟันโดยใช้ Multiple linear regression

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 83.0 และเพศชายร้อยละ 17.0 โดยส่วนใหญ่เป็นวัยกลางคน มีอายุอยู่ในช่วง 21-40 ปี ร้อยละ 70.2 รองลงมาช่วง 41-6 ปี ร้อยละ 25.5 (ค่ามัธยฐานของอายุเท่ากับ 35 ปี) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่คือมัธยมศึกษา/ปวช. ร้อยละ 52.1 รองลงมา คือระดับประถมศึกษาร้อยละ 24.5 อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไปร้อยละ 46.8 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกรรมร้อยละ 38.3 ส่วนใหญ่มีรายได้ครัวเรือนต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 55.3 รองลงมา คือ ช่วง 5,000 ถึง 10,000 บาทร้อยละ 42.6 (ค่ามัธยฐานรายได้ครัวเรือนต่อเดือนเท่ากับ 4,000 บาท) สถานภาพสมรสส่วนใหญ่ คือแต่งงานอยู่ด้วยกันร้อยละ 91.5 และผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับเด็กเป็นไปตามมารดามากที่สุด ร้อยละ 74.5 รองลงมา คือ ปู่ ย่า ตา ยาย ร้อยละ 20.2 และส่วนใหญ่จะมีเด็กในความดูแลเพียง 1 คนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 64.9

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมและการแปร่งฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพฤติกรรมและการแปร่งฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา

ระดับพฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
1. พฤติกรรมอยู่ในระดับดี	49	52.10
2. พฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง	37	39.40
3. พฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ	8	8.50
รวม	94	100.00

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ปกครองของเด็ก 3-5 ปี มีพฤติกรรมและการแปร่งฟันอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 52.10 รองลงมา คือ มีพฤติกรรมระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 39.40 และมีพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 8.50

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการแปร่งฟัน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและการแปร่งฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา

ปัจจัย	R	P-value
ปัจจัยนำ		
1. เพศ	.570**	.587
2. อายุ	-.289	.005*
3. การศึกษา	.307	.003*
4. อาชีพ	.164***	.484
5. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	.279	.006*
6. สถานภาพ	.172***	.912
7. ความสัมพันธ์กับเด็ก	.360***	.006*
8. จำนวนเด็กในความปกครอง	-.620	.554

9. ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพช่องปาก	.265	.005*
10. ทศนคติต่อการดูแลสุขภาพช่องปาก	.034	.373

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัย	R	P-value
ปัจจัยเอื้อ		
11. ทักษะการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง	.373	.000*
12. การจัดหาอุปกรณ์การแปรงฟันให้เด็ก	.028	.792
13. การเข้าถึงแหล่งบริโภคขนมหวาน/น้ำหวาน	.087	.404
14. ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ	.177	.089
ปัจจัยเสริม		
15. การได้รับแรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมจากแหล่งต่าง ๆ แรงกระตุ้น และการได้รับสารเสริมฟลูออไรด์	.505	.000*

หมายเหตุ: * P-value < .05

** Point biserial correlation

*** Eta correlation

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความสัมพันธ์กับเด็ก ความรู้ด้านทันตสุขภาพ ทักษะการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง การได้รับแรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมจากแหล่งต่าง ๆ แรงกระตุ้น และการได้รับสารเสริมฟลูออไรด์ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ -.289, .307, .279, .360, .265, .373 และ .505 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟัน ได้แก่ เพศ อาชีพของผู้ปกครอง สถานภาพสมรส จำนวนเด็กใน ความปกครอง ทศนคติ การจัดหาอุปกรณ์การแปรงฟันให้เด็ก การเข้าถึงแหล่งบริโภคขนมหวาน/ น้ำหวาน และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งบริการสุขภาพ

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแปรงฟัน ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา

ตัวแปรที่ศึกษา	b	SE.	t-statistic	P-value
ค่าคงที่ (constant)	2.511			
ได้รับการสนับสนุน/แรงกระตุ้น	0.507	0.088	5.742	.000*
ความสัมพันธ์แบบพี่น้อง/พี่เลี้ยง	4.888	1.653	2.958	.004
ความรู้ระดับอนุปริญญา/ปวส.	1.615	0.589	2.744	.007
ทักษะการแปรงฟัน	1.093	0.417	2.619	.010
R = .650 R ² = .396				

หมายเหตุ: *P-value < .05, ** P-value < .01

จากตาราง 3 พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการสนับสนุน/แรงกระตุ้นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็ก การศึกษา ความสัมพันธ์แบบพี่น้อง/พี่เลี้ยง ความรู้ระดับอนุปริญญา/ ปวส. และทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง สามารถทำนายพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลสระ อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นำมาจัดเป็นสมการในรูปแบบคะแนนดิบได้ดังนี้ พฤติกรรมการแปรงฟัน = $2.511 + 0.507$ (แรงสนับสนุน/ แรงกระตุ้น) + 4.888 (ความสัมพันธ์แบบ พี่เลี้ยง/พี่น้อง) + 1.615 (ความรู้ระดับอนุปริญญา/ปวส.) + 1.093 (ทักษะการแปรงฟัน) และมีอำนาจการทำนาย ความถูกต้อง 39.6%

สรุปผลการศึกษา

1. พฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 3-5 ปี ของผู้ปกครองในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพระดับอำเภอ เชียงม่วน จังหวัดพะเยา พบว่า มีพฤติกรรมอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 52.10 อธิบายได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความรู้ระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากเคยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดกิจกรรม อบรมให้ความรู้กับ ผู้ปกครอง จึงส่งผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ พรรณราย ทัทนันตกุล (2556) กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ด้านทันตสุขภาพระดับปานกลาง ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ดีในการดูแลทันต สุขภาพให้กับเด็กในความปกครอง ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 21-40 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยกลางคนและมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ผู้ปกครองส่วนมากคิดว่าเด็กสามารถแปรงฟันด้วยตัวเองได้แล้ว และสะอาด เพียงพอ สอดคล้องกับ หฤทัย สุขเจริญโกศล (2545) กล่าวว่า การแปรงฟันเป็นมาตรการสำคัญในการป้องกันฟันผุ สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน ผู้ปกครองส่วนใหญ่ดูแลให้เด็กแปรงฟันเพียงวันละ 1 ครั้ง โดยการแปรงฟันตอนเช้าหลังตื่นนอน ในทัศนะของผู้ปกครอง การดูแลความสะอาดช่องปากเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเพื่อเข้าสังคม ดังนั้นผู้ปกครองจึงพอใจกับการที่เด็กแปรงฟันวันละ 1 ครั้งในตอนเช้า สำหรับวิธีการแปรงฟันของเด็ก พบว่า เป็นการแปรงฟันด้วยตนเอง ผู้ปกครองไม่ได้แปรงซ้ำให้ เนื่องจากคิดว่าเด็กมีความสามารถดีพอในการแปรงฟัน ซึ่งหากผู้ปกครองช่วยแปรงซ้ำจะ ช่วยควบคุมความสะอาดในช่องปากได้ดีกว่าให้เด็กแปรงเอง และช่วยลดการเกิดฟันผุได้ ดังนั้น การปลูกฝังพฤติกรรม การแปรงฟันในเด็กก่อนวัยเรียนต้องเริ่มจากสถาบันครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อกระบวนการหล่อ หลอมพฤติกรรมเด็ก

2. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟัน ปัจจัยต่าง ๆ ของผู้ปกครองที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุในเด็กก่อนวัยเรียน 3 ปัจจัยคือ ปัจจัยนำได้แก่ อายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความสัมพันธ์กับเด็ก ความรู้ด้านทันตสุขภาพ ปัจจัยเอื้อด้านทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง และปัจจัยเสริมในการ ได้รับแรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมจากแหล่งต่าง ๆ แรงกระตุ้น และการได้รับสารเสริมฟลูออไรด์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

โดยปัจจัยนำที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง คือ อายุ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ด้านทันตสุขภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของ ภาวิณี ดวงศรี (2552) กล่าวว่า ปัจจัยทางชีวสังคมของผู้ดูแล เด็ก ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลทันต สุขภาพของผู้ดูแลเด็ก ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความรู้ทางทันตสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมดูแลช่องปาก สอดคล้องกับ ลักขณา อัจฉิรากุล (2556) พบว่า ความรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูและการเกิดโรค ฟันผุในเด็ก แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภัทรา สนธิเศวต (2551) ที่พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันระหว่างความ เชื่อและทัศนคติของผู้ปกครองของเด็กที่ปราศจากฟันผุและเด็กที่มีฟันผุมาก ซึ่งผลการศึกษาที่สอดคล้องกับ

การศึกษาของอรุณทัย ภูมิภาค (2545) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติกับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครองเด็ก ความสัมพันธ์กับเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟัน สอดคล้องกับ เฉลิมวิทย์ หาซิ่น (2553) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลช่องปากของเด็กได้แก่ผู้ดูแลเด็กที่เป็นพ่อแม่ สอดคล้องกับ สายฝน ศิลาวงศ์ (2554) พบว่า ผู้ปกครองเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในช่วง 21-32 ปี สถานภาพสมรสคู่มากที่สุด สถานภาพที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นพ่อแม่ และมีความรู้ในการดูแลสุขภาพช่องปาก

ปัจจัยเชื้อ ทักษะการแปรงฟันของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟัน สอดคล้องกับ นฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย (2555) พบว่า ทักษะการแปรงฟันให้เด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของ อุทัยวรรณ สวัสดิ์รักษา (2553) กล่าวว่า การเข้าถึงแหล่งบริการทันตกรรมไม่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง

ปัจจัยเสริมในการได้รับแรงสนับสนุนและการส่งเสริมพฤติกรรมจากแหล่งต่างๆ แรงกระตุ้น และการได้รับสารเสริมฟลูออไรด์ สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤชิต ทองรุ่งเรืองชัย (2555) กล่าวว่า การได้รับคำแนะนำด้านทันตสุขภาพจากครูผู้ดูแลเด็กมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับ วิชุดา คมชา (2554) พบว่า ปัจจัยเสริมด้านการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากญาติ เพื่อนบ้าน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานต่าง ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของเด็กก่อนวัยเรียนมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ อุทัยวรรณ สวัสดิ์รักษา (2553) พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปาก การได้รับข้อมูลข่าวสารจากญาติ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข และหน่วยงานต่าง ๆ มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง และยังคงสอดคล้องกับ ภาวิณี ดวงศร (2552) พบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมจากผู้ปกครอง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ร่วมงาน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การดำเนินงานควรได้รับแรงสนับสนุน/ แรงกระตุ้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข องค์การบริการส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ในการส่งเสริมให้ผู้ปกครองแปรงฟันให้เด็กเป็นประจำทุกวัน โดยมุ่งเน้นการพัฒนาองค์ความรู้ ทัศนคติและสร้างความตระหนักในการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กแก่ทั้งผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อเกื้อหนุนเป็นแรงเสริมร่วมกับการพัฒนาทักษะการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครอง โดยมุ่งเน้นในกลุ่มพี่เลี้ยง และกลุ่มที่มีความรู้ระดับอนุปริญญา/ ปสว.

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษานี้ทำเฉพาะในส่วนขอเขตริบผิตขอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครองในสังกัดอำเภอ เชียงม่วนทั้งหมดว่าต่างกันหรือไม่ รวมทั้งควรทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็กของผู้ปกครองในอำเภออื่น ๆ ของจังหวัดพะเยาและควรศึกษาเพิ่มเกี่ยวกับความร่วมมือของเด็กและทักษะของผู้ปกครองในการจัดการเด็กที่ไม่ให้ความร่วมมือต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สมชาย จาคศรี อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำปรึกษา แนวคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อนุกุล มโนทน ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ และ ดร.บุญลือ ฉิมบ้านไร่ ที่กรุณาให้คำแนะนำ เป็นผู้เชี่ยวชาญและตรวจเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลระ คณะเจ้าหน้าที่ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณผู้ปกครองเด็ก 3-5 ปี ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือและสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เฉลิมวิทย์ หาชื่น. (2553). **การรับรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุ และการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอำเภอคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- นฤชิต ทองรุ่งเรือง. (2555). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการแปรงฟันให้เด็ก 1-5 ปีของผู้ปกครองในเขตอำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พรรณราย ทัพนันตกุล. (2556). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สืบค้นเมื่อ 2 เมษายน 2559, จาก http://www.promkiri.go.th/detail/doc_download/a_160514_114631.pdf
- ภาวิณี ดวงศร. (2552). **พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจังหวัดอำนาจเจริญ**. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขาวิชาการสร้างเสริมสุขภาพ), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ลักขณา อุ้ยจิรากุล. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเลี้ยงดูและการเกิดโรคฟันผุในเด็กเล็กในจังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการวิจัยทางทันตแพทยศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วิชุดา คมชา. (2554). **พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในเขตอำเภอสวีจังหวัดชุมพร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., (สาขาวิชาสาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.
- สายฝน ศิลาวงศ์. (2554). **ทัศนคติและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลหนองบัวแดง อำเภอศีลาจาด จังหวัดศรีสะเกษ**. งานนิพนธ์ ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2555). **ผลการสำรวจข้อมูลสถานะปราศจากฟันผุของเด็กอายุ 3 ปี**. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2558, จาก <http://dental.anamai.moph.go.th/oralhealth.html>
- สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย. (2556). **รายงานผลการสำรวจ สภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ.2555**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การทหารผ่านศึก.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2556). **คู่มือบริหารกองทุนหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2556**. กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์ จำกัด.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุภัทรา สนธิเศวต. (2551). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับภาวะสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ 3-5 ปี อำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- หฤทัย สุขเจริญโกศล. (2545). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระดับปัจเจกของผู้ปกครอง ปัจจัยสังคมวัฒนธรรม และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลสุขภาพช่องปากในเด็ก 0-5 ปี ในตำบลดอนกลาง กิ่งอำเภอแม่ฮอน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาทันตกรรมป้องกัน), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อรุณมัย ภูมิภาค. (2546). พฤติกรรมการดูแลทันตสุขภาพของผู้ปกครองเด็กอายุ 3-5 ปี ในเขตพื้นที่รับผิดชอบสถานีอนามัยบ้านอู่แม่ อำเภอโพธารอง จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ส.บ. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อุทัยวรรณ สวัสดิ์รักษา. (2553). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปากเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครอง กรณีศึกษา: ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์), มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสถานะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

Factors associated to caries status of students in Bantupphung School,
Srisamrong District, Sukhothai Province

เอี่ยมพร จุฬหาวา^{1*} และ สมคิด จุฬหาวา²

Auamporn Juwa^{1*} and Somkid Juwa²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะการดูแลสุขภาพช่องปากและเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสถานะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย โดยทำการศึกษาจากกลุ่มประชากร จำนวน 36 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview schedule) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบแมน-วิทนีย ยู (Mann-Whitney U test) การทดสอบครัสคาล-วัลลิส (Kruskal-Wallis test) และสหสัมพันธ์ของซเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient)

ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 58.3 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 55.6 ผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 80.6 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาท นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 88.33 พฤติกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลสุขภาพช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 72.22 และมีพฤติกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็น ร้อยละ 52.73 ข้อมูลด้านสถานะฟันผุ พบว่า นักเรียนที่มีค่าดัชนีฟันผุ (DMFT) คิดเป็น ร้อยละ 36.11 มีค่าเฉลี่ย ฟันผุถาวร 1.00 ซึ่งต่อคน ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสถานะฟันผุ ได้แก่ อายุ ($r = 0.483$, p -value = 0.003) ชั้นปี (p -value = 0.039) ผู้ดูแลเด็ก (p -value = 0.041) ความรู้เรื่องอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน คือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้ ($r = -0.383$, p -value = 0.021) ความรู้เรื่องโรคฟันผุและเหงือกอักเสบไม่สามารถรักษาให้หายได้ ($r = 0.362$, p -value = 0.030) นักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้า ($r = -0.373$, p -value = 0.025)

จากผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการวางแผนการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรคฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาได้ โดยเน้นเรื่องของการให้ความรู้ ทักษะที่ถูกต้อง นำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องรวมทั้งส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก และการหลีกเลี่ยงการเข้าถึงอาหารกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Auamporn_aom@hotmail.com

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ สภาวะฟันผุ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา

Abstract

The objective of this study were to determine knowledge, attitude, oral health behavior and factors associated to caries status of students in Bantupphung School, Srisamrong District, Sukhothai Province. The subjects of this study were 36 students. The data were collected through structured interview schedule. Data were analysed by descriptive statistics, Mann-Whitney U test, Kruskal-Wallis test and Spearman rank correlation coefficient.

The results showed that 58.3 percent of students were male, 55.6 percent lived with father and mother, 75 percent of parent had primary education, 80.6 percent were farmer and had revenue per month 5,000 bath. 77.78 percent of students had high knowledge level, 88.33 percent had medium attitude, 72.22 percent had medium behavior about consume and oral health care and 52.73 percent had medium risk behavior. Students had caries experience 36.11 percent. DMFT was 1.00. The factors statistically significant associated with dental caries status were age ($r = 0.483$, p -value = 0.003), classroom (p -value = 0.039) caregiver (p -value = 0.041), knowledge about benefit oral health food ($r = -0.383$, p -value = 0.021), knowledge about dental caries and gingivitis can not treatment ($r = 0.362$, p -value = 0.030), students brushed your teeth every morning ($r = -0.373$, p -value = 0.025)

The result can be used to make guidelines for dental caries promotion and prevention in primary education students. Promote about oral health knowledge, good attitude related to good behavior, included behavior oral health care and avoid risk factors.

Keywords: Associated factors, Dental caries status, Primary education students

บทนำ

ปัญหาสุขภาพช่องปากของเด็กไทยเป็นปัญหาที่เรื้อรังมายาวนาน โดยเฉพาะโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ โรคฟันผุ มีสาเหตุหลักจากปัจจัย 4 ประการร่วมกันคือ เชื้อจุลินทรีย์ สภาพของฟันและน้ำลาย น้ำตาลจากอาหารที่ตกค้าง อยู่ในช่องปาก และระยะเวลาที่ก่อให้เกิดการสูญเสียแร่ธาตุของเนื้อฟัน (สิทธิชัย ขุนทองแก้ว, 2552) นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมมารับประทานอาหาร เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของน้ำตาลก็มีเพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้จะกลายเป็นปัจจัยหลักที่ส่งเสริมให้เกิดโรคฟันผุของเด็กไทยในอนาคต

จากรายงานผลการสำรวจ สภาวะสุขภาพช่องปากแห่งชาติ ครั้งที่ 7 พ.ศ. 2555 ของสำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ซึ่งดำเนินการสำรวจทุก ๆ 5 ปี การสำรวจทำเฉพาะกลุ่มอายุที่เป็นตัวแทนของสภาวะในช่องปากที่สำคัญ แต่ละช่วงวัย ผลการสำรวจ พบว่า เด็กวัยเรียนกลุ่มอายุ 12 ปี เป็นวัยที่ฟันแท้ขึ้นครบ 28 ซี่ จึงใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ ความรุนแรงของฟันผุในทางสากล ผลการสำรวจ พบว่า เด็กอายุ 12 ปี พบสภาวะฟันผุลดลง โดยพบร้อยละ 52.3 มีค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.3 ซึ่งต่อคน จากเดิมการสำรวจครั้งที่ 6 พ.ศ. 2550 มีฟันผุร้อยละ 56.9 และค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 1.6 ซึ่งต่อคน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเกิดโรคฟันผุค่อนข้างคงที่ คือ การเข้าถึงบริการทันตกรรมที่เพิ่มขึ้น อย่างชัดเจน ประเด็นปัญหาสำคัญที่ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อโรค โดยเฉพาะการป้องกันและควบคุมโรคฟันผุในเด็กกลุ่มนี้ คือ พฤติกรรมการดื่มน้ำอัดลมและน้ำหวาน รวมทั้งพฤติกรรมการบริโภคขนมกรุบกรอบซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากตาม

กระแสนิยม (สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556) ส่วนสภาวะฟันผุของเด็กนักเรียนในเขตอำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ในปี พ.ศ. 2556 พบว่า เด็กอายุ 12 ปี มีฟันแท้ผุร้อยละ 69.71 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 2.5 ซึ่งต่อคน เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูล ปี พ.ศ. 2557 พบว่า เด็กอายุ 12 ปี มีฟันผุลดลง เหลือร้อยละ 55.5 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 2.23 ซึ่งต่อคน สำหรับโรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ข้อมูลการตรวจสุขภาพช่องปากปี พ.ศ. 2556 พบฟันแท้ผุ ร้อยละ 66.67 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 2 ซึ่งต่อคนและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสังเกตจากข้อมูลปี พ.ศ. 2557 พบฟันแท้ผุ ร้อยละ 69.71 ค่าเฉลี่ยฟันผุ ถอน อุด 2.5 ซึ่งต่อคน (สำนักงานทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าว ทางผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โดยศึกษาทางด้านความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เพื่อจะได้นำข้อมูล ที่ได้จากการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการวางแผนการให้ความรู้ คำแนะนำ และการปฏิบัติตัวในการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview schedule) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 6 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความรู้โรคในช่องปาก

ส่วนที่ 3 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับทัศนคติต่อโรคในช่องปาก

ส่วนที่ 4 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพช่องปาก

ส่วนที่ 5 แบบสัมภาษณ์การเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพช่องปาก

ส่วนที่ 6 แบบบันทึกสภาวะฟันผุและความต้องการบริการทันตกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมเกี่ยวกับวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง เมื่อได้รับการพิจารณาและรับรองแล้วผู้วิจัยจึงดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย

การศึกษานี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. สัมภาษณ์เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

2. ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย เพื่อขออนุญาตเข้าไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในโรงเรียน

3. แจกเอกสารการขอความยินยอมจากผู้ปกครองและเด็กนักเรียน โดยมีการชี้แจงถึงรายละเอียดในการวิจัยครั้งนี้อย่างชัดเจนเพื่อให้เด็กนักเรียนเข้าใจ และสามารถนำไปอธิบายให้ผู้ปกครองเข้าใจได้ ซึ่งการเข้าร่วมโครงการวิจัยในครั้งนี้จะต้องได้รับความยินยอมจากทั้งตัวผู้ปกครองและเด็กนักเรียน หากนักเรียนหรือผู้ปกครอง

คนใด คนหนึ่งไม่ยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสามารถปฏิเสธการเข้าร่วมโครงการวิจัยได้โดยไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อสิทธิที่พึงได้รับ

4. ประสานงานกับครูอนามัยโรงเรียนและครูประจำชั้นเพื่อเข้าสัมภาษณ์แก่นักเรียนและรวบรวมกลับคืน
5. ทำการตรวจสภาพะฟันผุ
6. นำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และผลการตรวจสภาพะฟันผุมาวิเคราะห์ทางสถิติ
7. สรุปและประเมินผล

ขั้นรวบรวมข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล และแปลผลข้อมูล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ได้แก่

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชากร โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์แบบสอบถาม ความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการดูแลทำความสะอาดช่องปากและการบริโภคอาหาร โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยของคะแนน (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน (Analytical Statistics)

ใช้การทดสอบแมน-วิทนี ยู (Mann-Whitney U test) การทดสอบครัสคาล-วัลลิส (Kruskal-Wallis test) และสถิติสหสัมพันธ์ของของสเปียร์แมน (Spearman rank correlation coefficient) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

นักเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 58.3 รองลงมาเป็นเพศหญิง ร้อยละ 41.7 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 9-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.6 รองลงมา มีช่วงอายุ 7-8 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.2 มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 9.19 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.89 นักเรียนส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมาศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 คิดเป็นร้อยละ 22.0 และระดับชั้นที่นักเรียนศึกษาน้อยสุดคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 8.3 ส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.6 อาศัยอยู่กับพ่อและแม่ รองลงมาอาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายาย คิดเป็นร้อยละ 41.7 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 75 รองลงมาจบการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.2 และมีผู้ปกครองร้อยละ 2.8 ที่ไม่ได้เรียนหนังสือ มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 80.6 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 13.9 และส่วนใหญ่มีรายได้ประมาณ 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 72.2 มีรายได้มากกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 5,005.56 บาท

ข้อมูลด้านความรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ

นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.51 ประเด็นที่นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ ข้อที่ 1 เรื่องโรคฟันผุเกิดจากการรับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟัน และข้อที่ 5 เรื่องควรเลือกซื้อแปรงสีฟันที่ตามแปรงตรง ขนแปรงนุ่ม จับถนัดมือ เหมาะกับช่องปากของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 91.7 ส่วนประเด็นที่นักเรียนตอบคำถามได้ถูกต้องน้อยที่สุดคือข้อที่ 4 เรื่องฟันผุต้องได้รับการรักษาโดยการถอนฟันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 63.9 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้เท่ากับ 6.36

ข้อมูลด้านทัศนคติ

ทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 88.33 ประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินในค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 2 การรับประทานอาหารจำพวกผักและผลไม้จะทำให้ฟันแข็งแรง ข้อที่ 6 การแปรงฟันเป็นเรื่องที่น่าเบื่อและเสียเวลา และข้อที่ 7 พ่อแม่ที่มีฟันผุมาก ฟันของลูกก็จะผุมากด้วย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.81 ส่วนประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินในค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 4 ฟันผุเกิดจากแมงกินฟันมีค่าเฉลี่ย 1.81

ข้อมูลด้านพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาด

กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.22 ประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 6 นักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้าหรือไม่ว่า มีค่าเฉลี่ย 2.67 ส่วนประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินในค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ข้อที่ 4 นักเรียนกินลูกอมหรือไม่ ค่าเฉลี่ย 1.75 ข้อมูลในด้านพฤติกรรมการเข้าพบทันตบุคลากร พบว่า นักเรียนเคยได้รับการตรวจสุขภาพช่องปากจากทันตบุคลากร ร้อยละ 86.1

ข้อมูลการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ

กลุ่มนักเรียนส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.73 ประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อที่ 5 นักเรียนซื้อขนมที่ร้านค้าใกล้โรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 2.28 ส่วนประเด็นที่กลุ่มนักเรียนประเมินในค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือข้อที่ 6 ที่โรงเรียนมีการจำหน่ายอาหารที่เสี่ยงต่อฟันผุ เช่น ลูกอม น้ำอัดลม ค่าเฉลี่ย 1.58

ผลการศึกษาจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาวะฟันผุจำแนกตามดัชนีฟันผุ (DMFT) พบว่า กลุ่มนักเรียนที่มีค่าดัชนีฟันผุ (DMFT) คิดเป็นร้อยละ 36.11 มีค่าเฉลี่ยฟันผุถอนอุด 1.00 ซีต่อคน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.69

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุ

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ดัชนีมวลกายและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองกับสภาวะฟันผุ (n = 36)

ข้อมูล	r	p-value
1. อายุ	0.483**	0.003
2. ดัชนีมวลกาย	0.025	0.885
3. รายได้ต่อเดือนของผู้ปกครอง	0.209	0.221

หมายเหตุ: **p < 0.01

จากตาราง 1 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างอายุ ดัชนีมวลกายและรายได้ต่อเดือนของผู้ปกครองกับสภาวะฟันผุ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับสภาวะฟันผุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r = 0.483, p-value = 0.003)

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับสภาวะฟันผุ (n = 36)

ชั้นปี	จำนวน	ค่ามัธยฐาน	P25th-P75th	p-value
ป.1	9	0.00	0.00-0.50	0.039*
ป.2	4	0.00	0.00-0.50	
ป.3	8	0.00	0.00-2.25	
ป.4	7	0.00	0.00-2.00	
ป.5	3	2.00	1.00-2.50	
ป.6	5	2.00	1.00-5.00	

หมายเหตุ: *p < 0.05

จากตาราง 2 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างชั้นปีกับสภาวะฟันผุ พบว่า ค่ากลางของข้อมูลระหว่างชั้นปีกับสภาวะฟันผุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.039) หมายความว่า ยิ่งอยู่ในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นการมีสภาวะฟันผุก็เพิ่มมากขึ้น

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับสภาวะฟันผุ (n = 36)

ผู้ดูแลเด็ก	จำนวน	ค่ามัธยฐาน	P25th-P75th	p-value
พ่อและแม่	20	0	0.00-0.00	0.041*
ปู่ย่า/ตายาย	15	1	0.00-3.00	
ป้า	1	-	-	

หมายเหตุ: *p < 0.05

จากตาราง 3 แสดงผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลเด็กกับสภาวะฟันผุ พบว่า ค่ากลางของข้อมูลระหว่างผู้ดูแลเด็กกับสภาวะฟันผุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p-value = 0.041) หมายความว่า เด็กส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายายจะเสี่ยงต่อการมีสภาวะฟันผุที่สูงกว่า

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบกับสภาวะฟันผุ (n = 36)

ความรู้	r	p-value
1. โรคฟันผุเกิดจากการรับประทานอาหารแล้วไม่แปรงฟัน	0.073	0.671
2. อาหารที่มีลักษณะเหนียวติดฟันง่ายจะทำให้ฟันผุได้มากกว่า	0.17	0.922
3. อาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน คือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้	-0.383*	0.021
4. ฟันผุต้องได้รับการรักษาโดยการถอนฟันเพียงอย่างเดียวเท่านั้น	0.250	0.142
5. ควรเลือกซื้อแปรงสีฟัน ที่ด้ามแปรงตรง ขนแปรงนุ่ม จับถนัดมือ เหมาะกับช่องปากของตนเอง	-0.152	0.376
6. ควรเลือกซื้อยาสีฟันที่มีส่วนผสมของฟลูออไรด์	0.086	0.620
7. โรคฟันผุและเหงือกอักเสบไม่สามารถรักษาให้หายได้	0.362*	0.030
8. ควรพบทันตแพทย์ตรวจสุขภาพช่องปากเป็นประจำทุก ๆ 6 เดือน	-0.014	0.934

หมายเหตุ: *p < 0.05

จากตาราง 4 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบกับสภาวะฟันผุ พบว่า ความรู้ข้อที่ 3 อาหารที่มีประโยชน์ต่อฟันคือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้ มีความสัมพันธ์เชิงผกผันในระดับต่ำกับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.383$, $p\text{-value} = 0.021$) ความรู้ข้อที่ 7 โรคฟันผุและเหงือกอักเสบไม่สามารถรักษาให้หายได้มีความสัมพันธ์เชิงตรงในระดับต่ำกับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.362$, $p\text{-value} = 0.030$)

ตาราง 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดกับสภาวะฟันผุ ($n = 36$)

พฤติกรรม	R	p-value
1. นักเรียนกินขนมระหว่างมื้อ	0.325	0.053
2. นักเรียนดื่มน้ำอัดลม	0.247	0.147
3. นักเรียนดื่มน้ำหวานน้ำผลไม้ผสมน้ำตาล	-0.135	0.433
4. นักเรียนกินลูกอม	0.235	0.167
5. นักเรียนกินขนมกรุบกรอบ	0.109	0.529
6. นักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้า	-0.373*	0.025
7. นักเรียนแปรงฟันหลังอาหารกลางวันโรงเรียนทุกวัน	-0.225	0.188
8. นักเรียนแปรงฟันก่อนนอนทุกวัน	-0.191	0.264
9. นักเรียนใช้ยาสีฟันผสมฟลูออไรด์	0.142	0.409
10. นักเรียนบ้วนปากหลังจากรับประทานอาหาร	-0.185	0.279

หมายเหตุ: * $p < 0.05$

จากตาราง 5 แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดกับสภาวะฟันผุ พบว่า ข้อที่ 6 นักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้า มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุเชิงผกผันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.373$, $p\text{-value} = 0.025$)

สรุปผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมกรดูแลสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความรู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 77.78 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 22.22 ค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ เท่ากับ 6.36 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.51 แสดงว่าเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ ประกอบด้วยเนื้อหาที่สำคัญคือ สาเหตุการเกิดโรค ลักษณะอาการ ผลเสียและการดูแลรักษาสุขภาพช่องปากอยู่ในเกณฑ์สูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทวีชัย สายทอง (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรป้องกันฟันผุของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ถูกต้องด้านการแปรงฟันและการดูแลรักษาฟันเมื่อเกิดฟันผุ

ข้อมูลด้านทัศนคติเกี่ยวกับโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 5.56 รองลงมา มีระดับทัศนคติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 11.11 และมีระดับทัศนคติอยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 5.56 ค่าเฉลี่ยระดับทัศนคติ เท่ากับ 18.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.89 แสดงว่าเด็ก

นักเรียนโรงเรียนบ้านทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง ความรู้สึกทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่มีต่อโรคฟันผุและเหงือกอักเสบในช่องปากอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของศิริพร คุยเพียรภูมิ (2555) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนนครวิทยาคม ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพช่องปากและค่านิยมเกี่ยวกับการบริโภคอาหารในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ Jianghong, et al., (2014) ศึกษาสภาวะสุขภาพช่องปากและความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก ทัศนคติ และพฤติกรรมในกลุ่มเด็กมณฑลซานซี ทางตะวันตกของประเทศจีน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติด้านบวกเกี่ยวกับสุขภาพช่องปาก

ข้อมูลด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาด พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 72.22 รองลงมา มีระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 19.44 และมีระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 8.34 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารและการดูแลทำความสะอาดเท่ากับ 21.47 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.99 แสดงว่าเด็กนักเรียนโรงเรียนบ้านทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย มีการกระทำที่เป็นการดูแลสุขภาพช่องปากของตนเอง ซึ่งประกอบด้วย การบริโภคอาหาร การดูแลทำความสะอาดช่องปากและการเข้าพบทันตบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี มะเหศวร (2550) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคฟันผุในนักเรียนประถมศึกษาอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคฟันผุในเด็กนักเรียนโรงเรียนประถม รองลงมา คือปัจจัยด้านการดูแลทันตสุขภาพ

ข้อมูลด้านการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับพฤติกรรมกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.73 รองลงมา มีระดับพฤติกรรมกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 36.11 และมีระดับพฤติกรรมกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 11.16 ค่าเฉลี่ยระดับพฤติกรรมกรรมการเข้าถึงอาหารที่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพ เท่ากับ 11.08 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.01 ซึ่งสอดคล้องกับอัญชลี มะเหศวร (2550) ศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคฟันผุในนักเรียนประถมศึกษา อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า นักเรียนประถมศึกษามีการบริโภคขนมตามสื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ โดยขนมที่บริโภคส่วนใหญ่มักเป็นขนมที่มีของแถม บรรจุภัณฑ์ภายนอกสวยงามและผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุในกลุ่มเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนบ้านทับผึ้ง ตำบลทับผึ้ง อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลางกับสภาวะฟันผุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.483$, $p\text{-value} = 0.003$) ซึ่งสอดคล้องกับจินตนา พิเคราะห์งาน (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และสอดคล้องกับกฤษณา เมืองมูล (2551) ศึกษาโรคฟันผุ ภาวะน้ำหนักเกินและพฤติกรรมกรรมการบริโภคของเด็กก่อนวัยเรียนในตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอัตราความชุกของโรคฟันผุเพิ่มขึ้นตามอายุ

ค่ากลางของข้อมูลระหว่างชั้นปีกับสภาวะฟันผุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = 0.039$) หมายความว่ายิ่งอยู่ในระดับชั้นปีที่สูงขึ้นการมีสภาวะฟันผุก็เพิ่มมากขึ้นซึ่งมีความสัมพันธ์กับอายุ โดยพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในระดับชั้นที่สูงขึ้นมีอายุเพิ่มมากขึ้น การเกิดสภาวะฟันผุก็จะเพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้

อาจเนื่องมาจากเรื่องของความรู้ความเข้าใจในการดูแลทำความสะอาดช่องปาก และพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหาร รวมถึงการดูแลทำความสะอาดช่องปากร่วมด้วย

ค่ากลางของข้อมูลระหว่างผู้ดูแลเด็กกับสภาวะฟันผุมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p -value = 0.041) หมายความว่า เด็กส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่กับปู่ย่า/ตายายจะเสี่ยงต่อการมีสภาวะฟันผุที่สูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับสุขสมพร บุญญาฤทธิ (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดฟันผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา อายุ 6 ปี ของอำเภอโกสอนพิมาย จังหวัดสระบุรี เขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ลักษณะการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์กับการเกิดฟันผุของเด็กนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

ความรู้เรื่องอาหารที่มีประโยชน์ต่อฟัน คือ เนื้อ นม ไข่ ผัก และผลไม้ มีความสัมพันธ์เชิงผกผันในระดับต่ำกับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.383$, p -value = 0.021) หมายความว่า ถ้านักเรียนรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายก็จะทำให้การเกิดสภาวะฟันผุต่ำได้ ความรู้เรื่องโรคฟันผุและเหงือกอักเสบ ไม่สามารถรักษาให้หายได้มีความสัมพันธ์เชิงตรงในระดับต่ำกับสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.362$, p -value = 0.030) หมายความว่า ถ้านักเรียนมีความเข้าใจว่าโรคฟันผุและเหงือกอักเสบไม่สามารถรักษาให้หายได้สูงก็จะสามารถเกิดสภาวะฟันผุได้สูง ซึ่งสอดคล้องกับ Vasundhara, et al. (2014) ศึกษาการประเมินการเปลี่ยนแปลงของความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติในการดูแลสุขภาพช่องปาก ติดตามจากสุขศึกษาของเด็กที่โรงเรียนชั้นเดอ์นาร์ เมืองฮิมาซาล ประเทศอินเดีย พบว่า ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพช่องปากส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงความรู้ ทักษะคิดและการปฏิบัติตัวในการดูแล ควบคุม และป้องกันโรคฟันผุ

พฤติกรรมกรรมการดูแลทำความสะอาดเรื่อง นักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้า พบว่า มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุเชิงผกผันในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = -0.373$, p -value = 0.025) หมายความว่า ถ้านักเรียนแปรงฟันทุกวันตอนเช้าอย่างสม่ำเสมอการเกิดสภาวะฟันผุจะเกิดขึ้นได้น้อย ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับ Kazuhiko, et al. (2008) ศึกษาความสัมพันธ์ของการแปรงฟันและพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารกับการเกิดฟันผุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่แปรงฟันก่อนนอนทุกวัน จะมีความสัมพันธ์ต่อการเกิดสภาวะฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สมคิด จูหว่า อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้แนวคิดและคำแนะนำ ตลอดจนการช่วยตรวจสอบและแก้ไขให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทันตแพทย์ ดร.อนุพันธ์ สิทธิโชคชัยวุฒิ อาจารย์ประจำคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ดร.ประจวบ แผลมหลัก อาจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และทันตแพทย์หญิงชื่นสุข ต้นเจริญ ทันตแพทย์ชำนาญการ หัวหน้าแผนกทันตกรรมโรงพยาบาลศรีสันกาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายวันชัย ปานชัย ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านทับผึ้ง และนายวิระ ชันธศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเตว็ดกลาง ในการให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยลงเก็บข้อมูลการวิจัย

สุดท้ายขอขอบพระคุณครอบครัว จูหว่า ที่เป็นกำลังใจสำคัญในการทำการศึกษาค้นคว้านี้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา เมืองมูล. (2551). โรคฟันผุ ภาวะน้ำหนักร่างกายและพฤติกรรมการบริโภคของเด็กก่อนวัยเรียน ในตำบลหนองหาร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จินตนา พิเคราะห์งาน. (2551). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับสภาวะฟันผุของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทวีชัย สายทอง. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศิริพร คุยเพ็ญภูมิ. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพช่องปากของนักเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนนครวิทยาคม ตำบลสันมะเค็ด อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ลิตธิชัย ขุนทองแก้ว. (2552). วิทยาการโรคฟันผุ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ไอกู๊ป เพลส.
- สุขสมพงษ์ บุญญาฤทธิ. (2550). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดฟันผุในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา อายุ 6 ปี ของอำเภอโกสอพนมวิหาร จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). รายงานผลการสำรวจสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ.2555 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). รายงานข้อมูลการสำรวจทันตสุขภาพประจำปี พ.ศ.2556-2557. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557, จาก <http://www.yimsodsai.com>
- อัญชลี มะเหศวร. (2550). ปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคฟันผุในนักเรียนประถมศึกษา อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. ฉะเชิงเทรา.
- Jianghong, G., et al. (2014). Oral health status and oral health knowledge, attitude and Behavior among rural children in Saanxi, western China: a cross-section survey. **BMC Oral Health**, 14, 144-150.
- Kazuhiko, N., et al. (2008). Tooth brushing and dietary habit associated with dental caries experience: Analysis of questionnaire given at recall examination. **Pediatric dental journal**, 1, 74-77.
- Vasundhara, P., et al. (2014). Assessment of change in Knowledge , Attitude and Practice in oral Health, Following Oral Health Education Among School Children in Sundernager, Himachal Pradesh, India. **Indian Journal of Dental Science**, 6, 10-14.

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

Factors related dental caries in children under 3 years in Santisuk District, Nan Province

ปริญัตร์ ลิ้มปิภาญจนโกวิท^{1*} และ สมชาย จาดศรี²

Parichat Limpikanjanakovit^{1*} and Somchai Jadsri²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอุบัติการณ์ในการเกิดโรคฟันผุ ในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบ retro-cohort study โดยทำการศึกษาจากผู้ปกครองเด็กที่อาศัยในพื้นที่อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ในช่วงเดือน สิงหาคม 2558 – เมษายน 2559 สุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอายุต่ำกว่า 3 ปี และเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 73 คู่

ผลการศึกษา พบว่า อุบัติการณ์การเกิดโรคฟันผุในเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี คือ 315.08 ต่อพันประชากร หากผู้ปกครอง ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุ คือ ผู้ปกครองไม่แปรงฟันเช้าให้เด็กก่อนนอน เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุมากกว่าการที่ผู้ปกครองแปรงฟันเช้าให้เด็ก (adjOR = 4.817, 95%CI = 1.017–22.816) และหากผู้ปกครองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคฟันผุในระดับต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุสูงกว่าการที่ผู้ปกครองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคในระดับสูง (adjOR = 5.452, 95%CI = 1.488–19.973) ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการเกิดโรคฟันผุ คือ การที่ผู้ปกครองมีการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุในระดับต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมในระดับสูง (adjOR = 0.147, 95%CI = 0.038–0.568) และถ้าเด็กเคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ จะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุน้อยกว่าเด็กที่ไม่เคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ (adjOR= 0.169, 95%CI = 0.046–0.616)

คำสำคัญ: ฟันผุ เด็กปฐมวัย ผู้ปกครอง

Abstract

This study aimed to investigate incidence of dental caries and factors related dental caries in children aged less than 3 years old who lived in Santisuk district Nan province

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : paricatlee@gmail.com

This retro-cohort study targeted parents of children aged less than 3 years old visiting well baby clinic in Santisuk district Nan province. Information on parents' behavior and cognition was collected. Chi-square and binary logistic regression analyses were performed for data analysis. The significant level set as 0.05

The finding showed that incidence rate of dental caries was 315.07 per 1,000 populations. The risk factors were not brushing before bedtime and awareness of severity. Parents did not brush their children's teeth before going to bed. Children would have the higher chance of tooth decay than the parents brushed over the child (adjOR = 4.817, 95% CI = 1.017-22.816). Parents who aware of severity of dental caries at low level could influence dental caries in their children higher than parents who had high level of severity perception (adjOR = 5.452, 95%CI = 1.488-19.973). The protective factors were barrier perception and fluoride's coating. The low level of parents' barrier perception reduced dental caries in their children. (adjOR = 0.147, 95%CI = 0.038-0.568). The children who had been coated fluoride; they would have lower caries than children who had not been fluoride's coating. (adjOR = 0.169, 95% CI = 0.046-0.616).

Keywords: Dental caries, Preschool children, parents

บทนำ

จากรายงานผลการสำรวจสภาวะช่องปากระดับประเทศครั้งที่ 7 ในปี 2555 พบว่า ในกลุ่มเด็กก่อนวัยเรียน อายุ 3 ปี มีแนวโน้มการเกิดโรคฟันผุลดลง โดยในกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี มีการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมเท่ากับร้อยละ 51.7 (สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2556) จากรายงานผลการสำรวจสภาวะช่องปากจังหวัด น่านประจำปี 2557 พบว่า ในกลุ่มเด็กอายุ 18 เดือน มีร้อยละการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมเท่ากับ 9 และในกลุ่มเด็ก อายุ 3 ปี มีร้อยละการเกิดโรคฟันผุในฟันน้ำนมเท่ากับ 49.95 ซึ่งมีแนวโน้มลดลงเช่นเดียวกับระดับประเทศ (กรม เศรษฐศาสตร์, 2558) แต่จากรายงานผลการสำรวจสภาวะช่องปากของอำเภอสันติสุขในปี 2557 พบว่า ในกลุ่มเด็ก อายุ 18 เดือน มีร้อยละการเกิดโรคฟันผุ ในฟันน้ำนมเท่ากับ 10.71 และในกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี มีร้อยละการเกิดโรคฟันผุ ในฟันน้ำนมเท่ากับ 73.38 ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยจำนวนร้อยละการเกิดโรคฟันผุของอำเภอสันติสุขปี 2552-2556 เท่ากับ 72.09, 69.70, 69.70, 72.56, 78.18 ตามลำดับและมีค่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศและระดับจังหวัด

เมื่อเกิดโรคฟันผุจะมีผลกระทบต่อเด็กและผู้ปกครอง โดยเด็กอาจมีอาการไม่สบาย เจ็บปวดเคี้ยวอาหาร ไม่ได้ นำไปสู่การขาดสารอาหารได้ นอกจากนี้หากเด็กมีภูมิคุ้มกันต่ำลงอาจทำให้เกิดการติดเชื้อ เด็กต้องขาด โรงเรียนทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน และหากไม่ได้รับการรักษาต้องถอนฟัน เกิดการสูญเสียฟันก่อนกำหนด อาจทำให้ฟัน เกหรือมีการสบฟันที่ผิดปกติมีผลต่อสภาพจิตใจเด็กส่วนผลกระทบต่อผู้ปกครองคือทำให้ผู้ปกครองต้องขาดงานเพื่อ พาบุตรหลานมาทำฟันหลาย ๆ ครั้ง ต้องขาดรายได้และเพิ่มค่าใช้จ่ายอีกด้วยและจากรายงานผลสำรวจพบว่าเด็กอายุ 18 เดือน ซึ่งมีฟันขึ้นในช่องปากเพียงไม่นานก็มีปัญหาโรคฟันผุแล้ว และการให้การรักษาทางทันตกรรมในเด็กเล็กก็ทำได้ยาก ซึ่งหากปล่อยทิ้งไว้ก็จะมีภาวะโรคฟันผุเพิ่มขึ้น (ชุตินา ไตรรัตน์วรกุล, 2554)

เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก และมีความสำคัญในการดูแลเด็กในทุก ๆ ด้าน โดยจากผลการสำรวจสภาวะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ และระดับจังหวัด พบว่า เด็กยังต้องได้รับการดูแลเพิ่มเติมจากผู้ปกครอง ในเรื่องการแปรงฟัน การดื่มนมรสหวานและรสเปรี้ยว และการใช้ขวดนม และจากการสำรวจในกลุ่มเด็กปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนา เด็กเล็กในอำเภอสันติสุข พบว่า เด็กส่วนมากมีสภาวะฟันผุก่อนที่จะเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง

ระยะเวลาดังกล่าวเด็กจะอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการวางแผนงานส่งเสริมทันตสุขภาพเชิงรุกในเขตอำเภอสันติสุข เพื่อลดการเกิดโรคฟันผุในเด็กต่อไป

ดังนั้นการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาอุบัติการณ์ในการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

นิยามศัพท์

ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ที่เป็นผู้อบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นผู้จัดเตรียมอาหาร และดูแลพฤติกรรมรับประทานอาหารของเด็ก รวมทั้งการดูแลสุขภาพช่องปากของเด็กโดยจะเลือกจากผู้ที่ใช้เวลาอยู่กับเด็กมากที่สุด

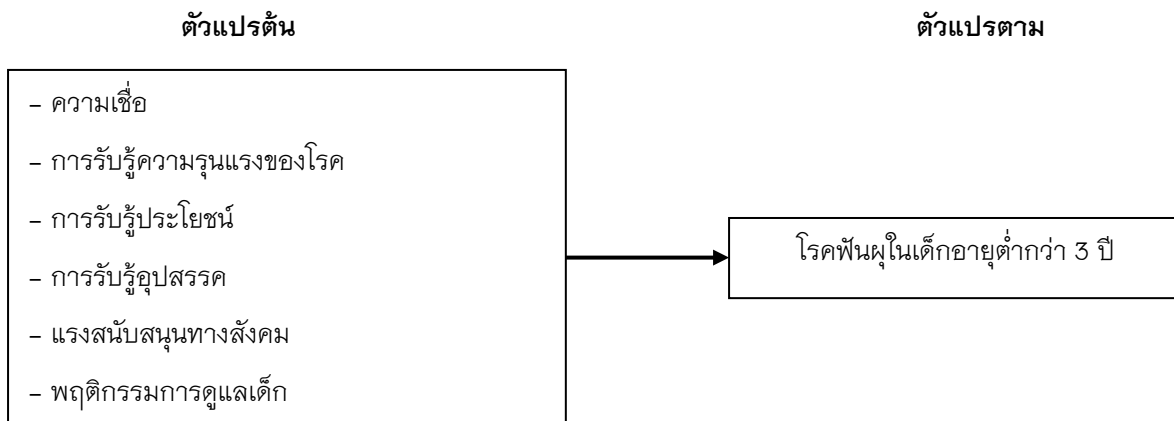
เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี คือ เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 6 เดือนถึงอายุ 2 ปี 11 เดือน 29 วัน และมีฟันขึ้นในช่องปาก

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบ retro-cohort study เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี โดยทำการศึกษาจากผู้ปกครองและเด็กในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน ในช่วงเดือนสิงหาคม 2558-เมษายน 2559

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษานี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอายุต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 179 คู่ จากขนาดกลุ่มตัวอย่าง คำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane $n = N/(1+(Ne^2))$ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 124 คู่ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) (รัตนา ทวีทรัพย์บำรุง, 2557, หน้า 105) และมีเกณฑ์คัดเข้า คือ ผู้ปกครองอนุญาตให้เด็กเข้าร่วมการวิจัย ผู้ปกครองสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้ และผู้ปกครองและเด็กอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอสันติสุขในช่วงเวลาที่ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยจากเกณฑ์คัดเข้ามีอาสาสมัครเข้าร่วมจำนวน 73 คู่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้นจากการดัดแปลงจากแบบสอบถามของสำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย (สุณี วงศ์คงคาเทพ, ขนิษฐ รัตนรังสิต และอังศณา ฤทธิอยู่, 2547) ซึ่งมีลักษณะโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม 8 ส่วน ดังนี้

ส่วน 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา รายได้ ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตรหลาน ความสัมพันธ์กับเด็กซึ่งเป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ จำนวน 20 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสำรวจสถานะช่องปากเด็กและผู้ปกครองโดยปรับปรุงจากแบบบันทึกสถานะช่องปากของสำนักทันตสาธารณสุขแล้วนำมาคิดเป็นดัชนีฟันผุอุดในฟันแท้ (DMFT) และนำมาคิดเป็นดัชนีฟันผุอุดในฟันน้ำนม (dmft)

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การทำความสะอาดช่องปาก และการได้รับบริการทันตกรรมของเด็ก จำนวน 31 ข้อ ซึ่งเป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ และเติมข้อความ

ส่วนที่ 4-8 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเชื่อเกี่ยวกับโรคฟันผุ การรับรู้ความรุนแรงของโรคฟันผุ การรับรู้ประโยชน์ของพฤติกรรมการป้องกันโรคฟันผุ การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ และการสนับสนุนทางสังคมต่อการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุ จำนวนส่วนละ 9 ข้อ ลักษณะการตอบของผู้ตอบแบบสอบถามนี้ ต้องตอบให้ได้ครบทุกข้อ อาศัยการวัดตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's scale) ซึ่งเป็นข้อความทั้งทางบวกและด้านลบ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณา ตรวจสอบเนื้อหา และนำผลไปวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง และนำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง โดยเป็นผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอายุน้อยกว่า 36 เดือน ในเขตอำเภอสันติสุขที่หลีกเลี่ยงจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแล้ว จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของข้อมูล โดยใช้สัมประสิทธิ์คอนบราคอัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) = 0.8577

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขออนุญาตทำการเก็บข้อมูล โดยผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยพะเยา และได้ติดต่อขออนุญาตเก็บข้อมูลในพื้นที่จากนายอำเภอสันติสุข รวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และตรวจช่องปากเด็กและผู้ปกครอง ที่มารับบริการฉีดวัคซีนที่คลินิกเด็กดีโรงพยาบาลสันติสุข โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลพงษ์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลป่าแลวหลวง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านราษฎร์รัฐพัฒนา และสถานบริการสุขภาพชุมชนบ้านปางช้าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ดังนี้

1. วิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน-มาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติ chi square และ binary logistic regression

ผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้ เป็นการศึกษาศึกษาเพื่อศึกษาความชุกในการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน และเพื่อศึกษาปัจจัยของผู้ปกครองที่ส่งผลต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 73 คู่ โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้วิเคราะห์จากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 63 เพศหญิง จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 37 มีอายุเฉลี่ย 20.45 เดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.388 ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ราบ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 58.5 รองลงมาเป็นพื้นที่สูง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 41.5 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังไม่เข้าเรียน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 รองลงมาคือ ศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 33 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.2 ศึกษาในระดับชั้นอนุบาล 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ผลการตรวจสุขภาพช่องปาก ป่วยด้วยโรคฟันผุ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดฟันผุกับปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติไค-สแควร์

ปัจจัย		จำนวน ฟันผุ (คน)	จำนวน คนที่มีฟันผุ	ร้อยละ	Risk Ratio	P-value
- ความเชื่อต่อการเกิดโรคฟันผุ	ต่ำ	16	37	43.2	2.224	0.01432*
	สูง	7	36	19.4		
- ระดับการรับรู้ความรุนแรง เกี่ยวกับโรคฟันผุ	ต่ำ	16	35	45.7	2.482	0.007168*
	สูง	7	38	18.4		
- ระดับการรับรู้ประโยชน์ต่อการ ป้องกันโรคฟันผุ	ต่ำ	1	6	16.7	0.5076	0.2365
	สูง	22	67	32.8		
- ระดับการรับรู้อุปสรรคต่อการ เกิดโรคฟันผุ	ต่ำ	15	31	48.4	0.3362	0.001067*
	สูง	8	42	19.0		
- ระดับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อ การเกิดโรคฟันผุ	ต่ำ	9	27	33.3	1.095	0.3991
	สูง	14	46	30.4		
- สื่อโฆษณา มีส่วนกระตุ้นให้ซื้อ ขนม นม ให้เด็ก	ไม่มี	14	49	28.6	1.061	0.4339
	มี	9	24	37.5		
- ในชุมชนมีร้านค้าที่สามารถซื้อ ขนมให้เด็กได้ง่าย	ไม่มี	5	26	19.2	1.991	0.04769*
	มี	18	47	38.3		
- การรับประทานขนมกรุบกรอบ	ไม่กิน	12	36	33.3	0.8819	0.3741
	กิน	11	37	29.7		
- การรับประทานขนมเค้ก/ขนมปัง	ไม่กิน	13	51	25.5	1.783	0.04715*
	กิน	10	22	45.5		

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัย		จำนวน ฟันผุ (คน)	จำนวน	ร้อยละ คนที่มีฟันผุ	Risk Ratio	P-value
- การรับประทานนมเปรี้ยว	ไม่กิน	10	52	25.0	1.905	0.03627
	กิน	6	21	47.6		
- การรับประทานนมก่อนนอน	ไม่กิน	6	15	40.0	0.6638	0.1432
	กิน	17	58	29.3		
- การมีพฤติกรรมอมข้าว	ไม่ทำ	12	50	24.0	1.933	0.02580*
	ทำ	11	23	47.8		
- การใช้เวลารับประทานอาหาร มากกว่า 1 ชั่วโมง	ไม่ทำ	16	59	27.1	1.844	0.04995*
	ทำ	7	14	50.0		
- สุขภาพช่องปากผู้ปกครอง	ไม่มีฟันผุ	11	38	28.9	1.184	0.3172
	มีฟันผุ	12	35	34.3		
- ผู้ปกครองเป่าอาหารก่อนป้อนเด็ก	ไม่ทำ	2	11	18.2	0.75	0.2769
	ทำ	21	62	33.9		
- ผู้ปกครองเช็ดปากให้เด็ก	ไม่ทำ	11	21	52.4	0.4406	0.0101*
	ทำ	12	52	23.1		
- ผู้ปกครองแปรงฟันซ้ำให้เด็ก เวลาเช้า	ไม่ทำ	1	16	6.3	6.175	0.005844*
	ทำ	22	57	38.6		
- ผู้ปกครองแปรงฟันซ้ำให้เด็ก ก่อนนอน	ไม่ทำ	15	57	26.3	1.9	0.03676*
	ทำ	8	16	50.0		
- การได้รับการเคลือบฟลูออไรด์	ไม่เคย	17	35	48.6	3.167	0.001150*
	เคย	6	38	15.8		
- ถิ่นที่อยู่	พื้นราบ	12	43	27.9	1.314	0.2209
	ที่สูง	11	30	36.7		

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ถ้าผู้ปกครองมีความเชื่อในการเกิดโรคฟันผุสูง เด็กจะมีโอกาสเกิดฟันผุน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีความเชื่ออยู่ในระดับต่ำ (p-value = 0.01432) การมีระดับการรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคฟันผุต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุมากกว่าผู้ปกครองที่มีระดับการรับรู้ความรุนแรงเกี่ยวกับโรคฟันผุสูง (p-value = 0.007168) การมีการรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุในระดับสูง เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุสูงกว่าผู้ปกครองที่มีการรับรู้อุปสรรคต่อการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันโรคฟันผุในระดับต่ำ (p-value = 0.001067) การมีร้านค้าในชุมชนซึ่งสามารถซื้อขนมให้เด็กได้ง่าย เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุสูงกว่าในชุมชนที่ไม่มีร้านค้า (p-value = 0.0469) หากเด็กรับประทานขนมปังหรือขนมเค้กจะมีโอกาสเกิดฟันผุสูงกว่าเด็กที่ไม่รับประทาน (p-value = 0.04715) หากเด็กรับประทานนมเปรี้ยวจะมีโอกาสเกิดฟันผุสูงกว่าเด็กที่ไม่รับประทานนมเปรี้ยว (p-value = 0.03627) หากเด็กมีพฤติกรรมอมข้าวจะมีโอกาสเกิดฟันผุ สูงกว่าเด็กที่ไม่มีพฤติกรรม (p-value = 0.02580) หาก

เด็กมีพฤติกรรมกินไปเล่นไป ใช้เวลาในการรับประทานอาหารมากกว่า 1 ชั่วโมง จะมีโอกาสเกิดฟันผุสูงกว่าเด็กที่ไม่มีพฤติกรรม (p-value = 0.04995) การที่ผู้ปกครองเช็ดช่องปากให้เด็ก เด็กจะมีโอกาสเกิดฟันผุน้อยกว่าการที่ผู้ปกครองไม่ปฏิบัติ (p-value = 0.0101) การแปรงฟันซ้ำให้เด็กในตอนเช้า โดยผู้ปกครอง (p-value = 0.005844) เด็กจะมีโอกาสเกิดฟันผุน้อยกว่าการที่ผู้ปกครองไม่ปฏิบัติ ผู้ปกครองที่แปรงฟันซ้ำให้เด็กก่อนนอน (p-value = 0.03676) เด็กจะมีโอกาสเกิดฟันผุน้อยกว่าการที่ผู้ปกครองไม่ปฏิบัติ เด็กที่เคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์จะมีโอกาสเกิดฟันผุน้อยกว่าเด็กที่ไม่เคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ (p-value = 0.001150)

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการรับรู้ประโยชน์ต่อการป้องกันโรคฟันผุ แรงสนับสนุนทางสังคม สื่อ โฆษณาการรับประทานนมกรูบกรอบ การรับประทานนมก่อนนอน สุขภาพช่องปากของผู้ปกครอง ผู้ปกครองเป่าอาหารก่อนป้อนเด็ก และถิ่นที่อยู่ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเกิดฟันผุกับปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติ Binary Logistic Regression

ปัจจัย	B	S.E.	p-value	adjOdds ratio	95% CI
การรับรู้อุปสรรคต่ำ	-1.915	0.688	0.005	0.147	0.038-0.568
การได้รับฟลูออไรด์	-1.780	0.661	0.007	0.169	0.046-0.616
ผู้ปกครองไม่แปรงฟันซ้ำให้เด็กก่อนนอน	1.572	0.794	0.048	4.817	1.017-22.816
การรับรู้ความรุนแรงต่ำ	1.698	0.662	0.010	5.452	1.488-19.973
Cnstant	-0.204	0.644	0.751	0.815	

จากตาราง 1 พบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ จำนวน 11 ตัว เมื่อนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ logistic regression พบว่า หากผู้ปกครองมีการรับรู้อุปสรรคในระดับต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุน้อยกว่าผู้ปกครองที่มีการรับรู้อุปสรรคในระดับสูง (adjOR = 0.147, 95%CI = 0.038-0.568) และหากผู้ปกครองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคฟันผุ ในระดับต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุสูงกว่าการที่ผู้ปกครองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคในระดับสูง (adjOR = 5.452, 95%CI = 1.488-19.973) ถ้าเด็กเคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ จะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุน้อยกว่าเด็กที่ไม่เคยได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ (adjOR = 0.169, 95%CI = 0.046-0.616) หากผู้ปกครองไม่แปรงฟันซ้ำให้เด็กก่อนนอน เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุมากกว่าการที่ผู้ปกครองแปรงฟันซ้ำให้เด็ก (adjOR = 4.817, 95%CI = 1.017-22.816) ดังแสดงผลในตาราง 2

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา พบว่า สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ 73 คู่จากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 124 คู่ คิดเป็นร้อยละ 58.87 มีอุบัติการณ์ในการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน 315.08 ต่อพันประชากร เนื่องจากการเก็บกลุ่มตัวอย่างได้จริงมีจำนวนน้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่คำนวณ อาจจะได้ค่าประมาณพารามิเตอร์ความชุกจริงที่ความเชื่อมั่น 95%CI มีความกว้างมาก จนทำให้ค่าตอบค่าความชุกที่ได้นี้เกือบจะไม่บอกอะไรเกี่ยวกับค่าในประชากรได้มากนัก ซึ่งอาจมีสาเหตุเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมาทำการศึกษาคั้งนี้ เป็นการศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยเด็กเล็กที่มาเข้ารับบริการฉีดวัคซีนในคลินิกทันตกรรมเด็กดี ซึ่งผู้ปกครองที่นำบุตรหลานมาเข้ารับบริการมักมีความกังวลในเรื่องอาการของเหงือกของเด็กหลังการฉีดวัคซีน ทำให้ไม่สะดวกในการให้ข้อมูล และผู้ป่วย

เด็กเล็กมักมีความกลัวในการรับบริการทันตกรรม จึงต้องถอนตัวเนื่องจากการพิทักษ์สิทธิตามหลักจริยธรรมในมนุษย์ รวมทั้งเด็กไม่มารับบริการตามนัด นอกจากนี้ผู้ปกครองที่อยู่ในพื้นที่สูงบางคนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้

สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการเกิดโรคฟันผุในกลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี ในอำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่มีผล คือ การที่ผู้ปกครองไม่แปรงฟันซ้ำให้เด็กก่อนนอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทรงวุฒิ ตวงรัตน์พันธ์ และสุจิตตรา ซาตา (2557) คือ การให้ขนมเป็นรูปแบบหนึ่งของการเลี้ยงดู ยายมีความรู้สึกว่าการมีฟันน้อยซึ่งการเซ็ดฟันก็เพียงพอ การตีมนมอย่างเดียวยังไม่ทำให้เกิดฟันผุ และยายไม่ได้รับอิทธิพลการเลี้ยงดูจากสื่อโทรทัศน์ แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของพรรณราย ทักษันตะกุล (2556) ซึ่งพบว่าการแปรงฟันให้เด็กไม่สัมพันธ์กับการเกิดโรคฟันผุ และการที่ผู้ปกครองที่มีการรับรู้ความรุนแรงของโรคฟันผุในระดับต่ำ เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุได้มากกว่าการที่ผู้ปกครองมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Pisamturakit, et al. (2012) ซึ่งพบว่าหากเพิ่มการรับรู้ความรุนแรงของโรคฟันผุเด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุลดลง ปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันการเกิดโรคฟันผุ คือ การรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติพฤติกรรมป้องกันการเกิดโรคฟันผุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Azevedo, et al. (2014) ซึ่งพบว่า หากมารดามีความเชื่อในเชิงบวก จะมีการเตรียมการในการปฏิบัติพฤติกรรมที่ป้องกันการเกิดโรคฟันผุ และการศึกษาของ Hoeft, Barker and Masterson (2010) ซึ่งพบว่า หากมารดามีความรู้และความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก เด็กจะมีโอกาสเกิดโรคฟันผุลดลง รวมทั้งการศึกษาของ ณัฐรุจ แก้วสุทธา (2557) พบว่าหากมีการรับรู้ความเสี่ยงและอุปสรรคมากขึ้นไปอาจทำให้เกิดความลังเล และมีโอกาสที่จะไม่ปฏิบัติพฤติกรรมดูแลสุขภาพช่องปาก และการได้รับการเคลือบฟลูออไรด์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Weintraub, et al. (2006) พบว่า การใช้ฟลูออไรด์วานิชมีผลในการป้องกันการเกิดโรคฟันผุ และการศึกษาของประดิษฐ์ วงศ์สุภา และคณะ (2557) การทาซิลเวอร์ฟลูออไรด์มีผลในการหยุดยั้งฟันผุ แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของสุพรรณิ สุคันธรานิล และสุภาวดี พรหมมา (2554) พบว่า การทาฟลูออไรด์วานิชไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดฟันผุ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ควรมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเกี่ยวกับความรุนแรงของโรคฟันผุ เช่น ผลกระทบของโรคฟันผุต่อคุณภาพชีวิตของเด็ก มีการฝึกทักษะการแปรงฟันให้เด็กแก่ผู้ปกครอง และเน้นย้ำให้ผู้ปกครองแปรงซ้ำให้เด็กก่อนนอน ในพื้นที่สูงที่มีข้อจำกัดในเรื่องน้ำ หรือบ้านที่มีห้องน้ำอยู่ภายนอกบ้านที่อาจจะเป็นอุปสรรคในการแปรงฟันก่อนนอน อาจแนะนำวิธีแปรงฟันแบบแปรงแห้ง ลดอุปสรรคในการเข้าถึงบริการทันตกรรม เช่น การให้บริการทันตกรรมนอกสถานที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และในสถานบริการสุขภาพชุมชน มีการเคลือบฟลูออไรด์ให้เด็กตามความจำเป็น และมีการเลือกชนิดของฟลูออไรด์ให้เหมาะกับสภาพฟัน เช่น ถ้าเด็กไม่มีฟันผุอาจใช้ฟลูออไรด์ชนิดเจลหรือวานิช และหากเด็กมีฟันผุที่ยังไม่ทะลุประสาทฟัน อาจใช้ฟลูออไรด์ชนิดซิลเวอร์ฟลูออไรด์ ในการทำการศึกษาครั้งต่อไป อาจทำการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโปรแกรมในการอบรมผู้ปกครองเชิงปฏิบัติการส่งเสริมทักษะการดูแลสุขภาพช่องปาก การพัฒนารูปแบบการลดโรคฟันผุโดยนำภาคีเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วม และควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานอื่นในการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน เพราะหากประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น จะมีเวลาใส่ใจสุขภาพช่องปาก

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.บุญลือ นิรมบ้านไร่ ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ และทันตแพทย์กมล เศรษฐชัยยันต์ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย รวมถึงขอขอบพระคุณบุคลากรกลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลสันติสุข เจ้าหน้าที่ประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล และอาสาสมัครสาธารณสุข อำเภอสันติสุขทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการนัดหมาย และการเดินทางเก็บข้อมูลในการทำงานวิจัย ตลอดจนผู้ปกครองทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กมล เศรษฐชัยยันต์ (ผู้บรรยาย). (16 กุมภาพันธ์ 2558). **รายงานผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากจังหวัดน่าน พ.ศ. 2557**. ห้องประชุมสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน
- ชุตินา ไตรรัตน์วรกุล. (2554). **ทันตกรรมป้องกันในเด็กและวัยรุ่น** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: บริษัท เบล บู้คออนไลน์ จำกัด
- ณัฐฤช แก้วสุทธา, อังคินันท์ อินทรกำแหง, และพัชรี ดวงจันทร์. (2557). โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุพฤติกรรม การดูแลอนามัยช่องปากและสถานะอนามัยช่องปากของวัยรุ่นตอนต้น. **วารสารพฤติกรรมศาสตร์**, 20(2), 77-96.
- ทรงวุฒิ ดวงรัตน์พันธ์ และสุจิตตรา ซาตา. (2557). วิธีชีวิตของปู่ ย่า ตา ยาย ผู้ดูแลหลัก ที่สัมพันธ์กับสุขภาพช่องปาก. **เชียงใหม่ทันตสาร**, 35(1), 107-117.
- ประดิษฐ์ วงศ์สุภา. (2557). **ประสิทธิผลของซิลเวอร์ไดออกไซด์ในการหยุดยั้งฟันผุในฟันน้ำนม: ความถี่ในการทาที่ให้ผลสูงสุด-ผลที่ระยะเวลา 6 เดือน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2558, จาก <http://gsbooks.gs.kku.ac.th>
- พรรณราย ทพนันตกุล. (2556). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับโรคฟันผุในเด็กปฐมวัย อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2558, จาก <http://www.promkiri.go.th/detail.php?id=138>
- รัตนา ทรัพย์บำเรอ. (2557). **เอกสารการสอนชุดระเบียบวิจัย**. พะเยา: ม.ป.พ.
- สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2556). **รายงานผลการสำรวจสถานะสุขภาพช่องปากระดับประเทศ ครั้งที่ 7 ประเทศไทย พ.ศ. 2555** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สุณี วงศ์คงคาเทพ, ชนิษฐ์ รัตน์รังสิต และอังศณา ฤทธิอยู่. (2547). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดฟันผุของเด็กไทยอายุ 6-30 เดือน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.
- สุพรรณิ สุคันธวานิช และสุภาวดี พรหมมา. (2557). การศึกษาสถานะโรคฟันผุในฟันน้ำนมและปัจจัยเสี่ยงในเด็กอายุ 1-24 เดือน. **วิทยาสารทันตสาธารณสุข**, 19(1), 66-76.
- Azevedo M. S., Romano A. R., Dos Santos Ida S., and Cenci M. S. (2014). Knowledge and beliefs concerning early childhood caries from mothers of children ages zero to 12 months. **Pediatr Dent**, 36(3), 95-99.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- Hoelt K. S. Barker J. C. and Masterson E. E. (2010). Urban Mexican–American mothers’ beliefs about caries etiology in children. **Community Dent Oral Epidemiol**, 38(3), 244–255.
- Pisarnaturakit P. P., Shaw B. R., Tanasukarn C., Vatanasomboon P. (2012). Validity and reliability of the early childhood caries perceptions scale (ECCPS) to assess health beliefs related to early childhood caries prevention among primary caregivers of children under 5 years of age. **Southeast Asian J Trop Med Public Health**, 45(5), 1280–1291.
- Weintraub J. A., Ramos–Gomez F., Jue B., Shain S., Hoover C. I., Featherstone J. D. B., and Gansky S.A. (2006). Fluoride varnish efficacy in preventing early childhood caries. **J Dent Res**, 85(2), 172–176

ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา
Factors Affecting On Dengue Hemorrhagic Fever In Community: Case Study Of Comparison Between The Village With High And Low Incidence Density Rate In Pong District, Phayao Province

อภิรุจี เกณฑา^{1*} และ บุญลือ ฉิมบ้านไร่²

Apirujee Kenta^{1*} and Boonlue Chimbanrai²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่งแบบตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน ระหว่างหมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา ประเทศไทย ระหว่างเดือนสิงหาคม 2558 – มีนาคม 2559 โดยศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ในพื้นที่ที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูง จำนวน 202 หลังคาเรือน และอุบัติการณ์ต่ำ จำนวน 178 หลังคาเรือน เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 10 ท่าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา อธิบายความสัมพันธ์โดยใช้สถิติโคสแควร์ และการวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก

ผลการศึกษา พบว่า หมู่บ้านที่ประชาชนติดมุ้งลวดในบ้านครบทุกบาน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 13.11 เท่าของหมู่บ้านที่ไม่ติดมุ้งลวด (95 % CI 4.29–40.07), หมู่บ้านที่ประชาชนไม่มีการเลี้ยงสัตว์ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 5.82 เท่าของหมู่บ้านที่มีการเลี้ยงสัตว์ (95 % CI 2.60–13.04), หมู่บ้านที่ประชาชนจัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เฝา ผัง/กลบ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 31.85 เท่าของหมู่บ้านที่ไม่ได้จัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เฝา ผัง/กลบ (95 % CI 2.51–403.58), หมู่บ้านที่ประชาชนมีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับน้อย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 18.18 เท่าของหมู่บ้านที่มีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกระดับดี (95 % CI 5.46–60.53), หมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับไม่ปลอดภัย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 15.45 เท่าของหมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับปลอดภัย (95 % CI 6.14–38.87), หมู่บ้านที่ประชาชนไม่เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 63.52 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน (95 % CI 7.80–517.36)

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jeeapir@hotmail.com

ผลของการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่ส่งผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออก ผลจากการศึกษาครั้งนี้จะสามารถนำไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก เช่น กำหนดแนวทางการดำเนินการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน การกำหนดมาตรการชุมชน เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อไม่ให้มีแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย

คำสำคัญ: โรคไข้เลือดออก อู่ยุงบ้าน หมู่บ้าน

Abstract

The purpose of this study was to determine factors affecting the incident of Dengue Hemorrhagic Fever (DHF) comparison between the community with higher Dengue Hemorrhagic Fever incident rate and lower Dengue Hemorrhagic Fever incident rate. Cross-sectional study design was conducted in two villages of Pong District, Phayao Province, Thailand, during August 2015–March 2016. The number of 202 households in higher Dengue Hemorrhagic Fever incident rate and 178 households in lower Dengue Hemorrhagic Fever incident rate were interviewed by questionnaire and in-depth interview with 10 community leaders. Descriptive statistics included frequency, percentage, mean, standard deviation and inferential statistics included chi-square and binary logistics regression were used to data analysis by computer program.

The results showed that the communities which households were used the mosquito wire screen in their houses have significantly increase the incident of DHF higher than households that were not 13.11 time (95 % CI 4.29–40.07), households do not livestock farming have significantly increase the incident of DHF higher than households were done 5.82 times (95 % CI 2.60–13.04), the disposal waste by waste separation, incineration and embedment have significantly increase the incident of DHF higher than households that were do not 31.85 time (95 % CI 2.51–403.58), the lower level of dengue fever prevention and control have significantly increase the incident of DHF higher than households that were high level 18.18 times (95 % CI 5.46–60.53), the higher average of mosquitoes index (CI) were significantly increase the incident of DHF higher than households that lower average CI 15.45 times (95 % CI 6.14–38.87), and the people have not participate in setting the social measurement were significantly increase the incident of DHF higher than households which were done 63.52 times (95 % CI 7.80–517.36)

In conclusion, research findings reveal that the environment management was the important factor that affecting the incident of Dengue Hemorrhagic Fever. This finding could be utilized to strategy in prevention and control of Dengue Hemorrhagic Fever, such as guidelines for prevention control the dengue disease with the community participation, the public policy about environmental management measures to prevent the breeding mosquito.

Keywords: Dengue fever, Incidence Density, community

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (Dengue Hemorrhagic Fever) เป็นโรคติดต่อมาโดยแมลง ที่สำคัญของกลุ่มประเทศในภูมิภาคเขตร้อน เช่น ประเทศไทยและประเทศในกลุ่มอาเซียน โรคไข้เลือดออก มีุงเป็นพาหะ องค์การอนามัยโลก (WHO) รายงานว่า 50 ปีที่ผ่านมาประชากรเสี่ยง 2.5 พันล้านคน ในพื้นที่เสี่ยงกว่า 100 ประเทศไทยมีรายงานโรคนี้นี้มาตั้งแต่ปี 2501 นับได้ 57 ปี กระทรวงสาธารณสุขไทย ได้ประกาศกำหนดค่าเป้าหมายอัตราการเกิดโรคและอัตราการป่วยตายด้วยโรคไข้เลือดออก คือ อัตราการเกิดโรคไม่เกิน 50 ต่อแสนประชากรและอัตราการป่วยตาย ไม่เกินร้อยละ 0.15 ของผู้ป่วยทั้งหมด จากข้อมูลสถิติการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของสำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สถานการณ์โรคไข้เลือดออกในภาพรวมประเทศไทย 5 ปี ย้อนหลังพบว่า อัตราการเกิดโรคสูงกว่าค่ามาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดทุกปี (กลุ่มระบาดวิทยา สำนักโรคติดต่อ นำโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2557)

สถานการณ์การเกิดโรคไข้เลือดออกอำเภอปง สถานการณ์การเกิดโรคไข้เลือดออกย้อนหลัง 5 ปี พ.ศ. 2553–2557 พบว่า มีหมู่บ้านหนึ่งในอำเภอปง เป็นพื้นที่ที่มีอัตราป่วยสูงสุด ทุกปี แต่ในอีกหมู่บ้านซึ่งมีเขตพื้นที่ใกล้เคียงกัน เป็นพื้นที่ที่มีอัตราป่วยต่ำสุดของอำเภอปง ในทุก ๆ ปี จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในพื้นที่หมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกแตกต่างกัน โดยศึกษาระดับพฤติกรรมเพื่อป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้วยมาตรการ 5ป. 1 ข., การเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกการ, เคลื่อนย้ายประชากร, ปัจจัยทางสิ่งแวดล้อม บริเวณบ้าน/ภายในบ้าน สิ่งแวดล้อมในชุมชน ของตัวแทนจากครอบครัว ในอำเภอปง ผลการวิจัยนี้สามารถนำไปกำหนดแนวทางในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่งแบบตัดขวาง (Cross-sectional study) เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน ระหว่างหมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูงและต่ำ อำเภอปง จังหวัดพะเยา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ หลังคาเรือนที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งมีอัตราอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงสุด และมีอัตราการเกิดผู้ป่วยซ้ำสูง จำนวนหลังคาเรือน 407 หลังคาเรือน และหมู่บ้านซึ่งไม่เกิดโรคไข้เลือดออกเลยเป็นเวลา 18 ปี จำนวนหลังคาเรือน 319 หลังคาเรือน รวมเป็น 726 หลังคาเรือนกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาร์โร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้หมู่บ้านอุบัติการณ์สูง 202 หลังคาเรือน และหมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ 178 หลังคาเรือน รวมเป็น 380 คน สุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการระบาดของโรคไข้เลือดออก อำเภอปง สำหรับชุมชน และ แบบสอบถามและสังเกตสภาพแวดล้อม ซึ่ง ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง, ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัย, ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก ตามมาตรการ 5 ป. 1 ข., ส่วนที่ 4 การสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รอบนอกบ้าน และ ในบ้าน, ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbachs' alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการระบาดของโรคไข้เลือดออกอำเภอปาง สำหรับชุมชน นำมาสรุป และจัดหมวดหมู่คำตอบ สำหรับข้อมูลจาก แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติเพื่ออธิบายความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) และวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก (Binary Logistic Regression analysis)

ผลการศึกษา

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้นำชุมชน

1. หมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกสูง

1.1 บริบทของชุมชน สภาพสังคมและวัฒนธรรม มีลักษณะเป็นเขตพื้นที่ในเมืองของอำเภอ ประกอบด้วยตลาดสดขนาดใหญ่และร้านขายสินค้า ธนาคาร คลินิกแพทย์ เป็นย่านจับจ่ายซื้อของระดับอำเภอ รถโดยสารประจำทางทุกสายจะจอดรับส่งผู้โดยสารผ่านถนนสายนี้ ทำให้ชุมชนแห่งนี้ ติดต่อสื่อสารกับสังคมภายนอกอยู่เสมอ สังคมมีลักษณะเป็นชนบทกึ่งเมือง ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่นี้หรือเข้ามาในพื้นที่นี้ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้าง ซึ่งมักจะอาศัยอยู่อีกหมู่บ้าน มีบ้านเช่า และบ้านว่างไม่มีคนอาศัยอยู่จำนวนมาก บางบ้านมีเพียงผู้สูงอายุอยู่ตามลำพัง ลูกหลานมักจะอาศัยอยู่ต่างถิ่น หรือส่งบุตรไปเรียนต่างอำเภอ จะไปและกลับในช่วงเย็น มีโรงเรียนวัดปริยัติธรรม (โรงเรียนสามเณร) จะมีสามเณรจากวัดต่าง ๆ ในอำเภอมาศึกษาที่วัดแห่งนี้ ทำให้การเคลื่อนย้ายประชากรของพื้นที่นี้มีมาก การติดต่อสื่อสารกับประชาชนในชุมชน มีการประชุมประจำเดือนหมู่บ้าน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมจะมีเพียงกลุ่มผู้นำชุมชนและประธานคุ้ม บางส่วนในชุมชน การสื่อสารหลัก ใช้การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย และการสื่อสารตรงเคาะประตูบ้าน โดย อสม. ร่วมกับ แกนนำชุมชน

1.2 วัฒนธรรมการใช้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ใช้น้ำประปาส่วนภูมิภาค เป็นน้ำ เพื่ออุปโภค และจะมีการเก็บน้ำในภาชนะเก็บน้ำไว้เล็กน้อย อย่างน้อยครึ่งเรือนละ 1-3 ใบ เนื่องจากพื้นที่เป็นน้ำไหลตลอด มักไม่มีปัญหาเรื่องขาดน้ำใช้ เนื่องจากเป็นต้นน้ำ มีน้ำเพื่อทำน้ำประปาตลอดปี จะมีเพียงบางช่วงที่ซ่อมประปา ซึ่งจะมีประกาศเตือนประชาชนก่อนทุกครั้ง ภาชนะเก็บน้ำขนาดใหญ่ส่วนใหญ่ปิดฝาภาชนะ แต่หากเป็นภาชนะเล็ก ซึ่งใช้หมดทุกวันจะไม่ปิดฝาภาชนะ ส่วนน้ำดื่ม พื้นที่นี้มีโรงผลิตน้ำดื่มเอกชน 2 แห่ง ของหมู่บ้านอีก 1 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ซื้อน้ำเป็นขวดเพื่อบริโภค

1.3 มาตรการทางสังคมของชุมชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก มาตรการในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของชุมชนนี้ จะเน้นไปที่กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข โดยที่การดูแลเรื่องแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายแต่ละบ้านจะดูแลบ้านตนเอง ในส่วนของสถานที่สาธารณะ เช่น วัด โรงเรียน จะมีการกำหนด อสม. รับผิดชอบโดย อสม. จะรับผิดชอบติดตามสุ่มตรวจไข้วหมู่บ้าน หากพบลูกน้ำยุงลายก็จะแจ้งเจ้าบ้าน ไม่มีมาตรการลงโทษแต่จะเน้นการขอความร่วมมือ มีการพัฒนาทำความสะอาดหมู่บ้านโดยทีมแกนนำชุมชน จะประกาศขอความร่วมมือประชาชนให้มาร่วมทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ โดยจะมีการรณรงค์ทำความสะอาดในวันสำคัญต่าง ๆ และช่วงก่อนการระบาด ช่วงที่มีการระบาด อสม. จะเป็นแกนนำในการสุ่มสำรวจลูกน้ำ โดยมีเทศบาลให้การสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ ในการควบคุมโรค ลักษณะของพื้นที่นี้จะมีทางระบายน้ำสาธารณะตลอดเส้นทางหมู่บ้าน ซึ่งมีน้ำขัง และตรวจพบลูกน้ำยุงลายเป็นจำนวนมาก อยู่เป็นประจำ หากพบผู้นำชุมชนหรือ อสม. จะทำการแจ้งไปที่เทศบาลเพื่อให้ปรับพื้นที่และฉีดน้ำทำความสะอาดทางระบายน้ำ

1.4 การให้ความร่วมมือด้านการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของคนในชุมชน จากสภาพบริบทชุมชน ลักษณะชนบทที่เมือง มีคนต่างถิ่นเข้ามาพักอาศัยเป็นการชั่วคราว ทำให้ความผูกพันของคนในชุมชนกับชุมชน รวมถึงความร่วมมือในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในภาพส่วนรวมมีน้อย จะให้ความสนใจกับอาชีพและรายได้มากกว่า บางบ้านจะไม่ยอมให้ อสม. เข้าไปสำรวจในบ้านเนื่องจากเป็นร้านขายของ กลัวของหาย รวมถึงบ้านที่ไม่มีคนอาศัยอยู่ จะไม่สามารถเข้าไปได้เนื่องจากจะปิดล็อกอย่างดี

1.5 ผลลัพธ์การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก การป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชน พบว่า ยังคงมีผู้ป่วยไข้เลือดออกทุกปี และการป้องกันควบคุมโรคยังไม่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดการป่วยต่อเนื่อง (Second Generation)

1.6 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ปัญหาอุปสรรค ในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก พบแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ในบ้านที่ไม่มีผู้อยู่อาศัยประจำ บ้านที่ผู้สูงอายุอยู่ลำพัง ทางระบายน้ำ สาธารณะซึ่งพบลูกน้ำยุงลายเป็นจำนวนมาก ชยะในพื้นที่สาธารณะ ชุมชนขาดความต่อเนื่องในการป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออก การเคลื่อนย้ายประชากรมาในพื้นที่เกิดขึ้นตลอด

2. หมู่บ้านที่มีอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกต่ำ

2.1 บริบทของชุมชน สภาพสังคมและวัฒนธรรม เป็นสังคมชนบท ประชาชนมีความสามัคคี เคารพผู้นำชุมชน มีกฎของชุมชน อยู่ในเขตรับผิดชอบของเทศบาล ตั้งบ้านเรือนอยู่อย่างไม่หนาแน่น รอบบ้านจะมีการปลูกพืชผักสวนครัว บางบ้านโดยเฉพะากลุ่ม อสม. ผู้นำชุมชนจะมีการปลูกตะไคร้หอมเพื่อไล่ยุง และนำมาสกัดน้ำมันหอยระเหยเพื่อใช้ทาป้องกันยุง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ปลูกข้าว ยาสูบ ข้าวโพด มีการปลูกพืชหมุนเวียน ทั้งปี ช่วงกลางวันมักไม่พบผู้คนอยู่ที่บ้าน จะมีเพียงแค่เด็กเล็กที่ยังไม่ได้เข้าโรงเรียนอยู่กับผู้ปกครอง และผู้สูงอายุที่ไม่ได้ออกไปประกอบอาชีพ การติดต่อสื่อสารกับประชาชนจะมีการประชุมประจำเดือนหมู่บ้านซึ่งทุกบ้านต้องมีตัวแทนเข้าร่วม และมีเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน

2.2 วัฒนธรรมการใช้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ประชาชนส่วนใหญ่ใช้น้ำประปาหมู่บ้าน เป็นน้ำเพื่ออุปโภค และจะมีการเก็บน้ำในภาชนะเก็บน้ำไว้ใช้ อย่างน้อยครัวเรือนละ 3 ใบขึ้นไป ส่วนใหญ่ภาชนะเป็นโถมั่งกรมีฝาปิด ร่วมกับการใส่ทรายที่มีฟอส ในภาชนะที่ไม่ได้ปิดฝาตลอด แต่หากเป็นภาชนะเล็กซึ่งใช้หมดทุกวันจะไม่ปิดฝาภาชนะ ส่วนน้ำดื่ม พื้นที่นี้มีโรงผลิตน้ำดื่มหมู่บ้าน 1 แห่ง ประชาชนส่วนใหญ่ซื้อน้ำเป็นขวดเพื่อบริโภค

2.3 มาตรการทางสังคมของชุมชนในการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออก มีกระบวนการประชาคม ในหมู่บ้าน และในระดับตำบล ทำให้เกิดมาตรการชุมชน และแนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคที่ชัดเจน คือ มาตรการ 3 ต้อง 2 ไม่ ห่างไกลโรคไข้เลือดออก คือ

ต้องที่ 1. คือ ต้อง..ไม่ให้ยุงเกิด ประกอบด้วยกิจกรรม มีการกำหนด อสม.ผู้รับผิดชอบคอยดูแลสถานที่สาธารณะ มีจัด Big Cleaning Day เก็บขยะและทำความสะอาดชุมชน มีโครงการธนาคารขยะและการจัดการขยะในชุมชน มีการสูบน้ำตรวจลูกน้ำยุงลาย มีการประกวดหมู่บ้านนำอยู่นำมองซึ่งมีการกำหนดเกณฑ์เรื่องห้ามปลูกน้ำยุงลาย มีกิจกรรมกองทุนสู้ยุงไข้เลือดออกซึ่งมีลักษณะที่ทุกหมู่บ้านจะนำเงินไปรวมกันไว้ที่ส่วนกลาง และหากหมู่บ้านใดไม่มีไข้เลือดออกจะได้รับนั้น หมู่บ้านที่เกิดไข้เลือดออกจะไม่ได้รับเงินคืน มีการประกวดนวัตกรรมเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก

ต้องที่ 2. คือ ต้อง..ไม่ให้ยุงกัดประกอบด้วยกิจกรรม รณรงค์ปลูกตะไคร้หอมไล่ยุง (บูรณาการ ร่วมกับการประกวดหมู่บ้าน) การสกัดและแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำมันตะไคร้หอมไล่ยุง

ต้องที่ 3. คือ ต้อง..ไม่เกิด ผู้ป่วยต่อเนื่องจากรายแรกใน 28 วัน (Second Generation) ประกอบด้วยกิจกรรม ใช้มาตรการ 3 ร คือ รู้เร็ว รายงานเร็ว และควบคุมเร็ว หากพบว่าผู้ป่วยรายแรก จะมีการแจ้งข่าวควบคุมโรคทันที โดยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย และพ่นหมอกควันเพื่อฆ่ายุงตัวแก่ หากเทศบาลยังไม่พร้อมจะพ่นหมอกควันจะใช้สเปรย์ฆ่าแมลงแบบกระป๋องพ่นในบ้านที่มีผู้ป่วยก่อน

ไม่ที่ 1. คือ ชุมชน ไม่..พ่นสารเคมีป้องกัน ประกอบด้วยกิจกรรม สร้างความเข้าใจกับชุมชน จนสามารถกำหนดเป็นมาตรการชุมชน ไม่มีการพ่นหมอกควันเพื่อป้องกันใช้เลือดออก

ไม่ที่ 2. คือ ไม่..ทำลายศัตรูธรรมชาติของยุง ประกอบด้วยกิจกรรม ลดการใช้สารเคมีในภาคการเกษตร โดยเน้นการทำเกษตรปลอดภัย และห้ามไม่ให้พ่นยาฆ่าแมลงในเขตที่อยู่อาศัย ของชุมชน โดยมาตรการแต่ละมาตรการจะมีแผนงาน และแผนงบประมาณ ในรูปแบบของโครงการในการบริหารจัดการกิจกรรม โดยได้รับงบประมาณจากส่วนของพื้นที่ชุมชน ร่วมกับ เทศบาลสนับสนุน

2.4 การให้ความร่วมมือด้านการป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออกของคนในชุมชน กลุ่มผู้นำ กลุ่มชุมชนต่าง ๆ ภาควิภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งรัฐ เทศบาล เอกชน รวมถึงประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการดูแลบ้านบริเวณบ้านตนเอง และการร่วมกิจกรรมกับชุมชน เนื่องจากมีการประชุมพูดคุยอย่างสม่ำเสมอ การดำเนินการต่าง ๆ ของพื้นที่ชุมชนนี้จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.5 ผลลัพธ์การดำเนินการเพื่อป้องกัน ควบคุมโรคใช้เลือดออก พื้นที่หมู่บ้านนี้ ไม่พบผู้ป่วยใช้เลือดออก มาเป็นเวลานาน 18 ปี อีกทั้ง ชุมชน และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่รับผิดชอบพื้นที่นี้ ยังเป็นแหล่งศึกษาดูงาน เรื่องการจัดการขยะ และการป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออกอีกด้วย เป็นผลให้ประชาชนในหมู่บ้านเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจเป็นอย่างมาก ดังคำกล่าวของผู้นำชุมชนที่ว่า “เราทุ่มเททำงานกันมา บ้านเราทำได้ดีไม่มีใช้เลือดออกก็ดีมากแล้ว คนข้างนอกเห็นบ้านเราก็เห็นว่าบ้านเราดีเราทำได้ ก็อยากทำตามมาขอเรียนรู้ว่าเราทำยังไง มันน่าภูมิใจ”

2.6 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคใช้เลือดออก ถึงแม้ประชาชนส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ยังคงมีบางกลุ่มมีแนวคิดว่าการป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออก การดูแลไม่ให้มีลูกน้ำยุงลาย เป็นบทบาทหน้าที่ของ อสม. และอีกประเด็นสำคัญคือเรื่องขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ ส่วนใหญ่มักจะเน้นหนักในช่วงหน้าฝน

ข้อมูลจากแบบสอบถาม และสังเกตสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ ในหมู่บ้านอุบัติการณ์สูง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง สำหรับหมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ ในหมู่บ้านอุบัติการณ์สูง มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 55.76 ± 12.64 ปี สำหรับหมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 54.6 ± 13.84 ปี วุฒิการศึกษาสูงสุดในหมู่บ้านอุบัติการณ์สูง ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา หมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ จบระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อาชีพ หมู่บ้านอุบัติการณ์สูง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย หมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ ประกอบอาชีพเกษตรกร รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของหมู่บ้านอุบัติการณ์สูงมีค่าเฉลี่ย 12,406 บาท ซึ่งสูงกว่า หมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ รายได้เฉลี่ย 5,783.19 การเคลื่อนย้ายประชากร ในหมู่บ้านอุบัติการณ์สูง จะมีการเคลื่อนย้ายประชากรมากกว่า หมู่บ้านอุบัติการณ์ต่ำ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพที่อยู่อาศัย

ลักษณะบ้าน หมู่บ้านอุบัติการณ์สูง จะมีลักษณะบ้านเป็น บ้านเดี่ยวไม่มีใต้ถุนสองชั้น สร้างปูน ติดมุ้งลวด แต่ครบทุกบาน ร้อยละ 93.8 และจะมีมุ้งนอนร่วมด้วย ร้อยละ 49.4 การกระจายตัวของบ้านน้อย สร้างบ้านติดกัน

ส่วนใหญ่บ้านสะอาดเลี้ยง และส่วนใหญ่ไม่มีการเลี้ยงสัตว์ไว้ในบ้านและบริเวณ ร้อยละ 71 หมู่บ้านอุบัติเหตุการณต่ำ มีลักษณะเป็นบ้านเดี่ยวมีใต้ถุน ชั้นเดียว สร้างจากไม้ ดัดมุ้งลวดแต่ไม้ครบทุกบาน ร้อยละ 67.7 แต่จะมีการใช้มุ้งนอนร่วมด้วย ร้อยละ 50.6 การกระจายตัวของบ้านสูง บ้านมักจะทำกันมาก ส่วนใหญ่บ้านสะอาด ไล่ แต่จะมีการเลี้ยงสัตว์ไว้ในบ้านและบริเวณ ร้อยละ 74.5 **การจัดการขยะ** หมู่บ้านอุบัติเหตุการณสูงส่วนใหญ่ จะเก็บขยะใส่ถุงและรอให้รถขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมารับ ร้อยละ 53.2 โดยจะมีการแยกเก็บขยะที่สามารถขายได้ไว้ในบ้าน เผา ฝัง/กลบ ร้อยละ 96.4 หมู่บ้านอุบัติเหตุการณต่ำ ส่วนใหญ่จะเก็บขยะใส่ถุงและรอให้รถขยะจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมารับ ร้อยละ 46.8 โดยจะมีการแยกเก็บขยะที่สามารถขายได้ไว้ในบ้าน เผา ฝัง/กลบ ร้อยละ 3.6

ส่วนที่ 3 การปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก ตามมาตรการ 5 ป. 1 ข

พบว่า ในหมู่บ้านอุบัติเหตุการณสูง ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก ตามมาตรการ 5 ป. 1 ข ในระดับปฏิบัติร้อยละ 66 สำหรับหมู่บ้านอุบัติเหตุการณต่ำ ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปฏิบัติดี ร้อยละ 87

ส่วนที่ 4 การสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย รอบนอกบ้าน และ ในบ้าน

พบว่า ในหมู่บ้านอุบัติเหตุการณสูง ส่วนใหญ่คาดว่าชนิดยุงน้ำส่วนใหญ่อยู่ในระดับไม่ปลอดภัย ร้อยละ 65.7 สำหรับหมู่บ้านอุบัติเหตุการณต่ำ มีภาชนะขังน้ำที่สามารถเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ทุกหลังคาเรือน และคาดว่าชนิดยุงน้ำส่วนใหญ่อยู่ในระดับปลอดภัย ร้อยละ 79.2

ส่วนที่ 5 การเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก

พบว่า ในหมู่บ้านอุบัติเหตุการณสูง ส่วนใหญ่ไม่เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก ร้อยละ 99.1 สำหรับหมู่บ้านอุบัติเหตุการณต่ำ ส่วนใหญ่ เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก ร้อยละ 65.1

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยโรคใช้เลือดออกในชุมชน

ตาราง 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับมีผลต่ออัตราป่วยโรคใช้เลือดออก

รายการ	หมู่บ้าน		χ^2	df	p-value
	อุบัติเหตุการณสูง จำนวน (ร้อยละ)	อุบัติเหตุการณต่ำ จำนวน (ร้อยละ)			
การเคลื่อนย้ายประชากร					
1) ไม่มีการย้ายออก/เดินทาง	191 (51.9)	177 (48.1)	7.380	1	0.007*
2) มีการย้ายออก/เดินทาง	11 (91.7)	1 (8.3)			
วัสดุสร้างบ้าน					
1) ไม้ / กิ่งไม้กิ่งปูน	129 (50.4)	127 (49.6)	2.413	1	0.126
2) ปูน	73 (58.9)	51 (41.1)			
จำนวนชั้นของบ้าน					
1) ชั้นเดียว	89 (42.8)	119 (57.2)	19.844	1	< 0.01*
2) 2 ชั้นขึ้นไป	113 (65.7)	59 (34.3)			

หมายเหตุ : * p-value < 0.05

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	หมู่บ้าน		χ^2	df	p-value
	อุบัติการณ์สูง	อุบัติการณ์ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
สภาพรอบบ้าน/บริเวณบ้าน					
1) รก ทึบ	5 (83.3)	1 (16.7)	2.229	1	0.140
2) โล่ง	197 (52.7)	177 (47.3)			
การติดมุ้งลวดที่หน้าต่าง					
1) ไม่มี/ มีไม่ครบทุกบาน	81 (32.3)	170 (67.7)	129.543	1	< 0.01*
2) มีครบทุกบาน	121 (93.8)	8 (6.2)			
การใช้มุ้งสำหรับเข็นนอนอยู่ในบ้าน					
1) ไม่มี	47 (71.2)	19 (28.8)	10.456	1	0.002*
2) มี	155 (49.4)	159 (50.6)			
เลี้ยงสัตว์					
1) เลี้ยงสัตว์	38 (25.5)	111 (74.5)	75.281	1	< 0.01*
2) ไม่เลี้ยงสัตว์	164 (71)	67 (29)			
การกระจายของบ้าน					
1) เป็นกลุ่มใหญ่ 6 หลังคาเรือนขึ้นไป	150 (70.1)	64 (29.9)	56.427	1	< 0.01*
2) เป็นกลุ่ม 1-5 หลังคาเรือน	52 (31.3)	114 (68.7)			
ขยะ ใส่ถุงมีรถขยะเทศบาล/อบต.มาเก็บ					
1) ใช้	201 (53.2)	177 (46.8)	.008	1	0.718
2) ไม่ใช้	1 (50)	1 (50)			
ขยะ แยกไว้ขาย เผา ฝัง/กลบ					
1) ใช้	27 (96.4)	1 (3.6)	22.729	1	< 0.01*
2) ไม่ใช้	175 (49.7)	177 (50.3)			
ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI)					
1) ระดับไม่ปลอดภัย (CI > 0)	180 (65.7)	94 (34.3)	61.988	1	< 0.01*
2) ระดับปลอดภัย (CI = 0)	22 (20.8)	84 (79.2)			
ระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก					
1) ปฏิบัติน้อย	190 (66)	98 (34)	78.447	1	< 0.01*
2) ปฏิบัติดี	12 (13)	80 (87)			

หมายเหตุ : * p-value < 0.05

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	หมู่บ้าน		χ^2	df	p-value
	อุบัติการณ์สูง	อุบัติการณ์ต่ำ			
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)			
การเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน					
1) ไม่เข้าร่วม	107 (99.1)	1 (0.9)	127.751	1	< 0.01*
2) เข้าร่วม	95 (34.9)	177 (65.1)			

หมายเหตุ : * p-value < 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ปัจจัยด้านการเคลื่อนย้ายประชากร, จำนวนชั้นของบ้าน, เลี้ยงสัตว์, การติดมุ้งลวดที่หน้าต่าง, การนอนในมุ้ง, การกระจายของบ้าน, การจัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เภา ฟัง/กลบ, ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI), ระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก, การเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชนในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก มีความสัมพันธ์กับ อัตราป่วยโรคไข้เลือดออกในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราอุบัติการณ์เกิดโรคไข้เลือดออกกับปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติ Binary Logistic Regression

ปัจจัย	B	S.E.	p-value	Adjusted OR	95% CI
มีมุ้งลวดครบทุกบาน	2.573	0.570	< 0.01*	13.105	4.286-40.071
ไม่เลี้ยงสัตว์	1.761	0.412	< 0.01*	5.820	2.597-13.040
จัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เภา ฟัง/กลบ	3.461	1.296	0.008*	31.847	2.513-403.579
ระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกน้อย	2.901	0.614	< 0.01*	18.183	5.462-60.528
ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ไม่ปลอดภัย	2.737	0.471	< 0.01*	15.445	6.137-38.871
ไม่เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน	4.151	1.070	< 0.01*	63.515	7.797-517.364
Constant	2.869	0.850	0.001	17.615	

หมายเหตุ : * p-value < 0.05

ในตาราง 1 พบว่า มีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราป่วยโรคไข้เลือดออกสูงในชุมชน จำนวน 10 ตัว เมื่อนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ logistic regression พบว่า หมู่บ้านที่ประชาชนติดมุ้งลวดในบ้านครบทุกบาน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 13.11 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนไม่ติดมุ้งลวดในบ้าน, หมู่บ้านที่ประชาชนไม่มี

การเลี้ยงสัตว์ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 5.82 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนมีการเลี้ยงสัตว์, หมู่บ้านที่ประชาชนจัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เผา ฝั่ง/กลบ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 31.85 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนไม่ได้จัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เผา ฝั่ง/กลบ, หมู่บ้านที่ประชาชนมีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออกระดับน้อย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 18.18 เท่าของหมู่บ้านที่มีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออกระดับดี, หมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับไม่ปลอดภัย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 15.45 เท่าของหมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับปลอดภัย, หมู่บ้านที่ประชาชนไม่เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 63.52 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน ดังแสดงผลในตาราง 2

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกในกลุ่มผู้นำชุมชน ผลของการศึกษาในส่วนที่ได้จากการสัมภาษณ์ เชิงลึกมีข้อจำกัดในด้านการเป็นตัวแทนของประชากร จึงไม่สามารถนำไปอ้างอิงกลุ่มประชากรที่มีบริบทแตกต่างกันได้ แต่การศึกษาครั้งนี้จะสามารถสะท้อนมุมมองของผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์จริงและผู้ที่มีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคใช้เลือดออกในพื้นที่ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการต่อไป

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม และสังเกตสภาพแวดล้อม

สำหรับผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับอัตราป่วยโรคใช้เลือดออกในชุมชน อำเภอปาง จังหวัดพะเยา พบว่า การมีมุ้งลวดครบทุกบาน, การเลี้ยงสัตว์, การจัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เผา ฝั่ง/กลบ, ระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออก, ค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI), เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน

โดยพบว่า หมู่บ้านที่ประชาชนติดมุ้งลวดในบ้านครบทุกบาน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 13.11 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนไม่ติดมุ้งลวดในบ้าน ซึ่งสอดคล้อง นารถลดา ชันธิกุล และคณะ(2555) ซึ่งพบว่า บ้านที่ติดมุ้งลวดที่หน้าต่างทุกบานมีโอกาสเสี่ยงต่อการระบาดของใช้เลือดออก 1.87 เท่าของบ้านที่ไม่ติดมุ้งลวดที่หน้าต่าง

หมู่บ้านที่ประชาชนไม่มีการเลี้ยงสัตว์ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 5.82 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนมีการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญเรือง เปี้ยหลิม (2552) พบว่า การเลี้ยงสัตว์ (ได้แก่ วัว และเป็ดไก่) มีความสัมพันธ์กับอัตราป่วยโรคใช้เลือดออกในชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หมู่บ้านที่ประชาชนจัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เผา ฝั่ง/กลบ จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 31.85 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนไม่ได้จัดการขยะโดยการแยกไว้ชาย เผา ฝั่ง/กลบ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สอดคล้องกับการศึกษาของนารถลดา ชันธิกุล และคณะ(2555) พบว่า การจัดการขยะครัวเรือน (ใส่ถุงมีรตเทศบาล/ อบต. เก็บ , เผา/ฝั่ง/กลบ/แยกขยะไว้ชาย) มีความสัมพันธ์กับการระบาดของโรคใช้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

หมู่บ้านที่ประชาชนมีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออกระดับน้อย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคใช้เลือดออกสูงมากกว่า 18.18 เท่าของหมู่บ้านที่มีระดับการปฏิบัติในการควบคุมป้องกันโรคใช้เลือดออกระดับดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของทงศักดิ์ พลอาษา (2553) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมโรค

ไข้เลือดออก กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบลปลอดโรคไข้เลือดออกกับตำบลที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก พบว่า ตัวแปรมีเวลาในการปฏิบัติตนควบคุมโรคไข้เลือดออกสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการควบคุมโรคไข้เลือดออกได้

หมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับไม่ปลอดภัย จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 15.45 เท่าของหมู่บ้านตรวจพบค่าดัชนีลูกน้ำยุงลาย (CI) ระดับปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของนารถลดดา ชันธิกุล และคณะ. (2555) จากสำนักป้องกันควบคุมโรคที่ 10 กรมควบคุมโรคกระทรวงสาธารณสุข ศึกษาเรื่อง รูปแบบการพยากรณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกใน 8 จังหวัด ภาคเหนือของประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการระบาดของโรคไข้เลือดออกในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือ ได้แก่ ค่า CI ที่เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้การระบาดของโรคไข้เลือดออกเพิ่มขึ้น 1.76 เท่า

หมู่บ้านที่ประชาชนไม่เข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน จะมีโอกาสที่จะมีอุบัติการณ์โรคไข้เลือดออกสูงมากกว่า 63.52 เท่าของหมู่บ้านที่ประชาชนเข้าร่วมมาตรการทางสังคมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของบุญเรือง เปี้ยหลิม (2552) พบว่า การมีส่วนร่วมในการป้องกันควบคุมโรคในพื้นที่ที่มีอัตราการเกิดโรค สูงและต่ำมีความแตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.บุญสืบ นิคมบ้านไร่ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนเจ้าหน้าที่แบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มระบาดวิทยา สำนักโรคติดต่อฯ โดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2557). **สถานการณ์โรค**

ไข้เลือดออกประจำปี 2557. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558, จาก

<http://www.thaivbd.org/n/dengues/view/392>

บุญทรัพย์ ชื่อจริง. (2544). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความชุกโรคไข้เลือดออกตำบลไชยสถานอำเภอสารภี**

จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บุญเรือง เปี้ยหลิม. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่ออัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกของประชาชนในอำเภอเมือง**

นครปฐม จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.

นารถลดดา ชันธิกุล และคณะ. (2555). **รูปแบบการพยากรณ์การระบาดของโรคไข้เลือดออกใน 8 จังหวัดภาคเหนือ**

ของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.

ทองศักดิ์ พลอาษา. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อการควบคุมโรคไข้เลือดออก กรณีศึกษาเปรียบเทียบระหว่างตำบล**

ปลอดโรคไข้เลือดออกกับตำบลที่มีการระบาดของโรคไข้เลือดออก จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง อำเภอ บ้านหลวง จังหวัดน่าน

Factors Related with Medication Taking Behaviors of Patients with Hypertension in Ban Luang District, Nan Province

จารุภา ใหม่ตา^{1*} และ สมคิด จุฬหว่า²

Jarupa Maita^{1*} and Somkid Juwa²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง การรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยา และเพื่อหาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุและได้รับการควบคุมความดันโลหิต ด้วยยาไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ที่มารับการรักษาในคลินิกโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จำนวน 246 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการรับประทานยา การรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้ค่าไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับพฤติกรรมการรับประทานยาอยู่ในระดับดี การรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพ การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยาอยู่ในระดับมาก การรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยาอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยา ได้แก่ ระดับการศึกษา (P-value = 0.001) การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง (P-value = 0.000) และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง (P-value = 0.000)

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรทางสุขภาพเพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ผู้ป่วยที่มีความดันโลหิตสูงมีพฤติกรรมการรับประทานยาที่ถูกต้องเหมาะสมครอบคลุมทุกด้าน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่สัมพันธ์ พฤติกรรมการรับประทานยา ความดันโลหิตสูง

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jarupa2629@gmail.com

Abstract

The objective of this descriptive study was to explore medication taking behavior of patients with hypertension and to look into perceived susceptibility to hypertension, severity of hypertension, medication taking benefits, the barriers to medication taking; in addition, to examine factors related with the medication taking behavior of hypertensive patients. The participants were patients diagnosed with Primary Hypertension (Essential Hypertension), received high blood pressure medication treatment and were monitored at least six months in the Hypertension Clinic at Ban Luang Hospital, Ban Luang District, Nan Province. There were 246 patients. Data were collected using a set of questionnaires questions that included general information, medication taking behaviors, perceived susceptibility to hypertension, perceived severity of hypertension, perceived benefits and perceived barriers to medication taking. The data were analyzed by using descriptive statistics, and Chi-Square Test.

The results revealed that the mean scores of medication taking behaviors of hypertensive patients were at the good level. The mean scores of perceived susceptibility to hypertension, perceived severity of hypertension and perceived benefits of medication taking were at the high level, whereas the mean scores of perceived barriers to medication taking of hypertensive patients was only at the moderate level. The factors statistically significantly related with medication taking behaviors were education (P -value = 0.001), perceived severity of the disease (P -value = 0.000) and perceived barriers of medication taking (P -value = 0.000).

Information obtained from this study will provide basic information for health professionals to develop guidelines in promoting medication taking behaviors among persons with hypertension.

Keywords: factors related, medication taking behaviors, hypertension

บทนำ

โรคความดันโลหิตสูงเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่มีการระบาดไปทั่วโลก สำหรับในประเทศไทยจากรายงานของสำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าอัตราการตายด้วยโรคความดันโลหิตสูงต่อประชากรแสนคน ในภาพรวมของประเทศ ในปี 2556-2558 เท่ากับ 8.09 18.28 และ 25.32 ตามลำดับ เห็นได้ว่าอัตราการตายด้วยโรคความดันโลหิตสูงในปี 2558 เพิ่มขึ้นมากกว่า 3 เท่าจากปี 2556 ส่งผลกระทบทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ครอบครัว สังคมและประเทศ ดังนั้น จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการรักษาด้วยยา

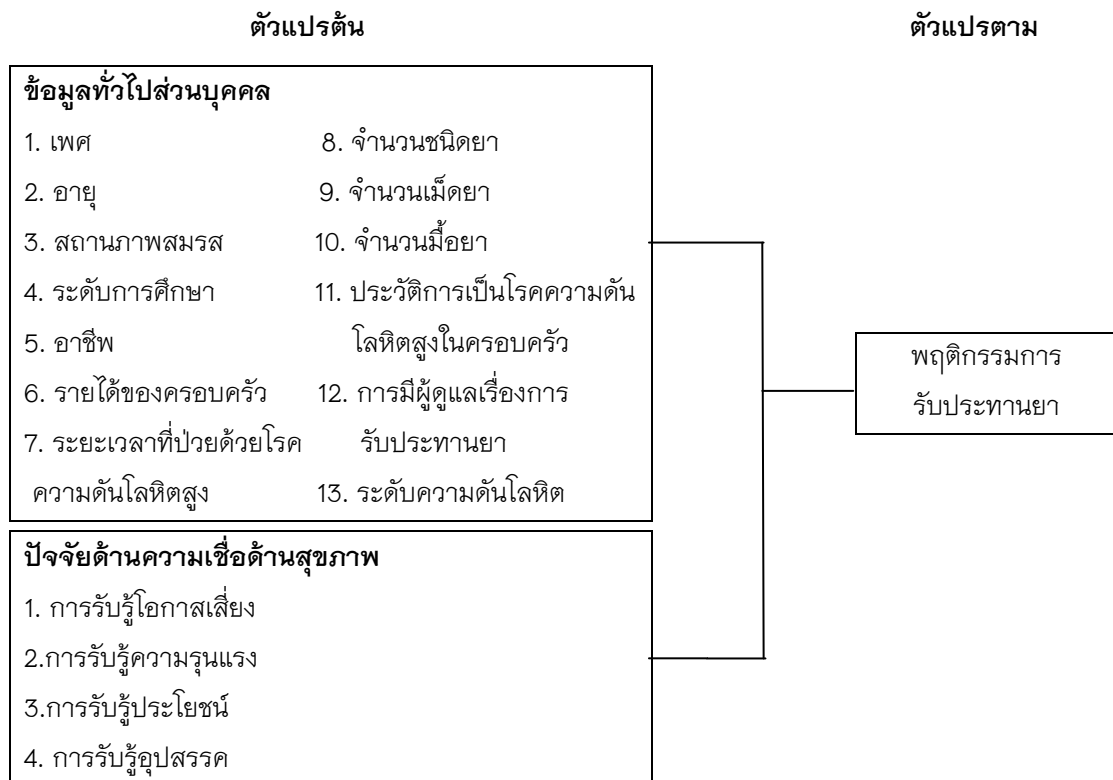
การรักษาความดันโลหิตสูงโดยการใช้ยามีความจำเป็น เนื่องจากพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้ที่มีความดันโลหิตสูงสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ (จิราวัฒน์ ญีนาง, 2555) ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ (รักษชนก ทองศิลป์, 2554) และความเชื่อด้านสุขภาพเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนช่วยส่งเสริมให้ผู้ที่มีความดันโลหิตสูงมีพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้อง (ศศิธร อุตตะมะ, 2549) ซึ่งความเชื่อเป็นสิ่งจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ความเชื่อมักเป็นสิ่งที่ฝังแน่นอยู่ในตัวบุคคล เป็นการรับรู้ตามความเข้าใจของตนเอง ถ้าบุคคลมีความเชื่อในเรื่องใดก็จะปฏิบัติพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความเชื่อหรือความเข้าใจของตน ซึ่ง Becker ได้อธิบายพฤติกรรมสุขภาพของบุคคลโดยใช้แนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ (health belief model) บุคคลจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติพฤติกรรม ต้องมีความเชื่อและเปรียบเทียบว่าสิ่งนั้น

ก่อนผลดีลดโอกาสเสี่ยงและความรุนแรงได้ หรือสิ่งที่จะกระทำนั้นก่อให้เกิดความไม่สะดวกที่เป็นอุปสรรคขัดขวางมากกว่ากัน โดยถ้าบุคคลรับรู้ถึงประโยชน์มากกว่าก็มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติ แต่ถ้ารับรู้ถึงอุปสรรคมากกว่าก็มีแนวโน้มที่จะไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ดังนั้นความเชื่อด้านสุขภาพของผู้ป่วยน่าจะเป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานยาในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง สำหรับสถานการณ์ผู้ป่วยโรคเรื้อรังของอำเภอบ้านหลวงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเนื่องจากสาเหตุปัจจัยเสี่ยงหลายปัจจัยที่เกิดจากพฤติกรรม จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี ในปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 67.52

จากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจการเรื่องการใช้จ่ายของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ซึ่งอาจส่งผลต่อประสิทธิภาพของการรักษาทำให้ไม่สามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ เพราะความร่วมมือในการรักษาด้วยยาเป็นปัจจัยสำคัญที่จะสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี ดังนั้น จึงได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในอำเภอบ้านหลวง และผู้วิจัยคาดว่าผลการวิจัยที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน ในการวางแผนให้การดูแลรวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงให้มีพฤติกรรมการรับประทานยาที่ถูกต้อง เหมาะสม รับประทานยาตามแผนการรักษาต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง
กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ และได้รับการรักษาด้วยยาลดความดันโลหิตสูงไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ที่มาบริการในคลินิกความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลบ้านหลวง อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน โดยดูข้อมูลจากแฟ้มทะเบียนประวัติ (OPD CARD)

ในช่วงระหว่าง เดือน ตุลาคม 2557 ถึง เดือน กันยายน 2558 จำนวน 507 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน่ ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 224 คน เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลและข้อมูลไม่ครบ จึงเพิ่มอีก ร้อยละ 10 (คลีพิตรา ไชยศรี และคณะ, 2556) เป็นขนาดตัวอย่าง 246 คน การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถาม พฤติกรรม การรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของ ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ส่วนที่ 4 แบบสอบถามการรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยา และส่วนที่ 6 แบบสอบถามการรับรู้อุปสรรคของการ รับประทานยา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน และตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS และกำหนด ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ เชิงวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเกินครึ่งเป็นเพศหญิงร้อยละ 56.1 และเพศชายร้อยละ 43.9 มีอายุมากกว่า 61 ปี ร้อยละ 47.6 (Mean = 60.69) สถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 68.7 ระดับการศึกษาคือประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.1 อาชีพ เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.7 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 52.4 ระยะเวลาที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงส่วนมากเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 64.2 (Mean = 4.71) ส่วนจำนวนชนิดยาที่รับประทานส่วนมากอยู่ที่ 1-2 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 78.0 (Mean = 1.84) จำนวนเม็ดยาต่อวัน ที่ใช้ รักษาโรคความดันโลหิตสูง 0.5-2.5 เม็ด คิดเป็นร้อยละ 69.5 (Mean = 2.22) ส่วนจำนวนมียาลดความดันโลหิตต่อ วันรับประทาน เป็น 1 มื้อ คิดเป็นร้อยละ 57.3 (Mean = 1.47) ส่วนใหญ่ไม่มีประวัติโรคความดันโลหิตสูงใน ครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 76.8 ผู้ดูแลในการรับประทานยาส่วนใหญ่จัดยาเอง คิดเป็นร้อยละ 93.1 ระดับความดัน โลหิตคือ 120/80-139/89 มิลลิเมตรปรอท ร้อยละ 42.7

พฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรับประทานยาโดยรวมแล้วอยู่ในระดับดี โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 85.47 (S.D. = 9.92) และเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับประทานเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตรวจสอบยา ด้านการ รับประทานยาถูกต้องตามหลักการ และด้านการปฏิบัติตัวที่เกี่ยวกับการใช้ยาอื่น ๆ อยู่ในระดับดี โดยมีค่าคะแนน เฉลี่ยเท่ากับ 12.76 (S.D.= 3.41), 36.39 (S.D.= 3.43), 16.62 (S.D.= 3.45) ตามลำดับ ส่วนด้านการปฏิบัติเพื่อ ป้องกันอันตรายจากการใช้ยาและการจัดการกับอาการข้างเคียงของยาขณะและหลังรับประทานยาอยู่ในระดับ พฤติกรรมปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.69 (S.D.= 2.90) ดังตาราง 1

ตาราง 1 ช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมการรับประทานยาของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยความดันโลหิตสูง (n = 246)

พฤติกรรมการรับประทานยา	ช่วงคะแนน	\bar{x}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
โดยรวม	77.01–105.00	85.47	9.92	ดี
รายด้าน				
1. การตรวจสอบยา	11.01–15.00	12.76	3.41	ดี
2. การรับประทานยาถูกต้องตามหลักการ	29.34–40.00	36.39	3.43	ดี
3. การปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้ยาและการจัดการกับอาการข้างเคียงของยาขณะและหลังรับประทานยา	14.01–22.00	19.69	2.90	ปานกลาง
4. การปฏิบัติตัวที่เกี่ยวกับการใช้ยาอื่น ๆ	14.68–20.00	16.62	3.45	ดี

ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ การรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพ การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยาอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 35.31 (S.D.= 3.24), 34.78 (S.D.= 4.18), 34.59 (S.D.= 3.52) ตามลำดับ ส่วนการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยาอยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.15 (S.D.= 6.03) ดังตาราง 2

ตาราง 2 ช่วงคะแนน ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเชื่อด้านสุขภาพของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยความดันโลหิตสูง (n = 246)

ตัวแปร	ช่วงคะแนน	\bar{x}	S.D.	ระดับความเชื่อด้านสุขภาพ
การรับรู้โอกาสเสี่ยง	33.01–45.00	35.31	3.24	มาก
การรับรู้ความรุนแรง	33.01–45.00	34.78	4.18	มาก
การรับรู้ประโยชน์	33.01–45.00	34.59	3.52	มาก
การรับรู้อุปสรรค	21.01–33.00	24.15	6.03	ปานกลาง

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) พบว่า ระดับการศึกษา การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 3, 4

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง
ของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยความดันโลหิตสูง (n = 246)

ปัจจัย	พฤติกรรมการรับประทานยา		
	χ^2	df	p-value
เพศ	2.331	2	0.326
อายุ	12.160	8	0.222
สถานภาพสมรส	11.320	6	0.067
ระดับการศึกษา	24.230	8	0.001*
อาชีพ	11.070	8	0.170
รายได้	3.219	4	0.506
ระยะเวลาที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง	1.849	4	0.781
จำนวนชนิดยา	3.846	4	0.427
จำนวนเม็ดยา	4.772	4	0.287
จำนวนมียา	4.337	4	0.346
ประวัติโรคความดันโลหิตสูงในครอบครัว	0.815	2	0.685
ผู้ดูแลในการรับประทานยา	2.749	2	0.324
ระดับความดันโลหิต	5.267	8	0.780

หมายเหตุ: * p-value < 0.05

จากตาราง พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-value = 0.001)

ตาราง 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง

ปัจจัย	พฤติกรรมการรับประทานยา		
	χ^2	df	p-value
การรับรู้โอกาสเสี่ยง	7.423	4	0.189
การรับรู้ความรุนแรง	20.844	4	0.000*
การรับรู้ประโยชน์	5.626	2	0.060
การรับรู้อุปสรรค	45.110	4	0.000*

หมายเหตุ: *p-value < 0.05

จากตาราง พบว่า การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูง และการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P-value = 0.000) และ (P-value = 0.000) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

1. พฤติกรรมการรับประทานยาของผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

จากการที่กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับประทานยาในด้านการตรวจสอบยา ด้านการรับประทานยาถูกต้องตามหลักการ ด้านการปฏิบัติตัวที่เกี่ยวกับการใช้ยาอื่น ๆ อยู่ในระดับดี และด้านการปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายจากการใช้ยาและการจัดการกับอาการข้างเคียงของยาขณะและหลังรับประทานยาอยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมการรับประทานยาโดยรวมอยู่ในระดับดี เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการวินิจฉัยป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงเฉลี่ยอยู่ที่ 4.7 ปี จึงมีประสบการณ์ของการดูแลสุขภาพทำให้มีพฤติกรรมการรับประทานยาอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับการศึกษาของศศิธร อุดตะมะ (2549) ศึกษาความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ที่มีความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ป่วยที่มีการใช้ยานาน 3 ปี ขึ้นไปทำให้มีการรับรู้จากประสบการณ์ของการเจ็บป่วยและการรักษาด้วยยาเป็นอย่างดี ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่เฉลี่ย 60.69 ปี และเป็นเพศหญิง ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่วัยวุฒิเพิ่มมากขึ้น จึงมีการตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อให้สุขภาพดี เช่นเดียวกับการศึกษาของหทัยรัตน์ ธิติศักดิ์ (2540) ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ป่วยช่วงอายุ 35-60 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่มีความรับผิดชอบสูงทำให้มีความสนใจในการดูแลตนเอง อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาสามารถอ่านออกเขียนได้ เช่น ตรวจสอบชื่อ-สกุล วิธีการรับประทานยาจากฉลากหน้าซองยาก่อนรับประทานยาแต่ละครั้ง ทำให้พฤติกรรมการรับประทานยาทั้งสี่ด้านโดยรวมอยู่ในระดับดี

2. ปัจจัยความเชื่อด้านสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ร้อยละ 47.6 จึงอาจเคยมีประสบการณ์ได้รู้ได้เห็นเกี่ยวกับโอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคความดันโลหิตสูง เช่น รับรู้ว่ามีโอกาสเจ็บป่วยได้ง่ายกว่าคนปกติ เสี่ยงต่อการเกิดโรคหัวใจ เส้นเลือดในสมองแตก เป็นต้น ส่วนใหญ่มาตรวจตามนัดทุกครั้งได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และทุกครั้งที่มาตรวจตามนัดจะได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องโอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง และวิธีการปฏิบัติตนสอดคล้องกับแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ บุคคลจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติพฤติกรรม ต้องมีความเชื่อและเปรียบเทียบว่าสิ่งนั้นก่อผลดีลดโอกาสเสี่ยง หากรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรครุนแรง ก็จะปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรคนั้น สอดคล้องกับการศึกษาของศศิธร อุดตะมะ (2549) พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนของ ความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับเหมาะสมมาก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ จึงอาจเคยมีประสบการณ์ได้รู้ ได้เห็นเกี่ยวกับภาวะแทรกซ้อนของโรคความดันโลหิตสูง ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นกับบุคคลในครอบครัวหรือเพื่อนบ้าน เป็นโรคที่อันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ทำให้เสียชีวิตได้ จึงทำให้สามารถเรียนรู้และเลือกวิธีที่เหมาะสมในการปฏิบัติพฤติกรรมเพื่อป้องกันโรค ได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี วัฒนากกร และชุตติมา ผาติดำรงกุล (2550) กล่าวว่าการศึกษาที่กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเคยมีประสบการณ์ เพราะการเรียนรู้และประสบการณ์ในอดีตจะมีความสัมพันธ์กับการรับรู้ของบุคคล ดังนั้นผู้ป่วยจึงพยายามขวนขวายที่จะรักษาและปฏิบัติตัวตามแผนการรักษาได้อย่างถูกต้อง และปัจจุบันการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูงผ่านสื่อ

ที่หลากหลายรูปแบบลงสู่ชุมชนมากขึ้นทั้งโทรทัศน์ วิทยุ แผ่นพับ ชมรมต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครหมู่บ้าน ทำให้บุคคลได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลระหว่างกันมากขึ้น จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก

กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก อธิบายได้ว่าจากการได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับโรคความดันโลหิตสูง การดูแลภาวะแทรกซ้อน ความจำเป็นของการรับประทานยาจากแพทย์ พยาบาล เภสัชกร เจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้ดูแลเมื่อมาตรวจที่โรงพยาบาล และที่ติดตามเยี่ยมที่บ้านรวมถึงในการมาตรวจในแต่ละครั้งจะมีการบันทึกระดับความดันโลหิตที่วัดได้ลงในสมุดบันทึกประจำตัวผู้ป่วยแต่ละคน ทำให้ผู้ป่วยเห็นการเปลี่ยนแปลงของระดับความดันโลหิตที่มีแนวโน้มลดลง ทำให้รับรู้ถึงประโยชน์ของการรับประทานยาอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอตามคำแนะนำสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี ป้องกันการเกิดโรคต่างๆ และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สนับสนุนแนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพของ Becker (1978 อ้างโดย ประภาเพ็ญ สุวรรณ และสวิง สุวรรณ, 2534) กล่าวว่า ผู้ป่วยที่มีความเชื่อในระดับที่สูงเกี่ยวกับคุณค่าของการปฏิบัติตามคำแนะนำในการรักษาพยาบาล เชื่อว่าคำแนะนำเหล่านั้นจะช่วยลดโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค จะปฏิบัติตามคำแนะนำในการรักษาพยาบาลมากกว่ากลุ่มผู้ป่วยที่ไม่มีความเชื่อดังกล่าว เห็นได้จากการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่ากลุ่มตัวอย่างร้อยละ 93.78 เห็นด้วย ร้อยละ 54.54 เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยาอย่างสม่ำเสมอสามารถควบคุมระดับความดันโลหิตได้ดี และสอดคล้องกับการศึกษาของศศิธร อุดตะมะ (2549) พบว่า กลุ่มตัวอย่างการมีรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอยู่ในระดับมาก

การรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างได้รับยารักษาความดันโลหิตสูงเฉลี่ยแล้วอยู่ที่ 1.84 ชนิดต่อวัน จำนวนเม็ดยา 2.22 เม็ดต่อวัน จำนวนมียารับประทานส่วนมากอยู่ที่ 1 มื้อ จึงไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน และอาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าของโรงพยาบาลโดยตรง จึงไม่ต้องวิตกกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและสามารถเดินทางไปมาเพื่อเข้ารับบริการสะดวก แสดงให้เห็นว่ายังมีพฤติกรรมปฏิบัติตัวรับประทานยาอย่างถูกต้อง สม่่าเสมอ สอดคล้องกับแนวคิดแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพถ้ารับรู้ถึงอุปสรรคมากกว่าก็มีแนวโน้มที่จะไม่ปฏิบัติพฤติกรรมนั้น เช่นเดียวกับการศึกษาของเมธา ชัดตินานนท์ และเสริมทรัพย์ พุ่มพุทรา (2551) พบว่าการรับรู้อุปสรรคในการปฏิบัติตามคำแนะนำอยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อุปสรรคในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงพบว่า ระดับการศึกษากับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 67.1 มีความรู้ สามารถอ่านออก เขียนได้ มีวิธีการดูแลตนเองที่ดี จึงทำให้สามารถปฏิบัติตามรับประทานยาได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของสุกร บุษปวนิช (2549) พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสมด้านการเลือกใช้อย่างสมเหตุสมผลของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับรู้ความรุนแรงของโรคความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนแนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพ อธิบายได้ว่าการที่บุคคลรับรู้ความเจ็บป่วยว่ารุนแรงมาก บุคคลนั้น ๆ มีแนวโน้มที่จะเกิดพฤติกรรมป้องกันโรคตามที่แนะนำมากขึ้น หากบุคคล

รับรู้ความเจ็บป่วยของตนเองเป็นเรื่องเล็กน้อยก็จะทำให้บุคคลนั้น ๆ ไม่เห็นความสำคัญต่อการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันและลดความรุนแรงของโรค สอดคล้องกับการศึกษาของเมธา ชัดดินานนท์ และเสริมทรัพย์ พุ่มพุทรา (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท พบว่า การรับรู้ความรุนแรงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสนับสนุนแนวคิดความเชื่อด้านสุขภาพ อธิบายได้ว่า การที่บุคคลรับรู้ถึงข้อจำกัดหรือผลที่ไม่พึงประสงค์ของการปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ ก็จะทำให้ขาดความมุ่งมั่นเกิดความท้อแท้ เช่นเดียวกับการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยาว่าเป็นเรื่องยุ่งยาก ซับซ้อนทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ไม่สะดวกในการรับบริการ เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของปิยนุช เสาวภาคย์ (2549) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยากับพฤติกรรมการรับประทานยา โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้อุปสรรคของการรับประทานยาในระดับมากมีอัตราเสี่ยงที่จะไม่รับประทานยาตามแผนการรักษามากกว่าเป็น 6.16 เท่า ของผู้ที่รับรู้อุปสรรคของการรับประทานยาในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าการรับรู้อุปสรรคเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยา และนอกจากนี้ยังสามารถใช้ทำนายพฤติกรรมการรับประทานยาได้อีกด้วย และสอดคล้องกับการศึกษาของสุมาลี วัจนกร และชุตินา ผาติดำรงกุล (2550) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานยาในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง พบว่า การรับรู้อุปสรรคเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายพฤติกรรมการรับประทานยาในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับการรับรู้โอกาสเสี่ยงทางสุขภาพของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยารักษาความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยอาจคิดว่าเป็นโรคที่สามารถควบคุมได้ หากรับประทานยาหรือปฏิบัติพฤติกรรมดูแลตนเองที่เหมาะสม ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ เมธา ชัดดินานนท์ และเสริมทรัพย์ พุ่มพุทรา, (2551) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงพบว่า การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรคและภาวะแทรกซ้อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

การรับรู้ประโยชน์ของการรับประทานยาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างอาจรับรู้ว่าการรับประทานยาสม่ำเสมอจะสามารถควบคุมโรคได้ สามารถปฏิบัติตนในเรื่องการป้องกันโรคได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับการศึกษาของ กัลยารัตน์ แก้ววันดี, (2558) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติตนในเรื่องของการป้องกันโรค ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษา ดร.สมคิด จูหว่า และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ แก้ววันดี. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองยวง อำเภอเวียงหนองล่อง จังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- คลีพัตรา ไชยศรี และคณะ. (2556). ปัจจัยทำนายพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2. *Journal 68 of Nursing Science*. 31(3). 67-75.
- ฉิรารัตน์ ฐีนาง. (2555). พฤติกรรมการใช้ยาของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ตำบลแม่ฮ้อยเงิน อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปิยนุช เสาวภาคย์. (2549). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับพฤติกรรมการรับประทานยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่), มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ประภาเพ็ญ และสรวง สุวรรณ. (2534). *พฤติกรรมศาสตร์ พฤติกรรมสุขภาพและสุขศึกษา*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาการพิมพ์.
- เมธา ชัดดินานนท์ และเสริมทรัพย์ พุ่มพุทรา. (2551). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงเขตเทศบาลเมืองชัยนาท จังหวัดชัยนาท. *วารสารวิชาการสาธารณสุข*, 2551(5), 1442-1450.
- รักษชนก ทองศิลป์. (2554). ประสิทธิภาพของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้สูงอายุโรคความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศศิธร อุตตะมะ. (2549). ความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการใช้ยาของผู้ที่มีความดันโลหิตสูง โรงพยาบาลเขียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุภร บุษปวนิช. (2549). พฤติกรรมการใช้ยาที่ไม่เหมาะสมของผู้ป่วยโรคไตเรื้อรัง. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 2549(4), 281-287.
- สุมาลี วัจนการ และชุติมา ผาติดำรงกุล. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรับประทานยาในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 2551(6), 539-547.
- หทัยรัตน์ ธิติศักดิ์. (2540). การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของผู้หญิงโรคความดันโลหิตสูงในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลผู้ใหญ่), มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.

ผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง

The effects of Boonmee long-stick exercise on sleep quality among elderly in Patan Subdistrict, Maetha District, Lampang Province

พรชัย ชัยดาวันท์^{1*} และ ประจวบ แหลมหลัก²

Pornchai Chaidayun^{1*} and Prachuab Lamluk²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ โดยเปรียบเทียบคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุในกลุ่มที่ได้รับกิจกรรมการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมี กับกลุ่มที่ได้รับคำแนะนำปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้สูงอายุในตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จำนวน 62 คน โดยคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ และแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 31 คน กลุ่มทดลองจะได้รับกิจกรรมการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองป่าบุญมี ครั้งละ 45 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 18 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ และแบบสัมภาษณ์คุณภาพการนอนหลับ The Pittsburgh Sleep Quality Index (PQSI) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science Program)

จากการศึกษา พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับลดลงเมื่อเทียบกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีคุณภาพการนอนหลับดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ ออกกำลังกาย การนอนหลับ

Abstract

This research is a quasi-experimental research. The purpose is to study the effects of Boonmee long-stick exercise on sleep quality of the elderly. By comparison, the quality of sleep of older people in the group that received Boonmee long-stick exercise. The group was advised to normal. The sample was aged in Patan Subdistrict, Maetha District, Lampang Province of 62 people selected by the required properties. They were divided into the experimental group and control group, each with 31 subjects. The experimental group received Boonmee long-stick exercise according to program of the 45 minute per session, three times per week for 6

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : ericguy75@gmail.com

weeks, altogether 18 times. The data collection instrument consisted of demographic data about the elderly, The Pittsburgh Sleep Quality Index (PSQI), and the dance therapy program. The data were analyzed by SPSS program.

The findings of this study revealed that, after the experimental: the post-test sleep quality scores for the experimental group were significantly lower than the pre-test scores ($p < 0.001$), and the experimental group had statistically lower sleep quality scores than the control group ($p < 0.001$)

Keywords: elderly, sleep, exercise

บทนำ

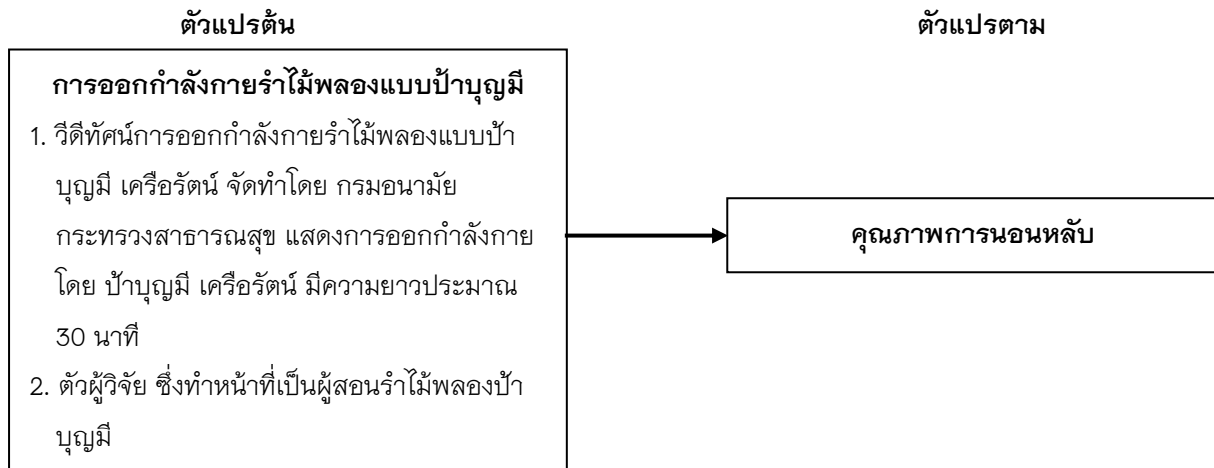
การนอนหลับเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ เพื่อคงไว้ซึ่งการมีสุขภาพดีทางร่างกายและจิตใจ เนื่องจากขณะหลับ ร่างกายใช้พลังงานลดลง ทำให้มีการสะสมพลังงานไว้ในเซลล์ การสำรองพลังงานเพื่อใช้ในวันถัดไป การนอนหลับในแต่ละช่วงอายุมีความแตกต่างกันโดยระยะเวลาการนอนหลับและคุณภาพการนอนหลับจะลดลงตามอายุที่มากขึ้นผู้สูงอายุเป็นกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ เนื่องจากแบบแผนการนอนหลับเปลี่ยนแปลงทั้งในด้าน ปริมาณและคุณภาพของการนอนหลับเมื่อผู้สูงอายุมีการนอนหลับ ไม่เพียงพอ ร่างกายจะทรุดโทรมลงมากกว่าผู้สูงอายุที่นอนหลับอย่างเพียงพอ มีโอกาสเกิดการเจ็บป่วยมากขึ้นและระยะเวลาที่เจ็บป่วยนั้นจะนานและเรื้อรังกว่าวัยอื่น ๆ ก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อสมรรถภาพการทำงานของร่างกายและจิตใจ โดยร่างกายจะรู้สึกอ่อนเพลีย ซึม หงุดหงิด ไม่มีสมาธิ ล้าสน เียนรู้ซ้า ความทนและความสามารถในการปรับตัวต่อความเครียดลดลง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีขึ้น สามารถการใช้กิจกรรมต่าง ๆ ช่วยในการนอนหลับได้ ซึ่งในประเทศไทยมีหลากหลายวิธีที่ได้มีการศึกษาไว้ เช่น การฝึกสมาธิแบบอานาปานสติ การสวดมนต์ การออกกำลังกายแบบไทชิช้ง การฟังดนตรีไทย การร่ำมวยจีน เป็นต้น

ดังนั้นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านนาครด จึงได้เห็นความสำคัญของคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ จึงได้จัดให้มีการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลอง ซึ่งเป็นการออกกำลังกายอย่างหนึ่งที่มีการเคลื่อนไหวของร่างกาย ผู้คิดค้นการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองคือ คุณปั๋นบุญมี เครือรัตน์ มีลักษณะเด่นคือเรียนรู้และฝึกฝนได้ง่ายโดยไม่ต้องอาศัยทักษะในการฝึกใด ๆ มาก่อนสามารถออกกำลังกายได้ทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ ผู้ที่ไม่มีเวลาออกกำลังกายสามารถนำการออกกำลังกายปั๋นบุญมีนำไปใช้ได้ อุปกรณ์ในการออกกำลังกายหาได้ง่าย ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใด ๆ สามารถออกกำลังกายได้โดยลำพังคนเดียวหรือเป็นหมู่คณะก็ได้แล้วแต่ความพึงพอใจ จะเห็นได้ว่าการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองเป็นการออกกำลังกายที่สอดคล้องกับชีวิตในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองปั๋นบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพการนอนหลับ และส่งเสริมกิจกรรมสุขภาพของของผู้สูงอายุในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

รูปแบบการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป ทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่ได้รับการประเมินดัชนีบาร์เทิลเอดีแอล (Barthel ADL Index: BAL) แล้วผ่านเกณฑ์การประเมินโดยได้คะแนนมากกว่า 12 คะแนนขึ้นไป ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตัวเองได้ ทั้งหมดจำนวน 62 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 31 คนและกลุ่มควบคุม 31 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลาก

ตาราง 1 แบบแผนการศึกษา

	ก่อนการทดลอง (Before treatment)	สิ่งทดลอง (Intervention)	หลังการทดลอง (After treatment)
กลุ่มการทดลอง (R) (Experimental group)	วัดก่อนการทดลอง(O ₁) (Pre-test)	X	วัดหลังการทดลอง(O ₂) (Post-test)
กลุ่มควบคุม (R) (Control group)	วัดก่อนการทดลอง(O ₃) (Pre-test)	-	วัดหลังการทดลอง(O ₄) (Post-test)

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการทดลองมีดังนี้

R หมายถึง การจัดดำเนินการแบบสุ่ม (Randomization)

O_{1, 2} หมายถึง ผู้วิจัยชี้แจงอธิบายวัตถุประสงค์การวิจัยและขั้นตอนการวิจัย พิทักษ์สิทธิ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุโดยใช้แบบสอบถามคุณภาพการนอนหลับ (PSQI)

O_{3, 4} หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม หลังการทดลองโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุโดยใช้แบบสอบถามคุณภาพการนอนหลับ (PSQI)

X₁-X₁₈ หมายถึง การจัดกิจกรรมออกกำลังกายด้วยวิธีรำไม้พลอง มีผู้วิจัยเป็นผู้นำ การออกกำลังกาย และการควบคุมความแรงในการออกกำลังกายโดยกำหนดจำนวนครั้งในการออกกำลังกายท่าละ 99 ครั้ง ระยะเวลาในการออกกำลังกาย 45 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 6 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 18 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว โรคประจำตัว ยาที่รับประทานเป็นประจำ

ส่วนที่ 2 แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับ (PSQI) ของ Buysse et al. ใช้แบบที่แปลเป็นภาษาไทย (ตะวันชัย จิรประมุขพิทักษ์ และคณะ, 2542)

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบประเมินคุณภาพการนอนหลับ (PSQI) ได้หาความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.83 (กุสุมาลย์ รามสิริ, 2543) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการ pilot กับผู้สูงอายุบ้านหัวฝาย ตำบลนาครี อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้เท่ากับ 0.78

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาขออนุมัติหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา จากนั้นนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยาถึงชุมชนประธานชมรมผู้สูงอายุ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สถิติเชิงพรรณนา ศึกษาการกระจายของข้อมูลได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ย จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว โรคประจำตัว ยาที่รับประทานเป็นประจำ จะใช้สถิติ ค่ามัธยฐานเลขคณิต (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ความถี่ (frequency) ร้อยละ (Percentage)

สถิติเชิงวิเคราะห์ ใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบ้านบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบ้านบุญมี ทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ Mann-Whitney U test และ Wilcoxon Signed Ranks Test

ผลการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาการวิเคราะห์ผลของการออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบ้านบุญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ตำบลป่าตัน อำเภอมะนัง จังหวัดลำปาง มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 62 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้วิเคราะห์จากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 77.42 ที่ ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 68-74 ปี ร้อยละ 58.06 และ 54.84 ตามลำดับ ดัชนีมวลกายของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีลักษณะน้ำหนักเกิน ร้อยละ 64.52 และ 67.74 ตามลำดับ การนับถือศาสนาพบว่า ผู้สูงอายุทั้งสองกลุ่ม มีการนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด ด้านสถานภาพสมรส พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่/หม้าย/หย่า/แยก ร้อยละ 90.32 และ 96.77 ตามลำดับ ส่วนระดับการศึกษาของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา ร้อยละ 90.32

และ 80.65 ตามลำดับ ในด้านอาชีพ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ร้อยละ 54.84 และ 64.52 ตามลำดับ รายได้ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยกว่า 3,810 บาท ร้อยละ 90.32 และ 74.19 ตามลำดับ ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัว พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครอบครัว 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 74.19 และมี 64.52 ตามลำดับ บทบาทในครอบครัว ผู้สูงอายุ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกในครอบครัว ร้อยละ 93.55 และ 87.10 ตามลำดับ โรคประจำตัว ผู้สูงอายุ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 83.87 และ 80.65 ตามลำดับ ยาที่ใช้ประจำ ผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่ไม่มียาที่ใช้ประจำ ร้อยละ 83.87 และ 80.65 ตามลำดับ

ตาราง 2 การเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง

คุณภาพการนอนหลับ	กลุ่มควบคุม (n=31)		กลุ่มทดลอง (n=31)		p-value
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	
ก่อนทดลอง	8.19	0.910	8.03	0.948	0.560
หลังทดลอง	7.68	1.045	4.26	0.929	0.000***

หมายเหตุ: ใช้สถิติ Mann-Whitney U test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

***P < 0.001

จากตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนเริ่มต้นทั้งสองกลุ่มเท่ากัน เท่ากับ 8.19 และ 8.03 ตามลำดับ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.560$) และหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เท่ากับ 7.68 และ 4.26 ตามลำดับ พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.000$) แสดงว่ากลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่ากลุ่มควบคุม

ตาราง 3 การเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังทดลอง

กลุ่มทดลอง (n = 31)	คุณภาพการนอนหลับ		p-value
	\bar{X}	S.D.	
ก่อนทดลอง	8.03	0.948	0.000***
หลังทดลอง	4.26	0.929	

หมายเหตุ: ใช้สถิติ Wilcoxon Signed Ranks Test ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

***P < 0.001

จากตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังทดลอง พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง เท่ากับ 8.03 และ 4.26 ตามลำดับซึ่ง

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p = 0.000$) แสดงว่าผู้สูงอายุในกลุ่มทดลองมีคุณภาพการนอนหลับหลังการทดลองดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาผลของการออกกำลังกายรำไม้พลองโดยวิธีบำบุนญมีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ตำบลป่าตัน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

ข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกันโดยเมื่อนำข้อมูลไปทดสอบความแตกต่างทางสถิติ พบว่า เพศ อายุ ดัชนีมวลกาย ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครอบครัว บทบาทในครอบครัว โรคประจำตัว ยาที่ใช้ประจำ ของทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีขึ้น แต่คุณภาพการนอนหลับในกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 จากค่าคะแนนเฉลี่ยคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการนอนหลับเท่ากับ 8.03 และ 8.19 ตามลำดับ ภายหลังจากการทดลองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนคุณภาพการนอนหลับ เท่ากับ 4.26 และ 7.68 ตามลำดับ ซึ่งจะเห็นว่าค่าคะแนนเริ่มต้นของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน แต่ภายหลังจากการทดลองพบว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองน้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มที่ได้รับกิจกรรมการออกกำลังกายรำไม้พลองโดยวิธีบำบุนญมีมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีกว่ากลุ่มควบคุม

การออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบำบุนญมี เป็นการออกกำลังกายรำไม้พลองใช้แรงเบาถึงปานกลาง ซึ่งตรงกับกรออกกำลังกายของผู้สูงอายุ และเป็นกรออกกำลังกายที่ง่ายต่อ การฝึกฝนในการเคลื่อนไหวเป็นการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับการศึกษา (กันติมา ธนะขว่าง และคณะ, 2555) ที่พบว่าการออกกำลังกายรำไม้พลองเมืองน่านเป็นการออกกำลังกายที่มีความหนักระดับปานกลาง ซึ่งเป็นความหนักเบาเหมาะสมกับผู้สูงอายุ มีประโยชน์ในการส่งเสริมสุขภาพชีวิตให้ดีขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ การออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบำบุนญมี เป็นการเคลื่อนไหวของร่างกายโดยมีการยืดและหดตัวของกล้ามเนื้ออย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการในการออกกำลังกายจำนวน 12 ท่า แต่ละท่าในการออกกำลังกายสอดคล้องอย่างเป็นธรรมชาติต่อเนื่องที่เรียนรู้ได้ง่ายสามารถออกกำลังกายเวลาใดก็ได้ สอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคปัจจุบันสอดคล้องกับแนวคิด (นภัสวรรณ ทรัพย์มา, 2557) การออกกำลังกายด้วยรำไม้พลองช่วยลดอาการปวดเมื่อยตามร่างกายได้ โดยผู้สูงอายุได้เข้าร่วมกิจกรรมรำไม้พลองเป็นประจำทุกครั้ง และสามารถทำได้ทุกวัน และมีการทำสมาธิในขณะที่ออกกำลังกายโดยวิธีรำไม้พลองบำบุนญมีร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา (กรองกานต์ จะสุปาล, 2552) ที่พบว่าการหายใจด้วยเทคนิคแบบพอนคลายทำให้เห็นความสำคัญของคุณภาพการนอนหลับที่เกิดขึ้น กลุ่มที่ได้รับการพอนคลายมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการพอนคลาย อีกทั้งมีการนอนหลับที่ต่อเนื่องมากกว่า สอดคล้องกับแนวคิด (ปริยาภรณ์ สองศรี, 2550) การนวดแผนไทยช่วยเพิ่มช่วงเวลาการนอนหลับ องค์ประกอบที่ 3 ระยะเวลาการนอนหลับในแต่ละคืน หลังการทดลองมีระยะเวลาการนอนหลับเพิ่มมากขึ้น การจัดกิจกรรมออกกำลังกายด้วยวิธีรำไม้พลอง กำหนดจำนวนครั้งในการออกกำลังกายท่าละ 99 ครั้ง ระยะเวลาในการออกกำลังกาย 45 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง รวม 6 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 18 ครั้ง สอดคล้องกับการศึกษา (พิณธร ปรัชญาอนุสรณ์, 2548) ที่ได้ศึกษาเรื่องการทำนาฏกรรมบำบัด ครั้ง 1 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ระยะเวลา 6 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 18 ครั้ง หลังการทดลอง พบว่ากลุ่มทดลองมีระยะเวลาการนอนหลับที่ยาวขึ้น ตามองค์ประกอบที่ 3 ระยะเวลาการนอนหลับในแต่ละคืนซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

ของ (ปริยาภรณ์ สองศร, 2550) ที่พบว่าการนวดแผนไทย ที่ทำให้กล้ามเนื้อผ่อนคลายช่วยเพิ่มช่วงเวลาการนอนหลับ ผลการวิจัยพบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับลดลง เมื่อเทียบกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.001 และกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.001 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีคุณภาพการนอนหลับดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับการศึกษา (พิณธร ปรัชญาอนุสรณ์, 2548) ได้ศึกษาผลของนาฏกรรมบำบัดต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ ในชมรมผู้สูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับลดลง เมื่อเทียบกับก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และกลุ่มทดลองมีระดับคะแนนคุณภาพการนอนหลับต่ำกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 แสดงว่ากลุ่มทดลองมีคุณภาพการนอนหลับที่ดีขึ้นกว่ากลุ่ม ควบคุม และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับการศึกษา (ศศิวิมล วรรณทอง, 2549) การบริหารกายจิตแบบซึ่งกองอย่างต่อเนื่อง สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ รวมทั้งหมด 12 ครั้ง ภายหลังจากการทดลองกลุ่มทดลองมีคุณภาพการนอนหลับดีกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาติดตามระยะยาว ถึงผลของกิจกรรมการออกกำลังกายโดยวิธีการรำไม้พลองบำบัดผู้มีต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุ และควรมีการศึกษากิจกรรมการออกกำลังกายโดยวิธีการรำไม้พลองบำบัดผู้มีต่อคุณภาพการนอนหลับในกลุ่มวัยอื่น ๆ เช่น วัยเรียน วัยรุ่น วัยทำงาน และควรมีการส่งเสริมให้มีกิจกรรมวิธีการรำไม้พลองบำบัดผู้มีในผู้สูงอายุกลุ่มอื่น ๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.ประจวบ แผลมหลัก อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และปรับปรุงงานวิจัย ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บ้านนาคต และผู้สูงอายุบ้านปาง ตำบลนาคต อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยจนทำให้ งานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กันติมา ธนะขว้าง และคณะ. (2555). ผลของการรำไม้พลองมองเชิงเมื่อนานต่อสมรรถภาพทางกายและคุณภาพชีวิต. *วารสารพยาบาลสาร*, 40(2), 148-161.
- กฤษมาลย์ รามศิริ. (2543). *คุณภาพการนอนหลับ ปัจจัยที่รบกวน และการจัดการกับปัญหาการนอนหลับของผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กรรองกานต์ จะสุปาโล. (2553). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมการนอนหลับด้วยสุวคนธบำบัดร่วมกับเทคนิคหายใจผ่อนคลายต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุโรคเรื้อรังที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล*. วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ตะวันชัย จิระประมุขพิทักษ์ และคณะ. (2542). ปัญหาคุณภาพการนอนหลับของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลศรีนครินทร์. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 42(3), 123-132.
- นภัสวรรณ ทรัพย์มา. (2557). *แบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุที่มีอายุยืนยาวในชุมชนดอนคา อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์*. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 40(2), 108-120.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ปรียาภรณ์ สONGศร. (2550). ผลของการนวดแผนไทยต่อรูปแบบการนอนหลับ: ศึกษาโดยวิธี

POLYSOMNOGRAPHY. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

พิณธร ปรัชญานุสรณ์. (2548). ผลของนาฏกรรมบำบัดต่อคุณภาพการนอนหลับของผู้สูงอายุในชมรม

ผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ วท.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ ฯ.

ศศิวิมล วรรณทอง. (2549). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการนอนต่อคุณภาพการนอนหลับในผู้สูงอายุ.

วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.

ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่

Effects of participatory learning program on perception and preventive behaviors of diabetes among type 2 diabetes risk group in Tambon Banborkaew health promotion hospital, Denchai district, Phrae province

คำรณ พงศ์กฤตญา^{1*} และ เทียนทอง ต๊ะแก้ว²

Khumron Pongkittaya^{1*} and Tienthong Takaew²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว วัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 และเปรียบเทียบการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานก่อนและหลังเข้าโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ชนิดที่ 2 ในเขตโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับฉลาก โปรแกรมประกอบด้วย การบรรยายการสาธิต การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้ผ่านตัวต้นแบบ การจดบันทึกสถานะสุขภาพลงในสมุดคู่มือ การติดตามเยี่ยมบ้าน ใช้ระยะเวลา 12 สัปดาห์ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Paired t-test

ผลการวิจัย พบว่า ก่อนเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 54.0 พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 88.0 ส่วนโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อการรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน มีกิจกรรมดังนี้ กิจกรรมที่ 1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรค การใช้ตัวต้นแบบ และฐานความรู้โมเดลอาหาร ทำให้กลุ่มเสี่ยงมีความสนใจในการเรียนรู้กิจกรรม มีการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคมมากขึ้น กิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานผ่านการเรียนรู้จากตัวแบบ และกระบวนการกลุ่ม ทำให้กลุ่มเสี่ยงได้ฝึกบริหารร่างกาย ฝึกการผ่อนคลาย มีความรู้ในการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ กิจกรรมที่ 3 การให้ความรู้และการฝึกปฏิบัติอาสาสมัครสาธารณสุขเพื่อติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเสี่ยง ทำให้อาสาสมัครสาธารณสุข มีความรู้และทักษะเรื่องการ

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : zeza.015002@gmail.com

ป้องกันโรคเบาหวานมากขึ้นและมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการกระตุ้น แรงสนับสนุนทางสังคม ทำให้กลุ่มเสี่ยงมีกำลังใจในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ได้รับคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ กิจกรรมที่ 5 การประเมินผล ทำให้กลุ่มเสี่ยงได้รับทราบสถานะสุขภาพของตนเอง มีการให้รางวัลและมอบประกาศนียบัตรให้กับกลุ่มเสี่ยงที่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้ดีขึ้น หลังเข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้อยู่ในระดับดี ร้อยละ 86.0 พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 92.0

การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = < 0.001, < 0.001$ ตามลำดับ)

คำสำคัญ: โรคเบาหวาน การมีส่วนร่วม แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

Abstract

This research is a pre-experimental research type one group pretest-posttest design. The objective was to study perception and preventive behaviors of diabetes among type 2 diabetes risk group before and after received participatory learning program and to compare intervention groups before and after implementation of the program. The sample group was 50 people who risk of type 2 diabetes in Tambon Banborkaew health promotion hospital, Denchai district, Phrae province selected by simple random sampling. They received participatory learning program included lecture, demonstration, practice, role model, diabetes self-check handbook and home visit. The duration of data collection covered 12 weeks. The data were collected by questionnaire and analyzed by computing descriptive and analytical statistics including Paired t-test.

Before participating in the program, the results showed that the sample group had good perception level (54.0%) and 88.0% had preventive behavior on diabetes at a moderate level. The participatory learning program composed of 5 group activities to improve perception and preventive behavior on diabetes. Activity I; Participatory learning program by applied Health Belief Model on preventive behaviors of diabetes, role model and food model were interested by the sample group. The positive change appeared in the area of perceived susceptibility, perceived severity, perceived benefits and perceived threat. Activity II; Participatory learning program to promoting preventive behavior of diabetes, role model and group process. They were exercise practice, relaxation training and could select benefit food for health. Activity III; Educating and training volunteers for home visits, the activity making health volunteers had more knowledge and skills of diabetes prevention and the availability of operational activities. Activity IV; Stimulate activity and social support, they were encouraged to make ongoing activities and improved health problem. Activity V; The assessment have been made aware of their health status and the award ceremony of the risk to health behavior change for the better. By the end of the program, the sample group had good perception level (86.0%) and 92.0% had preventive behavior on diabetes at a moderate level.

The study results showed that the perceived by health beliefs model about diabetes and behaviors to prevent diabetes before and after the trial are different in a statistical significant at the 0.05 level ($p\text{-value} = < 0.001, < 0.001$)

Keywords: Diabetes, Participation, Health Beliefs Model

บทนำ

สถานการณ์โรคไม่ติดต่อเรื้อรัง พื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2556 ในโรคเบาหวาน มีผู้ป่วยสะสม 248,793 ราย อัตราความชุก 4,381.13 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 5,514 ราย อัตราตายสะสม 97.10 ต่อประชากรแสนคน มีผู้ป่วยรายใหม่ 20,394 ราย อัตราอุบัติการณ์ 359.13 ต่อประชากรแสนคน เสียชีวิต 13 ราย อัตราตาย 0.23 ต่อประชากรแสนคน ในพื้นที่ 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน จังหวัดแพร่ เป็นจังหวัดที่มีอัตราความชุกสูงที่สุด คิดเป็น 7,367.88 ต่อประชากรแสนคน และมีอัตราอุบัติการณ์สูงเป็นลำดับที่ 2 คิดเป็น 516.83 ต่อประชากรแสนคน (สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่, 2557) ซึ่งโรคเบาหวานเป็นสาเหตุทำให้เกิดการป่วยและตายก่อนวัยอันสมควร จากภาวะแทรกซ้อนต่อตา ไต ระบบประสาท หัวใจและหลอดเลือดสมอง โดยพบว่า 1 ใน 3 ของผู้ที่เป็นเบาหวานไม่ทราบว่าตนเองเป็นโรคเบาหวานมาก่อน ส่วนผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยโดยแพทย์ว่าเป็นเบาหวาน ร้อยละ 3.3 ไม่ได้รับการรักษา และผู้ที่ได้รับการรักษามีเพียง ร้อยละ 28.5 ที่คุมระดับน้ำตาลให้อยู่ในเกณฑ์ได้ ฉะนั้นการค้นหาผู้ที่เป็นเบาหวานและกลุ่มเสี่ยงตั้งแต่ยังไม่มีอาการ การลดปัจจัยเสี่ยงและรักษาตั้งแต่ระยะเริ่มแรกจึงเป็นมาตรการที่จะช่วยลดและชะลอการเกิดโรคและผลกระทบดังกล่าว เบาหวานมีสาเหตุหลายปัจจัยเสี่ยงร่วมกันที่สามารถป้องกันได้ ตามที่องค์การอนามัยโลกประกาศไว้ว่าโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ร้อยละ 80 สามารถป้องกันได้ (นิตยา พันธุ์เวทย์ และคณะ, 2553)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว มีประชากรในเขตรับผิดชอบ 1,676 คน จากข้อมูลสถานะสุขภาพในปี 2557-2558 พบผู้ป่วยเบาหวานที่เข้ารับการรักษา 69 และ 67 คน ตามลำดับ และมีผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี จำนวน 5 คน และ 8 คน ตามลำดับ (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว, 2557-2558) การส่งเสริมและป้องกันการเกิดโรคเบาหวานรายใหม่เป็นสิ่งสำคัญ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว ได้ดำเนินงานเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเบาหวาน เช่น การตรวจคัดกรองกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน การจัดอบรมให้ความรู้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน แต่ยังพบว่าผู้ป่วยเบาหวานเพิ่มมากขึ้น อาจเนื่องมาจากการให้ความรู้เป็นรูปแบบการสื่อสารทางเดียว ประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ขาดการรับรู้ที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเบาหวาน ยังไม่เกิดความตระหนักในการที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรคเบาหวาน ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นรูปแบบการอบรมที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทักษะที่ดีที่สุด (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมต่อการรับรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 เพื่อที่จะนำผลที่ได้ไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันการป่วยด้วยโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในพื้นที่ยื่น ๆ ต่อไป

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ เป็นการการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น (Pre-experimental Research) แบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว ทำการวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (One group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นประชากรกลุ่มเสี่ยงผู้มีความเสี่ยงโรคเบาหวาน เพศชายและหญิง อายุ 35 ปีขึ้นไป ที่อาศัยในเขตรับผิดชอบโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว ตำบลไทร้อย อำเภอด่านซ้าย จังหวัดแพร่

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์คัดเข้า (Inclusion criteria) คือ เป็นกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่ได้รับการตรวจคัดกรองสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ่อแก้วที่มีอายุ 35 ปี ขึ้นไป ไม่ป่วยเป็นโรคที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าร่วมการวิจัย เพศหญิงไม่ตั้งครรภ์ มีที่อยู่แน่นอนสามารถติดต่อได้สะดวก สามารถอ่านหนังสือได้ สามารถฟังการบรรยายและสนทนาได้ดี เต็มใจเข้าร่วมการวิจัยตลอดระยะเวลาทำการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อใช้ในโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคม และสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งองค์การของรัฐได้ทำไว้ใช้ในการให้ข้อมูลเผยแพร่อยู่แล้ว เพื่อส่งเสริมป้องกันโรคผ่านสื่อสาธารณะ ที่ผู้วิจัยได้นำมาปรับใช้ให้เข้ากับเนื้อหา ประกอบด้วย

1.1 โปรแกรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ซึ่งใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ซึ่งประกอบด้วยให้ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การป้องกันโรคเบาหวานสำหรับกลุ่มเสี่ยง การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อน การรับรู้ความรุนแรงต่อการเกิดภาวะแทรกซ้อนและการป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวาน การรับรู้ประโยชน์ของการป้องกันโรค การรับรู้ต่ออุปสรรคในปฏิบัติตัวตามคำแนะนำเพื่อป้องกันการเป็นโรคเบาหวาน พฤติกรรมการปฏิบัติตัวที่ถูกต้อง โดยมีการสาธิตและฝึกปฏิบัติ พร้อมทั้งอภิปรายกลุ่มสะท้อนความคิดและหาแนวทางแก้ไข มีการติดตามเยี่ยมบ้าน โดย อสม. และเจ้าหน้าที่ที่หมอบครอบครัว และมีการเยี่ยมติดตามทางโทรศัพท์ การประชาสัมพันธ์ทางหอกระจายข่าวของแต่ละหมู่บ้าน และมอบรางวัลให้กับบุคคลตัวอย่างที่เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตัวในการป้องกันโรคเบาหวาน

1.2 โปรแกรมการดูแลสุขภาพตนเองของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 โดยประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพพร้อมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ในการดูแลสุขภาพตนเองที่ถูกต้องของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

1.2.1 สื่อวีดิทัศน์ (VCD)/สไลด์ ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน สาเหตุอาการ การรักษา การเกิดภาวะแทรกซ้อน ความรุนแรงของภาวะแทรกซ้อน วิธีการป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน การปฏิบัติตัวที่ถูกต้องของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

1.2.2 สื่อวีดิทัศน์ (VCD)/สไลด์ การป้องกันโรคเบาหวาน

1.2.3 สื่อที่ใช้ในการให้ข้อมูล ความรู้ในการอบรม ได้แก่ แผ่นพับ ภาพโปสเตอร์ เกี่ยวกับการป้องกันโรคเบาหวาน (ใช้ของหน่วยงานที่ทำสื่อแจก)

1.2.4 สมุดคู่มือการดูแลตนเองวิธีการป้องกันโรคเบาหวาน ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การป้องกันโรคเบาหวาน จัดทำขึ้นซึ่งมีเนื้อหา ดังนี้ สาเหตุ อาการ อาการแสดง ภาวะแทรกซ้อน ของโรคเบาหวาน การป้องกันโรคเบาหวานในกลุ่มเสี่ยง การเข้ารับการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน การประเมินสุขภาพตนเอง การคำนวณดัชนีมวลกาย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้

ส่วนที่ 2 การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้านการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของครอนบาชอัลฟา (Cronbachs' alpha coefficient) เท่ากับ 0.73 และ 0.71 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ใช้ Paired t-test

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.0 มีอายุ 41-76 ปี มีสถานภาพสมรส-คู่ ร้อยละ 82.0 จบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 82.0 อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 58.0 รองลงมา รายได้ของครอบครัว 1,000-15,000 บาท/เดือน

ผลการจัดกิจกรรมตามโปรแกรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ก่อนเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมสัมพันธ์

1. วัตถุประสงค์กิจกรรม เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิก
2. ขั้นตอนกิจกรรม

ระยะการเตรียมการ

ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับและขอขอบคุณที่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและการดำเนินกิจกรรม ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ ตลอดจนกิจกรรม การละลายพฤติกรรม การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ทำกรวิจัยและสมาชิกกลุ่ม โดยใช้กิจกรรม คือ

2.1 กิจกรรมการแนะนำตัวเอง แนะนำชื่อ สกุล อาชีพ มีพี่น้องกี่คน อายุเท่าไร เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมสร้างความคุ้นเคยกันระหว่างสมาชิกมากขึ้น กระตุ้นให้สมาชิกกล้าแสดงออกจากคำถามง่าย ๆ

2.2 กิจกรรม “ถ้าฉันเป็นดอกไม้ ฉันจะเป็นดอกไม้อะไร” แจกกระดาษให้สมาชิกตอบพร้อมอธิบายสั้น ๆ ว่า เพราะอะไรฉันจึงเป็นดอกไม้ชนิดนั้น เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกได้มีการสื่อสารระหว่างกันมากขึ้นและทราบถึงความคิดและเหตุผลการเลือก ความชอบของแต่ละคน

2.3 กิจกรรม อุดมภูมิใจ โดยการแจกกระดาษให้สมาชิกเขียนความในใจ ความคาดหวัง ความรู้สึก หรือความกังวลใจ ฯลฯ ที่เข้ามาร่วมกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้จัดขึ้นในครั้งนี้ ผู้วิจัยรวบรวมแล้วนำอ่านหน้าห้องเพื่อสมาชิกจะได้ทราบความในใจของแต่ละคน ว่ามีความในใจหรือความคาดหวังที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยนำข้อมูลความในใจไปปรับการ

ดำเนินกิจกรรมในแต่ละครั้งตามความคาดหวังของแต่ละคนให้ได้มากที่สุด เพื่อสร้างความประทับใจให้กับสมาชิก นำกระดาษไปติดข้างห้องประชุมเพื่อสมาชิกจะได้อ่านตอนเลิกกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนกันอ่าน

สรุปผลของการจัดกิจกรรม สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนุกสนานและมีความคุ้นเคยกันมากขึ้นคลายความวิตกกังวลใจกับสิ่งที่ต้องทำกับเวลาที่ต้องมาเข้าร่วมกิจกรรม กล้าแสดงออกและซักถามความเป็นอยู่ระหว่างกันมากขึ้นโดยสังเกตจากการร่วมพูดคุยระหว่างกัน การซักถามถึงสถานสุขภาพ ระดับน้ำตาล ความดันโลหิต สมาชิกมีความคุ้นเคยกับวิทยากร โดยสังเกตจากการซักถามและการตอบคำถาม มีความร่าเริง มากขึ้น

ระยะดำเนินการ

กิจกรรมที่ 1 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยง การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรค

วัตถุประสงค์กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความเสี่ยง การเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน

ขั้นตอนการนำเสนอวิชาการ

1. การแบ่งกลุ่มตามระดับน้ำตาลในเลือด โดยจัดกลุ่ม 5 กลุ่ม พร้อมตั้งชื่อกลุ่มเป็นชื่อดอกไม้
2. แจกคู่มือประจำตัวป้องกันเบาหวาน รุ่นที่ 1 ให้กับสมาชิกทุกคน
3. การบรรยายประกอบ Power Point โดยวิทยากรเป็นพยาบาลวิชาชีพเวชปฏิบัติกร นำเสนอใช้รูปภาพประกอบความรู้เรื่องโรคเบาหวาน สาเหตุการเกิดโรค ความเสี่ยงในการเกิดโรค ภาวะแทรกซ้อนและผลกระทบทางด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจและสังคมจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน การป้องกันการเกิดโรคเบาหวานและการปฏิบัติตัวให้ห่างไกลจากโรค

4. แจกเอกสาร แผ่นพับความรู้เรื่องโรคเบาหวาน

5. เรียนรู้จากตัวต้นแบบกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันโรคเบาหวาน ประเด็นนำเสนอคือ “ทำอย่างไร ถึงสามารถควบคุมระดับน้ำตาลและป้องกันโรคเบาหวานได้” และ “มีเทคนิคหรือวิธีปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของเราอย่างไร”

6. เรียนรู้จากต้นแบบที่ภาวะแทรกซ้อนจากโรคเบาหวาน โดยมีประเด็นการนำเสนอ/ตั้งคำถาม “ความสูญเสียและทุกข์ทรมานกับการเจ็บป่วย” และ “หากย้อนเวลากลับไปได้ อยากทำอะไรเป็นอันดับแรก”

7. สนทนา ซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

8. การระดมสมอง วิเคราะห์ (สาเหตุการเกิดโรค แนวทางแก้ไข) โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม กระบวนการกลุ่ม การสร้างภาพฝัน การนำเสนอ การอภิปรายกลุ่ม นัดหมายกิจกรรมอีก 2 สัปดาห์

สรุปผลของการจัดกิจกรรม สมาชิกที่เข้าร่วมมือในการทำกิจกรรม กล้าแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ตามแนวทางและความคิดเห็นของตนเอง นำเสนอความคิดรวบยอดของกลุ่มหน้าชั้นได้ มีความสนใจในการเรียนรู้ผ่านตัวต้นแบบ

กิจกรรมที่ 2 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เพื่อสร้างเสริมพฤติกรรมการปฏิบัติ ผ่านการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ การเรียนรู้จากตัวแบบ และกระบวนการกลุ่มโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านพฤติกรรมการป้องกันโรค

วัตถุประสงค์กิจกรรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติตัวด้านการบริโภคอาหาร ด้านการออกกำลังกายและด้านการผ่อนคลายความเครียด ในการป้องกันโรคเบาหวาน

ขั้นตอนการดำเนินงานกิจกรรม

กิจกรรมที่ 2.1 ความรู้เรื่องการเลือกบริโภคอาหาร โดยการบรรยายประกอบ Power Point โดยใช้รูปภาพประกอบการนำเสนอ การจัดโมเดลอาหารโดยแยกเป็น 2 ชุด คือ อาหารที่ควรรับประทานในแต่ละวัน 1 ชุด และชุดโมเดลอาหารที่ควรหลีกเลี่ยง จำนวน 1 ชุด แจกกระดาษปรีฟ ปากกาเคมี ให้แต่ละกลุ่มเขียนเมนูสุขภาพแต่ละวันใน 1 สัปดาห์และนำเสนอหน้าชั้น

กิจกรรมที่ 2.2 การวัดรอบเอว การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง การวัดความดันโลหิต ของสมาชิกแต่ละคนและบันทึกในสมุดคู่มือ

1. เรียนรู้จากตัวต้นแบบคนรูปร่างดี สมส่วน บุคลิกภาพดี ประเด็นนำเสนอคือ “ทำอย่างไร ถึงสามารถควบคุมน้ำหนักได้” และ “มีเทคนิคหรือวิธีปฏิบัติให้มีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของเราอย่างไร”

2. เรียนรู้จากต้นแบบที่มีภาวะอ้วน โดยมีประเด็นการนำเสนอ/ตั้งคำถาม “มีความรู้สึกกับภาวะอ้วนอย่างไรบ้าง” และ “จากประสบการณ์คนภายนอกมองความอ้วนของเราอย่างไร”

กิจกรรมที่ 2.3 ความรู้ด้านการออกกำลังกาย โดยมีวิทยากร สาธิตการออกกำลังกายโดยใช้ท่าการยืดเหยียดและการบริหารร่างกายแบบง่าย การออกกำลังกายโดยใช้ไม้พลองประกอบการออกกำลังกาย นวัตกรรมอีก 1 สัปดาห์

กิจกรรมนำเข้าบทเรียน

1. การทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมา

2. การใช้แบบประเมินความเครียด โดยให้สมาชิกแต่ละคนทำแบบประเมินความเครียด ผู้วิจัยให้สมาชิกประเมินผลระดับความเครียดตนเอง

กิจกรรมที่ 2.4 การจัดการความเครียด โดยการบรรยายประกอบ Power Point โดยใช้รูปภาพประกอบการนำเสนอกิจกรรมการผ่อนคลาย ภัยเงียบจากความเครียด การฝึกการนั่งสมาธิกำหนดลมหายใจ โดยนิมนต์เจ้าอาวาสเป็นพระวิทยากร

กิจกรรมที่ 2.5 ฝึกปฏิบัติในการผ่อนคลายความเครียด โดยการควบคุมการหายใจด้วยกระบ้งลม การคลายกล้ามเนื้อ และนั่งสมาธิ โดยปรับบรรยากาศห้องประชุมให้มีความสงบ ผ่อนคลาย

กิจกรรมที่ 2.6 การวางแผน และข้อตกลงร่วมกันในการปรับเปลี่ยนเพื่อเป็นการผ่อนคลายความเครียดที่เกิดจากการประกอบกิจวัตรประจำวัน

สรุปผลของการจัดกิจกรรม สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ฝึกการควบคุมการหายใจ ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย มีความสนุกสนานในการออกกำลังกายพร้อมกันโดยการยืดเหยียด การบริหารร่างกายโดยใช้ไม้พลองประกอบจากวิทยากร สิ่งที่ได้คือ สมาชิกบางคนได้ทราบถึงสมรรถภาพและความยืดหยุ่นร่างกายของตนเอง การเรียนรู้จากโมเดลอาหารที่จัดหมวดหมู่อาหารที่ควรรับประทานกับหมวดหมู่อาหารที่ควรหลีกเลี่ยงสมาชิกให้ความสนใจในโมเดลอาหารซึ่งเป็นโมเดลอาหารเสมือนจริง สามารถสัมผัสได้เป็นฐานความรู้ในแต่ละฐาน ทำให้มีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น การมีต้นแบบทำให้สมาชิกเกิดความสนใจ

กิจกรรมที่ 3 การให้ความรู้การเยี่ยมบ้านแก่กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข การฝึกปฏิบัติการติดตามเยี่ยมบ้าน

วัตถุประสงค์กิจกรรม

1. เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความ

เสี่ยงการเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน

2. เพื่อให้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติการติดตามเยี่ยมบ้านกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน

ขั้นตอนกิจกรรมนำเข้าบทเรียน

ผู้วิจัยกล่าวต้อนรับที่เข้าร่วมกิจกรรม ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การอบรมและการดำเนินกิจกรรม ต่อด้วยกิจกรรม การละลายพฤติกรรม การสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ทำการวิจัยและสมาชิกกลุ่ม โดยใช้กิจกรรม คือ

1. กิจกรรมการแนะนำตัวเอง แนะนำชื่อ สกุล ด้วยอักษรตัว “ฮ” เพื่อเป็นการละลายพฤติกรรมสร้างความสนุกสนาน ผ่อนคลายระหว่างสมาชิก

2. กิจกรรม เกมสัจจับกลุ่ม โดยมีกติกา คือ ให้ผู้ชายเป็นเหรียญบาท ผู้หญิงเป็นเหรียญ 50 สตางค์ โดยมีเพลงประกอบและจับเวลา คนไหนไม่มีกลุ่ม จะถูกทำโทษหน้าชั้น

ขั้นตอนกิจกรรม

การลงบันทึก ความรู้เรื่องโรคเบาหวาน การรับรู้ความเสี่ยง การรู้โอกาส การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวานในกลุ่มเสี่ยง โดยการบรรยายประกอบ Power Point เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของอาสาสมัครสาธารณสุขในการออกเยี่ยมบ้านติดตามสมาชิกกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานที่ผ่านกระบวนการ เป็นการทำกำลังใจและแนะนำการปฏิบัติตัวเพื่อป้องกันโรคเบาหวาน โดยแบ่งอาสาสมัครสาธารณสุขตามละแวกรับผิดชอบ

สรุปผลของการจัดกิจกรรม อาสาสมัครสาธารณสุขที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความมีความเป็นกันเองในการร่วมกิจกรรม มีความคุ้นเคยเป็นกันเอง และสามารถลงบันทึกตัวอย่างการเยี่ยมบ้านได้อย่างถูกต้องจากการทดลองการลงบันทึกกิจกรรม มีเป้าหมายเป็นรายกลุ่มที่รับผิดชอบการติดตามตามเยี่ยมบ้าน มีแผนการติดตามเยี่ยมบ้าน

กิจกรรมที่ 4 กิจกรรมการกระตุ้น แรงสนับสนุนทางสังคม

วัตถุประสงค์กิจกรรม เพื่อให้เยี่ยมติดตามการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของกลุ่มเสี่ยง

ขั้นตอนกิจกรรม

1. การประชาสัมพันธ์รณรงค์สนับสนุนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพทางหอกระจายข่าวหมู่บ้าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

2. ติดตามเยี่ยมบ้าน โดยอาสาสมัครสาธารณสุข ทีมหมอครอบครัว การกระตุ้นเตือนการ ปฏิบัติตามข้อตกลงการให้คำแนะนำปรึกษา และให้กำลังใจ

3. การติดตามเยี่ยมบ้าน โดยอาสาสมัครสาธารณสุข ทีมหมอครอบครัว การกระตุ้นเตือนการ ปฏิบัติตามข้อตกลงการให้คำแนะนำปรึกษา และให้กำลังใจ การนัดหมายเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งต่อไป

สรุปผลของการจัดกิจกรรม สมาชิกกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานได้รับการเยี่ยมติดตาม การชั่งน้ำหนัก การวัดความดันโลหิต การให้กำลังใจ การซักถามเกี่ยวกับสุขภาพ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ จากทีมหมอครอบครัว อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานมีการลงบันทึกกิจกรรมในสมุดคู่มือประจำตัวของตนเอง

กิจกรรมที่ 5 การประเมินผล

วัตถุประสงค์กิจกรรม เพื่อประเมินผล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความเสี่ยงการเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน

ขั้นตอนกิจกรรม

1. ประเมินพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยง ติดตาม การชั่งน้ำหนัก การวัดความดันโลหิต การวัดรอบเอว
2. กลุ่มเสี่ยง และเจ้าหน้าที่ร่วมสรุปผลการปฏิบัติ ปัญหา อุปสรรค
3. มีเวทีร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มอบใบประกาศนียบัตร รางวัลบุคคลต้นแบบเพื่อเป็นกำลังใจ
4. วัดการรับรู้ พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงหลังการเข้าร่วมโปรแกรม
5. รวบรวม ติดตาม ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ที่เข้าร่วมโครงการ จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว ครั้งที่ 2
6. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบเก็บรวบรวมข้อมูลที่จัดเก็บได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องสรุปผลของการจัดกิจกรรม สมาชิกกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานได้รับการประเมินผล ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเบาหวาน การรับรู้ความเสี่ยงการเกิดโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรง การรับรู้ประโยชน์ และการรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน สมาชิกได้รับทราบผลการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันโรคเบาหวานของตนเอง โดยผู้วิจัยและคืนข้อมูลให้กับสมาชิกที่ร่วมกิจกรรมได้รับทราบ การวัดเวทีมอบรางวัลและใบประกาศให้กับสมาชิกดีเด่นทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความยินดีและสร้างความชื่นชมกับการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมและสมรรถภาพร่างกายที่เกิดขึ้น

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม

การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวาน การรับรู้ต่ออุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน และการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานโดยรวม ก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p -value = 0.007, 0.021, 0.001 และ < 0.001 ตามลำดับ) พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานด้านการจัดการความเครียด และพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานโดยรวม ก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (p -value = < 0.001 , < 0.001 และ < 0.001 ตามลำดับ) ดังรายละเอียดตามตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้และพฤติกรรมก่อนและหลังการเข้าโปรแกรม

รายการ	ค่าเฉลี่ย (ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด)		p-value
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	
การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน	28.62 (16-36)	30.74 (26-40)	0.007*
การรับรู้ความรุนแรงโรคเบาหวาน	24.88 (14-33)	26.20 (22-35)	0.021*
การรับรู้ประโยชน์การป้องกันการเกิดโรคเบาหวาน	22.88 (12-27)	23.54 (17-30)	0.167
การรับรู้อุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน	26.20 (18-33)	29.24 (19-35)	0.001*
การรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานโดยรวม	102.58 (62-121)	108.70 (96-128)	< 0.001 *

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	ค่าเฉลี่ย (ค่าต่ำสุด-ค่าสูงสุด)		p-value
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	
พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ด้านการรับประทานอาหาร	21.74 (15-29)	25.60 (18-30)	< 0.001*
พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ด้านการออกกำลังกาย	12.72 (6-19)	12.34 (5-20)	0.453
พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเบาหวาน ด้านการจัดการความเครียด	14.30 (8-20)	16.76 (12-22)	< 0.001*
พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเบาหวานโดยรวม	48.76 (33-63)	54.70 (40-68)	< 0.001*

หมายเหตุ : *p-value < 0.05

สรุปผลการศึกษา

การรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อโรคเบาหวาน การรับรู้ความรุนแรงของโรคเบาหวาน การรับรู้ต่ออุปสรรคในการป้องกันโรคเบาหวาน และการรับรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวานโดยรวม ก่อนและหลังการเข้าโปรแกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรรณิการ์ แวนใหญ่ (2555) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการประยุกต์แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและแรงสนับสนุนทางสังคม เพื่อป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของกลุ่มเสี่ยง พบว่า กลุ่มทดลองและกลุ่มเปรียบเทียบมีคะแนนเฉลี่ยการรับรู้ตามแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมของกลุ่มเสี่ยงในการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 หลังการทดลองมากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับผลการศึกษาของถาวร สุรศร (2553) ศึกษาการประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมในการป้องกันโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง ตำบลทะเลเม่นชัย อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า กลุ่มทดลองมีการรับรู้โอกาสเสี่ยงต่อการเกิดโรค การรับรู้ความรุนแรงของโรค การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคเพิ่มจากก่อนการทดลอง และมากกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พฤติกรรมกรรมการป้องกันโรคเบาหวานด้านการรับประทานอาหาร ด้านการจัดการความเครียด และโดยรวม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสมศวรร ชำนิงาน (2552) ศึกษาโปรแกรมการให้ความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคเบาหวานของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวาน ตำบลบ้านโคก อำเภอดอกพะอี่ไชย จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมดูแลตนเองด้านการรับประทานอาหาร ด้านการออกกำลังกาย และด้านการคลายความเครียด มากกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และกิจกรรมสนทนาก่อนการนำเข้าสู่บทเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ทำกิจกรรมได้แสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2. การติดตามเยี่ยมบ้านเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ทำให้ผู้กลุ่มตัวอย่างทำกิจกรรมตามขั้นตอนได้ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองของกลุ่มเสี่ยงโรคเบาหวานเช่นแผนการดำเนินชีวิต ภาวะสุขภาพ ภาวะในครอบครัวและฐานะทางเศรษฐกิจ บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.เทียนทอง ต๊ะแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2543). **คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: วงศ์กมล โปรดักชั่น.
- กรรณิการ์ แฉ่นใหญ่. (2555). **ผลของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ของกลุ่มเสี่ยง ตำบลหนองม อำเภอลำปาง จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ ส.ม.(การจัดการระบบสุขภาพ), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ถาวร สุรศร. (2553). **การประยุกต์ใช้แบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ในการป้องกันโรคเบาหวานของประชากรกลุ่มเสี่ยง ตำบลทะเลเม่นชัย อำเภอลำปาง จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ ส.ม.(การจัดการระบบสุขภาพ), มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นิตยา พันธุเวทย์และคณะ. (19 ตุลาคม 2553). **ประเด็นรณรงค์วันเบาหวานโลก ปี 2553 (ปีงบประมาณ 2554)**. สืบค้นเมื่อ 7 กรกฎาคม 2558, จาก <http://www.thaincd.com/news/hot-news.php?pn=11>
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว. (2557). **สรุปผลการดำเนินงานสาธารณสุขประจำปี 2557**.แพร่: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว.
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว. (2558). **สรุปผลการดำเนินงานสาธารณสุขประจำปี 2558**.แพร่: โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านบ่อแก้ว.
- สมควร ชำนิงาน. (2552). **โปรแกรมการให้ความรู้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการดูแลตนเอง เพื่อป้องกันโรคเบาหวานของประชาชนกลุ่มเสี่ยง ตำบลบ้านโคก อำเภอดอกพะอี่ไซ จังหวัดขอนแก่น**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง พย.ม.(การพยาบาลชุมชน), มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่. (2557). **รายงานประจำปี 2557**. เชียงใหม่: สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 10 เชียงใหม่.

พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

The consumption behavior of weight loss food products among students in University of Phayao

สุภาภรณ์ ใจบุญลือ^{1*} และ บุญลือ ชิมบ้านไร่²

Supaporn Jaiboonlue^{1*} and Boonlue Chimbanrai²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวนตัวอย่าง 430 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ ไคสแควร์ และการวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก

ผลการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง ร้อยละ 57.4 มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ ไม่เคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ร้อยละ 93.0 กำลังบริโภคอยู่หรือเคยบริโภค ร้อยละ 7.0 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ เพศ อายุ ดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง ความพึงพอใจในรูปร่าง และทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก เมื่อวิเคราะห์การถดถอยไบนารีโลจิสติก พบว่า ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก คือ เพศ อายุ และทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้ $\text{Logit}(P) = -2.410 + 1.436 X_1 + .884 X_2 + 1.968 X_3 + 4.598 X_4$

คำสำคัญ: พฤติกรรมการบริโภค ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

Abstract

This study was a cross-sectional survey research. The aims of this study were to explore weight loss food products consumption behavior and factors related of weight loss food products consumption behavior among students in University of Phayao. The samples were composed of 430 students in University of Phayao. The data were collected by questionnaire and analyzed by computing descriptive and analytical statistics : Chi-square test and Binary Logistic Regression analysis.

The results of the study showed that most of the sample were females (57.4%). There were two groups of weight loss food products consumption behavior : “not consumed” (93.0%), “consuming and consumed” (7.0 %). The factors that were found significantly related to consumption behavior were : gender,

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : noi_py111@hotmail.com

age, income, BMI, perceived body image, satisfaction with body image, and attitude towards weight loss food products. According to the Binary Logistic Regression analysis, it was found that the factors that could predict food consumption behavior together were gender, age, and attitude towards weight loss food products. The equation derived from the analysis was as follows :

$$\text{Logit (P)} = -2.410 + 1.436 X_1 + .884 X_2 + 1.968 X_3 + 4.598 X_4$$

Keywords: consumption behavior, weight loss food products

บทนำ

ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ส่งผลให้พฤติกรรมและแบบแผนการดำเนินชีวิตของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไป โดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ให้พลังงานสูงและขาดการออกกำลังกาย ส่งผลให้ภาวะน้ำหนักเกินมาตรฐานและโรคอ้วนมีแนวโน้มสูงขึ้น สถานการณ์ภาวะน้ำหนักเกินและภาวะโรคอ้วนในประเทศไทย มีแนวโน้มจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอีกในอนาคต จากผลการสำรวจสุขภาพประชาชนไทยโดยการตรวจร่างกายในปี 2552 พบคนไทยอายุ 15 ปีขึ้นไปมากกว่า 1 ใน 3 อยู่ในภาวะน้ำหนักเกินและอ้วนเพิ่มขึ้นสองเท่าตัว เมื่อเทียบกับในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา (ปี 2534-2552) และหากเปรียบเทียบในระดับภูมิภาคพบว่า คนไทยอ้วนสูงสุดเป็นอันดับ 2 จากทั้งหมด 10 ประเทศ เอเชีย (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2557)

ค่านิยมของสังคมในปัจจุบันต้องการให้มีรูปร่างผอมบางเหมือนดารานักแสดง นักร้อง หรือนางแบบ ผ่านสื่อและการโฆษณาขายสินค้าต่าง ๆ จากอิทธิพลดังกล่าวทำให้ผู้บริโภคเกิดความกังวลใจเกี่ยวกับรูปร่างและน้ำหนักของตนเอง (ดารณี ประคำศรีวงศ์, 2557) โดยเฉพาะผู้ที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปร่างและน้ำหนักของตนเองมากกว่าคนที่มีความวิตกกังวลต่ำกว่า ซึ่งหากบุคคลให้ความสำคัญกับรูปร่างและน้ำหนักมากเกินไป แม้ว่าเป็นความจริงตนเองจะมีรูปร่างและน้ำหนักปกติหรือผอมอยู่แล้วก็ตาม อาจนำไปสู่ภาวะซึมเศร้า ความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ และอาจมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ มีพฤติกรรมแสวงหาวิธีการลดน้ำหนักในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะวิธีที่ได้ผลรวดเร็ว เช่น การซื้อยาลดความอ้วนมารับประทาน การล้างคอเพื่อให้อาเจียนหลังจากรับประทานอาหาร การใช้ยาระบาย การอดอาหาร การออกกำลังกายอย่างหักโหม เพื่อควบคุมน้ำหนัก ซึ่งถ้าปฏิบัติเป็นประจำ จะทำให้เกิดผลเสียต่อภาวะสุขภาพได้ (ดาราวรรณ รองเมือง, 2556)

จากค่านิยมเรื่องรูปร่างผอมเพรียวนี้ ทำให้ธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยระบบจัดจำหน่ายและช่องทางกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภคมีหลายวิธี ทั้งวางจำหน่ายในร้านค้าขนาดใหญ่ ร้านขายยาทั่วไป ร้านจำหน่ายสินค้าสุขภาพ ซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านค้าขายปลีก ตัวแทนขายตรง และอินเทอร์เน็ต โดยมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดและการโฆษณาที่สูงมาก (ศิริวรรณ เลิศสุฑาตวนิช, 2549)

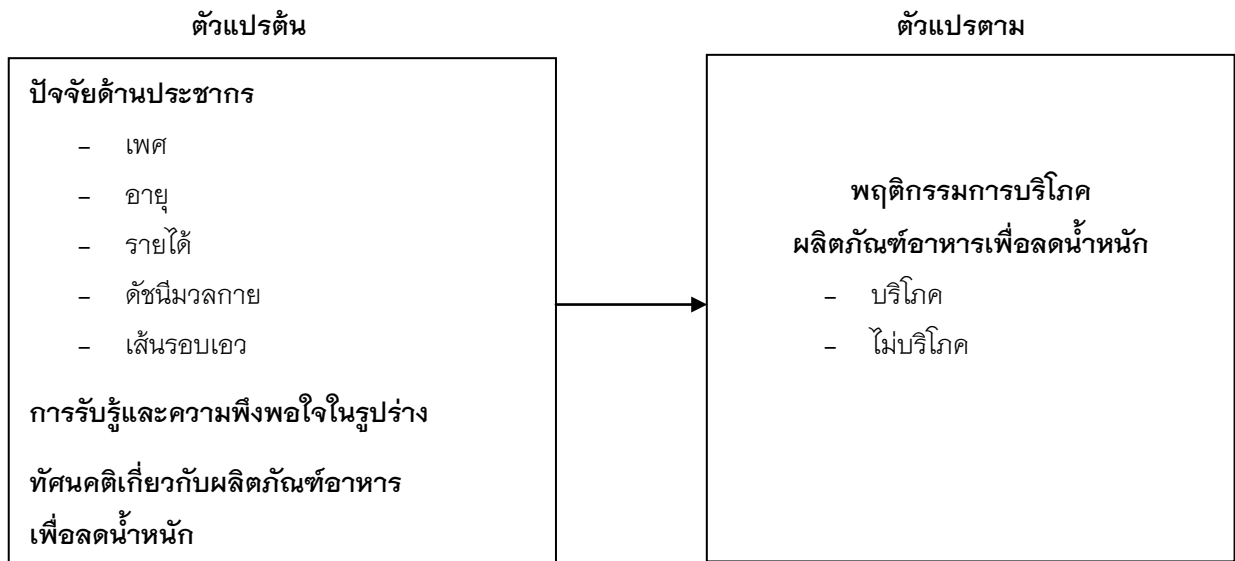
จากข้อมูลและสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก โดยศึกษาในกลุ่มนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ทั่วภาค ปกติ ทุกคณะ จำนวนทั้งสิ้น 16,561 คน จาก 15 คณะ วิทยาลัย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวน 391 คน เพื่อความเหมาะสมและป้องกันความผิดพลาด จึงกำหนดเพิ่มอีก ร้อยละ 10 เป็น 430 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มแบบมีสัดส่วนเท่ากัน (Proportional stratified sampling) โดยแยกตามคณะและวิทยาลัย และทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวกสบาย (Convenience sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งได้ปรับปรุงมาจาก แบบสอบถามของ ชูติมา ศรีหามาตย์ (2548) แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากรและข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ส่วนที่ 3 ทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์ครอนบาคอัลฟา (Cronbach's' alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.86

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สถิติเพื่ออธิบายความสัมพันธ์โดยใช้สถิติไคสแควร์ (Chi-Square) สถิติอธิบายขนาดความสัมพันธ์ และทำนายพฤติกรรมการบริโภคโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก (Binary Logistic Regression analysis)

ผลการศึกษา

ลักษณะทางประชากรและข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 430 คน ส่วนใหญ่เป็นนิสิตเพศหญิง ร้อยละ 57.4 มีอายุระหว่าง 17-23 ปี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 บาท ร้อยละ 61.8 มีค่าดัชนีมวลกายอยู่ในเกณฑ์ปกติ (18.5-22.9 กก./ม²) ร้อยละ 51.2 และมีเส้นรอบเอวอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 86.05 ส่วนใหญ่รับรู้ว่าคุณภาพชีวิต ร้อยละ 49.5 รู้สึกพึงพอใจในรูปร่างของตน ร้อยละ 36.7 และมีทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 69.5

พฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ร้อยละ 93.0 กำลังบริโภคอยู่ ร้อยละ 3.7 เคยบริโภคแต่เลิกมานานแล้ว ร้อยละ 2.6 และเคยบริโภคแต่เลิกมาไม่เกิน 1 ปี ร้อยละ 0.7 ในส่วนของผู้ที่กำลังบริโภคหรือเคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก จำนวน 30 คน พบว่า มีการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักที่หลากหลาย 3 อันดับแรก คือ ชาเขียว, สมุนไพร และกลุ่มผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร โดยที่บางรายมีการบริโภคผลิตภัณฑ์มากกว่า 1 ชนิด

ด้านเหตุผลในการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า ส่วนใหญ่บริโภคเพราะคาดหวังว่าสามารถลดน้ำหนักได้จริง ร้อยละ 23.7 รองลงมาคือ ต้องการมีรูปร่างผอมบาง ร้อยละ 17.1 ได้รับคำแนะนำจากบุคคลใกล้ชิด ร้อยละ 17.1 ต้องการทดลองใช้ ร้อยละ 13.2 มีการให้ข้อมูลโฆษณาที่น่าสนใจ ร้อยละ 9.2 ราคาไม่แพง ร้อยละ 9.2 ได้รับคำแนะนำจากผู้จำหน่าย ร้อยละ 6.6 และเหตุผลอื่น ๆ ร้อยละ 3.9

ด้านบุคคลที่มีผลทำให้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพื่อน คนใกล้ชิด ร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ ครอบครัว ญาติ ร้อยละ 16.7 พนักงานขาย ร้อยละ 11.9 บุคคลที่มีชื่อเสียงในโฆษณา ร้อยละ 9.5 แพทย์ เภสัชกร บุคลากรทางการแพทย์ ร้อยละ 4.8

ด้านสื่อที่มีผลทำให้บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสื่อประเภทอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 68.3 รองลงมาคือ โทรทัศน์ ร้อยละ 21.9 นิตยสาร ร้อยละ 9.8

ด้านแหล่งซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า ส่วนใหญ่สั่งซื้อทางอินเทอร์เน็ต ร้อยละ 25.9 รองลงมาคือ ร้านขายเครื่องสำอาง ร้อยละ 17.3 ซูเปอร์มาร์เก็ต/ห้างสรรพสินค้า ร้อยละ 13.8 การขายตรง/ตัวแทนจำหน่าย ร้อยละ 10.3 ร้านค้าทั่วไป ร้อยละ 10.3 ร้านขายยา ร้อยละ 8.6 สถานเสริมความงาม/ร้านเสริมสวย ร้อยละ 6.9 คลินิก ร้อยละ 6.9

ด้านค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายอยู่ที่ 100-500 บาท/เดือน ร้อยละ 63.3 รองลงมา มากกว่า 1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 16.7 น้อยกว่า 100 บาท/เดือน ร้อยละ 10.0 และ 501-1,000 บาท/เดือน ร้อยละ 10.0

ด้านความรู้สึกหลังบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า ส่วนใหญ่รู้สึกพึงพอใจ ร้อยละ 50.0

เนื่องจาก ลดน้ำหนักได้จริง รองลงมา รู้สึกไม่พึงพอใจ ร้อยละ 26.7 เนื่องจาก เมื่อเลิกใช้แล้วกลับมาอ้วนอีก/ โยโย่ เอฟเฟค และรู้สึกเฉย ๆ ร้อยละ 23.3

ด้านผลข้างเคียงต่อร่างกายหลังบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่มีผลข้างเคียง ร้อยละ 41.9 รองลงมา คือ หน้ามืด ร้อยละ 11.6 ถ่ายอุจจาระบ่อย ร้อยละ 11.6 อ่อนเพลีย ไม่มีแรง ร้อยละ 9.3 ใจสั่น ร้อยละ 7.0 ปัสสาวะบ่อย ร้อยละ 7.0 เวียนศีรษะ ร้อยละ 4.7 อาเจียน ร้อยละ 2.3 ปวดท้อง ร้อยละ 2.3 และอื่น ๆ ได้แก่ปากแห้ง ร้อยละ 2.3

ในส่วนของผู้ที่กำลังบริโภคอยู่ จำนวน 16 คน พบว่า ส่วนใหญ่จะบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักต่อไป ร้อยละ 62.5 รองลงมา คือ ไม่บริโภคต่อ ร้อยละ 37.5 เหตุผลของผู้ที่บริโภคต่อ จำนวน 10 คน พบว่า ส่วนใหญ่ใช้แล้วเห็นผลชัดเจน ร้อยละ 42.1 รองลงมา คือ ไม่มีผลข้างเคียง ร้อยละ 31.6 หาซื้อได้ง่าย ร้อยละ 15.8 ระยะเวลาในการบริโภคยังไม่นานพอที่จะเห็นผล ร้อยละ 10.5 เหตุผลของผู้ที่ไม่บริโภคต่อ จำนวน 6 คน และผู้ที่เคยบริโภคแต่เลิกบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักไปแล้ว จำนวน 14 คน รวม 20 คน พบว่า ส่วนใหญ่ ใช้วิธีการปฏิบัติตนแทน เช่น การออกกำลังกาย ร้อยละ 28.6 รองลงมา คือ ใช้แล้วไม่ได้ผล ร้อยละ 25.0 เพียงแค่อายากลองใช้ ร้อยละ 25.0 มีผลข้างเคียง ร้อยละ 17.8 วิธีใช้ยุ่งยาก ร้อยละ 3.6

เหตุผลของผู้ที่ไม่เคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก จำนวน 400 คน พบว่า ส่วนใหญ่ คิดว่าไม่มีความจำเป็น ร้อยละ 37.2 รองลงมา คือ ไม่กล้ารับประทานเพราะกลัวผลข้างเคียง ร้อยละ 23.3 ไม่เชื่อถือในสรรพคุณ ร้อยละ 15.5 ราคาแพงเกินไป ร้อยละ 9.7 มีวิธีควบคุมน้ำหนักอื่น ๆ ร้อยละ 9.0 ไม่ทราบว่าตนเองควรใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทใด ร้อยละ 2.7 ไม่ทราบว่า จะซื้อผลิตภัณฑ์ได้จากที่ใด ร้อยละ 2.6

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก โดยใช้สถิติทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square) พบว่า เพศ อายุ ดัชนีมวลกาย เส้นรอบเอว การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง ความพึงพอใจในรูปร่าง และทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของกลุ่มตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังตาราง 1

ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

รายการ	พฤติกรรม			p-value
	บริโภค จำนวน (ร้อยละ)	ไม่บริโภค จำนวน (ร้อยละ)	Chi- squared	
เพศ				
1) หญิง	24 (9.7)	223 (90.3)	6.713	0.010*
2) ชาย	6 (3.3)	177 (96.7)		

ตาราง 1 (ต่อ)

รายการ	พฤติกรรม		Chi-squared	p-value
	บริโภค	ไม่บริโภค		
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)		
อายุ				
1) 17-19 ปี	12 (4.8)	240 (95.2)	4.601	0.032*
2) 20-23 ปี	18 (10.1)	160 (89.9)		
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน				
1) ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท	16 (9.8)	148 (90.2)	3.156	0.076
2) 5,001 บาท ขึ้นไป	14 (5.3)	252 (94.7)		
ค่าดัชนีมวลกาย (BMI)				
1) น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์ (น้อยกว่า 18.5 กก./ม ²)	2 (2.0)	99 (98.0)	10.163	0.006*
2) น้ำหนักอยู่ในเกณฑ์ปกติ (18.5-22.9 กก./ม ²)	14 (6.4)	206 (93.6)		
3) น้ำหนักเกินมาตรฐาน (ตั้งแต่ 23 กก./ม ² ขึ้นไป)	14 (12.8)	95 (87.2)		
เส้นรอบเอว (เซนติเมตร)				
1) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน [#]	20 (5.4)	350 (94.6)	10.088	0.001*
2) เกินเกณฑ์มาตรฐาน	10 (16.7)	50 (83.3)		
การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง				
1) อ้วนไป	20 (14.1)	122 (85.9)	16.504	< 0.001*
2) พอมไป หรือพอดี	10 (3.5)	278 (96.5)		
ความพึงพอใจเกี่ยวกับรูปร่างของตน				
1) ไม่พอใจ	16 (12.1)	116 (87.9)	8.928	0.012*
2) พอใจ	5 (3.2)	153 (96.8)		
3) เฉยๆ	9 (6.4)	131 (93.6)		
ทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก				
1) ดี	3 (50.0)	3 (50.0)	16.858	< 0.001*
2) ปานกลาง	25 (8.4)	274 (91.6)		
3) ไม่ดี	2 (1.6)	123 (98.4)		

หมายเหตุ : * p-value < 0.05 # เพศชาย ≤ 90 เซนติเมตร เพศหญิง ≤ 80 เซนติเมตร

การวิเคราะห์ความถดถอยไบนารีโลจิสติก (Binary Logistic Regression analysis) พบว่า ปัจจัยที่สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ มี 3 ปัจจัย คือ เพศ อายุ และทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ดังตาราง 2

ตาราง 2 รูปแบบสุดท้ายของปัจจัยทำนายพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

ปัจจัยทำนาย	B	OR	95% CI	p-value
เพศ				
1) ชาย		(1)		
2) หญิง	(X ₁) 1.436	4.203	1.595–11.075	.004*
อายุ				
1) 17 – 19 ปี		(1)		
2) 20 – 23 ปี	(X ₂) .884	2.421	1.095–5.354	.029*
ทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก				
1) ไม่ดี		(1)		
2) ปานกลาง	(X ₃) 1.968	7.155	1.649–31.046	.009*
3) ดี	(X ₄) 4.598	99.313	10.651–925.998	< 0.001*
ค่าคงที่ (Constant)	-2.410	.090		< 0.001*

หมายเหตุ : * p-value < 0.05

สามารถเขียนเป็นสมการ ได้ดังนี้

$$\text{Logit (P)} = -2.410 + 1.436 X_1 + .884 X_2 + 1.968 X_3 + 4.598 X_4$$

เมื่อ Logit (P) หมายถึง โอกาสที่นิสิตจะบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก

โดยที่สมการถดถอยไบนารีโลจิสติก สามารถทำนาย กลุ่มนิสิตที่ไม่บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ได้ถูกต้อง ร้อยละ 99.8 และทำนายกลุ่มนิสิตที่บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักได้ถูกต้อง ร้อยละ 6.7 โดยเฉลี่ยแล้วสามารถทำนายได้ถูกต้อง ร้อยละ 93.3 ดังตาราง 3

ตาราง 3 อัตราความถูกต้องของการทำนายด้วยสถิติความถดถอยไบนารีโลจิสติก

กลุ่มตัวอย่างจริง (Observed group)	กลุ่มทำนาย (Predicted group)		อัตราความถูกต้อง (ร้อยละ)
	ไม่บริโภค	บริโภค	
1. กลุ่มนิสิตที่ไม่บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก	399	1	99.8
2. กลุ่มนิสิตที่บริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก	28	2	6.7
รวม			93.3

สรุปผลการศึกษา

พฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ไม่เคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ร้อยละ 93.0 เนื่องจาก คิดว่าไม่มีความจำเป็น ในส่วนของผู้ที่กำลังบริโภคหรือเคยบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก ร้อยละ 7 พบว่า มีการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักที่หลากหลาย เนื่องจาก คาดว่าสามารถลดน้ำหนักได้จริง ต้องการเห็นผลอย่างรวดเร็ว มีการซื้อตามเพื่อน โดยสื่อที่มีผลในการบริโภคและช่องทางการสั่งซื้อส่วนใหญ่ คือ ทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ดารณี ประคำศรีวงศ์ (2557) พบว่า กลุ่มตัวอย่างตัดสินใจซื้อหรือทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ลดน้ำหนักที่สามารถสังเกตเห็นผลลัพธ์ได้อย่างชัดเจน นิยมบอกต่อไปยังเพื่อนและคนใกล้ชิด หากผลิตภัณฑ์หรือวิธีลดน้ำหนักที่ใช้แล้วเห็นผลและตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างที่คาดหวัง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริพร เสนาธรรม (2553) พบว่า กลุ่มที่บริโภคกาแฟลดน้ำหนักส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อเพราะต้องการควบคุมน้ำหนัก ใช้เงินประมาณ 101-500 บาท ในการซื้อแต่ละครั้ง เลือกซื้อจากแหล่งที่หาซื้อได้ง่าย สะดวก หรือมีเพื่อนแนะนำ และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิวรักษ์ กิจชนะไพบูลย์ (2550) พบว่า การตัดสินใจเลือกใช้วิธีลดน้ำหนักในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนใหญ่มักไม่ใช้ข้อมูลหรือเหตุผลทางวิชาการเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจ แต่มักเป็นไปตามคำบอกเล่าของเพื่อน ๆ และการโฆษณา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลกับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก พบว่า

เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเพศหญิง มีโอกาสที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มากกว่า เพศชาย 4.203 เท่า เนื่องจากเพศหญิงสนใจและให้ความสำคัญกับรูปร่างอย่างมาก และพยายามรักษารูปร่างและน้ำหนักตัวเสมอ ทำให้เพศหญิงมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ เลิศสุชาตวนิช (2549) พบว่า เพศหญิงมีการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักสูงกว่าเพศชายอย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับ สมศักดิ์ ถิ่นขจี และพูลศักดิ์ พุ่มวิเศษ (2555) พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมลดความอ้วน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมกรรมการบริโภคได้อย่างมีนัยสำคัญโดยนิสิตกลุ่มที่มีอายุ 20-23 ปี (วัยผู้ใหญ่ตอนต้น) มีโอกาสที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มากกว่า นิสิตกลุ่มที่มีอายุ 17-19 ปี (วัยรุ่นตอนปลาย) 2.421 เท่า เนื่องจากในวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจะมีความกังวลเกี่ยวกับรูปร่างและน้ำหนักสูงกว่าวัยอื่น ซึ่งหากบุคคลให้ความสำคัญกับรูปร่างและน้ำหนักมากเกินไป ก็อาจมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ (ดาราวรรณ รองเมือง, 2556) สอดคล้องกับ การศึกษาของ ศิริวรรณ เลิศสุชาตวนิช (2549) ซึ่งพบว่า กลุ่มอายุ 20-30 ปี มีการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักที่สุด

รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก เนื่องจาก ค่าใช้จ่ายในการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนิสิตส่วนใหญ่อยู่ที่ 100-500 บาท รายได้ที่แตกต่างกันจึงไม่ค่อยมีผลทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ เลิศสุชาตวนิช (2549) ซึ่งพบว่า รายได้ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญ

ดัชนีมวลกาย มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก ผู้ที่มีดัชนีมวลกายสูงมีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับรูปร่างและน้ำหนักของตนเอง

มากกว่าคนที่มีดัชนีมวลกายต่ำกว่า (ดาราวรรณ รองเมือง, 2556) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ เลิศสุชาตวนิช (2549) ซึ่งพบว่า ดัชนีมวลกาย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญ โดยในกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าดัชนีมวลกายเกินเกณฑ์ อ้วน และอ้วนมาก มีการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักมากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าดัชนีมวลกายปกติ

เส้นรอบเอว การวัดเส้นรอบเอว เป็นวิธีการประเมินความอ้วน เพื่อบ่งบอกความเสี่ยง ต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ เนื่องจากการสะสมของไขมันบริเวณหน้าท้อง ในทางปฏิบัติควรนำมาประกอบกับดัชนีมวลกายเพื่อระบุปัจจัยเสี่ยงของโรคที่ชัดเจนขึ้น ซึ่งผลการศึกษา พบว่า เส้นรอบเอว มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในทำนองเดียวกับ ดัชนีมวลกาย

การรับรู้และความพึงพอใจในรูปร่าง จากการศึกษา พบว่า ทั้งการรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง และความพึงพอใจในรูปร่าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจาก ค่านิยมเกี่ยวกับภาพลักษณ์ที่ต้องการมีรูปร่างผอมบาง ผู้บริโภคจึงให้ความสำคัญกับรูปร่างและน้ำหนักค่อนข้างมาก คนที่รับรู้ว่าร่ากายตนเองอ้วน หรือคนที่ไม่พึงพอใจในภาพลักษณ์ของตน จึงมีความพยายามแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ตนเองมีรูปร่างตามที่ต้องการ ดังเช่นการศึกษาของ นนนิตา ตั้งไพบุรณทรัพย์ (2553) พบว่า ผู้หญิงที่ต้องการลดน้ำหนักมีความต้องการที่จะมีรูปร่างหน้าตาตามแบบที่สังคมกำหนด นั่นคือ ผู้หญิงสวยต้องมีรูปร่างผอมบาง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และสอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ เลิศสุชาตวนิช (2549) ซึ่งพบว่า การรับรู้เกี่ยวกับรูปร่าง และ ความพึงพอใจในรูปร่าง เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้เกี่ยวกับรูปร่างว่า อ้วน มีการบริโภคมากกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ว่าร่ากายพอดีหรือผอม และกลุ่มที่ไม่มีความพึงพอใจในรูปร่างมีการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักสูงกว่ากลุ่มที่มีความพึงพอใจในรูปร่าง

ทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก จากการศึกษา พบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการบริโภคได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยนิสิตที่มีทัศนคติที่ดี และปานกลาง ต่อผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มีโอกาสที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก มากกว่า นิสิตที่มีทัศนคติที่ไม่ดี ต่อผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนัก 99.313 เท่า และ 7.155 เท่า ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบทัศนคติ 3 ประการ (tricomponent attitude model) ของ Schiffman and Kanuk (2004) คือ องค์ประกอบด้านความเข้าใจ (ความรู้ การรับรู้ ความเชื่อ) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (อารมณ์ ความรู้สึก) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (ความตั้งใจที่จะซื้อ) ซึ่งแต่ละด้าน มีความสำคัญและมีความสัมพันธ์กันโดยอาศัยความรู้ความเข้าใจเป็นพื้นฐานของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจจะแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรม ความพอใจ ไม่พอใจ ชอบ ไม่ชอบ ซึ่งกล่าวได้ว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางของการแสดงพฤติกรรมของบุคคล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักมีจำนวนเพียง 30 คน หรือร้อยละ 7 ทำให้ข้อจำกัดในการศึกษา ฉะนั้น ควรมีการปรับคำถามเป็นลักษณะอันตรายมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักในกลุ่มที่มีการบริโภค เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมาเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

2. ควรศึกษาหารูปแบบการให้สุขศึกษา หรือการจัดโปรแกรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้บริโภครู้เท่าทันสื่อ ไม่หลงเชื่อง่าย ซึ่งจะช่วยลดปัญหาพฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีการโฆษณาโอ้อวดเกินจริง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.บุญลือ ฉิมบ้านไร่ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา ศรีหามาตย์. (2548). **การใช้ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อลดน้ำหนักของนักเรียนหญิง ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนขอนแก่นวิทยายน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ดารณี ประคำศรีวงศ์. (2557). **การใช้ข่าวสารการลดน้ำหนักจากสื่อออนไลน์ของผู้หญิง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ดารารวรรณ ร่องเมือง. (2556). **อัตมโนทัศน์เชิงโครงสร้างเกี่ยวกับรูปร่างและน้ำหนัก ความพึงพอใจในภาพลักษณ์เกี่ยวกับรูปร่างและความผิดปกติเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารในผู้หญิงไทยวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จังหวัดสุราษฎร์ธานี**. **วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**, 31(4), 170-180.
- นนิตา ตั้งโพธิ์ทรัพย์. (2553). **อัตลักษณ์ความงามของผู้หญิงภายใต้วาทกรรมความสวยเท่ากับความผอม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริพร เสนาธรรม. (2553). **การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกซื้อกาแฟลดน้ำหนักของผู้หญิง ในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เลิศสุชาติวนิช. (2549). **พฤติกรรมกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์เสริมอาหารที่ใช้ควบคุมน้ำหนักของบุคลากรสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- ศิริรักษ์ กิจชนะโพธิ์. (2550). **วิธีคิดและกระบวนการตัดสินใจในเรื่องพฤติกรรมกรรมการลดน้ำหนักของวัยรุ่นชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (3 กรกฎาคม 2557). **รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2557**. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.thaihealth.or.th/Books/391/รายงานสุขภาพคนไทย+ปี+2557.html>
- สมศักดิ์ ถิ่นซัง และพูลศักดิ์ พุ่มวิเศษ. (ม.ป.ป.). **รายงานการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการลดความอ้วนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี จังหวัดนนทบุรี**. สืบค้นเมื่อ 12 สิงหาคม 2558, จาก http://www.rpu.ac.th/Library_web/doc/RC_RR/2555_PubH_Somsak-Pulsak.pdf
- Schiffman, Leon G. and Kanuk, Leslie Lazar. (2004). **Consumer Behavior** (8th ed.). New Jersey: Pearson Prentice Hall.

พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภองาว จังหวัดลำปาง

The behavior and satisfaction of clients receiving Thai traditional medicine at Ban Soppon Health Promoting Hospital, Banrongsudistrict, Ngao district, Lampang province

สุจินณา มณีรัตน์^{1*} และ ทวีวรรณ ชาลีเครือ²

Sujinna Maneerat^{1*} and Taweewun Chaleekrua²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภองาว จังหวัดลำปางโดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภองาว จังหวัดลำปางระหว่างเดือน กุมภาพันธ์-มีนาคม 2559 จำนวน 139คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วย สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent samples t-test และOne-way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่าผู้มารับบริการมีเหตุผลของการใช้บริการเพราะความสะดวกใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงาน พฤติกรรมการใช้บริการส่วนใหญ่มารับบริการประเภทนวดแผนไทย มารับบริการครั้งแรก มาในช่วงเวลา13.00-16.30น.ชำระค่าบริการโดยใช้สิทธิ์บัตรทอง (30 บาท) ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่า ด้านช่องทางการเข้ารับบริการ ($\bar{X} = 4.14$) มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.07$)ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.05$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.04$) และด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ ผู้มารับบริการที่มี เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้มารับบริการที่มีเหตุผลของการมารับบริการ จำนวนการมารับบริการต่อเดือนประเภทการรับบริการ และวิธีการชำระค่าบริการ มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: พฤติกรรม ความพึงพอใจ แพทย์แผนไทย

Abstract

This study was a cross-sectional survey research aiming to assess behavior and satisfaction of clients who received Thai traditional medicine at Ban Soppon Health Promoting Hospital, Banrongsudistrict, Ngao

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : s.maneerat04@gmail.com

district, Lampang province. A total of 139 respondents from the clients who used Thai traditional medicine Ban Soppon Health Promoting Hospital, Banrongsudistrict, Ngao district, Lampang province during February–march2016. Questionnaires were used to collect the person. Data was analyzed using percentage, mean, standard deviation, Independent samples t–test and One–way ANOVA

The results were found that most clients usually reason they visit health promoting hospital since it was near their house and their working place. The service for the first time, the most received service Thai massage, uses the service during 13.00–16.00 pm. The payment was used universal health coverage.

The overall satisfaction analyzed with the high level ($\bar{X} = 4.06$). Considering the separate aspects, it was found that service Channel ($\bar{X} = 4.14$) were the most satisfied. The following services composed personnel ($\bar{X} = 4.05$), price ($\bar{X} = 4.04$), process ($\bar{X} = 4.01$). Clients with sexual, aged, marriage status, education level, occupation and income of the clients affected the satisfaction statistically significant at 0.05. Moreover, reasons for using the service, frequency of visit per month, receiving service period, and payment method also affected the satisfaction statistically significant at 0.05.

Keywords: behavior, satisfaction, Thai traditional medicine

บทนำ

ในทศวรรษที่ผ่านมา มีการเปลี่ยนแปลงมากมายของสังคมโลก รวมทั้งประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ทำให้การแข่งขัน ทั้งในด้านการตลาด การคมนาคม การสื่อสาร ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากมาย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และสุขภาพของประชาชนเป็นอย่างมากการเจ็บป่วยและปัญหาสุขภาพ เป็นสิ่งที่กระทบต่อผู้ป่วยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคมและเศรษฐกิจ ก่อให้เกิดภาวะเครียดและต้นทุนทุกขั้วที่รบกวนจากการเจ็บป่วย จึงต้องทำการเยียวยาหรือแสวงหาการรักษาเพื่อที่จะบำบัดอาการเจ็บป่วย

การแพทย์แผนไทยได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น อีกทั้งมีการบรรจุอยู่ในแผนพัฒนา สาธารณสุขแห่งชาติฉบับที่ 10ทำให้สถานบริการสาธารณสุขของรัฐหลายแห่งได้เปิดให้มีการบริการการแพทย์แผนไทยขึ้น จากการกระจายการบริการการแพทย์แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ พบว่า มีการจัดบริการแพทย์แผนไทย 2,521 แห่ง ร้อยละ 72.48โดยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดรองลงมาเป็นภาคกลางโดยพบการกระจายการบริการอยู่ในภาครัฐครอบคลุมนสถานบริการสาธารณสุขในส่วนโรงพยาบาลทุกระดับสถานบริการส่วนใหญ่มีการให้บริการการแพทย์แผนไทยมากกว่า 1 ประเภทซึ่งประเภทการบริการที่สถานบริการนิยมให้บริการมากที่สุด คือ การรักษาด้วยยาสมุนไพร รองลงมาการนวดเพื่อส่งเสริมสุขภาพ การนวดเพื่อรักษา การอบ ประคบ ตามลำดับ ผู้รับบริการส่วนใหญ่ได้รับการรักษาด้วยการนวดมากที่สุด รองลงมารักษาด้วยยาสมุนไพร การอบ ประคบ (จิราพร ลีมปานานนท์ และรัชณี จันทรเกษม, 2552)

จากข้อมูลและสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภอองาว จังหวัดลำปาง

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบตัดขวาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการของผู้มารับบริการด้านการแพทย์เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้มารับบริการเพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน ตำบลบ้านร้อง อำเภอางจังหวัดลำปาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการใช้บริการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภอาง จังหวัดลำปาง ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุ 20 ปีขึ้นไป ที่มีความรู้สึกรู้ตัวดี มีสติปัญญารับรู้ดี ฟังและอ่านภาษาไทยได้รู้เรื่องเข้าใจ มีความสมัครใจและยินดีให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 207 คน ซึ่งเป็นข้อมูลการมารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย 3 เดือนย้อนหลัง คือเดือนกรกฎาคม-เดือนกันยายน 2558 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Supanvanich and Podhipak (1994) ได้จำนวน 135 คน เพื่อป้องกันการสูญเสียข้อมูลและเพื่อความเหมาะสมในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่จะต้องใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เท่ากับ 139 คน สุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อนอำเภอาง จังหวัดลำปาง ในวันจันทร์-ศุกร์ ช่วงเวลาตั้งแต่ 09.00-16.00 น. ใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 1 เดือนจนครบจำนวน 139 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และปรับปรุงจากแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มารับบริการ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน สถานะสุขภาพ ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ เหตุผลของการมารับบริการ ความถี่ในการมารับบริการต่อเดือน ประเภทการมารับบริการ ช่วงเวลาการมารับบริการ และวิธีชำระค่าบริการ ส่วนที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ ด้านราคา ด้านสถานที่ และด้านช่องทางการเข้ารับบริการ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert Scale ให้เลือกตอบตามระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น 5 ระดับ ได้แก่

5 คะแนน	หมายความว่า	ระดับพึงพอใจมากที่สุด
4 คะแนน	หมายความว่า	ระดับพึงพอใจมาก
3 คะแนน	หมายความว่า	ระดับพึงพอใจปานกลาง
2 คะแนน	หมายความว่า	ระดับพึงพอใจน้อย
1 คะแนน	หมายความว่า	ระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์การแบ่งระดับความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนในการพิจารณาดังนี้ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536)

ซึ่งทำให้ได้เกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.20–5.00	คะแนน	หมายความว่า	มีระดับพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.40–4.19	คะแนน	หมายความว่า	มีระดับพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.60–3.39	คะแนน	หมายความว่า	มีระดับพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.80–2.59	คะแนน	หมายความว่า	มีระดับพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.79	คะแนน	หมายความว่า	มีระดับพึงพอใจน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์คอนบรอกอัลฟา (Cronbach's Alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.71

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่า Independent samples t-test เพื่อทดสอบสมมติฐานของตัวแปร 2 ตัว และ One-way ANOVA เพื่อทดสอบสมมติฐานของตัวแปรตั้งแต่ 3 ตัวขึ้นไป

ผลการศึกษา

พฤติกรรมการใช้บริการของผู้มารับบริการ

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้มารับบริการ จำแนกตามพฤติกรรมการใช้บริการ

	พฤติกรรมการใช้บริการ	จำนวน(139)	ร้อยละ
เหตุผลของการมารับบริการ	1. มีบริการที่หลากหลาย	54	38.8
	2. ค่าบริการไม่แพง	20	14.4
	3. เบิกค่าใช้จ่ายได้	5	3.6
	4. ความสะดวกใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงาน	60	43.2
ความถี่มารับบริการต่อเดือน	1. มาใช้บริการครั้งแรก	57	41.0
	2. มาใช้บริการจำนวน 1-2 ครั้ง/เดือน	54	38.9
	3. มาใช้บริการจำนวน 3-4 ครั้ง/เดือน	23	16.5
	4. มาใช้บริการจำนวน 5 ครั้งขึ้นไป	5	3.6
ประเภทการรับบริการ	1. นวดแผนไทย	86	61.9
	2. ประคบสมุนไพร	14	10.0
	3. อบสมุนไพร	31	22.3
	4. ยาสมุนไพร	8	5.8

ตาราง 1 (ต่อ)

พฤติกรรมการใช้บริการ	จำนวน(139)	ร้อยละ	
ช่วงเวลามารับบริการ	1. เวลา 8.00-12.00น.	45	32.4
	2. เวลา 13.00-16.30น.	94	67.6
วิธีการชำระเงิน	1. เบิกได้	15	10.8
	2. ประกันสังคม	15	10.8
	3. บัตรทอง (30 บาท)	85	61.1
	4. ชำระเอง	24	17.3

จากตาราง 1 พบว่า เหตุผลของการใช้บริการของผู้มารับบริการส่วนใหญ่ คือ ความสะดวกใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงานจำนวน 54 คน ร้อยละ 43.2 ความถี่การรับบริการส่วนใหญ่มาใช้บริการครั้งแรก จำนวน 57 คน ร้อยละ 41.0 ส่วนใหญ่มารับบริการประเภทนัดหมายไทย จำนวน 86 คน ร้อยละ 61.9 ช่วงเวลาที่มารับบริการส่วนใหญ่คือ เวลา 13.00-16.30น.จำนวน 94คน ร้อยละ 67.6และส่วนใหญ่มีวิธีการชำระค่าบริการโดยใช้สิทธิ์บัตรทอง (30 บาท) จำนวน 85คน ร้อยละ 61.1

ระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความพึงพอใจภาพรวม โดยรวมทุกด้าน

ความพึงพอใจ	n = 139		ระดับความพึงพอใจ
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านบุคลากร	4.05	0.77	มาก
2. ด้านกระบวนการ	4.01	0.74	มาก
3. ด้านราคา	4.04	0.74	มาก
4. ด้านสถานที่	4.07	0.76	มาก
5. ด้านช่องทางการเข้ารับบริการ	4.14	0.73	มาก
เฉลี่ย	4.06	0.75	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่าด้านช่องทางการเข้ารับบริการ ($\bar{X} = 4.14$) มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.07$) ด้านบุคลากร ($\bar{X} = 4.05$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.04$) และด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจภาพรวมของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย จำแนกตามจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม

ตาราง 3 แสดงการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจภาพรวมของผู้มารับบริการด้านการแพทย์
แผนไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม

ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม		N	\bar{X}	S.D.	t/f	p-value
เพศ	1. ชาย	40	9.7263	.76	-3.87	.001
	2. หญิง	99	10.1821	.56		
อายุ	1. 21-30 ปี	7	9.9077	.69	7.51	.000
	2. 31-40 ปี	39	9.8562	.65		
	3. 41-50 ปี	31	10.0072	.59		
	4. 51-60 ปี	20	9.7010	.94		
	5. 60 ปีขึ้นไป	42	10.4546	.24		
สถานภาพ	1. โสด	15	9.6268	.64	4.16	.007
	2. สมรส	107	10.0539	.67		
	3. หย่า/แยกกันอยู่	7	10.2659	.21		
	4. หม้าย	10	10.5049	.22		
ระดับการศึกษา	1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	100	10.3107	.33	45.57	.000
	2. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	34	9.3765	.83		
	3. สูงกว่าปริญญาตรี	5	9.4427	.73		
อาชีพหลัก	1. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	25	9.3993	.84	16.82	.000
	2. เกษตร	69	10.3455	.27		
	3. ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/รับจ้าง	28	9.9017	.76		
	4. งานบ้าน	13	10.2858	.36		
	5. อื่น ๆ (พนักงานบริษัทเอกชน)	4	9.3246	.26		
รายได้ต่อเดือน	1. ต่ำกว่า 4,999 บาท	44	10.3218	.23	35.66	.000
	2. 5,000-9,999 บาท	56	10.3283	.38		
	3. 10,000-14,999 บาท	14	9.7786	.69		
	4. 15,000-19,999 บาท	11	9.1009	.76		
	5. มากกว่า 20,000 บาท	14	9.1092	.69		
เหตุผลของการ รับบริการ	1. มีบริการที่หลากหลาย	54	10.4348	.24	13.24	.000
	2. ค่าบริการไม่แพง	20	9.7260	.61		
	3. เบิกค่าใช้จ่ายได้	5	9.5434	.95		
	4. ความสะดวกใกล้บ้าน/ ใกล้ที่ทำงาน	60	9.8561	.74		

ตาราง 3 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม	N	\bar{X}	S.D.	t/f	p-value
ความถี่การมารับ บริการต่อเดือน	1. มาใช้บริการครั้งแรก	57	10.4215	.30	
	2. มาใช้บริการจำนวน 1-2 ครั้ง/เดือน	54	10.0424	.49	
	3. มาใช้บริการจำนวน 3-4 ครั้ง/เดือน	23	9.2811	.82	28.41 .000
	4. มาใช้บริการจำนวน 5 ครั้งขึ้นไป	5	9.4603	.93	
ประเภทการรับ บริการ	1. นวดแผนไทย	86	10.1786	.57	
	2. ประคบสมุนไพร	14	10.0750	.67	5.02 .002
	3. อบสมุนไพร	31	9.8547	.76	
	4. ยาสมุนไพร	8	9.3971	.60	
วิธีชำระ ค่าบริการ	1. เบิกได้	15	9.6767	1.04	
	2. ประกันสังคม	15	9.9535	.59	20.92 .000
	3. บัตรทอง (30 บาท)	85	10.3216	.33	
	4. ชำระเอง	24	9.3874	.69	

จากการศึกษามีตัวทั้งหมด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ต่อเดือน สถานะสุขภาพ เหตุผลของการรับบริการ ความถี่การมารับบริการต่อเดือน ประเภทการรับบริการ ช่วงเวลาการรับบริการ และวิธีการชำระค่าบริการ จากการศึกษพบว่า เพศ ($t = -3.87$, $P\text{-value} = .001$) อายุ ($f = 7.51$, $P\text{-value} = .000$) สถานภาพ ($f = 4.16$, $P\text{-value} = .000$) ระดับการศึกษา ($f = 45.57$, $P\text{-value} = .000$) อาชีพหลัก ($f = 16.82$, $P\text{-value} = .000$) รายได้ต่อเดือน ($t = 35.66$, $P\text{-value} = .000$) เหตุผลของการรับบริการ ($t = 13.24$, $P\text{-value} = .000$) ความถี่การมารับบริการต่อเดือน ($f = 28.41$, $P\text{-value} = .000$) ประเภทการรับบริการ ($f = 5.02$, $P\text{-value} = .002$) และวิธีการชำระค่าบริการ ($f = 20.92$, $P\text{-value} = .000$) ต่างกัน มีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

พฤติกรรมการใช้บริการของผู้มารับบริการ พบว่าเหตุผลของการใช้บริการของผู้มารับบริการส่วนใหญ่คือความสะดวกใกล้บ้าน/ใกล้ที่ทำงาน รองลงมาคือมีบริการที่หลากหลาย ส่วนใหญ่มาใช้บริการเป็นครั้งแรก มารับบริการประเภทนวดแผนไทย รองลงมาคืออบสมุนไพร ช่วงเวลาที่มารับบริการส่วนใหญ่คือ เวลา 13.00-16.30 น. และส่วนใหญ่มีวิธีการชำระค่าบริการโดยใช้สิทธิ์บัตรทอง (30 บาท) รองลงมา คือ ชำระเอง

ความพึงพอใจของผู้มารับบริการ พบว่า ความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านช่องทางการเข้ารับบริการ มีระดับความพึงพอใจสูงสุด รองลงมา คือ ด้านสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านราคา และด้านกระบวนการตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Aday and Anderson (1971) ว่าความพึงพอใจด้านความสะดวกที่ได้รับจากบริการ (convenience) ได้แก่ การใช้เวลารอคอยในการรับบริการ (Office waiting time) ความ

สะดวกในการเข้าถึงบริการเมื่อต้องการ (Availability of care when needs) ความง่ายต่อการใช้บริการ (Ease of getting to care) เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจภาพรวมของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรม จากการศึกษา พบว่า

เพศต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -3.87$, $P\text{-value} = .001$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อายุต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f = 7.51$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สถานภาพต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f=4.16$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ระดับการศึกษาต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f = 45.57$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ นงลักษณ์ สถิตธรรม (2553) พบว่า ผู้รับบริการที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อมาตรฐานการบริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมแตกต่างกัน

อาชีพหลักต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f=16.82$, $P\text{-value}=.000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับ นงลักษณ์ สถิตธรรม (2553) พบว่า ผู้รับบริการที่มีอาชีพต่างกัน มีความพึงพอใจต่อมาตรฐานการบริการแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาล สังกัดสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลพบุรี ในภาพรวมแตกต่างกัน

รายได้ต่อเดือน ต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 35.66$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับศรดา มาพันธ์ (2551) พบว่า ผู้มารับบริการที่มีเพศอายุระดับการศึกษารายได้ต่อเดือนสถานภาพและสิทธิในการรักษาพยาบาลแตกต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแพทย์แผนไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เหตุผลของการรับบริการต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 13.24$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ความถี่การมารับบริการต่อเดือนต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f = 28.41$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ประเภทการรับบริการต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f = 5.02$, $P\text{-value} = .002$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งสอดคล้องกับชลธิชา ยรรยง (2552) พบว่าผู้มารับบริการที่มีประเภทการใช้บริการ และวิธีชำระค่าบริการมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน ยกเว้น ช่วงเวลาที่มารับบริการ

วิธีการชำระค่าบริการต่างกันมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($f = 20.92$, $P\text{-value} = .000$) ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ Andersen and Newman (1973) ว่าการใช้บริการสุขภาพของบุคคลขึ้นอยู่กับปัจจัยสนับสนุนได้แก่ความพร้อมความเพียงพอของระบบบริการค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลประกันสุขภาพประกันชีวิตเครือข่ายสนับสนุนต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทย ผู้มารับบริการมีความพึงพอใจในระดับมากทุกด้าน แต่พบว่าในด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจที่ต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งทาง

หน่วยงานควรให้ความสนใจในการพัฒนาในด้านนี้ด้วย ทางหน่วยงานควรมีการกำหนดขั้นตอนในการให้บริการตามมาตรฐานที่ชัดเจน และจัดระบบการนัดหมายและการจัดคิวเพื่อให้เกิดความสะดวกกับผู้ใช้บริการ

2. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ด้านศักยภาพในการดูแลรักษาปัญหาสุขภาพของแพทย์แผนไทยผ่านสื่อต่าง ๆ ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เข้ามาใช้บริการ เพื่อเป็นอีกทางเลือกสำหรับประชาชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาการให้บริการ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาของการบริการ และนำผลวิจัยที่ได้มาใช้ในแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

2. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้รับบริการด้านการแพทย์แผนไทยในสถานบริการแพทย์แผนไทยอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกับ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสบป้อน อำเภอจาง จังหวัดลำปาง

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.ทวิวรรณ ซาลีเครือ อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จิราพร ลิ้มปานานนท์และรัชนี จันทร์เกษ.(2552). **สถานการณ์การบริการและกำลังคนผู้ให้บริการการแพทย์**

แผนไทยในสถานบริการสาธารณสุขภาครัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชลธิชา ยรรยง. (2552). **พฤติกรรมและความพึงพอใจของผู้มารับบริการด้านการแพทย์แผนไทยโรงพยาบาล**

สมสมเด็จพะยุพราชนครไทย จังหวัดพิษณุโลก.การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส.ม.,

มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

นงลักษณ์ สถิตธรรม.(2553).**ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อมาตรฐานการบริการการแพทย์แผนไทย**

ในโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

ล้วน สายยศและอังคณา สายยศ. (2536). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ศรดา มาพันธ์.(2551). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการแพทย์แผนไทยของผู้มารับบริการโรงพยาบาล**

บางปلام้า. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,

พระนครศรีอยุธยา.

Aday, Lu Ann, and R. Andersen.(1971). **Development of induces of Access to Medical Care.** Michigan Ann Arbor: Health Administration Press.

Andersen RM, Newman JF. (1973). Societal and individual determinants of medical care utilization in the United States.**Milbank Memorial Fund Quarterly– Health and Society**, 51(1), 95–124.

Supanvanich S. and Podhipak A. (1994).**Principles of epidemiology.** Bangkok: Arthorn Press..

พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัด ลำปาง

Health Behavior of Aging in Tambon Wangnua, Wangnua District, Lampang Province

สุปาณี จินาสวัสดิ์^{1*} และ เทียนทอง ต๊ะแก้ว²

Supanee Jinaswat^{1*} and Tientong Takeaw²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมสุขภาพ และความแตกต่างระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน 379 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ Kruskal-Wallis Test, Mann-Whitney U

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง อายุ 60-69 ปี สถานภาพสมรส การศึกษา ระดับประถมศึกษา รายได้เฉลี่ย 999 บาทต่อเดือน แหล่งที่มาของรายได้รับจากสวัสดิการจากรัฐ มีโรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคประจำตัว พฤติกรรมสุขภาพ พบว่า ด้านการรับประทานอาหาร (Mean = 28.88, S.D. = 2.80) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.69 ด้านการออกกำลังกาย (Mean = 22.86, S.D. = 6.60) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 68.34 ด้านการจัดการความเครียด (Mean = 25.87, S.D. = 3.27) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 69.66 ด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย (Mean = 25.83, S.D. = 3.33) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 78.36 และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมสุขภาพ พบว่า เพศที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อายุที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สถานภาพสมรสที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายได้ที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การมีโรคประจำตัวที่ต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jsupanee@gmail.com

คำสำคัญ: พฤติกรรมสุขภาพ ผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this study were to study personal data, health behavior and to compare the overall health behavior of the aging categorized by personal data among aging in Wangnua Municipality, Wangnua District, Lampang Province. The data were collected from the sample group consisting of 379 aging people. The data were collected by questionnaire and analyzed by computing descriptive and analytical statistics :Kruskal-Wallis Test, Mann-Whitney U.

The findings revealed that most of the aging were female respondents whose age ranged from 60 to 69 years. The respondents' marital status was married. They had primary school education. The respondents' monthly income was 999 baht. The source of most of their income was the government welfare. For those with congenital disease, high blood pressure was found the most. For the analysis of health behavior among aging in Wangnua Municipality, Wangnua District, Lampang Province, it was found that eating habit was at the moderate level (60.69%, Mean = 28.88, S.D. = 2.80). Exercise behavior was at the moderate level (68.34%, Mean = 22.86, S.D. = 6.60). Stress management was at the moderate level (69.66%, Mean = 25.87, S.D. = 3.27). The practice during illness was at the moderate level (78.36%, Mean = 25.83, S.D. = 3.33). When there was the comparison of health behavior of the aging categorized by their personal data, it was found that the aging with different age, marital status, level of education, income and the condition of congenital disease differed in food consumption behavior at the significance level of .05. The aging with different marital status, level of education and the condition of congenital disease differed in exercise behavior at the significance level of .05. The aging with different marital status and the condition of congenital disease differed in the practice during illness at the significance level of .05. The aging with the condition of congenital disease differed in stress management behavior at the significance level of .05.

Keywords: words : Health Behavior, Aging

บทนำ

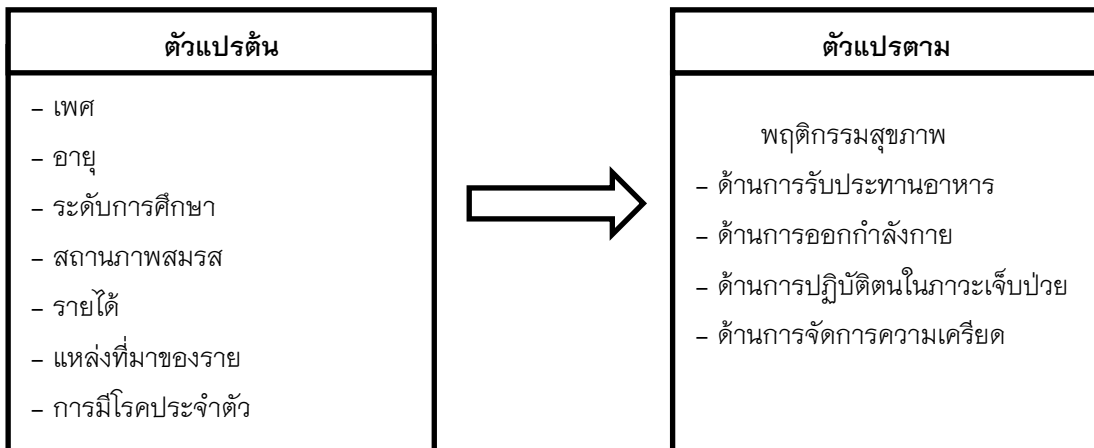
สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าประเทศไทย ได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ ในขณะนั้น ประเทศไทยมีประชากรผู้สูงอายุร้อยละ 10.40 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้พยากรณ์โครงสร้างประชากรไทยกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่า “ประเทศไทยจะมีผู้สูงอายุถึง 1 ใน 4 ของประชากรและเป็นสังคมผู้สูงอายุสมบูรณ์แบบภายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551-2571 สัดส่วนประชากรที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.10 เป็นร้อยละ 23.50 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ การเพิ่มขึ้นของประชากรวัยสูงอายุ ส่งผลให้ภาวะประชากรของประเทศไทยเข้าสู่ยุคที่เรียกว่า “ภาวะประชากรผู้สูงอายุ” ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นมิได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงผลกระทบด้านประชากรเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ เป็นเสมือนปฏิกิริยาลูกโซ่ที่ส่งผลกระทบไปยังระบบอื่น ๆ ได้แก่ผลกระทบด้านสุขภาพ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ และผลกระทบด้านชีวิตความเป็นอยู่และการปรับตัว (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2556)

ตำบลวังเหนือ เป็นตำบลหนึ่งของอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปางมีประชากรทั้งหมด 2,190 คน จำนวนผู้สูงอายุ 379 คนคิดเป็นร้อยละ 17.31 ของประชากรทั้งหมด มีลักษณะเป็นชนบทกึ่งเมือง ประชาชนมีวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการ รับจ้าง ค้าขาย เกษตรกรรม มีลักษณะครอบครัวเป็นครอบครัวขยายและมีความผูกพันฉันเครือญาติกับเพื่อนบ้าน มีการเคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนจากผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับลูกหลานและมีส่วนน้อยที่อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ประชาชนส่วนใหญ่เมื่อได้รับความเจ็บป่วยจะมาทำการรักษา ที่โรงพยาบาลวังเหนือ แต่เมื่อได้รับการบาดเจ็บหรือการเจ็บป่วยร้ายแรงก็จะทำการส่งต่อผู้ป่วยไปยังโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง (เทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง, 2558)

จากการที่ผู้วิจัยได้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุของโรงพยาบาลวังเหนือ จึงมีความสนใจและให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุที่เกิดจากการปฏิบัติของตนเองและจากการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ การมีโรคประจำตัวส่งผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว (2557) เพราะปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติตัวของผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพของตนเองนั้น นอกจากจะทำให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุแล้ว ยังทำให้ทราบถึงระดับพฤติกรรมของผู้สูงอายุและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งหมดจำนวน 379 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามโดยผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ พฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร จำนวน 13 ข้อ พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย จำนวน 10 ข้อ พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด จำนวน 10 ข้อ พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย จำนวน 10 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามด้านความเชื่อมั่น (Reliability) หาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงเทศบาลตำบลวังเหนือ เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวม ข้อมูลดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ Kruskal-Wallis Test, Mann-Whitney U

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ระดับพฤติกรรมสุขภาพ

พฤติกรรมสุขภาพ	จำนวน (n = 379)	ร้อยละ	Mean	S.D.
พฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร			28.88	2.80
ระดับต่ำ (1-26.08)	75	19.79		
ระดับปานกลาง(26.09-31.68)	230	60.69		
ระดับสูง (31.69-39)	74	19.52		
พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย			22.86	6.60
ระดับต่ำ(1-16.25)	71	18.73		
ระดับปานกลาง (16.26-29.46)	259	68.34		
ระดับสูง (29.47-30)	49	12.93		
พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด			25.87	3.27
ระดับต่ำ(1-22.60)	58	15.30		
ระดับปานกลาง (22.61-29.13)	264	69.66		
ระดับสูง (29.14-30)	57	15.04		
พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย			25.83	3.33
ระดับต่ำ (1-22.50)	69	18.21		
ระดับปานกลาง (22.51-29.15)	297	78.36		
ระดับสูง (29.16-30)	13	3.43		
พฤติกรรมสุขภาพโดยรวม			103.44	11.23
ระดับต่ำ (1-92.20)	65	17.15		
ระดับปานกลาง(92.21-114.66)	260	68.60		
ระดับสูง(114.67-129)	54	14.25		

จากตาราง 1 พบว่า พฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร (Mean = 28.88, S.D. = 2.80) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 60.7 พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด (Mean = 25.87, S.D. = 3.27) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 69.7 พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย (Mean = 25.83, S.D. = 3.27) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 78.4 พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการออกกำลังกาย (Mean = 22.86, S.D. = 6.60) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 63.83 พฤติกรรมสุขภาพโดยรวม (Mean = 103.44, S.D. = 11.23) อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 68.6

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ) กับพฤติกรรมสุขภาพ

เพศ	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
เพศกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร				
อาหาร	165	210.92	-3.285	0.001
ชาย	214	172.87		
หญิง				
เพศกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย				
กำลังกาย	165	200.58	-1.657	0.098
ชาย	214	181.85		
หญิง				
เพศกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด				
ความเครียด	165	178.80	-1.760	0.078
ชาย	214	198.64		
หญิง				
เพศกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย				
ภาวะเจ็บป่วย	165	190.15	-0.024	0.981
ชาย	214	189.88		
หญิง				
เพศกับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม				
ชาย	165	202.17	-1.901	0.057
หญิง	214	180.61		

จากตาราง 2 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ) ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001)

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (อายุ) กับพฤติกรรมการสุขภาพ

อายุ	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
อายุกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร				
อาหาร	215	201.15	-2.283	0.022
60-69 ปี	164	175.38		
70 ปีขึ้นไป				
อายุกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการออกกำลังกาย				
60-69 ปี	215	192.37	-0.483	0.629
70 ปีขึ้นไป	164	186.90		
อายุกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการจัดการ				
ความเครียด	215	182.87	-1.262	0.207
60-69 ปี	164	198.07		
70 ปีขึ้นไป				
อายุกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการปฏิบัติตนใน				
ภาวะเจ็บป่วย			-0.600	0.548
60-69 ปี	215	187.10		
70 ปีขึ้นไป	164	193.80		
อายุกับพฤติกรรมการสุขภาพโดยรวม				
60-69 ปี	215	190.12	-0.025	0.980
70 ปีขึ้นไป	164	189.84		

จากตาราง 3 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (อายุ) ที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P value = 0.022)

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) กับพฤติกรรมการสุขภาพ

สถานภาพสมรส	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
สถานภาพกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร				
อาหาร	253	202.61	-3.195	0.001
คู่	126	164.69		
โสด/หม้าย/หย่า/แยก				
สถานภาพกับพฤติกรรมการสุขภาพด้านการออกกำลังกาย				
คู่	253	200.13	-2.561	0.010
โสด/หม้าย/หย่า/แยก	126	169.66		

ตาราง 4 (ต่อ)

สถานภาพสมรส	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
สถานภาพกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการ ความเครียด	253	196.61	-1.675	0.094
คู่	126	176.73		
โสด/หม้าย/หย่า/แยก				
สถานภาพกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนใน ภาวะเจ็บป่วย	253	199.37	-2.403	0.016
คู่	126	171.18		
โสด/หม้าย/หย่า/แยก				
สถานภาพกับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม			-3.100	0.002
คู่	253	202.30		
โสด/หม้าย/หย่า/แยก	126	165.30		

จากตาราง 4 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) กับพฤติกรรมสุขภาพรายด้าน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001, 0.010, 0.0169 ตามลำดับ)

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) กับพฤติกรรมสุขภาพ

ระดับการศึกษา	จำนวน (n = 379)	Mean rank	df	P Value
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร			2	0.000
ต่ำกว่าประถมศึกษา	83	157.38		
ประถมศึกษา	230	181.13		
สูงกว่าประถมศึกษา	66	261.95		
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย			2	0.000
ต่ำกว่าประถมศึกษา	83	158.60		
ประถมศึกษา	230	188.58		
สูงกว่าประถมศึกษา	66	234.42		

ตาราง 5 (ต่อ)

ระดับการศึกษา	จำนวน (n = 379)	Mean rank	df	P Value
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการ				
ความเครียด	83	168.98	2	0.133
ต่ำกว่าประถมศึกษา	230	197.40		
ประถมศึกษา	66	191.47		
สูงกว่าประถมศึกษา				
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนใน				
ภาวะเจ็บป่วย	83	168.33	2	0.109
ต่ำกว่าประถมศึกษา	230	197.40		
ประถมศึกษา	66	203.02		
สูงกว่าประถมศึกษา				
ระดับการศึกษากับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม				
ต่ำกว่าประถมศึกษา	83	151.48	2	0.000
ประถมศึกษา	230	187.87		
สูงกว่าประถมศึกษา	66	245.89		

จากตาราง 5 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) กับพฤติกรรมสุขภาพรายด้าน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารและพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.000, 0.000 ตามลำดับ)

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (รายได้) กับพฤติกรรมสุขภาพ

รายได้	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
รายได้อีกกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร				
1-999 บาท	190	171.28	-3.357	0.001
1000 บาทขึ้นไป	189	208.82		
รายได้อีกกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย				
1-999 บาท	190	194.72	-0.844	0.399
1000 บาทขึ้นไป	189	185.26		
รายได้อีกกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด				
1-999 บาท	190	199.5	-1.722	0.085
1000 บาทขึ้นไป	189	180.35		

ตาราง 6 (ต่อ)

รายได้	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
รายได้กับพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะ เจ็บป่วย			-1.993	0.051
1-999 บาท	190	200.99		
1000 บาทขึ้นไป	189	178.96		
รายได้กับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม			-0.490	0.624
1-999 บาท	190	192.75		
1000 บาทขึ้นไป	189	187.24		

จากตาราง 6 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (รายได้) กับพฤติกรรมสุขภาพรายด้าน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (รายได้) แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001)

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคล (การมีโรคประจำตัว) กับพฤติกรรมสุขภาพ

การมีโรคประจำตัว	จำนวน (n = 379)	Mean rank	Z	P Value
การมีโรคประจำตัวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร			-0.940	0.347
ไม่มีโรคประจำตัว	144	196.71		
มีโรคประจำตัว	235	185.89		
การมีโรคประจำตัวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย			-0.082	0.935
ไม่มีโรคประจำตัว	144	190.5		
มีโรคประจำตัว	235	189.64		
การมีโรคประจำตัวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการ ความเครียด			-1.359	0.174
ไม่มีโรคประจำตัว	144	180.30		
มีโรคประจำตัว	235	195.94		
การมีโรคประจำตัวกับพฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะ เจ็บป่วย			-1.714	0.087
ไม่มีโรคประจำตัว	144	177.90		
มีโรคประจำตัว	235	197.41		
การมีโรคประจำตัวกับพฤติกรรมสุขภาพโดยรวม			-0.790	0.429
ไม่มีโรคประจำตัว	144	184.32		
มีโรคประจำตัว	235	193.48		

จากตาราง 7 พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (การมีโรคประจำตัว) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการความเครียด พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตัวในภาวะเจ็บป่วยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.347, 0.935, 0.174, 0.087 ตามลำดับ)

สรุปผลการศึกษา

เพศ พบว่า กลุ่มประชากรที่มีข้อมูลส่วนบุคคล (เพศ) ที่ต่างกันมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001) ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้สูงอายุเพศชายมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารดีกว่าผู้สูงอายุเพศหญิง เนื่องจากโดยธรรมชาติผู้ชายมักมีรูปร่างสูงใหญ่กว่าผู้หญิง และผู้ชายมักทำงานหนักมากกว่าผู้หญิง ซึ่งผู้หญิงมักได้ทำงานที่เบาหรือใช้พลังงานน้อยกว่า ผู้หญิงจึงมีพฤติกรรมการบริโภคแตกต่างจากเพศชาย เช่น เพศชาย รับประทานอาหาร 3 มื้อ โดยไม่รับประทานจุบจิบ ส่วนเพศหญิงมักรับประทานจุบจิบ และบางครั้ง รับประทานอาหารไม่ครบ 3 มื้อ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของชวัญดาว กลั่นรัตน์ (2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการสุขภาพผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกัน มีพฤติกรรมการสุขภาพแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของวรรณวิมล เมฆวิมล (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่าผู้สูงอายุที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารไม่แตกต่างกัน

อายุ พบว่า กลุ่มประชากรที่มีข้อมูลส่วนบุคคล (อายุ) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.022) ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-69 ปีมีพฤติกรรมการรับประทานอาหารดีกว่าผู้สูงอายุที่มีอายุ 70 ปีขึ้นไป เนื่องจากกลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่ต้องดูแลใส่ใจในเรื่องของอาหารที่รับประทานเป็นพิเศษ และต้องเผชิญกับปัญหาด้านสุขภาพจากการเสื่อมโทรมของสุขภาพร่างกาย ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของวรรณวิมล เมฆวิมล(2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้สูงอายุที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหารไม่แตกต่างกัน

สถานภาพสมรส พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) กับพฤติกรรมการสุขภาพรายด้าน พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (สถานภาพสมรส) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001, 0.010, 0.0169 ตามลำดับ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.094) ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ที่มีสถานภาพสมรสคู่มีพฤติกรรมการสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตนในภาวะเจ็บป่วยดีกว่าสถานภาพโสด หม้าย หย่า แยก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากสถานภาพสมรสจะแสดงถึงลักษณะความสัมพันธ์ทั้งทางด้านสังคมและจิตใจระหว่างบุคคลและการได้รับแรงสนับสนุนทางสังคมจากระบบครอบครัว การมีคู่ชีวิต จะมีความผูกพันต่อกันอย่างลึกซึ้งระหว่างคู่สมรสกับคู่สมรสเมื่อคู่สมรสเจ็บป่วยจะมีคนดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่ต่อกัน ต่างจากกลุ่มสถานภาพสมรสอื่นที่อยู่อย่างโดดเดี่ยวที่ต้องช่วยเหลือตัวเองทั้งปกติและยามเจ็บป่วย จึงทำให้ผู้ที่มีสถานภาพโสด หม้าย หย่า แยกกัน ต้องใส่ใจตนเอง ใฝ่หาความรู้ที่ถูกต้องและพยายามดูแลตนเองเพื่อให้มีสุขภาพแข็งแรงเพราะไม่มีผู้ดูแล หากเจ็บป่วยจะเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามได้ เช่น ค่าใช้จ่ายไม่พอ ไม่มีคนเฝ้ายามเจ็บป่วย จึงทำให้ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีพฤติกรรมการ

สุขภาพที่แตกต่างซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชวีญดาว กลั่นรัตน์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับการศึกษาของเบญจมาศ นาควิจิตร (2551) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองไม่แตกต่าง

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มประชากรที่มีข้อมูลส่วนบุคคล (ระดับการศึกษา) ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารและพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.000, 0.000 ตามลำดับ) โดยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าประถมศึกษาขึ้นไปมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพดีกว่าผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษา ต่ำกว่าประถมศึกษา เพราะการศึกษาคือปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงมีความสามารถในการแสวงหาความรู้และข่าวสารต่างๆจากแหล่งที่เป็นประโยชน์และแหล่งนันทนาการต่างๆได้มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่าโดยเฉพาะในเรื่องการรับประทานอาหารและการออกกำลังกายตลอดจนการทำกิจกรรมในกลุ่มของผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาสูงสามารถเข้าใจการกระทำต่างๆ ได้ดีกว่าและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้มากกว่าผู้สูงอายุกลุ่มที่ชะงักถามปัญหาที่สงสัยหรือไม่เข้าใจมากกว่า การศึกษาจึงมีส่วนช่วยให้บุคคลได้รับทราบและเข้าใจข้อมูลความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมเสี่ยงที่มีผลต่อสุขภาพช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและมั่นใจซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของธราธร ดวงแก้ว และหิรัญญา เดชอุดม (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม พบว่า ระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และชวีญดาว กลั่นรัตน์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพแตกต่างกัน

รายได้ พบว่า กลุ่มประชากรที่มีข้อมูลส่วนบุคคล (รายได้) แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.001) โดยพบว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้ตั้งแต่ 1000 บาทขึ้นไปมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหารดีกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยกว่า 1000 บาท อาจเนื่องจากรายได้ เป็นตัวบ่งชี้ถึงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงแหล่งประโยชน์ของบุคคล ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อการดำรงชีพ เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานและความสามารถในการดูแลสุขภาพตนเอง ผู้สูงอายุที่มีรายได้พอเพียง สามารถที่จะซื้ออาหารที่มีประโยชน์ในการดำรงสุขภาพทางกายให้แข็งแรง และตอบสนองความต้องการด้านการรักษาพยาบาลเมื่อเจ็บป่วย อาจกล่าวได้ว่ารายได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำรงชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันที่สนองความต้องการด้านต่าง ๆ รายได้นับเป็นปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุ ในปัจจุบันรายได้เป็นสิ่งที่ทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสที่จะได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเป็นแหล่งปัจจัยที่มีผลทำให้เกิดความพอใจในครอบครัวสอดคล้อง สอดคล้องกับการศึกษาของเบญจมาศ นาควิจิตร (2551) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองแตกต่างกัน

การมีโรคประจำตัว พบว่า ข้อมูลส่วนบุคคล(การมีโรคประจำตัว)ที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการรับประทานอาหาร พฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย พฤติกรรมสุขภาพด้านการจัดการ

ความเครียด พฤติกรรมสุขภาพด้านการปฏิบัติตัวในภาวะเจ็บป่วยไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (P Value = 0.347, 0.935, 0.174, 0.087 ตามลำดับ) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ธรรมชาติ ดวงแก้ว และ หิรัญญา เดชอุดม (2550) ได้ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ภาวะการมีโรคประจำตัวต่างกัน มีพฤติกรรมสุขภาพไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการนำวิจัยไปใช้

1.1 ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงพยาบาลวังเหนือ เทศบาลตำบลวังเหนือในการกำหนดนโยบายแนวทางปฏิบัติและแบบแผนการดำเนินงานสุขภาพให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ ที่ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

1.2 ในการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวข้องกับภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุให้สอดแทรกผลการวิจัยนี้ โดยการให้พยาบาลทราบถึงภาวะสุขภาพและพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนของตนเองเป็นอย่างไร เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการพยาบาลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพในด้านอื่น ๆ ของผู้สูงอายุให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น เช่น การป้องกันอุบัติเหตุการลื่นล้มเสี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรคต่าง ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร. เทียนทอง ต๊ะแก้ว ที่ปรึกษา

เอกสารอ้างอิง

ขวัญดาว กล้ารัตน์. (2554). **ปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุในเขตภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์. ปริญญา ศษ.ม. (การศึกษาตลอดชีวิตและพัฒนามนุษย์), มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

เทศบาลตำบลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง (2558). **ข้อมูลทั่วไปเทศบาลตำบลวังเหนือ**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ. ธรรมชาติ ดวงแก้ว และหิรัญญา เดชอุดม. (2550). **พฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ ตำบลโพรงมะเดื่อ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม**. งานวิจัยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาสาธารณสุขชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

เบญจมาศ นาควิจิตร. (2551). **ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองและความสุขของผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุของโรงพยาบาลสังกัดสำนักงานการแพทย์กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556**. กรุงเทพฯ:

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.).

วัชพลประสิทธิ์ ก้อนแก้ว. (2557). **พฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลคลองตำรู้อำเภอเมืองชลบุรี**. งานนิพนธ์ ร.ป.ม. (การบริหารทั่วไป), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

วรรณวิมล เมฆวิมล. (2555). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุ
จังหวัดสมุทรสงคราม. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ.

อังชน จีงสกุลวัฒนา. (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมสุขภาพของผู้สูงอายุวัยท้อในเขตองค์การบริหารส่วน
ตำบลวังไทรนต อำเภอ นายายอาม จังหวัดจันทบุรี. การศึกษาอิสระ ร.บ.ม. (การปกครองท้องถิ่น),
วิทยาลัยการปกครอง, กรุงเทพฯ.

พฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

Health behaviors and nutritional status of Wiangpapao Hospital Personnel, Chiangrai Province

นิศาชล ลิมวิเศษศิลป์^{1*} และ รุ่ง วงศ์วัฒน์²

Nisachon Limwisetsin^{1*} and Rung Wongwat²

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการของบุคลากร พฤติกรรมสุขภาพของบุคลากร และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย จำนวน 213 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์

ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า โดยมีภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 45.1 การบริโภคอาหารอยู่ในระดับควรปรับปรุง ร้อยละ 71.8 มีการออกกำลังกาย ร้อยละ 55.9 มีอารมณ์อยู่ในระดับดี ร้อยละ 80.3 ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 60.1 ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เพศ (p-value < 0.001) อายุ (p-value = 0.004) โรคประจำตัว (p-value < 0.001) การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (p-value = 0.024) และพฤติกรรมการสูบบุหรี่ (p-value = 0.049)

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับบุคลากรทางสุขภาพ เพื่อประกอบการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรได้ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

คำสำคัญ: พฤติกรรมสุขภาพ ภาวะโภชนาการ

Abstract

The objectives of this descriptive research were to study nutritional status and health behaviors of personnel and to study the factors affected with nutritional status. The population were 213. The data were collected by using a questionnaire. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation and Chi-square.

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : aoomaim_nisa@hotmail.com

The results revealed that the nearly a half of population were over nutritional status (45.1%), food consumption in poor level (71.8%), exercise (55.9%), mental in good level (80.3%), alcohol drinking (60.1%). showed that the factors affected statistically significant with nutritional status at 0.05 level were sex (p-value < 0.001), age (p-value = 0.004), disease (p-value < 0.001), alcohol drinking (p-value = 0.024) and smoking (p-value = 0.049).

Information obtained from this study will provide basic information for health professionals to develop guidelines. The problem of person health behaviors and nutritional status was most appropriate.

Keywords: Health behavior, nutritional status

บทนำ

การบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการและขาดการออกกำลังกายประจำวัน เป็นปัญหาที่สำคัญของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข ทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพในด้านต่าง ๆ ตามมา และเมื่อพิจารณาถึงโรคที่เป็นปัญหาสุขภาพของคนไทยในอดีตและปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยในอดีตส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของโรคติดต่อต่าง ๆ เช่น โรคคอตีบ ไอกรณ บาดทะยัก แต่ในปัจจุบันโรคเหล่านี้มีแนวโน้มลดลงโดยส่วนใหญ่แล้วเป็นโรคไม่ติดต่อ โรคที่เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ ตลอดจนโรคเรื้อรังต่าง ๆ (ฤทัยชนก กุลสืบ และวรัญญา เชื้อทอง, 2550)

จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข ในปี พ.ศ. 2558 พบว่าสาเหตุการตาย 5 ลำดับแรกทั้งประเทศไทย ได้แก่ โรคหัวใจ อัตรารตาย (55.8 ต่อแสนประชากร) ความดันโลหิตสูง อัตรารตาย (14.5 ต่อแสนประชากร) ติดเชื้อในกระแสเลือด อัตรารตาย (12.11 ต่อแสนประชากร) โรคเบาหวาน อัตรารตาย (8.8 ต่อแสนประชากร) และโรคมะเร็งตับ อัตรารตาย (8.62 ต่อแสนประชากร) ซึ่ง 3 ใน 5 โรคดังกล่าว ประกอบด้วย โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวานเป็นโรคที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเกิดจากการดำเนินวิถีชีวิตที่ไม่ถูกต้องหรือมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม โดยอย่างยิ่งการขาดการออกกำลังกาย บริโภคอาหารไม่ถูกต้อง (สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, 2558)

จากผลการตรวจสุขภาพของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าประจำปีงบประมาณ 2557 จำนวน 213 ราย พบว่า บุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า มีภาวะน้ำหนักเกิน คิดเป็นร้อยละ 15.38 น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์หรือรูปร่างผอม คิดเป็นร้อยละ 10.65 และโรคอ้วน คิดเป็นร้อยละ 18.34 นอกจากนั้นผู้ที่มีภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วนเกิดภาวะแทรกซ้อนโรคต่าง ๆ ได้แก่ โรคเบาหวาน ภาวะไขมันในเลือดสูง และกรดยูริกในเลือดสูง (กลุ่มงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า, 2557)

จากพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่ไม่ถูกต้องตามหลักโภชนาการและการออกกำลังกายที่ไม่สม่ำเสมอ และผลการตรวจสุขภาพของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าในปี 2557 ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาจะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้บุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า มีสุขภาพและคุณภาพที่ดี เพื่อเป็นแบบอย่างในด้านพฤติกรรมสุขภาพที่ดีแก่ประชาชนต่อไป

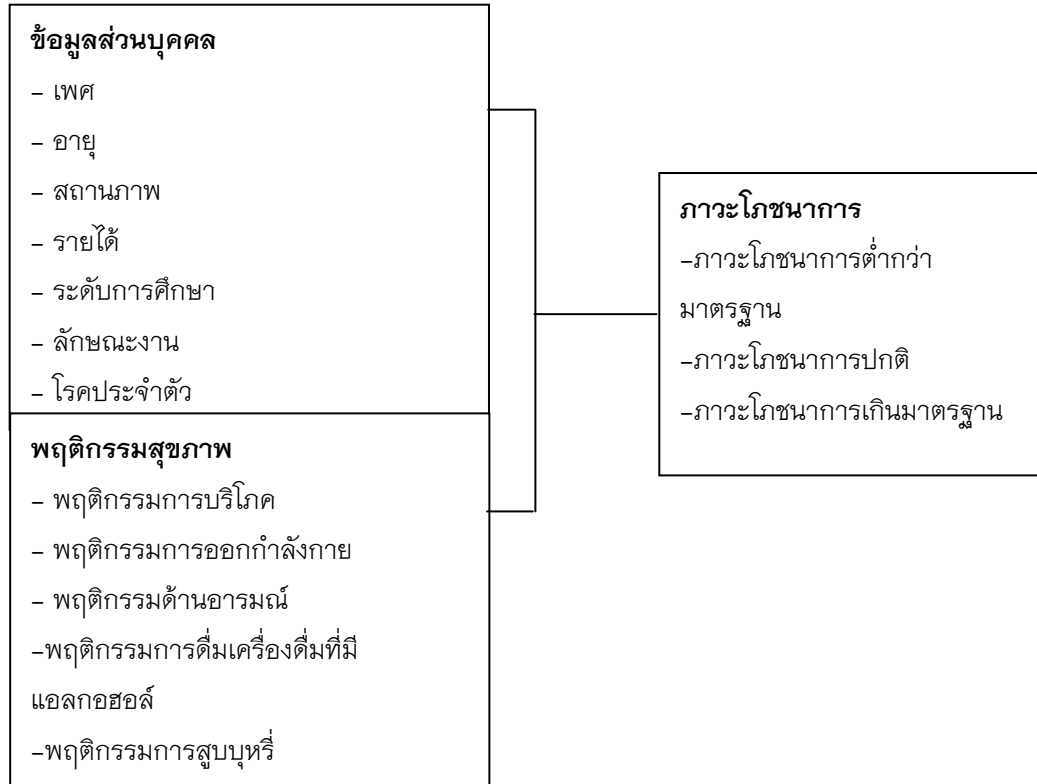
วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะโภชนาการของบุคลากรและพฤติกรรมสุขภาพของบุคลากร โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า

วิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่ยินดี และให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยมีกลุ่มประชากรจำนวน 213 คน การศึกษาคั้งนี้ศึกษากับประชากร

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในคั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 7 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกภาวะโภชนาการ จำนวน 1 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบวัดพฤติกรรมการบริโภคอาหาร จำนวน 14 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบวัดพฤติกรรมการออกกำลังกาย จำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 5 แบบวัดพฤติกรรมด้านอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 6 แบบวัดพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ 10 ข้อ

ส่วนที่ 7 แบบวัดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ 10 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและความตรงของเนื้อหาและนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้งหมดไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มบุคลากรสาธารณสุข ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง และวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach alpha) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.820

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำหนังสือจากคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และผู้วิจัยเข้าพบผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย และแนะนำตัวต่อกลุ่มประชากร เพื่อชี้แจงรายละเอียดในการดำเนินการศึกษา ประสานงาน และแจ้งวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขออนุญาต และขอความร่วมมือในการทำการศึกษา

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแนะนำตัวต่อกลุ่มประชากร ชี้แจงวัตถุประสงค์ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ หลังจากนั้นผู้วิจัยชี้แจงการตอบแบบสอบถามพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทราบและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยผู้ที่ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบความถูกต้อง ตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับทุกข้อบันทึกผลของข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์และนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในขั้นตอนต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพรรณนา (Description statistic) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เป็นต้น

2. สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis Statistic) โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 71.4 โดยกลุ่มอายุที่มีจำนวนมากที่สุดคือ 31-40 ปี ร้อยละ 37.1 มีสถานภาพสมรสมากที่สุด ร้อยละ 61.5 และเมื่อจำแนกตามรายได้พบว่ารายได้สูงกว่า 16,000 บาท มีมากที่สุด ร้อยละ 46.0 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 68.1 และมีลักษณะงานปฏิบัติงานเฉพาะเวรเข้ามากที่สุด ร้อยละ 38.5 ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่มีโรคประจำตัว ร้อยละ 78.4 และเป็นผู้ที่มีโรคประจำตัว ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคภูมิแพ้ โรคความดันโลหิตสูง โรคกระเพาะอาหาร โรคไทรอยด์ โรคปวดหลังและโรค SLE ร้อยละ 21.6

2. ภาวะโภชนาการของบุคลากร

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละจำแนกตามภาวะโภชนาการ

ภาวะโภชนาการ	จำนวน (N = 123 คน)	ร้อยละ
น้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์	21	9.9
น้ำหนักปกติ	96	45.1
ภาวะโภชนาการเกิน	96	45.1
รวม	213	100.0

จากตารางที่ 1 พบว่า ประชากรโดยรวมมีภาวะโภชนาการปกติและภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์มาตรฐานจำนวน 96 คน ร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ ภาวะโภชนาการน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน จำนวน 21 คน ร้อยละ 9.9

3. พฤติกรรมสุขภาพ

พฤติกรรมสุขภาพ ได้แก่ พฤติกรรมการบริโภคอาหารในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.1620 มีพฤติกรรมการออกกำลังกาย ร้อยละ 55.9 มีพฤติกรรมด้านอารมณ์เกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียดในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.82 พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 60.1 และไม่มีพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ร้อยละ 87.3

4. ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตาราง 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับภาวะโภชนาการ

ข้อมูลส่วนบุคคล	ภาวะโภชนาการ		
	Chi-square	df	p-value
เพศ	17.647	2	.000**
อายุ	19.245	6	.004**
สถานภาพสมรส	5.651	4	.227
รายได้	4.956	6	.549
ระดับการศึกษา	6.096	6	.413
ลักษณะงาน	3.537	4	.472
โรคประจำตัว	45.801	14	.000**

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่า ข้อมูลทั่วไปที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ เพศ (p-value < 0.001) อายุ (p-value = 0.004) โรคประจำตัว (p-value < 0.001) และข้อมูลส่วนบุคคลที่ไม่มีมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ ได้แก่ สถานภาพสมรส (p-value = 0.227) รายได้ (p-value = 0.227) ระดับการศึกษา (p-value = 0.413) ลักษณะงาน (p-value = 0.472)

5. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพกับภาวะโภชนาการ

พฤติกรรมสุขภาพ	ภาวะโภชนาการ		
	Chi-square	df	p-value
การบริโภคอาหาร	.245	2	.885
การออกกำลังกาย	2.372	2	.305
อารมณ์	1.346	4	.853
การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์	7.456	2	.024*
พฤติกรรมสูบบุหรี่	6.023	2	.049*

หมายเหตุ: *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ (p-value = 0.024) และพฤติกรรมสูบบุหรี่ (p-value = 0.049) ส่วนพฤติกรรมบริโภคอาหาร (p-value = 0.885) พฤติกรรมออกกำลังกาย (p-value = 0.305) พฤติกรรมทางด้านอารมณ์ (p-value = 0.853) ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ประชากรโดยรวมมีภาวะโภชนาการปกติและภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 45.1 รองลงมาคือภาวะโภชนาการน้ำหนักต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ร้อยละ 9.9 มีพฤติกรรมบริโภคอาหารในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.1620 มีพฤติกรรมออกกำลังกาย ร้อยละ 55.9 มีพฤติกรรมด้านอารมณ์เกี่ยวกับการผ่อนคลายความเครียดในภาพรวมอยู่ในระดับพอใช้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.82 พฤติกรรมดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 60.1 และไม่มีพฤติกรรมสูบบุหรี่ ร้อยละ 87.3

ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ โรคประจำตัว มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ สถานภาพสมรส รายได้ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เพศ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับนงลักษณ์ สุขเยี่ยมและวาสนา ชูหา (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์ต่อภาวะโภชนาการเกิน ของตำรวจภูธรเมืองชลบุรี พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเพศหญิงและเพศชายเมื่อมีอายุมากขึ้นมักมีโอกาสน้ำหนักเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพในทิศทางที่เลื่อมลง ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็ลดลง เมื่อการบริโภคอาหารของร่างกายยังคงเป็นปกติเหมือนเดิม เท่าเดิม หรือมากกว่า จึงเกิดการสะสมของพลังงานและสารอาหารที่เป็นส่วนเกินไว้ ประกอบกับร่างกายมีการหลั่งฮอร์โมนลดลงทั้งเพศหญิงและเพศชาย มีผลทำให้เกิดการยับยั้งศูนย์ควบคุมอุณหภูมิของร่างกายในต่อมใต้สมอง อุณหภูมิร่างกายจึงลดลง ส่งผลให้อัตราการเผาผลาญในเซลล์ลดลง

อายุ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับนงลักษณ์ สุขเยี่ยมและวาสนา ชูหา (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะโภชนาการเกิน ของตำรวจภูธรเมืองชลบุรี พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากเพศหญิงและเพศชายเมื่อมีอายุมากขึ้นมักมีโอกาสน้ำหนักเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากบุคลากรที่มีอายุมากขึ้นมักมีโอกาสน้ำหนักเพิ่มขึ้นได้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางชีวภาพในทิศทางที่เลื่อมลง การทำงานของเซลล์และอวัยวะเลื่อมลง ความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ก็ลดลง เมื่อการบริโภคอาหารของร่างกายยังคงเป็นปกติเหมือนเดิม เท่าเดิม หรือมากกว่า จึงเกิดการสะสมของพลังงานและสารอาหารที่เป็นส่วนเกินไว้ ประกอบกับร่างกายมีการหลั่งฮอร์โมนลดลง มีผลทำให้เกิดการยับยั้งศูนย์ควบคุมอุณหภูมิของร่างกายในต่อมใต้สมอง อุณหภูมิร่างกายจึงลดลง ส่งผลให้อัตราการเผาผลาญในเซลล์ลดลง ดังนั้นจึงทำให้น้ำหนักเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น

โรคประจำตัว ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างโรคประจำตัวกับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าพบว่า โรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผู้ที่มีโรคประจำตัวซึ่งได้แก่ โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคภูมิแพ้ และโรคปวดหลัง จะมีภาวะโภชนาการเกินเกณฑ์เป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้โรคประจำตัวมีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมสุขภาพกับภาวะโภชนาการเกินมาตรฐานของบุคลากรโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสุภัค เพ็ชรนิล (2550) ที่ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของคณบดีทำงานตำบลเชิงกลัด อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี พบว่า พฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า คนที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีอัตราความเสี่ยงต่อการเป็นโรคอ้วนสูง เนื่องจากผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นระยะเวลาต่อเนื่องจะทำให้การรับรสผิดปกติ จึงทำให้ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มักจะชอบรับประทานอาหารรสจัด เช่น หวานจัด เค็มจัด เปรี้ยวจัด เผ็ดจัด เป็นต้น และเมื่อดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะต้องมีการรับประทานอาหารหรือกับแกล้มทำให้รับประทานกับแกล้มในปริมาณที่มากโดยไม่รู้ตัว ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์นั้นมีภาวะโภชนาการเกิน

พฤติกรรมการสูบบุหรี่ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสูบบุหรี่กับภาวะโภชนาการของบุคลากรในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า พบว่า การสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการของบุคลากรใน

โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับนงลักษณ์ สุขเอี่ยม และวาสนา ชูหา (2554) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะโภชนาการเกิน ของตำรวจภูธรเมืองชลบุรี พบว่า พฤติกรรมการสูบบุหรี่มีความสัมพันธ์กับภาวะโภชนาการเกินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ที่สูบบุหรี่ จะสูบบุหรี่เมื่อมีการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ร่วมด้วย ซึ่งการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์มีความเสี่ยงต่อโรคอ้วนสูง และดื่มระยะเวลาต่อเนื่องจะทำให้การรับรสผิดปกติไป ทำให้รับประทานอาหารรสหวาน มัน เค็ม เปรี้ยว เผ็ดจัด และมีการกินกับแก้มในปริมาณที่มาก จึงทำให้บุคลากรที่สูบบุหรี่นั้นภาวะโภชนาการเกิน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุง และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยความเอาใจใส่ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า รวมถึงเพื่อนร่วมงานในโรงพยาบาลเวียงป่าเป้า ทุกคน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม และเป็นกำลังใจในการศึกษาจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า. (2557). **ข้อมูลการตรวจสุขภาพประจำปี 2557**

โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า. เชียงราย: โรงพยาบาลเวียงป่าเป้า.

นงลักษณ์ สุขเอี่ยม และวาสนา ชูหา. (2554). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อภาวะโภชนาการเกิน ของตำรวจภูธรเมืองชลบุรี.** ชลบุรี: ศูนย์กรมอนามัยที่ 3.

ฤทัยชนก กุลสีบ และวรัญญา เชื้อทอง. (2550). **พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของประชาชนในตำบลห้วยกระเจา อำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี.** งานวิจัย วท.บ.(สาธารณสุขชุมชน), มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

สุภัค เพ็ชรนิล. (2550). **พฤติกรรมสุขภาพและภาวะโภชนาการของคนวัยทำงาน ตำบลเชิงกลัดอำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี.** วิทยานิพนธ์ ส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กองสถิติสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **สถิติสาธารณสุข พ.ศ. 2558.** กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายและแผนสาธารณสุข.

ลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

The risk behaviors characteristic of stroke patients in Dok Kham Tai district, Phayao province

ปิติพร พิมพ์หอม^{1*} และ สันหวัด ไชยวงศ์²

Pitiporn Phimhom^{1*} and Sanhawat Chaiwong²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมเสี่ยงด้านบุคคล และสิ่งแวดล้อมของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ประชากรคือผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ในเขตอำเภอดอกคำใต้จำนวน 12 ตำบลที่ขึ้นทะเบียนผู้ป่วยเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลดอกคำใต้ ในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2558 จำนวน 65 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลผู้ป่วยระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-มีนาคม 2559 โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.31 อายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.85 ข้อมูลด้านสุขภาพมีโรคประจำตัว ร้อยละ 73.85 โดยเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 77.08 บุคคลในครอบครัวมีโรคประจำตัว ร้อยละ 41.54 โดยเป็นโรคเบาหวาน ร้อยละ 55.56 ข้อมูลด้านกายภาพ ระยะทางจากที่พักถึงโรงพยาบาลมากกว่า 5 กิโลเมตร ร้อยละ 90.77 เดินทางมาโรงพยาบาลโดยรถยนต์ส่วนตัว ร้อยละ 58.46 มีความสะดวกในการเดินทางมาโรงพยาบาล ร้อยละ 90.77 ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสี่ยง เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า พฤติกรรมเสี่ยงสูงสุดคือ ด้านการออกกำลังกาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 พบว่า ออกกำลังกาย แต่ละครั้งใช้เวลาน้อยกว่า 20-30 นาที มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับสูง และออกกำลังกายน้อยกว่าสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เช่น เดิน วิ่ง เต้นแอโรบิก ปั่นจักรยาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง พฤติกรรมเสี่ยงด้านการเผชิญความเครียดพบว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด 3 อันดับ ดังนี้ รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ อารมณ์ไม่ดี วิตกกังวล ไม่อยากพบปะผู้คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 รองลงมา คือ เผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 และนอนไม่หลับกังวลใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71

คำสำคัญ: พฤติกรรมเสี่ยง โรคหลอดเลือดสมอง จังหวัดพะเยา

¹นิสิตคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Medicine, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : zoting007@hotmail.com

Abstract

The objective was to study the risk behaviors characteristic of host and environment in stroke patients who was registration in Dok Kham Tai hospital between 2013–2015, and lived in 12 sub district in Dok Kham Tai hospital Phayao province. The 65 patients were collected the data from February to March, 2016 by questionnaire using. The descriptive statistics was used in terms of frequency, percentage, means and standard deviation. The majors of respondents was female (52.31%), age more than 65 years old (53.85%), congenital disease (73.85%) including hypertension disease (77.08%), congenital disease in their family (41.54%) including diabetes mellitus(55.56%), the distance from their home to hospital more than 5 kms. (90.77%), private car traveling (58.46%), convenient traveling (90.77). The exercise factor, the most major risks was exercise less than 20–30 minutes (mean = 3.71) and less than 3 times per week (mean = 3.54). The serious factor, the most major risks was Feeling irritable, annoyance, moody, upheavals, do not want to meet people (mean = 2.91), faced with events that cause stress (mean = 2.89), and Insomnia, nervousness (mean = 2.71)

Keywords: Risk behaviors, Stroke disease patient, Phayao province

บทนำ

โรคหลอดเลือดสมอง (Cerebrovascular disease, stroke) หรือโรคอัมพฤกษ์อัมพาตเป็นโรคทางระบบประสาทที่พบบ่อยและเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของโลกและประเทศองค์การอัมพาตโลก (World Stroke Organization, 2010) รายงานสาเหตุการตายจากโรคหลอดเลือดสมองเป็นอันดับ 2 ของประชากรอายุมากกว่า 60 ปีทั่วโลกและเป็นสาเหตุการตายเป็นอันดับ 5 ของประชากรอายุมากกว่า 15–59 ปี และในแต่ละปีมีคนทั่วโลกเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองประมาณ 6 ล้านคน ซึ่งมากกว่าคนทั่วโลกที่เสียชีวิตด้วยโรคเอดส์ วัณโรค และโรคมะเร็งรวมกันทั้งนี้องค์การอัมพาตโลกคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2558 คนทั่วโลกจะเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองถึง 6.5 ล้านคน จำนวนผู้ป่วยและเสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากประชากรทั้งโลกเข้าสู่ภาวะผู้สูงอายุมากขึ้นและ ส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนาได้มีการประมาณว่าผู้ป่วยที่เสียชีวิตจากโรคหลอดเลือดสมองจะเพิ่มเป็น 2 เท่าเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ. 2535 และ 2563 รายงานสถิติสาธารณสุขในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2544–2553) พบว่าอัตราการตายด้วยโรคหลอดเลือดสมองต่อประชากรแสนคนในปี พ.ศ. 2544 คือ 18.2 ต่อมาแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2553 เป็น 27.5 นอกจากนี้ข้อมูลจากสำนักพัฒนานโยบายสุขภาพระหว่างประเทศได้รายงาน 10 ลำดับแรกของการตายในประชากรไทยปี พ.ศ. 2547 พบว่าการตายในประชากรเพศชายด้วยโรคหลอดเลือดสมองพบอยู่ในลำดับ 3 และในประชากรเพศหญิงพบอยู่ในลำดับ 1 ส่วนในปี พ.ศ. 2552 พบว่า การตายด้วยโรคหลอดเลือดสมองนำขึ้นมาอยู่ในลำดับ 1 ทั้งในประชากรเพศชายและเพศหญิง

สถานการณ์โรคหลอดเลือดสมองในประเทศไทยจากรายงานสถิติสาธารณสุขในรอบ 10 ปี ที่ผ่านมา (พ.ศ. 2546–2555) ของสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขพบว่า อัตราตายด้วยโรคหลอดเลือดสมองต่อประชากร 100,000 คนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยเมื่อพิจารณาแยกในปีพบว่า อัตราตายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2551 จาก 20.8 เป็น 31.7 ในปี 2555 ในประเทศไทยโรคหลอดเลือดสมองเป็นสาเหตุสำคัญของการสูญเสียอันดับ 3 ในผู้ชายรองจากอุบัติเหตุจราจรและการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และอันดับ 2 ในผู้หญิงรองจากโรคเบาหวาน (สำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรค, 2555)

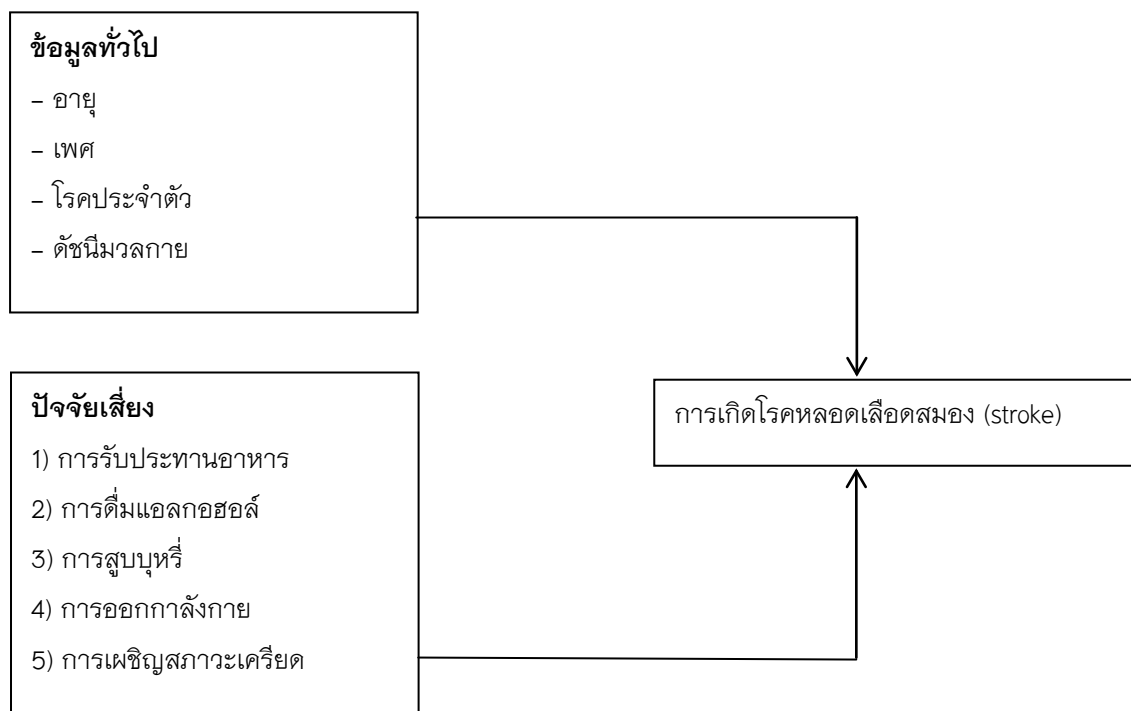
โรงพยาบาลดอกคำใต้เป็นโรงพยาบาลชุมชนขนาด 60 เตียงมีผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองตีบและอุดตัน ที่มารักษาที่โรงพยาบาลดอกคำใต้ปี 2556 จำนวน 44 รายปี 2557 จำนวน 50 รายปี 2558 จำนวน 79 รายจะเห็นว่าพบค่อนข้างมากในแต่ละปีและมีจำนวนที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ (งานศูนย์ข้อมูลกลุ่มงานยุทธศาสตร์และสารสนเทศโรงพยาบาลดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา, 2558) ซึ่งการป่วยด้วยโรคหลอดเลือดสมองตีบและอุดตันนั้น หลังความเจ็บป่วย (Post Stroke) แล้วผู้ป่วยจะยังมีความพิการหลงเหลืออยู่มีคุณภาพชีวิตที่ลดลงมาก ผู้ศึกษาในฐานะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้านสาธารณสุข ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเรื่องโรคหลอดเลือดสมองดังกล่าว แต่ยังไม่มีการศึกษาข้อมูลโรคหลอดเลือดสมองและขาดการวางแผนแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยเสี่ยงของกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง เพื่อช่วยในการติดตามและช่วยเหลือผู้ป่วย สามารถลดความสูญเสียจากโรคและสามารถวางแผนการรักษาพยาบาล รวมทั้งส่งเสริมสุขภาพผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองได้อย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นประชากรที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมอง (stroke) และขึ้นทะเบียนผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองของโรงพยาบาลดอกคำใต้ซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่ของอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556-2558 ครอบคลุมประชากรในพื้นที่ 12 ตำบล 125 หมู่บ้าน 22,231 ครัวเรือน มีผู้ป่วยรวมทั้งสิ้น 65 ราย

เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น มี 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและสภาพเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และเติมข้อความ จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านสุขภาพ เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และเติมข้อความจำนวน 13 ข้อแบ่งเป็น ปัจจัยด้านสุขภาพจำนวน 5 ข้อและปัจจัยด้านพฤติกรรมสุขภาพจำนวน 8 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลด้านกายภาพ เป็นคำถามมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check list) และเติมข้อความจำนวน 3 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและความตรงของเนื้อหาและนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงคำถามให้ถูกต้องเหมาะสมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ในพื้นที่โรงพยาบาลใกล้เคียง จำนวน 30 คนซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกลุ่มประชากรจริงที่จะทำการศึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยหาหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.854

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้ศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยทำหนังสือผ่านบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยาถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้ศึกษาสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลดอกคำใต้ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ออกเก็บข้อมูลภาคสนามปะกลุ่มประชากรแนะนำตนเองพร้อมทั้งอธิบาย

ตาราง 1 เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมเสี่ยง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับพฤติกรรมเสี่ยง
1.00-2.33	ต่ำ
2.34-3.67	ปานกลาง
3.68-5.00	สูง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

จากตาราง 1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.31 อายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 53.85 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 56.92 อาชีพ พบว่า ไม่ได้ประกอบอาชีพ ร้อยละ 41.54 รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน พบว่า มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 50.77 ตำบลที่อยู่อาศัย พบว่า ประชากรอาศัยมากที่สุด คือ ตำบลอนศรีชุมและตำบลบ้านถ้ำ ร้อยละ 18.46 เท่ากัน

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (N = 65 คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	31	47.69
หญิง	34	52.31
อายุ		
35-50 ปี	9	13.85
51-65 ปี	21	32.31
มากกว่า 65 ปีขึ้นไป	35	53.85
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้ศึกษา	26	40.00
ประถมศึกษา	37	56.92
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	1	1.54
ปริญญาตรี	1	1.54
อาชีพ		
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	27	41.54
เกษตรกร	17	26.15
รับจ้าง	12	18.46
แม่บ้าน	6	9.23
รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน		
น้อยกว่า 5,000 บาท	33	50.77
5,000-10,000 บาท	12	18.46
10,001-15,000 บาท	20	30.77
ตำบลที่อยู่อาศัย		
ดอนศรีชุม	12	18.46
บ้านถ้ำ	12	18.46
ห้วยลาน	9	13.85
บ้านป็น	9	13.85
สันโค้ง	6	9.23
บุญเกิด	6	9.23

2. ข้อมูลด้านสุขภาพ

จากตาราง 2 แสดงข้อมูลด้านสุขภาพ พบว่า น้ำหนักกลุ่มประชากรน้ำหนัก 50-55.9 กิโลกรัม ร้อยละ 36.92 ส่วนสูงพบว่า มีส่วนสูง 150.1-160.2 เซนติเมตร คิดเป็นร้อยละ 46.15 มีดัชนีมวลกาย (BMI) ที่ปกติ (BMI = 18.50-22.99) ร้อยละ 52.31 มีรอบเอว 75-85 เซนติเมตร ร้อยละ 41.54 ประชากร ร้อยละ 73.85 มีโรคประจำตัว โดยแยกเป็นโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 77.08 รองลงมาภาวะไขมันในเลือดสูง ร้อยละ 54.17 โรคเบาหวาน 37.50 และโรคหัวใจ 10.42 ส่วนโรคประจำตัวของบุคคลในครอบครัวมี ร้อยละ 41.54 โดยแยกเป็น โรคเบาหวาน 55.56 รองลงมาโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 51.85 ภาวะไขมันในเลือดสูงและโรคหัวใจ ร้อยละ 3.07 เท่ากัน

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละข้อมูลด้านสุขภาพ

ข้อมูลด้านสุขภาพ	จำนวน (N = 65 คน)	ร้อยละ
น้ำหนัก		
น้อยกว่า 50 กก.	19	29.23
50-55.9 กก.	24	36.92
มากกว่าหรือเท่ากับ 56 กก.	22	33.85
ส่วนสูง		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 150 ซม.	23	35.38
150.1-160 ซม.	30	46.15
มากกว่า 160 ซม.	12	18.46
ดัชนีมวลกาย (BMI)		
น้ำหนักน้อย (BMI < 18.5)	9	13.85
น้ำหนักปกติ (BMI = 18.5-22.99)	34	52.31
น้ำหนักเกิน (BMI = 23-24.99)	11	16.92
อ้วนระดับ 1 (BMI = 25-29.99)	7	10.77
อ้วนระดับ 2 (BMI > = 30)	4	6.15
รอบเอว		
น้อยกว่า 75 ซม.	23	35.38
75-85 ซม.	27	41.54
มากกว่า 85 ซม.	15	23.08
โรคประจำตัว		
ไม่มี	17	26.15
มี	48	73.85
ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ (n = 48)		
โรคความดันโลหิตสูง	37	77.08
โรคหัวใจ	5	10.42
โรคเบาหวาน	18	37.50
ภาวะไขมันในเลือดสูง	26	54.17

ตาราง 3 (ต่อ)

ข้อมูลด้านสุขภาพ	จำนวน (N = 65 คน)	ร้อยละ
โรคประจำตัวของบุคคลในครอบครัว		
โรคความดันโลหิตสูง	14	51.85
โรคหัวใจ	1	3.70
โรคเบาหวาน	15	55.56
ภาวะไขมันในเลือดสูง	1	3.70

3. พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในด้านการออกกำลังกาย

พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในด้านการออกกำลังกายพบว่า ประชากรมีระดับพฤติกรรมเสี่ยงสูงที่สุด ได้แก่ ออกกำลังกายแต่ละครั้งใช้เวลาน้อยกว่า 20-30 นาที มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับสูง และออกกำลังกายน้อยกว่าสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เช่น เดิน วิ่ง เต้นแอโรบิก ปั่นจักรยานมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.54 ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง ดังตารางที่ 3

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย จำแนกรายข้อ

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการออกกำลังกาย	Mean	S.D.	ระดับ
1. ออกกำลังกายน้อยกว่าสัปดาห์ละ 3 ครั้ง เช่น เดิน วิ่ง เต้นแอโรบิก ปั่นจักรยาน	3.54	1.62	ปานกลาง
2. ออกกำลังกายแต่ละครั้งใช้เวลาน้อยกว่า 20-30 นาที	3.71	1.56	สูง
รวม	3.62	1.57	สูง

4. พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในด้านการเผชิญความเครียด

พฤติกรรมเสี่ยงด้านสุขภาพในด้านการเผชิญความเครียดจำแนกรายข้อ พบว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด 3 อันดับ ดังนี้ รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ อารมณ์ไม่ดี วุ่นวายใจ ไม่อยากพบปะผู้คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 รองลงมา คือ เผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 และนอนไม่หลับ กังวลใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71 ดังตารางที่ 4

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลระดับพฤติกรรมสุขภาพด้านการเผชิญ
ความเครียดจำแนกรายข้อ

พฤติกรรมเสี่ยงด้านการเผชิญความเครียด	Mean	S.D.	ระดับ
1. รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ อารมณ์ไม่ดี วุ่นวายใจ ไม่อยากพบปะผู้คน	2.91	1.22	ปานกลาง
2. เผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน	2.89	1.16	ปานกลาง
3. นอนไม่หลับกังวลใจ	2.71	1.45	ปานกลาง
4. เบื่อหน่ายไม่อยากทำอะไร	2.65	1.42	ปานกลาง
5. รู้สึกหมดหวังในชีวิต	2.55	1.53	ต่ำ
6. ปวดหัวข้างเดียวหรือปวดบริเวณขมับทั้งสองข้าง	2.29	1.32	ต่ำ
รวม	2.67	1.10	ปานกลาง

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้านบุคคล ตัวก่อโรคและสิ่งแวดล้อมของการเกิดโรคโรคหลอดเลือดสมองในพื้นที่อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงด้านบุคคล ตัวก่อโรคและสิ่งแวดล้อมของการเกิดโรคหลอดเลือดสมองกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคหลอดเลือดสมอง ที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลดอกคำใต้ ในระหว่างปี พ.ศ. 2556-2558 จำนวน 65 คนผลการศึกษาพบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 52.31 ข้อมูลด้านพฤติกรรมเสี่ยงพบว่าประชากรมีพฤติกรรมสุขภาพด้านการออกกำลังกาย ออกกำลังกายแต่ละครั้งใช้เวลาน้อยกว่า 20-30 นาทีที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ซึ่งมีพฤติกรรมเสี่ยงอยู่ในระดับสูงพฤติกรรมเสี่ยงด้านการเผชิญความเครียดพบว่า กลุ่มประชากรมีพฤติกรรมเสี่ยงสูงสุด 3 อันดับ ดังนี้ รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ อารมณ์ไม่ดี วุ่นวายใจ ไม่อยากพบปะผู้คน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.91 รองลงมา คือ เผชิญกับเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียดในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.89 และนอนไม่หลับกังวลใจค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.71

การวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ จันทร์แดง (2541, บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้นำศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี โดยกลุ่มประชากรเป็นผู้นำศาสนาอิสลามจำนวน 300 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามพบว่า มีพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับต่ำ และจากสถิติพบว่า ประชากรในภาคใต้เป็นโรคอ้วน 285 ต่อประชากร 100,000 คน หรือคิดเป็นอัตรา 11.22 สูงเป็นอันดับสามรองจากกรุงเทพฯ และภาคกลาง

ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิไล สุรสาดคร (2549, หน้า 58-85) ได้ศึกษาการเผชิญความเครียดและปัจจัยทำนายความเครียดจากการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยอัมพาต กลุ่มประชากรเป็นผู้ดูแลหลักที่พาผู้ป่วยมารับการตรวจตามนัดที่คลินิกศัลยกรรมประสาท โรงพยาบาลสมุทรสาคร จำนวน 100 ราย ผลการวิจัยพบว่าสัมพันธ์ภาพในครอบครัวโดยรวมอยู่ในระดับดีปานกลาง และมีความสัมพันธ์เชิงลบกับระดับความเครียดจากการดูแล การรับรู้สมรรถนะตนเองและสัมพันธ์ภาพในครอบครัวสามารถร่วมทำนายความผันแปรของระดับความเครียดจากการดูแลของผู้ดูแลได้ ร้อยละ 62.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และเดียร์บอน (Dearborn, 2009 อ้างอิงใน สุทธิสสา ทิจะยัง, 2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ความเสี่ยง และความรู้เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงในผู้หญิงที่มีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดสมองโดยศึกษา ในประชากร เพศหญิง 805 รายอายุ 50-70 ปี ซึ่งเลือกมาจากมหาวิทยาลัยศูนย์โรคหัวใจแห่ง

คอนเนกติกัน มีปัจจัยเสี่ยงของโรคหลอดเลือดสมอง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรไม่สามารถบอกถึงภาวะสุขภาพของตนเองว่ามีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคหลอดเลือดสมองโดยมีข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่าผู้หญิงจำนวนมากมีความรับผิดชอบในการมีพฤติกรรมป้องกันตนเอง ระดับปฐมภูมิและมีการรับรู้ความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ

ข้อเสนอแนะ

การดูแลของผู้ดูแลหรือสมาชิกในครอบครัวของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง ควรเน้นสัมพันธภาพที่ดี ภายในครอบครัวเพื่อลดความเครียดทั้งของผู้ดูแลและตัวผู้ป่วยเอง ทั้งยังรวมถึงการประกอบอาหารที่ควรเน้นอาหารที่มีรสชาติจืด ไม่เน้นรสชาติหวาน มันและเค็ม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดีเยี่ยมจาก ดร.สัณห์ชัย ไชยวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุง และตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนจนชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยความเอาใจใส่ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาลดอกคำใต้ รวมถึงผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพทุกตำบลในอำเภอดอกคำใต้ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการศึกษาจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ จันทรแดง. (2541). **ศึกษาพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของผู้นำศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี**. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขศึกษาและพฤติกรรมศาสตร์), มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร.
- งานศูนย์ข้อมูลกลุ่มงานยุทธศาสตร์และสารสนเทศโรงพยาบาลดอกคำใต้. (2558). **สถิติผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง โรงพยาบาลดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**. พะเยา: ม.ป.พ.
- วิไล สุรสาคร. (2549). **ได้ศึกษาการเผชิญความเครียดและปัจจัยทำนายความเครียดจากการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยอัมพาต**. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติครอบครัว), มหาวิทยาลัยคริสเตียน. นครปฐม.
- สำนักโรคไม่ติดต่อกรมควบคุมโรค. (2555). รายงานสรุปข้อมูลการประชุมเชิงปฏิบัติการการจัดทำข้อมูลโรคไม่ติดต่อระดับประเทศ. ใน **การประชุม UN General Assembly High-Level Meeting on the Prevention and Control of Non-Communicable Diseases**. กรุงเทพฯ: บริษัทไอวีย์ (ประเทศไทย) จำกัด.
- สุทัสสา ทิจะยัง. (2557). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคในผู้ป่วยกลุ่มเสี่ยงโรคหลอดเลือดสมอง**. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (การพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน), มหาวิทยาลัยคริสเตียน. นครปฐม.
- World Stroke Organization (WSO). (2010). **About World Stroke Day**. Retrieved 10 December 2015, from <http://www.worldstrokecampaign.org/media/pages/aboutWorldStrokeDay2010.aspx>.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา
กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

กรณีศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแทค จำกัด จังหวัดเชียงราย

A Case Study of Using 3MU Technique in Fence Construction Project of Earth Contact Co., Ltd., Chiang Rai Province

อธิวัฒน์ เทพหัสติน ณ อยุธยา^{1*}, สุริยวรุฒ ประอ้าย² และ อภิชาติ บัวกล้า³

Adhiwat Thephassadin Na Ayudhaya^{1*}, Suriyavut Praai² and Apichat Buakla³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแทค จำกัด จังหวัดเชียงราย โดยการวิเคราะห์ความสูญเสียต่าง ๆ ในขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว ด้วยเทคนิคลดการสูญเสียด้วย 3 MU (Muda, Mura, Muri) ระบุแนวทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วด้วยหลักการ ECRS ดำเนินการแก้ไขปรับปรุง และเปรียบเทียบผลการทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วก่อนและหลังการปรับปรุง ผลการวิจัยพบว่า การแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากรทำให้ได้คู่มือวิธีการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน คู่มืองานมัดเหล็กและผูกเหล็ก คู่มือการตรวจสอบจุดกึ่งกลางเสา คู่มือวิธีการทาสีรั้ว ที่เป็นมาตรฐานการทำงานของบริษัท มีการนำเครื่องจักรและรถบรรทุกมาใช้ขนส่งและอุปกรณ์ เพื่อลดเวลาการทำงานในแต่ละขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว ทำให้พนักงานทำงานสะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิตขั้นตอนการก่อสร้างรั้วทำให้ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมดีขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปรับปรุง คือ ด้านแรงงาน (คน) ใช้แรงงานลดลง 2 คน ด้านเวลา ใช้เวลาการทำงานลดลง 10.3 ชั่วโมง ด้านระยะทางมีระยะทางลดลง 12,200 เมตร หรือ 12.2 กิโลเมตร และการเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20

คำสำคัญ: หลักการ 3MU งานก่อสร้างรั้ว การลดความสูญเสีย

Abstract

The purpose of this independent study was to study of the fence construction project of Earth Contact Co., Ltd., Chiang Rai Province by 3MU (Muda, Mura, Muri) technique, ECRS technique for waste reduction in process, and comparing the results between before and after of the process. According to the techniques used were detected, The solutions were writing the manual of the fence construction, using the machines and trucks to transport materials and equipment that its made the staff worked quickly and more easily. As the results, the

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

³ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

³ School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

*Corresponding author : Adhiwat.t@gmail.com

outputs were the staff reduction (2 people), work in process reduction (10.3 hours), distance reduction (12,200 meters) and the productivity increased 0.20%.

Keywords: technique, 3MU (Muda, Mura, Muri), Fence construction, Waste reduction

บทนำ

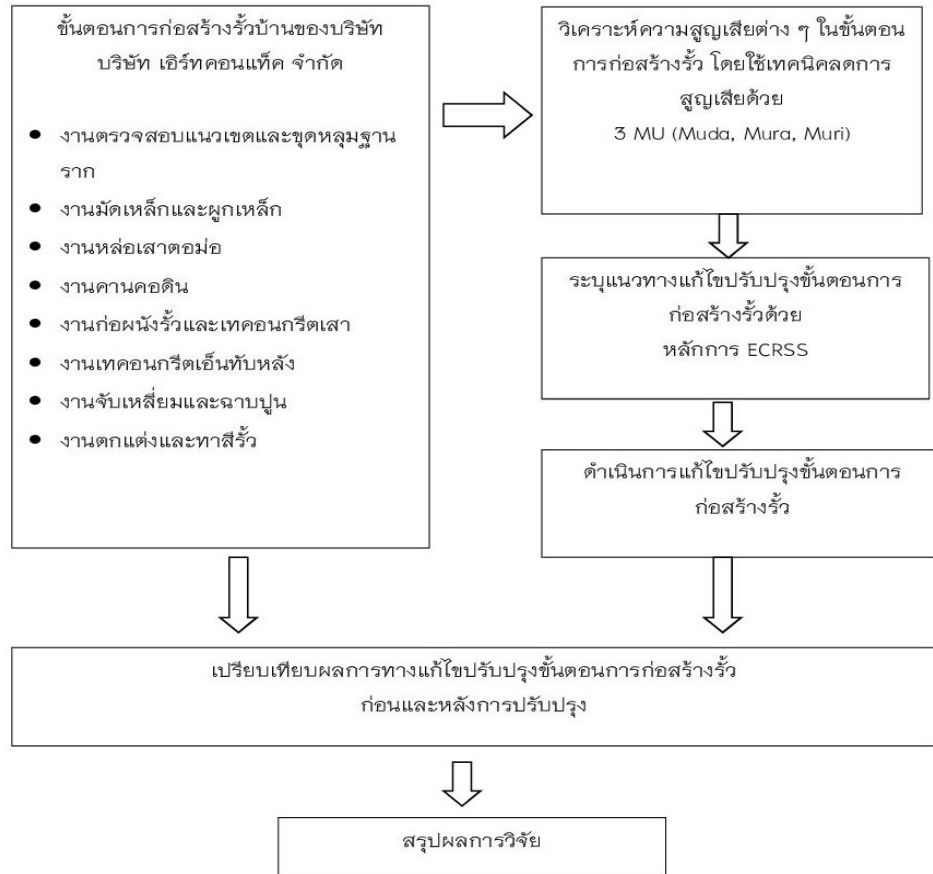
อุตสาหกรรมก่อสร้างในภูมิภาคเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่เติบโตควบคู่ไปกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยเฉพาะจังหวัดที่มีกิจกรรมการค้าชายแดน และจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญ ๆ ทำให้มีการลงทุนการก่อสร้างอย่างต่อเนื่อง ในการแข่งขันธุรกิจ สิ่งที่คุณประกอบการจำเป็นต้องให้ความสำคัญ คือ ปัจจัยสนับสนุนการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า คือ ความมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ต้นทุนต่ำ คุณภาพสูง และการส่งมอบที่ตรงเวลา และปัจจัยด้านการจัดการ คลังสินค้าและโลจิสติกส์ เพราะเป็นกิจกรรมสนับสนุนหลักที่มีความสำคัญต่อระบบการทำงาน เพื่อให้มีการเชื่อมโยงการทำงานร่วมกันกับทุกหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน อันจะทำให้สินค้าและบริการมีคุณค่าในสายตาของลูกค้า การดำเนินธุรกิจภายใต้สภาวะการแข่งขันที่สูง จึงจำเป็นต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อสนองต่อความต้องการของลูกค้าให้ได้ นโยบายสำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญคือ กิจกรรมการพัฒนาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยการปรับปรุงกระบวนการผลิต ลดการสูญเสีย ลดต้นทุนการผลิตที่ไม่จำเป็น เพื่อให้กระบวนการผลิตมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำมาซึ่งประโยชน์และผลประโยชน์ที่พึงประสงค์

บริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับงานก่อสร้างที่พักอาศัย ได้แก่ งานกระเบื้อง งานเหล็ก งานฝ้าเพดานและอลูมิเนียม งานสี งานเครื่องจักรกลก่อสร้าง และผลิตผลิตภัณฑ์อลูมิเนียมสำหรับบ้าน ได้แก่ กรอบบานประตู กรอบบานหน้าต่าง โครงสร้างหลังคา รั้วบ้าน โครงสร้างอาคารสูง เป็นต้น โดยมีกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ บริษัทแลนด์ แอนด์ เฮาส์ จำกัด และกลุ่มลูกค้าในจังหวัดเชียงราย จากการสำรวจปัญหาการดำเนินงานธุรกิจและขั้นตอนการก่อสร้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้าน ประกอบด้วย งานตรวจสอบแนวเขตและชุดหลุมฐานราก งานมัดเหล็กและผูกเหล็ก งานหล่อเสาตอม่อ งานคานคอดิน งานก่อผนังรั้วและเทคอนกรีตเสาก งานเทคอนกรีตเอ็นทับหลัง งานจับเหลี่ยมและฉาบปูน และงานตกแต่งและทาสีรั้ว พบปัญหาคือ ไม่มีการวางแผนงานปฏิบัติงาน มีการจัดทำข้อมูลกลุ่มลูกค้า ลูกค้า ไม่ครบถ้วน กิจกรรมในขั้นตอนการก่อสร้างย่อยบางกิจกรรมที่ไม่มีความจำเป็น บางกิจกรรมมีความซ้ำซ้อน บางกิจกรรมเกิดการรอคอยเกิดความล่าช้า ทำให้เกิดความสูญเปล่าซึ่งส่งผลต่อต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ปรับปรุงประสิทธิภาพขั้นตอนการก่อสร้างรั้วโดยใช้เทคนิคลดการสูญเสียด้วย 3 MU (Muda, Mura, Muri) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ช่วยค้นหาความสูญเสียดังกล่าว ในกระบวนการผลิต และทุกกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับนำเอาหลักการ ECRS ประกอบด้วย การกำจัด (Eliminate) การรวมกัน (Combine) การจัดใหม่ (Rearrange) และการทำให้ง่าย (Simplify) มาเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงคุณภาพงาน สามารถใช้ลดความสูญเสียบ้างหรือ MUDA ในเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพในการลดต้นทุน ลดระยะเวลาการทำงาน ส่งมอบงานทันตามเวลา และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางการปรับปรุงงานเพื่อความปลอดภัยต่าง ๆ ในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด
2. สามารถลดขั้นตอนในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้านและการใช้ทรัพยากรมนุษย์ เครื่องมือ และเครื่องจักรที่เกินความจำเป็นได้
3. ผลการปรับปรุงงานในงานวิจัยนี้ ช่วยให้ผู้สนใจสามารถนำหลักการและแนวทางไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุงงานเพื่อลดต้นทุนการผลิตและระยะเวลา และสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง กรณีศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด จังหวัดเชียงราย มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การเพิ่มผลผลิต (Productivity) การลดการสูญเสียด้วย 3 MU (Muda, Mura, Muri) ความสูญเปล่า 7 ประการ (7 Wastes) หลักการ ECRS และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนงานวิจัย

2. ศึกษาขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้านของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด

3. ค้นหาความสูญเสียด่าง ๆ ในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้าน โดยใช้เทคนิคลดการสูญเสียด้วย 3 MU (Muda, Mura, Muri)

4. ระบุแนวทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้านด้วยหลักการ ECRS

5. นำแนวทางที่ได้มาประยุกต์ใช้ในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้าน เพื่อความสูญเสียด่าง ๆ

6. เปรียบเทียบผลการทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วบ้านเพื่อลดความสูญเสียบeforeและหลังการปรับปรุง

7. สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลการก่อสร้างรั้ว

ในการวิจัยนี้ได้เลือกการก่อสร้างรั้วโครงการหมู่บ้านสิวลี ศรีเวียง เชียงรายเป็นกรณีศึกษา เพื่อจุดมุ่งหมายในการลดความสูญเสียบนขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว โดยการก่อสร้างรั้วจำนวน 46 แปลง (ข้อมูลอ้างอิงปี 2558) ประกอบด้วย

1. งานรั้วด้านหลัง เป็นรั้วทึบสูง 1.7 เมตร

2. งานรั้วด้านข้าง เป็นการก่อสร้างรั้วทึบสูง 1.7 เมตร และรั้วโปร่งสูง 1.5 เมตร

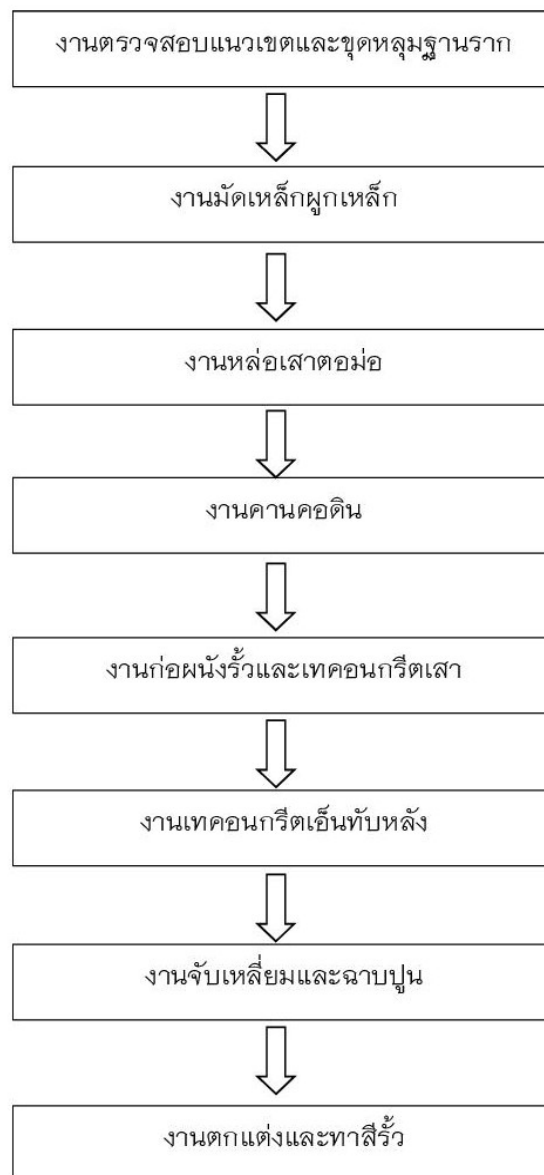
3. งานรั้วด้านหน้า ได้แก่ การก่อสร้างสวนเพิ่มแผงกันดั้ชยะ แผงกันดั้ชยะ รั้วโปร่งสูง 1.5 เมตร ประตูใหญ่บานเดี่ยว 5.2 เมตร และซุ้มประตูเล็ก 2.05 เมตร

วัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างรั้ว

1. วัสดุก่อสร้าง ได้แก่ หินโม้ ทรายหยาบ ทรายละเอียด ปูนซีเมนต์ เหล็กเส้น ตะปู ลวดผูกเหล็ก วัสดุก่อสร้างชนิดต่าง ๆ สีรองพื้น สีทับหน้า เป็นต้น

2. เครื่องมืออุปกรณ์ก่อสร้าง ได้แก่ โม้ผสมปูน รถเข็นปูน โต๊ะตัดเหล็ก ประแจตัดเหล็ก ถังใส่น้ำ 200 ลิตร สายยาง มีด จอบ เสียม พลั่ว บังเกี่ เกียงก่อ เกียงฉาบ เกียงบรรทัด กระบะถือปูน กระบะรองปูน ค้อนหงอน ค้อนปอนด์ ฉากเหล็ก เหล็กสกัด ระดับน้ำ ลูกตึง ฟองน้ำ ไม้กวาด สายยางระดับ เลื่อยตัดไม้ เชือกเอ็น ดินสอดำ เครื่องตัดเหล็ก คีม สว่าน ตลับเมตร ผนังร้าน แปรงทาสี ตลับสายไฟ ไม้แบบ และไม้ค้ำยัน เป็นต้น

ขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร

ตาราง 1 แสดงสรุปข้อมูลแรงงาน จำนวนเวลา และจำนวนระยะทางในขั้นตอนการสร้างรั้วบ้านหนึ่งหลัง

ขั้นตอนการสร้างรั้วบ้าน	แรงงาน (คน)	เวลา (ชั่วโมง)	ระยะทาง (เมตร)
งานตรวจสอบแนวเขตและขุดหลุมฐานราก	18	19	5200
งานมัดเหล็กผูกเหล็ก	22	23.4	1120
งานหล่อเสาตอม่อ	25	13.1	5700
งานคานคอดิน	25	12.5	5300
งานก่อผนังรั้วและเทคอนกรีตเสาค	20	15.5	5850
งานเทคอนกรีตเอ็นทับหลัง	20	10	3800
งานจับเหล็กยมและฉาบปูน	18	21	7250
งานตกแต่งและทาสีรั้ว	6	17	900
รวม	154	132.5	35120

จากตาราง 1 พบว่า การก่อสร้างรั้วบ้าน 1 หลัง ใช้เวลา (Lead time: L/T) ทั้งหมด 132.5 ชั่วโมง หรือประมาณ 16.56 วัน หรือ 17 วัน ใช้จำนวนแรงงานสูงสุดในงาน 25 คน และระยะทาง 35120 เมตร สามารถนำมาสรุปความสามารถในการผลิต ได้ดังนี้

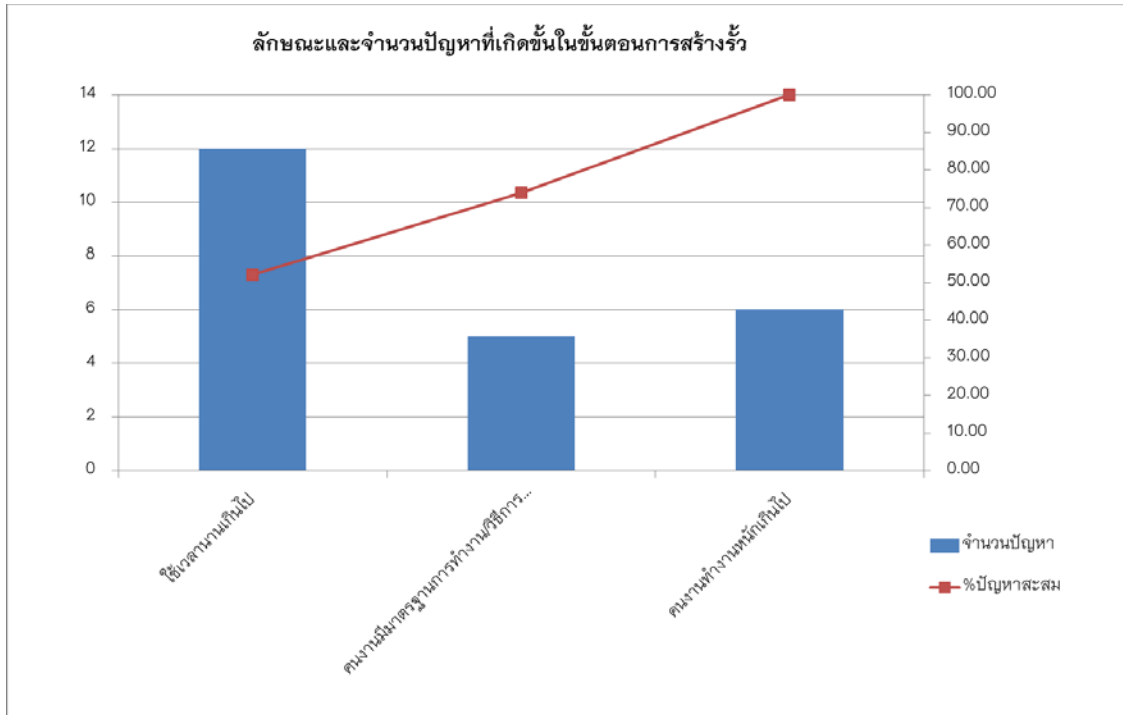
$$\begin{aligned}\text{การเพิ่มผลผลิต} &= \frac{\text{ปริมาณผลผลิตที่ได้ (Outputs)}}{\text{ปริมาณปัจจัยการผลิตที่ใช้ (Inputs)}} \\ &= \frac{132.5}{25} = 5.3 \text{ Sets/คน}\end{aligned}$$

ปัญหาการก่อสร้างรั้วบ้าน

การวิเคราะห์ปัญหาในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วโดยใช้เทคนิคลดการสูญเสียด้วย 3 MU (Muda, Mura, Muri) โดยการวิเคราะห์สาเหตุจาก 4M ได้แก่ คน (Man) วัสดุ (Material) เวลา (Minute) และการจัดการ (Management) พบรายละเอียดปัญหาดังนี้

ตาราง 2 แสดงลักษณะและจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการสร้างรั้ว

ลักษณะปัญหา	จำนวนปัญหา	ร้อยละของปัญหา	จำนวนปัญหาสะสม
ใช้เวลานานเกินไป	12	52.17	52.17
คนงานมีมาตรฐานการทำงาน/วิธีการ			
ทำงานไม่เหมือนกัน	5	21.74	73.91
คนงานทำงานหนักเกินไป	6	26.09	100.00
รวม	23	100	

ภาพ 3 แสดงลักษณะและจำนวนปัญหาที่เกิดขึ้นในขั้นตอนการก่อสร้าง

แนวทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างด้วยหลักการ ECRS

งานวิจัยนี้ได้นำหลักการ ECRS มาประยุกต์ใช้เป็นเครื่องมือในการปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งประเด็นไปที่การลดความสูญเปล่าในด้านการใช้เวลานานเกินไป คนงานมีมาตรฐานการทำงาน/วิธีการทำงานไม่เหมือนกัน คนงานทำงานหนักเกินไป โดยการระดมสมอง (Brain Storming) เพื่อให้เกิดแนวคิดหลาย ๆ แนวคิดที่สร้างสรรค์ จึงเกิดแนวทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้าง มีดังนี้

ตาราง 3 แสดงแนวทางแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างด้วยหลักการ ECRC

ขั้นตอนการก่อสร้าง	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	หลักการ ECRC			
		การกำจัด (E)	การรวมกัน (C)	การจัดใหม่ (R)	การทำให้ง่าย (S)
งานตรวจสอบแนวเขตและชุดหลุมฐานราก	1. จัดทำมาตรฐานการใช้เครื่องจักรงาน			✓	
	ตรวจสอบแนวเขตและชุดหลุมฐานราก				
งานมัดเหล็กและผูกเหล็ก	2. ใช้เครื่องจักรทดแทน			✓	✓
	จัดทำคู่มืองานมัดเหล็กและผูกเหล็ก			✓	
งานหล่อเสาตอม่อ	1. จัดทำมาตรฐานงานหล่อเสาและตอม่อ			✓	
	2. ใช้เครื่องจักรทดแทน			✓	✓

ตาราง 3 (ต่อ)

ขั้นตอน การก่อสร้าง	แนวทางปรับปรุงแก้ไข	หลักการ ECRS			
		การ กำจัด (E)	การ รวมกัน (C)	การจัด ใหม่ (R)	การทำ ให้ง่าย (S)
งานคานคอดิน	ใช้เครื่องจักรทดแทน				
งานก่อผนังรั้วและเท คอนกรีตเสาคอนกรีตเสาค	1. จัดเตรียมวัสดุให้ครบถ้วน			✓	✓
	2. ใช้เครื่องจักรทดแทน			✓	✓
งานเทคอนกรีตเอ็นทับ หลัง	1. จัดหารถบรรทุกเพื่อเคลื่อนย้ายได้ จำนวนมากและรวดเร็วขึ้น			✓	✓
	2. ใช้เครื่องจักรทดแทน			✓	✓
งานจับเหลี่ยมและฉาบปูน	1. จัดหารถบรรทุกเพื่อเคลื่อนย้ายได้ จำนวนมากและรวดเร็วขึ้น			✓	✓
	2. ใช้เครื่องจักรทดแทน			✓	✓
งานตบแต่งและทาสีรั้ว	กำหนดวิธีการทาสีรองพื้น				✓

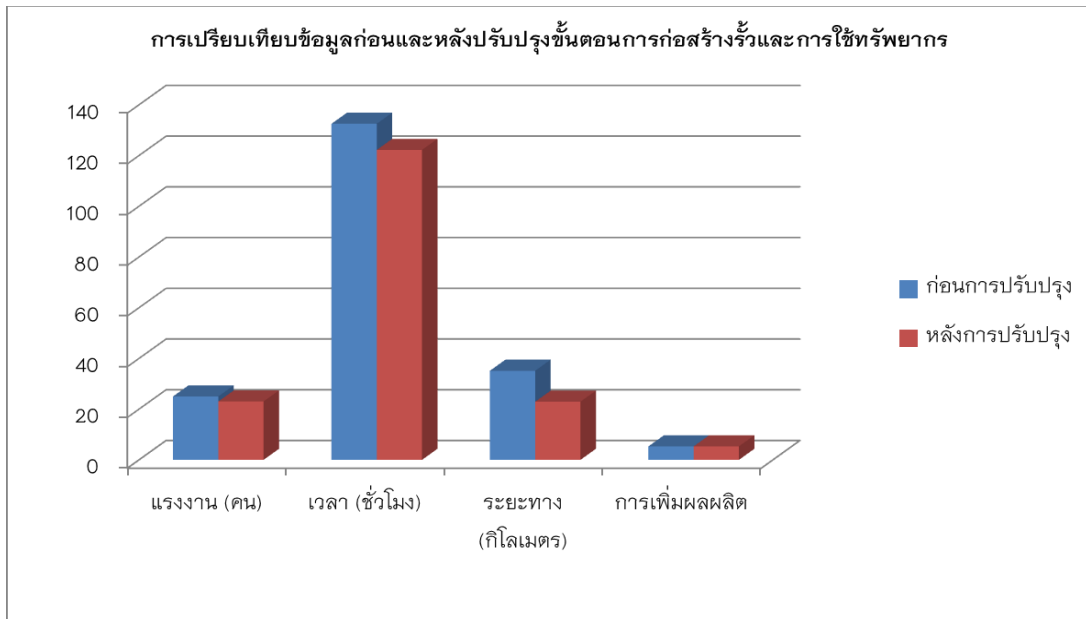
ผลการศึกษา

ผลการศึกษาการใช้หลักการ 3MU ในโครงการก่อสร้างงานรั้วของบริษัท เอิร์ทคอนแท็ค จำกัด จังหวัด เชียงราย สรุปได้ดังนี้

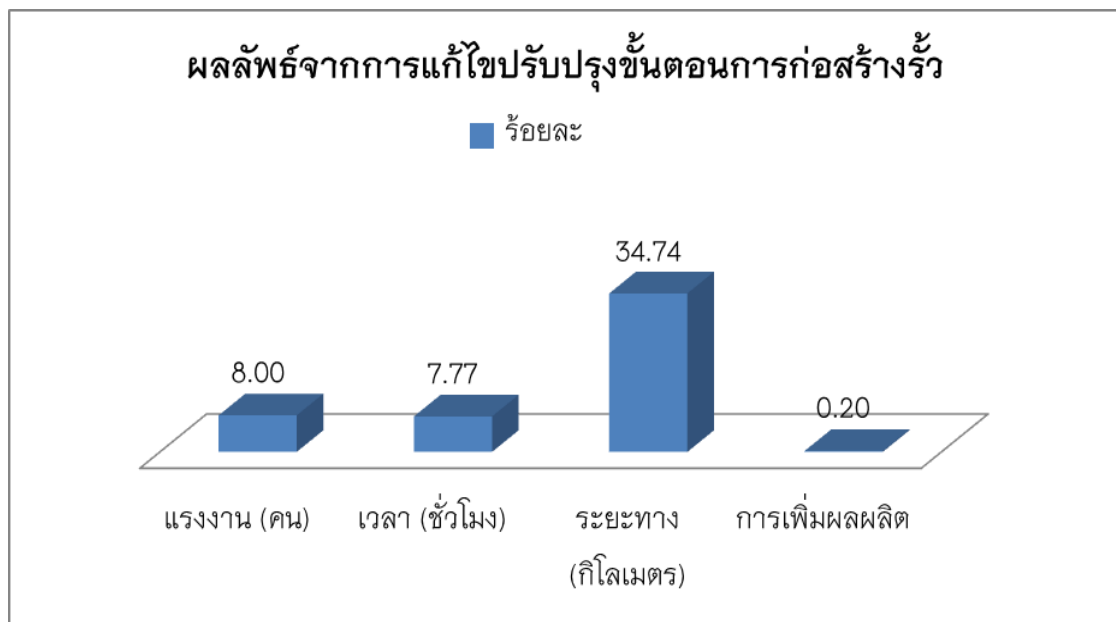
จากการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร ได้คู่มือวิธีการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน คู่มืองานมัดเหล็กและผูกเหล็ก คู่มือการตรวจสอบจุดกึ่งกลางเสา คู่มือวิธีการทาสีรั้ว ที่เป็นมาตรฐานการทำงานของบริษัท มีการนำเครื่องจักรและรถบรรทุกมาใช้ขนวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อลดเวลาการทำงานในแต่ละขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว ทำให้พนักงานทำงานสะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิตขั้นตอนการก่อสร้างรั้วทำให้ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมดีขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปรับปรุง คือ ด้านแรงงาน (คน) ใช้แรงงาน ลดลง 2 คน ด้านเวลา ใช้เวลาการทำงานลดลง 10.3 ชั่วโมง ด้านระยะทางมีระยะทางลดลง 12,200 เมตร หรือ 12.2 กิโลเมตร

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร

รายการ	ก่อนการปรับปรุง	หลังการ ปรับปรุง	ผลต่าง
แรงงาน (คน)	25	23	ใช้แรงงานลดลง 2 คน
เวลา (ชั่วโมง)	132.5	122.2	ใช้เวลาลดลง 10.3 ชั่วโมง
ระยะทาง (เมตร)	35120	22920	ระยะทางลดลง 12200 เมตร
การเพิ่มผลผลิต	5.30	5.31	เพิ่มขึ้น 0.01

ภาพ 4 แสดงข้อมูลระยะทางก่อนและหลังการปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร

ภาพ 5 แสดงผลลัพธ์จากการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว

จากภาพ 3 ผลลัพธ์จากการแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จำนวนแรงงานลดลง ร้อยละ 8 (ก่อนการปรับปรุงใช้แรงงานจำนวน 25 คน ภายหลังการปรับปรุงใช้แรงงานจำนวน 23 คน)
2. จำนวนเวลาทำงานลดลง ร้อยละ 7.77 (ก่อนการปรับปรุงใช้เวลาทำงาน 132.5 ชั่วโมง ภายหลังการปรับปรุงใช้เวลาทำงาน 122.2 ชั่วโมง)

3. จำนวนระยะทางการทำงานลดลงร้อยละ 34.74 (ก่อนการปรับปรุงมีระยะทางในการทำงาน 35,120 เมตร ภายหลังการปรับปรุงมีระยะทางในการทำงาน 22,920 เมตร)

4. การเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 (ก่อนการปรับปรุงมีการเพิ่มผลผลิตเท่ากับ 5.3 Sets/คน ภายหลังการปรับปรุงมีการเพิ่มผลผลิตเท่ากับ 5.31 Sets/คน)

สรุปผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ กล่าวคือ การแก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร ทำให้ได้คู่มือวิธีการตรวจสอบแนวเขตที่ดิน คู่มืองานมัดเหล็กและผูกเหล็ก คู่มือการตรวจสอบจุดกึ่งกลางเสา คู่มือวิธีการทาสีรั้ว ที่เป็นมาตรฐานการทำงานของบริษัท มีการนำเครื่องจักรและรถบรรทุกมาใช้ขนวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อลดเวลาการทำงานในแต่ละขั้นตอนการก่อสร้างรั้ว ทำให้พนักงานทำงานสะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น เป็นการเพิ่มผลผลิตขั้นตอนการก่อสร้างรั้วทำให้ประสิทธิภาพการทำงานโดยรวมดีขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการปรับปรุง คือ ด้านแรงงาน (คน) ใช้แรงงานลดลง 2 คน ด้านเวลา ใช้เวลาการทำงานลดลง 10.3 ชั่วโมง ด้านระยะทางมีระยะทางลดลง 12,200 เมตร หรือ 12.2 กิโลเมตร ทั้งนี้เนื่องมาจากบริษัทได้มองหากระบวนการทำงานด้วยวิธีที่ลดต้นทุนด้านแรงงาน เวลา และระยะทางในขั้นตอนการก่อสร้าง เพื่อให้การก่อสร้างรั้วมีความเป็นมาตรฐานและเสร็จเรียบร้อยภายในระยะเวลาที่กำหนด และมีประสิทธิภาพในการทำงาน จึงได้จัดทำคู่มือการทำงานในแต่ละขั้นตอนที่มีปัญหาและจัดหาเครื่องจักรและรถบรรทุกเพื่อใช้ในการขนย้ายวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างในปริมาณมาก ลดการขนส่งที่ซ้ำซ้อนในขั้นตอนการก่อสร้าง จัดลำดับงานใหม่หรือปรับปรุงให้กระบวนการเดิมทำงานได้ง่ายขึ้น ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ทำให้การเพิ่มผลผลิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (ดิษฐพงษ์ วิลัยกร, 2545), (วรรณภัสร์ พูลสุวรรณ, 2553) และ (สาทิพย์ สีนิลพันธ์ และณฐา คุปต์ชัยเรียร, 2554)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ขั้นตอนการก่อสร้างรั้วแต่ละงาน พนักงานมีทักษะและความชำนาญงานแตกต่างกัน ทำให้มีมาตรฐานการทำงานไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการงานก่อสร้างรั้วของบริษัท จึงจำเป็นต้องอธิบายวิธีการทำงานในแต่ละขั้นตอนให้พนักงานได้ทราบ เพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพการทำงานเป็นมาตรฐานและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ควรมีการติดตามและตรวจสอบการทำงานของพนักงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้งานมีคุณภาพและส่งมอบให้ลูกค้าทันตามกำหนด

3. บริษัทควรมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพงานอย่างต่อเนื่อง นำเครื่องจักร รถบรรทุก หรือเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ลดความซ้ำซ้อนในการขนย้ายวัสดุและอุปกรณ์ก่อสร้างและขั้นตอนการก่อสร้าง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวความคิดการพัฒนาคุณภาพงานก่อสร้างของบริษัทก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย

2. ควรศึกษาองค์ความรู้และระดับความชำนาญการของพนักงานของบริษัทก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย

3. ควรสร้างองค์ความรู้และวิธีการในขั้นตอนการก่อสร้างรั้วและการใช้ทรัพยากร เพื่อประโยชน์ในการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จด้วยดีโดยได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำพร้อมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ดร.สุริยาจตุ ประอ้าย และอาจารย์อภิชาติ บัวกล้า จนทำ

ให้การศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสรีจสมบูรณ์ ซึ่งต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล และมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับขอมอบให้แต่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ตลอดจนคณาจารย์ผู้ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้มีความรู้อันทรงคุณค่าตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ดิษฐพงษ์ วิลัยกร. (2545). การเพิ่มผลผลิตในอุตสาหกรรมไม้อัดโดยใช้เทคนิค MUDA. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, นนทบุรี.
- วรรณภัสร์ พูลสุวรรณ. (2553). การปรับปรุงกระบวนการผลิตโดยการลดความสูญเสียเปล่าในกระบวนการผลิตกรณีศึกษา การผลิตผลิตภัณฑ์อลูมิเนียมสำหรับบ้าน. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ปทุมธานี.
- สาทิพย์ สนิลพันธ์ และณฐา คุปต์ชัยเยียร. (2554). การลดความสูญเสียเปล่าในกระบวนการผลิตชิ้นส่วนรถจักรยานยนต์ โดยการบูรณาการเทคนิควิศวกรรมอุตสาหกรรม. วารสารวิศวกรรมศาสตร์ราชวมงคลชัยบุรี. 9(2), 31-39.

การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา การประปาส่วน ภูมิภาคสาขาพาน

Water resources Development for extending service area: Case Study Provincial Waterworks Authority Phan Branch

จุลพงษ์ มะโนเครื่อง^{1*} และ กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์²

Junlapong Manokrueng^{1*} and KittipongVuthjumnong²

บทคัดย่อ

การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการพบว่า “หนองฮ่าง”: เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติ มีปริมาณน้ำเพียงพอในการใช้เป็นแหล่งน้ำดิบ และจากการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม พบว่า มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ เท่ากับ 517,100 บาท อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C) มีค่าเท่ากับ 1.49 ดังนั้น การพัฒนาแหล่งน้ำ จึงเป็นโครงการที่มีความเหมาะสม ถ้าวรวมต้นทุนคงที่แล้ว จะทำให้โครงการไม่มีความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตาม การลงทุนสำหรับต้นทุนคงที่ เป็นภารกิจหลักของการประปาส่วนภูมิภาคที่จะต้องดำเนินการโดยคาดว่าจะมีจำนวนผู้ใช้น้ำในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน

Abstract

The development of resources for the expansion service area founded that “Nong Hang”, a natura water resources has sufficient supply of raw water. The study based on economic engineering analysis revealed that the Net Present Value (NPV) was 517,100 baht and B/C ratio was 1.49. Therefore the development of “Nong Hang” was appropriate project. If the investment cost was included it turned out that the project was not appropriate, however this kind of investment is the main PWA mission to carry out, by expecting the water user in the expanded area will increasing in the future.

Keywords: Net Present Value, Benefit–Cost Ratio, Provincial Waterworks Authority Phan Branch

บทนำ

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, Universiyt of Phayao, Phayao 56000

² School of Engineering, Universiyt of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding anthor : aon-jun@hotmail.com

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นน้ำที่มนุษย์จะนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคนั้น จะต้องเป็นน้ำสะอาด จะต้องมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เหมาะสมสำหรับการอุปโภค บริโภค ซึ่งในปัจจุบันถือว่าน้ำประปาเป็นน้ำสะอาด เป็นน้ำที่ผ่านการปรับปรุงคุณภาพเพื่อให้เป็นน้ำสำหรับการอุปโภคบริโภค การจัดหาน้ำสะอาดในรูปแบบน้ำประปาสำหรับประชาชนในปัจจุบัน คือ การประปาส่วนภูมิภาค ซึ่งมีการกิจและหน้าที่สำรวจแหล่งน้ำดิบและจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ ผลิตจัดส่งและจำหน่ายทั่วประเทศ ยกเว้น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี และสมุทรปราการ

สถานีผลิตน้ำพาน มีกำลังผลิตรวม 100 ลบ.ม./ชม. คิดเป็นน้ำดิบ 0.88 ล้าน ลบ.ม. ต่อปี โดยชกน้ำดิบจากคลองชลประทานสาย 8L ของคลองสายใหญ่ฝั่งขวา (R.M.C) ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาว เข้าสู่สระพักน้ำดิบ ขนาดความจุ 60,000 ลบ.ม. ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ มีเนื้อที่ 49 ไร่ ซึ่งนับว่ามีความเพียงพอและมั่นคงดี แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงฤดูแล้ง โครงการฯ จำเป็นต้องหยุดการส่งน้ำ เพื่อกำจัดวัชพืช หรือซ่อมคลองส่งน้ำและอาคารประกอบที่เสียหายเนื่องจากการใช้งาน และในปัจจุบันเกษตรกรมีการทำการเพาะปลูกในฤดูแล้งสูงชันมาก จึงเกิดปัญหาการแย่งน้ำกับกลุ่มเกษตรกร ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น

จากการวิเคราะห์ปริมาณความต้องการใช้น้ำดิบในการผลิตน้ำประปาในอนาคต การขยายเขตจำหน่ายน้ำของ กปภ.สาขาพาน และการเตรียมความพร้อมรับสถานการณ์การเกิดวิกฤติน้ำขาดแคลน ในภายภาคหน้า จึงจำเป็นต้องพิจารณาหาแหล่งน้ำดิบที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อนำมาเสริมความมั่นคงในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ต้องการศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการ กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน เพื่อได้มาซึ่งแหล่งน้ำดิบสำรองเพื่อใช้เป็นประโยชน์ต่อการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน และการให้บริการประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาและจัดหาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน
2. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตน้ำของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ในกรณีใช้แหล่งน้ำใหม่สำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการ

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

1. เครื่องคอมพิวเตอร์
2. เครื่องคำนวณ
3. ข้อมูลผลการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน

ผลการศึกษา

พบว่าจากการสำรวจหาแหล่งน้ำดิบที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อนำมาเสริมความมั่นคงในการผลิตน้ำในอนาคต พบว่าหนองสว่าง ซึ่งอยู่ห่างออกไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นหนองน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่มีพื้นที่มากกว่า 2,500 ไร่ ครอบคลุม 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลห้วยงิ้ว ตำบลทานตะวัน และตำบลม่วงคำ มีปริมาณน้ำเพียงพอที่จะใช้เป็นแหล่งน้ำดิบของ กปภ.สาขาพาน

ภาพ 1 แสดงแหล่งน้ำธรรมชาติหนองฮ่าง

หนองฮ่างเป็นพื้นที่สาธารณะ ซึ่งถูกบุกรุกครอบครองพื้นที่บางส่วนไปเป็นจำนวนมาก แต่การบุกรุกและครอบครองกรรมสิทธิ์ยังคงมีอยู่ ปัจจุบันมีการออกหนังสือสำคัญที่หลวง (นสล.) ในพื้นที่ 2.786 ตารางกิโลเมตร (1,741.64 ไร่) ที่ดินบริเวณรอบหนองฮ่างมีการออกเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด และ นส. 3 และยังมีที่บางส่วนซึ่งเป็นพื้นที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ แต่มีการจับจองครอบครองสำหรับพื้นที่ประเภท นสล.

บริเวณขอบหนองฮ่างได้มีการขุดลอกและยกสร้างคูระหว่างปี พ.ศ. 2537-2539 และนำดินมาทำถนนล้อมรอบหนองเพื่อเพิ่มความสามารถในการกักเก็บน้ำและป้องกันการบุกรุกที่สาธารณะ ดินจากการขุดลอกยังใช้จัดทำสวนป่าสร้างเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และก่อสร้างที่ทำการสภาตำบล ในฤดูแล้งมีการทำประมงและใช้เครื่องมือที่ผิดกฎหมาย เช่น จับปลาโดยใช้กระแสไฟฟ้า การดักจับสัตว์น้ำโดยกั้นทางเดินน้ำ นอกจากนี้ยังมีการตัดไม้ และการจับนก นอกจากนี้ยังมีปัญหาการรุกรานที่สาธารณะ โดยเฉพาะในพื้นที่บางส่วนที่อยู่นอกคันคูกัน ปัญหาสัตว์น้ำลดปริมาณลง ซึ่งเกิดจากภาวะการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศ ซึ่งการสร้างคันคูล้อมรอบพื้นที่เดิม แต่โครงการบูรณะขุดลอกที่ไม่ได้มีการวางแผนอย่างถูกต้องอาจมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยตรง

โครงการที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันเป็นการขุดลอกเป็นสระและคูน้ำเพื่อเก็บกักน้ำ การป้องกันการบุกรุกพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ยังมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ ซึ่งแนวทางการพัฒนาของสภาตำบลที่ดูแลรอบหนองน้ำมุ่งหวังจะพัฒนาหนองฮ่างไปสู่การท่องเที่ยว การสร้างที่พักผ่อนหย่อนใจ และการจัดสร้างที่พักตากอากาศ

การวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลผลการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน (สถานีผลิตน้ำพาน) ในปีงบประมาณ 2558 พบว่า ปริมาณน้ำดิบที่สูบเพื่อมาผลิตน้ำประปา 1,178,435 ลูกบาศก์เมตร ผ่านกระบวนการผลิตแล้วเป็นปริมาณน้ำประปาที่ใช้ได้ 1,017,313 ลูกบาศก์เมตร โดยมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตน้ำประปาทั้งหมด 6,246,218.71 บาท ซึ่งมีต้นทุนต่อหน่วย 6.14 บาท / ลูกบาศก์เมตร

ตารางที่ 1 แสดงต้นทุนต่อหน่วยการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพวน (สถานีผลิตน้ำพวน)
ในปีงบประมาณ 2558

ปริมาณน้ำดิบ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	ค่าใช้จ่าย (บาท)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท / ลบ.ม.)
1,178,435	1,017,313	6,246,218.71	6.14

หมายเหตุ: การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพวน, 2558

การวิเคราะห์ต้นทุนของโครงการ

ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้น ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ ค่าจัดซื้อและปรับที่ดิน , ค่าก่อสร้างระบบน้ำดิบ ได้แก่ สถานีสูบน้ำดิบ (แบบตั้งบนดิน) เครื่องสูบน้ำและมอเตอร์ ท่อส่งน้ำดิบ ระบบไฟฟ้าสายส่งแรงสูง ค่าระบบผลิตน้ำประปา ประกอบด้วย สถานีผลิตและจ่ายน้ำประปา ท่อจ่ายน้ำหลัก

ตาราง 2 แสดงค่าใช้จ่ายในการลงทุนเบื้องต้นของโครงการ

ลำดับ	องค์ประกอบโครงการ	หน่วย	ปริมาณ	ราคาต่อหน่วย	จำนวนเงิน
การจัดหาที่ดิน					
1	ก่อสร้างสถานีผลิตน้ำ	ไร่	10	ขอใช้พื้นที่	-
ระบบน้ำดิบ					
1	สถานีสูบน้ำดิบ (แบบตั้งบนดิน)	แห่ง	1	987,000	987,000
2	เครื่องสูบน้ำ และมอเตอร์ (10 Hp)	ชุด	2	321,000	642,000
3	ท่อส่งน้ำดิบ (200 มม.) ความยาว	กม.	0.1	880,000	88,000
4	ระบบไฟฟ้าแรงสูง	กม	1	600,000	600,000
ระบบผลิตน้ำประปา					
1	สถานีผลิตและจ่ายน้ำประปา	ลบ.ม./ชม	100	-	34,252,000
2	ท่อจ่ายน้ำหลัก (200 มม.)	กม.	5	1,130,000	5,650,000
คิดเป็นค่าลงทุน					42,219,000

หมายเหตุ: การประปาส่วนภูมิภาค, 2554

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Cost) หรือต้นทุนแปรผัน เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป และค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำประปา ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าจัดหาวัตถุดิบ ค่าดำเนินงานและซ่อมบำรุง โดยคิดเหมาเป็นราย

ตาราง 3 แสดงค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

ลำดับ	รายการ	จำนวนเงิน / ปี
1	ค่าจ้างพนักงาน	169,920
2	ค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำประปา	322,255
3	ค่าดูแลและซ่อมบำรุง	20,000
	ค่าใช้จ่ายดำเนินงานทั้งหมด	512,175

จากการประมาณการค่าใช้จ่ายของโครงการทำให้มาคิดต้นทุนต่อหน่วยในการผลิตน้ำประปาของแหล่งน้ำใหม่ได้มาจาก การคาดการณ์ ร้อยละ 20 ของผลการดำเนินงานในปีงบประมาณ 2558 ได้แก่ ปริมาณน้ำดิบที่สูบเพื่อมาผลิตน้ำประปา 235,687 ลูกบาศก์เมตร ผ่านกระบวนการผลิตแล้วเป็นปริมาณน้ำประปาที่ใช้ได้ 203,463 ลูกบาศก์เมตร โดยมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตน้ำประปาทั้งหมด 512,175 บาท ซึ่งมีต้นทุนต่อหน่วย 2.52 บาท / ลูกบาศก์เมตร

ตาราง 4 แสดงต้นทุนต่อหน่วยการผลิตน้ำประปาของแหล่งน้ำใหม่ (สถานีผลิตน้ำหนองฮ่าง)

ปริมาณน้ำดิบ (ลบ.ม.)	ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย (ลบ.ม.)	ค่าใช้จ่าย (บาท)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท / ลบ.ม.)
235,687	203,463	512,175	2.52

ผลตอบแทนของโครงการได้มาจากรายได้จากการจำหน่ายน้ำประปา ในราคา 10.20 บาท / ลูกบาศก์เมตร ซึ่งเป็นราคาพื้นฐานในการใช้น้ำประปาของผู้ใช้น้ำประเภทที่ 1 (ที่อยู่อาศัย) ทั้งนี้ รายได้อาจมากกว่าที่คาดการณ์ไว้เนื่องจาก ผู้ใช้น้ำในเขตพื้นที่อำเภอพาน มีทั้ง ผู้ใช้น้ำประเภทที่ 2 (ราชการและธุรกิจขนาดเล็ก) และผู้ใช้น้ำประเภทที่ 3 (โรงงานและธุรกิจขนาดใหญ่) ซึ่งใช้น้ำประปาเป็นจำนวนมากต่อเดือน ทำให้อัตราค่าน้ำ เพิ่มขึ้นตามอัตราก้าวหน้า

ตาราง 5 แสดงการคาดการณ์ผลตอบแทนของโครงการ

ปริมาณน้ำที่ผลิตจ่าย (ลบ.ม. / ปี)	ต้นทุนต่อหน่วย (บาท / ลบ.ม.)	น้ำจำหน่าย (บาท / ลบ.ม.)	รายได้ จำหน่าย (บาท / ปี)	ผลตอบแทนโครงการ (บาท / ปี)
203,463	2.52	10.20	2,075,322	1,562,595

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าของโครงการ

วิเคราะห์เปรียบเทียบความคุ้มค่าในการลงทุนของการพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการกรณีศึกษาการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน จะพิจารณาถึงความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์ โดยจะทำการวิเคราะห์เพื่อหาความเหมาะสมในการลงทุน โดยกำหนดให้อัตราราคาดอกเบี้ยเท่ากับ 7% และอายุการใช้งาน 20 ปี

$$= \frac{0.07(1+0.07)^{20}}{[(1+0.07)^{20} - 1]}$$

$$= 0.094393$$

ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Cost) หรือการลงทุนเบื้องต้น ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับที่ดิน ได้แก่ ค่าจัดซื้อและปรับที่ดิน ค่าก่อสร้างระบบน้ำดิบ ได้แก่ สถานีสูบน้ำดิบ (แบบตั้งบนดิน) เครื่องสูบน้ำและมอเตอร์ ท่อส่งน้ำดิบ ระบบไฟฟ้าสายส่งแรงสูง ค่าระบบผลิตน้ำประปา ประกอบด้วย สถานีผลิตและจ่ายน้ำประปา ท่อจ่ายน้ำหลัก

$$= 42,219,000 \times 0.094393$$

$$= 3,985,175 \text{ บาท/ปี}$$

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Cost) หรือต้นทุนแปรผัน เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป และค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำประปา ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าจัดหาวัตถุดิบ ค่าดำเนินงานและซ่อมบำรุง โดยคิดเหมาเป็นรายปี ซึ่งจากการคาดการณ์ ความต้องการการใช้น้ำดิบ การจ้างพนักงานเพิ่มเพื่อดำเนินการผลิตน้ำประปา และค่าดูแลซ่อมบำรุงต่าง ๆ

$$= 512,175 \text{ บาท/ปี}$$

ต้นทุนรายปีรวม

$$= 3,985,175 + 512,175$$

$$= 4,497,350 \text{ บาท/ปี}$$

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์โครงการ

ผลตอบแทน (บาท / ปี)	ค่าใช้จ่ายใน การลงทุนรายปี	ต้นทุนแปร ผันรายปี	ต้นทุนรวม รายปี	มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV)	อัตราส่วน ผลตอบแทนต่อการ ลงทุน (B/C)
1,562,595	3,985,175	512,175	4,497,350	-2,934,755	0.347

จากการวิเคราะห์โครงการครั้งแรก โครงการพัฒนาแหล่งน้ำสำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการ มีมูลค่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ -2,934,755 และ อัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (B/C) น้อยกว่า 1 คือ 0.347 แต่เนื่องจากการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานมีการกิจและหน้าที่สำรวจแหล่งน้ำดิบและจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ ผลิตจัดส่งและจำหน่ายให้แก่ประชาชนผู้ใช้น้ำ ซึ่งหากหักต้นทุนคงที่ของสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ค่าก่อสร้างระบบน้ำดิบ, ค่าก่อสร้างระบบผลิตน้ำประปา ที่เป็นสิ่งที่ กปภ.ต้องลงทุนเพื่อบริการประชาชนอยู่แล้ว ทำให้การลงทุนเบื้องต้นในโครงการนี้ คิดแต่ค่าก่อสร้างงานวางท่อจำหน่ายน้ำ จึงสามารถวิเคราะห์โครงการได้ดังนี้

ค่าใช้จ่ายในการลงทุน (Investment Cost) หรือการลงทุนเบื้องต้น ได้แก่ ค่าก่อสร้างการวางท่อจำหน่ายน้ำ

$$= 5,650,000 \times 0.094393$$

$$= 533,320 \text{ บาท/ปี}$$

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Operating Cost) หรือต้นทุนแปรผัน เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานทั่วไป และค่าใช้จ่ายในการผลิตน้ำประปา ได้แก่ ค่าจ้างพนักงาน ค่าจัดหาวัตถุดิบ ค่าดำเนินงานและซ่อมบำรุง โดยคิดเหมาเป็นรายปี ซึ่งจากการคาดการณ์ ความต้องการการใช้น้ำดิบ การจ้างพนักงานเพิ่มเพื่อดำเนินการผลิตน้ำประปา และค่าดูแลซ่อมบำรุงต่าง ๆ

$$\begin{aligned} &= 512,175 \text{ บาท/ปี} \\ \text{ต้นทุนรายปีรวม} \\ &= 533,320 + 512,175 \\ &= 1,045,495 \text{ บาท/ปี} \end{aligned}$$

ตาราง 7 แสดงผลการวิเคราะห์โครงการเมื่อหักต้นทุนคงที่ของสิ่งปลูกสร้าง

ผลตอบแทน (บาท / ปี)	ค่าใช้จ่ายในการ ลงทุนรายปี	ต้นทุนแปรผัน รายปี	ต้นทุนรวมราย ปี	มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV)	อัตราส่วนผลตอบแทน ต่อการลงทุน (B/C)
1,562,595	533,520	512,175	1,045,495	517,100	1.49

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาแหล่งน้ำที่เหมาะสมเพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำดิบในการผลิตน้ำประปา สำหรับการขยายพื้นที่ให้บริการของ กปภ.สาขาพาน และการหาความคุ้มค่าในการลงทุนของโครงการ โดยการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อต้นทุน B/C ซึ่งจะดูจากค่าที่คำนวณได้ หากผลที่ได้มีค่าน้อยกว่า 1 คือ ไม่เหมาะสมหรือไม่น่าสนใจที่จะลงทุนเพราะทำให้ได้ผลตอบแทนน้อยกว่า หากผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 1 แสดงว่าโครงการที่จะลงทุนนี้ไม่มีผลกำไรหรือขาดทุน และหากผลที่ได้มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าโครงการมีความเหมาะสมและน่าสนใจที่จะทำการลงทุน เพราะทำให้ได้ผลกำไร ซึ่งจากการวิเคราะห์โครงการครั้งแรก พบว่า โครงการการพัฒนาแหล่งน้ำฯ มีค่า B/C เท่ากับ 0.347 แต่เมื่อหักต้นทุนคงที่ของสิ่งปลูกสร้างออกไป เพราะเป็นสิ่งที่ กปภ.ต้องลงทุนเพื่อบริการประชาชนอยู่แล้ว จึงทำการวิเคราะห์โครงการอีกครั้ง พบว่า อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน B/C เท่ากับ 1.49 ทำให้ประเมินผลได้ว่าเป็นโครงการที่เหมาะสมแก่การลงทุน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ซึ่งมีภารกิจและหน้าที่สำรวจแหล่งน้ำดิบและจัดให้ได้มาซึ่งน้ำดิบ ผลิตจัดส่งและจำหน่ายให้แก่ประชาชนผู้ใช้น้ำ ซึ่งสถานีผลิตน้ำพานรับน้ำจากคลองชลประทานสาย 8L ของคลองสายใหญ่ฝั่งขวา (R.M.C.) ของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาแม่ลาว โดยในสถานการณ์ปัจจุบัน เกษตรกรในอำเภอพานมีการทำการเพาะปลูกในฤดูแล้งสูงขึ้นมา ทำให้มีปัญหาการแย่งน้ำดิบกับเกษตรกรอยู่เสมอ ซึ่งนับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น การใช้น้ำดิบจากคลองชลประทานเพียงอย่างเดียว จึงไม่มีความมั่นคงต่อการผลิตน้ำประปา กปภ.สาขาพานจึงจำเป็นต้องมีแหล่งน้ำดิบเพิ่มเติมจากเดิมเพื่อไว้ขยายพื้นที่ให้บริการ ซึ่งจะส่งผลกำไรเมื่อมี ผู้ใช้น้ำเพิ่มตามแผนการขยายเขตพื้นที่จำหน่ายน้ำทุกปีงบประมาณ และสามารถให้แหล่งน้ำดิบใหม่นี้ (สถานีผลิตน้ำหนองฮ้าง) ผลิตน้ำและแจกจ่ายแก่พื้นที่จำหน่ายน้ำเดิมในฤดูแล้งได้

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากโครงการพัฒนาแหล่งน้ำฯ นี้ได้ใช้หลักการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ซึ่งเป็นการคิดในแง่ของ

การแสวงหาผลตอบแทน กำไร ในขณะที่การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ก็ต้องการปริมาณน้ำดิบที่มั่นคงเพียงพอต่อการผลิตน้ำประปาตลอดปีไว้จำหน่ายในเขตพื้นที่จำหน่ายน้ำเดิมและในเขตพื้นที่ทำการขยายเขตบริการ ซึ่งหากมีแผนการพัฒนาดำเนินโครงการจริง ทางหน่วยงานควรทำการวิเคราะห์โครงการให้ดี เพื่อการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาและพิจารณาทางเลือกในการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบประกอบการตัดสินใจในการเลือกแหล่งน้ำ เช่นศึกษาหาแหล่งน้ำที่เหมาะสมหลาย ๆ แห่ง โดยศึกษาหาผลกระทบในด้านพื้นที่ผลกระทบต่อราษฎรที่ใช้น้ำเพื่อการเกษตร และการหาความคุ้มค่าคุ้มทุนของแหล่งน้ำแต่ละแห่ง เพื่อเปรียบเทียบความเหมาะสม ความน่าสนใจ ในการพิจารณาโครงการการพัฒนาแหล่งน้ำ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ได้รับแรงสนับสนุนจากบุพการี และครอบครัวที่เป็นผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณรุ่นพี่และเพื่อน ๆ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้าง ที่ให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ เพื่อนำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขและตรวจทานความถูกต้อง ขอขอบคุณการประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 และการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการทำงานวิจัย และขอบคุณอาจารย์ทุกท่านและเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยพะเยาที่ช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

การประปาส่วนภูมิภาค. (2554). **ราคาต่อหน่วยสำหรับวางแผนโครงการปี 2556**. กรุงเทพมหานคร: การประปาส่วนภูมิภาค.

การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน. (2558). **รายงาน M.5 (ก่อนลงข้อมูล)**. เชียงราย: การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน.

การศึกษาความคุ้มค่าของธุรกิจไม้แบบให้เช่า: กรณีศึกษาในเขตอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่

A Study of the Investments of Shuttering Hire in Mae Ai District, Chiang Mai Province

พลากร สุวรรณรัตน์^{1*} และ สุริยวุธ ประอ้าย²

Plalakorn Suwanrat^{1*} and Suriyavut Praai²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม และวิเคราะห์ความไวในเชิงเศรษฐศาสตร์ โดยมีอายุโครงการ 10 ปี ผลการวิจัยพบว่า ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบพลาสติกมีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 1 ปี 5 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 7,570,159.45 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 71.32 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 2.49 ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบเหล็กมีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 1 ปี 6 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 7,407,146.75 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 68.48 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 2.31 และต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบไม้ธรรมชาติ มีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 2 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 6,596,967.06 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 42.74 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 1.34 แสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน และการวิเคราะห์ความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ 4 กรณี คือ การมีคู่แข่งเพิ่มขึ้น กรณีการก่อสร้างขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 กรณีการก่อสร้างขยายตัวลดลงร้อยละ 10 และการเพิ่ม-ลดราคาเช่าไม้แบบ ธุรกิจยังมีความคุ้มค่าในการลงทุน และควรตัดสินใจลงทุน

คำสำคัญ: ต้นทุนและผลตอบแทน การวิเคราะห์โครงการ ธุรกิจไม้แบบให้เช่า

Abstract

The purpose of this independent study was to study of cost-benefits analysis and financial sensitivity analysis of the investments of shuttering hire in Mae Ai district, Chiang Mai province. This analysis was conducted in terms of the Net Present Value (NPV), the Internal Rate of Return (IRR), the Benefit/Cost Ratio

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

Corresponding author : phalak1972@hotmail.com

(BCR) and the Payback Period (PBP) for 10 years project. Findings are as follows: Cost-benefits of plastic shuttering hire business were the payback period (PBP) equal to 1.5 years, the Net Present Value (NPV) equal to 7,570,159.45 Baht; the Internal Rate of Return (IRR) was 71.32% and the Benefit/Cost Ratio (BCR) equal to 2.34. Cost-benefits of steel shuttering hire business were the payback period (PBP) equal to 1.6 years, the Net Present Value (NPV) equal to 7,407,146.75 Baht; the Internal Rate of Return (IRR) was 68.48 and the Benefit/Cost Ratio (BCR) equal to 2.31. And cost-benefits of wood shuttering hire business were the payback period (PBP) equal to 2 years, the Net Present Value (NPV) equal to 6,596,967.06 Baht; the Internal Rate of Return (IRR) was 42.74% and the Benefit/Cost Ratio (BCR) equal to 1.23. These mean that the business under study was appropriate as an investment worthy. Moreover, in conducting a financial sensitivity analysis that even if the business has more competitors, the business grows reaches 10% or slowdown in 10% and increasing-decreasing hire rates. The results showed this business would still be appropriate and investment worthy.

Keywords: Cost-benefits analysis, Investment analysis, Shuttering Hire

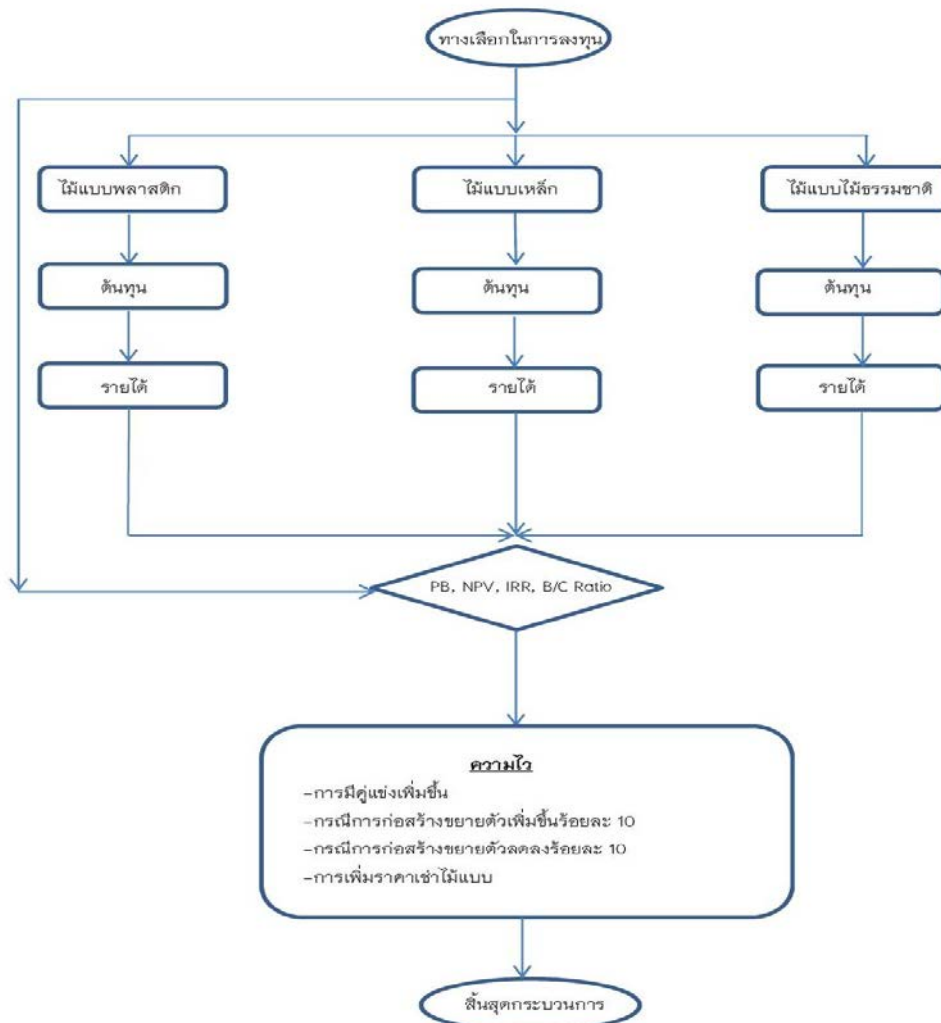
บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจรับเหมาก่อสร้างได้ขยายตัวในต่างจังหวัดเนื่องจากผู้บริโภคนิยมสร้างบ้านในต่างจังหวัดมากขึ้น ทำให้เกิดผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างรายใหม่ ๆ ที่มีธุรกิจรับสร้างบ้านที่มีสถานประกอบการอยู่ในต่างจังหวัดมากขึ้น ซึ่งมีต้นทุนการรับเหมาในราคาที่ถูกลงกว่าส่วนกลาง การแข่งขันด้านราคาทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัว เพื่อลดต้นทุนการก่อสร้างและให้ได้กำไรมากยิ่งขึ้น โดยการก่อสร้างอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กนั้น ไม้แบบ (Form work) เป็นอุปกรณ์หนึ่งที่สำคัญสำหรับการยกประกอบติดตั้งการก่อสร้างอาคาร เพื่อให้งานก่อสร้างมีความคงทนและไม่ผิดรูป ไม้แบบส่วนใหญ่ทำมาจากธรรมชาติ แต่พบปัญหาคือ ไม้แบบขาดแคลนและหายาก ไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นผู้รับเหมาก่อสร้างจึงปรับตัวโดยใช้ไม้แบบเหล็ก (Steel Formwork) แทน เนื่องจากสามารถนำมาใช้งานได้และใช้ซ้ำได้อีก แต่มีข้อเสีย คือ ราคาสูงและมีน้ำหนักมาก อย่างไรก็ตามปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบไม้แบบที่ทำมาจากพลาสติก ซึ่งมีคุณสมบัติ คือ คุณภาพดี ทนแดด กรด-ด่าง สารเคมี ไม่เป็นเชื้อรา เหนียว ไม่แตกกร้าว ปลวกและมอดไม่เจาะ สามารถนำมาใช้ซ้ำได้หลายครั้ง ถอดแบบง่ายและมีราคาถูกกว่าไม้แบบที่ทำจากเหล็ก

ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดเล็ก จำนวน 50 ราย และมีผู้ประกอบการธุรกิจไม้แบบให้เช่า จำนวน 1 ราย โดยให้บริการเช่าไม้แบบพลาสติกประเภทไม้แบบเสา ไม้แบบฐานราก ไม้แบบคาน ที่สามารถติดตั้งและรื้อถอนได้ง่ายและสะดวก ทนทานต่อสภาวะอากาศ และสามารถเสริมแกนเหล็กหรือโครงเหล็กให้สามารถรับน้ำหนักได้มากขึ้น และมีบริการขนส่งถึงสถานที่ก่อสร้าง การประกอบธุรกิจไม้แบบให้เช่านี้ได้เติบโตไปพร้อม ๆ กับธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง และมีแนวโน้มขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ อาจทำให้เกิดการแข่งขันด้านความหลากหลายของไม้แบบ ราคา การบริการลูกค้า และความต้องการลดต้นทุนการก่อสร้าง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความคุ้มค่าของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่าตามแนวทางเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมและวิเคราะห์ความไวในเชิงเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจไม้แบบให้เช่า เพื่อทราบถึงความคุ้มค่าต่อการลงทุนธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ตามแนวทางเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม
 2. เพื่อวิเคราะห์ความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่
- กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความคุ้มค่าของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ข้อมูลธุรกิจไม้แบบให้เช่า

ผู้ประกอบการธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สำหรับการวิจัยนี้ คือ ร้านห้วยปูไม้แบบเช่า ตั้งอยู่ที่บ้านห้วยปู หมู่ที่ 1 ตำบลท่าตอน อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีสินค้าและบริการดังนี้

1. ข้อมูลผลิตภัณฑ์ (Product) และราคา (Price) การจัดซื้อไม้แบบเพื่อการลงทุน ตัดสินใจจัดซื้อไม้แบบพลาสติก ยี่ห้อ Extar เป็นแผ่นไม้เทียม ซึ่งผลิตจากขยะเก็บจากชุมชน แปรรูปและสังเคราะห์ มีคุณสมบัติเหนียว ใช้แทนไม้ธรรมชาติ เป็นแผ่นไม้แทนไม้ธรรมชาติ

2. กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการธุรกิจรับเหมาก่อสร้างขนาดเล็ก จำนวน 50 ราย

3. ช่องทางการจัดจำหน่าย ได้แก่ ร้านค้า และโทรศัพท์

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ได้แก่ การติดป้ายโฆษณา การโฆษณาทางรายการวิทยุกับสถานีวิทยุยอดนิยม เว็บไซต์และโซเชียลมีเดีย เช่น เฟซบุ๊ก

5. บุคลากร (People) ประกอบด้วย เจ้าของกิจการและพนักงาน ได้แก่ คนขับรถ คนยกของ และช่างไม้

6. กระบวนการให้บริการ มีดังนี้

6.1 การจัดส่งสินค้าระยะทางไม่เกิน 10 กิโลเมตร คิดค่าบริการขนส่ง 300 บาทต่อเที่ยวพร้อมคนลง

6.2 การจัดส่งสินค้าระยะทางไม่เกิน 20 กิโลเมตร คิดค่าบริการขนส่ง 500 บาทต่อเที่ยวพร้อมคนลง

6.3 การจัดส่งสินค้านอกพื้นที่ซึ่งมีระยะทางมากกว่า 20 กิโลเมตร ขึ้นไป ทางร้านหิ้วปุไม้แบบเช่ามีบริการติดตั้งรถนอกไว้บริการ ราคาขึ้นกับระยะทางในการขนส่ง

7. ข้อมูลด้านการเงิน

7.1 ทุนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ได้แก่ มูลค่าการลงทุน รายรับ-รายจ่ายที่สามารถวัดเป็นมูลค่าเงินได้ ประกอบด้วย ต้นทุนเริ่มแรกของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ได้แก่ ต้นทุนไม้แบบพลาสติก เหล็ก และไม้ธรรมชาติ ยานพาหนะขนส่ง อุปกรณ์สำนักงาน เงินทุนหมุนเวียน และต้นทุนระหว่างดำเนินงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และค่าเสื่อมราคา

7.2 ผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า เป็นการประเมินรายรับจากการให้เช่าไม้แบบต่อการสร้างบ้านเดี่ยวชั้นเดียวและการสร้างบ้านเดี่ยวสองชั้น เป็นการประมาณการรายได้ทั้งหมดต่อปี

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ได้รวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานของร้านหิ้วปุไม้แบบเช่า เพื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางด้านการเงิน การประมาณการกระแสเงินสด และวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ ได้แก่

1. ต้นทุนทางการเงิน ได้แก่ ต้นทุนในการลงทุน ประกอบด้วย ต้นทุนในการซื้อไม้แบบให้เช่า (การลงทุนครั้งแรก) ค่ายานพาหนะขนส่ง ค่าอุปกรณ์สำนักงาน เงินทุนหมุนเวียน และค่าใช้จ่ายในดำเนินการ และต้นทุนหมุนเวียนหรือต้นทุนในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าเช่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง ค่าแรงงานต่อเดือน ค่าไฟฟ้า ค่าประปา ค่าโทรศัพท์ ค่าน้ำมัน ค่าโฆษณา และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

2. ผลตอบแทนทางการเงิน ได้แก่ รายได้จากการดำเนินธุรกิจไม้แบบให้เช่า

3. การวิเคราะห์ทางการเงิน ได้ใช้เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value: NPV) เป็นการหาผลรวมสุทธิของมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับและเงินสดจ่ายที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของโครงการ ซึ่งมีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+k)^t} - 1 \dots\dots\dots (3.1)$$

- กำหนดให้ CF_t = กระแสเงินสดรับสุทธิ ณ ปีที่ t
- I = เงินสดจ่ายลงทุนของโครงการ
- k = อัตราผลตอบแทนที่ต้องการ
- n = อายุโครงการ

ถ้า $NPV > 0$ แสดงว่า มูลค่าผลตอบแทนมีมากกว่ามูลค่าต้นทุน ดังนั้น ควรตัดสินใจลงทุน
 ถ้า $NPV < 0$ แสดงว่า มูลค่าผลตอบแทนมีน้อยกว่ามูลค่าต้นทุน ดังนั้น ควรตัดสินใจไม่ลงทุน
 ถ้า $NPV = 0$ แสดงว่าการลงทุน หรือไม่ลงทุนในโครงการไม่เกิดผลประโยชน์ หรือผลเสียใดๆ

3.2 อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return : IRR) คือ อัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับสุทธิ หรือผลตอบแทนโครงการเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายหรือต้นทุนของโครงการซึ่งเป็นอัตราที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดได้สุทธิจากการลงทุนมีค่าเท่ากับศูนย์ โดยมีสูตรดังนี้

$$IRR = r_{low} + \frac{(r_{high} - r_{low}) \times NPV_{r_{low}}}{|NPV_{r_{high}} + NPV_{r_{low}}|} \dots\dots\dots(3.2)$$

- โดยกำหนดให้ IRR = อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ
- r_{high} = อัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณที่ทำให้ NPV เป็นลบ
- r_{low} = อัตราคิดลดที่ใช้ในการคำนวณที่ทำให้ NPV เป็นบวก
- $NPV_{r_{high}}$ = มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการที่ใช้อัตราคิดลด r_{high}
- $NPV_{r_{low}}$ = มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการที่ใช้อัตราคิดลด r_{low}

หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเพื่อลงทุนในโครงการตามวิธีอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ โดยดูจากค่าที่คำนวณได้ดังนี้

ถ้าค่า IRR ที่ได้สูงกว่าอัตราผลตอบแทนต่ำสุด ที่หน่วยธุรกิจยอมรับได้ แสดงว่า โครงการคุ้มค่าในการลงทุน

ถ้าค่า IRR ที่ได้เท่ากับอัตราผลตอบแทนต่ำสุด ที่หน่วยธุรกิจยอมรับได้ แสดงว่า สามารถยอมรับหรือปฏิเสธโครงการก็ได้

ถ้าค่า IRR ที่ได้ต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนต่ำสุด ที่หน่วยธุรกิจยอมรับได้ แสดงว่า โครงการไม่คุ้มค่าในการลงทุน ควรปฏิเสธการลงทุน

3.3 อัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit–Cost Ratio: B/C Ratio) คือ อัตราเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนซึ่งสามารถคำนวณออกมาได้ในรูปของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนเทียบกับมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่จ่ายไปในการดำเนินโครงการ ซึ่งมีวิธีคำนวณดังสูตร

$$B/C \text{ Ratio} = \frac{\sum_{i=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{i=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}} \dots\dots\dots(3.3)$$

- โดยกำหนดให้
- Bt = มูลค่าตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
 - Ct = มูลค่าต้นทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
 - i = อัตราคิดลด (Discount rate)
 - t = ปีของโครงการ คือ ปีที่ 0,1,2,...,n
 - n = อายุโครงการ

โดยที่

ถ้า $B/C > 1$ แสดงว่ามูลค่าผลตอบแทนมีมากกว่ามูลค่าต้นทุน ดังนั้นควรตัดสินใจลงทุน

ถ้า $B/C < 1$ แสดงว่ามูลค่าผลตอบแทนมีน้อยกว่ามูลค่าต้นทุน ดังนั้นไม่ควรตัดสินใจลงทุน

ถ้า $B/C = 1$ แสดงว่าการลงทุนหรือไม่ลงทุนในโครงการล้วนไม่เกิดประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

3.4 ระยะเวลาคืนทุน (Payback period) คือ ระยะเวลาคืนทุนที่คาดว่าจะได้รับกระแสเงินสดรับสุทธิที่เกิดจากการลงทุนเท่ากับเงินลงทุนทั้งหมดที่ลงไปในตอนแรก ดังนั้นระยะเวลาคืนทุนจะคำนึงถึงระยะเวลาที่ผลตอบแทนสุทธิจากการดำเนินงานหรือผลกำไรที่ได้รับในแต่ละปีรวมกัน โดยเป็นกำไรสุทธิหลังหักภาษี ดอกเบี้ย และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน เท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรกของโครงการ ถ้ามีระยะเวลาล้นก็จะดี เพราะหมายถึงความเสี่ยงน้อย และผู้ลงทุนสามารถนำเงินที่ถอนทุนไปลงทุนในกิจการอื่น ๆ ได้ การคำนวณระยะเวลาคืนทุนทำได้ โดยพิจารณาจำนวนปีที่ได้รับผลประโยชน์กับค่าใช้จ่ายในการลงทุน ดังสมการนี้ (ชัยรัตน์ รากุล, 2554, หน้า 25-26)

$$\sum_{t=1}^m R_t \geq C_0 \dots\dots\dots(3.4)$$

โดยที่ C_0 = เงินลงทุนเริ่มแรกที่เวลาศูนย์หรือเวลาปัจจุบัน

R_t = รายรับสุทธิในคาบที่ t

การวิเคราะห์ความไวในเชิงเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจไม้แบบให้เช่า

การวิเคราะห์ความไวในเชิงเศรษฐศาสตร์ของธุรกิจไม้แบบให้เช่า เพื่อให้ทราบว่าการดำเนินธุรกิจไม้แบบให้เช่านี้สมควรลงทุนต่อหรือไม่ เนื่องจากต้นทุนของสินค้าและความไม่แน่นอนของตลาดที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ อาจส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจได้ ดังนั้นผู้วิจัยเลือกศึกษาลักษณะความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ออกเป็น 4 กรณี ได้แก่ การมีคู่แข่งเพิ่มขึ้น กรณีการก่อสร้างขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 กรณีการก่อสร้างขยายตัวลดลงร้อยละ 10 และการเพิ่ม-ลดราคาเช่าไม้แบบ

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ สรุปได้ดังนี้

1. ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบพลาสติกให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ มีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 1 ปี 5 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 7,570,159.45 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 71.32 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 2.34 แสดงว่า การดำเนินธุรกิจไม้แบบพลาสติกให้เช่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน

2. ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบเหล็กให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ มีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 1 ปี 6 เดือน มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 7,407,146.75 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 68.48 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 2.31 แสดงว่า การดำเนินธุรกิจไม้แบบเหล็กให้เช่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน

3. ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบไม้ธรรมชาติให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ มีระยะเวลาคืนทุนที่สั้นที่สุดคือ ประมาณ 2 ปี มีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 6,596,967.06 บาท มีอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับร้อยละ 42.74 และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุนที่อัตราคิดลดร้อยละ 10 มีค่าเท่ากับ 1.23 แสดงว่า การดำเนินธุรกิจไม้แบบธรรมชาติให้เช่ามีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน

ดังนั้นควรเลือกไม้แบบที่ทำจากวัสดุพลาสติกเป็นไม้แบบให้เช่า เนื่องจากมีระยะคืนทุนที่สั้นที่สุดและมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) กับผลตอบแทนภายในมากที่สุด

ตาราง 1 แสดงสรุปการวิเคราะห์การดำเนินธุรกิจไม้แบบให้เช่า

ธุรกิจ ไม้แบบให้เช่า	ต้นทุนและผลตอบแทน				การลงทุน
	Payback period	NPV	IRR	B/C Ratio	
ไม้แบบพลาสติก	1 ปี 5 เดือน	7,570,159.45	71.32%	2.34	มีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน
ไม้แบบเหล็ก	1 ปี 6 เดือน	7,407,146.75	68.48%	2.31	มีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน
ไม้แบบ ไม้ธรรมชาติ	2 ปี	6,596,967.06	42.74%	1.23	มีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน

การวิเคราะห์ความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ เมื่อธุรกิจต้องเผชิญกับสภาพเศรษฐกิจ ต้นทุนของสินค้าและความไม่แน่นอนของตลาดที่ไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อรายรับและรายจ่ายในการดำเนินธุรกิจ ผลการวิเคราะห์ความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ 4 กรณี คือ การมีคู่แข่งเพิ่มขึ้น กรณีการก่อสร้างขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 กรณีการก่อสร้างขยายตัวลดลงร้อยละ 10 และการเพิ่ม-ลดราคาเช่าไม้แบบ แสดงให้เห็นว่า หากธุรกิจมีการลงทุนสินค้า คือ ไม้แบบที่เป็นพลาสติก เหล็ก ไม้ธรรมชาติ ธุรกิจยังมีความคุ้มค่าในการลงทุน และควรตัดสินใจลงทุน

สรุปผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจ เป็นการศึกษาปัญหาและโอกาสทางธุรกิจ การกำหนดเป้าหมาย สถานการณ์ของธุรกิจ ต้นทุนและผลประโยชน์ตอบแทนสูงสุดจากการลงทุน เพื่อทราบถึงโอกาสที่โครงการจะประสบความสำเร็จ ซึ่งขอบเขตของการศึกษาความเป็นไปได้ของการดำเนินธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่ฮ้อย จังหวัดเชียงใหม่ ทั้ง

ไม้แบบพลาสติก ไม้แบบเหล็ก และไม้แบบไม้ธรรมชาติ มีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน และการวิเคราะห์ความไวเชิงเศรษฐศาสตร์ 4 กรณี คือ การมีคู่แข่งเพิ่มขึ้น กรณีการก่อสร้างขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 กรณีการก่อสร้างขยายตัวลดลงร้อยละ 10 และการเพิ่ม-ลดราคาเช่าไม้แบบ แสดงว่า การดำเนินธุรกิจไม้แบบให้เช่า มีความคุ้มค่าในการลงทุน ควรตัดสินใจลงทุน ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจอื่นที่มีลักษณะสภาพแวดล้อมทางการตลาด ประชากรกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะพื้นที่แตกต่างกัน สำหรับการวิจัยนี้มุ่งเน้นให้ผู้สนใจทำธุรกิจไม้แบบให้เช่า ซึ่งเป็นธุรกิจ SME ให้ทราบถึงความเป็นไปได้ในการลงทุน การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ประกอบด้วย ระยะเวลาคืนทุน มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายใน และอัตราส่วนมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน โดยการศึกษาความคุ้มค่าที่เกิดจากการลงทุนทำธุรกิจไม้แบบให้เช่า รวมถึงการวิเคราะห์สภาพทางเศรษฐกิจที่เกิดจากความไม่แน่นอนของตลาดรวมถึงปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการเงิน รายรับ รายจ่าย ลักษณะของลูกค้านปัจจุบันและอนาคตที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในสภาวะความเป็นจริงส่วนแบ่งทางการตลาดอาจเกิดจากผู้รับเหมารายย่อยมีต้นทุนไม้แบบเป็นของตนเองเป็นทุนในการประกอบกิจการรับเหมา ก่อสร้างอยู่บางส่วนแล้ว เหตุนี้จึงส่งผลกระทบต่อรายได้ของธุรกิจทำให้ลดลงได้ ข้อมูลที่ได้จะเป็นเครื่องมือตัดสินใจ ดำเนินธุรกิจหรือแนวปฏิบัติเพื่อให้ได้ทางเลือกที่เป็นไปได้ ซึ่งตัวชี้วัดที่สำคัญและมักถูกพิจารณาในการวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์เพื่อการคัดเลือกโครงการต่าง ๆ คือ ข้อกำหนดด้านการเงิน (Financial criteria) (สุรเมศวร์ พิริยะวัฒน์, ม.ป.ป, สื่อออนไลน์)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิเคราะห์เบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจก่อนการลงทุนเท่านั้น ดังนั้นในทางปฏิบัติผู้ประกอบการอาจต้องศึกษาข้อมูลของปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดเพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนในธุรกิจ
2. การวิเคราะห์ของธุรกิจไม้แบบให้เช่า ในเขตอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการคาดการณ์อนาคตที่ยังไม่เกิดขึ้น การประมาณการต้นทุนและผลตอบแทนที่ได้จึงเป็นสิ่งไม่แน่นอน ขึ้นอยู่สภาพแวดล้อมของธุรกิจและสภาพแวดล้อมทางการตลาดที่เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นการคาดการณ์ต้นทุนและผลตอบแทนอาจมีความคาดเคลื่อนเมื่อมีการดำเนินธุรกิจจริง
3. การประกอบธุรกิจไม้แบบให้เช่า นั้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เหมาะสมกับงานที่หลากหลายของลูกค้า ผู้ประกอบการควรมีไม้แบบให้เช่าทั้ง 3 ประเภท คือ ไม้แบบพลาสติก ไม้แบบเหล็ก และไม้แบบที่ทำจากไม้ธรรมชาติ พร้อมทั้งไม้ค้ำยันประกอบ และนั่งร้าน เข้ามาร่วมด้วยจะทำให้ธุรกิจครบองค์ประกอบมากยิ่งขึ้น
4. ในสภาวะที่ผู้ประกอบการมีรายได้ลดลงจากเป้าหมายที่วางไว้ ช่วงระยะเวลาที่เว้นว่างจากธุรกิจไม้แบบให้เช่า ผู้ประกอบการควรมีธุรกิจรับเหมาก่อสร้างเพื่อเป็นที่รองรับเพื่อเพิ่มความมั่นคงของธุรกิจ และเสริมรายได้ในส่วนที่ขาดไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จด้วยดีโดยได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ดร.สุริยา วุฒ ประอ้าย จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล และมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่

ได้รับขอมอบให้แต่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ตลอดจนคณาจารย์ผู้ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้มีความรู้อันทรงคุณค่า ตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

ชัยรัตน์ ราษฎร์. (2554). การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมโครงการประหยัดพลังงาน: กรณีศึกษา การ

เปลี่ยน บัลลัสต์ตรงงานผลิตเม็ดพลาสติก. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, นนทบุรี.

สุรเมศวร์ พิริยะวัฒน์. (ม.ป.ป.). เศรษฐศาสตร์วิศวกรรม (Economic Engineering). สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2559,

จาก http://www.surames.com/images/column_1227454933/chapter%206%20engineering%20economic.pdf

**การศึกษาความเป็นไปได้การใช้วัสดุเหลือใช้ในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่ง:
กรณีศึกษา ตำบลป่าจี่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย**

**Feasibility study of using recycled materials in riverbank protection: Case
Study Pa Ngio Sub-District, Wiang Pa Pao District, Chiangrai Province**

นิคม กันทะวงศ์^{1*}, สุริยาวัช ประอ้าย² และ อภิชาติ บัวกล้า³

Nikom Guntawong^{1*} Suriyavet Praai² and Apichat Buakla³

บทคัดย่อ

การศึกษานี้นำเสนอรูปแบบการวิเคราะห์วิธีป้องกันตลิ่งแม่น้ำลาว ซึ่งพบว่าทั้ง 3 วิธีที่นำเสนอ คือ 1) Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ 2) หินเรียงยาแนว และ 3) Gabion Box บรรจุเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร มีความเหมาะสมที่จะใช้ป้องกันตลิ่ง ตรงบริเวณที่ทำการศึกษาคือเป็นอย่างไรดี เมื่อทำการศึกษาความเหมาะสมของวิธีการต่าง ๆ ทางด้านเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม ผลของการศึกษา แสดงว่า วิธีการป้องกันตลิ่งโดยใช้ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร เป็นวิธีที่มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าลงทุนรายปีที่ความยาว 80 เมตร ของตลิ่งมีค่าเท่ากับ 78,249 บาท อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุนรายปีมีค่าเท่ากับ 1.64 ในขณะที่ วิธีป้องกันตลิ่งโดย Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ และ วิธีป้องกันตลิ่งโดยหินเรียงยาแนว มีค่าต้นทุนรายปีมีค่าเท่ากับ 122,819 บาทและ 99,913 บาท ตามลำดับ ค่าอัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุนรายปีเท่ากับ 1.04 และ 1.28 ตามลำดับ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเมื่อพิจารณาการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยการลดการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ: เขื่อนป้องกันตลิ่ง การลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์

Abstract

This paper presents the analysis of riverbank protection consisting of 3 methods (i.e., gabion filled with small-sized stone, mortar riprap and gabion filled with recycled materials). It is found that all three methods are suitable for riverbank protection at the studied site. The engineering economic analysis for these 3 methods reveals that the method of which the gabions are filled with recycled materials is the most suitable method. Its annual investment cost (for 80 meters long) is 78,249 bath, the benefit cost ratio is 1.64. The rock gabion and mortar riprap methods provide the annual investment cost of 122,819 bath and 99,913 bath, respectively. The

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

³คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

³School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : nikom_con25@hotmail.com

benefit cost ratios are 1.04 and 1.28, respectively. It can be concluded that the gabion filled with recycled materials is an appropriate solution when considering the reduction of resource consumption.

Keywords: Riverbank protection works, Reduction of resource consumption, Appropriate economics

บทนำ

แม่น้ำลาว ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานางแก้วในเขตอำเภอเวียงป่าเป้า ไหลผ่านอำเภอแม่สรวย อำเภอเมืองเชียงราย มาบรรจบกับแม่น้ำกกที่ สบลาว ใกล้บ้านแม่ข้าวต้ม มีความยาวประมาณ 117 กิโลเมตร ในปัจจุบันปัญหาการกัดเซาะของกระแสน้ำแม่น้ำลาวได้สร้างความเสียหายต่อสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ และเป็นปัญหาที่สำคัญที่ต้องดำเนินการแก้ไข (ดังแสดงในภาพ 1) แม่น้ำลาวที่มีลักษณะไหลจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ ได้ไหลผ่านพื้นที่ของตำบลป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ทำการกัดเซาะตลิ่งซึ่งเป็นที่สาธารณะเกิดการพังเสียหายเป็นอันมาก และที่สำคัญในเขตพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้าได้มีอาคารที่เก่าแก่มากกว่าห้าสิบปีเป็นจำนวนมาก ซึ่งควรค่าที่จะอนุรักษ์ไว้ ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญต่อการป้องกันการกัดเซาะตลิ่ง

โดยทั่วไปในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งในเขตพื้นที่ของตำบลป่าจิว อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงรายนั้นวัสดุที่ใช้ต้องนำเข้าจากโรงโม่หินที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ ตำบลผางาม อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีระยะทางไกลจากจุดที่จะทำการก่อสร้างเป็นอันมาก ทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่งเป็นจำนวนมาก รวมถึงในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งจำเป็นจะต้องใช้ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่มีอยู่อย่างจำกัด) เป็นจำนวนมาก ดังนั้นแนวคิดที่ว่าถ้าสามารถนำเศษคอนกรีตที่ได้จากการรื้อถอนอาคาร มาใช้แทนหินใหญ่ศิลปะในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box จึงถูกนำมาศึกษา เพื่อที่จะเป็นการช่วยลดต้นทุนในการก่อสร้างได้รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและคุ้มค่า โดยการเปรียบเทียบหาข้อแตกต่างในด้านต้นทุนราคาในการก่อสร้างและความเหมาะสมในด้านเศรษฐศาสตร์

ภาพ 1 แสดงการกัดเซาะตลิ่งของแม่น้ำลาว

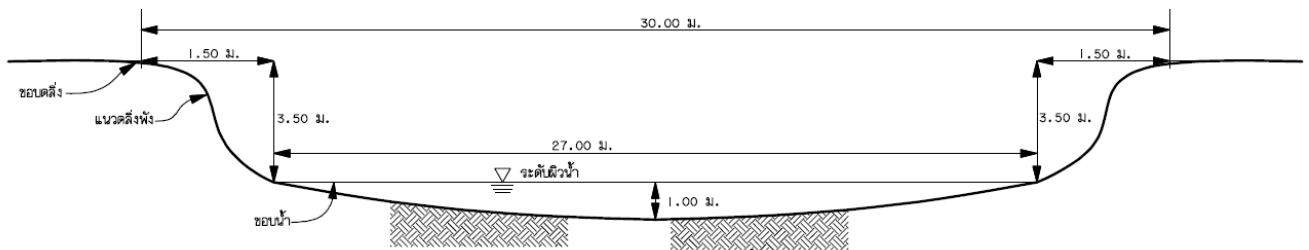
วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบหาข้อแตกต่างในด้านต้นทุนราคาในการก่อสร้างว่า การป้องกันตลิ่งแบบไหนที่มีต้นทุนต่ำ และมีความเหมาะสมในด้านเศรษฐศาสตร์

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลพื้นที่ที่จะทำการก่อสร้าง พบว่าสภาพโดยทั่วไปของแม่น้ำลาวมีความกว้าง 30.00 เมตร ระยะแนวราบ 1.50 เมตร ความสูงของตลิ่ง 3.50 เมตร ความลึกกลางร่องน้ำ 1.00 เมตร อัตราการกัดเซาะเฉลี่ยประมาณ 0.01–1.00 เมตรต่อปี ความยาวของตลิ่งมีการพังทลายครอบคลุมระยะทางประมาณ 70.00 เมตร สภาพภูมิประเทศริมตลิ่งเป็นพื้นที่การเกษตร ไม่มีบ้านเรือนริมตลิ่งที่ได้รับผลกระทบ

จากผลการเจาะสำรวจดิน จะพบว่าดินภายในพื้นที่ส่วนใหญ่จะมีค่า SPT-N blow count มากกว่า 20 ซึ่งสามารถจำแนกเป็นชั้นดินที่มีความหนาแน่นมาก (Very stiff) ค่าความสามารถในการรับน้ำหนักบรรทุกทุกประลัยของดินมีค่าเท่ากับ 50 ตัน/ตารางเมตร

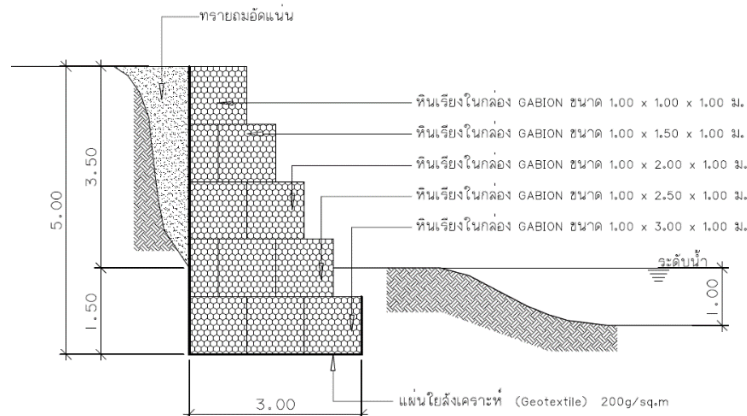

ภาพ 2 แสดงรูปตัดตามขวางแม่น้ำลาว

รูปแบบของเขื่อนป้องกันตลิ่ง

1. เขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ

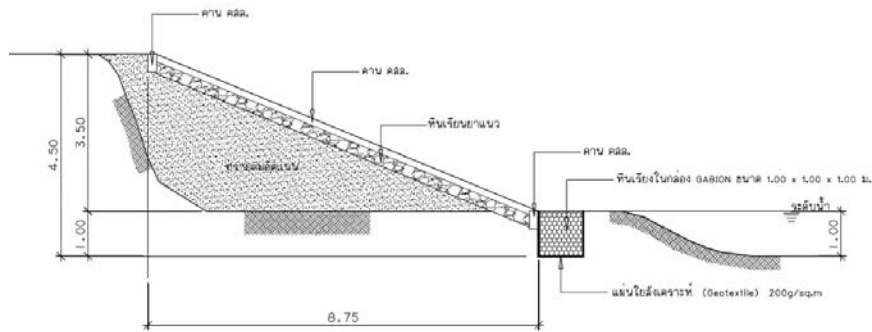
เขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ (ภาพ 3) จะต้องใช้หินขนาด 15–30 เซนติเมตร ปูบนตลิ่งที่มีความลาดชัน 1:0.6 (แนวตั้ง:แนวนอน) โดยที่ฐานของเขื่อนจะต้องวางกล่อง Gabion เป็นฐานโดยระดับพื้นของกล่อง Gabion ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อเป็นฐานเขื่อนป้องกันการไหลของตัวเชิงลาดป้องกันการกัดเซาะที่ฐาน และเพื่อความเหมาะสมในการก่อสร้างในน้ำ โดยก่อนจะวางกล่อง Gabion บนลาดตลิ่งจะต้องทำการปรับระดับด้วยทรายถมอัดแน่น ปูลาดตลิ่งด้วยแผ่นใยสังเคราะห์ (Geotextile) ก่อนเพื่อป้องกันไม่ให้อุณหภูมิของเม็ดดินขนาดเล็กหลุดออกไปจากลาดตลิ่ง

ภาพ 3 แสดงรูปตัดเขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ

2. หินเรียงยาแนว

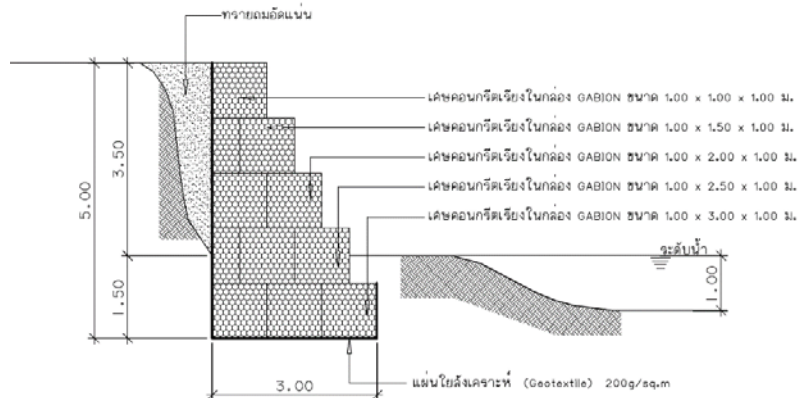
เขื่อนป้องกันตลิ่งแบบใช้หินเรียง จะต้องใช้หินขนาด 15–30 เซนติเมตร ปูบนตลิ่งที่มีความลาดชัน 1:2.5 (แนวตั้ง:แนวนอน) หนาไม่น้อยกว่า 30 เซนติเมตร (ภาพ 4) โดยที่ฐานของเขื่อนจะต้องวางกล่อง Gabion เป็นฐานโดยระดับพื้นของกล่อง Gabion ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อเป็นฐานเขื่อนป้องกันการไหลของตัวเชิงลาด ป้องกันการกัดเซาะที่ฐาน และเพื่อความเหมาะสมในการก่อสร้างในน้ำ โดยก่อนจะปูหินเรียงบนลาดตลิ่งจะต้องทำการปรับระดับด้วยทรายถมอัดแน่น ปูลาดตลิ่งด้วยแผ่นใยสังเคราะห์ (Geotextile) ก่อนเพื่อป้องกันไม่ให้อนุภาคของเม็ดดินขนาดเล็กหลุดออกไปจากลาดตลิ่ง

ภาพ 4 แสดงรูปตัดหินเรียงยาแนว

3. เขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร

เขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร ขึ้นตอนและวิธีการเช่นเดียวกับเขื่อนป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ จะแตกต่างกันโดยการเปลี่ยนวัสดุที่นำมาใช้จากการใช้หินขนาด 15–30 เซนติเมตร ก็เป็นการใช้เศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคารแทน (ภาพ 5) ทำการปูบนตลิ่งที่มีความลาดชัน 1:0.6 (แนวตั้ง:แนวนอน) โดยที่ฐานของเขื่อนจะต้องวางกล่อง Gabion เป็นฐานโดยระดับพื้นของกล่อง Gabion ต่ำกว่าระดับน้ำต่ำสุดไม่น้อยกว่า 1.00 เมตร เพื่อเป็นฐานเขื่อนป้องกันการไหลของตัวเชิงลาด ป้องกันการกัดเซาะที่ฐาน และเพื่อความเหมาะสมในการก่อสร้างในน้ำ โดยก่อนจะวางกล่อง Gabion ลาดตลิ่งจะต้องทำการปรับระดับด้วยทรายถมอัดแน่น ปูลาดตลิ่งด้วยแผ่นใยสังเคราะห์ (Geotextile) ก่อนเพื่อป้องกันไม่ให้อนุภาคของเม็ดดินขนาดเล็กหลุดออกไปจากลาดตลิ่ง

ภาพ 5 แสดงรูปตัดการวางกล่อง Gabion บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร

คุณสมบัติของหินที่ใช้บรรจุในกล่อง Gabion

คุณสมบัติของหินที่ใช้บรรจุในกล่อง Gabion จะต้องมีน้ำหนักรวมกล่องให้มีน้ำหนักไม่น้อยกว่า 1,400 กก./ลบ.ม. และจะต้องมีการจัดเรียงหินเป็นอย่างดี (กษิตติศ วัฒนศัพท์ และคณะ, 2555, สืบออนไลน์)

คุณสมบัติของเศษคอนกรีตที่ได้จากการรื้อถอนอาคาร

คุณสมบัติของเศษคอนกรีตที่ได้จากการรื้อถอนอาคารที่นำมาใช้ในงาน เชื้อเพลิงป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box จากงานวิจัยของอภิรักษ์ มาตรนอก เรื่องการศึกษาผลกระทบของสถานะความชื้นและการดูดซึมน้ำของมวลรวมหยาบธรรมชาติและรีไซเคิลต่อค่าการยุบตัวและกำลังอัดของคอนกรีต

ได้ให้ข้อมูลคุณสมบัติจำเพาะของมวลรวมว่า มวลรวมหยาบที่ได้จากการย่อยเศษคอนกรีตที่สภาวะอิ่มตัวผิวแห้ง เท่ากับ 2.70 และมีหน่วยน้ำหนักเท่ากับ 1,432 กก./ลบ.ม. (อภิรักษ์ มาตรนอก, 2555) ซึ่งสามารถนำมาใช้แทนหินใหญ่ศิลปะเพื่อเป็นการช่วยลดต้นทุนในการก่อสร้างได้

การประเมินมูลค่าทางด้านเศรษฐศาสตร์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้เป็นอัตราส่วนเปรียบเทียบระหว่างผลตอบแทนซึ่งสามารถคำนวณออกมาในรูปแบบของมูลค่าการลงทุนรายปี คำนวณได้จากสมการความสัมพันธ์ดังนี้ (ชิตชัย ปินทรายมูล, 2556)

มูลค่าต้นทุนรายปี = $P \times \text{recovery factor}$

โดย P = ต้นทุนที่ลงทุนไปกับโครงการ

recovery factor = เป็นค่าที่ใช้สำหรับเปลี่ยนมูลค่าหรือต้นทุนของโครงการเป็นต้นทุนรายปี ค่าเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย และอายุของโครงการ ซึ่งได้มีการกำหนดไว้เป็นตารางหรืออาจจะคำนวณได้จากสมการ

$$\text{recovery factor} = \frac{i(1+i)^N}{(1+i)^N - 1} \quad (1)$$

โดย i = อัตราดอกเบี้ยเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อปี

N = อายุของอาคารหรือโครงการ

อัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่าย (Benefit Cost Ratio: B/C Ratio) สามารถคำนวณได้จากสมการความสัมพันธ์ดังนี้

$$\text{B/C Ratio} = \frac{\sum_{t=0}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}} \quad (2)$$

โดยที่ B_t = มูลค่าผลตอบแทนของโครงการในปีที่ t

C_t = มูลค่าของต้นทุนการดำเนินงานของโครงการในปีที่ t

C_0 = มูลค่าของการลงทุนเริ่มแรก (ต้นทุนในปีที่ 0)

i = อัตราส่วนลดหรืออัตราดอกเบี้ย (Discount Rate)

t = ปีของโครงการคือปีที่ 0,1,2,3...,n

n = อายุของโครงการ

ปีที่ 0 = ปีที่มีการลงทุนเริ่มแรก (Initial Investment)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความเหมาะสมทางด้านเศรษฐศาสตร์ ดังแสดงในตารางที่ 1 แนวทางในการป้องกันการพังทลายของตลิ่งแม่น้ำลาวในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลป่าจี่ สามแนวทางคือ หนึ่งการป้องกันแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละ สองการป้องกันแบบเรียงหินยาแนว และ สามการป้องกันแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร เมื่อพิจารณาต้นทุนค่าก่อสร้างโดยคิดในรูปแบบของต้นทุนรายปีรวม พบว่าแนวทางที่สาม การป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคารเป็นแนวทางที่มีการลงทุนในรูปแบบของต้นทุนรายปีน้อยที่สุดคือประมาณ 78,249 บาทต่อความยาว 80 เมตร ในส่วนของการป้องกันตลิ่งแบบเรียงหินยาแนวจะใช้งบประมาณ 99,913 บาทต่อความยาว 80 เมตร และในส่วนของการป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละจะใช้งบประมาณ 122,819 บาทต่อความยาว 80 เมตร ดังนั้นในการเปรียบเทียบต้นทุนรายปีรวมในรูปแบบของการป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคารจึงมีความเหมาะสมกว่าอีก 2 แบบที่มีการลงทุนรายปีที่มากกว่า

จากการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อต้นทุน ซึ่งจะดูจากค่าที่ได้ถ้าผลที่ได้มีค่า Benefit น้อยกว่า 1.0 คือ ไม่เหมาะที่จะลงทุนเพราะทำให้ขาดทุน หรือผลที่ได้มีค่าเท่ากับ 1.0 คือ แสดงว่าระบบที่ลงทุนนี้เท่าทุนและถ้าผลที่ได้มีค่ามากกว่า 1.0 คือ เหมาะสมที่จะทำการลงทุนจากการวิเคราะห์พบว่า ในการลงทุนมีค่า Benefit มากกว่า 1.0 ทั้งสามรูปแบบ แต่ที่มีค่ามากที่สุดก็คือ การป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยหินใหญ่คละมีค่าเท่ากับ 1.04 ทำให้มีผลกำไรที่ 5,180 บาท/ปี ส่วนการป้องกันเรียงหินยาแนวมีค่าเท่ากับ 1.28 ทำให้มีผลกำไรที่ 28,086 บาท/ปี และระบบการป้องกันตลิ่งแบบ Rock Gabion บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร มีค่าเท่ากับ 1.64 ทำให้มีผลกำไรที่ 49,750 บาท/ปี การวิเคราะห์ในส่วนนี้จึงส่งผลให้การป้องกันแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคารมีความเหมาะสมที่จะลงทุนมากที่สุด และจะเป็นอีกวิธีที่มีความเหมาะสมในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเมื่อพิจารณาการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการลดการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ

ตาราง 1 แสดงการวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อต้นทุน B/C

แนวทาง	ผลตอบแทน บาท/ปี (B)	ต้นทุนรายปี รวม (C)	อัตราส่วน B/C	ผลต่าง B-C บาท/ปี
1. การป้องกันตลิ่งแบบ Rock Gabion คือ กล่องลวดตาข่ายบรรจุหิน	128,000	122,819	1.04	5,180
2. การป้องกันตลิ่งแบบเรียงหินยาแนว	128,000	99,913	1.28	28,086
3. การป้องกันตลิ่งแบบ Rock Gabion กล่อง ลวดตาข่ายบรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการ รื้อถอนอาคาร	128,000	78,249	1.64	49,750

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลราคาต้นทุนรายปีจะพบว่าการป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคารมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่าอีกสองวิธี และเมื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนต่อต้นทุน ซึ่งก็พบว่าการป้องกันตลิ่งแบบ Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร มีความคุ้มค่าต่อการลงทุนมากกว่าอีกสองวิธี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแต่ละวิธีมีอายุการใช้งานที่ไม่เท่ากัน และรวมถึงระยะทางในการขนส่งวัสดุอุปกรณ์ในการ

ก่อสร้าง แต่ทั้งนี้ในการป้องกันตลิ่งแต่ละชนิดยอมเป็นผลดีต่อประชาชนที่มีพื้นที่อยู่ติดกับแม่น้ำลาว ซึ่งถ้าไม่มีการป้องกันในแต่ละปีนั้นตลิ่งจะมีการพังทลายเป็นจำนวนมากทั้งนี้การพังทลายจะมากหรือน้อยเพียงใดอาจขึ้นอยู่กับระดับน้ำลาวหรืออัตราการไหลของน้ำ รูปแบบที่ 3 Gabion Box บรรจุด้วยเศษคอนกรีตจากการรื้อถอนอาคาร เป็นอีกวิธีหนึ่งที่มีความเหมาะสมในการก่อสร้างเขื่อนป้องกันตลิ่งเมื่อพิจารณาการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมด้วยการลดการบริโภคทรัพยากรธรรมชาติ

กิตติกรรมประกาศ

ค้นคว้านี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ทั้งด้านวิชาการ และข้อมูลในการดำเนินโครงการในครั้งนี้ จากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่

กองช่างเทศบาลตำบลป่าจ้าว ที่ออกแบบก่อสร้าง ประมาณราคาค่าก่อสร้างของโครงการนี้ ขอขอบคุณ อาจารย์สุริยา วุฒ ประอ้าย และ อาจารย์อภิชาติ บั๊กกล้า อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขและตรวจทานความถูกต้อง ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสำเร็จได้ด้วยดีขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาแก่ข้าพเจ้า และขอบพระคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษา และการทำโครงการมหัศจรรย์ของข้าพเจ้าขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่น้องบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างทุกท่าน ที่ช่วยเหลือกันตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กษิติศ วัฒนศัพท์ และคณะ. (2555). ข้อคิดเห็นการใช้กล้องเกเปียน. *วารสารทางหลวง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5

กุมภาพันธ์ 2559, จาก http://www.dohjournal.com/index.php?option=com_content&view=article&id=313:2012-07-03-06-10-06&catid=37:2011-07-22-02-45-57&Itemid=84

ชิตชัย ปินทรายมูล. (2556). การศึกษาวิธีป้องกันการกัดเซาะตลิ่งแม่น้ำโขง: กรณีศึกษา ตำบลม่วงยาย อำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง วศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อภิรักษ์ มาตรนอก. (2555). ผลกระทบของสถานะความชื้นและการดูดซึมน้ำของมวลรวมหยาบธรรมชาติและรีไซเคิลต่อค่าการยุบตัวและกำลังอัดของคอนกรีต. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.

การศึกษาความเหมาะสมในการขยายเขตพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา ระบบประปา
หมู่บ้าน บ้านทุ่งใหม่ ตำบลอวน อำเภอปัว จังหวัดน่าน

Feasibility Study of Extending Service Area Case Study: Village Water Supply
System Ban TungMai, Tambon Aun, Pue District, Nan Province

รุ่งอรุณ อุปจักร^{1*} และ กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์²

Rungaroon Upajak^{1*} and Kittipong Vuthijumnonk²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมของโครงการขยายเขตให้บริการประปาและศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการขยายเขตให้บริการ ผลการศึกษาพบว่า โครงการขยายเขตให้บริการประปา จะต้องผลิตน้ำ จำนวน 76.05 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน โดยกำหนดให้ประชากร 1 คนใช้น้ำ 50 ลิตรต่อคนต่อวัน กำหนดอัตราค่าจำหน่ายน้ำประปา เท่ากับ 6 บาทต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีต้นทุนการขยายเขตวางระบบท่อประปา เท่ากับ 699,300 บาท และมีรายได้ เท่ากับ 182,268 บาท การวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์วิศวกรรม พบว่า มูลค่าปัจจุบันของ ผลตอบแทนสุทธิ (NPV) เท่ากับ -33,025 อัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) เท่ากับ 0.846

คำสำคัญ: ต้นทุน ผลตอบแทน ระบบท่อประปา

Abstract

The objectives of this research study were to study the suitability of the extending of water service area and the cost and benefit of extended service area. The result revealed that the amount of water produce was 76.05 cubic meters per day base on the water consumption of 50 liters per capita per day. The water fee is 6 bath per cubic meter. The cost of extended pipeline was 699,300 bath and the revenue was 182,268 bath. The economic engineering analysis founded that the net present value (NPV) was -33,025 the benefit cost ratio (B/C ratio) was 0.846

Keywords: Cost, Benefit, Plumbing system

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

Corresponding author : rung.g@hotmail.com

บทนำ

“การจัดบริการระบบน้ำสะอาด” เป็นบริการสาธารณะประเภทหนึ่งที่ต้องคุ้มครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ดำเนินการตามภารกิจถ่ายโอนบริการสาธารณะจากส่วนราชการ ตามแผนปฏิบัติการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ซึ่งในปัจจุบันภารกิจนี้ได้รับการถ่ายโอนมายังท้องถิ่นเรียบร้อยแล้ว ดังนั้น จึงนับว่าเป็นบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นเองที่จะต้องดำเนินการจัดบริการสาธารณูปโภคพื้นฐานประเภทดังกล่าวนี้ให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพอย่างไรก็ดี การจัดการระบบน้ำสะอาดในที่นี้ หมายถึง การจัดทำระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งเป็นบริการน้ำเพื่อการอุปโภคเท่านั้น มิได้มีความหมายครอบคลุมถึงการจัดบริการน้ำเพื่อการบริโภคแต่ประการใด เนื่องจากน้ำเพื่อการบริโภคนั้นจะต้องมีระบบควบคุมคุณภาพและความปลอดภัยที่มากกว่าน้ำเพื่อการอุปโภค ซึ่งหมายถึงจะต้องมีมาตรฐานตัวชี้วัดการบริการและดำเนินการที่แตกต่างกันเป็นอย่างมากในพื้นที่เขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลอวน ยังมี 2 หมู่บ้านที่ยังไม่มีระบบประปาหมู่บ้าน คือ ประชาชนในบ้านทุ่งกลาง หมู่ที่ 4 และ บ้านไร่พัฒนา หมู่ที่ 9 ตำบลอวน อำเภอป่าจ้อย จังหวัดน่าน ประสบปัญหาความเดือดร้อนในเรื่องของน้ำ อุปโภคบริโภค ในฤดูแล้งมาโดยตลอด เนื่องจากไม่มีระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งน้ำที่ใช้ในชีวิตประจำวัน บ้านทุ่งกลาง หมู่ที่ 4 ใช้ระบบประปาภูเขา ต่อมาจากลำห้วยต้อ และเมื่อถึงฤดูแล้งน้ำในลำห้วยต้อมีปริมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชนในหมู่บ้าน บ้านไร่พัฒนา หมู่ที่ 9 ใช้น้ำจากการขุดบ่อน้ำตื้น โดยการขุดบ่อและวางท่อคอนกรีตเสริมเหล็กวางเรียงกัน ความลึกของบ่อน้ำประมาณ 8.00 เมตร สูบน้ำด้วยเครื่องสูบน้ำอัตโนมัติ เดินระบบท่อส่งน้ำเข้าใช้ในครัวเรือน และเมื่อถึงฤดูแล้งต้องประสบกับปัญหาความเดือดร้อนเนื่องจากน้ำในบ่อน้ำตื้นแห้งและไม่มีน้ำใช้ในการอุปโภค บริโภค

องค์การบริหารส่วนตำบลอวน มีระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 2 แห่ง แห่งที่ 1 ตั้งอยู่บ้านทุ่งใหม่ หมู่ที่ 11 ใช้แหล่งน้ำจาก ลำน้ำอวนในการผลิตน้ำประปา และแจกจ่ายให้ 3 หมู่บ้าน แห่งที่ 2 ตั้งอยู่บ้านคอนน้ำยาว หมู่ที่ 10 ใช้แหล่งน้ำจากลำน้ำยาวในการผลิตน้ำประปา และแจกจ่ายให้ 4 หมู่บ้าน เนื่องจากระบบประปาหมู่บ้าน บ้านทุ่งใหม่เป็นระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ มีระบบการผลิต คือ ถังกรองน้ำผิวดิน 10 ลบ.ม./ชม. ถังน้ำใสขนาด 100 ลบ.ม. หอถังสูง 30 ลบ.ม. มีผู้ใช้น้ำจำนวน 95 ครัวเรือน และยังมีน้ำเพียงพอที่จะส่งไปยัง บ้านทุ่งกลางและบ้านไร่พัฒนาได้

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษามีความสนใจที่จะทำการศึกษา ความคุ้มค่าในการขยายเขตให้บริการประปาทุ่งใหม่มายัง 2 หมู่บ้านที่ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค เพื่อบริการรับความต้องการของประชาชนผู้บริโภค และเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคที่ยั่งยืน

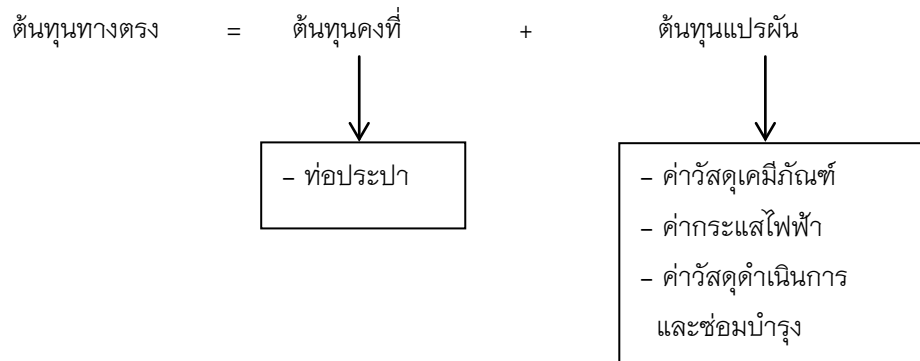
วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

1. คอสมพิวเตอร์
2. เทปวัดระยะ
3. เครื่องคำนวณ

วิธีการศึกษา

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ข้อระเบียบกฎหมาย และงานวิจัยที่ใกล้เคียงกับโครงการที่ศึกษา โดย การวิเคราะห์เอกสาร และการสำรวจเก็บข้อมูล ระบบท่อส่งน้ำประปาที่จะขยายเขต ระยะทางที่วางท่อส่งจ่ายน้ำ พร้อมออกแบบและประมาณการค่าใช้จ่ายทั้งหมดรวมทั้งค่าซ่อมบำรุง เมื่อได้ข้อมูลต่าง ๆ ครบถ้วน จึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ ในด้านการขยายเขตการให้บริการประปา จึงทำการวิเคราะห์เฉพาะต้นทุนทางตรง ที่เกี่ยวข้องกับการขยายระบบเดินท่อส่งน้ำประปา ดังนี้

ภาพ 1 แสดงต้นทุนการผลิตน้ำประปา

ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึงทรัพย์สิน เครื่องมือการผลิตหรือสิ่งปลูกสร้าง ซึ่งมีค่าคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามปริมาณการผลิตน้ำประปา แต่จะมีค่าเสื่อมราคาของต้นทุนเหล่านี้ ต้นทุนคงที่จะประกอบด้วยต้นทุนต่อไปนี้

1. ต้นทุนการลงทุนครั้งแรก (Investment Cost) เป็นรายจ่ายที่การประปาได้ใช้เพื่อการลงทุนในการก่อสร้างโรงสูบน้ำ อาคารผลิตน้ำประปา ถังน้ำใส หอถังสูง เครื่องสูบน้ำ และอุปกรณ์ เป็นต้น
2. ต้นทุนส่วนเพิ่ม (Incremental Cost) เป็นรายจ่ายเพื่อซื้อเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อขยายกำลังการผลิตน้ำประปา

ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึงต้นทุนที่เปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณการผลิตน้ำประปา และคุณภาพน้ำดิบ โดยจะทำการวิเคราะห์เฉพาะ Direct Cost ในส่วนการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบเท่านั้น ประกอบด้วย

1. ค่าวัสดุเคมีภัณฑ์ ได้แก่ ค่าสารส้ม ค่าสารคลอรีน และค่าปูนขาว
2. ค่ากระแสไฟฟ้า ในการผลิตน้ำประปา
3. ค่าวัสดุดำเนินการซ่อมและบำรุง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมอุปกรณ์การผลิตน้ำประปา เช่น ลูกปืน อะไหล่เครื่องจักรกลต่าง ๆ รวมถึง ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง และหล่อลื่น

การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์

การศึกษาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการเปรียบเทียบผลประโยชน์กับค่าการลงทุนเพื่อวัดความเหมาะสมเชิงเศรษฐศาสตร์ ซึ่งการประเมินค่าการลงทุนแบบคิดค่าปัจจุบันของเงิน ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (Net present value, NPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (Benefit cost ratio, B/C ratio) และอัตราผลตอบแทนจากโครงการ (Internal Rate of Return: IRR) มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (Net present value, NPV) เป็นการวิเคราะห์การลงทุนโดยพิจารณาที่มูลค่าผลตอบแทนสุทธิ ซึ่งการลงทุนที่มีโอกาสทำกำไรได้จะมีมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิต่ำกว่าศูนย์ และจะมีกำไรมากขึ้นตามมูลค่าของผลตอบแทนที่สูงขึ้นในทางบวก ในทางตรงกันข้ามหากมูลค่าผลตอบแทนที่ได้มีค่าในทางลบก็แสดงว่าการลงทุนดังกล่าวไม่คุ้มทุน การคำนวณมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิสามารถทำได้โดย

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{Bt - Ct}{(1+i)^t} \dots\dots\dots(1)$$

- เมื่อ Bt = ผลตอบแทนในปีที่ t (t= 1, 2, 3,...n)
Ct = ต้นทุนในปีที่ t (t= 1, 2, 3,...n)
i = อัตราดอกเบี้ย หรือ หรืออัตราคิดลด
n = อายุโครงการ

การประเมินโครงการด้วย NPV นี้ มีข้อจำกัดว่าไม่สามารถนำไปจัดอันดับความสำคัญของโครงการได้ เพราะค่า NPV ส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับขนาดของโครงการหรือเงินลงทุน โครงการที่มีขนาดใหญ่มักมี NPV สูงกว่าโครงการขนาดเล็ก เนื่องจากมีความสามารถในการผลิตมากกว่าอัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit cost ratio, B/C ratio) หมายถึงอัตราส่วนระหว่างมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุนทั้งหมด โครงการจะมีความเหมาะสมในการลงทุนถ้า B/C Ratio มีค่ามากกว่า 1 เพราะอัตราส่วนที่คำนวณได้จะเป็นการแสดงผลมูลค่าปัจจุบันของผลประโยชน์ต่อมูลค่าปัจจุบันของต้นทุน ดังนั้นขนาดของโครงการจึงไม่มีอิทธิพลต่อค่า B/C ratio โดย

$$B/C = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{Bt}{(1+i)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{Ct}{(1+i)^t}} \dots\dots\dots(2)$$

- เมื่อ Bt = ผลตอบแทนในปีที่ t (t= 1, 2, 3,...n)
Ct = ต้นทุนในปีที่ t (t= 1, 2, 3,...n)
i = อัตราดอกเบี้ย หรือ หรืออัตราคิดลด
n = อายุโครงการ

การตัดสินใจการลงทุน (Investment Decision) หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกโครงการลงทุนว่าควรลงทุนในโครงการใดจึงจะให้ผลตอบแทนตามที่ต้องการ โดยใช้เกณฑ์ในการตัดสินใจทางการลงทุนที่คำนึงถึงค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันสุทธิของผลตอบแทน (NPV) อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) ตามรายละเอียดที่กล่าวมาข้างต้น

เกณฑ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการตัดสินใจในการลงทุน จะทำให้ผู้วิเคราะห์โครงการลงทุนตัดสินใจได้ว่าควรลงทุนในโครงการนั้นหรือไม่ โดยปกติโครงการที่ให้ค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ ถือเป็นโครงการที่ควรลงทุนโดยพิจารณาจากมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน (NPV) มีค่ามากกว่าศูนย์ หรือมีค่าเป็นบวกจะแสดงว่า การลงทุนในโครงการนั้นได้ผลตอบแทนคุ้มกับการลงทุน เนื่องจากผลตอบแทนแก่เจ้าหนี้ระยะยาว หรือหุ้นกู้ คือ ดอกเบี้ยมีอัตราดอกเบี้ยที่ NPV ส่วนที่เป็นบวก ของโครงการจึงจะตกเป็นผลตอบแทนของเจ้าของ ดังนั้น เมื่อลงทุนโครงการที่ NPV = 0 ส่วนของเจ้าของจะไม่เพิ่มขึ้น แต่การที่ธุรกิจมีโครงการลงทุนเพิ่มจะมีผลให้ขนาดของธุรกิจขยายตัวขึ้น

อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) การตัดสินใจโดยใช้วิธี IRR เนื่องจาก IRR ของโครงการใด คืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการนั้น ถ้าอัตราผลตอบแทนของโครงการสูงกว่าอัตราผลตอบแทนที่ต้องการ หรือ ต้นทุนของเงินทุน (r>i) ก็ควรลงทุน แต่ถ้าค่าน้อยกว่า (r<i) ก็ควรปฏิเสธโครงการลงทุน

ผลการศึกษา

1. ออกแบบแนวเดินท่อส่งจ่ายน้ำ

ท่อเมนหลักที่ใช้จ่ายน้ำประปา เป็นท่อ PVC ชั้น 8.5 Ø 3” ความยาว 2,480 เมตร และท่อแยกเข้าหมู่บ้าน เป็นท่อ PVC ชั้น 8.5 Ø 2” ความยาว 3,904 เมตร

ตาราง 1 แสดงขนาดของท่อประปา

ชนิดท่อ	ความยาว (เมตร)
PVC ชั้น 8.5 Ø 3”(ท่อเมนหลัก)	2,480
PVC ชั้น 8.5 Ø 2”(ท่อแยกเข้าหมู่บ้าน)	3,904

ตาราง 2 แสดงสรุปประมาณราคาโครงการขยายเขตประปาทุ่งใหม่

ลำดับที่	รายการ	ค่าวัสดุและ ค่าแรงงานรวม เป็นเงิน (บาท)	FACTOR F	ค่าก่อสร้างทั้งหมด รวมเป็นเงิน (บาท)
1	ประเภทงานอาคาร		1.2684	
2	ประเภทงานทาง	524,952	1.3322	699,341.05
3	ประเภทงานครุภัณฑ์และอื่นๆ		1.0700	
	เงื่อนไข			
	เงินล่วงหน้าจ่าย 15.00%			
	เงินประกันผลงานหัก 0.00%			
	ดอกเบี้ยเงินกู้ 7.00%			
	ดอกเบี้ยเงินฝาก 7.00%			
สรุป	รวมราคาค่าก่อสร้างเป็นเงินทั้งสิ้น			699,341.05
	ปรับราคาให้เหมาะสม			699,300
ตัวอักษร	(หกแสนเก้าหมื่นเก้าพันสามร้อยบาทถ้วน)			

ที่มา: องค์การบริหารส่วนตำบลอน

หมายเหตุ 1. ราคานี้ ไม่รวมค่า มาตรฐานน้ำ ค่าใช้จ่ายในการต่อท่อเข้าบ้าน และอุปกรณ์อื่น ๆ

2. ราคาค่าก่อสร้างเมื่อเดือน มกราคม 2559

ปริมาณการความต้องการใช้น้ำของหมู่บ้านหรือชุมชน

จากการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดให้มีปริมาณการใช้น้ำ จำนวน 50 ลิตร/คน/วัน (เกณฑ์ปริมาณการใช้น้ำของประชาชนในชนบท) และมีจำนวนผู้ใช้น้ำ จำนวน 300ครัวเรือน หรือ 1,521 คน

$$\begin{aligned} \text{คิดปริมาณการใช้น้ำ} &= 1,521 \times 50 \\ &= 76,050 \text{ ลิตร / วัน หรือจำนวน } 76.05 \text{ ลบ.ม. / วัน} \\ &= 76.05 \times 30 \\ &= 2,281.5 \text{ ลบ.ม. / เดือน} \end{aligned}$$

ประปาทุ่งใหม่ เป็นระบบประปาผิวดินขนาดใหญ่ มีกำลังผลิต 10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมงจากเดิมที่ผลิตน้ำประปาเพียงวันละ 4 ชั่วโมง จะต้องเพิ่มเวลาในการผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นเพื่อให้เพียงพอต่อปริมาณการต้องการใช้น้ำ โดยจะต้องผลิตน้ำประปาที่ 10 ชั่วโมง/วัน

ต้นทุนการผลิตน้ำประปา

1. ระบบประปาแบบผิวดินขนาดใหญ่ของโครงการศึกษา มีกำลังผลิต 10 ลูกบาศก์เมตร/ชั่วโมง ผลิตน้ำวันละ 10 ชั่วโมง (ตั้งแต่เวลา 04.00 น.-9.00น. และ เวลา 16.00 น.-21.00 น.)

มีเครื่องสูบน้ำดีบ ขนาด 3 แรงม้า (2.2 กิโลวัตต์) จำนวน 1 เครื่อง มีเครื่องสูบน้ำดี ขนาด 3 แรงม้า (2.2 กิโลวัตต์) จำนวน 1 เครื่อง ข้อมูลจากรายการประกอบแบบ ค่าไฟฟ้า หน่วยละ 4.5 บาท

$$\text{ค่าไฟฟ้า} = (2.2+2.2) \times 10 \times 30 \times 4.5$$

$$= 5,940 \text{ บาท / เดือน}$$

2. ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษารายปี คือ ค่าซ่อมท่อ ค่าทรายกรอง ค่าซ่อมเครื่อง ค่าอุปกรณ์ประปา 2,500 บาท / เดือน

3. ค่าตอบแทน ค่าจ้างคนดูแลระบบประปา 1 คน เป็นเงิน 4,000 บาท/เดือน

ต้นทุนการผลิตน้ำต่อปี

$$= (5,940 \times 12) + (2,500 \times 12) + (4,000 \times 12)$$

$$= 149,280 \text{ บาท / ปี}$$

ตาราง 3 แสดงอัตราค่าน้ำประปา

รายการ	ราคา / ต่อหน่วย
ปริมาณน้ำที่ผลิต	= กำลังการผลิต x ชั่วโมงการทำงาน x จำนวนวัน = 10 ลบ.ม./ชม. X 10 ชั่วโมง x 30 วัน = 3,000 ลูกบาศก์เมตร/เดือน
ปริมาณน้ำสูญเสีย = 20%	= (3,000 x 20) / 100 = 600 ลูกบาศก์เมตร/เดือน
ปริมาณน้ำที่ผลิตได้สุทธิ	= 3,000 – 600 = 2,400 ลูกบาศก์เมตร/เดือน
ค่าไฟฟ้า	= (2.2 + 2.2) x 10 x 30 x 4.5 = 5,940 บาท / เดือน
ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา	= 2,500 บาท/เดือน
ค่าตอบแทน	= 4,000 บาท/เดือน
รวมค่าต้นทุนน้ำ	= 5,940 + 2,500 + 4,000 = 12,440 บาท / เดือน
อัตราค่าน้ำ	= 12,440 / 2,400 = 5.18
ปรับราคาให้เหมาะสม	= 6.00 บาท / ลูกบาศก์เมตร

ผลตอบแทนโครงการ

1. ได้มาจากการเก็บค่าธรรมเนียม อัตรา 5 บาท/เดือน

$$= (300 \times 5) \times 12$$

$$= 18,000 \text{ บาท / ปี}$$

2. ได้มาจากรายได้จากโครงการจำหน่ายน้ำประปา โดยนำผลการประมาณการต้องการใช้น้ำต่อปี คูณกับราคาจำหน่ายน้ำ ราคาลูกบาศก์เมตรละ 6.00 บาท

$$= (2,281.5 \times 12) \times 6.00$$

$$= 164,268 \text{ บาท / ปี}$$

รวมผลตอบแทนโครงการ

$$= 18,000 + 164,268$$

$$= 182,268 \text{ บาท / ปี}$$

วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (B/C) แต่เนื่องจากข้อมูลเหล่านี้ต้องคำนวณจาก มูลค่าเงินปัจจุบัน คือแปลงมูลค่าต้นทุน และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นในอนาคตให้เป็นมูลค่าปัจจุบัน โดยใช้อัตราคิดลดทางสังคม ซึ่งตัวเลขที่จะนำมาเป็นค่าที่ใช้สำหรับเปลี่ยนมูลค่าหรือต้นทุนของโครงการเป็นต้นทุนรายปี เรียกว่า recovery factor ค่าเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย และอายุของโครงการ ซึ่งได้กำหนดไว้เป็นตาราง หรืออาจจะคำนวณได้จาก สมการ

$$\text{Recovery factor} = \frac{i(1+i)^{20}}{[(1+i)^{20} - 1]}$$

i คืออัตราดอกเบี้ยเป็นเปอร์เซ็นต์ต่อปี

n คืออายุของอาคารหรือโครงการ

การศึกษาครั้งนี้ คิดอัตราดอกเบี้ย 7% อายุการใช้งานของท่อ พีวีซี 20 ปี แทนค่าในสมการ

$$\begin{aligned} \text{Recovery factor} &= \frac{0.07(1+0.07)^{20}}{[(1+0.07)^{20} - 1]} \\ &= 0.0944 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนระบบส่งน้ำ} &= 699,300 \text{ บาท อายุการใช้งาน 20 ปี อัตราดอกเบี้ย 7\%} \\ &= 699,300 \times 0.0944 \\ &= 66,013 \text{ บาท/ปี} \end{aligned}$$

$$\text{ต้นทุนผันแปร} = 149,280 \text{ บาท/ปี}$$

$$\text{รวมต้นทุน} = 66,013 + 149,240$$

$$= 215,293 \text{ บาท/ปี}$$

$$\begin{aligned} \text{ผลตอบแทน} &= 182,268 \text{ บาท/ปี} \\ \text{มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV)} &= 182,268 - 215,293 \\ &= -33,025 \text{ บาท} \\ \text{อัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio)} &= \frac{182,268}{215,293} \\ &= 0.846 \end{aligned}$$

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ของโครงการขยายเขตให้บริการประปาพบว่าโครงการขาดทุนจากการลงทุนเป็นมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ -33,025 บาท และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (B/C) ของโครงการมีค่าน้อยกว่า 1 คือ 0.846

เนื่องจากอัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (B/C) ของโครงการมีค่าน้อยกว่า 1 จึงต้องกำหนดอัตราค่าน้ำประปาขึ้นใหม่เพื่อให้โครงการขยายเขตให้บริการประปาสามารถเลี้ยงตัวเองได้ โดยกำหนดอัตราค่าน้ำประปาเท่ากับ 8 บาทต่อลูกบาศก์เมตร ดังนี้

ผลตอบแทนโครงการ

1. ได้มาจากการเก็บค่าธรรมเนียม อัตรา 5 บาท/เดือน

$$\begin{aligned} &= (300 \times 5) \times 12 \\ &= 18,000 \text{ บาท/ปี} \end{aligned}$$

2. ได้มาจากรายได้จากการจำหน่ายน้ำประปา โดยนำผลการปริมาณการต้องการใช้น้ำต่อปี คูณกับราคาจำหน่ายน้ำ ราคาลูกบาศก์เมตรละ 8.00 บาท

$$\begin{aligned} &= (2,281.5 \times 12) \times 8.00 \\ &= 219,024 \text{ บาท/ปี} \end{aligned}$$

รวมผลตอบแทนโครงการ

$$\begin{aligned} &= 18,000 + 219,024 \\ &= 237,024 \text{ บาท / ปี} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV)} &= 237,024 - 215,293 \\ &= 21,731 \text{ บาท} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio)} &= \frac{237,024}{215,293} \\ &= 1.10 \end{aligned}$$

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ของโครงการขยายเขตให้บริการประปาพบว่าเมื่อกำหนดอัตราค่าน้ำประปา เท่ากับ 8 บาทต่อลูกบาศก์เมตร มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) เท่ากับ 21,731 บาท และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อค่าลงทุน (B/C) เท่ากับ 1.10

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า โครงการขยายเขตให้บริการประปาทุ่งใหม่ จะต้องเพิ่มชั่วโมงการผลิตน้ำประปาเพิ่มขึ้นจากเดิม ผลิตน้ำประปาว้นละ 4 ชั่วโมง เป็นผลิตน้ำประปาว้นละ 10 ชั่วโมงและจะต้องผลิตน้ำประปา จำนวน 76.05 ลูกบาศก์เมตรต่อ วัน โดยกำหนดให้ประชากร 1 คนใช้น้ำ 50 ลิตรต่อคนต่อวัน กำหนดอัตราค่าจำหน่ายน้ำประปา เท่ากับ 6 บาทต่อลูกบาศก์เมตร โดยมีต้นทุนการขยายเขตวางระบบท่อประปา เท่ากับ 699,300 บาท และมีรายได้ เท่ากับ 182,268 บาท มูลค่าปัจจุบันของ ผลตอบแทนสุทธิ (NPV) เท่ากับ -33,025 อัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของ ผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) เท่ากับ 0.846 ทำให้ อนาคตจะต้องชดเชยส่วนที่ขาดทุน แต่ถ้ากำหนดอัตราค่า จำหน่ายน้ำประปา เท่ากับ 8 บาทต่อลูกบาศก์เมตร มูลค่าปัจจุบันของ ผลตอบแทนสุทธิ (NPV) เท่ากับ 21,731 อัตราส่วนของมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) เท่ากับ 1.10 จะทำให้โครงการขยายเขตให้บริการ ประปามีผลตอบแทนที่คุ้มทุน

กิตติกรรมประกาศ

โครงการนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลืออย่างยิ่ง ทั้งด้านวิชาการ และข้อมูลในการ ดำเนินโครงการในครั้งนี้ จากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ กองช่างองค์การบริหารส่วนตำบลบววน ที่ออกแบบ ก่อสร้าง ประมาณราคาค่าก่อสร้าง ของการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ วุฒิ จ้างงค์ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไขและตรวจทานความถูกต้อง ที่ได้ ให้ข้อเสนอแนะแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสำเร็จได้ด้วยดีขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ ผู้สอนทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ ประสาทวิชาแก่ข้าพเจ้า และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ที่ช่วยอำนวยความสะดวก สะดวกในการศึกษา และการทำโครงการมหัศจรรย์ของข้าพเจ้าขอบคุณเพื่อน ๆ พี่น้องบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการ บริหารงานก่อสร้างทุกท่าน ที่ช่วยเหลือกันตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

องค์การบริหารส่วนตำบลบววน. (2559). **รายละเอียดการประมาณราคา**. น่าน: องค์การบริหารส่วนตำบลบววน.

การศึกษาความเหมาะสมในการขยายพื้นที่ให้บริการ: กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน

Feasibility Study of Extending Service Area Cass Study: Provincial Waterworks Authority Phan Branch

กอพัฒน์ สมเกต^{1*} และ กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์²

Gorpatt Somket^{1*} and Kittipong Vuthijumnonk²

บทคัดย่อ

การศึกษาความเหมาะสมในการขยายพื้นที่ให้บริการนี้ มีพื้นที่เป้าหมายจำนวน 4 แห่ง คือ ตำบลเจริญเมือง ตำบลทรายขาวและธารทอง ตำบลศรีถ้อย และเทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา การวิเคราะห์สภาพโดยรวมพบว่า ควรมีการขยายเขตพื้นที่ให้บริการ การวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการวิเคราะห์ระดับชั้นเชิง พบว่าตำบลศรีถ้อยมีความเหมาะสมมากที่สุด การวิเคราะห์ตามหลักทางด้านเศรษฐศาสตร์วิศวกรรมพบว่า มีความคุ้มค่าที่จะขยายพื้นที่บริการทั้ง 4 แห่ง

คำสำคัญ: ขยายพื้นที่ให้บริการ พื้นที่เป้าหมาย ความเหมาะสม

Abstract

There are 4 target areas in the feasibility study of extending service area namely, Charoenmuang SaiKhao and Than Thong Sri Thoi subdistrict and Ruomjaipattana subdistrict municipality. The analysis of overall condition indicated that the extended service area should be done. The analysis by using Analytical Hierarchy Process revealed that Sri Thoi subdistrict was the most appropriate, while analysis by using Economic Engineering process revealed that It is worthwhile to expand the service area of the fourth area.

Keywords: extending service area, target areas, suitability

บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีคุณค่ายิ่งต่อมนุษย์ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต น้ำที่เหมาะสมจะนำมาใช้ในการอุปโภคบริโภคนั้นควรเป็นน้ำที่สะอาดมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เหมาะสมสำหรับการอุปโภคบริโภค จากข้อมูลของ กปภ.สาขาพานพบว่า มีการร้องขอให้ขยายพื้นที่ให้บริการน้ำประปาของ กปภ. ในหลายท้องที่บ่อยครั้ง แต่

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : gpsks99@gmail.com

กปภ.สาขาพานไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้ เนื่องจากกำลังผลิตเต็มศักยภาพ ในปี 2558 ที่สถานีผลิตน้ำพาน มีการขุดสระพักน้ำดิบเพิ่มในพื้นที่ 20 ไร่ และได้เกิดโครงการก่อสร้างปรับปรุงขยายการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน-แม่ใจ ระยะเวลาก่อสร้าง 2 ปี มีการเพิ่มกำลังผลิตรวมถึงก่อสร้างสถานีจ่ายน้ำเพิ่มคือสถานีจ่ายน้ำบ้านห้วยจำปูและสถานีจ่ายน้ำบ้านป่าสักสามัคคี เมื่อก่อสร้างแล้วเสร็จจะสามารถจ่ายน้ำในพื้นที่ที่มีระดับสูงและพื้นที่วงกว้างขึ้น เพื่อให้การใช้ประโยชน์จากกำลังผลิตที่เพิ่มขึ้นให้มากที่สุด และเป็นการแก้ไขปัญหาอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ จึงควรมหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการขยายพื้นที่บริการของ กปภ.สาขาพาน

น้ำประปาของ กปภ. ได้มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำและควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน ทั้งก่อนเข้าสู่กระบวนการผลิต ขั้นตอนการผลิต และหรือน้ำที่ผลิตแล้วอยู่ในระบบจำหน่ายแล้วก็ตาม จากการศึกษาพบว่าน้ำที่จะนำมาผลิตน้ำประปาจะมีการตรวจสอบคุณลักษณะ ใน 3 คุณลักษณะด้วยกัน คือ คุณลักษณะของน้ำทางกายภาพ คุณลักษณะของน้ำทางชีววิทยาและคุณลักษณะของน้ำทางเคมี น้ำประปาของ กปภ. ได้มีการตรวจสอบคุณภาพน้ำและควบคุมการผลิตทุกขั้นตอน จึงน่าจะเป็นทางเลือกที่ดีในการแก้ไขปัญหาอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ที่การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานสามารถให้บริการได้

สืบเนื่องจากเหตุแผ่นดินไหวทางภาคเหนือของประเทศไทย โดยมีจุดศูนย์กลางอยู่ที่ตำบลทรายขาว อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม-27 มิถุนายน พ.ศ. 2557 สภาพความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาลพบว่า มีทรายพุดขึ้นมาในบ่อน้ำตื้น ทำให้ระดับน้ำในบ่อลดลง บ่อมีการยุบตัว และบางบ่อมีกลิ่นเหม็น บางพื้นที่พบว่ามีตะกอนในท้องของบ่อและครว้เวียน รวมถึงวัสดุพื้นของแหล่งฝังกลบขยะประจำชุมชนที่อยู่ในระดับเดียวกับชั้นน้ำบาดาลระดับตื้นได้รับความเสียหายและมีรอยร้าว ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อแหล่งน้ำบาดาลระดับตื้นที่ชาวบ้านขุดบ่อไว้ใช้ และมีโอกาสที่จะซึมลงสู่แหล่งน้ำบาดาลระดับลึกได้ (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล, 2557, สืบออนไลน์)

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษารุ่นนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขน้ำอุปโภคบริโภคของประชาชนในพื้นที่ที่การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานสามารถแก้ไขได้ และเพื่อศึกษาความเหมาะสมในการขยายพื้นที่ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าด้านการลงทุนและการยอมรับการให้บริการ

ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

พื้นที่ที่การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานสามารถให้บริการได้โดยมีขอบเขตด้านพื้นที่ดังนี้

พื้นที่ที่ 1 หมู่ที่ 9, 11, 12, 13, 16 และ 18 ต.เจริญเมือง อ.พาน จ.เชียงราย

พื้นที่ที่ 2 ต.ทรายขาวและ ต.ธารทอง

พื้นที่ที่ 3 เทศบาลรวมใจพัฒนา

พื้นที่ที่ 4 รอบสถานีจ่ายน้ำป่าสักสามัคคี ต.ศรีถ้อย อ.แม่ใจ จ.พะเยา

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

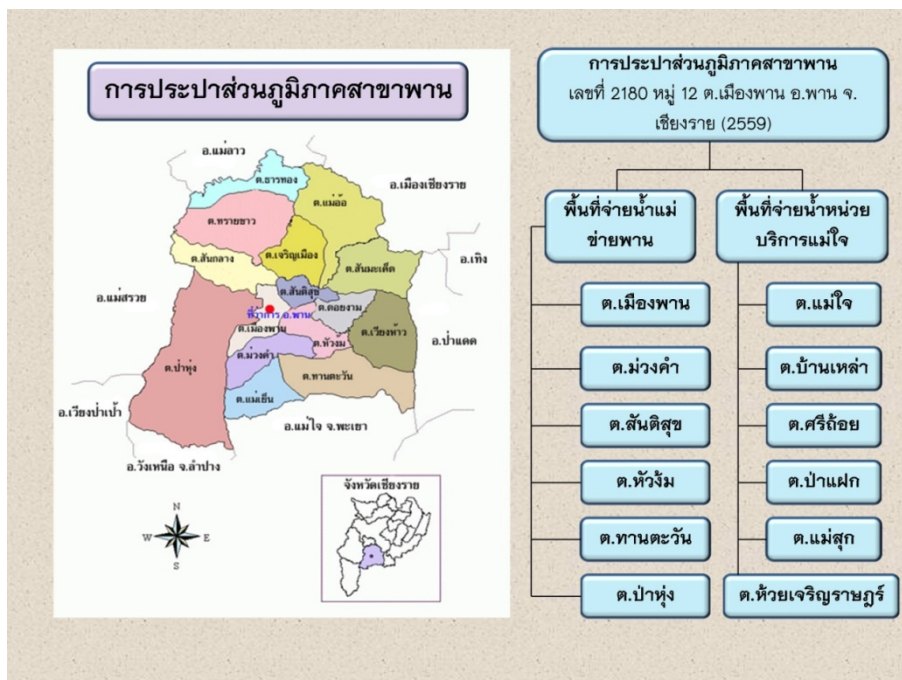
การศึกษารุ่นนี้ได้ใช้ข้อมูล และทฤษฎี ดังมีรายละเอียดการจัดทำตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน
2. ข้อมูลสภาพพื้นที่ให้บริการ
3. ข้อมูลและคาดการณ์ด้านการผลิตน้ำและจำนวนผู้ใช้น้ำ

4. กำหนดพื้นที่ศึกษาวิจัย
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย
 - 5.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมก่อนกำหนดโครงการ (SWOT)
 - 5.2 กระบวนการลำดับเชิงชั้นในการวิเคราะห์พื้นที่ขยาย (AHP)
 - 5.3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน

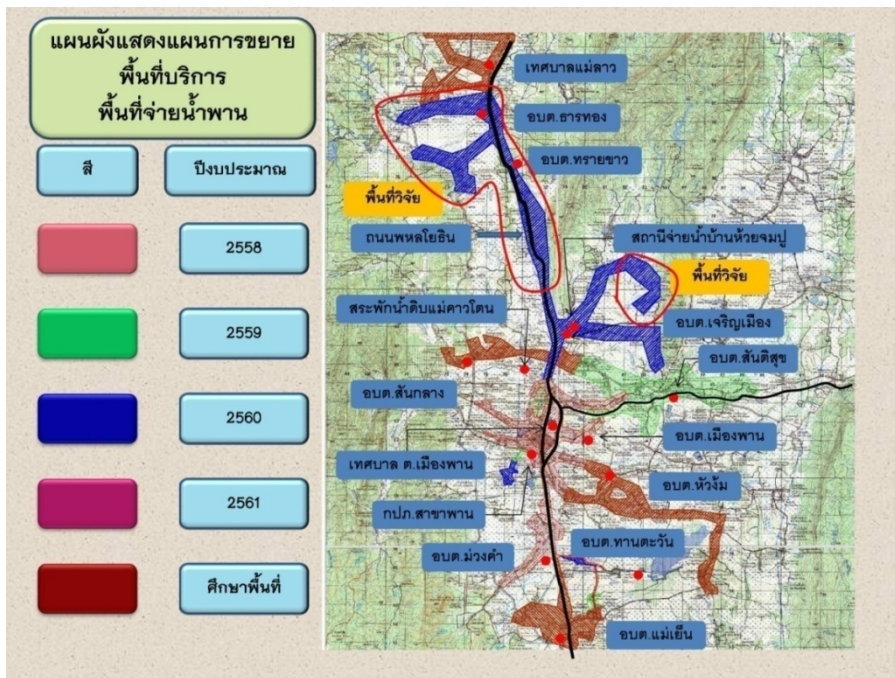
ภาพ 1 แสดงตำแหน่งที่ตั้งสิ่งปลูกสร้างของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานถึงสิ้นปี 2559

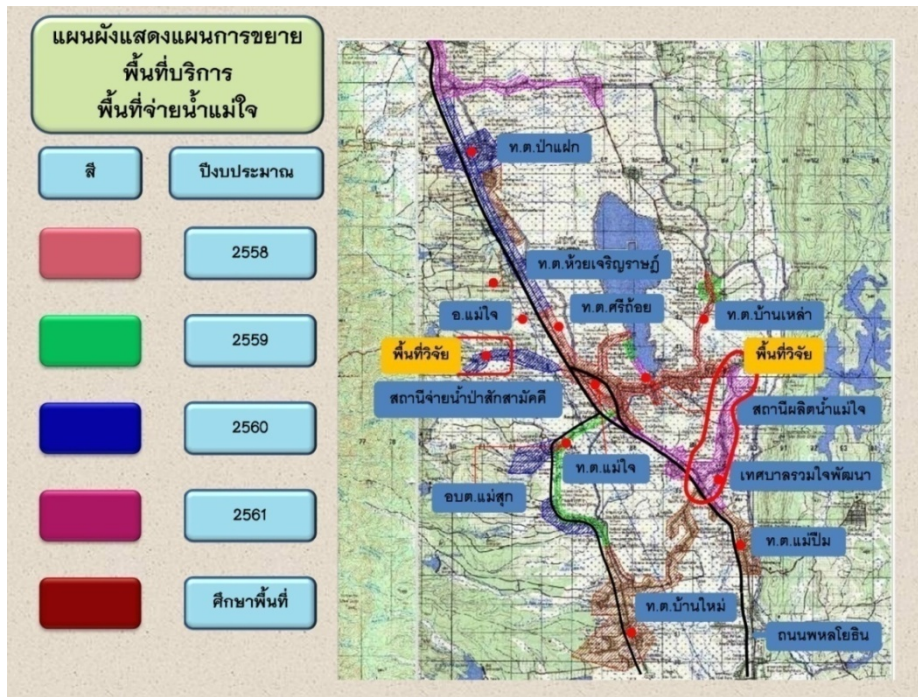
ภาพ 2 แสดงพื้นที่ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานถึงสิ้นปี 2559

ข้อมูลและคาดการณ์ ด้านผลิตและจำหน่ายน้ำ กปภ.สาขาพาน									
	หน่วย	พื้นที่จ่ายน้ำพาน				พื้นที่จ่ายน้ำแม่ใจ			
		2558	2559	2560	2561	2558	2559	2560	2561
ผู้ใช้น้ำปลายปี	ราย	4,256	5,635	11,855	13,293	2,264	3,841	5,977	7,015
ใช้น้ำเฉลี่ย	ลบ.ม./ชม.	117.4	119.7	251.9	282.5	40.6	72.0	112.1	131.5
ใช้น้ำสูงสุด	ลบ.ม./ชม.	176.1	179.6	377.9	423.7	60.9	108.0	168.1	197.3
กำลังผลิต	ลบ.ม./ชม.	100	100	400	400	100	100	200	200

ภาพ 3 แสดงการคาดการณ์ด้านผลิตและจำหน่ายน้ำ การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน

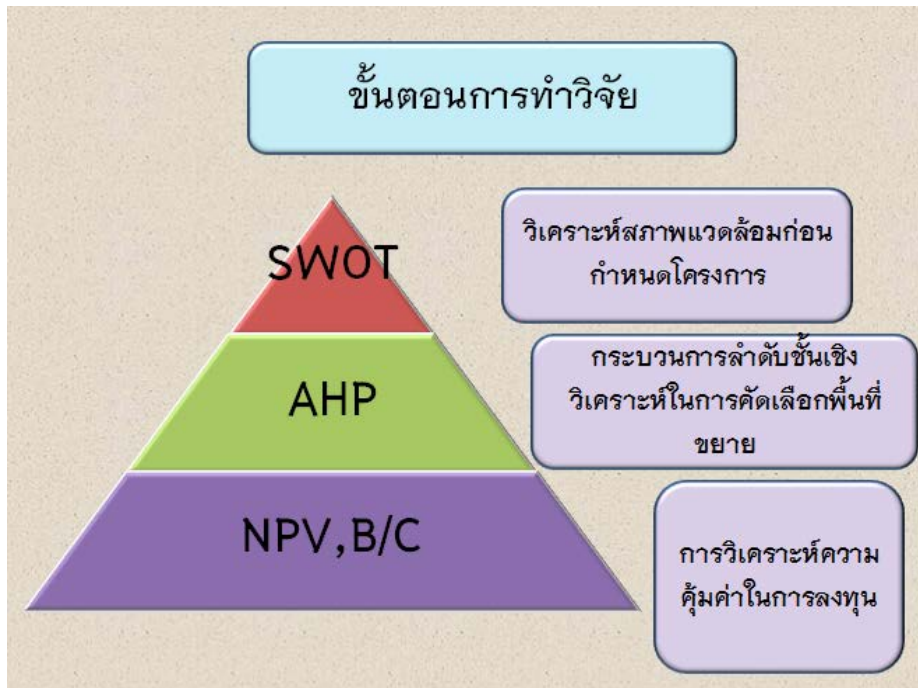

ภาพ 4 แสดงแผนผังพื้นที่ศึกษา พื้นที่ที่ 1 และพื้นที่ที่ 2

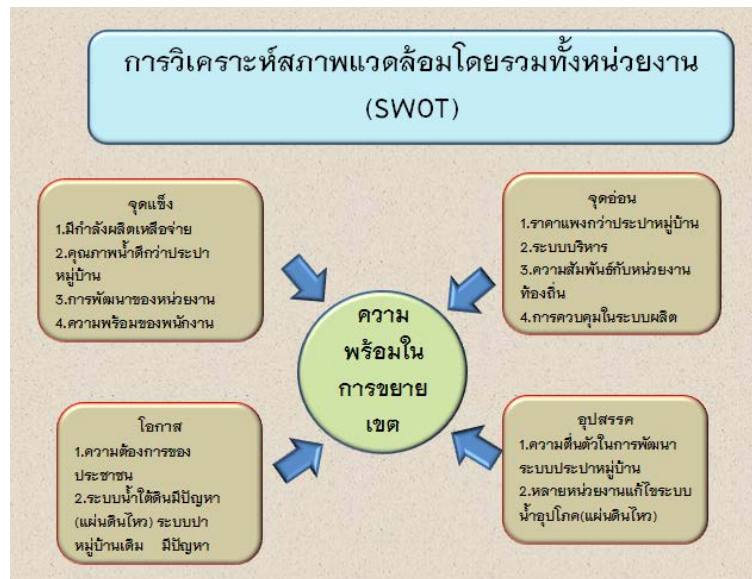
ภาพ 5 แผนผังพื้นที่ศึกษา พื้นที่ที่ 3 และพื้นที่ที่ 4

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ภาพ 6 แสดงขั้นตอนการทำวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 SWOT เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้แต่ละอย่างจะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะ ภายในที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงานโอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุ เป้าหมายขององค์กร ในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย ขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสม

ภาพ 7 การวิเคราะห์ SWOT

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาวิจัยในขั้นตอนลำดับความสำคัญพื้นที่ขยาย เป็นกระบวนการตัดสินใจที่มีความลึกซึ้งและซับซ้อน และเครื่องมือที่นำมาใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือเทคนิคการตัดสินใจที่ เรียกว่า “Analysis Hierarchy Process หรือ AHP” ซึ่งเป็นวิธีการตัดสินใจแบบหลายเกณฑ์ (Multi-Criteria Decision Making Method)

ตาราง 1 แสดงค่าถ่วงน้ำหนักของพื้นที่ขยายเขต

ข้อที่	เกณฑ์การตัดสินใจ	Global Wt	พื้นที่ (ระดับความเสี่ยง)				พื้นที่ (ถ่วงน้ำหนัก)			
			1	2	3	4	1	2	3	4
1	ค่าน้ำดิบ	0.22588	1	1	1	1	0.23	0.23	0.23	0.23
2	ระบบจำหน่าย	0.21592	3	3	4	5	0.65	0.65	0.86	1.08
3	พื้นที่ที่ขยาย	1.46395	2	2	2	2	7.32	2.93	2.93	2.93
4	งบประมาณ	0.34771	3	3	3	2	1.04	1.04	1.04	0.70
5	ความต้องการใช้น้ำ	0.51226	2	3	1	1	1.02	1.54	0.51	0.51
6	หน่วยงานท้องถิ่น	1.88943	1	3	1	1	1.89	5.67	1.89	1.89
7	ระบบประปาหมู่บ้าน	1.28390	2	3	1	1	2.67	3.85	1.28	1.28
8	จำนวนพนักงาน	3.78173	3	3	3	3	11.35	11.35	11.35	11.35
9	ชื่อเสียงขององค์กร	0.33098	2	3	1	2	0.66	0.99	0.66	0.66
10	ระบบการบริหาร	0.96920	3	3	3	3	2.91	2.91	2.91	2.91
รวมถ่วงน้ำหนักของพื้นที่							25.24	31.15	27.03	23.53

ขั้นตอนที่ 3 เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางด้านการลงทุน โดยวิเคราะห์ค่า B/C และ NPV

ตาราง 2 แสดงข้อมูลพื้นที่

พื้นที่	สถานที่	ครัวเรือน (หลัง)	วงเงิน (บาท)
1	หมู่ที่ 9, 11, 12, 13, 16 และ 18 ต.เจริญเมือง อ.พาน	728	6,830,000
2	พื้นที่ ต.ทรายขาวและ ต.ธารทอง อ.พาน จ.เชียงราย	5,335	38,680,000
3	พื้นที่เทศบาลรวมใจพัฒนา อ.แม่ใจ จ.พะเยา	891	9,860,000
4	พื้นที่ ต.ศรีถ้อย อ.แม่ใจ จ.พะเยา	262	1,620,000

หมายเหตุ: องค์การบริหารส่วนตำบลเจริญเมือง, 2558, องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว, 2558, องค์การบริหารส่วนตำบลธารทอง, 2558, เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา, 2559, เทศบาลตำบลศรีถ้อย, 2559

ตาราง 3 แสดงต้นทุนดำเนินการ (Operating Cost)

ข้อมูลของโครงการ	ข้อมูลในรายงานงบกำไรขาดทุน กปภ.สาขาพาน		
ปริมาณน้ำผลิต	- ปริมาณน้ำผลิตจำหน่าย (ลบ.ม.)	1,095,667	
ต้นทุนการผลิตน้ำ	รายการ	บาท	น้ำผลิตจำหน่าย (บาท/ลบ.ม.)
	- ค่าใช้จ่ายบุคคล	7734687	
	- ค่าวัสดุการผลิตและไฟฟ้า	2880208	
	- ค่าวัสดุดำเนินการซ่อมบำรุงและสำนักงาน	720967	
	- ค่าใช้สอย	395793	
	รวม (ต้นทุนการผลิตน้ำ)	11,731,655	10.71
ต้นทุน/ราย	11,731,655/6524	1,798	

ตาราง 4 แสดงข้อมูลใช้ประกอบการวิเคราะห์ ความคุ้มค่าในการลงทุน

รายการ	พื้นที่ขยาย				หน่วย
	1	2	3	4	
1. ผู้ใช้น้ำปลายงวด	6,524				ราย
2. ค่าน้ำผ่านมาตร+ค่าบริการ	20,714,462				บาท/ปี
- น้ำที่อาคาร - ส่วนลดค่าน้ำ	3,175				บาท/ราย/ปี
3. รายได้ค่าติดตั้ง	449,022				บาท/ราย
(ผู้ใช้น้ำเพิ่มปี 58 = 408 ราย)	1,101				บาท/ราย
4. ปริมาณน้ำจำหน่าย	750,079		345,588		ลบ.ม./ปี
4. ผู้ใช้น้ำที่คาดว่าจะเพิ่ม	728	5,335	891	262	รายภายใน 5 ปี
5. วงเงินโครงการ	6,830,000	38,680,000	9,860,000	1,620,000	บาท (รวม VAT)
6. อัตราการใช้ในในพื้นที่	0.49		0.43		ลบ.ม./ราย/วัน
7. อัตราการเพิ่มผู้ใช้น้ำ	6.61				%
9. Discount rate	8.85				%
10. สภาพขาดแคลนน้ำ	3		0		เดือน
11. ลักษณะพื้นที่	ทั่วไป				

หมายเหตุ: การประปาส่วนภูมิภาคเขต 9, 2558

ผลการศึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมก่อนกำหนดโครงการ (SWOT Analysis)

รวมคะแนนจุดแข็งและโอกาส = 8.00 รวมคะแนนจุดอ่อนและอุปสรรค = 6.00

คะแนนจุดแข็งและโอกาสมากกว่าคะแนนจุดอ่อนและอุปสรรค จึงควรมีการกำหนดโครงการขยายเขตพื้นที่ให้บริการ

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการคัดเลือกพื้นที่ขยาย(AHP)

ตาราง 5 แสดงสรุปการพิจารณาน้ำหนักถ่วงและจัดลำดับความสำคัญ

ลำดับความสำคัญ	ชื่อโครงการ	น้ำหนักถ่วงของพื้นที่
1	พื้นที่ ต.ศรีถ้อย อ.แม่ใจ จ.พะเยา	23.53
2	พื้นที่ หมู่ที่ 9, 11, 12, 13, 16 และ 18 ต.เจริญเมือง อ.พาน	25.24
3	พื้นที่ เทศบาลรวมใจพัฒนา อ.แม่ใจ จ.พะเยา	27.03
4	พื้นที่ ต.ทรายขาวและ ต.ธารทอง อ.พาน จ.เชียงราย	31.15

พื้นที่ที่เหมาะสมขยายพื้นที่บริการมากที่สุด คือ ต.ศรีถ้อย มีความระดับความเสี่ยงน้อยที่สุด คือ 23.53 รองลงมาคือ ต.เจริญเมือง เทศบาล ต.รวมใจพัฒนา ต.ทรายขาวและ ต.ธารทอง ตามลำดับ

ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน

ตาราง 6 แสดงผลการวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุน

โครงการ	B	C	B/C	NPV
1. เจริญเมือง	26,646,049	21,325,089	1.25	5,320,961
2. ทรายขาว	195,511,471	145,040,960	1.35	50,470,510
3. รวมใจ	32,612,128	27,600,553	1.18	5,011,575
4. ศรีถ้อย	9,601,835	6,843,350	1.40	2,758,485

ความคุ้มค่าในการลงทุน จากการวิเคราะห์ค่า B/C พบว่าทุกโครงการมีค่า B/C เกิน 1 ทุกโครงการ โดยเรียงลำดับ ตามความสำคัญดังนี้ ตำบลศรีถ้อย ตำบลทรายขาวและธารทอง ตำบลเจริญเมือง เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา

แต่เมื่อนำผลการวิจัยของขั้นตอนที่ 2 และขั้นตอนที่ 3 มารวมกันเพื่อจัดลำดับความสำคัญ จะปรากฏว่า ตำบลศรีถ้อยมีผลรวมลำดับที่น้อยที่สุด จึงมีความเหมาะสมวางท่อขยายเขตบริการมากที่สุด รองลงมาคือตำบลเจริญเมือง ตำบลทรายขาวและธารทอง เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา ดังแสดงรายละเอียดตามตารางที่ 5

ตาราง 7 แสดงการจัดลำดับความสำคัญ

โครงการ	B/C	AHP	รวม	จัดลำดับความสำคัญ
ตำบลเจริญเมือง	3	2	5	2
ตำบลทรายขาวและตำบลธารทอง	2	4	6	3
เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา	4	3	7	4
ตำบลศรีถ้อย	1	1	2	1

สรุปผลการศึกษา

กปภ.สาขาพาน ควรมีการปรับปรุงเรื่องระบบบริหารเป็นลำดับแรก รวมถึงในด้านความสัมพันธ์กับหน่วยงานท้องถิ่น หน่วยงานราชการและทำให้ผู้ใช้น้ำมีความรู้สึกที่ดีมีความผูกพัน การควบคุมในระบบผลิตก็ควรมีการปรับปรุงด้วย ควรมีมาตรการควบคุม ความเสี่ยงด้านระบบจำหน่าย จำนวนพนักงานและระบบบริหาร ในโครงการที่พิจารณาแล้วว่าต้องของบุดหนุน กปภ.สาขาพานควรจัดทำแบบแปลนและประมาณการราคาค่าก่อสร้างไว้ก่อนการของบประมาณประจำปี อย่างไรก็ตามโครงการที่มีการร้องขอและได้ทำประชาคมแล้วควรขยายพื้นที่บริการ

ข้อเสนอแนะ

ทั้งสถานีผลิตน้ำพานและสถานีผลิตน้ำแม่ใจ ของ กปภ.สาขาพาน ต่างใช้แหล่งน้ำดิบเพียงแหล่งเดียวในการผลิตน้ำประปา สถานีผลิตน้ำพานรับน้ำจากคลองชลประทาน ที่ส่งน้ำมาจากอ่างเก็บน้ำแม่สรวย ในตำบลแม่สรวย อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ของโครงการชลประทานแม่ลาว สระพักน้ำดิบของประปาที่บ้านแม่ดาวโตน ตำบลสันกลาง อำเภอพาน ก็รับน้ำดิบจากแหล่งนี้เช่นกัน สถานีผลิตน้ำแม่ใจใช้น้ำจากหนองเล็งทรายเพียงแหล่งเดียว จึงเป็นความเสี่ยงหากแหล่งน้ำที่นำมาผลิตน้ำประปามีปัญหาขาดแคลน

กปภ.สาขาพานควรมีมาตรการควบคุมความเสี่ยง อันอาจจะเกิดจากน้ำดิบซึ่งเป็นวัตถุดิบในการผลิตน้ำประปาเพื่อบริการประชาชนเกิดขาดแคลน หรือมีอุปสรรคในการลำเลียงน้ำดิบมาถึงที่ผลิตน้ำประปาได้ และสิ้นปีงบประมาณ 2561 หากการขยายพื้นที่บริการเป็นไปตามเป้าหมายและปัญหาภัยแล้งทำให้ความต้องการน้ำประปา มาก ก็จะมีปัญหาด้านกำลังผลิตเต็มศักยภาพได้ จึงควรเตรียมการเรื่องแหล่งน้ำสำรองพร้อมทั้งศึกษาข้อมูลแหล่งน้ำในพื้นที่ไว้ด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าวิจัยอิสระฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รศ.กิตติพงษ์ วุฒิจำนงค์ อาจารย์ที่ปรึกษา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งให้ความรู้ คำแนะนำ และตรวจแก้ไข พร้อมทั้งได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ผู้สอนในสาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้าง ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ในระหว่างการดำเนินการศึกษาดูด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ พนักงานการประปาส่วนภูมิภาค ตลอดจนข้าราชการองค์การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิจัย

ท้ายที่สุด หากเกิดข้อบกพร่องจากงานวิจัย ก็ขออภัยเป็นอย่างสูง และพร้อมจะรับคำชี้แนะและแก้ไขต่อไป

เอกสารอ้างอิง

การประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 . (2558). รายงานผลการดำเนินงานของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน สสสม

12 เดือน (ตุลาคม 2557–กันยายน 2558). เชียงใหม่: การประปาส่วนภูมิภาคเขต 9.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศทรัพยากรน้ำบาดาล. (5 มิถุนายน 2557). กรมทรัพยากรน้ำบาดาลเฝ้าระวังแหล่งน้ำ

บาดาลหลังเหตุแผ่นดินไหวเชียงราย. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2559,

จาก http://www.dgr.go.th/News/eventnews/July57/07july_5.php

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

องค์การบริหารส่วนตำบลเจริญเมือง. (20 ตุลาคม 2558). ชร 72003.1/1028. **ขอความอนุเคราะห์ขยายเขต
ประปาในพื้นที่ตำบลเจริญเมือง.**

องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว. (5 ตุลาคม 2558). ชร 72403/1380. **ขอส่งข้อมูลเกี่ยวกับระบบประปาและ
ความต้องการใช้น้ำประปา.**

องค์การบริหารส่วนตำบลธารทอง. (6 ตุลาคม 2558). ชร 77203/862. **รายงานข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการใช้
น้ำประปา.**

เทศบาลตำบลรวมใจพัฒนา. (20 เมษายน 2559). พย 54303/298. **ขอความอนุเคราะห์ขยายเขตติดตั้งประปา
ส่วนภูมิภาค สาขาพาน.**

เทศบาลตำบลศรีถ้อย. (29 กุมภาพันธ์ 2559). พย 73203/125. **ขอเสนอบรรจุแผนงานโครงการขยายเขตประปา
ส่วนภูมิภาคถนนสายรอง (ซอยย่อย) ในหมู่บ้าน.**

เทศบาลตำบลศรีถ้อย. (14 มีนาคม 2559). พย 73203/156. **ขอเสนอบรรจุแผนงานโครงการขยายเขตประปา
ส่วนภูมิภาคถนนสายรอง (ซอยย่อย) ในหมู่บ้าน.**

การศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัย:

กรณีศึกษา เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

Remedies of damaged rigid pavements due to a flood: case study of
Siriwiangchai Municipality, Chiangrai Province

จिरยุทธ กันทาสูวรรณ^{1*} และณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุภาพ²

Jirayut Gantasawan^{1*} and Nattapong Damrongwiriyanupap²

บทคัดย่อ

การศึกษาคครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กที่เสียหายเนื่องจากอุทกภัย ในด้านการบริหารและด้านวิศวกรรมและพิจารณาจากความสามารถของผู้รับเหมาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย เพื่อนำวิธีที่เหมาะสมมาใช้ในเขตเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีด้วยกัน 5 เส้นทาง แนวทางแก้ไขความเสียหายของถนนคอนกรีตมีด้วยกัน 4 แนวทาง ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมและสามารถปฏิบัติงานได้จริง จากการศึกษาพบว่า แนวทางที่ 1 การซ่อมผิวทางคอนกรีต (Concrete Patching) เฉพาะจุดที่เสียหายรุนแรง ใช้แก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านด้ายเจริญ หมู่ที่ 15 แนวทางที่ 2 การปูผิวจราจรใหม่ (Overlay Asphalt Concrete) เฉพาะถนนที่เสียหายน้อยถึงปานกลางเป็นตลอดทั้งเส้นทาง ใช้แก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านไชยเจริญ หมู่ที่ 5 และสายทางด้ายท่าล้อ หมู่ที่ 18 แนวทางที่ 3 การซ่อมผิวทางคอนกรีตที่เกิดเสียหายรุนแรงและปูผิวจราจรใหม่ถนนทั้งเส้นทาง (Concrete Patching & Overlay Asphalt Concrete) เฉพาะการซ่อมผิวทางที่เสียหายรุนแรงและปานกลางตลอดเส้นทาง ใช้แก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านหนองหล่ม หมู่ที่ 11 แนวทางที่ 4 การอุดรอยแตก (Sealing Crack) เฉพาะถนนที่เกิดการแตกตามแนวยาวและเกิดเฉพาะจุด รอยแตกไม่ลึกและไม่รุนแรงมากนัก ใช้แก้ไขปัญหาคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางลำเหมืองชัยสมบัติ (บ้านด้ายคูแก้ว) หมู่ที่ 7

คำสำคัญ: ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อุทกภัย

Abstract

The study investigated approaches for repairing five damaged concrete roads due to flood disaster in Siriwiangchai Municipality, Wiangchai district, Chiangrai Province. Four appropriate approaches were proposed based on the damage conditions and the ability of local constructors, the results of the study are as follow:

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

Corresponding author : guntasawan@hotmail.com

First approach was the concrete patching at specified damage portions. The first approach was considered for Bandaichareem Moo 15. Second approach was the overlay asphalt concrete for the whole damaged road. The second approach was considered for Bancaichareem Moo 5. Third approach was the combination of the concrete patching and the overlay asphalt concrete that is suitable for moderate to serious damage. The third approach was considered for Bannonglom Moo 17. The last approach was sealing crack that is suitable for moderate damage to repair longitudinal cracks. The last approach was for Bandaigookhaew Moo 7

Keywords: Reinforced concrete road, Siriwiangchai Municipality, Flooding

บทนำ

เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย ตั้งอยู่ในเขตตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ห่างจากอำเภอเวียงชัย ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ประมาณ 7 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย 9 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 24,616 ไร่ เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย มีจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในเขตรับผิดชอบทั้งสิ้น 20 หมู่บ้าน ถือได้ว่าเป็นเทศบาลขนาดกลาง ประชากรประกอบอาชีพกิจการร้านค้า ร้านอาหาร และเกษตรกรรม มีเส้นทางจราจรที่ต้องดูแลรับผิดชอบในการพัฒนาและซ่อมบำรุง ทั้งแบบถนนลูกรัง ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก และถนนลาดยาง จำนวนหลายสาย รวมความยาวสายทางประมาณ 40 กิโลเมตร ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนกันยายน 2557 เกิดฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายครั้ง ทำให้เกิดปริมาณน้ำสะสมมาก และน้ำป่าไหลหลากลงมาสมทบในพื้นที่อำเภอเวียงชัยและอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงราย ปรากฏการณ์ดังกล่าวทำให้ปริมาณน้ำในแม่น้ำลำคลอง และแหล่งกักเก็บน้ำ เอ่อล้นเข้าท่วมขังบริเวณถนนและบ้านเรือนราษฎร ได้รับความเสียหายอย่างหนัก โดยเฉพาะถนนทางสัญจร เช่น ถนนลาดยาง และถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นต้น ซึ่งแม้ว่าเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย จะได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัด และจากหน่วยงานราชการอื่น ในทุก ๆ ปี แต่งบประมาณดังกล่าว ได้ถูกจัดสรรไว้ให้เป็นการพัฒนาและก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก ซึ่งมักจะไม่ได้จัดเตรียมไว้เพื่อการซ่อมแซมสิ่งก่อสร้าง ที่ได้รับความเสียหายจากอุทกภัย ที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงและกะทันหัน การจัดสรรงบประมาณเพื่อการซ่อมแซมสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ให้กลับมาใช้งานได้ดีดังเดิม จึงต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าที่สุด การแก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตที่ชำรุดเสียหายนี้ จึงต้องใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของหลายด้าน ได้แก่ การบริหารโครงการ เทคนิคการซ่อมบำรุง การบริหารงบประมาณ การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การควบคุมคุณภาพของวัสดุ เครื่องจักรกล ใ้ในงานก่อสร้าง และผู้เชี่ยวชาญในการซ่อมบำรุง เป็นต้น

ในการแก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กชำรุดเนื่องจากอุทกภัย ย่อมมีการลงทุน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ ซึ่งจะศึกษาในกรณีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้ศึกษารับผิดชอบอยู่ เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างคุ้มค่า ตามนโยบายของรัฐบาล อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนโดยรวมต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหาของถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่เสียหายเนื่องจากอุทกภัย ในด้านการบริหารและด้านวิศวกรรม

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้ศึกษามุ่งเน้นศึกษาโดยใช้หลักการบริหารโครงการก่อสร้าง และเทคนิคการซ่อมบำรุงถนน ตามหลักการทางวิศวกรรม และพิจารณาจากความสามารถของผู้รับเหมาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย คือ

1. แนวทางที่หนึ่ง การทำ Concrete Patching เฉพาะจุดที่เสียหายรุนแรง
2. แนวทางที่สอง การทำ Overlay Asphalt Concrete เฉพาะถนนที่เสียหายน้อยถึงปานกลาง ตลอดทั้งสายทาง
3. แนวทางที่สาม การทำ Concrete Patching และ Overlay Asphalt Concrete เฉพาะถนนที่เสียหายปานกลางถึงรุนแรง ตลอดเส้นทาง

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา

ศึกษากรณีเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

สภาพทั่วไปของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย

ลักษณะที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเวียงชัย ตั้งอยู่ที่ 257 หมู่ที่ 7 บ้านด้ายกู่แก้ว ตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ห่างจากอำเภอเวียงชัยไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 7 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดเชียงราย 9 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 39 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 24,616 ไร่

อาณาเขตและเขตการปกครอง

ทิศเหนือ มีเขตติดกับตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย และตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย
ทิศใต้ มีเขตติดต่อกับตำบลท่าสาย และตำบลห้วยสัก อำเภอเมืองเชียงราย และตำบลดอนศิลา อำเภอเวียงชัย

ทิศตะวันออก มีเขตติดต่อกับตำบลดอนศิลา และตำบลเมืองชุม อำเภอเวียงชัย

ทิศตะวันตก มีเขตติดต่อกับตำบลรอบเวียง และตำบลท่าสาย อำเภอเมืองเชียงราย

จำนวนหมู่บ้านและจำนวนประชากร

ในปี พ.ศ. 2557 มีประชากรทั้งหมด จำนวน 7,880 คน แยกเป็นเพศชาย 3,245 คน เพศหญิง 4,068 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 202 คน/ตารางกิโลเมตร

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดน้ำท่วม

สันติ มรกต (2553) แนวทางแก้ไขปัญหาน้ำท่วมคอตกริตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัยพบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสภาพท้องที่ และความวิปริตผันแปรของธรรมชาติ แต่ในบางท้องที่การกระทำของมนุษย์ก็มีส่วนสำคัญ ในการทำให้ภาวะการณ์เกิดอุทกภัยนั้น มีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นด้วย ดังต่อไปนี้ (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2558, สืบออนไลน์)

1. น้ำท่วมเนื่องจากฝนตกหนัก

น้ำฝน เป็นต้นกำเนิดของน้ำที่ปรากฏบนผิวโลก เมื่อฝนตกลงมาบนผิวดิน จะมีน้ำบางส่วนซึบซับลงบนผิวดิน และบางส่วนซึมลงไปสะสมอยู่ในดิน ครั้นเมื่อมีฝนตกมากขึ้น น้ำจะไม่สามารถซึมลงไปดิน หรือซึบซับลงบนผิวดินได้

หมด จึงเกิดน้ำไหลลงไปในผิวดิน ซึ่งรวมแล้วจะมีปริมาณมากหรือน้อย สัมพันธ์กับปริมาณและพฤติกรรมของฝนที่ตกเสมอ จากนั้น น้ำจะไหลลงสู่ที่ลุ่มต่ำ ลำน้ำลำธาร แล้วไหลลงสู่แม่น้ำ และทะเลต่อไป ส่วนพายุหมุนจากอ่าวเบงกอล จะเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และพัดผ่านเข้ามาตามแนวทิศตะวันตกของประเทศไทย ในบางปี โดยนำฝนมาตกในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำตอนบนของแม่น้ำต่าง ๆ เช่น แม่น้ำเพชรบุรี แม่น้ำแม่กลอง แม่น้ำสะแกกรัง ฯลฯ หากปีใดพายุดังกล่าวมีกำลังแรง ก็จะนำฝนมาตกตามแนวทาง ที่พายุพัดผ่าน และทำให้เกิดอุทกภัยในระยะช่วงต้นฤดูฝนได้

2. ลักษณะและส่วนประกอบของพื้นที่ลุ่มน้ำ

2.1 **รูปร่างของพื้นที่ลุ่มน้ำ** เป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้เกิดน้ำท่วมมากหรือน้อยแตกต่างกัน ดังนี้

2.1.1 พื้นที่ลุ่มน้ำซึ่งมีรูปร่างคล้ายรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า เรียกว่า “**ลุ่มน้ำรูปขนนก**” จะเกิดปัญหาน้ำท่วมหรืออุทกภัยในบริเวณที่ลุ่มไม่มากนัก ทั้งนี้ เพราะน้ำฝนที่ตกในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ของแต่ละแควสาขา จะทยอยไหลลงสู่ลำน้ำสายใหญ่ในเวลาที่ไม่พร้อมกัน

2.1.2 พื้นที่ลุ่มน้ำซึ่งมีรูปร่างค่อนข้างกลม หรือเป็นรูปพัด เรียกว่า “**ลุ่มน้ำรูปกลม**” จะมีลำน้ำสาขาไหลลงสู่ลำน้ำสายใหญ่ ที่บริเวณใดบริเวณหนึ่ง จากโดยรอบเป็นรัศมีของวงกลม พื้นที่ลุ่มน้ำลักษณะนี้ น้ำจากลำน้ำสาขาต่าง ๆ มักจะไหลมารวมกันที่ลำน้ำสายใหญ่ ในเวลาใกล้เคียงกัน จึงทำให้เกิดน้ำท่วมใหญ่ในพื้นที่บริเวณลำน้ำสาขารอบรับกันเสมอ

2.1.3 พื้นที่ลุ่มน้ำซึ่งประกอบด้วยพื้นที่ลุ่มน้ำสองส่วนรวมกัน เรียกว่า “**ลุ่มน้ำรูปขนาน**” มักจะเกิดน้ำท่วมใหญ่ในบริเวณพื้นที่ตอนล่าง จากจุดบรรจบของพื้นที่ลุ่มน้ำสองส่วนนั้น

2.2 สภาพภูมิประเทศของพื้นที่ลุ่มน้ำ

ขนาดของพื้นที่ลุ่มน้ำ ความยาว และความกว้างของพื้นที่ลุ่มน้ำโดยเฉลี่ย ระดับความสูง ความลาดชันของลำน้ำ และความลาดชันของพื้นที่ลุ่มน้ำ รวมทั้งแนวทิศทางของพื้นที่ลุ่มน้ำ ล้วนมีอิทธิพลโดยตรงต่อการเกิดน้ำท่วม และการเกิดน้ำท่วมตามที่ลุ่มต่าง ๆ เมื่อมีฝนตกหนักเสมอ

2.3 ชนิดของดิน สภาพพืชที่ขึ้นปกคลุมพื้นที่ และความเสื่อมโทรมของพื้นที่ลุ่มน้ำ

ชนิดและขนาดของเม็ดดิน ลักษณะการเกาะรวมตัว และการทับถมของดินตามธรรมชาติ เป็นปัจจัยที่จะทำให้การไหลซึมของน้ำลงไปในดิน มีปริมาณมากหรือน้อยแตกต่างกัน เช่น ดินทรายและกรวด จะสามารถรับน้ำให้ซึมลงไปในดินได้มากกว่า ดินที่มีเนื้อละเอียดประเภทดินเหนียว ซึ่งยอมให้น้ำซึมผ่านผิวดินลงไปได้น้อยมาก ดังนั้น เมื่อฝนตกหนักในบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำที่ผิวดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว น้ำฝนเกือบทั้งหมดก็จะไหลไปบนผิวดินลงสู่ที่ต่ำ ลำธาร และแม่น้ำ ทันที และเป็นเหตุทำให้เกิดอุทกภัยขึ้นได้โดยง่าย ส่วนพืชที่ปกคลุมดินและสภาพการใช้ที่ดินในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำ ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเกิดปัญหาน้ำท่วม ตามข้อที่ต่าง ๆ ไม่น้อยเช่นเดียวกัน เช่น การบุกรุกแผ้วถางป่าไม้ อันเป็นทรัพยากรหลักในบริเวณพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทั่วไป โดยปราศจากการควบคุม ย่อมทำให้ผิวดินส่วนใหญ่ขาดสิ่งปกคลุมในการช่วยดูดซับน้ำ หรืออาจทำให้ผิวดินนั้นแน่นขึ้นซึ่งจะมีผลให้เกิดน้ำไหลบ่าไปบนผิวดินอย่างรวดเร็ว จนกัดเซาะพังทลาย ผิวดินให้เสื่อมคุณภาพ และอาจเกิดปัญหาน้ำท่วมอย่างฉับพลัน ในบริเวณพื้นที่ลาดชันตอนล่างได้

3. น้ำทะเลหนุน

โดยทั่วไปพื้นที่ราบลุ่มตามบริเวณสองฝั่งแม่น้ำที่อยู่ห่างจากปากอ่าวหรือทะเลไม่ไกลนัก ระดับน้ำในแม่น้ำบริเวณนั้น มักจะอยู่ในอิทธิพลน้ำขึ้นน้ำลง อันเนื่องมาจากกระแสน้ำทะเลหนุนตลอดเวลา เมื่อน้ำที่ไหลหลากลง

มาตามแม่น้ำคราวใด มีปริมาณมาก และตรงกับฤดูกาล หรือช่วงเวลาที่ระดับน้ำทะเลหนุนสูงเกินกว่าปกติ ก็จะทำให้เกิดสภาวะน้ำท่วมและอุทกภัย แก่พื้นที่ทำการเกษตรและในเขตที่อยู่อาศัย อย่างรุนแรงเสมอมา

4. การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อม

พื้นที่หลายแห่งได้รับความเสียหายจากอุทกภัย เนื่องมาจากสภาวะแวดล้อมของพื้นที่บริเวณนั้น ๆ มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิม เช่น

4.1 การขยายตัวของเขตชุมชน และการทำลายระบบระบายน้ำที่มีอยู่ตามธรรมชาติ

พื้นที่ส่วนใหญ่ซึ่งแต่ก่อนเคยเป็นพื้นที่ที่ราษฎรใช้ทำการเกษตรนั้น ประกอบด้วย พื้นที่ลุ่มมีแอ่งน้ำหนอง บึง และลำคลองธรรมชาติ เพื่อรับน้ำเข้าและระบายน้ำออกจากพื้นที่ได้อย่างสะดวก หรือมีความสมดุลตามสภาพธรรมชาติดี โดยไม่มีน้ำท่วมขัง ครั้นเมื่อมีการพัฒนาพื้นที่ดังกล่าว ให้เป็นชุมชนแหล่งอุตสาหกรรมหรือที่อยู่อาศัย จึงมีการถมดินปรับพื้นที่ สร้างถนน สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ขยายตัวออกไปเป็นบริเวณกว้าง เป็นเหตุให้แอ่งน้ำหนอง บึงและลำคลองธรรมชาติทั้งหลาย ต้องถูกทำลายหมดไป และมูลเหตุสำคัญก็คือ ภายในเขตชุมชนที่ตั้งขึ้นใหม่หลายแห่ง มักไม่ได้สร้างระบบการระบายน้ำออกจากพื้นที่ให้เหมาะสม และมีประสิทธิภาพชิ้นแทน ดังนั้น เมื่อถึงเวลาที่ฝนตกหนัก จึงทำให้เกิดน้ำท่วมขังนานและความเสียหายย่อมบังเกิดติดตามมา

4.2 แผ่นดินทรุด

พื้นที่ในเขตเมือง หรือชุมชน ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นนั้น มักจะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำอยู่เป็นประจำ ซึ่งโดยทั่วไปจะมีวิธีการแก้ไขด้วยการสูบน้ำจากแหล่งน้ำบาดาลขึ้นมาใช้อุปโภคบริโภค และเพื่อการอุตสาหกรรม เป็นปริมาณมากในแต่ละปี วิธีการดังกล่าว เป็นสาเหตุทำให้แรงดันของน้ำในแหล่งน้ำบาดาลที่ระดับลึกนั้น มีค่าลดต่ำลงมาก จากนั้นน้ำในชั้นดิน ซึ่งทับอยู่บนชั้นกรวดทรายที่เป็นแหล่งน้ำบาดาล จะถ่ายเทไหลเข้าไปในชั้นกรวดทรายด้านล่างตามธรรมชาติ เมื่อน้ำในช่องว่างของดินสูญหายไปมากขึ้น ๆ ชั้นดินดังกล่าว จะค่อย ๆ ยุบตัวลงทีละน้อย จนเกิดแผ่นดินทรุด ทำให้ผิวดินเป็นแอ่ง มีระดับต่ำกว่าปกติ ในบริเวณกว้าง เช่น พื้นที่หลายแห่งในเขตกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งเป็นเหตุให้เกิดน้ำท่วมขังนาน หลังจากเกิดฝนตกหนัก เพราะการระบายน้ำออกไปจากพื้นที่ไม่สะดวกเหมือนแต่ก่อน

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป., สือออนไลน์). มาตรฐานถนน ทางเดินและทางเท้า (2558) พบว่า การตรวจสอบและบำรุงรักษาถนนทางเดินและทางเท้า ถนนที่เปิดใช้งานแล้วจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้มีสภาพดีอยู่เสมอ ถ้ามีร่องรอยการชำรุดเสียหาย หรือเป็นหลุมบ่อ ทั้งบริเวณผิวทางและไหล่ทาง ควรรีบดำเนินการซ่อมแซมให้อยู่ในสภาพดีดังเดิม เพื่อมิให้เกิดความเสียหายลุกลามต่อไปอีก ความเสียหายของผิวทางอาจแยกเป็น 2 ประการ คือ

1. ความเสียหายในด้านการใช้งาน (Functional Failure) เช่น ผิวดินเป็นคลื่นขรุขระ ทำให้การสัญจรผ่านไปมาไม่สะดวก ต้องใช้ความเร็วต่ำ

2. ความเสียหายด้านโครงสร้าง (Structure Failure) เช่น ผิวดินเป็นหลุมเป็นบ่อ พื้นทางเดินคันทางทรุดสาเหตุการชำรุดของถนนมีหลายประการ เช่น เนื่องจากความบกพร่องในขณะก่อสร้าง ใช้วัสดุคุณภาพไม่เหมาะสม การบดอัดไม่ได้ความแน่นตามมาตรฐาน ส่วนผสมคอนกรีตหรือแอสฟัลต์ที่ใช้ทำผิวทางไม่เหมาะสม ยานพาหนะมีน้ำหนักบรรทุกเกินกว่าถนน ที่ออกแบบไว้จะรับน้ำหนักได้ ดินคันทางอ่อนมาก

เพื่อให้การบริหารจัดการบำรุงรักษาถนนที่มีอยู่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการศึกษาและกำหนดวิธีการบำรุงรักษา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาความเสียหายต่อผิวถนนลาดยางและผิวถนนคอนกรีต
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การแยกประเภทการบำรุงรักษาถนนทางเดินและทางเท้า
4. การดำเนินการซ่อมแซมผิวถนนทางเดินและทางเท้า

1. การศึกษาความเสียหายต่อผิวถนนลาดยางและผิวถนนคอนกรีต

การชำรุดของผิวทางคอนกรีต มีสาเหตุ 2 ประการ คือ ประการแรก เกิดในตัวคอนกรีตเอง เช่น ใช้ส่วนผสมไม่เหมาะสม มีปูนซีเมนต์น้อยเกินไป หินที่ใช้มีความแกร่งไม่พอ ใช้น้ำไม่สะอาดผสมคอนกรีต มีสารเคมีปะปน การเสริมเหล็กผิดตำแหน่ง ประการที่สองเกิดจากพื้นทางดินคันทางไม่แข็งแรงพอเพียง เมื่อมีน้ำหนัทยานพาหนะบดทับ ทำให้เกิดการเสียหาย เช่น การอัดทะลัก (Pumping and Blowing) เกิดรอยแตกบริเวณมุม และรอยต่อของแผ่นคอนกรีต

ประเภทความเสียหาย แบ่งออกได้ดังนี้

- 1.1 ความแข็งแรงของคอนกรีต (Durability of Concrete)
- 1.2 ผิวหน้าคอนกรีตหลุดล่อน (Scaling)
- 1.3 รอยแตกเนื่องจากการหดตัว (Shrinkage Cracks)
- 1.4 รอยแตกเนื่องจากเหล็กเดือยฝังยัดแน่น (Frozen Dowel Bars)
- 1.5 รอยแตกเนื่องจากการห่อตัว (Warping Cracks)
- 1.6 รอยแตกเนื่องจากการหดตัวเมื่ออุณหภูมิต่ำ (Contraction Cracks)
- 1.7 การอัดทะลัก (Pumping and Blowing)
- 1.8 ผิวทางคอนกรีตแตกเนื่องจากโครงสร้างไม่แข็งแรง (Structural Breaking)
- 1.9 ผิวทางโก่ง แตก เพราะการขยายตัว (Blowup)
- 1.10 การเคลื่อนตัวในชั้นใต้ดินลึก (Deep Foundation Movement)
- 1.11 รอยต่อระหว่างแผ่นคอนกรีตทรุดตัว (Faulted or Depressed Joints)
- 1.12 การบดอัดของล้อเฉพาะแนว (Channelized Traffic)

เมื่อช่างหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบได้ทราบถึงปัญหาการเสียหายต่อถนนผิวลาดยางและผิวทางคอนกรีตแล้ว สามารถนำมาวิเคราะห์หาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไข โดยอาจจะต้องดำเนินการแก้ไขซ่อมแซมทันที ในกรณีที่มีความเสียหายมาก หรือหากเป็นความเสียหายเล็กน้อย อาจจัดเก็บเป็นข้อมูลเพื่อจัดทำงบประมาณซ่อมแซมในภายหลัง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตรวจสอบหรือได้รับแจ้งถึงความเสียหายของผิวถนนทางเดินและทางเท้า แล้วให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการบันทึกข้อมูลความเสียหายในรูปแบบฟอร์ม แล้วพิจารณาว่า สมควรทำการซ่อมแซมโดยเร่งด่วน หรือรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการแยกประเภทการบำรุงรักษาถนนทางเดินและทางเท้า ต่อไป

3. การแยกประเภทการบำรุงรักษาถนนทางเดินและทางเท้า

การแยกประเภทการบำรุงรักษาถนนทางเดินและทางเท้า จะทำให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ สามารถประเมินความเสียหายที่เกิดขึ้นตามลำดับความสำคัญ และเหมาะสมกับงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่

มีอยู่ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการบำรุงรักษาต่อไป โดยแบ่งการบำรุงรักษาได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

3.1 งานบำรุงรักษาปกติ

หมายถึง งานบำรุงรักษาถนนที่จำเป็นประจำตลอดเวลา เพื่อให้ถนนอยู่ในสภาพใช้งานได้ดี และเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายลุกลามเพิ่มขึ้น เช่น งานปรับสภาพถนนลูกรัง งานซ่อมแซมหลุมบ่อถนน รอยแตกต่าง ๆ ที่ผิวถนนลาดยาง และผิวถนนคอนกรีต รวมทั้งงานซ่อมบำรุงไหล่ทาง ทางเดิน และทางเท้า

3.2 งานบำรุงรักษาถนนตามกำหนดเวลา

หมายถึง งานบำรุงถนนตามช่วงเวลาที่กำหนด เพื่อเป็นการต่ออายุให้ถนนอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ นานขึ้น เช่น งานฉาบผิวแอสฟัลต์ งานเสริมผิวลูกรัง และงานบูรณะถนนผิวแอสฟัลต์ หรือผิวคอนกรีต

3.3 งานบำรุงพิเศษ

หมายถึง งานบำรุงรักษาถนน โดยการเสริมแต่งป้องกันถนนที่ชำรุดเกินกว่างานซ่อมบำรุงปกติ สามารถปฏิบัติได้เพื่อให้ถนนยังคงสภาพเดิม ขนาดและความแข็งแรงทัดเทียมกับตอนก่อสร้าง แต่ไม่ได้หมายถึงงานที่จะทำให้ดีขึ้น หรือแข็งแรงกว่าเดิม ได้แก่ งานปรับระดับผิวถนน โดยการซ่อมแซมแอสฟัลต์ งานซ่อมไหล่ทาง ทางเดิน และทางเท้า ทางเชื่อมและเกาะกลางถนน

3.4 งานบำรุงฉุกเฉิน

หมายถึง งานซ่อมบำรุงถนนที่ชำรุดเสียหายมาก ให้สามารถเปิดใช้งานในขั้นแรกได้รวมถึง งานซ่อมบำรุงให้ถนนมีสภาพเหมือนเดิม หรือเปิดใช้งานได้ เช่น การซ่อมแซมถนนที่เสียหายอันเกิดจากอุทกภัย งานแก้ การลื่นไถลอันเกิดจากผิวจราจรมีความฝืดลดต่ำลง จนทำให้เกิดอันตรายกับยานพาหนะที่สัญจรไปมา เป็นต้น

4. การดำเนินการซ่อมแซมผิวถนนทางเดินและทางเท้า

การดำเนินการซ่อมแซมผิวถนนทางเดินและทางเท้า จะกระทำขึ้นได้ ต้องได้รับการพิจารณาหาสาเหตุ จากความเสียหายที่เกิดขึ้นก่อน เป็นอันดับแรก เมื่อผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ได้ประเมินความเสียหายแล้ว สามารถศึกษาหาวิธีการซ่อมแซมบำรุงรักษาได้

วิธีการซ่อมแซมบำรุงถนนคอนกรีตนั้น สามารถซ่อมแซมด้วยแอสฟัลต์คอนกรีตโดยยังไม่จำเป็นต้องทำการรื้อคอนกรีตเดิมทิ้ง เพียงแต่ต้องทำความเข้าใจในการใช้แอสฟัลต์คอนกรีต ในการบำรุงรักษาถนนคอนกรีต เสียก่อน **วิธีการศึกษาวิจัย**

ขั้นตอนการศึกษาปัญหาด้านวิศวกรรม

ศึกษาปัญหาด้านวิศวกรรมในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย มีถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากอุทกภัยที่ผ่านมา จำนวน 5 สายทาง ได้แก่

1. บ้านด้ายเจริญ-บ้านกลางเวียง ระยะทาง กว้าง 4 เมตร ยาว 2,000 เมตร
2. ลำเหมืองชัยสมบัติ-บ้านท่าสาย ระยะทาง กว้าง 4 เมตร ยาว 4,300 เมตร
3. บ้านไชยเจริญ-บ้านด้ายกุ่มแก้ว ระยะทาง กว้าง 4 เมตร ยาว 1,100 เมตร
4. บ้านด้ายท่าล้อ-บ้านโพธิ์ชัย ระยะทาง กว้าง 4 เมตร ยาว 2,450 เมตร
5. บ้านหนองหล่ม-บ้านท่าสาย ระยะทาง กว้าง 4 เมตร ยาว 3,200 เมตร

1. การสำรวจเส้นทางที่เสียหายภายหลังน้ำลด

การออกสำรวจเส้นทางภายหลังน้ำลด เพื่อให้เห็นสภาพความเสียหายของถนนสายต่าง ๆ ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย ซึ่งสภาพความเสียหายมากน้อยตามสภาพการท่วมขังของน้ำที่ไหลหลาก ทำการทดสอบสภาพการใช้งาน และเก็บข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการออกแบบซ่อมแซม เพื่อให้ได้แนวทางที่ดีที่สุด

2. ถ่ายรูปความเสียหายของถนน

เป็นการบันทึกภาพความเสียหายของถนนหลังน้ำลด อันเนื่องมาจากอุทกภัย เพื่อใช้เป็นหลักฐานประกอบการประเมินความเสียหาย และวิเคราะห์วิธีการซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ว่าควรใช้วิธีใด เพื่อให้ได้ประสิทธิภาพในการใช้งานได้ดี และคุ้มค่าที่สุด

3. จัดทำแบบฟอร์มบันทึกความเสียหาย

การจัดทำแบบฟอร์มเพื่อบันทึกความเสียหาย เพื่อให้เข้าใจลักษณะของงานในการประเมินความเสียหายของถนนคอนกรีตเสริมเหล็กของแต่ละเส้นทาง และเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมได้

4. ประเมินความเสียหายและวิธีการซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก

การประเมินความเสียหายและวิธีการซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก จากการสำรวจ ภาพถ่าย และแบบฟอร์มบันทึกความเสียหาย ว่าควรใช้วิธีใดในการซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการใช้งาน และคงทน

5. ประเมินราคา

การประเมินราคา เพื่อให้ทราบถึงค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมถนนคอนกรีตเสริมเหล็กของแต่ละเส้นทาง เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาวิธีการซ่อมแซมที่เหมาะสมที่สุด

6. สรุปผล

หลังจากการสำรวจถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่เสียหายจากอุทกภัย การประเมินความเสียหาย การประเมินราคา ต้องทำการสรุปข้อพิจารณาวิธีการซ่อมแซม โดยคำนึงถึงวิธีการที่คุ้มค่า และได้ประสิทธิภาพที่สุด

เครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจ

1. กล้องดิจิทัล
2. สายวัดระยะ

ข้อมูลทุติยภูมิ

1. ข้อมูลสภาพของถนนคอนกรีตเสริมเหล็กในเขตเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย รูปแบบรายการ ประเมินราคาและเทคนิคการซ่อมแซมถนนคอนกรีต ใช้หลักการทางวิศวกรรมงานทาง ข้อมูลจากรายงานสถิติของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แก่ เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัด ลำปางงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เชียงราย กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสถิติจังหวัดเชียงราย กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท เป็นต้น
2. ศึกษาจากทฤษฎี และแนวคิดวรรณกรรมต่าง ๆ

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัยกรณีศึกษา เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบแนวทางการแก้ไขปัญหถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่เสียหายเนื่องจากอุทกภัยในด้านการบริหารและด้านวิศวกรรม พบว่า ถนนที่เกิดความ

เสียหายในเขตเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีทั้งสิ้นจำนวน 5 เส้นทาง แนวทางแก้ไขความเสียหายของถนนแต่ละเส้นยึดหลักวิศวกรรมและเศรษฐศาสตร์

การแก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตที่ชำรุดเสียหาย ต้องใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ได้แก่ การบริหารโครงการ เทคนิคการซ่อมบำรุง การบริหารงบประมาณ การประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การควบคุมคุณภาพของวัสดุ เครื่องจักรกลในงานก่อสร้าง และผู้เชี่ยวชาญในการซ่อมบำรุง เป็นต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยถึงความคุ้มค่าในการใช้งบประมาณ ซึ่งจะศึกษาในกรณีที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย เพื่อให้สามารถกลับมาใช้งานได้ดังเดิม ในการซ่อมบำรุงทางหรือซ่อมแซมถนนที่ชำรุดเสียหายนั้นมีหลายแนวทาง เช่น การซ่อมแบบ Slurry seal แบบ single แบบ Recycling แบบ Cape seal แบบ Overlay Asphalt Concrete และแบบ Concrete Patching เป็นต้น แต่ในโครงการวิจัยนี้ ผู้วิจัยนำเสนอเพียงสามเทคนิคและสี่แนวทาง ได้แก่ การซ่อมผิวทางคอนกรีต (Concrete Patching) การปูผิวจราจรใหม่ (Overlay Asphalt Concrete) และการอุดรอยแตก (Sealing Crack) เพราะเป็นเทคนิคที่มีสอดคล้องกับสภาพพื้นที่เสียหาย ความสามารถของผู้รับจ้างท้องถิ่นและงบประมาณที่ท้องถิ่นสามารถจัดสรรได้ แนวทางที่ 1 คือการซ่อมผิวทางคอนกรีต Concrete Patching เฉพาะจุดที่เสียหายรุนแรง แนวทางที่สองคือการปูผิวจราจรใหม่ Overlay Asphalt Concrete ทั้งสายทางที่เสียหาย ซึ่งเหมาะสมกับถนนที่มีความเสียหายน้อยถึงปานกลาง แต่ความเสียหายเกิดทั้งเส้นหรือเกือบทั้งเส้น แนวทางที่สามคือการซ่อมผิวทางคอนกรีต (Concrete Patching) ร่วมกับการปูผิวจราจรใหม่ (Overlay Asphalt Concrete) ซึ่งเหมาะกับการซ่อมผิวทางที่มีความเสียหายรุนแรงและปานกลางตลอดแนวถนน และแนวทางที่สี่คือการอุดรอยแตก (Sealing Crack) แนวทางนี้เหมาะกับการซ่อมแซมถนนที่เกิดการแตกตามแนวยาวและเกิดเฉพาะจุด ซึ่งรอยแตกไม่ลึกและไม่รุนแรงมากนัก

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาโครงการวิจัยถนนที่เกิดความเสียหายในเขตเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีทั้งสิ้นจำนวน 5 เส้นทาง แนวทางแก้ไขความเสียหายของถนนแต่ละเส้นยึดหลักวิศวกรรมและเศรษฐศาสตร์

แนวทางที่ 1 การซ่อมผิวทางคอนกรีต (Concrete Patching) ใช้แก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านด้ายเจริญ หมู่ที่ 15-บ้านกลางเวียง หมู่ที่ 1 มูลค่าการก่อสร้างประมาณ 259,000 บาท

แนวทางที่ 2 การปูผิวจราจรใหม่ (Overlay Asphalt Concrete) ใช้แก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านไชยเจริญ หมู่ที่ 5 เชื่อมต่อสูบ้านด้ายกู่แก้ว หมู่ที่ 7 มูลค่าการก่อสร้างประมาณ 1,501,000 บาทและสายทางด้ายท่าล้อ หมู่ที่ 18 ตำบลเวียงชัย เชื่อมต่อบ้านโพธิ์ชัย หมู่ที่ 7 ตำบลเวียงเหนือ มูลค่าการก่อสร้างประมาณ 1,814,000 บาท

แนวทางที่ 3 การซ่อมผิวทางคอนกรีตที่เกิดเสียหายรุนแรงและปูผิวจราจรใหม่ถนนทั้งเส้น (Concrete Patching & Overlay Asphalt Concrete) ใช้แก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางบ้านหนองหล่ม หมู่ที่ 11 ตำบลเวียงชัยเชื่อมต่อบ้านท่าสาย หมู่ที่ 3 ตำบลท่าสาย มูลค่าการก่อสร้างประมาณ 1,295,000 บาท

แนวทางที่ 4 การอุดรอยแตก (Sealing Crack) ใช้แก้ไขปัญหาถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายทางลำเหมืองชัยสมบัติ (บ้านด้ายกู่แก้ว) หมู่ที่ 7 เชื่อมต่อสูตำบลท่าสาย มูลค่าการก่อสร้างประมาณ 51,000 บาท

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยแนวทางแก้ไขปัญหาดถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัย ของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ได้ใช้การวิเคราะห์จากสามเทคนิคการซ่อมบำรุงทางถนนคอนกรีตเสริมเหล็กเท่านั้น ซึ่งเป็นเทคนิคที่เหมาะสมที่สุดในการก่อสร้างในพื้นที่ที่มีงบประมาณและความสามารถของผู้รับเหมาที่จำกัด การใช้งานถนนหลังการซ่อมแซมจึงควรมีการจำกัดน้ำหนักการใช้งาน โดยออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือตามที่ท้องถิ่นมีอำนาจออกได้ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ห้ามรถที่มีน้ำหนักบรรทุกมากเกินการรับน้ำหนักของฐานรากถนน เข้าสู่จรบนเส้นทางต่าง ๆ เพื่อเป็นการถนอมเส้นทางต่างเหล่านั้นให้ใช้งานได้อย่างคงทนและมีประสิทธิภาพตลอดอายุการใช้งาน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานป้องกันการเกิดอุทกภัยควรจะต้องมีการพัฒนาควบคู่กันไปกับการก่อสร้างถนน ไม่ควรมีการลู่ทางน้ำ การตัดไม้ทำลายป่า และการก่อเกิดต้นเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วมต่าง ๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากผู้ศึกษาได้รับความช่วยเหลือ ดูแล เอาใจใส่ เป็นอย่างดี จากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุกาภ ในการแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงเนื้อหาสาระของการศึกษาให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึงการติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างยิ่งและขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณท่านคณาจารย์หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยาที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ครอบคลุมที่ เป็นผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารงานก่อสร้าง ทุกท่านที่ให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ที่ดีในระหว่างการศึกษาด้วยดีมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ที่เกิดจากผลงานการศึกษานี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (ม.ป.ป.). **มาตรฐานถนน ทางเดินและทางเท้า**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2558, จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/stan1.htm.
สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน. (2558). **สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดน้ำท่วม**. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2558, จาก <http://kanchanapisek.or.th/kp6/sub/book/book.php?book=12&chap=8&page=t12-8-infodetail13.html>
สันติ มรกต. (2553). **แนวทางแก้ไขปัญหาดถนนคอนกรีตเสริมเหล็กที่ชำรุดเนื่องจากอุทกภัย**. วิทยานิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. นครราชสีมา.

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วง ในจังหวัดเชียงราย

A Study of Decision Making Factors for Choosing the Sub-contractors in Chiang Rai Province

กนกวรรณ บุญล้อม^{1*} และ ณัฐพงษ์ ดำรงวิริยะนุภาพ²

Kanokwan Boonlom^{1*} and Nattapong Damrongwiriyanupap²

บทคัดย่อ

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วง อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วง และแนวทางการคัดเลือกใช้ผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้รับเหมาหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 54 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ One Way Anova แผลผล และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ใช้ตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) โดยปัจจัยที่ใช้ตัดสินใจและมีความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงานลักษณะนี้ ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.88) และไม่มีประวัติในการทิ้งงาน ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.88)

อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายมากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด (คิดเป็นร้อยละ 5.98) รองลงมา คือ มีการรับประกันผลงานหลังการก่อสร้างเสร็จ (คิดเป็นร้อยละ 5.71) และคุณภาพของงานที่ส่งมอบมีคุณภาพดีไม่มีการแก้ไขหรือมีการแก้ไขน้อย (คิดเป็นร้อยละ 5.68) ตามลำดับ

แนวทางการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายในภาพรวมมีระดับความสำคัญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.49) โดยด้านการเงิน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.52) ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.93) ด้านวิธีการ ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.46) และให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ด้านผู้ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.60) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65) และด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

คำสำคัญ: ผู้รับเหมาช่วง การบริหารงานก่อสร้าง การจ้างงานภายนอก

¹ นิสิตคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

Corresponding author : krojau_little@hotmail.com

Abstract

The purpose of this independent study was to study of decision making factors for choosing the sub-contractors in Chiang Rai Province. Data were collected from 54 people through the questionnaires and analysis by using the descriptive statistics: frequency, percentage, mean, standard deviation and one way anova.

The findings were as follows; Decision making factors for choosing the sub-contractors in Chiang Rai Province in overall was at high level ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.55) The most 3 factors were on-time delivery of work as scheduled ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.69), working experience ($\bar{X} = 4.48$, S.D.= 0.88) and never quit jobs ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.88)

The most of influence of decision making factors for choosing the sub-contractors in Chiang Rai Province were on-time delivery of work as scheduled 5.98% (, guarantee of work Scheme (5.71%) and good quality of work (5.68%).

Guidelines for choosing the sub-contractors in Chiang Rai Province in overall were at high level. The highest level were financial ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.49), management ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.52), methodology ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.46) and the high level were operator ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.60), price ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.65), tools and equipment ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.77).

Keywords: Sub-contractors, Construction Administration, Outsourcing

บทนำ

อุตสาหกรรมก่อสร้าง เป็นภาคธุรกิจที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย มีการประมาณการว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีส่วนประมาณร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) คิดเป็นมูลค่าประมาณสองล้านล้านบาท โดยกิจการส่วนใหญ่เป็นกิจการขนาดกลางและเล็ก อุตสาหกรรมก่อสร้างในต่างจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดเชียงรายมีการเติบโต โดยมีบริษัทรับเหมาก่อสร้างที่เกิดขึ้นใหม่เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดการแข่งขันที่สูงทั้งด้านปริมาณ คุณภาพ เทคโนโลยีการก่อสร้าง มีการจ้างงานผู้รับเหมาช่วงเข้ามาดำเนินโครงการเพื่อให้โครงการก่อสร้างนั้นแล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้เป็นจำนวนมาก ซึ่งการดำเนินงานร่วมกับผู้รับเหมาช่วง มักพบปัญหาหลายประการ เช่น การละทิ้งงานของผู้รับเหมาช่วง การทำงานที่ขาดคุณภาพ การทำงานล่าช้าเกินกว่าแผนงานกำหนด หรือค่าใช้จ่ายที่เกินงบประมาณ ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจมีสาเหตุมาจากการไม่ได้รับความร่วมมือ การขาดความเข้าใจในการทำงาน ความแตกต่างของวัตถุประสงค์ในการทำงานของ 2 บริษัท ดังนั้นผู้รับเหมาหลักจึงจำเป็นต้องเลือกใช้ผู้รับเหมาช่วงที่มีความสามารถและศักยภาพที่ตรงกับลักษณะของงาน และเข้ากันได้กับผู้รับเหมาหลัก รวมไปถึงช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการก่อสร้างเพื่อให้โครงการดำเนินไปได้ด้วยราบรื่น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีการออกแบบสอบถามถึงปัจจัยที่ผู้รับเหมาหลักนำมาพิจารณาเลือกผู้รับเหมาช่วงเข้ามาร่วมงาน รวมไปถึงการประยุกต์ใช้ทฤษฎีที่เกี่ยวกับรูปแบบการใช้ทรัพยากรภายนอก คุณสมบัติ และลักษณะต่าง ๆ ในตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วง เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางในการนำไปปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อวงการก่อสร้างและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านงานก่อสร้างต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาแนวทางการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย
2. ได้แนวทางการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย
3. ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริงและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อวงการก่อสร้างและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านงานก่อสร้าง

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบไปด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้รับเหมาหลักขนาดกลางในจังหวัดเชียงรายที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 20 ปีขึ้นไป ประเภทบริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด และห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล (สำนักพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดเชียงราย, 2558) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ การวิจัย (สมคิด พรหมจ้อย, 2555) โดยการสุ่มเลือกจากการคำนวณจำนวนตัวอย่างขั้นต่ำตามสูตรของ Yamane โดยใช้ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 บริษัท

การพัฒนาและการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ และเว็บไซต์เกี่ยวกับการบริหารโครงการก่อสร้าง การใช้ทรัพยากรนอก การคัดเลือกผู้รับเหมา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำมาออกแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมคำถาม วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งในโครงการปัจจุบัน และคำตอบแทน โดยการเลือกตอบข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปขององค์กรของผู้รับเหมาหลัก ได้แก่ ลักษณะองค์กร ทุนจดทะเบียน สัญชาติ ผู้บริหารขององค์กร ประเภทของงานที่ดำเนินการ จำนวนพนักงานในองค์กร จำนวนผู้รับเหมาช่วง และการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วง โดยการเลือกตอบข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด สำหรับข้อคำถามการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้รับเหมาช่วง ใช้การเลือก ตอบข้อความ “ใช่ หรือ ไม่ใช่” และตอบในลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale) (พิชิต ฤทธิจักรูญ, 2557)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย ใช้การเลือกตอบรายละเอียดที่ใช้ประกอบ การตัดสินใจ คือ “ใช้ข้อมูล หรือ ใช้ประสบการณ์” และตอบในลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale)

ตอนที่ 4 แนวทางการเลือกผู้รับเหมาะช่วงในจังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ตามข้อคิดเห็นและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient- α) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของคำตอบจากแบบสอบถาม โดย ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และมีค่า ≥ 0.50 แสดงว่า คำตอบของแบบสอบถามมีความสัมพันธ์และมีความน่าเชื่อถือ จึงสามารถนำไปใช้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .90

6. นำแบบสอบถาม ไปใช้กับกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาะช่วงในจังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงองค์กรผู้รับเหมาะหลัก จำนวน 62 บริษัท เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกรายละเอียดในแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนด โดยได้แบบสอบถามคืนครบ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทั้งหมดและลงรหัสแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาพิจารณาคัดเลือกความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการกรอกแบบสอบถาม บันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการบรรยาย

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

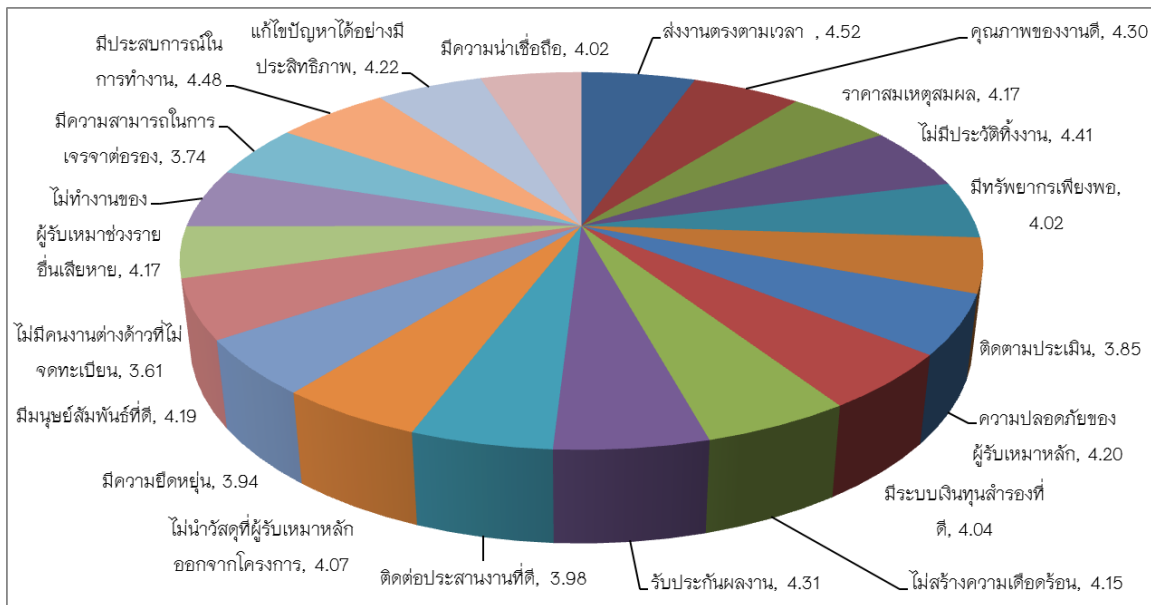
ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายสรุปได้ดังนี้

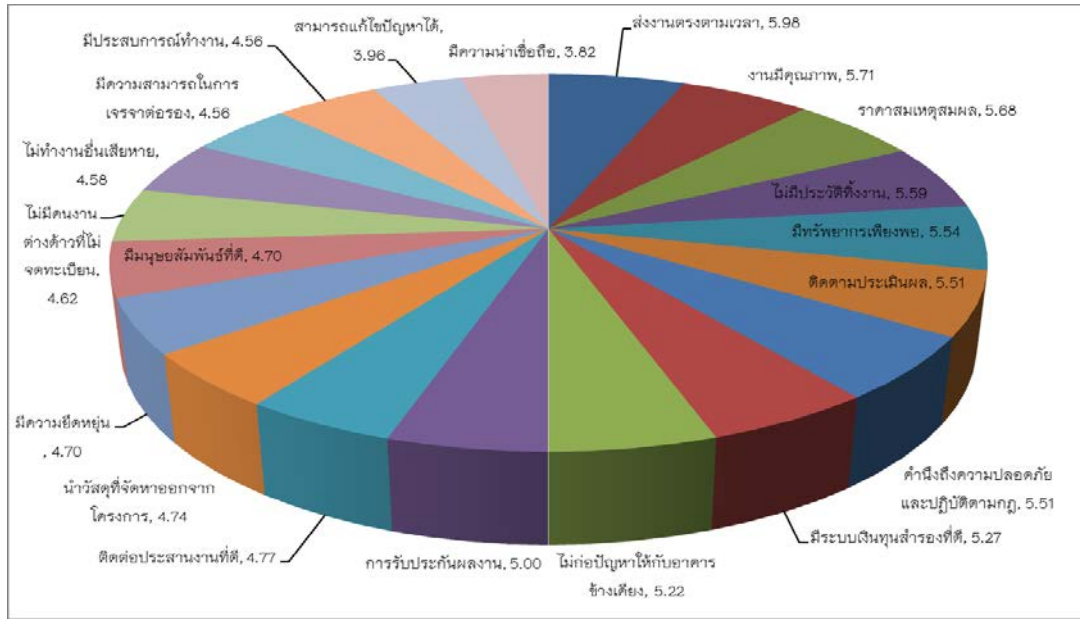
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ มากกว่า 40 ปี มีประสบการณ์การทำงาน 11-20 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งในโครงการปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นวิศวกรโครงการ และมีค่าตอบแทนในแต่ละเดือน (เงินเดือน) ประมาณ 30,001-40,000 บาท

ลักษณะองค์กรส่วนใหญ่เป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด ทุนจดทะเบียน 10-50 ล้านบาท สัญชาติไทย ดำเนินงานก่อสร้างประเภทที่อยู่อาศัย บ้านจัดสรร มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 200 คน มีจำนวนผู้รับเหมาช่วง 3-6 ราย โดยใช้วิธีการตกลงราคา กิจกรรมที่ใช้ผู้รับเหมาช่วงมากที่สุด คือ งานตกแต่ง ความถี่ คือ ใช้บางครั้ง

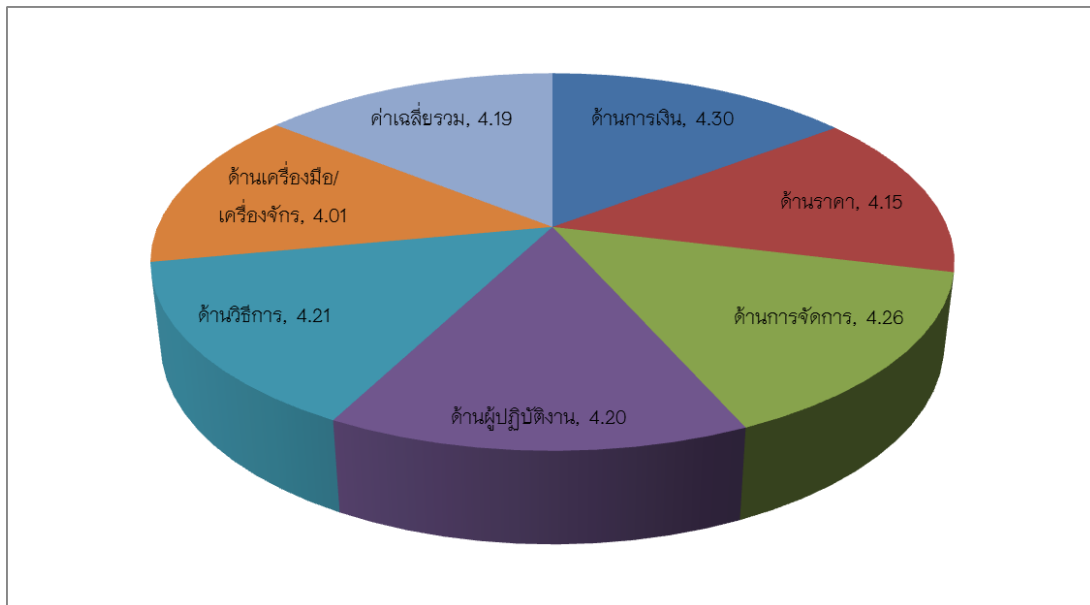
ภาพ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย

จากภาพ 1 ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ผู้รับเหมาหลักใช้ในการพิจารณามากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงานลักษณะนี้ และไม่มีประวัติในการทิ้งงาน โดยการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงพิจารณาจากข้อมูล คิดเป็นร้อยละ 70.66 พิจารณาจากประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 29.35

ภาพ 2 แสดงอิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย

จากภาพ 2 อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายมากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด (คิดเป็นร้อยละ 5.98) รองลงมา คือ มีการรับประกันผลงานหลังการก่อสร้างเสร็จ (คิดเป็นร้อยละ 5.71) และคุณภาพของงานที่ส่งมามีคุณภาพดีไม่มีการแก้ไขหรือมีการแก้ไขน้อย (คิดเป็นร้อยละ 5.68) ตามลำดับ

ภาพ 3 แสดงสรุปแนวทางการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย

แนวทางการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายในภาพรวมมีระดับความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ผู้รับเหมาหลักให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเงิน ด้านการจัดการ ด้านวิธีการ และให้ความสำคัญในระดับมาก คือ ด้านผู้ปฏิบัติงาน ด้านราคา และด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร ตามลำดับ

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทของงานก่อสร้างแตกต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ปัจจัยที่ใช้ในการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ผู้รับเหมาหลักใช้พิจารณามากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด มีประสิทธิภาพในการทำงานลักษณะนี้ และไม่มีประวัติในการทิ้งงาน โดยการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงจากข้อมูลและประสิทธิภาพเป็นสิ่งสำคัญ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทพงศ์ ยายอม (2550), กองกฤษ โต้ชัยวัฒน์ และวรากร ลิขิตอนุกาต (2555, สื่อออนไลน์), และเทอดศักดิ์ มวมขุนทด (2555) ที่เป็นเช่นนี้เพราะหากพิจารณาในมุมมองของผู้รับเหมาหลักแล้ว เพื่อให้ได้งานที่มีคุณภาพ ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด ต้องให้ความสำคัญกับสัญญาที่ผู้รับเหมาลงนามรับงาน จากเจ้าของโครงการ และทำให้ตรงกับความต้องการของเจ้าของโครงการอย่างแท้จริง ปัจจัยที่มีความสำคัญ คือ การส่งมอบงานและประสิทธิภาพในการทำงานและประวัติการทำงานของผู้รับเหมาช่วง ดังนั้นเมื่อมีการว่าจ้างผู้รับเหมาช่วงแล้ว ทางผู้รับเหมาหลักจึงมีความคาดหวังว่าผู้รับเหมาช่วงจะดำเนินงานก่อสร้างให้แล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด เพราะเกี่ยวข้องกับผลกำไรที่จะได้รับ

อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายมากที่สุด คือ ส่งงานตรงตามเวลาที่กำหนด (คิดเป็นร้อยละ 5.98) รองลงมา คือ มีการรับประกันผลงานหลังการก่อสร้างเสร็จ (คิดเป็นร้อยละ 5.71) และคุณภาพของงานที่ส่งมอบมีคุณภาพดีไม่มีการแก้ไขหรือมีการแก้ไขน้อย (คิดเป็นร้อยละ 5.68) ตามลำดับ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของสรลีย์ หนูนาประเทศ (2555) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้รับเหมาหลักต้องการจ้างงานผู้รับเหมาช่วงที่มีประสิทธิภาพ สามารถทำงานให้มีคุณภาพดีไม่มีการแก้ไขหรือมีการแก้ไขน้อย สนองตอบความต้องการของเจ้าของโครงการได้ ดังนั้นเพื่อให้การคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงที่มีประสิทธิภาพสูงสุด จึงต้องพิจารณาปัจจัยทุกด้านประกอบกัน และปัจจัยที่มีความสำคัญและส่งผลต่อคุณภาพงาน คือ การส่งมอบงานตรงตามเวลาที่กำหนด และการรับประกันผลงานหลังการก่อสร้างเสร็จ ดังนั้นผู้รับเหมาก่อสร้างทุกรายจึงให้ความสำคัญในเรื่องการตรงต่อเวลาและคุณภาพของงานเป็นสำคัญ อีกทั้งการส่งงานตรงตามกำหนดเวลามีผลกับการวางแผนงานและงบประมาณในการก่อสร้าง ส่งผลไปถึงความน่าเชื่อถือขององค์กร ในเรื่องการบริหาร ระบบการจัดการงานก่อสร้าง และระยะเวลาของงานมีผลกับงานในภาคส่วนอื่นที่เกี่ยวข้องเชื่อมต่อกัน เมื่อเกิดความล่าช้าขึ้นงานอื่น ๆ ก็จะล่าช้าไปด้วย จึงจำเป็นต้องพิจารณาผู้รับเหมาที่มีประสิทธิภาพสามารถทำงานที่มีลักษณะคล้ายกันได้ถูกต้อง มีคุณภาพ และแล้วเสร็จตามระยะเวลาที่กำหนด

แนวทางการเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายในภาพรวมมีระดับความสำคัญมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ผู้รับเหมาหลักให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด คือ ด้านการเงิน ด้านการจัดการ ด้านวิธีการ และให้ความสำคัญในระดับมาก คือ ด้านผู้ปฏิบัติงาน ด้านวิธีการ ด้านราคา และด้านเครื่องมือ/เครื่องจักร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจักรพันธ์ แก้วกัญญา (2553) เนื่องจากการบริหารงานก่อสร้างนั้น หากผู้รับเหมาหลัก

และผู้รับเหมาช่วงสามารถบริหารงานได้ดี มีความชำนาญงานด้านเทคนิคในการก่อสร้าง ทักษะการบริหาร มีประสบการณ์ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าที่ส่งผลกระทบต่อโครงการไม่ว่าจะเป็นด้านเครื่องมือ เครื่องจักร วัสดุ แรงงาน ส่งผลให้การก่อสร้างอยู่ในช่วงระยะเวลาที่กำหนดหรือส่งมอบงานได้เร็วขึ้น และหากเกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจหรือการเมือง ผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาช่วงที่มีประสบการณ์สูง สามารถจัดการปัญหาทั้งด้านการเงิน ทรัพยากร และทักษะต่าง ๆ ให้ลุล่วงหรือทุเลาลงได้

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประเภทของงานก่อสร้างแตกต่างกันมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า งานก่อสร้างแต่ละประเภทมีการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน การคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงเข้ามาร่วมดำเนินการจึงมีคุณลักษณะที่ต่างกันไปด้วย ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้สามารถเป็นข้อมูลเบื้องต้นให้ผู้รับเหมาหลักนำไปใช้ในการคัดเลือกและจัดอันดับผู้รับเหมาช่วงเข้าร่วมงานได้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของกรณี เอื้อธรรมถาวร (2550) ได้ค้นพบปัจจัยที่ใช้ประเมินความสามารถของผู้รับเหมาช่วงงานอาคารในโครงการก่อสร้างอาคารส่วนใหญ่สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 4 กลุ่ม พร้อมน้ำหนักความสำคัญ ดังนี้ ธุรการ/การเงิน (ร้อยละ 32) การติดตั้ง (ร้อยละ 28) วิศวกรรม (ร้อยละ 28) และการตลาด/ประชาสัมพันธ์ (ร้อยละ 12) ซึ่งผลการจัดกลุ่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับเหมาหลักทำให้สามารถเลือกผู้รับเหมาช่วงได้อย่างมีเหตุผลยิ่งขึ้น และผลการวิจัยของกรวิชญ์ ธาดาจิตติสุนทร (2557) ค้นพบปัจจัยสำหรับประเมินความสามารถของผู้รับเหมาช่วงสามารถแบ่งได้ 3 กลุ่ม พร้อมน้ำหนักความสำคัญดังนี้ “กระบวนการติดตั้งของผู้รับเหมาช่วง” (40%) “ลักษณะพื้นฐานขององค์กรผู้รับเหมาช่วง” (31%) และ “กระบวนการส่งมอบของผู้รับเหมาช่วง” (29%) ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ช่วยผู้รับเหมาหลักในการคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงที่มีความสามารถที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของโครงการก่อสร้างได้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นพบ ดังนี้

1. ผลการวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ใช้พิจารณาคัดเลือกผู้รับเหมาช่วงเข้าทำงานร่วมกัน ดังนั้นปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาจึงเป็นในลักษณะข้อมูลเบื้องต้น แต่ในทางปฏิบัติแล้วการเลือกผู้รับเหมาช่วงใดก็ตาม จะมีปัจจัยอื่นในการเลือกค่อนข้างเยอะ ดังนั้นจึงต้องอาศัยข้อมูลและประสบการณ์ของผู้รับเหมาหลัก รวมถึงการพิจารณาการทำงานและผลงานของแต่ละผู้รับเหมาช่วงเป็นสำคัญ และควรพิจารณาข้อมูลจากเอกสารเป็นปัจจัยสำคัญในลำดับถัดมา เนื่องจากข้อความในเอกสารสามารถคัดลอกและแต่งเติมได้

2. งานวิจัยนี้มีขอบเขตการศึกษาเฉพาะจังหวัดเชียงราย และเป็นกลุ่มผู้รับเหมาหลักขนาดกลาง ปัจจัยที่นำมาพิจารณาอาจไม่ครอบคลุมถึงองค์กรของผู้รับเหมาหลักที่มีสัญชาติต่างประเทศหรือผู้รับเหมาหลักรายใหญ่ เนื่องจากลักษณะงานและรายละเอียดปลีกย่อยในทางปฏิบัติแตกต่างกัน

3. งานวิจัยนี้เป็นการแสดงความคิดเห็นของบุคลากรในองค์กรเป็นส่วนใหญ่ เช่น วิศวกรโครงการ ผู้จัดการโครงการ ข้อมูลที่ได้อาจจะยังไม่ละเอียดมากพอ หากต้องการข้อมูลเชิงลึก ควรใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัว (In-depth interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากประสบการณ์ของผู้รับเหมาหลัก เพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้สำหรับการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. เนื่องจากลักษณะงานก่อสร้างมีหลายประเภท หากต้องการข้อมูลเชิงลึกแล้ว ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับงานก่อสร้างแต่ละประเภท เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการคัดเลือกเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาช่วงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการก่อสร้างทั้งหมด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับเหมาช่วงในจังหวัดเชียงใหม่” ฉบับนี้สำเร็จด้วยดีโดยได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนภาพ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล และมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบให้แต่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ตลอดจนคุณคณาจารย์ผู้ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้มีความรู้อันทรงคุณค่าตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรวิชัย ธาดาจิตติสุนทร. (2557). **ปัจจัยสำหรับการประเมินความสามารถของผู้รับเหมาช่วงและผู้ค้าวัสดุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของโครงการก่อสร้างอาคาร**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- กรณ์ท์ เอื้อธรรมถาวร. (2550). **ปัจจัยที่ใช้ประเมินความสามารถของผู้รับเหมาช่วงงานอาคาร**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- กองกฤษณ์ ไตชัยวัฒน์. (2555). **การบริหารงานก่อสร้าง โครงการอสังหาริมทรัพย์ประเภทหมู่บ้านจัดสรร**. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2559. จาก <http://www.ghbhomecenter.com/journal/download.php?file=1628Jun12bJWXB8v.pdf>
- กองกฤษณ์ ไตชัยวัฒน์. และวรากร ลิขิตอนุภาค. (2555). “คุณสมบัติในการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างงานสาธารณูปโภคในโครงการหมู่บ้านจัดสรร”. **วารสารวิจัยและพัฒนา มจร**. ปีที่ 35 ฉบับที่ 2; หน้า 235–251. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2559. จาก file:///C:/Users/User/Downloads/kmuttv35n2_9.pdf
- จักรพันธ์ แก้วกัญญา. (2553). **การหาแนวทางในการวัดสมรรถนะเพื่อคัดเลือกผู้รับเหมาที่เหมาะสมในการก่อสร้างมูลค่ามากกว่า 100 ล้านบาท**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เทิดศักดิ์ มวมขุนทด. (2555). **เกณฑ์การคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างงานสาธารณูปโภคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา**. โครงการหลักสูตร วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, นครราชสีมา.
- นัทพงศ์ ยาออม. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้รับจ้างของโครงการก่อสร้างที่ใช้การจัดซื้อ-จัดจ้างแบบ ออกแบบ-ก่อสร้าง**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- พิชิต ฤทธิ์จัญญ. (2557). **หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ธีรสิทธิ์ ออฟ เซอร์วิส.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2555). **การเขียนรายงานการวิจัย**. กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- สรลาลี หุณาปเทศ. (2555). **การศึกษาปัจจัยที่ใช้ในการทำงานร่วมกันของผู้รับเหมาหลักและผู้รับเหมาช่วงที่เคยทำงานร่วมกันมาก่อน**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.

การศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง: กรณีศึกษา

โครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย

The study of accidental problem in construction practice Case Study Project in Chiang Rai

รามิล ราชคมนา^{1*} และ ปรีดา ไชยมหาวัน²

Ramin Rachakom^{1*} and Preeda Chaimahawan²

บทคัดย่อ

การศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงรายฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานก่อสร้างที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ เพื่อหาแนวทางในการวางแผนป้องกัน และแก้ไข ที่สามารถลดการเกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง และเพื่อศึกษาความแตกต่างในการเกิดอุบัติเหตุระหว่าง งานโยธา และงานอาคาร โดยทำการศึกษาความคิดเห็นจากบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการก่อสร้างอาคารได้แก่ ระดับผู้บริหารโครงการ วิศวกร ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง คนงานก่อสร้าง จำนวนทั้งสิ้น 200 คน

ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้าง เกิดจากสถานที่การทำงานไม่ปลอดภัย ไม่มีสัญลักษณ์หรือป้ายแสดงเขตก่อสร้างที่ชัดเจนหรือไม่มีการปิดจราจรในสถานที่ก่อสร้าง ข้อมูลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการทำงานไม่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุอย่างมีนัยสำคัญ ในแง่ของการป้องกันอันตรายจากการทำงานพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การหลีกเลี่ยงการทำงานเมื่อร่างกายไม่พร้อมปฏิบัติงาน กับการสวมอุปกรณ์ป้องกันมือ ขา เท้า ในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้งจะช่วยลดอุบัติเหตุได้ นอกจากนี้หลังกลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่างานอาคารเกิดอุบัติเหตุมากกว่างานโยธา เนื่องจากมีการใช้คนงานก่อสร้างมากกว่า

คำสำคัญ: อุบัติเหตุในงานก่อสร้าง การลดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง จังหวัดเชียงราย

Abstract

This independent study investigated to determine the problems of construction accident in the construction practice in Chiang Rai province. The objectives of the study are to investigate the relationship between factors and behaviors of construction practice effecting to construction accident, to investigate the guidelines for preventing and reducing construction accident and to study the differences between civil construction and building construction. The data was collected from the opinion of 200 people who work for

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

¹Graduate student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Engineering, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author e-mail : sung_m_i_n@hotmail.com

construction site, including, project manager, site engineer, taskmaster, and labor.

The study shown that the major course of construction accidents is construction site is too dangerous. There was no warning sign, no reveal label and no traffic closed for construction site. The study also shown that the behavior of construction practice has no significant effect to construction accident. The opinion of construction staff also shown that the best way to prevent the construction accident is to avoid to work when feel unwell and wear the safety equipment to prevent hand leg and foot while in operation. Moreover, the opinion of the sample present that building construction has more construction accident than that of civil construction because of the more labor using.

Keywords: Construction accidents, reducing construction accidents, Chiang rai province

บทนำ

ในปัจจุบันการก่อสร้างมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก อีกทั้งจังหวัดเชียงรายเป็นเมืองหน้าด่านทางตอนเหนือของประเทศไทยเป็นประตูสู่กลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มีพรมแดนติดกับประเทศ พม่า ลาว ส่งผลทำให้เกิดการลงทุนด้านอุตสาหกรรมก่อสร้างเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว นั่น สิ่งที่เป็นเงาตามมาคือ การเกิดอุบัติเหตุในการก่อสร้าง เมื่อเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลต่อโครงการเป็นอย่างมากเกิดความสูญเสียในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านทรัพย์สิน ทรัพยากรบุคคล ความหน้าเชื่อถือ เวลา อย่างที่ประเมินค่าไม่ได้โดยทั้งในภาครัฐและเอกชนยังขาดการตระหนักถึงความสำคัญ ความสูญเสียในงานก่อสร้างมีแนวโน้มความรุนแรงมากเพิ่มขึ้นทุกวัน อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ อาทิ ปัญหาด้านบุคลากร กล่าวคือ การทำงาน บางส่วนขาดความรู้ ขาดทักษะในการปฏิบัติงาน การขาดความพร้อมในการใช้เครื่องมือเครื่องจักร ถึงแม้ว่าจะมีกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานก่อสร้างให้ผู้รับผิดชอบต่อการดำเนินการก่อสร้างให้ปฏิบัติตาม แต่ก็ยังมีผู้ละเลยกันมาก ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร วิศวกร ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง หรือแม้กระทั่งแรงงานก่อสร้างเองก็ยังไม่ให้ความสนใจในเรื่องนี้มากนัก ซึ่งอุบัติเหตุในการทำงานแต่ละขั้นตอน อาจมีสาเหตุและแนวทางการลดอุบัติเหตุแตกต่างกัน จากข้อจำกัดดังกล่าวนำไปสู่การรวบรวมสถิติการเกิดอุบัติเหตุโดยการศึกษาปัญหาที่อาจจะเกิดอุบัติเหตุในแต่ละขั้นตอนการปฏิบัติงานก่อสร้าง

จากปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้นำมาศึกษาเพื่อศึกษาหาสาเหตุของปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการเกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง ดังนั้น หัวข้อวิจัย การศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย ที่นำเสนอนี้ จะช่วยทำให้เข้าใจถึงปัญหาการก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง ที่ส่งผลให้เกิดการได้รับอันตราย เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหา การป้องกันและเปรียบเทียบสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง ในการเตรียมความพร้อมเรื่องความปลอดภัยของการทำงานก่อสร้างสำหรับโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงรายที่จะขยายตัวขึ้นในอนาคต

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุ

เฮนริช H.W. Heinrich (1931) เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุอย่างจริงจังในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในปี ค.ศ. 1920 ผลการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

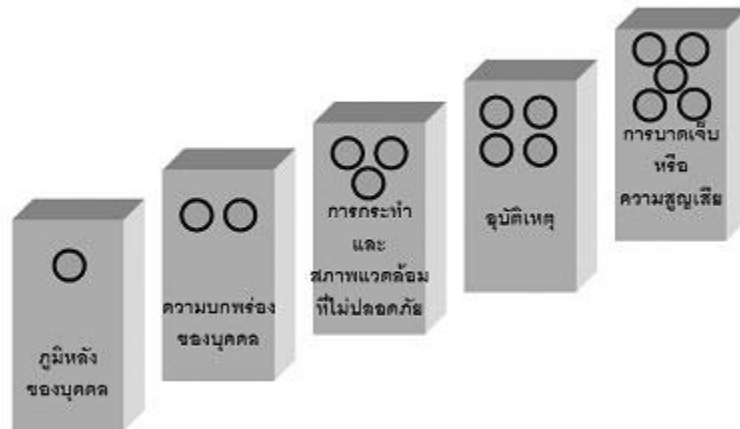
สาเหตุของอุบัติเหตุ ที่สำคัญมี 3 ประการ ได้แก่

1. สาเหตุที่เกิดจากคน (Human Cause) มีจำนวนสูงที่สุด คือ 88% ของการเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง ตัวอย่าง เช่น การทำงานที่ไม่ถูกต้อง ความพลั้งเผลอ ความประมาท การมีนิสัยชอบเสี่ยงในการทำงาน เป็นต้น

2. สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร (Mechanical Failure) มีจำนวนเพียง 10% ของการเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง ตัวอย่างเช่น ส่วนที่เป็นอันตรายของเครื่องจักรที่ไม่มีเครื่องป้องกัน เครื่องจักร เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆชำรุดบกพร่อง รวมถึงการวางผังโรงงานไม่เหมาะสม สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ปลอดภัย

เฮนริช ซึ่งเป็นผู้ศึกษาทฤษฎีโดมิโน กล่าวว่า การบาดเจ็บและความเสียหายต่าง ๆ เป็นผลที่สืบเนื่องโดยตรงมาจากอุบัติเหตุ เป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (หรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย) ซึ่งเปรียบเทียบกับได้เหมือนกับตัวโดมิโนที่เรียงกันอยู่ 5 ตัวใกล้กันเมื่อตัวหนึ่งล้มลงย่อมมีผลให้ตัวโดมิโนถัดล้มตามกันไปด้วย ตัวโดมิโนทั้ง 5 ตัว ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของบุคคล (social environment of background)
2. ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล (defects of person)
3. การกระทำหรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (unsafe acts / unsafe condition)
4. อุบัติเหตุ (accident)
5. การบาดเจ็บหรือเสียหาย (injury / damage)

ภาพ 1 แสดงลักษณะการเกิดอุบัติเหตุตามหลักทฤษฎีโดมิโน (H.W. Heinrich, 1931)

ทฤษฎีโดมิโนนี้ มีผู้เรียกชื่อใหม่เป็น “ลูกโซ่ของอุบัติเหตุ” (accident chain) การป้องกันอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโน หรือลูกโซ่ของอุบัติเหตุ เมื่อโดมิโนตัวที่ 1 ล้ม ตัวถัดไปก็ล้มตาม ดังนั้นหากไม่ให้เกิดโดมิโนตัวที่ 4 ล้ม (ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ) ก็ต้องเอาโดมิโนตัวที่ 3 ออก (กำจัดการกระทำหรือสถานการณ์ที่ไม่ปลอดภัย) การบาดเจ็บ หรือความเสียหาย ก็จะไม่เกิดขึ้นด้วยการป้องกันอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโน หรือลูกโซ่อุบัติเหตุ ก็คือ การตัดลูกโซ่อุบัติเหตุโดยกำจัดการกระทำ หรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยด้วยวิธีการต่าง ๆ อุบัติเหตุก็ไม่เกิดขึ้น การที่จะแก้ไขป้องกันที่โดมิโนตัวที่ 1 (สภาพแวดล้อมของสังคม หรือภูมิหลังของบุคคล) หรือตัวที่ 2 (ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล) เป็นเรื่องแก้ไขได้ยากกว่า เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น และปลูกฝังเป็นสมบัติส่วนบุคคล

ความสูญเสียจากอุบัติเหตุ

การเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง ย่อมก่อให้เกิดความสูญเสียมากมาย นอกจากจะเกิดการบาดเจ็บ การเจ็บป่วย หรือเสียชีวิต หรือแม้แต่ทรัพย์สินเสียหาย อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรที่เกิดความเสียหาย ค่าใช้จ่ายในการ

ซ่อมบำรุงแล้ว ยังรวมถึงการสูญเสียเวลาในการผลิตที่ต้องหยุดและค่าใช้จ่ายอื่นๆ หรือแม้แต่เสียภาพพจน์ของบริษัท ความสูญเสียหรือค่าใช้จ่ายอันเนื่องมาจากการเกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมนั้นอาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ดังนี้คือ

1. ความสูญเสียทางตรง (Direct Loss) หมายถึง จำนวนเงินที่ต้องจ่ายไปอันเกี่ยวเนื่องกับผู้ได้รับบาดเจ็บ โดยตรงจากการเกิดอุบัติเหตุ หรือเป็นค่าเสียหายที่แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัด ได้แก่

- 1.1 ค่ารักษาพยาบาล
- 1.2 ค่าทดแทนจากการได้รับบาดเจ็บ
- 1.3 ค่าทำขวัญ
- 1.4 ค่าทำศพ
- 1.5 ค่าประกันชีวิต

2. ความสูญเสียทางอ้อม (Indirect Loss) หมายถึง ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (ซึ่งส่วนใหญ่จะคำนวณเป็นตัวเงินได้) นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายทางตรงสำหรับการเกิดอุบัติเหตุในแต่ละครั้ง ได้แก่

2.1 การสูญเสียเวลาในการทำงานของ เช่น คนงานหรือผู้บาดเจ็บ เพื่อรักษาพยาบาล คนงานอื่นหรือเพื่อนร่วมงานที่ต้องหยุดชะงักชั่วคราว เนื่องจากช่วยเหลือผู้บาดเจ็บโดยการปฐมพยาบาล หรือนำส่งโรงพยาบาล อยากรู้ อยากเห็น การวิพากษ์วิจารณ์ ความตื่นตกใจ หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชา เนื่องจากช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ สอบสวน หาสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ บันทึกและจัดทำรายงานการเกิดอุบัติเหตุ จัดหาคนงานอื่นและฝึกสอนให้เข้าทำงานแทนผู้บาดเจ็บ หาวิธีแก้ไขและป้องกันอุบัติเหตุไม่ให้เกิดซ้ำอีก

2.2 ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ ที่ได้รับความเสียหาย

2.3 วัสดุดิบหรือสินค้าที่ได้รับความเสียหายต้องทิ้ง ทำลายหรือขายเป็นเศษ

2.4 ผลผลิตลดลง เนื่องจากกระบวนการผลิตขัดข้อง ต้องหยุดชะงัก

2.5 ค่าสวัสดิการต่าง ๆ ของผู้บาดเจ็บ

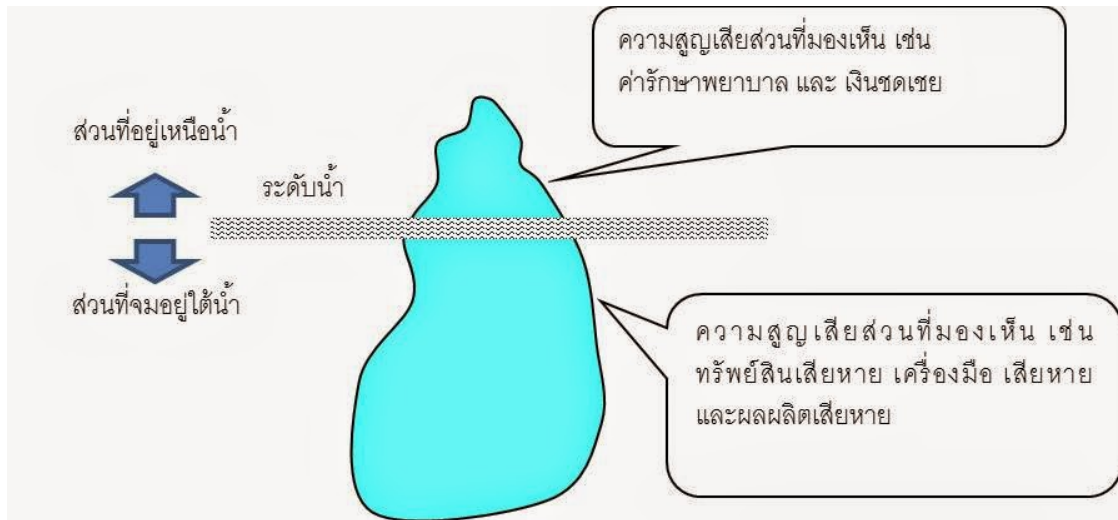
2.6 ค่าจ้างแรงงานของผู้บาดเจ็บซึ่งโรงงานยังคงต้องจ่ายตามปกติ แม้ว่าผู้บาดเจ็บจะทำงานยังไม่ได้ เต็มที่หรือต้องหยุดงาน

2.7 การสูญเสียโอกาสในการทำกำไร เพราะผลผลิตลดลงจากการหยุดชะงักของกระบวนการผลิต และการเปลี่ยนแปลงความต้องการของตลาด

2.8 ค่าเช่า ค่าไฟฟ้า น้ำประปา และสิ่งห่วยต่าง ๆ ที่โรงงานยังคงต้องจ่ายตามปกติ แม้ว่าโรงงานจะต้องหยุดหรือปิดกิจการหลายวันในกรณีเกิดอุบัติเหตุร้ายแรง

2.9 การเสียชื่อเสียงและภาพพจน์ของโรงงาน

นอกจากนี้ผู้บาดเจ็บจนถึงขั้นพิการหรือทุพพลภาพ จะกลายเป็นภาระของสังคมซึ่งทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบด้วย ความสูญเสียทางอ้อมจึงมีค่ามหาศาลกว่าความสูญเสียทางตรงมากซึ่งปกติเรามักจะคิดกันไม่ถึง จึงมีผู้เปรียบเทียบว่า ความสูญเสียหรือค่าใช้จ่ายของการเกิดอุบัติเหตุเปรียบเสมือน “ภูเขาน้ำแข็ง” ส่วนที่โผล่พ้นน้ำให้มองเห็นได้มีเพียงเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับส่วนที่จมอยู่ใต้น้ำ ในทำนองเดียวกันค่าใช้จ่ายทางตรงเมื่อเกิดอุบัติเหตุจะเป็นเพียงส่วนน้อยของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด ซึ่งผู้บริหารโรงงานจะมองข้ามมิได้ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 2 แสดงภูเขาไฟที่แสดงให้เห็นถึงความสูญเสียทางตรงและทางอ้อม

การเกิดอุบัติเหตุก่อให้เกิดความสูญเสียอย่างมากทั้งต่อชีวิตของคนงานและทรัพย์สิน ทั้งที่คิดเป็นเงินค่าใช้จ่ายอย่างเห็นได้ชัดเจน และที่เป็นค่าใช้จ่ายแฝงในรูปแบบต่าง ๆ การสร้างสภาพการทำงานที่ปลอดภัยในโรงงานจึงมีความสำคัญต่อความสำเร็จของการบริหารในปัจจุบัน เพราะนอกจากจะเป็นการป้องกันความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการลดต้นทุนในการผลิตสินค้าแล้ว ยังทำให้ขวัญหรือกำลังใจพนักงานสูงขึ้น ผลผลิตและกำไรเพิ่มขึ้นด้วย (วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, 2543)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับพฤติกรรมการปฏิบัติงานก่อสร้างที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนป้องกัน แก้ไข ที่สามารถลดการเกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง
4. เพื่อศึกษาความแตกต่างในการเกิดอุบัติเหตุระหว่าง งานโยธากับงานอาคาร

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

วัสดุอุปกรณ์

1. แบบสอบถาม ทั้งหมด 1 ชุด ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 คน แบ่งได้ ดังนี้ ระดับผู้บริหาร โครงการ วิศวกร ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง คนงานก่อสร้าง จำนวน 200 คน
2. โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาสำรวจในครั้งนี้คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในบริษัทรับเหมาก่อสร้างของหน่วยงานของภาครัฐและภาคเอกชน ในจังหวัด เชียงราย
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ คนงานก่อสร้าง ผู้ควบคุมงานก่อสร้าง วิศวกร ผู้บริหารโครงการ
3. งานวิจัยนี้ ศึกษาเฉพาะโครงการก่อสร้างประเภทของงานก่อสร้างคือประเภทงานโยธา งานอาคารขนาดใหญ่ งานอาคารสูง ในจังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษา

ผลการสำรวจแบ่งออกเป็น 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศชาย 160 คน เป็นเพศหญิง 15 คน
2. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 37 คน อายุ 21-30 ปี 38 คน อายุ 31-40 ปี 38 คน อายุ 41-50 ปี 45 คน อายุ 51-60 ปี 17 คน
3. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยผู้มีวุฒิการศึกษา ประถมศึกษา 45 คน มัธยมศึกษาตอนต้น 17 คน มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 44 คน อนุปริญญา/ปวส. 41 คน ปริญญาตรี 20 คน สูงกว่าปริญญาตรี 8 คน
4. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้มีตำแหน่งงาน วิศวกร 12 คน ผู้บริหารโครงการ 4 คน โฟร์แมน 22 คน ผู้รับเหมา 22 คน แรงงานช่างปูน 38 คน แรงงานช่างไม้ 18 คน แรงงานช่างเหล็ก 8 คน แรงงานทั่วไป 41 คน อื่น ๆ 10 คน
5. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์การทำงาน ต่ำกว่า 1 ปี 35 คน 1-3 ปี 23 คน 4-6 ปี 52 คน 7-9 ปี 30 คน มากกว่า 9 ปี 35 คน
6. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้มีประเภทการทำงาน งานอาคารเดี่ยว (สูงไม่เกิน 23 เมตร) 79 คน งานอาคารสูง (สูงเกิน 23 เมตร) 26 คน งานโยธา (งานก่อสร้างถนน สะพาน ทางลอด ทางต่างระดับ งานวางท่อ) 70 คน
7. ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย ผู้มีประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ เคย 43 คน เคยมากกว่า 1 ครั้ง 14 คน ไม่เคย 118 คน

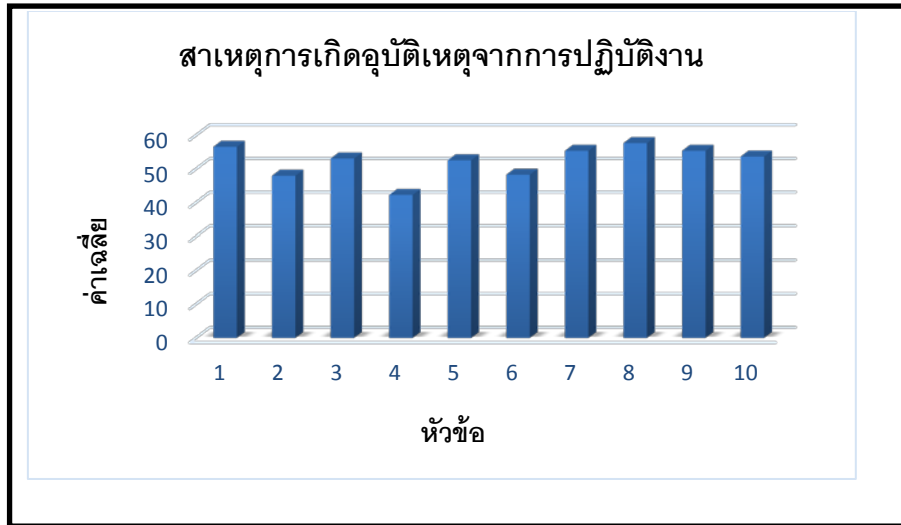
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้าง

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลความหมายข้อมูลจำแนกเป็นช่วงย่อยเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดช่วง คะแนนของการวัด ได้ ดังนี้

- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 4.21-5.00 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 3.41-4.20 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 2.61-3.40 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.81-2.60 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ย ตั้งแต่ 1.00-1.80 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 1 แสดงผลการจัดลำดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงาน
ก่อสร้าง

หัวข้อ ที่	อันดับ	สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงาน	ค่าเฉลี่ย	ความถี่	ระดับความ คิดเห็น
8	1	สถานที่การทำงานไม่ปลอดภัย ไม่มีสัญลักษณ์หรือป้ายแสดงเขตก่อสร้างที่ชัดเจนหรือไม่มีการปิดจราจรในสถานที่ก่อสร้าง	57.7	101	มาก
1	2	อุบัติเหตุเกิดจากความประมาทของผู้ปฏิบัติงาน	56.6	99	มาก
7	3	การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน	55.4	97	มาก
9	4	สถานที่ก่อสร้าง ไม่จัดหาอุปกรณ์ฉุกเฉินเมื่อเกิดอันตรายเบื้องต้น เช่น ถังดับเพลิง	55.4	97	มาก
10	5	ไม่มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในสถานที่ก่อสร้าง	53.7	94	มาก
3	6	จิตใจไม่พร้อมหรือผิดปกติเครียด ขาดสมาธิในการทำงาน	53.1	93	มาก
5	7	อุปกรณ์เครื่องจักรเครื่องมือที่ชำรุดบกพร่องขาด การซ่อมแซมหรือบำรุงรักษา	52.6	92	มาก
6	8	ลักษณะนิสัยส่วนบุคคล มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ	48.3	85	มาก
2	9	ทำงานไม่ถูกวิธีไม่ถูกขั้นตอน ขาดความรู้ ทักษะในการทำงาน	48.0	84	มาก
4	10	สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่ไม่ถูก สุขอนามัย เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ การทำงานในตอนกลางคืน ความร้อนสูง	42.3	74	มาก

ภาพ 3 แสดงแผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้าง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ตาราง 2 แสดงผลการจัดลำดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

หัวข้อที่	อันดับ	พฤติกรรมการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ	ค่าเฉลี่ย	ความถี่	ระดับความคิดเห็น
1	1	ดูแลบริเวณที่ตนเองปฏิบัติงานให้สะอาดอยู่เสมอ	63.4	111	มาก
3	2	ข้าพเจ้าแต่งกายเหมาะสม และสวมชุดป้องกันอันตรายทุกครั้ง ขณะปฏิบัติงาน	61.1	107	มาก
12	3	ไม่ใจร้อนขณะปฏิบัติงาน	50.9	89	มาก
5	4	ตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องจักรทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน	50.3	88	มาก
4	5	ให้ความร่วมมือกับที่ทำงาน ในเรื่องกิจกรรมเพื่อความปลอดภัย	49.1	86	มาก
6	7	เมื่อพบว่าอุปกรณ์ชำรุดรีบแจ้งผู้เกี่ยวข้องทันที	49.1	86	มาก
11	8	มีความรอบคอบในการทำงาน	49.1	86	มาก
2	9	ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับในที่ทำงานอย่างเคร่งครัด	47.4	83	มาก
10	10	กระตือรือร้นเรื่องการทำงานอย่างปลอดภัย	45.7	80	มาก
11	11	มีความรอบคอบในการทำงาน	43.4	76	มากที่สุด
8	12	ศึกษาคู่มือเครื่องมือเครื่องจักรก่อนใช้งาน	43.4	76	มากที่สุด
9	13	ให้คำปรึกษาเพื่อนร่วมงานเรื่องความปลอดภัยเสมอ	43.4	76	มากที่สุด

ภาพ 4 แสดงแผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นพฤติกรรมการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงาน

ตารางที่ 3 แสดงผลการจัดลำดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงาน

หัวข้อ ที่	อันดับ	เรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงาน	ค่าเฉลี่ย	ความถี่	ระดับความคิดเห็น
3	1	หลีกเลี่ยงการทำงานเมื่อร่างกายไม่พร้อมปฏิบัติงาน	60.6	106	มาก
7	2	สวมอุปกรณ์ป้องกันมือ ซา เท้า ในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง	60.6	106	มาก
6	3	สวมอุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง	56.6	99	มาก
4	4	ให้ความร่วมมือกับที่ทำงาน ในเรื่องกิจกรรมเพื่อความปลอดภัย	53.1	93	มาก
1	5	สวมอุปกรณ์ป้องกันศีรษะในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง	49.1	86	มาก
5	6	สวมอุปกรณ์ป้องกันดวงตาและใบหน้าในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง	49.1	86	มาก
2	7	สนับสนุนไม่ใช้เครื่องมือผิดประเภท ที่ทำให้เกิดอันตราย	46.9	82	มาก

ภาพ 5 แสดงแผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นเรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงาน

ส่วนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดจากความแตกต่างของประเภทงาน

ตาราง 4 แสดงผลการจัดลำดับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดจากความแตกต่างของประเภทงาน

หัวข้อที่	อันดับ	อุบัติเหตุที่เกิดจากความแตกต่างของประเภทงาน	ค่าเฉลี่ย	ความถี่	ระดับความคิดเห็น
1	1	งานก่อสร้างใช้แรงงานมากกว่างานโยธา ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อย	57.7	101	มาก
6	2	งานก่อสร้างอาคารมีป้ายเตือนอันตรายมากกว่างานโยธา	50.3	88	มาก
7	3	ไม่มีมาตรการและกฎระเบียบในการใช้เครื่องจักรกล	49.1	86	มาก
4	4	ทำงานโดยไม่ผ่านการฝึกอบรม	48.6	85	มาก
8	5	อาคารเตี้ยเกิดอุบัติเหตุที่น้อยที่สุด	48.6	85	มาก
2	6	ผลกระทบจากอุบัติเหตุในงานก่อสร้างเกิดความเสียหายมากกว่างานโยธา	46.9	82	มาก
140	7	งานโยธาเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด	46.9	82	ปานกลาง
5	8	งานโยธาไม่มีเขตรับประกันอันตราย	44.6	78	มาก
3	9	งานโยธาใช้เครื่องจักรกลที่มากกว่าทำให้เกิดอันตรายที่รุนแรงกว่างานก่อสร้าง	44.0	77	มาก
9	10	อาคารสูงเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด	39.4	60	มาก

ภาพ 6 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นอุบัติเหตุที่เกิดจากความแตกต่างของประเภทงาน

ผลการทดสอบสมมุติฐาน

ตาราง 5 แสดงผลการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานงานวิจัย	แตกต่างกัน	ไม่แตกต่างกัน
สมมุติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลต่อสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้าง <ul style="list-style-type: none"> - เพศ - อายุ - ระดับการศึกษา - ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ - ประสบการณ์ทำงาน - ประเภทของงานที่ทำ - ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ 	✓ ✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓ ✓
สมมุติฐานที่ 2 ลักษณะการเกิดอุบัติเหตุมีความแตกต่างกันระหว่างงานอาคารเดี่ยว งานอาคารสูง งานโยธา <ul style="list-style-type: none"> - เพศ - อายุ - ระดับการศึกษา - ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ - ประสบการณ์ทำงาน - ประเภทของงานที่ทำ - ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ 	✓ ✓	✓ ✓ ✓ ✓ ✓

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัด เชียงราย พบว่า

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน ประเภทงานที่ทำ ประสบการณ์เกิดอุบัติเหตุ เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 91.4 เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 8.6 ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.7 ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.7 ส่วนใหญ่เป็นตำแหน่งงานแรงงานทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 23.4 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานอยู่ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.7 ประเภทงานส่วนใหญ่คือ งานอาคารเดี่ยว (สูงไม่เกิน 23 เมตร) คิดเป็นร้อยละ 45.1 และส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์เกิดอุบัติเหตุในงานก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 32.6

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้าง พบว่าสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากสถานที่การทำงานไม่ปลอดภัย ไม่มีสัญลักษณ์หรือป้ายแสดงเขตก่อสร้างที่ชัดเจนหรือไม่มีการปิดจราจรในสถานที่ก่อสร้าง รองลงมาเห็นด้วยกับอุบัติเหตุเกิดจากความประมาทของผู้ปฏิบัติงานและการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงานกับสถานที่ก่อสร้าง ไม่จัดหาอุปกรณ์ฉุกเฉินเมื่อเกิดอันตรายเบื้องต้น เช่น ถังดับเพลิง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการปฏิบัติเกือบทุกครั้งในด้าน ดูแลบริเวณที่ตนเองปฏิบัติงานให้สะอาดอยู่เสมอ แต่งกายเหมาะสมและสวมชุดป้องกันอันตรายทุกครั้งขณะปฏิบัติงานและตรวจสอบเครื่องมือ เครื่องจักรทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน จึงไม่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุ

4. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันอันตรายจากการทำงานพบว่าประชากรส่วนใหญ่ หลีกเลี่ยงการทำงานเมื่อร่างกายไม่พร้อมปฏิบัติงานกับสวมอุปกรณ์ป้องกันมือ ขา เท้า ในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง รองลงมา สวมอุปกรณ์ป้องกันระบบหายใจในขณะที่ปฏิบัติงานทุกครั้ง และให้ความร่วมมือกับที่ทำงาน ในเรื่องกิจกรรมเพื่อความปลอดภัย

5. ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุที่เกิดจากความแตกต่างของประเภทงาน พบว่างานก่อสร้างใช้แรงงานมากกว่างานโยธา ทำให้เกิดอุบัติเหตุบ่อย รองลงมางานก่อสร้างอาคารมีป้ายเตือนอันตรายมากกว่างานโยธาทำให้เกิดอุบัติเหตุน้อยกว่าและไม่มีมาตรการและกฎระเบียบในการใช้เครื่องจักรกลทำให้เกิดอุบัติเหตุ

6. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลต่อสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้างโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามข้อมูลทั่วไป จากการศึกษาพบว่า อายุ, ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ, ประเภทของงานที่ทำ, ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุมีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้างโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย ส่วนตัวแปรด้านเพศ, ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน พบว่าไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุการเกิดอุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานก่อสร้างโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย ที่ระดับนัยสำคัญ .05

7. ข้อมูลลักษณะการเกิดอุบัติเหตุมีความแตกต่างกันระหว่าง งานอาคารเดี่ยว งานอาคารสูง งานโยธา จำแนกตามข้อมูลทั่วไป จากการศึกษาพบว่าเพศและระดับการศึกษามีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวลักษณะการเกิดอุบัติเหตุมีความแตกต่างกันระหว่าง งานอาคารเดี่ยว งานอาคารสูง งานโยธา ส่วนตัวแปรด้านอายุ,ตำแหน่งงานที่ปฏิบัติ,ประสบการณ์ทำงาน,ประเภทของงานที่ทำ,ประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ พบว่าไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวลักษณะการเกิดอุบัติเหตุมีความแตกต่างกันระหว่าง งานอาคารเดี่ยว งานอาคารสูง งานโยธา ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

กิตติกรรมประกาศ

โครงการการศึกษาวิจัยฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษา หลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานก่อสร้าง ซึ่งหัวข้อที่ได้ทำการศึกษา คือ การศึกษาปัญหาของการเกิดอุบัติเหตุในการปฏิบัติงานก่อสร้าง: กรณีศึกษาโครงการก่อสร้างในจังหวัดเชียงราย ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีดา ไชยมหาวัน ซึ่งได้ให้ความรู้และคำแนะนำแก่ข้าพเจ้าในการทำโครงการมหาบัณฑิตให้สำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านที่ได้ประสิทธิวิชาความรู้และให้คำแนะนำต่าง ๆ แก่ข้าพเจ้า อันได้แก่ ดร.สุริยาวัช ปรระอ้าย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนกร ชมพัวร์ตัน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุภาพ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เชียงฉิน อ.สุรเชษ ศรีนารา และขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ รวมทั้งขอขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการศึกษา และการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับมหาบัณฑิตของข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล บริษัท ห้างหุ้นส่วน ในจังหวัดเชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ใช้สถานประกอบการเป็นกรณีศึกษาและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และพี่สาว ของข้าพเจ้า ที่ให้การสนับสนุนทั้งด้านทุนการศึกษา และเป็นกำลังใจให้ฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ กับข้าพเจ้าเสมอมาในการศึกษาและการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในระดับมหาบัณฑิตในครั้งนี้ ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

วิฑูรย์ ลิมะโชคติ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2548). ความหมายและสาเหตุของอุบัติเหตุ ใน วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ:สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

Heinrich H. (1931). *Industrial accident prevention, a scientific approach*. 1st edition,

London: McGraw-Hill Book Company

การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้าง ในเขตจังหวัดเชียงราย

The Study of Building Permission Problems in Chiang Rai Province

จาณูพัฒน์ ลาวตุ้ม^{1*} และ ปรีดา ไชยมหาวัน²

Januphat Laotum^{1*} and Preeda Chaimahawan²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาและผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 144 คน และประชาชนผู้รับบริการ จำนวน 400 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย ผลการวิจัยพบว่าปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายที่พบมากที่สุดคือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และเจ้าหน้าที่ให้บริการตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีน้อยไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึงดังนั้นแนวทางแก้ไขปัญหาคือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร และส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมและทุกด้านมีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมากความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง หน่วยงานเทศบาลและ อบต. มีผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ปัญหาการขออนุญาตก่อสร้าง การขออนุญาตก่อสร้าง พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522..วิศวกรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this independent study was to study of building permission problems in Chiang Rai Province. Data were collected from 144 officers and 400 people through the questionnaires. The result showed that the most people lack of knowledge of Building Control Act, B.E. 2522 (1979), and amount of municipality and the Subdistrict Administrative organization (SAO) officers were not enough for serving. The solutions and suggestions were the organization should educate in the relevant laws for people, and also arranging in service training for the officers to learn this law. The overall outcome was successful in high level. The overall of

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

²School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

Corresponding author : toom2991@gmail.com

satisfactions of people towards building permit administration services in Chiang Rai Province was medium level. Moreover, the result showed both the municipality and the SAO were successful to solve of building permission problems that no difference in significance level of 0.05.

Keywords: Building Permission Problems, Building Permit Administration Services, Building Control Act, B.E. 2522 (1979), Engineer of Subdistrict Municipality, Engineer of Subdistrict Administrative organization (SAO)

บทนำ

ประเทศไทยมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารทั่วประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2479 ในพื้นที่ที่กำหนด เช่น เขตเทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (ในขณะนั้น) ออกเป็นกฎกระทรวงฉบับต่าง ๆ มาบังคับใช้ โดยแต่ละท้องถิ่นอาจจะออกเป็นเทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ให้มีการบังคับได้เป็นการเฉพาะท้องถิ่นของตนได้ ตามความเหมาะสมและเป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติควบคุมอาคารมาเป็นลำดับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2479 พ.ศ.2522 พ.ศ.2535 และ 2543 ซึ่งใช้ในปัจจุบัน โดยจะมีการออกเป็นกฎกระทรวงบังคับในแต่ละเรื่อง แต่ละประเภทอาคาร กฎกระทรวงฯ เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เกี่ยวกับการควบคุมอาคารจะกำหนดในเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวอาคารระยะ รัน ความสูง ดังนั้นในการออกแบบก่อสร้างอาคารจึงควรศึกษาให้เข้าใจเพื่อออกแบบอาคารให้ถูกต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ และดำเนินการตามขั้นตอนของพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร กฎหมายควบคุมอาคารที่ใช้บังคับมีหลักการที่สำคัญดังนี้ 1) เพื่อให้มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน เช่น ความปลอดภัยด้านอัคคีภัย ด้านความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร 2) เพื่อความสะดวกสบายในการใช้สอยอาคาร เช่น งานระบบประปา ไฟฟ้าแสงสว่าง ลิฟท์ ขนาดห้องน้ำ ขนาดห้องนอน ขนาดบันได ที่จอดรถยนต์ เป็นต้น 3) เพื่อสุขภาพอนามัยที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น การระบายอากาศ ระบบบำบัดน้ำเสีย การควบคุมผลกระทบระหว่างการก่อสร้าง (วัสดุตกหล่น ฝุ่นละออง) การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม และ 4) เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง เช่น กำหนดระยะรัน ความสูง กฎหมายผังเมืองรวม เป็นต้น และมีขั้นตอนในการควบคุมอาคาร คือ 1) การขออนุญาตก่อสร้างอาคาร (ก่อนการก่อสร้างอาคาร) 2) การควบคุมการก่อสร้างอาคาร (ขณะก่อสร้าง) และ 3) การตรวจรับรองอาคาร หลังการก่อสร้างอาคาร (ก่อนเปิดใช้อาคาร) (กรมโยธาธิการและผังเมือง, 2552, สือออนไลน์)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คือ หน่วยงานของรัฐที่มีการดำเนินงานเป็นอิสระจากส่วนกลาง เป็นระบบของการกระจายอำนาจทางการปกครองไปสู่ท้องถิ่น มีหน้าที่บริหารจัดการกิจการต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตนได้อย่างทั่วถึง ตรงกับความต้องการของราษฎร และเหมาะสมกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ มีอิสระในการตัดสินใจ กำหนดทิศทาง นโยบาย และการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้ โดยราชการส่วนกลางมีบทบาทในการกำกับดูแลและให้ความช่วยเหลือ (สำนักที่ปรึกษากรมอนามัย, ม.ป.ป)

งานขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร เป็นงานบริการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ให้บริการการออกใบอนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย ต่อเติมอาคาร ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ซึ่งมีขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร คือ

1. การยื่นขอใบอนุญาตก่อสร้าง มีขั้นตอนคือ 1) เตรียมเอกสารสำเนาโฉนด สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน 2) กรอกแบบฟอร์มชุดคำขออนุญาต ข.1 (ตาม ม. 39 ทวิ) 3) แบบสถาปัตยกรรม แบบโครงสร้าง และแบบ

งานระบบ จำนวน 5 ชุด (สถาปนิก วิศวกร ออกแบบตามข้อบัญญัติฯ กฎกระทรวงฯ) 4) รายการคำนวณ จำนวน 1 ชุด 5) ยื่นขออนุญาตต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. การควบคุมการก่อสร้างอาคาร มีขั้นตอนคือ 1) ก่อนลงมือก่อสร้าง (เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว) ต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ของทางราชการมาตรวจสอบการวางผังตำแหน่งตัวอาคารก่อนทำการตอกเสาเข็มหรือทำเข็มเจาะ และก่อนตั้งเหล็กแกนเสริมของเสาต้องตรวจสอบแนวศูนย์กลางเสาและริมเสา เพื่อให้ได้ระยะช่วงเสาระยะห่างเขตที่ดินถูกต้องตามแบบด้วย (ตามกฎหมายจะมีระยะคลาดเคลื่อนได้ เช่น ช่วงเสาคิดระยะได้ไม่เกิน 5% ผังบริเวณคิดระยะได้ไม่เกิน 20% แต่ต้องมีระยะเหลือสุทธิไม่น้อยกว่าเกณฑ์ตามกฎหมายกำหนด 2) ต้องจัดทำสิ่งป้องกันอันตรายจากวัสดุตกลงหล่นฝุ่นละออง และบ้านพักคนงานพร้อมห้องน้ำ-ส้วม ที่ถูกสุขลักษณะ (ต้องขออนุญาตเป็นอาคารชั่วคราวด้วย) และ 3) ต้องก่อสร้างให้ถูกต้องตรงตามแบบที่ได้รับอนุญาต (มีวิศวกรสถาปนิก แล้วแต่กรณีควบคุมงาน)

3. การตรวจรับรองการก่อสร้างอาคาร

จากการดำเนินงานการให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในหน่วยงานของผู้วิจัยที่ผ่านมา และจากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานขออนุญาตก่อสร้างหน่วยงานในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบปัญหาที่คล้ายกันคือ ประชาชนผู้มารับบริการไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ประชาชนไม่ทราบว่าจะต้องขออนุญาต เอกสารหลักฐานประกอบไม่ครบ ไม่มีแบบแปลนที่ต้องขออนุญาต ไม่ทราบว่าจะต้องใช้เอกสารประกอบใดบ้างไม่มีวิศวกรหรือสถาปนิกรับรองแบบแปลน เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ทำให้อธิบายไม่ชัดเจน การให้บริการล่าช้า เป็นต้น ซึ่งปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสาโรจน์ ลิทธิชัย (2553), สุขุม ชัยนงาน (2554), สุขสันต์ ยังสุขเกษม (2556), ณัฐวุฒิ สติใหม่ (2556), สัมคร หทย้อย (2556), มยุรี วงษ์วชิโรชาติ (2557) และกิตติพงษ์ เคนหล้า (2557) ซึ่งผลการวิจัยนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้ประชาชนในขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร อธิบายและแนะนำถึงขั้นตอนการขออนุญาตรวมถึงเอกสารและหลักฐานที่ต้องใช้ให้ชัดเจนและถูกต้อง ควรจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น แผ่นพับ หรือคู่มือ แผ่นผังขั้นตอนการยื่นขออนุญาตก่อสร้างอาคารที่เข้าใจง่าย จัดให้มีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เพียงพอในทุกขั้นตอน เมื่อตรวจพบการกระทำที่ไม่ถูกต้อง ต้องรายงานเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อออกคำสั่งแจ้งเจ้าของอาคาร ควรมีการส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารเข้าฝึกอบรมหลักสูตรการควบคุมอาคารเพื่อเพิ่มพูนความรู้รวมถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้เพียงพอ เป็นต้น

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการให้บริการงานขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร จึงมีความสนใจที่ศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย เพื่อสำรวจปัญหาในภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พบมากที่สุด พร้อมทั้งนำแนวทางแก้ไขปัญหาไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนางานบริการงานขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร ให้คุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถลดปัญหาและสร้างคุณภาพการบริการที่ดีแก่ประชาชนที่มารับบริการ รวมทั้งวัดผลสำเร็จจากการดำเนินการตามแนวทางแก้ไขปัญหาคารขออนุญาตก่อสร้าง และวัดความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคารขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางปฏิบัติและแก้ไขปรับปรุงคุณภาพการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

ดังนั้นการศึกษาคั้งนี้มึวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัด

เชียงราย

4. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
2. ได้แนวทางแก้ไขปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
3. ได้ข้อมูลผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัด

เชียงราย

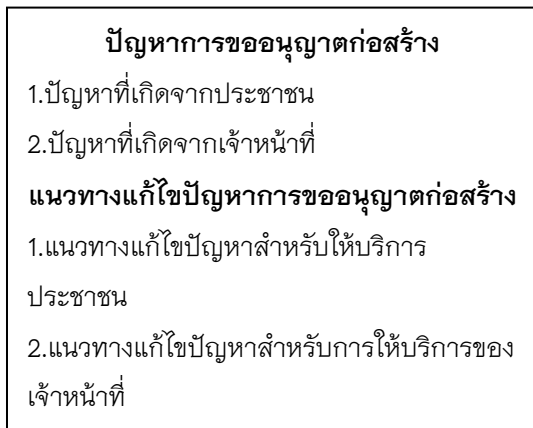
4. ได้ข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
5. ข้อมูลที่ได้เป็นแนวปฏิบัติในการแก้ปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัสดุอุปกรณ์และวิธีการศึกษา

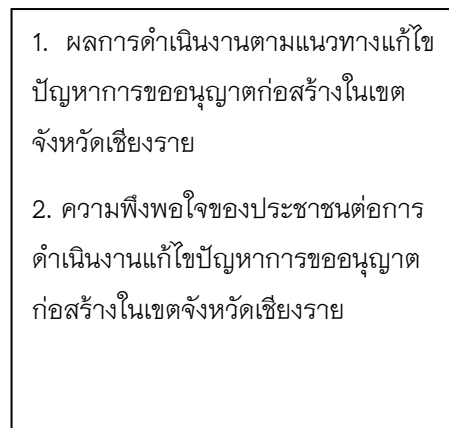
กรอบแนวคิด

ในการศึกษาคั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ประกอบไปด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ ได้แก่ เจ้าหน้าที่กองช่างที่ทำงานเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดเชียงราย จำนวน 144 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (สุวิมล ติรกานันท์, 2557) และประชาชนผู้มารับในเขตเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดเชียงราย จำนวน 400 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่มีความน่าเชื่อถือ โดยเป็นการคัดเลือกตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบ (Accidental selection) (สุวิมล ติรกานันท์, 2557)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเอง คือ แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด

1. แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย สำหรับเจ้าหน้าที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย สำหรับประชาชนผู้รับบริการ

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และเว็บไซต์เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 การบริหารงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และการบริการสาธารณะ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อนำมาออกแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด เพื่อให้ครอบคลุมคำถามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย สำหรับเจ้าหน้าที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และหน่วยงาน

ตอนที่ 2 ปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อให้จัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาจากปัญหามากไปหาน้อย

ตอนที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นข้อคำถามเพื่อให้จัดเรียงลำดับความสำคัญของแนวทางแก้ไขปัญหามากไปหาน้อย

ตอนที่ 4 ผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาคารขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale) (สุวิมล ติรภานันท์, 2557)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิด

2.2 แบบสอบถาม เรื่อง การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย สำหรับประชาชนผู้รับบริการ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และประเภทอาคารที่ท่านก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน

ตอนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale) (สุวิมล ติรภานันท์, 2557)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ตามข้อคิดเห็นและคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try Out)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient – α) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของคำตอบจากแบบสอบถาม โดย ค่าที่ได้อยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 และมีค่า ≥ 0.50 แสดงว่า คำตอบของแบบสอบถามมีค่าความสัมพันธ์และมีความน่าเชื่อถือ จึงสามารถนำไปใช้ (สุวิมล ติรภานันท์, 2557) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.73 (ภาคผนวก ค)

6. นำแบบสอบถาม ไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดเชียงราย จำนวน 144 องค์กร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อเจ้าหน้าที่กองช่างและประชาชนผู้รับบริการ เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกรายละเอียดในแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนตามวันเวลาที่กำหนด โดยได้แบบสอบถามคืนครบ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทั้งหมดและลงรหัสแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาพิจารณาคัดเลือกความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการกรอกแบบสอบถามบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการบรรยาย

5. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย โดยการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (Range) โดยแบ่งเป็น 5 ช่วงเท่า ๆ กัน มีรายละเอียด ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการแปลผล มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง ระดับความสำเร็จ/พึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง ระดับความสำเร็จ/พึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายถึง ระดับความสำเร็จ/พึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายถึง ระดับความสำเร็จ/พึงพอใจน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายถึง ระดับความสำเร็จ/พึงพอใจน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) (สุวิมล ติรกานันท์, 2557)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

ปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างจากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 31-40 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง ประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี มีระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ตั้งแต่ 2-5 ปี ส่วนใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัญหาของประชาชนผู้มารับบริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายที่พบ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 2) การก่อสร้างโดยไม่ได้รับอนุญาต และประชาชนไม่ทราบว่าต้องขออนุญาต และ 3) ปัญหาของปัญหาของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายที่พบ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีน้อยไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึง 2) การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ไม่เคร่งครัด และ 3) เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้บริการประชาชนที่พบ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างตัดแปลง รื้อถอนอาคารจัดทำเอกสาร แผ่นพับ บ้ายประชาสัมพันธ์ 2) ให้ความรู้เกี่ยวกับ พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอนอาคาร 3) จัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำประชาชนผู้มารับบริการ เพื่อให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งตรวจสอบเอกสารการขออนุญาตก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอนอาคารและแนวทางแก้ไขปัญหาสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่พบ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรม สัมมนา 2) สร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ตัดแปลง รื้อถอนอาคาร และการบังคับใช้กฎหมาย 3) สร้างความรู้ความเข้าใจระเบียบแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนและจัดเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้บริการประชาชน

ผลการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้เคยแก้ไขปัญหาคารขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายในภาพรวมและทุกด้านมีระดับความสำเร็จอยู่ในระดับมาก โดยด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีระดับความสำเร็จสูงสุดคือ เจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบเอกสารประกอบและแบบแปลนให้ครบถ้วนและถูกต้องตามข้อกำหนดและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอย่างเคร่งครัดมีความสำเร็จในระดับมาก (ตาราง 1)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จของผลการดำเนินงานตามแนวทาง
ที่ได้ เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ด้านการให้บริการประชาชน

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกพื้นที่ให้ความรู้ เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร	3.71	1.00	มาก
2. จัดทำเอกสาร แผ่นพับ บ้ายประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อ ถอนอาคาร	4.14	0.94	มาก
3. จัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำประชาชนผู้มารับบริการ เพื่อให้คำแนะนำที่ ถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งตรวจสอบเอกสารการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร	3.97	0.94	มาก
4. เจ้าหน้าที่ควรตรวจสอบเอกสารประกอบและแบบแปลนให้ครบถ้วนและ ถูกต้องตามข้อกำหนดและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและ กฎหมายอย่างเคร่งครัด	4.15	0.80	มาก
5. เจ้าหน้าที่ต้องออกตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างจริงอย่างสม่ำเสมอ	3.90	1.03	มาก
6. สร้างแบบแปลนมาตรฐานสำหรับให้บริการประชาชนที่มีรายได้น้อย หรือไม่กำลังพอจะจ้างช่างเขียนแบบแปลน	3.12	1.25	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.83	0.72	มาก

ด้านการให้บริการประชาชนมีระดับความสำเร็จสูงสุดคือ สร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการขออนุญาต
ก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร และการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนมี
ความสำเร็จในระดับมาก (ตาราง 2)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความสำเร็จของผลการดำเนินงานตามแนวทาง
ที่ได้เคยแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เช่น การฝึกอบรม สัมมนา	3.92	0.89	มาก
2. สร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน อาคาร และการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้ ความรู้แก่ประชาชน	4.07	0.88	มาก
3. จัดเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน และแบ่งหน้าที่ รับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อให้บริการประชาชน	3.75	1.25	มาก
4. จัดให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน	3.89	0.90	มาก
5. เมื่อพบการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย จะต้องออกคำสั่งแจ้งเจ้าของ อาคารตามมาตรา 40, มาตรา 41 และมาตรา 42 เพื่อให้เจ้าของอาคาร ได้แก้ไขให้ถูกต้อง	3.63	1.23	มาก
ค่าเฉลี่ย	3.85	0.83	มาก

ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย

ประชาชนที่มาใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี อาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ส่วนใหญ่ขออนุญาตก่อสร้างอาคาร บ้านพักอาศัย

ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดเตรียมเอกสารประกอบเพื่อขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร มีความครบถ้วน ถูกต้องในระดับมาก รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร จากการประชาสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการชี้แจง แนะนำ ให้ความรู้จาก เจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคลในระดับปานกลาง (ตาราง 3)

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการใช้
บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านมีความรู้เข้าใจขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน อาคาร	3.33	0.50	ปานกลาง
2. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน อาคาร จากการประชาสัมพันธ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น			
• แผ่นพับ	2.12	0.83	น้อย
• ป้ายประชาสัมพันธ์ นิทรรศการ	2.39	0.58	น้อย
• การประชาสัมพันธ์ภายในหมู่บ้าน	2.38	0.61	น้อย
• การชี้แจง แนะนำ ให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคล	3.36	0.82	ปานกลาง
• การบอกต่อ	2.83	0.47	ปานกลาง
• อินเทอร์เน็ต	2.40	1.20	น้อย
3. ท่านเข้าใจเรื่องการบังคับใช้กฎหมายและบทลงโทษ กรณีที่มีการฝ่าฝืน กฎหมาย	2.78	0.71	ปานกลาง
4. การจัดเตรียมเอกสารประกอบเพื่อขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน อาคาร มีความครบถ้วน ถูกต้อง	3.48	0.68	มาก
ค่าเฉลี่ย	2.78	0.29	ปานกลาง

ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความ พึงพอใจการตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของเอกสารประกอบและแบบเป็นไปตามข้อกำหนดและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอย่างเคร่งครัดในระดับมาก รองลงมา คือ การออกตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างจริงของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก (ตาราง 4)

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อด้านการปฏิบัติงาน ของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร และการบังคับใช้กฎหมายสามารถให้ความรู้คำแนะนำได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	3.25	0.61	ปานกลาง
2. การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร	3.30	0.61	ปานกลาง
3. การประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับ พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร เช่น เอกสาร แผนผัง บัญชีประชาสัมพันธ์ ฯลฯ	3.44	0.58	มาก
4. การจัดเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ชัดเจน รวมทั้งตรวจสอบเอกสารการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร ณ สำนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	3.44	0.75	มาก
5. การตรวจสอบความครบถ้วนและถูกต้องของเอกสารประกอบและแบบเป็นไปตามข้อกำหนดและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอย่างเคร่งครัด	3.47	0.71	มาก
6. การออกตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างจริงของเจ้าหน้าที่	3.46	0.71	มาก
7. การมีแบบแปลนมาตรฐานสำหรับให้บริการประชาชนที่มีรายได้น้อยหรือไม่กำลังพอจะจ้างช่างเขียนแบบแปลน	2.89	0.60	ปานกลาง
8. จำนวนเจ้าหน้าที่เพียงพอและมีความรับผิดชอบในการให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึง และจัดให้บริการด้วยความสะดวก รวดเร็ว ไม่ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน	2.95	0.47	ปานกลาง
9. เมื่อพบการกระทำผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เจ้าหน้าที่ได้แจ้งเจ้าของอาคารเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง	3.05	0.40	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	3.25	0.35	ปานกลาง

จากผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การเปรียบเทียบความแตกต่างของหน่วยงานเทศบาลและ อบต. ต่อผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามแนวทางแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายพบว่า หน่วยงานเทศบาลและ อบต. มีผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามแนวทางแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายที่พบมากที่สุด คือ ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 อาจจะเป็นเพราะว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่ากรก่อสร้างอาคารหรือการดัดแปลงอาคารหรือต่อเติมอาคารภายในพื้นที่ของตนเองอยู่ในเขตพื้นที่ควบคุมอาคาร ซึ่งต้องขออนุญาตก่อสร้างจากเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล หรือขออนุญาตก่อสร้างลำช้า นอกจากนี้ประชาชนยังไม่เข้าใจเรื่องการขออนุญาตก่อสร้างอาคารที่พิกัดต้องมีแบบแปลนที่ได้รับอนุญาตหรือต้องมีการรับรองจากวิศวกรหรือสถาปนิก ซึ่งปัญหาการไม่มีแบบแปลนนั้น อาจมีสาเหตุมาจากค่าใช้จ่ายในการจ้างเขียนแบบ ดังนั้นจึงมักหลีกเลี่ยงการดำเนินการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร สำหรับปัญหาจากเจ้าหน้าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ เจ้าหน้าที่ที่ให้บริการตาม พรบ.ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มีน้อยไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึง อาจจะเป็นเพราะว่าการกำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้านการขออนุญาตก่อสร้างมีจำกัด ทำให้การบริการไม่ทั่วถึง ดังนั้นจึงแก้ปัญหาโดยการขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ธุรการในการให้บริการประชาชน แต่อาจจะประสบปัญหาคือ เจ้าหน้าที่ธุรการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ทำให้การสื่อสาร การให้ข้อมูล การตอบคำถามแก่ประชาชนมีข้อจำกัดหรือให้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและถูกต้องได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สารโจน์ ลิทธิชัย, 2553), (สุชุม ชัยนงาน, 2554) และ (กิตติพงษ์ เคนหล้า, 2557)

แนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้บริการประชาชนที่พบมากที่สุด คือ จัดให้มีเจ้าหน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร และผลการดำเนินงานด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่มีระดับความสำเร็จสูงสุด คือ เจ้าหน้าที่ที่ควรตรวจสอบเอกสารประกอบและแบบแปลนให้ครบถ้วนและถูกต้องตามข้อกำหนดและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอย่างเคร่งครัด อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดเจ้าหน้าที่ออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร ทำให้สามารถอธิบาย ชี้แจง แนะนำขั้นตอนและรายละเอียดการขออนุญาตก่อสร้าง และเกิดการซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหาสำหรับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่พบมากที่สุด คือ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้เกี่ยวกับ พรบ. ควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เช่น การเข้าร่วมฝึกอบรม สัมมนา ผลการดำเนินงานด้านการให้บริการประชาชนที่มีระดับความสำเร็จสูงสุด คือ สร้างความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร และการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบแก่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติเพื่อให้ความรู้แก่ประชาชน ซึ่งการส่งเสริมพัฒนาบุคลากรนี้ ทำให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ควบคุมอาคารได้อย่างถูกต้อง สามารถนำข้อมูลมาปรับใช้ในการพัฒนาการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้าง สามารถอธิบาย ชี้แจง แนะนำขั้นตอนและรายละเอียดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 และขั้นตอนการขออนุญาตก่อสร้างได้อย่างถูกต้อง สร้างความเข้าใจระหว่างหน่วยงานและประชาชนได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุชุม ชัยนงาน, 2554), (ณัฐวุฒิ สติใหม่, 2556) และ (กิตติพงษ์ เคนหล้า, 2557)

ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อการใช้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดเตรียมเอกสารประกอบเพื่อขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร มีความครบถ้วน ถูกต้องในระดับมาก รองลงมา คือ ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอนอาคาร จากการประชาสัมพันธ์ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยการชี้แจง แนะนำ ให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่เป็นรายบุคคลในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าปัญหาดังกล่าวได้รับการแก้ไข

จากเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดเจ้าหน้าที่ออกพื้นที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้าง ด้ดแปลง รื้อถอนอาคาร รวมถึงการชี้แจงการจัดเตรียมเอกสารให้ครบถ้วนถูกต้อง ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจ ขั้นตอนในการขออนุญาตก่อสร้างมากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ (สุขสันต์ ยังสุขเกษม, 2556) และ (สมัคร หยดย้อย, 2556)

ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขต จังหวัดเชียงรายในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยประชาชนมีความ พึงพอใจการตรวจสอบความครบถ้วนและ ถูกต้องของเอกสารประกอบและเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบข้อบังคับและกฎหมายอย่างเคร่งครัดในระดับมาก รองลงมา คือ การออกตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างจริงของเจ้าหน้าที่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีการพัฒนาด้านการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน มีความตรงต่อ เวลา เอาใจใส่ในหน้าที่ ปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎหมายอย่างเคร่งครัด อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัยในภาพรวม พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ในระดับปานกลางซึ่งไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการพัฒนาคุณภาพการให้บริการการข ออนุญาตก่อสร้างให้มีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแนวทางปรับปรุงคุณภาพ คือ การนำหลักการบริหารคุณภาพ PDCA มาใช้ในการบริหารจัดการ ดังเช่น ข้อเสนอแนะในผลการวิจัยของสาโรจน์ ลิทธิชัย (2553) และ สุขุม ชัยนังาน (2554)

การเปรียบเทียบความแตกต่างของหน่วยงานเทศบาลและ อบต. ต่อผลสำเร็จจากการดำเนินงานตามแนว ทางแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายพบว่า หน่วยงานเทศบาลและ อบต. มีผลสำเร็จจาก การดำเนินงานตามแนวทางแก้ไขปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงให้เห็นว่าการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างขององค์กรปกครองมีแนวทางปฏิบัติ เหมือนกัน แต่ควรมีการพัฒนาคุณภาพและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างองค์กรให้มีคุณภาพ ผลการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย อย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่อง ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่เข้าถึงประชาชนได้ง่ายและทั่วถึง
2. ควรจัดส่งเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติควบคุม อาคาร พ.ศ. 2522 อย่างสม่ำเสมอทุกปี เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมากยิ่งขึ้น เพื่อนำมาใช้ ในการปฏิบัติงานและให้ความรู้แก่ประชาชนต่อไป
3. ผลการวิจัยนี้ได้ให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัด เชียงราย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำข้อมูลไปปรับใช้เพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการการขออนุญาต ก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงรายต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการพัฒนาคุณภาพการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย
2. ควรศึกษาแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการให้บริการการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัด เชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “การศึกษาปัญหาของการขออนุญาตก่อสร้างในเขตจังหวัดเชียงราย” ฉบับนี้สำเร็จด้วยดีโดยได้รับความกรุณา ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแนะนำ พร้อมทั้งตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริตตา ไชยมหาวัน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การอนุเคราะห์ข้อมูล และมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบให้แด่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต ตลอดจนคณาจารย์ผู้ให้การศึกษอบรมสั่งสอนให้มีความรู้อันทรงคุณค่าตลอดจนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2552). **กฎหมายควบคุมอาคาร**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.dpt.go.th/wan/lawdpt/menu2.asp?page=16>
- กรมสรรพากร. (2552). **คู่มือแนะนำการชำระภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2559, จาก http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/morkor/km/guidebook/Local_Administrator.pdf
- กิตติพงษ์ เคนหล้า. (2557). สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาคารในเขตเทศบาลตำบลเขื่อนอุบลรัตน์ อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 2 "ชุมชนท้องถิ่น: พลังแห่งการปฏิรูปประเทศไทย"** (หน้า 249-261).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณัฐภูมิ สติใหม่. (2556). ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 พื้นที่ศึกษาเขตองค์การบริหารส่วนตำบลสิม. ใน **โครงการหลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค)** (หน้า 159-162). นครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี: จังหวัด.
- เทียนชัย ศศิศาสตร์. (ม.ป.ป). **การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย**. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มยุรี วงษ์วชิโรชิตี. (2557). การดำเนินงานการขออนุญาตก่อสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลโนนสัง อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติด้านการบริหารกิจการสาธารณะ ครั้งที่ 2 "ชุมชนท้องถิ่น: พลังแห่งการปฏิรูปประเทศไทย"** (หน้า 1264-1273).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมัคร หยด้อย. (2556). ปัญหาและความพึงพอใจของประชาชนในการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารภายในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดิ่งชัน อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี. ใน **โครงการหลักสูตรวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค)** (หน้า 70-72). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- สาโรจน์ สิทธิชัย. (2553). ศึกษาปัญหาการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลปากแจ่ม อำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง. ใน **รายงานการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น** (หน้า 26-29).
ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2554). **พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). **การปกครองส่วนท้องถิ่นและอำนาจหน้าที่ของกำนันและผู้ใหญ่บ้าน**. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์.

สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย. (2558). **โครงการอบรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานช่างท้องถิ่น ด้านการควบคุมอาคาร การผังเมือง การขุดดินและถมดิน ประจำปี พ.ศ. 2558**. เชียงราย : สำนักงานจังหวัดเชียงราย.

สำนักที่ปรึกษา กรมอนามัย. (ม.ป.ป.). **อบต. กับการจัดการปัญหาสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมตามกฎหมาย : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับองค์กรปกครองท้องถิ่นไทย**. สืบค้นเมื่อ 18 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://advisor.anamai.moph.go.th/main.php?filename=tambon03>

สุขสันต์ ยังสุขเกษม. (2556). การสำรวจความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับข้อบังคับในการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร ตาบลด่าง อำเภอยะลา จังหวัดนครราชสีมา. ใน **โครงการหลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค)** (หน้า 91-93). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สุขุม ชัยนงาน. (2554). ปัญหาการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลโนนเต็ง อำเภอยะลา จังหวัดนครราชสีมา. ใน **โครงการหลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค)** (หน้า 36-38). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สุวิมล ศิริกานนท์. (2557). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้าง ตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน

Construction Management Problems of Specific Grant Projects of Local Administrative Organization in Nan province

ทิวชัย สุกุลแก้ว^{1*} และ สมบูรณ์ เชียงฉิน²

Tawatjai Sagoonkeaw^{1*} and Somboon Shaingchin²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้างด้านโครงสร้างพื้นฐาน ที่เป็นโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น โดยสอบถามความคิดเห็นจากผู้ปฏิบัติงานในกองช่างหรือส่วนโยธา จำนวน 79 คน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในขั้นตอนของการขอรับสนับสนุนงบประมาณที่พบมากที่สุดคือ มีเวลาที่เร่งรีบเกินไปในการออกแบบ ปัญหาในขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้างที่พบมากที่สุดคือ การจัดซื้อจัดจ้างมีความเร่งรัดเรื่องเวลา ปัญหาในขั้นตอนของการก่อสร้างและควบคุมโครงการที่พบมากที่สุดคือ ขั้นตอนการก่อสร้างที่เร่งด่วนเกินไปซึ่งอาจก่อให้เกิดการก่อสร้างมีคุณภาพต่ำได้ และปัญหาในขั้นตอนของการส่งมอบงานที่พบมากที่สุดคือ มีข้อผิดพลาดที่ถูกรตรวจสอบพบ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ นั้นมาจากการไม่มีแผนงานก่อสร้างในระยะยาว

คำสำคัญ: โครงสร้างพื้นฐาน การก่อสร้าง เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

Abstract

This study aims to study the problems of construction management of infrastructures that is specific grant project of local government in Nan province and prioritize the problems. The questionnaires are used to correct the opinions of officers amount 79 people who are working in division of public work, local administration, Nan province. The results of the study show that the most common problem in the process of proposing the budget is having limited time to design the project. Problem in the process of procurement is the procurement process has a short period. Problem in the process of construction and quality control is the construction time is tight which may causes low quality of construction. Problem in the process of handing-over is having the mistake of construction during inspection. It is concluded that the cause of most problems is from no planning of construction in long term.

¹ นิลิต คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Engineering, University of Phayao, Phayao, 56000

*Corresponding author : tawat9781@gmail.com

Keywords: Infrastructure, Construction, Specific grant

บทนำ

ประเทศไทยได้มีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานนับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศในทุกด้านที่เป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ โครงสร้างพื้นฐานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจประเทศ และความอยู่ดีกินดีของประชาชนในประเทศ ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในอนาคตจึงควรส่งเสริมให้มีแนวทางในการพัฒนา การรักษา และฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานเดิม ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด การขยายขีดความสามารถหรือก่อสร้างใหม่ ให้เป็นตามความต้องการที่แท้จริง ซึ่งต้องอาศัยนโยบาย แผน และกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ ผดุงกบการมีส่วนร่วมของประชาชน หรือสังคม (สถาพร โภคา และคณะ, 2545, สือออนไลน์)

การพัฒนาประเทศด้านโครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันนั้น "องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" ถือว่าเป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมและเป็นกลไกสำคัญในการเป็นตัวกลางระหว่างรัฐกับภาคประชาชน ในการจัดสรรงบประมาณมาดำเนินการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานของประเทศ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในประเทศไทยเป็นองค์กรที่กำเนิดขึ้นจากท้องที่ "ตำบล" ซึ่งมีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยในหลายแห่งพบว่า มีข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ได้รับจากการจัดสรรเงินอุดหนุนจากรัฐบาล แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในด้านของการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ทั่วประเทศ อันจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระดับประเทศ "เงินอุดหนุน-เฉพาะกิจ" จึงเป็นแนวทางเลือกแนวทางหนึ่งในการจัดหางบประมาณมาดำเนินการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในปัจจุบัน ได้มีการจัดสรรเงินให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากรัฐบาล ผ่านทางสำนักงบประมาณและ ทางกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ในรูปแบบของการจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณจากการใช้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ตามระเบียบ วิธีการ หลักเกณฑ์ ที่คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้กำหนดไว้ สิริวิภา พวงเสรี (2539) ได้ทำการศึกษาถึงการกำกับดูแลเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย พบว่ารัฐบาลกลางหรือส่วนกลาง ใช้เงินอุดหนุนเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น และอยู่ในรูปของเงินอุดหนุนเฉพาะกิจเป็นส่วนมาก ท้องถิ่นจึงขาดความเป็นอิสระ และเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาจากเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ และได้ให้ข้อเสนอแนะถึงการจัดสรรเงินอุดหนุนควรปรับลดเงินอุดหนุนเฉพาะกิจลงและปรับเพิ่มในส่วนของเงินอุดหนุนทั่วไปให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อลดบทบาทการควบคุมจากส่วนกลางให้ท้องถิ่นมีอิสระในการใช้งบประมาณให้ตรงกับความต้องการได้อย่างเต็มที่ เสาวนีย์ อินทวัฒน์ (2553) ได้ทำการศึกษาถึงการตัดสินใจต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งพบว่า ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน รองลงมาคือข้าราชการประจำและนักการเมืองระดับประเทศ โดยพบว่ามีการนำเสนอโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานซึ่งอาศัยงบประมาณจากภายนอก โดยนำเสนอโครงการเหล่านั้นผ่านทางนักการเมืองระดับประเทศเพื่อช่วยผลักดันโครงการและงบประมาณมาให้ ส่วนมากที่พบมักเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ

ผู้วิจัยเห็นว่า โครงการก่อสร้างพื้นฐานโดยใช้เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ มีปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการบริหารจัดการจากการขอสนับสนุนโครงการในหลายขั้นตอน ตั้งแต่เรื่องของการสำรวจ ออกแบบ การประมาณการราคาค่าก่อสร้าง การจัดทำโครงการเพื่อของบประมาณ การบริหารจัดการโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนแล้วเสร็จ ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการโครงการไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปด้วยความราบรื่น หลายแห่งต้องประสบกับปัญหาในช่วงระยะเวลาของการก่อสร้างจนส่งผลให้โครงการเกิดความล่าช้ากว่ากำหนด ดังปรากฏในรายงานการศึกษาถึง

ปัญหาและอุปสรรคในโครงการก่อสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ (สุทัศน์ บานเย็น, 2555), (ดาวรุ่ง อินทนิม, 2553), (ปนต์ มงคลธรรมากุล, 2552), (สุธรรม เกื้อคลัง, 2551) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการต้องการศึกษาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น และเพื่อชี้ถึงปัญหาอันจะเป็นการนำไปสู่แนวทางข้อเสนอแนะในการช่วยลดปัญหาและอุปสรรครวมทั้งการป้องกันและแก้ไขต่อไป

วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการรวบรวมประเด็นปัญหาและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้างตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ โดยจำแนกปัญหาตามขั้นตอนการดำเนินโครงการ ซึ่งมี 4 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นตอนของการขอรับสนับสนุนงบประมาณ 2. ขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง 3. ขั้นตอนของการก่อสร้างและควบคุมโครงการ และ 4. ขั้นตอนของการส่งงวดงาน/ส่งมอบงาน/เบิกจ่ายเงิน จากความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในส่วนโยบายหรือกองช่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน เพื่อเสนอปัญหาที่สำคัญโดยใช้หลักการของพาเรโตและนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิแก้มปลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานในส่วนโยบายหรือกองช่างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน จำนวน 97 แห่ง โดยแบ่งเป็นเทศบาลเมือง จำนวน 1 แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน 17 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 79 แห่ง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน จำนวน $N = 97$ แห่ง โดยมีวิธีสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ความเชื่อมั่น $e = 95\%$ ในการคำนวณจำนวนกลุ่มตัวอย่าง $n = 78.07$ แห่ง ดังแสดงตามรายการคำนวณ ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2} = \frac{97}{1 + (97 \times 0.05^2)} = 78.07$$

จากการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 78.07 แห่ง/คน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมจึงใช้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 79 แห่ง/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ใช้สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้างตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน จำนวนบุคลากรในกองช่าง วงเงินจัดสรรในโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ จำนวนโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ วงเงินที่ขอสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ โครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ จำนวนโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ และความถี่ของการขอรับสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจด้านโครงสร้างพื้นฐาน

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้างของโครงการก่อสร้างที่ใช้งบประมาณสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ประกอบด้วย ปัญหาในขั้นตอนของการขอรับสนับสนุนงบประมาณ มีคำถาม จำนวน 11 ข้อ ปัญหาในขั้นตอนของการจัดซื้อจัดจ้าง มีคำถาม จำนวน 7 ข้อ ปัญหาในขั้นตอนของการก่อสร้างและควบคุมโครงการ มีคำถาม จำนวน 28 ข้อ และปัญหาในขั้นตอนของการส่งงวดงาน/ส่งมอบงาน/เบิกจ่ายเงิน มีคำถาม จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับงานด้านโครงสร้างพื้นฐานในการขอสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการงานก่อสร้างตามโครงการเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนาเป็นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 79 คน พบว่าทั้งหมดเป็นเพศชาย และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 8 ปี ขึ้นไป โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-35 ปี จำนวน 31 คน (คิดเป็นร้อยละ 39.20) ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองช่าง จำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 68.40) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 45 คน (คิดเป็นร้อยละ 57.00) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้รับวงเงินจัดสรรในโครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ ส่วนใหญ่ต่ำกว่าร้อยละ 20 ของรายได้ต่อปี จำนวน 43 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 54.40) โครงการด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ได้จัดตั้งในแต่ละปีงบประมาณ (เฉพาะงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปจากรัฐบาล) ส่วนใหญ่ได้จัดตั้งโครงการตั้งแต่ 5-10 โครงการต่อปี จำนวน 34 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 43.00) วงเงินที่ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจด้านโครงสร้างพื้นฐานในแต่ละปีงบประมาณ ส่วนใหญ่ขอรับงบประมาณตั้งแต่ 1-3 ล้านบาทต่อปี จำนวน 48 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 60.80)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาที่มีผลกระทบต่อการบริหารจัดการงานก่อสร้าง

ตาราง 1-4 แสดงค่าระดับปัญหาของการบริหารจัดการงานด้านโครงสร้างพื้นฐานของโครงการก่อสร้างที่ใช้งบประมาณสนับสนุนเงินอุดหนุนเฉพาะกิจในแต่ละขั้นตอนของการบริหารงานก่อสร้าง ระดับปัญหาในขั้นตอนที่ 2 การจัดซื้อจัดจ้าง อยู่ในช่วงระดับน้อยถึงปานกลาง ในขณะที่ระดับปัญหาในขั้นตอนที่ 1 การขอรับการสนับสนุนงบประมาณ ขั้นตอนที่ 3 การก่อสร้างและควบคุมโครงการ ขั้นตอนที่ 4 การส่งงวดงาน/ส่งมอบงาน/การเบิกจ่ายเงิน มีระดับปัญหาในช่วงปานกลางถึงมาก เมื่อนำระดับคะแนนของทุกปัญหามาเรียงลำดับคะแนนและแสดงเป็นแผนภูมิพาเรโต้ได้ดังแสดงในภาพ 1 เมื่อพิจารณาร้อยละสะสมของระดับคะแนนที่ 80 ตามหลักการของพาเรโต้ พบว่ามีปัญหาที่สำคัญจำนวน 42 ปัญหา ซึ่งนำไปแสดงเป็นแผนภูมิแก๊งปลาได้ดังแสดงในภาพ 2

ตาราง 1 แสดงคะแนนเฉลี่ยของปัญหาในขั้นตอนการขอรับสนับสนุนงบประมาณ

ข้อ	ขั้นตอนที่ 1 การขอรับสนับสนุนงบประมาณ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	ระยะเวลาที่จำกัดในการขอโครงการ	3.82	0.96	มาก
2.	งานเกิดความล่าช้าจากขั้นตอนที่ยุ่งยาก	3.89	0.86	มาก
3.	เวลาที่เร่งรีบเกินไปในการออกแบบ	4.32	0.65	มากที่สุด
4.	งบประมาณที่จำกัดในการออกแบบ	3.59	0.97	มาก
5.	ไม่สามารถนำโครงการที่ไม่มีในแผนประจำปี มาดำเนินการได้ ทำให้เสียโอกาส	3.05	1.16	ปานกลาง
6.	การกำหนดระยะเวลาขอรับงบประมาณและรูปแบบดำเนินโครงการเร่งด่วนเกินไป	3.92	0.86	มาก
7.	ขาดความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอรับงบประมาณ	2.76	0.85	ปานกลาง
8.	ผู้จัดทำโครงการไม่มีประสบการณ์กับการขอโครงการลักษณะนี้	2.63	0.70	ปานกลาง
9.	ขาดการสอบถามแบบที่นำมาใช้ขอโครงการ	2.90	0.59	ปานกลาง
10.	ขาดประสบการณ์ในการออกแบบ เขียนแบบ	2.58	0.69	น้อย
11.	ขาดการสอบถามรายการ BOQ ก่อนนำมาใช้	2.89	0.58	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		3.30	0.72	ปานกลาง

ตาราง 2 แสดงคะแนนเฉลี่ยของปัญหาในขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง

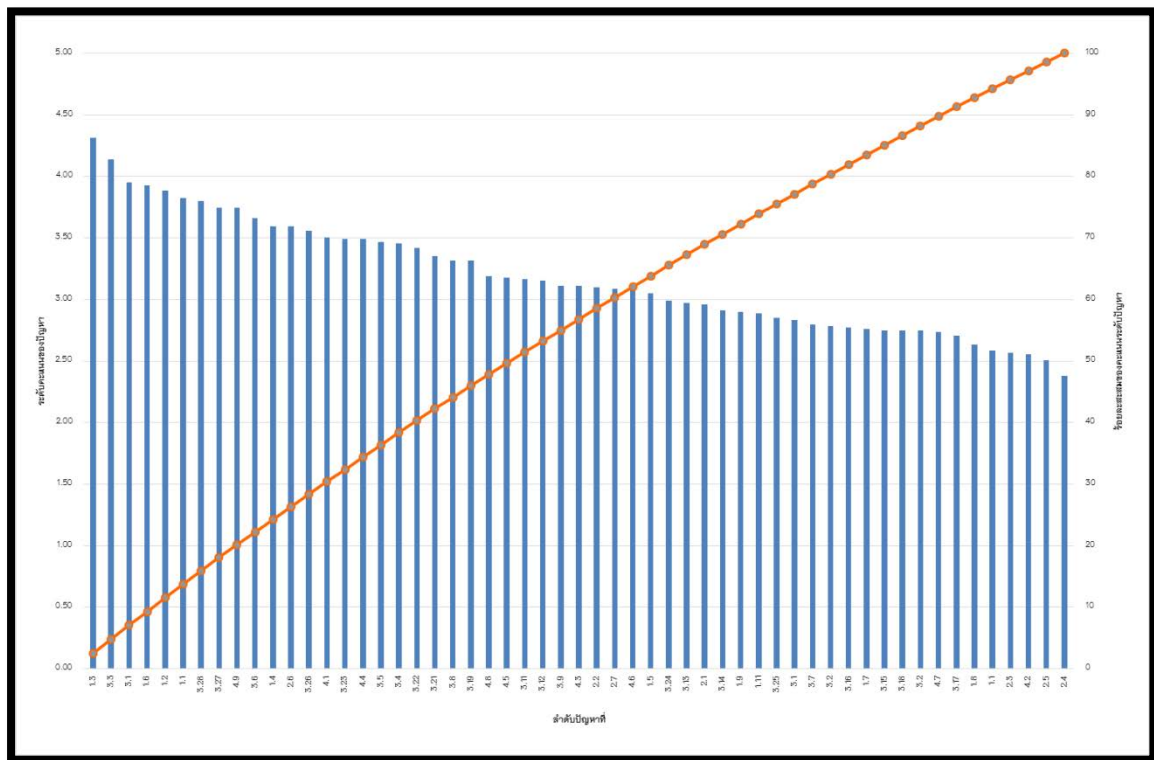
ข้อ	ขั้นตอนที่ 2 การจัดซื้อจัดจ้าง	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	งบประมาณที่ตั้งไว้ไม่ตรงกับค่าก่อสร้างจริงเนื่องจากระยะเวลาในการขอโครงการ	2.96	0.82	ปานกลาง
2.	ถูกตัดทอนงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน	3.10	0.84	ปานกลาง
3.	ขาดความเข้าใจในระเบียบและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง	2.57	0.65	น้อย
4.	ราคากลางที่ใช้จัดซื้อจัดจ้างสูงกว่าราคาในห้วงเวลาที่ขอโครงการ	2.38	0.94	น้อย
5.	ผู้รับจ้างขาดความเข้าใจในระเบียบวิธีการเสนอราคา/ประมูลราคา	2.51	0.83	น้อย
6.	ขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างมีความเร่งรัดเร็วเกินไป	3.59	1.09	มาก
7.	มีการจัดซื้อจัดจ้างหาผู้รับจ้างล่วงหน้าก่อนการอนุมัติงบประมาณ ทำให้เกิดความลังเลในการเสนอราคา	3.09	1.26	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม		2.89	0.92	ปานกลาง

ตาราง 3 คะแนนเฉลี่ยของปัญหาในขั้นตอนการก่อสร้างและควบคุมโครงการ

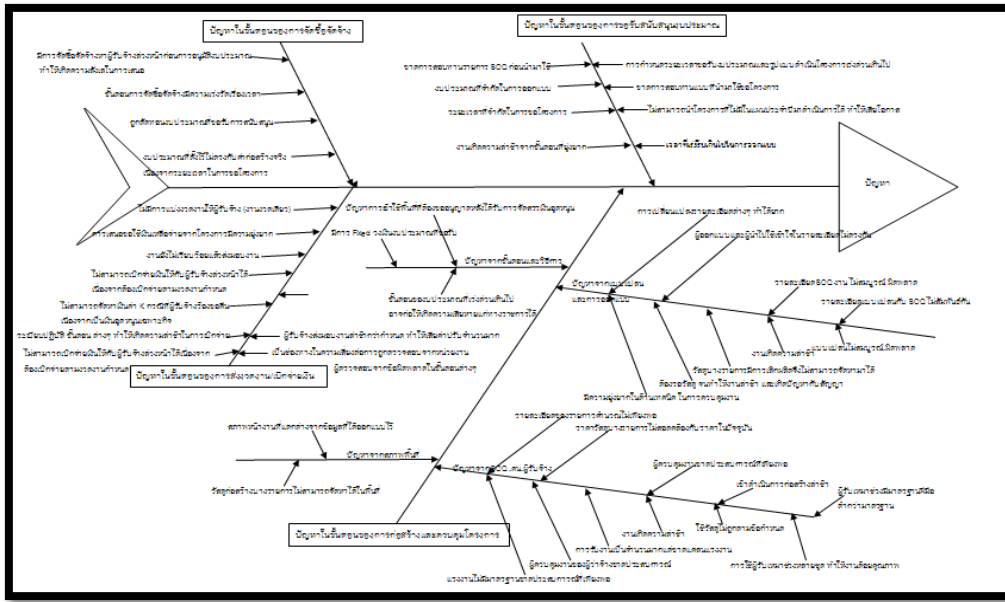
ข้อ	ขั้นตอนที่ 3 การก่อสร้างและควบคุมโครงการ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.	การเปลี่ยนแปลงรายละเอียดต่าง ๆ ทำได้ยาก	3.95	1.15	มาก
2.	ปัญหาการเข้าใช้พื้นที่ที่ต้องขออนุญาตหลังได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุน	2.78	0.94	ปานกลาง
3.	ขั้นตอนการก่อสร้างที่เร่งด่วนเกินไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการได้	4.14	0.93	มาก
4.	ผู้ออกแบบและผู้นำไปใช้เข้าใจในรายละเอียดไม่ตรงกัน	3.46	1.01	มาก
5.	แบบแปลนไม่สมบูรณ์ ผิดพลาด	3.47	1.05	มาก
6.	รายละเอียด BOQ งาน ไม่สมบูรณ์ ผิดพลาด	3.66	1.21	มาก
7.	มีการ Fixed วงเงินงบประมาณที่ขอรับสนับสนุน	2.80	1.22	ปานกลาง
8.	รายละเอียดแบบแปลนกับ BOQ ไม่สัมพันธ์กัน	3.32	1.20	ปานกลาง
9.	มีความยุ่งยากในด้านเทคนิค ในการควบคุมงาน	3.11	0.95	ปานกลาง
10.	สภาพหน้างานที่แตกต่างจากข้อมูลที่ได้ออกแบบไว้	2.84	0.95	ปานกลาง
11.	รายละเอียดของรายการคำนวณไม่เพียงพอ	3.16	1.11	ปานกลาง
12.	ราคาวัสดุบางรายการไม่สอดคล้องกับราคาในปัจจุบัน	3.15	1.21	ปานกลาง
13.	ต้องรอวัสดุ จนทำให้งานล่าช้า และเกิดปัญหาเกี่ยวกับสัญญา	2.97	1.20	ปานกลาง
14.	วัสดุบางรายการมีการเลิกผลิตจึงไม่สามารถจัดหาได้	2.91	1.05	ปานกลาง
15.	ผู้รับจ้างต้องแบกรับภาระเพิ่มขึ้นจากการคำนวณ BOQ ที่ผิดพลาด	2.75	0.94	ปานกลาง
16.	การเข้าถึงพื้นที่และสภาพภูมิประเทศที่ยากลำบาก	2.77	0.97	ปานกลาง
17.	การขาดแคลนวัสดุก่อสร้างที่มีคุณลักษณะเฉพาะ	2.71	0.86	ปานกลาง
18.	วัสดุก่อสร้างบางรายการไม่สามารถจัดหาได้ในพื้นที่	2.75	0.95	ปานกลาง
19.	งานเกิดความล่าช้า	3.32	0.94	ปานกลาง
20.	ผู้ควบคุมงานขาดประสบการณ์ที่เพียงพอ	2.75	0.99	ปานกลาง
21.	เข้าดำเนินการก่อสร้างล่าช้า	3.35	0.89	ปานกลาง
22.	ผู้รับเหมาช่วงมีมาตรฐานฝีมือต่ำกว่ามาตรฐาน	3.42	1.16	มาก
23.	แรงงานไม่มีมาตรฐานขาดประสบการณ์ที่เพียงพอ	3.49	1.12	มาก
24.	ใช้วัสดุไม่ถูกต้องตามข้อกำหนด	2.99	1.18	ปานกลาง
25.	ใช้วัสดุคุณภาพต่ำเพื่อลดต้นทุน	2.85	1.16	ปานกลาง
26.	ผู้ควบคุมงานของผู้ว่าจ้างขาดประสบการณ์	3.56	1.09	มาก
27.	การรับงานเป็นจำนวนมากแต่ขาดแคลนแรงงาน	3.75	1.08	มาก
28.	การใช้ผู้รับเหมาช่วงหลายชุดทำให้งานด้อยคุณภาพ	3.80	1.17	มาก
เฉลี่ยรวม		3.21	1.06	ปานกลาง

ตาราง 4 คะแนนเฉลี่ยของปัญหาในขั้นตอนการส่งงวดงาน/ส่งมอบงาน/เบิกจ่ายเงิน

ข้อ	ขั้นตอนที่ 4 การส่งงวดงาน/เบิกจ่ายเงิน	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.1	ไม่มีการแบ่งงวดงานให้ผู้รับจ้าง (งานงวดเดียว)	3.51	1.08	มาก
4.2	แบ่งงวดงานไม่เหมาะสมกับงานที่ตรวจรับ	2.56	0.96	น้อย
4.3	งานยังไม่เรียบร้อยแล้วส่งมอบงาน	3.11	1.28	ปานกลาง
4.4	ไม่สามารถจัดหาเงินค่า K กรณีที่ผู้รับจ้างร้องขอคืนเนื่องจากเป็นเงินอุดหนุนเฉพาะกิจ	3.49	1.36	มาก
4.5	ระเบียบปฏิบัติ ขั้นตอน ต่าง ๆ ทำให้เกิดความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงิน	3.18	0.98	ปานกลาง
4.6	ผู้รับจ้างส่งมอบงานล่าช้ากว่ากำหนดทำให้เสียค่าปรับจำนวนมาก	3.09	0.83	ปานกลาง
4.7	การขออนุมัติใช้เงินเหลือจ่ายจากโครงการมีความยุ่งยาก เพราะมีเวลาจำกัด และต้องเป็นโครงการที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาท้องถิ่นเท่านั้น	2.73	0.93	ปานกลาง
4.8	ไม่สามารถเบิกจ่ายเงินให้กับผู้รับจ้างล่วงหน้าได้เนื่องจากต้องเบิกจ่ายตามงวดงานกำหนด	3.19	1.00	ปานกลาง
4.9	เป็นช่องทางในความเสี่ยงต่อการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานผู้ตรวจสอบจากข้อผิดพลาดในขั้นตอนต่าง ๆ	3.75	1.18	มาก
เฉลี่ยรวม		3.18	1.07	ปานกลาง

ภาพ 1 แสดงแผนภูมิระดับคะแนนของปัญหาและแผนภูมิพาราเรโต้

ภาพ 2 ผังการวิเคราะห์ปัญหาด้วยแผนภูมิแก๊งปลา

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาจากแผนภูมิแก๊งปลา พบว่าปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนนั้น ส่วนใหญ่มีความสำคัญของปัญหาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งได้พบว่าเกิดปัญหาขึ้นในทุกขั้นตอนของการขอรับสนับสนุนبودทุนเฉพาะกิจ จากปัจจัยปัญหาทั้งหมด 55 ปัจจัย ได้สกัดปัญหาจากการศึกษาแล้วที่ร้อยละสะสมของระดับคะแนนที่ 80 ก็ยังพบปัจจัยปัญหาที่เกิดขึ้นถึง 42 ปัจจัย แต่ทั้งนั้นไม่ได้อยู่ในระดับที่มีความรุนแรงมาก ยังสามารถควบคุมและจัดการปัญหาดังกล่าวได้ ตามระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติเดิมที่ได้ปฏิบัติกันมา ดังนั้นจึงเห็นควรให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาในทุก ๆ ขั้นตอนที่ได้สกัดปัญหามา เพื่อช่วยป้องกันและช่วยลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในทุกขั้นตอนของการขอรับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจได้ ซึ่งผู้ศึกษาวินิจฉัยขอเสนอแนะแนวทางป้องกันและลดปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนที่สำคัญ ๆ ได้ดังนี้

1. ควรมีการปรับปรุง หลักเกณฑ์ ระเบียบ แนวทาง รวมทั้งระยะเวลาในการขอรับสนับสนุนงบประมาณ ให้มีความเหมาะสม สอดคล้อง เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและเข้าถึงงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นได้
2. ควรให้มีการจัดประชุม ชี้แจง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการขอรับสนับสนุนงบประมาณล่วงหน้าในระยะเวลาที่เหมาะสม
3. ให้อิสระกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขอรับสนับสนุนในโครงการที่มีความสำคัญและสอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่นอย่างครอบคลุม
4. ส่วนกลางควรมีการเผื่องบประมาณที่ขอรับสนับสนุนในกรณีที่เกิดความผันผวนของราคาวัสดุก่อสร้างและค่าแรงงาน ที่อาจสูงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งฝ่ายผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง
5. ควรมีการขยายเวลาของการจัดหาผู้รับจ้างเป็นกรณีหรือขอยกเว้น สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ไม่สามารถจัดหาผู้รับจ้างได้ทันเวลาที่กำหนด
6. ควรให้มีการจัดสรรงบประมาณที่แน่นอนก่อนที่จะดำเนินการจัดหาผู้รับจ้าง

7. ส่วนกลางควรมีการขยายเวลาในการดำเนินการในขั้นตอนของการก่อสร้างและควบคุมโครงการที่เหมาะสม
8. หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดทำรายละเอียด BOQ และแบบแปลนไว้ล่วงหน้าเพื่อให้มีความพร้อมและเกิดความรวดเร็วในการขออนับสนุนโครงการ
9. หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการตรวจสอบ สอบทานรวมทั้งมีการแก้ไขในการจัดทำรายละเอียด BOQ และแบบแปลนโดยเฉพาะแบบแปลนมาตรฐานที่มีปัญหาในรายละเอียด ก่อนที่จะดำเนินการขอรับสนับสนุนงบประมาณทุกครั้งให้ละเอียด เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้
10. ควรมีการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานของผู้รับเหมาและผู้รับเหมาช่วง ในระดับของหน่วยงานภาครัฐ บังคับในเชิงกฎหมาย เพื่อสามารถคัดกรองแรงงานที่มีมาตรฐานฝีมือสู่ตลาดแรงงานได้
11. ควรมีหลักเกณฑ์แนวทางในการที่จะสามารถจ่ายเงินล่วงหน้าให้กับผู้รับจ้างได้เนื่องจากพบว่าส่วนใหญ่ผู้รับจ้างประสบกับปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินจนทำให้การก่อสร้างในโครงการเกิดการสะดุดเนื่องจากไม่สามารถจัดหาวัสดุและแรงงานมาดำเนินการก่อสร้างให้โครงการแล้วเสร็จได้ตามสัญญาที่กำหนด
12. เห็นควรให้ส่วนกลางลดการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจลงและนำไปจัดสรรในส่วนของเงินอุดหนุนทั่วไปแทน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถนำงบประมาณไปใช้จ่ายตรงตามวัตถุประสงค์ของในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างตรงจุด ทัวถึงและอีกทั้งยังเป็นการช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้นจากการขอรับสนับสนุนงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจได้

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เนื่องจากได้รับอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน และขอบคุณเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยพะเยาและเพื่อน ๆ ในหลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างทุกท่าน ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการส่งแบบสอบถามและรวบรวมข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- ดาวรุ่ง อินทนิม. (2553). **ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านการควบคุมงานก่อสร้างส่วนโยธาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอวังเจ้า จังหวัดตาก**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ปณต มงคลธรรมมากุล. (2552). **การศึกษาปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพในงานก่อสร้างอาคารของหน่วยงานภาครัฐ**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- สถาพร โภคา, นท แสงเทียน, อธิพิงศ์ พันธุ์นิกุล และกำพล ทรัพย์สมบูรณ์. (2545). **โครงสร้างพื้นฐานกับการพัฒนาประเทศไทย: อดีต สู่อนาคต**. สืบค้นเมื่อ (15 ตุลาคม 2558), จาก www.sdhobhon.com
- สุทัศน์ บานเย็น. (2555). **ประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานประจำปีงบประมาณ 2554 ของเทศบาลตำบลปิงโค้ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุธรรม เกื้อคดลิ่ง. (2551). **ความสามารถในการปฏิบัติงานของช่างควบคุมงานก่อสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพัทลุง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สิริรำไพ พวงเสรี. (2539). การกำกับดูแลเงินอุดหนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
น.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร.

เสาวนีย์ อินทวัฒน์. (2553). การตัดสินใจในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา
กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Solid Waste Management in the Bansang Municipality. Muang District, Phayao Province

กรทักษ์ อินถาแลง^{1*} และ รัชตะ พันธุ์แสง²

Korathak Inthalaeng^{1*} and Rachata Pansang²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) ศึกษาวิธีการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 3) ศึกษาความต้องการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ จำนวน 1,543ครัวเรือนซึ่งมีอายุตั้งแต่ 18-70 ปี สุ่มตัวอย่าง 318 ครัวเรือน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน่ ในระดับความคาดเคลื่อนที่ 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาที่เทศบาลตำบลบ้านสาประสบในปัจจุบัน คือ ปัญหาขยะจากครัวเรือน และจากชุมชนซึ่งสาเหตุหลัก ๆ คือ ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ ไม่มีหน่วยงานใดมารับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะไม่มีสถานที่กำจัดขยะ และปริมาณขยะที่มีจำนวนมากในแต่ละวันจากการทิ้งจากครัวเรือนของประชาชนเป็นจำนวนมากในแต่ละวันประชาชนจะทิ้งขยะปริมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อครัวเรือน โดยแหล่งที่มาของขยะส่วนใหญ่มาจากการที่ประชาชนได้ซื้อสินค้าและสิ่งของต่าง ๆ เข้ามาในบ้าน เมื่อนำมาในบ้านเป็นจำนวนมากสิ่งที่เหลือใช้จากการซื้อก็กลายเป็นขยะ วิธีการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลบ้านสาตำบลบ้านสา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา วิธีการจัดการขยะครัวเรือน ส่วนมากมีการนำขยะไปเผาทำลายเนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย และสะดวกที่สุด โดยมีได้คำนึงถึงมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม รองลงมา ก่อนทิ้งมีการคัดแยกของที่สามารถขายได้ออกจากขยะทั่วไปก่อนจะนำไปทิ้งหรือเผาทำลาย และยังมีการนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาดัดแปลงนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น นำยางรถยนต์เก่ามาใส่ดินปลูกต้นไม้ วิธีการจัดเก็บขยะในครัวเรือนแต่ละครัวเรือน ยังไม่มีการคัดแยกขยะเปียกออกจากขยะแห้งเพื่อจะได้นำขยะเปียกนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือนำไปทำเป็นปุ๋ยหมักโดยส่วนมากจะทิ้งรวมกันในถังขยะเดียวกัน เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็นำไปทำลายด้วยตนเองโดยวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ นำไปกองแล้วเผาทำลาย ส่วนแนวทางการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนในเทศบาล บ้านสา กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าในอนาคตปริมาณขยะในเขตเทศบาลบ้านสาต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ

¹นิสิตดุษฎีศาสตรและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : intalang_kool@hotmail.com

ร่วมกับเทศบาลบ้านสงในด้านการจัดการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ช่วยคัดแยกขยะต่าง ๆ ก่อนที่จะทิ้งออกจากครัวเรือนของตนเองเพื่อลดภาระของเทศบาลในการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยส่วนมากมีความต้องการให้มีถังขยะมาไว้บริการที่หน้าบ้านของตนเองเพื่อจะได้ทิ้งขยะอย่างเป็นที่ และการกำจัดขยะของชุมชนมีความต้องการให้มีการเผาด้วยเตาเผาไร้มลภาวะทางอากาศ รองลงมาต้องการเผากลางแจ้ง และทำปุ๋ยหมัก ฝังกลบแบบถูกสุขลักษณะ และอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนบทลงโทษสำหรับผู้ทิ้งขยะในเขตชุมชนเทศบาลบ้านสง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการออกกฎ/ข้อบังคับเพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้งด้วย

คำสำคัญ: การจัดการ ขยะ ประชาชน เทศบาล

Abstract

This study aims to 1) study the waste problem that occurred in the municipality Ban Sang Muang Phayao 2) Study of waste management of municipalities in Ban Sang Muang Phayao 3) study. to the future of waste management in the municipality Ban Sang Muang Phayao population used in this study of 1543 households aged 18–70 years using household sampling 318 square blocks of Taro Yamane level. the 00:05 movement is a tool used in the study. Questionnaires The statistics used in this study included descriptive statistics include frequency (Frequency) and percentage (Percentage).

The study found that the problems currently facing the specter home district. The problem is waste from households and from the community, which is the main reason why there is no place to dump garbage. No one comes to the agency responsible for managing solid waste. No waste disposal site And the amount of garbage each day, with the number of households dispose of a large number of people each day, the public will be 1–2 kg of waste per household. The source of most spam comes from people who have bought goods and materials into the house to bring home a lot of the excess of the purchase was a waste. How to manage the waste that occurs in. The municipality is home to comb carding Bang Muang Phayao how much household waste management has led to a waste incineration because it is the easiest and most convenient without regard to environmental pollution. Minor before leaving the sorting can be sold out of the general waste will be dumped or incinerated and also bringing items that are not already adapted to other benefits such as old tires to wear. planting trees How to store household waste per household, no waste, wet waste from dry to wet waste can be used as fodder or made into compost by many to be dumped in the trash only. together Once more, you have to break with the own popular method most commonly used to stack and then burned. Municipal waste management with the spook house management in areas such as foreign aid waste before disposing of their own households to reduce the burden on municipalities to provide public assistance. In most cases there is no need to trash it at home on their own to be garbage is at the disposal of the community, there needs to be burned by the incinerator without air pollutants into needs. outdoor burning and composting A sanitary landfill And Other, respectively The penalties for dumping garbage in the municipal house spook the majority opinion that there should be rules / regulations to punish those who violate the ban on the dumping of waste.

Keywords: Management, Solid waste, People, Municipality

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมกลายเป็นปัญหาใหญ่สำหรับคนในเมืองและชนบท และเพิ่มความรุนแรงขึ้น เนื่องจากการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ และการขยายตัวของชุมชนเกิดขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดการสร้างสินค้าเครื่องอุปโภค บริโภคมากมาย ทำให้เกิดสิ่งที่เหลือใช้เหล่านี้กลายเป็นขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี และได้ถูกลามจากขยะในเมืองออกไปสู่ชนบทจนสร้างปัญหาให้ทุก ๆ คนในสังคม ก่อปัญหาสุขภาพ และเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค สารเคมีอันตรายจากขยะเหล่านี้ได้ซึมลงสู่พื้นดิน และแพร่ลงแหล่งน้ำที่เราใช้ดื่มกิน ในที่สุดก็ย้อนกลับมาทำลายผู้บริโภคหรือผู้ที่ขยะภาพสะท้อนจากขยะภูเขาขยะ คือ ยิ่งชุมชนขยายเขตเมืองมากขึ้น ขยะจะเพิ่มขึ้น เมื่อทุกคนเห็นว่าขยะไร้ค่าราคาต่ำลง ไม่อยากเสียเวลาจัดการ เมื่อทิ้งพ้นจากตัวแล้วก็ถือว่าหมดหน้าที่ ทศนะบริโภคนิยมกระตุ้นให้ทุกคนใช้มากทิ้งมาก ภูเขาขยะจึงเกิดขึ้น จึงทำให้เป็นปัญหาล้วนรวมจะมีวิธีการใดที่ช่วยสร้างสำนึกให้กับผู้บริโภค และผู้ผลิตสินค้าเพื่อช่วยกันลดปริมาณขยะเท่ากับลดภาระสังคม ช่วยให้สภาพแวดล้อมดีขึ้นทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดี (สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ สปรส. 2543)

ตามพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ให้คำจำกัดความของคำว่า ของเสีย หมายความว่า ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย อากาศเสีย มลสารหรือวัตถุอันตรายอื่นใด ซึ่งถูกปล่อยทิ้งหรือมีที่มาจากแหล่งกำเนิดมลพิษ รวมทั้งกากตะกอนหรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่อยู่ในสภาพของแข็งของเหลวหรือก๊าซ ในทางวิชาการจะใช้คำว่า ขยะมูลฝอย ซึ่งหมายถึง บรรดาสิ่งของที่ไม่ต้องการใช้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นของแข็ง จะเนาเปื่อยหรือไม่ก็ตาม รวมตลอดถึง ถ้ำ ซากสัตว์ มูลสัตว์ ฟันละออง และเศษวัตถุที่ทิ้งแล้วจากบ้านเรือน ที่พักอาศัย สถานที่ ต่าง ๆ รวมถึงสถานที่สาธารณะ ตลาด และโรงงานอุตสาหกรรม ยกเว้น อูจจาระ และปัสสาวะของมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งปฏิกูล วิธีจัดเก็บ และกำจัดแตกต่างไปจากวิธีการจัดขยะมูลฝอย ปัจจุบัน วิทยาการก้าวหน้าประชากรเพิ่มอย่างรวดเร็ว อัตราการใช้ที่ดินเพิ่มขึ้นเพื่อผลิตเครื่องอุปโภค บริโภค อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นเหตุให้เศษสิ่งเหลือใช้มีปริมาณมากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาของขยะมูลฝอย

กรมควบคุมมลพิษ (2549) ขยะ หรือ มูลฝอย หรือ ของเสีย เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม และมีผลต่อสุขภาพอนามัย มูลฝอย หรือของเสียกำลังมีปริมาณเพิ่มมากขึ้นทุกปี เพราะสาเหตุจากการเพิ่มของประชากร การขยายตัวทางเศรษฐกิจและทางอุตสาหกรรม นับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งต้องจัดการ และแก้ไข ปริมาณกากของเสีย และสารอันตราย ได้แก่ ขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และสารพิษที่ปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำ ดิน และอากาศ ตลอดจนบางส่วนตกค้างอยู่ในอาหาร ทำให้ประชาชนทั่วไปเสี่ยงต่ออันตรายจากการเป็นโรคต่าง ๆ เช่น โรคมะเร็ง และโรคผิดปกติทางพันธุกรรม เป็นต้น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญยิ่งที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่ และภารกิจในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ประชาชนเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนในพื้นที่ในเขตเทศบาล ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยถ่ายโอนภารกิจที่เป็นการดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจที่รัฐจัดให้บริการ ต่าง ๆ ในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภารกิจที่เป็นการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่ท้องถิ่นโดยรัฐต้องให้ความอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะ “มาตรา 283” กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่

ของตนเองโดยเฉพาะ โดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น (ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์.และกอบกุล ราชะนาคร (2552, หน้า 21)

ทั้งนี้การกำหนดอำนาจหน้าที่ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ รวมทั้งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ให้อำนาจหน้าที่ในการให้บริการประชาชนให้ทั่วถึง ตอบสนองความต้องการของประชาชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยกำหนดให้มีการจัดสรรรายได้ให้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อกระจายอำนาจเพิ่มขึ้นให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐในการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, มปป, หน้า 30)

เทศบาลตำบลบ้านสาง ได้รับยกฐานะตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2552 ที่ทำการเทศบาลตำบลบ้านสาง ตั้งอยู่ในพื้นที่ หมู่ 8 ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดพะเยา ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 12 กิโลเมตร เทศบาลตำบลบ้านสาง มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 23.80 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นที่อยู่อาศัย และการเกษตร ประมาณ 5,929 ไร่ ตำบลบ้านสาง มีประชากรทั้งสิ้น 4,344 คน แยกเป็นชาย 2,131 คน หญิง 2,213 คน จำนวนครัวเรือน 1,543 ครัวเรือน มีความหนาแน่นเฉลี่ยต่อพื้นที่ 188 คนต่อตารางกิโลเมตร

เนื่องจากปัจจุบันเทศบาลตำบลบ้านสางยังไม่สามารถจัดการกับขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครบวงจร จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการทิ้งขยะไม่เป็นที่ และการทำลายขยะแบบผิด ๆ เช่น การเอาขยะทุกอย่างมาใส่ในถังขยะ โดยไม่มีการแยก และนำมาเผาทำลายพร้อมกันจึงทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมลพิษทางอากาศ และส่งกลิ่นเหม็นไปทั่วท้องที่เขตเทศบาลบ้านสาง และพื้นที่ใกล้เคียง (เทศบาลตำบลบ้านสาง, 2553)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาสภาพปัญหา วิธีการจัดการขยะของประชาชนในเทศบาลบ้านสาง และแนวทางความต้องการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนเทศบาลตำบลบ้านสาง ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูลของเทศบาลเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการขยะ เป็นการช่วยลดปัญหาได้ส่วนหนึ่งที่เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมกับชุมชน ซึ่งสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ได้

วัตถุประสงค์การศึกษา

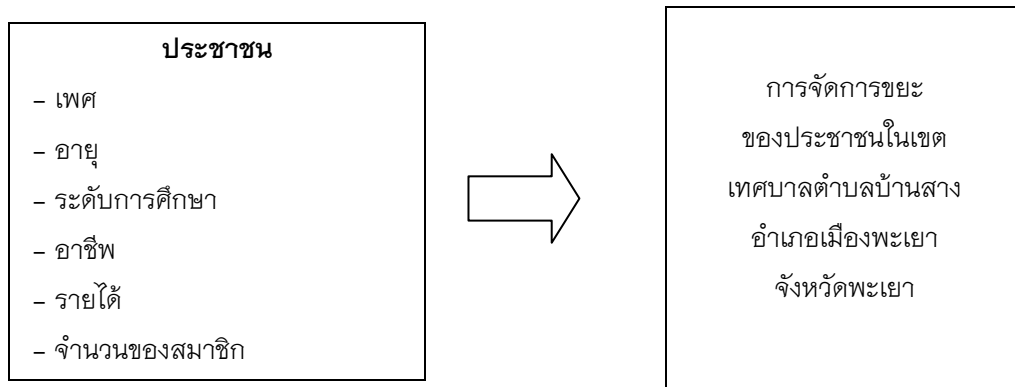
1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
3. เพื่อศึกษาความต้องการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาได้มาจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขยะ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนของสมาชิก ตัวแปรตาม คือ การจัดการขยะของประชาชนในอนาคตของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ตัวแปรอิสระตัวแปรตาม

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวความคิด

วิธีการศึกษา

ประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาโดยกำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา คือ ประชาชนในพื้นที่ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งหมด 1,543 ครัวเรือน ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 318 ครัวเรือน

สุ่มตัวอย่างภายใต้เงื่อนไขประชากรที่เป็นสมาชิกในครัวเรือน อายุตั้งแต่ 18-70 ปี หนึ่งคนต่อหนึ่งครัวเรือน ตามสัดส่วนของประชากรแต่ละหมู่บ้านโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างง่าย (simple random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก (draw lots) มีวิธีการ ดังนี้

1. จัดทำฉลาก โดยเขียนหมายเลขที่บ้านของแต่ละครัวเรือนเฉพาะในหมู่ที่ 1 ลงในฉลากแต่ละใบ
2. นำมาใส่ในภาชนะที่บดแสง เขย่าให้ปะปนกัน
3. หยิบฉลากขึ้นมาทีละใบจนได้ครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้
4. ทำขั้นตอนที่ 1-3 เหมือนเดิมแต่เปลี่ยนเป็นหมู่ที่ 2-9 ตามลำดับ
5. เมื่อทำครบ 9 หมู่บ้าน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างรวม 318 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลในครั้งนี้จะใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ส่วนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง

ส่วนที่ 3 สอบถามความต้องการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการแจกแบบสอบถามตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณ 318 ครัวเรือน
2. วิธีการแจกแบบสอบถามทำการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อชี้แจงให้ผู้รับแบบสอบถามทราบถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษา กลุ่มประชากรตัวอย่าง และความหมายในแต่ละประเด็นคำถาม เพื่อให้สามารถอธิบายให้ประชาชนที่มีข้อสงสัยเข้าใจได้อย่างชัดเจน

3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งระยะเวลาให้กลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามประมาณ 2 อาทิตย์

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการศึกษา

สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล

ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือก่อนที่จะนำเครื่องมือใช้การเก็บข้อมูล

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลบ้านบางตำบลบาง่าง อำเภอมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปีจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท และมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3-4 คน

1. สภาพปัญหาขยะ ในเขตเทศบาลบ้านบาง ตำบลบาง่าง อำเภอมือง จังหวัดพะเยา ในปัจจุบัน คือ ปัญหาขยะจากครัวเรือน และจากชุมชนซึ่งสาเหตุหลัก ๆ คือ ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ ไม่มีหน่วยงานใดมารับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะไม่มีสถานที่กำจัดขยะ และปริมาณขยะที่มีจำนวนมากในแต่ละวันจากการทิ้งจากครัวเรือนของประชาชนเป็นจำนวนมากในแต่ละวันประชาชนจะทิ้งขยะปริมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อครัวเรือน โดยแหล่งที่มาของขยะส่วนใหญ่มาจากการที่ประชาชนได้ซื้อสินค้า และสิ่งของต่าง ๆ เข้ามาในบ้านเมื่อนำมาในบ้านเป็นจำนวนมาก สิ่งที่เหลือใช้จากการซื้อก็กลายเป็นขยะ

2. วิธีการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลบ้านบาง ตำบลบาง่าง อำเภอมือง จังหวัดพะเยา วิธีการจัดการขยะครัวเรือนส่วนมากมีการนำขยะไปเผาทำลาย เนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย และสะดวกที่สุด โดยมีได้คำนึงถึงมลภาวะทางสิ่งแวดล้อม รองลงมาก่อนที่จะมีการคัดแยกของที่สามารถขายได้ออกจากขยะทั่วไปก่อนจะนำไปทิ้งหรือเผาทำลาย และยังมีการนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาดัดแปลงนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ชาวบ้านนำยางรถยนต์เก่ามาใส่ดินปลูกผักสวนครัวจำพวกผักชี ต้นหอม เป็นต้น วิธีการจัดเก็บขยะในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนยังไม่มีมีการคัดแยกขยะเปียกออกจากขยะแห้งเพื่อจะได้นำขยะเปียกนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือนำไปทำเป็นปุ๋ยหมัก โดยส่วนมากจะทิ้งรวมกันในถังขยะเดียวกัน เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็นำไปทำลายด้วยตนเองโดยวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ นำไปกองแล้วเผา

3. ความต้องการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนเขตเทศบาลบ้านบาง ตำบลบ้านบาง่าง อำเภอมือง จังหวัดพะเยา ส่วนแนวทางการจัดการขยะในอนาคตของประชาชนในเทศบาลบ้านบาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าในอนาคตปริมาณขยะในเขตเทศบาลบ้านบางต้องเพิ่มมากขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนมากต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะร่วมกับเทศบาลบ้านบางในด้านการจัดการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ช่วยคัดแยกขยะก่อนที่จะทิ้งออกจากครัวเรือนของตนเองเพื่อลดภาระของเทศบาลในการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยส่วนมากมีความต้องการให้มีถังขยะมาไว้บริการที่หน้าบ้านของตนเองเพื่อจะได้ทิ้งขยะอย่างเป็นที่ และการกำจัดขยะของชุมชนมีความต้องการให้มีการเผาด้วยเตาเผาไร้มลภาวะทางอากาศ รองลงมาต้องการเผากลางแจ้ง และทำปุ๋ยหมัก ผังกลบแบบถูกสุขลักษณะ และอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนบทลงโทษสำหรับผู้ทิ้งขยะในเขตชุมชนเทศบาลบ้านบาง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่าควรมีการออกกฎ/ข้อบังคับเพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้งด้วย

สรุปผลการศึกษา

อภิปรายผลการศึกษา

จากการสรุปผลการศึกษา การจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลบ้านสาง ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาขออภิปรายผลตามข้อสรุป ดังนี้

1. สภาพปัญหาขยะ ในเขตเทศบาลบ้านสางตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในปัจจุบันการศึกษาพบว่า ปัญหาที่เทศบาลตำบลบ้านสางประสบในปัจจุบัน คือ ปัญหาขยะจากครัวเรือน และจากชุมชนซึ่งสาเหตุหลัก ๆ คือ ไม่มีสถานที่ทิ้งขยะ ไม่มีหน่วยงานใดมารับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะไม่มีสถานที่กำจัดขยะ และปริมาณขยะที่มีจำนวนมากในแต่ละวันจากการทิ้งจากครัวเรือนของประชาชนเป็นจำนวนมาก ในแต่ละวันประชาชนจะทิ้งขยะ ปริมาณ 1-2 กิโลกรัมต่อครัวเรือน ซึ่งเทศบาลบ้านสางมีทั้งหมด 9 หมู่บ้าน จำนวนครัวเรือน 1,543 ครัวเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 4,344 คน แยกเป็นชาย 2,131 คน หญิง 2,213คน ซึ่งถือว่ามีคนจำนวนมากเมื่อแต่ละคนต่างสร้างขยะ และทิ้งขยะโดยไม่ได้มีการบริหารจัดการกับขยะเหล่านี้จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับขยะตามมาอีกมากมาย โดยปริมาณเฉลี่ยของการทิ้งขยะในแต่ละครัวเรือนต่อวันตามจำนวนครัวเรือน 1,543 ครัวเรือน ทิ้งต่อวันจะต้องมีปริมาณขยะมากถึง 1,543-3,086กิโลกรัม ซึ่งถือว่าเป็นจำนวนมาก ดังนั้นประชาชนในเขตเทศบาลจะต้องร่วมมือกันในการจัดการกับขยะเหล่านี้โดยจะต้องปรับปรุงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ลดการสร้างขยะ โดยแหล่งที่มาของขยะส่วนใหญ่มาจากการที่ประชาชนได้ซื้อสินค้า และสิ่งของต่าง ๆ เข้ามาในบ้านเมื่อนำมาในบ้านเป็นจำนวนมาก สิ่งที่เหลือใช้จากการซื้อก็กลายเป็นขยะที่สร้างปัญหาให้แก่ชุมชน

2. วิธีการจัดการขยะที่เกิดขึ้นใน เขตเทศบาลบ้านสาง ตำบลบ้านสาง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา วิธีการจัดการขยะครัวเรือนส่วนใหญ่มีการนำขยะไปเผาทำลายเนื่องจากเป็นวิธีที่ง่าย และสะดวก เนื่องจากมาจากท้องที่ของเทศบาล มีลักษณะเป็นท้องที่ชนบทประชาชนมีความเคยชินกับการจัดการขยะโดยวิธีการเผาทำลายเป็นส่วนใหญ่แต่ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่ง ที่มีการคัดแยกของที่สามารถขายได้ออกจากขยะทั่วไปก่อนจะนำไปทิ้ง หรือเผาทำลาย จึงทำให้มีการแยกบางส่วนที่ขายได้อย่าง เช่น ขวดแก้ว เหล็ก อลูมิเนียม แม้กระทั่งพลาสติกรวม ซึ่งได้แก่ ขวดแชมพู ครีมอาบน้ำ ขวดนมเปรี้ยว ถ้วยโยเกิร์ต ขวดน้ำยาล้างจาน หรือพลาสติกใด ๆ ที่มีความเหนียวพวก พลาสติกกรอบ คือ กะละมังแตก ฝาซีเก่า ฯลฯ นำไปซึ่งรวมกันพลาสติกพวกนี้เป็นแบบเดียวกันสามารถขายรวมกันได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจนภพ อานัน (2556) ได้ศึกษาถึง เรื่องพฤติกรรมจัดการขยะในครัวเรือน เพื่อจัดทำโครงการ “ ขยะกินได้ ” กรณีศึกษาชุมชนบ้านกลาง หมู่ที่ 9 ตำบลเชียงม่วน อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะโดยมีสำนึกในการรักษาความสะอาดโดยช่วยกันคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันมีการช่วยกันเสริมสร้าง และพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการจัดการกับขยะในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของคนในชุมชน และยังมีการนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาดัดแปลงนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เช่น ชาวบ้านมีการนำยางรถยนต์เก่ามาใส่ดินปลูกต้นไม้ผักสวนครัวซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์จิภา โปธิ์ขาว และคณะ (2549) ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองบ้านไผ่ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้าน การลดการเกิดขยะการนำกลับมาใช้ใหม่ และการคัดแยกประเภทขยะอยู่ในระดับพอใช้ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอยด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะมูลฝอย คือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยและการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอย วิธีการจัดเก็บขยะในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนยังไม่มีการคัดแยกขยะเปียกออกจากขยะแห้งเพื่อจะได้นำขยะเปียกนำไปเป็นอาหารสัตว์หรือนำไปทำเป็น

ปุ๋ยหมัก โดยส่วนมากจะทิ้งรวมกันในถังขยะเดียวกัน เมื่อมีจำนวนมากขึ้นก็นำไปทำลายด้วยตนเอง โดยวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุด คือ นำไปกองแล้วเผา

3. ความต้องการจัดการขยะในขนาดของประชาชนเขตเทศบาลบ้านสาข ตำบลบ้านสาข อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ส่วนแนวทางการจัดการขยะในขนาดของประชาชนในเทศบาลบ้านสาข กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าในขนาดปริมาณขยะในเขตเทศบาลบ้านสาขต้องมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะร่วมกับเทศบาลบ้านสาขในด้านการจัดการในหลาย ๆ ด้าน เช่น ช่วยคัดแยกขยะต่าง ๆ ก่อนที่จะทิ้งออกจากครัวเรือนของตนเองเพื่อลดภาระของเทศบาลในการให้ความช่วยเหลือประชาชนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงธิดักดิ์ ทิพย์คำ (2555) ได้ศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะตำบลบ้านสาข อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลจากการศึกษา พบว่า ปัญหาของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะตำบลบ้านสาข อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา คือ งบประมาณในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และการเข้าร่วมมือและการเข้าร่วมกิจกรรมการกำจัดขยะไม่ต่อเนื่องส่งผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดความไม่ต่อเนื่องตามไปด้วยและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการจัดการขยะ ส่วนใหญ่ประชาชนผู้ใหญ่จะเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม เด็กเยาวชนในชุมชนเข้ามามีส่วนน้อย เนื่องจากเด็กเยาวชนไม่เห็นความสำคัญของการจัดการขยะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา ภู่ว่าง (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกขยะมูลฝอยในเทศบาลเมืองลำพูนได้ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหรือการดำเนินการคัดแยกขยะพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ พบว่า ประชากรขาดความรู้ ประชากรขาดความเข้าใจ และภาครัฐไม่ได้กำหนดระเบียบ ในการคัดแยกขยะ การมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองลำพูนอยู่ในระดับปานกลาง จากการศึกษาวิจัย พบว่า ครัวเรือนโดยส่วนมากมีความต้องการให้มีถังขยะมาไว้บริการที่หน้าบ้านของตนเองเพื่อจะได้ทิ้งขยะอย่างเป็นที่และการกำจัดขยะของชุมชนมีความต้องการให้มีการเผาด้วยเตาเผาไร้มลภาวะทางอากาศรองลงมา ต้องการเผากลางแจ้ง และทำปุ๋ยหมัก ผึ่งกลบแบบถูกสุขลักษณะ และอื่น ๆ ตามลำดับ ส่วนบทลงโทษสำหรับผู้ทิ้งขยะในเขตชุมชนเทศบาลบ้านสาข กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าควรมีการออกกฎ/ข้อบังคับ เพื่อลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืนทิ้งขยะในที่ห้ามทิ้งด้วย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาดังกล่าว ผู้ศึกษาได้แยกนำเสนอข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

- 1.1. ประชาชนควรมีการคัดแยกขยะทุกครั้งก่อนนำไปทิ้ง
- 1.2. เทศบาลควรมีถังขยะในบริเวณหน้าบ้านของประชาชนเพื่อรองรับขยะจากครัวเรือน
- 1.3. เทศบาลควรมีจุดรับซื้อขยะประจำหมู่บ้าน ๆ ละ 1 จุดรับซื้อ
- 1.4. เทศบาลควรมีการสนับสนุนให้มีการนำขยะมาดัดแปลงเป็นของใช้หรือสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ ที่เพิ่มมูลค่า เช่น นำขวดพลาสติกมาทำ ตะกร้า กระเป๋าถือ
- 1.5. เทศบาลควรมีการรณรงค์ปลูกฝังจิตสำนึกในการคัดแยกขยะทุกครั้งก่อนที่จะนำไปทิ้ง

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 2.1. ควรมีการศึกษาเรื่องการจัดการขยะในครัวเรือน
- 2.2. ควรมีการศึกษาเรื่องจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านสาข

2.3. ควรมีการศึกษาเรื่องการสร้างรายได้จากขยะ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.รัชตะ พันธุ์แสง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำปรึกษา และให้คำแนะนำในการแก้ไขตรวจทานถึงความถูกต้องของงานวิจัยเล่มนี้ และขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ในการพิจารณาเครื่องมือที่ใช้สำหรับการค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่ออนุภาครี ครอบครัวยุติที่เป็นกำลังในการศึกษาค้นคว้าตลอดเวลา ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางวิชาการ ให้คำแนะนำ และให้กำลังใจตลอดมาอย่างดี ขอขอบคุณเพื่อน ๆ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ รุ่น 7 ทุกท่านที่ได้ร่วมศึกษา และให้กำลังใจกันตลอดมา

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และสมาชิกสภาเทศบาลบ้านปางทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดจนประชาชนในพื้นที่ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่า และประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ. (2549). **กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม. นโยบายและแผน จัดการมลพิษ พ.ศ.**

2539-2549.กรุงเทพฯ: กระทรวงวิทยาศาสตร์และสิ่งแวดล้อม.

กองวิชาการและแผนงาน. (2543). **คู่มือการลดปริมาณมูลฝอยในชุมชน.** กรุงเทพฯ: สำนักรักษาความสะอาด.

การปกครอง. (2539). **โครงการรณรงค์กำจัดสิ่งของที่ไม่ได้ใช้แล้วทั่วประเทศ 2538-2539.** กรุงเทพฯ: บริษัท คี โนซ่า สตูดิโอ จำกัด.

กึ่งกาญจน์ บุญมา. (2544). **ความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการมูลฝอยในบ้านใหม่หลังมอตาบลสุเทพอำเภอ**

เมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ สส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

กัญญา จาอ้าย. (2549). **การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนสันกลางอำเภอสันกำแพง จังหวัด**

เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ สส.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

คะนิงนิจ โยธา. (2555). **การจัดการขยะของประชาชนเทศบาลบ้านเหล่า อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.** การศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเอง รป.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

จันทร์จิฬา โพธิ์ขาว และคณะ. (2549). **พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลบ้านไผ่**

จังหวัดขอนแก่น, รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

สุธีลา ตูลยะเสถียร,โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์. (2544). **มลพิษสิ่งแวดล้อม:ปัญหาสังคมไทย.**พิมพ์ครั้งที่

ที่ 1 กรุงเทพฯ: บริษัทรวมสาส์น จำกัด.

อภิรักษ์ สะคำปิ่น. (2548). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาการกำจัดขยะมูลฝอย กรณีศึกษา**

เทศบาลตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม., มหาวิทยาลัย

นเรศวรวิทยาเขตพะเยา,พะเยา.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลออย อำเภอ ปง จังหวัดพะเยา

People Participation in Community Garbage Management in Oil Sub – District , Pong District , Phayao

อนุรักษ์ โปร่งสุยา^{1*} และ รักษ์ศรี เกียรติบุตร²

Anulak Prongsuya^{1*} and Raksi Kiattibutra²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา กลุ่มประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลออย องค์การบริหารส่วนตำบลออย จังหวัดพะเยา จำนวนประชากร 7,023 คน (กรมการปกครอง, 2559) เก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 ตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ สอบถามลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชน และแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย (Descriptive Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) สอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ภายใต้สมมติฐานว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เปรียบเทียบ และทดสอบสมมติฐานใช้ค่า t-test (Independent Samples) และ f-test (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิง (ร้อยละ 62.30) รองลงมา เป็นเพศชาย (ร้อยละ 37.70) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 33.20) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 52.00) ประกอบอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 53.30) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 38.80) วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ในครัวเรือนมีขยะมูลฝอยประเภท ถุงพลาสติกที่ไม่สะอาดถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของรวมถุงพลาสติกทุกชนิด (ร้อยละ 48.00) มีการรวบรวมขยะมูลฝอยจากครัวเรือน โดยการแยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อกองทิ้ง (ร้อยละ 74.90) มีวิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยการทิ้งในถังขยะที่ อบต.จัดให้ (ร้อยละ 59.40) มีการช่วยลดปริมาณขยะในครัวเรือน โดยไม่สร้างขยะ ให้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 97.40) และภาพรวมปัญหาขยะมูลฝอยในตำบลออย มีปัญหาเล็กน้อย แต่แก้ไขได้ (ร้อยละ 44.90) การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบล

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตและสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : anulak.prong@gmail.com

ออย อำเภอบง จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ส่วนการมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 3.34$) การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 3.17$) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ($\bar{x} = 3.14$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.03$)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม การจัดการขยะมูลฝอย

Abstract

This Independent study aimed at studying people's participation in the community garbage management. Population was 7,023 people living in Oil sub-district, Pong, Phayao (Department of Provincial Administration, 2016) and the sampling was 379. The research instrument were Checklist Questionnaire and Descriptive Scale Questionnaire. Five aspects of level of people's participation in community garbage management consisting participatory involvement in finding problems and the causes, planning for solution, action taking, beneficial taking and evaluation. Statistics employed in data analysis were frequency, average, percentage standard deviation, t-test and f-test.

Findings showed that sampling consisted of 188 females (62.30%), 183 males (37.70 %) with mostly aged between 41-50 (33.20 %), primary education (52.00 %), agriculturists (53.30%), with income lower than 5,000 baht (38.80%). With regards to the method used for garbage management in a community, it was found that the most of garbage found was tainted plastic bag including all types of plastic bags (48.00%). The community segregated wastes with 74.90% in household garbage management by using a bin provided by the official agency, participation in different activities to reduce amount of garbage without increasing more debris (97.40 %). In opinion for problem solution, the sample around 44.90% opined that the garbage problem in the Oil sub-district was not serious and solvable. People's participation in garbage management overall was moderate ($\bar{x} = 3.27$) whereas the participation in receiving advantages was great ($\bar{x} = 3.70$) and the rest were moderate too, namely: participation in action taking ($\bar{x} = 3.34$), participation in planning for solution ($\bar{x} = 3.17$), participation in beneficial taking ($\bar{x} = 3.14$) and participation in assessment ($\bar{x} = 3.03$).

Keywords: People Participation, Garbage Management

บทนำ

สถานการณ์ขยะมูลฝอย ปัจจุบันถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญในอันดับต้น ๆ ของโลก เป็นปัญหาสำคัญของหลาย ๆ ท้องถิ่นเกือบทั่วโลก โดยเฉพาะขยะจากเทคโนโลยีอุตสาหกรรมกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีความเป็นพิษสูงและย่อยสลายยาก ทำให้กลายเป็นปัญหาสะสม ปัญหาปริมาณขยะที่ไม่สามารถกำจัดได้จึงเป็นปัญหาของทุกประเทศทั่วโลก เช่น เกิดแพกของขยะพลาสติกขนาดใหญ่ในมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งนับเป็นกองขยะใหญ่ที่สุดของโลก มีความยาวจากนอกฝั่งรัฐแคลิฟอร์เนีย ข้ามทางเหนือของแปซิฟิก ผ่านฮาวายี เกือบถึงญี่ปุ่น เป็นระยะทางยาวประมาณ 500 ไมล์ทะเล (ไทยรัฐออนไลน์, 2555) สำหรับในประเทศไทยก็ได้รับประสบปัญหาขยะในเมืองเนเปิลส์ และเป็นปัญหาสำคัญที่

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อม ของสหภาพยุโรปต้องออกมากัดดันให้รัฐบาลอิตาลีเร่งแก้ไขโดยเร็ว เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกกลามกลายเป็นปัญหาด้านสุขภาพของประชาชน (วิทยุเสียงอเมริกา, 2551)

จากรายงานเรื่อง “What a Waste: a Global Review of Solid Waste Management” ของธนาคารโลก พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลเพิ่มขึ้นมากที่สุดในประเทศจีน ซึ่งมากกว่าประเทศสหรัฐอเมริกา และกลายเป็นประเทศที่ผลิตขยะมากที่สุดของโลกตั้งแต่ปี 2004 นอกจากนี้ ปริมาณขยะในแถบเอเชียตะวันออกเฉียง รวมถึงบางประเทศในยุโรปตะวันออกและภูมิภาคตะวันออกเฉียงกลางก็เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วด้วย ซึ่งอัตราการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะในพื้นที่เหล่านี้สอดคล้องกับการขยายตัวของเขตเมือง และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ หรือจีดีพีที่เพิ่มขึ้น หากมองกันในระดับภูมิภาค โดยเฉพาะในแถบเอเชีย รายงานระบุว่า เอเชียตะวันออกเฉียง และแปซิฟิกสร้างขยะประมาณ 270 ล้านตันต่อปี ส่วนใหญ่จะเป็นขยะที่มาจากจีน คิดเป็นประมาณ 70% ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมดของภูมิภาคและชาวเอเชียแต่ละคนสร้างขยะเฉลี่ยประมาณ 0.95 กิโลกรัมต่อวัน ส่วนเอเชียกลางสร้างขยะปีละ 93 ล้านตัน เป็นอย่างน้อย (Daniel Hoornweg and Perinaz Bhada-Tata, 2555)

สำหรับประเทศไทย จากข้อมูลการสำรวจขยะมูลฝอย 77 จังหวัด ปี 2557 (ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2558) กรมควบคุมมลพิษ ได้ทำการสำรวจข้อมูลปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศใหม่ทั้งหมด โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศจำนวน 7,782 แห่ง ประกอบด้วย เทศบาล จำนวน 2,271 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,510 แห่ง และกรุงเทพมหานคร การสำรวจ และลงพื้นที่ภาคสนาม พบว่า ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีจำนวน 26.77 ล้านตัน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาถึง 2 ล้านตัน ขยะมูลฝอยจำนวนดังกล่าว ได้รับการให้บริการเก็บขน และนำไปกำจัดโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 4,179 แห่ง (ร้อยละ 54) มีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกนำไปกำจัดแบบถูกต้อง จำนวน 7.2 ล้านตัน (ร้อยละ 27) กำจัดแบบไม่ถูกต้อง 6.9 ล้านตัน (ร้อยละ 26) ยังมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ไม่ได้รับการเก็บขนทำให้เกิดค้ำในพื้นที่ยู่ถึง 7.6 ล้านตัน (ร้อยละ 28) และมีปริมาณขยะมูลฝอยที่ถูกดึงนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ 5.1 ล้านตัน (ร้อยละ 19) (กรมควบคุมมลพิษ, 2558)

ขณะนี้ทั้งประเทศมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยอยู่ทั้งหมด 2,490 แห่ง เป็นสถานที่ที่มีการกำจัดขยะมูลฝอยแบบถูกต้องเพียง 466 แห่ง (ร้อยละ 19) และยังมีสถานที่กำจัดขยะมูลฝอยแบบไม่ถูกต้อง เช่น การเทกองกลางแจ้ง การเผาในที่โล่ง อยู่ถึง 2,024 แห่ง (ร้อยละ 81) ทำให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยสะสมตกค้างเพิ่มขึ้นสูง จากการสำรวจในปี 2556 พบว่าปริมาณขยะมูลฝอยสะสมทั้งประเทศมีจำนวนสูงถึง 19.9 ล้านตัน วิกฤตปัญหาดังกล่าว จึงเป็นอีกหนึ่งโจทย์ใหญ่ของประเทศและของกรมควบคุมมลพิษ" ที่ต้องเร่งดำเนินการแก้ไข (กรมควบคุมมลพิษ, 2557 : 18)

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดพะเยา รับผิดชอบโดยองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาลเมืองพะเยา เทศบาลเมืองดอกคำใต้ เทศบาลตำบล 30 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 39 แห่ง กิจกรรมการจัดการจัดการขยะมูลฝอย ได้แก่ การจัดหาถังรองรับขยะสำหรับรวบรวมขยะมูลฝอยจากชุมชน การจัดเก็บ การขนส่งขยะมูลฝอยจากชุมชนไปยังพื้นที่กำจัด การจัดหาสถานที่กำจัดขยะ และการดำเนินการกำจัดขยะ โดยวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นการฝังกลบอย่างถูกวิธีตามหลักสุขาภิบาล ส่วนที่เหลือเป็นการเทกอง เผากองกลางแจ้งเผาในเตาเผา การเผาในหลุม และการแปรรูป ซึ่งยังมีปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นจากกระบวนการดังกล่าว (เนติยา กวีธาธาติ, 2556)

ปัจจุบันในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลออย (อบต.ออย) อำเภอปง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีประชากร 7,023 คน มีปริมาณขยะมูลฝอยโดยประมาณถึง 5 ตัน ต่อวัน ในขณะที่มีการจัดการขยะมูลฝอยด้วยการจัดตั้งถังขยะในชุมชนและที่สาธารณะ มีพนักงานขับรถและพนักงานประจำรถขยะรวม 3 คน ใช้รถบรรทุกขยะแบบอัดท้ายจำนวน 1 คัน สามารถจัดเก็บขยะได้เพียงวันละ 3 ตัน โดยหมู่ที่ 2, 11 และหมู่ที่ 12 ไม่มีที่ทิ้งขยะ สำหรับขยะที่ตกค้างจะเป็นขยะประเภทเศษวัสดุที่เหลือใช้จากบ้านเรือนและร้านค้า ขยะที่จัดเก็บได้จะนำไปทิ้งในบ่อขยะของแต่ละหมู่บ้าน

โดยการกองไว้กลางแจ้งและเผาในพื้นที่ประมาณ 3 ไร่เศษ ซึ่งจะประสบปัญหาขยะเปียกขึ้นเนื่องจากฝนตก ทำให้ปริมาณขยะบริเวณที่ทิ้งขยะสะสมมากขึ้น เมื่อมีการฝังกลบจึงต้องใช้พื้นที่มาก ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสุขอนามัยของประชาชนในชุมชน (กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม องค์การบริหารส่วนตำบลออย, 2555)

การดำเนินการแก้ไขปัญหาระยะยาวเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของ อบต.ออย ซึ่งมีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 12) พ.ศ.2546 มาตรา 50 (3) พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550) อบต.ออย ตระหนักในภาระหน้าที่ และกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนมีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการลดการก่อขยะมูลฝอยและกำจัดขยะมูลฝอยให้ลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไปด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักสุขภาพ แต่จากสภาพการจัดการขยะของประชาชนในตำบลออยในปัจจุบัน ยังพบว่าประชาชนใช้วิธีการกำจัดขยะโดยการเผา มีขยะล้นถึงขยะที่ อบต.ออยจัดไว้ให้ และมี 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 2 บ้านดอนแก้ว หมู่ 11 บ้านหลายใหม่ และหมู่ 12 บ้านดอนทอง ยังไม่มีบ่อกำจัดขยะ ซึ่งถือเป็นปัญหาในระดับชุมชนที่ต้องเร่งแก้ไข

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาขยะเป็นปัญหาเร่งด่วนของ อบต.ออย หากปล่อยทิ้งไว้อาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยกับ อบต.ออย ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการดูแลเรื่องความสะอาดในชุมชนโดยตรงน่าจะเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการขยะมูลฝอยของ อบต.ออย ให้มีประสิทธิภาพบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลออย อำเภอป่า จังหัดพะเยา

วัตถุประสงค์การศึกษา

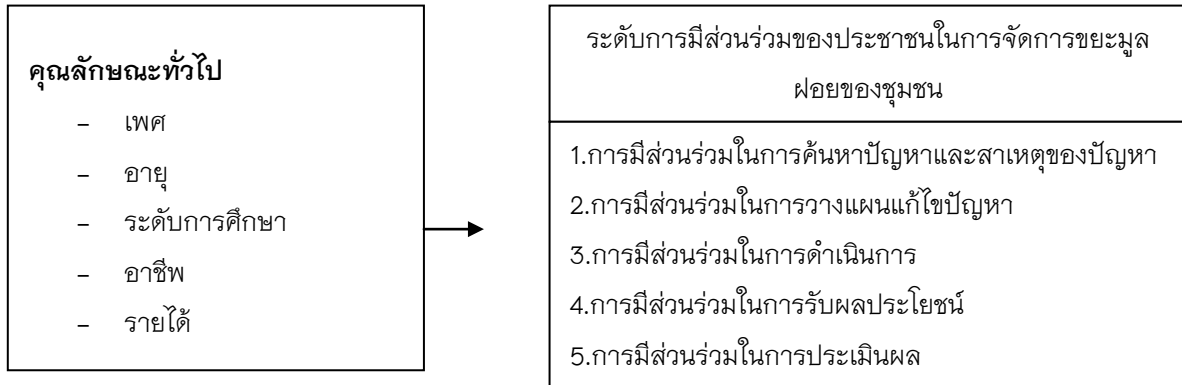
- 1 เพื่อทราบวิธีการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในชุมชนตำบลออย อำเภอป่า จังหัดพะเยา
- 2 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนตำบลออย อำเภอป่า จังหัดพะเยา

กรอบแนวคิด

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่า ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญห การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล นอกจากนี้ผลการวิจัยของฐาธิกา เทพหนู (2552) พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง มีความแตกต่างกันตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีผลต่อ จึงกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลออย อำเภอป่า จังหัดพะเยา ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญห การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งระดับการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกันตามกลุ่มเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

สมมุติฐาน

ประชาชนของชุมชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ต้องการทราบวิธีการจัดการขยะมูลฝอย และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา กลุ่มประชากร คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลออย องค์การบริหารส่วนตำบลออย จังหวัดพะเยา จำนวนประชากร 7,023 คน (กรมการปกครอง, 2559) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยใช้แนวคิดการกำหนดขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (1973 : 125) (อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 40) กำหนดความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 379 คน

ลำดับ	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่างที่ ต้องการศึกษา (คน)
1	บ้านดอนเงิน	840	40
2	บ้านดอนแก้ว	697	30
3	บ้านดอนไชยป่าแซม	763	34
4	บ้านหล่าย	675	32
5	บ้านต้นฝาง	401	20
6	บ้านหลวง	354	26
7	บ้านฝายแก้ว	330	24
8	บ้านป่าแพะ	340	25
9	บ้านแม่ทายน	671	32
10	บ้านหนองขวาง	343	22
11	บ้านหล่ายใหม่	277	20
12	บ้านดอนทอง	458	24
13	บ้านดอนเจริญ	451	22
14	บ้านดอนไชยป่าแซม	473	28
	รวม	7,023	379

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะวิธีการจัดการขยะมูลฝอย

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าแบบบรรยาย (Descriptive Scale) สอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลออย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพะเยา ใน 5 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดสอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร บทความและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับ ทฤษฎี แนวคิด หลักการที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน ความรู้เกี่ยวกับขยะมูลฝอย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม

4. นำแบบสอบถามมาทบทวนเพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบ จากนั้นนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง (Validity) โดยคำนวณค่า IOC (Index of Objective Congruence) ได้ที่ 0.5 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try out) จำนวน 40 คน

7. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มทดลองมาคำนวณตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้วิธีของ Cronbach (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2553) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.98

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้และเก็บกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง 379 ฉบับ ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 379 คิดเป็นร้อยละ 100.00 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาตรวจให้คะแนนน้ำหนัก 1-5 ตามระดับการมีส่วนร่วม แล้วนำคะแนนเฉลี่ยรายข้อและรายด้านเทียบกับเกณฑ์ดังต่อไปนี้ (บุญชม ศรีสะอาด 2553 : 100)

4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ

2. การวิเคราะห์ลักษณะการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ
3. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ที่มีเพศต่างกัน ใช้สถิติ t-test (Independent Samples) ส่วนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกันใช้สถิติ f-test (One Way ANOVA)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 62.30) รองลงมา เป็นเพศชาย (ร้อยละ 37.70) มีอายุระหว่าง 41-50 ปี (ร้อยละ 33.20) รองลงมา 61 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 21.10) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 52.00) รองลงมา มัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 17.90) ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม (ร้อยละ 53.30) รองลงมา ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 15.00) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 38.80) รองลงมา ระหว่าง 5,001-10,000 บาท (ร้อยละ 28.20)

1. วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ประเภทของขยะมูลฝอยที่มีปริมาณมากที่สุด คือ ขยะมูลฝอยประเภทถุงพลาสติกที่ไม่สะอาด ถุงพลาสติกที่ใช้ใส่ของ รวมถุงพลาสติกทุกชนิด (ร้อยละ 48.00) รองลงมา เศษพืชผักผลไม้เศษอาหาร (ร้อยละ 32.70) การรวบรวมขยะมูลฝอยจากครัวเรือน โดยการแยกขยะที่ขายได้ และไม่ได้ก่อนทิ้ง (ร้อยละ 74.90) รองลงมา เก็บรวมกันไม่ได้แยกประเภท (ร้อยละ 12.70) วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยการทิ้งในถังขยะที่ อบต.จัดให้ (ร้อยละ 59.40) รองลงมา ใส่ในหลุมขยะ (ร้อยละ 23.00) การช่วยลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น ประชาชนช่วยลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 97.40) และไม่ช่วยลดปริมาณขยะในครัวเรือนโดยไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น (ร้อยละ 2.60) และมองภาพรวมปัญหาขยะมูลฝอยในตำบลออย มีปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้ (ร้อยละ 44.90) รองลงมา ยังไม่มีปัญหา (ร้อยละ 32.70)

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$) ส่วนการมีส่วนร่วมด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 3.34$) การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชน ($\bar{x} = 3.17$) การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา ($\bar{x} = 3.14$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{x} = 3.03$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุของปัญหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยร่วมกับกรรมการชุมชน และเจ้าหน้าที่ อบต.ออย ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) โดยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมประชุมเพื่อพิจารณาหาสาเหตุในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.27$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมเลือกแนวทางการค้นหาสาเหตุ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) การมีส่วนร่วมเลือกสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$) การมีส่วนร่วมจัดลำดับความสำคัญของสาเหตุปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.80$) และการมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา สาเหตุของขยะมูลฝอยในที่ประชุม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.70$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) โดยพบค่าการมีส่วนร่วมในข้อย่อยอื่น ๆ อยู่ใน ระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ การมีส่วนร่วมวางแผนรณรงค์กำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 3.02$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 2.87$) การมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 2.83$) การมีส่วนร่วมวางแผนจัดหาสิ่งของเพื่อแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 2.65$) ยกเว้นการมีส่วนร่วมวางแผนจัดหาเงินทุนหรือแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.46$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.34$) โดยพบค่าการมีส่วนร่วมในข้อย่อยอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ได้แก่ การมีส่วนร่วมปฏิบัติตามข้อตกลงของชุมชนเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.50$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวิธีการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 3.09$) การมีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรม การแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 2.94$) การมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 2.91$) และการมีส่วนร่วมกับ อบต.ออย ในการเข้ารับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 2.61$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.70$) โดยพบว่า การมีส่วนร่วมในการทำให้ชุมชนสะอาดเรียบร้อย อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) การมี รายได้จากการนำขยะบางประเภทไปขาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.55$) การมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากขยะบางประเภท เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$) และได้รับการสนับสนุนด้านการจัดการขยะมูลฝอยจาก อบต.ออย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 2.92$)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) โดยพบว่า การมีส่วนร่วมนำข้อมูลจากการประเมินผลไปใช้ในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอย อยู่ใน ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.82$) รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการขยะในชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.71$) การมีส่วนร่วมในการทราบผลประเมินการดำเนินการ อยู่ในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 2.68$) การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตาม และประเมินผลการจัดการขยะ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.45$) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับน้อย เช่นกัน ($\bar{x} = 2.43$)

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนตำบลออย พบว่า ประชาชนมีความต้องการให้ อบต.ออย เพิ่มจำนวนถังขยะในแต่ละหมู่บ้าน และมีตารางการจัดเก็บจัดและจัดเก็บขยะตรงตามเวลา

4. สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ	ผลการทดสอบ		การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะ มูลฝอยของชุมชน
	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน	
เพศ	✓	-	.000*
อายุ	✓	-	.000*
ระดับการศึกษา	✓	-	.000*
อาชีพ	✓	-	.000*
รายได้	✓	-	.004*

จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ประชาชนในตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนของประชาชน ตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา พบว่า

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุอยู่ในวัยกลางคน (41-50 ปี) จบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จากระดับการศึกษาดังกล่าวทำให้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะความรู้ ทำให้มีรายได้ต่อเดือนค่อนข้างน้อย

2. วิธีการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน พบว่า ชุมชนใช้วิธีแยกขยะที่ขายได้ และไม่ได้ก่อนทิ้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 74.90 นอกจากนี้มีการทิ้งในถังขยะที่ทางการจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 59.40 มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อลดปริมาณขยะโดยไม่สร้างขยะให้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 97.40 สำหรับข้อคิดเห็นในการแก้ปัญหา กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าปัญหาขยะมูลฝอยในตำบลออย เป็นปัญหาเล็กน้อยแต่แก้ไขได้ คิดเป็นร้อยละ 44.90 การจัดการขยะมูลฝอย ในชุมชนตำบลออย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ดำเนินการโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้สมาชิก อบต. ผู้นำ และแกนนำชุมชน เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง มีฐานะเป็นวิทยากรชุมชนในการขยายผลความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักเรื่องการจัดการขยะ ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความเข้าใจในเรื่องการแยกขยะ และการทิ้งขยะในถังขยะ ที่ทางการจัดให้ แต่เลือกใช้วิธีการคัดแยกขยะที่ขายได้และไม่ได้ก่อนทิ้ง เพราะสร้างรายได้ให้ครัวเรือน ให้ผลประโยชน์ที่ชัดเจนกว่าการแยกขยะแบบอื่น ๆ ซึ่งอาจจะเป็นเพราะประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับการแยกขยะแบบอื่นเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การทำน้ำหมักชีวภาพจากขยะสด เป็นต้น

3. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.14$) เมื่อแยกรายข้อพบว่า ข้อที่มีระดับการมีส่วนร่วมสูงที่สุดได้แก่ ข้อที่ 1 ประชาชนมีส่วนร่วมประชุมเพื่อพิจารณาหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 3.27$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากประชาชนได้รับการชี้แจง และรับฟังปัญหาข้อเสนอแนะจาก อบต. อยู่แล้ว จึงเห็นว่าได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาค้นหาสาเหตุของปัญหาขยะมูลฝอยในชุมชน ขณะที่ประชาชนบางกลุ่มยังขาดความตระหนักกว่าเป็นปัญหาของส่วนร่วมที่ต้องเร่งแก้ไข และมองว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐที่ต้องหาวิธีแก้ไขต่อไป

4. การมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$) ขณะที่ข้อที่น้อยที่สุด คือ ข้อที่ 4 มีส่วนร่วมวางแผนจัดหาเงินทุนหรือแหล่งเงินทุนเพื่อแก้ไขปัญหามูลฝอยในชุมชน ($\bar{x} = 2.46$) อาจมีเหตุผลเช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาสาเหตุ ซึ่ง อบต. ออยได้จัดให้ประชาคมมีส่วนร่วมในการวางแผนทุกขั้นตอนอยู่แล้ว แต่เห็นว่าการจัดสรรงบประมาณในการจัดการขยะเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงขององค์การบริหารส่วนตำบลออย

5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอย อยู่ในระดับปานกลางทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของนิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (อ้างถึงในอุษณีย์ ศิริสุนทรไพบุลย์, 2538, หน้า 26) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการ

ทางสังคมที่บุคคลไปเกี่ยวข้องกับกลุ่ม และต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาจึงอาจจะหมายถึงการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาที่ถูกกำหนดขึ้นซึ่งการพัฒนาดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรก่อให้เกิดผู้ได้รับประโยชน์และผู้เสียประโยชน์เข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการพัฒนาหรือทุกขั้นตอน เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเพื่อเกิดประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตในทุกๆด้านของประชาชน อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยระบุว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนตำบลออยทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องขาดการส่งเสริมให้ชุมชนมีจิตสำนึกต่อปัญหา และประโยชน์ร่วมกันซึ่งเป็นสิ่งที่จะต้องรณรงค์ต่อไปเพื่อให้ประชาชนในชุมชนเกิดจากการพึ่งพาตนเอง

6. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.70$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าการมีส่วนร่วมในการทำให้ชุมชนสะอาดเรียบร้อย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$) และรองลงมา การมีส่วนร่วมในการลดขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) การมีรายได้จากการนำขยะมูลฝอยบางประเภทไปขายอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.55$) ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุณีย์รัตน์ ยั่งยืน และคณะ (2556: 95) ซึ่งได้ศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะของชุมชนบ้านหัวหนอง ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มากที่สุด ในประเด็นทำให้สามารถตัดแยกขยะได้ถูกต้องมากขึ้น รองลงมา คือ มีรายได้เพิ่มขึ้นจากการขายขยะให้กับธนาคารขยะ ปริมาณขยะในครัวเรือนลดลงมีจำนวนครัวเรือนนำขยะไปให้กองทุนหมุนเวียนขยะกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่เพิ่มขึ้น ครัวเรือนมีรายได้จากการขายขยะที่คัดแยกประเภทโลหะแก้วและพลาสติกเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์จะทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมของชุมชนอย่างเสมอภาคกัน ทั้งประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และชุมชน ทำให้ประชาชนเห็นประโยชน์และความสำคัญส่งผลให้เกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในชุมชนตำบลออย อาจมีการพัฒนาโดยให้ชุมชนเป็นผู้ดำเนินการจัดการมูลฝอยด้วยตนเอง เริ่มจากการให้ความรู้แก่ประชาชนให้สามารถคัดแยกมูลฝอยในครัวเรือน วิธีการจัดเก็บที่ถูกต้อง การรวบรวม การจำหน่ายมูลฝอย การบริหารรายได้จากการจำหน่ายมูลฝอยนอกจากเป็นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยคนในชุมชนเองแล้ว กำไรซึ่งเป็นผลพลอยได้ยังสามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

7. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.03$) แต่เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า การมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการในการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.45$ และ $= 2.43$ ตามลำดับ) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ยังขาดการมีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ดวงใจ ปินตามูล (2555: 100) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย โดยเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก ควรมีการรายงานผลการดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยแก่ชุมชน มีการวางแผนและกำหนดระยะเวลาติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ มีการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานให้สามารถลดปริมาณขยะ มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาในการจัดการขยะมูลฝอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตาม และประเมินผลในการจัดการขยะมูลฝอย เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปได้ด้วยดีเมื่อดำเนินการแล้วต้องมีการติดตามประเมินผลนั้น ๆ เพื่อนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการดำเนินงานต่อไป สำหรับ อบต.ออย อาจจะยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบ ซึ่งการที่

ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ให้ข้อมูลย้อนกลับว่ามีความพึงพอใจกับการดำเนินงาน และทำให้ทราบว่าผลการดำเนินงานเป็นไปตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการดำเนินงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและการทิ้งมูลฝอย พร้อมทั้งสนับสนุนด้านอุปกรณ์ในการจัดการมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละชุมชน
2. ควรสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในชุมชน มีการทำงานแบบมีส่วนร่วม ให้ชุมชนวิเคราะห์ประเด็นปัญหาให้แก่นำได้เรียนรู้จากผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นปัจจัยในการนำไปสู่ความสำเร็จของการจัดการมูลฝอยของชุมชน
3. ควรมีการจัดเก็บขยะอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ประชาชนในชุมชน มีการกำหนดจุดทิ้งมูลฝอยของแต่ละชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมที่คล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา และข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น
2. ควรมีการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ในตำบลอื่น ๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการดำเนินงานของหน่วยงานให้มากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ได้ดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งของ ดร.รักษศรี เกียรติบุตร อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดเห็น แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก และช่วยเหลือประสานงานให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายจรัญ กาญจนปัญญานนท์ นายอำเภอปง นายประสงค์ หาลือ สาธารณสุขอำเภอปง ดร.พงษ์สนิท คุณณะลา อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องของเครื่องมือในการเก็บข้อมูลทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณปลัด ประธานสภา สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลลอย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนในตำบลลอย อำเภอปง จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

Daniel Hoornweg and Perinaz Bhada-Tata. (2555). *What a Waste: a Global Review of Solid Waste Management*. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2559, จาก www.worldbank.org/urban.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- กรมการปกครอง. (2559). **ระบบสถิติทางการทะเบียน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 มกราคม 2559, จาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_m.php.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2557). **สถานการณ์มลพิษของประเทศไทย ปี 2557**. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.pcd.go.th/public/News/GetNewsThai.cfm?task=lt2009&id=16848>.
- กรมควบคุมมลพิษ. (2558). **ข้อมูลสำรวจขยะมูลฝอย(First draft) 77 จังหวัด ปี2557 (ข้อมูล ณ วันที่ 12 มกราคม 2558)**. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2559, จาก http://www.pcd.go.th/info_serv/roadmapWaste.html.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). **มาตรฐานการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2541). **เคล็ดไม่ลับในการจัดการขยะ**. กรุงเทพฯ : กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- กระทรวงสาธารณสุข, กองอนามัย, สำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม. (2550). **ความหมายของขยะมูลฝอย**. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข, กองอนามัย.
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม, องค์การบริหารส่วนตำบลออย. (2555). **ข้อมูลการจัดเก็บขยะมูลฝอย**. เพเยา : องค์การบริหารส่วนตำบลออย.
- ดวงใจ ปินตามูล. (2555). **การจัดการขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโสก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์**. สาขาวิชาการบริหารการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ฐาธิกา เทพหนู. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการปัญหาขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลนาขยาด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง**. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2555). **วิกฤตขยะล้นเมือง**. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.thairath.co.th>.
- เนติยา กริธาชาติ. (2556). **สถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดพะเยา**. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.seen.up.ac.th/?portfolio>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **วิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- สุนีย์รัตน์ ยิ่งยี่น และคณะ. (2556). **การวิจัยแบบมีส่วนร่วมในการจัดการธนาคารขยะ ของชุมชน บ้านหัวหนองตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม**. โครงการวิจัยเพื่อชุมชน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทยุเสียงอเมริกา. (2551). **ปัญหาขยะในเมืองเนเปิลส์ประเทศอิตาลี**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.voathai.com>.
- อุษณีย์ ศิริสุนทรโพบูลย์. (2538). **แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐศึกษาเฉพาะโครงการเขื่อนหรืออ่างเก็บน้ำ**. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ของเทศบาล เมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

Guidelines Enhance Efficiency in Elderly Care Operation Of Muang Phayao Municipal, Muang Phayao District, Phayao Province

พัชรา สมเคื้ออ^{1*} และวีระ เลิศสมพร²

Patchara Somkruea^{1*} and Veera Lertsomporn²

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ และเพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารของเทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 4 คน สมาชิกสภาเทศบาลเมืองพะเยา จำนวน 6 คน รวม 10 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม ได้แก่ ประธานผู้สูงอายุ จำนวน 14 คน พนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ในกองสวัสดิการ จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ยังขาดงบประมาณการดูแลผู้สูงอายุ และบุคลากรเฉพาะด้านที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษา 2) ด้านรายได้ พบว่า งบประมาณมีจำนวนจำกัดและการสนับสนุนไม่ต่อเนื่อง 3) ด้านที่พักอาศัย พบว่า เจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมใช้ระยะเวลาห่างกันมาก และขาดงบประมาณสนับสนุนสร้างบ้านให้กับผู้สูงอายุที่ไร้ที่อยู่อาศัย 4) ด้านนันทนาการ พบว่า ขาดงบประมาณจัดกิจกรรม และไม่ต่อเนื่อง 5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง พบว่า บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอ 6) ด้านการสร้างบริการสังคมและเครือข่ายการเกื้อหนุน พบว่า กิจกรรมผู้สูงอายุไม่มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วม และผู้สูงอายุเข้าร่วมมีจำนวนน้อย

งานวิจัยนี้มีแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ดังนี้ (1) จัดทำโครงการ ตั้งไว้ในเทศบัญญัติแต่ละปี (2) มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมวางแผน (3) มีการลงพื้นที่ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง (4) จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุ และมีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษา (5) จัดให้มีหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุเชิงรุกในแต่ละชุมชน

คำสำคัญ: แนวทาง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ การดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : psomkrue@hotmail.co.th

Abstract

This qualitative study aimed to investigate problems and obstacles affecting the enhancement on the efficiency of the elderly care in Muang District Municipality, Phayao and to seek for the guidelines to enhance the efficiency of the elderly care. Data was collected from key informants consisted of 4 administrators and 6 members of the Municipal Council by an in-depth interview and followed by a focus group from 14 leaders of the elderly from 14 communities and 5 officials from Division of social Welfare. The data was done by using content analysis.

The findings of problems and obstacles were as follows : 1) health and health care; lack of budget to run the elderly care activities and expert to give the advice regarding the elderly's health. 2) revenue; the limitation and the discontinuity of budget to support the elderly's career. 3) residence; the long duration of the official's visit and the lack of budget to construct the elderly's residence for those who were homeless. 4) recreation; the deficiency and the discontinuity of budget to support a wide variety of activities. 5) social security, family, caretaker and protection; the insufficiency of health personnel to take care of the elderly in each activity run by the municipality and 6) social service and supporting network; lack of cooperation from other agencies, public relations and a few number of the elderly taking part in the activity. The guidelines enhancing the efficiency of the elderly care were as follows : 1) There should be a project regarding the elderly health care containing in an annual municipal law or plan continuously and comprehensively 2) There should be a collaboration from the regional official agencies and the private sectors to contribute to the complete plan for the elderly care 3) There should be a constant follow up and report 4) There should be a center in each community and 5) A service unit for elderly care in each community.

Keywords: Guidelines, Efficiency Enhancement, Elderly Care Operation

บทนำ

การเป็นผู้สูงอายุเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งไม่ใช่โรคแต่เป็นไปตามวัยขึ้นอยู่กับกรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อมจากจำนวน และสัดส่วนประชากรสูงอายุโลกได้มีการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง องค์การอนามัยโลก (World Health Organization : WHO) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้สูงอายุ จากการประชุมสมัชชาว่าด้วยผู้สูงอายุโลก ที่กรุงเวียนนาประเทศออสเตรเลีย ในพุทธศักราช 2525 ได้ให้ความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ประชากรโลกทั้งหมดเกือบ 6,000 ล้านคน หรือร้อยละ 10 จะมีผู้สูงอายุประมาณ 2 พันล้านคน (เอนก นามวงษ์, 2556 หน้า 1)

กลุ่มประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย มีแนวโน้มใหญ่โตขึ้นด้วยเหตุในด้านดีหลายประการ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557 หน้า 4) ได้จัดทำการศึกษาสำรวจประชากรสูงอายุมาแล้ว ผลจากการสำรวจ พบว่า ประเทศไทยมีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว พุทธศักราช 2537 มีผู้สูงอายุคิดเป็น ร้อยละ 6.8 ของประชากรทั้ง

ประเทศ ปีพุทธศักราช 2545 และปีพุทธศักราช 2550 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.4 และ 10.7 ตามลำดับ และในปีพุทธศักราช 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12.2 การเป็นสังคมสูงวัย คือ การที่มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น (ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด)

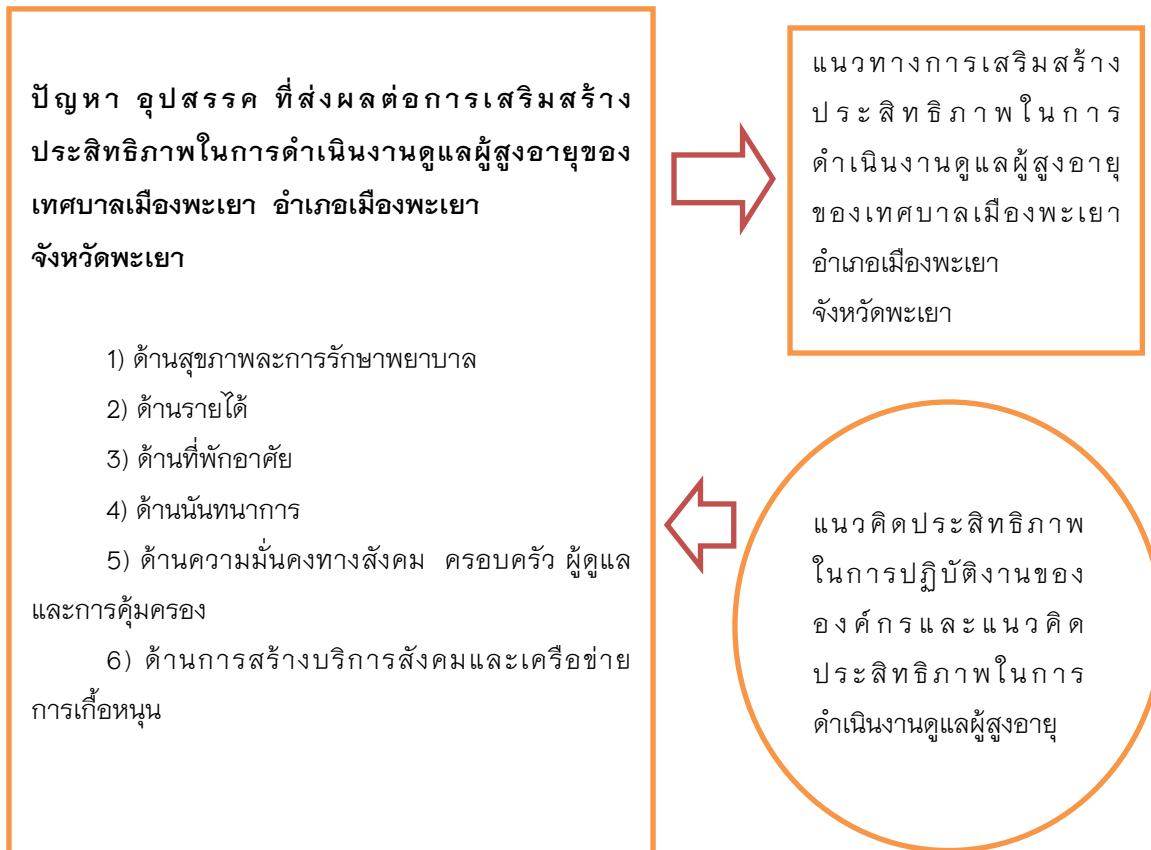
เทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตระหนัก และให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด ภายใต้กรอบระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้คุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดสวัสดิการและการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ จัดทำกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนจัดบริการดูแลผู้สูงอายุร่วมกับความต้องการของประชาชนที่ได้ยื่นขอความช่วยเหลือ ขณะเดียวกันปัญหาจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น จากการสำรวจข้อมูลประชากร พุทธศักราช 2558 มีประชากรทั้งสิ้น 17,338 คน ประชากรสูงอายุจำนวน 4,100 คน คิดเป็นร้อยละ 23.65 เพิ่มขึ้นจากปีพุทธศักราช 2548 จำนวนผู้สูงอายุ 2,909 คน คิดเป็นร้อยละ 16.78 (สถิติประชากรข้อมูลท้องถิ่นเทศบาลเมืองพะเยา 2548 – 2558) ได้จัดทำโครงการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุให้การดำรงชีวิตอยู่อย่างมีค่า มีโอกาสได้แสดงออกในกิจกรรมต่าง ๆ แต่การดำเนินงานดังกล่าวยังไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในเบื้องต้น ปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่มีความยากจน รายงานสรุปผลจากโครงการ / กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน เป็นต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิด

งานวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดการดำเนินงานตามมาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่กำหนดการดำเนินงานตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐาน และขั้นพัฒนามาใช้ในการวิจัย และผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ได้วิจัย “แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้คุณสมบัติของความเป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องในส่วนของผู้กำหนดนโยบาย ผู้ตรวจสอบนโยบาย ผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ และประธานผู้สูงอายุแต่ละชุมชนในฐานะผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการ และผู้ได้รับผลจากการดำเนินนโยบายเป็นเกณฑ์ในการเลือกประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลสำคัญในการตอบโจทย์การวิจัย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 29 คน จำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม (1) กลุ่มผู้บริหารของเทศบาล เมืองพะเยา ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพะเยา ปลัดเทศบาลเมืองพะเยา ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการกองสวัสดิการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จำนวน 4 คน (2) กลุ่มประธานผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนจำนวน 14 คน โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) (3) กลุ่มพนักงานปฏิบัติหน้าที่ในกองสวัสดิการ จำนวน 5 คน โดยการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) (4) กลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพะเยา ตำบลเวียง และตำบลแม่ต้า ตำบลละ 3 คน รวมจำนวน 6 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ (1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารของ

เทศบาล เมืองพะเยา และกลุ่มสมาชิกสภาเทศบาลเมืองพะเยา (2) แบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในกลุ่มพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ และกลุ่มประชาชนผู้สูงอายุแต่ละชุมชน ผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการและผู้ที่ได้รับผลจากการดำเนินนโยบาย

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) และแบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) ซึ่งผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน โดยใช้คุณวุฒิด้าน การศึกษา ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ (1) **ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)** เป็นข้อมูล ที่ผู้วิจัยได้จัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ (1.1) จัดเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จากกลุ่มผู้บริหาร ซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบาย ควบคุม กำกับการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองพะเยา ปลัดเทศบาลเมืองพะเยา ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการกองสวัสดิการ และกลุ่มผู้ตรวจสอบนโยบาย ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองพะเยา (1.2) จัดเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มผู้ได้รับผลจากการดำเนินนโยบาย ได้แก่ กลุ่มประชาชนผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน และกลุ่มผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ได้แก่ กลุ่มพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ กองสวัสดิการ (2) **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)** เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสาร การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สิ่งพิมพ์ ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต ได้กำหนดวิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล ดังนี้ (2.1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ สิ่งพิมพ์ ข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต (2.2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ ตัวต่อตัว แบบเผชิญหน้า ผู้สัมภาษณ์จะเริ่มต้นจากการแนะนำตัวเอง วัตถุประสงค์ของการมาสัมภาษณ์ และสร้าง ความเป็นกันเองกับผู้ถูกสัมภาษณ์มากที่สุด ผู้สัมภาษณ์จะจดบันทึกคำตอบทั้งหมดลงในแบบสัมภาษณ์ จากนั้นเป็น การสัมภาษณ์แบบคำถามปลายเปิด โดยนำเข้าสู่ประเด็นการวิจัย และปล่อยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์มีอิสระในการตอบให้ มากที่สุด (2.3) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) เป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์พร้อมกัน ในเวลาเดียวกัน เป็นกลุ่มทุกคนตอบคำถามเดียวกัน เพื่อต้องการเปิดโอกาสผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แสดงความคิดเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) ซึ่งเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพที่เน้นการใช้อัตวิสัย (Subjectivity) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลและสิ่งที่ค้นพบแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อเป็นแนวทางยืนยันความ เทียงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของข้อมูลและสิ่งที่ค้นพบ ได้แก่ 1) การตรวจสอบสามเส้าด้าน ข้อมูลเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ ว่ามีความเหมือนหรือสอดคล้องกันหรือไม่ 2) การตรวจสอบสาม เส้าด้านแนวคิด (Conceptual Triangulation) เป็นการใช้มุมมองของแนวคิดต่าง ๆ มาพิจารณาข้อมูลชุดเดียวกัน 3) การ ตรวจสอบสามเส้าด้านสหวิทยาการ (Interdisciplinary Triangulation) เป็นการใช้สหวิทยาการมาร่วมอธิบายข้อค้นพบ ต่าง ๆ

การสังเคราะห์งานวิจัยนี้เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) โดยนำผลงานวิจัยอื่นมา บูรณาการหาข้อสรุปร่วมกันในเรื่องที่วิจัย มีขอบเขตการดำเนินงานครอบคลุมในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ 1) การสังเคราะห์ แนวคิด และทฤษฎี และ 2) การสังเคราะห์ข้อค้นพบจากผลงานวิจัย

การนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิมาทำการวิเคราะห์ ภายใต้วิธีการที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การจำแนกและจัดระบบข้อมูล (Typology and Taxonomy) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ เช่น ข้อมูลหมวดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลหมวดการสัมภาษณ์ เป็นต้น
- 2) การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic Induction) เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุป
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ถึงเนื้อหาสาระในประเด็นหรือเรื่องนั้น ๆ

ผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเรื่อง “แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา” แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เสนอแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

1. ผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ในหัวข้อนี้มีประเด็นย่อย ประกอบด้วย

1.1 ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญ มีจำนวนทั้งสิ้น 29 คน จากการสัมภาษณ์ประเด็นปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ปฏิบัติตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาทั้ง 6 ด้าน (1.1.1) ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล พบว่า ยังขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม และบุคลากรเฉพาะด้านให้คำแนะนำ คำปรึกษา (1.1.2) ด้านรายได้ พบว่า งบประมาณมีจำนวนจำกัดและไม่ต่อเนื่อง (1.1.3) ด้านที่พักอาศัย พบว่า เจ้าหน้าที่ไปตรวจเยี่ยมใช้ระยะเวลาห่างกันมาก และยังขาดงบประมาณสร้างบ้านให้ผู้สูงอายุที่ไร้ที่อยู่อาศัย (1.1.4) ด้านนันทนาการ พบว่า ยังขาดงบประมาณในการสนับสนุนจัดกิจกรรมต่าง ๆ และไม่ต่อเนื่อง (1.1.5) ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง พบว่า บุคลากรมีจำนวนไม่เพียงพอในแต่ละกิจกรรม (1.1.6) ด้านการสร้างบริการสังคมและเครือข่ายการเกื้อหนุน พบว่า กิจกรรมผู้สูงอายุไม่มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วม และผู้สูงอายุเข้าร่วมมีจำนวนน้อย

2. ผลการวิเคราะห์เสนอแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวนทั้งสิ้น 29 คน มีแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติตามมาตรฐานตัวชี้วัดขั้นพื้นฐานและขั้นพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด พบว่า (1) จัดทำโครงการตั้งไว้ในเทศบัญญัติแต่ละปีเพื่อดูแลผู้สูงอายุให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง (2) มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานภาคต่าง ๆ เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ (3) จัดให้มีการลงพื้นที่ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง (4) จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในแต่ละชุมชน และมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ (5) จัดให้มีหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุเชิงรุก

นอกเหนือจากแนวทางข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยมีแนวทางเพิ่มเติมคือ จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่วิจัย พบว่า หน่วยงานเทศบาลเมืองพะเยา จัดกิจกรรม/โครงการ/สนับสนุนและส่งเสริมงานดูแลผู้สูงอายุด้านต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรมดำเนินไปในลักษณะแยกส่วน หากแต่ความเป็นจริงยังมีปัญหาเชิงระบบอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุที่กำลังรอคอยการแก้ไขอย่างจริงจัง ควรให้มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการทั้ง

สุขภาพกาย จิต และ สังคมไปพร้อมๆ กัน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เนื่องจากชุมชนเป็นผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุมากที่สุด และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอสรุปผลเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า

ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล, ด้านรายได้, ด้านที่พักอาศัย และด้านนันทนาการ ยังขาดงบประมาณดูแลผู้สูงอายุ ส่วนด้านที่พักอาศัย ยังพบว่า เจ้าหน้าที่ตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุใช้ระยะเวลาห่างกันมาก ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง พบว่า บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่บริการดูแลผู้สูงอายุ มีจำนวนไม่เพียงพอในแต่ละกิจกรรมที่เทศบาลจัดให้มีขึ้น และด้านการสร้างบริการสังคม และเครือข่ายการเกื้อหนุนพบว่า กิจกรรมผู้สูงอายุไม่มีหน่วยงานอื่น ๆ เข้าร่วม และผู้สูงอายุเข้าร่วมมีจำนวนน้อย จากการสัมภาษณ์นายสะอาด (นามสมมติ) กล่าวว่า ผู้สูงอายุส่วนมากยากจน จะไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุเมื่อไม่มีค่าตอบแทน จำนวนเงินเพียงเล็กน้อยเมื่อได้รับจะดีใจและเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข สามารถนำเงินที่ได้รับจับจ่ายซื้อของกลับบ้าน ด้านนางแก้วดี (นามสมมติ) กล่าวว่าอยากเข้าร่วมกิจกรรมแต่กิจกรรมจัดชุมชนอื่นต้องมีค่าใช้จ่าย และกลัวประสบอุบัติเหตุระหว่างเดินทางไปร่วมกิจกรรม

2. สรุปผลการวิเคราะห์เสนอแนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา โดยจัดทำโครงการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุตั้งไว้ในเทศบัญญัติแต่ละปีเพื่อดูแลผู้สูงอายุให้ทั่วถึงและต่อเนื่อง มีการประสานความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อร่วมวางแผนการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ จัดมีการลงพื้นที่ ติดตาม และรายงานผลอย่างต่อเนื่อง จัดตั้งศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในแต่ละชุมชนมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ และจัดให้มีหน่วยบริการดูแลผู้สูงอายุเชิงรุกในแต่ละชุมชน นอกเหนือจากแนวทางข้างต้นที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์กลุ่ม ผู้วิจัยมีแนวทางเพิ่มเติม คือ ให้มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ด้านต่าง ๆ ในแต่ละกิจกรรม โดยบูรณาการทั้งสุขภาพกาย จิต และสังคมไปพร้อม ๆ กัน โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เนื่องจากชุมชนเป็นผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุมากที่สุด และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การอภิปรายผลกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลกับแนวคิดในบทที่ 2 ซึ่งได้แก่ แนวคิดการบริหารงานและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร และแนวคิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ดังนี้ (1) ประเด็นการบริหารงาน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กร เป็นประเด็นที่ผู้วิจัย กล่าวถึง และมีความเห็นว่าเป็นประเด็นหัวใจสำคัญ เนื่องด้วยประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานขององค์กรจะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การจัดการองค์การ แผนปฏิบัติการ การตั้งงบประมาณ การมีส่วนร่วม (2) ประเด็นประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ผู้วิจัย เห็นว่า เป็นประเด็นหัวใจสำคัญอีกเช่นกัน เนื่องด้วยการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุเป็นการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ต้องการพึ่งพา เป็นผู้สูงอายุที่เป็นมนุษย์ที่มีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไม่คงที่ตลอดเวลา ต้องการดูแล การช่วยเหลือ การประคับประคอง การสนับสนุน จึงมุ่งหวังให้เกิดการดูแลผู้สูงอายุให้เห็นถึงทิศทางการดูแลผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ เช่น การสร้างเครือข่าย การดำเนินงานภาคีรัฐ ในบ้าน และชุมชน เป็นต้น

เมื่อนำมาอภิปรายกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 พบประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ **ธมนวรรณ ชุ่มเย็น** (2557) ได้ศึกษา แนวทางการดำเนินงานจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีผลการวิจัยจำนวนหนึ่งที่ผู้วิจัยเห็นว่าเกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย ได้แก่ ควรเพิ่มบุคลากรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานให้เพียงพอ และส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ ในการปฏิบัติงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องเพราะการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ต้องมีจำนวนบุคลากรมาก และมีความรู้ความสามารถเฉพาะด้านในการให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุ **วิชา เรืองศิลป์** (2552) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย คือ ปัญหา และอุปสรรคที่พบมาก ด้านการเงิน / งบประมาณ **อภิชัย บวรปราโมทย์** (2553) ได้ศึกษาการจัดบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ มีผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของผู้วิจัย คือ ผู้สูงอายุยากจนไม่มีรายได้ พักอาศัยอยู่กับบุตรหลาน ไม่มีการสำรวจข้อมูลความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุ งบประมาณกับสัดส่วนของผู้สูงอายุไม่สมดุลกัน ขาดการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุและประชาชนในการร่วมดำเนินงาน กิจกรรม การจัดสวัสดิการ และขาดการประชาสัมพันธ์

กล่าวโดยสรุป แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุ ฐานความคิดเบื้องต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวมาในระดับหนึ่ง โดยมีนัยว่า การดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุให้มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบ ใช้บูรณาการการทำงานของทุกภาคส่วนในพื้นที่ในลักษณะ “พื้นที่ – พันธกิจ – การมีส่วนร่วม” โดยบูรณาการ ทั้งสุขภาพกาย จิต และสังคมไปพร้อม ๆ กัน การสร้างเครือข่าย การบริหารจัดการองค์ภาครัฐ ในบ้าน และชุมชน ใช้ชุมชนเป็นฐานเนื่องจากชุมชนเป็นผู้ใกล้ชิดผู้สูงอายุมากที่สุด การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารที่จำเป็นเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำเสนองานวิจัยนี้ไปยังคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองพะเยา นำเข้าสู่แผนพัฒนาเทศบาลเมืองพะเยา และตราเป็นเทศบัญญัติเทศบาล เพื่อนำเรียนสภาเทศบาลตรวจสอบ และให้ความเห็นชอบ โดยทั้งนี้ก่อนนำเข้าสู่กระบวนการของแผนพัฒนา งานวิจัยนี้ควรนำเสนอในการประชาคมเพื่อประชาชน และชุมชนมีส่วนร่วมในการรับรู้งานวิจัยนี้ เป็นการกระตุ้นให้ชุมชนของเทศบาลเมืองพะเยา เห็นผลการนำงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง ให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาผลการดำเนินงานดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองพะเยา ภายหลังจากการนำข้อเสนอแนะงานวิจัยนี้ไปปรับใช้ในทางปฏิบัติ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยพะเยา งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ เลิศสมพร อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และคณะอาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชานโยบายสาธารณะทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของคณะอาจารย์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กฤตวิทย์ สวัสดิ์มงคล. (2551). **บทบาทในการดูแลผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอศรีนคร จังหวัดสุโขทัย**.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559).**มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ**. สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2559, จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb1/stan16/16.htm
- เกตุณี ปานสมัย. (2552). **แนวทางการพัฒนาการให้เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลชะมัง อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ณัฐธยาน์ ระโล. (2554). **ประสิทธิผลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาจังหวัดนครสวรรค์**.วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ทวีรัชต์ อรุณเกียรติพงศ์. (2550). **การพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสังขะ อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทัศน์วรรณ พันธเสน. (2556). **การพัฒนาระบบการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในเขตเทศบาล ตำบลัญบุรี อำเภอัญบุรี จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธมนวรรณ ชุ่มเย็น. (2556). **แนวทางการดำเนินงานจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านโป่ง อำเภองาว จังหวัดลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปร.ม. สาขาวิชานโยบาย-สาธารณะ, มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ประพัฒน์ จริญญาสวัสดิ์. (2557). **ประสิทธิภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลวังเงิน อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.
- ปิยะดา ภักดีอำนาจ. (2557). **แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาดทอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ปร.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พิชัย กิตติพันธ์วรกุล. (2550). **การวิจัยเพื่อเสริมสร้างบทบาทในการดำเนินงานการดูแลผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลหนองหิน อำเภอหนองหิน จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2552). **สถานการณ์ผู้สูงอายุไทยพ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : ที่คิวพี, พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2552, 16.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ยุวณี เกษมลินธ์. (2553). **สภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วน**

ท้องถิ่น ในเขตอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

วิชา เรื่องศิลป์. (2552). **ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ**

ขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองใหญ่ อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

วันดีดีริส อารง. (2554). **แบบการดูแลผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศาลาใหม่ในเขตตำบลศาลา-**

ใหม่อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม.,

มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ไสว พรหมณี. (2541). **นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.กรุงเทพฯ :** มหาวิทยาลัยมหิดล, 1.

อภิชัย บวรปราโมทย์. (2553). **ปัญหาการจัดบริการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน**

ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รป.ม.,

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

บทบาทและสถานภาพของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ ศึกษากรณี บ้านน้ำป่าก ตำบลतालซุม อำเภอท้าวังผา จังหวัดน่าน

Role and Status of community leaders in forest conservation: A case study of Ban numpak, Tanchum sub-district, Thawangpha district, Nan Province

ศฤงคาร กันทะวัง^{1*} และพงษ์สนธิ คุณณะลา²

Saringkhan Kantawang^{1*} and Pongsanit Koonnala²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และสถานภาพของผู้นำชุมชน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลतालซุม อำเภอท้าวังผา จังหวัดน่าน กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา จำแนกตามคุณสมบัติแบ่งเป็น 2 กลุ่ม รวมจำนวน 14 คน คือ 1) ผู้นำแบบทางการ ได้แก่ นายอำเภอ ท้าวังผา ปลัดอำเภอ ฝ่ายความมั่นคงอำเภอท้าวังผา หัวหน้าอุทยานแห่งชาตินันทบุรี หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำสบสาย ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลतालซุม (บ้านน้ำป่าก) 2) ผู้นำไม่เป็นทางการ ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน ประธานกลุ่มสตรี ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาสาพัฒนาหมู่บ้านน้ำป่าก ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยการจำแนก และจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ เรียงตามประเด็นคำถาม แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบและข้อสรุปในการตอบปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการศึกษา พบว่า 1) บทบาท อำนาจหน้าที่ และสถานภาพของผู้นำชุมชนบ้านน้ำป่าก ในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านน้ำป่าก ในการอนุรักษ์ป่าไม้ จำแนกตามสถานภาพแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ผู้นำแบบเป็นทางการ และผู้นำแบบไม่เป็นทางการ โดยมีบทบาท และอำนาจหน้าที่ ดังนี้ คือ 1.1) ผู้นำแบบเป็นทางการ มีบทบาทและหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมาย ในการป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวกับป่าไม้ 1.2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ มีบทบาท และอำนาจหน้าที่ คือ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้นำอย่างเป็นทางการในการส่งเสริม สนับสนุน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ป่า 2) ปัญหาและอุปสรรค ในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชัน การเข้าถึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก รัฐไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร และงบประมาณสนับสนุนจากรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด 3) แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ครอบครัวยุคใหม่ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึก ให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนเกี่ยวกับความสำคัญของป่าไม้ และผลกระทบที่เกิดจากการบุกรุกทำลายป่า และส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่า

คำสำคัญ: บทบาท ผู้นำชุมชน การอนุรักษ์ป่าไม้

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Stability.Thawangpha@hotmail.com

Abstract

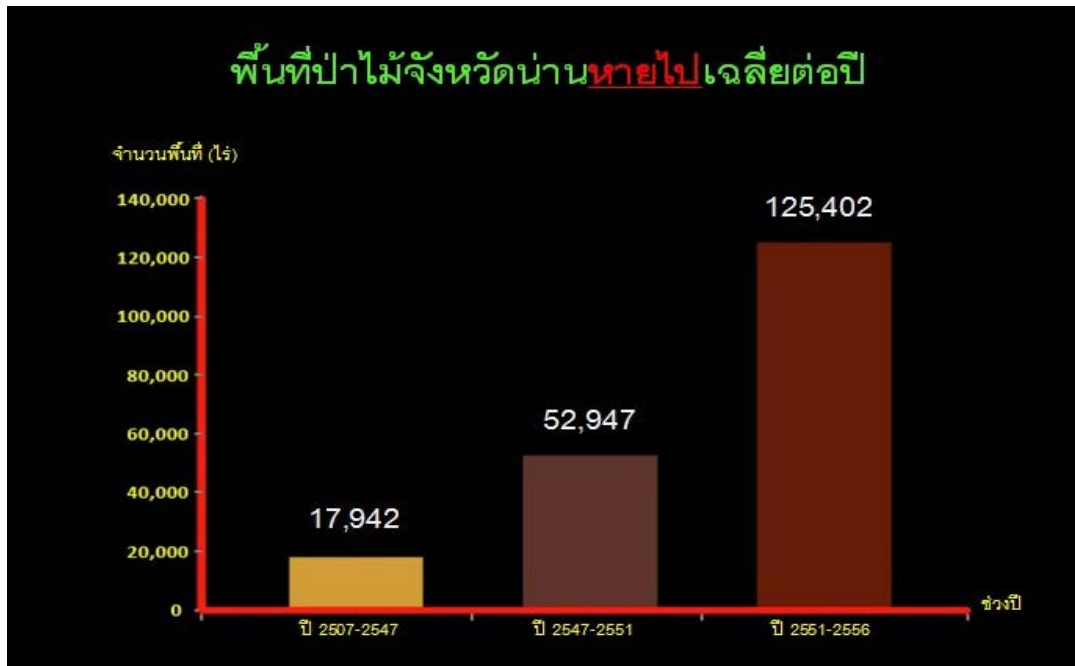
This research aimed to study the role, authority and status of community leaders, along with problems, obstacles and guidelines on forest conservation of Ban Numpak, Tanchum Sub-district, Thawangpha District, Nan Province. Data providers were divided into two groups with a total of 14 people as follows: 1) Formal leaders, including the Thawangpha Chief District Officer, Thawangpha District bailiffs responsible for security forces, Nantaburi Superintendent, Head of Subsai Watershed Management Unit, the headman, the assistant headman and the members of Tanchum Sub-district Administrative Organization. 2) Informal leaders including local intellectuals, the president of woman 's group, the president of elderly group, the luminaries and volunteers of Ban Numpak village. Semi-structured interviews were conducted to collect data. Data were analyzed by classification and organizing information into categories by question then find the answers and conclusions of the research problem and research objectives set.

The research results were as follows : 1) The role, authority and status of Ban Numpak community leaders in forest conservation divided into two groups, Formal leaders and Informal leaders, consisted of the following roles and authority : 1.1) Formal leaders hold the role and authority of law enforcement in the prevention and suppression of Forest law offenders. 1.2) Informal leaders possess the roles and responsibilities in supporting and participating in co-operation with the formal leaders in promoting awareness of forest conservation, along with setting a good example in conserving the forest. 2) Problems and obstacles in forest conservation were that the forest area were mostly steep hills, making access difficult. Therefore, the state have been unable to take care of the area thoroughly. Moreover, there are deforestation to expand agricultural areas. Also, financial support from state and local government is limited. 3) Guidelines on conserving the forest include instilling values and awareness, knowledge and understanding to youths about the importance of forests and the effect of deforestation, and also encouraging young people to participate in the conservation and restoration of forests.

Keywords: Role, Community leaders, Forest conservation

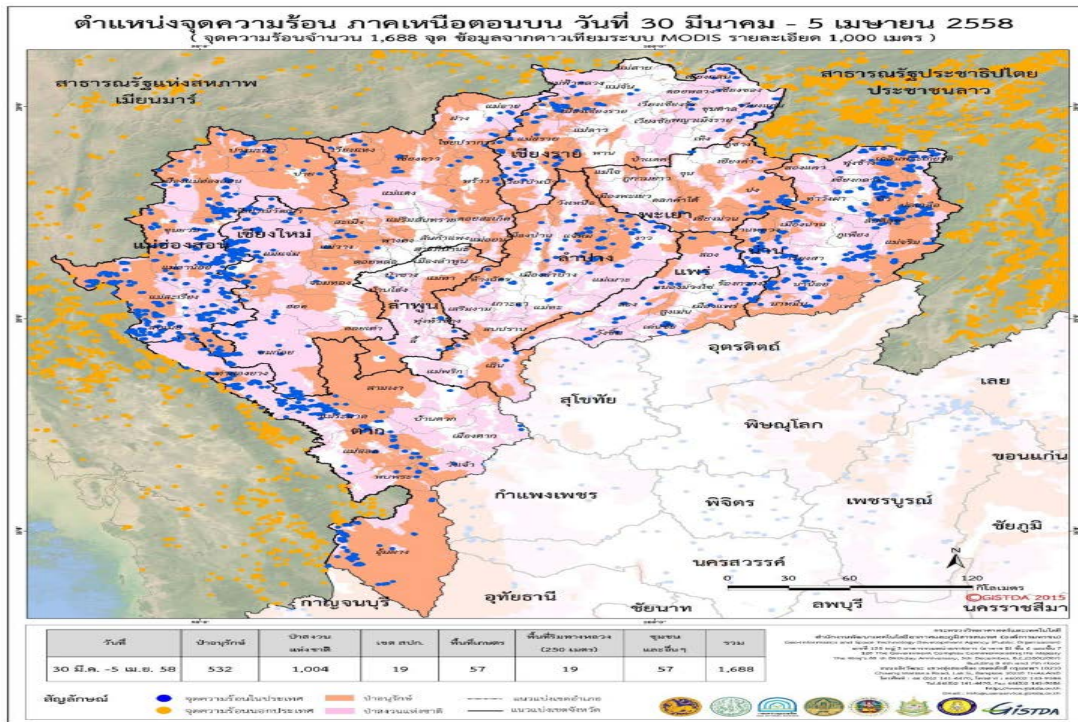
บทนำ

สถานการณ์ป่าไม้ในภาคเหนือ พบว่า ปัจจุบันมีพื้นที่ป่าทั้งสิ้นประมาณ 56,537,481 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 52.60 ของพื้นที่ (กรมป่าไม้, 2557, สื่อออนไลน์) ซึ่งลดลงจากเมื่อปี พ.ศ. 2516 ประมาณร้อยละ 14.09 ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ป่าไม้ลดลง เนื่องมาจากมีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม การตัดไม้เพื่อการค้า หรือเพื่อปลูกสร้างบ้านเรือน ของประชาชน รวมถึงการบุกรุกพื้นที่ป่าของนายทุนเพื่อทำธุรกิจเชิงพาณิชย์

(ที่มา: บัณฑูร ล่ำซำ, 2557, สื่อดอนไลน์)

จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทย ที่มีพื้นที่ป่าลดลง จากข้อมูลของกรมป่าไม้ พบว่า ในปี พ.ศ. 2519 พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดน่าน มีทั้งหมด 5,280,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 73.94 ของพื้นที่ทั้งหมด และในปัจจุบันได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ (GIS) มาใช้ในการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดน่าน พบว่า ในปี พ.ศ.2548 จังหวัดน่าน มีพื้นที่ป่าไม้ 8,393 ตารางกิโลเมตร หรือ 5,245,625 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่ทั้งหมด และในปี 2556 จังหวัดน่านมีพื้นที่ป่าไม้ 7,036.28 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,397,673.20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.32 ของพื้นที่ทั้งหมด และป่าของจังหวัดน่านเป็นป่าต้นน้ำของแม่น้ำน่าน และแม่น้ำยม ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ที่หล่อเลี้ยงผู้คนตลอดลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แต่ปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดน่านถูกบุกรุกอย่างหนักเพื่อใช้ปลูกพืชเกษตรเชิงเดี่ยว เช่น การปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ การเผาป่าเพื่อประโยชน์ในการล่าสัตว์ การตัดไม้เพื่อการค้า จนเกิดผลกระทบต่อดินและน้ำ ส่งผลให้ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำลง รวมถึงเกิดอุทกภัยและดินถล่มตามมา ข้อมูลสถิติป่าไม้ พบว่า พื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดน่านในช่วง 10 ปี (2547-2556) ลดลงถึง 657,777 ไร่ หรือมีการบุกรุกป่าเฉลี่ย 65,777 ไร่ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพื้นที่ป่าไม้ของจังหวัดน่านที่เป็นป่าต้นน้ำที่สำคัญนั้น ยังคงถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่อง (กรมป่าไม้, 2557, สื่อดอนไลน์)

ภาพ 1 แสดงแผนที่ตำแหน่งจุดความร้อนสะสม ในพื้นที่ 9 จังหวัดภาคเหนือ วิเคราะห์จากดาวเทียม ระบบ MODIS ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม - 5 เมษายน 2558 (ที่มา: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558, สื่อบนออนไลน์)

ตาราง 1 แสดงจำนวนจุดความร้อน เขตภาคเหนือตอนบน 9 จังหวัด ระหว่างวันที่ 30 มีนาคม - 5 เมษายน 2558

จังหวัด	การใช้ประโยชน์ที่ดิน						
	ป่าอนุรักษ์	ป่าสงวนแห่งชาติ	เขต สปก.	พื้นที่การเกษตร	พื้นที่ริมทางหลวง (250 ม.)	ชุมชนและอื่นๆ	รวมจำนวนจุด Hotspot
แม่ฮ่องสอน	150	249	0	30	1	21	451
น่าน	120	238	6	6	8	11	389
ตาก	94	147	1	2	0	2	246
เชียงใหม่	50	165	4	7	2	9	237
เชียงราย	51	77	0	2	1	1	132
แพร่	5	79	3	6	0	5	98
ลำปาง	38	36	5	4	6	4	93
พะเยา	24	8	0	0	0	2	34
ลำพูน	0	5	0	0	1	2	8

ที่มา: กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558, สื่อบนออนไลน์

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากจำนวนป่าไม้ที่ลดลง ทำให้เกิดภัยธรรมชาติตามมา เช่น เกิดภาวะโลกร้อน น้ำท่วม วาตภัย จากข้อมูลการสำรวจของกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2558, สือออนไลน์) พบว่า ในปี 2558 ภาคเหนือมีจุดความร้อนสะสมอยู่ที่ 8-451 จุด โดยจังหวัดที่มีจุดความร้อนสะสมมากที่สุด คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน (451 จุด) รองลงมา คือ จังหวัดน่าน (389 จุด) จังหวัดตาก (246 จุด) จังหวัดเชียงใหม่ (237 จุด) จังหวัดเชียงราย (132 จุด) จังหวัดแพร่ (98 จุด) จังหวัดลำปาง 93 จุด) จังหวัดพะเยา (34 จุด) และจังหวัดลำพูน (8 จุด) ตามลำดับ

ในปี 2551 ได้เกิดอุทกภัยและดินโคลนถล่มอย่างรุนแรงในหมู่บ้านน้ำป่าก หมู่ที่ 7 ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวัง ฝ้า จังหวัดน่าน ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่หุบเขาริมลำห้วยสาย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำน่าน ทำให้บ้านเรือน ไร่นา สัตว์เลี้ยงเสียหายอย่างรุนแรง ซึ่งการเกิดอุทกภัยครั้งนี้ ถือเป็นครั้งใหญ่ของหมู่บ้าน หลังเหตุการณ์ครั้งนั้น ทำให้หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ได้เข้ามาช่วยเหลือเยียวยา และฟื้นฟูชุมชนหลากหลายรูปแบบ แต่สิ่งหนึ่งที่มีการพูดถึงมาก คือ การฟื้นฟูป่าต้นน้ำ เพื่อลดการไหลบ่าของน้ำป่าลง จนในปี 2552 โครงการปิดทองหลังพระ สืบสานตามแนวพระราชดำริ ในจังหวัดน่าน ก็ได้คัดเลือกพื้นที่บ้านน้ำป่ากเป็นพื้นที่นำร่องของโครงการต้นแบบของการจัดการป่าไม้ โดยวิธี และภูมิปัญญาของชุมชนดูแลป่าต้นน้ำน่าน สาขาลำห้วยน้ำสาย เนื่องจากบ้านน้ำป่าก มีลักษณะที่ตั้งเป็นแอ่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่ริมห้วยสาย ซึ่งเป็นลำน้ำสาขาของแม่น้ำน่าน เป็นพื้นที่เสี่ยงภัย ฤดูน้ำหลากก็เกิดอุทกภัย ฤดูแล้งก็แห้งเหือด ปัจจุบันบ้านน้ำป่าก เป็นหมู่บ้านชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนในหมู่บ้านได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้

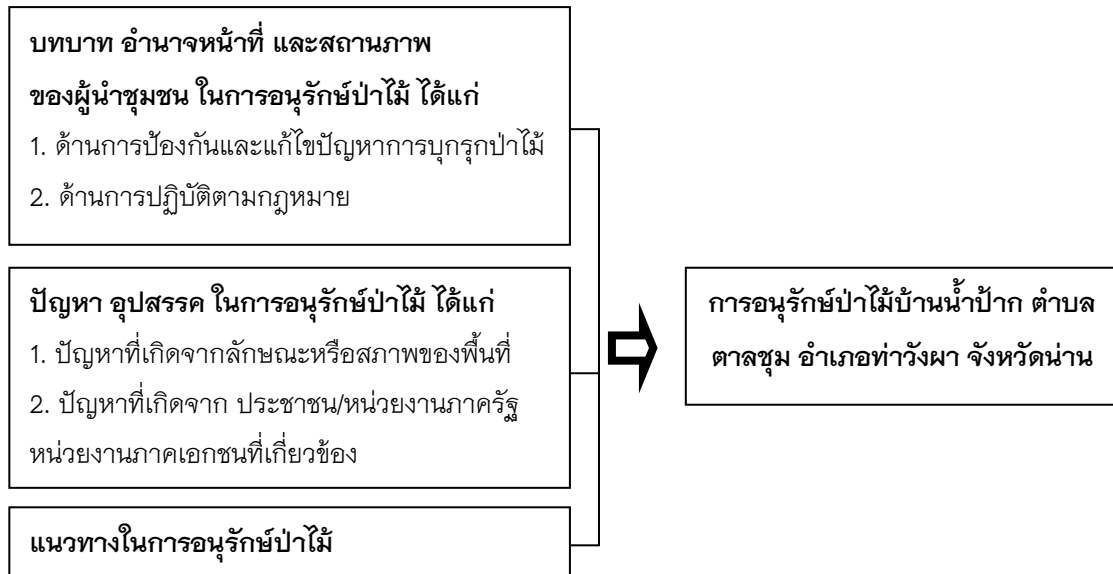
จากข้อมูลเบื้องต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และสถานภาพของผู้นำชุมชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษาปัญหา อุปสรรค ที่มีผลต่อการอนุรักษ์ป่าไม้ และศึกษาแนวทางการพัฒนาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังฝ้า จังหวัดน่าน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และสถานภาพของผู้นำชุมชนในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังฝ้า จังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังฝ้า จังหวัดน่าน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังฝ้า จังหวัดน่าน

กรอบแนวคิดการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า ผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ในชุมชน โดยเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์ และแหล่งเรียนรู้ในป่าชุมชน ซึ่งสามารถนำประสบการณ์มาถ่ายทอดเรื่องราวในอดีตให้เห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้น นำความรู้มาถ่ายทอดให้ประชาชนรู้จักทรัพยากรในป่าชุมชน ทั้งพืชพันธุ์ไม้สมุนไพร ระบบนิเวศที่เชื่อมโยงกัน รวมถึงนำภูมิปัญญา วัฒนธรรม ความเชื่อมาเชื่อมโยงในการจัดการป่า ดังนั้น ในการศึกษา เรื่อง บทบาทและสถานภาพของผู้นำชุมชนในด้านการอนุรักษ์ป่าไม้ ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังฝ้า จังหวัดน่าน ผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ศึกษาได้กำหนดคุณสมบัติ และจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ผู้นำแบบทางการ ได้แก่ นายอำเภอท่าวังผา ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคงอำเภอท่าวังผา หัวหน้าอุทยานแห่งชาติ นันทบุรี หัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำสบสาย ผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำป่าก ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านบ้านน้ำป่าก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม (บ้านน้ำป่าก)
- 2) ผู้นำไม่เป็นทางการ ได้แก่ ประชาชนชาวบ้าน ประธานกลุ่มสตรี ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ทรงคุณวุฒิ และอาสาพัฒนาหมู่บ้านบ้านน้ำป่าก รวมจำนวน 14 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

การรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วจัดระเบียบข้อมูล โดยแบ่งข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่เรียงตามประเด็นคำถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคำตอบ และข้อสรุปในการตอบปัญหาการวิจัย และวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ในลักษณะของการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาเรื่องบทบาท และสถานภาพของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ บ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. บทบาท อำนาจหน้าที่ ของผู้นำชุมชน ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผลการศึกษา พบว่า

1.1 ผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ประกอบด้วย ผู้นำแบบเป็นทางการ และผู้นำแบบไม่เป็นทางการ การอนุรักษ์ป่าไม้ถือได้ว่าเป็นนโยบายหลักของจังหวัดน่าน เน้นให้ทุกภาคส่วน รวมถึงภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น การจัดกิจกรรมปลูกต้นไม้ หรือกิจกรรมทำแนวกันไฟ เป็นต้น ผู้นำชุมชนโดยเฉพาะผู้ใหญ่บ้าน จึงมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่

การปฏิบัติ กล่าวคือ ต้องเป็นผู้ชี้แจงนโยบายให้ประชาชนในหมู่บ้านทราบ ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความรู้ ความเข้าใจถึงผลกระทบที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า เช่น ปัญหาภัยธรรมชาติ รวมทั้ง ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปกป้องผืนป่า เป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้แก่ชนรุ่นหลัง มีส่วนร่วมในการกำหนด กฎ กติกาของชุมชนในเรื่องของป่าไม้ร่วมกับประชาชน ร่วมมือกับหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้รวมทั้ง ส่งเสริม และยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น เพื่อลดการตัดไม้ทำลายป่า เป็นต้น

1.2 อำนาจหน้าที่ ของผู้นำชุมชน ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังพิจิตร จังหวัดน่าน พบว่า ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการ มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับป่าไม้ การป้องกันปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ สำหรับผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ มีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการหมู่บ้าน ร่วมพิจารณา เสนอโครงการ ปฏิบัติ และประเมินผลเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ การป้องกันไฟป่า การเสนอของบประมาณสนับสนุน เป็นต้น

ผลจากการสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาได้หยิบยกบางประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“บทบาทหน้าที่อันดับแรก การคุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทหน้าที่อันดับที่สอง คือ ทำความเข้าใจในเรื่องระบบกฎหมายป่าไม้ พรบ.ป่าสงวน ให้ประชาชนทราบถึงโทษทางอาญาในเรื่องของการบุกรุกแผ้วถางป่า”

“สำหรับอำนาจหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านนั้นมีอยู่มากมายหลายกฎหมาย โดยเฉพาะหน้าที่หลัก ๆ อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.2547 คือ ปกครองดูแลทุกข์สุขราษฎร โดยเป็นตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับราษฎร มีหน้าที่และอำนาจในการรักษาความสงบเรียบร้อยในหมู่บ้านของตน”

“ในพื้นที่หน่วยจัดการต้นน้ำสบสายมีหน้าที่ในการป้องกันและรักษาป่า หากพบการบุกรุกพื้นที่ป่า หรือลักลอบตัดไม้ ก็สามารถประสานหน่วยงานป่าไม้ในพื้นที่ เช่น หน่วยป้องกันรักษาป่าไม้ ส่วนเรื่องการป้องกันปราบปรามจับกุมตรวจยึดพื้นที่ป่าคืนแก่รัฐ จะต้องบูรณาการหลายหน่วยงานร่วมกัน เช่น ตำรวจ ตำรวจตระเวนชายแดน ฝ่ายปกครองทหาร ร่วมกันตรวจพื้นที่ป่า หากพบการกระทำผิดดำเนินการจับกุมหรือตรวจยึดพื้นที่ป่าที่ถูกบุกรุกคืน”

“ในบทบาทหน้าที่ของผม เรื่องเกี่ยวกับกฎหมายที่มีการแผ้วถางป่าก็ได้เตือนชาวบ้านและได้นำผู้นำไปตรวจสอบหรือไปป้องกัน หากมีการลักลอบตัดอีก หรือแผ้วถางอีก จะดำเนินการตามกฎหมายหรือแจ้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้”

“ในฐานะที่เป็นประธานกลุ่มแม่บ้านหรือคณะกรรมการหมู่บ้านก็ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ ตามที่กล่าวไปแล้วว่าเป็นผู้ช่วยหรือที่ปรึกษาให้กับผู้ใหญ่บ้านโดยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องป่าไม้โดยตรง คือ เรื่องของการทำแผนพัฒนาของหมู่บ้าน เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านและบริหารกิจกรรมที่ดำเนินงานหมู่บ้านร่วมกับหน่วยงานอื่น เช่น เสนอหรือจัดทำแผนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หรือแผนงานด้านการส่งเสริมอาชีพให้ชาวบ้านเกษตรกร เป็นต้น ส่วนในเรื่องกฎหมายป่าไม้หรือ พรบ.ป่าสงวนแห่งชาติเราก็ได้พูดคุยให้ชาวบ้านฟังว่ามีโทษทางอาญาเมื่อถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐจับกุม ก็จะต้องได้รับโทษทั้งปรับและจำคุก หากว่าเข้าไปบุกรุกแผ้วถางป่า ถ้าหากยังไม่เชื่อฟังก็จะแจ้งเจ้าหน้าที่ป่าไม้เข้ามาดำเนินการตามกฎหมายต่อไป”

“ในเรื่องของกฎหมายนั้น เราได้สร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านและร่วมกันตั้งกฎระเบียบของหมู่บ้านก่อน เพื่อให้ชาวบ้านปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎหมายป่าไม้ โดยเราเป็นอาสาพัฒนา จึงต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดีให้

ชาวบ้าน ในเรื่องการใช้ประโยชน์จากป่า ซึ่งมีการอนุรักษ์ของครัวเรือน เพื่อทำเป็นป่าใช้สอยของครัวเรือน เช่น ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ของเราเพื่อนำไม้มาใช้ในการสร้างบ้าน หรือใช้ประโยชน์ โดยไม่เข้าไปตัดไม้ในป่า”

2. ปัญหา และอุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ปัญหา และอุปสรรค ในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านสรุปเป็นประเด็น ดังนี้

2.1 ปัญหาที่เกิดจากลักษณะหรือสภาพของพื้นที่ พบว่า พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชัน การเข้าถึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก รัฐไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง มีเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น คือ หมู่บ้านของชาวเขาเผ่าม้ง ทำให้การสื่อสารไม่เข้าใจ และลักษณะอาชีพของชาวเขาเผ่าม้ง คือ การเลี้ยงสัตว์ การปลูกข้าวโพด ทำให้เกิดปัญหาเรื่องการเผาป่าเพื่อล่าสัตว์ และการเผาหญ้าเพื่อการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น

“พื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในป่าเขาในการที่จะตรวจตราดูแลเป็นเรื่องลำบาก”

“ลักษณะพื้นที่ป่าของบ้านน้ำป่ากจะติดกับพื้นที่ของบ้านชาวเขาเผ่าม้ง ซึ่งเสี่ยงว่าในพื้นที่สูงซึ่งมีปัญหาเรื่องไฟฟ้า ทุกๆปีต้องไปอยู่เวรยาม และชี้แจงทำความเข้าใจให้เขายาก เพราะไม่ทราบตัวตนที่แท้จริง”

2.2 ปัญหาที่เกิดจากประชาชน/หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง พบว่า ประชาชนของหมู่บ้านน้ำป่าก ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและเห็นประโยชน์เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ แต่มีประชาชนในหมู่บ้านน้ำป่ากบางคน พยายามขยายพื้นที่ทำกิน และมีค่านิยมด้านสังคมเรื่อง การกินคืออยู่ดี

“ชาวบ้านรู้เข้าใจว่าทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้มีประโยชน์อย่างไรกับเขา แต่ปัญหาก็คือ ด้านเศรษฐกิจมันสำคัญกว่า เพราะเมื่อก่อนทางราชการรณรงค์ว่าป่าไม้มีประโยชน์อย่างไรสร้างความชุ่มชื้นอย่างไร ตัดไม้ทำลายป่าแล้วเกิดดินถล่ม สูญเสียอย่างไร พวกนี้ชาวบ้านเข้าใจหมด ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้ของภาคราชการ เอกชน หรือสื่อต่าง ๆ ชาวบ้านรู้ แต่ว่าปัจจัยในการดิ้นรนเรื่องเศรษฐกิจเป็นเรื่องสำคัญไม่ใช่ปากท้องแต่เป็นเรื่องสังคมเรื่องของการกินคืออยู่ดี”

“ด้านภาครัฐมีหลายหน่วยงานในพื้นที่ จะทำอะไรให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วม และทำงานไปในทิศทางเดียวกัน อย่างหน่วยงานเกษตร ส่งเสริมให้ปลูกพืชหลายชนิด แต่ไม่เคยสอบถามว่าชาวบ้านเขาไปปลูกในพื้นที่แบบไหน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ก็ปล่อยเงินกู้เพื่อให้เกิดการนำไปลงทุน เขาก็แล้วนำไปแล้ววางป่าเพื่อปลูกพืชหรือเปล่า”

2.3 ปัญหาที่เกิดจากอำนาจของผู้มีอิทธิพลในพื้นที่ พบว่า เป็นอิทธิพลของเงินทุน หรือพวกทุนนิยม กล่าวคือ การจ้างชาวบ้านปลูก การลงทุนให้ชาวบ้านปลูกพืชเศรษฐกิจ (ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์) โดยนายทุนที่อยู่พื้นที่ใกล้เคียงได้นำเอาเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดให้ชาวบ้านปลูก ทำให้พื้นที่ป่าลดน้อยลงเพราะประชาชนในพื้นที่ต้องการขยายพื้นที่การผลิต อยากรายได้เพิ่มขึ้นจึงจำเป็นต้องหาพื้นที่ทำกินเพิ่ม

“ปัญหาในเรื่องผู้มีอิทธิพลไม่มี แต่จะมีกลุ่มนายทุนเมื่อประมาณ 10 ปีก่อน ได้มากว่านซื้อที่ของชาวบ้านซึ่งเป็นป่าเหล่า แต่เนื่องจากผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้มีมติร่วมกับชาวบ้านว่า ห้ามชาวบ้านขายที่หรือขายบ้าน (ซึ่งปลูกสร้างด้วยไม้) ให้นายทุน และผู้นำชาวบ้านได้เรียกชาวบ้านมาประชุม และมีข้อตกลงร่วมกันในที่ประชุมว่า ห้ามผู้ใดตัดต้นไม้ไปขาย หากฝ่าฝืนก็จะปรับตั้งแต่ 20,000-50,000 บาท ชาวบ้านจึงไม่กล้าตัดไม้ไปขายให้นายทุน”

“ปัจจัยที่สำคัญที่สุด คือ รัฐไม่มีกฎหมายคุ้มครองของผู้ใช้เครื่องมือที่ทันสมัยที่เป็นทุนที่มานุกรุกทำลายป่า เช่น การขายเลื่อยโซยนต์ให้กับบุคคลธรรมดาในเขตป่าสงวน ซึ่งร้านค้าขายให้คนทั่วไปได้ ไม่สามารถ

ควบคุมได้ กิจกรรมของผู้ประกอบการห้างร้าน หนึ่งส่วนในเรื่องของการขายเครื่องพ่นยา เช่น 1 คน ทำสวนได้ 5 ไร่ แต่ถ้าใช้เครื่องพ่นยาทำได้ถึง 50 ไร่ จึงเป็นปัญหาของภาคเอกชนที่กฎหมายไม่สามารถควบคุมได้”

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณสนับสนุน พบว่า ภาครัฐ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้ตั้งงบประมาณในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ค่อนข้างน้อย เพราะส่วนมากจะนำไปพัฒนาเรื่องโครงสร้างพื้นฐานเป็นหลัก

“สำหรับงบประมาณที่สนับสนุนให้หมู่บ้านที่ผ่านมาไม่ค่อยเพียงพอเพราะ องค์การบริหารส่วนตำบลก็สนับสนุนในเรื่องการอนุรักษ์ป่าหรือทำแนวกันไฟ หรือจัดเวรยามปีละ 20,000 บาทเอง”

“ในเรื่องของงบประมาณที่ผ่านมาก็ไม่ว่าจะเป็นงบจากกรมป่าไม้ กรมอุทยานเองได้สนับสนุนให้บ้านน้ำป่ากในการจัดทำแนวกันไฟ หรือปลูกป่า แต่เท่าที่รู้การอนุรักษ์พื้นที่ป่าเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่นกันแต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งต้องรับผิดชอบหลายหมู่บ้านโดยเฉพาะตำบลตาลชุมมีพื้นที่รับผิดชอบถึง 14 หมู่บ้านจึงทำให้ได้รับงบประมาณสนับสนุนไม่เพียงพอ ส่วนภาคเอกชนก็มีมูลนิธิปิดทองหลังพระฯ และมูลนิธิแม่ฟ้าหลวงเข้ามาสนับสนุน ไม่ว่าจะปลูกป่าหรืองบประมาณในการดูแลในระยะ 3-4 ปีมานี้”

3. แนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่ากตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

แนวทางในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่ากตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

3.1 ควรพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การศึกษาดูงานเชิงอนุรักษ์ ศึกษาดูงานขององค์กรต่าง ๆ เรียนรู้กระบวนการผลิต รักษาทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้

3.2 ควรเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ

3.2.1 ส่งเสริมด้านความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนอย่างยั่งยืน

3.2.2 การส่งเสริมด้านอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น สนับสนุนการปลูกพืชที่ให้ผลผลิตอย่างยั่งยืน และสามารถคงความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่า

3.2.3 ส่งเสริม สนับสนุน ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการเผาระวังไฟป่า การจัดทำแนวกันไฟ การปลูกป่า ขอสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน เช่น ปตท. ไฟฟ้าหงสา เป็นต้น

3.3 ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกให้กับเยาวชน และให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟูป่า โดยทุกครัวเรือนมีส่วนร่วม และกำหนดกฎและกติกาที่ชัดเจนร่วมกัน

“การจัดการกับปัญหา อุปสรรคในการอนุรักษ์ป่าไม้ของบ้านน้ำป่ากจะต้องมีการสร้างความเข้าใจนำแนวทางของโครงการปิดทองหลังพระฯ มาร่วมกับชุมชน คือ ความเข้าใจเรื่องของการอนุรักษ์ป่า โดยให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมเพื่อปลูกจิตสำนึกเพื่อให้เขารู้จักหวงแหนหรือหันมารู้คุณค่าของป่า โดยการใช้อย่างมีคุณค่าให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนต่างๆ มาร่วมจัดการคนในชุมชนในการออกกฎระเบียบในเรื่องของการใช้ประโยชน์จากป่า และมาร่วมกันจัดพื้นที่เพื่อแบ่งโซนในการใช้ประโยชน์จากป่า คือให้ชาวบ้านมีพื้นที่ทำกินในพื้นที่ที่จำกัด มีการสร้างระบบน้ำในพื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรแบบผสมผสานเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ทั้งรายวัน รายเดือน รายปี และก็ในอนาคตเราจะแบ่งมีการอนุรักษ์ป่าควบคู่กันไปโดยที่แบ่งเป็นป่าอนุรักษ์ ป่าใช้สอย ป่าเศรษฐกิจ ที่ชาวบ้านจะต้องปลูกทดแทนในพื้นที่ทำกินของตัวเองที่เป็นภูเขา เพื่อปลูกพืชเศรษฐกิจเพื่อให้มีรายได้ในระยะยาว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่ เมื่อเขามีรายได้เพียงพอ เขาก็จะมาช่วยในการอนุรักษ์ป่า ป่าก็จะฟื้น ชาวบ้านก็จะอยู่กับป่าได้อย่างยั่งยืน”

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1

บทบาท อำนาจหน้าที่และสถานภาพของผู้นำชุมชนในการอนุรักษ์ป่าไม้ อภิปรายผลการวิจัยได้ว่า ผู้นำชุมชนบ้านน้ำป่า ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ และผู้นำแบบไม่เป็นทางการ สอดคล้องกับแนวคิดของ จีรพรรณ กาญจนจิตตรา (2520, หน้า 47-51 อ้างอิงใน อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ, 2550); สมพันธ์ เตชะอธิก (2537 อ้างอิงใน อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ, 2550) กล่าวว่า ประเภทของผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ อาจจำแนกลักษณะโครงสร้างของผู้นำออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้นำเป็นทางการ ได้แก่ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ประจำตำบล และคณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์การชุมชน เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เป็นไปได้โดยการเลือกตั้ง แต่งตั้ง และประกาศเป็นทางการให้ทราบ และ 2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการในหมู่บ้านนั้น ได้แก่ ผู้เฒ่า ผู้แก่ หรือสมาชิกอาวุโส พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ผู้มีฐานะมั่งคั่ง ผู้ที่มีชื่อเสียง และผู้ที่มีความรู้ความสามารถพิเศษจนได้รับการยกย่องจากชุมชนนั้น ๆ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการเหล่านี้มีอิทธิพลต่อชาวบ้านมาก ชาวบ้านจะให้ความเคารพยกย่องและให้ความเชื่อถือ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและช่วยเหลือเชื่อมโยงหรือเป็นตัวประสานกับผู้นำแบบเป็นทางการ มีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี ผู้นำแบบไม่เป็นทางการจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเดือดร้อนของชาวบ้านให้ผู้นำแบบทางการทราบ

1. ผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการ มีบทบาท และอำนาจหน้าที่ คือ การปฏิบัติตามกรอบของกฎหมาย และปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐอย่างเข้มแข็ง มีการบังคับใช้กฎหมาย ในการป้องกัน ปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับป่าไม้ สอดคล้องกับแนวคิดของดิเรก พลเลิศ (2537, 25 อ้างอิงใน จารุพร เพ็งสกุล, 2545, หน้า 32) กล่าวว่า บทบาทตามภารกิจและความรับผิดชอบของผู้บริหาร คือ บทบาทที่จำเป็นต้องกระทำหรือบทบาทตามกฎหมาย เป็นบทบาทที่เขียนไว้ เป็นลายลักษณ์อักษรจะมีปรากฏอยู่ตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่ง นั้น ๆ จำเป็นจะต้องกระทำ หรือดเว้นกระทำ ถ้าไม่กระทำ หรือดเว้นการกระทำจะต้องมีความผิด ซึ่งผู้นำชุมชนแบบเป็นทางการได้ปฏิบัติตามกรอบที่กฎหมายกำหนด ในการป้องกัน ปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับป่าไม้ เพื่อให้ประชาชนเห็นถึงความสำคัญและเกรงกลัวต่อกฎหมาย และไม่กระทำความผิด และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เดชา เจนจิต (2556) พบว่า บทบาทของผู้นำชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน ด้านการกำหนดนโยบายและแผนงานด้านการปฏิบัติตามกฎหมายหรือข้อบัญญัติ และด้านการสนับสนุนการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีการปฏิบัติมาก เนื่องด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในการจัดการ การบำรุงรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่ของตนเอง และตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่กำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ คือ สนับสนุน และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้นำอย่างเป็นทางการในการส่งเสริม สนับสนุน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ป่า เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ มีการนำประสบการณ์จากผู้รู้มาถ่ายทอด และมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการของหมู่บ้าน ประชาชนมีความเข้มแข็ง มีความรู้ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เป็นอย่างดี มีจิตสำนึก และเห็นคุณค่าของป่า ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สอดคล้องกับแนวคิดของจิรพรรณ กาญจนจิตรา (2520, หน้า 47-51 อ้างอิงใน อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ, 2550); สมพันธ์ เตชะอธิก (2537 อ้างอิงใน อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ, 2550) กล่าวว่า ประเภทของผู้นำท้องถิ่นในหมู่บ้านหนึ่ง ๆ อาจจำแนก ลักษณะโครงสร้างของผู้นำออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ผู้นำเป็นทางการ ได้แก่ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน กำนัน แพทย์ ประจำตำบล และคณะกรรมการต่าง ๆ ขององค์กรชุมชน เช่น คณะกรรมการพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งตำแหน่งเหล่านี้เป็นไป ได้โดยการเลือกตั้ง แต่งตั้ง และประกาศเป็นทางการให้ทราบ และ 2) ผู้นำแบบไม่เป็นทางการในหมู่บ้านนั้น ได้แก่ ผู้ เฒ่า ผู้แก่ หรือสมาชิกอาวุโส พระภิกษุสงฆ์ สามเณร ผู้มีฐานะมั่งคั่ง ผู้ที่มีชื่อเสียง และผู้ที่มีความรู้ความสามารถ พิเศษจนได้รับการยกย่องจากชุมชนนั้น ๆ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการเหล่านี้มีอิทธิพลต่อชาวบ้านมาก ชาวบ้านจะให้ความเคารพยกย่องและให้ความเชื่อถือ ผู้นำแบบไม่เป็นทางการ เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพและช่วยเหลือเชื่อมโยงหรือ เป็นตัวประสานกับผู้นำแบบเป็นทางการ มีความเห็นอกเห็นใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ชาวบ้านเป็นอย่างดี ผู้นำแบบ ไม่เป็นทางการจะเป็นผู้ถ่ายทอดความเดือดร้อนของชาวบ้านให้ผู้นำแบบทางการทราบ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ (2550) พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านหัวทุ่ง มีคุณลักษณะและบทบาทในกระบวนการเรียนรู้การจัดการป่า ชุมชน โดยเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการป่าชุมชน เป็นผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ กติกา ในการจัดการป่า ชุมชน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการจัดการป่าชุมชน เป็นผู้มีความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องที่ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของชุมชน ด้านการบริหารจัดการป่าชุมชน ด้านพันธุ์พืชไม้ต่าง ๆ สมุนไพร ในป่าชุมชน อีกทั้ง ยังเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการสร้างกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในกิจกรรมต่าง ๆ โดยพร้อม ที่จะเสียสละทั้งด้านเวลาและเรื่องส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นผู้มีใจรักในการพัฒนา มีการติดต่อสื่อสารที่ดีทั้ง คนในชุมชนและนอกชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการประชาสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนความรู้กับหน่วยงานภายนอก และ สอดคล้องกับ ธัญญารัตน์ นันตिका (2551) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไผ่ อำเภอต๋อยยะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้นำชุมชนบ้านป่าไผ่ทั้งแบบ ทางการและผู้นำตามธรรมชาติ มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นและผลักดันให้เกิดความสำเร็จของโครงการตามแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียงในชุมชน เพราะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียง โดยการ ถ่ายทอดความรู้ความสามารถ ให้คำชี้แนะ เป็นที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือกับชาวบ้านและชุมชน รวมทั้งเป็นผู้นำของ ชุมชนที่ได้รับการยกย่องและยอมรับจากหน่วยงานต่าง ๆ และชาวบ้านในชุมชน เนื่องจากเป็นผู้นำที่อุทิศตนเพื่อ ประโยชน์ของชุมชน พร้อมทั้งจะเสียสละเวลาส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และสายใจ เรือนใจหลัก (2554) กล่าวว่า ผู้นำชุมชนของตำบลมะขามล้ม มีภาวการณ์เป็นผู้นำชุมชนที่ดีมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในการ จัดทำแผนชุมชน ซึ่งผู้นำชุมชนมีบทบาทของผู้นำในการกระตุ้น ผลักดันให้บุคคลอื่น หรือกลุ่มบุคคลอื่น มีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการทำสิ่งต่าง ๆ ตามความต้องการ โดยมีความสำเร็จของกลุ่ม หรือองค์กรเป็นเป้าหมาย ในขณะที่ ผู้นำชุมชนเองมีบทบาทสำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนชุมชนร่วมกับประชาชน

สำหรับกระบวนการของการมีส่วนร่วม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มเป็นหลัก โดยประสิทธิผลของ องค์กรขึ้นอยู่กับความร่วมมือพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องขององค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายวิธีการหนึ่งใ นการรวมพลังความคิด สติปัญญาในดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพันต่อกิจกรรม และองค์กรในที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ กิตติพันธ์ รุจิรกุล (2539, หน้า 40 อ้างอิงใน อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ, 2550) และจิตจำนง กิติกริตติ (2532) กล่าวว่า ผู้นำต้องมีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์ แข็งแรง มีอารมณ์มั่นคง มี สติปัญญาไหวพริบดี มีประสบการณ์และทักษะในด้านต่าง ๆ มากพอ มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มี ความรับผิดชอบและสามารถเข้ากับสังคมได้ดี เป็นที่ยอมรับนับถือของบุคคลในสังคม มีจิตใจมุ่งมั่นที่จะทำการพัฒนา เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต เป็นผู้มีความตั้งใจเป็นกุศล มีความจริงใจในการ

ทำงานด้วยความเต็มใจ เป็นผู้ยอมรับในวิทยาการแผนใหม่ รู้เท่าทันต่อข้อมูลข่าวสาร มีความมั่นใจในตนเอง มีค่านิยมที่เป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยความเต็มใจ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ปัญหาและอุปสรรค ในการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า พื้นที่ป่าส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงชัน การเข้าถึงเป็นไปด้วยความยากลำบาก รัฐไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง มีการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำการเกษตร และงบประมาณสนับสนุนจากภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีจำกัด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เดชา เชนจิต (2556) พบว่า สาเหตุสำคัญของปัญหา อุปสรรค การเกิดไฟป่าและหมอกควันในพื้นที่ตำบลวังแก้วนั้นส่วนใหญ่เกิดจากการเผาป่าเพื่อบุกเบิก สล่าสัตว์ และความเชื่อเพื่อให้ได้ของป่า

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการอนุรักษ์ป่าไม้ พบว่า ครอบครัวควรปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึก ให้ความรู้และสร้างความเข้าใจให้กับเยาวชนเกี่ยวกับความสำคัญของป่าไม้ และผลกระทบที่เกิดจากการบุกรุกทำลายป่า และส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ และฟื้นฟูป่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมภาร จันทะวงศ์ (2551) พบว่า ประชาชนมีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชนทั้งในด้านการป้องกันดูแลรักษาป่า และปรับปรุงป่า เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของป่าโสภณ การปฏิบัติตามกฎระเบียบในการใช้ป่าโสภณ การอนุรักษ์สัตว์ป่า และเห็นคุณค่าสัตว์ป่ามากกว่าความเป็นสัตว์เลี้ยง การให้คำแนะนำให้ความรู้ประชาชนที่มตัดไม้ทำลายป่าและการให้ความรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนแก่สมาชิกในครอบครัว ชาวบ้านทุกคนมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน เช่น การเฝ้าลาดตระเวนรักษาป่า การปลูกป่าซ่อมแซม การทำแนวกันไฟป่า และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พงษ์ชิตะ บุญออก (2548) พบว่า ชาวบ้านวังอ้อทุกคนมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน เช่น การเฝ้าระวังลาดตระเวนรักษาป่า การปลูกป่าซ่อมแซม การทำแนวกันไฟ การร่วมคิดกฎ ระเบียบของป่าดงใหญ่ เพื่อพิทักษ์ดูแลผืนป่าดงใหญ่ให้คงอยู่ตลอดไป และสมาชิกทุกคนได้ตระหนักถึงความเป็นเจ้าของ มีการได้ใช้ประโยชน์ตามบทบาทหน้าที่ของตนเอง และเห็นคุณค่าของกิจกรรมที่ได้ลงมือทำร่วมกันเป็นอย่างดี และการให้ชุมชนเป็นเจ้าของป่า มีส่วนทำให้การอนุรักษ์ป่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก ในด้านการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมให้กลับมาอุดมสมบูรณ์คงสภาพดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ครอบครัว ควรปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกให้กับบุตรหลาน ให้เห็นถึงความสำคัญของป่าไม้ รักและหวงแหนป่าไม้
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูป่า ทั้งในส่วนของ การร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ และร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน
3. ให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ในการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาถึงรูปแบบการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อย่างยั่งยืน
2. ศึกษาถึงความต้องการของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้
3. ศึกษาถึงผลกระทบที่ประชาชนได้รับจากการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.พงษ์สนธิ คุณณะลา อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา และดร.เพ็ญ ขวัญนาค ตำแหน่งเจ้าพนักงานป่า

ไม้ชำนาณูงาน สังกัดส่วนประสานโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ. สำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์ที่ 13(แพร่) ที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบ แนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา และขอบคุณนายอำเภอท่าวังผา ปลัดอำเภอฝ่ายความมั่นคงอำเภอท่าวังผา หัวหน้าอุทยานแห่งชาตินันทบุรี ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตาลชุม (บ้านน้ำป่าก) อาสาพัฒนาหมู่บ้านบ้านน้ำป่าก ประชาชนบ้านน้ำป่าก ประธานกลุ่มสตรี ประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ทรงคุณวุฒิ และหัวหน้าหน่วยจัดการต้นน้ำสบสาย และประชาชนบ้านน้ำป่าก ตำบลตาลชุม อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). การติดตามจุดความร้อนและการประเมิน พื้นที่เผาไหม้ด้วยภาพถ่ายจากดาวเทียม 1 ม.ค.–30 เม.ย. 2558. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2558, จาก http://www.lamphun.go.th/or_lamphun/fire/admin/upload_file/download_format/1455035934_pece7p1f.pdf
- กรมป่าไม้. (2557). เนื้อที่ป่าไม้ของประเทศไทย พ.ศ. 2516–2557. สืบค้นเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://forestinfo.forest.go.th/55/Content.aspx?id=72>
- จารุพร เพ็งสกุล. (2545). ความคาดหวังของผู้นำชุมชนต่อบทบาทนักพัฒนาในการสร้างเสริมความเข้มแข็งแก่ชุมชนพื้นที่การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนเพื่อเผชิญปัญหาวิกฤตภาคใต้. วิทยานิพนธ์ พช.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- จิตจำนง กิติเกียรติ. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พัฒนาหลักสูตร.
- เดชา เชนจัด. (2557). บทบาทของผู้นำองค์การบริหารส่วนตำบลวังแก้วและผู้นำชุมชนในการป้องกัน แก้ไขปัญหาไฟป่าและหมอกควัน. การค้นคว้าด้วยตนเอง รม.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- เดชปญโญ ภิกขุ. (ม.ป.ป.). สิ้นป่าก็สิ้นใจ. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2559, จาก <http://www.whatami.net/lum/lum46.html>.
- พงษ์ชิตะ บุญอก. (2548). บทบาทของชุมชนในการจัดการป่าไม้: กรณีศึกษาป่าดงใหญ่ ตำบลห้วยดอน อำเภอเขื่อนในจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ธัญญารัตน์ นันติก. (2551). บทบาทผู้นำชุมชนต่อโครงการตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าไม้ อำเภออดอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ รม.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมภาร จันทะวงศ์. (2551). บทบาทของชุมชนในการจัดการป่าไม้: กรณีศึกษาป่าโสกชัน ตำบลเหล่าเสือโก้ก อำเภอเหล่าเสือโก้ก จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สายใจ เรือนใจหลัก. (2554). บทบาทของผู้นำชุมชนในการจัดทำแผนชุมชน ศึกษากรณี ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี. สุพรรณบุรี: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุพรรณบุรี.
- อรดาวัลย์ ธนาวุฒิ. (2550). บทบาทของผู้นำชุมชนในกระบวนการเรียนรู้การจัดการป่าชุมชน บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าด้วยตนเอง รม.ม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน คดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง

The Efficiency on the Duties of the Criminal case Investigation Police Office in Wangnuea Police station Lampang Province

มนต์วัฒน์ พูลสวัสดิ์^{1*} และ พงษ์สนธิ์ คุณณะลา²

Monwat Poonsawasd^{1*} and Pongsanit Koonnala²

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเชิงปริมาณนี้ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ทำการศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ระหว่างเดือนตุลาคม - ธันวาคม 2558 กลุ่มตัวอย่างเป็น ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ ซึ่งคัดเลือกจากทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่ม จำนวน 93 คน และประชาชนซึ่งคัดเลือกโดยการสุ่มจาก 7 ตำบล จำนวน 395 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง มีมาตรวัดแบบลิเกิร์ต 5 ระดับ (5=มากที่สุด, 1=น้อยที่สุด) มีค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95 ผลการศึกษา พบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจ ร้อยละ 97.85 เป็นผู้ชาย มีอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป ร้อยละ 92.47 มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป ร้อยละ 76.35 และประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาที่ระบุโดยข้าราชการตำรวจโดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.53, S.D.=0.82) ปัจจัยที่มีคะแนนสูงสุดและต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพงาน (\bar{X} =3.84, S.D.=0.78) และด้านทรัพยากร (\bar{X} =2.97, S.D.=0.87)

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน มีผู้ชาย และผู้หญิงจำนวนเท่ากัน มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ร้อยละ 71.90 และประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาที่ระบุโดยประชาชนโดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} =3.76, S.D.=0.98) ปัจจัยที่มีคะแนนสูงสุดและต่ำสุด คือ ด้านคุณภาพงาน (\bar{X} =3.86, S.D.=0.89) และด้านกระบวนการบริหาร (\bar{X} =3.68, S.D.=0.92)

การศึกษานี้เสนอแนะให้มีกลยุทธ์ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากร และด้านกระบวนการบริหาร การแสวงหาความร่วมมือระหว่างข้าราชการตำรวจด้านการสืบสวนคดีอาญากับภาคประชาชน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ การปฏิบัติหน้าที่ การสืบสวน คดีอาญา ข้าราชการตำรวจ

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : mon_pojae@hotmail.com

Abstract

This quantitative study aimed to study the efficiency on duties of the criminal case investigation police officer in Wangnuea police station Lampang. The study was conducted at Wangnuea district, Lampang during October–December, 2015. The sample was 93 police officers in Wangnuea police station Lampang and 395 people randomized from 7 subdistricts in Wangnuea. The data were gathered by using questionnaires with 5 Likert's scale (5=the most, 1=the least) and Cronbach alpha coefficient was 0.95.

The result found that most of the police officers were male (97.85%), aged more than 41 years (92.47%), on the duties as police officers more than 21 years (77.35%). The police officers perceived that efficiency on duties of the criminal case investigation police officer in Wangnuea police station Lampang as whole was more effectively (\bar{X} =3.53, S.D.=0.82). They perceived that the quality on the duties was more effectively and the resources management was less effectively (\bar{X} = 3.84, S.D.=0.78; \bar{X} = 2.97, S.D.=0.87, respectively).

The people were equal in male and female and 71.90% of them were age more than 30 years. The people perceived that efficiency on duties of the criminal case investigation police officer in Wangnuea police station Lampang as whole was more effectively (\bar{X} =3.76, S.D.=0.98). They perceived that the quality on the duties was more effectively and the organization management was less effectively (\bar{X} = 3.86, S.D.=0.89; \bar{X} = 3.68, S.D.=0.92, respectively).

This study suggests that the strategic action of resources and organization management should be conducted. To be effective in the duties, the criminal case investigation police officers and population in this district should be cooperated.

Keywords: Efficiency, duties, criminal, investigation, Police officer

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี เช่นเดียวกับประเทศไทยที่แม้จะมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ แต่ก็ยังมีผลกระทบตามมาเช่นกัน โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับความไม่สงบเรียบร้อย และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จำเป็นอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไข โดยมอบหมายนโยบายให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบรับผิดชอบไปดำเนินการหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ คือ “สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรม รักษาความสงบเรียบร้อยความปลอดภัยของประชาชน และความมั่นคงของราชอาณาจักร มีนโยบายการบริหารราชการ และยุทธศาสตร์สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2555–2564 กำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นตำรวจมืออาชีพเพื่อความผาสุกของประชาชน” มุ่งเน้นการพัฒนา และสร้างบุคลากรให้เป็นตำรวจมืออาชีพที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริงนั้น (สำนักงานตำรวจแห่งชาติ 2558)

โดยทั่วไปแล้ว ถึงแม้ว่าจะมีหรือไม่มี การกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น อำนาจหน้าที่สำคัญประการแรกของเจ้าพนักงานตำรวจทุกคนรวมถึงการจับกุม ตรวจค้น ปราบปรามด้วย คือ “การสืบสวนคดีอาญา” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนในกรณีการสืบสวนก่อนการกระทำผิด ซึ่งเป็นการ

รวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไว้ อันเป็นประโยชน์ในทางที่จะนำมาใช้วางแผนเพื่อหาทางระงับป้องกันมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้น
2) เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และหลักฐานเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดในกรณีการสืบสวนหลังการกระทำผิด
ซึ่งเป็นการสืบสวนหลังจากที่ได้มีการกระทำผิดเกิดขึ้นแล้ว โดยที่การกระทำผิดนั้นเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติ
เป็นความผิด และมีโทษทางอาญาด้วย นอกจากนี้ยังเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะอำนวยความสะดวกในชั้นพนักงาน
สอบสวน พนักงานอัยการ และศาลเกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ เข้าไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อ
ประกอบการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการสั่งฟ้องผู้กระทำผิด และการพิจารณาพิพากษาของศาลผู้กระทำผิด
ของศาลด้วย (สุจินตนา ชุมวิสูตร และคณะ 2553, หน้า 2-5)

การสืบสวนคดีอาญาที่ดีมีประสิทธิภาพ คือ การป้องกันอาชญากรรมไม่ให้เกิดขึ้น และเมื่อมีการกระทำผิด
เกิดขึ้นก็สามารถจับกุมผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย ถ้ายังจับกุมผู้กระทำผิดไม่ได้หรือยังไม่รู้ตัวผู้กระทำผิดก็
ต้องแสวงหาข้อเท็จจริงพยานหลักฐานต่าง ๆ ให้ครบถ้วนสมบูรณ์เพื่อผูกมัดผู้กระทำผิดหรือเพื่อรู้ตัวผู้กระทำผิดซึ่งจะ
เป็นเครื่องช่วยอีกทางหนึ่งให้พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้มาอย่าง
ถูกต้อง ในกรณีที่มีการดำเนินคดี ผู้กระทำผิดก็จะได้รับโทษจากการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลตามกฎหมาย และ
ในขณะเดียวกันการสืบสวนซึ่งได้กระทำโดยวิธีที่ดี และถูกต้องก็ย่อมเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผู้
บริสุทธิ์ มิให้ถูกจับกุม และสอบสวนโดยมิชอบด้วย

สำหรับสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง นั้น เป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดหน่วยงานหนึ่งของสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากว่าเป็นหน่วยงานระดับยุทธศาสตร์ ปฏิบัติการด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม
ให้บริการประชาชนโดยตรง บำบัดทุกข์บำรุงสุข และเป็นหัวใจในการแก้ไขปัญหาความทุกข์ร้อนของประชาชน อยู่ใน
สังกัดของกองบัญชาการตำรวจภูธรภาค 5 มีเขตพื้นที่รับผิดชอบอยู่ในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง แบ่งงานในสถานี
ออกเป็น 5 งาน ได้แก่ งานอำนวยความสะดวก งานป้องกันปราบปราม งานจราจร งานสืบสวน และงานสอบสวน ซึ่งจากการ
ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาที่ผ่านมา พบว่า ยังไม่มีประสิทธิภาพ และยังไม่เป็นที่พึงพอใจของประชาชนใน
พื้นที่มากนัก ซึ่งมีปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการ อาทิ กฎหมายไม่ได้บัญญัติถึงหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขของการ
สืบสวนไว้ให้ชัดเจนทำให้เกิดปัญหากับผู้ปฏิบัติหน้าที่ว่าควรจะใช้หลักเกณฑ์ใดเพื่อให้กระบวนการนั้นชอบด้วย
กฎหมาย และไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน บางกรณีอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของ
ประชาชนที่กฎหมายกำหนดให้ไว้ เป็นเหตุให้ประชาชนมองภาพการปฏิบัติงานในหน้าที่ของตำรวจไปในทางกระทำล่วง
ละเมิดสิทธิของประชาชน ทั้งที่การกระทำดังกล่าวเป็นการปฏิบัติหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ทำ
ให้ขาดความร่วมมือจากประชาชน ข้าราชการตำรวจส่วนมากขาดความรู้ในด้านเทคโนโลยี กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ
งบประมาณที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด ทำให้ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนหลายรายการ
เช่น เครื่องดักฟัง กล้องติดรถยนต์ กล้องวีดีโอติดตามตัวขนาดเล็ก จำนวนกำลังพลไม่สมดุลกับปริมาณงานและพื้นที่
รับผิดชอบ ข้าราชการตำรวจขาดคุณธรรม จริยธรรม และขาดจิตสำนึกในหน้าที่ เป็นต้น หากข้าราชการตำรวจมีการ
ปฏิบัติหน้าที่และการให้บริการที่ดี ประชาชนในพื้นที่ก็ย่อมเกิดความพึงพอใจ และมีความน่าเชื่อถือศรัทธาในการ
ปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน”
และตามที่จะมีการปฏิรูปสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในด้านโครงสร้างการบริหารงาน กระบวนการทำงาน ซึ่งการ
สืบสวนคดีอาญาก็เป็นส่วนหนึ่งในส่วนนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติ
หน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวจะเป็น
แนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจในสถานี
ตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง และเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิด

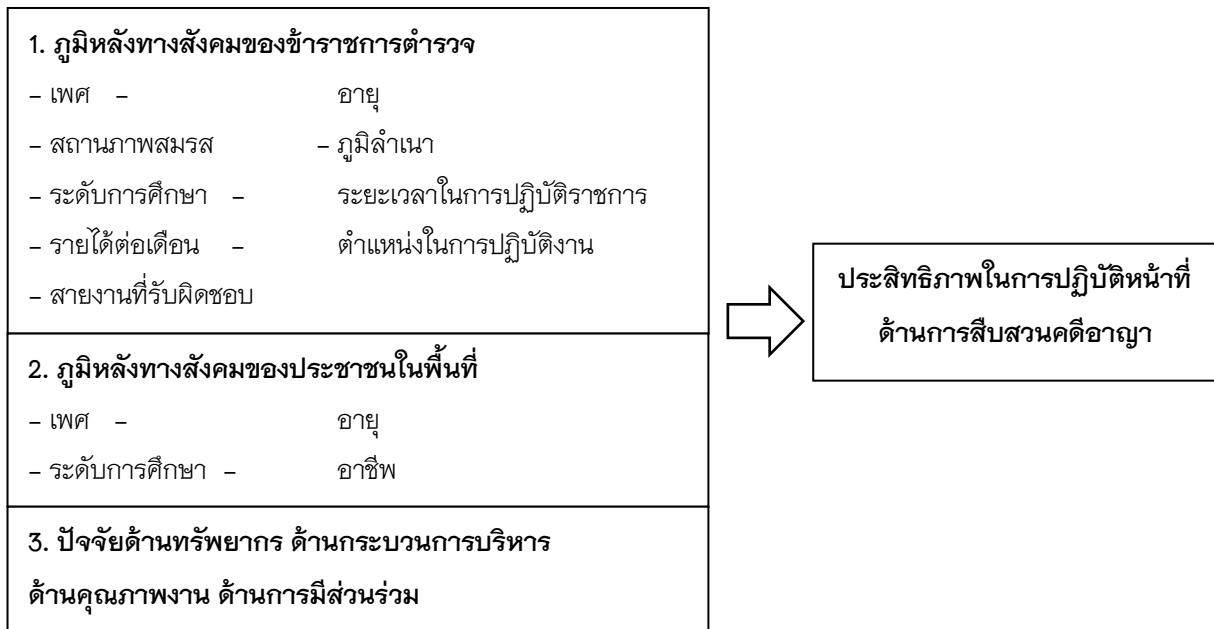
จากการทบทวนวรรณกรรมผู้ศึกษาได้กำหนดกรอบแนวคิดการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย

1. แนวคิดประสิทธิภาพของทิวาดี เมฆสวรรค์ (2538, หน้า 2) ที่กล่าวถึงประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติ ตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ 1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนของการผลิต (input) ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด 2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการการบริหาร (process) ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม 3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไร ทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน และบริการเป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

2. ตามยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชน และเครือข่ายการปฏิบัติงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง จำนวน 93 คน เป็นประชากรทั้งหมดโดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง และประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ จำนวน 7 ตำบล จำนวนทั้งหมด 33,789 คน ทำการสุ่มตัวอย่างแบบ

ง่ายตามสัดส่วนของประชากร ได้คำนวณตามหลักการแปรผันร่วมกันระหว่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างกับความคลาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น จากการสุ่มตัวอย่างตามสูตร โดยใช้สูตรการคำนวณตามวิธีการของทาโร ยามาเน่ ในระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 395 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ใช้ในการวัดระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่ ด้านการสืบสวนคดีอาญาของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยใช้แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลภูมิหลังทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่กำหนดคำตอบไว้หลายคำตอบ ให้เลือกตอบ 1 คำตอบ โดยทำเครื่องหมาย \checkmark ลงในหน้าข้อความ

ส่วนที่ 2 เป็นการวัดระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง แยกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านทรัพยากร ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ใช้ระดับคำถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับโดยใช้หลักของ Likert Scale คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยให้แสดงความคิดเห็นแบบอิสระ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้ศึกษามีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษา โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบสอบถามปลายปิด และแบบสอบถามปลายเปิด

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระ และการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระ เลิศสมพร	อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ดร.อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์	อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา
3. นายสุรพงศ์ การินทร์	นักบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก
อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความ ตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของคำถาม โดยใช้แบบวัดดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC)

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ไปปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจ จำนวน 10 คน และประชาชน จำนวน 10 คน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ นำข้อมูลที่ได้ไปทดสอบวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95

6. ผู้ศึกษาได้แก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะที่ได้จากการทดลองใช้พร้อมจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเอง
3. ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลภูมิหลังทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าสถิติ คือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามในส่วนของระดับประสิทธิภาพ การแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ ดังนี้

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ย
4.51-5.00	ระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด
3.51-4.50	ระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพมาก
2.51-3.50	ระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพปานกลาง
1.51-2.50	ระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพน้อย
1.00-1.50	ระดับการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำมาแจกแจงความถี่เรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการทำวิจัย คือ สถิติการบรรยาย (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

1) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี ภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการตั้งแต่ 21-30 ปี รายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยข้าราชการตำรวจ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.53$, S.D.=0.82) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน เรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ($\bar{X}=3.84$, S.D.=0.78) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.69$, S.D.=0.86) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ($\bar{X}=3.63$, S.D.=0.79) ส่วนปัจจัยด้านทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.97$, S.D.=0.87)

ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ระบุโดยข้าราชการตำรวจ พบว่า ปัจจัยที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ปัจจัยด้านทรัพยากร มีปัญหา คือ ขาดแคลนงบประมาณ (ความถี่=24) และมีข้อเสนอแนะ คือ สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเหมาะสม (ความถี่=24)

2) กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาชีพเกษตรกร

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยประชาชน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$, S.D.=0.98) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.89) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X}=3.82$, S.D.=0.99) ปัจจัยด้านทรัพยากร ($\bar{X}=3.69$, S.D.=1.09) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ($\bar{X}=3.68$, S.D.=0.92)

ปัญหาและข้อเสนอแนะที่ระบุโดยประชาชน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าความถี่สูงสุด คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร มีปัญหา คือ การปฏิบัติงานยังไม่ค่อยได้มาตรฐาน (ความถี่=30) และมีข้อเสนอแนะ คือ มีมาตรฐาน รวดเร็ว ใช้เทคโนโลยีที่สะดวก (ความถี่=30)

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลภูมิหลังทางสังคมของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จากการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับปริญญาตรี ภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ มีระยะเวลาในการปฏิบัติราชการตั้งแต่ 21-30 ปี มีรายได้ต่อเดือน 20,001-30,000 บาท ตำแหน่งผู้บังคับหมู่ อยู่ในสายงานป้องกันปราบปราม

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุ 41-50 ปี การศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาชีพเกษตรกร

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเฉลี่ยประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือ ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงตามลำดับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. **ปัจจัยด้านคุณภาพงาน** ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.84$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญามีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงาน รองลงมา คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน และการให้บริการเป็นที่พอใจของประชาชนหรือผู้มารับบริการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญามีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อสังคม

2. **ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม** ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การส่งเสริมความสามัคคีภายในหน่วยงาน รองลงมา คือ การมีสัมพันธภาพที่ดี

ระหว่างบุคคลภายในหน่วยงาน ประชาชน และหน่วยงานอื่น ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ภายในหน่วยงานมีการจัดที่มงาน และการแจกจ่ายงานที่เหมาะสม

3. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อมีเหตุหรือคดีเกิดขึ้นรีบไปที่เกิดเหตุโดยทันที รองลงมา คือ สอบถามพยานในที่เกิดเหตุเพื่อหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้มากที่สุด ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพิจารณาความดีความชอบของผู้บังคับบัญชาที่เป็นธรรม

4. ปัจจัยด้านทรัพยากร ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.97$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อัตรากำลังพลมีความเหมาะสม รองลงมา คือ การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มีเพียงพอ มีความทันสมัย

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบของ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญา โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน รองลงมา คือ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ ปัจจัยด้านทรัพยากร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร โดยเรียงตามลำดับ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญามีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อสังคม รองลงมา คือ ในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวน และการให้บริการเป็นที่พอใจของประชาชนหรือผู้มารับบริการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญา

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.82$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชน รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจ มีการสืบสวนหรือจับกุมผู้กระทำผิดอาญาร่วมกับหน่วยงานอื่นหรือประชาชน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประสานงานความร่วมมือในการสืบสวนคดีจากหน่วยงานอื่น

3. ปัจจัยด้านทรัพยากร ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ อัตรากำลังพลมีความเหมาะสม รองลงมา คือ การใช้เทคโนโลยีที่มีอย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มีเพียงพอ มีความทันสมัย

4. ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญามีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยี ที่สะดวกกว่าเดิม รองลงมา คือ การรักษาสถานที่เกิดเหตุให้วิทยาการตรวจพิสูจน์หลักฐาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสอบถามพยานในที่เกิดเหตุเพื่อหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นให้มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยข้าราชการตำรวจ ในปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการบริหาร

ด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านกระบวนการบริหาร ตามลำดับ และระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิบทาร์วจเอก ศชาวุธ พรหมายน (2545, บทความ) ที่ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองตรวจคนเข้าเมือง 2 : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจฝ่าย 1 และฝ่าย 2 พบว่า ข้าราชการตำรวจฝ่าย 1 และฝ่าย 2 กองตรวจคนเข้าเมือง 2 ส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในระดับมากและปานกลาง เมื่อนำมาพิจารณากับงานวิจัยของพันตำรวจตรี ยงยุทธ ฉายแสง, วรณนวีร์ บุญคุ้ม (2553, บทความ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรในสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม แล้วพบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ในสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ที่ระบุโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับ คือ ด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านคุณภาพงาน และด้านการมีส่วนร่วม พบว่า มีความสอดคล้องกัน 3 ด้าน คือ ด้านกระบวนการบริหาร ด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม และไม่สอดคล้องกัน 1 ด้าน คือ ด้านทรัพยากร กล่าวคืองานวิจัยที่มีความสอดคล้องกันในด้านกระบวนการบริหาร ด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม นั้น อาจเนื่องมาจากนโยบายบริหารราชการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่กำหนดวิสัยทัศน์ “เป็นตำรวจมืออาชีพ เพื่อความผาสุกของประชาชน” มุ่งเน้นการพัฒนาและสร้างบุคลากรให้เป็นตำรวจมืออาชีพที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยิ่งของประชาชนได้อย่างแท้จริง เมื่อข้าราชการตำรวจมีการยอมรับ และเห็นพ้องกับนโยบายแล้วปรับนโยบายดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติราชการด้วยความยินดี พุ่มเท ประชาชนผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ ประกอบกับอำเภอวังเหนือเป็นชุมชนท้องถิ่นที่มีวิถีดำเนินชีวิตเรียบง่ายอยู่ร่วมกับธรรมชาติ ไม่มีปัญหาอาชญากรรมที่ร้ายแรง ไม่มีปัญหาการจราจรติดขัด ประชาชน และตำรวจมีความใกล้ชิด มีความรู้สึกที่ดีต่อกัน มีการประสานงานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ จึงส่งผลให้การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ มีประสิทธิภาพ และอธิบายได้จากตัวแบบการนำนโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ ตัวแบบด้านกระบวนการของระบบราชการ ของวเรศ จันทกร (2551, หน้า 138) กล่าวคือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งมีกฎระเบียบขั้นตอนค่อนข้างมาก มีแบบแผนความสัมพันธ์ที่เป็นทางการ และมีการกำหนดระบบคุณธรรมเอาไว้อย่างแน่นอนตายตัว

อย่างไรก็ตามภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติก็มีแบบแผนความสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการด้วย แต่มักจะเป็นกรณีของข้าราชการตำรวจระดับปฏิบัติการทั้งสิ้น เพราะเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และเป็นผู้ที่ใช้วิจารณญาณของตนในการตัดสินใจให้บริการประชาชน ดังนั้นสิ่งที่จะวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของนโยบายสำนักงานตำรวจแห่งชาติจึงขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ประการคือ ระดับความเข้าใจของผู้กำหนดนโยบายซึ่งได้แก่ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และผู้บริหารระดับสูงที่มีต่อสภาพแวดล้อมความเป็นจริงขององค์กร สภาพปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ และระดับการยอมรับ เห็นพ้อง และการปรับนโยบายใหม่ให้สอดคล้องกับภารกิจปกติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในหน้าที่ราชการของผู้นำนโยบาย แผนงาน โครงการ กิจกรรม ไปปฏิบัติโดยตรงว่ามีความยินดีพร้อมพุ่มเทให้การปฏิบัติราชการ ส่วนที่ไม่สอดคล้องกันในด้านทรัพยากรนั้น อาจเป็นเพราะว่าข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ ยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็น และทันสมัย การจัดสรรงบประมาณล่าช้ามีไม่เพียงพอ การนำเทคโนโลยีมาใช้ยังไม่ก่อให้เกิดความประหยัด คุ่มค่า กำลังพลที่มีอยู่ไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน

2. จากการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยประชาชน ในปัจจัยด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการบริหาร ด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียง

ตามลำดับดังนี้ ปัจจัยด้านคุณภาพงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านทรัพยากร ด้านกระบวนการบริหาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับพันธำรวจตรี ยงยุทธ ฉายแสง,วรรณวีร์ บุญคุ้ม (2553,บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ในสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม ที่ระบุโดยประชาชน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้านเรียงตามลำดับคือ ด้านทรัพยากร ด้านคุณภาพงาน ด้านกระบวนการบริหาร และด้านการมีส่วนร่วม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจภูธร วังเหนือ มีความเข้าใจ และเห็นว่า สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ มีกำลังพลที่เหมาะสม เทคโนโลยีที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มีความประหยัด คุ่มค่า มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประกอบการปฏิบัติหน้าที่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่มีเพียงพอมีความทันสมัย การจัดสรรงบประมาณในการปฏิบัติหน้าที่มีเพียงพอ มีการปฏิบัติหน้าที่ที่มีความถูกต้อง ได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม มีจิตสำนึกที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ การให้บริการเป็นที่พอใจของประชาชนผู้รับบริการ มีความทันต่อเวลา มีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม มีการจัดทีมงานและการแจกจ่ายงานที่เหมาะสม มีความสามัคคี มีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างบุคคลภายในหน่วยงาน ประชาชนและหน่วยงานอื่น สร้างแหล่งข่าวอาชญากรรมไว้ประจำหมู่บ้านหรือสอบถามผู้นำอยู่เสมอ สืบสวนหรือจับกุมผู้กระทำผิดอาญาร่วมกับหน่วยงานอื่น หรือประชาชน ประสานงานความร่วมมือในการสืบสวนคดีจากหน่วยงานอื่น การปฏิบัติหน้าที่ภายในหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการศึกษาไปใช้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยข้าราชการตำรวจ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับข้าราชการตำรวจ คือ ปัจจัยด้านทรัพยากร ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรจัดสรรงบประมาณ กำลังพล เครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ ให้เพียงพอเหมาะสมใช้เทคโนโลยีที่มีอย่างประหยัดคุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด ปรับปรุงสวัสดิการของตำรวจ เช่น เงินเดือน ค่าตอบแทน เป็นต้น เพื่อให้ตำรวจมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถอยู่ได้อย่างมีเกียรติ และมีศักดิ์ศรี ซึ่งจะส่งผลให้องค์กรเป็นองค์กรที่มีสมรรถนะสูง เป็นที่พึงของประชาชน เพื่อสังคมที่สงบสุข

2. จากผลการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ระบุโดยประชาชน โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดและควรนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน คือ ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรเร่งรัดขับเคลื่อนกระบวนการปฏิรูปองค์กรตำรวจ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การปฏิบัติงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม การปฏิบัติงานของตำรวจต้องทำให้เป็นหลักประกันด้านความปลอดภัย และความยุติธรรมที่มีมาตรฐานโดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคเอกชน และประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการตำรวจ

3. จากกรณีการจะปฏิรูปตำรวจนั้น ผู้ที่เข้าใจปัญหาขององค์กรดีที่สุดคือข้าราชการตำรวจ จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากร ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด นอกจากข้าราชการตำรวจแล้วผู้ที่เข้าใจปัญหาขององค์กรตำรวจได้ดีคือประชาชน ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการบริหารควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด เหล่านี้

เป็นสิ่งสะท้อนถึงความต้องการของข้าราชการตำรวจ และประชาชนได้เป็นอย่างดี จึงควรยึดการปฏิรูปตามความต้องการของข้าราชการตำรวจ และประชาชนเป็นหลัก

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงลึก เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ในปัจจัยด้านทรัพยากร เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและปัญหาอุปสรรครวมทั้งข้อเสนอแนะให้รอบด้านมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนากระบวนการบริหารงานด้านการสืบสวนคดีอาญาของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง เพื่อพัฒนากระบวนการบริหารงานด้านการสืบสวนให้มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความกรุณาจาก ดร.พงษ์สนธิ คุณณะลา ท่านอาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยและข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านในการพิจารณาเครื่องมือ คือ 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ เลิศสมพร อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา 2. ดร.อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์ อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา 3. คุณสุรพงศ์ การินทร์ นักบริหารงาน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สุก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัวที่เป็นผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณ รุ่นพี่ เพื่อน ๆ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะทุกท่านที่ให้คำแนะนำ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดีในระหว่างการศึกษาด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ ประชาชนในอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ทุกท่านที่เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสืบสวนคดีอาญา ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในงานศึกษาค้นคว้านี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

การค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชนงกรณ์ กุณทลบุตร. (2556). **หลักการจัดการ Principle of Management องค์การและการจัดการสมัยใหม่**

Organization and Modern Management (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547. (14 กุมภาพันธ์ 2547). **ราชกิจจานุเบกษา**. 121(18 ก). หน้า 1-46.

พลตำรวจโท วุฒิ วิทิตานนท์. (2549). **การสืบสวน**. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2558, จาก

wutthi.central.police.go.th/images/510912/510912a.pdf

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พลตำรวจโท เอก อังสนานนท์. (2549). **การสืบสวนและการสอบสวน CRIMINAL PROCESS LW 443 ภาควิชา กฎหมายวิธีสบัญญัติ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พันตำรวจตรี ยงยุทธ ฉายแสง, วรณวีร์ บุญคุ้ม. (2553). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ เจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร ในสถานีตำรวจภูธรจังหวัดนครปฐม. **วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย**, 2(1), 194-206.
- พาดินภัค วงศ์ใหญ่. (2556). **ความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสอบสวนคดีอาญาบาง ประเภท ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร โดยพนักงานสอบสวนฝ่ายปกครองของปลัดอำเภอ ในพื้นที่ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ร.ป.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- มยุรี อนุমানราชชน. (25). **นโยบายสาธารณะ** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์ เน็ท จำกัด.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2547. (22 กรกฎาคม 2557). **ราชกิจจานุเบกษา**. 131(55 ก). หน้า 1-17.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์, สมชาย หิรัญกิตติ, ลัทธிகาล ศรีวะระมย์, ชวลิต ประภวานนท์, จิรศักดิ์ จิยะจันทร์, สุดา สุวรรณากิรรมย์. (2542). **องค์การและการจัดการ ฉบับสมบูรณ์ ปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ:
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2551). **ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา**. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2558, จาก <http://www.tsd.police.go.th/law/004.pdf>
- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2557). **คู่มือการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่งานสืบสวนในสถานี ตำรวจ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตำรวจ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2557). **กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านกฎหมายและ กระบวนการยุติธรรม**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สุจินตนา ชุมวิสูตร, สมศักดิ์ เขียวจรูญกุล, เรืออากาศโท วินัย ตูวิเชียร, อนันต์ ชุมวิสูตร, พลตำรวจตรี จิรัช ชูเวช, สมพร พรหมหิตาธร และคณะ. (2553). **เอกสารการสอนชุดวิชา กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและ พยานหลักฐานสำหรับรัฐศาสตร์ Criminal Procedure and Evidence สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน่วยที่ 1-7** (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง

Factors Affecting the Debt burden of the Police officers in the Wangnuea Police Station, Lampang Province

บุญเรือง อุปทอง^{1*} และ อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์²

Boonruang Ooptong^{1*} and Atthasit Muang-in²

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ และเพื่อศึกษาหาแนวทางป้องกันการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือจังหวัดลำปาง จำนวน 93 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัยในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ ค่าครองชีพสูง และสินค้ามีราคาแพง 2) ปัจจัยด้านการทำงาน ได้แก่ ระดับขั้นยศ มีผลต่อเงินเดือน เช่น เงินเดือนน้อย 3) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การมีทรัพย์สินจำนวนมากจะได้รับการยกย่องทางสังคม และ 4) ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ การซื้อสินค้าอุปโภค และบริโภคในชีวิตประจำวัน การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สินดังนี้ ด้านครอบครัว ข้าราชการตำรวจ และครอบครัวต้องจัดทำบัญชีครัวเรือนบันทึกรายรับ-รายจ่าย และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ประหยัดอดออมบริโภคอยู่ในระดับพอประมาณด้านเศรษฐกิจ ข้าราชการตำรวจต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต พอมีพอกิน พอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ด้านสังคม ไม่ควรยึดติดกับวัตถุนิยมและก่อหนี้สินเพิ่ม รู้จักประมาณตน ลด ละ เลิก อบายมุข ด้านการทำงาน ข้าราชการตำรวจเมื่อมีเงินเดือนและรายได้น้อยแล้ว ต้องใช้จ่ายเงินตามฐานะของตนและประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เสริม

คำสำคัญ: ปัจจัย หนี้สิน ข้าราชการตำรวจ

Abstract

The objectives of the study in Factors Affecting the Debt burden of the Police officers in the Wangnuea Police Station, Lampang Province are 1) to study the factors affecting the debt burden of police officers and

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Political and Social Science, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : thanyaratboonruang@gmail.com

2) to look for the prevention of accruing debt of the police officers. The sample group is the 93 police officers of Wangnuea Police Station Lampang Province. A questionnaire is used as instruments of this study. The study also uses the descriptive statistic along with the analysis of percentage, mean, standard deviation and content.

The results of the study of the factors affecting the debt burden of police officers from high to low level respectively are 1) Economy: the cost of living and the expensive consumed goods 2) Working: the rank leading to the low salary 3) Society: the social admiration for the rich 3) Family: overspending for the members' daily consumption. The suggestions from this study are 1) Family: the officers and his family should do the income and expense accounts. They should change their behaviors of overspending 2) Economy: the officers should be flexible with current economy, adopting the philosophy of self-sufficiency Economy 3) Society: the officers should be moderate in spending and abstain from gambling and drinking 4) Working: the officers should spend money appropriately with their salary and find some extra works.

Keywords: Factors, Debts, Police

บทนำ

ตำรวจเป็นอาชีพที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี ทำหน้าที่รักษากฎหมาย ป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และบริการรับใช้ประชาชน ดูแลชีวิตทรัพย์สินของประชาชนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม ซึ่งเป็นอาชีพที่ต้องเสียสละต้องทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจเพื่อให้บ้านเมืองเกิดความสงบเรียบร้อย ตำรวจจึงพร้อมที่จะสละชีวิตทุกเมื่อเพื่อปกป้องความยุติธรรม สอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการ ของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติที่กล่าวไว้ว่า “ต้องบริหารจัดการให้ตำรวจ ดำรงชีพได้อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และเป็นที่รักของประชาชน มีการกำหนดมาตรการแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบในทุกหน่วยงานโดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมให้แก่ข้าราชการตำรวจดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เพื่อลดภาระหนี้สิน และมีเงินออมไว้ใช้ ในยามจำเป็น” (สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง, 2557 หน้า 11) ข้าราชการตำรวจต้องมีความซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในศีลธรรม โดยยึดประโยชน์ส่วนรวมเหนือประโยชน์ส่วนตน ตำรวจชีวิตส่วนตัวไม่ให้เกิดมลทินหมองต่อตำแหน่งหน้าที่ ไม่ทำผิดกฎหมายแม้เห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่หมกมุ่นในอบายมุขทั้งหลาย ไม่ฟุ้งเฟ้อหรือหยา และใช้จ่ายอย่างประหยัดตามฐานะแห่งตน (ประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ, 2551 หน้า 5)

ประเทศไทยปัจจุบัน เป็นสังคมที่เห็นคุณค่าทางวัตถุท่ามกลางกระแสบริโภคนิยมมีวัตถุประสงค์ความต้องการมากขึ้นเรื่อย ๆ คนไทยในยุคโลกาภิวัตน์ จึงตกเป็นทาสของเครื่องอุปโภคบริโภค แหล่งอบายมุขสิ่งยั่วยุ สนองความอยาก ของตนเอง ความต้องการใช้เงินเพิ่มขึ้นสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้รับผลกระทบจากวิกฤติเศรษฐกิจ สังคมการเมือง วัฒนธรรมและเทคโนโลยี เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ขณะที่ค่าตอบแทน ค่าจ้าง หรือเงินเดือน ไม่ได้ปรับหรือเพิ่มตามไปด้วย รายจ่ายมากกว่ารายได้ ทำให้ประชาชนกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ จะเห็นว่าปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาใหญ่ ที่ประชาชนในประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่

ข้าราชการตำรวจก็ไม่ต่างจากอาชีพอื่น ๆ ที่ตกอยู่ภายใต้กระแสการบริโภคนิยมถูกมองว่าเป็นอาชีพ ข้าราชการต้องมีฐานะดีในสังคม ทั้งที่จริงแล้วมีเงินเดือนค่อนข้างน้อย ข้าราชการตำรวจก็ประสบปัญหา และได้รับผลกระทบจากปัญหาหนี้สิน เพราะมีรายได้ทางเดียว คือ เงินเดือน และมีรายจ่ายมาก เช่น ค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าใช้จ่าย สิ้นเชื่อ และรายจ่ายอื่นๆ อีกมากมาย ปัจจุบันมีการปรับอัตราเงินเดือนของข้าราชการตำรวจให้เหมาะสม

เป็นธรรมและได้มาตรฐาน โดยคำนึงถึงค่าครองชีพที่เปลี่ยนแปลงไปค่าตอบแทนในภาคเอกชน ฐานการคลังของประเทศความแตกต่างระหว่างรายได้ของข้าราชการต่างประเทศกันและปัจจัยอื่นที่จำเป็น (พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ ฉบับที่ 3, 2558 หน้า 10)

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมตำรวจนั้นมีมากมาย และส่งผลกระทบต่อข้าราชการตำรวจ ทั้งปัญหาส่วนตัวและในหน่วยงาน เช่น การบริหารงานบุคคล งบประมาณไม่เพียงพอ ถูกกลั่นแกล้งรังแกเอาเปรียบ การแต่งตั้งโยกย้ายไม่เป็นธรรม และเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา การปฏิบัติงานยากลำบากซับซ้อนขึ้น เสี่ยงภัยอันตราย จึงเกิดความเคลียด ความทุกข์ ทำให้ใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น เช่น สู้บู้หรี ตีแม่เหล็ก เล่นการพนัน ฯลฯ

สิ่งที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินต่อข้าราชการตำรวจ ไม่ทางตรงหรือทางอ้อม เป็นสาเหตุหนึ่งของการฆ่าตัวตาย และปัญหาอื่นตามมา ปัจจัยที่มีผลต่อการฆ่าตัวตายของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากการวิจัยตั้งแต่ปีงบประมาณ 2551 – 30 กันยายน 2556 มีข้าราชการตำรวจฆ่าตัวตายรวมทั้งสิ้น 174 ราย สาเหตุเกี่ยวกับการฆ่าตัวตาย ปัญหาหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 10.30 (กองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ, 2558)

ปัญหาหนี้สินเป็นปัญหาที่ข้าราชการตำรวจเกือบทุกคนพบเจอปัญหาอยู่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ลดลง ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือช่วยกันดูแลแก้ไขเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน อีกทั้งข้าราชการตำรวจก็ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตได้ในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ลดความฟุ่มเฟือย สร้างเสริมวินัยทางการเงินให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้การเป็นหนี้ก็ไม่ใช้สิ่งเลวร้ายเสมอไป หากจำเป็นต้องเป็นหนี้จริง ๆ และรู้จักวางแผนการจัดการหนี้อย่างเหมาะสม ก็จะสามารถนำมาซึ่งความสุขและความมั่นคงในชีวิตได้

จากปัญหาต่าง ๆ และสิ่งที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง เพราะจากการตรวจสอบเบื้องต้น พบว่า ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ เกือบทุกคนประสบปัญหาหนี้สินอยู่และมีหนี้สินเป็นเงินจำนวนมาก เฉลี่ยประมาณคนละ 1,000,000 – 2,500,000 บาท กู้ยืมเงินกับสหกรณ์ออมทรัพย์ตำรวจและสถาบันการเงินทั้งของรัฐและเอกชน ผู้วิจัย จึงต้องการศึกษาเพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยที่แท้จริงของปัญหาหนี้สินเกิดจากปัจจัยอะไร ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้เป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตและนำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของข้าราชการตำรวจได้

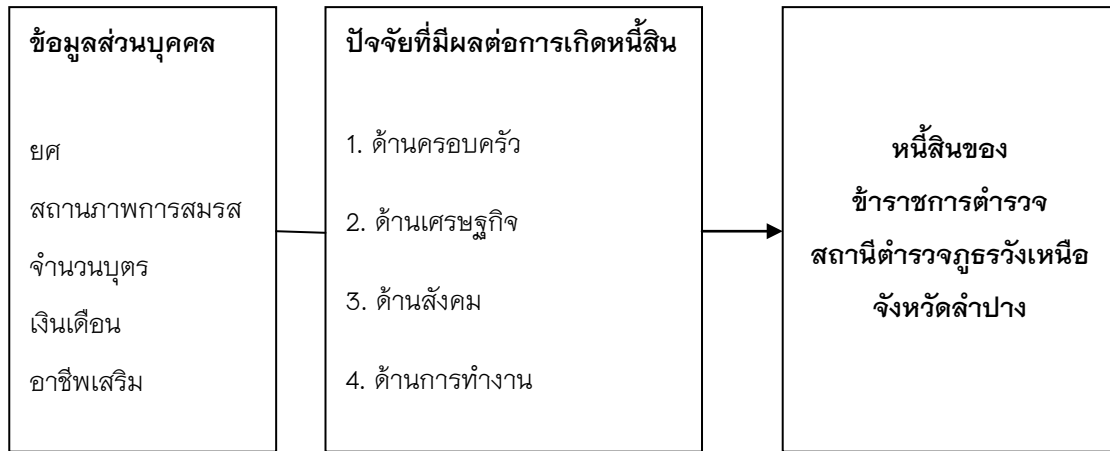
วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางป้องกันการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ

กรอบแนวคิด

ในการศึกษานี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับ ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู จากนันทรัตน์ จิโรภาส (2552 หน้า 6) ผู้ศึกษาจึงนำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพราะมีหัวข้อใกล้เคียงกับงานวิจัย ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาอยู่ มีเนื้อหา และการกำหนดตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สอดคล้อง ชัดเจน เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องการศึกษา และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้ศึกษาจึงกำหนดกรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรต้น (Independent Variables) ตัวแปรตาม (Dependent Variables)

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการศึกษา และให้ได้ผลการศึกษาที่มีความแม่นยำ มีความน่าเชื่อถือของข้อมูลมากที่สุด รายละเอียด ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ปฏิบัติงานอยู่จริง ในปีงบประมาณ 2558 จำนวน 93 คน โดยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ยศ อายุราชการ สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร เงินเดือน อาชีพเสริม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่นๆ เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สิน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้ามาหาค่าความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 2 ท่าน ตรวจสอบแบบสอบถาม คือ 1.รองศาสตราจารย์ ดร.วิระ เลิศสมพร อาจารย์ประจำสาขาวิชานโยบายสาธารณะ 2.คุณสากล คิดอ่าน ครู คศ.3 โรงเรียนวังเหนือวิทยา ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบใช้ (Try out) ก่อนใช้จริงกับข้าราชการตำรวจ จำนวน 10 ชุด กับ ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ซึ่งข้าราชการตำรวจดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

4. ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) เท่ากับ .9347 (จุฬารัตน์ โทษารธรรม, 2548 หน้า 46)

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 93 ชุด เก็บรวบรวมข้อมูลของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ที่ปฏิบัติงานอยู่จริง ในปีงบประมาณ 2558 จำนวน 93 คน ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจนครบคิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ให้คะแนนและทำการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ (Frequency), และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ ใช้สถิติพรรณนาสำหรับพรรณนาความคิดเห็น โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สินเป็นแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์ และสรุปเนื้อหาประกอบบริบท

ผลการศึกษา

1. **ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม** พบว่า ข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 97.85 มีอายุ 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.91 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 51.61 และส่วนใหญ่เป็นชั้นยศ จ.ส.ต.-ต.ต. มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.54 ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.71 มีสถานภาพสมรส มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 81.72 มีจำนวนบุตร 2 คน คิดเป็นร้อยละ 60.22 ส่วนใหญ่ได้รับเงินเดือน 25,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.01 และมีอาชีพเสริมอื่น ๆ ส่วนใหญ่ (ไม่มีอาชีพเสริม)มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37.63

2. **ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง** ในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านครอบครัวด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมด้านการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.07$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงตามลำดับผลการศึกษามากไปหาน้อย คือ 1. ด้านเศรษฐกิจ มากที่สุด 2. ด้านการทำงาน 3. ด้านสังคม และน้อยที่สุด คือ 4. ด้านครอบครัว รายละเอียดปรากฏผลดังนี้

2.1 **ด้านเศรษฐกิจ** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียง 3 ลำดับแรก พบว่า ค่าครองชีพสูง และสินค้ามีราคาแพง มากที่สุด ($\bar{X} = 3.82$) และน้อยที่สุด คือ การกู้ยืมเงินนอกระบบมาใช้จ่าย ($\bar{X} = 2.44$) ตามลำดับ

2.2 **ด้านการทำงาน** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียง 3 ลำดับแรก พบว่า ระดับขั้นยศ มีผลต่อเงินเดือน เช่น เงินเดือนน้อย มากที่สุด ($\bar{X} = 3.84$) และน้อยที่สุด คือ หน่วยงานและเพื่อนร่วมงาน มีผลทำให้ใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 2.73$) ตามลำดับ

2.3 **ด้านสังคม** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียง 3 ลำดับแรก พบว่า การมีทรัพย์สินจำนวนมาก จะได้รับการยกย่องทางสังคม มากที่สุด ($\bar{X} = 3.31$) และน้อยที่สุด คือ การโฆษณาทางสื่อต่างๆ เช่น สื่อออนไลน์ โทรทัศน์ ทำให้ใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 2.74$) ตามลำดับ

2.4 **ด้านครอบครัว** โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียง 3 ลำดับแรก พบว่า การซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภค ในชีวิตประจำวัน มากที่สุด ($\bar{X} = 3.34$) และน้อยที่สุด คือ การมีพฤติกรรมนอกใจคู่สมรส ทำให้ใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ($\bar{X} = 1.74$) ตามลำดับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ	(\bar{X})	(S.D.)	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านเศรษฐกิจ	3.34	1.16	ปานกลาง	1
2. ด้านการทำงาน	3.28	1.15	ปานกลาง	2
3. ด้านสังคม	2.97	1.06	ปานกลาง	3
4. ด้านครอบครัว	2.71	1.12	ปานกลาง	4
สรุปภาพรวม	3.07	1.12	ปานกลาง	

ภาพ 2 แสดงตารางสรุปภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ
สถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง

3. ข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นอื่น ๆ เกี่ยวกับการป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สิน

3.1 ไม่ใช้จ่ายเงินให้เกินฐานะ ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีพ พอมี พอกิน พอใช้ และพอใจในสิ่งที่ตนมี เรียบง่าย รู้จักประมาณตน ประหยัดอดออม ไม่ควรก่อหนี้สินเพิ่ม ไม่นำเงินในอนาคตมาใช้โดยไม่จำเป็น

3.2 ไม่เล่นการพนันหรือใช้จ่ายฟุ่มเฟือยตามคนอื่น ชื้อของที่จำเป็นเท่านั้น ไม่ตามสังคมจนเกินไป

3.3 หน่วยงานควรขอความร่วมมือจากสถาบันการเงิน ให้กู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ในระบบและหนี้ที่คิดดอกเบี้ยที่สูงกว่า และมีการรวมหนี้สินของข้าราชการตำรวจพร้อมหาแหล่งเงินกู้ที่ดอกเบี้ยถูกกว่า

3.4 มีการวางแผนบริหารการเงินให้เป็นระบบ ทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แบ่งสัดส่วน ของรายได้ ค่าใช้จ่ายเป็นสัดส่วน ไม่ใช้จ่ายเงินเกินรายได้ที่ได้รับต่อเดือน และใช้จ่ายเงินเพื่อประโยชน์ของครอบครัวมากที่สุด

3.5 หาทางเพิ่มรายได้ และประกอบอาชีพเสริม หารายได้เสริมและลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว เช่น ปลูกผักสวนครัว ค้าขาย ฯลฯ เมื่อได้เงินมาต้องนำมาเพื่อ ให้เกิดรายได้ เพื่อนำไปเพิ่มรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม

3.6 รัฐควรพิจารณาปรับปรุง แก้ไข อัตราค่าตอบแทน เพิ่มค่าตำแหน่ง เพิ่มเงินเดือน และสวัสดิการของข้าราชการตำรวจให้เพียงพอ และจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อภาระหน้าที่ เช่น เบี้ยเลี้ยง ค่าเชื้อเพลิง ให้มากขึ้น

สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผู้ศึกษาขออภิปรายผล ดังนี้

1. **ด้านครอบครัว** พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ เป็นการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวันมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจ มีภาระในการซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน และใช้จ่ายในครอบครัวเป็นจำนวนมาก นิยมซื้อสินค้าที่ฟุ่มเฟือย และไม่จำเป็น จึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินตามมา สอดคล้องกับแนวคิดของแอสเชล อังใน กิติ สมสนั่น (2548.) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวกับธรรมชาติทางพฤติกรรมของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์จะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยได้รับอิทธิพลจาก ปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการบริโภค เช่น ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (environmental influence) ได้แก่ วัฒนธรรม ชนชั้นทางสังคม เช่น เพื่อน ครอบครัว นักแสดง ฯลฯ และองค์การทางการตลาดที่ยื่นข้อเสนอที่สามารถตอบสนองของ ผู้บริโภคได้ การสื่อสารจากสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ต่างมีอิทธิพลต่อการเลือกซื้อสินค้า หรือการใช้บริการการโฆษณา ซึ่งถือเป็น สิ่งกระตุ้นการบริโภค และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัชรินทร์ สุภาวงศ์ (2549) ที่ศึกษาภาวะหนี้สิน และความต้องการประกอบอาชีพเสริมรายได้ของครอบครัวข้าราชการตำรวจสังกัดตำรวจภูธรภาค 5 ที่พบว่า ภาวะหนี้สินของครอบครัวข้าราชการตำรวจมีหนี้สินที่เกิดจากการใช้จ่ายภายในครอบครัว วิธีการแก้ไข คือ การลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัว และประกอบอาชีพเสริม และ พ.ท.นุภูฏตรีเจริญ (2547) ซึ่งศึกษาภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวน สังกัดกองบัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน ที่พบว่า พฤติกรรมในการบริโภค และการใช้จ่ายในครอบครัวนั้น ก็มีส่วนที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สิน คือ ความต้องการที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไว้ใช้ ในครัวเรือน เช่น โทรทัศน์ ตู้เย็นเครื่องซักผ้า ฯลฯ และพฤติกรรมการบริโภครับประทานอาหารนอกบ้าน และสอดคล้องณัฐพล จันมะโน (2555) ที่พบว่า ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ มีรายจ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่เพื่อการบริโภคและอุปโภคมากที่สุด และสอดคล้องแนวคิดการบริโภคนิยมของ พระธรรมปิฎกป.อ.ปยุตโต, 2534 หน้า 64) การที่คนซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็นเกิดจากค้นหาในตัวเอง ในสังคมยุคปัจจุบันเน้นวัฒนธรรมการบริโภค การบริโภคปัจจัย 4 แนวพุทธ หมายถึง การบริโภคปัจจัย 4 ด้วยบริการบำบัดความ ต้องการเพื่อให้ได้รับความพอใจ โดยเกิดคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุดด้วยการบริโภคที่น้อยที่สุดลดการบริโภคและการแข่งขันให้มาแบ่งปันกันจะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของมนุษย์และสันติสุขได้

2. **ด้านเศรษฐกิจ** พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ คือ ค่าครองชีพสูง และสินค้ามีราคาแพงมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสภาพเศรษฐกิจอาจจะอยู่ในช่วงที่ตกต่ำ เงินเดือนของข้าราชการตำรวจที่ได้รับแต่ละเดือนน้อยไม่พอใช้จ่าย สินค้าก็จะแพง มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สอดคล้องกับ วีระศักดิ์ อเวรา (2541) ศึกษาภาวะหนี้สินของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดหนองบัวลำภู ผล

การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อสถานภาพทางเศรษฐกิจ ได้แก่การลดค่าเงินบาททำให้สินค้ามีราคาแพงขึ้นแต่รายได้ไม่มีการปรับขึ้นตามค่าครองชีพที่สูงขึ้นในภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอย การได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพ และสอดคล้องคมาเดช มะลิสัย (2556) ที่ศึกษาปัญหาค่าครองชีพและหนี้สินของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีภูธรกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า 1. ปัญหาค่าครองชีพ และหนี้สินของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านรายรับข้าราชการตำรวจมีเงินเดือนและเงินประจำตำแหน่งไม่มากและด้านรายจ่ายจะมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและค่าครองชีพที่สูงขึ้นในปัจจุบัน และไม่สอดคล้องกับ ณัฐพงษ์ ท้วมจันทร์ (2555) การศึกษาภาวะหนี้สิน และแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหงาว อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนสูงที่สุด คือ ปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริโภค และปัจจัยที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินของประชาชนต่ำที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ และไม่สอดคล้องกับ นฤมล อินทโหม (2554) ศึกษาผลกระทบต่อภาวะหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุนกองพลทหารราบที่ 9 ผลการศึกษา พบว่า ผลกระทบต่อภาวะหนี้สิน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ 1.ด้านจิตใจ 2.ด้านสังคม 3.ด้านเศรษฐกิจตามลำดับ และสอดคล้องกับแนวคิดของพุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า อำนาจของวัตถุนิยม มนุษย์ทำลายเศรษฐกิจโดยการเป็นอยู่ด้วยส่วนเกิน กินเกิน แต่งเนื้อแต่งตัวเกิน มีเครื่องใช้สอยเกิน อีกทั้งไม่มีศีลธรรม จึงจัดเศรษฐกิจไปในทางทำลายมนุษย์ด้วยกัน ควรแก้ด้วยระบบเศรษฐกิจของพระพุทธเจ้าซึ่งมีหลักสั้น ๆ ว่า ผลิตให้มาก กินแต่น้อยเหลือเอาไปช่วยโลกใช้ธรรมะแก้ปัญหาเศรษฐกิจ ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เพื่อหลีกเลี่ยงการเป็นหนี้สิน สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชน ให้ดำเนินไปในทางสายกลางเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ ไม่เป็นหนี้มาก

3. ด้านสังคม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ ด้านสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ คือ การมีทรัพย์สินจำนวนมาก จะได้รับการยกย่องทางสังคมมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเมื่อข้าราชการตำรวจมีทรัพย์สิน เงินทอง บ้านเรือนหลังใหญ่โต มีที่ดินจำนวนมาก และมีความมั่งมี มั่งคั่ง ร่ำรวยในทรัพย์สินเหล่านี้เพื่อนข้าราชการตำรวจ และบุคคลในสังคม ก็จะพลอยยินดี และดูมีเกียรติ และได้รับความไว้วางใจจากสังคม และเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดหนี้สินตามมา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow อังโน วิบูลย์ จุง (2550.) ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ ลำดับที่ 4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Self-Esteem needs) ลักษณะที่ 2 ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือจากผู้อื่น (esteem from others) คือ ความต้องการมีเกียรติยศ การได้รับยกย่อง ได้รับการยอมรับ ได้รับความสนใจ มีสถานภาพมีชื่อเสียงเป็นที่กล่าวขาน และเป็นที่ยอมรับชมยินดี มีความต้องการที่จะได้รับความยกย่องชมเชยในสิ่งที่เขากระทำซึ่งทำให้รู้สึกว่าคุณค่าความสามารถของเขาได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และสอดคล้องกับผลการศึกษา ยุพา กิตติสุขภูษิตธรรม (2549) ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเป็นหนี้สินของครู ด้านสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มากที่สุด คือ การมีบ้านใหญ่โต ราคาแพง รองลงมา คือ การซื้อที่ดินจะทำให้มีความมั่นคงและมีหลักประกันในชีวิตใช้โทรศัพท์มือถืออย่างทันสมัยดูมีฐานะในสังคม สอดคล้องกับ สุทธิสม ดังก้อง (2536) ศึกษาปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู : ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการครูประถมศึกษา ในจังหวัดภาคอีสานตอนบน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดภาวะหนี้สินของข้าราชการครู คือ ความนิยมสร้างบ้านขนาดใหญ่ราคาแพง การยึดมั่นในประเพณีแบบเอาหน้า และสอดคล้อง พิซชากร แจ่มศรี (2550) ศึกษาภาวะหนี้สิน และแนวทางการบริหารหนี้สิน ของสหกรณ์

ออมทรัพย์ครูชนบทบุรี จำกัด ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ภาวะหนี้สิน และทรัพย์สินของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูฯ เป็นหนี้สินกับสหกรณ์ และทรัพย์สินจากการกู้ยืมเงินสหกรณ์ของสมาชิกส่วนใหญ่ อยู่ในรูปของรถยนต์ ทาวน์เฮ้าส์ และเงินฝากธนาคาร ซึ่งโดยภาพรวมแล้วสมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วทำให้ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ พงษ์ศักดิ์ เชื้อสมบูรณ์ (2536) ได้ศึกษาเรื่องเงินเดือนกับค่าครองชีพของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปว่า ตำรวจชั้นประทวนในจังหวัดเชียงใหม่ และครอบครัว มีทรัพย์สินต่างๆ ตามลำดับดังนี้ วิทยุมือถือ ปืน ตู้เย็น โทรทัศน์ รถยนต์ มีบ้านของตนเองและทรัพย์สินอื่น ๆ แหล่งเงินกู้เป็นหนี้สหกรณ์สวัสดิการ และเป็นหนี้ธนาคาร สอดคล้องกับแนวคิด พุทธทาสภิกขุ กล่าวว่า “การถอนตัวออกจากอำนาจวัตถุนิยม” ดังคำกล่าวของท่านว่า “วัตถุนิยม นั้นแหละ คือ ตัวอันตรายของมนุษย์ยิ่งกว่าสิ่งใด โดยเฉพาะในโลกยุคปัจจุบันวัตถุนิยมกำลังครองโลก กำลังจับจิตจับใจมนุษย์ทุกคนในโลกบีบบังคับให้ตั้งรกรากในความลุ่มหลงต่อวัตถุ คนก็หลงวัตถุ ก็ซื้อหาวัตถุนั้นที่ไม่จำเป็นมาไว้เต็มบ้านเต็มเมืองเกินความต้องการ อดสูหาที่หนียืมสิ้นไปซื้อหาอุปกรณ์แห่งวัตถุนิยม เงินเดือนไม่พอ ต้องคดโกง ต้องคอร์รัปชัน วิธีมันก็เต็มไปด้วยคอร์รัปชัน ในโลกนี้ก็หาความสุขไม่ได้ มนุษย์จะวิบัติเพราะหลงเสน่ห์ของสิ่งที่ เรียกว่า “วัตถุนิยม”

4. ด้านการทำงาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจด้านการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ คือ ระดับชั้น ยศ มีผลต่อเงินเดือน เช่น เงินเดือนน้อย มากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะการมีชั้นยศสูงจะทำให้ข้าราชการตำรวจมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากบัญชีอัตราเงินเดือนข้าราชการตำรวจ มีการกำหนดฐานเงินเดือนที่แตกต่างกันตามลำดับชั้นยศ เมื่อได้รับชั้นยศที่สูงขึ้น เงินเดือน และเงินประจำตำแหน่ง ก็จะได้สูงขึ้นตามไปด้วย สอดคล้องกับ ธิดา ว่องวันดี (2550) ศึกษาการวิเคราะห์ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจกรณีศึกษา ข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลาง มากที่สุดคือ ระดับรายได้ต่อเดือน และรองลงมา คือ ค่าใช้จ่ายต่อเดือน และข้าราชการตำรวจในสังกัดส่วนกลางที่มีชั้นยศสูงขึ้น ตำแหน่งสูงขึ้น มีอายุราชการมากขึ้น และมีรายได้มากขึ้นจะมีแนวโน้มการเป็นหนี้ไม่ก่อรายได้ลดลง และมีแนวโน้มในการเป็นหนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับ อรรถพันธ์ สุภักดิ์พิสุทธิกุล (2557) การศึกษาการตัดสินใจ ก่อหนี้สินของบุคคลในจังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า การรับรายได้เป็นเงินประจำเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจ ก่อหนี้สิน ทำให้บุคคลที่มีรายรับแต่ละเดือนชัดเจนสามารถที่จะสร้างหนี้สินโดยการกู้ยืม หรือการนำเงินในอนาคตมาใช้ และสอดคล้องกับ เมรีนา ปลื้มปัญญา (2543) ศึกษาความต้องการสินเชื่อ และภาระหนี้สินของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูมีการออมเงินน้อยมาก และตัวเลขการเป็นหนี้จะค่อย ๆ เพิ่มขึ้นตามอายุ ระดับตำแหน่ง และระดับรายได้ จะเป็นหนี้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านครอบครัว ข้าราชการตำรวจ และครอบครัวต้องจัดทำบัญชีครัวเรือนบันทึกรายรับ-รายจ่าย จะทำให้รู้ว่าควรลดค่าใช้จ่ายในด้านใดบ้าง และรายจ่ายที่ควรตัดทิ้งไปได้ และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เช่น สิ่งของเก่าที่ใช้ได้ก็ควรใช้ไปก่อน บริโภคอาหารที่ราคาไม่แพง เสื้อผ้าไม่เปลี่ยนไปตามแฟชั่น เป็นต้น
2. ด้านเศรษฐกิจ ข้าราชการตำรวจต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริมาใช้ในการดำเนินชีวิต ตัดทอนค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ลด ละ ความฟุ่มเฟือยในการใช้ชีวิต ลด ละ เลิกอบายมุข เช่น ไม่เล่นการพนัน การเสพยาเสพติด เพราะเป็นหนทางของอบายมุขที่จะนำไปสู่ความเสื่อม และ

เกิดหนี้สิน และผู้บังคับบัญชาควรจัดตั้งกองทุนในระดับสถานีตำรวจเพื่อให้ข้าราชการตำรวจกู้เงินดอกเบี้ยต่ำ และสามารถกู้เงินด่วนหรือฉุกเฉินได้โดยไม่ต้องไปกู้ธนาคารที่มีดอกเบี้ยแพง

3. ด้านสังคม ไม่ควรยึดติดกับวัฒนธรรมทรัพย์สิน และก่อหนี้สินเพิ่ม รู้จักประมาณตน ไม่กู้เงินในขนาดตามาใช้โดยไม่จำเป็น การสร้างบ้าน ซื้อมอเตอร์ไซด์ และสิ่งของเครื่องใช้อื่น ๆ ให้เหมาะสมกับฐานะของตนเอง ไม่เปลี่ยนแปลงสมัยนิยมหรือกระแสบริโภคนิยม หลีกเลี่ยงการใช้เงินกู้ เช่น การกดเงินสดโดยตรงจากบัตรเครดิต สินค้าเงินผ่อน เป็นต้น

4. ด้านการทำงาน ข้าราชการตำรวจเมื่อมียศ เงินเดือน และรายได้ไม่น้อยแล้ว ต้องใช้จ่ายเงินตามฐานะของตน และประกอบอาชีพเสริมเพื่อหารายได้เสริม เช่น เกษตรกรรม ค้าขาย และปลูกผักสวนครัวไว้กินในบ้าน เลี้ยงเป็ด ไก่ ไข่รับประทานเอง รู้จักเก็บกักออม มีวินัยในการออม และรัฐควรพิจารณาปรับปรุง เพิ่มค่าตำแหน่ง เงินเดือน ตลอดจนสนับสนุนงบประมาณสวัสดิการในการทำงาน ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน และเหมาะสมกับอาชีพความเป็นอยู่ ตำแหน่งภาระหน้าที่ในการปฏิบัติงาน สภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรเพิ่มหลักสูตรการวางแผน การบริหารจัดการเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ในหลักสูตรการอบรมก่อนเข้ารับราชการตำรวจเป็นข้าราชการตำรวจเพื่อให้ข้าราชการตำรวจบริหารรายได้ - รายจ่ายของตนเอง ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และดำรงชีวิตไม่ยึดติดกับกระแสบริโภคนิยมในปัจจุบันมากเกินไป

2. สำนักงานตำรวจแห่งชาติควรขอความร่วมมือสถาบันการเงิน และหัวหน้าหน่วยงานให้มีกลไกการตรวจสอบ ในการกู้ยืม ที่ไม่ใช่เฉพาะการตรวจสอบเอกสารเท่านั้น ตรวจสอบความจำเป็น และอนุมัติเงินกู้ในจำนวนที่น้อยลง และกำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเฉพาะในส่วนของการออมเงินให้มากขึ้นเพื่อส่งเสริมการออมเงิน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาจากสถานีตำรวจในพื้นที่อื่น ๆ ที่กว้างมากขึ้นเนื่องจากการทำศึกษาเพียงหน่วยงานเดียวทำให้ทราบถึงปัจจัย และวิธีการป้องกันปัญหาเพียงหน่วยงานเดียวเท่านั้น ซึ่งจะได้ข้อมูลที่ได้อาจไม่เพียงพอ เพราะแต่ละหน่วยงานย่อมมีลักษณะปัจจัยที่แตกต่างกัน เช่น สภาพความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ และสังคม หรือทำการศึกษาในกลุ่มข้าราชการตำรวจในระดับอื่นด้วย

2. การศึกษาครั้งต่อไปควรทำการศึกษาแบบเชิงคุณภาพ เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้สินของข้าราชการตำรวจ เพื่อจะได้ข้อมูลเชิงลึกและละเอียดมากยิ่งขึ้น

3. การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับหัวข้อปัญหาหนี้สินกับความเครียดในการทำงานของข้าราชการตำรวจ และหัวข้อ ภาวะหนี้สิน ปัญหาความเครียดกับการฆ่าตัวตายของข้าราชการตำรวจ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยพะเยา งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ดร.อรุณสิทธิ์ เมืองอินทร์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย และอาจารย์ในสาขาวิชานโยบายสาธารณะทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริง และความทุ่มเทของอาจารย์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง 1. (2553). **แนวทางการปฏิบัติตามประมวลจริยธรรมและจรรยาบรรณของตำรวจ.** (ฉบับที่2) พ.ศ. 2553). สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2558,
จาก <http://bangkok.immigration.go.th/2notice/2551&2553.pdf>.
- ณัฐพล จันมะโน. (2555). **ภาวะหนี้สินของข้าราชการตำรวจชั้นประทวน สถานีตำรวจภูธรเชียงใหม่ จังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2558, จาก
http://tdc.thailis.or.th/tdc/dccheck.php?Int_code=57&ReclId=44364&obj_id=431824&showmenu=no.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต). **นิติศาสตร์รัฐศาสตร์เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ,** พิมพ์ครั้งที่ 1.
(กรุงเทพมหานคร : บริษัท สื่อเกษตรจำกัด, 2534), 64.
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). **อยู่อย่างพุทธในยุคบริโภคนิยม.** สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2558,
จาก <http://www.visalo.org/article/budYooYang.htm>.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (ม.ป.ป). **เศรษฐกิจพอเพียง.** สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2558,
จาก <http://www.chaipat.or.th/chaipat/content/porpeing/porpeing.html>.
- วิบูลย์ จุง. (2550). **ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ.** สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2558,
จาก <http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=wbj&month=07-12-2007&group=29&gblog=3>.
- สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง. (2557). **นโยบายการบริหารราชการผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ.** สำนักงานตำรวจแห่งชาติ.
สืบค้นเมื่อ 14 กันยายน 2559, จาก <http://www.royalthaipolice.go.th/downloads/policy2558.pdf>.
- สมเจตน์ พิวดทองงาม. (2557). **พุทธทาสภิกขุกับการแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต.** สืบค้นเมื่อ 18 กันยายน 2558,
จาก e-journal.sru.ac.th/index.php/jhsc/article/download/126/pdf_122.

การใช้วาทภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ของนิสิตระดับปริญญาตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

The Use of Nonverbal Language through Social Network Online of the
Undergraduate Student in Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Phayao Campus

ประดับพันธุ์ คำมา^{1*} และ จารุวรรณ เบญจาทิกุล²

Pradappan Khamma^{1*} and Charuwan Benjathikul²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความนิยมในการใช้วาทภาษาของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และเพื่อศึกษาการรับรู้สารจากอวัจนภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 226 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิด ประกอบด้วยแบบตรวจสอบรายการกับแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) ความนิยมในการใช้งานของรูปอีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.66 โดยใช้ภาพ มากเป็นลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.32$) และความนิยมในการใช้งานของอีโมติคอนกับตำแหน่งที่ปรากฏ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบ อีโมติคอนปรากฏหลังข้อความ จำนวน 12 รูป คิดเป็นร้อยละ 50 2) การรับรู้จากการใช้รูปอีโมติคอนที่เห็นว่ามี ความหมายตรงกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบภาพ หมายถึง สุขสันต์วันเกิด จำนวน 224 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 และการรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนา อยู่ในระดับมาก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ภาพ จำนวน 6 บทสนทนา

คำสำคัญ: อวัจนภาษา เครือข่ายสังคมออนไลน์ อีโมติคอน

Abstract

Independent study in this research was to study the perception of nonverbal communication through the network of students from undergraduate Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus and to study in the use of nonverbal communication of students popular undergraduate Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus were used in this study were 226 Monk. /People. The instruments used in the study

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Students, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Ulovepor@hotmail.com

were collected by Questionnaire and the close. Consists of a check list with a Rating Scale and Open Ended Questionnaires were used in data analysis is the Frequency. Percentage, Mean and Standard deviation.

Research findings were as follows: 1) The popularity in the use of the emoticons through social network at a high level. The average including equal 3.66 The picture 🎂 As the 1 and popularity in the use of emoticons to position appears to sample Most answer emoticons appear behind the text of 12 images percent 50. 2) Perception of the patterns that match or meaningful emoticons the majority answer picture 🎂 means happy birthday, the 224 images per person per cent 99.1 and Realization of message from the emoticons through the dialogue at a high level, Sample of the used images 6 conversation.

Keywords: Nonverbal, Social Networks, Emoticon

บทนำ

ปัจจุบันนี้ โลกได้ย่างเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเต็มตัว ข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะมนุษย์ได้ใช้ข้อมูลข่าวสารนั้น เป็นเครื่องมือสำหรับการสนทนาในชีวิตประจำวันเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวางแผน ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจเพื่อดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ แทบทุกชนิด มนุษย์จึงมีวิถีชีวิตที่อยู่กับการติดต่อสื่อสารที่มักจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารแบบต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญที่สุดในการสื่อสารระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) ดังนั้นอินเทอร์เน็ต (Internet) ได้เข้ามามีบทบาทและมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น จนกลายเป็นการสื่อสารรูปแบบที่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันโดยมีส่วนร่วมช่วยทั้งในเรื่องการศึกษา การทำงาน การติดต่อสื่อสาร การพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อความบันเทิง1คุณลักษณะเด่นที่สุดของอินเทอร์เน็ต คือ การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) ระหว่างเว็บไซต์กับผู้ใช้และระหว่างผู้ใช้กับผู้ใช้ด้วยกันเอง โดยผู้ใช้ส่วนหนึ่งเป็นผู้สร้างเนื้อหา (Content) ในหน้าเว็บเพจ (Webpage) หรือ (Blog) ของตัวเอง และมีผู้ใช้ส่วนใหญเป็นผู้เปิดรับเนื้อหานั้น ๆ จนเกิดเป็นเว็บแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) ความสนใจของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกได้หันมาয়งกลุ่มเว็บไซต์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network) เช่น ไฮไฟว์ (Hi5), เฟซบุ๊ก (Facebook), ไลน์ (Line), มายสเปซ (My Space) และเว็บไซต์ที่ให้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์อื่น ๆ กันอย่างมาก

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้รับความนิยมอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากจำนวนผู้คนที่ลงทะเบียนเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อเปรียบเทียบกับผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ทวีปเอเชีย คิดเป็น 78.3 % ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลก รองลงมาได้แก่ ทวีปออสเตรเลีย คิดเป็น 60.1 % และทวีปยุโรป คิดเป็น 58.3 % ตามลำดับ และประเทศที่มีประชากรผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด คือ ประเทศจีน คิดเป็นจำนวน 384 ล้านคน (สำนักงานกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2558, สื่อออนไลน์) หากเปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกับจำนวนประชากรรวม พบว่า

ผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยจากจำนวนประชากรปัจจุบันของไทย 67 ล้านคน อัตราส่วนในเมือง 34 % ชนบท 66% ของประชากรรวม และ 26 % ของจำนวนประชากร คือ 17 ล้านคนใช้งานอินเทอร์เน็ต สำหรับเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ประมาณการใช้งานของผู้ใช้อยู่ที่ 36 % หรือ 24 ล้านคนของประชากรไทย สำหรับเครื่องมือที่ผู้ใช้งานมากที่สุดในการเข้าถึงสื่อ คือ สมาร์ทโฟน (Smartphone) คิดเป็น 125 % ของเทคโนโลยีที่มีการใช้

งาน 94.3 ล้านเครื่อง และมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตผ่านมือถือ (Mobile Internet Users) จำนวน 44.6 ล้านคน (สมาคมโฆษณาดิจิทัลประเทศไทย, 2558, สื่อออนไลน์)1เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Online Social Network)1เป็นการเชื่อมต่อ การสื่อสารระหว่างบุคคลในโลกของอินเทอร์เน็ต โดยมุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนออนไลน์ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถ แลกเปลี่ยน แบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน มีการสร้างชุมชน สร้างกิจกรรม สร้างความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดความสามัคคี และการอาศัยอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เช่น การได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนสมัยมัธยมศึกษาตอนต้นทางสื่อออนไลน์ หรือการส่งข่าวสาร รวมไปถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ทั้งนี้การมีปฏิสัมพันธ์ทั้ง ทางด้าน กาย วาจา ใจ การพูดคุย ไม่ว่าจะเป็นทางด้านภาษาหรือท่าทาง สีหน้า อารมณ์ เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ การสื่อสารที่ส่งไปให้เกิดความเข้าใจที่สมบูรณ์ หากการพูดคุยสนทนาไม่สามารถคาดเดาได้ว่าคู่สนทนามีปฏิกริยาการ แสดงออกด้วยท่าทาง สีหน้า อารมณ์ ว่ากำลังล้อเล่น เครียด มีความสุข เศร้า หรือกำลังเบื่อขณะที่กำลังพูดคุยกับคู่ สนทนาในโลกออนไลน์ (Online)1จึงเป็นปัญหาที่ทำให้ธรรมชาติของการสื่อสารของมนุษย์ขาดหายไป

อีโมติคอน (Emoticon)1เป็นคำศัพท์ที่เพิ่งบัญญัติขึ้นมาใหม่โดยประกอบขึ้นมาจากคำสองคำ คำแรก คือ “อีโมชั่น” (Emotion) หมายความว่า ความรู้สึก และคำที่สอง คือ “ไอคอน” (Icon) หมายความว่า รูปเล็ก ๆ เป็นเหมือน สัญลักษณ์ที่แสดงอารมณ์พื้นฐาน คือ ยิ้ม 😊 เศร้า ☹ แต่ปัจจุบันอีโมติคอนมีการออกแบบพัฒนาให้เห็นภาพที่มีการ เคลื่อนไหว เพื่อให้เกิดความสมจริงในการสื่ออารมณ์ให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น คนส่วนใหญ่ในปัจจุบันมักจะติดต่อสื่อสารกัน โดยการส่งภาพอีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ แต่บางครั้งอีโมติคอนที่ใช้สื่อสารกันนั้นยังมีความไม่ชัดเจน เรื่อง ภาพ อารมณ์ ภาษา เช่น ภาพหมिन้อยที่แสดงอารมณ์ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น ผู้รับสารบางคนอาจรับรู้สารผ่าน อีโมติคอนได้ตรงกับสารที่ผู้ส่งต้องการให้รับรู้ แต่ผู้รับสารบางคนอาจรับรู้สารที่ไม่ตรงกับสารที่ผู้ส่งต้องการได้ เนื่องจากอีโมติคอนเป็นอวัจนภาษา ผู้รับสารจึงอาจตีความได้หลากหลาย โดยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ หรือการ ตีความหมายของแต่ละคนเป็นสำคัญ กล่าวคือรูปอีโมติคอน 1 รูป อาจตีความหมายได้มากกว่า 1 ความหมาย จึงอาจ ก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ จึงเป็นปัญหาในการสื่อสารที่สำคัญเกิดจากการ ตีความ “สาร” ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารที่ไม่ตรงกัน โดยเฉพาะสารที่ส่งเป็นอวัจนภาษา รวมไปถึงผู้ที่มีความคิดเห็น ต่างกัน หรือผู้มีประสบการณ์ความรู้ต่างกัน จะตีความสารต่างกัน ซึ่งอาจเป็นผลทำให้การสื่อสารไม่บรรลุ วัตถุประสงค์ ประกอบกับขณะนี้ผู้ใช้สื่อสื่อสารกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์กันเป็นจำนวนมากและนับวันจะเพิ่มจำนวน ขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษาคำการใช้วันจภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับ ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความนิยมใน การใช้อีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา และเพื่อศึกษาการรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์อันจะเป็นผลให้การใช้อวัจนภาษาผ่านเครือข่าย สังคมออนไลน์มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาความนิยมในการใช้อวัจนภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
- 2) เพื่อศึกษาการรับรู้สารจากอวัจนภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2558 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา จำนวน 520 รูป/คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie1 และ Morgan1 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 226 รูป/คน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามจำนวนของนิสิตแต่ละชั้นปี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรต้น คือ รูปอีโมติคอน Sticker Line-Brown&Cony เป็นตัวอย่างในการเก็บข้อมูล เนื่องจากมียอดการดาวน์โหลดใช้งาน จำนวน 18 ล้านคน ข้อมูล ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2558 (บริษัทดิจิทัลเอเจนซี, 2558, สื่อดาวน์โหลด)

ตัวแปรตาม คือ 1) ความนิยมในการใช้อีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ 2) การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

3. ขอบเขตด้านเวลา เก็บข้อมูลในช่วงระหว่าง เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2558 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2559

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. อัจฉริยะ หมายถึง ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำในที่นี้ คือ ภาษาที่สื่อด้วยรูปอีโมติคอน
2. อีโมติคอน หมายถึง ภาพขนาดเล็กที่มีจุดประสงค์เพื่อแสดงสีหน้าของมนุษย์และสื่อถึงอารมณ์ที่ใช้กันแพร่หลายในข้อความอีเมล (Email) ในกระดานข่าวอิเล็กทรอนิกส์ และในแชทรูม (Chat Room)
3. สื่อดาวน์โหลด หมายถึง รูปแบบของเว็บไซต์ในการสร้างเครือข่ายสังคมที่เหมาะสมกับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ตซึ่งสามารถเขียนและอธิบายความสนใจ และกิจกรรมที่ได้ทำและเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่นในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วย การแชท การส่งข้อความ อีเมล อัปโหลดรูป Facebook 1 Line 1 Instagram
4. ความนิยม หมายถึง ระดับการใช้งานอีโมติคอน ซึ่งวัดได้จากค่าเฉลี่ยของการใช้งาน แบ่งออกเป็นระดับ 5 ระดับ ได้แก่ 5 หมายถึง ระดับที่มีการใช้มากที่สุด, 4 หมายถึง ระดับที่มีการใช้มาก, 3 หมายถึง ระดับที่มีการใช้ปานกลาง, 2 หมายถึง ระดับที่มีการใช้น้อย, 1 หมายถึง ระดับที่มีการใช้น้อยที่สุด
5. การรับรู้ หมายถึง การรับรู้ของผู้รับสารถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้ส่งสาร
6. นิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา หมายถึง นิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2558 ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงการเลือกใช้อีโมติคอนแทนอารมณ์ที่ใช้สื่อสารกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดจากการใช้อีโมติคอนระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารในการโต้ตอบกัน

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาการใช้อัจฉริยะผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ สถานภาพ เพศ อายุชั้นปี และคณะ เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการใช้งาน และตำแหน่งที่ปรากฏของรูปอีโมติคอนซึ่งแบบสอบถามสร้างขึ้นจากผู้ศึกษาเอง โดยผู้ศึกษาทำเครื่องมือให้เหมาะสมสอดคล้องกับนิสิตที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

และมีการกำหนดตำแหน่งที่ปรากฏของรูปอีโมติคอนที่ใช้ในการโต้ตอบกัน คือ ปรากฏหน้าข้อความ ปรากฏกลางข้อความ และปรากฏท้ายข้อความ

ตอนที่ 3 ความหมายกับรูปอีโมติคอนโดยให้นำตัวเลขในตาราง ก. ใส่ในช่องว่าง ตาราง ข. ในกรณีที่ท่านเห็นว่ามีความหมายตรงกันหรือไม่

ตอนที่ 4 ปรับทการใช้อีโมติคอนในการสนทนา โดยให้อ่านบทสนทนาใน ตาราง ข. แล้วเลือกอีโมติคอนจาก ตาราง ก. มาใส่ในช่องว่างข้างล่างข้อความ โดยระบุเฉพาะตัวเลขเท่านั้น (อาจใช้ซ้ำกันได้)

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นแบบปลายเปิด (Open-Ended)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เมื่อสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย แล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

1. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยการหาค่าIOC1 (Item-Objective Congruence Index) ซึ่งมีค่าระหว่าง 0.60-1.00 โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

2. ประเมินความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม ซึ่งมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า แบบสอบถามข้อนั้นวัดตามตัวแปรปรับทางสังคมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า แบบสอบถามข้อนั้นวัดตามตัวแปรปรับทางสังคมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย
ให้คะแนน -1 เมื่อแน่ใจว่า แบบสอบถามข้อนั้นไม่วัดตามตัวแปรปรับทางสังคมที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย

3. ผลการวิเคราะห์ค่าดัชนี พบว่า แบบสอบถามทุกข้อมีคะแนนเฉลี่ย 1.00 นำแบบประเมินมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง แบบสอบถามแต่ละข้อกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือถึงรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามให้กับนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-5 ปีการศึกษา 2558 ตามห้องเรียนของนิสิต จำนวน 226 ชุด และเก็บคืนด้วยตนเองได้ จำนวน 226 ชุด

3. ตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ มีขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) โดยทำการวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม โดยวิเคราะห์ถึงระดับการใช้งานและตำแหน่งที่ปรากฏของรูปอีโมติคอน โดยใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทำการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของรูปอีโมติคอนที่นิสิตที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันแล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 100)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม โดยวิเคราะห์ถึงความหมายกับรูปอีโมติคอนที่เห็นว่ามี ความหมายตรงกัน

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากปริบทการใช้ โดยทำการวิเคราะห์หาค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม จากข้อความปลายเปิด (Open-Ended) โดยใช้วิธีการจัดหมวดหมู่ข้อมูลของการตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์การใช้วัจนภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิต ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา มีลำดับผลการวิเคราะห์ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไป พบว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นคฤหัสถ์ จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 58.8 เพศของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 165 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 73.0 อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-25 ปี จำนวน 115 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 ชั้นปีของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 จำนวน 80 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 และคณะของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในคณะสังคมศาสตร์ จำนวน 169 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 74.8

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความนิยม และการรับรู้สารจากการใช้อีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา โดยรวมสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตาราง 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการใช้งานอีโมติคอนของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม

ภาพที่	อีโมติคอน	(N=226)		ระดับการใช้งาน	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
3		4.32	0.77	มาก	1
20		4.12	0.96	มาก	2
8		4.07	0.86	มาก	3
7		3.91	0.96	มาก	4
9		3.89	0.99	มาก	5
18		3.85	0.96	มาก	6
11		3.80	1.06	มาก	7
4		3.74	1.04	มาก	8
14		3.74	0.95	มาก	9
เฉลี่ยรวม		3.66	1.08	มาก	

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตำแหน่งที่ปรากฏของอีโมติคอนของผู้ตอบแบบสอบถามโดยรวม

ภาพที่	อีโมติคอน	ตำแหน่งที่ปรากฏ			ตำแหน่งที่นิยมใช้งาน
		หน้าข้อความ	กลางข้อความ	หลังข้อความ	
1		31.4	33.6	35.0	หลังข้อความ
2		22.1	31.9	46.0	หลังข้อความ
3		62.8	19.9	17.3	หน้าข้อความ
4		48.7	34.5	16.8	หน้าข้อความ
5		17.3	44.7	38.1	กลางข้อความ
6		21.2	38.1	40.7	หลังข้อความ
7		28.3	31.4	40.3	หลังข้อความ
8		20.4	43.8	35.8	กลางข้อความ
9		21.2	29.2	49.6	หลังข้อความ

ตาราง 3 การใช้รูปอีโมติคอนแทนความหมาย

ภาพที่	อีโมติคอน	ความหมาย	จำนวน (N= 226)	ร้อยละ	การรับรู้สาร	ลำดับ
4		สุขสันต์วันเกิด	224	99.1	มากที่สุด	1
23		มอบดอกไม้	220	97.3	มากที่สุด	2
2		ง่วงนอน	219	96.9	มากที่สุด	3
20		ตกลง	217	96.0	มากที่สุด	4
12		กอด	217	96.0	มากที่สุด	5
3		สวัสดี	216	95.6	มากที่สุด	6
24		ไปเที่ยวกัน	215	95.1	มากที่สุด	7
18		ฉันรักเธอ	215	95.1	มากที่สุด	8
22		แอบมอง	214	94.7	มากที่สุด	9

ตาราง 4 ปริบทการใช้งานอีโมติคอนในการสนทนา

ข้อที่	บทสนทนา	ภาพอีโมติคอน	จำนวน (N= 226)	ร้อยละ	การรับรู้สาร
6.	เอ: วันนี้เป็นวันพิเศษของฉัน บี: ฉันให้ดอกไม้เธอนะ	ภาพที่ 23 	119	52.7	มาก
1.	เอ: สวัสดีครับ บี: สวัสดีค่ะ	ภาพที่ 3 	117	51.8	มาก
30.	เอ: พรุ่งนี้ไปทำบุญกันไหมจ๊ะ บี: ไป ๆ ปียากทำบุญคะ เอ: โอเคจ๊ะ	ภาพที่ 20 	117	51.8	มาก
8.	เอ: จะไปเที่ยวไหนเธอจ๊ะ บี: ยังไม่รู้เลย เดี่ยวไปรับที่บ้านนะ	ภาพที่ 24 	102	45.1	มาก
26.	เอ: อ้อย ๆ สีมเสือกไฟฟ้าไว้ที่ข้างสนาม ทำไงดีเรา ไม่น่าสิมเลย โกรธตัวเอง จัง	ภาพที่ 13 	98	43.4	ปานกลาง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการใช้ว็จนภาษาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา นั้น

การศึกษาความนิยมในการใช้อีเมลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการวิเคราะห์โดยรวม พบว่า ความนิยมในการใช้งานของรูปอีโมติคอนผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.66 เมื่อพิจารณาโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ ภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 ระดับความสำคัญมาก รองลงมา ภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 ระดับความสำคัญมาก และน้อยที่สุด คือ ภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.88 ระดับความสำคัญปานกลาง และผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นส่วนตัวเกี่ยวกับตำแหน่งที่ปรากฏ พบว่า ความนิยมในการใช้งานของอีโมติคอนกับตำแหน่งที่ปรากฏเมื่อพิจารณาโดยรวมได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้ อีโมติคอนปรากฏหลังข้อความ จำนวน 12 รูป รองลงมา อีโมติคอนปรากฏกลางข้อความ จำนวน 9 รูป และอีโมติคอนปรากฏหน้าข้อความ จำนวน 3 รูป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านภาษาศาสตร์สังคม และแนวคิดของ David Crystal (2001) ที่ว่าภาษาเน็ต คือ ภาษาสนทนาในโปรแกรมสนทนาในสมาร์ทโฟนเป็นส่วนหนึ่งของภาษาเน็ต เป็นการสื่อสารทางภาษารูปแบบหรือช่องทางใหม่ที่นอกเหนือไปจากภาษาพูดภาษาเขียน และภาษาสัญลักษณ์ เป็นสิ่งซึ่งแสดงความสามารถทางภาษาของมนุษย์ที่จะพัฒนาการใช้ภาษาไปตามวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ (ปรัชญา หินศรีสุวรรณ, 2555, หน้า 44)

การศึกษาการรับรู้สารจากการใช้อีเมลผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ผลการวิเคราะห์โดยภาพรวม พบว่า การรับรู้จากการใช้รูปอีโมติคอนที่เห็นว่ามีผลตรงกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบภาพ หมายถึง สุขสันต์วันเกิด จำนวน 224 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 99.1 รองลงมาตอบภาพ หมายถึง มอบดอกไม้ จำนวน 220 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 97.3 รองลงมาตอบภาพ หมายถึง ง่วงนอน จำนวน 219 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 96.9 รองลงมาตอบภาพ หมายถึง ตกใจ จำนวน 217 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 และตอบภาพ หมายถึง กอด จำนวน 217 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 96.0 และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้งานอีโมติคอนในการสนทนา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เลือกใช้ภาพ จำนวน 6 บทสนทนา การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนาอยู่ในระดับมาก รองลงมาเลือกใช้ภาพ จำนวน 5 บทสนทนา การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนาอยู่ในระดับมาก รองลงมาเลือกใช้ภาพ และภาพ จำนวน 4 บทสนทนา การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนาอยู่ในระดับมาก รองลงมาเลือกใช้ภาพ และภาพ จำนวน 3 บทสนทนา การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนาอยู่ในระดับมากและเลือกใช้ภาพ จำนวน 2 บทสนทนา การรับรู้สารจากอีโมติคอนผ่านบทสนทนาอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับขวัญเรือน กิตติวัฒนา และภัสวดี นิติเกษตรสุนทร(2547,1หน้า 5)อธิบายว่าการใช้อีเมลผ่านภาษาแทนความรู้สึกแทนความหมายที่ต้องการสื่อสารผ่านอีโมติคอนที่ติดต่อสื่อสารกันผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการสร้างเป็นเครือข่าย (Communication and Community) ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความสนใจซึ่งกันและกัน จากเพื่อนเก่าและเพื่อนใหม่ ซึ่งผู้ที่ใช้งานส่วนใหญ่เข้าใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อการบันเทิง อับเตตสถานะส่วนตัว ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ใช้ในการพักผ่อนเป็นงานอดิเรก ดูหนัง ฟังเพลง และนำไปใช้ในการหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูล รวมถึงการสนทนากับเพื่อน (Chat) ตามแนวคิดด้านพฤติกรรมกรสื่อสาร และสอดคล้องกับนิภา กุญษ์ศักดิ์ (2557, หน้า 13) อธิบายว่าเป็นการสื่อสารผ่านหน้าจอดีด้วยการพิมพ์ ทำให้ผู้สนทนาไม่เห็นสีหน้าท่าทางกัน อีโมติคอนจึงมีหน้าที่เป็นตัวสื่อสารแทนข้อความและภาพประกอบ ทั้งที่เป็นภาพอย่างเดี่ยวที่สามารถแสดงอารมณ์ สีหน้า ท่าทาง กิริยาอาการ รวมถึงการแสดงปฏิสัมพันธ์จำลองระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร อีโมติคอนยังมีที่เป็นภาพประกอบข้อความ ภาพเคลื่อนไหว และภาพเคลื่อนไหวพร้อมเสียงพูดอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บริษัทดิจิทัลเอเจนซี. (2558). **สถิติผู้ใช้และจำนวนสต็อกเกอร์ฟรีของประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2558, จาก <http://faceblog.in.th/2013/10/line-in-thai-statistics/>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรัชญา หินศรีสุวรรณ. (2555). **รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ วศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมาคมโฆษณาดิจิทัล (ประเทศไทย). (2558). **สถิติผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย**. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2558, จาก <http://www.daat.in.th/index.php/ad-spending-2015/>
- สำนักงานกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2558). **สถิติผู้ใช้อินเทอร์เน็ต**. สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2558, จาก <https://www.etda.or.th/content/infrastructure.html>

การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา

The Preparation of English Teachers Teaching Skills for ASEAN Communities at Secondary Educational Level in Phayao Province

จิราภักดิ์ คำมี^{1*} และ จิตติมา กาวีระ²

Jirapak Khummee^{1*} and Chittima Kaweer²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยาประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา จำนวน 160 คน จาก 18 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมด้านการเรียนการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา สู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยภาพรวมมีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีการเตรียมความพร้อมมาก ได้แก่ ด้านพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และด้านหลักสูตร ส่วนด้านที่มีการเตรียมความพร้อมปานกลางได้แก่ ด้านการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาครู

คำสำคัญ: ความพร้อม ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอน

Abstract

The purposes of this study were to study English teachers for preparation for ASEAN community of schools in Phayao province. The samples of this study included 160 English teachers from 18 secondary schools in Phayao province. The instruments included a set of scales five levels questionnaires. The analysis processes comprised frequency, percentage, mean and standard deviations.

The study finds that the English teachers for Preparation for ASEAN community of secondary schools in Phayao province, as estimated overall was high. Considering each aspects quality of students and curriculum

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา, จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยพะเยา, จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author:krutamw@gmail.com

were high. It was found that some aspects were moderate as follows Learning Organization and development of teachers..

Keywords: Preparation, Preparation to ASEAN Community, Preparation for Learning Organization

บทนำ

ตามที่กลุ่มประเทศอาเซียนได้มีการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เพื่อเป็นการสร้างสังคมภูมิภาคให้พลเมืองในประเทศอาเซียนอยู่รวมกันอย่างสมานฉันท์ ซึ่งประชาคมอาเซียน ก่อตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจ อันดีต่อกันระหว่างประเทศในภูมิภาค ดำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพและความมั่นคงทางการเมืองสร้างสรรค์ความเจริญ ก้าวหน้าทางด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และวัฒนธรรม โดยมีประเทศสมาชิกร่วมกัน 10 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย ประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา พลเมืองของประเทศ ดังนั้นการเตรียมการและการสร้างความพร้อมของปัจเจกชนให้พร้อมและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นของวิถีชีวิตรวมทั้งการจัดระบบการศึกษาเรียนรู้ร่วมกันของโลกยุคไร้พรมแดนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อมนุษย์ทุกคนจนมีอาจหลีกเลี่ยงได้ หรือมีอาจปฏิเสธความเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นได้ทั้งในระยะเวลาปัจจุบันหรือในอนาคตก็ตาม ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบและแนวทางในการปฏิบัติ ด้านการศึกษาของไทย เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน ปี 2558 โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการทำงานในประชาคมอาเซียน ดังกฎบัตร อาเซียนข้อ 34 ที่บัญญัติว่า “The Working language of ASEAN shall be English” องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน. (2555) เมื่อเป็นเช่นนี้ในวงการศึกษาก็มีการตื่นตัว และเตรียมพร้อมกับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเป็นอย่างมาก ในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษของเยาวชนและคนทำงานในประเทศไทยโดยมุ่งเน้นว่าพลเมืองทุกคนในประเทศต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ วิจัยของเสาวภาคย์ ศรีโยธา (2555) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการเรียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ภาษาอังกฤษน้อย ผู้เรียนไม่กล้าพูด ไม่กล้าแสดงออก ซึ่งปัญหาการเรียนรู้อังกฤษ สอดคล้องกับเจตน์สฤษฏ์ สังข์พันธ์และคณะ (2558) การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยตั้งแต่เริ่มแรกเป็นการสอนที่เน้นความสำคัญของไวยากรณ์ แต่ปรากฏว่าไม่ว่าจะเป็นการเรียนแบบไวยากรณ์และการแปลหรือการสอนแบบฟัง-พูด ต่างก็ ไม่ได้ผล เพราะผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้รับในห้องเรียนไปใช้ในชีวิตจริงได้ มีปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอนในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวครู การเตรียมการสอนของครูยังไม่สม่ำเสมอ ครูไม่เข้าใจโครงสร้างของหนังสือแบบเรียน ครูแปลประโยคให้นักเรียนเป็นภาษาไทย ครูมีความเข้าใจนักเรียนในชั้นของตนน้อยเกินไป
 2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่นักเรียนให้ความสนใจกับการเรียนวิชาภาษาอังกฤษน้อยมาก นักเรียนมีพื้นฐานความรู้อ่อนเกินไป นักเรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 3. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอน จากการศึกษาพบว่า จำนวนนักเรียนมีมากเกินไป การเรียนในระดับชั้นหนึ่ง ๆ ดำเนินไปไม่เท่ากัน เนื้อหาที่สอนมีมากเกินไป
 4. ปัญหาในการเรียนการสอน พบว่า การสอน ครูมีความสับสนเกี่ยวกับหลักสูตร
- อีกปัญหาอุปสรรคประการหนึ่งที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ย่อมมีความแตกต่างกันปัญหาอันเนื่องมาจากครูผู้สอน ซึ่งนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่ส่งผลกระทบ ในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนเช่นกัน เช่น ครูมีคาบสอนมากเกินไป ครูผู้สอนต้องรับผิดชอบงานอื่นในโรงเรียน พัชรพร รัตนวโรภาส (2555) วิจัยการเรียนการสอน

ภาษาอังกฤษพบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เช่น สื่อการสอน ครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอน และปัญหาส่วนตัวของผู้เรียน โรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน สำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นมีการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่มีความก้าวหน้าไปหลายด้าน เช่น ด้านการศึกษา ด้านการสื่อสาร ด้านการแพทย์ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งด้านที่มีความจำเป็นต่อครู นั่นคือ ด้านการศึกษา ซึ่งจะมุ่งประเด็นสำคัญไปที่วิธีการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 ในยุคของการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแส โลกาภิวัตน์ วิธีการสอนภาษาอังกฤษในศตวรรษที่ 21 จะมีแนวการสอนซึ่งสามารถแยกประเภทได้และสามารถแยกประเภทรูปแบบได้ดังนี้ ซึ่งประเภทแรกคือแนวทางการสอน

ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้ 3 ประเภท คือ วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีสอนแบบตรง วิธีสอนแบบฟัง-พูด ประเภทที่ 2 คือ แนวการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้ 7 ประเภทคือ วิธีการสอนแบบเงียบ วิธีสอนแบบธรรมชาติ วิธีสอนแบบชักชวน วิธีสอนแบบตอบสนองด้วยท่าทาง การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบภาระงาน การเรียนรู้จากโครงงาน ประเภทที่ 3 คือ แนวการสอนภาษาอังกฤษที่เน้นความเหมาะสมในการใช้ภาษาซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้ 2 ประเภท คือ แนวการสอนเพื่อการสื่อสาร แนวการสอนภาษาแบบกำหนดสถานการณ์ ประเภทที่ 4 คือ แนวการสอนภาษาอังกฤษที่แบบบูรณาการเนื้อหาและภาษา ซึ่งสามารถแบ่งย่อยได้ 2 ประเภท การสอนที่เน้นสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ วิจารณ์ พานิช (2556) ด้วยเหตุนี้ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษจึงมีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะสนับสนุนให้เกิดความสำเร็จตามต้องการได้ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้เรียน ดังนั้นจะต้องมีสมรรถภาพหรือศักยภาพ ความสามารถในการจัดการและความรู้ความเข้าใจแนวการจัดการศึกษาดังที่ สุนิตย์ ฤทธิ์เจริญ และคณะ (2557) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูและผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม พบว่าด้านบริหารจัดการ สถานศึกษาควรพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาของผู้เรียน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าครูผู้สอนภาษาอังกฤษ มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมและพัฒนาผู้เรียน เด็กและเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองอาเซียนและพลเมืองโลกยุคใหม่ พร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมโลก เป็นผู้ที่มีความรู้ ความดีและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ข้อที่ 11 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปี 2558 ที่ต้องการให้ส่งเสริมผู้เรียนใช้ภาษาอังกฤษเพื่อสื่อสารและภาษาอาเซียน 1 ภาษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนการสอนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา

สมมุติฐาน

การเตรียมพร้อมเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา มีการเตรียมพร้อมตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 (ข้อ 2. เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกระดับ ทุกประเภท มีความรู้ และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่

กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน เขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษา ระดับมาก และโลกของการทำงาน)

วิธีการศึกษา

ประชากร ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา จำนวน 18 โรงเรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 160 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งลักษณะเป็นคำถามปลายปิดและปลายเปิดแบบ สอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบ โดยทั้งหมดได้ยืนยันว่าเครื่องมือฉบับดังกล่าวมีความตรงเชิงเนื้อหาแล้ว จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.75 ซึ่งหมายความว่ามีความเชื่อมั่นสูงโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการพัฒนาครู ด้านการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน จำนวน 22 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

- 1) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล วิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ไปยังโรงเรียนมัธยมต่าง ๆ ในจังหวัดพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำวิจัย
- 2) นำแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่างตอบ โดยดำเนินการเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง
- 3) นำแบบสอบถามที่ได้กลับมา ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับอีกครั้งและดำเนินการจัดทำตามขั้นตอนของการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 1 เพศ

เพศ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ชาย	38	23.8
หญิง	122	76.3
รวม	160	100.0

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 76.3 เป็นเพศชาย จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8

ตาราง 2 อายุ

อายุ (ปี)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
22-30	26	16.3
31-40	78	48.8
41-50	39	24.4
51-60	17	10.6
รวม	160	100.0

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า อายุครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมาได้แก่ผู้มีอายุ 41-50 คน คิดเป็นร้อยละ 24.4 อายุ 22-30 มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และอันดับสุดท้าย 51-60 มีจำนวน 17 คิดเป็นร้อยละ 10.6

ตาราง 3 ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ปริญญาตรี	66	41.3
ปริญญาโท	92	51.5
ปริญญาเอก	2	1.3
รวม	160	100.0

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมาในระดับปริญญาตรี จำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 41.3 และระดับปริญญาเอก มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.3

ตาราง 4 ประสบการณ์สอน

ประสบการณ์สอน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	15	9.4
5 - 10 ปี	55	34.4
11 - 15 ปี	46	28.8
มากกว่า 15 ปี	44	27.5
รวม	160	100.0

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์สอนของครูส่วนใหญ่อยู่ที่ 5 - 10 ปี มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 34.4 รองลงมาคือ 11 - 15 ปี มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 28.8 มากกว่า 15 ปี มีจำนวน 44 คิดเป็นร้อยละ 27.50 และลำดับสุดท้ายน้อยกว่า 5 ปี มีจำนวน 15 คนคิดเป็นร้อยละ 9.4

ตาราง 5 ระดับการสอน

ระดับการสอน	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ระดับ ม.ต้น	30	18.8
ระดับ ม.ปลาย	56	35.0
ทั้ง 2 ระดับ	74	46.3
รวม	160	100.0

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่สอนทั้งสองระดับมี จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 46.3 รองลงมา คือ ระดับ ม.ปลาย มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 และลำดับสุดท้าย ระดับ ม.ต้น มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8

ตาราง 6 วิชยฐานะ

วิทยฐานะ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
ครู ผู้ช่วย	19	11.9
ครู คศ. 1	60	37.5
ครู คศ. 2	76	47.5
ครู คศ. 3	5	3.1
รวม	160	100.0

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่เป็น ครู คศ. 2 มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 47.5 รองลงมา ครู คศ. 1 มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5 ครูผู้ช่วย มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 และลำดับสุดท้าย ครู คศ. 3 มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.1

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเตรียมความพร้อมด้านการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา

เตรียมความพร้อมด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพร้อม
ด้านคุณภาพผู้เรียน	4.00	.749	มาก
ด้านหลักสูตร	3.62	.611	มาก
ด้านการเรียนการสอน	3.37	.617	ปานกลาง
ด้านการพัฒนาครู	3.26	.719	ปานกลาง
รวม	3.56	.674	มาก

จากตาราง 7 ผลการศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการพัฒนาครู ด้านการเรียนการสอน ด้านคุณภาพผู้เรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.56 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ย 4.00 มาก รองลงมา ด้านหลักสูตรมีค่าเฉลี่ย 3.62 ด้านการเรียนการสอน 3.37 ด้านการพัฒนาครู 3.26 ตามลำดับ

การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียน ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา พิจารณารายด้านพบว่ามีการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา ด้านหลักสูตร

	ด้านหลักสูตร	\bar{X}	S.D.	ระดับความพร้อม
1	มีการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ English Program , Mini English Program หรือห้องเรียนพิเศษ	4.10	0.98	มาก
2	สนับสนุนให้มีการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นสื่อกลางของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อการใช้ภาษาอังกฤษในทุกสถานการณ์	3.84	0.92	มาก
3	มีคู่มือ ตำรา สื่อการเรียนการสอน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาอื่นของอาเซียน	3.66	0.87	มาก
4	พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนใน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร และเทคโนโลยี	3.51	0.87	มาก
5	มีการสร้างเครือข่ายกับสถาน ประกอบการต่าง ๆ ในเขตกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง	3.01	1.13	ปานกลาง
	รวม	3.62	0.611	มาก

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า ด้านหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.10$) มีการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ English Program , Mini English Program หรือห้องเรียนพิเศษ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.84$) สนับสนุนให้มีการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นสื่อกลางของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อการใช้ภาษาอังกฤษในทุกสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.66$) มีคู่มือ ตำรา สื่อการเรียนการสอน และหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษและภาษาอื่นของอาเซียน อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.51$) พัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมทักษะผู้เรียนใน การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ ทักษะ การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิต ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร การสื่อสารและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 3.01$) และ มีการสร้างเครือข่ายกับสถาน ประกอบการต่าง ๆ ในเขตกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับ ปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่
ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา
ด้านการพัฒนาครู

	ด้านการพัฒนาครู	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความพร้อม
1	มีครูสอนภาษาต่างประเทศ หรือครูอาสาจาก ต่างประเทศที่มี คุณภาพ	4.03	0.84	มาก
2	ได้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้าน ทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษให้มีความชำนาญและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.87	0.98	มาก
3	ครูได้รับการพัฒนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่าง ต่อเนื่อง เช่น เข้าร่วมการอบรมในแหล่งต่าง ๆ ฯลฯ	3.74	0.97	มาก
4	ครูมีโครงการ/ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนครูระหว่างสถานศึกษาใน ประเทศอาเซียน	2.86	1.37	ปานกลาง
5	ครูส่งผลงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ เข้าร่วมกิจกรรม ร่วมกับสถานศึกษานานาชาติในประเทศอาเซียน หรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	2.61	1.10	ปานกลาง
6	ครูมีการประชุมสัมมนาระหว่างหน่วยงาน ของ ครู และบุคลากร ทางการ ศึกษาในระดับนานาชาติ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน	2.52	1.24	ปานกลาง
	รวม	3.26	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงให้เห็นว่าด้านการพัฒนาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.03$) มีครูสอนภาษาต่างประเทศ หรือครูอาสาจาก ต่างประเทศที่มีคุณภาพ โดยเฉลี่ย รวมอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 3.87$) คือได้มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้าน ทักษะการใช้ ภาษาอังกฤษให้มีความชำนาญและใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.74$) ครูได้รับการพัฒนา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่อง เช่น เข้าร่วมการอบรมในแหล่งต่าง ๆ ฯลฯ อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 2.86$) ครูมีโครงการ/ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนครูระหว่างสถานศึกษาในประเทศอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 2.61$) ครูส่งผลงานวิจัย นวัตกรรม และสิ่งประดิษฐ์ เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกับสถานศึกษานานาชาติใน ประเทศอาเซียน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 2.52$) ครูมีการประชุมสัมมนาระหว่าง หน่วยงานของครู และบุคลากรทางการ ศึกษาในระดับนานาชาติ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา ด้านการเรียนการสอน

	ด้านการเรียนการสอน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพร้อม
1	ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	3.70	0.69	มาก
2	ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างนักเรียนไทย และนักเรียนของประเทศในอาเซียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้ Social Media, , การเข้าค่ายเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์	3.50	0.97	มาก
3	มีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น E-Learning ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น	3.45	0.86	ปานกลาง
4	สถานศึกษามีห้องสมุดหรือฐานข้อมูลที่พร้อมสำหรับให้บริการนักเรียนในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน	3.42	0.83	ปานกลาง
5	ครูส่งเสริมการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียน ระหว่างประเทศอาเซียน มีเวทีแสดงความสามารถและแลกเปลี่ยนเรียนรู้	3.30	0.94	ปานกลาง
6	ครูจัดให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพจากสถานประกอบการในต่างประเทศหรือในประเทศอาเซียน	3.15	1.25	ปานกลาง
7	ครูพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ให้เชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศอาเซียนของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียน	3.09	1.00	ปานกลาง
	รวม	3.37	0.61	ปานกลาง

จากตาราง 10 แสดงให้เห็นว่าด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 3.70$) ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสนับสนุนและให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ครูส่งเสริมให้ นักเรียนได้แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักเรียนไทย และนักเรียนของประเทศในอาเซียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้ Social Media, การเข้าค่ายเพื่อเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์อยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.45$) ต่อมามีสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น E-Learning ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.42$) สถานศึกษา มีห้องสมุดหรือฐานข้อมูลที่พร้อมสำหรับให้บริการนักเรียนในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 5 ($\bar{X} = 3.30$) ครูส่งเสริมการเข้าร่วมแข่งขันทักษะด้านต่าง ๆ ของนักเรียนระหว่างประเทศอาเซียนมีเวทีแสดงความสามารถ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 6 ($\bar{X} = 3.15$) ครูจัดให้นักเรียนได้ฝึกประสบการณ์ วิชาชีพจากสถานประกอบการ ในต่างประเทศหรือในประเทศอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ลำดับที่ 7 ($\bar{X} = 3.09$) ครูพัฒนาด้าน

เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้เชื่อมโยงกิจกรรม เช่น การแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของประเทศอาเซียนของนักเรียนสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนการสอนสู่ประชาคมอาเซียนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

	ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพร้อม
1	ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมค่านิยมที่ดีแก่ ผู้เรียน เช่น การเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มารยาทการแสดงออก และบุคลิกภาพที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเชื้อชาติ	4.22	0.82	มาก
2	ครูส่งเสริมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความสนใจ เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางของประเทศ อาเซียน	4.01	0.84	มาก
3	ครูมีการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อกระตุ้นการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.99	0.80	มาก
4	สร้างค่านิยมในการใช้ภาษา และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสม	3.79	0.87	มาก
	รวม	4.00	0.74	มาก

จากตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีการเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับดังนี้ ลำดับที่ 1 ($\bar{X} = 4.22$) ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและส่งเสริมค่านิยมที่ดีแก่ ผู้เรียน เช่น การเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มารยาทการแสดงออก และบุคลิกภาพที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเชื้อชาติ โดยเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 2 ($\bar{X} = 4.01$) ครูส่งเสริมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความสนใจ เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางของประเทศ อาเซียนรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 3 ($\bar{X} = 3.99$) ครูมีการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อกระตุ้นการพัฒนาทักษะ ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างต่อเนื่องรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับที่ 4 ($\bar{X} = 3.79$) และสร้างค่านิยมในการใช้ภาษา และส่งเสริมให้นักเรียนได้แสดงออกในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพะเยา ผู้ความเป็นประชาคมอาเซียน สามารถสรุปการอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีการเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) ครูทุกคนมีการส่งเสริมค่านิยมที่ดีแก่ผู้เรียน สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในระหว่างการสอน เช่น

การเคารพในวัฒนธรรมที่แตกต่าง มารยาทการแสดงออก และบุคลิกภาพที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างเชื้อชาติ ครูส่งเสริมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน โดยกระตุ้นให้ผู้เรียน มีความสนใจ เห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางของประเทศ ครูมีการประเมินผลความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อกระตุ้นการพัฒนาทักษะ ทั้งทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องส่งเสริมให้นักเรียน ได้แสดงออกในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสม โดยต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนเป็นไฟรู้ มีน้ำใจ มีจิตวิญญาณ รักเพื่อนมนุษย์ รักชุมชน รักท้องถิ่นและรักชาติ เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาคนให้มีความพร้อมทั้ง ด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551)

2. ด้านหลักสูตร โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุน ส่งเสริมให้เน้นการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นภาษาอังกฤษโรงเรียนส่วนใหญ่ที่มีความพร้อมจึงมีการเรียนการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ English Program, Mini English Program หรือห้องเรียนพิเศษ อยู่ในระดับมาก และสนับสนุนให้มีการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นสื่อกลางของกลุ่มประเทศอาเซียน เพื่อการใช้ภาษาอังกฤษในทุกสถานการณ์ สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ปี พ.ศ. 2555-2558 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน/ประชาคมโลกส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาสากลเป็นภาษาที่สอง ตั้งแต่ระดับขั้นพื้นฐาน และการเรียนรู้ภาษาที่สาม (การขับเคลื่อนการศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2555) ภาษาอื่นของอาเซียนตามแหล่งเรียนรู้ และได้มีการสร้างเครือข่าย โครงการแลกเปลี่ยนกับโรงเรียนของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ในโรงเรียนประจำจังหวัดและโรงเรียนที่ส่งเสริมความสามารถพิเศษ ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และความเป็นเลิศทางภาษา เช่น โรงเรียนพะเยาพิทยาคมและโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา ตามลำดับ

3. ด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษมีการเตรียมความพร้อมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$) เนื่องจาก มีวิธีการสอนแบบดั้งเดิม ยังขาดการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการสื่อสาร กระบวนการคิดวิเคราะห์ และสื่อความ การวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง เช่น การเน้นไวยากรณ์ ทั้งยังไม่ได้มีความชำนาญทักษะในการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ลลิตา ภูทอง (2552)กล่าวว่า วิธีการสอนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษ และได้รวบรวมแนวทางในการสอนภาษาที่จะช่วยให้การสอนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีอยู่ 10 ประการดังนี้ 1. ควรสอนเนื้อหาที่เหมาะสมกับผู้เรียน 2. ใช้ภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน 3. จัดบริบทให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย เช่น เรื่อง หรือเนื้อหาที่เรียน คำศัพท์และโครงสร้างประโยคที่ใช้ และความเชื่อมโยงกับสังคมและวัฒนธรรมที่ผู้เรียนควรรู้ 4. จัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน 5. ใช้กิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ 6. กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน 7. ควรสอนด้วยการบูรณาการหลายทักษะ 8. อธิบายหลักไวยากรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เมื่อผู้เรียนสงสัย 9. หลีกเลี่ยงการแก้ไขคำผิดทุกครั้ง 10. สอดแทรกความรู้ด้านวัฒนธรรมเกี่ยวกับภาษาที่ผู้เรียนเรียน และบางโรงเรียน ยังขาดสื่ออุปกรณ์ที่ทันสมัยมาสนับสนุนการใช้สื่อในการเรียนการสอน เช่น โปรเจคเตอร์ มีห้องสืบค้นข้อมูลทางด้านอินเทอร์เน็ตและเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอสำหรับให้บริการนักเรียนในการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งการให้บริการทางอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนมีความเร็วในการสืบค้นข้อมูลค่อนข้างช้ามาก การจัดกิจกรรม บูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย และในปี 2015 หรือ 2558 คนไทยจะต้องเข้าร่วมประชาคมอาเซียนอย่างไม่มีข้อยกเว้น ภาษาอังกฤษเป็น ญุณแจดอกสำคัญที่จะเปิดประตูแห่งประชาคมอาเซียนให้ชาวไทยไปมาหาสู่คบค้าสมาคมกับเพื่อน อาเซียนทั้งหลายได้อย่างสมภาคภูมิ

4. ด้านการพัฒนาครู ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง($\bar{X} = 3.26$) มีการจ้างครูสอนภาษาต่างประเทศหรือครูอาสาจาก ต่างประเทศที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน (2557) สภาพและความต้องการใน

การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 5 (เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน)เสนอแนะ ความรู้พื้นฐานในเรื่องภาษาแต่ละประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ พม่า ลาว อยากรู้ได้ครูเจ้าของภาษาสอนโดยตรง โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้ารับการอบรมและพัฒนาความรู้ทางการใช้ภาษาอังกฤษและด้านอื่น ๆ การอบรมออนไลน์ เช่น ระบบ TEPE ออนไลน์ ปีการศึกษาปีละ 2 ครั้ง และบางโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนครูระหว่างสถานศึกษาในประเทศอาเซียน ซึ่งบางครั้งมีโครงการแลกเปลี่ยนแต่ติดขัดด้านงบประมาณทั้งครูและนักเรียนสอดคล้องกับ ชูติมันต์ ยาวะระ(2557) ความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ด้านปัจจัยสนับสนุนแนวทางและข้อเสนอแนะคือ จัดหางบประมาณเพิ่มเติมจากส่วนกลาง หรือระดมทุนในการหางบประมาณสนับสนุนจากเครือข่ายทั้งภายในแลภายนอก ซึ่งถือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาครู ลลิตา ภูทอง (2552) กล่าวว่าหากครูผู้สอนได้มีการอบรมหรือมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เรื่องปัญหาและ วิธีการสอนกับผู้สอนเครือข่ายเป็นระยะ ๆ อาจทำให้ผู้สอนได้แนวคิดใหม่ๆในการแก้ปัญหา และในการสอนเพิ่มขึ้น และอาจทำให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น ส่วนระดับการศึกษาของครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ไม่มีผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนมากเท่าใดนัก เนื่องจากครูผู้สอนกลุ่มดังกล่าวมิได้จบปริญญาโทและปริญญาเอกในสาขาวิชาเอกภาษาอังกฤษ ส่วนมากเรียนในสาขาอื่น และเรียนเพื่อพัฒนาตนเองทั้งยังเป็นภาระร่นระยะเวลาในการเข้าสู่วิทยฐานะ ได้เร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักสูตร

1.1 ควรปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและบูรณาการเรียนการสอนกับทุกกลุ่มสาระเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพเหมาะสมกับวัยวุฒิ สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับอาเซียนในหลักสูตรให้มากขึ้น

1.2 ครูทุกโรงเรียน ควรมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประชาคมอาเซียนของหน่วยงานต้นสังกัด

2. ด้านการพัฒนาครู

2.1 ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการส่งเสริมในการเรียนรู้ในการใช้ภาษาอาเซียนอย่างน้อย 2 ภาษา

2.2 ควรส่งเสริมให้ครูมีการทำวิจัย ศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตนเองอยู่เสมอ

2.3 ควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาเพิ่มพูนทักษะความรู้โดยการได้ไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สร้างเครือข่าย ในกลุ่มประเทศอาเซียน โดยมีงบประมาณสนับสนุน

2.4 ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน และจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยให้เพียงพอกับจำนวนครู

2.5 ควรจัดอบรมเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมากยิ่งขึ้น

3. ด้านการเรียนการสอน

3.1 ควรส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน

3.2 ควรเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน เช่น การสอนผ่านสื่อ Social Media, ผ่าน Facebook, Internet

3.3 ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เน้นกระบวนการสื่อสาร กระบวนการคิดวิเคราะห์ และสื่อความ

3.4 ควรปรับปรุงระบบ อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนให้เป็นอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อความรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูลในระยะเวลาอันจำกัด

4. ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4.1 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกิจกรรมการจัดค่ายเยาวชนอาเซียน, เทศกาลเยาวชนอาเซียน, และวันเด็กอาเซียน เป็นต้น

4.2 มีการประเมินผลตามสภาพจริง ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อกระตุ้นการพัฒนาทักษะ ทั้งทักษะ ฟัง พูด อ่าน เขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เชิงเปรียบเทียบในเรื่องการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกันหรือมีปัญหาในลักษณะอย่างไร

2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอนภาษาอังกฤษสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาและส่งเสริมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณะศิลปศาสตร และมหาวิทยาลัยพะเยา งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ รองคณบดีฝ่ายบริหาร อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คมกฤษ ตาชม รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยพะเยา, ดร.รัตนา ยาวีเล็ง ผู้ช่วยคณบดี คณะศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยพะเยา และ ดร. ศักดา วงศ์วรรณรัตน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพานพิทยาคม ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ วิจัยรวมถึงขอขอบพระคุณ คุณสมบุญณ์ แก้วร่วมวงศ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม คุณเพียรกิจ นิมิตติ ครูชำนาญการ โรงเรียนแม่ใจวิทยาคม และผู้มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาแนะนำทุกท่านที่ ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำงานวิจัย ตลอดจนครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมในจังหวัดพะเยา ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไป ด้วยดี

อนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยฉบับนี้จะมีประโยชน์อยู่ไม่น้อย จึงขอมอบส่วนดี ทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและขอมอบความกตัญญูทิวทิวตาคุณ แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดเพียง ผู้เดียว และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ใน การพัฒนางานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์

การเกษตรแห่งประเทศไทย

เจตน์สุภษฏ์ สังขพันธ์ และคณะ (2558) **สภาพและปัญหาการเรียนรู้อังกฤษของโรงเรียนระดับ**

มัธยมศึกษาเทศบาลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้, คณะศิลปศาสตร์,

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดสงขลา

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ชุตินันต์ ยาวาระ. (2557). ความพร้อมเข้าสู่อาเซียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 21, ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, จังหวัดมหาสารคาม
- เทิดพงษ์ ศรีวิเศษ. (2557). การบริหารสถานศึกษาเพื่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2.ค.ม.,จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสาร อีเล็กทรอนิกส์,
2557(3), 597
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย.(ม.ป.ป.). **ระเบียบวิธีวิจัย**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นฤมล สุวรรณคา.(2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อความพร้อมของบุคลากรทางบัญชีเพื่อรองรับประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน**: กรณีศึกษาสถานประกอบการ จังหวัดสระบุรี, บธ.บ., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,
จังหวัดปทุมธานี
- บุญชม ศรีสะอาด.(2545).**การวิจัยเบื้องต้น**.กรุงเทพฯ: สุริยสาสน์
- เมืองปาย รัฐสรรพกิจ. (2555). **ความพร้อมและแนวทางการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนราช
วินิตบางแก้ว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 6, กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัด
ชลบุรี**
- ปภาวดี ประจักษ์คุณนิมิต. (2555) **การบริหารการเปลี่ยนแปลง หน่วยที่ 8-15 (พิมพ์ครั้งที่ 8) นนทบุรี:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช**
- ประชา คุณาลิทธิ.(2550) **การเตรียมความพร้อมของพนักงานในองค์กรเฉพาะกิจที่อยู่ในภาวะการณ์
เปลี่ยนแปลง, สส.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ**
- พัชรพร รัตนวิภาส (2555) **สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชา ENG321 ภาษาอังกฤษเพื่อการ
สื่อสารมวลชน สาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม**
- ลัดดาวัล เพชรโรจน์และอัจฉรา ชานประศาสตร์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย**.กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558
ของกระทรวงศึกษา**.การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนด้านการพัฒนา
ทรัพยากรมนุษย์ วันที่ 14 สิงหาคม 2555 ณ โรงแรมเอเชียกรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ลลิตา ภูทอง (2552) **รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนประถมศึกษา เขตภาคเหนือ
ตอนบน,คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยแม่โจ้, จังหวัดเชียงใหม่**
- สุกัญญา พวงกันยา.(2552). **สภาพความพร้อมขององค์กรและความต้องการในการพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ตามโครงการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารการเงินการคลังภาครัฐด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
(GFMIS): กรณีศึกษาในเขตอำเภอ เมืองเลย จังหวัดเลย,สส.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย,
จังหวัดเลย**
- สุนิตย์ ฤทธิเจริญ และคณะ. (2557).**ความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน
ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม, ค.ม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, จังหวัดมหาสารคาม**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุวรรณชนิ. (2557). **สภาพและความต้องการในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียน**

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 (เชียงใหม่ ลำพูน แม่ฮ่องสอน), ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ, 45
เสาวภาคย์ ศรีโยธา.(2555).**ปัญหาการเรียนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขยายโอกาส**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 1.สารนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, จังหวัดสงขลา.

เอรวรรณ สมรักษา. (2555).**การสำรวจความพร้อมและแนวทางการพัฒนาการจัดการ**

เรียนการสอนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3, วท.ม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. กรุงเทพฯ

องค์ความรู้ประชาคมอาเซียน. (07 พฤษภาคม 2555).ประวัติความเป็นมาประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(AEC).สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2557, จาก <http://www.thai-aec.com>

Dalton, Cindy C. and Gottlieb, Laurie N. (2003). "The concept of Readiness to Change."

Journal of Advanced Nursing, 42(2) 7 January: 108-117.

การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียน ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ

Developing English Writing Skill by Using Writing Practice Exercises for Muttayom Suksa 2 Students of Bansra School

ศศิณา อุ่นเมือง^{1*} และ สนิต ยืนศักดิ์²

Sasina Ounmuang^{1*} and Sanit Yeunsak²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 17 คน ทำการทดลองแบบ One Group Pretest and Posttest Design

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 1) แผนจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ จำนวน 6 แผน แผนละ 1 เรื่อง ระยะเวลาที่ใช้ คือ 2 ชั่วโมง ต่อ 1 แผน รวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง 2) แบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษ โดยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่า T

ผลการศึกษาพบว่า

1. ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาขึ้น จากคะแนนทดสอบการเขียนหลังแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้สูงขึ้น ตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จนถึงแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

2. ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

คำสำคัญ: พัฒนาทักษะการเขียน แบบฝึกเสริมทักษะการเขียน

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : patcharin833@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were to develop English writing skills by using writing practice exercises of Muttayom Suksa 2 students and to compare the achievement of skill writing with pretest and posttest.

Data was collected from 17 students in Muttayom Suksa 2 of Bansra School, Phayao Primary Educational Service Area Office 2, Chiangmuan District, Phayao Province, in the second semester of the Academic Year 2014 by one group pretest and posttest design.

The research instruments were 1) the 6 lesson plans based on writing practice exercises and writing practice exercises 2) an achievement test. The data were statistically analyzed by percentage, mean, standard deviation and T- test Dependent Sample.

The results of this study revealed that:

1. Writing skill of Muttayom Suksa 2 students improved after using writing practice exercises.
2. The learning achievement of writing skill in English of Muttayom Suksa 2 students before and after the experiment was statistical significantly different at .01 level.

Keywords: Developing Writing Skill, Writing Practice Exercises

บทนำ

ภาษาอังกฤษมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน เนื่องจากเป็นภาษาสากลที่ใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารระหว่างชนชาติต่างๆ ในการเจรจาต่อรองด้านการค้าขายและความร่วมมือทั้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และถ่ายทอดวิทยาการต่างๆ แก่กัน ประกอบกับปัจจุบันมีความต้องการบุคลากรที่มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารในสาขาอาชีพต่างๆ ตามความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่คนไทยจะต้องพัฒนาตนเองในด้านทักษะทางภาษาอังกฤษ เพื่อสร้างโอกาสในการแสวงหาอาชีพที่มีรายได้สูงและมั่นคงทั้งในองค์กรของภาครัฐและเอกชน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553), (พลาภินา วงศ์เลขา, 2553 หน้า 4)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษที่มีบทบาทในด้านต่างๆ จึงได้ทำการบรรจุหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) ให้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแก่นักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา โดยจะได้รับการฝึกทักษะทางภาษาเพื่อการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน อันประกอบไปด้วยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เพื่อสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับสถานการณ์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะนั้น ทักษะการเขียนถือเป็นทักษะที่ยากและซับซ้อนที่สุด ต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด และการอ่านเป็นพื้นฐาน จึงจะทำให้สามารถเขียนได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบการเขียน ซึ่งประกอบไปด้วย การเรียบเรียงความคิด ไวยากรณ์ และเนื้อหา เพื่อให้งานเขียนเกิดความสมบูรณ์ สามารถสื่อสารได้ประสบผลสำเร็จ และด้วยความยุ่งยากและสลับซับซ้อนในการเรียนรู้นั้น จึงทำให้ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ผู้เรียนฝึกฝนได้ช้า ประสบผลสำเร็จน้อยและประสบปัญหาในแต่ละปี การศึกษา (วิสิฐฐา แรงเขตการ, 2551 หน้า 4) และปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนที่พบในกลุ่มนักเรียนระดับ

ประถมศึกษามากที่สุด คือ การเขียนประโยคตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ไม่ถูกต้อง ไม่สามารถนำคำศัพท์มาใช้ในงานเขียนให้ถูกต้องเหมาะสมกับประโยคและความหมายที่ต้องการสื่อสาร ขาดทักษะการใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด การเขียนประโยคด้วยอักษรพิมพ์เล็กพิมพ์ใหญ่ การเขียนสะกดคำผิด และขาดการฝึกฝนทักษะการเขียนตามลำดับขั้นตอนของการเขียน (พีรยาพร กาละ, 2555 หน้า 2-4), (ศศิพิมพ์ ศรีกิจ, 2551 หน้า 3-4) ส่วนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่มีข้อบกพร่องเกี่ยวกับการเขียนตามหลักโครงสร้างทางภาษา ขาดทักษะความรู้ทางไวยากรณ์ ไม่สามารถนำคำศัพท์มาใช้ในงานเขียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับประโยคที่เขียน เรียงลำดับคำในประโยคไม่ถูกต้องตามหลักโครงสร้างไวยากรณ์ (พระจักรพงษ์ ทะระมา, 2550 หน้า 2-3) และนักศึกษาไทยได้ประสบปัญหาด้านการเขียนมากที่สุด คือ ไม่สามารถเขียนสื่อสารประโยคที่ซับซ้อนได้ เนื่องจากไม่เข้าใจโครงสร้างทางภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ ขาดการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนขาดทักษะในการเรียบเรียงความคิดอย่างเป็นระบบ (จิรสุดา เลิศปัญญาบุษ, 2552 หน้า 3)

จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ ในปีการศึกษา 2556 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษร้อยละ 58.75 อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่เป้าหมายของโรงเรียนที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 60 ซึ่งร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำสุดที่ระดับร้อยละ 51 (โรงเรียนบ้านสระ, รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประจำปีการศึกษา 2556) เมื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาด้านการเรียนการสอน ด้วยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และตรวจผลงานการเขียนของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความบกพร่องด้านการเขียนประโยคตามหลักโครงสร้างทางภาษา ไม่สามารถเรียบเรียงคำตามตำแหน่งและหน้าที่ของคำชนิดต่างๆ เขียนสะกดคำศัพท์ผิด และขาดการฝึกทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่าทักษะการเขียนภาษาอังกฤษกลายเป็นปัญหาและอุปสรรคอย่างมากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประสบปัญหามาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในทุกระดับชั้น ซึ่งหากครูผู้สอนไม่ทำการแก้ไข อาจส่งผลกระทบต่อผู้เรียนในด้านการนำทักษะการเขียนภาษาอังกฤษไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวันอย่างไม่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ทางทักษะการเขียนภาษาอังกฤษลดลงในแต่ละปีการศึกษา และการสอนภาษาอังกฤษไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ ผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการฝึกทักษะการเขียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะความรู้จากการฝึกหัด หรือกระทำซ้ำๆจนเกิดความชำนาญ และความรู้ที่คงทนจะนำไปสู่การพัฒนาด้านทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนทางด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ได้มีนักวิจัยหลายท่านได้เสนอแนะวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หนึ่งไว้ที่น่าสนใจ คือ วิธีการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะ เนื่องจากแบบฝึกเสริมทักษะสามารถช่วยพัฒนาการเรียนรู้ทักษะทางภาษาของผู้เรียนได้ โดยผู้เรียนสามารถฝึกฝนทักษะได้เต็มที่นอกเหนือเวลาเรียนได้ทุกวัน สามารถทบทวนเนื้อหาจากใบความรู้ และการทำแบบฝึกทักษะด้วยตนเอง ส่งเสริมให้ทักษะทางภาษาคงทน ช่วยให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง ส่วนด้านครูผู้สอนสามารถมองเห็นการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือปัญหาของผู้เรียนได้ชัดเจน ตลอดจนสามารถส่งเสริม และแก้ปัญหาของผู้เรียนได้ทันทีตามความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน (ชัชฎาภรณ์ อักษรดิษฐ์, 2552, หน้า 3-4), (ดวงมณี กันทะยอม, 2551 หน้า 2-3) ทั้งนี้หลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะยังได้คำนึงถึง ปัญหาที่ต้องการแก้ไขความเหมาะสมกับระดับวัย ความรู้ ความสามารถของผู้เรียน จึงช่วยแก้ปัญหาในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่มีความน่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายากมีภาพประกอบสวยงาม เนื้อหามีความเกี่ยวข้องกับ

ชีวิตประจำวันของผู้เรียน สามารถช่วยให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่ (มุกิตา แก้วคำแสน, 2553, หน้า 119-120), (สมพร ตอยยี่ปี, 2554 หน้า 43-45)

ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีแนวคิดที่ว่า แบบฝึกเสริมทักษะน่าจะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาในด้านการเขียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ จึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยครั้งนี้จะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางทักษะการเขียนภาษาอังกฤษให้สูงขึ้น และเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมุติฐาน

1. ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาดีขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 20
2. นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการงานวิจัยเชิงทดลองแบบ One Group Pretest-Posttest Design ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา จำนวน 17 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2557 โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Perspective Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

1. เครื่องมือในการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

1.1. แผนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยคัดเลือกเนื้อหาและโครงสร้างทางภาษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และได้นำเกณฑ์การสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่ มุกิตา แก้วคำแสน (2553) และ สมพร ตอยยี่ปี (2554) ได้เสนอไว้ว่า แบบฝึกเสริมทักษะควรมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับระดับและวัยของผู้เรียน ฝึกในสิ่งที่เกี่ยวข้องใกล้ตัวของผู้เรียนในชีวิตประจำวัน มีจุดประสงค์การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ตลอดจนแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกเสริมทักษะได้อ้างอิงข้อกำหนดต่างๆ เช่น มาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 มีจำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ รวมทั้งหมดจำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 1- 2 ชั่วโมง รวมเวลาทั้งสิ้น 14 ชั่วโมง โดยมีเนื้อหาดังต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้การเตรียมความพร้อม	จำนวนเวลาเรียน 1 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การเติม -s และ -es	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 หลักการใช้ Present Simple Tense	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การใช้ Verb to be (Adjective)	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การใช้ Verb to be (noun)	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การใช้ Verb to do	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การใช้ Verb to have	จำนวนเวลาเรียน 2 ชั่วโมง
แผนการจัดการเรียนรู้ในการสรุปบทเรียน	จำนวนเวลาเรียน 1 ชั่วโมง

1.2. แบบทดสอบความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษในรายแผนการจัดการเรียนรู้แบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยได้สร้างแบบทดสอบแผนการเรียนรู้ละ จำนวน 13 ข้อ ใช้ทดสอบจริง จำนวน 10 ข้อ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) ด้วยค่าความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.0 ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 (IOC>0.74), 2 (IOC>0.75), 3 (IOC>0.67), 4 (IOC>0.70), 5 (IOC>0.62), 6 (IOC>0.62)

1.3. แบบทดสอบการเขียนเรื่องที่กำหนดให้ จำนวน 3 เรื่อง ประกอบไปด้วย เรื่อง Myself, My Family, My School คะแนนเต็มเรื่องละ 30 คะแนน ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนนนั้น ผู้วิจัยประเมินด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้นโดยปรับเกณฑ์การประเมินของ Harris M. (1997) และ Jacobs et. al (1981) โดยมีองค์ประกอบการประเมินดังนี้

ตาราง 1 แสดงเกณฑ์การประเมินทักษะการเขียนเรื่องที่กำหนดให้

องค์ประกอบ	คะแนน	คุณภาพ
1. ด้านการใช้ไวยากรณ์	10	มีการใช้ประโยค Present Simple Tenses ในรูปประโยคความเดียว ความรวม บอกเล่าปฏิเสธ และคำถามโดยสามารถใช้กริยาได้ สอดคล้องกับประธาน ส่วนขยายได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ตามหลัก โครงสร้างไวยากรณ์
	8	มีการใช้ประโยค Present Simple Tenses ในรูปประโยคความเดียว ความรวม บอกเล่าปฏิเสธ และคำถาม มีข้อผิดพลาดในการใช้กริยาไม่ สอดคล้องกับประธานและส่วนขยาย ผิดพลาด จำนวน 1-3 แห่ง
	6	มีการใช้ประโยค Present Simple Tenses ในรูปประโยคความเดียว ความรวม บอกเล่าปฏิเสธ และคำถาม มีข้อผิดพลาด ในการใช้กริยาไม่ สอดคล้องกับประธาน และส่วนขยาย ผิดพลาด จำนวน 4-6 แห่ง
	4	มีการใช้ประโยค Present Simple Tenses ในรูปประโยคความเดียว ความรวม บอกเล่าปฏิเสธ และคำถาม มีข้อผิดพลาด ในการใช้กริยาไม่ สอดคล้องกับประธาน และส่วนขยาย ผิดพลาด จำนวน 7-9 แห่ง
	2	มีการใช้ประโยค Present Simple Tenses ในรูปประโยคความเดียว ความรวม บอกเล่า ปฏิเสธและคำถามมีข้อผิดพลาด ในการใช้กริยาไม่ สอดคล้องกับประธาน และส่วนขยาย ผิดพลาด มากกว่า 10 แห่ง

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบ	คะแนน	คุณภาพ
2. ด้านคำศัพท์	10	มีความสามารถใช้คำศัพท์ จำนวน 18- 20 คำ ในการเขียนเรื่องราวได้อย่างเหมาะสม สื่อความหมายชัดเจนกับบริบทของประโยคและเนื้อหาที่กำหนด
	8	มีความสามารถในการใช้คำศัพท์ในการเขียนเรื่องราวได้และคำศัพท์ที่ใช้สามารถสื่อ ความหมาย สอดคล้องกับบริบทของประโยค และเนื้อหาที่กำหนด จำนวน 15-17 คำ
	6	มีความสามารถในการใช้คำศัพท์ ในการเขียนเรื่องราวได้และคำศัพท์ที่ใช้ สามารถสื่อความหมาย สอดคล้องกับบริบทของประโยค และเนื้อหาที่กำหนด จำนวน 12-14 คำ
	4	มีความสามารถในการใช้คำศัพท์ ในการเขียนเรื่องราวได้และคำศัพท์ที่ใช้สามารถสื่อความหมาย สอดคล้องกับบริบทของประโยค และเนื้อหาที่กำหนดจำนวน 9-11 คำ
	2	มีความสามารถใช้คำศัพท์ ต่ำกว่า 8 คำ ใช้คำศัพท์ในการสื่อความหมาย ไม่สอดคล้องกับบริบทของประโยค และเนื้อหาที่กำหนด
3. ด้านเนื้อหา	10	มีการเรียบเรียงเนื้อหาได้อย่างสละสลวยต่อเนื่อง สอดคล้องสื่อความหมายได้ชัดเจนตรงประเด็นกับเรื่องที่กำหนด และจัดลำดับความคิดเหตุผลในการสนับสนุนประเด็นหลักได้อย่างสอดคล้อง
	8	เรียบเรียง เนื้อหาได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้อง สื่อความหมายได้ชัดเจนตรงประเด็น แต่ขาดการจัดลำดับความคิดเหตุผลในการสนับสนุนประเด็นหลัก
	6	เรียบเรียงเนื้อหาได้ค่อนข้างต่อเนื่อง ใจความสำคัญชัดเจน เขียนมีเหตุผล แต่ขาดการจัดลำดับความคิดเหตุผลในการสนับสนุนประเด็นหลัก
	4	การเรียบเรียงเนื้อหาขาดความต่อเนื่องแต่ยังจับใจความได้ ไม่มีการจัดลำดับความคิดเหตุผลในการสนับสนุนประเด็นหลัก
	2	การเรียบเรียงเนื้อหา ขาดความต่อเนื่อง ไม่สามารถจับใจความได้ ข้อความที่สามารถสื่อสารต่อผู้อ่านมีน้อย ขาดระบบในการนำเสนอ

ระดับคุณภาพของทักษะการเขียน 25-30 คะแนน หมายถึง ดีมาก 19-24 คะแนน หมายถึง ดี
 3-18 คะแนน หมายถึง ปานกลาง 7-12 คะแนน หมายถึง พอใช้
 0-6 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

2. เครื่องมือในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

งานวิจัยนี้ได้ใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งได้สร้างขึ้น เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยสร้างแบบทดสอบ จำนวน 80 ข้อ ใช้ทดสอบจริง จำนวน 60 ข้อ และเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.87 ถึง 1.0 (IOC > 0.87)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ จากประชากรที่ศึกษาคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 17 คน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถทางการเขียนภาษาอังกฤษแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ แบบทดสอบการเขียนเรื่องที่กำหนดให้ จำนวน 3 เรื่อง ประกอบไปด้วย Myself, My Family, My School และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้ ใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอนเป็นระยะเวลา 14 ชั่วโมง
3. ทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษ แบบทดสอบการเขียนเรื่องที่กำหนดให้ จำนวน 3 เรื่อง และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน
4. นำคะแนนการทดสอบวัดความสามารถทางการของนักเรียนแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในรายแผน และภาพรวมทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ นำคะแนนการทดสอบเขียนเรื่องที่กำหนดให้ทั้ง 3 เรื่องของนักเรียน มาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และนำคะแนนการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนภาษาอังกฤษมาหาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติค่า T
5. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสร้างตารางที่ 2 และตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ โดยการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์คะแนนเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษก่อนและหลังการสอน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่	ค่าเฉลี่ย (μ)		คะแนนที่เพิ่มขึ้น	ร้อยละ		ร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้น	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ	
	คะแนนเต็ม 10	คะแนน		ก่อนเรียน	หลังเรียน		ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	5.29	8.53	3.24	52.90	85.30	32.40	0.69	0.72
3	5.12	8.35	3.24	51.20	83.50	32.40	0.49	0.93
6	4.35	7.53	3.18	43.50	75.30	31.80	0.61	0.94
5	4.65	7.71	3.06	46.50	77.10	30.60	0.49	0.77
2	5.24	8.24	3.00	52.40	82.40	30.00	0.56	0.83
4	4.94	7.88	2.94	49.40	78.80	29.40	0.63	0.82
เฉลี่ย (μ)	4.93	8.04	3.11	49.32	80.40	31.10	0.58	0.84

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 17 คน โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทั้ง 6 แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 49.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 80.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.84 เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.10 เมื่อเรียงลำดับร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับสูงสุด ปานกลาง และต่ำสุดพบว่า

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับสูงสุด มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 52.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.69 หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 85.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.72 เพิ่มขึ้นร้อยละ 32.40

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 43.50 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.61 หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 75.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.94 เพิ่มขึ้นร้อยละ 31.80

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับต่ำสุด มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 49.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 78.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.82 เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.40

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์คะแนนเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาด้านทักษะการเขียนเรื่องที่กำหนดให้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการสอนโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ

หัวข้อ	ค่าเฉลี่ย (μ)		คะแนน		ร้อยละ		ร้อยละ	
การเขียน	คะแนนเต็ม 30 คะแนน		ที่เพิ่มขึ้น		ที่เพิ่มขึ้น		ของคะแนน	
เรื่อง	ก่อนเรียน	ความหมาย	หลังเรียน	ความหมาย	ก่อนเรียน	หลังเรียน	ที่เพิ่มขึ้น	
My family	12.88	พอใช้	20.68	ดี	7.80	42.93	68.93	26.00
My school	12.21	พอใช้	19.03	ดี	6.82	40.70	63.43	22.73
Myself	13.44	ปานกลาง	20.12	ดี	6.68	44.80	67.06	22.27
ค่าเฉลี่ย (μ)	12.84	พอใช้	19.94	ดี	7.10	42.81	66.47	23.67

จากตาราง 3 พบว่านักเรียนจำนวน 17 คน ได้คะแนนเฉลี่ย (μ) ด้านการเขียนเรื่องที่กำหนดให้ โดยมีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 42.81 อยู่ในระดับพอใช้ หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 66.47 อยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.67 เมื่อเรียงลำดับร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับสูงสุดไปต่ำสุดจะเห็นได้ว่า

เรื่อง My Family มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับสูงที่สุด มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 42.93 อยู่ในระดับพอใช้ หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 68.93 อยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.00

เรื่อง My School มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับปานกลาง มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 40.70 อยู่ในระดับพอใช้ หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 63.43 อยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.73

เรื่อง Myself มีผลร้อยละของคะแนนที่เพิ่มขึ้นในระดับต่ำที่สุด มีค่าของคะแนนเฉลี่ย (μ) ร้อยละก่อนเรียนเท่ากับ 44.80 อยู่ในระดับปานกลาง หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 67.06 อยู่ในระดับดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 22.27

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย (μ)	ร้อยละ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)	ผลต่างเฉลี่ย (D)	ร้อยละ	T-Test	Sig.
ก่อนเรียน	60	27.76	46.27	0.51	15.06	25.17	-14.97	.01*
หลังเรียน	60	42.82	71.36	0.46				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของทักษะผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 27.76 คิดเป็นร้อยละเท่ากับ 46.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.51 และหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 42.82 คิดเป็นร้อยละ 71.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.46 เพิ่มขึ้นร้อยละ 25.17 โดยมีค่าทางสถิติ T เท่ากับ 14.97 และมีค่านัยสำคัญที่ระดับ .01

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลผลปรากฏดังนี้

1. ความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาดีขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 20 เป็นไปตามตามสมมุติฐานข้อที่ 1

2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลดังนี้

1. ความสามารถด้านทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการพัฒนาการดีขึ้น โดยเฉลี่ยร้อยละ 20 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 โดยอาจมาจากเหตุผลหลายประการ ดังนี้

ประการที่ 1 ความสามารถด้านทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีการพัฒนาดีขึ้น สืบเนื่องมาจากการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใกล้ตัว มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียน เพื่อเป็นการปรับเข้าสู่โครงสร้างทางความคิดของผู้เรียนได้ง่ายในการนำไปใช้ในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เหตุการณ์ที่ปรากฏในภาพประกอบแบบฝึกเสริมทักษะ คือสิ่งที่ผู้เรียนได้ประสบมา หรือเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ช่วยปลูกเร้าให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ อยากเล่าในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์ และเกิดแรงบันดาลใจที่จะสื่อความหมายในทักษะการเขียนต่างๆ การกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจติดตามบทเรียนอย่างต่อเนื่อง มีความกระตือรือร้น สนุกสนาน ไม่เบื่อหน่ายในการฝึกปฏิบัติ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านทักษะทางภาษาให้ดีขึ้น (ศศิพิมพ์ ศรีกิจ, 2551 หน้า 42) ดังนั้น เนื้อหาที่ใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ในแบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จึงเป็นเนื้อหาที่ได้รับคัดเลือกจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้เรื่อง Myself, My Family, My School เป็นกิจกรรมการเขียนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้การเขียนเกิดการพัฒนาขึ้นตามลำดับ เนื่องจากช่วยจูงใจให้ผู้เรียนอยากบอกเล่าประสบการณ์ของตนเอง และถ่ายทอดความคิดจินตนาการให้ผู้อื่นได้รับรู้ผ่านงานเขียน ตลอดจนพัฒนาการเขียนของตนเองไปสู่การเขียนในระดับสูงต่อไป

ประการที่ 2 แบบฝึกเสริมทักษะสามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษดีขึ้น โดยมีผลคะแนนทดสอบวัดความสามารถด้านทักษะการเขียนด้านไวยากรณ์ และคำศัพท์ พัฒนาสูงขึ้นในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ และเมื่อมีการลำดับผลคะแนนเฉลี่ยร้อยละจากสูงสุดไปต่ำสุดผลปรากฏ ดังนี้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 32.40 แผนการเรียนรู้ที่ 3 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.40 แผนการเรียนรู้ที่ 6 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 31.80

แผนการเรียนรู้ที่ 5 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.60 แผนการเรียนรู้ที่ 2 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 30.00 และแผนการเรียนรู้ที่ 4 คะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 29.40 จากผลคะแนนดังกล่าว เป็นผลมาจาก แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน โดยได้มีการใช้เนื้อหาที่อ้างอิงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ช่วงชั้นที่ 3 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีการกำหนดโครงสร้างเนื้อหาและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะสร้าง กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ มีการประเมินผลความรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม เพื่อทราบพื้นฐานความรู้ ข้อบกพร่อง และการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน และมีภาพประกอบที่มีสีสันสวยงาม เป็นการจูงใจผู้เรียนแต่ละคนที่มีความรู้ ความถนัด และความสนใจที่แตกต่างกันได้มีความกระตือรือร้น สนใจในการฝึกปฏิบัติอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนที่ออกแบบไว้ (อุษณีย์ เสือจันทร์, 2553), (พิรยาพร กาละ, 2555) จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยร้อยละมีการพัฒนาขึ้นในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ และจากคะแนนการพัฒนาความสามารถด้านทักษะการเขียนตั้งแต่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ถึง 6 สังเกตได้ว่า มีการพัฒนาการเรียนรู้ที่ไม่เรียงลำดับตามความยากง่ายของเนื้อหาที่ได้เรียงลำดับไว้แผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากขาดการพิจารณาการจัดลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ตามหลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะที่ว่า การออกแบบแบบฝึกที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน มีกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบ และเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก โดยเริ่มจากเริ่มฝึกปฏิบัติในเนื้อหาที่อยู่ในระดับต่ำกว่าความสามารถของผู้เรียนเล็กน้อยแล้วค่อยปรับเนื้อหาให้ยากขึ้น และสอนจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนไปสู่สิ่งที่ไม่คุ้นเคย เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจตามระดับความสามารถและความพร้อมของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ส่งผลให้คะแนนการเขียนสูงขึ้น (เมรี การะหงส์, 2554, หน้า 120-121) ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิพิมพ์ ศรีกิจ (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะ ผลปรากฏว่า ผู้เรียนแต่ละคนที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน เรียนรู้ได้ดี เมื่อมีการจัดลำดับความยากง่ายของแบบฝึกทักษะ ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ไม่สับสน สามารถปฏิบัติตามได้ง่าย ส่งผลให้สามารถรับรู้พัฒนาการของตนเอง และปรับปรุงแก้ไขงานที่ถูกต้อง และสามารถพัฒนาตนเองด้านทักษะการเขียนดีขึ้น ดังนั้นเพื่อให้การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับและความสามารถของตนเอง ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญด้านการพิจารณาการจัดลำดับเนื้อหา และการฝึกปฏิบัติให้เหมาะสมตามขั้นตอนของทักษะการเขียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและมีกำลังใจที่จะเรียนรู้ในเนื้อหาที่ยากขึ้น

ประการที่ 3 ความสามารถด้านทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการใช้แบบฝึกเสริมทักษะมีการพัฒนาดีขึ้น โดยมีผลคะแนนการเขียนเรื่องที่กำหนดให้จากในระดับพอใช้พัฒนาขึ้นเป็นระดับดี ซึ่งได้ประเมินการเขียนด้วยเกณฑ์การประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นดังตาราง 1 ซึ่งเป็นผลมาจากการวิธีการสอนการเขียนที่เน้นกระบวนการที่มี 3 ขั้นตอนคือ ขั้นที่ 1 ขั้นก่อนการเขียน (Pre-writing) โดยให้ผู้เรียนสร้างแผนผังความคิดเกี่ยวกับข้อมูลที่จะเขียน จัดกลุ่มและเรียงลำดับข้อมูล พร้อมทั้งเรียนรู้ด้านการใช้คำศัพท์ คำเชื่อม และด้านโครงสร้างไวยากรณ์ ขั้นที่ 2 ขั้นการเขียน (While-writing) ผู้เรียนแปรความคิดหรือข้อมูลออกมาเป็นตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายกับผู้อ่านในฉบับร่าง ที่ยังไม่คำนึงถึงความถูกต้องตามหลักทางภาษา ในขั้นตอนนี้จะต้องมีการแก้ไขตลอดเวลาเพื่อให้งานเขียนสมบูรณ์ขึ้น ขั้นที่ 3 ขั้นหลังการเขียน (Post-writing) ผู้เรียนปรับแก้ไขงานเขียนทั้งทางด้านเนื้อหาและภาษาที่ใช้ โดยการแลกเปลี่ยนกันอ่าน และครูให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้งานเขียนถูกต้องชัดเจน (พระจักรพงษ์ ทะระมา, 2550 หน้า 16) จากการจัดการเรียนการสอนด้วยกระบวนการสอนดังกล่าว ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องของทางการเขียนของผู้เรียนด้านไวยากรณ์ และคำศัพท์ จากผลงานเขียนของผู้เรียนซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปานกลางและอ่อน ดังนี้ การสะกดคำผิด

เช่น variety ที่ถูกต้อง variety, color ที่ถูกต้อง color การเขียนชื่อเฉาะโดยใช้พิมพ์เล็ก เช่น My name is Somsiri Prunkeaw. ที่ถูกต้อง My name is Somsiri Prunkeaw. การใช้คำศัพท์ไม่เหมาะสมกับความหมายที่ต้องการสื่อสาร เช่น I play football very good. ที่ถูกต้อง I play football very well. การเรียงลำดับคำตามหลักโครงสร้างทางภาษา เช่น I get up always early. ที่ถูกต้อง I always get up early. และ การใช้กริยาไม่สอดคล้องกับประธาน เช่น I goes to school by bicycle. ที่ถูกต้อง I go to school by bicycle. ส่วนด้านเนื้อหาผู้เรียนสามารถลำดับความคิดได้ดี เนื่องจากได้ผ่านการเขียนผังความคิดสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา ได้อย่างสอดคล้องและสื่อความหมายได้ตรงประเด็นกับเรื่องที่กำหนดให้ จากข้อค้นพบดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนทันที โดยการอธิบายและให้ข้อชี้แนะเป็นรายบุคคล พร้อมทั้งให้ผู้เรียนกลุ่มเก่งช่วยให้คำแนะนำและเป็นกำลังใจในการฝึกปฏิบัติ และคอยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีปัญหาในการเรียนรู้หรือไม่ และควรแก้ไขหรือส่งเสริมด้านใด ด้วยการวิธีการสอนดังกล่าว จึงส่งผลให้ความสามารถด้านทักษะการเขียนค่อยๆพัฒนาขึ้นตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน และกระบวนการเรียนรู้ในลักษณะนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวางแผนการทำงาน ส่งผลให้การเขียนง่ายขึ้น ตรงประเด็นมากขึ้น ซึ่งเป็นแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ มีมานะและมีความพยายามในการทำงานให้สำเร็จ และเกิดการพัฒนาตนเองด้านการเขียนอย่างต่อเนื่อง (พรประภา จันตาวงค์, 2556 หน้า 56)

2. มีผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นตามสมมุติฐานข้อที่ 2 ผลดังกล่าว อาจเป็นผลมาจากสาเหตุ ดังนี้

ประการที่ 1 แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนภาษาอังกฤษส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางทักษะการเขียนสูงขึ้น การให้ผู้เรียนได้ฝึกหัด หรือกระทำบ่อยๆด้วยความเข้าใจ จะทำให้เกิดความชำนาญและความรู้นั้นคงทนถาวร (Law of exercises) และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้หากมีการนำความรู้ไปใช้หลายครั้ง ดังนั้นการฝึกหัดอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดการเรียนรู้จนเกิดการจดจำ และมีความคงทนทางความรู้ ช่วยให้สามารถนำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สมพงษ์ ศรีพยาศ, 2553 หน้า 54), (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2552 หน้า 19) การฝึกปฏิบัติกิจกรรมด้านทักษะการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้ทำการฝึกปฏิบัติจากการเขียนเลียนแบบตัวอย่าง ด้วยการคัดลอกประโยค (copying) การเติมคำในประโยคให้สมบูรณ์ (gap filling) เพื่อให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับคำศัพท์ และรูปประโยค จากนั้นนำไปสู่การเขียนเรื่องราวที่ครูวางกรอบหรือโครงเรื่องให้ (controlled composition frame) (จิรสุดา เลิศปัญญาสุข, 2552 หน้า 24) และในกิจกรรมการเขียนเรื่องราวได้ใช้วิธีการสอนการเขียนแบบเน้นกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเขียน (Pre – writing) ขั้นตอนการเขียน (While – writing) และขั้นหลังการเขียน (Post – writing) เมื่อผู้เรียนมีทักษะทางการเขียนตามที่ฝึกมาแล้วจะลงมือเขียนเรื่องราวในหัวข้อที่กำหนดให้ โดยมีครูเป็นผู้ให้คำชี้แนะจากผลการศึกษา แสดงให้เห็นว่าการฝึกอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติซ้ำๆ เป็นกระบวนการเรียนรู้หนึ่งที่สามารถเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ด้านทักษะการเขียนสำหรับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ตลอดจนสามารถนำความรู้ทางภาษาไปใช้ในการสื่อสารด้านต่างๆในชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ประการที่ 2 การสอนด้วยวิธีการเสริมแรงบวก คือ วิธีการสอนที่ช่วยให้พฤติกรรมด้านดีของผู้เรียนเกิดขึ้นซ้ำอีก หรือสิ่งที่ช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ของการเกิดพฤติกรรมดีของผู้เรียน ตามหลักทฤษฎีการเสริมแรง ของ สกินเนอร์ (Skinner) เมื่อทราบว่าการแสดงออกมาเป็นที่ยอมรับ การแสดงท่าทีที่พึงพอใจ หรือสิ่งของที่แสดงให้เห็นคุณค่าต่อผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจมากขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยการเสริมแรงบวกที่มีหลายวิธี เช่น อาจใช้วัตถุสิ่งของ ถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกดี สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ การให้กำลังใจแก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและรู้สึกประสบความสำเร็จในการทำงาน วิธีการเสริมแรงนั้นจะกระทำในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วม

ปฏิบัติการกิจกรรมการเรียนรู้ (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2553), (สมพร ตอยยีปี, 2554 หน้า 37-38) จากการสอนด้วยวิธีการดังกล่าว เป็นผลให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งการฝึกทักษะการเขียนในทุกขั้นตอน ผู้วิจัยจะให้การดูแลอย่างใกล้ชิด โดยให้นักเรียนได้มีโอกาสฝึกหัดในทุกขั้นตอนได้อย่างเต็มที่ ทั้งกิจกรรมรายบุคคล คู่ และกลุ่ม เมื่อนักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติการได้เป็นอย่างดีจะให้คำชมเชยและนำผลงานที่สมบูรณ์มาแสดงให้เพื่อนได้นำไปเป็นแบบอย่าง เป็นผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานเขียนของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการพัฒนางานเขียนให้ดีขึ้นตามลำดับ ส่วนนักเรียนที่ทำงานเสร็จช้าหรือผลงานยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ครูและเพื่อนจะให้คำชี้แนะและให้กำลังใจ เพื่อนำคำชี้แนะไปปรับปรุงแก้ไขงานให้ดีขึ้น

จากเหตุผลทั้งห้าประการข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การใช้แบบฝึกเสริมทักษะสามารถพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้ดีขึ้น และเป็นสื่อการเรียนรู้หนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้แบบฝึกเสริมทักษะที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงมีการลำดับขั้นตอนการฝึกปฏิบัติการเขียนจากกิจกรรมง่ายไปหายาก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมทางการเรียนรู้ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตลอดจนการฝึกปฏิบัติได้มีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ภาษา ฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดทักษะทางภาษา ตลอดจนสามารถนำไปในการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการจัดการเรียนการสอนควรให้ความสนใจนักเรียนที่ทำงานเสร็จช้า ซึ่งอาจเกิดจากการไม่เข้าใจเนื้อหาควรให้กำลังใจในการฝึกปฏิบัติ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นการจูงใจให้ผู้เรียนได้พยายามแก้ไขปัญหาของตนเอง
2. นักเรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน และเมื่อพบปัญหาควรแก้ไขทันที เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจเนื้อหาไปพร้อมๆกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อแบบฝึกเสริมทักษะที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพในการฝึกปฏิบัติมากขึ้น ควรคำนึงถึงหลักการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ เช่น เนื้อหามีความเหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน กำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับเนื้อหา มีการประเมินผลความรู้ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม มีกิจกรรมที่หลากหลาย และมีภาพประกอบที่มีสีสันสวยงาม และโดยเฉพาอย่างยิ่งการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และเข้าใจเนื้อหาที่ยากขึ้นจากการฝึกทักษะด้วยตนเอง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของ ผศ.สนิท ยืนศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ และผศ.ดร.จิตติมา กาวีระ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และคำแนะนำในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองจนสำเร็จ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผศ.ดร.สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล และ ดร.อนงนาฏ เพชรประเสริฐ และดร.สกาวัฒน์ ไกรมาก ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ นายไพฑูรย์ เกิดกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสระ ที่ให้ความอนุเคราะห์ และอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านสระ ที่ให้ความร่วมมือในจัดเก็บข้อมูลในการศึกษาและจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ แม่ และบุคคลในครอบครัวที่กำลังใจในการเรียน และการทำงานเป็นอย่างดียิ่งมาโดยตลอด คุณค่าและประโยชน์ใด ๆ อันเกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้ ผู้จัดทำขอบูชาแต่บิดา มารดา คณาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553) **แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552) **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**.

กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551) **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา เล่ม 4**.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

จิรสุตา เลิศปัญญาสุข. (2552). **การพัฒนาความรู้ด้านไวยากรณ์และความสามารถทางการเขียน**

ภาษาอังกฤษของผู้เรียนโดยใช้กระบวนการสอนเขียนตามรูปแบบของ Brookes และ Withrow
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

ชัชฎาภรณ์ อักษรดิษฐ์. (2552). **การพัฒนาพัฒนาทักษะการอ่าน เขียน ภาษาไทยของนักเรียนชั้น**

ประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกพัฒนาความคิด วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ แดเน็กซ์ อินเตอร์
คอร์ปอเรชั่น.

พรประภา จันทาวงศ์ (2556). **การสอนที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียน**

ภาษาอังกฤษ และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

พระจักรพงษ์ ธรรมมา. (2550) **การบูรณาการการสอนไวยากรณ์ในการเขียนแบบเน้นกระบวนการเพื่อส่งเสริม**

ความสามารถการเขียนภาษาอังกฤษและความรู้ด้านไวยากรณ์ของนักเรียนในระดับก้าวหน้า.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

พีรยาพร กาละ. (2555). **การสอนคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันเพื่อเพิ่มพูนความรู้คำศัพท์และความสามารถในการ**

เขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

ฟาฏินา วงศ์เลขา. (2553). **พัฒนาภาษาอังกฤษ เตรียมเด็กไทยสู่อาเซียนและเวทีโลก**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับ
วันที่ 7 ธันวาคม 2553.

มูทิตา แก้วคำแสน. (2553) **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่อง**

ทางการอ่านและการเขียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนล่องวิทยา จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์
กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- เมธี การะหงษ์.(2554) การพัฒนาแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำที่มีตัวสะกดมาตราแม่กดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- วิสิษฐา แรงเขตรการ. (2551). การสอนแบบ เคตบเป็ลยู แอล พลัส เพื่อเพิ่มพูนทักษะการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับต้น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- สมพงษ์ ศรีพยาด. (2553). การพัฒนาชุดแบบฝึกการเขียนสะกดคำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, จังหวัดนครปฐม.
- สมพร ดอยยี่ปี. (2554) การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์วิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์เทเรซา หนองจอก กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- สุรางค์ ไควดระกุล. (2553) จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิพิมพ์ ศรีกิจ. (2551). การพัฒนาทักษะการเขียนภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกเสริมทักษะจากการเขียนแบบควบคุมไปสู่การเขียนแบบอิสระ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- อุษณีย์ เลือจันทร์. (2553). การพัฒนาแบบฝึกทักษะแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง วิธีเรียงสับเปลี่ยนและวิธีจัดหมู่ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร, จังหวัดพิษณุโลก.
- Jacobs, H., L. et al. (1981). *Testing ESL Composition : A Practical Approach*. Massachusett: Newbury House Publishers.

การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม

The Development of English Comprehension by Using Skill-Based Practice Training Module for Matthayomsuksa 1 Students Chiangkhamwitthayakhom School

สิริกอร์ สิริสุขเพิ่มพูน^{1*} และ เพ็ญนภา คล้ายสิงห์โต²

Sirikorn Sirisukpermpoon^{1*} and Phennapha Klaisingto²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเรียนและหลังเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาจำนวน 41 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับฉลาก ระยะเวลา 20 ชั่วโมงใช้แผนแบบ One Group Pretest and Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย 1)แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ จำนวน 10 บทอ่าน 5 ชุดแบบฝึก 2)แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจก่อนเรียนและหลังเรียนจำนวน 1 แบบทดสอบ และ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแต่ละบท จำนวน 5 แบบทดสอบ 3)แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบค่าที(t-test)

ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10.76 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 16.52 โดยหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 28.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนพึงพอใจต่อการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ: การอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษ

Abstract

The purpose of this study was to develop reading comprehension for Mathayomsuksa1 students by using skill-based practice training module. Data was collected from 41 students in Matthayomsuksa 1, Chiangkhamwitthayakhom School by simple random sampling and one group pretest and posttest design. The research instruments were consisted of skill-

¹นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาจังหวัดพะเยา 56000

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

Graduate Student, School of Liberty of Art, University of Phayao, Phayao 56000

School of Liberty of Art, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: sirisuk1310@gmail.com

เป็นสื่อการเรียนชนิดหนึ่งที่สูงขึ้นอย่างเป็นระบบสามารถพัฒนาความสามารถด้านการเรียนและทักษะของนักเรียนได้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนคือเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในระหว่างเรียน เป็นเครื่องมือวัดผลและประเมินผลการเรียนช่วยให้ครูทราบความก้าวหน้าหรือข้อบกพร่องของนักเรียนและช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน

แบบเรียนหรือสื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยส่วนใหญ่มีเนื้อหาจากบริบทของต่างประเทศ(พิทยา คำตาเทพ, 2552) การจัดการเรียนการสอนด้วยเนื้อหาภาษาอังกฤษเหล่านี้ ทำให้ยากต่อการทำความเข้าใจ สายสุนีย์ จันทร์พงษ์ (2552) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อการเรียนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนไทยนั้นยากเกินกว่าระดับสมองของผู้เรียน เช่น เนื้อหา คำศัพท์ยากหรือมากเกินไป ดังนั้น หนังสือหรือสื่อการเรียนจะต้องมีลักษณะสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ กล่าวคือ บทเรียนควรจะมีมุ่งทางด้านให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติมีกิจกรรมกลุ่มให้ผู้เรียนได้กระทำร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนน่าสนุก น่าเรียนรู้ของใหม่ และเป็นบทเรียนที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไปจนทำให้ผู้เรียนเกิดการท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจ ทำให้ผู้เรียนเกิดเจตคติไม่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ และที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนมีโอกาสนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จุดอ่อนอีกประการหนึ่งของสื่อการเรียนภาษาอังกฤษคือ มีแบบฝึกและแบบฝึกหัดไม่เพียงพอและไม่มีคุณภาพ สื่อการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนไทยไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนไทยในบางโรงเรียน สื่อการสอนไม่สัมพันธ์กัน มีระดับความยากง่ายต่างระดับกันมาก ผู้เรียนจึงเกิดปัญหาและต่อต้านการเรียนภาษาอังกฤษและเพื่อให้สอดคล้องกับความคิดของโรเจอร์ (Reogers, 1988 อ้างอิงใน จุติมา ศรีบัว, 2555) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการสื่อสารในชีวิตจริงในอนาคตแล้ว ผู้เรียนควรเริ่มเผชิญกับภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตจริงตั้งแต่ในห้องเรียน ซึ่งการใช้เอกสารจริงในกระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงควรเสนอเนื้อหาตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจริงภายใต้สถานการณ์จริง เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอนนั้น การนำเอกสารจริงมาใช้ในการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการเรียนรู้ของ Fink (2003a) โดยกล่าวว่า การที่นักเรียนมีความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ นักเรียนจะแสดงพฤติกรรมออกมาเพราะการที่ผู้เรียนพบภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ก็จะมองเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาว่าสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารจริงได้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้น

การเลือกสิ่งทีใกล้เคียงตัวหรือคุ้นเคยมาให้อ่านทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ในชั้นเรียนไปใช้ภายนอกได้ โดยผู้สอนอาจแนะนำสื่อที่ปรากฏในสิ่งพิมพ์มาสอน หรือให้นักเรียนฟังจากวิทยุโทรทัศน์สื่อที่พบในชีวิตประจำวันว่ามีอยู่หลายประเภท เช่น ข่าว บทความ บัญชีโฆษณา การ์ตูน เป็นต้น และข้อดีของการนำเอกสารจริงมาใช้ในการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนได้คุ้นเคยกับ บทความที่เขาจะได้พบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจการอ่านมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สเตฟเฟนเซ็น (อ้างใน พิทยา คำตาเทพ, 2552) ได้เสนอว่า ควรเลือกเนื้อเรื่องที่อ่านให้สอดคล้องกับความรู้และประสบการณ์ทางวัฒนธรรมของนักเรียนซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนสามารถเรียนรู้ภาษาได้โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์ที่ตนมีอยู่เดิมกับภาษาต่างประเทศ โดยต้องเรียนรู้ด้วยการฝึกฝน (สมเกียรติ อ่อนวิมล, 2557) ใช้มากขึ้น ใช้บ่อยๆ ใช้ในชีวิตประจำวันให้มากที่สุดก็จะสามารถพัฒนาได้ในเวลาไม่นาน

ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนการอ่านภาษาอังกฤษ ได้ประสบปัญหาการสอนการอ่านภาษาอังกฤษโดยพบว่า จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ด้านทักษะการอ่านอยู่ในระดับต่ำ นักเรียนร้อยละ 60 (โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม, 2556) ไม่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ ไม่เห็นความสำคัญของการอ่านปัญหาด้านทักษะการอ่านทำให้

นักเรียนส่วนใหญ่สรุปเนื้อหาจากเรื่องที่ยังอ่านไม่ได้ จึงเป็นปัญหาที่ควรเร่งแก้ไขเพราะการอ่านเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะอื่นๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาความสามารถในด้านทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกทักษะการอ่านที่มีเนื้อหาของแบบฝึกที่เหมาะสมใกล้ตัวผู้เรียน สอดคล้องกับความรู้ ประสบการณ์และระดับผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นและสนใจที่จะเรียนรู้และอ่านตลอดจนเชื่อมโยงความรู้และ ประสบการณ์ซึ่งจะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

พัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (quasi – experimental research) แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนเรียน และหลังเรียน (one-group pretest posttest design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

T1	X	T2
----	---	----

สัญลักษณ์ที่ใช้ในรูปแบบการวิจัย T1 หมายถึง การทดสอบก่อนการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ X หมายถึง การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ T2 หมายถึง การทดสอบหลังการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2556 โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม จังหวัดพะเยา ทำการสุ่มตัวอย่างห้องเรียนอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง 1 ห้องเรียน จาก 10 ห้องเรียน นักเรียนห้องนี้เป็นนักเรียนกลุ่มปานกลาง โดยพิจารณาจากผลการเรียนเฉลี่ยภาษาอังกฤษและการจัดอันดับห้องเรียน นักเรียน กลุ่มตัวอย่างนี้มีจำนวนทั้งหมด 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1. แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ผู้วิจัยประยุกต์จากการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยคัดเลือกบทอ่านจากหนังสืออ่านนอกเวลา บทอ่านอื่นๆ ในชีวิตประจำวัน

บทอ่านชุดที่ 1 Janet's Family และ Rita and Rena

บทอ่านชุดที่ 2 Medicine Label และ Schedules

บทอ่านชุดที่ 3 The Tale of Two Little Pigs และ Nocturnal Animal

บทอ่านชุดที่ 4 Making Cookies และ Classroom Rules

บทอ่านชุดที่ 5 Keep You Safe from Fire และ Sign

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ 1 ฉบับ จำนวน 20 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทอ่านในแบบฝึกทักษะการอ่าน 1 ฉบับ

การพัฒนาและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่าน

1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ขอบข่ายของเนื้อหาวิชา และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1.2 ศึกษาและเลือกเนื้อหาที่จะใช้ในการสอน เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้ได้มาจากการคัดเลือกเนื้อหาจากหนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลาได้แก่ ข่าว บทความ สารคดี โฆษณา จดหมาย ฉลากบทกลอน และสารบบบันเทิงโดยมีความยากง่ายของคำศัพท์ สำนวนภาษา และโครงสร้างของประโยคเหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเนื้อหาเรียงลำดับตามสิ่งใกล้ตัวและเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน จากง่ายไปสู่เนื้อหาที่ยาก ซับซ้อนขึ้น และเลือกบทอ่านตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในการสอน

1.3 นำเนื้อหาที่คัดเลือกแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญการสอนภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของเนื้อหา

1.4 ตรวจสอบความเที่ยงตรง โดยการนำแบบฝึกการอ่านที่สรุปแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษจำนวน 3 ท่านตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขปรับปรุงโดยผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรภาษาต่างประเทศ, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนทักษะการอ่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านแบบฝึกทักษะการอ่าน

1.5 นำแบบฝึกการอ่านที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแล้วไปใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษ

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือแนวทางการสร้างข้อสอบภาษาการทดสอบและการประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2.2 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร เนื้อหา และจุดประสงค์ของเนื้อหาที่ใช้ในการทดลอง เพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบทดสอบ

2.3 ศึกษารายละเอียดของเนื้อหาเพื่อคัดเลือกแบบทดสอบโดยให้มีความยากง่ายในระดับเดียวกับเนื้อหาที่ใช้เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

2.4 จัดทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษจำนวน 20 ข้อๆ ละ 1 คะแนนโดยเป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก มีเนื้อหาครอบคลุมในบทอ่าน คำศัพท์ และไวยากรณ์สำคัญ ใช้เวลาในการสอบ 40 นาที

2.5 นำแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา, ผู้เชี่ยวชาญด้านไวยากรณ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลประเมินผลภาษาอังกฤษ ตรวจสอบคุณภาพ และนำมาแก้ไขปรับปรุงไปทดสอบวัดความสามารถในการอ่านของนักเรียนก่อนและหลังการทดลองการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้เกิดการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทดลองงานวิจัยเป็นไปตามขั้นตอน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทอ่านในแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม และงานวิจัยเชิงสำรวจ

3.2 กำหนดขอบเขตของเนื้อหา วัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบถาม

3.3 สร้างแบบสอบถามโดยให้มีจำนวนรายการประเมิน 10 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา

3.4 นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา, ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษ ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) นำข้อมูลมาแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามไป try out กับกลุ่มอื่น

3.6 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริง และวิเคราะห์ผล แปลค่าเป็นสัญลักษณ์ทางสถิติ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

3.6.1 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (purposive sampling)

3.6.2 จัดปฐมนิเทศเพื่อทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการดำเนินการทดลอง จุดประสงค์การทดลองและวิธีการประเมินผลการเรียน

3.6.3 ทำการทดสอบก่อนการเรียน (pretest) โดยใช้แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ใช้เวลา 40 นาที

3.6.4 ดำเนินการสอนตามแผนการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยตามแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชา การอ่านเพื่อความเข้าใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 0.5 หน่วยกิต 1 คาบต่อสัปดาห์ 20 คาบต่อภาคเรียน ใช้เวลาในการสอน 5 บทเรียนๆ ละ 2 คาบๆ ละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 10 คาบ ในระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือนวันที่ 20 พฤษภาคม ถึงวันที่ 20 สิงหาคม 2556

3.6.5 ทำการทดสอบหลังการเรียน (posttest) โดยใช้แบบทดสอบชุดเดิมที่ใช้ทดสอบก่อนการเรียน

3.6.6 ตรวจสอบคะแนนการทดสอบและวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการสถิติได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

3.6.7 รวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้คำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ

ผลการศึกษา

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลผลการพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม สามารถสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 13.10 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 9.32 โดยหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.21 โดยสามารถแยกได้ดังนี้

ตาราง 1 ผลการสอบความเข้าใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนของแต่ละแบบบท

แบบฝึกทักษะการอ่าน	ก่อนเรียน	ร้อยละ	หลังเรียน	ร้อยละ	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
แบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 1 Janet's Family / Rita and Rena	9.23	40.74	13.14	57.96	+17.22
แบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 2 Medicine Label / Schedules	9.61	42.42	13.71	43.68	+1.26
แบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 3 The Tale of Two Little Pigs / Natural Animals	9.23	40.74	12.66	55.86	+15.12

ตาราง 1 (ต่อ)

แบบฝึกทักษะการอ่าน	ก่อนเรียน	ร้อยละ	หลังเรียน	ร้อยละ	ร้อยละที่เพิ่มขึ้น
แบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 4 Making Cookies / Classroom Rules	7.90	34.86	12.66	55.86	+21.00
แบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 5 Keep You Safe from Fire / Signs	10.66	47.07	13.33	58.50	+11.43
ผลเฉลี่ยรวมทุกชุดแบบฝึก	9.32	41.16	13.10	54.43	+13.21

จากตารางจะเห็นค่าเฉลี่ยของคะแนนแยกเป็นแบบฝึกแต่ละบท โดยแบบฝึกการอ่านชุดที่ 4 มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนน้อยที่สุด คือ 7.90 และแบบฝึกการอ่านชุดที่ 5 มีค่าเฉลี่ยก่อนเรียนมากที่สุด คือ 10.66 หลังเรียนแบบฝึกที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือแบบฝึกชุดที่ 3 และ 4 มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 12.66 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนมากที่สุดคือแบบฝึกชุดที่ 2 คือ 13.71 แต่หากพิจารณาร้อยละที่เพิ่มขึ้นของแต่ละแบบฝึกการอ่าน พบว่า แบบฝึกการอ่านชุดที่ 4 มีค่าร้อยละเพิ่มขึ้นมากที่สุด คือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 21.00

จากผลการทดสอบความเข้าใจในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านก่อนเรียนและหลังเรียนแต่ละแบบฝึกสามารถเรียงลำดับแบบฝึกการอ่านที่มีค่าร้อยละเพิ่มขึ้นได้ดังนี้ 1. แบบฝึกการอ่านชุดที่ 4 Making Cookies/ Classroom Rules, 2 แบบฝึกการอ่านชุดที่ 2 Janet’s Family/ Rita and Rena, 3. แบบฝึกอ่านชุดที่ 3 The Tale of Two Little Pigs/ Natural Animals, 4. แบบฝึกการอ่านชุดที่ 5 Keep You Safe from Fire/ Signs และ 5. แบบฝึกการอ่านชุดที่ 2 Medicine Label / Schedules ตามลำดับ โดยจะเห็นว่าแบบฝึกทักษะการอ่านชุดที่ 2 Medicine Label / Schedules เป็นเรื่องที่ยากที่สุด ใกล้ตัวน้อยที่สุด จึงมีระดับการเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดเพียงแค่อ้อยู่ที่ 1.26

ผลเฉลี่ยรวมทุกชุดแบบฝึก มีค่าเฉลี่ยรวมก่อนเรียนอยู่ที่ 9.32 คิดเป็นร้อยละ 41.16 ค่าเฉลี่ยรวมหลังเรียนคือ 13.10 คิดเป็นร้อยละ 54.43 รวมแล้วค่าเฉลี่ยของคะแนนทุกชุดเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.21

คะแนน	N	\bar{x}	S.D.	df	T	p-value
ก่อนเรียน	41	10.76	2.13	40	16.84**	4.612E-20
หลังเรียน	41	16.25	1.95			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ในการทดสอบก่อนเริ่มเรียนคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเฉลี่ยเท่ากับ 10.76คะแนน คิดเป็นร้อยละ 53.8 และภายหลังการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.52คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.6 สรุปได้ว่าความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นภายหลังโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทอ่านในการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่าน

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลค่า
ขนาดรูปเล่มสะดวกต่อการนำไปใช้	3.26	0.78	ปานกลาง
ตัวอักษรอ่านง่าย เหมาะสม	2.71	0.98	ปานกลาง
เนื้อหาชวนให้ติดตาม	2.39	1.13	พอใช้
เนื้อหาไม่ยาก ไม่ซับซ้อน	3.16	1.36	ปานกลาง
ช่วยให้เกิดความกระตือรือร้น	4.00	0.67	ดี
ได้รับประโยชน์จากเรื่องที่อ่าน	3.84	1.24	ดี
นักเรียนเพลิดเพลินจากเรื่องที่อ่าน	3.39	1.02	ปานกลาง
นักเรียนอ่านแล้วเข้าใจจับใจความได้	2.65	1.15	ปานกลาง
นักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเรื่องบทอ่าน	1.84	1.31	พอใช้
นำความรู้ที่อ่านไปประยุกต์ใช้ได้	2.84	1.30	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.00	1.03	ปานกลาง

จากตารางจะเห็นว่าระดับความพึงพอใจต่อบทอ่านที่ใช้ในแบบฝึกทักษะการอ่านโดยวัดหลังจากนักเรียนได้ทำการทดสอบหลังเรียนครั้งใหญ่รวมทุกบทอ่าน สรุปได้ว่าบทอ่านช่วยให้เกิดความกระตือรือร้นและได้รับประโยชน์จากการอ่าน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ 4.00 และ 3.84 ตามลำดับ อยู่ในระดับดี และจากตารางเป็นที่น่าสังเกตระดับความพึงพอใจต่อเนื้อหาชวนให้ติดตาม ซึ่งอยู่ในระดับ 2.39 แปลค่าอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งสอดคล้องกับนักเรียนมีส่วนร่วมในการเลือกบทอ่าน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ 1.84 โดยผลเฉลี่ยโดยรวมคือ 3.00 มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง นักเรียนมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการขอมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหาที่จะอ่าน โดยให้โอกาสนักเรียนได้เลือกเรื่องที่ตนสนใจ ตลอดจนการได้มีส่วนร่วมในการจัดรูปเล่มให้เนื้อหาที่น่าสนใจจะทำให้นักเรียนกระตือรือร้นต่อการอ่าน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาครั้งนี้ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของผู้เรียนหลังจากได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ ได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 16.52 จากค่าเฉลี่ยก่อนเรียน 10.76 ผลการทดสอบในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนหลังจากได้รับการฝึกจากแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษที่รวบรวมขึ้น สูงกว่าผลสัมฤทธิ์ในการอ่านก่อนได้รับการฝึกและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อแยกแต่ละบทแล้ว ค่าเฉลี่ยก่อนเรียนของคะแนนแต่ละแบบฝึกคือ 9.32 และค่าเฉลี่ยหลังเรียนคือ 13.10 เฉลี่ยเพิ่มขึ้นร้อยละ 13.21 ผลสรุปพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งนี้อาจเนื่องจากแบบฝึกทักษะการอ่านดังกล่าวได้รวบรวมขึ้นโดยอาศัยหลักการแนวคิด และทฤษฎีจากเอกสารต่างๆ หนังสือเรียน หนังสืออ่านนอกเวลา หนังสือพิมพ์ ฉลาก สัญลักษณ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชนหรือนักเรียนระดับมัธยมศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล กังลี และอัจฉริยา หนองห้าง(2556) พบว่า ระดับความยากง่ายพอเหมาะกับระดับความสามารถของนักเรียน ซึ่งน่าจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะการอ่านเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดความสามารถทางการ

อ่านหลังเรียนได้สูงกว่าก่อนเรียนด้วยแบบฝึก และการที่นักเรียนส่วนใหญ่มีความสนใจและพอใจในการเรียนจากสื่อหรือแบบฝึกที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลอื่นๆดังกล่าวอาจเป็นเพราะเนื้อหาที่นำมาสร้างเป็นบทเรียนเป็นเรื่องราวที่พบในชีวิตจริงของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถนำสิ่งที่คุ้นเคยอยู่แล้วมาใช้ในการทำความเข้าใจบทเรียนได้ง่ายยิ่งขึ้น จึงส่งผลโดยตรงกับความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน นอกจากนี้การใช้เอกสารประกอบการสอนที่คัดเลือกเนื้อหาให้มีความยากง่ายเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและความสนใจของผู้เรียน ดังที่ บรูเนอร์ ได้กล่าวว่า มนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและนอกจากนี้ โรเบิร์ต กาเย ได้กล่าวชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนรู้ไว้ว่า ผู้เรียนจะจำเนื้อหาได้ดี หากเนื้อหานั้นๆสัมพันธ์กับประสบการณ์หรือความรู้อื่นของผู้เรียน ตลอดจนผลการศึกษาสอดคล้องกับความคิดของโรเจอร์ (อ้างอิงใน จุติมา ศรีบัว, 2555) ที่กล่าวว่า ถ้าผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อใช้ในการสื่อสารในชีวิตจริง ผู้เรียนควรเริ่มเผชิญกับภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตจริงตั้งแต่ในห้องเรียน ซึ่งการใช้เอกสารจริงในกระบวนการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงควรเสนอเนื้อหาตลอดจนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สามารถให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาจริงภายใต้สถานการณ์จริง เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการสอนนั้น การนำเอกสารจริงมาใช้ในการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (จุติมา ศรีบัว, 2555) เพราะการที่ผู้เรียนพบภาษาที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ก็จะมองเห็นความสำคัญของการเรียนภาษาว่าสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้จริง

ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อบทเรียนในแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อเสนอเพิ่มเติมของผู้เรียนคือให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้มากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับหลักการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมของรัถพร ชังธารา (2551) ที่กล่าวว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมหรือแบบฝึกอ่านมีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิตของเด็กเป็นอันมาก หนังสือเป็นตัวช่วยให้เด็กได้เปิดโลกทัศน์ที่กว้างไกล ทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ และนักเรียนต้องได้ลงมือปฏิบัติจริง มีส่วนร่วมจริง สอดคล้องกับทฤษฎีของไวโกสกี (Vygostky, 1998) ที่กล่าวไว้ว่า ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ของตนได้เต็มศักยภาพโดยการได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เช่นเดียวกับแนวคิดของริสเซอร์ (Risser, 1996) ที่กล่าวถึงความพึงพอใจเกิดการการได้รับประสบการณ์ในสิ่งที่คาดหวังโดยอาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนมีการคาดหวังที่จะมีส่วนร่วมในการเลือกบทอ่านตามความสนใจด้วยตนเองมากกว่านี้ ซึ่งอาจมีส่วนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางด้าน การอ่าน หรือแรงจูงใจให้อ่านในระดับที่สูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs) ที่ได้อธิบายถึงพฤติกรรมมนุษย์ด้านที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดจากความพึงพอใจ โดยในแต่ละขั้นเมื่อมนุษย์มีความปรารถนาก็จะมีแรงขับให้เกิดความพึงพอใจ ในส่วนของกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้เรียนจะเกิดความพึงพอใจได้ ผู้เรียนต้องมีแรงจูงใจที่จะอยากรู้ ซึ่งผู้สอนต้องคำนึงถึงในหลายๆ ด้าน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ซึ่งสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมช่วยคัดเลือกบทอ่านตามความสนใจ โดยวางกรอบตามระดับภาษา และสามารถบูรณาการร่วมกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น หรือใช้แบบฝึกทักษะกับกลวิธีการสอนอื่นๆ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร คณะครู และนักเรียนโรงเรียนเชียงคำวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยได้รับความร่วมมืออย่างดีในการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ทำงานวิจัยนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ:องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จตุมา ศรีบัว.(2555).การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสาร
ภาษาอังกฤษโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม กรุงเทพมหานคร.กศ.ม.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ดารารวรรณ แก้วศรีทอง. (2552). **การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. กศ.ม. สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เขาวนเกิดเททางค์.(2554) .เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยใช้แบบฝึกกับไม่ใช้แบบ
ฝึกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2.กศ.ม.มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- นันทิยา แสงสิน. (2540). **กลวิธีการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บัณฑิต ฉัตรวิโรจน์. (2549). **การสอนอ่านภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษา**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์พัฒนศึกษา.
- บันลือ พุกชะวัน. (2554). **มิติใหม่ในการสอนอ่าน**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พิทยา คำตาเทพ. (2552).**การพัฒนาบทเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เนื้อหาท้องถิ่นสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พาทินาวด์เลขา. (2552). **หนังสือเรียน:ตัวช่วยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน**. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 7
กุมภาพันธ์ 2552.
- ภาณุมาศ เชื้อเพชร.(2551). **รายงานผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปี
ที่ 3 อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี**.
- โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม.(2556). **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ.รายงาน
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สารสนเทศกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ**. พะเยา
- วนิดา สุวรรณสินธุ์.(2557). **การศึกษาความสามารถด้านทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบเอสคิวโพร์อาร์พลัส**. กศ.ม.มหาวิทยาลัยราช
ภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ศศิวิมล กังลี.(2549).**การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อการสื่อสารจากหนังสือพิมพ์และนิตยสาร
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดไร่ขิง จังหวัดนครปฐม**.กศ.ม. สาขาวิชา
การสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สมเกียรติ อ่อนวิมล.(2557). **ภาษาอังกฤษของคนไทย อยู่ตรงไหนในอาเซียน**.ประชาชาติธุรกิจ.
- สายสุนีย์ จันทร์พงษ์.(2552). **การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษโดยใช้แบบฝึกการอ่านของนักเรียนระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 3**. งานวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี, ธนบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุมิตรา อังวัฒนกุล(2549).**วิธีการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2551).**หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- อัจฉริยา หนองห้าง.(2556). **การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้หนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3**. กศ.ม.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อภิภา จัตุกุล.(2547).**ผลการใช้การสอนแบบระดมสมองที่มีผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**.กศ.ม.สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่,เชียงใหม่.
- Fink, L. (2003a). **What is significant learning?**. Retrieved May 22, 2016, from <http://www.rmm.cl/usuarios/epinto/doc/200707232133420.ap.%20signif.doc>
- Grellet, francoise. (1981). **Developing Skills a practical guide to reading Comprehension exercises**. Cambridge: Cambridge University.
- Johnson, D.W., and Johnson R. (1989). **Cooperational and Completional. Theory and Research**. Edina, Mim.: Interaction Book Company.
- Pearson, David P, and Dole D. Johnson. (1978).**Teaching Reading Comprehension**. New York: Holt Rinchart.
- Palmer, Barbara C. (1990).**Teaching Analytical Reading with Newspaper as Sole Reading Texts**. Stockholm: Stockholm University.
- Risser, N.L.(1986). **Development of an instrument to measure patient satisfaction with nurse and nursing care in primary care setting Nurse Rests**.
- Souvignierami, E. and Mokhlesgerami, J. (2006). Using selfOregulation as a framework for implementing strategy instruction to foster reading comprehension. **Learning and Instruction**.
- Sporer, N, Brunstein, J. and Kieschke, U. (2009). Improving students' reading comprehension skills: Effects of strategy instruction and reciprocal teaching. **Learning and Instruction**.
- Vygotsky, L.S. (1986). **Mind in society: the development of higher psychological process**. Cambridge. MA:Harvard University.

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอน
ภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

A Study of Influential Factors on Teaching Phonics of Primary English Teacher
in Phayao Primary Education Service Area Office 1

เฉลิมขวัญ บุญเจริญ^{1*} และ สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล²

Chaloemkhwan Booncharoen^{1*} and Sukanya Kaowiwattanakul²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปัจจัยในการวิจัยครั้งนี้มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้สอน ด้านผู้เรียน และด้านการส่งเสริมและสนับสนุน กลุ่มประชากรได้แก่ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ ระดับประถมศึกษา (ป.1 – 6) จำนวน 28 คน ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอภูกามยาว อำเภอดอกคำใต้ และอำเภอแม่ใจ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์มากที่สุดคือ ปัจจัยด้านผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 รองลงมาได้แก่ด้านผู้เรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์น้อยที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีอิทธิพล การจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์

Abstract

The purpose of this study was to investigate influential factors on teaching phonics of primary English teacher in Phayao Primary Education Service Area Office 1. The factors included three aspects: teachers, students and teaching supports. The populations of this study were 28 of primary English teacher of Phayao Primary Education Service Area Office 1. The instrument used for collecting data was a questionnaire. The data were statistically analyzed in terms of percentage, mean score, and standard deviation.

¹นิสิตดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: sherimquan@gmail.com

The results showed that the factors that mostly influenced teaching phonics was the teachers with the mean score of 4.47. The second most influential factors was students with the mean score of 3.56. The lowest influential factors was teaching supports with the mean score of 3.73.

Keywords: Influential Factors, Teaching Phonics

บทนำ

สังคมโลกปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศมากขึ้น การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญมาก เพราะภาษาเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเจรจาต่อรองรวมทั้งสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ

การเรียนรู้ทางภาษาของมนุษย์นั้น เริ่มจากการฟัง ต่อมาก็เป็นการพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งการพูดนี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้มนุษย์สื่อสารซึ่งกันและกันได้ การออกเสียงในแต่ละตัวอักษรตามหลักภาษานั้นๆ เป็นสิ่งสำคัญ ถ้าออกเสียงผิดจะทำให้ตีความหมายของคำผิดไป โดยเฉพาะประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ ย่อมมีการออกเสียงต่างจากเจ้าของภาษา เนื่องจากมีภาษาแม่มารบกวนการออกเสียงอีกภาษาหนึ่ง ดังนั้นคนที่เรียนภาษาที่สองจำเป็นต้องเรียนการออกเสียงให้ถูกต้อง เพื่อนำไปสู่การสื่อสารที่ถูกต้อง และส่งผลต่อการอ่านและเขียนอีกด้วย ผู้สอนต้องสอนหลักการออกเสียงที่ถูกต้องให้แก่ผู้เรียนด้วย (บำรุง ไตรรัตน์, 2544 อ้างในน้ำทิพย์ ขจรบุญ, 2553: 2) ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศส่วนมาก ผู้เรียนมักประสบปัญหาด้านการออกเสียง เช่นเดียวกัน ประเทศไทยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ดังนั้นผู้เรียนจึงมีจุดอ่อนด้านการออกเสียง ส่งผลให้มีปัญหาด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นอย่างมาก เพราะภาษาแม่เข้ามารบกวน (ปริยา โนแก้ว, 2545) ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์การสอนของผู้วิจัยที่พบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาภายในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่เรียนภาษาต่างประเทศในระดับประถมศึกษาส่วนใหญ่ มักมีปัญหาด้านการออกเสียง แม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เน้นการออกเสียงตามหลักการออกเสียง เพื่อพัฒนาการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ภาษาอังกฤษของผู้เรียน แต่ผู้สอนบางท่านสอนให้นักเรียนเทียบอักษรภาษาอังกฤษกับภาษาไทย จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถาวร ส่งผลให้นักเรียนใช้ภาษาไทยเขียนกำกับคำอ่านภาษาอังกฤษ หรือที่เรียกว่าภาษาคาราโอเกะ ทำให้ออกเสียงไม่ชัด โดยเฉพาะเสียงที่ไม่มีในภาษาไทย ครูผู้สอนบางท่านไม่ได้ทำแผนการสอนเพื่อนำให้นักเรียนออกเสียงตามหลักการออกเสียงในภาษาอังกฤษ บางท่านสอนให้นักเรียนท่องจำคำศัพท์เป็นคำๆ โดยไม่ได้สอนหลักการออกเสียง กระทรวงศึกษาธิการได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการสอนภาษาอังกฤษทุกระดับชั้น โดยกำหนดให้สอนการออกเสียงในสาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร มีเนื้อความว่าผู้เรียนต้องเรียนรู้การออกเสียงตามหลักการอ่าน ทั้งการออกเสียงพยัญชนะต้น การออกเสียงพยัญชนะท้าย การออกเสียงหนักเบา สูงต่ำ และการเว้นวรรคตอนในการอ่าน การสอนการออกเสียงในระดับประถมศึกษา เน้นการออกเสียงพยัญชนะต้นคำ สระ และพยัญชนะท้ายคำ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) เสียงในภาษาอังกฤษที่มีปัญหาสำหรับผู้เรียนในประเทศไทยซึ่งเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ได้แก่ เสียงที่ไม่มีในภาษาไทย คือ เสียง g, v, z, r, l, th (/θ/, /ð/) เป็นต้น และยังมีเสียงอักษรควบ (ธีรภรณ์ พลายนัด:2555) การจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับโฟนิกส์ พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้วิธีการสอนโฟนิกส์ เพื่อส่งเสริมการออกเสียงและความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของน้ำทิพย์ ขจรบุญ (2553) โดยได้ทำการวิจัยกับ

นักเรียนโรงเรียนปรินส์รอยแยลส์วิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ โดยการเปรียบเทียบการออกเสียงและความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน พบว่านักเรียนสามารถออกเสียงภาษาอังกฤษได้ถูกต้องมากขึ้นและความรู้ด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษก็เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถในการออกเสียงภาษาอังกฤษและความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ด้วยวิธีการสอนแบบโฟนิกส์

งานวิจัยเกี่ยวกับการสอนโฟนิกส์ที่ผ่านมาจะเน้นในด้านการพัฒนาผู้เรียน เช่น พัฒนาความสามารถในการออกเสียงด้วยการใช้แบบฝึกหัดหรือชุดการเรียนรู้อย่างเป็นงานวิจัยเชิงทดลองเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเชิงสำรวจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ Jakobovits (1971: 103 – 115 อ้างใน ณัชชารีย์ ทรัพย์เย็น, 2556) กล่าวว่า ปัจจัยในการส่งเสริมนักเรียนให้สามารถเรียนภาษาที่สองได้นั้น มีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนภาษาทั้งทางตรงและทางอ้อม ปัจจัยทางตรงได้แก่ ครูผู้สอน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยพัฒนาการเรียนของผู้เรียน พรพิมล ระวังประเคน (2545: 20 อ้างใน สุรรัตน์ เข้มมประไพ, 2555) และ ชุดิกาญจน์ บุญญะฉิตสิข (2546: 33 อ้างใน สุรรัตน์ เข้มมประไพ, 2555) ได้กล่าวว่า กระบวนการสอนของครูเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนแสดงออกต่อหน้าผู้เรียน และเป็นกระบวนการที่ครูจะเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยวิธีต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ครูต้องวางแผนการสอน เตรียมการสอน และมีการดำเนินการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน และวัดผล ประเมินผลผู้เรียน บรรยายภาคในการจัดการเรียนการสอนของครูส่งผลให้การเรียนมีสภาพที่น่าเรียนนั้น ครูผู้สอนควรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้เรียนควรมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองด้วย (ราชันย์ บุญธิมา, 2542: 70) สอดคล้องกับแนวคิดของมิลแมน (Millman 1981: 174 อ้างใน ศีรภรณ์ กิจจาร์ภัก, 2553: 36) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูนับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1976 อ้างใน ใน ศีรภรณ์ กิจจาร์ภัก, 2553: 41) กล่าวถึงคุณภาพการสอนของครูว่า ครูควรมีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก และใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียน จอห์นสันและมอร์โรว์ (Johnson and Morrow, 1981: 60 – 61 อ้างใน ศีรภรณ์ พลายนเล็ก, 2554) ได้กล่าวถึง ปัจจัยด้านการสอน ไว้ว่า ครูควรมีพฤติกรรมการสอนที่มีประสิทธิภาพซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การวางแผนและเตรียมการสอน การอธิบาย สาธิตและการใช้สื่อการสอน การตั้งคำถาม การมอบหมายงาน การจัดการห้องเรียน การจูงใจและการเสริมแรง การให้ข้อมูล บอกรับทั้งทางบวกและทางลบ การแก้ไขให้ถูกต้อง และการประเมินผลของผู้เรียน ด้านผู้เรียนเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนของครู ศีรภรณ์ กิจจาร์ภัก (2553) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษ มีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ มีการวางแผนการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ และต้องมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ ส่วนปัจจัยทางอ้อม คือปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนครู ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านวัตถุและบริการ และการสนับสนุนทางด้านข้อมูล (House, 1981: 24 – 25 และ Faber, 1983: 156 – 157) คือ แรงจูงใจที่ผลักดันให้ต้องการทำงานและความพยายามผ่านพ้นอุปสรรค เพื่อให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งได้สอดคล้องกับแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1987) ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู เป็นสิ่งที่สำคัญต่อการทำงานมาก ความศรัทธา การทุ่มเทและความรักดีต่อองค์กรหรือโรงเรียนนั้นเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ (Mowday, Strees & Porter, 1979) จิรากุล พิพัฒน์ตันติศักดิ์ (2548: 57 อ้างใน ณัชชารีย์ ทรัพย์เย็น, 2556: หน้า 6) กล่าวว่า ทางโรงเรียนมีการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียนรู้ทางภาษา เห็นได้ว่าปัจจัยทางตรงและทางอ้อมต่างส่งผลต่อการสอนของผู้สอน ดังนั้นงานวิจัยในหัวข้อการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 นี้จึงจะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอนภาษาอังกฤษ โดยผลการวิจัยที่ได้จะสามารถนำไปพัฒนาผลผลิตสื่อเพื่อจัดการเรียนการสอนด้านการพูด ฟัง อ่านและเขียน

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้สอน ด้านผู้เรียนและด้านการส่งเสริมสนับสนุน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 28 คน

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการตอบแบบสอบถาม คือครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ ระดับประถมศึกษา (ป.1 – 6) จำนวน 28 คน เนื่องจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีจำนวน 28 คน

เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นกรณีศึกษา (Case Study) โดยศึกษาเฉพาะบริบทครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่จัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ ระดับประถมศึกษา (ป.1-6) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close – Ended Form) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคอร์ท คือ ระดับความพึงพอใจมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ
3. ส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ
4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม การตรวจสอบแบบสอบถาม มีผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านวัดผลทั้งหมด 3 คน จากนั้นผู้วิจัยนำผลการตรวจสอบค่า IOC ของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ ได้ดังนี้ ค่า IOC ของแบบสอบถามของวิจัยในครั้งนี้ มีค่า 0.85 ผู้วิจัยเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ขึ้นไป
5. นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ เพื่อนำไปใช้กับประชากรในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์แก่กลุ่มประชากร
2. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มประชากร
3. นำแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (SPSS)

ผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม 28 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง 19 คน คิดเป็นร้อยละ 67.90 อายุผู้ตอบแบบสอบถาม 50 ปี ขึ้นไป มี 9 คน คิดเป็นร้อยละ 32.10 วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี 27 คน คิดเป็นร้อยละ 96.40 ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น ครูชำนาญการ คิดเป็นร้อยละ 28.60 และชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 28.60 ประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 39.30 ระดับชั้นที่สอนของผู้ตอบแบบสอบถามสอนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.10

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีดังต่อไปนี้

ตาราง 1 ด้านผู้สอน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ผู้สอนมีความสามารถในการสอนโฟนิกส์	4.50	.50
2. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนจากเสียงที่ง่ายไปหายาก	4.67	.47
3. ผู้สอนมีการเน้นย้ำ ซ้ำทวน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้	4.53	.50
4. ผู้สอนคำนึงถึงการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของตัวผู้เรียน	4.57	.57
5. ผู้สอนมีการประเมินการออกเสียงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล	4.57	.50
6. ผู้สอนมีการติดตามผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.17	.77
7. ผู้สอนใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน	4.53	.50
8. ผู้สอนมีการใช้สื่อที่ดึงดูดความสนใจกับผู้เรียน	4.32	.66
9. ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงศักยภาพในการเรียนโฟนิกส์	4.39	.68
10. ผู้สอนมีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน สาระการเรียนรู้ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด	4.42	.69
11. ผู้สอนมีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน	4.53	.50
เฉลี่ย	4.47	.57

จากตาราง 1 ปัจจัยด้านผู้สอน พบว่า ปัจจัยด้านผู้สอนมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอนโฟนิกส์ อยู่ในระดับ มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.47 ($S.D. = .57$) ในส่วนการพิจารณาปัจจัยในแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสอนของครูมากที่สุดคือ ผู้สอนจัดการเรียนการสอนจากเสียงที่ง่ายไปหายาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.67 ($S.D. = .47$) รองลงมา คือ และผู้สอนคำนึงถึงการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของตัวผู้เรียนและผู้สอนมีการประเมินการออกเสียงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยมีค่าเฉลี่ย 4.57 ($S.D. = .50, .57$) ตามลำดับ และปัจจัยที่อิทธิพลต่อการสอนน้อยที่สุดคือ ผู้สอนมีการติดตามผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 ($S.D. = .77$)

ตาราง 2 ด้านผู้เรียน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน ($S.D.$)
1. ผู้เรียนมีความกระหายใฝ่รู้ในการเรียน	3.71	.65
2. ผู้เรียนมีตระหนักถึงการออกเสียงให้ถูกต้องและนำไปใช้ในการเรียน	4.28	.65
3. ผู้เรียนสามารถบอกความแตกต่างของเสียงตัวอักษรในภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้	3.89	.73
4. ผู้เรียนชอบเรียนรู้ภาษาอังกฤษจากสื่อต่างๆด้วยตนเอง	3.67	.81
5. ผู้เรียนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม	4.10	.78
6. ผู้เรียนรู้จักตัวอักษรในภาษาอังกฤษก่อนเรียน	4.14	.65
7. ผู้เรียนต้องการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา/คิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.17	.77
8. ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาอังกฤษโดยเลียนแบบเจ้าของภาษา	3.92	.71
9. ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเรียนภาษาอังกฤษ	4.42	.57
เฉลี่ย	4.03	.70

จากตาราง 2 ปัจจัยด้านผู้เรียน พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับ มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 ($S.D. = .70$) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านผู้เรียนเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเรียนภาษาอังกฤษ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.42 ($S.D. = .57$) รองลงมา คือ ผู้เรียนมีตระหนักถึงการออกเสียงให้ถูกต้องและนำไปใช้ในการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.28 ($S.D. = .65$) และปัจจัยด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ ผู้เรียนมีความกระหายใฝ่รู้ในการเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.71 ($S.D. = .65$)

ตาราง 3 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน

ปัจจัย	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)
1. ผู้บริหารจัดให้ครูที่ชำนาญในการสอนโฟนิกส์จัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน	3.71	.80
2. ผู้บริหารสนับสนุนการจัดโครงการที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนโฟนิกส์	4.00	.76
3. ผู้บริหารตระหนักถึงการเรียนโฟนิกส์สำคัญต่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียน	3.35	.62
4. ผู้บริหารมีการจัดการด้านงบประมาณ เพื่อให้ผู้สอนจัดทำสื่อ	3.71	.65
5. โรงเรียนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้	3.60	.73
6. โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านเอกสารวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่ครู	3.96	.88
7. โรงเรียนมีสื่อที่สามารถให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้	3.92	.85
8. เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีการจัดอบรมโฟนิกส์ให้กับครูผู้สอน	4.07	.76
9. เขตพื้นที่ฯ สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการสอน	3.25	.79
10. เขตพื้นที่ฯ จัดแข่งขันทักษะ วิชาภาษาอังกฤษ เช่น การพูดสุนทรพจน์ (Speech Contest), Dictation เป็นต้น	3.82	.81
เฉลี่ย	3.73	.76

จากตาราง 3 ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุนมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.73 (S.D. = .76) เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านการสนับสนุนเป็นรายข้อ พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีการจัดอบรมโฟนิกส์ให้กับครูผู้สอน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.07 (S.D. = .76) รองลงมา คือ ผู้บริหารสนับสนุนการจัดโครงการที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนโฟนิกส์ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.00 (S.D. = .76) และปัจจัยด้านการสนับสนุนที่มีอิทธิพลน้อยที่สุด คือ เขตพื้นที่ฯ สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการสอน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.25 (S.D. = .79)

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งประกอบด้วย 1. ผู้สอนจัดการเรียนการสอนจากเสียงที่ง่ายไปหายาก 2. ผู้สอนคำนึงถึงการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของตัวผู้เรียน และมีการประเมินการออกเสียงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล 3. ผู้สอนมีการเน้นย้ำ ซ้ำทวน เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ได้ ใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนและมีการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของมิลแมน (Millman 1981: 174 อ้างใน ชีรภรณ์ กิจจักษ์, 2553: 36) ที่ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครู นับเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่ดีควรต้องคำนึงถึง การวางแผน และเตรียมการสอน การอธิบาย สาธิตและการใช้สื่อการสอน การตั้งคำถามที่เหมาะสมกับผู้เรียน การมอบหมายงาน การจัดการห้องเรียน การจูงใจและการเสริมแรง การให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งทางบวกและทางลบ การแก้ไขให้ถูกต้อง (Johnson and Morrow, 1981: 60 – 61 อ้างใน ชีรภรณ์ พลายเล็ก, 2554) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนที่ดี ตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1976 อ้างใน ใน ชีรภรณ์ กิจจักษ์, 2553: 41) คือ ผู้สอนต้องมีการจัดการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และควรมีการลำดับเนื้อหาจากง่ายไปยาก จึงจะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนได้

ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ปัจจัยด้านผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 1.ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเรียนภาษาอังกฤษ 2.ผู้เรียนมีตระหนักถึงการออกเสียงให้ถูกต้องและนำไปใช้ในการเรียน 3.ผู้เรียนต้องการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา/คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของโคโบวิทส์ (Jakobovits, 1971 อ้างใน ณัชชาธิย์ ทรัพย์เย็น, 2556: 4) ได้กล่าวถึงปัจจัยด้านผู้เรียนว่า เจตคติที่มีต่อครูผู้สอนมีผลต่อความสนใจในภาษาที่เรียน และผู้เรียนต้องมีพฤติกรรมที่ดีในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรภรณ์ กิจจารักษ์ (2553) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานทางภาษาอังกฤษ มีลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์และส่งเสริมให้มีการพัฒนาความสามารถทางการเรียนภาษาอังกฤษ มีการวางแผนการเรียนรู้ การกำหนดวิธีการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง ในการพัฒนาทักษะด้านต่างๆ และต้องมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ

ในด้านปัจจัยด้านการส่งเสริมและสนับสนุน พบว่า 1.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีการจัดอบรมพินิกส์ให้กับครูผู้สอน 2.ผู้บริหารสนับสนุนการจัดโครงการที่ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนพินิกส์ 3.โรงเรียนให้การสนับสนุนด้านเอกสารวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนแก่ครู สอดคล้องกับข้อเสนอแนะของสมบัติ อารังธัญวงศ์ (2557: online) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถาบันการศึกษาต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ทั้งเรื่องการจัดให้มีผู้สอนที่มีคุณภาพ การจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำในการขับเคลื่อนสถาบันการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนควรติดตามผู้เรียนที่มีปัญหาในการออกเสียงเป็นรายบุคคล เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการเรียนต่อไป
2. เขตพื้นที่ฯ ควรสนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้กับครู

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการเรียนการสอนพินิกส์ในระดับมัธยมศึกษา
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมหรือวิธีในการจัดการเรียนการสอนพินิกส์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เพราะผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา เกาะวิวัฒนากุล อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา กาวีระ ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่างๆ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ปรับปรุงด้วยความเอาใจใส่ เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ ดร.บรรจง ไชยรินคำ ดร.เพ็ญภา คล้ายสิงห์โต และนางเนาวรัตน์ กองตัน ที่ได้ตรวจแบบสอบถามและหาค่าความเที่ยงตรงของวิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ตลอดจนคณะอาจารย์คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยพะเยาทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ในเรื่องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ ขอขอบพระคุณคณะครู ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกท่าน ที่คอยให้การสนับสนุน ให้คำแนะนำในการทำงานจนประสบผลสำเร็จ ขอขอบพระคุณ ครู ครูผู้สอนภาษาอังกฤษของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้แก่ผู้วิจัย ท้ายสุดนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่บุพการีของผู้วิจัยและบูรพคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้กับผู้วิจัยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ (2551) **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย
- เกวรินทร์ สุขเกตุดู (2550) **การใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมความสามารถทางการพูดภาษาอังกฤษและความรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่**
- ธีราภรณ์ กิจจักษ์ (2553) **ปัจจัยที่มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง, กรุงเทพมหานคร**
- ธีราภรณ์ พลายนเล็ก (2555) **ปัจจัยที่มีผลต่อการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏในเขตกรุงเทพมหานคร วารสารวิจัยและพัฒนา, ปีที่ 3 2554 หน้า 52**
- ณัชชาธิษัฏ ทวีทรัพย์เย็น (2556) **การศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นปวช. ปีที่ 1 สาขาไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง, วิทยาลัยเทคโนโลยีดอนบอสโก บ้านโป่ง, จังหวัดราชบุรี**
- น้ำทิพย์ ขจรบุญ (2553) **การใช้วิธีสอนโฟนิกส์เพื่อส่งเสริมการออกเสียงและความรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่**
- พีชญา สารภี (2553) **การสอน B-SLIM MODEL สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2559, จาก**
<https://www.gotoknow.org/posts/332176%20>
- สมบัติ อารังธัญวงศ์ (17 มิถุนายน 2557) **ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา สืบค้นเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2559,**
<https://www.facebook.com/Prof.SombatThamrongthanyawong/posts/779095742131419>
- สาริณี สุวรรณพันธ์ (2553) **การใช้กิจกรรมเพลงส่งเสริมการออกเสียง ความรู้ทางด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่**
- สุนิรัตน์ เอี่ยมประไพ (2555) **ปัจจัยเชิงพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิทยานิพนธ์ ค.ต., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**
- อรอุษา แซ่เตียว (2557) **การใช้โฟนิกส์ในการส่งเสริมทักษะการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมปีที่ 3 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.**
- อัจฉริย์ คงอมรสายชล (2552) **การใช้กิจกรรมเพลงที่มีเนื้อเรื่องเพื่อส่งเสริมความรู้ด้านคำศัพท์และทักษะการฟังพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นต้น สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่**
- อดิศักดิ์ ศรีวรกุล (2556) **การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ โดยใช้ B-SLIM Model ของนักเรียนระดับ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/7 ปีการศึกษา 2556 วิจัยชั้นเรียน, โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม, กรุงเทพมหานคร.**

ความสามารถและปัญหาในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียน บ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา

Ability and Problems in Reading and Writing Thai words of Students in Bannabua School, Tambon Sra, Chiang Muan district, Phayao Province

วัชรินทร์ สุภาภาวิ^{1*} และ จารุวรรณ เบญจาทิกุล²

Watcharin Supakawee^{1*} and Charuwan Benjthikul²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยและปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ซึ่งผู้ศึกษาใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2558 โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างในระดับช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 27 คน และกลุ่มตัวอย่างในระดับช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 11 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จำนวน 38 คน ซึ่งนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าเย้า และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 1 พบว่า นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำภาษาไทยที่ใช้ทดสอบได้มากที่สุด จำนวน 26 คำ คิดเป็นร้อยละ 52.00 และนักเรียนสามารถเขียนคำภาษาไทยที่ใช้ทดสอบได้มากที่สุด จำนวน 26 คำ คิดเป็นร้อยละ 52.00 ส่วนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 2 พบว่า นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำภาษาไทยที่ใช้ทดสอบได้มากที่สุด จำนวน 32 คำ คิดเป็นร้อยละ 64.00 และนักเรียนสามารถเขียนคำภาษาไทยที่ใช้ทดสอบได้มากที่สุด จำนวน 27 คำ คิดเป็นร้อยละ 54.00

สำหรับปัญหาการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนทั้งระดับช่วงชั้นที่ 1-2 พบว่า นักเรียนมีปัญหาการอ่านออกเสียงเหมือนกันดังนี้ 1) การอ่านออกเสียงพยัญชนะ ได้แก่ เสียงพยัญชนะต้น เสียง /ช/ อ่านเป็นเสียง /ซ/, ออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ร เสียง /กร/ อ่านเป็นเสียง /ก/ และเสียงพยัญชนะท้าย ตัวสะกดแม่กมเป็นตัวสะกดแม่กน 2) ปัญหาการอ่านออกเสียงสระ เสียงสระสั้น /~ / เป็นเสียงสระยาว /- / 3) ปัญหาการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ เสียงโท / ˊ / เป็นเสียงเอก /- / 4) ปัญหาการอ่านออกเสียงเป็นคำอื่น โดยนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีปัญหาการอ่านออกเสียงพยัญชนะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 67.71 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีปัญหาการอ่านออกเสียงพยัญชนะมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.74

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 5600

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

¹ Graduate students, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : ning86410@gmail.com

สำหรับปัญหาการเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนทั้งระดับชั้นที่ 1-2 พบว่านักเรียนมีปัญหาการเขียนเหมือนกันดังนี้ 1) ปัญหาการเขียนพยัญชนะ ได้แก่ การเขียนพยัญชนะต้น พยัญชนะ /ซ/ เขียนเป็น /ส/, การเขียนพยัญชนะควบกล้ำ พยัญชนะ /ปร/ เขียนเป็น /ปล/ และการเขียนพยัญชนะท้าย พยัญชนะ /ด/ เขียนเป็น /ต/ 2) ปัญหาการเขียนสระ เสียงสระสั้น เขียนเป็นเสียงสระยาว 3) ปัญหาการเขียนวรรณยุกต์ เสียงเอก /-/ เขียนเป็นเสียงโท /-̂/ 4) ปัญหาการเขียนเป็นคำอื่น โดยนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 มีปัญหาการเขียนสระมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.59 และนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีปัญหาการเขียนพยัญชนะท้ายและตัวการ์นต์มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.72

คำสำคัญ: การอ่านออกเสียง การเขียน โรงเรียนบ้านนาบัว

Abstract

The objective of the study was to examine ability and problems in reading and writing Thai words of students at Bannabua School, Tambon Sra, Chiang Muan district, Phayao Province. By using the test as a tool for research. The populations in the study are students in grade 1-6 since 2015 Divided into two subgroups, level 1 including students and grade 1-3 27 people and sample in level 2 include students in grade 4-6 11 people, including a sample used in this study 38 people. The statistics used in this study. The percentage the results showed that.

Research has found that the ability to read out and write the word of the Thai students in grades 1-3. The 1 found that students can read out a Thai language is used to test the best of 26 Words 52.00 percent and students to be able to write the word in English to test the best of 26 Words 52.00 percent. The students in grades 4 - 6 The 2 found that students can read out a Thai language is used to test the most number of 32 Words 64.00 percent and students to be able to write the word in English to test the most number of 27 Words 54.00 percent.

For the problem of the read out and write the word of the Thai students in grades 1-6 found that the students have a read out as follows: 1) read out a consonant sound are the consonant sound, consonant sound merger a and the consonant sound at the end of the 2). The problem of read out swimming pools, 3) the issue to read out the tone mark 4). The problem of read out is another word by students of the 1-3. There is a problem reading it consonant sound the most as 67.71 percent and students the 2 is the problem of read out a consonant sound the most 52.74 percent

For the problem to write the word of the Thai students the 1-2 found that the students have a problem writing as follows: 1. The problem to write letters to write the consonant, write the character ligature a and writing at the end of the alphabet and the Gary in 2. The problem of writing swimming pools, 3) the issue to read out the tone mark 4). The problem to write another word. By students of the 1-3. There is a problem writing swimming pools 29.59 percent and students. The 2 there is a problem with the writing at the end of the alphabet and the Gary in most 33.72 percent.

Keywords: Reading, Writing, Bannabua School

บทนำ

ทักษะการอ่านและทักษะการเขียนเป็นเรื่องสำคัญ โดยเฉพาะการอ่าน เพราะเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้สำหรับเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ รอบตัว ถ้าผู้เรียนมีทักษะในการอ่านอย่างดีแล้วก็จะส่งผลให้การเรียนวิชาอื่น ๆ ดีด้วยและทักษะการเขียนก็เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์เป็นการใช้กระบวนการเขียน เช่น เขียนเรียงความ ย่อความและเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารด้วยตัวอักษรแทนการพูดถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และความต้องการของผู้เขียน ดังที่ กรมวิชาการ (2539, อ้างอิงใน กฤษณา พงษ์วาปี, 2550, หน้า 1) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ที่เขียนถูกต้องชัดเจนก็จะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน ซึ่งทักษะการอ่านและการเขียนต่างก็มีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือพื้นฐานที่นักเรียนใช้เขียนเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งผลของการเขียนนั้นย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถของการอ่าน จึงควรส่งเสริมทั้งการอ่านและการเขียนไปพร้อม ๆ กันไปตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียน ระดับประถมศึกษาในด้านการอ่านและการเขียนไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความรู้ คือ นักเรียนอ่านได้คล่องและอ่านได้เร็วเข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำ ประโยค และเข้าใจข้อความที่อ่าน สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านมาคิด คาดคะเนเรื่องราวหรือเหตุการณ์ และกำหนดแนวทางในการปฏิบัติ รู้จักเลือกอ่านหนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง ตลอดจนจนพูดและเขียนแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการ รู้จักจดบันทึกความรู้ประสบการณ์และหารายละเอียดของเรื่อง รู้จักตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนา แสดงความคิดเห็นเล่าเรื่องถ่ายทอด ความรู้ ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์จากเรื่องที่อ่านและเรื่องที่ฟัง

ดังนั้นการเรียนการสอนภาษาไทย จึงต้องมุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนตามสมควรแก่วัย แต่ปัญหาสำคัญของการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียนยังมีอยู่คือ เรื่องการสรุปใจความไม่เป็น อ่านจับใจความไม่ได้ หรือการเขียนสะกดคำไม่ถูกต้อง การใช้ภาษาที่ไม่เหมาะสมกับกาลเทศะและบุคคล ล้วนแต่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการขาดทักษะในการอ่านและการเขียนทั้งสิ้น ดังที่ดวงใจ สิงโตทอง (2523, หน้า 1) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความบกพร่องของการใช้ภาษาเหล่านี้เกิดขึ้นเพราะความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ทำให้การติดต่อสื่อสารได้รับความสะดวกรวดเร็วขึ้น ส่งผลให้ภาษาเขียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จึงมักพบว่ามีการใช้ภาษาผิดพลาดและบกพร่องอยู่เสมอ เราจึงควรให้ความสนใจที่จะพัฒนาการอ่านและการเขียนให้มากขึ้น

โรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา เป็นโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าเย้า มีการสื่อสารภาษาถิ่น (ภาษาเย้า) ในชีวิตประจำวัน จึงส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยค่อนข้างต่ำกว่าเกณฑ์ระดับประเทศ และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ทุกปี

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการอ่านและเขียนคำภาษาไทยอันเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาความรู้ทางวิชาการให้แก่เด็กนักเรียน จึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถและปัญหาในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา เพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขปัญหาการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดพะเยา รวมทั้งเพื่อให้โรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

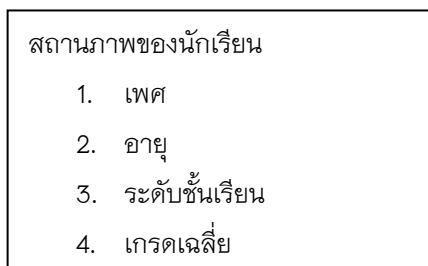
- 1) เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

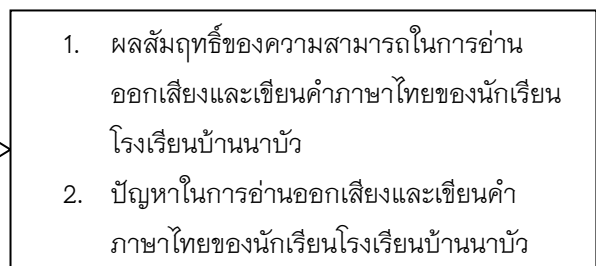
- 1) เป็นข้อมูลสำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาคำอ่านออกเสียงและเขียนคำในภาษาไทยได้ตรงประเด็น
- 2) เป็นแนวทางประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงการเรียนการสอนทักษะการอ่านและการเขียนคำภาษาไทย สำหรับครูผู้สอน ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- 3) เป็นข้อมูลประกอบการสร้างสื่อนวัตกรรม เพื่อแก้ไขปัญหาคำอ่านออกเสียงและเขียนคำในภาษาไทยได้ตรงประเด็น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่องความสามารถและปัญหาในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอลี้ เชียงใหม่ จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอลี้ เชียงใหม่ จังหวัดพะเยา ซึ่งผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างระดับช่วงชั้นที่ 1 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 27 คน และกลุ่มตัวอย่างระดับช่วงชั้นที่ 2 ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 11 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 38 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย โดยนำข้อมูลมาจากในบัญชีคำพื้นฐานที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามโครงการศึกษาคำพื้นฐานที่ใช้ในการเรียนการสอนภาษาไทยของแต่ละระดับชั้น

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย โดยนำคำศัพท์พื้นฐานของแต่ละระดับชั้นมาจับฉลาก จนได้คำศัพท์พื้นฐานครบจำนวน 50 คำ ของแต่ละช่วงชั้น จากนั้นผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นแบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว ตำบลสระ อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ทดสอบ ได้แก่ ข้อมูลด้านสถานภาพ ประกอบด้วย เพศ อายุ ช่วงชั้น เกรดเฉลี่ย

- ตอนที่ 2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย
- แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย ผู้วิจัยได้แยกดังนี้
1. แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 50 คำ
 2. แบบทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 50 คำ
 3. แบบทดสอบความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 50 คำ
 4. แบบทดสอบความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 50 คำ

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

เมื่อทำการทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว เสร็จเรียบร้อยผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำข้อทดสอบของนักเรียนมาตรวจให้คะแนน ถูก ผิด คือ ข้อที่ตอบถูกจะได้ 1 คะแนน ส่วนข้อที่ตอบผิดจะได้ 0 คะแนน ตามแบบทดสอบแต่ละชุด
2. รวบรวมคะแนนที่ได้ของนักเรียนแต่ละคน แล้วนำไปกรอกลงในตาราง โดยแยกตารางความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทย 1 ตาราง และตารางความสามารถในการเขียนคำภาษาไทย 1 ตาราง
3. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ ศึกษาความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย รวมทั้งศึกษาปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว แต่ละช่วงชั้นมาหาค่าความถี่และค่าร้อยละ รวมทั้งสรุปปัญหาการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย

ผลการศึกษา

จากการวิจัย เรื่อง ความสามารถและปัญหาในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียน โรงเรียนบ้านนาบัวตำบลสระ อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา สรุปผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพของผู้ทดสอบ

เพศ พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีจำนวนเท่ากัน คือ เพศชาย มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 50 และเพศหญิง มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 โดยสรุปนักเรียนมีความสามารถและปัญหาในการอ่านออกเสียง และเขียนคำภาษาไทยตามเพศ ดังนี้

เพศ	รายการ	ร้อยละ
หญิง	นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยมากที่สุด	55.00
หญิง	นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องมากที่สุด	60.00
ชาย	นักเรียนมีปัญหาอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำมากที่สุด	58.48
ชาย	นักเรียนมีปัญหาการเขียนพยัญชนะท้ายและตัวการันต์มากที่สุด	15.76

อายุ พบว่า อายุระหว่าง 7-8 ปี มีจำนวนมากที่สุด 18 คน คิดเป็นร้อยละ 47.37 รองลงมาอายุระหว่าง 9-10 ปี มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 และอายุระหว่าง 11-12 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด 8 คน คิดเป็นร้อยละ 21.05 โดยสรุปนักเรียนมีความสามารถและปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยตามอายุ ดังนี้

อายุ	รายการ	ร้อยละ
11-12 ปี	นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยมากที่สุด	46.00
9-10 ปี	นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องมากที่สุด	44.00
7-8 ปี	นักเรียนมีปัญหาอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำมากที่สุด	36.84
7-8 ปี	นักเรียนมีปัญหาการเขียนพยัญชนะท้ายมากที่สุด	15.21

ช่วงชั้น พบว่า นักเรียนระดับช่วงชั้น 1 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีจำนวนมากที่สุด 27 คน คิดเป็นร้อยละ 71.05 และนักเรียนระดับช่วงชั้น 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีจำนวนน้อยที่สุด 11 คน คิดเป็นร้อยละ 28.95 โดยนักเรียนมีความสามารถและปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย ดังนี้

ช่วงชั้น	รายการ	ร้อยละ
1-2	นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยมากที่สุด	50.00
1-2	นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องมากที่สุด	50.00
1	นักเรียนมีปัญหาอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำมากที่สุด	74.27
2	นักเรียนมีปัญหาอ่านออกเสียงเป็นคำอื่นมากที่สุด	25.73

เกรดเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีเกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 มีจำนวนมากที่สุด จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 36.84..รองลงมาเกรดเฉลี่ย 2.00-2.50 มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 31.58 เกรดเฉลี่ย 3.01-3.50 มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 18.42 และเกรดเฉลี่ยมากกว่า 3.50 ขึ้นไป มีจำนวนน้อยที่สุด 5 คน คิดเป็นร้อยละ 13.16 โดยนักเรียนมีความสามารถและปัญหาในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยตามเกรดเฉลี่ย ดังนี้

เกรดเฉลี่ย	รายการ	ร้อยละ
3.01-3.50	นักเรียนมีความสามารถในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยมากที่สุด	37.00
มากกว่า 3.50 ขึ้นไป	นักเรียนมีความสามารถในการเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องมากที่สุด	34.00
2.00-2.50	นักเรียนมีปัญหาอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำมากที่สุด	43.27
2.00-2.50	นักเรียนมีปัญหาการเขียนพยัญชนะท้ายและตัวการันต์มากที่สุด	15.21

สรุปผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว นักเรียนระดับช่วงชั้น 1 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 27 คน และนักเรียนระดับช่วงชั้น 2 คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 11 คน มีผลสัมฤทธิ์ความสามารถในการอ่านออกเสียงและเขียนคำภาษาไทย ดังนี้

ช่วงชั้น	รายการ	จำนวนคำ	ร้อยละ
1	นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำภาษาไทยได้ถูกต้องทุกคน	26	52.00
2	นักเรียนสามารถอ่านออกเสียงคำภาษาไทยได้ถูกต้องทุกคน	32	64.00
1	นักเรียนสามารถเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องทุกคน	26	52.00
2	นักเรียนสามารถเขียนคำภาษาไทยได้ถูกต้องทุกคน	27	54.00

สรุปปัญหาในการอ่านออกเสียงคำและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ช่วงชั้นที่ 1-2 พบว่า นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 มีปัญหาในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทยเหมือนกัน คือ ปัญหาในการอ่านออกเสียงคำภาษาไทย ได้แก่ 1) ปัญหาการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำ 2) ปัญหาการอ่านออกเสียงพยัญชนะท้าย 3) ปัญหาการอ่านออกเสียงสระ 4) ปัญหาการอ่านออกเสียงวรรณยุกต์ และ 5) ปัญหาการอ่านออกเสียงเป็นคำอื่น สำหรับปัญหาการเขียนคำภาษาไทย ได้แก่ 1) ปัญหาการเขียนพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำ 2) ปัญหาการเขียนพยัญชนะท้ายและตัวการันต์ 3) ปัญหาการเขียนสระ 4) ปัญหาการเขียนวรรณยุกต์ และ 5) ปัญหาการเขียนเป็นคำอื่น โดยสรุปปัญหาในการอ่านออกเสียงคำและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ดังนี้

ช่วงชั้น	รายการ	ร้อยละ
1	นักเรียนมีปัญหาการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำ	74.27
2	นักเรียนมีปัญหาการอ่านออกเสียงเป็นคำอื่น	25.73
1	นักเรียนมีปัญหาการเขียนสระ	29.59
2	นักเรียนมีปัญหาเขียนพยัญชนะท้ายและตัวการันต์	33.72

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษา เพื่อศึกษาความสามารถในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา สามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่า ความสามารถในการอ่านและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำ เป็นผลมาจากนักเรียนขาดทักษะในการอ่านออกเสียงและการเขียนคำในภาษาไทย นักเรียนมีการสะกดคำในขณะที่อ่านออกเสียงคำและเขียนคำผิด มักเขียนคำเป็นคำอื่นไม่ถูกต้องตามอักขรวิธี ขาดพื้นฐานของคำภาษาไทย สอดคล้องกับแนวคิดของ ศรีวิไล พลมณี (2545, หน้า 195-219) ที่กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอน

ภาษาไทยว่านักเรียนขาดพื้นฐานสำคัญทางการเรียนภาษาไทย คือ อักษรไทย ได้แก่พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ จำคำศัพท์ไม่ได้ ไม่รู้ความหมายของคำ ไม่กล้าพูด ออกเสียงคำไม่ถูกทำให้ความหมายของคำผิดไป ซึ่งเป็นปัญหาในการเขียนสะกดคำที่มาจากกรอานที่ผิด ทำให้เขียนตัวสะกดผิดตามการออกเสียง การเขียนเรียงประโยคผิด

การศึกษาปัญหาในการอ่านเสียงและเขียนคำภาษาไทยของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา พบว่านักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา มีปัญหาเกี่ยวกับการอ่านออกเสียงพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำและเขียนพยัญชนะต้นและพยัญชนะควบกล้ำและเขียนสระผิดเป็นส่วนใหญ่ โดยมีสาเหตุมาจากนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัวอยู่ในพื้นที่ทุรกันดาร มีชาติพันธุ์ชนเผ่าเมี่ยน ผู้ปกครองมีฐานะที่ยากจน ไม่ได้ได้รับการศึกษาเล่าเรียน ไม่ให้ความสนใจในการเรียนของบุตร รวมทั้งชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี จึงทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ด้านการอ่าน เขียนคำภาษาไทยค่อนข้างต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา สุขารมณ และอรพินท์ ชูชม (2530, หน้า 11) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการอ่าน เขียนภาษาไทยของนักเรียน ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้านหรือสิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียนเนื่องจากความสัมพันธ์ในครอบครัวของนักเรียน ฐานะเศรษฐกิจ ที่อยู่อาศัย และความคาดหวังของบิดามารดา และสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545, หน้า 9) ยังได้กล่าวถึงการเรียนรู้ภาษาไทยว่าในปัจจุบันนักเรียนมีปัญหาด้านครอบครัว เพราะนักเรียนมีสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน และความสามารถการอ่านเขียนไม่เหมือนกัน บางคนอาจมีปัญหาทางด้านครอบครัว ขาดการดูแลเอาใจใส่จากผู้ปกครองแต่ในขณะเดียวกันก็มีนักเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่คนเดียวในครอบครัว เมื่อมาอยู่ในห้องเรียนเดียวกัน ระดับความสามารถในการอ่าน และประสบการณ์ทางภาษาจึงย่อมแตกต่างกัน ทำให้ครูต้องพยายามจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับลักษณะและความสามารถของแต่ละคน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเรียนการสอนทุกครั้งครูผู้สอนจำเป็นต้อง วิเคราะห์ผู้เรียนและเตรียมการสอนก่อนทำการเรียนการสอนเป็นอย่างดี เพื่อจะได้ทราบข้อบกพร่อง รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาศึกษาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด
2. ครูผู้สอนควรมีการจัดทำแบบฝึกทักษะเสริมการอ่านและเขียนภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลกระทบหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อการอ่านและเขียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว
2. ควรมีการศึกษาแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดในการอ่านและเขียนของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ คณะศิลปศาสตร์และมหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จากรุวรรณ เบญจาทิกุล ที่ปรึกษาการวิจัยที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง และขอขอบคุณคณะครู นักเรียนโรงเรียนบ้านนาบัว จังหวัดพะเยา ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี ประโยชน์อันพึงได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ขอมอบให้แก่บิดา มารดา ที่สนับสนุนและให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา รวมทั้งอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา พงษ์วาปี. (2550). การศึกษาความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยและทักษะการทำงานร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยรูปแบบการสอน CIRC. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- ดวงใจ ลิงโตทอง. (2523). ประสิทธิภาพของแบบฝึกหัดเพื่อพัฒนาทักษะการใช้พจนานุกรมในด้านการออกเสียงคำ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ศรีวิไล พลมณี. (2545). พื้นฐานการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). หลักและวิธีสอนอ่านภาษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อัจฉรา สุขารมณี และอรพินทร์ ชูชม. (2530). การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าระดับความสามารถกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.

พิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

The Ritual of Spirit Worship of Tai Lue in Yuan, Chiangkham District, Phayao Province

ประภาวดี ปันมี^{1*} และ เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์²

Prapawadee Panmee^{1*} and Premvit Vivattanaseth²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจุดประสงค์ ขั้นตอน และคติความเชื่อของการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจากการสังเกต สัมภาษณ์ และสอบถามจากชาวไทลื้อที่อาศัยอยู่ในตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ตามคุณสมบัติที่ได้กำหนดไว้ จากนั้นบันทึกข้อมูลขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเลี้ยงผี ตั้งแต่เตรียมการจนเสร็จสิ้นพิธีแล้ววิเคราะห์คติความเชื่อที่ปรากฏในพิธีเลี้ยงผี ของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ผลการศึกษาพบว่า พิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีของบรรพบุรุษอันเป็นการแสดงถึงความกตัญญูและเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต อันจะทำให้ชาวไทลื้อในชุมชนมีความเจริญรุ่งเรือง นอกจากนี้ยังเป็นวันรวมญาติเพื่อพบปะสังสรรค์ระหว่างญาติพี่น้องอีกด้วย

การเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา แบ่งออกเป็น 2 พิธี คือพิธีเลี้ยงผีหย่วนกับพิธีเลี้ยงผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา และเจ้าหลวงเมืองมา ซึ่งขั้นตอนการประกอบพิธีทั้ง 2 พิธีดังกล่าวมีขั้นตอนที่กระทำคล้ายคลึงกันคือช่วงแรกในการประกอบพิธี เป็นช่วงที่ประกอบพิธีตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยให้มีผู้ทำหน้าที่ตามที่กำหนด ตลอดจนปฏิบัติตามข้อปฏิบัติต่าง ๆ และช่วงสุดท้าย เป็นช่วงพบปะสังสรรค์กับญาติ ตลอดจนจะมีการจัดเก็บและทำความสะอาดสถานที่ ส่วนที่มีความแตกต่างกันระหว่างการประกอบพิธีกรรมทั้ง 2 พิธีคือพิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมา ก่อนเริ่มประกอบพิธีเลี้ยงผีจะมีการขออนุญาตจากพญาผีและมีการทำพิธีปักตะแหลว แต่พิธีเลี้ยงผีหย่วน และพิธีเลี้ยงผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมาจะไม่ต้องปฏิบัติในเรื่องดังกล่าว

ด้านคติความเชื่อพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าชาวไทลื้อมีความเชื่อในเรื่องดวงวิญญาณของบรรพบุรุษ ซึ่งการประกอบพิธีเลี้ยงผีเป็นการแสดงความเคารพบรรพบุรุษที่ได้ล่วงลับไปแล้วและขอให้ปกป้องรักษาบ้านเมืองให้ชาวเมืองเกิดความร่มเย็นเป็นสุข รวมทั้งมีความเชื่อว่าศาลผีที่พวกตนสร้างขึ้น เป็นที่สิงสถิตของดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าเมืองที่สามารถทำให้เกิดปาฏิหาริย์ ช่วยลดบันดาลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกราบไหว้ อ้อนวอนขอในสิ่งที่ต้องการได้สำเร็จตามที่ตนปรารถนา

คำสำคัญ: พิธีเลี้ยงผี ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

¹นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยาจังหวัดพะเยา 56000

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Prapawadee@phusang.ac.th

Abstract

This paper is a study of the ritual of spirit worship of Tai Lue people. The purpose is to study the beliefs, and ceremonies of spirit worship of Tai Lue people in Yuan sub-district, Chiang Kham, Phayao province. The study collected data from observation and interviews with Tai Lue people who live in Yuan sub-district, Chiang Kham, Phayao province. Ceremonies were recorded from preparation to the completion. Following the recording, the study analyzed the beliefs and ceremonies of spirit worship of the Tai Lue people.

The study found that the spirit worship ceremonies of the Tai Lue in Yuan sub-district, Chiang Kham, Phayao province aim to commemorate the virtues of their ancestors and to express gratitude for the prosperity of life in their thriving community. In addition to commemorating ancestors, it is also a day to meet and celebrate with living relations and family.

The ritual of spirit worship of the Tai-lue is divided into two ceremonies, to pay homage to two different spirits. The first spirit who is honored is the Yuan Ghost. The second spirit that is honored is the Jaw Fah Saen Muang Mah Ghost. These two spirits are honored with the same ceremony, with one exception. Before the Yuan Ghost ceremony can be conducted, the people must first ask permission to perform the ceremony from a higher spirit, the Phaya Ghost. During this ceremony there is also a ritual of planting a sprig of lemongrass in the ground. These ceremonies have been passed down from generation to generation and are celebrated as a time for family, and as a time for the Thai Lue community to gather together.

Belief in the ceremonies of Tai Lue people in Yuan sub-district demonstrates the spiritualism of these people. These ceremonies pay homage to deceased members of the community, and ask for their protection. At the end of the ceremony, the people will build a spirit house for the spirits to stay. In times of need, people can return to the spirit house and ask the spirits who reside there for their continued protection and guidance.

Keywords: ritual, spirit worship, Tai Lue, Yuan sub-district, Chiang Kham, Phayao Province

บทนำ

ชนชาติไทลื้อเป็นชนเผ่าที่มีภาษาพูดและภาษาเขียนเป็นของตนเองมาอย่างยาวนาน ชาวไทลื้อตั้งถิ่นฐานอยู่ในดินแดนสิบสองปันนา ทางตอนใต้ของมณฑลยูนนาน ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน (ไสว เซื้อสะอาด, 2538, หน้า 2) โดยตั้งบ้านเรือนอยู่ในบริเวณที่ราบเชิงเขาใกล้ฝั่งแม่น้ำ ลักษณะการตั้งบ้านเรือนเป็นแนวยาวเลียบริมฝั่งแม่น้ำหรือเป็นแนวยาวตามลักษณะพื้นที่สันเขา ชาวไทลื้อส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ปลูกข้าว) เป็นหลักและยังมีอาชีพรองคือ การทำหัตถกรรมที่บ้าน เช่น ทอผ้าและจักสานเป็นเครื่องมือใช้สอยต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ชาวไทลื้อยึดมั่นและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ดังจะเห็นได้จากประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ ของชาวไทลื้อ มีทั้งการดูฤกษ์ยาม การตาน (ทำบุญเลี้ยงพระ) และการเลี้ยงผี ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ชาวไทลื้อในดินแดนสิบสองปันนาสามารถรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ได้อย่างยั่งยืน (จารุวรรณพรมวัง, 2536, หน้า 44)

ชาวไทลื้อในสิบสองปันนาได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในหัวเมืองต่าง ๆ ทางภาคเหนือของประเทศไทยด้วยเหตุผลทางการเมืองระหว่างรัฐหลายประการที่แตกต่างกันไปในแต่ละโอกาสของการอพยพ จากหลักฐานทาง

ประวัติศาสตร์ได้กล่าวถึงการอพยพครั้งสำคัญของคนไทลื้อในช่วงสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นว่า หลังจากพระยาภาวโลหะขับไล่พม่าออกจากเมืองเชียงแสน ซึ่งเป็นที่มั่นสุดท้ายในล้านนาไทยได้สำเร็จในปีพุทธศักราช 2396 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระบรมราชโองการให้เจ้านันทวฤทธิเดช ผู้ครองนครน่านยกกองทัพไปตีเมืองเชียงรุ่ง แคว้นสิบสองปันนา เมื่อตีได้ก็ได้อพยพผู้คนไทลื้อจากเมืองลา เมืองพง และเมืองอื่น ๆ (จารุวรรณ พรหมวัง, 2536, หน้า 32) ในดินแดนสิบสองปันนาลงมาทางภาคเหนือของไทย คือ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย และพะเยา โดยในจังหวัดพะเยา มีชาวไทลื้อมาตั้งถิ่นฐานอยู่จำนวนมากในเขตอำเภอเชียงคำ ได้แก่ บ้านหย่วน บ้านธาตุ บ้านแดนเมือง บ้านม่วง บ้านเชียงบาน บ้านแวนพัฒนา บ้านทุ่งมอก บ้านเชียงคาน บ้านหนองลื้อ บ้านน้ำแวน บ้านล้า ซึ่งชาวบ้านในบางหมู่บ้านได้นำชื่อหมู่บ้านเดิมที่อาศัยอยู่ในสิบสองปันนามาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านในถิ่นฐานที่อพยพมาอยู่ในจังหวัดพะเยา (ไสว เชื้อสะอาด, 2538, หน้า 17)

อย่างไรก็ตาม ชาวไทลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ยังคงสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชาวไทลื้อไว้อย่างเหนียวแน่น มีการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ รวมถึงการแต่งกายที่ยังคงมีการแต่งกายด้วยผ้าทอ ไทลื้อในวันสำคัญทางศาสนา และยังมีการจัดตั้งกลุ่มผ้าทอไทลื้อขึ้น นอกจากนี้ชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำยังมีการจัดงานสืบสานตำนานไทลื้อขึ้นทุก ๆ ปี เพื่อสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทลื้อ ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวกับการไหว้และการเลี้ยงผี ที่เรียกว่า “พิธีเข้ากรรม” มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งพิธีเข้ากรรมนี้ บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ ได้กล่าวถึงลักษณะพิธีกรรมดั้งเดิม ว่ามี 2 รูปแบบ คือ “พิธีเข้ากรรมเมือง” ได้แก่ การเลี้ยงผีเจ้าเมือง และ “พิธีเข้ากรรมบ้าน” ได้แก่ การเลี้ยงผีประจำหมู่บ้าน ชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำยังคงสืบทอดกระทำกันเป็นประจำเป็นประเพณีอยู่ โดยเฉพาะการเลี้ยงผีเจ้าเมือง ที่ปรากฏให้เห็นในแต่ละหมู่บ้าน ซึ่งแต่ละหมู่บ้านของชาวไทลื้อจะมีหอผีหลวงประจำหมู่บ้าน ต่อมามีการเปลี่ยนคำเรียกเป็นเทวดาแทนผี เป็นการปรับตัวให้สอดคล้องกับความคิดของพระพุทธศาสนา (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2498, หน้า 20 อ้างอิง ในนาฏอนงค์ ตั้งสว่าง และคณะ, 2546, หน้า 2)

ชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จัดว่าเป็นชุมชนใหญ่มีประชากรมากกว่าครึ่งของประชากรทั้งหมดในอำเภอเชียงคำ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองแต่ถึงกระนั้นก็สามารถปรับตัวเข้ากับคนเมืองได้อย่างกลมกลืน ตลอดจนยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้ตามความเชื่อของกลุ่มชนไว้ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ (การนับถือผี) ซึ่งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวและเป็นแนวทางในการกำหนดพฤติกรรมทางสังคม ทั้งนี้การนับถือผีนั้นจะแตกต่างกันในแต่ละหมู่บ้าน เช่น

บ้านหย่วน นับถือผีหย่วน และผีแมน (เจ้าฟ้าแสนเมืองมา)

บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ 1 และบ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ 2 นับถือผีหย่วน

บ้านม่วง นับถือเทวดาหลวงเมืองมา

อย่างไรก็ตาม พิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อนั้นได้แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีของชุมชนอย่างเด่นชัด เพราะในช่วงเวลาที่ทำการประกอบพิธีกรรมชาวบ้านทุกคนต่างพากันหยุดงานเพื่อให้มีโอกาสได้พบปะสังสรรค์ และสนุกสนานรื่นเริงร่วมกันอันแสดงถึงพลังชุมชนในท้องถิ่นและความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมของชาติพันธุ์ตน

ด้วยเหตุที่คติความเชื่อในพิธีเลี้ยงผี มีความผูกพันเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวไทลื้อ แม้สังคมที่ตนเองนับถือ อีกทั้งยังคงร่วมแรงร่วมใจประกอบพิธีขึ้นเป็นประจำทุกปี ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาจุดประสงค์ขั้นตอน และคติความเชื่อของการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ โดยหวังว่าผลการศึกษานี้จะทำให้ลูกหลานของชาวไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา หรือผู้ที่สนใจทราบถึงที่มา ขั้นตอน และคติความเชื่อในการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อันจะเป็นแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์พิธีกรรมดั้งเดิมของชาวไทลื้อให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาจุดประสงค์ ขั้นตอน และคติความเชื่อของการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

- 1.1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทางด้านประวัติศาสตร์ วิถีชีวิต และความ เป็นอยู่ของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ตลอดจนแนวคิดด้านความเชื่อ และการทำพิธีกรรม
- 1.2 สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากผู้นำชุมชน ปราชญ์ชาวบ้านและผู้มีความรู้ในพื้นที่ รวมถึงแนวคิด ความเชื่อและการประกอบพิธีเลี้ยงผี

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 สืบค้นข้อมูลเบื้องต้นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น ที่ว่าการอำเภอเชียงคำ เทศบาลตำบลหย่วน ศูนย์วัฒนธรรมไทลื้อ ชมรมไทลื้อ ฯลฯ

2.2 สังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยผู้วิจัยได้เข้าไปในพื้นที่เพื่อสร้างความสัมพันธ์และคุ้นเคยโดยการร่วมทำ กิจกรรมกับชาวบ้านและผู้นำชุมชนในงานไทลื้อโลก ซึ่งมีการสาธิตวิถีชีวิตของชาวไทลื้อรวมทั้งพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ

2.3 สืบหาและคัดเลือก ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบพิธีกรรม และชาวไทลื้อที่มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมการ ประกอบพิธีเลี้ยงผีตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ ดังนี้

2.3.1 ผู้นำชุมชนมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นชาวไทลื้อโดยกำเนิดและเป็นผู้นำชุมชนปราชญ์ชาวบ้านหรือผู้อาวุโสที่ชาวไทลื้อให้การ ยอมรับนับถือ

2. มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.3.2 ผู้ประกอบพิธีกรรมมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นชาวไทลื้อโดยกำเนิด และมีอายุไม่น้อยกว่า 50 ปี

2. ได้รับการคัดเลือกให้เป็นผู้ประกอบพิธี (หมอลวง)

3. มีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.3.3 ชาวไทลื้อที่มีส่วนร่วมในการจัดเตรียมการประกอบพิธีเลี้ยงผีมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่มีส่วนร่วมในการประกอบพิธีไม่น้อยกว่า 3 ครั้ง

2. เป็นชาวไทลื้อโดยกำเนิดและมีภูมิลำเนาอยู่ในตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยากรผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับพิธีเลี้ยงผี แล้วจัดบันทึกข้อมูลจากการ สัมภาษณ์พร้อมบันทึกเสียงและถ่ายภาพเพื่อเป็นหลักฐานประกอบการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง จากนั้น วิเคราะห์ขั้นตอนต่าง ๆ ในการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ตั้งแต่ เตรียมการจนเสร็จสิ้นพิธี

3.2 วิเคราะห์องค์ประกอบของพิธีเลี้ยงผี ได้แก่ ผู้ประกอบพิธี เครื่องประกอบพิธี และขั้นตอนของพิธีกรรม อย่างละเอียด ตั้งแต่เตรียมการจนเสร็จสิ้นพิธี

3.3 วิเคราะห์ทัศนคติความเชื่อที่ปรากฏในพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จากผู้ให้ข้อมูลมาเรียงเรียงตามขั้นตอน

4. เสนอผลการศึกษาค้นคว้า

เสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษาพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจุดประสงค์ ขั้นตอน และคติความเชื่อของการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ บันทึกภาพแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ดังนี้

1. จุดประสงค์ของการประกอบพิธีเลี้ยงผีชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีดังนี้

1.1 เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีและแสดงความเคารพบรรพบุรุษ และดวงวิญญาณเจ้าเมืองที่คอยปกป้องคุ้มครอง

1.2 เป็นการแสดงความกตัญญู กตเวทิต์แก่บรรพบุรุษที่มีพระคุณต่อชาวไทลื้อเพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ชีวิต และในขณะเดียวกันก็เป็นการแสดงให้เห็นว่า ความกตัญญูกตเวทิต์เป็นสิ่งที่ลูกหลานหรือเยาวชนพึงปฏิบัติต่อผู้มีพระคุณ

1.3 เป็นการรักษาวัดมณฑลธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ ที่สืบทอดมาตั้งแต่ บรรพบุรุษให้คงอยู่ไปชั่วลูกชั่วหลานที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติเป็นประเพณีทุกปี

1.4 เป็นวันรวมญาติหรือวันพบปะสังสรรค์ระหว่างญาติพี่น้องที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ

2. ขั้นตอนการประกอบพิธีเลี้ยงผีชาวไทลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.1 พิธีเลี้ยงผีหย่วนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) พบในหมู่บ้านหย่วน บ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ 1 และบ้านธาตุสบแวน หมู่ที่ 2 จัดขึ้นที่ศาลผีหย่วน บ้านหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ชาวบ้านหย่วน จัดพิธีนี้ขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยถือเอาวันขึ้น 6 ค่ำเดือน 7 ตามปฏิทินของไทย โดยวันที่ประกอบพิธีซึ่งจะต้องไม่ตรงกับวันพระ พิธีเลี้ยงผีหย่วนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) เป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากสิบสองปันนา ซึ่งชาวไทลื้อบ้านหย่วนและบ้านธาตุสบแวนเชื่อว่า ผีหย่วน คือ เจ้าเมืองผู้ปกครองเมืองหย่วนในอดีต ส่วนผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) คือ เจ้าเมืองผู้ปกครองเมืองแมนในอดีต ซึ่งชาวไทลื้อบ้านหย่วนส่วนหนึ่งอพยพมาจากเมืองแมน เมื่อครั้งอพยพมาจากสิบสองปันนา ชาวไทลื้อ บ้านหย่วนและบ้านธาตุสบแวน จึงให้ความเคารพนับถือผีสองตนนี้และจัดพิธีเลี้ยงผีขึ้นเป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี โดยมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม 2 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงแรกเป็นช่วงประกอบพิธีเริ่มต้นเวลา 06.00 น. ผู้ที่จะเข้าร่วมพิธีกรรมต้องแต่งกายด้วยชุดผ้าหม้อห้อมสีดำทั้งชุดห้ามผู้ที่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีอื่นเข้าร่วมพิธีโดยเด็ดขาด การประกอบพิธีจะอนุญาตเฉพาะผู้ชายเท่านั้น ที่เข้าร่วมในพิธีเลี้ยงผีหย่วนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) การประกอบพิธีจะมีผู้ที่ทำหน้าที่ประกอบพิธี จำนวน 10 คน

เมื่อถึงเวลา 07.00 น. ชาวบ้านพร้อมผู้เข้าร่วมพิธีกรรมก็จะมาพร้อมกันที่ศาลผีหย่วนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) โดยห้ามทุกคนเข้าใกล้บริเวณศาลก่อนได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายจัดเลี้ยง จากนั้นทุกคนที่มาร่วมพิธีก็จะเข้าไปในศาลได้ ยกเว้นผู้หญิง ต้องอยู่บริเวณด้านนอก และจะมีเจ้าหน้าที่เก็บรวบรวมดอกไม้สีขาวกับเทียนที่ตัวแทนของครอบครัวชาวไทลื้อนำมาร่วมพิธี

การจัดเลี้ยงผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา(ผีแมน)ได้จัดพิธีกันตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยจะจัดเลี้ยงด้วยการใช้เนื้อหมู เครื่องใน เป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร ทำลาบแดง ลาบขาว แกงอ่อมและสุราขาว การทำอาหารจัดเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ จัดเตรียมอาหารเช่นสังเวद्यผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) โดยการประกอบอาหาร ที่จะนำมาจัดเลี้ยงจะต้องมีส่วนประกอบของหมู ดังนี้ ขาหลัง 1 ขา กระดูกซี่โครง 3 ซี่ เนื้อสันนอก 2 ส่วน เนื้อสันในเพื่อทำลาบแดง เนื้อขาหลังจะนำไปทำลาบขาว ในส่วนประกอบของลาบแดงและลาบขาวจะต้องมี ไล่ตัน ไล่อ่อน ตับ ไต หัวใจปอด ปลายเท้า ปลายหาง ปลายลิ้น ปลายปาก ตา ใบหู สมอ รววม ให้ครบ ส่วนที่สอง จัดสำหรับผู้ที่เข้าร่วมพิธีทุกคน เมื่อประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ให้นำอาหารส่วนที่ 1 มาเริ่มพิธีโดยจัดสำหรับอาหารและสุราไว้ตรงหน้ารูปปั้นของ ผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา(ผีแมน) อาหารที่จัดเป็นสำหรับหรือขันโตกประกอบด้วย

1. ขันข้าว ประกอบด้วย ข้าว 1 กระต๊ပ် ลาบแดง 1 ถ้วย ลาบขาว 1 ถ้วย แกงอ่อม 1 ถ้วย เนื้อส้า 1 ถ้วย

2. ขันหมาก ประกอบด้วย หมาก พลุ ปูน สีเสียด ใช้ตั้งคู่กับขันข้าวคู่ที่ 1 - 2 เท่านั้น

3. ขันเทียน ประกอบด้วย ดอกไม้ขาว เทียน ในส่วนของเทียนนั้น จำนวนเทียนในแต่ละขันจะไม่เท่ากัน โดยขันข้าว คู่ที่ 1 จะใช้เทียนจำนวน 12 คู่ ขันข้าวคู่ที่ 2 จะใช้เทียนจำนวน 10 คู่ และขันข้าวคู่ที่ 3 จะใช้เทียนจำนวน 8 คู่ จำนวนคู่ของเทียนจะลดลงตามลำดับ เนื่องจากขันข้าวคู่ที่ 1 ตั้งไว้สำหรับเช่นสรวงผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) ส่วนขันข้าวคู่ที่ 2 และ 3 สำหรับบริวารของผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา เมื่อเริ่มพิธีการจัดเลี้ยงหมอลวง จะเริ่มกล่าวอัญเชิญ ผีหยวน ผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) และผีบริวารมารับเครื่องเช่น โดยใช้วิธีการเสีงทายคือ จับเมล็ดข้าวให้ได้จำนวนคู่แสดงว่าผีมารับเครื่องเช่นแล้ว แต่ถ้าจับเมล็ดข้าวแล้วได้จำนวนคู่แสดงว่าผียังไม่มารับเครื่องเช่นก็ต้องดำเนินการเสีงทายไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้เมล็ดข้าวจำนวนคู่ ช่วงที่สอง หลังพิธีเลี้ยงผีเสร็จสิ้นแล้ว หัวหน้าฝ่ายจัดเลี้ยงก็จะประกาศให้ได้รับทราบทั่วกันว่าขณะนี้พิธีเลี้ยงผี ผีหยวนและเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) ได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว คนที่เข้าร่วมพิธีก็มลงกราบสักการะผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมาแล้ว หมอลวงจะกล่าวคำขอข้าวปลาอาหารที่เหลือให้ผู้เข้าร่วมในพิธีได้รับประทานอาหารร่วมกัน พบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันฉันพี่น้อง จากนั้นผู้เข้าร่วมพิธีก็ต่าง แยกย้ายกันกลับ โดยก่อนกลับหมอลวงก็จะไปอธิษฐานต่อผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมาเพื่อขอให้ผีดูแลรักษาปกป้องคุ้มครองลูกหลานชาวไทลื้อให้อยู่เย็นเป็นสุข ส่วนใครจะไปพบปะสังสรรค์บ้านใครต่อกักระทำได้ตามอัธยาศัย

สรุปได้ว่า พิธีเลี้ยงผีหยวนและผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) มีการจัดเลี้ยง 2 ช่วงเวลา คือ ช่วงแรกช่วงที่ประกอบพิธีตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยให้มีผู้ทำหน้าที่ตามที่กำหนด สิ่งของต่าง ๆ เป็นไปตามข้อกำหนด ตลอดจนปฏิบัติตามข้อห้ามต่าง ๆ อีกด้วย ช่วงที่สองเป็นช่วงหลังพิธีเลี้ยงผีเสร็จสิ้น เป็นช่วงพบปะสังสรรค์ระหว่างญาติ ตลอดจนจนมีการจัดเก็บและทำความสะอาดสถานที่อีกด้วย

2.1 พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมา พบในหมู่บ้านมาง หมู่ที่ 4 ตำบลหยวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จัดขึ้นที่ศาลเวทดาเจ้าหลวงเมืองมา ชาวบ้านมางจัดพิธีนี้ขึ้นปีละ 1 ครั้ง โดยถือเอาวันขึ้น 6 ค่ำเดือน 7 ตามปฏิทินของไทย โดยวันที่ประกอบพิธีซึ่งจะต้องไม่ตรงกับวันพระ พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมาเป็นประเพณีที่สืบทอดมาจากสิบสองปันนา ซึ่งชาวไทลื้อบ้านมางเชื่อว่าผีเจ้าหลวงเมืองมา คือ เจ้าเมืองผู้ปกครองเมืองมาในอดีตเมื่อครั้งอยู่สิบสองปันนา จึงให้ความเคารพนับถือและจัดพิธีเลี้ยงผีขึ้นเป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี โดยมีขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรม 3 ช่วงเวลา ดังนี้

ช่วงแรกเป็นช่วงก่อนวันจัดเลี้ยง เวลา 18.00 น. มีการทำพิธีปักตะแหลวงเพื่อแสดงว่าชาวไทลื้อบ้านมางได้เริ่มพิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมาแล้ว เมื่อทำพิธีปักตะแหลวงเรียบร้อยแล้ว จะห้ามมิให้ชาวบ้าน ที่อยู่ต่างหมู่บ้านและ

ไม่ได้นับถือหรือร่วมญาติพี่น้องบรรพบุรุษเข้ามาในบริเวณบ้าน หากฝ่าฝืนเจ้าของบ้านมีสิทธิ์ปรับหรือเรียกสินไหมจากผู้ที่ละเมิดจารีตประเพณีที่วางไว้

ช่วงที่สอง วันรุ่งขึ้นมีการจัดพิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมาง โดยผู้ที่เข้าร่วมพิธีกรรมซึ่งเป็นผู้ชายเท่านั้นต้องแต่งกายด้วยชุดผ้าหม้อห้อมสีดำทั้งชุด ห้ามมิให้ผู้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าสีอื่นเข้าร่วมพิธีโดยเด็ดขาด ในพิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมางมีผู้ประกอบพิธีเลี้ยงผี จำนวน 15 คน เมื่อถึงเวลา 06.30 น. ผู้ที่ทำหน้าที่ในการจัดเลี้ยง 14 คน จะมารวมตัวพร้อมกันที่บ้านหม้อหลวงหรือเข้าจำ หั่วหน้าป่าหม้อและป่าหม้ออีก 8 คน แต่งกายด้วยชุดผ้าหม้อห้อมสีดำถือไม้พลองยาวประมาณ 1 วา เป็นอาวุธประจำกาย นำขบวนโดยหม้อหลวง ซึ่งเป็นหัวหน้าฝ่ายจัดเลี้ยง และหมอน้อย ซึ่งทั้งสองคนจะแต่งกายด้วยชุดธรรมดาแล้วสวมเสื้อคลุมสีขาวทับข้างนอก สวมงอบ เดินเป็นขบวนตามลำดับปิดท้ายด้วยขบวนด้วยคนหาบมาด ถังเหล็กและคนหิ้วตั้ง ซึ่งเป็นที่นั่งของหม้อหลวงและหมอน้อย ไปยังบ้านพญาผี หรือผู้อำนวยการ จัดเลี้ยงเพื่อรายงานขออนุญาตก่อนทำพิธีจัดเลี้ยง เมื่อเข้าไปภายในบ้านพญาผีก็จะมีสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ต้อนรับโดยเครื่องต้อนรับประกอบกับต้นน้ำ (คนโทน้ำ) ชันหมาก ตามประเพณีของคนโบราณ จากนั้นป่าพญาผีก็จะเข้าแจ้งพญาผีให้ทราบ ว่า บัดนี้เจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเลี้ยงทั้งหมดได้มาถึงและขอเข้าพบ จากนั้นพญาผี ซึ่งแต่งกายด้วยชุดสีขาวทั้งชุด ก็จะออกมาพบกับคณะเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเลี้ยง โดยป่าพญาผีจะรายงานเกี่ยวกับการจัดเลี้ยงให้พญาผีทราบ เมื่อพญาผีทราบ ก็ขออนุญาตให้ดำเนินการจัดเลี้ยงได้ จากนั้นเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเลี้ยงก็จะยกขบวนกลับทางทิศที่มาจากจะไปสพบกับผู้เข้าร่วมพิธีกรรมการจัดเลี้ยงที่หน้าศาลเทวดาหลวงเมืองมาง อันเป็นสถานที่ในการจัดพิธีเลี้ยง

เวลา 07.00 น. ชาวบ้านพร้อมผู้เข้าร่วมพิธีกรรมก็จะมาพร้อมกันที่หน้าศาลผีเจ้าหลวงเมืองมาง โดยห้ามทุกคนเข้าใกล้บริเวณศาลผีเจ้าหลวงเมืองมางก่อนได้รับอนุญาตจากหัวหน้าฝ่ายจัดเลี้ยง เมื่อทุกคนเข้ามาในบริเวณศาลกันหมดแล้วก็จะทำการปิดประตู ห้ามทุกคนเดินออกบริเวณศาลผีเจ้าหลวงเมืองมาง จากนั้นหม้อหลวงจะสั่งให้ทุกคนวางสิ่งของและอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ ส่วนเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดเลี้ยงจำนวน 14 คน จะต้องนำอุปกรณ์ต่าง ๆ ไปไว้บนศาลเจ้าหลวงเมืองมาง ส่วนคนอื่น ๆ จะนำอุปกรณ์ไปไว้ที่ศาลาเพื่อเตรียมประกอบอาหาร พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมางได้จัดขึ้นตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยจัดเลี้ยงด้วยเนื้อหมู เครื่องใน เป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร ทำลาบแดง ลาบขาว แกงอ่อม และสุราขาว การทำอาหารจัดเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ อาหารเช่นสังเวณีผีเจ้าหลวงเมืองมาง โดยในการประกอบอาหารที่จะนำมาจัดเลี้ยงจะต้องมีส่วนประกอบของหมู ดังนี้ ขาหลัง 1 ขา กระดูกซี่โครง 3 ซี่ เนื้อสันนอก 2 ส่วน เนื้อสันในเพื่อทำลาบแดง เนื้อขาหลังจะนำไปทำลาบขาว ในส่วนประกอบของลาบแดงและลาบขาวจะต้องมีไส้ตัน ไส้อ่อน ตับ ไต หัวใจ ปอด ปลายเท้า ปลายหาง ปลายลิ้น ปลายปาก ตา ไบหู สมอ รววม ให้ครบ ส่วนที่สองจัดสำหรับผู้ที่เข้าร่วมพิธีทุกคน เมื่อประกอบอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วก็จะนำอาหารส่วนที่ 1 มาเริ่มพิธีโดยจัดสำหรับอาหารและสุราไว้ตรงหน้ารูปปั้นของผีเจ้าหลวงเมืองมาง อาหารจัดเป็นสำหรับหรือขันโตก ประกอบด้วย

1. ชันข้าว ประกอบด้วย ข้าว 1 กระติบ ลาบแดง 1 ถ้วย ลาบขาว 1 ถ้วย แกงอ่อม 1 ถ้วย เนื้อส้า 1 ถ้วย
2. ชันหมาก ประกอบด้วย หมาก พลุ ปูน สีเสียด ใช้ตั้งคู่กับชันข้าวคู่ที่ 1 – 2 เท่านั้น
3. ชันเทียนประกอบด้วย ดอกไม้ขาวและเทียน ในส่วนของเทียนนั้นจำนวนแต่ละชันไม่เท่ากัน โดยชันข้าวคู่ที่ 1 จะใช้เทียนจำนวน 12 คู่ ชันข้าวคู่ที่ 2 จะใช้เทียนจำนวน 10 คู่ และชันข้าวคู่ที่ 3 จะใช้เทียนจำนวน 8 คู่ จำนวนคู่ของเทียนจะลดลงตามลำดับเนื่องจากชันข้าวคู่ที่ 1 ตั้งไว้สำหรับเซ่นผีเจ้าหลวงเมืองมาง ส่วนชันข้าวคู่ที่ 2 และ 3 สำหรับบริวารของผีเจ้าหลวงเมืองมาง

เมื่อเริ่มพิธีการจัดเลี้ยงหม้อหลวงจะเริ่มกล่าวอัญเชิญผีเจ้าหลวงเมืองมางและคณะมารับเครื่องเซ่น โดยใช้วิธีการเลี้ยงทายเป็น จับเมล็ดข้าวให้ได้จำนวนคู่แสดงว่าเทวดารับเครื่องเซ่นแล้ว แต่ถ้าจับเมล็ดข้าวแล้วได้จำนวนคู่

แสดงว่าผีเจ้าหลวงเมืองมางยังไม่มารับเครื่องเซ่นก็ต้องดำเนินการเสี่ยงทายไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้เมล็ดข้าวจำนวนคู่ เมื่อการเสี่ยงเสร็จสิ้น หัวหน้าฝ่ายจัดเลี้ยงก็จะประกาศให้ได้รับทราบทั่วกันว่า ขณะนี้พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมางได้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว ทุกคนที่เข้าร่วมพิธีก็ลงกราบสักการะผีเจ้าหลวงเมืองมาง จากนั้นหมอลหลวงจะกล่าวคำขอข้าวปลาอาหารที่เหลือให้ผู้เข้าร่วมในพิธีได้รับประทานอาหารร่วมกัน พบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันฉันพี่น้อง หลังจากรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทุกคนจะช่วยกันจัดสิ่งของทุกอย่างในศาลผีเจ้าหลวงเมืองมางกลับเข้าที่ให้เรียบร้อย จากนั้นผู้เข้าร่วมพิธีก็ต่างแยกย้ายกันกลับ โดยก่อนกลับหมอลหลวงก็จะไปอธิษฐานต่อผีเจ้าหลวงเมืองมางเพื่อขอให้ผีเจ้าหลวงเมืองมางดูแลรักษาปกป้องคุ้มครองลูกหลานชาวไทลื้อให้อยู่เย็นเป็นสุข ส่วนใครจะไปพบปะสังสรรค์บ้านใครต่อก็เป็นไปตามอัธยาศัย ส่วนคณะเจ้าหน้าที่ผู้จัดเลี้ยงนำโดยหมอลหลวงก็เดินทางไปรายงานผลการจัดเลี้ยงในปีนีให้พญาผีได้ทราบว่าการจัดเลี้ยงครั้งนี้เสร็จสิ้นเรียบร้อยแล้ว จากนั้นพญาผีก็สั่งให้เจ้าของบ้านทุกหลังในหมู่บ้าน “เปิด ตะแหหลวง” การจัดเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมางในครั้งนี้จึงเป็นอันเสร็จพิธี

สรุปได้ว่า พิธีเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมาง มีการจัดเลี้ยง 3 ช่วงเวลา ดังนี้ ช่วงแรกช่วงก่อนวันพิธีจัดเลี้ยงมีการทำพิธีปักตะแหหลวง ช่วงที่สองช่วงประกอบพิธีตามธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบทอดต่อ ๆ กันมา โดยให้มีผู้ทำหน้าที่ตามที่กำหนด สิ่งของต่าง ๆ เป็นไปตามข้อกำหนด ตลอดจนปฏิบัติตามข้อห้ามต่าง ๆ อีกด้วย ช่วงที่สามหลังพิธีผีเสร็จสิ้นเป็นช่วงพบปะสังสรรค์ระหว่างญาติ ตลอดจนมีการจัดเก็บและทำความสะอาดสถานที่อีกด้วย

3. คติความเชื่อของพิธีเลี้ยงผีไทลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

จากความเชื่อเรื่องผี วิญญาณของชาวไทลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จนทำให้เกิดพิธีเลี้ยงผีตำบลหย่วนและกลายเป็นประเพณีที่ชาวไทลื้อตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ได้ปฏิบัติสืบต่อกันซึ่งสะท้อนคติความเชื่อในการจัดพิธีเลี้ยงผีดังนี้

1) ชาวไทลื้อตำบลหย่วนมีความเชื่อว่าผี คือดวงวิญญาณของบรรพบุรุษหรือเจ้าเมือง เป็นผู้ที่กระทำความดีแก่บ้านเมือง ทั้งในด้านการกอบกู้บ้านเมือง ปกครองบ้านเมืองให้อยู่อย่างสงบสุข เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้เสียชีวิตแล้ว ชาวไทลื้อ ตำบลหย่วนจึงเชื่อว่าดวงวิญญาณของบุคคลเหล่านี้ จะลอยออกจากร่างไปสิงสถิตอยู่ที่ศาลเจ้าประจำหมู่บ้าน เพื่อปกป้องรักษาบ้านเมือง ทำให้ชาวเมืองเกิดความสงบร่มเย็นเป็นสุข ศาลประจำหมู่บ้านจึงเป็นเสมือนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของหมู่บ้าน

2) ดวงวิญญาณของเจ้าเมืองหรือดวงวิญญาณของบรรพบุรุษเป็นดวงวิญญาณที่ศักดิ์สิทธิ์ มีอิทธิฤทธิ์สามารถดลบันดาลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไปกราบไหว้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ปรารถนา เช่น การไปนบนาศาลกล่าวให้มีความสำเร็จในด้านการศึกษาหรือหน้าที่การงาน ฯลฯ

3) การประกอบพิธีกรรมเป็นการแสดงออกถึงแสดงให้เห็นความสามัคคีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ นอกจากนั้นยังแสดงถึงความกตัญญู กตเวทิต์ ต่อผู้มีพระคุณหรือบรรพบุรุษที่คอยปกป้องคุ้มครองดูแลรักษาให้ชาวไทลื้อตำบลหย่วนมีความอยู่เย็นเป็นสุข

4) ความเชื่อเกี่ยวกับข้อห้ามในการประกอบพิธีของชาวไทลื้อตำบลหย่วน ประกอบด้วย

- การประกอบพิธีเลี้ยงผี ผู้เข้าร่วมพิธีทุกคนห้ามแต่งกายด้วยชุดสีอื่นนอกจากสีดำ
- ห้ามผู้หญิงเข้าร่วมพิธีกรรม
- ห้ามคนที่เข้าร่วมในพิธีพูดจาไม่สุภาพในขณะที่ประกอบพิธีกรรม
- ห้ามขโมยสิ่งของ ในขณะที่ประกอบพิธี เพราะอาจทำให้ผีเกิดความไม่พอใจ และอาจได้รับการลงโทษ

5) ความเชื่อเกี่ยวกับอาหารในพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อตำบลหย่วน มีดังนี้

- สัตว์ที่นำมาใช้ในการประกอบพิธีเลี้ยงผีของชาวไทลื้อตำบลหย่วน ในสมัยก่อนใช้วัว ควายในการประกอบพิธี เนื่องจากสังคมของชาวไทลื้อในสมัยก่อนเป็นสังคมของการทำเกษตรกรรม จึงใช้สัตว์ที่มีความสำคัญและถือเป็น การนำเอาสิ่งที่ดีและมีความสำคัญที่สุดมาใช้ในการเซ่นไหว้ผีบรรพบุรุษซึ่งชาวไทลื้อนับถือ

- ปัจจุบันใช้หมูแทน วัว ควาย ในการประกอบพิธี เนื่องจากชาวไทลื้อตำบลหย่วน ถือเอาความ สะดวก เพราะหาซื้อได้ง่ายและหมูมีราคาถูกลงกว่า วัว ควาย

สรุปผลการศึกษา

1. จุดประสงค์ของพิธีเลี้ยงผีชาวไทลื้อตำบลหย่วนอำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยาพบว่าพิธีเลี้ยงผีหย่วนและ ผีเจ้าฟ้าแสนเมืองมา ผีเจ้าหลวงเมืองมา เป็นประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ของไทลื้อซึ่งเกิดจากความเชื่อเรื่องผี มีการ ประกอบเช่นสรวงบูชาทุกปีโดยเฉพาะผีเจ้าเมืองจะได้รับการยกย่องว่าเป็นเทวดาเพราะเป็นผู้ทำความดีให้แก่ชุมชนมา แต่ในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจากรุวรรณ พรหมวัง (2546, หน้า 166 -168) ที่พบว่าชาวไทลื้อนำเอา รูปแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เคยอยู่สืบสองปันนามาปฏิบัตินอกจากนี้ยังมีการนับถือผีในหลายหมู่บ้านซึ่งเป็นเครื่อง ตอกย้ำเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อได้เป็นอย่างดี

2. ขั้นตอนการประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า กระบวนการประกอบพิธีเลี้ยงผีเจ้าแสนเมืองมา ผีหย่วน และผีเจ้าหลวงเมืองมา เป็นพิธีกรรมที่จัดกระทำเป็นประจำ ทุกปี โดยชาวไทลื้อได้ปฏิบัติสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนทุกคนในพื้นที่ล้วนมีส่วนร่วมและช่วยเหลือกัน โดยมีการ จัดเตรียมสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบพิธีกรรม มีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการ ประกอบพิธีและประกอบพิธีไปตามขั้นตอนที่บรรพบุรุษเคยทำไว้ ซึ่งขั้นตอนในการประกอบพิธีเลี้ยงผีหย่วน ผีเจ้าฟ้า แสนเมืองมากับการเลี้ยงผีเจ้าหลวงเมืองมามีลักษณะคล้ายคลึงกันคือ ประกอบพิธีโดยเริ่มต้นด้วยขั้นเตรียม ขั้น ประกอบพิธี ขั้นประกอบพิธีกรรม และขั้นสิ้นสุดพิธีกรรม อาจแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยที่กระบวนการประกอบพิธีเลี้ยงผี เจ้าหลวงเมืองมา มีการปักตะแกลงเพื่อแสดงว่า ชาวไทลื้อบ้านมางได้เริ่มพิธีเลี้ยงผีแล้วส่วนการประกอบพิธีเลี้ยงผี หย่วนและผีเจ้าแสนเมืองมา (ผีแมน) นั้นไม่มีการปักตะแกลงเลย

3. การวิเคราะห์คติความเชื่อของพิธีเลี้ยงผีตำบลหย่วนอำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยาพบว่าพิธีเลี้ยงผีเกิดจาก ความเชื่อของชาวไทลื้อที่เชื่อว่าผีมีอำนาจศักดิ์สิทธิ์และสิงสถิตอยู่ ณ ศาลเจ้าพ่อทุกคนมีผีเป็นศูนย์รวมจิตใจการ ประกอบ การเลี้ยงผีเพื่อแสดงความกตัญญูอีกทั้งส่งผลให้ครอบครัวเกิดความสงบสุข ช่วยบำบัดความหายนะ ต่าง ๆ สอดคล้องกับ เจือ สตะเวทิน (2518, หน้า 9 - 14) ที่ได้ศึกษาความเชื่อเรื่องผีสางเทวดาของคนไทยพบว่า ประเพณีที่เกิดจากความกลัวทำให้เกิดพิธีกรรมจะเห็นได้จากพิธีกรรมเช่นสรวงผีบ้านผีเรือนผีเจ้าที่ผีบรรพบุรุษเพราะ เชื่อว่าทำพิธีเซ่นไหว้แล้วผู้เซ่นไหว้จะไม่มีอันตราย นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ชายมีบทบาทในการประกอบพิธีมากผู้นำใน การประกอบพิธีหรือเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ล้วนเป็นชายทั้งสิ้นทั้งนี้เป็นไปตามโครงสร้างทางสังคมไทลื้อที่ยกย่องให้อำนาจ แก่เพศชายเป็นการแสดงให้เห็นอำนาจที่แตกต่างกันระหว่างเพศอีกด้วย

อย่างไรก็ตามการประกอบพิธีเลี้ยงผีอาจมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขรายละเอียดของพิธีบางประการเพื่อให้พิธี คงอยู่ในสภาพสังคมและเศรษฐกิจเช่นการฆ่าหมูที่บวงสรวงซึ่งเดิมนำหมูมาเชือดในการประกอบพิธีก็มีการ เปลี่ยนแปลงให้สามารถฆ่าที่โรงฆ่าสัตว์เพื่อความสะดวกรวดเร็วไม่ปรากฏภาพที่โหดร้ายทารุณทั้งยังทำให้พิธีกรรมคง อยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากการศึกษาพิธีเลี้ยวผีในครั้งนี้ เป็นพิธีกรรมของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่กระทำในปัจจุบันเพื่อให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ จึงควรศึกษาถึงความเปลี่ยนแปลงในการประกอบพิธีกรรมดังกล่าว
2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาพิธีเลี้ยวผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เท่านั้นควรมีการศึกษาการเลี้ยวผีอื่น ๆ ในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบพิธีกรรมแต่ละท้องถิ่นต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จลุล่วงอย่างสมบูรณ์ของการศึกษาค้นคว้า เรื่องพิธีเลี้ยวผีของชาวไทลื้อ ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยา ด้วยความกรุณา ความอนุเคราะห์และความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผู้ศึกษาขอขอบพระคุณและขอบคุณมา ณ ที่นี้ ดังนี้ รองศาสตราจารย์เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้เมตตากรุณาชี้แนะแนวทาง ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์และเอื้อต่อการศึกษาจนเกิดความสำเร็จจนบรรลุผลในที่สุดขอขอบพระคุณวิทยากรทุกท่าน ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ที่กรุณาให้ข้อมูล ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ พรหมวัง, (2536). การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมบางประการของชาวไทลื้อ: ศึกษากรณีไทลื้อบ้านทุ่งมอก ต.มาง อ.เชียงม่วน จ.พะเยา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เจือ สตะเวทิน. (2518). *คดีชาวบ้าน*. กรุงเทพฯ : สุทธิสารการพิมพ์.
- นาฏอนงค์ ตั้งสว่าง และคณะ, *พิธีเลี้ยวเทวดาหลวงเมืองมางกับการจัดระเบียบสังคมของชาวไทลื้อ: กรณีศึกษาบ้านมาง หมู่ 4 ตำบลหย่วน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา*. ศศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ไสว เชื้อสะอาด, (2538). *ไทลื้อล้านนาถึงสิบสองปันนา*. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา.
- ประชัน รัชพงษ์และคณะ.(2535). *การศึกษาหมู่บ้านไทลื้อในจังหวัดลำปาง*. ลำปาง : กิจเสรีการพิมพ์.

ภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

The Wisdom of Tai Lue's recipes at Chiang Kham District Phayao Province

รุ่งรัตน์ พลนรัตน์^{1*} และ เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์²

Rungrat Ponnarat^{1*} and Premvit Vivattanaseth²

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องภูมิปัญญาด้านอาหารพื้นบ้านไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาอาหารดั้งเดิมของชาวไทลื้อที่ชาวไทลื้อยังคงบริโภคในปัจจุบัน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาด้วยวิธีการทางคติชนวิทยา โดยเริ่มจากการสืบหาวิทยากร เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาภูมิปัญญาด้านอาหาร จากนั้นนำเสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

การศึกษภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า ชาวไทลื้อมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย วัตถุดิบที่นำมาใช้ในการประกอบอาหารมักเป็นวัตถุดิบที่สามารถหาได้ง่ายตามบริเวณบ้านเรือนหรือเป็นสิ่งที่ปลูกขึ้นเอง เช่น พืชผัก, ถั่ว ฯลฯ แต่ถึงกระนั้นชาวไทลื้อก็มีความพิถีพิถันในการนำวัตถุดิบมาประกอบอาหาร โดยคำนึงถึงคุณประโยชน์ของวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ใช้ นอกจากนี้ภูมิปัญญาด้านอาหารที่พบอีกประการหนึ่งคือ ชาวไทลื้อมีการถนอมอาหารไว้บริโภคด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การหมักหรือการดอง การผึ่งแดด รวมถึงการแปรรูปอาหาร คือ การบึ่งหรือการย่าง การเคี้ยวหรือการต้ม การตำและโขลก การคลุกเคล้าหรือปรุงรส การทิ้งข้ามคืน ภูมิปัญญาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่ดำรงชีวิตจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัว ใช้ชีวิตที่เรียบง่ายและการสืบทอดภูมิปัญญาของผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังคงสืบทอดให้คนรุ่นหลัง

คำสำคัญ: อาหารชาวไทลื้อ เชียงคำ พะเยา

Abstract

The objective of this research is aim to study the wisdom of Tai Lue that founded in the recently Tai Lue's recipes. This research is the study of folklore by gathering and organizing the database from the local people who have the indigenious knowledge of recipe's wisdom by interviewing and analyze the qualitative data in the form Descriptive Analysis.

The research result found that Tai Lue has a simply life style. The ingredient of Tai Lue's recipes are often gets along with nature. However, Tai Lue also concern about the nutrition. One of the Tai Lue's wisdom is preserve food for eating. The food preservation are the food fermentation, simmer, boil and dried. They grilled

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Students, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : porpla.np@gmail.com

and roasted or mashed and seasoning, sometime they leave the food overnight to make the Food Processing. The wisdom was founded before that reveal the Tai Lue's way of life is gets along with nature , the simply life style and regarded as a cultural endeavor that has been collected.

Keywords: Tai Lue's recipes, Chiang Kham Phayao

บทนำ

อาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ มนุษย์เราได้รับประทานอาหารเพื่อดำรงชีวิต ประเทศไทยถือว่าเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ดังคำที่ว่า “ประเทศไทยเปรียบเสมือนอู่ข้าวอู่น้ำ” ไม่ว่าจะอยู่เมืองไทยในภูมิภาคใดก็ไม่ขาดแคลนอาหารอย่างแน่นอน หากแต่ในแต่ละท้องที่มีความแตกต่างกันตามลักษณะภูมิประเทศและภูมิอากาศ ดังนั้นอาหารของแต่ละท้องที่จึงมีความแตกต่างกัน อาหารจึงเป็นเสมือนสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของแต่ละท้องที่ด้วยเช่นกัน

อย่างไรก็ตามอาหารที่มนุษย์รับประทานในชีวิตประจำวันนั้น นอกจากจะเพื่อการดำรงชีวิตแล้ว อาหารยังแฝงความเป็นมาเป็นไปหรือคุณประโยชน์ของอาหารไว้อีกมากมาย ทั้งในเรื่องของสารอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย และเป็นเสมือนสิ่งบ่งบอกเอกลักษณ์ของภูมิภาคหรือชนชาติดังเช่น ภาคเหนือเป็นภูมิภาคที่อยู่ด้านบนสุดของไทยมีเขตแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาคอื่น ๆ ภูมิภาคประเทศของภาคเหนือเต็มไปด้วยภูเขาสลับซับซ้อนมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็น จึงทำให้อาหารส่วนใหญ่มีไขมันเพื่อทำให้ร่างกายอบอุ่น เช่น แกงฮังเล น้ำพริกฮอง ไข่อั่ว อีกทั้งภาคเหนือยังเต็มไปด้วยภูเขา ป่าไม้จึงนิยมอาหารที่ทำได้ตามธรรมชาติ เช่น น้ำพริกต่าง ๆ รับประทานคู่กับพืชผักพื้นบ้าน ภาคอีสานนั้นมีสภาพภูมิอากาศแห้งแล้งจึงนำอาหารที่สามารถหาได้ตามท้องที่หรือท้องถื่นมาเพื่อปรุงอาหาร เช่น แมลงต่าง ๆ พืชผักตามธรรมชาติและที่สำคัญมีการถนอมอาหารเพื่อรักษาไว้รับประทาน เช่น ปลาร้า ภาคกลางมีภูมิประเทศที่สมบูรณ์มีแหล่งน้ำมากมาย ทำให้อาหารที่รับประทานในภาคกลางนั้นมีหลากหลายทั้งรสชาติ และวิธีการทำ เช่น ต้ม ผัด แกง ทอด ฯลฯ อาหารภาคกลางจึงเป็นที่นิยมโดยทั่วไป เช่น ต้มยำกุ้ง ผัดไทย แกงเขียวหวาน โดยนิยมรับประทานอาหารกับข้าวสวยเป็นหลักและสุดท้ายภาคใต้นั้นด้านอาหารถือมีความโดดเด่นเพราะเป็นศูนย์กลางในการติดต่อค้าขายจากอินเดียและจีนในอดีต วัฒนธรรมด้านอาหารจึงได้รับอิทธิพลจากประเทศต่าง ๆ ด้วยเช่นกัน อาหารภาคใต้จึงนิยมใช้เครื่องเทศในการปรุงอาหาร เช่น ข้าวยา แกงเหลือง แกงไตปลา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศของแต่ละท้องถื่น การดำรงชีวิต ตลอดจนทั้งสภาพแวดล้อมทางสังคม ล้วนมีอิทธิพลต่ออาหารทั้งสิ้นและสิ่งเหล่านี้เองที่เป็นสิ่งบ่งบอกเอกลักษณ์ของภูมิภาคหรือชนชาตินั้น ๆ

ในภาคเหนือยังมีพื้นที่สำคัญของประเทศอยู่หลายจุดแต่ละท้องที่มีกลุ่มชนต่าง ๆ อาศัยอยู่อย่างมากมาย ชนกลุ่มหนึ่งที่อพยพเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก และตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างถาวร ณ บริเวณตอนบนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คือ กลุ่มชนชาติพันธุ์ ไทลื้อ ซึ่งเป็นกลุ่มชนชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท มีถิ่นฐานดั้งเดิมอยู่ในเขตสิบสองปันนา ไทลื้อได้เคยพหเข้ามที่ตั้งถิ่นฐานตามหัวเมืองต่าง ๆ ในภาคเหนือตอนบนในจังหวัดเชียงราย พะเยา น่าน แพร่ ลำปาง ลำพูนและเชียงใหม่ (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2547 ข, หน้า 5)

อำเภอเชียงคำเป็นแหล่งที่อยู่ของชาวไทลื้อที่อพยพมาจากหลายหัวเมืองในเขตมณฑลยูนนานทางตอนใต้และอินโดจีนทางตะวันตกเฉียงเหนือโดยตั้งหมู่บ้านเป็นหมู่บ้าน ๆ ใช้ชื่อที่อยู่เดิมเป็นชื่อหมู่บ้าน เช่น บ้านหย่วน บ้านนาง บ้านเชียงคาน เป็นต้น

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ (2547 ข, หน้า 127-128) กล่าวถึงชาวไทลื้อที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ว่าตั้งถิ่นฐานอยู่ที่ศตวรรษออกเฉียงใต้ของจังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งที่อยู่ของชาวไทลื้อหลายหัวเมือง ซึ่งอพยพมาจาก เมืองพง เมืองหย่วน เมืองมาง เมืองยั้ง เมืองเงิน เมืองเชียงคาน ในเขตมณฑลยูนนานตอนใต้ ชาวไทลื้อมีอาชีพทางการเกษตรกรรม ทำนา ทำสวน มีจารีตประเพณีนับถือผีต่างกันเพียงเล็กน้อย เช่น ลื้อเมืองพงนับถือผีกินหมู ส่วนลื้อบางพวก นับถือผีกินวัวต่างแยกกันอยู่ตามประเภทของผีที่ตนนับถือ

ถึงแม้ชาวไทลื้อจะนับถือผีแตกต่างกันและอาศัยอยู่ตามท้องถิ่นต่าง ๆ ตามผีที่ตนเองนับถือ และอาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่แตกต่างกันเป็นผลให้ผีที่ต่างกันแต่ก็ยังมีส่วนหนึ่งที่สื่อถึงเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ นั่นคือ อาหาร

ชาวไทลื้อนั้นประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ทำสวน ทำนา เลี้ยงสัตว์ จึงใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายใกล้ชิดกับธรรมชาติ ดังที่บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กล่าวไว้ว่าชาวไทลื้อเป็นคนที่อยู่ง่ายกินง่ายไม่ว่าอาหารอะไรที่พอรับประทานให้อิ่มได้ก็ จะไม่พิถีพิถันเลือกสรรหาดี นอกจากนันทที่มีครั้งจะทำหาอาหารหลายอย่างเลี้ยงสมาชิกในครอบครัวหรือเวลาว่างงานพิธี ขึ้นบ้านใหม่ งานบวชหรืองานบุญอื่น ๆ ก็ฆ่าหมู ไก่ ต้มสุรามาเลี้ยงพี่น้องชาวบ้านเป็นการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน (บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2547 ก, หน้า 157)

ชาวไทลื้อนิยมรับประทานข้าวเหนียวและใช้ถั่วเน่าในการปรุงอาหารหลายประเภท และชาวไทลื้อยังนิยมอาหารที่ต้องเก็บไว้ในไหสำหรับไว้รับประทานนาน ๆ คือ ผักส้ม น้ำหน่อ น้ำหมักปลู ปลาฮ้า ปลาจ่อม ฯลฯ ส่วนอาหารที่เก็บไว้ในไหจะนำมาทำเครื่องแกงและใช้อาหารเหล่านี้เป็นส่วนประกอบเกือบทุกชนิดของการทำอาหารประเภทแกง เลยก็ว่าได้ อาหารประเภทแกงตามปรกติมีแกงผักกาด แกงกะหล่ำปลี แกงผักบุ้ง แกงผักเขียว แกงผักทอง แกง น้ำเต้า ฯลฯ และสิ่งที่ขาดไม่ได้นั่นก็คือ น้ำพริกผักหนึ่งต้องมีการตำสำหรับเสมอ เมื่อเวลารับประทานจะวางกาน้ำชาไว้ข้าง ๆ คอยดื่มด้วย(บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, 2547 ก, หน้า 158)

จะเห็นได้ว่าอาหารของชาวไทลื้อนิยมรับประทานข้าวเหนียวและทานอาหารง่าย ๆ ในชีวิตประจำวัน อย่างเช่น ผัก ของป่า แต่อาหารที่เรียบง่ายเหล่านี้ต่างแฝงไปด้วยภูมิปัญญาและความละเอียดลออของชาวไทลื้อ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่อาหารตำรับที่เลื่องลือชื่อแต่ภูมิปัญญาของอาหารนั้นก็ถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติไทลื้ออย่างแท้จริง

ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาอาหารของชาวไทลื้อที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยผู้ศึกษานั้นศึกษาอาหารไทลื้อที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบันเพื่อที่ศึกษาปัญญาด้านอาหารของชาวไทลื้ออย่างแท้จริง ซึ่งการศึกษาดังนี้ นอกจากจะทำให้ทราบเอกลักษณ์อาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาแล้ว ยังทำให้อนุรักษ์ภูมิปัญญาด้านอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาอีกด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิธีการทางคดีชนวิทยา โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานชาวไทลื้อโดยศึกษาภูมิหลัง การอพยพย้ายถิ่นฐาน

1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

1.3 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาจากเอกสารและสอบถามจากวิทยากรในท้องถิ่น

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 สืบหาแหล่งข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของชาวไทลื้อในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสอบถามจากผู้รู้ โดยสอบถามจากบุคคลในท้องถิ่นอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาเพื่อเสาะหาวิทยากรผู้ที่จะให้ข้อมูลด้านภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้อ

2.2 กำหนดคุณสมบัติของวิทยากร ดังนี้

2.2.1 เป็นชาวไทลื้อที่อาศัยอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาโดยกำเนิด

2.2.2 อายุ 60 ปีขึ้นไป

2.2.3 มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

2.2.4 ได้รับการยอมรับจากชาวไทลื้อว่าเป็นผู้มีความรู้เรื่องอาหารพื้นบ้านไทลื้อ

2.3 สืบหาวิทยากรโดยการใช้วิธีการ Snowball คือ เลือกจากการแนะนำของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อ ๆ กันไป จนได้จำนวนที่ต้องการหรือจนได้ข้อมูลครบถ้วน

3. การจัดกระทำข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารไทลื้อจากแถบเสียงเป็นลายลักษณ์อักษรและจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้จดบันทึกจากการสัมภาษณ์วิทยากร

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารไทลื้อจากการถ่ายทอดข้อมูลดังกล่าว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชาวไทลื้อเพื่อประกอบการวิเคราะห์

4.2 ศึกษาและวิเคราะห์ภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้อจากการเก็บข้อมูลจากวิทยากร

5. การเสนอผลงานวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เสนอผลงานวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า ชาวไทลื้อมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายจึงนำวัตถุดิบที่สามารถหาได้ง่ายตามบริเวณบ้านเรือนหรือเป็นสิ่งที่ปลูกขึ้นเอง เช่น พืชผัก, ถั่ว, หน่อไม้ ฯลฯ แต่ถึงกระนั้นวัตถุดิบต่าง ๆ ที่มาใช้ล้วนแล้วแต่แฝงไปด้วยภูมิปัญญาของชาวไทลื้อที่คำนึงถึงคุณประโยชน์จากการใช้วัตถุดิบนั้น ๆ เช่น ผักพื้นบ้านต่าง ๆ ที่มีสรรพคุณในการรักษาและบำบัดโรคโดยชาวไทลื้อยึดถือการเลือกสรรวัตถุดิบ โดยเฉพาะผักพื้นบ้านมาจากบรรพบุรุษจากการตั้งใจและการเลียนแบบในการประกอบอาหารและบรรพบุรุษจะใช้วิธีการลองผิดลองถูกเพื่อให้ได้พืชผัก ที่มีสรรพคุณทางยามาใช้ในการบำบัดรักษาหรือป้องกันโรคภัยต่าง ๆ ดังเช่น

- น้ำปู๊ตือเป็นการถนอมอาหารที่เกิดจากภูมิปัญญาของชาวไทลื้อและยังสามารถนำน้ำปู๊ไปแปรรูปหรือใช้ประกอบอาหารประเภทอื่น ๆ ได้อีกมากมาย เนื่องด้วยชาวไทลื้อมีความเป็นอยู่เรียบง่ายจึงใช้วัตถุดิบที่สามารถหาได้ง่ายจากท้องถิ่น แต่ถึงอย่างไรก็ตามชาวไทลื้อนั้นยังมีความพิถีพิถันในการประกอบอาหาร เช่น การทำล้างปู๊ในสะอาดก่อนที่จะนำมาประกอบอาหาร แสดงถึงลักษณะนิสัยความรักสะอาดของชาวไทลื้อ

- ถั่วเน่าถั่วเครื่องปรุงที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ชาวไทลื้อใช้ในการประกอบอาหาร ซึ่งช่วยให้อาหารนั้นมีกลิ่นหอมและมีรสชาติที่ถูกต้อง นอกจากการนำถั่วเน่ามาเป็นเครื่องปรุงในการประกอบอาหาร ถั่วเน่ายังสามารถนำมาแปรรูปเป็นอาหารได้อีกหลากหลายประเภท เช่น น้ำพริกถั่วเน่า แอ็บ ถั่วเน่า จะเห็นได้ว่าการทำถั่วเน่าออกเหนือจากการถนอมอาหารแล้วยังเห็นถึงความสร้างสรรค์ความพิถีพิถันในการประกอบอาหารอีกเช่นกัน

- ส้มผักกาดนำมาเป็นเครื่องเคียงในการรับประทานกับน้ำพริก และยังสามารถทำเป็น “แยมซุ้มผักกาด” คือ การโขลกกับพริกหนุ่มปั้งกระเทียม แล้วนำไปผสมกับส้มผักกาด และผสมกับซิงทูปเล็กน้อย มะเขือขอยเป็นแผ่นบาง ๆ ใช้รับประทานเป็นกับข้าวคู่กับปลาปิ้ง หมูปิ้ง แคบหมู หรือเนื้อสัตว์อื่น ๆ

ชาวไทลื้อ นำภูมิปัญญามาใช้ในการถนอมอาหาร คือ การหมักดอง การตากแห้ง และการแปรรูป ชาวไทลื้อจะมีวิธีการถนอมอาหารเพื่อการเก็บรักษาให้ยาวนานมากยิ่งขึ้น และนำมาใช้เป็นเครื่องปรุง ในการประกอบอาหารอื่น ๆ จึงทำให้ได้อาหารที่หลากหลายมากขึ้น และยังสามารถเก็บรักษาเครื่องปรุงเหล่านี้ได้ยาวนานขึ้นเช่นกัน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความพิถีพิถันในการประกอบอาหารของชาวไทลื้อถึงแม้ว่าชาวไทลื้อจะมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายก็ตาม

จากการใช้ชีวิตที่เรียบง่ายของชาวไทลื้อนั้นจะนำส่วนประกอบธรรมชาติมาใช้ในการประกอบอาหาร ที่มีส่วนคล้ายคลึงกับอาหารของชาวไทยล้านนา ยังพบอาหารที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อโดยเฉพาะ คือ

- แอ่งแฉะ เป็นอาหารของชาวไทลื้อที่ทำมาจากใบแอ่งแฉะ ซึ่งเป็นพืชชนิดหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายใบโพธิ์จะมีขนอ่อน ๆ ที่ใต้ใบ ลำต้นเป็นเถาเป็นเครือ ใบแอ่งแฉะเป็นพืชที่ชาวไทลื้อนิยมปลูกไว้ตามรั้วบ้าน ใบแอ่งแฉะมีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรแก้ร้อนใน กระหายน้ำ และเป็นยาระบาย จะเติบโตเฉพาะฤดูฝน แอ่งแฉะถือได้ว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ เพราะใบแอ่งแฉะนั้นมีสรรพคุณต่าง ๆ มากมายที่เป็นประโยชน์ แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาของชาวไทลื้อที่คัดเลือกวัตถุดิบที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย

- น้ำพริกน้ำผัก ทำมาจากผักกาดจ้อนหรือผักกาดเขียวแก่ทั้งต้น เป็นการแปรรูปอาหารจากพืชผักพื้นบ้านที่เหลือจากการประกอบอาหารคือผักกาดเขียวที่เป็นต้นแก่ไม่สามารถนำไปแกงได้ สามารถเก็บน้ำพริกน้ำผักไว้ในกระปุกเอาไว้รับประทานได้หลายเดือน ชาวไทลื้อจะนำน้ำผักที่ได้มาตำกับน้ำพริก เรียกว่า “น้ำพริกน้ำผัก” ทานคู่กับผักลวก หรือผักสดต่าง ๆ ในวิธีการทำนั้นจะเห็นถึงความละเอียดอ่อนและภูมิปัญญาที่สืบทอดต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เช่น การนำผักกาดเขียวไปตากแดดก่อนที่นำมาขยำเพราะจะทำให้ผักกาดอ่อนตัวและขยำได้ง่าย และการขยำเหนียวในการดองผักเพื่อให้ได้รสเปรี้ยว

- ข้าวแรมพิน ถือเป็นอาหารหลักอีกอย่างของชาวไทลื้อ เป็นอาหารมีรสเปรี้ยว เผ็ด หวาน ประกอบด้วยตัวข้าวแรมพิน ข้าวแรมพินมี 2 ชนิด คือข้าวแรมพินขาวที่ทำมาจากแป้งข้าวเจ้า และข้าวแรมพินถั่วลันเตา และอีกส่วนประกอบหนึ่งคือน้ำส้ม (น้ำส้มเป็นเหมือนกับน้ำซุบที่ใส่ลงไปในตัวข้าวแรมพิน) ข้าวแรมพินถือได้ว่าเป็นอาหารมังสวิรัต เพราะมีแต่ผัก ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพอย่างหนึ่ง

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลอาหารของชาวไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา สามารถวิเคราะห์ภูมิปัญญาด้านอาหารของชาวไทลื้อ ดังนี้

1. การนำวัตถุดิบและส่วนประกอบอื่น ๆ มาประกอบอาหาร จะคำนึงถึงคุณประโยชน์และผลจากการใช้ของวัตถุดิบต่าง ๆ ดังเช่น

- ใบแฉ่งและที่ใช้ในการทำแฉ่งและจะต้องใช้ใบตัวเมียเท่านั้น หากใช้ใบตัวผู้เมื่อนำมาชงกับน้ำจะไม่สามารถจับตัวเป็นวุ้นได้
 - น้ำบ่อ เป็นแหล่งน้ำจากธรรมชาติ หากนำมาผสมหรือชงกับใบแฉ่งและจะทำให้จับตัวกันเป็นวุ้นได้เร็วขึ้น
 - น้ำซาวข้าวเหนียว จะนิยมใช้กับอาหารประเภทหมักคอง เพราะจะทำให้ผัก หรือสิ่งที่ใช้หมักคองนั้นเกิดรสเปรี้ยว
 - ผักพื้นบ้าน ผักพื้นบ้านของชาวไทลื้อจะสามารถหาได้ทั่วไปตามบริเวณบ้านหรือรั้วบ้าน อย่างเช่น ใบแฉ่ง และมีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรแก้ร้อนใน กระจายน้ำและเป็นยาระบาย ผักหนาม ใช้แก้ไอ ขับเสมหะ
2. การนำวัตถุดิบมาประกอบอาหารของชาวไทลื้อนั้นเป็นการยึดถือ มาจากบรรพบุรุษโดยการสืบทอดต่อกันมาแบบตั้งใจและการเลียนแบบในการประกอบอาหาร ซึ่งจากการสัมภาษณ์วิทยากรทำให้ทราบว่า บรรพบุรุษใช้วิธีการลองผิดลองถูกเพื่อให้ได้วัตถุดิบที่มีสรรพคุณทางยามาใช้ในการบำบัดรักษาหรือป้องกันโรคภัยต่าง ๆ เช่น
- การใช้ปูนในการประกอบอาหารซึ่งปูนสามารถพบได้มากในฤดูทำนา นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาหารที่มีโปรตีนสูงอีกด้วย
 - ถั่วเหลืองเป็นพืชที่นิยมปลูกมากในแถบภาคเหนือและยังมีคุณค่าทาง โภชนาการเป็นแหล่งที่ดีของไขมันและโปรตีนที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ
 - มะกอกเป็นพืชที่นิยมปลูกในท้องถิ่น ชาวไทลื้อจะนำผลมะกอกสุกมาประกอบอาหารเนื่องจากมีรสเปรี้ยวอมหวานและยังมีวิตามินสูง
3. การแปรรูปเพื่อถนอมอาหารรักษาไว้ได้นานและสามารถนำมาปรุงรสและประกอบการทำอาหารชนิดอื่น ๆ ต่อไปได้ เช่น
- การหมักหรือการคอง เป็นการถนอมอาหารเพื่อให้เก็บรักษาได้ยาวนานขึ้น โดยการเก็บไว้ระยะเวลาหนึ่งก่อนที่จะนำมารับประทาน เช่น การหมักถั่วเหลืองเพื่อนำมาทำถั่วเน่า การคองผักกาดให้มีรสเปรี้ยวก่อนนำมารับประทาน
 - การผึ่งแดด เป็นอีกกลวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้อาหารนั้นสามารถเก็บรักษาได้นานขึ้น เช่น การทำถั่วเน่า โดยจะนำถั่วเหลืองที่ผ่านการต้มและหมักแล้วมาผึ่งและผึ่งแดดให้แห้งสนิทก่อนที่จะเก็บรักษา ซึ่งทำให้ถั่วเน่าที่ผึ่งแดดจนแห้งสนิทสามารถใช้ประกอบอาหารอื่น ๆ ได้อีกนาน
 - การทิ้งขี้มดดิน เป็นการแปรรูปอาหารที่มักจะทำให้จับตัวกันเป็นก้อนหรือเป็นวุ้นเสียก่อนที่จะนำมารับประทาน เช่น ข้าวแรมพิน เป็นการทิ้งน้ำแป้งที่เคี้ยวกับปูนขาวจนสุก โดยจะต้องทิ้งไว้ขี้มดดินเพื่อให้จับตัวกันเป็นก้อนก่อนรับประทาน
4. การนำอาหารที่แปรรูปแล้วมาประกอบเป็นอาหารชนิดอื่น ๆ เพื่อทำให้ได้อาหารที่หลากหลายขึ้น เช่น
- ถั่วเน่าแผ่นจะนำมาปิ้งหรือการย่าง เพื่อให้มีกลิ่นหอมก่อนนำมาปรุงรสในแกงหรือน้ำพริกต่าง ๆ
 - ผักกาดเขียวที่ผ่านการหมักและต้มแล้วมาโขลกกับน้ำพริก ก็จะได้ “น้ำพริกน้ำผัก” ไว้ทานคู่กับข้าวและเครื่องเคียงต่าง ๆ
 - น้ำปูที่ทำจากการเคี้ยวปูนนำมาปรุงรสในน้ำแกงหรือน้ำพริกเพื่อให้มีรสชาติที่เข้มข้น
 - แฉ่งและที่ถูกทิ้งไว้และจับตัวกันเป็นวุ้นแล้วเมื่อนำมารับประทานก็จะนำมาปรุงรสเพิ่มด้วยพริกป่นเกลือป่น ปลาแห้งป่น ถั่วลิสงป่น น้ำมะนาวหรือมะกอกสุก ก็จะได้อาหารที่รับประทานคู่กับข้าว

- ข้าวแรมพืงที่จับตัวกันเป็นก้อนแล้ว เมื่อนำมารับประทานก็จะนำมาคลุกเคล้ากับน้ำสุก (น้ำซุบที่ใส่ลงไป) ในข้าวพืงที่หั่นเตรียมไว้) ก่อนรับประทาน

อภิปรายผลการวิจัย

อาหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ มนุษย์เรารับประทานอาหารเพื่อดำรงชีวิตไม่ว่าคนชนชาติใดก็ต้องรับประทานอาหาร และอาหารยังเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ต่อร่างกายสามารถช่วยบำรุงร่างกายให้แข็งแรง รวมไปถึงการรักษาโรคต่าง ๆ ได้เช่นกัน ดังที่ เสาวภา ศักยพันธ์ (2554, หน้า 65) ได้ศึกษาและวิเคราะห์คุณค่าทางอาหารของชาวไทลื้อไว้ว่า อาหารไทลื้อนั้นมีคุณค่าสูงในทุก ๆ ด้าน เช่น น้ำปู เป็นอาหารที่มีแคลเซียมสูง และวัตถุดิบยังสามารถหาได้จากธรรมชาติทำให้อาหารนั้นไม่มีสารตกค้างจึงไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้รับประทาน

อาหารบางประเภทเป็นสิ่งที่สืบทอดความรู้และภูมิปัญญามาจากบรรพบุรุษ นอกจากอาหารพื้นบ้านจะไว้ใช้รับประทานและมีประโยชน์ในการรักษาโรคแล้ว อาหารยังมีหน้าที่สำคัญด้านจิตใจ ดังที่ เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ (2528, หน้า 136) ได้กล่าวถึงหน้าที่สำคัญของอาหารที่ปรากฏในอาหารพื้นบ้านของชาวไทยทรงดำ บางระกำ พิษณุโลก ว่า อาหารพื้นบ้านนั้นเป็นเสมือนสิ่งตอบสนองความต้องการทางจิตใจ เนื่องจากความเชื่อที่ว่า หากบริโภคอาหารประเภทเดียวกับบรรพบุรุษแล้วจะทำให้ร่างกายแข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและมีอายุยืน และหน้าที่ที่สำคัญของอาหารอีกประการคือ อาหารพื้นบ้านเปรียบเสมือนอายุวัฒนะที่สามารถบำรุงร่างกายให้แข็งแรง ตลอดจนป้องกันและบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บที่ เกิดขึ้นได้เนื่องจากอาหารพื้นบ้านนั้นประกอบด้วยสมุนไพรที่มีคุณค่าทางอาหารและการรักษาโรคต่าง ๆ

จากการศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ ผู้ศึกษาพบว่า ชาวไทลื้อนั้นมีการคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากวัตถุดิบที่ใช้ โดยใช้ผักพื้นบ้านในการประกอบอาหาร ซึ่งชาวไทลื้อนั้นจะยึดถือการเลือกสรรวัตถุดิบ โดยเฉพาะผักพื้นบ้านมาจากบรรพบุรุษจากการตั้งใจและการเลียนแบบในการประกอบอาหารและบรรพบุรุษจะใช้วิธีการลองผิดลองถูกเพื่อให้ได้พืชผัก ที่มีสรรพคุณทางยามาใช้ในการบำบัดรักษาหรือป้องกันโรคภัยต่าง ๆ และนอกจากนี้ชาวไทลื้อยังนิยมแปรรูปอาหารเพื่อเป็นการถนอมอาหารให้สามารถเก็บรักษาได้ยาวนานเพื่อสามารถนำมาประกอบอาหารได้ต่อไป ดังเช่น การหมักดอง, การผึ่งแดด, การทิ้งข้ามคืน นอกจากนั้นชาวไทลื้อก็จะนำอาหารที่ผ่านการถนอมแล้วมาเป็นส่วนประกอบในการทำอาหารชนิดอื่น ๆ เพื่อให้ได้อาหารที่หลากหลายต่อไป

การใช้ผักพื้นบ้านในการประกอบอาหารและการแปรรูปอาหารเพื่อการถนอมอาหารของชาวไทลื้อนั้นจึงถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาที่ชาวไทลื้อที่ได้รับการสืบทอดต่อกันมาจากรุ่นบรรพบุรุษและยังคงอยู่มาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงยังสะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตของชาวไทลื้อที่ดำรงชีวิตจากธรรมชาติที่อยู่รอบตัวและการใช้ชีวิตที่เรียบง่าย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้ออำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยาพบว่ายังขาดการศึกษาภูมิปัญญาที่ปรากฏในอาหารของชาวไทลื้อในถิ่นฐานอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง จากรองศาสตราจารย์เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และเสียสละเวลาตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ความรู้และแนวทางต่าง ๆ และขอขอบพระคุณวิทยากร ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับอาหารของชาวไทลื้อ อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้

หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ มีประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้สนใจขอมอบความดีนี้ให้แก่ทุก ๆ ท่าน
ที่กล่าวมาข้างต้น และขอเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ศึกษาทุกท่านในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

เอกสารอ้างอิง

โครงการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาประเทศเพื่อนบ้าน. (2554). **วิถีไทลื้อ เมืองสิบสองปันนา**. เชียงใหม่: แม็กซ์
พริ้นติ้ง.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547 ก). **ไทยสิบสองปันนาเล่ม 2**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศยาม.

บุญช่วย ศรีสวัสดิ์. (2547 ข). **30 ชาติในเชียงราย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศยาม.

เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์. (2528). **อาหารพื้นบ้านไทยทรงดำ บางระกำ พิษณุโลก: การวิเคราะห์ตามแนวหน้าที่
นิยมและสังคมวิทยา**. วิจัย, ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยพายัพ. เชียงใหม่.

เสาวภา ศักยพันธ์. (2554). **การปรับปรุงและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอาหารไทลื้อในเขตล้านนา**. วิจัย,
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม.

เอี่ยมพร จรนามล. (2554). **คำศัพท์ทางคำในภาษาไทลื้อ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

วิเคราะห์สัญลักษณ์ในพิธีแต่งงานชาวกะเหรี่ยง บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้างจังหวัดลำพูน

An Analysis of the Symbols Used in Karen's Wedding Ceremony at Ban Huayping in Thunghuachang District, Lamphun Province

ณัฐธิดา ปูเงิน^{1*} และ เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์²

Natthida Poongern^{1*} and Premvit vivattanaseth²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง และวิเคราะห์สัญลักษณ์ของเครื่องใช้ในประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ตามคติความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาด้วยวิธีการคติชนวิทยา ด้วยการสืบหาชาวกะเหรี่ยงที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ จากนั้นได้ทำการสัมภาษณ์ การสังเกต และการมีส่วนร่วมในพิธีการแต่งงาน แล้วนำมาวิเคราะห์และนำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า

1. เครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน นั้นประกอบด้วยเงินก้อน, ไก่คู่, เหล้าต้ม, เลือดมะเดื่อ, กระจับขาว, ยาม, เลือดเจ้าบ่าว, ชีน, น้ำดัน, ผ้าห่ม, ตะกร้า, กระจ่าง, ฝ้ายมัดมือ, เสียม, มีด

2. เครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนที่ใช้ในการประกอบพิธีแต่งงานดังกล่าว ล้วนเป็นสัญลักษณ์อันบ่งบอกถึงความหมายของการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวใหม่ และการครองชีวิตคู่ ซึ่งสิ่งดังกล่าว สามารถอธิบายตามคติความเชื่อของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงทั้งสิ้น

คำสำคัญ: กะเหรี่ยง เครื่องใช้ในการประกอบพิธีแต่งงาน คติความเชื่อ

Abstract

This study aimed to study the tools used through Karen's wedding ceremony in Ban Huayping village in Thunghuachang district, Lumphun province, and to analyze the symbols of those tools according to Karen's beliefs. The study was based on folklore methodology: the Karens with the qualifications set were chosen as an interviewee. Observation and participation in their wedding ceremony were also taken into consideration for data collection. Then the data were analyzed and revealed descriptively.

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Students, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : K_auang0113@hotmail.com

Findings were as follows:

1. Requisites used in the Karen's wedding ceremony consisted of sum of money, two chickens, distilled spirit, shirts decorated with millets, a bamboo container (Kratib), a bag, a groom's shirt, a skirt, a water container made of clay, a blanket, a basket, a threshing basket, thread, a shovel and a knife.
2. Requisites used in the wedding ceremony of the Karen symbolized the meaning of commencement of new family and a couple life that can be explained according to the Karen's beliefs.

Keywords: Karen, requisites in wedding ceremony, Karen's beliefs

บทนำ

ประเพณีมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประเพณีอันที่สืบทอดต่อกันมานั้น เป็นสิ่งที่ยึดถือประเพณีปฏิบัติสืบทอดกันมาจนเป็นแบบแผนที่ตั้งงาม ประเพณีในสังคมใด ๆ ย่อมคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์และการดำรงชีวิตจนอาจกล่าวได้ว่าประเพณีเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรืองของมนุษย์ และหล่อหลอมให้คนในสังคมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความสามัคคีกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของคนในชุมชน ประเพณีในชุมชนหรือสังคมส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตหรือครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเพณีการแต่งงานเป็นพิธีกรรมที่สำคัญสำหรับวิถีชีวิตของชนชาวไทยที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ชายหญิงได้อยู่กินเป็นสามีภรรยากันอย่างถูกต้องตามประเพณี โดยเชิญญาติมิตรมาร่วมพิธีและเป็นสักขีพยาน นับว่าประเพณีการแต่งงานนั้นทุกสังคมได้ให้ความสำคัญ เพราะเป็นบ่อเกิดแห่งการรักการไว้ซึ่งชาติพันธุ์ของตนเอง ถึงแม้ว่าชุมชนนั้นมีการนับถือศาสนา เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภาษาที่ต่างกัน และด้วยความแตกต่างเหล่านี้ ประเพณีจึงมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของสังคม ชุมชนนั้น รวมถึงประเพณีการแต่งงานที่ย่อมแตกต่างกันไปด้วย

ประเทศไทยประกอบด้วยกลุ่มคนหลายเชื้อชาติหลายเผ่าพันธุ์อาศัยอยู่ ทั้งกลุ่มที่ตั้งรกรากมานานแล้ว และกลุ่มที่อพยพมาจากที่อื่น กะเหรี่ยงเป็นชาติพันธุ์หนึ่งที่มีเป็นจำนวนมากในประเทศไทย มีถิ่นฐานตั้งอยู่ที่ประเทศพม่าแต่หลังจากถูกรุกราน จึงอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ซึ่งในแถบพื้นที่จังหวัดลำพูน มีกะเหรี่ยงตั้งบ้านเรือนอยู่ในเขตบริเวณอำเภอทุ่งหัวช้าง และอำเภอลี้ บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้างเป็นอีกหมู่บ้านหนึ่งที่มีประชากรของกะเหรี่ยงอาศัยมายาวนาน ซึ่งในปัจจุบัน (พ.ศ. 2558) มีครอบครัวของกะเหรี่ยงเพิ่มจำนวนจนถึง 300 ครอบครัว นับเป็นหมู่บ้านกะเหรี่ยงที่ใหญ่ที่สุดในเขตอำเภอทุ่งหัวช้าง ซึ่งการเพิ่มจำนวนครอบครัวของชนเผ่าพันธุ์นั้น โดยส่วนใหญ่จะสืบเนื่องการประกอบพิธีแต่งงานตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยงที่สืบทอดต่อกันมา

ผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาประเพณีการแต่งงานของหมู่บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน เนื่องจากประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยง ณ ที่แห่งนี้นี้ยังยึดมั่นและคงรักษาขนบประเพณีกลุ่มชนไว้ได้อย่างเหนียวแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาถึงสิ่งที่ใช้ในการประกอบพิธีแต่งงานอันเป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความหมายของคำว่าการแต่งงานว่าเป็นการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวใหม่ของสังคมตามประเพณีดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งผลของการศึกษาดังนี้ นอกจากจะทำให้ผู้ที่ได้ทราบถึงคติความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงที่ได้สะท้อนผ่านเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานแล้ว ยังเป็นแนวทางการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ กับกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงให้มั่นคงสืบไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน

2. วิเคราะห์สัญลักษณ์ของเครื่องใช้ในประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน ตามคติความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ข้อมูลที่นำมาศึกษาเป็นพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงที่บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน
2. วิทยากรผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

2.1 เป็นชาวกะเหรี่ยงโดยกำเนิดที่มีภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน และปัจจุบันยังคงอาศัยอยู่ ณ ที่ดังกล่าว

2.2 มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป

2.3 เป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับจากชาวกะเหรี่ยงว่ามีความรู้ในเรื่องพิธีกรรมดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงอย่างแท้จริง

3. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มตั้งแต่เดือน มีนาคม – ตุลาคม 2558

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบความหมายของเครื่องใช้ในประกอบพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน

2. ทราบถึงคติความเชื่อผ่านเครื่องใช้ในประกอบพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน

3. เป็นแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสืบสานประเพณีการแต่งงานแบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน

4. เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างชาติพันธุ์กะเหรี่ยงกับชาติพันธุ์อื่น ๆ

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลทั้งจากเอกสารและการปฏิบัติภาคสนาม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ กล้องถ่ายรูป, บัตรบันทึกข้อมูล, เครื่องบันทึกเสียง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและตรวจสอบแหล่งข้อมูล ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัย ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

2. สืบหาและตรวจสอบคุณสมบัติของวิทยากรบ้านห้วยปิง ตำบลบ้านปวง อำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยากรตามประเด็นที่กำหนดไว้

4. การจัดกระทำข้อมูล

4.1 ถ่ายเสียงจากเทปบันทึกเสียง และถ่ายถอดเป็นภาษาไทยกลางเพื่อความเข้าใจของผู้อ่าน

4.2 เรียบเรียงข้อมูลอย่างเป็นระบบเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลตามจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน
2. วิเคราะห์สัญลักษณ์ของเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน ตามคติความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง วิเคราะห์สัญลักษณ์ในพิธีแต่งงานชาวกะเหรี่ยง บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

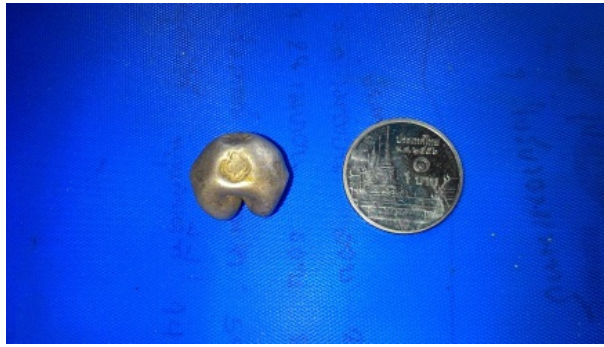
ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีการที่ยวสาวในช่วงเวลาหลังเลิกงาน และอยู่ในสายตาของพ่อแม่ เมื่อชอบพอกัน และตกลงปลงใจแต่งงานกันก็จะมีญาติผู้ใหญ่ฝ่ายชายหาฤกษ์แต่งงาน การเตรียมตัวจัดงานนั้นใช้ระยะเวลา 7 วัน เพื่อหาหมุมาร่วมงาน เพื่อนเจ้าบ่าวและเพื่อนเจ้าสาวซึ่งเป็นชายและหญิงที่บริสุทธิ์ ไม่เคยผ่านการแต่งงาน วันที่ใช้แต่งงานจะใช้เวลา 2 วันด้วยกัน คือ วันที่หนึ่ง เป็นการเตรียมสิ่งของที่ใช้ในพิธีแต่งงาน ใช้ในการทำอาหาร วันที่สอง พิธีแต่งงานแบบสมบูรณ

จากการวิเคราะห์สัญลักษณ์ในพิธีแต่งงานชาวกะเหรี่ยง บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน นั้นพบว่า เครื่องใช้ในพิธีประกอบด้วย

1. เงินก้อน	9. น้ำตั้น
2. ไก่คู่	10. ผ้าห่ม
3. เหล้าต้ม	11. ตะกร้า
4. เลื้อมะเดื่อ	12. กระดัง
5. กระตบข้าว	13. ฝ่ายมัดมือ
6. ย่าม	14. เสียม
7. เลื้อเจ้าบ่าว	15. มีด
8. ซิ่น	

เครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูนที่ใช้ในการประกอบพิธีแต่งงานดังกล่าวล้วนเป็นสัญลักษณ์อันบ่งบอกถึงความหมายของการเริ่มต้นชีวิตครอบครัวใหม่ สามารถอธิบายตามคติความเชื่อของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ว่ามาจากนิทาน เรื่องเล่าที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษที่ต้องการให้สืบทอด รักษาความเป็นชนชาติกะเหรี่ยง และวิถีชีวิตที่ผูกพันกับธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ เครื่องใช้เหล่านี้ที่ใช้ในพิธีแต่งงานยังสื่อความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เงินก้อนถือเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจะต้องใช้ในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงฐานะทางสังคม เงินก้อนจึงเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งมี และเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่งในการเข้ามาสืบบทบาทในการสร้างครอบครัว

เงินก้อน

2. ไก่คู่ ที่ใช้ในพิธีแต่งงานมีด้วยกัน 2 ตัว คือ ไก่ตัวเมีย เป็นสัญลักษณ์ของฝ่ายหญิงที่จะต้องมีการมีพฤติกรรมให้เหมือนไก่ในฐานะแม่บ้านแม่เรือนอันแสดงถึงความขยันขันแข็ง ไก่ตัวผู้เป็นตัวแทนของฝ่ายชาย ที่จะต้องทำหน้าที่ที่จะสร้างทายาทในครอบครัว และมีความขยันในการทำมาหากิน อันเป็นคุณลักษณะของผู้นำครอบครัว และลักษณะของไก่นิยมไก่ที่มีขนสีดำหรือสีแดงที่มีลักษณะสมบูรณ์ เพราะถือว่าเป็นสิ่งมงคลของกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง

3. เหล้าต้มเป็นเสมือนยารักษาโรค ซึ่งเมื่อนำมาใช้ในประเพณีแต่งงาน เชื่อว่าจะช่วยขับไล่ความเจ็บป่วยของคู่บ่าวสาว นอกจากนั้นยังเป็นสื่อกลางการสื่อสารระหว่างคนและสิ่งมีอำนาจเหนือธรรมชาติที่มองไม่เห็นให้รับรู้ และช่วยอำนวยความสะดวกในงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

4. เลือดมะเดื่อเป็นสัญลักษณ์ของหญิงสาวที่ถูกจับจองหรือการมีเจ้าของแล้ว ซึ่งสีของเลือดมีอำนาจในการขับไล่ความชั่วร้ายตามความเชื่อของชาวกะเหรี่ยง และคุณประโยชน์ของมะเดื่อยังจัดเป็นพืชสมุนไพรในการรักษาโรคนี้วัดตามภูมิปัญญาของกะเหรี่ยงที่สามารถรักษาได้ในระดับหนึ่ง

เลือดมะเดื่อ

5. กระติบข้าว ใช้ใส่ข้าวเหนียวที่ชาวบ้านหนึ่งมาจากบ้านนำมาร่วมงานแต่งงาน และมอบให้คู่บ่าวสาวไว้เลี้ยงรับรองแขก กระติบข้าวจึงเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึง ความไม่ขัดสน ความอุดมสมบูรณ์ของคู่บ่าวสาวในงานแต่งงานนั้น

6. ย่าม ถือเป็นของใช้ติดตัวของชายกะเหรี่ยงทุกคนที่ต้องมีพกพาติดตัวไว้ จึงเป็นการสื่อถึงการดำเนินชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่เรียบง่าย

7. เลือดเจ้าบ่าว เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นชายที่พร้อมและเหมาะสมด้วยอายุ ความคิด ความอดทน การรู้จักแก้ไขปัญหา และพร้อมที่จะเป็นผู้นำของครอบครัวตนเองที่จะสร้างขึ้นมา

เสื่อเจ้าป่าว

8. ซิ่น เป็นสัญลักษณ์ของหญิงสาวที่ถูกจับจอง มี 2 ผืน คือ ซิ่นแต่งงาน ซึ่งถือเป็นซิ่นที่มีความศักดิ์สิทธิ์มากในความเชื่อของผู้เฒ่าผู้แก่ฝ่ายหญิง ในด้านการช่วยขับไล่ผีร้าย ไรศภัยไข้เจ็บ หรือให้ความคุ้มครองลูกหลาน และซิ่นเข้าหอ ซึ่งเจ้าสาวจะใช้ในวันส่งตัวเข้าหอเท่านั้น

9. น้ำตัน ภาชนะใส่น้ำที่บ่งบอกถึงความเอื้อกัน มีกลิ่นหอมอ่อน ๆ ของดินเผา บ่งบอกถึงคู่บ่าวสาวจะมีชีวิตครอบครัวที่ราบรื่นต้องอาศัยความใจเย็นของทั้งสองฝ่าย นอกจากนี้ชาวกะเหรี่ยงยังถือว่าน้ำตันเป็นจุดกำเนิดของกลุ่มชนกะเหรี่ยงอีกด้วย

น้ำตัน

10. ผ้าห่ม เป็นสัญลักษณ์ของความอบอุ่นระหว่างคู่บ่าวสาวที่จะมอบให้แก่กันตลอดเวลา และเป็นการอนุรักษ์เครื่องใช้ของเก่าไม่ให้สูญหาย

11. ตะกร้า เครื่องใช้จักสานในการเก็บเกี่ยวพืชผล ขนย้ายสิ่งของ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นอยู่ที่ดี มีแต่เพิ่มพูน

ตะกร้า

12. กระดัง เป็นการแสดงสัญลักษณ์ในด้านปรัชญาการดำเนินชีวิต และเป็นเครื่องมือในการแสดงฝีมือการบ้านการเรือน
13. ผ้ายมัดมื่อ เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นสิริมงคลในด้านชีวิตคู่แก่คู่บ่าวสาว
14. มีด คืออาวุธสำหรับแผ้วถางไร่นา เป็นสัญลักษณ์สื่อให้เห็นอำนาจและหน้าที่สร้างครอบครัวอันเป็นหน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ของผู้ชาย
15. เสียม ใช้ในการเกษตรเพื่อขุดหลุมปลูกข้าวไร่ไว้รับประทานในครอบครัว เป็นสัญลักษณ์แห่งการเริ่มต้นเพื่อความเจริญงอกงามของชีวิตโดยผ่านความแข็งแกร่งของเหล็ก

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ชนเผ่ากะเหรี่ยงบ้านห้วยปิงยังคงมีการรักษาขนบประเพณีการแต่งงานของตนเองไว้ อย่างเหนียวแน่น ด้วยวิธีการอันชาญฉลาดของบรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่นในการสอนหลักการดำเนินชีวิตคู่ของตนเอง โดยแฝงปรัชญาทางด้านแนวคิดสอดแทรกลงไป ผ่านเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงแต่ละประเภท ที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนและแสดงความคิดเห็นของชาวกะเหรี่ยงได้อย่างแยบยล สามารถสะท้อนภาพและแนวคิดให้บุคคลที่ได้พบเห็นพิธีและกระบวนการขั้นตอนพิธีแต่งงานนั้น ได้แง่คิด ข้อเตือนใจ ในการใช้ชีวิตคู่ที่ได้ผลนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ประเพณีการแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง ในแต่ละครั้งยังคงได้รับการสืบสานวิถี ขั้นตอนการแต่งงาน เครื่องใช้ในพิธีแต่งงานที่หลากหลายที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจของคู่บ่าวสาว ญาติผู้ใหญ่ ชาวบ้านที่มาร่วมงาน และเป็นการปลูกฝังความเชื่อให้แก่เยาวชนได้ซึมซับ รับรู้ สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นชาติพันธุ์ของตนเอง ประเพณีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิงมีวิธีการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแนวการสอนที่ผ่านเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานก็ได้สอดคล้องกับทฤษฎีมายาคติ คือ เครื่องใช้ในพิธีแต่งงาน แทนสัญลักษณ์ความหมายที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกของมนุษย์

แต่หากมองดูสภาพการณ์สังคมในช่วงเวลาที่ผ่านไปตามกาลเวลา และความก้าวหน้าของการดำเนินชีวิตที่ทันสมัยที่ขึ้นอยู่กับกระแสวิวัฒนาการของสังคมและสื่อเทคโนโลยีที่มีมากมายกว้างขวาง อาจดูถูกสิ้นความเป็นธรรมชาติของกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง และขนบธรรมเนียมประเพณี การจะรักษาไว้ซึ่งประเพณีการแต่งงานที่ดั้งเดิมไม่ให้หายไป การสร้างครอบครัวโดยอาศัยเครื่องใช้เป็นสื่อในการดำรงตนให้อยู่เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์นั้น ก็ขึ้นอยู่กับ

ว่าคนในชุมชน บ้านห้วยปิงจะคงรักษาไว้ซึ่งประเพณี เครื่องใช้ แนวคิดอันดีงามของบรรพบุรุษให้อยู่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่นต่อไปให้ได้นานที่สุดเท่าใด

ข้อเสนอแนะ

1. เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้นควรศึกษาสัญลักษณ์เครื่องใช้ในพิธีแต่งงานกะเหรี่ยง จากกะเหรี่ยงหมู่บ้านอื่นนำมาเปรียบเทียบถึงสาเหตุความเหมือนและความแตกต่างกันของเครื่องใช้แต่ละประเภทในพิธีกรรมแต่งงานของชนเผ่ากะเหรี่ยง
2. ศึกษาผลกระทบของวิวัฒนาการสมัยใหม่ที่อาจส่งผลกระทบต่อประเพณีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์สัญลักษณ์ในพิธีแต่งงานชาวกะเหรี่ยง บ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน” ในครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ผู้วิจัยตระหนักถึงความตั้งใจจริงและความทุ่มเทของอาจารย์ และกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ยายหล้า แก้วมี ยายบัวคำ ปวงมาลัย และลุงดา คำสา ซึ่งเป็นวิทยากรผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องใช้ในพิธีแต่งงานของชาวกะเหรี่ยงบ้านห้วยปิง อำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พระครูอุปถัมภ์บุญญาคม ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อ และคุณแม่เงิน ณ ลำพูนที่เป็นแรงใจให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ผู้วิจัย จึงขอขอบส่วนดีทั้งหมดนี้ให้แก่เหล่าคณาจารย์ ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาจนทำให้ผลงานวิจัยเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และขอแสดงความกตัญญูตเวทีตา แต่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุกท่าน สำหรับข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นนั้น ผู้วิจัยขออภัยมา ณ ที่นี้ และยินดีที่จะรับฟังคำแนะนำจากทุกท่านที่ได้เข้ามาศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนางานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ สายปิ่นตา. (2547). **วิถีชีวิตชาวกะเหรี่ยง**. กรุงเทพฯ: เท็กซ์แอนด์เจอร์นัล.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2549). **กะเหรี่ยง: หลากหลายชีวิตจากขุนเขาสู่เมือง**. เชียงใหม่: ศูนย์ศึกษาชาติพันธุ์ และการพัฒนาสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พจนา นูมมหันต์ และคณะ. (2555). **วิถีวัฒนธรรมอนุรักษ์และพัฒนาชนเผ่าสู่เชิงพานิชย์ผ้าทอกะเหรี่ยงภาคเหนือ**. สืบค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2558, จาก https://repository.rmutp.ac.th/bitstream/handle/123456789/1366/ITFD_56_01.pdf?sequence=1
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์.
- รัชกรณ์ อุแสง. (2541). **ความเชื่อและประเพณีของชาวกะเหรี่ยงเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเกษตรบ้านห้วยหยวก ตำบลแม่วิน อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สังคีต จันทนะโพธิ. (2554). **ประเพณีมีเสียงกะเหรี่ยง**. นนทบุรี: อนิเมทกรุ๊ป.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุรจิตลักษณ์ ดีผดุง. (2536). **ชีวิตและจารีตประเพณี: กะเหรี่ยงโปว์**. นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา.

เวธกา เสวทรบุรี. (2554). **แนวทางการฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมประเพณีของชาวกะเหรี่ยงบ้านไร่ป่า**

ตำบลห้วยเขย่ง อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2558,

จาก <http://rlocal.kru.ac.th/index.php/th/2013-12-09-04-41-30/354-2014-06-03-06-49-29>

ศิริพร ณ ถลาง. (2552). **วิถีวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์ประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชาวไทยภูเขา. (2551). สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2558, จาก <http://www.contothailand.org/independentfile/INDEX.ASP>.

โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทละครนอกพระราชนิพนธ์ ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

Figurative rhetoric style in Lakorn Nok, authored by King

Buddhaloetlanapalai

วีรยุทธ ปัญญา^{1*} และ เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์²

Weerayut Panya^{1*} and Premvit Vivattanaseth²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ 6 ประเภท อันได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย และปฏิพากษ์ ในบทละครนอก 5 เรื่องคือ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ มณีพิชัย และสังข์ทอง

ผลการศึกษาพบว่าโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทละครนอก 5 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีครบทั้ง 6 ประเภท โดยใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปมามากที่สุด รองลงมาเป็นอุปลักษณ์ อติพจน์ ปฏิพากษ์ นามนัย และบุคลาธิษฐาน ตามลำดับ

คำสำคัญ: โวหารภาพพจน์ บทละครนอก พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

Abstract

The purpose of the study was to explore 6 types of figurative rhetoric style; metaphor, simile, personification, hyperbole, metonymy and paradox presented in 5 written works of Lakorn Nok by King Buddhaloetlanapalai. These 5 written works were Kraithong, Kawee, Chaichet, Maneephichai and Sangthong.

The finding revealed that all 6 types of figurative rhetoric style were found in the 5 written works. Metaphor was mostly used in the works, and it was followed by simile, hyperbole, paradox, metonymy and personification respectively.

Keywords: Figurative rhetoric style, Lakorn Nok, King Buddhaloetlanapalai

¹นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: wee26rayut@gmail.com

บทนำ

ละครนอก เป็นศิลปะการแสดงที่มีปรากฏมาตั้งแต่สมัยอยุธยา เป็นละครที่ราษฎรเล่นในพื้นที่ ซึ่งตัวละครเป็นผู้ชายเท่านั้น เพราะแต่โบราณมีพระราชบัญญัติห้ามมิให้มีละครผู้หญิง เรื่องที่นำมาแสดงเป็นละครนอกนั้นสามารถนำมาแสดงได้ทุกเรื่อง เว้นแต่เรื่องรามเกียรติ์ อุณรุท และอิเหนา ที่เป็นเรื่องสำหรับละครใน เพราะฉะนั้นบทละครเรื่องอื่น ๆ นอกจาก 3 เรื่องนั้น จึงเรียกว่าบทละครนอก (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, คำนำ)

ละครนอกที่แสดงสืบทอดต่อกันมาจากสมัยอยุธยา มีทั้งหมด 14 เรื่องคือ การเกิด คาวี ไชยทัต พิภพทอง พิมสวรรค์ พิณสุริวงค์ มโนहरา โม่งป่า มณีพิชัย สังข์ทอง สังข์ศิลป์ชัย สุวรรณศิลป์ สุวรรณหงส์ และโลวัตร์ นอกจากนี้ ยังมีละครนอกอีก 5 เรื่อง ซึ่งสันนิษฐานว่าเป็นบทละครสำนวนเก่า ก่อนรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย แต่ยังไม่ปรากฏชื่อว่าอยู่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือ ไกรทอง โคบุตร ไชยเชษฐา พระรถเมรี และศิลป์สุริวงค์ (ฐิติมา วิทยาวงศ์รุจิ, 2528, หน้า 4)

ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เดิมบทละครผู้หญิงของหลวง(ละครใน)เล่นเรื่องรามเกียรติ์ เรื่องอุณรุท กับเรื่องอิเหนาเช่นเดียวกับละครหลวงครั้งกรุงเก่า จนมาถึงรัชกาลที่ 2 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงให้ฝึกหัดละครหลวงให้มีพัฒนาการดีกว่าแต่ก่อน และโปรดฯให้ละครผู้หญิงของหลวงแสดงละครเรื่องอื่น ๆ ได้เช่นเดียวกับละครผู้ชาย จึงทรงนำบทละครนอกบางเรื่องที่สืบทอดมาแต่สมัยอยุธยามาทรงพระราชนิพนธ์บทขึ้นใหม่เฉพาะตอนที่จะให้ละครผู้หญิงของหลวงแสดง (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, คำนำ)

ในระยะต่อมาได้มีบทละครเกิดขึ้นมากมาย แต่บทละครที่นิยมนำมาแสดงกันอย่างแพร่หลาย คือ บทละครนอก 5 เรื่อง ได้แก่ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐา มณีพิชัย และสังข์ทอง อันเป็นบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

เนื่องจากบทละครนอกทั้ง 5 เรื่องเป็นบทละครที่แสดงถึงพระอัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ที่ทรงพระราชนิพนธ์ขึ้นโดยทรงมีพระราชประสงค์ให้เป็นการแสดงเพื่อปวงชน กล่าวคือเป็นงานระดับชาวบ้าน ที่แต่งและแสดงให้ชาวบ้านดู ดังนั้นลักษณะเนื้อหาและสำนวนภาษาก็เป็นแบบสามัญชน เข้าใจได้ง่าย ตลอดจนจนการบรรจเพลงและการแสดงก็มีรูปแบบเฉพาะที่แตกต่างไปจากละครชนิดอื่นมาก เช่น เนื้อร้องของบทละครนอก แม้จะเป็นเรื่องจักร ๆ วงศ์ ๆ เช่นเดียวกับละครอื่น ๆ แต่บทของกษัตริย์หรือบาทของขุนนาง เสนาอำมาตย์ในละครนอกจะมีลักษณะที่แสดงถึงความเป็นธรรมชาติของคนทั่วไป ซึ่งจะเน้นความขบขัน ความบันเทิงแก่ผู้ชม ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการแสดงละครนอก (ฐิติมา วิทยาวงศ์รุจิ, 2528, หน้า 4)

ด้วยคุณลักษณะพิเศษของบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย จึงทำให้บทละครนอกเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย และได้มีการศึกษาวิจัยบทพระราชนิพนธ์เหล่านี้อย่างกว้างขวางพอสมควร แต่กระนั้นก็ยังไม่มีการศึกษาด้านโวหารภาพพจน์อันเป็นองค์ประกอบทางวรรณศิลป์ที่สำคัญอย่างยิ่งในวรรณคดีซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยได้ทรงใช้ศิลปะการประพันธ์อย่างเชี่ยวชาญ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโวหารภาพพจน์ในบทละครนอกทั้งหมด 5 เรื่อง คือเรื่อง ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐา มณีพิชัย และสังข์ทอง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยเพื่อเป็นการเพิ่มพูนองค์ความรู้ทางด้านสุนทรียภาพแห่งวรรณคดีไทย ทั้งยังเป็นคุณค่าเชิงวรรณศิลป์ด้านหนึ่งในพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษามหาวิทยาลัยของพระองค์ท่านให้กว้างขวางลุ่มลึกขึ้นอีกด้วย

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในกลอนบทละคร ของบทละครนอก 5 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ์ มณีพิชัย และสังข์ทอง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และรายงานการวิจัยต่าง ๆ ในการดำเนินการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาบทละครนอก โดยจัดแบ่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1. เอกสารเกี่ยวกับเนื้อหา

1.1.1 โวหารภาพพจน์

1.1.2 ละครนอกและบทละครนอก

1.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโวหารภาพพจน์

1.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

2. เก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

2.1. ศึกษาวรรณคดีบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทั้ง 5 เรื่อง อันได้แก่ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ์ มณีพิชัย และสังข์ทอง

2.2. วิเคราะห์โวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โดยในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้ยึดวิธีการแบ่งโวหารภาพพจน์ตามแนวของ ผศ.ดร. ธเนศ เวศร์ภาดา

2.3. จัดกระทำข้อมูลโดยแยกประเภทตามกลุ่มโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏ

3. สรุปและอภิปรายผล เมื่อวิเคราะห์และจัดกระทำข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยสรุปประเด็นการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ที่ได้กำหนดไว้ ตามด้วยการอภิปรายผลโดยการเชื่อมโยงผลการวิจัยที่ได้รับกับความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาตลอดผลการวิจัยที่ได้ศึกษามาก่อน

ผลการศึกษา

จากการศึกษา “โวหารภาพพจน์ของบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย” ทั้ง 5 เรื่อง อันได้แก่ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ์ มณีพิชัย และสังข์ทอง ผู้วิจัยพบโวหารภาพพจน์ ดังต่อไปนี้

อุปมา (Metaphor)

อุปมา (Metaphor) คือ การเปรียบสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำเชื่อมคำใดคำหนึ่งต่อไปนี้ “เหมือน ราวราวกับ เปรียบ ดุจ ประดุจ ดัง ดั่ง เฉก เช่น เพียง เพียง ประหนึ่ง ถนัด กล เล่ห์ บีมว่า ปาน ครุณา ปูน ฟาง ละม้าย แม้น” (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 41) ซึ่งได้ปรากฏในบทละครนอกเรื่องต่าง ๆ เช่น

เมื่อครั้งที่ไกรทองได้ลงไปปราบซาวัน แล้วได้พบกับวิมาลา ครั้นกลับมาไกรทองคิดถึงนาง จึงได้ไถทก ภรรยาทั้งสองจะไปหาพระอาจารย์แต่กลับลงไปหาวิมาลาโดยได้เปรียบเทียบกับความรักของไกรทอง ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 307)

คิดพลงทางเรีกรวิมาลา
พี่รักนางฟางเพียงจะกลืนไว้

เข้ามาแล้วแจ้งแกลงไซ
 หมายถึงไม่จากกันคั้งวันตาย
 (ไกรทอง ตอน นางวิมาลาตามไกรทองมาจากถ้ำ)

จากคำประพันธ์ข้างต้น ไกรทองได้เปรียบเทียบความรักของตนที่มีต่อวิมาลาว่ารักนางมาก รวากับจะเก็บนางไว้ในตัวโดยจะไม่พรากจากนางจนวันตาย

ไชยเชษฐธิราชกับสุริยงศา ต่อมาไม่นานสุริยงศาที่ทรงครรภ์และในที่สุดก็คลอดพระโอรส ซึ่งพระโอรสมีรูปร่างงดงาม ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 230)

พอวันหนึ่งนางคลอดโอรสา
รูปร่างพริ้งพริ้วพร้อมดั่งกล่อมกลึง

ก่อนหน้าพระเสด็จเข้ามาถึง
งามแมนเหมือนหนึ่งเทวดา
 (ไชยเชษฐ orton นางสุริยงศาถูกขับไล่)

จากคำประพันธ์ข้างต้น ได้เปรียบเทียบถึงรูปร่างของพระโอรสของสุริยงศาว่า สมส่วนและงามราวกับเทวดา

เมื่อนางจันทร์ถูกพิษกัดจนสลบ ท้าวพิชัยนุราชจึงได้เข้ามาดูอาการของนางด้วยความเป็นห่วง จึงเอามือลูบหน้าผากปรากฏว่าหน้าผากเย็นเหมือนน้ำ ไม่อุ่นเหมือนคนปกติก็คิดว่านางได้เสียชีวิตแล้ว ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 360)

นั่งลงทรงลูบปฤษฎางค์
 ตกใจสำคัญว่ากัลยา

กายนางเย็นน้ำดั่งน้ำท่า
 มอดม้วยมรณาก็จาบัลย์
 (มณีพิชัย ตอน พรหมมณียขอพระกลืนขอพระมณีพิชัยไปเป็นทาส)

จากคำประพันธ์ข้างต้น ท้าวพิชัยนุราชได้เปรียบเทียบอาการของนางจันทร์ว่ามีร่างกายที่เย็นเหมือนดั่งน้ำไม่เหมือนร่างกายของคนปกติ

ในเมืองสามนต์บุรี มีกษัตริย์นามว่าท้าวสามนต์ มีมเหสีนามว่านางมณฑา มีลูกสาวเจ็ดองค์ ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 79)

มาจะกล่าววทไป
 เสวยราชสมบัติสวัสดิ
 อันองค์เอกอัครชยา
 มีธิดานารีร่วมอุทร
น้องนุชสุดท้องชื่ออรจนา
 พริ้งพริ้วพร้อมพระสนมกำนัล

ถึงท้าวสามนต์เรื่องศรี
 ในบุรีสามนต์พระนคร
 ชื่อมณฑาเทวีศรีสมร
 ทั้งเจ็ดนามกรต่างกัน
โสภาก็ียงนางในสวรรค
 เป็นสุขนรินทร์ทุกวันคืน
 (สังข์ทอง ตอน ท้าวสามนต์ให้นางทั้งเจ็ดเลือกคู่)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นการเปรียบเทียบถึงความงามของอรจนาว่างามราวกับเทพธิดาในสวรรค์

อุปลักษณ์ (Simile)

อุปลักษณ์ (Simile) คือ การเปรียบเทียบหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีคุณสมบัติบางประการร่วมกัน มักใช้คำว่า “คือ” หรือ “เป็น” เช่น “ครูคือเรือจ้าง” “ทหารเป็นร้วของชาติ” หรือบางครั้งไม่มีคำเชื่อมโยงเช่น “ฝนดาวตก” เปรียบ

ดาวตก ที่ตกพร่างพรายเป็นสายฝน “หัวใจกระต่าย” เปรียบหัวใจที่ไม่หนักแน่นเหมือนกระต่ายที่บางเบาพร้อมจะปลิวไปตามสายลม “ศึกฟุตบอล” เปรียบการแข่งขันฟุตบอลเหมือนศึกสงคราม “ตะเข็บชายแดน” เปรียบรอยต่อชายแดนของสองประเทศเหมือนตะเข็บ อุปลักษณ์มักจะทำเปรียบคำนามกับคำนามให้เห็นอย่างชัดเจน แต่บางครั้ง ข้อความบางข้อความอาจต้องตีความอีกชั้น เช่น “ภาษาองกงาม” ข้อความนี้ดูเผิน ๆ จะเข้าใจว่าเป็นบุคคลวัต แต่เมื่อพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจะเห็นว่า ในที่นี้กล่าวเปรียบภาษาเหมือนต้นไม้หรือดอกไม้ที่งอกงามได้ “เราเสียเวลาไปมากแล้ว” เปรียบเวลาเป็นเงินเป็นทองที่เสียไปแล้วไม่คุ้มค่า ในวรรณคดีไทยปรากฏใช้อุปลักษณ์เป็นจำนวนมาก เพื่อขยายจินตภาพให้แจ่มชัดหรือเปรียบเทียบความคิดบางประการให้ลึกซึ้งขึ้น (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 43) ซึ่งในบทละครนอกทั้ง 5 เรื่องมีการใช้อุปลักษณ์หลายแห่ง เช่น

การวิวาทของไกรทองกับวิมาลาไม่มีท่าทีว่าจะจบลงโดยง่าย ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน ทำให้ไกรทองเกิดอาการน้อยใจวิมาลาและได้กล่าวในเชิงประชดประชัน ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 339)

ถ้าพี่เป็นเทवासราฤทธิ จะนิมิตชลาวันขึ้นให้ใหม่
จะปิดทองทั้งตัวให้ทั่วไป นันแหละจะชอบใจวิมาลา
(ไกรทอง ตอน ไกรทองตามนางวิมาลากลับไปถ้ำ)

จากคำประพันธ์ข้างต้น ไกรทองได้เปรียบเทียบความน้อยใจของตนที่วิมาลา ยังโกรธตนอยู่ ด้วยการกล่าวประชดประชันว่าถ้าวพี่เป็นเทวดา พี่จะเสกชลาวันขึ้นมาให้ใหม่ ซึ่งหมายถึง การมีอำนาจหรือฤทธิ์เดชที่จะบันดาลสิ่งต่าง ๆ ให้มีขึ้นไปตามความปรารถนาได้

คันทมาลีมีความริษยาจันทสุดาที่สาวกว่า สวยกว่า นางเกิดความคิดที่ว่าจะให้ฤษีชุบตัวให้กลับมาเป็นสาว จึงได้ให้เหล่านางกำนัลจัดเตรียมของมงคลต่าง ๆ มาทำพิธี โดยต้องการให้ท้าวสินธุราชหลงนาง พร้อมทั้งคิดจะทำร้ายจันทสุดา โดยได้เปรียบเทียบความคิดของนางที่จะให้จันทสุดากลัว ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 462)

ทำไมกับมันจันทสุดา จะตีดำให้กลัวตัวเป็นหนู
ไม่ช้านักสักหน่อยมึงคอยดู ตัวกูจะเป็นสาวในคราวนี้
(คารวี ตอน นางคันทมาลีขึ้นเฝ้า)

จากคำประพันธ์ข้างต้น คันทมาลีได้เปรียบเทียบความกลัวของจันทสุดากับหนูว่า เมื่อตนได้ทำพิธีชุบตัวให้กลับมาเป็นสาวแล้ว นางจะทำร้ายจันทสุดา “จะตีดำให้กลัวตัวเป็นหนู” โดยใช้อุปลักษณ์เปรียบเทียบจิตใจที่ไม่เข้มแข็งของจันทสุดาให้กลัวเหมือนหนูที่เป็นสัตว์ที่มีนิสัยขี้กลัว หวาดระแวง

วิพาร์ไม่พอใจยิ่ง ที่ไชยเชษฐาขับไล่สุริยาจากบ้นออกจากเมือง โดยที่ไม่มีความผิด จึงได้บอกกล่าวกับไชยเชษฐา โดยได้เปรียบเทียบถึงความน่ากลัวของท้าวสิงหล ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 240)

แม่นเจ้าข้าพากันวายชนม์ ถ้ารู้ถึงสิงหลยักษ์
เหม็นตึกก็หมดทั้งธานี **อสุรีเคี้ยวเล่นเป็นผักไป**
(ไชยเชษฐา ตอน นางสุริยาถูกขับไล่)

จากคำประพันธ์ข้างต้น วิพาร์ได้เปรียบเทียบความน่ากลัวของยักษ์สิงหลที่เปรียบมนุษย์มีค่าเพียงกับผักว่าเคี้ยวได้ง่าย ๆ ไม่เหมือนเนื้อสัตว์

บุคคลวัต หรือบุคคลาธิษฐาน (Personification)

บุคคลวัต หรือ บุคคลาธิษฐาน (Personification) คือ การสมมุติสิ่งต่าง ๆ ให้มีกิริยาอาการ ความรู้สึกเหมือนมนุษย์ เช่น ดวงตะวันแย้มยิ้ม สายลมโลมโลมได้เอากอเอาใจพฤษชาติตามาลัย (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 44) ซึ่งในบุคคลวัตหรือบุคคลาธิษฐานปรากฏในบทละครนอกเรื่องต่าง ๆ เช่น

หลวิชัยกับคารีเคยให้ลัจจะอธิษฐานกันไว้ว่าหากสองพี่น้องคนใดคนหนึ่งต้องประสบกับภัยอันตราย ขอให้ดอกบัวที่ทั้งสองมอบให้กันไว้ในวันนั้นบันดาลให้เหี่ยวแห้งให้เห็นประจักษ์แก่อีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อที่อีกฝ่ายหนึ่งจะได้ไปช่วยทัน ซึ่งเป็นการสร้างจินตภาพของดอกบัวให้มีชีวิตจิตใจเหมือนมนุษย์ ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 426)

มาจะกล่าววาทไป	ถึงพระหลวิชัยเชษฐา
เมื่อพระคารีสิ้นชีวา	ในอุราร้อนรุมดังสุ่มไฟ
จึงดูดอกปทุมที่เสียดตาย	ก็กลับกลายเป็นมัวหมองไม่มองใส
พระเร่งตระหนกตกใจ	เหตุไฉนจะนี่เจ้าพี่อา

(คารี ตอน ท้าวสันนุราชชูปตัว)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นการพรรณนาในเหตุการณ์ที่ ยายเดมาทัตประสาทได้เผาพระขรรค์ที่มีดวงใจของคารีฝังอยู่ในนั้น ทำให้คารีถึงแก่ความตาย โดยได้สร้างจินตภาพให้ดอกบัวที่คารีได้ให้กับหลวิชัยที่ไม่มีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ให้กลับมีความรู้สึกเหมือนมนุษย์ มีความเศร้าหมอง มีความแห้งเหี่ยวเป็นสัญญาณเตือนว่าคารีได้รับอันตราย หลวิชัย จึงรีบมาช่วยชีวิตคารีให้ฟื้นคืนชีพได้อย่างทันเวลา

ท้าวสามนต์ต้องการแก้มพระสังข์ จึงมีรับสั่งให้ราชบุตรเขยทั้งเจ็ดออกไปหาปลา ครั้นเมื่อถึงแม่น้ำพระสังข์ได้ใช้วิฆเนศวรมหาจินดาที่นางพันธุรัตแม่บุญธรรมได้ให้ไว้ก่อนที่จะสิ้นชีวิต ปลาทุกตัวจึงได้มารวมตัวกันตามคำอธิษฐาน ของพระสังข์ ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 120)

เมื่อนั้น	พระสังข์ได้สมปรารถนา
จึงตั้งสัตย์อธิษฐานด้วยวาจา	มัจฉาตัวใดถึงที่ตาย
จงกระโดดโลดเข่นมาริมฝั่ง	ให้สมหวังดังจิตที่คิดหมาย
พลสิ้นคำประกาศไม่คลาดคลาย	ปลาตายบนตลิ่งกลิ้งเกลื่อนไป

(สังข์ทอง ตอน ท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นการพรรณนาถึงบรรดาปลาที่จู่ตัวว่าใกล้จะตายมีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ โดยให้กระโดดเข่นมาริมฝั่ง

อติพจน์ (Hyperbole)

อติพจน์ (Hyperbole) คือ การเปรียบเทียบโดยการกล่าวข้อความที่เกินจริง มักเปรียบเทียบในเรื่องปริมาณว่ามีมากเหลือเกิน มีเจตนาเน้นข้อความที่กล่าวนั้น ให้มีน้ำหนักยิ่งขึ้น เช่น ร้อนดับแตก คอแห้งเป็นผง รักคุณเท่าฟ้า รอดั่งโกฏิปีแล้ว ใจดีเป็นบ้า ออกใหม่ไล่ขม ฯลฯ ดังปรากฏในบทละครนอกเรื่องต่าง ๆ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 46) ซึ่งในบทละครนอก 5 เรื่องปรากฏอติพจน์อยู่หลายแห่ง เช่น

ไกรทองกับวิมาลากล่าวคารมประชดประชันกันไปมา ไม่มีท่าที่จะหยุด ไกรทองหมดความอดทนจึงได้ชักมีดออกมาเพื่อขู่ โดยหวังว่าวิมาลาจะหยุดกล่าวเหน็บตน แต่กลับทำให้วิมาลาโมโห ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 313)

ได้เอยได้ฟัง	ยิ่งคั่งแค้นอกหมกไหม้
กระต๊อบเท้าเกาหัวแล้ววาไป	ช่างกระไรไม่คิดเวทนา
	(ไกรทอง ตอน นางวิมาลาตามไกรทองมาจากถ้ำ)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นการกล่าวเปรียบเทียบถึงความโมโหของวิมาลาที่เห็นไกรทองชักมีดออกมา โดยหวังที่จะให้นางหยุดประชดตน ความโมโหของวิมาลานั้น “ยิ่งคั่งแค้นอกหมกไหม้” แสดงว่าวิมาลามีความโมโหไกรทองมาก โมโหจนร้อนดังมีไฟลุกไหม้อยู่ในใจ

นางสนมทั้งเจ็ดเกิดความวิตก ร้อนออกร้อนใจ เพราะกลัวว่าสุริยราชาจะฟ้องไชยเชษฐา ที่พวกนางได้ใส่ร้ายสุริยราชา โดยได้เปรียบเทียบความวิตกของนางสนมทั้งเจ็ด ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 238)

คิดวิตกอกไหม้ไล่ขม	ในอารมณ่นั้นจะใครให้ขับเสียด
จึงชี้หน้าว่านางช่างทำเฮียด	มาอะลุ่มอะเหลี่ยญาวโนย
	(ไชยเชษฐา ตอน นางสุริยราชาถูกขับไล่)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นการกล่าวเปรียบเทียบถึงความวิตกทุกข์ร้อนจนเหมือนกับ “อกไหม้ไล่ขม” ของนางสนมทั้งเจ็ด ที่กลัวว่าหากไชยเชษฐาเห็นสุริยราชาแล้วจะสงสาร อาจจะทำให้นางทั้งเจ็ดนี้เดือดร้อนซึ่งคำว่า “อกไหม้ไล่ขม” มีความหมายว่า ความเป็นทุกข์อย่างแสนสาหัส

นามนัย (Metonymy)

นามนัย (Metonymy) คือ การใช้คำหรือวลีที่บ่งลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมาแสดงความหมายแทนสิ่งนั้นทั้งหมด เช่น ใช้เวที แทน การแสดง มงกุฎ พระบาท แทน กษัตริย์ แก้วอี แทน ตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร ชาวปลา แทน อาหาร ฯลฯ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 46) ซึ่งในบทละครนอกทั้ง 5 เรื่องมีปรากฏนามนัยอยู่หลายแห่ง เช่น

เมื่อนางจันท์เทวีถูกขับไล่ออกจากเมือง ชีวิตของนางลำบากอย่างมาก จากที่เคยอยู่ในวังอย่างสุขสบาย กลับต้องมาอาศัยอยู่ในป่า หางของป่าผักเผือกมันเหมือนชาวบ้านทั่วไป ครั้นวันหนึ่งนางออกไปหาของป่า ลูกน้อยเข้ามา ดลจิตทำให้คิดถึง จึงรีบกลับมา ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 23)

เมื่อนั้น	พระมารดาณีในพระทัยอยู่
คิดถึงลูกน้อยหยอปปู	เดินไปสักครู่แล้วจุ่มมา
เก็บได้พินผักเผือกมัน	สารพันกินได้ที่ในป่า
ใส่หาบหาบเดินดำเนินมา	ไม่ช้าครู่หนึ่งก็ถึงเรือน
	(สังข์ทอง ตอน กำเนิดพระสังข์)

จากคำประพันธ์ข้างต้น ผักเผือกมัน เป็นนามนัยแทนอาหารที่หาได้ตามป่าตามเขา ซึ่งทำให้อิ่มท้องได้ ซึ่งผักเผือกมัน เป็นส่วนหนึ่งของอาหารที่นางจันท์เทวีนำมาบริโภคในขณะที่อยู่ในป่า ดังนั้นจึงแทนอาหารทั้งหมดที่นางบริโภค

ก่อนที่พราหมณ์ยอพระกลืนได้รักษาอาการป่วยนางจันทร์ ท้าวพิชัยนุราชได้ให้คำสัญญาว่า ถ้าพราหมณ์รักษาอาการป่วยให้กับภรรยาของตนจนหาย ตนจะให้ทุกอย่างตามที่พราหมณ์ขอ ไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สมบัติหรือแก้วแหวนเงินทอง ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 367)

เมื่อนั้น	เจ้าพราหมณ์บ่นวิทูลสนอง
โศโดยโศศุรย์มุลมอง	แก้วแหวนเงินทองไม่ต้องการ
พระมณีพิชัยได้สัญญา	จะยอมไปเป็นข้ากระหม่อมฉาน
อย่าให้เสียสัตย์ปฏิญาณ	จะขอรับประทานเอาตัวไป
	(มณีพิชัย ตอน พราหมณ์ยอพระกลืนขอพระมณีพิชัยไปเป็นทาส)

จากคำประพันธ์ข้างต้น แก้วแหวนเงินทอง เป็นนามนัยแทน ทรัพย์สมบัติซึ่งเป็นสิ่งที่มีค่า ที่ยกระดับฐานะของผู้ที่ครอบครองให้มีสถานะทางสังคมที่สูงขึ้น ซึ่งแก้วแหวนเงินทองเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สมบัติทั้งหมดของ ท้าวพิชัยนุราชที่จะมอบให้พราหมณ์หากสามารถรักษาอาการป่วยของนางจันทร์ให้หายได้

ปฏิพาทย์ (Paradox)

ปฏิพาทย์ แบ่งย่อยเป็น 2 ชนิด คือ 1. ปฏิพจน์ (Oxymoron) คือการใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกันนำมาคู่กันได้อย่างกลมกลืน เช่น ลมหนาวพัดอ่าวจนหนาวเหน็บเจ็บกระดูก 2. ปฏิทรรศน์ (Paradox) คือการแสดงความหมายที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกันหรือเป็นไปไม่ได้ แต่เมื่อวิเคราะห์ความหมายลึกลงไป อาจตีความได้อย่างกลมกลืน เช่น ออกชลดลาแคล้วแผ่นปฤถพี ออกให้ความรู้สึกอบอุ่นนุ่มนวล แต่ชลดมีลักษณะไหล ให้ความชุ่มชื้น ความเย็น ลักษณะทั้งสองนี้ขัดแย้งกัน แต่ปรากฏอยู่ในสิ่งเดียวกัน (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 47 อ้างอิงใน กาญจนา นาคสกุลและคณะ, 2521, หน้า 240.4) คำปฏิพาทย์ อธิบาย เรียกภาพพจน์ oxymoron และ paradox รวมกัน ภาพพจน์ปฏิพาทย์อาจปรากฏใช้ในภาษาพูด ในชีวิตประจำวัน เช่น ไฟหนาว น้ำผึ้งขม ศัตรูคือยากำลัง ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า รักยาวให้บั้น รักสั้นให้ต่อ น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 47) ดังปรากฏในบทละครนอกทั้ง 5 เรื่อง เช่น

หลังจากเกิดเหตุการณ์การวิวาทตบตีระหว่างนางตะเกาแก้ว ตะเกาทองกับวิมาลา ในคืนนั้นไกรทองก็ได้เอาอกเอาใจภรรยาทั้งสอง ภรรยาทั้งสองรู้ว่าที่ไกรทองเอาอกเอาใจตนนั้น คงจะต้องการอะไรสักอย่างหนึ่งเป็นแน่ ไกรทองรู้ว่าภรรยาทั้งสองรู้ทันตนจึงเกิดอาการ “ยิ้มแห้ง” ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 334)

เมื่อนั้น	เจ้าไกรทองซึ้งซัดอัชฌาสัย
ได้ฟังภรรยาว่าถูกใจ	ยิ้มแห้งแกล้งไถลไปตามจน
	(ไกรทอง ตอน ไกรทองตามนางวิมาลากลับไปถ้า)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นความขัดแย้งระหว่างยิ้มกับแห้ง ยิ้มมีลักษณะอาการที่ขอบใจมีความสุขสดชื่น แต่แห้ง มีลักษณะ ไม่มีน้ำ ไม่สดชื่น ลักษณะทั้งสองนี้ขัดแย้งกัน แต่ปรากฏอยู่ในสิ่งเดียวกัน เป็นปฏิพาทย์

นางรจนาน่าได้เสียงพวงมาลัยได้เจ้าเงาะ สร้างความไม่พอใจให้กับท้าวสามนต์เป็นอันมาก ที่มีเจ้าชายรูปงามมากมายมาให้เลือก แต่ไม่เลือก จึงได้ขับไล่ทั้งสองไปอยู่ในป่า ถึงแม้ว่าจะอยู่ในป่า ทั้งสองก็มีความสุข หยอกเย้ากันตามประสาคู่รัก ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 102)

อย่าประมาทรูปพี่เห็นชี้เห่ **ไม่ว่าเล่นเป็นเสน่ห์ชอบใจหญิง**
ชาวไร่ชาววังไม่ซังซิง **อุตสาห์ที่งมาลัยมาให้เงาะ**
(สังข์ทอง ตอน พระสังข์ได้นางรจนา)

จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นความขัดแย้งระหว่างความชี้เห่กับความชอบของผู้หญิง ลักษณะทั้งสองนี้ขัดแย้งกัน แต่ปรากฏอยู่ในสิ่งเดียวกันจึงจัดเป็นปฏิพากษ์

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาสุนทรียภาพด้านโวหารภาพพจน์ของบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย 5 เรื่อง คือ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ มณีพิชัย และสังข์ทอง พบว่า สุนทรียภาพด้านโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏ ในบทละครนอก 5 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีโวหารภาพพจน์ ครบทั้ง 6 ประเภท โดยมีสุนทรียภาพด้านโวหารภาพพจน์แบบอุปมามากที่สุด (พบจำนวน 40 ข้อความ) รองลงมาเป็นอุปลักษณ์ (พบจำนวน 29 ข้อความ) อติพจน์ (พบจำนวน 20 ข้อความ) ปฏิพากษ์ (พบจำนวน 13 ข้อความ) นามนัย (พบจำนวน 11 ข้อความ) และบุคลาธิษฐาน (พบจำนวน 2 ข้อความ) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ความโดดเด่นของบทละครนอก 5 เรื่องพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ นอกจากจะมีเนื้อหาที่สนุกสนานและน่าสนใจแล้ว กวียังใช้โวหารภาพพจน์ในการปรุงแต่งรสความได้อย่างแนบเนียน เกิดสุนทรียภาพ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ มองเห็นภาพอย่างชัดเจน เกิดความเพลิดเพลิน มีความรู้สึกที่ลึกซึ้งซึ่งสาระและอารมณ์อีกด้วย โดยโวหารภาพพจน์ที่กวีใช้ในบทประพันธ์มากที่สุดคือ อุปมา เพราะเป็นโวหารภาพพจน์ที่สอดคล้องกับวิถีของมนุษย์ในชีวิตประจำวัน โดยการสื่อสารของมนุษย์มักจะมีการเปรียบเทียบ หรือมีการยกตัวอย่าง คำกล่าว เพื่อให้การสื่อสารเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น

ตอนที่ไกรทองได้พาวีมามาขึ้นมานบนเมืองมนุษย์ เมื่อตะเภาแก้ว ตะเภาทองรู้เรื่องนี้ ทำให้นางทั้งสองโกรธวิมาลามาก จึงเกิดการทะเลาะวิวาท ตอบโต้วาทจากกัน โดยได้เปรียบเทียบ ถึงความโกรธของตะเภาทองที่ถูกวิมาลาต่อว่า ว่าเจ็บแสบเหมือนถูกไฟเผา ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 321)

ได้เอยได้ฟัง

ตะเภาทองแค้นคั่งเคืองจิต

เจ็บแสบแปลบใจดังไฟพิษ

ด้วยว่าถูกที่คิดก็โกรธา

(ไกรทอง ตอน นางวิมาลาตามไกรทองมาจากถ้ำ)

ส่วนโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏน้อยที่สุด คือ บุคลาธิษฐาน เพราะในเนื้อหาของเรื่องกวีได้สร้างตัวละครให้ปรากฏบทบาทอย่างชัดเจนจึงไม่จำเป็นที่จะสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตมีกิริยาอาการ ความรู้สึกเหมือนมนุษย์ ซึ่งต้องใช้การตีความซับซ้อนมากขึ้นไปอีก แต่กระนั้นก็มีบางตอนที่กวีได้สอดแทรกบุคลาธิษฐานไว้ได้อย่างแนบเนียน ซึ่งทำให้ผู้อ่านได้จินตนาการได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นดังเช่น

ตอนที่ท้าวสามนต์ต้องการแก้ล้างพระสังข์ จึงมีรับสั่งให้ราชบุตรเขยทั้งเจ็ดออกไปหาปลา ครั้นถึงแม่น้ำพระสังข์ได้ใช้วิฆเนศวรมหาจินดาเสกปลาทุกตัวให้มารวมตัวกันตามคำอธิษฐานของพระสังข์ โดยบรรดาปลาที่รู้ตัวว่าใกล้จะตาย จึงกระโดดขึ้นมาบนฝั่ง มีกิริยาอาการเหมือนมนุษย์ ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 120)

เมื่อนั้น
 จึ่งตั้งสัตย์อธิษฐานด้วยวาจา
จงกระโดดโลดเขีนมาริมฝั่ง
 พอสิ้นคำประกาศไม่คลาดคลาย

พระสังข์ได้สมปรารถนา
มัจฉาตัวใดถึงที่ตาย
 ให้สมหวังดังจิตที่คิดหมาย
 ปลาตายบนตลิ่งกลิ้งเกลื่อนไป
 (สังข์ทอง ตอน ท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาเนื้อหาปลา)

จากความงามของโวหารภาพพจน์ที่ปรากฏในวรรณคดีบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทำให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ในการใช้โวหารภาพพจน์ในงานประพันธ์ที่ถ่ายทอดให้ผู้อ่าน มีความเข้าใจ มีความเพลิดเพลินและลึกซึ้งถึงอารมณ์ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “โลกวรรณศิลป์เป็นโลกแห่งความพิศวง อาศัยเพียงถ้อยคำภาษาที่เรียงร้อยด้วยจินตนาการอันไม่รู้จบของมนุษย์ นำพาเราเกิดอรรถรส นำพาเราได้เรียนรู้โลก และชีวิต โลกแห่งความสุข ความทุกข์ ความรื่นรมย์ ความเจ็บปวด นำพาเราได้เรียนรู้จิตของมนุษย์ที่เปี่ยมด้วยอารมณ์ อันหลากหลาย ทั้งนี้ เพื่อแบ่งปันความรู้สึกเห็นอกเห็นใจในชะตากรรมของมนุษย์ร่วมกัน เพื่อรับรู้ว่ามนุษย์เรามีความรัก มีความหวัง และมีค่าแห่งความเป็นมนุษย์เสมอกัน” (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549, หน้า 7)

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “โวหารภาพพจน์ของบทละครนอกพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย” การศึกษาวิเคราะห์สุนทรียภาพด้านโวหารภาพพจน์ในกลอนบทละครของบทละครนอก 5 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ มณีพิชัย และสังข์ทอง ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจและศึกษาได้ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์สุนทรียภาพด้านโวหารภาพพจน์ในกลอนบทละครของบทละครใน 3 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ รามเกียรติ์ อิเหนา และ อุณรุท
2. ศึกษาวิเคราะห์สุนทรียภาพด้านเสียงเสนาะในกลอนบทละครของบทละครนอก 5 เรื่อง พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย คือ ไกรทอง คาวี ไชยเชษฐ มณีพิชัย และสังข์ทอง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่แนะนำแนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณคณาจารย์สาขาภาษาไทยทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณบุพการี บุคคลอันเป็นที่รักและกัลยาณมิตรสาขาวิชาภาษาไทยทุกท่านที่ดูแลช่วยเหลือให้กำลังใจกันเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2540). **บทละครนอกไกรทอง**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กาญจนา นาคสกุลและคณะ. (2521). **การใช้ภาษา**. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย
- ฐิติมา วิทยาวงศ์รุจิ. (2528). **วิเคราะห์บทละครนอกสามสมัย**. ปริญญาโท กศ.ม, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2549). **หอมโลกวรรณศิลป์การสร้างสุนทรียแห่งวรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ: ปาเจรา.
- เปรมวิทย์ วิวัฒน์เศรษฐ์. (2554). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม**. พะเยา: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย. (2555). **บทละครนอก**. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ.

อัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

Language Identity of Funeral Abhidhamma Chanting In Bandonginta, Amphoe Maechai, Phayao Province

พระณัฐวุฒิ สุธรรม^{1*} และจารุวรรณ เบญจาทิกุล²

Phra Natthawut Sutham^{1*} and Charuwan Benjathikul²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางอวัจนภาษาและเพื่อวิเคราะห์วัจนภาษาด้านเนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า ด้านอวัจนภาษา ซึ่งจะต้องใช้ในพิธีสวดพระอภิธรรมศพ 1) สัญลักษณ์วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีมีทั้งหมด 10 สิ่ง ได้แก่ โต๊ะหมู่บูชา ตะเกียงจุดไฟหน้าศพ อาสนะสงฆ์ ตาลปัตรหรือพัด ธรรมมาสน์ ผ้าบังสุกุล เครื่องไทยธรรม ชั้นธูปมา ครีวทาน ชั้นศีล และสายโยง 2) ขั้นตอนพิธีกรรมการสวดพระอภิธรรมมีทั้งหมด 12 ขั้นตอน 3) คุณสมบัติผู้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมมีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ พระสงฆ์ผู้สวดพระอภิธรรม พระสงฆ์ผู้เทศนาธรรม และฆราวาสหรือปุถุชน 4) ทำนองการสวดพระอภิธรรม มีอยู่ 2 ทำนอง คือ 1) การสวดทำนองแบบพื้นเมือง 2) การสวดแบบทำนองสังโยค

ผลการศึกษา พบว่า วัจนภาษาด้านเนื้อหาคำสอนซึ่งประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของพิธีสวดพระอภิธรรมมีอยู่ 6 ด้าน ได้แก่ เพื่อเป็นการบำเพ็ญกุศลอุทิศแก่ผู้ตาย เพื่อแสดงถึงเมตตาจิตต่อผู้ตาย เพื่อแสดงออกถึงความสามัคคีของเหล่าญาติ เพื่อสร้างความอบอุ่นใจแก่เจ้าภาพ เพื่อเป็นการช่วยสืบต่อพระศาสนา และเพื่อเป็นการบำเพ็ญบุญที่เกิดจากการฟังธรรม 2) เนื้อหาสาระธรรมบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ เป็นเนื้อหาด้าน ปรมัตถธรรม ได้แก่ จิต คือ ธรรมชาติที่ทำหน้าที่เห็น เจตสิก คือ ธรรมชาติที่ประกอบกับจิตเกิดความรู้สึก นิพพาน เป็นธรรมที่พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด 3) อานิสงส์ของการสวดและการฟังสวดพระอภิธรรม คือ ทำให้เข้าใจความจริงของสังขาร ความแก่ ความเจ็บ และความตาย ได้ระลึกถึงคุณความดีของผู้ตาย และทำให้มีสติไม่ประมาทในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: อัตลักษณ์ทางภาษา พระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ สวดพระอภิธรรมศพ

Abstract

The objective of this independent study, to study the identity nonverbal and to analyze nonverbal Content teachings appeared in liturgy funeral of Bandonginta, Amphoe Maechai, Phayao Province. The study found that, The nonverbal, This will require in liturgy funeral, 1) the symbol of the device using the ceremony

¹ นิสิตคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate students, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : nathawutsutham@gmail.com

have all 10, include, set of altar table, funeral Lamps, priest seat, Talipot fan, a seat for pastors preach, fabric Requiem, Consumables, Sorry material, Flowers and candles offer to priests, and towline, 2) The steps of the ritual the royal funeral chanting with all 12 steps, 3) the features a prayer 3 critical group, property The funeral prayer, 3) features a funeral liturgy are three major groups, The monks pray, The monks, display the dharma, And Secular leader prayer, 4) Likewise, the royal funeral chanting with prayer is 2. Likewise, is 1) the usual prayers. Likewise, Local is like the prose does not focus on the clarity of the spell checker, 2) the prayer that must be reluctant to sound or stop the term that is the Spelling.

The study found that, The written language Content teachings, Which contains 1) The purpose of the liturgy, There are six areas is To give charity to the dead, To show compassion for the dead, To Unity of deceased relatives, To create the warmth of hosts of the dead, To help continue the religion, And to merit the result of a Buddhist teachings, 2) teachings on prayer bible seven bible is Mental is a natural act have seen, The spiritual nature is mental factors is sense, nirvana is Out of the cycle of birth and death, 3) Virtue of Prayer And listening to prayers, is understand truth of the fairest is senility soreness and death, commemorative goodness of deceased, and do not underestimate the conscious lifestyle.

Keywords: A way language Identities, The Metaphysics Buddhist seven scriptures, Funeral Metaphysics prayer

บทนำ

มนุษย์ต้องเผชิญความตายเหมือนกันกับสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ย่อมมีวัฒนธรรม ประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้องของความตาย ถือว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนจะหลีกเลี่ยงไปไม่ได้ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อหลังการตาย โดยมีความเชื่อว่าจะได้ไปเกิดในนรก หรือสวรรค์ก็สุดแท้แต่ผลกรรมที่ได้กระทำเมื่อครั้งยังเป็นมนุษย์ ทุกคนมีความกลัวในการที่จะได้ไปเกิดหรือจุดในแดนทุกข์ คือ นรก จึงเกิดพิธีกรรมต่าง ๆ อันเชื่อว่าจะทำให้ผู้ตายได้ไปเกิดในดินแดนสุคติภพ คือ สวรรค์ซึ่งความเชื่อในเรื่องพิธีกรรมในการตายของมนุษย์เมื่อมีคนเสียชีวิตลง ในสังคมชนบทถือว่าเป็นงานใหญ่สำหรับชุมชน ทุกคนต้องมีส่วนร่วมช่วยกันรับผิดชอบช่วยเหลือกันโดยจัดพิธีงานศพให้เรียบร้อยตั้งตามจารีตประเพณีของแต่ละชุมชน (พระอภิการิพัฒน์พงษ์ สุานวุฑฒ, 2554, หน้า 1)

พิธีกรรมการสวดพระอภิธรรม เป็นพิธีกรรมหนึ่งที่แทรกอยู่ในพิธีกรรมเกี่ยวกับศพมีวัตถุประสงค์ 7 ประการ ดังนี้ ทองพูล บุญยมาลิก (2542, หน้า 26-27 อ้างอิงใน พระมหายุทธกิจ นามชื่น, 2551, หน้า 5) 1) เพื่อความอบอุ่นใจแก่เจ้าภาพ เพราะพระสงฆ์มีบทบาทในฐานะเป็นที่พึ่งทางใจแก่ชาวบ้าน เมื่อชาวบ้านมีความทุกข์เดือดร้อน พระสงฆ์จะหาวิธีเพื่อเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ชาวบ้านด้วยการนำธรรมะมาสวด; 2) เพื่อเป็นเพื่อนผู้ตายและเป็นเพื่อนเจ้าภาพงานศพ ธรรมเนียมชาวพุทธในประเทศไทยใช้เวลาหลายวันในการจัดพิธีศพแก่คนตาย; 3) เหตุผลประการหนึ่งที่มีการนำพระอภิธรรมปฏิภาณมาสวดในงานศพ ก็เพราะเชื่อว่าการฟังสวดพระอภิธรรมเป็นการตอบแทนบุญคุณของผู้ตาย 4) เป็นการช่วยสืบต่อพระศาสนา เพราะการทรงจำพระพุทธรูปเป็นการสืบต่อพระศาสนาอย่างหนึ่ง 5) เป็นเหตุบำเพ็ญบุญอย่างหนึ่งของญาติผู้อยู่เบื้องหลัง คือบุญที่เกิดจากการฟังธรรม(ธัมมัสสวนามัย) เพื่อเป็นการอุทิศกุศลแก่ผู้ตาย 6) เป็นการอุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ให้ทำหน้าที่ดำรงศาสนาสืบไป 7) เพื่อให้คนที่มีชีวิตได้มรณานุสติไม่ให้ประมาทในการดำรงชีวิต

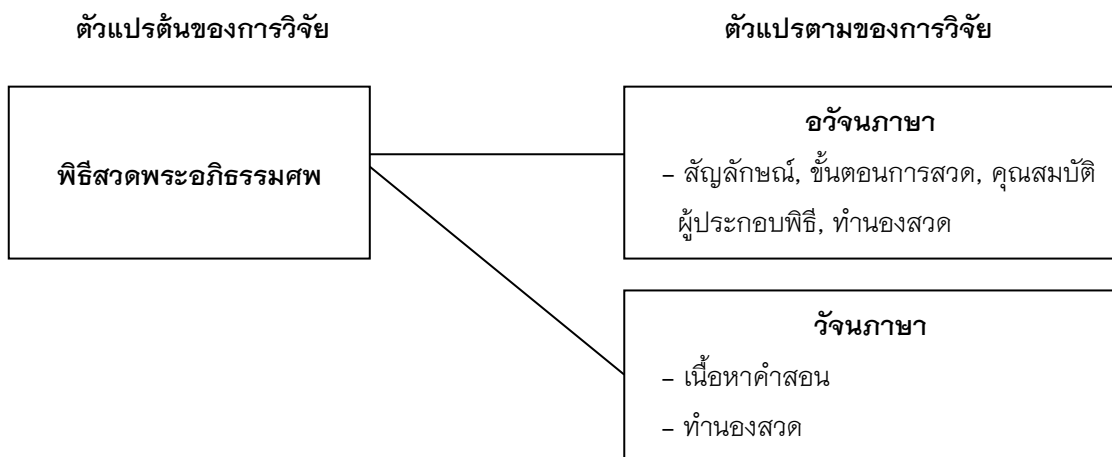
วัตถุประสงค์ 7 ประการดังที่กล่าวมานั้น แท้ที่จริงแล้วเพื่อให้ผู้ฟังได้ฟังธรรมะ โดยเฉพาะเนื้อหาพระอภิธรรมที่กล่าวถึงปรมัตถธรรม คือ สภาวะที่มีอยู่จริงโดยความหมายสูงสุด 4 ประการคือ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน(พระมหาพุทธกิจ นามชื่น, 2551, หน้า 6)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องอัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เพราะว่าการสวดบำเพ็ญบุญกุศลให้แก่ผู้ตายในขณะที่ร่างยังไม่ได้ทำการฌาปนกิจนั้น โดยเฉพาะกลางคืนจะต้องมีการสวดพระอภิธรรมซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การสวดพระอภิธรรมประจำยามหน้าศพ ในพิธีสวดพระอภิธรรมการบำเพ็ญบุญกุศลจะจัดที่วันก็คืนนั้นขึ้นอยู่กับเจตนาและกำลังทรัพย์ของเจ้าภาพที่จะต้องนิมนต์พระสงฆ์มาเป็นผู้สวดพระอภิธรรมและจำเป็นต้องเชิญมัคทายกมาเป็นผู้นำแขกกล่าวคำอาราธนาศีล 5อาราธนาธรรม ฯลฯ ร่วมด้วย โดยผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา อัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพ และเพื่อวิเคราะห์วิจันภาษาด้านเนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในคำสวดอภิธรรมศพ อันจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในพิธีสวดพระอภิธรรมศพทั้งด้านภาษาและเนื้อหาสาระธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้อยู่สืบไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ทางวิจันภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อวิเคราะห์วิจันภาษาด้านเนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาอัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ผู้ศึกษาได้กำหนดประชากรที่เป็นผู้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมศพของหมู่บ้านดงอินตา ได้แก่ พระสงฆ์จำนวน 11 รูป และมัคทายก จำนวน 1 คน กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ต้องเป็นผู้มีความรู้ในด้านพิธีสวดพระอภิธรรม โดยเคยประกอบพิธีสวด

พระอภิธรรมมาอย่างน้อย 5 ปี ขึ้นไป และเป็นผู้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมในหมู่บ้านดงอินตา ได้กลุ่มตัวอย่างตาม การเลือกแบบเจาะจง ดังนี้:1) พระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมและการนำสวด จำนวน 2 รูป 2) พระสงฆ์ผู้ร่วมสวด พระอภิธรรมศพ จำนวน 2 รูป 3) มัคทายกด้านพิธีสวดพระอภิธรรม จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษา ใช้เครื่องมือในการศึกษา 2 อย่างคือ:1) แบบ สัมภาษณ์ 3 ชุด เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และแบบบันทึกการสังเกตการณ์ ได้แก่ 1.1) สำหรับสัมภาษณ์ พระสงฆ์ผู้เชี่ยวชาญด้านพิธีกรรมและการนำสวดพระอภิธรรม 1.2) สำหรับสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้ร่วมสวดพระอภิธรรม และแบบบันทึกการสังเกตการณ์ประกอบพิธีกรรมการสวดพระอภิธรรม:2) อุปกรณ์ที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ กล้องถ่ายภาพ และเครื่องบันทึกเสียง

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง (Semi standardized or guided – semi structure or focused interview) โดยมีขั้นตอนใน การสร้างดังนี้ 1) ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพิธีสวดพระอภิธรรม 2) กำหนด ขอบเขตของแบบสัมภาษณ์โดยให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนิยามศัพท์ 3) ดำเนินการสร้างแบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง เกี่ยวกับสำนวนภาษาให้ เข้าใจง่ายและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 4) นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตาม ข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา 5) นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับวิทยากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างใน การวิจัย เพื่อพิจารณาว่าแบบสัมภาษณ์นั้นใช้ได้จริงมากน้อยเพียงใด หากมีข้อบกพร่องก็นำมาแก้ไขอีกครั้ง ก่อนที่จะ นำไปใช้จริง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งที่เป็นทุติยภูมิ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านเอกสาร ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมประกอบพิธีกรรมแล้วกำหนดแนวทางการวิเคราะห์ เนื้อหาตามหลักธรรมที่ปรากฏในบทสวดพระอภิธรรมและอาศัยแนวทางการวิเคราะห์วรรณกรรมพิธีกรรม ได้แก่ ด้านระบบคำระบบประโยค โครงสร้างเนื้อหาตลอดจนวิเคราะห์ภาพสะท้อนความเชื่อที่ถ่ายทอดผ่านเนื้อหาบทสวด พระอภิธรรม และปฐมภูมิ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) เมื่อมีการประกอบพิธี กรรมการสวดพระอภิธรรม ผู้ศึกษาจะเดินทางไปหมู่บ้านแห่งนั้น เพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลในพิธี พร้อมบันทึกเสียงสวดพระ อภิธรรม เพื่อมาศึกษาวิเคราะห์:2) ทำหนังสือแจ้งวิทยากรนัด วัน เวลา สถานที่ และแจ้งรายละเอียดวัตถุประสงค์ใน การสัมภาษณ์ 3) ผู้ศึกษาเดินทางสัมภาษณ์วิทยากรในวัดที่ท่านจำพรรษา 4) นำข้อมูลที่เป็นการสวดมาถอดความ แล้วจัดพิมพ์แล้วศึกษาวิเคราะห์ 5) นำผลวิเคราะห์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 6) ปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มข้อมูลแยกข้อมูลแล้ววิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ ของการศึกษาที่กำหนดในเชิงคุณภาพ โดยการนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผลวิเคราะห์การศึกษาอัตลักษณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัด พะเยา สรุปผลได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอวัจนภาษา

1.1 สัญลักษณ์วัสดูอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า ในพิธีสวดพระ อภิธรรมศพของบ้านดงอินตา วัสดูอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีมีทั้งหมด 10 สิ่ง ได้แก่ 1) ใต๊ะหมูปูชา 2) ตะเกียงจุดไฟหน้า

ศพ 3) อาสนะสงฆ์ 4) ตาลบัตรหรือพัด 5) ธรรมาสน์ 6) ผ้าบังสุกุล 7) เครื่องไทยธรรม 8) ชั้นสูมาคร้วทาน 9) ชั้นศีล 10) สายโยง

1.2 ขั้นตอนพิธีกรรมการสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า มีอยู่ 12 ขั้นตอน ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์เขียนบูชา พระรัตนตรัย 2) ประเคนชั้นศีลและอาราธนาศีล 3) พระสงฆ์เริ่มสวดพระอภิธรรม 4) กล่าวคำอาราธนาธรรม 5) แสดง พระธรรมเทศนา 6) กล่าวคำสูมาคร้วทาน 7) กล่าวคำถวายเครื่องไทยธรรม 8) ทอดผ้าบังสุกุล 9) พระสงฆ์พิจารณาผ้าบังสุกุล 10) ถวายจตุปัจจัยเครื่องไทยธรรมแด่พระสงฆ์ 11) พระสงฆ์สวดอภิธรรมอนุโมทนา 12) มัคทายกนำกล่าวคำกรวดน้ำแบบพื้นเมืองเหนือและขอขมาพระรัตนตรัย

1.3 คุณสมบัติผู้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบพิธีที่สำคัญมีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้สวดพระอภิธรรม ต้องเป็นพระสงฆ์ที่สามารถท่องจำบทสวดได้และรู้ระเบียบพิธีสวดพระอภิธรรมพอสมควร 2) พระสงฆ์ผู้เทศนาธรรม คือ พระสงฆ์ที่ร่วมสวดพระอภิธรรม จำนวน 1 รูป หรือพระสงฆ์ที่เจ้าภาพงานศพนิมนต์มาเทศนาธรรมกรณีพิเศษ 3) มัคทายกหรือปู่อจารย์ต้องท่องบทสวดกล่าวนำต่าง ๆ ได้ เช่น คำอาราธนาศีล 5 คำอาราธนาธรรม ฯลฯ และรู้ระเบียบพิธีขั้นตอนของพิธีสวดพระอภิธรรมเป็นอย่างดี

1.4 ทำนองสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา ผลการศึกษาพบว่า มีการสวดอยู่ 2 ทำนอง คือ 1) การสวดทำนองแบบพื้นเมืองไม่เน้นความชัดเจนของตัวสะกดมากนัก 2) การสวดแบบทำนองสังโยคคือการสวดที่ต้องเอื้อนเสียงหรือหยุดหายใจตรงคำที่เป็นตัวสะกดเป็นหลัก ทั้งสองทำนองดังกล่าวจะใช้ภาษาบาลีในการสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์

2. ด้านวัจนภาษา ผลการศึกษา วิเคราะห์วัจนภาษาด้านเนื้อหาคำสอนในพิธีสวดพระอภิธรรม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ที่แปลเป็นไทยเท่านั้น ซึ่งมีทั้งหมด 7 บท สรุปผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์เนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในพิธีสวดพระอภิธรรมศพ ผู้ศึกษาได้กำหนดหัวข้อไว้ 3 ประเด็นดังนี้ 3.1) วัตถุประสงค์ของพิธีสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า มีอยู่ 6 ด้าน 1) เพื่อเป็นการบำเพ็ญกุศลอุทิศแก่ผู้ตาย 2) เพื่อแสดงถึงเมตตาจิต และแสดงถึงความกตัญญูต่อบุคคลที่ล่วงลับ 3) เพื่อแสดงออกถึงความสามัคคีของเหล่าญาติ 4) เพื่อสร้างความอบอุ่นใจแก่เจ้าภาพ 5) เพื่อเป็นการช่วยสืบต่อพระศาสนา 6) เพื่อเป็นการบำเพ็ญบุญของญาติผู้อยู่เบื้องหลัง 3.2) เนื้อหาสาระธรรมบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาจะเป็นด้านปรมัตถธรรม 4 อันได้แก่ 1) จิต คือ ธรรมชาติที่รู้สัมผัสถูกต้อง 2) เจตสิก คือ ธรรมชาติที่ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิด 3) รูป คือ ธรรมชาติที่แตกดับ ย่อยยับ สลายไป 4) นิพพาน เป็นธรรมชาติที่พ้นจากกิเลส พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด 3.3) อานิสงส์ของการสวดและการฟังสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ทำให้ผู้ฟังได้เข้าใจความจริงของสังขาร คือ ความแก่ ความเจ็บ และ ความตาย 2) ได้ระลึกถึงคุณงามความดีของผู้ตาย 3) ทำให้คนที่มาร่วมงานฟัง มีสติระลึกถึงอยู่เสมอว่า ความตายอาจมาเยือนได้ทุกวินาที ทุกลมหายใจเข้าออก ไม่ควรประมาทในการดำเนินชีวิต เป็นต้น

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา อุดลक्षणณ์ทางภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา สามารถอภิปรายผลได้ 2 ด้าน ดังนี้

1. ด้านอวัจนภาษา จากการศึกษาอวัจนภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 สัญลักษณ์วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธี ผลการศึกษาพบว่า มีอยู่ 10 สิ่ง ได้แก่ 1) โต๊ะหมู่บูชา หมายถึง การบูชาพระรัตนตรัย 2) ตะเกียงจุดไฟหน้าศพ หมายถึง การเตือนสติผู้ยังมีชีวิตอยู่ให้ดำเนินชีวิตไปในทางสว่าง 3) อาสนะสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์นั่งสวดพระอภิธรรม 4) ตาลบัตรหรือพัด เพื่อให้พระสงฆ์ถือบังหน้าขณะสวด

พระอภิธรรม 5) ธรรมาสน์ เพื่อให้พระสงฆ์แสดงธรรม 6) ผ้าบังสุกุล เพื่อถวายพระสงฆ์นำไปนุ่งห่ม 7) เครื่องไทยธรรม เพื่ออุทิศให้กับผู้ตายโดยผ่านพระสงฆ์ 8) ชันสุมาตริวัตาน เพื่อขอขมาโทษสิ่งของต่าง ๆ ก่อนถวายพระสงฆ์ 9) ชันศีล เพื่อถวายสักการะพระสงฆ์ก่อนรับศีล 5 10) สายโยง เพื่อใช้โยงจากโลงศพทอดวางผ้าบังสุกุล ซึ่งสัญลักษณ์วัสดุอุปกรณ์ที่สื่อสารทางอวัจนภาษาในพิธีสวดพระอภิธรรมศพของหมู่บ้านดงอินตา สอดคล้องกับ อวยพร พาณิช และคณะ (2543, หน้า 5) ที่ได้ให้ความหมายของอวัจนภาษาไว้ว่า หมายถึง ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำ เป็นภาษาซึ่งแฝงอยู่ในถ้อยคำ กิริยาอาการต่างๆ ตลอดจนสิ่งอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแปลความหมาย เช่น การตรงต่อเวลา การยิ้มแย้มสถานที่ สิ่งของ เป็นต้น สัญลักษณ์วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมศพหมู่บ้านดงอินตานี้ยังเป็นเครื่องมือสื่อสารทางประเพณีวัฒนธรรมได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาในชุมชนหมู่บ้านดงอินตาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ รณยุทธ เอื้อไตรรัตน์ (2557, บทคัดย่อ) ที่พบว่า อวัจนภาษาที่ใช้สื่อสารในอดีตยังคงพบใช้สื่อสารในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม ค่านิยม วัตถุประสงค์บางประการ ที่สังคมไทยให้ความสำคัญตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน

1.2 ขั้นตอนพิธีกรรมการสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า มี 12 ขั้นตอน รูปแบบขั้นตอนพิธีสวดพระอภิธรรม เป็นพิธีที่จัดเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยเครื่องอาถรรพ์เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในโลกหน้าสำหรับผู้ตาย กล่าวคือการจัดเตรียมสิ่งของที่จะมีแก่ตนไม่ช้าก็เร็วโดยยึดผู้ตายเป็นตัวอย่างเพื่อให้ดำเนินชีวิตด้วยความไม่ประมาท อันจะส่งผลต่อการควบคุมพฤติกรรมของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ สุเมธ เมธาวิทยกุล (2532 หน้า 1) กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง การกระทำที่คนเราสมมติขึ้น เป็นขั้นตอน มีระเบียบวิธีเพื่อให้เป็นสื่อ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจและมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตแผ่ปรชญาธรรมไว้

1.3 คุณสมบัติผู้ประกอบพิธีสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบพิธีที่สำคัญมีอยู่ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) พระสงฆ์ผู้สวดพระอภิธรรม 2) พระสงฆ์ผู้เทศนาธรรม 3) มัคทายกหรือปู่อจารย์ นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในพิธีสวดพระอภิธรรมที่จะขาดไม่ได้เมื่อมีการตายเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการตายร้ายตายดีก็ตาม ซึ่งการประกอบพิธีสวดพระอภิธรรมศพพระสงฆ์ที่จะมาสวดร่วมกันจะต้องมีความชำนาญและเคยสวดด้วยกันมาก่อนบ้างแล้ว โดยเฉพาะรูปที่แสดงพระธรรมเทศนาจะต้องมีความเชี่ยวชาญในด้านหลักธรรม คำสอนที่มาจากพระอภิธรรมปิฎก ซึ่งสอดคล้องกับ ทองหล่อวงศ์ธรรมา (2536, หน้า 187) ได้กล่าวว่า พระอภิธรรมปิฎกหรือเรียกสั้น ๆ ว่าพระอภิธรรม เป็นหมวดที่ประมวลพุทธพจน์อันเกี่ยวกับหลักธรรมที่เป็นวิชาการว่าด้วยเรื่องของ ปรมัตถธรรมล้วน ๆ ยกตัวอย่างเช่นเมื่อกล่าวถึงบุคคลใด บุคคลหนึ่ง ทางพระอภิธรรมถือว่าบุคคลนั้นไม่มี มีแต่สิ่งซึ่งเป็นที่ประชุมรวมกันของ จิตเจตสิก รูป เท่านั้น

1.4 ทำนองสวดพระอภิธรรมศพของบ้านดงอินตา ผลการศึกษาพบว่า มีการสวดอยู่ 2 ทำนอง ได้แก่ 1) การสวดทำนองแบบพื้นเมือง 2) การสวดแบบทำนองสังโยค ซึ่งทั้งสองทำนองนี้จะใช้บทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ในการสวดให้มีความไพเราะ ซึ่งสอดคล้องกับ ราชบัณฑิตยสถาน (2556, หน้า 1140) ที่ให้ความหมายว่า การสวดทางพระพุทธศาสนานั้น เสียง ลำนำและจังหวะที่เกิดขึ้นในการสวดนั้นจะเรียกโดยรวมว่า “ทำนองสวด” ซึ่งแต่ละลักษณะจะมีชื่อทำนอง เช่น ทำนองสังโยค ทำนองมคธ ทำนองสรภัญญะ เป็นต้น สามารถอธิบายได้ว่า การสวดทำนองแบบพื้นเมือง คือ การสวดติดกันไปเรื่อย ๆ ไม่เน้นความชัดเจนของตัวสะกดมากนัก และทำนองการสวดแบบสังโยค คือ การสวดที่ต้องเอื้อนเสียงหรือหยุดหายใจตรงคำที่เป็นตัวสะกดเป็นหลักซึ่งสอดคล้องกับ ทองพูล บุญมาลิก (2542, หน้า 55-56) ที่ได้อธิบายการสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์เป็นการสวดแบบธรรมที่พระสงฆ์หลายรูปมาสวดร่วมกัน และมีข้อตกลงร่วมกันว่าจะหยุดผ่อนเสียงหรือหยุดหายใจตรงไหนข้อตกลงอันนี้เองที่กลายมาเป็นแบบแผน

หรือทำนองของการสวด การสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์นี้ใช้ทำนองสวดแบบสังโยคเป็นหลักสำคัญ กล่าวคือการสวดที่ต้องเอื้อนเสียงและหยุดหายใจตรงคำที่มีตัวสะกดเป็นหลัก

2. ด้านวัจนภาษา

จากการวิเคราะห์วัจนภาษาด้านเนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในพิธีสวดพระอภิธรรมศพ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 วัตถุประสงค์ของพิธีสวดพระอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า มีอยู่ 6 ด้าน 1) เพื่อเป็นการบำเพ็ญกุศลอุทิศแก่ผู้ตาย 2) เพื่อแสดงถึงเมตตาจิตความรัก ความอาลัย ความกตัญญูต่อบุคคลที่ตมผู้ตาย 3) เพื่อแสดงออกถึงสามัคคีของเหล่าญาติผู้ตาย 4) เพื่อสร้างความอบอุ่นใจแก่เจ้าภาพ 5) เพื่อเป็นการช่วยสืบต่อพระศาสนา 6) เพื่อเป็นการบำเพ็ญบุญอย่างหนึ่งของญาติผู้อยู่เบื้องหลัง เพื่อเป็นการอุทิศกุศลแก่ผู้ตาย การสวดพระอภิธรรมนั้นโดยมากจะสวดเป็นภาษาบาลีคนฟังไม่รู้เรื่องจึงนึกว่าสวดให้คนตาย แต่แท้จริงแล้วเป็นการสวดเพื่อสอนคนที่ยังมีชีวิตอยู่เพื่อที่จะได้นำหลักธรรมไปปฏิบัติให้เกิดผลดีในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูกล้วยาณธรรมโฆส (2555, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความตาย คือกระบวนการจบของชีวิต หมายถึงการสิ้นใจ, การสิ้นสภาพของการมีชีวิต แนวคิดเรื่องความตายในทางพระพุทธศาสนาเถรวาทมองว่าความตายเป็นเรื่องปกติธรรมดาของชีวิตแต่สาระแห่งการตายนำมาเป็นเครื่องเตือนสติไม่ให้ประมาท มัวเมาในวัยในชีวิต เป็นอุปกรรมในการสอนธรรม ให้บรรลุผลต่อชีวิต

2.2 เนื้อหาสาระธรรมบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ ในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระธรรมที่ปรากฏในพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ ผลการศึกษาพบว่า เนื้อหาที่เกี่ยวข้องของกับบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ที่ใช้สวดในงานศพจะเป็นเนื้อหาด้านปรมัตถธรรม 4 อันได้แก่ 1) จิต คือ ธรรมชาติที่ทำหน้าที่เห็น ได้ยิน รับกลิ่น รับรส รู้สัมผัสถูกต้อง 2) เจตสิก คือ ธรรมชาติที่ประกอบกับจิต ประจักษ์จิต ทำให้เกิดความรู้สึก นึก คิด 3) รูป คือ ธรรมชาติที่แตกดับ ย่อยยับสลายไป 4) นิพพาน เป็นธรรมชาติที่พ้นจากกิเลส พ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด เป็นธรรมที่ดับกิเลส ดับทุกข์ นิพพาน ซึ่งสอดคล้องกับ พระมหาพุทธทศกิจ นามชื่น (2551, บทคัดย่อ) ที่พบว่า เนื้อหาที่กล่าวถึงปรมัตถธรรม 4 ประการคือ จิต เจตสิกรูปและนิพพานจะพบในบทสวดพระอภิธรรมเจ็ดคัมภีร์ ธรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นธรรมคำสอนของทางพระพุทธศาสนาที่มีความเกี่ยวข้องเกี่ยวกับการ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ของมนุษย์ทั้งสิ้น

2.3) อานิสงส์ของการสวดและการฟังสวดพระอภิธรรม อานิสงส์ในการสวดและการฟังสวดอภิธรรม ผลการศึกษาพบว่า 1) ทำให้ผู้ฟังได้เข้าใจความจริงของสังขารที่เกิดขึ้นแล้วก็ต้องพบกับความแก่ ความเจ็บ และ ความตาย 2) ได้ระลึกถึงคุณงามความดีของผู้ตาย 3) ทำให้คนที่มาร่วมงานฟัง มีสติระลึกถึงอยู่เสมอ ไม่ประมาทในการใช้ชีวิต จากเหตุผลดังกล่าวของอานิสงส์ของการฟังสวดพระอภิธรรมยังมีผลในด้านการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีงามในสังคมเพราะถือว่าเป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่อยู่ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ เนาวรัตน์ นามวงศ์ (2543, หน้า 17) กล่าวว่า พิธีกรรมทางศาสนาแสดงให้เห็นถึงการจัดระเบียบทางสังคมอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังสะท้อนถึงวิถีคิดและภูมิปัญญาของชาวบ้าน ที่เป็นแบบแผนทางวัฒนธรรม กล่อมเกลาจิตใจในสังคมสอดคล้องกับ สุเมธ เมธาวิทยกุล (2532, หน้า 1) กล่าวว่า พิธีกรรม หมายถึง การกระทำที่คนเราสมมติขึ้นเป็นขั้นตอน มีระเบียบวิธีเพื่อให้เป็นสื่อ หรือหนทางที่จะนำมาซึ่งความสำเร็จในสิ่งที่คาดหวังไว้ ซึ่งทำให้เกิดความสบายใจและมีกำลังใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำเนื้อหาคำสอนที่ปรากฏในพิธีสวดพระอภิธรรม ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่ร่วมกับสังคมให้เกิดสุขได้

2. ควรนำแนวทางอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีพิธีกรรมงานศพที่ถูกต้องไปใช้ให้ตรงตามหลักพระพุทธศาสนา ไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามสูญหายไปจากชุมชน

3. ควรทำความเข้าใจลำดับขั้นตอนและการใช้สัญลักษณ์วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในพิธีสวดพระอภิธรรมเพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดพิธีสวดพระอภิธรรมที่ถูกต้องดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบพิธีกรรมการสวดอภิธรรมศพตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันว่ามีการเปลี่ยนแปลงประเพณีในด้านใดและส่งผลกระทบต่อบริบททางสังคมอย่างไรบ้าง

2. ควรศึกษาปริศนาธรรมที่แฝงอยู่ในขั้นตอนและอุปกรณ์ในการประกอบพิธีกรรมสวดพระอภิธรรมศพเพื่อสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้รู้ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา คณะศิลปศาสตร์ สาขาวิชาภาษาไทยทุกท่าน ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ เบญจาทิกุล อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยที่ให้ข้อเสนอแนะรูปแบบและปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และขอขอบพระคุณ อาจารย์สุทธฤทัย จันทรวงษ์ หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุด มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา ที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย บุญกุศลใดที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ขอมอบแต่บิดามารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสาทวิชาความรู้ จงงานวิจัยเล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ดวงรัตน์ ณะเสน. (2555). **อวัจนภาษาเกี่ยวกับธงที่ใช้ในสามเหล่าทัพ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.

ทองพูล บุญยมาลิก. (2542). **1.พิธีสวดพระอภิธรรม : การศึกษาสังเกตุ**. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2536). **ปรัชญาตะวันออก**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

เนาวรัตน์ นามวงศ์. (2543). **ระบบคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในชุมชน**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

พระครูกัลยาณธรรมโฆษ. (2555). **1.การศึกษาคติธรรมจากประเพณีงานศพ: กรณีศึกษา ชุมชนตำบลตรวจอำเภอสรีนคร จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. สุรินทร์.

พระมหาอุทกกิจ นามชื่น. (2551). **1.การวิเคราะห์เนื้อหาและทำนองสวดพระอภิธรรมที่ใช้สวดในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., 1มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.

พระอธิการพิพัฒน์พงษ์ สุวานุกุโธม. (2554). **1.ศึกษาความเปลี่ยนแปลงการจัดงานศพของ ชาวพุทธ: กรณีศึกษาบ้านหมื่น ตำบลนาปรัง อำเภอบาง จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พะเยา.

รณยุทธ 1.เอื้อไตรรัตน์(2557). **อวัจนภาษาในนวนิยายเรื่องฟ้าใหม่ของศุภร1บุณนาค**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.

สุเมธ เมธาวิทยกุล, ผศ. (2532). **สังกัปปิธีกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

อวยพร พาณิช และคณะ. (2543). **ภาษาและหลักการเขียนเพื่อการสื่อสาร**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Development of Communication Skills of Grade 2 Students through Animation Cartoon Clips

ชญาณิศา ธรรมยศ^{1*} คมกฤษ ตาชม² และ สนิท ยืนศักดิ์³

Chayanisa Thammayot^{1*} Khomkrit Tachom² and Sanit Yeunsak³

Abstract

This study is the experimental research adopting one – group pre–test – post–test design. The participants were grade 2 students of La –or Utis Demonstration School, Lampang center, undertaken during August to October 2015 in order to improve 23 students’ communication (listening and speaking) skills by using animation VDO clips as teaching media. The study was based on instrumental devices including 11 instruction plans, 11 animation clips, pre–test and post–test and questionnaires. The entire research instruments had been evaluated by 3 experts of teaching, SLA and teaching media. The students did the pre–test before and the post–test after the implementation of 11 lessons. The pre–test and post–test were divided into 2 types; listening tests and speaking tests. The listening test was administered by listening to the soundtrack from computer and choosing the correct answers in the test paper. For the speaking test, the American English teacher was invited as an examiner. The students had to perform the conversation with him one by one. All questions in the conversation were relevant to the lesson and animation VDO clips introduced to the students. After finishing the conversation, the American English teacher rated the students speaking proficiency by following the speaking scoring rubrics and made some comments on each student speaking proficiency. The scores of pre–test and post–test had also been analyzed using T–test.

Keywords: ESL, Media, Animation clip, Communication, Listening

Introduction

In the present day English is a very important language in the world because it has become the international language that is widely used for communication in all activities (Napat, 2014) and English takes really all parts in our routine activities. Moreover, the support of high communication technology also helps English use widely and makes it easier because it is the communication tool and knowledge source

¹นิสิตคณะศิลปศาสตร มหาวิทาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะศิลปศาสตร มหาวิทาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

³คณะศิลปศาสตร มหาวิทาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

³School of Liberal Arts, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: mayu.pijika@gmail.com

(dilbilimarastirmalari.com, 2014). English is used in everyday life and in every kind of activities not only for education or commercial but also see in sign, advertisement, television, internet, newspaper and in the computer tools etc.

Accordingly, the ASEAN Economic Community or AEC is in the hot trend and the article 34 of ASEAN Charter identifies to use English as a working language (ASEAN Charter, 2008) of the community. This made society aware of the importance of English again. All kinds of careers especially government officers turn to practice and improve themselves in English (Somkiat Onwimon, 2012). Also in education field, the Office of Basic Education Commission, Ministry of Education, determines the policy of English teaching to reform and improve English teaching in Thailand because most Thai schools choose English as the main subject in curriculum that all students have to learn.

Most of Thai people cannot use English for communication even though they have learned English more than 6 years. For this reason, Thailand Ministry of Education has been trying to reform and enhance English teaching and learning. The Ministry of Education considers and seeks for the strategies, innovation and projects to support English teaching and learning, for example, 1) the improvement of English using and learning-teaching to increase efficiency of teachers' project, 2) Increase the number of the ERIC center establishment in every education area, 3) the support of books and distance media and 4) the creating activities for promoting English learning environment.

However, there are not enough for solving the problems; therefore, the Ministry of Education under the Minister of Education's lead set up the policy to revise the system of English teaching and learning by emphasizing Communication Approach and reducing grammar learning (Ministry of Education, 2006). "*English Speaking Year 2012*" was a project that the Ministry of Education created to support this policy. The aim of this project is to promote English speaking for Thai people and to prepare for AEC (The Ministry of Education, 2012). In January 2014, the Ministry of Education proclaimed to reform new English learning-teaching policy which includes six main policies emphasizing the use of English for communication (The ministry of Education, 2014).

Particularly, Thai education is currently promoting to lead classrooms to the 21st century education with the keywords "4R + 7C" and "Communication Skill" is one of 7C. Chaiwat Suttirat (2015) wrote in his book "Art of Teaching for Students in 21st Century" that learning in 21st century should start from the interests of learners and teachers have to in cooperate the traditional teaching methods into the new teaching methods.

Meanwhile, Jaruluck Buapharuang (2008) suggested that to acquire the language experience and practices to mainly use language skills in the English activity, the English instructors should teach actively. Moreover, teachers must motivate and facilitate learners to have good attitude on English learning. The teachers should also be aware of the readiness and the differences of each learner.

Instructional media is the important medium in the teaching and learning processes. The media lead the teachers' requirement to students correctly and fast, which make the students change their learning behavior to the purpose of the instruction correctly and properly. The instructional media are always used in the instruction and are also developed with the progression of science and technology (Pimporn GaewKrue, 2001).

The instructional media mean several things. It might refer to general traditional materials such as texts, printed material, audio, pictures, computer or multimedia. Multimedia is using computer with software for communication which integrate various media, for example, text, graphic, animation, sound and video etc. The media in multimedia can be applied in several ways with computer use and also makes the learners interested in and enjoy learning. Moreover, the multimedia could become interactive multimedia which users could use keyboard, mouse or pointer for controlling media to show what information the users want to know.

The interactive multimedia help the users learn do activities and watch media themselves (Prof. Thawon Saisueb, 2010). Multimedia for education is the way to promote the instruction with integration of various communications. The multimedia could present more effective contents than the traditional teaching styles. The multimedia becomes the important media in the instruction both now and future (Wanussanun Yotnoy, 2012 as cited in Nattakorn Songkram, 2010).

The animation is a kind of multimedia which has the role in the instruction. Amjad Desa (2016) explained the role of animation in education in that it plays two main roles: first, the animation achieves a cognitive function. This can support the cognitive processes of students which make them understand the subject matter eventually. Another role of animation is an affective learning tool. Additionally, these are the inspiration and beginning idea of this independent study in the topic research “Development of communication skills of grade 2 students through Animation cartoon clips.”

The communication skills are the progression to convey the information between two or more people with three methods: verbal communication, writing communication and body languages (Shawn Grimsley). Because grade 2 students too young to read and write in English, thus this research focused on study only one type of communication skill that is verbal communication. Verbal communication refers to oral communication that sends messages or information to the listeners with speaking skills and use listening skills to complete the communication goal Kasia Mikoluk (2013). Verbal communication involves speaking and listening which are the proper skills for the beginning of language learning which relate to the aim of this study.

Objective

To improve grade 2 students’ communication skills (listening and speaking)

Scope of study

This study was implemented with grade 2 students in La-orutis Demonstration school Lampang center’s during 10 June, 2015 – 09 October, 2015.

Hypothesis

Animation VDO clip can improve speaking skill of grade 2 students at La-orutis Demonstration school Lampang center and also make the classroom’s environment and good attitude in English class.

Research method

1. Population

La-or Utis Demonstration School Lampang center is a new primary school in Lampang, so there are a few numbers of students. In this academic year, 2015, the school has 43 primary students who have been divided into 2 grades. Grade 1 has 20 students and grade 2 has 23 students. For the population selection of this study, the researcher selected grade 2 students as the participants because the students need the improvement of communication skills particularly listening and speaking skills in order to develop others skills in the upper grades. Grade 2 students included 11 boys and 12 girls. The students' age range was between 6–8 years old. The students in this class studied English with American English teacher and Thai English teacher 4 hours per week. The class was divided into 2 subjects; English subject and Phonics.

2. Research Variables

2.1 The Independent Variable is using animation VDO clips as the instructional media.

2.2 The Dependent Variable is English oral communication skills of grade 2 students.

3. Duration

This research was carried out during the first semester of 2015 academic year at La-or Utis demonstration school, Lampang center. The researcher designed teaching sessions with 11 instruction plans in 6 weeks; 2 hours a week. Before study, students had to take pre-test on September 4th, 2015 and took post-test on October 6th, 2015.

Research instruments

To improve communication skills in this study, the researcher adopted 4 research instruments which were:

1. Instructional plans
2. Animation VDO clips
3. Pretest – posttest for students' skills evaluation
4. Questionnaire

All of research instruments had been designed following the method below for gaining the quality and accuracy.

1. Instructional plans – creating the plans, the researcher began with thoroughly studied the school curriculum and read grade 2 English books for the scope the needs of the lessons and also studied the previous relative works both in Thailand and other countries for guiding and finding the research framework. After that, the researcher wrote the lesson plans with three steps:

1.1 The first step is the classroom introduction. Students and teacher share ideas and talk together about lesson topics or words that relate to the lesson for checking students' background knowledge and motivating students' interests.

1.2 The second step is learning activities. In this step, teacher plays animation clip twice; the first time for listening and the second time for speaking. After watching animation clip for the first time, the teacher and students talk about the situations in the animation clip and the words they hear. Then teacher introduces more words and explain how to use words in sentences for dairy life use.

1.3 The last step is the summary step. After watching animation clip in the second time and learning the sentences, the students take time to practice sentences in the animation with friends before presenting to teacher and classmate.

2. Animation clips – the animation clips had been used to lead the students to study lessons. The researcher wrote the e-mail to the agency of English SingSing to ask for the permission to use some of their animation clips in this study, the researcher chose Dialogue “let’s role-play” for ESL student clips from English SingSing channel because these animation clips have the proper contents that relate to the lesson of this study, school’s curriculum and needed skills of grade 2 students. Moreover, the cartoon characters in animation clips are appropriate for students’ age in this study; as a result, this animation clips could make the students interested and can motivate the students to pay attention to the lessons. The 11 animation clips had been chosen by the story line of dairy life contents ranging from the easy contents to the difficult contents. The titles of the clips are as follows:

2.1 Good morning

2.2 Nice to meet you

2.3 What’s your favorite subject?

2.4 Do you have crayon?

2.5 It’s green and white.

2.6 Whose bike is this?

2.7 Where is it?

2.8 How much is it?

2.9 What does she look like?

2.10 Time for lunch

2.11 May I take your order?

The stories in the animation clips presented the situations about students’ daily routine, school life, family, friends and activities that are similar to the real life activities; therefore, the clips can help students to understand the lessons easily and apply knowledge or sentences in animation clips to use in their lives.

1. Pre and post tests for evaluation students’ skills – the researcher constructed the test following the lesson contents including listening and speaking activities. The test comprised both paper written exam and speaking test with a foreigner teacher.

2. Questionnaire – the questionnaire had been produced using Likert scales to survey the students’ feedback after finishing the activity. Eight questions in the questionnaire are intended to ask the students’ feeling and the attitudes the adopted activity in this study. The questionnaire are in Thai language because grade 2 students in La – or Utis demonstration school are too young, to read and understand English questionnaire. Thai teacher explained students how to respond to the questionnaire and the meaning of 5 Likert scales. Then, teacher read questionnaire item by item and the students completed the questionnaire together. For the open-ended question, the students wrote their comments in Thai language to share their ideas and provide feedback regarding the activity they performed in the classroom.

The research instrument the quality had been verified by 3 experts of English teaching, language acquisition and technology education. After the experts accepted the quality of the research instruments, the researcher tried out the lesson plan for rechecking the teaching time with the sample group before using with the target population.

Data collection

The data in this research were collected in the 1st semester during August 6th to October 4th, 2015 with 10 animation clips – 1 clip for 1 instruction plan. In the first period, grade 2 students took pretest for evaluating background knowledge. After finishing 10 classes, the students also sat for the post-test with the same exam copy of the pre-test battery. The test contents were identical to the contents in the lesson plans. The test was divided into two parts: the listening and speaking.

Data analysis

The researcher adopted the One – Group Pretest – Posttest Design. The statistics used in the process of data analysis included average mean scores, standard deviation, frequency and percentage. Then, the scores were analyzed using t-test in order to compare the differences between the pre-test and post-test scores.

Results and discussion

This section presents the results of this study in the following tables. The results have been divided into 2 tables. Table 1 presents the pre-test and post-test listening score and Table 2 for the speaking pre-test and post-test scores.

Table 1: Comparison of pre- and post- listening tests

Type of Test	N	\bar{x}	S.D.	Gain	t-test	p-value
Pre – listening	23	6.5	3.2	3.1	-5.360	.000
Post – listening	23	9.7	2.8			

The result from Table 1 shows that the students' post-listening test scores ($x=9.7$) were higher than that of the pre-listening test scores. The gain between the tests was 3.1. It is clear that the post-listening test scores were significantly different from the pre-listening test scores ($t=-5.360$, $p<.005$). The results from the table confirm that the students had developed their listening skills at some points from participating in the animation cartoon clips introduced to the students in this study.

Table 2: Comparison of pre- and post- speaking tests

Type of Test	N	\bar{x}	S.D.	Gain	t-test	p-value
Pre – speaking	23	10.0	5.0	1.8	-2.033	.054
Post- speaking	23	11.8	3.0			

The result from Table 2 shows that the students' post-speaking test scores ($x=11.8$) were higher than that of the pre-speaking test scores. The gain between the tests was 1.8. It is clear that the post-listening test scores were not significantly different from the pre-listening test scores ($t=-5.360$, $p>.005$). However, the results from the table shows that the students had developed their speaking skills at some extent from participating in the animation cartoon clips as we can see from the gain had increase from the pre-test to that of post-test (1.8).

According to the finding, this study was a success to the purpose although it showed a few difference of results between pretest and posttest. However, in the researcher view, it is a good signal for beginning of improvement. Animation clips and cartoon characters could be a good helping media for teacher. The cartoon animation can motivate students according to the study conducted by Fatih YILMAZ and Yeşim TALAS (2015) which found that the animation "Bee movie" can motivate students to learn Turkish as the foreign language. Moreover, the cartoon animation can develop the achievement of students as Kittipong Siripong and Suwich Budsuwan (2015), Jaruluck Buapharuang (2008) stated in the research purpose. Cartoon animation also made the better classroom environment, made the lesson more interesting and cartoon characters made students felt relaxed and enjoyed class because the situation in animation clips are similar to their real dairy life. In addition, using animation clip as helping media in English classroom is a good idea for improve students' skill, and it might have better result if the researchers or teachers take more longer time to take this activity and also contribute the opportunity or proper situation which students can practice or use the sentences/dialogue apart from classroom

Students' behavior resulted from participating animation cartoon clips

The researcher observed the students' behavior resulted from taking part in the animation cartoon clips and the analyzed students' behaviors are as follows;

1) During the activity, the students paid their attention to animation clips which related to the lessons because the animation clips made the instruction interesting. Each animation clip was used in each lesson twice; one for the students to watched the whole story, and the second for learning and practices. The role play was used to review the lesson after the instructional activities. The students enjoyed their practices and were excited to play themselves on each character.

2) After 11 lesson activities, the students changed their behavior as the listed below:

2.1 There was an increasing in the students' confidence. Most students showed the higher confidence to use English sentences in their short conversation for greeting, shared idea to native English teacher and answered the questions.

2.2 The students gained words and sentences. They could apply the dialogue from the animation clip to interact with native English teacher. Some students cannot use full grammar sentence but they have the increasing of vocabulary. They can answer or communicated with short words or phrases.

2.3 The cartoon animation can make the good classroom environment: The students enjoy with the lesson and had the good attitude in English.

Summary and Suggestion

The results of this study showed that the students had improved their communication skills in some respect, particularly the listening skills which the post-test scores were significantly higher than that of the pre-test scores. The student also had a trend in developing their speaking skills as the post-test scores were also higher than that of the pre-test ones. However, there were not differences between the pre-test and post-test scores. The study suggested that the researchers who are interested in applying the animation with the young children should provide more time to students to practice their speaking skills. The animation cartoon clips should be applicable for reading and writing skills.

Acknowledgement

After an intensive period of my independent study, I first would like to thank my Independent Study advisor Asst. Prof. Dr. Khomkrit Tachom who is the important person to help me finish this study. Thank you for your knowledge which you taught me patiently with your kindness. I would also like to thank Asst. Prof. Sanit Yeunsak who always gave me some suggestions and motivated me to catch the goal of work. I wish to express a sincere thank you to Dr. Banjong Chairinkom, Asst. Prof. Dr. Anongnad Petpraseart and Dr. Pornsook Tantrarungroj – the experts who made this study full of quality. Thank you Asst. Prof. Nopporn Peerrat, the school director, teachers, officers and grade 2 students of La-or Utis Demonstration School for chance and supporting. Thank you Mr. John Keith Henderson for your kind help. Finally, thank you to the professors, assistants and the officers of the School of Liberal Art at University of Phayao who gave me a lot of things; knowledge, inspiration, impression and good relation.

Reference

- กิตติพงษ์ สิริพงษ์ และ สุวิษ บุตรสวรรณ. 2558. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคม ปีที่ 10 ฉ. 1 เดือน มกราคม – เดือนเมษายน 2558, หน้า 110
- จารุลักษณ์ บัวภาเรือง. 2551. การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ใช้ภาพเคลื่อนไหวประกอบเสียง เรื่องการออกเสียงภาษาอังกฤษที่เป็นปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, วิทยานิพนธ์, ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา
- รศ.ถาวร สายสีบ. 2553. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2559
http://www.edu.nu.ac.th/wbi/Multimediaforpresentation/lesson1_1.html
- พิมพ์กรณ์ แก้วเครือ. 2548. สื่อการเรียนการสอน. สืบค้นเมื่อ 28 พฤษภาคม 2559.
http://sps.lpru.ac.th/script/show_article.pl?mag_id=5&group_id=23&article_id=194
- Amjad Desai. 2016. Animation in education, <http://www.cgpondit.com/animation-in-education/>, cite date 08 June 2016

Reference

- Cartoon District. 2015, Positive effect of cartoons on children's mind, <http://www.cartoondistrict.com/effect-of-cartoons-on-childrens-mind/>, cite date 08 June 2015
- Chaiwat Suttirat. 2015. Art of Teaching for Students in 21st Century (2nd Ed.), P.3, 13. Bangkok: V.Print. dilbilimarastimalari.com, 30 June 2014, **ทักษะภาษาอังกฤษที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตมีความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ**, cite date 3 May 2015, from <http://www.dilbilimarastimalari.com/tag/ภาษาอังกฤษ>
- Fatih YILMAZ and Yeşim TALAS. 2015. International Journal of Languages' Education and Teaching. Mannheim – Germany. ISSN: 2198 – 4999, Vol. 3/1, April 2015 p. 114–127
- Jerry sharmila. 2014, 12 Amazing Facts on the effects of animation on kids' brain, <http://blog.animaker.com/effects-of-animation-on-kids-brain/>; infographic, cite date 09 may 2015
- Kasia Mikoluk. 2013, Types of Communication: Verbal, Non-verbal and Written, <https://blog.udemy.com/types-of-communication/>, cite date 08 May 2015
- Napat Wutwongsa. 2014. **Motivational Strategies: Enhanceing English Language Skill. Executive Journal**. year 34(1), 89.
- The ministry of Education. (14 January 2014). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ**.
- Shawn Grimsley. 2003 – 1016. what is communication, <http://study.com/academy/lesson/what-is-communication-definition-importance.html>, cite date 08 June 2015
- Wanussanun Yotnoy. 2012 refer to Nattakorn Songkram. 2010. Multimedia for Education, <https://wanussanun.wordpress.com/2012/05/12/มัลติมีเดียเพื่อนการเรียนรู้>

การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว
จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน

Management Development for Achieving Sustainability of The Banhang
Community Fund, Nago District, Lampang Province

ปิยวัลย์ กลิ่นทอง^{1*} และ บังอร สวัสดิ์สุข²

Piyawan Klinthong^{1*} and Bungon Sawatsuk²

บทคัดย่อ

การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ คณะกรรมการ จำนวน 16 คน และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง จำนวน 285 คน รวมทั้งสิ้น 301 คน ผลการศึกษาพบว่า การบริหารกองทุนสวัสดิการของชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงาน ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน ผลการวิเคราะห์การพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนสู่ความยั่งยืน ประกอบไปด้วย กองทุนสวัสดิการชุมชนควรมีระบบการตรวจสอบประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการกองทุนทุก 3 เดือน มีบริการนอกสถานที่เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุน คณะกรรมการกองทุนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาส และรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดสวัสดิการตรงกับความต้องการของสมาชิก มีกองทุนเพื่อส่งเสริมอาชีพให้แก่สมาชิกกองทุน มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกอย่างทั่วถึง

คำสำคัญ: กองทุนสวัสดิการชุมชน การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The study on management development for the sustainable community welfare fund of Ngao District, Lampang Province, aims to 1) study current situation of the community welfare fund and 2) to develop guidelines for management development of the community welfare fund of Ngao District, Lampang Province achieving its sustainability. This quantitative research was conducted with a total of 301 samples consisting of 16 committee

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : nampreng_preng@hotmail.com

and 285 members of the community welfare fund of Ngao District. The results revealed that the overall performance on administrating the community welfare fund was as high level. With regards to each administrative aspect ranked with its average score from high to low, the aspect on administration shows highest performance followed by, welfare management, monitoring and assessment, participation, and information perception. The analysis of development management illustrated that, in order to achieve sustainability, the community welfare fund should have a system to check and assess working performance of the committee, which should be assessed in every three months. Mobility services may be convened to boost up more public relation on the community welfare fund. The committee should continuously develop their management performance and increase public participation such as adopting comments and suggestions raised by members to the welfare fund management as well as convening regularly meeting. The community welfare fund should provide services which are suitable with the members' needs. The fund for developing the members' careers should be considerable established. Lastly, the information and news regarding the community welfare fund should also be effectively informed to all members.

Keywords: Community Welfare Fund, The Community Welfare Fund, Sustainable Development

บทนำ

ตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนและสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ประชาชนจัดตั้งเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเห็นชอบให้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมสมทบ กองทุนสวัสดิการชุมชน ในสัดส่วน 1:1:1 โดยประชาชน 1 ส่วน รัฐบาล 1 ส่วน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 1 ส่วน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบริหารราชการแผ่นดิน ข้อ 3 การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงของรัฐ ข้อ 3.3 จะพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบการจัดสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงมหาดไทย, 20 สิงหาคม 2553)โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณาดำเนินการดังนี้

1. ส่งเสริม สนับสนุนประชาชนให้มีการจัดตั้ง หรือขยายฐานสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ครอบคลุมประชาชนส่วนใหญ่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะ ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ด้วยการประชาสัมพันธ์ แนวทาง วัตถุประสงค์ การดำเนินงานของกองทุนให้ประชาชน ในท้องถิ่นทราบ

2. สนับสนุนบุคลากรในการช่วยเหลือการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี ตามหลักธรรมาภิบาล เช่น การพัฒนาระบบข้อมูลการดำเนินงาน ระบบบัญชี และรายงานผลการดำเนินงานสู่สาธารณะ

3. สนับสนุนและพัฒนาความรู้ กรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้เกิดกิจกรรมเพื่อพัฒนารายได้ของกองทุนสวัสดิการชุมชน

4. การสนับสนุนและการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอกงาว จังหวัดลำปาง ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2557 โดยมีคณะกรรมการกองทุนจำนวน 16 คน และได้ร่างระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนขึ้น เรียกว่า “ระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง” และประกาศใช้เมื่อเดือน กันยายน 2557 เพื่อสนับสนุนการสร้างพื้นฐานครอบครัว

สมาชิกชุมชนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจ ที่จะพัฒนาความเป็นอยู่ของสมาชิกชุมชน ให้เกิดความพออยู่พอกิน สามารถพึ่งพาตนเองตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสมัครใจช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงความสัมพันธ์ ตามวิถีชุมชน และเพื่อยกระดับกองทุนสวัสดิการชุมชนให้เข้มแข็ง ทั้งด้านพลังคน พลังทุน พลังความคิด เพื่อนำไปสู่ชุมชนพึ่งตนเอง สร้างความเท่าเทียม ไม่ทอดทิ้งกันสู่ชุมชนที่เข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

ในการก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน เมื่อปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนสมาชิก 935 ราย มีเงินสมทบจากสมาชิกจำนวน 70,617 บาท และได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาจนถึง พ.ศ. 2558 ได้มีสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 1,158 ราย โดยมีเงินทุนหมุนเวียนทั้งหมด 527,483.57 บาท (ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558) เป็นเงินสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จำนวน 100,000 บาท และเงินสมทบจากสมาชิกกองทุน จำนวน 427,483.57 บาท วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน เพื่อส่งเสริมการออมของสมาชิกกองทุน และนำเงินออมเหล่านั้นมาจัดสวัสดิการพื้นฐานให้แก่สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ในเรื่องการเกิด แก่ เจ็บ และตาย เพื่อเป็นขวัญ และกำลังใจส่งเสริมสนับสนุนการจัดระบบสวัสดิการชุมชนหมู่บ้าน และเชื่อมโยงเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับตำบลให้เกิดความเข้มแข็งต่อไป

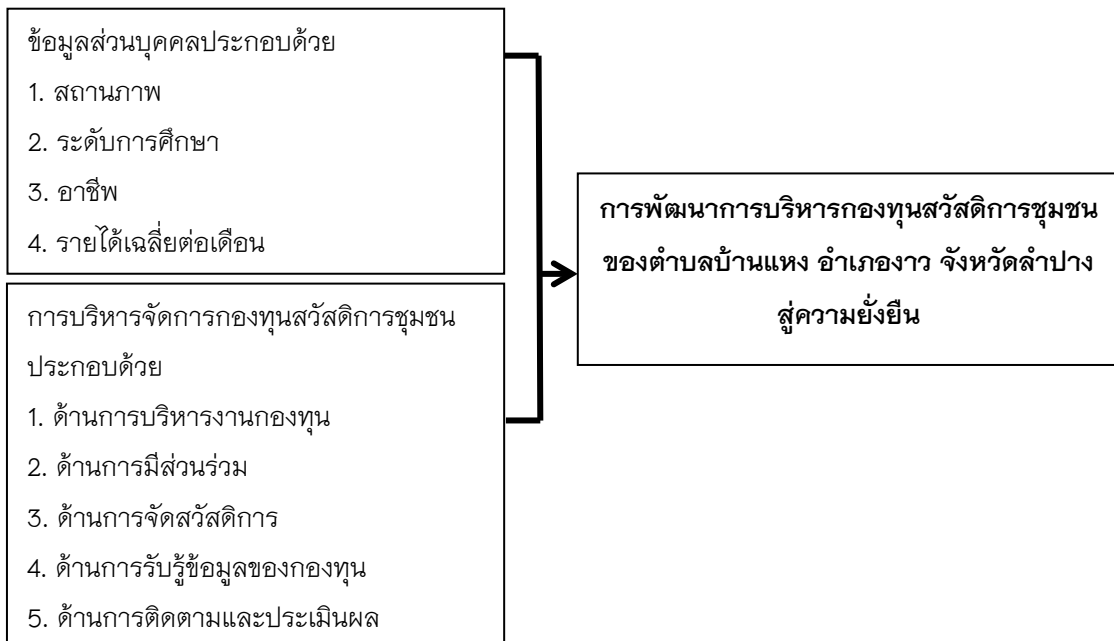
การดำเนินงานของกองทุน ในระยะเวลาที่ผ่านมายังมีปัญหาและอุปสรรค คือ การขยายของสมาชิกมีน้อย ส่งผลให้มีทุนหมุนเวียนน้อย ไม่เพียงพอต่อการจัดสวัสดิการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่เป็นสมาชิกได้อย่างทั่วถึง ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความเข้าใจ และไม่มี ความสนใจในการออมกับกองทุนสวัสดิการชุมชน รวมถึงการบริหารจัดการของคณะกรรมการดำเนินงานที่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหารงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ รวมถึงระบบการจัดสวัสดิการกับสมาชิกอย่างยุติธรรมและตรงกับความต้องการของสมาชิก เป็นต้น (ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558) จากประเด็นปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงสถานการณ์ปัญหา และอุปสรรค ที่ส่งผลต่อการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบ้านแหง อำเภอเกาะ จังหัดลำปาง และเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบ้านแหง อำเภอเกาะ จังหัดลำปาง ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนที่อยู่ในระยะเริ่มต้น เพื่อที่จะก้าวไปสู่ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอเกาะ จังหัดลำปาง
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอเกาะ จังหัดลำปางสู่ความยั่งยืน

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน นำไปกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปางจำนวน 16 คน และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง จำนวน 1,152 คน (ข้อมูลกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 301 คน ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ลักษณะแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานกองทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด โดยแสดงข้อคิดเห็นอย่างอิสระ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาวิจัยและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง จำนวน 301 ราย

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ จากสื่อต่างๆ เอกสาร บทความ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List) มีจำนวน 6 ข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารกองทุนสวัสดิการ ชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย ด้านการบริหารงานกองทุน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน และด้านการติดตามและประเมินผลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งจะกำหนดความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 ถึง 4.20 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 ถึง 3.40 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 ถึง 2.60 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.80 หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง ใช้วิธีเขียนแบบพรรณนา

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกกองทุนฯ จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 94.70 และเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ปวช.) จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 24.30 ประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 31.60 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.60 เหตุผลที่ทำให้ตัดสินใจเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนฯ คือ เพื่อเป็นสวัสดิการ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.90 สวัสดิการที่ได้รับจากกองทุนฯ คือ ค่านอนโรงพยาบาล จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 58.10

ตอนที่ 2 การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง

การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานกองทุนด้านการจัดสวัสดิการ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วม และด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุนตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารกองทุน

พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ กองทุนมีหลักฐานในการรับจ่ายเงินที่สามารถตรวจสอบได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมา

คือ มีการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ของกองทุนที่ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การบริหารงบประมาณของกองทุนมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79

2. ด้านการมีส่วนร่วม

พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ รับฟังความคิดเห็นรวมทั้งแก้ไขปัญหาของสมาชิกได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนฯ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของกองทุนฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนฯ ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ของกองทุน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59

3. ด้านการจัดสวัสดิการ

พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการจัดสวัสดิการครอบคลุมในการดูแลทุกด้านตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตายมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 รองลงมา คือ มีการจัดสวัสดิการที่หลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการจัดสรรเพื่อสาธารณะประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.53

4. ด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน

พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การประชาสัมพันธ์ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนให้ประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมา คือ มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุน ผ่านสื่อต่างๆ เช่น แผ่นพับ คู่มือ เครื่องกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน สถานีวิทยุชุมชน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกกองทุนได้รับทราบข้อมูลของกองทุนฯ อย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40

5. ด้านการติดตามประเมินผล

พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 6 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีประกาศการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อให้สมาชิกกองทุนฯ ได้ทราบข้อมูลผลการดำเนินงาน และ มีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานของกองทุนฯ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 รองลงมา คือ มีการติดตามผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ มีการลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมสมาชิกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภองาว จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานกองทุน มีแนวทางการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ มีระบบการตรวจสอบคณะกรรมการกองทุน มีบริการนอกสถานที่เพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกองทุนให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบและคณะกรรมการกองทุนควรมีการพัฒนาตนเองด้านการจัดการกองทุนอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านการมีส่วนร่วม มีแนวทางการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ รับฟังความคิดเห็นของสมาชิก เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นมากขึ้น มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดอบรมอาชีพให้แก่สมาชิก

3. ด้านการจัดสวัสดิการ มีแนวทางการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ มีการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุม และตอบสนองความต้องการของสมาชิก จัดสวัสดิการให้ทั่วถึง และ มีการทบทวนการจัดสวัสดิการอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

4. ด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน มีแนวทางการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ มีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกครบถ้วนอย่างทั่วถึง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

5. ด้านการติดตามและประเมินผล มีแนวทางการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ทุกๆ 3 เดือน

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอองาว จังหวัดลำปาง สูงสุดความยั่งยืน มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานกองทุน พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้ระดับการบริหารงานกองทุนมากที่สุดในเรื่องกองทุนมีหลักฐานในการรับจ่ายเงินที่สามารถตรวจสอบได้ และน้อยที่สุดในเรื่องการบริหารงบประมาณของกองทุนมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง เพิ่งเริ่มก่อตั้งกองทุนขึ้นมาเมื่อปี 2557 ซึ่งดำเนินการได้ 2 ปี ทำให้คณะกรรมการบริหารกองทุนมีประสบการณ์ในการดำเนินงานน้อย ส่งผลให้ผู้ที่ต้องการสมัครเป็นสมาชิกกองทุนขาดความมั่นใจทำให้สมาชิกกองทุนมีจำนวนเพิ่มน้อย รวมถึงไม่มั่นใจในระบบการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ดังนั้น ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คณะกรรมการบริหารกองทุนฯ รวมถึงสมาชิกกองทุน และประชาชนในชุมชน ต้องมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ และตรวจสอบเพื่อให้เกิดความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกกองทุน และผู้สนใจที่จะสมัครเป็นสมาชิกกองทุน รวมทั้ง คณะกรรมการกองทุน ควรมีการศึกษาหาความรู้ รวมถึงประสบการณ์ในการบริหารกองทุนให้ประสบความสำเร็จ เช่น การศึกษาดูงานหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีการบริหารกองทุนแบบยั่งยืน การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุน เป็นต้น ทั้งนี้ ควรมีการลงพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนให้กับประชาชนได้รับทราบ มีการวางแผนการดำเนินงานทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ กลุณิษฐ์ ดำรงสกุล, 2552 พบว่า การสร้างการรับรู้และเจตคติที่ดีให้ผู้นำและคณะกรรมการ และปลูกฝังให้ผู้นำและคณะกรรมการเหล่านี้ มีธรรมาภิบาลในการบริหารงานและมีทักษะในการสื่อสารเชิงสร้างสรรค์กับประชาชนได้ดี สามารถชี้ให้เห็นประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ชาวชุมชนได้ ด้วยกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นโดยการค้นหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนให้พบ จึงจะทำให้การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปได้อย่างราบรื่นก่อให้เกิดความยั่งยืนได้ในที่สุด

2. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่องการรับฟังความคิดเห็นรวมทั้งแก้ปัญหาของสมาชิกได้อย่างถูกต้อง และน้อยที่สุดในเรื่องการเปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ของกองทุน เนื่องจากสมาชิกอาจจะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบของกองทุนดังนั้น คณะกรรมการกองทุนควรเปิดโอกาส ให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของกองทุนสอดคล้องกับ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน), 2552 ได้กล่าวถึงการขับเคลื่อนการจัดตั้งสวัสดิการชุมชนในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของกองทุนสวัสดิการตำบล เพื่อให้กองทุนสวัสดิการมีการบริหารจัดการอย่างเข้มแข็งและยั่งยืนสมาชิกมีส่วนร่วมและสามารถจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางครอบคลุมทุกกลุ่มคนในชุมชน และ ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ, 2547 อ้างอิงใน กลุณิษฐ์ ดำรงสกุล, 2552 กล่าวว่า เงื่อนไขของความสำเร็จของการจัดสวัสดิการโดยภาคชุมชนว่าจะต้องตั้งอยู่ในกรอบของไตรรัตน์ของการจัดตั้ง คือ การนำความคิด จิตวิญญาณ และการบริหารจัดการ กล่าวคือ การนำและการคิดนั้น มีที่มาจาก 3 ส่วน

ได้แก่ ส่วนที่ได้มาจากส่วนราชการ องค์กรพัฒนาเอกชน และส่วนที่มาจากชุมชน ส่วนจิตวิญญาณนั้นคือ การทุ่มเท แรงกาย แรงใจของผู้นำ โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ จากชุมชน จิตวิญญาณถือเป็นต้นทุนทางสังคมคือ การบริหารจัดการ ซึ่งการบริหารจัดการในองค์กรชุมชนนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของสมาชิกเป็นสำคัญและต้อง คำนึงถึงกรอบ 3 ด้าน คือ ผลประโยชน์อันพึงได้ของสมาชิก การยอมรับจากทุกคนในวงการ และศักยภาพของกลุ่ม และองค์กรในขณะนั้น

3. ด้านการจัดสวัสดิการ พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้ระดับการจัดสวัสดิการมากที่สุดในเรื่อง การจัดสวัสดิการครอบคลุมในการดูแลทุกด้านตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสมาชิกมีความเข้าใจใน วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน ซึ่งวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้งกองทุนเพื่อจัดสวัสดิการพื้นฐานให้แก่สมาชิก ใน เรื่องการเกิด แก่ เจ็บ ตาย รวมถึงการดูแล ช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกเพื่อสร้างขวัญกำลังใจและเอื้ออาทรซึ่งกัน และกันอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับ สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2557 ได้กล่าวถึง กองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นระบบสวัสดิการอย่างหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนให้สามารถพึ่งตนเองและ ดูแลกันเอง ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ และตาย โดยกรณี เกิด:บุตรที่เกิดใหม่ของสมาชิกจะได้รับการเยี่ยมและทาพิธีรับขวัญ ด้วยการผูกแขนเด็กแรกเกิด แก่: สมาชิกจะได้บำนาญเป็นรายเดือนหรือรายปี เจ็บป่วย: สมาชิกที่นอนพักรักษาตัวใน โรงพยาบาลได้รับเงินชดเชย ตาย: สมาชิกจะได้รับเงินค่าจัดการศพ โดยเงินสวัสดิการมาจากการออมสะสมของ สมาชิก ทำให้คนในชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในกระบวนการคิดร่วมกันอย่างเป็นระบบมีคณะกรรมการที่ เป็นที่ยอมรับในการให้บริการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบด้านต่างๆ อย่างชัดเจน มีกระบวนการทำงานเป็นทีมมี เป้าหมายในการให้บริการชาวบ้านทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและผู้ยากไร้ด้วยความเต็มใจ ทำให้ชุมชนดำรงชีวิตอย่าง ยั่งยืน

4. ด้านการรับรู้ข้อมูลของกองทุน พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้ระดับการรับรู้ข้อมูลของ กองทุนมากที่สุดในเรื่องการประชาสัมพันธ์ถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุนให้ประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างทั่วถึง และน้อยที่สุดในเรื่องการจัดข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกกองทุนได้รับทราบข้อมูลของกองทุนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ อาจ เป็นเพราะการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนมีลักษณะของการรวมกลุ่มกันของคนในชุมชน เพื่อดำเนิน กิจกรรมของกองทุนอย่างเป็นระบบเพื่อให้กองทุนสวัสดิการชุมชนมีการพัฒนาและดำเนินการอย่างยั่งยืน คณะกรรมการกองทุนควรมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้แก่สมาชิกทราบอย่างทั่วถึง อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อเปิด โอกาสให้สมาชิกและผู้สนใจได้รับทราบข้อมูลของกองทุนรวมทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์กองทุนให้แก่บุคคลภายนอก ได้รับทราบโดยรูปแบบการให้ข้อมูลมีหลากหลายช่องทาง เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย การประชุม ประจำเดือน การแจกแผ่นพับ หรือการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตหรือช่องทางอื่นๆ สอดคล้องกับ ศุภางค์ นันทา และกาญจนา แก้วเทพ, 2548 กล่าวถึงบทบาทของการสื่อสารของคณะกรรมการบริหารงานกลุ่มออม ทรัพย์ ที่มีการก่อตั้งขึ้นหลายกลุ่มในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความแตกต่างด้านการสื่อสารกันระหว่างผู้นำด้วยตนเอง ระหว่างผู้นำกับสมาชิก และระหว่างสมาชิกด้วยตนเอง สรุปได้ว่าการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือสำคัญใน การสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่ม กล่าวคือ ผู้นำจะต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ผ่านการสื่อสารทั้งภายในและภายนอกกลุ่มเพื่อ สร้างความเข้าใจในทุกระบวนการของกิจกรรม โดยวัดได้จากปริมาณและคุณภาพของการสื่อสาร เช่น ความถี่ในการ จัดการประชุมปรึกษาหารือ การแสวงหาความรู้และบทเรียนจากกลุ่มอื่นๆ เป็นต้น รวมถึงการสร้างการรับรู้ที่ เกี่ยวข้องกับความหมายของกลุ่มออมทรัพย์ ให้แก่สมาชิกทั้งก่อนและหลังการก่อตั้งกลุ่ม ซึ่งจะสร้างความสำคัญต่อ การพัฒนาด้านการเรียนรู้ร่วมกันของสมาชิก

5. ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนให้ระดับการติดตามและประเมินผลมากที่สุดในเรื่องการประกาศการจัดทำรายงานประจำปีเพื่อให้สมาชิกกองทุนได้ทราบข้อมูลผลการดำเนินงาน เนื่องจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหงเพิ่งเริ่มดำเนินการ ดังนั้น เพื่อให้ประชาชนและสมาชิกมีความมั่นใจในการบริหารงานของคณะกรรมการกองทุน ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบและประเมินผลการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้นำผลการประเมินมาพัฒนาการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์สอดคล้องกับ พรรวิภา สุวรรณชฎ, 2557 กล่าวว่คณะกรรมการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน ควรกำหนดการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้มีความชัดเจนในการทำงาน เปิดโอกาสให้สมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์ และวางแผนการดำเนินงาน รวมถึงเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการรายงานข้อมูลเกี่ยวกับทะเบียนสมาชิก บัญชีรับ-จ่าย ของกองทุนสวัสดิการชุมชน ให้โอกาสสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน มีการติดตาม/ ประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน

แนวทางในการพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชน นั้น ต้องอาศัยปัจจัยหลัก หรือเรียกว่า “ฐานแห่งความมั่นคง” ซึ่งประกอบไปด้วย ทุนต่างๆ ได้แก่ ทุนมนุษย์ ,ทุนทางสังคม, ทุนเศรษฐกิจ, ทุนทรัพยากร ซึ่งเหล่านี้ จะเป็นองค์ประกอบที่ทำให้เกิดฐาน ซึ่งหมายถึง ความมั่นคง ยืนยาวเป็นฐานรากแห่งความมั่นคง ฐานทุนทางเศรษฐกิจ ฐานทุนธรรมชาติ และฐานทุนทางสังคม

องค์ประกอบที่สำคัญของ “กองทุนสวัสดิการชุมชน” คือ ทุนต่างๆ ข้างต้น ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาที่สามารถนำไปสู่ความยั่งยืนต่อไปได้ กล่าวคือ

1. ทุนมนุษย์ การให้ความสำคัญกับ “คน” โดยการยกย่องในการทำความดี ไม่ว่าจะเป็สมาชิกกองทุน หรือคณะกรรมการของกองทุน ที่มีความรู้ ความสามารถในการร่วมกันพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน และเป็นการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ ที่มีความรู้ ความสามารถ มีจิตอาสา มีความขยันอดทน และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าส่วนตนเป็นการให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้นำ เพื่อตอบแทนในการทำความดี อีกทั้ง การศึกษาดูงาน กองทุนฯ อื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเสริมสร้าง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แนวทางการบริหารจัดการกองทุน เพื่อให้เกิดการพัฒนาของกองทุนสวัสดิการชุมชน ต่อไป

ดังนั้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง จะต้องพัฒนา “คน” ที่เป็น คนเก่ง คนดี มีความรู้คู่คุณธรรม เพื่อสร้างให้เกิดผู้นำรุ่นใหม่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญ ของการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชน ให้เป็นกองทุนฯ ที่ยั่งยืนต่อไป

2. ทุนทางสังคม กองทุนสวัสดิการชุมชน ทำให้เกิด “ทุนทางสังคม” ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชนก่อตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทำให้เกิด การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อีกทั้งเป็นการแสดงถึงความโปร่งใส ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่ ความสามัคคี ดังนั้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง จะต้องมีทุนทางสังคม ซึ่งเป็นรากฐานแห่งความมั่นคง และเป็นองค์ประกอบหนึ่ง ที่จะนำกองทุนไปสู่ความยั่งยืน

3. ทุนเศรษฐกิจ การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชน ปัจจัยหลัก คือ “เงินกองทุน” ซึ่งเป็นฐานที่สำคัญที่สุด ที่จะให้กองทุนเกิดความยั่งยืน ดังนั้น การจูงใจทำให้เกิดการออม เพิ่มขึ้น เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทำอย่างไรให้เกิดสมาชิกที่เพิ่มมากขึ้น เหตุจูงใจที่ทำให้คนที่ไม่ใช่สมาชิก เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุน เช่น ความมั่นคงของกองทุน

ผลตอบแทนของสวัสดิการที่ได้รับเกิดความคุ้มค่า เป็นต้น ซึ่งก็เป็นเหตุ เป็นผล เมื่อเกิดการเพิ่มของเงินออม ก็ต้องเพิ่มสวัสดิการ และการเพิ่มการจ่ายสวัสดิการมากขึ้น

ดังนั้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง จะต้องให้ความสำคัญ กับการเพิ่มขนาดของเงิน และขนาดของ คนรวมทั้งการวางแผน การใช้จ่าย การจัดสวัสดิการที่เพิ่มขึ้น เพื่อให้ผลตอบแทนแก่สมาชิกที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตด้วย ประการสุดท้าย การเกิดขึ้นของกองทุนสวัสดิการชุมชน จำต้องมีหน่วยงานของภาครัฐ ประกอบไปด้วย พัฒนาสังคมจังหวัด หรือองค์กรปกครองท้องถิ่น นั้นๆ ให้ความช่วยเหลือในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการสมทบทุนให้กองทุนฯ หรือการจัดสรรบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิก และคณะกรรมการกองทุน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

เพื่อให้การบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง มีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน ควรมีการ ดำเนินการ ดังนี้

1. คณะกรรมการควรมีการศึกษาดูงานการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการบริหารจัดการดีเด่น ซึ่งสามารถนำมาเป็นต้นแบบในการพัฒนาการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชนของตนเองได้
2. คณะกรรมการควรมีการบริหารงบประมาณและจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกอย่างเหมาะสม รวมถึงให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เข้าร่วมประชุม ทำความเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับของกองทุน สิทธิประโยชน์ที่จะได้รับ เพื่อการรับสวัสดิการได้อย่างทั่วถึง
3. คณะกรรมการควรมีการวิเคราะห์ความเสี่ยงต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อกองทุนสวัสดิการชุมชน ซึ่งมีความสำคัญในการหาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพและการบริหารงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้ยั่งยืนและมั่นคงมากขึ้น
4. ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน
5. ควรมีการสำรวจความต้องการสวัสดิการชุมชนทุกปี โดยการรับฟังความคิดเห็นระหว่างคณะกรรมการ และสมาชิกกองทุนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารกองทุนสวัสดิการชุมชน
2. ศึกษาสมรรถนะของคณะกรรมการบริหารกองทุนที่ส่งผลต่อการพัฒนากองทุนสู่ความยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าเรื่อง การพัฒนาการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง อำเภอภวน จังหวัดลำปาง สู่ความยั่งยืน สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเพราะได้รับคำแนะนำ จาก ดร.บังอร สวัสดิ์สุข ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งให้คำปรึกษา คำแนะนำ และตรวจทานแก้ไขจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษา ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านแหง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องจนสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

ท้ายที่สุดผู้ศึกษาขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ที่จะลืมมิได้และอยู่เบื้องหลังแห่งความสำเร็จคือ ครอบครัวและเพื่อนๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจและมีส่วนช่วยเหลือสนับสนุนมาโดยตลอด จนทำให้ผู้ศึกษาสามารถประสบความสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (20 สิงหาคม 2553) มท 0891.4/ว2502. แนวทางการสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กุลนิษฐ์ ดำรงสกุล. (2552). แนวทางการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนสู่ความยั่งยืน ศึกษาเฉพาะกรณีกองทุนสวัสดิการชุมชนในจังหวัดนครนายก.วิทยานิพนธ์ สส.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พรวิภา สุวรรณชุมภู. (2557). การดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลบางพระ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). คู่มือการดำเนินงานโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แอ๊ปป้า พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด
- ศุภางค์ นันดา, และ กาญจนา แก้วเทพ. (2548). กระบวนทัศน์ใหม่ในการสื่อสารเพื่อพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ จ. สุรินทร์. รายงานการวิจัย. วารสารนิเทศศาสตร์. 23(2). 17-30.
- Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 10(11) : 308.

การพัฒนาประสิทธิภาพของการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา

Development of job performance of Division of General Affairs, University of Phayao

รัตนา ขัตติ^{1*} และ บังอร สวัสดิ์สุข²

Rattana Khatthi^{1*} and Bungon Sawatsuk²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของการให้บริการของพนักงานของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา. และเพื่อศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 325 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า คุณภาพของการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการให้บริการ ขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน รวดเร็วชัดเจน มีระเบียบ ถูกต้องและโปร่งใส ด้านระบบการให้บริการมีความสะดวกในเงื่อนไขการขอรับบริการ. และมีการพัฒนาระบบการให้บริการอย่างต่อเนื่องด้านคุณภาพการให้บริการ การตอบสนองรวดเร็วและน่าเชื่อถือ บุคลากรของมหาวิทยาลัยได้รับข่าวสารจากกองกลางที่ถูกต้อง ครบถ้วน สม่าเสมอ กองกลางมีสภาพแวดล้อม ทำเลที่ตั้งและเครื่องอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับการให้บริการ

ผู้ตอบแบบสอบถามเปิดเผยว่า บุคลากรผู้ให้บริการ พุดจาไม่ไพเราะ ขั้นตอนให้บริการบางอย่างยังยุ่งยาก กองกลางมีสถานที่คับแคบ การเก็บอุปกรณ์ไม่เป็นระเบียบ ด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการให้บริการ การให้บริการของการรับรู้ข่าวสารทางเว็บไซต์ค้นหาข้อมูลข่าวสารของสื่อทางเว็บไซต์ยังไม่เป็นปัจจุบัน และควรเพิ่มช่องทางให้บริการหลายช่องทาง เพื่อความรวดเร็วในการให้บริการ

คำสำคัญ: กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

The purposes of this study were to explore the problems on supporting staff competence and to study the development of efficient services of the Central University District. This quantitative research was conducted with a total of 325 by using instructed questionnaire as a research tool for collecting research data. Descriptive statistic was used for collected data analyzing.

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

*Corresponding author: nampreng_preng@hotmail.com

The finding revealed that most of the quality of services was on high level in the over all. Majority of respondents identified that supporting staff has knowledge, understanding, and skills for the job performance. The service procedure was not complicated, rapid service, well organized, and accurate and transparent. The service system was convenient in terms of using services. The system was improved constantly on perspectives of quality, quick and trustable responses. The university staff received news and information from the Central University District in completeness and irregular period. The Central University District environmental, location and facilities were appropriated to serving the university staff.

The problems of Central University District's supporting staff based on the perspectives of respondents were some of supporting staff acted in bad manners, some of working process was so complicated, the service space was too small, office facilities was not organized, difficulty of searching information on the office's web page, and out of date of the office web page's information. Respondents suggested that the office should consider to providing more service options and improve speedy of service time.

Keywords: Division of General Affairs, University of Phayao

บทนำ

กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2538. เดิมชื่อว่าสำนักบริหาร มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยา ซึ่งใช้อาคารเรียนของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยาเป็นสถานที่ทำการชั่วคราวสำหรับการจัดการเรียนการสอนและการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกพร้อมทั้งเป็นศูนย์บริการรับ-ส่งเอกสาร ประสานงานกับหน่วยงานมหาวิทยาลัยนเรศวรจังหวัดพิษณุโลกและบริการให้ข้อมูลข่าวสารอำนวยความสะดวกแก่คณาจารย์ที่เดินทางจากจังหวัดพิษณุโลกมาสอนที่จังหวัดพะเยา และในปีการศึกษา 2542 มหาวิทยาลัยได้ทำการย้ายที่ตั้งจากที่ทำการชั่วคราว (โรงเรียนพะเยาพิทยาคม) มาอยู่ที่ตั้งถาวร ณ ตำบลแม่กา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

ในปีการศึกษา 2544 ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารงานจึงได้แบ่งการบริหารงานเป็น 2 สำนักคือ สำนักบริหาร และสำนักวิชาการโดยที่กองกลาง ในขณะนั้นใช้ชื่อว่าส่วนงานบริหารกลาง อยู่ภายใต้การบริหารงานของสำนักบริหาร ซึ่งประกอบไปด้วยงานสารบรรณ งานประชุมและพิธีการ งานพัสดุ งานประชาสัมพันธ์ งานการเจ้าหน้าที่ งานยานพาหนะ ร้านจำหน่ายของที่ระลึกและงานถ่ายเอกสาร

ในปี พ.ศ. 2547 มหาวิทยาลัยได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรเพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานโดยกองกลาง (ส่วนงานบริหารกลาง) อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานมหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยาซึ่งได้แบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 8 งาน คือ งานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่งานประชาสัมพันธ์ งานประชุมและพิธีการงานยานพาหนะงานการเงินและบัญชีงานพัสดุ และขายของที่ระลึกต่อมาในปี พ.ศ. 2551มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยาได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานของมหาวิทยาลัย ใหม่ ตามมติสภามหาวิทยาลัยนเรศวรในคราว ประชุมครั้งที่ 137(4/2551) เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคมพ.ศ. 2551 โดยได้เปลี่ยนเป็น มหาวิทยาลัยนเรศวรพะเยาเพื่อให้การบริหารจัดการมีความคล่องตัว และสอดคล้องกับภารกิจซึ่งกองกลาง ในขณะนั้นได้ปรับเปลี่ยนใช้ชื่อเป็น ส่วนงานบริการกลางอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหัวหน้า

สำนักงานมหาวิทยาลัยนครสวรรค์และได้แบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 5.งาน คืองานสารบรรณ งานการเจ้าหน้าที่ งานประชาสัมพันธ์ งานประชุมและพิธีการ งานยานพาหนะ

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2553 มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ได้รับการยกฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 4 เล่ม 127 ตอนที่ 44 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2553 มีผลเป็นมหาวิทยาลัยพะเยา (University of phayao) โดยสมบูรณ์แบบตั้งแต่วันที่ 17 กรกฎาคม 2553 และตามประกาศมหาวิทยาลัยพะเยาเรื่องการแบ่งหน่วยงานภายในส่วนงานบริหารของมหาวิทยาลัยพะเยา พ.ศ. 2553 ลงประกาศวันที่ 19 กันยายน 2553. ได้ให้แบ่งหน่วยงานภายในส่วนงานบริหาร ออกเป็น 8.กองและ 3.ศูนย์ ประกอบด้วย 1) กองกลาง 2) กองการเจ้าหน้าที่ 3) กองกิจการนิสิต 4) กองคลัง 5) กองแผนงาน 6) กองอาคารสถานที่ 7) กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา 8) กองบริการการศึกษา 9) ศูนย์บรรณ 10) ศูนย์บริการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 11) ศูนย์ให้บริการและสนับสนุนนิสิตพิการ

โดยปัจจุบันกองกลางได้แบ่งการบริหารจัดการออกเป็น 4 งาน 1 หน่วย คือ งานธุรการ งานประชุมและพิธีการ งานประสานงาน งานประชาสัมพันธ์ หน่วยน้ำดื่ม มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีบุคลากรภายในกองกลางทั้งหมดจำนวน 32 คน และในปัจจุบันส่วนกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ได้เป็นศูนย์กลางบริหารด้านเอกสารราชการ ของมหาวิทยาลัย ด้านการประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย ด้านการประชาสัมพันธ์มหาวิทยาลัย และการประสานงานที่มีการติดต่อระหว่างหน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการจะเป็นบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยที่มาใช้บริการเป็นจำนวนมาก และเนื่องจากผู้วิจัยได้รับปัญหาข้อมูลจากเสียงสะท้อนจากบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยพะเยาที่มารับบริการจากกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ในด้านการบริการ ของส่วนภายในกองกลาง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่าการให้บริการของในส่วนงานต่างๆ ภายในกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการให้บริการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคเพื่อศึกษาปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และเพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

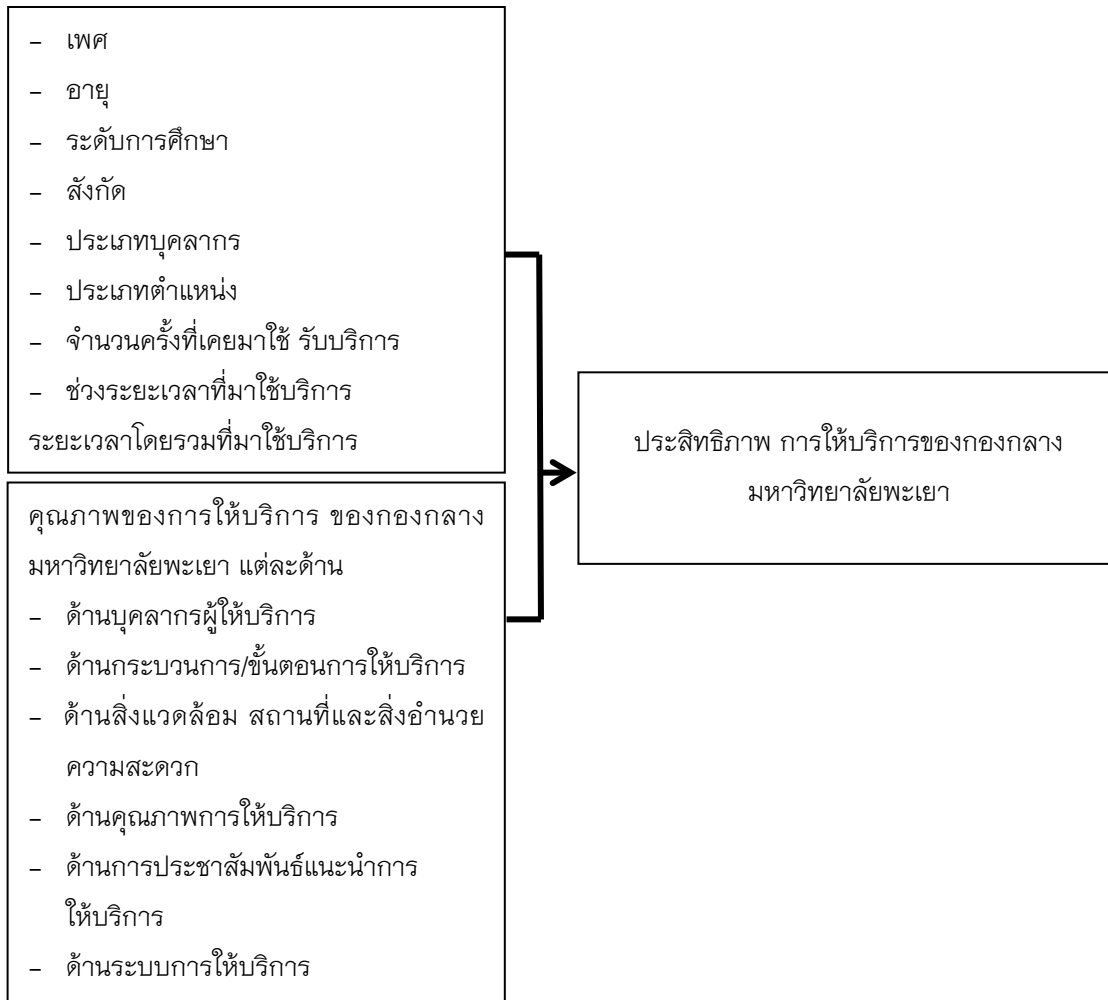
1. เพื่อศึกษาปัญหา และอุปสรรคของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2552 และปัจจัยตามองค์ประกอบของการให้บริการของวรรณกรรมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยพะเยา โดยแยกบุคลากรของคณะ 15 คณะ วิทยาลัย 4 วิทยาลัย โรงเรียน 1 โรงเรียน และส่วนงานสนับสนุน แบ่งออกเป็นกอง 9 กอง ศูนย์ 10 ศูนย์ และหน่วย 5 หน่วยรวมจำนวนทั้งหมด 1,731 คน (กองกลางเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยพะเยา วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2559) แบบเจาะจง (purposive sampling) คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากการเปิดตารางของTara Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 325 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของบุคลากร มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแบบสอบถามในลักษณะปลายปิด สถิติใช้ในการศึกษา คือ การแจกแจงความถี่ค่าร้อยละ(Percentage) ค่าเฉลี่ย(Mean) มีคำถามจำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา เป็นแบบสอบถามในลักษณะปลายปิด สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ ค่าเฉลี่ย(Mean)และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) มีคำถามจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อมูลศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา เป็นแบบสอบถามในลักษณะแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการศึกษา คือ หาค่าความถี่มีคำถามจำนวน 6 ด้าน 6 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาและรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary.Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยพะเยา โดยแยกบุคลากรของคณะ 15 คณะ วิทยาลัย 4 วิทยาลัย โรงเรียน 1 โรงเรียน และส่วนงานสนับสนุน แบ่งออกเป็นกอง 9 กอง ศูนย์ 10 ศูนย์ และหน่วย 5 หน่วย

2. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary.Data) เป็นข้อมูลที่ได้ จากสื่อต่าง ๆ เอกสาร บทความ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานบุคลากร มหาวิทยาลัยพะเยา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สังกัดของคณะ วิทยาลัย กอง ศูนย์ หน่วยงาน ประเภทบุคลากร ประเภทตำแหน่ง จำนวนครั้งในการรับบริการ ช่วงระยะเวลาที่มาใช้บริการ และระยะเวลาโดยรวมที่มาใช้บริการ มีจำนวน 9 ข้อ ข้อสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับการศึกษาการพัฒนาคุณภาพของการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยมีคำถาม 6 ด้าน ได้แก่ด้านบุคลากร ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อมสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านคุณภาพของการให้บริการ ด้านการประชาสัมพันธ์และนำการให้บริการ ด้านระบบการให้บริการ ซึ่งแบ่งคำถามเป็นข้อย่อย จำนวน 30 ข้อ

ประเมินผลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งจะกำหนดความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยแต่ละระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 ถึง 5.00	หมายถึง มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 ถึง 4.20	หมายถึง มาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 ถึง 3.40	หมายถึง ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 ถึง 2.60	หมายถึง น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.80	หมายถึง น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ โดยมีคำถาม 6 ด้าน ด้านละ 1 ข้อ จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended question) วิเคราะห์ข้อมูลจากความถี่ของข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขแล้วนำมาสรุปแบบบรรยาย

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพของการให้บริการ ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 205 คน คิดเป็นร้อยละ 63.01 ซึ่งจะมีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 50.50 จบการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 175 คน คิดเป็นร้อยละ 53.81 ส่วนใหญ่ สังกัดคณะภายในมหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 66.50 เป็นบุคลากรสายสนับสนุน จำนวน 305 คน คิดเป็นร้อยละ 93.80 ตำแหน่งพนักงานมหาวิทยาลัยพะเยา มากที่สุด จำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 98.80 ส่วนมากจำนวนครั้งที่เคยมาใช้บริการ (ตั้งแต่เดือน ม.ค.-มี.ค. 2559) เคยตั้งแต่ 3 ครั้ง ขึ้นไป จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 74.20 ซึ่งจะมาใช้บริการส่วนมากช่วงระยะเวลาระหว่างเวลา 08.30 -10.00 น.จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 39.40 และส่วนใหญ่ระยะโดยรวมที่มาใช้บริการน้อยกว่า 30 น. จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 84.30

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลางมหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่ตั้งอภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับ	ลำดับ
กองกลางมหาวิทยาลัยพะเยาทั้ง 6 ด้าน				
1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ	3.68	0.768	มาก	1
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ	3.56	0.772	มาก	2
3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่และอำนวยความสะดวก	3.51	0.751	มาก	3
4. ด้านคุณภาพการให้บริการ	3.43	0.872	มาก	4
5. ด้านการประชาสัมพันธ์และการให้บริการ	3.43	0.743	มาก	5
6. ด้านระบบการให้บริการ	3.42	0.751	มาก	6
รวม	3.51	0.797	มาก	

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพในการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา รวมทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านบุคลากรผู้ให้บริการ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.68$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.42$) โดยด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.68$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ และข้อที่ 1 มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพอัธยาศัยดีแต่งกายสุภาพการวางตัวเรียบร้อยเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.58$)

2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ 3 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ มีขั้นตอนการให้บริการ

ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีความคล่องตัวและข้อที่2มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก.พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ3 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ สถานที่สะอาดติดต่อสะดวกและข้อที่1มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นเอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ

4. ด้านคุณภาพการให้บริการ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.43$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ6 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ การตอบสนอง มีความตั้งใจ และเต็มใจให้บริการ และข้อที่2มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ การทำงานเป็นที่ม/การทำงานทดแทนกันได้

5. ด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.43$)เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ2 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน สม่าเสมอ และข้อที่1มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ บุคลากรรับรู้ข่าวสารการให้บริการผ่านทาง เว็บไซต์

6. ด้านระบบการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ กองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x} = 3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อ1 มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ ความสะดวกในเงื่อนไขการขอรับบริการและข้อที่3มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุดซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก คือ การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการให้บริการ

ตอนที่ 3 ข้อมูลศึกษาปัญหา และอุปสรรค ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พุดจาไม่ไพเราะ
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการขั้นตอนให้บริการบางอย่างยังยุ่งยาก
3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ สถานที่คับแคบ การเก็บอุปกรณ์ไม่เป็นระเบียบ
4. ด้านคุณภาพการให้บริการ ควรมีการบริการที่รวดเร็ว
5. ด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการให้บริการ การให้บริการของการรับรู้ข่าวสารทางเว็บไซต์ค้นหายาก ข้อมูลข่าวสารของสื่อทางเว็บไซต์ยังไม่เป็นปัจจุบัน
6. ด้านระบบการให้บริการ ควรเพิ่มช่องทางให้บริการหลายช่องทาง เพื่อความรวดเร็วในการให้บริการ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 เมื่อ

พิจารณา พบว่า เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ มีความตั้งใจในการทำงานและให้ผู้รับบริการได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเสียเวลาน้อยที่สุด ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และส่วนเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจนถูกต้องน่าเชื่อถือ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้ว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามระเบียบ และต้องให้คำแนะนำต่อผู้ใช้บริการด้วยความจริงใจและเตรียมความพร้อมในการทำงานเสมอ

2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 เมื่อพิจารณา พบว่าขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน และมีความคล่องตัว ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ มีการกำหนดขั้นตอนการให้บริการเพื่อความรวดเร็ว และคล่องตัว และให้ผู้รับบริการเข้าใจง่าย และให้ผู้รับบริการได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่าและเสียเวลาน้อยที่สุด ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และส่วนระยะเวลา ในการให้บริการมีความเหมาะสม มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้ว่า เจ้าหน้าที่ของผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามระเบียบ และช่วงระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสมตาม และแนวทางปฏิบัติที่กำหนดให้ผู้รับบริการเต็มใจให้บริการทุกช่วงระยะเวลาในการทำงานตลอดทุกเวลา

3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก.พบว่า.ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 เมื่อพิจารณา พบว่า.สถานที่สะอาดติดต่อสะดวก ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายผลได้ว่า ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับด้านสถานที่ที่มีความเหมาะสม หาง่าย และสะอาด พร้อมทั้งมีความมั่นใจ ในการออกแบบของตัวอาคารที่เน้นความแข็งแรง ของห้องกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และส่วนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นเอกสารและแบบฟอร์มต่างๆ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้ว่า เจ้าหน้าที่เต็มใจในการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในเรื่องของเอกสารและแบบฟอร์มต่างภายในกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อความรวดเร็วต่อการให้บริการ

4. ด้านคุณภาพการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณา พบว่า การตอบสนอง มีความตั้งใจและเต็มใจให้บริการ.ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผล ได้ว่าผู้ให้บริการ ให้ความสำคัญกับคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้รับการบริการที่ดีและผู้ให้บริการยังมีความตั้งใจในการทำงานและให้ผู้รับบริการได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และส่วน การทำงานเป็นทีม/การทำงานทดแทนกันได้ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้ว่า เจ้าหน้าที่เต็มใจในการให้บริการและเจ้าหน้าที่ได้ศึกษาภาระหน้าที่ของแต่ละหน่วย เพื่อจะทำงานทดแทนกันได้พร้อมจะให้บริการได้รวดเร็วและได้คุณภาพการให้บริการของกองต่อไป

5. ด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 เมื่อพิจารณา พบว่า บุคลากรรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ครบถ้วน สม่าเสมอที่เป็นเช่นนี้อภิปราย

ผลได้ว่า บุคลากรส่วนใหญ่ภายในมหาวิทยาลัยจะได้รับทราบข้อมูลข่าวจากกลุ่ม และสื่อต่างๆ และข่าวสารที่ได้รับที่ถูกต้องและครบถ้วนสม่ำเสมอ เข้าใจอย่างชัดเจน และทางกองยังมีเครือข่ายงานประชาสัมพันธ์รองรับการกระจายข่าวของมหาวิทยาลัยในอีกทางหนึ่ง ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพ การให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา และส่วนบุคลากรรับรู้ข่าวสารการให้บริการผ่านทางเว็บไซต์ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้บุคลากรส่วนใหญ่การรับรู้ข่าวสารการให้บริการของทางกองผ่านช่องทางสื่อต่างๆ เช่นเว็บไซต์กองกลาง เว็บไซต์มหาวิทยาลัย และช่องทางสื่อสารอื่นๆ ที่ทางกองกลางยินดีให้บริการด้านข่าวสารต่างๆ ทั้งข่าวของมหาวิทยาลัย หรือข่าวของกองกลาง และบางครั้งการเผยแพร่ข่าวสารอาจไม่เป็นปัจจุบัน และไม่ต่อเนื่อง ชับซ้อน ไม่สะดวก

6. ด้านระบบการให้บริการ พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยาโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.42 เมื่อพิจารณา พบว่า ความสะดวกในเงื่อนไขการขอรับบริการที่เป็นเช่นนี้อภิปรายผลได้ว่า ผู้พัฒนาระบบการให้บริการของกองกลาง จะมีเงื่อนไขการใช้งานให้น้อยที่สุดเพื่อรองรับการใช้งานในระบบการขอรับบริการที่รวดเร็วและไม่เสียเวลาในเงื่อนไขต่างๆ เพื่อให้ผู้รับบริการ ได้รับการบริการที่ดีและได้รับผลประโยชน์มากที่สุด ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการให้บริการ มีระดับค่าเฉลี่ยต่ำสุด อภิปรายผลได้ว่า การบริการสื่อการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริการภายในกอง และทั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การบริการการจองประชุมออนไลน์ และระบบของกองกลางที่ก้าวหน้า และมีการพัฒนาระบบ คือระบบ up meeting ระบบจองห้องประชุมออนไลน์ ระบบไปรษณีย์ ระบบงานธุรการ เพื่อมาใช้ในการบริการที่รวดเร็วและทันสมัย และในบางครั้งระบบบางอย่างอยู่ในช่วงกำลังพัฒนา จึงทำให้เกิดการผิดพลาด และล่าช้าในการแก้ไขโปรแกรมเป็นบางครั้ง ๆ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยพะเยา นำผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนาการให้บริการงานกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพ โดยสรุปดังนี้

1. ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ การบริหารจัดการทำงานเป็นที่มรรวมถึงส่งเสริมการเข้ารับการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ฝึกให้เกิดจิตสำนึกในการให้บริการ
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ควรประชุมหารือเพื่อหาแนวทางกับผู้บริหารในการลดขั้นตอนในการบริการ เพื่อให้เกิดความรวดเร็ว และให้สอดคล้องกับการทำงานจริง และเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ
3. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก ควรมีการปรับปรุงห้องกองกลางใหม่ เนื่องจากสถานที่คับแคบ
4. ด้านคุณภาพการให้บริการ ควรจัดประชุมชี้แจงการทำงานในหน่วยงานและควรมีการทบทวนถอดบทเรียนการดำเนินงานที่ผ่านมาแก่เจ้าหน้าที่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในขั้นตอนการบริการให้มีคุณภาพ
5. ด้านการประชาสัมพันธ์แนะนำการให้บริการ ควรมีการวางแผนการประชาสัมพันธ์ให้มีความต่อเนื่องและมีการติดตามผล รวมถึงให้มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันต่อไป
6. ด้านระบบการให้บริการ ควรมีการประชุมชี้แจงระบบและพัฒนาระบบให้มีการบริการควบคุมการทำงานได้หลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์ ทางไอแพด เพื่อสะดวกและรวดเร็วต่อผู้รับบริการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการให้บริการที่ดีของกองกลาง เพื่อจะได้มีรูปแบบในการให้บริการที่เป็นเลิศ มุ่งสู่องค์กรแห่งความเป็นเลิศด้านการบริการ
2. ควรสนับสนุนให้มีการศึกษางานวิจัย เรื่องปัจจัยส่งเสริมประสิทธิภาพการให้บริการกองกลาง มหาวิทยาลัยพะเยา
3. ควรมีการศึกษาด้านความพึงพอใจของการให้บริการของระบบ up-meeting ระบบจองห้องประชุมออนไลน์ และระบบการประเมินความพึงพอใจของกองกลาง
4. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เช่นการสังเกต การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในกลุ่มผู้ใช้บริการ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2555). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการกองแผนงาน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยนเรศวร สาขาวิชา การจัดการธุรกิจ มหาวิทยาลัยพะเยาประจำปีงบประมาณ พ.ศ 2555
- จักรแก้ว นามเมืองและคณะ.(2554).การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการเทศบาล ตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตพะเยา. จังหวัดพะเยา.
- ณัฐธัญ ณิชครบ. (4545).ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเดินรถการไฟฟ้าแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดตรัง.
- ปานจิต บุรณสมภพ.(2548).ความพึงพอใจของนิสิตต่อการให้บริการของสำนักทะเบียนและประมวลผล. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขาพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน.
- พรรณพิลาศ สมศรี. (2546).การสำรวจความคิดเห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของเทศบาลในจังหวัดจันทบุรีมหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- รัตนา สมบูรณ์. (2554).ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการให้บริการของกองประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สัญญา สัญญาวิรัตน์. (2554). ทฤษฎีองค์กรประสิทธิภาพ รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา กรุงเทพฯ: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสมยศ นามีการ.(2554).หลักประสิทธิภาพการให้บริการ. จาก <http://www.idis.ru.ac.th/report/index.php?topic=4555.0>.
- สถิตี คำลาเลี้ยง.(2544).ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของช่างอากาศ: ศึกษาเฉพาะ กรณีกองการบินทหารเรือ วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์), มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่มบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด
The expectations of employees towards the management of group company
Isuzu Lampang Limited

ดำรงเกียรติ ขวัญใจ^{1*} และ บังอร สวัสดิ์สุข²

Damrongkiat Khwuanchai^{1*} and Bungon Sawatsuk²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของกลุ่ม บริษัทอีซูซูลำปาง จำกัด โดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย พนักงานของ กลุ่มบริษัทอีซูซูลำปาง จำกัด จำนวน 3 สาขา ได้แก่ สาขาพะเยา จำนวน 68 คน สาขาเชียงใหม่ จำนวน 36 คน และ สาขาขง จำนวน 10 รวมทั้งหมด 114 คน ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานทุกคน ข้อมูลที่เก็บได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์หาค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ด้านปัจจัยแรงจูงใจที่พนักงานมีความคาดหวังจากการบริหารงานของบริษัท คือ พนักงานมีความคาดหวังด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ ความคาดหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ความคาดหวังลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และความคาดหวังการได้รับยกย่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ด้านปัจจัยสนับสนุนที่พนักงานมีความคาดหวังจากการบริหารงานของบริษัท พบว่า พนักงานมีความคาดหวังด้านสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72

คำสำคัญ: ความคาดหวัง การบริหารงาน พนักงานของบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด

Abstract

The study aims to study the expectations of employees towards management of group company Isuzu Lampang limited. Quantitative research method was conducted with a total of 114 samples of 3 branches consisted of 68 staff of Phayao branch, 36 staff of Chiang Kham branch, and 10 staff of Ngao branch. The instructed questionnaires were distributed to 114 staff. All data analyzed with descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation.

The study revealed that employee motivation factors expected from the administration of the company were job responsibilities aspect with highest average of 3.96, expectations for success in career with average at

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : khwuanchai_1@hotmail.com

3.77, expectation for a decent job description with average at 3.58, and expectation for getting honored with average at 3.51 respectively. Employee supporting factors expected from the administration of the company were Welfare aspect with highest average of 3.88, expectations for having good relationships with colleagues with average at 3.83, expectations for workplace environment with average at 3.72.

Keywords: expectation, management, ISUZU Lampang Limited staff

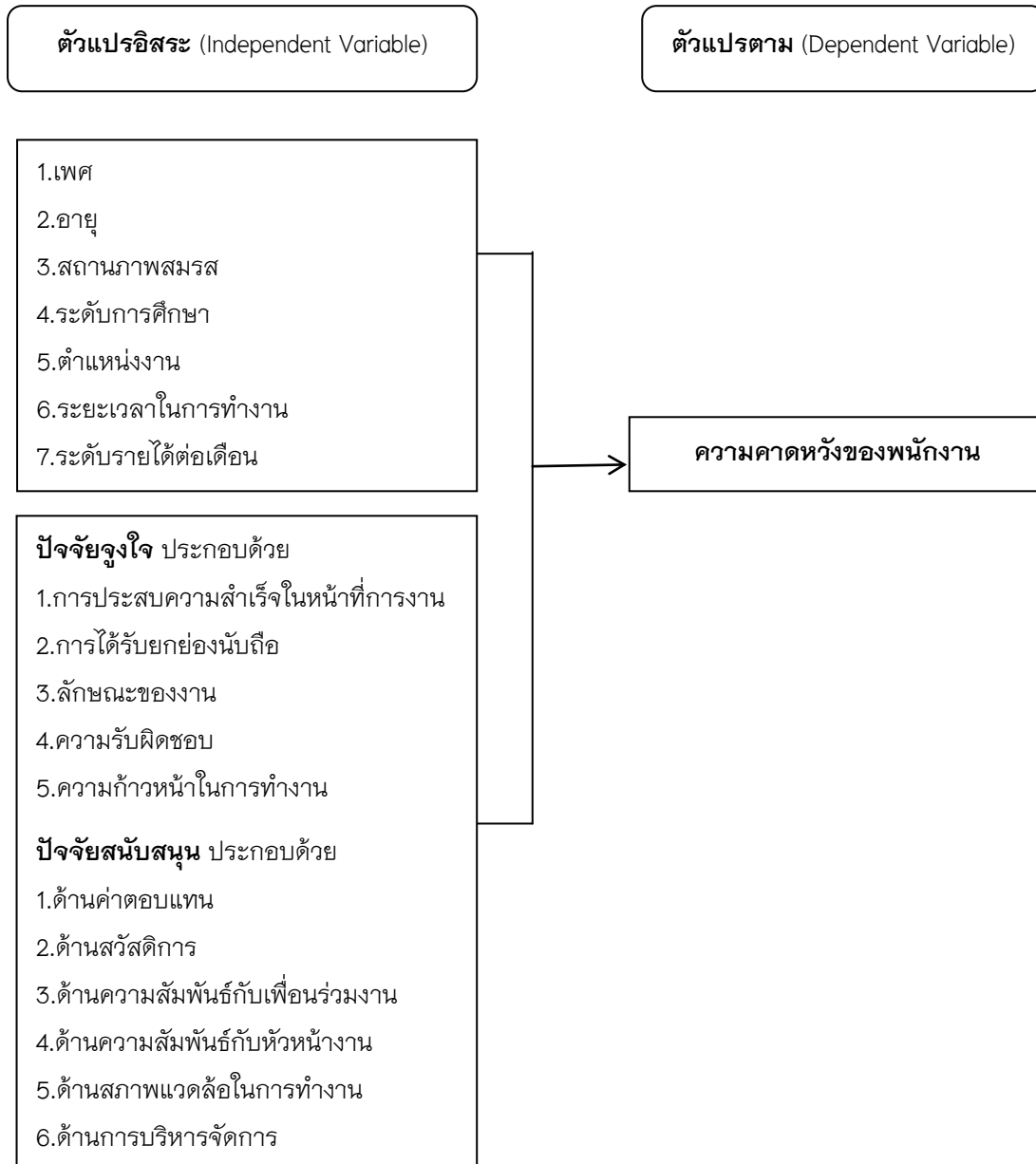
บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันการทำธุรกิจจำเป็นต้องอาศัยทรัพยากรที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถดำเนินธุรกิจนั้นๆให้ อยู่รอดและเจริญเติบโตไปได้ไม่ว่าจะเป็นในส่วนการบริหารจัดการ การลงทุนหรือด้านการเงิน ด้านวัตถุดิบหรือสินค้า และหนึ่งในนั้นคือด้านทรัพยากรบุคคล ที่จะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินธุรกิจนั้นๆ ทรัพยากรบุคคลถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมาก จึงทำให้องค์การแต่ละแห่งมีการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคลแตกต่างกันไปตามความคาดหวังของบุคคลในแต่ละองค์การ ซึ่งองค์การที่ต้องใช้คนเป็นหลักในการดำเนินธุรกิจนั้นจะต้องมี การบริหารด้านบุคคลให้ดีเพื่อรักษาและลดการลาออกหรือการหมุนเวียนพนักงานใหม่ เพราะถ้ามีการบริหารจัดการ ที่ดีจะช่วยในการลดต้นทุนในด้านการสอนงานพนักงานใหม่ ลดความผิดพลาดในงาน และสามารถรักษาประสิทธิภาพ ในการทำงานได้ ดังนั้นผู้ทำการศึกษาจึงอยากจะศึกษาความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของ กลุ่ม บริษัทอีซูซูลำปาง จำกัด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะผู้ศึกษาจะขอเลือกศึกษาใน 3 สาขา ที่ผู้ทำการศึกษาได้ทำงานและมีความ เกี่ยวเนื่องด้วยคือ สาขาพะเยา สาขาเชียงคำ และสาขางาว เพราะแต่ละสาขาก็อยู่คนละพื้นที่ การให้บริการใน แต่ละสาขาก็จะมีจำนวนพนักงานไม่เท่ากัน ซึ่งอาจจะส่งผลต่อความคาดหวังของพนักงานในแต่ละสาขาแตกต่างกันไป ด้วยดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษา ความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของ กลุ่มบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด เพื่อที่จะได้นำผลการศึกษานั้นมาปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน และทำให้ทราบความ คาดหวังของพนักงาน กลุ่มบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารงานของ กลุ่มบริษัท อีซูซูลำปาง จำกัด

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นกลุ่มเดียวกันคือ พนักงานของ กลุ่มบริษัทอิซูซุลำปาง จำกัด ประกอบด้วย พนักงานบริษัทอิซูซุลำปาง จำกัด สาขาพะเยา จำนวน 68 คน พนักงานบริษัทอิซูซุลำปาง จำกัด สาขาเชียงคำ จำนวน 36 คน และพนักงานบริษัทอิซูซุลำปาง จำกัด สาขาขาว จำนวน 10 คน ถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2559 ซึ่งรวมประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ทำศึกษาครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 114 คน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาจะใช้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ในการจัดเก็บข้อมูล โดยการค้นคว้าจากหนังสือและเอกสารต่างๆ และบูรณาการจากแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check.List) หมายถึง ข้อมูลเฉพาะตัวบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน ระยะเวลาในการทำงาน และระดับรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารของ กลุ่มบริษัทที่ชูชูลำปาง จำกัด ซึ่งจะ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ หมายถึง ระดับความคาดหวังของพนักงานเมื่อเทียบกับปัจจัยในด้านต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านการบริหารงาน ได้แก่ 1.ปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การได้รับยกย่องนับถือ ลักษณะของงาน ความรับผิดชอบ และความก้าวหน้าในงาน 2.ปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านค่าตอบแทน ปัจจัยด้านสวัสดิการ ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนพนักงาน

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ลงรหัสในแบบสอบถามทุกชุด แล้วนำรหัสที่กำหนดพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์และทำการวิเคราะห์
3. ค่าพารามิเตอร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของพนักงาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ SD)

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.60 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 49.40

อายุของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 26 – 35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.60 รองลงมาคือ น้อยกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.20 อายุ 36 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.50 และน้อยที่สุดคือ 46 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.70

สถานภาพสมรสของกลุ่มตัวอย่างมีสถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.60 รองลงมาคือ โสด คิดเป็นร้อยละ 46.10 และน้อยที่สุดคือ หม้าย / หย่าร้าง / แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 3.40

ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษา ปวส.มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 47.20 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 31.50 ระดับ ปวช. / ต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 19.10 และน้อยที่สุดคือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.10 และมีผู้ไม่ตอบในข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 1.10

ตำแหน่งงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในตำแหน่งช่างยนต์ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.30 รองลงมาคือ ที่ปรึกษาการขาย คิดเป็นร้อยละ 18.00 หัวหน้างานทุกระดับทุกแผนก คิดเป็นร้อยละ 12.40 ที่ปรึกษางานบริการ คิดเป็นร้อยละ 11.20 ธุรกิจขายและอะไหล่ คิดเป็นร้อยละ 9.00 ลูกค้าสัมพันธ์ / ต้อนรับลูกค้า คิดเป็นร้อยละ 6.70 และที่น้อยที่สุดคือ การตลาด แคมเปญและล้างรถ คิดเป็นร้อยละ 3.40 และมีผู้ไม่ตอบในข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 2.20

ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 1 – 5 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.40 รองลงมาอยู่ในช่วง ต่ำกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.10 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.90 21 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 6.70 และช่วงที่น้อยที่สุดคือ 11 – 15 ปีและ 16 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.40 และมีผู้ไม่ตอบในข้อนี้ คิดเป็นร้อยละ 1.10

ระดับรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง น้อยกว่า 10,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 43.80 รองลงมาอยู่ในช่วง 10,000 – 14,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.20 ช่วง 15,000 – 19,999 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.50 และที่น้อยที่สุดอยู่ช่วง 20,000 บาท ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4.50

ส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อการบริหารของ กลุ่มบริษัทที่ชูชูลำปาง จำกัด

ด้านปัจจัยแรงจูงใจที่พนักงานมีความคาดหวังจากการบริหารงานของบริษัทฯ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีความคาดหวังด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุดเท่ากับ 3.96 รองลงมาคือ ความคาดหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 ความคาดหวังลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 และความคาดหวังการได้รับยกย่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความคาดหวังด้านการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.77$) พบว่า ความคาดหวังในความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ทำลุล่วงไปแล้ว เป็นด้านที่มีผลต่อความคาดหวังของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.09$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังที่ได้รับการยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานจากหัวหน้างาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.09$)

การประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1.ท่านสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดจากการทำงานได้ด้วยตัวท่านเอง	3.58	.560	มาก
2.ท่านได้รับการยกย่องชมเชยในการปฏิบัติงานจากหัวหน้างาน	3.09	.685	ปานกลาง
3.ท่านมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ท่านได้ทำลุล่วงไปแล้ว	4.15	.667	มาก
4.ท่านพอใจในตำแหน่งหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่	4.09	.600	มาก
5.บุคคลในครอบครัวท่านภาคภูมิใจกับหน้าที่การงานที่ท่านทำอยู่	3.95	.710	มาก
รวม	3.77	.644	มาก

2. ความคาดหวังด้านการได้รับยกย่องนับถือ

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.51$) พบว่า ความคาดหวังที่ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนพนักงานและความคาดหวังที่ได้รับการมอบหมายให้ทำงานที่มีความสำคัญ เป็นด้านที่มีผลต่อความคาดหวังของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังที่ว่าผลงานได้รับการยอมรับจากเพื่อนพนักงาน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังที่ว่าความคิดเห็นได้รับการยอมรับจากหัวหน้างาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.31$)

การได้รับยกย่องนับถือ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนพนักงาน	3.62	.699	มาก
2. ท่านได้รับการยอมรับนับถือจากหัวหน้างาน	3.52	.693	มาก
3. ผลงานของท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนพนักงาน	3.60	.686	มาก
4. ผลงานของท่านได้รับการยอมรับจากหัวหน้างาน	3.47	.740	มาก
5. ความคิดเห็นของท่านได้รับการยอมรับจากเพื่อนพนักงาน	3.44	.690	มาก
6. ความคิดเห็นของท่านได้รับการยอมรับจากหัวหน้างาน	3.31	.684	ปานกลาง
7. ท่านได้รับมอบหมายให้ทำงานที่มีความสำคัญ	3.62	.746	มาก
รวม	3.51	.705	มาก

3. ความคาดหวังด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.58$) พบว่า ความคาดหวังที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ เป็นด้านที่มีผลต่อความคาดหวังของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังงานที่ปฏิบัติมีความท้าทายกับความรู้ความสามารถ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังงานที่ปฏิบัติอยู่รู้สึกว่ายากเกินความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.66$)

ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. งานที่ท่านปฏิบัติตรงตามความรู้ความสามารถของท่าน	3.66	.768	มาก
2. งานที่ท่านปฏิบัติมีความท้าทายกับความรู้ความสามารถของท่าน	3.98	.657	มาก
3. งานที่ท่านปฏิบัติอยู่ท่านรู้สึกว่ายากเกินความสามารถของท่าน	2.66	.673	ปานกลาง
4. ท่านมีอิสระในการวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเอง	3.55	.798	มาก
5. ท่านได้ใช้ความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่	4.03	.615	มาก
รวม	3.58	.702	มาก

4. ความคาดหวังด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.96$) พบว่า ความคาดหวังด้านเข้าใจถึงขอบเขต หน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นด้านที่มีผลต่อความคาดหวังของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังด้านความภาคภูมิใจกับตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังด้านขอบเขตและหน้าที่รับผิดชอบตรงตามที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$)

หน้าที่ความรับผิดชอบ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านเข้าใจถึงขอบเขต หน้าที่ความรับผิดชอบของท่าน	4.17	.607	มาก
2. ท่านปฏิบัติงานเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ท่านดำรงอยู่	3.96	.542	มาก
3. ขอบเขตและหน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบตรงตามที่ท่าน คาดหวัง	3.80	.710	มาก
4. ท่านมีการคิดหาวิธีทำงานใหม่ๆ เพื่อให้งานที่ได้รับ มอบหมายสำเร็จ	3.82	.614	มาก
5. ท่านมีความภาคภูมิใจกับตำแหน่งของท่าน	4.04	.638	มาก
รวม	3.96	.622	มาก

5. ความคาดหวังด้านความก้าวหน้าในการทำงาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.53$) พบว่า ความคาดหวังงานที่ทำอยู่สามารถทำให้ได้รับความก้าวหน้า เป็นด้านที่มีผลต่อความความคาดหวังของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังที่ได้รับโอกาสในการทำงานอื่นๆ นอกเหนือจากหน้าที่หลัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังด้านมีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งได้ตามความสามารถ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.18$)

ความก้าวหน้าในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านได้รับการคัดเลือกให้เข้าฝึกอบรมเพื่อพัฒนา ความสามารถในการทำงาน	3.55	.949	มาก
2. ท่านมีโอกาสได้รับการสนับสนุนให้เลื่อนตำแหน่งได้ตาม ความสามารถของท่าน	3.18	.870	ปานกลาง
3. ท่านได้รับโอกาสในการทำงานอื่นๆ นอกเหนือจากหน้าที่ หลัก	3.62	.781	มาก
4. ท่านสามารถทำงานได้สำเร็จลุล่วงได้ โดยไม่มีปัญหา ตามมา	3.54	.679	มาก
5. งานที่ท่านทำอยู่สามารถทำให้ท่านได้รับความก้าวหน้า	3.74	.723	มาก
รวม	3.53	.800	มาก

ด้านปัจจัยสนับสนุนที่พนักงานมีความคาดหวังจากการบริหารงานของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า พนักงานมีความคาดหวังด้านสวัสดิการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.88 รองลงมาคือ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ด้านการบริหารงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.59 และด้านค่าตอบแทนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ความคาดหวังด้านปัจจัยค่าตอบแทน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังปานกลาง ($\bar{x} = 3.16$) พบว่า ความคาดหวังในการปรับขึ้นเงินเดือนมีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังเงินโบนัสประจำปี ทำให้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.38$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังด้านเงินเดือน และค่าตอบแทนมีความเหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.78$)

ปัจจัยด้านค่าตอบแทน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. เงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายในสภาวะค่าครองชีพในปัจจุบัน	2.95	.946	ปานกลาง
2. เงินเดือนและค่าตอบแทนที่ได้รับในปัจจุบันเป็นที่น่าพอใจ	3.09	.839	ปานกลาง
3. เงินเดือนและค่าตอบแทนเหมาะสมกับปริมาณงานและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน	3.07	.855	ปานกลาง
4. เงินเดือนและค่าตอบแทนมีความเหมาะสมโดยไม่จำเป็นต้องหารายได้เพิ่ม	2.78	.964	ปานกลาง
5. เงินโบนัสประจำปีทำให้ท่านมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน	3.38	1.128	ปานกลาง
6. การปรับขึ้นเงินเดือนมีความเหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน	3.69	1.021	มาก
รวม	3.16	.959	ปานกลาง

2. ความคาดหวังปัจจัยด้านสวัสดิการ

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.88$) พบว่า ความคาดหวังในสิทธิการลาพักร้อน เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในสิทธิการท่องเที่ยวภายในประเทศ 2 ปี / 1 ครั้ง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังในสิทธิการเบิกค่ารักษาพยาบาลตามบัตรประกันสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.65$)

ด้านปัจจัยด้านสวัสดิการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ระดับความคาดหวังในสิทธิการลาพักร้อน	4.11	.775	มาก
2. ระดับความคาดหวังในสิทธิการเบิกค่าเทอมบุตร คน ละ 2,000 บาท / คน / เทอม	3.93	.828	มาก
3. ระดับความคาดหวังในสิทธิการท่องเที่ยว ภายในประเทศ 2 ปี / 1 ครั้ง	4.02	.783	มาก
4. ระดับความคาดหวังในสิทธิการเบิกชุดพนักงาน 2ชุด /คน /ปี	3.83	.932	มาก
5. ระดับความคาดหวังในสิทธิการเบิกค่า รักษาพยาบาลตามบัตรประกันสังคม	3.65	1.024	มาก
6. ระดับความคาดหวังในสิทธิการประกันชีวิตหมู่ของ บริษัท	3.87	.815	มาก
7. ท่านมีสิทธิการเบิกค่าเล่าเรียนของตัวท่าน ในระดับ ไม่เกินปริญญาตรี	3.79	.929	มาก
8. ระดับความคาดหวังกับเงินบำเหน็จหลังเกษียณ 10 เท่าของเงินเดือนๆสุดท้าย	3.92	.772	มาก
9. ระดับความคาดหวังกับสิทธิอื่นๆที่บริษัทมีให้ นอกเหนือจากข้อ2.1-2.8	3.83	.750	มาก
รวม	3.88	.845	มาก

3. ความคาดหวังด้านการบริหารงาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.59$) พบว่า ความคาดหวังในการให้อิสระแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน ที่ไม่ขัดกับกฎข้อบังคับของบริษัท เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังด้านการบริหารงานในปัจจุบันทำให้รู้สึกมั่นคง อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังมีการกำหนดความก้าวหน้าในงานของพนักงานที่ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$)

ปัจจัยด้านการบริหารงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การกระจายอำนาจในการบริหารงานในปัจจุบัน	3.54	.658	มาก
2. การให้อิสระในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน ที่ไม่ขัดกับกฎข้อบังคับของบริษัท	3.71	.772	มาก
3. การกำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน	3.61	.748	มาก
4. การประเมินผลงานจากการปฏิบัติงานมีความเป็นธรรม	3.52	.697	มาก
5. การตรวจสอบและการกำกับการทำงานให้สอดคล้องกับเป้าหมาย	3.62	.703	มาก
6. การกำหนดแผนงานและเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเจน	3.59	.657	มาก
7. การชักนำ การจูงใจ การกระตุ้น ให้ทุกคนในบริษัท เดินไปในทิศทางเดียวกัน	3.56	.845	มาก
8. การกำหนดบทบาท หน้าที่ ของพนักงานในการปฏิบัติงานชัดเจน	3.55	.846	มาก
9. มีการกำหนดความก้าวหน้าในงานของพนักงานที่ชัดเจน	3.49	.776	มาก
10. การบริหารงานในปัจจุบันทำให้ท่านรู้สึกมั่นคง	3.69	.840	มาก
รวม	3.59	.754	มาก

4. ความคาดหวังปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.83$) พบว่า ความคาดหวังด้านมีความสุขเมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อนพนักงานทุกคน เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.04$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังให้เพื่อนพนักงานให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกรแก้ปัญหาที่เกิดในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) และที่น้อยที่สุดคือ ความคาดหวังให้เพื่อนพนักงานยินดีสละเวลาให้เสมอเมื่อต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ท่านและเพื่อนพนักงานให้เกียรติในการแสดงความ ความเห็นและรับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน	3.87	.728	มาก
2. เพื่อนพนักงานให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกร แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน	4.01	.723	มาก
3. เพื่อนพนักงานให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานเป็น อย่างดี	3.97	.799	มาก
4. เพื่อนพนักงานให้ความช่วยเหลือกันในกรณีที่คุณ พนักงานด้วยกันได้รับความเดือดร้อน	3.87	.818	มาก
5. ท่านมีโอกาสพบปะสัมพันธ์กับเพื่อนพนักงานนอก เวลางานหรือในโอกาสพิเศษต่างๆ	3.74	.739	มาก
6. เพื่อนพนักงานยินดีสละเวลาให้ท่านเสมอเมื่อท่าน ต้องการ	3.62	.776	มาก
7. เพื่อนพนักงานแสดงความยินดีด้วยความจริงใจทุก ครั้ง เมื่อท่านทำงานสำเร็จหรือท่านประสบความสำเร็จ	3.72	.769	มาก
8. เพื่อนพนักงานได้ตักเตือน แนะนำ หรือให้กำลังใจ อย่างจริงใจ เมื่อท่านทำงานพลาดหรือทำงานล้มเหลว	3.73	.794	มาก
9. เพื่อนพนักงานของท่านไม่เคยเอาัดเอาเปรียบท่าน หรือทำให้รู้สึกว่าคุณทอดทิ้งอยู่ลำพัง	3.69	.777	มาก
10. ท่านมีความสุขเมื่อได้ทำงานร่วมกับเพื่อนพนักงาน ทุกคน	4.04	.656	มาก
รวม	3.83	.758	มาก

5. ความคาดหวังปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.83$) พบว่า ความคาดหวังด้านสถานที่ปฏิบัติงานสะอาด เป็นระเบียบ น่าอยู่ เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังที่รู้สึกมีความสุข ปลอดภัยและสะดวกสบายในที่ทำงาน และความคาดหวังด้านพื้นที่ของบริษัทในภาพรวมเหมาะสมกับการทำงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) และที่น้อยที่สุด คือ ความคาดหวังในบรรยากาศทั้งภายในและภายนอกสถานที่ทำงานมีความร่มรื่น ไม่วุ่นวาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.52$)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. สถานที่ปฏิบัติงานของท่านสะอาด เป็นระเบียบ น่าอยู่	4.01	.631	มาก
2. พื้นที่ปฏิบัติงานของท่านมีความเหมาะสม เช่น สถานที่ ขนาด แสงสว่าง อุณหภูมิ การถ่ายเทของอากาศ เป็นต้น	3.61	.834	มาก
3. มีเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องใช้ต่างๆในการทำงานอย่างพอเพียง เหมาะสม และ สะดวกสบาย	3.64	.847	มาก
4. บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกสถานที่ทำงาน มีความร่มรื่น ไม่อึดอัด	3.52	.831	มาก
5. ท่านรู้สึกมีความสุข ปลอดภัยและสะดวกสบาย ในที่ทำงาน	3.88	.751	มาก
6. ห้องพัก ห้องครัว ห้องน้ำ มีความสะอาด เรียบร้อย เหมาะสมกับการใช้งาน	3.74	.747	มาก
7. พื้นที่ของบริษัทในภาพรวมเหมาะสมกับการทำงาน	3.88	.654	มาก
รวม	3.75	.754	มาก

6. ความคาดหวังปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน

ภาพรวมของระดับความคาดหวังที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงาน อยู่ในระดับความคาดหวังมาก ($\bar{x} = 3.72$) พบว่า ความคาดหวังให้หัวหน้างานให้เกียรติและเปิดโอกาสให้ทำงานจนเต็มความสามารถ เป็นด้านที่มีผลต่อความคิดเห็นของพนักงานมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$) รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังต่อหัวหน้างานให้การสนับสนุน ส่งเสริมความก้าวหน้า ทุกคนอย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.83$) และที่น้อยที่สุด คือ ความคาดหวังว่าหัวหน้างานจะคอยดูแลเอาใจใส่และให้ความสนใจในชีวิตส่วนตัวของพนักงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.58$)

ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. หัวหน้างานให้ความไว้วางใจตัวท่านในการปฏิบัติงาน	3.71	.643	มาก
2. หัวหน้างานคอยดูแลเอาใจใส่และให้ความสนใจในชีวิต ของตัวท่าน	3.58	.781	มาก
3. หัวหน้างานคอยช่วยเหลือในโอกาสต่างๆทั้งเรื่องงาน และเรื่องส่วนตัวของท่าน	3.60	.794	มาก
4. หัวหน้างานยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากท่าน	3.72	.723	มาก
5. หัวหน้างานให้เกียรติและเปิดโอกาสให้ท่านทำงานจน เต็มความสามารถ	3.85	.762	มาก
6. หัวหน้างานเป็นคนที่สามารถปรึกษาหารือ หรือขอ คำแนะนำในเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวได้	3.71	.869	มาก
7. หัวหน้างานให้ความยุติธรรมแก่ท่านและพนักงานคน อื่นๆ อย่างเท่าเทียมกัน	3.75	.743	มาก
9. ท่านรู้สึกปลอดภัย มั่นคง ที่ได้ทำงานร่วมกับหัวหน้า งาน	3.78	.750	มาก
10. ท่านยึดหัวหน้างานเป็นแบบอย่างในการทำงานและ การใช้ชีวิต	3.62	.805	มาก
รวม	3.72	.764	มาก

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของพนักงานที่ต่อการบริหารงานของกลุ่มบริษัทที่ชูชูลำปาง จำกัด พบว่าระดับความคาดหวังด้านหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นด้านที่พนักงานมีระดับความคาดหวังมากที่สุด รองลงมาได้แก่ความคาดหวังด้านสวัสดิการ และน้อยที่สุดคือความคาดหวังด้านค่าตอบแทน ซึ่งสอดคล้องกับ (เอมอร์ สายะเสวี, 2549, หน้า 6) กล่าวว่า ทฤษฎีความคาดหวังจะเกี่ยวข้องกับขั้นตอนประมาณ 3 ประการคือ ขั้นตอนหนึ่งคือ การใช้ความพยายามในการทำงานของพนักงาน ขั้นตอนที่สองคือ การปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่สามคือ ผลลัพธ์ที่เกี่ยวข้องกับงาน ซึ่งทำให้เกิดความคาดหวังออกมา 2 ลักษณะคือ อันที่หนึ่งเป็นความคาดหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายาม (effort-performance expectancy) กับอันที่สอง เป็นผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน (performance-outcome expectancy) และคุณค่าความพอใจในผลลัพธ์ (valence of outcomes) ดังนั้นการสนับสนุนให้พนักงานได้ทำตามหน้าที่ความรับผิดชอบจากความพยายามของพนักงานเอง โดยนำความรู้ความสามารถที่มีมาปฏิบัติงานเพื่อให้ผลลัพธ์ออกมาสอดคล้องกับเป้าหมายที่องค์กรได้กำหนดไว้จะทำให้พนักงานเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขึ้นได้ ผลลัพธ์เหล่านั้นก็จะส่งผลกลับมาที่พนักงานผ่านทางด้าน สวัสดิการและค่าตอบแทน ซึ่งจะปัจจัยที่ช่วยลดอัตราการลาออกของพนักงานในองค์กรได้ในระดับหนึ่งด้วย

กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยค้นคว้าอิสระของการศึกษาในหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ซึ่งผู้เขียนใคร่ขอขอบคุณ ดร.บังอร สวัสดิ์สุข อาจารย์ที่ปรึกษา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารของบริษัทชิชูซูล่าปาง จำกัด ประกอบด้วย คุณชูฤทธิ์ อ้นนารา ประธานบริษัท คุณณัฐกุล นานะรังสรรค์ กรรมการผู้จัดการ คุณวุฒิชัย นานะรังสรรค์ กรรมการผู้จัดการ รวมถึงคุณพ่อบารมี ชวัญใจ คุณแม่บานเย็น ชวัญใจ และทุกคนในครอบครัวชวัญใจที่ให้กำลังใจ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยดังกล่าวนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา ขำโรเลิศ. (2554). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังในงานและพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท บิซอพ กัมมา(ประเทศไทย)จำกัด จังหวัดเพชรบุรี**. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เจตพล ดวงสงค์. (ม.ป.ป.). ทฤษฎีความคาดหวัง (Expectancy theory). เชียงใหม่:วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้. สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2559, จาก http://www.sas.mju.ac.th/government/20111119104834_sas2/26328.pdf
- ณภัทร ทวีแสงศิริ. (2556). **ความคาดหวังของลูกค้าต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของการบริการสปาและสปาฟักันธุ์ธุรกิจนวดสปาที่มีต่อพฤติกรรมการให้บริการในสายตาลูกค้า ในเขตกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาด้วยตนเอง, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- ภุมรินทร์ ทวีศรี. (2554). **ความคาดหวังและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัท พรอคเตอร์ แอนด์ แกมเบิล แมนูแฟคเจอร์ (ประเทศไทย) จำกัด**. การค้นคว้าอิสระ บช.ม.,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ปริศนา ใจบุญ และคณะ. (2552). **ความต้องการและความคาดหวังของบุคลากร คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- มยุรี บุญยัง. (2554). **ความคาดหวังและการรับรู้จริงของพนักงาน ต่อคุณภาพการให้บริการการจ้างงานบุคคลภายนอกของธนาคาร ธนชาติ จำกัด(มหาชน) สำนักงานเขตกรุงเทพมหานคร**. บช.ม.(การจัดการ), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2539). **องค์การและการจัดการ**. กรุงเทพฯ: วิวิธพัฒนา.
- ศิริจันทร์ เชื้อสุวรรณ. (2553). **การพัฒนาองค์การ**. สืบค้นจาก <http://image.slidesharecdn.com/chapter3-1206222004124-phpapp01/95/chapter-3-10-728.jpg?cb=1340325791>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ศักดิ์ดา ดีชะโชติ, ลิทธิชัย ฝรั่งทอง ดร.. (2555). **ความคาดหวังของพนักงาน บริษัท ดิครินท์ จำกัด(มหาชน) ต่อ**

การให้บริการของแผนกคอมพิวเตอร์. บัณฑิตวิทยาลัย, วิทยาลัยเซารัสท์บางกอก, กรุงเทพฯ.

สุธานี นุกูลยิ่งอารี. (2555). **การศึกษาความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน)**

กรณีพนักงานบริษัทการบินไทยฯ สำนักงานใหญ่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง, มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพฯ.

สุธานี สฤษฏ์วานิช. (2552). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่:แนวคิดและทฤษฎี** (พิมพ์ครั้งที่7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อำพร งามราช, มยุขพันธ์ ไชยมงคล ดร. (2557). **ความคาดหวังและความพึงพอใจในรูปแบบบริหารบุคคล**

บรรยากาศในการทำงาน และสวัสดิการของพนักงาน บริษัท สมบูรณ์ หล่อเหล็กเหนียว อุตสาหกรรม จำกัด. มหาวิทยาลัยธนบุรี, กรุงเทพฯ.

เอมอร สายะเสวี. (2549). **ความคาดหวังของพนักงานที่มีต่อกระบวนการบริหารงาน:บริษัท**

ส.ธนภัทร เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด. รป.ม.(การบริหารทั่วไป). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

A FEASIBILITY STUDY OF INVESTMENT ON DOG-BREEDING FARM IN MUANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

บุษบากร สมหวังศิริ^{1*} และ บุญญานูช ชีวาเกียรติยั้งยง²

Budsabakorn Somwang Siri^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัข ในจังหวัดพะเยา ที่จดทะเบียนกับสมาคมผู้เลี้ยงสุนัข จำนวน 25 ฟาร์ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัข จำนวน 3 ฟาร์ม โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้านการตลาด ด้านปฏิบัติการ ด้านการจัดการ โดยการจำแนกและจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ แล้วนำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ วิเคราะห์ข้อมูลด้านการเงินโดยการวิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net Present Value) วิเคราะห์อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal Rate of Return) วิเคราะห์อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit-Cost Ratio : B/C Ratio) และวิเคราะห์งวดเวลาคืนทุน (Payback Period)

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) การวิเคราะห์ด้านการตลาดพบว่า ธุรกิจฟาร์มสุนัขใน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ปัจจุบันมีที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน เป็นฟาร์มระบบปิดเพื่อป้องกันปัญหาโรคติดต่อและมีบริการหลังการขายที่ดี ในระยะแรกของการเริ่มทำธุรกิจมีค่าใช้จ่ายสูงในการประชาสัมพันธ์ฟาร์มเพื่อให้เป็นที่รู้จักของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายและอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจคือมีคู่แข่งจำนวนมากอีกทั้งเนื่องจากในจังหวัดพะเยาไม่มีสนามบินและไม่มีสถานีรถไฟทำให้การจัดส่งสุนัขมีค่าใช้จ่ายสูง 2) การวิเคราะห์ด้านปฏิบัติการ พบว่า สุนัขที่จำหน่ายควรมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ได้รับวัคซีนและถ่ายพยาธิโดยสัตวแพทย์ เนื้อที่ของฟาร์มควรมีขนาดไม่ต่ำกว่า 300 ตารางวา และอยู่ควรห่างจากชุมชนในระยะไม่เกิน 15 กิโลเมตรและมีระบบสาธารณสุขโรคครบครัน เพื่อให้ลูกค้าเดินทางสะดวก มีการจัดทำโรงเรือนระบบปิดแยกเป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันโรคและมีอากาศถ่ายเทสะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ในโรงเรือนควรได้มาตรฐาน 3) การวิเคราะห์ด้านการจัดการ พบว่า การลงทุนในธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียวได้ ทรัพยากรบุคคลที่ควรมีอยู่เพื่อการปฏิบัติงานจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน 4) การวิเคราะห์ด้านการเงินพบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 3,922,887.- บาท อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ 35.10 เปอร์เซ็นต์ อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.58 เท่า และระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 2 ปี 2 เดือน แสดงให้เห็นว่าธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความเป็นไปได้และคุ้มค่าในการลงทุนเป็นไปตามสมมติฐานงานวิจัย

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

*Corresponding author: seefaar313@hotmail.com

คำสำคัญ: ธุรกิจฟาร์มสุนัข ความเป็นไปได้

Abstract

This research was aimed to study feasibility in dog farm business investment in Mueang District, Phayao Province. The populations in this study included 25 entrepreneurs who operated dog farm business in Phayao Province registered with dog breeder association. The subjects in this research were 3 dog farm entrepreneurs and the cluster was specifically selected. The instruments used to accumulate data was interview with the structure to analyze data pertaining to marketing, operation and management by categorizing and grouping the data and analyzing them to find the conclusion consistent in accordance with objectives of this research. Besides, financial data were analyzed in terms of Net Present Value, internal rate of return, benefit – cost Ratio: B/C Ratio and Payback Period.

The result was found that 1) in term of marketing analysis, dog farms in Mueang District, Phayao Province were currently located nearby community and they were close system to prevent contagious diseases and to provide good after-sale service. Initially, this business required high expenditure to publicize the farms to be well known among target customers and the obstacles of business operation were numerous competitors. Furthermore, as there was no airport and train station in Phayao, dog delivery required high expenses. 2) In term of operational analysis, it was found that the dogs to be distributed should have direct breeds with strong health and they have had taken vaccination and vermicide by the veterinarian. The farm space should not be lower than 300 square Wah and far from the community about 15 kilometers equipped with public utility system. Besides, the farm should provide close-system building proportionately to prevent diseases and to perfectly ventilate air. The equipment used in the building should meet the standard. 3) For management analysis, it was found that investment on dog farms in Mueang District, Phayao Province could be operated by an owner and there should be at least 3 human resources to operate works. 4) For financial analysis, net present value was 3,922,887.– Baht, internal rate of return was 35.10%, benefit–cost ratio was 1.58 times and payback period was 2 years and 2 months. This indicated that dog farm business in Mueang District, Phayao Province was feasible and worthy in investment according to the hypothesis of this research.

Keywords: Dog farm Business, Feasibility

บทนำ

จากสถิติของสมาคมอุตสาหกรรมสัตว์เลี้ยงไทย (TPIA) ในปี พ.ศ. 2555 พบว่า อัตราการเติบโตของตลาดสัตว์เลี้ยงในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา มีการเติบโต 3–30% โดยในปี พ.ศ. 2538 มีมูลค่าตลาดเท่ากับ 2,000 ล้านบาท ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 มีมูลค่าตลาดเท่ากับ 7,000 ล้านบาท และในปี พ.ศ. 2555 มีมูลค่าตลาดเท่ากับ 12,000 ล้านบาท (อลิศรา ธรรมสิทธิ์, 2557, หน้า 1)

จากความนิยมในการเลี้ยงสุนัข ทำให้การซื้อขายลูกสุนัข มีอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ผู้เพาะเลี้ยงสุนัขส่วนใหญ่ มีการจัดทำเป็นฟาร์มเพาะเลี้ยงสุนัขเป็นอาชีพหลักจากกล่าวได้ว่า สุนัขเป็นสินค้ามีชีวิตที่ตลาดต้องการ ด้วยความนิยมในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้สุนัขเป็นต้นกำเนิดทางธุรกิจอย่างต่อเนื่อง (ชวภา วรธนะประทีป,

2558, สื่อออนไลน์) ปัจจุบันพบว่า จังหวัดพะเยามีผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัข จำนวน 25 ฟาร์ม โดยสายพันธุ์ที่คนนิยมส่วนใหญ่ ได้แก่ สุนัขพันธุ์ชิวว่า สุนัขพันธุ์อเมริกันพิทบูล และสุนัขพันธุ์อัลลากัน มาลามิวท์ซึ่งมีราคาค่อนข้างสูง (กระปุกดอทคอม, 2559, สื่อออนไลน์) ซึ่งการวางแผนการลงทุนในธุรกิจนี้ ผู้ลงทุนควรศึกษาความเป็นไปได้ในด้านการตลาด ด้านการปฏิบัติการ ด้านการจัดการ และด้านการเงิน ประกอบการตัดสินใจในการลงทุน เนื่องจากการทำธุรกิจเกี่ยวกับฟาร์มสุนัขใช้เงินลงทุนค่อนข้างสูง ซึ่งต้นทุนประกอบด้วย ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในการซื้อพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัข ค่าสถานที่ ค่าอุปกรณ์ ค่าอาหาร ค่ายารักษาโรค ค่าดูแลรักษา เป็นต้น

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในจังหวัดพะเยา เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้สนใจประกอบการธุรกิจมีความมั่นใจในการลงทุนและพัฒนาขยายตลาดสุนัข โดยวิเคราะห์ปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการปฏิบัติการ ด้านการจัดการ และด้านการเงิน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในจังหวัดพะเยา ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการวางแผนสำหรับผู้ที่มีความประสงค์จะประกอบธุรกิจฟาร์มสุนัข ในจังหวัดพะเยา

วัตถุประสงค์การศึกษา

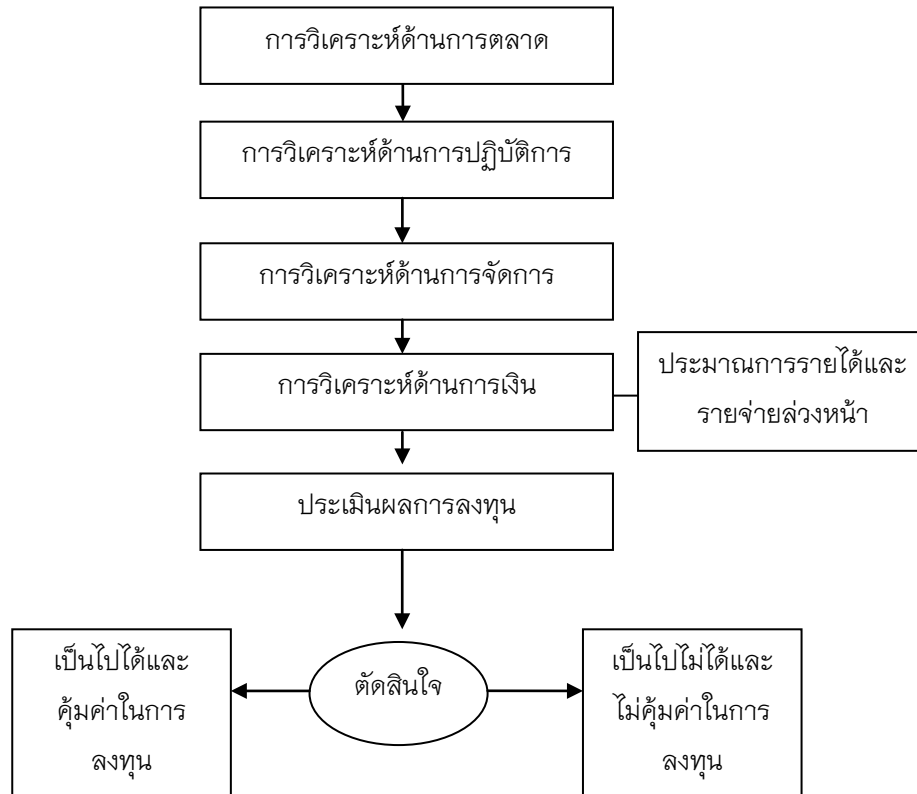
เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตลาด ด้านการปฏิบัติการ ด้านการจัดการ และด้านการเงิน

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

สมมุติฐานของการวิจัย

การลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความเป็นไปได้และคุ้มค่าโดยมีอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 9.25 ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุนของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) (ธนาคารกรุงไทย, 2559) มีระยะเวลาคืนทุนภายในระยะเวลา 5 ปี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ประยุกต์กรอบแนวคิดงานวิจัยจาก สุพัฒน์ ชัตติยวงศ์, 2552

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้คือผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัข ในจังหวัดพะเยา ที่จดทะเบียนกับสมาคมผู้เลี้ยงสุนัข จำนวน 25 ฟาร์ม

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ ผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัข จำนวน 3 ฟาร์ม ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่จำหน่ายสุนัขพันธุ์ชิวาว่า สุนัขพันธุ์อเมริกัน พิทบูล และสุนัขพันธุ์ลาสกัน มาลาไมท์ เท่านั้นประกอบด้วย ฟาร์ม Lucky Love Chi ฟาร์มพิทบูลบ้านต้า และฟาร์มพะเยาดอกเคนแนล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างในประเด็นหลัก 4 ประเด็นคือ ด้านการตลาด ด้านการปฏิบัติการ ด้านการจัดการ และด้านการเงิน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้างนี้ผู้ศึกษาได้นัดหมายและขอสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัขเป็นรายบุคคลเชิงลึก จำนวน 3 ฟาร์ม ประกอบด้วย ฟาร์ม Lucky Love Chi ฟาร์มพิทบูล บ้านต้า และ

ฟาร์มเพาะเห็ดอกเคนแนล ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่จำหน่ายสุนัขพันธุ์ชิวว่า สุนัขพันธุ์อเมริกัน พิทบูล และสุนัขพันธุ์อลาสกัน มาลามิวท์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์โดยการถอดเทปและจากแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้างแล้วเรียบเรียงสรุปเนื้อหาในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ข้อมูลด้านการตลาด ประกอบด้วย การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ข้อมูลด้านการปฏิบัติการ ประกอบด้วย คุณลักษณะผลิตภัณฑ์ การกำหนดขนาดของร้าน การเลือกอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ การกำหนดทำเลที่ตั้ง
3. ข้อมูลด้านการจัดการ ประกอบด้วย รูปแบบการดำเนินธุรกิจ รูปแบบองค์การ การบริหารทรัพยากรมนุษย์
4. ข้อมูลด้านการเงิน เป็นการประมาณการงบการเงินล่วงหน้าระยะเวลา 5 ปี แล้วนำมาวิเคราะห์ความคุ้มค่าในการลงทุนโดยใช้เกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน ดังนี้
 - 4.1 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ต้องมีค่ามากกว่า 0
 - 4.2 อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) ต้องมีค่าสูงเกินกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำหรือสูงกว่าต้นทุนของเงินทุน เช่น อัตราเงินกู้ดอกเบี้ยปัจจุบันอีกทั้งค่าระดับของอัตราส่วนลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการมีค่าเท่ากับ 0
 - 4.3 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C ratio) ต้องมีค่ามากกว่า 1
 - 4.4 ระยะเวลาคืนทุน (PB) ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการตลาด

จุดแข็ง

1. สถานที่ตั้งของฟาร์มมีความสะดวกในการเข้าถึงอยู่ไม่ไกลจากชุมชน
2. ฟาร์มเป็นระบบปิดทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องของโรคติดต่อ
3. มีบริการหลังการขายที่ดี
4. การไปร่วมงานสุนัขต่างๆ ทำให้ฟาร์มเป็นที่รู้จักเพิ่มมากขึ้น
5. สุนัขที่จำหน่ายมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีสุขภาพแข็งแรง
6. มีใบเพ็ดติกรี หรือ ใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Certificate Pedigree)

จุดอ่อน

1. มีค่าใช้จ่ายสูงในการประชาสัมพันธ์ฟาร์ม
2. ผู้ปฏิบัติงานขาดประสบการณ์ ในเรื่องของการทำคลอดสุนัข
3. การผลิตลูกสุนัขไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า
4. ผู้ปฏิบัติงานขาดความชำนาญในเรื่องการผสมเทียม

โอกาส

1. ความนิยมในการเลี้ยงสุนัขยังมีอยู่อย่างต่อเนื่อง
2. ลูกค้าที่เคยซื้อสุนัขจากฟาร์มและบุคคลที่รู้จักแนะนำฟาร์มให้แก่ผู้ที่ต้องการซื้อสุนัข
3. การแชร์ข้อมูลทางสื่อออนไลน์ทำให้ฟาร์มเป็นที่รู้จักอย่างรวดเร็ว
4. การจัดงานสุนัขของกลุ่มผู้ประกอบการเลี้ยงสุนัข ทำให้ฟาร์มเป็นที่รู้จักมากยิ่งขึ้น
5. การเปิดการค้า AEC หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทำให้ธุรกิจฟาร์มสุนัขขยายตลาดได้อีกมาก

อุปสรรค

1. สุนัขพันธุ์อเมริกัน พิทบูล เป็นสุนัขควบคุมพิเศษ
2. มีคู่แข่งจำนวนมากเนื่องจากอยู่ใกล้แหล่งผลิตใหญ่ เช่น จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดเชียงราย
3. จังหวัดพะเยาไม่มีสนามบินและสถานีรถไฟจึงทำให้การส่งมอบสุนัขต้องใช้เวลาและต้นทุนสูง
4. ต้องระมัดระวังโรคติดต่อทางพันธุกรรม และโรคพาสุนัขบ้า
5. การผลิตลูกสุนัขที่ไม่ตรงตามลักษณะสายพันธุ์และมีราคาจำหน่ายต่ำกว่าสายพันธุ์แท้ ทำให้ลูกค้ามี

ทางเลือกเพิ่มมากขึ้น

6. สภาพอากาศของประเทศไทยทำให้สุนัขปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศได้ยาก

ผลการวิเคราะห์ด้านการตลาดมีความเป็นไปได้ในการลงทุน เนื่องจากความต้องการซื้อสุนัขภายในประเทศ และต่างประเทศมีโอกาสขยายตัวเพิ่มมากขึ้นจากการเปิดการค้า AEC หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้การโฆษณาทางการตลาดและการติดต่อ ซื้อ-ขายสุนัข มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้สะดวก มีการขยายตัวของฐานลูกค้าและเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อ

2. ด้านการปฏิบัติการ

สุนัขที่จำหน่ายต้องมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ได้รับวัคซีนและถ่ายพยาธิโดยสัตวแพทย์ ซึ่งภายในฟาร์มมีพ่อพันธุ์รวมจำนวน 3 ตัว และมีแม่พันธุ์รวมจำนวน 15 ตัว โดยเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Certificate Pedigree) เพื่อป้องกันการผสมเลือดชิด การดูแลและการให้อาหารต้องให้เหมาะสมกับแต่ละสายพันธุ์และเน้นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูง ที่ตั้งของฟาร์มห่างจากชุมชนในระยะไม่เกิน 15 กิโลเมตรและมีระบบสาธารณสุขปลอดภัยครบครัน เพื่อให้ลูกค้าเดินทางสะดวก และปลอดภัย ขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 300 ตารางวา มีการจัดทำโรงเรือนระบบปิดแยกเป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันโรคและมีอากาศถ่ายเทสะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ในโรงเรือนต้องได้มาตรฐานละมีความแข็งแรงและทุก 2-3 เดือน ต้องทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

ผลการวิเคราะห์ด้านปฏิบัติการมีความเป็นไปได้ในการลงทุนเนื่องจาก สามารถจัดหาที่ตั้งของฟาร์มซึ่งอยู่ห่างจากชุมชนในระยะไม่เกิน 15 กิโลเมตร และมีสาธารณสุขปลอดภัยครบครัน ทำให้ลูกค้าเดินทางสะดวก และปลอดภัย การทำโรงเรือนระบบปิดแยกเป็นสัดส่วนในการเพาะเลี้ยงสุนัขเป็นการช่วยป้องกันสุนัขจากเชื้อโรคและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะพันธุ์สุนัขให้มีสุขภาพแข็งแรงตั้งแต่แรกคลอด การเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Certificate Pedigree) ทำให้ได้ลูกสุนัขที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีความสวยงามเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ

3. ด้านการจัดการ

ในการดำเนินโครงการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา สามารถดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียวเพื่อความสะดวกต่อการบริหารจัดการและทรัพยากรบุคคลที่ควรมีอยู่เพื่อการปฏิบัติงานจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนโดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้คือ 1) เจ้าของกิจการ มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจการทั้งหมด 2) พนักงาน มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานในฟาร์มสุนัข ผลการวิเคราะห์ด้านการจัดการมีความเป็นไปได้ในการลงทุนเนื่องจาก สามารถทำธุรกิจฟาร์มสุนัขโดยดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียวทำให้สะดวกต่อการบริหารจัดการ ใช้ความสามารถที่มีอยู่ของเจ้าของกิจการได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในการปฏิบัติงานมีจำนวนไม่มาก

4. ด้านการเงิน

การเงินสำหรับการดำเนินธุรกิจย้อมมีทั้งด้านรายรับรายจ่าย ธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในที่นี้ได้นำเสนอไว้ เป็น 4 ตาราง ดังนี้ ตาราง 1 แสดงประมาณการต้นทุนในการลงทุน ตาราง 2 แสดงประมาณการรายรับ ตาราง 3 แสดงประมาณการกระแสเงินสดสุทธิคิดลดสะสม และตาราง 4 แสดงประมาณการมูลค่าปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดสุทธิ สำหรับตาราง 5 แสดงสรุปผลตามเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน

ตาราง 1 แสดงประมาณการต้นทุนในการลงทุน

รายการ/ปีที่	0	1	2	3	4	5
1. ต้นทุนในการลงทุนเริ่มต้น						
1.1 ค่าที่ดิน	900,000					
1.2 ค่าก่อสร้างโรงเรือน	700,000					
1.3 ค่าพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สุนัข	1,440,000					
1.4 ค่าอุปกรณ์ทำฟาร์ม	90,000					
รวมต้นทุนในการลงทุน	3,130,000					
2. ต้นทุนในการดำเนินงาน						
2.1 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0	720,380	724,721	729,105	733,533	738,005
รวมต้นทุนโครงการ	3,130,000	720,380	724,721	729,105	733,533	738,005

ตาราง 1 แสดงประมาณการต้นทุนในการลงทุน ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนในการลงทุนเริ่มต้น จำนวน 3,130,000.- บาท ประกอบด้วยค่าที่ดิน จำนวน 900,000.- บาท ค่าก่อสร้างโรงเรือน จำนวน 700,000.- บาท ค่าพ่อแม่พันธุ์สุนัข จำนวน 1,440,000.- บาท และ ค่าอุปกรณ์ทำฟาร์ม 90,000.- บาท รวมเป็นต้นทุนเริ่มต้น 3,130,000.- บาท และต้นทุนในการดำเนินการเช่น ค่าอาหาร ค่าวัคซีน และค่าใช้จ่ายอื่น เป็นจำนวนเงินต่อปีในช่วง 5 ปี ตามลำดับดังนี้ 720,380.- บาท 724,721.-บาท 729,105.-บาท 733,533.-บาท และ 738,005.-บาท

ตาราง 2 แสดงประมาณการรายรับ

รายการ/ปีที่	1	2	3	4	5
รายได้จากการขายลูกสุนัข	2,150,000	2,150,000	2,150,000	2,150,000	2,150,000
รวมผลตอบแทน	2,150,000	2,150,000	2,150,000	2,150,000	2,150,000
โครงการ					
รวมรายได้ทั้งหมด 10,750,000					

ตาราง 2 แสดงประมาณการรายรับ ซึ่งมีรายรับประเภทเดียว คือ รายรับจากการจำหน่ายลูกสุนัข โดยเฉลี่ยปีละ 2,150,000 บาท

ตาราง 3 แสดงประมาณการกระแสเงินสดสุทธิคิดลดสะสม

ปีที่	กระแสเงินสดรับ	กระแสเงินสดจ่าย	กระแสเงินสดสุทธิ	อัตราคิดลด (9.25%)	กระแสเงินสดรับสุทธิคิดลด	กระแสเงินสดสุทธิคิดลดสะสม
1	2,150,000	720,380	1,429,620	0.9075	1,416,646.19	1,416,646.19
2	2,150,000	724,721	1,425,279	0.8150	1,413,663	2,830,309.19
3	2,150,000	729,105	1,420,895	0.7225	1,410,629	4,240,938.19
4	2,150,000	733,533	1,416,467	0.6300	1,407,543	5,648,481.19
5	2,150,000	738,005	1,411,995	0.5375	1,404,406	7,052,887.19
รวม	10,750,000	3,645,744	7,104,256		7,052,887.19	21,189,261.95

ตาราง 3 แสดงประมาณการกระแสเงินสดสุทธิคิดลดสะสม โดยคิดอัตราคิดลดร้อยละ 9.25 ซึ่งเป็นไปตามดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารกรุงไทย โดยมีกระแสเงินสดรับเท่ากับ 10,750,000.- บาท กระแสเงินสดจ่ายเท่ากับ 3,645,744.- บาท และมีกระแสเงินสดสุทธิคิดลดเท่ากับ 7,052,887.19 บาท จากตารางนี้ทำให้ทราบระยะเวลาคืนทุนโดยพิจารณาจากช่องกระแสเงินสดสุทธิคิดลดสะสมว่าอยู่ในช่วงปีใดที่จะมีค่าเท่ากับ 3,130,000.- บาท ซึ่งเป็นมูลค่าเงินลงทุนเริ่มต้น

ตาราง 4 แสดงประมาณการมูลค่าปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดสุทธิ

ปีที่	กระแสเงิน สดรับ	กระแสเงิน สดจ่าย	กระแสเงิน สดรับสุทธิ	อัตราคิด ลด (9.25%)	มูลค่า ปัจจุบันของ กระแสเงินสด รับ	มูลค่าปัจจุบัน ของ กระแสเงินสด จ่าย	มูลค่า ปัจจุบันของ กระแสเงินสด สุทธิ
0	0	3,130,000	-3,130,000	1.00	-	3,130,000	-3,130,000
1	2,150,000	720,380	1,429,620	0.9075	2,130,488.75	713,842.55	1,416,646.20
2	2,150,000	724,721	1,425,279	0.8150	2,132,477.50	718,814.52	1,413,662.98
3	2,150,000	729,105	1,420,895	0.7225	2,134,466.25	723,837.22	1,410,629.03
4	2,150,000	733,533	1,416,467	0.6300	2,136,455.00	728,911.74	1,407,543.26
5	2,150,000	738,005	1,411,995	0.5375	2,138,443.75	734,038.22	1,404,405.53
รวม	10,750,000	3,645,744	7,104,256		10,672,331.25	6,749,444.25	3,922,887.00

ตาราง 4 แสดงประมาณการมูลค่าปัจจุบันสุทธิของกระแสเงินสดสุทธิ โดยมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดสุทธิ ในระยะเวลา 5 ปี เท่ากับ 3,922,887.- บาท

ตาราง 5 แสดงสรุปผลตามเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน

เกณฑ์การประเมิน	ผลการศึกษา	เกณฑ์การตัดสินใจ	ผลการตัดสินใจ
PB	2 ปี 2 เดือน	ระยะเวลาสั้น	ค้ำค่าน่าลงทุน
NPV	3,922,887	มีค่ามากกว่า 0	ค้ำค่าน่าลงทุน
IRR	35.10%	มีค่ามากกว่าค่าเสียโอกาส	ค้ำค่าน่าลงทุน
BCR	1.58	มีค่ามากกว่า 1	ค้ำค่าน่าลงทุน

ตาราง 5 แสดงสรุปผลตามเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน ประกอบด้วย 1) ระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 2 ปี 2 เดือน ซึ่งเทียบกับเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน พบว่าเป็นการคืนทุนโดยใช้ระยะเวลาสั้นน้อยกว่า 5ปี 2) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 3,922,887.- บาท ซึ่งเทียบกับเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน พบว่ามีค่าเป็นบวกและมีค่ามากกว่าศูนย์ ในระยะเวลา 5 ปี 3) อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) พบว่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เท่ากับ ร้อยละ 35.10 ซึ่งเทียบกับเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน พบว่า มีค่ามากกว่าค่าเสียโอกาส คือ มีค่ามากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และ 4) อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) พบว่า อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) เท่ากับ 1.58 เท่า ซึ่งเทียบกับเกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน มีค่ามากกว่า 1

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. ด้านการตลาด พบว่า ธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในปัจจุบันมีที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชน เป็นฟาร์มระบบปิด ทำให้ไม่มีปัญหาในเรื่องของโรคติดต่อและมีบริการหลังการขายที่ดีทำให้ลูกค้าบอกต่อ แต่ในระยะแรกของการเริ่มทำธุรกิจ ฟาร์มยังไม่เป็นที่รู้จักของลูกค้าทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ฟาร์ม เพื่อให้เป็นที่

รู้จักของลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย และอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ คือมีคู่แข่งจำนวนมาก ทำให้ลูกค้ามีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น และจังหวัดพะเยาไม่มีสนามบินและสถานีรถไฟทำให้การจัดส่งสินค้ามีค่าใช้จ่ายสูง ในภาพรวมการวิเคราะห์ด้านตลาดแล้ว มีความเป็นไปได้ในการลงทุนในธุรกิจเนื่องจากความต้องการซื้อสินค้าภายในประเทศและต่างประเทศมีโอกาขยายตัวเพิ่มมากขึ้นอาจเนื่องมาจากการจัดงานสินค้าของผู้ประกอบการธุรกิจสินค้าและการเปิดการค้า AEC หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้การโฆษณาทางการตลาดและการติดต่อซื้อ-ขายสินค้า มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้ง่าย เกิดการขยายตัวของฐานลูกค้าและเป็นการกระตุ้นให้เกิดความต้องการซื้อ

2. ด้านปฏิบัติการ พบว่า สินค้าที่จำหน่ายต้องมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ได้รับวัคซีนและถ่ายพยาธิโดยสัตวแพทย์ การคัดเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ของฟาร์มต้องมีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Certificate Pedigree) เพื่อป้องกันการผสมเลือดชิด การดูแลและการให้อาหารต้องให้เหมาะสมกับแต่ละสายพันธุ์ ที่ตั้งของฟาร์มห่างจากชุมชนและมีระบบสาธารณสุขปลอดภัยครบครัน เพื่อให้ลูกค้าเดินทางสะดวก และปลอดภัย ขนาดของพื้นที่ที่เหมาะสมควรมีขนาดไม่น้อยกว่า 300 ตารางวา มีการจัดทำโรงเรือนระบบปิดแยกเป็นสัดส่วนเพื่อป้องกันโรคและมีอากาศถ่ายเทสะดวก อุปกรณ์ที่ใช้ในโรงเรือนต้องได้มาตรฐานละมีความแข็งแรงและต้องมีการทำความสะอาดโรงเรือนเพื่อฆ่าเชื้อโรคอย่างสม่ำเสมอ ในภาพรวมการวิเคราะห์ด้านปฏิบัติแล้ว มีความเป็นไปได้ในการลงทุนในธุรกิจ เนื่องจาก ที่ตั้งของฟาร์มอยู่ห่างจากชุมชนในระยะไม่เกิน 15 กิโลเมตร และมีสาธารณสุขปลอดภัยครบครัน ทำให้ลูกค้าเดินทางสะดวก และปลอดภัย การทำโรงเรือนระบบปิดแยกเป็นสัดส่วนในการเพาะเลี้ยงสุนัขเป็นการช่วยป้องกันสุนัขจากเชื้อโรคและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะพันธุ์สุนัขให้มีสุขภาพแข็งแรงตั้งแต่แรกคลอด การเลือกพ่อพันธุ์และแม่พันธุ์ที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีใบรับรองพันธุ์ประวัติ (Certificate Pedigree) ทำให้ได้ลูกสุนัขที่มีลักษณะตรงตามสายพันธุ์และมีความสวยงามเป็นที่ต้องการของผู้ซื้อ

3. ด้านการจัดการ พบว่า การดำเนินธุรกิจฟาร์มสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียว เพื่อสะดวกต่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคลที่ควรมีอยู่เพื่อการปฏิบัติงานจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนโดยแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้ 1) เจ้าของกิจการ มีหน้าที่ในการควบคุมดูแลกิจการทั้งหมด 2) พนักงาน มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานในฟาร์มสุนัข ในภาพรวมการวิเคราะห์ด้านการจัดการแล้ว มีความเป็นไปได้ในการลงทุนในธุรกิจ เนื่องจาก การทำธุรกิจฟาร์มสุนัขโดยดำเนินการในรูปแบบเจ้าของคนเดียว ทำให้สะดวกต่อการบริหารจัดการ ทรัพยากรบุคคลที่ใช้ในการปฏิบัติงานควรมีไม่น้อยกว่า 3 คน

4. ด้านการเงินใช้เกณฑ์การวัดความคุ้มค่าในการลงทุน ระยะเวลา 5 ปี ประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิ อัตราผลตอบแทนภายใน อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน และระยะเวลาคืนทุน ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัข พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 3,922,887 บาท ซึ่งมีค่าเป็นบวกและมีค่ามากกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 35.10 ซึ่งมีอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.58 เท่า มีค่ามากกว่า 1 และระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 2 ปี 2 เดือน แสดงให้เห็นว่าธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความคุ้มค่าในการลงทุน ในภาพรวมการวิเคราะห์ด้านการเงินแล้วมีความเป็นไปได้ในการลงทุนในธุรกิจเนื่องจาก มีระยะเวลาคืนทุนสั้น และมีอัตราผลตอบแทนที่น่าพอใจ

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาความเป็นไปได้ของธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้งด้านการตลาด ด้านการจัดการ ด้านปฏิบัติการ และด้านการเงิน ประกอบด้วย มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน และระยะเวลาคืนทุน ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของธุรกิจฟาร์มสุนัข พบว่า มูลค่า

ปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 3,922,887 บาท ซึ่งมีค่าเป็นบวกและมีค่ามากกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 35.10 ซึ่งมีอัตราสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.58 เท่า มีค่ามากกว่า 1 และระยะเวลาคืนทุน เท่ากับ 2 ปี 2 เดือน แสดงให้เห็นว่าธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีความคุ้มค่าในการลงทุน เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพัฒน์ ชัตติยะวงศ์ (2552) ศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัขพันธุ์ขนาดเล็กในตำบลทุ่งสุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดราชบุรี พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการเท่ากับ 1,237,966 บาท อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อต้นทุน 1.23 เท่า อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการเท่ากับร้อยละ 26.44 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโครงการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัขพันธุ์ขนาดเล็กนี้มีความเป็นไปได้ทางด้านการเงินซึ่งเป็นเป้าหมายของการทำธุรกิจ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อริศรา ธรรมลสิทธิ์ (2557) ได้วิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนในการเพาะเลี้ยงสุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮัสกี้ ในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเท่ากับ 157,007.70 บาทในขณะที่อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) มีค่าประมาณร้อยละ 8.26 ส่วนอัตราผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) มีค่าประมาณ 1.03 และระยะเวลาคืนทุน (PB) มีระยะเวลาประมาณ 7 ปี 7 เดือน หรือ 91 เดือน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางเพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนลงทุนในธุรกิจ ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยนี้ใช้ตัวอย่างจำนวนน้อยรายจึงอาจจะไม่สามารถอ้างอิงสู่ประชากรได้ ผู้ใช้ข้อมูลควรพิจารณาทำวิจัยซ้ำก่อนนำข้อมูลไปใช้
2. ผู้ที่สนใจลงทุนธุรกิจลงทุนฟาร์มสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ควรศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนทางด้านการตลาด
3. ผู้ประกอบการธุรกิจฟาร์มสุนัขควรมีการเก็บข้อมูลจากลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการเป็นระยะ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อการซื้อสุนัข เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)
2. ควรทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ในกรณีที่เป็นธุรกิจจำหน่ายสุนัขหลายหลายสายพันธุ์

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.บุญญา นุช ชิวาเกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะ และให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบแต่บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารกรุงไทย. (2559).อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อการลงทุน. กรุงเทพฯ: ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)
- สุพัฒน์ ชัตติยะวงศ์. (2552).ความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจฟาร์มสุนัขพันธุ์ขนาดเล็กในตำบลทุ่งสุขลา อำเภอสรีราชา จังหวัดราชบุรี. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- อลิศรา ธรรมสิทธิ์. (2557).วิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนในการเพาะเลี้ยงสุนัขพันธุ์ไซบีเรียน ฮัสกี้ ในจังหวัด เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

Readiness of 3 Stars Hotel in Chiang-rai District, Chiang-rai Province by Applying Five Forces Model

ภักวาลัญญณ์ โสฬ์วีระเดช^{1*} และ ปิยะพงษ์ แสงแก้ว²

Phakwalan Loweeradach^{1*} and Piyapong Sangkaew²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาวที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย จำนวน 13 แห่ง เนื่องจากโรงแรมปิดกิจการไปแล้วจำนวน 3 แห่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงมีเท่ากับ 10 แห่ง การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมของความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ที่จดทะเบียนพาณิชย์ ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยเรียงลำดับการแข่งขันและผลกระทบในระดับมากที่สุดไปน้อยที่สุด โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Five Forces Model ตามแนวความคิดของ Michael E. Porter คือ ระดับการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน ระดับการคุกคามของธุรกิจทดแทน ระดับความยากของธุรกิจใหม่ที่เข้ามาแข่งขัน ระดับความต้องการของลูกค้า และระดับการต่อรองของ Suppliers

คำสำคัญ: ความพร้อม โรงแรม 3 ดาว เชียงราย แรงกดดัน 5 ด้าน

Abstract

The objective of this study is to find the marketing strategy for three- stars hotels in Chiang-Rai district, Chiang-Rai province. This study is designed, based on the Five-force model first proposed by Michael E. Porter. Depth interview is mainly used intensively to collect all the data from 13 three-stars hotels found in the district. Because the three out of them were closed, data of ten hotels are available. SPSS statistic program is to present the descriptive static results of this study which are Frequency, Mean, Percentage and Standard

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Phakwalan.palm@gmail.com

deviation (SD). present the descriptive static results of this study which are Frequency, Mean, Percentage and Standard deviation (SD).

The findings show that highest force causes the three-star hotels in Chiang Rai district to change is the higher competition driven by current competitors in the industry. Next, there are substitution products such as resorts and four and five stars hotel in and next to the area of this study, especially the resorts which offer customers relatively lower price while providing similar products and services. This makes customers easily switching their decisions from booking three star hotel to the resorts. In addition, even though the force caused by new competitors is also high, but still less than the first two presented. For the new competitors, the three star hotels industry is not too difficult to enter. Lastly, this study shows that, although the customers and suppliers have some negotiation power, but their power are relatively low.

Keywords: Readiness, Three-star hotels, Chiang-Rai, Five Forces Model

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเจริญเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการสร้างรายได้ จำนวนนักท่องเที่ยว และจำนวนสถานที่พักอาศัย อย่างไรก็ตามการเติบโตข้างต้นก็ได้สร้างผลกระทบที่เกิดตามมาจากการท่องเที่ยวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในพื้นที่แต่ละปีมีเป็นจำนวนมาก ประเทศไทยในปี 2559 (ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศจังหวัดเชียงราย, 2559) พบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวทั้งหมดเท่ากับ 14.45 ล้านคน (คิดเป็น 20% ของประชากรไทยทั้งหมด) เช่นนี้ย่อมเพิ่มความหนาแน่นของประชากรในพื้นที่ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเป็นอย่างมาก

จากการที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วนี้พบว่ามีการลงทุนจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment) ในหลากหลายกิจกรรมเช่น การเข้ามาลงทุนในธุรกิจ โรงแรม การขายสินค้าประเภทต่าง ๆ สินค้าพื้นเมือง และของที่ระลึก สำหรับประเทศไทยพบว่าธุรกิจที่พักแรมเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีการพัฒนาเติบโตอย่างรวดเร็วส่วนหนึ่งเพื่อตอบสนองต่อตามความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น และมีความต้องการในด้านที่พักหลากหลายมากขึ้น จากเดิมในอดีตที่โรงแรมมีการก่อสร้างแบบง่าย ๆ เพียงเพื่อการพักผ่อน หลับนอน ค้างแรม ของนักท่องเที่ยวเท่านั้น ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาเพิ่มเติม โดยเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้แก่แขกผู้มาพักมากขึ้นถึงยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การติดต่อสำรองห้องพัก และการชำระเงินทำได้ง่าย และสะดวกมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการทำธุรกิจที่พักและโรงแรมลดลงเป็นอย่างมาก (เนตรนภา ปาละธรรม, 2548, หน้า 3)

ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านได้ยกระดับรายได้ของประชาชนทั่วไปให้สูงขึ้นส่งผลให้ประชาชนหันมาให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวและพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น ในสิบปีที่ผ่านมาพบว่าค่าใช้จ่ายของประชาชนด้านการเดินทางท่องเที่ยวของไทยเพิ่มขึ้นถึง 20 เปอร์เซ็นต์ สนับสนุนโดยรัฐบาลที่ส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวตลอดมา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก (กระทรวงการท่องเที่ยว, 2558)

ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงรายปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่องจากปัจจัยบวกด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และบริการด้านการคมนาคมที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวต่างชาติเลือกเดินทางท่องเที่ยวยังจังหวัด

เชียงรายมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเส้นทาง R3A (เชียงราย-สปป.ลาว-คุนหมิง) ที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มนักท่องเที่ยวจีนในแถบจีนตอนใต้ คือ สิบสองปันนา และยูนนาน เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดเชียงรายสะดวกขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นผลอันเนื่องมาจากการแข่งขันของผู้ให้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ ด้วยการจัดโปรโมชั่นตั๋วเครื่องบินราคาประหยัดและการจัดเที่ยวบินเช่าเหมาลำก็ช่วยกระตุ้นการเติบโตของตลาดนักท่องเที่ยวทั้งคนไทยและต่างชาติในจังหวัดเชียงรายด้วยเช่นกัน (ฉัญญวรรณ หล่ายศรี, 2552, หน้า 2)

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายปี พ.ศ. 2556-2558

รายการ	ปีพ.ศ. 2556	ปีพ.ศ. 2557	ปีพ.ศ. 2558
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,909,804	2,869,008	3,078,976
ชาวไทย	2,383,306	2,351,184	2,521,249
ชาวต่างประเทศ	526,498	517,824	557,727

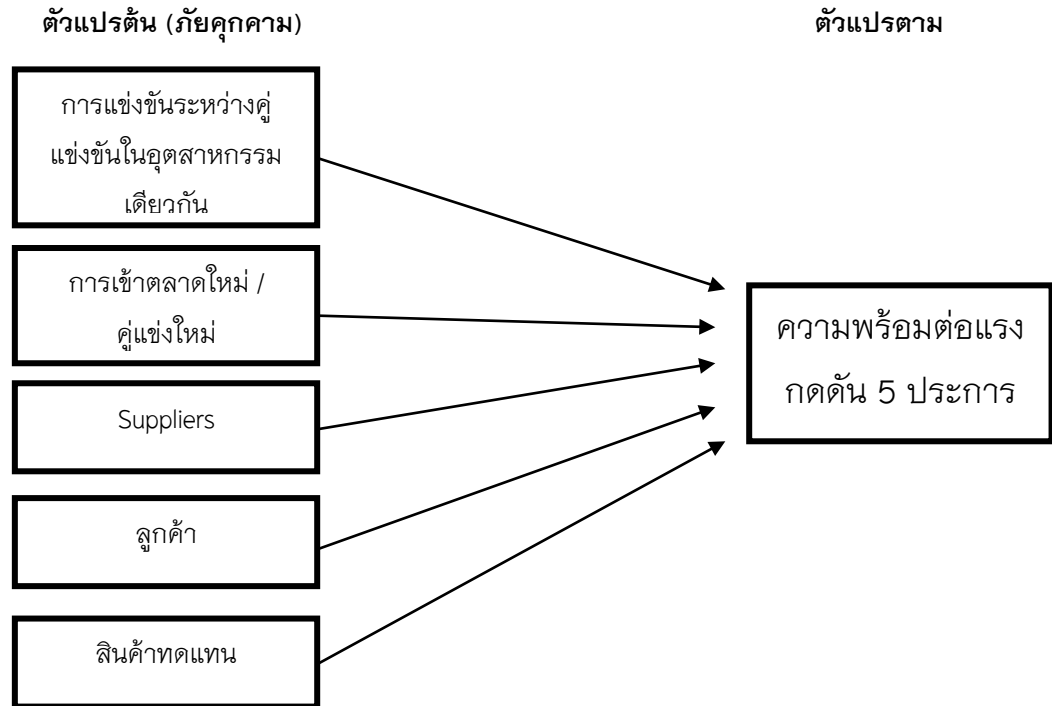
ที่มา : ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลสารสนเทศจังหวัดเชียงราย, 2559

จากข้อมูลสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวข้างต้นจะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงรายมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก (ขวัญ หทัย สุขสมณะ, 2545, หน้า 1) เช่นนี้แต่ละปี ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมรายใหม่ ที่เข้ามาแข่งขันกันเพื่อแย่งชิงนักท่องเที่ยวเหล่านี้ จากตารางที่ 1 ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวของเชียงรายจะมีทั้งคนไทยและต่างประเทศธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงรายยังต้องพึ่งพานักท่องเที่ยวไทยเป็นหลักที่พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะเป็นไปตามฤดูกาลหรือ เฉพาะช่วงเวลาที่มีการหยุดเทศกาลเท่านั้น ส่งผลให้อัตรการเข้าพักโรงแรมในจังหวัดเชียงรายในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวได้แก่ ช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน อยู่ในระดับต่ำ เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงรายเผชิญกับภาวะห้องพักรว่างอย่างยาวนานนับเป็นแรงกดดันที่ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงรายต่างปรับกลยุทธ์ เพื่อให้สามารถอยู่รอดในธุรกิจที่เผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้น (ณัฐภาณ จรจันทร์, 2556, หน้า 1) จากปัญหาข้างต้นจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อหาความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงราย เนื่องด้วยข้อจำกัดทางด้านเวลา และจำนวนของผู้ประกอบการผู้ศึกษาจึงเลือกที่จะศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงรายเท่านั้น โดยใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็น กับผู้ประกอบการโรงแรมทั้งหมดในพื้นที่จำนวน 10 แห่ง การศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะช่วยหาแนวทางในการปรับตัวให้ธุรกิจโรงแรมในพื้นที่อำเภอเมืองจังหวัดเชียงรายที่บริบททางธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาวที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาโดยอิสระเรื่อง “ความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย” ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามขั้นตอนดังนี้ คือ

1. กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. เก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการหรือผู้จัดการโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย ประกอบด้วยผู้บริหารหรือตัวแทนผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรมซึ่ง จากข้อมูลของ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานเชียงราย, 2559) พบว่ามีจำนวนธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงรายมีทั้งหมด 13 แห่ง คือ (1) โรงแรมวังคำ, (2) โรงแรมเวียงอินทร์ (3) บ้านวรบดี (4) โรงแรมอินคำ (5) อมรินทร์ รีสอร์ท (6) โรงแรมลาวิวองโรส (7) โรงแรมเอสบี (8) โรงแรมมูน แอนด์ ซัน (9) โรงแรมนันทวรรณ (10) โรงแรมลิตเติ้ลดีค (11) โรงแรมแสนภูเพลส (12) โรงแรมเพชรสยาม พาเลส และ(13) เดอะไวท์ เฮาส์ ซึ่งมีโรงแรมที่ได้ปิดกิจการไปแล้วจำนวน 3 แห่ง คือ (1) โรงแรมแสนภูเพลส (2) โรงแรมเพชร

สยาม พาเลส และ(3) เดอะไวท์ เฮาส์ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาโรงแรมที่จดทะเบียนพาณิชย์และยังเปิดกิจการจำนวนทั้งหมด 10 แห่ง (ประชากรทั้งหมดในการศึกษา)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาค้นคว้านี้ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกซึ่งประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการหรือตัวแทนผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ประกอบด้วย ตำแหน่งงาน เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 ข้อมูลในการดำเนินธุรกิจโรงแรม ประกอบด้วย เกณฑ์ราคาห้องพักต่อคืนรูปแบบการดำเนินงานของโรงแรม รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย การถือหุ้น ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ จำนวนพนักงาน สัดส่วนกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการ กลุ่มเป้าหมายหลักของโรงแรม อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมที่ผ่านมา

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Five Forces Model ตามแนวความคิดของ Michael E. Porter ประกอบด้วย ระดับการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน ระดับความยากของธุรกิจใหม่ที่เข้ามาแข่งขัน ระดับการต่อรองของ Suppliers ระดับความต้องการของลูกค้า และระดับการคุกคามของธุรกิจทดแทน โดยใช้มาตรวัดของ ลิเคอร์ท (Likert's Scales) จำนวน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน มากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน มาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน ปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน น้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน น้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาวในพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสัมภาษณ์ที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการความรู้ การประกันคุณภาพ จากเอกสาร ตำรา หลักการและแนวคิด แนวปฏิบัติ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่ได้ศึกษา โดยใช้คำถาม 2 ประเภท คือ แบบสัมภาษณ์ปลายปิด และแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด
3. นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงด้วยวิธีการหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence: IOC)

5. นำแบบสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำไปสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์สำหรับการวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ดังต่อไปนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว หรือตัวแทนผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป และข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการในการดำเนินงานธุรกิจ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลที่ได้ทำการศึกษาค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลจากบทความทางวิชาการ เอกสารการวิจัย วารสาร รวมทั้งเว็บไซต์ต่าง ๆ เกี่ยวกับแนวคิดหลักการ เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการศึกษา และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาตลอดจนสถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงรายที่เอื้อต่อการเข้าพักของนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติคอมพิวเตอร์ประมวลผลข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ โดยการหาค่าสถิติคือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 โดยหาค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ข้อเสนอนแนะ นำมาเรียบเรียงนำเสนอในรูปแบบการบรรยาย

เกณฑ์การให้คะแนน ใช้เกณฑ์แบบ Likert Scale แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

(เชียร โชติกะชีวิน, 2549, หน้า 45) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลว่า มีความพร้อมต่อแรงกดดัน มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลว่า มีความพร้อมต่อแรงกดดัน มาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลว่า มีความพร้อมต่อแรงกดดัน ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลว่า มีความพร้อมต่อแรงกดดัน น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลว่า มีความพร้อมต่อแรงกดดัน น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผลการศึกษาจากข้อมูลทั่วไปพบว่า ตัวแทนผู้บริหารจัดการธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงรายส่วนใหญ่ อยู่ในตำแหน่งหัวหน้าจำนวน 6 คน รองลงมาอยู่ในตำแหน่งผู้จัดการจำนวน 3 คน และเจ้าของกิจการจำนวน 1 คน เป็นเพศหญิงจำนวน 7 คนและเพศชายจำนวน 3 คน ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 26 – 30 ปี และมีประสบการณ์ในการทำธุรกิจโรงแรมน้อยกว่า 15 ปี จำนวน 5 คน และมากกว่า 15 ปี จำนวน 5 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีจำนวน 8 คน รองลงมาคือ ต่ำกว่าปริญญาตรีจำนวน 1 คนและระดับปริญญาโทจำนวน 1 คน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการดำเนินธุรกิจโรงแรม

ผลการศึกษาพบว่า ธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ที่จดทะเบียนพาณิชย์ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีระดับราคาอยู่ในช่วงตั้งแต่ 350-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 40 และระดับราคาตั้งแต่ 501 - 1,700 บาท คิดเป็นร้อยละ 60 ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมอิสระที่ไม่ได้อยู่ในเครือโรงแรม คิดเป็นร้อยละ 90 และเป็นโรงแรมในเครือ คิดเป็นร้อยละ 10 อยู่ในรูปแบบบริษัทจำกัดคิดเป็นร้อยละ 50 ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล/ห้างหุ้นส่วนจำกัด คิดเป็นร้อยละ 30 และส่วนบุคคล/ห้างหุ้นส่วนที่ไม่เป็นนิติบุคคล คิดเป็นร้อยละ 20 สัดส่วนการถือหุ้นทั้งหมดเป็นของคนไทย มีอายุการเปิดให้บริการมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 60 และ 5 - 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40 มีจำนวนพนักงานเฉลี่ยไม่เกิน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 70 และ 61 - 150 คน คิดเป็นร้อยละ 30 ส่วนใหญ่มีสัดส่วนลูกค้าที่มาใช้บริการลูกค้าคนไทยคิดเป็นร้อยละ 74.8 ขณะที่ลูกค้าชาวต่างชาติมีเพียงร้อยละ 25.2 ส่วนใหญ่มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายหลักของโรงแรมเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 90 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 60 นักธุรกิจชาวไทย คิดเป็นร้อยละ 50 และนักธุรกิจชาวต่างชาติ คิดเป็นร้อยละ 20 อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของโรงแรมในปีที่ผ่านมาอยู่ที่ร้อยละ 41- 80 จำนวน 8 แห่ง และร้อยละ 20 - 40 จำนวน 2 แห่ง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นที่มีต่อความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยใช้การวิเคราะห์แบบ Five Forces Model ตามแนวความคิดของ Michael E. Porter

ความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยวิเคราะห์ปัจจัยทั้ง 5 ด้าน พบว่า ระดับความยากของธุรกิจใหม่ที่เข้ามาแข่งขัน ($\bar{X} = 3.44$) อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.75$) อยู่ในระดับมาก ระดับความต้องการของลูกค้า ($\bar{X} = 3.36$) อยู่ในระดับปานกลาง ระดับการคุกคามของธุรกิจทดแทน ($\bar{X} = 3.53$) อยู่ในระดับมาก ระดับการต่อรองของ Suppliers ($\bar{X} = 3$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ ความพร้อมต่อแรงกดดัน 5 ประการ ของธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาวโดยใช้การวิเคราะห์แบบ Five Forces Model ตามแนวความคิดของ Michael E. Porter

รายการ	Mean	Std	ระดับความคิดเห็น
ระดับการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบัน	3.75	0.44	มาก
ระดับความยากของธุรกิจใหม่ที่เข้ามาแข่งขัน	3.44	0.63	ปานกลาง
ระดับการต่อรองของ Suppliers	3.00	0.67	ปานกลาง
ระดับความต้องการของลูกค้า	3.36	0.40	ปานกลาง
ระดับการคุกคามของธุรกิจทดแทน	3.53	0.55	มาก

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะต่อการปรับตัวธุรกิจโรงแรมระดับ 3 ดาวในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

โดยภาพรวมของโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตพื้นที่เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงรายมีการทำธุรกิจโรงแรมมากขึ้นมีการแข่งขันทางด้านราคาและการควบคุมมาตรฐานเพราะจังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพราะฉะนั้นธุรกิจโรงแรมที่มีอยู่เดิมควรจะมีการปรับปรุงด้านการบริหารจัดการพัฒนาองค์กรที่อยู่ในระดับเดียวกันขยายการให้บริการมากขึ้น ปรับราคาตามเศรษฐกิจ เน้นการรักษาคุณภาพการบริการให้ได้มาตรฐาน

สรุปผลการศึกษา

การวิเคราะห์ระดับภัยคุกคามทั้ง 5 ด้าน ตามแนวความคิดของ (Michael E. Porter) ที่ประเมินโดยผู้ให้สัมภาษณ์ในการศึกษาคั้งนี้โดยผู้ให้สัมภาษณ์กล่าวว่าระดับภัยคุกคามของธุรกิจโรงแรมในระดับ 3 ดาว ดังนี้

1. ระดับการประเมินการแข่งขันของธุรกิจโรงแรมในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก

ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่กล่าวว่าภัยคุกคามที่เกิดจากการแข่งขันกันเองในธุรกิจมีค่อนข้างมากสาเหตุเกิดจากธุรกิจนี้เจริญเติบโตและมีการขยายตัวเป็นอย่างมาก โดยจากการศึกษางานทั่วไปธุรกิจใดที่มีอัตราการเจริญเติบโตสูงอัตราการแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดก็จะมากขึ้น ซึ่งธุรกิจโรงแรมเป็นธุรกิจที่เข้าง่ายแต่ออกยากเพราะเป็นการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรสูง ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องใช้ทุกกลยุทธ์เพื่อให้ธุรกิจของตนเองอยู่รอด จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 15 ปี จะมีวิธีการจัดการในองค์ที่เป็นไปในทางเดียวกัน เช่น การให้บริการเป็นที่พึงพอใจของลูกค้าทั้งในด้านความสะดวก มีการปรับปรุงสถานที่พักทุกปี มีความรวดเร็วในการ check in – check out ทำให้ลูกค้าชื่นชอบและส่วนใหญ่ธุรกิจโรงแรมบางแห่งมีลูกค้าประจำสาเหตุหลักมาจากการได้รับการบริการ ในส่วนของผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 15 ปี ส่วนใหญ่แล้วจะเน้นในการลดต้นทุนเพื่อให้ราคาห้องพักนั้นถูกลงแต่ไม่เน้นการให้บริการและการปรับปรุงสถานที่พัก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลพบว่าลูกค้าส่วนใหญ่ที่เข้ามาพักจะมีปัญหาในด้านความสะดวกในห้องพัก สถานที่พักไม่มีการปรับปรุง สถานที่จอดรถไม่เพียงพอ ซึ่งผู้ประกอบการรายใหม่ที่เข้ามาทำธุรกิจโรงแรมจะมีความสามารถหรือความพร้อมน้อยกว่าผู้ประกอบการเดิมทั้งในด้านการพัฒนาทางด้านการบริการในสถานที่พัก ด้านการปรับปรุง และด้านการจัดการในธุรกิจของตน ซึ่งจะก่อให้เกิดการต่อสู้แข่งขันกันรุนแรงยิ่งขึ้น

2. ระดับความยากง่ายของธุรกิจที่เข้ามาใหม่อยู่ในระดับปานกลาง

ธุรกิจรายใหม่ที่เข้ามาแข่งขันสามารถเข้าได้ง่ายซึ่งบุคคลใดที่มีเงินทุนและมีความต้องการที่จะทำธุรกิจประเภทนี้จะสามารถเข้ามาแข่งขันกับคนอื่นได้ ธุรกิจโรงแรมมีอัตราการเจริญเติบโตสูงจึงให้นักลงทุนเข้าสู่ธุรกิจนี้มากขึ้น ผู้ประกอบการจึงเห็นว่าโรงแรมระดับ 3 ดาว ที่มีอยู่ควรที่จะมีการปรับตัวดังนี้

- หากธุรกิจโรงแรมเดิมไม่สามารถแข่งขันในด้านราคาได้ควรลดต้นทุนเพื่อที่จะให้ราคาห้องพักถูกลง
- พัฒนาทางด้านคุณภาพรักษามาตรฐานและสร้างมาตรฐานให้สูงขึ้นเพื่อที่จะให้แบรนด์ดีติดตลาดและพัฒนาแบรนด์ของตนเอง

3. ระดับการต่อรองของ suppliers อยู่ในระดับปานกลาง

เนื่องจากจังหวัดเชียงรายเป็นแหล่งท่องเที่ยวจึงทำให้มีการแข่งขันของบริษัทนำเที่ยวมากขึ้น เพราะในปัจจุบันมีบริษัทนำเที่ยวเกิดขึ้นมากมายแต่ละบริษัทจะมีการส่งเสริมการขาย การบริการ และราคาที่แตกต่างกันไป

4. ระดับความต้องการของลูกค้าในการเลือกใช้บริการในธุรกิจโรงแรมอยู่ในระดับปานกลาง

เนื่องจากลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่มาจากรัฐพัทลุง เพราะฉะนั้นลูกค้าจะไม่ค่อยอำนางในการต่อรอง และเนื่องจากในเขตเทศบาลนครเชียงรายมีธุรกิจโรงแรมให้เลือกใช้บริการเป็นอย่างมากลูกค้าบางกลุ่มที่มีความรู้เกี่ยวกับด้านราคามีค่อนข้างมาก ลูกค้าส่วนใหญ่พอใจกับการที่โรงแรมจัดโปรโมชั่นหรือสิทธิพิเศษต่างๆ

5. ระดับการคุกคามของธุรกิจทดแทนอยู่ในระดับมาก

ในที่นี้หมายถึง ธุรกิจที่พักรื่นๆ ที่อยู่ในระดับเดียวกันหรือในระดับที่ต่ำกว่า เช่น โรงแรมในระดับ 1-2 ดาว, รีสอร์ท, เกสต์เฮ้าส์ และโฮมสเตย์ เป็นต้น ธุรกิจโรงแรมในระดับเดียวกันมีอยู่เป็นจำนวนมากทั้งในเขตเทศบาลนครเชียงรายหรือต่างอำเภอ ดังนั้นธุรกิจโรงแรมในระดับ 3 ดาวควรที่จะมีการพัฒนาอยู่อย่างสม่ำเสมอทั้งในด้านกาให้บริการ ด้านราคา รวมไปถึงด้านสถานที่พักร

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)
2. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาโรงแรมทุกระดับเพื่อนำผลการศึกษามาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ความพร้อมในการทำธุรกิจโรงแรมที่แตกต่างกันไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือ รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และได้รับคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ดร. ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของโรงแรม ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

ขอกราบขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่บุพการี และครอบครัว ซึ่งคอยให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนการศึกษาตลอดระยะเวลา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ตามที่คาดหวัง

ความผิดพลาดประการใดที่เกิดขึ้นขออภัยและเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น (ภัควลัญญ์ โสฬัวีระเดช) โดยสัดส่วนงานของผลงานระหว่างข้าพเจ้า และดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว คือ (100 : 0 เปอร์เซนต์)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยว. (2558). **ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยพ.ศ.2558-2560**. สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2559, จาก <http://www.mots.go.th/>
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2559). **โรงแรมที่จดทะเบียนพาณิชย์**. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2559, จาก <http://thai.tourismthailand.org>
- ขวัญหทัย สุขสมณะ. (2545). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้บริการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.บ., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- ณัฐกานธ จรจันทร์. (2556). **แนวทางการปรับตัวของโรงแรมขนาดกลางในภาวะวิกฤตหมอกควันในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, จังหวัดเชียงราย.
- ธัญญวรรณ หล่ายศรี. (2552). **ความเป็นไปได้ในการลงทุนธุรกิจโรงแรมในเขตเทศบาลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, จังหวัดเชียงราย.
- ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศจังหวัดเชียงราย. (2559). **ข้อมูลการท่องเที่ยว**. สืบค้นเมื่อ 15 พฤษภาคม 2559, จาก [http:// www.chiangrai.net](http://www.chiangrai.net)
- เถียร โชติกะชีวิน. (2549). **สภาพความพร้อมและความคาดหวังในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสอง จังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, จังหวัดอุตรดิตถ์
- เนตนา ปาละธรรม. (2548). **ผลกระทบของนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มีต่ออุตสาหกรรมโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.

ความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

Relation of motivation and Working Behavior of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Officers in Muang District, Chiang Rai Province

ฐิติรดา อินทฤทธิ์^{1*} และ บุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง²

Titirada Intarit^{1*} and Boonyanuch Cheewakiayingyong²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษา คือ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วย สาขาเชียงราย 22 คน สาขานางแล 13 คน สาขาห้วยสัก 14 คน และสาขาเวียงเชียง 15 คน รวมจำนวน 64 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-49 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ระยะเวลาในการทำงาน 20 ปีขึ้นไป ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน คือ พนักงานระดับ 4-7 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-25,000 บาท

ระดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจ พบว่า ด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอดและด้านความต้องการสัมพันธภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงลำดับได้ คือด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ด้านความร่วมมือต่อองค์กร และด้านการเพิ่มผลผลิต ตามลำดับ

การศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอดมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานด้านความร่วมมือต่อองค์กร โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร ด้านการเพิ่มผลผลิต และด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการสัมพันธภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานด้านการเพิ่มผลผลิต และด้านความร่วมมือต่อองค์กร โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร และปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้ามีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : : faerie_ti@hotmail.com

การทำงานด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านความร่วมมือต่อองค์กร และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน

คำสำคัญ: แรงจูงใจ พฤติกรรมการทำงาน

Abstract

This research was aimed to study relation of motivation and working behavior of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Officers in Muang District, Chiang Rai Province. This research was quantitative study with instruments including questionnaires. The study populations were officers at Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Muang District, Chiang Rai Province including 22 persons from Chiang Rai Branch, 13 persons from Nanglae Branch, 14 persons from Huaysak Branch and 15 persons from Wat Rongkhun Branch in altogether 64 people. Data was analyzed by computer program. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, percentage and Pearson Correlation Coefficient.

The result was found that the major of officers was female with age range of 36–49 years old and educational level of bachelor degree. Their work age was 20 years and above and their position was level 4–7 officers with monthly income range of 15,001–25,000 Baht.

Level of officers' opinions on motivational factor was found that needs of survival and needs of relationship were in highest level needs for progression was in high level respectively. Furthermore, the officers had opinions on working behavior that every term was in highest level including term of compliance with organizational regulations, constancy of working, cooperation with the organization and productivity increase respectively.

The study of relation between motivation and working behavior was found that motivational factor in needs of survival was related to working behavior in term of cooperation with the organization but it had no connection with compliance with the organizational regulations, productivity increase and constancy of working. The motivational factor in need of relationship was related to working behavior in terms of productivity increase and cooperation with the organization without connection to constancy of working and compliance with the organizational regulations. Furthermore, motivational factor in needs of progression was related to working behavior in terms of productivity increase, cooperation with the organization and compliance with the organizational regulations without connection to constancy of working.

Keywords: Motivation, working behavior

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญต่อการบริหารและพัฒนาประเทศ ดังนั้นในการที่จะบริหารและพัฒนาประเทศให้ประสบความสำเร็จนั้น จึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ภายในของประเทศนั้น ๆ เป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยจึงได้มีการริเริ่มวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบ ดังจะเห็นได้จากแนวทางการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ซึ่งในแต่ละองค์กรจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรมนุษย์จำนวนมากในหลากหลายหน้าที่ เพราะทรัพยากรมนุษย์จะเป็นผู้สร้างสรรค์งาน ที่เน้นคุณภาพ

มาตรฐาน ความปลอดภัย และคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งการที่จะได้มาซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ทำงานให้กับองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และการรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก

ในการปฏิบัติงานภายในองค์กรควรมีการตอบสนองความต้องการของบุคคล โดยปกติบุคคลจะทำงานไม่เต็มความสามารถ ยกเว้นบุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงาน แรงจูงใจที่เหมาะสมทำให้มีการใส่ใจมากขึ้น หากหน่วยงานต้องการให้พนักงานมีแรงจูงใจในการทำงานต้องทำความเข้าใจถึงความต้องการของพนักงาน และหาสิ่งจูงใจในการทำงาน งานด้านการบริหารบุคคลจึงมีส่วนสำคัญที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลเพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับพนักงาน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2541, หน้า 114) แรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร ถ้าองค์กรใดบุคลากรมีแรงจูงใจอยู่ในระดับสูงเสมอก็คงมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจัง มีความอดทน มีปัญหาขัดแย้งกับเพื่อนร่วมงานน้อยมากและไม่คิดหนีงาน ดังนั้น การบริหารบุคลากรจะต้องพิจารณาและคำนึงถึงความบริสุทธิ์ ยุติธรรม ความเสมอภาค เพื่อให้เกิดแรงจูงใจที่ดีในการปฏิบัติงาน จะทำให้บุคลากรในองค์กรตั้งใจทำงานให้สำเร็จลุล่วงโดยไม่รู้สึกรำคาญตนเองถูกบีบบังคับให้ทำงานและพร้อมที่จะทำงานด้วยความเต็มใจ จึงทำให้งานที่ออกมามีคุณภาพและสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและรวดเร็ว (ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณ และคณะ, 2542, หน้า 13) ซึ่งทฤษฎีแรงจูงใจนั้นมีมากมาย เช่น ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ ทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer ทฤษฎีแรงจูงใจไฟล์สมฤทธิของแมคเคลลีแลนด์ (McClelland) เป็นต้น

โดยทฤษฎีการจูงใจ ERG ของ Alderfer เป็นทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ แต่ไม่คำนึงถึงขั้นความต้องการว่าความต้องการใดเกิดขึ้นก่อนหรือหลัง และความต้องการหลายๆอย่างอาจเกิดขึ้นพร้อมกันได้ จึงเหมาะที่จะนำมาใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง โดยทฤษฎี ERG แบ่งออกเป็น 3 ประการดังนี้ ความต้องการเพื่อความอยู่รอด (Existence needs (E)) ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness needs (R)) และความต้องการความเจริญก้าวหน้า (Growth needs (G))

โดยในปัจจุบันผู้บริหารระดับสูงของธนาคารได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรมนุษย์เช่นกัน ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ในอนาคตข้างหน้าธนาคารจะยั่งยืนได้ เป็นเรื่องการสร้างคนให้มีความพร้อม พนักงาน ธ.ก.ส.ก็ต้องมีขีดความสามารถพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง เราเรียกคนอนาคตข้างหน้าว่า WE R BAAC หรือ เราคือ ธ.ก.ส. ที่ย่อมาจาก

W = Win customer's heart องค์กรนี้จะยั่งยืนต้องชนะใจลูกค้าให้ได้ เป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญ

E = Energize team คนของเราต้องสามารถทำงานแบบสร้างพลังเป็นที่มาน เพราะภารกิจหลายเรื่องทำโดยโดดเดี่ยวไม่ได้ ต้องทำร่วมกันหลายคนหลายส่วนงาน

R = Relate to people คือสื่อสารสร้างการรับรู้ ให้ถึงผู้คน ขีดความสามารถของพนักงานต้องปรับตัวตรงจุดนี้ด้วยเหมือนกัน

B = Breed positive attitude เป็นเรื่องสำคัญคือคนของเราเมื่อต้องทำงานที่ท้าทายหลายๆ เรื่องจำเป็นต้องบ่มเพาะทัศนคติเชิงบวกให้อยู่ในดีเอ็นเอของพนักงาน ปัญหาที่แน่นอน แต่จะก้าวข้ามปัญหาได้ด้วยการมองเห็นแสงสว่างในทุกเรื่อง ยามที่มีปัญหาเมื่อมีทัศนคติที่ดีก็จะก้าวข้ามไปได้

A = Analyze & Solve problems ต้องมีขีดความสามารถในการคิดวิเคราะห์หาทางแก้ปัญหาให้เกษตรกรได้ด้วย เพราะในอนาคต ธ.ก.ส.เข้าไปช่วยลูกค้ามากขึ้น เราจะกลายเป็นที่ปรึกษาให้เกษตรกรไม่เฉพาะเรื่องการเงินอย่างเดียว ซึ่งต้องวิเคราะห์ปัญหาให้ได้

A = Articulate and implement strategy คือการวางกลยุทธ์และมีแผนงานไปสู่การปฏิบัติให้กับเกษตรกรได้

C = Create innovation คือต้องคิดนวัตกรรมใหม่ๆ

โดยพนักงานเราจะไปมองเป็นลูกจ้างไม่ได้ต้องเปลี่ยนรูปแบบอยู่กับแบบครอบครัว ดูแลกันทั้งองค์กร เป็นที่เป็นน้องที่เราปลูกฝังกันมา (อดุลย์ กาญจนวัฒน์, 2559, สื่อออนไลน์)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ปรับปรุงการบริหารทรัพยากรบุคคล อันจะทำให้พนักงานมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเป็นธนาคารที่มุ่งสู่การเป็นผู้นำด้านบริการทางการเงินแก่ลูกค้าทุกระดับเปี่ยมด้วยคุณภาพและบริการที่ประทับใจเพียบพร้อมด้วยการบริหารจัดการที่ดี มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย และเป็นธนาคารในดวงใจของประชาชนทุกระดับต่อไป และที่สำคัญยังไม่มีการวิจัยใดศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

วัตถุประสงค์การศึกษา

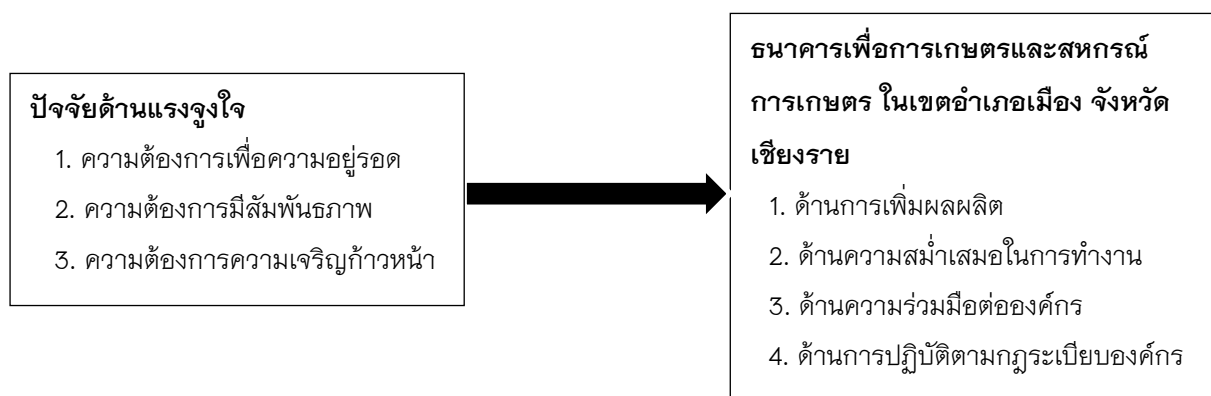
เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

สมมุติฐาน

แรงจูงใจด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอด ด้านความต้องการมีสัมพันธภาพ และด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน

กรอบแนวคิด

จากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท ยานยนต์ จำกัด (มหาชน) (จันจิรา โสประจิน, 2553) ผู้วิจัยนำมาประยุกต์และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ที่มา: จันจิรา โสประจิน, 2553

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มประชากรทั้งหมด คือ พนักงานและผู้ช่วยพนักงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 4 สาขา คือ สาขาเชียงราย จำนวน 22 คน สาขานางแล จำนวน 13 คน สาขาห้วยสัก จำนวน 14 คน และสาขาวัดร่องขุ่น จำนวน 15 คน รวมจำนวน 64 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งทำการพัฒนามาจาก จันจิรา โสประจัน (2553) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท ยานยนต์ จำกัด (มหาชน) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบปลายปิด (Close-end)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

- ความต้องการเพื่อความอยู่รอด จำนวน 4 ข้อ
- ความต้องการมีสัมพันธภาพ จำนวน 4 ข้อ
- ความต้องการความเจริญก้าวหน้า จำนวน 4 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method) สำหรับลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 พฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย

- ด้านการเพิ่มผลผลิต จำนวน 5 ข้อ
- ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน จำนวน 4 ข้อ
- ด้านความร่วมมือต่อองค์กร จำนวน 5 ข้อ
- ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร จำนวน 3 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert scale ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method) สำหรับลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้ แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับพนักงานและผู้ช่วยพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดพะเยา จำนวน 30 ราย เพื่อวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาดำเนินการทอแบบโดยวิธีการส่งจดหมายถึงผู้จัดการสาขาพร้อมแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้พนักงานแต่ละสาขาทำการตอบแบบสอบถาม แล้วให้พนักงานที่รวบรวมส่งแบบสอบถามคืนให้ผู้วิจัย
2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเรียบร้อย สมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน และรายได้ต่อเดือน ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อใช้บรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงจูงใจและพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับคะแนน การวัดระดับคะแนนของใช้แบบสอบถามของในส่วนของ 2 นี้ วัดโดยการกำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนตัวแปรของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ที่มีคะแนนแต่ละระดับออกเป็นช่วง ๆ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยการทำอันตรภาคชั้น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ทดสอบความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 110)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของพนักงาน

ผลการศึกษาพบว่า พนักงานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-49 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ระยะเวลาในการทำงาน 20 ปีขึ้นไป ตำแหน่งในการปฏิบัติงาน คือ พนักงานระดับ 4-7 และมีรายได้ต่อเดือนอยู่ระหว่าง 15,001-25,000 บาท

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยจุดและพฤติกรรมในการทำงานของพนักงาน

	Mean	Std	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอด	4.65	0.37	มากที่สุด
2. ด้านความต้องการมีสัมพันธภาพ	4.54	0.41	มากที่สุด
3. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า	4.11	0.51	มาก
4. ด้านการเพิ่มผลผลิต	4.33	0.37	มากที่สุด
5. ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน	4.62	0.47	มากที่สุด
6. ด้านความร่วมมือต่อองค์กร	4.39	0.39	มากที่สุด
7. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร	4.67	0.34	มากที่สุด

2. ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจ

2.1 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอดในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.65$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หน้าที่การงานมีความมั่นคง ($\bar{x}=4.84$) รองลงมาได้แก่ ได้รับสวัสดิการด้านต่างๆที่องค์กรจัดให้อย่างทั่วถึงและเพียงพอต่อการดำรงชีพ ($\bar{x}=4.73$) ได้รับค่าตอบแทนที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ($\bar{x}=4.55$) และต่ำที่สุด คือ สถานที่ทำงานมีความปลอดภัย ($\bar{x}=4.47$)

2.2 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความต้องการมีสัมพันธภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.54$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านช่วยเหลือทุกคนเท่าที่ท่านสามารถช่วยได้ และท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน ($\bar{x}=4.69$) เท่ากัน รองลงมาได้แก่ ท่านมักทำงานตามที่คุณบังคับบัญชาเหมาะสมเสมอ ถึงแม้ว่าไม่ใช่หน้าที่โดยตรงของท่าน ($\bar{x}=4.42$) และต่ำที่สุด คือ ท่านมีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชา ($\bar{x}=4.38$)

2.3 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้าในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.11$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านทุ่มเทกับการทำงานอย่างเต็มที่เพราะท่านคิดว่าองค์กรให้โอกาสเสมอแก่พนักงานที่ตั้งใจทำงานในการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ($\bar{x}=4.34$) รองลงมาได้แก่ ท่านยินดีรับงานที่ยากมากขึ้นและท้าทายความสามารถ ($\bar{x}=4.08$) ท่านใช้ความรู้ความสามารถพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ ($\bar{x}=4.06$) และต่ำที่สุด คือ ท่านมักจะแสวงหาความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานอยู่เสมอ ($\bar{x}=3.95$)

3. ข้อมูลระดับความคิดเห็นของพนักงานเกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงาน

3.1 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการเพิ่มผลผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.33$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านยึดเป้าหมายขององค์กรในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ($\bar{x}=4.58$) รองลงมาได้แก่ ผลลัพธ์ของการทำงานเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้โดยส่วนใหญ่บรรลุเป้าหมาย ($\bar{x}=4.36$) ท่านใช้ทรัพยากรในองค์กรอย่างคุ้มค่าและช่วยองค์กรประหยัด ($\bar{x}=4.30$) ท่านทำงานที่ได้รับมอบหมายทันตามเวลาที่กำหนดเสมอ ($\bar{x}=4.22$) และต่ำที่สุด คือ ท่านมักทำงานได้ถูกต้องและถูกคำพอใจเสมอ ($\bar{x}=4.19$)

3.2 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านสม่ำเสมอในการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.62$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านมาทำงานตรงเวลาเสมอ ($\bar{x}=4.70$) รองลงมาได้แก่ ท่านจะไม่ทิ้งงานหากงานมี

ปัญหาหรืออุปสรรค ถึงแม้จะใช้เวลานานในการแก้ไข ($\bar{x}=4.69$) ท่านมาทำงานก่อนเวลาเริ่มงานเป็นประจำ ($\bar{x}=4.63$) และต่ำที่สุด คือ ท่านลาหรือหยุดทำงานกรณีจำเป็นเท่านั้น ($\bar{x}=4.47$)

3.3 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านความร่วมมือต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{x}=4.39$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านให้ความร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานในเรื่องต่างๆ ($\bar{x}=4.56$) รองลงมา ได้แก่ ท่านมักจะประสานงานกับกลุ่มงานเพื่อนงานจะได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ($\bar{x}=4.48$) ท่านเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อนร่วมงานเสมอ ($\bar{x}=4.45$) ท่านช่วยองค์กรในการประหยัดน้ำ-ไฟฟ้า ($\bar{x}=4.28$) และต่ำที่สุด คือ ท่านมักจะเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาเสมอเมื่อเกิดปัญหาขึ้นระหว่างการทำงาน ($\bar{x}=4.16$)

3.4 พนักงานให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}=4.67$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ท่านปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร ($\bar{x}=4.77$) รองลงมา ได้แก่ ท่านยินดีปฏิบัติตามกฎระเบียบเพราะท่านถือว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนในองค์กรอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ($\bar{x}=4.75$) และต่ำที่สุด คือ ท่านแนะนำเพื่อนร่วมงานให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรเสมอ ($\bar{x}=4.50$)

ตารางที่ 2 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน แสดงความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน

ตัวแปร	1	2	3	4	5	6	7
	r	r	r	r	r	r	r
1. ด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอด	1.000						
2. ด้านความต้องการสัมพันธ์ภาพ	0.246*	1.000					
3. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า	0.596**	0.401**	1.000				
4. ด้านการเพิ่มผลผลิต	0.161	0.387**	0.501**	1.000			
5. ด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน	-0.186	0.131	0.177	0.520**	1.000		
6. ด้านความร่วมมือต่อองค์กร	0.420**	0.302*	0.422**	0.293*	0.043	1.000	
7. ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบองค์กร	0.235	-0.114	0.255*	0.284*	0.127	0.564**	1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน

4.1 เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอดกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านความร่วมมือต่อองค์กร ($r=0.420$) โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร ($r=0.235$) ด้านการเพิ่มผลผลิต ($r=0.161$) และด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ($r=-0.186$)

4.2 เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการสัมพันธภาพกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการเพิ่มผลผลิต ($r=0.387$) และด้านความร่วมมือต่อองค์กร ($r=0.302$) ตามลำดับ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ($r=0.131$) และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร ($r=-0.114$)

4.3 เมื่อทำการทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้ากับพฤติกรรมการทำงานของพนักงาน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการเพิ่มผลผลิต ($r=0.501$) ด้านความเจริญก้าวหน้า ($r=0.422$) และด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กร ($r=0.255$) ตามลำดับ โดยไม่มีความสัมพันธ์กับด้านความสม่ำเสมอในการทำงาน ($r=0.177$)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาทำให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของแรงจูงใจกับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการเพื่อความอยู่รอด มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานด้านความร่วมมือต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับการศึกษาของ วาสนา พัฒนานันท์ชัย (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ พบว่า สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นองค์กรที่มีความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งทำให้พนักงานสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายและมีโอกาสแสดงความสามารถได้อย่างเต็มที่ โดยผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรควรมีการปรับปรุงบัญชีเงินเดือนใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานมากยิ่งขึ้น เพื่อให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ตลอดจนให้ความสำคัญในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือนตามผลงาน โดยการพิจารณาค่าตอบแทนให้สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของพนักงานแต่ละคนด้วย

ปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการมีสัมพันธภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานด้านการเพิ่มผลผลิตและด้านความร่วมมือต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ สอดคล้องกับการศึกษาของ สมยศ แยมเผื่อน (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการบริษัท เอเซีย นารี น เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) พบว่า สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานของพนักงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงานที่ดีจะมีประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานดีขึ้น โดยผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรควรมีการส่งเสริมการสร้างสัมพันธภาพระหว่างพนักงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น จัดกิจกรรมเพื่อกระชับความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานทุกระดับ เพื่อลดช่องว่างในการทำงานลง และทำให้พนักงานความเข้าใจกัน ซึ่งส่งผลให้พฤติกรรมการทำงานของพนักงานพัฒนาไปในทางบวกมากขึ้น

ปัจจัยแรงจูงใจด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการทำงานของพนักงานด้านการเพิ่มผลผลิต ด้านความร่วมมือต่อองค์กรและด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จันจิรา โสประจัน (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์: กรณีศึกษา บริษัท ยานยนต์ จำกัด (มหาชน) พบว่า ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เป้าหมายคือ การได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น ค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น โดยองค์กรให้โอกาสแก่พนักงานที่มีความรู้

ความสามารถทำให้พนักงานมีความยินดีรับงานที่ยากและท้าทาย ความสามารถมากขึ้น แสวงหาความรู้ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานอยู่เสมอ ใช้ความรู้ความสามารถในการพัฒนางาน และทุ่มเทกับการทำงานอย่างเต็มที่เพื่อสนองความต้องการของตนเอง โดยผู้วิจัยเห็นว่า องค์กรควรมีขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นการสนับสนุนให้พนักงานมีโอกาสที่จะก้าวไปในตำแหน่งงานที่สูงขึ้น เช่น มีการฝึกฝน อบรม ให้ความรู้ในหลาย ๆ ด้านแก่พนักงาน เพื่อให้พนักงานมีความสามารถที่หลากหลายมากขึ้น ซึ่งการสนับสนุนพนักงานนี้ถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะเป็นสิ่งจูงใจให้พนักงานใช้ศักยภาพของตนเองในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรเป็นอย่างมาก

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อมูลที่หลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.บุญญาบุษ ชีวาเกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยให้คำแนะนำปรับปรุงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ เพื่อให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณพนักงานและผู้ช่วยพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลและตอบแบบสอบถาม และท่านเจ้าของเอกสารงานวิจัยทุกท่านที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัยให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จันจีรา โสประจัน. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานของพนักงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์:**

กรณีศึกษา บริษัท ยานภัณฑ์ จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์และทำปกเจริญผล.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้นฉบับปรับปรุงใหม่**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

ไพศาล มะระพฤกษ์วรรณ และคณะ. (2542). **การจัดและพัฒนางานองค์การทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วาสนา พัฒนานันท์ชัย. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. การค้นคว้าอิสระ ศศ.ม., สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สมยศ แยมเพื่อน. (2551). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานปฏิบัติการบริษัท เอเชียน

มารีน เซอร์วิสเซ่ จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.

อดุลย์ กาญจนวัฒน์. (2559). ภารกิจเพื่อความยั่งยืนของ ธ.ก.ส.. สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2559. จาก

<http://www.mbamagazine.net/index.php/must-read-3/2438-2015-10-29-09-28-49>

คุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย

Service quality of provincial waterworks authority in Phan district, Chiang Rai province

ธีระพล คำไ้^{1*} และ บุญญา นุช ชีวาเกียติยง²

Theeraphon khamlai^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้ใช้บริการจากการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 377 ราย วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย คือ ด้านการบริการที่ไว้ใจ ด้านการบริการที่จับต้องได้ ด้านการบริการที่เชื่อมั่น ด้านการบริการที่เอาใจใส่ และด้านการมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ ตามลำดับ

คำสำคัญ: คุณภาพการให้บริการ การประปา

Abstract

This research aims to investigate the service quality of Provincial Waterworks Authority in Phan district, Chiang Rai Province. Questionnaires were circulated among 377 users of Provincial Waterworks Authority in Phan district, Chiang Rai Province. The statistics used in analyzing the data were percentage, average value (\bar{X}), and standard deviation (S.D.). The results show that an overview of the service quality of Provincial Waterworks Authority in Phan district, Chiang Rai Province is at a high level. All aspects were analyzed. The research then reveals that all aspects of the service quality of Provincial Waterworks Authority in Phan district are also at a high level. Last but not least, an average could be sorted from the highest to lowest value as follows: reliable services, tangible services, assurance services, attentive services, and service mind relatively.

Keywords: Service quality, waterworks

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: theerapon_pwa@hotmail.com

บทนำ

การประปาส่วนภูมิภาค (กปภ.) เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจในสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริการด้านจัดหาน้ำสะอาด เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน มีภารกิจต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งน้ำประปา เช่น การวางแผนจัดหาแหล่งน้ำ จัดสร้างระบบผลิต และจ่ายน้ำประปา การควบคุมกรรมวิธีในการผลิตน้ำ ควบคุมคุณภาพน้ำประปา รวมทั้งการอำนวยความสะดวกในการบริการในด้านต่าง ๆ เช่น การบริการซ่อมท่อประปา รับชำระค่าน้ำประปา ติดต่อสอบถาม และประชาสัมพันธ์ เป็นต้น ทั้งนี้ การประปาส่วนภูมิภาคได้มีการพัฒนาองค์การเพื่อก้าวไปสู่ องค์การที่สมรรถนะสูง หรือ HPO (High Performance Organization) โดยได้นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตน้ำประปา รวมทั้งการพัฒนาองค์การให้มีระบบการบริหารที่ทันสมัย และเข้มแข็ง ภายใต้วิสัยทัศน์ “ผู้ใช้น้ำประทับใจในคุณภาพและบริการที่เป็นเลิศ (Customers are delighted with water quality and excellent services)” (เกียรติคุณ จิรกาลวสาน, 2555) ซึ่งมีวัฒนธรรมองค์กร คือ “มุ่งมั่นพัฒนางาน บริการด้วยหัวใจ ก้าวไกลสู่สากล” (การประปาส่วนภูมิภาค, ม.ป.ป., สื่อออนไลน์)

คุณภาพการบริการ ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการที่ในปัจจุบันต่างตระหนักและให้ความสำคัญยิ่งจากงานศึกษาของ Parasuraman, Zeithaml and Berry (1985) ซึ่งได้ศึกษาถึงปัจจัยสำคัญของคุณภาพงานบริการที่ลูกค้าให้ความสำคัญประกอบด้วยองค์ประกอบของการบริการ 5 ประการ ได้แก่ Tangibles (บริการที่ดีต้องจับต้องได้) Reliabilities (บริการที่ดีต้องไวใจได้) Responsiveness (ความมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ) Assurance (การบริการที่มั่นใจได้) และ Empathy (การดูแลเอาใจใส่) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า SERVQUAL Model ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของงานบริการ (ณัฐพัชร ล้อประดิษฐ์พงษ์, 2549)

การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน มีภารกิจหลัก คือ การจัดหาน้ำเพื่อผลิตน้ำประปาที่มีคุณภาพ และการบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น การบริการซ่อมท่อประปา การรับชำระค่าน้ำประปา ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหน่วยงาน เป็นต้น รวมทั้ง เร่งรัดปรับปรุงและพัฒนา ระบบการให้บริการต่าง ๆ ของหน่วยงาน ให้สามารถและรองรับการเจริญของชุมชน รวมถึงมีการพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ตรงตามความต้องการของผู้มารับบริการ และผู้รับบริการมีความพึงพอใจมากที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุตามวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน คือ “ผู้ใช้น้ำประทับใจในคุณภาพและบริการที่เป็นเลิศ (Customers are delighted with water quality and excellent services)”

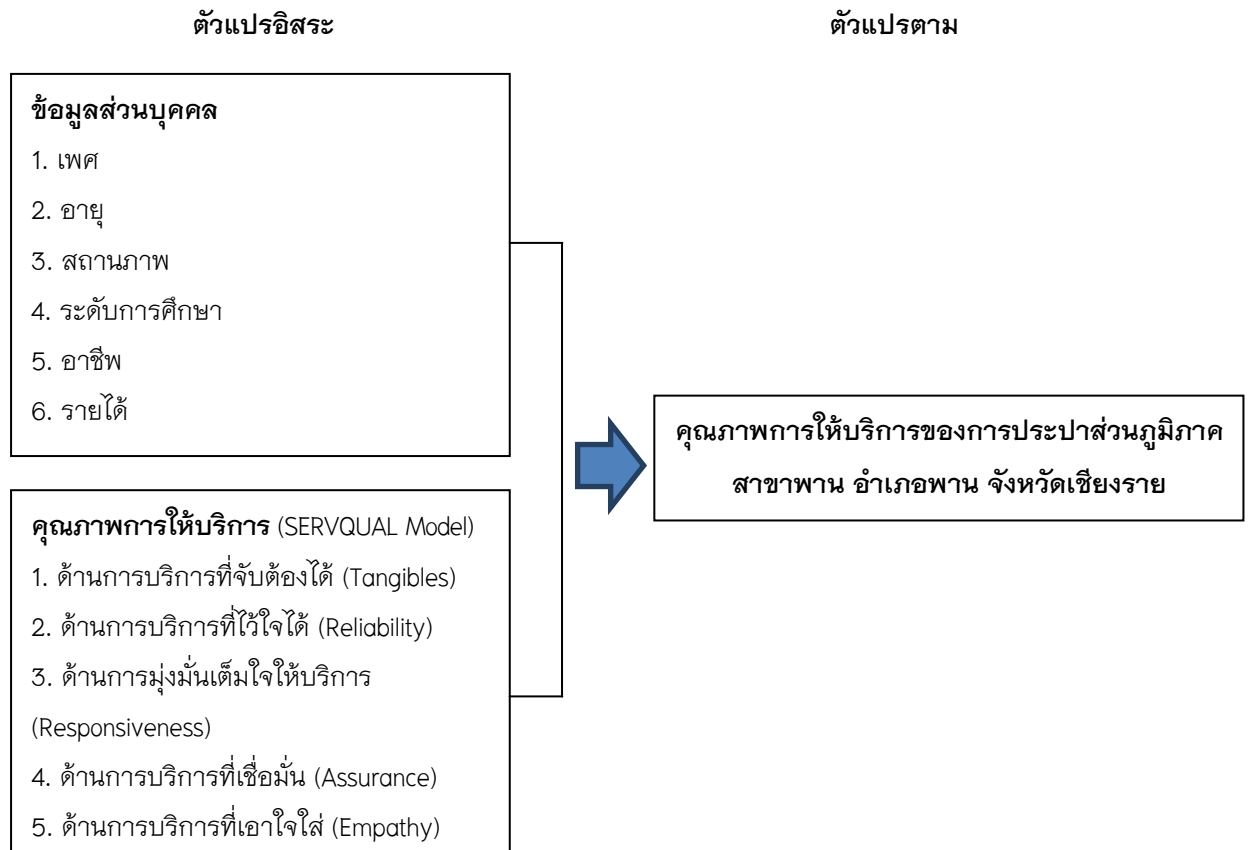
จากวิสัยทัศน์ของการประปาส่วนภูมิภาค ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาถึง ระดับคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในปัจจุบัน ว่ามีคุณภาพการให้บริการอยู่ในระดับใด เนื่องจากคุณภาพการให้บริการ ถือได้ว่าเป็นภาพลักษณ์ขององค์กร ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความน่าเชื่อถือ และความไว้วางใจของผู้รับบริการที่มีต่อการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพานทั้งนี้ ยังไม่มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการบริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาถึง คุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ให้มีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการทุกระดับต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการให้บริการ ของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภopan จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งได้ประยุกต์ใช้ SERVQUAL Model ของ Parasuraman, Berry and Zeithaml (1988 อ้างอิงใน สุรางคนา ภัทรเมฆินทร์, 2557, หน้า 4-5) ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ใช้บริการจากการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภopan จังหวัดเชียงราย จำนวน 6,524 ราย (การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน, 2558)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ใช้บริการจากการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภopan จังหวัดเชียงราย จำนวน 377 ราย คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยกำหนดตามแนวทางของ Yamane (1973, p. 188)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาคั้งนี้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของ ณีภูริญา แดงประเสริฐ (2553) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพนา อำเภอพนา จังหวัดเชียงราย โดยปรับปรุงจากแบบสอบถามของ ญัฐฐิยา แดงประเสริฐ (2553) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวคิดของ Likert จำนวน 25 ข้อ โดยแบ่งเป็น ด้านการบริการที่จับต้องได้ (Tangibles) จำนวน 5 ข้อ ด้านการบริการที่ไว้วางใจได้ (Reliability) จำนวน 5 ข้อ ด้านการมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ (Responsiveness) จำนวน 5 ข้อ ด้านการบริการที่เชื่อมั่น (Assurance) จำนวน 5 ข้อ และด้านการบริการที่เอาใจใส่ (Empathy) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด สำหรับให้ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพนา โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถให้ข้อเสนอแนะอย่างอิสระ

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. การหาค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย เป็นผู้ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาค สาขาเชียงราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทำวิจัย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) การทดสอบครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่จัดทำขึ้น มีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.1 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง แจกแบบสอบถามผู้มาใช้บริการ ณ ที่ทำการการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพนา จำนวน 377 ฉบับ

1.2 นำแบบสอบถามที่ได้รับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล

2. ข้อมูลทุติภูมิ (Secondary data)

ทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลด้านลักษณะประชากรศาสตร์ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) วิเคราะห์โดยการแจกความถี่ และหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง และความเรียง

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพนา อำเภอพนา จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) นำเสนอในรูปแบบตาราง และความเรียง โดยมีเกณฑ์การพิจารณาคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (ธนิษฐ์ ศิลป์จารุ, 2553)

คะแนนเฉลี่ย	ระดับคุณภาพการบริการ
4.50-5.00	มากที่สุด
3.50-4.49	มาก
2.50-3.49	ปานกลาง
1.50-2.49	น้อย
1.00-1.49	น้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาคุณภาพการให้บริการของการประชาสัมพันธ์ภูมิภาคสาขาพวน อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะประชากรศาสตร์

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 24.70 มีสถานภาพสมรส จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 66 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 26.80 ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 25.20 และมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 41.60

ส่วนที่ 2 คุณภาพการให้บริการของการประชาสัมพันธ์ภูมิภาคสาขาพวน อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคุณภาพการให้บริการของการประชาสัมพันธ์ภูมิภาคสาขาพวน อำเภอพวน จังหวัดเชียงราย

รายการ	ระดับคุณภาพ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริการที่จับต้องได้ (Tangibles)	4.23	0.73	มาก
2. ด้านการบริการที่ไว้ใจได้ (Reliability)	4.27	0.61	มาก
3. ด้านการมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ (Responsiveness)	4.05	0.91	มาก
4. ด้านการบริการที่เชื่อมั่น (Assurance)	4.17	0.67	มาก
5. ด้านการบริการที่เอาใจใส่ (Empathy)	4.11	0.88	มาก
รวมเฉลี่ย	4.16	0.69	มาก

พบว่า คุณภาพการให้บริการของการประชาสัมพันธ์ภูมิภาคสาขาพวน อำเภอพวน จังหวัดเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริการที่ไว้ใจได้ (Reliability) (\bar{X} = 4.27) ด้านการบริการที่จับต้องได้ (Tangibles) (\bar{X} = 4.23) ด้านการบริการที่เชื่อมั่น (Assurance) (\bar{X} = 4.17) ด้านการบริการที่เอาใจใส่ (Empathy) (\bar{X} = 4.11) และด้านการมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ (Responsiveness) (\bar{X} = 4.05) ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริการที่จับต้องได้ (Tangibles) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ทำเลที่ตั้งของสำนักงาน

สามารถไปมาสะดวก ($\bar{X} = 4.40$) มีห้องน้ำที่สะอาด สะดวก ($\bar{X} = 4.25$) มีที่นั่งพักสำหรับผู้มาติดต่อ ($\bar{X} = 4.20$) มีน้ำดื่ม สะอาดบริการ ($\bar{X} = 4.17$) และสถานที่จอดรถพอเพียง ($\bar{X} = 4.16$) ตามลำดับ

2. ด้านการบริการที่ไว้ใจได้ (Reliability) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความสะอาดของน้ำประปา ($\bar{X} = 4.34$) ความเพียงพอของน้ำประปา ($\bar{X} = 4.30$) แรงดันน้ำประปา ($\bar{X} = 4.28$) ความสม่ำเสมอของปริมาณน้ำประปา ($\bar{X} = 4.26$) และความใสของน้ำประปา ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น ($\bar{X} = 4.19$) ตามลำดับ

3. ด้านการมุ่งมั่นเต็มใจให้บริการ (Responsiveness) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ แบบฟอร์มขอรับบริการสั้น กระชับ เข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.11$) ความรวดเร็วในการบริการแต่ละขั้นตอน ($\bar{X} = 4.09$) อุปกรณ์ใช้ในบริการทันสมัย สะดวก ($\bar{X} = 4.06$) การให้ข้อมูลข่าวสาร และการประชาสัมพันธ์บริการ ($\bar{X} = 4.04$) และความเร็วในกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 3.96$) ตามลำดับ

4. ด้านการบริการที่เชื่อมั่น (Assurance) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ อัตราค่าน้ำประปา ($\bar{X} = 4.29$) ค่าธรรมเนียมในการชำระค่าน้ำที่เคาเตอร์เซอวิส ($\bar{X} = 4.21$) ค่าปรับชำระเงินช้ากว่ากำหนด ($\bar{X} = 4.15$) ค่าธรรมเนียมขอเพิ่มขนาดมาตรวัดน้ำ ($\bar{X} = 4.12$) และค่าธรรมเนียมขอติดตั้งมาตรวัดน้ำ ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

5. ด้านการบริการที่เอาใจใส่ (Empathy) โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การแต่งกายสุภาพ ($\bar{X} = 4.23$) การให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ใช้น้ำ ($\bar{X} = 4.18$) ความเต็มใจให้บริการ ($\bar{X} = 4.14$) การยิ้มแย้มแจ่มใสในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.05$) และการพูดจาไพเราะอ่อนหวาน ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขา พาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ผู้ให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการ คือ ควรที่นั่งสำหรับรองรับให้เพียงพอต่อผู้มารับบริการ จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการให้บริการแก่ลูกค้า อบรมบุคลากรให้มีใจบริการ และบุคลากรควรให้การบริการด้วยความเสมอภาค

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

ผลการศึกษา คุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยรวมลูกค้าให้คุณภาพการบริการอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการให้บริการ คือ ควรที่นั่งสำหรับรองรับให้เพียงพอต่อผู้มารับบริการจัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการให้บริการแก่ลูกค้า ควรมีการอบรมบุคลากรให้มีใจบริการ และบุคลากร ควรให้การบริการด้วยความเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริวรรณเสรีรัตน์ และคณะ (2541, หน้า 331-332 อ้างอิงใน ศุภกัญญา จันทรุกษา, 2558) เพียงพร บุญแสน (2550, หน้า 27) ได้กล่าวถึงลักษณะของคุณภาพการให้บริการไว้ คือ ต้องอำนวยความสะดวกด้านเวลา สถานที่ แก่ลูกค้า และการไม่เสียเวลาดอนาน สื่อสาร และให้ข้อมูลแก่ลูกค้าอย่างถูกต้อง ชัดเจน และเข้าใจง่าย บุคลากรที่ให้บริการต้องมีความรู้ความสามารถความชำนาญ มีมนุษยสัมพันธ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นมิตร เป็น

กันเอง มีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับหน้าที่ และสถานที่ รวมถึงมีความซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ ให้บริการเป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้บริการแก่ลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ และถูกต้อง สามารถเก็บความลับ หรือข้อมูลของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ให้บริการด้วยความเต็มใจสนใจ เอาใจใส่ และกระตือรือร้นอย่างรวดเร็วตามที่ลูกค้าต้องการ และทำความเข้าใจถึงความต้องการของลูกค้า และให้ความสนใจกับลูกค้า สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรณชนก อุบลพงษ์ (2555) พบว่า แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของส่วนบริการการใช้น้ำ สำนักงานประปาสาขาลาดพร้าว ได้แก่ ควรมีการประชาสัมพันธ์ทั้งในด้านข้อมูลข่าวสาร และขั้นตอนการรับบริการ ทั้งในด้านเอกสารการรับบริการ รวมไปถึงการหยุดจ่ายน้ำภายในพื้นที่การให้บริการของสำนักงานประปาสาขาลาดพร้าว ควรมีการจัดฝึกอบรมบุคลากรที่มีหน้าที่ให้บริการ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถสื่อสารกับผู้ใช้บริการได้อย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษา ผู้ใช้บริการได้ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาพัฒนาคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น คือ

1. ควรมีที่นั่งเพียงพอต่อผู้มารับบริการ ดังนั้น ผู้บริหารของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน ควรพิจารณาถึงขั้นตอน/กระบวนการในการให้บริการ และระยะเวลาในการให้บริการ ว่าเกิดความล่าช้า หรือมีขั้นตอนซับซ้อน หรือไม่ ควรจัดทำขั้นตอนหรือกระบวนการให้ใช้เวลาสั้น ๆ หรือมีขั้นตอนไม่ซับซ้อน เพื่อลดอัตราการรอใช้บริการของผู้รับบริการ

2. จัดหาอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อรองรับการให้บริการแก่ลูกค้า ดังนั้น ผู้บริหารควรมีระบบการตรวจสอบสภาพของอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน และมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้รับบริการ

3. ควรมีการอบรมบุคลากรให้มีใจบริการ เนื่องจากหัวใจหลักของการประปาส่วนภูมิภาค คือ การบริการที่เป็นเลิศ ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อพัฒนาคุณภาพบุคลากรทั้งด้านความรู้ และด้านการให้บริการ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ในเชิงคุณภาพ

2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.บุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะ และให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ขอมอบแด่ บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- การประปาส่วนภูมิภาค. (ม.ป.ป.). **วิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัฒนธรรมองค์กรของการประปาส่วนภูมิภาค.** สืบค้นเมื่อ 15 มีนาคม 2559, จาก <http://www.pwa.co.th/>
- การประปาส่วนภูมิภาคสาขาพาน. (2558). **สรุปรายงานผู้ใช้น้ำ ประจำปี 2558.** เชียงราย: การประปาส่วนภูมิภาค สาขาพาน.
- เกียรติคุณ จีรกาลวสาน. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการให้บริการ: กรณีศึกษา การประปาส่วนภูมิภาค ในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- ณัฐพัชร์ ล้อประดิษฐ์พงษ์. (2549). **คู่มือสำรวจความพึงพอใจลูกค้า.** กรุงเทพฯ: ประชุมทองพรีนติ้ง กรุ๊ป.
- ณัฐฐิยา แดงประเสริฐ. (2553). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการน้ำประปา อำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS.** กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์ แอนด์ดี.
- เพียงพร บุญแสน. (2550). **คุณภาพการบริการของสำนักงานประกันสังคมต่อผู้ประกันตนในเขตจังหวัดลพบุรี.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วรรณชนก อุบลพงษ์. (2555). **การเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการของส่วนบริการการใช้น้ำ สำนักงานประปา สาขาลาดพร้าว.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ศุภกัญญา จันทรุกษา (ผู้บรรยาย). (26 มิถุนายน 2558). **คุณภาพการให้บริการของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขตอำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี.** ใน **การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6** (หน้า 570-583). สงขลา, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุรางคนา ภัทรเมธีรินทร์. (2557). **ศึกษาSERVQUAL Model กับคุณภาพการบริการของธนาคารไทยพาณิชย์ กรณีศึกษาธนาคารไทยพาณิชย์จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- Parasuraman, A. Zeithaml, V. A., and Berry, L. L. (1985). A conceptual Model of service quality and its Implications for future research. **Journal of Marketing**, (49), 41-50.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis** (3rd ed.). New York: Harper and Row

แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการการรับชำระเงินสมทบ ผ่านหน่วย
บริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

IMPROVING THE EFFICIENCY OF SERVICE OF AUTHORIZED PAYMENT
PROVIDERS OF THE SERVICE SOCIAL SECURITY OFFICE PHAYAO PROVINCE

พรรั่มภา บุญนาค^{1*} และ บังอร สวัสดิ์สุข²

Pornlampha Bunnag^{1*} and Bungon Sawatsuk²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ และศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้ข้อมูลในการรับชำระเงินสมทบประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา การศึกษาที่ใช้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณ จาก 378 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกันตน และผู้ประกอบการ ที่ขึ้นทะเบียนสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคมกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีเกี่ยวกับช่องทางการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น โดยทราบข้อมูลจากบุคลากรของสำนักงานประกันสังคม ผู้ตอบแบบสอบถามเปิดเผยว่าประสิทธิภาพของการให้บริการ ด้านความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการเข้าถึงลูกค้า และด้านการตอบสนองลูกค้าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความไว้วางใจ ด้านราคาค่าบริการที่เหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่า ควรลงพื้นที่เพื่อให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจ รวมทั้งมีการพัฒนาพนักงานอย่างต่อเนื่อง และนำเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมาใช้ในการให้บริการ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการให้บริการ สำนักงานประกันสังคม ตัวแทนการรับชำระเงิน

Abstract

The study aims to examine the understanding of customers in regarding payment options via authorized payment providers and to seeking guidance's of payment options awareness improvement. This quantitative research was conducted with a total of 378 samples consisting of insured and entrepreneurs, registered Establishment Act, Social Security number with the Social Security Office, Phayao. The results showed that majority of respondents were well understood that they can make social security payments not only at the Social Security Office but also via agents and they were informed by the Social Security Officers. The respondents

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

² School of Management and information sciences, University of Phayao 56000

*Corresponding author: nampreng_preng@hotmail.com

revealed that the performance of service on safety and modernize, customer accessing, and customer respond aspects were in highest level. Respectively, reliability, trust, and reasonable price of service charged aspects were in high level. Utilizing mobility service unit, modern technology, and continuous staff development are a guide for the development and effectiveness of Social security payments

Keywords: Efficiency of service, social security office, authorized payment providers

บทนำ

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบการสื่อสารได้มีการพัฒนาไปอย่างมากจะเห็นได้จากมนุษย์คุ้นเคยกับการสื่อสารผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารผ่าน Mail internet หรือแม้แต่ Social network ที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน. ขณะเดียวกันภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับระบบอิเล็กทรอนิกส์ และเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในยุคปัจจุบัน ภาครัฐจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาช่องทางในการให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลาง ในการติดต่อและให้บริการกับประชาชน

E-Services คือ ระบบบริการประชาชนผ่านอิเล็กทรอนิกส์ online. ซึ่งเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในการบริการด้านต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐ อาจกล่าวได้ว่า e-service เป็นเป้าหมายหลักของทุกประเทศที่มุ่งพัฒนาบริการของภาครัฐให้ประชาชนเข้าถึง ได้ โดยผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

ปัจจุบันสำนักงานประกันสังคม ได้มีนโยบายในการนำระบบ e-Services มาใช้ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในด้านการติดต่อทำธุรกรรมกับสำนักงานประกันสังคม ลดค่าใช้จ่ายเรื่องการเดินทาง ลดความแออัดในการรอคิว โดยผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส นอกจากนี้จะช่วยประหยัดเวลาแล้ว ยังมั่นใจความปลอดภัยของข้อมูลด้วยการมี Username และ Password ที่แจ้งผ่านทาง e-mail และก่อนการเข้าใช้งานจะต้องมีการลงทะเบียนดังกล่าว ถึงจะผ่านระบบการเข้าใช้งานได้ โดยการรับบริการผ่านระบบ e-Services สถานประกอบการและผู้ประกันตน สามารถรับบริการในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การขึ้นทะเบียนผู้ประกันตน การแจ้งเข้าทำงาน การแจ้งลาออก และการแจ้งเปลี่ยนแปลงชื่อเท็จจริงผู้ประกันตน รวมถึงการส่งข้อมูลเงินสมทบ โดยสำนักงานประกันสังคมมีสถานประกอบการ จำนวน 399,671 แห่ง ที่อยู่ในระบบประกันสังคม และมีสถานประกอบการที่เข้าใช้บริการผ่าน ระบบ e-Services จำนวน 13,000 ราย คิดเป็น 3.25% ของสถานประกอบการทั้งหมด ซึ่งหมายความว่า ในจำนวนสถานประกอบการ 100 แห่ง มีเพียง 3 แห่งที่ใช้บริการ e-Services เท่านั้น (สำนักงานประกันสังคม, 2558) สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2549) กล่าวว่า ถึงแม้ว่าสำนักงานประกันสังคมจะเพิ่มช่องทางเลือกในการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมเพิ่มมากขึ้น แต่ช่องทางที่ผู้ชำระเงินนิยมสูงสุด คือ การชำระเงิน ณ สำนักงานประกันสังคม และสอดคล้องกับข้อมูลสถิติการชำระเงินสมทบสำนักงานประกันสังคม จังหวัดพะเยา (2558) พบว่า ช่องทางในการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมที่ได้รับความนิยมสูงสุด ได้แก่ การชำระเงิน ณ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา (ร้อยละ 91.91) รองลงมา คือ การชำระผ่านธนาคารกรุงไทย (ร้อยละ 3.01) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา (ร้อยละ 2.12) และทางไปรษณีย์ (ร้อยละ 2.96) ตามลำดับ ส่วนการชำระผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิส ไม่ได้รับความนิยมและไม่มีการใช้บริการ เป็นต้น

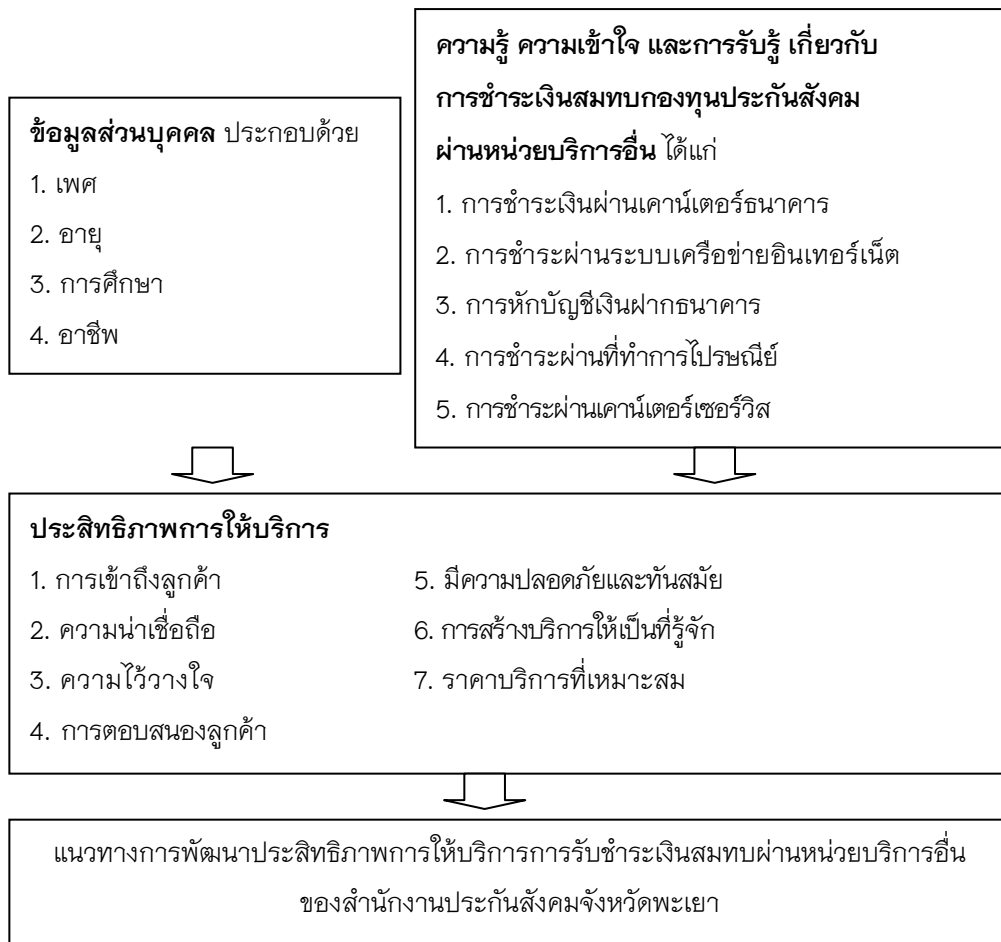
จากข้อมูลการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ของผู้ประกันตนและผู้ประกอบการข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ประกันตน และผู้ประกอบการ เกี่ยวกับการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านช่องทางการให้บริการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม

จังหวัดพะเยา ว่ามีความรู้ ความเข้าใจ หรือไม่ รวมทั้งศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้ข้อมูลในการรับชำระเงินสมทบประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผน และกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในการกระตุ้นให้ผู้ประกันตนและผู้ประกอบการ เลือกใช้ช่องทางการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านช่องทางการให้บริการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่น ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจ ของผู้ชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้ข้อมูลในการรับชำระเงินสมทบประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการและผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคมกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา จำนวน 6,805 คน (สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา, 2559)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการและผู้ประกันตนที่ขึ้นทะเบียนสถานประกอบการตามพระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคมกับสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการ ได้แก่ ด้านการเข้าถึงลูกค้า ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก และด้านราคาบริการที่เหมาะสม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ และการตัดสินใจชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม

2. จัดทำเครื่องมือฉบับร่าง นำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของคำถามในแต่ละข้อ

3. นำเครื่องมือที่สร้างไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาความถูกต้องของภาษา และนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินข้อความของแบบสอบถาม 3 ระดับ คือ +1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง ค่า IOC ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญเท่ากับ 0.5-1.00

4. นำเครื่องมือที่ได้มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา ของ Cronbach (1970 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545 หน้า 99) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.87

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการให้บริการ ได้แก่ ด้านการเข้าถึงลูกค้า ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความไว้วางใจ ด้านการตอบสนองลูกค้า ด้านความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก และด้านราคาบริการที่เหมาะสม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์การแปลความหมาย

1. การสอบถามเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น ผู้ศึกษาใช้มาตรวัดของ Likert Scale 5 ระดับ เกณฑ์ในการแปลความหมายของความคิดเห็น ได้ใช้เกณฑ์การแปลผลดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมาก
3 คะแนน	หมายถึง	มีประสิทธิภาพปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด

2. ในแต่ละช่วงคะแนนมีเกณฑ์การแปลความหมาย (ประกอบ กรรณสูตร, 2542) ดังนี้

1.00 – 1.80	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีประสิทธิภาพน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีประสิทธิภาพปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการให้บริการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลการวิจัยได้เป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา จำนวน 366 คน คิดเป็นร้อยละ 94.57 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 308 คน คิดเป็นร้อยละ 82.17 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 271 คน คิดเป็นร้อยละ 70.02 มีการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 269 คน คิดเป็นร้อยละ 69.25 อาชีพเป็นพนักงานของรัฐ จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 41.08

ตอนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจ และการรับรู้เกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

ด้านความรู้ ความเข้าใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น คิดเป็นร้อยละ 100 คือ การชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมสามารถชำระผ่าน ธนาคารได้ทุกแห่งทั่วประเทศ การชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม สามารถชำระผ่านที่ทำการไปรษณีย์ ได้ทุกแห่งทั่วประเทศ.การชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม สามารถชำระผ่าน เคาน์เตอร์เซอร์วิส เช่น

ร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และเคาน์เตอร์เซอร์วิสที่มีสัญลักษณ์ ได้ทุกแห่งทั่วประเทศ การชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านโปรยชน์ต้องเสียค่าธรรมเนียม.และการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านเคาน์เตอร์เซอร์วิส เช่นร้านเซเว่นอีเลฟเว่น และเคาน์เตอร์เซอร์วิสที่มีสัญลักษณ์ ต้องเสียค่าธรรมเนียม

ด้านการรับรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคย ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 87.08 โดยทราบข้อมูลจากบุคลากรของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 71.06 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 303 คน คิดเป็นร้อยละ 80.62 ส่วนผู้ที่เคยใช้บริการให้เหตุผลในการเลือกชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม เพราะสะดวกในการเลือกใช้บริการ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.47.ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะแนะนำบุคคลอื่น เกี่ยวกับการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 37.73.ส่วนในอนาคตจะเลือกใช้บริการการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม จำนวน 262 คน คิดเป็นร้อยละ 70.03 สำนักงานประกันสังคม ควรลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น จำนวน 342 คน คิดเป็นร้อยละ 90.70

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการให้บริการการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

ประสิทธิภาพการให้บริการ	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเข้าถึงลูกค้า	4.32	0.67	มากที่สุด
2. ด้านความน่าเชื่อถือ	4.16	0.77	มาก
3. ด้านความไว้วางใจ	4.11	0.76	มาก
4. ด้านการตอบสนองลูกค้า	4.23	0.72	มากที่สุด
5. ด้านมีความปลอดภัยและทันสมัย	4.37	0.71	มากที่สุด
6. ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก	3.82	0.77	มาก
7. ด้านราคาบริการที่เหมาะสม	3.41	0.78	มาก
เฉลี่ย	4.05	0.74	มาก

ประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านมีความปลอดภัยและทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 รองลงมา คือ ด้านการเข้าถึงลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 และด้านการตอบสนองลูกค้า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ด้านความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และ ด้านราคาบริการที่เหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการเข้าถึงลูกค้า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 3 ข้อ คือ มีพื้นที่ในการให้บริการเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมา คือ เปิดให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และมีสถานที่จอดรถเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 2 ข้อ คือ มีทำเลที่ตั้งเหมาะสม เข้าถึงได้สะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และมีป้ายบอกหน่วยบริการที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ

2. ด้านความน่าเชื่อถือ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถามและให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 2 ข้อ คือ เจ้าหน้าที่มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 และเจ้าหน้าที่สามารถตอบคำถามและให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ตามลำดับ

3. ด้านความไว้วางใจ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 1 ข้อ คือ มีการบริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 3 ข้อ คือ มีขั้นตอนการให้บริการไม่ยุ่งยาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 มีหลักฐานอ้างอิงชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และ สามารถตรวจสอบข้อมูลการชำระเงินย้อนหลังได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ

4. ด้านการตอบสนอง พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.23 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ ดูแลและเอาใจใส่ลูกค้าอย่างเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 และให้บริการด้วยความเต็มใจ และเป็นกันเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 2 ข้อ คือ มีความรู้ ประสบการณ์ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 และมีเจ้าหน้าที่ให้บริการเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ตามลำดับ

5. ด้านความปลอดภัยและทันสมัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 3 ข้อ เครื่องมือ อุปกรณ์ในการให้บริการมีความทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้มาใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 และมีระบบการให้บริการที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และมีค่าเฉลี่ยระดับมาก 1 ข้อ คือ ออกใบเสร็จถูกต้อง ครบถ้วน และรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01ตามลำดับ

6. ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 4 ข้อ คือ มีเจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำ ตอบข้อซักถาม ปัญหา ข้อเสนอแนะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 มีแบบฟอร์มให้กรอก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 มีการจัดทำเอกสารประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ให้บริการเกี่ยวกับการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมหลากหลายช่องทาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 และมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสถานที่ให้บริการเกี่ยวกับการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 ตามลำดับ

7. ด้านราคาบริการที่เหมาะสม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 1 ข้อ คือ กำหนดค่าธรรมเนียมการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกแห่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 และมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ไม่เสียค่าบริการในการชำระเงินสมทบกองทุนฯ ผ่านหน่วยงานอื่นของสำนักงานประกันสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการการรับชำระเงินสมทบผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น คิดเป็นร้อยละ 100 จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น สอดคล้องกับ ชรัญญา สุวรรณเสวีรักษ์ (2551) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนมากมีความเข้าใจถูกต้อง ในเรื่องการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านธนาคารจะได้รับหลักฐานแสดงการชำระเงินทันทีเช่นเดียวกับการชำระผ่านสำนักงานประกันสังคม รองลงมา ได้แก่ การชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมสามารถชำระผ่านธนาคารได้ 3 แห่ง ได้แก่ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) และธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ทุกสาขาทั่วประเทศ และการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านธนาคารไม่มีค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระทุกครั้ง ทั้งนี้ หากสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ต้องการให้ผู้ชำระเงินใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น ควรมีการสร้างความเชื่อมั่น และสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใช้บริการ เพื่อเป็นการรับประกันถึงคุณภาพและความปลอดภัยในการใช้บริการ เช่น มีคู่มือส่วนลด หรือบัตรสมนาคุณ มีระบบตรวจสอบ/ออกใบเสร็จให้ทันที หลังการชำระเงิน เป็นต้น เพื่อให้ผู้ชำระเงินตัดสินใจ และมีความมั่นใจที่จะใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ม.ป.ป., สื่อออนไลน์) กล่าววว่า องค์ประกอบของวงจรความรู้ ประกอบด้วย คน กระบวนการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้น สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ควรพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการทำงานที่ดี และมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์และตอบสนองและเข้าถึงความต้องการของลูกค้า

2. ด้านการรับรู้ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เคยได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นที่สำนักงานประกันสังคม โดยทราบข้อมูลจากบุคลากรของสำนักงานประกันสังคม แต่ส่วนใหญ่ไม่เคยใช้บริการชำระเงินสมทบกองทุน แต่ในอนาคตจะเลือกใช้บริการการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้สำนักงานประกันสังคม ควรลงพื้นที่เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น สอดคล้องกับ ชรัญญา สุวรรณเสวีรักษ์ (2551); ดวงใจ เขียนชัยวัฒนา (2549) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านธนาคาร โดยทราบจากเจ้าหน้าที่สำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้ ผู้ที่เคยใช้บริการส่วนใหญ่นิยมใช้บริการผ่านธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) บ่อยที่สุด เนื่องจากทำเลที่ตั้งใกล้สถานที่ทำงาน และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่คาดว่าจะแนะนำผู้อื่นเกี่ยวกับการใช้บริการ และคาดว่าจะใช้บริการต่อไปในอนาคต เนื่องจากความสะดวก รวดเร็ว ใกล้ที่ทำงาน จึงทำให้ประหยัดพลังงาน และค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธนดล เลหาหะเพ็ญแสง (2551) เหตุผลที่เลือกชำระเงินค่ากระแสไฟฟ้าที่เคาน์เตอร์เซอร์วิสมากที่สุด คือ สถานที่ชำระเงินอยู่ใกล้บ้านหรือที่ทำงาน และสามารถชำระได้ทุกแห่งทั่วประเทศ รองลงมา คือ สามารถชำระค่ากระแสไฟฟ้าเกินกำหนดระยะเวลาได้ และสามารถตรวจสอบค่ากระแสไฟฟ้าย้อนหลังได้ และสะดวกในการใช้บริการ และไม่ต้องเดินทางมาใช้บริการชำระค่ากระแสไฟฟ้า

3. ประสิทธิภาพการให้บริการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านมีความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการเข้าถึงลูกค้า และด้านการตอบสนองลูกค้า และ

มีค่าเฉลี่ยระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความไว้วางใจ ด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก และด้านราคาบริการที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ธนดล เลหาหะเพ็ญแสง (2551) พบว่า การตัดสินใจเลือกช่องทางการชำระเงินค่ากระแสไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครลำปาง ได้แก่ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย ด้านพนักงาน ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมในการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ เกณิกา ฉายแสงเดือน (2549) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม โดยศึกษาเฉพาะผู้นำส่งเงินสมทบที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3 และผู้นำส่งเงินสมทบที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำส่งเงินสมทบมีความคิดเห็นต่อการให้บริการรับเงินสมทบที่ดีกว่าผู้นำส่งเงินสมทบที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3 อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ได้แก่ ด้านขั้นตอนการให้บริการ ด้านบุคลากรการให้บริการ ด้านสถานที่ให้บริการ และด้านการประชาสัมพันธ์ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ลูกค้าได้ทราบถึงช่องทางการรับชำระเงินกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคม สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ควรจัดทำนโยบาย และแผนปฏิบัติการเร่งด่วนเกี่ยวกับการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง แก่ผู้ประกันตน และผู้ประกอบการ เกี่ยวกับช่องทางการเลือกในการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ผ่านหน่วยบริการอื่น ที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด เช่น ความสะดวก ประหยัดเวลา และลดค่าใช้จ่าย เนื่องจากมีหน่วยรับชำระเงินที่หลากหลายช่องทาง สามารถเลือกชำระได้ตามสะดวก สามารถชำระได้ทุกวัน และทุกเวลา ตลอด 24 ชั่วโมง

2. จากผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ และเข้าใจ เกี่ยวกับช่องทางการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยงานอื่นของสำนักงานประกันสังคม เป็นอย่างดี แต่ส่วนใหญ่ก็ยังเลือกช่องทางการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ณ สำนักงานประกันสังคม ดังนั้น ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคม ควรมีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติ เพื่อให้ความรู้ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้ชำระเงินเกี่ยวกับความปลอดภัยในระบบการรับชำระเงิน เมื่อมีการชำระเงินผ่านหน่วยบริการอื่น เช่น การตรวจสอบข้อมูลการชำระเงินย้อนหลัง การได้รับใบเสร็จทันที และควรยกเว้นค่าธรรมเนียมการใช้บริการ เป็นต้น

3. ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคม ควรเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง เช่น การแจ้งเตือนผ่าน SMS เพื่อให้ผู้จ่ายเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเลือกชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยบริการอื่น ที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาถึงความรู้ ความเข้าใจ การรับรู้ และแนวทางการเข้าถึงเกี่ยวกับการให้บริการรับชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม หน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา เท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ และสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาช่องทางการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในประเด็น ดังนี้

1. ควรศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกชำระเงินกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

2. ศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านหน่วยบริการอื่นของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.บังอร สวัสดิ์สุข อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะ และให้คำแนะนำในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบแต่บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- เกณิกา ฉายแสงเดือน. (2549). **ความคิดเห็นของผู้นำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคม โดยศึกษาเฉพาะผู้นำส่งเงินสมทบที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3 และผู้นำส่งเงินสมทบที่ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาต่าง ๆ ในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 3.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ
- ขวัญญา สุวรรณเสวีรักษ์. (2551). **ทัศนคติของผู้ประกอบการที่มีต่อการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมผ่านธนาคาร ในอำเภอเมืองเชียงใหม่.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ดวงใจ เรียงชัยวัฒนา. (2549). **การใช้บริการชำระเงินสมทบด้วยวิธีการหักจากบัญชีเงินฝากธนาคาร กรณีศึกษา: ผู้ประกันตนโดยสมัครใจตามมาตรา 39 ของสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ 2.** วิทยานิพนธ์ ศ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชนดล เลหาหะเพ็ญแสง. (2551). **การตัดสินใจเลือกใช้ช่องทางการชำระค่ากระแสไฟฟ้าของผู้ใช้ไฟฟ้าในเขตเทศบาลนครลำปาง.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7).** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2549). **ผลการสำรวจความคิดเห็นของตัวบ่งชี้ตัวร้อยละของระดับความพึงพอใจของผู้รับบริการ ประจำปี 2549.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.
- สำนักงานประกันสังคม. (31 มีนาคม 2558) ที่ รง. 0607/ว 1595. **ขอความร่วมมือการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและกองทุนทดแทนผ่านระบบธนาคารหรือหน่วยบริการ.** นนทบุรี: สำนักงานประกันสังคม.
- สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา. (2559). **ข้อมูลผู้ประกันตน และผู้ประกอบการ สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา.** พะเยา: สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา.
- สำนักงานประกันสังคมจังหวัดพะเยา. (2558). **สรุปข้อมูลการชำระเงินสมทบกองทุนประกันสังคม ประจำปี 2558.** พะเยา: สำนักงานประกันสังคม.
- สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. (ม.ป.ป.). **หลักการให้บริการ.** สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2559, จาก <http://library.psu.ac.th/libraryblog/?p=233>
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis (3rd ed.).** New York: Harper and Row.

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อ ของธนาคารกสิกรไทยใน จังหวัดเชียงราย

Marketing Factors Affecting the Selection of Loan Services of Kasikorn Bank in Chiang Rai Province

สิริฉัตร บุญชม^{1*} และ บุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง²

Sirichat Boonchom^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของลูกค้าธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย ประชากร คือ ลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อจากธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย ที่ได้รับอนุมัติสินเชื่อในช่วงเดือน มกราคม ถึงเดือน มีนาคม 2559 จำนวน 185 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ที่จำนวนประชากร 190 คน ระดับความเชื่อมั่น 95% (0.05) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 127 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญสูงสุดซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ประเภทสินเชื่อมีความหลากหลาย และรูปแบบสินเชื่อเหมาะสมกับกิจการ และปัจจัยด้านสถานที่ ได้แก่ สถานที่ตั้งของธนาคารอยู่ใกล้กับสถานประกอบการ รองลงมาคือ ปัจจัยด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร ได้แก่ การเอาใจใส่และการติดตามลูกค้าของพนักงาน ปัจจัยด้านราคา ได้แก่ ระยะเวลาของการชำระคืน ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์ถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ และปัจจัยด้านกระบวนการให้สินเชื่อ ได้แก่ ความเพียงพอของพนักงานในการให้บริการ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย เมื่อจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้กิจการต่อเดือน และพบความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อ เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ ได้แก่ รูปแบบสินเชื่อ วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ ระยะเวลาในการกู้ยืม และจำนวนงวดในการผ่อนชำระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 การวิจัยนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายให้สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: sirichat.b@kasikornbank.com

คำสำคัญ: ปัจจัยการตลาด บริการสินเชื่อ ธนาคารกสิกรไทย

Abstract

The purpose of this research is to study the marketing factors that affect Kasikorn Bank's customer's choice of loan services in Chiang Rai Province. 185 Kasikorn Bank's loan customers whose loans were approved during January to March 2016 in Chiang Rai Province were respondents. The sample size was determined by Krejcie & Morgan table with a population of 190 and a sample of 127 for the 95% confidence level (0.05). Questionnaires were used to collect data. The data were then analyzed by a computer program. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, standard deviation, the t-test, and F-test.

The result shows that marketing factors affecting the choice of bank loans from Kasikorn Bank in Chiang Rai Province are at a relatively high level. The factors influencing customer's choice of loan services as a top priority with the same median include the product factor involving various types of loan, and right loan products with a good fit for each business. In addition, based on place factor, the location of the bank should be close to the enterprises. As minor factor, the service of the bank employees, including customer care and customer tracking are concerned. Besides, as interest factors, the period of repayment is involved. In promotion marketing factor, a good publicity for the loan products is implicated. Finally, in loan servicing factor, the adequacy of banking staff is concerned.

The result of a hypothesis test reveals the difference in marketing factors influencing the choice of customers in choosing the loan services. They are classified according to bank loan consumers' basic element as gender, age, educational level, and monthly income. Furthermore, there is dissimilarity in marketing factors that affect the customer's choice of loan services when they are classified according to the types of loan services including types of credit, loan purposes, loan duration, and repayment period with a statistical significance level of 0.05 and 0.01. Last but not least, this research provides useful information to determine the marketing strategies which are effectively taken in conformity with personal factors of loan consumers for Kasikorn Bank in Chiang Rai Province.

Keywords: Marketing Factors, Loan Services, Credit Services, Kasikorn Bank

บทนำ

ในอดีตธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินได้อย่างจำกัด เนื่องจากสถาบันการเงินไทยยังมีได้มุ่งเน้นที่จะปล่อยสินเชื่อรายย่อยมากนัก แต่ภายหลังจากที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ออกแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 2 (ช่วงปี 2553 – 2557) ซึ่งมีเป้าหมายหลักคือส่งเสริมให้มีการแข่งขันของสถาบันการเงิน และสนับสนุนให้ภาครัฐเร็วและผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดย่อมเข้าถึงบริการทางการเงินได้ทั่วถึง ประกอบกับภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำแก่ผู้ประกอบการ เพื่อช่วยบรรเทาภาระในช่วงที่เผชิญกับภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ จึงทำให้สถาบันการเงินมีการแข่งขันด้านสินเชื่อมากขึ้น (ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์, 2559, สืบออนไลน์)

ปัจจุบันสถาบันการเงินหลายแห่งในประเทศไทยได้ให้บริการสินเชื่อมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลและประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย ทำให้เกิดการลงทุนจากผู้ลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อประกอบธุรกิจเป็นจำนวนมาก ซึ่งสถาบันการเงินแต่ละแห่งมักจะมีกลยุทธ์ทางการตลาดในการให้บริการสินเชื่อ เพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ใช้บริการที่แตกต่างกัน อาทิเช่น การให้บริการสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าสถาบันการเงินแห่งอื่น การให้วงเงินสินเชื่อที่สูงกว่าสถาบันการเงินแห่งอื่น หรือการลดความยุ่งยากของการขอสินเชื่อจากสถาบันการเงิน เป็นต้น โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดให้จังหวัดเชียงรายเป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 2 (เต็มธรรม ลีทิลเลิศ, 2558, สืบออนไลน์) เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกลุ่มอาเซียน และยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ทำให้สถาบันการเงินต่าง ๆ ในจังหวัดเชียงรายขยายการให้บริการสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น เพื่อรองรับการลงทุนและการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอย่างแท้จริง ภายใต้การแข่งขันด้านสินเชื่อที่สูงขึ้นนั้น ธนาคารกสิกรไทยเป็นสถาบันการเงินหนึ่งที่อยู่ในการแข่งขันทางด้านสินเชื่อกับสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่นกัน ซึ่งธนาคารกสิกรไทยได้พยายามใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่หลากหลาย แต่ยังไม่มีการวิจัยที่บ่งชี้ว่าปัจจัยทางการตลาดมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย

ประเภทสินเชื่อที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เงินเบิกเกินบัญชี (Overdraft: O/D) เงินกู้ทั่วไป (Loan) ตั๋วสัญญาใช้เงิน (Promissory Note: P/N) และหนังสือค้ำประกัน (Letter of Indemnity: L/I) ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีสวนประสมการตลาดบริการในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา แต่เนื่องจากด้านบุคคล (People) และด้านกายภาพและการนำเสนอ (Physical Evidence/Environment and Presentation) มีลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ เป็นการแสดงออกถึงความสามารถของพนักงานในการให้บริการ ซึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคล จึงได้กำหนดเป็นประเด็นเดียวกัน ดังนั้น ปัจจัยการตลาดที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้จึงประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร และด้านกระบวนการให้สินเชื่อ

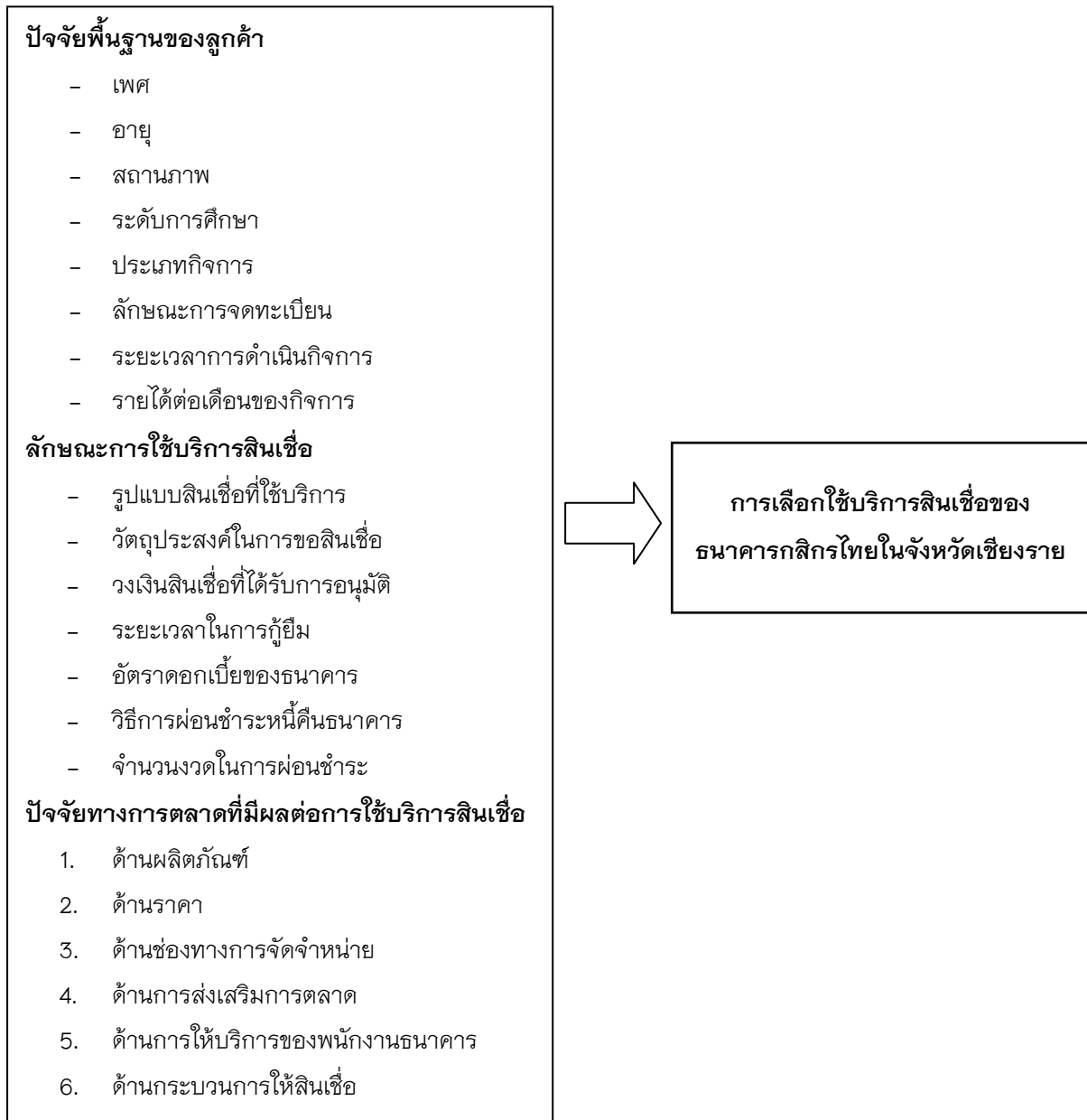
จากการแข่งขันด้านสินเชื่อของสถาบันการเงินที่เพิ่มขึ้นทุกปี และภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงรายดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อจำนวนลูกค้าสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยที่อาจมีแนวโน้มลดลงในอนาคต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย ว่ามีปัจจัยด้านไหนที่มีผลต่อผู้ใช้บริการสินเชื่อ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการปรับปรุงนโยบายการวางแผน กลยุทธ์ทางการตลาด ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของธนาคาร อีกทั้งยังไม่พบงานวิจัยกรณีนี้ที่เกี่ยวข้องกับธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจในการศึกษาเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้สินเชื่อของลูกค้าธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

จากงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชียงรายธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) (กนกอร ไชยวรรณ, 2555) ผู้วิจัยนำมาประยุกต์และสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย

สมมุติฐาน

1. ปัจจัยทางการตลาดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า
2. ปัจจัยทางการตลาดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้การศึกษา คือ ลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อจากธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายที่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อตั้งแต่เดือน มกราคม-มีนาคม 2559 จำนวน 185 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie &

Morgan ที่จำนวนประชากร 190 คน ระดับความเชื่อมั่น 95% (0.05) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 127 คนและทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แบ่งตามสาขาที่ให้บริการในจังหวัดเชียงรายทั้งหมด 16 สาขา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากงานของ กนกพร ไชยวรรณ (2555) โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะการจดทะเบียนธุรกิจ ประเภทกิจการ รายได้ต่อเดือนของกิจการ ระยะเวลาการดำเนินงานกิจการ

ส่วนที่ 2 เป็นลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ ใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย ประเภทสินเชื่อที่ใช้บริการ รูปแบบสินเชื่อที่ใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ วงเงินสินเชื่อที่ได้รับการอนุมัติ ระยะเวลาในการกู้ยืม อัตราดอกเบี้ยของธนาคาร วิธีการผ่อนชำระหนี้คืนธนาคาร จำนวนงวดในการผ่อนชำระ

ส่วนที่ 3 เป็นความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตลาดแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร และด้านกระบวนการให้สินเชื่อ ประกอบด้วย ลำดับความสำคัญ 5 ชั้น สอบถามโดยใช้มาตราวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 เป็นข้อเสนอแนะต่อการให้บริการสินเชื่อ เป็นคำถามปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับลูกค้าสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดพะเยา จำนวน 30 ราย เพื่อวัดความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการที่ผู้วิจัยขอแบบสอบถาม โดยวิธีการส่งจดหมายถึงผู้จัดการสาขา พร้อมแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อของแต่ละสาขาแจกแบบสอบถามให้กับลูกค้าสินเชื่อ แล้วให้เจ้าหน้าที่สาขารวบรวมแบบสอบถามส่งคืนให้ผู้วิจัย

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการศึกษา ค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารและรายงานของธนาคารกสิกรไทย รวมถึงการสืบค้นบทความที่เกี่ยวข้องจากเว็บไซต์ที่น่าเชื่อถือทางอินเทอร์เน็ต

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า และลักษณะการใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัด เชียงราย ใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกร ไทยในจังหวัดเชียงราย ใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับคะแนนของแบบสอบถามในส่วนที่ 3 นี้ วัดโดยการกำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนตัวแปร ของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับ สามารถแปลความหมายระดับความสำคัญของข้อมูลใช้ หลักเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ t-test และ F-test

ผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ 45-60 ปี มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี มีลักษณะการก่อตั้งธุรกิจเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็น ประเภทกิจการค้าปลีก มีระยะเวลาในการประกอบกิจการ 4 ปี และกิจการมีรายได้ต่อเดือนอยู่ในช่วง 300,000 – 500,000 บาท

ส่วนที่ 2 ลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการสินเชื่อธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่ใช้บริการสินเชื่อใน รูปแบบเงินกู้ทั่วไป มีวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อเพื่อใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจ โดยใช้หลักประกันเป็นโฉนด ที่ดิน มีวิธีการผ่อนชำระหนี้คืนธนาคารโดยหักชำระผ่านบัญชีของธนาคาร ซึ่งผู้ให้บริการสินเชื่อส่วนใหญ่ไม่เคยผัดนัด ชำระเงินกับธนาคาร นอกจากนี้มีการใช้บริการอื่น ๆ จากธนาคาร คือ การฝากและถอนเงิน

ส่วนที่ 3 ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัด เชียงราย

ระดับความสำคัญที่มีต่อปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยใน จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ มีค่า $\bar{X} = 4.41$ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยรายด้านพบว่า ลูกค้าให้ระดับ ความสำคัญตามลำดับ ดังนี้ ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.49$) ด้านสถานที่ ($\bar{X} = 4.49$) ด้านการให้บริการของพนักงาน ธนาคาร ($\bar{X} = 4.42$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.37$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.37$) และด้านกระบวนการทำให้สินเชื่อ ($\bar{X} = 4.34$) ซึ่งมีความสำคัญต่อการเลือกใช้บริการอยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยทางการตลาดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทย ในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า

ตาราง 1 ตารางแสดงการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย	\bar{X}	เพศ		อายุ	
		t	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.49	-2.62	0.00**	2.78	0.03*
2. ด้านราคา	4.37	-0.80	0.43	3.15	0.01**
3. ด้านสถานที่	4.49	-0.80	0.42	2.14	0.08
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.37	-1.62	0.11	1.93	0.88
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	4.37	-1.33	0.19	2.89	0.02*
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	4.34	-0.19	0.59	1.44	0.23

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการ สินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย	สถานภาพ		ระดับการศึกษา		ลักษณะการ จัด ทะเบียนธุรกิจ	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	2.21	0.83	1.28	0.85	1.68	0.79
2. ด้านราคา	1.95	0.12	2.75	0.02*	1.31	0.27
3. ด้านสถานที่	1.18	0.13	1.21	0.31	0.52	0.72
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.11	0.44	1.19	0.32	0.67	0.62
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	1.01	0.38	1.48	0.62	1.13	0.35
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	1.39	0.25	1.34	0.44	0.32	0.85

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 1 (ต่อ)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัด เชียงราย	ประเภท ของกิจการ		ระยะเวลาในการ ประกอบกิจการ		รายได้กิจการ ต่อเดือน	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	1.88	0.73	2.95	0.07	1.19	0.30
2. ด้านราคา	1.50	0.20	2.89	0.06	1.67	0.58
3. ด้านสถานที่	2.34	0.72	1.26	0.33	2.32	0.47
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	1.52	0.79	1.44	0.49	3.14	0.00**
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	2.20	0.06	2.14	0.43	2.74	0.01**
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	1.11	0.36	2.20	0.06	2.20	0.58

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของลูกค้า สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์

2. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา

3. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา

5. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีลักษณะการจดทะเบียนธุรกิจแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีประเภทของกิจการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีระยะเวลาในการประกอบกิจการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีรายได้กิจการต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด และด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยทางการตลาดที่แตกต่างกัน มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน จำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ

ตาราง 2 ตารางแสดงการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย	รูปแบบสินเชื่อ		วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ		วงเงินสินเชื่อที่ได้รับการอนุมัติ	
	t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	3.14	0.00**	2.82	0.02*	1.44	0.49
2. ด้านราคา	2.33	1.44	3.11	0.03*	3.01	0.43
3. ด้านสถานที่	2.89	0.06	2.28	0.92	2.20	0.06
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	1.44	0.49	2.33	0.12	2.43	0.73
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	1.31	0.27	3.01	0.01**	1.50	0.20
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	1.50	0.20	1.65	0.44	1.89	0.72

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย	ระยะเวลาในการกู้ยืม		อัตราดอกเบี้ยของธนาคาร	
	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	1.95	0.12	2.32	0.64
2. ด้านราคา	2.73	0.02*	1.31	0.27
3. ด้านสถานที่	2.31	0.62	1.92	0.20
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	1.13	0.35	2.24	0.14
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	2.33	0.62	1.13	0.35
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	1.34	0.44	3.02	0.09

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 2 (ต่อ)

ปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้ บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัด เชียงราย	วิธีการผ่อนชำระ หนี้คืนธนาคาร		จำนวนงวด ในการผ่อนชำระ	
	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านผลิตภัณฑ์	1.87	0.73	1.67	0.24
2. ด้านราคา	1.50	0.20	2.64	0.66
3. ด้านสถานที่	2.16	0.72	1.22	0.38
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	1.63	0.79	3.14	0.04*
5. ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร	2.20	0.06	1.39	0.49
6. ด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ	1.11	0.36	1.34	0.41

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย จำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ สรุปได้ดังนี้

1. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีรูปแบบสินเชื่อที่ใช้บริการแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์
2. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีวัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยกัน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านราคา และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร
3. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติวงเงินสินเชื่อแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีระยะเวลาในการกู้ยืมแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านราคา
5. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติอัตราดอกเบี้ยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
6. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีวิธีการผ่อนชำระหนี้คืนธนาคารแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันทั้ง 6 ด้าน อย่างไรก็ตามมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

7. ผู้ใช้บริการสินเชื่อที่มีจำนวนงวดในการผ่อนชำระแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมการตลาด

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาทำให้ทราบถึงระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย โดยรวมแล้วอยู่ในระดับมาก สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ประเภทสินเชื่อมีความหลากหลาย และรูปแบบสินเชื่อเหมาะสมกับกิจการ รองลงมาคือ วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติตรงกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ไชยวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชียงราย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจประกอบไปด้วย ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ คือ วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติตรงกับความต้องการ

ปัจจัยด้านราคา ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือระยะเวลาของการชำระคืน รองลงมาคือ อัตราค่าธรรมเนียม และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ไชยวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชียงราย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยด้านราคา คือ อัตราดอกเบี้ยต่ำ

ปัจจัยด้านสถานที่ ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสถานที่ตั้งของธนาคารอยู่ใกล้กับสถานประกอบการ รองลงมาคือ สถานที่ตั้งของธนาคารติดต่อได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ไชยวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชียงราย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยด้านสถานที่ให้บริการ คือ ทำเลที่ตั้งของธนาคารอยู่ใกล้

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประชาสัมพันธ์ถึงภาพลักษณ์ของธนาคาร รองลงมาคือ ธนาคารมีการโฆษณาผ่านสื่อต่าง ๆ การจัดกิจกรรมหรืออบรมส่งเสริมความรู้ การประชาสัมพันธ์ถึงรูปแบบผลิตภัณฑ์ และสิทธิพิเศษหรือของสมนาคุณที่ได้รับ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล ชวนสมสุข (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ของธุรกิจธนาคารที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าธนาคารพบว่า ภาพลักษณ์ของธุรกิจธนาคาร มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าธนาคารมากที่สุด

ปัจจัยด้านการให้บริการของพนักงานธนาคาร ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเอาใจใส่และการติดตามลูกค้าของพนักงาน รองลงมาคือ พนักงานมีความรู้ความสามารถและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ พนักงานมีบุคลิกภาพน่าเชื่อถือและไวใจได้ ความเสมอภาคในการให้บริการของพนักงาน และพนักงานมีจิตบริการมนุษย์สัมพันธ์ดี ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิรภาวี อุ๋นท้าว (2556) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการเพิ่มยอดขายสินเชื่อ SMEs ของธนาคารกสิกรไทย สาขาถนนประชาสโมสร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น พบว่า เหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสินเชื่อ ได้แก่ มีพนักงานคอยแนะนำลูกค้าส่วนใหญ่ได้รับการอนุมัติ พนักงานให้ความเป็นกันเอง

ปัจจัยด้านกระบวนการการให้สินเชื่อ ผู้ใช้บริการสินเชื่อให้ความสำคัญในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเพียงพอของพนักงานในการให้บริการ รองลงมาคือ ความรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ ขั้นตอนในการอนุมัติสินเชื่อไม่ยุ่งยาก ความถูกต้องแม่นยำในการให้กู้ การรักษาผลประโยชน์และความลับของลูกค้า และเอกสารที่ใช้ในการกู้้น้อยกว่าธนาคารอื่น ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ไชยวรรณ (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชียงราย ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) พบว่าปัจจัยด้านกระบวนการ คือ ความสะดวกรวดเร็วในการอนุมัติสินเชื่อ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย เมื่อจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้กิจการต่อเดือน และพบความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อ เมื่อจำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ ได้แก่ รูปแบบสินเชื่อ วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ ระยะเวลาในการกู้ยืม และจำนวนงวดในการผ่อนชำระ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 0.01 การวิจัยนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดกลยุทธ์ด้านการตลาดของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงรายให้สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า กลุ่มลูกค้ามีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ดังนั้นธนาคารควรมีการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ใช้บริการสินเชื่อยังมีทางเลือก ประเภท หรือรูปแบบสินเชื่อที่หลากหลาย เหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการสินเชื่อ

2. จากการศึกษาพบว่า การให้บริการของพนักงานธนาคาร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อในระดับมาก ดังนั้นธนาคารควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพของพนักงานอยู่เสมอ เช่น จัดให้มีการฝึกอบรมพนักงานเป็นประจำ เพื่อให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรับผิดชอบต่อกู้ลูกค้า เพื่อจูงใจให้มีผู้ใช้บริการกับธนาคารให้มากขึ้น ส่งเสริมและกระตุ้นให้พนักงานมีความรู้ความสามารถในการให้บริการเพื่อที่จะเพิ่มความประทับใจแก่ผู้ใช้บริการสินเชื่อมากขึ้น ทำให้มีการบอกต่อและกลับมาใช้บริการอยู่เสมอ

3. จากการศึกษาพบว่า กระบวนการการให้สินเชื่อ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อในระดับมาก ดังนั้นธนาคารควรเน้นขั้นตอนกระบวนการให้สินเชื่อที่ไม่ยุ่งยากและรวดเร็วในการบริการให้คงไว้ และพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. จากการทดสอบสมมติฐาน พบความแตกต่างของปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย เมื่อจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานของผู้ใช้บริการสินเชื่อ และจำแนกตามลักษณะการใช้บริการสินเชื่อ ตัวอย่างเช่น กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่มีการชำระหนี้คืนธนาคาร โดยหักชำระผ่านบัญชีรวมถึงการให้บริการ โอนเงิน บริการฝาก/ถอนเงิน และบริการบัตรเครดิต ดังนั้น ธนาคารควรเน้นรูปแบบการบริการดังกล่าวที่อำนวยความสะดวกแก่กลุ่มผู้ใช้บริการสินเชื่อให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากลูกค้าที่ใช้บริการสินเชื่อของธนาคารกสิกรไทยในจังหวัดเชียงราย เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อมูลที่หลากหลาย

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)

3. ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาบริการภาพรวมทั้งหมดของธนาคารไม่เฉพาะด้านสินเชื่อเพียงด้านเดียว เนื่องจากธนาคารมีบริการด้านอื่นด้วย เช่น เงินฝาก บัตรเครดิต เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร. บุญญาบุช ชีวาเกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบพระคุณคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำต่าง ๆ ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของเอกสารงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย และคณะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแก้ไขแบบสอบถามตลอดจนเสนอแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้พยายามทุ่มเทและตั้งใจทำอย่างดีที่สุด หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง หรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร ไชยวรรณ. (2555). ปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการสินเชื่อธุรกิจ สำนักงานธุรกิจเชิงรายธนาคารไทย พาณิชย จำกัด (มหาชน). การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ณัฐพล ชวนสมสุข. (2553). ภาพลักษณ์ของธุรกิจธนาคารที่มีผลต่อการรับรู้คุณภาพบริการของลูกค้าธนาคาร. การค้นคว้าอิสระ วท.ม., มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- เด็มธรรม ลิทธิเลิศ. (2558). เขตเศรษฐกิจพิเศษไทย 5 จังหวัด 6 พื้นที่เพื่อรองรับ AEC. สืบค้นเมื่อ 16 กุมภาพันธ์ 2559, จาก http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=4393&filename=index
- พีรภาว อุ่นท้าว. (2556). แนวทางการเพิ่มยอดสินเชื่อ SMEs ของธนาคารกสิกรไทย สาขานนประชาสโมสร อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น
- ศิริพร ศิริปัญญาวัฒน์. (2559). พัฒนาการการเข้าถึงสินเชื่อของธุรกิจ SMEs ในภาคเหนือ. สืบค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2559, จาก https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/Northern/DocLib_Article/2558--11--24--พัฒนาการการเข้าถึงสินเชื่อของธุรกิจ SMEs ในภาคเหนือ.pdf

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้ค้างชำระสินเชื่อประชาชนสุขใจธนาคารออมสิน สาขาพะเยา Factors Determining NPL of Delight People Loan Project, The Case Study of Government Savings Bank, Phayao Branch

จุฑาลักษณ์ ชัยชนะ^{1*} และ ปิยะพงษ์ แสงแก้ว²

Jutaluk Chaichana^{1*} .and.Piyapong Sangkaew²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของลูกค้าในโครงการประชาชนสุขใจ ธนาคารออมสินสาขาพะเยาโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากรายงานการจ่ายสินเชื่อธนาคารประชาชนสุขใจตั้งแต่ วันที่ 29/5/2558 – 05/01/2559 ทั้งหมดจำนวน 279 ราย เป็นชาย 79 ราย เป็นหญิง 200 รายมาวิเคราะห์ โดยแบบจำลองโลจิสติก (Logit.Model) ผลการศึกษาพบว่าเพศ และ ระดับการศึกษาของลูกค้า ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในการอธิบายการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้น ในทางกลับกันพบว่าสถานะภาพของผู้กู้และประสบการณ์ในการทำงานของ ผู้กู้ มีผลต่อความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ของผู้กู้โดยตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กลุ่มคนโสดมีแนวโน้มที่จ มีความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กลุ่มผู้ที่สมรส แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่ากลุ่มลูกค้า ที่มีสถานะภาพหย่าหรือเป็นหม้าย มีความน่าจะเป็นที่จะค้างชำระหนี้ที่น้อยที่สุด ผลการศึกษายังอธิบายต่อไปอีกว่าประสบการณ์ในการทำธุรกิจมีผลต่อความสามารถชำระหนี้โดยตรงยิ่งลูกค้ามีประสบการณ์ในการทำธุรกิจมากขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้มีความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ที่น้อยลงเท่านั้น

คำสำคัญ: หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ธนาคารออมสิน จังหวัดพะเยา

Abstract

This research objects to find out what factors determine non-performance loan (NPL) of Government Saving Bank (GSB) customers in Delighted People Loan Project in Phayao branch. To answer this objective, secondary data of the customers in the project during the period 29/05/2558 to 05/01/2559, recorded by the GSP, Phayao branch, is mainly used in this study. Totally, it yields 279 samples. Interestingly, this study basically show that women have attended to this project most (200 out of 279). Based on the Logistic model, this research findings show that gender and education level have no statistical significance in determining NPL of the GSB customers while status and experience do. Customers who are single tend to have highest probability to be NPL. Next, they are married and widow or divorce customers, respectively. In addition, the results also show that experience of customers in business will reduce risk of being NPL of customer in this project.

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jutaruk2527@hotmail.com

Keywords: NPL, Government Savings Bank (GSB), Phayao

บทนำ

คาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2559 จากการวิเคราะห์ขององค์กรเศรษฐกิจชั้นนำทั้งสภาหอการค้า สถาบันการเงิน และองค์กรเศรษฐกิจชั้นนำทั้งในและต่างประเทศ ต่างมีความเห็นตรงกันว่าเศรษฐกิจไทยในปี 2559. จะปรับตัวดีขึ้นเนื่องจากเศรษฐกิจโลกกำลังฟื้นตัวและเงินบาทที่อ่อนค่าทำให้สินค้าส่งออกไทยได้เปรียบคู่แข่งจากหลายประเทศนอกจากนี้ ในปี 2559.รัฐบาลจึงเร่งรัดการใช้จ่ายภาครัฐการลงทุนในโครงการสาธารณูปโภคขนาดใหญ่หลายโครงการคณะทำงานด้านเศรษฐกิจของรัฐบาลทยอยออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจออกมาเป็นระยะๆ ส่งผลทำให้ในปี 2559.นี้การส่งออกและเศรษฐกิจไทยในภาพรวมจะเติบโตขึ้นตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้วางไว้(สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ), 2559)

ธีรชัย อัครวานิช รองผู้อำนวยการสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กล่าวว่า การเบิกจ่ายงบประมาณปี 2559 ไตรมาสแรก (ต.ค.58-ธ.ค.58) เป็นไปตามประมาณการ โดยคาดว่า ณ สิ้นเดือน ธ.ค.58.จะมีการเบิกจ่ายงบประมาณ 40,000.ล้านบาท ส่วนการลงทุนในรัฐวิสาหกิจมีแนวโน้มดีขึ้นส่วนหนี้สาธารณะคงค้าง ณ 30.พ.ย.2558. มีจำนวน 5,975,766.31 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 44.52 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนพฤศจิกายนเพิ่มขึ้นสุทธิ 108,393.63.ล้านบาท โดยเป็นหนี้ของรัฐบาล จำนวน 4,379,011.64.ล้านบาท เพิ่มขึ้น 123,106.78 ล้านบาท นอกจากนี้ ในเดือนพฤศจิกายน.2558.สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้มีการบริหารจัดการหนี้รัฐวิสาหกิจ วงเงิน 42,353.80 ล้านบาท โดยเป็นการปรับโครงสร้างหนี้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และการเคหะแห่งชาติ (MGR Online, 2559)

ด้านธนาคารออมสินมีการให้สินเชื่อตามนโยบายรัฐในส่วนโครงการประชาชนสุขใจ ไม่มีหลักประกันในการกู้เงิน จึงต้องประสานความร่วมมือไปยังบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ให้เข้ามาร่วมรับความเสี่ยงในการค้าประกันลูกค้ากลุ่มนี้ โดยจะให้กู้ไม่เกินรายละ 200,000.บาท เท่ากับกลุ่มที่มีหลักประกันสินเชื่อประชาชนสุขใจของธนาคารออมสิน ซึ่งโครงการนี้เป็นการให้สินเชื่อตามนโยบายของรัฐบาล โดยวัตถุประสงค์ของการกู้จะเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพคุณสมบัติผู้กู้ตามธนาคารกำหนด คัดดอกเบี่ยร้อยละ 1 ต่อเดือน โดยธนาคารตั้งเป้าจ่ายสินเชื่อไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท สำหรับการกู้เงินในโครงการต้องเป็นการกู้เพื่อใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพผู้ประกอบการธุรกิจ พ่อค้าแม่ค้า ร้านอาหารแผงลอย ร้านขายของชำ ร้านค้าทั่วไป ที่ต้องการเงินทุนหมุนเวียน สินเชื่อโครงการประชาชนสุขใจนับว่ามีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากเนื่องจาก การประกอบอาชีพธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอยสามารถขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจให้เติบโตมาในปัจจุบัน แต่ด้วยปัจจัยต่างๆ เช่น ประสพการณ์ในการทำธุรกิจ ภาวะเศรษฐกิจ สถานการณ์ทางการเมือง ล้วนส่งผลต่อรายได้ทำให้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ดังนั้นสถาบันการเงินต้องเข้มงวดในการพิจารณาให้สินเชื่อประชาชนสุขใจมากขึ้น

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ค้างชำระเพื่อลดปัญหาไม่ให้เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระของลูกค้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ธนาคารต้องมีการนำเงินจากผลกำไรไปสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญเป็นการสูญเสียกำไรของธนาคารเฉพาะในส่วนโครงการสินเชื่อธนาคารประชาชน เพิ่มขึ้น 42.36% จากปี 2557(งบการเงินธนาคารออมสิน, 2558) ธนาคารออมสินสาขาพะเยาก็ได้ประสบปัญหาการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้นจากโครงการประชาชนสุขใจ มีสัดส่วน 19.40%ของจำนวนลูกค้าที่จ่ายสินเชื่อไปทั้งหมด 279 รายซึ่งโครงการประชาชนสุขใจของทางธนาคารออมสินสาขาพะเยา มีการเบิกจ่ายสินเชื่อและดำเนินการมายังไม่ถึงหนึ่งปี ทำให้ผู้ศึกษาต้องการทราบว่าปัจจัยใดบ้างที่มี

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลสถิติจากรายงานการจ่ายสินเชื่อธนาคารประชาชนสุขใจ ของธนาคารออมสิน สาขาพะเยา และข้อมูลสถิติจากรายงานการค้างชำระหนี้ของธนาคารออมสินสาขาพะเยา มาวิเคราะห์โปรแกรม SPSS โดยแบบจำลองโลจิส (Logit Model) ใช้สำหรับการหาความสัมพันธ์ของตัวแปรต้น¹ กับตัวแปรตาม

$$\text{Prob}(Y_i = 1) = \frac{1}{1 + \exp(-Z_i)}$$

Y คือ สถานการณ์ชำระหนี้ มีค่าเพียง 2 ค่าคือ 0 กับ 1 เท่านั้น $Y_i = 0$ เมื่อค้างชำระ $Y_i = 1$ เมื่อชำระปกติ

$$Z_i = \hat{\beta}_1 X_{i1} + \hat{\beta}_2 X_{i2} + \dots + \hat{\beta}_j X_{ij} = \hat{\beta}' X_i$$

$$Z_i = a + \sum_j \hat{\beta}_j X_{ij} + \varepsilon_i$$

X_{ij} คือ คุณลักษณะลูกหนี้ i (ตัวแปรทางด้านการเงิน , ตัวแปรที่ไม่ใช่ทางด้านการเงิน)

ε_i คือ ค่าความคาดเคลื่อน

หมายเหตุ ¹เพศ (ชาย=1,หญิง=0) , ระดับการศึกษามัธยม(มัธยม=1, อื่นๆ=0) , ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป(ปริญญาตรีขึ้นไป=1, อื่นๆ=0) , สถานะภาพหย่าและหม้าย (หย่าและหม้าย=1, อื่นๆ=0) , สถานะภาพสมรส (สมรส=1, อื่นๆ=0) , จำนวนบุตร (มีบุตร=1, ไม่มีบุตร=0) , ประเภทที่อยู่อาศัย (บ้านตนเอง=1, อื่นๆ=0) , กรรมสิทธิ์ในสถานประกอบการ (กรรมสิทธิ์ของตนเอง=1, อื่นๆ=0) , วัตถุประสงค์ในการขอกู้ (เป็นทุนหมุนเวียนในกิจการ=1, อื่นๆ=0)

ผลการศึกษา

จากการทดสอบด้วยแบบจำลองโลจิส(Logit Model) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ของลูกค้าในโครงการ ประชาชนสุขใจธนาคารออมสินสาขาพะเยาสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1: ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ โดย Logistic Model

Logistic Regression	Number of obs	= 275
	LR chi2 (17)	= 39.70
	Prob>chi2	= 0.0014
	Pseudo R2	= 0.1505
สถานะในการชำระหนี้(1=ชำระปกติ)	Coefficients	P > z
เพศ	0.170	0.667
การศึกษาระดับมัธยม	-0.461	0.234
การศึกษาระดับปริญญาตรี	-0.551	0.351
สถานะภาพ หย่าหรือหม้าย	2.377**	0.033
สถานะภาพแต่งงาน	1.388***	0.000
จำนวนบุตร	-0.286	0.140
ประเภทที่อยู่อาศัย	1.912	0.283
กรรมสิทธิ์ในสถานประกอบการ	0.515	0.184
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	2.270	0.982
ประสบการณ์การทำงาน	0.066*	0.059
วัตถุประสงค์ในการขอกู้	0.282	0.525
วงเงินอนุมัติ	0.354	0.520
ระยะเวลาผ่อนชำระ	-0.732	0.654
cons	-1.512	0.476

ที่มา: คำนวณโดยโปรแกรม SPSS

ทั่วไปพบว่าจากลูกค้าจำนวน 279 ราย จำแนกเป็นหนี้ปกติ จำนวน 225 ราย และหนี้ค้างชำระจำนวน 54 ราย คิดเป็นอัตราค้างชำระหนี้ร้อยละ 19.40 เป็น เมื่อวิเคราะห์ผลโดยใช้ Logistic Regression Model พบว่า ตัวแปรทางด้านการเงินไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ของลูกค้าในโครงการประชาชนสุขใจ ส่วนตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางด้านการเงินนั้น พบว่าตัวแปร สถานะภาพ และ ประสบการณ์การทำงาน ธุรกิจของลูกค้าเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ของลูกค้า

จากแบบจำลองข้างต้นพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์ของลูกค้าที่มีสถานะภาพหย่าหรือหม้าย (หย่าหรือหม้าย=1, โสด=0) มีค่าเท่ากับ 2.377 แสดงให้เห็นว่าลูกค้าที่มีสถานะภาพหย่าและหม้ายมีความน่าจะเป็นที่ค้างชำระน้อยกว่าสถานะภาพโสด. อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงตัวแปรทางด้านสถานะภาพสมรส (สมรส=1, .โสด=0) พบว่ามีค่า

สัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.388 แสดงให้เห็นว่าลูกค้าที่มีสถานะภาพสมรส มีความน่าจะเป็นที่ค้างชำระน้อยกว่าสถานะภาพโสด อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบระหว่างสถานะภาพ หย่าหรือหม้าย และ สมรส กลับพบว่ากลุ่มสถานะภาพสมรสกลับมีความน่าจะเป็นที่จะค้างชำระหนี้มากกว่ากลุ่มลูกค้าสถานะภาพหย่าหรือหม้าย

จากการศึกษานี้นอกจากสถานะภาพของลูกค้าแล้วยังพบว่าตัวแปรด้านประสบการณ์ในการทำธุรกิจของลูกค้าก็มีความสำคัญทางสถิติในการอธิบายความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.668 แสดงให้เห็นว่าลูกค้าที่มีประสบการณ์การทำธุรกิจมากจะมีความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ต่ำกว่าลูกค้าที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย

ถึงแม้ตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางการเงินอื่นๆ เช่น วัตถุประสงค์ในการขอกู้, วงเงินอนุมัติ, ระยะเวลาผ่อนชำระ จะมีสัญลักษณ์ที่ถูกต้องตามที่คาดไว้ แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ของลูกค้าในโครงการประชาชนสุขใจของธนาคารออมสิน สาขาพะเยา

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาข้างต้นถึงปัจจัยที่กำหนดสถานะในการค้างชำระหนี้ของลูกค้าในโครงการประชาชนสุขใจ ของธนาคารออมสิน สาขาพะเยา พบว่าตัวแปรทางการเงินนั้นไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่ตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางการเงินบางตัวเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่สามารถอธิบายความน่าจะเป็นในการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้น เมื่อแยกพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางการเงิน ได้แก่ เพศ, ระดับการศึกษาของลูกค้า, จำนวนบุตร, ประเภทที่อยู่อาศัย, กรรมสิทธิ์ในสถานประกอบการ, รายได้เฉลี่ยต่อเดือน, วงเงินอนุมัติ และ ระยะเวลาผ่อนชำระ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตามตัวแปรที่ไม่ใช่ตัวแปรทางการเงินที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการอธิบายการค้างชำระหนี้ที่เกิดขึ้นก็คือ สถานะภาพสมรส หย่าหรือหม้าย และประสบการณ์ นั่นก็แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีความเสี่ยงในการค้างชำระหนี้มากที่สุดคือมีสถานะภาพโสด รองมาได้แก่ สมรส และ หย่าหรือหม้าย ตามลำดับ ในขณะที่ประสบการณ์ในการทำธุรกิจของลูกค้า จะมีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้โดยตรงคือ เมื่อลูกค้ามีประสบการณ์มากก็มีแนวโน้มหรือความน่าจะเป็นที่จะค้างชำระหนี้ลดลง จากผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าธนาคารควรพิจารณาการอนุมัติสินเชื่อเข้มงวดมากขึ้นในกลุ่มของลูกค้าที่มีสถานะภาพโสด สมรส และลูกค้าที่มีประสบการณ์น้อยในการทำธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการค้างชำระหนี้สูงสุด

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาและการศึกษาในครั้งต่อไป

1. ธนาคารควรพิจารณาการอนุมัติสินเชื่อเข้มงวดมากขึ้นในกลุ่มของลูกค้าที่มีสถานะภาพโสด สมรส และลูกค้าที่มีประสบการณ์น้อยในการทำธุรกิจ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการค้างชำระหนี้สูงสุด เพื่อลดหนี้ค้างชำระเป็นการลดต้นทุนของธนาคารในการสำรองค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ทำให้ธนาคารมีกำไรเพิ่มขึ้น
2. ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรทางการเงินมากขึ้น โดยใช้ข้อมูลทางการเงิน financial ratio สัดส่วนทางการเงินมาประกอบการวิเคราะห์เพราะตัวแปรทางการเงินน้อยไป
3. ควรเพิ่มจำนวนประชากรตัวอย่าง และระยะเวลาในการศึกษามากขึ้น เพื่อจะให้เห็นาเชื่อถือทางด้านสถิติเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้จัดการธนาคารออมสินสาขาพะเยา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารออมสิน สาขาพะเยา และเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษา หรือนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นกับการวิจัยและเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น (จุฑาลักษณ์ ชัยชนะ)

หมายเหตุ สัดส่วนผลงานระหว่างข้าพเจ้าและ ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว (100: 0 เปอร์เซนต์)

เอกสารอ้างอิง

ธนาคารออมสิน. (2559). รายงานงบการเงิน 2558. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2559,

จาก <http://www.gsb.or.th/about-us/corporate-governance/report/annualreport.aspx>

เริงชัย ดันสุชาติ. (2556). แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model). สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2559,

จาก <http://lms.mju.ac.th/courses/159/locker/Econometrics2/content10.html>

สงกรานต์ สมบุญ. ระบบบริหารความเสี่ยงกลุ่มสินทรัพย์ลงทุนประเภทสินเชื่อการเกษตร สำหรับตลาดการเงินชนบทไทย. วารสารเศรษฐศาสตร์, 2558(33), 77 - 122.

สำนักข่าวอินโฟเควสท์ (IQ). (2 มกราคม 2559). คาดการณ์ภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2559. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2559. จาก <http://www.ryt9.com/s/iq02/2331843>

MGR Online. (18 มกราคม 2559). การเบิกจ่ายบข ปี 59. สืบค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2559,

จาก <http://www.manager.co.th/iBizChannel/ViewNews.aspx?NewsID=959000005838>

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

Factors determining the Demand of GSB Special Saving Lottery: The Case Study of University of Phayao Branch

นิชา วรณฤมณ ^{1*} และ ปิยะพงษ์ แสงแก้ว ²

Nicha Wannaruemon ^{1*} and Piyapong Sangkaew ²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษและพฤติกรรมการเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ ของธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลที่ได้วิเคราะห์ได้ นำมาปรับปรุง แก้ไข พัฒนาด้านเงินฝากแบบสลากออมสินพิเศษและเป็นประโยชน์ต่อทางธนาคารออมสินและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนของรูปแบบสลาก การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมทางการตลาด ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่มาใช้บริการของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ใช้บริการกับธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัย จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ (Frequency). ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean). ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) และค่าไคสแควร์.(Chi-Square) เมื่อสรุปอภิปรายผล ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี จบระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส อาชีพส่วนใหญ่ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เอกชน รายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน แหล่งที่มาของการรู้จักสลากออมสินพิเศษ มาจากพนักงานของธนาคาร วัตถุประสงค์ที่ซื้อเพื่อเลี้ยงชีพ จำนวนมูลค่าที่ซื้อ 1,001 – 10,000 บาท และโอกาสที่ซื้อเป็นปกติ/ซื้อเป็นประจำ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษ โดยรวมอยู่ในระดับที่มาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ ได้แก่ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านพนักงานผู้ให้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: สลากออมสินพิเศษ ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจ ธนาคารออมสิน

Abstract

This independent is to identify what factors determine the demand for GSB Special Saving Lottery in University of Phayao branch. The results of this study are expected to improve the quality of GSB service and

¹นิสิตดุษฎีวิทยาคารจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, Faculty of Management and Information Sciences, The University of Phayao, Phayao 56000

²Faculty of Management and Information Sciences, The University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : niche.wanna@gmail.com

raise demand for investment in GSB Special Saving Lottery. Marketing Mixed (7Ps) is the method applied in this study. Based on the Taro and Yamane table at 95 percentage level of confident, there are 400 samples used in this study, randomly corrected from GSB customers, Phayao branch. Statistics used to present the results of this study mainly are Frequency, Percentage, Mean, Standard Division and Chi-Square. The results of this study show that the customers who participate in this study mostly are female, around 21–30 years old. They also have a bachelor degree, married and routine job. Their income is around 10,001 – 20,000 baht a month. They have Information relating to GSB Special Saving Lottery mainly from GBS staffs. Customers buy to GSB Special Saving Lottery because it provide opportunity to win the lottery. The customers invest in GSB special saving lottery regularly and around 1,000–10,000 baht for each. Regarding to 7Ps, it is found that only Price, Promotion, Product and People significantly influence GSB Special Saving Lottery investment of the customer while the rests do not.

Keywords: Special savings lottery, Factors that affect the decision, Government Savings Bank

บทนำ

ในปัจจุบันทางเลือกในการออมเงินมีหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการฝากเงินแบบประจำ(Fixed Deposit Account) การฝากเงินแบบออมทรัพย์(Saving Account) การซื้อหุ้น(Stock) การซื้อพันธบัตร(Bonds) การซื้อหน่วยลงทุนของกองทุนรวมต่างๆ (Mutual Fund) รวมทั้งการซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต (Life Insurance Policy) ซึ่งส่วนใหญ่จะได้รับผลตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผล(Dividend) หรือดอกเบี้ย (Interest) ซึ่งขึ้นอยู่กับสถาบันการเงินจะกำหนด ประชากรส่วนใหญ่มีสถานะทางการเงินที่จำกัดและมีปัจจัยในการใช้เงินที่แตกต่างกัน ทำให้มีพฤติกรรมในการออมเงินที่ไม่เหมือนกัน ส่วนใหญ่จะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการออมเงินและระยะเวลาที่เราต้องออมเงินเป็นสิ่งสำคัญ(รัฐนันท์ วิริยะอ่องศรี,2557)

การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการลงทุนโดยอาศัยการเสี่ยงโชค แต่โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนหรือถูกรางวัลมีน้อย สลากออมสินพิเศษเป็นการลงทุนที่เงินลงทุนค่อนข้างต่ำและเงินลงทุนคงอยู่ มีความเสี่ยงน้อย ให้ผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ยแน่นอนเมื่อถือสลากไว้จนครบอายุ และผู้ลงทุนมีโอกาสได้รับรางวัลในการออกสลากในแต่ละเดือนจากหมายเลขสลากที่ถือไว้

ธนาคารออมสินของประเทศไทยถือกำเนิดขึ้นจากพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ที่ทรงต้องการให้ราษฎรมีสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินอย่างปลอดภัยและมีการออมเงินอย่างถูกวิธี คลังออมสิน จึงถือกำเนิดขึ้น รัฐบาลได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติธนาคารออมสิน เป็นรัฐวิสาหกิจในรูปแบบของสถาบันการเงินที่มีรัฐบาลเป็นประกัน อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังมี อายุครบ 103 ปี เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2559 ธนาคารออมสินเปิดบริการรับฝากเงินที่มีความหลากหลาย เพื่อให้ประชาชนเลือกใช้บริการได้ตามความเหมาะสมโดยประเภทของการฝากเงินที่ ธนาคารออมสินเปิดให้บริการ มีดังนี้ เงินฝากเพื่อเรียก(Saving Account) เงินฝากเพื่อเรียกพิเศษ(Special Saving Account) เงินฝากประจำ(Fixed Deposit Account) เงินฝากกระแสรายวัน (Current Account) เงินฝากสงเคราะห์ชีวิตและครอบครัว (GSB LIFE) สลากออมสินพิเศษ 3 ปี(Special Savings Lottery) ผลิตภัณฑ์สินเชื่อ(Credit) และธุรกิจอิเล็กทรอนิกส์ รายได้ของธนาคารออมสินส่วนใหญ่มาจากรายได้

ดอกเบี้ยสินเชื่อ รายได้ค่าธรรมเนียมและบริการ เช่นค่าธรรมเนียมATM ค่าธรรมเนียมเงินกู้ และค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่เป็นเงินฝากและเงินรางวัลสลากออมสิน

ธุรกิจด้านเงินฝากประเภทสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการออมเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 มีเงินฝากจำนวน 1,952,504 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2556 จำนวน 73,079 ล้านบาท หรือร้อยละ 3.9 แต่สลากออมสิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 มีสลากออมสินร้อยละ 33.9% ลดลงจากปี 2556 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 มีสลากออมสินร้อยละ 34.9% (รายงานประจำปี 2557 ธนาคารออมสิน) จะเห็นได้ว่า แนวโน้มของผู้ซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปีในแต่ละปี โดยเฉลี่ยเริ่มลดลง ปัญหาที่เกิดขึ้นเกิดจากอัตราดอกเบี้ยของสลากออมสินพิเศษ เมื่อฝากครบกำหนด 3 ปีมีอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง จากเดิม อาจเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ

สลากออมสินพิเศษอายุ 3 ปี ปัจจุบัน งวดที่ 88 หน่วยละ 50 บาท อายุ 3 ปี มีสิทธิถูกรางวัลทุกเดือนเป็นเวลานานถึง 36 เดือน รางวัลที่ 1 มูลค่ารางวัลละ 10 ล้านบาท 3 รางวัล และรางวัลอื่นๆ อีกมากมาย ฝากครบอายุ รับเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ย หน่วยละ 51.00 บาท เงินรางวัลและดอกเบี้ยของบุคคลธรรมดา ไม่เสียภาษี (ธนาคารออมสิน,2559:ออนไลน์)

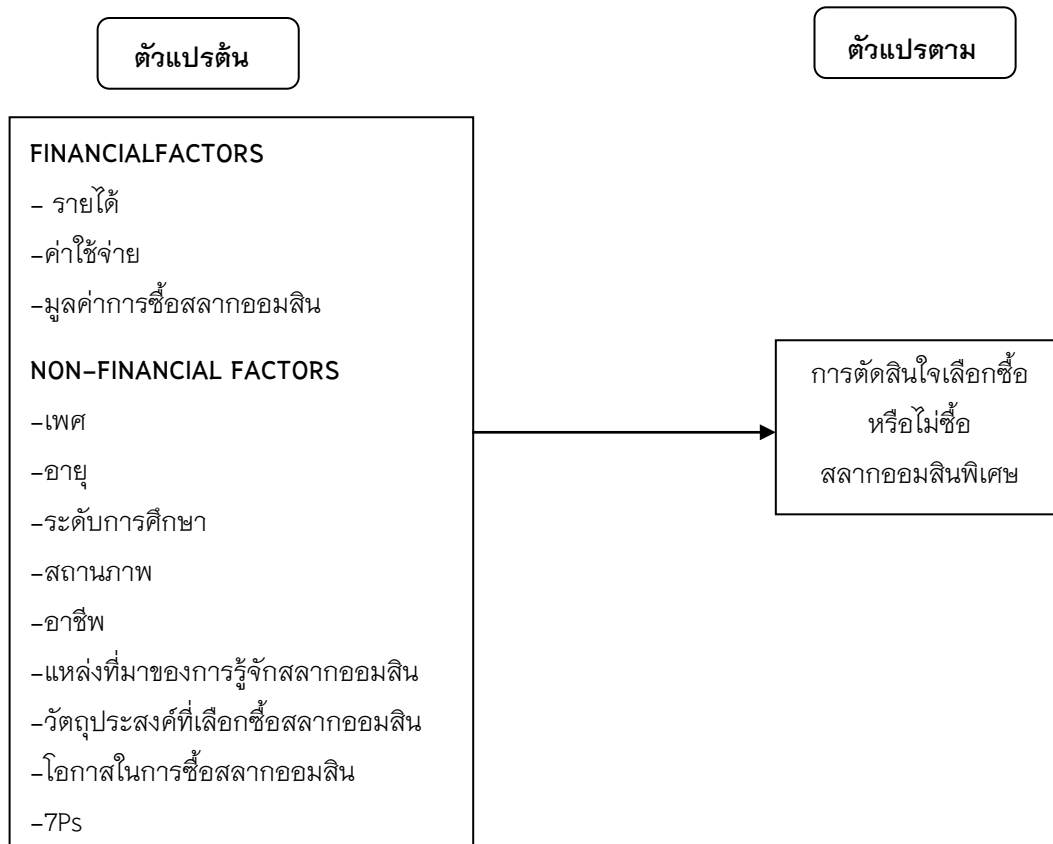
การซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นอีกทางเลือกหนึ่งในการลงทุนโดยอาศัยการเสี่ยงโชคแต่โอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนหรือถูกรางวัลมีน้อยสลากออมสินพิเศษเป็นการออมเงินที่เงินลงทุนค่อนข้างต่ำและเงินลงทุนคงอยู่มีความเสี่ยงน้อยให้ผลตอบแทนในรูปแบบดอกเบี้ยแน่นอนเมื่อถือสลากไว้จนครบอายุและผู้ลงทุนมีโอกาสได้รับรางวัลในการออกสลากในแต่ละเดือนจากหมายเลขสลากที่ถือไว้

จากสถิติข้อมูลของสลากออมสินพิเศษ 3 ปี ของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา ปี 2557 และ ปี2558 (ธนาคารออมสิน,2558) พบว่าแนวโน้มของผู้ซื้อสลากออมสินพิเศษในแต่ละเดือนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทัศนคติของเงินออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินของลูกค้า สลากออมสินพิเศษ 3 ปีเป็นผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้แก่ธนาคารออมสินเป็นอย่างมาก ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อธนาคารในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปีของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จ.พะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลในการตัดสินใจซื้อในสลากออมสินพิเศษ 3 ปี ของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จ.พะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่มาใช้บริการของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา อ.เมือง จ.พะเยา)

การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro.Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น (Confidence Interval) 95 เปอร์เซนต์การสุ่มครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน จะเลือกสุ่มตัวอย่างใน สัปดาห์ที่หนึ่ง และ สัปดาห์ที่ 3 ของเดือน เมษายน และเดือน พฤษภาคม 2559

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics). ในการหาค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Analysis) ใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square) ใช้การประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ค่าสถิติ SPSS

ผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจออมเงินซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.75 อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.75 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.00 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 49.25 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เอกชน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 32.25

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อสลากออมสินพิเศษ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการซื้อสลากออมสินพิเศษ พบว่า แหล่งที่มาของการรู้จักสลากออมสินพิเศษ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่รู้จักจากพนักงานธนาคารออมสิน คิดเป็นร้อยละ 24.50 เลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 81.50 วัตถุประสงค์ที่เลือกซื้อสลากออมสินพิเศษเพื่อเสี่ยงโชค คิดเป็นร้อยละ 43.75 มูลค่าสลากออมสินพิเศษที่ซื้อในแต่ละครั้ง มูลค่าที่ซื้อ 1,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32.75 โอกาสที่ซื้อสลากออมสินพิเศษ ซื้อเป็นปกติ/ซื้อเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 39.50

ส่วนที่ 3 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษ ของธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยาตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยทั้ง 7 ด้าน ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ระดับความสำคัญของส่วนประสมทางการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความสำคัญ
1.ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.20	0.617	มาก
2.ด้านราคา (Price)	4.24	0.729	มาก
3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	4.18	0.699	มาก
4.ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion)	4.28	0.784	มาก
5.ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People)	4.21	0.510	มาก
6.ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence)	4.14	0.742	มาก
7.ด้านกระบวนการให้บริการ (Process)	4.20	0.597	มาก
รวม	4.21	0.668	มาก

จากผลการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้านมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อซื้อ สลากออมสินพิเศษ ของธนาคารออมสินสาขาพะเยา อยู่ในระดับมาก

เมื่อวิเคราะห์โดยใช้สถิติ Chi-Square เพื่อทดสอบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดใดมีความสัมพันธ์ต่อ การตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้าในแต่ละด้านพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์, ช่อง ทางการจัดจำหน่าย, ราคา และ ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้าอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามกลับพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้าน ลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการศึกษาดังแสดงในตารางดังนี้

ตาราง 2 แสดงค่า Chi-Square Value ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์(Product) ที่มีผล ต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปี

ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	Chi-Square Value
1. โอกาสถูกรางวัล 36 ครั้งและมูลค่ารางวัล	3.747
2. สามารถใช้เป็นหลักประกันกู้เงินได้	2.508
3. สามารถไถ่ถอนคืนก่อนครบกำหนดได้	11.472**
4. เงินฝากแบบสลากออมสินไม่มีการเสียภาษี	28.723***

หมายเหตุ:*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90, 95 และ 99เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

จากตารางที่ 2 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านผลิตภัณฑ์ (Product) และการตัดสินใจซื้อ หรือไม่ซื้อของสลากออมสิน พบว่า การที่สลากออมสินสามารถไถ่ถอนคืนก่อนครบกำหนดได้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ สลากออมสินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังพบว่า สลากออมสินไม่มีการเสียภาษี จึงมีผล ต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินเช่นกัน โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 99เปอร์เซ็นต์ ส่วนตัวแปรอื่นๆด้าน ผลิตภัณฑ์ ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน

ตาราง 3 แสดงค่า Chi-Square Value ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านราคา (Price) ที่มีผลต่อการ ตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปี

ด้านราคา (Price)	Chi-Square Value
1. สลากออมสินพิเศษราคาเหมาะสม	9.338***
2. ได้รับเงินต้นครบเต็มจำนวนเมื่อครบกำหนด	3.191
3. ได้รับดอกเบี้ยเมื่อถือสลากครบกำหนด	2.508

หมายเหตุ:*, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90, 95 และ 99เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

จากตารางที่ 3 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านราคา (Price) และการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อ ของสลากออมสิน พบว่า สลากออมสินพิเศษราคาเหมาะสมมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสิน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ 99 เปอร์เซ็นต์ส่วนตัวแปรอื่นๆด้านราคา ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินของ ลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน

ตาราง 4 แสดงค่า Chi-Square Value ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปี

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	Chi-Square Value
1. สามารถซื้อได้ที่ธนาคารออมสินทุกสาขาทั่วประเทศ	11.315***
2. การซื้อสลากออมสินพิเศษผ่านระบบInternet และตู้ATM	2.508
3. สามารถโอนเงินรางวัลเข้าบัญชีได้	9.083*
4. ผู้ฝากสามารถรับรางวัลได้ทุกสาขาทั่วประเทศ	8.207***

หมายเหตุ: *, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90, 95 และ 99เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

จากตารางที่ 4 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) และการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อของสลากออมสิน พบว่าสลากออมสินสามารถโอนเงินรางวัลเข้าบัญชีได้มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 90 เปอร์เซ็นต์ นอกจากนี้ยังพบว่าสลากออมสินสามารถซื้อได้ที่ธนาคารออมสินทุกสาขาทั่วประเทศ และผู้ฝากสามารถรับรางวัลได้ทุกสาขาทั่วประเทศ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99 เปอร์เซ็นต์ ส่วนตัวแปรอื่นๆด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน

ตาราง 5 แสดงค่า Chi-Square Value ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People) ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษ 3 ปี

ด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People)	Chi-Square Value
1. พนักงานให้คำแนะนำอย่างถูกต้องและเข้าใจง่าย	0.204
2. พนักงานให้บริการอย่างรวดเร็วและมีความน่าเชื่อถือ	5.674**
3. พนักงานให้บริการดี สุภาพ อ่อนน้อม ยิ้มแย้ม อธิบายคดี	8.629**

หมายเหตุ: *, **, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 90, 95 และ 99เปอร์เซ็นต์ ตามลำดับ

จากตารางที่ 5 แสดงการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรด้านพนักงานผู้ให้บริการ (People) และการตัดสินใจซื้อหรือไม่ซื้อของสลากออมสิน พบว่า พนักงานให้บริการอย่างรวดเร็วและมีความน่าเชื่อถือ และพนักงานให้บริการดี สุภาพ อ่อนน้อม ยิ้มแย้ม อธิบายคดีมีผลต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 95 เปอร์เซ็นต์ ส่วนตัวแปรอื่นๆด้านพนักงานผู้ให้บริการ ปรากฏว่าไม่มีนัยสำคัญในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินของลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าลูกค้าที่มาซื้อสลากออมสินพิเศษ ของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่พบว่าเป็นเพศหญิง อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 21-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ/เอกชน รายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน

และยังพบว่าลูกค้าทราบข้อมูลของสลากออมสินพิเศษจากพนักงานธนาคารออมสิน และต้องการเสี่ยงโชค โดยมีมูลค่าซื้อสลากออมสินพิเศษแต่ละครั้งอยู่ระหว่าง 1,001 – 10,000 บาท และมักซื้ออย่างต่อเนื่องหรือเป็นประจำ

เมื่อพิจารณาว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดใดมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษ ของธนาคารออมสิน สาขามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่าปัจจัยทั้ง 7 ด้านมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการทดสอบอีกครั้งเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 7 ด้านว่ามีความสำคัญอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่โดยการทดสอบค่าสถิติแบบ Chi-square กลับพบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านพนักงานผู้ให้บริการ เท่านั้นที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ในขณะที่ปัจจัยส่วนประสมด้านการตลาด ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ และกระบวนการให้บริการกลับไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้า

จากผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปข้อเสนอแนะที่สำคัญอันเป็นประโยชน์ในการนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง พัฒนา และกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดรวมถึงแผนการดำเนินงานและปัจจัยทางการตลาดของสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น ดังนี้

ในด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า การที่สลากออมสินพิเศษไม่ต้องเสียภาษีมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้า ดังนั้นเพื่อส่งเสริมการลงทุนในสลากออมสินของลูกค้ารายอื่นๆ เพิ่มขึ้น ธนาคารออมสินควรมีการแนะนำ ให้ความรู้ และประชาสัมพันธ์ให้เกี่ยวกับข้อมูลนี้ให้ประชาชนรับรู้มากขึ้น และยังเป็น การเพิ่มข้อมูลและเหตุผลประกอบการตัดสินใจในการลงทุนในสลากออมสินของประชาชน

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า การซื้อสลากออมสินพิเศษผ่านระบบ Internet และ ATM ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของลูกค้า ทั้งนี้อาจจะเป็นผลเนื่องมาจากมีค่าธรรมเนียมในการซื้อและจัดส่งเพื่อเพิ่มการใช้บริการด้านนี้มากขึ้น และลดความหนาแน่นการใช้บริการที่หน้าเคาน์เตอร์ ธนาคารออมสินอาจจะพิจารณาลดหรือลดค่าธรรมเนียมเหล่านี้

ด้านพนักงานผู้ให้บริการ พบว่ามีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสลากออมสินพิเศษมากที่สุด ดังนั้น พนักงานทุกคนของธนาคารออมสินที่ให้บริการลูกค้าต้องผ่านการอบรมเกี่ยวกับธุรกิจและผลิตภัณฑ์ รวมถึงกระบวนการทำงานของธนาคารอย่างลึกซึ้ง เพื่อสามารถใช้ในการประกอบการตัดสินใจทำงานและแก้ไขปัญหาให้กับลูกค้าได้อย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินในกลุ่มลูกค้าของธนาคารออมสินทุกสาขา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินในภาพกว้างยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสินมากที่สุด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาการลงทุนของสลากออมสินพิเศษในมีความน่าลงทุนมากยิ่งขึ้น สุดท้าย ควรศึกษาเปรียบเทียบ จุดเด่น จุดด้อย ของสลากออมสินพิเศษของคู่แข่งชั้นในสถาบันการเงินอื่น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามด้วย

ความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้จัดการธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารออมสินสาขามหาวิทยาลัยพะเยา และเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษา หรือนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นกับการวิจัยเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น(ณิชา วรรณฤมล)
หมายเหตุ ลัดส่วนผลงานระหว่างข้าพเจ้าและ ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว (100 : 0 เปอร์เซ็นต์)

เอกสารอ้างอิง

ชนาภัทร ปั่นสน. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกลงทุนในสลากออมสินของผู้มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาประตูช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบวิจัยปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบัน (ศ.บ.), มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ณัฐพงศ์ ศิริธรรานนท์. (2554). **ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสิน สาขาอ้อมใหญ่ จังหวัดนครปฐม**. การค้นคว้าแบบอิสระ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์(ศ.บ.), มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

ธนาคารออมสิน. (2558). **ประวัติสลากออมสิน**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2559, จาก

<http://www.gsb.or.th/lotto/lottery/lottery.aspx>

รัฐนันท์ วิริยะอ่องศรี. (2557). **ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อการตัดสินใจในการซื้อสลากออมสินพิเศษในเขตกรุงเทพมหานคร.วารสารการเงิน การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ**, ปีที่4(3), 112-136.

วรินดา แก้วพิจิตร. (2556). **ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อสลากออมสินพิเศษของธนาคารออมสิน สาขานครชัยศรี จังหวัดนครปฐม**. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

อันธิกา โพธิ์ทอง. (2555). **ความคิดเห็นของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาเถิน จังหวัดลำปาง ที่มีผลต่อการเลือกฝากเงินแบบสลากออมสินพิเศษ**. การค้นคว้าแบบอิสระศ.ม., มหาวิทยาลัยเนชั่น, กรุงเทพมหานคร.

ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงราย

Factors affecting morale in the work of the staff of the Provincial Waterworks Authority In Chiang Rai

สรารุท คำพฤกษ์^{1*} และ บุญญา นุช ชีวาเกียรติยิ่งยง²

SarawutKumphruek^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับขวัญในการทำงานของพนักงานจำแนกตามลักษณะ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ระยะเวลาปฏิบัติงาน เงินเดือนที่ได้รับและสาขาที่ปฏิบัติงาน ของพนักงานการประปาส่วนภูมิภาค สาขาเชียงราย สาขาแม่สาย สาขาเวียงเชียงของ สาขาเทิง สาขาพาน และสาขาแม่ชะจวน

ประชากร คือ พนักงานทั้งหมด ที่ปฏิบัติงานอยู่ในการประปาส่วนภูมิภาค 6 สาขา ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 112 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้รางวัลตอบแทน ด้านการปกครองบังคับบัญชา และด้านความพอใจในงาน โดยปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานอยู่ในระดับมาก มีเพียง 2 ด้าน คือ ด้านองค์กรและการบริหาร และด้านเพื่อนร่วมงาน

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พนักงานที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านการปกครองบังคับบัญชาแตกต่างกัน พนักงานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านการปกครองบังคับบัญชาและด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านองค์กรและการบริหารแตกต่างกัน แทนแตกต่างกัน และพนักงานที่ปฏิบัติงานสาขาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านเพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ขวัญในการทำงาน พนักงานระดับปฏิบัติการ การประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงราย

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: sarawutku@pwa.co.th

Abstract

This study aims to 1) investigate the levels of employee morale among operation staffs in Provincial Waterworks Authority in Chiang Rai Province. 2) to compare the levels of employee morale classified according to personal factors such as gender, age, marital status, level of education, current job position, length of employment, salary, and branch operation of Provincial Waterworks Authority in Chiang Rai branch office, Mae Sai branch office, Wiang Chiang Khong branch office, Thoeng branch office, Phan branch office, and Mae Khachan branch office.

This research was conducted with a simple random sample of the population of employees in six branches of Provincial Waterworks Authority in Chiang Rai Province. The questionnaires were distributed to 112 respondents. The data were collected and analyzed by a statistical package. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, standard deviation, the t-test, and F-test.

The result reveals that the overall outcome of three factors affecting employee morale among operation staffs in Provincial Waterworks Authority in Chiang Rai Province serve at a medium level. Those factors include reward, rule and command, and job satisfaction, respectively. Furthermore, there are only two strong influences on employee morale among operation staffs in Provincial Waterworks Authority in Chiang Rai Province consisting of organization and administration aspect, and colleague aspect, respectively.

The result of a hypothesis test illustrates gender differences in operation staffs influencing different opinions toward factors of employee morale in rule and command aspect. In addition, marital status differences in operation staffs having different opinions in factors of employee morale in rule and command aspect, and colleague aspect. Besides, employees with different levels of education have distinction in factors of employee morale in organization and administration aspect. Moreover, staffs with salary differences have diversity of opinions on factors of employee morale in reward aspect. Last but not least, employees in different branch offices have different opinions toward factors of employee morale in colleague aspect.

Keywords: Morale at Work, Operating staff, provincial waterworks authority In Chiang Rai Province

บทนำ

ปัจจุบันการดำเนินงานธุรกิจต่าง ๆ มีการแข่งขันสูง อันเป็นผลจากโลกไร้พรมแดน (Globalization) แต่ละหน่วยธุรกิจสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็วจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ การดำเนินงานขององค์กรธุรกิจ ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย กลยุทธ์ด้านการตลาด การจัดองค์กร รูปแบบการบริหารจัดการ หรือเทคโนโลยี ต่างมีความเสี่ยงสูงที่จะร่วงไหลไปยังธุรกิจคู่แข่ง แต่เอกลักษณ์อย่างหนึ่งขององค์กรที่ไม่สามารถลอกเลียนได้คือ บุคลากร ทุกองค์การต่างต้องการบุคลากรที่มีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีความรู้ความสามารถ มีประสิทธิภาพและมีทักษะที่ดีกว่าคู่แข่ง ดังนั้นบุคลากรขององค์กรจึงเป็นทรัพยากรที่มีค่า และเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้องค์การประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน และทำให้องค์การมีความได้เปรียบในการแข่งขันในโลกธุรกิจ

หากองค์การธุรกิจมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าอยู่ แต่ไม่สามารถดึงศักยภาพสูงสุดของบุคลากรออกมาใช้ หรือไม่สามารถรักษาบุคลากรเหล่านั้นไว้ได้ จะก่อให้เกิดการสูญเสียโอกาสสำคัญในการพัฒนาองค์การไป ดังนั้น องค์การต่าง ๆ ในปัจจุบันต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้ ทักษะฝีมือ และเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานของพนักงาน โดยเฉพาะขวัญในการทำงาน เนื่องจากเป็นสิ่ง สะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกลงและทัศนคติของพนักงานที่มีต่อองค์การ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรม การแสดงออก มาในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรในองค์การจึงเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งของงาน บริหารทรัพยากรมนุษย์

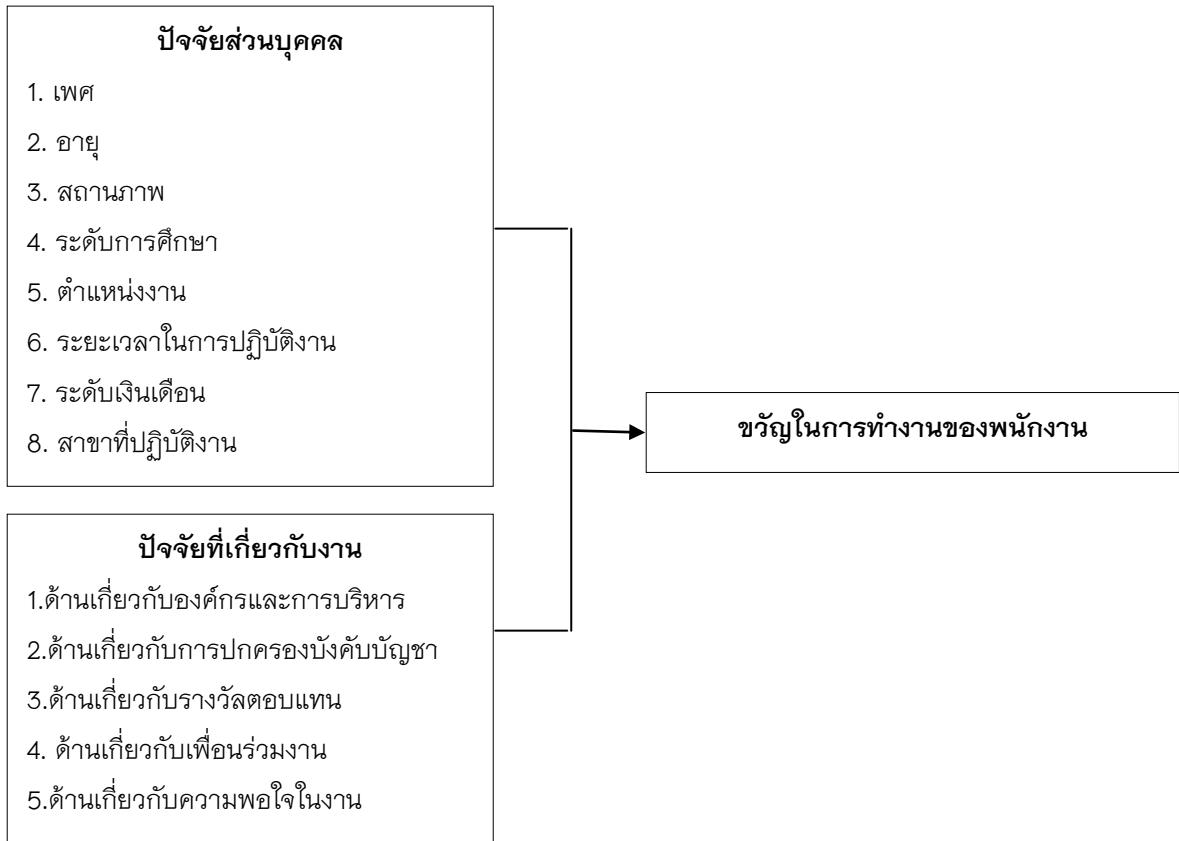
การประปาส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรอย่างรวดเร็ว เพื่อก้าวไปสู่ HPO (High Performance Organization) หรือ องค์กรที่สมรรถนะสูง ทั้งในด้านของการนำเทคโนโลยี ใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในการผลิตน้ำประปา จึงทำให้องค์กรมีระบบการบริหารที่ทันสมัยและเข้มแข็ง ภายใต้วิสัยทัศน์ ที่ว่า ผู้ใช้น้ำประทับใจในคุณภาพและบริการที่เป็นเลิศ แม้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาคจะเป็นหน่วยงานที่มีชื่อเสียงที่ดี พอสมควร แต่กระบวนการทำงานยังต้องปรับปรุงอยู่เสมอ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดบริการใหม่ หรือบริการที่มีอยู่แล้วทำให้ผู้ใช้น้ำพอใจ ด้วยสาเหตุดังกล่าว ประกอบกับเหตุผลที่ว่ารายได้ หลักของการประปาส่วนภูมิภาค คือ รายได้จากค่าน้ำประปา ทำให้พนักงานเกิดความวิตกกังวลในด้านการทำงาน ว่า จะทำผลงานออกมาได้ดีหรือมากน้อยเพียงใด จะทำกำไรได้มากขนาดไหน รวมถึงการทำงานภายใต้การบริหารของ ผู้บังคับบัญชา ที่มีการประเมินผลการทำงานประจำปี (BSc : Balance Scorecard) จึงทำให้พนักงานเกิดความวิตก กังวล ในการประเมินผล หากผู้บริหารไม่ยุติธรรมในการให้คะแนน ซึ่งจะมีผลกระทบในด้านผลตอบแทนและ ความก้าวหน้าในการเลื่อนตำแหน่งของพนักงาน ด้วยปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลทำให้ พนักงานของการประปา ส่วนภูมิภาค เกิดความแตกต่างในด้านผลตอบแทน และความก้าวหน้า ซึ่งอาจเป็นเหตุทำให้ขวัญในการทำงานของ พนักงานลดลงได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่า พนักงานของการประปาส่วนภูมิภาค ต้องเผชิญกับการ เปลี่ยนแปลงภายในองค์กรเป็นอย่างมาก และที่สำคัญยังไม่มีการวิจัยในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของ พนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อ ขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย ที่นอกจากต้องเผชิญ กับความเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังทำให้ทราบถึงระดับขวัญของพนักงานระดับปฏิบัติการของ การประปาส่วนภูมิภาค ใน จังหวัดเชียงราย และสามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารงานทรัพยากรบุคคลของการประปาส่วนภูมิภาค ในการ นำไปพัฒนาเพื่อเพิ่มระดับขวัญในการทำงานของพนักงานต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัด เชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานพนักงานจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน ระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดงานวิจัย

ที่มา: เกียรติคุณ พลเยี่ยม, 2556

สมมุติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ พนักงานระดับปฏิบัติการทั้งหมด จากการประปาส่วนภูมิภาค 6 สาขา ในจังหวัดเชียงราย จำนวน 112 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ในช่วงเดือน เมษายน-พฤษภาคม 2559

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นการสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน ระยะเวลาการปฏิบัติงานเงินเดือนที่ได้รับและสาขาที่ปฏิบัติงาน ลักษณะการตอบแบบสอบถาม ให้ผู้ตอบเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่เลือกจำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นการสอบถามระดับขวัญในการทำงาน โดยใช้แบบวัดระดับขวัญของ Keith Davis (อ้างอิงใน วิจิตร อวระกุล, 2536) เป็นแบบสำรวจของมหาวิทยาลัยชิคาโก ที่เรียกว่า Employee Inventory ซึ่งวัดขวัญในการทำงาน 5 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหารงาน (2) ด้านเกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชา

(3) ด้านเกี่ยวกับการ ให้รางวัลตอบแทน (4) ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน (5) ด้านเกี่ยวกับความพอใจในงาน โดยใช้มาตรวัด 5 ระดับ ของ Likert Scale ดังนี้

ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	เท่ากับ 5 คะแนน
ระดับความคิดเห็นมาก	เท่ากับ 4 คะแนน
ระดับความคิดเห็นปานกลาง	เท่ากับ 3 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อย	เท่ากับ 2 คะแนน
ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	เท่ากับ 1 คะแนน

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขวัญในการทำงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคสาขาพะเยา จำนวน 30 ราย เพื่อวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาดำเนินการแจกแบบสอบถามที่สาขาต่าง ๆ และเก็บคืนด้วยตนเอง ทั้งหมดจำนวน 112 ราย
2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย โดยใช้วิธีประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการตามแบบสอบถามวัดระดับขวัญในการทำงาน ใช้แบบสอบถามของ Keith Davis และใช้วิธีการประมวลผลตามหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ที่ใช้ในการวัดระดับคะแนน การวัดระดับคะแนนของใช้แบบสอบถามของในส่วนที่ 2 นี้วัดโดยการกำหนดเกณฑ์ค่าคะแนนตัวแปรของค่าเฉลี่ย ซึ่งกำหนดระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ที่มีคะแนนแต่ระดับออกเป็นช่วง ๆ ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยการทำอันตรายภาคชั้น (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2534) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ t-test และ F-test

ผลการศึกษา

ตาราง 1 แสดงการทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงาน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงาน	\bar{X}	เพศ		อายุ		สถานภาพ	
		t	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหาร	3.58	-1.105	0.704	0.871	0.422	2.148	0.081
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	2.95	-2.201	0.015*	0.015	0.985	2.887	0.027*
3. ด้านเกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทน	3.35	-0.197	0.593	0.709	0.459	0.299	0.878
4. ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน	3.69	0.751	0.743	1.395	0.253	2.887	0.026*
5. ด้านเกี่ยวกับความพอใจในงาน	2.64	0.455	0.451	2.829	0.064	1.438	0.227

ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงาน	ระดับการศึกษา		ตำแหน่งงาน		ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	
	F	Sig.	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหาร	0.762	0.023*	0.469	0.792	1.108	0.361
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	0.840	0.525	0.528	0.715	0.573	0.721
3. ด้านเกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทน	1.212	0.310	1.309	0.272	0.487	0.785
4. ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน	1.190	0.320	0.320	0.864	2.196	0.061
5. ด้านเกี่ยวกับความพอใจในงาน	0.395	0.851	0.668	0.616	1.134	0.345

ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงาน	ระดับเงินเดือน		สาขาที่ปฏิบัติงาน	
	F	Sig.	F	Sig.
1. ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหาร	2.952	0.074	2.119	0.060
2. ด้านการปกครองบังคับบัญชา	0.834	0.331	2.693	0.443
3. ด้านเกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทน	0.769	0.015*	1.328	0.667
4. ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน	1.436	0.490	0.936	0.039*
5. ด้านเกี่ยวกับความพอใจในงาน	0.541	0.429	0.648	0.847

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงราย โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า พนักงานระดับปฏิบัติการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านการให้รางวัลตอบแทน ($\bar{X} = 3.35$) ด้านการปกครองบังคับบัญชา ($\bar{X} = 2.95$) และด้านความพอใจในงาน ($\bar{X} = 2.64$) โดยปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก มีเพียง 2 ด้าน คือ ด้านองค์กรและการบริหาร ($\bar{X} = 3.58$) และด้านเพื่อนร่วมงาน ($\bar{X} = 3.69$)

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

1. พนักงานที่มีเพศต่างกันมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการปกครองบังคับบัญชา

2. พนักงานที่มีอายุต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน

3. พนักงานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานและด้านการปกครองบังคับบัญชา

4. พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหาร

5. พนักงานที่มีตำแหน่งงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน

6. พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 5 ด้าน

7. พนักงานที่มีระดับเงินเดือนต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทน

8. พนักงานที่มีสาขาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เพียง 1 ด้าน ได้แก่ ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน

จากการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของพนักงานพบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ แต่พบข้อเสนอแนะปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานบางประการ ดังนี้

1. ความสามัคคีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรหรือหน่วยงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างสำเร็จและราบรื่น
2. จำนวนของบุคลากรที่มีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานในสาขาทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

3. เสนอแนะให้มีการทำงานอย่างโปร่งใส ชัดตรง ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด โดยยึดความยุติธรรมเป็นหลักในการปฏิบัติงาน

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับตามความสำคัญของปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงรายโดยรวมแล้วอยู่ในระดับปานกลางสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับนริศชา ภูักลับ (2555) ได้กล่าวไว้ว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความสามารถของตนเอง น้อยคนที่สามารถที่สามารถทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง

ด้านเกี่ยวกับองค์กรและการบริหารผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับ ชยาภรณ์ วิเชียร (2549) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง ขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้กล่าวไว้ว่า มีความรู้สึกตนเองเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอย่างแท้จริง และแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของนโยบายการบริหารงานขององค์กร

ด้านเกี่ยวกับการให้รางวัลตอบแทนผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับปานกลาง เนื่องจากการกำหนดค่าตอบแทนและอัตราการจ้างของการประปาส่วนภูมิภาคยังไม่เพียงพอต่อสภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน นอกจากนี้สวัสดิการอื่น ๆ ที่ได้รับจากการประปาส่วนภูมิภาคมีน้อย เมื่อเทียบกับข้าราชการ และหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สันติภาพ วงศ์ศิริ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท สยามกลาส อินดัสทรี พบว่า มีความพึงพอใจในด้านผลตอบแทนในระดับ ปานกลาง 4 รายการ คือ การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยุติธรรม พอใจกับผลตอบแทนที่ได้รับ บริษัทได้จัดสวัสดิการต่าง ๆ ได้อย่างเพียงพอกับความต้องการ และรายได้จากการทำงานในหน้าที่เพียงพอที่จะเลี้ยงตัวเองและครอบครัว

ด้านเกี่ยวกับการปกครองบังคับบัญชา ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับปานกลางเนื่องจากการบริหารของแต่ละสาขางานของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย มีความแตกต่างกันบางสาขาผู้บังคับบัญชามีภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาแต่บางสาขาผู้บังคับบัญชาไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความไว้วางใจและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ นพพล ชมพุดำ (2553) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการลาออกโดยสมัครใจของแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ตัวแปรที่เป็นสาเหตุสำหรับการลาออกระดับองค์กร คือ บทบาทของผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชาความสามารถในการบริหารของหัวหน้างาน ด้านการจัดคนให้เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ด้านการได้รับการสนับสนุนของหน่วยงาน และการไม่ได้รับความไว้วางใจ

ด้านเกี่ยวกับความพอใจในงาน ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในระดับปานกลาง เนื่องมาจากงานในการกำกับดูแลของแต่ละสาขาของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลทำให้ความพอใจในงานเนื่องจากพนักงานรู้สึกว่าการที่ทำงานไม่สนุกเพลิดเพลิน และน่าเบื่อหน่ายกับงานในรูปแบบเดิมๆ รวมไปถึงงานที่ไม่สามารถพัฒนาความรู้ให้แก่ตัวพนักงานเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธานี นุกูลอึ้งอารี (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจในงาน ของพนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) กรณีพนักงานบริษัท การบินไทยฯ สำนักงานใหญ่ มีความพึงพอใจในด้านความพึงพอใจงาน ในระดับปานกลาง ได้แก่ งานที่ปฏิบัติมี

ลักษณะท่าทายเป็นความรู้ ความสามารถ รวมทั้งมีอิสระในการวางแผนการทำงานได้ด้วยตนเองและได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่

จากการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า พนักงานที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านการปกครองบังคับบัญชาแตกต่างกัน พนักงานที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านการปกครองบังคับบัญชาและด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน พนักงานที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านองค์กรและการบริหารแตกต่างกัน พนักงานที่มีระดับเงินเดือนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านการให้รางวัลตอบแทนแตกต่างกัน และพนักงานที่ปฏิบัติงานสาขาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานด้านเพื่อนร่วมงานแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาคในจังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะที่จะนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงราย พบว่า พนักงานส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในด้านเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันย่อมทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและประสบความสำเร็จได้โดยง่าย ดังนั้นผู้บริหารควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์กันในองค์กร ส่งเสริมให้มีการทำงานเป็นทีม (Team Work)

2. ด้านองค์กรและการบริหาร พบว่า เนื่องจากมีการบริหารจัดการที่ดี จึงทำให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงความชัดเจนของนโยบายการบริหารงาน

3. การให้รางวัลตอบแทน เนื่องจากการกำหนดค่าตอบแทนและอัตราค่าจ้างยังไม่เพียงพอต่อสภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรหาแนวทางพัฒนาหรือปรับปรุงในส่วนของค่าตอบแทนของพนักงาน เช่น ค่าล่วงเวลา ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเช่าบ้าน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน

4. ด้านการปกครองบังคับบัญชา พบว่า ผู้บังคับบัญชามีภาวะผู้นำที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงานร่วมกับผู้บังคับบัญชาแต่บางสาขาผู้บังคับบัญชาไม่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความไวใจและไม่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างเต็มที่ ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงควรจะมีการอบรมผู้บริหารก่อนที่จะเข้าปฏิบัติงานจริง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับพนักงาน

5. ด้านความพอใจในงาน พบว่า พนักงานส่วนใหญ่พนักงานรู้สึกว่างานที่ทำอยู่ไม่สนุกเพลิดเพลิน และน่าเบื่อหน่าย ดังนั้นในการกำหนดนโยบายเป้าหมายหรือกลยุทธ์ขององค์กร ผู้บริหารควรคำนึงความเป็นจริงและภาวะการณ์ ปัจจุบันทั้งภายนอกและภายในองค์กรว่า พนักงานจะสามารถปฏิบัติงานที่มอบหมายให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ควรเปิด โอกาสให้พนักงานได้ใช้ความชำนาญ ความสามารถ และความคิดริเริ่มของตัวเอง เมื่องานสำเร็จจะทำให้พนักงานเกิดความพอใจในการทำงานมากขึ้น นอกจากนั้นควรมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมทั้งการหมุนเวียนสลับเปลี่ยนงาน (Rotation) เพื่อลดความเบื่อหน่ายในการทำงานและกระตุ้นความกระตือรือร้นในการทำงานด้วย

6. จากผลการทดสอบสมมุติฐาน ที่พบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อขวัญในการทำงานอย่างแตกต่างกันนั้น องค์กรควรหาแนวทางที่หลากหลายในการบริหารทรัพยากรบุคคล เพื่อให้เกิดขวัญในการทำงานที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดเชียงรายในการศึกษาครั้งต่อไปควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของการประปาส่วนภูมิภาค ในจังหวัดอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ ว่ามีขวัญในการทำงานอยู่ในระดับใด มีความเหมือนหรือมีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะได้ทราบข้อมูลที่หลากหลาย

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาเป็นอภัยยิ่งจาก ดร.บุญญาบุช ชีวา เกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง ผู้ซึ่งกรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ท่านเจ้าของเอกสารงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย และคณะผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแก้ไขแบบสอบถามตลอดจนเสนอแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษานี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้กำลังใจมาโดยตลอด และขอบพระคุณคณาจารย์คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่านที่ให้ความรู้ ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำต่าง ๆ และขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ในที่สุด

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาได้พยายามทุ่มเทและตั้งใจทำอย่างดีที่สุด หากมีสิ่งใดขาดตกบกพร่อง หรือผิดพลาดประการใด ผู้ศึกษาขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษานี้ด้วยตนเองฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้สนใจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

สุธานี นุกูลยิ่งอารี (2555) การศึกษาความพึงพอใจในงานของพนักงานบริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน).

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.

นริศชา ภูักลิบ (2555) การจัดทำหลักเกณฑ์การประกันคุณภาพของกรมพัฒนาที่ดิน. สืบค้นเมื่อ 3 มีนาคม

2559, จาก http://www.idd.go.th/web_psd/Employee%20Assessment/wean/2557/2-1-57/n1.pdf

เกียรติคุณ พลเยี่ยม. (2556). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานส่วนตำบล สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปร.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

นพพล ชมพูคำ (2553) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการลาออกโดยสมัครใจของแรงงานในจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สันติภาพ วงศ์ศิริ. (2551) แนวทางการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน กรณีศึกษา บริษัท สยามกลาส อินดัสทรี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- ชยาภรณ์ วิเชียร. (2549). ขวัญในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2534). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร อวาทกุล. (2536). เทคนิคมนุษยสัมพันธ์. กรุงเทพฯ: เจริญผล..

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน: กรณีศึกษา บริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด)

Factors Affecting Organizational Commitment of Employee: A Case Study of SINGHAPARK CHIANGRAI CO.,LTD.

ประพันธ์ คุณาวงค์^{1*} และ สุจิตรา วสุวัต²

Praphan Kunawong^{1*} and Sujitra Wasuwat²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย พนักงานของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) จำนวน 207 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม จำนวน 207 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) วิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า

พนักงานของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 30 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี ตำแหน่งพนักงานระดับปฏิบัติการมีความคิดเห็นต่อลักษณะงานของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีระดับความผูกพันต่อปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกันจากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และลักษณะงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อองค์กร สิงห์ปาร์ค เชียงราย

Abstract

The purpose of this independent study is to investigate job characteristics and factors affecting organizational commitment of employees of Singha Park Chiang Rai, Singha Corporation Co., Ltd. The data was collected from 207 people through the questionnaires and analyzed by using the statistical analysis including frequency, percentage, mean, standard deviation, analysis of variance (One-way ANOVA), correlation analysis, and data table analysis.

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao, 56000

² School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao, 56000

*Corresponding author : punkunawong@gmail.com

The result shows that the majority of employees in Singha Park Chiang Rai are male aged less than 30 years old with a bachelor's degree, marital status, in the monthly income group of 10,001–15,000 Baht with 1–5 years of work experience, and a position of full-time regular staff. The overall outcome of job characteristics is placed at a high level. Furthermore, the overall outcome of the factors influencing employees' organizational commitment in Singha Park Chiang Rai is of great importance. The result of a hypothesis test reveals that the differences in ages, levels of education, monthly income, and job positions affect the organizational commitment of employees with a statistical significance level of 0.05. Lastly, the result also shows significant correlation between job characteristics and levels of employees' organizational commitment in Singha Park Chiang Rai, Singha Corporation Co., Ltd. with a significance level of 0.05

Keywords: Organizational Commitment of Employees, Singha Park Chiang Rai

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เนื่องมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่ออย่างมากต่อเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้การเปลี่ยนผ่านจากยุคอุตสาหกรรมสู่ยุคแนวคิดและมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา (Hyperconnected digital age) (ศรีรัตน์ รัชฎาปานะ, 2557) จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดมีการแข่งขันทางธุรกิจที่สูง ดังนั้นภาคธุรกิจควรให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมภายในองค์กร โดยการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เนื่องจากองค์กร (Organization) คือ กลุ่มบุคคลมารวมตัวกัน มีกิจกรรมร่วมกัน ณ สถานที่แห่งหนึ่งโดยมีจุดมุ่งหมายหรือผลประโยชน์ร่วมกันและมีการแบ่งงานกันทำตามความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินไปสู่จุดหมายที่วางไว้ (Lewis, 1987 อ้างอิงใน อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี, 2555) ดังนั้นบุคลากรจึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการสร้างความได้เปรียบด้านการแข่งขัน ทำหน้าที่บริหารทรัพยากรอื่น ๆ จนสามารถบรรลุเป้าหมาย จึงกล่าวได้ว่า บุคลากรหรือทรัพยากรมนุษย์สามารถสร้างคุณค่าของระบบการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั่นเอง

การดำเนินงานขององค์กรธุรกิจสมัยใหม่จะมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ เพื่อความมั่นคง การเติบโต ผลกำไร และความรับผิดชอบต่อสังคม การที่จะดำเนินธุรกิจให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ นั้น ควรเป็นหลักแนวคิด 10 M เพื่อความสำเร็จ คือ Man (คน) Money (เงิน) Material (วัสดุอุปกรณ์) Method (วิธีการ) Minute (เวลา) Machine (เครื่องจักรกล) Marketing (การตลาด) Management (การจัดการ) Motivation (การกระตุ้นจูงใจ) และ Morale (ขวัญหรือวัฒนธรรมองค์กร) (สมชาติ กิจยรรยง, 2558) ซึ่งการบริหารงานบุคคลนั้น องค์กรจำเป็นต้องใช้ทุนทรัพย์และระยะเวลาในการสรรหา คัดเลือก ฝึกอบรมและพัฒนา สิ่งที่ต้องตระหนักอยู่เสมอ คือ เมื่อได้มาแล้วทำอย่างไรจึงจะพัฒนาบุคลากรพร้อมจูงใจให้เขาอุทิศกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาให้แก่งาน และจะทำอย่างไรจึงจะรักษาบุคลากรเหล่านั้นอยู่กับองค์กรได้ยาวนานที่สุด ด้วยเหตุนี้ความผูกพันต่อองค์กรจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการตอบโจทย์ดังกล่าว

เพราะความผูกพันของพนักงาน (Employee Engagement) จะเป็นทัศนคติที่แสดงออกถึงความคิด ความรู้สึกที่ส่งผลโดยตรงต่อความพึงพอใจในบทบาทหน้าที่ ทำให้เกิดการทำงานเป็นทีมและจะมีผลต่อต่อผลผลิตภาพและคุณภาพของงานตามมาภายหลัง ดังนั้นการสร้าง ความผูกพันของพนักงาน (Employee Engagement) จึงเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยทำให้พนักงานเกิดความผูกพันกับองค์กรได้ (ณัช อุษาคุณารักษ์, 2554)

บริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) หรือที่ในอดีตรู้จักกันในนามไร่บุญรอดฯ เป็นบริษัทในเครือของ บริษัท บุญรอดบริวเวอรี่ (จำกัด) ถือกำเนิดขึ้นมาเมื่อ 30 ปีที่ผ่านมา โดยมีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการศึกษาวิจัยปรับปรุงพันธุ์ข้าวบาร์เลย์ แล้วนำไปส่งเสริมเกษตรกรบริเวณเขตภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย โดยพื้นที่บางส่วนที่เป็นเนินเขาไม่สามารถใช้เครื่องจักรกลขนาดใหญ่ได้ ก็ได้ดำเนินการผลิตไม้ผล พืชผัก เห็ด ปศุสัตว์ และอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มผลผลิตแบบครบวงจร ปัจจุบัน บริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) ได้ปรับแผนการดำเนินงานใหม่ มีการขยายธุรกิจเพิ่มมากขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดเชียงราย และกระแสภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าวเป็นรูปแบบการจัดการฟาร์มขนาดใหญ่ที่มีปัจจัยสภาพแวดล้อมด้านภูมิอากาศและระยะเวลาเป็นตัวกำหนดคุณภาพและปริมาณของผลผลิตจึงต้องอาศัยความมุ่งมั่นทุ่มเทและเสียสละของบุคลากรเป็นสำคัญ จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบปัญหาด้านการประสานความร่วมมือและความต่อเนื่องของงานซึ่งยังไม่ดีเท่าที่ควร สาเหตุอาจเนื่องมาจากบุคลากรมีหลากหลายสาขา มีปัจจัยส่วนบุคคลและลักษณะงานที่แตกต่างกันมีรายได้และความก้าวหน้าแตกต่างกัน แต่ก็ยังไม่สามารถรับรู้ได้จากการแสดงออกที่ชัดเจน ทำให้

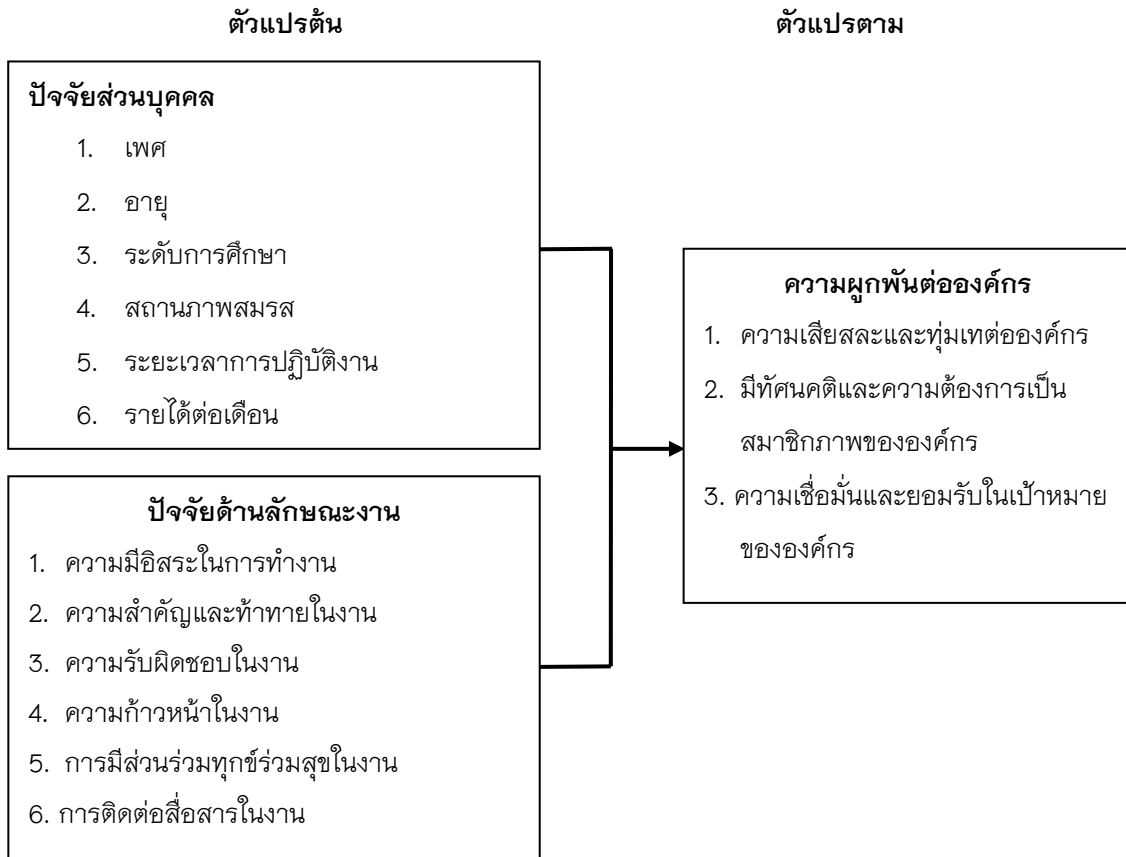
ผู้ศึกษาเกิดความแรงจูงใจและสนใจที่จะศึกษาความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กร ตามทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจของ Maslow (1970 อ้างอิงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2554) ที่กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ 5 ระดับ ทฤษฎี Z ของอูชิ (Ouchi, 1981 อ้างอิงใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ม.ป.ป.) ที่เน้นทักษะการทำงาน สร้างแรงกระตุ้นภายใน ทฤษฎีแนวความคิดของ Hersberg (1968 อ้างอิงใน มยุรี สุคนธ์ทรัพย์, 2554, หน้า 7-9) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่สร้างความรู้สึกผูกพันส่วนบุคคลของพนักงานในองค์กรเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพของงานสูงสุด และทฤษฎีของดริคเกอร์ (Drucker, 2552 : สุธี พนาวาร, ผู้แปล) โดยให้ความสำคัญกับกลยุทธ์ ในการควบคุมการปฏิบัติงานจากสามัญสำนึก มากกว่าการควบคุมจากภายนอก

ดังนั้นการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) จะทำให้ทราบถึงระดับความผูกพันและปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันของพนักงานที่มีต่อองค์กร และผลการศึกษาวิจัยที่ได้สามารถเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การพัฒนาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรบุคคล ตลอดจนเพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารพิจารณาและตระหนักถึงความสำคัญด้านทุนมนุษย์ในองค์กรให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

คำถามการวิจัย

1. มีปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)
2. ระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกันมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ต่างกันมีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) ที่แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) มีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานทั้งหมดตั้งแต่ระดับประจำรายเดือนขึ้นไปปฏิบัติงานในบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย จำกัด จำนวน 207 คน ซึ่งเป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558, หน้า 78)

การพัฒนาและการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษา ตำรา บทความ และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การบริหารธุรกิจสมัยใหม่ แรงจูงใจ ความผูกพันในองค์กร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ ออกแบบสอบถาม เพื่อให้ครอบคลุมคำถามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 ลักษณะงานของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale) (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558, หน้า 117) คือ

ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 5
ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4
ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน 3
ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2
ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ Likert (Likert's Rating Scale) (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558, หน้า 117) คือ

ระดับ 5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 5
ระดับ 4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก	ให้น้ำหนักคะแนน 4
ระดับ 3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง	ให้น้ำหนักคะแนน 3
ระดับ 2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย	ให้น้ำหนักคะแนน 2
ระดับ 1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้น้ำหนักคะแนน 1

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านความผูกพันต่อองค์กร

3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและปรับแก้ตามคำแนะนำเพื่อความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

4. การตรวจสอบเครื่องมือ

4.1 เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถามให้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index Of Consistency : IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

4.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองใช้จำนวน 30 ชุด และ

นำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient – α) ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของคำตอบจากแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

5. นำแบบสอบถาม ไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเอง คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส รายได้ต่อเดือน ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และตำแหน่งงาน

ตอนที่ 2 ลักษณะงานของพนักงานบริษัท สิ่งพาร์คเซียงราย (จำกัด)

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิ่งพาร์คเซียงราย (จำกัด)

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเซียงราย ถึงบริษัท สิ่งพาร์คเซียงราย (จำกัด) เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอต่อพนักงานของบริษัท สิ่งพาร์คเซียงราย (จำกัด) ด้วยตนเอง เพื่อขอความร่วมมือในการกรอกรายละเอียดในแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยขอรับแบบสอบถามคืนตามวันเวลาที่กำหนด โดยได้แบบสอบถามคืนครบ ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลทั้งหมดและลงรหัสแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาพิจารณาคัดเลือกความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ในการกรอกแบบสอบถามบันทึก และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และการบรรยาย

5. ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปรผลค่าเฉลี่ย โดยการคำนวณหาความกว้างของอันตรภาคชั้น (Range) โดยแบ่งเป็น 5 ช่วงเท่า ๆ กัน มีรายละเอียด ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตรความกว้างอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{ข้อมูลที่มีค่าสูงสุด} - \text{ข้อมูลที่มีค่าต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

เกณฑ์ในการแปรผล มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21–5.00 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41–4.20 หมายถึง ระดับความคิดเห็นมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61–3.40 หมายถึง ระดับความคิดเห็นปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81–2.60 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.80 หมายถึง ระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

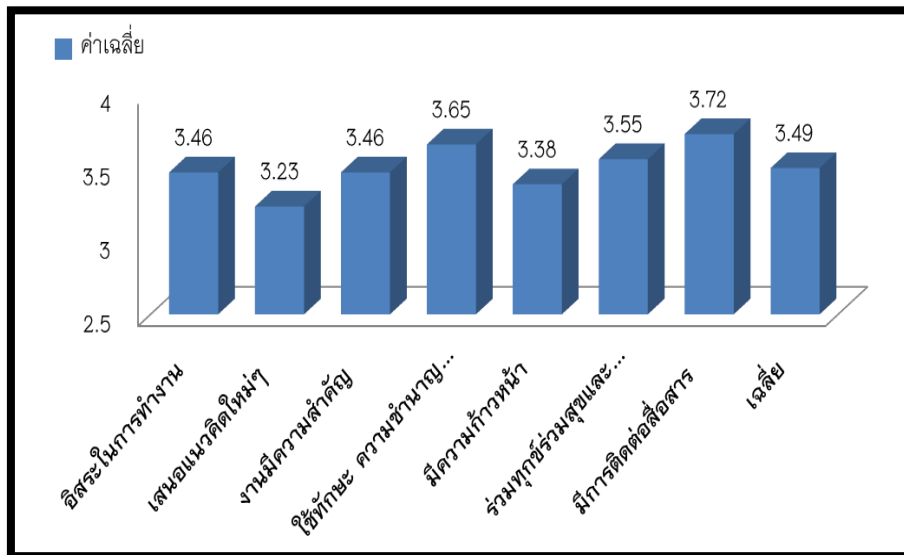
ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถามนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐานด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) (คำนาย อภิปรัชญาสกุล, 2558, หน้า 116-125) เพื่อการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ และร้อยละ
2. ลักษณะงานของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงใหม่ (จำกัด) สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) สถิติที่ใช้ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. ข้อเสนอแนะ สรุปเป็นการบรรยาย
5. การทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการศึกษา

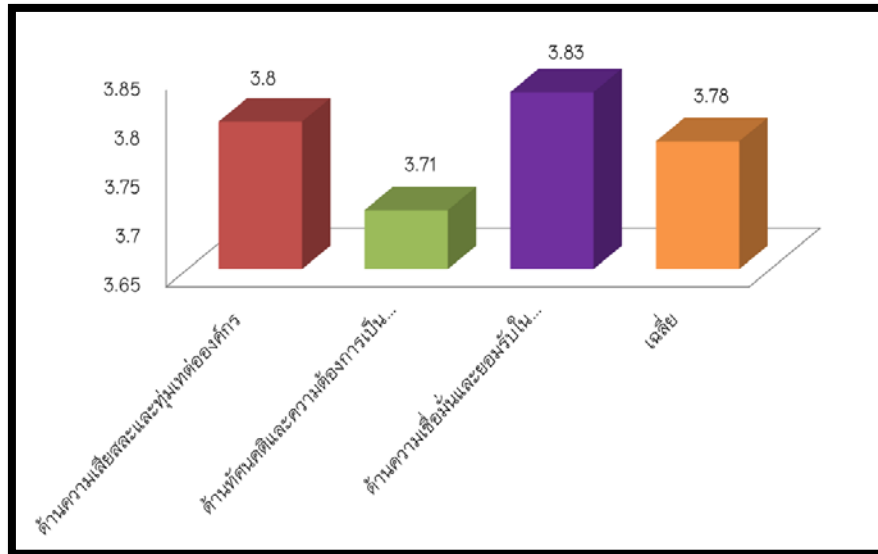
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

พนักงานของบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงใหม่ (จำกัด) ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (54.1%) อายุต่ำกว่า 30 ปี (49.3%) มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (54.1%) สถานภาพสมรส (48.8%) รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท (32.9%) มีระยะเวลาการปฏิบัติงาน 1-5 ปี (58%) และตำแหน่งพนักงานระดับปฏิบัติการ (82.1%)

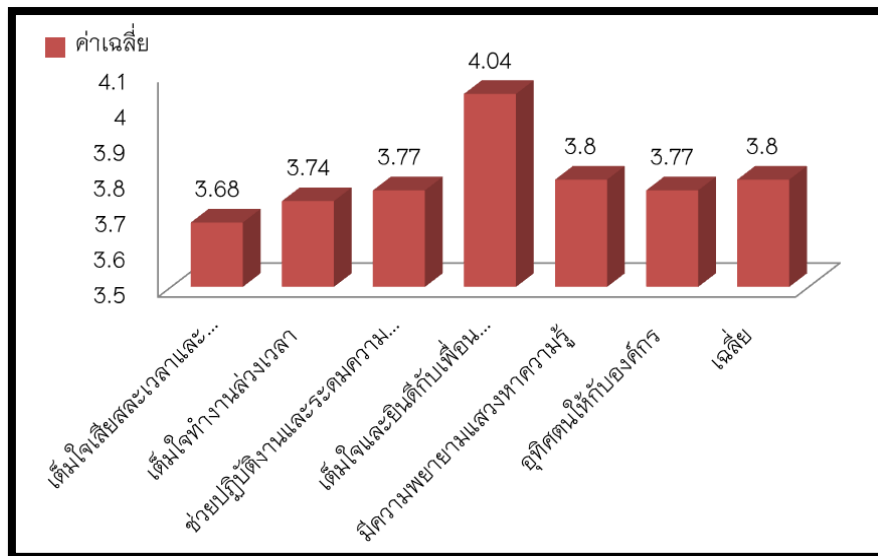
ภาพ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านลักษณะงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร

ลักษณะงานของบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงใหม่ (จำกัด) พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อลักษณะงานของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อลักษณะงานที่มีการติดต่อสื่อสารกับส่วนงานอื่น ๆ ในระดับมาก รองลงมา คือ มีความคิดเห็นต่องานที่ต้องมีความรับผิดชอบที่ต้องใช้ทักษะ ความชำนาญ ความรู้ ในศาสตร์ที่เรียนมาในระดับมาก

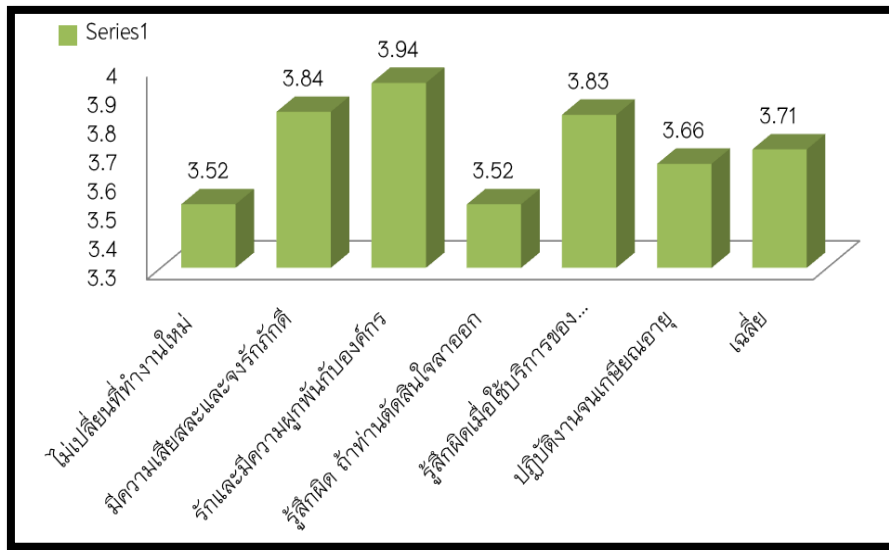
ภาพ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กร

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) พบว่า ในภาพรวมพนักงานมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ พนักงานมีความผูกพันต่อปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมายขององค์กร ด้านความเสียสละและทุ่มเทขององค์กร และด้านทัศนคติและความต้องการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร ตามลำดับ

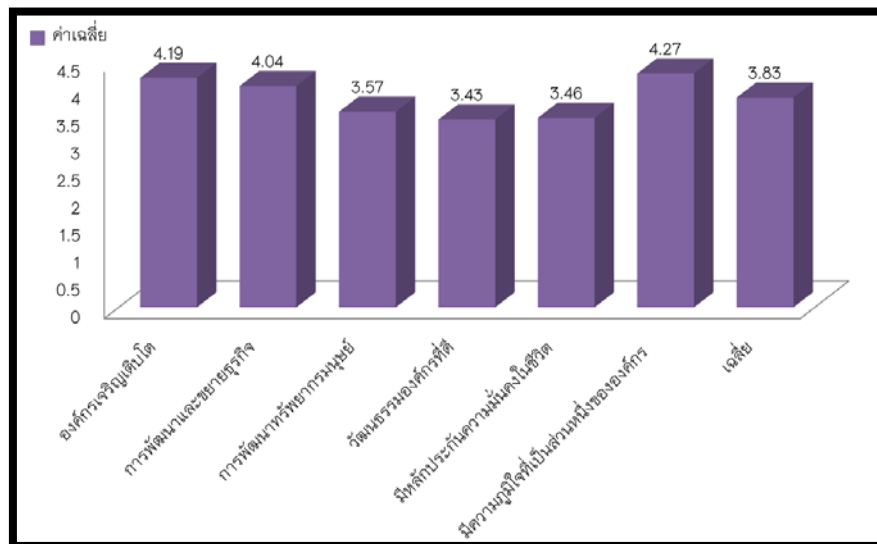
ภาพ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเสียสละและทุ่มเทต่อองค์กร

ด้านความเสียสละและทุ่มเทต่อองค์กร พบว่า พนักงานมีความผูกพันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานเต็มใจและยินดีกับเพื่อนร่วมงานที่มีความก้าวหน้าในงาน หากเขามีความสามารถช่วยเหลือองค์กรได้ดีกว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ พนักงานมีความพยายามแสวงหาความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตัวเองและเพื่อพัฒนาองค์กรอยู่ตลอดเวลา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ภาพ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทัศนคติและความต้องการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร

ด้านทัศนคติและความต้องการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร พบว่า พนักงานมีความผูกพันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เมื่อพนักงานมีอายุงานมากขึ้น ยิ่งรู้สึกรักและมีความผูกพันกับองค์กรนี้มากยิ่งขึ้น มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ พนักงานจะรู้สึกผิดเมื่อใช้บริการหรือผลิตภัณฑ์ของบริษัทคู่แข่ง มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ภาพ 6 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมายขององค์กร

ด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมายขององค์กร พบว่า พนักงานมีความผูกพันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พนักงานภูมิใจที่มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรขององค์กร บริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ พนักงานพอใจและเชื่อมั่นว่าองค์กรนี้จะเจริญเติบโตก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และปัจจัยส่วนบุคคล ด้านเพศ สถานภาพ และระยะเวลาการปฏิบัติงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเปรียบเทียบลักษณะงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า ลักษณะงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ลักษณะงานของบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อลักษณะงานที่มีการติดต่อสื่อสารกับส่วนงานอื่น ๆ และมีความคิดเห็นต่องานที่ต้องมีความรับผิดชอบที่ต้องใช้ทักษะ ความรู้ ความชำนาญในระดับมาก อาจจะเป็นเพราะว่าการทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ที่มีลักษณะเป็นธุรกิจเกษตรเชิงท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องให้ข้อมูลข่าวสาร การประชาสัมพันธ์ ดังนั้นการติดต่อประสานงานภายในองค์กร การมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การใช้ทักษะความรู้ความสามารถ จึงมีประโยชน์ต่อการทำงานเป็นอย่างมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิรินทร์ชา สมานสินธุ์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความผูกพันของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัท เบสท์ เพอฟอร์แมนซ์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด พบว่า ด้านปัจจัยลักษณะงาน พบว่าพนักงานมีระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พนักงานมีความคิดเห็นต่อความสำคัญของลักษณะงานที่รับผิดชอบ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชา งานที่มีโอกาสติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ความเข้าใจกระบวนการ อยู่ในระดับมาก

ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า ในภาพรวมพนักงานมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านความเสียสละและทุ่มเทต่อองค์กร พบว่า พนักงานเต็มใจและยินดีกับเพื่อนร่วมงานที่มีความก้าวหน้าในงาน หากเขามีความสามารถช่วยเหลือองค์กรได้ดีกว่า ด้านทัศนคติและความต้องการเป็นสมาชิกภาพขององค์กร พบว่า เมื่อพนักงานมีอายุงานมากขึ้น ยิ่งรู้สึกรักและมีความผูกพันกับองค์กรนี้มากยิ่งขึ้น และด้านความเชื่อมั่นและยอมรับในเป้าหมายขององค์กร พบว่า พนักงานภูมิใจที่มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรขององค์กร บริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) และพนักงานพอใจและเชื่อมั่นว่าองค์กรนี้จะเจริญเติบโตก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีก ทั้งนี้เพราะบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรขนาดใหญ่ในประเทศไทย ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) ได้ทุ่มเทการพัฒนาองค์กร และพัฒนาบุคลากรตามกลยุทธ์ขององค์กรที่กำหนดไว้ จึงทำให้พนักงานมีความภูมิใจที่มีโอกาสได้เป็นส่วนหนึ่งขององค์กร และเมื่อพนักงานมีอายุงานมากขึ้น ยิ่งรู้สึกรักและมีความผูกพันกับองค์กรนี้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ทำให้พนักงานมีความรู้สึกผูกพันต่อองค์กร คือ การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อพนักงานทุกระดับ ทำให้พนักงานรู้สึกมีความมั่นคงทั้งร่างกายและจิตใจ มีการบริหารจัดการค่าตอบแทนต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรมและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ Allen and Meyer (1990) อ้างอิงใน แสงเดือน รักษาใจ, 2554, หน้า 13) ได้กล่าวว่าพนักงานมีความผูกพันด้านความรู้สึก คือ ประสบการณ์ใน

การทำงาน ได้แก่ ขอบเขตความท้าทายของงาน บทบาท และเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน การได้รับความเท่าเทียมกัน การมีความรู้สึกว่าเป็นคนสำคัญขององค์กร และแนวคิดของ Melcrum (2005 อ้างอิงใน แสงเดือน รักษาใจ , 2554, หน้า 18) สรุปว่าความผูกพันต่อองค์กรนั้น ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาโดยตรง ความเชื่อมั่นต่อองค์กร การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วัฒนธรรมองค์กร การสื่อสารในองค์กร อิทธิพลของงาน ความเข้าใจในธุรกิจ โอกาสในความก้าวหน้า และค่านิยมองค์กร ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของประจวบ คงอินทร์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษา : กลุ่มบริษัท พีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันของพนักงานทั้ง 7 ด้าน อันได้แก่ ภาวะผู้นำ (Leadership) วัฒนธรรมหรือจุดมุ่งหมายขององค์กร (Culture/Purpose) ค่าตอบแทนโดยรวม (Total Compensation) ความสัมพันธ์ (Relationship) ลักษณะงาน (Work activity) คุณภาพชีวิต (Quality of life) และโอกาสที่ได้รับ (Opportunity) มีความสัมพันธ์กันกับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานในระดับมาก และผลการวิจัยของพรินทร์ชา สมานสินธุ์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความผูกพันของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีบริษัท เบสท์ เพอฟอร์แมนซ์ เอ็นจิเนียริ่ง จำกัด พบว่า พนักงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรในระดับมาก ทั้งด้านมีความภูมิใจและความรู้สึกมีความเต็มใจที่จะใช้ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เพื่อให้งานขององค์กรประสบความสำเร็จ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน ตำแหน่งงานมีระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น ควรรักษาระดับความผูกพันนี้ไว้โดยให้ความสำคัญในเรื่องการมอบหมายงานที่มีความสำคัญ ตรงกับความรู้ ความสามารถ รวมทั้งการให้รางวัลที่เหมาะสมและยุติธรรม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยของจันทนา เสี่ยงเจริญ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ทำอากาศยานไทย จำกัด(มหาชน) พบว่าอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ตำแหน่งงาน และอัตราเงินเดือนของพนักงานที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยของ อิชยา โสมนัส (2556, หน้า 93-95) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ และความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มธุรกิจพลังงาน พบว่า พนักงานที่มีอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอายุงานที่แตกต่างกันมีความผูกพันต่อองค์กรที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยของวรารักษ์ สิลเลิศพันธ์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กรแตกต่างกัน

การเปรียบเทียบลักษณะงานของพนักงานมีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์ค เชียงราย (จำกัด) พบว่า มีความสัมพันธ์กับระดับความผูกพันต่อองค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าพนักงาน มีความรู้สึกว่าเป็นบริษัทให้ความสำคัญในการทำงาน มีความก้าวหน้าในงาน มีส่วนร่วมทุกขั้วร่วมสุขและช่วยแก้ไขปัญหาและอุปสรรคกับองค์กร จึงทำให้พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการทดสอบสมมติฐานของงานวิจัยของวิลาสิณี ศรีไวพจน์ (2556) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันต่อองค์กรกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลภายในเขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบ

สมมติฐานของงานวิจัยของวรารักษ์ สีเลิศพันธ์ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เนชั่น บรอดแคสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) พบว่า ปัจจัยลักษณะงานกับปัจจัยด้านความผูกพันต่อองค์กรมีความสัมพันธ์ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น พบว่า พนักงานมีความผูกพันต่อองค์กรด้วยความเต็มใจและมีความทุ่มเทพยายามอย่างเต็มที่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ดังนั้นการรักษาความต่อเนื่องของความผูกพันต่อองค์กรนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอแนะ(จากแบบสอบถามปลายเปิด อายุกลุ่มประชากร 31 ปีขึ้นไปจำนวน 105 คน) ดังนี้

1. ควรจัดให้มีหลักประกันชีวิต สวัสดิการที่ดี กองทุนสำรองเลี้ยงชีพแก่พนักงานและมีร้านค้าสวัสดิการ
2. ควรจัดให้มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์กรและพนักงาน พนักงานกับพนักงานในแต่ละแผนก เช่น กีฬาสีสัมพันธ์ และการมีสโมสรหรือโรงรับประทานอาหารร่วมกัน
3. ควรสร้างแรงจูงใจภายในองค์กร ด้วยการปลูกจิตสำนึกที่ดีและให้ความสำคัญกับพนักงานระดับปฏิบัติการ โดยคำนึงถึงความต้องการพื้นฐานของพนักงาน (ข้อมูลด้านทัศนคติและสมาชิกภาพ : ยังอยู่ในระดับต่ำในกลุ่ม)
4. ควรปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและบริหารทรัพยากรบุคคลที่ดี เหมาะสม และเป็นรูปธรรม นำไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้พนักงานได้มีส่วนร่วมในการทำงาน การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน (ข้อมูลด้านลักษณะงาน : การเสนอแนวคิดอยู่ในระดับต่ำสุดในกลุ่ม)
5. ควรตระหนักถึงทุนมนุษย์ที่องค์กรได้ลงทุนไป พนักงานที่ได้ผ่านห้วงความยากลำบาก ร่วมทุกข์ร่วมสุข และร่วมพัฒนาองค์กรมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานควรได้รับโอกาสที่เหมาะสมในการใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ที่มีอยู่ ช่วยกันพัฒนาองค์กรและเพื่อคงไว้ซึ่งด้านค่านิยม วัฒนธรรมและจริยธรรมองค์กรที่ดีโดยภาพรวม(ข้อมูลด้านทัศนคติและสมาชิกภาพ : ยังอยู่ในระดับต่ำในกลุ่ม)

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาคุณภาพชีวิตของพนักงานที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด) ในด้านโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำ
3. ควรศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมและความสัมพันธ์ที่ดีที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน : กรณีศึกษา บริษัท สิงห์ปาร์คเชียงราย (จำกัด)” ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีโดยได้รับความกรุณา จาก ดร.สุจิตรา วสุวัต อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา พร้อมทั้งตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้เสร็จสมบูรณ์ ซึ่งต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณท่านเจ้าของเอกสารงานวิจัยทุกท่านตลอดจนคณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจทานแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงใหม่ (จำกัด) ที่ได้เห็นคุณค่าของงานวิจัยและพิจารณาอนุมัติให้ดำเนินการวิจัย

ขอขอบพระคุณบุคลากรของบริษัท สิงห์ปาร์คเชียงใหม่ (จำกัด) และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้

ขอขอบคุณสมาชิกในครอบครัวที่คอยสนับสนุนและเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบให้แก่บิดา มารดา ผู้ให้ชีวิต รวมทั้งคณาจารย์ผู้ให้การศึกษาอบรมสั่งสอนให้มีความรู้อันทรงคุณค่าตลอดจนองค์กรอันเป็นที่รักยิ่ง ที่ได้ช่วยเหลือและให้โอกาสแก่ข้าพเจ้าได้เรียนรู้งานมาตลอด 30 ปี

เอกสารอ้างอิง

คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2558). **การวิจัยการตลาด**. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์พับลิชชิง.

จันทนา เสียงเจริญ. (2554). **ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน)**.

วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

ณัช อุษาคณารักษ์. (2554). **เส้นทางสร้างความผูกพันของพนักงาน : (EMPLOYEE ENGAGEMENT ROADMAP)**.

สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2559, จาก

http://www.hrcenter.co.th/index.php?module=columns_detail&ColumnID=994

ดรัคเกอร์, ปีเตอร์ เอฟ. (2552). **ผู้บริหารทรงประสิทธิผล : The Effective executive**. (สุทธิ พนาวร, ผู้แปล).

กรุงเทพฯ: ยูบีซีแอล บัคส์.

ประจวบ คงอินทร์. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน กรณีศึกษา : กลุ่มบริษัท**

พีรพัฒน์ เทคโนโลยี จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด,

กรุงเทพมหานคร.

พิรินทร์ชา สมานสินธุ์. (2554). **การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างความผูกพันของพนักงาน : ศึกษา**

เฉพาะกรณีบริษัท เบสท์ เพอฟอร์แมนซ์ เอ็นจิเนียริง จำกัด. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัย

หอการค้าไทย, กรุงเทพมหานคร.

มยุรี สุคนธ์ทรัพย์. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกของพนักงานบริษัท เซ้าท์อีสต์เอเชียแพคเกจจิ้งแอนด์**

แคนนิ่ง จำกัด. การค้นคว้าอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (ม.ป.ป.). **แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับพฤติกรรมองค์การ**. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2559.

จาก <http://pirun.ku.ac.th/~psdptt/0002.pdf>

วรารักษ์ ลีเลิศพันธ์. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อระดับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงาน บริษัท เนชั่น บรอดแค**

สดีง คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเนชั่น, ลำปาง.

วิลาสิณี ศรีไวพจน์. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างความผูกพันขององค์กรกับผลการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลใน**

เขตอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

ในพระบรมราชูปถัมภ์, พระนครศรีอยุธยา.

ศรีรัตน์ รัชสุพานะ. (2557). **แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในศตวรรษที่ 21**. สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน

2559. จาก <http://www.newsplus.co.th/32478>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สมชาติ กิจยรรยง. (2558). กลยุทธ์การตลาดนำหน้าหลักสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ : เพชรประกาย.

สุรางค์ ด้วงตระกูล. (2554). จิตวิทยาการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

แสงเดือน รักษาใจ. (2554). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ กรณีศึกษา บริษัท กรุงเทพฯ

ประกันภัย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, กรุงเทพมหานคร.

อรอนงค์ สวัสดิ์บุรี. (2555). พฤติกรรมและการสื่อสารในองค์การ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิชยา ไสมนัส. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงาน ภาวะผู้นำ และความผูกพันองค์กร

ของพนักงานรัฐวิสาหกิจ กลุ่มธุรกิจพลังงาน. วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,

กรุงเทพมหานคร.

ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมือง ดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

Factor Determining Satisfaction of People in Dokkhamtai Municipality, Muang, Phayao

ปวีณา ศรีชัย^{1*} และ ปิยะพงษ์ แสงแก้ว²

Paweena Srichai^{1*} and Piyapong Sangkaew²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม แรงจูงใจ และความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ในปี 2558. ผลการศึกษาเพื่อนำไปปรับปรุงเกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย และดำเนินการพัฒนาพื้นที่ให้ตรงกับความต้องการของประชาชนมากขึ้น จากการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เท่ากับ 375 ตัวอย่าง ใน 26 หมู่บ้าน ค่าสถิติที่ใช้ในการนำเสนอผลการศึกษาคือค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) และค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 40 – 49 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี อาชีพรับจ้าง อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาล 15 ปีขึ้นไป มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วม แรงจูงใจในการมีส่วนร่วม และความพึงพอใจต่อนโยบายทั้ง 5 ด้าน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมและระดับแรงจูงใจ และความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดของการมีส่วนร่วมและลักษณะความสัมพันธ์ต่อลักษณะของบุคคล พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม และระดับการมีส่วนร่วมด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายในอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระดับการศึกษา และรายได้ นั่นก็หมายความว่า กลุ่มประชาชนที่มีการศึกษาน้อย และรายได้ต่ำ จะมีส่วนร่วมในนโยบายทั้ง 2 ด้านค่อนข้างต่ำ เมื่อพิจารณาถึงระดับความพึงพอใจกับลักษณะของประชากรก็พบว่าระดับความพึงพอใจด้านการบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับ เพศ, ระดับการศึกษา และรายได้ แต่มีความสัมพันธ์ตรงกันข้ามกับอายุของประชาชน นั่นก็หมายความว่าเพศหญิง ผู้ที่มีระดับการศึกษาจะมีความพึงพอใจต่อนโยบายทั้ง 3 ด้านค่อนข้างมาก อย่างไรก็ตามกลุ่มผู้สูงอายุกลับมีความพึงพอใจต่อนโยบายทั้ง 3 ด้านค่อนข้างน้อย ผลการศึกษานี้ชี้ให้เห็นว่า ควรส่งเสริมกลุ่มประชาชนชาย ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีระดับการศึกษา และรายได้ต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ให้มากขึ้น โดยเฉพาะในด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายในและการจัดการ

¹นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author :

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ นโยบาย เทศบาลเมืองดอกคำใต้ พะเยา

Abstract

This research is to study the participation, motivation and satisfaction of people in Dokkhamtai Municipality, Muang, Phayao province in 2005. Based on the Krejcie and Morgan at 95 percentage of the confidence, there are 375 samples corrected from 26 villages in Dokkhamtai municipality area. Statistics mainly used to present results of this study are Percentage, Mean, Standard Deviation and Correlation. First, it is found that most people participating in this study are women, between 40–49 years old, bachelor degree graduates, and daily workers. They have lived the area over 15 years and earned income less than 10,000 baht a month. Secondly, people in Dokkhamtai, overall, have high level of participation, motivation and satisfaction with policies that have been implemented. While looking closer in the detail, participation levels of the people in (i) Social development, education and culture policies and (ii) Stability and maintaining order are relatively low at medium level. In addition, they also positively relate to the levels of education and income. This means groups of low level education and low income people have less participation in both policies. When examining the level of satisfaction of people toward the (i) Resources management and environment, (ii) Stability and maintaining order and , (iii) Promoting better management of organizational efficiency, they are positively correlated to gender and education while negatively relating to the age of Dokkhamtai people. This means that the women and higher income people have higher level of satisfaction on these three policies implemented. Based on this study, advertisement toward groups of men, elderly and low income people is important in order to raise the participation and satisfaction of them.

Keywords: Saitisfaction, Polity, Muang Dokkhamtai Sub–district Municipality, Phayao

บทนำ

เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ (พรบ.) เทศบาล พ.ศ. 2496 มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาท้องถิ่นบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ประชาชนในพื้นที่ตามอำนาจหน้าที่ของการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติ (พรบ.) กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

เทศบาลเมืองดอกคำใต้ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบลดอกคำใต้ เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาลและได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลดอกคำใต้เป็นเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2551 และมีผลบังคับตามกฎหมายตั้งแต่วันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป ภายใต้การบริหารงานของนายกเทศมนตรีได้มีนโยบายในการพัฒนาที่โดดเด่น ได้แก่ นโยบายสร้างเมืองดอกคำใต้ให้เป็นเมืองน่าอยู่มีแนวทางในการพัฒนา คือ ปรับปรุงภูมิทัศน์และเพิ่มพื้นที่สีเขียวให้เป็นสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายให้ครอบคลุมทุกชุมชน โครงการพัฒนาปรับปรุงให้ลำน้ำร่องช้างใสสะอาดไม่มีวัชพืช ขยะสิ่งปฏิกูลสามารถใช้เป็นสถานที่จัดกิจกรรมทางน้ำ และใช้ประโยชน์จากลำน้ำได้ตลอดทั้งปี โครงการติดตั้งไฟฟ้าส่องสว่างตามถนน ที่สาธารณะและติดตั้งสัญญาณจราจรให้ทั่วถึงครอบคลุมทุกชุมชน, นโยบายด้านสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ และผู้ด้อยโอกาสมี

แนวทางในการพัฒนา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันเป็นประจำ การส่งเสริมให้เลี้ยงชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ติดเชื้และผู้ด้อยโอกาสอย่างโปร่งใส ทัวถึง และเป็นธรรม การให้การช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยแก่ผู้ยากไร้และผู้ประสบภัย ต้องเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของผู้ประสบภัยหรือภัยธรรมชาติต้องดำเนินการทันทีที่ทราบเหตุการณ์ เพื่อเป็นการบรรเทาความเดือดร้อนในเบื้องต้นโดยมีศูนย์บริการรับแจ้งเหตุ ยานพาหนะพร้อมวัสดุอุปกรณ์ ตลอด 24 ชั่วโมง, นโยบายด้านการสาธารณสุขมีแนวทางในการพัฒนา คือ ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการสร้างสุขภาพดีถ้วนหน้า ส่งเสริมและสนับสนุนโครงการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ของเทศบาลอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักการเสริมสร้างสุขภาพที่ดี สร้างพฤติกรรมดูแลสุขภาพตั้งแต่วัยเด็กโดยสนับสนุนกิจกรรมอนามัยโรงเรียน ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.)ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

ถึงแม้ว่าเทศบาลเมืองดอกคำใต้ได้มีนโยบายการบริหารงานของเทศบาลที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความสมบูรณ์ในทุกด้าน แต่ในภาพรวมขององค์กรปกครองในท้องถิ่น ก็ยังพบปัญหาในการบริหารงานและการพัฒนาของโครงสร้างพื้นฐานเนื่องจากงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีอยู่จำกัด ทำให้การพัฒนาอย่างไม่ทั่วถึงยังต้องประสบปัญหา กับบางพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองดอกคำใต้ที่ยังไม่ได้ปรับปรุง เช่น ถนนคับแคบชำรุดเสียหาย, การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะให้แสงสว่างยังไม่ทั่วถึง, การระบายน้ำและน้ำท่วมขัง รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนบางส่วนไม่มีงานทำ และบางส่วนขาดอาชีพเสริม เป็นต้น ที่ผ่านมามีการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้ในแต่ละพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา, การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสนองต่อสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ของเทศบาลเมืองดอกคำใต้แล้วก็ตาม ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น อันจะนำไปสู่แนวทางในการบริหารงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการส่งเสริมให้เทศบาลเมืองดอกคำใต้ได้รับการยอมรับจากประชาชนในด้านการบริการและยอมรับนโยบายตรงกับความต้องการของประชาชน

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพราะเนื่องจากผู้ศึกษาเป็นพนักงานของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ทั้งยังมีภูมิสำเนาของตนเองเป็นคนในพื้นที่จึงอยากนำผลจากวิจัยในครั้งนี้ช่วยเหลือประชาชนตอบแทนและสำนึกรักในบ้านเกิดของตนเอง โดยผู้ศึกษาจะทำการศึกษาในส่วนของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) พัฒนาเศรษฐกิจ 2) พัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม 3) บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4) ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย 5) ส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) เพื่อประโยชน์ของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ที่จะได้นำผลการศึกษาไปกำหนดนโยบาย และหาแนวทางในการแก้ปัญหาเพื่อตอบสนองปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ในกำกับการดูแลของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ต่อไป การศึกษาครั้งนี้ต้องการประเมินผลสำเร็จของนโยบายผู้บริหารเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ในปีงบประมาณ 2558 โดยพยายามเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ทำให้โครงการที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้สร้างขึ้นโดดเด่นและประสบความสำเร็จ การศึกษาครั้งนี้จะเน้นการรับรู้ รับทราบ และการเข้าไปมีบทบาทของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งผู้บริหาร, ผู้ดำเนินนโยบาย และประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายดังกล่าว ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ส้ารวจความพึงพอใจของประชาชนในพื้นที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสำรวจดังกล่าว จัดทำเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาและทำการรวบรวมและพัฒนาออกมาให้เป็นแนวนโยบาย เพื่อที่จะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นรวมทั้งสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ตามเจตนารมณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ประจำปีงบประมาณ 2558
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและการมีส่วนร่วมของประชาชนกับการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ประจำปีงบประมาณ 2558

กรอบแนวคิด

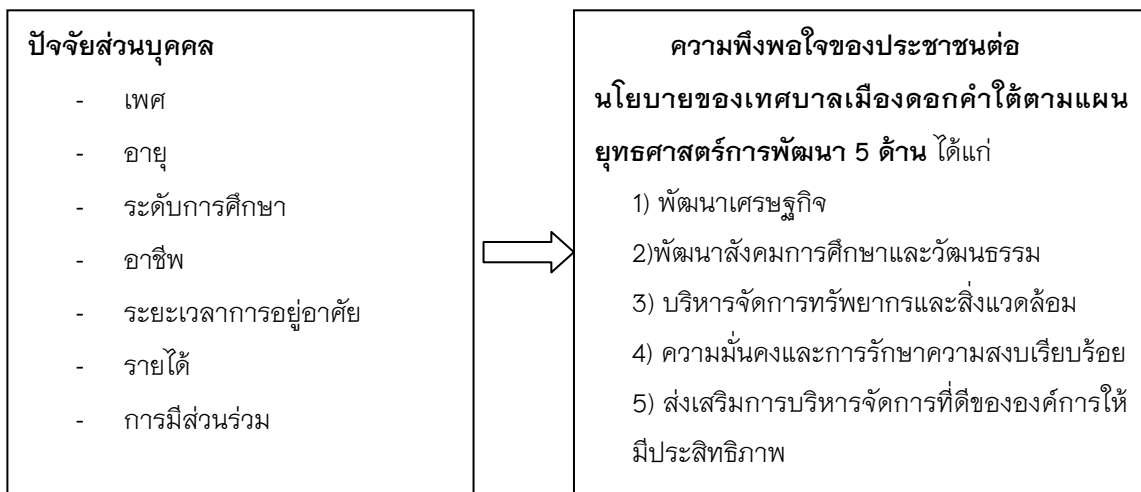
จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย(2548) ดังนี้

ตัวแปรอิสระ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย รายได้ การมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของผู้รับบริการต่อการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในเขตพื้นที่การกำกับดูแลรับผิดชอบของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา จำนวน 13,444 คน จาก 26 หมู่บ้าน (ที่มา: สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองดอกคำใต้ 2558)

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตพื้นที่การกำกับดูแลรับผิดชอบของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ประมาณการโดยการเปิดตาราง Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ ได้กลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 375 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจะใช้วิธีแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยใช้แบบสอบถามผสม (Mixed Form) คือมีทั้งแบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed Form) และแบบปลายเปิด (Opened Form)

การสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย รายได้ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินการโครงการตามนโยบายทั้ง 5 ด้านของเทศบาลเมืองดอกคำใต้และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมของโครงการ ตามนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลเมืองดอกคำใต้ ได้แก่ หนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัย ตลอดจนสืบค้นผ่านเว็บไซต์ และสถิติต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษา

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จากจำนวนที่กำหนด 375 ชุด โดยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) ป้อนข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย รายได้ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ(Percentage) แล้วนำผลที่ได้มาแปลผล นำเสนอในรูปแบบตาราง

2. การวิเคราะห์ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. การวิเคราะห์ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4. การวิเคราะห์ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับแรงจูงใจของประชาชนทั้ง 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้เป็นสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ค่าที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Division) และค่าสหสัมพันธ์ (Correlation)

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 54.40 อายุระหว่าง 40 – 49 ปีร้อยละ 32.30 การศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 39.50 ประกอบอาชีพรับจ้างร้อยละ 39.50 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เทศบาล 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 77.30 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาทร้อยละ 41.90

ตาราง 1 แสดงผลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินตามนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

บทบาทการมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.57	0.73	มาก
2. ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	3.38	0.73	ปานกลาง
3. ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.51	0.75	มาก
4. ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน	3.40	0.87	ปานกลาง
5. ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ	3.44	0.84	มาก
เฉลี่ยรวม	3.46	0.78	มาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.46) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า การมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ, ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ในทางตรงกันข้ามการมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม และด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน กลับมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ตาราง 2 แสดงผลระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

ความพึงพอใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.55	0.86	มาก
2. ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	3.50	0.85	มาก
3. ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.47	0.82	มาก
4. ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน	4.09	0.84	มาก
5. ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ	3.85	0.80	มาก
เฉลี่ยรวม	3.69	0.83	มาก

จากตาราง 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาล โดยภาพรวมความพึงพอใจของประชาชนต่อนโยบายทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.69)

ตาราง 3 แสดงระดับแรงจูงใจต่อการมีส่วนร่วมของโครงการตามนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

แรงจูงใจ	\bar{x}	S.D.	ระดับแรงจูงใจ
1. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	3.61	0.69	มาก
2. ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	3.53	0.73	มาก
3. ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.64	0.76	มาก
4. ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน	3.50	0.73	มาก
5. ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ	3.45	0.74	มาก
เฉลี่ยรวม	3.55	0.73	มาก

จากตาราง 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีแรงจูงใจการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจ (ค่าเฉลี่ยรวม 3.55) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.64) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 3.61) และทุกด้านมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน

ตาราง 4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อ นโยบายทั้ง 5 ด้าน	ลักษณะของบุคคล			
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	รายได้ ต่อเดือน
1.ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	.318**	.158**	.103*	.281**
2.ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและ วัฒนธรรม	.044	.085	.223**	.301**
3.ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	.026	-.042	.211**	.316**
4.ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบ ภายใน	.133**	-.090	.155**	.300**
5.ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของ องค์การให้มีประสิทธิภาพ	.190**	-.094	-.127*	.213**

หมายเหตุ : ** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01, * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 4 พบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ, ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.318, 0.133 และ 0.190 ตามลำดับ นั่นก็หมายความว่าเพศหญิงจะมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชายในโครงการด้านพัฒนาเศรษฐกิจ, ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ ในพื้นที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้

เมื่อพิจารณาตัวแปรทางด้านอายุพบว่ามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.158 นั่นก็หมายความว่าเมื่อประชาชนมีอายุมากขึ้นก็จะสนใจในการมีส่วนร่วมต่อนโยบายทางด้านเศรษฐกิจมากขึ้นเช่นกัน

ด้านระดับการศึกษา พบว่าเมื่อประชาชนมีการศึกษามากขึ้นก็จะมีส่วนร่วมในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ, ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม, ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายในมากขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.103, 0.223, 0.211 และ 0.155 ตามลำดับ แต่เป็นที่น่าแปลกใจว่าเมื่อประชาชนที่มีการศึกษาเพิ่มขึ้นกลับมีส่วนร่วมในด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพลดลง

ในด้านรายได้ผลการศึกษพบว่าค่าสหสัมพันธ์เป็นไปตามที่คาดหวัง(มีเครื่องหมายบวก)ในทุกด้าน และมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 นั่นก็หมายความว่าเมื่อประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมในนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้มากขึ้น

จากตาราง 5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินโครงการของเทศบาลเมืองดอกคำใต้

ความพึงพอใจของประชาชน ต่อนโยบายทั้ง 5 ด้าน	ลักษณะของบุคคล			
	เพศ	อายุ	ระดับ การศึกษา	รายได้ ต่อเดือน
1.ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	.009	-.029	.012	.169**
2.ด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและ วัฒนธรรม	.098	.125*	-.084	.235**
3.ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและ สิ่งแวดล้อม	.150**	-.031	.076	.353**
4.ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบ ภายใน	.115*	-.161**	.320**	.316**
5.ด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีของ องค์การให้มีประสิทธิภาพ	.389**	-.033	.415**	.289**

หมายเหตุ : ** มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01, * มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากตาราง 5 พบว่า เพศหญิงมีความพึงพอใจต่อนโยบาย ด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, 0.10 และ 0.05

ขณะที่อายุผลต่อความพึงพอใจด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม และด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.10 และ 0.05 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มประชากรมีอายุมากขึ้นก็จะทำให้มีระดับความพึงพอใจที่น้อยลงนั่นเอง

ระดับการศึกษา, รายได้ มีผลต่อความพึงพอใจต่อนโยบายทั้ง 5 ด้านในทิศทางเดียวกัน ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 นั่นก็หมายความว่ากลุ่มที่มีการศึกษามีความพึงพอใจต่อนโยบายทั้ง 2 ด้าน

สรุปผลการศึกษา

ถึงแม้ว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในระดับมากแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม, ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน อยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น และมีความแตกต่างกันไปตามเพศ, ระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชน นั่นก็หมายความว่า เพศชาย ประชาชนที่มีการศึกษาและรายได้ต่ำ จะมีส่วนร่วมในนโยบายทั้ง 5 ด้านค่อนข้างต่ำ

ในกลุ่มเพศชายและกลุ่มมีรายได้ต่ำมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย อาจเกิดจากเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ ซึ่งส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม เมื่อเทศบาลมีการจัดกิจกรรมต่างๆ เพศชายคือผู้ที่ต้องออกไปทำงาน นอกบ้านจึงไม่ค่อยมีโอกาสเข้ามาร่วมกิจกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนกลุ่มนี้มากขึ้น เทศบาลเมืองดอกคำใต้ ควรให้ข้อมูลข่าวสารโดยใช้ช่องทางต่างๆ เช่น เอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย และการแจ้งข่าวสารตามหมู่บ้าน เป็นต้น

เมื่อพิจารณาความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อดูความสัมพันธ์ในแต่ละด้านของนโยบายพบว่า ระดับความพึงพอใจด้านบริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, ด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบภายใน และด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพจะสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับประชากรเพศหญิง, ระดับการศึกษาและรายได้ แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระดับอายุ เทศบาลควรให้การส่งเสริมในการดำเนินงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่กำกับดูแลให้มากขึ้นกว่าเดิม จะช่วยให้ผู้บริหาร พนักงานเจ้าหน้าที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้ มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น ได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมให้น่าอยู่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ

การศึกษาน้อยกลับมีบทบาทน้อยอาจเป็นเพราะผู้ที่มีการศึกษาน้อยเป็นผู้ใช้แรงงาน ฉะนั้นการมีส่วนร่วมจึงมักเป็นเพศหญิงซึ่งบางคนไม่มีงานทำเป็นแม่บ้าน เมื่อทางเทศบาลมีกิจกรรมและขอความร่วมมือในการจัดทำโครงการจึงได้รับความร่วมมือจากเพศหญิงเป็นส่วนใหญ่ อีกทั้งเทศบาลเองยังส่งเสริมบทบาทกลุ่มสตรี พัฒนาศักยภาพของกลุ่มสตรีเพื่อให้โอกาสสตรีทุกชุมชนในเขตเทศบาลเมืองดอกคำใต้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพ เช่น การเย็บผ้า เย็บหมวก การถนอมอาหาร เป็นต้น จึงเป็นที่มาของการมีส่วนร่วมมากในเพศหญิง

รายได้มากก็มีความพึงพอใจมาก อาจเป็นเพราะคนส่วนใหญ่เมื่อมีรายได้มาก การศึกษาก็จะสูงมีความเข้าใจ และมีการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับโครงการของเทศบาล เมื่อศึกษาแล้วเกิดความเข้าใจและเห็นผลงานที่ออกมาดีจึงเกิดความพึงพอใจในนโยบายของเทศบาล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นประชาชนต่อความพึงพอใจของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน ซึ่งควรมีการพัฒนาเพื่อปรับปรุงองค์การให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ควรจัดการประชุมในรอบปีงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกันปรับปรุงและแก้ไขปัญหา
2. ควรประชาสัมพันธ์แจ้งรายละเอียดของการจัดทำโครงการในการพัฒนาตามนโยบายของเทศบาลให้เห็นเด่นชัดขึ้นแจ้งก่อนและหลังการจัดทำโครงการทุกครั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการจัดทำให้ชัดเจนและเข้าใจมากยิ่งขึ้น
3. ควรส่งเสริมให้เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากตามข้อมูลมีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ณาอย่างยิ่งจาก ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา จนการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณประชาชนในเขตพื้นที่การกำกับดูแลรับผิดชอบของเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตลอดจนผู้บริหารเทศบาล พนักงานเทศบาล เจ้าหน้าที่ พนักงานจ้างทุกท่านที่ไม่ได้เอ่ยนาม ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล และตอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานและพัฒนาพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองดอกคำใต้ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษาหรือนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาพื้นที่เทศบาลเมืองดอกคำใต้ให้มีความเจริญ ประชาชนได้รับความสะดวกสบายจากการอยู่อาศัยและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

ความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นกับการวิจัยและเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น (ปวีณา ศรีชัย)
หมายเหตุ สัดส่วนผลงานระหว่างข้าพเจ้าและดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว (100: 0 เปอร์เซนต์)

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.(2548). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น** เทคนิคการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แนวทางการสนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทพึ่งตนเองสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลเมืองดอกคำใต้ กองวิชาการและแผนงาน.(2559).**แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองดอกคำใต้** (พ.ศ. 2558-2562).

เทศบาลเมืองดอกคำใต้.(2558).**ข้อมูลงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองดอกคำใต้**

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลเมืองดอกคำใต้ (พ.ศ. 2558-2562).**กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.**(2559).

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่าน โทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

Customer Satisfaction on GSB Mobile Financial Services–The Case the Case Study of GSB Phayao Branch

ปรียานูช กัณตา^{1*} และ ปิยพงษ์ แสงแก้ว²

Preyanut Kanta^{1*} and Piyapong Sangkaew²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ(Mobile Banking) ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้เป็นงานวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) และระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือ ลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 400 คน และเก็บข้อมูลด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26–35 ปี โดยมีสถานภาพส่วนใหญ่ โสด สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001–20,000 บาท และประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน ส่วนใหญ่ได้รู้จักแหล่งข้อมูลการให้บริการจากการให้บริการของพนักงาน โดยเลือกบริการสถานที่บ้านที่พัก ในช่วงเวลา 18.00–23.59 น. ใช้ธุรกรรมทางการเงินในการจ่ายชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ โดยมีเหตุผลในการเลือกใช้คือมีความสะดวกในการทำธุรกรรมได้ 24 ชั่วโมง ความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านราคา (Price) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) และด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) นอกจากนี้ยังพบความพึงพอใจทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นั่นหมายความว่ากลุ่มผู้ใช้บริการเพศหญิง อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ของประชากรมีผลทำให้ความพึงพอใจทั้ง 7 ด้านของลูกค้าเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ธุรกรรมการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ธนาคารออมสิน

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Preyanut_32@hotmail.com

Abstract

This independent research has two objectives. First, it is to study the satisfaction of customers in using GSB Mobile Financial Services. Second, it is to find out what factors determine whether the customers will use GSB Mobile Financial Services. Descriptive statistics are mainly used in this study to show the results. Based on the Toro and Yamane's sample calculation, there are 400 samples who are customers of GSB, Phayao branch. Questionnaire is used to correct the data by applying purposive sampling method.

The results of this study show that customers who participate in this study mainly are females, around 26–35 years old. Mostly, they are single and earn bachelor degree and have salary around 10,001–20,000 baht a month. They also work in private companies and know GSB Mobile Financial Services via GSB staffs. Time that they access to the GSB Mobile service is between 6.00–11.59 p.m. They use GSB Mobile service for paying the bills as it is more convenient and they can do it anytime (24 hours). Regarding the GSB customers' satisfaction, this study shows the customers have high level of satisfaction in Price, Product and Physical evidence. In addition, it is found that the satisfactions on 7Ps are correlated to customers' characteristics. It means if the customers are female, elder and have higher level of education and income, they will have higher level of satisfaction in all categories of 7Ps

Keywords: Satisfaction, Marketing mix(7Ps), Mobile Financial Services, The Government Savings Bank Phayao

บทนำ

ในโลกยุคปัจจุบันเทคโนโลยีทางการสื่อสารเปลี่ยนแปลงและถูกพัฒนาอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีที่มีความทันสมัยพัฒนาควบคู่ไปกับการสื่อสารซึ่งส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจทางด้านการเงินการธนาคาร Mobile Banking เทคโนโลยีธนาคารผ่านระบบโทรศัพท์มือถือเป็นเทคโนโลยีใหม่ ที่เป็นช่องทางในการติดต่อระหว่างลูกค้ากับธนาคาร ด้วยสภาพสังคมของคนเมืองส่วนใหญ่ที่มีแต่ความเร่งรีบ และเวลาที่ไปทำธุรกรรมที่ธนาคารผู้ใช้บริการก็ต้องการความสะดวกและรวดเร็ว ด้วยข้อจำกัดของเวลาในการทำธุรกรรมอาจทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจ เมื่อมีสถานการณ์อย่างนี้เกิดขึ้นจึงส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ต้องมียุทธศาสตร์เกี่ยวกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีใหม่ โดยการเข้าใช้บริการของธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือ ให้บริการด้านเงินฝาก เช่น การสอบถามยอดคงเหลือ โอนเงินระหว่างบัญชี โอนเงินไปยังบุคคลอื่น ชำระค่าสินค้าและบริการ ดูข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย และบริการด้านสินเชื่อ ซึ่งธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า ทั้งทางด้านความสะดวกสบาย และสามารถประหยัดเวลาได้

การทำธุรกรรมการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น (ธนาคารกสิกรไทย,2556) จากเดิมได้มีการใช้ระบบ Internet-Banking ก่อนที่จะพัฒนาเป็น Mobile Banking ปัจจุบันได้พัฒนาระบบปฏิบัติการเพื่อทำให้ Mobile Banking รองรับการใช้งานกับ Brower และผ่าน Application บนมือถือระบบปฏิบัติการ ios และ Android สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค ธนาคารออมสินได้พัฒนาแอปพลิเคชัน Mymo by GSB เพื่อการแข่งขันกับสถาบันการเงินต่างๆ ให้มีความทันสมัยมากขึ้นและสามารถอำนวยความสะดวกสบายให้กับลูกค้าใช้งานง่าย ตอบสนองการเข้าใช้บริการทำธุรกรรมการเงินได้ทันที ทุกที่และทุกเวลา อีกทั้งยังส่งผลในการให้บริการของธนาคาร

ซึ่งมุ่งเน้นความสำคัญของกลุ่มผู้บริโภคให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นการขยายฐานลูกค้าและสร้างคุณค่าในการให้บริการซึ่งก่อให้เกิดความประทับใจ

บริการธนาคารออมสินผ่านทางโทรศัพท์มือถือ หรือ Mymo by GSB เป็นช่องทางการให้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์มือถือที่พัฒนาบริการธนาคารทางมือถือที่ใช้สะดวกสำหรับผู้ให้บริการ เนื่องจากเป็นการให้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือที่ใช้ได้ทุกเครื่องและทุกเครือข่าย พร้อมใช้งานได้ทันทีด้วยบริการเมนูบนโทรศัพท์มือถือที่สามารถทำให้การทำธุรกรรมการเงินเป็นเรื่องที่สะดวก (ธนาคารออมสิน, 2559) การเพิ่มช่องทางบริการธนาคารทางโทรศัพท์มือถือ นั้น เป็นช่องทางที่เพิ่มลูกค้ารายใหม่และสามารถรักษาลูกค้ารายเก่าไว้ได้ในการใช้บริการจะไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากบริการธนาคารทางโทรศัพท์มือถือเปิดให้บริการได้ 24 ชั่วโมงต่อวันสามารถเข้าใช้บริการจากที่ไหนก็ได้ ซึ่งบริการทางธนาคารได้จัดให้แกลูกค้าเป็นการเพิ่มความสะดวกสบายให้กับลูกค้าเหมือนกับไปใช้บริการธนาคารด้วยตนเองตลอด 24 ชั่วโมง

การทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ในการทำธุรกรรมทางการเงินโดยใช้รูปแบบ One Stop Service เป็นการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากมีความสะดวกและรวดเร็วในการใช้บริการ จึงทำให้ผู้ศึกษาสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อธนาคารออมสิน จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์โดยตรงต่อธนาคารออมสิน ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อธนาคารผู้ให้บริการในการนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของบริการ เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

- ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวคิดและเหตุผลในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของธนาคารออมสินประกอบด้วยส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps

สมมติฐาน

การตัดสินใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสินแตกต่างกันตามปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล

ผลการศึกษา

จากการลงพื้นที่ทำการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

1. ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ที่ทำการตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 61.00 โดยมีสถานภาพส่วนใหญ่โสด คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีระดับการศึกษา อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 47.50 มีอาชีพพนักงานเอกชน คิดเป็นร้อยละ 45.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.50

2. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา ส่วนใหญ่รับทราบแหล่งข้อมูลการให้บริการ จากการให้บริการของพนักงาน คิดเป็นร้อยละ 48.00 เลือกบริการสถานที่บ้าน/ที่พัก คิดเป็นร้อยละ 44.80 ในช่วงเวลา 18.00-23.00 น. คิดเป็นร้อยละ 48.80 ใช้ธุรกรรมทางการเงินในการจ่ายชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ คิดเป็นร้อยละ 22.00 โดยมีวัตถุประสงค์ในการเลือกใช้คือ มีความสะดวกในการทำธุรกรรมได้ 24 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 46.20

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา ประกอบด้วยส่วนประสมทางการตลาด 7 Ps ระดับการตัดสินใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด โดยหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 : ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทาง				
ข้อที่	การเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา	\bar{X}	S.D	ระดับที่มีผล
1	ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)	4.11	0.73	มาก
2	ด้านราคา (Price)	4.43	0.72	มาก
3	ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	3.98	0.92	ปานกลาง
4	ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion)	3.79	0.91	ปานกลาง
5	ด้านผู้ให้บริการ (People)	3.72	0.77	ปานกลาง
6	ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence)	4.08	0.90	มาก
7	ด้านกระบวนการบริการ (Process)	4.04	0.54	มาก
รวม		4.02	0.78	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมา \bar{X} () เท่ากับ 4.02 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านราคา (Price) มีค่าเฉลี่ยประมาณ (\bar{X}) เท่ากับ 4.43 รองลงมา คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีค่าเฉลี่ยประมาณ (\bar{X}) เท่ากับ 4.11 และด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) มีค่าเฉลี่ยประมาณ (\bar{X}) เท่ากับ 4.08 และด้านกระบวนการบริการ (Process) ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากันประมาณ \bar{X} () เท่ากับ 4.04 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2 ลำดับ คือ ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ค่าเฉลี่ยประมาณ (\bar{X}) เท่ากับ 3.79 และด้านด้านผู้ให้บริการ (People) มีค่าเฉลี่ยประมาณ (\bar{X}) เท่ากับ 3.72 ตามลำดับ

ปัจจัยส่วนประสมการตลาดการบริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา ผลการวิเคราะห์ในแต่ละด้านมีดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลูกค้ามีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ การบริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ สามารถเข้าใช้บริการทางการเงินได้ตลอด 24 ชั่วโมง รองลงมาคือ มีมาตรฐานการให้บริการที่ถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีบริการแจ้งเตือนรายงานธุรกรรมทางการเงินผ่าน Application แสดงว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการของธนาคาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้บริการของธนาคารออมสินตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าทุกกลุ่มมีการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน

2. ด้านราคา พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ มีอัตราค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมทางการเงิน ถูกกว่าใช้บริการที่เคาน์เตอร์ รองลงมาคือ ไม่เสียค่าบริการในการดูข้อมูลรายการเดินบัญชีย้อนหลัง (Statement) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางธนาคารมีการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ มีความเหมาะสมกับรายการที่ลูกค้ามาใช้บริการ

3. ด้านสถานที่หรือช่องทางให้บริการ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ มีขั้นตอนในการสมัครไม่ซับซ้อน / รวดเร็ว / ปลอดภัย รองลงมาคือ มีความสะดวกในการสมัครใช้บริการผ่านทุกสาขาของธนาคารออมสิน แสดงว่า ด้านสถานที่หรือช่องทางให้บริการ ทั้งนี้การให้บริการที่ลูกค้ายังต้องเดินทางไปสมัครใช้บริการด้วยตนเองที่สาขาก่อนที่จะสามารถเข้าใช้บริการด้วยตนเองที่

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อส่วนใหญ่ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ความพึงพอใจด้านธุรกรรมลูกค้าสามารถโอนเงินข้ามเขตภายในธนาคารเดียวกัน ฟรี 5 ครั้ง / เดือน รองลงมาคือ มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และมีการแจ้งข้อมูลข่าวสารประชาสัมพันธ์กับสิทธิพิเศษต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ตามลำดับ ทั้งนี้ด้านการส่งเสริมการตลาดนั้นมีส่วนสำคัญในการที่จะทำให้ลูกค้าหันมาสนใจในการเข้าใช้บริการของธนาคารออมสิน

5. ด้านบุคลากร พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ พนักงาน Call Center ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง รองลงมาคือ พนักงานที่ให้บริการมีความสุภาพและมีมนุษยสัมพันธ์ และลำดับสุดท้ายคือ พนักงานธนาคารมีความรู้ความสามารถในการให้คำแนะนำการใช้งานได้และแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะลูกค้ามองว่า พนักงานที่ทำหน้าที่ให้บริการของธนาคารออมสินนั้น จะต้องมีความรู้ความสามารถในการให้บริการ

มีคุณภาพการให้บริการ รวมไปถึงบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ ยิ้มแย้มแจ่มใส ร่าเริง อธิบายดีและมีความเสมอภาคกับกลุ่มลูกค้าทุกกลุ่มระดับ

6. ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลูกค้า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ท่านสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างรวดเร็ว ไม่ซับซ้อน รวดเร็วมาคือ การประมวลผลการทำรายการต่างๆ สามารถทำได้อย่างรวดเร็วช่องทางหลากหลายในการเข้าใช้บริการ เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และลำดับสุดท้ายท่านสามารถใช้บริการได้ตลอด 24 ชั่วโมง ทั้งนี้กระบวนการให้บริการมีความสำคัญต่อการให้บริการแก่ลูกค้า เพราะในการติดต่อใช้บริการของลูกค้า นั้น จะต้องรับทราบถึงกระบวนการขั้นตอนการให้บริการที่สามารถทำให้ลูกค้ามีความเข้าใจอย่างถูกต้อง เพื่อให้ลูกค้าเกิดความประทับใจ

7. ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ลูกค้ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง เรียงลำดับความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของธนาคารออมสินมีความน่าเชื่อถือ รวดเร็วมาคือ ธนาคารออมสินให้ความสำคัญกับมาตรฐานของ ระบบการรักษาความปลอดภัยและรักษาความลับของลูกค้าในการใช้งานทางโทรศัพท์มือถือ และลำดับสุดท้ายคือ Application มีลักษณะสวยงามและทันสมัย

ตารางที่ 2 : วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล และปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	เพศ		อายุ		สถานภาพ		ระดับการศึกษา		รายได้	
		chi-square	sig.	chi-square	sig.	chi-square	sig.	chi-square	sig.	chi-square	sig.
1.ด้านผลิตภัณฑ์	4.11	3.199	0.202	26.65**	0.000	12.62**	0.049	53.495**	0.000	3.986**	0.000
2.ด้านราคา	4.43	18.827**	0.000	26.63**	0.000	6.599	0.359	67.263**	0.000	6.883**	0.000
3.ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.98	12.784*	0.005	48.03**	0.000	24.762**	0.003	55.961**	0.000	7.217**	0.000
4.ด้านส่งเสริมการตลาด	3.79	31.962**	0.000	22.096*	0.049	13.504	0.333	72.511**	0.000	7.463**	0.000
5.ด้านผู้ให้บริการ	3.72	21.389**	0.000	35.49**	0.000	10.977	0.277	70.967**	0.000	6.373**	0.000
6.ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ	4.08	15.261*	0.002	33.324**	0.000	5.647	0.775	49.963**	0.000	7.544**	0.000
7.ด้านกระบวนการบริการ	4.04	19.373**	0.000	20.508*	0.015	8.54	0.481	57.649**	0.000	6.634**	0.000

หมายเหตุ: ความเชื่อมั่น ณ ระดับนัยสำคัญ **0.05, * 0.01

จากการวิเคราะห์และทดสอบสมมติฐานพบว่าความพึงพอใจต่อการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือมีทุกด้านยกเว้นด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับเพศของผู้ใช้บริการ นั่นก็หมายความว่าหากเป็นเพศหญิงจะมีความสัมพันธ์กับส่วนประสมการตลาด ในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสินมากกว่าเพศชายทั้ง 6 ด้านได้แก่ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ด้านอายุ มีความสัมพันธ์กับส่วนประสมการตลาด ในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ

(Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ด้านสถานภาพ มีความสัมพันธ์กับส่วนประสบการณ์ตลาด ในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product)และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่ด้านราคา (Price) ด้านส่งเสริมการตลาด(Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ด้านระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับส่วนประสบการณ์ตลาด ในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับส่วนประสบการณ์ตลาด ในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสินทั้ง 7 ด้านได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด(Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ (Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

1. ข้อมูลลักษณะด้านประชากรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 26-35 ปี โดยมีสถานภาพส่วนใหญ่ โสด สำเร็จการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-20,000 บาท และประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากข้อมูลในข้างต้น สามารถอภิปรายได้ว่า ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานใช้ชีวิตตามกระแสสังคมที่ทุกวันนี้จะทำธุรกรรมทางการเงินก็ไม่ต้องไปธนาคารให้ยุ่งยาก เสียเวลา โดยเลือกบริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Banking) ที่บ้าน/ที่พัก ในช่วงเวลา 18.00-23.59 น. ส่วนใหญ่ใช้ธุรกรรมทางการเงินในการจ่ายชำระค่าสินค้าและบริการต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าใช้งานผ่านแอปพลิเคชันต่างๆของธนาคารที่มีความสะดวกในการทำธุรกรรมได้ 24 ชั่วโมง ซึ่งสอดคล้องกับ ชัชฎาภรณ์ เดชาเสถียร(2557)ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ KTB Netbank ในเขตกรุงเทพมหานคร บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-33 ปี มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน15,001-25,000 บาท โดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน อีกทั้งส่วนใหญ่รู้จักบริการ KTB Netbank จากตัวเอง มักใช้บริการในช่วงเวลา 12.00-17.59 น. ใช้บริการที่บ้าน มีเหตุผลที่เลือกใช้บริการ คือสะดวกในการทำธุรกรรม โดยใช้บริการ KTB Netbank ทำธุรกรรมทางการเงินเพื่อจ่ายชำระค่าสินค้าและบริการต่างๆ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมการตลาด(Promotion) ด้านผู้ให้บริการ (People) ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ

(Physical Evidence) และด้านกระบวนการบริการ (Process) โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ด้านราคา (Price) มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ เนื่องจากราคาเป็นกลไกที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ใช้บริการ จากค่าธรรมเนียมการให้บริการต่างๆ พบว่า อัตราค่าธรรมเนียมการทำธุรกรรมผ่านโทรศัพท์มือถือถูกกว่าการใช้บริการที่เคาน์เตอร์ แสดงว่า ด้านราคามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของธนาคารออมสิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางธนาคารมีการคิดค่าธรรมเนียมต่างๆ มีความเหมาะสมกับรายการที่ลูกค้ามาใช้บริการ รวมทั้งการมีการแจ้งอัตราค่าบริการแก่ลูกค้าก่อนที่จะให้บริการ จึงทำให้ด้านราคาเป็นปัจจัยที่ลูกค้าให้ความสำคัญ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธงชัย แสงเพชรวัฒน์กุล (2548) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจของลูกค้าธนาคารกสิกรไทยสาขาตาก ผลการศึกษาความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ พบว่า มีความพึงพอใจที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากคือด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านราคา อันดับที่ 2 ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ เนื่องจากบริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือสามารถเข้าใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง ซึ่งถูกออกแบบมาใช้งานง่าย มีฟังก์ชันครอบคลุมการทำธุรกรรมทางการเงินที่หลากหลายและด้วยระบบมีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ แสดงว่า ด้านผลิตภัณฑ์มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของธนาคารออมสิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้บริการของธุรกรรมทางการเงินที่หลากหลายตรงกับความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่ม มีการให้บริการของธุรกรรมที่สะดวก รวดเร็ว ไม่ซับซ้อน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ จินดาพร บทสูงเนิน(2554) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ในเขตจังหวัดนครราชสีมา ที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์มีความพึงพอใจต่อการใช้บริการธนาคารด้านผลิตภัณฑ์/บริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ในระดับมาก อันดับที่ 3 ด้านสภาพแวดล้อมการบริการ(Physical Evidence) มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ ด้วยภาพลักษณ์ของธนาคารออมสิน มีความน่าเชื่อถือ แล้วนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยซึ่งเป็นบริการที่ทำให้ผู้ใช้บริการต้องการ และมีระบบความปลอดภัยในการรักษาข้อมูลความลับของลูกค้า ทั้งนี้เนื่องมาจากธนาคารออมสินได้ออกแบบผลิตภัณฑ์(แอปพลิเคชัน)ที่สามารถดาวน์โหลดได้ฟรี ไม่เสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นระบบ Mobile Banking สำหรับธนาคารออมสิน ที่ให้ทำธุรกรรมทางการเงินได้ตลอด 24 ชั่วโมงผ่าน Wifi หรือ 3G ซึ่งถูกออกแบบมาให้ใช้งานง่ายและมีฟังก์ชันครอบคลุมการทำธุรกรรมทางการเงินที่หลากหลายด้วยระบบความปลอดภัยที่มีประสิทธิภาพ แสดงว่า ด้านสภาพแวดล้อมการบริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของธนาคารออมสิน ทั้งนี้ด้านสภาพแวดล้อมการบริการของธนาคารจึงจำเป็นต้องสร้างความน่าเชื่อถือและไว้วางใจแก่ผู้ใช้บริการ เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการใช้บริการ โดยเว็บไซต์ของธนาคารต้องมีความเป็นมืออาชีพและน่าเชื่อถือ ธนาคารมีการแสดงนโยบายที่ชัดเจนในการรักษาข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า มีการแสดงรายละเอียดและมาตรฐานของระบบรักษาความปลอดภัยในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อภิวรรณ ลาภวรารักษ์(2549) ที่พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการK-mAlet ของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในจังหวัดสมุทรสาคร

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจ ผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ ของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ

ที่สุด 2 ลำดับ คือ ด้านส่งเสริมการตลาด(Promotion) และด้านผู้ให้บริการ (People)อยู่ในระดับปานกลาง จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านส่งเสริมการตลาด(Promotion) ควรส่งเสริมการตลาดที่หลากหลาย เช่น การโฆษณาผ่านโทรทัศน์ วิทยุ ตลอดจนสื่อออนไลน์บนเครือข่ายมือถือให้มากยิ่งขึ้นเพื่อเข้าถึงบริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา

2. ด้านผู้ให้บริการ (People) พิจารณาถึงพฤติกรรมบริการผู้ให้บริการ ด้วยน้ำเสียงที่ชัดเจนและ ควรมีการจัดการอบรมพนักงานเบื้องต้นในเรื่องของการให้บริการ มารยาท อภัยด้วย ตลอดจนความสะอาดเรียบร้อยของการแต่งกายพนักงานของธนาคารออมสิน ในการให้บริการอธิบาย ชี้แจง ให้คำแนะนำการใช้แอปพลิเคชันโทรศัพท์มือถือของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขาพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจและใช้ธุรกรรมทางการเงินนี้ได้ อย่างถูกต้อง แม่นยำและสะดวก รวดเร็ว เป็นประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาที่ท่านได้สละเวลาอันมีค่า ให้คำปรึกษา แนะนำตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และติดตามด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษา จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณผู้จัดการธนาคารออมสินสาขาพะเยา ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารออมสิน สาขาพะเยาและเป็นประโยชน์แก่ผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษา หรือนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์

ความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นกับการวิจัยเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น(ปริยานุช ภัณฑา) หมายเหตุ สัดส่วนผลงานระหว่างข้าพเจ้าและดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว (100:0 เปอร์เซนต์)

เอกสารอ้างอิง

- จินดาพร บทสูงเนิน.(2554). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ในเขตจังหวัดนครราชสีมา**.สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
- ชัชฎาภรณ์ เดชาเสถียร.(2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ KTB Netbank ในเขตกรุงเทพมหานคร** ,บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ,กรุงเทพมหานคร.
- ธนาคารออมสิน.(2559). **“บริการธนาคารทางโทรศัพท์มือถือของธนาคารออมสิน Mymo by GSB”**สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2559,จาก <http://www.mymobygsb.com/#get-mymo>
- ธงชัย แสงเพชรวัฒน์กุล.(2548). **ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาตาก**.บัณฑิตวิทยาลัย.เชียงใหม่.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พรพรรณ ช้างงานเนียม.(2553). **ลักษณะบุคคล ความพึงพอใจและพฤติกรรมการใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ(Mobile Banking)ของลูกค้าธนาคารในกรุงเทพฯ**.บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรจน์.กรุงเทพมหานคร.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

รัฐวัชร พัฒนจิระรุจน์.(2557).**ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค(The Theory of Consumer Behavior)**. บริหารธุรกิจ
ดุสิตบัณฑิต,มหาวิทยาลัยศรีปทุม.กรุงเทพมหานคร.

วรรุฒิ มีชัย.(2555).**ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ในเขต
กรุงเทพมหานคร**.คณะบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.ปทุมธานี.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์.(2538).**พฤติกรรมผู้บริโภค**.กรุงเทพมหานคร:วิสิทธิ์พัฒนา.

สุดาพร ฤกษ์ทนต์.(2549).**หลักการตลาดสมัยใหม่**.กรุงเทพมหานคร.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฤทัยภัทร ทำว่อง.(2556).**การตัดสินใจเลือกใช้บริการทางการเงินผ่าน แอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนของลูกค้า
ธนาคารออมสินในเขตลำปาง1**.บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.เชียงใหม่.

อภิวรรณ ลาภวรารักษ์.(2549).**ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของ
ผู้ใช้บริการK-mAlet ของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)ในจังหวัดสมุทรสาคร**.บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.เชียงใหม่

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในจังหวัดพะเยา

MARKETING MIX OF DOG DISTRIBUTION BUSINESS IN PHAYAO PROVINCE

เกียรติคุณ บัวคำ^{1*} และ บุญญานุช ชีวาเกียรติยิ่งยง²

Kaithikhun Buakham^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัข ในอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา โดยผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สนใจซื้อสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีสถานภาพโสด เป็นนักเรียนนักศึกษา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว มีสมาชิกในครอบครัว 2-3 คน และส่วนใหญ่ไม่มีบุตร ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา นั้น ปัจจัยด้านบุคคล หรือ พนักงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ปัจจัยด้านการส่งเสริมตลาด และปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ ตามลำดับ การทดสอบสมมติฐาน พบความแตกต่างของ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขของผู้บริโภค เมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ อาชีพ รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย และจำนวนสมาชิกในครอบครัว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 การวิจัยนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาด้านการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด สุนัข

Abstract

Objectives of this research are to study marketing mix affecting dog purchasing in Mueang District, Phayao Province. The researcher accumulated data from 385 people who were interested in purchasing dogs in Mueang District, Phayao Province. The instruments used in this research included open and close-end questionnaires and data were analyzed with computer programs. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, T-Test and F-Test.

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : artart_24@hotmail.com

The result was found that most respondents were female with age range of 20–30 years old and single status. The majority was students with average monthly income of 10,000 Baht and they resided in detached house with a few family members and most of them had no children. The factors of marketing mix affecting dog purchasing of people in Mueang District, Phayao Province could be divided as personal factors or staff that had highest mean. Next on down included factors of product, image, price, distribution channel, marketing promotion and service process, respectively. After testing the hypothesis, the researcher found differences of marketing mix affecting dog purchasing of the consumers and when divided according to personal factors including gender, status, occupation, income, residence and family members, it had statistical significance at 0.01 and 0.05. This research provided information beneficial to marketing development of dog distribution business in Mueang District, Phayao Province in accordance with different personal factors effectively.

Keywords: Marketing Mix, Dog

บทนำ

ปัจจัยทางการตลาด มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการทำธุรกิจ เนื่องจากสภาพปัจจุบันการเข้าถึงข่าวสารต้องเป็นไปอย่างรวดเร็ว เข้าถึง และตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเป็นสิ่งสำคัญ จึงจะทำให้การประกอบธุรกิจนั้น ๆ ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง

ธุรกิจการจำหน่ายสุนัข เป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่กำลังเป็นที่นิยมและมีการแข่งขันกันสูง เนื่องจากปัจจุบันประชาชนนิยมหันมาเลี้ยงสุนัขมากขึ้น ไม่ว่าจะเลี้ยงเพื่อเฝ้าบ้าน ไว้เป็นเพื่อนเล่นหรือเป็นเพื่อนคลายเหงา เป็นต้น และจากข้อมูลผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการเพาะพันธุ์ และจำหน่ายสุนัขในจังหวัดพะเยา ในปี 2558 พบว่า จังหวัดพะเยา มีผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับสุนัขทั้งในรูปแบบของฟาร์มเพาะเลี้ยงสุนัขเพื่อจำหน่าย ร้านค้าจำหน่ายสุนัข ทั้งที่อยู่ในอำเภอเมืองพะเยา และอำเภอรอบนอก มีจำนวนกว่า 25 ราย ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่ายสุนัข มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบฟาร์มเพาะเลี้ยงสุนัข และเป็นแบบธุรกิจครอบครัว หรือมือสมัครเล่น ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนมีความนิยมในการเลี้ยงสุนัข คือ การเลี้ยงแบบดารา บุคคลดัง ได้เห็นสินค้าจากสื่อโฆษณา หรือการจัดเวทีประกวดสุนัขพันธุ์ต่าง ๆ ก็ถือเป็นแรงผลักดันให้เกิดความต้องการเลี้ยงสุนัขอีกปัจจัยหนึ่ง ทั้งนี้ยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อความต้องการเลี้ยงสุนัข ดังผลการศึกษาของ วชิระ กิตติศรี (2556) พบว่า การพัฒนาธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายให้ดีขึ้น ฟาร์มสุนัขและร้านจำหน่ายสุนัขควรทำการปรับปรุงปัจจัยลักษณะของสุนัข ปัจจัยการรับรู้ข้อมูล ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยการบริการให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาจากฟาร์มเพื่อให้สุนัขมีความสมบูรณ์แข็งแรง การฉีดวัคซีนสุนัขให้ครบตามกำหนดก่อนจำหน่าย และมีการอบรมพนักงานให้มีการบริการที่ดีแก่ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และจากผลการศึกษาของ กฤษฎา สุทธคำ (2556) พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่าย โดยผ่านการพิจารณาด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ทั้ง 5 ด้าน พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร และด้านสถานที่มีความสำคัญต่อธุรกิจการจัดจำหน่ายสุนัขที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และพบว่า การจัดจำหน่ายโดยผ่านคนกลางทำให้ประหยัดเวลา จัดจำหน่ายทางเว็บไซต์ทำให้ประหยัดต้นทุน การจำหน่ายหน้าร้านขายอาหารสัตว์ทำให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มาก ข้อเสนอแนะของผู้เพาะเลี้ยงสุนัขเพื่อจำหน่าย คือ ควรกำหนดโซนที่เป็นสถานที่ที่ผู้เลี้ยงหรือลูกค้าสะดวกที่จะพบเห็นและเดินทางไปหาซื้อ ควรหาข้อมูลจากผู้ชอบและรักสุนัข เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกสายพันธุ์ที่ตรงกับความต้องการของตลาดให้มากที่สุด ควรให้ความสำคัญกับเรื่องราคาและการดูแลรักษาด้วย

จากข้อมูลข้างต้นประกอบกับงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจจำหน่ายสุนัขมีน้อย ทำให้ผู้ศึกษาซึ่งประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่ายสุนัข มีความต้องการทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัขในจังหวัดพะเยา ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสุนัขของลูกค้า ว่ามีปัจจัยด้านใดบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนและพัฒนาธุรกิจจำหน่ายสุนัข ให้สามารถตอบสนอง และตรงตามความต้องการของลูกค้ามากที่สุด อีกทั้งยังเป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบธุรกิจจำหน่ายสุนัขรายอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัข ในอำเภอเมืองจังหวัดพะเยา

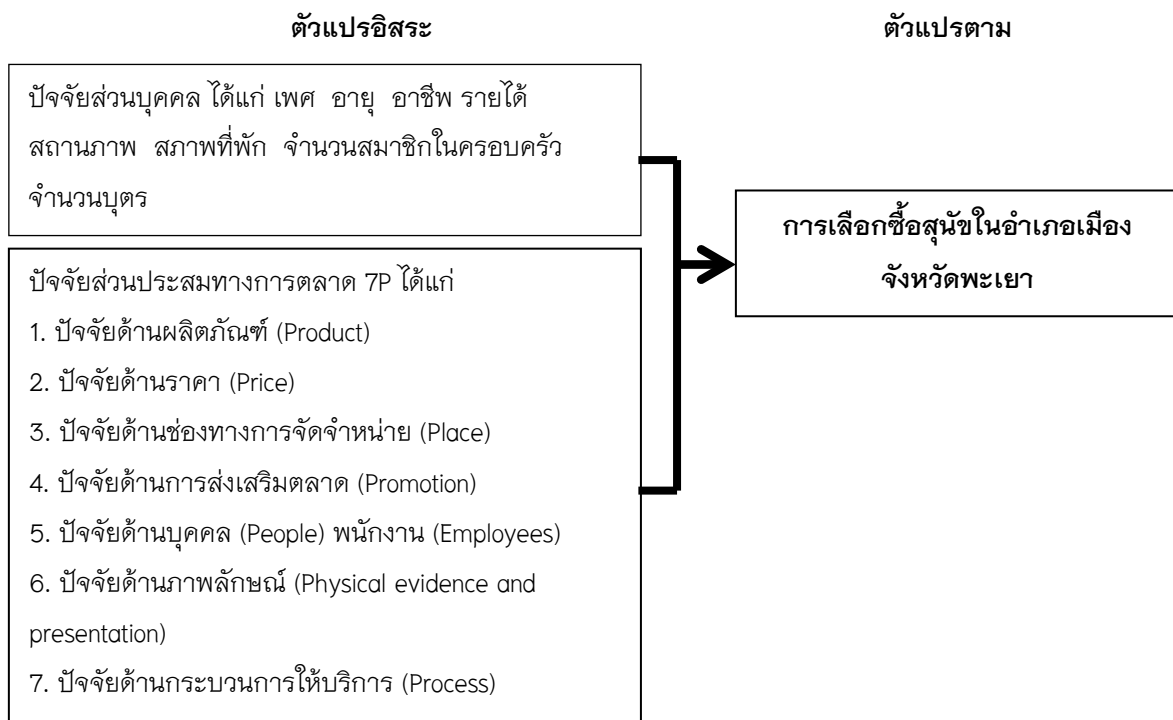
กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

สมมติฐานของการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในจังหวัดพะเยา ผู้ศึกษาได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ วชิระ กิตติศรี, 2556 มาเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ โดยประยุกต์จากทฤษฎีปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของ Kotler, 2012, อ้างอิงใน วชิระ กิตติศรี, 2556, หน้า 9) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ที่สนใจซื้อสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่สนใจซื้อสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรทั้งหมด จึงคำนวณกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของ กัลยา วานิชย์บัญชา (2550) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ประยุกต์มาจาก วชิระ กิตติศรี (2556) แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ สถานภาพ สภาพที่พัก จำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนบุตร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขจำนวน 27 ข้อ โดยแบ่งเป็นด้านผลิตภัณฑ์ (Product) จำนวน 5 ข้อ ด้านราคา (Price) จำนวน 3 ข้อ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) จำนวน 3 ข้อ ด้านการส่งเสริมตลาด (Promotion) จำนวน 5 ข้อ ด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) จำนวน 4 ข้อ ด้านภาพลักษณ์ (Physical evidence and presentation) จำนวน 4 ข้อ และกระบวนการให้บริการ (Process) จำนวน 3 ข้อ คำถามเป็นแบบปลายเปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การวัดตามแบบ Likert (Likert Scale) ดังนี้

5 คะแนน	หมายถึง	มากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	มาก
3 คะแนน	หมายถึง	ปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	น้อย
1 คะแนน	หมายถึง	น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสัตว์เลี้ยง

การทดสอบคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับลูกค้าร้านจำหน่ายสุนัขในพื้นที่จังหวัดเชียงราย คือ ฟาร์มน้องหมา ฟาร์มอาร์มมีดีอกเลิฟ ฟาร์ม Mink Pb และคอกสุนัขคุณภู จำนวน 20 ฌบับ เพื่อนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยทำการตรวจสอบ 2 วิธี ดังนี้

1. ตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของเครื่องมือเพื่อให้สามารถวัดได้ในสิ่งที่ต้องการวัดด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามว่ามีความครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือพฤติกรรมที่ต้องการวัดหรือไม่ ค่าสถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพคือ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruency: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินเนื้อหาของข้อคำถามเป็นรายข้อ คือ +1 = สอดคล้อง 0 = ไม่แน่ใจ -1 = ไม่สอดคล้อง ข้อคำถามที่มีค่า IOC ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาว่าค่าที่ 0.5 ขึ้นไป

2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญไปทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ราย โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) การทดสอบครั้งนี้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา เท่ากับ 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน

1. ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามไว้ที่สถานประกอบการจำหน่ายสุนัขใน อำเภอเมืองพะเยา จำนวน 13 ร้าน โดยแจกแบบสอบถามในเดือนเมษายน – เดือนพฤษภาคม 2559 และรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ผลต่อการเลือกซื้อสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. ตรวจสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขของผู้บริโภค ใช้ค่าสถิติ t-test และ F-test

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ โดยใช้ค่าทางสถิติ คะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) กำหนดช่วงของการวัด (ประคอง กรรณสูตร, 2542) ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

1.00 – 1.80	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด
1.81 – 2.60	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจน้อย
2.61 – 3.40	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจปานกลาง
3.41 – 4.20	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจมาก
4.21 – 5.00	หมายถึง	มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด

ผลการศึกษา

ตาราง 1 แสดงการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพและอาชีพ

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	เพศ		อายุ		สถานภาพ		อาชีพ	
		t-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.
1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	4.33	-3.116	0.00*	0.984	0.548	0.883	0.578	1.355	0.173
2. ปัจจัยด้านราคา	4.13	-.987	0.32	0.763	0.709	0.867	0.573	2.755	0.008*
3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.10	-1.419	0.15	0.584	0.842	0.752	0.721	1.438	0.189
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริม	4.03	-1.829	0.68	0.952	0.519	0.801	0.706	1.564	0.145
5. ปัจจัยด้านบุคคล	4.39	-3.875	0.00*	0.901	0.539	2.103	0.019*	2.446	0.018*
6. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์	4.14	-2.127	0.03*	1.263	0.239	1.321	0.204	3.023	0.004*
7. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ	4.03	-1.978	0.04*	0.714	0.712	1.466	0.134	2.022	0.051

ตาราง 2 แสดงการทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย จำนวนสมาชิกในครอบครัว และจำนวนบุตร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	รายได้		ลักษณะที่อยู่อาศัย		จำนวนสมาชิกในครอบครัว		จำนวนบุตร	
		t-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.
1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	4.33	3.374	0.005**	4.871	0.001*	.343	0.794	2.372	0.070
2. ปัจจัยด้านราคา	4.13	1.455	0.013*	4.454	0.002*	1.322	0.267	1.482	0.219
3. ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	4.10	1.614	0.155	1.284	0.276	3.357	0.019*	1.349	0.258
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริม	4.03	3.366	0.005*	2.009	0.093	1.594	0.190	1.639	0.180
5. ปัจจัยด้านบุคคล	4.39	2.022	0.075	2.628	0.034*	2.252	0.082	1.191	0.313
6. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์	4.14	2.117	0.063	2.640	0.034*	1.494	0.216	1.339	0.261
7. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ	4.03	3.135	0.009*	3.321	0.011*	3.010	0.030*	.408	.747

**นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 55.84 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 37.66 ส่วนใหญ่เป็นโสด จำนวน 245 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 31.43 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 35.84 อาศัยอยู่บ้านเดี่ยว จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 70.13 มีสมาชิกในครอบครัว 2-3 คน จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 42.60 และส่วนใหญ่ไม่มีบุตร จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 59.22

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดต่อการเลือกซื้อสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ปัจจัยด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ($\bar{X} = 4.33$) ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ (Physical evidence and presentation) ($\bar{X} = 4.14$) ปัจจัยด้านราคา (Price) ($\bar{X} = 4.13$) ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ($\bar{X} = 4.10$) ปัจจัยด้านการส่งเสริมตลาด (Promotion) และ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์เป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสุนัขมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมา คือ ความน่ารักของสุนัข ($\bar{X} = 4.48$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ มีใบแพทย์ดีกรีแสดงสายเลือดของสุนัข ($\bar{X} = 4.01$)

2. ด้านราคา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสามารถต่อรองราคาได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา คือ มีการติดป้ายบอกราคาชัดเจน ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ สามารถชำระเงินได้หลากหลายช่องทาง ($\bar{X} = 3.94$)

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับทางฟาร์มได้หลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์ ช่องทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ มีบริการจัดส่งสุนัขให้ถึงที่ ($\bar{X} = 4.03$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ เปิดบริการทุกวัน ($\bar{X} = 3.98$)

4. ด้านการส่งเสริมตลาด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการบริการดูแลหลังการขาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา คือ ฉีดวัคซีนให้ฟรี ($\bar{X} = 4.17$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ มีส่วนลดในช่วงเทศกาลพิเศษ ($\bar{X} = 3.89$)

5. ด้านบุคคล หรือพนักงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับสุนัขที่จำหน่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา คือ พนักงานดูแลเอาใจใส่ และเป็นกันเอง ($\bar{X} = 4.40$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ พนักงานให้การบริการอย่างสุภาพ เรียบร้อย ($\bar{X} = 4.38$)

6. ด้านภาพลักษณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสถานที่จำหน่ายมีความสะอาด อากาศถ่ายเทดีและถูกสุขลักษณะ และร้านจำหน่ายพารม เป็นที่รู้จัก/น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ สถานที่จำหน่ายตั้งอยู่ในที่ปลอดภัย เข้าถึงได้สะดวก มีที่จอดรถ ($\bar{X} = 4.20$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ สถานที่จำหน่ายอยู่ใกล้ที่พัก/ที่ทำงาน ($\bar{X} = 3.73$)

7. ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของลูกค้า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา คือ มีการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ($\bar{X} = 4.21$) ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบริการ เช่น มีมุมกาแฟ มุมหนังสือ ห้องน้ำ เป็นต้น ($\bar{X} = 3.72$)

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปผลดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัข เมื่อจำแนกตามเพศมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) และด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) ส่วนด้านภาพลักษณ์ (Physical evidence and presentation) และด้านกระบวนการให้บริการ (Process) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามอายุมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามสถานภาพมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ปัจจัยด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามอาชีพมีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกัน ในปัจจัยด้านราคา (Price) ด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) และด้านภาพลักษณ์ (Physical evidence and presentation) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามรายได้มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ส่วนด้านราคา (Price) ด้านการส่งเสริมตลาด (Promotion) ด้านกระบวนการให้บริการ (Process) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามลักษณะที่อยู่อาศัย มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านบุคคล (People) หรือ พนักงาน (Employees) ด้านภาพลักษณ์ (Physical evidence and presentation) และด้านกระบวนการให้บริการ (Process)

7. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ปัจจัยด้านช่อง

ทางการจัดจำหน่าย (Place) และ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

8. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขเมื่อจำแนกตามจำนวนบุตร มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่อการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข

พบว่า ร้านจำหน่ายสุนัข ควรมีสุนัขที่มีความสวยงามตามสายพันธุ์ แข็งแรง เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีชื่อเสียง เป็นที่นิยม มีใบพีดีทีกรี (Pedigree) มีราคาเหมาะสมกับคุณภาพ สามารถต่อรองราคาได้ มีสถานที่จำหน่ายที่แน่นอน

กำหนดเวลาเปิด-ปิด ชัดเจน มีการโฆษณา/แนะนำสายพันธุ์ใหม่ ๆ มีการดูแลหลังการขาย ผู้ขายต้องมีความรู้ สามารถให้ข้อมูลแก่ลูกค้าได้อย่างถูกต้อง สถานที่จำหน่ายควรมีที่จอดรถ ภายในร้านสะอาด อากาศถ่ายเทได้ดี สถานที่จำหน่ายสุนัขควรมีสินค้า หรือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับสุนัขแบบครบวงจร

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในจังหวัดพะเยา ซึ่งมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเกี่ยวกับสุนัขมีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ และความน่ารักของสุนัข ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ มีใบพีดีทีกรีแสดงสายเลือดของสุนัข จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่า หากผู้ประกอบการธุรกิจเกี่ยวกับการจำหน่ายสุนัข จะดำเนินกิจการให้ประสบผลสำเร็จ ปัจจัยแรกที่ต้องคำนึงถึงนั่นคือ คุณภาพของสินค้าที่จะส่งถึงมือลูกค้า นั่นคือ ผลิตภัณฑ์ต้องมีคุณภาพ ตรงตามสายพันธุ์ มีความแข็งแรง ลูกคำพึงพอใจที่จะจ่าย แต่คุณภาพและราคาต้องเหมาะสมกัน ดังที่ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ, 2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า ลูกค้าจะเลือกใช้บริการอะไรหรือกับใคร สิ่งที่ลูกค้าใช้พิจารณาเป็นหลัก คือ คุณค่า หรือประโยชน์ต่าง ๆ ที่จะได้รับเมื่อเทียบกับเงินที่จ่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิระ กิติศรี (2556) พบว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการเลือกซื้อสุนัขในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมากที่สุด คือ ปัจจัยลักษณะของสุนัข ปัจจัยการรับรู้ข้อมูล ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยการบริการ ดังนั้นเพื่อพัฒนาธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายให้ดีขึ้น ฟาร์มสุนัขและร้านจำหน่ายสุนัข ควรทำการปรับปรุงปัจจัยลักษณะของสุนัข ปัจจัยการรับรู้ข้อมูล ปัจจัยครอบครัว และปัจจัยการบริการให้ดีขึ้น โดยการพัฒนาจากฟาร์มเพื่อให้สุนัขมีความสมบูรณ์แข็งแรง การฉีดวัคซีนสุนัขให้ครบตามกำหนดก่อนจำหน่าย และมีการอบรมพนักงานให้มีการบริการที่ดีแก่ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรทยา พวงจิต (2552) พบว่า พฤติกรรมการซื้อสุนัขส่วนใหญ่ตัดสินใจซื้อพันธุ์สุนัขเพราะชอบลักษณะรูปร่างของสุนัข ปัจจัยที่ให้มีความสำคัญในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับ กฤษฎา สุทธคำ (2556) กล่าวว่า นอกเหนือจากการให้ความสำคัญกับเรื่องราคาและการดูแลรักษาแล้ว ในส่วนความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจด้านนี้ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการกำหนดราคาขาย ส่วนแบ่งการตลาด ตลอดจนการทำกิจกรรมร่วมกัน ควรมีเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วม เช่น ให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ในธุรกิจ

2. ด้านราคา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสามารถต่อรองราคาได้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการติดป้ายบอกราคาชัดเจน ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ สามารถชำระเงินได้หลากหลายช่องทาง จากผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่า การติดป้ายราคาสินค้าที่ชัดเจน จะสามารถทำให้ลูกค้า

ตัดสินใจที่จะเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ได้ง่ายขึ้น อีกทั้ง ควรมีการแสดงเอกสารการรับรองสายพันธุ์ของสุนัข เพื่อเป็นข้อมูลแสดงถึงคุณภาพของสินค้าที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับราคาหรือเงินที่ลูกค้าพึงพอใจจะจ่าย สอดคล้องกับ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า ต้นทุน (Cost to customer) ต้นทุนหรือเงินทุนที่ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายสำหรับบริการนั้น ต้องคุ้มค่ากับบริการที่ได้รับ หากลูกค้ายินดีจ่ายในราคาสูง แสดงว่าความคาดหวังในบริการนั้นย่อมสูงด้วย ดังนั้น ในการตั้งราคาค่าบริการ ธุรกิจต้องหาราคาที่ลูกค้ายินดีที่จะจ่ายให้ได้ เพื่อนำราคานั้นไปใช้ในการลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ทำให้สามารถเสนอบริการในราคาที่ลูกค้ายอมรับได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรศรี ธัญโชติกุล (2553) พบว่า แนวทางในการวางแผนและพัฒนาการให้บริการธุรกิจดูแลสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านราคา ควรปรับปรุงราคาให้เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และความคำนึงถึงการตัดป้ายราคาสินค้าและบริการไว้อย่างชัดเจน

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับทางฟาร์มได้หลายช่องทาง เช่น ทางโทรศัพท์ ช่องทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีบริการจัดส่งสุนัขให้ถึงที่ ส่วนที่มีผลต่อการตัดสินใจน้อยที่สุด คือ เปิดบริการทุกวัน จากผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันสังคมออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์มากขึ้น อาจถือได้ว่าเป็นปัจจัยหนึ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจควรมีการประชาสัมพันธ์สินค้าของตนอย่างหลากหลายช่องทาง ให้ลูกค้าได้เข้าถึงสินค้าได้อย่างรวดเร็ว และทั่วถึง เช่น มีการขายสินค้าผ่านทาง Facebook Line หรือ เว็บไซต์ ต่าง ๆ มากขึ้น หรือการสร้างเครือข่าย เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษฎา สุทธคำ (2556) พบว่า ช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสม ได้แก่ การจัดจำหน่ายโดยผ่านคนกลางทำให้ประหยัดเวลา จัดจำหน่ายทางเว็บไซต์ทำให้ประหยัดต้นทุน การจำหน่ายหน้าร้านขายอาหารสัตว์ทำให้ลูกค้าได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มาก และยังสอดคล้องกับ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร (Communication) ลูกค้าย่อมต้องการได้รับข่าวสารอันเป็นประโยชน์จากธุรกิจ ในขณะที่เดียวกันลูกค้าก็ต้องการติดต่อธุรกิจเพื่อให้ข้อมูลความเห็น หรือข้อร้องเรียน ธุรกิจจะต้องจัดหาสื่อที่เหมาะสมกับลูกค้าเป้าหมาย เพื่อการให้และรับข้อมูลความเห็นจากลูกค้า ดังนั้น การส่งเสริมการตลาดทั้งหลายจะไม่ประสบความสำเร็จเลยหากการสื่อสารล้มเหลว

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับมีบริการดูแลหลังการขาย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ นวัตกรรมชิ้นใหม่ให้ฟรี สอดคล้องกับ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า การดูแลเอาใจใส่ (Caring) ลูกค้าที่มาใช้บริการไม่ว่าจะเป็นบริการที่จำเป็นหรือบริการที่ฟุ่มเฟือย ลูกค้าต้องการการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดีจากผู้ให้บริการ ตั้งแต่เริ่มก้าวเท้าแรกเข้ามาพบ จนถึงก้าวออกจากร้าน ไม่ว่าจะป็นครั้งใดของการใช้บริการก็ตาม หรือไม่ว่าจะเป็นพนักงานผู้ใดที่ให้บริการก็ตาม และสอดคล้องกับ ภัทรศรี ธัญโชติกุล (2553) พบว่า แนวทางในการวางแผนและพัฒนาการให้บริการธุรกิจดูแลสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องทำการส่งเสริมการขาย เช่น การแลกซื้อสินค้าใหม่ในราคาพิเศษ การจัดทำบัตรสมาชิก เป็นต้น

5. ด้านบุคคล หรือพนักงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับพนักงานมีความรู้เกี่ยวกับสุนัขที่จำหน่าย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิระ กิตติศรี (2556) พบว่า เพื่อพัฒนาธุรกิจจำหน่ายสุนัข ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายให้ดีขึ้น ฟาร์มสุนัขและร้านจำหน่ายสุนัขควรมีการอบรมพนักงานให้มีการบริการที่ดีแก่ลูกค้าอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับ ภัทรศรี ธัญโชติกุล (2553) กล่าวว่า แนวทางในการวางแผนและพัฒนาการให้บริการธุรกิจดูแลสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัขและแมว กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านบุคลากร ต้องคำนึงถึงความเพียงพอ

ของจำนวนพนักงานหรือผู้ให้บริการ และควรคำนึงถึงทักษะความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของพนักงาน เป็นต้น

6. ด้านภาพลักษณ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับสถานที่จำหน่ายมีความสะอาด อากาศถ่ายเทดีและถูกสุขลักษณะ และร้านจำหน่ายยา เป็นที่รู้จัก/น่าเชื่อถือ สถานที่จำหน่ายตั้งอยู่ในที่ปลอดภัย เข้าถึงได้สะดวก มีที่จอดรถ สอดคล้องกับ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า ลูกค้าจะใช้บริการธุรกิจใด ธุรกิจนั้นต้องสร้างความสะดวกให้ลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสอบถามข้อมูลและการไปใช้บริการ หากลูกค้าไปติดต่อใช้บริการได้ไม่สะดวก ธุรกิจต้องทำหน้าที่สร้างความสะดวกด้วยการให้บริการถึงที่บ้านหรือที่ทำงานลูกค้า

7. ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง ตรงตามความต้องการของลูกค้า มีการบริการที่สะดวก รวดเร็ว สอดคล้องกับ ชัยสมพล ชาวประเสริฐ (2547 อ้างอิงใน กฤษฎา สุทธคำ, 2556, หน้า 28-30) กล่าวว่า ความสำเร็จในการตอบสนองความต้องการ (completion) ลูกค้ามุ่งหวังให้ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างสมบูรณ์แบบ ตรงกับความต้องการของลูกค้า กระบวนการให้บริการต้องตอบสนองความต้องการอย่างครบถ้วน ไม่ขาดตกบกพร่อง

8. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อาชีพ รายได้ ลักษณะที่อยู่อาศัย ต่างกัน ให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวัลย์อร สังข์ประเสริฐ (2557) พบว่า ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าของคณวิทย์ทำงานในเขตกรุงเทพมหานครทุกด้าน โดยเฉพาะด้านอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

จากผลการวิจัยนี้ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอย่างหลากหลายในทุกๆด้าน เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านผลิตภัณฑ์ ควรมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย มีประสิทธิภาพ ตรงตามสายพันธุ์ เพื่อเพิ่มทางเลือกให้แก่ลูกค้า และ ควรมีการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์

2. ด้านราคา ควรมีการกำหนดราคาที่เป็นมาตรฐาน และเหมาะสมกับคุณภาพของสินค้า

3. ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ควรสร้างเครือข่ายกับธุรกิจผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสุนัข เพื่อเป็นการขยายช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ให้กว้างขวาง และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าทุกกลุ่ม

5. ด้านบุคคล หรือพนักงาน ควรมีการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่พนักงานอย่างต่อเนื่อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์

6. ด้านภาพลักษณ์ ควรจัดหาทำเลในการจัดจำหน่ายที่สะดวกในการเข้าถึงของลูกค้า มีร้านชัดเจน อากาศถ่ายเทได้ดี และถูกสุขลักษณะ

7. ด้านกระบวนการให้บริการ ควรมีช่องทางการให้บริการที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเกี่ยวกับช่องทางที่เหมาะสมในการจัดจำหน่ายสุนัข ในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสุนัขในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
3. ศึกษาแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจสัตว์เลี้ยงในจังหวัดพะเยา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.บุญญาบุช ชีวาเกียรติยิ่งยง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้ข้อเสนอแนะ และให้คำแนะนำในการศึกษาค้นคว้านี้ ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้านี้ คุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้านี้ ขอมอบแด่ บพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา สุทธคธา. (2556). **ช่องทางที่เหมาะสมในการจัดจำหน่ายสุนัขของฟาร์ม ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2550). **การวิเคราะห์ทางสถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวัลย์อร สัจจ์ประเสริฐ. (2557). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกซื้อสุนัขของคนวัยทำงาน ในเขตกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ, นนทบุรี.
- ประคอง วรรณสุตร. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรศรี ธัญโชติกุล. (2553). **แนวทางการพัฒนาตลาดของธุรกิจดูแลสัตว์เลี้ยงประเภทสุนัข และแมว: กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต.** วิทยานิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- วชิระ กิตติศรี. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกซื้อสุนัขในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.** การศึกษาโดยอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- วรัทยา พวงจิต. (2552). **พฤติกรรมการซื้อสุนัขในอำเภอเมืองเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่..

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย

Marketing Mix Factors Affecting Tenants' Choices in Sales Promotion Areas in Central Plaza Chiang Rai

กาญจนา ทาจี^{1*} และ บุญญา นุช ชีวาเกียรติยิ่งยง²

Kanjana Thachee^{1*} and Boonyanuch Cheewakiatyingyong²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เจ้าของหรือผู้บริหารร้านค้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ระยะสั้น ภายในศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า F-test

จากผลการศึกษาพบว่าผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขายส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจร้านค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน มีลักษณะกิจการเป็นบริษัทจำกัด ใช้บริการโซนทะเลหมอก ขนาดพื้นที่ 50-100 ตรม. ราคาเช่ารายวัน 10,000 - 20,000 บาท ระยะเวลาในการทำสัญญา 3-7 วัน ลักษณะการตัดสินใจเมื่อต้องการทำสัญญาเช่ากับศูนย์การค้า หุ่นส่วนร่วมตัดสินใจ เป็นผู้เช่าร้านค้าประจำในศูนย์การค้า และมีวัตถุประสงค์ของการเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่เพื่อจำหน่ายสินค้า

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขายของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยด้านสถานที่ ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ และปัจจัยด้านราคา

จากการทดสอบสมมติฐาน พบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย จำแนกตามวัตถุประสงค์การเช่าพื้นที่ในด้านผลิตภัณฑ์อย่างน้อยสำคัญที่ระดับ 0.05 การวิจัยนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ด้านการตลาดของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย ให้สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พื้นที่ส่งเสริมการขาย

¹ นิสิตคณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : kanjana.cpn@gmail.com

Abstract

The purpose of this study is to investigate marketing mix factors that affect tenants' choices of sales promotion areas in Central Plaza Chiang Rai. The population used in the study was 92 owners or store managers who have authority over decision making for short-term sales promotion areas' rental in Central Plaza Chiang Rai. Questionnaires were distributed to collect data. The data were then analyzed by statistical software. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The study found that most tenants in sales promotion areas in Central Plaza Chiang Rai run a business as a company limited about cars, motorcycles, and bicycles in a zone called Talay Mork in 50-100 square metres with rental prices ranging from 10,000 to 20,000 baht per day, and contract duration of 3-7 days. In contract decision making process, the store owners and partners make a decision over long-term leases to distribute their products.

The result reveals that the overall outcome of marketing mix factors influencing tenants' choices of sales promotion areas in Central Plaza Chiang Rai serve at a high level. Moreover, each factor also serves at a high level including personnel factor, physical description factor, product factor, place factor, promotion factor, service process factor, and price factor, respectively.

The result of a hypothesis test illustrates the difference in marketing mix factors affecting tenants' choices of sales promotion areas in Central Plaza Chiang Rai. Furthermore, there is a difference in product aspect at a statistical significance level of 0.05, when all factors were analyzed according to purposes of the area rental. Last but not least, this research provides useful information for developing the marketing strategies to be effectively taken in conformity with personal factors of tenants' choices of sales promotion areas in Central Plaza Chiang Rai.

Keywords: Marketing Mix Factors, Tenants' Choices of Sales Promotion Areas

บทนำ

ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย เป็นโครงการศูนย์การค้าในเครือเซ็นทรัล เริ่มแรกพัฒนาโครงการโดยเซ็นทรัล รีเทล คอร์ปอเรชั่น โดยมีห้างสรรพสินค้าโรบินสัน เป็นผู้พัฒนาพื้นที่โครงการ แต่เนื่องจากทางเครือเซ็นทรัลเห็นศักยภาพของเมืองเชียงรายในอนาคต ซึ่งเป็นพื้นที่ประตูการค้าที่สำคัญของประเทศ เชื่อมโยงการค้าการลงทุน 4 ประเทศ ตามแผนงานพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-South Economic Corridor) และสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจประกอบด้วย ไทย ลาว พม่า และจีน หรือกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขง (GMS :Greater Mekong Sub-region) ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย เป็นศูนย์การค้าลำดับที่ 16 ของบริษัทเซ็นทรัลพัฒนาจำกัดมหาชน หรือ ซีพีเอ็น เป็นศูนย์การค้าครบวงจรแห่งแรกที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบไปด้วยร้านค้าต่าง ๆ กว่า 280 ร้านค้า รวมความสมบูรณ์แบบแห่งใหม่ใจกลางเมืองเชียงราย ครบครันด้วยสินค้า บริการ และความบันเทิงหลากหลายสไตล์พร้อมตอบสนองไลฟ์สไตล์ทุกรูปแบบ ประกอบด้วยอาหารจากร้านอาหารนานาชาติชั้นนำกว่า 30 ร้าน และแหล่งแฟชั่นแบรนด์ดังกว่า 200 ร้านค้า ที่ทันสมัยครบวงจร และเมืองค้ประกอบของศูนย์การค้าหลายส่วน ดังนี้ ผู้เช่ารายใหญ่ ผู้เช่ารายย่อย ค้าปลีกของชำ พื้นที่ส่งเสริมการขาย ศูนย์อาหาร

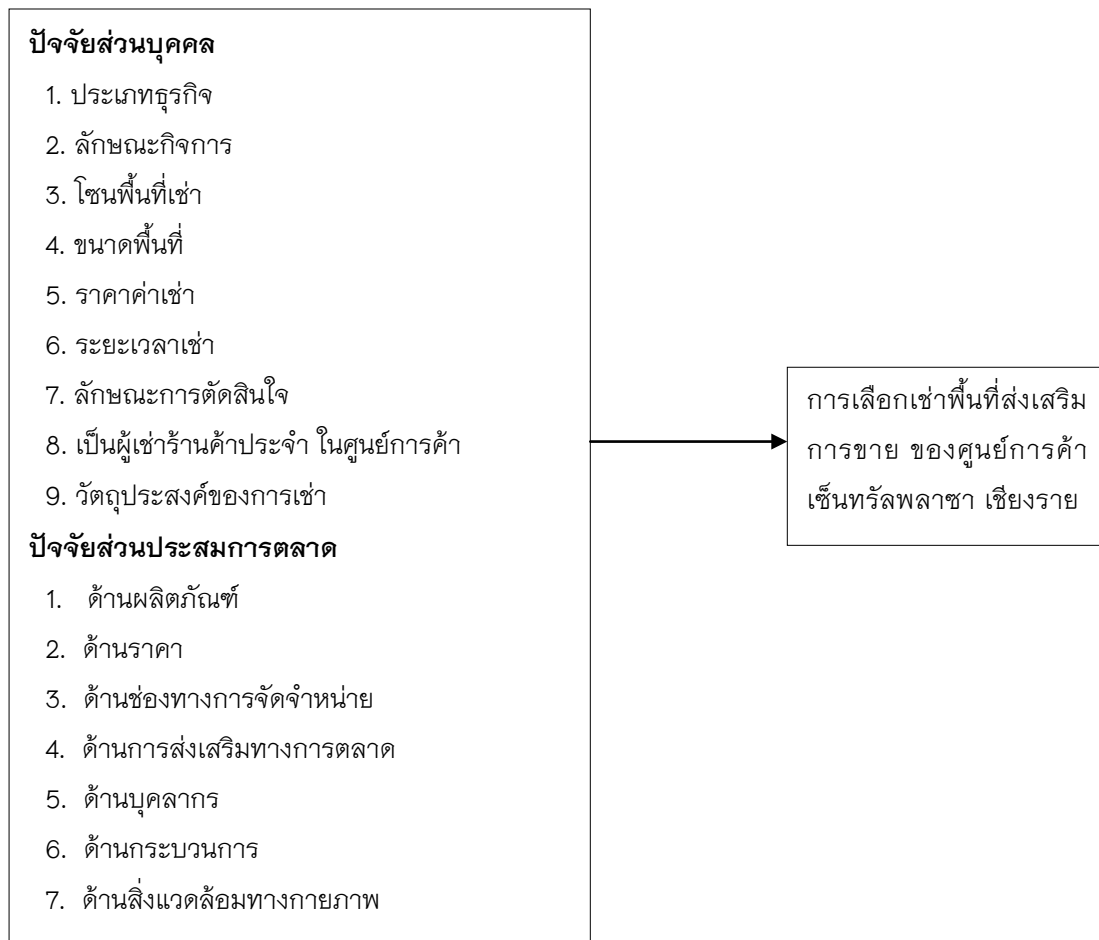
ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย ให้บริการเช่าพื้นที่ในศูนย์การค้าเป็นธุรกิจหลัก รายได้จากธุรกิจ ศูนย์การค้าคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 76 ของรายได้รวม โดยรายได้จากการพัฒนาและให้เช่าพื้นที่ในศูนย์การค้า ประกอบไปด้วยค่าเช่า ค่าบริการ จากการ ให้เช่าพื้นที่ ซึ่งพื้นที่เช่าส่งเสริมการขายรวมอยู่ในธุรกิจหลักที่ทำรายได้ ให้กับศูนย์การค้าฯ ซึ่งมีจำนวน 9 โซน ดังนี้ โซนกังหันลมไม้ไฟ โซนทะเลหมอก โซนภาพมหัศจรรย์ โซน E-Center โซน VDO Wall ลานกา สะลอง ลานกาสะลอง3 ซ้ำร้านปศุวิกร โซนกาตหลวง ระหว่างบันไดเลื่อน โซนทะเลหมอก ซ้ำบันไดเลื่อน โดยแต่ละปีการใช้บริการเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย มีผลการเติบโตของรายได้ค่อนข้างดี โดยบริษัท ใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในแต่ละท้องถิ่นที่ศูนย์การค้าตั้งอยู่ เพื่อดึงลูกค้ากลุ่มเป้าหมายให้เข้ามาซื้อ สินค้าและบริการในศูนย์การค้าเป็นประจำ และเพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าทุกไลฟ์สไตล์ แต่ถึงแม้ว่าปัจจุบันศูนย์การค้าฯ จะเป็นผู้นำตลาดธุรกิจค้าปลีกในจังหวัด เชียงราย แต่ในอนาคตอาจจะได้รับผลกระทบจากคู่แข่งในตลาด จึงต้องมีการปรับตัวเพื่อใช้กลยุทธ์การตลาดมาแข่งขัน เพื่อรักษาลูกค้าทั้งในส่วนผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย และลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการภายในศูนย์การค้า ถึงแม้จะมีผู้สนใจเข้ามาเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขายภายในศูนย์การค้าฯ อย่างต่อเนื่องก็ตาม แต่ก็ต้องทำการพัฒนาเพื่อให้การบริการที่ดีที่สุด และสร้างความพึงพอใจแก่ผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ซึ่งถือเป็นคู่ค้า คนสำคัญของบริษัทเช่นกัน อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของบริษัท ที่ว่า “บริษัทเซ็นทรัลพัฒนา จำกัด (มหาชน) มุ่งสร้างการเติบโตทางธุรกิจอย่างยั่งยืน เพื่อความพึงพอใจสูงสุดต่อผู้ถือหุ้น คู่ค้า พนักงาน ลูกค้า และ สังคม” (เซ็นทรัลพัฒนา, 2553)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้นผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงรายเพื่อรักษารฐานลูกค้าผู้เช่าพื้นที่รายเดิม และเพิ่มผู้เช่ารายใหม่มากขึ้น ปรับปรุงการบริหารจัดการและการบริการให้กับผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ให้มีประสิทธิภาพและนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางการปรับปรุงการให้บริการของศูนย์การค้าให้ดีขึ้น อีกทั้งนำมาเป็นแนวทางกำหนดกลยุทธ์การตลาดและสร้างความยั่งยืน มั่นคงของศูนย์การค้า ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย

สมมุติฐาน

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกันมีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย แตกต่างกันไปเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือเจ้าของหรือผู้บริหารร้านค้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย จำนวน 120 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Taro Yamane ที่ตารางกำหนดระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งสามารถคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างได้ 92 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ประยุกต์มาจากงาน ปภากัทธ ธีระกรกมล (2558) โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. ประเภทธุรกิจ ลักษณะกิจการ โซนพื้นที่เช่า ขนาดพื้นที่ ราคาเช่า ระยะเวลาเช่า ลักษณะการตัดสินใจ ร้านค้ามีอยู่ภายในศูนย์การค้า วัตถุประสงค์ของการเช่า เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

2. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเข้าพื้นที่ของลูกค้า ได้แก่ 7P's ประกอบด้วย

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	จำนวน 4 ข้อ
ปัจจัยด้านราคา	จำนวน 3 ข้อ
ปัจจัยด้านสถานที่	จำนวน 5 ข้อ
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	จำนวน 5 ข้อ
ปัจจัยด้านบุคคลากร	จำนวน 4 ข้อ
ปัจจัยด้านกระบวนการบริการ	จำนวน 8 ข้อ
ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	จำนวน 7 ข้อ

ลักษณะคำถามแบบ likert scale ซึ่งใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method) สำหรับลักษณะคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3. เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการให้บริการเข้าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบหรือปรับปรุงแก้ไขความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหาและความเหมาะสมของคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency:IOC) มากกว่า 0.5 ทุกคำถาม

2. นำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try-out) กับลูกค้าศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา ลำปาง จำนวน 30 ราย เพื่อวัดความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.95

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาดำเนินการทดสอบโดยวิธีการส่งจดหมายถึงเจ้าของหรือผู้บริหารร้านค้าพร้อมแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ทำการตอบแบบสอบถาม แล้วให้รวบรวมส่งแบบสอบถามคืนให้ผู้วิจัย

2. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อเตรียมนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. การวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบไปด้วย ประเภทธุรกิจ ลักษณะกิจการ โชนพื้นที่เช่า ขนาดพื้นที่ ราคาเช่า ระยะเวลาเช่า ลักษณะการตัดสินใจ เป็นร้านค้าประจำในศูนย์การค้า วัตถุประสงค์ของการเช่า ใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อใช้บรรยายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลระดับความสำคัญของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเข้าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซา เชียงราย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์การแบ่งระดับคะแนนโดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้ โดยใช้ค่าทางสถิติ คะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) กำหนดช่วงของการวัด ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5-1}{5} = 0.80$$

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของระดับความสำคัญ โดยกำหนดค่าคะแนน (ประคอง วรรณสูตร, 2542, หน้า 74) ดังนี้

ระดับคะแนน	ความหมาย
4.21-5.00	ผู้บริโภครู้สึกให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด
3.41-4.20	ผู้บริโภครู้สึกให้ความสำคัญในระดับมาก
2.61-3.40	ผู้บริโภครู้สึกให้ความสำคัญในระดับปานกลาง
1.81-2.60	ผู้บริโภครู้สึกให้ความสำคัญในระดับน้อย
1.00-1.80	ผู้บริโภครู้สึกให้ความสำคัญในระดับน้อยที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติ F-test

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 ทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเข้าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	\bar{X}	ประเภทรูทริก		ลักษณะกิจการ		โซนพื้นที่เช่า		ขนาดพื้นที่	
		F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.	F-test	Sig.
1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	4.12	0.68	0.73	0.50	0.69	1.20	0.54	3.34	0.12
2. ปัจจัยด้านราคา	3.75	0.75	0.34	0.65	0.36	0.60	0.44	0.72	0.37
3. ปัจจัยด้านสถานที่	4.10	0.86	0.58	0.46	0.72	0.73	0.64	0.46	0.72
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	4.07	0.64	0.77	0.46	0.72	0.57	0.73	0.46	0.72
5. ปัจจัยด้านบุคลากร	4.40	0.99	0.46	1.62	0.30	1.08	0.43	1.62	0.30
6. ปัจจัยด้านกระบวนการบริการ	4.04	0.82	0.62	1.93	0.25	0.83	0.59	1.93	0.25
7. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ	4.34	0.65	0.74	0.49	0.71	0.95	0.57	0.49	0.71

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนประสม ทางการตลาด	\bar{X}	ราคาเช่า		ระยะเวลาที่ เช่า		การตัดสินใจ		ร้านค้ามีอยู่ ในศูนย์		วัตถุประสงค์	
		F- test	Sig.	F- test	Sig.	F- test	Sig.	F- test	Sig.	F- test	Sig.
1. ปัจจัยด้าน ผลิตภัณฑ์	4.12	0.92	0.51	0.97	0.47	1.62	0.37	1.04	0.53	4.33	0.05*
2. ปัจจัยด้านราคา	3.75	0.27	0.89	0.39	0.71	0.87	0.48	1.10	0.46	2.63	0.20
3. ปัจจัยด้านสถานที่	4.10	1.19	0.42	1.50	0.39	0.46	0.72	0.69	0.55	1.95	0.34
4. ปัจจัยด้านการ ส่งเสริมการตลาด	4.07	1.21	0.42	0.42	0.71	0.46	0.72	0.73	0.65	3.97	0.08
5. ปัจจัยด้านบุคลากร	4.40	0.67	0.63	2.51	0.15	1.62	0.30	0.51	0.61	0.93	0.49
6. ปัจจัยด้าน กระบวนการบริการ	4.04	0.89	0.53	0.43	0.70	1.93	0.25	1.17	0.40	3.21	0.11
7. ปัจจัยด้านลักษณะ ทางกายภาพ	4.34	1.17	0.36	1.28	0.37	0.49	0.71	0.79	0.58	0.72	0.57

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึง_ความคิดเห็นของผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงรายต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย มีดังนี้ ผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจร้านค้าประเภทรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถจักรยาน มีลักษณะกิจการเป็นบริษัทจำกัด ใช้บริการโซนทะเลหมอก ขนาดพื้นที่ 50-100 ตรม. ราคาเช่ารายวัน 10,000 - 20,000 บาท ระยะเวลาในการทำสัญญา 3-7 วัน ลักษณะการตัดสินใจเมื่อต้องการทำสัญญาเช่ากับศูนย์การค้า หุ่นส่วนร่วมตัดสินใจ เป็นร้านค้าภายในศูนย์การค้า และมีวัตถุประสงค์ของการเช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ส่วนใหญ่เพื่อจำหน่ายสินค้า

ผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขายที่มีความพึงพอใจสูงสุดต่อปัจจัยย่อยในแต่ละปัจจัยของส่วนประสมการตลาด บริการดังนี้ ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ คือ ศูนย์การค้าฯ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก ปัจจัยด้านราคา คือ อัตราค่าประกันสถานที่เหมาะสมกับทำเลที่ตั้งภายในศูนย์การค้าและอัตราค่าใช้จ่ายส่วนกลางที่เรียกเก็บค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ราคาเหมาะสม ปัจจัยด้านสถานที่ คือ ศูนย์การค้าฯ ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด คือ มีการติดป้ายโฆษณา ศูนย์การค้าฯ ครอบคลุมตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกศูนย์การค้าฯ อย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยด้านบุคลากร คือ บุคลากรของศูนย์การค้าฯ มีการให้บริการที่ดี ปัจจัยด้านกระบวนการ ให้บริการ คือ การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่แผนกส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าฯ มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย และปัจจัยด้านลักษณะ ทางกายภาพ คือ ศูนย์การค้าฯ จัดให้มีร้านค้าแบรนด์เนมที่ทันสมัย และมีชื่อเสียงและศูนย์การค้าฯ มีการตกแต่งภายนอกที่สวยงามร่มรื่น

การทดสอบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเข้าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประเภทธุรกิจ ลักษณะกิจการ โชนพื้นที่เข้า ขนาดพื้นที่ ราคาค่าเช่า ระยะเวลาเช่า ลักษณะการตัดสินใจ เป็นผู้เช่าร้านค้าประจำในศูนย์การค้า ไม่พบความแตกต่างในการเลือกเข้าพื้นที่ แต่เมื่อจำแนกตามวัตถุประสงค์การเข้าพื้นที่ พบว่าปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้าน ผลลัพธ์ที่มีผลต่อการเลือกเข้าพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึง_ความคิดเห็นของผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงรายต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเข้าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์_ดังนี้

ปัจจัยด้านผลลัพธ์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการด้าน ผลลัพธ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงว่าผู้ให้เช่าพื้นที่จะต้องคำนึงถึงความสำคัญของปัจจัยส่วนประสม การตลาดบริการให้มากด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) ที่ ศึกษาความสำคัญและ ความพึงพอใจของผู้เช่าพื้นที่ต่อส่วนประสมการตลาดบริการของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่แอร์พอร์ต พบว่า ผู้เช่าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจัยด้านผลลัพธ์ โดยรวมใน ระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จาตุรงค์ ไชยเวช (2551) ที่ศึกษาถึงความพึง พพอใจของผู้เช่าพื้นที่ของอาคารพันธุ์ทิพย์พลาซ่าเชียงใหม่ พบว่า ผู้เช่า พื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจัยด้าน ผลลัพธ์ โดยรวมในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านราคา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า อัตราค่าประกันสถานที่เหมาะสมกับทำเลที่ตั้งภายในศูนย์การค้าและ อัตราค่าใช้จ่ายส่วนกลางที่เรียกเก็บค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า ราคาเหมาะสม อัตราค่าเช่าพื้นที่ เหมาะสมกับทำเลที่ตั้งภายใน ศูนย์การค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) ที่ ศึกษาความสำคัญและความพึงพอใจ ของผู้เช่าพื้นที่ต่อส่วนประสมการตลาดบริการของศูนย์การค้า เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่แอร์พอร์ต พบว่า ผู้เช่าพื้นที่ ที่พึงพอใจในปัจจัยด้านผลลัพธ์ โดยรวมใน ระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) ที่ศึกษาถึงความพึง พพอใจของผู้เช่าพื้นที่ของอาคารพันธุ์ทิพย์พลาซ่าเชียงใหม่ พบว่า ผู้เช่าพื้นที่ที่พึงพอใจใน ปัจจัยด้าน ผลลัพธ์ โดยรวมในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านสถานที่ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการด้าน สถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การค้าฯ ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน การเดินทางมาศูนย์การค้าฯ เข้า-ออก ได้ สะดวกสบาย ศูนย์การค้าฯ ตั้งอยู่บนทำเลที่เหมาะสมต่อผู้เช่าในการทำธุรกิจ และมีจุดรับส่งสินค้าที่ เพียงพอ และมีพื้นที่จอดรถอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) พบว่า ผู้เช่า พื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจัยด้านสถานที่โดยรวมในระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผล การศึกษาของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) พบว่า ผู้เช่าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจัยด้านสถานที่โดยรวมใน ระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการติดป้ายโฆษณาศูนย์การค้าฯ ครอบคลุมตามสถานที่ต่าง ๆ ภายนอกศูนย์การค้าฯอย่างสม่ำเสมอ มีการให้ส่วนลด สำหรับผู้เช่าพื้นที่ที่มีร้านค้า ภายในศูนย์การค้าฯเมื่อประสบปัญหาทางด้านธุรกิจ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น Sale promotion อย่าง สม่ำเสมอ และมีการให้สื่อโฆษณาภายในศูนย์การค้าฯ ฟรี โดยผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในศูนย์การค้า และสื่อออนไลน์

และมีมีการจัด Event ต่าง ๆ ที่ดึงดูดลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบันด้านการส่งเสริมการตลาดโดยรวมในระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบัน การส่งเสริมการตลาดโดยรวมในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านบุคคล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการด้านปัจจัยบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรของศูนย์การค้าฯ มีการให้บริการที่ดี บุคลากรให้บริการของศูนย์การค้าฯ มีจำนวนที่เพียงพอ บุคลากรของศูนย์การค้าฯ มีมนุษยสัมพันธ์และอัธยาศัยดี บุคลากรของศูนย์การค้าฯ มีความซื่อสัตย์ ตลอดจนมีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบันบุคลากรโดยรวมในระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผล การศึกษาของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบันบุคลากรโดยรวมใน ระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านกระบวนการบริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการด้านปัจจัยกระบวนการบริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การติดต่อประสานงานกับ เจ้าหน้าที่แผนกส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าฯ มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย ขั้นตอนการทำสัญญาเช่าสะดวก ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีการรับชำระเงินและออกใบเสร็จรับเงินถูกต้องและรวดเร็ว ความเหมาะสมของเวลาเปิด-ปิด ศูนย์การค้าฯ ศูนย์การค้าฯ มีห้องน้ำให้บริการอย่างเพียงพอ และสะอาด มีบริการระบบเครือข่ายไฟฟ้าและโทรศัพท์ ให้แก่ผู้เช่า อย่างเพียงพอ จากแผนกงานระบบ มีระบบการรับแจ้งและแก้ปัญหา ที่รวดเร็วจากเจ้าหน้าที่แผนกงาน รักษาความปลอดภัย (LP) ของศูนย์การค้าฯ และการจัดระบบการจราจรของรถภายในศูนย์การค้าฯ ซึ่งสอดคล้องกับผล การศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบันกระบวนการให้บริการโดยรวมใน ระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) พบว่า ผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบัน ด้านกระบวนการให้บริการโดยรวมในระดับปานกลาง

ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ระดับความสำคัญต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการด้านปัจจัยลักษณะทางกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์การค้าฯ จัดให้มีร้านค้าแบบ รนด์เนม ที่ทันสมัย และมีชื่อเสียง ศูนย์การค้าฯ มีการตกแต่งภายนอกที่สวยงามร่มรื่น ศูนย์การค้าฯ มีสภาพตัว อาคารสะอาด สวยงาม ไม่ทรุดโทรม ภายในศูนย์การค้าฯ มีบรรยากาศดี การตกแต่งที่ทันสมัย ศูนย์การค้าฯ มีการปรับ อุดหนุน ความเย็นที่พอเหมาะ ศูนย์การค้าฯ มีลิฟต์ บันไดเลื่อนที่เพียงพอพร้อมให้บริการและศูนย์การค้าฯ จัดพื้นที่ นั่งพักผ่อน หรือจุดนัดพบ ที่เพียงพอสอดคล้องกับสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกียรติพงษ์ มูลโพธิ์ (2555) พบว่า ผู้ เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจในปัจจุบันด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพโดยรวมในระดับมาก เช่นกัน แต่ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา ของจาตุรงค์ ไชยเวช (2551) พบว่าผู้เข้าพื้นที่ที่พึงพอใจใน ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพโดยรวมในระดับปานกลาง

ผลการทดสอบสมมติฐานพบความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีผลต่อการเลือกเช่าพื้นที่ ส่งเสริมการขาย ของศูนย์การค้าฯ เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย จำแนกตามวัตถุประสงค์การเช่าพื้นที่ ด้านผลิตภัณฑ์ มีการเลือกเช่าพื้นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 การวิจัยนี้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากลยุทธ์ ด้านการตลาดของศูนย์การค้าฯ เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย ให้สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการ ขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ศูนย์การค้าฯ ควรให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ โดยจัดให้มีการเพิ่มพื้นที่ส่งเสริมการขายให้มากขึ้น เพื่อ เพิ่มทางเลือกให้ลูกค้าเช่าพื้นที่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์การเช่าพื้นที่

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา ณ จุดหนึ่งของเวลา (Cross-sectional study) ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรเก็บข้อมูลระยะยาว (Longitudinal Study)
2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรเป็นงานวิจัยในเชิงคุณภาพจากการเก็บข้อมูลเชิงลึกจากลูกค้าผู้เช่าพื้นที่ส่งเสริมการขาย ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย เพื่อที่จะได้ทราบถึงข้อมูลที่หลากหลาย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ได้เพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.บุญญาบุช ชีวาเกียรติยั้งยง อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ศึกษารัฐสภาซึ่งในความกรุณาดังกล่าว และสำนักในพระคุณของ อาจารย์เป็นอย่างยิ่งที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะ รวมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ขอขอบคุณ ท่านเจ้าของเอกสาร และงานวิจัยทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำมาอ้างอิงในการทำวิจัย และคณะ ผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแก้ไขแบบสอบถามตลอดจนเสนอแนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคุณแห่งบิดรมารดา บุรพจารย์ ตลอดจนจนถึงผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน ชี้แนะและให้กำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงมาด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติพงษ์ มูลโพธิ์. (2555). **ความสำคัญและความพึงพอใจของผู้เช่าพื้นที่ต่อส่วนประสมการตลาดบริการของศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงใหม่แอร์พอร์ต**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จตุรงค์ ไชยเวช. (2551). **ความพึงพอใจของผู้เช่าพื้นที่อาคารพันธุ์ทิพย์พลาซ่าเชียงใหม่**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประคอง กรรณสูต. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร เซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย. (2553). **ข้อมูลศูนย์การค้า**. [ฐานข้อมูลสำเร็จรูป]. (ฐานข้อมูลศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า เชียงราย).

ลักษณะความสัมพันธ์และความพึงพอใจของประชาชนต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

The Relationship Quality and Satisfaction of People toward Policies Implemented by Maeka Sub-district Municipality

กุลธิดา ภาชนะ^{1*} และ ปิยะพงษ์ แสงแก้ว²

Kunthida Phachana^{1*} and Piyapong Sangkaew²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม, ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานและกระบวนการจัดทำโครงการของประชาชนต่อผลดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 5 ด้าน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เมื่อเปิดตาราง Krejcie & Morgan กลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้เท่ากับ 377 คน การเก็บข้อมูลจะเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิตามหมู่บ้านในพื้นที่เทศบาลตำบลแม่กา การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงผลการศึกษานี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามรับทราบการจัดทำโครงการต่างๆของเทศบาลตำบลแม่กาจากผู้นำหมู่บ้าน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานและความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดทำโครงการของเทศบาลตำบลแม่กา นั้น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เมื่อพิจารณาว่าความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามนโยบายมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมหรือไม่ พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันนัยสำคัญทางสถิติที่ 99% นั้นหมายความว่าหากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการได้เข้าร่วมดำเนินการให้กิจกรรม และประเมินผลความสำเร็จของโครงการ ย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ: คุณภาพของความสัมพันธ์ ความพึงพอใจ เทศบาลตำบลแม่กา ประเทศไทย

Abstract

The objectives of this research are to find out whether people are satisfied with and participate in policies and activities created by Maka-subdistrict municipality, and whether the participation and satisfaction are correlated. Population of this study is people living in Maka-subdistrict, Muang, Phayao province. Based on the Krejcie and Morgan table, there are 377 observations in this study. As Maeka subdistrict municipality

¹นิสิตดุษฎีวิทยาคารจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Management and information sciences, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Kunkun_nan@hotmail.com

composes of villages, this study, therefore, corrects the data based on Stratified sampling technique. Descriptive statistics are mainly used to present all the research findings–Proportion, Mean, Standard Deviation and Correlation. The results of this study show that the people in Maka–subdistrict municipality have information relating to the policy implemented via village headmans. There are medium levels of participation and satisfaction of people on the policies have been implemented. When examining the relationship of the levels of the participation and satisfaction of the people, it is found that they are positively related. This means, if people have participated in activities or part of polies implemented by Maka–subdistrict municipality, they tend to have the higher level of satisfaction.

Keywords: relationship of quality, satisfaction, MaeKa Sub–district Municipality, Thailand

บทนำ

เทศบาลตำบลแม่กาเป็นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจตามพระราชบัญญัติเทศบาล (พ.ร.บ.) พ.ศ. 2496 มีบทบาทสำคัญคือให้บริการพื้นฐานแก่ชุมชน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มีการบริหารงานโดยนายกเทศมนตรีที่มาจากคัดเลือกโดยประชาชน เทศบาลตำบลแม่กาทำหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามนโยบายของนายกเทศมนตรีและนโยบายของรัฐบาลภายใต้การดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1.การพัฒนาเศรษฐกิจ 2.พัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม 3.การบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม 4.ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย 5.ส่งเสริม การบริหารจัดการที่ดีขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ

เทศบาลตำบลแม่กา เป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง อยู่ในเขตพื้นที่ของอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 131 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็น 18 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น.17,686 คน (งานทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลแม่กา, 2559) เทศบาลตำบลแม่กา เริ่มแรกตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาในปี 2539 และยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแม่กา ในปี 2551 ถึงปัจจุบัน รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 8 ปี โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่กาจำนวน.4.คน (ปี 2539–ปี 2551) หลังจากมีการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลแม่กา มีนายกเทศมนตรีจำนวน 2 คน คนแรก นายเสน่ห์ กันทะวัง (ปี 2552–2555) คนที่สอง ดร.ประพันธ์ เทียนนิหาร (ปี 2555–ปัจจุบัน) (เทศบาลตำบลแม่กา, 2559) โดยในสมัยนายกเทศมนตรีคนแรกมีนโยบายที่เน้นด้านดูแลสวัสดิภาพของประชาชน พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และคนที่สอง(ปัจจุบัน)มีการบริหารงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ยกตัวอย่างเช่น พะเยาโมเดล ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักคือปฏิรูปพื้นที่ทำกินโดยเน้นการปรับพื้นที่ปฏิรูปที่ดินเดิมที่อนุญาตใช้ประโยชน์ที่ดินเพียงเพื่อการเกษตรเท่านั้น เป็นการขยายการใช้ประโยชน์จากที่ดินเพื่อกิจการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ฯลฯ และการขยายเขตไฟฟ้าเข้าสู่บ้านแม่ต๋ำน้อย (หมู่ 18) โดยเทศบาลตำบลแม่กา มีบทบาทในการเป็นตัวกลางระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ และประชาชน นอกจากนั้นยังมีนโยบายที่ส่งเสริมเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเน้นการปรับปรุงโบราณสถานในพื้นที่ และเน้นประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักกับบุคคลทั่วไปมากขึ้น เช่น โครงการสนับสนุนฟื้นฟูและพัฒนาปรับปรุงโบราณสถานเวียงบัว และส่งเสริมสุขภาพอนามัย ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนผู้มีรายได้น้อย โดยการระดมทุนสร้าง ปรับปรุง ที่อยู่อาศัย เพื่อให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและยังมีการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับผู้สูงอายุ เยาวชน และส่งเสริมกลุ่มอาชีพในชุมชน

ที่ผ่านมาการบริหารงาน เทศบาลตำบลแม่กา ได้ชื่อว่าประสบความสำเร็จในการบริหารงานในหลายๆด้าน เช่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า และ น้ำประปาในพื้นที่ เทศบาลตำบลแม่กา ปัจจุบันมีพื้นที่ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก ในทุกเส้นทาง ไฟฟ้าเข้าถึงทุกครัวเรือน มีประปาหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน โดยมีปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จ คือการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทุกภาคส่วน ทั้งเทศบาลตำบลแม่กา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการให้ความร่วมมือของประชาชนในพื้นที่

อย่างไรก็ตามภาพรวมของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นก็ยังพบปัญหาในการบริหารงาน และ ปัญหาด้านการให้บริการ เช่น ควรปรับปรุงด้านสุขาภิบาลในชุมชนตามนโยบายที่ได้ตั้งไว้ รวมทั้งควรกำหนดอัตราค่าบริการดูแลสิ่งปฏิกูล ที่เป็นธรรม และกำหนดการให้บริการรถขนขยะตามเวลาที่กำหนด (รักษศรี เกียรติบุตร, 2558) ถึงแม้ว่าที่ผ่านมาจะมีการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเหล่านี้มากมาย แต่ในพื้นที่ต่างๆ ก็มีความเป็นเอกลักษณ์หรือปัญหาเฉพาะพื้นที่ของตัวเอง และจากข้อมูลขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร ที่ปรากฏนั้นจะเห็นได้ชัดว่าเทศบาลตำบลแม่กา ต้องรับผิดชอบความเป็นอยู่ และการให้บริการตามอำนาจหน้าที่ที่มากพอสมควร และจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงสภาพจากชนบทเป็นชุมชนเมือง ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงอาชีพจากเกษตรกรรมเป็นกิจการพาณิชย์ มีผู้ประกอบการหลายจังหวัดที่เข้ามาลงทุนประกอบการ เช่น ธุรกิจห้องพัก บ้านเช่า ร้านอาหาร โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่โดยรอบมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งส่งผลทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาทางด้านทางด้านเศรษฐกิจ เช่น รายได้ตกต่ำ ปัญหาด้านสังคม เช่น ยาเสพติด ปัญหาด้านการศึกษา เช่น เด็กมีผลการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาน้ำเน่าเสีย ปัญหาด้านขยะมูลฝอย ปัญหาด้านความสงบเรียบร้อย เช่น มีโจรผู้ร้าย และปัญหาด้านการบริหารจัดการ เช่น ปัญหาการบุกรุกพื้นที่ ปัญหาการใช้ประโยชน์จากที่ดินผิดประเภท ปัญหาการให้บริการที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ฯลฯ (เทศบาลตำบลแม่กา, 2558)

ดังนั้นในการศึกษาคั้งนี้ต้องการศึกษาถึง บทบาทความสัมพันธ์ (การมีส่วนร่วม) และความพึงพอใจของประชาชนต่อผลสำเร็จของนโยบายของผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่กาที่ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้วในปีงบประมาณ 2558 โดยการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งการประเมินผลทั้ง 5 ด้านนี้จะครอบคลุมการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ทั้งหมดของเทศบาลโดยพยายามเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยที่ทำให้โครงการที่ เทศบาลตำบลแม่กา ดำเนินการและประสบความสำเร็จ การศึกษาคั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อองค์กร ทั้งในด้านการพัฒนา และ รับทราบปัญหาของประชาชนในพื้นที่เพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

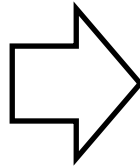
1. เพื่อศึกษาบทบาทความสัมพันธ์ (การมีส่วนร่วม) ของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการจัดทำโครงการความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน
3. เพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมมีผลต่อความพึงพอใจในการดำเนินโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้านหรือไม่

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น จากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548)

ตัวแปรอิสระ**ปัจจัยส่วนบุคคล**

- เพศ
- อายุ
- ระดับการศึกษา
- อาชีพ
- ระยะเวลาการอยู่อาศัย
- รายได้
- การรับรู้ข่าวสาร
- การมีส่วนร่วม

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของประชาชนต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่

1. พัฒนาเศรษฐกิจ
2. พัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม
3. บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
4. ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย
5. ส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การให้มีประสิทธิภาพ

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลแม่กา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา จำนวน 17,686 คน จาก 18 หมู่บ้าน เทศบาลตำบลแม่กา, (2559) หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan จากประชากรประมาณ 20,000 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (0.5) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 377 คน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิจากจำนวนหมู่บ้านในอัตราส่วนที่เท่ากัน และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล โดยขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชนในการเก็บแบบสอบถาม โดยแบบสอบถามแบบผสม (แบบปลายปิดและปลายเปิด) โดยรวบรวมข้อมูลจาก แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลตำบลแม่กา ได้แก่ หนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัย ตลอดจนสืบค้นผ่านเว็บไซต์ และสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสรุปเป็นประเด็นข้อคำถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล แบบสอบถามประกอบด้วย 6 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ ระยะเวลาการอยู่อาศัย รายได้

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับทราบข่าวสารโครงการต่างๆของเทศบาลตำบลแม่กา

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ(การมีส่วนร่วม)ในการดำเนินโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

ส่วนที่ 4.ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

ส่วนที่ 5.ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดทำโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

ส่วนที่ 6.ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่กา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ การอยู่อาศัย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (percentage) แล้วนำผลที่ได้มาแปลผล นำเสนอในรูปแบบตาราง

2. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข่าวสารโครงการต่างๆของเทศบาลตำบลแม่กา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (percentage) แล้วนำผลที่ได้มาแปลผลนำเสนอในรูปแบบตาราง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3-5 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทความสัมพันธ์ (การมีส่วนร่วม) ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานและ ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดทำโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพ 5 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำไปแปลผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคลและบทบาทการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการและความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่กาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ (Correlation) โดยการคำนวณหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman.rank.correlation.coefficient) นำข้อมูลมาวิเคราะห์อยู่ในมาตราอันดับหรือมาตราส่วน ในการพิจารณาความสัมพันธ์ (Correlation) ว่ามีความสัมพันธ์มากน้อย ทราบได้จากค่าสัมประสิทธิ์ของสหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์และความพึงพอใจของประชาชนต่อความสำเร็จในการดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.60 เป็นเพศชาย ร้อยละ 46.40 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.00 รองลงมาอายุ 20-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.70 มีอายุระหว่าง 40 - 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.20 อายุ 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.30 และน้อยสุด อายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 4.80 ด้านการศึกษามากที่สุดระดับประถมศึกษา ร้อยละ 57.30 รองลงมามีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 20.70ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 11.90 ระดับ ปวส./อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 8.50 ไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 1.10 และน้อยสุดระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 0.50 การประกอบอาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง/บริการ คิดเป็นร้อยละ 23.90 รองลงมาประกอบอาชีพค้าขาย/ธุรกิจ คิดเป็นร้อยละ 18.60 ถัดมาเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 15.60 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 14.10 ว่างาน คิดเป็นร้อยละ 9.80 รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 8.00 เป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 6.90 ประกอบอาชีพอื่นๆคิดเป็นร้อยละ 2.11 และน้อยสุดบำเหน็จ/บำนาญ คิดเป็นร้อยละ 1.10.ตามลำดับ ส่วนใหญ่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่หรือประกอบอาชีพในตำบลแม่กา 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.40 รองลงมามีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.00 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.30 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.00และมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่น้อยสุดต่ำกว่า 1 ปีคิดเป็นร้อยละ 4.20 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.70 รองลงมามีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.20 มีรายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 9.30 มีรายได้ต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 7.20 และ 15,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.60

แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมตามแผนยุทธศาสตร์ 5 ด้าน

ตารางที่ 1 บทบาทความสัมพันธ์(การมีส่วนร่วม)ของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา
โดย ภาพรวมตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	2.78	0.95	ปานกลาง
2. การพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	2.91	1.10	ปานกลาง
3. บริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	2.83	1.09	ปานกลาง
4. ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย	2.83	1.08	ปานกลาง
5. การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การ	2.92	1.20	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	2.85	1.08	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม มีบทบาทความสัมพันธ์(การมีส่วนร่วม)ของประชาชนในการดำเนินนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง(ค่าเฉลี่ยรวม 2.85)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา โดย
ภาพรวม ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	3.08	1.10	ปานกลาง
2. การพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	3.19	1.38	ปานกลาง
3. บริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.16	1.09	ปานกลาง
4. ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย	3.35	1.37	ปานกลาง
5. การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การ	3.13	1.12	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.18	1.21	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา โดยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน

ตารางที่ 3 ความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการจัดทำโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา 5 ด้าน

แผนยุทธศาสตร์	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	3.12	1.13	ปานกลาง
2. การพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	3.16	1.09	ปานกลาง
3. บริหารจัดการทางทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	3.11	1.45	ปานกลาง
4. ความมั่นคงและการรักษาความสงบเรียบร้อย	3.12	1.10	ปานกลาง
5. การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การ	3.11	1.10	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.12	1.17	ปานกลาง

ตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการจัดทำโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ด้าน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา และความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา 5 ด้าน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา				
	พัฒนาเศรษฐกิจ	การพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม	บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	ความมั่นคงและการรักษาความสงบ	การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การ
1. การพัฒนาเศรษฐกิจ	.409**				
2. การพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม		.601**			
3. บริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม			.617**		
4. ความมั่นคงและการรักษาความสงบ				.544**	
5. การส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์การ					.639**

หมายเหตุ : หมายถึงมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.01 (99%)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตารางที่ 4 พบว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการมีผลต่อความพึงพอใจในการดำเนินโครงการเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01($r=0.409$, $p<0.01$)

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านการพัฒนาสังคม การศึกษาและวัฒนธรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01($r=0.601$, $p<0.01$)

3. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านการบริหารจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01($r=0.617$, $p<0.01$)

4. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านความมั่นคงและการรักษาความสงบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01($r=0.544$, $p<0.01$)

5. การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตามนโยบายด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายด้านการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดีขององค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01($r=0.639$, $p<0.01$)

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 53.60 อายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 31.00 การศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 57.30 ประกอบอาชีพ รับจ้าง/บริการ คิดเป็นร้อยละ 23.90 มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่และประกอบอาชีพในตำบลแม่กา 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 55.40 มีรายได้ 5,000-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.70

การรับรู้ข่าวสารโครงการต่างๆของเทศบาลตำบลแม่กามีการรับทราบข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 63.40.ผู้ตอบแบบสอบถามรับทราบข่าวสารโครงการต่างๆของเทศบาลตำบลแม่กา จากผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 38.50

จากการศึกษา พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานตามนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง

ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่กา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 5 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง)

ความพึงพอใจของประชาชนต่อกระบวนการจัดทำโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา ตามแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการดำเนินการตามโครงการตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กาและความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานตามนโยบายของเทศบาลตำบลแม่กา ตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 5 ด้าน มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 99%.นั่นหมายความว่าหากประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น รวมถึงการได้เข้าร่วม

ดำเนินการ ในกิจกรรม และประเมินผลความสำเร็จของโครงการหรือได้มีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ
ยอมส่งผลให้ประชาชนเกิดความพึงพอใจต่อผลการดำเนินโครงการของเทศบาลตำบลแม่กา

ข้อเสนอแนะ

1. เทศบาลตำบลแม่กา ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำโครงการตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทั้ง 5.ด้านของเทศบาล แก่ประชาชนในพื้นที่เพิ่มมากขึ้นโดยสื่อต่างๆ เช่น ป้ายโฆษณา เสียงตามสาย ประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ แผ่นพับเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนในพื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดโครงการ

2. ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาในแต่ละปีควรเปิดโอกาสให้ตัวแทนประชาคมทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มพ่อค้าแม่กา กลุ่มผู้ประกอบการในพื้นที่ เป็นต้น ให้ความร่วมมือร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการของแต่ละกลุ่ม เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาจัดทำแผนการพัฒนาต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้ครอบคลุมทุกกลุ่มและเกิดประโยชน์ต่อประชาชนรวมของพื้นที่ให้มากที่สุด

3. ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานของเทศบาล และให้ความรู้เกี่ยวกับความสำคัญ ของการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของประชาชนกับเทศบาล แก่ผู้นำชุมชน และประชาชนเพื่อเทศบาลจะสามารถดำเนินการที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

4. ในการดำเนินโครงการต่างๆควรเน้นการบูรณาการร่วมกับประชาชนให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดโครงการควรมีการประเมินผลการดำเนินงานทุกครั้งเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและนำไปปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ความกรุณาช่วยเหลือ รวมถึงการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และได้รับคำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และประสบการณ์ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร สมาชิกสภาเทศบาลตำบลแม่กา ปลัดเทศบาล บุคลากรเทศบาล ลูกจ้างเทศบาล และประชาชนตำบลแม่กา ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

คุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอบแต่บุพการีและครอบครัว ซึ่งคอยให้กำลังใจ คอยช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนการศึกษาตลอดระยะเวลา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาได้ตามที่คาดหวัง

ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่กา และผู้เกี่ยวข้องที่ต้องการศึกษา หรือนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์เพื่อการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อช่วยให้การดำเนินงานของเทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน

ความผิดพลาดประการใดเกิดขึ้นกับการวิจัยและเป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าทั้งสิ้น (กุลธิดา ภาชนะ)
หมายเหตุ สัดส่วนผลงานระหว่างข้าพเจ้าและ ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว (100: 0 เปอร์เซนต์)

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2548). **คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ:กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

รัชนีศรี เกียรติบุตร. (2558). **การประเมินความพอใจของผู้รับบริการเทศบาลตำบลแม่กา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา**. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

เทศบาลตำบลแม่กา. (2558). **แผนยุทธศาสตร์ (พ.ศ.2558-2562)**.

เทศบาลตำบลแม่กา. (2559) **ข้อมูลประชากรงานทะเบียนท้องถิ่น**.

การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของ
สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

THE KNOWLEDGE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL PERSONNEL MEASURES
TO QUALITY CLASSROOM OF EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION
SCHOOLS IN PONG DISTRICT, UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

เปรมหทัย ไชยวุฒิ^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Pramhathai Chaiwut^{1*} and Sunthon Khlaium²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทาง
ห้องเรียนคุณภาพ และ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตาม
แนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสขยายโอกาสในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ประชากรได้แก่บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 155 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบแบบมาตราประเมินค่าและแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ได้แก่
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษา พบว่า การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของ
สถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ตามกระบวนการจัดการความรู้ 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้าน
การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ อยู่ในระดับมาก
รองลงมา ได้แก่ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมากด้านการบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา
ได้แก่ ด้านการเข้าถึงความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมาก
และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า บุคลากรทางการศึกษายังขาดการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียน
คุณภาพในด้านการเรียนรู้,ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ รวมถึง ด้านการเข้าถึงความรู้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีความตระหนัก ในการร่วมกัน
วางแผน พัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจห้องเรียนคุณภาพและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

คำสำคัญ: การจัดการความรู้ ห้องเรียนคุณภาพ

Abstract

This study was intended to study the knowledge management of educational personnel measures to Quality Classroom educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. 2016. This population was the 155 supporting administrators teacher and educational personal of educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. Tool used in this study was questionnaire measure assessing the five level statistics used in data analysis were percentage, frequency mean and standard deviation.

The results were found that overall and seven strategies the knowledge management of educational personnel measures to Quality Classroom educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. 2016 were categorized in high level in all aspects ranged from highest to the lowest respectively by knowledge organization, knowledge codification and refinement, knowledge sharing, knowledge identification, knowledge access, knowledge creation and learning.

The problems and suggestions was found that teacher and educational personal, lack of the knowledge management to quality classroom including learning, knowledge creation and knowledge access which Phayao primary educational service area office 2 should supporting teacher and educational personal to awareness with goals and developing quality classroom knowledge and planning.

Keywords: Knowledge Management, Quality Classroom

บทนำ

การศึกษาที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน เพราะสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ตามกระแสโลกาภิวัตน์ ที่มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ส่งผลให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และวิทยาการต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง ซึ่งความเจริญดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการเร่งรัดพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อันเป็นกำลังและปัจจัยสำคัญของประเทศชาติ ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าทรัพยากรมนุษย์ในส่วนที่จะมีการพัฒนานั้นคือเด็กและเยาวชน แต่การที่เด็กและเยาวชนจะเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดี มีประสิทธิภาพอันจะสามารถพัฒนาประเทศให้บรรลุประสิทธิผลในทุก ๆ ด้านได้นั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายในสังคม โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ซึ่งในปัจจุบันการศึกษามีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศในสภาวะการณ์ปัจจุบัน หากเด็กและเยาวชนไทยในวันนี้มีพื้นฐานความรู้และทักษะที่ดี พัฒนาตนเองให้มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต นำไปสู่การเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและศักยภาพตามวัยวุฒิและคุณวุฒิ โดยบุคลากรทางการศึกษาจะต้องเป็นผู้จัดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมประเพณี การปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เจตคติ ค่านิยมที่ดีงาม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา ตลอดจนอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข อันจะทำให้เด็กนักเรียนได้เกิดปัญญาอันจะนำพาชาติบ้านเมืองให้เจริญในภายภาคหน้าหากบุคลากรทางการศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารสถานศึกษาภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งผลให้โรงเรียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลสามารถบริหารจัดการ รับผิดชอบ ตัดสินใจ และดำเนินงานบริหารต่าง ๆ ในอำนาจหน้าที่โดยตรง (วิทยากร เชียงกุล, หน้า 30) นับเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของประเทศไทยที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้ทั่วถึง การจัดการองค์การที่ให้บริการสาธารณะ ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน ย่อมจะมีอิสระในการบริหารทั้งด้านทรัพยากรบุคคลและอำนาจหน้าที่ในกรอบที่กฎหมายให้อำนาจไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1) บุคลากรทางการศึกษาเป็นตัวกลางสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนอกจากมีการจัดการเรียนรู้แล้วยังมีการจัดการความรู้ด้วย โดยการจัดการความรู้(Knowledge Manage Management) อันเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้เกิดการพัฒนาของความรู้ โดยแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการจัดการความรู้ที่กระจัดกระจายที่อยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสารมาพัฒนาให้เป็นระบบหมวดหมู่ ทำให้บุคคลสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ และสามารถปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าและการพัฒนาของโลก ในยุคปัจจุบันได้ ให้สมกับเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ อันเป็นสังคมที่ต้องการใช้ความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนการไหลบ่าทางวัฒนธรรมจากต่างประเทศ อันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องตลอดเวลา การจัดการความรู้จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะจะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ กระบวนการจัดการความรู้จะช่วยให้องค์กรเข้าใจถึงขั้นตอนที่ทำให้การรวบรวมและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ ให้ทุกคนในองค์กรได้นำความรู้มาทำการต่อยอดองค์ความรู้หรือภูมิปัญญาที่มีในองค์กร และนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยสมาชิกขององค์กรเป็นบุคคลเรียนรู้ในที่สุด

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ แก้ปัญหา และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมีความเชื่อมโยงกันทั้งหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และสอดคล้องกับการเรียนรู้ยุคใหม่ จากแนวนโยบายดังกล่าวนำไปสู่การให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ซึ่งหมายถึง การรวบรวม สร้าง จัดระเบียบ แลกเปลี่ยน และปรับปรุงยุคใช้ความรู้ ที่มีอยู่ ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร โดยพัฒนาระบบจาก ข้อมูล ไปสู่ สารสนเทศ เพื่อให้เกิดความรู้และปัญญา เพื่อให้สามารถเข้าถึงความรู้และสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นกระบวนการแบบหนึ่งที่สำคัญงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการและสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ(2548 ,หน้า 5) กล่าวไว้ประกอบด้วย การบ่งชี้ความรู้ การสร้างและแสวงหาความรู้ การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ การประมวลและกลั่นกรองความรู้ การเข้าถึงความรู้ การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ และการเรียนรู้ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีแนวนโยบายในการยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามแนวทางการส่งเสริมคุณภาพห้องเรียน (Quality Classroom) ถือว่าเป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีและมีประสิทธิภาพ เพราะสามารถบอกความสำเร็จและความล้มเหลวของการจัดการเรียนรู้ได้จริง เพราะจะเป็นแนวทางสำหรับครูโดยตรง ที่จะเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างแท้จริง ตามแนวทาง 5 ประการ ได้แก่ นำการเปลี่ยนแปลงสู่ห้องเรียนคุณภาพ ออกแบบการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research- CAR) การใช้ ICT เพื่อการสอนและสนับสนุนการสอน และการสร้างวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) โดยแนวนโยบายนี้เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ได้รับมาปฏิบัติ โดยได้กำหนดแนวทางห้องเรียนคุณภาพ พร้อมกับให้สถานศึกษารับแนวทางนี้มาปฏิบัติในการยกระดับคุณภาพการศึกษา

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางให้กับบุคลากรทางการศึกษานำมาปรับปรุง พัฒนา ในการปฏิบัติและปรับประยุกต์ใช้ให้ดีขึ้น ประสบความสำเร็จในการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพทั้งทางด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ตัวแปรต้น

การดำเนินงานตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2

ตัวแปรตาม

การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา

1. ด้านการบ่งชี้ความรู้
2. ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้
3. ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ
4. ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้
5. ด้านการเข้าถึงความรู้
6. ด้านการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนความรู้
7. ด้านการเรียนรู้

วิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่องการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ บุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จากสถานศึกษา จำนวน 8 แห่ง รวมทั้งสิ้น 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ได้แก่ แบบสอบถามการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามองค์ประกอบกระบวนการจัดการความรู้ 7 ประการได้แก่ 1. การบ่งชี้ความรู้ 2. การสร้างและแสวงหาความรู้ 3. การจัดการความรู้ให้เป็นระบบ 4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้ 5. การเข้าถึงความรู้ 6. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ 7. การเรียนรู้ โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะของบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามองค์ประกอบกระบวนการจัดการความรู้ 7 ประการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอลงหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อแนะนำตัวผู้วิจัยในการติดต่อหน่วยงานที่เก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งไปยังผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยผู้วิจัยจัดส่งทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง
3. ผู้วิจัยติดตามรับแบบสอบถามคืนทางไปรษณีย์และด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนัก
2. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้
 - 2.1 หาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม
 - 2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากแบบสอบถามตอนที่ 2 ซึ่งแปรความหมายของระดับค่าเฉลี่ย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายความเรียง

ผลการศึกษา

การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 สรุปผลการศึกษา ดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่า การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกระบวนการจัดการความรู้ 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมากด้านการบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการเข้าถึงความรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า บุคลากรทางการศึกษายังขาดการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ในด้านการเรียนรู้,ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ รวมถึง ด้านการเข้าถึงความรู้ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษามีความตระหนัก ในการร่วมกันวางแผน พัฒนา ปรับปรุงเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจห้องเรียนคุณภาพและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่าจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกระบวนการจัดการความรู้ใน 7 ด้าน พบว่า สภาพการดำเนินการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษาร่วมกันศึกษา พิจารณา วิจัยทัศนคติ พันธกิจ ยุทธศาสตร์เป้าหมายมีการแสวงหาและปรับปรุงความรู้อยู่เสมอรวมถึงมีระบบการจัดการความรู้ที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดการเรียนรู้และนำความรู้มาใช้ประโยชน์ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตพรธณ ดิฐกมล (2553, หน้า 91-95) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวงศ์ ชัยวร (2558, หน้า 60-64) ได้ทำการศึกษาการจัดการความรู้ตามมาตรฐานการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้ กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า การจัดการความรู้ตามมาตรฐานการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกระบวนการจัดการความรู้ 7 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการบ่งชี้ความรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษา ร่วมกันศึกษา แสดงความคิดเห็น พิจารณา กำหนดขอบเขตความรู้ที่มีความสำคัญและความจำเป็นต่อวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์เป้าหมายตลอดจนมีการแบ่งงานรับผิดชอบในการรวบรวมความรู้ตามการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพงศ์ คูวิบูลย์ศิลป์ (2556, หน้า 45) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุวงศ์ ชัยวร (2558, หน้า 60-64) ได้ทำการศึกษาการจัดการความรู้ตามมาตรฐานการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้

กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 จากการศึกษาพบว่า ด้านการบ่งชี้ความรู้ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการสร้าง แสวงหาและรวบรวมความรู้ ตลอดจนมีการเข้ารับการพัฒนาความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยมีการเชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัฒนา ทองกัญชร (2553, หน้า 114-118) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการความรู้ ตามทัศนของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหพัฒน์ ไตรรัตน์วิช (2553, หน้า 82-85) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการจัดการความรู้ของบุคลากรศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการรวบรวมโครงสร้างการกำหนดโครงสร้างแบ่งหมวดหมู่ ชนิด ประเภท ตลอดจนมีการจัดเก็บความรู้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตพรรณ ดิฐกมล (2553, หน้า 91-95) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ อยู่ในระดับมาก

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการปรับปรุงตรวจสอบ วิเคราะห์ ประเมิน และสรุปความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพให้เป็นมาตรฐาน ถูกต้อง สมบูรณ์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวีรพงศ์ คูวิบูลย์ศิลป์ (2556, หน้า 45) ได้ทำการศึกษา เรื่อง กระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ อยู่ในระดับมาก

ด้านการเข้าถึงความรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการจัดการนำเอาระบบการส่งข้อมูลสืบค้นความรู้ในการนำวิทยากรทางเทคโนโลยีในการเข้าถึงความรู้เพื่อการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชตพรรณ ดิฐกมล (2553, หน้า 91-95) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการเข้าถึงความรู้อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิพล นวลมณี (2550, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา มุมมองของข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กรจากการศึกษาพบว่า ด้านการเข้าถึงความรู้ อยู่ในระดับมาก

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการนำทักษะความรู้ เทคนิคเชิงวิชาการมาจัดการประชุมกลุ่มเพื่อเสริมกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินีนางุ โปธิจิณญาโน (2554, หน้า 105-106) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการความรู้ของครูในเครือข่ายที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จากผล

การศึกษาพบว่า ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพัฒน์ มีสุนทร (2553, หน้า 71-76) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการความรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้อยู่ในระดับมาก

ด้านการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรทางการศึกษามีการนำความรู้มาพัฒนา ปรับปรุงและนำความรู้มาประยุกต์ใช้ประโยชน์ หรือเกิดเป็นความรู้ใหม่ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรพร ชายสวัสดิ์ (2550, หน้า ก) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิธิพล นวลมณี (2550, หน้า บทคัดย่อ) ได้ทำศึกษามุมมองของข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในองค์กร จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาปัญหา ของการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกระบวนการจัดการความรู้ใน 7 ด้าน พบว่ามีปัญหา โดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการบ่งชี้ความรู้ จากผลการศึกษา พบว่า การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 การบ่งชี้ความรู้ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือสถานศึกษายังไม่ชัดเจน ทำให้บุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในด้านการบ่งชี้ความรู้ไม่ตรงกัน บุคลากรทางการศึกษา มีภาระงานมาก ทำให้มีเวลาจำกัด ไม่มีเวลามากเพียงพอในการบ่งชี้ความรู้ และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ไม่มีส่วนในการบ่งชี้ความรู้รวมถึงการพิจารณา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์และเป้าหมาย เพราะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเพียงอย่างเดียว

ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ จากผลการศึกษา พบว่า อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในการสร้างและแสวงหาความรู้ของสถานศึกษาบางแห่งยังขาดหรือมีปัจจัยเหล่านี้ไม่เพียงพอสำหรับการสร้างและแสวงหาความรู้ บุคลากรทางการศึกษายังขาดทักษะในการแสวงหาความรู้และไม่มีเวลาในการสร้างและแสวงหาความรู้ เพราะมีหน้าที่การสอนและภาระงานที่ได้รับมอบหมายมากสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีการให้ความรู้และพัฒนาความรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้กับบุคลากรทางการศึกษาเรื่องห้องเรียนคุณภาพ

ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ จากผลการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษา ยังขาดทักษะและความเข้าใจ ในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ

ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ จากผลการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษา ยังขาดการประมวลและกลั่นกรองความรู้เกี่ยวกับเรื่องห้องเรียนคุณภาพ

ด้านการเข้าถึงความรู้ จากผลการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาบางส่วนมีอายุมากทำให้ไม่ทันต่อเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเข้าถึงความรู้ในยุคปัจจุบันประกอบกับการที่สถานศึกษาบางแห่งยังขาดอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในการเข้าถึงความรู้

ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ จากผลการศึกษา พบว่า บุคลากรทางการศึกษาไม่มีโอกาสในการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้กัน

ด้านการเรียนรู้ จากผลการศึกษา พบว่า ด้านการเรียนรู้ยังไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะสถานศึกษายังมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ย่อยประกอบกับอุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ใช้ในการเข้าถึงความรู้ในสถานศึกษายังมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ด้านการบ่งชี้ความรู้ บุคลากรทางการศึกษาควรมีการกำหนดขอบเขตความรู้ที่มีความสำคัญและความจำเป็นต่อการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ
2. ด้านการสร้างและแสวงหาความรู้ บุคลากรทางการศึกษาควรมีการเชิญวิทยากรและผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ
3. ด้านการจัดความรู้ให้เป็นระบบ ควรจัดให้บุคลากรทางการศึกษาพัฒนาความรู้ทักษะและความเข้าใจในการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ
4. ด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ ควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้การประมวลและกลั่นกรองความรู้เป็นไปอย่างถูกต้องสมบูรณ์
5. ด้านการเข้าถึงความรู้ ควรมีเครื่องมือและอุปกรณ์ในการเข้าถึงความรู้เพื่อการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว
6. ด้านการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ บุคลากรทางการศึกษาควรมีการนำความรู้ที่มีอยู่มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเพื่อการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ
7. ด้านการเรียนรู้ บุคลากรทางการศึกษาควรพัฒนาให้เกิดความรู้ใหม่และนำความรู้มาใช้ประโยชน์ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ

จากข้อเสนอแนะทั่วไปสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ควรใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น และควรร่วมกันพิจารณาเป้าหมาย วางแผน พัฒนา ปรับปรุงและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ตามการจัดการความรู้ตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพร่วมกันให้ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้เพื่อทำให้การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพ ของสถานศึกษาขยายโอกาสในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของแนวทางห้องเรียนคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาสถานศึกษาในเขตพื้นที่สูง
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์การประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียน (NT)
3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาในการยกระดับผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้ขั้นพื้นฐาน (O-NET)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การจัดการความรู้ของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางห้องเรียนคุณภาพของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยได้ด้วยความรู้จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่

มีส่วนช่วยเหลือในการทำการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาจารย์ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้
สละเวลาให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน ที่ได้ให้การสนับสนุน ให้
ความรู้และแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน โดยเฉพาะ ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ประจำวิทยาลัย
การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายอิสริย์ ทองภูมิพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนราชานุเคราะห์ นายนเรศ อภัยสุน
ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาลตำบลสิงห์ (คือเวียงจ๋า) ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขในการแก้ไข ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้
ในการศึกษาค้นคว้าจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายขอขอบพระคุณผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้ขอเก็บข้อมูล รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา
ของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ซึ่งส่งผลให้การจัดเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้มีความ
สมบูรณ์ครบถ้วน

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์รวมทั้งญาติพี่น้อง เพื่อน ๆ ที่ให้กำลังใจ ให้การ
สนับสนุนจนประสบความสำเร็จในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช**

2546. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

จิราพร ชายสวัสดิ์. (2550). **การจัดการความรู้ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. การศึกษาอิสระ**
ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

ชนพัฒน์ มีสุนทร (2553). **การจัดการความรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1.**
การศึกษาอิสระ กจ.ม., มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, นครศรีธรรมราช.

นิธิพล นวลมณี (2550). **มุมมองของข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการ**
ความรู้ในองค์กร. วิทยานิพนธ์ รปม. (การปกครองท้องถิ่น) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาณุวงศ์ ชัยวร (2558). **การจัดการความรู้ตามมาตรฐานการเร่งรัดคุณภาพการอ่านรู้เรื่องและสื่อสารได้**
กลุ่มโรงเรียนปง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. การศึกษาค้นคว้า
ด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

รัชตพรรณ ดิฐกมล ผู้ชนิดิ. (2552). **การจัดการความรู้. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.**

วีรพงศ์ คูวิบูลย์ศิลป์. (2556). **การศึกษากระบวนการจัดการความรู้ในโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระ**

พระศรีนครินทร์ พะเยา จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

วัฒนา ทองบุญชู. (2553). **สภาพการจัดการความรู้ตามทรรศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**
การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.

วิทยากร เชียงกุล. (2541). **วิกฤติและโอกาสในการปฏิรูปการศึกษาและสังคมไทย. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง**
แอนด์พับลิชชิ่ง.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สินีนานู โปธิจิณญาโน. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการจัดการ
ความรู้ของครูในเครือข่ายโรงเรียนที่ 22 สำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2548). คู่มือการจัดทำแผนการ
จัดการความรู้ โครงการพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในส่วนราชการ. ม.ป.พ.
- สหพัฒน์ ไตรรัตน์วิช. (2553). สภาพการจัดการความรู้ของบุคลากรศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวง
ศึกษาธิการ. การค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

PROJEC MANAGEMENT OF DISTANCE LEARNING VIS SATELLITE OF SMALL
PRIMARY SCHOOL UNDER THE CHIANGRAI PRIMARY EDUCATION SERVICE
AREA OFFICE 1

รชวิศว์ บุญธรรม^{1*} และ เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต²

Rachavis Boontam^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1)ศึกษาการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1 (2)ศึกษาผลจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครู จำนวน 72 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า (1) การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.27$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม รองลงมา ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ตามลำดับ (2) ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต ในรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.21$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการจัดสภาพแวดล้อม รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านประสิทธิผล และด้านการพัฒนาครู ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหารโครงการ การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Torchang_b@windowslive.com

Abstract

The object was (1) To study of project management of the distance learning via satellite of small primary school under the the Chiangrai Primary EducationS Area Office 1, (2) to study of results of the distance learning via satellite of of small primary school under the Chiangrai Primary Education Area Office 1 . The population of the research was 72 government teachers. The instruments was questionnaire. The statistical analyses were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows: (1) Project management of distance learning via satellite of small primary school under the the Chiangrai Primary EducationS Area Office were in the high level ($\mu = 3.84$, $\sigma = 0.27$). Considering each aspect, the highest average aspect was Planning for teaching and learning distance via satellite, followed by The implementation of the teaching of distance via satellite, Educational problems and the need for media education satellite distance and Evaluation of the learning and teaching of distance via satellite respectively. (2) the results of the distance learning via satellite of of small primary school under the Chiangrai Primary Education Area Office 1 were in the high level ($\mu = 3.79$, $\sigma = 0.21$). Considering each aspect, the highest average aspect was management environment, followed by management learning , effectiveness and teacher development respectively.

Keywords: Project management , Distance Learning vis Satellite

บทนำ

โครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวองค์ปัจจุบันที่มุ่งเน้นให้การศึกษาแก่ปวงชนชาวไทยอย่างทั่วถึงทุกหมู่เหล่า โดยไม่มีข้อจำกัดและเป็นการให้การศึกษาตลอดชีวิต เพื่อให้โอกาสและความเท่าเทียมกันแก่พลกนิกรในการเข้าถึงการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต1, 2553, สื่อบนไลน์)

ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 37 ข้อ 4 การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา และหมวด 9 มาตรา 63 ถึงมาตรา 69 ที่ระบุถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (ฝ่ายวิชาการ, สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, 2556 หน้า 17) จึงเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้ให้ความสำคัญแก่การจัดการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องต่อการจัดการเรียนรู้ เป็นผลให้ปัจจุบันนี้ สถานศึกษามี การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น

กอปรกับข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องเร่งรัดดำเนินการในประเด็นการศึกษาที่ต้องพิจารณาแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในพื้นที่ห่างไกล ประกอบกับ รองหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา คณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ก็มีนโยบายที่จะแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ด้วยโครงการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปยังโรงเรียนขนาดเล็ก ทั่วประเทศ (กฤษณา พัทธชานนท์, 2558, สื่อบนไลน์) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเรื่องสภาวะการขาดแคลนครู คณะจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, หน้า 9-15) ที่พบว่า ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีปัญหการขาดแคลนครูด้านเชิงปริมาณและคุณภาพ ขาดแคลนครูในสาขาวิชา

หลัก ขาดแคลนครูในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก อีกทั้งครุมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากงานสอนมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มองค์กรเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Co-operation and Development, OECD) ทั้งนี้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, หน้า 15) ได้เสนอแนะการแก้ปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแก้ปัญหาด้วยวิธีบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้หลายรูปแบบ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นอีกหนึ่งรูปแบบสำหรับการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู

ในปีการศึกษา 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ได้ดำเนินการโครงการขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและพัฒนาการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดการศึกษาในรูปแบบของการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และได้ติดตามโครงการอย่างใกล้ชิดและประเมินผลการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคการใช้งาน โดยเฉพาะการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ใช้งานโดยตรง ทั้งครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปปรับปรุง วางแผน และพัฒนาโครงการให้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1, 2558, สื่อบนไลน์)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ว่า การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และผลของการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอยู่ในระดับใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้มากำหนดนโยบาย วางแผน พัฒนาการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้อย่างเหมาะสม อันจะส่งผลต่อการขับเคลื่อนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนครูของสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา และยกระดับคุณภาพของผู้เรียนให้ได้มาตรฐานอย่างเท่าเทียมกัน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1
2. เพื่อศึกษาผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

เนื่องจากโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีการดำเนินงานหลัก คือ บริหารจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ดังนั้นผู้วิจัยจึง ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

1. การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยใช้กรอบแนวคิดกระบวนการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมตามคู่มือแนวทางการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับสถานศึกษา (อมรทิพย์ เจริญผล และพิเชษฐ โพธิ์ภักดี , 2549 หน้า 21-22) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (2) การวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (3) การดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และ(4) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามแนวคิด คุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (อมรทิพย์ เจริญผล และพิเชษฐ โพธิ์ภักดี ,2549 หน้า 21-22) โดยแบ่งผลการจัดการการศึกษาไกลผ่านดาวเทียมออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (2) ด้านการพัฒนาครู (3) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ(4) ด้านประสิทธิผล

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครู ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 60 คนหรือไม่ครบชั้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปีการศึกษา 2558 จากจำนวนโรงเรียน 23 โรงเรียน มีประชากรจำนวน 72 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามกรอบการวิจัย วัตถุประสงค์การวิจัย ซึ่งแบบสอบถามได้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยเพศ ระดับการศึกษา และตำแหน่งทางวิชาการ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 3 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (2) การวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม (3) การดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และ(4) การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม จำนวน 22 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ทั้ง 4 ด้านได้แก่ (1) ด้านการจัดสภาพแวดล้อม (2) ด้านการพัฒนาครู (3) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ(4) ด้านประสิทธิผล จำนวน 22 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ ข้อมูล ด้วยความถี่ และร้อยละ

2. การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

3. ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

ผลการศึกษา

1. การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

1.1 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่าการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.91$) รองลงมา ด้านการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ($\mu = 3.84$) ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ($\mu = 3.82$) และด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่น ($\mu = 3.80$)

2. ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1

2.1 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 อยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 3.87$) รองลงมาด้านการจัดการเรียนรู้ ($\mu = 3.85$) ด้านประสิทธิผล ($\mu = 3.80$) และด้านการพัฒนาครูมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\mu = 3.74$)

สรุปผลการศึกษา

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ จะกล่าวถึง การบริหารและประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 โดยผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและน่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

เมื่อพิจารณาภาพรวมของ การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า โรงเรียนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมทุกด้านที่เป็นกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าว ประกอบด้วย การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการการใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม การดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยเฉพาะการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ ทิวากร ดวงแก้ว (2556 หน้า 110) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการบริหารการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่าน

ดาวเทียม ในภาพรวม ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณบริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับเกียรติศักดิ์ เรืองชัยภูมิ (2558 หน้า 500) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน เนื่องจาก โรงเรียนให้ความสำคัญกับการบริหารโครงการ ส่งผลให้สามารถดำเนินงานให้บรรลุตามตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการได้อย่างครบถ้วนและมีคุณภาพกล่าวคือ มีการวางแผนการดำเนินงานโดยมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน มีการปฏิบัติตามแผนอย่างจริงจังและครบถ้วน รวมถึงมีการกำกับ ติดตาม ประเมินผลอย่างเข้มข้นและต่อเนื่องในทุกระยะ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มตามศักยภาพของตน มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ และสามารถสืบค้นข้อมูลความรู้โดยใช้ สื่อเทคโนโลยี ส่งผลให้มีสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องการวางแผนงานในการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับสิริพร กัณฐมณี (2548 หน้า 104-106) ได้ศึกษาเรื่อง บริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา พบว่า ความสำคัญขององค์ประกอบ 4 ประการของการบริหารโครงการ คือ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการประเมินผล ด้านการนำผลการประเมินมาปรับปรุง อยู่ในระดับมาก ทุกรายการ และสอดคล้องกับ จรรยา พลสมัคร (2549 หน้า 83) ที่ได้ศึกษา การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับประถมศึกษาตามโครงการโรงเรียนวังไกลกังวล กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ครูผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาทางไกลกลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมมีความเหมาะสมในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มาตรา 37 ข้อ 4 การจัดการศึกษาทางไกล และการจัดการศึกษาที่ให้บริการในหลายเขตพื้นที่การศึกษา และหมวด 9 มาตรา 63 ถึงมาตรา 69 ที่ระบุถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (ฝ่ายวิชาการ, สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ ,2556 หน้า 17, 23 -24) และสอดคล้องกับข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องเร่งรัดดำเนินการในประเด็นการศึกษาที่ต้องพิจารณาแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูในพื้นที่ห่างไกล ประกอบกับ รองหัวหน้าฝ่ายสังคมจิตวิทยา คณะรักษา ความสงบแห่งชาติ ก็มีนโยบายที่จะแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบปัญหาขาดแคลนครู ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ด้วยโครงการขยายผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไปยังโรงเรียนขนาดเล็ก ทั่วประเทศ (กฤษฏีกา พัชรชานนท์, ชาวสำนักรัฐมนตรี ,2558 ,สื่อออนไลน์)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นั้นแสดงให้เห็นว่า การวางแผนเป็นกระบวนการสำคัญในการบริหาร (management function) ในการ ตัดสินใจอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับเป้าหมาย (goals) และ กิจกรรม (action) ซึ่งบุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงาน หรือองค์การจะกระทำในอนาคต การวางแผนเกี่ยวข้องกับการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย และการกำหนดกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเหล่านั้นตลอดจนพัฒนาแผนและสร้างให้เกิดความร่วมมือระหว่างกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ เกียรติศักดิ์ เรืองชัยภูมิ (2558 หน้า 500) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครด้านการวางแผน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดเนื่องจาก โรงเรียนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการวางแผน

บริหารโครงการเป็นอย่างมาก โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์กลยุทธ์ ตัวชี้วัด งบประมาณ บุคลากร และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมไว้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพียงพอ และชัดเจน โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงได้สร้างความตระหนักแก่บุคลากรในโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องให้เห็นความจำเป็นและความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม โดยมีการประชุมชี้แจงแก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง ให้เข้าใจถึงหลักการ วิธีการ ระบบ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม สอดคล้องกับ ทิวากร ดวงแก้ว (2556 หน้า 111) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การวางแผนการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ในภาพรวม ครูมีความคิดเห็นว่าคุณภาพการบริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สิริพร กัณชฌณี (2548 หน้า 104 -106) ได้ศึกษาเรื่อง บริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา พบว่า ด้านการวางแผน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก โดยมีระดับความสำคัญด้านการรวบรวมข้อมูลที่สำคัญไว้สำหรับกรวางแผนงานในการบริหารโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงไปได้แก่ การชี้แจงข้อมูลให้บุคลากรเห็นความจำเป็นในการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างทั่วถึง และมีกระบวนการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมแก่โดยมีด้านการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม มีค่าเฉลี่ย น้อยสุด

และเมื่อพิจารณาด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญกับการวัดผล ประเมินผล การเรียนรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในการดำเนินงานด้านการประเมินผล ไม่ว่าจะเป็นการสร้างหลักเกณฑ์ วิธีการประเมินผล รูปแบบการประเมิน หรือแม้แต่การสรุปผลประเมินการจัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียน การสอนในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ชัญญา พงษ์ชัย ธนิมาญ ณ สุนทร และภัทรพล มหาพันธ์ (2554 หน้า 31) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผล และปัญหาเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ใช้ในโรงเรียนยังไม่ได้มาตรฐาน มีปัญหามากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อยและจำกัด ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องให้ครูทำงานทุกอย่าง จึงไม่มีเวลาศึกษา และทำความเข้าใจระเบียบการวัดและประเมินผล รวมทั้งการขาดงบประมาณที่เพียงพอ ส่งผลให้การสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลที่ไม่ได้มาตรฐาน และสอดคล้อง เกียรติศักดิ์ เรืองชัยภูมิ (2558 หน้า 500) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า การบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด เนื่องจากโรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการยังไม่มากเท่าที่ควร ด้วยข้อจำกัดในเรื่องของบุคลากรที่บางส่วนยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และสอดคล้องกับ สิริพร กัณชฌณี (2548 หน้า 104-106) ได้ศึกษาเรื่อง บริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษา ด้านการประเมินผล พบว่า อุปสรรคและปัญหาของการบริหารโครงการ

การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม คือ ขาดการนำผลที่ประเมินได้มาวิเคราะห์โดยคณะกรรมการ และผลการประเมินไม่มีการจำแนกแยกแยะและไม่ได้นำผลการประเมินมาใช้ ในครั้งต่อไป

2. ผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า มีการบริหารจัดการการจัดการศึกษาผ่านดาวเทียม ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 สังกัดเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษา โดยพิจารณาคุณภาพของการจัดการบริหารจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ทิวากร ดวงแก้ว (2556 หน้า 108) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ครูส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีคุณภาพสูงกว่าด้านอื่นๆ และส่วนด้านการพัฒนาครู มีคุณภาพน้อยกว่าด้านอื่น ๆ

เมื่อพิจารณาผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า ด้านที่มีระดับความคิดเห็นของครูจากมากไปน้อย ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อม การจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพ และการพัฒนาครู จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมากเป็นลำดับแรก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นการเรียนรู้ที่ควบคู่ไปกับการดูโทรทัศน์ที่รับสัญญาณสดจากโรงเรียนวังไกลกังวล ฉะนั้นจำเป็นต้องมีการเตรียมอุปกรณ์ รับ-ส่งสัญญาณ การจัดห้องเรียน สื่ออุปกรณ์ให้พร้อมใช้งานได้ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนโรงเรียนปลายทางได้รับความรู้พร้อมกับผู้เรียนโรงเรียนต้นทาง ดังนั้นเพื่อให้การขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามแนวทางการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฝ่ายวิชาการ, สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ ,2556 หน้า 13)

อีกทั้งสถานศึกษายังได้ดำเนินการจัดเตรียมให้ทุกห้องเรียนมีการติดตั้งอุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมและอยู่ในสภาพพร้อมใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้แล้วภายในห้องเรียนต้องมีเครื่องรับโทรทัศน์ที่อยู่ในระดับพอดีสายตาและมีจำนวนเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน นักเรียนสามารถได้ยินเสียงและเห็นภาพจากโทรทัศน์ได้ชัดเจน สำหรับการติดตั้งจานรับสัญญาณดาวเทียม สถานศึกษาส่วนใหญ่ติดตั้งจานรับสัญญาณอยู่ในพื้นที่โล่งไม่มีสิ่งกีดขวาง จากการศึกษาครั้งนี้ถึงแม้ว่าสถานศึกษาส่วนหนึ่งจะมีห้องควบคุมการรับและส่งสัญญาณดาวเทียมในระดับที่เหมาะสมแล้วก็ตาม แต่ก็สามารถพัฒนาได้อีก ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานศึกษา และทรัพยากรที่เพียงพอ เช่น จัดให้มีเครื่องรับส่งสัญญาณที่ทันสมัย สามารถรับส่งสัญญาณได้ดีชัดเจนมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

ส่วนผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 จากความคิดเห็นของครู พบว่า ด้านการพัฒนาครูและด้านประสิทธิผลยังมีคุณภาพน้อยกว่าด้านอื่น ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอการอภิปรายทั้งสองด้าน ดังต่อไปนี้

ในกรณีด้านการพัฒนาครู จากสภาพบริบทของสถานศึกษาและภาระหน้าที่ของบุคลากรในสถานศึกษามีมาก ความเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้เห็นว่าครูผู้สอนจำนวนมากควรได้รับการพัฒนาการจัดการเรียน การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม และถึงแม้ว่าครูผู้สอนส่วนมากจะได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการใช้สื่อ เทคนิคการจัดการเรียนการสอน และการทำแผนการจัดการเรียนรู้ทางไกลผ่านดาวเทียม หรือได้รับแผนการจัดการเรียนรู้ทางไกลครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้แล้วก็ตาม แต่ก็ควรได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เช่น ศึกษาดูงานโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากการใช้สื่อการเรียน การสอนทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อให้ครูผู้สอนได้เห็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานการณ์จริง เพราะครูเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ ถ้าครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้อย่างส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับ มณีรัตน์ ลิทธิโชค (2546 หน้า 90 – 91) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารและครูในโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่พบว่า ปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ประกอบด้วย การฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะของครู และสอดคล้องกับ ชัญญา พงษ์ชัย ธนิมาญ ฌ สุนทร และภัทรพล มหาพันธ์ (2554 หน้า 31) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ได้เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาด้านสื่อการเรียนการสอน คือ จัดอบรมครูให้มีความรู้ความสามารถ ในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอนโดยเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้จัดหาสื่อการเรียน การสอนที่ทันสมัยเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้สถานศึกษาอาจพัฒนาครู โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ครูผู้สอนร่วมกลุ่มกันระหว่างเพื่อนครูในโรงเรียนหรือต่างโรงเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่เพื่อนครูด้วยกัน เนื่องจากวิธีการนี้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติและเกิดการพัฒนาได้จริงจากการพูดคุยปรึกษาหารือกันภายในกลุ่มเพื่อหาแนวคิดวิธีการพัฒนาการสอนของตนให้เกิดผลโดยตรงต่อผู้เรียน ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับ เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2555 หน้า 69-71) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาครูควรมีวิธีการหลากหลาย ได้แก่ การฝึกอบรม การนิเทศ การกำกับติดตาม และประเมินผล การส่งเสริมสนับสนุนให้ครูศึกษาต่อ และการอำนวยความสะดวกและส่งเสริมให้สร้างผลงานทางวิชาการจากที่กล่าวมาแล้วนั้นเป็นไปแนวทางเดียวกับ สมพงษ์ ม่วงกล้า (2554 หน้า 183-185) ที่พบว่า หลังการพัฒนาครูด้วยการประชุมปฏิบัติการ และการนิเทศการสอนทำให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคอิเล็กทรอนิกส์จำเป็นต้องมีนโยบายแนวทางในการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น การทำวิจัย การสร้างสื่อนวัตกรรม โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนด้านเทคโนโลยี อำนวยความสะดวกใน การเปลี่ยนแปลง กำหนดกลยุทธ์ในการสอนและการเรียนรู้ การจัดสรรทรัพยากร และกำหนดแผนการพัฒนาครู (Schiller, 2003 pp 171-185)

สำหรับด้านประสิทธิผล เป็นอีกหนึ่งประเด็นที่น่าสนใจ เนื่องจากครูส่วนใหญ่ได้สะท้อนความคิดเห็นว่าคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมควรมีประสิทธิผลที่ดีกว่านี้ ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเทคนิคของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าโรงเรียนจะมีสื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเป็นสื่อที่มีประโยชน์ช่วย

สร้างความรู้ให้กับผู้เรียน และช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูแล้วก็ตาม แต่เพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้นเมื่อมีการใช้สื่อ ผู้สอนควรมีเทคนิคสำหรับการจัดกิจกรรมด้วย เพราะสื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมมิใช่การดูโทรทัศน์เพียงอย่างเดียว แต่ผู้สอนควรเพิ่มเทคนิคให้ผู้เรียนได้นาความรู้จากการดูโทรทัศน์มาเผยแพร่ให้กับเพื่อนผู้เรียนด้วยกัน ด้วยวิธีการอภิปราย แสดงบทบาทสมมติ ตามความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้ ทำให้เกิดความแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฐพล พรหมลี (2554 หน้า 43) ที่พบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้เรียนร่วมมือกันทำงานเป็นทีม และมีการทดสอบหน้าชั้นเรียนโดยให้แต่ละกลุ่มออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียนโดยมีคะแนนเป็นตัวเสริมแรง โดยครูเป็นผู้เลือกผู้เรียนของแต่ละกลุ่มเอง ผู้เรียนที่เก่งจะช่วยสอนเพื่อนกลุ่มอ่อนและผู้เรียนที่เรียนอ่อนจะให้ความสนใจและมีความกระตือรือร้นมากขึ้น และพยายามที่จะเรียนรู้จากสิ่งที่เรียนมากขึ้น นอกจากนี้สอดคล้องกับ ราตรี ประสาทเขตการ (2554 หน้า 61-62) ที่พบว่าผู้เรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 5Es ได้แก่ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (elaboration) และ 5) ขั้นประเมิน (evaluation) จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการการศึกษา การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 พบว่า ด้านการพัฒนาครู และด้านประสิทธิผล อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับด้านอื่น ดังนั้น ควรดำเนินการดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการบริหารงานบุคคลให้ตรงกับความรู้ความสามารถ และความถนัดของครูเกี่ยวกับการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานครูอย่างหลากหลายและมี การปรับเปลี่ยนภาระงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้ครูเกิดการพัฒนางาน เพิ่มประสบการณ์ในทางานจากการใช้สื่อทางไกลผ่านดาวเทียมในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะทำให้ครูเกิดความรู้รอบรู้ในการปฏิบัติงานและเกิดความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ควรส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรครูโดยจัดโครงการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งมีการนิเทศ กำกับดูแลติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยวิชาความรู้ที่ได้รับการประสิทธิ์ประสาท จากคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จนทำให้ผู้ศึกษา มีความรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาขออ้อมระลึกถึงพระคุณของคณาจารย์ทุกท่าน

ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่สละเวลาอันมีค่าในการช่วยเหลือให้คำแนะนำปรึกษาและถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องบกพร่องต่าง ๆ จนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์และเป็นไปด้วย ความเรียบร้อย ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความกรุณาตรวจสอบเครื่องมือ ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะอันมีประโยชน์ ให้การศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ เรืองชัยภูมิ. (2558). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารโครงการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- เข็มทอง ศิริแสงเลิศ. (2555). การบริหารการจัดการเรียนรู้. ประมวลสาระชุดวิชาการจัดและบริหารองค์การทางการศึกษา หน่วยที่ 6 หน้า 1-86 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ(คสช.) .(2557). ขยายผลการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม. สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2558, จาก <http://www.moe.go.th/websm/2014/jul/162.html>
- จรรยา พลสมัคร. (2549). การจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ระดับประถมศึกษาตามโครงการโรงเรียนวังไกลกังวล กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนราชประชานุเคราะห์. ปัญหาพิเศษปริญญารัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต รป.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชัยฎา พงษ์ชัย ธานีนาฎ ญ สุนทร และภัทรพล มหาจันทร์. (2554). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต กศม., มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น , กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐพล พรหมลี. (2554). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับ สื่อ eDLTV เรื่องการเคลื่อนที่ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วทม. ,มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี , อุบลราชธานี.
- ทิวากร ดวงแก้ว. (2556). ปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนทางไกล ผ่านดาวเทียมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ฝ่ายวิชาการ. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์.
- มณีนรัตน์ ลิทธิโชค. (2546). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อความคิดเห็นในการปฏิบัติงานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของผู้บริหารและครูในโรงเรียนผู้นำการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้. วิทยานิพนธ์ ปรินญาณิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ราตรี ประสาทเขตการ. (2554). ผลการใช้วิธีการเรียนรู้แบบ 5Es ที่เน้นพหุปัญญา ที่มีต่อความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนคูหาสวรรค์ จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินญาณิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สมพงษ์ ม่วงกล้า. (2554). การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนบ้านโนนเที่ยง อำเภอนามน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต กศม. ,มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. (2558). ข้อมูลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม, สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2558. จาก <http://www.cri1.go.th>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 1. (2553). แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม สืบค้นวันที่ 9 กันยายน 2558. จาก [http:// www.suphan1.go.th](http://www.suphan1.go.th)
- สิริพร กัณฐมณี. (2548). การบริหารโครงการการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต คม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร .
- สุทธศรี วงษ์สมาน, พิณสุดา สิริธวัชศรี และสะอาดลักษณ์ จงคล้ายกลาง. (2551). รายงานการวิจัยเรื่องสภาวะการขาดแคลนครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อมรทิพย์ เจริญผล และพิเชษฐ โพธิ์ภักดี. (2549). แนวดำเนินการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสำหรับสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- Schiller, J. (2003). Working with ICT: perceptions of Australian principals. Journal of Educational Administration. 41,2: 171-185.

**การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน
จังหวัดเชียงราย**

**Administration in Accordance with good governance of San-sai sub
district municipality , Chiang Rai Province**

พัชรินทร์ กาบุญคุ้ม^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Patcharin Kaboonkum^{1*} And Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลตามความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชน ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร และผู้นำชุมชน จำนวน 74 คนประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ในด้านข้อมูลทั่วไป และเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบ t-test

ผลการวิจัยพบว่าการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารข้าราชการ และลูกจ้างของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงรายมีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักหลักนิติธรรม การมีส่วนร่วมและด้านหลักความคุ้มค่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหาร ข้าราชการ และลูกจ้างของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในด้านหลักนิติธรรม การมีส่วนร่วมและหลักความคุ้มค่า ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันทราย ได้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานสำเร็จตามเป้าหมาย

คำสำคัญ: การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objective of the study was to A Study of Compare administration based on good governance. The staff and community leaders. The development and administration according to good governance of the municipality dunes. Using the survey (Survey. Research) and compare reviews of personnel. And Community

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author : patcharin_ka@hotmail.com

Leaders of 74 data processing using software packages. By analyzing the frequency (frequency) and percentage (percentage) in the data. And on the administration based on good governance of municipalities dunes. Using the average (mean) and standard deviation (standard deviation). The tool used to collect data was questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypotheses were tested by t-test.

The results showed that Studies on the administration by the good governance of the management. Officials and employees of the Municipality dunes. Chiang Rai province The level of performance. Based on good governance. The rule of law, Participation and value have varied significantly. The main virtue Transparency Main responsibilities Overview no difference which rejected the hypothesis set. This shows that both the management and employees of the District Commissioner dunes. Chiang Rai province Give priority to good governance principles in the new fair participation and value. In the administration of the Municipality dunes. Good performance The management goal.

Keywords: Administration According To Good Governance

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศโดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือการให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองโดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปแบบของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในการบริหารเทศบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 คือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล” หรืออาจเรียกได้ว่า การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมาภิบาล ซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษยชาติเป็นพัน ๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการคือ หลักนิติธรรมหลักคุณธรรมหลักความโปร่งใสหลักการมีส่วนร่วมหลักความรับผิดชอบต่อสังคมและหลักความคุ้มค่า

เทศบาลเป็นองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการพยายามในการจัดการทั้งทรัพยากรบุคคลและพนักงานฝ่ายต่าง ๆ อยู่เสมอ และรัฐบาลในยุคปฏิรูปการปกครอง มีแนวคิดและแนวทางในการปรับเปลี่ยนการบริหารและการปกครอง เพื่อการกระจายอำนาจและบทบาทให้สู่ท้องถิ่นแบบองค์รวมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างแท้จริง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเทศบาลนอกจากนั้นยังจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เนื่องจากเทศบาลถือเป็นการปกครองระดับท้องถิ่นที่จะต้องเข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุดและรวดเร็วที่สุด

จากการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันทรายในอดีตที่ผ่านมา พบว่ามีการถูกร้องเรียนจากประชาชน หรือบุคคลภายนอกอยู่บ่อยครั้ง ซึ่งถ้าบุคลากรในองค์กรนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จะทำให้การปฏิบัติงานมีความโปร่งใสยุติธรรมมากขึ้น ลดปัญหาการถูกร้องเรียนจากประชาชนได้ และจะทำให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ เรื่องการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันทรายตามหลักธรรมาภิบาล 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า เหตุผลเพราะเทศบาลตำบลสันทรายจะได้มีมาตรฐานในการบริหารจัดการทรัพยากรในเขตเทศบาล อันนำมาซึ่งความสุขของประชาชนในเขตเทศบาล การมีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติงานโดยจะศึกษาปัญหาและแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง และนำไปกำหนดนโยบายในการวางแผนการบริหารในด้านต่าง ๆ ภายในสำนักงานให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล และสามารถเป็นเทศบาลตัวอย่างได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายตามความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายตามความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชน
3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากร และผู้นำชุมชน ที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยใช้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาล 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านหลักความคุ้มค่า

2. กลุ่มเป้าหมาย

-	บุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย	จำนวน 42 คน
-	ผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสันทราย	จำนวน 32 คน
	รวมจำนวนกลุ่มเป้าหมาย	จำนวน 74 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

- ตัวแปรต้น คือ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากรและผู้นำชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสันทราย

- ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงรายโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย 6 ด้านประกอบด้วย 1.ด้านหลักนิติธรรม 2.ด้านหลักคุณธรรม 3.ด้านหลักความโปร่งใส 4.ด้านหลักการมีส่วนร่วม 5.ด้านหลักความรับผิดชอบ 6.ด้านหลักความคุ้มค่ามีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับคือมากที่สุดปานกลางน้อยและน้อยที่สุดโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล มากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล มาก
- 3 หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล ปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล น้อย
- 1 หมายความว่า มีการใช้หลักธรรมาภิบาล น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางในการพัฒนาบริหารงานของ เทศบาลตำบลสันทราย ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

4. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากร ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมาย จากองค์การบริหารส่วนตำบลสันทรายอำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทใกล้เคียงกับเทศบาลตำบลสันทราย จำนวน 30 คนเพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น แบบสอบถามของประชากร เท่ากับ 0.947 จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)

4. วิเคราะห์และสรุปผลแบบสอบถามปลายเปิดของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาล ตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย ที่ได้จากแบบสอบถามโดยการจัดกลุ่มวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ด้าน โดยการเขียนความเรียง

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

บุคลากรและผู้นำชุมชนของเทศบาลตำบลสันทราย โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า เป็นบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทรายคิดเป็นร้อยละ 56.80 และผู้นำชุมชนคิดเป็นร้อยละ 43.20 เป็นเพศชาย ร้อยละ 67.6 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 32.40 มีอายุในช่วงต่าง ๆ ดังนี้ 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.20 รองลงมา กลุ่มเป้าหมายมีอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 35.10 และมีจำนวนน้อยที่สุดคืออายุ 40-49 ปีคิดเป็นร้อยละ 21.60 และมีการศึกษาอยู่ในระดับม.3-ม.6 คิดเป็นร้อยละ 36.50 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 25.70

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารงานจามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย ตามระดับความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวม พบว่า บุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงรายโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.96 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ย 4.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 4.04 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ด้านหลักความโปร่งใส มีค่าเฉลี่ย 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.52 ด้านหลักคุณธรรม มีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.59 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย 3.90 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 และด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ย 3.81 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารงานจามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามด้านหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย ของบุคลากรและผู้นำชุมชนโดยรวมพบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในด้านหลักนิติธรรม, การมีส่วนร่วมและ ความคุ้มค่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ ปัญหาและแนวทางในการพัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย ตามความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชน

1. ปัญหาและแนวทางในการพัฒนา ตามความคิดเห็นของบุคลากรเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จำแนกตามหลักธรรมาภิบาล รายละเอียดดังแสดงตาราง ปัญหาและแนวทางในการ

พัฒนาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย ตามความคิดเห็นของบุคลากรเทศบาลตำบล สันทราย

ปัญหา	แนวทางในการพัฒนา
1. บุคลากรไม่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ที่เกี่ยวข้องกับงานของตนเอง และมีความจำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน	1. จัดให้บุคลากรในองค์กร ได้เข้าร่วมอบรม และประชุม เป็นประจำ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ และนำมาพัฒนาในการปฏิบัติงานของตน
2. การบริหารงานไม่ค่อยมีการกระจาย อำนาจอย่างทั่วถึง	2. ควรให้มีการบริหารงานแบบมีการกระจายอำนาจ และให้มีความเสมอภาคและทั่วถึง
3. การละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ของตัวบุคลากร และเห็นแก่ประโยชน์ของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ขาดระเบียบวินัย และคุณธรรม	3. ควรสร้างจิตสำนึกที่ดีให้แก่บุคลากรในองค์กร และมีตัวอย่างที่ดี ปฏิบัติงานด้วยความถูกต้อง เท่าเทียมกันและเสมอภาค 4. ผู้บริหารควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม และควรมีการจัดอบรมคุณธรรมอย่างน้อยไตรมาสละครั้ง
4. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้กับประชาชนหรือผู้เกี่ยวข้องน้อยเกินไป และปิดกั้นข้อมูลข่าวสารบางประเภท	5. เปิดช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องรับรู้ รับทราบ และสามารถร้องขอ ตรวจสอบข้อมูลข่าวสารตามสิทธิ ที่พึงจะได้รับได้
5. บุคลากรส่วนใหญ่มีความคิดว่า งานที่ไม่ใช่หน้าที่ของตน จึงทำให้ผลของงานที่ได้รับไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ขาดความร่วมมือร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน	6. เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจ และการวางแผนการทำงาน โครงการต่าง ๆ เพื่อให้ทุกคนได้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้ผลของงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล
6. เนื่องจากไม่มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน ไม่มีการมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน ว่าไม่ใช่งานของตนเองและไม่ปฏิบัติ	7. ทำหนังสือเป็นคำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงาน ให้ชัดเจน 8. ปลุกจิตสำนึกในการปฏิบัติงานให้มีจิตสาธารณะ เพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด
7. ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร	9. มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด 10. เก็บและบำรุงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ ให้สามารถใช้งานได้เป็นระยะเวลานานที่สุด

2. บุคลากรและผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในองค์กรคือ บุคลากรยังไม่ทราบข้อกฎหมาย หรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคลากรบางคนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดระเบียบ วินัย และคุณธรรม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล บุคลากรขาดจิตสำนึกต่อการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า

3. ข้อเสนอแนะของบุคลากรและผู้นำชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนดังกล่าวข้างต้น มีข้อเสนอแนะให้องค์กรควรจัดให้มีการอบรมบุคลากร ให้ความรู้ในข้อกฎหมาย หรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน ควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล และมุ่งประโยชน์เพื่อประชาชนเป็นส่วนมาก ผู้บริหารควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ต่อสังคม ให้บริการงานด้านต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ ควรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรรู้จักคุณค่าของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปผลการศึกษา

1. สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 มีอายุ 30-39 ปี เป็นส่วนใหญ่จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่ ม.3-ม.6 จำนวน 27 คน คิดเป็น ร้อยละ 36.50 เป็นบุคลากร ส่วนใหญ่ จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย

เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านหลักนิติธรรมด้านหลักการมีส่วนร่วมด้านหลักความโปร่งใสด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวมด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

เมื่อพิจารณาเป็นภาพรวม พบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 3 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ปัญหา และแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

สรุปปัญหาของบุคลากร

บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายพบว่าปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในองค์กรคือ บุคลากรไม่มีความรู้ ความชำนาญเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารงานไม่มีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึง บุคลากรบางคนยังมีความเห็นแก่ตัว ขาดระเบียบ วินัย และคุณธรรม ไม่มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึงให้กับประชาชน ขาดความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน ขาดจิตสำนึกในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปแนวทางในการพัฒนาของบุคลากร

บุคลากรผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนดังกล่าวข้างต้น มีข้อเสนอแนะให้องค์กร จัดส่งบุคลากรเข้าร่วมอบรม ประชุม อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ด้านระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ และนำมาพัฒนาในการปฏิบัติงานของตน ควรให้มีการบริหารงานแบบมีการกระจายอำนาจ และให้มีความเสมอภาคและทั่วถึง ควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และจัดให้มีการอบรมคุณธรรมอย่าง

สม่ำเสมอ เปิดช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ให้ประชาชนรับทราบและสามารถตรวจสอบข้อมูลข่าวสารได้ตามสิทธิ ที่พึงจะได้รับ เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ และวางแผนการทำงาน เพื่อให้บุคลากรจะได้รู้สึกถึงการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ทำให้ผลของงานมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มีการมอบหมายการปฏิบัติงานให้ชัดเจน ทำเป็นลายลักษณ์อักษร และปลูกจิตสำนึกในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้มีจิตสาธารณะ เพื่อให้องค์กรได้รับประโยชน์สูงสุด มีการรณรงค์ให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สรุปปัญหาของผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชนผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายพบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นในองค์กรคือ บุคลากรยังไม่ทราบข้อกฎหมาย หรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน บุคลากรบางคนยังเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดระเบียบ วินัย และคุณธรรม ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ออกความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน และเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานของเทศบาล บุคลากรขาดจิตสำนึกต่อการใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างประหยัดและคุ้มค่า

สรุปแนวทางในการพัฒนาของผู้นำชุมชน

ผู้นำชุมชน ผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนดังกล่าวข้างต้น มีข้อเสนอแนะให้องค์กรควรจัดให้มีการอบรมบุคลากร ให้ความรู้ในข้อกฎหมาย หรือข้อบัญญัติต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารงาน ควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม และจริยธรรมให้เกิดแก่บุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะในการปฏิบัติงาน ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำโครงการต่าง ๆ ของเทศบาล และมุ่งประโยชน์เพื่อประชาชนเป็นส่วนมาก ผู้บริหารควรเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ให้ปฏิบัติงานด้วยความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ ต่อสังคม ให้บริการงานด้านต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ ควรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรรู้จักคุณค่าของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การอภิปรายผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลและผู้นำชุมชน เทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย โดยมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

จากการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารข้าราชการ และลูกจ้างของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย พบว่ามีระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทั้งผู้บริหาร ข้าราชการ และลูกจ้างของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลสันทราย ได้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อพิจารณาประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1) ด้านหลักนิติธรรมจากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลเห็นด้วยทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารเทศบาลตำบลสันทราย ให้ความสำคัญในการบริหารงานซึ่งเน้นความเป็นธรรมตามระเบียบ ข้อกฎหมายของทางราชการ เพื่อปลูกฝังให้บุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย เคารพกฎระเบียบและกฎหมาย การบริหารงานตามหลักนิติธรรมนี้ เป็นแนวทางให้ข้าราชการไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ข้าราชการ และลูกจ้างจะต้องนำมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สร้างความมีระเบียบวินัยให้เกิดขึ้นในองค์กร ทุกคนจะต้องยอมรับ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ (พิศสมัย หมกทอง, 2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อยพบว่า ธรรมาภิบาลได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการปกครองที่ดีเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมสังคมประชาธิปไตยในประเทศไทย ถ้าระบบบริหารราชการมีความยุติธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ นอกจากจะมีส่วนทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพแล้วยังสร้างความเชื่อมั่นทั้งในและต่างประเทศ

2) ด้านหลักคุณธรรมจากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารงานตามหลักคุณธรรมเห็นด้วยทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเที่ยงธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตยึดมั่นศีลธรรมและจริยธรรมการบริหารงานตามหลักคุณธรรมนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ ถ้าผู้บริหารยึดหลัก คุณธรรมในการทำงานก็จะสร้างความรัก ความสามัคคีขึ้นในองค์กรซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ (รุ่งวิทย์ กาญจนภี, 2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโพหนองเพื่อศึกษาระดับความคิดเห็น และเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลโพหนอง พบว่า หลักเกณฑ์ไม่ได้มีความแตกต่างในสาระสำคัญนัก โดยเฉพาะเรื่องหลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความซื่อสัตย์สุจริต หลักความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งมีความแตกต่างบ้างเล็กน้อย ดังนั้นในการบริหารงานในองค์กรต่าง ๆ จะต้องมีหลักธรรมาภิบาลทุกองค์กรและปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

3) ด้านหลักความโปร่งใส จากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารงานตามหลักความโปร่งใสเห็นด้วยทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ทั้งนี้เพื่อสร้างความเชื่อถือศรัทธาให้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสันทราย การบริหารงานตามหลักความโปร่งใสนี้เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในเรื่องความโปร่งใส ซึ่งการบริหารงานเปิดเผยตรงไปตรงมาพร้อมที่จะได้รับการตรวจสอบตลอดเวลาซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ (ประวิช นิลวัชรเมณี, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี พบว่าการบริหารงานภายใต้หลักธรรมาภิบาล จะเน้นไปที่การบริการประชาชน การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการต่าง ๆ ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงาน พบว่า บางโครงการยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากประชาชนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ทำงานร่วมกับเทศบาลในบางโครงการยังขาดความโปร่งใส เป็นเหตุให้โครงการเหล่านั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร

4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม จากผลการวิจัยพบว่าบุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลสันทราย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับเห็นด้วยทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทรายมีการปฏิบัติหน้าที่โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมร่วมของรัฐ การบริหารงานตามหลักการมีส่วนร่วมนี้เป็นสิ่งสำคัญที่มีจำเป็นมาก หน่วยงานของรัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมซึ่งสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของธิดา วิฑิตภากร ศึกษาวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบความโปร่งใสในการบริหารงานเทศบาล 1) การเปิดเผยข้อมูล 2) การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของรัฐ 3) ความรับผิดชอบในการบริหารงานอยู่ในระดับมาก 4) การให้ประชาชน ติดตาม ตรวจสอบการบริหารงานมีความแตกต่างกันคือเทศบาลได้ให้ประชาชนติดตาม ตรวจสอบการบริหารน้อยกว่าองค์การบริหารส่วนตำบล

5) ด้านหลักความรับผิดชอบจากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารงานตามหลักความรับผิดชอบมากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย มีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการบริหารงานและคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัณฑนา เหลืองนาททองดี ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาลของนักธุรกิจไทย โดย มีกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ผลการศึกษาพบว่า อายุ ระดับการศึกษาและตำแหน่งงานบริหาร มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเรื่องธรรมาภิบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้บริหารที่มีอายุมากกว่า 40 ปี การศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และเป็นผู้บริหารระดับสูงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องธรรมาภิบาล มากกว่าผู้บริหารที่มีอายุน้อย การศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นผู้บริหารระดับกลาง นอกจากนี้พบว่าผู้บริหารระดับสูง และผู้บริหารระดับกลางมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับธรรมาภิบาลจากสื่อต่าง ๆ ค่อนข้างน้อยมาก และยังพบว่าผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับกลางมีทัศนคติที่ดีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กร การบริหารงานด้วยหลักความรับผิดชอบเป็นสิ่งที่สำคัญบุคลากรทุกคนขององค์กรควรตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคมการใส่ใจปัญหาสาธารณชนของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6) ด้านหลักความคุ้มค่าจากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามีการบริหารงานตามหลักความคุ้มค่ามากทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าบุคลากรของเทศบาลตำบลสันทราย ได้ให้ความสำคัญในการใช้จ่ายงบประมาณและการใช้ทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนา ศานติยานนท์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบใหม่ของการจัดการที่ดีในมหาวิทยาลัย โดยได้ให้ข้อสรุปในภาพรวมว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็นแนวทางปฏิบัติที่ยอมรับในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้อง กับอุดมศึกษาในปัจจุบันจะเน้นความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติ และความโปร่งใสในขณะเดียวกันก็ยังคงให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความยุติธรรม นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาให้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารจัดการมหาลัยในส่วนต่าง ๆ ที่สะท้อนองค์ประกอบของการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยที่ดี การบริหารงานด้วยหลักความคุ้มค่านี้สำคัญมาก เช่นการบริหารงานในด้านการใช้จ่ายงบประมาณ การใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัดและคุ้มค่าซึ่งเทศบาลได้รับงบประมาณของทางราชการ จะต้องใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

2.อภิปรายผลการเปรียบเทียบความเห็นของบุคลากรและผู้นำชุมชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงรายโดยภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เป็นเพราะบุคลากรและผู้นำชุมชนต่างก็มีเป้าหมายเดียวกันในการปฏิบัติงาน คือ มุ่งพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลสันทราย มีแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเดียวกัน คือ ทำงานเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน จึงทำให้มีความคิดเห็นในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพัฒนางานของตนเอง ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุรัชย์ นาทองไชย ทำการศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานของคณะเทศมนตรี ตามหลักธรรมาภิบาล: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลัญญาอำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งที่มาจากบุคลากรที่ปฏิบัติงานในเทศบาลตำบลัญญาและประชาชนในเขตเทศบาล ต่างมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคณะเทศมนตรีบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและต่างพอใจ เห็นด้วยที่คณะเทศมนตรีนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานในหลักนิติธรรมมีการออกกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิหน้าที่ของประชาชนโดยเสมอภาค ถูกต้อง รักษาประโยชน์ส่วนรวม ในหลักความโปร่งใส มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

ตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 โดยตีตกประกาศ ประชุมชี้แจงผ่านหอกระจายข่าว เสียงตามสายและวารสาร ในหลักการมีส่วนร่วม มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนา การจัดซื้อ-จัดจ้าง การประชุมสภาเทศบาล การเสนอออกกฎหมายข้อบังคับ หลักความรับผิดชอบให้บริการที่มีคุณภาพเป็นธรรม ทัวถึง และหลักความคุ้มค่า โดยการปฏิบัติกิจกรรมตามลำดับความสำคัญ ก่อน-หลัง การจัดซื้อ-จัดจ้าง เป็นไปด้วยความประหยัด มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบการใช้งบประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงราย พบว่า บุคลากรและผู้นำชุมชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทราย จังหวัดเชียงรายด้านที่มีค่าน้อยที่สุดคือหลักความคุ้มค่า จึงมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกระบวนการทำงานดังต่อไปนี้

- 1) ควรปรับปรุงระบบการทำงานเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และระดมค้ำให้มีการนำทรัพยากรกลับมาใช้ใหม่
- 2) ควรมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุด
- 3) ควรเก็บและบำรุงรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ ให้สามารถใช้งานได้เป็นระยะเวลาที่นานที่สุด
- 4) ควรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรรู้จักคุณค่าของการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลสันทรายจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลอื่น ๆ เพื่อจะได้เปรียบเทียบความแตกต่างหรือสอดคล้องกันในระดับของการบริหาร
- 2) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
- 3) ควรศึกษาประสิทธิภาพในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่เหมาะสมกับการบริหารงานในยุคปัจจุบัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า บุคลากรและผู้นำชุมชนของเทศบาลตำบลสันทราย อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- นางพิศสมัย หมกทอง.(2554). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
- นายประวิช นิลวัชรมณี.(2555). การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลนคร สุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี :
- นายรุ่งวิทย์ กาญจนภี.(2553) การบริหารงานสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

THE MANAGEMENT OF CONFLICTS IN THE OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
IN THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36 CHIANG RAI

ธีรวุฒิ สุतालังกา^{1*} และโสภา อำนวยรัตน์²

Thiravut Satalungka^{1*} and Sopa Amnauyrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายและเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สพม. 36 จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 41 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายในภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยวิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และวิธีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือวิธีการหลีกเลี่ยง

2. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การบริหารและขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการความขัดแย้ง ทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Thiravut.tan@gmail.com

Abstract

The purpose of this research were to study the management of conflicts in the opinions of school administrators in the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai and to compare the management of conflicts in the opinions of school administrators in the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai. The population in this research was 117 school administrators in 41 schools of the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai of the academic year 2015. The instrument of research was a questionnaire with 5 ratings constructed by the researcher. Using techniques of descriptive statistics, the researcher analyzed the data collected in terms of frequency, percentage, mean and standard deviation. The findings of the study were as follows:

1. The management of conflicts in the opinions of school administrators in the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai were found at a moderate level. The conflict management on collaborating was respectively rated at a highest level and the conflict management on avoiding was respectively rated at a lowest level.

2. The management of conflicts in the opinions of school administrators in the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai compared with gender, male and female, found that difference in conflict management.

3. The management of conflicts in the opinions of school administrators in the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai compared with experiences of educational administration and the size of school found that indifference in conflict management.

Keywords: CONFLICTS MANAGEMENT, OPINIONS OF SCHOOL ADMINISTRATORS

บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย ทุกคนมีสิทธิและเสรีภาพทางความคิด และการกระทำ แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ จึงทำให้คนในสังคมปัจจุบันมีความคิด และการกระทำที่หลากหลาย มีความแตกต่างในด้านโครงสร้างค่านิยม ความสนใจและเป้าหมายในการดำรงชีวิต ความแตกต่างเหล่านี้นำไปสู่ความขัดแย้งได้ ดังที่ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (อ้างถึงใน ประกาศิตพิชญ์ ผาสุก, 2551, หน้า 1) ได้กล่าวว่า มนุษย์ต้องการความสำเร็จ การกระทำของมนุษย์เพื่อที่จะให้เกิดความสำเร็จนี้ส่วนหนึ่งนำไปสู่ความขัดแย้งโดยมีการแข่งขันกันในรูปแบบต่าง ๆ หลักสำคัญของการแข่งขันก็เนื่องมาจากความขาดแคลนหรือความไม่เพียงพอของสิ่งที่ต้องการ ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น เมื่อคนเราพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้มากที่สุด หรือให้มีกรรมสิทธิ์มากที่สุดในสิ่งที่ตนเองต้องการ หรือมีอำนาจในการควบคุมบุคคลหรือการกำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายขององค์การ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จของมนุษย์ก็อาจนำไปสู่ความขัดแย้งได้ ซึ่งในทุกองค์การย่อมมีความขัดแย้งที่อาจเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มของบุคคล เราควรต้องยอมรับว่าความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ตามธรรมชาติอย่างหนึ่งของมนุษย์ เป็นของปกติที่เกิดขึ้นในสังคม ความขัดแย้งเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในเมื่อไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้จึงควรรู้จักและเข้าใจความขัดแย้งแปลงสภาพความขัดแย้งให้เป็นประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา ลิ้มวงษ์ทอง (2557, หน้า 10) ที่ได้กล่าวไว้ว่าความขัดแย้งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในทุกกลุ่ม

โดยความขัดแย้งอาจจะให้ผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์หรือให้โทษแก่องค์กร เพราะทำให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรรหาทางลดและควบคุมความขัดแย้งแทนที่จะปฏิเสธเมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้น

องค์การทางการศึกษาเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญและมักจะมี ความขัดแย้งเกิดขึ้นในองค์การเสมอ โดยเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (อ้างถึงใน สุภานดา รอดสุโข, 2554, หน้า 1) ได้กล่าวว่า ในทางการศึกษาความขัดแย้งมักจะเกิดจากลักษณะสำคัญ 3 ประการ ดังนี้ ประการแรก ความขัดแย้งเกิดขึ้นเมื่อทรัพยากรทางการศึกษามีไม่เพียงพอกับความต้องการของบุคคลหรือกลุ่มในสถานศึกษาหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทรัพยากรในที่นี้อาจเป็นทั้งสิ่งที่เห็นได้และสิ่งที่เห็นไม่ได้ เช่น คน เงิน วัสดุ ตำแหน่ง สถานภาพหรือเกียรติยศ ประการที่สองความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มแสวงหาทางที่จะควบคุมกิจกรรม งานหรืออำนาจซึ่งเป็นสมบัติของคนอื่นหรือกลุ่มอื่น ความขัดแย้งนี้เป็นผลมาจากการก้าวร้าวในงานหรืออำนาจหน้าที่ของผู้อื่นและประการสุดท้าย ความขัดแย้งอาจเกิดขึ้นเมื่อบุคคลหรือกลุ่มไม่สามารถที่จะตกลงกันได้เกี่ยวกับเป้าหมายหรือวิธีการในการทำงานต่างคนต่างก็มีเป้าหมายและวิธีการที่แตกต่างกัน และเป้าหมายหรือวิธีการต่าง ๆ นั้น เป็นสิ่งที่ไปด้วยกันไม่ได้ อีกทั้ง บุญมั่ง ธนาศุภวัฒน์ (อ้างถึงในประภาทิพย์ ผาสุก, 2551, หน้า 1) ได้กล่าวถึงปัญหา ความขัดแย้งว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นได้กับคนทุกระดับ โดยเฉพาะในหน่วยงานระดับต่าง ๆ ที่ถือว่าผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ ให้ลุ่ลงไปด้วยดี ในบางครั้งผู้บริหารอาจจะใช้วิธีการแบบเก่า ๆ ที่ได้กระทำและประสบผลสำเร็จมาแล้วมาใช้ในการแก้ปัญหา แต่บางครั้งก็จำเป็นต้องอาศัยผู้มีความรู้ มีประสบการณ์หรือใช้วิทยากรชั้นสูงมาช่วยแก้ปัญหาเหล่านั้น ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องศึกษาถึงปัญหาเรื่องความขัดแย้งและแนวทางแก้ไขจากหลาย ๆ แนวทางเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ในการบริหารงานขององค์กรต่อไป

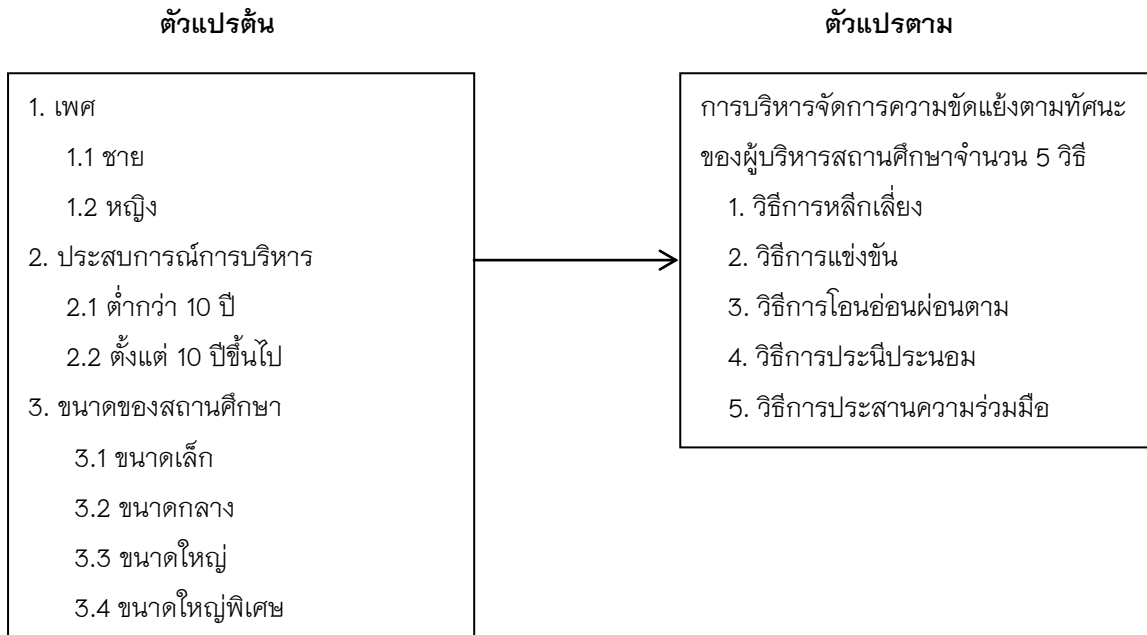
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เป็นองค์การหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่จัดการศึกษาและไม่สามารถหลีกเลี่ยงความขัดแย้งได้เช่นกันเนื่องจากการจัดการศึกษามีภาระงานมากมาย ทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคลากร งานบริหารทั่วไปและในการดำเนินงานดังกล่าว ผู้บริหารสถานศึกษาคณะครูตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องทำงานร่วมกันต้องติดต่อประสานงานกันอยู่ตลอดเวลาและต้องใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกันประกอบกับบุคลากรในสถานศึกษาย่อมมีความแตกต่างกันทั้งด้านความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความสนใจความต้องการ ความปรารถนา จัดนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในองค์การ ซึ่งสอดคล้องกับอัจฉรา ลีมวงษ์ทอง (2557, หน้า 8) ที่กล่าวว่า ความขัดแย้งหมายถึง ความไม่ลงรอยกัน ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ความแตกต่างของบุคคลและกลุ่มคนที่ปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเรื่องของการติดต่อประสานงาน การสื่อสาร ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรม แนวทางการปฏิบัติไปสู่จุดหมาย ทำให้เกิดความไม่พอใจ ไม่เห็นด้วยและไม่เท่าเทียมกันในสิ่งที่บุคคลต้องการ ส่งผลก่อความคับข้องใจ เก็บกด หงุดหงิด ส่งผลต่อการเป็นปรปักษ์กัน ดังนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในปัญหาความขัดแย้ง หากผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจและไม่สามารถจัดการความขัดแย้งให้อยู่ในภาวะที่เอื้อต่อการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารงานในสถานศึกษานั้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งเป็นสิ่งสำคัญมากที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและผู้บริหารที่ดีต้องรู้จักเลือกแบบของการบริหารจัดการความขัดแย้งให้เหมาะสมเพราะมีผลต่อการปฏิบัติงานในองค์การ ดังนั้นผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรคนหนึ่งทำหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จึงสนใจศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาดำเนินการด้วยตนเองเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 41 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 117 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ ประสบการณ์การบริหาร และขนาดของสถานศึกษา เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ตามกรอบแนวคิดของโทมัสและคิลมาน จำนวน 5 วิธี คือ วิธีการหลีกเลี่ยง (Avoiding) วิธีการแข่งขัน (Competing) วิธีการโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodating) วิธีการประนีประนอม (Compromising) วิธีการประสานความร่วมมือ (Collaborating) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต

36 จังหวัดเชียงราย การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีประสบการณ์การบริหารตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป และอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลาง

2. การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถจำแนกเป็นแต่ละวิธี ดังนี้ วิธีการประสานความร่วมมืออยู่ในระดับ มาก วิธีการประนีประนอมอยู่ในระดับ มาก วิธีการโอนอ่อนผ่อนตามอยู่ในระดับ ปานกลาง วิธีการแข่งขันอยู่ในระดับ ปานกลาง และวิธีการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับ น้อย

2.1 การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย วิธีการหลีกเลี่ยง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารพยายามหลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้ไม่สบายใจจากกรณีความขัดแย้ง อยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ผู้บริหารมักถอนตัวออกจากสถานการณ์ความขัดแย้ง อยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารไม่สนใจหรือไม่ใส่ใจต่อสถานการณ์ที่เป็นความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับน้อย

2.2 การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย วิธีการแข่งขัน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดกฎระเบียบข้อปฏิบัติในการทำงานพร้อมทั้งกำชับให้ผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา คือ ผู้บริหารใช้ความเด็ดขาดในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ในการจัดการความขัดแย้งผู้บริหารไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้ได้บังคับบัญชาในทุกกรณี อยู่ในระดับน้อย

2.3 การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย วิธีการโอนอ่อนผ่อนตาม พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารพยายามที่จะไม่ทำร้ายจิตใจหรือความรู้สึกของผู้อื่น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารเสียสละประโยชน์ที่ตนจะได้รับเพื่อรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารปล่อยให้ผู้อื่นมีอิทธิพลเหนือตนเองและยอมทำตามผู้อื่น อยู่ในระดับน้อย

2.4 การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย วิธีการประนีประนอม พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารยินดีเป็นผู้ให้และผู้รับในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และผู้บริหรเป็นคนกลางในการไกล่เกลี่ยเมื่อเกิดความขัดแย้ง อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารคำนึงถึงความต้องการของผู้อื่นในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมาก

2.5 การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย วิธีการประสานความร่วมมือ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารให้คู่กรณีร่วมมือหรือช่วยเหลือกันแก้ปัญหาความขัดแย้งจนเป็นที่พอใจของทั้งสองฝ่าย อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ

ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการความขัดแย้ง อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารนำทุกประเด็นปัญหาความขัดแย้งมาอภิปรายอย่างเปิดเผยเพื่อหาวิธีการจัดการความขัดแย้ง อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศและประสบการณ์การบริหาร

3.1 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประนีประนอม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

3.2 การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยไม่แตกต่างกันกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

4. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง เช่นเดียวกันกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยแตกต่างกันกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีประนีประนอม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งโดยภาพรวมไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า

วิธีการหลีกเลี่ยง (Avoiding) คือ ผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ควรให้ความสนใจต่อสถานการณ์ความขัดแย้งและพยายามแก้ปัญหา

วิธีการแข่งขัน (Competing) คือ ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มาประกอบกับความคิดเห็นของตนเองก่อนตัดสินใจ ควรกำหนดกฎข้อบังคับหรือระเบียบในการทำงานร่วมกันและต้องใช้หลักความเป็นกลางไม่ยึดตนเองเป็นหลักในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง

วิธีการโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodating) คือ ผู้บริหารควรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักซึ่งการโอนอ่อนผ่อนตามเป็นการรักษาความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย แต่ไม่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์

วิธีการประนีประนอม (Compromising) คือ ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันโดยยึดเสียส่วนใหญ่เคารพเสียส่วนน้อยและควรมีปรับข้อข้องใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีโดยผู้บริหารเป็นตัวกลางซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาที่ดีในการรักษาความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย

วิธีการประสานความร่วมมือ (Collaborating) คือ ผู้บริหารต้องควรให้คู่กรณีหาทางออกร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาและลดปัญหาที่เกิดขึ้นและควรประสานบุคลากรให้คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักมุ่งการทำงานเป็นทีม

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย สมควรนำมาอภิปรายผลโดยแยกเป็นประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. จากผลการวิจัยการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม พบว่า การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถจำแนกเป็นแต่ละระดับ ดังนี้ วิธีการประสานความร่วมมือและวิธีการประนีประนอมอยู่ในระดับ มาก วิธีการโอนอ่อนผ่อนตามและวิธีการแข่งขันอยู่ในระดับ ปานกลาง และวิธีการหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับ น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ลาดศิลา (2554, หน้า 231 – 232) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการศึกษาพบว่า การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 โดยภาพรวม ใช้วิธีการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีประนีประนอมมากที่สุด รองลงมาคือ วิธีร่วมมือ วิธียอมให้ วิธีการเอาชนะ ส่วนวิธีที่ใช้ น้อยที่สุดคือ วิธีการหลีกเลี่ยง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ จรรย์เสงี่ยม (2554, หน้า 44) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2 มีรูปแบบการบริหารความขัดแย้งแบบการประนีประนอม ร้อยละ 32.29 แบบการร่วมมือ ร้อยละ 22.92 แบบการยอมให้ ร้อยละ 19.79 แบบการหลีกเลี่ยง ร้อยละ 17.71 และแบบการเอาชนะ ร้อยละ 7.29 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ ภูบัวเพชร (2554, หน้า 121-128) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีผลดังนี้ วิธีการร่วมมือ วิธีการประนีประนอม วิธีการเอาชนะ วิธีการยอมให้ และการหลีกเลี่ยง ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา รอดสุข (2556, หน้า 70-71) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง ได้สรุปว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง โดยรวมและรายวิธีทุกวิธีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นวิธีหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วิธีการร่วมมือ วิธีการประนีประนอม วิธีการยอมให้ วิธีการเอาชนะ และวิธีหลีกเลี่ยง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกภรณ์ ชื่นตา (2556, หน้า 81-83) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระยอง เขต 1 ได้สรุปว่า การบริหารความขัดแย้งของ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ โดยรวมและรายวิธีทุกวิธีอยู่ในระดับมาก ยกเว้นวิธีหลีกเลี่ยงอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ วิธีการร่วมมือ วิธีการประนีประนอม วิธีการยอมให้ วิธีการเอาชนะ และวิธีหลีกเลี่ยง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ ศุกเลิศ (2556, หน้า 113-115) ได้ศึกษา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เลือกวิธีการบริหารความขัดแย้งแบบร่วมมือมากที่สุด รองลงมาคือ แบบยอมตาม แบบประนีประนอม และแบบหลีกเลี่ยง ตามลำดับ ส่วนการบริหารความขัดแย้ง แบบเอาชนะมีผู้เลือกน้อยที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยงยุทธ ลิงตะนะ (2556, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการประนีประนอมมากที่สุด รองลงมาคือ การร่วมมือ การหลีกเลี่ยง การยอมให้ และการเอาชนะน้อยที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการประสานความร่วมมือและวิธีการประนีประนอมเป็นวิธีที่ผู้บริหารเห็นว่าสามารถใช้ในการจัดการความขัดแย้งได้ดีที่สุดเพราะเป็นวิธีการที่จะพยายามหาผลลัพธ์ที่ทุกฝ่ายยอมรับ เป็นวิธีที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือหาทางออกที่เหมาะสม เพื่อให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาโดยการให้ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการหาทางออกและแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้นักวิชาการในสถานศึกษาและตัวของผู้บริหารเกิดความพอใจมากที่สุดในการแก้ปัญหาในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นไปตามที่โทมัสและคิลมาน (อ้างอิงในอัจฉรา ลีม่วงษ์ทอง, 2557, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การประสานความร่วมมือ(Collaborating) จะเกิดขึ้นเมื่อทั้งผลลัพธ์และความสัมพันธ์ต่างก็มีความสำคัญ การประสานความร่วมมือก็ยอมเป็นแนวทางออกที่ให้คุณประโยชน์สูงสุด การประสานความร่วมมือผู้คนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ส่วนใหญ่มักต่างพยายามหาทางแก้ปัญหา หรือทางออกที่ดีมากกว่าการที่จะโทษกันไปโทษกันมา เพราะคนกลุ่มนี้จะรักความก้าวหน้า และเน้นอนาคตเป็นหลัก รวมไปถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของกลุ่มไว้ด้วย และการประนีประนอม (Compromising) จะเกิดขึ้นเมื่อมีการแลกเปลี่ยนสิ่งมีคุณค่าอย่างหนึ่งกับสิ่งที่มีคุณค่าอีกอย่างหนึ่ง เป็นการตอบสนองความต้องการทั้งสองฝ่ายให้ได้รับในสิ่งที่ตนพึงประสงค์ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ส่วนใหญ่จะสร้างความพึงพอใจมากกว่าการบังคับหรือการยอมกระทำตามในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา แต่ในบางกรณีการประนีประนอมอาจจะเป็นการเสียสละของ คนอีกบางกลุ่ม ที่ต้องยอมเสียบางส่วนเพื่อรักษาอีกส่วนไว้ ส่วนการหลีกเลี่ยง (Avoiding) จะเกิดขึ้นจากการที่บุคคลละเลย หรือถอนตัวออกจากความขัดแย้ง แสดงว่าบุคคลนั้นไม่ได้มีความพยายาม ติดตามและกระทำการสิ่งนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่สามารถรับรู้ได้ และบุคคลนั้นละเลยกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น มีความรู้สึกที่ไม่ข้องเกี่ยวกับ ไม่รับรู้จะทำให้ตนเองเป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ ซึ่งวิธีนี้อาจเป็นวิธีที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุขแค่ระยะสั้น แต่จะส่งผลกระทบระยะยาว กลายเป็นปัญหาใหญ่หลวงขึ้นได้ เช่น การแก้ปัญหาทุกอย่างต้องมีการคลี่คลายหาทางออก ยิ่งละเลยก็ยิ่งพอกพูน ให้นักคนอื่นตัดสินใจแก้ปัญหา เราก็อาจจะไม่พึงพอใจ ส่งผลให้ผู้ที่ร่วมงานกับเราขาดความไว้วางใจในการละเลย หลีกเลี่ยงปัญหาในครั้งนี้

2. จากผลการวิจัยการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในรายวิธีทั้ง 5 วิธี พบว่า วิธีการประสานความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณ ภูบัวเพชร (2554, หน้า 121-128) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า 1) พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย มีผลดังนี้ ด้านการร่วมมือ ด้านการประนีประนอม ด้านการเอาชนะ ด้านการยอมให้ และ

การหลีกเลี่ยง ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชราภรณ์ กุลบุตร (2555, หน้า 38-39) ได้ศึกษา เรื่อง การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งแบบการร่วมมือมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสมยศ ศุภเลิศ (2556, หน้า 113-115) ได้ศึกษา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 เลือกวิธีการบริหารความขัดแย้งแบบการร่วมมือมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการประสานความร่วมมือเป็นวิธีที่ทั้งสองฝ่ายที่เกิดความขัดแย้งยอมรับและสามารถหาทางออกร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับโทมัสและคิลมาน (อ้างอิงในอัจฉรา ลีม่วงษ์ทอง, 2557, หน้า 53) ได้กล่าวว่า การประสานความร่วมมือ(Collaborating) จะเกิดขึ้นเมื่อทั้งผลลัพธ์และความสัมพันธ์ต่างก็มีความสำคัญ การประสานความร่วมมือก็ย่อมเป็นแนวทางออกที่ให้คุณประโยชน์สูงสุด การประสานความร่วมมือผู้คนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ส่วนใหญ่ต่างพยายามหาทางแก้ปัญหา หรือทางออกที่ดีมากกว่าการที่จะโทษกันไปโทษกันมา เพราะคนกลุ่มนี้จะรักความก้าวหน้า และเน้นอนาคตเป็นหลัก รวมไปถึงการรักษาสัมพันธภาพที่ดีของกลุ่มไว้ด้วย

3. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประนีประนอม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์วรา ดวงแก้ว (2554, หน้า 99-101) ได้ศึกษา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวม เมื่อจำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษิณ ภูบัวเพชร (2554, หน้า 121-128) ได้ศึกษา พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกานดา รอดสุโข (2556, หน้า 70 - 71) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง ได้สรุปว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยจำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารเพศชายเห็นว่าการประสานความร่วมมือเป็นแนวทางที่ทำให้เกิดคุณประโยชน์สูงสุดและต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องประสานความร่วมมือเพื่อหาทางแก้ปัญหาหรือทางออกที่ดีที่สุด และผู้บริหารเพศหญิงเห็นว่าการประนีประนอมเป็นการตอบสนองความต้องการของทั้งสองฝ่ายให้ได้รับในสิ่งที่ตนพึงประสงค์ ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้ส่วนใหญ่จะสร้างความพึงพอใจมากกว่าการบังคับหรือการยอมกระทำตามในสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา ส่วนความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของผู้บริหารทั้งเพศหญิงและเพศชายไม่แตกต่างกัน คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาทั้งเพศชายและเพศหญิงเห็นว่าการหลีกเลี่ยงการเป็นการละเลย หรือถอนตัวออกจากความขัดแย้ง ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นไม่ได้มีความพยายาม

ติดตามและกระทำการสิ่งนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ ซึ่งวิธีนี้อาจเป็นวิธีที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุขแค่ระยะสั้น แต่จะส่งผลระยะยาว กลายเป็นปัญหาใหญ่ต่อองค์กรในภายภาคหน้าได้

4. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประเภทการบริหาร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยไม่แตกต่างกันกับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์รา ดวงแก้ว (2554, หน้า 99 – 101) ได้ศึกษา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี พบว่า การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมเมื่อจำแนก ประสบการณ์ในการทำงานไม่พบความแตกต่าง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ อุดรินทร์ (2555, หน้า 72–73) ได้ศึกษา พฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1 ที่จำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยง ยุทธ สิงตะนะ (2556, หน้า 72) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การบริหารต่างกันจะมีพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน โดยพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งส่วนใหญ่เป็นแบบการประนีประนอม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารจัดการความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการแก้ไขความขัดแย้งเองไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่ายเพื่อให้ความขัดแย้งนั้นคลี่คลายหรือเปลี่ยนความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้กลายเป็นแรงผลักดันในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป ส่วนวิธีการหลีกเลี่ยงนั้นเป็นการแสดงความไม่รับผิดชอบของผู้บริหารและยังทำให้บุคคลากรในองค์กรเห็นว่าไม่สามารถพึ่งพาผู้บริหารได้เมื่อเกิดสถานการณ์ความขัดแย้ง

5. การเปรียบเทียบการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง เช่นเดียวกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประสานความร่วมมือ และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง โดยแตกต่างกันกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีประนีประนอม และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ซึ่งโดยภาพรวมไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ อุดรินทร์ (2555, หน้า 72 – 73) ได้ศึกษา พฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

สมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาโดยภาพรวมมีพฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่พิเศษเห็นว่าการประสานความร่วมมือเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการบริหารจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งแตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ที่มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีการประนีประนอม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่เห็นว่าการประนีประนอมเป็นวิธีการที่ถ้อยทีถ้อยอาศัย มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น โดยจะไม่มีผู้แพ้ผู้ชนะแต่อาจต้องมีการเสียสละของของบางฝ่าย และความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษา วิธีที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษไม่แตกต่างกัน คือ วิธีการหลีกเลี่ยง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษเห็นว่าการหลีกเลี่ยงเกิดขึ้นจากการละเลยหรือถอนตัวออกจากความขัดแย้ง แสดงให้เห็นว่าบุคคลนั้นไม่ได้มีความพยายาม ติดตามและกระทำการสิ่งนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่สามารถรับรู้ได้ และบุคคลนั้นจะเลยกับการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น มีความรู้สึกวุ่นวายไม่ข้องเกี่ยวกับ ไม่รับรู้จะทำให้ตนเองเป็นสุข ไม่ทุกข์ใจ ซึ่งวิธีนี้อาจเป็นวิธีที่ทำให้บุคคลนั้นเกิดความสุขแค่ระยะสั้น แต่จะส่งผลกระทบยาว กลายเป็นปัญหาใหญ่หลวงขึ้นได้ เช่น การแก้ปัญหาทุกอย่างต้องมีการคลี่คลายหาทางออก ยิ่งละเลยก็ยิ่งพอกพูนอาจทำให้เกิดผลเสียมากมายตามมาในภายภาคหน้า

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีข้อเสนอแนะแยกเป็นรายวิธี ดังนี้

1. วิธีการหลีกเลี่ยง (Avoiding) ผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่จะก่อให้เกิดความขัดแย้ง ควรให้ความสนใจต่อสถานการณ์ความขัดแย้งและพยายามแก้ปัญหา
2. วิธีการแข่งขัน (Competing) ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มาประกอบกับความคิดเห็นของตนเองก่อนตัดสินใจ ควรกำหนดกฎข้อบังคับหรือระเบียบในการทำงานร่วมกันและต้องใช้หลักความเป็นกลางไม่ยึดตนเองเป็นหลักในการจัดการปัญหาความขัดแย้ง
3. วิธีการโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodating) ผู้บริหารควรคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักซึ่งการโอนอ่อนผ่อนตามเป็นการรักษาความสัมพันธ์ทั้งสองฝ่าย แต่ไม่ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์
4. วิธีการประนีประนอม (Compromising) ผู้บริหารควรรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันโดยยึดเสียส่วนใหญ่เคารพเสียส่วนน้อยและควรมีปรับข้อข้องใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างคู่กรณีโดยผู้บริหารเป็นตัวกลางซึ่งเป็นการแก้ไขปัญหาคือในการรักษาความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่าย
5. วิธีการประสานความร่วมมือ (Collaborating) ผู้บริหารต้องควรให้คู่กรณีหาทางออกร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาและลดปัญหาที่เกิดขึ้นและควรประสานบุคลากรให้คำนึงถึงผลประโยชน์ขององค์กรเป็นหลักมุ่งการทำงานเป็นทีม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือตามกรอบแนวคิดของโทมัสและคิลมาน (อ้างอิงในอัจฉรา ลัมวงษ์ทอง, 2557, หน้า 51) เป็นแบบพฤติกรรมจัดการความขัดแย้ง ของคนต่างชาติ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับแบบพฤติกรรมของคนไทยมากนัก ดังนั้นถ้าจะให้ การศึกษามีความสมบูรณ์และเหมาะสมมากขึ้น ควรนำเครื่องมือ

ดังกล่าวมาพัฒนาปรับปรุง ก่อนใช้ โดยในแต่ละข้อของตัวเลือกควรมีการกำหนดสถานการณ์ที่น่าจะเกิดขึ้น จากการบริหารงานในสถานศึกษา เป็นแบบของพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้ง

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหาร ความขัดแย้ง

3. ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มอื่นร่วมด้วยเช่น ครูผู้สอนหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา หรืออาจมีการเก็บข้อมูล เชิงประจักษ์เพื่อให้ได้ข้อมูลตามสภาพและพฤติกรรมจริงมาประกอบด้วย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเรื่อง การบริหารจัดการความขัดแย้งตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.โสภา อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ๋นกอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนดอยแสนใจ(ตชด.อนุสรณ์) ดร.ธิดาวลัย อุ๋นกอง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา และนายฐกฤต นवलคำมา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสันติศิวิทย์วิทยาเขตที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กนกภรณ์ ชื่นตา. (2556). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทักษิณ ภูบัวเพชร. (2554). พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

ชนวัฒน์ จรรย์เสงี่ยม. (2554). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 2. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ประภาทิพย์ ผาสุก. (2551). **การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรภรณ์ กุลบุตร. (2555). **การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1**. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิมพ์วรา ดวงแก้ว. (2554). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- มนูญ อุตรินทร์. (2555). **พฤติกรรมจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยงยุทธ ลิงตะนะ. (2556). **การบริหารจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- वलันต์ ลาดศิลา. (2554). **การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- สมยศ ศุภเลิศ. (2556). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุกานดา รอดสุข. (2554). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง**. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัจฉรา ลีม่วงษ์ทอง. (2557). **การบริหารความขัดแย้งในองค์กร**. กรุงเทพฯ : บุ๊คส์ ทู ยู.

การบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

THE ADMINISTRATION BASED ON THE OPERATING CRITERION OF CHILDREN DEVELOPMENT CENTER OF THE LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN MAECHAI DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

ฐานามาต สมวรรณ^{1*} และ โสภา อำนวนยรัตน์²

Thanamas Somwan^{1*} and Sopa amnuayrat²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งสิ้น 148 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 2) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านที่มีผู้เสนอแนวทางการพัฒนาสูงสุดคือด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ข้อเสนอแนะแนวทางการสูงสุดคือมีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

The purposes of this study were to study child development centers, management of local governments Maechai District, Phayao and management development center to study early childhood education standards. Local Level Maechai District, Phayao population used in this study consists of chief education. Teachers, caregivers Assistant child care teacher The Executive Board and the Child Development Centre, a total of 148 people used the five-level rating scale questionnaire was used for data analysis software packages on the percentage mean and standard deviation.

The results showed that: 1) Management of Child Development Centers of the local administration. Maechai District, Phayao province as a whole in all aspects. Considering each side Found in many In descending order of descending the personnel, network promotion of early childhood development. Management of Child Development Centers. The Premises Environment and Safety Academic and Curriculum And the participation and support of all sectors, 2) guide management development child development centers by providing education. Local Level Maechai District in the province with the highest development of the proposed network to promote early childhood development. Recommendations are the most established network of child care centers, local governments at the provincial level.

Keywords: Management, standard operating child care centers

บทนำ

ปัจจุบันการศึกษาในประเทศไทย ได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ สามารถส่งผ่านถึงกันและกันทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว โดยประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา อย่างต่อเนื่อง เพื่อมุ่งหวังให้การศึกษาของประเทศมีการปรับเปลี่ยนสู่การศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถผลิตและพัฒนา กำลังคน เพื่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในประชาคมโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมาย ว่าด้วยการศึกษา ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดนโยบาย และการบริหารจัดการศึกษา โดยสาระสำคัญของพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ใน เรื่องของการบริหารจัดการศึกษานั้น กำหนดให้สถานศึกษา เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญสูงสุด โดยเป็นองค์การที่ทำหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่เยาวชน และประชาชนการบริหารจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา เป็นการบริหารแบบ กระจายอำนาจ สู่สถานศึกษา สถานศึกษามีอำนาจในการตัดสินใจ การบริหารการศึกษารูปแบบต่าง ๆ ที่เรียกว่า การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) เป็นการบริหารโดยการมีส่วนร่วมจากบุคคลหลาย ฝ่ายกับสถานศึกษาโดยตรงในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทน องค์การชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองท้องถิ่น ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองและผู้แทนองค์กรศาสนาเข้ามาร่วมกันบริหาร จัดการศึกษา โดยมีการกระจายอำนาจบริหารจัดการสู่สถานศึกษาโดยตรง เป็นการบริหารโดยใช้หลักการบริหาร แบบมีส่วนร่วม มีการบริหารตนเอง และตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และชุมชนให้มากที่สุด ดังนั้น การพัฒนา ต้องเริ่มต้นจากวัยเด็กเนื่องจากพัฒนาการในวัยนี้และหล่อหลอมเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะความรู้ ความสามารถ บุคลิกภาพและพฤติกรรมของเด็ก

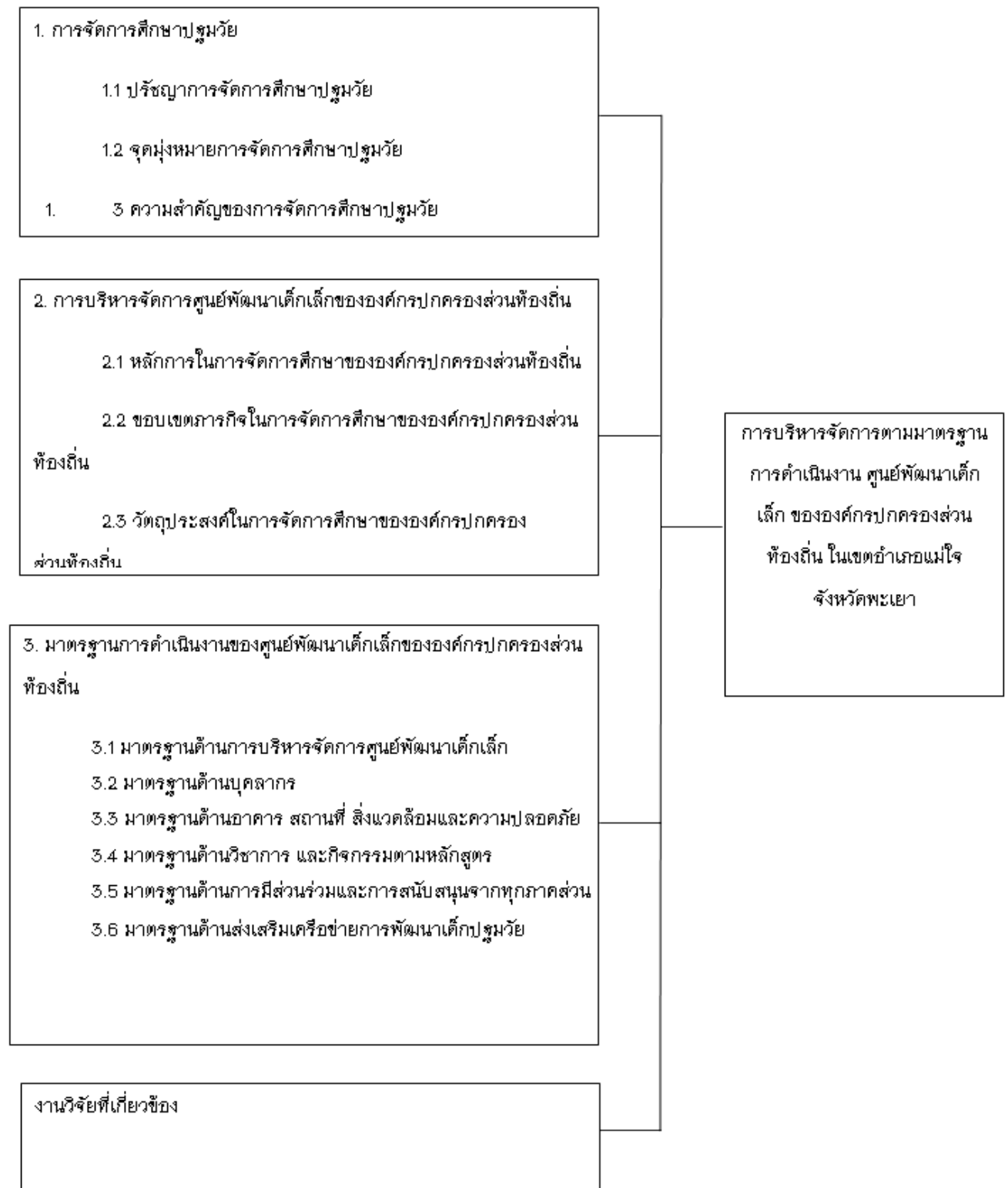
เดิมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดการศึกษาปฐมวัยแก่เด็กอายุ 3-5 ขวบ ในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้งบประมาณจากเงินรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนา ความพร้อมแก่เด็กในวัย 3-5 ขวบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา ส่วนราชการต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดตั้งสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย กรมการศาสนา และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สพช.) ดำเนินการจัดการศึกษาอนุบาล 3 ขวบ ส่วนราชการดังกล่าวต่างมีวัตถุประสงค์ ในการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ขวบ ให้มีความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อศักยภาพในการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา เช่นเดียวกัน แต่ก็มีโครงสร้างการบริหารงานและความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ต่อมาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินการได้ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 และมาตรา 4 แต่ก็ยังมีความแตกต่างหลากหลาย ทั้งในด้านโครงสร้างการบริหารงาน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องรับผิดชอบภารกิจดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้น เพื่อเป็นแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถือ ปฏิบัติในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีมาตรฐานและมีคุณภาพเป็นไปในแนวทางเดียวกัน (มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2553, หน้า 1)

ดังนั้น การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษา เป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมของเด็กให้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา พร้อมทั้งปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป ซึ่งกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเป็นแนวทางให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ยึดถือปฏิบัติ โดยมีผลผลิต (นักเรียน) ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นหลักเป้าหมาย ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในการรับผิดชอบด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสนใจที่จะทำการวิจัย การบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เพื่อนำผลการศึกษาไปพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในการ พัฒนาความรู้ความสามารถให้กับเด็กปฐมวัยให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา (2) เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ ประกอบด้วย หัวหน้าสถานศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมทั้งสิ้น 148 คน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำแนกตาม เพศ ตำแหน่ง อาชีพ และระดับการศึกษา ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 6 มาตรฐาน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เป็นคำถามแบบปลายเปิด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ส่วนแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาโดยมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาเป็นประจำทุกปี มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย โดยมีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ มีการจัดทำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องของการพัฒนาเด็ก ตลอดจนมีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับจังหวัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบริหารงาน ปัญหา อุปสรรค เพื่อนำมาปรับใช้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด รองลงมาเป็นเพศชาย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 40 – 49 ปี รองลงมาอายุ 30 – 39 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือมีการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาเป็นผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเด็ก 2 – 5 ปี รองลงมา 16 ปีขึ้นไป

2. สภาพการบริหารจัดการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา

2.1 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

2.2 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการบริหารมากที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา, แผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี, แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ, แผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา) และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง รองลงมาได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารศูนย์และแต่งตั้งตามหลักเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโดยหน่วยงานที่กำกับดูแลอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

2.3 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับเด็กไม่น้อยกว่า 2 ปี รองลงมาได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษา (วิชาเอกปฐมวัย) และข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ บุคลากรในศูนย์ มีการประชุมร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และมีการดำเนินการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน และนำผลที่ได้มาปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์ฯ

2.4 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีน้ำดื่มและน้ำสะอาดใช้อย่างเพียงพอ รองลงมาได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดปลอดภัย พื้นไม้สีน้ำตาล ส้วมมีขนาดพอเหมาะกับเด็ก และข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง

2.5 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กครบ 4 สาระ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับเด็ก บุคคลและสภาพแวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัวเด็ก และสิ่งต่างๆรอบตัวเด็ก สอดคล้องกับบริบทในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีการติดตาม บันทึก พฤติกรรมของเด็กตลอดจนสามารถประเมินพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอ และครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก มีการจัดกิจกรรมให้การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทด้านวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เท่ากัน และข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกต้อง

2.6 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ตัวแทนผู้ปกครองและตัวแทนชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดประชุมคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนเสนอปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินงานของศูนย์ฯ และข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ มีการระดมทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.7 สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วพบว่า มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีสภาพการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเข้าร่วมเครือข่ายชมรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับอำเภอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก รองลงมาได้แก่ มีการจัดตั้งเครือข่ายชมรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระดับอำเภอเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ และข้อที่มีสภาพการบริหารน้อยที่สุดได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการรายงานผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่ายชมรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นสังกัดได้ทราบ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย แผนยุทธศาสตร์การศึกษา แผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา มีการคัดเลือกคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีการประชุมคณะกรรมการอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อทำความเข้าใจในนโยบายและหลักการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดอบรมให้ความรู้ในเรื่องของการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาให้กับบุคลากร มีการจัดตั้งงบประมาณในการฝึกอบรมครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองเด็ก ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการส่งรายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้กับหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจน มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาเป็นประจำทุกปี

2. ด้านบุคลากร

ควรมีการจัดงบประมาณสำหรับการพัฒนาบุคลากรอย่างเพียงพอ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเด็กได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษาและมีการประชุมร่วมกันระหว่างบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ทราบปัญหา อุปสรรคในการทำงานตลอดจนมีการวางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ควรมีการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก มีการตั้งงบประมาณสำหรับพัฒนาปรับปรุง ซ่อมแซมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเพียงพอ มีการพัฒนาสภาพอาคารต้องมีความมั่นคง แข็งแรง มีห้องเรียนเป็นสัดส่วน แบ่งแยกตามอายุของเด็ก ใช้เครื่องเล่นสนามจากเดิมที่ทำจากเหล็ก มาเป็นพลาสติกที่มีความคงทน แข็งแรงแทน เพื่อจะได้ไม่เป็นอันตรายแก่เด็กจากเครื่องเล่นสนามที่ชำรุด มีคม และเป็นสนิม

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีการจัด ประสพการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญสอดคล้องกับบริบทของ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สังคม ตลอดจนมีการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กอย่าง สม่าเสมอ และ ควรมีการจัดฝึกอบรมครูผู้ดูแลเด็กในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำมาปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

ควรมีการจัดทำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนในเรื่องของการพัฒนาเด็ก โดยการ จัดกิจกรรมร่วมกันของทุกภาค เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำปัญหา อุปสรรค มาทำการวิเคราะห์และร่วมแก้ไข ปัญหาร่วมกัน

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนระหว่าง พ่อ แม่ ครู และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการ พัฒนาเด็กมีการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับอำเภอ โดยทำการประชุม ร่วมกันเป็นประจำทุกเดือนโดยเป็นในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อนำเอาหลักการทำงาน ประสพการณ์ใน การทำงานมาปรับใช้ และประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาเด็กตลอดจนรายงานผลการประชุมให้กับ หน่วยงานต้นสังกัดทราบ เพื่อนำข้อมูลไปจัดตั้งงบประมาณในการพัฒนาเด็ก

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษานำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัด พะเยาในภาพรวม

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัด พะเยาในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้าน บุคลากร ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจาก ทุกภาคส่วน ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้ดำเนินการในปัจจุบันได้ดำเนินงานตาม มาตรฐานการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 6 ด้าน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 2- 5 ปี ให้ได้รับการจัดประสบการณ์เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา สามารถ เตรียมความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อม ได้ (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น 2553, หน้า 1 – 2) สอดคล้องกับการศึกษาของพินันท์ ก้นทะ มาลา (2557, หน้า85) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากและ มีรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของจุฬารัตน สุทธิพันธ์ (2555 หน้า 40) ที่ได้ ทำการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ยม อำเภอปง จังหวัดพะเยาพบว่าสภาพการ

บริหารจัดการด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมอนามัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ยม อำเภออง จังหวัดพะเยาในภาพรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมากและมีรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีสถานะเป็นนิติบุคคลที่มีหน้าที่ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย โดยในการกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารงานที่ชัดเจน ตามมาตรฐานและคุณภาพตามหลักวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ และหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง โดยความร่วมมือสนับสนุนของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น โดยมีการบริหารจัดการเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงาน ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารบุคคล (สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น 2553, หน้า 4) สอดคล้องกับวรารพงษ์ ดังศรีพล (2556, หน้า 67) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนตำบลในเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง พบว่าสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนตำบลในเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ชัดแย้งกับ เบญจวรรณ ศรศรี (2556, หน้า 103) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร พบว่าการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตรยังขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการทำให้การบริหารจัดการด้านงบประมาณล่าช้า ส่งผลให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่ได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ

3. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับความร่วมมือในการทำบันทึกข้อตกลงระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทาในการให้ทุนการศึกษาสำหรับผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี วิชาเอกปฐมวัย เพื่อให้ได้รับการเรียนรู้ทางด้านวิชาการปฐมวัยให้สามารถนำเอาความรู้ความสามารถมาปรับใช้กับการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยอย่างถูกต้อง มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในด้านจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ซึ่งส่งผลต่อการพิจารณาแต่งตั้งให้เป็นครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการดำเนินการสรรหา บรรจุและแต่งตั้งเป็นไปตามระเบียบ หนังสือสั่งการของทางราชการ ตลอดจนมีคณะกรรมการเข้ามามีบทบาทในการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับ อริสรา ทบประดิษฐ์ (2554, หน้า 63) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนตำบลแก่งหางแมว อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวมนั้นมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ สมคิด คำดี (2553, หน้า 76) ที่ได้ทำการศึกษาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารสังกัดเทศบาลในจังหวัดชลบุรี พบว่าการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทัศนะของคณะกรรมการบริหารสังกัดเทศบาลในจังหวัดชลบุรี ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก

4. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณสำหรับก่อสร้างอาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งในประเทศไทยให้ได้มาตรฐานตามแบบแปลนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารสถานที่ที่มีความแข็งแรงสามารถรองรับจำนวนเด็กเพื่อที่จะได้รับการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีการจัดบรรยากาศทั้งในและนอกชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และมีมาตรการรักษาความปลอดภัยโดยการติดตั้งอุปกรณ์ระบบความปลอดภัย มีห้องปฐมพยาบาลให้กับเด็ก ตลอดจนมีการประเมินด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยจากโรงพยาบาลในเขตพื้นที่เป็นประจำทุกปี สอดคล้องกับ ธรรมนูญ พุทธวงศ์ (2557, หน้า 90) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางแก้ไขในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ได้ทำการศึกษาแนวทางแก้ไขในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของพีรนนท์ กันทะมาลา (2557, หน้า 86) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ให้ความสำคัญกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยให้ได้รับการจัดประสบการณ์อย่างถูกต้องทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อที่จะให้เด็กปฐมวัยมีพื้นฐานที่ดีก่อนที่จะเข้ารับการเรียนการสอนในระดับชั้นอนุบาลต่อไป สอดคล้องกับคู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา (2540, หน้า 5) กล่าวว่า หลักสูตรที่เหมาะสมที่จะพัฒนาเด็กทุกด้านทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็กเป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษได้พัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรมและภาษาของเด็กพัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น สอดคล้องกับ ศุภกิจ เชื้อเมืองพาน (2555, หน้า 73) ที่ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่าสภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการจัดทำหลักสูตรตามความต้องการของผู้ปกครอง มีการให้ความรู้ทั้งภายในและนอกห้องเรียนและรายงานผลการประเมินพัฒนาการจากการเรียนรู้

6. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ ประกอบด้วยแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยการเรียนรู้นอกสถานที่ ได้เห็น ได้สัมผัสกับภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญที่ทำให้เด็กเกิดประสบการณ์ทำให้เอื้อต่อการเรียนรู้จากความสนใจในสิ่งแปลกใหม่ของเด็กนอกจากนี้แล้ว ภาคส่วนของรัฐบาล เอกชน ผู้ปกครอง ได้ให้ความสำคัญของการศึกษา นอกห้องเรียนของเด็กจึงมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ญัตติ พุทธวงศ์ (2557, หน้า 68) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางแก้ไขในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจุน จังหวัดพะเยา พบว่าการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเนื่องจาก มีองค์กร หน่วยงานมีการสนับสนุน แนะนำ ให้คำปรึกษาในการทำกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับเด็ก มีการจัดทำเอกสารเผยแพร่กิจกรรมและให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดจนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กเล็ก สอดคล้องกับ นัชพร อนุจร (2554, หน้า 72) ที่ได้ทำการศึกษาแนวทางการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบัว จังหวัดน่าน ที่ได้ทำการศึกษาศภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอบัว จังหวัดน่าน ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากชุมชนโดยภาพรวมพบว่า มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

7. สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา มีการก่อตั้งชมรมผู้ดูแลเด็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการประชุมเป็นประจำทุกเดือนเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค แนวทางการทำงานตลอดจนความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับ โสรัตดา จิตรฉายา. (2555, หน้า 112) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดระนองศรีอยุธยา สภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจพร อัครนิจ (2553, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่องการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่าการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการดำเนินงานด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับงานเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัย ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานด้านเครือข่ายพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ชุมชนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรมีคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาการศึกษาเป็นประจำทุกปี

2. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความรู้อย่างสม่ำเสมอ

3. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยผู้บริหารควรมีการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยในการดูแลเด็ก และให้ความสำคัญกับอาคารสถานที่ที่มีความแข็งแรง สามารถรองรับจำนวนเด็กเพื่อที่จะได้รับการจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

4. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2546 โดยมีการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กให้ครบทั้ง 4 สาระการเรียนรู้ โดยให้มีความสอดคล้องกับบริบทของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สังคม ตลอดจนมีการประเมินผล การเรียนรู้ของเด็กอย่างสม่ำเสมอ

5. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยรัฐบาล เอกชน ผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญกับเด็กให้ได้ เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

6. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ควรมีการสร้างเครือข่ายบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในระดับจังหวัด เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค แนวทางการทำงาน ตลอดจนความร่วมมือต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประสิทธิผลของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.โสภณ อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ตรวจสอบความถูกต้อง เรียบร้อย และขอบพระคุณ ตลอดจนผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ในการพิจารณาเครื่องมือได้แก่ นายจรัสชัย ติงคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยเจริญราษฎร์ นางศรีวรรณ แก้วสืบ ผู้อำนวยการกองการศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยม้ง และ ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ประจำภาควิชาบริหาร

การศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัว ที่เป็นผู้ให้กำลังใจและขอกราบขอบคุณอาจารย์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่าน ขอขอบคุณรุ่นพี่ เพื่อนนิสิต การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาทุกท่านที่ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ติระหว่าง การศึกษามาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการศึกษาค้นคว้านี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมี จากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ วิจัยขอมอบแด่บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- จุฬารัตน สุธิพนธ์. (2555). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ยม อำเภอปง จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- ณัฐวุฒิ พุทธวงศ์. (2557). แนวทางแก้ไขในการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอจุน จังหวัดพะเยา.วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- ธัญภัส อรุณรัตน์. (2556). สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา,
- นภาลักษณ์ ไชยลังกา. (2556). สภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามทรศนะของคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- เบญจพร อัคนิจ. (2553). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา.การศึกษาศาสตร ษ.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- เบญจวรรณ ศรศรี. (2556). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
- ปิโยรส ใจเอื้อ. (2558). แนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ยาว ตาล อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่.วิทยานิพนธ์ ษ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- พีรนนท์ กันทะมาลา. (2557). สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- วรพงษ์ ดังศรีพล. (2556). สภาพและปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภองาว จังหวัดลำปาง.วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- วาสนา บัวสุวรรณ. (2553). การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ษ.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- วีระชาติ ทศรัตน์ และคณะ. (2553) มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่นกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ศุภกิจ เชื้อเมืองพาน. (2555). **สภาพการจัดการศึกษาในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลป่าแฝก อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา**.วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยพะเยา
- สุนัน ชันทะเลีห์ (2552). **การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
- ไสรดา จิตรฉาย. (2555). **สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ คม.บ, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
- สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**.กรุงเทพฯ:กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
- สมพงศ์ นิตพิทักษ์ชน. (2551). **ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี**. วิทยานิพนธ์ รป.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- อภิรดี นุ่มมีศรี (2556). **แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์**. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียง แก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

The Inclusive Educational Administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4

พิจิตรา เหมะฐรินทร์^{1*} และเจ็ดหล้ม สุนทรวิภาต²

Pijittra Heamaturin^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และแนวทางการแก้ไข ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) รองลงมาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ด้านเครื่องมือ (T:Tools) และด้านนักเรียน (S: Student) ตามลำดับ ปัญหา และ ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านที่มีปัญหา และข้อเสนอแนะมากที่สุดได้แก่ ด้านนักเรียน (S: Student) รองลงมาด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และด้านเครื่องมือ (T-Tools)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนร่วม

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : krufaii.pijittra@gmail.com

Abstract

The purposes of this academic paper aimed to investigate the current situations, problems, detailed suggestions, and solutions for the SEAT framework-based inclusive educational administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4. For research methodology, a questionnaire related to the SEAT framework-based inclusive educational administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4 was conducted with sixty school administrators and teachers working for Tha Kham Sub-District Learning Centers. The data were statistically analyzed using mean, and standard deviation.

The findings of the study revealed that all the four aspects of the current situations observed in the SEAT framework-based inclusive educational administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4 were rated at a higher level in terms of their environment (E), followed by their activities (A), tools (T), and studentship (S). On the other hands, meanwhile the problems, and solutions for the SEAT framework-based inclusive educational administration of Tha Kham Sub-District Learning Centers, Wiang Kaen District, the Office of Chiangrai Primary Educational Services Area 4 were mostly observed in terms of their studentship (S), followed by their environment (E), learning activities (A), and tools (T).

Keywords: Inclusive Educational Administration

บทนำ

คนพิการเป็นทรัพยากรบุคคลของสังคม หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง ย่อมมีความรู้ ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รวมทั้งการช่วยสร้างสรรค์สังคมได้เช่นเดียวกับคนทั่วไป การส่งเสริมพัฒนาคนพิการได้เต็มศักยภาพ ต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การค้นพบความพิการ การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การให้การศึกษา การพัฒนาทักษะสังคม และการฟื้นฟูสมรรถภาพด้านอาชีพ โดยการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถคนพิการให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล และการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม หรือแรกพบความพิการ ให้การศึกษาดูแบบให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองที่ดี มีอาชีพ มีงานทำ สามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับผู้อื่นในสังคม ช่วยเหลือตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มุ่งเน้นโอกาสทางการศึกษาที่เท่าเทียมกัน ทั้งการศึกษาในระบบ นอก ระบบ และตามอัธยาศัยต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยยึดหลักการการศึกษาเพื่อปวงชนที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 43 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษา ขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี รัฐจัดได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ประกอบกับมาตรา 30 วรรค 3 บัญญัติไว้ว่า “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่อง ถิ่นกำเนิดเชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคลจะกระทำมิได้” นั้นหมายถึงว่าประชาชนคนไทยทุกคนมีสิทธิเสมอกันทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะยากดีมีจน หรือสภาพร่างกายพิการพิการ โดยรัฐต้องจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และความช่วยเหลืออื่นทางการศึกษาให้ มาตรา 55 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “บุคคลพิการ หรือทุพพลภาพ มี

สิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก อันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ดังนั้นในการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อคนพิการ จึงมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อส่งเสริมให้คนพิการแต่ละคน สามารถพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพของตน และสามารถดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับคนปกติได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 (2) กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 10 “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” มาตรา 22 “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด” สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 มาตรา 8 “ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล โดยให้ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ และต้องมีการปรับปรุงแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในประกาศกระทรวง และให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

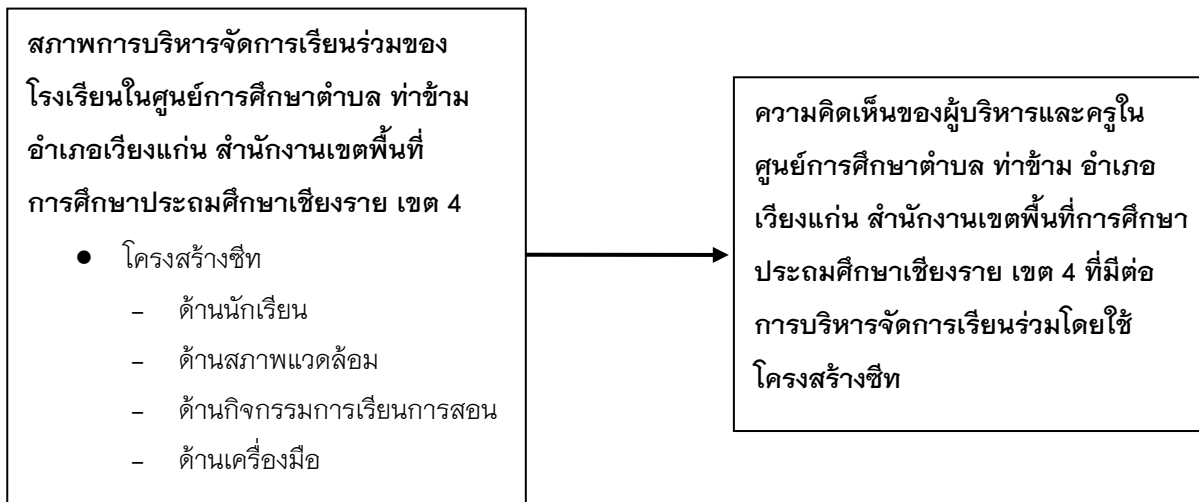
กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดที่มีความพร้อมทั้งกายภาพเป็นโรงเรียนแกนนำร่วม ใช้กรอบแนวคิด คือ โครงสร้างซีท (SEAT) (เบญจมา ชลธารนนท์, 2546 อ้างอิงใน แก้วลูน จินาราช (2554)) (S-Students), (E-Environment), (A-Activities), (T-Tools) คือ (S-Students) การเตรียมความพร้อมนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ (E-Environment) มีการจัดการกับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพและบุคคลที่เกี่ยวข้อง (A-Activities) มีการจัดกิจกรรม การจัดแผนการสอนเฉพาะบุคคล การจัดทำและพัฒนาหลักสูตร เทคนิคการสอนการประสานความร่วมมือ การจัดทำตารางสอน การรายงานความก้าวหน้าของผู้เรียน การนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และอื่น ๆ (T-Tools) มีเครื่องมือในการบริหารจัดการ นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ กฎระเบียบ กฎหมาย คน งบประมาณ เทคโนโลยีตามลำดับ โดยการบริหารโรงเรียนทั้งระบบแบบใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School Base Management:SBM) (มูลนิธิพัฒนาคนพิการไทย, 2548)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องไม่ได้จัดการเรียนรู้ในโรงเรียนเฉพาะทางเท่านั้น แต่ได้ขยายสู่โรงเรียนทั่วไปในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา และทุกโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อสนองนโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในประเด็นการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 นำโครงสร้างซีท (SEAT Framework) ไปใช้ในการบริหารจัดการอย่างไร มีปัญหา อุปสรรค ในการบริหารจัดการด้านใด และมีแนวทางการแก้ไขอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบล ท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) (2) เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นผู้บริหารในโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้ามจำนวน 3 คน และครูในโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้ามจำนวน 57 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูที่มีต่อการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษาและตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) ใช้เป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating scale) แบบเลือกตอบ 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แยกตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) 4 ด้าน ดังนี้ (1) ด้านนักเรียน (S – Student) (2) ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) (3) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ (4) ด้านเครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก (T-Tools) ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้ 1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) 2. สร้างแบบสอบถาม โดยเขียนเป็นข้อกระทง

ความ ของแบบสอบถามตามขอบเขตด้านเนื้อหา 3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบแนะนำและปรับปรุงแก้ไข ให้มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา 4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหา และประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม จากการหาค่าความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญในแบบสอบถามทั้งฉบับ ได้ค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1 ทุกข้อ 5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลปอ อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 30 คน โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alfa) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543, หน้า 96) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95 แยกเป็นรายด้าน ดังนี้ ด้านนักเรียน (S – Student) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.82 ด้านสภาพแวดล้อม (E–Environment) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A–Activities) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 ด้านเครื่องมือ (T–Tools) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ 1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน 2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 3. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียน คณะครูจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 โรงเรียน 4. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถาม 5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน และคณะครูจำนวน 60 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม และดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.03$) รองลงมาด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) มีการปฏิบัติอยู่ใน

ระดับมาก ($\mu = 3.94$) ด้านเครื่องมือ (T:Tools) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.81$) และด้านนักเรียน (S: Student) มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.80$)

2. ผลการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านที่มีปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขมากที่สุดได้แก่ ด้านนักเรียน (S-Student) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) และด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ คือ ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) ด้านเครื่องมือ (T:Tools) และด้านนักเรียน (S: Student)

1.1 ด้านนักเรียน (S: Student)

1.1.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านนักเรียน (S: Student) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับ และสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง มีการคัดกรองและประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านต่าง ๆ อย่างครอบคลุม เช่น เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ มีการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะทางสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามศักยภาพ มีการปรับปรุงหลักสูตรทั่วไปให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษภายในโรงเรียนได้รับการจัดระบบสารสนเทศเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมอย่างเหมาะสม มีการจัดปฐมนิเทศนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อสร้างเจตคติที่ดีและความเข้าใจร่วมกัน มีการวิเคราะห์และจัดทำข้อมูล เพื่อรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีการพบครูประจำชั้นก่อนเริ่มการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment)

1.2.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านสภาพแวดล้อม(E: Environment) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการปรับบริเวณและสถานที่ภายนอกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ถนน ทางเดิน ทางลาด ห้องส้วม สนามเด็กเล่น มีคณะกรรมการในการคัดกรองนักเรียนที่มีความจำเป็น มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนมีการจัดตารางเวลาเรียนและห้องเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้แก่ ครู นักเรียนปกติ รับรู้และช่วยกันดูแลอย่างถูกต้อง และผู้บริหาร ครู

บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ร่วมรับผิดชอบเพื่อ สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้แก่ผู้ปกครอง และ ชุมชน

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A:Activities)

1.3.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A:Activities) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ ครูสามารถจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โรงเรียนมีการวิเคราะห์หลักสูตรในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการวัดผลและประเมินผล รายงานผลการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระบบเช่น แบบวัดและประเมินผล เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ครูสามารถจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ได้ มีการนิเทศ ตรวจสอบ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ มีการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนารูปแบบในการจัดการเรียนร่วม มีการปรับเกณฑ์การวัดผล และประเมินผลสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และมีการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ ให้แก่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

1.4 ด้านเครื่องมือ (T:Tools)

1.4.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมด้านเครื่องมือ (T:Tools) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สรุปได้ดังนี้ โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ ยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ผู้เรียนได้รับสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีการประสานความร่วมมือภายในศูนย์เครือข่าย และ ดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนานักเรียน โรงเรียนมีครูผู้ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนมีการพัฒนาครูผู้ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดทำข้อมูลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน และโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการโดยใช้โครงสร้างที่เป็นข้อกำหนดในการจัดการเรียนร่วม

2. ผลการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านที่มีปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขมากที่สุดได้แก่ ด้านนักเรียน (S-Student) รองลงมาคือ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ด้านเครื่องมือ (T-Tools) และด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

2.1 ด้านนักเรียน (S - Student)

ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ การพบปะของครูกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเริ่มการเรียนการสอนมีน้อย รองลงมา คือ นักเรียนใช้ภาษาชนเผ่าในการสื่อสาร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่า การเรียนรู้ของนักเรียนช้า ผู้ปกครองนักเรียนขาดการเอาใจใส่นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเครื่องมือในการคัดกรองเด็กมีไม่เพียงพอ

ข้อเสนอแนะ อันดับ 1 ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร รองลงมา คือ สร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองและครูให้มากขึ้น จัดหาเครื่องมือในการคัดกรองเด็กให้เพียงพอ และมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้าร่วมชั้นเรียนปกติ

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment)

ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ ไม่มีห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ผู้ปกครองไม่ยอมรับผลการคัดกรองจากทางโรงเรียน มีปัญหาทางครอบครัว เช่น ความยากจน และผู้ปกครองไม่รู้หนังสือ

ข้อเสนอแนะ อันดับ 1 ได้แก่ สร้างห้องเรียนเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และสร้างความตระหนักให้กับครู ผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities)

ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ การวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขาดสื่อการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการดูแลจากครูไม่ทั่วถึง และมีความลำบากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน เนื่องจากมีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

ข้อเสนอแนะ อันดับ 1 ได้แก่ ควรมีการปรับเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรส่งเสริม อบรมการผลิตสื่อ การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเลือกกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ

2.4 ด้านเครื่องมือ (T-Tools)

ปัญหาที่พบมากที่สุดได้แก่ การประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย รองลงมาคือ งบประมาณไม่เพียงพอ นโยบายเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ชัดเจน และครูผู้ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่จบตรงตามสาขาการศึกษาพิเศษ

ข้อเสนอแนะ อันดับ 1 ได้แก่ ติดต่อบริษัทและขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ จัดสรรงบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพและสื่อให้เป็นการเฉพาะเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กำหนดทิศทาง และ นโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้โครงสร้างของซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากการปฏิบัติมากไปน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A:Activities) ด้านเครื่องมือ (T:Tools) และด้านนักเรียน (S: Student) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ แปลงสาธิตเกษตรกรรม เป็นต้น มีการคัดกรองเด็กอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคนให้ได้รับการพัฒนาเต็ม ตาม

ศักยภาพของตน ซึ่งสอดคล้องกับ วิมล จันทราศรี (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงการซีท (SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ นิสา สุพากอง (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างซีท (SEAT Framework) โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุจิตา มุลทะลิน (2554) ได้ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นตามการรับรู้ของบุคลากรเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีท (SEAT framework-Student Environment Activities Tool) ของโรงเรียนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอนมีการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วมโครงสร้างซีทอยู่ในระดับมาก

1.1 ผลการศึกษาวิจัย ด้านนักเรียน (S: Student) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปให้มีความรู้ ความเข้าใจ เกิดการยอมรับและสามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างถูกต้อง มีการคัดกรองและประเมินความสามารถพื้นฐานของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษด้านต่างๆ อย่างครอบคลุม เช่น เด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ มีการเตรียมทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร ทักษะทางสังคม นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีโอกาสเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปตามศักยภาพ มีการปรับปรุงหลักสูตรทั่วไปให้เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้อบรมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูและผู้บริหารให้ความสำคัญต่อนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจ และให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียนและนอห้องเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ อินทร์ริตา ยาวิชัย (2553) ได้ศึกษา การจัดการโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ ตามรูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT) พบว่า ผู้บริหารและครู ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้ทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนปกติ สร้างความมั่นใจให้แก่เด็กที่มีความบกพร่อง ให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีความบกพร่อง สามารถปรับตัวได้อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E: Environment) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการปรับบริเวณและสถานที่ภายนอกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ถนน ทางเดิน ทางลาด ห้องส้วม สนามเด็กเล่น มีคณะกรรมการในการคัดกรองนักเรียนที่มีความจำเป็น มีการดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ ห้องเรียนสะอาด สวยงาม มีแสงสว่างเพียงพอและอากาศถ่ายเทได้สะดวก จัดห้องเรียนเพื่ออำนวยความสะดวกที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและผู้บริหารคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ สุขพัฒน์ธี (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นหลัก จัดบรรยากาศในห้องเรียน เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความพึงพอใจและอยู่ร่วมกับเด็กปกติได้อย่างมีความสุข

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A : Activities) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ครูสามารถจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ โรงเรียนมีการวิเคราะห์หลักสูตรในการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการวัดผลและประเมินผล รายงานผลการจัดการเรียนร่วมอย่างเป็นระบบเช่น แบบวัดและประเมินผลเด็กที่บกพร่องทางการเรียนรู้ โรงเรียนมีการจัดทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกิจกรรมการมีส่วนร่วมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษสามารถพัฒนาความสามารถและศักยภาพได้ หากได้รับการส่งเสริมที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์ (2547, หน้า 3) ได้สรุปแนวคิดในการจัดการศึกษาพิเศษ ว่าคนพิการ เป็นทรัพยากรบุคคลของสังคม หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้อง ย่อมมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพที่จะประกอบอาชีพ พึ่งพาตนเอง และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และสอดคล้องกับ สมยศ สุขพัฒน์ธี (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า มีการจัดอบรมครูผู้สอนในการจัดเขียนเนื้อหา และการเขียนแผนจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualize Education Plan, IEP) ตามประเภทความพิการของเด็ก จัดหาเอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษให้ครูศึกษา จากแหล่งต่างๆ

1.4 ด้านเครื่องมือ (T:Tools) พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์/ พันธกิจ/ ยุทธศาสตร์ เพื่อใช้ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ผู้เรียนได้รับสื่อสิ่งอำนวยความสะดวก การบริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มีการประสานความร่วมมือภายในศูนย์เครือข่าย และดำเนินงานพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณให้เป็นการเฉพาะเพื่อการจัดการเรียนร่วม โรงเรียนใช้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในการพัฒนานักเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนได้จัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และยังพัฒนาครูให้มีความรู้และเข้าใจในด้านนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ สุขพัฒน์ธี (2550) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนการบริหารงบประมาณและแผนการใช้งบประมาณสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ทั้งงบประมาณของทางราชการและเงินนอกงบประมาณ อีกทั้งยังสอดคล้องกับอินทรีริตา ยาวิชัย (2553) ได้ศึกษา การจัดการโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ ตามรูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT) พบว่า ให้ครูทั่วไปและครูพิเศษ ทำงานร่วมกันเป็นทีม จัดอบรม สัมมนาและจัดศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาครูและสนับสนุนการศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาครู

2. ปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

2.1 ด้านนักเรียน (S-Student) ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด ได้แก่ การพบปะของครูกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเริ่มการเรียนการสอนมีน้อย รองลงมา คือ นักเรียนใช้ภาษาชนเผ่าในการสื่อสาร นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชนเผ่า การเรียนรู้ของนักเรียนช้า ผู้ปกครองนักเรียนขาดการเอาใจใส่ในนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และเครื่องมือในการคัดกรองเด็กมีไม่เพียงพอ ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข อันดับ 1 ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร รองลงมา คือ สร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองและครูให้มากขึ้น จัดหาเครื่องมือในการคัดกรองเด็กให้เพียงพอ และมีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้าร่วมชั้นเรียนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ อินทรีริตา ยาวิชัย (2553) ได้ศึกษาถึงการจัดการโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ ตามรูปแบบโครงสร้างซีท (SEAT) พบว่า นักเรียนที่มีความบกพร่อง มีการรับรู้ช้าและมีสมาธิสั้น อีกทั้งยัง

สอดคล้องกับฉวีวรรณ เมืองซอง (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในด้านนักเรียนนั้นต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไปและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E-Environment) ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดได้แก่ ไม่มีห้องเรียนเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ผู้ปกครองไม่ยอมรับผลการคัดกรองจากทางโรงเรียน มีปัญหาทางครอบครัว เช่น ความยากจน และผู้ปกครองไม่รู้หนังสือ ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข อันดับ 1 ได้แก่ สร้างห้องเรียนเพิ่มเติมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ให้ความรู้กับผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และสร้างความตระหนักให้กับครู ผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับ ฉวีวรรณ เมืองซอง (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า มีการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีข้อจำกัดสำหรับเด็กพิการเรียนร่วมน้อยที่สุด บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เรื่องการบริหารจัดการเรียนร่วมให้ผู้ปกครอง ชุมชนรับทราบ

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด ได้แก่ การวัดผลและประเมินผลไม่สอดคล้องกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ขาดสื่อการเรียนการสอน นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการดูแลจากครูไม่ทั่วถึง และมีความลำบากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆในชั้นเรียน เนื่องจากมีทั้งนักเรียนปกติและนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข อันดับ 1 ได้แก่ ควรมีการปรับเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ควรส่งเสริม อบรมการผลิตสื่อ การเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเลือกกิจกรรมตามความถนัด และความสนใจ ซึ่งสอดคล้องกับ ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า การบริหารงานวิชาการมีปัญหามากที่สุด เรื่อง ไม่มีการดำเนินงานทางด้านการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพิเศษอันเป็นผลต่อการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาที่มีคุณภาพต่อการจัดการศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องกับ แก้วลุน จินาราช(2554) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า โรงเรียนขาดครูที่จบด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง ขาดสื่อ อุปกรณ์เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน และยังสอดคล้องกับฉวีวรรณ เมืองซอง (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในด้านกิจกรรม การเรียนการสอน มีการบริหารจัดการหลักสูตรอย่างเป็นระบบ

2.4 ด้านเครื่องมือ (T-Tools) ปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดได้แก่ การประสานความร่วมมือกับชุมชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีน้อย รองลงมาคือ งบประมาณไม่เพียงพอ นโยบายเกี่ยวกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่ชัดเจน และครูผู้ดูแลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษไม่จบตรงตามสาขาการศึกษาพิเศษ ส่วนข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไข อันดับ 1 ได้แก่ ติดตามประสานงานและขอรับการช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รองลงมาคือ จัดสรร

งบประมาณ บุคลากร นักวิชาชีพและสื่อให้เป็นการเฉพาะเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ กำหนดทิศทางและ นโยบาย จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาระบบการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวก บริการและความช่วยเหลืออื่นใด ทางการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น และส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม ควรให้ผู้เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งโรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริม ส่วนผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้กำหนดนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ควรส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรดำเนินงานไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษตามแผนการศึกษาเฉพาะบุคคลและควรรายงานผลการประเมินต่อ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งยังสอดคล้องฉวีวรรณ เมืองทอง (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า ด้านเครื่องมือมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม จัดสรรงบประมาณเพียงพอ ประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่ให้ความช่วยเหลือ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการศึกษาวิจัย การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนักเรียน ดังนั้นผู้ขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้มีการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร
2. สร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองและครูให้มากขึ้น
3. จัดหาเครื่องมือในการคัดกรองเด็กให้เพียงพอ
4. มีการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษก่อนเข้าร่วมชั้นเรียนปกติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และชุมชนท้องถิ่นในการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการจัดการเรียนร่วมจาก ความก้าวหน้าของพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษหลังการเรียนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ด หล้า สุนทรวิภาต ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จเรียบร้อย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ไว้เป็นนอบอย่างสูงและขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดี

ขอขอบพระคุณ นายสมนึก ดาดี คีษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 นายสรารัฐ อินทร์ดี๊ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนพญาเม็งรายวิทยาคม ศึกษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม นายอดิศักดิ์ แก้วแพร่ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนขุนขวกพิทยาศาสตร์ ได้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาของแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ ผู้บริหารและครูโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลท่าข้าม อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นอย่างดี และขอขอบพระคุณ ปิตา มารดา บุคคลในครอบครัวที่ทำให้กำลังใจมาโดยตลอด รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดี จนทำให้การค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ประสบความสำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- แก้วลูน จินาราช. (2554). **การบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- ฉวีวรรณ เมืองทอง. (2555). **การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการดำเนินการบริหารจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี
- นิสา สุผากอง. (2553). **การบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ ซี สุวีริยาสาส์น.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2547). **การเรียนร่วม.** ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- วิมล จันทราศรี. (2553). **แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงการซีที (SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร
- ศิลป์ชัย อ่องตระกูล. (2553). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการทั่วไป), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย
- สมยศ สุขพัฒน์ธี. (2550). **การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนเรียนร่วม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(บริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร
- สุจิตา มูลทะลิน. (2554). **สภาพการบริหารจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต(การบริหารการศึกษาพิเศษ), มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ
- อินทรีริตา ยาวิชัย. (2553). **การจัดการโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัด
เชียงราย

The Educational Administration following the framework for 21st century
Educational Reform under Schools in the Third Thai Development Education
Network in Maefahluang district, Chiangrai

สายน้ำผึ้ง ใจวงศ์เป็ง^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Sainampeung Jaiwongpeng^{1*} and Namfon Kanma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 292 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 96 คน ครูผู้สอนจำนวน 185 คน จาก 10 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ลักษณะเลือกตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด (Opened Form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านผู้เรียนและด้านทรัพยากร และการลงทุนเพื่อศึกษาน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า ควรพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรกำหนดนโยบายสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล ควรมีงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมี

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sainampeungbell@gmail.com

ประสิทธิภาพ ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน ควรปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรม ให้มากขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this study aimed to investigate the Educational Administration following the framework for 21st century Educational Reform and the suggestions under Schools in the Third Thai Development Education Network in Maefahluang district, Chiangrai. The populations used were 11 directors, 96 school committees and 185 teachers chosen from 10 schools. The instrument drawn for this study was a questionnaire which consisted of check list, rating scale and opened form. The data was systematically analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

The results showed as follows; both of the overall and each aspect in the Educational Administration following the framework for 21st century Educational Reform under Schools in the Third Thai Development Education Network in Maefahluang district, Chiangrai were done at the high level. Technology and learning resource was done the most, followed by teachers and educational supporting staffs, educational administration, school curriculum, learners and educational investment respectively.

The suggestions of the Educational Administration following the framework for 21st century Educational Reform under Schools in the Third Thai Development Education Network in Maefahluang district, Chiangrai revealed as follow. First, school curriculum should deal with the community's demand. Then teachers and educational supporting staffs should be supported for bringing the Educational Administration following the framework for 21st century Educational Reform into teaching and learning activities. Next, school policy should be in accord with government policy. Moreover, school budget should be enough for activities. Besides, learning materials should match with learning contents. Finally, both virtue and morality should be implanted more.

Keywords: Education administration, The education reform in the 21st century

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมีจุดเน้นการปฏิรูป 3 ประการ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้โอกาสทางการศึกษา เปิดโอกาสให้คนไทยเข้าถึงการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคมโดยคุณภาพของการศึกษาและการเรียนรู้จะต้องบรรลุ 4 ประการคือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้/สถานศึกษา ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ซึ่งการปฏิรูปการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อ การศึกษา และด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยมีเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ คือคนไทยและการศึกษาไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล คนไทยใฝ่รู้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รัก การอ่าน และแสวงหาความรู้ คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึกและค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นประโยชน์

ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย คนไทยคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะในการคิดและปฏิบัติ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการแข่งขัน

โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านเทอดไทย โรงเรียนบ้านห้วยอื่น โรงเรียนบ้านผาจี โรงเรียนบ้านจะติ โรงเรียนบ้านพญาไพร โรงเรียนพญาไพรไตรมิตร โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบำรุงที่ 87 โรงเรียนบ้านแม่หม้อ โรงเรียนสามัคคีพัฒนา โรงเรียนบ้านปางมะหัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เป็นโรงเรียนบนพื้นที่ห่างไกล ที่มีการจัดการศึกษาตามสภาพบริบทของโรงเรียน ทำให้การจัดการเรียนการสอนอาจไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาที่เต็มตามศักยภาพ

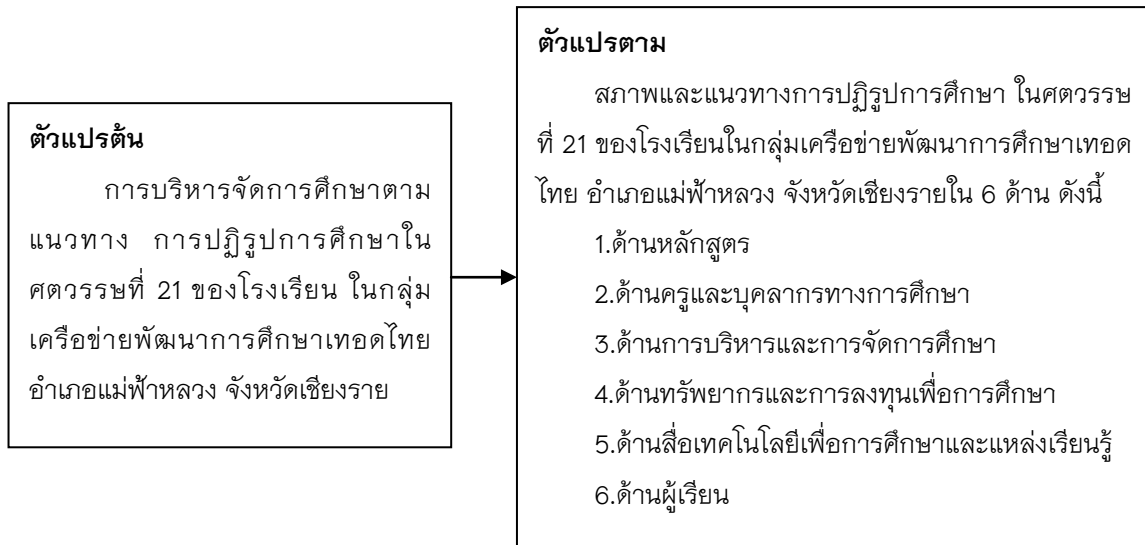
ครูมีภาระงานที่นอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมากเกินไป หลักสูตรการเรียนการสอนยังไม่สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ มีความขาดแคลน ส่วนการสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น ร่วมจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แต่กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีหน่วยงานบางกลุ่มเท่านั้นที่มีส่วนร่วม ไม่มีความต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ตามขอบข่าย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ด้านผู้เรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาปรับปรุงด้านการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางการวางแผนการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 292 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 11 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 96 คน ครูผู้สอนจำนวน 185 คน จาก 10 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้วิจัย เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ลักษณะเลือกตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด (Opened Form) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้านครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการพัฒนาหลักสูตรมีความเหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือการนำผลการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเทียบเคียงระดับชาติมาปรับปรุงการเรียนการสอน

1.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการส่งเสริมคุณธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ การจัดสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสม

1.3 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การดำเนินการนิเทศภายในตามแผนที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งในการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

1.4 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือส่งเสริมการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาและการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลายจากทุกภาคส่วน ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือประเมินผลการใช้ทรัพยากรเพื่อการศึกษา

1.5 ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการใช้สื่อการเรียน การสอนที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในด้านเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศได้เหมาะสมเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.6 ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ฝึกทักษะทางด้านอาชีพ รองลงมาคือจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือการวางแผนพัฒนาผู้เรียน ด้านทักษะต่าง ๆ ในศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

2.1 ด้านหลักสูตร

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ควรพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือควรจัดทำหลักสูตรนำร่องในสถานศึกษาเรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนและโรงเรียน และสุดท้ายควรพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงอยู่เสมอ

2.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือส่งเสริม การมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและสุดท้ายการจัดสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม

2.3 ด้านการบริหารและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ กำหนดนโยบายสถานศึกษา ให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล รองลงมาคือควรบริหารด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนบริหารตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ และสุดท้ายมีการวางแผนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ

2.4 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ควรมีงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมาคือ ครอบครัวยุคใหม่และการลงทุนเพื่อการเรียนรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนและสุดท้ายการใช้ทรัพยากรมีข้อจำกัดไม่เปิดกว้าง ทำให้การใช้ทรัพยากรไม่ตรงกับความต้องการ

2.5 ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ควรมีสื่อการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน รองลงมาคือ สื่อเทคโนโลยีและครูผู้สอนทางด้านเทคโนโลยียังไม่เพียงพอและสุดท้ายจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.6 ด้านผู้เรียน

มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรมให้มากขึ้น รองลงมาคือ เตรียมความพร้อมนักเรียนให้คิดเป็น ทำเป็นด้วยตนเอง และสุดท้ายส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และนำมาปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตภาคเหนือ อำเภอมะป๋าลพวง จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตภาคเหนือ อำเภอมะป๋าลพวง จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านสื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ รองลงมาคือด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อพกา ม่วงงาม (2550, หน้า 46-51) ที่ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านแหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภัตรา โอดเทิง (2554, หน้า 68-69) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่และด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มีระดับการปฏิบัติมาก

1.1 ด้านหลักสูตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การจัดทำกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อพกา ม่วงงาม (2550, หน้า 46-51) ที่ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าครูมีการจัดกิจกรรมตรง ตามหลักสูตรอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภัตรา โอดเทิง (2554, หน้า 68-69) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ มีระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอนกิจกรรมการวัดและประเมินผลมีระดับการปฏิบัติมาก

1.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การส่งเสริมคุณธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของศุภัตรา โอดเทิง (2554, หน้า 68-69) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่สองของโรงเรียน

จอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่มีระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การส่งเสริมคุณธรรมของครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งมีการจัดการศึกษา และการเรียนรู้ร่วมกับสถาบันศาสนาและสถาบันทางสังคมมีระดับการปฏิบัติมาก

1.3 ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าการดำเนินการนิเทศภายในตามแผนที่กำหนดไว้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภัตรา โอดเทิง (2554, หน้า 68 – 69) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่มีระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การดำเนินการนิเทศภายในตามแผนที่กำหนดไว้มีระดับการปฏิบัติมาก

1.4 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภัตรา โอดเทิง (2554, หน้า 68–69) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าด้านพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ มีระดับการปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าปรับปรุงการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีระดับการปฏิบัติมาก

1.5 ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอกชัย พุทธสอน (2557, หน้า 104) ที่ได้ศึกษาแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่า ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีทักษะการรู้ การใช้ และการจัดการ ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันและเหมาะสมอยู่เสมออยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าฝึกทักษะทางด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของช่อพกา ม่วงงาม (2550, หน้า 46–51) ที่ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะด้านอาชีพและทักษะชีวิตของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 ด้านหลักสูตร

มีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำหลักสูตรนำร่องในสถานศึกษาเรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และปรับให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนและโรงเรียน และสุดท้ายควรมีการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2553, หน้า 8) ที่ได้กล่าวถึงแนวการจัดการศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพ

2.2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา

ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้นำแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และสุดท้ายการจัดสวัสดิการให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ดร.ฤตินันท์ สมุทร์ทัย (2556, หน้า 6) ที่ได้ศึกษาการวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตร การผลิตครู สำหรับศตวรรษที่ 21 พบว่าองค์ประกอบของหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21 ควรมี 5 องค์ประกอบคือ ความสามารถพื้นฐานทาง จริยธรรม (Ethical Underpinning) ความรู้ที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต (Knowledge) ความสามารถในการคิด (Thinking) ความสามารถในการนำตนเอง (Leadership) และความสามารถที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพครู (Competency)

2.3 ด้านการบริหารและการลงทุนเพื่อการศึกษา

กำหนดนโยบายสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล รองลงมาคือ ควรบริหาร ด้วยความโปร่งใส ยุติธรรม มุ่งประโยชน์แก่ผู้เรียนบริหารตามยุทธศาสตร์ที่วางไว้ และสุดท้ายมีการวางแผนการนิเทศ ภายในอย่างเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (2553, หน้า 8) ที่ได้กล่าวถึง การบริหารและการจัดการศึกษาโดยกระทรวงมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และกำกับดูแลการศึกษาทุกระดับ และทุกประเภท กำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา ส่งเสริม และประสานงานการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและการกีฬาเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการศึกษาและราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงหรือส่วนราชการ ที่สังกัด กระทรวง

2.4 ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

ควรมีงบประมาณเพียงพอในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รองลงมา คือ ควรระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการเรียนรู้จากหน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และสุดท้ายการใช้ ทรัพยากรมีข้อจำกัดไม่เปิดกว้าง ทำให้การใช้ทรัพยากรไม่ตรงกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนา การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555 – 2559 (2555, หน้า 28) ที่ได้กล่าวถึง การพัฒนาระบบ การวางแผน งบประมาณ ตรวจสอบติดตามและประเมินผล การศึกษาให้ได้มาตรฐานโดยการจัดสรรงบประมาณและ ทรัพยากรทางการศึกษาสู่สถานศึกษาตามความจำเป็นและสภาพปัญหา

2.5 ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

ควรมีสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน รองลงมาคือสื่อเทคโนโลยีและครูผู้สอน ทางด้านเทคโนโลยียังไม่เพียงพอ และสุดท้ายจัดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของเอกชัย พุทธสอน (2557, หน้า 104) ศึกษาแนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ พบว่าทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี คือ มีทักษะการรู้ การใช้และการจัดการด้าน สารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เท่าทันอยู่เสมอ

2.6 ด้านผู้เรียน

ปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมให้มากขึ้น รองลงมาคือเตรียมความพร้อมนักเรียนให้คิด เป็น ทำเป็นด้วยตนเองและสุดท้ายส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นคุณค่าของการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 และนำมาปรับใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ ปรับปรุง (2553, หน้า 7) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลัก ของการพัฒนาโดยมี

แนวนโยบายคือปลูกฝังและเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม มีจิตสำนึกและมีความภูมิใจในความเป็นไทย มีระเบียบวินัย มีจิตสาธารณะ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขและรังเกียจการทุจริต ต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารควรศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ด้านทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา ด้านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและแหล่งเรียนรู้และด้านผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรศึกษาการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 6 ด้าน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการจัดทำหลักสูตรนำร่องในสถานศึกษาเรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และปรับให้เหมาะสมกับบริบทผู้เรียนและโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้สอดคล้องกับผู้เรียน โรงเรียน และท้องถิ่น
2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยครูและบุคลากรทางการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเล่มนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากไม่ได้รับความกรุณาจาก ดร.น้ำฝน กันมา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาตรวจสอบแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งผู้บริหารโรงเรียนบ้านเทอดไทยที่ให้โอกาสทางการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารและครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

ช่อพกา ม่วงงาม. (2550). **แนวทางการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ของโรงเรียนมูลนิธิ แห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่**. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม.มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

ประภาพรรณ รักเลี้ยง. (2556). **หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก ฯ มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.

พรทิพย์ ศิริภัทรราชย์. (2556). **STEM Education กับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21**. วารสารนักบริหาร 33(2)(

เมษายน-มิถุนายน 2556), 49-56.

ฤตินันท์ สมุทร์ทัย และคณะ. (2556). **การวิจัยนำร่องการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูสำหรับศตวรรษที่ 21**. การ

ประชุมทางวิชาการการวิจัยทางการศึกษาระดับชาติ, 1-10.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ศุภัตรา โอดเทิง. (2554). การบริหารจัดการตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียน
จอมทองจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552 – 2559)**. กรุงเทพฯ
: คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2557). **แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 ที่เน้น
สมรรถนะวิชาชีพ**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
- อริสสา สะอาดนัก. (2557). ทักษะจากการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร กรณีศึกษา รายวิชาการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีและนวัตกรรม. **การประชุมวิชาการระดับชาติ
“ศึกษาศาสตร์วิจัย” ครั้งที่ 1, 1-8.**
- เอกชัย พุทธสอน. (2557). แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่. **วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**, 93-106.

การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียน
มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัด
เชียงราย

The School Curriculum Administration of World – class standard school under
The Secondary Educational Services Area office 36

ชฎาพร ขนทอง^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Chadaporn Khonthong^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำนวน 275 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับสภาพการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร

แนวทางการบริหารหลักสูตรพบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองของวิสัยทัศน์, ภารกิจ, เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงความต้องการของชุมชน ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงมีความกล้าแสดงออก และด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร ควรมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตร,โรงเรียนมาตรฐานสากล

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author: chadaporn@maesai.ac.th

Abstract

This independent study aims at studying the conditions and the guidelines for The School Curriculum Administration of World-class standard school under The Secondary Educational Services Area office 36. The sample used was 275 teachers of World-class standard school under The Secondary Educational Services Area office 36 by Stratified Random Sampling. The research instrument drawn for this study was a questionnaire. The data was systematically analyzed by using frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results showed as follows; both of the overall and each aspect condition of school curriculum administration of World - class standard school under The Secondary Educational Services Area office 36 were done at the high level. The school curriculum development was done the most, followed by the teaching and learning processing and the supervision and evaluation of the school curriculum respectively.

Besides, the guidelines of The School Curriculum Administration showed that the school curriculum development should analyze the school curriculum before and deal it with the school of vision, mission and goal, the changed conditions and the desire of community under all participated section. The teaching and learning processing should be designed by learning activities variously and integrated with child-center who can think and learn by their own action with the assertiveness. Finally, the supervision and evaluation of the school curriculum should be always done in order to gain the sustainable development.

Keywords: The School Curriculum Administration, World-class standard school

บทนำ

ในปัจจุบันระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้สังคมโลกมีการเคลื่อนไหวทางวัฒนธรรมมากขึ้น การเมืองแบบเสรีประชาธิปไตย เป็นที่นิยมยอมรับกันทั่วโลก ประเทศไทยจะมีความสัมพันธ์กับชุมชนโลกบนพื้นฐานของศักดิ์ศรีและความเท่าเทียมกัน จะมีความสามารถในการแข่งขันและร่วมมือกับประชาคมโลกได้ก็ต่อเมื่อเรามีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษา ให้สามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขัน มีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปลูกจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รวมถึงการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาพการณ์โลก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2553, หน้า 1) จากการศึกษาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรของนานาประเทศ พบว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนสาระการเรียนรู้เป็นลำดับแรก แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อยมาก ซึ่งต่างกับหลักสูตรในหลาย ๆ ประเทศ อีกทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ไม่สะท้อนให้เห็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่เชื่อมโยงกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมในเรื่องการเรียนรู้ภาษาคุณคิดจิต การฝึกทักษะความสามารถในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ การส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีการคิดประดิษฐ์และสร้างสรรค์งาน สามารถผลิตผลงานที่มีคุณภาพสูง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1)

โรงเรียนมาตรฐานสากลจึงเป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล เป็นโรงเรียนในโครงการที่จัดหลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล เริ่มดำเนินการนำร่อง ในปีการศึกษา 2553 ด้วยการให้โรงเรียนในโครงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพิ่มเติมสาระการเรียนรู้ความเป็นสากล (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, หน้า 8) โดยมีโรงเรียนในโครงการรุ่นที่ 1 จำนวน 500 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา 381 โรงเรียน ประถมศึกษา 119 โรงเรียน รุ่นที่ 2 จำนวน 232 โรงเรียน เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา 147 โรงเรียน ประถมศึกษา 84 โรงเรียน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ 1 โรงเรียน โดยมุ่งพัฒนา 5 ด้าน คือ 1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเทียบเคียงมาตรฐานสากล โดยนำจุดเด่นจากหลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตร English Program (EP) Mini English Program (MEP) International English Program (IEP) หรือ International Baccalaureate (IB) หรือหลักสูตรความเป็นเลิศเฉพาะทางนำมาปรับหลักสูตรให้เข้มข้นเทียบเคียงกัน 2) พัฒนาการเรียนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยใช้ภาษาอังกฤษ ภายในปี 2555 3) พัฒนาครูผู้สอนในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่ 2 และครูผู้สอนสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์เพื่อใช้ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน 4) พัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกับสำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) พัฒนาระบบการบริหารโรงเรียน เกี่ยวกับการจัดทำแผน กลยุทธ์โรงเรียนมาตรฐานสากล การบริหารจัดการระบบ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 4-5)

การจะพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบริหารหลักสูตร เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทสำคัญในการจัดการศึกษาเปรียบเสมือนเครื่องชี้แนวทางว่า ควรจะดำเนินการจัดการศึกษาไปทางใดของหลักสูตร ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่มีความเหมาะสม มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพและมีการบริหารหลักสูตรที่ดี คนที่ผ่านการเรียนหลักสูตรดังกล่าว ย่อมมีความรู้และมีศักยภาพในการบริหารประเทศอย่างเต็มที่ (สำนักวิชาการและมาตรฐาน, 2551, หน้า 2) จากการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ในปีการศึกษา 2553-2554 พบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติบางประการ ได้แก่ การใช้คำบางคำทำให้เกิดการเข้าใจผิดว่ามีความซ้ำซ้อนกับหลักสูตรบางหลักสูตร และการจัดสาระเพิ่มเติมในหลักสูตรของสถานศึกษาหลายแห่งยังไม่สอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นอกจากนี้ เสียงสะท้อนของสังคมทั่วไปบ่งชี้ให้เห็นว่า ทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยทำให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากล ได้แก่ ทักษะและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รวมถึงทักษะและความสามารถด้านเทคโนโลยี และทักษะและความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ผลการทดสอบความถนัดทั่วไป (GAT) และผลการทดสอบความถนัดทางวิชาการและวิชาชีพ (PAT) ของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับต่ำและมีการกระจายสูงยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2555, หน้า 9)

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีจำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งในทุกโรงเรียนจำเป็นต้องมีกลไกการบริหารหลักสูตรที่ทันสมัยและมีคุณภาพ เพื่อปรับเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตรให้สามารถเทียบเคียงมาตรฐานสากลได้ซึ่งการจะนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นต้องอยู่บนรากฐานของการบริหารจัดการที่ดี ดังนั้นจึงควรมีการติดตามผลและทบทวนการบริหารหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลใน 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน

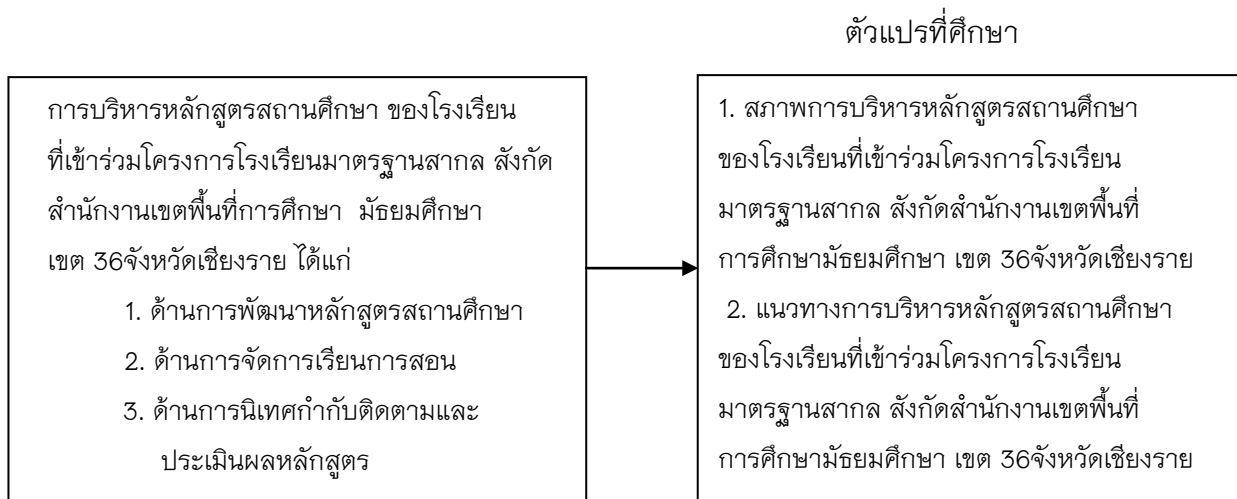
และด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร เพื่อให้ทราบข้อมูลการบริหารหลักสูตรของโรงเรียนว่าที่ผ่านมามีแนวโน้มไปทิศทางใด ควรมีการพัฒนาปรับปรุงด้านใดบ้าง

ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อประโยชน์ในการนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและเป็นแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ให้มีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากลต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษานวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 มี 11 โรงเรียน จำนวน 923 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 มี 11 โรงเรียน จำนวน 275 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้ตารางสำเร็จของ เครีจซี่ และมอร์แกน ในการกำหนด

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 275 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยมีการดำเนินงานดังนี้

1. สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น
2. ดำเนินการเทียบสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน
3. ทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วน เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการจัดการเรียนการสอน
3. ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การหาคุณภาพของแบบสอบถาม

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือและปรับแบบสอบถามให้ครอบคลุมสอดคล้องกับนิยามศัพท์และขอบเขตการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบเพื่อทำนิยามศัพท์ในการวิจัยแล้วเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่จัดทำขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบแก้ไขให้มีความตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบชนิดของเครื่องมือ ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเมื่อปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบสอบถามไปหาค่า IOC ซึ่งได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.0

7. นำแบบสอบถามที่จัดทำสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ตัวอย่าง

8. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.86

9. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อเตรียมส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจาก มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ถึง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากหน่วยงานต้นสังกัดถึงกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 275 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ

5. จำแนกแบบสอบถามตามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยการหาค่าเฉลี่ย () และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านและโดยรวม เสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล

โดยกำหนดค่าเกณฑ์การแปลความหมาย (บุญชุม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 103) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษา

สภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน และ 3) ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร ส่วนแนวทางในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการ

วิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองวิสัยทัศน์, ภารกิจ, เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปรวมถึงความต้องการของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ด้านการจัดการเรียนการสอนควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงมีความกล้าแสดงออก และด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรควรมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82, S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86, S.D.=0.60$) ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86, S.D.=0.63$) รองลงมาคือด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74, S.D.=0.71$)

1.1 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86, S.D.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.15, S.D.=0.69$) รองลงมา คือ การวางแผนการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล ($\bar{x} = 3.94, S.D.=0.70$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล ($\bar{x} = 3.68, S.D.=0.85$)

1.2 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86, S.D.=0.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การมอบหมายภาระงานให้ครูผู้สอนสาระสากล โดยมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 4.06, S.D.=0.87$) รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐาน/ตัวชี้วัดของหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.03, S.D.=0.86$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การวางแผนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนรายวิชา TOK, EE, CAS, GE (สาระสากล) และภาษาต่างประเทศที่ 2 ($\bar{x} = 3.61, S.D.=0.92$)

1.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74, S.D.=0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.88, S.D.=0.79$) รองลงมา คือ การนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ มาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน ปรับปรุง และพัฒนาการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.79, S.D.=0.80$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การจัดทำคู่มือและสรุปผลการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร ($\bar{x} = 3.65, S.D.=0.82$)

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองของวิสัยทัศน์, ภารกิจ, เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปถึงความต้องการของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย (f=40) คิดเป็นร้อยละ 68.97 รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตร ให้ครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร (f=8) คิดเป็นร้อยละ 13.79 และสุดท้ายควรมีนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้จริงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน (f=5) คิดเป็นร้อยละ 8.62

2.2 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการจัดการเรียนการสอน ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริงมีความกล้าแสดงออก (f=25) คิดเป็นร้อยละ 34.25 รองลงมาคือ ควรมีการจัดทำหนังสือเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนในหลักสูตรมาตรฐานสากล (f=16) คิดเป็นร้อยละ 21.92 และสุดท้าย ครูควรมีการจัดทำแผนการสอนและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา (f=10) คิดเป็นร้อยละ 13.70

2.3 ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรกคือ ควรมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (f=25) คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมาคือ ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรเพื่อให้การดำเนินการมีคุณภาพ (f=19) คิดเป็นร้อยละ 28.79 และสุดท้าย ควรมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจนในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร (f=10) คิดเป็นร้อยละ 15.15

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นของครูผู้สอนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 ต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลหลักสูตร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภานุภัทร จรัสภูมิพัฒน์ (2554, หน้า 80-86) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลการจัดการเรียนการสอน มีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชา ยศอ่อน (2555, หน้า 83-87) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและครูมี

ทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกำกับนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล มงคลเบญจกุล (2557, หน้า 58-59) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ใน 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาพบว่า การกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายของสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษรที่สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวชิพร แก้วหล้า (2555) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การมอบหมายภาระงานให้ครูผู้สอนสาระสากลโดยมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาณุภัทร จรัสภูมิพัฒน์ (2554, หน้า 80-86) ที่ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการใช้หลักสูตรใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการประเมินผลจัดการเรียนการสอนมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านและสอดคล้องกับงานวิจัยของนพดล มงคลเบญจกุล (2557, หน้า 58-59) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ใน 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และด้านการวัดและประเมินผล พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.3 ด้านการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลหลักสูตร ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชองวิชชา ยศอ่อน (2555, หน้า 83-87) ที่ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ผู้บริหารและครูมีทัศนคติต่อการบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์ ด้านการกำกับนิเทศ ติดตามและประเมินผลหลักสูตร อยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองวิสัยทัศน์, ภารกิจ, เป้าหมายและสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงความต้องการของชุมชนภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รองลงมาคือ ควรมีการจัดอบรมการพัฒนาหลักสูตร ให้ครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้มีความรู้

ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร และสุดท้ายควรนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้จริงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 23) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนโดยการเทียบเคียงสู่มาตรฐานสากลไว้ว่า ควรมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับหลักการ จุดหมาย คุณภาพผู้เรียน สมรรถนะสำคัญ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐาน/ตัวชี้วัด โครงสร้างรายวิชา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การวัดผลประเมินผลและเกณฑ์การจบหลักสูตรโดยนำมาเทียบเคียงหลักสูตรมาตรฐานสากล

2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และบูรณาการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงมีความกล้าแสดงออก ร่องลงมาคือควรมีการจัดทำหนังสือเรียนและสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับผู้เรียนในหลักสูตรมาตรฐานสากล และสุดท้าย ครูควรมีการจัดทำแผนการสอนและกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 24) ที่ได้กล่าวถึงแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งสู่กลยุทธ์และหลักสูตรของโรงเรียนมาตรฐานสากลว่า ควรมีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการของห้องเรียนคุณภาพสนับสนุนให้มีการใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรม ปรับลดเวลาในการสอนของครูในห้องเรียนและเพิ่มเวลาการเรียนรู้ของผู้เรียนนอกห้องเรียนให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

2.3 ด้านการกำกับนิเทศติดตามและประเมินผลหลักสูตร ควรมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ร่องลงมาคือ ควรให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรเพื่อให้การดำเนินการมีคุณภาพ และสุดท้าย ควรมีคำสั่งแต่งตั้งชัดเจนในการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของศรีสุตา วังนัยกุล (2557, หน้า 62) ที่ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) พบว่าด้านหลักสูตรควรมีการประเมินหลักสูตรและปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการพัฒนาหลักสูตร พบว่า การประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากล อยู่ในระดับสุดท้ายของตาราง ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการแจ้งข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทราบถึงแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมาตรฐานสากลเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะและแนวทางการในการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรในครั้งต่อไปได้

2. ผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่า การวางแผนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนรายวิชา TOK, EE, CAS, GE (สาระสากล) และภาษาต่างประเทศที่ 2 อยู่ในระดับสุดท้ายของตาราง ผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าวเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูผู้สอนให้ปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร พบว่า การจัดทำคู่มือและสรุปผลการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตร อยู่ในระดับสุดท้ายของตาราง ผู้บริหารจึงควรมีการสรุปและจัดทำรายงานผลการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรทุกครั้งเพื่อใช้เป็นสารสนเทศประกอบการพัฒนาการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลหลักสูตรในครั้งต่อไปเพื่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
3. ควรมีการศึกษาปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลแล้วนำไปขยายผลการพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อเป็นเครือข่ายร่วมพัฒนาโรงเรียนมาตรฐานสากลต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณาของ ดร.น้ำฝน กันมา ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมาขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายทุกท่านที่ให้ความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ นายรัชชธีรินทร์ รักนา รองผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ดร.สรวิชัย จิตรใจ และนางสุดลักษณ์ ธิ พิบูล ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ และขอขอบพระคุณข้าราชการครู ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตลอดจนเพื่อน ๆ สาขาการบริหารการศึกษาที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างกำลังใจจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- นพดล มงคลเบญจกุล. (2557). การใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนอร์ทเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สิริวิริยาสาน.
- ภาณุภัทร จรัสสุทธิพัฒน์. (2554). ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์กศ.ม., สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง, กรุงเทพมหานคร.
- วชิพร แก้วหัว้า. (2555). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., วิทยาลัยเชียงราย, เชียงราย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

วิชา ยศอ่อน.(2555).การบริหารหลักสูตรในโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดนครสวรรค์.

วิทยานิพนธ์กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

ศรีสุตา วัจนัยกุล. (2556).ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง

การศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) : กรณีศึกษาโรงเรียน แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2553).แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล.กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายกระทรวงศึกษาธิการ.(2553).แนวทางการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

มาตรฐานสากล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายกระทรวงศึกษาธิการ.(2555).แนวทางในการจัดการเรียนการสอน

โรงเรียนมาตรฐานสากล.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักวิชาการและมาตรฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ตามหลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนา การศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย 3

A comparison of the academic affairs administration of the schools in Pa Tueng educational development network of Chiang Rai primary education service area 3

นิติพัฒน์ เจริญเมธี^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Nitiphat Charoenmethee^{1*} and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert'Rating scale) โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency) , ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และ ใช้สถิติ Independent Sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ทั้ง 17 ด้าน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าลำดับที่ 1 คือ ด้านที่ 16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาลำดับที่ 2 คือ ด้านที่ 2 การวางแผนงานด้านวิชาการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาลำดับที่ 3 คือ ด้านที่ 17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และลำดับที่ 17 คือ ด้านที่ 14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : ronaldomanu77@hotmail.com

Abstract

This research aims to study the academic administration of the school. And compare the academic administration of the school and school expand educational opportunities. Community Education Development in the wild strain. Primary Educational Service Area Office Rai 3 samples were school administrators and teachers, the number 108 was used in this study was a questionnaire. It is a five-level scale of the Republic Kurt (Likert'Rating scale) is divided by three when processing the data using software packages. By analyzing the frequency (frequency), percentage (percentage), the average (mean), standard deviation (standard deviation) and statistical Independent Sample t-test.

The research found that The academic administration of the school in the top 17 overall, with the average at a high level. When considering the Found that the number one is the 16th book selection. Textbooks for use in schools. Operating conditions at a high level. No. 2, followed by the two sides is planning academic. Operating conditions at a high level. A minor third is No. 17 on the development and use of technology in education. Operating conditions at a high level, respectively, and No. 17 is the 14th promotion and support to individuals, families, organizations, academic departments, enterprises and other institutions of education. Operating conditions at a high level. The average lowest And the academic administration of the school and school expand educational opportunities. Academic Administration is no different.

Keywords: The academic administration of the school

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นโรงเรียนนิติบุคคลและได้รับการกระจายอำนาจการบริหาร โดย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษาไว้ 4 งาน ดังนี้ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารทั่วไป เมื่อพิจารณาหลักของการบริหารสถานศึกษา จะเห็นว่างานวิชาการเป็นงานที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักโดยตรง จึงสามารถแบ่งงานทั้ง 4 งาน ออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) งานหลักเป็นงานที่เป็นไปเพื่อให้นักเรียนสามารถบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้โดยตรง ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ 2) งานสนับสนุนเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติงานหลักเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ งานการบริหารงบประมาณ งานการบริหารงานบุคคล และงานการบริหารทั่วไป

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาจึงเป็นงานหลักของสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาพิจารณาได้จากผลงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ที่เป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับในสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็ขึ้นอยู่กับลักษณะของงานนั้น ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการต้องทราบและเข้าใจถึงจุดประสงค์ขอบข่ายความสำคัญของงานวิชาการ ต้องมีความรอบรู้ในด้านการบริหาร มีศิลปะ และเทคนิคในการดำเนินงาน ติดตาม กำกับดูแล เพื่อให้ภาระงานต่าง ๆ ของสถานศึกษามีคุณภาพ (กุลฑริ พิกุลเกษม, 2551)

จากการรายงานผลทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Testing : O-NET) ที่ผ่านมา พบว่าคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าระดับประเทศ และต่ำกว่าเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่า 50% ส่วนสาเหตุ อาจจะมาจากการบริหารงานวิชาการที่ไม่ดี หรือ ผู้บริหารและครู ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการที่ดี จึงทำให้คะแนนต่ำกว่ามาตรฐาน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการให้ดีขึ้น ให้มีคุณภาพ มีประสิทธิภาพมากขึ้น และศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ อีกทั้ง ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งจะเป็นแนวทางการแก้ปัญหา และเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาในเรื่องการบริหารงานวิชาการ ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีความแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเปรียบเทียบโรงเรียนประถมและขยายโอกาส ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยใช้ตามแนวทางการขอข่วยการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29) ได้กำหนดขอบเขต และภารกิจงานวิชาการ 17 ด้าน ดังนี้ คือ 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 9 โรงเรียน โดยแบ่งเป็น โรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 56 คน และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 94 คน ประชากรทั้งสิ้น 150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนของสถานศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยแบ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 40 คน และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 68 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง ของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, อ้างถึงใน ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ, 2552, หน้า 48-49) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 108 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ประเภทของสถานศึกษา คือโรงเรียนประถมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และประเภทโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ตามแนวทางขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29) ตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการทั้ง 17 ด้าน ดังนี้ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยวิธีการของลิเคิร์ท (Likert Rating scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายความว่า มีการดำเนินการมากที่สุด
- 4 หมายความว่า มีการดำเนินการมาก
- 3 หมายความว่า มีการดำเนินการปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีการดำเนินการน้อย
- 1 หมายความว่า มีการดำเนินการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ ความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 1.0 ทุกข้อ

หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับประชากร ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้อำนวยการและครูผู้สอน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่จันสายสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 0.98 ขึ้นไปทั้งฉบับ จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลถึงกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป
2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
3. ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test)
4. วิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด ของปัญหาและข้อเสนอแนะ การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 วิเคราะห์โดยใช้ร้อยละตามจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม เชิงเนื้อหา (Content analysis) และสรุปเป็นภาพรวม

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
3. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

1. ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คิดเป็นร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.2 เพศชายคิดเป็นร้อยละ 39.8 อายุระหว่าง 31-40 ปีมีอัตราส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 26.9 ของกลุ่มประชากรทั้งหมด รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.9 กลุ่มอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.0 และกลุ่มอายุระหว่าง 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.2 ตามลำดับ

ระดับวุฒิการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอัตราส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมา มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 24.1 และวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาเอก มีอัตราส่วนที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับ

ตำแหน่ง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่ง ข้าราชการครูมีอัตราส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 91.7 และตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน/รองผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 15 ปี มีอัตราส่วนที่มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาเป็นผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี และผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี มีอัตราส่วนเท่ากัน คือ คิดเป็นร้อยละ 21.3 ตามลำดับ

ประเภทโรงเรียน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีอัตราส่วนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.0 และผู้ตอบแบบสอบถาม โรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 37.0 ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาข้อมูลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมีรายละเอียดดังนี้ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$), (S.D.= 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าลำดับที่ 1 คือ ด้านที่ 16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$), (S.D.= 0.55) รองลงมาคือ ด้านที่ 2 การวางแผนงานด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.41$), (S.D.= 0.61) และข้อที่ 14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.20$), (S.D.= 0.57) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ 1.ครูขาดการจัดทำแผนการเรียนรู้ 2.บุคลากรขาดความรู้ ด้านการวัดผล และประเมินผล 3.การคัดเลือกหนังสือ สอดคล้องกับหลักสูตร แต่ยังไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ตามลำดับ

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ

1. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 2. ควรมีการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร 3. ควรมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ และ

เปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 108 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม และวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบ ใช้สถิติ t-test

1. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 มีการดำเนินการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 17 ด้าน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าลำดับที่ 1 คือ ด้านที่ 16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาลำดับที่ 2 คือ ด้านที่ 2 การวางแผนงานด้านวิชาการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รองลงมาลำดับที่ 3 คือ ข้อที่ 17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และลำดับที่ 17 คือ ด้านที่ 14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การบริหารงานวิชาการระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะ จากการศึกษาค้นคว้ามีปัญหามากที่สุด คือ ครูขาดการจัดทำแผนการเรียนรู้ และข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยมุ่งศึกษา การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนประถมและโรงเรียนขยายโอกาส ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยแบ่งเป็น 17 ข้อ ตามแนวคิดของ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29) คือ 1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2. การวางแผนงานด้านวิชาการ 3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9. การนิเทศการศึกษา 10. การแนะแนว 11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของ สถานศึกษา 16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17. การพัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยใช้ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 29) โดยพบว่าในภาพรวมพบว่า การบริหารงานวิชาการ ทั้ง 17 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียง 5 อันดับแรกจากมากไปหาน้อย คือ 1.การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ใน

สถานศึกษา 2.การวางแผนงานด้านวิชาการ 3.การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 4.การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 5.การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิชัย จุลวรรณโณ, 2550.) ศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ พบว่า ระดับการปฏิบัติการงานวิชาการของครูวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือด้าน การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษาการวัดและประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศภายใน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกับ (ลีลาวดี จิระเสมานนท์, 2550.) ศึกษา การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในด้านการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และมีการปฏิบัติน้อยสุดในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในเรื่องนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนและบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม รองลงมาคือ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และจัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าตึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 พบว่ามีการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวออกมาเช่นนี้ เพราะผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษากับ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการบริหารงานวิชาการที่เหมือนกัน คือ มีการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา มีการวางแผนงานด้านวิชาการ มีการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีการแนะแนว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิลวรรณ วัฒนา, 2556) การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีการปฏิบัติงานในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

ข้อที่ 1 ควรมีการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่นอย่างจริงจังและสามารถนำมาปรับใช้ในโรงเรียนได้

ข้อที่ 2 ควรมีการการประชุม ชี้แจง วางแผนงานด้านวิชาการ อย่างสม่ำเสมอ

ข้อที่ 3 ควรมีการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่หลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
2. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อ การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้สูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัทยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ผู้อำนวยการและครูผู้สอน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาป่าดิ่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **ขอบข่ายและภารกิจการบริหาร และจัดการสถานศึกษา** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- ธานีรินทร์ ศิลป์จารุ. (2552). **การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: บิสนิเนสอาร์ แอนด์ดี.
- กุลชรี พิภูลเกษม. (2551). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- นิลวรรณ วัฒนา. (2556) **การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตประกาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- พิชัย จุลวรรณโณ. (2550). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ลีลาวดี จีระเสมานนท์. (2550) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด..

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ สลองในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

The Participation Of Community In Educational Management Of Educational Development Network In Measalong Nai. Mea Fah Luang District, Chiang Rai Province

ทวิช บัวแพง^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Thawit Buaphaeng^{1*} and Nunthima Nakapong²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการประเมินผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายปีการศึกษา 2558 รวมทั้งสิ้น 219 คน เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย มีความเห็นในเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในด้านการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด รองลงมาความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านการประเมินผลมีความเห็นมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยในระดับต่ำที่สุด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

Abstract

The purposes of this study was to study the participation of communities in Educational Management of Educational Development Network in Mae Salong Nai, Mae Fah Luang District, Chiang Rai province, in four aspects; the decision, the implementation, the beneficiaries and the evaluation to study problems. The sample consisted of 219 teachers and board in Measalongnai Education Development Network in measalong nai,

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : treeton2527@gmail.com

Chiangrai. The instrument used in this research was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analyses included percentage, mean and standard deviation (S.D.) by statistical package.

The study showed that the respondents who were the educational personnel and the education committees of Educational Development Network in Mae Salong Nai, Mae Fah Luang District, Chiang Rai province. There were some discussions about the involvement of the community in the education of the beneficiaries. The average at the highest level. The second opinion of the respondents in the evaluation of the opinion, the average level. And commented on the participation of the community in decision-making with the lowest levels.

Keywords: The Participation of Communities in Educational

บทนำ

การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียนและเอื้อต่อการเรียนรู้ในบริบทของท้องถิ่นนับว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศไทยปัจจุบันอยู่ในสภาวะที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาจึงนับได้ว่าเป็นโลกแห่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีและสารสนเทศ การจัดการศึกษาให้คนในชาติมีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมความพร้อมคนให้มีคุณลักษณะที่เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้อยู่ได้ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข ซึ่งทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ส่วนที่ 12 สิทธิชุมชนมาตรา 66 (สิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม) บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน

พลเมืองย่อมมีสิทธิร่วมกับชุมชนหรือร่วมกับรัฐในการดำเนินงานตามวรรคหนึ่ง ตลอดจนพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา 67 (สิทธิอนุรักษ์ บำรุงรักษา และได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ) สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามความเหมาะสมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคมคือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขึ้นระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการวางแผน การกำหนดเป้าหมาย วางมาตรฐานการศึกษา การประสานงาน การจัดหาทรัพยากร การกำกับดูแล ตรวจสอบและการประเมินผลร่วมกันเพื่อนำไปสู่แนวทาง การปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาของตนเอง สถานศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเต็มที่ โดยมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันตลอดจนประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน สถานศึกษาและชุมชนต้องร่วมกันให้การสนับสนุนทั้งในเรื่องของงบประมาณ

ทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นวิทยากรตามความถนัดเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อให้นำไปต่อยอดความรู้ของตนเอง และสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้อื่นได้ ชุมชนก็จะเกิดความรู้สึกในการเป็นเจ้าของร่วมกันในการจัดการศึกษาเช่นเดียวกับการจัดการเรียนรู้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ที่มีหลักการสำคัญ คือเป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ๆ หลังจากการวิเคราะห์สภาพสถานศึกษาโดยทั่วไปพบว่าจุดอ่อนของสถานศึกษาในด้านการจัดการศึกษานั้น ในด้านการจัดหลักสูตรชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตร มีการนำความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้น้อย ไม่มีการนำปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ แหล่งเรียนรู้อยู่ไกลสถานศึกษาและไม่หลากหลายขาดการสำรวจความต้องการของชุมชนและผู้เรียนเพราะทางโรงเรียนยังขาดบุคลากรในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนยังไม่มี ความสนใจ ครูย้ายบ่อยครูไม่มีความเข้าใจที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนด้าน อาคารสถานที่บางจุดเป็นบริเวณที่มีอันตราย มีดินถล่มบ่อยครั้งเมื่อถึงฤดูฝน อีกทั้งโรงอาหารยังไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น จึงต้องมีการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

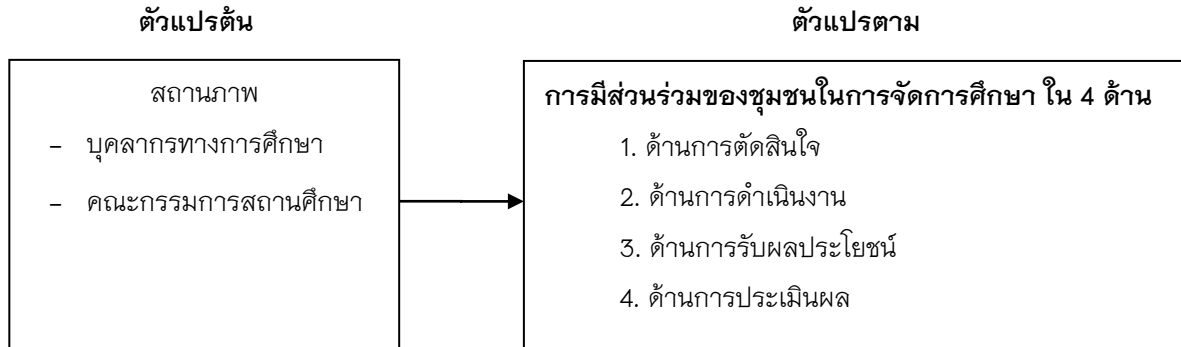
สำหรับด้านปัญหาและอุปสรรค ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาน้อย เห็นความสำคัญด้านภาษาจีนมากกว่าภาษาไทย ประชาชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและจะประสบปัญหาในด้านการสื่อสารระหว่างบุคลากรในสถานศึกษากับชุมชน เด็กขาดเรียนบ่อย พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ความร่วมมือกับทางสถานศึกษา ชุมชนไม่ได้ให้ความสำคัญในด้านการจัดการศึกษา การศึกษาต่อ การช่วยเหลือโรงเรียน โดยเฉพาะดูแลเด็กในช่วงที่อยู่กับครอบครัว เช่น การกวดขัน ในการทำการบ้าน และความประพฤติของเด็ก สิ่งที่สถานศึกษาต้องการได้รับความช่วยเหลือ จากชุมชน คือ ต้องการให้ชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ นอกเหนือจากทางราชการ สิ่งที่สำคัญชุมชนหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณ ให้การสนับสนุนในเรื่องแหล่งเรียนรู้ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้กับนักเรียนตลอดจนร่วมประชุมวางแผนในการทำงานและร่วมกันประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับสถานศึกษาหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกันจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปรับปรุงพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนให้ได้มากที่สุดไม่ว่าจะในด้านการวางแผน นโยบาย การประสานงานการจัดการทรัพยากรต่าง ๆ และการประเมินผลจะทำอย่างไรที่จะรับรู้และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากที่สุด เพื่อเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพัฒนา จะเกิดขึ้นได้ต้องได้รับความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนซึ่งได้แก่ผู้นำชุมชน องค์กรท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน ผู้นำศาสนา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอย่างจริงจังสม่ำเสมอ ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับทางสถานศึกษาว่าจะเปิดโอกาสให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยแค่ไหนของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

3. เพื่อศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สมมติฐาน

บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายมีความคิดเห็นเกี่ยวกับกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วยบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 295 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 โดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 219 คน โดยการเปิดตารางเครชีและมอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานะภาพเพศ อายุ และการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแนวคิด และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของ บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีการศึกษาการมีส่วนร่วม 4 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านการตัดสินใจ 2)ด้านการดำเนินงาน 3)ด้านการรับผลประโยชน์ 4)ด้านการประเมินผล เป็นลักษณะคำถามแบบประมาณค่า มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) โดยค่าแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของบุคลากรทางการศึกษาคณะกรรมการสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบแนวคิดของแบบสอบถามจากนั้นสร้างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้(Try-out) กับ บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย 3 โรงเรียน ได้แก่โรงเรียนบ้านเทอดไทย โรงเรียนบ้านแม่หม้อ และโรงเรียนพญาไพรไตรมิตร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 30 คน หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาโดยวิธีของ ครอนบาค(Cronbach's Alpha Coefficient) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้สอบถามกับบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจากนั้นผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียน ของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเองจากการส่งแบบสอบถาม

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สถานภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.32 เพศชาย คิดเป็น ร้อยละ 29.68 ช่วงอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 30-40 ปี คิดเป็น ร้อยละ 46.58 ช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป คิดเป็น ร้อยละ 43.84 และช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็น ร้อยละ 9.59 และส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 53.42 และการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็น ร้อยละ 46.58

2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของกลุ่มเครือข่าย พัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล การมีส่วนร่วมในด้าน

การดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจ โดยมีระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาเบื้องต้นต่าง ๆ ในโรงเรียน รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการวางแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหาของโรงเรียน

2.2 ด้านการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ชุมชนร่วมดูแลนักเรียนให้มีความประพฤติและปฏิบัติตนอยู่ในสังคมอันดีทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน รองลงมา คือ ชุมชนร่วมกับโรงเรียนจัดกิจกรรมรณรงค์การอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ชุมชนร่วมให้ข้อเสนอแนะการดำเนินงานโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน

2.3 ด้านการรับผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ชุมชนร่วมจัดหาทุนเพื่อสนับสนุนนักเรียนในเขตบริการของโรงเรียนที่ยากจนให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง รองลงมา คือ ชุมชนร่วมในการปรับปรุงอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ชุมชนร่วมกับโรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

2.4 ด้านการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดคือ ชุมชนร่วมในการติดตามดูแลนักเรียนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุขต่าง ๆ รองลงมา คือชุมชนร่วมเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อการพัฒนาในปีต่อไป และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ชุมชนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน พบว่าบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองในระหว่างบุคลากรทางการศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คณะครู ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าสำเร็จสมบูรณ์ได้ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- เกศวดี ศรีสมพร. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนเทศบาล 3 (หลายอิงราษฎร์บำรุง) อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- โกวิท พวงงาม. (2553). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น = Community and local selfgovernance**. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- พัชรียาภรณ์ พิมพ์ารเรือ. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สมคิด บางโม. (2545). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อนอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

Involvement of People in the Operation of the Child Development Center of Bantoon Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phayao Province

พวงผกา ยาดี้^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Poungphaka Yadee^{1*} and Sunthon Khlai-um²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้า มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากร ในการวางแผนการมีส่วนร่วม การทำงาน การประเมินผล การปรับปรุงการดำเนินงาน ประชากรที่ใช้ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน ผู้นำชุมชน 11 หมู่บ้าน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านต๋อน ผู้ปกครองเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านต๋อน และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล รวมประชากรทั้งสิ้น 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษาพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมทั้งหมดมีส่วนร่วมมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านที่มีส่วนร่วมสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยรองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมาคือ ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านต๋อน รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

2. จากผลการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : poungphakayadee@gmail.com

ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเพื่อร่วมประชุมร่วมตรวจสอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ร่วมกัน ควรให้บุคลากรที่มีความรู้เรื่องสุขภาพร่วมตรวจสอบสุขภาพของครูและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้บุคลากร ได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบทรัพย์สิน และช่วยกันดูแลทรัพย์สินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้บุคลากรมี ส่วนร่วม ในการจัดทำหลักสูตรในรูปแบบของคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการวางแผนจัดโครงการ จัดโครงการร่วมกัน ร่วมแก้ไขปัญหาการจัดโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรตั้ง คณะกรรมการเพื่อร่วมประเมินพัฒนาการเด็กร่วมเครือข่ายกับผู้ปกครอง และควรตั้งคณะกรรมการที่มาจาก บุคลากรภายในชุมชนร่วมตรวจสอบงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของบุคลากร การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the level of the involvement of people in the operation of the Child Development Center of Bantoon Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phayao Province in the area of the administration Child Development Center ,administration of Personnel, Buildings and Facilities, Environment and Safety, Academic and Curriculum Activities, Participation, and Supporting from all sectors, Supporting from Early Childhood Development Network and Mission of Child Development Center and 2) to investigate the problems and suggestions of the personnel in terms of planning and participation, performance, evaluation and Improvement of the operation. The Population was included of Administrators of Bantoon Sub-district Administrative Organization, the Council of Bantoon Sub-district Administrative Organization, Thecommunity leaders from 11 Villages , the committee of Bantoon Sub-district Child Development Center, the children's parents, the District Health Promotion Hospital, The population was 104 in total. The research instruments were a five-rating scales questionnaire and an open-ended questionnaire. The statistics of the data analysis were included frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. The involvement of people in the operation of the Child Development Center of Bantoon Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phayao Province from 7 aspects in overall was at a high level in all aspects. When considering each aspect, it was found that the involvement and supporting from all sectors were at the highest level, followed by Supporting from Early Childhood Development Network followed by administration Child Development Center followed by Development Network and Mission of Child Development Center followed by Buildings and Facilities, Environment and Safety followed by administration of Personnel and the lowest level of the involvement was Academic and Curriculum Activities.

2. Regarding to the study on the problems and suggestions on the involvement of people in the operation of the Child Development Center of Bantoon Sub-district Administrative Organization, Muang District, Phayao Province, it showed that:

The personnel should be the committee of the Child Development Center to participate in a meeting and monitor the administration of the center together. The personnel should participate in the investigation of the

asset and look after of the center's property. The personnel should participate in doing the curriculum as the center committee. The personnel should participate in planning, doing and solving problems together. The personnel should be appointed as the committee of the children development assessment with the parents' network and the budget committee should be appointed from the community to take part in monitoring of the budget together.

Keywords: Involvement of People, Operation of the Child Development Center

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 3-17) การศึกษาเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนและให้การสนับสนุนการจัดการศึกษา และตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทต้องทำและในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ถือเป็นอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงห้าปี ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงถือเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งซึ่งองค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องดำเนินการควบคู่ไปกับชุมชน ดังจะเห็นได้จาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา, 2542, หน้า 9) มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุ ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ฯลฯ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน

การพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมเพราะถือได้ว่าชุมชน หน่วยงาน และบุคลากรภายในชุมชนมีบทบาทต่อการพัฒนาการดำเนินงานทุกด้านของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กระทรวงมหาดไทย, 2553, หน้า 3) ระบุไว้ว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่ให้การอบรม เลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการ การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นการกระจายโอกาสการเตรียมความพร้อมและพัฒนาเด็กให้มีความเหมาะสมตามวัยดังนั้นเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้น คือ มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และมีส่วนร่วมในการประเมินใน 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งจะทำได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในแต่ละด้าน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

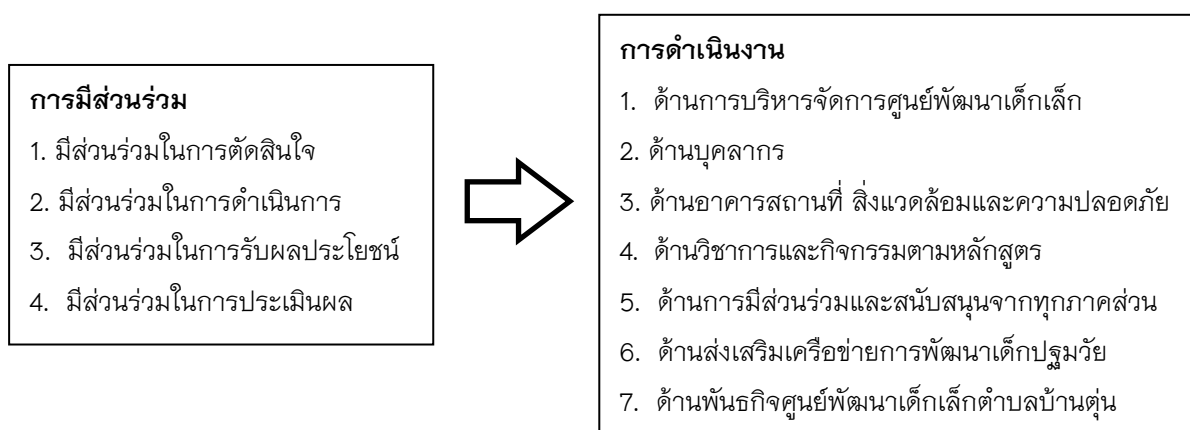
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต้น อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตลอดจนเป็นการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรใน

การมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร, ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน, ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย, ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรแล้วนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการมีส่วนร่วมการทำงาน การประเมินผล การปรับปรุงการดำเนินงาน ในด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ด้านบุคลากร, ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร, ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน, ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย, ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ครั้งนี้ ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน จำนวน 4 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน จำนวน 22 คน ผู้นำชุมชน 11 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 2 คน จำนวน 22 คน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านต๋อน จำนวน 5 คน และผู้ปกครองเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านต๋อน จำนวน 44 คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจำนวน 7 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับและแบบสอบถามปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านตุน ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านบุคลากร และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 54.80 และเพศหญิง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 45.20 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 31.70 ประกอบอาชีพทำนา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และมีตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันคือผู้ปกครองเด็กเล็ก จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 42.30

การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

1. ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมทั้งหมดมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่าด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีส่วนร่วมระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านตุน มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านบุคลากร มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีส่วนร่วมระดับมาก ตามลำดับ

2. รายละเอียดของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ

3. รายละเอียดของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ตามลำดับ

4. รายละเอียดของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ส่วนการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

5. รายงานด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน มีส่วนร่วมระดับมาก และการที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

6. รายงานด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมระดับมาก และการที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน มีส่วนร่วมระดับมาก

7. รายงานด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก การมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมระดับมาก และการที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน มีส่วนร่วมระดับมาก

8. รายงานด้านการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมระดับมาก และการที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการประเมิน มีส่วนร่วมระดับปานกลาง

วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยใช้ค่าความถี่ของข้อมูล (Frequency)

1. ปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือ ภาระงานของพยาบาลโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีเยอะมากจึงทำให้มีส่วนร่วมน้อยลงเมื่อเกิดปัญหามากไม่มิงบประมาณมาแก้ไขการประชุมไม่ต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ควรมีการประสานงานระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้มากขึ้นควรมีส่วนร่วมในการประชุมให้มากขึ้นควรมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารด้วยหน่วยงานควรดูแลให้มากขึ้น

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการคือประเด็นสุขภาพของบุคลากรและสุขภาพเด็กเล็กในศูนย์ซึ่งเป็นงานด้านการส่งเสริมสุขภาพยังประสานงานกันน้อยงบประมาณมีน้อย

ข้อเสนอแนะในข้อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยทำพร้อม ๆ กันกับงานประจำเพื่อจะได้มีการประสานงานการวางแผนร่วมกันควรหาแหล่งงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินการ

ปัญหา ในข้อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์คือความปลอดภัยของอาคารสถานที่ที่ได้รับประโยชน์ร่วมกันส่วนข้อเสนอแนะไม่มี

ปัญหา ในข้อการมีส่วนร่วมในการประเมินคือการประเมินการปรับปรุงอาคารสถานที่ศูนย์เด็กเล็กการมีส่วนร่วมในการประเมินที่น้อยการประเมินไม่ต่อเนื่องส่วนข้อเสนอแนะไม่มี

2. ด้านบุคลากร

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือการตัดสินใจในการบริหารงานบุคลากรการขาดความรู้เรื่องงานบุคลากรครูผู้ดูแลเด็กมีมากแต่เด็กไม่มีข้อเสนอแนะไม่มี

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนข้อเสนอแนะไม่มี

ปัญหาและข้อเสนอแนะในข้อการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่มี

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการประเมิน คือ การประชาสัมพันธ์ที่น้อยและไม่ทั่วถึงข้อเสนอแนะไม่มี

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

ปัญหา ในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือ การปรับอาคารสถานที่ให้ดีกว่าที่เป็นอยู่การเข้าร่วมในการตัดสินใจในเรื่องอาคารสถานที่ที่มีน้อยการย้ายอาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ ในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจคือ ควรย้ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสถานที่ที่สร้างใหม่ให้เร็วขึ้นเพื่อจะได้มีสภาพที่ดีขึ้นและมีบรรยากาศดี

ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในข้อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมิน ไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะ

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

ปัญหาในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ การพัฒนาหลักสูตรด้าน EQ ในกลุ่มเด็กเล็กที่ต้องให้ผู้ปกครองและพี่เลี้ยงเด็กมีส่วนร่วมไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ ในข้อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการจัดทำหลักสูตร

ปัญหาและข้อเสนอแนะ ในข้อการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมิน ไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะ

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน, ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ไม่มีปัญหาและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาพรวมของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมทั้งหมดมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจากการที่ประชาชนและบุคลากรภายในตำบลบ้านตุนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องโดยการจัดโครงการต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้มีส่วนร่วมใน

งานต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสร วรณารักษ์ (2555, หน้า 76-81) ซึ่งศึกษา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม ตำบลแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง จากผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. รายด้านของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจากการที่บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันมาโดยตลอดซึ่งอาจส่งผลให้เกิด การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความพึงพอใจในการ ได้รับผลประโยชน์จากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพรรณษา พะโรงรัมย์ (2556, หน้า 101-104) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหาร ส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. รายด้านของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีส่วน ร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร ส่วนตำบลบ้านตุนในด้านบุคลากร ปฏิบัติงานร่วมกันได้ง่ายขึ้น เพราะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันสม่ำเสมอ ส่งผลให้ บุคลากรภายในตำบลบ้านตุนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านบุคลากรในระดับมาก ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกสร วรณารักษ์ (2555, หน้า 76-81) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม ตำบลแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่าด้าน บุคลากร การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม อำเภอแจ้ ห่ม จังหวัดลำปาง ด้านบุคลากรในภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ (2556, หน้า 115-117) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริหารงานบุคคล การมีส่วนร่วมของชุมชนใน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ ศรีธนชัย (2557, หน้า 64-71) ได้ศึกษาการมีส่วน ร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านวังขอนแดง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า ด้านบริหารงานบุคคล พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านวังขอนแดง อำเภอดอก คำใต้ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

4. รายด้านของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล บ้านตุน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน มีการพัฒนาด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง และการได้รับการช่วยเหลือความร่วมมือจากชุมชน เมื่อมีปัญหา เกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็มีการแก้ปัญหาโดยการร่วมประชุม ทำให้บุคลากรมีส่วน ร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตุน ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความ

ปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิลิทธิ พรหมศร (2554, หน้า 107-109) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5. รายด้านของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคลากรภายในชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน โดยมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา มีการให้คำปรึกษาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการประชุมวางแผนงานต่าง ๆ ร่วมกัน จึงทำให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลพิพรรณ สานเมทา (2553, หน้า 79-80) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร เกือบทุกกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากกว่ากิจกรรมอื่น คือ การให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนการสอนก่อนปฏิบัติจริง และกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่ากิจกรรมอื่น คือ การกำหนดสื่อและลักษณะของสื่อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณภร อัดจรีต (2556, หน้า 86-94) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนคลองใหญ่วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการศึกษาพบว่าด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรียา ภรณ์ พิมพาเรือ (2556, หน้า 115-117) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ผลการศึกษาพบว่า ด้านวิชาการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่ชุมชนมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และทักษะวิชาชีพแก่ผู้เรียน ชุมชนมีส่วนร่วมประสานความร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ และการมีส่วนร่วมน้อยสุดคือ การจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิลิทธิ พรหมศร (2554, หน้า 107-109) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ด้านวิชาการและการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. รายด้านของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรภายในชุมชนส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อนอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมรดน้ำคำหัวหน้าผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในตำบลบ้านต๋อน และอาจจะเป็นเนื่องมาจากบุคลากรภายในตำบลบ้านต๋อนโดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา บุคลากรทางด้านสุขภาพ และบุคลากรทางด้านการพัฒนาชุมชน เล็งเห็นถึงการพัฒนาเด็กเล็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วย จึงได้ให้การสนับสนุนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขพรธยา พระโรงรัมย์ (2556, หน้า 101-104) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหาร

ส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

7. รายงานของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรมีการประสานงานและมีการจัดตั้งกลุ่มเครือข่ายผู้ดูแลเด็กเล็ก ทำให้มีการร่วมกันพัฒนาในด้านการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาการสำหรับเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ มีการประชุมเพื่อพัฒนางานร่วมกันภายในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในตำบลบ้านตู่ทุกวัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขพรธาดา พะโรรัมย์ (2556, หน้า 101-104) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

8. รายงานของการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านตู่ อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา หรือแผนพัฒนาสามปี ส่งผลให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธิกา แก้วบุตรดา (2556, หน้า 125-128) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามพันธกิจของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดนครพนม ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามพันธกิจของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมเป็นกรรมการเพื่อร่วมประชุมร่วมตรวจสอบ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกัน

3. ควรให้บุคลากรมีส่วนได้รับผลประโยชน์ร่วมกันกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างทั่วถึง

4. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตรวจสอบสุขภาพผู้อาศัยอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านบุคลากร

1. ควรมีบุคลากรร่วมเป็นคณะกรรมการให้คำปรึกษาในการดำเนินงานแก่บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2. ควรมีคณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายการดำเนินงานของบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ควรจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรให้เป็นที่ยอมรับสำหรับบุคลากรภายในตำบล

4. ควรให้บุคลากรที่มีความรู้เรื่องสุขภาพพร้อมตรวจสุขภาพของครูและเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

1. ควรให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อสร้างอาคาร จัดสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ควรให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการดูแลสถานที่ อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรให้บุคลากรภายในตำบลได้รับประโยชน์จากการใช้อาคารสถานที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกันอย่าง

ทั่วถึง

4. ควรให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการตรวจสอบทรัพย์สิน และช่วยกันดูแลทรัพย์สินของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

1. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดทำหลักสูตรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยการร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตร
2. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรในรูปของคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรร่วมกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

1. ควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดโครงการจัดโครงการร่วมกัน ร่วมแก้ไขปัญหาการจัดโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. ควรส่งเสริมให้มีการร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหาโรคติดต่อภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
3. ควรให้บุคลากรภายในชุมชนได้ร่วมกิจกรรมโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้ได้รับประโยชน์ร่วมกันอย่างทั่วถึง
4. ควรมีคณะกรรมการร่วมกันตรวจสอบโครงการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจะได้ดำเนินงานให้เป็นประโยชน์ต่อเด็กเล็กมากยิ่งขึ้น

ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

1. ควรให้บุคลากรร่วมเป็นคณะกรรมการให้คำปรึกษาแก่กลุ่มเครือข่ายผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพของเด็กเล็ก
2. ควรส่งเสริมการเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเครือข่ายผู้ปกครองแก่บุคลากรภายในชุมชน
3. ควรมีคณะกรรมการร่วมประเมินพัฒนาการของเด็ก
4. ควรตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกับเครือข่ายกับผู้ปกครอง

ด้านพันธกิจศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างทักษะทางภาษาแก่เด็กเล็ก
2. ควรส่งเสริมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์การจัดการเรียนการสอนแก่เด็กเล็ก
3. ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการจัดการเรียนการสอนแก่เด็กเล็ก
4. ควรตั้งคณะกรรมการที่มาจากบุคลากรภายในชุมชนร่วมตรวจสอบงบประมาณของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ขอขอบคุณ ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ประจำ คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายสวินทร ดอนมูล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอกบัว (ราษฎร์บำรุง) ตำบลบ้านต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และนางสาวรัตติกรณ์ วงศ์เมือง ครูวิทยฐานะเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาลสาม (หลายอิงราษฎร์บำรุง) ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน ผู้บริหาร ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านต๋อน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านตำบลบ้านต๋อน ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองเด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านต๋อน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพมหานคร: สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กุลพิพรธณ สานเมทา. (2553). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- เกสร วรรณารักษ์. (2555). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลแจ้ห่ม ตำบลแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- คณกร อัดจรีต. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนคลองใหญ่ วิทยาเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**
- ประยงค์ ศรีธนชัย. (2557). **การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านวังขอนแดง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พรทิภา แก้วบุตดา. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามพันธกิจของบุคลากรในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดนครพนม.** วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- พัชรียาภรณ์ พิมพาเรือ. (2556). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ราชกิจจานุเบกษา. (19 สิงหาคม 2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. (เล่ม 116/ตอนที่ 74 ก), หน้า 1.
- สุขพรรษา พระโอรุรมย์. (2556). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอภกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี. งานนิพนธ์ ศึกษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษากา. (2554). พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. ม.ป.ท.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ม.ป.ท.
- อดิน รพีพัฒน์. (2527). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- อรพิน สฟโชคชัย. (2551). หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม Participatory Governance Principle การเปิดระบบราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- อภิสิทธิ์ พรหมศร. (2554). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ศึกษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพมหานคร.

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

The participation of parents toward education management of childhood
development center in Maepuem municipality, Muang district, phayao
province

ศิริลักษณ์ พรหมเสน^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Sirilux Promsen^{1*} and Sunthon Khlaium²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม สังกัดเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็น แบบเลือกตอบและ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร อยู่ในระดับมาก รองลงมา ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุดคือ ด้านบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านบริหารการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืมต่ำที่สุดต้องปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ในทุกด้านตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนำผลการศึกษาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปปรับใช้และเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันตลอดจนเพื่อพัฒนา การดำเนินงานด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sirilux_krukung@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study the participations of parents toward early childhood education management and to study the problems and suggestions from the parents toward education management of the Childhood Development Center in Maepuem municipality, Muang district, phayao province Province. Data were collected from 83 pre-school children's guardians through multiple choice, and analyzed by using the descriptive statistics; 5 statistics of rating scale questionnaire percentage, men and standard deviation.

The findings were that the participations of parents toward early childhood education management of the Childhood Development Center in Maepuem municipality, Muang district, phayao province Province in overall in 6 aspects; was at high level; 1) the community's participation 2) the place, environment and safety 3) the encouragement of childhood development network 4) the academic and curriculum activities 5) the personnel, and 6) the management rated respectively from high to low.

After studying the problems and suggestions from the parents, it was found that the The participation of parents in terms of the management of the childhood development center in Maepuem lowest. should be improved so that they meet the criteria of the early childhood education standard of the Local Administrative Organization. The results of the education management of the early childhood development center served as a guideline for the successful implementation of the early childhood development center management in current conditions.

Keywords: Participations of Parents toward Early Childhood Education Management

บทนำ

จากแนวคิดการพัฒนาประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9 จะเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาประเทศนั้น เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและแผนพัฒนาประเทศฉบับที่ 10 ในปัจจุบันก็ยังคงเน้นคนเป็นศูนย์กลางเช่นเดิม ส่วนการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมือของการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคนเท่านั้น การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้ามั่นคงถาวรย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนในชาติเป็นสำคัญ การสร้างประชาชนให้มีคุณภาพจะต้องเริ่มปลูกฝังมาตั้งแต่วัยแรกเริ่มของชีวิต คือ วัยแรกเกิดจนถึง 6 ขวบ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างฐานะความพร้อมให้แก่เด็กที่จะเจริญเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา หมายถึง การให้ทุกคนในสังคมได้รับการพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ มีสติปัญญา ความคิดมีจิตสำนึก รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นการพัฒนาที่มีพื้นฐานบนความเป็นไทย รู้จักตนเอง รู้จักวัฒนธรรมไทย การวางรากฐานของการพัฒนาคนต้องปลูกฝังมาตั้งแต่วัยเด็ก คือตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ต้องวางรากฐานการพัฒนาทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์สังคม สติปัญญา บุคลิกภาพ คุณธรรมและจริยธรรมให้เจริญงอกงามอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม เด็กวัยนี้ไม่สามารถดำเนินชีวิตอยู่ดีหากไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่ หรือผู้ปกครองที่จะตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็ก ในสถานการณ์ปัจจุบันการประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวให้อยู่รอดในสังคมอย่างมีสุขก่อให้เกิดปัญหาการทอดทิ้งบุตรหลานให้อยู่ตามลำพังกับคนเลี้ยงที่ขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างถูกต้อง ดังนั้น “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก” จึงเป็นสถานที่แห่งหนึ่งที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการ

จัดสวัสดิการในชุมชนของรัฐ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มองเห็นปัญหาและความจำเป็นเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระการอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ผู้ปกครองให้ได้ใช้เวลาในการประกอบอาชีพได้อย่างเต็มที่

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการศึกษาที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการ รวมทั้งการสร้างเสริมการเรียนรู้ ซึ่งหมายความว่า การจัดการศึกษา ต้องเป็นความต่อเนื่องจากบ้านสู่โรงเรียนและโรงเรียนสู่บ้าน การร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียนจึงมีความหมายว่าครอบครัวเหมือนงานการศึกษา เพราะครอบครัวเป็นแหล่งสถานศึกษาแรกของคน พ่อแม่คือครูคนแรกของลูก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2544, หน้า 36)โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางสังคมหน่วยเดียวเท่านั้นที่มีการติดต่อสัมพันธ์กันกับสถาบันครอบครัวมากกว่าหน่วยอื่น ๆ โดยเฉพาะในสถานรับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลซึ่งจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านเริ่มต้นเร็วกว่าในชั้นเรียนระดับอื่นซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวยังเกี่ยวข้องกับชุมชนอีกด้วย ในแง่ของการมีส่วนร่วมในการที่จะกำหนดเป้าหมายที่จะพัฒนาเด็กให้สอดคล้องกัน (ยุพิน สุวรรณฤทธิ์, 2535, หน้า 129) การศึกษาในระดับปฐมวัยก็เป็นการศึกษาอีกระดับหนึ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นการศึกษาช่วงแรกของชีวิตซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นชีวิตของเด็กที่จะสั่งสมประสบการณ์ต่าง ๆ อันเป็นรากฐานของการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตไปตลอดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตโดยเหตุนี้เองการจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อน ประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาระดับนี้ขึ้นเพื่อที่จะ มุ่งเน้นและส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรมอันดีงามของไทยเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนระดับประถมศึกษาหลักสูตรก่อนประถมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมเด็กทุกประเภทที่มีอายุระหว่าง 3 ถึง 6 ปีโดยจัดในลักษณะของการเตรียมความพร้อมผ่านกิจกรรมการเล่นที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็ก มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาเต็มตามศักยภาพโดยยึด หลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเพื่อให้เด็กสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุขได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และเป็นการพัฒนาเด็กโดยครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วม(กรมวิชาการ 2542, หน้า 2) พ่อ แม่ หรือผู้ปกครองมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้ารับการศึกษาของบุตรเพราะพ่อแม่ของเด็กทุกคนเป็นครูคนแรกของลูก มีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยการเรียนของเด็กในด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนขาดแคลน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาที่บ้าน หรือการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียน ในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาจึงถือเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่สำคัญอันจะ ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการศึกษาต่อไป

สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เปิดสอนระดับก่อนอนุบาล ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในระยะแรกคือ ช่วงที่นำบุตรหลานมาเข้าเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม จะยอมปฏิบัติตามข้อตกลงและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม ทุกอย่าง เช่น การเข้าร่วมปฐมนิเทศ การเข้าร่วมประชุม และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่เมื่อนักเรียนได้เข้าเรียนไประยะหนึ่งแล้วผู้ปกครองจะไม่ค่อยมีเวลาให้กับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อตกลงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองส่วนใหญ่จะทำงานรับจ้างทั่วไป ทำนา อยู่กับตายาย จึงไม่มีเวลามาร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม เช่น การเข้าร่วมประชุมของผู้ปกครอง เป็นต้น และผู้ปกครองจะไม่ค่อยเข้าใจกระบวนการ

จัดการเรียนการสอนของครูปทุมวัย ในด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู รวมทั้งด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ในบางครั้งมีเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการสอนของครู การทำโทษนักเรียน ความปลอดภัยเรื่องของอาคารสถานที่ ความสะอาดของห้องน้ำ ตลอดจนการรับประทานอาหารและการบริการ (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม, 2557 หน้า 1)

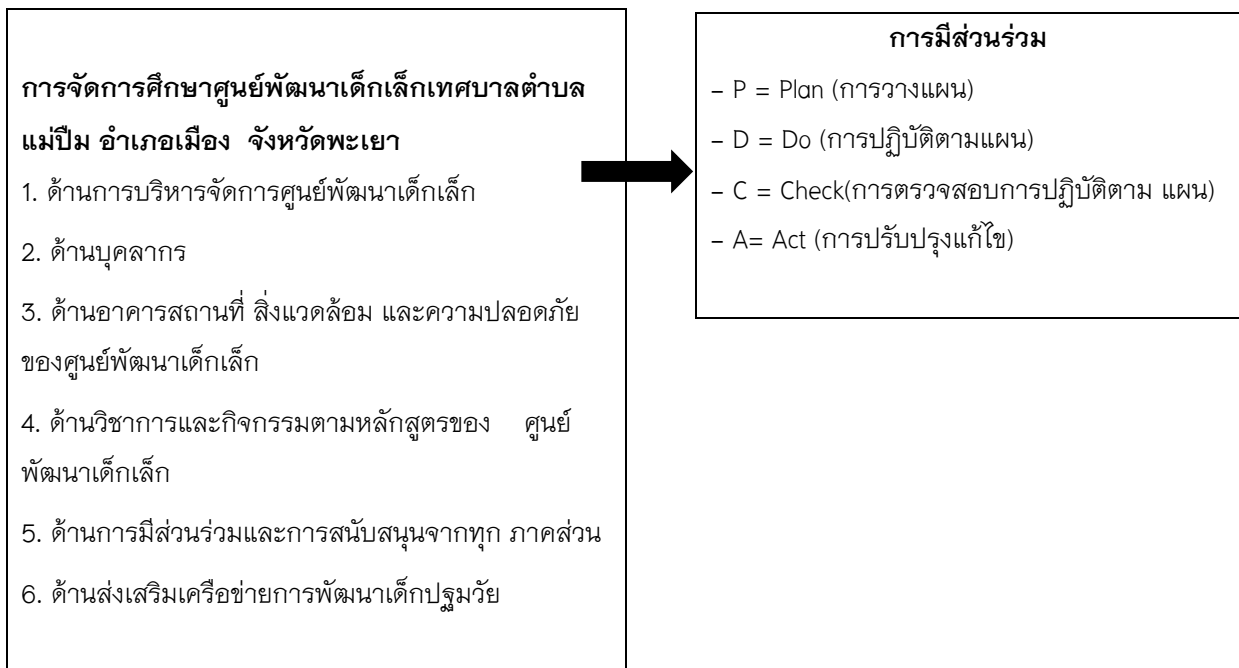
ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาปทุมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปทุมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปทุมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ที่มา: มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืมจำนวน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวนทั้งสิ้น 83 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องและตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในปัจจุบันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า(Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะความมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ด้านบริหารจัดการ

การวางแผน

ส่วนร่วมการวางแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุด ส่วนร่วมในการวางแผนระบบการจัดบริการรถ รับ-ส่ง เด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมในการวางแผนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสนับสนุนงบประมาณอาหารกลางวันและอาหารเสริม(นม) ค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมด้านปฏิบัติตามแผนค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนการจัดบริการรถ รับ-ส่งเด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมในการตรวจรับอาหารกลางวันและอาหารเสริมนมร่วมกับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพค่าเฉลี่ยระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมด้านตรวจสอบค่าเฉลี่ยรวมระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมตรวจสอบการจัดบริการรถ รับ-ส่ง เด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนการรับเด็กใหม่เข้าเรียนในศูนย์ ปีละสองครั้งค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมการปรับปรุงแก้ไข ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปรับปรุงแผนกำหนดรับเด็กใหม่เข้าเรียนในศูนย์ ปีละสองครั้งค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขคุณภาพการจัด รถ รับ-ส่งนักเรียนที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพค่าเฉลี่ยระดับมาก

2. ด้านบุคลากร

การวางแผน

ส่วนร่วมการวางแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมวางแผนอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้ดูแลเด็กมีค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมวางแผนการทำงานกับผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมจัดการเรียนการสอนค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมวางแผนกับผู้ดูแลเด็กโดย ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนอบรมเลี้ยงดูเด็กร่วมกับผู้ดูแลเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนในการส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนการทำงานกับผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมจัดการเรียนการสอนค่าเฉลี่ยระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมด้านตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมตรวจสอบในการจัดตั้งย้าย/รวม/ยุบเลิกและดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยสูงสุดระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมตรวจสอบผู้ดูแลเด็กในการ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมตรวจสอบประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองและชุมชนค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมด้านการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมเสนอแนะการจัดตั้งย้าย/รวม/ยุบเลิกและดำเนินการตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมในการเสนอแนะส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการเสนอแนะประสานความร่วมมือกับชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

การวางแผน

ส่วนร่วมการวางแผนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมในการวางแผนจัดบริเวณพื้นที่ในอาคารให้มีความสะอาดปลอดภัยเหมาะแก่การปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก ค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมวางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็ก ค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการวางแผนขนาดของพื้นที่เล่นกลางแจ้งให้มีบริเวณที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมด้านปฏิบัติตามแผนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนการก่อสร้างปรับปรุงสภาพอาคารเรียนให้มีมั่งคั่งและมีโครงสร้างอาคารที่แข็งแรงค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมในการปฏิบัติตามในการวางแผนพื้นที่ใช้สอยภายในอาคารให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมในการปฏิบัติในการจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมด้านการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก สูงสุดส่วนร่วมตรวจสอบการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมตรวจสอบในการวางแผนขนาดของพื้นที่เล่นกลางแจ้งให้มีบริเวณที่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมตรวจสอบในการหาทำเลที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อสะดวกต่อการไป –กลับของผู้ปกครองค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมด้านการปรับปรุงแก้ไขค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขสภาพการใช้งานเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่ดีค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขการจัดซื้ออุปกรณ์ เครื่องเล่นสนามมีความเหมาะสมต่อพัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขการจัดสิ่งแวดล้อมภายนอกอาคารได้แก่ รั้วกัน พื้นที่เล่นกลางแจ้งมีความปลอดภัยและถูกสุขลักษณะค่าเฉลี่ยระดับมาก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

การวางแผน

ส่วนร่วมด้านวางแผนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กตามวัฒนธรรมของชุมชนสังคมในท้องถิ่นค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมวางแผนกิจกรรมพัฒนาการ ด้านสังคม เหมาะสมกับวัยค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมวางแผนจัดการเรียนการสอนการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนกิจกรรมพัฒนาการ ด้านสติปัญญา เหมาะสมกับวัยและส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กตามวัฒนธรรมของชุมชนสังคมในท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนในการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนกิจกรรมพัฒนาการ ด้านอารมณ์-จิตใจ เหมาะสมกับวัยค่าเฉลี่ย ระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมประเมินผลการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กตามวัฒนธรรมของชุมชนสังคมในท้องถิ่นค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมประเมินผลการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมประเมินผลการจัดกิจกรรมพัฒนาการ ด้านอารมณ์-จิตใจเหมาะสมกับวัยค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมพัฒนาการ ด้านสติปัญญา เหมาะสมกับวัยค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมพัฒนาการ ด้านสังคม เหมาะสมกับวัยค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขในการจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็กค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

การวางแผน

ส่วนร่วมการวางแผนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมวางแผนประชุมชี้แจงการจัดกิจกรรมและหาแนวทางพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและได้เข้ามาร่วมกิจกรรมการแสดงของเด็กในโอกาสวันสำคัญต่าง เช่น วันเด็กแห่งชาติ วันแม่แห่งชาติค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมวางแผนในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สาธารณะ เช่น วัด ตลาด กับ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนจัดทำเอกสารแจ้งข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ชุมชนทราบค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนประชุมชี้แจงการจัดกิจกรรมและหาแนวทางพัฒนาศูนย์เด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนกิจกรรมการแสดงของเด็กในโอกาสวันสำคัญต่าง เช่น วันเด็ก วันแม่แห่งชาติค่าเฉลี่ยระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมการตรวจสอบค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมตรวจสอบกิจกรรมการแสดงของเด็กในโอกาสวันสำคัญต่าง เช่น วันเด็ก วันแม่แห่งชาติ เป็นต้นค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมตรวจสอบการมาใช้บริการ มุมเรียนรู้ ผู้ปกครอง ค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมตรวจสอบกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมการแสดงของเด็กในโอกาสวันสำคัญต่าง เช่น วันเด็ก วันแม่แห่งชาติ ค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชนค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขกับชุมชนในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

การวางแผน

ส่วนร่วมการวางแผนเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมวางแผนเสริมสร้างความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานด้านพัฒนาเด็กปฐมวัย หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมวางแผนการจัดทำแผนงาน ปฏิทินและแนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมวางแผนสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กค่าเฉลี่ย ระดับมาก

การปฏิบัติตามแผน

ส่วนร่วมการปฏิบัติตามแผนค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปฏิบัติจัดทำแผนงาน ปฏิทินงานและแนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการค่าเฉลี่ยระดับมาก รองลงมาส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก ต่ำสุดส่วนร่วมปฏิบัติตามแผนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กค่าเฉลี่ยระดับมาก

การตรวจสอบ

ส่วนร่วมการตรวจสอบมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมประเมินแผนส่งเสริมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กร่วมกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมตรวจสอบสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ต่ำสุดส่วนร่วมในการตรวจสอบจัดทำแผนงาน ปฏิบัติงานและแนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการค่าเฉลี่ยระดับมาก

การปรับปรุงแก้ไข

ส่วนร่วมการปรับปรุงแก้ไขมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีศักยภาพในการพัฒนาเด็กค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขแผนส่งเสริมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กร่วมกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด ต่ำสุดส่วนร่วมปรับปรุงแก้ไขส่งเสริมสนับสนุนการจัดประชุม หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กเพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านบริหารจัดการ

จากการศึกษา พบว่าด้านบริหารจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองเห็นว่าการเทศบาลตำบลแม่ปืมให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเต็มที่ เน้นการดำเนินงานที่มีคุณภาพ และอำนวยความสะดวกสบายแก่เด็กและผู้ปกครองเป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาศ อาลัยสุข (2553, หน้า 120-124) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี พบว่า การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนทุกภาคส่วน และ 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พรหมพิสัย รักษาพรหมณี (2550, หน้า 59-62) ได้ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ พบว่า ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน และบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านบุคลากร

จากการศึกษา พบว่าด้านบุคลากร ภาพรวมรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองมีสัมพันธระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับและชุมชนผู้ดูแลเด็ก ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีมาก อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีจำนวนครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนเพียงพอกับจำนวนนักเรียน ส่วนใหญ่จบการศึกษาทางด้านการศึกษาปฐมวัย และเทศบาลตำบลแม่ปืมยังมีการส่งเสริมให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยส่งครูเข้ารับการ

ฝึกอบรม ทักษะศึกษาดูงานและศึกษาต่อ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ในงานส่งเสริมการศึกษาของเทศบาล ยังได้มีการประชุมชี้แจงให้บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสนใจก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนันท์ ปิวะศิริ (2539, หน้า 113-114) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนนทบุรี พบว่าครูที่เลี้ยงทุกคนมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานมีความตั้งใจ มีบุคลิกภาพที่ดี และวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้

3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

จากการศึกษา พบว่าด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยโดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมหาทำเลที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อสะดวกต่อการ ไป-กลับสภาพอาคารเรียนให้มีความมั่นคงและมีโครงสร้างอาคารแข็งแรง พื้นที่ใช้สอยภายในอาคารให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม ได้รับความสนใจและการสนับสนุนด้านการจัดการศึกษาจากคณะผู้บริหารเทศบาลตำบลแม่ปืม ประกอบกับเทศบาลตำบลแม่ปืม ได้สนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างอาคารเรียนใหม่ที่มีความมั่นคงแข็งแรง มีการจัดห้องเรียน และห้องปฏิบัติการอาคารเรียนและอาคารประกอบ แยกประกอบกิจกรรมอย่างชัดเจน มีขนาดห้องเรียนได้มาตรฐาน มีโต๊ะเก้าอี้ ขนาดและจำนวนเหมาะสมกับวัยของนักเรียน และการใช้งาน มีการตกแต่งห้องเรียนให้สะอาดสวยงาม มีอากาศถ่ายเทสะดวก มีบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียน การสอน และบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดระบบการดูแลรักษาความสะอาดตลอดจนห้องน้ำ โรงอาหารแยกออกจากกันอย่างชัดเจน นอกจากนี้คณะผู้บริหารเทศบาลได้จัดสรรงบประมาณที่ได้จากการจัดเก็บรายได้ในท้องถิ่นส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซม ที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตั้งอยู่ในพื้นที่ของเทศบาล ซึ่งเป็นศูนย์กลางราชการของชุมชน มีความเหมาะสม สะดวกต่อการเดินทางไปกลับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยสุดใจ ศรีบุญเรือง (2544, หน้า 26) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่เหมาะสมควรมีอุปกรณ์การสอนอยู่ในห้องเรียน เพื่อสะดวกในการนำมาใช้ สภาพในห้องเรียน อาคารเรียน ต้องเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ความต้องการของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนวัดดอนคำธรรม อําเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ด้านการจัดสภาพแวดล้อมโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร

จากการศึกษา พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมปฏิบัติตามแผน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและได้ร่วมส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้ง ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ - จิตใจ ด้านสังคม ด้านสติปัญญาให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กตามวัฒนธรรมของชุมชนสังคมในท้องถิ่น และยังส่งเสริมความรักเอื้ออาทรภายในครอบครัว ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม ให้ความสำคัญกับการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มากกว่าทักษะทางวิชาการ เป็นการปูพื้นฐานให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน ไม่เน้นการสอนหนังสือ แต่เป็นการเตรียมความพร้อม เน้นความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่เด็กก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทำให้เด็กไม่เครียด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวภา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 32) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เพื่อเตรียมเด็กให้มีการพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อมๆกัน โดยจัดทำแบบการจัดประสบการณ์ ไปใช้เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ แนวคิดกิจกรรม อุปกรณ์ การประเมินผล และการจัดประสบการณ์แก่เด็กในระดับนี้จะไม่เน้นการสอนหนังสือแต่เน้นการเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะเด็กในวัยนี้จะสนใจในสิ่งต่าง ๆ ที่แวดล้อมอยู่

ตลอดเวลา ควรจัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กได้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น จึงต้องจัดกิจกรรมให้เด็ก ทั้งในและนอกห้องเรียน การจัดตารางกิจกรรมประจำวันต้องเหมาะสมกับวัยของเด็ก ควรเป็นเนื้อหาที่ปูพื้นฐานให้เด็กได้พัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

จากการศึกษา พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ดูแลเด็กแจ้งข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ผู้ปกครองทราบมีการประชุมชี้แจงการจัดกิจกรรมและหาแนวทางพัฒนาศูนย์เด็กเล็กและมีการกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เช่น จัดหมายแผ่นพับ และการแจ้งด้วยวาจาเมื่อผู้ปกครองมารับเด็ก ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ ศิริศิลา บุตระจันทร์ (2554) ได้ทำการวิจัยการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับ การดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วม และสนับสนุนจากทุกภาคส่วน อยู่ในระดับมาก

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จากการศึกษา พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดแผนงาน ปฏิทินงานและแนวทางการปฏิบัติงานส่งเสริมสนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพ หัวหน้าศูนย์ฯ ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนาเด็กร่วมกับบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีศักยภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านพัฒนาเด็กปฐมวัยระหว่างหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553, หน้า 53) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพียงนภามนยฤทธิ (2554, หน้า 91) ได้วิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่าการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาปฐมวัย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำแผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานตามกำหนดการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมสนับสนุนการประชุมหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ด้านบริหารจัดการ เทศบาลตำบลแม่ปืมต้องดูแลปรับปรุงการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพในทุกด้านตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและนำผลการศึกษากิจการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปปรับใช้และเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันตลอดจนเพื่อพัฒนา การดำเนินงานด้านการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพ

2. ด้านบุคลากร ผู้ดูแลเด็กจะต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก และ ควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ผู้ปกครองและชุมชน ควรรับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพื่อเป็นประโยชน์และนำไปปรับใช้ในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

3. ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เทศบาลควรปรับปรุงจัดสรรงบประมาณในการ ปรับปรุงพื้นที่ให้เป็นสนามเด็กเล่นที่ได้มาตรฐาน เป็นสัดส่วน และจัดหาเครื่องเล่นกลางแจ้ง ที่มีความเหมาะสม มีสภาพดี ไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก และควรปรับปรุงห้องเรียนให้ได้ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมปกครองท้องถิ่น

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรวางแผนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้อง กับบริบทในท้องถิ่นและควรให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้มากขึ้นกว่านี้

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผู้ดูแลเด็กควรวางแผนส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมสัมพันธ์ต่างๆ เช่น การแข่งขันกีฬา เป็นต้น เพราะศักยภาพทางการ ศึกษาจะดีได้ ขึ้นอยู่กับสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมกับผู้ปกครอง

6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เทศบาลควรตรวจสอบการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ และระดับ จังหวัดอย่างต่อเนื่องให้มีศักยภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยความมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล แม่ปืม อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณดร.สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่ง อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นางรักษิณาวงศ์ษา ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเจน(เจนจันทรานุกูล) และ นางสาวรัชนิกร พันธุ์พัฒนกุล ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญโรงเรียนอนุบาลภูพานยาว ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลแม่ปืม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้ปกครอง ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2540). **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. สำนักงานประสานและพัฒนาการจัดการศึกษา ท้องถิ่น, กระทรวงมหาดไทย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2544). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**, 5(4): 30-36.
- จุฑามาศ อาลัยสุข. (2553). **การดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล เขตอำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี**. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, ปทุมธานี.
- พรหมพลิชฐ์ รักษาพรหมณ์. (2550). **ความพึงพอใจของผู้ปกครอง ผู้นำ ชุมชน และบุคลากรต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลผาจุก อำเภอเมือง จังหวัดอุดรดิษฐ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิษฐ์, อุดรดิษฐ์.
- เพียงนภา มนยฤทธิ . (2554). **การปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ยุพิน สุวรรณฤทธิ. (2535). **การให้การศึกษาแก่พ่อแม่**. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แม่จ๋ากัด.
- ศิริศิลป์ บุตรจันทร์. (2554). **การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้กำกับการดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลเป้า อำเภอตระการพืชผลจังหวัดอุบลราชธานี**. การค้นคว้าอิสระ ปร.ม., มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- สุนันท์ ปิยะศิริ. (2539). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในวัดจังหวัดนนทบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- สุดใจ ศรีบุญเรือง. (2544). **การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนปราชญ์ราษฎร์บำรุงจังหวัดปราจีนบุรี**. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย

Perception of the Transferring in Educational Institutions towards Siriwiangchai Municipality Wiangchai District Chiangrai Province

สนธยา ฐวะคำ^{1*} และ เจิดหล้า สุนทรวิภาต²

Sonthaya Thuwakam^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัยอำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษากระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัยอำเภอเวียงชัยจังหวัดเชียงราย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย รวม 59 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1. การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย พบว่าข้อที่มีการรับรู้ต่ำ ด้านกระบวนการภายนอก การรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถต่อการจัดการศึกษา ด้านกระบวนการภายใน การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและงบประมาณให้แก่โรงเรียนต้องได้รับการอนุมัติจากองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น ด้านกระบวนการแสดงออกการถ่ายโอนสถานศึกษาให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบสามารถแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและหาเด็กเข้าเรียนเพิ่มได้

2. กระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านสำรวจความต้องการ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.16$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน อยู่ในระดับน้อย ($\mu = 2.16$)

คำสำคัญ: การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษา

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao. Phayao 56000

² School of Education, University of phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : auwiangchai@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were to study perception of the transferring in educational institutions towards Siriwangchai Municipality Wiangchai District Chiangrai Province and to study the process transferring in Educational institutions. The population consisted of 59 respondents who were school administrators, teachers, the Basic Education Committee Tool used to collect data was questionnaires. The data were analyzed by percentage, mean and standard deviation. The results of the research were as follows :

1. Perception of the transferring in Educational institutions towards Siriwangchai Municipality Wiangchai District Chiangrai Province. school administrators, teachers and the Basic Education Committee lacked of knowledge on Local governments must had personnel capable to Education management. The budgets must approval with Local governments. The transferring in Educational institutions towards Local governments can solve a problem with lack teachers and students

2. The opinion with the process transferring in educational institutions towards Siriwangchai Municipality Wiangchai District Chiangrai Province were at moderate level. When the opinions were considered by individual aspect, It were found the highest of mean was requirement survey was at moderate level ($\mu= 3.16$). The lowest of mean was accredit an the transfer of Educational Committee was at low level ($\mu=2.16$).

Keywords: Perception of the transferring in Educational institutions

บทนำ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นนอกจากกฎหมายกำหนดฐานะให้เป็นนิติบุคคล มีการจัดโครงสร้างการปกครองออกเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ จากการเลือกตั้งโดยประชาชนแล้วยังกระจายอำนาจหน้าที่ให้โดยกำหนดหน้าที่หลักในการพัฒนาตำบล อีกทั้งให้อิสระในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานกิจการของตนเองทั้งในด้านการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และการจัดการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

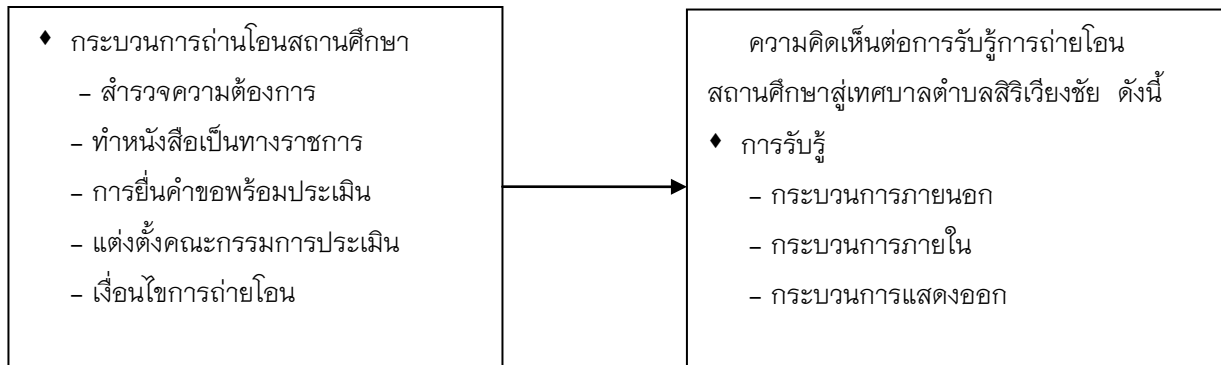
การกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ออกตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 โดยคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดขอบเขตและระยะเวลาการถ่ายโอนภารกิจด้านการให้บริการสาธารณะที่รัฐดำเนินการอยู่เดิมให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 16 บัญญัติให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง (9) การจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2553 มาตรา 29 บัญญัติไว้ว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การเอกชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน จึงเป็นที่มาของการหวังที่จะดึงระบบการบริหารจัดการศึกษาให้เข้ามาอยู่ในความดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 นอกจากนี้ ในปีการศึกษา 2549 ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการถ่ายโอนสถานศึกษาโดยคณะรัฐมนตรีในคราวประชุม เมื่อวันที่ 8 พ.ย. 2548 เรื่องที่ 17 การถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการแนวทางการถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาให้แก่ องค์การ

ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ตามที่รองนายกรัฐมนตรี(นายวิษณุ เครืองาม) ในฐานะประธานกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเสนอ ซึ่งเป็นไปตามมติของที่ประชุมคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กกถ.) ครั้งที่ 9/2548 เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2548 ทั้งนี้ การดำเนินการถ่ายโอนจริงให้เป็นไปตามหลักความสมัครใจของทั้งสองฝ่าย รวมทั้งคำนึงถึงความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน คุณภาพการศึกษา และประโยชน์ของนักเรียนเป็นสำคัญ จากกฎหมายที่ได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษา เป็นภารกิจหนึ่งที่รัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาเหมือนกัน สอดรับกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่บัญญัติให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามสภาพความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีการกระจายอำนาจทางการศึกษาในรูปแบบของการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่แล้วส่วนหนึ่ง ทั้งนี้อาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการศึกษาโดยให้อยู่ในรูปแบบการถ่ายโอน หรือการจัดการศึกษาโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในด้านสนับสนุนงบประมาณ วัสดุครุภัณฑ์ อุปกรณ์ทางการศึกษา ตามแต่ศักยภาพและความพร้อมของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง ซึ่งได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลขนาดกลาง ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ภารกิจถ่ายโอนด้านการจัดการศึกษา มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดจำนวน 1 แห่งและการจัดสรรอาหารกลางวัน อาหารเสริม (นม) และวัสดุ ครุภัณฑ์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 4 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 4 โรงเรียนนักเรียนรวมกันทั้งหมด 288 คน โดยภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 จะยุบรวม 3 โรงเรียนเข้าด้วยกัน ซึ่งในปัจจุบันเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยได้แสดงความพร้อมในการรับโอนสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยได้รองรับไว้ในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา (พ.ศ.2558-2562) ซึ่งในอนาคตหากภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจหลักที่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัยจะต้องรับถ่ายโอนสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ มีให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขอจัดการบริหารสถานศึกษาหรือสถานศึกษาต้องการย้ายมาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถดำเนินการได้เลย หากผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการและขั้นตอนการถ่ายโอนสถานศึกษาว่าแต่ละขั้นตอนต้องมีการดำเนินการอย่างไร หรือต้องดำเนินการอย่างไรในการดำเนินการถ่ายโอน หากทุกฝ่ายขาดการรับรู้ในด้านการถ่ายโอนสถานศึกษา อาจเป็นเหตุให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษามีการต่อต้านหรือการไม่ยอมรับการจัดการศึกษาตามแผนการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวนโยบายแห่งรัฐก็เป็นได้

จากปรากฏการณ์ข้างต้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรในกองการศึกษา เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย จึงเกิดคำถามการวิจัยว่าหากเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยจะดำเนินการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย ผู้บริหารโรงเรียน ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ในการรับรู้ด้านการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัยมีมากน้อยเพียงใด ตลอดถึงผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความรู้ในกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มากน้อยเพียงใด

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 4 คน ครู จำนวน 23 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 32 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานเขตพื้นที่รับผิดชอบของ เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 59 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา และ ตำแหน่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ (Rating Scales)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงข้อเสนอแนะด้านการถ่ายโอน สถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

การตรวจหาคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา โดยใช้เทคนิค IOC ซึ่งให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เป็นผู้พิจารณา แบบสอบถามว่า ข้อคำถามแต่ละข้อวัดได้ตรงตามสิ่งที่ต้องการวัดเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ มากน้อยเพียงใด โดยใช้ เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหานั้น

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหานั้น

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับเนื้อหานั้น

2. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะ ปรีกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาปรับปรุง แก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปทดลองใช้ต่อไป

3. หลังจากแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามอย่างละเอียดดีแล้ว เพื่อให้แบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อมั่น (Reliability) สำหรับการศึกษา ผู้วิจัยจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่รับผิดชอบเทศบาลตำบลเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากร จากนั้นผู้วิจัยนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมกันทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ซึ่งจัดว่าแบบสอบถามชุดนี้มีความเชื่อมั่นสูงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้

5. นำแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงในด้านเนื้อหาและความเชื่อมั่นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ความเห็นชอบ แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอนต่อไปนี้

1. บันทึกเสนอให้มหาวิทยาลัยพะเยา ออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. นำหนังสือเสนอต่อผู้บริหารโรงเรียนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และคณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การส่งแบบสอบถามให้กลุ่มเป้าหมายผู้วิจัยส่งด้วยตนเอง

4. การรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยเดินทางไปรวบรวมด้วยตนเอง หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้ว 2

สัปดาห์

5. ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 59 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบจำนวน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ

2. ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percents) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมกับคำบรรยายประกอบ

4. การวิเคราะห์การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (Percents) แล้วนำเสนอในรูปแบบตาราง พร้อมกับคำบรรยายประกอบ

5. การวิเคราะห์กระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำเสนอในรูปแบบ ตาราง พร้อมกับคำบรรยายประกอบ

6. เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อได้คะแนนเฉลี่ยแล้วนำมา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าคะแนนเฉลี่ย การรับรู้กระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษา สู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย

7. การวิเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด นำเสนอโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในรูปของตารางเรียง

ผลการศึกษา

จากผลการศึกษา การรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 59 คน โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้วิเคราะห์จากแบบสอบถาม มีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรพบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 34 คน (ร้อยละ 57.60) และเพศหญิง จำนวน 25 คน (ร้อยละ 42.40) อายุเฉลี่ยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 74.60) ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (ร้อยละ 64.40) และตำแหน่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษา (ร้อยละ 54.20)

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาการรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้นำประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การรับรู้กระบวนการภายนอกด้านการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ยังขาดการรับรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นต้องมีความพร้อมด้านบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถต่อการจัดการศึกษามากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่เห็นศักยภาพการดำเนินงานของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยอย่างเป็นทางการ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ชัยชนะ อาจองค์ (2550) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการรับการถ่ายโอนสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลบัวตูม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลบัวตูม มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีความพร้อมน้อยที่สุดคือการบรรจุแต่งตั้งครูในสถานศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลบัวตูมยังขาดประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการศึกษาในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องการบริหารงานบุคคลไม่ว่าจะเป็นการสรรหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานทางการศึกษา การบรรจุแต่งตั้ง การจัดสวัสดิการตลอดจนการให้ออกจากงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิสูตร บรรเจิดกิจ (2551) การถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า สวัสดิการสิทธิประโยชน์ และค่าตอบแทนต่าง ๆ ของบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับก่อนถ่ายโอนและภายหลังการถ่ายโอน ชำรษาการครูไม่มั่นใจว่าหากโอนไปสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะได้รับสวัสดิการและสิทธิประโยชน์เหมือนเดิมต้องให้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการบัญญัติไว้อย่างชัดเจน

2. การรับรู้กระบวนการภายในด้านการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ยังขาดการรับรู้การจัดสรรงบประมาณเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและงบลงทุนให้แก่โรงเรียนต้องได้รับการอนุมัติจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกฎหมาย ระเบียบ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมอบอำนาจการอนุมัติการเบิกจ่ายให้แก่สภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบ และการจัดสรรงบประมาณในด้านการศึกษาค่อนข้างได้รับน้อย ซึ่งจะต่างจากบด้านโครงสร้างพื้นฐานจะได้รับจัดสรรจำนวนมาก ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับการเมืองในท้องถิ่นด้วยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ณรงค์ศักดิ์ เชื้อหอม (2551) การศึกษานโยบายการถ่ายโอนจัดการศึกษาขึ้นพื้นฐานกรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน ผลจากการวิจัย พบว่า บุคลากร

ทางการศึกษามีความพึงพอใจในเรื่องการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา (ข้อ 14) และสนับสนุนทุนการศึกษา (ข้อ 15) อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลลวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน จะต้องสนับสนุนงบประมาณเพื่อการศึกษาให้มากและคณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลลวด จะต้องเสนองบประมาณเพื่อการศึกษาในแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีและสนับสนุนให้ผ่านข้อบัญญัติของตำบล

3. การรับรู้กระบวนการแสดงออกด้านการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ยังขาดการรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับผิดชอบ สามารถแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและหาเด็กเข้าเรียนเพิ่มได้มากที่สุดทั้งนี้อาจเป็นเพราะเทศบาลตำบลสิริเวียงชัย จัดการศึกษาเพียงศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่มีโรงเรียนในสังกัด ซึ่งยังขาดประสบการณ์จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงยังไม่มั่นใจว่าจะสามารถแก้ปัญหาครูไม่ครบชั้นและหาเด็กให้เข้าเรียนเพิ่มได้สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริรัตน์ หงษ์ทองสกุล (2552) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านขีดความสามารถขององค์กร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เสนอแนะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสรรหาคัดเลือก แต่งตั้งบุคลากรทางการศึกษาและไปรงใส กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงาน ด้านการศึกษาให้เหมาะสมและตรงตามความต้องการของสถานศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาความก้าวหน้าของบุคลากรทางการศึกษาตามแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการเดิมและพระราชบัญญัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 ทั้งนี้เพราะโอกาสความก้าวหน้าในชีวิตอันเป็นความหวังของข้าราชการครูทุกคน ความภาคภูมิใจในวิชาชีพอันเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อนักเรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาด้านอายุของผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 74.6) อาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สนใจที่จะศึกษากระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษา ประกอบกับในปัจจุบันเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยจัดการศึกษาในรูปแบบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น และด้านงบประมาณพัฒนาการศึกษาจัดสรรให้เพียงรายการอาหารกลางวันและอาหารเสริม (นม) เท่านั้น ส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นไปที่งบประมาณด้านโครงสร้างพื้นฐาน อาจส่งผลให้ขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของท้องถิ่น สอดคล้องกับผลการศึกษาของประเสริฐ ทรงคำ (2554) ศึกษาปัญหาการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ประเด็นความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา และคณะกรรมการสมานพันธ์ครูเชียงใหม่ เห็นว่า องค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ ยังขาดการจัดการศึกษาแบบมีอาชีพเนื่องจากบริบทการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบ การทำงานมุ่งตอบสนองการเมืองมากกว่า ด้านความมีอิสระในการตัดสินใจใช้จ่ายงบประมาณและการจัดซื้อ จัดจ้าง อาจเป็นช่องทางให้เกิดปัญหาการทุจริตในการจัดการศึกษาได้ อีกทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีภารกิจจำนวนมากที่ต้องดำเนินการ อาจส่งผลให้ไม่มีเวลาในการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับภายใต้การถ่ายโอนภารกิจตามที่รัฐกำหนดในปัจจุบันนั้น ถึงแม้ว่าขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมีภารกิจหน้าที่ต้องดำเนินงานจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด แต่การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาอยู่เดิม ไม่ได้กำหนดแนวทางเตรียมความพร้อม และสร้างความรู้ความเข้าใจในรูปแบบแนวทางที่ถูกต้องชัดเจนในการบริหารจัดการศึกษาแก่ท้องถิ่น จึงเป็นปัญหาต่อการที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจะรับผิดชอบจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดได้โดยสมบูรณ์ และมีคุณภาพตามมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ได้

โดยการศึกษาในแต่ละด้านมีประเด็นที่ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านสำรวจความต้องการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ด้านสำรวจความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ โดยมากยังขาดการรับรู้ในการถ่ายโอนสถานศึกษาต้องขอความเห็นชอบจากสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษา ตลอดจนความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิสูตร บรรเจิดกิจ (2551) การถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย พบว่า กระทรวงศึกษาธิการกำหนดรูปแบบการจัดการศึกษาเหมือนกันทั่วประเทศ ทำให้ไม่สอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชน ในขณะที่รูปแบบการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นมีรูปแบบการบริหารจัดการและโครงสร้างขององค์กร ในส่วนการบริหารการศึกษาไม่มีความชัดเจน รูปแบบการจัดการศึกษาที่จัด ต้องพิจารณาองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง คือ ความต้องการและข้อคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่น สภาพองค์การบริหารส่วนตำบล บุคลากรในสถานศึกษาที่จะโอน ต้องพิจารณาข้อมูล ข้อเท็จจริงและศักยภาพของท้องถิ่นประกอบ

2. ด้านทำหนังสือเป็นทางราชการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ด้านทำหนังสือเป็นทางราชการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยมากยังไม่ทราบว่าหลักฐานที่ขอรับการถ่ายโอนสถานศึกษาต้องมีมติของสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วย ผู้ยื่นขอรับการถ่ายโอนสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกประชาคมหมู่บ้าน โดยมากจะสอบถามแค่ปัญหาด้านความเป็นอยู่มากกว่าจะเน้นการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่ อีกทั้งเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยยังไม่เคยทำประชาพิจารณ์บุคลากรทางการศึกษาและประชาชนในเขตพื้นที่ ด้านการรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัย ณรงค์ศักดิ์ เชื้อหอม (2551) การศึกษานโยบายการถ่ายโอนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน พบว่า จากผลการศึกษาความพร้อมอยู่ในระดับต่ำ ในปัจจุบันจังหวัดน่านมีการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนตาลชุมพิทยาคม อำเภอเวียงสา องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบ้านหลวงก็มีสิทธิ์ขอรับการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ องค์การบริหารส่วนตำบลละ 1 โรงเรียน ถ้าองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นได้ผ่านการประเมินความพร้อมจากคณะกรรมการประเมินความพร้อม ดังนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลสวดจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องเร่งปรับปรุงความพร้อมในแต่ละตัวชี้วัด จะต้องศึกษารูปแบบ บทบาทหน้าที่ ภารกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมกับส่งเสริมสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ได้เสนอเข้ารับการประเมินความพร้อมและขอถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

3. ด้านการยื่นคำขอพร้อมประเมิน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ด้านการยื่นคำขอพร้อมประเมิน พิจารณาโดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการ การยื่นคำขอพร้อมประเมินเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ประสงค์จะรับโอนสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ร้องขอ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรครู และคณะกรรมการสถานศึกษา จึงไม่ได้ให้ความสำคัญที่จะศึกษาและทำความเข้าใจกระบวนการดังกล่าว สอดคล้องกับผลงานวิจัย ณัฏพล นิลนพคุณ (2553) การกระจายอำนาจ : ศึกษากรณีการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อจำกัดในการถ่ายโอน พิจารณาได้จาก 1) ความล่าช้าในการดำเนินการถ่ายโอน เนื่องจากใกล้ถึงกำหนดการถ่ายโอนการศึกษาให้สำเร็จใน พ.ศ.2552

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ออกเกณฑ์และวิธีประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2547 2) การกำหนดหลักเกณฑ์การถ่ายโอนที่เป็นอุปสรรคต่อการถ่ายโอนหลักเกณฑ์สำคัญที่เป็นอุปสรรคมากคือ การกำหนดโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษ 9 ประการที่ไม่ต้องถ่ายโอน 3) ปัญหาความไม่พร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสนใจรับถ่ายโอนน้อยลง

4. ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน พิจารณาโดยภาพรวม ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน มีระดับการรับรู้อยู่ในระดับน้อยทุกข้อจึงเป็นที่น่าสังเกตว่าเพราะเหตุใด จึงไม่ให้ความสำคัญและศึกษากฎกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่ออกโดยกระทรวงต้นสังกัด สอดคล้องกับผลงานวิจัย สิบเอกसानุ นวนประโดม (2549) ศึกษาการขานรับนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่องค์กรบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาข้าราชการครูในเขตพื้นที่อำเภอปอทอง จังหวัดชลบุรี พบว่า ประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการขานรับนโยบายของครูที่มีต่อกฎกระทรวงศึกษาธิการ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2547 กระบวนการและขั้นตอนของการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรบริหารส่วนตำบล เห็นว่าการถ่ายโอนโรงเรียนให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการประเมินความพร้อมในการถ่ายโอนการศึกษา ควรประกอบด้วยผู้แทนจากเขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสัดส่วนเท่า ๆ กัน

5. ด้านเงื่อนไขการถ่ายโอน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ด้านเงื่อนไขการถ่ายโอน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ยังไม่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าจะมีวิธีการบริหารและการจัดการศึกษา แผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับระดับ ประเภทและรูปแบบการศึกษา อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษา งบประมาณที่จะจัดสรรให้สถานศึกษาอย่างเพียงพอ ตลอดจนขาดการวางแผนการจัดโครงสร้างองค์กรภายในรองรับการบริหารจัดการศึกษา เมื่อรับถ่ายโอนไปแล้ว สอดคล้องกับผลการศึกษา หิรัญ เกษทัพบิม (2552) ศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ปัญหาการบริหารจัดการภารกิจถ่ายโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรบริหารส่วนตำบลอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 60.95 พบว่า ด้านที่มีปัญหาอันดับสูงสุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดสรรรายได้เพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาแผนการเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการศึกษาและสอดคล้องกับผลงานวิจัยมนัส อุดม (2551) ศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า สภาพการเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาณุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร ตามทัศนะของสมาชิกสภาและข้าราชการส่วนท้องถิ่นขององค์กรบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง อันน่าจะเนื่องมาจากยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการถ่ายโอนการศึกษาและหลักเกณฑ์วิธีการประเมินความพร้อมการถ่ายโอน ถือเป็นเรื่องใหม่ที่องค์กรบริหารส่วนตำบลจะเป็นผู้รับผิดชอบงานด้านการศึกษาซึ่งไม่เคยดำเนินการมาก่อนนับตั้งแต่จัดตั้งเป็นหน่วยงานองค์กรบริหารส่วนตำบล เมื่อปี พ.ศ.2538

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการรับรู้การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัด เชียงราย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย ควรนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการรับรู้ การถ่ายโอนสถานศึกษาสู่เทศบาลตำบลสิริเวียงชัย เพื่อสร้างเอกสารการขอถ่ายโอนสถานศึกษา ให้แก่ผู้รับการถ่าย โอนและผู้ถูกถ่ายโอนจากพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องของการถ่ายโอนการศึกษา

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความต้องการจะรับถ่ายโอนสถานศึกษาต้องมีความประสงค์จัด การศึกษาเองในการยื่นขอรับการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอจัดการศึกษา และ จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการจัดการศึกษาที่เป็นเอกภาพเพื่อให้ผู้บริหารโรงเรียน บุคลากรครู และคณะกรรมการ สถานศึกษาเกิดความมั่นใจ ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการจัดการศึกษาระหว่างสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ สถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริม สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะรับการถ่ายโอน การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความรู้ ข้อแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ตลอดจนตรวจสอบ ปรับปรุง และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้การศึกษาค้น คว้านี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้น พื้นฐานในเขตพื้นที่รับผิดชอบเทศบาลตำบลสิริเวียงชัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและเก็บรวบรวม ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ช่วยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่ผู้วิจัยไม่ สามารถกล่าวนามได้หมดในขณะนี้ ที่ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ จนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ชัยชนะ อาจอง. (2550). **ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมในการรับถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ**

องค์การบริหารส่วนตำบลบัวตูม อำเภอไชยพิสัยจังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม., มหาวิทยาลัย ราชภัฏมหาสารคาม,จังหวัดมหาสารคาม.

ณรงค์ศักดิ์ เชื้อหอม. (2551). **การศึกษานโยบายการถ่ายโอนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรณีศึกษา องค์การ บริหารส่วนตำบลสวด อำเภอบ้านหลวง จังหวัดน่าน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์, จังหวัดอุตรดิตถ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ณัชพล นิลนพคุณ. (2553). การกระจายอำนาจ : ศึกษากรณีการถ่ายโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานไปองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. ปร.ด., มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, จังหวัดอุบลราชธานี.
- ประเสริฐ ทรงคำ. (2554). ปัญหาการถ่ายโอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รป.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, จังหวัดเชียงใหม่.
- มนัส อุดม. (2551) การพัฒนากลยุทธ์การเตรียมความพร้อมการถ่ายโอนการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาตุวรลักษบุรี จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์., ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, จังหวัดกำแพงเพชร.
- วิสูตร บรรจงกิจ. (2551). การถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, จังหวัดกรุงเทพมหานคร.
- สมชาย อยู่ดี (2555) การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในตำบลเชียงแรงอำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง. ส.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, จังหวัดพะเยา
- สิบเอกสานุ นวนประโดม. (2549). การขานรับนโยบายการถ่ายโอนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่องค์กรบริหารส่วนตำบล : กรณีศึกษาข้าราชการครูในเขตพื้นที่ อำเภอบ่อทอง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, จังหวัดชลบุรี.
- สถาบันดำรงราชานุภาพ.วารสารดำรงราชานุภาพ.ปีที่ 4 ฉบับที่ 12 เดือนกรกฎาคม – กันยายน 2547.70 ถนนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 : บริษัท บพิธการพิมพ์ จำกัด สำนักโฆษก สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี สำนักนายกรัฐมนตรี. (8 พฤศจิกายน 2548). **สรุปการประชุมคณะรัฐมนตรี**. สืบค้นเมื่อ 5 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.thaigov.go.th>
- ศิริรัตน์ หงส์ทองสกุล. (2552). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการถ่ายโอนสถานศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาของค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. การศึกษาอิสระ รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น.
- หิรัญ เกษทัตทิม. (2552). แนวทางในการบริหารจัดการภารกิจการถ่ายโอนการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์. การศึกษาอิสระ รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น..

การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนา
การศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
A Student of the System of Caring Management in Measalongnai Education
Network, Chiang Rai Education Service Area Office 3

จิรศักดิ์ ถาแหล่ง^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Jeerasak Thalang^{1*} and Nanthima NakaPhong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ใน 5 ด้าน 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ ครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย โดยมีด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

คำสำคัญ: การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน สำนักงานการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

Abstract

The objective of the study was to A Study of the Administration of Student Support System in Measalongnai Education Network, Chiangrai Education Service Office 3. The administration of student support system consisted of 5 aspects: 1) knowing individual students 2) student selection 3) promoting and development 4) to prevent, help and resolve and 5) student referral. The sample consisted of 123 teachers and administrators

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jrs_407@hotmail.com

in Measalongnai Education Network, Chiangrai Education Service Office 3. The instrument used in this research was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analyses included percentage, mean and standard deviation (S.D.) by statistical package.

The results of the study were as follows: A Study of the Administration of Student Support System in Measalongnai Education Network, Chiangrai Education Service Office 3 as whole 5 aspects was at the highest. When considered individual aspects, to prevent, help and resolve was at the highest level, promoting and development was at the high level and knowing individual students was at the lowest level

Keywords: A Student of the System of Caring Management, Measalongnai Education Network, Chiang Rai Education Service Area Office 3.

บทนำ

มนุษย์ถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อระบบการพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทิศทางที่เหมาะสม การที่จะได้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพนั้น การศึกษาจะเป็นตัวกำหนดทิศทางการพัฒนามนุษย์ได้เป็นอย่างดี ทุก ๆ ประเทศ จึงได้ให้ความสำคัญกับระบบการศึกษาของประเทศของตนเองเป็นสำคัญ ระบบการศึกษาของประเทศใดที่มีศักยภาพและมีคุณภาพ ประเทศเหล่านั้น ๆ ก็จะมีทรัพยากรมนุษย์ช่วยผลักดันพัฒนาประเทศได้ดีกว่าประเทศที่ระบบการศึกษาที่ยังไม่มีศักยภาพและคุณภาพ การพัฒนานักเรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านระบบและกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกแล้ว ในเชิงลบก็ปรากฏเช่นกัน เป็นต้นว่าปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาการแข่งขันในรูปแบบต่าง ๆ ปัญหาครอบครัวซึ่งก่อเกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวที่ไม่เหมาะสม หรืออื่น ๆ ที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้ไปทำตามความมุ่งหวังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์ และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เติบโตองกามเป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป

บทบาทของครูที่กล่าวมานั้นคงมิใช่เรื่องใหม่ เพราะมีการปฏิบัติกันอย่างสม่ำเสมอและได้ดำเนินการมานานแล้วนับตั้งแต่อดีตจนได้รับยกย่องให้เป็นปูชนียบุคคล แต่เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยเฉพาะการทำงานอย่างมีระบบที่มีกระบวนการทำงาน มีหลักฐานการปฏิบัติงาน มีเทคนิควิธีการ หรือการใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแล้ว ความสำเร็จของงานย่อมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ ผลดีย่อมเกิดขึ้นกับทุกคนทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ในการปฏิรูปวิชาชีพครู ซึ่งเป็นการพัฒนาครูให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณภาพ และมาตรฐานวิชาชีพ โดยมีตัวชี้วัดที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของครูในการพัฒนานักเรียน คือ การมีความรัก เอื้ออาทร เอาใจใส่ ดูแลนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ การมีมนุษยสัมพันธ์และสุขภาพจิตที่ดี พร้อมทั้งจะแนะนำและร่วมกันแก้ปัญหา

ของนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ครู ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพ นอกจากจะทำหน้าที่ครูผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนแล้ว ยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ ที่เป็นการสนับสนุนหรือพัฒนา นักเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งดี เก่ง มีสุข ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการช่วยยกระดับและพัฒนาคุณภาพของนักเรียน เพื่อให้ก้าวไปสู่ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของประเทศ

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จโดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่ต่างกัน เนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้น การยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนา เพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น และความสำเร็จของงาน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ทั้งการร่วมมือ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครอง หรือชุมชน

กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 เป็นกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาที่ตั้งอยู่ตามแนวตะเข็บชายแดน มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ โดยนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ เช่น เผ่าอาข่า เผ่ามูเซอแดง เผ่ามูเซอดำ เผ่าลีซู เผ่าไทยใหญ่ คนไทยเชื้อสายจีน เป็นต้น อีกทั้งโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ลุ่มเสี่ยงต่อการดูแล ป้องกัน และดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเต็มที่ จากสภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้กับชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน และมีปัญหาในเรื่องของขบวนการค้ายาเสพติดตามแนวตะเข็บชายแดน ปัญหายาเสพติดในชุมชนที่แพร่ระบาดในกลุ่มนักเรียนและเยาวชน ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องการได้รับการแก้ไขเป็นอย่างมาก แต่ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขได้อย่างจริงจังและบรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่งที่จะสามารถทำให้นักเรียนทุก ๆ คนภายในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ได้รับโอกาสและได้รับสิ่งที่นักเรียนมีความต้องการในทุก ๆ ด้าน ที่พึงจะได้รับจากสถานศึกษา เพราะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนและมีขั้นตอนที่ชัดเจนในการปฏิบัติ สามารถส่งเสริมการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างทางชาติพันธุ์ของนักเรียน โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมแก้ไขปัญหามาจากทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีทักษะการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น ต้องยอมรับอีกอย่างว่าในปัจจุบันสภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ในการดำเนินชีวิต การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ จะส่งผลกระทบต่อทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อสังคม แต่อย่างไรก็ตามส่งผลกระทบต่ออีกด้านหนึ่งคือก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย เช่น ปัญหาครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมของประเทศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

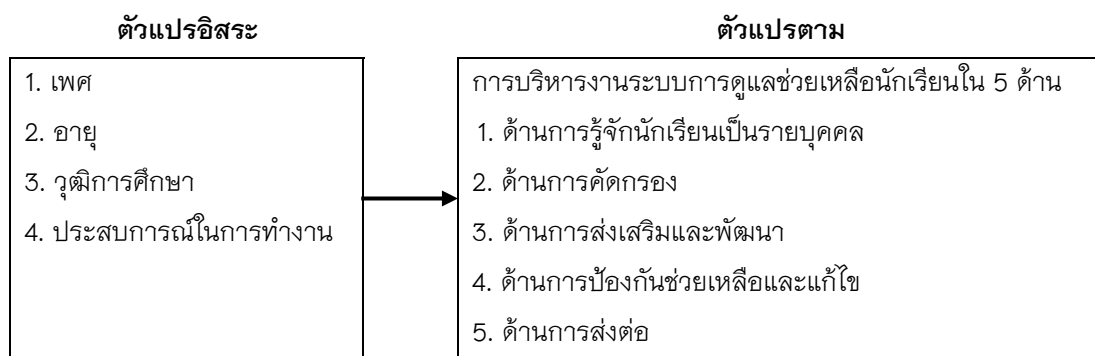
ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้มีความสนใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อโรงเรียนและนักเรียน จะได้ทราบสภาพการบริหารงานซึ่งผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบ และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียน จะได้นำ

ผลของงานวิจัยไปปรับเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการบริหารงานในโรงเรียนต่อไป และสุดท้ายสามารถที่จะส่งต่อนักเรียนไปสู่สังคม ใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหาร งานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการศึกษา

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 180 คน จำนวน 10 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการวิจัย โดยนำจำนวนครูผู้สอนและผู้บริหารแต่ละโรงเรียน มาเปรียบเทียบจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคั้งนี้ จำนวน 123 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพบุคคล จำแนกเป็น เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจคำตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารในบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ตามมาตราการวัดของลิเคอร์ท (Likert) ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5 คะแนน
มาก	ให้	4 คะแนน
ปานกลาง	ให้	3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด ให้ 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบในการสร้างแบบสอบถาม นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา ตามกรอบแนวคิดของแบบสอบถาม จากนั้นสร้างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงให้ถูกต้องเหมาะสม ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและเที่ยงตรงของเนื้อหาของแต่ละข้อคำถาม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรายการข้อคำถามและความมุ่งหมายของการวิจัย ได้ค่าความเที่ยงตรงเท่ากับ 1 ทำการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุง แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนบ้านเทอดไท กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach, Alpha Coefficient) โดยกำหนดค่านัยสำคัญ (Significance) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 ได้ค่าเท่ากับ .688 สุดท้ายนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นไปใช้กับครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เพื่อเก็บข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ผู้ศึกษาขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เพื่ออนุญาตและความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามด้วยตนเองให้กับครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 จำนวน 123 ฉบับ และเก็บด้วยตนเอง นำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้รับจากตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์และข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลที่ได้รับจากตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการบริหารงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน 1.) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3.) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4.) ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข 5.) ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มาทำการวิเคราะห์หาข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และมีระดับผลการดำเนินงานการประเมิน ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2544 หน้า 75)

- ค่าเฉลี่ย 4.50–5.00 แปลความหมายว่า มีการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50–4.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50–3.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50–2.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00–1.49 แปลความหมายว่า มีการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามตอนที่ 2 ใช้ ANOVA : Analysis of Variance มาวิเคราะห์ข้อมูล
ข้อมูลที่ได้รับจากตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะ ปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอนในการบริหารงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหาแบบ Content Analysis

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.66 และเป็นเพศชาย
คิดเป็นร้อยละ 46.34 อายุ 31–35 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.15 รองลงมาอายุ 25–30 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.89
และอายุ 41 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 8.94 การศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 48.78 และการศึกษาสูงกว่า
ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.22 มีประสบการณ์ในการทำงาน 6–10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.85 รองลงมา
16–20 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.63 และ 21 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 7.32

2. ความคิดเห็นของครูผู้สอนและผู้บริหารในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 5 ด้าน 1) ด้านการ
รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกัน
ช่วยเหลือและแก้ไข 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ได้ผลการศึกษา ดังนี้ การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
โดยรวมทั้ง 5 ด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการ
ป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.78 รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ 4.77 และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่า
มากที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เท่ากับ 0.62 รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน เท่ากับ 0.60 และ
น้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข เท่ากับ 0.49

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ
0.616 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยการการบันทึกสรุปรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียนและม
ีการบันทึกสรุปรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นภาพรวมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ
4.81 รองลงมามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 และมีการใช้แบบประเมินความ
ฉลาดทางอารมณ์ (EQ) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่ามากที่สุดคือ มีการเยี่ยมบ้าน
นักเรียน เท่ากับ 0.834 รองลงมา คือ มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เท่ากับ 0.750 และน้อยที่สุด
คือ มีการบันทึกสรุปรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียน เท่ากับ 0.392

ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.515 อยู่ในระดับมาก
ที่สุด โดยมีการบันทึกสรุปรายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นภาพรวม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.79
รองลงมามีการวางแผนการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 และ
การคัดกรองแยกกลุ่มนักเรียนเป็นห้องเรียนอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่

มีค่ามากที่สุดคือ มีการคัดกรองแยกกลุ่มนักเรียนเป็นห้องเรียนอย่างชัดเจน เท่ากับ 0.597 รองลงมาคือ มีมีการบันทึกสรุปและรายงานผลการคัดกรอง นักเรียนเป็นห้องเรียน เท่ากับ 0.533 และน้อยที่สุด คือ มีการวางแผนการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เท่ากับ 0.435

ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.495 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.95 รองลงมา มีการพูดคุยให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และมีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.71 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่ามากที่สุด คือ มีมีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เท่ากับ 0.583 รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม เท่ากับ 0.566 และน้อยที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.425

ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.488 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.87 รองลงมา มีการประสานงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหานักเรียนร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 และมีการสรุปผลรายงานผลการป้องกัน ช่วยเหลือและติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.72 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่ามากที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้แก่นักเรียน เท่ากับ 0.574 รองลงมา คือ มีการสรุปผลรายงานผลการป้องกัน ช่วยเหลือและติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร เท่ากับ 0.566 และน้อยที่สุด คือ มีการประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง 0.338

ด้านการส่งนักเรียนต่อ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.602 อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 4.75 รองลงมา มีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.71 มีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน และมีการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 4.61 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่ามากที่สุด คือ มีการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง เท่ากับ 0.635 รองลงมา คือ มีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เท่ากับ 0.618 และน้อยที่สุด คือ มีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน เท่ากับ 0.554

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นครูผู้สอน ผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกัน

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของครูผู้สอนและผู้บริหารในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า นักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน เป็นนักเรียนชนเผ่าต่าง ๆ ซึ่งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ อาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการติดต่อสื่อสารต่าง ๆ ระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน อีกทั้งสภาพทางภูมิศาสตร์ติดกับแนวชายแดน อาจเกิดปัญหาของยาเสพติดที่ทะลักเข้ามาในประเทศ รวมถึงบุคลากรครูที่มีการโยกย้ายบ่อยครั้งในรอบปีการศึกษา ทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่องในการทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการ

ติดตามนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง โดยอาจใช้วิธีการออกเยี่ยมบ้านให้บ่อยครั้งขึ้น เพื่อเป็นการพบปะตัวนักเรียน ผู้ปกครอง จะได้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงต่อไป

สรุปผลการศึกษา

การวิจัย การศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ครั้งนี้ผู้วิจัย ได้สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ พบว่าการศึกษาการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมาคือ ด้านการส่งต่อนักเรียน และต่ำที่สุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และถ้าแยกเป็นรายด้านได้ดังนี้ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับสูงที่สุด โดยการกำกับการบันทึกสรุปและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียนและมีการบันทึกสรุปและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นภาพรวมของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมามีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) และมีการใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุดคือ มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน รองลงมา คือ มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) และต่ำที่สุด คือ มีการบันทึกสรุปและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการบันทึกสรุปและรายงานผลการคัดกรอง นักเรียนเป็นภาพรวม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมามีการวางแผนการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองแยกกลุ่มนักเรียนเป็นห้องเรียนอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุดคือ มีการคัดกรองแยกกลุ่มนักเรียนเป็นห้องเรียนอย่างชัดเจน รองลงมาคือ มีมีการบันทึกสรุปและรายงานผลการคัดกรอง นักเรียนเป็นห้องเรียน และต่ำที่สุด คือ มีการวางแผนการคัดกรองนักเรียนจากข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมามีการพูดคุยให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร และมีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุด คือ มีมีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม และต่ำที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมามีการประสานงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหานักเรียนร่วมกัน และมีการสรุปผลรายงานผลการป้องกัน ช่วยเหลือ และติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุด คือ มีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้แก่นักเรียน รองลงมา คือ มีการสรุปผลรายงานผลการป้องกัน ช่วยเหลือและติดตามแก้ไขปัญหานักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร และต่ำที่สุด คือ มีการประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านการส่งต่อโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาคือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมามีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน มีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียน

ให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน และมีการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีค่าสูงที่สุด คือ มีการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ มีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และน้อยที่สุด คือ มีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียน

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลแยกเป็นรายด้าน ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการบันทึกสรุปและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียน และมีการเยี่ยมบ้านนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนประจำชั้น การเยี่ยมบ้านนักเรียนถือว่าการทำความเข้าใจกับตัวนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา จะได้รู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริงของนักเรียน ผู้ปกครอง ครอบครัวและชุมชนของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร เป็นการศึกษาที่นักเรียนแต่ละบุคคล เมื่อรู้ถึงฐานะความเป็นอยู่ของนักเรียนแล้ว ครูก็จะสามารถให้ความช่วยเหลือกับนักเรียนได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ยังมีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตที่พบในเด็กนักเรียน เพื่อประเมินผลกระทบของพฤติกรรมเด็กนักเรียนที่จะเป็นแนวทางในการวางแผนให้การแก้ไขต่อไป มีการบันทึกและสรุปรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นห้องเรียนและมีการบันทึกสรุปและรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นภาพรวมของโรงเรียน ดังที่ (กรมสุขภาพจิต, 2544 หน้า 22-33) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) ว่า เพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุมทั้งด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว ควรใช้วิธีการและเครื่องมือ คือระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) หรือวิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ เช่น การสัมภาษณ์นักเรียน การศึกษาจากแฟ้มสะสมผลงาน การเยี่ยมบ้านการศึกษา ซึ่งก็สอดคล้องกับการวิจัยของ (ประภาศรี ศรีวงศ์พันธ์, 2549) ได้ศึกษาการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ มีการวางแผนในการจะทราบข้อมูลนักเรียนการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนการสัมภาษณ์นักเรียนรวมทั้งการจัดทำระเบียบสะสม (ปพ.8) และการบันทึกในสมุดบันทึกผลการเรียนรู้ (ปพ.5) เช่น แฟ้มสะสมผลงาน

ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการบันทึกสรุปและรายงานผลการคัดกรองนักเรียนเป็นห้องเรียน เพื่อเป็นการพิจารณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน 2 กลุ่มคือ กลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือ ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาดังกล่าว และมีการจัดระเบียบและคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอนโดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาคัดกรองนักเรียนจากจากระเบียบสะสม แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) และที่จัดทำเพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์และการเยี่ยมบ้านนักเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา จะได้ทำการช่วยเหลืออย่างเป็นขั้นตอนและมีการปฏิบัติงานตามแผนอย่างจริงจังต่อไป ดังที่ (กรมสุขภาพจิต, 2544 หน้า 25) ได้กล่าวไว้ในคู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6) ว่าโรงเรียนควรมีการประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันเพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางคัดกรองนักเรียนที่เหมือนกัน เป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียน รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พงพุด

หมุดปิ่น, 2543) ได้ศึกษาการบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า ขาดการวางแผนการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอนและไม่มีการปฏิบัติงานตามแผนอย่างจริงจัง

ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการจัด กิจกรรมส่งเสริมด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนนักเรียน เพื่อปลูกฝังการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ นักเรียนจะได้อยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข เช่น กิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต กิจกรรมส่งเสริมมารยาทไทย จิตอาสา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุม ผู้ปกครองนักเรียนเป็นรายห้องเรียน โดยเฉพาะช่วงเปิดภาคเรียนใหม่ในแต่ละปีการศึกษา เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดี ต่อกันและร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนานักเรียนโดยให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมโฮมรูมเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อส่งเสริม นักเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ กิจกรรมโฮมรูมมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและมีนักเรียนเป็นตั้งสมาชิกใน ครอบครัวเดียวกัน มีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอโดยให้นักเรียน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมมีการประเมินผลและรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (เดช สุธรรมปวง, 2542) ได้ศึกษาการบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนศึกษา สงเคราะห์เชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีการหารายได้ระหว่างเรียน เช่น ฝึกอาชีพปลูกผักสวนครัว ปลูกไม้ผล เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ จัดทำอาหาร ขายของ งานประดิษฐ์

ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหาร ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการ ประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและ เกิดการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างทันทั่วถึง รวมถึงมีการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันให้ความช่วยเหลือ และให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อเป็นเกราะป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นกับนักเรียน ซึ่งบางโรงเรียนในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สลองใน ได้ร่วมมือกับมูลนิธิต่าง ๆ เพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น มูลนิธิศุภนิมิตแห่ง ประเทศไทย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประสานงานให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหา นักเรียนร่วมกัน เพื่อการจัดกิจกรรมสำหรับการป้องกันและช่วยเหลือปัญหาของนักเรียน เช่น กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นต้น มีการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการ จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน เพื่อขอความร่วมมือจากครูท่านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการ สนับสนุนของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ได้ผลดียิ่งขึ้น มีบันทึกให้คำปรึกษา การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาเบื้องต้นโดยจัดทำ แบบบันทึกรายงานผลการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการดูแลเอาใจใส่นักเรียนที่มีปัญหา หรือปมด้อย อีกทั้งโรงเรียนควรเก็บข้อมูลของนักเรียนทุกคน คณะครูต้องเห็นประโยชน์ของการแนะแนวและมีการ ยอมรับซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกษม ดวงงาม, 2542) พบว่ามีการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่ เหมาะสมของนักเรียน โดยคณะครู อาจารย์ ฝ่ายวิชาการ มีการแทรกกิจกรรมส่งเสริมในระหว่างเรียน มีการดูแลเอา ใจใส่นักเรียนที่มีปัญหา หรือปมด้อย นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พงพุด หมุดปิ่น, 2543) ได้ศึกษาการ บริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า โรงเรียนควรเก็บข้อมูลของนักเรียนทุกคน คณะครูต้องเห็นประโยชน์ของการแนะแนวและมีการยอมรับกันและกัน

ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะครูผู้สอนและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกเมื่อโรงเรียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ เช่น มูลนิธิต่าง ๆ ที่ให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ยังมีการส่งต่อนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน มีการบันทึกการส่งต่อและการช่วยเหลือนักเรียนให้กับผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียน ไปยังครูที่เกี่ยวข้องในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป เช่น ครูฝ่ายแนะแนว ครูฝ่ายปกครอง ครูประจำวิชา ครูฝ่ายพยาบาล เป็นต้น ซึ่งเป็นการส่งต่อภายใน มีการรายงานผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการเชิญผู้ปกครองมาพบและแจ้งสาเหตุในการส่งต่อนักเรียนด้วย ดังที่ (รวิวรรณ ชินะตระกูล 2539, หน้า 27-28) กล่าวไว้ในหนังสือหลักการแนะแนว ว่ากิจกรรมแนะแนวประกอบด้วย 3 ทาง คือ (1) การแนะแนวทางการศึกษา เพื่อช่วยเหลือนักเรียนให้รู้จักเข้าใจเลือกศึกษาตามความสามารถของตน (2) แนะนำอาชีพ มุ่งเน้นช่วยเหลือให้บุคคลเลือกประกอบอาชีพตามความถนัด ความสนใจ ตลอดจนช่วยเตรียมบุคคลเพื่อประกอบอาชีพ (3) แนะนำส่วนตัว และสังคม ช่วยให้พัฒนาตัวส่วนตัวและสังคม ด้านความเป็นอยู่ ความเจริญทางด้านกายและจิตใจ อารมณ์ที่มั่นคง ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ปัญหาที่พบในโรงเรียน คือ นักเรียนมีปัญหาซับซ้อนเกินความสามารถที่จะช่วยเหลือได้ ความร่วมมือในทีมงานมีน้อยและการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ, 2547) ได้ศึกษาการประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า การส่งต่อนักเรียนที่ครูปรึกษาแก้ไขไม่ได้ไปยังครูคนอื่นหรือครูแนะแนว หรือครูปกครองก็ทำได้เป็นบางครั้ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรมีการวางแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน และมีการวางแผนการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนให้สอดคล้องกับความเป็นจริง
2. ควรมีการพูดคุยให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร โดยการประชุมและวางแผนการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และควรมีการสรุปผล เพื่อจะได้ติดตามนักเรียนได้
3. ควรมีการติดตามผลและรายงานผลการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอกอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัทยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คณะครูและผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และครอบครัวที่คอยให้กำลังใจทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ช่วงชั้นที่ 1-ช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เกษม ดวงงาม. (2542). การบริหารงานปกครองนักเรียนหลากหลายชนเผ่า ในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์แม่จัน จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- เดช สุธรรมปวง. (2542). การบริหารงานปกครองนักเรียนในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ประกาศรี ศรีวงศ์พันธ์. (2549). การดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประถมศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พงษ์ หมดปิ่น. (2543). การบริหารงานแนะแนวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงของ จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2547). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2539). หลักการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

การศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

A STUDY OF FACTORS EFFECTING ON DECISION TO STUDY THE VOCATIONAL EDUCATION UNDER PUBLIC SCHOOLS FOR HIGHER EDUCATION IN PHAYAO PROVINCE

ศักดิ์ดา ลิ้มเสมอ^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Sakda Simsamer^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา 2. เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา 3. เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนประเภทวิชาอุตสาหกรรม กับประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสูง (ปวส.) สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ทั้งหมด 1,094 คน ซึ่งผู้ศึกษาคัดเลือกขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 313 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำแนกตามหลักสูตร และประเภทวิชา โดยใช้ t-test

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านความคาดหวัง ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา และปัจจัยด้านอิทธิพลต่อการตัดสินใจตามลำดับ

ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา เมื่อจำแนกตามหลักสูตรพบว่าไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามประเภทวิชาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

The purposes of this study were 1. To study the factors that affect the decision to study in Public Vocational Education School in Phayao 2. To compare the factors that make the decision to study in vocational certificate and high vocational certificate curriculum in Public Vocational Education School in Phayao 3. To compare the factors that make the decision to study in Industry subject and commerce subject in Public Vocational Education School in Phayao. The people that used in this research were 1,094 people : the first years students in 2015 of vocational certificate curriculum in Public Vocational Education School in Phayao. The researcher chose the size of group sample by using Multi – Stage Sampling. The researches got the group study sample for 313 people. The instrument that used to collect the data were questionnaires. The researcher analyzed the data by using frequency, percentage, average, standard deviation and comparing the factors that affect the decision to study in Public Vocational Education School in Phayao the divided by curriculum and subject by using T-Test

The result found that the factors that affect the decision to study in Public Vocational Education School in Phayao – expectation, school is curriculum school is image, staff economic, personal, and school is physical factor respectively – had an average in high level.

The factors that affect the decision to study in Public Vocational Education School in Phayao when divided by curriculum were not difference, but when divided by subject it was difference in statistical significance in 0.05 level.

Keywords: Factors Effecting the Decision to study

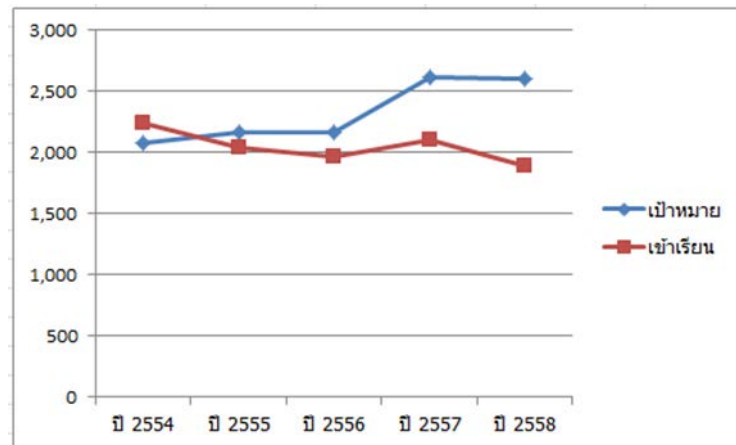
บทนำ

ตามมติที่คณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2554 ได้ให้ความเห็นชอบแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม โดยแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย (พ.ศ.2555-2574) ได้ระบุวัตถุประสงค์ไว้ว่าเพื่อกำหนดแนวทางในการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีให้กับภาคอุตสาหกรรมเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมไทยอย่างยั่งยืน ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งสู่อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ที่สมดุลและยั่งยืน และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดในแต่ละยุทธศาสตร์ดังกล่าว พบว่าแผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย พ.ศ. 2555-2574 โดยเฉพาะ ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนในภาคอุตสาหกรรมในด้านการจัดหาและพัฒนาบุคลากรภาคอุตสาหกรรมให้มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอ เพราะในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนากำลังแรงงานให้เป็นผู้ที่มีความรู้และสมรรถนะสูง ประเทศนั้นจะสามารถปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกได้เป็นอย่างดี รวมทั้งสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอยู่ในระดับสูงอย่างต่อเนื่อง (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย TDRI, 2557 หน้า 4) ประเทศที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้ว เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจของโลก เช่นประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศเยอรมัน ประเทศสิงคโปร์ ล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ประเทศไทยจะหนีจากกับดักของประเทศกำลังพัฒนาอันยาวนานนี้ได้และมีขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาอารยประเทศในโลกได้ ประเทศไทยไม่มีทางเลือกมากนัก นอกจาก

จะต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้าและบริการให้มากขึ้นด้วยการวิจัยและพัฒนาการออกแบบที่เป็นนวัตกรรมของ คนไทยมากขึ้น จำเป็นต้องมีความคิดสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่เป็นของคนไทยให้มากขึ้น ซึ่งแน่นอนประเทศไทย ต้องเพิ่มผลิตภาพหรือคุณค่าในตัวสินค้าที่เป็นของคนไทยให้มากขึ้น การจะทำเช่นนี้ได้ประเทศไทยจะต้องลดสัดส่วน ของการใช้ผู้จบการศึกษาในระดับ ม.ต้น (หรือต่ำกว่า) ซึ่งเป็นแรงงานระดับล่างให้น้อยลงและพยายามปรับปรุงอุป สงค์ต่อผู้ที่มีการศึกษาในระดับกลางคือ ม.ปลาย รวมถึง ปวช. ให้มากขึ้น (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ, 2555 หน้า 12) เนื่องจากมีข้อสมมติฐานในหมู่นักเศรษฐศาสตร์ว่าการศึกษาในระดับนี้ฝึกอบรมเพิ่มทักษะได้ง่ายสามารถปรับตัว กับกระบวนการผลิตได้ดีกว่า เท่าที่ผ่านมาผู้ประกอบการมีความต้องการที่จะจ้างผู้ที่จบสายอาชีพมากขึ้นโดยเฉพาะ ระดับ ปวช. แต่ผู้ประกอบการกลับต้องการให้บุตรหลานได้เรียนในสายสามัญมากกว่าสายอาชีพ (เพื่อหวังให้ลูกได้จบ ปริญญาตรี) สัดส่วนของผู้เรียนสายสามัญต่อสายอาชีพเท่ากับ 66:34 ซึ่งมีสัดส่วนอยู่ในระดับนี้มานานนับสิบปีซึ่งก็ ยืนยันด้วยผลการศึกษาของสำนักเลขาธิการสภาการศึกษาซึ่งก็พบว่าสัดส่วนนี้ไม่ดีขึ้นมีแต่จะลดลงเช่นในปีการศึกษา 2557 ต่อ 2558 นี้มีสัดส่วนแยกลงเหลือประมาณ 71:29 ซึ่งถ้ายังปล่อยให้เป็นไปแบบนี้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานผู้ จบสายอาชีพในระดับอาชีวศึกษาก็จะถึงขั้นวิกฤติ (ยงยุทธ แฉล้มวงษ์, 2557 หน้า 2) ประเทศผู้นำด้านอุตสาหกรรม การผลิต ผลิตสินค้าที่ดี มีคุณภาพส่งออกไปทั่วโลก เช่นประเทศเยอรมันนี ประเทศญี่ปุ่นฯ ให้ความสำคัญกับการฝึก อาชีพและการอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ มานิต คงเพชร, 2548 (อ้างอิงใน ปวิณ พงษ์ไวกาส, 2555 หน้า 27) ได้ เสนอว่า ทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่าประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ที่ดี และมีคุณภาพจะมีส่วนช่วยเศรษฐกิจและสังคมของประเทศนั้นพัฒนาได้อย่างยั่งยืน การศึกษา เป็นตัวชี้วัดระดับ ความสำคัญ ความสามารถของทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะในสภาพการณ์ปัจจุบันของการดำเนินชีวิตที่มีการแข่งขันกัน สูงมากทำให้มนุษย์มีความจำเป็นมากในการใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การศึกษามี ความสำคัญและก่อให้เกิดการแข่งขันกันในกลุ่มผู้เรียน เพื่อพัฒนาตัวเองให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ นำไปสู่การ แข่งขันในช่วงชีวิตวัยทำงาน การเลือกงาน อาชีพ ตำแหน่งที่มีความเหมาะสม รายได้ที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นที่ยอมรับ ของเพื่อนฝูง ชุมชนและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาสายอาชีพ เพื่อเป็นพลังขับเคลื่อน เศรษฐกิจและสังคม เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศและภูมิภาค จัดและส่งเสริมการอาชีวศึกษาและ การฝึกอบรมวิชาชีพ โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพเพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานกำลังคน สายอาชีพสู่สากล จากสถิติผู้สมัครเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐในสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ระหว่างปีการศึกษา 2554 ถึง ปีการศึกษา 2558 (รายงานจำนวนผู้เรียน สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา, 2558 หน้า 6) พบว่าจำนวน ผู้สมัครเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐจังหวัดพะเยา มีจำนวนน้อยกว่าเป้าหมายการรับ จำนวนผู้เรียนที่น้อยนี้ มีผลกระทบต่อบประมาณรายหัวที่รัฐบาลจัดสรรให้สถานศึกษาใช้ดำเนินการบริหารของสถานศึกษา เช่น ด้าน บุคลากร ด้านการพัฒนาอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการเรียน จำนวนผู้เรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยาดังแสดงภาพที่ 1

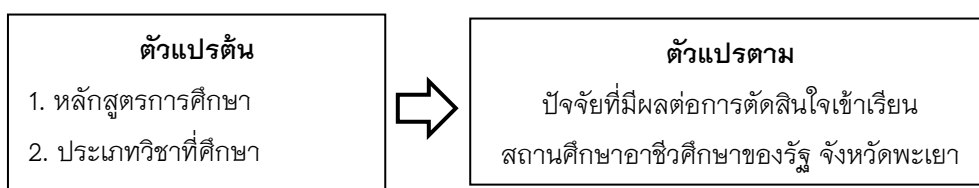
ภาพที่ 1 เป้าหมายการรับสมัครกับจำนวนผู้เข้าเรียน สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐจังหวัดพะเยา ระหว่างปีการศึกษา 2554 ถึง ปีการศึกษา 2558

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐจังหวัดพะเยา (2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา (3) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนประเภทวิชาอุตสาหกรรม กับประเภทวิชาพาณิชยกรรมในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

โดยการศึกษาตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ตามรายละเอียดและขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียน นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ที่ทำการสอนประเภทวิชาอุตสาหกรรมและประเภทวิชาพาณิชยกรรม จำนวน 4 แห่ง จำนวน 1,605 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียน นักศึกษา ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2558 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพสูง (ปวส.) โดยเปรียบเทียบกับตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607) แล้วทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง 313 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) รายด้าน 8 ด้าน ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านส่วนตัว (2) ปัจจัยด้านอิทธิพลที่มีผลต่อการตัดสินใจ (3) ปัจจัยด้านความคาดหวัง (4) ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา (5) ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา (6) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (7) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา (8) ปัจจัยด้านบุคคล มีค่าความสอดคล้อง (Index of congruence : IOC) รายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่น 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา หาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนระหว่างหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) กับหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนระหว่างประเภทวิชาอุตสาหกรรม กับประเภทวิชาพาณิชยกรรม ด้วยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระ t-test

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปี รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประเภทวิชาอุตสาหกรรม

ปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า ปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านความคาดหวัง รองลงมาคือ ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา และปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

การเปรียบเทียบระดับปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำแนกตามหลักสูตร พบว่าทุกปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบระดับปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำแนกตามประเภทวิชาพบว่าปัจจัยการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 จำนวน 7 ปัจจัย ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านส่วนตัว 2. ปัจจัยด้านอิทธิพลต่อการตัดสินใจ 3. ปัจจัยด้านความคาดหวัง 4. ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา 5. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 6. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา 7. ปัจจัยด้านบุคลากร และไม่แตกต่างกัน จำนวน 1 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านส่วนตัว เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะผู้เรียนมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา เพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายที่วางไว้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 8 การจัดการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดโดยรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาระบบ

ทวิภาคี การจัดการศึกษาที่หลากหลายจึงทำให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพและนิสัยของผู้เรียนที่ต้องการวุฒิการศึกษาในสายอาชีพ และต้องการนำความรู้ไปประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจในระดับมาก คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ปัจจัยด้านที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ ปัจจัยด้านหลักสูตรและสถาบันการศึกษา

2. ปัจจัยด้านอิทธิพลต่อการตัดสินใจ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยาพบว่า ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะผู้เรียนเลือกเรียนสถานศึกษาแห่งนี้เพราะมีญาติจบจากสถานศึกษาแห่งนี้ สอดคล้องกับ ริตเตอร์ (Reeder, 1971) ข้อผูกพัน (commitments) คือ สิ่งที่ทำให้ผู้กระทำเชื่อว่าเขาจะมีความผูกพันที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสถานการณ์นั้น ๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญ์ญญ์ อุณกาศ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของชนชาวเขา พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าเรียนในระดับสูง คือ ญาติและผู้ปกครอง

3. ปัจจัยด้านความคาดหวัง เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะผู้เรียนหวังว่าเมื่อเรียนจบสถานศึกษาแห่งนี้จะมีเกียรติและศักดิ์ศรีในสังคม สอดคล้องกับความต้องการขั้นที่ 4 ของมาสโลว์ เป็นความต้องการที่จะให้คนอื่นยอมรับนับถือ มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีศักดิ์ศรี มีความภาคภูมิใจและมีสถานสภาพในสังคม มีความนับถือตัวเอง เป็นลักษณะที่เรียกว่า Ego Needs ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิลาวัลย์ นามวงศ์ (2551) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนสารภีวิทยา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักเรียนเห็นว่าปัจจัยด้านความคาดหวังในการศึกษาต่อระดับสูงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการตัดสินใจเลือกศึกษาในสายวิชาชีพ

4. ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะหลักสูตรของสถานศึกษาแห่งนี้เป็นสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับพิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (อ้างใน ประดิษฐ์พงษ์ โตเจริญธรรม, 2555 : 20) การตัดสินใจเป็นกระบวนการเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลาย ๆ ทางเลือกเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนั้น เมื่อมีการเลือกทางเลือกใดทางเลือกหนึ่งก็ถือว่าการตัดสินใจขึ้นแล้วอย่างไรก็ตามการตัดสินใจและลงมือกระทำก็ต่อเมื่อได้รับรู้ข้อมูลหรือคาดว่าจะได้ผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชิสา กิจสุชฤกษ์ และคณะ (2557) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ของนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมพฤติกรรมการตัดสินใจเข้าศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้านและเมื่อพิจารณารายด้านนักเรียนให้ความสำคัญด้านหลักสูตรของสถานศึกษามากที่สุด และยังสอดคล้องกับ กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ (2557) การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชธานี พบว่าปัจจัยด้านหลักสูตรและสถาบันการศึกษาอยู่ในระดับมาก

5. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าเป็นเพราะสถานศึกษาแห่งนี้เป็นสถานศึกษาที่ยอมรับของสังคม สอดคล้องกับฮิต (อ้างใน ธาวัณ พชรเจริญพงศ์: 2554 : 10) ค่านิยม (value standard) คือ สิ่งที่เป็นคุณลักษณะหรือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนั้นเป็นลักษณะความเชื่ออย่างหนึ่งแต่มีลักษณะ

ถาวรโดยเชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างเป็นสิ่งที่ดีเองหรือสังคมเห็นดี เห็นชอบ สมควรที่จะยึดถือและปฏิบัติตามมากกว่าวิถีปฏิบัติอย่างอื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธาวิ สุขพาน (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของนักเรียนกรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี ผลการศึกษาพบว่าชื่อเสียงของสถานศึกษาที่เป็นที่รู้จักมาอย่างยาวนานมีความสำคัญระดับมาก

6. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่าผู้เรียนเห็นว่าหากเลือกเรียนสถานศึกษาแห่งนี้จะมีโอกาสทำงานหารายได้ระหว่างเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกฤต ยืนยงเดชา (2554) ได้ศึกษาปัจจัยปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าค่าครองชีพในการศึกษาในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญในระดับมาก

7. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่า ผู้เรียนเห็นว่าบรรยากาศภายในสถานศึกษาแห่งนี้มีสภาพสวยงาม ร่มรื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชญธัญญ์ อุ่ณากาศ (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของชนชาวเขา พบว่าปัจจัยด้านมหาวิทยาลัยมีสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่น่าอยู่อยู่ในระดับปานกลาง

8. ปัจจัยด้านบุคลากร เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ในประเด็นนี้พิจารณาได้ว่า ครูสถานศึกษาแห่งนี้มีความเชี่ยวชาญในสาขางานเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันและเจ้าหน้าที่สถานศึกษาแห่งนี้มีจำนวนเพียงพอในการให้บริการแก่นักศึกษาเจ้าหน้าที่สถานศึกษาแห่งนี้มีความรู้ความสามารถในหน้าที่ งาน ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรอัปสร นุบผา (2555) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยทางด้านบุคคล ได้แก่ อาจารย์มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี อาจารย์มีคุณภาพและมีการดูแลเอาใจใส่นักศึกษา และเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความเต็มใจ และรวดเร็ว เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา

1. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำแนกตามหลักสูตร พบว่า ในภาพรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน ในประเด็นนี้สอดคล้องกับ ศรีวิตา ศรีชัยโรจน์ (2556) ทศนคติหรือความคิดเห็น หมายถึง ความพึงพอใจหรือความชอบหรือความเชื่อมั่นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความคิด ความรู้สึก หรือพฤติกรรมตลอดจนแนวโน้มการเกิดพฤติกรรม ทศนคติเป็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แสดงว่าผู้เรียนมีทัศนคติต่อสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา คล้ายกัน ซึ่งสอดคล้องกับ พัฒนันค วุฒร์ นวมเพ็อง (2555) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปงเมื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อที่วิทยาลัยเทคโนโลยีและการจัดการปง ไม่แตกต่างกันในทุกด้าน

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยเกี่ยวกับการตัดสินใจเข้าเรียนสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา จำแนกตามประเภทวิชา พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1. ปัจจัยด้านส่วนตัว 2. ปัจจัยด้านอิทธิพลต่อการตัดสินใจ 3. ปัจจัยด้านความคาดหวัง 4. ปัจจัยด้านหลักสูตรของสถานศึกษา 5. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ 6. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพของสถานศึกษา และ 7. ปัจจัยด้านบุคลากร

ยกเว้นปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เป้าหมาย ความเชื่อ ค่านิยม ความคาดหวัง นิสัยและธรรมเนียม ของนักเรียน นักศึกษา ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ไพรินทร์ สระแก้ว (2555) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีการจัดการเพชรเกษม เมื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการศึกษาต่อของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงวิทยาลัยเทคโนโลยีการจัดการเพชรเกษม พบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาต่างกัันมีแรงจูงใจในการศึกษาต่อโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองครั้งนี้ สำเร็จลงด้วยดี จากกการเอาใจใส่และช่วยเหลือ อย่างจริงใจของ อาจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ซึ่งกรุณาเสียสละเวลา ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองเสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกถึงความกรุณาที่อาจารย์มีต่อผู้ศึกษาในครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ. โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ที่อนุญาตให้ผู้ศึกษาเก็บข้อมูล ในสถานศึกษาที่ท่านบริหารอยู่ ขอขอบพระคุณ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ นายชนิด ภัทรเดชาพันธ์ และนางสุวรรณา พูลกล้า ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำและแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ขอขอบคุณ นักเรียน นักศึกษา สถานศึกษาอาชีวศึกษาของรัฐ จังหวัดพะเยา ที่ให้ความร่วมมือตอบ แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล และขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น สาขาบริหารการศึกษา รหัส 57 ทุกท่าน ที่เป็น กำลังใจ ช่วยเหลือ กันและกันด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่าน ที่สนับสนุน ให้คำแนะนำ และเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือ ในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง เล่มนี้สำเร็จลงไปได้ด้วยดี)

เอกสารอ้างอิง

กนกกาญจน์ ศรีสุรินทร์ และคณะ. (2557). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนสาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ มหาวิทยาลัยราชธานี. คณะวิศวกรรมอุตสาหการ. มหาวิทยาลัยราชธานี. จังหวัดอุบลราชธานี.**

ธนภุต ยืนยงเดชา. (2554). **ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นอันดับหนึ่งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. ปริญญาานิพนธ์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. จังหวัดเชียงใหม่**

ไพรินทร์ สระแก้ว (2555) **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคโนโลยีการจัดการเพชรเกษม, การศึกษาอิสระ, วิทยาลัยเทคโนโลยีการจัดการเพชรเกษม, กรุงเทพมหานคร**

เมธาวี สุขปาน. (2555). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)ของนักเรียน กรณีศึกษาวิทยาลัยพาณิชยการธนบุรี. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์ มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต**

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ และคณะ. (2555) **รายงานการศึกษาลบสัมบูรณ์ โครงการวิจัยการจัดทำยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2557) บทความ “แรงงานไทยในบริบทใหม่: การเรียนสายอาชีพเพื่อชาติ” โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI). รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา. ปรินญาณิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา. จังหวัดชลบุรี
- วรอัปสร บุบผา. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิชญ์ฉัญญ์ อุ่ณกาศ. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเรียนระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ของชนชาวเขา. รายงานการวิจัย คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิลาวัลย์ นามวงศ์ (2555) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ โรงเรียนสารภีวิทยา จังหวัดเชียงใหม่, ปรินญาณิพนธ์, คณะศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาว่าด้วยการบริหารอาชีวศึกษาจังหวัดและอาชีวศึกษาภาค พ.ศ 2553.
- สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา รายงานจำนวนนักเรียน นักศึกษา อาชีวศึกษาจังหวัดพะเยา ปีการศึกษา 2558 .
- อรชิสรา กิจลุชฤกษ์ และคณะ (2557) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพ (ปวช.) ของนักเรียนวิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร, การศึกษาอิสระ, วิทยาลัยเทคโนโลยีหมู่บ้านครู, กรุงเทพมหานคร
- William W. Reeder. (1971). Some Aspects of the Informal Social Participation of Farm Families in New York State. Cornell University

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์
ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

Comparision the Change Management of Social Network of the Doi Tung
School Group within the Chiang Rai Educational Service Area 3

นพดล ไช้กา^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Noppadol Kaika^{1*} and Nanthima NakaPhong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 2.เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำแนกตามการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ 3.เพื่อทราบปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้บริหารจำนวน 8 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง และครูผู้สอนจำนวน 87 คน ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของเครซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จ เพื่อคำนวณหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 การใช้งานโปรแกรมไลน์ และโปรแกรมเฟซบุ๊ก ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านการสื่อสาร ด้านกระบวนการและเครื่องมือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และด้านการยกย่องชมเชยและให้รางวัล อยู่ในระดับมาก ทั้งสองโปรแกรม และการเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่มีความแตกต่างกัน

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author : -

คำสำคัญ: เครือข่ายสังคมออนไลน์

Abstract

The purpose of Independent Study were as follows: comparision the change management of social network of the Doi Tung School Group within the Chiang Rai Education Service Area 3. The samples were 87 teachers and 8 administrators at school in Doi Tung School Group within the Chiang Rai Education Service Area 3 in the academic 2015 . The research instruments were a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and t-test analysis of variance.

The results showed that:

1. Change Management of Social Network Using the Line program and Facebook program. In summary, it is to a large extent . Considering it was found that the preparation and behavior modification . At a high level Both programs

2. The problems is performance competency, in order of priority, were; 1) Network problems in the Internet is unavailable.; 2) Not connected to the Internet all the time. ; 3) Express operate an online social network . Sometimes not read. The guidelines for the competency development, in order of priority, were: 1) Add The distribution of Internet in schools.; 2) Improving Internet in schools; 3) Awareness about the use of social networks

Keywords: Social Network

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษารอบสอง (พ.ศ. 2552-2561) หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษารอบสองของรัฐบาล ประกอบด้วย 3 เรื่องหลักคือ คุณภาพการศึกษา โอกาสทางการศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยรัฐบาล มุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557,วารสาร การศึกษาไทย ปีที่ 11 ฉบับที่ 116 หน้า 31) สำหรับนโยบายของรัฐบาลที่เป็นรูปธรรมเกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษา คือ การเรียนฟรี 15 ปีอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1-2 ในโรงเรียนของรัฐ หรืออนุบาล 1-3 ในโรงเรียนเอกชน ไปจนถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช., กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่จะเน้นให้โอกาสแก่เด็กยากจน ผู้ด้อยโอกาส ทั้งเด็กพิเศษ เด็กชายขอบ หรือผู้ด้อยโอกาสได้มีโอกาสเรียนอย่างเต็มที่

นอกจากนี้แล้วในการปฏิรูปการศึกษารอบสองนี้ ยังเน้นการพัฒนาครู ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดตั้งสถาบันพัฒนามาตรฐานการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่จะช่วยแก้ปัญหา การผลิตครูใหม่ให้มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น ส่วนครูเก่าจะได้รับการพัฒนาคุณภาพให้สูงขึ้น ขณะนี้มีหลาย หน่วยงานที่มีส่วนในการผลิตและพัฒนาครูที่วัดไร่ขิงและแต่ละองค์กรหลัก โดยอาจจะมีการรวมเป็นหน่วยงาน มาตรฐานเดียวกัน และจัดระบบจูงใจให้คนเก่งเข้ามาเรียนครูมากขึ้น

2. ขวัญกำลังใจครู รัฐบาลจะตั้งกองทุนพัฒนาชีวิตครู เพื่อช่วยสวัสดิการ หนี้สินครู จัดระบบการประเมิน วิทยฐานะใหม่ มีการวัดผลการประเมินไปที่ผู้เรียนหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. โครงการคืนครูให้นักเรียน โดยจะจัดหาเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่งในโรงเรียน เพื่อทำหน้าที่ธุรการแทนครู

4. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาครู พัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาต้องมาคุยกันในการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้มีทิศทางที่ชัดเจน รวมทั้งมีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีเป็นสิ่งจำเป็นในการบริหาร จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยี ในการวางแผน และการตัดสินใจโดยข้อมูลและสารสนเทศต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ (Requirement) มีความถูกต้อง (Accuracy) และมีความทันต่อเหตุการณ์ (Timeliness) ในยุคข้อมูลข่าวสารเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT-Information Technology) สังคมออนไลน์ (Social Network) มีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น เนื่องจากความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีการพัฒนาขึ้น สภาพสังคมปัจจุบันในยุค สังคมออนไลน์ (Social Network) เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในขณะเดียวกัน นโยบายทางการศึกษาก็ได้พัฒนาให้สอดคล้องกับความสำเร็จก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงต้องจัดให้สอดคล้องกับนโยบายทางการศึกษาความสำเร็จก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ

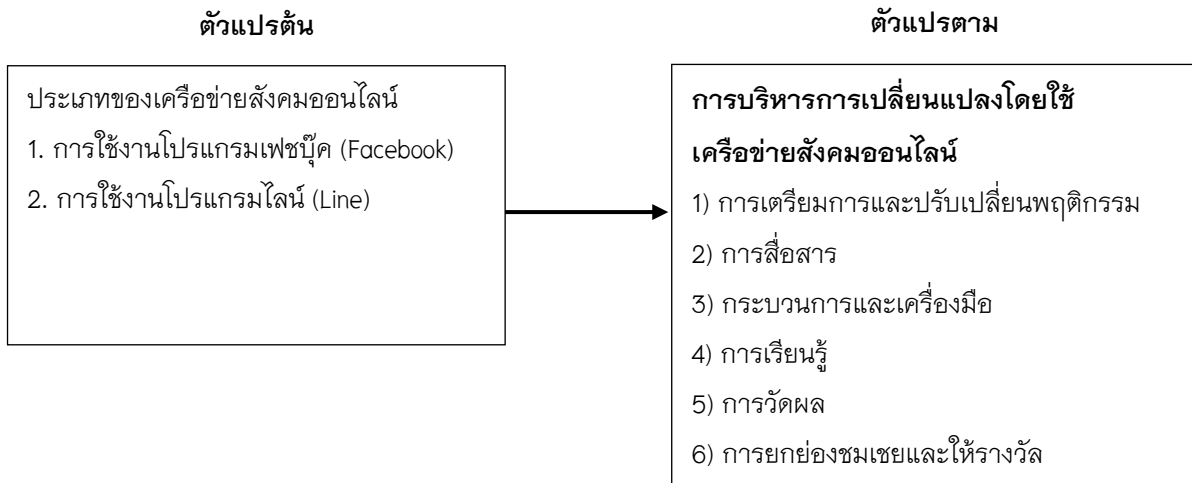
ยุทธศาสตร์กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2556-2559 ได้กำหนดพันธกิจข้อที่ 3. ของกระทรวงไว้ว่า ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการใช้ ICT ในทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาประเทศอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมีประสิทธิภาพ โรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของรัฐ หน่วยงานหนึ่ง มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริม และพัฒนาคน อันเป็นกำลังสำคัญของชาติ ก็จะต้องมีการนำเทคโนโลยีทางด้าน ICT เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการดำเนินงานขององค์กรต่อไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 เพื่อทราบถึง สภาพ ปัญหา และแนวทางแก้ไข ในการนำ เครือข่ายสังคมออนไลน์ เข้ามาใช้ในการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ในการดำเนินงานขององค์กร

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำแนกตามการใช้งานโปรแกรมเครือข่ายสังคมออนไลน์
3. เพื่อทราบปัญหา และข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

สมมุติฐาน

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาถึงการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ และเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามเครือข่ายสังคมออนไลน์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็นผู้บริหารจำนวน 8 คน โดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง และครูผู้สอนจำนวน 87 คน ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนปีการศึกษา 2558 ที่ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan , 1986 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 43) ที่ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามแนวคิดของ (ศรีไพร คักดีรุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธน วิบูลย์ชัย <http://www.stou.ac.th,2556>, สื่อบนออนไลน์) โดยการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ประกอบด้วย 1) พฤติกรรมการใช้งานโปรแกรมเฟซบุ๊ก (Facebook) 2) พฤติกรรมการใช้งานโปรแกรมไลน์ (Line) ของผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามปัญหา และข้อเสนอแนะ ในการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ของผู้บริหารและครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำค่านิยมศัพท์เฉพาะที่มีอยู่ในตัวแปรตามมาสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ควบคุมเพื่อตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขแล้วหาความตรง (Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC มากกว่า 0.67 ทุกข้อ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) .75 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ใช้ความถี่ ร้อยละและนำเสนอประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติเปรียบเทียบ t-test

ผลการศึกษา

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 สรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอน ร้อยละ 91.60 และผู้บริหาร ร้อยละ 8.40 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.10 เพศชาย ร้อยละ 38.90 ด้านอายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 53.70 รองลงมาคืออายุช่วง ต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 31.60 ด้านประสบการณ์ พบว่ามีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 41.10 รองลงมาคือประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี ร้อยละ 38.90 และด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่ามีวุฒิการศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 66.30 รองลงมา อยู่ในระดับ ปริญญาโท ร้อยละ 27.40

2. ความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตาม เครือข่ายสังคมออนไลน์

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ประเภทการใช้งานโปรแกรมไลน์ พิจารณาภาพรวม พบว่า มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้าน การสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้าน กระบวนการและเครื่องมือ

2.1 การบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์

2.1.1. ด้านการเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ การเปิดรับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการแบ่งปันความรู้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.1.2. ด้านการสื่อสาร โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการติดต่อประสานงาน ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ แจ้งปัญหาและข้อเสนอแนะ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.1.3. ด้านกระบวนการและเครื่องมือ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ ใช้สื่อเทคโนโลยี ร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ร่วมกับการประชุม สัมมนา

2.1.4. ด้านการเรียนรู้ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ สมาชิกในองค์กรยอมรับในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาใช้ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการประเมินผลในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้

2.1.5 ด้านการวัดผล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ มีการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ติดต่อสื่อสารกับบุคลากรทุกระดับในองค์กร ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการประเมินผลการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร

2.1.6 ด้านการยกย่องชมเชยและให้รางวัล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม ไลน์ สูงสุดได้แก่ มีการสนับสนุนการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในองค์กร ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการสนับสนุน อุปกรณ์ เทคโนโลยี มาใช้ร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนประเภทการใช้งานโปรแกรมไลน์ พิจารณารายด้าน พบว่า มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้าน การสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้าน กระบวนการและเครื่องมือ

2.2 การบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก

2.2.1 ด้านการเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ การเปิดรับการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการสร้างงานใหม่ ๆ และ มีการแบ่งปันความรู้ในเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.2.2 ด้านการสื่อสาร โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการติดต่อประสานงาน ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ แจ้งปัญหาและข้อเสนอแนะ ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์

2.2.3 ด้านกระบวนการและเครื่องมือ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการค้นหาข้อมูล และ ใช้สื่อเทคโนโลยี ร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ร่วมกับการประชุม สัมมนา

2.2.4 ด้านการเรียนรู้ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นแหล่งเรียนรู้ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการประเมินผลในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้

2.2.5 ด้านการวัดผล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ มีการใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมาย ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการประเมินผลการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร

2.2.6 ด้านการยกย่องชมเชยและให้รางวัล โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม เฟซบุ๊ก สูงสุดได้แก่ มีการสนับสนุนการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในองค์กร และ มีการสนับสนุน อุปกรณ์ เทคโนโลยี มาใช้ร่วมกับเครือข่ายสังคมออนไลน์ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ มีการสร้างแรงจูงใจในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนประเภทการใช้งานโปรแกรมเฟซบุ๊ก พิจารณาภาพรวมพบว่า มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเตรียมการและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือด้าน การสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้าน กระบวนการและเครื่องมือ

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตาม เครือข่ายสังคมออนไลน์

การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 จำแนกตามเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่มีความแตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ” โดยมุ่งศึกษา การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยแบ่งเป็น 6 ด้าน ตามแนวคิดของ (ศรีไพร คักดีรุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธน วิบูลย์ชัย <http://www.stou.ac.th,2556>, สื่อบนออนไลน์) คือ 1. ด้านการเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม 2. ด้านการสื่อสาร 3. ด้านกระบวนการและเครื่องมือ 4. ด้านการเรียนรู้ 5. ด้านการวัดผล 6. ด้านการยกย่องชมเชยและให้รางวัล สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา ดอยตุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 โดยพบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้งานโปรแกรมไลน์ และ โปรแกรมเฟซบุ๊ก ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการและปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้านการสื่อสาร ด้านกระบวนการและเครื่องมือ ด้านการเรียนรู้ ด้านการวัดผล และด้านการยกย่องชมเชยและให้รางวัล อยู่ในระดับมาก ทั้งสองโปรแกรม ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการวางแผนในการนำระบบอินเทอร์เน็ต เข้ามาใช้ในการสื่อสารมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (จารุณี มณีกุล, 2558) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เฟซบุ๊กในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา เพื่อศึกษาการใช้เฟซบุ๊กในการจัดการเรียนการสอน และเพื่อศึกษาการใช้เฟซบุ๊กในการส่งเสริมการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาศาสาการสนภาษาอังกฤษ จำนวน 12 คน ที่เรียนวิชา คอมพิวเตอร์เพื่อการสอนภาษาอังกฤษ ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เฟซบุ๊กในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนพบว่าผลรวมคะแนนชิ้นงานทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 89.72 อยู่ในระดับดีมาก ผู้เรียนทุกคนมีผลงานระดับดีมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ เครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยจำแนกตามการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ พบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงโดยใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ จำแนกตามการใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์ ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูมีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ในการติดต่อสื่อสารอยู่เป็นประจำอยู่แล้ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิมลพรรณ อาภาเวท, สาวิตรี ชีวะ

สาธน์, ชาญ เดชอัครวง 2554) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลในเฟซบุ๊ก (Facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จำนวน 400 คน เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ Facebook ความคาดหวัง การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจที่มีต่อการ ใช้ Facebook ผลการวิจัยพบว่า 1. นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีพฤติกรรมการใช้สื่อโซเชียลใน Facebook ไม่แตกต่างกัน 2. นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีการใช้ประโยชน์จาก Facebook ไม่แตกต่างกัน 3. นักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครที่มีลักษณะทางประชากรแตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อ Facebook ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ไปปรับใช้ เพื่อหาแนวทางในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการค้นหาข้อมูล
2. สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ไปปรับใช้ เพื่อหาแนวทางในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการถ่ายทอดความรู้
3. สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ไปปรับใช้ เพื่อหาแนวทางในการนำเครือข่ายสังคมออนไลน์ มาประยุกต์ใช้ในการประชุมสัมมนา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้าที่อยู่ในรูปเชิงปริมาณ ให้ข้อมูลในเชิงตัวเลข เพื่อนำมาวิเคราะห์ในเชิงสถิติ ดังนั้นในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาค้นคว้าในเชิงคุณภาพ เช่น การทำ Focus Group , การสัมภาษณ์เจาะลึก ในกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทราบถึง พฤติกรรมการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ ต่อไป
2. ควรศึกษาค้นคว้าในลักษณะนี้ แต่เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุพิช ชัยมงคล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาแห่ย์พัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 นายไชยรัตน์ จินะราช ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 นางอรินลัทธ์ จันท์เลน ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์ และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาตอยตุง ทุกโรงเรียนที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลและตอบคำถามอย่างดียิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุคลากร ครอบครัว และเพื่อนร่วมงานทุกคนที่เป็นกำลังใจ สำคัญในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตอย่างดีเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

จารุณี มณีกุล. (2558). **เพชบุรีในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วิมลพรรณ อภาภาเวท, สาวิตรี ชีวะสาธน์ และชาญ เดชฉัตรวง. (2554). **พฤติกรรมการสื่อสารในเฟสบุ๊ค (Facebook) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร**. คณะเทคโนโลยี สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, กรุงเทพฯ.

ศรีไพร คักดีรุ่งพงศากุล และเจษฎาพร ยุทธน วิบูลย์ชัย. (2556). **พฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลง**. สืบค้นเมื่อ 15 กันยายน 2558, จาก (<http://www.stou.ac.th>)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **สภาการศึกษาเร่งพิจารณา Roadmap ปฏิรูปการศึกษา**.

วารสารการศึกษาไทย, ปีที่(11), หน้า 31.

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน

A Comparative Study on Management of Child Development Centers of Local Administrative Organizations in Phan District, Chiang Rai

จันทร์เทพ บัวอินทร์¹ และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Junthep buain¹ and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรม ตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำแนกตามพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นคณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าฝ่าย นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 179 คน โดยใช้วิธีการได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) จากนั้นทำการสุ่มแบบจับฉลาก (Lottery) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จเพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แบ่งเป็นในเขตกับนอกเขต เฉลี่ยโดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The purposes of this research were to study the management of Child Development Centers of Local Administrative Organizations in Phan District, Chiang Rai, and compare on management of Child Development Centers; personnel, buildings, cooperation and contribution from all sectors, and promotion of childhood

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : air1117@hotmail.com

development network by classifying the locations of child development centers. The samples were administrators, directors of educational sections, heads of educational sections, heads of divisions, academic service officers, teachers and staff who take care children for 179 people. The research used participants by using sample size table of Krejcie and Morgan, and it was taken a random sampling through the lottery. The instruments for data collection were five scales rating questionnaires, and it was analyzed through computer program to calculate mean, S.D. and t-test.

The research was found that the Management of Child Development Centers of Local Administrative Organizations in Phan District, Chiang Rai was in the high levels which the cooperation and contribution from all sectors was in the highest levels. Comparison of Management of Child Development Centers of Local Administrative Organizations in Phan District, Chiang Rai classified by the locations of child development centers in all sections were not significantly.

Keywords: Management of Child Development Centers

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญมากต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพราะการศึกษานั้นเป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี และสามารถนำพาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นได้โดยการศึกษาที่มีเป้าหมายให้ทุกคนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ทุกคนต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพในทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งแต่เด็กจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ได้กำหนดปรัชญาการศึกษาปฐมวัย คือ การศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพ ภายใต้บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กได้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาปฐมวัยซึ่งถือว่าเป็นการวางรากฐานการพัฒนาที่สำคัญของชีวิตมนุษย์จึงควรมีจุดมุ่งหมายและแนวปฏิบัติที่ชัดเจนรองรับ เพื่อให้เด็กได้พัฒนา ไปอย่างมีคุณภาพและในทิศทางเดียวกัน ผู้ปกครอง และครูควรให้ความร่วมมือปรึกษาหารือ รับทราบข้อมูลและปัญหาของกันและกันเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปพัฒนาและแก้ไข จากผล การดำเนินงานพัฒนาการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ในระดับการศึกษาปฐมวัยยังไม่สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุตามเป้าหมายการจัดการศึกษาตาม สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2542, สืบออนไลน์) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงได้เท่าที่ควร ไม่ว่าจะ เป็นโอกาสและคุณภาพการศึกษา ซึ่งจากการศึกษาโดยภาพรวม พบว่า คนไทยทุกคนยังคนไทยทุกคนยังไม่สามารถ รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพกระทรวงมหาดไทย โดยกรมพัฒนาชุมชน ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการ พัฒนาเด็ก จึงได้เริ่มมีการตั้งจุดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหมู่บ้าน ตำบล ตามความต้องการและขีดความสามารถของ ประชาชนมาตั้งแต่ พ.ศ. 2510 เพื่อรับเด็กเล็กในชนบทอายุระหว่าง 3-6 ปี เข้ารับการเลี้ยงดูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และให้อยู่ในความรับผิดชอบ ควบคุม ดูแล ของคณะกรรมการพัฒนาเด็กและคณะกรรมการสภาตำบล โดยให้การ ช่วยเหลือและให้การสนับสนุนในด้านวิชาการและงบประมาณ ในส่วนที่เกินขีดความสามารถของประชาชน รวมทั้ง การฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กและคณะกรรมการพัฒนาเด็ก เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากภายหลังได้มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ. 2537 และรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะกระจายกิจกรรมการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีศักยภาพและความพร้อม ได้มีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามกำลังและขีดความสามารถขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีสิทธิในการจัดการศึกษาได้ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทั้งการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งแต่การศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาหรือการศึกษาลงมว้ย การศึกษาระดับประถมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา และการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ไปจนถึงการศึกษาระดับอุดมศึกษา รวมทั้งสามารถจัดการศึกษาให้แก่ผู้ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ด้วยการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตอันจะนำไปสู่เป้าหมายที่สำคัญของการศึกษาท้องถิ่นคือ การสร้างคน สร้างชุมชน และสร้างชาติ (กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550, สื่อบนออนไลน์)

การจัดการศึกษาปฐมวัย จึงเป็นภารกิจสำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ที่จะต้องบริหารจัดการและดำเนินงานพัฒนาเด็กในท้องถิ่นชุมชนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามวัย ตลอดจน เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาขั้นสูงต่อไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่ทรงคุณค่าที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กในชุมชน/ท้องถิ่นให้มีความพร้อมและศักยภาพตามวัย (กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2556, สื่อบนออนไลน์) เพราะเป็นที่ยอมรับทางวิชาการแล้วว่า การศึกษาลงมว้ยเป็นการวางพื้นฐานของการพัฒนาทุกด้านของบุคคล พื้นฐานดังกล่าวครอบคลุมการพัฒนาทางร่างกายที่ต้องเจริญเติบโตให้เต็มที่ตามวัยและมีความแข็งแรงสมบูรณ์ พัฒนาการทางสติปัญญาที่ให้เด็กเกิดการรับรู้สิ่งแวดล้อมและประสบการณ์ พร้อมทั้งส่งเสริมการคิด พัฒนาการทางสังคมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อปฏิบัติตนให้สมกับวัย สังคมและเจตคติต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ กล่าวได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการพัฒนาเด็กในวัยนี้มีความสำคัญยิ่งและส่งผลไปถึงการพัฒนาในระยะต่อไปของชีวิต

ปัจจุบันองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน มีเทศบาลตำบล จำนวน 2 แห่งมีองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 14 แห่ง ซึ่งแต่ละตำบล มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้านพื้นที่ ด้านงบประมาณ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และความแตกต่างของพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการดำเนินงานตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใต้การกำกับดูแลขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามนโยบายที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรับเด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่ 3-5 ปี แต่ละแห่งมีการดูแลพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพ ตามการเจริญเติบโตตามวัยของเด็ก และมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

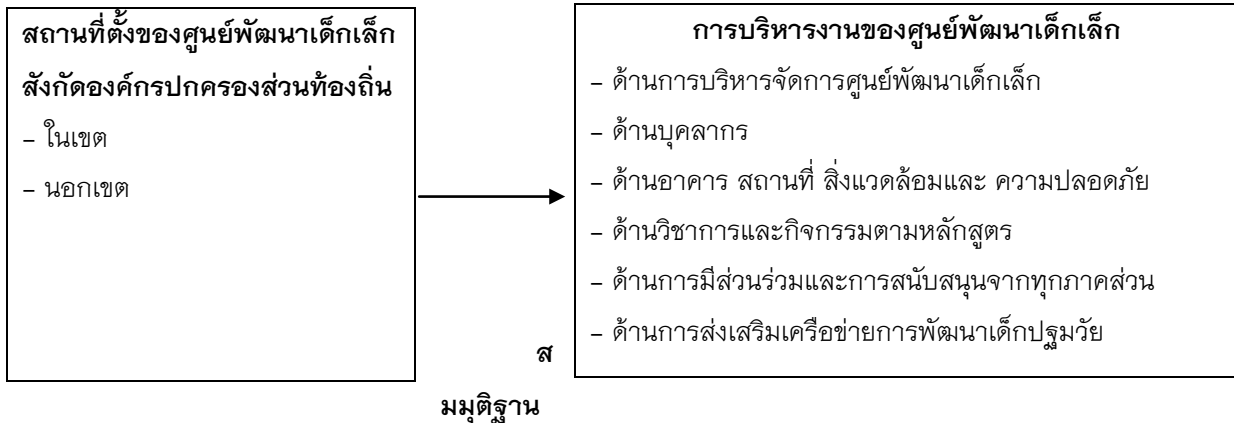
การบริหารงานที่ผ่านมาพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งในอำเภอพานมีจำนวนเด็กลดลงทุกปี โดยไม่ทราบสาเหตุ หรือ อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหา ผู้ปกครองจึงได้นำเด็กเข้าไปเรียนในตัวเมืองซึ่งปัจจุบันมีโรงเรียนอนุบาลเอกชน เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก จึงเป็นทางเลือกของผู้ปกครองในการตัดสินใจนำบุตรหลานไปเรียนต่อที่อื่น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัด เชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเขต

กรอบแนวคิด

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามพื้นที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่แบ่งเป็นในเขตกับนอกเขตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาถึงการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งตามเขตที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้บริหาร นายกองคการบริหาร ส่วนตำบล รองนายกองคการบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กโดยเทียบสัดส่วนในเขต จำนวน 76 คน ผู้บริหาร นายกองคการบริหารส่วนตำบล รองนายกองคการบริหาร ส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็กโดยเทียบสัดส่วนนอกเขต จำนวน 103 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 179 คนจากนั้นทำการสุ่มแบบ (Lottery) ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เขตที่ตั้งเป็นชั้นของเครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามแบบเลือกตอบตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษาสูงสุด และตำแหน่ง เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list)ตอนที่ 2 การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เป็นคำถามแบบเลือกตอบตามมาตรฐาน เฉพาะที่มีอยู่ในตัวแปรตามมาสร้างแบบสอบถามแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ควบคุมเพื่อตรวจสอบและนำ ปรับปรุง แก้ไขแล้วหาความตรง (Validity) ความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามและวัตถุประสงค์ ได้ค่า IOC มากกว่า 0.67 ทุกข้อ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับองค์การบริหารส่วน

ตำบลห้วยชมพู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายจำนวน 30 ฉบับ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.81 นำแบบสอบถามที่ทำ
ลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลจริง ตอนที่ 1 แบบสอบถาม
สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการตอบคำถามแบบเลือกตอบ (check list) วิเคราะห์ โดยใช้
ค่าความถี่ และค่าร้อยละนำเสนอประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 แบบสอบถามปลายเปิดแบบเปรียบเทียบการ
บริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสถิติเปรียบเทียบ t-test

ผลการศึกษา

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ระหว่าง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตและนอกเขต ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์ ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่
สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการ
พัฒนาเด็กปฐมวัยเฉลี่ยการบริหารโดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเปรียบเทียบ การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน
จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
สังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงรายอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณารายด้านการ
บริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ทั้ง 6 ด้านพบว่า
ระดับของการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลากรรองลงมา คือด้านอาคาร
สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ส่วนด้านที่มีการบริหาร
ต่ำสุดคือด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1. การบริหารจัดการโดยรวมพบว่า การบริหารจัดการนอกเขต มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการบริหารจัดการในเขต

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต โดยรวมพบว่า มีการบริหารด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ มีการติดตามเด็กที่เจ็บป่วยขาด รองลงมาคือ
มีผู้แทนผู้ปกครองเป็นคณะกรรมการ และอัตราครูผู้ดูแลเด็กเหมาะสมกับจำนวนเด็กส่วนด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด
คือมีงบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการ

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเขต โดยรวมพบว่า การบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
รายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ อัตราครูผู้ดูแลเด็กเหมาะสมกับจำนวนเด็ก รองลงมา คือ มี
งบประมาณเพียงพอในการบริหารจัดการ และมีการจัดทำระเบียบควบคุมความประพฤติส่วนด้านที่มีการบริหารน้อย
ที่สุด คือ การติดตามเด็กที่เจ็บป่วยขาดเรียน

2. ด้านการบุคลากร

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพานในเขต โดยรวมพบว่า มี
บริหารงานด้านบุคลากรอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุดคือครูมีเทคนิคและ
จิตวิทยาด้านการดูแลเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ ครูมีความอ่อนโยน พุดจาไพเราะเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก และครู มี
ความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมส่วนด้านต่ำสุดคือ พนักงานทำความสะอาดมีความรับผิดชอบ ใน
การดูแลความสะอาด

การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก นอกเขต โดยรวมพบว่า มีการบริหารด้านด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ พนักงานทำความสะอาดมีความรับผิดชอบในการดูแลความสะอาด รองลงมา คือ ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กผู้ปกครองและชุมชนและครูมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุด คือ ครูมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย

โดยรวมพบว่า มีการบริหารด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยในเขต เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ อาคารเรียนมีความมั่นคงแข็งแรงตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัย รองลงมา คือ การจัดห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยห้องเรียนสะอาด อากาศถ่ายเทสะดวก และห้องรับประทานอาหารสะอาด ถูกสุขอนามัยส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุด คือ การจัดเครื่องเล่นสนามมีเพียงพอ

ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยนอกเขต โดยรวมพบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ อาคารเรียนมีความมั่นคงแข็งแรงตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ปลอดภัย รองลงมา คือ อาคารมีพื้นที่ใช้สอยเพียงพอและเหมาะสมกับการปฏิบัติกิจกรรมของเด็ก และมีการจัดห้องสนับสนุนการเรียนการสอน เช่น ห้องสมุด ส่วนด้านที่มีการบริหารน้อยที่สุด คือ การจัดบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสะอาดมีที่ทิ้งถูกสุขลักษณะ และห้องน้ำและสุขภัณฑ์เหมาะสมกับเด็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร

การบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตรในเขต โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด คือ การสื่อสารแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ความก้าวหน้าของเด็กรองลงมา การใช้สื่อในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กตามความเหมาะสม และการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีการพัฒนาการทางสติปัญญาช้าหรือมีปัญหาทางการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่

การบริหารงานด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตรนอกเขต โดยรวมพบว่า มีการบริหารด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าการบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีการพัฒนาการทางสติปัญญาช้าหรือมีปัญหาทางการเรียนรู้ รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมให้เด็กกล้า ส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษานอกสถานที่

5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนโดยภาพรวมแตกต่างกัน

การบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต พบว่า มีการบริหารด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล วัด ชุมชน และการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่เด็ก รองลงมา คือ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารและเป็นตัวแทนเข้าร่วม และการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุด คือ การประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการจัด

การบริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเขต โดยรวมพบว่า มีการบริหารด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การบริหารอยู่ในระดับสูงสุด ได้แก่ โรงพยาบาล ชุมชนตรวจสุขภาพเด็กประจำปีทุกคน รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของศูนย์พัฒนา

เด็กเล็ก ส่วนด้าน ที่มีการบริหารต่ำสุด คือ การประสานความร่วมมือกับหน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล วัด ชุมชน

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ในการบริหารในเขต พบว่า มีการบริหารด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าการบริหารอยู่โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสูงสุด ได้แก่มีการประสานงานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับอำเภอ รองลงมา มีการประสานเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก การประสานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับจังหวัด มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมเด็กร่วมกันกับเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก และน้อยที่สุด มีการประสานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับภาค

การบริหารนอกเขต พบว่า มีการบริหารด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่าการบริหารอยู่ในระดับมาก และสูงสุด ได้แก่ มีการประสานงานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับอำเภอ รองลงมา มีการประสานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับภาค การประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาเด็กร่วมกันกับเครือข่ายผู้ดูแลเด็กและต่ำสุด มีการประสานเครือข่ายผู้ดูแลเด็กระดับจังหวัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติกา อินสาม (2556) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเรื่องแนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย โดยแบบสอบถามกับผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยใช้เครื่องมือใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จำแนกรายด้านและรายชื่อในการแปลผลข้อมูลผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลผล โดยนำคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) จำแนกรายด้านและรายชื่อไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลความหมาย เป็นช่วงระดับคะแนนตามเกณฑ์ ผลการวิเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่า 1) ด้านบุคลากรและแนวทางการบริหารจัดการ ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดตั้งให้สภาพแวดล้อมอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีขนาดที่เหมาะสม บริเวณศูนย์ ฯ 3) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ควรมีการส่งเสริมปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรมแก่เด็กและมีการปฏิบัติจริงได้อย่างถูกต้อง สื่อที่ใช้ในการเรียนการสอนเป็นสื่อที่มีความปลอดภัยและช่วยกระตุ้นความสนใจให้แก่เด็ก ผู้ดูแลเด็กมีความพร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ได้อย่างเหมาะสมตามวัย เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาการเรียนรู้และมีความสุขกับการเรียนการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ 4) ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน ควรมีการขอความร่วมมือในด้าน การระดมทรัพยากรและการจัดตั้งกองทุนในท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวมถึงมีการประชาสัมพันธ์ถึงผู้ปกครองได้ทราบข่าวสารอย่างสม่ำเสมอและควรจัดให้ผู้ปกครองและชุมชนได้แสดงความคิดเห็น และมีส่วนร่วมหรือดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีการจัดการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงาน

2. การบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกตามที่ตั้งของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเขต พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน ด้านสูงสุดคือด้านบุคลากร รองลงมาคือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยเท่ากันส่วนต่ำสุดคือด้านการบริหารจัดการศูนย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขเกษม แก้วประสงค์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านต้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลต้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็น แบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดย

ใช้ความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่าสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย สรุปในภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก สภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลบ้านด้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงรายด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับมากที่สุด วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553) ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน: ศึกษาเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราชวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราช จากการผลวิจัยสรุปได้ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนโดยภาพรวมรายด้านภาพรวมมีความต้องการทางด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัยและบริหารจัดการ ถัดไปคือด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ลำดับสุดท้ายคือด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน และจากการเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราชที่มีบุตรหลานอายุไม่เกิน 4 ปีที่เพศต่างกัน มีความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชุมชนไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อจำแนกอาชีพพบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ผลการวิเคราะห์การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพาน จำแนกตามที่ตั้งระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกเขตไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขเกษม แก้วประสงค์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน ในการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านด้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพ และปัญหาการมีส่วนร่วมของสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องมือในการวิจัยเป็น แบบสอบถามนำข้อมูลไปวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย สรุปในภาพรวม สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบล อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงราย ด้านวิชาการอยู่ในระดับมากสภาพการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลบ้านด้า อำเภอขุนตาล จังหวัดเชียงรายด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยอยู่ในระดับมากที่สุด วิรัตน์ ทองวิจิตร (2553) ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน:ศึกษาเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราชวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน 2) เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเทพราช จากการผลวิจัยสรุปได้ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน โดยภาพรวมรายด้านภาพรวมมีความต้องการทางด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย

และบริหารจัดการ ถัดไป คือ ด้านวิชาการและกิจกรรมหลักสูตร ลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุน จากชุมชน และจากการเปรียบเทียบ การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กพบว่า ผู้ปกครองในเขตเทศบาลตำบลเพชรราช ที่มีบุตรหลานอายุไม่เกิน 4 ปีที่เพศต่างกัน มีความต้องการในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของชุมชนไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และเมื่อจำแนกอาชีพพบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 3) ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพานจำแนกตามที่ตั้งระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งในเขตกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ตั้งนอกเขตไม่มีความแตกต่างกัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้แก่ นางเปรมจิต ยะมงคล ผู้อำนวยการกองการศึกษาเทศบาลตำบลเมืองพานนายสุพจน์ สันมณีวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปากว้าวมิตรภาพที่ 68 นางบุษกร ดิน้อย หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน

ขอขอบคุณท่านผู้เป็นเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบคุณคณะคณะผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าส่วนการศึกษา หัวหน้าฝ่าย นักวิชาการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้ จึงขอประกาศขอบคุณการแต่บุคคลดังกล่าวให้ปรากฏไว้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ด้วยขอขอบคุณยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 9 พฤษภาคม 2559, จาก http://www.dla.go.th/work/e_book/eb6/eb6_3/3km4.pdf

กรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2556). **วิสัยทัศน์นโยบายกรมการส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2559, จาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2012/7/2013_5050.pdf

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กฤติกา อินสาม. (2556). **แนวทางการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**

อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2559, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>

วิรัตน์ ทองวิจิตร. (2553). **ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามความต้องการของชุมชน:ศึกษากรณีเฉพาะเทศบาลตำบลเพชรราช**. วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา. สืบค้นเมื่อ 15 เมษายน 2559, จาก <http://tdc.thailis.or.th/tdc/basic.php>

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุขเกษม แก้วประสงศ์. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครองนักเรียนคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชน ในการจัด การศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลตำบลดำ อำเภอนูนตาล จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2559, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/law%20edu%20%202542.pdf>..

การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถึพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน
อำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

A Comparative Study of School Management following the Project of the
Buddhist Way of Primary Educational Schools in Doi Luang District under
Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3

ยุภาพร สาคุณ¹ และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Yupapron Sakhun¹ and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถึพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถึพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนในอำเภอดอยหลวง ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นผู้ บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถึพุทธ จำนวน 63 คน โดยใช้วิธีการได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน Krejcie and Morgan จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จ เพื่อคำนวณหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ t-test

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารโรงเรียนวิถึพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวงสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มากที่สุดได้แก่ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต และการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถึพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ขนาดกลางกับขนาดเล็กโดยเฉลี่ยทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนวิถึพุทธ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Sakunyu@hotmail.com

Abstract

This purposes of this research 1) Study the management of the Buddhist way school of primary education in Doi Luang District in Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 2) Compared the primary school management of Buddhist Way Schools due to the size of schools in Doi Luang in capability, fundamental life skills, teaching, environment and interaction and management. The samples of this research were administrators and teachers who was responsible for the Buddhist way project totally 63 participants by using sample size table of Krejcie and Morgan, and it was taken a random sampling through the lottery. The instruments for data collection were five scales table questionnaires, and it was analyzed though computer program to calculate mean, S.D. and t-test.

The research was found that the management of Buddhist way schools in primary education in Doi Luang District under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 in capability, fundamental life skills, teaching, environment and interaction and management were in the high level. Further, the fundamental life skills was in the highest level while the comparison of the management of Buddhist way schools in primary education due to the size under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 3 in the average of all fields was at .05.

Keywords: Buddhist Oriented Schools Administration

บทนำ

สังคมโลกในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง และภัยคุกคามที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รวมทั้งการแข่งขันกันในทุก ๆ ด้าน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคม สิ่งแรกที่ต้องเร่งรีบดำเนินการ ในขณะนี้ คือ การสร้างคนที่มีคุณภาพ มากกว่าการก่อสร้างถาวรวัตถุที่มีราคาแพง การสร้างและพัฒนาคนที่มีคุณภาพ มีศักยภาพ และมีปัญญา พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก

การศึกษานับเป็นหัวใจสำคัญของการเตรียมความพร้อมทุกประเทศให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา และหลายประเทศใช้เป็นนโยบายหลักในการพัฒนาประเทศ สำหรับประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอันดับแรก ๆ (อุษา ชูชาติและลัดดา อินทร์พิมพ์, 2558, หน้า 1-2)

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ที่สามารถพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในปีการศึกษา 2546 สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้มีนโยบายที่จะพัฒนาโรงเรียนรูปแบบใหม่ ๆ เพื่อเป็นการจัดการการเรียนรู้ตามความแตกต่างที่หลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและประเทศชาติในปัจจุบัน โดยได้กำหนด การพัฒนาโรงเรียนใน 5 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 โรงเรียนในกำกับของรัฐ

รูปแบบที่ 2 โรงเรียนวิถีพุทธ

รูปแบบที่ 3 โรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ

รูปแบบที่ 4 โรงเรียนสองภาษา

รูปแบบที่ 5 โรงเรียนใช้ ICT เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อ

โรงเรียนวิถียุทธจึงเป็นรูปแบบของการพัฒนาโรงเรียนรูปแบบหนึ่ง ที่ได้ถูกกำหนดให้มีขึ้นเพื่อการพัฒนาความเป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุขโรงเรียนวิถียุทธ เป็นโรงเรียนระบบปกติทั่วไป ที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 4) เป็นการมุ่งเน้นการพัฒนาการเรียนรู้อ โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 22 และ 23 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 11) ที่จัดการเรียนรู้อมุ่งสู่การพัฒนาผู้เรียนโดยเน้นการจัดสภาพทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามลักษณะแห่งปัญญาคุณธรรม 4 ประการ คือ การอยู่ใกล้ชิดคนดี การเอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี การมีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีอย่างถูกวิธี และความสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 5-6) ในระยะต่อมากกระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำเอกสารแนวทาง การดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องที่สนใจได้นำไปเป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนวิถียุทธที่กำลังพัฒนาสู่โรงเรียนวิถียุทธให้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้โดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการผู้เรียนได้เรียนรู้อผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญาเข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรม แสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานในการดำเนินชีวิตร มีผู้บริหารและคณะครูเป็นกัลยาณมิตรร่วมกันพัฒนา โดยมีแนวคิดหลักที่สำคัญของการจัดสถานศึกษา ที่จะดำเนินการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนวิถียุทธใน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิตร ด้านการเรียนการสอนด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 20-27)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีนโยบายให้โรงเรียนในสังกัด ที่มีความพร้อมได้จัดการศึกษาตามแนวทางโรงเรียนวิถียุทธ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติจึงรับนโยบายมาดำเนินการในรูปแบบของโครงการโรงเรียนวิถียุทธ ในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่จะเข้าร่วมพัฒนาเป็นโรงเรียนวิถียุทธนั้นมีขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน จะมีการบริหารงานที่ต่างกันตามบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่ง รูปแบบรายละเอียดแนวทางวิถียุทธเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละแห่งย่อมมีจุดเน้นรายละเอียดและรูปแบบที่แตกต่างกัน ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการ และมีการวางแผนการพัฒนาที่ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการ ครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาและให้บรรลุเป้าหมายของการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ คือพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

จากการดำเนินการดังกล่าวโรงเรียนวิถียุทธได้นำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางวิถียุทธมาเป็นระยะเวลา มาพอสมควร และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของหลายท่าน เช่น เฉลิมรัก สดใส (2554) ที่ทำการศึกษาคณะสงฆ์ธรรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ โรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ได้ขอเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไปว่า ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนวิถียุทธ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

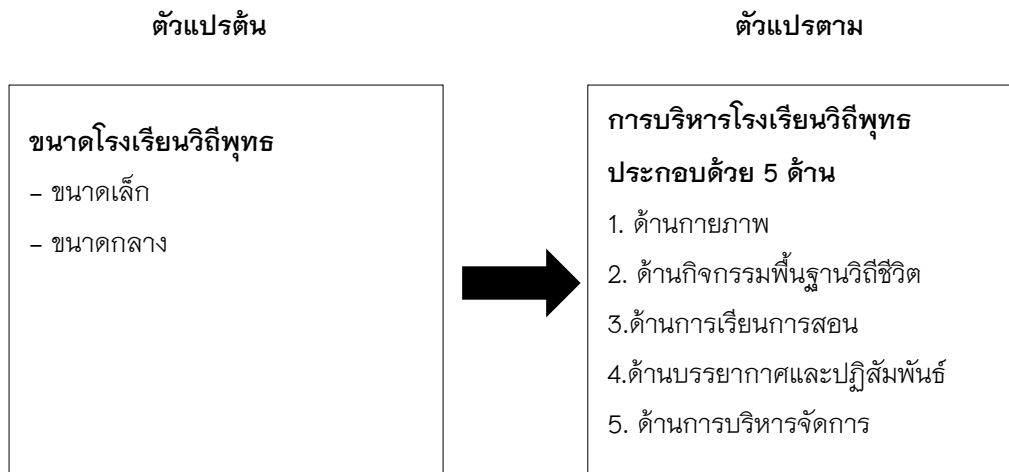
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนวิถียุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอฮอดหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามแนวคิดหลักที่สำคัญของการจัดสถานศึกษาที่จะดำเนินการพัฒนาให้เป็นโรงเรียนวิถียุทธใน 5 ด้านของกระทรวงศึกษาธิการได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิตร ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและ

ปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนวิถิพุทธในสถานศึกษาที่รับผิดชอบ และเป็นแนวทางในการบริหารงานสำหรับสถานศึกษาที่พัฒนาเข้าสู่โรงเรียนวิถิพุทธต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐาน

การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาถึงการบริการโรงเรียนวิถิพุทธและเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธโดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นผู้บริหารและครู ที่ยบสัดส่วนตามขนาดของโรงเรียนได้ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 30 คน ผู้บริหารและครูโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 33 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 63 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามด้านการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ มี 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ วุฒิต่างการศึกษา ตำแหน่งงาน ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของโรงเรียน ตอนที่ 2 แบบสอบถามการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ลักษณะการตอบเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ โดยนำคำนิยามศัพท์เฉพาะที่มีอยู่ในตัวแปรตามมาสร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่

ควบคุมเพื่อตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุง แก้ไขแล้วหาความตรง (Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ได้ค่า IOC มากกว่า 0.67 ทุกข้อ ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) .83 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ใช้ความถี่ ร้อยละและนำเสนอประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสถิติเปรียบเทียบ t-test

ผลการศึกษา

การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าสูงสุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านที่มีค่าบริหารต่ำ ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน เมื่อจำแนกตามขนาดโรงเรียน โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก และการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดโรงเรียนในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 สรุปผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ทัวไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 69.8 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.2 มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 61.9 รองลงมา มีวุฒิปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 38.1 มีตำแหน่งครู คิดเป็น 95.2 ผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.3 มีประสบการณ์ทำงาน 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.3 และมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.4 และผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 52.4 สังกัดโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.6

2. การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามด้าน

การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต รองลงมา ด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศและ และด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุดคือ ด้านการเรียนการสอน

2.1. ด้านกายภาพ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ โรงเรียนจัดให้มีศาลาพระพุทธรูป เต้นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลุกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดให้มีป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม คำขวัญคุณธรรม จริยธรรม หรือ พุทธสุภาษิตต่าง ๆ ทัวไปในบริเวณโรงเรียน

2.2. ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรู้ความเข้าใจเหตุผลในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ กิจกรรมรับศีล หรือทบทวนศีลทุกวัน อาจจะเป็นบทกลอนหรือเพลงเช่นเดียวกับกิจกรรมแผ่เมตตา (เพื่อให้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข)

2.3. ด้านการเรียนการสอน โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ มีการวัดผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลาย ครอบคลุมตามหลักภาวณา 4 (กาย/ความประพฤติ/จิตใจ/ปัญญา ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน

2.4. ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส การมีความเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อนักเรียน ครู ต่อผู้ปกครอง และครูต่อครูด้วยกัน ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขาหรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสงปัญญา

2.5 ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือจัดการอบรม/พัฒนาจิตเจริญปัญญา/สุนทรธรรม/ พังเทศน์ /ปฏิบัติธรรมโอกาสในวันสำคัญ

3. การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้านกายภาพ โดยรวมพบว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก

โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ มีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือมีการเปิดเพลงตามเครื่องกระจายเสียงในเวลาพักเที่ยงที่ส่งเสริมคุณธรรม

โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุดได้แก่ มีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือมีการเปิดเพลงตามเครื่องกระจายเสียงในเวลาพักเที่ยงที่ส่งเสริมคุณธรรม

ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต โดยรวมพบว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก

โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ก่อนเข้าเรียนและก่อนเลิกเรียนประจำวัน ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือจัดกิจกรรมรับศีล หรือทบทวนศีลทุกวัน อาจจะเป็นบทกลอนหรือเพลงเช่นเดียวกับกิจกรรมแม่เมตตา (เพื่อให้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข)

โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ มีการปลูกศรัทธา ค่านิยมให้นักเรียนพอใจในสิ่งที่มี/ที่เป็น ตามอัตภาพนักเรียน ดำรงชีวิตประจำวันโดยไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือจัดกิจกรรมเพื่อพิจารณาอาหารก่อนรับประทานอาหารกลางวัน เพื่อให้กินเป็น กินอย่างมีสมาธิมีปัญญา รู้เข้าใจ

ด้านการเรียนการสอน โดยรวมพบว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก

โรงเรียนวิถีพุทธขนาดเล็ก โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ มีการวัดผลตามสภาพจริง ด้วยวิธีการหลากหลาย ครอบคลุมตามหลักภาวณา 4 (กาย/ความประพฤติ/จิตใจ/ปัญญา ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรม ในการเรียนรู้และปฏิบัติ

โรงเรียนวิถิพุทธขนาดกลาง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้ ผู้เรียนใกล้ชิดกับพระพุทธรูปศาสนาในบริบทต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือ จัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน

ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ โดยรวมพบว่า โรงเรียนวิถิพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า โรงเรียนวิถิ พุทธขนาดเล็ก

โรงเรียนวิถิพุทธขนาดเล็ก โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ ยิ้มแย้ม แจ่มใส การมีความเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อนักเรียน ครู ต่อผู้ปกครอง และครูต่อครูด้วยกัน ส่วนข้อ ที่มีการบริหารต่ำสุดคือส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขาหรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรมแสง ปัญญา และส่งเสริม ยกย่อง เชิดชู ผู้ทำดี เป็นประจำ

โรงเรียนวิถิพุทธขนาดกลาง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อการบริหารที่มีสูงสุด ได้แก่ สภาพแวดล้อม และบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนเกื้อกูลต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้านทั้งศีล สมาธิ และปัญญา ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขาหรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรม แสงปัญญา และส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยามิตร อ่อนน้อม ถ่อมตน เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมพบว่า โรงเรียนวิถิพุทธขนาดกลาง มีค่าเฉลี่ย สูงกว่า โรงเรียนวิถิพุทธ ขนาดเล็ก โรงเรียนวิถิพุทธขนาดเล็ก โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ มีการ ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ส่วนด้านที่มีการบริหารต่ำสุดคือมีการระดมทรัพยากรเพื่อ สนับสนุนการบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธ และจัดการอบรม/พัฒนาจิตเจริญปัญญา/สนทนาธรรม/ ฟังเทศน์ /ปฏิบัติ ธรรมโอกาสในวันสำคัญ

โรงเรียนวิถิพุทธขนาดกลาง โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีการบริหารสูงสุด ได้แก่ แต่งตั้ง คณะกรรมการที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ และการบริหารดำเนินงานอย่างต่อเนื่องโดย บ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนร่วม ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุดคือ ส่งเสริมการศึกษา ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยจัดห้องสมุดและ สื่อต่าง ๆ ให้ยืมหรือให้ใช้ศึกษา

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานจำแนกตาม ขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน เมื่อพิจารณาภาพรวม พบว่า ขนาดโรงเรียน ต่างกันมีการบริหารต่างกัน

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถิชีวิต ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การอภิปรายผล

1. การบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถิชีวิตด้าน การเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ทั้ง 5 ด้านนี้อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมี ด้านการบริหารสูงสุดดังนี้ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถิชีวิต ด้านกายภาพ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านบรรยากาศ และปฏิสัมพันธ์และด้านการบริหารจัดการ ซึ่งจะอภิปรายตามลำดับ ดังนี้

ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต อยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นอย่างไรเนื่องมาจากกิจกรรมพื้นฐานชีวิตเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่ชาวพุทธถือและปฏิบัติเป็นประจำวัน ประจำสัปดาห์ สถานศึกษาจึงเน้นพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือใช้ปัญญาและเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต หมายถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเหตุผลในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น จัดกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ก่อนเข้าเรียนและก่อนเลิกเรียน ประจำวัน และส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมและเห็นคุณค่าในการรักษาและสืบต่อพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546, หน้า 29) การพัฒนาของโรงเรียนวิถีพุทธ แต่ละแห่งจะมีความแตกต่างกันได้ ตามลักษณะเฉพาะของแต่ละสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ก้าว่างที่ชัดเจนจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้จากความพยายามในการพัฒนาผู้เรียนทั้งศีล สมาธิ ปัญญา ควบคู่กันไปอย่างบูรณาการ บนวิถีการดำเนินชีวิตธรรมดาคือส่งเสริมการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น ” คือ ดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทัน และจัดการได้ในลักษณะที่จะก่อประโยชน์ต่อตนเอง ต่อผู้อื่นและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดสอดคล้องกับพระสมรใจตรง (2555) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงไปหาต่ำ ได้แก่ ด้านกายภาพ กิจกรรมพื้นฐานชีวิต ด้านการเรียนการสอนด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านบริหารจัดการ 2) เปรียบเทียบผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเชกา จังหวัดหนองคาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยพระมหานิมิตต์ ปณชิตเสวี (2551) ได้ศึกษาเรื่องสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตการศึกษาหนองคาย เขต 1 พบว่าทุกด้านมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนามากที่สุด และด้านจัดการวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้น้อยสุด ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่า สภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดกิจกรรมเสนอแนะการพัฒนามากที่สุด และด้านการพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถีพุทธน้อยสุด

ด้านกายภาพอยู่ในระดับมากเป็นลำดับรองลงมาจากด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต เพราะการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธด้านกายภาพนี้เป็นอัตลักษณ์ที่ชัดเจนในความเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นแนวทางการพัฒนาและสร้างกิจกรรมโรงเรียนวิถีพุทธที่สามารถสื่อให้ผู้เรียนทุกคนพร้อมที่จะเป็นคนเก่ง คนดี และคนมีความสุข ดังนั้นสถานศึกษาต้องมีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอ มีการจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ที่ส่งเสริมผู้เรียน พัฒนา ศิล สมาธิ ปัญญา และมีการเปิดเพลงตามเครื่องกระจายเสียงในเวลาพักเที่ยงที่ส่งเสริมคุณธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยาใจ พรหมวงศ์ (2553) ได้ศึกษาการประเมินโครงการวิถีพุทธบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านบริบทมีการกำหนดหลักการเหตุผล วัตถุประสงค์ สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนจัดประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียนและประจำห้องเรียน จัดสภาพโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น ใกล้ชิดธรรมชาติ สอดคล้องกับดวงธิดา พุตะกุล (2554) ได้ศึกษากระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียนโรงเรียนวิถีพุทธ ในอำเภอปากพลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายกผลการศึกษาด้านกาย (กายภาพ) นักเรียนแต่งกายสะอาดเหมาะสมกับโอกาส ด้านศีล (สังคม) นักเรียนรักการทำงาน และมีเจตนาที่ดีต่อ อาชีพสุจริต ด้านจิต (จิต/อารมณ์) นักเรียนมีความร่าเริงแจ่มใส ด้านปัญญา นักเรียนมีความเชื่อมั่นในเรื่องผลการทำดี-ทำชั่ว

ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นอย่างไรเนื่องมาจากสถานศึกษาต่างก็ตระหนักดีว่า ในการที่จะเป็นโรงเรียนวิถีพุทธนั้น สิ่งที่สำคัญและจำเป็นที่โรงเรียนต้องดำเนินการคือการสร้างบรรยากาศและการมีปฏิสัมพันธ์ หมายถึง มีการยิ้มแย้ม แจ่มใส การมีความเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อนักเรียน ครู ต่อผู้ปกครอง และครูต่อครูด้วยกัน มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนเกื้อกูลต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้านทั้งศีล สมาธิ และปัญญา และส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียนปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น การลด ละเลิก อบายมุข การเสียสละ สอดคล้องกับชาติรี จามคุณ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สภาพมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับเฉลิมรัก สดไสย (2554) ได้ศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ด้านการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน พบว่า นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของวัดและชุมชนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และทัศนคติที่ดีต่อกัน

ด้านการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นอย่างไรเนื่องมาจากสถานศึกษามีหลักและกระบวนการบริหาร หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหารสถานศึกษามีความเหมาะสมการประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา หรือคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และการบริหารดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง โดยบ้าน วัด โรงเรียนมีส่วนร่วมและมีระบบตรวจสอบประเมินผล และเปิดโอกาสให้มีการเสนอแนะอย่างเป็นกัลยาณมิตรเพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับพงศธร คิดการงาน (2556) ได้ศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องของโรงเรียนบ้านแม่จ้อง อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า 1) ด้านปัจจัยนำเข้า โรงเรียนได้กำหนดหลักการและเหตุผลให้สอดคล้องกับนโยบายหลักของกระทรวงศึกษาธิการ ด้านกระบวนการของโรงเรียนมีการวางโครงสร้างแบบแผนที่ชัดเจนการบริหารด้านผลผลิต โรงเรียนมีกระบวนการส่งเสริมให้นักเรียนได้สอดแทรกการนำศิลปะเข้าไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับพระสมร ใจตรง (2555) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเซกา จังหวัดหนองคายโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านบริหารจัดการเมื่อพิจารณาตามตัวแปร ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10-20 ปี มีผลการดำเนินงาน โรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ 20 ปี ขึ้นไป มีผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ผลวิจัยเป็นอย่างไรเนื่องมาจากสถานศึกษามีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนด้วยหลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ สอดคล้องกับชาติรี จามคุณ (2552) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 พบว่า ด้านบุคลากรมีคุณลักษณะที่ดี ปัญหาที่พบคือครูมีลักษณะและทัศนคติที่แตกต่างกันในการดำเนินงานโรงเรียน วิถีพุทธ ครูมีประสบการณ์ในการบริหารจัดการในรูปแบบที่แตกต่างกัน วิธีการสอนไม่เหมือนกันแต่จะขั้นแต่ละโรงเรียน ผู้ปกครองไม่เข้าใจการจัดการศึกษา ข้อเสนอแนะ ควรมีการอบรมลัทธิมนานบุคลากร ส่งเสริมการศึกษาดูงาน ส่งเสริมให้ครูร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น แนวทางการพัฒนา คือ สร้างความตระหนักเกิดทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินงานวิถีพุทธ จัดทำคู่มือการดำเนินงาน ผู้บริหาร ครู และบุคลากรเป็นแบบอย่างในการดำเนินงานและการดำเนินชีวิต

2. การเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต ด้านการเรียนการสอน ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาภาพรวมพบว่าขนาดโรงเรียนแตกต่างกันมีการบริหารที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนวิถิพุทธแต่ละแห่งมีการบริหารที่มีให้เห็นเป็นจุดเด่น เป็นอัตลักษณ์ของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในการบริหารตามแนวทางโรงเรียนวิถิพุทธ ส่วนการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธด้านการเรียนการสอนไม่ต่างกันทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนวิถิพุทธขนาดเล็กและขนาดกลางมีการใช้หลักสูตรการศึกษาชั้นพื้นฐานเหมือนกันและมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีอยู่ในหลักสูตรภาควิชาเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยพระคำมูล รตนโชโต ศรีภูวงศ์ (2552) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถิพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7 ระหว่างโรงเรียน วิถิพุทธขนาดเล็กและโรงเรียนวิถิพุทธขนาดใหญ่ ทั้งเป็นภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สอดคล้องกับเฉลิมรัก สดใสย (2554) ได้ศึกษาการส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่อยู่ขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธแตกต่างกันและจำแนกตามประสบการณ์ การทำงานพบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อการส่งเสริมการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนวิถิพุทธ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่าการบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับมาก แต่ยังมีกิจกรรมบางกิจกรรมที่ยังดำเนินการน้อยและควรแก้ไข เพื่อให้เป็นโรงเรียนวิถิพุทธที่สมบูรณ์แบบ และเป็นตัวอย่างแก่ โรงเรียนวิถิพุทธทั่วไป เพื่อที่จะเป็นแนวทางการบริหารงานโรงเรียนวิถิพุทธ ต่อไป

1.1 ด้านกายภาพ โรงเรียนควรมีแผนพัฒนาด้านกายภาพตามแนวทางโรงเรียนวิถิพุทธ และมีการวัดผลประเมินผลด้านกายภาพ

1.2 ด้านกิจกรรมพื้นฐานชีวิต โรงเรียนควรมีกิจกรรมที่เน้นหนักในเรื่อง กิจกรรมรับศีลหรือทบทวนศีลทุกวัน อาจจะเป็นบทกลอน หรือเพลงเช่นเดียวกับกิจกรรมแม่เมตตา (เพื่อให้ตระหนักถึง การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

1.3 ด้านการเรียนการสอน โรงเรียนควรจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการเรียนรู้และปฏิบัติที่ชัดเจนและมีหลักฐานแสดงร่องรอยการปฏิบัติ

1.4 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ โรงเรียนควรเน้นเรื่องมุ่งให้นักเรียนมีคุณลักษณะ “กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตน

1.5 ด้านการบริหารจัดการ โรงเรียนควรส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้และพัฒนาไตรสิกขา

2. จากการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถิพุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในอำเภอดอยหลวง จำแนกตามขนาดโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ด้านการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

โรงเรียนควรมีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือจัดการเรียนการสอน ที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผ่านกิจกรรม มีร่องรอยการสอนอย่างชัดเจน มีหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรม ในการเรียนรู้และมีการประเมินผล รายงานผลในรอบปีการศึกษาแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

2.2 ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้แก่ นายเข้มชาติ พิมพิลา รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยานางสุรางค์ สุวรรณกาญจน์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลดอยหลวง และ นางสาวสาริตา ชุ่มมงคล ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลดอยหลวง.

ขอขอบคุณท่านผู้เป็นเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบคุณคณะผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอดอยหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงขอประกาศคุณูปการแต่บุคคลดังกล่าวให้ปรากฏไว้ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ด้วยขอขอบคุณยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)**

พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การขงส่งสินค้าและพัสดุ.

เฉลิมรัก สดไสย. (2554). **การส่งเสริมการดำเนินงานการจัดการศึกษาวิถีพุทธโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงาน**

เขต ธนบุรี สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, นครนายก.

ชาติรี นาคคุณ. (2552). **การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำโรงเรียนวิถีพุทธเขตพื้นที่การศึกษา**

เชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ดวงธิดา พุตระกูล. (2554). **กระบวนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของนักเรียน**

โรงเรียนวิถีพุทธในอำเภอปากพลี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก.

วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.

พงศธร คิดการงาน. (2556). **การศึกษากระบวนการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง**

โรงเรียนบ้านจ้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

พระคำมูล รตนโชติ ศรีภูวงศ์. (2552). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขต**

พื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1-7. วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา,

นครราชสีมา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พระมหานิติมิตรย์ ปณติตตเสวี. (2551). **สภาพการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**
การศึกษาหนองคาย เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พระสมร ใจตรง (2555). **ผลการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอเซกา จังหวัด**
หนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ยาใจ พรหมวงศ์. (2553). **การประเมินโครงการโรงเรียนวิถียุทธโรงเรียนบ้านเวียงฝาง จังหวัดเชียงใหม่.**
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สำนักงานการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ.** กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์องค์การขนส่งสินค้าและพัสดุ.
- อุษา ชูชาติและลัดดา อินทร์พิมพ์. (2558). บทวิเคราะห์. [มุมมองด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรีน พลเอก
ประยุทธ์ จันทร์โอชา] วารสารวิจัยการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 3(6), 1-2.

การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา ของ
โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

The Study Compared the Expectations of the people towards Education Schools,
local governments in Phan district of Chiang Rai

พิชิต สถานเดิม¹ และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Pichit Sataanderm¹ and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคาดหวังและเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 252 คน แยกเป็น เทศบาลตำบล 92 คน และ องค์การบริหารส่วนตำบล 160 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน ที่ระดับระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 185 คน แยกเป็น เทศบาลตำบล 72 คน และ องค์การบริหารส่วนตำบล 113 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่ t-test independent

ผลการวิจัย พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณ รองลงมาได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านบริหารทั่วไป และจากการเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัด ไม่มีผลแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความคาดหวังของบุคลากร การจัดการศึกษา

Abstract

This research aims The study compared the expectations and the expectations of the people towards education. Schools, local governments in Phan district. Chiang Rai province Schools are classified by the district and subdistrict administrative organizations. The population in this study are employees of local governments. A

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : chitkoko2525@hotmail.com

total of 252 people divided into 92 municipalities and subdistrict administrative organization 160 people. The sample using simple random sampling. The size of the sample by the square of the Krejcie and Morgan at a confidence level of 95% of the sample consisted of 185 people divided into 72 municipalities and subdistrict administrative organization 113 people. The tools used to collect data was a five–star rating scale (Rating Scale) data analysis using a computer program. To calculate the mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) and t test t–test independent.

The research found that the expectations of people towards education as a whole in the fourth level. Considering the revenue side of the budget, including the most, followed by academic and administrative staff. The comparison to the expectations of local government personnel and subdistrict Administration Organization on. Education Management Schools, local governments in the province of Phan no different..

Keywords: Expectations, Education

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับและพึงมีการศึกษาเป็นเครื่องมือและเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาประเทศ เพราะมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐกิจ และสถาบันสังคม โดยการปฏิบัติหน้าที่ และการประกอบอาชีพที่ได้รับการศึกษาอบรมอย่างมี ประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล ด้วยเหตุนี้ทุกประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็น อย่างมาก และใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือพัฒนาประเทศของตน โดยประเทศที่กำลังพัฒนาถึงกับมีคำกล่าวกันว่า “ถ้าจะดูความเจริญก้าวหน้าของประเทศใดอาจจะดูกระบวนการศึกษาของประเทศ เพื่อระบบการศึกษาเป็นระบบที่สร้างคน เป็นระบบที่ปลูกฝังและถ่ายทอด ปรัชญา ความคิด ความเชื่อ แบบแผนอันดีงามและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ (นิภาพรรณ โรจนวิภาต, 2543 หน้า 1)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติยังได้ระบุถึงการให้อำนาจสถานศึกษาในการบริหารจัดการ การศึกษาโดยอิสระในรูปแบบโรงเรียนที่มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย โดยมาตรา 9 (2) กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่สถานศึกษา และมาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษา ให้สถานศึกษาบริหาร ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ดังนั้น สถานศึกษาในยุคปฏิรูปจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา ภารกิจหลักของสถานศึกษาในฐานะเป็น หน่วยงานการศึกษาที่สำคัญที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และคุณภาพที่พึงประสงค์ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีสุขภาพอนามัยดี ตลอดจน มีระบบการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542 หน้า 1)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของบุคลากรเป็นสิ่งสำคัญ อย่างหนึ่งของการ พัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สุกัญญา สันติพัฒนาชัย (2545, หน้า 51) กล่าวไว้ว่า การที่จะปฏิรูปการเรียนรู้ให้ สำเร็จเป็นเรื่องที่ไม่ง่ายนัก และต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายทั้งครู ผู้บริหารการศึกษา ผู้เรียน บุคลากร และคนในชุมชน บทบาทของพ่อแม่บุคลากรในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมีมากขึ้น โดยให้ ข้อคิดเห็น ข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน และให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน รวมทั้งมีส่วน ในการประเมินตนเองของโรงเรียนและนำผล การประเมินไปปรับปรุงผู้เรียนที่บ้าน

จากข้อมูลข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ยังมีสถานศึกษาอีกมากที่กำลังอยู่ในระหว่างการเตรียม ปรับปรุง และพัฒนาเพื่อไปสู่มาตรฐานที่ดีขึ้น โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ยังเป็นโรงเรียนที่กำลังดำเนินการปรับปรุง และพัฒนาเพื่อให้มีคุณภาพดีขึ้นใน หลาย ๆ ด้าน จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากทุกฝ่าย ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน บุคลากร ตลอดจนชุมชน ดังนั้น เพื่อเป็นการวางพื้นฐานไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา และเป็นแนวทางใน การปรับปรุงสถานศึกษา การสำรวจความคาดหวังของบุคลากรต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จึงจัดเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญชิ้นหนึ่ง เพื่อจะเป็นดัชนีชี้วัดสถานภาพของโรงเรียน และเป็นแนวทางใน การปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น ยิ่งไปกว่านั้น ผลการวิจัยนี้ยังเป็นข้อมูลพื้นฐาน ให้แก่โรงเรียนอื่น ๆ ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่มาตรฐานที่ดีขึ้นของ การศึกษาของไทย

วัตถุประสงค์การศึกษา

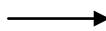
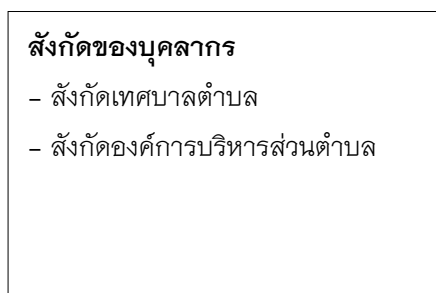
1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกเป็นโรงเรียนสังกัดเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

สมมุติฐานการวิจัย

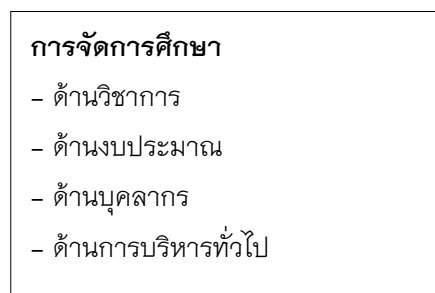
ความคาดหวังของบุคลากรของโรงเรียนเทศบาลตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กรอบการศึกษา

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีโรงเรียนในสังกัด ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 แห่งจำนวน 252 คน แยกเป็น เทศบาลตำบล 92 คน และ องค์การบริหารส่วนตำบล 160 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีโรงเรียนในสังกัด ในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ เทศบาลตำบลเมืองพาน องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน องค์การบริหารส่วนตำบลดอยงาม องค์การบริหารส่วนตำบลทรายขาว โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random

sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างอิงใน อีรวิติเอกะกุล, 2543) ที่ระดับระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างแยกเป็น เทศบาลตำบล 72 คน และ องค์การบริหารส่วนตำบล 113 คน

สังกัด	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เทศบาลตำบล	92	72
องค์การบริหารส่วนตำบล	160	113
รวม	252	185

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด ระดับการศึกษาสูงสุด เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือน้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุด เป็นคำถามแบบเลือกตอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) งานวิชาการ 2) งบประมาณ 3) บุคลากร 4) การบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 แนวทางและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การหาคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารตำรา วารสาร แนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบเขตการศึกษาค้นคว้า
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จนำเสนออาจารย์ที่ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแนะนำปรับปรุงแก้ไข
5. หาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (IOC = 0.66-1.00)
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 ฉบับ ได้ความเชื่อมั่นของเครื่องมือ 0.89
7. นำแบบสอบถามซึ่งทดลองใช้แล้วไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)
8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้แล้วมาปรับปรุงแก้ไขแล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์เพื่อใช้เก็บข้อมูลจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการตอบคำถามแบบเลือกตอบ (check list) วิเคราะห์ โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละนำเสนอประกอบคำบรรยาย ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอ

พาน จังหวัดเชียงราย ตามภารกิจงาน 4 ด้าน โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบโดยใช้ t-test independent

ผลการศึกษา

พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาภาพรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านที่มากที่สุด ได้แก่ ด้านงบประมาณ รองลงมาได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร และด้านบริหาร ทั่วไป

และจากการเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรสังกัดเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลที่มี ต่อ การจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัด ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จากการเปรียบเทียบพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง ร้อยละ 57.80 เพศชาย ร้อยละ 42.20 ด้านอายุ พบว่า มีอายุระหว่าง 25-44 ปี ร้อยละ 46.50 รองลงมาคืออายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 29.70 ด้านตำแหน่ง พบว่า เป็นข้าราชการประจำ ร้อยละ 38.40 รองลงมาเป็นพนักงานจ้างทั่วไป ร้อยละ 36.80 ด้านสังกัด พบว่า มีสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 61.10 สังกัดเทศบาลตำบล ร้อยละ 38.90 และด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า มีวุฒิการศึกษาสูงสุด อยู่ในระดับ ปริญญาตรี ร้อยละ 67.00 รองลงมา อยู่ใน ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 20.50

2. ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อ การจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ตามกรอบการบริหารงาน 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการวิจัยในแต่ละด้าน สรุปได้ ดังนี้

2.1 ด้านงานวิชาการ

พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและ เทคโนโลยีทางการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การส่งเสริมด้านวิชาการแก่ชุมชน อยู่ใน ระดับปานกลาง

2.2 ด้านงบประมาณ

พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า คือ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดทำและเสนอขอของบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การบริหาร การเงิน อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 ด้านบุคลากร

พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ วินัยและการรักษาวินัย อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

พบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษา โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ งานบริการสาธารณะ อยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อ การจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกเป็นเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

การอภิปรายผล

1. การศึกษาความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน พบว่า ความคาดหวังของบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ที่เป็นเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่า บุคลากรในสังกัด ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงบประมาณ อาจเป็นเพราะว่า เรื่องงบประมาณเป็นตัวขับเคลื่อนการจัดการศึกษา หากจะทำการสิ่งใดแล้วขาดซึ่งงบประมาณอาจทำให้สำเร็จได้ยาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญลักษณ์ ปรัชญาเมธา (2551) ได้ศึกษา ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางโพธิ์เหนือ จากการศึกษา พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบางโพธิ์เหนือโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า สามารถเรียงลำดับความคาดหวังจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากรทางการสอน ด้านการจัดหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน และ ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ พรหมผล (2552) ได้ศึกษา ความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ด้านการวางแผนกำลังและกำหนดตำแหน่งมีการจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการ และบุคลากรมากที่สุดและด้านการจัดทำแผนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาน้อยที่สุด ปัญหาที่พบคือ ภาระงานของโรงเรียนมีมาก บุคลากรรับผิดชอบงานไม่ตรงกับความสามารถ ด้านการสรรหาบรรจุแต่งตั้ง มีการจ้างลูกจ้างประจำโดยใช้เงินงบประมาณมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อ การจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย จำแนกเป็นเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า บุคลากร มีความคิดเห็นคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อ การจัดการศึกษา ของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความแตกต่างกัน ที่ผลการศึกษาค้นคว้าดังกล่าวออกมาเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ตัวของบุคคลหรือบุคลากรนั้นเป็นตัวกำหนดทิศทางหรือตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลธิชัย ยอดมูลดี (2549) ได้ศึกษาความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวม ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 สามารถสรุปได้ว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความแตกต่างกับสภาพ

ความเป็นจริงตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกด้าน และทุกมาตรฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ความคาดหวังของบุคลากรที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

1. โรงเรียนควรจัดให้มีการพัฒนาระบบและคุณภาพของเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ ให้ง่ายต่อการเข้าถึงและเป็นปัจจุบัน
2. โรงเรียนควรจัดให้มีกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังของบุคลากรตามการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ควรศึกษาแนวทางในการวางแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้อนุเคราะห์ให้ข้อเสนอแนะตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่

ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้แก่ นางเปรมจิต ยะมงคล ผู้อำนวยการกองการศึกษา เทศบาลตำบลเมืองพาน นายสมชาย เขายานัง ผู้อำนวยการโรงเรียนองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน นางบุษกร ดิน้อย หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพาน

ขอขอบคุณท่านผู้เป็นเจ้าของเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบคุณคณะผู้บริหารและบุคลากร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกท่านที่ให้ความกรุณาตอบแบบสอบถามเพื่อการศึกษาครั้งนี้ จึงขอประกาศคุณูปการแด่บุคคลดังกล่าวให้ปรากฏไว้ในการศึกษา ค้นคว้าอิสระเล่มนี้ด้วยขอขอบคุณยิ่ง

เอกสารอ้างอิง

ชลธิชัย ยอดมูลดี. (2550). ความคาดหวังและสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับคุณภาพการ

จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 การศึกษาอิสระ คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

ธีรฤดี เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

นิภาพรรณ โรจนวิภาค. (2543). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีผลต่อการบริหารโรงเรียนเอกชน:

กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านใหม่วัฒนา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สมศักดิ์ พรหมผล. (2552). **ความคาดหวังของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการ**

บริหารงานบุคคลของโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 24 อำเภอจุน จังหวัดพะเยา, การศึกษาอิสระคม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

สัญญาลักษณ์ ปรัชญเมธา. (2551). **ความคาดหวังของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงาน**

วิชาการของโรงเรียนบางโพธิ์เหนือ อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี. การค้นคว้าอิสระ คม.,
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพฯ.

สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุกัญญา สันติพัฒนาชัย. (2545). **ปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียนอย่างไรให้ประสบความสำเร็จ กรณี ตัวอย่าง**

โรงเรียนราชวินิต มัธยม. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี.น.

การศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

Comparison Study the Formative Leadership of Master's Students of Education Administration in University of Phayao, Chiang Rai Campus

สุรียัน หยกถาวรวงศ์^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Suriyan Yoktawonwong^{1*} and Nanthima NakaPhong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการไว้วางใจ ด้านการสื่อสารและด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและรายได้ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ชั้นปี 1 จำนวน 59 คน และชั้นปีที่ 2 จำนวน 57 คน รวมเป็น 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ, ด้านการสื่อสาร และ ด้านการไว้วางใจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและรายได้ พบว่า นิสิตปริญญาโท ที่มีเพศต่างกันมีภาวะเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน แต่นิสิตปริญญาโท ที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงานและรายได้ต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ปัญหาและข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของนิสิตปริญญาโท ตามความคิดเห็นของนิสิต พบว่าสภาพปัญหา ลำดับแรก คือ การไม่ได้ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ ไม่ได้ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เสมอต้นเสมอปลาย ข้อเสนอแนะ ลำดับแรก คือ ควรมีการจัดอบรมทักษะในการสื่อสาร

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : suttiporn@maesai.ac.th

เพื่อจะได้มีทักษะในการสื่อสารที่ดีมากยิ่งขึ้น และ ควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อจะเป็นการสร้างเครือข่ายในการทำงาน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

Abstract

The purposes of this research were to study the Formative Leadership of Master's Students of Education Administration in University of Phayao, Chiang Rai campus in Using Innovation and Technology, Teamwork, Trust, Communication, and Human Relationship. And to study comparisom the Formative leadership of Administration Education in University of Phayao, Chiang Rai campus by Sexes, Ages, Experiences and Earnings. The target group used in this study are Master's student of Administration Education in University of Phayao, Chiang Rai campus. First-year students are 59 persons and Sophomore are 57 persons, Include 116 persons. The tools used for data collection include a questionnaire rating scale (Rating Scale). The statistics used in this study were mean (\bar{X}), standard deviation (S.D.), t-test and One -way ANOVA (One-way Analysis of Variance

The results showed that:

1. The Formative Leadership of Master's Students maintain high level of Formative Leadership. Respectively, Human Relationship, Using Innovation and Technology, Trust, Communication, and Teamwork.
2. The comparison the Formative Leadership of Master's Students by Sexes, Ages, Experiences and Earning. Found, Master's Students that different sexes doesn't different Formative Leadership. But Students that different Ages, Experiences and Earning different Formative Leadership at .05 level of statistical significance.
3. The problems and suggestions of Master's Students found, the problems were; Don't always Using Innovation and Technology for teaching, Don't be a good exemplary for other people. The suggestion were; Should have training in communication for improve conversation skill better , Should have a good relationships with colleague for be a good network to work.

Keywords: The Formative Leadership

บทนำ

ปัจจุบันประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian) กำลังเตรียมพร้อมต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปีพุทธศักราช 2558 ภายใต้เงื่อนไข 3 เสาหลักได้แก่ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน การเตรียมการด้านกำลังคนจึงเป็นนโยบายหลักของชาติ สมาชิกเพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาการเปลี่ยนแปลง และการแข่งขันบริบทดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อระบบการศึกษาของไทยโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยทางการศึกษาที่ผลิตกำลังคนสู่สาขาอาชีพ (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, 2555, หน้า 34)

ในปัจจุบันการที่จะสร้างและเตรียมผลิตนิสิตให้มีคุณภาพและมีศักยภาพสูงไปแข่งขันกับนานาชาติประเทศต้องอาศัยกระบวนการจัดการศึกษาให้เข้มแข็งและมีคุณภาพและที่สำคัญ ยิ่งกว่านั้นคือการเตรียมการและมีกระบวนการ

ในการผลิตนิสิตที่มีคุณภาพ เพื่อให้ได้นิสิตที่มีความรู้คุณธรรมและเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 – 2559 ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการถือคุณ พัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ต่อยอดสู่การสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการฝึกฝน เป็นความคิดสร้างสรรค์ ปลูกฝังการพร้อมรับฟังความคิดเห็นจากผู้อื่น และจิตใจที่มีคุณธรรม ซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย พัฒนาคนด้วยการเรียนรู้ในศาสตร์วิทยาการให้สามารถประกอบอาชีพได้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับแนวโน้มการจ้างงานและเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สร้างจิตสำนึกให้คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม เคารพกฎหมายหลักสิทธิมนุษยชน สร้างค่านิยมการผลิตและบริการที่รับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม เรียนรู้การรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 10)

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559 กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันการพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศได้ยึดตามแนวทางกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาได้ดำเนินการจัดทำกรอบแผน อุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565) และได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2551 โดยแผนดังกล่าวเป็นแผนเชิงรุกที่มองไปข้างหน้า ชี้นำทิศทางและเป้าหมาย การพัฒนาอุดมศึกษาของประเทศในระยะยาว และมีเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผนในปี พ.ศ. 2565 คือ การ "ยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพ สามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศในโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมเนียมปฏิบัติ การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555, หน้า 15)

การเปลี่ยนแปลงสภาพการณ์ของโลกในปัจจุบันมีลักษณะแบบไร้พรมแดนอยู่ตลอดเวลา ทำให้องค์กรต้องปฏิรูปตนเองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ต้องอาศัยผู้นำที่มีความสามารถ ซึ่งจะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน ไม่ว่าจะองค์กรนั้นจะเป็นของภาครัฐหรือเอกชน และไม่ว่าจะอยู่ในระดับใด ผู้นำส่วนใหญ่ล้วนมีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาและการดำเนินงานขององค์กร เพราะจะทำให้ทุกส่วนในองค์กรสามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางที่องค์กรต้องการและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้นำเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานองค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ปัจจัยที่สำคัญที่สุดก็คือผู้นำ ถ้าองค์กรใดได้ผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะสามารถสั่งการ ตลอดจนทำกิจกรรมต่างๆ ในองค์กรให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี (วิเชียร วิทย์อุดม, 2548, หน้า 1) ผู้นำเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแต่ผู้บริหารเป็นผู้รักษาความมั่นคงขององค์กร ผู้นำจะปฏิบัติตนดุจตัวจักรสำคัญในการประสานบทบาทของผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีการร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ โดยแสดงพฤติกรรมออกมาในสองลักษณะควบคู่กัน คือ ลักษณะที่คำนึงถึงงานเป็นหลักสำคัญและลักษณะที่คำนึงถึงคนหรือผู้ปฏิบัติงานเป็นสำคัญ แต่หากผู้นำเป็นคนที่มีความรู้ มีจริยธรรม และมีความสามารถสูงแล้ว งานย่อมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดมุ่งหมายที่วางไว้ ทุกประการ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2551, หน้า 52)

ช่วงเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมาพบว่าภาวะผู้นำเป็นประเด็นที่มีการศึกษาและวิจัยจำนวนมาก ภาวะผู้นำได้รับความสนใจ มีการกล่าวถึงและถกเถียงกันอย่างกว้างขวาง เห็นได้จากมีสิ่งพิมพ์ หนังสือ ตำรา บทความ ผลงานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีตีพิมพ์จำนวนมาก และมีหลักสูตรการฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำจำนวนมากขึ้นอย่างเห็นได้

ชัด นอกจากนั้นประเทศที่พัฒนาแล้วและในกลุ่มผู้ที่มีความรู้หรือนักวิชาการมีความพยายามอย่างมากที่จะศึกษาค้นคว้าหาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ว่าทำอย่างไรจึงจะมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลซึ่งคนจำนวนมากตระหนักว่าภาวะผู้นำจะเป็นหนทางนำพาพวกเขาไปสู่ความสำเร็จ องค์การจำนวนมากมีความต้องการพัฒนาผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีภาวะผู้นำ เพราะเห็นความสำคัญว่าภาวะผู้นำของบุคคลในองค์การจะทำให้องค์การมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นักบริหาร นักธุรกิจ นักวิชาการและนักวิจัยในหลายสาขาที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำต่างยอมรับว่าภาวะผู้นำของผู้นำผู้บริหาร ผู้บังคับบัญชาในทุกระดับและรวมถึงภาวะผู้นำของพนักงานหรือผู้ตามล้วนมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มขององค์การและการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งข้อเท็จจริงและองค์ความรู้เรื่องภาวะผู้นำนี้ ก็ยังคงเป็นที่ต้องการการค้นคว้าและยังต้องศึกษาแนวคิดใหม่ ๆ ต่อไป รวมถึงวิจัยเพื่อให้ได้ผลการศึกษาและการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, หน้า 7-8)

สำหรับภาวะผู้นำที่ได้รับความสนใจจากนักการศึกษาในปัจจุบันอีกภาวะผู้นำหนึ่ง คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ (Formative Leadership Theory) ได้รับการพัฒนาโดย Ash และ Persall บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “ในโรงเรียนหนึ่งอาจมีผู้นำได้หลายคน ซึ่งแสดงบทบาทการใช้ภาวะผู้นำในลักษณะต่าง ๆ มากมาย บทบาทภาวะผู้นำจึงมิได้จำเพาะเจาะจงแต่ผู้บริหารเท่านั้น” แต่หน้าที่ของผู้บริหารคือการสร้างโอกาสการเรียนรู้ให้แก่ครูอาจารย์และบุคลากรต่าง ๆ เพื่อเป็นช่องทางให้คนเหล่านี้ได้พัฒนาตนเองเข้าสู่การเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ (Productive leaders) ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์นี้มีมุมมองว่า “ครูคือผู้นำ (Teacher as leaders) โดยมีครูใหญ่คือผู้นำของผู้นำ (Leader of leaders) “อีกทศวรรษหนึ่ง โดยนัยดังกล่าว หน้าที่สำคัญของผู้บริหาร จึงไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูและบุคลากรซึ่งเป็นผู้ใหญ่ของโรงเรียนอีกด้วย การเป็นผู้นำแบบสร้างสรรค์ (The formative leader) นั้นจำเป็นจะต้องอาศัยทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation skills) อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เพราะสาระที่เป็นภารกิจหลักของทฤษฎีนี้ได้แก่ การทำงานแบบทีมในการสืบเสาะหาความรู้ (Team inquiry) การเรียนรู้แบบทีม (Team learning) การร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา (Collaborative problem solving) การจินตนาการสร้างภาพของอนาคตที่ควรเป็น (Imaging future possibilities) การพิจารณาตรวจสอบความเชื่อร่วมกัน (Examining shared beliefs) การใช้คำถาม (Asking questions) การรวบรวมวิเคราะห์และแปลความข้อมูล (Collecting analyzing, and interpreting data) ตลอดจนกระตุ้นครูอาจารย์ตั้งวงสนทนาอย่างสร้างสรรค์ในเรื่องการเรียนการสอน เป็นต้น ภารกิจดังกล่าวเหล่านี้ ล้วนแสดงออกถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำแบบสร้างสรรค์ทั้งสิ้น (กาญจนา ศิลลา, 2556, หน้า 21-22)

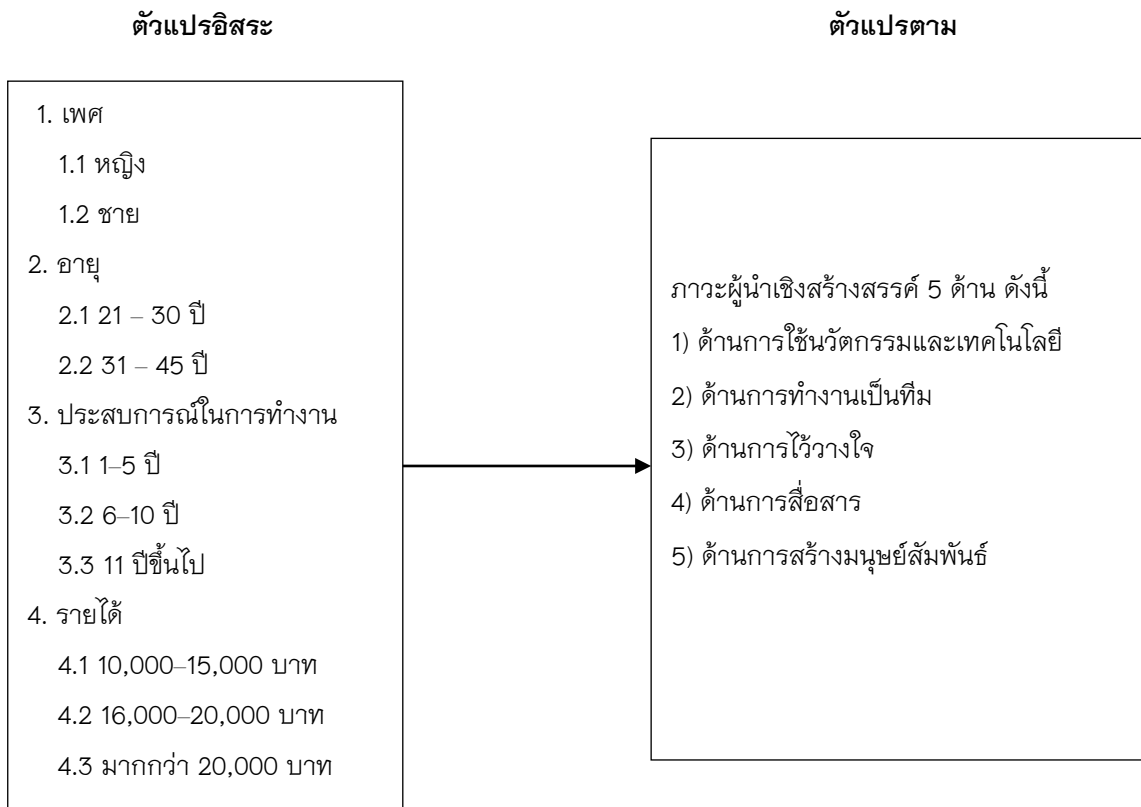
ปัจจุบันนี้มหาวิทยาลัยแต่ละแห่งต่างแข่งขันกันผลิตบัณฑิตที่ดีและมีคุณภาพพร้อมที่จะออกไปเป็นผู้นำและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย เป็นอีกมหาวิทยาลัยหนึ่งที่มุ่งเน้นการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและมีภาวะการเป็นผู้นำ ซึ่งมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายได้เปิดทำการ ณ วันที่ 29 ธันวาคม 2551 เป็นมหาวิทยาระดับอุดมศึกษา มีปรัชญาคือ การศึกษาคือชีวิต วิสัยทัศน์ ภายในปี 2563 วิทยาเขตเชียงราย จะเป็นวิทยาเขตระดับแนวหน้า ในการให้บริการทางวิชาการตามมาตรฐานสากล ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล รวมทั้งการพัฒนา องค์ความรู้สู่ชุมชนให้เข้มแข็งและสังคมเป็นสุข อันจะเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศต่อไป ดังปณิธานว่า “ปัญญาเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน” (Wisdom for Community Empowerment) ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มีการจัดการเรียนการสอน สร้างและผลิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาหลายรุ่น ได้มีการสอนและพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับนิสิต ทั้งชายและหญิงตลอดมา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสำรวจภาวะเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตนิสิตปริญญาโท การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงราย วิทยาเขต

เชิงรายและศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนิสิตปริญญาโท การบริหารการศึกษา เพื่อทราบข้อมูลเกี่ยวกับการภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท อันเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนาการมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพของนิสิตปริญญาโท และเพื่อส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายเป็นสถาบันอุดมที่มีการผลิตนิสิตปริญญาโทที่มีคุณภาพเพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียนอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ในด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการไว้วางใจ ด้านการสื่อสารและด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและรายได้

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ชั้นปี 1 จำนวน 59 คน และชั้นปีที่ 2 จำนวน 57

คน รวมเป็น 116 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการศึกษาในครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและ รายได้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการไว้วางใจ 4) ด้านการสื่อสาร 5) ด้านการสร้างมนุษย์สัมพันธ์ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามปัญหาและข้อเสนอแนะการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา 2) ศึกษาแนวความคิดและทฤษฎีต่าง ๆ ตามที่กำหนดในกรอบและแนวความคิดในการวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิต ปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ 3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนนิยามตามลักษณะที่ต้องการวัด 4) ร่างข้อคำถาม โดยทำการเขียนข้อความให้มีความครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เฉพาะ 5) นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณา ตรวจสอบและปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น 6) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และภาษาที่ใช้ (Wording) แล้วหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ที่มีเกณฑ์ค่า $IOC \geq .5-1.0$ 7) ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ การหาคุณภาพของเครื่องมือ 1) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีค่า IOC เท่ากับ $0.67 - 1.0$ 2) ปรับปรุงแบบสอบถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาต้นคว้าด้วยตนเอง พิจารณา 3) นำไปทดลองใช้ (try-out) กับนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จำนวน 30 คน หลังนำไปทดลองใช้แล้ว นำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha (α) - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับได้ เท่ากับ 0.86 4) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อเตรียมไปเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยทำหนังสือขอทางมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตที่ใช้เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เพื่อตอบแบบสอบถาม 2) ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และแจกแบบสอบถามในชั้นเรียนของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย 3) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถาม จากนิสิตด้วยตนเอง ตามเวลาที่กำหนด การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้ 1) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) เป็นรายชื่อ ใช้การวิเคราะห์คำนวณหาต่อร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย 2) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 5 ด้านของของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดย 2.1) ค่าเฉลี่ย (X) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย โดยกำหนดค่าคะแนนและแปลความหมายไว้ 2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหาร

การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายจำแนกตาม เพศ โดยใช้สถิติ t-test 2.3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายจำแนกตาม อายุ โดยใช้สถิติ t-test 2.4) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายจำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA 2.5) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายจำแนกตาม รายได้ โดยใช้สถิติ One-Way ANOVA 3) นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 3 มาวิเคราะห์เนื้อหา ปัญหา ข้อเสนอแนะการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของนิสิตปริญญาโท การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย

ผลการศึกษา

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านการไว้วางใจ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการทำงานเป็นทีม

1.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารงานในสถานศึกษา รองลงมาคือ มีเครือข่ายความร่วมมือของครูผู้สอนในการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี และมีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีความสามารถในการใช้งานคอมพิวเตอร์

1.2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน รองลงมาคือ มีการเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมการทำงานเป็นทีม และ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่บุคลากรยอมรับในคุณค่าของเพื่อนร่วมทีมงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ แสดงความเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

1.3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการไว้วางใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น รองลงมาคือ รับฟังปัญหาและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม และ ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เสมอต้นเสมอปลาย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สร้างความเชื่อถือไว้วางใจให้กับบุคลากร ด้วยการบริหารตามหลักคุณธรรม จริยธรรม

1.4 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีกิริยาวาจาสุภาพเหมาะสมในการเสวนา รองลงมาคือ มีการพัฒนาทักษะความสามารถในการพูด การจูงใจ และโน้มน้าวให้ผู้รับสารมีความพร้อมก่อนที่จะรับสารนั้น ๆ และ รับฟังและยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นมีความเห็นที่แตกต่างจากท่าน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ มีวิวิพุดเหมาะสมกับกาลเวลาและสถานที่

1.5 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ยินดีกับบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ รองลงมาคือ ปฏิบัติตนต่อเพื่อนร่วมงานได้เหมาะสมถูกต้องตามกาลเทศะ และ พุดจาด้วยถ้อยคำนุ่มนวล เป็นประโยชน์และเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ดูแลเอาใจใส่ทุกข์สุขของเพื่อนร่วมงาน

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและรายได้

2.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกัน

2.2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีอายุต่างกัน มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่พบว่า นิสิตปริญญาโท ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างจากนิสิตปริญญาโท ที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี และมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตปริญญาโท ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างจากนิสิตปริญญาโท ที่มีประสบการณ์ทำงาน มากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีรายได้แตกต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ พบว่า นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีรายได้ 10,000-15,000 บาท มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างจากนิสิตปริญญาโท ที่มีรายได้ 16,000-20,000 บาท แต่แตกต่างจากนิสิตปริญญาโท ที่มีรายได้ มากกว่า 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตปริญญาโทที่มีรายได้ 16,000-20,000 บาท มีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างจากนิสิตปริญญาโท ที่มีรายได้ มากกว่า 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะของนิสิตปริญญาโท

3.1 ปัญหาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ตามความคิดเห็นของนิสิต มีสภาพปัญหา ลำดับแรก คือ ไม่ได้ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือ ไม่ได้ปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี เสมอต้นเสมอปลาย รองลงมา คือ ไม่ได้พัฒนาทักษะในการพูดอย่างสม่ำเสมอ และไม่ได้เคารพการตัดสินใจของผู้อื่น เป็นลำดับสุดท้าย

3.2 ข้อเสนอแนะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ตามความคิดเห็นของนิสิต มีข้อเสนอแนะ ลำดับแรก คือ ควรมีการจัดอบรมทักษะในการสื่อสาร เพื่อจะได้มีทักษะในการสื่อสารที่ดีมากยิ่งขึ้น รองลงมา คือ ควรสร้างมิตรภาพที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อจะเป็นการสร้างเครือข่ายในการทำงานที่ดี รองลงมา คือ ควรมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นขณะทำงานเป็นทีม และควรมีการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานทุกประเภท เป็นลำดับสุดท้าย

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายสามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก มนุษย์สัมพันธ์ช่วยให้มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมได้ไม่ว่าสังคมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ แต่คนที่มาอยู่ร่วมกันนั้นต่างก็มีความแตกต่างกัน (Individual) ความแตกต่างกันใจ เรื่องความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เจตคติ รสนิยม ความคิดเห็นชาวน์ปัญญา (อำนาจ แสงสว่าง, 2544, หน้า 99) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ด้านการไว้วางใจ ด้านการเจรจาต่อรอง ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ด้านการสื่อสาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริหารเวลา และสอดคล้องกับ (ดรุณี ชุมภูไชย, 2555) ได้ทำการศึกษา แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเขตพื้นที่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 จากการศึกษาพบว่า แบบภาวะผู้นำโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ มีทัศนคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารงานในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคที่มีการติดต่อสื่อสารกันอย่างกว้างขวางทั่วโลก เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน หน่วยงานจึงมีความต้องการทรัพยากรบุคคลทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความรู้ความสามารถในด้านคิดค้น พัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ธุรกิจและบริการใหม่ ๆ เป็นอย่างมาก ผู้บริหารควรมีเป้าหมายที่จะผลิตบุคลากรที่มีความรู้ ทั้งทางทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอ มีการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถด้านทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศและการบริหารการจัดการ เพื่อตอบสนองสังคมทั้งภาครัฐและเอกชน พร้อมทั้งให้การสนับสนุนให้ออกาสบุคลากรให้สามารถนำความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศและการบริหารการจัดการไปใช้ประโยชน์กับงานในต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อันเป็นการเสริมสร้างความแข็งแกร่งแก่การพัฒนาและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและยอมรับนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา (จักรเพชร, 2552, สื่อออนไลน์) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขนเครือข่ายที่ 19 ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ รายข้อ ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการจัดหาสื่ออุปกรณ์เครื่องมือเทคโนโลยีสำหรับครูแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เหมาะสมกับความต้องการบริหารองค์กรให้ทำงานเป็นทีมได้อย่างมีระบบมีความรู้เรื่องเครื่องมือสมัยใหม่สำหรับการบำรุงรักษาและมีความกระตือรือร้นตลอดจนเปิดใจให้กว้างสำหรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ จัดการอบรมภายในองค์กรให้ครูมีความรู้มีเจตคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยี

สารสนเทศเป็นผู้นำในการวางแผนโครงการการเลือกกิจกรรมสื่อที่เหมาะสมในแต่ละโครงการและการประเมินผลโครงการมีเจตคติที่ดีในการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการบริหารจัดการสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูมีสมรรถภาพด้านการออกแบบสื่อการสอนมีความคิดรวบยอดต่อเนื้อหาเพื่อการนำเสนอ โดยมีความรู้ทางด้านจิตวิทยาหลักสูตรและเรื่องระบบเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบสื่อการสอน ส่งเสริมให้ครูมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสม อย่างต่อเนื่อง เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ มีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การทำงานเป็นทีมเป็นกลยุทธ์สำคัญของภาวะผู้นำทางการศึกษา ผู้นำจะต้องเสริมสร้างการมีวิสัยทัศน์ คือ การมองอนาคต มองการณ์ไกลและแปลงวิสัยทัศน์เป็นกลยุทธ์นำไปสู่การปฏิบัติ รวมถึงการผนึกกำลังร่วมกันของทีมงาน มีความรู้สึกว่าคุณเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน เน้นในเรื่องของผนึกกำลัง ร่วมสร้างทีมงานให้แข็งแกร่ง (สมชาย เทพแสง, 2554, หน้า 100-114) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขนเครือข่ายที่ 19 ด้านการทำงานเป็นทีมโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ รายข้อได้แก่ มีการสร้างแรงบันดาลใจแรงจูงใจให้สมาชิกในทีมงานภายในสถานศึกษาร่วมมือกันทำงานมีการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาและรับฟังปัญหาในการปฏิบัติงานของทีมงานต่างๆ ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่บุคลากรยอมรับในคุณค่าของเพื่อนร่วมทีมงานมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมและค่านิยมการทำงานเป็นทีม ส่งเสริมให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นรับฟังและร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และ ส่งเสริมให้บุคลากรแต่ละทีมงานมีความเข้าใจผูกพันและมีความร่วมมือกัน เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.3 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการไว้วางใจ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ เปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็นสอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน พบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขนเครือข่ายที่ 19 ด้านการไว้วางใจ โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ รายข้อได้แก่ ส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิดโครงการใหม่ ๆ มอบหมายงานได้เหมาะสมตามความสามารถของบุคลากร รับฟังความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ ของบุคลากร ให้ความช่วยเหลือแนะนำตามความเหมาะสม สร้างความเชื่อถือไว้วางใจให้กับบุคลากรด้วยการบริหารตามหลักคุณธรรมจริยธรรมความซื่อสัตย์ความเมตตาความยุติธรรม มีการให้เกียรติเคารพการตัดสินใจและเข้าใจข้อผิดพลาดของบุคลากร แสดงความเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.4 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดได้แก่ มีกิริยาวาจาสุภาพเหมาะสมในการเสวนา ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สื่อสารเป็นเครื่องมือในการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่ม การสร้างบรรยากาศการทำงาน การควบคุมสั่งงานและการสร้างความพอใจในฐานะที่เป็นระบบเฉพาะบุคคล อาจพิจารณาการสื่อสารในแง่ของพฤติกรรมทางการสื่อสารในเรื่องต่าง ๆ การสื่อสารจึงเป็นกลยุทธ์ที่มีความสำคัญต่อองค์กรในการบริหารที่จะทำให้งานขององค์กรดำเนินต่อไปและช่วยในการประสานงานของหน่วยงานในแง่ของการ

บริหารองค์กร การสื่อสารทำให้เกิดความหมาย ทำให้คนคาดคะเนความคิดซึ่งกันและกันได้และทำให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานขององค์กร (เสนาะดีเยาว์, 2538, หน้า 25-26) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน

1.5 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ยินดีกับบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานด้วยความจริงใจ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ใช้การสื่อสารแก่บุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความจริงใจ ให้โอกาสในการตัดสินใจสนับสนุนทรัพยากรแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ เปลี่ยนแปลงนโยบาย ค่านิยม วัฒนธรรม การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคลากร ผู้บริหารนับว่ามีความสำคัญต่อการดำเนินงานไปสู่ความร่วมมือที่ดี จึงต้องให้การประสานงานเป็นอย่างดี เพื่อมิให้เกิดอุปสรรคและปัญหาตามมา (Bechtol; & Sorenson, 1993, P' 298-300) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขนเครือข่ายที่ 19 ด้านการสื่อสารโดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ รายข้อได้แก่ สามารถให้เหตุผลมีท่าทีที่ดีในการชี้แจงโน้มน้าวให้บุคลากรยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ มีวิธีการพูดเหมาะสมกับกาลเวลาและสถานที่ เป็นผู้การประชุมด้วยความเชื่อมั่นในตนเองสร้างบรรยากาศที่ดีในการประชุม ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้รู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีกิริยาวาจาสุภาพเหมาะสมในการเสวนาส่งมอบหมายงานที่บุคลากรรับรู้ได้ชัดเจนปฏิบัติได้ เฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีเพศต่างกันในการภาพรวมมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่มีอายุประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้ ต่างกันในการภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กาญจนา ศิลา, 2556, หน้า 86-100) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครสำนักงานเขตบางเขน พบว่าการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) จำแนกตาม ขนาด ของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตาม ประสบการณ์การทำงานของครู พบว่า โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษามีระดับการแสดงผลภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารที่มีเพศต่างกันมีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันและผู้บริหารที่มีอายุต่างกันมีประสบการณ์การเป็นผู้บริหารต่างกันมีระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ข้อต่าง ๆ ในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทาง ดังนี้

1. ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้นำควรแสดงความเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการสร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจให้สมาชิกในทีมงามร่วมมือในการทำงาน
2. ด้านการสื่อสาร ผู้นำควรมีวิธีพูดเหมาะสมกับกาลเวลาและสถานที่และสามารถให้เหตุผล มีท่าทีที่ดีในการชี้แจง โน้มน้าวให้บุคลากรยอมรับและปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารในโรงเรียน
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนิสิตปริญญาโท สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา กับ วิทยาเขตเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณะวิทยาลักษณ์การศึกษ มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำ ปรึกษาพร้อมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี และผู้เชี่ยวชาญตั้งมีรายนามในภาคผนวกที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถาม แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งนิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์พึงมีจากการศึกษาฉบับนี้ ขอน้อมบูชาแด่พระคุณของบิดา มารดาของผู้วิจัย และขอน้อมบูชา พระคุณของบูรพาจารย์ด้วยความสำนึกในพระคุณที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา ศิลลา. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด

กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ.

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). การศึกษาและเปรียบเทียบระดับการแสดงออกภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

จักรเพชร. (2553). บทบาทผู้บริหารกับการบริหารนวัตกรรมและสารสนเทศ สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558, จาก (http://chakpet.blogspot.com/2007/10/blog-post_16.html. 5/1/2553)

ดร.ณิ ชุมภูไชย, 2555 แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเขตพื้นที่พิเศษ วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวพระเกียรติ. (2555). การศึกษาของไทยในบริบทประชาคมอาเซียน. กองกลางมหาวิทยาลัย. สืบค้นวันที่ 16 ธันวาคม 2555, จาก (<http://general.hcu.ac.tha/index.php?name=knowledge&id=4>)

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ยงยุทธ เกษสาคร. (2551). **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม** (พิมพ์ครั้งที่ 6) กรุงเทพฯ : ปัณณรัชต์.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). **ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิเชียร วิทย์อุดม. (2548). **ภาวะผู้นำ** กรุงเทพฯ : ชีระฟิล์ม.

สมชาย เทพแสง. (2554). **การบริหารจัดการความสามารถพิเศษของมนุษย์ . วารสารการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัย**

สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์ใหญ่.

เสนาะ ดิยาวี. (2538). **การสื่อสารในองค์การ**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อำนาจ แสงสว่าง. (2544) **การจัดการทรัพยากรมนุษย์** กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.

**การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
ตามทัศนะของครูกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอดอยหลวง
จังหวัดเชียงราย**

**The Study leadership of school administrative toward Efficiency Behavior In
the views of teacher Community network Doiluang ChiangRai Province**

อรวรรณ เมฆทวีป^{1*} และ เจิดหัล้า สุนทรวิภาต²

Orawan Mekthawip^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ และจะทำการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานโดยรวม อีกทั้งยังหาแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะของภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 106 คน ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความทรงจำของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาแบบมุ่งงานและแบบมุ่งสัมพันธ์ และเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) และคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางในการกำหนดลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพ โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแจกแจง ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติทดสอบที (t-test)

จากผลการวิจัยพบว่าการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมุ่งงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในข้อผู้บริหารให้คณะครูปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก แบบมุ่งสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเข้าพบได้ง่ายในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก

จากการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพในการบริหารงานตามทัศนะของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาดอยหลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมพบว่าภาวะผู้นำแบบมุ่งงานมีความเหมาะสมในประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงาน ส่วนภาวะผู้นำมุ่งสัมพันธ์มีความเหมาะสมในประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่าย

สำหรับแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพได้มีผู้ให้แนวทางพบว่าส่วนมากมีความเห็นว่าเรื่องของผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมีจุดยืนเป็นของตนเอง รวมทั้งจะต้องเป็น

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : ketkam1724@hotmail.com

แบบอย่างที่ดีของลูกน้องที่ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการมากกว่าการบริหารอื่น ๆ ที่สำคัญผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นที่มีเหตุผลร่วมอยู่ด้วย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบบมุ่งงาน แบบมุ่งสัมพันธ์

Abstract

This research aims to study the leadership of school administrators focused and committed relationship. A Comparison of school leadership administrators an effective, It also seeks to define the attributes of leadership of school administrators an effective of teacher Community network Doiluang Chiang Rai province.

The target group for the study of 10. Tools for data collection is Questionnaire about the attitudes of teachers about the leadership of school administrators focused and oriented relationship and about the performance by rating scale and Open-ended questions about how to determine the nature of executive leadership to be effective. Data were analyzed by frequency average Standard Deviation and t-test

The results showed that the leadership of school administrators focused on the highest level. Consider an item found, Management faculty behaves according to the rules of the school, average is the highest level. Oriented relationship of the administrators on the medium level. Consider an item found, Administrators has friendly and find it easy to operate, average is the highest level. A comparison, the leadership of executive focused and committed in relation to the performance as perceived by the administration of teacher Community network Doiluang district Chiang Rai province, Generally, leadership by work focus has appropriate in the performance of the quality of work in the workload, and leadership by relationship focus has appropriate in the performance of the quality of work in time and expenses.

For recomend in determining the characteristics of leadership, management effectiveness with the guidelines. Administrator should have a broader vision and has own standpoint The best Administrators for everyone Focus academic administration Administrator should opportunity for participants to express their opinions rationally.

Keywords: Leadership of school administrators, Initiating Structure, Consideration

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในการปกครองของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืนขึ้นในระหว่างปี พ.ศ 2558-2569 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 9) ทั้งนี้เนื่องจากพบว่าการศึกษากลายเป็นตัวจุดรั้งขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศ จากการประกาศของ International Institute for Management Development หรือ IMD ซึ่งเป็นการสำรวจและจัดอันดับความสามารถในการแข่งขัน ทั้งหมด 61 เขตเศรษฐกิจทั่วโลกประจำปี 2558 ปีนี้พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 30 (สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2549, สื่อออนไลน์) จากการศึกษาพบว่าเกิดจากปัญหาองค์ประกอบด้านคุณภาพกำลังคนที่เป็นตัวจุดรั้งสูงสุด ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากปัญหาด้านการศึกษาไทยที่สั่งสมมากกว่า 20 ปี ทั้งเรื่องการผลิตคุณภาพต่ำ และความเหลื่อมล้ำสูง

เด็กไทยร้อยละ 60 ออกจากระบบการศึกษาโดยมีวุฒิเพียงม.6 ม. 3 หรือต่ำกว่า และมีเด็กร้อยละ 10 ไม่จบ แม้แต่ ม. 3 ซึ่งเป็นการศึกษาระดับบังคับ นักเรียนระดับ ม.3 ของไทยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศในกลุ่ม OECD (จากผลการสอบ PISA 2012) (สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, 2549, สื่อดิจิทัล) ไทยใช้งบประมาณเพื่อการศึกษาสูงเป็นที่สองของโลก แต่ไร้ประสิทธิภาพงบประมาณส่วนใหญ่เป็นงานประจำและเงินเดือน และแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีหลักการของการกระจายอำนาจทางการศึกษา ผ่านมา 16 ปี ยังไม่มีการดำเนินการให้เป็นจริง การปฏิรูปที่ผ่านมามีแต่การปรับโครงสร้างองค์กร ที่ไม่ได้ทำให้เกิดประสิทธิภาพหรือผลดีกับผู้เรียนแม้แต่ร้อยละ 10 ซึ่งปัจจัยสำคัญ ยังไม่สามารถตอบสนองการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

จากที่ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดเผยภายหลังการประชุมกระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ 5/2557 เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2557 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 36) ได้เปิดเผยว่าจำนวนครูและการกระจาย ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสัดส่วนครูต่อนักเรียนของไทย คือ 1:22 ใกล้เคียงค่าเฉลี่ยนานาชาติ (1:17) ปัญหาใหญ่จึงอยู่ที่การกระจายตัวครูไปยังสถานศึกษาในพื้นที่ด้อยโอกาสที่ครูมักย้ายหลังสอนเพียง 1-2 ปี รวมทั้งปัญหาการขาดครูเฉพาะสาขาและเกินในบางสาขา คุณภาพและสมรรถนะ ผลการประเมินบ่งบอกถึงครูจำนวนมากขาดความรู้ความสามารถในวิชาที่ตนสอน นอกจากทักษะวิชาการแล้ว สังคมยังสะท้อนความหวังใต้อัจฉริยภาพของความเป็นครูที่มีแนวโน้มแย่ง โดยเฉพาะเรื่องความรับผิดชอบต่อนักเรียนและด้านจริยธรรม การคืนครูสู่ห้องเรียน ลดปัญหาที่ครูต้องรับภาระงานอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการสอน โดยเฉพาะภาระจากหน่วยงานภายนอก ทำให้ครูเสียเวลาเกือบร้อยละ 20 ของจำนวนวันเปิดภาคเรียน

ในการนำเสนอ Roadmap ของกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549) ได้กำหนดสาระสำคัญ ข้อเสนอและ การปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ในปีพ.ศ. 2558-2569 ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ เจตนารมณ์ หลักการ เป้าหมาย กรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ข้อเสนอการปฏิรูปในระยะเร่งด่วน (พ.ศ. 2558) ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในระยะต่อไป (พ.ศ. 2559-2569) และกลไกการขับเคลื่อน โดยมีเป้าหมายเพื่อ เปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้ดีขึ้นใน 3 ด้าน คือมีความรู้และความใฝ่รู้ มีทักษะเท่าทันชีวิตและโลกของงานและเป็นคนดีมีคุณธรรม จัดการศึกษาตอบสนองการพัฒนาประเทศ มุ่งสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพระดับสากล ที่จะช่วยยกระดับประเทศไทยให้พ้นกับรายได้ปานกลาง (Middle-income Trap) ในอนาคต ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่สามารถปรับตัวให้ทันกับบริบทความเปลี่ยนแปลงของโลกได้ตลอดเวลา ลดค่าใช้จ่ายในการบริหารลง สามารถทุ่มเททรัพยากรในระดับที่เพียงพอ ไปเพื่อลดช่องว่างของโอกาสทางการศึกษา ต้องเป็นการปฏิรูปที่ไปถึงการให้หลักประกันการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างน้อย 12 ปีแก่เด็กบนแผ่นดินไทยทุกคน ประชาชนต้องมีส่วนร่วมได้จริง ผ่านการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อพื้นที่และสถานศึกษา มุ่งให้อิสระ (Autonomy) ควบคุมความรับผิดชอบ (Accountability) รวมถึงการเปิดช่องทางแก่ทุกภาคส่วนในการเข้ามาร่วมจัดการศึกษา

โดยมีการแบ่งการปฏิรูปออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน (พ.ศ. 2558) ทำการปรับหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ตำราเรียน และระบบวัด ประเมินผล ให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาคนของประเทศ และพัฒนาผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย ด้วยเน้นที่ กระบวนการจัดการเรียนรู้ใหม่ โดย ลดเวลาเรียน ลดการเรียนวิชาที่ไม่มีความจำเป็นหรือซ้ำซ้อนกัน เพื่อให้เด็กมีเวลาอยู่กับครอบครัวเพิ่มมากขึ้น เพิ่มกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะชีวิต การทำงาน และปลูกฝังค่านิยมหลัก 12 ประการ และระบบการประเมินผลปรับให้สอดคล้องกับหลักสูตร และการเรียนการสอน ให้มีคณะกรรมการหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ โดยในระยะต่อไป ผลักดันให้เป็นหน่วยงานที่สามารถดำเนินการต่อเนื่อง มีการวิจัยและพัฒนา และมีความเป็นอิสระทางวิชาการ และให้มีกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง

ครูกับนักเรียน ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนรวมถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ตาม ศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ด้านอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามศักยภาพตามความต้องการ และสอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ แนวทางการดำเนินงานระยะต่อไป (พ.ศ. 2559–2569) จะครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ การปฏิรูปครู การปฏิรูปการเรียนรู้ การเพิ่มการกระจายโอกาสอย่างมีคุณภาพและทั่วถึง เท่าเทียม การปฏิรูประบบ บริหารการการจัดการศึกษา การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและ การปรับระบบการใช้ ICT เพื่อการศึกษา

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าการปฏิรูปครู เป็นด้านหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งผู้นำถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ครูเกิดการปฏิรูปได้ ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่มีผลกระทบต่อทำให้ทัศนคติแรงจูงใจและผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในแต่ละสถานศึกษาแตกต่างกันได้มาก ผู้นำบางคนสามารถทำให้ผู้ตามมีความผูกพันพร้อมที่จะทุ่มเทในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ แต่ผู้นำบางคนกลับก่อให้เกิดผลในทางกลับกัน ในอดีตเชื่อว่าปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้น น่าจะอยู่ที่บุคลิกลักษณะ (Personality traits) ของผู้นำเป็นสำคัญ พฤติกรรมของผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสนใจต่อมาจึงหันเหไปทางความเชื่อว่าผู้นำควรจะต้องตื่นตัวสนใจสิ่งต่าง ๆ และยังคงต้องสนใจต่อสภาพแวดล้อมขององค์กรที่เป็นอยู่และสนใจปรับหลักการหรือระบบในการทำงานของผู้นำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ นอกจากนี้ภาวะผู้นำยังเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนทั้งทางด้านสังคมและจิตใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา และสามารถทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีความขยันขันแข็ง มีขวัญกำลังใจในการทำงานแล้วก็น่าจะเป็นที่เชื่อได้ว่าการจัดการเรียนการสอนคงจะมีผลสัมฤทธิ์ที่ดี หรือสูงมาก รวมทั้งการพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ก็คงจะเจริญรุ่งเรืองหรือได้มาตรฐานแน่นอน

ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละคนต่างมีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แสดงออกในลักษณะที่ต่างกันอย่างออกไป (ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์ อ้างถึงใน จีรวดี สุขวิญญา, 2551) ได้กล่าวว่าผู้นำจะต้องมีลักษณะความเป็นผู้นำในสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ผู้นำจะต้องนำกลุ่มไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ ภาวะผู้นำจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนอาจจะแสดงพฤติกรรมการบริหารในลักษณะที่เน้นความสำคัญของงานเป็นหลัก โดยกำหนดให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาดำเนินตามนโยบายและแบบแผน มีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นไปตามตำแหน่งหน้าที่ มีลักษณะเป็นผู้นำแบบมุ่งงานการบริหารงานในลักษณะนี้อาจมีผลให้ผู้ร่วมงานขาดความรู้สึกในความเป็นเจ้าของหน่วยงานสกัดกั้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงานเนื่องจากต้องปฏิบัติตามกรอบระเบียบที่วางไว้ ผู้ร่วมงานขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานจึงมีโอกาสผิดพลาดได้ เนื่องจากแนวทางการปฏิบัติถูกกำหนดจากผู้นำเพียงคนเดียวและอาจเสียผลประโยชน์ที่ควรจะได้รับ และในขณะที่ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ อ้างถึงใน ไกล่รุ่ง สุขวิญญา, 2552, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาบางคน อาจแสดงพฤติกรรมการบริหารในลักษณะที่แสดงถึงความ เป็นมิตร มีการเคารพซึ่งกันและกัน ให้ความไว้วางใจในการทำงาน มีสัมพันธภาพ มีลักษณะเป็นผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ การบริหารในลักษณะนี้อาจทำให้หน่วยงานไม่บรรลุผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากขาดการควบคุม กำกับและติดตาม การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ในกรณีที่บุคลากรในโรงเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่เข้าใจ บทบาทของตนเอง จะยากแก่การควบคุม และผู้ร่วมงานอาจใช้สิทธิเสรีภาพเกินขอบเขตได้ ดังนั้นการทำให้เกิด ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญทั้งในลักษณะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์และมุ่งสัมพันธ์ควบคู่กันในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีความมุ่งมั่นตั้งใจและร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงาน

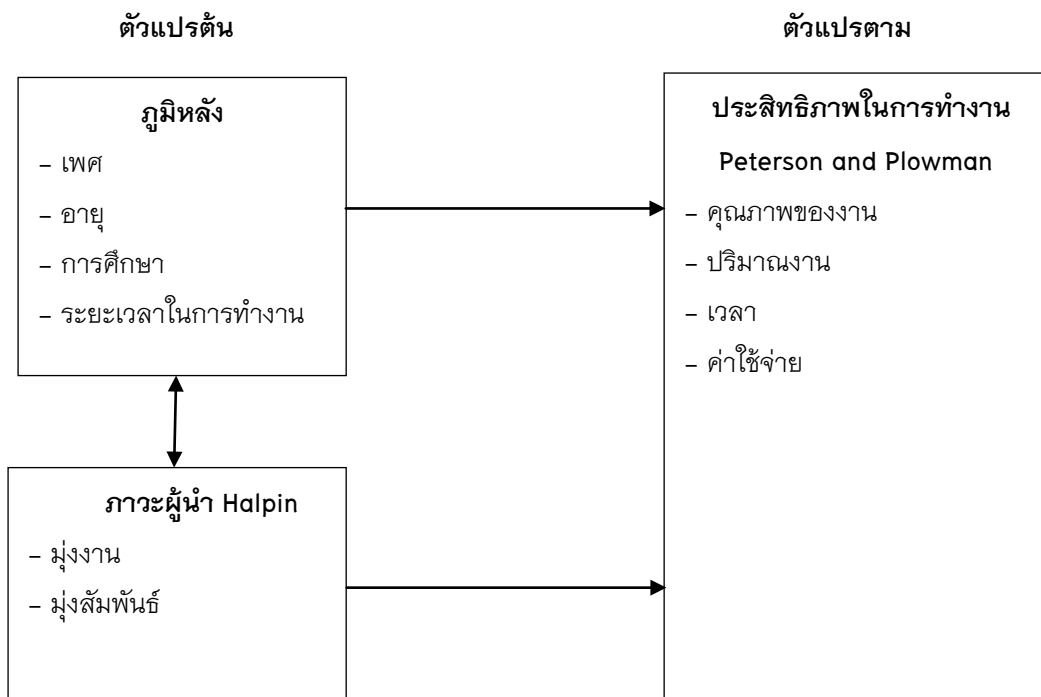
อย่างเต็มความสามารถ โดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลัก ซึ่งทำให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ และบุคลากรในองค์กรร่วมงานอย่างมีความสุข

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาโดยให้ความสำคัญกับการบริหารงานแบบมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ควบคู่กันไปเพราะมีผลต่อประสิทธิภาพของงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรที่อยู่ในกลุ่มโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย จึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมต่อการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพตามทฤษฎีของครูกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำตามทฤษฎีของครูในแบบมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ภาวะผู้นำในการปฏิบัติงานและเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย 3) เพื่อหาแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่คณะครูที่ปฏิบัติงานสอน ในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาโดย
หลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 106 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำ Leader Behavior Description
Questionnaire LBDQ ของ (Andrew W. Halpin อ้างใน ไกลรุ่ง สุทธิญาณ, 2552, หน้า 60) แบ่งออกเป็น 4 ตอนตอนที่
1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดย
มีรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ และค่า
ร้อยละ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แบบมุ่งงาน (Initiating Structure) แบบ
มุ่งสัมพันธ์ (Consideration) ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาโดยหลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัด
เชียงราย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การ
เลือกตอบและให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 3
แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาโดยหลวง
อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5
ระดับ โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบและให้คะแนน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (T-test) ตอนที่ 4 เป็นคำถาม
แบบปลายเปิด (Opened Question) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะหรือความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการหาแนวทางในการ
กำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาจัดเรียงลำดับตาม
ค่าความถี่ (f) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเนื้อหา

ผลการศึกษา

พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวนถึง 69 คนคิดเป็นร้อยละ 34.9 เป็นเพศชาย
จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 ตามลำดับ พิจารณาจากอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุต่ำกว่า 40 ปี
จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 สูงกว่า 41 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 49.1 เมื่อพิจารณาจากวุฒิการศึกษา
พบว่า จบปริญญาตรี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 35.8
และ เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี ละ มากกว่า 31 ปี มีมากที่สุดและมี
จำนวนเท่ากัน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 และผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง 11-15 ปี ระหว่าง
16-20 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 อายุระหว่าง 26-30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อย
ละ 8.5

ภาวะผู้นำแบบมุ่งงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.10$, S.D. =0.70) เมื่อ
พิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในข้อ ผู้บริหารให้คณะครูปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (\bar{x}
=4.28, S.D.=0.67) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการแจ้งให้คณะครูเข้าใจบทบาทและหน้าที่ความ
รับผิดชอบของผู้บริหารที่มีต่อสถานศึกษา ($\bar{x}=4.18$, S.D.=0.71) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ
ผู้บริหารได้ทดลองใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ ในการทำงานร่วมกับคณะครู ($\bar{x}=3.84$, S.D.=0.80) อยู่ในระดับปานกลาง

ภาวะผู้นำแบบมุ่งสัมพันธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.99$,
S.D.=0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารมีความเป็นกันเองและเข้าพบได้ง่ายในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยมาก
ที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.17$, S.D.=0.67) รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือแก่คณะครูตามความความ

เหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.09$, S.D.=0.74) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารไม่ค่อยที่จะอธิบายเหตุผลใด ๆ เกี่ยวกับการกระทำของตนเอง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.40$, S.D.=0.97)

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอดอยหลวง จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำแบบมุ่งงานมีความเหมาะสมในประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงาน ส่วนภาวะผู้นำมุ่งสัมพันธ์มีความเหมาะสมในประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่าย เมื่อดูเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านคุณภาพของงานและด้านปริมาณงานมีความเหมาะสมในภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมุ่งงานและประสิทธิภาพในการทำงานทางด้านเวลาและด้านค่าใช้จ่ายมีความเหมาะสมในภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบสัมพันธ์

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านต่าง ๆ ในภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.98$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อด้านค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.07) อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของเวลา ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.69) อยู่ในระดับปานกลางและด้านคุณภาพของงาน ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.60) อยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านปริมาณงาน ($\bar{x}=3.96$, S.D.=0.61) อยู่ใน ระดับปานกลาง

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านคุณภาพของงาน ในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในข้อครูและนักเรียนได้รับประโยชน์จากงานที่เกิดขึ้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.10$, S.D.= 0.72) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการบริการของโรงเรียน ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.70) อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คืองานออกมามีคุณภาพดีเลิศ ถูกต้อง เทียบตรง ไม่มีการ แก้อไข ($\bar{x}=3.85$, S.D.= 0.66) อยู่ในระดับปานกลาง

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านปริมาณงาน ในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.96$, S.D.=0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในข้อโครงการต่าง ๆ สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.62) อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ มีปริมาณงานตามที่ตั้งเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือเกินเป้าหมายที่วางไว้ ($\bar{x}=3.97$, S.D.=0.61) อยู่ในระดับปานกลางและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีการนำวงจรเดมิ่ง (PDCA) เข้ามาดำเนินการในโครงการต่าง ๆ ($\bar{x}=3.93$, S.D.=0.61) อยู่ในระดับปานกลาง

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านเวลา ในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.99$, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ในข้อมีการอุทิศเวลาเพื่อให้งานสำเร็จเสร็จสิ้นด้วยดีมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.08$, S.D.=0.76) อยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ ผลการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ เสร็จแล้วทันตามเวลากำหนด ($\bar{x}=4.02$, S.D.=0.64)อยู่ใน ระดับมากและข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีการพัฒนาเทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}= 3.88$, S.D.=0.67) อยู่ในระดับปานกลาง

ประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตามทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านค่าใช้จ่ายในภาพรวมเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.01$, S.D.=0.70) เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า ในข้อมีการใช้จ่ายตามแผนปฏิบัติการที่ได้วางไว้มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x}=4.11$, S.D.=0.72) อยู่ในระดับ มาก รองลงมาคือ มีการวางแผนค่าใช้จ่ายก่อนลงมือ ปฏิบัติงาน ($\bar{x}= 4.10$, S.D.=0.73) อยู่ในระดับมากและข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือมีการใช้ ทรัพยากรบุคคลอย่างคุ้มค่าและได้ผลงานมาก ($\bar{x}=3.97$, S.D.=0.71) อยู่ในระดับปาน กลาง และ มีการตรวจสอบคุณภาพของงานเมื่อดำเนินการเสร็จสิ้น ($\bar{x}=3.97$, S.D.=0.67) อยู่ใน ระดับปานกลาง

ผลการศึกษาเกี่ยวกับการหาแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ พบว่ามีผู้ให้แนวทางดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมีจุดยืนเป็นของตนเอง 2) ผู้บริหาร ควรเป็นแบบอย่างที่ดี 3) เน้นหนักการบริหารงานวิชาการมากกว่าบริหารงานอย่างอื่น 4) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล 5) ผู้บริหารควรรู้จักและเข้าใจบุคลากรในโรงเรียนให้ละเอียดทุกคน เพื่อจัดสรรคนให้เหมาะสมกับงาน 6) ผู้บริหารควรมีความรู้ความสามารถและมีเทคนิคใหม่ ๆ ในการบริหารงาน 7) ผู้บริหารควรมีคุณธรรมจริยธรรมในการบริหารงาน 8) ผู้บริหารควรวางแผนการทำงานก่อนลงมือทำ 9) ผู้บริหารควร ยอมรับการบริหารงานแบบใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากกว่าแบบเดิม และ 10. ผู้บริหารควรมีการพัฒนาเทคนิคการ บริหารที่ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพตามทฤษฎีของครูกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบมุ่งงาน มุ่งสัมพันธ์ ในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอย หลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า มีค่าเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับมาก เมื่อมีการวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำก็พบว่ามีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของวรลักษณ์ วุฒิปราณี (2555) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกาพบว่าพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งงาน และพฤติกรรมผู้นำด้านมุ่งสัมพันธ์ของหัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา ส่วนใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการบริหารงานในกลุ่มเครือข่ายการ พัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่าเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งงาน และมุ่งสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพในการบริหารงาน แตกต่างกัน งานวิจัยพบว่าประสิทธิภาพในการบริหารงาน ตาม ทฤษฎีของครูในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาดอยหลวง อำเภอ ดอยหลวง จังหวัดเชียงราย ในด้านต่าง ๆ ใน ภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ในข้อด้านค่าใช้จ่าย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ใน ระดับมาก รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของ อยู่ในระดับปานกลางและด้านคุณภาพของงาน อยู่ในระดับปานกลาง และ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านปริมาณงาน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีความแตกต่างกับผลการวิจัยของพิศิษฐ์ ทิรัญ กิจ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบ บูรณาการ พบว่าผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการและรองผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นด้วยกับประสิทธิภาพในการ บริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัดแบบบูรณาการโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านที่เห็นด้วยมากที่สุดคือ ด้านความคุ้มค่า รองลงมาคือ ด้านความมีคุณภาพ ด้านการบรรลุเป้าหมายขององค์กร และด้านความรวดเร็ว ตามลำดับ

ศึกษาแนวทางในการกำหนดคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาการศึกษาตอยหลวง อำเภอตอยหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่ามีครูผู้ให้ทรรศนะแนวทางเกี่ยวกับคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในเรื่องผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และมีจุดยืนเป็นของตนเอง อยู่ในระดับมากรองลงมาเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกน้องที่ให้ความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการมากกว่าการบริหารอื่น ๆ ที่สำคัญผู้บริหารจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นที่มีเหตุผลร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำของภาวะผู้นำของ (Andrew W. Halpin อ้างถึงใน สมศักดิ์ ไชยลังการ, 2556) ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน (Initiating Structure) และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับประสิทธิภาพของงานตามแนวคิดของ Peterson and Plowman (1953) เกี่ยวกับประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงพฤติกรรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำในด้านมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์สู่ประสิทธิภาพแบบผู้บริหารมืออาชีพ
2. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและควรร่วมกันบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของงาน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีลักษณะมุ่งงานหรือมุ่งสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด แล้วจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์รองศาสตราจารย์ ดร.เจตหล้า สุนทรวิภาต ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในทุกด้าน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และ คณะครูที่ให้ความอนุเคราะห์ ดูแล สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จนทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเพื่อ การวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา เพื่อนและน้องทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเป็นกำลังใจให้ตลอดมา จนทำให้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่มีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** แนวทางการวัดและประเมินผลการเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ไก่อลิ้ง สุขวัญญาณ. (2552). **พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้างานตามความคาดหวังของบุคลากรในโรงเรียนวารี เชียงใหม่**. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิรวดี สุขวัญญาณ. (2551). **พฤติกรรมภาวะผู้นำของหัวหน้าสายงานการสอนของบุคลากรในโรงเรียนเทศบาลวัดจอมศรีรีนาครต อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, พิษณุโลก.
- พิศิษฐ์ หิรัญกิจ. (2536). **ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจทางสังคมกับการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของวัยรุ่น**. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศศ.ม., มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพฯ.
- วรลักษณ์ วุฒิปราณี. (2555). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา**. สารนิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- สมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย. (2549). **IMD word Competitiveness Ranking 2015**. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ตุลาคม 2558, จาก www.pscmt.or.th
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สมศักดิ์ ไชยลังการ. (2556). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4**. การค้นคว้าแบบอิสระกศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- Peterson, E. & Plowman, G. E. (1953). **Business Organization and Management**. (3rd ed.).Ill: Irwin..

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

STUDYING ACADEMIC LEADERSHIP AND LEADERSHIP AND LEADERSHIP AND
LEADERSHIP DEVELOPMENT OF THE SCHOOL'S ADMINISTRATOR OF THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35

นิฤมณ ญาวิลาส^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Niruemon Yawilas^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 327 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ด้วยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร ด้านการประเมินผลการสอนของครูตามลำดับ ส่วนด้านต่ำสุด คือ ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรและส่งเสริมให้ครูได้ร่วมวางแผนการวัดผล/ประเมินผล โดยปราศจากการครอบงำหรือนโยบายบังคับการให้ผลการเรียนของนักเรียน มีการประเมินตามสภาพจริง ให้ความสำคัญกับเด็กพิเศษอย่างจริงจังมีการวางแผนเกี่ยวกับเด็กพิเศษเรียนร่วมตั้งแต่การจัดครูและห้องเรียน ดำเนินการประเมินผลการสอนของครูโดยจัดทีมนิเทศการสอนของครูทุกคน ให้มีการนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และส่งเสริม/สนับสนุนโดยจัดให้มีโครงการที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The propose of this research are ; 1) To study the Academic leadership of the school administrator in The Secondary Educational Service Area Office 35, and 2) To study Development Processes of the School administrator in The Secondary Educational Service Area Office 35. The representative samples in this research are 327 of the teachers in The Secondary Educational Service Area Office 35 education year 2015. The size of the representative samples come from Krejcie and Morgan's table(Multi Stage Random Sampling). The research instruments are scale questionnaire, valuate 5 step, opened questionnaire, rating scale, and open-ended questionnaire. Data analysis by using statistics of frequency, percentile, average, and standard deviation.

The result of studying found that;

1. Most of result of the Academic leadership of the school administrator are in high level when considered in each item, found that the most average is planning for develop professional teacher, the next is students' workshop evaluation, then is the point of view and tending of the curriculum, after that is teaching process evaluation in order. And the last is making program for children with special needs

2. The Development Processes of the School administrator found that the administrator should have to realize and understand the curriculum and encourage the teachers to participate in measurement and evaluation without limit the frame or enforcement policy in giving grades for students, evaluate from authentic assessment, and prioritize making educational plans for Inclusive education for children with special needs. Such as management teachers and classrooms, the observers observe teachers' teaching at least once a semester, and promote/support the professional teacher project.

Keywords: Academic Leadership, School administrator

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญ ในการสร้างความเจริญก้าวหน้าทั้งในปัจจุบันและอนาคตซึ่งเป็นปัจจัยในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ คุณธรรมของบุคคล สังคมและประเทศชาติ การศึกษาสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสังคมได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่ง ที่ช่วยให้คนได้รับการพัฒนาตนเองและส่งผลต่อคุณภาพของคน จึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง พึ่งตนเองได้ และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกลไกสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โดยมีหลักการสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ คือ การจัดการศึกษาต้องหลักการว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) และการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่ดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และ

การประยุกต์ความรู้ มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ได้ คิดเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยให้ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการต่าง ๆ และ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24) การจัดการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและผู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ก็คือ ครูผู้สอน ที่เป็นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีให้แก่ผู้เรียน

ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการทางการศึกษา และเป็นผู้นำในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เป็นอย่างมาก โดยทั่วไปคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีความรู้ดี ปฏิภาณ ไหวพริบดี บุคลิกภาพดี มีความคิดริเริ่ม รู้จักปรับปรุงแก้ไข มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจ มีความเข้าใจบุคลิกทั่วไปและเข้าใจสังคมได้ดี มีความอดทนและรับผิดชอบสูง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ประสานงานได้ดี มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงและยอมรับนับถือผู้อื่น ซึ่งให้ความช่วยเหลือผู้อื่น และมีความยุติธรรม ซึ่งลักษณะดังกล่าวไม่ได้หากันได้ง่าย ๆ ในสถานศึกษา ที่หายากยิ่งกว่านั้น คือ ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำ (ธร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 325) ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ด้านภาวะผู้นำและภาวะผู้ตาม จากแนวคิดเดิมที่เคยมีประสิทธิผลในอดีตมาสู่แนวคิดภาวะผู้นำยุคใหม่ ซึ่งมุ่งเน้นผู้นำที่มีมุมมองกว้างไกล ในระดับสากล มีความสามารถต่าง ๆ ยืดหยุ่น เพื่อรองรับกับความท้าทายต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยึดมั่นต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนสามารถสร้างความเป็นผู้นำแก่ผู้ร่วมงานภายในให้นำตนเองและร่วมทำงานเป็นทีม โดยมีเป้าหมายเพื่อผลิตผลงานและบริการที่ดีมีคุณภาพ ภาวะผู้นำถือเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของงานและหน่วยงาน (สุเทพ พงศ์ศิริวัฒน์, 2548) จากกรอบภาระงานในโรงเรียนทั้ง 4 งาน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารวิชาการถือเป็นงานหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องทำให้ดีที่สุด เนื่องจากการบริหารงานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ ในการบริหารสถานศึกษาและเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับกิจกรรมทุกกิจกรรมในสถานศึกษา กิจกรรมทางวิชาการถือว่าเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและสัมฤทธิ์ผลของสถานศึกษา ที่จะแสดงให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การนำหลักสูตรไปใช้และปรับปรุงหลักสูตร รวมถึงระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้และความเข้าใจเป็นอย่างดี จึงจะสามารถเป็นผู้นำที่ดี มีลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการ และการจูงใจคณะครูให้ร่วมมือกันปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งผลผลิต คือ เด็กนักเรียนที่มีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (นพwana วิภักดิ์, 2551, หน้า 3)

จากรายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 35 ปีการศึกษา 2556 พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมร้อยละผลการทดสอบระดับชาติ ขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ใน 5 กลุ่มสาระหลัก ปีการศึกษา 2556 มีค่าลดลง และค่าเฉลี่ยรวมร้อยละผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2556 ใน 5 กลุ่มสาระหลัก มีค่าลดลง และ 5 กลุ่ม

สาระหลักของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 35 ในปีการศึกษา 2556 ค่าเฉลี่ยรวมร้อยละผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่า ร้อยละ 50 ทุกวิชา

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการ พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 เพื่อจะได้นำ ผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ให้มีคุณภาพโดยเฉพาะด้านวิชาการ ที่จะส่งผลต่อความน่าเชื่อถือ และประสิทธิภาพของโรงเรียนในอนาคต

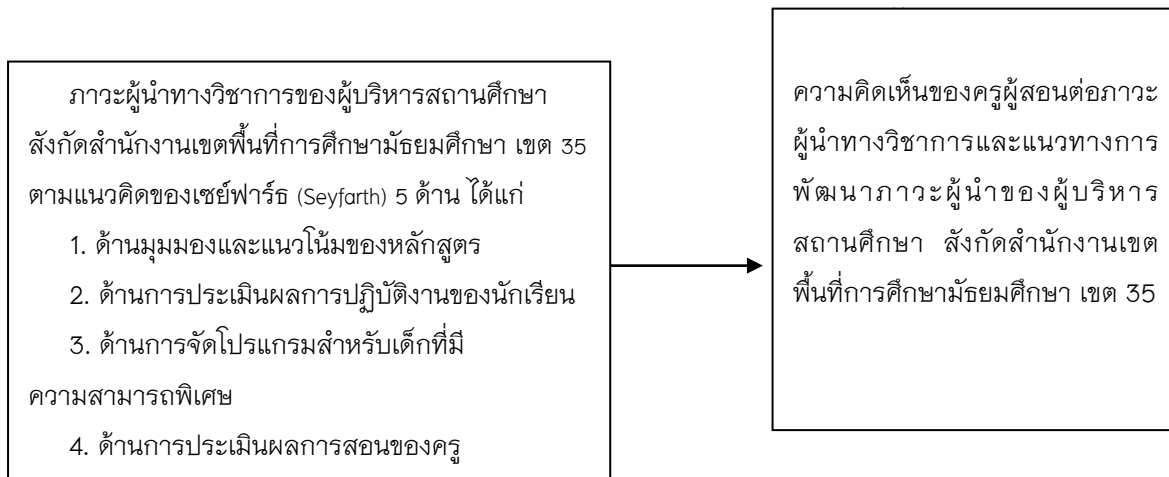
วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ผู้วิจัยสรุป เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

นี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ปีการศึกษา 2558 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเคราะห้และมอร์แกน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 คน ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการสอนของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนด้านต่ำสุด คือ ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารยึดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสนใจศึกษาหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำหรือริเริ่มการพัฒนาหลักสูตรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อต่ำสุด คือ ผู้บริหารประชุม ชี้แจง ให้ความรู้แก่คณะครูเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลนักเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดผลตามหลักเกณฑ์และระเบียบการวัดและประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสนับสนุนให้ครูวัดและประเมินผลจากสภาพจริงและใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อต่ำสุด คือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายและปฏิทินการวัดและประเมินผลอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารได้ส่งครูเข้าอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตามครูให้มีความรู้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านประเมินผลการสอนของครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารกำหนดปฏิทินการประเมินผลการสอนอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดห้องเรียนให้แปลกใหม่และน่าสนใจอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ

ผู้บริหาร/ครูร่วมกันวางแผนในการประเมินผลการสอนของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อต่ำสุด คือ ผู้บริหารได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีคุณธรรมจริยธรรมประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารส่งเสริม/พัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนข้อต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทุกคนยอมรับฟังและเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 สามารถสรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวน 210 คน โดยมีแนวทางการพัฒนา ด้านนี้ที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร มีการปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ปัจจุบัน ความต้องการของผู้เรียนและบริบทของสถานศึกษา และมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรร่วมกับคณะครูในทุกขั้นตอน

2.2 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียน มีผู้ให้ความคิดเห็น จำนวน 177 คน โดยมีแนวทางการพัฒนาด้านนี้ที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้ร่วมวางแผนการวัดผล/ประเมินผล โดยปราศจากกรอบที่กำหนดหรือนโยบายบังคับในการตัดสินผลการเรียนของนักเรียน มีการประเมินผลตามสภาพจริง โดยใช้วิธีการที่หลากหลาย มีการบูรณาการระหว่างครูผู้สอนในระดับเดียวกัน ให้ความรู้ครูและนิเทศการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักเรียนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.3 ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวน 235 คน โดยมีแนวทางการพัฒนาด้านนี้ที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับเด็กพิเศษอย่างจริงจัง มีการวางแผนเกี่ยวกับเด็กพิเศษเรียนร่วมตั้งแต่การจัดครูและห้องเรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนรายบุคคล มีนโยบายในการปฏิบัติ/วิธีการที่ชัดเจน สร้างความเข้าใจให้กับผู้ปฏิบัติและผู้ปกครอง และจัดให้มีการคัดกรองเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กธรรมดา เด็กพิเศษเรียนร่วม เพื่อจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับนักเรียน

2.4 ด้านการประเมินผลการสอนของครู มีผู้ให้ความคิดเห็นจำนวน 220 คน โดยมีแนวทางการพัฒนา ด้านนี้ ที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารควรดำเนินการประเมินผลการสอนของครู มีการจัดทีมในการนิเทศการสอนของครูทุกคนโดยนิเทศอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการสร้างความเข้าใจร่วมกับครูถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินผลการสอน และผู้บริหารต้องเป็นผู้นำด้านกรนิเทศกำกับติดตาม จัดทำปฏิทินการนิเทศ กำหนดเกณฑ์การประเมินของผู้สอนอย่างต่อเนื่อง มีการสะท้อนกลับแก่ครูแต่ละคนเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2.5 ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ ผู้ให้ความคิดเห็น จำนวน 170 คน โดยมีแนวทางการพัฒนาด้านนี้ที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริม/ สนับสนุนให้มีโครงการที่จะพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ จัดอบรมเทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพให้กับครู วางแผนให้ครูได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการวางแผนการพัฒนาครู เพื่อจะได้พัฒนาครูได้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ผู้ศึกษาพบประเด็นสำคัญ ที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา คือ พฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก โดยนำเอาความรู้ ความสามารถ ความคิด เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นแนะนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนด และพัฒนาวิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น (จักรพงษ์ ฤาบุตร, 2547, หน้า 32-34) เช่นเดียวกับหลักการบริหารการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้วจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวันเผด็จ มีชัย (2554, หน้า 95) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารงานวิชาการ ในระดับมาก เช่นเดียวกับสิริราณี วสุภัทร (2551, หน้า 297) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ต้องมีศักยภาพด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการบริหาร และสอดคล้องกับวีระชาติ วิลาศรี (2551, หน้า 103) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับปริณัทร เล็กดวง (2554, หน้า 102) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้ครูมีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน และพัฒนาครูให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ตรงกับแนวคิดของเชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 273) ที่ได้กล่าวว่า ในการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูผู้สอนนั้น ครูใหญ่หรือผู้บริหารต้องคำนึงถึงคุณสมบัติหรือพฤติกรรมที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูผู้สอน โดยเฉพาะการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครูผู้สอนและรัฐกรครูระดับต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นสู่เป้าหมายหลักอันสำคัญ เช่น ด้านหลักสูตรและการสอน ทั้งนี้เพื่อให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ซึ่งอาจมีการ

เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ในพฤติกรรมของโครงการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครูผู้สอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเอาใจใส่ 8 ประการ ดังนี้ 1) ให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา 2) กำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน 3) ให้ขวัญกำลังใจ 4) นำไปใช้เป็น ประโยชน์ 5) การบำรุงรักษา 6) ต้องเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้ 7) จัดห้องสอนให้เหมาะสม 8) ถูกกับกาลเทศะ เช่นเดียวกับถวิล มาตรฐาน(2545, หน้า 111-119) ได้กล่าวถึง การดำเนินการ 7 ประการให้เกิดในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาครู ได้แก่ 1) การนิเทศและการพัฒนาครูผู้สอน 2) การประเมินผลการสอนของครูผู้สอน 3) การบริหารการสอนและการสนับสนุน 4) การบริหารจัดการทรัพยากรทางการสอน 5) การควบคุมคุณภาพ 6) การประสานงาน 7) การสืบค้นปัญหา และเชียรชัย เฉยียงวาศ (2547, หน้า 16) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรครูซึ่งควรพัฒนาใน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านวิชาการ เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับ เนื้อหา วิชาชีพครู 2) ด้านเทคนิคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับการสอนการบริหารงานวิชาการ การนิเทศ 3) ด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นการพัฒนาเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และการตัดสินใจ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสิร์รธานี วสุภัทร (2551, หน้า 297) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้ต้องมีศักยภาพด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของการบริหาร เช่นเดียวกับสมเกียรติ พลະຈิตต์ (2555, หน้า 224) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนดีเด่น: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนดีเด่น มี 3 มิติ ได้แก่ 1) มิติบุคคลมี 15 ลักษณะ ได้แก่ วิสัยทัศน์ความตื่นตัวและการปรับตัว ความท้าทาย ความสามารถสูง หลักการทำงาน การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การแก้ปัญหา การบริหารเวลา ความคิดสร้างสรรค์ ความใฝ่รู้และการแสวงหาความรู้ ความรับผิดชอบ มนุษยสัมพันธ์ คุณธรรม เจตคติที่ดีต่ออาชีพและโรงเรียน และแรงจูงใจ 2) มิติทีม มี 24 ลักษณะ ได้แก่ เป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วม กฎเกณฑ์ขนาดของทีม การบริหารจัดการตนเอง การมอบหมายงานการวางแผน การปรับปรุงงานและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทีมงาน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ผู้นำ-ผู้ตามที่ดี การติดตามงาน ความเสมอภาค ความคิดสร้างสรรค์ บรรยากาศในการทำงาน การเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานข้ามทีม การสื่อสารที่ดี ความไว้วางใจ ความรับผิดชอบ แรงจูงใจ ความกลมเกลียว และวัฒนธรรมมุ่งผลสำเร็จ 3) มิติโรงเรียนมี 25 ลักษณะ ได้แก่ วิสัยทัศน์ร่วม เกียรติประวัติของโรงเรียน การระดมทรัพยากรจากทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเป้าหมายสูง การจัดโครงสร้างองค์การ ศักยภาพครู การกำหนดมาตรฐานงาน การสร้างทีมงานคุณภาพ ศักยภาพนักเรียน หลักสูตร การวางแผน การปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การพัฒนาทีมงาน การแก้ปัญหา การสื่อสารที่ดี การประชาสัมพันธ์ การเอื้ออำนวยประโยชน์ การนำระบบคุณภาพเข้ามาประยุกต์ใช้ บรรยากาศการทำงาน ระบบฐานข้อมูล การติดตามงาน แรงจูงใจ และวัฒนธรรมมุ่งผลสำเร็จ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผล การปฏิบัติงานของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้ส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลนักเรียนได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตร มีการวัดผลและประเมินผลตามหลักเกณฑ์ ระเบียบของการวัดและประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการ เน้นการวัดและประเมินผลจากสภาพจริง ใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลาย ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ตรงกับแนวคิดของเชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 209) เรื่องการประเมินผลงานของนักเรียนนั้น ต้องให้มีความสอดคล้องกับนโยบายของรัฐข้อกำหนดในหลักสูตรและความคาดหวัง โดยใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนหลายรูปแบบ ซึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกลักษณะของผู้เรียน และความสนใจเป็นรายบุคคล การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น อาจได้จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทดสอบ รายงาน โครงการงานและงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อใช้ในการรวบรวมประเมินผล ดีค่าจากงาน แล้วให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อรายงานผลดังกล่าว

าวต่อผู้ปกครองของนักเรียนหรือต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นเดียวกับสุมาลี จันทร์ชลอ (2542, หน้า 7) กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับคุณภาพหรือความดีของการปฏิบัติของผู้เรียนหรือของกิจกรรมในหลักสูตร การประเมินผลงานของนักเรียนนั้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการควรดำเนินการตามแนวทางต่อไปนี้ (วิรุฬห์จิต ใบลี, 2548, หน้า 26-27) 1) กำหนดนโยบายทั่วไป 2) ส่งเสริมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบการวัดผลและให้มีการวัดผลตามระเบียบและเกณฑ์ที่กำหนด 3) ให้ครูมีส่วนร่วมวางแผนเกี่ยวกับการประเมินผลนักเรียน เช่น ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมิน มาตรฐานในการประเมิน เครื่องมือวัดและประเมิน คะแนน การเตรียมแบบรายงานผู้ปกครอง 4) ส่งเสริมครูให้มีความรู้ในการประเมินผลงานนักเรียน 5) จัดการกำกับดูแลให้ครูวัดและประเมินผลนักเรียนตามสภาพจริง 6) ช่วยเหลือสนับสนุนครู อาจารย์ในการพัฒนาเทคนิคการประเมิน และสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลความก้าวหน้านักเรียนได้อย่างเหมาะสม 7) กระตุ้นให้ครู นักเรียนได้ประเมินผลตนเอง และประเมินผลการดำเนินการในชั้นเรียน 8) กระตุ้นให้ครู อาจารย์ให้นำผลการประเมินไปปรับปรุงเทคนิคการประเมินผลนักเรียน และปรับปรุงการเรียนการสอน ติดตามตรวจสอบเอกสารการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ 9) รายงานผลการประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนแก่ผู้ปกครอง และรุ่งชัชดาพร เวระชาติ (2551, หน้า 108) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของผู้บริหารกับการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้ 1) กำหนดนโยบายทั่วไปเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล 2) จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นในการสอบ ตลอดจนเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวก 3) ส่งเสริมครูให้มีความรู้ทางการวัดและประเมินผล 4) จัดตารางสอบห้องสอบ และระเบียบในการสอบและคุมสอบ 5) มีการประเมินผลการสอน หากมีการบกพร่องจะได้หาทางแก้ไขต่อไป หรือเสนอแนวทางในการนำไปปรับใช้ในครั้งต่อไป ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวิระชาติ วิลาศวี (2551, หน้า 103) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้มีบรรยากาศทางด้านวิชาการ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านที่น้อยที่สุด คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน เช่นเดียวกับชัยยุทธ ชวนประกอบ (2550, หน้า 68) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารวิชาการ โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านมุมมองและแนวโน้มของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยึดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในการพัฒนาหลักสูตรมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และแสดงให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำหรือริเริ่มการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ตรงกับแนวคิดของ เชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 165-166) ที่ได้กล่าวไว้ว่างานด้านหลักสูตรผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงการมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำเชิงริเริ่ม สร้างสรรค์ สร้างหลักสูตรใหม่ ๆ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหลักสูตรและการสอนเป็นสิ่งต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ เปลี่ยนแปลง ต้องมีการพัฒนาหลักสูตรในระดับโรงเรียนให้เหมาะสมตามค่านิยมและความเชื่อในสังคม โดยยึดนโยบายของรัฐและให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรตามนโยบายของรัฐด้านต่าง ๆ มี 3 อย่าง คือ พฤติกรรมทางสังคม การพัฒนาการทางสังคม และลัทธิความเชื่อทางประเพณี เช่นเดียวกับปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 25) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการและการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ตามที่มุ่งหมายไว้อย่างเป็นระบบในการจัดการศึกษา เป็นแผนการจัดการเรียนการสอน โดยมีปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ครู นักเรียน วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ กระบวนการ (Process) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลผลิต (Output) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียน ความสำเร็จทางการศึกษา ที่มุ่งฝึกฝนผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551, หน้า 63) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้ หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ห้องเรียน มุ่งให้ผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ คือ เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ มีชัย (2554, หน้า 95) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน และด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ตามลำดับ อันดับสุดท้าย คือ ด้านการนิเทศการศึกษา เช่นเดียวกับปริฉัตร เล็กดวง (2554, หน้า 102) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้แก่ ด้านการประสานงานด้านหลักสูตร การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การนิเทศและการประเมินผล การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน และไพจิตร ศรีโนนยาง (2550, หน้า 50) ได้ศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษา ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ด้านการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน ด้านการพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ ด้านการแสวงหาความรู้ในการพัฒนาตนเอง และด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากตามลำดับ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารกำหนดปฏิทินการประเมินผลการสอนอย่างชัดเจน มีการส่งเสริมครูจัดห้องเรียนให้แปลกใหม่และน่าสนใจอยู่เสมอ ผู้บริหารและครูร่วมกันวางแผนในการประเมินผลการสอนของครู ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ตรงกับแนวคิดของ เชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 237) กล่าวว่า การประเมินผลครูผู้สอนมีจุดประสงค์เพื่อสร้างขีดความสามารถ รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงองค์ความรู้ให้ดีขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีการภาวะผู้นำทางวิชาการ มีเทคนิคและมีแผนการในการทำงานอย่างชัดเจน จึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ในการสืบเสาะข้อมูลและได้เห็นสภาพปัญหาการเคลื่อนไหวของครูผู้สอน ทั้งนี้ เพื่อการรับรองและนำเอาพฤติกรรมดังกล่าวมาไตร่ตรองวินิจฉัยหาเหตุผลเพื่อการเสริมสร้างผลสำเร็จทางกระบวนการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประกอบเป็นองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งคุณสมบัติ ของครูผู้สอนนั้นต้องครอบคลุมความชำนาญงานและความสามารถในการสอน ดังนี้ 1) การจัดวางแผนงานของครูผู้สอน 2) การถ่ายทอดความรู้ 3) สร้างเงื่อนไขที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ผู้เรียนในในห้องเรียน เช่นเดียวกับรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2551, หน้า 99) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นการพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณภาพ คุณค่าความจริงและการกระทำ สุนันทา เลหาพันธ์ (2542, หน้า 281) กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 2 ประการ คือ 1) วัดดูประสพค์เชิงประเมิน เพื่อนำมาพิจารณาเรื่องค่าจ้างความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน เลื่อนตำแหน่ง และการคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง 2) วัดดูประสพค์เชิงประเมินเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาและการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น และชาญชัย อาจินสมาจาร (2543, หน้า 57-59) ได้กล่าวถึง เทคนิคการประเมินผลการปฏิบัติงานและการประเมินผลความรับผิดชอบ ดังนี้ 1) จัดทำแผนการ

ประเมินผลการปฏิบัติงานของครู และแจ้งให้ครูทราบกำหนดมาตรฐานและวัตถุประสงค์ของการประเมิน 2) ดำเนินการประเมิน 3) ติดตามผลในเวลาต่อมา และให้คำชมเชยในการปฏิบัติที่ถูกต้อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวีระชาติ วิลาศศรี (2551, หน้า 103) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้มีบรรยากาศทางด้านวิชาการ รองลงมาคือ การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ส่วนด้านที่น้อยที่สุดคือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน และชัยยุทธ ชวนประกอบ (2550, หน้า 68) ได้ศึกษาเรื่อง การบริการงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารวิชาการโดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านต่ำสุด คือ ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในโรงเรียน และได้ส่งครูเข้าอบรมด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งผลการวิจัยนี้ได้ตรงกับแนวคิดของเชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 216) กล่าวถึงรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สามารถจัดได้ดังนี้ 1) เรียนร่วมในชั้นปกติ ให้เด็กได้เรียนร่วมกับเด็กปกติในชั้นเดียวกัน 2) เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูการศึกษาพิเศษให้คำแนะนำกับครูประจำชั้น 3) เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการสอนจากครูการศึกษาพิเศษ 4) เรียนร่วมในชั้นปกติและรับบริการสอนจากครูเสริมวิชาการ โดยจัดเด็กเข้ามาเรียนกับครูการศึกษาพิเศษ 5) ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติและเรียนร่วมบางเวลา 6) ชั้นพิเศษในโรงเรียนปกติ เป็นการจัดเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเดียวกัน เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 ได้กำหนดหน้าที่ของผู้จัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคล ซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ไม่มีผู้ดูแล หรือ อพยพโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น โดยขั้นตอนในการเตรียมจัดการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เชย์ฟาร์ธ (1999, หน้า 215) ได้กล่าวไว้ดังนี้ 1) กำหนดประเภทเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และดำเนินการสืบค้นหาเด็กที่มีลักษณะดังกล่าว 2) รวบรวมข้อมูลนักเรียนเพื่อจัดเป็นพวก ๆ ตามความพิการจัดแยกเด็กตามประเภท 3) วางแผนการ เตรียมทีมงาน คณะกรรมการ และผู้ปกครอง 4) กำหนดสถานที่ ห้องเรียน และรูปแบบการเรียน 5) ทบทวน ตรวจสอบ ปรับปรุง 6) ทบทวนตรวจสอบอีกครั้งและตรวจสอบอย่างน้อย 3 ครั้งต่อปี เพื่อปรับปรุงแผนงาน ซึ่งวีรชัย แซ่ซิ้ม (อินเทอร์เนต .2558) ได้กล่าวถึงลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษและประเภทความต้องการพิเศษทางการศึกษาไว้ 9 ประเภท คือ 1) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 2) เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 3) เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น 4) เด็กที่มีความต้องการพิเศษทางร่างกายและสุขภาพ 5) เด็กที่มีความบกพร่องทางภาษาและการพูด 6) เด็กที่มีปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรม 7) เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ (LD) 8) เด็กปัญญาเลิศ 9) เด็กออทิสติก

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ สารีมา (2552, หน้า 97) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5 พบว่า พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดตามลำดับ คือ การส่งเสริมและพัฒนาการทางอาชีพ การให้การสนับสนุนกระตุ้นและให้กำลังใจแก่นักเรียนในการเรียน การสร้างและกระตุ้นให้เกิดขวัญและกำลังใจในหมู่ครู การประสานงานหลักสูตร การสร้างวัฒนธรรมการทำงานของโรงเรียน การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การนิเทศและการประเมินการสอน การตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของโรงเรียน การทำตัวให้เป็นที่พบเห็นอยู่เป็นนิจ การสื่อสารเกี่ยวกับเป้าหมายของโรงเรียนและด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ การพิทักษ์เวลาการเรียนการสอน พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาทั้ง 11 ด้าน มีความสัมพันธ์กับการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ซึ่งด้านการสร้างวัฒนธรรมในการทำงานของโรงเรียน การประสานงานหลักสูตรและการพิทักษ์เวลาการเรียนการสอน สามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 ได้ร้อยละ 30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เช่นเดียวกับชฎากาญจน์ เจริญชนม์ (2553, หน้า 138) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับการปฏิบัติบ่อยครั้งและเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับบ่อยครั้งทั้ง 3 ด้าน โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง เรียงลำดับคะแนน จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศวิชาการในโรงเรียน และด้านการบริหารงานวิชาการตามลำดับ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ค่อนข้างสูง” ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารงาน ด้านวิชาการ และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ “ค่อนข้างสูง” ในด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารงานด้านวิชาการและด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ปัจจัยที่ทำนายประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการบริหารงานด้านวิชาการ และด้านการจัดการด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ถดถอยพหุคูณร้อยละ 68.70

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการจัดโปรแกรมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายใน 5 ด้าน ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลการจัดการศึกษา มีการกำหนดขั้นตอน/วางแผนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการให้ชัดเจนและเหมาะสม สนับสนุนให้มีการใช้งบประมาณ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความต้องการ

การพิเศษให้มากยิ่งขึ้นส่งเสริมให้มีการสอนซ่อมเสริม และการนิเทศ กำกับ ติดตาม ให้ความรู้ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เทศบาล และเอกชน

2.2 ควรศึกษาการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เทศบาล และเอกชน

2.3 ควรศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เทศบาล และเอกชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.ธิดาวลัย อุ่นกอง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ว่าที่ร้อยตรีทองศรี จินะ ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งหัวช้างพิทยาคม นายนเรศ เครือประดิษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าบาง (หล้าราษฎร์วิทยา) และนายวิโรจน์ สลีสองสม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่แพง ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลและให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัว ครูอาจารย์ ที่ให้กำลังใจ อบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

จักรพงษ์ ถาบุตร.(2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการ. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558. จาก

<http://rwwrapong1974.igetweb.com>.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ชฎาภาณูจน์ เจริญชนม์. (2553). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. การศึกษาอิสระปริญญา ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.**
- ชัยยุทธ ชวนประกอบ. (2550). **การบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายน้ำพองสะอาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาขอนแก่น เขต 4. การศึกษาอิสระปริญญา ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.**
- ชาญชัย อาจีนสมมาจาร. (2543). **การบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริม.**
- ถวิล มาตรเลี่ยม. (2544). **การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนเป็นฐานการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.**
- ธร สุนทรายุทธ. (2551). **การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป : ทฤษฎีวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. กรุงเทพฯ. บริษัท เนติกุลการพิมพ์ จำกัด .**
- เถียรชัย เฉวียงวา. (2547). **การพัฒนาครูด้านการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโรงเรียนนามนพิทยาคม อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์. ศษ.บ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- นพวงา วิภักดิ์. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์. คม. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.**
- ปรีฉัตร เล็กตวง. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**
- ปรียาพร วงศ์นุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.**
- ไพจิตร ศรีโนนยาง. (2550). **ความคิดเห็นของบุคลากรการศึกษาต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. การศึกษาอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.**
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2551). **การใช้อำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายการศึกษา. วารสารปาริชาติ ปีที่ 20 ฉบับที่ : 1. มหาวิทยาลัยทักษิณ.**
- วันเพ็ญ มีชัย. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.**
- วิรุฬห์จิต ไบลี. (2548). **ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำพู เขต 1-2. วิทยานิพนธ์ คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.**
- วีระชาติ วิลาศรี. (2550). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, เลย.**
- สิร์รานี วสุภัทร. (2551). **ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.**
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). **ภาวะผู้นำทฤษฎีและปฏิบัติ: ศาสตร์และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุมาลี จันทร์ชะลอ.(2542). การวัดและประเมินผล Measurement and Evaluation. กรุงเทพฯพิมพ์.

สมเกียรติ พละจิตต์.(2555). ภาวะผู้นำทางวิชาการในโรงเรียนดีเด่น การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก.

วิทยานิพนธ์ ค.ศ., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร

Seyfarth, J. T. (1999). *The Principal: New Leadership for new challenges*. Upper Saddle River,

NJ: Prentice-Hall.

การศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

The study of the teachers' conditions and expectations on the change management of schools under The Secondary Educational Services Area office 36

สุทธิพร ตั้งบริบูรณ์ชัย¹ และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Suttiporn Tangboribunchai¹ and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและความคาดหวังและเพื่อศึกษา
ข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 36 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง
Krejcie & Morgan จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น กำหนดกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นโดยการเทียบสัดส่วน
จากนั้นจับฉลากโรงเรียนแล้วเปรียบเทียบสัดส่วนอีกครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล
โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้าน
วัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านโครงสร้าง และด้านเทคโนโลยีตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบุคลากร
ส่วนความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้าน
เทคโนโลยีรองลงมา คือด้านบุคลากรกับด้านวัฒนธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโครงสร้างสำหรับการ
บริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานข้อเสนอแนะเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่
สำคัญดังนี้ ควรมีการวางโครงสร้างงานให้ชัดเจน มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับสภาพของงานแต่ละงาน ไม่
ซ้ำซ้อนและไม่รวมกันเป็นกระจุก ควรส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรเข้าถึงและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน
ต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและประสิทธิภาพในการทำงาน ควรกระจาย
งานให้เป็นระบบ เพียงพอ และเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรความสัมพันธ์
อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนเป็นประเพณีและมีความจงรักภักดีขององค์กร

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : suttiporn@maesai.ac.th

คำสำคัญ: สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

Abstract

This study aims to investigate the teachers' conditions, expectations and recommendations on the change management of school administrators under The Secondary Educational Services Area office 36. The samples used were 320 teachers in Chiangrai under The Secondary Educational Services Area office 36 which were based on Krejcie & Morgan's table and using the stratified random sampling. The research instrument drawn for this study was a questionnaire. The data was systematically analyzed by using descriptive, frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The results of the study were found as follows; the overall of the conditions in the change management of school administrators under The Secondary Educational Services Area office 36 was done at the high level and in each aspect, the culture were done the most, followed by the framework, technology and personnel respectively. Besides, the teachers' expectations in the change management of school administrators under The Secondary Educational Services Area office 36 were done at the high level in overall. As each aspect, the technology was done the most, followed by the personnel, culture and framework respectively. Finally, the recommendations in the change management of school administrators under The Secondary Educational Services Area office 36 were revealed as follows; the framework should be set clearly. The tasks should be assigned properly which didn't duplicate. The personnel should be promoted and supported using technology for processes in order to be convenient, fast and efficiency. The tasks should be spread systematically, properly and enough for personals' competence. Moreover, the school administrators should promote the personnel show friendship and unity and always take care of each other as the organization culture and keeping faith with their own organization.

Keywords: words : The change management, The Secondary Educational Services Area office 36

บทนำ

พระบรมราชาธิราชของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่คณะครูและนักเรียนที่ได้รับพระราชทานรางวัลฯ ณ ศาลาดุสิดาลัย วันจันทร์ 27 ก.ค.2524 ใจความว่า “สังคมและบ้านเมืองใด ให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้น ก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด ผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาทุก ๆ คนจึงต้องถือว่า ตัวของท่านมีความรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองอยู่อย่างเต็มที่ในอันที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เที่ยงตรง ถูกต้อง สมบูรณ์โดยเต็มกำลัง จะประมาทหรือละเลยมิได้”

สภาพปัจจุบันสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้นักวิชาการทางการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพของสังคมไทยมีการปฏิรูปการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) โดยประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วถึง 3 ครั้ง เริ่มตั้งแต่ สมัยล้นเกล้ารัชกาลที่ 5 ได้ทรงปฏิรูปการศึกษา โดยมุ่งสร้างวัฒนธรรมและธำรงความเป็นเอกราชของชาติ ส่วน ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ.

2520 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิรูปการศึกษาจึง เป็นการมุ่งสร้างการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และในครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) 2545 เป็นการมุ่งสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในกระแสโลกาภิวัตน์ ควบคู่ไปกับการยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และสำหรับในครั้งนี้นับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษา ครั้งที่ 4 ในปี พ.ศ. 2552 โดยมุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อให้คนไทยทุกคนได้เรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย อย่างมีคุณภาพ และเท่าเทียมกัน ในทุกระดับ (อัญญรัตน์ นาเมือง, 2553, หน้า 112)

นอกจากนี้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง อดีตนายกรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกล่าวว่าการปฏิรูป การศึกษาได้ถูกกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ โดยที่ทุกคนในชาติต้องร่วมกันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการไป ในทางที่ดีขึ้น ทุกคนต้องรู้และเข้าใจเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันก่อน นั่นคือ ต้อง ปฏิรูปเพื่อพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ หมายถึง ต้องมีความรู้ มีความสามารถ เป็นคนดีของชุมชน เป็นพลเมืองที่ดีของ ชาติ และเป็นพลโลกที่ดี และได้กำหนดเป้าหมายมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถคิด วิเคราะห์ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มี คุณลักษณะที่พึงประสงค์และทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยภายในปีพ.ศ.2558 (คม ชัด ลึก ออนไลน์, 2556, สื่อออนไลน์) เช่นเดียวกับธีระ รุญเจริญ (2545, หน้า 25) กล่าวว่าแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้อง ปรับวิธีคิดในการจัดการศึกษา ปรับโครงสร้างการจัดการศึกษา ปรับรูปแบบวิธีการเรียนรู้ ปรับปรุงคุณภาพครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาอื่น จัดให้มีอุปกรณ์และเทคโนโลยีการศึกษาที่เหมาะสมและเพียงพอ สอดคล้อง กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2445, หน้า 15) ได้กำหนดกรอบแนวคิดองค์ประกอบยุทธศาสตร์และ เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาขึ้นในปี 2539 เป็นกรอบแนวคิดหลักของการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยเชื่อมโยง ตั้งแต่สาเหตุที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของประเทศว่าแรงผลักดันและผลกระทบจากสภาพแวดล้อม ได้แก่ ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร การแข่งขันในเวทีโลก ความต้องการด้านแรงงานที่ต้องการ แรงงานที่มีทักษะเพิ่มมากขึ้น ความพึงพอใจต่อคุณภาพการศึกษา รัฐธรรมนูญและกฎหมายการศึกษา ซึ่งสะท้อน สภาพการจัดการศึกษาของประเทศที่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน สังคม ประเทศชาติและ กระแสโลกาภิวัตน์ ดังนั้น จึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษา และกระทรวงศึกษาธิการ(2550, หน้า 2-79) ก็ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษาจึงได้จัดการอบรมหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการ กระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขึ้น โดยมีการกำหนดเนื้อหาในการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงคือ ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลง กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง ทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการ เปลี่ยนแปลงและคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อดำเนินการเปลี่ยนแปลงให้เกิดเป็นรูปธรรมการ ปฏิรูปการศึกษา หมายถึงการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาหรือกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ เพื่อบรรลุ เป้าหมายอย่างแท้จริง (วิทยากร เชียงกุล, 2555, หน้า 1)

จะเห็นว่าทุกฝ่ายต่างก็เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะความคาดหวังในการปฏิรูป การ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพ และหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเกิดการ เปลี่ยนแปลงนั้น ขึ้นอยู่กับฝ่ายบริหาร และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เป็นส่วนราชการจัดตั้งขึ้น ตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 แก้ไข พ.ศ. 2553 มาตรา 34 ที่บัญญัติให้จัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นและกระทรวงศึกษาธิการได้ กำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาใช้ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐาน

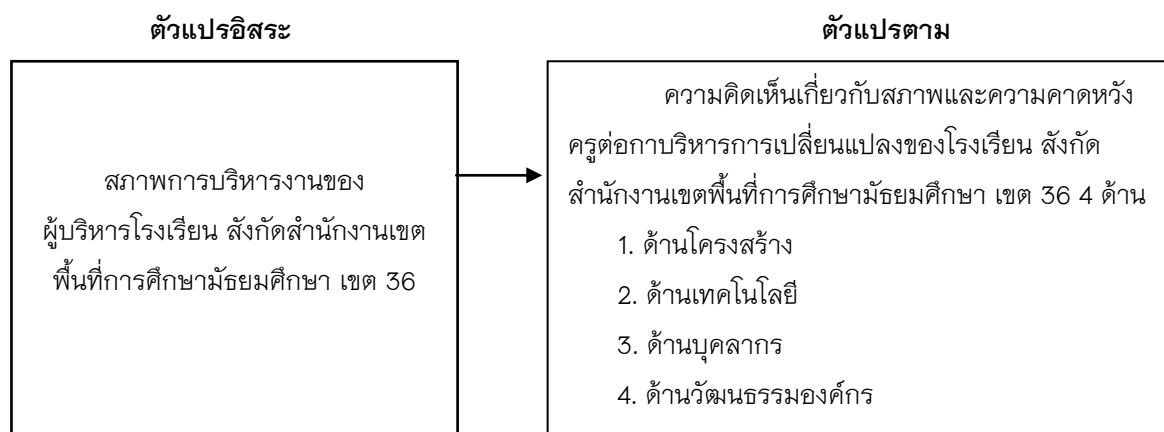
การศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น เป็นองค์ระคุณภาพในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา บนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนก้าวสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จึงมีอำนาจที่จะทำการเปลี่ยนแปลงโดยชอบตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 แก้ไข พ.ศ. 2553 ข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ รวมถึงด้านวัฒนธรรมองค์กร

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเกี่ยวกับสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อทราบถึงสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลง ความคาดหวังของครู และข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นข้อมูลในการพิจารณา วางแผนเสริมสร้างพื้นฐานต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงขององค์กรต่าง ๆ ให้เป็นทิศทางเดียวกัน และเพื่อนำข้อมูลจากการวิจัยมาต่อยอดเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อนักเรียน ครูและชุมชน ขึ้นอยู่กับผู้บริหารสามารถนำมาปฏิบัติได้จริง

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (2) เพื่อศึกษาความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และ(3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีวิทยาการวิจัย

การศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน 41 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 320 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan จากนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น จากนั้นทำการจับฉลากโรงเรียนและเปรียบเทียบสัดส่วนอีกครั้งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 แบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ ด้านโครงสร้างองค์กร ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านวัฒนธรรมองค์กร ซึ่งลักษณะแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับและตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาความรู้พื้นฐานหลักการและแนวคิดจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างแบบสอบถามตามหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถาม 3. นำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยแก้ไขและตรวจทานให้สมบูรณ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index Of Item-Objective congruence) ได้ค่าเท่ากับ 0.67 4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเห็นชอบ 5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (try-out) กับครูโรงเรียนเชิงม่วนวิทยาคม อ.เชิงม่วน จ.พะเยา ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปจัดทำเป็นชุดแบบสอบถาม ฉบับจริง สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา ไปยื่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 320 ฉบับ คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์และ 3. ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางด้านสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลคือ 1. การศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์สภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 23) 2. ศึกษาข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยใช้ความถี่ (Frequency)ประกอบการบรรยาย

ผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านโครงสร้าง และด้านเทคโนโลยีตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านบุคลากร

1.1 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านโครงสร้างโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การวางแผนทางการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นทางการ รองลงมาคือ การกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในแต่ละสายงานอย่างชัดเจน โดยการจัดทำมาตรฐานการ และการจัดแสดงแผนภูมิสายบังคับบัญชาและประกาศให้ทราบอย่างชัดเจน การออกแบบและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานให้ทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา การชี้แจงให้บุคลากรเห็นถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการปรับปรุงกระบวนการในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงสร้างใหม่ ให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร

1.2 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดกับการปฏิบัติงานรองลงมาคือ การส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการปฏิบัติของบุคลากร การส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร กับการสนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเสมอ และการนำหลักการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารกับการปรับวิธีการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อบริการบุคลากรให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการจัดหาเทคโนโลยี สื่ออุปกรณ์โปรแกรมการทำงานรุ่นใหม่ล่าสุด เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร

1.3 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การมีการวางแผนอัตรากำลังเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากรเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การแนะนำครูและบุคลากรให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง

1.4 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านวัฒนธรรมองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มีการกำหนดบรรทัดฐานหรือลักษณะการปฏิบัติงานใหม่ขึ้นและได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยดี รองลงมาคือ การพัฒนาความเชื่อด้านการมีจิตสาธารณะแก่บุคลากร การดำเนินการชี้แจงเมื่อเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การรับรู้และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร

2. ความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านเทคโนโลยีรองลงมา คือด้านบุคลากรกับด้านวัฒนธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านโครงสร้าง

2.1 ความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านโครงสร้างโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อยคือ การจัดแสดงแผนภูมิสายบังคับบัญชาและประกาศให้ทราบอย่างชัดเจน รองลงมา คือการวาง กฎระเบียบในการบริหารงานใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง กับการมีหน่วยงานภายในแต่ละฝ่ายมีระบบ การ ตรวจสอบการบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส และการวางแผนทางการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นทางการ กับการติดตามการดำเนินงานของบุคลากรตามโครงสร้างองค์การใหม่ กับการการจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการชี้แจงให้บุคลากรเห็น ถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ

2.2 ความคาดหวังต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อยคือ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดกับการปฏิบัติงาน การส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยง เครื่องมือช่วยเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร การสนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเสมอ รองลงมา คือการปรับวิธีการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อบริการบุคลากรให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว การพัฒนา ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดโรงเรียน และการออกแบบวิธีการทำงานใหม่ด้วยการใช้ เทคโนโลยี ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือการทำให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนงาน กลยุทธ์ด้าน เทคโนโลยี และ การนำหลักการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร

2.3 ความคาดหวังต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดกับการปฏิบัติงาน การส่งเสริมเทคโนโลยี เชื่อมโยงเครื่องมือช่วยเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร การสนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร เสมอ คือการปรับวิธีการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อบริการบุคลากรให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว การพัฒนา ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดโรงเรียน และการออกแบบวิธีการทำงานใหม่ด้วยการใช้ เทคโนโลยี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการนำหลักการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร กับการให้ครูมี ส่วนร่วมในการวางแผนงาน กลยุทธ์ด้านเทคโนโลยี

2.4 ความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านวัฒนธรรมองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ การรับรู้และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรกับการปฏิบัติงานใหม่ ขึ้นกับได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยดี รองลงมาคือ การพัฒนาความเชื่อเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จร่วมกัน กับการมี การพัฒนาความเชื่อด้านการมีจิตสาธารณะแก่บุคลากรและการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ให้ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การดำเนินการชี้แจงเมื่อเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการได้รับการยอมรับในศักยภาพความสามารถในการบริหารงานและส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงโดย ไม่เกิดการต่อต้าน การได้รับกับการมีกลยุทธ์ส่งเสริมบุคลากรให้จงรักภักดีต่อองค์กร

3. ข้อเสนอแนะของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า ด้านโครงสร้างมีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 25 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับ แรกมีดังนี้ ควรมีการวางโครงสร้างงานให้ชัดเจน มอบหมายภาระงานให้เหมาะสมกับสภาพของงานแต่ละงาน ไม่

เข้าซ้อนและไม่รวมกันเป็นกระจุก ควรเลือกบุคลากรในการรับผิดชอบในแต่ละงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และควรวางโครงสร้างการบริหารงานให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและขนาดของโรงเรียน

ด้านเทคโนโลยี มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 61 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกดังนี้ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าถึงและนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มงานและกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อความสะดวกรวดเร็วและประสิทธิภาพในการทำงาน ควรเพิ่มอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพียงพอ และใช้งานได้จริง และ ควรพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์และระบบอินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมและทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านบุคลากร มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 41 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกดังนี้ ควรกระจายงานให้เป็นระบบ เพียงพอ และเหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง เช่น การฝึกอบรมครูในสาขา และงานต่าง ๆ การศึกษาต่อ การใช้เทคโนโลยีเป็นต้น ควรจัดบุคลากรเสริมช่วยเหลือภาระหน้าที่นอกเหนือการสอนเพื่อให้ครูปฏิบัติหน้าที่สอนได้อย่างเต็มศักยภาพ

และด้านวัฒนธรรมมีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะจำนวน 25 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกดังนี้ คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ สามัคคี ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนเป็นประเพณีและมีความจงรักต่อองค์กร ควรใช้หลักการธรรมาภิบาลในการสร้างวัฒนธรรมองค์กร และควรส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความคุ้นเคยซึ่งกันและกันและยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก อิทธิพลจากแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกองค์การ ทำให้องค์การต้องเปลี่ยนแปลงองค์ประกอบต่าง ๆ ขององค์การ ได้แก่ เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ วัฒนธรรม บุคคล ภาระงาน โครงสร้าง และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งจะเกี่ยวข้องหรือส่งผลต่อองค์ประกอบอื่นเสมอได้แก่ เป้าประสงค์ (Purpose) เป้าประสงค์ต้องมีความชัดเจนสามารถนำไปกำหนดเป็นพันธกิจ (Mission) และ วัตถุประสงค์ได้ วัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นการกำหนดหรือเปลี่ยนแปลงเป้าหมายในการปฏิบัติงาน กลยุทธ์ (Strategy) ต้องมีความชัดเจนสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการได้ (Operational Plans) วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมต้องมีความชัดเจน วัฒนธรรมเป็นความเชื่อหลักหรือค่านิยมหลัก (Core Belief and Values) ที่เป็นบรรทัดฐานหรือแนวทางให้บุคคลและกลุ่มยึดถือปฏิบัติ บุคคล (People) เป็นสมาชิกในองค์การ การสรรหาและการปฏิบัติการคัดเลือกต้องทันสมัย (Update Recruiting and Selection Practices) เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับ งาน การอบรมและพัฒนาเพื่อเพิ่มความสามารถ (Competency) หรือปรับเปลี่ยนทัศนคติของ บุคคล ภาระงาน (Tasks) เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำการออกแบบงานต้องทันสมัยเหมาะสมกับบุคคลและกลุ่ม โดยลักษณะงานที่ปฏิบัติเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึง พันธกิจ วัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ของ องค์การ โครงสร้าง (Structure) เป็นการออกแบบโครงสร้างองค์การที่ทันสมัยและมีกลไกในการประสานความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานย่อย เทคโนโลยี (Technology) เป็นแนวทางหรือวิธีการทำงานให้ประสบผลสำเร็จเทคโนโลยีต้องมีการจัดหาไว้ อย่างเพียงพอเพื่ออำนวยความสะดวกและทำให้งานดำเนินไปได้ (Work Flows) (ประพวรรณ รักเลี้ยง,

2556, หน้า 63) ผลการวิจัยในภาพรวมนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์นาฏ แพงพงา (2553, หน้า 151-200) ศึกษาความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติ ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า คณาจารย์มีความเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านโครงสร้างองค์การ ด้านวัฒนธรรมองค์การ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านวิชาการ สอดคล้องกับ กาญจนา ชีระกุล (2554, หน้า 219-240) ได้ศึกษา ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเรียงตามลำดับคือ การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงด้านกำลังคน การเปลี่ยนแปลงด้านผู้บริหาร ยังสอดคล้องกับศศิวิมล ทิมพิทักษ์ (2555, หน้า 76-86) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรีเขต 1 พบว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง

1.1 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 ด้านโครงสร้างอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างองค์การเป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันที่เน้นการจัดการเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ของบุคคลและกลุ่มเพื่อให้ องค์การประสบความสำเร็จ โครงสร้างยังรวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการทำงานที่สอดคล้องกับสื่อสาร ทั้งแนวตั้งและ แนวนอนเนื่องจากโครงสร้างต้องมีการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ การปฏิรูปจึงเป็นเรื่องปกติ การปฏิรูปมีอิทธิพล ต่อการเปลี่ยนแปลงโดยการเลือกรูปแบบของการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกัน Bartol (Bartol อ้างอิงใน วิลาวัลย์ อันมาก, 2556 หน้า 45) และภาวิดา ธาราศรีสุทธิและสุธีรา สุริยวงศ์ (2555, หน้า 55) ยังกล่าวว่า ด้านโครงสร้าง องค์การ แต่ละองค์การควรมี ปรัชญา วิสัยทัศน์ และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนที่จะทำให้โครงสร้างองค์การมีสายการ บังคับบัญชาที่ชัดเจน ทำให้โครงสร้างองค์การที่มีอยู่แล้วสามารถปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นกว่าเดิม ทั้งองค์การก็มี กลไกในการบริหารการที่เป็นระบบมีนโยบายขององค์การที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับสถานการณ์ขององค์การ ในขณะนั้น ๆ ได้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการทำงาน โดยความรวดเร็ว ถูกต้อง ทันท่วงทีกับเหตุการณ์ที่สามารถทำให้ บุคลากรสามารถรับผิดชอบในหน้าที่ตามอำนาจที่ได้รับมอบหมายในระดับบุคลากรนั้น ๆ ได้โดยมีผู้บริหารเป็นผู้สั่ง การตามสายงานบังคับบัญชาตามลำดับชั้นตอน ทำให้บุคลากรสามารถมีโอกาสมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนด นโยบายเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน เพื่อให้องค์การมีการปรับปรุงมาตรฐานการทำงานให้กับบุคลากรได้ไปใน ทิศทางเดียวกัน ทำให้องค์การต้องมีแผนภูมิโครงสร้างองค์การทั้งหมดให้เหมาะสมกับองค์การของแต่ละองค์การได้ ผลการวิจัยในด้านโครงสร้างนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรัตน์ มาตันบุญ (2552, หน้า 40-54) ได้ศึกษาเรื่อง การ บริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างองค์การของโรงเรียนจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การดำเนินการบริหาร การเปลี่ยนแปลง ผู้ตอบแบบสอบถามเกินครึ่งได้ให้ ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ดังนี้ ได้จัดทำแผนกิจ กรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้าน โครงสร้างของโรงเรียน จัดวาระแนะนำภารกิจเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของ โรงเรียนให้ บุคลากรในโรงเรียนได้รับทราบ กำกับกับการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียนให้ เป็นไปตาม แผนที่กำหนดไว้ ชี้แจงให้บุคลากรในโรงเรียนเห็นถึงประโยชน์ที่แต่ละบุคคลจะได้รับจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ของโรงเรียน และจัดเตรียมช่องทางให้ความช่วยเหลือ คำปรึกษาแก่บุคลากร ในช่วงเริ่มใช้โครงสร้างใหม่ของ โรงเรียน สอดคล้องกับ วุฒิชัย อนันต์วิจิตร (2553, หน้า 50-55) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานการบริหารการ

เปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างองค์การของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้ให้ข้อมูลในด้านการเตรียมการ ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า จัดประชุมคณะกรรมการเกี่ยวกับวิธีการทำงานร่วมกัน จัดประชุมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างของโรงเรียน กำหนดวัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียน และประชุมหารือกรอบแนวคิดในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของโรงเรียน และสอดคล้องกับวิลาวัลย์ อ้นมาก (2556, หน้า 99-107) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านโครงสร้าง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบและปรับปรุงโครงการบริหารงานให้ทันสมัย ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในแต่ละสายงานอย่างชัดเจน โดยการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีการกระจายอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรที่สอดคล้องกับโครงสร้างการบริหารงานใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดแสดงแผนภูมิสายบังคับบัญชาและประกาศให้ทราบอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนวางแนวทางการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นทางการ ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงกระบวนการในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโครงสร้างใหม่ ให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้บุคลากรเห็นถึงประโยชน์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ผู้บริหารโรงเรียนติดตามการดำเนินงานของบุคลากรตามโครงสร้างองค์การใหม่ ผู้บริหารโรงเรียนจัดให้มีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์การ ผู้บริหารโรงเรียนวางกฎระเบียบในการบริหารงานใหม่ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารโรงเรียนมีการออกแบบและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานเหมาะสมกับขนาดของสถานศึกษา

1.2 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือการส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดกับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วทันเวลาได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน (พิชญ์ณัญญา แพงพงา, 2553, หน้า 140) เช่นเดียวกับชิตาวาลย์ อุ่นกอง (ม.ป.ป., หน้า 94) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ (Technological change) มีการนำแนวทางและเทคนิคใหม่ ๆ เข้ามาใช้เป็นการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน ซึ่งก็ต้องมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำมาช่วยการทำงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ซึ่งผลการวิจัยในด้านเทคโนโลยีสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชญ์ณัญญา แพงพงา (2553, หน้า 151-200) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงานทำให้เกิด ความสะดวกรวดเร็ว โรงเรียนจัดสรรงบประมาณสำหรับการพัฒนางานด้านการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ การทำงานมีระบบการป้องกันด้วยรหัสผ่าน สำหรับการควบคุมความปลอดภัยข้อมูลภายในแต่ละหน่วยงานการทำงานใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประสานงาน ประชาสัมพันธ์กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรมีส่วนร่วมวางแผนกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยี บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ รวมถึงสารสนเทศมาใช้ในการทำงานเพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ หรือเพื่อสำหรับเตรียมการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดช่วงเวลาในการใช้เทคโนโลยีเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลทางการศึกษา โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาใช้ในการบริหารจัดการสาระการเรียนการสอนระหว่างคณาจารย์กับผู้เรียนโรงเรียนมีการปรับเปลี่ยนอุปกรณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ตลอดเวลาเพื่อให้การใช้งานมีคุณภาพ โรงเรียนมีการวางแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องโดยมีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการป้องกันแก้ปัญหา สอดคล้องกับกาญจนา ชีระกุล (2554, หน้า 219-240) ได้ศึกษาระดับการบริหารการ

เปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนส่งเสริมให้ผู้สอนนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ในการเรียนรู้มีพื้นฐานความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี จัดหาสื่อ อุปกรณ์และแหล่งข้อมูลให้ผู้สอนถึงข่าวสารอย่างรวดเร็ว ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ เสริมสร้างการวางแผนและออกแบบการจัดการเรียนการสอน มีความรู้และความสามารถในการนำจิตวิทยาวิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ ไปใช้ในการสอน มีความชำนาญในการวางแผนและพัฒนาการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรมและนามธรรม บริหารจัดการโดยมุ่งเน้นความเป็นเลิศในการเรียนรู้ มีความสามารถบริหารเวลาได้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาสอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ทิมพิทักษ์ (2555 หน้า 76-86) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี เพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ ในการบริหารงานในสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำระบบข้อมูล สารสนเทศที่เป็นปัจจุบันมาใช้ในการตัดสินใจในการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้และให้บริหารแก่ผู้เรียนและครูผู้สอน ค้นคว้าและจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ E-book และห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ (E-Library) ผู้บริหารสถานศึกษา ได้รับข้อมูลสารสนเทศจากเครือข่าย (Network) ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการบริหารและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครู อาจารย์ ได้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา มีการจัดทำเว็บไซต์ ของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และการเผยแพร่กิจกรรมต่าง ๆ ภาพในและภายนอกสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจัดหาเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาใช้อำนวยความสะดวก ในการใช้งานของฝ่ายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษานำนวัตกรรมและเทคโนโลยี มาใช้ในการกระจายอำนาจ จนสามารถพัฒนางานในโครงการต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนา นวัตกรรมต่าง ๆ ให้สามารถ บูรณาการผสมผสานกับการเรียนรู้ ให้ครบทุกกลุ่มสาระ และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ อันมาก (2556, หน้า 99-107) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สรุปผลดังนี้คือ ด้านเทคโนโลยี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้เทคโนโลยีใหม่ล่าสุดกับการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนนำหลักการบริหารใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนจัดการเทคโนโลยี สื่ออุปกรณ์โปรแกรมการทำงานรุ่นใหม่ล่าสุด เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนปรับวิธีการบริหารจัดการเทคโนโลยีเพื่อบริการบุคลากรให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ผู้บริหารโรงเรียนออกแบบวิธีการทำงานใหม่ด้วยการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมเทคโนโลยีเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อการปฏิบัติของบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากรเสมอ

1.3 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 ด้านบุคลากรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือการมี การวางแผนอัตรากำลังเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง รองลงมาคือ การส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นต่อการ ปฏิบัติงานของครูและบุคลากรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง และการมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เพื่อการบริหาร การเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ เทคนิคที่นำมาใช้ ในการพัฒนาสมรรถภาพของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายและ

การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นได้ดียิ่งขึ้นเพิ่มผลผลิต และการแข่งขันอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การฝึกอบรมพัฒนา การปรับเปลี่ยนงานเพื่อความเหมาะสม นำไปสู่การพัฒนาบุคคลและพัฒนาองค์กร (ธิดาวลัย อนุทอง, ม.ป.ป., หน้า 94) สอดคล้องกับวิลาวัลย์ อันมาก (2556, หน้า 99-107) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านคน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนแนะนำครูและบุคลากรให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนกระตุ้นให้ครูและบุคลากรในโรงเรียน ปรับตัวเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงทัศนคติของครูและบุคลากรให้เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครูและบุคลากรให้เกิดการยอมรับในการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนมีการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร เพื่อบริหารการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนมีการวางแผนอัตรากำลังเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนจัดบุคลากรเข้าทำงานได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารโรงเรียนสามารถลดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรได้ ผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินสมรรถนะของบุคลากรภายหลังการเปลี่ยนแปลง

1.4 สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านวัฒนธรรมองค์กรโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยที่มากที่สุดคือ มีการกำหนดบรรทัดฐานหรือลักษณะการปฏิบัติงานใหม่ขึ้นและได้รับความเห็นชอบจากบุคลากรด้วยดี รองลงมาคือ การพัฒนาความเชื่อด้านการมีจิตสาธารณะแก่บุคลากร การดำเนินการชี้แจงเมื่อเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลง และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร ให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามลำดับทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บุคคลในองค์กรมีความคิดหรือความเชื่อร่วมกัน (Shared Values or Shared Beliefs) ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรนี้จะทำหน้าที่เสมือนกับกาวทางสังคม (Social Glue) ที่เชื่อมประสานคนกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์กรเข้าด้วยกัน และเป็นเสมือนกฎที่ไม่มีมีการเขียนบัญญัติไว้ (Unwritten Rule) แต่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในองค์กรอย่างยิ่ง วัฒนธรรมองค์กรจะเป็นเสมือนจิตวิญญาณขององค์กรที่จะชี้นำองค์กรในการดำเนินการ(ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2549, หน้า 179) Cummings and Worley (อ้างอิงใน พิชญ์นาฏ แพงพงา, 2553, หน้า 136) เสนอแนะการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กรมี 6 ขั้นตอนคือ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ผู้บริหารระดับสูงแสดงความมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารระดับสูงแสดงเป็นตัวอย่างของการบริหารการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงองค์การให้สนับสนุนการบริหารการเปลี่ยนแปลง การคัดเลือกและการให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ผู้มาใหม่ และการพัฒนาให้เกิดความหมายเชิงจริยธรรม และกฎหมายการบริหารการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม สอดคล้องกับพิชญ์นาฏ แพงพงา (2553, หน้า 151-200) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติ ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ บรรยากาศในโรงเรียนมีความเป็นกันเองทุกคนเปิดเผยความจริงใจ เสมือนกับครอบครัวเดียวกัน ผู้บริหารมีกลยุทธ์ส่งเสริมบุคลากรให้จงรักภักดีต่อองค์กร โรงเรียนส่งเสริมการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมแบบระบบเครือข่ายมาสู่ระบบการบริหารแบบการมีส่วนร่วมทำงานเป็นทีม ผู้บริหารเป็นผู้ประสานงานกำกับดูแล ให้งานสำเร็จด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ บุคลากรทำงานร่วมมือกันด้วยความจริงใจ ความเข้าใจกัน เชื่อใจ วางใจซึ่งกันและกันพร้อมที่จะมีความมุ่งมั่นที่จะทำให้องค์การเจริญก้าวหน้า โรงเรียนได้จัดให้มีการปรับปรุงการบริการลูกค้าให้ได้รับความพึงพอใจ โรงเรียนมีหน่วยงานภายในแต่ละฝ่ายมีระบบการตรวจสอบการบริหารจัดการให้เกิดความโปร่งใส สอดคล้องกับ วิลาวัลย์ อันมาก (2556, หน้า 99-107) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านวัฒนธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน รับรู้และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการชี้แจงเมื่อเกิดการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงในองค์การ ผู้บริหารโรงเรียนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงเรียนให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกัน โดยมุ่งเน้นผลต่อผู้บริหารเพียงอย่างเดียว ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความเชื่อเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จร่วมกัน ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาความเชื่อด้านการมีจิตสาธารณะแก่บุคลากร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้พบว่า ข้อต่าง ๆ ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 36 ดังนี้

1. ด้านบุคลากรควรแนะนำครูและบุคลากรให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนมีการสื่อสารหรือประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง
2. ด้านเทคโนโลยีควรมีการจัดหาเทคโนโลยี สื่ออุปกรณ์โปรแกรมการทำงานรุ่นใหม่ล่าสุด เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากร รวมถึงการพัฒนาห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ให้ทันสมัย และเหมาะสมกับขนาดโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาปัญหาและผลกระทบที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา
3. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพและความต้องการของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและความคาดหวังของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.ธิดาวลัย อุ่นกอง อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอนจนทำให้การวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษาคณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายทุกท่านที่ให้ความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.สรวิชัย จิตรใจ ดร.อนวัช อุ่นกอง และนายวรชรินทร์ วรรณอูต ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

หากการศึกษาดังกล่าวด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษาคงคุณค่าและประโยชน์เหล่านั้นขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการ

กระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- กาญจนา ชีระกุล. (2554). **ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. สมุทรปราการ. คม ชัด ลึก. (11 กรกฎาคม 2556). **จาตุรนต์'ดันการศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ.** คม ชัด ลึก ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.komchadluek.net/detail/20130711/163174/>
- ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง. (ม.ป.ป.). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาวะผู้นำและการบริหารทรัพยากรมนุษย์.** พะเยา. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ธีรฤดี เอกะกุล. (2543). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี.
- พิชญ์นาฏ แพงพงา. 2553. **ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพมหานคร.
- วิทยากร เชียงกุล. (2548). **มุมมองปฏิรูปการศึกษาของจาตุรนต์ ฉายแสง.** กรุงเทพฯ : ประพันธ์สาส์น.
- วิลาวัลย์ อ้นมาก. (2556). **การศึกษากาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต วิทยานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, นครนายก.**
- ศศิวิมล ทิมพิทักษ์. (2555). **การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. สมุทรปราการ.
- อัญญรัตน์ นาเมือง. (2553). **การปฏิรูปการศึกษาของไทย, วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 2(2),112.**

การศึกษาสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

A Study of Organizational Health of Samakkhiwittayakhom School

ณัฐกิตติ์ แก้วมหาคุณ^{1*} และ เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต²

Natthakit Kaewmahakhun^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ประชากร คือ ครูในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale Questionnaire) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบด้วยค่าสถิติที (t-test) ค่าสถิติเอฟ (F-test) และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านมุ่งเน้นวิชาการ และด้านภาวะผู้นำจรรยาบรรณร่วมทำงาน ตามลำดับ ส่วนด้านการสนับสนุนทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมิติสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามช่วงอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the condition of the organizational health of Samakkhiwittayakhom school 2) to compare the teachers' attitude toward the organizational health of Samakkhiwittayakhom school, which was assorted by personal characteristics. The population were 201 teachers of Samakkhiwittayakhom school. The instrument for collecting the data was the rating scale questionnaire. Result was analyzed by using a computer program by descriptive statistics included frequency,

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : pesamakkhi@gmail.com

percentage, mean, standard deviation. In addition, quantitative data was analyzed included differences test by using t-Test, F-test, the Scheffe's method for pair matching comparison.

The results indicated that:

1. The condition of the organizational health level of Samakkhithayakhom school was at the high level as a whole. Moreover, in considering each individual aspect, it was found that all aspects were also at the high level. The aspects with the highest average score in Goal Setting, and followed by Academic Emphasis and Collegial Leadership, while, Resource Support was the lowest average score.

2. The comparison of teachers' attitude toward the dimension of the organizational health of Samakkhithayakhom school was distributed by the personal characteristics. Hypothesis test revealed that the condition of the organizational health of Samakkhithayakhom school which assorted by age, education level, position, and work duration, was different at the statistical significant level of .05, whereas the sex aspect was not contrast.

Keywords: Organization Health, Samakkhithayakhom school

บทนำ

สังคมยุคโลกาภิวัตน์ (globalization) ในปัจจุบันมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ส่งผลให้องค์กรต่าง ๆ ในสังคมจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองให้ยืดหยุ่น เท้าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสังคมครอบครัวที่เป็นองค์การปฐมภูมิ และสถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา ตลอดจนสถาบันสังคมอื่น ๆ ที่เป็นองค์การแบบทุติยภูมิ ซึ่งวีรวุฒ มาชะศิริรานนท์ (2548, หน้า 9) กล่าวว่า เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลเป็นผลให้องค์กรต่าง ๆ ต้องปฏิรูปตนเองเพื่อความอยู่รอดอย่างเต็มที่ องค์กรที่สมบูรณ์เฉลี่ยฉลาดสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วและดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนองค์กรที่ยังคับเค็ลื่อนไปอย่างช้า ๆ จะไม่อาจอยู่ได้ในศตวรรษที่ 21 นี้ แม้ขนาดขององค์กรจะใหญ่ขึ้น มีพนักงานมากขึ้นแต่ก็ไม่อาจทดแทนกับพลังสมองอันสร้างสรรค์และความคล่องแคล่วที่จะเป็นมากขึ้นได้

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) เปรียบเทียบองค์การเป็นระบบร่างกายของมนุษย์ หากร่างกายมนุษย์มีความสมบูรณ์แข็งแรง มีสุขภาพที่สมบูรณ์มีประสิทธิภาพในการทำงานเปรียบเหมือนองค์กรที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน หากอวัยวะบางส่วนไม่สามารถทำงานหรือเสื่อมสมรรถภาพไป กลไกในการทำงานจะหยุดชะงักทำให้เกิดการเจ็บป่วยไม่สามารถต่อต้านโรคได้ สอดคล้องกับนักชีววิทยาที่ได้กล่าวเปรียบเทียบกันระหว่างสุขภาพขององค์กรเรื่องอะนาโตมีที่กล่าวว่า "องค์กร คือ สิ่งมีชีวิต" เพราะมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกันกับร่างกายคน อวัยวะในแต่ละส่วนของเรามีการพึ่งพากัน ไม่มีอะไรเป็นอิสระแยกจากกัน ถ้าเราเข้าใจอย่างนี้สิ่งที่อยู่ในองค์กรเป็นสิ่งที่ต้องพึ่งพาและเกี่ยวพันกัน องค์กรเสมือนสิ่งมีชีวิตต้องใส่ใจและดูแลสุขภาพให้แข็งแรงเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับชัชวาลย์ ทัดศิวิชัย (2552, หน้า 78-93) กล่าวว่า ไม่มีองค์กรใดที่จะเจริญเติบโตมีความก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ในอนาคตโดยยืนอยู่บนความสำเร็จเมื่อครั้งอดีตหรือปัจจุบัน โดยการละเลยการปรับปรุงพัฒนาขององค์กรอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะองค์การที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา ความหยุดนิ่งที่จะพัฒนาองค์การทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการ มีเพียงแต่ทำลายสมรรถนะขององค์การแต่ยังกีดกักร้อนความมั่นคงของสังคม

ในอนาคต ซึ่งจะต้องย้อนกลับไปพิจารณาที่องค์การทางการศึกษาว่ามีสุขภาพ มีอาการเจ็บป่วยหรือไม่ สมรรถนะการบริหารจัดการเป็นอย่างไร

การดำเนินงานของทุกฝ่ายในองค์การเปรียบเสมือนฟันเฟืองที่แต่ละตัวจะหมุนสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาจะสามารถจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพสูงได้ต่อเมื่อทุกองค์ประกอบหลักในการจัดการศึกษา ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอน การบริหารจัดการ การบริหารงบประมาณ การวัดผลประเมินผล การปกครอง การพัฒนาวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ดำเนินการร่วมกันเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายปลายทาง ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สถานศึกษาหลายแห่งจึงเร่งปรับปรุงพัฒนาตนเอง มีการกำหนดวิสัยทัศน์และภารกิจ การวางเป้าหมายพัฒนาทั้งระยะสั้นและระยะยาว จัดโปรแกรมการฝึกอบรมบุคลากรทั้งในเรื่องคุณภาพ การศึกษา และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ มีระบบการสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 14-15)

สถานศึกษาในฐานะเป็นองค์การทางการศึกษามีความจำเป็นต้องมีวิธีการตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การที่ได้รับการยอมรับและใช้กันอย่างกว้างขวาง คือ การตรวจสอบสุขภาพขององค์การ เพราะสุขภาพขององค์การ คือ ความสามารถขององค์การในการปฏิบัติงานตามภารกิจและเป็นส่วนหนึ่งของระบบสังคมทำให้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง (กรอุณา ไชยสงโท, 2549, หน้า 10) ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel 1987 pp. 394-395) ได้สนับสนุนแนวคิดนี้ สรุปได้ว่า ประสิทธิภาพขององค์การพิจารณาจากองค์ประกอบหรือปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการปรับตัวขององค์การ (Adaptability) ซึ่งหมายถึง ความสามารถขององค์การที่จะปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นวัตกรรม (Innovation) ซึ่งหมายถึง ความสามารถขององค์การที่จะผลิตเทคโนโลยีและระบบบริหารแบบใหม่ ๆ ความพึงพอใจของผู้มารับบริการไปจากองค์การ ความพึงพอใจและความผูกพันของพนักงานหรือลูกจ้างที่มีต่อองค์การ จะเห็นได้ว่า การที่องค์การใด ๆ จะดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น องค์การจะต้องทำหน้าที่ให้ประสบผลสำเร็จในความจำเป็นพื้นฐานการอยู่รอดขององค์การ 3 ประการคือ การบรรลุเป้าหมายขององค์การ การควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในองค์การได้ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมจึงจะสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีสุขภาพดี (Owens, 1991 p. 221) นอกจากนี้องค์การใดที่มีสุขภาพขององค์การดียังสะท้อนถึงสภาพองค์การที่มีชื่อเสียง มีคุณค่า มีกระบวนการทำงานที่ราบรื่น ไม่ตึงเครียด และสุขภาพขององค์การยังเป็นเครื่องบ่งชี้ความสามารถในการบริหารให้บรรลุเป้าหมาย ภายใต้กระบวนการบริหารจัดการและการตัดสินใจที่มีข้อมูล มีการสื่อสารที่ดี มีความขัดแย้งน้อย สมาชิกมีการดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนช่วยเหลือให้องค์การมีความมั่นคง มีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถในการผลิต หากองค์การใดมีสุขภาพไม่ดีแล้วย่อมเสี่ยงต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพในระยะยาวได้ (Wayne K.Hoy and Cecil G.Miskel, 1991 pp. 394-395) สรุปได้ว่า องค์การที่มีสุขภาพดีจะเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบว่ามีการบริหารองค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นองค์การที่มีชื่อเสียง มีคุณค่า เป็นที่ยอมรับในสังคม

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมเป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอุปสรรคในการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ 1) มีแผนและมีการพัฒนางานโรงเรียนชัดเจนแต่ไม่สามารถปฏิบัติตามได้เต็มศักยภาพ 2) นักเรียนยังขาดคุณลักษณะใฝ่รู้ ขาดการวิเคราะห์ 3) นักเรียนยังขาดระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ 4) สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนและห้องเรียนยังไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน 5) นักเรียนมีจำนวนมาก

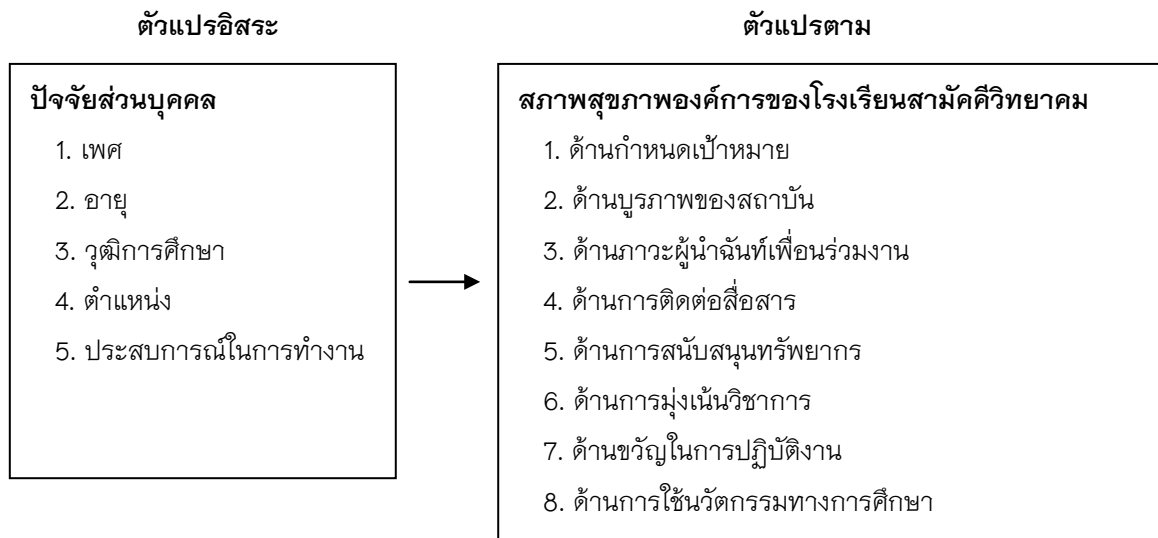
ในแต่ละห้องทำให้การเรียนการสอนไม่ดีพอ 6) บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ 7) ครูผู้สอนมีภาระงานที่ได้รับมอบหมายมาก 8) ครูมีอายุเฉลี่ยสูง ทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง 9) การเบิกจ่ายเงินไม่คล่องตัวเนื่องจากระบบ 10) การใช้เงินงบประมาณไม่กระจายถึงครู นักเรียน ตามสภาพความต้องการ 11) มีสื่ออุปกรณ์ในการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอ มีอายุการใช้งานสูง 12) การใช้อุปกรณ์ สื่อ ยังไม่เกิดประโยชน์สูงสุด 13) โรงเรียนยังขาดการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 14) บทบาทของครูในการร่วมกิจกรรมควรกระจายอย่างทั่วถึงและการประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึง (โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม, 2556)

จากความสำคัญและอุปสรรคการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้น เป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ว่าอยู่ในระดับใด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมให้มีคุณภาพ เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษา ความผันแปรด้านสังคมเศรษฐกิจ และการเมืองในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตลอดจนมุ่งสู่ความเป็นองค์กรที่เป็นเลิศได้

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดและสมมุติฐานในงานวิจัย

สมมุติฐาน

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและผลงานการวิจัยในสาขาการบริหารการศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดสมมุติฐานในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลมีความแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็น ตามประเด็นการประเมิน ทั้ง 8 ด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 201 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaires) ทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาหลักการ ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามมีลักษณะตรวจสอบรายการ (checklist) สอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จากแนวคิดของทฤษฎีระบบสังคมของพาร์สัน ร่วมกับแนวคิดเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของมายส์, ฮอย และคณะ รวมทั้งงานวิจัยของพรพนี สุวัตติ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด
2. สร้างแบบสอบถาม เกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ให้ครอบคลุมเนื้อหา 8 ด้าน

ดังนี้

- 2.1 ด้านการกำหนดเป้าหมาย (Goal Setting)
- 2.2 ด้านบูรณาการของสถาบัน (Institution Integrity)
- 2.3 ด้านภาวะผู้นำอันที่เพื่อนร่วมงาน (Collegial Leadership)
- 2.4 ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication)
- 2.5 ด้านการสนับสนุนทรัพยากร (Resource Support)
- 2.6 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ (Academic Emphasis)
- 2.7 ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน (Morale)
- 2.8 ด้านการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation)

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสม ก่อนที่จะส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัยและด้านการศึกษาเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาพร้อมทั้งพิจารณาความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้ ก่อนที่จะลงพื้นที่เก็บข้อมูล ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่

4.1 ดร.ประไพพร อุทธิยา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา) ระดับ ชำนาญการพิเศษ สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา)

4.2 ดร.ธวัช ชุมชอบ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ เชี่ยวชาญ สถานที่ทำงาน โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

4.3 นายเรืองชัย ตามรภาค ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา)

5. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC (Item-Objective Congruence) ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดสอบ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่เป้าหมาย คือครูโรงเรียนตำรวจรสบัณฑิตสงเคราะห์ จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับประชากรต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะครูในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาเขตเชียงราย มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับคณะครูในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถาม และวางแผนการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ซึ่งเก็บรวบรวมจากประชากรเป้าหมายที่เป็นครูในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการแปลผล โดยพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

4.50-5.00	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
3.50-4.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับมาก
2.50-3.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
1.50-2.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับน้อย
1.00-1.49	หมายความว่า	มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนมาให้ครบถ้วนจากกลุ่มเป้าหมาย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
3. ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
4. ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (μ) วิเคราะห์ความคิดเห็นของคณะครู
5. ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) วิเคราะห์การกระจายของคะแนน
6. ใช้ค่า t-test และ F-test วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสองกลุ่มหรือมากกว่าสองกลุ่มแล้วแต่กรณี

หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การวิเคราะห์รายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสภาพสุขภาพองค์การโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกำหนดเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านมุ่งเน้นวิชาการ และด้านภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงานตามลำดับ ส่วนด้านการสนับสนุนทรัพยากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมิติสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า

2.1 จำแนกตามเพศชาย และเพศหญิง พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้านไม่มีความแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามช่วงอายุ พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านมุ่งเน้นวิชาการ ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน และด้านการใช้นวัตกรรมทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการการบูรณาภาพของสถาบันไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน และด้านการติดต่อสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาพรวมทั้ง 8 ด้าน และด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ด้านการสนับสนุนทรัพยากร ด้านมุ่งเน้นวิชาการ ด้านขวัญในการปฏิบัติงาน ด้านการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนภาพรวมทั้ง 8 ด้าน และด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.5 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านสนับสนุนทรัพยากร ด้านมุ่งเน้นวิชาการ ด้านการใช้นวัตกรรมทางการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

สรุปการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับมิติสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามช่วงอายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาคุณภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. สุขภาพองค์การโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยภาพรวมสุขภาพองค์การทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.33$) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน แสดงว่าสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม มีความสมบูรณ์มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครุมีความภาคภูมิใจที่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด จึงร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างดี เพื่อให้เป็นโรงเรียนตัวอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ และรักษาระดับชื่อเสียงของโรงเรียนให้ยั่งยืนต่อไป ตลอดจนครุมีศรัทธาต่อวิชาชีพครู และมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความก้าวหน้าให้กับโรงเรียน พร้อมทั้งจะเข้าสู่สังคมอาเซียน มุ่งผลิตนักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข อีกทั้งโรงเรียนยังได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมผู้ปกครองและครู สมาคมนักเรียนเก่า ในการสนับสนุนทรัพยากรทำให้สามารถพัฒนาโรงเรียนได้อย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงส่งผลให้สุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณิกา ปัญญาติ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสุขภาพองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 36 พบว่า ระดับสุขภาพองค์การโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 36 ในภาพรวมและรายมิติ มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของอารยา ทริตสังข์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่าสุขภาพองค์การของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราภา เชื้อเอี่ยม (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพงษ์ พงษ์ดี (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรธรณ เขมะบาล (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เขต 2 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรีอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ในรายด้าน พบว่าด้านกำหนดเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\mu = 4.39$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด ผู้บริหารและคณะครุมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายของโรงเรียน ตลอดจนมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้โรงเรียนไปถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับอมรรรัตน์ เมืองทะ (2553) กล่าวว่าเป้าหมายขององค์การปฏิบัติงาน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุดเพราะจะเป็นตัวกำกับทิศทางการทำงานที่ต้องปฏิบัติ และสอดคล้องกับอารณห์ ราชสิงโ (2546) กล่าวว่าเป้าหมายขององค์การเป็นการกำหนดทิศทางการดำเนินงานขององค์การ เป็นสิ่งที่คอยกำกับแนวทาง เหตุผลในการปฏิบัติงาน เมื่อมีเป้าหมายชัดเจนจะทำให้มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานความสำเร็จเปรียบเสมือนเส้นชัยที่รออยู่เบื้องหน้า และเป้าหมายหลักขององค์การ คือ เพื่อสร้างคุณค่าที่สังคมปรารถนา เพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกและกลุ่มต่าง ๆ ในองค์การ เพื่อดำรงความอยู่รอดและความเจริญขององค์การ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา หวานวิน (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของ

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความชัดเจนของเป้าหมายด้านความกลมเกลียว ด้านขวัญและด้านการปรับตัวอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ ห่องทองคำ (2548) ได้ทำการศึกษาสุขภาพองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับดี โดยสุขภาพองค์การด้านความชัดเจนของเป้าหมาย ด้านขวัญกำลังใจ และด้านการใช้อำนาจหน้าที่เป็นธรรม อยู่ในระดับดีตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม โดยจำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จำแนกตามช่วงอายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ครูมีความสับสนในการรับรู้ข้อมูล การปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์การ การตัดสินใจในการทำงานอยู่บ้าง เกี่ยวกับนโยบาย วิทยุทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียนและผู้บริหาร แต่อย่างไรก็ตามครูและบุคลากรในโรงเรียนก็ยังคงร่วมมือกันในการดำเนินงานเพื่อรักษาชื่อเสียงของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัด สอดคล้องกับแนวความคิดของ ศิริลักษณ์ ห่องทองคำ (2548) กล่าวว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานหรือผ่านงานต่าง ๆ มาแล้ว ประสบการณ์จะช่วยให้เข้าใจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงดีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้มีความมั่นใจและตัดสินใจในการทำงานได้ดีขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยสุขภาพองค์การของสุนิสา ทองขาว (2554) ซึ่งเป็นการวิจัยจากหน่วยงานอื่นที่แตกต่างจากโรงเรียน ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลพังงา อำเภอแกลง จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคคลที่ปฏิบัติงานฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติโดยรวมแตกต่างกันน้อย ฝ่ายบริหารกับสำนักงานปลัด โดยรวมแตกต่างกันปานกลาง ฝ่ายบริหารกับส่วนการคลัง โดยรวมแตกต่างกันปานกลาง ฝ่ายบริหารกับฝ่ายโยธา โดยรวมแตกต่างกันมาก ฝ่ายบริหารกับฝ่ายส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมไม่แตกต่างกัน ฝ่ายนิติบัญญัติกับสำนักงานปลัด โดยรวมแตกต่างกันน้อยฝ่ายนิติบัญญัติกับส่วนการคลัง โดยรวมแตกต่างกันน้อย ฝ่ายนิติบัญญัติกับส่วนโยธา โดยรวมแตกต่างกันมาก ฝ่ายนิติบัญญัติกับส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมแตกต่างกันน้อย สำนักงานปลัดกับส่วนการคลัง โดยรวมไม่แตกต่างกัน สำนักงานปลัดกับส่วนโยธาโดยรวมแตกต่างกันมาก สำนักงานปลัดกับส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมแตกต่างกันปานกลาง ส่วนการคลังกับส่วนโยธา โดยรวมแตกต่างกันมาก ส่วนการคลังกับส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมแตกต่างกันปานกลาง และส่วนโยธากับส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยรวมแตกต่างกันมาก

ส่วนจำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูมีความพึงพอใจที่ได้มาปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดและมีชื่อเสียง สอดคล้องกับงานวิจัยของฉันทนา มงคลเจริญสุข (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอบ่อทอง จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ในการทำงานและประเภทของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับ อารยา ทริตสังข์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนราช

ประชาชนเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับคุณภาพองค์การ จำแนกตามเพศของครูและประสบการณ์ในการทำงานของครู แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของกาญจนา หวานวิน (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามเพศ มีสุขภาพองค์การโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยสภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมในครั้งนี้นำประเด็นที่น่าสนใจ คือ สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมอยู่ในระดับมาก โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเชียงราย มีชื่อเสียง นักเรียนและการทำงานขององค์การเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและสังคม ซึ่งผลการวิจัยโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมน่าจะเป็นองค์การที่มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในช่วงระยะเวลาในการทำวิจัยครั้งนี้ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารและครู ในโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบงานในด้านต่าง ๆ และมีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงาน อาจทำให้ครูไม่เกิดความเชื่อมั่นในต่อการทำงานของผู้บริหาร ซึ่งผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้อย่างนี้ ผู้บริหารควรดูแลด้านขวัญในการปฏิบัติงานของครู การจัดสรรอุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอกับความต้องการของครู เปิดโอกาสให้ครูพูดคุยกับผู้บริหารได้อย่างสบายใจ เป็นกันเอง และจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนและห้องทำงานของครูให้เหมาะสม เพื่อต่อการจัดการเรียนการสอน อันจะส่งผลให้สภาพสุขภาพองค์การของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมเป็นองค์การที่มีสุขภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ทำให้การจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา ตลอดจนมุ่งสู่ความเป็นองค์การที่เป็นเลิศได้

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ณาในการให้คำแนะนำปรับปรุงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกรุณาเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำปรึกษาและติดตามความก้าวหน้าของการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ อย่างดียิ่ง ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ประไพพร อุทธิยา ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา) ดร.ธวัช ชุมชอบ ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย นายเรืองชัย ตามรภาค ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา) ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการชี้แนะ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในครั้ง นี้ จนทำให้การศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบคุณคณะผู้บริหารโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากครูใน โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม และขอขอบคุณคณะครูโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบ แบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา พี่น้อง ที่เป็นกำลังใจให้และขอขอบคุณตลอดจนเพื่อน ๆ ที่คอยให้ คำปรึกษาตลอดมา ขอขอบพระคุณบรรพคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือและความเอาใจใส่ด้วยดีตลอด มา ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). การปฏิบัติงานของนักวิชาการ. กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- กรรณิกา ปัญญาติ. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสุขภาพองค์การ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 36. การค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กรรณมา ไชยสงโท. (2549). สุขภาพองค์การโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. กรุงเทพฯ.
- กาญจนา หวานวิน. (2553). สุขภาพองค์การของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- จิตภาภา เชื้อเอี่ยม. (2553). การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ฉันทนา มงคลเจริญสุข (2555). สุขภาพองค์การของโรงเรียนในอำเภอปอทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ชัชวาล ทัดศิวัช. สุขภาพองค์การ: เครื่องมือวัดประสิทธิผลการบริหารจัดการที่ผูกโยงกับคุณภาพชีวิตในการทำงาน. วารสารวิชาการวไลยลงกรณ์, 15(1), 78-93.
- โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม (2556). แผนกลยุทธ์โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม พ.ศ.2556-2558. เชียงราย: โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม.
- วีรวิฑู มาชะศิริานนท์. (2548). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอ็กเปอร์เน็ท.
- ศิริพงษ์ พงษ์ดี. (2553). การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- ศิริลักษณ์ ห่องทองคำ. (2548). การศึกษาสุขภาพองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- สุนิสา ทองขาว (2554). สุขภาพองค์การขององค์การบริหารส่วนตำบลพังราด อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- อมรรัตน์ เมืองทะ. (2553). การศึกษาความสัมพันธ์สุขภาพองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- อรรวรรณ เขมะบาล. (2551). สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอ เขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- อารยา ทริตสังข์. (2554) สุขภาพองค์การของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ กลุ่ม 2 สังกัดสำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.
- อาภรณ์ ราชสิงโท. (2546). สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา. ชลบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

Owens, R. G. (1991). **Organization behavior in education**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of psychological testing** (5th ed.). New York: Harper Colling.

Hoy, Wayne. K and Cecil G. Miskel. (1991). **Educational Administration : Theory Research and Practice** (4th ed.). New York: Harper Collins.

Owens, R. G. (1991). **Organization behavior in education**. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

Thomas,P.K. (1991). An investigation of relationship between organization health on perceptions of stress for managers and subordinats in a mental health center(burnout). In **Dissertation Abstracts International** (p.52)ข.

การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

A Study of Performance Competency of Teachers in Mae Sai District, Under Chiang Rai Primary Education Service Area 3

เจษฎามาศ ไชยยง^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Jessadamas Chaiya^{1*} and Nanthima NakaPhong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในปีการศึกษา 2558 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอน จำนวน 203 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสมรรถนะหลักสูงกว่าสมรรถนะประจำสายงาน

2. ครูในอำเภอแม่สายที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาต่างกัน มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเกาะช้างศรีเมืองชุม มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกับครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ

3. ปัญหาเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู 3 อันดับแรก พบว่า ครูมีภาระงานรับผิดชอบที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป ครูขาดความรู้ ทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย และครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาที่จบและไม่มีความถนัด ตามลำดับ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานครู 3 อันดับแรก คือ ลดภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนให้น้อยลง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนการสอน และอบรมให้ความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ถูกต้อง ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะหลัก สมรรถนะประจำสายงาน

Abstract

The purpose of Independent Study were as follows: To study of performance competency of teachers in Mae Sai District, under Chiang Rai Primary Education Service Area 3. The samples were 203 teachers at school in Mae Sai District, under Chiang Rai Primary Education Service Area 3 in the academic 2015. The research

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Jessadamas@hotmail.com

instruments were a questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance.

The results showed that:

1. Overall, the teachers their performance competencies at a high level. When considering individually, the performance of the core competency was higher than the functional competency.

2. Teachers working in in different educational institutions performance competency differently at .05 level of statistical significance.

3. The problems is performance competency, in order of priority, were; 1) Teachers are responsible for tasks other than teaching; 2) Lack of knowledge Skills of analysis, synthesis and research; 3) Teachers do not meet the Education and no aptitude. The guidelines for the competency development, in order of priority, were: 1) Other workload Apart from the teaching job for less; 2) workshops on technology and innovation in the teaching process; 3) Training, knowledge and skills to research properly.

Keywords: Core Competency, Functional Competency

บทนำ

การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาคุณภาพประชากรของประเทศ ซึ่งการจัดการศึกษาที่ดี ย่อมส่งผลให้ประชากรนำความรู้ความสามารถของตนเองมาใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม สามารถปรับตัว เปลี่ยนแปลงต่อสภาวะการณ์ในปัจจุบันได้อย่างดี ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงถือได้ว่าการจัดการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญในการสร้างความมั่นคง และความก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น ย่อมเป็นความคาดหวังของทุกฝ่าย เนื่องจากการจัดการศึกษามีความสัมพันธ์กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ จึงทำให้การจัดการศึกษาเป็นงานที่ละเอียดอ่อน ซับซ้อน จำเป็นต้องพัฒนา เปลี่ยนแปลง และปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพสอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันที่เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว

ครู ถือเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนของชาติ เพราะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ทั้งนี้ (ดิเรก พรสีมา 2554, หน้า 23) ได้กล่าวไว้ว่า “ครู” เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ และนับเป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนา รวมถึงการให้การศึกษามีคุณภาพแก่ผู้เรียน สอนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมและมีสุข “ครู” จึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้การศึกษาเป็นกลไกนำไปสู่คุณภาพคนของประเทศได้ ดังนั้นปัญหาเกี่ยวกับ “ครู” และ “วิชาชีพครู” จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการปรับปรุง แก้ไขพัฒนาโดยเร่งด่วนเพื่อให้การศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพ “ครู” ได้สมตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้เพื่อสร้างสรรค์ “ครูรุ่นใหม่” ที่ยอมรับและสามารถแสดงพันธกิจและทิศทางของตนเองได้อย่างเต็มที่และสมบทบาท ด้วยคุณลักษณะครูที่มีมาตรฐานเพื่อก้าวสู่การเป็นครูยุคใหม่ สอดคล้องตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูป

การศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ซึ่งเป็นวาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาของชาติให้ได้ครูที่มีสมรรถนะเข้มแข็งรอบด้าน และมีเอกลักษณ์ของการเป็นครูยุคใหม่ นั่นคือ “รักษ์ความเป็นไทย ใส่ใจเรียนรู้ สู่โลกสากล”

สมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ปัจจุบันได้ถูกนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินครูและบุคลากรทางการศึกษา สมรรถนะจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจริงจัง ครูต้องประเมินตนเองว่ามีจุดเด่น จุดด้อยในสมรรถนะใด และมีความต้องการต้องการจะพัฒนาอย่างไร โดยการจัดทำเป็นแผนพัฒนาตนเองหรือ ID – PLAN (Individual Plan) ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเสนอต่อผู้บังคับบัญชาให้รับทราบและขอรับการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังพบว่าครูจำนวนมากยังขาดความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยี การใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้จึงอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง (รศสุคนธ์ มกรมณี, 2556)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูโดยมุ่งประเด็นการวิจัยเพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูตามสมรรถนะหลัก (Core Competency Needs) และการพัฒนาสมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency Needs) เพื่อให้ทราบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะการปฏิบัติงานในด้านใดบ้าง และในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้ จะเป็นข้อมูลและเป็นประโยชน์ให้ฝ่ายบริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู

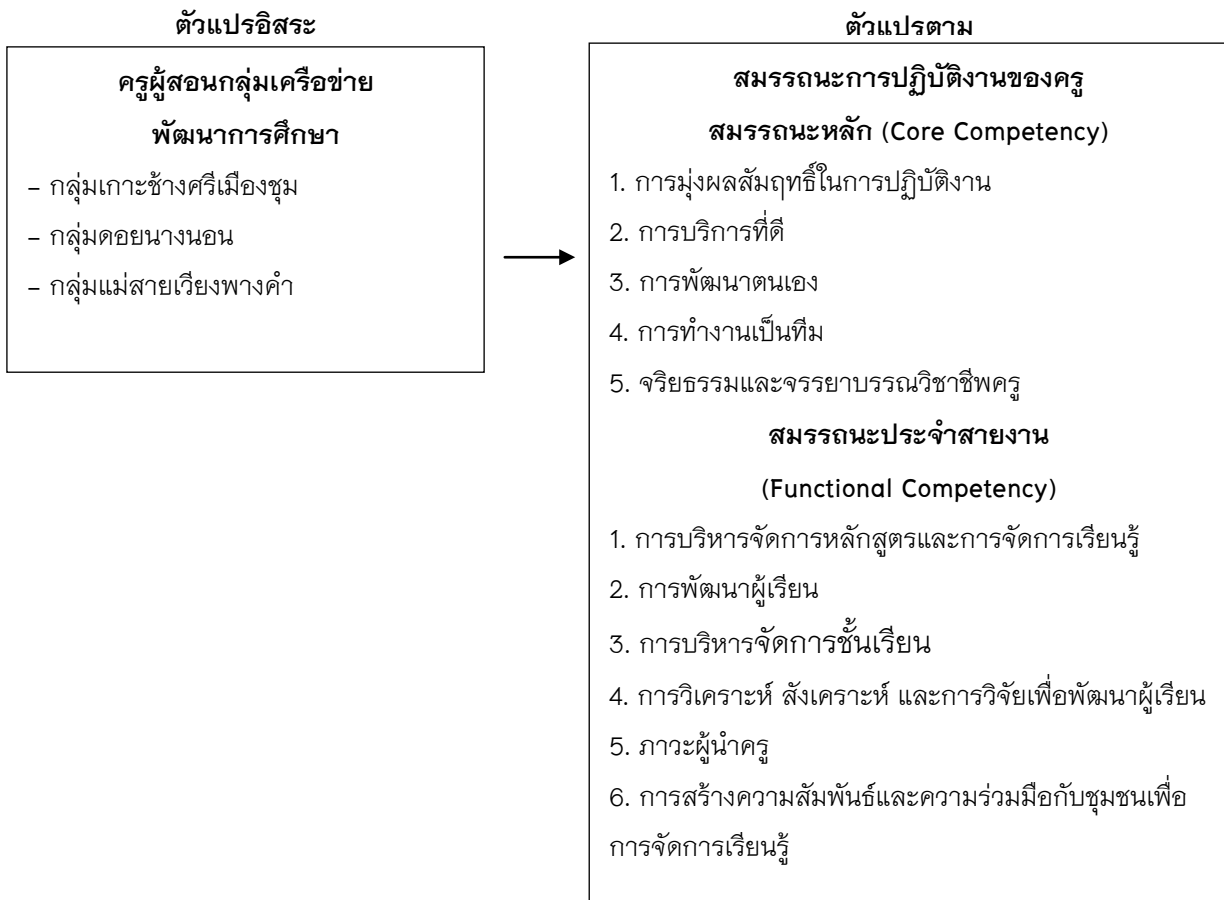
วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

สมมุติฐาน

สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาต่างกัน มีสมรรถนะต่างกันที่ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

วิธีการศึกษา

งานวิจัย “การศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3” เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยใช้สมรรถนะครู (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก 5 ด้าน คือ ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริการที่ดี ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ด้านภาวะผู้นำครู และด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อจัดการเรียนรู้

2. กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 203 คน จำแนกได้ดังนี้

- ครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเกาะช้างศรีเมืองชุม จำนวน 45 คน
- ครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาดอยนางนอน จำนวน 66 คน
- ครูในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ จำนวน 92 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

- ตัวแปรต้น ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา 3 กลุ่มเครือข่าย คือ กลุ่มเกาะช้างศรีเมืองชุม กลุ่มดอยนางนอน และกลุ่มแม่สายเวียงพางคำ
- ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วยสมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) ด้านการบริการที่ดี 3) ด้านการพัฒนาตนเอง 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ ครู สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) ด้านการพัฒนาผู้เรียน 3) ด้านการบริหารจัดการชั้นเรียน 4) ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ด้านภาวะผู้นำครู 6) ด้านการสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้

ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิ ประสบการณ์การทำงาน สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก ได้แก่ 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงาน 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง 4) การทำงานเป็นทีม 5) จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู สมรรถนะประจำสายงาน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ 2) การพัฒนาผู้เรียน 3) การจัดการชั้นเรียน 4) การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 5) ภาวะผู้นำครู 6) การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายความว่า ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานมาก
- 3 หมายความว่า ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานปานกลาง
- 2 หมายความว่า ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานน้อย
- 1 หมายความว่า ครูมีสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงานน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจสอบ ความเที่ยงตรง ตามเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

ดร.สุพิช ชัยมงคล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเขาแห่งพัฒนา

นายไชยรัตน์ จินะราช ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่ง

ว่าที่ร้อยตรีเมธี กาบุญคำ ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สพพ.เชียงราย เขต 3

แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อ (Index of Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่า IOC มากกว่า 0.66 ขึ้นไปทุกข้อ

หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการนำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับครูอำเภอแม่จัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม มากกว่า 0.6 ขึ้นไปทุกข้อ จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมายจริงต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

3. ทดสอบสมมติฐานการเปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา วิเคราะห์โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova)

4. วิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยการจัดกลุ่มวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามสมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน โดยการเขียนความเรียง

ผลการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การในตำแหน่ง และโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 58.10 ส่วนใหญ่มีอายุ 30-40 ปี ร้อยละ 39.90 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 78.80 มีประสบการณ์ในตำแหน่งครู 5-10 ปี มากที่สุด ร้อยละ 32.00 และสังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำมากที่สุด ร้อยละ 45.30

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.32) และเมื่อพิจารณาตามสมรรถนะ พบว่า สมรรถนะหลัก อยู่ในระดับมากที่สุดและสมรรถนะประจำสายงานอยู่ในระดับมาก โดยสมรรถนะหลัก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.28) สูงกว่าสมรรถนะประจำสายงาน ($\bar{X} = 4.23$,

S.D. = 0.37) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา พบว่า ระดับสูงสุด คือ กลุ่มแม่สายเวียงพางคำ (\bar{X} = 4.44, S.D. = 0.40) กลุ่มดอยนางนอน (\bar{X} = 4.38, S.D. = 0.26) และกลุ่มเกาะช้างศรีเมืองชุม (\bar{X} = 4.24, S.D. = 0.27) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาพบว่า ครูในอำเภอแม่สายที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาต่างกัน มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเกาะช้างศรีเมืองชุม มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกับครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ

4. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ตามทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก พบว่า 1) ครูมีภาระงานรับผิดชอบที่นอกเหนือจากงานสอนมากเกินไป 2) ครูขาดความรู้ ทักษะในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัย 3) ครูสอนไม่ตรงตามสาขาวิชาที่จบและไม่มีความถนัด 4) ครูขาดความรู้ ความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และ 5) ครูขาดขวัญกำลังใจและความมุ่งมั่นในการทำงาน ส่วนข้อเสนอแนะ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 5 อันดับแรก พบว่า 1) ลดภาระงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนให้น้อยลง 2) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน 3) อบรมให้ความรู้และทักษะด้านการวิจัยที่ถูกต้อง 4) สร้างขวัญและกำลังใจแก่คณะครูในกลุ่มที่ปฏิบัติงานดี และ 5) มีการประเมินงานและพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าสมรรถนะหลัก ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้พบว่า ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ มีความพึงพอใจและอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความวิริยะอุตสาหะ โดยมุ่งผลสำเร็จที่เป็นความเจริญก้าวหน้าของการจัดการศึกษามีวินัยและความรับผิดชอบในวิชาชีพ รวมทั้งการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น ควบคุมการประพฤติปฏิบัติของตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบของหน่วยงานและสังคมในกรณีที่มีความรับผิดชอบและชื่อตรงต่อการปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดถือประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อส่วนรวมเป็นสำคัญ ครูประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนทั้งพฤติกรรมส่วนตนและพฤติกรรมการทำงาน ทั้งในเรื่องความสามัคคีและวิถีประชาธิปไตยในการดำเนินชีวิต ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยคำนึงถึงความถูกต้อง ความซื่อสัตย์สุจริต และผลประโยชน์ของหน่วยงานและผู้รับบริการเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ (พรทิพย์ บุญณสะ, 2555, หน้า 98) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ครูมีการพัฒนาสมรรถนะการปฏิบัติงานด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของวิชาชีพ มีการรักษาสีทิวของตนเอง ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานและสอดคล้องกับ (สมนึก ลีมาอารีย์, 2552, หน้า 62) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถนะหลักของบุคลากรทาง

การศึกษาที่ปฏิบัติงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของบุคลากรทางการศึกษาด้านจริยธรรมอยู่ในระดับสูง ส่วนสมรรถนะหลักที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะหลักด้านการพัฒนาตนเอง ครูมีสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าครูมีการค้นคว้าหาความรู้ ติดตามองค์ความรู้ใหม่ ๆ ทางวิชาการและวิชาชีพ อีกทั้งการสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมในการพัฒนาองค์กรและวิชาชีพ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างเครือข่ายในการทำงาน สอดคล้องกับ (พรทิพย์ บุญณสะ, 2555, หน้า 100) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าครูมีความสนใจและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการเข้าร่วมประชุม/สัมมนาหรือศึกษาดูงานด้วยตนเองเพื่อศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ สอดคล้องกับ (ปองทิพย์ เทพอารีย์ 2551, หน้า 87) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานครโดยรวมพบว่า ครูมีความต้องการในการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับมาก

2. สมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่าสมรรถนะประจำสายงาน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมรรถนะประจำสายงานด้านการบริหารจัดการในชั้นเรียน ครูมีสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นหน้าที่หลักของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กำกับดูแลชั้นเรียน ประกอบกับโรงเรียนในอำเภอแม่สาย มีนักเรียนบางส่วนที่เป็นนักเรียนชนเผ่า ครูจึงต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย รวมทั้งการสื่อสาร จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสุขและความปลอดภัยของผู้เรียน ครูประจำชั้น หรือครูประจำวิชา มีการบริหารจัดการชั้นเรียนจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนให้สะอาดเรียบร้อย น่าอยู่ น่าเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และการเรียนการสอนของผู้สอน เพื่อส่งเสริมวินัยในตนเองและวินัยในสังคมให้ผู้เรียน ให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทุกด้าน เพื่อใช้ทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งของผู้เรียนและผู้สอนสอดคล้องกับ (พรทิพย์ บุญณสะ 2555, หน้า 103) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 พบว่า ครูมีการพัฒนาสมรรถนะอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอันดับแรก อันดับต่อมามีการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมและปลอดภัยอยู่เสมอ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎกติกาข้อตกลงในชั้นเรียน สอดคล้องกับ (มัทนพนา ทิมมณี 2553, หน้า 58) ซึ่งพบว่าการบริหารจัดการชั้นเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ครูมีความต้องการพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องเรียนให้พร้อมใช้และปลอดภัยอยู่เสมอ และการส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียน ส่วนสมรรถนะประจำสายงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมรรถนะประจำสายงานด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ครูมีสมรรถนะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากครูมีการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคลเพื่อหาสาเหตุของปัญหาเกี่ยวกับนักเรียนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา มีการรวบรวม จำแนกและจัดกลุ่มสภาพของปัญหาของผู้เรียน วิเคราะห์ปัญหาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ สอดคล้องกับ (สาวิตรี ธารียะ, 2556) ศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการศึกษาพบว่า ความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 มีความต้องการพัฒนาในระดับมากเช่นกัน

3. เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 จำแนกตามกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษา พบว่า ครูในอำเภอแม่สายที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาต่างกัน มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเกาะช้างศรีเมืองชุม มีระดับสมรรถนะการปฏิบัติงานแตกต่างกับครูที่สังกัดกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาแม่สายเวียงพางคำ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากบริบทของสถานศึกษาที่ต่างกัน ไม่ว่าจะ เป็นจำนวนครูและบุคลากร ในการจัดการเรียนการสอน งบประมาณในการจัดการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่าครูมีสมรรถนะการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาตามสมรรถนะพบว่า ครูมีสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และครูมีสมรรถนะประจำสายงานในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเพื่อเป็นการสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการพัฒนาตนเอง ควรสนับสนุนให้ครูมุ่งมั่นศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และแสวงหาโอกาสในการพัฒนาตนเองด้วยวิธีการที่หลากหลาย ทั้งความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนจัดให้มีการประชุม/อบรมเชิงปฏิบัติการ/สัมมนา หรือศึกษาดูงานด้านต่าง ๆ รวมทั้งจัดหาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยให้เพียงพอ

2. ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น การออกแบบการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในการผลิตสื่อและนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ และการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

3. ด้านมุ่งผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติงาน ควรส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์ภารกิจงาน เพื่อวางแผนการแก้ปัญหาทางการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เป็นการปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และควรให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถตามมาตรฐานสากลในด้านการจัดการเรียนการสอน

4. ด้านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน ควรมีการสำรวจปัญหาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา รวบรวม สภาพปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน และวิธีการแก้ไขปัญหามาเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ มีการประมวลผลข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาในชั้นเรียนโดยใช้ข้อมูลรอบด้าน มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย อุปสรรค และโอกาสความสำเร็จของการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยพะเยา อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ขอขอบคุณผู้บริหารและคณะครูผู้สอนในอำเภอแม่สาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่เป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า และขอขอบคุณครอบครัวที่คอยให้กำลังใจทำให้การศึกษาค้นคว้าสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

ดิเรก พรลีมา และคณะ. (2541). **การพัฒนาวิชาชีพครู**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558, จาก

<http://isc.ru.ac.th/data/ED00030025.doc>

ปองทิพย์ เทพอารีย์. (2551). **การศึกษาการพัฒนาตนเองของครูในโรงเรียนอนุบาลเอกชน กรุงเทพมหานคร**.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

พรทิพย์ บุญธนะ. (2555). **การศึกษามรรคนะของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่**

การศึกษานครปฐม เขต 1. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม.

มัทนา ทิมณี. (2553). **ความต้องการพัฒนาสมรรถนะของครูโรงเรียนเทคโนโลยีชลบุรี**. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

รสสุคนธ์ มกรมณี. (2556). **ครูไทยกับ ICT**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2559, จาก

<http://www.academia.edu/6574839/ครูไทยกับ ICT>

สาวิตรี ธารียะ. (2556). **ความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษา**

ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศบ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการประเมินสมรรถนะครู**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.

ลาดพร้าว..

ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของ
โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

Staffs' opinions for the Health Promotional School Operation in The second
municipality school of Phayao Maung district, Phayao province

อำนวยการพร วงศ์ไชย^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Amnuaypon Wongchai¹ and Sunthon Khlai-um²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครู จำนวน 52 คน ผู้ปกครอง จำนวน 94 คนและนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 94 คน รวมทั้งสิ้น 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านการบริการอนามัยโรงเรียนด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม และด้าน การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ทุกด้านของครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความคิดเห็นมาก

ปัญหาและข้อเสนอแนะของครู ได้แก่ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ปัญหาห้องสุขาอยู่ในตัวอาคาร มีการวางระบบท่อน้ำทิ้งที่ผิดวิธีจากการก่อสร้างส่งผลให้ห้องสุขามีปัญหาเรื่องกลิ่นย้อนกลับ แนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขปัญหากลิ่นจากท่อน้ำปรับปรุงระบบท่อน้ำทิ้งให้ถูกสุขลักษณะ และใช้น้ำจุลินทรีย์อีเอ็มเข้ามาช่วยในการดับกลิ่น ส่วนปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ปกครอง ได้แก่ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ปัญหาเป็นบางโครงการที่ยังขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางแก้ไขปัญหา คือ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันในโครงการที่มีปัญหา ให้มีครูประสานงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบอย่างทั่วถึง

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : teachermath36@gmail.com

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของบุคลากร การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

Abstract

The objectives of this research are 1) to educate the staffs' opinions for the Health Promotional School Operation in The second municipality school of Phayao Maung district Phayao province. 2) to study the problem and suggestions of staffs' opinions for the Health Promotional School Operation in The second municipality school of Phayao Maung district Phayao province. The populations in this research are 52 teachers 94 parents and 94 grade 9 (Mathayom 3) students totality 240. The research tools is rating scale questionnaire. The statistics for research are percentage, mean, standard deviation and frequency.

Results indicated that teachers', parents' and students' opinions for health promotional school operation of the second municipality school of Phayao is scored in the high level, when considered every parts are high scored level School Policies, School Management Practices, School and Community Project, Healthy School Environment, School Health Service, School Health Education, Nutrition and Safety, Physical Exercise, Sport and Recreation, Counseling and Social Support and Health Promoting for Staff. Teachers', parents' and students' are high scored level.

The problem and suggestions of teacher from the least scoring is the operation of environmental to implicate the Health Promotional School Operation. The problem is the stink of the restroom from the mistake of placed water trough in the rest room inside the building. Suggestion is should replace the water trough system and EM deodorant to reduce the stink. The problem and suggestions of parents from the least scoring is the cooperation between school and community because some project lack of the coordination between school and community. Suggestion is should improve consult and bring together to solve in incomplete project between school and community. The teacher should be the public relations to all the communities.

Keywords: Staffs' opinions, Health Promotional School Operation

บทนำ

จากกระแสโลกาภิวัตน์ ที่เกิดจากความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทั้งด้านบวกและด้านลบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และคุณภาพชีวิตของประชาคมโลก สังคมไทยจึงต้องมีการปรับตัวโดยการ “พัฒนาคน” ทั้งด้านคุณภาพและสมรรถนะของบุคคลให้มีพื้นฐานในการคิด เรียนรู้ และทักษะการจัดการและการดำรงชีวิต ที่สามารถเผชิญกับปัญหาสังคมและเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งจำเป็นต้องปรับกระบวนการพัฒนาพร้อมกับการพัฒนาพร้อมกับการสร้างโอกาสและหลักประกันให้ทุกคนในสังคม โดยความร่วมมือของทุกภาคส่วนเพื่อให้คนไทยได้รับการพัฒนาทั้งด้านสติปัญญา กระบวนการเรียนรู้และทักษะความรับผิดชอบต่อตนเอง เพื่อประโยชน์ในการร่วมพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติต่อไป (สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. 2558, หน้า 1)

ด้วยเหตุผลอันเนื่องมาจากความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาคน จึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพของคนในทุกมิติอย่างสมดุล พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 ได้ให้ความหมายของ สุขภาพไว้ว่า หมายถึง ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญา และทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล การวางระบบเพื่อดูแล

แก้ไขปัญหาทางด้านสุขภาพของประชาชน จึงไม่อาจมุ่งเน้นที่การจัดบริการเพื่อการรักษาพยาบาลเพียงด้านเดียว เพราะจะทำให้รัฐและประชาชนต้องเสียค่าใช้จ่ายมากและจะเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพมีการเปลี่ยนแปลงและมีความยุ่งยากซับซ้อนมากขึ้น จึงจำเป็นต้องดำเนินการให้ประชาชนมีความรู้เท่าทัน มีส่วนร่วมและมีระบบเสริมสุขภาพและระวังป้องกันอย่างสมบูรณ์ สมควรมีกฎหมายว่าด้วยสุขภาพแห่งชาติ เพื่อวางกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ รวมทั้งมีองค์กรและกลไกเพื่อเกิดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย อันจะนำไปสู่เป้าหมายในการสร้างเสริมสุขภาพ รวมทั้งสามารถดูแลแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและทั่วถึง (ราชกิจจานุเบกษา. 2550, หน้า 1)

การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นงานสำคัญงานหนึ่งของกรมอนามัย และเป็นตัวชี้วัดสำคัญของการดำเนินงานเมืองไทยแข็งแรง องค์การอนามัยโลกได้เสนอแนะองค์ประกอบของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 10 เรื่อง ได้แก่ นโยบายของโรงเรียน การบริหารจัดการในโรงเรียน โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ บริการอนามัยโรงเรียน สุขศึกษาในโรงเรียน โภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย การออกกำลังกาย กีฬา และการนันทนาการ การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม การส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน (กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ, 2548, หน้า 5-15)

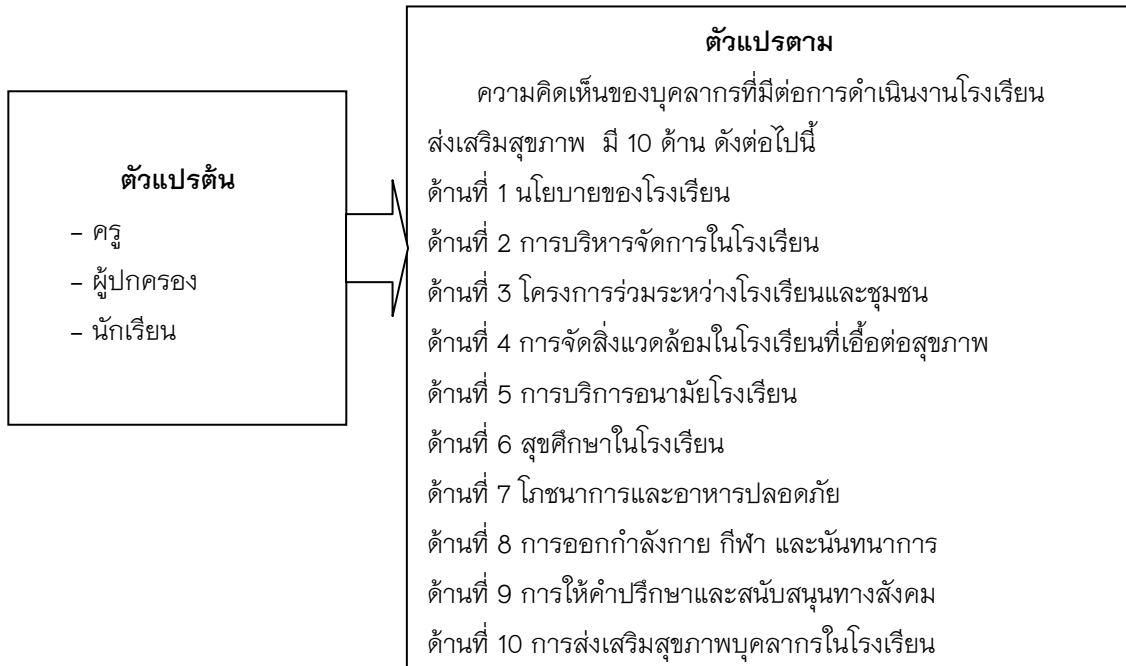
จากการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ในแต่ละปีที่ผ่านมา พบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดังกล่าว ยังมีความคิดเห็นในการดำเนินงานที่แตกต่างกันในเรื่องจึงส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหาขึ้น มีความล่าช้า ซึ่งเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการ โดยให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียน ตระหนักเห็นความสำคัญมีค่านิยมต่อการมีสุขภาพดี มีการพัฒนาขีดความสามารถที่จะร่วมกันแสดงความคิดเห็นและการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) ให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพคือ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชรต่อไป

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ดียิ่งขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิเช่น โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) สาธารณสุขจังหวัดพะเยา ในการส่งเสริมการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้มีประสิทธิภาพต่อไปและส่งผลต่อสุขภาพของนักเรียนให้มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตารุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 3 ชุด แต่ละชุดแบ่งเป็น 3 ตอน ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามสำหรับครู ชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง และชุดที่ 3 เป็นแบบสอบถามสำหรับนักเรียน

ผลการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ครูโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำดรุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 52 คน แยกตามเพศประกอบด้วยเพศชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 26.92 และเพศหญิง 38 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08

ครูมีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 48.08 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 และอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 13.46

ครูมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และระดับปริญญาโท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08

ครูมีประสบการณ์ในการทำงานมากที่สุดคือ 16 ปีขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 53.85 รองลงมามีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 21.15 ประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.38 และประสบการณ์ในการทำงาน 6 - 10 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 9.62

2. ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตรุนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 94 คน แยกตามเพศ ประกอบด้วยเพศชาย 36 คน คิดเป็นร้อยละ 38.30 และเพศหญิง 58 คน คิดเป็นร้อยละ 61.70

ผู้ปกครองมีอายุอยู่ระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวนมากที่สุด 39 คน คิดเป็น ร้อยละ 41.49 รองลงมามีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 31.91 อายุ 51 ปี ขึ้นไป จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 13.83 และอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12.77

ผู้ปกครองมีสถานภาพสมรสมากที่สุด 40 คน คิดเป็นร้อยละ 42.55 รองลงมาสถานภาพหย่าร้าง จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 25.53 สถานภาพโสด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 24.47 และสถานภาพแยกกันอยู่ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 7.45

ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 59.57 รองลงมา ระดับปริญญาตรี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 36.17 และระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.26

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตรุนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 94 คน แยกเป็นนักเรียนชาย 43 คน คิดเป็นร้อยละ 45.74 และนักเรียนหญิง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 54.26

ตอนที่ 2 ผลการวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตรุนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

2.1 จากผลการวิจัยความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตรุนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุดคือ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ด้านสุขภาพในโรงเรียน ด้านโภชนาการ และอาหารปลอดภัย ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน และด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ที่เอื้อต่อสุขภาพ ตามลำดับ

2.2 จากผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของเทศบาล 2 (แม่ตำตรุนเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม รองลงมาคือ ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านสุขภาพในโรงเรียน ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน และด้านการ

จัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยสุดคือ ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ตามลำดับ

2.3 จากผลการวิจัยความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นมาก ซึ่งเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ รองลงมาคือ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน และด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านนโยบายของโรงเรียน ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิจัยปัญหาและข้อเสนอแนะของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพค่อนข้างกว้างเกินไปส่งผลให้การดำเนินงานไม่ครอบคลุมตามที่วางไว้ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการกำหนดทิศทางการดำเนินงานด้านส่งเสริมสุขภาพให้มีความชัดเจนในแต่ละโครงการที่จะทำ มีความครอบคลุมในทุก ๆ โครงการ ตามข้อกำหนดของกรมอนามัย มีผู้รับผิดชอบโครงการที่เหมาะสมเพื่อจัดทำเอกสาร กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง

3.1.2 ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน เป็นการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและแก้ปัญหาสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ในด้านการเชิญผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพมาให้ความรู้แก่นักเรียน ครู ยังน้อยไปและครูบางคนมีหน้าที่รับผิดชอบหลายอย่าง ส่งผลให้การทำงานมีความล่าช้า แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการสนับสนุนเชิญผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับสุขภาพมาให้ความรู้ ให้กับนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เพิ่มขึ้นในเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

3.1.3 โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ในบางโครงการยังขาดการประสานงานระหว่างโรงเรียนและชุมชน แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการแก้ไขปรับปรุงมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันในโครงการที่มีปัญหา ให้มีครูประสานงาน มีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนได้ทราบอย่างทั่วถึง

3.1.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ยังมีปัญหาในเรื่องห้องสุขาเนื่องจากห้องสุขาอยู่ในตัวอาคาร มีการวางระบบท่อน้ำทิ้งที่ผิดวิธีจากการก่อสร้างส่งผลให้ห้องสุขา มีปัญหาเรื่องกลิ่นต่างๆ ที่ห้องน้ำสะอาด แนวทางแก้ไขปัญหาคือ ควรมีการปรับปรุงแก้ไขปัญหากลิ่นจากห้องน้ำโดยการวางระบบท่อน้ำทิ้งให้ถูกสุขลักษณะ มีการนำน้ำจุลินทรีย์อีเอ็มเข้ามาช่วยในการดับกลิ่น

3.1.5 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน ยังขาดห้องพยาบาลของโรงเรียนมีเพียงห้องพยาบาลที่แยกไปตามแต่ละระดับชั้นเรียน ซึ่งไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำ มีเพียงครูอนามัยแต่ต้องรับภาระเกี่ยวกับการเรียนการสอนและครูอนามัยยังขาดความรู้ ในการวินิจฉัยเกี่ยวกับอาการป่วยของนักเรียน แนวทางแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนควรจัดให้มีห้องพยาบาลของโรงเรียนมีการจัดเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาล (ที่ไม่ใช่

ครูผู้สอน) และควรมีการสนับสนุนให้ครูอนามัย เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเบื้องต้นเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ เพื่อที่จะได้มีความรู้ให้คำปรึกษาคำแนะนำให้กับนักเรียนได้ถูกต้อง

3.1.6 ด้านสุขภาพในโรงเรียน มีการจัดรายวิชาสุขภาพไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาในทุกระดับชั้น มีการให้ข้อมูล ความรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับสุขภาพ แต่นักเรียนบางคนยังมีปัญหาในเรื่องของทักษะการดูแลสุขภาพของตนเอง แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรจัดให้มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเองและให้ครูแต่ละวิชาสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับสุขภาพในชั่วโมงเรียน

3.1.7 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย มาตรการในการควบคุมการจำหน่ายอาหาร การตรวจสอบคุณภาพอาหารกลางวันยังขาดความสม่ำเสมอ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรมีมาตรการที่แน่นอนในการจำหน่ายอาหารของแม่ค้าและมีการตรวจสอบเกี่ยวกับอาหารกลางวันของนักเรียนให้มีความต่อเนื่องเป็นประจำ

3.1.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ทางโรงเรียนยังมีสถานที่ออกกำลังกายที่ยังไม่หลากหลายครบตามประเภทกีฬา ยังขาดอุปกรณ์ออกกำลังกายที่ให้บริการทั้งครูและชุมชน แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรมีการของบสนับสนุนสถานที่สำหรับออกกำลังกายและจัดซื้ออุปกรณ์กีฬา และมีการจัดกิจกรรมนันทนาการอย่างเหมาะสมกับ ครู บุคลากรทางการศึกษา

3.1.9 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีครูประจำชั้นบางคนที่มีนักเรียนไม่กล้าเข้าไปขอคำปรึกษา เวล่านักเรียนมีปัญหา แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ จะมีครูอนามัยหรือเพื่อนครู เข้าไปช่วยเหลือให้คำแนะนำและคำปรึกษา เพื่อหาหนทางให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา

3.1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน กิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพยังไม่หลากหลาย แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับสุขภาพให้มีความหลากหลาย เพื่อสุขภาพที่ดีของครูและบุคลากรในโรงเรียน

3.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3.2.1 ด้านนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผู้ปกครองยังไม่ทราบนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในทุกๆ ด้านอย่างละเอียดทราบเพียงนโยบายคร่าว ๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการ แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์ แจ้งให้ผู้ปกครองทราบรายละเอียด ขั้นตอนการดำเนินงาน ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ชัดเจนเพิ่มขึ้น

3.2.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน ทางโรงเรียนยังมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านสุขภาพ มาให้ความรู้แก่นักเรียนยังไม่เพียงพอเท่าที่ควร แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียนควรมีการเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการส่งเสริมสุขภาพ มาให้ความรู้แก่นักเรียนทั้งในเรื่องของสุขภาพกาย สุขภาพจิต และการเข้าสังคม

3.2.3 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน การดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้ปกครองกับทางโรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ผู้ปกครองทราบ ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง นั้นน้อยเกินไป แนวทางแก้ไขปัญหาคือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ทางโรงเรียนควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานให้ผู้ปกครองทราบเพิ่มขึ้นภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในวาระการประชุมผู้ปกครองแต่ละภาคเรียน

3.2.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เชื่อมต่อสุขภาพ อยากให้ทางโรงเรียนสร้างห้องน้ำให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียนควรจัดสรรหรือหางบประมาณ มาสร้างห้องสุขานอกอาคารเรียนเพิ่มเติมให้เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน

3.2.5 ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน โรงเรียนยังขาดห้องพยาบาลมีเพียงเตียงพยาบาลให้นักเรียนในแต่ละระดับชั้น แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ ทางโรงเรียนควรมีห้องพยาบาลหรือห้องอนามัยของโรงเรียน จัดเจ้าหน้าที่ประจำห้องพยาบาลชัดเจน

3.2.6 ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ทางผู้ปกครองอยากให้โรงเรียนสอนเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของตนเอง แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียนควรเน้นให้ครูผู้สอนสอดแทรก ความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพความสะอาดของร่างกายในชั้นเรียนหรือในขณะจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.7 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในด้านของโภชนาการที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียน

3.2.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ สถานที่ออกกำลังกายของโรงเรียนเพียงพอต่อจำนวนนักเรียน แต่ในเรื่องของอุปกรณ์กีฬาบางชนิดยังขาดแคลน แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ คือ โรงเรียนควรมีการสรรหา หรือ จัดสรร เกี่ยวกับอุปกรณ์ทางด้านกีฬาให้เพิ่มมากขึ้น

3.2.9 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ทางโรงเรียนมีความเอาใจใส่ให้นักเรียนที่ทั้งนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเงิน สุขภาพ มีการให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักเรียนเป็นที่น่าพอใจ

3.2.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน อยากให้คุณครูเป็นแบบอย่างในเรื่องการดูแลสุขภาพ เพื่อเป็นตัวอย่าง ให้กับนักเรียน ควรมีการส่งเสริมฝึกรอบรมให้ความรู้หรือศึกษาดูงาน ในเรื่องกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้กับครู

3.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำบลดุสิต) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังต่อไปนี้

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูได้ทราบเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางงานด้านส่งเสริมสุขภาพ เป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมสุขภาพต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น มีการวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหาที่เกี่ยวกับสุขภาพร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อม คณะครูประสานงานกับบุคลากรสาธารณสุขเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพนักเรียน มีครูอนามัยแต่ละระดับชั้น มียาและเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับห้องพยาบาล มีกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพตนเองให้กับผู้เรียนและกิจกรรมฝึกรอบรมตามโครงการองค์การอาหารและยาน้อย (อย.น้อย) ร่วมกับสาธารณสุขจังหวัดและโรงพยาบาลพะเยา มีการให้ความรู้ในเรื่องของโภชนาการซึ่งบูรณาการในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ มีการจัดสถานที่อุปกรณ์กีฬา เพื่อใช้ในการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการในโรงเรียน ครูประจำชั้นมีการศึกษาและคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาได้อย่างเหมาะสม และโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูทุกคนมีการตรวจสุขภาพประจำปี อย่างน้อย 1 ครั้ง เพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการดูแลสุขภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ พึ่งนวม (2556, หน้า 99-100) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จากผลการวิจัยพบว่า การประเมินด้านปัจจัยพื้นฐานด้านสภาวะแวดล้อมของโครงการ โรงเรียนส่งเสริม

คุณภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก การประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบของโครงการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก การประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบของโครงการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบโครงการ ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศักดิ์ กุลภา (2554, หน้า 90-91) ทำการวิจัยเรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน และครูผู้สอนมีความคิดเห็น เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทางโรงเรียนมีการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ ส่งผลให้ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีโภชนาการและอาหารปลอดภัย มีการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ มีการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน มีการบริการอนามัยโรงเรียน มีสุขศึกษาในโรงเรียน มีนโยบายของโรงเรียน มีการบริหารจัดการในโรงเรียน มีโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน และมีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และอาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในชุมชนที่ใกล้กับโรงเรียน ซึ่งการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีเป็นระยะเป็นประจำทุกภาคเรียน ส่งผลให้ทราบข้อมูลข่าวสารของการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ครูได้เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิด มีการคัดกรองร่วมกับหน่วยงานสาธารณสุขและคณะแพทย์จากโรงพยาบาลพะเยา อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรพรรณ นันติ (2556, หน้า 63-64) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายการศึกษาแก่งบุงพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายการศึกษาแก่งบุงพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ความเหมาะสมในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายการศึกษาแก่งบุงพวา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการสอนมีกิจกรรมการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ มีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีการบริหารจัดการในโรงเรียน มีการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม มีโภชนาการและอาหารปลอดภัย มีการเรียนการสอนสุขศึกษาในโรงเรียน มีการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน มีการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ และมีนโยบายของโรงเรียน และอาจเป็นเพราะว่า นักเรียนได้รับความรู้ ข่าวสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งทางโรงเรียนมีการแจ้งข่าวสารให้นักเรียนได้ทราบหลังกิจกรรมหน้าเสาธง มีการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพเสียงตามสายในช่วงพักกลางวัน ตลอดจนการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาในเรื่องของ

การดูแลสุขภาพตนเอง เพื่อให้นักเรียนนำไปปฏิบัติทั้งในโรงเรียนและที่บ้าน มีการจัดบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง ของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) เพื่อวิเคราะห์ความผิดปกติของร่างกายและจิตใจตลอดจนเป็นเอกสารให้ความรู้เรื่องสุขภาพอนามัยซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวของนักเรียนเอง เมื่อนักเรียนพบความผิดปกติ ครูประจำชั้นจะให้ความช่วยเหลือหรือส่งต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือแพทย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกศักดิ์ กุลภา (2554, หน้า 90-91) ทำการวิจัยหัวข้อ การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า นักเรียนชั้น ป.4 และ ป.5 มีความเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ด้านผลผลิตในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ พึ่งนวม (2556, หน้า 99-100) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า การประเมินด้านกระบวนการปฏิบัติระหว่างดำเนินโครงการโรงเรียนในโรงเรียนของโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39 ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของนักเรียนในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก และการประเมินด้านผลผลิตของโครงการ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39ตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของนักเรียน ในภาพรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครู

- 1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน
 - 1.1.1 ควรมีนโยบายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพ
 - 1.1.2 ควรมีนโยบายการส่งเสริม ฝึกระวัง และแก้ไขปัญหาสุขภาพ
- 1.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน
 - 1.2.1 ควรการฝึกระวังและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น อาสาสมัครองค์การอาหารและยาน้อย (อย.น้อย)
 - 1.2.2 ควรมีการปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพ และสังคมในโรงเรียนให้ปลอดภัย เช่น การจัดระบบจราจรบริเวณโรงเรียน
- 1.3 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน
 - 1.3.1 ควรร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา โดยศึกษาจากข้อมูลการสำรวจหรือสารสนเทศในโรงเรียน/ชุมชน
- 1.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ
 - 1.4.1 ควรจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อมตาม “แบบประเมินสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน” และสรุปผลการประเมิน
 - 1.4.2 ควรจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตามมาตรฐานและประเมินผล
- 1.5 ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน
 - 1.5.1 ควรมีการประสานงานกับบุคลากรสาธารณสุขเพื่อวางแผน นัดหมายวันเวลา เตรียมสถานที่ให้บริการในโรงเรียนและนำนักเรียนเข้ารับการตรวจสุขภาพ

1.5.2 ควรมีบุคลากรสาธารณสุขตรวจสุขภาพนักเรียน และสรุปผลการตรวจสุขภาพให้ครูทราบ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือ/แก่นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ

1.6 ด้านสุขภาพศึกษาในโรงเรียน

1.6.1 ควรส่งเสริมการฝึกทักษะตามหัวข้อสุขบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ

1.7 ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย

1.7.1 ควรดูแลนักเรียนทุกคนให้ได้รับประทานอาหารกลางวันให้ได้รับโภชนาการและให้คำแนะนำเกี่ยวกับโภชนาการที่ดี

1.7.2 ควรมีการควบคุมไม่ให้มีการจำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ

1.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

1.8.1 ควรจัดหาอุปกรณ์สำหรับกีฬาให้เพียงพอเหมาะสมกับสถานที่และดูแลตรวจสอบ ซ่อมแซม อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพดี

1.9 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม

1.9.1 ควรมีสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามช่วงวัย

1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

1.10.1 ควรมีการจัดสถานที่ทำงานให้น่าอยู่

2. ผู้ปกครอง

2.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน

2.1.1 ควรมีนโยบายการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพตามสุขบัญญัติแห่งชาติ

2.1.2 ควรมีนโยบายการส่งเสริมสุขภาพจิตและเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยง

2.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน

2.2.1 ควรมีการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาด้านสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพ เช่น อาสาสมัครองค์การอาหารและยาน้อย (อย.น้อย)

2.2.2 ควรมีสั้วรวจปัญหาและความต้องการ โดยการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ใช้แบบสอบถาม เชิญมาให้คำปรึกษา เป็นต้น

2.3 ด้านโครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน

2.3.1 ควรวางแผน โดยให้ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อกำหนดความต้องการ กลุ่มเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กิจกรรม บุคคล/หน่วยงานที่รับผิดชอบ และผลสัมฤทธิ์ของโครงการให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติ

2.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ

2.4.1 ควรจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพให้ถูกสุขลักษณะตามมาตรฐานสุขภาพสิ่งแวดล้อม

2.4.2 ควรจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีผลต่อสุขภาพจิตของนักเรียนและบุคลากร ให้นักเรียนมีส่วนร่วม

2.5 ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน

2.5.1 ควรประสานงานกับบุคลากรสาธารณสุขเพื่อวางแผน นัดหมายวันเวลา เตรียมสถานที่ให้บริการ

2.5.2 ควรให้บุคลากรสาธารณสุขตรวจสุขภาพนักเรียน และสรุปผลการตรวจสุขภาพให้ครูทราบ เพื่อร่วมกันช่วยเหลือ/แก่นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพในโรงเรียนและนำนักเรียนเข้ารับการตรวจสุขภาพ

- 2.6 ด้านสุขภาพศึกษาในโรงเรียน
 - 2.6.1 ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีการฝึกปฏิบัติจริง ในเรื่องต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหาร
 - 2.6.2 ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ กรณีศึกษาต่างๆ ที่เป็นเหตุการณ์ใกล้ตัวที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและปัญหาของวัยรุ่น เช่น ข่าวในหนังสือพิมพ์ เรื่องสารเสพติด ภัยจากสื่อ/ IT ความปลอดภัยทาง
 - 2.7 ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย
 - 2.7.1 ควรควบคุมไม่ให้มีการจำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการต่ำ
 - 2.7.2 ควรควบคุม หลีกเลี่ยง ลดอาหารที่มีไขมันสูง หวานจัด เค็มจัด และไม่มีประโยชน์ต่อร่างกาย
 - 2.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ
 - 2.8.1 ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อกระตุ้นให้นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียนเห็นความสำคัญและออกกำลังกายเป็นประจำ
 - 2.8.2 ควรทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียนทุกคนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง
 - 2.9 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม
 - 2.9.1 ควรมีสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามช่วงวัย
 - 2.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน
 - 2.10.1 ควรให้ครูและบุคลากรทุกคนได้รับการประเมินสุขภาพตนเองและตรวจสุขภาพประจำปีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- ### 3. นักเรียน
- 3.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน
 - 3.1.1 ควรมีนโยบายการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและทางสังคมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพนักเรียน
 - 3.1.2 ควรมีนโยบายการส่งเสริม เฝ้าระวัง และแก้ไขปัญหาสุขภาพ
 - 3.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน
 - 3.2.1 ควรปรับปรุงสิ่งแวดล้อมทั้งด้านกายภาพและสังคมในโรงเรียนให้ปลอดภัย เช่น การจัดระบบจราจรบริเวณโรงเรียน
 - 3.3 ด้านโครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน
 - 3.3.1 ควรวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหาโดยศึกษาจากข้อมูลการสำรวจหรือสารสนเทศในโรงเรียน/ชุมชน
 - 3.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ
 - 3.4.1 ควรจัดทำแผนงานโครงการเพื่อปรับปรุงแก้ไขสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนตามมาตรฐานและประเมินผล
 - 3.5 ด้านการบริการอนามัยโรงเรียน
 - 3.5.1 ควรให้บุคลากรสาธารณสุขตรวจสุขภาพนักเรียน และสรุปผลการตรวจสุขภาพให้ครูทราบเพื่อร่วมกันช่วยเหลือ/แก้ไขนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ

3.5.2 ควรแนะนำนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพให้ไปรับบริการที่สถานบริการสุขภาพ โดยใช้สิทธิตามโครงการหลักประกันสุขภาพ หรือรวบรวมรายชื่อผู้เรียนและส่งต่อไปบุคลากรสาธารณสุขติดตาม/แก้ไข

3.6 ด้านสุขภาพศึกษาในโรงเรียน

3.6.1 ควรส่งเสริมการฝึกทักษะตามหัวข้อสุขภาพบัญญัติแห่งชาติ 10 ประการ

3.7 ด้านโภชนาการและอาหารปลอดภัย

3.7.1 ควรประสานงานและวางแผนร่วมกับบุคลากรสาธารณสุขเรื่องการให้ความรู้เรื่องโภชนาการหรือบูรณาการในกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ

3.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ

3.8.1 ควรมีการทดสอบสมรรถภาพทางกายของนักเรียนทุกคนอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

3.9 ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม

3.9.1 ควรจัดประชุมผู้ปกครองทั้งระดับโรงเรียนและชั้นเรียนเพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางส่งเสริม หรือแก้ไขทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

3.9.2 ควรมีสถานที่ให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามช่วงวัย

3.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน

3.10.1 ควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารหรือมีสื่อด้านสุขภาพเผยแพร่ในโรงเรียน

3.10.2 ควรจัดสถานที่ทำงานให้น่าอยู่

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตရွมเวทย์) อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สันติ บุรณะชาติ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นางสาวรัตติกรณ์ วงศ์เมือง ตำแหน่งครู วิทยฐานะ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาล 3 (หลายอิงราษฎร์บำรุง) และนายกิตติพงษ์ คำดี ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา วิทยฐานะ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนโรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตရွมเวทย์) ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คณะครู ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี 3 โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำตရွมเวทย์) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงสาธารณสุข.(2548). **เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2548). **เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำหรับโรงเรียนประถม และมัธยมศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมอนามัย.(2545). **คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสำหรับโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- โกตศักดิ์ กุลภา. (2554). **การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมคุณภาพโรงเรียนเครือข่ายพระธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550**. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558, จาก http://www.tmc.or.th/psb_doc/psb15.pdf
- สำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). **คู่มือ การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558**. นนทบุรี: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อมรรัตน์ พึ่งน่วม. (2556). **การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 39**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- อรพรรณ นันติ. (2556). **การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เครือข่ายการศึกษาแก่งบурพา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี..

ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียน มัธยมศึกษา
ตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

Student's Opinions towards care systems help the students in the secondary
educational sites Subclass 4 Chiangrai Secondary Educational Service Area
Office 36

ชาญเดช ตันสอน^{1*} และ เจิดหล้า สุนทรวิภาต²

Chandet Tansorn^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานและ
ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
วิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต
36 ที่ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบจากตารางของเครซีและมอร์แกน จำนวน 367 คน โดยการสุ่ม
แบบเจาะจง และใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ และนำเสนอข้อมูลจาก
แบบสอบถาม ซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

ผลของการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เมื่อ
พิจารณาเป็นรายองค์ประกอบแล้วพบว่าเมื่อแยกกลุ่มตามเพศ ทั้งสองกลุ่มคือทั้งกลุ่มเพศชายและเพศหญิงมีความ
เข้าใจในด้าน การส่งเสริมนักเรียน เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อเป็นอันดับน้อยสุด
ในส่วนของกลุ่มของระดับการศึกษา ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไข
ปัญหาเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการส่งเสริมนักเรียนเป็นอันดับน้อยสุด ส่วน
ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การป้องกันและแก้ไข
ปัญหาและการคัดกรองนักเรียนเป็นอันดับน้อยสุด

คำสำคัญ: ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

²College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Krubondoi1989@gmail.com

Abstract

The purpose of this study, Student's Opinions towards care systems help the students in the secondary educational sites Subclass 4 Chiang rai Secondary Educational Service Area Office 36, aimed to learn of the operation the management and student's opinions towards of their students-assisted management systems in the secondary educational sites Subclass 4 Chiangrai Secondary Education Service Area Office 36. The sampling group we used. For data gathering, respondents compared with R.V.Krejcie's and D.W Morgan's analysis random sizes about 367 students. We classified by processing program for statistically analyzed and presented from questionnaires, Rating Scale and standard deviation.

According to the assessment reported to the students' opinions towards the secondary educational sites' student assisted management systems in Subclass 4, Chiang rai Secondary Educational Service Area Office 36. As compared to each aspect, it was selected by sex, both male and female were understanding about the high level was the supporting of the students the second was the screening and at least was the forwarding. in the level of the secondary education, the high level were preventing and solving problem, the second was knowing the individual of students and at least was the supporting of students. In the high school education, at the high level was knowing the individual of students, the second were preventing and solving problem, and at least was the screening of the students.

Keywords: Student's Opinions towards care systems help the students

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนด ความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6)และแนวการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22)จากบทบัญญัติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จึงมีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัด จัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควบคู่ไปกับการจัดการเรียน การสอนตามปกติ เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ และส่งเสริมพัฒนาการเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยได้กำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรม ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันแก้ไขปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยมีมาตรการให้สถานศึกษามีมาตรฐานในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัย ด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาพฤติกรรมนักเรียน ปัญหาทางเพศ และปัญหาอื่น ๆ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือส่งเสริมนักเรียนอย่างเป็นระบบ จากนโยบายและมาตรการดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ

กระทรวงสาธารณสุข (2543) ที่กล่าวว่า เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าสูงสุดเหนือทรัพยากรใดในโลกเด็กทุกคนมีคุณค่าในตัวเอง ทุกคนจึงคาดหวังให้เด็กได้เจริญเติบโตในครอบครัวที่เพียบพร้อม ได้รับการพัฒนารอบด้านทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา มีที่อยู่ อาหารการกิน สนองความต้องการพื้นฐานทางกายได้เพียงพอ มีความปลอดภัย ความรัก ความผูกพัน ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น มีการอบรมป้อนนิสัยให้เป็นคนดี รู้ผิดชอบชั่วดี มีความมานะบากบั่น มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล ควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความเข้าใจ รู้จักตนเอง ดูแลช่วยเหลือตนเอง และพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติยามวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างมีความสุข

นอกจากนี้พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2547 ได้กำหนดบทบาทของโรงเรียน ในหมวดที่ว่าด้วยการส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและนักศึกษา ให้มีบทบาทในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเด็ก ครอบครัว และโรงเรียน โดยกำหนดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม และจัดสภาพแวดล้อมให้มีความปลอดภัย ประกอบกับสภาพแวดล้อมทางสังคมในปัจจุบันนี้ การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง วัฒนธรรม และสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคโนโลยีและการสื่อสารได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อวิถีการดำเนินชีวิตของคนในสังคม โดยเฉพาะเด็กได้รับข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ ทำให้ปรับตัวกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาไม่ทัน ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนดังที่ปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์ หรือโทรทัศน์อยู่เสมอ เช่น การประพฤตินอกรูปแบบเหมาะสม การทะเลาะวิวาทการหนีเรียน การเสพ สิ่งเสพติด การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การลักขโมย การแต่งกายและค่านิยมในการบริโภค เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้หากไม่ได้รับการแก้ไขโดยเร่งด่วนและถูกต้องก็จะทำให้เด็กหรือเยาวชนซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศชาติเป็นคนที่ไม่มีคุณภาพ และจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต ดังนั้นการนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเข้าไปใช้ในโรงเรียน จึงเป็นแนวทางสำคัญประการหนึ่งในการที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่เด็ก ซึ่ง สุปราณี สัมฤทธิ์ (2546, 105) ได้กล่าวว่า การนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในโรงเรียน มีประโยชน์มากต่อการแก้ปัญหาของนักเรียนที่พบ และขั้นตอนการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีอยู่ 5 ขั้นตอน คือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน สามารถนำมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีอยู่เหมาะสมแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการป้องกันและแก้ไขปัญหา

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของกลุ่มนักเรียน นิสิต นักศึกษา พบปัญหาที่สถานศึกษา มีปัญหาของพฤติกรรมที่จัดอยู่ในระดับต้น ๆ เป็นจำนวนมาก ได้แก่ ปัญหาการดื่มสุราสูบบุหรี่ ปัญหาชู้สาว ปัญหาสื่อลามก ปัญหาหนีเรียน ปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหาติดเกมส์ ปัญหาติดการพนัน ปัญหาฟุ่มเฟือย และวัตถุนิยมเกินฐานะ จากปัญหาในสถานศึกษานำไปสู่ปัญหาระดับชาติที่ทุกฝ่ายต้องเข้ามาช่วยกันแก้ไข คือ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาโรคเอดส์ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาอุบัติเหตุ และอีกหลากหลายปัญหาที่เกิดจากปัจจัยเสี่ยง ต้องเฝ้าระวังทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาศึกษาเขต36ได้ดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามได้ศึกษาจากหนังสือคู่มือที่เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกรมสุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุขและหนังสือคู่มือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งส่วนใหญ่เป็นระบบการดำเนินการในโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนและบุคลากรจำนวนมากโรงเรียนและขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของโรงเรียนภายใต้กรอบแนวคิดหลักในการดำเนินงานที่ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แก่ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และสังคม ต้องมีความเชื่อพื้นฐาน ดังนี้

1. มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันเนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคลดังนั้นการยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือทั้งด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น

2. ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจร่วมคิดร่วมทำงานของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับผู้ปกครองหรือชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียนครูผู้ปกครองคณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนมาเป็นพลังสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความเชื่อที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกันเท่านั้น(กระทรวงสาธารณสุข, 2543)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยได้เล็งเห็นคุณค่าและความสำคัญของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงได้ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างไร ผลการศึกษาที่ได้ในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

คำถามการวิจัย

1. สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีแนวทางอย่างไร

2. ความคิดเห็นต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เป็นอย่างไร

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 7,849 คนกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้มาโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเทียบจากตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยสุ่มแบบเจาะจง

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.41 โดยส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 58.31

2. สภาพการดำเนินงานและความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมตามความคิดเห็นของนักเรียน โดยนักเรียนได้ให้ความสำคัญหรือเห็นความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาก ในส่วนของจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมีโครงสร้างที่เหมือนกันตามโครงสร้างของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้

3. ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ส่วนมากนักเรียนชายมีความเข้าใจและสามารถเสนอความคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมนักเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการคัดกรองนักเรียนและการรู้จักนักเรียนรายบุคคลตามลำดับส่วนนักเรียนหญิงมีความเข้าใจและสามารถเสนอความคิดเห็นในเรื่องการส่งเสริมนักเรียนเป็นอันดับแรก รองลงมาคือการคัดกรองนักเรียนและการป้องกันและแก้ไขปัญหาตามลำดับ ในส่วนความคิดเห็นของนักเรียนต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แยกตามกลุ่มระดับการศึกษา พบว่า มีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเข้าใจและสามารถเสนอความคิดเห็นต่องานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากกว่ามัธยมศึกษาตอนต้นแยกรายละเอียดดังนี้มัธยมศึกษาตอนต้นมีความเข้าใจและสามารถเสนอความคิดเห็นในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหามากที่สุด รองลงมาคือการรู้จักนักเรียนรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียนตามลำดับส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเข้าใจและสามารถเสนอความคิดเห็นในเรื่องการรู้จักนักเรียนรายบุคคล มากที่สุด รองลงมาคือการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ ตามลำดับ

จากสรุปผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้ พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นั้นแสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีความตระหนัก และเห็นความสำคัญของระบบดูแลนักเรียนอย่างเต็มที่ ตามองค์ประกอบ 5 ประการเป็นเพราะแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ทุกโรงเรียนต้องมีการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูต้องทำเป็นงานประจำที่ต้องดำเนินการ ดังจะเห็นได้เห็นว่าได้มีปฏิบัติเกือบทุกงาน โดยใช้แบบประเมินพฤติกรรม (SDQ) ได้เยี่ยมบ้าน วางแผนการคัดกรอง จัดกิจกรรมส่งเสริม

อาชีพ ให้ความรู้ครูในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน เชิญผู้ปกครองมารับทราบถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนจากผลการวิจัยที่ปรากฏ โดยรวมพบว่าการดำเนินงานในด้านการปฏิบัติได้ผลในระดับ พอใช้ โดยครูได้ทำ ความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลทำการคัดกรอง รวมทั้งมีการส่งเสริมให้นักเรียนปกติและนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือมี ปัญหา โดยพบว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนไปด้วยดี นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหาดีขึ้น รวมทั้งได้ส่งเสริมให้แสดงออกตามสภาพของตนเอง แต่ระดับความคิดเห็นที่นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นไว้ในการดำเนินงานต่ำสุดคือ ด้านการส่งต่อ สอดคล้องกับ รังสิต วิเชียรวัฒนา (2547) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 270 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ และมาตราส่วน ประเมินค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรอง และด้านการส่งเสริมให้นักเรียน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข และการส่งต่อ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็น บุคลากรหลักในการดำเนินงานภายใต้กระบวนการดำเนินงานที่ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัด กรองนักเรียนการส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ สอดคล้องกับ สุจิตา ภักดีบุญ (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยพหุเทศะกรณีศึกษาของระบบการดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ผล การศึกษาพบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานมีการรับทราบนโยบาย จากกระทรวงศึกษาธิการและกำหนดโครงสร้างการทำงานที่เป็นระบบการดำเนินการตามแผนมีการวิเคราะห์ปัญหา และความพร้อมของโรงเรียน การให้ความรู้แก่บุคลากรโดยการประชุม อบรม สัมมนา การคัดเลือกกิจกรรมใน โครงการดำเนินการโดยการประชุมบุคลากร และกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมี 5 ขั้นตอน คือการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคลโดยใช้ระเบียบสะสม การเยี่ยมบ้าน การคัดกรองนักเรียนแบ่งออกเป็น กลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมี ปัญหาการส่งเสริมและพัฒนาโดยการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถของนักเรียนได้แก่กิจกรรมโฮมรูม กิจกรรม พัฒนาผู้เรียน การจัดประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมที่แต่ละโรงเรียนจัด การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขได้แก่ การให้ คำปรึกษาเบื้องต้น กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน การติดตามดูแลช่วยเหลือ การส่งต่อมี 2 ลักษณะ ได้แก่ การส่งต่อภายในโรงเรียนและส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือนักเรียนต่อไปปัจจัย สนับสนุนร่วมในการดำเนินงานประกอบด้วย การสนับสนุนจากบุคลากรฝ่ายบริหารความร่วมมือและความเสียสละ ของครูอาจารย์ความร่วมมือจากผู้ปกครองเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชนและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคร่วมในการดำเนินงานประกอบด้วยภาระงานที่เพิ่มขึ้นของครูอาจารย์นักเรียนขาดความร่วมมือและ ขาดความตระหนักถึงความสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแนวทางการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน ร่วมกันคือการสร้างความตระหนักให้อาจารย์ที่ปรึกษาเห็นความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและมีทัศนคติ เชิงบวกในการดำเนินงาน สอดคล้องกับธนุ เพียรพิเศษ (2546) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของอาจารย์ที่ ปรึกษาและนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับดี ด้านบริหารจัดการและการ

ดำเนินงานอยู่ในระดับดี ด้านการวางแผนอยู่ในระดับดี ด้านการดำเนินการตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับดี ด้านการตรวจสอบและการประเมินผลอยู่ในระดับดีและด้านการปรับปรุงอยู่ในระดับดี และด้านที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ คือการเรียนรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับความคิดเห็นของคณะกรรมการผู้ปกครองเกี่ยวกับการบริหารงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับดีและมีด้านที่สูงกว่าด้านอื่น ๆ คือ การกรรองนักเรียนสอดคล้องกับทฤษฎี จามรี (2546) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความรู้ ความเข้าใจในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเมืองเชียงราย ได้จัดประชุมชี้แจงการดำเนินงาน ซึ่งผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ อยู่ในระดับมาก การประชุมปฏิบัติการการจัดทำแนวทางและการดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ระดมความคิดเห็นในการหาแนวทางการดำเนินงานและสามารถกำหนดวิธีการดำเนินงาน และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเมืองเชียงราย สามารถนำไปใช้ประกอบกับคู่มือการดำเนินงานโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนได้อย่างถูกต้องชัดเจนซึ่งขัดแย้งกับกิตติภพ เกาแก้ว (2547) ได้ศึกษาการพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์พบว่า ครูที่ปรึกษายังไม่เข้าใจระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ขาดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) การคัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการคัดกรองนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา 3) การส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนให้มีกิจกรรมโฮมรูม พบว่า ครูที่ปรึกษาขาดเทคนิควิธีการการจัดกิจกรรมโฮมรูม 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ครูมีการให้การปรึกษาเบื้องต้นและป้องกันแก้ไขด้วยกิจกรรม 5) การส่งต่อนักเรียน ปัญหาในความยากในการส่งต่อนักเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนไม่ดีขึ้นนอกจากนี้ยังขาดการประสานงานที่ดี ขาดการรายงานการปรับปรุงพฤติกรรมหลังการดำเนินการแก้ไขส่วนหลังการพัฒนา พบว่า ในส่วนของ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลครูที่ปรึกษาจัดทำข้อมูลพื้นฐาน ประวัตินักเรียนในระยะเบี่ยนสะสม 2) การคัดกรองนักเรียน ได้มีการคัดกรองแยกกลุ่มนักเรียน ปกติกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาทำให้สามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียนได้ตรงกับนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาจัดกิจกรรมโฮมรูม ทำให้นักเรียนเข้าใจตนเอง มีทักษะในการปรับตัวและการวางแผนดำเนินชีวิต กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียนครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองร่วมมือกันเพื่อหาทางป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน 4) การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรนักเรียนได้แสดงออก มีการพัฒนาตามความถนัดและความสามารถ 5) การส่งต่อนักเรียนช่วยแก้ปัญหาและลดปัญหาของนักเรียนลงได้และผลที่มีต่อครูที่ปรึกษาจากการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำให้ครูมีความตระหนักและทำงานเป็นระบบนักเรียนได้รับการช่วยเหลือและตรงกับปัญหาซึ่งมองว่าครูต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากและเข้าใจอย่างชัดเจนและควรได้รับการพัฒนาซึ่งมีความสอดคล้องกับ สมนึก นาห้วยทราย (2546) ได้ศึกษาการบริหารโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนทางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์ ผลการศึกษาพบว่าการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะต้องวางแผนอย่างเป็นระบบ มีกลยุทธ์ในการดำเนินงาน มีผู้ดำเนินงาน มีผู้ดำเนินการให้ชัดเจนและหน่วยงานแต่ละฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินงานต้องประสานงานกับทุกฝ่าย มีการจัดอบรมให้ความรู้และทักษะต่าง ๆ มีระยะเวลากำหนดชัดเจน การดำเนินงานเป็นขั้นตอนจะช่วยให้การบริหารโครงการต่าง ๆ ประสบความสำเร็จ

ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องมีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบ คณะที่ปรึกษามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่เข้ามาช่วยดูแลและแก้ไขปัญหา นักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียน มีการตั้งทีมงานขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นเป็นตอนอย่างเป็นระบบผู้ปกครองเข้ามารับรู้รับทราบพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกับคณะครู และเปลี่ยนข้อมูลที่เป็นจริงของนักเรียน ร่วมปรึกษาหารือเพื่อหาทางช่วยเหลือและช่วยแก้ไขปัญหา นักเรียนด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดอบรมด้านความรู้ความเข้าใจและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่ครู สนิทสนมงบประมาณและจัดรูปแบบในการเยี่ยมบ้านให้เหมาะสมและควรมีการนิเทศกำกับติดตามและประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและจริงจัง
2. การนำผลวิจัยไปใช้ควรคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนความแตกต่างของสภาพบริบทอาจทำให้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพต่างกัน
3. จัดกิจกรรมแนะแนวให้นักเรียนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน เชิญผู้ปกครองรับทราบประชุมชี้แจงครูให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนกระบวนการตรวจสอบควรมีนิเทศ ติดตาม การดำเนินงานจากหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างจริงจังและควรมีการประเมินทบทวนการปฏิบัติกิจกรรมเป็นระยะ ๆ และกระบวนการแก้ไขควรนำปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกิดจากจัดกิจกรรมไปวางแผนปรับปรุงพัฒนาโดยประยุกต์หรือเสนอแนวคิดที่สร้างสรรค์ที่เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัญหาที่มีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในบริบทที่ต่าง ๆ กัน เช่น การแก้ไขปัญหาควรได้รับความร่วมมืออย่างสม่ำเสมอจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ปกครองและครูทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อลดปัญหาดังกล่าวให้น้อยลง
2. ควรมีการศึกษาผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ
3. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ๆ ด้านเพื่อที่จะได้แนวคิดที่หลากหลายมากขึ้น
4. ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อวางแผนพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เชื่อมโยงกับการพัฒนางานฝ่ายต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อประสิทธิภาพการบริหาร จัดการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36" เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนในเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วย การได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.เจตหาล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษา ให้ความรู้ ข้อคิดแนวทางในการจัดทำงานวิจัยฉบับนี้ถูกต้องสมบูรณ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นกระบวนการ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ นายสรารุช อินทร์ดีะ ผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม นายประยูร สุจรัส ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแวง และ นายสุริยา บุคดี ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนเวียงแก่นวิทยาคม ที่ได้กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ให้ข้อเสนอแนะและตรวจสอบความถูกต้องของรายงาน ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และตัวแทนนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกลุ่มย่อยที่ 4 ที่ได้ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะแนวนโยบายต่าง ๆ ในการทำงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ความอนุเคราะห์เอกสารประกอบการค้นคว้า และให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในเรื่องการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ที่มีได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ที่มีส่วนทำให้รายงานวิจัยเรื่องความคิดเห็นที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2543). **คู่มือดูแลสุขภาพจิตเด็กวัยเรียน**. กรุงเทพมหานคร: กิตติการพิมพ์. กระทรวงสาธารณสุข.
- กิตติภพ เกาแก้ว. (2547). **การพัฒนาครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์**. การค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนู เพียรพิเศษ. (2546). **การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนพานพิทยาคม จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาอิสระ ค.ม.(การบริหารการศึกษา)เชียงราย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- นฤมล จามรี. (2526). **การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(การบริหารการศึกษา)เชียงราย. สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- รังสิต วิเชียรวัฒนา. (2547). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุธิดา ภัคดิบุญ. (2548). **การวิจัยพหุเทศกรณีศึกษาของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(วิจัยการศึกษา) กรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี สัมฤทธิ์. (2546). **ทัศนคติของครูต่อการปฏิบัติงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง กลุ่มที่ 2 กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สมนึก นาห้วยทราย. (2546). **รายงานผลการบริหารโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนหางดงรัฐราษฎร์อุปถัมภ์**. เชียงใหม่. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 1.เชียงใหม่.

ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

The relation of Result-based Budgeting Management and Effectiveness of
Academic Administration of The secondary school in Phayao province under
The Secondary Education Area Office 36

จิตรวี ซื่อสัตย์^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Jitrawee Suesut^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา 2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา
จังหวัดพะเยา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา
และครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 36 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 180 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่
ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 123 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน พบว่า ระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน
โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 7 ด้าน มีระดับการ
บริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการบริหารมากที่สุด คือ ด้านตรวจสอบภายใน
รองลงมา คือ ด้านการบริหารสินทรัพย์ และด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหาร
ต่ำสุด คือ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : palmmykrumath@gmail.com

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 12 ด้าน โดยรวมมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า โดยภาพรวมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ในลักษณะคล้อยตามกัน

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the levels of the result-based budgeting management in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36, 2) to study levels of the effectiveness of academic administration in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36, and 3) the relationship between the result-based budgeting management and effectiveness of academic administration in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36. The research samples were 123 informants from administrators and teachers of the Finance and supplies section. The instruments for collecting data was a questionnaire. The collected data were analyzed by means of frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's Product Moment, and the construction of multiple regression equation for prediction.

The result of the research were as follow:

1. The overall of the result-based budgeting management in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36 was at a high level, as well as when considering in each aspect. The highest level was Internal Audit, the second Asset Management, and financial was Procurement Management. But the lowest was Output Specification and Costing.

2. The overall of the effectiveness of academic administration in Phayao province under The Secondary Education Area Office 36 was at a high level, as well as when considering in each aspect. The highest level was curriculum development, the second was measurement and transferring respective and the qualities assurance. But the lowest were the development of Media, innovations and Educational technology and promote the Academic Knowledge to the Communities.

3. The analyze of the relationship of the result-based budgeting management and the effectiveness of academic administration with Pearson's Product Moment were related with result-based budgeting management and the effectiveness of academic administration on the position direction with statistically significant at 0.01.

Keywords: RESULT-BASED BUDGETTING MANAGEMENT, EFFECTIVENESS ACADEMIC ADMINISTRATION

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรงส่งผลให้รัฐต้องพัฒนาบุคลากรให้เข้าสู่ระบบการปฏิรูปการศึกษามีการสร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างความตระหนักแก่ผู้ปฏิบัติในระดับหน่วยงานและสถานศึกษาเพื่อนำการปฏิรูปการศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมายในการสร้างคนสร้างงานเพื่อช่วยแก้ปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเป็นการสร้างชาติอย่างมั่นคงและยั่งยืนโดยยึดหลักการจัดการที่เน้นคุณภาพ ประสิทธิภาพและความเสมอภาค

หากพิจารณาเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณแบบที่ใช้กันอยู่ในระดับกระทรวงพบว่า มีข้อบกพร่อง ข้อจำกัดและเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคหลายประการซึ่งไม่เอื้อต่อระบบการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ศูนย์ประสานปรับระบบงบประมาณกระทรวงศึกษาธิการ 2545, หน้า 6) ในขณะที่การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานจะเป็นระบบการบริหารงบประมาณโดยเน้นให้สถานศึกษามีการบริหารงานเชิงระบบ เน้นการมีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ร่วมทำในการกำหนดภารกิจกำหนดเป้าหมายแผนกลยุทธ์ผลิต การปฏิบัติงานการประเมินผลของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและสามารถตรวจสอบได้ซึ่งมีความสอดคล้องกับ ความพยายามที่จะกระจายอำนาจในการตัดสินใจไปสู่สถานศึกษาเพื่อให้การบริหารจัดการ ตรงประเด็น ฉับไว โปร่งใส เกิด ประสิทธิภาพและมีความเที่ยงธรรม

การบริหารงบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อเขตพื้นที่การศึกษาในหลายๆ ประการ เนื่องจาก เป็นปัจจัยสำคัญที่จะขับเคลื่อนสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งในสถานศึกษาซึ่งนับว่าเป็นสถานที่สำคัญที่อยู่ใกล้กับเรามากที่สุด การบริหารดำเนินงานงบประมาณให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างราบรื่นในทุกกระบวนการโดยเฉพาะทางด้านวิชาการ เนื่องจากเงินนับว่าเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดงบประมาณการบริหารวิชาการ และจากความจำเป็นดังกล่าวส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานด้านการจัดสรรงบประมาณของสถานศึกษา โดยประสบการณ์ของผู้วิจัยที่ผ่านมา ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณที่ไม่สมดุลเกินบ้างและบางครั้งก็จัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอบ้าง ส่งผลให้งานวิชาการ ไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

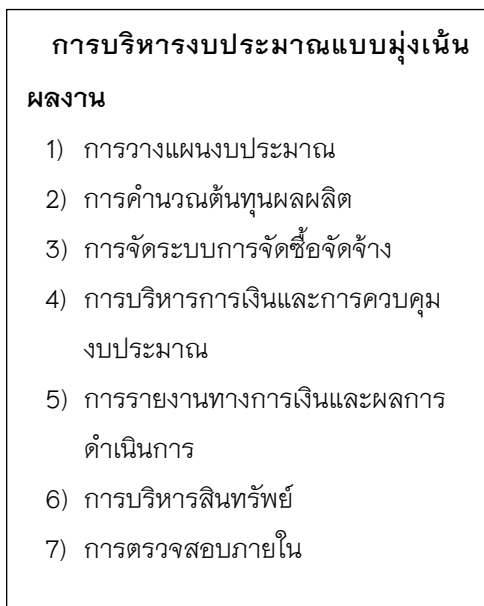
ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะ งบประมาณเป็นตัวขับเคลื่อนการทำงานของทุกหน่วยงานในโรงเรียนโดยเฉพาะฝ่ายงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับทางสถานศึกษาได้ทราบถึงศักยภาพของ หน่วยงาน นำไปใช้วางแผนในการดำเนินงานขั้นตอนต่อไป ทั้งนี้ทราบถึงจุดด้อยที่ยังต้องพัฒนาให้ได้มาตรฐานยิ่งขึ้น เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในด้านการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการให้มี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา (2) ศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา (3) ศึกษาความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4) ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
- 6) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 7) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 8) ด้านการแนะแนวการศึกษา
- 9) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา
- 10) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

สมมุติฐานการวิจัยของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 180 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงานงบประมาณของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา กลุ่มย่อยที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต

36 จำนวน 123 คน สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างใน กระสินธุ์ ตงฉิน, 2552) โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยครอบคลุมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทั้ง 7 ด้าน รวมทั้งหมด 42 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยครอบคลุมขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาทั้ง 12 ด้าน รวมทั้งหมด 57 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวกับระดับของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน และระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษานั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlations Coefficient)

ผลการศึกษา

1. การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน พบว่า ระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 7 ด้าน มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการบริหารมากที่สุด คือ ด้านตรวจสอบภายใน รองลงมา คือ ด้านการบริหารสินทรัพย์ และด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต

ด้านการวางแผนงบประมาณ พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการวางแผนงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน รองลงมา คือ มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนราชการประจำปีที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ของ สพฐ. และ สพท. และมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ สอดคล้องกับกลยุทธ์ของ สพฐ. และ สพท.ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการบริหารต่ำสุด คือ มีการจัดเตรียมประมาณการ การใช้จ่ายประมาณล่วงหน้า สำหรับแผนงานและโครงการในระยะเวลา 2-3 ปี

ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการคำนวณต้นทุนผลผลิตตามหมวดรายจ่าย ได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินการ งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น ๆ รองลงมา คือ มีการมอบหมาย/แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการคำนวณต้นทุนผลผลิตที่ชัดเจน และมีการประเมินผลวิธีการกำหนดต้นทุนเพื่อนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ มีการนำผลจากการคำนวณต้นทุนผลผลิตไปใช้ในการตัดสินใจของฝ่ายบริหาร

ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการวางแผนการจัดซื้อจัดจ้าง หรือปฏิบัติตามปฏิทินการจัดซื้อจัดจ้าง รองลงมา คือ มีการกำหนดขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้าง ที่รัดกุม และโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการจัดซื้อจัดจ้างและแจ้งต่อบุคลากรในโรงเรียน รวมถึงมีการจัดซื้อจัดจ้างที่เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตรวจสอบได้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลงบประมาณและสารสนเทศ ที่ใช้ในการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน

ด้านการบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณ พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการบริหารทางการเงิน และการควบคุมงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับบุคลากรอย่างชัดเจน รองลงมาเป็นความคิดเห็นในระดับมาก คือ มีการบริหารงบประมาณของโรงเรียนเป็นไปตามแผนราชการประจำปี และมีการจัดระบบบัญชีเป็นไปตามมาตรฐาน หลักการบัญชีได้รับรองทั่วไป (ระบบบัญชีเกณฑ์คงค้าง) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับการบริหารต่ำสุดคือ มีการนำข้อมูลย้อนกลับมาปรับปรุงการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ

ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปตามระบบบัญชีเงินอุดหนุนทั่วไป รองลงมา คือ มีการรายงานเงินคงเหลือประจำวัน (เงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ เงินรายได้แผ่นดิน เงินรายได้สถานศึกษา ณ วันสิ้นเดือน ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป) และมีการกำหนดวัตถุประสงค์ รวมถึงมีการรายงานทางการเงินเป็นไปตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ มีการนำข้อมูลทางการเงินประชาสัมพันธ์ต่อคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

ด้านการบริหารสินทรัพย์ พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการบริหารสินทรัพย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการจัดทำทะเบียนคุมสินทรัพย์ คิดค่าเสื่อมราคา ค่าเสื่อมราคาสะสม และแสดงมูลทรัพย์สินสุทธิตน สิ้นปีงบประมาณ รองลงมา คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบในการบริหารจัดการและรักษาผลประโยชน์สินทรัพย์ของสถานศึกษา และมีการจัดหาสินทรัพย์ได้ตรงตามประเภท จำนวน และระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ รวมถึงมีการตรวจสอบพัสดุประจำปี เจ้าหน้าที่พัสดุชำรุดเสื่อมสภาพ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ มีการวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อการบริหารสินทรัพย์ที่ชัดเจน นำไปปฏิบัติได้

ด้านการตรวจสอบภายใน พบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการตรวจสอบภายใน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับการบริหารสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายใน รองลงมาเป็นความคิดเห็นในระดับมาก คือ มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบภายในด้านการบริหาร ด้านบัญชีและการเงิน และมีการปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะ จากการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในของสถานศึกษา/สพท. ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับ

การบริหารต่ำสุด คือ มีการกำหนดลักษณะการตรวจสอบและควบคุมภายในด้านการบริหาร ด้านบัญชีและการเงิน และมีการให้ความสำคัญและคำนึงถึงประโยชน์ของการตรวจสอบภายใน

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทั้ง 12 ด้าน โดยรวมมีประสิทธิภาพระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับประสิทธิภาพการบริหารสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ ด้านการวัด ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน และด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิภาพสูงสุด คือสถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่มาจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ รองลงมาเป็นระดับประสิทธิภาพในระดับมาก คือ สถานศึกษานำหลักสูตรที่มาจากการวิเคราะห์ มากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษามีผลการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการการใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิภาพต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรภายในสถานศึกษา และรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิภาพของการบริหารสูงสุด คือ สถานศึกษามีผลการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา รองลงมาคือ สถานศึกษามีผลการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ และสถานศึกษามีผลการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิภาพการบริหารต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รวมไปถึงสถานศึกษามีผลการจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิภาพสูงสุด คือ สถานศึกษามีผลการส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยงานเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมเรียนรู้ รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดทำเอกสารหลักการศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษา และสถานศึกษากำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของสถานศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับ

ประสิทธิผลต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาจัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียนเพื่อใช้ในการอ้างอิง ตรวจสอบและใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอน

ด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการวิจัยและพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีผลการพัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ และสถานศึกษามีผลการส่งเสริมให้ครูศึกษาวិเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลการประสานความร่วมมือในการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย ตลอดจน การเผยแพร่ผลงานการวิจัย หรือพัฒนาการเรียนการสอนและงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น

ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษากำหนดนโยบาย วางแผนในเรื่อง การจัดหาและพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษามีระบบการให้บริการ การจัดเก็บรักษาและการซ่อมบำรุงสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และสถานศึกษามีผลการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการพัฒนาและส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก รองลงมา คือ สถานศึกษาจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาอย่างพอเพียง และสถานศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ที่จัดตั้งและพัฒนาขึ้นเองเพื่อใช้ในการพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ที่จัดการศึกษาเพื่อจัดตั้งส่งเสริม และพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน รวมไปถึงสถานศึกษามีผลที่ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษามีข้อมูลและสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง

ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีผลติดตาม การประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา และสถานศึกษามีผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษากำหนดแผนและรูปแบบในการนิเทศภายในที่มีความหลากหลายและเหมาะสม

กับสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีประสิทธิผลการบริหารต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดการนิเทศภายในอย่างมีคุณภาพ ทั้งถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

ด้านการแนะแนวการศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการแนะแนวการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาชัดเจน รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสถานศึกษาคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและบุคลิกภาพที่เหมาะสมทำหน้าที่ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้น และคณะอนุกรรมการแนะแนว ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลติดตามและประเมินผลการจัดระบบ และกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษามีแผนการพัฒนาคูณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพให้บรรลุตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา และสถานศึกษามีผลการดำเนินการและประเมินคุณภาพพร้อมทั้งปรับปรุงการพัฒนาตามแผนอย่างต่อเนื่องตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุดคือสถานศึกษามีความสำเร็จในการประสานร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการพัฒนาคูณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีผลการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ของสถานศึกษา รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสำรวจความต้องการที่จะรับการสนับสนุนทางด้านวิชาการของชุมชนอย่างทั่วถึง และสถานศึกษามีแผนการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น พบว่า ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ บริเวณใกล้เคียง และสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือสถานศึกษามีการติดตาม และประเมินผลการสร้างเครือข่าย ประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีระดับประสิทธิผลต่ำสุด คือ สถานศึกษาเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้บริหารด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยงหรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่น ๆ

ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับประสิทธิผลสูงสุด คือ สถานศึกษาร่วมวางแผนและดำเนินงานกับบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน รองลงมาคือ สถานศึกษามีผลการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และสถานศึกษามีผลการสำรวจและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีผลการดำเนินการจัดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า โดยภาพรวมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก ในลักษณะคล้ายตามกัน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทั้ง 7 ด้านกับกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม พบว่าการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทั้ง 7 ด้าน มีความสัมพันธ์กับกระบวนการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับสูง 3 ปัจจัย เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้แก่ ด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ และด้านการตรวจสอบภายใน ส่วนความสัมพันธ์ในระดับต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ด้าน กับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน โดยภาพรวม พบว่าทั้ง 12 ด้านมีความสัมพันธ์กับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์ ในระดับสูง 3 ด้าน เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับความสัมพันธ์ต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงบประมาณ ที่มีต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ตลอดจนความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยรวมและรายด้านมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการตรวจสอบภายใน ที่สถานศึกษาต้องแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับผลการ

ปฏิบัติการงานตามแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพร ชูดวง (2553, หน้า 65-67) ได้ศึกษาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้น ผลงานตามยุทธศาสตร์ ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยพบว่า ข้าราชการมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สมจิตร ยะจ่อม (2553, หน้า 77-81) ได้ศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลำพูน เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมไปถึงงานวิจัยของพิสมัย สุนันทน์นาม (2554, หน้า 134-135) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ส่วนด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตของสถานศึกษาที่ได้ระดับความคิดเห็นต่ำที่สุด เนื่องจาก สถานศึกษาส่วนมากยังขาดการนำผลจากการคำนวณต้นทุนผลผลิตไปใช้ในการตัดสินใจของฝ่ายวิชาการที่อาจจะส่งผลต่อการวางแผนคำนวณค่าใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษาได้ ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของเกริกฤทธิ์ พวงสมจิตร (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีสภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง รองลงมาคือ ด้านการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ และด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน ตามลำดับ สำหรับด้านที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยสุด คือ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา จากผลการวิจัย พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่มาจากทฤษฎีและสาระหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุชาติ ใหญ่เลิศ (2554, หน้า 163) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร แซงฮวด (2555, หน้า 62-64) ได้ศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก รวมถึงงานวิจัยของเกตุผกา มานะกิจ (2554, หน้า 134-135) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 ทั้ง 17 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ส่วนด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนที่ได้ความคิดเห็นในระดับต่ำที่สุด เนื่องจากสถานศึกษายังขาดการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษอย่างต่อเนื่อง รวมถึงสถานศึกษาขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความรู้ ทักษะ

เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วย ที่สอดคล้องกับผลการวิจัยของลัดดาวัลย์ สุดสวาท (2554, หน้า 74) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระแก้ว เขต 1 ซึ่งประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากคะแนน เลื่อนมากไปน้อย คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันการศึกษาอื่น การประสานความร่วมมือสำหรับการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา และอันดับสุดท้ายคือ การพัฒนาและใช้สื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ

3. ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน มัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัด พะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ที่เป็นความสัมพันธ์ทางบวกในลักษณะ คล้อยตามกัน ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กระสินธุ์ ตงฉิน (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระดับ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี 2 ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบุรีเขต 2 อยู่ในระดับมากและมีทิศทางบวก อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (เชียงราย-พะเยา) ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความรู้ด้านการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานโดยเฉพาะ ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิตให้มี ประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้แก่ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ฝ่ายงบประมาณในสังกัดโรงเรียน มัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต36 (เชียงราย-พะเยา) ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาความรู้การส่งเสริมงานวิชาการโดยเฉพาะ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้แก่ บุคลากรทางการศึกษาในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา

3. จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับ ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา พบว่าในความสัมพันธ์ระดับต่ำสุดได้แก่ ด้านการจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปรับปรุงระบบการจัดซื้อจัดจ้างให้เหมาะสม เป็นธรรม เกิดประโยชน์สูงต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมประสิทธิผลของงานวิชาการ โดยเฉพาะด้าน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา

2. เปรียบเทียบระดับของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน กับระดับของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ความสัมพันธ์ของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดพะเยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายพิเชษฐ์ สมฤทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม นายบรรจง คิตติ รองผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยการ โรงเรียนดงเจนวิทยาคม และ ดร.รุ่งทิวา กองสอน ผู้ช่วยคณบดีวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดพะเยา ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันมีค่าจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์การศาสนา.

กระสินธุ์ ตงฉิน (2552) .**ความสัมพันธ์ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี 2.**

วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

เกตุผกา มานะกิจ (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการและประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

เกริกฤทธิ์ พ่วงสมจิตร (2555) .**การศึกษาสภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พระนครศรีอยุธยา เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.

จตุพร ชุตวง (2553). **การศึกษาการดำเนินงานการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.** วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพมหานคร.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บังอร ช่างหวด (2555). **ประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พิสมัย สุนันทน์นาม.(2554). **สภาพการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ลัดดาวัลย์ สุดสวาท. (2554). **ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1**.วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **เปิดประตู...สู่ PBB: ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-Based Budgeting)**. กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมจิตร ยะจอม (2553). **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 2**.วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุชาติ ใหญ่เลิศ (2554). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรม
องค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

The Correlation of Transformational Leadership of School Administrators with
Organizational Culture of Secondary School Maesai District Chiangrai
Province

แมน ตนภู^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Man Tonpoo^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน และครู จำนวน 92 คน ในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 92 คน รวมทั้งสิ้น 97 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูง กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงก็จะมีวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในระดับสูง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมองค์การ

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : man@maesai.ac.th

Abstract

The objective of this research were to study transformational leadership of school administrators, organizational culture of the school and the correlation of transformational leadership of school administrators with organizational culture of secondary school Maesai district Chiangrai province. The representative sample were 97 people consists of 5 school administrators and 92 teachers in secondary school Maesai district Chiangrai province in 2015 academic year under the secondary education service area office 36. The research instrument was questionnaire. The data were analyzed by mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient.

The research results were as follows:

1. Transformational leadership of school administrators in secondary school Maesai district Chiangrai province were in high level.
2. Organizational culture of the school in secondary school Maesai district Chiangrai province were in high level.
3. The correlation of transformational leadership of school administrators with organizational culture of secondary school Maesai district Chiangrai province was in the same direction in high level if school administrators have high transformational leadership organizational culture of the school will be in high level too.

Keywords: Transformational Leadership, Organizational Culture

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและเทคโนโลยี เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรง และองค์การซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคมก็ได้รับอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างมาก องค์การจะต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง สถานศึกษาอันเป็นองค์การหนึ่งในสังคมก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เหล่านี้อย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การที่องค์การจะบรรลุเป้าหมายได้นั้นจะต้องมีการประสานกันระหว่างคน ระบบการทำงาน และวัฒนธรรมองค์การที่เหมาะสม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษามากที่สุดก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะจะทำให้ทุกภาคส่วนของสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนไปในทิศทางที่ต้องการและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้บริหารเปรียบเสมือนผู้นำที่มีความสำคัญอย่างมากต่อสถานศึกษาและผู้ใต้บังคับบัญชา และต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม ผู้บริหารจะทำอย่างไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรที่จะทำให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ ผู้บริหารกับภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการนำองค์การไปสู่ความสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ในองค์การทางการศึกษา ผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำที่ดีและพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองให้ดีขึ้น ผู้บริหารต้องมีความรู้ประสบการณ์และความริเริ่มสร้างสรรค์ ต้องรู้จักสร้างโอกาสเพื่อทำหน้าที่ผู้นำในการนำแนวคิดของตนไปปฏิบัติให้เกิดผลได้จริง มีความเป็นไปได้อย่างจริง ผู้บริหารต้องมีแสดงบทบาทของตน และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่คนคาดหวังได้อย่างชัดเจน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ทางการศึกษาไว้อย่างชาญฉลาดมีความคิดกว้างไกล เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารสามารถชักจูงให้บุคลากรทำงานจนเป็นผลสำเร็จ นอกจากนั้นการที่ผู้บริหาร

สถานศึกษาจะมีภาวะผู้นำในการพัฒนาสถานศึกษาแล้ว ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาสถานศึกษา

ผู้นำองค์กรจะนำองค์การให้ประสบความสำเร็จสูงสุด คือ ผู้นำต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง โดยให้ความสำคัญกับผู้ตามเพื่อให้ผู้ตามเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเพื่อให้พฤติกรรมของผู้ตามบรรลุเป้าหมายที่ผู้นำหวังผู้นำแบบ Transformational จะเป็นผู้นำแบบสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ร่วมงานให้แสดงออกซึ่งความสนใจของตนเอง เพื่อประโยชน์ขององค์การ ภาวะผู้นำแบบนี้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการพัฒนาค่านิยม ความเชื่อและความต้องการของผู้ร่วมงาน คุณลักษณะผู้นำ Transformational Leadership คือ การบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นการวางแผนอย่างเป็นกระบวนการในการดำเนินการจากสถานภาพหนึ่งไปสู่อีกสถานภาพหนึ่งที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะมีค่านิยม และอุดมคติในตนเองและมีประสิทธิภาพในการจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ประกอบด้วย การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางใช้ปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในองค์การ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้เกี่ยวข้องโดยตรงต่อการดำรงอยู่และการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมในองค์การ โดยพบว่า วัฒนธรรมองค์กรเปรียบเสมือนสิ่งทีหลอมรวมองค์การให้เป็นหนึ่งเดียว เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้องค์การเกิดการพัฒนาและที่สำคัญที่สุด คือ วัฒนธรรมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การเพราะวัฒนธรรมเปรียบเหมือนกรอบบังคับรูปแบบการทำงานของบุคคลที่ถูกถ่ายทอดมาจากผู้บริหารและพนักงานในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน ดังนั้น องค์กรที่ต้องการปรับตัวจึงต้องใช้วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดทิศทางขององค์การ หากองค์กรมีวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม จะทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การนั้น (นวลละออ แสงสุข, 2549) หากพิจารณาจากมุมมองในองค์การ พบว่า วัฒนธรรมองค์กรได้เชื่อมต่อนั่นที่และผลลัพธ์ขององค์การหลายอย่าง เช่น ความมุ่งมั่นประสงค์ของสถานศึกษา การมอบอำนาจ การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านความไว้วางใจ เป็นต้น และเมื่อพิจารณาจากมุมมองนอกองค์การ วัฒนธรรมองค์กรก็สัมพันธ์กับความสามารถในการแข่งขัน การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงจากสภาพแวดล้อมอีกด้วย วัฒนธรรมที่เข้มแข็งจะทำให้สมาชิกทุกคนในองค์การมีทั้งความเข้าใจและความเชื่อต่อเป้าหมายขององค์การ สามารถลำดับความสำคัญในงานของได้้องค์การ ทำการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจเพื่อให้้องค์การบรรลุเป้าหมาย (พร ภิศก, 2546) วัฒนธรรมที่เข้มแข็งนั้นมีอิทธิพลอย่างมากต่อความคิดและพฤติกรรมของคนในองค์การ และยังช่วยสร้างความผูกพันของสมาชิกให้มีต่อองค์การอีกด้วยแต่ในทางกลับกันวัฒนธรรมที่เข้มแข็งขององค์การสามารถเป็นอุปสรรคขัดขวางการเปลี่ยนแปลงขององค์การได้ การจัดการหรือการทำให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การจะกระทำได้อย่างไรหรือไม่ขึ้นอยู่กับ “ผู้นำ” ขององค์การนั้นเป็นสำคัญผู้นำจะเป็นผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่วัฒนธรรมขององค์การ

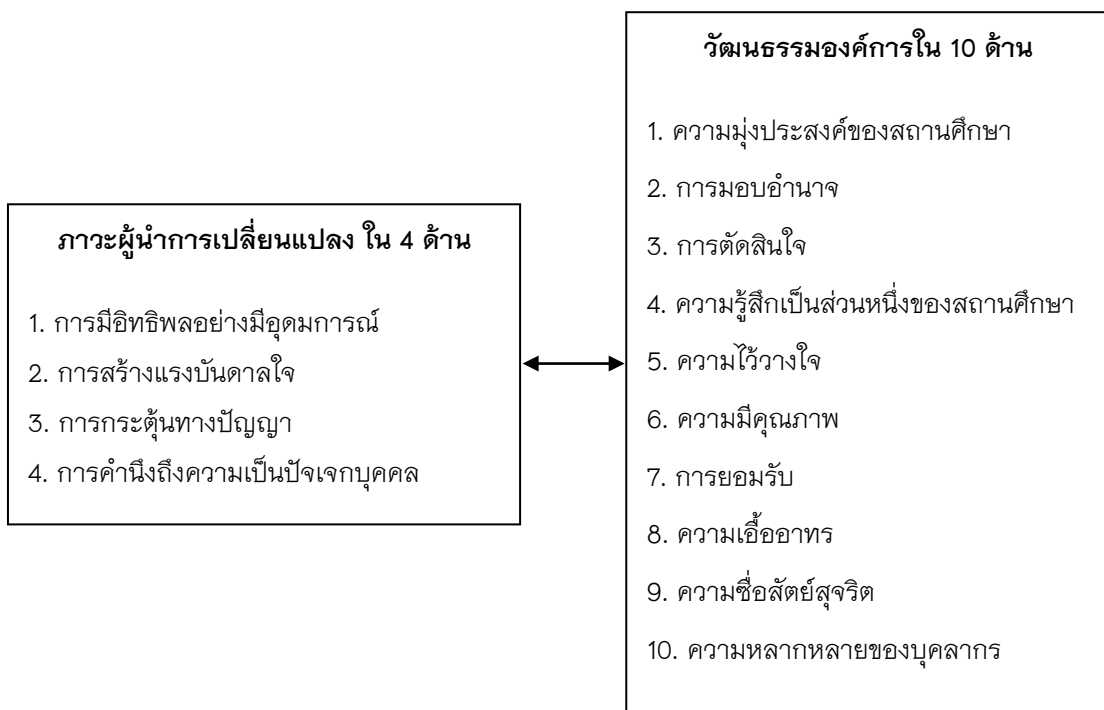
ด้วยเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นข้อมูลและเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาวัฒนธรรมของสถานศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการสร้างและรักษาวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาเพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง

วิธีการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ทำการศึกษา คือ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ และโรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานใน

หน้าที่ และประสิทธิภาพในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ระดับมัธยมศึกษา ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 97 คน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ คือ ตอนที่ 1 เป็นการตอบเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม นำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ ตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นการตอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระบุโดยรวมและรายด้านเพื่อหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย นั้นสรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 97 คน จำแนกตามตำแหน่งงานในสถานศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งในสถานศึกษาเป็นครู จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 94.80 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 64.90 รองลงมา คือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 35.10 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล

3. วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมีคุณภาพ ด้านการยอมรับ และด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา และด้านความเอื้ออาทร ด้านการตัดสินใจ ด้านความไว้วางใจ และด้านการมอบอำนาจ

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) เท่ากับ 0.81 กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงก็จะมีวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในระดับสูง โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการยอมรับ ด้านความมี

คุณภาพ ด้านความไว้วางใจ ด้านการมอบอำนาจ ด้านการตัดสินใจ และด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านความเอื้ออาทร ด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และด้านความมุ่งมั่นประสงค์ของสถานศึกษา โดยผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมสร้างกำลังใจแก่ครูขณะทำงานและเมื่อเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค อีกทั้งยังสร้างและส่งเสริมให้ครูอุทิศตนเพื่อพัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน เน้นให้ครูเห็นถึงความสำคัญของงานที่ทำว่าเป็นสิ่งที่สำคัญและน่าภาคภูมิใจ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังสร้างและส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานอย่างอิสระและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานด้วยความไว้วางใจและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นที่น่าเชื่อถือ น่าเคารพยกย่อง เลื่อมใส ศรัทธา แก่ครู มีความเป็นกัลยาณมิตร เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นจากครูทำให้ครูเกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงานและคิดว่าตนเองมีความสำคัญต่อการทำงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช้อำนาจการบริหารเพื่อประโยชน์ส่วนตน มีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีการถ่ายทอดความรู้ เทคนิค ไปสู่ครู ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภัทรกร วงศ์สกุล (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตลาดกระบัง พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ในเขตลาดกระบัง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านการเป็นผู้สร้างแรงดลใจ ด้านการเป็นผู้มีปารมี ด้านความเป็นมืออาชีพอาชีพของภาวะผู้นำ ด้านการเป็นผู้สร้างความสัมพันธ์กับผู้ตามเป็นรายบุคคล ด้านการเป็นผู้กระตุ้นใช้สติปัญญา โดยด้านการสร้างแรงดลใจนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการสร้างแรงดลใจมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากดังจะเห็นได้จากการมีความกระตือรือร้นที่จะทำงานให้มีความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และการมอบหมายงานตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลโดยใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม สนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาอบรม ตลอดจนมอบหมายงานตามความสามารถและความสนใจของแต่ละบุคคลพร้อมทั้งให้กำลังใจและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องส่วนตัวและการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิทยา ตานอำรุงกุล (2546, หน้า 261) กล่าวว่า ผู้นำที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงจะนำการเปลี่ยนแปลงมาสู่ผู้ใต้บังคับบัญชา คือ มุ่งการเปลี่ยนแปลงจงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์การโดยส่วนรวมไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตน ด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า ด้วยการถามตัวเองอยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ผู้นำการเปลี่ยนแปลงยังกระตุ้นให้ผู้ตาม ปฏิบัติตามความต้องการให้บรรลุเป้าหมายแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้ตาม และพัฒนาตนเองให้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ด้วย

2. วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความมีคุณภาพ ด้านการยอมรับ ด้านความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความหลากหลายของบุคลากร ด้านความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา ด้านความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ด้านความเอื้ออาทร ด้านการตัดสินใจ ด้านความไว้วางใจ และด้านการมอบอำนาจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาให้คุณค่าและความคาดหวังต่อมาตรฐานและคุณภาพในการปฏิบัติงานของครู ให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศแห่งการให้ความร่วมมือในการทำงานของครูทุกคน ยอมรับแนวความคิดที่ดีและแนวคิดใหม่ ๆ ของครู มีการยกย่องครูที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน เอาใจใส่ดูแล ให้ความช่วยเหลือความเป็นอยู่ด้านอื่น ๆ ของครู ทำให้ครูเห็นถึงความสำคัญของการเป็นเจ้าของสถานศึกษาร่วมกันและมีความรู้สึกรักและผูกพันกับสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญและการยอมรับว่า ครูมีความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา เกสร (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์การกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนการบริหารงานของโรงเรียนและระบบการศึกษา มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และประกาศให้โรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล ผู้บริการจำเป็นต้องสร้างวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย การให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน การที่ผู้บริหารเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน สนับสนุนให้มีความก้าวหน้า ทำให้เกิดความผูกพันกันและเต็มใจเสียสละเพื่อความสำเร็จของงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ แพทเตอร์สัน (Paterson, 1988, pp. 50 – 51 cited in Sergiovanni, 1988, pp. 107–109 อ้างอิงใน กชนิกา พลจันทร์, 2556, น. 35) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมสถานศึกษาว่า สถานศึกษาควรเปิดโอกาส และยอมรับแนวความคิดที่ดีและแนวคิดใหม่ ๆ ของครู รวมทั้งการยอมรับในความรู้ความสามารถและความสำเร็จของผลงานของครูและนักเรียน เพื่อให้ครูเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของความซื่อสัตย์ในความมานะพยายามของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอย่างเสมอต้นเสมอปลายและกำหนดแนวทางให้บุคลากรทุกคนประพฤติปฏิบัติให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ให้คุณค่ากับความคาดหวังต่อมาตรฐาน และคุณภาพในการปฏิบัติงานของครูและนักเรียน มีความเชื่อมั่นว่า ครูและนักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงานของตนเองได้ อีกทั้งให้ความสำคัญต่อความคิดที่กว้างไกล และส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของบุคลากร เช่นเดียวกับแนวคิดของ เพ็ชรี ภูปะวิเชตร์ (2554) ได้เสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมองค์การไว้ คือ การกำหนดลักษณะของวัฒนธรรมองค์การที่ต้องการขึ้นมาโดยให้มีการกำหนดจากวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ วิเคราะห์ช่องว่างระหว่างวัฒนธรรมที่ต้องการที่จะทำให้เกิดขึ้นกับวัฒนธรรมที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เมื่อได้กำหนดวัฒนธรรมองค์การที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์องค์การเรียบร้อยแล้ว ให้วิเคราะห์ลักษณะของวัฒนธรรมองค์การที่ต้องการนั้น มีอยู่ในองค์การของเรา ณ ปัจจุบันนี้หรือไม่ วัฒนธรรมใดบ้างที่เป็นวัฒนธรรมที่อ่อนแอ หรือเป็นอุปสรรคในการดำเนินงาน ให้รีบแก้ไขและทำการประเมินภารกิจในการสร้างวัฒนธรรมองค์การ

3. ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยรวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงกับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา กล่าวคือ ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในระดับสูงก็จะมีวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในระดับสูง โดยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ระบุว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเมื่อผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและสามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษาตามแนวทางด้านต่าง ๆ ก็จะมีผลโดยตรงกับกระบวนการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาโดยตรง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างกำลังใจให้กับครู ปฏิบัติต่อครูทุกคนด้วยความยุติธรรม ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ หรือแม้แต่กระตุ้นให้ครูเกิดความคิดที่สร้างสรรค์ การกระทำเหล่านี้จะส่งผลให้กระบวนการทำงานในสถานศึกษามีระบบระเบียบและส่งผลต่อคุณภาพงานด้วยเช่นกัน กล่าวคือ หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สูงก็จะส่งผลต่อการมีวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาเพิ่มขึ้นในระดับสูงในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เรียมใจ คุณสมบัติ (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การที่พึงประสงค์ของสถานศึกษา อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ 4 ปัจจัย คือ ด้านการคำนึงถึงปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า วัฒนธรรมองค์การทำหน้าที่ เชื่อมโยงให้เกิดการผสมผสานระหว่างเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อ กลุ่มบุคคล วัฒนธรรมองค์การเป็นลักษณะร่วมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกภาพ และเอกลักษณ์ขององค์การหนึ่ง ๆ อีกทั้งยังจะส่งผลต่อระบบความคิดความเชื่อที่จะมีต่อการกำหนดโครงสร้างองค์การ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน การมีวัฒนธรรมองค์การทำให้ครูหรือบุคลากรเกิดการยอมรับ จึงมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สร้างให้สมาชิกในองค์การมีการเพิ่มขีดความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์การ ภาวะผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมในองค์การ โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการสร้างวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษานี้เกี่ยวข้องกันโดยตรงต่อการดำรงอยู่ของวัฒนธรรมในองค์การ โดยวัฒนธรรมองค์การเปรียบเสมือนสิ่งทีหลอมรวมองค์การให้เป็นหนึ่งเดียว เป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้องค์การเกิดการพัฒนา องค์การที่ต้องการปรับตัวจึงต้องใช้วัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดทิศทางขององค์การ หากองค์การมีวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม จะทำให้วัฒนธรรมกลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์การนั้น การจัดการหรือการทำให้องค์การมีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การจะกระทำสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้นำขององค์การนั้นเป็นสำคัญ ผู้นำจะเป็นผู้สร้างความเปลี่ยนแปลงให้แก่วัฒนธรรมขององค์การ สอดคล้องแนวคิดของการเสนาะ ดีเยาว์ (2544, หน้า 204) กล่าวว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ ผู้นำที่เปลี่ยนแปลงค่านิยม ความเชื่อและความต้องการของคนอื่นให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น เป็นการเปลี่ยนผลประโยชน์ของแต่ละคนให้เป็นผลประโยชน์ที่ดีขึ้นขององค์การ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหาวิธีการช่วยพัฒนาให้มองในแนวใหม่ แก้ปัญหาในแนวใหม่ ทำให้คนกล้าทำการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น ไร้ใจ และกระตุ้นให้ใช้ความพยายามที่มากขึ้นจนบรรลุผลสำเร็จขององค์การและมากกว่าเป้าหมายที่วางไว้ ผู้นำจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกมีความมุ่งมั่นเปลี่ยนแปลงความรู้สึกรู้สึกที่มุ่งผลประโยชน์ตัวเองไปเน้นประโยชน์ขององค์การและของกลุ่ม เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายที่บุคคลในระดับต่าง ๆ มีการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อเปลี่ยนแปลงความรู้ประสบการณ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงจากประเด็นดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ถ้าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาแน่นอน และจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันในระดับสูงอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาการบริหารสถานศึกษาด้านการดำเนินงานปัจจุบันถึงปัจเจกบุคคล โดยการมอบหมายงานอย่างทั่วถึง คำนึงถึงความแตกต่างของความรู้ความสามารถและความเหมาะสมเป็นรายบุคคล
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการมอบอำนาจตัดสินใจให้กับครูในสถานศึกษาตามความเหมาะสม สร้างความเชื่อมั่นให้กับครูในการดำเนินงานกับผลงานที่จะเกิดขึ้น ให้ครูเลือกทำงานตามความสามารถ ความถนัดของตนเอง และผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ดูแล ให้ความช่วยเหลือความเป็นอยู่ด้านอื่น ๆ ของครู อันจะนำไปสู่วัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาที่สมบูรณ์
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ด้านความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์หรือชี้แจงให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ นโยบาย ของสถานศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานร่วมกัน มีกระบวนการที่ทำให้ครูเห็นคุณค่าและความสำคัญของวัตถุประสงค์ นโยบาย มีแนวทางในการดำเนินงานและการประเมินผลการทำงานร่วมกันและสร้างกระบวนการตัดสินใจของครูเพื่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในเขตอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดเชียงราย
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการดำเนินงานปัจจุบันถึงปัจเจกบุคคล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านการดำเนินงานปัจจุบันถึงปัจเจกบุคคล
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ด้านความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา เพราะมีความสัมพันธ์กันในทิศทางเดียวกันน้อยที่สุดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้มีการปรับปรุงและพัฒนาความสัมพันธ์ความภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ด้านความมุ่งประสงค์ของสถานศึกษา ในทิศทางเดียวกันที่เพิ่มมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับวัฒนธรรมองค์การของสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.สันติ บูรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำแนะนำและคำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนทำให้งานวิจัยมีคุณภาพ

ขอขอบพระคุณ นางอสมภรณ์ อักษร รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก นายวรวัต กิตติวงศ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม และดร.กฤษฐา พลตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันตันเปา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข เครื่องมือในงานวิจัยและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ในโรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล และตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กชนิกา พลจันทิก. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กรกับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต, คุรุศาสตร์ อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร. นवलละออง แสงสุข. (2549). **วัฒนธรรมองค์กร** : มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วารสารการพัฒนาศึกษากรมมนุษย์, 2(2) : 13-29
- พร ภิเศก. (2546). **วัฒนธรรมองค์กรและปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิผล โรงเรียนเหล่าสาย วิทยาการของกองทัพบก**. ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ชรี ระบุวิเชตร. (2554). วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ภัทรกร วงส์สกุล. (2555). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลของการบริหาร โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ในเขตลาดกระบัง**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, วิทยาลัยคุรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพมหานคร.
- เรียมใจ คุณสมบัติ. (2554). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์ ของสถานศึกษา อำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, คุรุศาสตร์อุดสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- วิทยา ด่านธำรงกุล. (2546). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ : บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด..

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับ
คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดพะเยา

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE ADMINISTRATION BASED ON THAILAND
QUALITY AWARD AND STUDENT CHARACTERISTICS OF WORLD – CLASS
STANDARD SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA
OFFICE 36, PHAYAO PROVINCE

สิทธิชัย หวลอารมณ^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Sitthichai Hual-Arom^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล 2) ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียน 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 257 คนโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมมีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่าโดยภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

This research were to study 1) the level of the administration based on Thailand quality award 2) the level of student Characteristics world – class standard school and 3) the relationship between The administration based on Thailand quality award and student Characteristics of world – class standard school under the secondary educational service area office 36, Phayao province.

The sample used in this study by applying the method of stratified random sampling were 257 people including administrators and teachers in the world – class standard school under the secondary educational service area office 36, Phayao province. Tools used in the study was a questionnaire measure assessing the five – level statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient of Pearson.

The results revealed that 1) the level of the administration based on Thailand quality award at a high level 2) the level of student Characteristics world–class standard school at a high level 3) the relationship between the administration based on Thailand quality award and student Characteristics of world – class standard school were related at a high level with statistically significant at the .01 level.

Keywords: THAILAND QUALITY AWARD, WORLD – CLASS STANDARD SCHOOL

บทนำ

กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งระบบเศรษฐกิจ ฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy) ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการสื่อสาร ทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพัง ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความร่วมมือใน การปฏิบัติภารกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น สังคมโลกเกิดการสั่นไหวระหว่างวัฒนธรรมมากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2553, หน้า A7) การติดต่อสื่อสารเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว ทำให้สังคมโลกเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร เช่นเดียวกับคนที่ต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และเร่งรีบในการตัดสินใจ เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความ สลับซับซ้อนมากขึ้นจึงเป็นเหตุที่นำไปสู่สภาวะการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมระหว่าง ประเทศ จึงเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา ความจำเป็นที่ต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มี ทักษะและความสามารถในการปรับตัวให้มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทันและ คุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่ง que แสดงถึงศักยภาพในการแข่งขันของแต่ละประเทศ ด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 1) เพราะการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของระบบการ พัฒนาประเทศซึ่งต้องเชื่อมโยงกับการพัฒนาระบบอื่นทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน, 2555, หน้า A1) และการจัดการศึกษาของสถาบันการศึกษามีการ แข่งขันด้านคุณภาพมากขึ้น หลักสูตรการ เรียนการสอนต้องปรับให้มีความเป็นสากลเพราะการเชื่อมโยงด้านการค้าและการลงทุน ทำให้ตลาดแรงงานใน อนาคตต้องการคนที่มีศักยภาพในหลายด้าน โรงเรียนต้องหาภาคีเครือข่ายในการจัดหลักสูตรนานาชาติ หลักสูตร สมทบหรือหลักสูตรร่วมกับสถาบันต่างประเทศ เพื่อความเป็นสากลของการศึกษา ความสำคัญและความจำเป็นของ ภาษาสากลทั้งนี้ก็เพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสาร การเจรจาต่อรองในสังคมโลก ตลอดจนการประกอบอาชีพ

(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, 2) ส่งผลให้การจัดหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน จำเป็นต้องมีความเป็นพลวัต ก้าวทันกับความเปลี่ยนแปลง

ผลการติดตามการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพตาม เจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 6) และจากการศึกษาและวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของนานาชาติ พบว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้มากกว่าการให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนด้านความสามารถในการคิดวิเคราะห์

โรงเรียนมาตรฐานสากล (World-Class Standard School, W-CSS) จึงเป็นนวัตกรรม การจัดการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาของไทย ให้มีคุณภาพเทียบเท่าสากล โดยมุ่งหวังที่จะให้โรงเรียนได้พัฒนาต่อยอดคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ เป็นพลโลก มีศักยภาพทัดเทียมกับนานาชาติ เป็นเยาวชนไทยรุ่นใหม่เป็นผู้ที่มีความเป็นเลิศทาง วิชาการ สามารถสื่อสารได้สองภาษา ล้ำหน้าทางความคิด สามารถผลิตงานได้อย่างสร้างสรรค์และมีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 4)

รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award, TQA) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2539 โดยสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติและสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ และมีการ บรรจุรางวัลนี้ไว้ในแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เพื่อผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคการผลิตและการบริการนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติไปพัฒนาขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการ (สถาบันเพิ่มผลผลิต แห่งชาติ, 2553, หน้า 4) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้นำมาเป็นกลไกในการบริหาร จัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศทัดเทียมในระดับมาตรฐานโลก ใน 7 ด้านได้แก่ 1) การนำองค์กร 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นครูและบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2555, หน้า 6)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าวซึ่งผลการวิจัยจะทำให้ได้ทราบข้อมูลถึงสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อนำไปทบทวนผลการดำเนินงานและการยอมรับความร่วมมือตลอดจนการเรียนรู้ของคนในองค์กรซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยการร่วมคิดร่วมทำ ปรับเปลี่ยนกระบวนการและวิธีการทำงานเพื่อยกระดับขีดความสามารถและ มาตรฐานการทำงานของตนของส่วนรวมและเมื่อปฏิบัติกันทั่วทั้งโรงเรียนก็จะทำให้การดำเนินงานตามวัตถุประสงค์นั้นประสบความสำเร็จสามารถยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้ได้รับการยอมรับในระดับมาตรฐานโลกและส่งผลให้โรงเรียนผลิตผู้เรียนที่มีคุณภาพและมีศักยภาพเทียบเคียงผู้เรียนในระดับสากล อันจะเกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติสูงสุดสืบไป

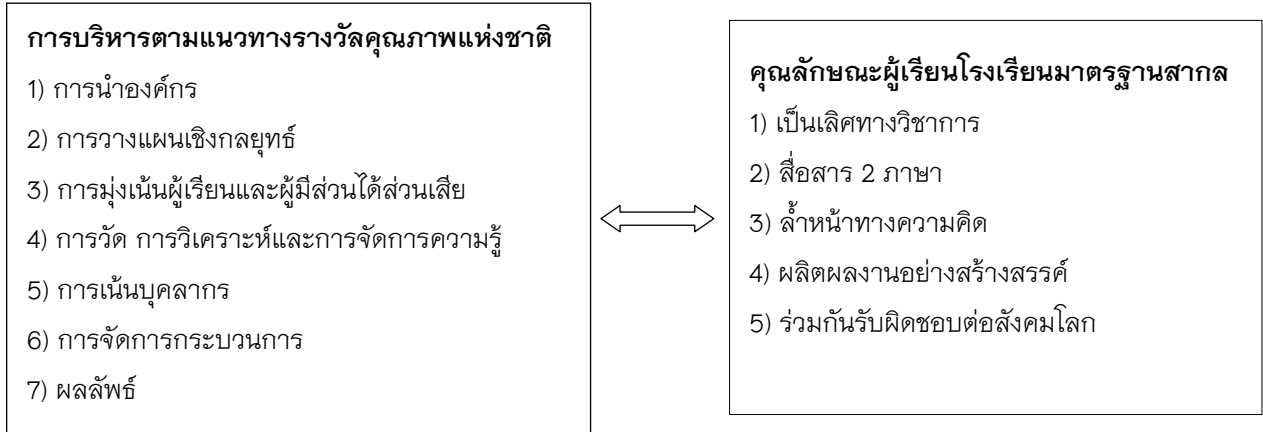
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา (2) ศึกษาระดับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา (3)

ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย

1. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก
2. คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมาก
3. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์กัน

วิธีการศึกษา

กับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยาประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 772 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จ ของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 257 คน และนำไปเทียบสัดส่วนแต่ละโรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดย พิจารณาภายใต้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้สอดคล้องกับคำจำกัดความในการวิจัยที่กำหนดไว้แบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง/หน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 42 ข้อ เป็นแบบสอบถามมาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จำนวน 19 ข้อ เป็นแบบสอบถาม มาตรวัดประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคอร์ท (Likert Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวกับระดับของการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โรงเรียนมาตรฐานสากลและระดับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล นั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlations Coefficient)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ส่วนใหญ่เป็นหญิง และอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี ระดับการศึกษาเป็นวุฒิปริญญาตรี และเป็นครูผู้สอนมีประสบการณ์การทำงานส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 16 ปีขึ้นไป

2. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัย พบว่า การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เช่นเดียวกับทุกรายด้านที่พบว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลสูงสุดคือ ด้านการนำองค์กรมีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการบริหารอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีการบริหารต่ำสุดคือ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก

ด้านการนำองค์กร พบว่า การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ของโรงเรียนจากการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอก มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนกำกับดูแลสื่อสารและสร้างความความรักและผูกพันที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ / แนวปฏิบัติ/ ข้อกฎหมายและมีจริยธรรม มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวม มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารกำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมายที่ใช้ในการ ติดตามความก้าวหน้าของแผนปฏิบัติการ มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับ

มาก รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนกำหนดกลยุทธ์แผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ ที่ตั้งไว้เพื่อนำไปสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการสื่อสารและถ่ายทอดแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติทั่วทั้งโรงเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ และบริการ แหล่งเรียนรู้ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีหลักสูตร/กระบวนการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อ พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามที่กำหนด มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการให้บริการ การรับฟัง การรับข้อร้องเรียนโดยเปิดช่องทางเลือกหลากหลายช่องทางที่สะดวกรวดเร็ว มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนงานและสารสนเทศที่จะนำไปติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนสื่อสารผลการวิเคราะห์และบทวน ให้นักเรียนทุกระดับในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจในผลการวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการปฏิบัติ มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ โรงเรียนนำผลการวิเคราะห์มาค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการมุ่งเน้นบุคลากร พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนจัดทำแผนการพัฒนาความสามารถและสมรรถนะของบุคลากรทั้งโรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลง และผู้บริหารโรงเรียนจัดระบบการยกย่องชมเชย การให้รางวัลโดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้สอดคล้องกับผลการประเมินผลการปฏิบัติการประจำปี โดยยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารโรงเรียนกำกับดูแลและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรเพื่อสร้างความรักและผูกพันของบุคลากรในโรงเรียน มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ ผู้บริหารนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไขกำหนดเป็นนโยบาย มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดการกระบวนการ พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับ การปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนออกแบบระบบงาน ที่ครอบคลุมภารกิจทุกด้าน คือ บริหารงานวิชาการ บริหารงานงบประมาณบริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไปโดยมุ่งเน้นนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อนำสู่การบรรลุวิสัยทัศน์ มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนจัดการกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติ โดยคำนึงถึงความแตกต่างของการ

เรียนรู้และศักยภาพของนักเรียน มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ โรงเรียนจัดระบบการควบคุมและตรวจสอบการทำงานทุกขั้นตอน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ การควบคุมต้นทุนและทรัพยากร การควบคุมความเสี่ยง และการสูญเสียและการควบคุมระยะเวลา มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านผลลัพธ์ พบว่า การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีการบริหารอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุดคือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานด้านงบประมาณและการเงิน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประเมินผลการดำเนินงานด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำสารสนเทศ ที่แสดงถึงมีการประเมิน ตัวชี้วัดผลการดำเนินการในทุกด้าน มีระดับระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ทั้ง 5 ด้าน มีคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านล้าหน้าทางความคิดและด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ ด้านสื่อสาร 2 ภาษา มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านเป็นเลิศทางวิชาการ พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ นักเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ในอัตราที่สูงขึ้น มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียนมีความสามารถความถนัดเฉพาะทางในการ แข่งขันในภาค ระดับชาติ เป็นที่ประจักษ์ มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก และข้อที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับ สถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในต่างประเทศได้ มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสื่อสาร 2 ภาษา พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษหรือ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการสื่อสารได้ มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานเป็นภาษาอังกฤษหรือ ภาษาต่างประเทศอื่นได้ มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก และข้อที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ นักเรียนสอบผ่านการวัดระดับความสามารถทางภาษา จากสถาบันในประเทศหรือนานาชาติ มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านล้าหน้าทางความคิด พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ นักเรียนมีผลงาน / โครงการ / กิจกรรม ที่แสดงถึง กระบวนการในการพัฒนาการคิด วิเคราะห์ กล้า ตัดสินใจและเผชิญความเสี่ยง มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียน มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดสร้างสรรค์ มีเหตุผลและการวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก และข้อที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ โดยการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จ เพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม และประเทศชาติ มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

ด้านผลิตงานอย่างสร้างสรรค์ พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ นักเรียนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนรู้ ออกแบบ สร้างสรรค์ผลงาน มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียนสามารถนำเสนอผลงานในรูปแบบเอกสาร เผยแพร่ผลงาน โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก และข้อที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีผลงานการประดิษฐ์ สร้างสรรค์ การออกแบบ เข้าแข่งขันในเวทีระดับภาค ระดับชาติ หรือนานาชาติ มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก พบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับคุณลักษณะมากที่สุดคือ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี มีจิตสาธารณะ มีสำนึกในการบริการสังคม มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก รองลงมาคือ นักเรียนมีความรู้และเข้าใจในความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยและของ ต่างประเทศ มีระดับคุณลักษณะในระดับมาก และข้อที่มีระดับคุณลักษณะน้อยที่สุดคือ นักเรียนมีความตระหนักรู้ในสภาพการณ์ของโลก สามารถเรียนรู้และจัดการกับสภาพการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับมาก

4. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์เป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ด้านผลลัพธ์กับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล คุณลักษณะเป็นเลิศทางวิชาการ รองลงมาคือ การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ด้านผลลัพธ์กับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล คุณลักษณะสื่อสาร 2 ภาษา และด้านที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ด้านการนำองค์กรกับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล คุณลักษณะสื่อสาร 2 ภาษา

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีต่อระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากลและคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 36 จังหวัดพะเยา ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา และตัวแปรที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จากผลการวิจัย พบว่า มีระดับปฏิบัติตามความ

คิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารนำเกณฑ์การประเมินตามที่สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติกำหนดไปเป็นกลไกในการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพของโรงเรียน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การกำหนดผลการดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ การจัดทำวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของโรงเรียนมาตรฐานสากล การถ่ายทอดวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอที่จะทำให้แผนปฏิบัติการบรรลุความสำเร็จ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการสร้างความผูกพันกับครูและผู้บริหารและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างหลักสูตรและกระบวนการบริหารหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามที่โรงเรียนกำหนด การบริหารจัดการเกี่ยวกับ การเลือก การรวบรวม การวิเคราะห์ และการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงาน และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงาน การจัดทำแผนการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงพัฒนาความสามารถและ สมรรถนะของบุคลากรทั้งโรงเรียนและการจัดการบุคลากร การสร้างความผูกพันและความสามัคคีให้ครูและบุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการกำหนดกระบวนการหลักหลักได้แก่ การจัดทำหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน การพัฒนาบุคลากร จัดการกระบวนการทำงานไปสู่การปฏิบัติ การบริหารจัดการเกี่ยวกับการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนและปรับปรุงในด้านที่สำคัญ ได้แก่ ผลลัพธ์ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน ผลลัพธ์ด้านการมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้เสีย ผลลัพธ์ด้านงบประมาณและการเงิน ผลลัพธ์การมุ่งเน้นครูและบุคลากร ผลลัพธ์ประสิทธิผลของกระบวนการ ผลลัพธ์การนำองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของปภาณิสรา สิงหนิง (2555, หน้า 106) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนได้สร้างความตระหนัก และชี้แจงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นมาตรฐานสากล ให้แก่ ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้อง ได้รับทราบอย่างทั่วถึง มีการร่วมพินกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และค่านิยม รวมทั้งภารกิจ หลักของโรงเรียนในการพัฒนาและยกระดับ สู่โรงเรียนมาตรฐานสากล การถ่ายทอดข้อมูลสำคัญไปสู่ การปฏิบัติเพื่อให้ครูและบุคลากรมีความเข้าใจในทิศทางการดำเนินงานไปในแนวทางเดียวกันและสมบัติ นพกร (2548 อ้างถึงใน สุรศักดิ์ ปาเส, ออนไลน์) ที่ได้กล่าวไว้ว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งมีทั้งปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงและปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อม หากพิจารณาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาจะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดคือครู กระบวนการเรียนการสอน และนักเรียน การจัดอันดับการทดสอบการวัดผลประเมินผล จึงเป็นผลลัพธ์ที่แสดงคุณภาพที่แท้จริงและวิสัยพจน์ เสรีวัฒน์ (2555) ได้ทำการวิจัยการประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า การปฏิบัติตามแนวทางนโยบายการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ ด้านการปฏิบัติตามองค์ประกอบการบริหารคุณภาพ 7 หมวดมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากรวมทั้งอัญชลี ประกายเกียรติ(2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพ ภายในสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของบัลเดรจเป็นฐาน พบว่า มีระดับการปฏิบัติตามองค์ประกอบคุณภาพอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการนำองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นี่อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ ค่านิยม การวิเคราะห์ปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การกำหนดผลการดำเนินการให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นการสร้างคุณค่ากับนักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งระบบธรรมาภิบาลของโรงเรียน ความรับผิดชอบต่อชุมชน วิธีการที่ผู้บริหารสื่อสารกับครูและบุคลากร การสร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมที่มีจริยธรรมและวิธีปฏิบัติที่

แสดงถึงความเป็นพลเมืองดี การประเมินและทบทวนผลการดำเนินการของแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนาสอดคล้องกับงานวิจัยปาณิสรา

สิงหพงษ์ (2555, หน้า 109) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายข้อ ด้านการนำองค์กรมีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก โดย เห็นว่าผู้บริหารกำหนดค่านิยมในการทำงาน ให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของ โรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร มีวิสัยทัศน์และสามารถนำโรงเรียน สู่อุตสาหกรรมมาตรฐานสากล ซึ่งเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของผู้บริหารตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลและสอดคล้องกับแนวคิดของวีระยา

จะสาร (2553, 72) ที่กล่าวว่า ความเข้าใจในการดำเนินงานตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาตินั้น ผู้นำองค์กรต้องสร้าง วัฒนธรรมองค์กรที่ดี มีมาตรฐานในการดำเนินงานที่ชัดเจน ต้องสร้างขวัญและกำลังใจที่จะทำให้ทีมงานเกิดการมุ่งมั่นปฏิบัติงานเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน ส่วนข้อที่ผู้บริหารสร้างบรรยากาศการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามระเบียบ/ แนวปฏิบัติ/ ข้อกำหนดและมีการจริยธรรมมี ระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยสุด นั้น ผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีธรรมาภิบาล และมีจริยธรรม สร้างบรรยากาศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างศรัทธา โดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการ ปฏิบัติงานตามค่านิยมของโรงเรียน ส่งเสริมและกำกับให้บุคลากรทำงานอย่างถูกต้อง ตามระเบียบ ข้อบังคับ หลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ กำกับดูแลและดำเนินการต่อการประพฤติปฏิบัติที่ขัดต่อการระเบียบ ข้อบังคับ และหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพของบุคลากร

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ ซึ่งโรงเรียนควรให้ความสำคัญการบริหารจัดการเกี่ยวกับ การเลือก การรวบรวม การวิเคราะห์ และการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงาน และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงาน นำผลการวิเคราะห์มาทบทวนเพื่อหาจุดบกพร่องการปฏิบัติงานแล้วค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สื่อสารผลการวิเคราะห์และ ทบทวน ให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจในผลการวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการปฏิบัติ การผลักดันให้เกิด การปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ของโรงเรียนสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา สิงหพงษ์ (2555, หน้า 108) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง

การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัด สำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมและรายข้อด้านด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเลือก การรวบรวมข้อมูลของโรงเรียนอย่าง รอบด้าน และใช้ข้อมูล สารสนเทศที่สอดคล้องและเชื่อมโยงกัน ใช้ข้อมูลสารสนเทศเชิงเปรียบเทียบ ทบทวนปรับปรุง ระบบ การวัดผล การวิเคราะห์เพื่อช่วยทบทวนผลการดำเนินงาน

2. ระดับคุณลักษณะคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา จากผลการวิจัยพบว่า มีระดับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลตามความคิดเห็นของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน มาตรฐานสากล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ การเรียนผ่านการประเมินระดับชาติ อยู่ในระดับดี เป็นที่ยอมรับจากสถาบันนานาชาติ มีความสามารถเฉพาะทางเป็นที่ ประจักษ์ สามารถ เข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นจนถึงระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศในอัตราที่สูงขึ้น มีผลการเรียนที่สามารถถ่ายโอนกับสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ในนานาชาติได้ ผู้เรียนมีทักษะการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ ใช้ภาษาสื่อสาร ได้ดีทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ มีความสามารถเป็นที่ยอมรับจากสถาบัน

ทางภาษาต่าง ๆ ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน คิดสร้างสรรค์ มีเหตุผลและการวางแผนจัดการสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ รู้จักคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการให้สำเร็จ การสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ เพื่อประโยชน์ต่อตนเองสังคมและประเทศชาติ กล้านำเสนอความคิดที่สร้างสรรค์และแตกต่าง สามารถปรับตัวในสถานการณ์ต่างๆได้ดี มีผลงาน การประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์งาน ออกแบบผลงานเข้าแข่งขันในเวทีระดับภาค ระดับชาติและนานาชาติ ใช้เทคโนโลยี ในการเรียนรู้ ออกแบบ สื่อสาร นำเสนอ เผยแพร่ แลกเปลี่ยนผลงานได้ในระดับชาติและนานาชาติ ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ในสภาพการณ์ของโลก สามารถเรียนรู้และจัดการกับสภาพการณ์ที่มีความซับซ้อน และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทยและของนานาชาติ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี สามารถจัดการและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ มีจิตสาธารณะ มีสำนึกในการบริการสังคมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยสังคมไทยและสังคมโลกสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา

สิงห์พงษ์ (2555, หน้า 112) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีผลการวิจัยพบว่า การเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางและเป้าหมายการ ดำเนินงานของโรงเรียนมาตรฐานสากล การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะเป็นพลโลก มีการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล วิชาการ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ ผู้เรียนมีทักษะในการค้นคว้า แสวงหาความรู้ สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะชีวิต ร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น และสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ คือ เป็น เลิศวิชาการ (Smart) สื่อสาร 2 ภาษา (Communicator) ล้ำหน้าทางความคิด (Thinker) ผลงานอย่าง สร้างสรรค์ (Innovator) และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Citizenship)และ บรรณานา หยกสตาร์ และคณะ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำ การศึกษาระดับความพึงพอใจการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนตะกั่วป่า “เสนานุกูล” ปีการศึกษา 2554 พบว่า ด้านคุณลักษณะผู้เรียน โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากรวมทั้งวิสัยพรณ์ เสรีวัฒน์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำ การวิจัย การประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ด้านผลผลิต พบว่า ผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิต งานอย่างสร้างสรรค์และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก อยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเมื่อพิจารณาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ผลการวิจัยพบว่า ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีระดับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด นี่อาจเป็นเพราะด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก ผู้เรียนมีความตระหนักรู้ในสภาพการณ์ของโลก สามารถเรียนรู้และจัดการกับสภาพการณ์ที่มีความซับซ้อน และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของไทยและของนานาชาติ มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี สามารถจัดการและควบคุมการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะ มีจิตสาธารณะ มีสำนึกในการบริการสังคมและอุดมการณ์ประชาธิปไตยสังคมไทยและสังคมโลกสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา สิงห์พงษ์ (2555, หน้า 112) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานการศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีผลการวิจัย พบว่า ด้านร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจ เป็นเพราะโรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้สาระเพิ่มเติมความเป็นสากลรายวิชาโลกศึกษา ที่เน้นการเรียนรู้ เชิงประจักษ์จาก การปฏิบัติกิจกรรม โดยมุ่งให้มีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณที่เกี่ยวข้องกับประเด็นหรือเรื่องราว

ระดับโลก เพื่อให้มีความตระหนักรู้ในภาวะการณ์ของโลก มีความรู้ และความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีทั้งไทยและของ นานาชาติ สามารถวิเคราะห์ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและเป็นพลเมืองดี

ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านสื่อสาร 2 ภาษา มีระดับคุณลักษณะอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะผู้เรียนขาดทักษะการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ ใช้ภาษาสื่อสาร ทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศ อื่น ๆ ยังขาดการทดสอบและการยอมรับจากสถาบันภาษาต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา สิงหงษ์ (2555, หน้า 113) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียน มาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีผลการวิจัย พบว่า ด้านสื่อสาร 2 ภาษา มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ อาจเป็นเพราะหลักสูตรและการสอนเป็น ภาษาอังกฤษ (English Program) หรือ หลักสูตรที่ส่งเสริมความเป็นเลิศตอบสนองต่อความถนัดและ ศักยภาพตามความต้องการของผู้เรียน เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ที่เปิดสอนเฉพาะบางระดับหรือเฉพาะกลุ่มจึงทำให้สัดส่วนผู้เรียนมีน้อยกว่าหลักสูตรและการสอนทั่วไป ซึ่งเป็นผู้เรียนที่กลุ่มใหญ่กว่าและ อาจไม่มีทักษะความสามารถด้านภาษาเทียบเท่าหลักสูตรและการสอนเป็น ภาษาอังกฤษหรือหลักสูตร เฉพาะทาง ส่งผลให้ผลความสามารถด้านภาษาโดยภาพรวมของโรงเรียนมีค่าน้อยกว่าด้านอื่น ๆ และปรารณา หยกสตาร์ และคณะ (2554, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความพึงพอใจการจัด การศึกษา โรงเรียนมาตรฐานสากลของโรงเรียนตะกั่วป่า "เสนานุกูล" ปีการศึกษา 2554 พบว่า นักเรียนสามารถสอบผ่านการ วัดระดับความสามารถทางภาษาจาก สถาบันภาษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด รวมทั้งวิไลพรรณ เสรีวัฒน์ (2555) การประเมิน เชิงระบบโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล มีจุดมุ่งหมายเพื่อสืบค้นหาข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการดำเนินงานตาม โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างปี 2553-2554 ตาม องค์กรประกอบ 5 พบว่า ครูผู้สอนและผู้บริหารขาดความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร

3. การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติกับคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า

มีความสัมพันธ์กัน คล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ในภาพรวมมีค่า ความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ได้แก่ 1) การนำ องค์กร 2) การ วางแผนเชิงกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นที่ผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด การวิเคราะห์และการ จัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การจัดการกระบวนการ และ 7) ผลลัพธ์ มีความสอดคล้องกับบทบาท การกิจและการดำเนินงานของโรงเรียน และเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน ส่งผลให้ โรงเรียนสามารถดำเนินงาน โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนจึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ของ โรงเรียนมาตรฐานสากล คือ 1) เป็นเลิศวิชาการ 2) สื่อสาร 2 ภาษา 3) ล้ำหน้าทางความคิด 4) ผลงานอย่าง สร้างสรรค์ และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลกสอดคล้องกับงานวิจัยของปาณิสรา สิงหงษ์ (2555, หน้า 114) ที่ ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากลใน สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานีผลการวิจัย พบว่าการบริหารตามแนวทาง รางวัล คุณภาพแห่งชาติมีความสอดคล้องกับบทบาทภารกิจและการดำเนินงานของโรงเรียน และ เกณฑ์รางวัลคุณภาพ แห่งชาติมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน เหมือนโรงเรียนมีคัมภีร์ชี้แนะ การเดินทาง ของโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ทำให้ โรงเรียนได้ประเมินตนเอง เห็นโอกาสในการปรับปรุง วิธีการ ดำเนินการ ชี้ความสามารถ โดยมุ่งเน้นเพื่อพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียน มีการสื่อสารและแบ่งปัน สารสนเทศวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) จึงทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามเกณฑ์ของโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ เป็นเลิศ

วิชาการ (Smart) สื่อสาร 2 ภาษา (Communicator) ล้ำหน้าทางความคิด (Thinker) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ (Innovator) และ ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (Global Citizenship) และรังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเทรัญ และ จุไร โชคประสิทธิ์ (2555, 61-62) ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล และได้อภิปรายผลไว้ว่า องค์ประกอบที่มีผลทางตรงต่อการบริหารระบบคุณภาพและการบริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล คือ 1) ด้านธรรมาภิบาล องค์ประกอบของคุณภาพ ในด้านภาวะผู้นำและกลยุทธ์ ความรับผิดชอบต่อที่ตรวจสอบได้ ทีมงาน ลูกค้าและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับองค์ประกอบของระบบบริหารคุณภาพ ทั้ง 7 หมวด 2) ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ โครงสร้าง วัฒนธรรม กลยุทธ์ และวัฒนธรรมองค์กร จะมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับ การบริหารระบบคุณภาพเรื่องค่านิยม 11 ประการของการบริหารตามเกณฑ์รางวัล 3) ด้านการบริหาร ระบบคุณภาพมีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยเน้นการบริหารคุณภาพโดยรวมตามแนวคิดของ TQM และ 4) ด้านการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล มีผลทางตรงต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา พบว่าระดับการปฏิบัติของการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงาน และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงาน นำผลการวิเคราะห์มาทบทวนเพื่อหาจุดบกพร่อง การปฏิบัติงานแล้วค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สื่อสารผลการวิเคราะห์และทบทวน ให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจ ในผลการวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการปฏิบัติ การผลักดันให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ของโรงเรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงใหม่-พะเยา) ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความตระหนักและความเข้าใจในการดำเนินงานตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โดยยึดคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติมีความยั่งยืนส่งผลให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. ศึกษาภาวะผู้นำของการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้

คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายพิเชษฐ์ สมฤทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม นายบรรจง คิตดี รองผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยการ โรงเรียนดงเจนวิทยาคม และ ดร.รุ่งทิวา กองสอน ผู้ช่วยคณบดีวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัย ในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดพะเยาทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา อินทกาญจน์. (2553). การเรียนรู้ระดับบุคคลและระดับทีมขององค์กร : กรณีศึกษาขององค์กรที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2555. การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.watpon.com/boonchom/05.doc>.
- ปรารธนา หยกกลตาร์ และคณะ. (2554). ความพึงพอใจการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลของ โรงเรียนตะกั่วป่า"เสนานุกูล" ปีการศึกษา 2554. โรงเรียนตะกั่วป่า"เสนานุกูล" อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14, รายงานการวิจัย. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://202.143.156.98/mdex.php/component/content/article/34/177>.
- พัฒนชัย กุลสิริสวัสดิ์. 2551. การเตรียมองค์กรเพื่อรับการตรวจประเมินตามแนวทาง TQA. กรุงเทพฯ, พงษ์วรรณการพิมพ์.
- รังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเหรียญ และ จุไร โชคประสิทธิ์. (2555). การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล, วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 6,1 (มกราคม-เมษายน): 61-76.
- วิสัยพรรณ เสรีวัฒน์. (2555). การประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระยา จะสาร. (2553). การประเมินกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ของสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ ปร.ศ., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ศศิพร รินทะ. (2554). การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล:กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31, รายงาน การศึกษาอิสระ, กศ.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ปาณิสรา สิงหพงษ์. (2555). การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียน
มาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี,
วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). ภาพอนาคตการศึกษาไทย : วิเคราะห์บนฐานการวิจัย. สืบค้นเมื่อ 12พฤศจิกายน2558,
จาก [http://www .addkute3.com/wp-content/uploads/2011/1 /ed_futher.pdf](http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2011/1/ed_futher.pdf)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553).แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล,
กรุงเทพฯ,โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2551). การเตรียมองค์กรเพื่อรับการตรวจประเมินตามแนวทาง TQA. กรุงเทพฯ,
พงษ์วารินการพิมพ์..

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

CORRELATION BETWEEN SOME FACTORS AFFECTING TO ACADEMIC
ADMINISTRATION OF SCHOOL UNDER THE CHIANGRAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ณกุล บุญสมภพ^{1*} และ เจิดหล้า สุนทรวิภาต²

Nakul Boonsomphob^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารและครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลปอ จำนวน 155 คน ได้มาโดยการสุ่มจากตารางสำเร็จรูปของเครชีและมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นตอนที่ 2 เท่ากับ .95 ตอนที่ 3 เท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
- 2) การบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า โดยรวมและแต่ละงานอยู่ในระดับมาก
- 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : somphob-bump@hotmail.com

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์ ปัจจัยที่ส่งผล การบริหารงานวิชาการโรงเรียน

Abstract

The objective of this research were 1) to study some factors affecting the academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 2) to study the academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 3) to study the correlation between some factors affecting to academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4

The sampling group consisted of 155, administrators and teachers of school under The Por Commune Educational Center selected by random sampling by using Crazy and Morgan table. The research instrument was a 5 level-rating scales questionnaire with the reliabilities of parts 2 and 3 were .95 and .98 respectively. The statistical techniques employed in data analysis were percentage, mean, standard deviation and Pearson Product-Moment Correlation Analysis by using the computer program.

The results of this research were as follows:

- 1) The some factors affecting the academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 was overall at a high level for whole and individual factors.
- 2) The academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 was at a high level for whole and individual tasks.
- 3) The correlation between some factors affecting to academic administration of school under The Chiangrai Primary Educational Service Area Office 4 had a positive correlation with academic administration at .01 level of significance.

Keywords: Correlation, Factors affecting, Academic administration

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันเป็นโลกยุคโลกาภิวัตน์ ที่เต็มไปด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมอย่างไร้พรมแดน โดยขาดความรอบรู้ที่จะเป็นภูมิคุ้มกันในการกลั่นกรองที่ดี ได้ส่งผลกระทบทำให้สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ไม่มีความสมดุลด้านสังคม มีช่องว่างระหว่างคนจนคนรวย เกิดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท (กรุงเทพมหานคร:สำนักนโยบายแผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สกศ, 2545, หน้า 4-5)

แม้ว่าสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป แต่สิ่งที่ทำให้สังคมไทยอยู่อย่างสงบสุขได้ คือ การศึกษาเพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติรวมทั้งคุณธรรมของบุคคล สังคม และบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนและเหมาะสมในทุก ๆ ด้านสังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่ดีสามารถดำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด (พระบรมราชาบาท 2524, หน้า 305)

ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการดำรงอยู่ในสังคม ได้อย่างเหมาะสมร่วมใช้องค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ชุมชน สังคม อย่างเต็มความสามารถภายใต้องค์ความรู้ที่มีเหตุผล เพื่อให้การจัด

การศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำคู่มือการบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลให้กับสถานศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาได้ใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป โดยด้านการบริหารวิชาการ แบ่งออกเป็น 12 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

งานด้านการบริหารวิชาการ เป็นงานที่ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญมากที่สุด Edward W. Smith and others, 1971, หน้า 170) และต้องดำเนินการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ การบริหารงานวิชาการจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ดังมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้กล่าวว่า การมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพโดยมีปัจจัยที่สำคัญประกอบด้วย 8 ด้าน คือ ด้านผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านผู้ปกครองและชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านหลักสูตรสถานศึกษา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สทศ., 2557, หน้า V) ได้ดำเนินการจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6: โดยผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 33.82-61.69 คะแนน วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 61.69 และวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 33.82 การจัดการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นขั้นพื้นฐาน (O-NET) และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3: โดยผลการทดสอบมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 25.45-58.30 คะแนน วิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีคะแนนเฉลี่ย 58.30 และวิชาที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ย 25.45 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาหลักอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญต้องเร่งแก้ไขให้ได้โดยเร็ว ถ้าการศึกษาของไทยมีคุณภาพต่ำแล้วย่อมจะส่งผลในการพัฒนาประเทศต่อไป

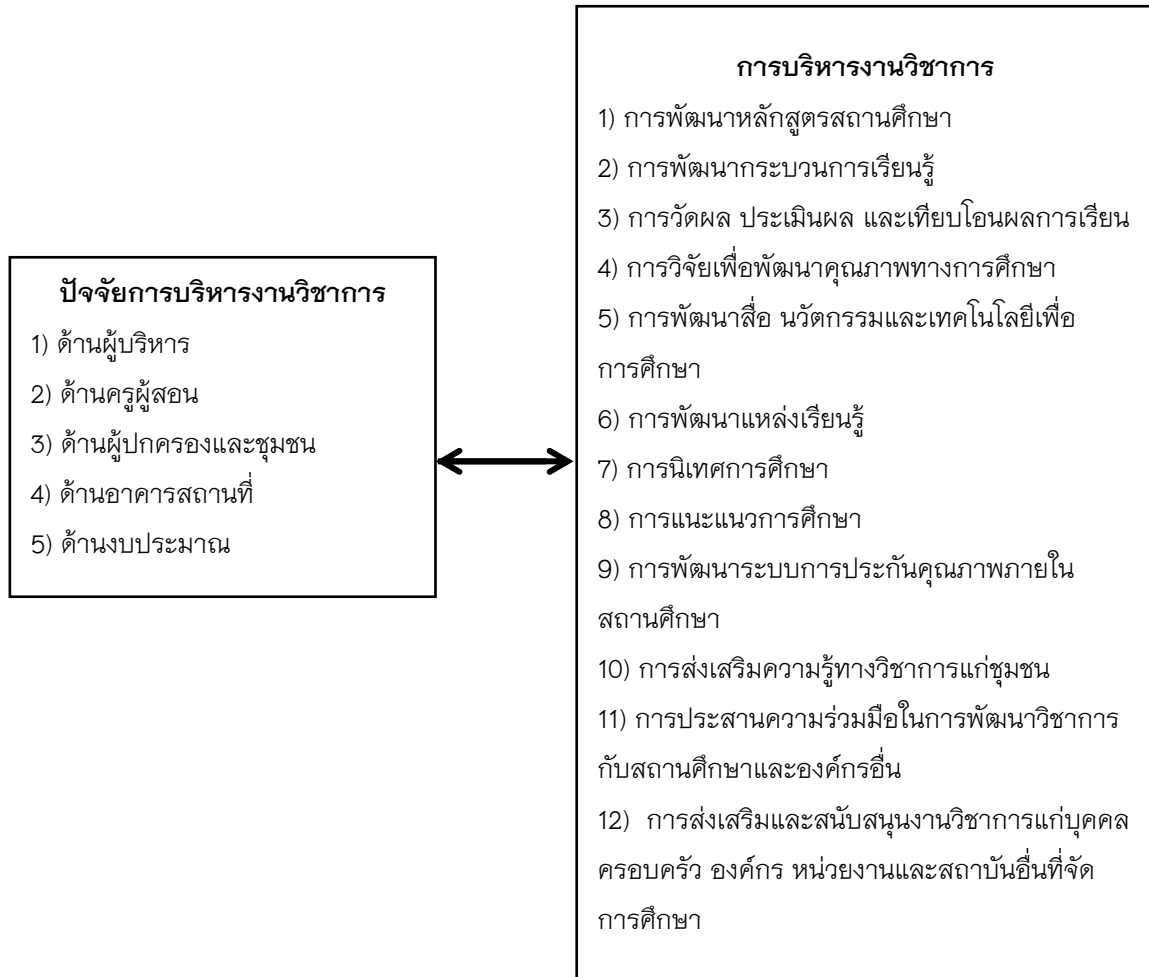
จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพที่สูงขึ้นโดยการสนใจในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามการวิจัย

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลปอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จำนวน 9 คน และครูในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลปอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จำนวน 146 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครชี และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น จำนวน 155 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น โดยยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จำนวน 5 ด้าน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 การบริหารงานวิชาการ 12 งาน แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation)

ผลการศึกษา

1. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.15$) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านผู้บริหาร ($\bar{X}=4.33$) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=4.31$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้ปกครองและชุมชน ($\bar{X}=3.97$)

2. การบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 โดยรวมและแต่ละงานทุกงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) โดยงานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.34$) รองลงมา คือ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=4.18$) และงานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ($\bar{X}=3.97$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับจากความสัมพันธ์มากไปน้อยดังนี้ ปัจจัยด้านงบประมาณ (X_5) $r=.468$ ปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชน (X_3) $r=.399$ ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) $r=.382$ ปัจจัยด้านอาคารสถานที่ (X_4) $r=.306$ และปัจจัยด้านผู้บริหาร (X_1) $r=.280$

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยบางประการที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ปัจจัยที่ผู้วิจัยค้นคว้ามาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่ผ่านมาทำให้ได้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบกับปัจจุบันสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้มีการเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงตามแนวทางการปฏิรูปในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เพื่อพัฒนาคุณภาพและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง จึงส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการ

ศึกษา พัฒนาการเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้ปัจจัยในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรัตม์ พลบุรี (2551, หน้า 64-71) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู โดยภาพรวมและรายปัจจัย ผู้บริหารมีการรับรู้อยู่ในระดับมาก เอมิกา โตฉ่ำ (2552, หน้า 83-114) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านบรรยากาศการทำงานในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารของผู้บริหาร และน้อยที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มนูญ พันธุ์หล่อ (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1 พบว่า ปัจจัยการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สมเกียรติ มาลา (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร โดยภาพรวมพบว่า มีระดับการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะความเป็นครูที่ดี ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ปวีณา เหล่าลาด (2556, หน้า 428) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) ด้านครูผู้สอน (X_2) ด้านงบประมาณ (X_3) นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 75-97) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่าปัจจัยการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$) รองลงมา คือ ด้านงบประมาณ ($\bar{X}=4.24$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X}=3.86$)

2. การบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า โดยรวมและแต่ละงานทุกงานอยู่ในระดับมาก การที่ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 มีการตื่นตัวเรื่องการจัดการศึกษา และมีการวางแผนการบริหารจัดการภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อพร้อมรับการประเมินทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา จึงส่งผลให้การบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทั้งโดยรวมและแต่ละงานทุกงานอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรัตม์ พลบุรี (2551, หน้า 64-71) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เอมิกา โตฉ่ำ (2552, หน้า 83-114) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 พบว่า การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดากเขต 2 โดยภาพรวม

และรายด้านอยู่ในระดับมาก มนูญ พันธุ์หล่อ (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สมเกียรติ มาลา (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ในภาพรวม พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ปวีณา เหล่าลาด (2556, หน้า 428) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า คุณภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 75-97) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรัตน์ พลบุรี (2551, หน้า 64-71) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เอมิกา โตฉ่ำ (2552, หน้า 83-114) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงตามลำดับดังนี้ คือ ด้านคุณลักษณะทางวิชาชีพของครูผู้สอน ($r=.732$) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($r=.708$) ด้านการปฏิบัติหน้าที่การบริหารงานของผู้บริหาร ($r=.692$) ด้านการจัดการงบประมาณ ($r=.638$) ด้านความพร้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ ($r=.634$) และด้านบรรยากาศการทำงานในโรงเรียน ($r=.611$) มนูญ พันธุ์หล่อ (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับค่อนข้างสูง สมเกียรติ มาลา (2553, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกปัจจัย ศิราณี มะแอ (2554, หน้า 64-70) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สอนกุลหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สอนกุลหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏว่าทุกปัจจัยอยู่ในระดับมาก คือ ด้านบรรยากาศในโรงเรียน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารและด้านการจัดการงบประมาณโดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ปวีณา เหล่าลาด (2556, หน้า 428) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง

ปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นิตยา แสนสุข (2556, หน้า 75–97) ได้ทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารงานวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดและรองลงมา คือ ปัจจัยด้านครูผู้สอน (X_2) $r=.507$ และปัจจัยด้านผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) $r=.498$

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อยู่ในระดับมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ควรมีการพัฒนาปัจจัยด้านต่าง ๆ และกระตุ้นให้ผู้บริหารโรงเรียนนำปัจจัยเหล่านี้ไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อยู่ในระดับมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ควรมีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเป็นระยะและผู้บริหารควรรักษาระดับการบริหารงานวิชาการให้อยู่ในระดับมากต่อไป และพัฒนาระดับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนให้ถึงระดับมากที่สุดต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1–3 เพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาเปรียบเทียบในแต่ละบริบท

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน กับผู้

มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และก่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน เนื่องจากผลการวิจัยนี้ พบว่าปัจจัยด้านผู้ปกครองและชุมชนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ เพราะผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต ที่กรุณาแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ให้ข้อเสนอแนะ และติดตามความก้าวหน้าในการทำสารนิพนธ์อย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้วิจัยได้แนวคิดในการทำสารนิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น กราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณ นายบุญธรรม ยังไว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองเตา นางนันทิยา ชัยชนะเลิศ และนางสาวจิรวรรณ มาลพัฒน์ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านเชียงคาน(ราษฎร์

ประธานมิตร) ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครูในโรงเรียน คุณย์เครือข่ายการศึกษาตำบลปอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่ให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี ซึ่งมีส่วนช่วยให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ธีรรัตน์ พลบุรี. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.**
- นิตยา แสนสุข. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.**
- ปวีณา เหล่าลาด. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. วารสารคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ,(ฉบับพิเศษ), หน้า 421.**
- มนูญ พันธุ์หล่อ. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน กลุ่มที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.**
- ศิลาณี มะแฉ. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**
- สมเกียรติ มาลา. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.**
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักนโยบายแผน และมาตรฐานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สกศ.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.**
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ สทศ. (2557). **รายงานประจำปี 2557. กรุงเทพมหานคร: สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ .**
- เอมิกา โตฉ่า. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.**
- Edward W. Smith and others, (1971). **The Education's Encyclopedia. New Jersey: Prentice-Hall.**

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับ ประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

The relationship between Transformational Leadership of the School Administrators and Effectiveness of Schools in Chiangrai Municipality

กริช เตชะธีรกุล^{1*} และ ธิดาวลัย อุ้นกอง²

Krit Taychateerakul^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดย ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2). ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ส่วนด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิภาพของโรงเรียน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : krit.tctk@hotmail.com

Abstract

This research aims to study the Transformational Leadership of the School Administrators . Effectiveness of School in Chiangrai Municipality and the relationship between Transformational Leadership of the School Administrators And Effectiveness of School in Chiangrai Municipality. The samples used in this study is 205 teachers in Chiangrai Municipality School in 2015. This research used a five-level rating scale questionnaire to collect data. The statistics employed to analyze the data were mean, standard deviation and Pearson Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that 1) Transformational Leadership of the School Administrators are in high level for both whole objectives and each objective, by ordering of descending from Intellectual Stimulation, Idealized Influence, Inspiration Motivation. And Individualized Consideration, respectively. 2) Effectiveness of School in Chiangrai Municipality are in high level for both whole objectives and each objective, by ordering of descending from The ability of students to develop a positive attitude, The ability to modify and improve schools, The ability to produce students with higher academic achievement. And the ability to solve problems within the school, respectively. 3) The relationship between Transformational Leadership of the School Administrators And Effectiveness of School in Chiangrai Municipality found that the positive correlation were statistically significant at high levels at the .01 level.

Keywords: Transformational Leadership , Effectiveness of School

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ มีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น การศึกษาถือว่าเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการที่จะผลักดันให้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นโอกาสหรือเป็นภัยคุกคามต่อการพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) ที่มีแนวทางการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ตลอดจนการแข่งขันในระดับเวทีโลก

การที่จะทำให้การศึกษาเกิดการพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรนั้น จะต้องอาศัยผู้นำที่มีความสามารถในการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านกระบวนการทำงาน วิธีการบริหารงานที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้ามาบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการนำองค์การไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ความรู้ ทักษะและความสามารถในการปรับแนวความคิด กลยุทธ์ให้เป็นแผนปฏิบัติงานและเตรียมความพร้อมรองรับการ

เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในยุคปฏิรูปการศึกษาต้องอาศัยผู้นำการบริหารการเปลี่ยนแปลงมืออาชีพและต้องเสริมสร้างพัฒนาคนให้เป็นนักบริหารผู้นำการเปลี่ยนแปลง (ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ, 2548, หน้า 1)

การบริหารการศึกษาให้ประสบความสำเร็จนอกจากผู้บริหารจะต้องมีคุณลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงแล้ว ยังจะต้องมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผล ดังที่ บุญเรือง ศรีเหรียญ (2542, หน้า 27) กล่าวถึงประสิทธิผลของโรงเรียนว่า เป็นผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพุทศศึกษา จริยศึกษาและการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีลักษณะนิสัยมีทักษะมีบุคลิกภาพและมีเจตคติที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิต

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของสำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียนซึ่งผู้อำนวยการสถานศึกษาต้องรับผิดชอบต่อผลการบริหารสถานศึกษาของตนตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อจะทำให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพการจัดการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาของเทศบาลนครเชียงราย

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูลให้หน่วยงานต้นสังกัดนำไปใช้วางแผนเพื่อพัฒนาผู้บริหารและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพสูงขึ้น และขยายผลไปยังสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กรอบแนวคิด

สมมุติฐาน

สมมุติฐานของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน เพื่อใช้วัดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียน เพื่อใช้วัดประสิทธิผลของโรงเรียนใน 4 ด้าน คือ ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย (r)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ คือด้านการกระตุ้นทางปัญญา รองลงมาคือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ตามลำดับส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ รองลงมาคือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดี และ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาได้อย่างเหมาะสม ลำดับถัดไปคือ ผู้บริหารมีอุดมการณ์ และสามารถถ่ายทอดอุดมการณ์นั้นให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความอดทนอดกลั้นและควบคุมอารมณ์ได้ดีในทุกสถานการณ์

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมองการณ์ไกลและวาดภาพไปจนถึงความสำเร็จของงานนั้น รองลงมาคือ ผู้บริหารสร้างภาพความสำเร็จของงานไว้อย่างชัดเจน ลำดับถัดไป คือผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารให้กำลังใจและช่วยเหลือเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาเผชิญอุปสรรคในการปฏิบัติงานนั้น ๆ

1.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ข้อคือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้สติปัญญาเต็มความรู้ความสามารถในการพัฒนาสร้างสรรค์งานของตนเอง และผู้บริหารสร้างความท้าทายและสร้างความเชื่อมั่นว่าทุก ๆ ปัญหาสามารถแก้ไขได้ รองลงมาคือ ผู้บริหารเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ลำดับถัดไปคือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักในความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารให้กำลังใจกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการค้นหาวิธีการใหม่มาแก้ปัญหาของสถานศึกษา

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ความรู้ความสามารถของตนเอง รองลงมาคือผู้บริหารมอบหมายงานให้ตามศักยภาพและความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล ลำดับถัดไปคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ตามความสนใจอย่างเต็มที่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารเป็นผู้รับฟังในทุกๆ ปัญหา และร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหามากกว่าเป็นผู้ใช้อำนาจสั่งการ

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย ตามลำดับดังนี้ คือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก รองลงมาคือด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตามลำดับ ส่วนด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3 ข้อคือ โรงเรียนมีกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายในโรงเรียน นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน ลำดับถัดไปคือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเฉลี่ยมีการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นทุกปีการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนชั้นสูงสุดของโรงเรียนสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้จำนวนมาก

2.2 ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้ปกครองพึงพอใจต่อการมีระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรมและ ความประพฤติที่ดีของนักเรียน รองลงมาคือ

โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนภายในโรงเรียน ลำดับถัดไปคือนักเรียนมีจิตสาธารณะและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับวัย โอกาสและสถานการณ์ได้ดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนในโรงเรียนมีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ต่อการเรียน

2.3 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2 ข้อ คือ โรงเรียนปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ โรงเรียนมีการนำเทคโนโลยี และสื่อต่างๆ มาใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ครูมีการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานในด้านต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนเกิดการพัฒนา ลำดับถัดไปคือ โรงเรียนมีการนำผลจากการทดสอบนักเรียนไปใช้ในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ครูมีความเข้าใจและสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลได้สอดคล้องกับหลักสูตร

2.4 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในโรงเรียน รองลงมาคือ ครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนและการปกครองนักเรียน ลำดับถัดไปคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูสามารถแก้ปัญหาเร่งด่วนหรือเหตุการณ์ฉุกเฉินที่เกิดขึ้นภายใน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ส่วนใหญ่สร้างความพึงพอใจให้แก่บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและชุมชน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในระดับสูงมากทุกด้าน

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) โดยมีด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.00$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้สติปัญญาเต็มความสามารถในการพัฒนาสร้างสรรค้งงานของตนเอง มีการสร้างความท้าทายและสร้างความเชื่อมั่นว่าทุก ๆ ปัญหาสามารถแก้ไขได้ โดยผู้บริหารคอยเสนอแนะวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการสร้างความตระหนักในเรื่องความรู้ความสามารถให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับเจนท์ซีและเลทวูด (Jontzi & Leithwood, 1996, pp. 26-27) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารหมายถึง พฤติกรรมที่ผู้บริหารแสดงออกที่เป็นพลังผลักดันให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจนเกิดกระบวนการทัศน์ใหม่ ๆ คือผู้นำต้องกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับและ

สร้างสรรค์ในเป้าหมายเดียวกัน ตัดสินใจที่แน่วแน่มั่นคง มีพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนเองที่เป็นแบบอย่างที่ดี มีการส่งเสริมพัฒนาให้กำลังใจ ดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นรายบุคคล มีการโน้มน้าว สร้างแรงจูงใจ เชิญชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความต้องการสูงขึ้นเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาและพัฒนาให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันมองและเผชิญกับปัญหาและสถานการณ์เก่า ๆ ด้วยวิถีทางแบบใหม่ ๆ และควรตั้งมาตรฐานและความคาดหวังในการทำงานในทุกด้านให้สูงเกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา บุญมา (2554, หน้า 68-70) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทราโดยรวม อยู่ในระดับมาก และด้านการเป็นผู้กระตุ้นให้ใช้สติปัญญา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร มุ่งมั่นในการพัฒนาโรงเรียนโดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ มีวิสัยทัศน์ในการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนาได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนเป็นผู้มีอุดมการณ์และสามารถถ่ายทอดอุดมการณ์นั้นให้เกิดกับบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง ดวงรัตน์ จินตชาติ (2546, หน้า 4) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถที่จะมีอิทธิพลจูงใจ และเปลี่ยนแปลงให้พนักงานปฏิบัติงานได้มากขึ้น รวมทั้งพัฒนาตนเองเพื่อนำไปสู่ประโยชน์ขององค์การ อีกทั้งยังสอดคล้องกับวันชัย ชงชัย (2547, หน้า 10) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ผู้นำที่กระตุ้นให้เกิดความสนใจระหว่างผู้ร่วมงานและผู้ตามทำให้เกิดความตระหนักรู้ในเรื่องภารกิจ (Mission) วิสัยทัศน์ (Vision) ของทีมโดยผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะและอุดมการณ์ของผู้ร่วมงานและผู้ตามและองค์กร ตลอดจนพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับความสามารถและศักยภาพที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลลา ระโหฐาน (2553, หน้า 104-107) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้มองการณ์ไกล และมีการสร้างภาพความสำเร็จของงานไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนร่วมกัน เพื่อไปสู่ความสำเร็จของงานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ วรณีย์ หิรัญญากร (2546, หน้า 9) ที่กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง การกระทำของผู้บริหารโรงเรียนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขององค์การ อย่างมีศิลปะในการโน้มน้าวให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานเกิดความต้องการและแรงบันดาลใจ ที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงจุดมุ่งหมายใหม่ขององค์การในทิศทางที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวลักษณ์ ไสมะทัต (2553, หน้า 59-61) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรี ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$) โดยมีด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.02$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายมีการนำนโยบายความรู้คู่คุณธรรมมาใช้ในการจัดการศึกษา ทำให้ผู้ปกครองพึงพอใจต่อการมีระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรมและความประพฤติที่ดีของนักเรียน โดยโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมพัฒนาระเบียบวินัย คุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนภายในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนมีจิตสาธารณะและปฏิบัติตนได้เหมาะสมกับวัย โอกาสและสถานการณ์ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับบุญเรือง ศรีเหรียญ (2542, หน้า 27) ที่กล่าวว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน หมายถึง ผลที่เกิดจากการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติของโรงเรียนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านพุทธรศึกษา จริยศึกษา และการปฏิบัติ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีลักษณะนิสัย มีทักษะ มีบุคลิกภาพและมีเจตคติที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิไลวรรณ แสงจันทร์ (2556, หน้า 66-70) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาระถมศึกษาจะเชิงเทราเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาระถมศึกษาจะเชิงเทราเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวก อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ โดยครูมีการยอมรับในการเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานในด้านต่างๆเพื่อให้โรงเรียนเกิดการ พัฒนา และทางโรงเรียนมีการนำผลจากการทดสอบนักเรียนไปใช้ในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนงานโครงการในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพูนสุข สุขประยูร (2549, หน้า18) ที่กล่าวว่าประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ตลอดจนความสามารถในการ บูรณาการแบบประสมประสาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ โสมะทัต (2553, หน้า 59-61) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีกับ ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน อยู่ใน ระดับมาก

2.2 ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.00$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายมีกิจกรรมหรือโครงการเพื่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่งผลให้ นักเรียนได้รับรางวัลจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดแข่งขันทางวิชาการกับหน่วยงานต่าง ๆ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาเล่าเรียนและกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียน และยังส่งผลให้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยเฉลี่ยมีการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้นทุกปีการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับมานะชัย วงษ์ชนสุภรณ์ (2546, หน้า 36) ที่กล่าวว่า โรงเรียน

เป็นองค์กรทางการศึกษาหนึ่งที่มีหน้าที่สำคัญในการผลิตบุคลากร ซึ่งทำให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ความสามารถ โรงเรียนจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดมีประสิทธิผลได้ตามเป้าหมายและเป็นที่น่าเชื่อถือของชุมชนได้นั้น ปัจจัยสำคัญคือความมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานั้นเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธวัชรัตน์ ไบบัว (2555, หน้า 65-67) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ในระดับ 0.99 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่จนเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล นำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ มีคุณธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาและปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมทางได้อย่างเหมาะสม สามารถดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัทลลวาลัย สารสุข (2553, หน้า 67-70) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์กันในทางบวก กับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพงษ์ สาระโชติ (2555, หน้า 62-65) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอท่าตะเกียบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งอยู่ในระดับมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริญญา บุญมา (2554, หน้า 68-70) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทราอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานและพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการดำเนินงานถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้รับฟังในทุกๆ

ปัญหาและร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหามากกว่าเป็นผู้ใช้อำนาจสั่งการ อีกทั้งควรให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้มีระดับสูงขึ้น

2. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นโรงเรียนควรมีการกระจายการดำเนินงานของโรงเรียนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การดำเนินการ การตรวจสอบ และการรายงานการดำเนินการไปยังผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการร่วมชื่นชม ภาคภูมิใจในผลการดำเนินงานร่วมกัน ก็จะก่อให้เกิดความพึงพอใจของทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอื่นๆ กับประสิทธิภาพของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลกับโรงเรียนในสังกัดอื่น
3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมาจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ๋นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) นางอนุรัถย์ บุตรสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย และนางอัมพร จันทนะเปลิน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษาคงคุณค่าและประโยชน์เหล่านั้นขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา บุญมา. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา**. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เฉลา ระโหฐาน. (2553). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและประสิทธิผลในการบริหารงานของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ชัยยนต์ เสรีเรืองยุทธ. (2548). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูโรงเรียนระดับประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- ณัฏลาวัลย์ สารสุข. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ดวงรัตน์ จินตชาติ. (2546). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรค้าของครูสภา ศึกษาเฉพาะภาคการค้า.** สารนิพนธ์ บธ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกรุงเทพฯ.
- ธวัชรัตน์ ไบบัว. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา, จังหวัดชลบุรี.** งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี
- บุญเรือง ศรีเหรียญ. (2542). **การศึกษาของค้ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียนโดยใช้รูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น.** ปรินญาณินพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- พูนสุข สุขประยูร. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอเมืองชลบุรี.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- มานะชัย วงษ์ธนสุภรณ์. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงานของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วรรณิ์ ทิรัญญากร. (2546). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษา กับสุขภาพองค์กรโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 12.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วันชัย ธงชัย. (2547). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและวัฒนธรรมโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- วิไลวรรณ แสงจันทร์. (2556). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอสนมชัยเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต2.** งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศิริพงศ์ สาระโชติ. (2555). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอท่าตะเกียบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทราเขต 2.** งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เสาวลักษณ์ ไสมะทัด. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีกับประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1.** งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- Jantzi, A.T. & Leithwood, C. M. (1996). **Improving organization effectiveness through transformation leadership.** California: Sage.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่

เขต 1

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP AND HEALTH ORGANIZATION UNDER THE OFFICE OF CHIANGMAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สายอรุณ กิติยะ^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Sai-arun kitiya^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 291 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการสร้างแรงบันดาลใจตามลำดับส่วนด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. สุขภาพองค์การในสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความชัดเจนของเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ และด้านการใช้อิทธิพลอำนาจที่เป็นธรรมตามลำดับ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา ภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สุขภาพองค์การ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

The objectives of Transformational leadership of administrators and health management for schools in Chiangmai primary educational service area office 1 are 1) To educate the transformational leadership of administrators. 2) To educate the health management for schools. 3) To educate the relativity between transformational leadership of administrators and health management for schools. The populations in this research are 291 teachers in Chiangmai primary educational service area office 1 from Stratified Random Sampling. The research tools is rating scale questionnaire was developed by author. Data analyses are frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson Correlation Coefficient.

Results indicated that

1. Transformational leadership of administrators is high. When considering the finding that, the highest is the charismatic, secondly is stimulation and motivational. The lowest is individualism.

2. Health management for schools is high. When considering the finding that, the highest is the manifest goal, secondly is the intensive of academic and conscientious. The value of technology and innovation is lowest.

3. The relativity between transformational leadership of administrators and health management for schools is positive relativity. Statistical Significance Level .05

Keywords: Leadership of administrators, Health management for schools

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมเกิดขึ้นแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นับว่าเป็นการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของไทยเป็นภารกิจสำคัญและยิ่งใหญ่ที่ทุกคนทุกหน่วยงานองค์กรจะต้องร่วมคิด ร่วมทำ และช่วยตัดสินใจ การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมทั้งในเชิง ความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยการมีส่วนร่วม ความร่วมมือ และภาวะการเป็นผู้นำในการดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นด่วนที่จะต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาที่ดี มีคุณภาพได้มาตรฐาน สามารถผลิตคนที่มีคุณภาพ ให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์ และบุคคลที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปคือ ผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบายในการดำเนินงาน โดยบริหารจัดการให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน โดยผู้บริหารต้องหาวิธีบริหารจัดการในทุกรูปแบบเพื่อสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรปฏิบัติงานให้เต็มศักยภาพ (รุ่ง แก้วแดง, 2546, หน้า 56) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงต่อคุณภาพของระบบการศึกษา ทั้งด้านประสิทธิภาพของการบริหารการศึกษา และประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษาสอดคล้องกับ วาโร เฟ็งส์วัตต์, (2549, หน้า 60) กล่าวว่า ผู้นำที่สำคัญนั้นจะต้องจัดการภายในองค์การเพื่ออำนวยความสะดวกให้ทรัพยากรที่เป็นตัวคนและวัตถุประสงค์เข้าด้วยกันสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำองค์การให้สามารถดำเนินไปได้ ผู้นำที่มีความสามารถจะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความขยันขันแข็ง สามัคคี มุ่งมั่น เต็มใจ และมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารต้องมีความเป็นภาวะผู้นำอยู่ในตัวจึงจะสามารถพัฒนาองค์การให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง จึงเป็นทฤษฎีภาวะผู้นำแนวใหม่หรือเป็นกระบวนการทัศน์ใหม่ ที่นำไปสู่ภาวะผู้

นำที่มีวิสัยทัศน์ (vision) เสริมสร้างพลังใจเป็นผู้มีคุณธรรม มีการกระตุ้นผู้ตามให้มีความเป็นผู้นำด้วยการเปลี่ยนแปลง เน้นทางพฤติกรรมมุ่งงานและมุ่งสัมพันธ์ ชี้นำและมีมาตรฐานการปฏิบัติงานสูง (Bass, 1999, หน้า 9-32 อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2543, หน้า 22) โดยพื้นฐานสำคัญ ของภาวะผู้นำที่มีต่อประสิทธิผลขององค์การ คือ ความสำเร็จขององค์การโดยส่วนรวมขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบ และความรอบรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ของผู้นำที่มีคุณภาพ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา

องค์การจึงเป็นส่วนหนึ่งที่มีความเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามกาลเวลาและในโลกแห่งอนาคต ที่สามารถปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา มีภาวะของความสมบูรณ์ที่สามารถดำรงอยู่ในสังคมด้วยดี หากเปรียบองค์การเป็นสิ่งมีชีวิต องค์การก็จะมี การเกิด การเจริญเติบโต การเสื่อม และการตาย เช่นเดียวกับสิ่งมีชีวิต หากองค์การไม่สามารถทำงานหรือไม่ประสานสอดคล้องสัมพันธ์กัน องค์การนั้นก็เกิดแต่ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน มีสภาพความไม่สมบูรณ์เกิดขึ้น ทำให้องค์การไม่สามารถดำรงอยู่ได้และเสื่อมสลายไปในที่สุด หากแต่ละส่วนของระบบทำงานได้ดี ระบบทุกระบบประสานสัมพันธ์กันทำงานกันได้อย่างสอดคล้อง สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายได้สำเร็จ องค์การก็จะบรรลุวัตถุประสงค์มีสุขภาพองค์การที่ดี (กรรณิการ์ เฟื่องประยูร, 2553, หน้า 11)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 กำกับดูแลสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดทั้งหมด 93 โรงเรียน มีวิสัยทัศน์คือ ภายในปี 2561 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 เป็นหน่วยงานที่มีความเป็นเลิศด้านคุณภาพการศึกษาและการให้บริการในระดับสากล โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยแผนพัฒนา ที่จะพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการศึกษา ปูทางคุณธรรม ขยายโอกาสทางการศึกษา พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารการศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1, 2557) แต่เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อย แนวโน้มประชากรวัยเรียนส่งผลให้นักเรียนลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงมีโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มขึ้น ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในการจัดการศึกษา นโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ต้องปรับเปลี่ยนตามกรมและกระทรวงซึ่งมีการปรับเปลี่ยนตามรัฐบาล ดังนั้นเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล จึงต้องมีการทบทวนและปรับเปลี่ยนด้วย ส่งผลให้มีความล่าช้าในการวางแผน การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่ ต้องมีการกำกับติดตาม การปฏิบัติงานอย่างเข้มงวดในบางจุดเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่กำหนด การถ่ายทอดและการสื่อสารภายในองค์กรเกี่ยวกับการนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัดไปสู่การปฏิบัติไม่ชัดเจน บุคลากรที่มาปฏิบัติงานบางส่วนไม่สามารถจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ามาตรฐาน เนื่องจากขาดแคลนครูในสาขาวิชาหลักการประสานงานภายในหน่วยงานเพื่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ ยังไม่เชื่อมโยงอย่างเป็นระบบ

จากปัญหาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ประสบอยู่มีหลายปัญหาและปัญหาสำคัญที่สมควรปรับปรุงแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาพร้อม ๆ กับการศึกษาสุขภาพองค์การที่จะบ่งบอกความสมบูรณ์แข็งแรงของโรงเรียนในการปฏิบัติ ภารกิจให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เพื่อจะได้นำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
2. เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา
1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี
2. การสร้างแรงบันดาลใจ
3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา
4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

สุขภาพองค์การของสถานศึกษา
1. การใช้อิทธิพลอำนาจที่เป็นธรรม
2. ความชัดเจนของเป้าหมาย
3. การติดต่อสื่อสาร
4. การใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า
5. การมีขวัญกำลังใจ
6. การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณค่า
7. ความสามารถในการแก้ปัญหา
8. ความสมัครสมานสามัคคี
9. การมุ่งเน้นวิชาการ

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มุ่งศึกษาถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 291 คน แบ่งตามโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 73 คน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 98 คน โรงเรียนขนาดใหญ่

จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประกอบด้วยคุณลักษณะ 4 ประการ รวม 26 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประกอบด้วย 9 ด้าน รวม 52 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 1 ภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และ

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความตั้งใจจริงในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกยินดี ภาคภูมิใจ เต็มใจ ร่วมใจ เมื่อได้ปฏิบัติงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารใช้หลักคุณธรรม จริยธรรม ไม่ใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ของการเป็นผู้นำในการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงาน ร่วมกันอุทิศตนเพื่อการพัฒนาองค์กรร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารกระตุ้นให้กำลังใจเพื่อเกิดความร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีมสร้างเจตคติที่ดีในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ และผู้บริหารให้ขวัญและกำลังใจ กล่าวคำยกย่อง ชมเชยในความสามารถของผู้ร่วมงาน

อย่างสม่ำเสมอเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารแสดงความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานจะสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพูดคุย หรือพิจารณาให้ผู้ร่วมงานเห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ท้าทายและเป็นโอกาสที่ดีจะแก้ปัญหาร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารฝึกให้ผู้ร่วมงานทำงานอย่างเป็นระบบ และกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสามารถส่งเสริมให้มีการใช้เหตุผล และหลักฐานเพื่อวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ มากกว่าความรู้สึกส่วนตัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้างความมั่นใจและส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเห็นคุณค่าของผลงานที่สำเร็จเพื่อให้เกิดความพยายามในการทำงานมากยิ่งขึ้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในตนเอง โดยการมอบหมายงานพิเศษ ให้ปฏิบัติ และคอยให้คำแนะนำ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำให้

ความช่วยเหลือ สนับสนุน วิธีการทำงานของผู้ร่วมงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารทำหน้าที่ที่เสี่ยง ครูผู้แนะนำและฝึกเพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. สุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความชัดเจนของเป้าหมาย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และด้านการใช้สิทธิพลอำนาจที่เป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณค่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.1 ด้านการใช้สิทธิพลอำนาจที่เป็นธรรม ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการแยกแยะเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติกับทุกคนอย่างเสมอภาคและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการกำหนดอำนาจ หน้าที่และมอบหมายงานให้รับทราบอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดอำนาจ หน้าที่และมอบหมายให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.2 ด้านความชัดเจนของเป้าหมาย ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่ตอบสนองกับจุดหมายของหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และบุคลากรมีความเข้าใจและยอมรับในเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการกำหนดเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการติดต่อสื่อสาร ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการประชุมชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารที่สะดวกทันสมัย อย่างเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการบริการข่าวสารแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความรู้สึกที่ดีต่องานและสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์อุปกรณ์การเรียนการสอนอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีอิสระในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาได้รับการจัดสรรครุตรงตามวุฒิที่สถานศึกษาต้องการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการมีขวัญกำลังใจ ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพของตน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูมีความผูกพันและรู้สึกที่ดีต่อสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และครูมีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความภาคภูมิใจในการปฏิบัติของผู้บริหาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณค่า ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีเทคนิควิธีสอนกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดโครงการเพื่อส่งเสริมการคิดค้นการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.7 ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหาร ครู และชุมชนร่วมมือกันแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารและครูมีความสามารถในการแก้ปัญหาร่วมกับชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสามารถเผชิญปัญหาและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.8 ด้านความสมัครสมานสามัคคี ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อเฉลี่ยที่มีค่าสูงสุด คือ ผู้บริหารและครูมีน้ำใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูมีความสนใจและร่วมมือกันแก้ปัญหาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และครูและชุมชนร่วมมือกันบริหารงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2.9 ด้านการมุ่งเน้นวิชาการ ภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหาร ครู ร่วมกันกำหนดเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ผู้บริหาร ครู มีการส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสถานศึกษามีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันวิชาการอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายรวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ในการเรียนการสอนเพียงพอต่อผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ภาพรวมพบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มีประเด็นที่น่าสนใจในการอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจ ผู้บริหารจึงจะต้องรู้จักเลือกวิธีการบริหารที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดหมายที่วางไว้ ในการจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำของผู้บริหารที่จะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 4 ที่ได้กำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา คือ บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบต่อการบริหารการศึกษาแต่ละแห่ง ฉะนั้นผู้บริหารจะต้องมีความเป็นผู้นำอยู่ในตัว บริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ปฏิบัติภารกิจของผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สำเร็จลุล่วง ตลอดจนผู้บริหารได้ส่งเสริมและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงในองค์กรของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับบาสและอโวลิโอ (Bass and Avolio, 1991) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้มีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงาน และผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีม และองค์การจูงใจให้ผู้ร่วมงาน และผู้ตามมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม สอดคล้องกับเลทวูด และแจนซี (Leitwood & Jantzi, 1996, pp. 512-534) กล่าวว่ารูปแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ จะต้องมีการระบุวิสัยทัศน์อย่างชัดเจน มีการถือฤกษ์การยอมรับเป้าหมาย ให้การสนับสนุนผู้ตามเป็นรายบุคคล ส่งเสริมให้เกิดกับการกระตุ้นทางปัญญา ไปพร้อมๆ การหาวิธีคิดแก้ปัญหาอย่างหลากหลายด้วยวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิม

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หรือการสร้างบารมี ปรากฏผลอยู่ในระดับมากที่สุด กว่าทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารคือ ผู้ปฏิบัติงานในฐานะผู้นำขององค์กร หรือหัวหน้าหน่วยงาน ทำหน้าที่บริหารจัดการศึกษา เป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริงในการพัฒนาสถานศึกษา ไปสู่เป้าหมาย รวมทั้งทำหน้าที่ประสานงานกับหน่วยงาน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องแสดงตนตามบทบาทหน้าที่หรือแสดงความสามารถให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงาน หน่วยงานอื่นเห็นถึงความมีพลังอำนาจ แต่ไม่ใช่อิทธิพลที่มาจากอำนาจหน้าที่โดยตำแหน่ง และเชื่อมั่นในตนเองเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี เช่น ความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความรับผิดชอบสูงการอุทิศตน โดยไม่หวังผลประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเห็นได้จากการที่บุคลากร หรือหน่วยงานอื่น ๆ ให้การยอมรับศรัทธา นิยมชมชอบให้ความไว้วางใจ ให้ความเคารพ โดยสังเกตจากการที่ทุกฝ่ายให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่จัดขึ้นทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความรู้สึกยินดี ภาคภูมิใจ เต็มใจ ร่วมใจ เมื่อมีการปฏิบัติงานร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ บาสและอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990 อ้างถึงใน รัตติการณ จงวิศาล, 2543 หน้า, 22-24) กล่าวว่า การสร้างบารมีหรือการมีอิทธิพล คือการที่ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ตาม ผู้นำเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา จนผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจทุกครั้งที่ได้ร่วมงานกัน ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์ และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม มีความสม่ำเสมอมากกว่าการเอาแต่อารมณ์ และเห็นแก่ผู้อื่นและเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำจะแสดงความเฉลียวฉลาด มีสมรรถภาพ ความตั้งใจ ความเชื่อมั่นในตนเองความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงรักษาอิทธิพลของตนในการบรรลุเป้าหมายและปฏิบัติภาระหน้าที่ขององค์กร ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารกระทำตนเป็นแบบอย่างในการอุทิศเวลา เสียสละประโยชน์ ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มีความเชื่อมั่นในตนเอง แน่วแน่ในอุดมคติ ความเชื่อและค่านิยมของตน ให้ความสำคัญกับภารกิจที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน ให้กำลังใจ และความไว้วางใจในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน แสดงจุดยืนที่ชัดเจนในการแสดงข้อคิดเห็นต่อปัญหาที่เกิดขึ้นนอกจากนี้ผู้บริหารยังปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมและจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้ร่วมงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ วิเชียรเขต (2551, หน้า 115) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา พฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา และหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิษฐา อุณวิเศษ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาริวิจัย ภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารและองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ จวีวรรณ จันท์เม้ง (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการพัฒนาความรู้ ความคิด และพฤติกรรมการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข จึงจำเป็นต้องเร่งรีบในการพัฒนาและปฏิรูปกระบวนการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอนตลอดจนการเรียนรู้ของผู้เรียน ตลอดจนสามารถปฏิบัติตามภารกิจและความรับผิดชอบของสถานศึกษา ทำให้องค์การมีความพร้อม ที่จะคงอยู่ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมและสภาวะการณ์ต่าง ๆ ในระบบสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้องค์การมี

การพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในระดับที่เป็นที่ยอมรับเชื่อถือในการปกครองผู้ใต้บังคับบัญชา ชุมชน สามารถใช้อิทธิพลของผู้บริหารไปยังบังคับบัญชา องค์การทำให้องค์การบรรลุจุดมุ่งหมายและสามารถดำเนินการอยู่ได้ สอดคล้องกับ วราพร จันท์เดช (2548, หน้า 22) กล่าวว่า องค์การจะสามารถดำเนินกิจการอยู่ได้อย่างมั่นคงมีการเจริญพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่มาคุกคามได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินงานได้เป็นอย่างดี ขึ้นอยู่กับการบริหารนั่นเอง เพราะหน้าที่รับผิดชอบของการบริหาร คือการรับผิดชอบต่อสุขภาพขององค์การ สอดคล้องกับ โอเวนส์ (Owens, 1991, p. 222) กล่าวไว้ว่า

หากองค์การต้องการมีสุขภาพดี บุคลากรในองค์การต้องมีความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายขององค์การ มีข้อมูลข่าวสารหรือสารสนเทศที่พร้อมเสนอประกอบการวินิจฉัยแก้ไขปัญห กระจายอำนาจอย่างเหมาะสม ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพอดีเหมาะสมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีอิสระในการทำงาน ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงจะสามารถแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างมี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการกำหนดเป้าหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ต้องเริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย นโยบายในแผนปฏิบัติการเพื่อสนองกับจุดหมายของหลักสูตร เน้นการเรียนรู้เป็นหลัก ใช้ระบบคุณภาพในการปฏิบัติงาน โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม และกระจายอำนาจ ใช้ความไว้วางใจในการสร้างเสริมบรรยากาศเป็นมิตร มีการจัดสภาพและบรรยากาศการเรียนรู้ จนทำให้บุคลากรมีความเข้าใจและยอมรับในเป้าหมายของสถานศึกษาที่ได้กำหนดขึ้น เป้าหมายขององค์การจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่จะนำพาให้องค์การไปสู่ทิศทางที่กำหนดไว้เพื่อนำทางให้บรรดาสมาชิกทุกคนขององค์การทำงานโดยมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกันขององค์การ ซึ่งเป็นเป้าหมายและพันธกิจเป็นกรอบหรือทิศทางที่ทำให้ภารกิจขององค์การนั้น ประสบผลสำเร็จขึ้นมาได้ สอดคล้องกับ ฮอย และฟอร์ซิช (1986, pp. 156-157) กล่าวว่า การมุ่งเน้นเป้าหมาย (Goal Focus) คือ การที่บุคลากรในองค์การมีความเข้าใจและยอมรับเป้าหมายขององค์การ โดยที่เป้าหมายขององค์การจะต้องมีความเป็นไปได้ และเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์การ สอดคล้องกับ พิมพ์ ศรีภัทร

ประภา (2554, หน้า 24) กล่าวว่า การกำหนดเป้าหมายเป็นสภาพการปฏิบัติการที่บุคลากรในโรงเรียนมีความคาดหวัง ที่เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมนำผลของปัญหาร่วมกันวางแผนปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักของโรงเรียนตลอดจนควร มีการประชาสัมพันธ์ให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมายเพื่อใช้เป็นกรอบในควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ระดับสภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมทุกมิติพบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูตินันท์ แดงก่า (2556, หน้า 55) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โรงเรียนมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพร พักแก้ว (2550, หน้า, 57-58) ได้ทำการศึกษาเรื่องสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันทุกด้าน อยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในการเปลี่ยนแปลงจนทำให้องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้มีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา จนเกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับสุขภาพองค์การในสถานศึกษายังได้ให้ความสำคัญกับองค์ประกอบหลายๆด้าน ตั้งแต่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กนกวรรณ วิเชียรเขต (2551, หน้า 115) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์กันในทางบวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัญฤทัย ทองธिरาช (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร กับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตราภรณ์ สำเภาอินทร์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารสถานศึกษา กับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการดำเนินงานถึงความพึงพอใจบุคคลมีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่ ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานโดยคำนึงถึงความรู้ ความสามารถ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งในด้านความต้องการ และความจำเป็นอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน วิธีการทำงานของผู้ร่วมงาน ให้ขวัญและกำลังใจในทุกด้าน มีความเชื่อมั่นว่าผู้บังคับบัญชาทำงานมีประสิทธิภาพและสามารถพัฒนาได้ และส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานเกิดความมั่นใจในตนเอง โดยการมอบหมายงานพิเศษให้ปฏิบัติ และคอยกำกับ ให้คำแนะนำอยู่เสมอ

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ด้านการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมอย่างมีคุณค่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายต่ำกว่าทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดสร้างสรรค์ และพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีเทคนิควิธีสอนกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคโนโลยี จัดโครงการเพื่อส่งเสริมการคิดค้นการผลิตสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาช่วยในการตรวจสอบข้อมูลเพื่อความสะดวกรวดเร็ว และใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นนวัตกรรมร่วมในการจัดการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร เพื่อความมั่นคงของการแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาวิจัย เชิงคุณภาพเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้ในเชิงลึก มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยในเชิงปริมาณ หรือเป็นการสนับสนุน หรือหักล้างสิ่งที่ได้ค้นพบไปแล้ว

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสุขภาพองค์การในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายณรงค์ เสาร์แก้ว ผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านป่าเส้า และนายบุญเลิศ แก้วดี รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนบ้านท่าหลุกสันทราย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 1 จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัวครูอาจารย์ ที่ให้กำลังใจ อบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำและช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ วิเชียรเขต. (2551). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- กรรณิการ์ เพ็ญประยูร. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ชนิษฐา อุณีวิเศษ. (2550). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 3**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ขวัญฤทัย ทองธิดาช. (2551). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับสภาพความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ชุตินันท์ แดงก่า. (2556). **สุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรโรงเรียนมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1**. วิทยานิพนธ์. กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ฉวีวรรณ จันทร์เมง. (2552). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์ ศรีภัทรประภา. (2554). **สุขภาพองค์การของโรงเรียนนานาชาติวิฑูมิ**. วิทยานิพนธ์. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2543). **ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). **โรงเรียนนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2549). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นตรงของประสิทธิผลของภาวะผู้นำการที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วรภาพร จันทร์เดช. (2548). **สุขภาพองค์การโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิเชียร ดอนวิชา. (2550). **การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.
- สมพร พักแก้ว. (2550). **สุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1**. งานวิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สุจิตราภรณ์ สำเภาอินทร์. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา** สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ราชบุรี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. (2557). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา**. เชียงใหม่. กลุ่มนโยบายและแผน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ:บริษัททหวนกราฟฟิค.

Bass, B.M. and Avolio B.I. (1991). **Transformational leadership development**. Pola Alto. California : Consulting Psychologists Press, Inc.

Hoy, Wayne K. and P.B. Forsyth. (1986). **Effective Supervision : Theory into Practice**. New York : Random House.

Leithwood, K. and Jantzi, D. (1996). **Educational Administration**. "Toward an Explanation of Variation in Teacher's Perceptions of Transformational School Leadership," Quarterly.

Owens, Robert G. (1991). **Organization Behavior in Education**. Englewood Cliffs New Jersey : Prentice – Hall.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหาร สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

The relationship between Strategic Leadership of School Administrators to School Administration under the Chiangrai Municipality School

ธัญธิชา อินทะจักร์^{1*} และ เจิดหล้า สุนทรวิภาต²

Thanthicha Inthajak^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาดังกล่าวในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษาและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบตรวจสอบรายการ และมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการควบคุมองค์การให้สมดุล ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ และด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การ ตามลำดับ

2. การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ การบริหารสถานศึกษา

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jane_thun_j@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the strategic leadership of school administrators under the Chiang Rai municipality school. 2) to study the school administration under the Chiang Rai municipality school. And 3) to study the relationship between strategic leadership of school administrators and school administration under the Chiang Rai municipality school. The population of this study included teachers under the Chiang Rai municipality school. There were 433 teachers sampled at random. The sample was determined from Krejcie & Morgan table. The Simple Random Sampling 205. The instruments for collecting data was a questionnaire. The collected data were analyzed by means of frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and Pearson's product moment correlation coefficient. The findings of the research were as follow:

1. The strategic leadership of school administrators under the Chiang Rai municipality school revealed that the overall aspects and each aspects were at the "high" level and which can be put in order from high to low as Establishing balanced organizational controls, Sustaining an effective organizational culture, Emphasizing ethical practices, Determining strategic direction, and Effectively Managing the Firm's Resource Portfolio respectively.

2. The school administrators under the Chiang Rai municipality school revealed that the overall aspects and each aspects were at the "high" level and which can be put in order from high to low as The Academic Administration, The Administrative Budget, Personnel Management, and The General Administration respectively.

3. The relationship between strategic leadership of school administrators and The school administrators under the Chiang Rai municipality school. had overall and individual aspects of a very high relationship that was statistically significant at the 0.01 level.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators

บทนำ

ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี จึงเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ คุณภาพของคนเท่านั้นที่มีความสำคัญต่ออนาคตของแต่ละสังคม เท่าเทียมกับทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาสามารถสร้างสรรค์และพัฒนาคนไทยให้มีความสามารถทางการศึกษา และเศรษฐกิจกับนานาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความจำเป็นต้องพัฒนาการศึกษาของชาติให้เหมาะสม มีความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการอยู่เสมอ การศึกษาจึงมีบทบาทและความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ขณะเดียวกันความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยีส่งผลกระทบอย่างมากต่อวิถีของผู้คนจึงจำเป็นต้องทบทวนและออกแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนไป (รุ่งแก้วแดง, 2543, หน้า 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในมาตรา 80 กล่าวถึงการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับ

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 9 กล่าวถึง การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา โดยยึดหลักความเป็นเอกภาพ ด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการในแต่ละระดับหรือแต่ละท้องถิ่น มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง เนื่องจากการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุด คุณภาพของคนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ หากประชากรมีคุณภาพประเทศย่อมเจริญก้าวหน้าเช่นเดียวกัน แต่คนจะมีประสิทธิภาพเพียงใต้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา

การบริหารงานในสถานการณ์ดังกล่าว เพื่อให้การจัดการศึกษามุ่งบรรลุจุดมุ่งหมายผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำสูงในหลาย ๆ ด้าน จึงจะสามารถบริหารงานจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรม จริยธรรม จึงจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษาและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา แม้จะได้มีการออกกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 แล้ว แต่หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหารงานและการจัดการศึกษาเท่าที่ควร (แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559, หน้า 8) จะเห็นได้ว่าผู้บริหารขององค์กรเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร ปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดของผู้บริหารในการนำพาองค์กรให้อยู่รอดและเจริญก้าวหน้าก็คือ ภาวะผู้นำ องค์กรใดมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีมีความสามารถย่อมสามารถนำองค์กรสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรใดก็ตามที่มีผู้บริหารที่ด้อยคุณภาพ ย่อมทำลายขวัญและกำลังใจของผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่ต่ำลงและผลการดำเนินงานที่ล้มเหลว (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551)

ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันต้องมีรูปแบบของความเป็นผู้นำที่เปลี่ยนแปลงไป การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงอย่างกว้างขวางในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา เพราะมองว่าเป็นเรื่องที่ต้องการสมัยใหม่ในศตวรรษที่ 21 ต้องให้ความสนใจและมุ่งเน้นในการสร้างผู้นำเชิงกลยุทธ์ให้เกิดขึ้นในองค์กร (ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2557, หน้า 254) ซึ่งสถานศึกษาจะเกิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ได้นั้น ตามแนวคิดของฮิทท์ ไอร์แลนด์ และฮอสคิสสัน (Hitt, Ireland and Hoskisson, 2011, p. 361) กล่าวว่า ผู้บริหารระดับสูงหรือผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ 2) การบริหาร

ทรัพยากรในองค์กร 3) การสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล 4) การมุ่งเน้นปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม 5) การควบคุมองค์การให้สมดุล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ต้องปรับเปลี่ยนทิศทางการคิดและการบริหารแบบใหม่ที่สอดคล้องทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีความพยายามในการวางแผนกลยุทธ์อย่างสมบูรณ์ที่ครอบคลุมภารกิจและขอบข่ายทั้งหมดของสถานศึกษา ทำให้มีการนำเอาเรื่องของกระบวนการบริหารงาน โดยเฉพาะการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ เช่น การจัดโครงสร้างสถานศึกษา วัฒนธรรม สถานศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรบุคคลตลอดจนการควบคุมและประเมินผลกลยุทธ์เข้ามาบูรณาการร่วมกัน เป็นรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management) โดยผู้นำระดับสูงขององค์การหรือผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นระดับกลยุทธ์เป็นบุคคลที่ต้องมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการบริหารเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาในทุกขั้นตอน (ธนภณธรรมรักษ์, 2556)

การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการดำเนินงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงมีคุณภาพ โดยมาตรา 39 ได้บัญญัติให้กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังสถานศึกษาโดยตรง ดังนั้น การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะเปลี่ยนไปจากเดิมอย่างมาก ซึ่งผู้บริหารในฐานะผู้แทนสถานศึกษา รวมทั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจะต้องเข้าใจอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวเป็นการสนับสนุนประเด็นที่ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา

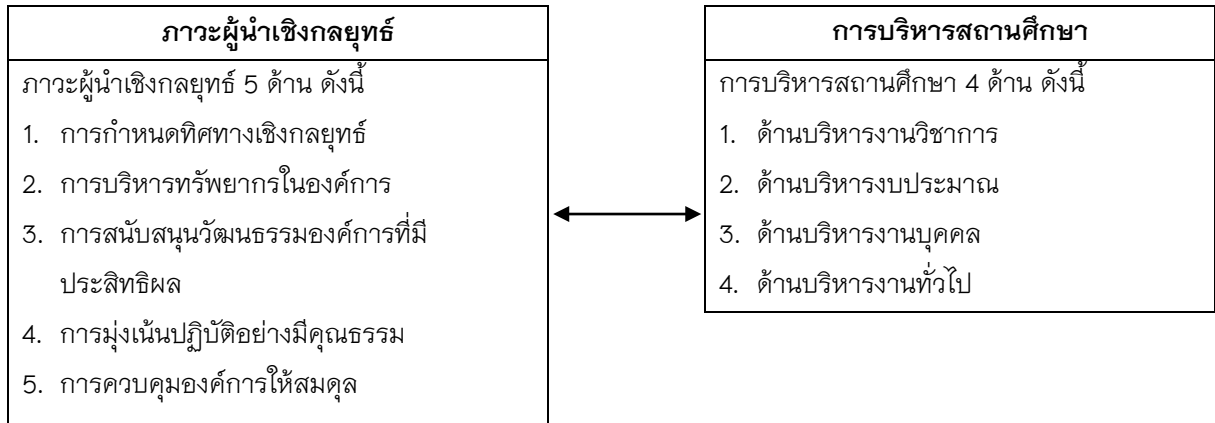
การจัดการศึกษาของเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งหมด 8 โรงเรียน ทำหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและพัฒนาการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบการศึกษา และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษาการบริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 งาน คือ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป เพื่อจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีความรู้ คุณคุณธรรม จริยธรรม วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหน้าที่เพื่อบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบใหม่ จึงจำเป็นต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เข้ามาบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนเพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษาผ่านทางวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้เอง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งผลการวิจัยสามารถใช้เป็นข้อมูล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนคร เชียงราย 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีวิธีวิทยาการวิจัย ดังนี้

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซีและมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 205 คน จากนั้นกำหนดสัดส่วนตามขนาดของสถานศึกษาและคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตามแนวคิดของอีทท์ ไฮร์แลนด์ และ ฮอสคิสสัน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ และขอบข่ายและภารกิจการบริหารสถานศึกษา

2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. สร้างแบบสอบถามตามขอบข่ายที่ศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2 คำถามทุกประเด็นครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดในการวิจัย

4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและ ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของข้อคำถามแต่ละข้อ ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ และหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงแก้ไข จากการหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 (รายละเอียดในภาคผนวก ข, หน้า 96)
6. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.97 (รายละเอียดในภาคผนวก ค ตาราง 16, หน้า 106) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ค่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.98 (รายละเอียดในภาคผนวก ค ตาราง 17, หน้า 106)
7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขอหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน
2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จากเป้าหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 205 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 186 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 90.73

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม
- ตอนที่ 3 หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย สรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการควบคุมองค์การให้สมดุล อยู่ในระดับมาก

รองลงมา คือ ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ อยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม อยู่ในระดับมาก และด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การ อยู่ในระดับมาก

1.1 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการกำหนดทิศทางเชิง กลยุทธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสามารถกำหนดนโยบายของสถานศึกษาได้สอดคล้องกับเป้าหมายและวิสัยทัศน์เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถตัดสินใจปรับเปลี่ยนแผนการบริหารได้สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีความสามารถและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาและกำหนดเป็นแผนกลยุทธ์ได้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงและถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเข้าใจง่ายอยู่ในระดับมาก

1.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคล ด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ รวดเร็วและทันเหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษา ได้ตอบสนองต่อผู้รับบริการอย่างมีคุณภาพ อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสนับสนุน ส่งเสริม จูงใจและกระตุ้นให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้ศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับ ตามลำดับ ส่วนการบริหารทรัพยากรใน องค์การที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการวัสดุ อุปกรณ์ให้เพียงพอ คุ่มค่า คุ่มทุนและเพียงพอ อยู่ใน ระดับมาก

1.3 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการสนับสนุน วัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสร้างค่านิยมให้ ผู้ใต้บังคับบัญชามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สร้างบรรยากาศและจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมองค์การ เกิด ความรักความสามัคคี ความปรองดองภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหาร ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมและค่านิยมในการทำงานให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารสามารถกำหนดวัฒนธรรมและค่านิยมของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ภายนอก อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิผลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก

1.4 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการมุ่งเน้นการ ปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ทุกคนโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมและหลักศาสนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารมี ความซื่อสัตย์ สุจริต มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารพิจารณาการเลื่อนขั้น เลื่อน เงินเดือนเป็นไปตามหลักเกณฑ์ด้วยความโปร่งใส มีความยุติธรรมและให้ความเสมอภาคต่อผู้ร่วมงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การมุ่งเน้นการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีหลักธรรมาภิบาล มีความรัก ความเมตตาและเอื้ออาทรเป็นที่ศรัทธาต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน อยู่ในระดับมาก

1.5 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการควบคุม องค์การให้สมดุล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารมีการจัดการบริหารงาน ดูแลใน

กระบวนการทำงานให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพการบริการ ผู้รับบริการพึงพอใจในบริการที่ได้รับ และผู้ให้บริการมีความสุขและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารพัฒนาปรับเปลี่ยนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อนให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนด อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การควบคุมองค์การให้สมดุลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีความยืดหยุ่นในการบริหารงานตามสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายอยู่ในระดับมากทุกด้าน และการบริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การบริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก

2.1 การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และตรงกับความต้องการของท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาดำเนินการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาจัดกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และต่อเนื่องเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลาย อยู่ในระดับมาก

2.2 การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติงาน โดยมีการวิเคราะห์แผนการศึกษาแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน แผนพัฒนาการศึกษา และความต้องการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดทำทะเบียนควบคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ และสินทรัพย์ ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการจัดทำแผนดำเนินการ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการใช้งบประมาณ และเงินนอกงบประมาณ และผลการดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานประจำปี อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การบริหารงานงบประมาณที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ ครุภัณฑ์ที่มีคุณภาพ เหมาะสมและเพียงพอกับการใช้งาน อยู่ในระดับมาก

2.3 การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากร ประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบ วินัย และมาตรฐานสำหรับจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการติดตามผลการปฏิบัติงานของครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการสำรวจความรู้ความสามารถ ความต้องการของบุคลากรทุกคน เพื่อจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ตามความรู้ความสามารถ และเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การบริหารงานบุคคลที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรม/โครงการ เพื่อสร้างเสริมขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากรทุกระดับ อยู่ในระดับมาก

2.4 การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมตามนโยบายของต้นสังกัด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ตามความถนัดและ

สนใจของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการจัดระบบควบคุมและตรวจสอบภายใน มีการบำรุง ดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้มั่นคง ปลอดภัย พร้อมใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความคุ้มค่า และเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ การบริหารงานทั่วไปที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการระดมทรัพยากร ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษาได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการควบคุมองค์การให้สมดุล ด้านการสนับสนุนวัฒนธรรมองค์การ ด้านการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรม ด้านการกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การ ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารมีความสามารถในการคาดการณ์และมองเห็นอนาคต กำหนดทิศทาง มีวิสัยทัศน์กว้างไกล คิดอย่างมีกลยุทธ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความยืดหยุ่น และสามารถนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาและมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้ครุมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2557, หน้า 254) ที่กล่าวว่า การเป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการของการกำหนดทิศทางและสร้างแรงบันดาลใจที่สำคัญต่อการสร้างและกำหนดแนวทาง รวมทั้งความยั่งยืนต่อองค์กร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราพร ดิบุญมี (2556) วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านวัฒนธรรมขององค์การ และด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ

เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย รายด้าน ด้านการควบคุมองค์การให้สมดุล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีการจัดการบริหารงาน ดูแลในกระบวนการทำงานให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพการบริการ จัดอัตรากำลังบุคลากรให้เหมาะสมกับภาระงาน มีความยืดหยุ่น มีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแนวทางที่กำหนด ผู้รับบริการพึงพอใจในบริการที่ได้รับและผู้ให้บริการมีความสุขและเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขวงศักดิ์ พฤษเขต (2553) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่เป็นองค์ประกอบหลักภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ องค์ประกอบหลักด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ องค์ประกอบหลักด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และองค์ประกอบหลักด้านการควบคุม

และประเมินกลยุทธ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราพร ตีบุญมี (2556) ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก คือ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ด้านวัฒนธรรมขององค์การ และด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ

2. การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารสถานศึกษามีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการภายในสถานศึกษา ซึ่งเป็นการวางรากฐานชีวิตให้แก่นักเรียนได้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบัน เป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ที่มุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุกตน์นัท หวานน่ำ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา ททรัพย์โถม (2556) ได้ทำวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก โรงเรียนควรจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ความต้องการของชุมชนและสังคมภูมิปัญญา เสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งก่อนและระหว่างปฏิบัติหน้าที่

เมื่อพิจารณาการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย รายด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นงานที่จะต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหาร งานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุกตน์นัท หวานน่ำ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายข้อย่อย ผลการวิเคราะห์ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า ในภาพรวมการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชณิษฐ์นันท์ สุภักศกุลหิรัญ (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนบ้านตาลเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 การบริหารงานวิชาการ มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาบูรณาการในหลักสูตร มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านวิชาการ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.83$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันสูงทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลต่อการบริหารสถานศึกษา รวมทั้งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญประภา สาริกา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล สุภาพทอง (2550) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์และประสิทธิผลโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา ทรัพย์โณม (2556) วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก และแตกต่างกัน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษา โดยผู้วิจัย มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรบริหารจัดการด้านงบประมาณและด้านทรัพยากรบุคคล ด้วยความโปร่งใส ถูกต้องตามระเบียบ รวดเร็วและทันเหตุการณ์ และใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการบริหารงานทั่วไป มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีการจัดระบบควบคุมและตรวจสอบภายใน มีการบำรุง ดูแลรักษาและพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาให้มั่นคง ปลอดภัย พร้อมใช้ประโยชน์เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อประโยชน์ต่อการเรียนรู้ และมีการระดมทรัพยากร ภูมิปัญญา แหล่งเรียนรู้ ให้เอื้อประโยชน์ต่อการศึกษได้อย่างเหมาะสม

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีความสัมพันธ์กันสูงชี้ให้เห็นว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะด้านการบริหารทรัพยากรในองค์การของการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ดีด้วยความอนุเคราะห์จากรองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนะและตรวจแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา จนการวิจัยฉบับนี้ สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ นายวัลลภ ไม้จำปา รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ว่าที่ร้อยโทก่อเกียรติ ทุนศิริ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทเวศวิทย์วิทยาเขต และนายดวงจันทร์ สมณะ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย ที่ได้ความกรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจทาน และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ทุกโรงเรียน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเป็นอย่างดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ ขอมอบแต่ บิดา มารดา บุคคลในครอบครัว ผู้ให้การอบรมสั่งสอน รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดี และสุดท้ายขอขอบคุณพลังกาย พลังใจจากตัวเองที่มุ่งมั่นและตั้งใจในการทำวิจัยฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี. (2557). **ภาวะผู้นำร่วมสมัย**. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- ฉนภณ ธรรมรักษ์. (2556). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม ปีที่ 9, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นฤมล สุภาพทอง. (2550). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต2**. วิทยานิพนธ์ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา**. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- มันทนา กองเงิน. (2554). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1**. วิทยานิพนธ์ศษ.ม, มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ยุกตพันธ์ หวานฉ่ำ. (2555). **การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศษ.ม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- รุ่ง แก้วแดง. (2543). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่8. กรุงเทพฯ : มติชน.
- วิราพร ดีบุญมี . (2556). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ โรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น** . วิทยานิพนธ์ปริญญาศษ.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สุพัตรา ปทุมคณารักษ์. (2553). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอทับปุด เขตพื้นที่ การศึกษาพังงา**. วิทยานิพนธ์ค.ม, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, กรุงเทพฯ.
- Hitt, M.A., Hoskisson, R.E.& Ireland, R.D. (2011). **Strategic Management: Competitiveness and Globalization: Concepts**, Ninth Edition. Mason, OH: Thomson South-Western.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement.

คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 35 จังหวัดลำปาง

THE QUALIFICATION OF EDUCATIONAL ADMINISTRATOR FOR THE
EDUCATIONAL DEVELOPMENT ATTEND ASEAN COMMUNITY OF EDUCATIONAL
SECONDARY SCHOOLS IN PHRAYAWANG GROUP UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 35

เหมื่อนพันธ์ จันทรักษา^{1*} และ Sunthon Khlai-um²

Meuanfun Chuntaruksar^{1*} and Sunthon Khlai-um²

บทคัดย่อ

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง 2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้บริหารประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าความถี่

ผลการศึกษวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นมาก เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียน ด้านความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่ามีความคิดเห็นมาก เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปน้อยที่สุด ดังนี้ ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียน ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียน และ ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT ตามลำดับ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวม คือผู้บริหารส่วนใหญ่มองว่าทักษะทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษ ข้อเสนอแนะคือผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมถึงนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษาและควรมีนโยบายให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษเข้ารับการอบรม ดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำความรู้กลับมาถ่ายทอดให้เพื่อนครูและนักเรียน

คำสำคัญ: คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา การพัฒนาการเรียนรู้ ประชาคมอาเซียน

Abstract

The purpose of this research were to study 1) The levels of the result of qualification of educational administrators for the educational development attend ASEAN community of educational secondary schools in Phrayawang group under the secondary educational service area office 35. 2) The problems and development recommendation of qualification of educational administrators for the educational development attend ASEAN community of educational secondary schools in Phrayawang group under the secondary educational service area office 35. The research population were 276 persons consists of 13 administrators and 263 teachers. The research instruments were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The result of the research was as follows;

1. The overall of the result of educational administrators found that the total average score was in the high level. The data sorted from the most to the least, which were; administrators are able to coordinate association network for learning and teaching approach coordinating towards ASEAN community. Then, administrators are able to manage in limited conditions efficiently, and administrators have skilled English for communication and have skills in ICT and so on.

2. The overall of the result of teachers found that the total average score was in the high level. The data sorted from the most to the least, which were; administrators are able to supervise and monitor overall operation. Then, administrators are able to coordinate association network for learning and teaching approach coordinating towards ASEAN community, and administrators have skilled English for communication and have skills in ICT and so on.

The result of problems and development recommendation of administrators and teachers. The most problems were found administrators have the lack of English Communication skill and the problem of listening and speaking English efficiency. The guideline administrators have both the knowledge of using English communication skill and transfer English attend to ASEAN. Administrators encourage and support both teachers and students to practice English to set up language skill and should have the policy of English observe activities project and English study training project in aboard transfer their knowledge to other teachers and students efficiency.

Keywords: THE QUALIFICATION OF EDUCATIONAL, ADMINISTRATOR THE EDUCATIONAL, DEVELOPMENT ASEAN

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 1) กล่าวว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและเตรียมความพร้อม เพื่อก้าวสู่การเป็นประชาคมอาเซียนให้ทันตามกำหนดในกรอบความร่วมมือของประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก (Three Pillars of ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วยประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community – APSC) ประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียน (ASEAN Economic Community – AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) อย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างความตระหนักและความพร้อมในการกำหนดนโยบาย เพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยให้ก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่สอดคล้องกับนโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกก่อตั้งอาเซียน รัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเช่นเดียวกันกับกลุ่มประเทศสมาชิกอื่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนที่สมบูรณ์ โดยสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมและการเมือง ความมั่นคง โดยเฉพาะการเน้นความสำคัญในเรื่องการเตรียมความพร้อมทางการศึกษาของประเทศไทย เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน และพัฒนาความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับภูมิภาคสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษของสหประชาชาติ สถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และจะต้องผลิตเยาวชนให้เห็นความสำคัญ มีความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติ ที่ดีเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนและเตรียมเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประเทศสมาชิกในอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำองค์กรจึงจำเป็นต้องเป็นผู้บริหารที่มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้ ความสามารถและความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้บริหาร มีการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชาผู้ร่วมงาน มีความสามารถในการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว และกล้าตัดสินใจ ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และมีความสามารถในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความพร้อมตรงตามคุณภาพตัวชี้วัดคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553) ได้ระบุว่า ในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณภาพในแต่ละด้านดังนี้ ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษาได้ดำเนินการบริหารโรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์หลักสูตรการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นมีการพัฒนาหลักสูตรรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ ภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จัดแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระยะสั้น และระยะยาว โดยเน้นการจัดการเรียนการสอน ที่เทียบเคียงมาตรฐานสากล ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะในการใช้ ICT ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร รวมทั้งมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศในการติดต่อสื่อสาร ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่าย เพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน เช่น โรงเรียน องค์กรเอกชน หน่วยงานราชการ มีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และมีการสร้างผู้ปกครองเครือข่ายและชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการจัดการเรียนการสอน และงบประมาณในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ด้านความสามารถใน

การนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ ติดตามการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นระบบและมีกระบวนการนิเทศติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการการดำเนินงานของโรงเรียนที่เป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง และด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมประเทศสมาชิกอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและนักเรียน และมีการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกับโรงเรียนในโครงการประชาคมอาเซียน จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง จังหวัดลำปาง ประกอบด้วย โรงเรียนวังเหนือวิทยา โรงเรียนแจ้ห่มวิทยา โรงเรียนเมืองปานวิทยา โรงเรียนเมืองปานพัฒนวิทย์ โรงเรียนทุ่งอุดมวิทยา และโรงเรียนทุ่งกว๋าววิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลำปาง เขต 35 ซึ่งเป็นโรงเรียนประจำอำเภอและตำบล ในเขตอำเภอวังเหนือ อำเภอแจ้ห่ม และอำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง ผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนดังกล่าว ได้มีนโยบายเร่งรัดให้มีการจัดการศึกษาและการพัฒนาระบบการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 นี้

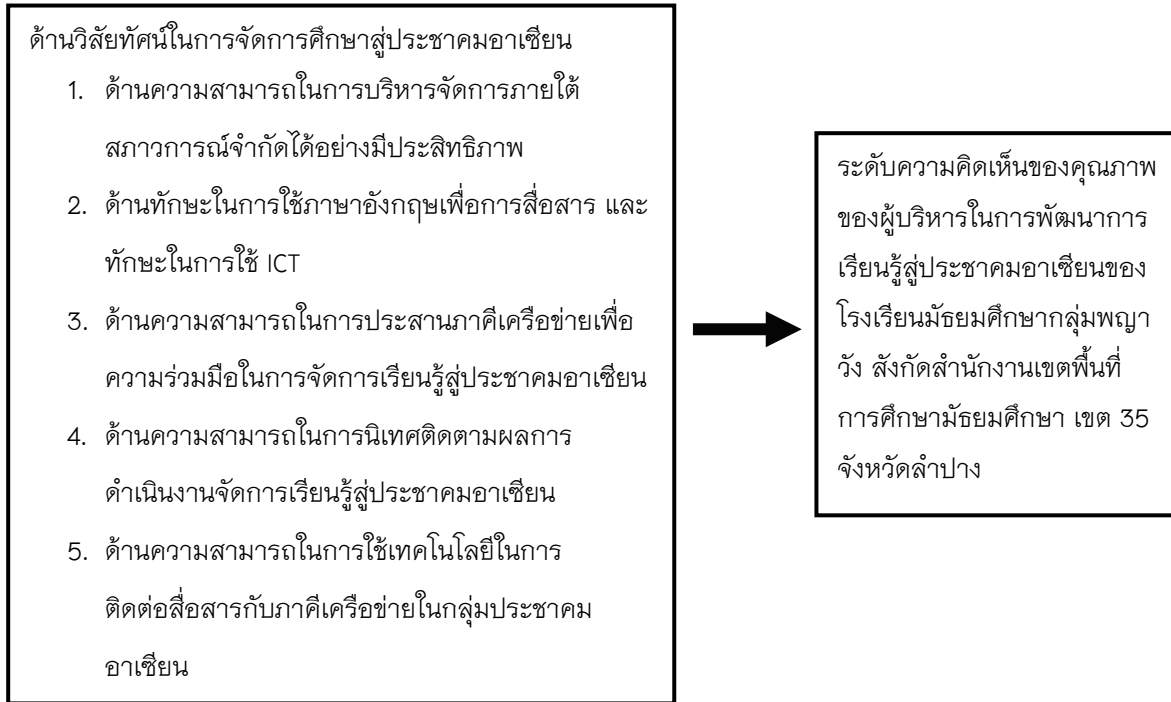
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาซึ่งเป็นครูในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาคูณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ใช้ในการประกอบพิจารณา หลักการบริหารเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง (2) เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง ปีการศึกษา 2558 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 263 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง โดยครอบคลุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งหมด 54 รายการ ชุดที่ 2 สำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 คุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง โดยครอบคลุมคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนทั้ง 6 ด้าน รวมทั้งหมด 53 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มพญาวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จังหวัดลำปาง ทั้ง 6 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ

ผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวกับระดับของคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียนนั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผลการศึกษาคคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียนโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาชนอาเซียน ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียน ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาชนอาเซียน และน้อยที่สุดคือด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT อยู่ในระดับปานกลาง สามารถสรุปผลแยกเป็นรายด้านตามลำดับดังนี้

1. ด้านที่ 4 ความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียน พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านมีการร่วมประชุมกับชุมชนในการระดมทรัพยากร ดำเนินการโดยโรงเรียนร่วมกับชุมชนจัดทำ หลักสูตรและจัดทำแผนพัฒนาระบบการบริหาร เพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากลและท่านส่งเสริมให้สถานศึกษาและชุมชนรวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายทั้งการศึกษา การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และ ต่ำสุดคือ ท่านส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ พบว่าระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆชัดเจนความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดคือท่านมีการควบคุม กำกับ ดูแลและพัฒนาการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ด้านที่ 6 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาชนอาเซียนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านสามารถจัดระบบสถานศึกษาให้เข้าร่วมกับโครงการเครือข่ายกลุ่มภาคีต่างๆขอกระทรวงศึกษาธิการความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกับโรงเรียนในโครงการ ประชาชนอาเซียนความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

4. ด้านที่ 5 ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียนระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านมีการบูรณาการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ประชาชนอาเซียนและบุคลากรทางการศึกษาและมีการดำเนินงาน ความคิดเห็น

อยู่ในระดับมากที่สุด และต่ำสุดคือ ท่านมีการจัดทำคำสั่งคณะกรรมการติดตามการดำเนินงานเกี่ยวกับอาเซียนในสถานศึกษาความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

5. ด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านได้วางระบบการบริหารที่เทียบเคียงมาตรฐานมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นพลโลก ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านได้มีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการจัดการเรียนรู้แทรกเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งระยะสั้น และระยะยาวความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

6. ด้านที่ 3 ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ท่านส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการเรียนการสอนและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ICT) และจัดหาระบบคอมพิวเตอร์เครือข่ายความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านสามารถในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนให้หน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาคคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียนโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาवंสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือ ในการจัดการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ด้านความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพภายใต้สภาพการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุดคือด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT อยู่ในระดับปานกลาง

สามารถสรุปผลแยกเป็นรายด้านตามลำดับดังนี้

7. ด้านที่ 5 ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียนพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารจัดประชุมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้อู่ประชาคมอาเซียนภายในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการวัดผลและประเมินผลโดยใช้แบบประเมินผลตามสภาพจริงในการดำเนินงานจัดการเรียนรู้อู่ของสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นระบบความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

8. ด้านที่ 6 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสารภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียนพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สูงสุดได้แก่ ผู้บริหารสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูและนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้กิจกรรมโครงการ Connecting Classrooms แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการแบ่งปันประสบการณ์ร่วมกับโรงเรียนในโครงการประชาคมอาเซียน ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

9. ด้านที่ 1 ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารมีระบบการบริหารที่เทียบเคียงมาตรฐานมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นพลโลก ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการจัดการเรียนรู้แทรกเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งระยะสั้น และระยะยาว ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

10. ด้านที่ 2 ด้านความสามารถในการบริหารจัดการภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก พบว่าสูงสุดได้แก่ ผู้บริหาร มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวกับอาเซียน และ ผู้บริหารได้ให้ทางสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการควบคุม กำกับ ดูแลและพัฒนาการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

11. ด้านที่ 4 พบว่า ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางพบว่าสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมและให้ความรู้เรื่องอาเซียนแก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่นความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายประชาคมอาเซียนภายในสถานศึกษาความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านที่ 3 ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าสูงสุดได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้ICT ติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนความคิดเห็นอยู่ในระดับ และต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เข้ารับการอบรม ดูงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และกลับมาถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้กับเพื่อนครูและนักเรียนความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาการเรียนรู้อุทิศประชาคมอาเซียนโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มพญาวังสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้วางระบบการบริหารที่เทียบเคียงมาตรฐานมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นพลโลก นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาได้มีการจัดทำพันธกิจของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดนโยบายของกิจกรรมสอดคล้องเป้าหมายของการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อีกทั้งได้มีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสู่สากล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เสกสรร ไชยเชื้อ (2546) ได้

ทำการศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ที่ผ่านการปฏิรูป การศึกษาระดับสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงใหม่มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวทางการบริหารการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553, หน้า 1-12) ที่เห็นความสำคัญผู้บริหารด้านวิสัยทัศน์ เป็นอันดับ แรก โดยได้กำหนดไว้ในตัวชี้วัดคุณภาพผู้บริหารไว้ว่า ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาเข้าสู่ประชาคม อาเซียน

ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน พบว่า ด้านวิสัยทัศน์ในการ จัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ได้วางระบบการบริหารที่เทียบเคียงมาตรฐานมุ่งเน้นผู้เรียนให้มีคุณภาพเป็นพลโลก มีการจัดทำพันธกิจของ สถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างชัดเจน มีการกำหนดนโยบายของกิจกรรมสอดคล้องเป้าหมายของการ พัฒนาการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน และได้มีการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสู่สากล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ต่อตระกูล บุญปลุก (2556) ได้ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมด้านการจัดการ เรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียง พานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเน้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนและช่วยผลักดันโรงเรียนให้มีการ พัฒนารุ่งขึ้นไปได้มีการระบวิสัยทัศน์ร่วมกันระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษาไว้ในแผนปฏิบัติการโรงเรียนโดย มุ่งเน้นให้นักเรียนมีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ จึงทำให้ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์อยู่ใน ระดับมาก

2. ด้านความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จาก การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่า ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ คุณภาพภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามี การกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่างๆ อย่างชัดเจน มีการนำเรื่อง อาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้า ประชุมวางแผน มีการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้อาเซียนในสถานศึกษา และมีการสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรใน โรงเรียนที่ร่วมดำเนินงานอย่างจริงจังอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วลัยพร วันแก้ว (2556) ได้ ทำการศึกษาการดำเนินงานการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนพะเยาพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงราย-พะเยา) ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความพร้อมในการ ดำเนินงานการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) กล่าวว่า ในการบริหารจัดการคุณภาพนั้น ผู้บริหารต้องมีความตระหนักและมึ ความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนในสถานศึกษาทั้งระบบ ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายปัจจัยสำคัญที่ส่งผล ต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จก็คือ ผู้บริหาร ที่ต้องรับรู้ เข้าใจ และยอมรับงานนี้อย่างจริงจัง ด้านการจัดการเรียนรู้ ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตด้วยดีในประชาคมอาเซียน ซึ่งต้องดำเนินงาน ทั้งระบบในสถานศึกษาในทุกๆด้าน ดังได้กล่าวมาแล้วนั้น งานวิชาการหรืองานจัดการเรียนรู้ถือเป็นงานหลัก เป็นงาน ที่จะส่งผลโดยตรงให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ ควรจะต้องมีการวิเคราะห์ความสอดคล้อง ระหว่าง หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แผนยุทธศาสตร์อาเซียนของชาติหรือ

กระทรวงศึกษาธิการ และเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อกำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาที่บูรณาการทุกกิจกรรมทั้งระบบโรงเรียน ด้านการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา ผู้บริหารจะต้องมีการจัดกิจกรรมทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนการสอน และที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรง และด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกับชุมชน และให้ชุมชนรวมทั้งหน่วยงานภายนอกเป็นแหล่งเรียนรู้

ส่วนการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน พบว่า ด้านความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพภายใต้สภาวะการณ์จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม และบทบาทหน้าที่ของฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน มีการนำเรื่องอาเซียนเข้าเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดเป้าหมาย นโยบาย และวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของสถานศึกษาเข้าประชุมวางแผน มีการสร้างความเข้าใจร่วมกันในเป้าหมาย นโยบาย หรือวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร กรรมการ สถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาทราบและเข้าใจตรงกัน มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมต่างๆเกี่ยวกับอาเซียน และได้ให้ทางสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จงจิตต์ เหลืองอรุณ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาคำเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การเตรียมความพร้อมการบริหารหลักสูตรประถมศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก

3. ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่าด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ในความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการเรียนการสอนและใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (ICT) และจัดระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย มีทักษะในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยการหาโรงเรียนเครือข่าย (School Network) ในกลุ่มประชาคมอาเซียน มีความสามารถและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ICT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง อีกทั้งยังสามารถใช้ ICT ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเพ็ญประภา เจริญสุข และอนุวัต เจริญสุข (2554) ได้ทำการศึกษารายงานภาษาอังกฤษกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอข้อพึงตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี ค.ศ. 2015 มีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาด และฐานการผลิตเดียวที่มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ และเงินทุน อย่างเสรี ผลการศึกษาเสนอกรอบการเปิดเสรีทางการค้า ตลาดแรงงานไทย ข้อพึงตระหนัก ในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตซึ่งจะเป็นแรงงานในอนาคต มุมมอง กระบวนการเรียน การสอนของคณาจารย์ นโยบายสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียมพร้อมก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน ปี ค.ศ. 2015 นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ (2545) ได้กล่าวว่าการบริหารต้องมีความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ ICT เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสารด้วยความรวดเร็วและถูกต้องสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการบริหารจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดการเรียนการสอนและใช้ประโยชน์จาก ICT และจัดหาระบบคอมพิวเตอร์เครือข่าย

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน พบว่าพบว่าด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา ไม่มีนโยบายให้ครูผู้สอนภาษาอังกฤษเข้ารับการอบรม อบรม ทั้งในประเทศ และต่างประเทศเท่าที่ควร จึงทำให้ไม่สามารถกลับมาถ่ายทอดความรู้ ความสามารถให้กับเพื่อนครูและนักเรียนได้ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงนักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพียงระดับความสามารถด้านภาษาน้อยมาก ยังไม่มีทักษะในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยการหาโรงเรียนเครือข่าย (School Network) ในกลุ่มประชาคมอาเซียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาตนเองให้มีความสามารถในการใช้สื่อสมัยใหม่และค้นหากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเองน้อยมาก อีกทั้งยังขาดทักษะทางการสื่อสารภาษาอังกฤษ ไม่สามารถฟังและพูดภาษาอังกฤษได้เท่าที่ควร จึงไม่สามารถในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้เท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับ กอภพ กองโกย (2555) ได้ทำการศึกษาการศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารและจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการศึกษาพบว่า ด้านทักษะในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และทักษะในการใช้ ICT ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จากการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่าด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีการร่วมประชุมกับชุมชนในการระดมทรัพยากร ดำเนินการโดยโรงเรียนร่วมกับชุมชนจัดทำหลักสูตรและจัดทำแผนพัฒนาระบบการบริหารเพื่อพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล ส่งเสริมให้สถานศึกษาและชุมชนรวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการจัดกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่องและมีความหลากหลายทั้งการศึกษา การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาและชุมชน รวมทั้งเครือข่ายการพัฒนา มีการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมและให้ความรู้เรื่องอาเซียนแก่นักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวีรกร อุตร์เลิศ (2554) ได้ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ศึกษาความรู้และความเข้าใจของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ได้นำผลการวิจัย ไปประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลข่าวสาร สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงจัดทำโครงการชุมชนแห่งการเรียนรู้ เสนอโครงการอบรมภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนา ต่อ ยอดจนอยู่ในระดับมากที่สุด

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน พบว่าด้านความสามารถในการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเครือข่ายประชาคมอาเซียนภายในสถานศึกษา ขาดการประสานความร่วมมือกับชุมชนในการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมถึงมีการจัดการประชุมผู้ปกครองเครือข่าย คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชนน้อยมาก จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือสนับสนุนจากชุมชนในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และการสร้างผู้ปกครองเครือข่ายและชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายัณห์ เสนอวิรัช ได้ทำการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนกวิละ

อนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการจัดการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนด้านการจัดกิจกรรมสัมพันธ์จากการประสานภาคีเครือข่ายเพื่อความร่วมมือในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับน้อย

5. ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนจากการศึกษา

ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่าด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการดำเนินงานมีการจัดประชุมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินงานการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนภายในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการนิเทศติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะวรรณ ฝายถื่น(2555) ได้ทำการศึกษาคูณลักษณะและความสามารถในการบริหารงานตามนโยบายรัฐสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะและความสามารถในการบริหารงานตามนโยบายรัฐสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 1 ในด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประชุมครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนภายในชั้นเรียนอย่างเป็นระบบ มีการทำผลการประเมินการจัดการเรียนรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีกระบวนการนิเทศติดตามการดำเนินงานของคณะกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นปัจจุบันและต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สุดารัตน์ ชัยชนะ (2556) ได้ทำการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการภายใต้บริบทการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุโขทัย เขต 2 ด้านความสามารถในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก

6. ด้านความสามารถติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน จากการศึกษาคำความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน พบว่าด้านความสามารถติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดระบบสถานศึกษาให้เข้าร่วมกับโครงการเครือข่ายกลุ่มภาคีต่างๆของกระทรวงศึกษาธิการ สนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูและนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้กิจกรรมโครงการ Connecting Classrooms แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน และส่งเสริมและเข้าร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างๆที่มีการติดต่อภาคีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนเยาวชนในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานที่ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมของ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ เพื่อศึกษาสถานภาพปัจจุบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏ เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สัมพันธ์กับต่างประเทศ ความคิดเห็นของประชาคมมหาวิทยาลัยราชภัฏ ต่อการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. 2558 การเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในการรองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน ปัญหาและอุปสรรคในการเตรียมความพร้อมของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่ประชาคมอาเซียน พร้อมวิธีการแก้ปัญหาและข้อเสนอแนะจากประสบการณ์ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 263 คน ด้านความสามารถติดต่อสื่อสารกับภาคีเครือข่ายในกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนและจัดสรรงบประมาณให้แก่ครูและนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์โดยใช้กิจกรรมโครงการ Connecting Classrooms แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ส่งเสริมและเข้าร่วมกับสถาบันการศึกษาต่างๆที่มีการติดต่อภาคีเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนเยาวชนในกลุ่มประชาคมอาเซียน และมีความสามารถในการจัดระบบสถานศึกษาให้เข้าร่วมกับโครงการเครือข่ายกลุ่มภาคีต่างๆของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับ สำราญ สูงติวงศ์ ได้ทำการศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนพระราชรัษฎธรรมคุณ สังกัด เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 ผลการวิจัยพบว่า ใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร กับบุคคลหรือองค์กร ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ผ่านสังคมออนไลน์ หรือ เว็บไซต์ของเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการทางการศึกษาเพื่อติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เยี่ยมชมผลงานทาง วิชาการและเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ทำให้ผลการศึกษาอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา พบว่าระดับการปฏิบัติของการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ด้านการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศในการดำเนินงาน และการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ การทบทวนและปรับปรุงผลการดำเนินงาน นำผลการวิเคราะห์มาทบทวนเพื่อหาจุดบกพร่อง การปฏิบัติงานแล้วค้นหาปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สื่อสารผลการวิเคราะห์และทบทวน ให้บุคลากรทุกระดับในโรงเรียนรับรู้ เข้าใจ ในผลการวิเคราะห์ และนำไปใช้ในการปฏิบัติ การผลักดันให้เกิดการปรับปรุงการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ ของโรงเรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงใหม่-พะเยา) ควรดำเนิน การส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความตระหนักและความเข้าใจในการดำเนินงานตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติ โดยยึดคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากลเป็นสำคัญ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งจะส่งผลให้การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติมีความยั่งยืนส่งผลให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นไปตามคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล
2. ศึกษาภาวะผู้นำของการบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การบริหารโรงเรียนตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดพะเยา ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้

คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายพิเชษฐ์ สมฤทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเชิงคำวิทยาคม นายบรรจง คิตดี รองผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยการ โรงเรียนดงเจนวิทยาคม และ ดร.รุ่งทิวา กองสอน ผู้ช่วยคณบดีวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานสากล จังหวัดพะเยาทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา อินทกาญจน์. (2553). **การเรียนรู้ระดับบุคคลและระดับทีมขององค์กร : กรณีศึกษาขององค์กรที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ**, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2555. **การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://www.watpon.com/boonchom/05.doc>.
- ปรารธนา หยกกลตาร์ และคณะ. (2554). **ความพึงพอใจการจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากลของ โรงเรียนตะกั่วป่า"เสนานุกูล" ปีการศึกษา 2554**. โรงเรียนตะกั่วป่า"เสนานุกูล" อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 14, รายงานการวิจัย. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558, จาก <http://202.143.156.98/mdex.php/component/content/article/34/177>.
- พัฒนชัย กุลสิริสวัสดิ์. 2551. **การเตรียมองค์กรเพื่อรับการตรวจประเมินตามแนวทาง TQA**. กรุงเทพฯ, พงษ์วรรณการพิมพ์.
- รังสรรค์ นกสกุล, บุญเรือง ศรีเหรียญ และ จุไร โชคประสิทธิ์. (2555). **การพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล**, วารสาร บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. 6,1 (มกราคม-เมษายน): 61-76.
- วิสัยพรรณ เสรีวัฒน์. (2555). **การประเมินเชิงระบบโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล**, วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระยา จะสาร. (2553). **การประเมินกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาตามเกณฑ์ รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ของสำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่**, รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ ropic., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เชียงใหม่.
- ศศิพร รินทะ. (2554). **การบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนในโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล:กรณีศึกษาโรงเรียนเมืองคง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31**, รายงาน การศึกษาอิสระ, กศ.ม, มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ปาณิสรา สิงหนงษ์. (2555). การบริหารตามแนวทางรางวัลคุณภาพแห่งชาติที่ส่งผลต่อการเป็นโรงเรียน
มาตรฐานสากลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดปทุมธานี,
วิทยานิพนธ์ กศ.ม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, กรุงเทพฯ.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2555). ภาพอนาคตการศึกษาไทย : วิเคราะห์บนฐานการวิจัย. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2558,
จาก http://www.addkute3.com/wp-content/uploads/2011/1/ed_futher.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล,
กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2551). การเตรียมองค์กรเพื่อรับการตรวจประเมินตามแนวทาง TQA. กรุงเทพฯ,
พงษ์วรินการพิมพ์.

คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง-ลำพูน)
THE CHARACTERISTICS FOR ASEAN COMMUNITY PREPARATION OF TEACHERS
IN WANGNUEA WITTAYA SCHOOL UNDER THE SECONDARY EDUCATIONNAL
SERVICE AREA OFFIC 35 (LAMPANG-LAMPHUN)

รณชัย แก้วในชุมภูทอง^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Ronnachai Kaewnaichumphuthong^{1*} and Sunthorn Khlaium²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) โดยมีประชากร คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 345 คน รวมทั้งสิ้น 438 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน)

1.1 ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน

1.2 ความคิดเห็นของนักเรียนต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ คือ ด้าน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) และด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน)

2.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน ปัญหาครูผู้สอนยังขาดความเข้าใจในการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนระหว่างครูทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน

2.2 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักเรียน ได้แก่ ด้านที่มีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ปัญหาครูโดยส่วนใหญ่ไม่มีการนำหนังสือ ตำราเรียนและสื่อ ที่เป็นภาษาต่างประเทศเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยหนังสือ ตำราเรียนและสื่อ ที่เป็นภาษาต่างประเทศ มักจะถูกนำมาใช้โดยครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเท่านั้น

คำสำคัญ: คุณลักษณะของครู การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

Abstract

The purposes of this research were to study 1) the levels of the result of qualification of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun). 2) The problems and development recommendation of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun). The research population were 438 persons consists of 93 teachers and 345 students. The research instruments were analyzed by using percentage, mean and standard deviation.

The result of the research were as follows

1. The levels of the result of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun).

1.1 The overall of teachers for the result of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun). Found that the total average score was in the high level. The data sorted from the most to the least, which were; Teachers have the information and Communication Technology for teaching, measurement and academic publication both online and offline was the high level. Then, Teachers use Teaching technique and teaching methodologies on a learning and teaching approach is medium level and Teachers have Interchange the experiences in learning and teaching approach both in the country and in the ASEAN community is the lowest level.

1.2 The overall of students for the result of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun). Found that the total average score was in the high level. The data sorted from the most to the least, which were; Teachers use research, instructional mediums and innovations to develop the learners constantly is the most high level. Then, Teachers use the information and Communication Technology for teaching, measurement and academic publication both online and offline was the high level. Then, Teachers have Teaching technique and teaching methodologies on a learning and teaching approach is medium level and Teachers use books, textbooks, instructional mediums in approach of learning and teaching with a foreign language is the lowest level.

2. The result of problems and development recommendation of the characteristics for ASEAN community preparation of teachers in wangnuea wittaya school under the secondary educational service area office 35 (Lampang-Lamphun).

2.1 The result of problems and development recommendation of teachers. The most problems was found administrators have the lack of Interchange the experiences in learning and teaching approach both in the country and in the ASEAN community is the lowest level. Teachers have the lack of knowledge in approaching and interchanging of teaching technique and methodologies experience with both in the country and in the ASEAN community

2.2 The result of problems and development recommendation of students. The most problems was found most of Teachers rarely use books, textbooks, instructional mediums in approach of learning and teaching with a foreign language is the lowest level. Most of foreign language department teachers only use them.

Keywords: THE CHARACTERISTICS OF TEACHERS, PREPARE FOR THE ASEAN COMMUNITY

บทนำ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนที่ 8 สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา ในมาตรา 49 ว่าด้วย บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษา โดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น และการจัดการศึกษา อบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ตลอดชีวิตย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ และ หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 80 ให้รัฐดำเนินการตามแนวนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกรูปแบบ ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้า ทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้ง ปลูกฝังให้ผู้เรียน มีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา ให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ในสภาวะการณ์ของโลกปัจจุบันซึ่งอยู่ในยุคกระแส

โลกาภิวัตน์ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เล็งเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันในการพัฒนาและสร้างความแข็งแกร่ง ทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง โดยการจัดตั้ง สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation) หรือ อาเซียน (ASEAN) พัฒนาเป็น “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี พ.ศ. 2558 ตามกฎบัตรอาเซียน ดังนั้น รัฐบาลไทยจึงได้วางนโยบายการพัฒนาประชาชนโดยใช้การศึกษาเป็นกลไกหลัก ในการขับเคลื่อน การพัฒนา อันเป็นรากฐานสำคัญในการที่จะเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองและในที่ประชุม สดุดยออาเซียน ครั้งที่ 15 ได้รับรอง ปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษา เพื่อให้บรรลุผลของการเป็นประชาคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปันและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนรวมถึงพัฒนาภูมิภาคอย่างยั่งยืน โดยการกำหนดให้สาขาการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประชาคมการเมืองและความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รัฐบาลไทย จึงกำหนดให้ “การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติ” เพื่อเตรียมความพร้อมคนไทยเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนใน ปี พ.ศ. 2558

กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านประเทศเชิงรุกโดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียน ภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียนและขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษา รวมทั้ง การบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพเพื่อเสริมสร้างประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยกำหนดนโยบายด้านการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษาและประชาชน การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษาและประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์อาเซียนให้ยอมรับคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน ส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและฝึกอบรมอาชีพ ส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาอาเซียนและการพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ดำเนินการเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน เตรียมเยาวชนไทยให้พร้อมในการเป็นสมาชิกที่ดีของประชาคมอาเซียน สามารถติดต่อสื่อสารและอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน พัฒนาโรงเรียนให้จัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน จัดการเรียนรู้ จัดหาสื่อและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างความตระหนักให้แก่ผู้เรียน ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไป พัฒนาศูนย์อาเซียนศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียนในโรงเรียนและชุมชน และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของครูซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญของกระบวนการขัดเกลาคุณภาพการศึกษาให้กับผู้เรียนในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา 35 (ลำปาง-ลำพูน) ในปีการศึกษา 2558 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการเตรียมความพร้อม

เข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา ตามตัวชี้วัด คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาในแนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของ โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะของครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของ โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรตาม

การเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของครู

คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน
2. ด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร
3. ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้
4. ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)
5. ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้
6. ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน
7. ด้านการใช้วิจัย สืบ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครู บุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน และนักเรียน จำนวน 345 คน รวมทั้งหมด 438 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมีลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ชุด แต่ละชุดมี 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่

ประชาคมอาเซียน การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยนำข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 7 ด้านนั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ทั้ง 7 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) รองลงมา คือ ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน

ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีแหล่งข้อมูลในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีความรู้เกี่ยวกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านเข้ารับการฝึกอบรม ความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร เพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษา โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านสามารถสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษาในประเทศกลุ่มอาเซียนอย่างน้อย 1 ภาษา) โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุดคือ ท่านมีการศึกษาภาษาอื่น ๆ ในประเทศกลุ่มอาเซียนนอกจากภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีความสนใจใฝ่ศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนจากสื่อสารสนเทศต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ หนังสือ ตำราเรียนที่ท่านศึกษาด้านประชาคมอาเซียน มีเนื้อหาที่เข้าใจง่ายต่อการศึกษาและสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่ผู้เรียนได้ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านได้มีการศึกษาตำราเรียน หนังสือต่างประเทศเกี่ยวกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีความสามารถในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านสามารถสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์กับเพื่อนในประเทศกลุ่มอาเซียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน ในวิชาที่ท่านรับผิดชอบ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านนำเอารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในประเทศกลุ่มอาเซียนเข้ามาใช้ในวิชาที่ท่านรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการจัดการเรียนการสอนระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผลระหว่างครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในด้านการวัดและประเมินผลระหว่างครูผู้สอนในประเทศกลุ่มอาเซียน อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ท่านให้ความสำคัญถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นหลังการนำสื่อ นวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านได้นำนวัตกรรมการเรียนรู้เข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการเรียนการสอนหน่วยงาน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ท่านได้มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

2. ความคิดเห็นของนักเรียน พบว่า คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ทั้ง 7 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความคิดเห็นมากที่สุดคือ ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้

ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนได้มีการเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น การถ่ายทอด สอดแทรกความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้แก่นักเรียน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีการแนะนำแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอาเซียน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเผยแพร่ให้แก่หน่วยงานภายนอกได้ อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารเพื่อยกระดับความสามารถด้านภาษา โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะ ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการศึกษาภาษาอื่น ๆ ในประเทศกลุ่มอาเซียนนอกจากภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนนำหนังสือเรียนที่มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบันมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

กลาง รองลงมาคือ ครูผู้สอนนำหนังสือ ตำราเรียน และสื่อ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับระดับประถมศึกษาตอนต้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการนำตำราเรียนต่างประเทศมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนมีทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีความรู้และทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เผยแพร่ความรู้ให้แก่ นักเรียนได้ทั้งในระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถสื่อสารผ่านทางอินเทอร์เน็ตสื่อสังคมออนไลน์กับเพื่อนในประเทศกลุ่มอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในระบบการเรียนการสอน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการเชิญวิทยากรจากภายในและภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียนในการเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนมีการติดต่อสื่อสารและส่งข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนทั้งจากภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีเครือข่ายกับครูในประเทศกลุ่มอาเซียนและนำความรู้มาถ่ายทอดให้แก่ นักเรียน อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง พบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ สูงสุดคือ ครูผู้สอนมีการนำสื่อสำเร็จรูปเข้ามาใช้ในระบบการจัดการเรียนการสอน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอนให้ความสำคัญถึงผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นหลังการนำสื่อ นวัตกรรมเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และต่ำสุดคือ ครูผู้สอนมีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมขององค์กรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของ ครู บุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนต่อคุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่าด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) มีความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริสุข ยุทธแสน (2555) ทำการวิจัย การพัฒนาในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ทักษะคิดของครูที่มีต่อการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่า ด้านความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ขาดความตระหนักต่อการเตรียมความพร้อมของตนเองเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ขาดการศึกษาค้นคว้าแหล่งข้อมูลสารสนเทศในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี สิงาม (2555) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ มีการดำเนินงานการเตรียมความพร้อมทั้งด้านนโยบายของผู้บริหารโรงเรียนและด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฏิบัติการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่าด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ รวมถึงหน่วยงานอาจให้การสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการเตรียมความพร้อมในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร จึงส่งผลให้ครูมีการเตรียมความพร้อมด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพรธณ วิชาคทรัพย์ และจรรย์นัท เศตวงษ์ (2555) ที่ได้ศึกษา การเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ เพื่อรองรับการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคใหญ่ เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร โดยการสัมภาษณ์ พบว่า ด้านของพนักงานองค์การการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคยังไม่ได้มีการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษ การพัฒนาให้กับพนักงานเป็นเรื่องยากเพราะไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษติดต่อสื่อสารในการทำงาน

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่า ด้านความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนยังขาดการส่งเสริมให้นักเรียน เรียนรู้และพัฒนาทักษะทางด้านการใช้ภาษาต่างประเทศให้สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญประภา เจริญสุข และอนวัต เจริญสุข (2554) ทำการศึกษาภาษาอังกฤษกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย สู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 ผลการศึกษาพบว่า การเปิดเสรีทางการค้า ตลาดแรงงานไทย ข้อพึงตระหนัก ในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตซึ่งจะเป็นแรงงานในอนาคต มุมมอง กระบวนการเรียน การสอนของคณาจารย์ นโยบายสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อเตรียมพร้อมก้าวไปสู่ความเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนใน ปี ค.ศ. 2015

3. ด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่าด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูมีทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร รวมถึงครูได้มีการศึกษาค้นคว้าหนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อตระกูล บุญปลุก (2558) ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ครูมีความพร้อมตามตัวชี้วัดที่ยังมีอุปสรรคและปัญหา มีทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในประเทศ และกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับต่ำ

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่าด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดเกี่ยวกับทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสารของครู รวมถึงหนังสือ ตำราเรียน และสื่อสำเร็จรูปส่วนใหญ่ที่ครูได้รับจัดสรรจากทางโรงเรียนนั้นเป็นภาษาไทยเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ สูงดวงค์ (2555) ทำการศึกษาความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เรียงลำดับจากสูงไปต่ำ ดังนี้ ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ด้านการวิจัย สื่อ นวัตกรรม และด้านความรู้ ความสามารถ ตามลำดับ และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อตระกูล บุญปลุก (2558) ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ครูมีความพร้อมตามตัวชี้วัดที่ยังมีอุปสรรคและปัญหา มีทั้งสิ้น 3 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ครูใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ครูสามารถแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในประเทศ และกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับต่ำ

4. ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่า ด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบ ออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูมีความรู้และทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงโรงเรียนยังได้ให้การสนับสนุนส่งเสริมการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อตระกูล บุญปลุก (2558) ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า ครูมีความพร้อมตามตัวชี้วัดทั้งสิ้น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ครูใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ และครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับที่มาก

ส่วนจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่าด้านการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงาน ทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนมีความรู้และทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการนำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่รับผิดชอบ และยังมี การเผยแพร่ความรู้ให้แก่ นักเรียนได้ ซึ่งทำให้นักเรียนสามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารกับครูและเพื่อน ๆ ในกลุ่ม ประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของต่อตระกูล บุญปลูก (2558) ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 พบว่า ครูมีความพร้อมตามตัวชี้วัดทั้งสิ้น 4 ตัวชี้วัด ได้แก่ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ครูใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (ICT) ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์และออฟไลน์ ครูใช้ เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ และครูใช้การวิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับที่มาก

5. ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่า ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเห็นว่าการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ย่อมจะทำให้ผลการสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรชาติ สังข์รุ่ง ได้วิเคราะห์คุณลักษณะครูที่ดีเป็น 4 ลักษณะ ซึ่งตรงกับคุณลักษณะข้อที่ 4 คือ คุณลักษณะด้านสมรรถนะและประสิทธิภาพในการสอน คือ สอนดี สอนเข้าใจ ใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอนที่หลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน รู้จักปรับปรุงเทคนิคการสอน แสวงหาแนวทางใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการจัดชั้นเรียนและบรรยากาศของชั้นเรียน จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้

แต่จากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่า ด้านการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนยังขาดการใช้เทคนิคและวิธีสอนที่หลากหลายมาปรับปรุงในการเรียนการสอนและร่วมไปกับการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความสนใจอยากเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี สิงาม (2555) ทำการศึกษา การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ระดับปฏิบัติการที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา เล็งเห็นความสำคัญเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน มีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ วางแผนและออกแบบการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ตลอดจนใช้สื่อเทคโนโลยี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและดึงดูดความสนใจนักเรียน

6. ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่า ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจและโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน รวมถึงยังไม่ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียนเท่าที่ควร ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรกร อุตร์เลิศ (2554) ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับต่ำ ซึ่งอาจจะมาจากการขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน ด้านการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นใน ด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย

ส่วนจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่า ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ความเข้าใจและโอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและ ในกลุ่มประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรกร อุตร์เลิศ (2554) ทำการศึกษาการเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบ้านแยง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนในระดับต่ำ ซึ่งอาจจะมาจากการขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างหน่วยงาน ด้านการเตรียมความพร้อมของท้องถิ่นใน ด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อย

7. ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 93 คน พบว่า ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างสื่อ นวัตกรรมสามารถช่วยแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคราญ ยันต์ทองอยู่ (2549) ทำการศึกษา ความพร้อมในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสารภี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า ครูมีความพร้อมในเรื่องการเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการทำวิจัยและความสนใจต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก

ส่วนจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน จำนวน 345 คน พบว่า ด้านการใช้วิจัย สื่อ นวัตกรรม เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนเห็นว่าการทำวิจัยในชั้นเรียน การสร้างสื่อ นวัตกรรม เป็นวิธีสอนที่จะทำให้เด็กมีความสนใจและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสงค์ สงข์ชัย (2540) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญเขตการศึกษา 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ มีการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่มีการปฏิบัติการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลาง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นงคราญ ยันต์ทองอยู่ (2549) ทำการศึกษา ความพร้อมในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอสารภี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า ครูมีความพร้อมในเรื่องการเห็นคุณค่าและประโยชน์ในการทำวิจัยและความสนใจต่อการทำวิจัยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาความรู้ ความสามารถ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน และด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ครู เนื่องจาก ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่ได้ระดับความคิดเห็นต่ำสุด คือ ด้านความสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ใน

การจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียนในความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ในความคิดเห็นของนักเรียน

2. จากผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนวังเหนือวิทยา พบว่าในระดับความคิดเห็นต่ำสุดได้แก่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ทั้งในประเทศและในกลุ่มประชาคมอาเซียน และด้านการใช้หนังสือ ตำราเรียนและสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาความรู้ ความสามารถให้เหมาะสมแก่ครู ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในโรงเรียนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
2. การศึกษารูปแบบวิธีการพัฒนาองค์การให้เกิดความเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นระบบ
3. การศึกษาปัญหาในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนหน่วยงาน หรือองค์การอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง คุณลักษณะของครูในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โรงเรียนวังเหนือวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 (ลำปาง-ลำพูน) ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษาที่กรุณาให้คำแนะนำตรวจทาน ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ทำการค้นคว้าด้วยตนเองจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สมชาย บุญศิริเกษสัช อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ดร.สุธิดา พลธานี อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง และนางวรารัตน์ สัตระกุล ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจทาน และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำปีการศึกษา 2558 โรงเรียนวังเหนือวิทยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จิราพรรณ วิชาคทรัพย์ และ จีรนันท์ เสดวงษ์. (2555). การเตรียมความพร้อมด้านภาษาอังกฤษ ขององค์กร
รัฐวิสาหกิจ เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษา: การไฟฟ้าสำนักงานใหญ่ เขต
จตุจักร กรุงเทพมหานคร. จุลนิพนธ์ สาขาวิชาการจัดการธุรกิจทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- ต่อตระกูล บุญปลุก. (2558). การเตรียมความพร้อมด้านการจัดการเรียนรู้ของครูและผู้บริหารสถานศึกษาสู่
ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านเวียงพานในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. สาขาบริหารการศึกษา สำนักวิชาศิลปะศาสตร์
มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง.
- นงคราญ ยันต์ทองอยู่. (2549). ความพร้อมในการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอ
สารภี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่.
- ประสงค์ สงข์ชัย. (2540). การส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญเขตการศึกษา 4. ภูเก็ต : หน้อยศึกษานิเทศก์กรมสามัญ เขตการศึกษา 4.
เพื่อประกษา เจริญสุขและอนูวัต เจริญสุข. (2554). ภาษาอังกฤษกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ไทยสู่ความเป็น
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015. Executive Journal : วารสารนักบริหาร. 31 (4), 30-34.
- ราตรี สীগม. (2555). การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การ
บริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วีรกร อุดรเลิศ. (2554). การเตรียมความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม
อาเซียน กรณีศึกษา: พื้นที่เทศบาลบ้านแยง อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ร.ม.,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ศิริสุข ยุทธแสน. (2555). การพัฒนาในการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลาปาง เขต
3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุรชาติ สังข์รุ่ง. (2537). การพัฒนาระบบการสรรหาข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา: 53-54.
- สำราญ สูงติวงศ์. (2555). ความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนประชารัฐธรรมคุณ
สังกัด เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา
เขต 2

The Characteristics of The Professional School Administrators Of Chiangkham
Education Opportunity Expansion School Group 1 under Phayao Primary
Education Service Area Office 2

วรรณิ แสงทอง^{1*} และโสภา อำนวยรัตน์²

Wanee Saengthong^{1*} and Sopa Aumnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 93 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ และการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร 2) ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านที่มีผู้เสนอแนะการพัฒนาสูงสุด คือ การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ข้อที่มีการเสนอแนะสูงสุดคือ ผู้บริหารควรศึกษาดูงาน อบรม เรียนรู้และหาประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

คำสำคัญ: คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Tudtu_p@hotmail.com

Abstract

The objectives of the study were aiming the characteristics of the professional school administrators and to study the suggestions for developing the characteristics of the professional school administrators of Chiangkham education opportunity expansion school group 1 under Phayao Primary Education Service Area Office 2. The populations of this study are 93 persons from 4 schools of Chiangkham education opportunity expansion school group 1 under Phayao Primary Education Service Area Office 2. The data is collected from the school directors, the deputy school directors and the teachers in 2015 academic year. The research instrument is the 5 level rating scale questionnaire, the statistical treatments used for analyzing are percentage, mean and standard deviation.

The results of the study are as follows. 1) The overall of the professional school administrator's characteristics is at the highest level. When considering in each aspects of the characteristics, all aspects are also at the highest level which can be sorted in decreasing order as: being the ethical leadership, being the systematic leadership, being the academic leadership, being the community and sociality leadership, being the organizational leadership and being the personal effectiveness leadership. 2) The suggestions for developing the administrator's characteristics, the top most topic is being the personal effectiveness leadership which most of the questionnaire respondents suggest that the administrators should observe about academic activities in all aspects from various people sources and places in order to learn and broaden their own views.

Keywords: The Characteristics of The Professional School Administrators

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อสร้าง คนไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในการพัฒนาประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต และอยู่ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 5) ในการดำเนินการตามแนวปฏิรูปการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จจำเป็นต้องอาศัยองค์การปฏิบัติ คือ สถานศึกษา ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เป็นอย่างดี และผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำการปฏิรูปที่มีประสิทธิภาพ ตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ได้กำหนดให้ผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจะสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้นั้น จะต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่องค์การวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษากำหนดและจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพชั้นสูงนั้น คือ จะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพ ชีระ รุญเจริญ (2550, หน้า 34) กล่าวไว้ว่า การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะประโยชน์ในยุคโลกาภิวัตน์จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ จึงจะดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ไปด้วยดี และบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารองค์กรจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ การบริหารกิจการ

ใด ๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ นั่นหมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพจึงจะสามารถเป็นผู้นำการปฏิรูปการศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้

ผู้บริหารไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการและเอกชน ย่อมมีบทบาทที่เป็นผลต่อการสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง บางครั้งการจัดการองค์การ แม้จะไม่เรียบร้อยถูกต้องอยู่บ้างก็อาจได้ผลสูงได้ หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะในการนำไม่ดี แม้การจัดการองค์การถูกต้อง หรือดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้น ย่อมสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทที่สำคัญในการบริหารงานในโรงเรียน เพราะผู้บริหารเปรียบเสมือนหลักชัยในการดำเนินงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และผลงานโดยรวม พฤติกรรมและลักษณะของผู้นำมีส่วนสัมพันธ์ใกล้ชิดกับคุณภาพและคุณค่าขององค์การ ที่จะสะท้อนให้เป็นประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานในองค์การหรือหน่วยงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี (ธีระพันธ์ พวงจำปี, 2553 หน้า 15)

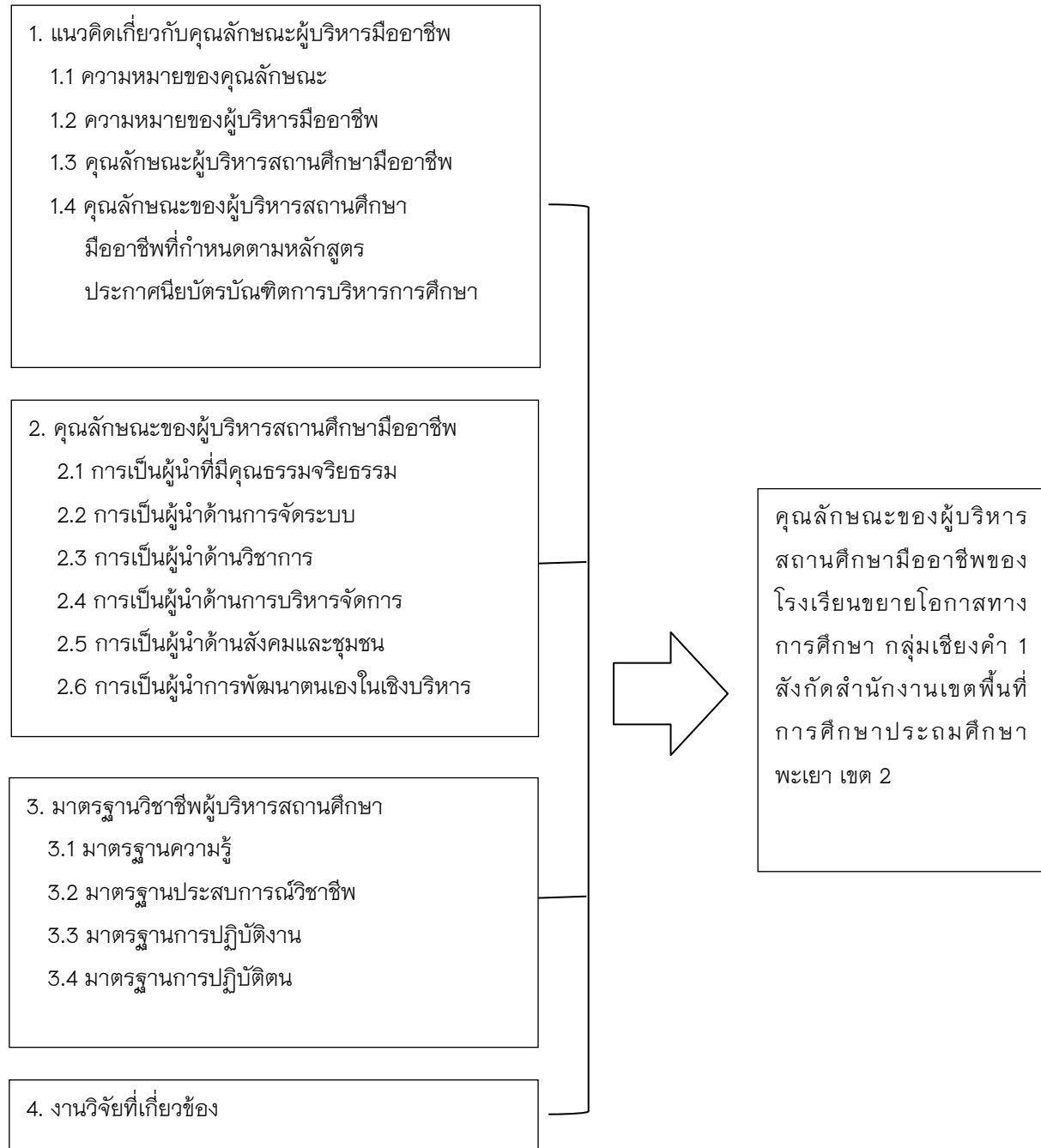
การบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบัน พบว่า มีปัญหาที่เกิดจากการบริหารที่ผิดพลาดไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราชการ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อองค์การราชการ ตัวบุคคล มีเรื่องร้าวร้าวเรียนฟ้องร้อง ขอความเป็นธรรม สร้างความขัดแย้งในองค์กร ทำให้การปฏิบัติงานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและยังทำให้บรรยากาศในองค์กรเสียไป (ไพศาล ตั้งสมบูรณ์, 2548, หน้า 20) ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังไม่เป็นนักบริหารมืออาชีพ ไม่ได้รับการฝึกอบรมให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงาน มีภาวะการณ์เป็นผู้นำค่อนข้างน้อย ขาดทักษะในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2542 หน้า 4) ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการดำเนินการกิจของโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์คือ ผู้บริหาร ซึ่งจากการวิจัยผู้บริหารสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าผู้บริหาร 15% ไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐานความเป็นนักบริหารขาดความสามารถด้านการสื่อสารและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ไม่ผ่านเกณฑ์ความสามารถในการบริหาร และอีก 35% ขาดการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ (ธีระ รุญเจริญ, 2543, หน้า 33) ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนไม่ประสบความสำเร็จในการบริหารงาน มีปัญหาในการบริหารงานด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการปฏิบัติและพัฒนาคุณลักษณะของตนให้เหมาะสมยิ่งขึ้นและเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาตนเองและผู้บริหารทุกระดับให้มีคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 4 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 93 คน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอนประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูล

ทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงค่า 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงค่า 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากลุ่มเชิงค่า 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ การเป็นผู้นำด้านวิชาการ การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร

1.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและผู้อื่น รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว ไม่เอาัดเอาเปรียบ เบียดเบียนผู้ร่วมงานและผู้อื่น และผู้บริหารมีความเมตตา กรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ศิษย์ ผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติงานและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม

1.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนนำคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารพัฒนางานสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และผู้บริหารพัฒนาสถานศึกษาที่มุ่งเน้นการสอนและการเรียนรู้ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารให้เอื้อต่อการวางแผนการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ผู้บริหารนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลและนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงงานวิชาการของสถานศึกษาให้ดีขึ้น ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ

ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการดำเนินงานบริหารสถานศึกษา

1.4 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเห็นคุณค่าของปัจจัยที่เอื้อต่อการศึกษาและพิจารณานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการวางแผนกลยุทธ์และควบคุมการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สู่กระบวนการเปลี่ยนแปลงและนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีทักษะในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม

1.5 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสังคมเพื่อร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ และผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับชุมชนและสังคม โดยมีการเข้าไปช่วยเหลือและเปิดโอกาสให้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วม รองลงมาคือ ผู้บริหารนำคณะครูและนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนและสังคมอย่างสม่ำเสมอ และผู้บริหารมีความเข้าใจในบริบทของชุมชนและสังคมในทุก ๆ ด้าน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมร่วมกับสถานศึกษา

1.6 ผลการศึกษาคุณลักษณะการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า ระดับคุณลักษณะของผู้บริหารอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองทางการบริหารในการเป็นแบบอย่างที่ดีและการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงาน รองลงมาคือ ผู้บริหารหมั่นแสวงหาความรู้ต่าง ๆ ในเชิงบริหารเพื่อพัฒนาตนเองอยู่เสมอและผู้บริหารมีการนำเทคนิค สื่อ เครื่องมือ มาใช้บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและผู้บริหารนำความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการมาพัฒนาสถานศึกษา ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการสร้างผลงานทางวิชาการ และเผยแพร่อยู่เสมอ

2. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า

2.1 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คณะครูและนักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดี และเป็นผู้นำที่มีความยุติธรรม เสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสม ทั้งกาย วาจาและใจ ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรปฏิบัติตามจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ

2.2 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารเป็นผู้นำด้านการจัดระบบที่ดีและระบบบริหารจัดการควรมีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ รองลงมาคือ ผู้บริหารมีการจัดระบบการบริหาร โครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน และ ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้เพื่อนำมาพัฒนาองค์กรโดยบุคคลในองค์กรมีส่วนร่วมในการจัดระบบ และมีการจัดระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการเรียนการสอนและทันต่อเหตุการณ์ ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำในการจัดระบบภายในโรงเรียนได้ดีเยี่ยม

2.3 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารควรศึกษาหาความรู้และสามารถนำความรู้ด้านวิชาการไปพัฒนาตนเองและครูในโรงเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาด้านวิชาการ และพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนด้าน ICT และนำนวัตกรรมใหม่ๆ มาส่งเสริมงานวิชาการ ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรมีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2.4 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านบริหารจัดการ ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดการงานที่รับผิดชอบได้อย่างครบถ้วน ในเชิงพัฒนา และสร้างสรรค์ มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการในด้านทรัพยากรและบุคลากร รองลงมา คือ ผู้บริหารควรบริหารจัดการเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอน และเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการที่ดี ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรพัฒนาบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยี

2.5 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนและวางตัวได้อย่างเหมาะสม รองลงมา คือ ผู้บริหารควรเข้าร่วมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนได้ดี และชุมชนให้ความเคารพนับถือ ให้ความร่วมมือการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี ส่วนข้อเสนอแนะที่มีความถี่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารควรมีการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทั้งโรงเรียน ชุมชน สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ และควรมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้ชุมชนรับทราบตลอดเวลา

2.6 ข้อเสนอแนะการพัฒนาคุณลักษณะการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ข้อเสนอแนะที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้บริหารควรศึกษาดูงาน อบรม เรียนรู้และหาประสบการณ์ในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงานและทำให้ผู้อื่นเห็นคุณค่า

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงคำ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีประเด็นที่น่าสนใจ ที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. คุณลักษณะของการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริตต่อหน้าที่การงาน ต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีโชค วิไลพันธ์ (2555, หน้า 115) เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้บริหารด้านคุณธรรมจริยธรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความซื่อสัตย์ในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมา คือ ไม่เสพสิ่งเสพติดและมั่วอบายมุข เป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ มีความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมีความขยันประหยัด และยึดมั่นในสัมมาอาชีพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีใจสาธารณะในการรักษาสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ กุลวัฒน์ (2556, หน้า 58) เรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของครู สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของครู สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ด้านคุณธรรมจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อ พบว่า มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และหน่วยงาน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยของราชการ และบริหารงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาล มีความหนักแน่น ไม่หวั่นไหว รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายและมีความยุติธรรม และปฏิบัติต่อเพื่อนร่วมงานอย่างเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนนำคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล นียมพันธ์ (2550, หน้า 78) เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารเป็นผู้นำให้มีวิสัยทัศน์และความเข้าใจร่วมกันในทางการศึกษา เพื่อทำงานร่วมกันให้ได้ผลดี รองลงมา คือผู้บริหารนำคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อใช้ในการบริหารงาน และสอดคล้องกับแนวคิดของ หวน พิณรุพันธ์ (2548, หน้า 46-49) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้บริหารจะต้องนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพในยุคปัจจุบัน จะต้องรู้จักนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาในการการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การพัฒนาผู้เรียนประสบความสำเร็จมีคุณภาพสมบูรณ์ ทั้งเป็นคนเก่ง เป็นคนดี และมีความสุขในชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ พรพิมล นียมพันธ์ (2550, หน้า 78) เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาตนเองในด้านวิชาการให้ทันสมัยอยู่เสมอ รองลงมาคือ ผู้บริหารมีความคิดริเริ่มในการนำแนวคิดหลักการใหม่ ๆ มาใช้ในการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และนโยบายในการจัดการศึกษา และผู้บริหารริเริ่มจัดทำและใช้หลักสูตรให้เหมาะสมกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนและท้องถิ่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมรัฐส อีนสุข และคณะ (2552, หน้า 151) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพด้านวิชาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท

4. คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารเห็นคุณค่าของปัจจัยที่เอื้อต่อการศึกษาและพิจารณานำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หวน พิณรุพันธ์ (2548, หน้า 46-49) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารมาพัฒนาการบริหารงานด้านต่าง ๆ ภายในสถาบันการศึกษาให้ประสบความสำเร็จสู่ความเป็นเลิศในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมทั้งมีความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด มีความสามารถในการระดมทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในสถานศึกษาและชุมชนมาช่วยจัดการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหมรัฐส อีนสุข และคณะ (2552, หน้า 151) เรื่อง การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพด้านบริหารจัดการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การระดมทรัพยากรด้านการเงิน และด้านวิชาการ เพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนและทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด

5. คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนและสังคมเพื่อร่วมมือกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมือกับชุมชนและสังคม โดยมีการเข้าไปช่วยเหลือ และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าและสังคมเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล นิยมพันธ์ (2550, หน้า 78) เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารสามารถสร้างความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างถูกต้องชัดเจน รองลงมาคือผู้บริหารสามารถนำชุมชนและหน่วยงานภายนอกมาร่วมสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน และสอดคล้องกับ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2540, หน้า 1-33) ที่กล่าวถึงเกณฑ์มาตรฐานผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นอย่างสร้างสรรค์ไว้ว่า ผู้บริหารการศึกษาเป็นบุคลากรสำคัญของสังคมหรือชุมชน สามารถชี้แนะแนวทางการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าตามทิศทางการที่ต้องการ ผู้บริหารมีอาชีพต้องร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่นในการเสนอแนะทางปฏิบัติ แนะนำปรับปรุงการปฏิบัติ และแก้ปัญหาของชุมชนหรือหน่วยงานอื่น เพื่อให้เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวมในลักษณะร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมปฏิบัติเต็มความสามารถพร้อมทั้งยังยอมรับความสามารถ รับฟังความคิดเห็น และเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้ใช้ความสามารถของตนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเสริมสร้างบรรยากาศประชาธิปไตย และร่วมมือกันในสังคมนำไปสู่การยอมรับและศรัทธาอย่างภาคภูมิใจ และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545ข, หน้า 68-71) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายผู้สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ได้แก่ ทรัพยากร งบประมาณ ทรัพยากรบุคคล เช่น ผู้เชี่ยวชาญผู้มีความรู้และประสบการณ์พิเศษที่โรงเรียนต้องการให้มาช่วยพัฒนาโรงเรียน ทรัพยากรด้านการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การกีฬา สื่อ และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

6. คุณลักษณะการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเองทางการบริหารในการเป็นแบบอย่างที่ดีและการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล นิยมพันธ์ (2550, หน้า 78) เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่มีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ผู้บริหารใช้ทักษะความสามารถในการบริหารเป็นประจำอยู่เสมอ รองลงมา คือ ผู้บริหารเข้าสังคมกับผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารอยู่เสมอ และผู้บริหารพัฒนาพฤติกรรมความเป็นผู้นำของตนเองโดยการฝึกปฏิบัติศึกษาต่อ อบรมประจำการจากสถานที่ชำนาญการทางด้านการบริหาร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยคุณลักษณะของผู้บริหารมีของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มเชิงค่า 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 ครั้งนี้ไม่มีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารนำผลการวิจัยไปใช้ในแต่ละด้านดังนี้

1. การเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารควรมีการใช้หลักเหตุผลในการปฏิบัติงานและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ให้คำแนะ คำปรึกษา ตลอดจนประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานแก่ครู และ

นักเรียน ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสม หาโอกาสพาครูและนักเรียนประพฤติปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

2. การเป็นผู้นำด้านการจัดระบบ ผู้บริหารควรจัดระบบสารสนเทศและการสื่อสารให้เอื้อต่อการวางแผนการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดระบบ การวางแผน มีการวางแผนกลยุทธ์ และนำสารสนเทศมาใช้ในการจัดระบบ

3. การเป็นผู้นำด้านวิชาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา และนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการดำเนินงานบริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

4. การเป็นผู้นำด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีทักษะในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม กล่าวคือ กล่าวตัดสินใจ กล่าวปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการให้เข้ากับยุคสมัย ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมีการกระจายอำนาจบริหารงาน และควรใช้กลยุทธ์การบริหารความขัดแย้งในการบริหารสถานศึกษา

5. การเป็นผู้นำด้านสังคมและชุมชน ผู้บริหารควรจัดทำแผนพัฒนาการส่งเสริมโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในสถานศึกษา เพราะถือได้ว่าสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งของชุมชนและสังคม ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีผู้เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มากที่สุด

6. การเป็นผู้นำการพัฒนาตนเองในเชิงบริหาร ผู้บริหารควรมีการสร้างผลงานทางวิชาการและเผยแพร่อยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการบริหารของผู้บริหารกับคุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.โสภา อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายเสมอ วงศ์พัฒน์ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นายอวยชัย รัตนแพทย์ ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นายนิคม กิรติวรังกูร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางถ้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มเชิงคำ 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

กราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจให้เสมอมา และสุดท้ายขอขอบคุณพลังกาย พลังใจจากตัวเองที่มุ่งมั่นและตั้งใจในการทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ กุลวัฒน์. (2556). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในทัศนะของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- ถวัลย์ หงส์ไทย. (2546). **การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารโรงเรียนประถม สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.**
- ทวีโชค วิไลพันธ์. (2555). **คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ คศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.**
- ธีระ รุญเจริญ. (2543). **การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับใบประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตการศึกษา 11. นครราชสีมา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.**
- ธีระ รุญเจริญ. (2544 ก). **ลักษณะการบริหารตามแนวปฏิรูปการศึกษาใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เขตพื้นที่การศึกษา. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง ผลกระทบของการจัดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา. วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2544.**
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: แอล. ที. เพลส.**
- ธีระพันธ์ พวงจำปี. (2553). **ลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงมี. สืบค้นเมื่อ 16 กันยายน 2558, จาก <http://www.kroobannok.com/blog/38591>.**
- พรพิมล นิยมพันธ์. (2550). **คุณลักษณะของผู้บริหารมืออาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ คศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.**
- ไพศาล ตั้งสมบูรณ์. (2548). **การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทสาคร. สารนิพนธ์ คศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545 ก). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2540). **เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2548). **การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ**. นนทบุรี: พิณรุฬพันธ์การพิมพ์.
- เหมรัฐสุธี อินสุข และคณะ. (2552). **การศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้บริหารมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา**
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอน ศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย

The participation of parents in Management School of Education DonSila PhaNgam Wittayakhom Chiang Rai province

ปนัดดา ปานบุตร^{1*} และ เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต²

Panatda Panbut^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน และศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ศึกษาจาก ผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 240 คน ใช้แบบสอบถาม มีค่าความความเที่ยงตรงของเนื้อหา 0.87 และค่าความเชื่อมั่น 0.92 เป็นเครื่องมือเก็บข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง โดย บทบาทในฐานะเป็นครูของลูก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย บทบาทในการสอดส่องดูแลบุตร บทบาทการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรม บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากร บทบาทในการเป็นผู้รับจ้างชั่วคราว ตามลำดับ ส่วนประสิทธิผลด้านการจัดการศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก โดย การจัดการด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และการจัดการงบประมาณ การจัดการวิชาการ การบริหารทั่วไป ตามลำดับ

คำสำคัญ: บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

Abstract

The purpose of the study were to study the participation of parents in school Management and the effectiveness of school education. 240 Parents involved in the Study. A questionnaire with the accuracy of content 0.87 and reliability of content 0.92 was used as a tool for collecting data were analyzed with frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results showed that the participation of parents. Was at moderate level on his role as a teacher of children. Most are average And role as policymakers. Role in monitoring children The role of the volunteer activities. Its role as a resource The role of a temporary contract, respectively. And Management effectiveness

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Panbut@hotmail.com

and found that the high level. The management personnel Most are average And budget management Academic Management General administration, respectively.

Keywords: The participation of parents towards the education

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ เพราะปัจจัยสำคัญของการพัฒนามนุษย์ คือการศึกษา การฝึกฝนให้บุคคลมีสติปัญญา สามารถเป็นผู้นำในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ผู้นำสามารถสร้างสรรค์เทคโนโลยีใหม่ ๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลที่มีคุณภาพจะช่วยสร้างความเจริญที่ยั่งยืนในอนาคตได้ ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการเคลื่อนตัวของประชาชนจากทุกแหล่งให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร ที่มีอาจเสี่ยงได้ ดังนั้น เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของสังคมและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

นโยบายของรัฐบาลในปัจจุบัน มุ่งให้ความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโลก โดยให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการศึกษา และ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการของรัฐ ไว้ ดังปรากฏใน มาตรา 87 ระบุว่า ทุกภาคส่วนต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจร่วมตรวจสอบทุกด้าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553 หน้า 14-25) อีกทั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545) ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการศึกษา ถือเป็นสิ่งที่ทุกภาคส่วนต้องให้ความสำคัญ

โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ได้จัดการศึกษา และการบริหารจัดการตามกรอบที่กระทรวงศึกษาธิการ กำหนดไว้ และดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จัดทำรายงานการประเมินคุณภาพภายใน ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14 มาตรฐาน ปรากฏผลการประเมินคุณภาพ ประจำปี 2555-2557 พบว่า โรงเรียนได้จัดการบริหารการศึกษา อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในระดับ ร้อยละ 87 ร้อยละ 83 และร้อยละ 89 ตามลำดับ ซึ่งผลการประเมินการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียน ยังไม่บรรลุผลอันเป็นที่พึงพอใจ ต้องปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ อีกทั้งบทบาทด้านการให้ความร่วมมือ การสนับสนุนของผู้ปกครอง ต่อการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนนั้น ยังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ (โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม, 2558)

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย ในฐานะเป็นครู ของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม มีบทบาทเป็นครูผู้สอนให้ความรู้แก่เด็ก และบทบาทการเป็นผู้ช่วยเหลือโรงเรียนในการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานต่าง ๆ ตลอดจนการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง จึงมีความประสงค์ที่จะปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องในด้านบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน และสนใจต้องการศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม เพื่อนำผลการศึกษานี้

ไปเป็นกรอบการจัดการศึกษา ตลอดจนแนวทางการจัดการบริหารงานของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคมให้มีคุณภาพในโอกาสต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

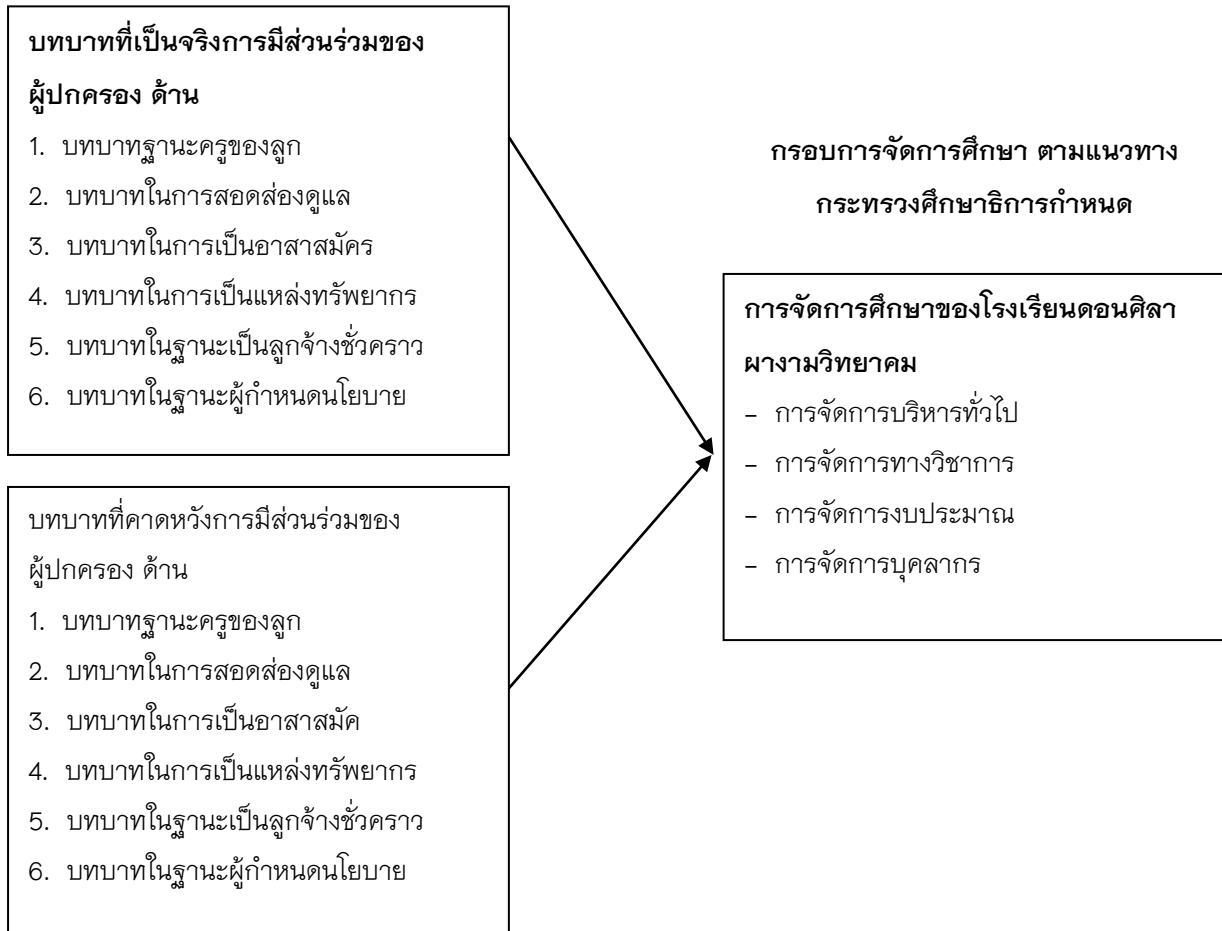
1. เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม

กรอบแนวคิด

การวิจัยนี้ มุ่งศึกษาถึงลักษณะบทบาทของผู้ปกครอง ที่มีต่อกิจกรรมการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม ปีการศึกษา พุทธศักราช 2558 โดยพัฒนากรอบการศึกษาลักษณะของบทบาทผู้ปกครองมาจากแนวคิดบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ของ Berger 2004 (อ้างถึงใน นุชดา ลาทอง, 2553) ได้ระบุบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ได้แก่

1. บทบาทในฐานะครูของลูก
2. บทบาทในการสอดส่องดูแล
3. บทบาทในการเป็นอาสาสมัคร
4. บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากร
5. บทบาทในฐานะเป็นลูกจ้างชั่วคราว
6. บทบาทในฐานะผู้กำหนดนโยบาย

ทำการศึกษาเปรียบเทียบ บทบาททั้ง 2 ด้าน คือ บทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง ส่วนการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม ได้ศึกษา การบริหารจัดการของโรงเรียน 4 ด้าน (ตามกรอบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด) คือ การจัดการบริหารทั่วไป การจัดการทางวิชาการ การจัดการงบประมาณ และการจัดการบุคลากร ดังปรากฏภาพกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพ 1 แสดงแนวคิดการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน ของ Berger,E.H.(2004)

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทำการสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย นำข้อมูลกลับมาวิเคราะห์ และแปลผล โดยใช้สถิติความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนา ในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ ผู้ปกครองของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม ปีการศึกษา 2558 จำนวน 240 คน ผู้วิจัยกำหนดเป้าหมาย ด้วยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงทั้งหมด รวมจำนวน 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ใช้แบบสอบถามความคิดเห็นประมาณค่าแบบ Likert Scal ที่มีค่าความความเที่ยงตรงของเนื้อหา 0.87 และค่าความเชื่อมั่น 0.92 เป็นเครื่องมือ ประกอบด้วย 4 ตอน คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ความคิดเห็นถึงบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ประสิทธิภาพการบริหารของโรงเรียน และคำถามปลายเปิด ให้แสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ ปัญหา อุปสรรค ของผู้ปกครองที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าความถี่ และร้อยละ
2. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6 ด้าน ประกอบด้วย บทบาทในฐานะเป็นครูของลูก บทบาทในการสอดส่องดูแลบุตร บทบาทการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากร การจัดการศึกษา บทบาทในการเป็นผู้รับจ้างชั่วคราวของโรงเรียน และบทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเกณฑ์การแปลผลนั้น ได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2554) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	แปลความว่า	ระดับบทบาทมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	แปลความว่า	ระดับบทบาทมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	แปลความว่า	ระดับบทบาทปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	แปลความว่า	ระดับบทบาทน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	แปลความว่า	ระดับบทบาทน้อยที่สุด

3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม 4 ด้าน ประกอบด้วย การจัดการบริหารทั่วไป การจัดการทางวิชาการ การจัดการงบประมาณ และการจัดการบุคลากร วิเคราะห์ด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับเกณฑ์การแปลผลนั้น ได้ใช้เกณฑ์การแปลความหมาย (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ , 2554) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	แปลความว่า	ระดับความพอใจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	แปลความว่า	ระดับความพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	แปลความว่า	ระดับความพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	แปลความว่า	ระดับความพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	แปลความว่า	ระดับความพอใจน้อยที่สุด

4. ปัญหา อุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ใช้การพรรณนาอธิบายถึงลักษณะปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษา

1. ผู้ให้ข้อมูล 240 คน ส่วนใหญ่ เป็นหญิง มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ประจำของครอบครัวน้อยกว่า 10,000 บาท เป็นญาติของนักเรียน และนักเรียนส่วนใหญ่เดินทางไปโรงเรียนกับผู้อื่น

2. บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย (วัตถุประสงค์ข้อ 1) พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$ $SD=1.82$) โดย บทบาทในฐานะเป็นครูของลูก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 3.76$ $SD=3.68$) และ บทบาทในฐานะเป็นผู้กำหนดนโยบาย บทบาทในการสอดส่องดูแลบุตร บทบาทการเป็นอาสาสมัครในกิจกรรม บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากร และบทบาทในการเป็นผู้รับจ้างชั่วคราว เรียงตามลำดับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย (ตามวัตถุประสงค์ ข้อ 2) พบว่า โรงเรียนมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$ $SD=3.91$) โดย การจัดการด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} =$

4.07 SD=4.55) และ การจัดการงบประมาณ การจัดการวิชาการ และการบริหารทั่วไป เรียงตามลำดับ

3. ปัญหา อุปสรรค บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีผลต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเรียนรู้นอกสถานที่น้อยไป จัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านอาชีพเพื่อให้นักเรียนมีพื้นฐานอาชีพน้อยไป และโรงเรียนมีข้อขัดข้องด้านการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองไม่ค่อยได้รับรู้ถึงแนวการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนน้อย เนื่องจากมีภาระการประกอบอาชีพรับจ้าง และผู้ปกครองไม่สามารถแนะนำ สอนเสริม ทบทวนการเรียนของบุตรได้ เนื่องจากว่าผู้ปกครองมีความรู้ที่น้อย ส่วนเด็กนักเรียนไม่สามารถค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมได้จากนอกโรงเรียน เนื่องจากระบบเทคโนโลยีการสื่อสารอินเทอร์เน็ต ยังไม่ครอบคลุม

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัย ได้พบประเด็นสำคัญต่อบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม และผลสมฤทธิ์ของการจัดการศึกษา ของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. ผู้ปกครองมีบทบาทที่เป็นจริงต่อการมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.13$ SD = 1.82) ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับความคาดหวัง ที่ผู้ปกครอง มุ่งหมายอยากเห็นบทบาทของตน ที่มีต่อการจัดการบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนแล้ว พบว่า บทบาทที่เป็นจริง มีค่าน้อยกว่า บทบาทที่คาดหวังไว้ (บทบาทที่คาดหวังว่าจะมีส่วนร่วมต่อการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน ที่ ($\bar{X} = 3.45$ SD = 2.55) ซึ่งเมื่อพิจารณาคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ปกครอง จะพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ มีความรู้ต่ำกว่าระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และส่วนมาก เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป จึงไม่มีเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน อีกทั้ง บริบทท้องถิ่นนั้น พบว่า เป็นชุมชนที่ห่างจากตัวเมือง ซึ่งประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ออกไปรับจ้างทำงาน บางส่วนก็เป็นเกษตรกร จึงไม่มีเวลาที่จะให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน อีกอย่างหนึ่ง เนื่องจากว่าบริบทของท้องถิ่นที่ผู้ปกครองอยู่ เป็นลักษณะหมู่บ้านห่างไกลเมือง ซึ่งจะพบว่า ประชาชนในพื้นที่จะขาดความเชื่อมั่นตัวเอง ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ด้วยเพราะคิดว่าตัวเองเป็นแค่ชาวบ้านคนหนึ่ง ที่เป็นเพียงชาวไร่ จึงหวังมอบความไว้วางใจให้กับทางโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษา ที่พบว่าบทบาทที่ผู้ปกครองคาดหวังไว้ อยู่ในระดับปานกลาง ที่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า บทบาทที่เป็นจริง ก็พอจะวิเคราะห์ได้ว่า ผู้ปกครองมีความเป็นห่วงในบุตรหลานของตน มีความต้องการอยากมีบทบาทเข้าช่วยเหลือการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียน แต่ไม่สามารถเข้ามามีบทบาทได้ตามที่ตนคาดหวัง และจากผลการศึกษา ที่พบว่า บทบาทที่คาดหวัง กับบทบาทที่เป็นจริง นั้นต่างอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$ SD = 3.13) นั้นอาจกล่าวได้ว่า ผู้ปกครอง ยังมีเข้าใจในบทบาทของตนที่จะต้องมีหน้าที่ ร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดการศึกษาให้บุตรของตนน้อยไป อีกทั้ง ผู้ปกครองยังขาดโอกาสในการเข้ามามีบทบาทร่วมกับทางโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจะต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ พะนาคกร มีภูคำ (2553) ที่ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า บิดา มารดา และผู้ปกครอง บางส่วนมักมีความเข้าใจว่า การจัดการศึกษานั้นเป็นเรื่องของโรงเรียนกับครูเท่านั้น จึงยกให้บทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของบุตรหลานตน ให้เป็นเรื่องของการจัดการของโรงเรียน โดยคิดว่า ตนมีหน้าที่ส่งบุตรหลานของตนเข้าเรียนที่โรงเรียนตามกฎหมาย และให้มีความรู้จากโรงเรียน ดังนั้น เมื่อส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนแล้ว ปล่อยให้โรงเรียนดำเนินการจัดการเรียนการสอนเด็ก ส่วนตนเองก็จะไม่สนใจเรื่องการเรียนรู้ของเด็ก แล้วไปให้ความสนใจกับการทำงาน การหาเงิน เพื่อจุนเจือ เพื่อเก็บ

ไว้เป็นค่าเทอมเด็ก ส่วนด้านผลการเรียนของเด็กนั้น บางส่วน ที่มีความสนใจเด็กบ้าง ก็จะคอยดูผลการเรียนของเด็ก จากสมุดรายงานผลการเรียนเด็ก เมื่อเด็กจบภาคเรียนการศึกษาในแต่ละเทอมว่านักเรียนมีผลการเรียนในระดับใด

2. จากผลการศึกษา บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีต่อการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียน ดอนศิลาพางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย พบว่าบทบาทในฐานะเป็นครูของลูกนั้น มีค่ามากที่สุด (อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.76$ SD = 3.68) ทั้งนี้ ด้วยเป็นเพราะว่าลักษณะบริบทท้องถิ่น ชาวบ้านจะออกไปรับจ้าง ไปทำไร่เกษตร ในตอนกลางวัน โดยเป็นลักษณะครอบครัวเล็ก ทำให้สมาชิกในครอบครัว มีเวลาได้พบเจอกันในตอนเย็นและตอนเช้า ผู้ปกครองจึงมีเวลาในการติดตาม สอบถามการเรียนของบุตรหลานตน จึงทำให้บทบาทที่ผู้ปกครองสามารถเป็นครูของลูกนั้น เป็นบทบาทที่สามารถทำได้ ในระดับหนึ่ง ซึ่งผู้ปกครองอาจไม่สามารถจะสอนเนื้อหาเสริมจากที่เด็กได้รับไปจากโรงเรียน เนื่องจากผู้ปกครองมีระดับความรู้ที่น้อยก็ตาม แต่ผู้ปกครองสามารถให้ความใกล้ชิด สอบถาม ให้คำปรึกษาปัญหาทั่วไปจากการเรียน และส่งเสริมให้บุตรมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด ซึ่งสอดคล้องกับ อภิญา เวชชัย (2544) ที่ระบุถึงรูปแบบการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ว่า ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมส่งเสริมการศึกษาให้กับเด็ก ได้ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน โดยมีหลายรูปแบบ ซึ่งที่ง่ายสุดและนิยมปฏิบัติกัน คือ การให้การส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่บ้าน โดยทำหน้าที่ตอบคำถามง่าย ๆ ชี้แนะ หรือช่วยเหลือให้ผู้เรียนทำกิจกรรม การบ้านตามที่โรงเรียนมอบหมาย อีกทั้งยังอาจแนะนำให้เด็กรู้จักการเคารพในกฎ กติกาของสังคมโรงเรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์และทักษะชีวิตจากการเรียนรู้จากชีวิตประจำวัน ได้อย่างเหมาะสม

หากพิจารณาผลการวิจัย ในหัวข้อย่อยของ บทบาทในฐานะเป็นครูของลูกนั้น พบว่า ผู้ปกครองให้การสนับสนุนเงิน เพื่อจัดซื้อหรือจัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนให้บุตร มีระดับบทบาทการมีส่วนร่วมมากที่สุด $\bar{X} = 4.70$ SD = 1.72 รองลงมาคือ ผู้ปกครองให้การสนับสนุนให้บุตรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนที่โรงเรียนจัดอย่างสม่ำเสมอ มีระดับบทบาทการมีส่วนร่วมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.69 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 84.86 และลำดับสามคือ บทบาทการคอยให้ความช่วยเหลือ ทบทวนการเรียนของบุตรนั้น ทั้งนี้ สามารถสื่อให้เห็นได้ชัดเจนว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นต่อโรงเรียนว่าจะดูแลจัดการศึกษาให้กับบุตรของตน ซึ่งผู้ปกครองได้แสดงออกโดยการสนับสนุนเงิน เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนให้บุตร อีกทั้งการสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนที่โรงเรียนจัดอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับ เนื่องจากผู้ปกครองไม่มีเวลาเพราะต้องไปประกอบอาชีพรับจ้างนั่นเอง ซึ่งก็สอดคล้องกับ อภิญา เวชชัย (2544) ที่ระบุว่าผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมกับการพัฒนาการเรียนร่วมกับโรงเรียนได้ โดยรูปแบบการให้การสนับสนุนเงิน ให้บุตรจัดซื้ออุปกรณ์การเรียน

3. จากผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาพางามวิทยาคมจังหวัดเชียงราย พบว่า ในภาพรวมมีผลอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.85$ SD= 3.91 ทั้งนี้ เนื่องจากโรงเรียนดอนศิลาพางามวิทยาคม เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งมีนักเรียนในแต่ละชั้นจำนวนน้อย ทำให้ครูสามารถดูแลให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างครอบคลุม ประกอบกับโรงเรียนมีระบบการจัดการบุคลากรของโรงเรียนที่ชัดเจน จัดคนได้ตรงกับงานถนัดอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและปริมาณงานไม่มากนักเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการจัดการศึกษาที่พบว่า ด้านการจัดการบุคลากร มีผลการดำเนินการในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง $\bar{X} = 4.07$ SD = 4.55 ประกอบกับ เมื่อดูผลการวิจัยในหัวข้อย่อยของ การจัดการบุคลากร พบว่า ด้านครูมีความรู้ ความสามารถในการสอนที่มีความทันสมัย ในระดับมาก $\bar{X} = 4.16$ SD= 49.32 จึงเป็นเครื่องยืนยันผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนดอนศิลาพางามวิทยาคม ได้เป็นอย่างดีว่า โรงเรียนมีบุคลากรครูที่มีความรู้ ความสามารถในการสอน และมีระบบการจัดการบุคลากรที่ดี จึงส่งผลให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนมีประสิทธิภาพในระดับมาก ทั้งนี้จากการที่โรงเรียนมีผลจัด

การศึกษาในระดับมากขึ้น สอดคล้องกับลักษณะของบทบาทผู้ปกครอง ในการมีส่วนร่วมในการดูแลบุตรของตนในฐานะเป็นครูของลูก และบทบาทในการช่วยสอดส่องดูแลบุตร ตลอดจนการให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้บัญญัติหลักการสำคัญ ในการจัดการศึกษาไว้ว่า กระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว และสถาบันอื่น ๆ ในสังคม ให้สถานศึกษาประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา และผู้ปกครอง ได้ร่วมมือกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ การศึกษาจึงไม่เป็นเพียงหน้าที่ของโรงเรียนและครูเท่านั้น แต่ภาระหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมายได้กำหนดให้ ชุมชน ครอบครัว ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ต้องร่วมกันพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะบิดา มารดา ผู้ปกครอง ถือเป็นสถาบันปฐมภูมิ ในการตอบสนองกล่อมเกลา ทัศนคติ จรรยาบรรณ พฤติกรรม และการเรียนรู้พัฒนาตนเองของเด็ก โดยต้องประสานการดำเนินการกับโรงเรียน และยังสอดคล้องกับ รุ่ง แก้วแดง (2543) ที่กล่าวว่า บิดา มารดาและผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตนเอง ด้วยเหตุผลที่ว่า “ผู้ปกครองคือครูที่ดีที่สุดในโลก” บิดามารดา เป็นครูคนแรกที่จะชี้โลกกว้าง ตลอดจนสร้างภูมิคุ้มกันให้กับลูก เป็นครูตลอดชีวิตที่จะให้ความรัก ความรู้ ความเอาใจใส่และความหวังเยต่อบุตรหลานของตนเอง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนควรต้องขยายช่องทางการสื่อสาร ให้ผู้ปกครองได้รับรู้ถึงกิจกรรมการเรียนการสอนของโรงเรียน ได้เข้าใจถึงจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรม เพื่อสร้างความรู้สึที่ดีต่อกันให้ยาวนาน และให้โรงเรียนได้รับความไว้วางใจจากผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ
2. เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจ เรื่องความต้องการของโรงเรียนในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้กับทางผู้ปกครอง ยังขาดการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ในด้านการจัดการเรียนการสอนเท่าที่ควร ดังนั้น จึงเสนอแนะให้โรงเรียนต้องเปิดโอกาส หรือเปิดเวทีให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร เช่น การให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการผู้ปกครอง และการประสานข้อมูลข่าวสารกันมากขึ้น
3. โรงเรียนควรมีการติดต่อ สื่อสารกับผู้ปกครองให้มากขึ้น เช่น มีหนังสือแจ้งผู้ปกครองเดือนละครั้งถึงพฤติกรรม การเรียน การสอน รวมถึงการทำกิจกรรมของนักเรียนที่แจ้งดำเนินการ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ หรือแนะนำ แก่โรงเรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเกิดประโยชน์สูงสุดต่อตัวนักเรียน ช่วยให้ผู้ปกครองรู้ความเป็นไปของโรงเรียนและบุตรหลานของตนเอง และทำให้เกิดความใกล้ชิดระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่มีต่อการบริหารการจัดการศึกษา ของโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีบริบทชุมชนเป็นลักษณะชุมชนห่างไกลตัวเมือง เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียน 240 คน ซึ่งได้ผลการวิจัยในพื้นที่ฐานบริบทท้องถิ่น ผู้วิจัยเห็นว่าผลการวิจัยครั้งนี้ อาจเหมือนหรือแตกต่างจากบริบทของโรงเรียนอื่นๆ ที่มีลักษณะบริบทที่ต่างกันไป จึงเสนอว่า ควรมีการศึกษาวิจัยในกรอบแนวคิดเช่นเดียวกันนี้ในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบให้เกิดแนวทางการสร้างกรอบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทท้องถิ่น
2. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่อ้างอิงถึงบทบาทความคาดหวัง และ บทบาทที่เป็นจริง เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลที่ได้ บนพื้นฐานปัจจัยตัวแปรต้น ที่ผู้วิจัยเลือกใช้ตามกรอบแนวคิด บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ของ Berger 2004 ประกอบด้วยการมีส่วนร่วม ใน 6 ด้าน ได้แก่ บทบาทในฐานะครูของลูก

บทบาทในการสอดส่องดูแลบุตร บทบาทในการเป็นอาสาสมัคร บทบาทในการเป็นแหล่งทรัพยากร บทบาทในฐานะเป็นลูกจ้างชั่วคราว บทบาทในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งจากการวิจัย ได้พบปัจจัยสำคัญอันเกี่ยวกับบทบาทของผู้ปกครอง ที่มีต่อการจัดการศึกษา เพิ่มเติม ได้แก่ บทบาทด้านการดูแลเลี้ยงดูเด็กของครอบครัว บทบาทด้านการสื่อสารของโรงเรียนกับผู้ปกครอง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นตัวแปรที่ควรศึกษาวิจัยต่อไป จึงเสนอ ให้นำเอาตัวแปรดังกล่าว มาศึกษาวิจัย เพื่อให้ได้ผลวิจัยที่ครอบคลุมต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. เจิดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้ความรู้ ข้อแนะนำ และข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนตรวจจสอบ ปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ไปด้วยดี ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียน บุคลากรครู ผู้ปกครองและนักเรียน โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม ทุกท่าน ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือ และให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ขอขอบคุณเจ้าของแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ที่ข้าพเจ้าได้นำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ขอขอบพระคุณ พันตำรวจโท ดร. ภัทรวุฒิ อัครภัทร ตลอดจนทุกท่านที่ผู้ศึกษาไม่สามารถกล่าวนามได้หมดในที่นี้ ที่ให้การช่วยเหลือและให้กำลังใจต่อการศึกษาในครั้งนี้ จนสำเร็จ ลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน.(2553) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี

นุชดา ลาทอง.(2553). บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน
กรณีศึกษา โรงเรียนสันติราษฎร์บริหารธุรกิจ ในพระอุปถัมภ์ฯ.การศึกษาค้นคว้าอิสระ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พะนากร มีภูคำ.(2553). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านดอนราษฎร์
ตำราวิทยุ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
นอร์เทิร์นกรุงเทพ.

รุ่ง แก้วแดง. (2543). ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : มติชน.

โรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม.(2558) เอกสารการประเมินผลงานโรงเรียนดอนศิลาผางามวิทยาคม ปี
การศึกษา 2558.

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2454). การประเมินผลโครงการและการประยุกต์.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เลี้ยงเชียง

อภิญา เวชชชัย.(2544). รายงานการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

บทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

The role of the executive to improve/develop the quality of Education of the
child development center. Under The Local Government Chiang Khong,
Chiang Rai

ฐิติชญาณ์ ธาแก้ว^{1*} และนันทิมา นาคาพงศ์²

Thitichaya Thakeaw^{1*} and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 36 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวนทั้งสิ้น 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ t-test และค่าสถิติทดสอบ ANOVA (Analysis of Variance) และนำเสนอในรูปแบบตารางและคำอธิบายประกอบ

ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ผู้บริหารมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาทุกด้านในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ

2. จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มี เพศ อายุ และประสบการณ์สอนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao, 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : suy.thanatchaya@gmail.com

แสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

This study aimed to investigate the role of the executive. 1) To improve the quality of education of the child development center. Under the Local Government Chiang Khong district, Chiang Rai province. 2) To compare the opinions of teachers and educational personnel have. The role of the Executive in the development of the quality of education of the child development center. Under the Local Government Chiang Khong district, Chiang Rai province. By sex, age, education. And teaching experience. The target groups of the study include the teachers and educational personnel. Those related to the implementation of the Child Development Center. Under the Local Government Chiang Khong district Chiangrai province. In the year 2015, 36 of the child development centers. A total of 110 people, Used a questionnaire to gather information. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation. t-test and ANOVA (Analysis of Variance) and data presented the table and description. Finding were as follows.

The tool used in the study include

1. The role of the executive to improve the quality of education of the child development center. Under the Local Government Chiang Khong district, Chiang Rai province. The overall level, considering each aspect it was found that the executive education has a role in improving the quality of education in all levels. The average maximum were the personnel management, The General Administration and The academic administration respectively. With the lowest average was the management budget.

2. By comparison, the opinions of teachers and education personnel with gender, age and teaching experience differences opinion on the role of the executive. Improving the quality of education of the child development center is not different. Teachers and educational personnel with different levels of education. Opinion on the role of administrators in improving the quality of education of the child development center. In the field of personnel management General and administrative differences was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: The role of the executive, improve the quality of education of the child development center

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช 2554 บัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ตาม มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และ ตามมาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550, หน้า 15) ดังต่อไปนี้ ข้อ 1 คุ่มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาลุ่มวัย ส่งเสริม

ความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้อง สงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มี คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ ข้อ 3 พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุก รูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อ พัฒนาการศึกษาระดับชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลง ของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึด มั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (2559, ลีออลอนไลน์) มีนโยบายเร่งด่วน ในการบริหารจัดการ การศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2558 5 ข้อ คือ 1) การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคม 2) การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย จะต้อง ให้ความสำคัญกับการสร้างความเท่าเทียมและเป็นธรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึง องค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถพัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง 3) การ พัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้ มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การ สร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีจิตสาธารณะ 4) การ ส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษา จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมให้ วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสังคม เป็นบุคลากรที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและ จริยธรรม มีภูมิความรู้และทักษะในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสม มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ตลอดจนมี ฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน 5) การบริหารและการปฏิบัติ ราชการกระทรวงในทุกระดับ จะต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไป ในทิศทางเดียวกันและประสานสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นไป ตามหลักธรรมาภิบาล ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ งานด้านการศึกษาที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของสังคม

กระทรวงศึกษาธิการ (2542, หน้า 2) พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 4 กำหนดให้ “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการ ศึกษา และมาตรา 18 กำหนดว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยให้จัดใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก “ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดการศึกษาปฐมวัยตามกฎหมาย เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยการจัดกิจกรรมหรือประสบการณ์เรียนรู้ ให้เหมาะสมและเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละวัย” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ เพื่อให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย 2-5 ขวบ (ก่อนประถมศึกษา) และเพื่อขยายบริการแก่ชุมชนส่งบุตรหลานเข้ารับการพัฒนาความพร้อมทุกด้าน ๆ เพื่อเตรียมไปสู่การเรียนในระดับ ประถมศึกษาตามวัย โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีภารกิจในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในฐานะที่เป็น สถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ตามกฎหมายและแนวทาง ตามมาตรฐานการ ดำเนินงานของสถานศึกษา และมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2551)

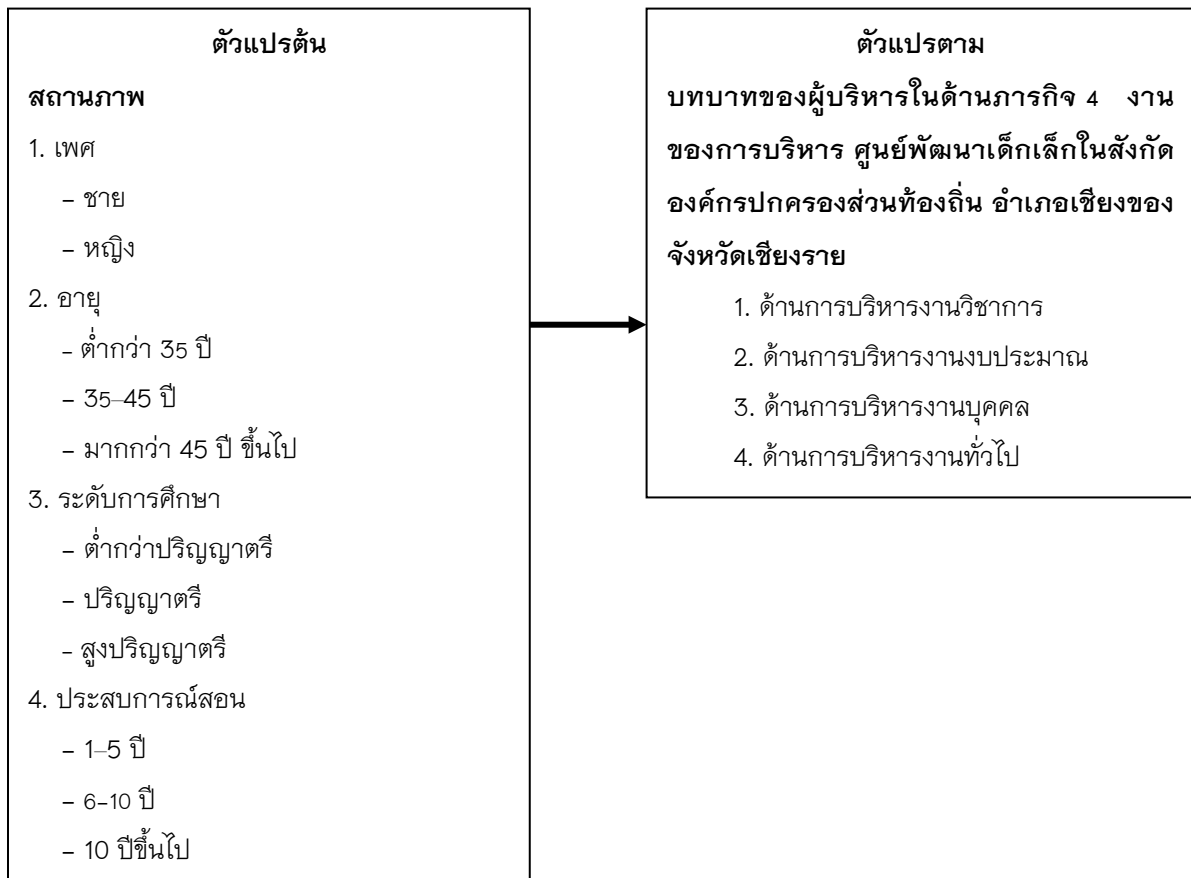
ทั้งนี้ ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นบุคคลที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องสามารถคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รักเพื่อนมนุษย์ รักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและมีจิตใจเป็นกลาง ในการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียน ครูผู้สอนจะต้องปรับปรุงพัฒนาทักษะและประสบการณ์ในการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถ ความสนใจ ความต้องการ และเจตคติของผู้เรียน โดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นกระบวนการเรียนรู้ให้สามารถเรียนรู้เป็นเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปใช้ในการสร้างและเตรียมทรัพยากรมนุษย์ ให้ประเทศมีคุณภาพที่เหมาะสมและสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารจะต้องกำหนดกลยุทธ์ โดยเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารจะต้องเร่งรัดพัฒนาครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ให้เป็นผู้ที่มีศักยภาพที่เหมาะสมที่จะให้การศึกษาอบรมพัฒนาเยาวชนของชาติ ในฐานะที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อประเทศชาติ ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์ความรู้การเปลี่ยนแปลง เพราะผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ และเป็นผู้สร้างขวัญกำลังใจให้ครูเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะนิสัยที่ต้องการในโลกยุคไร้พรมแดน ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องทบทวนบทบาทและภารกิจหน้าที่ของตนเองในสังคมยุค "โลกาภิวัตน์" เพื่อการเป็นผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสู่ความเป็นสากลอย่างแท้จริง ผู้บริหารควรมีลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย ให้ความสำคัญ ให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน ยอมรับและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นร่วมแก้ปัญหาและร่วมตัดสินใจ เป็นผู้มีความไว้วางใจ มีความเชื่อมั่น เห็นคุณค่าของตนเองและผู้ร่วมงาน ซื่อสัตย์ จริงใจ มีความสามารถกระตุ้น และจูงใจให้เกิดความรักและความผูกพันในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้เล็งเห็นความสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด จึงได้มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริม พัฒนา การและเตรียมความพร้อมทางร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ ความสามารถตามหลักวิชาการ เต็มตามศักยภาพ เป็นผู้มีความดี จริยธรรม และมีระเบียบวินัย จึงได้ส่งเสริม สนับสนุนให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินการตามมาตรฐานทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านวิชาการ 5) ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย และให้มีภารกิจการบริหารออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยยึดหลักการจัดการศึกษา เน้นการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ทั้ง 4 ด้าน ผู้ศึกษาซึ่งเป็นนักวิชาการศึกษา ปฏิบัติหน้าที่ด้านการจัดการศึกษา เทศบาลตำบล ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ ซึ่งมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กใน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเชียงของ จำนวนทั้งสิ้น 36 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งอยู่ในสังกัดเทศบาลตำบล 7 แห่ง และสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอเชียงของ เพื่อสะท้อนให้ผู้บริหารได้ทราบถึงบทบาทในการบริหารงานด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับยุคปฏิรูปการศึกษา รวมทั้งนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง และเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอันจะส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น ตลอดจนถึงระดับชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการสอนที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 36 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แยกตาม สังกัดเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลตำบล 7 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล 1 แห่ง รวมจำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีลักษณะเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นครู และบุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ ระดับการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ เชียงของ จังหวัดเชียงราย แบ่งตามภารกิจงาน 4 งาน ของสถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ 2541, หน้า 167)

ระดับคะแนน 5 หมายถึง ผู้บริหารแสดงบทบาทนั้นในระดับดีมาก

ระดับคะแนน 4 หมายถึง ผู้บริหารแสดงบทบาทนั้นในระดับดี

ระดับคะแนน 3 หมายถึง ผู้บริหารแสดงบทบาทนั้นในระดับปานกลาง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ผู้บริหารแสดงบทบาทนั้นในระดับน้อย

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ผู้บริหารแสดงบทบาทนั้นในระดับควรปรับปรุง

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน ครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 90.6 และ เป็นเพศชาย ร้อยละ 9.4 และอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 35-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.5 อายุ มากกว่า 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 32.1 และมีอายุต่ำกว่า 35 ปี ร้อยละ 25.5 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ เป็น ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.6 ระดับสูงกว่า

ปริญญาตรี ร้อยละ 19.8 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 6.6 มีประสบการณ์สอน 6- 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.9 ประสบการณ์สอน 10 ปี ขึ้นไป ร้อยละ 36.8 และมีประสบการณ์สอน 1-5 ปี ร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า บทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ภาพรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่าทุกด้านผู้บริหารมีบทบาทในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านบริหารงานทั่วไป ด้านบริหารงานวิชาการ และด้านบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ ซึ่งมีผลการดำเนินการเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านบริหารวิชาการ คือ ข้อที่มีผลการประเมินสูงสุด คือ ผู้บริหาร ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การดำเนินงานทางการศึกษามีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ วางแผน การบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญด้านการวัดประเมินผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด เห็นได้ว่าผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการวัดประเมินผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่าที่ควร เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมุ่งเน้นที่สภาพความเป็นอยู่ และความปลอดภัย และเน้นการช่วยเหลือตนเองและการอยู่ร่วมกัน มากกว่าการวัดผลจากการเรียนรู้จากตำรา และเด็กเล็กไม่ได้มีมาตรฐานการเรียนรู้เหมือนเด็กประถมวัยที่ต้องมีการสอบวัดผล

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านบริหารงบประมาณ คือ ผู้บริหารมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัว ตรวจสอบ ติดตาม ควบคุมกับความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้จากผลสำเร็จ ของงานและทรัพยากรที่ใช้ไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการบริหารงานงบประมาณ คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีการเงิน การรายงานการใช้งบประมาณ จากผลการวิจัย เห็นได้ว่าผู้บริหารจะเน้นการตรวจสอบ ติดตาม จากผลงานที่เกิดจากการใช้งบประมาณ ว่าเกิดความคุ้มค่ามากน้อยแค่ไหน โดยไม่สนใจระบบการจัดทำบัญชีการเงินที่ถูกต้อง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่ชัดเจนในระบบการเงินบัญชีของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนด ซึ่งแท้จริงแล้วระบบการจัดทำบัญชีงบประมาณมีความสำคัญมาก ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงความคุ้มค่าของการจัดสรรงบประมาณ ความโปร่งใส และประโยชน์ที่เกิดกับเด็ก ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในเรื่องนี้มากขึ้น ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่าโดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการบริหารงานบุคคล คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึงวินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการบริหารงานบุคคล คือ ผู้บริหารสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่มีผลงานดีเด่นและมีคุณงามความดี ผู้บริหารจึงควรให้ความสำคัญในการสร้างขวัญ กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน ด้านการจัดการศึกษา เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้ตีมีมาตรฐาน ส่งผลต่อการพัฒนาเด็กนักเรียน และเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพที่ตนปฏิบัติอยู่ยิ่งขึ้นไป

2.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่าทุกข้อมีค่าเฉลี่ยในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกระดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านการบริหารงานทั่วไปคือ ผู้บริหารมีบทบาทในการจัดระบบการบริหารงาน มีการพัฒนาองค์กร พัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน รายงานผลการดำเนินงาน และมีระบบควบคุมภายใน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นได้ว่าผู้บริหารอาจไม่มีความเข้าใจในระบบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างแท้จริง ไม่ทราบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีระบบการควบคุมภายใน เช่นเดียวกับหน่วยงานเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่ตนปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการอยู่ ดังนั้นผู้บริหารควรนำระบบการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพของตนมาปรับใช้ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของตน เพื่อการพัฒนา ให้มากกว่าเดิม

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน ดังนี้

3.1 จำแนกตาม เพศ ผลการประเมินของเพศชายพบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการประเมินของเพศหญิงพบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล

3.2 จำแนกตามอายุ ผลการประเมินความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุ ต่ำกว่า 35 ปี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุ 35-45 ปี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุมากกว่า 45 ปี ขึ้นไป พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ

3.3 จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการประเมินความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีการศึกษาาระดับปริญญาตรี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล

3.4 จำแนกตามประสบการณ์สอน ผลการประเมินความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์สอน 1-5 ปี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์สอน 6-10 ปี พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์สอน 10 ปี ขึ้นไป พบว่า ผลการประเมินโดยรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผลการประเมินระดับสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู และผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 35-45 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 6-10 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตามภารกิจ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับดี โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ

3. ผลการเปรียบเทียบการแสดงบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน พบว่า ครู และบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ อายุ และประสบการณ์สอน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไม่แตกต่างกัน แต่ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง บทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ตามประเด็นต่าง ๆ ปรากฏผลดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครู และผู้ดูแลเด็ก ซึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 35-45 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 6-10 ปี

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตามภารกิจ 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดีทุกข้อ โดยเฉพาะผู้บริหาร ส่งเสริม สนับสนุน และให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การดำเนินงานทางการศึกษา มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติ วางแผน การบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ชัดเจน จะเห็นได้ว่าบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาที่เกี่ยวกับงานวิชาการ จะต้องเกี่ยวข้องกับการมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น และเปิดโอกาส ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อระดมความคิดเห็นในการพัฒนาการจัดการศึกษา ให้ความสำคัญ และส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา หลักสูตรท้องถิ่น และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ความสำคัญกับการวิจัยในชั้นเรียน และส่งเสริมงานวิจัยทางการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการนิเทศก์ กำกับติดตาม และพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญด้านการวัดประเมินผลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการศึกษาที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญญา ศรีผดุง (2556, สืบออนไลน์) ที่ได้ศึกษา เรื่อง

สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ในด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร เห็นได้ว่า ผู้บริหารท้องถิ่น มีการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ มีการบริหารจัดการภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นไปตามความต้องการของชุมชน มีการจัดทำหลักสูตรแผนการจัดประสบการณ์ได้ตามความเหมาะสม มีการประเมินระหว่างการทำงานใช้ หลักสูตร มีกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัยของเด็ก มีการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ จากการศึกษาของ ผุสดี ศรีเพ็ญ และนันทิยา น้อยจันทร์ (2557, สื่อออนไลน์) ศึกษา เรื่อง การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนึ่ง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าหนึ่ง เห็นว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด ได้แก่ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ซึ่งควรมีการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินการให้ได้มาตรฐาน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาต่อไป

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านบริหารงบประมาณ คือ ผู้บริหารมุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการจัดการงบประมาณให้มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจ มีความคล่องตัว ตรวจสอบ ติดตาม ควบคุมกับความโปร่งใสที่สามารถตรวจสอบได้จากผลสำเร็จ ของงานและทรัพยากรที่ใช้ไป ซึ่งในด้านงบประมาณ ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนา และส่งเสริมกระบวนการบริหารจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะทราบแหล่งที่มาของงบประมาณ และการจัดสรรทางการศึกษา มากกว่าบุคคลภายนอกที่เห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณมากมาย เพียงพอที่จะดำเนินการพัฒนาทุกด้าน ทั้งนี้ขึ้นกับการบริหารจัดการของผู้บริหาร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วันเพ็ญ ทะนนท์, พงษ์ สุวรรณรัตน์ และสุทธารัตนศักดิ์ (2556, สื่อออนไลน์) ศึกษาเรื่อง การศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนาหวาง จังหวัดเชียงราย ในส่วนที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและผู้ปกครองเด็กเล็กมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ในศักยภาพของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เนื่องจากการได้ปฏิบัติงาน การคลุกคลีและสัมผัสกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในทุกด้านส่งผลให้ทราบถึงศักยภาพและปัญหาในการดำเนินงานได้ชัดเจน แตกต่างจากความคิดเห็นของผู้ปกครอง ที่พบว่ามีองค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพมากกว่า ดังนั้นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองและชุมชน และเพื่อการพัฒนาการบริหารจัดการทางการศึกษาที่แท้จริง ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญด้านงบประมาณทางการศึกษาอย่างมาก ควรมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการบริหารงานบุคคล คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพจรรยาบรรณวิชาชีพ รวมถึง วินัย คุณธรรมและจรรยาบรรณสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ยึดหลักจรรยาภิบาลในการบริหารงานบุคคล (สุจริต ยุติธรรม การใช้ระบบคุณธรรม การรับฟังปัญหา การระดมการมีส่วนร่วมในการบริหารและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ) มีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลังครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนด และสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการยกย่องเชิดชู

เกียรติผู้มีผลงานดีเด่นและมีคุณงามความดี ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทนงศักดิ์ ปักโคพานัง และจิรวัดณ์ เจริญสุข (2557, สื่อออนไลน์) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม เพื่อเปรียบเทียบ และรวบรวมข้อเสนอแนะ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ พบว่า ระดับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ในด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้เข้าศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเพื่อการพัฒนาคุณภาพของบุคลากร และมีการส่งเสริม การพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้นำความรู้มาพัฒนาตนเองและพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเห็นได้ว่าผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการบริหารจัดการด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องของทางการศึกษา มีการส่งเสริม สนับสนุน ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้กระทำคุณงามความดี สร้างขวัญ กำลังใจในการทำงานให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ต่อไป

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป จากการศึกษา พบว่า โดยเฉลี่ยมีความคิดเห็นในระดับดี โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านการบริหารงานทั่วไป คือ ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกระดับ ส่งเสริม สนับสนุนประชาสัมพันธ์งานการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่งเสริมการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศเพื่อการบริหารและประชาสัมพันธ์ สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการองค์กรของตน เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครองและชุมชน สร้างสัมพันธ์ไมตรี กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของทางการศึกษาทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุน ในการบริหารจัดการการศึกษา เพื่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สกฤณา ชนะศึก และชัยยนต์ เพาพาน (2556, สื่อออนไลน์) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ในด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนอยู่ในระดับมาก ชุมชนมีส่วนร่วม ในการกำกับดูแลด้านโภชนาการ และด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีส่วนช่วยเหลือความสะอาดเรียบร้อยภายในห้องเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก และสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวีรัตน์ อุบลพรณ์, วรวรรณ อุบลเลิศ และอนุสรณ์ ภูสินแก่น (2557, สื่อออนไลน์) ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ชุมชนขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะเข้าใจว่าเป็นหน้าที่ของผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และครู

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์สอน ดังนี้

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้ง เพศชาย และเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.2 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.3 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการแสดงบทบาทของผู้บริหาร ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้

จากผลการวิจัยพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการบริหารงานทางการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในด้านการจัดสรรงบประมาณ เพื่อสนับสนุนการศึกษาให้มากกว่าเดิม และควรอนุมัติจัดสรรเงินงบประมาณทางการศึกษาในอันดับแรก ๆ
2. ต้องมีการบริหารจัดการงบประมาณอย่างเป็นระบบ มีกระบวนการบริหารงานที่รัดกุม มีการจัดทำบัญชี เอกสาร การเงิน งบประมาณ เป็นลายลักษณ์อักษร ถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ สามารถตรวจสอบได้ เพื่อความโปร่งใสในการบริหารด้านงบประมาณ และเกิดการพัฒนาทางการศึกษาอย่างแท้จริง
3. ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทุกคน ทุกฝ่าย ต้องร่วมมือกันเพื่อหาแนวทางในการสรรหางบประมาณเพิ่มเติม เช่น การขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น หรือองค์กรการกุศลต่าง ๆ เพื่อนำงบประมาณที่ได้มาพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐาน และตอบสนองความต้องการของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีการจัดการศึกษาแบบเดียวกันนี้ เพื่อให้เกิดความหลากหลายและนำผลการศึกษาไปปรับปรุงพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของกลุ่มประชากรอื่น ๆ เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อสะท้อนภาพความหลากหลายในความมุ่งหวังและคาดหวังของบุคคลภายนอก

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จ สมบูรณ์ได้ โดยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าด้วยตนเอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกขอบคุณ และซาบซึ้งในความกรุณาของท่าน จึงขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นายสมเกียรติ บุตดี นายมานพ วรรณสาร และนายนรินทร์ ตุ่มเบ็ญ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษา ให้คำแนะนำตลอดจนตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกแห่ง ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือและให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณสำหรับกำลังใจ และการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัว และเพื่อน ๆ ทุกคน ที่ได้ร่วมกันศึกษา และมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และช่วยเหลือกัน ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ทำให้ผู้ศึกษาสามารถทำงานจนสำเร็จลุล่วงได้ ประโยชน์อันใด ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอมอบให้เป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทั้งหลาย ที่อบรมสั่งสอนและให้โอกาสแก่ผู้ศึกษาค้นคว้ามาจนบัดนี้

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2551). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: ศรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๘**. สืบค้นเมื่อ 1 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=38495&Key=news20>
- ทองคำดี ปักโคพานังและจิรวัดณ์ เจริญสุข. (2557). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาแกดำ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม**. สืบค้นเมื่อ 9 เมษายน 2559, จาก <http://copag.msu.ac.th/journal/filesjournal/n4-2/20.pdf>
- ผุสดี ศรีเพ็ญและนันทิยา น้อยจันทร์. (2557). **การศึกษาสภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าม่วง อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร**. สืบค้นเมื่อ 12 พฤษภาคม 2559, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/JGNRU/article/download/30081/25928>
- เพ็ญปภา ศรีผดุง. (2556). **สภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วน ตำบลในเขตอำเภอ นางรองจังหวัดบุรีรัมย์**. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2559, จาก <https://gsbooks.gs.kku.ac.th/56/grc14/files/hmp21.pdf>
- วันเพ็ญ ทะนนท์, พงษ์ สุวรรณรัตน์, สุทธารัตนศักดิ์. (2556). **การศึกษาศักยภาพการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอนามน จังหวัด เชียงราย**. สืบค้นเมื่อ 19 พฤษภาคม 2559, จาก http://www.mfu.ac.th/school/liberalarts_new/pdf-jornal/2555/2555_12.pdf
- สกุณา ชนะศึกและชัยยนต์ เพาพาน. (2556). **การศึกษาคความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์**. สืบค้นเมื่อ 29 พฤษภาคม 2559, จาก http://www.npu.ac.th/npujournal/files_research/16/npuj3-3_Page83-89.pdf
- สุนิรัตน์ อุปพรรณ, วรวรรณ อุบลเลิศและอนุสรณ์ ภูสินแก่น. (2557). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลแวงน่าง อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม**. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2559, จาก http://202.29.80.48/researchs.php?pageNum_Re_reseach=2
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย**. สืบค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.mua.go.th/users/he-commission/doc/law/Constitution2550.pdf>
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2541). **การวิจัยธุรกิจ**. กรุงเทพฯ: เพชรจรัสแสงแห่งโลกธุรกิจ.

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของ
ศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
กลุ่มย่อยที่ 2

THE ROLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS ON THE PROMOTION OF THE 21ST
CENTURY SUPPORT SYSTEM IN THE 2ND SUB GROUP, SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36

ศุภวัจน์ พรหมตัน^{1*} และ นันทิมา นาคापงษ์²

Supawat Promtun^{1*} and Nanthima Nakapong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 และเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova)

ผลการศึกษาพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 และ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้าน

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : supawat@nwit.ac.th

มาตรฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และ ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 และด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

Abstract

This study was intended to study the knowledge management of educational personnel measures to Quality Classroom educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. 2016. This population was the 155 supporting administrators teacher and educational personal of educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. Tool used in this study was questionnaire measure assessing the five level statistics used in data analysis were percentage, frequency mean and standard deviation.

The results were found that overall and seven strategies the knowledge management of educational personnel measures to Quality Classroom educational opportunity expansion schools in pong district, under Phayao primary educational service area office 2. 2016 were categorized in high level in all aspects ranged from highest to the lowest respectively by knowledge organization, knowledge codification and refinement, knowledge sharing, knowledge identification, knowledge access, knowledge creation and learning.

The problems and suggestions was found that teacher and educational personal, lack of the knowledge management to quality classroom including learning, knowledge creation and knowledge access which Phayao primary educational service area office 2 should supporting teacher and educational personal to awareness with goals and developing quality classroom knowledge and planning..

Keywords: Knowledge Management, Quality Classroom

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเหมาะสมและมีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการในการใช้กำลังคนของประเทศ การศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญต่อการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพบริบทรอบด้านที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวคิดใหม่ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557, หน้า6) โดยกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่

21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (The Globalization) ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน การเสริมสร้างองค์ความรู้ (Content Knowledge) ทักษะเฉพาะทาง (Specific Skills) ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน (Expertise) และสมรรถนะของการรู้เท่าทัน (Literacy) จึงเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียนในการเรียนรู้ในยุคสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556, หน้า 1) เนื่องจากความก้าวหน้าของการศึกษาและเทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 ที่มีมากกว่าศตวรรษที่ผ่านมาข้อมูลข่าวสารเพิ่มปริมาณขึ้นแบบทวีคูณ การเรียนรู้จึงไม่สามารถเรียนแต่เนื้อหาวิชาได้อีกต่อไป การเรียนการสอนจึงควรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และได้คิดอย่างเข้าใจ โดยสังเกตจากการเปลี่ยนแปลงทางการเรียนรู้ที่ไม่ใช่กรอบตำราหรือห้องสมุดเท่านั้น แต่พัฒนาข้อมูลข่าวสารทางการสื่อสารออนไลน์และการเชื่อมต่อข้อมูลทั่วโลก การศึกษาจึงควรรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างสร้างสรรค์และเป็นอิสระภายใต้กรอบของการเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งต้องยอมรับว่าเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตคนปัจจุบันมากขึ้นทั้งคอมพิวเตอร์โทรศัพท์มือถือ และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในการติดต่อและรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งศตวรรษที่ผ่านมาการมุ่งเน้นเรื่องวิทยาการความรู้ในเนื้อหาสาระทางวิชาการทำให้มนุษย์แข่งขันเรื่องการเรียนมากกว่าความสุขและสุขภาพ จนทำให้ขาดทักษะในการดำรงชีวิตไป ในศตวรรษที่ 21 จึงหันกลับมาให้ความสำคัญกลับความสุขของชีวิต โดยมุ่งเน้นทักษะการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อให้มนุษย์มีทักษะการอยู่รอดในสังคมมากยิ่งขึ้น ลดการแข่งขันแต่ปรับเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเพื่อความยั่งยืนของสังคม ซึ่งทำให้ทักษะในการดำรงชีวิตที่มีความจำเป็นมากขึ้น การเรียนรู้ที่ผ่านมาเป็นการเรียนรู้ในเอกสาร ตำรา ทฤษฎีต่างๆ โดยผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาสาระกับชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำทักษะการเรียนรู้ในห้องเรียนนำไปประยุกต์และบูรณาการกับชีวิตประจำวันเกิดเป็นทักษะของชีวิตเพื่อการดำรงอยู่ในสังคมโลกได้ (ไพโรจน์ ใองต์ตัว และคณะ, 2556, หน้า 2)

จากผลการจัดอันดับของเว็ลด์อีโคโนมิกฟอรัม (World Economic Forum: WEF) World Economic Forum ตามรายงานประจำปี ชื่อว่า Global Competitiveness Report 2014–2015 ที่ได้เปรียบเทียบขีดความสามารถในการแข่งขันได้ของประเทศต่าง ๆ ที่เลือกมาศึกษารวม 144 ประเทศ ผลโดยสรุปปรากฏว่าขีดความสามารถในการแข่งขันได้ของไทย อยู่เป็นอันดับที่ 31 ของโลก และเป็นอันดับ 3 ของอาเซียน ตามหลัง สิงคโปร์ซึ่งอยู่อันดับ 2 ของโลก และมาเลเซีย อันดับ 20 แต่เมื่อพิจารณาเฉพาะดัชนีด้านการศึกษาแล้ว พบว่ามีความน่าวิตกเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากคุณภาพของการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยอยู่ที่อันดับ 7 ของอาเซียน และคุณภาพของระบบอุดมศึกษา อยู่ที่อันดับ 8 จากทั้งหมด 10 ประเทศ ส่งผลให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาต้องเร่งหามาตรการที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาของไทยให้พัฒนาขึ้น และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สร้างทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อสถานการณ์ในโลกปัจจุบันแก่ผู้เรียนอย่างยั่งยืน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาการศึกษาตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2557, หน้า 1) เร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมีจุดเน้นด้านผู้เรียน ที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากล ได้รับการส่งเสริมให้มีแรงจูงใจสู่อาชีพ ด้วยการแนะแนว ทั้งโดยครูและผู้ประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับการประกอบสัมมาชีพในอนาคต มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติในกลุ่มสาระหลัก เพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 มีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย ห่วงไกลยาเสพติด มีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม ได้รับการส่งเสริม และพัฒนาเต็มศักยภาพ ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

และอัตลักษณ์แห่งตน รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้มีเป็นเลิศ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี พื้นฐานทาง วิศวกรรมศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา กีฬา ดนตรี และศิลปะ ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ได้กำหนดนโยบายและแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเพื่อเร่งพัฒนา คุณภาพการศึกษา ตามหลักสูตร และการพัฒนาผู้เรียนตามจุดเน้น ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนรู้ของ ผู้เรียน เพื่อสร้างความพร้อมของผู้เรียนในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แต่การดำเนินงานยังไม่เป็นปรากฏผลชัดเจน ทั้งนี้จากรายงานผลการดำเนินงานตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ตามนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ค่าคะแนนความสำเร็จในการขับเคลื่อน นโยบายดังกล่าวของสถานศึกษา ยังไม่พบว่ามีแนวโน้มที่สูงขึ้นหรือลดลงแต่อย่างใด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจึง ต้องหาแนวทางในการส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยการร่วมมือกับสถานศึกษาในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และมีทักษะในการเรียนรู้เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมต่อไป

การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและตอบสนองต่อการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้น ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญจะส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในด้านการกำหนดมาตรฐาน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล ด้านผู้สอน และด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ตามตัวแบบของภาคี เครือข่ายภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Model of Partnership for 21st Century Skills) ส่วนที่ 2 ระบบสนับสนุน การศึกษาของศตวรรษที่ 21 (21st Century Support Systems)

จากความสำคัญการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้สอนและผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุน การศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 2. เพื่อ เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติในระดับที่ 0.05

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2
1. โรงเรียนขนาดเล็ก 2. โรงเรียนขนาดกลาง 3. โรงเรียนขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบ สนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21
1. ด้านมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 2. ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 3. ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 4. ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 5. ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วิธีการศึกษา

การศึกษารoles of school administrators in promoting 21st century education support system of the 21st century in secondary schools in the 36 regional educational office groups 2. The study has 3 types of schools: small, medium, and large. The study uses a checklist, a rating scale (5-point), and an open-ended questionnaire. The data analysis uses F-test, One Way Anova, and content analysis.

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 451 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 เป็นแบบคำถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 อันเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 212 ชุด และกำหนดขอรับคืน ภายใน 15 วัน
3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้วยตนเอง
4. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 1 เดือน
5. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลเพื่อหาค่าสถิติ ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยมีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ดังนี้

1. สถานภาพส่วนตัวของครูผู้สอน เสนอข้อมูลโดยหาค่าความถี่และร้อยละ
2. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)
3. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ด้วยวิธีทดสอบเอฟ (F-test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบเอฟ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Anova) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายความเรียง

ผลการศึกษา

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านมาตรฐานใน ศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพใน ศตวรรษที่ 21 ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 และ ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้าน มาตรฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

โรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 และด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม พบว่า ทุกด้านไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการศึกษา

ในการอภิปรายผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยอำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ ทำให้บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาครอบคลุมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอว่าด้วยการปฏิรูประบบการศึกษาไทย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ, 2557, หน้า 6) ได้เสนอแนวทางการปฏิรูประบบการศึกษาว่าต้องดำเนินการร่วมกันใน 5 ด้าน อันได้แก่ การปฏิรูปหลักสูตร สื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยี การปฏิรูประบบการวัดและประเมินผลการเรียน การปฏิรูประบบการพัฒนาคุณภาพครู การปฏิรูประบบการประเมินคุณภาพสถานศึกษา และการปฏิรูประบบการเงินเพื่อการศึกษา

2. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้าน มาตรฐานในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ ส่งผลต่อการปรับตัวให้ทัดเทียมและเท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในบริบททางสังคมในทุกมิติรอบด้าน การเรียนการสอนจึงควรที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้คิดอย่างสร้างสรรค์และได้คิดอย่างเข้าใจ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นด้านทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกิดกับผู้เรียน สนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนในเชิง สหวิทยาการระหว่างวิชาหลักที่เป็นจุดเน้น มุ่งเน้นการสร้างความรู้และเข้าใจในเชิงลึกมากกว่าการสร้างความรู้แบบผิวเผิน ยกกระดับความสามารถผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลที่เป็นจริง ใช้สื่อหรือเครื่องมือที่มีคุณภาพจากการเรียนรู้ในสถานศึกษา การทำงานและในการดำรงชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ โดยใช้หลักการวัดและประเมินผลที่มีคุณภาพระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ บุษยพรรณ พรหมวาทย (2558, หน้า 87) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่า การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการดำเนินงานตามจุดเน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้นประเด็นหลักในการศึกษาและเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะ สมรรถนะที่จำเป็นและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้บริหารจึงต้อง สร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ โดยการใช้แบบทดสอบมาตรฐานสำหรับการทดสอบย่อยและทดสอบรวมสำหรับการประเมินผลในชั้นเรียน นำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ สุรศักดิ์ หลาบมาลา (2547) ที่ได้เสนอผลการวิจัยและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง โดยกำหนดภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาว่าเป็นผู้นำด้านการเรียนการสอน เน้นการสอนที่มีคุณภาพ เป็นตัวแบบที่ดีในการเรียนการสอน จัดสื่อการสอนที่มีคุณภาพ และนิเทศการสอน

4. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้านหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้มีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ คือ ความรู้พื้นฐานประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะการใช้ภาษา เศรษฐศาสตร์ ภาษาสำคัญของโลก วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ภูมิศาสตร์ คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง และหน้าที่พลเมือง เนื้อหาเชิงสหวิทยาการ ประกอบด้วย จิตสำนึกต่อโลก ความรู้พื้นฐานด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้พื้นฐานด้านความเป็นพลเมือง ความรู้พื้นฐานด้านสุขภาพอนามัย และความรู้พื้นฐานด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษา พุทธศักราช 2551 ซึ่งมุ่ง พัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะ พื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมการสอนที่ทำให้เกิดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นเชิงสหวิทยาการของวิชาแกนหลัก สร้างโอกาสที่จะประยุกต์ทักษะเชิงบูรณาการข้ามสาระเนื้อหาและสร้างระบบการเรียนรู้ที่เน้นสมรรถนะเป็นฐาน (Competency-based) ส่งเสริมให้มีการสร้างนวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ในเชิงบูรณาการที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน มุ่งเน้นการเรียนรู้แบบสืบค้น และส่งเสริมวิธีการเรียนจากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based) เพื่อการสร้างทักษะขั้นสูงทางการคิด รวมทั้งบูรณาการแหล่งเรียนรู้ (Learning Resources) จากชุมชนเข้ามาใช้ในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ วิจารย์ พานิช (2555, หน้า 16-21) ที่ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ว่าสาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของ

ศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก

5. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้านการพัฒนาทางวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2558 ที่มุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการสร้างครูให้เป็นผู้ที่มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงบูรณาการ ส่งเสริมการใช้เครื่องมือและกำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน และสร้างให้ครูมีความสามารถในการวิเคราะห์และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสม ส่งเสริมการสร้างความสำเร็จแบบในมิติของการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย สนับสนุนให้ครูเป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถในเชิงลึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหา มุ่งเน้นการคิดแบบวิจารณ์ญาณ และส่งเสริมทักษะด้านอื่น ๆ ที่สำคัญต่อวิชาชีพเป็นยุคแห่งการสร้างสมรรถนะทางวิชาชีพให้เกิดขึ้นกับครูเพื่อเป็นต้นแบบ (Model) แห่งการเรียนรู้ของชั้นเรียนที่จะนำไปสู่การสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถวิเคราะห์ผู้เรียนได้ทั้งรูปแบบการเรียนรู้ สติปัญญา จุดอ่อนจุดแข็งในตัวผู้เรียน ช่วยให้ครูได้เกิดการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นเพื่อนำไปใช้สำหรับการกำหนดกลยุทธ์ทางการสอนและจัดประสบการณ์ทางการเรียนรู้ได้เหมาะสมกับบริบททางการเรียนรู้ สนับสนุนให้เกิดการประเมินผู้เรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทักษะและเกิดการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ แบ่งปันความรู้ระหว่างชุมชนทางการเรียนรู้โดยใช้ช่องทางหลากหลายในการสื่อสารให้เกิดขึ้น และสร้างให้เกิดต้นแบบที่มีการพัฒนาทางวิชาชีพได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับ ธนิตา รัตนพันธ์ (2554, หน้า 15) ซึ่งศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 พบว่า ระดับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมมีพฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยพฤติกรรมที่ปฏิบัติสูงสุดคือด้านการเป็นผู้อำนวยการอำนวยความสะดวก ด้านพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยคือด้านการสร้างแรงจูงใจ

6. ผลการศึกษาพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 132) ได้กำหนดแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ในมาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางให้สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการหรือขั้นตอนการดำเนินงานสร้าง ส่งเสริม ช่วยเหลือ สนับสนุนให้มีกระบวนการที่เกื้อหนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดการเรียนรู้โดยผ่านสื่อเทคโนโลยี สารสนเทศ แหล่งการเรียนรู้ องค์ความรู้ ต่าง ๆ จนสามารถสร้างความรู้ ทักษะ มีระบบการจัดการความรู้ มีการถ่ายทอดความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งบุคลากรในสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างสรรค์แนวปฏิบัติทางการเรียน ส่งเสริมการรับการสนับสนุนจากบุคลากรและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล สนับสนุนทางวิชาชีพแก่ชุมชนทั้งในด้านการให้การศึกษา การมีส่วนร่วม การแบ่งปันสิ่งปฏิบัติที่เป็นเลิศระหว่างกันรวมทั้งการบูรณาการหลอมรวมทักษะหลากหลายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ส่งเสริมการสร้างผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้จากสิ่งปฏิบัติจริงตาม

บริบท โดยเฉพาะการเรียนแบบโครงการ สนับสนุนการสร้างโอกาสในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือหรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มุ่งเน้นการออกแบบระบบการเรียนรู้อันเหมาะสมทั้งการเรียนเป็นกลุ่มหรือการเรียนรายบุคคล และส่งเสริมการนำไปสู่การพัฒนาและขยายผลสู่ชุมชนทั้งในรูปแบบการเผชิญหน้าหรือระบบออนไลน์ ซึ่งแตกต่างจาก ภาณุรัตน์ นันตาและคณะ (2555) ที่ศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า ใน ด้าน ผู้บริหารประสานความร่วมมือกับบุคคลภายนอกสมาคมและมูลนิธิต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน เป็นข้อที่ผู้บริหารมีการปฏิบัติในลำดับสุดท้าย

7. การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แต่ละโรงเรียนอยู่ในพื้นที่และมีบริบท ใกล้เคียงกัน ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันอยู่อย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับ ผู้บริหาร คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 39 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และนโยบายรัฐสมมติว่าการกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ 2558ซึ่งกำหนดบทบาท หน้าที่ และเป้าหมายไว้ อย่างชัดเจน ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 ในระดับ มาก ในด้านมาตรฐาน ด้านการประเมินทักษะ ด้านหลักสูตรและการสอนด้านการพัฒนาทางวิชาชีพ และด้าน สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ชิตพร คำวัน (2555, หน้า 94) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทผู้บริหารในการ ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล โรงเรียนที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาล โรงเรียนขนาดต่างกัน โรงเรียนประถมศึกษา กับ โรงเรียนขยายโอกาส และโรงเรียนต้นแบบกับโรงเรียนทั่วไป พบว่าไม่แตกต่าง และสอดคล้องกับ รสริฎู เซยสาคร (2557, หน้า 13) ซึ่งศึกษาบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีพบว่า ในภาพรวม ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาด ต่างกัน มีทัศนะต่อบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้องกับ ไกรวัลย์ รัตน์ และคณะ (2557, หน้า 12) ซึ่งศึกษาบทบาทการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็น ต่อบทบาทการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาในการส่งเสริมด้านการพัฒนาทางวิชาชีพใน ศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการสร้างคุณสมบัติแบบในมิติของการสอนด้วยเทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย และการ สร้างครูให้เป็นผู้มีทักษะความรู้ความสามารถเชิงลึกเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการคิดแบบวิจารณญาณ และทักษะด้าน อื่น ๆ ที่สำคัญต่อวิชาชีพ จากการติดตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สนับสนุน ให้ครูเข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการ เรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มบทบาทในด้านการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะการสร้างโอกาสในการเข้าถึงเทคโนโลยี เครื่องมือ หรือแหล่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ การสร้างสรรค์แนวปฏิบัติทางการเรียน การรับการสนับสนุนจากบุคลากรและสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุน เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผล และส่งเสริมให้เกิดการนำไปสู่การพัฒนาและขยายผลสู่ชุมชนทั้งในรูปแบบการเผชิญหน้าหรือระบบออนไลน์ โดยการสร้างเครือข่ายทางการศึกษา ให้ภาคเอกชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดสรรงบประมาณสำหรับพัฒนาด้านไอซีทีให้มากขึ้น

3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นทักษะ ความรู้และความเชี่ยวชาญที่เกิดกับผู้เรียน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างความรู้ความเข้าใจในการเรียนในเชิงสหวิทยาการระหว่างวิชาหลักที่เป็นจุดเน้น โดยการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูในด้านการสอนโดยเน้นทักษะ และประสานความร่วมมือระหว่างครูในสถานศึกษาให้เกิดการร่วมมือกันจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในกลุ่มย่อยอื่น ๆ

2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไขตรวจทานความถูกต้องเรียบร้อย และข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอกราบขอบพระคุณ นายวันสว่าง สิงห์ชัย ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนครวิทยาคม นางสุพัตรา หล่อวนาวรรณ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนครวิทยาคม และนางพัทยา ชมถนอม ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไข และตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ที่ได้อนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และเสียสละเวลาให้ความร่วมมืออย่างยิ่งในการตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัว ครูอาจารย์ ที่ให้กำลังใจ อบรมสั่งสอน และให้คำแนะนำช่วยเหลือมาโดยตลอด

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอมอบและอุทิศเป็น กตัญญูตเวทิตาคุณต่อบุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนผู้ สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กนกวรรณ วิเชียรเขต. (2551). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับพฤติกรรมการตัดสินใจของ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่กาญจนบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- กุลนรี ถนอมสุข. (2551). **การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของครูที่มี ต่อคุณภาพผู้เรียน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2550). **ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลง**. สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2558 จาก www.moe.go.th/charuaypon/works.html
- ฉวีวรรณ จันทร์เม้ง. (2552). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานผู้เรียนของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ชิตพร คำวัง. (2555). **บทบาทผู้บริหารในการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ คบ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- ดวงกมล กิ่งจำปา. (2555). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมงานเทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรี, ปทุมธานี
- เดโช สนวนานนท์. (2518). **จิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐพร ชินบุตร (2547). **การรับรู้ในบทบาทหน้าที่และความต้องการในการพัฒนาตนเองของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตอำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธนารัตน์ เทพโยธิน. (2544). **บทบาทและสมรรถนะของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามความคาดหวังของ ผู้บริหารระดับสูงขององค์การธุรกิจจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน**. วิทยานิพนธ์ วท.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธนิดา รัตนพันธ์.(2554). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรี, ปทุมธานี.
- นิตย ประจงแต่ง (2548). **บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลพบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- นุชา สระสม (2552). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ ของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บุญชม ศรีสะอาด.(2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญตา ไฉ่เลิศ (2550). **บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- บุษยพรรณ พรหมวาทย์. (2558). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- พระมหาพนมนคร มีราคา. (2549). **การดำรงสมณเพศของสามเณรโรงเรียนมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ภาณุรัตน์ นันตาและคณะ. (2555). **ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. สารนิพนธ์ ศษ.ม., .มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย
- รสิริฎุ เชนสาคร. (2557). **บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการบริหารโรงเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี**. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี**. ปีที่6 (ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2557).
- ระเปียบ คำเขียน. (2546). **การปฏิบัติบทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยตามการรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำโรงพยาบาลพิจิตร**.วิทยานิพนธ์ พย.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์ (แปล). (2554). **ทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ Open Worlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **กระบวนการใหม่ทางการศึกษา:กรณีทัศนะต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธี.
- สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (20 พฤษภาคม 2557). **ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพื่อสร้างความรับผิดชอบ**. **รายงานที่ตีอาร์ไอ**.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). **การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ**. **รายงานที่ตีอาร์ไอ** (ฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557).
- สุรศักดิ์ ปาเส. **ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21**.สืบค้นเมื่อ 13 ตุลาคม 2558, จาก [http:// www. addkute3.com](http://www.addkute3.com).
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2547). **การบริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง: การบริหารโรงเรียนในยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. (2557). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**. เชียงราย: สพม. เขต 36.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **บทวิเคราะห์การศึกษาไทยในโลกศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานเลขาธิการกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). **แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษา**.

กรุงเทพมหานคร: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **รายงานสรุปผลการ**

ดำเนินงาน ตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ตามนโยบายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

(พ.ศ.2552–2561) ปีการศึกษา 2553–2556. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

ลินธรร คำเหมือน (2550). **บทบาทผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทฤษฎีของครูและผู้บริหารสถานศึกษา**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏ

เทพสตรี, ลพบุรี.

Klaus Schwab, **The Global Competitiveness Report 2014–2015**. World Economic Forum, 2014, Retrieved

October 13, 2015, from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf

North Central Regional Laboratory & Metiri Group. (2003). **En Gauge 21st Century Skills: Literacy in The**

Digital Age. Chicago: North Central Regional Educational Laboratory.

Partnership for 21st Century Skills. **P21 Framework Definitions**. Retrieved November 10, 2013, from

<http://www.p21.org/storage/documents/P21-Framework-Definitions.pdf>.

ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียน

มัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย

The success factors on the Royal awarded winning school for the secondary school in Chiang Rai province

เศรษฐกิจ บุญเกิด^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Setthakit Boonkerd^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จและข้อเสนอแนะของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและผู้อำนวยการโรงเรียนของโรงเรียนบ้านเวียงพานและโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2557 รวมจำนวนทั้งสิ้น 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสำหรับครูและแบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความผูกพัน,ด้านการสื่อสาร,ด้านบรรยากาศของโรงเรียน,ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน,ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน,และด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ ได้ค่าเฉลี่ยคือ 4.31,4.10,4.07,4.06, 4.04 และ 4.01 ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 2 คนมีหลักการบริหารอย่างหลากหลาย ดังนี้ ใช้หลักการบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมมาภิบาล ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ให้กำลังใจยกย่องชื่นชมและให้รางวัลเมื่อบุคลากรทำงานประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังดึงศักยภาพของนักเรียนตามบริบทของโรงเรียนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้น่าอยู่ น่ารู้ น่าเรียน สะอาดและสะดวกสบายทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้อย่างยิ่ง

2. ข้อเสนอแนะของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้บริหารควรมีการติดตามการทำงานและผลงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sinpeang@hotmail.com

และควรยกย่องให้รางวัลเมื่อทำงานได้สำเร็จ ส่งเสริมให้ครูควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อส่งผลต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารควรแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและให้มีการเซ็นรับทราบ ควรสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบข่าวสารให้แน่ชัดจากนโยบายผู้บริหาร ควรจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้สะอาดเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสร้างความผูกพัน ในองค์กรผู้บริหารควรดูแลบุคลากรอย่างใกล้ชิดในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ

Abstract

The purposes of this research were to study the success factors and suggestions on the Royal awarded winning school for the secondary school in Chiang Rai province. Population of this research were 102 of school directors and teachers from Banwiangphan School and Princess Chulabhorn's College Chiang Rai, Chiang Rai province. The instruments were questionnaires for teachers that focused on the success factors on the Royal awarded winning school and the record of interview for school directors. Collected data were analyzed by using mean, standard deviation and descriptive analysis .

The finding of the research were as the following

1. The respondent's opinion on the success factors of Royal awarded winning school for the secondary school in Chiangrai province generally found at high level with Mean at 4.08. After items analysis all of them could be related by Mean score in descending order as follows; Relationship, communication, environment, school culture, quality of work life, leader behaviors With the mean of 4.31, 4.10, 4.07, 4.06, 4.04 and 4.01. The interviewed data were found that Both school directors used various management strategies as the directors seized by Buddhist Principles through the obviously communication, use participation administration and use good governance principles. School directors should be a good role model and conscious subordinates thoroughly, giving consolation and rewarded to the successful one . Besides this schools also pulled out the potential of students as school context allowing community participation, improve school landscapes, make a good learning atmosphere such as cleanliness and convenience that leads to the effort persistently of students.

2. The suggestions on the Royal awarded winning school for the secondary school in Chiang Rai province found that administrators should monitor on work and the result continuously to increase performance efficiency, be satisfied and reward for the successful person, promote teachers to have good quality of life for the efficient working, the communication should be notified in writing and signed for acknowledgement, the communication should be obviously in order to receive the right information from administrators, create school environment for good learning atmosphere, create joint activities for corporate culture to the same direction, promote good relationship, administers also pay attention on subordinates for both in working hours or outside working hours to encourage all staffs.

Keywords: The success factors

บทนำ

ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเข้าสู่โลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นสังคมที่ต้องอาศัยการเกิดองค์ความรู้ (Knowledge based society) และเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge based society) ซึ่งทำให้การศึกษาของไทยเราต้องอยู่ในภาวะของการแข่งขันและมุ่งมั่นพัฒนาตามความคาดหวังของสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ ซึ่งเป็นความจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะทำให้การบริหารจัดการขององค์กรอยู่รอด บังเกิดผลดี และบรรลุตามวัตถุประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ ,2550) และจากการปรับเปลี่ยนบริบทโครงสร้างของการบริหารจัดการศึกษาไทยตามรูปแบบใหม่ในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาโดยมี

ความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและให้ความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ บนเวทีโลก ซึ่งมุ่งถึงความมีประสิทธิผลเป็นสำคัญ

ปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ และประสบความสำเร็จ คือภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการชัดเจน มีบรรยากาศทางวิชาการ การบริหารโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาคุณภาพนักเรียน การบริหารและสนับสนุน การตั้งความคาดหวังด้านผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนไว้สูง การติดตามความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ลักษณะโครงสร้างองค์กรและเทคโนโลยี ลักษณะและทักษะของผู้บริหาร การเพิ่มศักยภาพครูผู้สอน การส่งเสริมคุณภาพของนักเรียน การดำเนินการตามนโยบายและสภาพแวดล้อมภายนอกซึ่งได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐ /เอกชน และหน่วยงานปกครองในท้องถิ่น ความสำเร็จของสถานศึกษาในหลาย ๆ ด้านย่อมเป็นผลมาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่เกื้อกูลและส่งเสริมทำให้สถานศึกษามีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานของสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทาน จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียน ที่ยังไม่เคยได้รับ รางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จะประสบปัญหาคล้ายคลึงกัน 3 ด้าน คือ

1. ปัญหาด้านผู้บริหาร พบว่า ผู้บริหาร ขาดภาวะ การเป็น ผู้นำในการที่จะขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียน อย่างจริงจังและต่อเนื่องจนเป็นผลทำให้โรงเรียน ได้รับรางวัลพระราชทาน

2. ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ขาดทักษะ ครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่เต็มเวลาและเต็มความสามารถ เพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการเรียนการสอน ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติ หลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สื่อการเรียนการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด สื่อเทคโนโลยีและการสื่อสารมีใช้อย่างจำกัด หรือใช้ได้อย่างไม่มีประสิทธิภาพส่งผลทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

3. ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แม้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ก็ไม่มีบทบาทมากนัก หรือมีน้อยมาก หรือไม่มีเลย ในบางพื้นที่ ชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน และการเรียนของบุตรหลานได้

ในส่วนปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการจัดการศึกษาและการเตรียมตัวสู่การประเมินรางวัลด้านต่าง ๆ นั้น ผู้ศึกษาได้สรุปออกมาได้เป็น 6 ปัจจัยคือ

1. ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ
2. ปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียน
3. ปัจจัยด้านการสื่อสาร
4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน
5. ปัจจัยด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน
6. ปัจจัยด้านความผูกพันของครู

จากที่มาและความสำคัญของปัญหา การบริหารสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มา ไปเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้พิจารณาในการปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เพื่อรับรางวัลพระราชทาน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย แสดงดังภาพที่ 6

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน ครูผู้สอนจำนวน 75 คน และผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 1 คน ครูผู้สอน

จำนวน 25 คน รวมทั้งหมด จำนวน 102 คน ซึ่งทั้ง 2 โรงเรียนนี้ได้รับรางวัลพระราชทานในปีการศึกษา 2557 ในระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 (Rating scale) 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และแบบสัมภาษณ์สำหรับผู้บริหาร มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานสำหรับครู แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

2. แบบสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จของของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน

การสร้างเครื่องมือ

ในการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. นำร่างข้อคำถามกับแบบสัมภาษณ์ตามตัวแปรที่ศึกษาไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

3. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

3.1 จำนวนข้อของแบบสอบถามรายด้านเยอะเกินไปให้ตัดจำนวนข้อออกให้เหมาะสม

3.2 ปรับเนื้อหารายด้านให้สอดคล้องกับด้านที่จะถาม

3.3 แบบสัมภาษณ์ตั้งคำถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการสัมภาษณ์

4. นำร่างข้อคำถามกับแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence : IOC) แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า $IOC \geq 0.67$ ขึ้นไป

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มศึกษา โรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม จำนวน 30 คน ซึ่งเคยได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานมาก่อน แล้วนำข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1970, อ่างในบุญชม ศรีสะอาด.2545, หน้า 96-99) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.89

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้กับประชากร คือครูและผู้บริหารโรงเรียนบ้านเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และ โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาดำเนินการประสานงานต่อผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงราย เพื่อขออนุมัติการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยและความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเบื้องต้น
2. ผู้ศึกษาทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
3. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลโดยให้กลุ่มประชากรตอบแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนด้วยตนเอง
4. จัดทำหนังสือขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงราย หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
5. ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลแล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามการวิจัย ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ตำแหน่งในสถานศึกษา โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. วิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาเทียบกับเกณฑ์ ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
3. นำผลการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล โดยยึดหลักของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2543 หน้า 24) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	ระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	ระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) แล้วเสนอเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้ค่าเฉลี่ย 4.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความผูกพัน,ด้านการสื่อสาร,ด้านบรรยากาศของโรงเรียน,ด้าน

วัฒนธรรมของโรงเรียน,ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน,และด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้ นำ ได้ค่าเฉลี่ยคือ 4.31,4.10,4.07,4.06, 4.04 และ 4.01 ตามลำดับ

และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนทั้ง 2 คนมีหลักการบริหารอย่างหลากหลาย ดังนี้ ใช้หลักการบริหารโดยยึดหลักคุณธรรมผ่านการสื่อสารที่ชัดเจน หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมและหลักธรรมมาภิบาล ที่สำคัญที่สุด คือ ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีดูแลเอาใจใส่ผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างทั่วถึง ให้กำลังใจยกย่องชื่นชมและให้รางวัลเมื่อบุคลากรทำงานประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังดึงศักยภาพของนักเรียนตามบริบทของโรงเรียนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมและปรับปรุงภูมิทัศน์ให้น่าอยู่ น่ารู้ น่าเรียน สะอาดและสะดวกสบายทำให้นักเรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้อย่างได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้บริหารควรมีการติดตามการทำงานและผลงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น และควรยกย่องให้รางวัลเมื่อทำงานได้สำเร็จ ส่งเสริมให้ครูควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อส่งผลต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารควรแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและให้มีการเซ็นรับทราบ ควรสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบข่าวสารให้แน่ชัดจากนโยบายผู้บริหาร ควรจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้สะอาดเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสร้างความผูกพัน ในองค์กรผู้บริหารควรดูแลบุคลากรอย่างใกล้ชิดในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร

สรุปผลการศึกษา

1. ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมอยู่ในระดับมากได้ค่าเฉลี่ย ($\mu=4.08$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านความผูกพัน,ด้านการสื่อสาร,ด้านบรรยากาศของโรงเรียน,ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน, ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงาน,และด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้ นำ ได้ค่าเฉลี่ยคือ ($\mu=4.31$), ($\mu=4.10$), ($\mu=4.07$), ($\mu=4.06$), ($\mu=4.04$) และ ($\mu=4.01$) ตามลำดับ

1.1 ด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้ นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารยกย่องชื่นชมและให้รางวัลเมื่อครูปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.15$) รองลงมา คือ ผู้บริหารมีความเมตตากรุณาต่อบุคลากรในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\mu=4.11$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ผู้บริหารใช้วิธีการจูงใจมากกว่าการควบคุมหรือสั่งการ ($\mu=3.93$)

นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน ในการบริหารผู้บริหารจะใช้หลักการโดยยึดหลัก WPS MODEL (Wiangphan School MODEL)ในการบริหารเพื่อเป็นแนวในการปฏิบัติ

W : Weakness คือการค้นหาจุดอ่อน วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน

P : Process คือ การใช้กระบวนการ PDCA ในการบริหารจัดการงานในโรงเรียน

S : Strength คือ การสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนแก่องค์กรโดยยึดหลักนโยบาย 4 นวัตกรรม คือ

(1) นวัตกรรม คือ การปรับสภาพบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเรียบร้อย ร่มรื่น สวยงาม มองดูสบายตาแก่ผู้เข้ามาในโรงเรียน(2) นวัตกรรม คือ การจัดบริบทของโรงเรียนให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียนและชุมชน (3) นวัตกรรม คือ การปลูกฝังกิจกรรมมารยาทแก่นักเรียนให้สุภาพเรียบร้อย เป็นที่ประทับใจแก่ผู้พบเห็น (4) นวัตกรรม คือ โรงเรียนจัดการศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ

ในส่วนข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย หลักการบริหารจะใช้หลักการบริหารอยู่ 3 อย่างคือ (1) หลักคุณธรรมนำใจ ถ้าผู้บริหารมีหลักการเหล่านี้จะทำให้การบริหารเป็นไปอย่างเรียบง่ายและได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดีจากบุคลากร (2) ยึดหลักการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน SBM โดยนำจุดเด่นของโรงเรียนมาเป็นจุดหลักซึ่งโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย มีจุดเน้นทางด้านวิชาการเป็นหลักการบริหารก็ต้องดูศักยภาพขององค์กรเป็นหลัก เอื้ออาทรแก่ผู้รับบริการทั้งนักเรียนและครู เน้นการทำงานแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายวิชาการ เครือข่ายงบประมาณ เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน (3) ใช้หลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลักในการบริหารคือหลักด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม ด้านความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

1.2 ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รับความรู้จากการอบรมพัฒนาตนเองใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพอยู่เสมอ ๆ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.24$) รองลงมา คือ สถานที่ทำงานในโรงเรียนมีความสะอาดและมีบรรยากาศที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่การงาน ($\mu=4.20$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ อัตราเงินเดือนของท่านเหมาะสมเมื่อเทียบกับภาวะเศรษฐกิจ ($\mu=3.61$)

ในส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน ในด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของครู ผู้บริหารมีหลักการในการบริหารจัดการดังนี้ (1) มีการส่งเสริมให้ครู บุคลากรให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพของตนให้สูงขึ้นเพื่อความก้าวหน้าของครูและบุคลากรในโรงเรียน (2) มีการพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นธรรมแก่บุคลากร โดยยึดหลักองค์คณะบุคคลในการพิจารณา (3) มีการพาคณะครูและบุคลากรศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำผลการศึกษาดูงานที่เป็นประโยชน์มาพัฒนาองค์กร (4) มีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากร เข้ารับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี (5) มีการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้เพียงพอกับความต้องการของครูและนักเรียน

เช่นเดียวกันข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย ในด้านคุณภาพชีวิตการทำงานของครู โดยยึดหลักพื้นฐานความแตกต่าง องค์ความรู้ของครูเป็นเกณฑ์ผู้บริหารต้องพัฒนาศักยภาพของครูมีการสร้างขวัญและกำลังใจ เช่นการส่งอบรมพัฒนาตนเอง ชื่นชม ยินดี เมื่อได้รับรางวัลหรือมีผลงานด้านต่าง ๆ และมีระเบียบสวัสดิการให้สำหรับครูที่ทำงานมีผลงาน มีข้อกำหนด เช่น ทำงานที่มีผลถึงนักเรียนซ่อมกีฬา ซ่อมดนตรี ดุริยางค์ หรือติวนักเรียนจะมีเบี้ยเลี้ยงให้ครูและนักเรียนเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจ ส่วนการพิจารณาความดีความชอบคนทำงานมีผลงานต้องได้รับความดีความชอบและต้องเว้นอย่างน้อย 3 ปี เปิดโอกาสให้คนอื่นได้ส่วนคนที่ไม่มีผลงานเด่นอะไรทำงานไปเรื่อย ๆ

1.3 ด้านการสื่อสารโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายวิธี มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.18$) รองลงมา คือ ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างสะดวกและหลากหลายวิธี ($\mu=4.17$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ การหมุนเวียนข้อมูลระหว่างหน่วยงานในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ($\mu=4.04$)

ส่วนผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน จากการสัมภาษณ์ด้านการสื่อสารสรุปได้ดังนี้ (1) ในการสื่อสารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ทุกคนได้มีบทบาทในการทำงานในการสื่อสารที่เข้าใจตรงกัน (2) ผู้บริหารเป็นสื่อกลางและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งในและนอกสถานที่ (3) ผู้บริหารต้องมีความเป็นประชาธิปไตยและมีภาวะผู้นำสูง (4) ผู้บริหารเวลาที่มีการกระจายข่าวสารจะต้องมีการติดตามและประเมินผลงานทุก

ครั้ง และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย ในด้านการสื่อสารต้องมีการประชุมในองค์กร การสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจในองค์กร ทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิด และการบริหารงานต้องประกาศจุดยืนชัดเจน เช่น โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย อีก 2 ปี ข้างหน้าจะทำผลงาน โรงเรียนพระราชทาน เป็นการสื่อสารเบื้องต้นให้บุคลากรได้รับรู้เพื่อให้ทุกคนได้วางแผนในการเตรียมผลงานในการรองรับการประเมิน ผู้บริหารที่ดีจะต้องทำผลงานให้เกิดกับโรงเรียนซึ่งจะสามารถดึงดูดครูและบุคลากรไว้ให้อยู่กับองค์กรได้นาน ๆ ในหลักการสื่อสารจะมีการประชุมฝ่ายบริหารก่อนและกระจายผลการประชุมไปสู่หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระ เพื่อให้แต่ละฝ่ายแต่ละงานและกลุ่มสาระได้มีการประชุมย่อยหาข้อสรุปแล้วรายงานผลการประชุม แล้วฝ่ายบริหารจะได้หาข้อสรุปอีกรอบเป็นการสื่อสารจากบนลงล่างและจากล่างกลับสู่ด้านบน

1.4 ด้านบรรยากาศของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าผู้บริหารจัดสรรงบประมาณปรับปรุงสถานที่ให้มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน น่าทำงาน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.22$) รองลงมา คือ เพื่อนร่วมงานยินดีช่วยเหลือเมื่อท่านมีปัญหา ($\mu=4.17$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุดคือ ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน ($\mu=3.98$)

นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน ในด้านบรรยากาศในโรงเรียนได้ข้อสรุปดังนี้ (1) โดยยึดหลักนโยบาย 4 น่า ในการพัฒนาและจัดบรรยากาศในโรงเรียน คือ น่าดู น่ารู้ น่าอยู่ น่าเรียน (2) จัดบริการห้องสมุดชุมชนเพื่อบริการชุมชนมีปริมาณหนังสือ สื่อ และเทคโนโลยี ที่ทันสมัย มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับผู้เรียน (3) จัดบรรยากาศห้องปฏิบัติการต่าง ๆ ให้ครบถ้วนเพียงพอและใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า (4) จัดสภาพแวดล้อมที่ดี ในสถานศึกษาให้สะอาด ร่มรื่นและสวยงาม

ในส่วนข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย ในด้านบรรยากาศในโรงเรียนได้ทำการปรับภูมิทัศน์ภายนอกให้สวยงามและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนให้น่าเรียน น่าสอน ทำระบบสาธารณูปโภคให้สะดวกสบายเน้นความความปลอดภัยให้กับบุคลากร จัดห้องเรียนห้องสมุดต้องให้มีความสะอาดน่าเข้ามาศึกษาหาความรู้ และน่าอยู่ น่าเรียน น่าสอน ส่งผลให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้นเพราะบรรยากาศในโรงเรียนสวยงาม

1.5 ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก($\mu=4.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าโรงเรียนมีการส่งเสริมเรื่องการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.15$) รองลงมา คือ การยอมรับหรือเชื่อมั่นให้ความเคารพในความสามารถของบุคลากรและความอาวุโส ($\mu=4.12$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือการให้ออกาสบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการทำงานที่เป็นจุดเด่นของโรงเรียน ($\mu=3.96$)

ส่วนผลจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน ในการสร้างวัฒนธรรมในองค์กร โดยผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและบุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ (1) วัฒนธรรมการมาโรงเรียนและการกลับต่อนเย็น (2) วัฒนธรรมการแต่งกาย (3) วัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข (4) วัฒนธรรมการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (5) วัฒนธรรมในการเฝ้าหาความรู้ การถ่ายทอดความรู้

ด้านผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงราย ด้านวัฒนธรรมองค์กร ต้องสร้างความตระหนักในองค์กร ผู้อำนวยการเป็นแบบอย่างในทุก ๆ ด้านให้ความสำคัญลำดับผู้อาวุโสเรื่องการเคารพและผู้อาวุโสต้องเป็นแบบอย่างที่ดี การให้ความสำคัญกับชุมชนและการร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดเป็นผู้ให้บริการที่ดี เช่นบริการชุมชนในด้านต่าง ๆ สถานที่การเป็นวิทยากรรวมถึงวัดและการเป็นผู้รับความช่วยเหลือที่ดี

จากหน่วยงานอื่นโดยเฉพาะด้านงบประมาณ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด ฯลฯ

1.6 ด้านความผูกพัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงาน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.15$) รองลงมา คือ ท่านมีความตั้งใจปฏิบัติงานกับโรงเรียนแห่งนี้แม้ว่าท่านจะมีโอกาสเปลี่ยนงานหรือย้ายสถานที่ทำงาน ($\mu = 4.36$) ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ท่านยอมรับที่จะปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนด้วยความเต็มใจ ($\mu = 4.20$)

นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเวียงพาน ในด้านความผูกพันสรุปได้ดังนี้ (1) ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ยอมรับฟังปัญหาและร่วมแก้ไขปัญหากับบุคลากรในโรงเรียน (2) ผู้บริหารต้องสร้างความเป็นประชาธิปไตย มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการพัฒนางานวิชาการเป็นอย่างดี (3) ผู้บริหารต้องเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ (4) ผู้บริหารต้องมีพฤติกรรมทางกาย วาจา ใจ ในเชิงบวก (5) ผู้บริหารต้องรู้จักยกย่อง ชื่นชม ผู้ที่ทำดีและพร้อมที่จะให้โอกาสบุคลากรอื่น ๆ ในการทำความดีและที่สำคัญ และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย เชียงราย ในด้านความผูกพันเกิดจากการสร้างขวัญและกำลังใจ การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นตามความเหมาะสม ผู้บริหารจะมอบแบบกว้าง ๆ ต้องให้ทั่วถึงเกิดความเสมอภาคให้ทุกกลุ่มทุกคนได้รับผลประโยชน์อย่างเต็มที่และผู้บริหารต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือหรือให้รางวัลที่ชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันก็จะทำให้เกิดความผูกพันในองค์กรได้

2. ข้อเสนอแนะปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารควรมีการติดตามการทำงานและผลงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น และควรยกย่องและให้รางวัลเมื่อทำงานได้สำเร็จและส่งเสริมให้ครูควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อส่งผลต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารควรแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและให้มีการเซ็นรับทราบ ควรสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบข่าวสารให้แน่ชัดจากนโยบายผู้บริหาร ควรจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้สะอาดเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสร้างความผูกพันในองค์กรผู้บริหารควรดูแลบุคลากรอย่างใกล้ชิดในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากและ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านความผูกพัน ด้านการสื่อสาร ด้านบรรยากาศของโรงเรียน ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานของครูและด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโสภิต ม่วงทอง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

1.1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเรียงลำดับตามค่าอิทธิพลน้อยไปหามากมีทั้งหมด 6 ปัจจัย คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้นำ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร และปัจจัยความผูกพันของครู โดยแยกเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางบวก 4 ปัจจัย เรียงลำดับตามค่าอิทธิพล คือ พฤติกรรมการบริหารของผู้นำ ปัจจัยคุณภาพ

ชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยความผูกพันของครู และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางลบ 2 ปัจจัย เรียงลำดับตามค่าอิทธิพลคือ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน ซึ่งร่วมกันทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนได้ร้อยละ 60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและผลจากการค้นคว้าเรื่องการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ได้ดังนี้

1.2 ปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อปัจจัยความผูกพันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบ ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความผูกพันของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.4 ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบ ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความผูกพันของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.5 ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความผูกพันของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.6 ปัจจัยการสื่อสาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความผูกพันของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.7 ปัจจัยความผูกพันของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนนราลักษณ์ ชันธรุจี (2549) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อุดรธานี เลย และหนองคาย โดยการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรางวัลพระราชทานเพื่อศึกษาปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร ด้านครูผู้สอน ด้านชุมชน ด้านอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการปฏิบัติหน้าที่ทางการบริหารของผู้บริหาร คุณลักษณะทางวิชาชีพของครูผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ความพร้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ การจัดการงบประมาณ และบรรยากาศในโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรางวัลพระราชทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. ด้านพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารยกย่องชื่นชมและให้รางวัลเมื่อครูปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิตน ม่วงทอง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงใต้ พบว่า ปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงาน ปัจจัยการสื่อสาร ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อปัจจัยความผูกพันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานของคุณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้รับความรู้จากการอบรมพัฒนาตนเองใหม่ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพอยู่เสมอ ๆ มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ สถานที่ทำงานในโรงเรียนมีความสะอาดและมีบรรยากาศที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่การทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร นาคสุวรรณ (2548, หน้า 100) พัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความผูกพันต่อองค์การของคุณในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันต่อองค์การ ได้ร้อยละ 68 และมีอิทธิพลทางต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ด้านการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนมีรูปแบบการติดต่อสื่อสารที่หลากหลายวิธี มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ของโรงเรียนได้อย่างสะดวกและหลากหลายวิธี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิพงษ์ ภูมิภักดีพรธ (2550, หน้า 120) พัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่าองค์ประกอบของปัจจัยด้านการติดต่อสื่อสารภายในองค์การสามารถใช้อธิบายความแปรปรวนของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนได้ถึงร้อยละ 81 และมีค่าอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนเท่ากับ .14

4. ด้านบรรยากาศของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารจัดสรรงบประมาณปรับปรุงสถานที่ให้มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน น่าทำงาน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ เพื่อนร่วมงานยินดีช่วยเหลือเมื่อท่านมีปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรีวรรณ กิจมี (2549, หน้า 142) ศึกษาระดับปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับสุขภาพองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือ พบว่า ปัจจัยบรรยากาศขององค์กรสามารถอธิบายความแปรปรวนของสุขภาพองค์กรโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนภาคเหนือได้ร้อยละ 87 และเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลทางตรงกับสุขภาพองค์กรของโรงเรียน

5. ด้านวัฒนธรรมของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมเรื่องการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ การยอมรับหรือเชื่อมั่นให้ความเคารพในความสามารถของบุคลากรและความอาวุโส ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภิต ม่วงทอง (2553) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงลบ ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อปัจจัยความผูกพันของคุณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6 ด้านความผูกพัน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านตั้งใจทำงานอย่างเต็มที่ทุกครั้ง เมื่อได้รับมอบหมายงาน มีระดับความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ท่านมีความตั้งใจปฏิบัติงานกับโรงเรียนแห่งนี้แม้ว่าท่านจะมีโอกาสเปลี่ยนงานหรือย้ายสถานที่ทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ แก้วสมนึก (2550 หน้า 103) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของคุณ พบว่า มีคุณภาพชีวิตในการทำงานโดยรวมปานกลางและผูกพันต่อองค์กร โดยรวมในระดับดีมาก คือ ด้านความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวและด้านความตั้งใจทุ่มเททำงานส่วนด้านความปรารถนาจะปฏิบัติงานต่อไปอยู่ในระดับปานกลาง โดยรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ข้อเสนอแนะปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

ผู้บริหารควรมีการติดตามการทำงานและผลงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้น ควรยกย่องและให้รางวัลเมื่อทำงานได้สำเร็จและควรส่งเสริมให้ครูควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีเพื่อส่งผลต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารควรแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรและให้มีการเซ็นรับทราบ ควรสื่อสารให้ชัดเจนเพื่อให้ทราบข่าวสารให้แน่ชัดจากนโยบายผู้บริหาร ควรจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้สะอาดเอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ควรจัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสร้างความผูกพัน ในองค์กรผู้บริหารควรดูแลบุคลากรอย่างใกล้ชิดในขณะที่ปฏิบัติงานทั้งในและนอกเวลาราชการ เพื่อเป็นขวัญกำลังใจให้กับบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร นาคสุวรรณ (2548, หน้า 100) พัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน พบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของความผูกพันต่อองค์การ ได้ร้อยละ 68 และมีอิทธิพลทางต่อความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนภรณ์ กীরติบุตร (2529, หน้า 29) กล่าวว่า บรรยากาศในองค์การมีผลทำให้เกิดความแตกต่างในองค์การ 2 ประเด็น

1. ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) บรรยากาศความเป็นมิตรกับฉันพี่น้อง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ต่อกันอันดีระหว่างพนักงาน ผู้บริหารแสดงออกถึงความสนใจห่วงใยต่อผู้ใต้บังคับบัญชา พนักงานมีความรู้สึกที่ตนเป็นส่วนสำคัญขององค์การ บรรยากาศจะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับงานและความพึงพอใจในงานสูง

2. การปฏิบัติงาน (Job Performance) บรรยากาศแบบเผด็จการซึ่งรวมอำนาจในการตัดสินใจไว้เบื้องต้นและพฤติกรรมของพนักงานถูกควบคุมโดยกฎระเบียบและวิธีการที่วางไว้อย่างเป็นแบบแผนไม่เพียงแต่นำไปสู่ผลงานต่ำแต่ยังมีส่วนทำให้เกิดความพึงพอใจและความคิดริเริ่มต่ำและทัศนคติกลุ่มทำงานเป็นไปในทางลบ และ นภัตสร โอสถานนท์ (2549 หน้า 71) ได้ศึกษาสภาพที่เป็นอยู่และควรจะเป็นของวัฒนธรรมโรงเรียนสาธิต มหาวิทยาลัยบูรพา และแนวทางกันพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนพบว่า สภาพที่เป็นอยู่โดยรวมของโรงเรียนวัฒนธรรมโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่ควรจะเป็นอยู่ในระดับมาก ควรมีการพัฒนาที่สำคัญ 3 ด้านคือ ด้านความรู้สึก เป็นกลุ่มด้านความมีเกียรติศักดิ์ศรีและความหลากหลายด้าน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาค้นคว้าพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้นำ ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนอย่างมาก ดังนั้นควรมีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ มีความเป็นผู้นำทางวิชาการและมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งหากผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารเหล่านี้ก็จะทำให้การบริหารงานโรงเรียนมีความสำเร็จส่งผลต่อการได้รับรางวัลต่อไป

2. ผลของการศึกษาพบว่าคุณภาพชีวิตการทำงานของคุณครูเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องตระหนักเข้าใจในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคุณครูให้ดีขึ้น เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการทำงานของคุณครู

3. ผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพเนื่องจากการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญของการถ่ายทอดงานจากคนกลุ่มหนึ่งไปอีกกลุ่มหนึ่งดังนั้นการสื่อสารจึงเป็นหัวใจสำคัญซึ่งผู้บริหารจะต้องคำนึงให้ดี

4. ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบรรยากาศของโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยที่ผู้บริหารต้องคำนึงเนื่องจากบรรยากาศในการทำงานมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ครูและบุคลากรทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารต้องจัดบรรยากาศโรงเรียนให้ดีเหมาะแก่การทำงานเป็นอย่างยิ่ง

5. ผลการศึกษาพบว่าวัฒนธรรมของโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงเพราะเป็นปัจจัยที่เชื่อมต่อการทำงานระหว่างรุ่นต่อรุ่นให้กลมกลืนกันไปจะทำให้ผลการดำเนินงานเกิดผลสำเร็จได้

6. จากการศึกษาพบว่าปัจจัยความผูกพันเป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน โดยผู้บริหารควรศึกษาวิธีสร้างความผูกพันของครูผ่านปัจจัยคุณภาพชีวิต ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน ปัจจัยการสื่อสารและปัจจัยวัฒนธรรมของโรงเรียนเพื่อให้บุคลากรมีความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาการดำเนินงานในการสร้างความสำเร็จเพื่อรับรางวัลพระราชทานให้กับโรงเรียนอื่น
2. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความเอาใจใส่จากดร.น้ำฝน กันมา ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาและตรวจแก้ไขจนข้อบกพร่องต่าง ๆ จนงานวิจัยฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ดร.สรวิชัย จิตรใจ , ดร.รัชพล ศรีธรรม และคุณครูมาลาตรีวรรณอุต ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ แนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ พร้อมด้วยคณะครูและผู้บริหารโรงเรียนบ้านเวียงพาน , โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย เชียงรายและโรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม ทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนเพื่อน ๆ น้อง ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่ได้ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือตลอดการดำเนินการ จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ทัศนีย์ แก้วสมนึก. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของครู** สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์การจัดการมหาบัณฑิต, การจัดการทรัพยากรมนุษย์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ, “**รายงานวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย**”, เอกสารในการสัมมนาเรื่อง การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา : บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นพื้นฐาน”, 8-9 กุมภาพันธ์ 2545, กรุงเทพฯ :สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, 11 - 12.
- นราลักษณ์ ชันธรุจี. (2549). “**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับประถมศึกษา** สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น อุตรธานี เลยและหนองคาย”. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- นภัตสร โอสถานนท์. (2549). **สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่ควรจะเป็นของวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิต “พิบูล บำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา และแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียน**.วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พัชรวิวรรณ กิจมี. (2549). **ปัจจัยเชิงสาเหตุและระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน ภาคเหนือ**. ดุษฎีนิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภรณ์ กীরดีบุตร. (2529). **การประเมินประสิทธิผลขององค์การ**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ศิริพร นาคสุวรรณ. (2548). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความผูกพันต่อองค์การของครูในโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สิทธิพงษ์ ภูมิภักดีพรรณ. (2550). **ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน**. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โสภิต ม่วงทอง. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญในภาคตะวันออกเฉียง**. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนคร

เชียงใหม่

The Motivation Factors that Affect to The Teachers' Performances in Chiangrai Municipality

พัชฎ์ เลิศวิริยะสกุลชัย^{1*} และ ธิดาวลัยย์ อุ๋นกอง²

Pat Lertwiriyasakoonchai^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การมีเป้าหมาย และ ความพยายาม ตามลำดับ ส่วนด้านการมีทิศทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอนได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า ความมุ่งมั่นปัจจัยที่ส่งผลคือ สภาพการทำงาน ความสำเร็จในงาน เงินเดือนและผลตอบแทน ตามลำดับ ด้านการมีเป้าหมายปัจจัยที่ส่งผลคือ เงินเดือนและผลตอบแทน ด้านความพยายาม ปัจจัยที่ส่งผลคือเงินเดือนและผลตอบแทน ส่วนด้านด้านการมีทิศทางปัจจัยที่ส่งผลคือเงินเดือนและผลตอบแทนเช่นกัน

2. การศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 205 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเห็นว่า ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านนโยบาย/การบริหาร และด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทน ส่วนด้านที่มีข้อเสนอแนะน้อยที่สุดคือ ด้านสภาพการทำงาน

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจ การปฏิบัติงาน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : krit.tctk@hotmail.com

Abstract

This research aims to study The Motivation Factors that Affect to The Teachers' Performances and to study the suggestion for supporting the motivation in Chiangrai Municipality. The sample that was used in this study is 205 teachers in Chiangrai Municipality School in 2015. This research used the questionnaire that is performed to choose 5 kinds of measurement and the statistic values that were used in this research are percentage, average, standard deviation and Multiple Regression Analysis.

The results showed that

1) the level of The Motivation Factors that Affect to The Teachers' Performances in Chiangrai Municipality from the opinion of Chiangrai Municipality's teachers are in high level in each objective and overall average and the commitment is the highest, followed by the goals, efforts and respective direction is the lowest. The analysis result of the Multiple Regression Analysis, the researcher got the predicting equation of the factor that affect to the teachers' performances in Chiangrai Municipality are working environments, success in work, salary and benefits in field of strive, in the other hand in the case of goal are salary and benefits but for the case of effort or endeavor and having direction for work are salary and benefits.

2) After studied the suggestion of the motivation in the performances of 205 teachers in Chiangrai Municipality School, the suggestion in case of the kinds of performances got most, and followed by the case of policy and administrator, salary and benefits and the working environments by descending.

Keywords: Motivation Factors ,Teachers' Performances

บทนำ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เป็นการนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 1 มาตราที่ 6 ได้ระบุถึงความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาซึ่งการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข

การดำเนินภารกิจใด ๆ นั้น จุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ความต้องการให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยมีประสิทธิภาพ ทรัพยากรพื้นฐานของการบริหาร คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์เครื่องมือ (Material) และวิธีการจัดการ (Management) ในบรรดาปัจจัย 4 ประการดังกล่าว คนนับว่ามีความสำคัญยิ่ง เพราะมนุษย์เป็นสินทรัพย์ที่มีค่ายิ่งขององค์การ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารในการหายุทธวิธีในการบริหารจัดการกับทรัพยากรมนุษย์ หรือการสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรที่มีอยู่ในองค์การเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (สร้อยพัทธ์ เอี้ยวเจริญ , 2555, หน้า 1) การจูงใจจึงเป็นภาระหน้าที่อันสำคัญยิ่งอีกประการหนึ่งของนักบริหารและหัวหน้างานที่จะต้องสร้างสรรค์และจัดให้มีขึ้นในองค์การหรือทุกหน่วยงานเพื่อเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานขององค์การ เพราะการจูงใจจะช่วยบำบัดความต้องการ ความจำเป็นและความเดือดร้อนของบุคคลในองค์การได้ จะทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ดีขึ้นมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน การจูงใจเป็นสิ่งที่ผู้บริหารจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอ

การใช้กำลังบังคับหรือการจูงใจแบบนิเสธอาจทำให้ประสิทธิภาพของงานต่ำ วิธีดังกล่าวไม่เป็นการจูงใจที่ดี และไม่ใช่วิธีแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานที่ถูกต้องแต่อย่างใด การจูงใจแบบปฏิบัติเป็นสิ่งที่เจ้าหน้าที่บริหารงานบุคคลจะต้องสนใจศึกษาถึงปัจจัยในอันที่จะก่อให้เกิดการจูงใจในการปฏิบัติงานที่ดีอยู่เสมอ และจะต้องเปรียบเทียบกับสถานการณ์ของการจูงใจในขณะนั้นให้ถูกต้อง เพื่อจะได้สรรใช้เทคนิคการจูงใจได้ถูกต้องและก่อเกิด การแก้ไขไม่ถูกจุดนอกจากจะทำให้การจูงใจไม่ได้ผลและขวัญเสื่อมทรามแล้ว ยังสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายและเวลาอีกด้วย ผู้บริหารงานบุคคลและผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องหมั่นตรวจสอบอยู่เสมอในเรื่องการใช้การจูงใจในการปฏิบัติงาน เพื่อธำรงรักษาพลังร่วมของผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามต้องการเพื่อเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่จะส่งผลไปถึงประสิทธิภาพของงานให้สนองวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ (กันตนา เพิ่มผล ,2550,หน้า 93-94)

แรงจูงใจในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะแรงจูงใจทำให้เกิดการกระทำคือพนักงานเหล่านี้มีความอยากที่จะทำงานมีความตั้งใจในการทำงาน ทুমเท และใช้ความพยายามในการทำงานให้มีคุณภาพมากขึ้น ดำรงตนเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การ สร้างสรรค์และพัฒนางานและองค์การ ตลอดจนคงอยู่กับองค์การอย่างยาวนานด้วย แต่ถ้าคนขาดแรงจูงใจในการทำงาน คนนั้นก็จะมีเฉื่อยชา ขาดความตั้งใจ ขาดความใส่ใจในการทำงาน ลักแต่ทำงานออกมา ให้เสร็จพิน ๆ ตัวไป ผลงานที่ออกมาจึงมักมีคุณภาพต่ำ หรือสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่องค์การ แรงจูงใจจะเป็นปัจจัยที่แสดงความเต็มใจ ความตั้งใจที่จะทำ (Will do Factor) แต่อย่างไรก็ตามผลการปฏิบัติงานยังคงขึ้นอยู่กับความสามารถ คือ พนักงานต้องมีความรู้ความสามารถในการทำงานนั้น ๆ ความสามารถจะเป็นปัจจัยพื้นฐานจะทำให้คนคนนั้นทำงานนั้น ๆ ได้ (Can do Factor) และอีกปัจจัยคือโอกาสหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น คนคนนั้นมีโอกาสได้ทำงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ หรือมีโอกาสให้แสดงออก เขาก็จะสามารถสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดขึ้นได้อย่างสัมฤทธิ์ผล (สุพานี สฤษฏ์วานิช 2552,หน้า 156-157) ซึ่ง เฟรดเดอริค เฮอส์เบอร์ก (Frederick Herzberg) และเพื่อนร่วมงานของเขาได้เสนอทฤษฎี 2 ปัจจัยขึ้น โดยในช่วงปลาย ค.ศ. 1950 ถึงช่วงต้นของ ค.ศ.1960 ได้ทำการวิจัยโดยใช้วิธีสัมภาษณ์นักบัญชีและวิศวกรรวมจำนวนเกือบ 200 คน ในเมืองพิสเบอร์ สหรัฐอเมริกา โดยขอให้คนเหล่านั้นบรรยายถึงสถานการณ์ที่ทำให้คนเหล่านั้นรู้สึกดีมีความพอใจ โดยเฮอส์เบอร์ก และเพื่อนได้นำผลการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งจากการวิเคราะห์นั้นเฮอส์เบอร์ก ได้ค้นพบว่าปัจจัยอยู่ 2 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกที่มีต่องาน ความพอใจในงานและแรงจูงใจในงาน ซึ่งมี 2 ปัจจัยคือปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความพอใจโดยตรง ได้แก่ ปัจจัยในกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรง (Intrinsic to the Job) คือ 1) การประสบความสำเร็จในงานหรือทำงานให้ประสบความสำเร็จ (Achievements) เช่นนักเขียน หรือศิลปินประเภทต่าง ๆ 2) ได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) จากอาชีพการงานนั้น ๆ เช่น อาชีพครู ทหาร ตำรวจ 3) รับผิดชอบ (Responsibility) ในงาน เช่น อาชีพแพทย์ พยาบาล ตำรวจ และ 4) เองงาน (Work itself) เช่น ทำทนายไม่จำเจ สนุกสนาน เช่น อาชีพ นักแสดง นักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยบำรุงรักษาหรือปัจจัยสุขอนามัย (Maintenance หรือ Hygiene -Factors) จะเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความพอใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเป็นปัจจัยภายนอกต่องาน (Extrinsic to the Job) ได้แก่ 1) กฎ ระเบียบ นโยบายบริษัท 2) การบริหารจัดการ การบังคับบัญชา 3) สภาพแวดล้อมในการทำงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ 4) ค่าจ้าง และค่าตอบแทนที่ได้รับ 5) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และ 6) ความมั่นคงในหน้าที่การงาน (สุพานี สฤษฏ์วานิช ,2552,หน้า163-165) จะเห็นได้ว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุขอนามัยส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ความพยายาม หมายถึง ความอุทิศสละในงานของบุคคล ซึ่งย่อมแตกต่างกันไปในแต่ละลักษณะงาน 2) ความมุ่งมั่น ลักษณะสำคัญประการที่ 2 ของการมีแรงจูงใจได้แก่ ความมุ่งมั่นไม่ย่อท้อในการทำงาน ความมุ่งมั่นยังหมายถึง ความไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการทำงาน 3) การมี

ทิศทาง การมีความพยายามและความมุ่งมั่นเป็นลักษณะเชิงปริมาณในการทำงานของบุคคล เพราะอาจประเมินได้ด้วยตัวเลข เช่น จำนวนชั่วโมงหรือจำนวนชิ้น อย่างไรก็ตามที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าได้แก่ คุณภาพของงานนั้น ๆ และงานจะมีคุณภาพได้ย่อมต้องมีทิศทางที่แน่นอน ไม่สะเปะสะปะ ฉะนั้นจึงต้องพิจารณาด้วยว่าบุคคลได้ให้ความพยายามและความมุ่งมั่นอย่างมีทิศทางหรือไม่ หรือเขวออกนอกทิศทางที่ควรจะเป็น เพราะทิศทางในการทำงานของบุคลากรควรเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับทิศทางที่องค์การกำหนด และ 4) การมีเป้าหมาย พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจ คือ พฤติกรรมในทิศทางที่มุ่งสู่เป้าหมาย โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงการจูงใจบุคลากรในองค์การ ย่อมมีสมมติฐานว่าบุคลากรได้รับการจูงใจจะมีพฤติกรรมที่สอดคล้องหรือส่งเสริมความสัมฤทธิ์ผลของเป้าหมายขององค์การ ซึ่งในที่นี้เป้าหมายของบุคลากรรวมถึงการได้มีโอกาสตัดสินใจอย่างสร้างสรรค์ การทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (productivity) หรือการมาทำงานตามเวลาที่องค์การกำหนด อย่างไรก็ตามบุคลากรอาจเกิดแรงจูงใจที่แสดงออกซึ่งเป้าหมายที่ตรงข้ามกับเป้าหมายขององค์การ เช่นการขาดงานบ่อย เลื่อนงานหรือไม่สนใจการปฏิบัติงาน ซึ่งหากเป็นดังนั้นย่อมหมายความว่า เขาได้ใช้ความพยายามความมุ่งมั่นไปในทิศทางที่ไม่เอื้อต่อการสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายขององค์การ จึงไม่อาจนับได้ว่าเป็นแรงจูงใจในการทำงาน (ปภาวดี มนตรีวัต 2554, หน้า 21-22) ดังนั้นแรงจูงใจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงานของคนในองค์กร หากผู้บริหารเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของคนในองค์กร ก็จะสามารถสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสมและตอบสนองความต้องการของคนในองค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

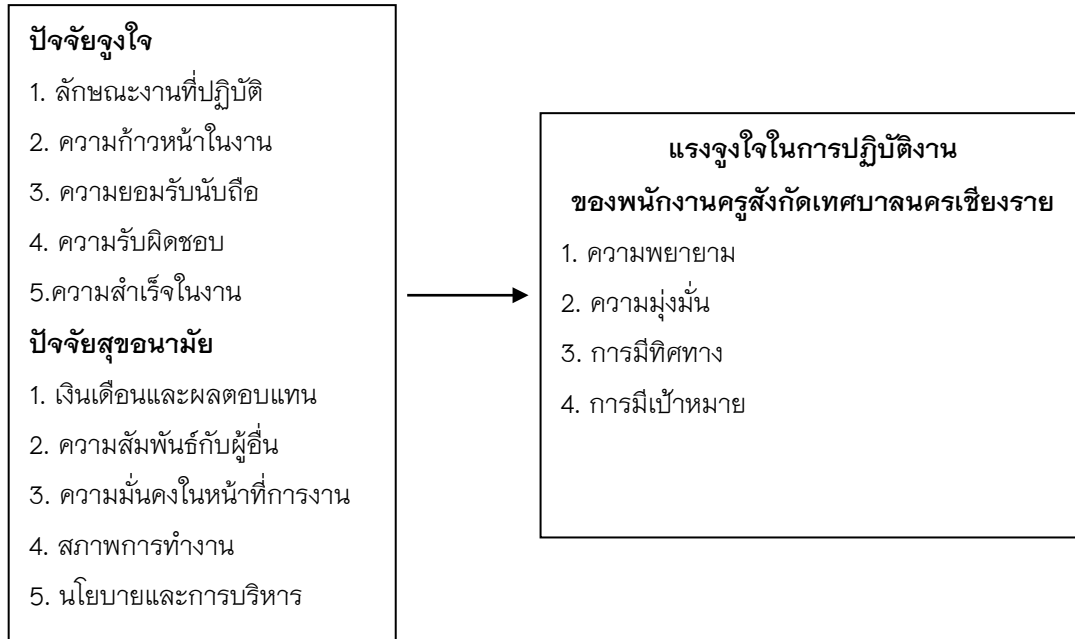
เทศบาลนครเชียงราย เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 5 ส่วนที่ 2 มาตราที่ 41 โดยระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุก ระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 8 แห่ง มีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาและพัฒนาศึกษา ตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในปีการศึกษา 2558 มีนักเรียนในการดูแลรับผิดชอบจำนวน 7,433 คน พนักงานครูเทศบาลจำนวน 433 คน (สำนักการศึกษาเทศบาลนครเชียงราย, 2558, หน้า 1-5) ซึ่งพนักงานครูเทศบาลดังกล่าว ถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ นโยบายหลักส่วนหนึ่งของผู้บริหารเทศบาลนครเชียงราย จึงมุ่งเสริมสร้างแรงจูงใจแก่พนักงานครูในสังกัด หลายรูปแบบด้วยกัน อาทิ การให้เงินโบนัสประจำปี การมอบเกียรติบัตรเชิดชูครูดีเด่นประจำปี และการพาศึกษาดูงานนอกสถานที่ เป็นต้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตลอดจนศึกษาถึงข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลนครเชียงราย

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะอิงอยู่กับข้อมูลที่ศึกษาจากการทบทวนวรรณกรรมหรือศึกษาจากเอกสาร ทั้งนี้ได้ยึดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย กรอบแนวคิดและขอบเขตของการศึกษา โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 4 ตอน โดยตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ในส่วนของ ปัจจัยเชิงอิสระ ประกอบด้วย ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ความก้าวหน้าในงาน ความยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบ ความสำเร็จในงาน และ ปัจจัยสุขอนามัย ประกอบด้วย เงินเดือนและผลตอบแทน ความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความมั่นคงในหน้าที่การงาน สภาพการทำงานและนโยบายและการบริหาร โดยใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายปิด ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ความพยายาม ความมุ่งมั่น การมีทิศทาง และการมีเป้าหมาย โดยใช้มาตราวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งเป็นลักษณะคำถามปลายปิด และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบได้เสนอข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และการ

วิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการศึกษา

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

1.1 แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D.= 0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความมุ่งมั่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.41) รองลงมา ได้แก่ การมีเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.44) และ ความพยายาม ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.44) ตามลำดับ ส่วนด้านการมีทิศทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.33$, S.D.=0.45)

1.1.1 ด้านความพยายามมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีความพยายามในการนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.45$, S.D.=0.59) รองลงมา ได้แก่ พร้อมทั้งจะแก้ไขงานที่ผิดพลาดด้วยความเต็มใจ และพยายามทำงานนั้นออกมาให้ดีที่สุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D.=0.60) และพยายามคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.56) ตามลำดับ ส่วนเมื่อพบข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการทำงานบ่อยครั้งทำให้มีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 4.30$, S.D.=0.53) และพยายามแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน และลดข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ($\bar{x} = 4.30$, S.D.=0.57) มีค่าเฉลี่ยเท่ากันซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.1.2 ด้านความมุ่งมั่นมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้โดยไม่ต้องเปลี่ยนให้บุคคลอื่นมาปฏิบัติงานแทนกลางคัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.50$, S.D.=0.56) รองลงมา ได้แก่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี ($\bar{x} = 4.45$, S.D.=0.54) และจะปฏิบัติงานในหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาทันที ($\bar{x} = 4.41$, S.D.=0.57) ตามลำดับส่วนยินดีทำงานนอกเวลาทำการเมื่อจำเป็นต้องปฏิบัติงานให้เสร็จทันตามกำหนดและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอมีค่าเฉลี่ยเท่ากันซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.55)

1.1.3 ด้านการมีทิศทางมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D.=0.45) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานตามขั้นตอนการดำเนินงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D.=0.56) รองลงมา ได้แก่ ต้องการให้หน่วยงานแจ้งให้ทราบก่อนที่จะสั่งให้มีการปฏิบัติงานเพื่อประสิทธิภาพของงาน ($\bar{x} = 4.40$, S.D.=0.59) และมีการปรึกษาหารือกันก่อนการดำเนินงานเสมอ ($\bar{x} = 4.34$, S.D.=0.62) ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานมีการอบรมผู้ปฏิบัติงานก่อนดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.66)

1.1.4 ด้านการมีเป้าหมายมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.44$, S.D.=0.55) รองลงมา ได้แก่ สามารถปฏิบัติหน้าที่จนงานเสร็จเรียบร้อยทันเวลาตามที่กำหนดไว้เสมอ ละ

ได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาเพื่อนร่วมงานจนงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.37) ส่วนรู้สึกว่างานที่ได้รับมอบหมายมีความสำคัญเสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D.=4.37)

1.1.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มของปัจจัยสร้างความพอใจในงานมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, S.D.=0.51) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.41) รองลงมาได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.50) และ ความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.47) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านความก้าวหน้าในงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.11$)

1.1.6 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.50) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า งานที่ทำอยู่เป็นงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.59) รองลงมา ได้แก่ งานที่ทำอยู่มีความน่าสนใจ และเป็นงานที่ท้าทายความสามารถ ($\bar{x} = 4.39$, S.D.=0.61) และมีความพอใจในลักษณะของงานที่รับผิดชอบอยู่ ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.59) ตามลำดับ ส่วนงานที่ปฏิบัติอยู่มีลักษณะงานและความรับผิดชอบที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.12$, S.D.=0.73)

1.1.7 ด้านความก้าวหน้าในงานมีค่าเฉลี่ยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$, S.D.=0.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หน่วยงานส่งเสริมให้บุคลากรได้มีโอกาสก้าวหน้า โดยส่งเสริมให้บุคลากรศึกษาต่อ หรือส่งไปฝึกอบรมอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.21$, S.D.=0.76) รองลงมา ได้แก่ ความก้าวหน้าในการทำงานในหน่วยงานขึ้นอยู่กับผลงานและความสามารถในการทำงาน ($\bar{x} = 4.13$, S.D.=0.75) และมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานสูงขึ้นเมื่องานที่ทำสำเร็จ ($\bar{x} = 4.12$, S.D.=0.82) ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานมีระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.01$, S.D.=0.82)

1.1.8 ด้านความยอมรับนับถือ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า งานที่ปฏิบัติอยู่ทำให้มีโอกาสเป็นคนที่มีความสำคัญในสายตาคนอื่น และเพื่อนร่วมงานยอมรับและไว้วางใจในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งเป็นเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.24$, S.D.=0.64) รองลงมา ได้แก่ ได้รับคำยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเมื่อมีผลงานการปฏิบัติงานดี ($\bar{x} = 4.19$, S.D.=0.71) ส่วนได้รับความเชื่อถือจากหน่วยงานอื่นในด้านการทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.65)

1.1.9 ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.47) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีความมุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จตามเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.43$, S.D.=0.53) รองลงมา ได้แก่ ทราบขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเอง ($\bar{x} = 4.36$, S.D.=0.65) และมีโอกาสในการแสดงความสามารถในงานที่ได้รับมอบหมาย ด้วยการรับผิดชอบอย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.34$, S.D.=0.63) ตามลำดับ ส่วนงานที่รับผิดชอบ มีปริมาณที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.75)

1.1.10 ด้านความสำเร็จในงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.41) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า รู้สึกพอใจเป็นอย่างมากในความสำเร็จที่ได้รับจากการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.46$, S.D.=0.56) รองลงมา ได้แก่ มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จลุล่วงเมื่อได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.54) และท่านมีความรับผิดชอบต่องานภายใต้กรอบ

ระเบียบที่กำหนด ($\bar{x} = 4.39$, S.D.=0.53) ตามลำดับ ส่วนยินดีทำงานนอกเวลาเพื่อทำงานให้เสร็จแม้ว่าจะไม่ได้ค่าล่วงเวลา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.32$, S.D.=0.68)

1.1.11 ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มของปัจจัยสุขวิทยาหรือปัจจัยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.18$, S.D.=0.58) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.36$, S.D.=0.46) รองลงมาได้แก่ สภาพการทำงาน ($\bar{x} = 4.21$, S.D.=0.56) และความสัมพันธ์กับผู้อื่น ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.52) ตามลำดับ ส่วน เงินเดือน/ผลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.05$)

1.1.12 ด้านเงินเดือน/ผลตอบแทน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$, S.D.=0.69) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หน่วยงานมีการกำหนดรายได้และค่าตอบแทนเหมาะสมกับความรู้ความสามารถตามตำแหน่งหน้าที่ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.28$, S.D.=0.74) รองลงมาได้แก่ หน่วยงานมีการกำหนดรายได้และค่าตอบแทนเหมาะสมกับปริมาณงานที่ได้รับผิดชอบตามตำแหน่งหน้าที่และรายได้ ($\bar{x} = 4.11$, S.D.=0.75) และสวัสดิการที่ได้รับมีความยุติธรรม เมื่อเทียบกับงานอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ($\bar{x} = 4.09$, S.D.=0.81) ตามลำดับ ส่วนรายได้ที่ได้รับในแต่ละเดือนเพียงพอสำหรับการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 3.86$, S.D.=0.94)

1.1.13 ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.52) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า เพื่อนร่วมงานของมีการให้ความช่วยเหลือแก่กันทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวในโอกาสอันสมควร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.31$, S.D.=0.69) รองลงมาได้แก่ หน่วยงานให้ความสนใจในกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ($\bar{x} = 4.23$, S.D.=0.65) และมักได้รับความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ ไปจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ($\bar{x} = 4.22$, S.D.=0.61) ตามลำดับ ส่วนผู้บังคับบัญชามักให้ความใกล้ชิด สนับสนุนและมีความเป็นกันเองมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.08$, S.D.=0.83)

1.1.14 ด้านความมั่นคงในงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$, S.D.=0.46) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า งานที่ทำอยู่มีความมั่นคงกับอนาคต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.69) รองลงมาได้แก่ รางวัลหรือผลตอบแทนที่แท้จริงคือ ความภูมิใจในผลสำเร็จของงาน ($\bar{x} = 4.39$, S.D.=0.57) และรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นบุคลากรของเทศบาลนครเชียงราย ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.61) ตามลำดับ ส่วนหน่วยงานได้ส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงานเช่นฝึกอบรม การศึกษาดูงาน เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.71)

1.1.15 ด้านสภาพการทำงาน มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$, S.D.=0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สภาพแวดล้อมในที่ทำงาน มีความเหมาะสมและได้รับความสะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.65) รองลงมาได้แก่ บรรยากาศในที่ทำงานทำให้ทำงานอย่างมีความสุข ($\bar{x} = 4.21$, S.D.=0.67) และสถานที่ทำงานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ($\bar{x} = 4.20$, S.D.=0.71) ตามลำดับ ส่วนการจัดแบ่งบริเวณต่างๆ ภายในหน่วยงานของท่านเป็นสัดส่วน และมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.04$, S.D.=0.75)

1.1.16 ด้านนโยบายและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายการทำงานที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ($\bar{x} = 4.16$) รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานมีการชี้แจงนโยบายการทำงานและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.13$) และหน่วยงานมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาที่มีความเหมาะสมและชัดเจน ($\bar{x} = 4.10$) ตามลำดับ ส่วนรู้สึกพอใจในนโยบายและรูปแบบของการบริหารงานของหน่วยงานเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.06$)

1.1.17 ด้านนโยบายและการบริหาร มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.10$, S.D.=0.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หน่วยงานมีการกำหนดนโยบายการทำงานที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.16$, S.D.=0.84) รองลงมา ได้แก่ หน่วยงานมีการชี้แจงนโยบายการทำงานและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x} = 4.13$, S.D.=0.73) และหน่วยงานมีการกำหนดสายการบังคับบัญชาที่มีความเหมาะสมและชัดเจน ($\bar{x} = 4.10$, S.D.=0.75) ตามลำดับ ส่วนรู้สึกพอใจในนโยบายและรูปแบบของการบริหารงานของหน่วยงานเป็นอย่างมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 4.06$, S.D.=0.80)

1.2 การถอดยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอน ได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนคร ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อด้านความพยายาม (Y_1) ได้แก่ เงินเดือนและผลตอบแทน (X_6) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสามารถนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ได้ว่า $Y_1 = 3.334 - 0.221X_6$ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ เท่ากับ 0.432

1.2.2 ปัจจัยที่มีผลต่อด้านความมุ่งมั่น (Y_2) สูงสุดได้แก่ สภาพการทำงาน (X_9) รองลงมา คือความสำเร็จในงาน (X_5) เงินเดือนและผลตอบแทน (X_6) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ตามลำดับ โดยสามารถนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ได้ว่า $Y_2 = 3.132 + 0.206X_9 + 0.198X_5 - 0.224X_6$ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ เท่ากับ 0.401

1.2.3 ปัจจัยที่มีผลต่อด้านการมีทิศทาง (Y_3) ได้แก่ เงินเดือนและผลตอบแทน (X_6) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสามารถนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ได้ว่า $Y_3 = 4.005 - 0.195X_6$ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ เท่ากับ 0.451

1.2.4 ปัจจัยที่มีผลต่อด้านการมีเป้าหมาย (Y_4) ได้แก่ เงินเดือนและผลตอบแทน (X_6) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยสามารถนำมาสร้างเป็นสมการพยากรณ์ ได้ว่า $Y_4 = 3.240 - 0.226X_6$ โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานพยากรณ์ เท่ากับ 0.421

2. ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนคร เชียงราย

การศึกษาข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จำนวน 205 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยเห็นว่า ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะมากที่สุด จำนวน 82 คน (ร้อยละ40) รองลงมา คือ ด้านนโยบาย/การบริหาร จำนวน 74 คน (ร้อยละ36.10) และด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทน จำนวน 64 คน (ร้อยละ 31.22) ส่วนด้านที่มีข้อเสนอแนะน้อยที่สุดคือ ด้านความยอมรับนับถือ จำนวน 27 คน (ร้อยละ13.17)

1. ข้อเสนอแนะด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยเห็นว่า ได้ทำงานตรงกับ

ความรู้ความสามารถที่เรียนมา มากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมาเห็นว่ามีกำหนดขอบข่ายงานและภาระงานที่ชัดเจน จำนวน 15 คน และควรลดภาระงานที่นอกเหนือจากงานสอน จำนวน 14 คน

2. ข้อเสนอแนะด้านความก้าวหน้าในงาน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน โดยเห็นว่า มีการประเมินผลงานที่ยุติธรรมและชัดเจน มากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมาเห็นว่ามีกรอบพัฒนาองค์ความรู้ที่สามารถพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนจำนวน 14 คน และมีเวทีการแข่งขันด้านวิชาการให้มากขึ้น จำนวน 12 คน

3. ข้อเสนอแนะด้านความยอมรับนับถือ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความยอมรับนับถือ โดยเห็นว่า ควรลดขั้นตอนการตรวจสอบการทำงานที่ไม่จำเป็น มากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมาเห็นว่ามีการจัดกิจกรรมที่แสดงความยอมรับนับถือในองค์กร จำนวน 9 คน และควรปลูกฝังจิตสำนึกการยอมรับในเพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 5 คน

4. ข้อเสนอแนะด้านความรับผิดชอบ พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความรับผิดชอบ โดยเห็นว่า ควรมีการกระจายงานให้ทุกคนได้รับผิดชอบเท่า ๆ กัน มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมาเห็นว่ามีกรอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ จำนวน 13 คน และควรให้อิสระในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ จำนวน 12 คน

5. ข้อเสนอแนะด้านความสำเร็จในงาน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในงาน โดยเห็นว่า ควรพัฒนาบุคลากรเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จอย่างตรงจุด มากที่สุด จำนวน 16 คน รองลงมาเห็นว่ามีโครงสร้างที่ชัดเจนถึงเรื่องความสำเร็จในงานให้แก่คนในองค์กร จำนวน 14 คน และมีแนวทางในการเดินทางสู่ความสำเร็จที่ชัดเจน จำนวน 10 คน

6. ข้อเสนอแนะด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านเงินเดือนหรือค่าตอบแทนโดยเห็นว่า ควรเพิ่มค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจโดยรวม มากที่สุด จำนวน 14 คน รองลงมาเห็นว่ามีพิจารณาผลงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากกว่าภาระงานอื่น จำนวน 13 คน ควรส่งเสริมจัดหางานพิเศษเพื่อเพิ่มรายได้ของพนักงานครู จำนวน 13 คน และควรจัดสวัสดิการให้ได้รับค่าตอบแทนและเงินเดือนตามระเบียบราชการ จำนวน 13 คน

7. ข้อเสนอแนะด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มากที่สุด จำนวน 13 คน รองลงมาเห็นว่ามีผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี จำนวน 11 คน และควรมอบรางวัลให้แก่ผู้ที่มีความสัมพันธ์ยอดเยี่ยมในองค์กรจำนวน 4 คน

8. ข้อเสนอแนะด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงในหน้าที่การงาน โดยเห็นว่า ควรให้ความรู้สิทธิมั่นคงในหน้าที่การงานแก่คนในองค์กร มากที่สุด จำนวน 15 คน รองลงมาเห็นว่ามีกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการทำงาน จำนวน 12 คน และมีเกณฑ์การประเมินการย้ายที่ทำงานอย่างชัดเจน จำนวน 9 คน

9. ข้อเสนอแนะด้านสภาพการทำงาน พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านสภาพการทำงาน โดยเห็นว่าควรจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ

ทำงานและการเรียนรู้ของนักเรียน มากที่สุด จำนวน 17 คน รองลงมาเห็นว่าการทำงานที่มีความสามัคคีและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จำนวน 15 คน และจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสม จำนวน 14 คน

10. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย/การบริหาร พบว่า พนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ได้ให้ข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบาย/การบริหาร โดยเห็นว่านโยบายควรมีความชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย มากที่สุด จำนวน 18 คน รองลงมาเห็นว่าผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในงานแต่ละด้านที่ชัดเจน จำนวน 12 คน และควรเน้นผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จสูงสุด จำนวน 12 คน

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครู สังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความมุ่งมั่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.42$, S.D.=0.41) รองลงมา ได้แก่ การมีเป้าหมาย ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.44) และ ความพยายาม ($\bar{x} = 4.37$, S.D.=0.44) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพนักงานครูเทศบาลนครเชียงรายสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงได้ดี มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติงานในหน้าที่เมื่อได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาทันที และพนักงานครูส่วนใหญ่มีความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างจริงจังสามารถปฏิบัติหน้าที่จนงานเสร็จเรียบร้อยทันเวลาตามที่กำหนดไว้เสมอ รวมถึงในการทำงานทุกครั้งมักจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานจนงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ตลอดจนพนักงานครูมีความพยายามในการนำความรู้ความสามารถมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ พร้อมทั้งจะแก้ไขงานข้อผิดพลาด และพยายามทำงานนั้นออกมาให้ดีที่สุด พยายามคิดค้นวิธีการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการทำงานอยู่เสมอ ซึ่งเมื่อพบข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการทำงาน ทำให้พนักงานครูมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จยิ่งขึ้นสำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านความสำเร็จในงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.38$, S.D.=0.41) รองลงมา ได้แก่ ความมั่นคงในงาน ($\bar{x} = 4.36$, S.D.=0.46) และลักษณะงานที่ปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.29$, S.D.=0.50) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพนักงานครูเทศบาลนครเชียงรายรู้สึกพอใจเป็นอย่างมากในความสำเร็จที่ได้รับจากการทำงาน ทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานให้สำเร็จลุล่วง มีความรับผิดชอบต่องานภายใต้กรอบระเบียบที่กำหนด ซึ่งเกิดจากความรู้สึกที่มีต่องานนั้นคืองานที่ทำอยู่มีความมั่นคงกับอนาคต มีความภูมิใจในผลสำเร็จของงาน และรู้สึกภูมิใจที่ได้เป็นบุคลากรของเทศบาลนครเชียงราย ทั้งนี้ในการปฏิบัติงานนั้นพนักงานครูได้รับมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ จึงทำให้งานที่ทำอยู่มีความน่าสนใจ และเป็นงานที่ท้าทายความสามารถทำให้พนักงานครูมีความพอใจในลักษณะของงานที่รับผิดชอบอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิสริย์ ไทรตระกูล (2553, หน้า 53-54) ศึกษาเรื่อง “แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แรงจูงใจที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ แรงจูงใจด้านตำแหน่งงาน รองลงมาคือ ด้านเงินเดือน และแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่ำที่สุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานในการทำงานแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านเงินเดือนที่มีอิทธิพลสูงที่สุด ได้แก่ ฐานเงินเดือนระดับตำแหน่งที่สูงกว่าตำแหน่งในปัจจุบันเป็นแรงดึงดูดให้ทำงานมากขึ้น เพื่อจะได้เลื่อนตำแหน่งและปรับฐานเงินเดือน ด้านสวัสดิการ คือ สวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาลที่ได้รับทำให้รู้สึกว่าได้สิทธิพิเศษกว่าบุคคลที่ทำงานในองค์กรอื่นที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้านค่ารักษาพยาบาลจึงรู้สึกอยากตอบแทนองค์กรด้วยการทำงานอย่างเต็มที่ ในด้านตำแหน่งงาน แรงจูงใจที่มีอิทธิพลสูง

ที่สุด คือ งานในตำแหน่งเป็นงานที่ทำหายความสามารถ จึงเกิดความสนใจในงาน และตั้งใจทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ ด้านผู้บังคับบัญชา แรงจูงใจที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ ผู้บังคับบัญชามีความรู้ มีความสามารถ และพร้อมช่วยเหลือ แก้ปัญหาต่างๆ ของผู้ใต้บังคับบัญชา จึงรู้สึกต้องทำงานอย่างเต็มความสามารถ และประการสุดท้ายด้านสภาพแวดล้อมและความสัมพันธ์ของเพื่อนร่วมงานในการทำงาน แรงจูงใจที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในของสำนักงาน มีความสะอาด เรียบร้อยและเหมาะสมกับการทำงานทำให้ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อต้องทำงานที่สำนักงาน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ แสงเพชร แสงจันทร์ (2553, หน้า 88-91) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านปัจจัยภายนอกของงานในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานในองค์กร รองลงมา คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านปัจจัยภายในงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการยอมรับนับถือ รองลงมา คือ ด้านลักษณะของงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านความก้าวหน้า

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณแบบขั้นตอนได้สมการพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนคร ด้านความพยายาม ปัจจัยที่ส่งคือเงินเดือนและผลตอบแทนส่วนด้านความมุ่งมั่นปัจจัยที่ส่งผล คือ ความสำเร็จในงาน เงินเดือนและผลตอบแทน และสภาพการทำงาน ตามลำดับทั้งนี้ในด้านการมีทิศทางปัจจัยที่ส่งคือ เงินเดือนและผลตอบแทน และด้านการมีเป้าหมายปัจจัยที่ส่งผล คือ เงินเดือนและผลตอบแทนเช่นกัน จะเห็นได้ว่า คือ ปัจจัยด้านเงินเดือนและผลตอบแทน ทั้งนี้พบว่า ปัจจัยด้านเงินเดือนและผลตอบแทน มีผลความสัมพันธ์ทางลบต่อแรงจูงใจ นั่นอาจเป็นเพราะว่า เมื่อพนักงานครูเทศบาลนครเชียงรายได้รับเงินเดือนและผลตอบแทนน้อยยิ่งทำให้มีแรงจูงใจในการทำงานให้มากขึ้น เพื่อให้ได้รับเงินเงินเดือนและผลตอบแทนให้มากขึ้นทั้งนี้ เงินเดือนและผลตอบแทนเป็นสิ่งจูงใจให้คนเข้ามาทำงาน ดังนั้น งานใดๆ ที่มีเงินเดือนและผลตอบแทนสูงก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้คนทำงานอย่างตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำงาน สอดคล้องกับคำกล่าวของ เฟรดเดอริค เฮอริเบิร์ก (Frederick Herzberg) ที่กล่าวว่า ปัจจัยบำรุงรักษาหรือปัจจัยสุขอนามัย (Maintenance Hygiene -Factors) ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยป้องกันไม่ให้เกิดความไม่พอใจ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานโดยตรงเป็นปัจจัยภายนอกของงาน (Extrinsic to the Job) แต่ถือเป็นปัจจัยอันดับต้น ก็คือ เงินเดือน (Salary) อันหมายถึง สิ่งตอบแทนการปฏิบัติงานในรูปแบบเงินรวมถึงการเลื่อนขั้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้น เป็นที่พอใจของบุคคลที่ทำงาน และยังสอดคล้องกับ ราณี อิลิชัยกุล (2548, หน้า 190-192) กล่าวว่า ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) ได้แก่ ความต้องการพื้นฐานของมนุษย์เพื่อการอยู่รอด เช่น อาหาร น้ำ อากาศ พักผ่อน ที่อยู่อาศัย อุณหภูมิ และความต้องการทางเพศ โดยปกติองค์กรจะตอบสนองความต้องการทางร่างกายโดยการจ่ายค่าจ้างหรือเงินเดือน เพื่อพนักงานจะนำไปใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีพของแต่ละคน นอกจากนี้องค์การอาจจะอำนวยความสะดวกให้กับพนักงานมากขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย เช่น จัดให้มีห้องอาหาร ห้องพยาบาล ห้องพักผ่อน ห้องทำงานปรับอากาศ บ้านพัก เป็นต้น โดยทั่วไปพนักงานระดับต่ำจะมีความต้องการทางร่างกายสูงกว่าพนักงานระดับสูง เนื่องจากพนักงานในระดับสูงส่วนใหญ่ได้รับการตอบสนองทางด้านร่างกายมากกว่าพนักงานที่อยู่ในระดับต่ำอยู่แล้ว จะเป็นได้ว่า เงินเดือนและผลตอบแทนมีส่วนสำคัญยิ่งที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิตติยา สมลิบ (2553, หน้า 62-66) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงานของพนักงานขายทางโทรศัพท์ของบริษัทประกันชีวิต ใน

กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อแรงจูงใจในการทำงานทั้งปัจจัยจูงใจและปัจจัยค้ำจุนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาปัจจัยจูงใจเรียงลำดับระดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ปัจจัยด้านความสำเร็จในการทำงานในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือปัจจัยด้านความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ปัจจัยด้านลักษณะงานที่ทำ และปัจจัยด้านการได้รับการยอมรับนับถือยกย่องและชมเชย ส่วนปัจจัยค้ำจุนเรียงลำดับ ระดับความสำคัญจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้าน ความมั่นคงในการทำงานในระดับมากที่สุดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ปัจจัยด้านเงินเดือนและค่าตอบแทนปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านคุณภาพของการบังคับบัญชาการควบคุมดูแล ปัจจัยด้านสภาพการทำงาน และปัจจัยด้านตำแหน่งงานกับปัจจัยด้านนโยบายการบริหารของบริษัท

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยผู้ศึกษาได้นำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากการสอบถามความคิดเห็นของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร ได้ทราบข้อมูลเพื่อพิจารณาและนำไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผนพัฒนาสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ให้ดียิ่งขึ้น

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการมีทิศทาง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรแจ้งให้ทราบก่อนที่จะสั่งให้มีการปฏิบัติงาน มีการปรึกษาหารือกันก่อนการดำเนินงานและควรมีการอบรมผู้ปฏิบัติงานก่อนดำเนินงาน เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงาน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนคร ด้าน เงินเดือนและผลตอบแทนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรเพิ่มค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจโดยรวม ควรจัดสวัสดิการให้ได้รับค่าตอบแทนและเงินเดือนให้เพิ่มขึ้นตามระเบียบราชการ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้คนเข้ามาทำงาน และมุ่งมั่นในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูสังกัดเทศบาลนครเชียงราย เช่น การปรับตัว สุขภาพจิต นิสัยทางการทำงาน เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดอื่น ๆ ในจังหวัดเชียงราย
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสังกัดเทศบาลนครเชียงรายในส่วนงานอื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและความกรุณาของ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมาจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ๋นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) นางอนุรัถย์ บุตรสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย และนางอัมพร จันทนะเปลิน ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษา คุณค่าและประโยชน์เหล่านั้นขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กันตนา เพิ่มผล. (2550). **การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาทุนมนุษย์ “ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลนครเชียงราย”. ค้นคืนเมื่อ 3 สิงหาคม 2558. จาก http://www.chiangraicity.go.th/planning.php?plan_and_budget_category_id=2.
- ทิตติยา สมลธิบ. (2553). **แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานขายทางโทรศัพท์ของบริษัทประกันชีวิตในกรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง บธ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ปภาวดี มนต์วีรัต. (2554). **การจูงใจและการสร้างขวัญกำลังใจ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ หน้าที่ 6 หน้า 21-22 นนทบุรี**. มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาวิทยาการจัดการ การจัดการ ธานี อิลิชัยกุล. (2548). **เอกสารการสอนชุดวิชาของค์การและการจัดการงานบุคคล มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช หน้าที่ 4**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สรัญพัทธ์ เอี้ยวเจริญ. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลในจังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุพานี สฤษฏ์วานิช. (2552). **พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่: แนวคิด และทฤษฎี**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- แสงเพชร แสงจันทร์. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจของบุคลากรวิทยาลัยการอาชีพฝาง อำเภอ ฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาอิสระ บธ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อิสริย์ ไทยตระกูล. (2553). **แรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการทำงานของพนักงานองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพะเยา เขต 1

FACTORS AFFECTING ORGANIZATIONAL HEALTH IN SCHOOLS UNDER THE
PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

สวนันท์ ชัยวร^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Sawanant Chaiworn^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษาดังกล่าวในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพขององค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า

1. สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การมุ่งเน้นวิชาการ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมาย และน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนทรัพยากร

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่พัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ทีมงานและการบริหาร รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และน้อยที่สุด คือ การจูงใจ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

3. สมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านการจูงใจ (X_4) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (X_1) และปัจจัยด้านบรรยากาศในสถานศึกษา (X_5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .736 สามารถสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 54.1 สร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 9.407 + 1.865X_4 + 1.468X_1 + 1.412X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .370X_4 + .244X_1 + .223X_5$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การ สุขภาพองค์การ

Abstract

The purposes of this research were to 1) to study the organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 2) to study the factors affecting organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 3) construct predictive equations of organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 291 informants institutions administrators and teachers in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1. The instruments for collecting data was a questionnaire. The collected data were analyzed by means of frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, Pearson's Product Moment, and multiple linear regression analysis.

The findings of the research were as follow:

1. The organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 as a whole as well as by individual item of competence, were at the "highest". When considering each aspect, it shows that all of these aspects are at high level, also. The academic focus is at the highest level, followed by targeting and support resources is at lowest level.

2. The factors affecting organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 as a whole as well as by individual item of competence, were at the "highest". When considering each aspect, it shows that all of these aspects are at high level,also. Staff and administration is at the highest level, followed by leadership and motivation is at lowest level.

3. The equations of organizational health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 by the factors affecting organizational health is education of a prophet ,it was that the best factors comprised motivation (X_4) , organization structure (X_1) and organization within environment (X_5). They affected organization health in schools under the Phayao Primary Educational Service Area Office 1 at the .01 level of significance. It showed a multiple correlation coefficients equal .736. The forecast for the organizational health in schools was at 54.1 percent. The forecast equations for the organizational health in school were as follows:

Equation of raw score:

$$Y = 9.407 + 1.865X_4 + 1.468X_1 + 1.412X_5$$

Equation of standard score:

$$Z = .370X_4 + .244X_1 + .223X_5.$$

Keywords: FACTORS AFFECTING ORGANIZATIONAL HEALTH , ORGANIZATIONAL HEALTH

บทนำ

ในโลกยุค สังคมแห่งความรู้ ยุคโลกาภิวัตน์ และยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานต่าง ๆ ต้องปรับตัว เปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ และเปลี่ยนวิธีการทำงานใหม่ โดยเรียนรู้ให้เร็วกว่าคู่แข่ง เรียนรู้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ ดีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อการก้าวเข้าสู่สังคมฐานความรู้ (Knowledge-based Society) ในการบริหารราชการ ภาครัฐใหม่ หน่วยงานราชการจึงต้องพัฒนาความรู้ความเชี่ยวชาญให้เพียงพอแก่การปฏิบัติงาน และสอดคล้องกับสภาพ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยยึดหลักการบริหารราชการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 (จักรพงค์ สุวรรณรัตน์, 2556, หน้า 73)

สถานศึกษา ถือเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานทางการศึกษา และเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จึงต้องปรับบทบาทให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบตัว และสังคมโลก โดยเฉพาะพระราชกฤษฎีกากำหนดเป็นหลักการว่า ส่วนราชการต้องมีการพัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นจึงต้องพัฒนาสถานศึกษาในรูปแบบใหม่ด้วยการจัดการความรู้ใน สถานศึกษา (จักรพงค์ สุวรรณรัตน์, 2556, หน้า 74)

ดังนั้น การปฏิบัติงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จะมี สุขภาพองค์การที่ดีได้นั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยต่าง ๆ เข้ามาช่วยสนับสนุนองค์การ สิ่งที่ทำให้ทราบถึงการดำเนินการจัดการ การศึกษาให้สถานศึกษามีคุณภาพนั้น ขึ้นอยู่กับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาหากสถานศึกษาใดมีสุขภาพองค์การ ที่สมบูรณ์ ทำงานได้สอดคล้องกันและร่วมมือแสดงออกถึงความสำเร็จไม่มีแรงกดดัน บุคลากรภายในสถานศึกษาอยู่ ร่วมกันอย่างมีความสุข ทั้งผู้บริหารและครูต่างสนับสนุนการทำงานและร่วมมือกันทำงานในด้านวิชาการให้มี ผลสัมฤทธิ์ในระดับที่น่าพอใจ คุณภาพของสถานศึกษาจึงเป็นที่เชื่อมั่นและยอมรับจากสังคมและผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากปัญหาและแนวคิดดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การและต้องการทราบว่าปัจจัย ไตบ้างที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การ โดยการสร้างสมการพยากรณ์ขึ้นเพื่อหาค่าพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพ องค์การ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหาร ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มี คุณภาพยิ่งขึ้น เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงข้อบกพร่องในการที่จะแก้ไขปัญหาการดำเนินงานในการบริหาร และสามารถนำ ผลการวิจัยที่ได้มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

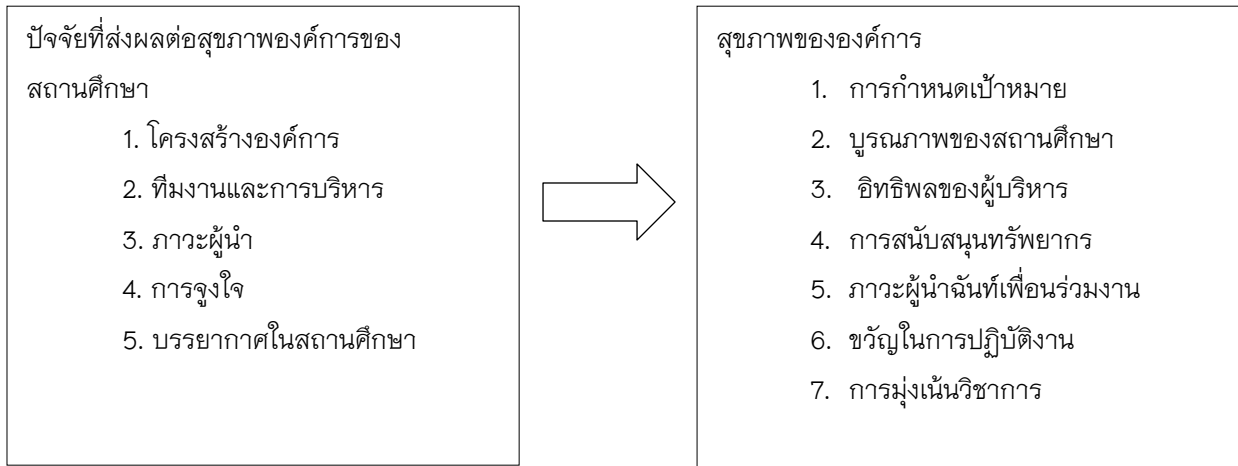
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 (3) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพขององค์การของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

กับคุณลักษณะของผู้เรียนโรงเรียนมาตรฐานสากล ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2558 มีผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 1,106 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ปีการศึกษา 2558 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนจำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบวัดสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ตามมิติวัดสุขภาพองค์การ ทั้ง 7 มิติ ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) บุรณภาพของสถานศึกษา 3) อิทธิพลของผู้บริหาร 4) การสนับสนุนทรัพยากร 5) ภาวะผู้นำฉันทเพื่อนร่วมงาน 6) ชวัญในการปฏิบัติงาน และ 7) การมุ่งเน้นวิชาการ ทั้งหมด 48 รายการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา 5 ปัจจัย คือ 1) โครงสร้างองค์การ 2) ที่มงานและการบริหาร 3) ภาวะผู้นำ 4) การจูงใจ และ 5) บรรยากาศในสถานศึกษา ทั้งหมด 35 รายการลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวกับสุขภาพองค์การและปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) และใช้การถดถอยพหุคูณ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. ระดับสภาพองค์การของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทั้ง 7 มิติอยู่ในระดับมาก มิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมุ่งเน้นวิชาการ รองลงมา คือ การกำหนดเป้าหมาย และน้อยที่สุด คือ การสนับสนุนทรัพยากร

กำหนดเป้าหมาย พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษามีการบันทึกเป้าหมายของสถานศึกษาไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ นำวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของสถานศึกษาบรรจุ ในแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา และเผยแพร่ให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษา ได้รับทราบถึงเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

บุรณภาพของสถานศึกษา พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการประชุม ชี้แจง และมีการจัดการ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน และสถานศึกษามีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารให้ชุมชนได้รับทราบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

อิทธิพลของผู้บริหาร พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายครูผู้สอนเป็นกรรมการต่าง ๆ บุคลากรมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับนับถือและเชื่อถือจากผู้บริหารการศึกษา ในการปฏิบัติงาน และผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับนับถือและเชื่อถือจากชุมชน ในการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การสนับสนุนทรัพยากร พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ อาคารสถานที่เพียงพอสำหรับการจัดการเรียนการสอน และความต้องการของบุคลากร ,ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรได้ปฏิบัติหน้าที่ตามความสามารถและความถนัดของแต่ละบุคคล และผู้บริหารมีการควบคุม กำกับ และติดตาม การใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา และสถานศึกษามีสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมและเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ภาวะผู้นำฉันท์เพื่อนร่วมงาน พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นต่อผู้บังคับบัญชาได้อย่างอิสระ และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหาที่งานโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ขวัญในการปฏิบัติงาน พบว่า สภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพของตน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ บุคลากรมีความผูกพันและมีทัศนคติที่ดีต่อสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษากล่าวคำชมเชยต่อบุคลากรเมื่อทำงานสำเร็จ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

การมุ่งเน้นวิชาการ พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมชมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดโครงการที่มุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และสถานศึกษามีการให้ครูมีการเตรียมทำแผนการสอนไว้ล่วงหน้า มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทั้ง 5 ปัจจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทีมงานและการบริหาร รองลงมา คือ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และน้อยที่สุด คือ การจูงใจ

ด้านโครงสร้างองค์การ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สถานศึกษามีการจัดโครงสร้างองค์การที่ชัดเจนและเป็นระบบ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ สถานศึกษามีการแบ่งสายการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน และการเสนอรายงานการปฏิบัติงานเป็นไปตามลำดับขั้น และมีความรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านทีมงานและการบริหาร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ บุคลากรมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการทำงาน และเกื้อหนุนงานของบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาแก้ไขสถานการณ์เฉพาะได้อย่างสมเหตุสมผล และผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนในการสร้างทีมงานที่เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านการจูงใจ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือและเกื้อกูลคณะครูในกิจกรรมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสะดวกในการติดต่องานทุก ๆ ฝ่ายในสถานศึกษา และเมื่อบุคลากรกระทำผิดต่อการปฏิบัติหน้าที่ทำให้งานเกิดความเสียหายผู้บริหารมีการลงโทษเพื่อปรับพฤติกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ด้านบรรยากาศในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ชุมชนและหน่วยงานภายนอกสามารถใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต และสถานศึกษามีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและชุมชน และสถานศึกษามีความพร้อมในการรองรับการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์การสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พบว่า อำนาจในการพยากรณ์ร้อยละ 54.1 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบถดถอยคือ $Y = 9.407 + 1.865X_4 + 1.468X_1 + 1.412X_5$ และเขียนในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน $Z = .370X_4 + .244X_1 + .223X_5$

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ตลอดจนสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า มีระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมอยู่ในระดับสมบุรณ์มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญด้านวิชาการเป็นอย่างมาก มีการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างชัดเจน และผู้บริหารมีอิทธิพลในการทำงานของคณะครูในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน โดยภาพรวมทุกมิติพบว่าอยู่ในระดับมาก โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ส่วนใหญ่ มีการกำหนดเป้าหมายของการปฏิบัติงานภายในองค์การที่ชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนมีภาวะผู้นำฉันทเพื่อร่วมงาน และโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชุตินันท์ แดงก่า (2556, หน้า 74) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โรงเรียนนาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการพัฒนาความรู้ ความคิด และพฤติกรรมการบริหารจัดการและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาที่มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบุรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่อภิปรายผลดังนี้

การกำหนดเป้าหมาย พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและคณะบุคลากรได้ร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และนโยบายของสถานศึกษา เข้าใจเป้าหมายไปในทิศทางเดียวกัน มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและบรรจุลงในแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 มีผลการกำหนดเป้าหมาย มีระดับสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก ในด้านการดำเนินงานตามเป้าหมายขององค์การ โดยผู้บริหารโรงเรียนได้กำหนดเป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนไว้ประกอบการวางแผน ส่งเสริมให้คณะครู เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติงานร่วมกัน การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีจัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน

บุรณภาพของสถานศึกษา พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับทุกฝ่าย ทั้งผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานภายนอก เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550,

หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติบูรณาภาพของโรงเรียน มีระดับสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ชุตินันท์ แต่ง่า (2556, หน้า 74) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โรงเรียน มาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร มิติด้านการปรับตัว โดยรวมมีความสมบูรณ์อยู่ในระดับดี ครูได้รับการนิเทศ ช่วยเหลือในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารและครูมีการปรับวิธีการทำงานที่เหมาะสม และผู้บริหารและครูตระหนักถึงความสำคัญของผู้ปกครองและชุมชน

อิทธิพลของผู้บริหาร พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นคนที่ได้รับการยอมรับ เชื่อใจ และทำให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเกิดความศรัทธา และมีวิธีการโน้มน้าวใจ สร้างแรงจูงใจ ให้บุคลากรและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องพร้อมที่จะปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวาวุฒิ

ปฐวิสา (2553, หน้า 116) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติอิทธิพลของผู้บริหาร มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูผู้สอนเป็นกรรมการต่าง ๆ เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ครูผู้สอนมีความเต็มใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาขอความร่วมมือกับชุมชนชุมชนต่างให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้ร่วมงานในสถานศึกษาทุกคนต่างให้ความเคารพผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553, หน้า 78) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน ประถมศึกษา ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน อยู่ในระดับมาก เพราะการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ผู้บริหารโรงเรียน ต้องสร้างภาวะผู้นำ เอาใจใส่และให้ความแนะนำแก่ครู มีความมุ่งมั่นในการบริการโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และสร้างอำนาจอิทธิพลเพื่อจูงใจให้บุคลากรเกิดความผูกพันกัน รักใคร่สามัคคีกลมเกลียวร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนางาน

การสนับสนุนทรัพยากร พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้มีการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น ด้านบุคลากรได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง ด้านงบประมาณมีการจัดสรรให้แต่ละฝ่ายอย่างเหมาะสม ด้านวัสดุอุปกรณ์และสถานที่มีอย่างเพียงพอในการปฏิบัติงาน เป็นต้น พร้อมทั้งยังมีการควบคุมกำกับ และติดตามการใช้ทรัพยากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวาวุฒิ ปฐวิสา (2553, หน้า 116) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติการสนับสนุนทรัพยากร มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริม ให้ครูผู้สอนทำผลงานทางวิชาการเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูผู้สอนไปศึกษาต่อ หรือไปฝึกอบรมและดูงานตามโอกาสอันสมควร การจัดสรรปริมาณงานให้ผู้ที่รับผิดชอบเป็นไปอย่างเหมาะสม แต่ไม่สอดคล้องกับ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553, หน้า 78) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า

สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านการสนับสนุนทรัพยากร อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริบทของแต่ละพื้นที่ที่มีความต้องการแตกต่างกัน

ภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน เช่น การให้ความสนิทสนม ร่วมกันแก้ไขปัญหาและข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น เปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน มีระดับสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นกันเอง สามารถให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อเกิดปัญหา และเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในโรงเรียนมากยิ่งขึ้นนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ พิมพ์ ศรีภัทรประภา (2554, หน้า 74) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนนานาชาติวินด์ทงส์ ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียนนานาชาติวินด์ทงส์ มิติภาวะผู้นำฉันทน์เพื่อนร่วมงาน โดยรวมมีระดับความสมบูรณ์ในระดับดี ผู้บริหารของโรงเรียนให้ความสำคัญกับตนเอง กับเพื่อนร่วมงาน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน มีส่วนร่วมกับงานของโรงเรียนมีการสั่งงาน เป็นลายลักษณ์อักษร หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ มีการประชุมชี้แจงให้ผู้ร่วมงานให้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ตามที่ได้รับมอบหมาย

ขวัญในการปฏิบัติงาน พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูมีความภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง ทั้งยังมีความผูกพันและทัศนคติที่ดีต่อองค์การของตนเอง ร่วมมือกันแก้ปัญหา มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและเต็มใจร่วมงานกับบุคคลอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน มีระดับสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก สถานศึกษามีการร่วมมือและประสานงานกันอย่างเข้มแข็ง และมีการทำงานเป็นทีม พุดคุยกับผู้บริหารโรงเรียนด้วยความสบายใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ

สรารุณี ปุริสา (2553, หน้า 116) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติขวัญในการปฏิบัติงาน มีสุขภาพองค์การอยู่ในระดับสมบูรณ์มาก ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ประกอบอาชีพนี้ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่จะปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาแห่งนี้

การมุ่งเน้นวิชาการ พบว่า สุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยาเขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ดอนวิชา (2550, หน้า 60) ได้วิจัยเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียน ตามทัศนะของครูผู้สอน ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียน มิติการมุ่งเน้นวิชาการ มีระดับสุขภาพองค์การอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนตามปกติของครูอย่างต่อเนื่องยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลาย

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีบุคลากรที่ร่วมกันปฏิบัติงานและการบริหารที่ดี ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีโครงสร้างองค์การที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสมร พุทธิไสย (2551, หน้า 207-208) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่าระดับปัจจัยลักษณะองค์การ ลักษณะสิ่งแวดล้อม ลักษณะบุคลากร และการจัดการนโยบายการบริหารและการปฏิบัติของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 มีลักษณะองค์การ คือโครงสร้างองค์การที่ชัดเจน และการนำเทคโนโลยีมาใช้ ลักษณะสิ่งแวดล้อม คือ สิ่งแวดล้อมภายนอกองค์การและวัฒนธรรมองค์การบรรยากาศองค์การได้สนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์การ ลักษณะบุคลากร มีความผูกพันต่อองค์การและมีการสนใจในการทำงาน การจัดการนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ คือ ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ มีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การติดต่อสื่อสารและการบริหารการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สราวุฒิ ปุริสา (2553, หน้า 116) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร มีโครงสร้างองค์การ มีลักษณะเด่นชัด สถานศึกษามีวัฒนธรรมองค์การที่ดี ผู้ปฏิบัติงานปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาได้ ผู้ปฏิบัติงานมีแรงจูงใจที่ดี ผู้บริหารมีภาวะผู้นำต่อผู้ร่วมงาน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่อภิปรายผลดังนี้

ด้านโครงสร้างองค์การ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างองค์การ ที่ชัดเจนและเป็นระบบ มีการแบ่งสายการบังคับบัญชาอย่างชัดเจน และมีการกำหนดความรับผิดชอบทุกตำแหน่งอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553, หน้า 78) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านโครงสร้างองค์การอยู่ในระดับมาก สถานศึกษาจัดทำแผนภูมิโครงสร้างการบริหารสอดคล้องเหมาะสมกับภารกิจ สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์การอย่างเป็นระบบครบวงจร

ด้านทีมงานและการบริหาร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรร่วมกันทำงาน ภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน และบุคลากรมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัลมาน สะบูดิง (2551, หน้า 102) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหาร ครูขาดความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดการมีส่วนร่วมของบุคลากรในการดำเนินงาน

ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้นำที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในด้านการปฏิบัติงาน ใช้เหตุผลในการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ และมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ ปุริสา (2553, หน้า 116) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษากล้าที่จะตัดสินใจ ในบางเรื่องที่เร่งด่วนพร้อมด้วยเหตุผล ผู้บริหารสถานศึกษามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานผู้ร่วมงานเกิดความ อบอุนใจ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นใจในตนเองทำให้ครูผู้สอนเกิดความมั่นใจตามด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้อง กับ สัลมาน สะบูดิง (2551, หน้า 105) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามใน ปัจจุบันได้รับการอบรมตาม หลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ และ ทักษะการบริหารงาน จึงทำให้ผู้บริหารใช้ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ในการบริหารงานให้มี ประสิทธิภาพ อีกทั้งผู้บริหารสามารถประสานงานกับบุคคลหรือ หน่วยงานภายนอกได้เป็นอย่างดี

ด้านการจูงใจ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความสามารถกระตุ้นให้ บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เช่น ให้ความช่วยเหลือและเกื้อกูลคณะครูในกิจกรรมของโรงเรียน ให้ความสะดวกใน การติดต่อประสานงาน และจัดสวัสดิการให้กับบุคลากรอย่างเหมาะสม มีการให้รางวัลหรือคำชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่ ได้ดี ผู้บริหารมีการพิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนวิทยฐานะ ด้วยความยุติธรรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรัญญา สารโพธิ์ (2553, หน้า 80) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการศึกษ อบรมและทำวิจัยเพื่อ ความก้าวหน้าในตำแหน่ง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ สราวุฒิ บุริสา (2553, หน้า 124) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผล ต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ด้านแรงจูงใจ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความยุติธรรมในการ พิจารณาเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งเมื่อครูผู้สอนทำงานประสบความสำเร็จผู้บริหารสถานศึกษาให้การยกย่องชมเชย การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยากปฏิบัติหน้าที่เพิ่มขึ้น

ด้านบรรยากาศในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีบรรยากาศที่ เอื้ออำนวยในการปฏิบัติงาน เช่น เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับกับชุมชนและหน่วยงานภายนอก แหล่งเรียนรู้ได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง และเอื้ออำนวยในการเกิดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุฒิ บุริสา (2553, หน้า 124) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน ด้าน สภาพแวดล้อมขององค์การ อยู่ในระดับมาก สถานศึกษาให้ความสำคัญกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำร่วมกันของบุคคลใน องค์การ และปรับปรุงองค์การให้มีสภาพและบรรยากาศในการทำงานที่ดี นั่นคือ องค์การจะเป็นสถานที่ที่น่าอยู่ น่า ทำงาน และน่าเรียนรู้

3. การวิเคราะห์การถดถอยและสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้าน การจูงใจ (X4) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (X1) และปัจจัยด้านบรรยากาศในสถานศึกษา (X5) เป็นตัวแปรพยากรณ์ ที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณเท่ากับ .736 สามารถสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ร้อยละ 54.1 สร้างพยากรณ์ สุขภาพองค์การของสถานศึกษาได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 9.407 + 1.865X_4 + 1.468X_1 + 1.412X_5$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .370X_4 + .244X_1 + .223X_5$$

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรัญญา สาริโพธิ์ (2553, หน้า 79) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา โดยใช้ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาเป็นตัวพยากรณ์ พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจ (X5) ปัจจัยด้านโครงสร้างองค์การ (X3) ปัจจัยด้านทรัพยากรขององค์การ (X4) ปัจจัยด้านระบบสังคม (X2) และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายนอกองค์การ (X1) เป็นตัวแปรพยากรณ์ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาที่ดีที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .754 สามารถพยากรณ์สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 56.90 สร้างพยากรณ์สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$= .587 + .213(X_5) + .187(X_3) + .153(X_4) + .165(X_2) + .130(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$= .268Z(X_5) + .215Z(X_3) + .187Z(X_4) + .184Z(X_2) + .137Z(X_1)$$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 พบว่าสุขภาพองค์การของสถานศึกษา มิติการมุ่งเน้นวิชาการ เป็นมิติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นควรมีการกำหนดนโยบายเรื่องของการมุ่งเน้นวิชาการอย่างชัดเจน เพื่อการนำไปปฏิบัติของบุคลากรในสถานศึกษา และมิติการสนับสนุนทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนในการจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม เพื่อให้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดสำหรับองค์การ

2. จากสมการพยากรณ์สุขภาพองค์การของสถานศึกษา ผู้บริหารควรเพิ่มการจูงใจในการปฏิบัติงานมีโครงสร้างองค์การของสถานศึกษาให้ชัดเจน สร้างบรรยากาศในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติหน้าที่และทำให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียนและชุมชน เพื่อทำให้องค์การมีสุขภาพองค์การของสถานศึกษาที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ควรดำเนินการส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาคุณภาพองค์การของสถานศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เปรียบเทียบระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่
2. เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชนโรงเรียนมาตรฐานสากล

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.ธิดาวลัย อุ๋นกอง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นางสาววาลัย ชูระเสีจ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 นายจักรพันธ์ ภาชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแฝกใต้ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถาม เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- จักรพงษ์ สุวรรณศรี(2556).**การจัดการความรู้ในสถานศึกษาเพื่อเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้**:วารสารวิชาการ. กรุงเทพฯ.
- ชุตินันท์ แดงก่า. (2556). **สุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากร โรงเรียนบ้านมาบตาพุด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**
- พิมพ์ ศรีภัทรประภา. (2554). **สุขภาพองค์การของ โรงเรียนนานาชาติวินด์ทอม. การศึกษาค้นคว้าอิสระ คช.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.**
- วิเชียร ดอนวิษา. (2550). **การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.**
- สรารุติ ปุริสา. (2553). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.**
- ลัลลมาน สะบุดิง. (2551). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ คศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สายสมร พุทธิไสย. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

อรุณญา สารีโพธิ์. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พะเยาเขต 1

Transformational Leadership of school administrators in the Internal Quality
Assurance in School under Phayao Primary Educational Service Area Office 1

ชนธัญ ติบเมืองมา^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Chonnatun Thipmaungma^{1*} and Nuntima Nakapong²

บทคัดย่อ

การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวนกตามตำแหน่ง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 จำนวน 80 คน และครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 274 คน

ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้านคือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่าความคิดเห็นโดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Kctipbanlao@gmail.com

Abstract

The study of transformational leadership of school administrators in the Internal Quality Assurance in School under Phayao Primary Educational Service Area Office 1, Office of the Basic Education Commission of Ministry of Education. The purpose is to study transformational leadership of school administrators in the Internal Quality Assurance in School under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 and to compare the opinions of teachers and school administrators with transformational leadership of school administrators under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 classified by position. The population in this study include 80 of the school administrators under Phayao Primary Educational Service Area Office 1 and 274 of the teachers under Phayao Primary Educational Service Area Office 1.

The study found that the analysis of data compare the different opinions of teachers and school administrators, classified by position with 4 transformational leadership of school administrators in the Internal Quality Assurance in School. Include the influential ideology, the inspirational, the intellectual stimulation and the consideration for the individuality. Overall the opinions found difference was statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Transformational Leadership, School administrators, Internal Quality Assurance in School

บทนำ

จากการประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ผ่านมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะวิสัยทัศน์เกี่ยวกับคนไทยยุคใหม่ในยุคของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) ที่ต้องการเห็นคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและมีนิสัยใฝ่เรียนรู้ตลอดชีวิตมีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม ตลอดจนมีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียงและสามารถก้าวทันโลก เมื่อสรุปรวมโดยย่อ คือ คนไทยยุคใหม่ได้เรียนรู้ตลอดชีวิต มีสติทัน มีปัญญา รู้คิด มีสมรรถนะ และมีคุณธรรม รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเทศชาติ และเป็นพลเมืองดีของโลกโดยมุ่งปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ใน 3 ประเด็นหลัก คือ 1) การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย 2) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และ 3) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและ จัดการศึกษาด้วยหลักการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองนี้ยังคงสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติโดยเฉพาะในหมวดที่ว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา

เพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาคนได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต แม้มีผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้เกิดการสื่อสาร ไร้พรมแดน หรือเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Technology) ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษาต่าง ๆ และผู้บริหารสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีการเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับยุคและ

สมัย การที่บุคคลจะเรียนรู้และปรับตัวได้ ตามบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบ รวมทั้งสามารถดำรงตนให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงภาวะสถานการณ์เหตุการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่น ในเขตบริการที่รับผิดชอบร่วมกัน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องใช้ภาวะผู้นำในการดำเนินงานบริหารจัดการภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติทุกระดับ เช่นมาตรฐานการศึกษาของชาติตามแผนและพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน มาตรฐาน การศึกษาตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขององค์การประเมินจาก หน่วยงานภายนอกเช่น สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีฐานะเป็น(องค์การมหาชน) (สมศ.) ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่มุ่งเน้นในเรื่องคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ใน หมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกัน คุณภาพภายนอก, การประกันคุณภาพภายใน (Internal Quality Assurance) คือมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้น สังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอ ต่อหน่วยงานต้นสังกัดหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายนอก (External Quality Assurance) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีคุณภาพต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการที่ดี มีคุณลักษณะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความเป็นประชาธิปไตย และบริหารงานแบบกระจาย อำนาจ โดยเน้นให้ทุกภาคส่วน ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ สร้างให้ครูเกิดศรัทธา โดยการ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู บำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดผู้บริหารมีภาวะ ผู้นำการแลกเปลี่ยน(Transactional Leadership) เช่น การให้รางวัลอย่างเหมาะสม ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นผู้นำ ที่ตระหนักถึงความต้องการของผู้ตาม พยายามให้ผู้ตามได้รับการตอบสนองสูงกว่าความต้องการของผู้ตาม เน้นการพัฒนา ผู้ตาม กระตุ้นและยกย่องซึ่งกันและกัน จนเปลี่ยนผู้ ตามเป็นผู้นำ เป็นผู้นำจริยธรรม สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการของ ผู้ตามเป็นนัก วางแผนและมองการณ์ไกล นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงในองค์การตามหลักธรรมาภิบาล สามารถดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐาน ด้านสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม โดยใช้ กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์จากการปฏิบัติจริง (Interactive learn through action) มีพลังสร้างสรรค์ เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทุกปีการศึกษา

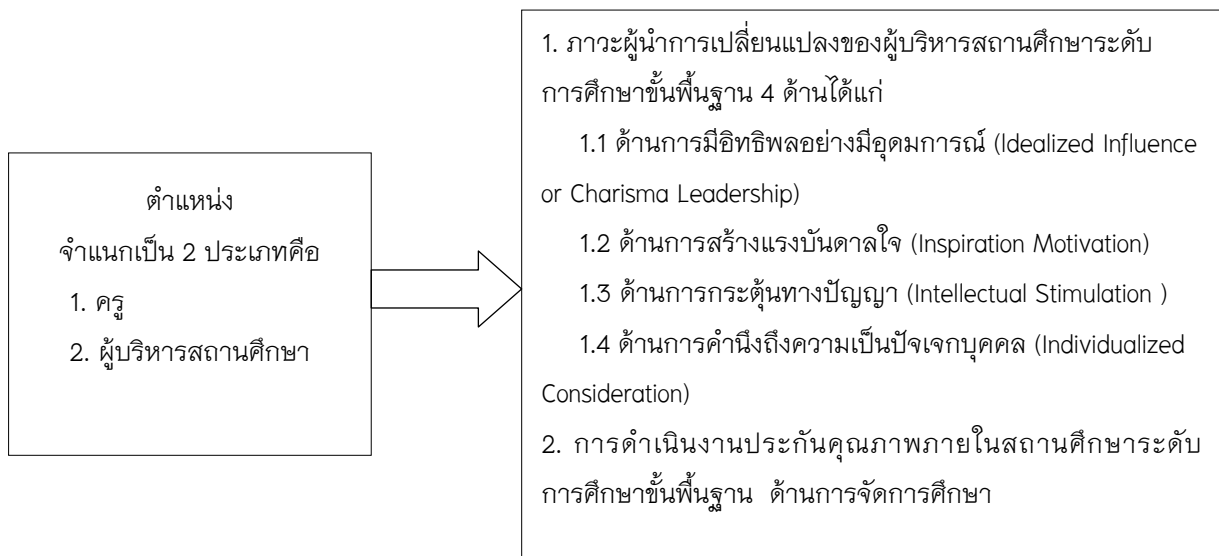
ดังนั้นผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการเพื่อนำผลการศึกษาไปปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพใน การปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 จำนวน 100 คน และครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 จำนวน 950 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของ ของเครชีและเมอร์แกนได้ จำนวน 80 คนและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 274 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบเลือกตอบ (Check-list) เพื่อทราบข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งในปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูกับผู้บริหารสถานศึกษาที่จำแนกตามตำแหน่งบทบาทหน้าที่ ในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ได้แก่ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.)วิเคราะห์การเปรียบเทียบ ใช้ t-test

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.43$) ด้านกระตุ้นทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.76$) รองลงมาคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.35$) และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x} = 4.39$) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 พบว่าความคิดเห็นโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกันทุกข้อ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 มีประเด็น ที่สำคัญควรนำมาพิจารณา เพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการจัดการศึกษาต่อไป จึงอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

การวิเคราะห์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากด้านกระตุ้นทางปัญญาอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดีครูและผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมที่ดีในการทำงานของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายหนูชา สระสม (2552, หน้า 50) ได้ศึกษาศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัย คือ 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับมาก 2. วัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมเป็นแบบสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุจิรัตน์รัตน์ นาคะรัมย์ (2554, หน้า 52) ได้ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยคือ 1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยดังนี้ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาเป็นต้น สำหรับการศึกษาในครั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร

สถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านแรงบันดาลใจอยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.83$) รองลงมาคือ ด้านกระตุ้นทางปัญญา ($\bar{x} = 4.57$) ด้านการดำเนินงานถึงปัจเจกบุคคล ($\bar{x} = 4.39$) ตามลำดับและด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{x} = 4.39$) มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยพงษ์นภา หุนมาตรา (2553, หน้า 53) ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ผลการวิจัยคือ 1. การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับรัตนวราธร เวศนานนท์ (2552, หน้า 50) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับความพึงพอใจในงาน ประสิทธิภาพการทำงานและการไม่ลาออกจากงานสาขาธนาคารกรุงศรีอยุธยาจำกัด(มหาชน)มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป โดยใช้แนวความคิดในทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass และ Avolio (1991) พบว่าภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานสาขา และภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานสาขา และสมมติฐานสุดท้ายพบว่าภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป มีความสัมพันธ์ในการตัดสินใจไม่ลาออกของพนักงานสาขาเนื่องจากพนักงานเกิดแรงบันดาลใจที่จะทำงานต่อ และ/ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้อง กับงานวิจัยของ นายอนุชา สระสม (2552, หน้า 50) ได้ศึกษาศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างสรรค์ของสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบด้านการกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจ และความคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 สำหรับการศึกษาค้างนี้พบว่าความคิดเห็นโดยรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับรายข้อพบว่า ก็มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกันทุกข้อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์มีข้อความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษา คือหากผู้บริหารยินดีที่จะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถแล้ว จะสามารถการจัดกิจกรรมตามนโยบายจุดเน้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้นตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจในด้านผู้เรียน คือผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นว่าทุกคนมีคุณค่าและความสำคัญ ควรร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นว่าทุกคนมีคุณค่าและความสำคัญ ควรร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีนิสัยรักการอ่านและแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุดแหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัว

3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรเสนอแนะให้บุคลากรใช้แนวทางใหม่ ๆ มาแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการทำงานอย่างริเริ่มสร้างสรรค์โดยส่งเสริมพัฒนาการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์

มาตรฐาน มีการกระตุ้นทางปัญญาด้านจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสนับสนุนและจูงใจบุคลากรให้ใช้ความคิดริเริ่มในการพิจารณาปัญหาต่างๆมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กระตุ้นให้บุคลากรตระหนักถึงปัญหาต่างๆเกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานร่วมกันเพื่อให้สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากร ผู้เรียนได้เรียนรู้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา และใช้แหล่งเรียนรู้มาพัฒนาตนเอง

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารต้องให้ความสนใจและเอาใจใส่กับบุคลากรเป็นพิเศษในความต้องการของบุคลากรที่จะพัฒนาความสามารถตามศักยภาพของตนในการจัดหาและดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญและคุณค่าของตนเอง อยู่เสมอพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ส่งเสริมและสนับสนุนบุคลากรให้มีการพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ เพื่อการจัดกิจกรรม ตามนโยบาย จุดเน้นแนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพสูงขึ้นตามจุดเน้นที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ชุมชนและท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตอื่นหรือจังหวัดอื่นที่ใกล้เคียงเพื่อจะสามารถนำข้อมูลผลการศึกษามาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ในการเก็บข้อมูล ควรใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น การสัมภาษณ์ การจดบันทึก การสังเกต การจัดประชุมกลุ่มเพื่อเสนอข้อคิดเห็น หรือการศึกษาเอกสารการวิจัยหรือเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย มีความละเอียดรอบด้านมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ดร.จักรพันธ์ ภาชนะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าแฝกใต้ นางศศิธร รัตนถาวรานนท์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเหล่าที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถาม เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544). การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: กรอบและแนวการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กฎกระทรวง. (22 เมษายน 2553). ว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม (127). หน้า 22-35.
- กวี วงศ์พุด. (2539). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี.
- จूरินทร์ นาคระรัมย์. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นครูมืออาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ประสาน หอมพูล และทิพวรรณ หอมพูล. จิตวิทยาธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ประทีน ตั้งใจ. (2555). การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกที่สามของโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ ศ.ช.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- รัตนาวรรณ เวศานนท์. (2552). ภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับความพึงพอใจในงาน ประสิทธิภาพการทำงานและการไม่ลาออกจากงานของพนักงานธนาคารกรุงศรีอยุธยา. การศึกษาเฉพาะบุคคล บธ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ปทุมธานี.
- รุ่ง แก้วแดง. 2544. **ประกันคุณภาพการศึกษา ทุกคนทำได้ไม่ยาก.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- รองศาสตราจารย์ล้วน สายยศ และรองศาสตราจารย์อังคณา สายยศ. (2540). สถิติวิทยาทางการวิจัย. ภาควิชาการวัดผลและวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สันติ หอมทวีโชค. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ศ.ช.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2545). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎีการปฏิบัติ. เชียงราย: คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (ม.ป.ป.). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). **แนวทางการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ./2545.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561).** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ทศวรรษที่สองของการปฏิรูปการศึกษา: ปัญหาและทางออก.**

กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

อัญชลี อินทกาโมทย์. (2554). **การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโรงเรียนบนพื้นที่ดอย**

อ่างขาง จังหวัดเชียงใหม่.การค้นคว้าแบบอิสระ ศ.ษม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูกลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

Transformational leadership of school administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary educational service area office 36

ณัฐพงษ์ เชื้อสะอาด^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Nattapong Chueasa-ard^{1*} and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 196 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ คือ ผู้บริหารต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sinpeang@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the Transformational leadership of School Administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary Educational Service Area Office 36. and To study the development of Transformational leadership of School Administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary Educational Service Area Office 36. The sample group consisted of 196 civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary Educational Service Area Office 36. The research instrument was a five leveled rating scale questionnaire. The data were statistically analyzed using percentage, mean and standard deviation. The results showed that

1. Transformational leadership of School Administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary Educational Service Area Office 36, it was generally found to be at a high level, with the highest mean on the item regarding the administrators' idealized influence.

2. The development of Transformational leadership of School Administrators by opinions of civil service teachers, sub-group no. 6 in Secondary Educational Service Area Office 36, it was generally found to reviews of civil service teachers has proposed the development of the highest executive must inspire to work with colleagues. Morale partners intend to work fully.

Keywords: Leadership, Transformational leadership

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ และโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) กระทรวงศึกษาธิการจึงมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษา ที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถ และมีศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก จึงได้มีแผนการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ พ.ศ.2558-2564 มีแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของชาติ พ.ศ.2557 ที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2556) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา ผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนา และเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา ถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาระบบบริหารจัดการ และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555)

การพัฒนาระบบผู้นำมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้นำหรือผู้บริหาร การที่จะทำงานให้สำเร็จหรือล้มเหลวก็ขึ้นอยู่กับผู้นำ และการใช้ภาวะผู้นำ ในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้อื่นได้คิดและแสดงออกมา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเป็นสำคัญ วงการศึกษาก็ให้ความสำคัญกับความจำเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำว่ามี

ความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน อันที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลง ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องไร้อุปสรรคทันกับความเปลี่ยนแปลง และไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีคุณภาพทั้งในปัจจุบันและอนาคต (พานัด มิ่งมา, 2549, หน้า 9) และภาวะผู้นำนั้นเป็นกระบวนการหรือวิธีการที่ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยการใช้อำนาจ อิทธิพล แรงจูงใจ การตัดสินใจอย่างมีศิลปะ รวมถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่ม ในการเปลี่ยนแปลงและสร้างทัศนคติ ความเชื่อมั่น ให้เพื่อเกิดการกระทำด้วยความยินดี เต็มใจ ความศรัทธา และนำไปสู่การดำเนินตามวัตถุประสงค์ของตนหรือขององค์การ (จรรยา บุญมา, 2554, หน้า 22)

ปัจจุบันมีแนวคิดทฤษฎีจำนวนมากที่ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ซึ่งได้มีการพยายามจัดกลุ่มแนวทางการศึกษาภาวะผู้นำไว้หลายแบบ และได้มีการพัฒนาแนวทางการศึกษาภาวะผู้นำในแนวทางใหม่ ที่มีการกล่าวถึงกันมาก คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) จากการศึกษาแนวคิดของ Bass & Avolio ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ในการพัฒนาแนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนี้อยู่บนพื้นฐานของแรงจูงใจภายใน และมองภาวะผู้นำว่าเกิดขึ้นในทุกระดับขององค์การ และมีผลกระทบต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งในสถานการณ์และอิทธิพลที่มีผลต่อกันและกัน เป็นการศึกษาภาวะผู้นำที่เริ่มจะมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ไปสู่การที่ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง ให้ความสนใจกับการนำเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ดีขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความคาดหวัง มีการพัฒนาความสามารถของผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ผู้นำต้องมอบหมายอำนาจหรือเสริมสร้างพลังจูงใจ ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างทั้งในเรื่องของค่านิยม เป้าหมาย และวัฒนธรรมขององค์การ นอกจากนี้ผู้นำจะต้องมีการกระตุ้นให้ผู้ตามมีความเป็นผู้นำด้วย จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการเพิ่มผลการปฏิบัติงานของบุคคลและขององค์การ และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถเพิ่มประสิทธิผลและความพึงพอใจต่อผู้นำได้ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, หน้า 252-269)

การนำการเปลี่ยนแปลงเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของผู้นำหรือผู้ที่มิภาวะผู้นำ และเป็นที่ต้องการมากของสังคมในปัจจุบัน ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลสูงมีความจำเป็นที่จะต้องกระตุ้นและเชื้ออำนาจให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และการจะนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อไปสู่เป้าหมายสิ่งที่ดีกว่าและที่สำคัญที่สุดคือ ผู้นำจำเป็นต้องริเริ่มเปลี่ยนแปลงให้เป็นตัวอย่างก่อน ดังนั้น เมื่อผู้นำจะต้องนำการเปลี่ยนแปลงในองค์การ ทั้งตัวผู้นำและคนอื่น ๆ ในองค์การ ควรจะต้องเข้าใจเหตุผลว่าทำไมองค์การต้องมีการเปลี่ยนแปลง ผู้ที่มีภาวะผู้นำจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะต้องนำบุคคลอื่นให้ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น แต่โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วก็มักจะมีการต่อต้านการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากหลายสาเหตุ เช่น การตอบสนองต่อความเคยชิน มีความต้องการพื้นฐานและต้องการความมั่นคง ความกลัวว่าการเปลี่ยนแปลงจะทำให้เกิดความสูญเสียผลประโยชน์อื่น ๆ และการขาดความไว้วางใจต่อผู้นำที่เสนอการเปลี่ยนแปลง การขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ผู้นำก็ควรที่จะวิเคราะห์ว่าถ้าจะนำการเปลี่ยนแปลง ควรจะมีการป้องกันปัญหาเพื่อจะไม่ให้เกิดการต่อต้าน และแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญประกอบด้วย การสร้างทัศนคติในองค์การ รู้สึกว่าการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่สำคัญจำเป็นและเร่งด่วน สื่อสารวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปลี่ยนแปลง ให้อำนาจคนที่มีความสามารถที่จะช่วยในการวางแผนและดำเนินการเปลี่ยนแปลง การปลูกฝังความเชื่อ ความรู้สึกที่ดีต่อตัวผู้นำ รวมไปถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้นำ แนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยให้การนำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำประสบความสำเร็จตามเป้าหมายได้ (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, หน้า 105-107) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองปอนด์ สาดอ่อน (2554, หน้า 83) ได้ทำการศึกษาแนวทางการยกระดับ

คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ได้ขอเสนอแนะในการขับเคลื่อนแนวทางในการดำเนินงานในการแก้ปัญหาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา พบว่า การดำเนินการยกระดับคุณภาพการศึกษา ต้องอาศัยการบริหารจัดการด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทของผู้บริหาร และการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่จะมุ่งพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา พัฒนาระบบการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา บริหารจัดการโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วม และมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน และวิสัยทัศน์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่ต้องให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย และจากยุทธศาสตร์ที่ 3 ของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2558 ที่ต้องการมุ่งพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2558)

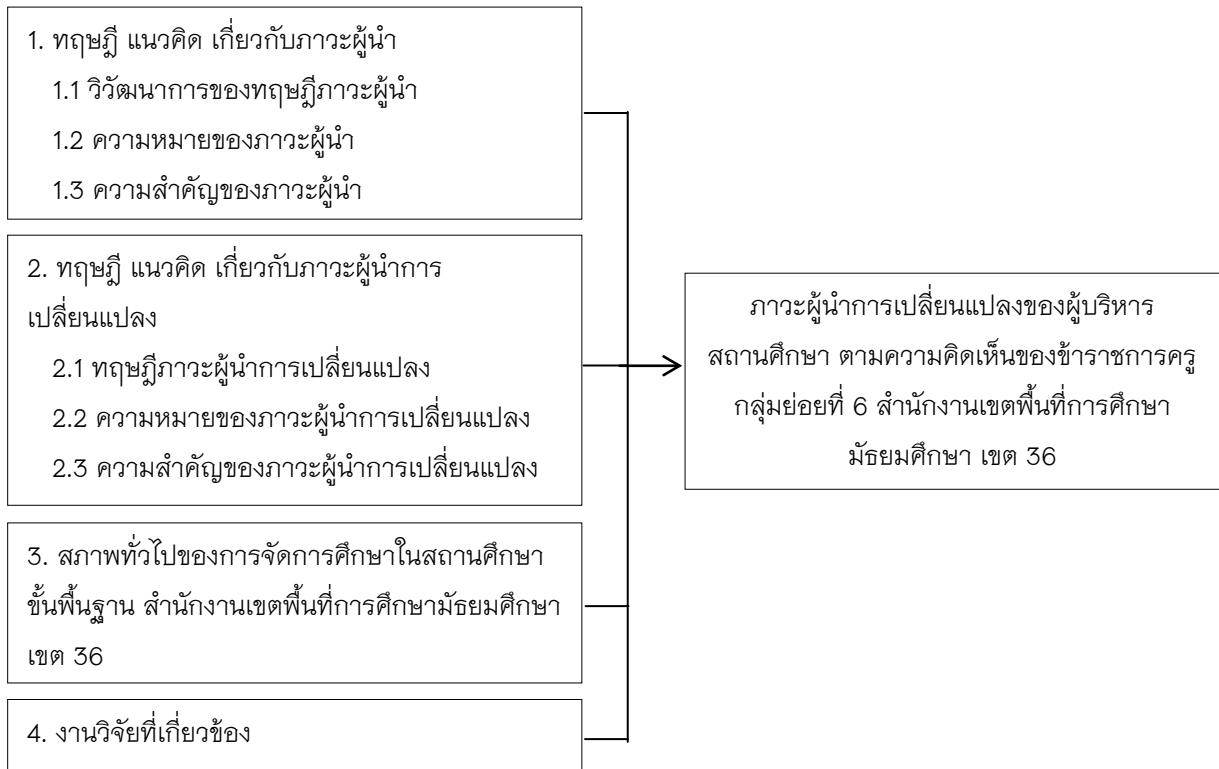
จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

วิธีการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากร คือ ข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 9 โรงเรียน รวมประชากรทั้งสิ้น 399 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้ตารางการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 196 คน และใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของข้าราชการครู ดังนี้

ตาราง 1 แสดงกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของข้าราชการครู

โรงเรียน	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1. โรงเรียนเชียงคำวิทยาคม	100	49
2. โรงเรียนภูซางวิทยาคม	50	25
3. โรงเรียนจุนวิทยาคม	50	25
4. โรงเรียนปางพัฒนาวิทยาคม	45	22
5. โรงเรียนฝายกวางวิทยาคม	43	21
6. โรงเรียนปงรัชดาภิเษก	37	18
7. โรงเรียนเชียงม่วนวิทยาคม	29	14
8. โรงเรียนพญาอลวิทยาคม	28	14
9. โรงเรียนขุนควรววิทยาคม	17	8
รวม	399	196

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามแนวคิดของ Bass & Avolio ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale) โดยกำหนดความหมายของค่าคะแนน ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก

3 คะแนน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อย

1 คะแนน หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามแนวคิดของ Bass & Avolio เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตามแนวคิดของ Bass & Avolio ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย
4. นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุม และความตรงของเนื้อหา โดยการหาค่า IOC ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง
6. นำแบบสอบถามไปหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987
7. นำแบบสอบถามที่ได้ นำมาเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ส่งถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาทุกแห่งในกลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ทางไปรษณีย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับมาทางไปรษณีย์ จำนวน 196 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติ ร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69)

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50-5.00 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50-4.49 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50–3.49 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50–2.49 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อย

ระหว่าง 1.00–1.49 หมายถึง ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยการสรุปข้อมูลแนวทางในการพัฒนาแต่ละด้าน

ผลการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามแนวคิดของ Bass & Avolio ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4 ด้าน ประกอบไปด้วย ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

สรุปผลการศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ เพศหญิง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ปริญญาตรี รองลงมา คือ ปริญญาโท ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ครู คศ.2 รองลงมา คือ ครู คศ.1 รองลงมา คือ ครู คศ.3 และน้อยที่สุด คือ ครูผู้ช่วย ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ มากกว่า 15 ปี รองลงมา คือ 5–10 ปี รองลงมาคือ 11–15 ปี และน้อยที่สุด คือ น้อยกว่า 5 ปี

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นรายด้าน สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงาน

และบุคคลทั่วไป รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถสร้างความศรัทธาให้เกิดแก่ผู้ร่วมงานได้ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงาน

2.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสามารถสร้างเจตคติที่ดีในการทำงานกับผู้ร่วมงานได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารแสดงถึงความเชื่อมั่นว่าผู้ร่วมงานจะทำงานให้บรรลุเป้าหมายได้ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ

2.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ร่วมงานใช้ทักษะและแนวคิดในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น รองลงมา คือ ผู้บริหารส่งเสริมการแก้ปัญหาด้วยการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหา และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานตั้งข้อสันนิษฐานในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีเหตุผล

2.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงานตามความสามารถและทักษะของแต่ละบุคคล รองลงมา คือ ผู้บริหารให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานทุกคน และผู้บริหารให้โอกาสผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงานได้

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

3.1 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน

3.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3.3 ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารมีการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้ผู้ร่วมงานคิดในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และยอมรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน

3.4 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ผู้บริหารควรบริหารบนหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล คนตรง (2555, หน้า 75) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในทศวรรษที่ 2 ของการปฏิรูป

การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในทศวรรษที่ 2 ของการปฏิรูปการศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และธวัชรัตน์ ไบบัว (2554, หน้า 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเมืองพัทธยา จังหวัดชลบุรี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเป็นผู้มีบารมีหรือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เมื่อพิจารณาด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลักษณะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นที่ยอมรับแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับ Bass & Avolio (1995) อ้างอิงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556, หน้า 252-255) ได้ศึกษาองค์ประกอบการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านพฤติกรรม (Behavior) พบว่า ผู้นำจะมีพฤติกรรม หรือมีการตัดสินใจของผู้นำจะพิจารณาและคำนึงถึงผลตามมาทางด้านศีลธรรมและจริยธรรม การกระทำที่เน้นเรื่องค่านิยม ศรัทธา และความเชื่อที่สำคัญที่สุดของผู้นำที่จะระบุอย่างชัดเจนถึงความสำคัญของการมีสำนึกต่อจุดมุ่งหมายอย่างแรงกล้า ผู้นำจะเน้นถึงความสำคัญของการมีสำนึกต่อภารกิจร่วมกัน และอีกองค์ประกอบคือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ด้านคุณลักษณะ (Attribute) ผู้นำจะมีคุณลักษณะทางอุดมคติ มีคุณธรรมและจริยธรรมที่สูงขึ้น เช่น ผู้นำจะให้ผู้อื่นรู้สึกภาคภูมิใจในการร่วมงานกับผู้นำ ผู้นำจะเสียสละผลประโยชน์ของตนเองเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำจะปฏิบัติตนเพื่อให้ผู้อื่นเคารพนับถือผู้นำจะแสดงออกถึงความรู้สึกเข้มแข็งและมั่นใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ปิงวงศ์ (2556, หน้า 63) จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ผลการวิจัยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้บริหารควรมีคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหาร ทุ่มเทและเสียสละเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับ House (1977) อ้างอิงใน ชลธิชา อนันต์นารี (2554, หน้า 22) ได้เสนอทฤษฎีที่ชี้ว่าผู้นำแบบมีบารมีหรือด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ จะประกอบด้วยลักษณะของผู้นำที่จะสร้างภาพประทับใจให้ผู้ตามมีความมั่นใจในตัวของผู้ นำ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงเป้าหมายทางอุดมการณ์เพื่อสร้างความผูกพันในผู้ตาม แสดงความมั่นใจในความสามารถของผู้ตามเพื่อสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตาม

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา พบว่า ผู้บริหารควรที่จะกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ตั้งข้อสันนิษฐานในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ ปิงวงศ์ (2556, หน้า 63) จากการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ลักษณะของผู้บริหารควรที่จะส่งเสริมให้บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ วันเพ็ญ รัตนอนันต์ (2555, หน้า 34) จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 2 กล่าวว่า การกระตุ้นทางปัญญาเป็นการที่ผู้บริหารแสดงพฤติกรรมที่เป็นการกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชาให้เห็นวิธีการหรือแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา มีการพิจารณาถึงการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานแบบเก่า ๆ ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็น มองปัญหาในแง่มุมต่าง ๆ มีการวิเคราะห์ปัญหาโดยใช้เหตุผลและข้อมูลหลักฐานมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยผู้บริหารจะมีคุณลักษณะที่สำคัญในด้านการคิดและแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

3. แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ประเด็นที่ข้าราชการครูได้เสนอแนวทางในการพัฒนาสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ พบว่า ผู้บริหารต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ พานัด มิ่งมา (2549, หน้า 9) จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 6 กล่าวว่า การที่จะทำงานให้สำเร็จควรใช้ภาวะผู้นำ ในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้ผู้อื่นได้คิดและแสดงเจตคติที่ดีในการทำงานออกมา เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การเป็นสำคัญ วงการศึกษาก็ให้ความสำคัญกับความเป็นผู้นำหรือภาวะผู้นำว่ามีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน อันที่จะนำพาโรงเรียนไปสู่การเปลี่ยนแปลง ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ไร้อุปสรรคทันทับกับความเปลี่ยนแปลง และไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามทฤษฎีของ Burns (1978) อ้างอิงใน พัชรี กุมภีโร (2554, หน้า 35) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ กล่าวว่า การที่ผู้นำจะประพุดิในทางที่จูงใจ ให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ร่วมงาน โดยการสร้างเจตคติที่ดีในแง่บวก ผู้นำจะทำให้ผู้ร่วมงานสัมผัสกับภาพที่งดงามของอนาคต ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่น และแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ Bass & Avolio (1990) อ้างอิงใน ปราโมศ อิศโร (2553, หน้า 41) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ เป็นกระบวนการที่ผู้นำทำให้ผู้ตามเกิดอารมณ์กระตุ้นจูงใจให้ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัว แต่อุทิศตนเพื่อทีมงาน เห็นคุณค่าของผลการปฏิบัติงาน ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี เป็นผลทำให้ผู้ตามเกิดความพยายามในการปฏิบัติงานเป็นพิเศษ มีบุคลิกภาพ และภาพลักษณ์ที่ดี โดยผู้นำใช้วิธีการชักชวนสร้างอารมณ์ให้ผู้ตามเข้าใจวิสัยทัศน์ และความหมายมีความรู้สึกตระหนักว่าภารกิจที่ต้องทำเป็นสิ่งสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญชิตา กาลิชัย (2556, หน้า 65) จากการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กลุ่มย่อยที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผลการวิจัยด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ซึ่งสอดคล้องในประเด็นที่ว่า ผู้บริหารควรมีความตั้งใจในการทำงานอย่างแน่วแน่เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เป็นแบบอย่างที่ดี สามารถจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน แสดงให้ผู้ร่วมงานเห็นคุณค่าและเกิดวิสัยทัศน์ในประโยชน์ของผลงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู กลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ผู้บริหารควรที่จะมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงาน และควรมีวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน

2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารควรที่จะกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ และต้องสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานให้ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ผู้บริหารควรที่จะกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานได้ตั้งข้อสันนิษฐานในเชิงสร้างสรรค์อย่างมีเหตุผล และใช้หลักการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยให้ผู้ร่วมงานคิดในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน และยอมรับฟังข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงาน

4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้บริหารควรที่จะให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของผู้ร่วมงานได้ และควรบริหารบนหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยในการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับความพึงพอใจในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
3. ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของนักเรียน ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหรือตัวแทนจากชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร.โสภิต อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ด้านการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานสารนิพนธ์ รวมทั้งการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ดร.รักษิต สุทธิพงษ์ ผู้ช่วยคณบดี วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ดร.ทรงพล เทพคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนขุนตาควิทยาคม และนายเฉลียว วรรณทอง ผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงใหม่วิทยาคม ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดกลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งข้าราชการครูในสังกัดกลุ่มย่อยที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา ที่มีส่วนร่วมเป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือตลอดมาจนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับมหาบัณฑิต คุณค่าที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่า และได้มอบกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยจนประสบความสำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ.2555-2559.**

กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

กรรณิการ์ ปิงวงศ์. (2556). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครแหลมฉบัง.**

วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

จรรยา บุญมา. (2554). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับ**

ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลจังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เฉลิมพล คนตรง. (2555). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสุโขทัย ในทศวรรษที่ 2 ของการปฏิรูปการศึกษา.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ชนัญชิตา กาลิชัย. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, เชียงราย.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรเกรสซิฟ.
- ชลธิชา อนันต์นาวิ. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ทองปอนด์ สาดอ่อน. (2554). การศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. รายงานการศึกษาส่วนบุคคล นศ.ศธ., สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- ธวัชรัตน์ ไบบัว. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ปราโมศ อิศโร. (2553). ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านการประเมินและรับรองคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในรอบที่สองมีผลการประเมินในระดับดีและดีมาก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- พัชรี กุมาโร. (2554). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของข้าราชการครู กลุ่มเครือข่ายวังบูรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- พานัด มิ่งมา. (2549). ศึกษาภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสภาพ ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, อุดรดิตถ์.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ รัตนอนันต์. (2555). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2556). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. (2558). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. v. 30, 607-610.

ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2

Transactional Leadership Toward The Educational Management in 21st century for Administrator of Secondary education service area 36 sub group 2

วรกร ปัญญาคำ^{1*} และ นันทิมา นาคาพงศ์²

Warakorn Punyakum^{1*} and Nanthima Nakaphong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 และเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นครู จำนวน 212 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความตรงเท่ากับ 1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าเอฟ และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษาพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้าน 5 ด้าน คือ ด้านการจัดมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 ด้านการพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 และด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยในภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกับผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 แตกต่างกับบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงจัดการ การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : warakorn.social@gmail.com

Abstract

The purpose of this research was to study the transactional leadership toward the educational management in 21st century for administrator of secondary education service area 36 sub group 2 and to prepare The transactional leadership toward the educational management in 21st century for administrator of secondary education service area 36 sub group 2 as perceived by size of the school. The samples population of this study were 212 teacher of school under the srcondary education service area 36 sub group 2. The research instrument was the questionnaire 5 rating scale with reliability value of 0.90. The statistics used for analyzing the data were percentage , mean , standard deviation, One-way ANOVA and Scheffe' s technique.

The result of research were of follow :

(1) The overall Transactional leadership toward the educational management in 21st century for administrator of secondary education service area 36 sub group 2 was at a high level.

(2) To comparing transactional leadership toward the educational management in 21st century for Administrator of secondary education service area 36 sub group 2 as perceived by size of school were significantly different at the .05 level.

Keywords: TRANSACTIONAL LEADERSHIP, EDUCATIONAL MANAGEMENT IN 21st CENTURY

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกหลักในการพัฒนาส่งเสริมปลูกฝังแนวความคิดความรู้ให้กับพลเมืองและ เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทยคือการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม ผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อนำพาองค์กรให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งเอาไว้ โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคของการเปลี่ยนแปลง มีความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร การออกแบบการจัดการเรียนรู้จึงต้องสนองต่อผู้เรียนอย่างเหมาะสม ผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงจัดการ คือการเข้าไปมีอิทธิพล การให้รางวัลหรือข้อแลกเปลี่ยน เพื่อให้ครูหรือบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ เป็นกระบวนการสร้างความยึดมั่นผูกพันต่อเป้าหมายองค์กร และการเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้นำและผู้ตามเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นสถานศึกษาในระดับโรงเรียนจะมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำและครูทุกท่านเป็นผู้ตาม ผู้บริหาร ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบายแนวทางการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลซึ่งการบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเหล่านั้น

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ประกอบด้วยสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 11 แห่ง แบ่งเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งแต่ละสถานศึกษาต้องปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้ที่มีบทบาทหลักได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องแสดงภาวะผู้นำเชิงจัดการให้เกิดขึ้น ในการปฏิรูปการเรียนการสอน เพื่อการศึกษาของศตวรรษที่ 21 จะต้อง “เปลี่ยนแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษา เปลี่ยนการสอนของครู และเปลี่ยนวิธีเรียนของนักเรียน สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หากต้องการความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้นำ

ทำก่อนทำตัวให้เป็นตัวอย่าง เป็นนักแชร์วิสัยทัศน์ ใช้ประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาของตนเป็นนักแก้ปัญหา ร่วมกับคณะครู ไม่เห็นแก่ตัวเป็นผู้ฟังที่ยอดเยี่ยม สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข เข้าใจ จุดอ่อน และจุดแข็ง ของทั้งตนเองและผู้อื่น เพื่อ ใช้คน ให้เหมาะกับงานพยายามทำให้คนรอบข้างมีแต่ความสุขความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงานยอมรับสภาพความผิดในฐานะหัวหน้างาน ร่วมรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองได้มอบหมายให้ผู้อื่นทำและเป็นผู้ตัดสินใจในสถานการณ์ที่ยากลำบาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 และต้องการศึกษาว่าขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีผลต่อภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อย หรือไม่ เพื่อให้ข้อมูลผลการวิจัยนี้ได้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาไทยในอนาคตต่อไป

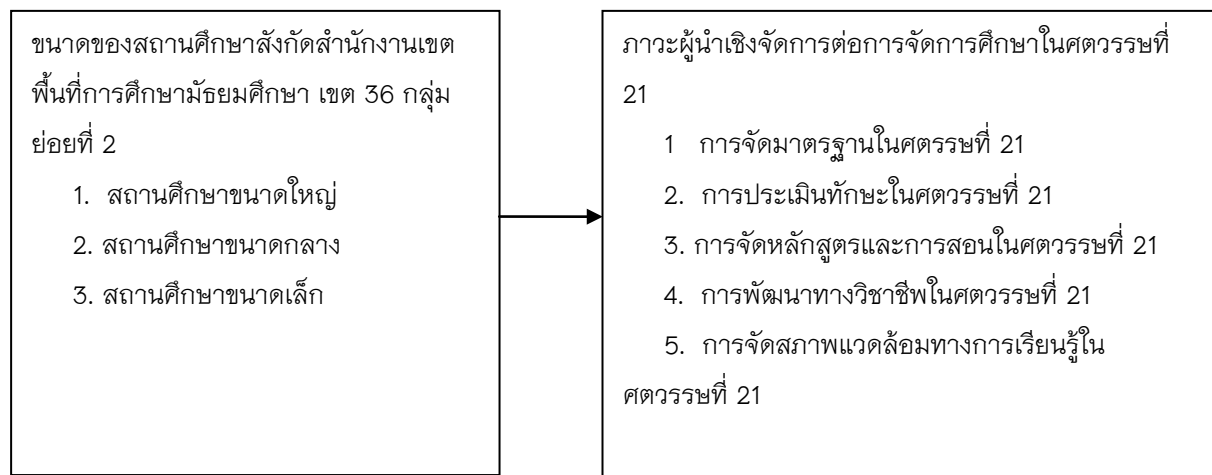
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 (2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปร

สมมุติฐานการวิจัยของการวิจัยในครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 451 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรยามาเน่ (Yamane) จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Proportional Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนขนาดของกลุ่มประชากรในแต่ละขนาดจากนั้นสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับจนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 212 คน

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัย ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเท่ากับ 1.00 และนำเครื่องมือไปทดลองใช้ คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.90 จากนั้นเก็บข้อมูลและรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้วยวิธีทดสอบเอฟ (F-test) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ

ผลการศึกษา

1. ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 รองลงมา คือ ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และด้านการจัดหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21

ด้านการจัดมาตรฐานในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น หรือมีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะสำหรับการจัดทำมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการให้รางวัลหรือคำชมเชย แก่ครูที่มีการจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ส่วนข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ และเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเชิงลึกแก่นักเรียน

ด้านการประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูสร้างแบบประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และคอยติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด รองลงมา คือ ผู้บริหารรับทราบการสะท้อนผลจากการใช้แบบทดสอบมาตรฐานที่ครูจัดทำขึ้น และนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยรับฟังความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมจากครู ส่วนข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบแฟ้มสะสมผลงาน (portfolio) ของผู้เรียนที่มีมาตรฐาน

ด้านการจัดหลักสูตรและการสอนในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรและการจัดการสอนที่สอดคล้องเหมาะสม และคอยติดตามการทำงานอย่างใกล้ชิด รองลงมา คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูสร้างและใช้นวัตกรรมเชิงบูรณาการใช้เทคโนโลยีในการสอน เน้นใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อสร้างทักษะการคิดขั้นสูงแก่ผู้เรียน ส่วนข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ

ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูจัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิชาแกน มุ่งเน้นการเรียนรู้เชิงสหวิทยาการ บูรณาการข้ามสาระและเน้นสมรรถนะเป็นฐาน

ด้านการพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความพยายามที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นตัวแบบแห่งการเรียนรู้อยู่เสมอ รองลงมา คือ ผู้บริหารให้คำแนะนำที่ชัดเจนแก่ครูแนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ส่วนข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารมีการนิเทศติดตามการพัฒนาวิชาชีพครู และให้คำแนะนำ กำลังใจ อย่างสม่ำเสมอ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับสูงสุด คือ ผู้บริหารให้ครูและบุคลากรร่วมจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ โดยมีการประเมินและติดตามอย่างใกล้ชิด รองลงมา คือ ผู้บริหารมีการให้รางวัลหรือคำชมแก่ครูที่จัดการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติแบบโครงการ ขยายผลสู่ชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการใช้เทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ ส่วนข้อที่มีระดับต่ำสุด คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนปฏิบัติจริง ในแหล่งเรียนรู้ เช่น การเรียนแบบโครงการ

2. ภาวะผู้นำเชิงจัดการ ต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 น้อยกว่าบริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 น้อยกว่าบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ตลอดจนภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงจัดการของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 โดยรวมทั้ง 5 ด้านอยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่กระตุ้นและเสริมแรงให้ครูเกิดความสำนึก ตระหนักในหน้าที่ คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรและส่วนรวม ตลอดจนแสวงหาแนวทางการเสริมแรงอย่างมีเงื่อนไข กระตุ้นให้ครูเกิดความพยายามที่จะทำงานขององค์กรให้เป็นไปตามเป้าหมาย โดยสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาในยุคใหม่ที่ เป็นการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานแบบสหวิทยาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เอกวัฒน์ ดันงาน, 2554, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารและครู โรงเรียนในเครือข่ายอำเภอธาตุพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 พบว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับแบบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994, p. 10) ที่ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ดังนี้

1. รู้ว่าผู้ตามต้องการอะไรจากการทำงาน และพยายามให้ผู้ตามได้รับสิ่งที่เขาต้องการตราบเท่าที่เขายังทำงานได้ผล
2. แลกเปลี่ยนรางวัล และสัญญาว่าจะให้รางวัล ถ้ามีความมานะพยายามในการทำงาน
3. ตอบสนองความต้องการ และความปรารถนาของผู้ตามตราบเท่าที่ผู้ตามยังคงทำงานได้สำเร็จ หรือกับรางวัล หรือผลตอบแทนที่ผู้ตามปรารถนา (Avolio, Waldman and Einsteine, 1998, p. 60) และสอดคล้องกับสุธีรัตน์ บรรดา (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาสระแก้วเขต พบว่า ภาวะผู้นำเชิงจัดการของผู้บริหารตามการรับรู้ของครูสายผู้สอน ผู้บริหารมีภาวะผู้นำโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการของผู้บริหารต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็ก เป็นผู้นำใหม่ที่ยังมีประสบการณ์น้อย สถานศึกษาขนาดเล็กยังขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่นงบประมาณ บุคลากร ตลอดจนเทคโนโลยีด้านต่าง ๆ ที่จะพัฒนาไปสู่การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารยังไม่สามารถสร้างความเชื่อถือ ไว้วางใจให้กับครูและบุคลากรที่อยู่มาแต่เดิม ผู้บริหารจะไม่เข้าไปแก้ไขปัญหา จนกว่าปัญหาหรือข้อผิดพลาดเกิดขึ้น จึงเข้าไปแก้ไขตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกฤติยา ใจหลัก พรดิษฐ์เจอร์ลด์ (2551) ได้ศึกษา เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่ทำงานในขนาดโรงเรียนที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารแตกต่างกันทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวงเฉย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับอัจฉรา โพธิ์อ่อน (2557, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การอบรมเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลาย ส่งเสริมครูให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถเชิงลึก เชิงบูรณาการ สามารถวิเคราะห์ให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้เหล่านี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการพัฒนาองค์กรหรือสถานศึกษาให้เจริญก้าวหน้า เป็นตัวแบบแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียน

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 (เชียงใหม่-พะเยา) ควรดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดภาวะผู้นำเชิงจัดการ เพื่อนำไปสู่การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาวิชาชีพในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ครูและบุคลากร มีการพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เป็นตัวแบบแห่งการเรียนรู้ เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพขององค์กร สมดังเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้การศึกษานาชาติมีความเจริญก้าวหน้า มีการพัฒนาโดยองค์รวม ตรงตามมาตรฐานการศึกษาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงานของผู้บริหาร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงจัดการต่อการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 2 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.นันทิมา นาคาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.คำนึ่ง เลื่อนแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนท่าปอ จังหวัดหนองคาย นายปรีชา จันทะสินธุ์ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแม่เจดีย์วิทยาคม และ ดร.สถาพร มอญไพพาน อาจารย์ประจำสาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา ใจหลัก ฟริตซ์เจอร์ลด์. (2551). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, กรุงเทพมหานคร.
- สุธีรัตน์ บรรดาล. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงปฏิรูปกับประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- อัจฉรา โพธิ์อ่อน. (2557). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- เอกวัฒน์ ดันงา. (2554). **ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหารและครู โรงเรียนงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- Avolio, B. J., & Bass, B. M. (1988). **Transformational leadership, charisma, and beyond.** In J. G. Hunt, B. R. Baliga, H. P. Dachler, & C. A. Schriesheim (Eds.), **Emerging leadership vistas.** Lexington, MA : Lexington Books.
- Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1994). **Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership.** Thousand Oaks: Sage.

ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

Educational leadership of the school administrators in the 21st century, the fourth subgroup of Secondary Educational Service Area Office, Area 36

พิมพ์พิชญ์ สิริปัญญาแสง¹ และ โสภา อำนวยรัตน์²

Pimpich Siripanyasang¹ and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 437 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่าระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำทั้ง 6 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ การส่งเสริมแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ ส่วนข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในเรื่องการเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ มีข้อเสนอแนะแนวทางสูงสุด คือ ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The purposes of this research were to study Educational leadership of the school administrators in the 21st century, the fourth subgroup of Secondary Educational Service Area Office, Area 36. The 205 samples used in the study had been chosen from 437 teachers of 11 schools in Secondary Educational Service Area Office,

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : pimpichsiri@gmail.com

Area 36. The tools used in this research was a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The results showed that level of the educational leadership of the school administrators in the 21st century, the fourth subgroup of Secondary Educational Service Area Office, Area 36, overall, the school administrators with the leadership of the six components at a high level. Considering each element found that the Element which promoted the highest level of leadership was inspiration, followed by the good-care of others. And the least was the openness to accept things. The most recommendation was that the administrators should develop themselves and learn to consistently apply the knowledge and technology and innovations from various sources to improve the quality of school education.

Keywords: leadership, educational leadership, school administrators in the 21st century

บทนำ

สังคมยุคอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 และ 20 เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคความรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆของทุกภูมิภาคของโลกเข้าด้วยกันพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยียุคดิจิทัลส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังที่ สมหมาย อ้าตอนกลอย (2556, หน้า 1-3) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันได้เริ่มเข้าสู่กระแสของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศผสมผสานกับความรู้ และนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ส่งผลกระทบต่อระบบสังคม ระบบเศรษฐกิจ ระบบการเมือง ระบบการศึกษาและวิถีชีวิตของประชาชนอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนต่างก็หันมาเตรียมความพร้อมขององค์การของตนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้น สถานศึกษาซึ่งเป็นสถานที่ให้ความรู้ ให้การศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 และจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้บทบาทหน้าที่ สามารถบริหารการศึกษาเพื่อนำองค์การก้าวเข้าสู่ยุคแห่งการเรียนรู้ นอกจากนี้ Prensky กล่าวว่า นักเรียนในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งตัว รูปแบบการแสดงออก นักเรียนปัจจุบันตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงมหาวิทยาลัยแสดงให้เห็นถึงการเป็นคนรุ่นใหม่ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีใหม่ มีการใช้เวลาส่วนมากอยู่กับคอมพิวเตอร์ เกม อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์มือถือ รวมทั้งของเล่นต่าง ๆ ในยุคดิจิทัล นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่า เด็กในยุคนี้มีระบบคิดและกระบวนการทางสารสนเทศที่แตกต่างจากคนรุ่นก่อนอย่างสิ้นเชิง คนรุ่นก่อนหน้านี้ เป็นกลุ่มที่ไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตหรือเทคโนโลยีที่เป็นดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงของสิ่งเหล่านี้ส่งผลให้พฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก สถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาต้องมีความพร้อมที่จะรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง ครูต้องมีความรู้และทักษะที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความเข้าใจ มีความเอาใจใส่ต่อการเปลี่ยนแปลง (Prensky 2001 อ้างอิงใน สมหมาย อ้าตอนกลอย, 2556, หน้า 1) Churches กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงห้องเรียนหลักสูตรและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ยังไม่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้วยคือ ศาสตร์การสอน (pedagogy) ที่ต้องสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนสะท้อนถึงโลกที่พวกเขาจะต้องเดินทางเข้าไปในอนาคต จำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ (create knowledge) จากกระบวนการได้รับความรู้ (knowledge acquisition) และการลงลึกในความรู้ (knowledge deepening) เป็นการ

สร้างสรรค์ความรู้จากกระบวนการเรียนรู้ด้วยการกระทำ (Learning by doing) จากงานหรือกิจกรรมในบริบทหรือปัญหาในโลกที่เป็นจริง ซึ่งผู้บริหารการศึกษาในยุคนี้ต้องมีวิธีการบริหารและสนับสนุนกระบวนการเหล่านี้ให้เกิดขึ้น รวมไปถึงการพัฒนาครู พัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งได้แก่ มาตรฐานและการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนในศตวรรษที่ 21 (Churches 2008 อ้างอิงใน สมหมาย อ้าคอนกลอย, 2556, หน้า 1-3)

การจัดการศึกษาในยุคที่เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน มุ่งให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการ และปัจจัยต่าง ๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่มีความสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียน การสอน และการเรียนรู้ รวมทั้งประสานสัมพันธ์ ระดมและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการปฏิรูปได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทางบริบท (Context) หลากหลายส่วนนั้น น่าจะเปรียบได้กับ “ผู้บริหารมืออาชีพ” จึงจะเหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันที่จะทำหน้าที่สำคัญให้ไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพ คุณภาพ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาแห่งนี้

จากแนวทางการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ทำให้เห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารต้องมี ผู้บริหารจะต้องสร้างทีมเพื่อจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับยุคสมัย ผู้นำที่นำแต่เพียงผู้เดียวไม่สามารถทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งได้ ผู้นำที่นิยมส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการนำเท่านั้นจึงจะสามารถทำให้สถานศึกษาเข้มแข็ง ผู้บริหารเป็นบุคคลหลักที่จะต้องรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษาและความสำเร็จที่เกิดขึ้นก็ขึ้นอยู่กับคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับโมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของของ คุณภาพ ความรู้และทักษะ ของผู้นำทางการศึกษา ซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน ริเริ่มการจัดการเรียนรู้อะไรที่มีประสิทธิภาพ ล้างและสนับสนุนการใช้ ICT และ e-learning พัฒนาโรงเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และความสำเร็จ และพัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ (อ้างใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2556, หน้า 71) ทั้งนี้เพื่อบริหารจัดการสถานศึกษาโดยผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 สามารถตอบสนองโจทย์ของยุคนี้ได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ความสำคัญของภาวะผู้นำที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ประเทศไทยยังขาดภาวะผู้นำซึ่งเป็นสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาในองค์กรต่างๆมากมาย ผู้นำในองค์กรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้องค์กรเติบโตช้า มีการสั่งงานข้ามสายบังคับบัญชา ผู้นำลงมือทำเอง ตัดสินใจเองโดยไม่มีการปรึกษาผู้ร่วมงาน ไม่ปฏิบัติตามระเบียบและข้อบังคับขององค์กร จนทำให้เกิดความขัดแย้งในองค์กร และไม่กล้าตัดสินใจเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาเสนอความคิดเห็นเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ทำในสิ่งที่ควรทำ ขาดภาวะผู้นำจนก่อให้เกิดปัญหาในองค์กร ทำให้องค์กรไม่มีการพัฒนาและก้าวไม่ทันตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป (ประคัลภ์ ปันณฑลกุล, 2556, สื่อออนไลน์)

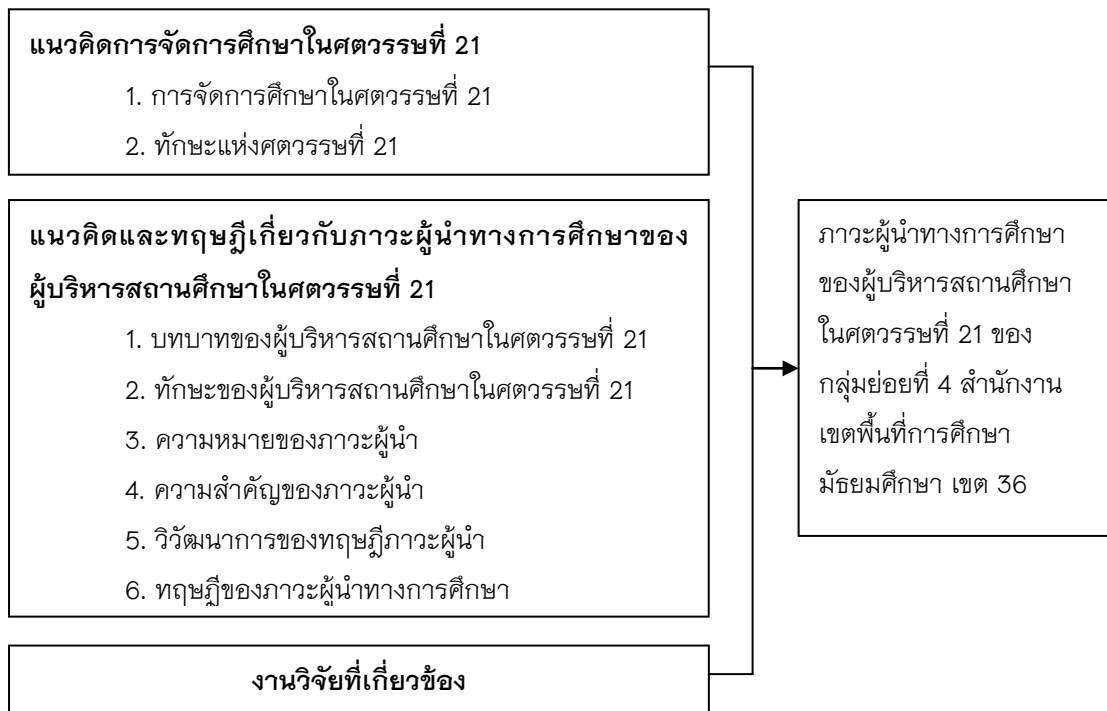
จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว การศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจในบทบาทของตนเอง และการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน มีภาวะผู้นำทางการศึกษารวมถึงมีแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำให้สามารถที่จะบริหารจัดการและนำ

สถานศึกษาเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ กลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 437 คน จากนั้นทำการกำหนดตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan (อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครู จำนวนทั้งสิ้น 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ เพื่อสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีจำนวน 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยใช้แนวคิดภาวะผู้นำ 6 องค์ประกอบ (อ้างอิงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, หน้า 320 – 322) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นครูในสถานศึกษาของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) มี 5 ระดับ

ระดับ 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากห้องสมุดของสถาบันการศึกษาต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อออกแบบแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมคำถาม วัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาต้นคว้าด้วยตนเองพิจารณาแก้ไขและปรับปรุง

4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) พร้อมทั้งปรับปรุงข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถ้าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเกิน 0.5 ทุกข้อ แสดงว่าเครื่องมือเป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ได้ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้	+1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	0	คะแนน	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	-1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามนิยาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

- 4.1 นายพีรวิชัย สิริปัญญาแสง ตำแหน่งผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดกาญจนาราม(ประชาชนูทิศ)
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1
- 4.2 นางสาววรางค์จนา เนตรธिया ตำแหน่งครูชำนาญการ
โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
- 4.3 ดร.สันติ บุรณะชาติ ตำแหน่งอาจารย์
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

จากการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5. นำข้อคิดเห็นและคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปดำเนินการแก้ไขข้อคำถาม

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ในโรงเรียนสามัคคีวิทยาคม เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient - α) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.96

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปเก็บข้อมูลกับครูในสถานศึกษาของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง จากกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

2. ภาวะผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) มี 5 ระดับ

ระดับ 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.50 – 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.50 – 3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.50 – 2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอบรรยายเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่าระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำทั้ง 6 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 2 การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 6 การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ

สรุปผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ได้ผลสรุปดังนี้

ระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับภาวะผู้นำทั้ง 6 องค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมแรงบันดาลใจ รองลงมา คือ องค์ประกอบที่ 2 การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ องค์ประกอบที่ 6 การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ

องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมแรงบันดาลใจ โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนาตนเอง เรียนรู้และแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลาของลงมา คือ ผู้บริหารกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้ได้แสดงความสามารถหรือศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานในสิ่งที่รักและถนัด สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำสุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความรัก ความผูกพันกับสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารแสดงออกถึงการเห็นอกเห็นใจ มีความสงสารผู้อื่นที่ด้อยกว่าตนเอง รองลงมา คือ ผู้บริหารแสดงออกถึงการดูแลและปฏิบัติตนต่อผู้ใต้บังคับบัญชาเหมือนบุคคลในครอบครัว ผู้บริหารแสดงออกถึงการรักษาน้ำใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำที่ต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาต่างๆให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาในโรงเรียนได้

องค์ประกอบที่ 3 การมีศีลธรรมในการประกอบการ โดยรวมในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารบริหารงานโดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานและผู้รับบริการ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีคุณธรรมในการปฏิบัติงานยึดถือและเชื่อมั่นในความถูกต้องดีงาม ผู้บริหารในการใช้กฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารงาน โดยมีการยินยอมพร้อมใจและถือปฏิบัติร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา สามารถตรวจสอบความถูกต้องได้

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารบริหารงานโดยมุ่งหมายการพัฒนางานเพื่อเทียบเคียงคู่แข่งขั้นและรู้จักหลบหลีกอุปสรรคเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการ รองลงมา คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ กว้างไกล มีความสามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารบริหารงานโดยรู้จักแข็งและจุดอ่อนทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารบริหารงานโดยมีหลักการคิดที่รอบคอบ ไม่ประมาท และผู้บริหารบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จ

องค์ประกอบที่ 5 การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารใส่ใจและให้ความสำคัญต่อปัญหาสาธารณะของชุมชน และประเทศชาติ รองลงมา คือ ผู้บริหารบริหารสถานศึกษาโดยมุ่งประโยชน์ให้กับชุมชนและสังคม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ผู้บริหารมีการปลูกฝัง และยังสร้างจิตสำนึกให้บุคลากรในสถานศึกษาเสียสละเพื่อส่วนรวม รู้จักใช้เวลาให้กับทางราชการ สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารมีการปฏิบัติต่อบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมมาภิบาล และผู้บริหารเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง กล่าวที่จะยอมรับผลดีและผลเสียของการกระทำของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา

องค์ประกอบที่ 6 การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่างๆ โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีระดับภาวะผู้นำสูงสุด คือ ผู้บริหารยอมรับและปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ต่อต้านและยอมรับการเปลี่ยนแปลง รองลงมา คือ ผู้บริหารสามารถยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาอยู่เสมอ ผู้บริหารสามารถเปิดรับข้อมูลจากภายนอก ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่าง เปิดรับเหตุการณ์หรือเรื่องใหม่ๆ อยู่เสมอ สำหรับข้อที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารรับฟังคำวิจารณ์และยอมรับข้อด้อยของตนเอง โดยมีการไตร่ตรองและประเมินตนเองอย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

จากการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในองค์ประกอบของการส่งเสริมแรงบันดาลใจมีระดับภาวะผู้นำสูงสุด เมื่อผู้บริหารซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชามีภาวะผู้นำโดยสามารถส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีการพัฒนาตนเอง เรียนรู้และแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา สามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้แสดงความสามารถหรือศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ ให้ได้ทำงานในสิ่งที่ตนรักและถนัด บริหารงานโดยไม่แทรกแซง ให้ความเชื่อมั่นในตัวของผู้ใต้บังคับบัญชา ให้การชื่นชมและประกาศเกียรติคุณในงานที่ประสบผลสำเร็จ ให้กำลังใจกับงานที่ไม่ประสบผลสำเร็จ สร้างสิ่งเร้ากระตุ้นในการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานจนประสบผลสำเร็จและส่งเสริมให้บุคลากรมี

ความรักและผูกพันกับสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ภารตี อนันต์นาวิ (2552, หน้า 77) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำที่ผู้บริหารควรมีเพื่อความอยู่รอดและเจริญเติบโตขององค์การ โดยผู้บริหารต้องเป็นผู้ช่วยโน้มน้าวชักจูงใจให้บุคลากรทุ่มเทความรู้ความสามารถให้แก่องค์การ องค์การจะต้องมีปัจจัยเอื้ออำนวยหลายอย่างเพื่อที่จะให้สมาชิกตั้งใจและทุ่มเททำงานให้ เช่น บุคคลได้ทำงานตรงตามความถนัดและความสามารถ ผู้บังคับบัญชาต้องรู้จักรับฟังความคิดเห็น การประเมินผลการต้องมีความยุติธรรมและสิ่งสำคัญประการหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ คือผู้บริหารขององค์การจะมีภาวะผู้นำในตัวของผู้บริหาร จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดการยอมรับ เกิดความศรัทธาและเชื่อมั่นว่าผู้บริหารไม่เพียงแต่นำองค์การให้อยู่รอดเท่านั้น แต่จะนำความเจริญก้าวหน้า ความภาคภูมิใจ เกียรติยศชื่อเสียงและความสำเร็จมาสู่องค์การด้วย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของแบสและอโวลิโอ (Bass, 1999, p 9 – 32 ; Bass และ Avolio, 1994, p 2 – 6 ; Bass และ Avolio, 1993, p 114 – 122 อ้างใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2545, หน้า 39 – 41) ได้กล่าวว่าการที่ผู้นำจะประพุดติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและท้าทายในเรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม (Team spirit) ให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะทำให้ผู้ตามสัมพันธ์กับภาพที่งดงามของอนาคต ผู้นำจะสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจน ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำจะแสดงความเชื่อมั่นและแสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตนเพื่อวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์การ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาวและบ่อยครั้งพบว่า การสร้างแรงบันดาลใจนี้เกิดขึ้นผ่านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นทางปัญญาช่วยให้ผู้ตามจัดการกับอุปสรรคของตนเองและเสริมความคิดสร้างสรรค์และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุนทร ยามศิริ (2550, หน้า 49-56) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเชียงใหม่ สรุปได้ว่าในภาพรวมของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ได้ปฏิบัติบ่อยครั้งทั้งภาวะผู้นำเชิงอิทธิพลด้านอุดมการณ์ เชิงสร้างแรงบันดาลใจ เชิงกระตุ้นการใช้ปัญญา เชิงมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน เชิงให้รางวัลตามสถานการณ์ เชิงการจัดการแบบมีข้อยกเว้นเชิงรุก เชิงจัดการแบบมีข้อยกเว้นเชิงรับ และเชิงหลีกเลี่ยงการตัดสินใจ สำหรับความพยายามทำให้เกิดงาน ความมีประสิทธิภาพ และการสร้างความพึงพอใจในการทำงาน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ก็เห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ได้แสดงออกและปฏิบัติบ่อยครั้งเช่นกัน

ส่วนระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในองค์ประกอบที่มีระดับภาวะผู้นำต่ำที่สุด คือ การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีโดยผู้บริหารจะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดรับข้อมูลจากภายนอก ความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่าง เปิดรับเหตุการณ์หรือเรื่องใหม่ ๆ ยอมรับและปลูกฝังให้บุคลากรในสถานศึกษาไม่ต่อต้านการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสามารถเปลี่ยนวิธีการคิดของตนเองในฐานะที่เป็นผู้นำสามารถปรับความคิดและการรับรู้ของตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นและสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเอง แต่เมื่อที่ผู้บริหารเห็นอะไรบางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับตน จะไม่แก้ไขเปลี่ยนแปลง แต่จะยอมรับรับมือกับมัน และเดินหน้าต่อไปในทิศทางที่ดีกว่า สามารถรับฟังคำวิจารณ์และยอมรับข้อด้อยของตนเอง โดยมีการไตร่ตรองและประเมินตนเองอย่างถูกต้อง และจะเห็นว่าองค์ประกอบนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการมีภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับแนวคิดของ ปีเตอร์ เอฟ.ดริคเกอร์ กล่าวว่าโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนแปลง คือ ความเป็นจริงของสังคมใหม่ที่มี ปัญหาท้าทายสำหรับผู้ บริหารกระทรวงศึกษาธิการของนิวซี แลนด์ (New Zealand Ministry of

Education, 2013 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556 หน้า 70–75) กล่าวถึง โมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership Model) ซึ่งเป็นโมเดลที่กล่าวถึงเรื่องของ คุณภาพ(qualities) ความรู้(knowledge) และทักษะ (skills) ของผู้นำทางการศึกษา พอสรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำสถานศึกษาของตนเองเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ปรับปรุงผลลัพธ์ของนักเรียนทุกคน
2. ริเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
3. สำรวจและสนับสนุนการใช้ ICT และ e – learning
4. พัฒนาโรงเรียนให้ เป็นชุมชนการเรียนรู้
5. สร้างเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ และความสำเร็จ
6. พัฒนาคนอื่นให้เป็นผู้นำ

ซึ่งผลการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในแต่ละด้านดังกล่าวผู้บริหารต้องถึงการเปลี่ยนแปลง การรับสิ่งใหม่ๆ ที่กำลังเกิดขึ้นโดยสอดคล้องกับแนวคิดของ Churches (2008) (อ้างอิงใน วิจารย์ พาณิช, 2555, หน้า 16–21) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จในยุคการศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21 กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงห้องเรียน ครู หลักสูตร และการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นยังไม่เพียงพอกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว สิ่งสำคัญที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้วย คือ ศาสตร์การสอน (pedagogy) ที่ต้องสะท้อนถึงวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนสะท้อนถึงโลกที่ พวกเขาจะต้องเดินทางเข้าไปในอนาคต ดังนั้นรูปแบบและวิธีการสอนจึงมีความจำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ (create knowledge) จากกระบวนการได้รับความรู้(knowledge acquisition) และการลงลึกในความรู้ (knowledge deepening) เป็นการสร้างสรรค์ความรู้ จากกระบวนการเรียนรู้ ด้วยการกระทำ (Learning by doing) จากงานหรือจากกิจกรรมในบริบทหรือปัญหาในโลกที่เป็นจริง ซึ่งเชื่อว่ากระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิด (thinking skills) จากทักษะขั้นต่ำไปสู่ทักษะขั้นสูงกว่าตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy) คือ จากทักษะการคิดในระดับความจำ ความเข้าใจ และการประยุกต์ ใช้ไปสู่ทักษะการคิดในระดับการวิเคราะห์ การประเมินค่าและการสร้างสรรค์ อีกทั้งการให้ความสำคัญกับการเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ยังสอดคล้องกับส่วนหนึ่งของแนวคิดเกี่ยวกับโมเดลภาวะผู้นำทางการศึกษาของ(New Zealand Ministry of Educational, 2013 อ้างอิงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2556, หน้า 7)ได้กำหนดให้ ความสัมพันธ์ (Relationship) เป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมภาวะผู้นำและคุณภาพของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Qualities of effective leadership) เป็นองค์ประกอบรายรอบอยู่ ซึ่งมีองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางการศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์ (Relationship) ซึ่งอยู่แกนกลางและมีพื้นที่การปฏิบัติ (areas of practice) ประกอบด้วยวัฒนธรรม (Culture) ศาสตร์การสอน (Pedagogy) ระบบ (System) ความเป็นหุ้นส่วนและเครือข่าย (Partnership and net works) รวมทั้งกิจกรรมภาวะผู้นำที่ประกอบด้วยการนำการเปลี่ยนแปลง (Leading change)และการแก้ปัญหา (Problem solving) และวงนอกที่เป็นองค์ ประกอบของคุณภาพของผู้นำที่มีประสิทธิภาพ (Qualities of effective leadership) โดยจะกล่าวถึงด้านของการนำการเปลี่ยนแปลงว่า ผู้บริหารต้องมีทักษะและความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้บริหารจึงมีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์และการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ ตระหนักถึงศักยภาพของสถานศึกษาต่อการเปลี่ยนแปลง เช่นเดียวกับการเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่างๆของผู้บริหารสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

องค์ประกอบที่ 1 การส่งเสริมแรงบันดาลใจ

1. ผู้บริหารควรมีการตั้งรางวัลในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและให้กำลังใจกับงานที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ
2. ผู้บริหารควรมีการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาโดยการให้กำลังใจและคอยสนับสนุนการปฏิบัติงานเพื่อให้สำเร็จลุล่วง
3. ผู้บริหารควรให้บุคลากรของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสถานศึกษา

องค์ประกอบที่ 2 การใส่ใจและปรารถนาดีต่อผู้อื่น

1. ผู้บริหารควรเข้ามาให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจกับสิ่งๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำผิดพลาด
2. ผู้บริหารควรให้การเอาใจใส่กับงานที่ผู้ใต้บังคับบัญชาทำ

องค์ประกอบที่ 3 การมีศีลธรรมในการประกอบการ

1. ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส มีขั้นตอนการตรวจสอบตนเองให้ผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถตรวจสอบได้
2. ผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความยุติธรรม มีคุณธรรม จริยธรรม

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์

1. ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ไม่ปิดกั้นตนเองและองค์กร
2. ผู้บริหารควรบริหารงานอย่างเป็นระบบโดยนำหลักการทางบริหารมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียน

องค์ประกอบที่ 5 การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม

1. ผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการเข้าช่วยเหลือชุมชน
2. ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการอุทิศเวลาให้กับและเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

องค์ประกอบที่ 6 การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่างๆ

1. ผู้บริหารควรพัฒนาตนเองและเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้และเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ มาพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. ผู้บริหารควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและทันสมัย
3. ผู้บริหารควรรับฟังข้อเสนอแนะและข้อควรพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงาน
4. ผู้บริหารควรเรียนรู้และเปิดรับข้อมูลจากภายนอกและเรื่องใหม่ๆ เสมอ
5. ผู้บริหารควรจัดประชุมเพื่อปรึกษาหารือและรับฟังข้อคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไป
2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างระดับภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของผู้บริหารและผู้ใต้บังคับบัญชา ให้ผู้บริหารได้ประเมินระดับภาวะผู้นำของตนและพัฒนาภาวะผู้นำให้ดียิ่งขึ้นไป

3. ควรทำการศึกษาภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นงานหลักของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระในฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดีจาก ดร. ธิดาวลัย อุ๋นกอง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, นายพีรวิชญ์ สิริปัญญาแสง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนวัดกาศญาณาราม (ประชาชนูทิศ) นางสาววรางค์จนา เนตรธिया ครูชำนาญการโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาตม รัชมังคลาภิเษก และดร.สันติ บูรณะชาติ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยมีอาจารย์ ดร.โสภา อำนวยรัตน์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยดีตลอดมา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 4 จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 โรงเรียน ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอขอบคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ตลอดจนบรรดาเพื่อนนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้กำลังใจ และสนับสนุนการทำงานในทุก ๆ ด้าน มาโดยตลอด ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่า และประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นสิ่งตอบแทนพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 12p). กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โพรเกรสซฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ประคัลภ์ ปัดทพลังกูร. (11 กุมภาพันธ์ 2556). **ผู้นำองค์กรคือสาเหตุของปัญหา**. สืบค้นเมื่อ 17 กันยายน 2558, จาก (<https://prakal.wordpress.com/2013/02/11>)
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2552). **หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี: สำนักพิมพ์มนตรี
- รัตติกรณ์ จงวิศาล.(2556). **ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัยและแนวทางสู่การพัฒนา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ ๒๑**. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุนทร ยามศิริ. (2550). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่**. ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2556). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, ปีที่ 7 (ฉบับที่ 1), 1-7.**

ภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School
Principals in Mae-Saruy District, Chiangrai Primary Educational Service
Area Office 2

กาญจนา แลใจ^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Kanchana Lejai^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 19 คน จำนวนครู 152 คน รวมทั้งสิ้น 171 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ขยายโอกาสทางการศึกษา

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : kanchanacomsk@gmail.com

Abstract

The purposes of The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruay District, Chiangrai Province, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 were;1. To study The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruay District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 2. To compare The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruay District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 classified by positions in school and the experience in the position. The samples were school principals and teachers in Mae-Saruay District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2; 19 school principals and 152 teachers was 171 samples in total. The tool used to collect data was a five-level rating scale.

The results showed that The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruay District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 were at high level. The comparison of The Academic Leadership of Expanded Educational Opportunities School Principals in Mae-Saruay District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 found that there were different opinions and were statistically significant at .05 level. When considering as aspects, there were the differences in every aspect and was statistically significant at .05 level.

Keywords: Academic leadership, Expanded Educational

บทนำ

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนด้านต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ คนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการศึกษาในระดับสูงต่อไป ดังนั้นในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมถึงปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกถึงความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้บัญญัติไว้ว่าการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนมีส่วนช่วยให้คนมีคุณภาพ สามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ในหมวด 6 บัญญัติ ให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ถือว่าการประกันคุณภาพภายใน

เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการและจัดทำอย่างต่อเนื่อง โดยให้จัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและมาตรฐานการศึกษา

ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง ต้องเป็นผู้นำทางด้านการ ศึกษา ซึ่งในการบริการกิจการใด ๆ ก็ตาม มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ โดยเฉพาะด้านการจัดการ การศึกษาต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษานั้น ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของประเทศชาติ

วีรยุทธ์ ชาตะกานจน์ (2551, หน้า 59) ได้กล่าวไว้ว่าสถานศึกษาที่จะประสบความสำเร็จมักจะมีผู้บริหารที่มีความสามารถในการนำบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการความสะดว (Facitator) เป็นผู้นำ (Leader) เป็นผู้สนับสนุน (Supporter) และเป็นผู้นำนวัตกรรม (Innovation) เข้าสู่สถานศึกษาและเป็นผู้ผลักดันการปฏิรูปการศึกษา ให้ก้าวหน้า โดยเฉพาะในส่วนการจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหาร ปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ ได้ผลดียิ่งขึ้น จะก่อให้เกิดสภาพที่เอื้อต่อการทำงานของครู ช่วยทำให้คุณภาพการสอนของครูดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อ คุณภาพผู้เรียนในที่สุด

คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับ สถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พศจิกายน 2554) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2555, หน้า 59) กำหนดให้มีการประเมินมาตรฐานที่ว่าด้วยการบริหารจัดการศึกษา ในตัวบ่งชี้ที่ 7 ประสิทธิภาพของการ บริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา กำหนดความสำเร็จของการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ สถานศึกษามีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพตามกรอบที่กฎหมายกำหนด เพื่อพัฒนา คุณภาพสถานศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างคุ้มค่า ตามแนวทางของการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษา ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ตลอดจนกฎกระทรวงว่าด้วย การกระจายอำนาจการบริหารให้มีความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการให้สามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย เช่น การใช้ระบบ บริหารคุณภาพ (PDCA) การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ เป็นต้น ซึ่งในการบริหาร จัดการสถานศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการแบ่งงานเป็น 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ด้าน วิชาการผู้บริหารสถานศึกษามีความรอบรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้นำในการ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น วางแผนงานวิชาการ จัดให้มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม การวัดและ ประเมินผล การแนะแนว ตลอดจนการประเมินผลการใช้หลักสูตร พัฒนาและส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ ส่งเสริม กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย จัดหาสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีการพัฒนา งานวิชาการอย่างมีส่วนร่วม โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพภายในและใช้ มาตรฐานการศึกษาเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 31) กำหนดมาตรฐาน ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ผ่านการพัฒนาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการประกอบด้วยความเป็นผู้นำทาง

วิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาของชาติและหลักการจัดการเรียนรู้ สามารถบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา ให้ความสำคัญและสามารถส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ สามารถจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เห็นได้ว่าการบริหารวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งคนส่วนใหญ่ มักจะสังเกตจากการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพ เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการเข้าศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ ในสถาบันอื่น เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงคุณภาพของการบริหารงานทางวิชาการของสถานศึกษา การบริหารด้านวิชาการจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่บ่งชี้ถึงประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องเข้าใจ ขอบข่ายของงานวิชาการ ภาระหน้าที่ องค์ประกอบ เข้าใจถึงนโยบายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทันทต่อสถานการณ์ รู้จักคิด วิเคราะห์ ใช้วิจารณญาณในการแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผล ดังนั้นภาวะความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ดีและเป็นเลิศจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพ ประสิทธิภาพของการศึกษา

จากความสำคัญที่กล่าวมา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอมแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและบริหารจัดการคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลสำคัญ ที่จะนำแนวนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งครูในฐานะเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษานำภาวะผู้นำทางวิชาการของตนมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารอาจมีการใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการหลายรูปแบบ ทำให้ครูเกิดความคิดเห็นที่อาจจะแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกันก็ได้ ซึ่งผู้วิจัยในฐานะที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา สนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอมแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

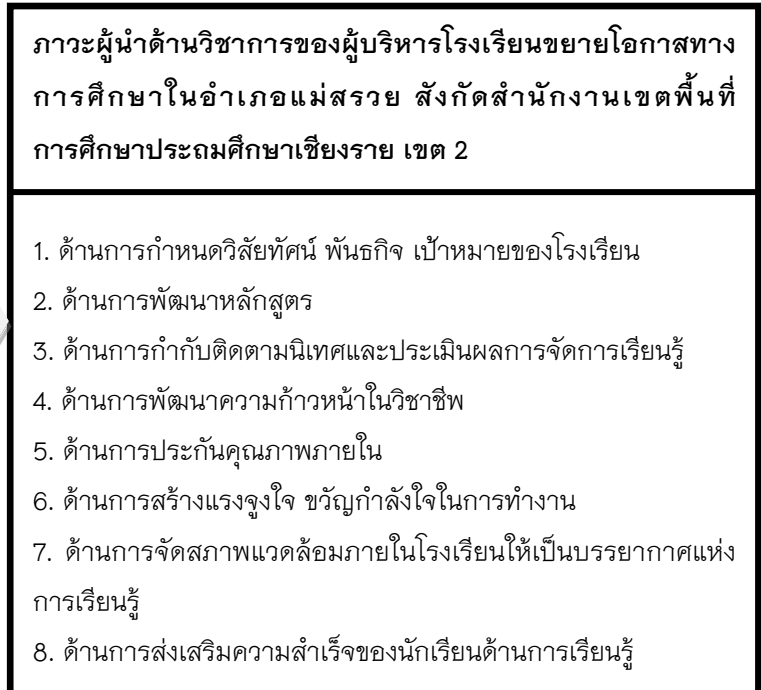
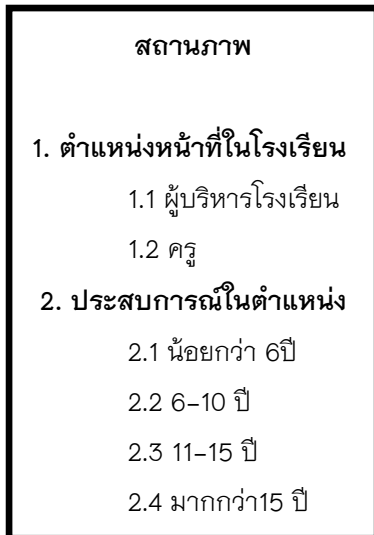
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอมแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอมแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด14 โรงเรียน จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 22 คน จำนวนครู 249 คน รวมทั้งสิ้น 271 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนผู้บริหารโรงเรียน 19 คน จำนวนครู 152 คน รวมทั้งสิ้น 171 คน มีวิธีการดังนี้
 - 2.1 สุ่มผู้บริหารโรงเรียน ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2.2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยแบ่งลักษณะประชากรเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้บริหารโรงเรียน 19 คน ครูผู้ปฏิบัติการสอน 152 คน และใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้การเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 19 คน ครู 152 คน รวมทั้งสิ้น 171 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นโดยอาศัยทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการนำมาสร้างเป็นเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 28 ด้าน เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษา ค้นคว้าหลักการ ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา สิ่งพิมพ์ บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถามตามตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอบริการที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบโครงสร้างคำถามการใช้ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหาสาระแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ถูกต้องเหมาะสมครอบคลุมเพื่อหาค่า IOC

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยมีวิธีการดังนี้คือ

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามสำรวจผู้บริหารโรงเรียนและครูจำนวน 171 ชุดถึงโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยตรงดำเนินการบันทึกข้อมูลวิเคราะห์สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยการแยกข้อมูลตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่งโดยวิธีการหาความถี่ค่าร้อยละและบรรยายประกอบตาราง

2. แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยวิธีหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เมื่อหาค่าได้แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมินโดยวิธีการแปลผลตามเกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criteria) แปลผลคะแนนเป็นช่วง ๆ ซึ่งมีความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านวิชาการอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าการทดสอบที (t-test) แบบอิสระต่อกัน เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตัวแปร ตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน

4. โดยการหาค่าการทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตัวแปรประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

ผลการศึกษา

ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 171 คน ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นครู จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 88.90 เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 19 คนคิดเป็นร้อยละ 11.1 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี ร้อยละ 37.40 รองลงมาคือ ประสบการณ์น้อยกว่า 6 ปี ร้อยละ 33.30 และประสบการณ์ 11-15 ปี คือ ร้อยละ 26.30 ส่วนที่พบน้อยที่สุด คือ มีประสบการณ์มากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.90

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำด้านการกำกับติดตามนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างแรงจูงใจขวัญกำลังใจในการทำงานมากที่สุด ($\bar{X} = 3.78$) รองลงมา คือ มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนด้านการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.74$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน ($\bar{X} = 3.61$)

2. ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง

2.1 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัย

2.2 เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการศึกษาวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำด้านการกำกับติดตามนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างแรงจูงใจขวัญกำลังใจในการทำงานมากที่สุด รองลงมา คือ มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนด้านการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน

2. ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน และประสบการณ์ในตำแหน่ง ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในตำแหน่งโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) มีความแตกต่างกัน 6 คู่ คือ ระหว่างประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11-15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมา 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11-15 ปี

อภิปรายผลการศึกษาวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย

ด้าน พบว่า มีภาวะผู้นำด้านการกำกับติดตามนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการสร้างแรงจูงใจขวัญ กำลังใจในการทำงานมากที่สุด รองลงมา คือ มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียนด้านการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะ งานด้านวิชาการเป็นงาน หลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ความเข้าใจขอบข่ายเนื้อหา หลักการบริหารงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง ปฐม ปริญญณ์ (2554) ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเป็นผู้นำทางวิชาการและมีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตรซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สามารถช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้องเพื่อการจัดทำหลักสูตร สถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียนนอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบตรวจสอบและประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการ การศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังไว้ต่อไป สอดคล้องกับ ประยูร อาคม (2548) ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ลักษณะการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาใน 8 ด้าน ประกอบด้วย พฤติกรรมเป็นผู้นำ การพัฒนาและการใช้หลักสูตร การนิเทศการศึกษา การจัดการเรียนการสอน การจูงใจ การ สนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน การประเมินผลการเรียนของนักเรียน และบรรยากาศในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นวภัทร์ อุทัยรัตน์, มารุต รื่นรอย, อัญชลิตา ดอนดง (2552) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัด พิษณุโลก ตามกรอบแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี ซึ่งได้เสนอองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 3 องค์ประกอบ 11 ด้าน โดยจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงาน โดย ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีภาวะผู้นำด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการ เรียนรู้มากที่สุด รองลงมา มีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำด้านนิเทศและการประเมินผลด้านการสอนและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กริชรัตน์ รักประกิจ (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก และ เมื่อพิจารณารายองค์ประกอบพบว่า มีระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มีด้านการส่งเสริมงานด้าน วิชาการของสถานศึกษา ด้านการกำหนดภารกิจของสถานศึกษา และด้านการจัดการเรียนการสอน และสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ ปริฉัตร เล็กตวง (2554) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้แก่ ด้านการ ประสานงานด้านหลักสูตร การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน การนิเทศและการประเมินผลการสอน การ สื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนและกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิธร เสนสม (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสิ่ง เสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรียดา ศรีจินดา (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ภาวะผู้นำ ด้านการนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดอกสร้อย บุญนำ (2556) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานาน เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานาน เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้ดังนี้ ด้านการส่งเสริมพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ ด้านการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ด้านการจัดทำทะเบียนวัด ประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมเครือข่ายพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียนและประสบการณ์ในตำแหน่ง ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งหน้าที่ในโรงเรียนต่างกัน มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารที่ต่างกัน ทำให้มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวภัทร์ อุทัยรัตน์, มารุต รื่นรวย, อัญชลิตา ดอนตง (2552) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามกรอบแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของสถานศึกษา ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอน ด้านการประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของนางอนงค์ วงศ์ชนแก้ว (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 คือผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารหลักสูตร ด้านการบริหารการเรียนการสอน ด้านการบริหารการประเมินผลการเรียน ด้านการบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ ด้านการบริหารการวิจัยและพัฒนา ด้านการบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ ด้านการบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพบว่า ด้านการบริหารโครงการทางวิชาการอื่นๆไม่มีความแตกต่างและสอดคล้องกับ ดวงหทัย รุ่งเรือง (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตาม ประสบการณ์ในตำแหน่งโดยภาพรวม พบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 นำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) มีความแตกต่างกัน 6 คู่ คือ ระหว่างประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11-15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมา 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 6 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 6-10 ปี ประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 15 ปี กับ ประสบการณ์ในตำแหน่ง 11-15 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันเห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจของการบริหารงานของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาชาติที่ต่างกัน ดังนั้นความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นในภาพที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นวภัทร์ อุทัยรัตน์, มารุต รื่นรวย, อัญชลิตา ดอนดง (2552) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ตามกรอบแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์และเมอร์ฟี ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแตกต่างกันทุกด้าน จึงนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ มีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ระหว่างประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปีกับประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10-20 ปี ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 10 ปีกับประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไป และประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปีขึ้นไปกับประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 10-20 ปีและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพชาติ ชุ่มชื่น (2554) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนในโรงเรียนที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่ประสบการณ์สอน 6-10 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกด้านแตกต่างจากครูที่ประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดวงหทัย รุ่งเรือง (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ มีความแตกต่างกัน 2 คู่ คือ ประสบการณ์การทำงาน 10 ปีขึ้นไปกับประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไปกับประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 5-10 ปีและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิธร เสนสม (2556) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบเทียบตามประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ควรพัฒนาและส่งเสริมงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประเมินความต้องการของครูเกี่ยวกับการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนางานด้านวิชาการของโรงเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของโรงเรียนที่ชัดเจน ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียน ด้านการเรียนรู้ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ขวัญกำลังใจในการทำงาน และด้านการกำกับติดตามนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
2. ควรมีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยแบ่งตามขนาดของสถานศึกษา, สถานะภาพ, ประเภทของโรงเรียน
3. ควรมีการศึกษาวิจัยโดยใช้ทฤษฎีอื่น ที่มีตัวแปรแตกต่างกัน เพื่อเป็นข้อมูลมิติใหม่ ๆ ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากดร.สันติ บุรณะชาติที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาพร้อมทั้งตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในทุกด้านด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นายเกียรติชัย ชันธะ, นายคิลป์ชัย ชันดาวงศ์ และนางสุภาพร บุญมี ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ ดูแล สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้ผู้วิจัยได้รับข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบแบบสอบถามแก้ไขและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ผู้ศึกษาค้นคว้าขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กริชรัตน์ รักประกิจ. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- ดวงหทัย รุ่งเรือง. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร.**
- ดอกสร้อย บุญนำ. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- นวกัณฑ์ อุทัยรัตน์, มารุต รื่นรวย, และอัญชลิตา ดอนดง, (2552). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดพิษณุโลก. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- นาถอนงค์ วงศ์ชินแก้ว. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอแม่สอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- ปฐม ปรีปนถัมภ์. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะคติของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.**
- ประยูร อาคม. (2548). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอสังขม สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.**
- ปรีฉัตร เล็กตวง. (2554). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา.ชลบุรี.**
- ปรีดา ศรีจินดา. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- วีระยุทธ ชาดะกาญจน์. (2551). **เทคนิคการบริหารสำหรับนักบริหารการศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- ศศิธร เสนสม. (2556). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.**
- สุพชาติ ชุ่มชื่น. (2554). **ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน มินทรราชานุทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. ปทุมธานี.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.(2553). “หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา”, วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.30 (เมษายน-พฤษภาคม), 30-32.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.(2555). คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา (แก้ไขเพิ่มเติม พฤศจิกายน 2554). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

Studying of the preparation for the Career Skill Curriculum Administration under Schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai

รพีพรรณ หลวงแก้ว^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Rapeepan Loungkaew^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 311 คน จากทั้งหมด 33 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ลักษณะเลือกตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการสรุปผลการดำเนินงาน และการรายงาน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย พบว่า ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพให้ครู บุคลากร รวมถึงนักเรียนและผู้ปกครองให้มากขึ้น ควรมีการปรับการเขียนวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครอบคลุมเรื่องทักษะอาชีพ ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพให้กับครูผู้สอนหรือครูที่มีความสนใจ ควรมีการจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวุฒิการศึกษาหรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทักษะอาชีพ ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงาน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author : rapeepan.rl@gmail.com

ให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองทราบ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และมีการติดตามอย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: การบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ

Abstract

The purposes of this study aimed to investigate the preparation and the suggestions for the Career Skill Curriculum Administration under Schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai. The population used were 311 teachers under 33 schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai. The instrument drawn for this study was a questionnaire which consisted of check list, rating scale and opened form. The data was systematically analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

The results showed as follows; both of the overall and each aspect in the preparation for the Career Skill Curriculum Administration under Schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai were done at the high level. School preparation was done the most. Followed by making of school curriculum, planning to use school curriculum, operation of curriculum administration, curriculum monitoring and development, assessment, evaluation and reporting respectively.

The suggestions of the preparation for the Career Skill Curriculum Administration under Schools in Special Economic Zone in Chiangkhong district, Chiangrai presented as follow. First, the public relations of career skill curriculum should be shared for teachers, students, parents and community more. Vision, mission, goal and desired characteristics should be up to date about career skill. Next, knowledge of career skill teaching should be trained for all teacher. Moreover, teachers should have knowledge or experience in field of career skill. Besides, assessment and monitoring should be always done. Overall operation should be presented to teachers, students and parents. Finally, there are enough committees for monitoring systematically.

Keywords: The Careered-skill Curriculum Administration

บทนำ

อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย อยู่ในพื้นที่การลงทุนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จากนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งพัฒนาพื้นที่ชายแดนที่เชื่อมต่อกับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ส่งเสริมการค้าการลงทุน และเพื่อเตรียมพร้อมรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ตามประกาศ คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ที่ 2/2558 เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย 21 ตำบล ใน 3 อำเภอ ของจังหวัดเชียงราย ได้แก่ อำเภอเชียงของ 7 ตำบล ได้แก่ ตำบลศรีเมืองชุม ตำบลบุญเรือง ตำบลลิ้มโขง ตำบลเวียง ตำบลศรีดอนชัย ตำบลสถาน และตำบลห้วยซ้อ อำเภอเชียงแสน 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านแซว ตำบลป่าสัก ตำบลแม่เงิน ตำบลโยนก ตำบลเวียง และตำบลศรีดอนมูล อำเภอแม่สาย 8 ตำบล ได้แก่ ตำบลเกาะช้าง ตำบลบ้านด้าย ตำบลโป่งงาม ตำบลโป่งผา ตำบลแม่สาย ตำบลเวียงพางคำ ตำบลศรีเมืองชุม และตำบลห้วยไคร้ เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดเชียงราย เป้าหมายหลัก คือฐานการท่องเที่ยวนำแหล่งผลิตอาหาร สินค้าเกษตรศูนย์กลางการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ (สำนักงานคณะกรรมการ

ส่งเสริมการลงทุน, 2558, หน้า 18) นอกจากนั้นอุตสาหกรรมในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมแปรรูปเกษตรและอาหาร เครื่องเรือนแปรรูปไม้ มีโอกาสพัฒนาขยายห่วงโซ่มูลค่าการผลิตกิจกรรมที่มีศักยภาพ ในพื้นที่อำเภอเชียงของเน้น เรื่องการค้า การท่องเที่ยว ศูนย์ขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ เตรียมพื้นที่ศูนย์โลจิสติกส์ พาณิชยกรรม สำนักงาน การค้าและศุลกากร

นโยบายของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและคณะกรรมการนโยบายและพัฒนาศึกษา จัดให้มีการสอนวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อต่อยอดแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพิเศษและสังคมแห่งชาติ กำหนดให้โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา(สพป.) 183 เขต เปิดสอนเขตละ 2 โรงเรียน รวม 366 โรงเรียน เพื่อให้เด็กมีอาชีพติดตัวอย่างน้อยหนึ่ง อาชีพ การสอนที่ต้องนำไปสู่การประกอบอาชีพ หรือการติดต่อระหว่างประเทศตามที่พื้นที่นั้นๆ มีความต้องการ นำ ร่องในปีพ.ศ. 2558 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการศึกษา บริบทของพื้นที่ และจัดทำหลักสูตรให้แล้วเสร็จ และจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นทางการในปีพ.ศ. 2559

จากนโยบายดังกล่าวทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จึงเล็งเห็นถึงความสำคัญ ของการสอนวิชาชีพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาในอำเภอเชียงของจำนวนทั้งหมด 33 โรงเรียน อยู่ใน เขตรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จึงมีนโยบายในการจัดทำหลักสูตรทักษะ อาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อเป็นการส่งเสริมทักษะทางอาชีพให้แก่เด็กนักเรียน และมุ่งส่งเสริม ให้นักเรียนนำไปสู่การประกอบอาชีพหรือนำไปต่อยอดในการศึกษาในอนาคต

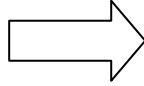
จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนในสถานศึกษา ที่ตั้งอยู่ในเขตพัฒนา เศรษฐกิจพิเศษอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จึงมี ความสนใจศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ตามรูปแบบการบริหารหลักสูตร 7 ด้าน (กรมวิชาการ 2545, หน้า 2-3 อ้างถึงใน จันทนา หุนกระโทก, 2556, หน้า 18) ดังนี้ ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านที่ 2 การจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านที่ 4 การดำเนินการบริหาร หลักสูตร ด้านที่ 5 การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล ด้านที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน ด้าน ที่ 7 การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อทราบระดับความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของ โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายและนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลในการ เตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียน ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมใน การบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

การบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของ
อาชีวศึกษาของโรงเรียนในเขต
พัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอ
เชียงของ จังหวัดเชียงราย

ความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของ
โรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ
จังหวัดเชียงราย ตามรูปแบบของการบริหารหลักสูตร
7 ภารกิจ ได้แก่

- ด้านที่ 1 การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
- ด้านที่ 2 การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
- ด้านที่ 3 การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา
- ด้านที่ 4 การดำเนินการบริหารหลักสูตร
- ด้านที่ 5 การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล
- ด้านที่ 6 การสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน
- ด้านที่ 7 การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 4 จำนวน 311 คน จากทั้งหมด 33 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ลักษณะเลือกตอบเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert) และตอนที่ 3 เป็นแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

1. การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล อยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน อยู่ในระดับมาก

1.1 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการฝึกอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรทักษะอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพที่เพียงพอ

1.2 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับทักษะอาชีพ ให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียน ตามตัวชี้วัดของคุณลักษณะของผู้เรียนตามหลักสูตรทักษะอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดของทักษะอาชีพ ทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ

1.3 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้ และครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีเครือข่ายการเรียนรู้ทักษะอาชีพทั้งในและนอกสถานที่

1.4 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพได้ตรงตามที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่น และมุ่งเน้นทักษะด้านอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการวางแผนในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรทักษะอาชีพ

1.5 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีแนวทางในการนำข้อมูลจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการกำหนดรูปแบบการประเมินผลการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ

1.6 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการเตรียมการนำเสนอผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเพื่อการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีการกำหนดรูปแบบในการสรุปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการเตรียมพร้อมในการเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ

1.7 การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ และผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ มีแผนการปรับปรุงหลักสูตรทักษะอาชีพ ส่วนค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ มีการวางแผนในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพให้ครู บุคลากร รวมถึงนักเรียนและผู้ปกครองให้มากขึ้น (f=35) คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน (f=30) คิดเป็นร้อยละ 26.79 และสุดท้าย ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรที่มีความรู้ความสามารถ (f=25) คิดเป็นร้อยละ 22.32

2.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการปรับการเขียนวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครอบคลุมเรื่องทักษะอาชีพ (f=20) คิดเป็นร้อยละ 35.71 รองลงมา คือ ควรมีการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมชุมนุม (f=17) คิดเป็นร้อยละ 30.36 และสุดท้าย ควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและหลากหลาย (f=12) คิดเป็นร้อยละ 21.43

2.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพให้กับครูผู้สอนหรือครูที่มีความสนใจ (f=30) คิดเป็นร้อยละ 38.46 รองลงมา คือ ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ทักษะอาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน (f=25) คิดเป็นร้อยละ 32.05 และสุดท้าย ควรให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน (f=18) คิดเป็นร้อยละ 23.08

2.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวุฒิการศึกษาหรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทักษะอาชีพ (f=20) คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา คือ ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น (f=13) คิดเป็นร้อยละ 32.50 และสุดท้าย ควรมีการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (f=7) คิดเป็นร้อยละ 17.50

2.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ (f=37) คิดเป็นร้อยละ 46.84 รองลงมา คือ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีความรู้ความสามารถด้านทักษะอาชีพ (f=24) คิดเป็นร้อยละ 30.38 และสุดท้าย ควรมีการนำผลจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ (f=11) คิดเป็นร้อยละ 13.92

2.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองทราบ (f=23) คิดเป็นร้อยละ 43.40 รองลงมา คือ ควรมีแนวทางในการเขียนสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ (f=17) คิดเป็นร้อยละ 32.08 และสุดท้าย ควรมีแบบรายงานผลการดำเนินงาน และมีการให้ความรู้ในการเขียนรายงานต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง (f=13) คิดเป็นร้อยละ 24.53

2.7 ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะของครูผู้สอนของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างเพียงพอ และมีการติดตามอย่างเป็นระบบ ($f=35$) คิดเป็นร้อยละ 36.46 รองลงมา คือ ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ ($f=26$) คิดเป็นร้อยละ 27.08 และสุดท้าย ควรมีการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะอาชีพ ($f=24$) คิดเป็นร้อยละ 25.00

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิจัยเรื่อง ศึกษาการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. การเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงรายโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณรัตน์ บุพศิริ (2554) ที่ได้ศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ภายใต้กรอบภารกิจของสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาใน 7 ภารกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของสถานศึกษา มีการฝึกอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร อีกทั้งยังมีเอกสารประกอบในการจัดทำหลักสูตรเพื่อให้ครูผู้สอนได้ศึกษาอย่างเพียงพอ มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและมีการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชนและวิทยากรภายในท้องถิ่นของตนเองและได้รับความร่วมมือจากทั้งนักเรียนและผู้ปกครองในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพและยังมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานองค์กรในชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตอง วิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการตรวจสอบความพร้อมด้านอาคารสถานที่เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรอาเซียนมีการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรในชุมชน เพื่อพัฒนาหลักสูตรอาเซียน มีการสนับสนุนการใช้วิทยากรในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนและมีการตรวจสอบความพร้อมด้านแหล่งการเรียนรู้เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

1.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับทักษะอาชีพให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน กำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนตามตัวชี้วัดคุณลักษณะของผู้เรียน

ตามหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรทักษะอาชีพในแต่ละช่วงชั้นและจัดสัดส่วนเวลาได้เหมาะสม มีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และนำมาจัดทำเป็นมาตรฐานการเรียนรู้รายปีและรายภาค มีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ มีการกำหนดเวลา หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดของทักษะอาชีพ ทั้งด้านความรู้ และทักษะกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับอาเซียน ให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน กำหนดสาระการเรียนรู้อาเซียนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การกำหนดหลักเกณฑ์และแนวการปฏิบัติการวัดและประเมินผลตามตัวชี้วัดของอาเซียน ทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการ

1.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะอาชีพ มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนซึ่งผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดในการประกอบอาชีพได้ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน มีการส่งเสริมให้ครูผู้สอนทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพและมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ มีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ มีสื่อนวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับทักษะด้านอาชีพ และมีเทคโนโลยีการศึกษาเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน มีเครือข่ายการเรียนรู้อาเซียนทั้งในและนอกสถานที่ มีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนที่หลากหลายตามความสนใจความถนัดและความสามารถของผู้เรียน

1.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการจัดการเรียนการสอนได้ตรงตามที่กำหนด มีการกำหนดการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพอย่างสม่ำเสมอ มีการจัดครูเข้าสอนตรงตามวุฒิการศึกษา มีการกำหนดแนวทางการประเมินผลตามสภาพจริง มาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน มีการกำหนดแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรที่ใช้อยู่ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและมุ่งเน้นทักษะด้านอาชีพ มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้อยู่โดยมุ่งไปสู่ทักษะอาชีพ มีการส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน มีการวางแผนในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรทักษะอาชีพ และมีการกำหนดรูปแบบการรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรทักษะอาชีพต่อชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตรพบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษามีการจัดครูเข้าสอนตรงตามคุณวุฒิการศึกษา มีการศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสู่ประชาคมอาเซียน มี

การรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนต่อชุมชน มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ มีการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน และมีการกำหนดตารางเรียนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

1.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษาด้านการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการเตรียมแผนงานหรือโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ มีการเตรียมการสำรวจปัญหา และความต้องการของการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับทักษะอาชีพ มีการกำหนดรูปแบบการประเมินผลการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ และมีแนวทางในการนำข้อมูลจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฬห์ เกิดภักดี (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการกำหนดรูปแบบในการสรุปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการเตรียมการนำผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเพื่อการพัฒนา มีการเตรียมรายงานผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบและมีการเตรียมความพร้อมในการเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฬห์ เกิดภักดี (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงานพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.7 ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการเตรียมความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ได้มีการวางแผนการปรับปรุงหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการวางแผนในการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ มีการเตรียมการนำผลการดำเนินงานมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ และผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการหาแนวทางแก้ไข้ปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฬห์ เกิดภักดี (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

2.1 ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพที่มีความรู้ความสามารถและควรมีการอบรมพัฒนาครูเกี่ยวกับทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงควรมีการสนับสนุนการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น นอกจากนี้ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรทักษะอาชีพให้ครู บุคลากร รวมถึงนักเรียนและผู้ปกครองให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะคือ

สถานศึกษาควรจัดอบรม พัฒนา ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่ครูและบุคลากรทุกคน และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้ครู บุคลากรรวมถึงนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น จัดสรรเวลาในการดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้จะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน รวมไปถึง การจัดทำหลักสูตรเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ชัดเจนในการปฏิบัติโดยให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งนำไปใช้เป็นหลักสูตรสถานศึกษาต่อไป

2.2 ด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการปรับการเขียนวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ครอบคลุมเรื่องทักษะอาชีพและควรมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่ชัดเจนและหลากหลาย ควรมีการจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมหรือเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น กิจกรรมชุมนุม และควรมีการจัดโครงสร้างหลักสูตรและโครงสร้างเวลาเรียนให้เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะคือ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ร่วมกันจัดทำหลักสูตรเพื่อครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จากนั้นให้ความรู้ความเข้าใจกับครู บุคลากร นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งทบทวนการเขียนวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตลอดจนคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับเรื่องประชาคมอาเซียนเพื่อนำไปสู่การดำเนินการต่อไป โดยความร่วมมือจากทุกฝ่าย

2.3 ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพให้กับครูผู้สอนหรือครูที่มีความสนใจเพื่อที่ครูทุกท่านจะได้มีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้และควรให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ทักษะอาชีพภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียนเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน และควรมีการจัดหาสื่อวัตกรรมการที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะคือ จัดสรรเวลาในการดำเนินการร่วมกัน เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงการวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูทำการวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรอาเซียนให้เป็นวิชาเพิ่มเติมเฉพาะ

2.4 ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ควรมีการจัดครูเข้าสอนให้ตรงตามวุฒิการศึกษาหรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการสอนทักษะอาชีพเพราะมีความชำนาญและมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ควรมีการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อเมื่อเกิดปัญหาจะได้ดำเนินการได้ทันที และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร มีข้อเสนอแนะคือ เปิดเป็นชุมนุมอาเซียนจำลอง เพื่อให้ความรู้เฉพาะและทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดเกี่ยวกับอาเซียนแล้วนำไปบูรณาการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้และมีการประชาสัมพันธ์ รายงาน การใช้หลักสูตรต่อชุมชนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง หรือทุกครั้งที่มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร

2.5 ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะได้ทราบผลการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน และควรมีแผนงานโครงการที่เกี่ยวข้องกับทักษะอาชีพ บรรจุอยู่ในแผนงานโครงการของสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลที่มีความรู้ความสามารถด้านทักษะอาชีพเพราะจะได้ช่วยแนะนำและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเกิดปัญหาขึ้น และควรมีการนำผลจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล มีข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการในการนิเทศ ติดตามและประเมินผลและดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงการนิเทศระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และควรมีการชี้แจงและแจ้งแนวทางการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผล เพื่อสร้างความเข้าใจให้ครูและบุคลากร นอกจากนี้ควรจัดหาคู่มือความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.6 ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน ควรมีแนวทางในการเขียนสรุปผลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและเป็นแนวทางเดียวกัน ควรมีแบบรายงานผลการดำเนินงาน และมีการให้ความรู้ในการเขียนรายงานต่อครูและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อที่จะได้ทำความเข้าใจที่ตรงกันและเป็นแนวทางเดียวกัน และควรมีการนำเสนอผลการดำเนินงานให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน มีข้อเสนอแนะคือ มีแบบรายงานผลการดำเนินการพร้อมทั้งให้ความรู้ในการเขียนสรุปผลการดำเนินงานต่อครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จัดสรรเวลาในการดำเนินการ และกำหนดเป็นแนวทางในการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงานผลที่เป็นระบบ โดยสร้างความตระหนักให้ครูและบุคลากรและเห็นความสำคัญต่อการสรุปผลการดำเนินงานและรายงานผล

2.7 ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างเพียงพอและมีการติดตามอย่างเป็นระบบ ควรมีการพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับทักษะอาชีพและบริบทของท้องถิ่น ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาหลักสูตรทักษะอาชีพ และควรมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์สภาพปัญหาในการบริหารหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทนา หุนกระโทก (2556, หน้า 127-130) ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะคือ ให้ความรู้ความเข้าใจและให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินและพัฒนาหลักสูตร พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานในด้านนี้เพียงพอ เพื่อพัฒนาและจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับอาเซียน และที่สำคัญ ควรมีการประเมินผลและร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการวิจัยเรื่องศึกษาศาสตร์เตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ควรมีการจัดสรรงบประมาณในการบริหารหลักสูตรให้เพียงพอและทั่วถึง อาจจะมีการระดมทุนจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือสนใจเข้าร่วมกิจกรรม
2. ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลให้ตรงตามตัวชี้วัดและครอบคลุมทั้งด้านความรู้และทักษะกระบวนการและให้เหมาะสมกับบริบทและท้องถิ่นของตนเองเป็นหลักและที่สำคัญต้องวัดผลจากสภาพจริงและตามความสามารถของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
3. ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการจัดตั้งเครือข่ายการเรียนรู้ทักษะอาชีพทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้เป็นสถานที่ที่ครูผู้สอนหรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านทักษะอาชีพได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ทั้งเรื่องของการจัดกิจกรรมหรือแม้แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการจัดกิจกรรม
4. ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตร ควรมีการวางแผนในการกำกับติดตามการใช้หลักสูตรทักษะอาชีพอย่างชัดเจนและมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โรงเรียนควรมีการกำหนดรูปแบบการประเมินผลการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพอย่างชัดเจนและควรมีการแจ้งครูผู้สอนเกี่ยวกับการประเมินด้วย
6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน ควรมีการเตรียมพร้อมในการเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพ โดยอาจจะมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนรายงานและมีการกำหนดรูปแบบการเขียนรายงานให้เป็นรูปแบบเดียวกัน
7. ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตร ควรมีการวางแผนในการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพและปัญหาว่าจะมีการดำเนินการอย่างไร เช่น อาจจะทำหลักสูตรกลับมาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่มีปัญหาและนำกลับไปจัดกิจกรรมเพื่อดูผลที่ได้จากการแก้ปัญหาแล้วว่ามีผลอย่างไรหรือไม่

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรดำเนินการ ดังนี้

1. ควรใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบบอื่นๆร่วมด้วย เช่น ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการใช้หลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องศึกษาด้านการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรทักษะอาชีพของโรงเรียนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.น้ำฝน กันมา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายวายุวัฒน์ ชัยวรรณะ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ นายอนันต์ ธรรมวงศ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเมืองกาญจน์ และนางทัศนาวรรณ คำดี รองผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเชียงของ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความถูกต้องให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร คณะครู บุคลากร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงานทุกคน ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือที่ดีเสมอมา คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอมอบและอุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน : เอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- จันทนา หุนกระโทก. (2556). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนสันป่าตองวิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- วิรุฬห์ เกิดภักดี. (2551). การศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางขุนเทียน. สารนิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, นครนายก.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ. กรุงเทพฯ.
- อรุณรัตน์ บุพศิริ. (2554). การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โรงเรียนในอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม

สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า
จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
THE STATE OF THE ADMINISTRATION OF INCLUSIVE EDUCATION UNDER SEAT
FRAMEWORK OF THE SCHOOL IN WIANGPAPAO DISTRICT CHAINGRAI
PROVINCE CHAINGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

นิ่มนุช ฝ่องใส^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Nimnuch Pongsai^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ซึ่งใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบค่า f – test (ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านนักเรียน มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านเครื่องมือ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีสภาพการดำเนินงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการดำเนินงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

The purpose of this study were : 1) to investigate about The state of the administration of inclusive education under seat framework of school in Wiangpapao District, Chiangrai province, Chiangrai Primary Educationnal service area office 2 2) to compare the state of the administration of inclusive education under seat framework of school in Wiangpapao District, Chiangrai province, Chiangrai Primary Educationnal service area office 2 sort by size of school in academic year 2015 total of 255 students. Statistic used to analyze data were mean, standard deviation. The data was analyzed for compare by f- test (ANOVA) and use Multiple comparison to test the different in each pair by Scheffe's method

The result of the research were as follow:

1. The state of the administration of inclusive education under seat framework of school in Wiangpapao District, Chiangrai province, Chiangrai Primary Educationnal service area office 2 as a whole was found at moderate level and high if consider as an individual that more than the state of teaching activities of environment and tool in order.

2.The comparison of the state of the administration of inclusive education under seat framework of school in Wiangpapao District, Chiangrai province, Chiangrai Primary Educationnal service area office 2 that sort by size of school the finding reveal that the size of school had the different in administrative was statistically significant at 0.05 level when examine in each pairs the finding reveal that between the small and the large school and the medium and the large school had the different in administrative was statistically significant at 0.05 level.

Keywords: The state of the administration of inclusive education under seat framework

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 เรื่อง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 10 วรรคสอง กล่าวว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและ การเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือ ไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นพิเศษ วรรคสาม กล่าวว่า การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือ พบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในรูปแบบการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมครอบคลุมทุกอำเภอๆ ละ ไม่น้อยกว่า 2 โรงเรียน ปีการศึกษา 2555 มีโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จำนวนทั้งสิ้น 5,014 โรงเรียน และมีโรงเรียนเครือข่ายที่มีเด็กพิการเรียนร่วมอีก จำนวน 17,448 โรงเรียน มีเป้าหมายเพื่อเพิ่มโอกาสให้เด็กพิการทุกคนได้เข้าเรียนและเรียนในโรงเรียนใกล้บ้าน ทั้งนี้ ได้มีการทบทวนถึงภารกิจที่จำเป็นที่สถานศึกษาทั่วไปต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งการจัดให้เด็ก

พิการทุกคนที่อยู่ในเขตบริการได้เข้าเรียนในโรงเรียนและการพัฒนาให้โรงเรียนมีคุณภาพรองรับการให้บริการด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพการจัดการศึกษาเรียนร่วมจึงเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญอย่างหนึ่งของคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จึงได้จัดทำมาตรฐานการเรียนร่วมขึ้น เพื่อใช้เป็นกลไกในการขับเคลื่อน การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนร่วมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและเป็นการยกระดับคุณภาพผู้เรียน คุณภาพด้านการจัดการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหารจัดการ เรียนร่วม รวมทั้งคุณภาพด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้นำมาตรฐานการจัดการเรียนร่วมเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไปใช้ในสถานศึกษาจะเป็นการยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนร่วมในสถานศึกษาให้มีความเป็นเอกภาพ มีมาตรฐานเดียวกัน เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเข้มแข็งและยั่งยืน และเป็นแนวทางในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพสถานศึกษาในการดำเนินงานและพัฒนาให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสมดังเจตนารมณ์ของกฎหมายและนโยบายในการจัดการศึกษาเพื่อเด็กพิการเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วม เป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้ได้รับโอกาสและความเสมอภาคในสังคม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการจัดการศึกษา ผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมและเป็นแนวทางนำไปสู่การปฏิบัติ เพื่อยกระดับคุณภาพของโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมให้มีมาตรฐาน ส่งผลให้นักเรียนเรียนร่วมสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียน ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และ (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

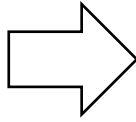
กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรตาม

ตัวแปรต้น

ขนาดโรงเรียน

- ขนาดเล็ก
- ขนาดกลาง
- ขนาดใหญ่

สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านนักเรียน (S – Students)
2. ด้านสภาพแวดล้อม (E– Environment)
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities)
4. ด้านเครื่องมือ (T – Tools)

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยของการวิจัยในครั้งนี้ คือ โรงเรียนขนาดต่างกันมีการดำเนินงานเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 255 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 38 คน และครู จำนวน 217 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยสถานภาพและขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ ซึ่งเป็นลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ยค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบโดยใช้ F-test (ANOVA) และทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า ด้านนักเรียน (S –Students) รองลงมา คือด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities) ด้านสภาพแวดล้อม (E- Environment) และด้านเครื่องมือ (T – Tools) ตามลำดับและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1.1 ด้านนักเรียน (S –Students) สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนทั่วไปมีความเข้าใจและให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ฝึกนักเรียนพิการเรียนร่วมมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ฝึกทักษะทางสังคมให้นักเรียนพิการเรียนร่วม ฝึกทักษะทางอารมณ์ ให้นักเรียนพิการเรียนร่วม ฝึกทักษะให้นักเรียนพิการเรียนร่วมในด้านการช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวัน สอนทักษะการช่วยเหลือนักเรียนพิการในการเรียนร่วมให้กับนักเรียนทั่วไป ฝึกทักษะทางวิชาการ ให้นักเรียนพิการเรียนร่วม โรงเรียนจัดสถานการณ์จำลองให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนพิการเรียนร่วม จัดนิทรรศการ กิจกรรมความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วม และจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E- Environment) สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประสานงานหน่วยงานอื่นที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม เช่น แพทย์ ครูจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ฯลฯ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ มีการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เรื่องการจัดการเรียนร่วม สร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วมให้ ครู แม่ค้า ภารโรง ฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลอย่างถูกวิธี แต่งตั้งผู้รับผิดชอบหรือคณะกรรมการ จัดการเรียนร่วมอย่างชัดเจน ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานจัดการเรียนร่วม ปรับปรุงภายในอาคาร เช่น บันได ประตู พื้น ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการเรียนร่วม ปรับปรุงภายนอกอาคาร ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการเรียนร่วม จัดห้องเรียนเหมาะสมในการจัดการเรียนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูในโรงเรียนให้ความร่วมมือ ในการจัดการเรียนร่วม และสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วมให้ ครู แม่ค้า ภารโรง ฯลฯ รับรู้และร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลอย่างถูกวิธี มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities) สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา จัดทำแผนการสอนที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) เหมาะสมกับผู้เรียน จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดการเรียนการสอนให้มีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเรียนร่วม เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยสอน อื่น ๆ จัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนพิการเรียนร่วม กำหนดกิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนร่วมไว้กับระบบประกันคุณภาพของโรงเรียน รายงานความก้าวหน้าของนักเรียน มีการทบทวนและปรับ IEP อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ความเหมาะสมของหลักสูตรที่ได้จัดการศึกษาของนักเรียนพิการเรียนร่วม สอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันแก่นักเรียนพิการเรียนร่วม และจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมนักเรียนพิการเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

1.4 ด้านเครื่องมือ (T – Tools) สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วมมาใช้ในการเรียนการสอนและดำรงชีวิต มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา การจัดหาสื่อการสอนสอดคล้องกับแผนการจัด

การศึกษา มีการกำหนด วิสัยทัศน์/พันธกิจ/ยุทธศาสตร์เพื่อเด็กพิการเรียนร่วม ครูจัดทำสื่อทางการศึกษา หรือ เครื่องมือเพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนร่วมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เกิดความเข้าใจดีขึ้น การประสานงานให้ ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนร่วมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอน ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนร่วม จัดหาครูการศึกษาพิเศษที่ จบด้านนี้โดยตรงหรือได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และองค์การปกครองท้องถิ่นหรือ เทศบาล มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนร่วม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมี ความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้ โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มี สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน เมื่อพิจารณา เป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีสภาพการปฏิบัติงานที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านนักเรียน (S – Students) มีสภาพการดำเนินงานในระดับมาก รองลงมา คือด้านกิจกรรมการ เรียนการสอน (A – Activities) มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทในระดับมาก ด้านสภาพแวดล้อม (E – Environment) มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทในระดับปานกลาง และด้านเครื่องมือ (T – Tools) มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทในระดับปานกลาง เมื่อเฉลี่ยรวม 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องโรงเรียนทุกโรงเรียนที่จัดการเรียนร่วมเป็นโรงเรียนที่ผ่านการอบรมการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนพิการ เรียนร่วมอยู่แล้ว ผู้บริหารสถานศึกษามีความมุ่งมั่นและพร้อมรับนโยบายที่จะดำเนินงานโดยใช้โครงสร้างซีท ซึ่งการ ดำเนินงานจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องดำเนินงานไปด้วยกัน ดังนั้นระดับสภาพการจัดการเรียนร่วม ภายใต้โครงสร้างซีทในภาพรวมจึงอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวัฒน์ไชย ศรีวิวัฒน์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเครื่องมือ และด้านกิจกรรมการเรียนรู้

1.1 ด้านนักเรียน (S – Students) เป็นสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอ เวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นอันดับแรก โดยรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากนักเรียนทั่วไปมีความเข้าใจและให้ความช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วม ผู้ปกครองนักเรียนพิการ เรียนร่วมมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ผู้ปกครองทางสังคมให้นักเรียนพิการเรียนร่วม ผู้ปกครองทาง

อารมณ์ ให้นักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน ฝึกทักษะให้นักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกันในด้านการช่วยเหลือตนเอง ในกิจวัตรประจำวัน สอนทักษะการช่วยเหลือนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกันให้กับนักเรียนทั่วไป ฝึกทักษะทางวิชาการ ให้นักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนจัดสถานการณ์จำลองให้กับนักเรียนทั่วไปเพื่อเข้าใจสภาพของนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน จัดนิทรรศการ กิจกรรมความรู้เพื่อให้นักเรียนเข้าใจยอมรับนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน และจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวรัตน์ พงษ์ประยูร (2552, หน้า 92) ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้ร่วมกันโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้โครงสร้างซีท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านนักเรียน (S –Students) ได้ให้ความสำคัญในระดับมาก ถึงแม้ว่าเมื่อเรียงลำดับสภาพการดำเนินงานแล้วพบว่า ด้านนักเรียนจะอยู่ในอันดับสุดท้ายแต่สภาพการดำเนินงานยังอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม (E- Environment) เป็นสภาพการจัดการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียน ในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการปรับปรุงภายในอาคาร เช่น บันได ประตู พื้น และการปรับปรุงภายนอกอาคาร ทางเดิน หรือสร้างสัญลักษณ์ยังไม่เหมาะสมกับนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน รวมถึงการจัดห้องเรียนยังไม่เหมาะสมในการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน ครู ผู้ปกครอง พ่อแม่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการดำเนินงานจัดการเรียนรู้ร่วมกัน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ เรื่องการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน การประสานงานหน่วยงานอื่นที่ให้ความช่วยเหลือนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น แพทย์ ครูจากศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด ฯลฯ ปัจจัยต่างๆเหล่านี้ อาจส่งผลให้ด้านสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รจเรจ พะยอมแย้ม (2553, หน้า 118) ศึกษาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกันสำหรับเด็กพิการในโรงเรียนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม (E- Environment) ได้ให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีคณะกรรมการจัดการเรียนรู้ร่วมกันประจำโรงเรียน ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องตามแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้เพียงพอและมีคุณภาพและขณะเดียวกันก็มีการปรับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน จัดให้นักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษเรียนร่วมในชั้นเรียนทั่วไป

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities) สภาพการจัดการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้โครงสร้างซีท ของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) จัดทำแผนการสอน ที่จัดขึ้นเฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล (IIP) ให้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) การจัดการเรียนการสอนให้มีการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น เพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนช่วยสอน อื่น ๆ จัดกิจกรรมการสอนนอกห้องเรียนให้กับนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมของการจัดการเรียนการสอนร่วมไว้กับระบบประกันคุณภาพของโรงเรียนมีการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนมีการทบทวนและปรับ IEP อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการจัดการศึกษาของนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกัน มีการสอนทักษะเฉพาะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวันแก่นักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกันและจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมนักเรียนฝึกการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลักขณา กุลแจ็ก (2553, บทคัดย่อ) สภาพการจัดการเรียนรู้ร่วมกันภายใต้โครงสร้างซีทด้านกิจกรรมการเรียน การสอนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สำนักงานเขตพื้นที่นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านกิจกรรมการเรียน การสอน (A – Activities) ได้ให้ความสำคัญในระดับมาก

1.4 ด้านเครื่องมือ (T – Tools) เป็นสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากการองค์การปกครองท้องถิ่นหรือเทศบาล ยังไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเรียนร่วม การจัดหาครูการศึกษาพิเศษที่จบด้านนี้โดยตรงหรือได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดยังมีน้อย ไม่ครอบคลุมทุกโรงเรียน การประสานงานให้ผู้ปกครองนักเรียนพิการเรียนร่วมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอน พี่กนักเรียนพิการเรียนร่วมยังมีน้อย ครูยังจัดทำสื่อทางการศึกษา หรือเครื่องมือเพื่อช่วยให้นักเรียนพิการเรียนร่วมเกิดการเรียนรู้ อาจยังไม่เหมาะสมกับบุคคล ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ อาจส่งผลให้ด้านเครื่องมืออยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชญา นวลมะ (2556, หน้า 94) ได้ศึกษาสภาพการเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีการจัดสรรงบประมาณทั่วไปสนับสนุนสอดคล้องกับภารกิจของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และมีการจัดหาสื่อการสอนสอดคล้องกับการศึกษา

2. การเปรียบเทียบสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่า สภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเนื่องมาจากภาระงานปกติและงานการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีปริมาณงานใกล้เคียงกับโรงเรียนขนาดกลางและใหญ่ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูเห็นว่าเรื่องการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น อีกด้านหนึ่ง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนขนาดกลาง มีจำนวนบุคลากรที่พอสมควรต่อการบริหารงานเรื่องการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทมิได้หนักจนเกินไปอีกทั้งยังคิดว่า เป็นหน้าที่ ที่ควรกระทำจึงมีผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานมาก และโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความพร้อมด้านงบประมาณ บุคลากรทำให้การจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทมีการบริหารจัดการที่ดีมากเมื่อพิจารณาเป็นรายคู่พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นกัน สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือโรงเรียนขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีทของโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของวิวัฒน์ไชย ศรีวิวัฒน์ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำการศึกษาชลบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ด้านนักเรียน (s-student) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่ดูแลคนพิการหรือคนที่มีความบกพร่องเพื่อให้เข้าใจสภาพของคนพิการ

2. ด้านสภาพแวดล้อม (E- Environment) โรงเรียนควรปรับปรุงภายในอาคาร เช่น บันได ประตู พื้น ให้เหมาะสมกับนักเรียนพิการเรียนร่วม
3. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A – Activities) โรงเรียนควรจัดตารางเวลาให้บริการสอนเสริมนักเรียนพิการเรียนร่วมให้ชัดเจน
4. ด้านเครื่องมือ (T – Tools) โรงเรียนควรร่วมมือกับองค์การปกครองท้องถิ่นหรือเทศบาลในการบริหารจัดการเรียนร่วมในด้านการสนับสนุนงบประมาณ บุคลากรและการติดต่อประสานงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของครู และผู้ปกครองในการบริหารจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน ควรวิจัยเชิงพัฒนาการจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท เพื่อให้ได้รูปแบบในการบริหารจัดการเรียนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากดร. สันติ บุรณะชาติ ท่านอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ทำให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบ ความถูกต้องเรียบร้อยและข้อบกพร่องต่าง ๆ จึงทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงกราบขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายสนธิ สายปิ่นตา ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโป่งนก นายอุตร สมฤทธิ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเด่นศาลา นายพงษ์ศักดิ์ ภัทรพาณิชกุล ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปางมะขามป้อม ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาคณะครู โรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). กฎกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิ ได้รับสิ่ง

อำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2550 (อัดสำเนา).

กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

ณรงค์ อัมพรภาค. (2550). การศึกษาคุณภาพการดำเนินการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ สุโขทัย เขต 1,เขต 2. ปรียญวิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

สุภาพร ชินชัย. (2550). การพัฒนารูปแบบจัดการเรียนรวมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ :กรณีศึกษา

โรงเรียนเรียนรวมในจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ วท.ศ., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ

สมชาย ชนันทนะ. (2550). การบริหารจัดการโรงเรียนโดยใช้โครงสร้างซีทของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ในจังหวัดลำพูน. สารนิพนธ์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย, เชียงใหม่.

สภาพการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
พะเยา เขต 2

Implementation Of internal quality assurance of educational personel Primary
Schools in Phusang District, under Phayao Primary Educational Service Area
Office 2

สุพรรณิการ์ ไชยะ^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Supannika Chaiya^{1*} and Sunthon Khlaium²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและข้อเสนอแนะ การดำเนินการงานประกันคุณภาพ ภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขต อำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 สภาพการ ดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกัน คุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ทั้ง 8 ด้าน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการกำหนด มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของ สถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ใน ระดับมาก และด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพ ภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

Graduate Student, School of Educational, University of Phayao Phayao 56000

School of Management and Information Sciences, University of Phayao, Phayao, 56000

*Corresponding author : Supannika05@gmail.com

การศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมากตามลำดับ

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่า โรงเรียนมีปัญหาในด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ขาดบุคลากรในการติดตาม ตรวจสอบข้อมูล เก็บข้อมูล ทำให้สารสนเทศไม่มีความเป็นปัจจุบัน และยากต่อการนำมาใช้ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรร่วมกันวางแผน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน มีความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้ประโยชน์

คำสำคัญ: การดำเนินการงานประกันคุณภาพภายใน

Abstract

The purposes of this study were to determine the status, problems and suggestion in Implementation of The internal quality assurance of educational personal primary schools in Phusang District, Under Phayao primary educational service area Office 2, 2016. The population was the 186 teacher and educational personal. Tool used in this study was questionnaire and open ended question assessing the five-level. Statistics use in data analysis were percentage, frequency, mean and standard deviation.

The results of this study showed that high level in all aspects ranged from highest to the lowest respectively by The regards an educational standard, the planning of educational development, the implementation in accordance with the educational development plans, The annual report on the internal quality assurance, A supervision system, the evaluation of educational quality, the continual development of educational quality and the system of administration and information technology.

The problems and suggestions in The internal quality assurance of educational personal primary schools were proposed as follows the school had no information system at currant and it's hard following checking and collecting information for applying which educational personal and stakeholder must be plan process of information system.

Keywords: The internal quality assurance

บทนำ

รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้บัญญัติกำหนดให้รัฐต้องจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ทำให้ประเทศไทย มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ซึ่งก็คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม พร้อมทั้งจะเป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญให้ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ตระหนักเห็นความสำคัญ และดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคนในชาติ เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไกในการผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอกระบบหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้

เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและให้หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจให้ทั้งผู้บริหาร ครูและบุคลากรของสถานศึกษา ตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมเชื่อมั่นได้ว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานอย่างมีประสิทธิภาพ

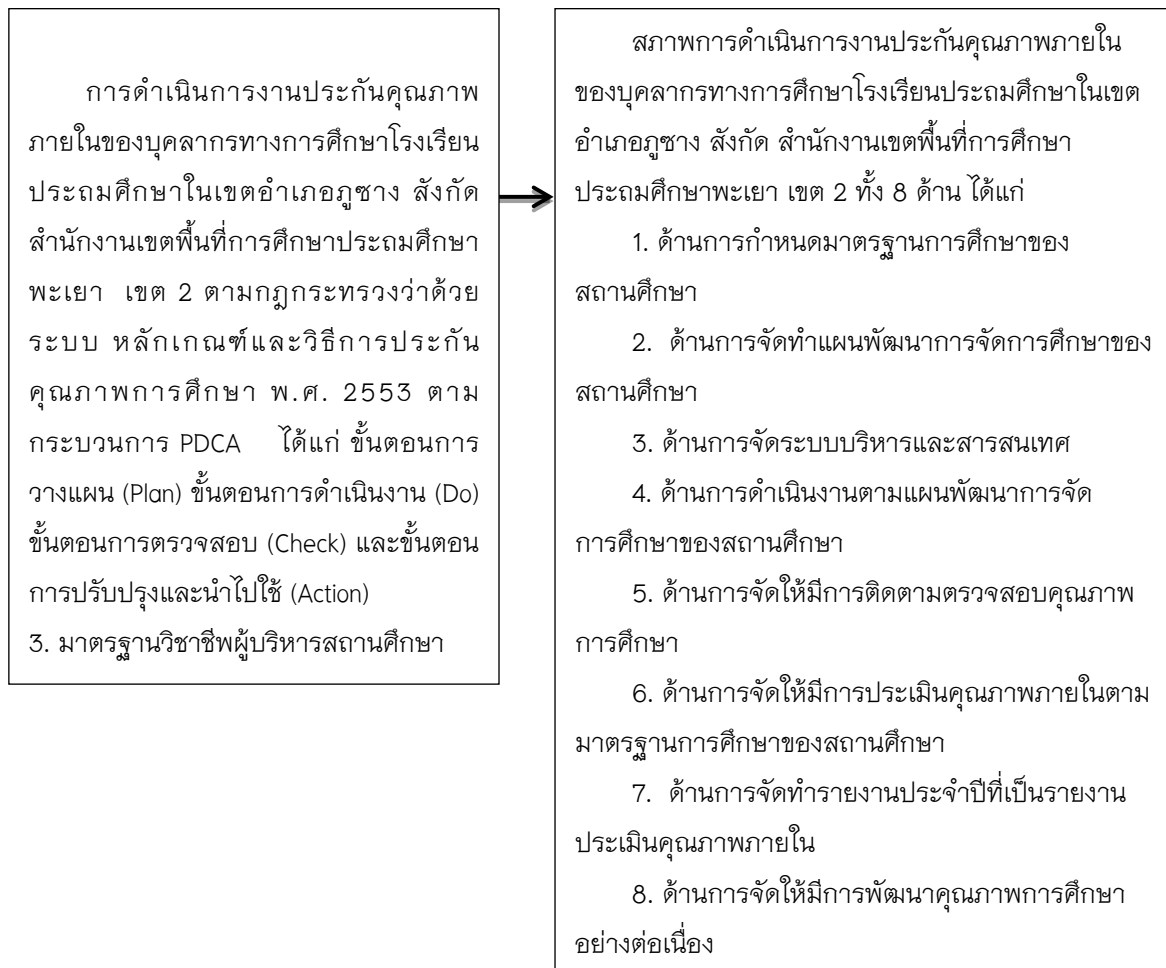
สำนักงานคณะกรรมการการขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สถานศึกษาถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชน การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบถูกต้อง มุ่งสู่เป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และพร้อมที่จะรับการประเมินภายนอกต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 20 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 20 คน และครูผู้สอน 166 คน รวมทั้งสิ้น 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ทั้ง 8 ด้าน ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ รวมทั้งหมด 180 รายการ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซางสังคีต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วแปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซางสังคีต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก และด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับมาก และน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ปัญหาและข้อเสนอนั้นเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซางสังคีต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระบับน้อยทุกด้าน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษาพบว่า

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหา

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนไม่มีเวลามามีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขาดการเอาใจใส่ในการปฏิบัติ ปฏิบัติ การตรวจสอบด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษายังปฏิบัติน้อย เนื่องด้วยภาระงานของบุคลากรในโรงเรียนมีมาก อีกทั้งยังขาดการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้กับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรกำหนดให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการกำหนดมาตรฐานการศึกษามากขึ้น พัฒนาบุคลากรให้เข้าใจและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมให้คณะกรรมการตรวจสอบด้านการกำหนดมาตรฐานปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย และมีการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาในวันประชุมผู้ปกครอง หรือในโอกาสต่างๆ

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหา

การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่มีความสอดคล้องกันระหว่าง วิทยาลัยฯ พันธกิจ เป้าประสงค์ กับกลยุทธ์การดำเนินงาน โรงเรียนไม่ปฏิบัติตามแผน บุคลากรละเลย ไม่ร่วมมือในการปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเท่าที่ควร การจัดสรรงบประมาณในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นการจัดสรรงบประมาณที่ไม่เป็นไปตามจำนวนการใช้จริง

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรร่วมมือกันในการจัดทำแผนพัฒนาให้ได้ตามแนวทางหรือวิธีการจัดทำแผนพัฒนาอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรของการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ควรจัดสรรงบประมาณที่สามารถใช้เงินได้จริงในทุกภาระงาน

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

ปัญหา

โรงเรียนขาดการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ส่งผลให้ข้อมูลสารสนเทศขาดความเป็นปัจจุบัน ยากต่อการนำมาใช้ ขาดบุคลากรที่รับผิดชอบที่แน่นอน บุคลากรยังขาดประสบการณ์ในการใช้ระบบบริหารและสารสนเทศ ขาดการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้มีข้อมูลมากเกินไปจนเกิดความจำเป็น

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน มีความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้ประโยชน์ โดยใช้ระบบ ICT เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ ควรร่วมกันวางแผน จัดระบบการเก็บและรวบรวมข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และแต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดระบบสารสนเทศให้มีความเป็นปัจจุบัน ทันสมัย และสอดคล้องกับมาตรฐาน โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้สารสนเทศที่มีความจำเป็นจริงๆ เพื่อให้เกิดความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหา

การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่กำหนด ขาดการกำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อีกทั้งการประเมินผลการดำเนินงานไม่สะท้อนวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายของงาน

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรจัดทำปฏิทินและกำหนดผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการให้ได้ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด ควรจัดทำแผนการกำกับ ติดตามและนิเทศการปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย มีการจัดทำเครื่องมือและวิธีการประเมินให้สามารถสะท้อนผลตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด

การจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ปัญหา

โรงเรียนขาดการจัดการในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง บุคคลภายนอกไม่มีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพไม่เป็นไปตามมาตรฐาน/ตัวบ่งชี้

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ควรกำหนดให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ มีการกำหนดประเด็นการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ตรงกับประเด็นปัญหา หรือ ความต้องการของโรงเรียน และกำหนดให้มีการติดตามตรวจสอบอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

ปัญหา

การประเมินคุณภาพภายในได้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน การประเมินคุณภาพภายในไม่มีความต่อเนื่อง บุคคลภายนอกที่เข้ามาร่วมประเมินคุณภาพภายใน ขาดความรู้เรื่องการประเมินร่วมเป็นคณะกรรมการประเมิน

ข้อเสนอแนะ

ผู้ประเมินควรประเมินตามสภาพจริงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพต่อไป ผู้บริหารควรมีแผนการประเมินคุณภาพที่ต่อเนื่องและปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ร่วมเป็นคณะกรรมการการประเมินคุณภาพภายใน

ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

ปัญหา

การจัดทำรายงานประจำปีที่ไม่สามารถจัดทำได้อย่างละเอียด ครบคลุม เพราะครูมีภาระงานมาก ทำให้ข้อมูลที่ได้ไม่ตรงตามความเป็นจริง เนื่องจากมีการใช้ข้อมูลที่คาดคะเน จึงทำให้เกิดข้อมูลเกิดความคลาดเคลื่อนและไม่ตรงตามความจริง

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมสิ่งที่จะต้องจัดทำรายงานประจำปี ควรมีเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลให้ตรงกับสิ่งที่จะต้องจัดทำรายงาน และโรงเรียนควรมีแผนแบบฟอร์มที่ชัดเจนในการจัดทำรายงานประจำปีให้แก่บุคลากร

ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากขาดการวิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนต่อไป โรงเรียนขาดการปรับปรุง พัฒนา ต่อยอดการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้เข้มแข็งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์ผลการประเมินหาจุดเด่น จุดด้อย หรือข้อที่ควรพัฒนาให้พบและนำไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พัฒนาคณาจารย์ให้มีความรู้ใหม่ในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดอบรม

สัมมนา เป็นต้น มีการส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องนำเสนอสิ่งใหม่ นวัตกรรมต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีการดำเนินงานการประกันคุณภาพในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุจิตรา พิพัฒน์สำราญ (2558, หน้า 105) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด นครสวรรค์ พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัด นครสวรรค์ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า มาตรฐานการศึกษามีความสำคัญและมีความจำเป็นมากสำหรับการจัดการศึกษาที่ใช้หลักสูตรกระจายอำนาจไปยังสถานศึกษา โดยที่สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรเองและบริหารการใช้หลักสูตรให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันทา อ้ายสุรินทร์ (2557, หน้า 90-93) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแม่ใจวิทยาคม อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแม่ใจวิทยาคม อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายให้โรงเรียนต้องมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์นภา หุนมาตรา (2553, หน้า 95-98) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 1 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียน

จะต้องมีโครงสร้างการบริหารงานที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาต้องมีคณะทำงานทำหน้าที่วางแผนติดตามตรวจสอบคุณภาพและจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของโรงเรียน โดยแต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนบุคลากรจากหลายฝ่ายมาร่วมคิดร่วมวางแผน และร่วมติดตามตรวจสอบ เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นสารสนเทศของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเจมรีนิ ใจเรือน (2555, หน้า 53-69) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการกำหนดภารกิจการปฏิบัติงานครบทุกภารกิจของโรงเรียน ทำให้การบริหารดำเนินไปอย่างมีระบบ พร้อม ๆ กันทุกภารกิจ ต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ให้บุคลากรของโรงเรียนทุกคน เพื่อให้การดำเนินงานตามที่กำหนดเกิดประสิทธิภาพ มีการติดตาม ตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม การดำเนินงานทุกกิจกรรม แล้วนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกสินทร์ เชื้อนแก้ว (2556, หน้า 107-108) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหาร ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนต้องมีการตรวจสอบระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ทุกภาคเรียน นั่นคือ การติดตามตรวจสอบคุณภาพของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนทุกแห่งต้องวางแผนกำกับ ติดตาม และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศการดำเนินงาน/โครงการตลอดปีการศึกษา โดยใช้มาตรฐานการศึกษาเป็นกรอบการติดตามตรวจสอบและเป็นข้อมูลในการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัติ เชียงแรง (2556, หน้า 66-69) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนมีการวางแผนการประเมินคุณภาพภายใน แต่งตั้งคณะกรรมการ ให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วางแผนร่วมกันทุกด้าน ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนตามมาตรฐานการจัดการเรียนรู้ โดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

เหมาะสม โรงเรียนมีการดำเนินงานตามแผน และนำผลการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนมาวิเคราะห์แล้วสรุปรายงานผลการประเมินคุณภาพภายใน และนำผลดำเนินการมาใช้ในการปรับปรุงในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวัติ เชียงแรง (2556, หน้า 66–69) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า เป็นหน้าที่ที่โรงเรียนต้องถือปฏิบัติ เพราะการทำงานใดๆ ก็ตาม ต้องมีการรายงานผลและนำผลไปใช้ จึงจะเป็นการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ทันทิ (2557, หน้า 162–163) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมาก

ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายชั้นตอน มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า โรงเรียนต้องดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การจัดการประกันคุณภาพภายใน จึงเป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้โรงเรียนมีระบบหรือวิธีการที่จะพัฒนาโรงเรียน ตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนเป็นฐานการขับเคลื่อนให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของโกสินทร์ เชื้อนแก้ว (2556, หน้า 107–108) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า ผู้บริหาร ครู มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการวิจัยสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า

ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรปรับปรุงการทำงานของคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และควรมีการเผยแพร่มาตรฐานการศึกษาในวันประชุมผู้ปกครอง หรือในโอกาสต่างๆ

ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรร่วมมือกันในการจัดทำแผนพัฒนาให้ได้ตามแนวทางหรือวิธีการจัดทำแผนพัฒนาอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอน และควรปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนทางวิชาการ

ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ

สถานศึกษาควรติดตาม ตรวจสอบการทำงานของ ผู้รับผิดชอบที่ได้รับการแต่งตั้งในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ และจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน มีความสะดวกและง่ายต่อการนำมาใช้งาน โดยใช้ระบบ ICT เข้ามาใช้ในการบริหารจัดการ

ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดทำปฏิทินและกำหนดผู้รับผิดชอบให้ดำเนินการให้ได้ตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่กำหนด โดยจัดทำแผนการกำกับ ติดตามและนิเทศการปฏิบัติงานให้ชัดเจน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย อีกทั้งควรปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน แบ่งเวลาหรือบริหารเวลาในการปฏิบัติงาน ตามแผนงาน/โครงการ กิจกรรมที่กำหนดไว้อย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษามีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการสรุปรายงานผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา

ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

สถานศึกษาควรมีการกำหนดให้บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ควรกำหนดให้บุคคลภายนอกที่มีความรู้ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินการ และกำหนดประเด็นการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้ตรงกับประเด็นปัญหา หรือ ความต้องการของโรงเรียน

ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรประเมินผลการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยบุคลากรภายใน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา และควรแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่มีความรู้หรือประสบการณ์ ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมิน

ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน

สถานศึกษาควรมีเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลให้ตรงกับสิ่งที่จะต้องจัดทำรายงาน ติดตาม ควรกำหนดผู้รับผิดชอบที่ชัดเจนและกำหนดกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมสิ่งที่ต้องจัดทำรายงานประจำปี และตรวจสอบข้อมูลการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก่อนเผยแพร่สู่สาธารณชน หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ใหม่ในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น จัดอบรม สัมมนา เป็นต้น ส่งเสริมให้ผู้เกี่ยวข้องนำเสนอสิ่งใหม่ นวัตกรรมต่างๆ มาใช้ในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา และควรนำผลการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาไปปรับปรุงและพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการจัดการอบรมให้ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ซึ่งเน้นการปฏิบัติในสภาพจริงตามวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (PDCA) ได้แก่ ขั้นตอนการ

วางแผน (Plan) ขั้นตอนดำเนินงาน (Do) ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check) และขั้นตอนการปรับปรุงและนำไปใช้ (Action) เพื่อเตรียมการให้พร้อมสำหรับการประเมินภายนอกต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยความสำเร็จการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการระบบประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จาก ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร. สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา นายนเรศ อภัยสุน ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเทศบาลจิม (เวียงคือฉ่า) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นายอิสริย์ ทองภูมิพันธ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนราชานุเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอภูซาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

โกสินทร์ เชื้อนแก้ว. (2558). สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

เจมริณี ใจเรื่อน. (2555). สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย. การศึกษาอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

นิวัติ เชียงแรง. (2556). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- พงษ์นภา หุนมาตรา. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ลินฤทัย ใจนันท๊ะ. (2555). กระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนวังเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุจิตรา พิพัฒน์สำราญ. (2557). การศึกษาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครสวรรค์. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สุนันทา อ้ายสุรินทร์. (2557). สภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนแม่ใจวิทยาคม อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สุดาวดี จตุรงค์วานิช. (2555). การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนอัสสัมชัญสมุทรปราการ การ. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). เอกสารแนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีปฏิรูปการศึกษาการเรียนการสอน” แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). การประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานของสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพะเยา เขต 2. (2557). รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554–2558) ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษพะเยา เขต 2. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2558, จาก <http://www.phayao2.go.th/nited/attach/news>.
- อัญชลี ทันที. (2557). การดำเนินตามระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษอุบลราชธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาใน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

The Condition of Knowledge management in the secondary school of Maesai District Chiangrai Province

ชลลดา ยั้งยืนเจริญสุข^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Chonlada Yangyuencharoensook^{1*} and Santi Buranachat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 97 คน จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า(Rating Scales) เป็นแบบสอบถามชนิด 5 อันดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.916 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบค่าที่ t – test Independent และการทดสอบ F–test One–way ANOVA

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน การจัดการความรู้

Abstract

The purposes of this research were to study and compare The Condition of Knowledge management in the secondary school of Maesai District Chiangrai Province The samples were 97 of teachers from the secondary school in Maesai district Chiangrai Province classified by work experienced and degree of education. The instruments were 5 level rating scale questionnaires, which the reliability at 0.916. Collected data were analyzed by using mean, standard deviation and T–test independent and F–test one way ANOVA

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jiau_jiau@hotmail.com

The findings of the research were as the following;

1. The Condition of Knowledge management in the secondary school of Maesai District Chiangrai Province were at high level.
2. The comparison on The Condition of Knowledge management in the secondary school of Maesai District Chiangrai Province classified by work experiences found that overall there was different with no statistically significance at .05 level. When classified by education also found that overall there was different with no statistically significance at .05 level.

Keywords: State of the operation, Knowledge management

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) เป็นแผนที่มุ่งสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันใหม่ในมิติต่างๆเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม(ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ เตรียมพร้อมทั้งโครงสร้าง และระบบควบคู่กับการยกระดับคุณภาพคน การเสริมสร้างความรู้ การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรมและคิดสร้างสรรค์ให้เป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ให้ความสำคัญกับ การพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง มุ่งพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย สอดแทรกการพัฒนาคนด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างวัฒนธรรมการเกื้อกูลพัฒนาทักษะให้คนมีการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต มุ่งสร้างกระแสสังคมให้การเรียนรู้เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการอ่านตั้งแต่วัยเด็ก และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันของคนต่างวัย ควบคู่กับการส่งเสริมให้องค์กร กลุ่มบุคคล ชุมชน ประชาชน และสื่อทุกประเภทเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ สื่อสารด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย รวมถึงสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและสนับสนุนปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

การพัฒนาการศึกษาของชาติจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะมีส่วนผลักดันการ เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตวิถีเรียน และวิธีทำงาน การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ค่านิยม วัฒนธรรมการทำงาน และการจัดการความรู้ให้มีความรู้และแนวคิดที่ดีต่อการพัฒนาสร้างหน่วยงาน และ สถานศึกษาให้เป็นองค์การการเรียนรู้เนื่องจากสถานศึกษาจะเป็นแหล่งที่สร้างความรู้ที่มีพลังมากที่สุด (วิจารณ์ พานิช, 2547, หน้า 62-67)

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมากต่อเศรษฐกิจฐานความรู้ เพราะทรัพยากรมนุษย์เป็นตัวกลางในการสร้าง และกระจายความรู้ไปสู่การพัฒนา ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นปัจจัยพื้นฐานของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่สำคัญยิ่ง โดยจะต้องมีการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพสูง เปิดกว้าง มีเชิงลึก และเน้นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงสามารถก้าวไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ ทั้งนี้การก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจนั้นจะอาศัยการศึกษาค้นคว้าข้อมูล (Research and Development) เป็นหลัก (ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ, 2550, หน้า 47)

ในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษาและทักษะจะเป็นสินทรัพย์ที่มีคุณค่าที่สุด นับว่ามนุษย์เป็นทุน (Human Capital) หรือเรียกกันว่า มนุษย์เป็นแรงงานฐานความรู้ (Knowledge-Based Labour) ประเทศที่พัฒนาแล้วต่าง ๆ ในโลกต่างก็ได้พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เพื่อให้เป็นประเทศเศรษฐกิจฐานความรู้ (วชิราพร อัจฉริยโกศลและคณะ, 2550, หน้า 214)

จัดการความรู้เป็นแนวคิดของการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เห็นคุณค่าของบุคลากรในองค์การว่าเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า ทั้งนี้เนื่องจากกระแสของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยุคนี้เป็นยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ องค์การสมัยใหม่จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ และบุคลากรทุกคนในองค์การจะต้องสามารถทำงานได้ ครอบคลุมงานหลักขององค์การทุกด้านและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้เพื่อที่จะผลักดันให้ องค์การมีประสิทธิภาพและสามารถอยู่ได้ในโลกของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกๆด้าน การจัดการความรู้ไม่ใช่เรื่องของคน ๆ เดียว แต่เป็นเรื่องของคนหลายคนทำงานร่วมกัน เพราะฉะนั้นเวลาปฏิบัติงานแต่ละคนจะมีประสบการณ์ไม่เหมือนกันเมื่อนำมาแลกเปลี่ยนกันแล้ว อาจเป็นส่วนที่เหมือนกัน ซึ่งจะเป็นการยืนยันว่าเข้าใจตรงกันเมื่อเอามาแลกเปลี่ยนกันมาก ๆ จะทำให้ยกระดับความรู้ความเข้าใจขึ้นไปอีกจะเห็นว่าการจัดการความรู้จะเน้นที่การเรียนรู้ที่เป็นความรู้ จากเอกสาร ตำรา หรือที่เรียกว่า Explicit Knowledge แต่เรามักจะละเลยความรู้ที่อยู่ในตัวคน Tacit Knowledge (วิจารณ์ พานิช, 2547)

มนุษย์ไม่สามารถทำงานได้ตามลำพัง องค์การชั้นนำจึงเห็นความจำเป็นของการจัดการองค์ความรู้ และถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของการอยู่รอด และการเติบโตขององค์การ และสถานศึกษาจึงเป็นองค์การหนึ่งที่จะต้องพัฒนาบุคลากรให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงการปฏิรูปการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต(บัณฑิต วิจารณ์ 2547, หน้า 2) โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีผู้บริหาร ครู ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา จำนวน 130 คน ซึ่งบุคลากร ดังกล่าวส่วนมากอยู่ในใกล้ชิดและส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนและชุมชนโดยรอบ จึงมีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนบทบาทหรือแนวทางในการจัดการองค์ความรู้ของตนเองให้สนองต่อการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์การทางการศึกษาที่สมควรอย่างยิ่งที่ต้องเป็นองค์การเรียนรู้กว่าองค์การอื่น ๆ จึงเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและน่าศึกษาค้นคว้าเพื่อการเสริมสร้างและขยายองค์ความรู้ และนำไปประยุกต์ใช้กับการพัฒนาองค์การและการจัดการศึกษาหรือสังคมโดยรวม ปัญหาของสถานศึกษาในการจัดการความรู้นั้นมีหลายเหตุ ได้แก่ ปัญหาที่เกิดจากการถ่ายทอดความรู้ระหว่างบุคคลกับสถานศึกษา เป็นไปในลักษณะไม่แบ่งปันความรู้ เมื่อคนใดคนหนึ่งเข้ารับการอบรมสัมมนา หลังจากกลับมาก็เก็บความรู้ไว้คนเดียว ปัญหาที่เกิดจากการเก็บความรู้ของสถานศึกษา ซึ่งจัดเก็บไว้หลายแห่ง หลายรูปแบบ กระจัดกระจาย ขาดการรวบรวมเป็นหมวดหมู่ ปัญหาที่เกิดจากการไม่นำความรู้ของสถานศึกษามาสร้างบรรยากาศในการแข่งขันหรือก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ปัญหาการไม่นำความรู้ภายนอกมาปรับปรุงใช้ ปัญหาจากการนำความรู้มาใช้ในสถานศึกษาแต่ไม่สอดคล้องกับบริบทในการปฏิบัติงาน

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรของคณะทำงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนามาตรฐานความรู้ภายในโรงเรียน เพื่อหาแนวทาง แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรให้ยั่งยืนต่อไป และเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และเกิดผลต่อการปฏิบัติด้านการพัฒนาองค์การต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิด ได้แก่

ตัวแปรต้น คือ (1) ประสบการณ์การทำงาน จำแนกเป็น ต่ำกว่า 5ปี 5ถึง10ปี และ10ปี ขึ้นไป

(2) วุฒิกการศึกษา จำแนกเป็น ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ตัวแปรตาม คือ สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน ดังนี้

(1) การแสวงหาความรู้ (knowledge acquisition)

(2) การสร้างความรู้ (knowledge creation)

(3) การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ (knowledge storage and retrieval)

(4) การใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ (knowledge transfer and utilization)

การวิจัยครั้งนี้ได้ตั้งสมมุติฐาน

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความแตกต่างกัน

2. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ในครั้งนี้ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับ วุฒิกการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามชนิด 5 อันดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ การทดสอบค่าที่ t-test Independent และการทดสอบ F-test One-way ANOVA

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สรุปได้ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พิจารณาโดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับ เรียงลำดับดังนี้ ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการแสวงหาความรู้ และด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้

1.1 ด้านการแสวงหาความรู้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการแสวงหาความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูสืบค้นความรู้จากอินเทอร์เน็ตได้ รองลงมา คือ ครูมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูแสวงหาความรู้จากผู้เชี่ยวชาญในสิ่งที่ต้องการรู้

1.2 ด้านการสร้างความรู้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการสร้างความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รองลงมา คือ ครูจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการสรุปผลหลังการทำงานทุกครั้ง

1.3 ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเก็บความรู้ไว้ในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงาน รองลงมา คือ ครูนำความรู้ประสบการณ์ออกมาใช้ได้ง่าย รวดเร็ว ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการจัดเก็บทำเนียบผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญไว้

1.4 ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน รองลงมา คือ ครูนำความรู้ไปใช้ในการวางแผนการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีการเผยแพร่ความรู้ผ่านสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชนน้อย

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

2.1 สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกระดับการศึกษา พบว่า ด้านภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้นำเสนอการอภิปรายผลในประเด็นที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการแสวงหาความรู้ ด้านการสร้างความรู้ ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ และด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรชาติ การสอาด (2551, หน้า 82) ได้ทำการศึกษา การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ตามแนวคิดของ มาร์ควอร์ดท์ (Marquardt) รูปแบบการจัดการความรู้เป็นการนำเสนอแนวความคิดการจัดการความรู้ ซึ่งสรุปรายละเอียดได้ดังนี้ (กิริติ ยศยิ่งยง 2550, หน้า 63) 1. การแสวงหาความรู้ (knowledge acquisition) และยังมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่งความรู้ทั้งภายในและภายนอกองค์กร ด้วยวิธีการต่าง ๆ 2. การสร้างความรู้ (knowledge creation) เป็นการสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นใหม่ (generative) ทั้งนี้ การสร้างความรู้ขึ้นใหม่ควรอยู่ภายใต้หน่วยงาน หรือ

คนในองค์กรเป็นผู้สร้างความรู้รูปแบบต่าง ๆ 3. การจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ (knowledge storage and retrieval) องค์กรต้องกำหนดว่าอะไรเป็นสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ องค์กรต้องเก็บรักษาสิ่งที่เรียกว่า ความรู้ให้ดีที่สุด การจัดเก็บในที่นี้เกี่ยวข้องกับเทคนิค การบันทึกฐานข้อมูล ดังนั้น องค์กรต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ 4. การใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ (knowledge transfer and utilization) องค์กรที่มีความสามารถในการเรียนรู้จะต้องมีการกระจายและถ่ายโอนความรู้ไปได้อย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร โดยอาศัย เครื่องมือทางอิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสารสนเทศ การถ่ายทอดความรู้

1.1 ด้านการแสวงหาความรู้ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพด้านการแสวงหาความรู้ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีการแสวงหาความรู้จาก เช่น สืบค้นความรู้จากอินเทอร์เน็ต มีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในการทำงานและมีอิสระในการคิดและทำงานอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร และเอกสารงานวิชาการ เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและจัดทำผลงานทางวิชาการ สอดคล้อง สตีเฟน เอฟ. กู๊ดเฟลโลว์ (อ้างอิงในกิริติ ยศยิ่งยง, 2549, หน้า 59) ได้นำเสนอแนวความคิดในการจัดการความรู้ หรือแบบจำลองปัจจัยขององค์กรแห่งความรู้ การจัดการเนื้อหา (content management) เป็นการเก็บ (capturing) การจัดการ (organizing) การสะสม (storing) เอกสาร ฐานความรู้ คือข้อมูล และการที่ข่าวสารถูกบรรจุในเอกสารและฐานข้อมูลซึ่งถูกใช้เป็นการจัดการความรู้ ดังนั้นความรู้คือข้อมูลข่าวสาร การจัดการเนื้อหา ในส่วนนี้การจัดการความรู้ส่วนใหญ่เป็นงานด้านเอกสารสิ่งพิมพ์ที่สามารถจับต้องได้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ดังนั้นการบันทึกข้อมูล (records management) จึงเป็นสิ่งสำคัญเพราะข้อมูลที่ถูกละเลยไว้กับเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้ข้อมูลข่าวสารเกิดการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็ว องค์กรที่มีคลังข้อมูลที่มีความหลากหลาย และมีการนำไปใช้ประโยชน์ต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในแต่ละความสำคัญ เพื่อจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของธุรกิจ โดยเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ สมุดหน้าเหลือง อินเทอร์เน็ต เครื่องมือในการสืบค้นต่าง ๆ โทรสาร จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ สอดคล้องกับงานวิจัย นุ กุล ศรีนวล (2553, หน้า 132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนพระยามนฉัตรราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีการจัดการความรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสร้างความรู้ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า สภาพด้านการสร้างความรู้ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์หรือระบบสารสนเทศในการสร้างความรู้ใหม่ เรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง ครูมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำสื่อการเรียนการสอนด้วยตนเอง และมีการแลกเปลี่ยนความรู้และนำความคิดเห็นมาพัฒนางานของตนเอง สอดคล้องกับ กิริติ ยศยิ่งยง(2550, หน้า 63) การสร้างความรู้ (knowledge creation) เป็นการสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นมาใหม่ (generative) ทั้งนี้ การสร้างความรู้ขึ้นมาใหม่ควรอยู่ภายใต้หน่วยงาน หรือคนในองค์กรเป็นผู้สร้างความรู้รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้ 1) ความรู้ของคนใหม่ให้ความรู้ที่ตนรู้นั้นกับผู้อื่น เช่น การทำงานอย่างใกล้ชิด ฯลฯ 2) ความรู้ที่เป็นการนำองค์ความรู้ที่เป็นการมีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ของแต่ละบุคคล ให้เกิดเป็นความรู้ใหม่และมีการแบ่งปันไปทั่วทั้งองค์กร 3) ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการภายใน โดยที่สมาชิกขององค์กรค้นหาแนวทางได้เองโดยปริยาย ซึ่งมีกิจกรรมมากมายที่องค์กรสามารถดำเนินการเพื่อสร้างความรู้ 3.1) การเรียนรู้โดยปฏิบัติ 3.2) การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 4) การทดลอง โดยเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา สอดคล้องกับงานวิจัย อุดสิทธิ์ คิตรีมย์ (2556, หน้า 80) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร

พบว่า สภาพการดำเนินการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พิจารณาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการสร้างความรู้ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ ผลการศึกษา พบว่าสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีการจัดเก็บความรู้ไว้ในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงาน ในรูปแบบเอกสาร และฐานข้อมูลสารสนเทศ เป็นระบบสามารถสืบค้นและนำความรู้ออกมาใช้ได้ง่าย รวดเร็ว กิรติ ยศยิ่งยง (2550, หน้า 67) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการความรู้ตามแนวคิดของคาร์ล เอ็ม. วิกท์ โดยวิธีการจัดการความรู้เป็นรูปแบบโมเดลการจัดการความรู้แบบครอบคลุม (CKM: comprehensive knowledge management) นำมาใช้เพื่อความสำเร็จของหน่วยงาน เพราะมีความชัดเจน เป็นระบบและเป็นแรงขับเคลื่อนขององค์กร สอดคล้องกับงานวิจัย อุดสิทธิ์ คิธรรมย์ (2556, หน้า 80) ได้ศึกษางานวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการดำเนินการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ ผลการศึกษา พบว่าสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย นำความรู้ไปใช้ในการวางแผนการทำงาน มีการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย พร้อมทั้งนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาการเรียนการสอน มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน นำความรู้ไปใช้ในการจัดปายนิเทศ/นิทรรศการต่าง ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัย ศิริทิพย์ ธิติพงศ์วณิช (2552, หน้า150) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้ เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการแสวงหาความรู้และด้านการถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์ความรู้อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย อภิกุลชนันท์ ภูถาวรทรัพย์ (2552, หน้า 80) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดการความรู้ในโรงเรียนนานาชาติชาร์เตอร์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการแสวงหาความรู้และด้านการถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์ความรู้อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

2.1 สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะครูทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการจัดเก็บข้อมูลที่เป็นระบบ ค้นหาและนำมาใช้ได้สะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับ วิจารณ์ พานิช (2547) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดการความรู้ คือการใช้ประโยชน์ จากความรู้มาเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร ทำให้องค์กร สามารถรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน การจัดการความรู้มีเป้าหมาย 3 ประการหลัก ๆ ดังนี้คือ 1.เพื่อพัฒนางาน เป็นการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นนวัตกรรมใหม่และบริการใหม่ ๆ ให้มีคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ยิ่งขึ้น สามารถวัดได้เป็นตัวเลข ชัดเจนในเชิงปริมาณ หรือวัดได้ด้วยตัวชี้วัด

เชิงคุณภาพที่รับรู้หรือสัมผัสได้ 2. เพื่อพัฒนาคน เป็นการพัฒนาคนผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับให้เป็นแรงงานความรู้ (Knowledge worker) ซึ่งเป็นสินทรัพย์ทางปัญญาหรือทุนทางปัญญา โดยอาศัยการจัดการความรู้ที่เกิดจากการทำงานทำให้ผู้ปฏิบัติมีความรู้ มีประสบการณ์ มีความชำนาญ มีทักษะและสามารถนำองค์ความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายมาใช้งานใหม่อีกได้ 3. เพื่อพัฒนาฐานความรู้ขององค์กร เป็นการเพิ่มพูนทุนความรู้ หรือทุนทางปัญญาขององค์กร ซึ่งจะช่วยให้องค์กรมีศักยภาพในการต่อสู้กับความยากลำบากหรืออุปสรรค มีวิธีการทำงานที่ดีขึ้น (Best practice) และสามารถที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ดี ยิ่งขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัย นุ กุล ศรีนวล (2553, หน้า 132) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ในโรงเรียนพระยามนถาราชศรีพิจิตร สำนักงาน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม จัดการความรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีการ จัดการความรู้โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัย รวี บังด้วง (2553, หน้า 151) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า บุคลากรมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่มีอายุ ประสบการณ์การทำงานและหน่วยงานที่สังกัดแตกต่างกัน มีการปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกัน

2.2 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนมีการจัดการความรู้ที่ดี ให้ความรู้และความสำคัญกับบุคคลากรทางการศึกษา จึงทำให้วุฒิ การศึกษาไม่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้อย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย สุรชาติ การสอาด (2551, หน้า 82) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า ข้าราชการครู ที่มีตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการ จัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมี ข้อเสนอแนะดังนี้

1. สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการใช้ประโยชน์และการถ่ายโอนความรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นทางโรงเรียนควร พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำความรู้ไปพัฒนาผลงานทางวิชาการ มีการถ่ายทอดความรู้ด้วยวิธีการที่ หลากหลาย นำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อ มัลติมีเดีย นำความรู้ไปใช้ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ และมีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ซึ่งกันและกัน ส่วน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ ดังนั้นทางโรงเรียนควรดำเนินการวางนโยบายอย่าง ชัดเจนในการจัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ ระบบเอกสารให้ชัดเจน ปรับปรุงข้อมูลเป็นระยะ เพื่อให้ข้อมูลที่ จัดเก็บเป็นปัจจุบันและทันสมัย พร้อมทั้งสามารถสืบค้นและนำออกมาใช้ได้จรวดเร็ว

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังนั้น ผู้บริหารควรให้ความสนใจและความสำคัญในด้านการ

จัดการความรู้ทั้ง 4 ด้าน และมีการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาครูเสมาเสมอและต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาด้านการจัดเก็บและการสืบค้นความรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอำเภอแม่สายจังหวัดเชียงราย
2. ควรมีการศึกษาปัญหาการดำเนินงานการจัดการความรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 36
3. ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารการดำเนินงานการจัดการความรู้ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 36

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพการดำเนินงานการจัดการความรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถสำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ ดร.สันติ บุรณะชาติ ซึ่งเป็นที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอภัยยิ่งจนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณ นางอสมารณณ์ อักษร รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก นายวรวัต กิตติวงศ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม และ ดร.กฤษณา พลตรี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันตันเปา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่าขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารและครู ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กිරติ ยศยิ่งยง. (2549). **ขีดความสามารถ** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อบปี่.
- กිරติ ยศยิ่งยง. (2550). **การจัดการความรู้ ในองค์กร และกรณีศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อบปี่.
- นุกูล ศรีนิวล. (2553). **การจัดการความรู้ในโรงเรียนพระยามนธราชาศรพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพมหานคร.
- บดินทร์ วิจารณ. (2547). **การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- รวี บัวด้วง. (2553). **การปฏิบัติด้านการจัดการความรู้ของบุคลากร มหาวิทยาลัยรามคำแหง**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ลัดดา ภูเกียรติ และคณะ.(2550). **การพัฒนาและการนำนวัตกรรมทางการศึกษาจากห้องปฏิบัติการคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ สู่โรงเรียนเครือข่าย. ในการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้**. กรุงเทพฯ.โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

วิจารณ์ พาณิช. (2547). **ความรู้ยุคใหม่อยู่ใน “คน” มากกว่า “ตำรา”**. วารสารสานปฏิรูป.

วชิราพร อัจฉริยโกศล และคณะ. (2550). **แนวทางการจัดการศึกษาโรงเรียนปฏิบัติการดีเลิศในการเปลี่ยนผ่าน การศึกษาเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจฐานความรู้**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธีระป้อม.

ศิรินทิพย์ ธิติพงษ์วณิช. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความรู้เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการจัดการศึกษา ของ สถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรบัณฑิต , มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, เพชรบุรี.

สุรชาติ การสอาด. (2551). **การจัดการความรู้ในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานี เขต 5**. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

อดุลสิทธิ์ คิตรีมย์. (2556). **สภาพและปัญหาการบริหารจัดการความรู้ในสถานศึกษา การศึกษาชั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อภิกุลชนันท์ ภูถาวรทรัพย์. (2552). **สภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดการความรู้ในโรงเรียนนานาชาติ ชาร์เตอร์**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขต อำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา

THE OPERATING CONDITIONS INTERNAL QUALITY ASSURANCE OF CHILD DEVELOPMENT CENTER AT DOKKHAMTAI DISTRICT PHAYAO PROVINCE

สายฝน ไฟฟ้า^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Saifon Faifa^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาโดยแยกเป็น ครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาโดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาพบว่า ด้านที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้เสนอแนะคือ ควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

Abstract

The objectives of the study were 1) to study the the operating conditions, internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province 2) to study guidelines for internal quality assurance of child development center at Dokkhamtaidistrict, Phayao province. Population that are widely used

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

in research, as child care teacher, teacher assistant, caregivers of children in local administrative organization affiliation at Dokkhamtai district, Phayao province. It consists of 41 child care teachers, 63 teachers assistant and 7 caregivers of children. Total 111 people. Instrumentation is questionnaire for studying operating conditions, internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. Statistics used in the data analysis were percent value, average and standard deviation.

The results of the study were as follows: 1) the operating conditions, internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. Total 8 fields. It was found that every field is very well. When considered in each field, it was found that the side with the highest average is management and information systems management. Secondary is the standardization of educational institutions and the planned development of education institution. 2) Guideline for internal quality assurance of child development center at Dokkhamtai district, Phayao province. It was found that the side with the most feedback is the standardization of educational institutions. The feedback is should all sectors involved about the educational standards institutions.

Keywords: Conditions of Operating Child Development Center ,The Internal Quality Assurance

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้คนมีความรู้และคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ช่วยให้คนนั้นอยู่รอดในโลกได้เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมส่วนรวม (สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 2545) ดังนั้น การที่จะดูคุณภาพการศึกษา จึงดูที่คุณภาพคนที่เป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาแต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ปัจจุบันที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังมีความเหลื่อมล้ำและแตกต่างกันมากทั้งในด้านงบประมาณ คุณภาพ บุคลากร หรือแม้แต่ตัวบ่อนคือนักเรียนที่รับเข้าเรียน รวมทั้งปัจจัยเอื้ออื่น ๆ เช่น ความร่วมมือของกรมการสถานศึกษา การสนับสนุนจากชุมชน หน่วยงานหรือองค์กรที่ใกล้เคียงสถานศึกษาและการติดตามช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาบ้างไม่มากก็น้อย นอกจากนี้ สถานศึกษาในปัจจุบันมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเอง มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเอง จึงย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพผู้เรียนและคุณภาพการบริหารจัดการที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและ สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา อันนำไปสู่การกำหนดให้มีมาตรฐานการศึกษาขั้น พื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยขึ้น

เด็กปฐมวัยเป็นวัยที่พึ่งพาผู้เลี้ยงดูบนพื้นฐานที่สนองความต้องการของเด็กที่ต้องการความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ และความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างสมดุลต่อเนื่องไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศจึงสมควรที่จะ ได้รับการจัดการศึกษาและพัฒนาให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการเรียนและการทำงานรวมทั้งการใช้ ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข รัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพราะการ พัฒนาเด็กในวัยนี้ เป็นช่วงเวลาที่สำคัญสำหรับพัฒนาการทางสมองของบุคคลหากสมองได้รับการกระตุ้นแลพัฒนา อย่างถูกวิธีในช่วงจังหวะเวลาที่เหมาะสมทำให้พัฒนาการทุกด้านดีขึ้นและสมบูรณ์เต็มที่ เป็นรากฐานอันมั่นคงที่จะทำ ให้เป็นคนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุขพร้อมทำประโยชน์ให้แก่มนุษยชาติได้ (กระทรวงศึกษาธิการ ,2546) ในการจัด

การศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย มีความละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่งเพราะเด็กวัยนี้ยังเล็กมากช่วยเหลือตนเองไม่ได้หรือได้น้อยต้องอาศัยความเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากผู้ใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 15) ดังนั้นจึงเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับแรก เพื่อรากฐานชีวิตของเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลโดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ รวมทั้งเตรียมเด็กให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นอันจะนำไปสู่ความเป็นบุคคลภายใต้บริบททางวัฒนธรรม อารยธรรม และวิถีชีวิตทางสังคมโดยมีลักษณะเฉพาะความแตกต่างกันพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1) ในสังคมปัจจุบันความต้องการในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะภาวะทางเศรษฐกิจและสภาพทางสังคม ซึ่งพ่อแม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านทำให้พ่อแม่ต้องส่งลูกเข้าโรงเรียนอนุบาลหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเร็วขึ้นกว่าเดิมการจัดสถานที่รับเลี้ยงเด็กหรือโรงเรียนอนุบาลที่มีประสิทธิภาพจะช่วยในการแก้ไขปัญหาของสังคมเป็น การแบ่งเบาภาระพ่อแม่ และยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาเด็กอย่างถูกต้องเหมาะสมอีกด้วย (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 13) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2551 กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยมุ่งเน้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการเลี้ยงดู การสร้างประสบการณ์ การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดการเรียนรู้และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติกำหนดแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(9) กำหนดให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดการศึกษาซึ่งคณะอนุกรรมการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้านการจัดการศึกษา ได้จัดทำแผนปฏิบัติการกำหนดแผนการถ่ายโอนการจัดการศึกษา ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้หน่วยงานที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยถ่ายไปยัง เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่สถานศึกษาตั้งอยู่ในพื้นที่ ตามความพร้อมและตามหลักเกณฑ์การประเมินที่กำหนด ในกฎกระทรวงการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยกำหนดระยะเวลาถ่ายโอน ในระยะที่ 1 ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. 2554-พ.ศ. 2548 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการ การกระจายอำนาจด้านการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยกำหนดนโยบายปีการศึกษา 2544 ทุกโรงเรียน ไม่เปิดรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ ให้ทุกโรงเรียนสนับสนุน ส่งเสริม ให้ความสำคัญร่วมมือแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านอาคารสถานที่ บุคลากร ครู ผู้ดูแลเด็ก วิชาการงบประมาณ เพื่อให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการจัดการศึกษาเด็กอนุบาล 3 ขวบ และในปีงบประมาณ 2544 ได้เริ่มนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ในสมัยนั้นได้รับประกาศรับเด็ก 3 ขวบ เข้าเรียน ชั้นอนุบาลและประสานงานแจ้งกรมการปกครองสนับสนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการแทนเฉพาะอนุบาล 3 ขวบ โดยกระทรวงศึกษาธิการจะสนับสนุนบุคลากรผู้สอนและสถานที่เรียนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการ ในโรงเรียนประถมศึกษาของ สปช. ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อมาในปีการศึกษา 2545 ได้มีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนสถาน

จากหน้าที่ ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ถ่ายโอนมาแล้ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พนักงานส่วนตำบล ลูกจ้างและผู้ที่เกี่ยวข้อง จะต้องดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงตามหน้าที่ที่รับผิดชอบงานการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนับว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เป็นงานที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะกับเด็กก่อนวัยเรียน ซึ่งเป็นวัยที่สำคัญที่สุด

นับตั้งแต่ได้มีการถ่ายโอนภารกิจงานด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมาให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินงานจนถึงปัจจุบัน และกระทรวงมหาดไทยได้กำหนดนโยบาย เพื่อเป็นแนวทางในการที่จะส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ตอบสนอง ต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสอดคล้องกับกฎหมาย แผนพัฒนาและนโยบายรัฐที่เกี่ยวกับการศึกษาโดยมุ่งประโยชน์สูงสุด กับเด็ก

จากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า การดำเนินการตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยเป็นแนวทางในการพัฒนา ศูนย์เด็กเล็ก และเป็นเครื่องมือพื้นฐานในระบบการประกันคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การประกันคุณภาพ ภายใน ที่หน่วยปฏิบัติหรือศูนย์เด็กเล็กจะได้ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก โดยการ นำไปใช้ในการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงาน เพื่อต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความพร้อมในการรับรองการ ประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่จะต้องดำเนินการประเมินในปีต่อไป

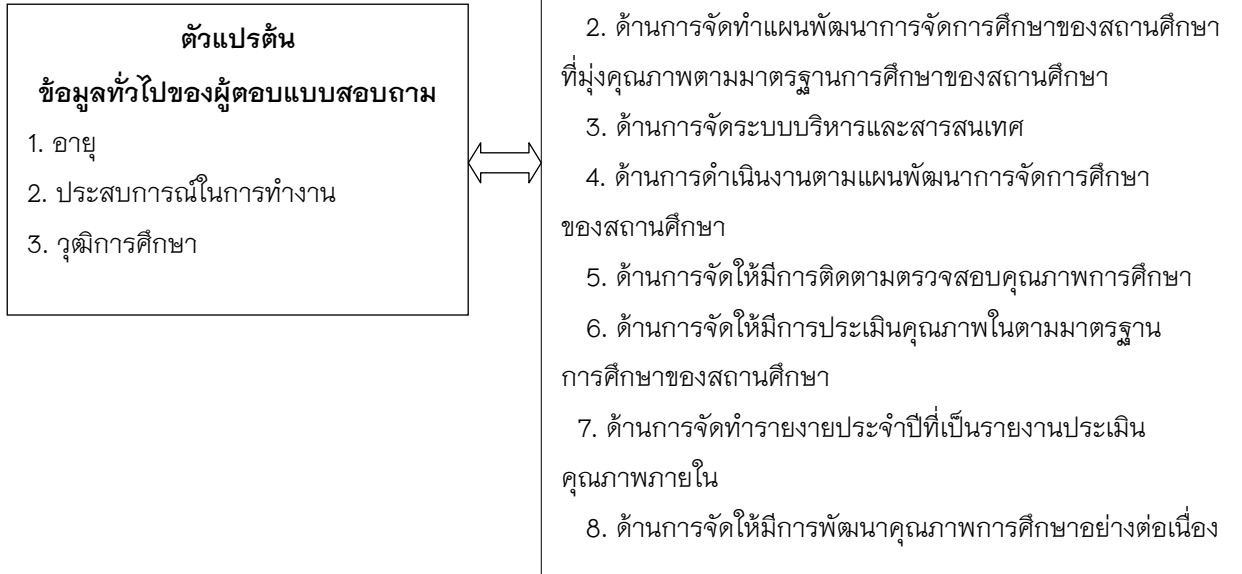
ดังนั้น ผู้วิจัยรับผิดชอบบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและได้ดำเนินการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก โดยการ นำมาตรฐานการจัดการศึกษาท้องถิ่นระดับปฐมวัย มาเป็นแนวทางในการดำเนินการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อการ ประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอ ดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารงาน ตลอดจนผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูล และแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์(1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (2) เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของศูนย์ พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการประกันคุณภาพภายในและแนวทางการดำเนินการจัดการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแยกเป็น ครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งหมด 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาดำรง เอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิการศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list) ตอนที่ 2 สอบถามสภาพการดำเนินการจัดการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านรวมทั้งหมด 48 รายการ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางข้อเสนอแนะอื่น ๆ เกี่ยวกับสภาพการดำเนินการจัดการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น 8 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ

ประสบการณ์ในการทำงาน วุฒิศึกษาใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยายความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทำการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาโดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ รองลงมาได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในโดยมีผลการวิจัยสรุปแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีองค์กร โครงการ และระบบการบริหารที่เหมาะสม และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ รองลงมา คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมชี้แจงความตระหนักและความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา ระดับขั้นพื้นฐานให้บุคลากรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทราบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

1.2 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานทำแผน พัฒนาคุณภาพการศึกษาตามกระบวนการอย่างเป็นระบบและเน้นจุดเน้นที่สะท้อนถึงความเป็นอัตลักษณ์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สะท้อนการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอย่างครอบคลุม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ รองลงมาคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชนรองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างการบริหารงาน และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการวางแผนกำหนดการใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหาร

1.4 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างมีระบบ และเป็นทางการ รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการสร้างความเข้าใจ ความพึงพอใจ และการยอมรับให้บุคลากร ผู้ปฏิบัติ และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการบริหารและการจัดการที่จะทำให้ดำเนินงานตามแผนพัฒนาสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

1.5 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาดำเนินงานการทำให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนรองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการศึกษาภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามภาระงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทำการตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

1.6 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาดำเนินงานการทำให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินการประเมินอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องรองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการแจ้งผลการประเมินเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติให้ผู้ปกครองทราบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป

1.7 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาดำเนินงานการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนรองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการนำข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำระบบข้อมูลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

1.8 สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาดำเนินงานการทำให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ที่ทำต้องคุ้มค่า และเกิดประโยชน์ส่งผลถึงผู้เรียนรองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทบทวนการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม อยู่เสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กร่วมกับหน่วยงานต้นสังกัดนิเทศ ติดตามการดำเนินงาน และนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ ควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรเพิ่มเติมด้านบริบทของชุมชนอีก 1 มาตรฐาน จาก 23 มาตรฐาน เป็น 24 มาตรฐาน ควรเพิ่มมาตรฐานที่ประเมินเด็กได้ชัดเจน มีความเหมาะสม ไม่ยากจนเกินไป มีประชุมวางแผนกับนักวิชาการศึกษานำมาปฏิบัติให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ แผนพัฒนา 3 ปี อบรมครูในการจัดการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาปีละครั้ง เพื่อเพิ่มพูนความรู้จัดให้มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน และควรจัดมาตรฐานให้เป็นแนวทางเดียวกันทั้งจังหวัด

2.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ ควรจัดทำแผนให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน และเด็ก ควรให้คณะกรรมการทุกภาคส่วนและทุกหน่วยงานมีบทบาทในการจัดทำแผนเพื่อที่จะได้มีแผนเป็นแนวทางเดียวกัน ควรมีการสำรวจรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ในการทำแผน จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อหาแนวทางในการจัดทำแผน ควรจัดให้ครอบคลุมทุกยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนา และ หลังจากกำหนดนโยบายแล้วควรทำตามแผนพัฒนาการศึกษาอย่างเคร่งครัด

2.3 ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศได้แก่ควรติดตั้งระบบอินเทอร์เน็ตในสถานศึกษาเพื่อสะดวกในการติดต่อรับข้อมูลข่าวสาร ควรจัดทำระบบสารสนเทศให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้าน ควรให้มีการนำบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างด้านสารสนเทศ และควรมีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (ccis) มาใช้ในการจัดระบบ

2.4 ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยจัดตั้งคณะกรรมการของศูนย์ และหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน โดยยึดหลักสูตรสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ ควรดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและควรดำเนินการแบบ PDCA ควรมีการมอบหมายหน้าที่อย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม และประเมินผล และ ควรให้เป็นไปตามแผนการศึกษาของชาติ

2.5 ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาได้แก่ ควรแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา และ ควรมีการประเมินผล ปีละ 1 ครั้ง

2.6 ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้แก่ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา ควรมีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ควรจัดทำแบ่งการประเมินคือ ประเมินตนเอง ประเมินโดยผู้บังคับบัญชา ประเมินโดยชุมชน และ ควรจัดหาบุคลากรเพิ่มเพื่อจัดทำเอกสาร

2.7 ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในได้แก่ ควรมีการทำแบบประเมินและรายงานต้นสังกัดเป็นประจำต่อเนื่องทุกปี เพื่อเป็นแนวทางในการจัดแผนพัฒนาในปีต่อไป ควรมีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีทุกภาคเรียน ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม และ ควรทำเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา

2.8 ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องได้แก่ ควรจัดให้มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายใน การนิเทศติดตามการดำเนินงาน มีการประเมินในด้านต่าง ๆ เหมือน สพฐ. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน องค์กรต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนพัฒนา ควรจัดหา

ผู้เชี่ยวชาญมาให้คำแนะนำแก่บุคลากรในการจัดทำแผนพัฒนา และ ควรมีการติดตามประเมินอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อการวางแผนพัฒนา

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของบุคลากร ต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ตลอดจนข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาพบว่าความคิดเห็นของบุคลากร ต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของบุคลากร ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการวางแผนและจัดทำโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนมีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้เกี่ยวกับการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนองค์กรชุมชน ที่พร้อมใจร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจมีระบบสารสนเทศเป็นปัจจุบัน สอดคล้อง กับภารกิจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุพร ไชยสาร (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาพบว่า สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีความชำนาญ ในการการจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี จัดทำระบบข้อมูลการประเมินตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีการนำข้อมูลการจัดทำรายงานการประเมินตนเองไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ไม่มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาและการนำเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชนินทร์ สุวรรณรัตน์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ พบว่าการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาในภาพรวมพบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับดี หากพิจารณารายด้านพบว่า การดำเนินงานด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร และการบริหารจัดการ มีค่าเฉลี่ยน้อยกว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของแคทรียา หลักมั่น, วิโรจน์ หลักมั่น (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 พบว่า ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและสอบถามครูผู้สอนปัญหา/อุปสรรคที่พบมาก คือ ครูบุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้งขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา

ที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภวิวัฒน์ ดิงาม (2554, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่พบมาก คือ ครู/บุคลากร มีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้งขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาความคิดเห็นของบุคลากร ต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวนมากที่สุดคือ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้เสนอแนะคือ ควรให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ได้เสนอแนะคือ ควรมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน อาจเป็นเนื่องจากว่าบุคลากรยังไม่มี ความชำนาญในระบบการบริหารด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและการติดตามตรวจสอบการประเมินคุณภาพการศึกษา ภาระงานที่แตกต่างกันของบุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้การติดต่อประสานงานกับครูผู้ดูแลเด็ก การจัดประชุม เสวนาที่ไม่ต่อเนื่อง อายุ และประสบการณ์การทำงาน ต่างกัน ทำให้การสื่อสารการสร้าง ความเข้าใจคลาดเคลื่อนไม่ตรงกัน ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาควรมีกระบวนการดำเนินการที่สัมพันธ์กันครบทั้ง 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพหัวใจสำคัญในการพัฒนาคุณภาพคือการสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนตระหนักถึงความจำเป็นของการทำงานเป็นกลุ่มทำงานอย่างมีระบบและทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่องการติดตามตรวจสอบคุณภาพเป็นการดำเนินงานเพื่อช่วยเหลือสนับสนุนกำกับติดตามความก้าวหน้าและยืนยันการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายและบรรลุตามมาตรฐานที่กำหนดโดยการติดตามตรวจสอบคุณภาพสามารถดำเนินงานในแต่ละระดับ และการประเมินและรับรองคุณภาพเป็นการดำเนินงานเพื่อตรวจสอบผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราวุฒิ สีมารักษ์ (2554, บทคัดย่อ) วิจัยเรื่องการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย พบว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลยการเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษา กับกลุ่มปฏิบัติงานและผู้ที่มีประสบการณ์การทำงาน ที่เป็นกลุ่มผู้ส่งเสริมการจัดการศึกษา กับกลุ่มผู้ปฏิบัติงานมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ สิริบรรสพ (2556, บทคัดย่อ) การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน พบว่าบุคลากรที่มี ตำแหน่งอายุ และประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สังกัด ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านภาวะผู้นำ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อปัจจัย ด้านภาวะผู้นำ ด้านทรัพยากรเพื่อการเรียน การสอน และด้านการ

ทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน แตกต่างกัน และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ แคทรียา หลักมัน, วิโรจน์ หลักมัน (2552, บทคัดย่อ)ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3 พบว่าผลการศึกษาเกี่ยวกับปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและสอบถามครูผู้สอนปัญหา/อุปสรรคที่พบมาก คือ ครูบุคลากรมีจำนวนจำกัดต้องรับผิดชอบงานมาก ครู/บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และปรัชญาของสถานศึกษา รวมทั้งขาดรูปแบบวิธีการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน และขาดการเผยแพร่และเสนอรายงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง ต้นสังกัดผู้ปกครองชุมชน สังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานจัดทำมาตรฐานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ที่มีความรู้ความสามารถ และกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจนสอดคล้อง
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ควรมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการกำหนดเป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแนวปฏิบัติของทุกฝ่ายอยู่ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน
3. ด้านการจัดระบบบริหารและสารสนเทศควรจัดทำระบบสารสนเทศให้ชัดเจนครอบคลุมทุกด้านควรให้มีการนำบุคลากรทั้งในและนอกโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างด้านสารสนเทศรวมทั้งติดตั้งระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อความสะดวกในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศ
4. ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรมีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและควรดำเนินการแบบ PDCA
5. ด้านการจัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาควรแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถการกำหนดเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานที่ชัดเจน และปฏิบัติเป็นประจำต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา
6. ด้านการจัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน มีการแจ้งผลการประเมินตามที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีทุกภาคเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรนำผลจากการประเมินไประบุไว้ในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีต่อไป
7. ด้านการจัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรมีการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีอย่างเคร่งครัดและมีการเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน
8. ด้านการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องควรจัดผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้เพิ่มเติมในการจัดทำระบบประกันคุณภาพภายใน และมีการนิเทศติดตามการดำเนินงาน มีการประเมินในด้านต่าง ๆ เหมือน สพฐ.

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาในการบริหารงานการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในด้านต่าง ๆ ในเชิงลึก
3. ควรมีการขยายขอบข่ายงานวิจัยเกี่ยวกับประชากร และกลุ่มตัวอย่างให้กว้างมากขึ้น เป็นระดับจังหวัด หรือทั้งประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและครอบคลุมมากที่สุด

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์ ให้คำปรึกษา และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจาก ดร.สันติ บุรณชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอนจนสำเร็จเรียบร้อย สมบูรณ์ ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ขอขอบพระคุณนายธราพงศ์ เพ็ญจริง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ นายณรงค์ชัย ศรีเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปกและนายสุรสิทธิ์ บ่อมภาผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจทานเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์ และมีคุณค่า

ขอขอบคุณ ครูผู้ดูแลเด็กผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงได้รับจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่าน ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรก่อนปฐมวัย พ.ศ. 2546** กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- แคทรียา หลักมัน, วิโรจ หลักมัน. (2552). **การจัดการระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอวังเหนือ สพท. ลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พะเยา.
- จตุพร ไชยสาร. (2556). **สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- จิตภีร์ฉิมน์ ดิงาม. (2554). **การดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พะเยา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- จิราวุฒิ สีมารักษ์. (2554). การดำเนินงานการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่นในจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ชนินทร์ สุวรรณรัตน์. (2553). การประเมินผลมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในเขตอำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,
เชียงราย.
- ปาริชาติ สิริบรรสพ. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วย
ตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, และวิบูลย์ ไตวณะบุตร. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
- สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. 2545 ปาฐกถาเรื่อง **การศึกษาของผู้ด้อยโอกาส**. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

THE CONDITIONAL PERFORMANCE OF HEALTH PROMOTING SCHOOLS IN
MAEAI DISTRICT, CHIANGMAI PROVINCE UNDER CHIANGMAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ปริศนา มะโนการ^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Prisana Manokarn^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบ t - test และ One-Way ANOVA และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการ LSD (Least significant difference test)

ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Abstract

The purpose of the research were : 1) To study the conditional performance of health promoting schools in Maeai district, Chiangmai province under Chiangmai primary education service area office 3. 2) To compare the the conditional performance of health promoting schools with 3 conditions ; positions, sizes, and experinces in Maeai district, Chiangmai province under Chiangmai primary education service area office 3.

The sample groups were 297 administrators and teachers. The instrument used for this research was included the questionnaires of the conditional performance of health promoting schools in Maeai district, Chiangmai province under Chiangmai primary education service area office 3. The data were analyzed by using Computer program in terms of percentages, Average, Standard deviation and Benchmarking analysis by t-test, One-way ANOVA and competitive benchmarking LSD (Least significant difference test).

The results were as follows; 1) The conditional performance of health promoting schools in Maeai district, Chiangmai province under Chiangmai primary education service area office 3 were found at high level. 2) The comparison of the conditional performance of health promoting schools in Maeai district, Chiangmai province under Chiangmai primary education service area office 3 of 3 conditions were found the overroll classification of the position is no different, the overroll classification of size is no different with statistical significance 0.5 and the overroll classification experince is no different.

Keywords: Health Promoting Schools

บทนำ

โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่าง มีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับกรมอนามัยในแนวคิดโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนด้าน สุขภาพควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านการศึกษา โดยการพัฒนาศักยภาพโรงเรียนให้เป็นจุดเริ่มต้นและศูนย์กลางของการ พัฒนาสุขภาพ รวมทั้งพัฒนาชุมชนให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว ตั้งแต่ปีพ.ศ.2541 ส่วน สุขภาพกับการศึกษา ต้องดำเนินการควบคู่กันไปในลักษณะเกื้อกูลซึ่งกันและกันของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อผลลัพธ์ ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อเด็กนักเรียนและเยาวชน ดังนั้นนับตั้งแต่ปี 2540 แนวทางการพัฒนาเด็กวัยเรียนและเยาวชน จึงมีความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้นทั้งเชิงยุทธศาสตร์และเป้าหมาย โดยเฉพาะจาก 2 มิติสำคัญของนโยบายชาติ ได้แก่ (1) มิติแห่ง “การปฏิรูปการศึกษา” กล่าวถึง “การประกันคุณภาพการศึกษา” ด้านกระบวนการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานกระบวนการจัดการศึกษาตามปรัชญาหลัก 3 ประการ คือ การศึกษาเพื่อปวงชน การศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษา เพื่อการแก้ไขปัญหาทั้งหมด (2) มิติแห่ง “การปฏิรูประบบสุขภาพ” กล่าวถึง “การสร้างหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า” ซึ่งเป็นการให้สิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการ รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน โดยกระบวนการจัดการด้านสุขภาพตามปรัชญาหลัก 3 ประการ คือ สุขภาพเพื่อ ปวงชน สุขภาพเพื่อชีวิต และสุขภาพเพื่อแก้ไขปัญหาทั้งหมด จึงเห็นได้ว่าทั้ง 2 มิติ ต่างมีความเชื่อมโยงจากรากฐาน ปรัชญาเดียวกัน (กรมอนามัย, 2558, หน้า 2)

จากสถิติใน พ.ศ. 2556 ไทยมีเด็กวัยเรียน 5-14 ปี จำนวน 8,371,000 คน ซึ่งพบปัญหาสุขภาพที่สำคัญใน ด้านโภชนาการ คือ เด็กอายุ 6 - 12 ปี มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วน เพียงร้อยละ 60.7 ใน พ.ศ. 2556 และมี ภาวะเริ่มอ้วนและอ้วน ร้อยละ 8.8 ในพ.ศ. 2556 และเพิ่มขึ้นเป็น ร้อยละ 9.5 ใน พ.ศ. 2557 เนื่องจากพฤติกรรมการ กินอาหาร ที่ไม่ถูกต้องทั้งปริมาณและสัดส่วน ได้แก่ ข้าว แป้ง น้ำตาล และไขมันสูง ผลไม้ น้อย เคลื่อนไหวออกแรง และออกกำลังกายน้อยในแต่ละวัน รวมทั้งค่านิยม กินอาหารตามวัฒนธรรมตะวันตก คือ อาหารขยะอาหารจานด่วน น้ำอัดลม ขนมกรุบกรอบ ฯลฯ ส่งผลให้เด็กไทยมีปัญหาฟันผุร้อยละ 52 ซึ่งปัญหาที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการดูแล สุขภาพช่องปากของเด็กนักเรียน คือการลดความชุกของโรคฟันผุ การสำรวจล่าสุดปี 2556 พบว่าเด็ก ป.6 มีความชุก ของโรคฟันผุร้อยละ 52 และมีสภาวะเหงือกอักเสบร้อยละ 50 สำหรับในด้านพัฒนาการและเชาวน์ปัญญา พบว่า เด็กไทยต่ำกว่ามาตรฐานสากล โดยใน พ.ศ. 2554 พบว่าเชาวน์ปัญญาเด็กไทยอายุ 6-12 ปีมีคะแนนสติปัญญาเฉลี่ย เท่ากับ 98.6 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานสากลเล็กน้อย (IQ=100) และพบว่ายังมีเด็กกลุ่มที่มีปัญหาระดับสติปัญญา บกพร่อง (IQ<70) อยู่ร้อยละ 6.5 เมื่อเทียบกับมาตรฐานสากลคือไม่ควรเกินร้อยละ 2 และมีช่องว่างของสติปัญญา ระหว่างกลุ่มที่มีสติปัญญาดีกกับกลุ่มที่มีปัญหาสติปัญญา มาก นอกจากนี้เด็กไทยอายุ 6 - 11 ปี มีความฉลาดทาง อารมณ์เท่ากับ 45.12 ซึ่งจัดอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติ (50-100) (กระทรวงสาธารณสุข, 2558, หน้า 4) และ สถานการณ์โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในปัจจุบันมีจำนวนโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับ เพชร กรมอนามัยเริ่มดำเนินการเมื่อปลายปี พ.ศ. 2551 ปรากฏว่าเมื่อถึงปลายปีงบประมาณ 2555 มีโรงเรียนที่ผ่าน การรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร 268 แห่ง และมีโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพระดับเพชรเพิ่มขึ้นอีก 120 แห่งในปีงบประมาณ 2556 จนถึงปัจจุบัน รวมแล้วนับจากเริ่มดำเนินการเมื่อ ปลายปี 2551 จนถึงปัจจุบันมีโรงเรียนที่ผ่านการรับรองเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร รวมทั้งสิ้น 388 แห่ง ซึ่งยังถือว่ามีจำนวนน้อย เนื่องจากการประเมินเน้นเชิงคุณภาพ โรงเรียนต้องใช้เวลาในการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งวัดผลลัพธ์ด้านสุขภาพนักเรียนโดยตรงรวมด้วย นอกจากนี้ยังพบปัญหาเชิงโครงสร้างของโรงเรียนที่มีงบประมาณ ไม่เพียงพอ การผลักดันเชิงนโยบายระหว่างกระทรวง/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติยังไม่ เป็นรูปธรรมรวมถึงทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ผู้ประเมินมีผลต่อการบรรลุเป้าหมาย หากมีระบบบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพและมีกระบวนการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ภาวะสุขภาพของนักเรียนมี แนวโน้มที่ดีขึ้น (กระทรวงสาธารณสุข, 2558, หน้า 25)

จากสภาพของปัญหาสะท้อนให้เห็นถึงการขาดความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและผู้บริหารซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้ดำเนินการ ไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลหากผู้บริหารสนใจ ตระหนักและรับรู้ถึงความสำคัญของโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพจะทำให้เด็กนักเรียนในความดูแล มีสุขภาพที่ดียิ่งขึ้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญและเร่งสร้างคุณภาพทั้ง การศึกษาควบคู่ไปกับสุขภาพ เพื่อพัฒนาศักยภาพให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้ที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึง เป็นแรงจูงใจให้ผู้วิจัยซึ่งปฏิบัติหน้าที่ครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสนใจ ที่จะศึกษาสภาพการ ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานตามโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพให้เหมาะสมตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้

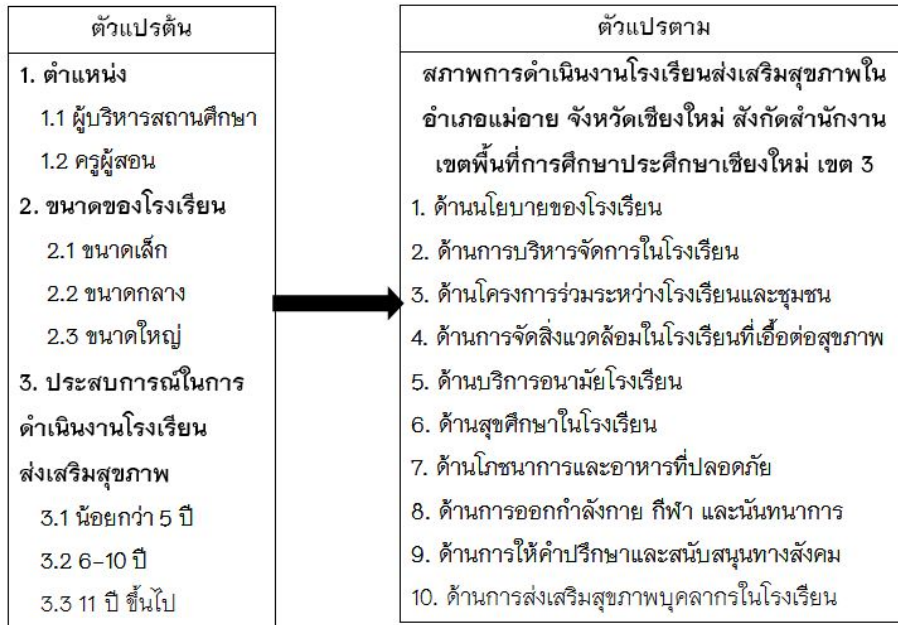
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงาน

โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

กรอบแนวคิดและสมมติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานการวิจัยของการวิจัยในครั้งนี้ คือ 1) ตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นในการดำเนินการงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแตกต่างกัน 2) โรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีระดับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแตกต่างกัน 3) โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต่างกัน มีระดับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 297 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เพื่อสอบถามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหา

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบโดยใช้การทดสอบ t - test และ One-Way ANOVA และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการ LSD (Least significant difference test)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสุขภาพในโรงเรียน รองลงมา คือ ด้านบริการอนามัยโรงเรียน ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน ด้านนโยบายของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ และด้านบริหารจัดการในโรงเรียน ตามลำดับ โดยมีผลการศึกษารายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านนโยบายของโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ กำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ รองลงมา คือ ประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในโรงเรียนได้รับข่าวสาร นโยบาย หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนทราบนโยบาย หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ มีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับนโยบายส่งเสริมสุขภาพ และประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและชุมชนได้รับข่าวสารนโยบายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ

1.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ มีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ ผู้นำนักเรียนส่งเสริมสุขภาพหรือแกนนำนักเรียนด้านสุขภาพโดยมีการจัดตั้งชมรม/ชุมนุม มีการนิเทศ /ติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปผลการนิเทศและนำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนางาน และ มีการประเมินโครงการส่งเสริมสุขภาพ

1.3 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านโครงการร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง รองลงมา คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอย่างเป็นระบบ ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา, วางแผนดำเนินการ, ตรวจสอบทบทวนร่วม, แก้ไขพัฒนาปรับปรุง โครงการร่วมระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และมีการจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชน

1.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่อาว จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการจัด

สิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนที่เชื่อมต่อสุขภาพ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ มีการจัดการ ควบคุม ดูแล และปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รองลงมา คือ มีมาตรการและการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยในโรงเรียน ห้องพยาบาลได้รับการดูแลรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบอย่างสม่ำเสมอ และมีมาตรการลดการเกิดอุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

1.5 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนก่อนประถมศึกษาและนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 ได้รับการตรวจสุขภาพโดยบุคลากรสาธารณสุขอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง รองลงมา คือ นักเรียนที่เจ็บป่วยเกินขอบเขตการบริการ ของห้องพยาบาล (เช่น หอบหืด โลหิตจาง ฯลฯ) ได้รับการแนะนำช่วยเหลือ/ส่งต่อเพื่อการรักษา มีการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพนักเรียนปีละ 1 ครั้ง (ทดสอบสายตา ทดสอบการได้ยินอย่างง่าย ตรวจสุขภาพช่องปาก การได้รับวัคซีน) นักเรียนชั้น ป.5 - ป.6 มีการตรวจสุขภาพด้วยตนเองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ (เช่น มีไข้ เป็นหวัด ปวดท้อง ฯลฯ) และนักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพได้รับการติดตามเพื่อช่วยเหลือ/แก้ไข/ส่งต่อ

1.6 ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านสุขศึกษาในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนชั้น ป.1 - ป.6 แปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟันผสมฟลูออไรด์ รองลงมา คือ นักเรียนได้รับการฝึกทักษะตามหลักสูตรบัญญัติแห่งชาติพื้นฐาน 10 ประการ และ มีกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน (เช่น เสียตามสาย การรณรงค์ ป้ายนิเทศ แจกเอกสาร ฯลฯ)

1.7 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียน ป.1 - ป.6 ได้ดื่มนมรสจืดทุกวัน รองลงมา คือ นักเรียนก่อนประถมศึกษา - ป.6 มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วน นักเรียนก่อนประถมศึกษา - ป.6 มีส่วนสูงระดับดีและรูปร่างสมส่วน มีมาตรฐานสุขภาพอาหารของโรงอาหารในโรงเรียน นักเรียนที่มีภาวะโภชนาการผิดปกติได้รับการแก้ไข นักเรียนมีความรู้ในการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการ และความปลอดภัย และงดการจาด จำหน่าย หรือบริการอาหาร/อาหารว่าง/ขนม ที่มีผลเสียต่อสุขภาพไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ

1.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนที่ทดสอบสมรรถภาพทางกายไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน ได้รับการแก้ไข และติดตามความก้าวหน้า รองลงมา คือ นักเรียนได้รับการทดสอบสมรรถภาพทางกาย และผ่านเกณฑ์มาตรฐาน มีสถานที่และอุปกรณ์ออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย จัดกิจกรรมในการออกกำลังกาย/กีฬา สำหรับนักเรียนและชุมชน และมีชมรม/ชุมนุม/กลุ่มจัดกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการในโรงเรียน

1.9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงและมีปัญหาที่ได้รับการช่วยเหลือหรือส่งต่อได้รับการติดตามและดูแลต่อเนื่องจากครู รองลงมา คือ มีการคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และมีปัญหาได้ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และมีปัญหา มีการเฝ้าระวัง ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น และมีกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โดยการประสานงานขอคำปรึกษาจากบุคลากรสาธารณสุขหรือผู้เกี่ยวข้อง

1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การป้องกันรณรงค์ไม่ให้มีการสูบบุหรี่ในบริเวณโรงเรียนของบุคลากร รองลงมา คือ บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องสุขภาพอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง บุคลากรในโรงเรียนมีการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง การป้องกันรณรงค์ไม่ให้เกิดการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบริเวณโรงเรียนของบุคลากร และบุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรม ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพ เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย, ส่งเสริมโภชนาการ, นันทนาการ ฯลฯ

2. การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประเภทการดำเนินการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.1 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 และเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าแตกต่างกัน 2 คู่ คือ คู่ที่ 1 ขนาดของโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่, คู่ที่ 2 ขนาดของโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ นั่นคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน มีความคิดเห็น แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05

2.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต

3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แตกต่างกันไป มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษา สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในอำเภอแม่เมาะได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึงมีการจัดการ ควบคุม ดูแล และปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับกรมอนามัย (2558, หน้า 9-10) กล่าวว่า การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตามหลักการบริหารงานโดยใช้วงจรคุณภาพ คือ การวางแผนดำเนินงาน (PLAN) โดยดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรประกอบด้วย ครู นักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข และผู้แทนองค์กรในชุมชนคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนร่วมกันกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพ ให้ครอบคลุมประเด็นสุขภาพที่จำเป็นต่อการสร้างสุขภาพ เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาถ่ายทอดนโยบายสู่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง จัดทำแผนกลยุทธ์พัฒนาคุณภาพการศึกษาและแผนงานโครงการให้สอดคล้องกับนโยบายส่งเสริมสุขภาพ จัดทำข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความต้องการด้านสุขภาพของทุกฝ่ายทั้งในและนอกโรงเรียนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ มีนา โอราวัฒน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านนโยบายของโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอ แม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ ได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพที่ชัดเจนเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการประชาสัมพันธ์ให้บุคลากรในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชนได้รับข่าวสาร นโยบาย หรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ และมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม รองรับนโยบายส่งเสริมสุขภาพซึ่งสอดคล้องกับ มัลลิกา คำบันลือ (2553, บทคัดย่อ) กล่าวว่า โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นโรงเรียนที่มีขีดความสามารถ แข็งแกร่ง มั่นคงในการสนับสนุนด้านการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมมีจุดประสงค์ เพื่อให้ทุกคนมีความสามารถในการปฏิบัติที่จะควบคุมและสร้างเสริมสุขภาพตนเอง และเป็นสถานที่ที่มีสุขอนามัยที่ดีเหมาะสมเพื่อการอยู่อาศัยและการทำงานมีบทบาทหน้าที่ เป็นจุดเริ่มต้น ศูนย์รวมของการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียนและสมาชิกอื่นในชุมชน และเป็นศูนย์กลางในการสร้างเสริมความเข้าใจส่งเสริมให้ผู้ปกครอง บุคลากรในโรงเรียน และชุมชนร่วมกับหน่วยงานองค์กรในท้องถิ่นริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาสุขภาพนักเรียน และชุมชน

1.2 ด้านการบริหารจัดการในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในอำเภอแม่เอย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการจัดทำโครงการส่งเสริมสุขภาพอย่างเป็นระบบ และมีการนิเทศ /ติดตามโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการสรุปผลการนิเทศและนำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนางาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ รูปชัยภูมิ (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ด้านการบริหารจัดการโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านโครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการอย่างเป็นระบบ ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา, วางแผนดำเนินการ, ตรวจสอบทบทวนร่วม,แก้ไขพัฒนาปรับปรุง มีโครงการร่วระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การดำเนินการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และ มีการจัดกิจกรรมภายนอกโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาญศักดิ์ โคตรภัทร (2552 หน้า 100) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) ข้าราชการครู และคณะกรรมการส่งเสริมสุขภาพมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ด้านโครงการร่วระหว่างโรงเรียนและชุมชน อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการจัดการ ควบคุม ดูแล และปรับปรุงสุขภาพสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน มีมาตรการและการดำเนินงานควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ในโรงเรียน ห้องพยาบาลได้รับการดูแลรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบอย่างสม่ำเสมอและมีมาตรการลดการเกิดอุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มีนา โอราวัฒน์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัย เรื่องการบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านบริการอนามัยโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนได้บริการด้านอนามัยให้กับนักเรียนก่อนประถมศึกษาและนักเรียนชั้น ป.1-ป.4 ได้รับการตรวจสุขภาพโดยบุคลากรสาธารณสุขอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง นักเรียนที่เจ็บป่วยเกินขอบเขตการบริการของห้องพยาบาล (เช่น หอบหืด โลหิตจาง ฯลฯ) ได้รับการแนะนำช่วยเหลือ/ส่งต่อเพื่อการรักษา มีการเฝ้าระวังภาวะสุขภาพนักเรียนปีละ 1 ครั้ง (ทดสอบสายตา ทดสอบการได้ยินอย่างง่าย ตรวจสุขภาพช่องปาก การได้รับวัคซีน) นักเรียนชั้น ป.5 - ป.6 มีการตรวจสุขภาพด้วยตนเองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง มีการจัดบริการรักษาพยาบาลเบื้องต้น นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ (เช่น มีไข้ เป็นหวัด ปวดท้อง ฯลฯ) และ นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพได้รับการ

ติดตามเพื่อช่วยเหลือ/แก้ไข/ส่งต่อ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ รูปชัยภูมิ (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัย พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน ด้านการบริการ อำนวยโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านสุขภาพในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอ แม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนชั้น ป.1 - ป.6 แปรงฟันหลังอาหารกลางวันทุกวันด้วยยาสีฟัน ผลมฟลูออไรด์ นักเรียนได้รับการฝึกทักษะตามหลักสูตรบัญญัติแห่งชาติพื้นฐาน 10 ประการ และ มีกิจกรรมเผยแพร่ ความรู้ ด้านสุขภาพในโรงเรียน (เช่น เสียงตามสาย การรณรงค์ ป้ายนิเทศ แจกเอกสาร ฯลฯ)ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสุภา ป้อมมลอย (2550, หน้า 101) ได้ศึกษา การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ด้านสุขภาพในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

1.7 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียน ป.1 - ป.6 ได้ดื่มนมรสจืดทุกวัน มีมาตรฐาน สุขภาพอาหารของโรงอาหารในโรงเรียน ให้ความรู้ในการเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าถูกหลักโภชนาการ และ ความปลอดภัย และ งดการจืด จำหน่าย หรือบริการอาหาร/อาหารว่าง/ขนม ที่มีผลเสียต่อสุขภาพ ไม่มีคุณค่าทาง โภชนาการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภา ป้อมมลอย (2550 หน้า 101) ได้ศึกษา การดำเนินงานโครงการโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2 ด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และนันทนาการ ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดย ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการทดสอบสมรรถภาพทางกายให้กับ มีสถานที่และอุปกรณ์ ออกกำลังกายกีฬาและนันทนาการที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานและปลอดภัย จัดกิจกรรมในการออกกำลังกาย/กีฬา สำหรับนักเรียนและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสุมาลี คำภูษา (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ปลาปาก จังหวัดนครพนม ด้านการออกกำลังกาย กีฬา และ นันทนาการ อยู่ในระดับมาก

1.9 การให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริม สุขภาพในอำเภอแม่เอย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการคัดกรองและสามารถระบุนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และมีปัญหา มีการเฝ้าระวังให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นและ มีกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา โดยการประสานงานขอ คำปรึกษาจากบุคลากรสาธารณสุขหรือผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พงศ์ศักดิ์ รูปชัยภูมิ (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัด

สุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน ด้านการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม อยู่ในระดับมาก

1.10 ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการป้องกันรณรงค์ไม่ให้มีการสูบบุหรี่ การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในบริเวณโรงเรียนของบุคลากร บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารเรื่องสุขภาพอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง บุคลากร ในโรงเรียนมีการตรวจสุขภาพอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และ บุคลากรในโรงเรียนร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมหรือแก้ไขปัญหาสุขภาพ เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย, ส่งเสริมโภชนาการ, นันทนาการ ฯลฯ ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ พยุงศักดิ์ รูปชัยภูมิ (2552, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชน ด้านการส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.1 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี คำภูษา (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 สอดคล้องกับผลการวิจัยงาน บุชยา รุจิระปรีชากุล (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า แตกต่างกัน คือ

2.2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดขนาดเล็กมีความ

คิดเห็นแตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี คำภูษา (2555, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินงานสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นแตกต่างกันกับโรงเรียนขนาดใหญ่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญยา รุจิระปรีชากุล (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 11.05 เป็นครูผู้สอน ร้อยละ 88.95 ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 41.99 โรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 44.20 และโรงเรียนขนาดใหญ่ คิดเป็น ร้อยละ 13.81 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พบว่า ประสบการณ์ในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพสู่ความสำเร็จและยั่งยืน ต้องอาศัยความสามารถและความร่วมมือของหน่วยงานทุกระดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิสา จินนา (2556) ได้วิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของ โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคมมีการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชร ที่มีการปฏิบัติที่ดี พบว่ามีการบริหารโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ มีการศึกษาทำความเข้าใจแนวทางดำเนินการและประเมินผลและนำมาวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดนโยบายเป้าหมายชัดเจน พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ประสานงานเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ และนักเรียนให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38 พบว่า มีการสร้างความตระหนักให้กับครูบุคลากรและนักเรียน ให้เห็นความสำคัญและการสร้างความรู้ความเข้าใจ ร่วมกันพัฒนา ประชุมชี้แจงนโยบาย แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จัดสรรงบประมาณให้เพื่อพัฒนางานตามโครงการต่าง ๆ มีการจัดอบรม การส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรม ไปศึกษาดูงานเพื่อนำไปพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์และประสานงานกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง มีระบบติดตามกำกับการตรวจสอบเป็นระยะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. โรงเรียนควรมีการแจ้งให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบนโยบายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบ เมื่อมีการดำเนินการโครงการส่งเสริมสุขภาพ ควรมีการนิเทศ ติดตามผล และนำผลที่ได้มาปรับปรุง พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนรวมในการแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนาสถานศึกษาในด้านการส่งเสริมสุขภาพให้มากยิ่งขึ้น
2. โรงเรียนควรมีมาตรการลดการเกิดอุบัติเหตุจากสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักและให้ความสำคัญได้รู้เข้าใจ และฝึกปฏิบัติจริงเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การล้างมือ การเลือกซื้อและรับประทานอาหาร การป้องกันตนเอง เป็นต้น มีกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพในโรงเรียน (เช่น เสียงตามสาย การรณรงค์ ป้ายนิเทศ แจกเอกสาร ฯลฯ) และนักเรียนที่มีปัญหาเกินขีดความสามารถของโรงเรียนควรได้รับการส่งต่อเพื่อให้นักเรียนได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกต้องและเหมาะสม
3. โรงเรียนควรมีการปรับปรุงสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่ ในโรงเรียนให้มีสภาพที่ดีไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรืออุบัติเหตุกับนักเรียน เช่น สนามเด็กเล่น สนามกีฬา อาคารต่าง ๆ เป็นต้น
4. โรงเรียนควรมีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพบุคลากรในโรงเรียน เช่น กิจกรรมออกกำลังกาย, ส่งเสริมโภชนาการ, นันทนาการ ฯลฯ จัดเวลาให้นักเรียนและบุคลากรได้ออกกำลังกาย มีชมรม/ชุมนุม/กลุ่มจัดกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในระดับของ โรงเรียนในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความรู้ณาในการให้คำแนะนำปรับปรุงจาก ดร. สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกรุณาเอาใจใส่ ให้กำลังใจ ให้คำแนะนำปรึกษาและติดตามความก้าวหน้าของการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาค้นคว้า ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผศ.จักรแก้ว นามเมือง อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา นางสาวกรรณิการ์ นารี ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 นางนริศรา แสงดี ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านห้วยป่าซาง ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการชี้แนะ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในครั้งนี้ จนทำให้การศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารและครูในอำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้ คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบและอุทิศแด่บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมอนามัย. (2558). คู่มือการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงสาธารณสุข. (8 มกราคม 2558). ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด และแนวทางการจัดเก็บข้อมูล ปีงบประมาณ พ.ศ. 2558. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558, จาก http://www.pho.in.th/index.php/yuth/kpi56-58/item/315-strategy_and_kpi_2558_
- กระทรวงสาธารณสุข. (5 กุมภาพันธ์ 2558). นโยบายกระทรวงสาธารณสุข. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2558, จาก <http://bps2.moph.go.th/sites/default/files/noybaayrathmtrii.pdf>
- ชาญศักดิ์ โคตรภัทร. (2552). การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ กลุ่มเครือข่ายกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- นิสา จินนา. (2556). แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเพื่อเข้าสู่ระดับเพชรของโรงเรียนทุ่งฟ้าวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 38. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- บุษยา รุจิระปรีชากุล (2555) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ ศษ.บ., มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, พิษณุโลก.
- พยุงค์ดี รูปชัยภูมิ (2552) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐและเอกชนในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- มัลลิกา คำบันลือ. (2553). การพัฒนาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- มีนา ไอรวัฒน์ (2554) การบริหารโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สุมาลี คำภูษา (2555) การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในอำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- สุภา ป้อมมลอย (2550) การดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ : กรณีศึกษาโรงเรียนวัดบางพลีใหญ่กลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สมุทรปราการ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยธนบุรี, กรุงเทพฯ.

สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัด
พะเยา

STUDY OPERATION AND GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF CHILD
DEVELOPMENT CENTER BY THE CHILD DEVELOPMENT CENTER IN
DOKKHAMTAI DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

อภิญา คำวังสีบ^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Apinya Khamwangsueb^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีจำนวนทั้งหมด 113 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลวิจัยพบว่า

1. สภาพการดำเนินงานการบริหารจัดการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีสภาพการบริหารจัดการมาก ทุก ๆ ด้าน

2. แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา 1) แนวทางด้านการบริหารจัดการ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ อยากให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรร

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

เงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์และเป็นปัจจุบัน 2) แนวทางด้านบุคลากร จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้และเหมาะสมกับคุณวุฒิ ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัย และการอบรมสื่อการสอน เพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ 3) แนวทางด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จัดติดตั้งมุ้งลวดปูพื้นทางเดินรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน จัดขอรวบรวมวีวีบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 4) แนวทางด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก 5) แนวทางด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) แนวทางด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เด็กขาดการแข่งขันก็พาร่วมกับชุมชน อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่ม เช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

Studying about Child Development Center's working and process of management, according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. The proposes of the research are ; 1) To study Child Development Center's working 2) To study about Child Development Center's process of management in Dok Kham Tai District, Phayao, according to the standard of Child Development Center. There are 113 populations in this research. The research instruments is questionnaire. Data analysis by using statistics of percentile, average, and standard deviation.

The results of the research are;

1. Child Development Center's working according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. There are 6 items. They are management, personnel, building, environment and safety, Academic and Curriculum, Local participation and organization supporting, and Child Development Center's network. All items are in more level.

2. Child Development Center's process of management in Dok Kham Tai District, Phayao, according to the standard of Child Development Center in Dok Kham Tai District, Phayao. 1) In process of management : all parts of organization should participate and allocate enough budget. They want dealing with compensation to be present and on time. 2) In personnel, they should put the right man in the right job and right qualification. And there should be training about How to Do the Research for Childhood, How to Produce Teaching Media, and working skills. 3) In building, environment and safety; they should provide mosquito wire screen, tiled blocks on the footpath around the Child Development Center, equip standard players and build the fence around the Child Development Center 4) In Academic and curriculum of Child Development Center, the teacher or child care teacher should provide modern teaching media and right to the activity and age of the children. 5) In Local participation and organization supporting, they should support the activities of Child Development Center 6) In

Child Development Center's network, the children don't participate in sporting with the local. They want to join with others network; for example producing teaching media with the others network and visiting the others network Child Development Center.

Keywords: operation and guidelines for the management, child development center

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นมิติใหม่ของการพัฒนาชุมชน เพื่อส่งเสริมการศึกษาและความ เป็นอยู่ของชุมชน ให้ดีขึ้นและนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแลเพราะครอบครัวไทย แต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย คือ มีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกันแต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยวมีแต่ พ่อแม่ลูก อีกทั้งแม่ยังออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ดังนั้นพ่อแม่ จึงจำเป็นต้องนำลูก ไปไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานะบริหารทารกหรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็น ของชีวิตมากยิ่งขึ้นกว่าเดิม ในอดีตที่ผ่านมาเรามักจะเลยไม่ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร (เขาวพา เดชะคุปต์ และคณะ, 2550, หน้า 47)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) โดยมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้กำหนดแนวทางให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินงาน เพื่อพัฒนาเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และเหมาะสม ซึ่งได้กำหนดแนวทางการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ ครอบคลุมลักษณะงาน โดยจำแนกการดำเนินงานกว้าง ๆ ออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ 2) มาตรฐานด้านบุคลากร 3) มาตรฐานด้านอาคาร สถานที่สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย 4) มาตรฐานด้าน วิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร 5) มาตรฐานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และ 6) มาตรฐาน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553) ซึ่งโดยเฉพาะในด้านการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการจัดการศึกษาของแต่ละท้องถิ่นนั้นเกิดขึ้นระหว่างสองฝ่าย คือทั้งชุมชนและสถานศึกษาเป็น การเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ชุมชนต้องร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับ บ้าน วัด โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มทุนทางสังคม สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมคิด ร่วมทำให้พื้นที่เจริญยิ่งขึ้น โดยร่วมพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณภาพเพื่อเป็นทุนทางมนุษย์

การพัฒนาเด็กเล็กไม่ใช่เพียงเฉพาะที่เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่านั้น แต่การพัฒนาเด็กเล็ก จะต้องเชื่อมโยง ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไปสู่ครอบครัวและชุมชนในเชิงบูรณาการ เพราะว่าเด็กเป็นหัวใจสำคัญในระบบมนุษย์นิเวศ เด็กจะมีลักษณะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาวัฒนธรรมของเด็กกับสิ่งแวดล้อม จะเห็นว่าสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กมี อิทธิพลต่อบุคลิกภาพ คุณภาพ และพฤติกรรมของเด็ก ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ใกล้ชิดกับตัวเด็กมากที่สุดก็คือครอบครัวและ ชุมชน โดยในแต่ละบริบทของสังคมจะมีการส่งคุณค่าที่แตกต่างกัน ในครอบครัวจะเริ่มต้นจากความรัก ความอบอุ่น ใจ ความปรารถนาดีเหมือน ดังคำที่ว่า“เด็กเป็นเพชรที่พ่อแม่ปรารถนาจะให้เกิดจากการเจียรไนหรือทำให้งดงามให้ สวยงามเพราะ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับครอบครัว” ทุกครอบครัวก็อยากให้เห็นเด็กของเขาเติบโต เป็นคนดี เป็นคน เก่ง และมีความสุข ซึ่งชุมชน คงจะหนีไม่พ้นที่จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้เกี่ยวพันเกี่ยวลูกให้เด็กได้รับความรู้สึกที่ดีรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนนั้น ๆ สุดท้ายคือสภาพของสังคมที่จะต้องสร้างสภาวะปลอดภัยที่ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาอยู่ใน สิ่งแวดล้อมนั้น แล้วเขาจะเติบโตขึ้นมาได้อย่างมีความสุขและถ้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นเพียงแค่สถานรับเลี้ยงเด็ก โดย

ไม่มีการส่งเสริมพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการในทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลสมวัย ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ไม่สามารถก่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ได้(กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550, หน้า 100)

น้อยไม่เพียงพอต่อการปรับปรุง ให้มีสิ่งแวดล้อมที่ดี พบว่าปัญหาของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในภาพรวมยังขาดงานอีกหลายด้าน 1) ด้านงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่ง ได้รับงบประมาณวิชาการขาดแผนการเรียนการสอนที่ได้มาตรฐาน 2) ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับการศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย 3) ด้านสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย 4) ด้านงานความสัมพันธ์กับชุมชนครูผู้ดูแลเด็กบางคนยังบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ไม่สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครองจึงขาดความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา มีจำนวนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น 27 แห่ง มีที่มาจาก 2 แหล่ง คือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง จำนวน 9 แห่ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนมาจากกรมการศาสนาของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทย จำนวน 18 แห่ง (ข้อมูลจากสำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ณ วันที่ 17 สิงหาคม 2558) นับตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อมและความต้องการภายในท้องถิ่นและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 เป็นต้นมารัฐได้เริ่มให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยมากขึ้น โดยมุ่งเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา และมีการจัดทำนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0 - 5 ปี) ระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจัดในรูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2545 - 2559 เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่นให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิต ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นและนำนโยบายและแผนการศึกษาดังกล่าว ไปสู่การปฏิบัติ โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัย ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ มีมายน้อยเพียงใด และการบริหารจัดการศึกษาได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 6 ด้านประกอบด้วยด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็ก และด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางแก้ปัญหา นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนา ปรับปรุง เสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาต่อไป

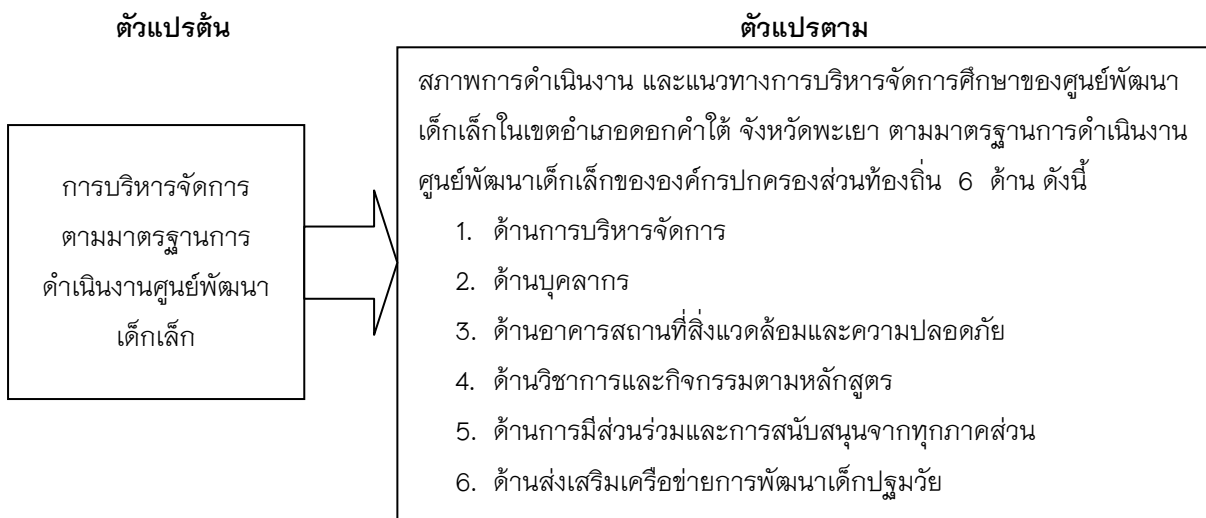
ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกแห่งและสามารถนำเสนอผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผน เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา และพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ในการศึกษาเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ศึกษาได้ใช้กรอบแนวคิดดังนี้

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยมีวิธีดำเนินการศึกษาดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 33 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 68คนผู้ดูแลเด็ก 12 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา รวม 113 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามขึ้นเองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ศึกษาสภาพการดำเนินงานและแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ การบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นแบบที่มีตัวเลือกเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นแบบเติมคำในช่องว่างลักษณะคำถามปลายเปิด (Open – end Form)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. **ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม** ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดเป็นเพศหญิง จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.6 สังกัดหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 52.2 ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 59.3 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 60.2 และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 85.8

2. **สภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยแบ่งมาตรฐานออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้**

2.1. **ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.43, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.51, \sigma = 0.63$) รองลงมาคือการได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร ($\mu = 4.49, \sigma = 0.60$) และข้อที่สภาพการปฏิบัติ น้อยที่สุดคือ มีการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็กระยะ 3 ปีเพื่อนำเข้าสู่แผนพัฒนาการศึกษาและแผนพัฒนาองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ($\mu = 4.37, \sigma = 0.68$)

2.2. **ด้านบุคลากร** มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.42, \sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับ มอบหมาย มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.56, \sigma = 0.53$) รองลงมาคือ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.52, \sigma = 0.64$) และข้อที่ ปฏิบัติน้อยที่สุดคือการพัฒนาบุคลากร พัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.10, \sigma = 0.89$)

2.3. **ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย** มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.35, \sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็กมี สภาพการบริหารจัดการมากที่สุด ($\mu = 4.55, \sigma = 0.58$) รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอย

ถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก ($\mu = 4.53, \sigma = 0.57$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือสนามเด็กเล่นและอุปกรณ์ มีความปลอดภัยกับเด็ก ($\mu = 4.06, \sigma = 0.98$)

2.4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.44, \sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและ ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.58, \sigma = 0.58$) รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กตามช่วงอายุ และการเรียนรู้ของเด็ก ($\mu =$ คือ ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดซื้อสื่อการ 4.53, $\sigma = 0.61$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เรื่อง เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่กำหนด ($\mu = 4.28, \sigma = 0.71$)

2.5. ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.64$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด ($\mu = 4.6, \sigma = 0.58$) รองลงมาเรียน การสอน วัสดุอุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 4.41, \sigma = 0.73$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ.องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำปรึกษา แนะนำ ส่งเสริม สนับสนุนในการดำเนินงานและพัฒนาบุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.32, \sigma = 0.7$)

2.6. ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.26, \sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ สรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์รปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ มีสภาพการบริหารจัดการ มาก ($\mu = 4.39, \sigma = 0.69$) รองลงมาคือ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุนการจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 4.29, \sigma = 0.80$) และข้อที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระดับองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค ($\mu = 4.16, \sigma = 0.88$)

ตอนที่ 3 แนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ อยากรให้ทางกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารจัดการเกี่ยวกับการจัดสรรเงินเดือน ค่าตอบแทนครูให้ทันต่อเหตุการณ์ และเป็นปัจจุบัน เพราะตอนนี้ล่าช้ามาก ผู้บริหารให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กค่อนข้างน้อย ควรมีการจัดแผนพัฒนาศูนย์ฯ

2. ด้านบุคลากร คือ จัดบุคลากรเหมาะสมกับงานที่รับผิดชอบให้ดีกว่านี้และเหมาะสมกับคุณวุฒิ ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในเด็กปฐมวัยและการอบรมสื่อการสอน เพิ่มทักษะในการปฏิบัติหน้าที่ ยังขาดในเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างถูกต้อง

3. ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จัดติดตั้งมุ้งลวด ปูพื้นทางเดินรอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จัดติดตั้งเครื่องเล่นสนามให้มีมาตรฐาน จัดขอบรอบรั้วบริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังต้องมีการปรับปรุง

เพิ่มเติมควรปรับภูมิทัศน์รอบ ๆ ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่สีเขียวสำหรับเด็กวิ่งเล่น อาคารยังไม่มีความพร้อมเท่าที่ควร ระบบน้ำประปาไม่ดี ขาดห้องน้ำ ห้องส้วมไม่เพียงพอ และมีขนาดไม่เหมาะสมกับเด็ก

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรจัดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัยให้ตรงกับกิจกรรมของเด็ก ควรจัดให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก การเขียนแผนจัดประสบการณ์อยากให้อิงของกรมฯ ไม่ต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ตามใจหัวหน้าวิชาการ

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนทุกภาคส่วน ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 48.72 รองลงมาคือ ชุมชนควรให้การช่วยเหลือ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77 ส่วนข้อเสนอแนะที่น้อยที่สุดก็คือ ควรมีการจัดประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย เด็กขาดการแข่งขันกีฬาพร้อมกับชุมชน อยากให้เครือข่ายมีกิจกรรมกลุ่มเช่น การผลิตสื่อ เยี่ยมศูนย์ในเครือข่าย เพื่อเป็นการนิเทศไปในตัว ผู้ดูแลเด็ก/ผู้ดูแลเด็กควรไปเรียนรู้สร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มความรู้ให้เท่าทันตลอดเวลา อยากให้มีการแข่งขันกีฬาครูในเขตอำเภอดอกคำใต้เพื่อสร้างความสัมพันธ์ไมตรีต่อกัน มีการจัดการแข่งขันทักษะเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง

สรุปผลการศึกษา

การอภิปรายผลการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปราย ดังนี้ สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา โดยภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ผลที่เป็นเช่นนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ส่งเสริมให้ผู้บริหาร และผู้ดูแลเด็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ได้รับการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการบริหารการศึกษา ตลอดจนจนจัดสรรงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ได้ถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบมากขึ้น การบริหารจัดการทุก ๆ ด้าน ทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวมากขึ้น จากสาเหตุดังกล่าวแล้ว ทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม และสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดการศึกษาสร้างแผนงาน การใช้จ้างบุคลากรของรัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยวางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปีต่อมา และสอดคล้องผลวิจัยของปรัศนี เจริญใจ (2551) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ อำเภอต๋องยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประสิทธิผลการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จอยู่ในระดับมากที่สุดความคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ และประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียน โดยส่วนของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และพนักงานส่วนตำบลและพนักงานจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นที่ตรงกันด้านบุคลากร ด้านพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและด้านผู้เรียน และประชาชนที่อาศัยในตำบลเทพเสด็จในฐานะผู้ปกครองนักเรียนมีความพึงพอใจ

ในประสิทธิภาพของผู้เรียนในระดับมาก ด้านบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ดูแลเด็กควรได้รับการส่งเสริมให้ศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีทางการศึกษาทุกคน เพื่อให้เกิดการยอมรับในคุณภาพของผู้สอน ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจะนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนการสอนและการจัดการระบบข้อมูลต่าง ๆ ในศูนย์เพื่อให้เกิดความเป็นปัจจุบันของข้อมูลและเด็กนักเรียนสนใจที่จะเรียนหนังสือมากขึ้น และด้านผู้เรียนควรจะต้องเลือกสื่อและมีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กเล็กซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. **ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก** พบว่าโดยภาพรวมมีสภาพการบริหารจัดการดีมาก เมื่อพิจารณาข้อพบข้อว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินรายได้ของสถานศึกษาไปจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือ การได้รับการอุดหนุนจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามหลักเกณฑ์การจัดสรร เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2551 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการวางแผน ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินงาน และพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการวางระบบกลไกที่ดีในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤษณา ธาตุ (2552) ศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอต๋อยสะแกต จังหวัดเชียงใหม่ ด้านปัจจัย ในภาพรวมพบว่าความพร้อมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก (ร้อยละ 88.50) และเมื่อพิจารณาข้อแล้วพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปฏิบัติหรือมีความพร้อม ในการจัดการศึกษาด้านปัจจัยทุกประเด็น โดยประเด็นที่มีค่าร้อยละของการปฏิบัติหรือมีความพร้อมด้านปัจจัยสูง คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายความสำเร็จของการทำงานหรือสภาพการณ์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตไว้ก่อนเสมอ ผู้บริหารเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจนเป็นที่รักของประชาชน และพนักงานท้องถิ่น ผู้บริหารวางตัวไว้อย่างเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี โครงการและกิจกรรมในแผนพัฒนาท้องถิ่น มาจากการประชุมสมาคม ผู้บริหารเปิดโอกาสให้พนักงานส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการบริหาร ผู้บริหารตัดสินใจหรือปฏิบัติงานบนพื้นฐานของเหตุและผล บุคลากรทางการศึกษา มีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐานการปฏิบัติตน บุคลากรในหน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีคุณธรรม จริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์หน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีหน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการติดตามตรวจสอบและประเมินผลการใช้งบประมาณหน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีแผนการจัดหาครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้างหน่วยงานการศึกษาของ อปท. มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ร้อยละ 100) รองลงมา ผู้บริหารจัดลำดับขั้นตอนในการทำงาน

2. **ด้านบุคลากร** พบว่า โดยภาพรวม มีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณาข้อพบข้อว่า ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก สนับสนุนช่วยเหลือการปฏิบัติงานร่วมกับครูผู้ดูแลเด็กและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือ ครูผู้ดูแลเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรรยา ชินลี (2552) ได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำงบประมาณไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายงบประมาณไม่คล่องตัว อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน สภาพแวดล้อมยังไม่มี ความร่มรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะ

พัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชน ส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการ ให้ความรู้การศึกษาแต่ยังไม่ครบทุกคน ไม่มีบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขาไปนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเด็กเล็กมีสุขภาพฟื้นฟู สำหรับแนวทางการพัฒนาพบว่าควรสร้างแรงจูงใจและจัดสวัสดิการแก่บุคลากรให้มากขึ้น ประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดจ้างบุคลากรในตำแหน่งนักการศึกษาเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์กำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ เป็นแนวเดียวกัน ปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อ การจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการแก่ครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ ให้ความรู้เรื่องการนิเทศแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ และขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการดูแลและป้องกันสภาพฟื้นฟู

3. **ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย** ในสภาพการบริหารจัดการมาก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีอาคารมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัยสำหรับเด็ก รองลงมาคือ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพพื้นที่ใช้สอยถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยต่อเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการมอบหมายนโยบายให้มีการปรับปรุงภูมิเรียนรู้ ปรับภูมิทัศน์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก จัดบรรยากาศในชั้นเรียนและนอกห้องเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และผู้ปกครอง จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และเหมาะสมกับเด็ก จัดให้มีมาตรการเพื่อเพิ่มความปลอดภัย โดยมีการติดตั้งอุปกรณ์และระบบความปลอดภัย จัดให้มีมาตรการความปลอดภัยของเด็กเป็นสัดส่วน มีห้องปฐมพยาบาล ตู้ยาสามัญ ห้องรับประทานอาหารมีพื้นที่สีเขียวสวยงามเอื้อต่อการจัดการศึกษา มีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาของเด็กตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยยาบมีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ส่งเสริมให้บุคลากรที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยเข้ารับการอบรม และสัมมนาเพื่อพัฒนาตนเองให้ความสำคัญกับการจัดระบบประเมิน ในการจัดการศึกษาสร้างแผนงาน การใช้จ้างบุคลากรของรัฐ ด้านวัสดุอุปกรณ์และอาคารสถานที่จัดโครงสร้างการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยวางแผนจัดการศึกษาระดับปฐมวัยและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในปีต่อมา

4 **ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร** โดยภาพรวม พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณารายชื่อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดกิจกรรม วันสำคัญต่างๆ/โครงการที่ส่งเสริมผู้เรียนและ ได้บรรจุไว้ในแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้จัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กตามช่วงอายุ และการเรียนรู้ของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของดลตรี มนทาน้อย (2554) ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร” พบว่า

1. ระดับปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ ได้แก่ ด้านการบริหารทั่วไป Product Evaluation: การประเมินผลผลิตของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านแม่กา พบว่า ผู้ปกครองด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตาก ล้า จังหวัดสกลนคร ซึ่งจำแนกตามสภาพ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอตาก ล้า จังหวัดสกลนคร จำแนกตามขนาดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ โดยองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดกลางมีปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมากกว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่

จากแนวทางแก้ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า 1) ด้านการบริหารวิชาการ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีโอกาสการนิเทศ ติดตาม การจัดประสบการณ์ของผู้ดูแลเด็กอย่างต่อเนื่อง การจัดอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรหรือศึกษาดูงานศูนย์ที่เป็นต้นแบบ เปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กสามารถเลือกสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็กใน การสอนเอง 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ต้องให้การอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อแก่ครูผู้ดูแลเด็ก จัดสรร งบประมาณให้เพียงพอกับการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและควรบูรณาการในการดำเนินงานกับสถานศึกษา ใกล้เคียง 3) ด้านการบริหารงานบุคคล ควรให้มีการประชุมบุคลากร โดยให้โอกาสในการกำหนดขอบข่ายงาน สร้าง ความเข้าใจให้แก่บุคลากรและให้โอกาสครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม 4) ด้านบริหารทั่วไป องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นควรกำหนดคุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย เป็น อย่างต่ำ สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานการศึกษาอื่นและจัดหาพื้นที่ในการสร้างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสม

5. **ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน** พบว่า มีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อ พิจารณารายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสร้างเครือข่ายกับชุมชน เช่น จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน การจัดทำสมุดสื่อ สาร ระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้กับผู้ปกครอง มีสภาพการบริหารจัดการ มากที่สุด รองลงมาคือ ชุมชนร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กรวมทั้งการจัดซื้อสื่อ การเรียน การสอน วัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนในการให้คำแนะนำ ปรึกษา สนับสนุนทรัพยากรในการทำกิจกรรม เช่น ศึกษาแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีความรู้ เสริมสร้าง ความคิด และเทคนิค ทักษะวิชาการของผู้ปกครองและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา พร้อมการจัดทำเอกสาร เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ในการเผยแพร่ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ แก่ผู้ปกครองและชุมชน ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และสนับสนุนให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การ บริหารส่วนตำบลต้นธงจังหวัดลำพูนพบว่าชุมชนได้รับรู้ปัญหา ในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวาง แผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ขวัญและ กำลังใจแก่ครูที่เลี้ยงเด็กและติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความ ร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

6. **ด้านการส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย** พบว่ามีสภาพการบริหารจัดการ มาก เมื่อพิจารณา รายข้อพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำ สรุป และรายงาน แผนงาน ปฏิทินงาน แนวทางการปฏิบัติงานเครือข่าย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบ รองลงมาคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริม สนับสนุน การจัดประชุมครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผน

ความร่วมมือในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแนวคิดที่ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และได้มาตรฐานในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้แก่เด็กปฐมวัยอย่างครอบคลุม กว้างขวางเป็นพื้นฐานของการศึกษา เพื่อพัฒนาคนอย่างมีคุณภาพ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้ง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและ ผู้เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงต้องส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งใน ระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับภาค

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยจึงได้มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สภาพการดำเนินงาน และแนวทางการบริหารจัดการการศึกษา ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ทุก ๆ ด้าน ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรจัดให้มีการนิเทศงาน ติดตามประเมินผล การดำเนินงานทุกระยะอย่างต่อเนื่อง มีการจัดงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อและอุปกรณ์การสอนให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานและที่สำคัญ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและผู้ดูแลเด็กได้รับการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีหรือในระดับที่สูงขึ้นในสาขาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรให้ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหาร ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น โดยให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง แสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาศูนย์ และการจัดการศึกษาต่อ การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

2. ควรศึกษาทัศนคติของนายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นต่อการบริหารจัดการการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลือจาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อย และ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา และ พระครูสุวิมลสารคุณ ดร. เจ้าคณะตำบลดอกคำใต้ ที่ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องตลอดถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่านในการพิจารณาเครื่องมือ ได้แก่ คุณณรงค์ชัย ศรีเมือง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันจกปก คุณ

ธาราทรงศ์ เพียรจริง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ คุณสุรสิทธิ์ บัณฑิตอำเภอบ้านนาถการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์
บริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ คุณพัชรี ฝิ่นถึงภูมิ นักวิชาการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์บริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ จนทำให้
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัว ที่เป็นผู้ให้กำลังใจและขอกราบขอบพระคุณอาจารย์
หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่านที่ให้ ขอขอบคุณรุ่นพี่
เพื่อนนิสิตการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดี
ในระหว่างการศึกษาค้นคว้าด้วยดีมาโดยตลอด

ขอขอบคุณ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้
อนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามในครั้งนี้
สำเร็จลุล่วงด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ บุพการี และผู้มี
พระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ:
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553. **คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ:
กระทรวงมหาดไทย.กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557 , หน้า 22 – 23)
- กฤษณา สวัสดิ์ชัย (2551). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วน
ตำบลต้นธง จังหวัดลำพูน**
- กฤษณา ถาคำ (2552). **ศึกษาค้นคว้าเรื่อง “ความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วน ท้องถิ่น
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**
- จรรยา ชินลี (2552). **ศึกษาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอ
แม่ริม จังหวัดเชียงใหม่**
- ดลตรี มันทาน้อย (2554). **ดำเนินการวิจัยเรื่อง “ปัญหาการบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การปกครอง
ส่วนท้องถิ่น อำเภอตากฟ้า จังหวัดสกลนคร**
- ปรีศณี เจริญใจ (2551). **การพัฒนาคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลเทพเสด็จ
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542). **แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**
- พัชรี ชุมสวัสดิ์ (2551). **ความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วย
ยาบ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน**
- เยาวพา เดชะคุปต์,สุทธิพรธณ ชีรพงศ์,พรรัก อินทามระ (2550, หน้า 47). **การบริหารจัดการศึกษา ปฐมวัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.**

สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย

The state of instructional Montessori approach of Kindergarten in Chiangrai

สุจิตราภรณ์ ชุ่มวงศ์^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Sujitraporn Chumwong^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ประชากรได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการการเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนตามแนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงรายซึ่งมีทั้งหมด 4 โรงเรียน จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านบุคลากรตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย ควรมีการกำหนดโครงสร้างและการบริหารการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กอย่างหลากหลายตามความเหมาะสม โดยจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีสื่ออุปกรณ์ อย่างเพียงพอกับเด็ก และประเมินผลการเรียนรู้จากพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา และมีการประเมินที่หลากหลาย ตามแนวมอนเตสซอรี

คำสำคัญ: การจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ระดับปฐมวัย

Abstract

This research aims to study The state of instructional Montessori approach of Kindergarten in Chiangrai. The sample that was used in this study are administrators and teacher in the number of 41 people from 4 kindergartens in Chiangrai that teaching by Montessori style. This research used the questionnaire that is

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : krit.tctk@hotmail.com

performed to choose 5 kinds of measurement and the statistic values that were used in this research are percentage, average, standard deviation and data analysis.

The results showed that

1) the average of The Management Conditions by Teaching in Montessori styles of Kindergarten in Chiangrai are in high level ,while focusing in each objective, the teaching and creating or making the teaching environment are as the same level and highest followed by evaluating and personnel.

2) The suggestions in The Management Conditions by Teaching in Montessori style of Kindergarten in Chiangrai are; should set the management structure and plan clearly, focus on students or childhood students learning activities variously and appropriately by creating the classroom environment that can support their learning and have the materials aplenty, variously evaluate students or childhood students from 4 sources; physique, emotion, sociability and intelligence following the way or style of Montessori.

Keywords: Instructional Montessori approach, Kindergarten

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญต่อประเทศชาติเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นการวางรากฐานของชีวิตให้กับเด็ก ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของประเทศตั้ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 18 ระบุให้มีการจัดการศึกษาปฐมวัยและสถานพัฒนาเด็ก ปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดตั้งสถาบันแห่งชาติเพื่อการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย พร้อมทั้งประกาศว่า “การศึกษาปฐมวัย คือ การสร้างคน สร้างชาติ” (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, หน้า 3-4) หน่วยงาน ต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนต่างพร้อมใจกันระดมสรรพกำลังในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้

การจัดการศึกษาสำหรับปฐมวัยดังกล่าวข้างต้นจึงได้มีการนำเอานวัตกรรมการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนใน ระดับปฐมวัยทั้งนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการ (Project approach) การสอนภาษาแบบธรรมชาติหรือ แบบองค์รวม (Whole language) การเรียนการสอนตามแนวคิดของมอนเตสซอรี (Montessori method) การเรียน การสอนแบบไฮ/สโคป (High/Scope) และการเรียนการสอนตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ (Waldorf education) ซึ่งรูปแบบของการจัดการเรียนการสอนของนวัตกรรมการศึกษาทั้งหมดนี้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยผ่านการสำรวจ การแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติจริง การค้นพบ และการร่วมมือกันแต่ละ โปรแกรมพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของพัฒนาการเด็กเป็นหลัก ทั้งนี้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, หน้า 2549) ในบรรดานวัตกรรมการศึกษาปฐมวัยเหล่านี้ การเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรีเป็นนวัตกรรม หนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูเป็นอย่างมาก เพราะเป็นนวัตกรรมที่ได้รับ การยอมรับจากนักการศึกษาทั่วโลกมาเป็นเวลานานร้อยปี แต่ยังคงมีความทันสมัย สอดคล้องกับผลการวิจัยใหม่ ๆ ทาง การเรียนรู้ โดยเฉพาะการค้นพบและงานวิจัยเกี่ยวกับสมอง (Caine and Caine, 1991 Gardner, 1983 อ้างอิงใน อารี สันทรวี, 2544, หน้า 1)

สำหรับประเทศไทยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรีเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวทางที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมุ่งหวัง ยึดเด็กเป็นหลักในการจัดการศึกษา โดยเด็กในระบบการเรียนการสอนตามแนวคิดมอนเตสซอรีสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ และ

ความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก ซึ่งนำไปสู่การเรียนรู้อย่างมีความสุข รู้จักการแก้ปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่องได้ด้วยตนเอง เป็นตัวของตัวเอง คิดเป็น ตัดสินใจเป็น และสามารถเลือกวิถีทางที่ถูกต้องเหมาะสมกับตนเองได้ (คำแก้ว ไกรสรพงษ์, 2544) นอกจากนี้ยังเป็นการสอนที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยและช่วยลดข้อขัดแย้งในสังคมลงในเรื่องการสอนเด็กปฐมวัย เพราะมีระบบการจัดการเรียนการสอนที่ชัดเจน เป็นการสอนรายบุคคล โดยมีอุปกรณ์ต่างๆที่เตรียมความพร้อมในการเรียนทุกกลุ่มวิชา เด็กมีโอกาสได้เรียนรู้ไปตามความสามารถ เลือกเรียนได้ตามความสนใจ มีการนำแนวคิดนี้มาปฏิบัติในประเทศไทยมาเป็นเวลานาน และมีการนำมาปรับใช้ ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทย (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์, 2549, หน้า 3)

การจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ตนเอง (Self-education/Auto-education) ซึ่งเป็นพื้นฐานของการเข้าใจตนเองในการเลือกวิธีการเรียนรู้ เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดีเพราะหลักสูตรมอนเตสซอรี ออกแบบโดยการเลียนแบบชีวิตจริง เรียนด้วยความสุข เป็นจัดการเล่นปนเรียน สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ได้เข้าสังคมกับเพื่อน ให้เด็กที่มีความแตกต่างกันเรียนรู้ที่อยู่ร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือกัน เป็นการเรียนแบบจัดกลุ่มเด็กหลายอายุ รวมกลุ่มกัน การเรียนที่มุ่งให้เด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จด้วยตนเอง ไม่มีการแข่งขันเปรียบเทียบ เด็กจะรู้สึกท้าทายตนเอง ไม่เครียด ไม่เบื่อหน่ายการเรียน เด็กมีสมาธิจากการทำงาน จิตเด็กสงบไม่กระวนกระวาย จะเป็นเด็กอดทน ใจเย็นและมีความสุขจากงาน เด็กจะเจริญเติบโตตามธรรมชาติ เพราะการสอนแบบมอนเตสซอรีให้ความสำคัญกับช่วงเวลาหลักของชีวิต การเจริญเติบโตทั้งทางสติปัญญาและจิตใจได้รับพลังอย่างเหมาะสม เกิดทักษะได้อย่างดี เช่น การเรียนรู้ภาษา การนับ การจัดการของอย่างมีระเบียบ การขึ้นลงบันได เป็นต้นและช่วยส่งเสริมเด็กมีบุคลิกภาพที่ดี คือ เป็นผู้กล้าคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เป็นผู้รู้จักการแก้ปัญหาด้วยตนเอง เป็นผู้รับผิดชอบ เป็นผู้รู้จักเข้าสังคม มีทัศนคติเชิงบวก และเป็นผู้มีสติปัญญาเหมาะสมตามวัยมีทักษะการเรียนรู้ที่จะเข้าสู่ระดับประถมได้ดี เพราะได้รับการเตรียมตัวจากหลักสูตรมอนเตสซอรีที่ครอบคลุมทางด้านประสบการณ์ชีวิต ด้านประสาทสัมผัส และทางด้านวิชาการคือ การอ่าน การเขียนและคณิตศาสตร์มีความเข้าใจธรรมชาติ เพราะได้รับการฝึกการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในชีวิต เขาจะมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติจะรู้จักคิดสร้างสรรค์ เพราะได้รับการส่งเสริมการคิดอย่างอิสระและการได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ใหญ่ (บุปผา เรืองรอง, 2556)ถึงแม้ว่าการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีจะช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาแต่ยังไม่มีการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำแนวคิดของมอนเตสซอรีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในทางปฏิบัติ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวคิดของมอนเตสซอรี ในจังหวัดเชียงราย

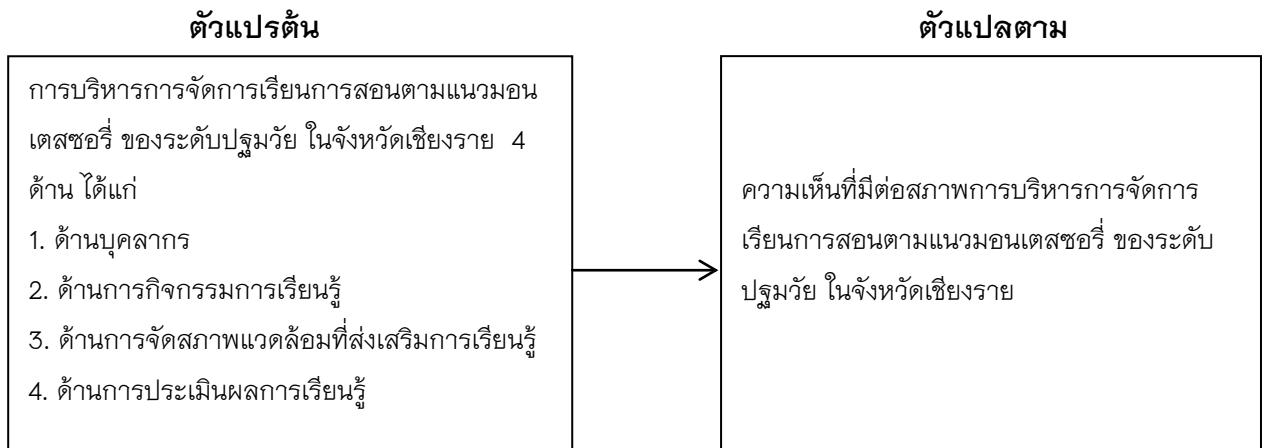
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย เพื่อจะได้ทราบสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนและปัญหาที่เกิดขึ้น และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบเป็นแนวคิดไปสู่การปฏิบัติที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้บริหาร ครู และผู้สนใจในการจัดการศึกษาตามแนวคิดของ มอนเตสซอรีไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละท้องถิ่นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย 2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย โดยใช้แนวคิดการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของจีระพันธ์ พูลพัฒน์ และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูของโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนตามแนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงรายซึ่งมีทั้งหมด 4 โรงเรียน จำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอนตอนที่ 1 เป็นคำถามข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ใน 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไป เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย โดยใช้สถิติการวิเคราะห์เนื้อหา

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงรายโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ และด้านบุคลากรตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านบุคลากร โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผลิตสื่อมอนเตสซอรีมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ กำหนดโครงสร้างการบริหารงานบุคคลอย่างชัดเจน และ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานเต็มศักยภาพมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากร และมีการเปลี่ยนหรือเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นแก่ครูและบุคลากรมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ฝึกทักษะให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับทรงกระบอก ลูกบาศก์ ปริซึม แขนงไม้ ชุดรูปทรงเรขาคณิต บัตรประกอบแถบสี กระดานสัมผัส แผ่นไม้ แท่งรูปทรงเรขาคณิตและฝึกทักษะการดูแลตนเองเบื้องต้นเกี่ยวกับชีวิตประจำวันตามลำดับ ส่วนจัดกิจกรรมเสริมทักษะด้านสุนทรียศิลป์ สอนประพันธ์เพลง โน้ตดนตรี ให้เหมาะสมกับวัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีมาตรการรักษาความปลอดภัยในอุปกรณ์ของเล่นกลางแจ้งอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ จัดสื่อ อุปกรณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเพียงพอ ตามหลักการมอนเตสซอรี และจัดสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับตัวเด็ก อยู่ในสภาพที่เด็กหยิบมาใช้ได้เอง ตามหลักการมอนเตสซอรีตามลำดับ ส่วนสนับสนุนจัดห้องเรียนในด้านบรรยากาศให้มีความสงบ ตามหลักการมอนเตสซอรีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีการประเมินและรวบรวมข้อมูลเด็กด้วยวิธีที่หลากหลาย) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ นำผลการประเมินการเรียนรู้ของเด็กไปปรับปรุง และ มีเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินการเรียนรู้ที่ชัดเจน เป็นไปได้ มีความยุติธรรมตรงตามวัตถุประสงค์ตามลำดับ ส่วนการประเมินพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก โดยใช้กิจกรรมตามแนวมอนเตสซอรีมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย

การศึกษาข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้บริหารและครูของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย จำนวน 41 คน ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรี ดังนี้

2.1 ด้านบุคลากร พบว่า ผู้บริหารและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย ด้านบุคลากร โดยเห็นว่า ควรมีการกำหนดโครงสร้างและการบริหารการวางแผนการทำงานอย่างชัดเจน มากที่สุด รองลงมาเห็นว่า ควรมีการส่งเสริมให้ครูมีการอบรมอย่างต่อเนื่องทั้งภาครัฐและเอกชน และควรมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาการใช้สื่อ อุปกรณ์

2.2 ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเห็นว่า ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กอย่างหลากหลายตามความเหมาะสม มากที่สุด รองลงมาเห็นว่า ควรฝึกทักษะต่างๆตามพัฒนาการของเด็ก และส่งเสริมครูสร้างกิจกรรมเพื่อให้เด็กมีแรงจูงใจจากภายใน ตามหลักการมอนเตสซอรี

2.3 ด้านการจัดสภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย ด้านการจัดสภาพที่ส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเห็นว่า ควรจัดห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้และมีสื่อ อุปกรณ์ อย่างเพียงพอกับเด็ก มากที่สุด รองลงมาเห็นว่า ควรจัดสื่อ อุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่เด็กสามารถหยิบมาใช้ได้เอง และควรจัดสภาพภายนอกห้องเรียนที่สามารถให้เด็กได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม

2.4 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ผู้บริหารและครู ได้ให้ข้อเสนอแนะในการบริหารการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนตาม แนวคิดของมอนเตสซอรีในจังหวัดเชียงราย ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ โดยเห็นว่า ควรประเมินผลการเรียนรู้จากพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา มากที่สุด รองลงมาเห็นว่า มีการประเมินที่หลากหลาย ตามแนวมอนเตสซอรี และควรนำผลการประเมินการเรียนรู้ของเด็กไปปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนได้ดำเนินการส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีการฝึกทักษะให้เด็กได้เรียนรู้ และฝึกทักษะการดูแลตนเองเบื้องต้นเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยความหมาย และสามารถนำทักษะ องค์ความรู้ต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปปรับใช้และเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ขั้นสูงต่อไป โดยหลักสูตรระดับปฐมวัย ได้มีการกำหนดให้เด็กได้มีการเรียนรู้เพื่อให้เกิดสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง และพัฒนาให้เด็กเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรงต่าง ๆ ที่มักพบเห็นในชีวิตประจำวัน รวมถึงทักษะในการดูแลตนเองเบื้องต้น เพื่อให้สามารถดูแลและช่วยเหลือตนเองได้โดยไม่เป็นภาระแก่พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับรูปทรงในระดับปฐมวัยนั้น จัดให้อยู่ในกลุ่มประสาทสัมผัส (Education of the Senses) เน้นการพัฒนาประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึกฝนให้เป็นคนช่างสังเกต ฝึกการทำงานอย่างเป็นระบบ รู้จักแก้ไขข้อผิดพลาดในการทำงานด้วยตนเอง และมีความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะได้สำรวจค้นหาและทำความเข้าใจกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว อันจะเป็นการเปิดเส้นทางสู่การเรียนรู้ การฝึกการสังเกต การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าเกี่ยวกับมิติ รูปทรง ปริมาตรของแข็งของทีป อุณหภูมิ เด็กจะได้รู้จักทรงกระบอก ลูกบาศก์ ปริซึม แขนงไม้ ชุดรูปทรงเรขาคณิต บัตรประกอบแถบสี กระดานสัมผัส แผ่นไม้ แท่งรูปทรงเรขาคณิต กิจกรรมที่จัดให้เด็กปฏิบัติผ่านการเล่น เช่น หอคอยสี่เหลี่ยม แผ่นไม้สีต่าง ๆ เศษผ้าสีต่าง ๆ รูปสี่เหลี่ยมลูกบาศก์ รูปทรงกระบอก ระฆัง กล้อง และขวดบรรจุของมีกลิ่น แท่งไม้สีแดงและแท่งวางเป็นขั้นบันได ถุงที่ซ่อนสิ่งลึกลับ เป็นต้น (จิระพันธ์ พูลพัฒน์และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์, 2543, หน้า 4-19) ทั้งนี้มี

ความสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิธนา ก๊วยสมบุรณ์ (2542, หน้า 90-91) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้หลักสูตรของโรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรีและวอลดอร์ฟ ในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาคือ โรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี 1 แห่ง โรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ 2 แห่ง เก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ และการศึกษาเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า 1. โรงเรียนอนุบาล ที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรี ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการใช้หลักสูตร สำหรับการพัฒนาหลักสูตรผู้บริหารจะมีการปรับเนื้อหา ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ในส่วนเนื้อหาของย่อยของกลุ่มเนื้อหาหลัก (3 กลุ่ม) ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดทำชุดอุปกรณ์มอนเตสซอรี ในการใช้หลักสูตร มีการจัดกิจกรรมใน 2 ลักษณะ ได้แก่ กิจกรรมมอนเตสซอรี มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักการแนวคิดมอนเตสซอรี และกิจกรรมกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยพิจารณาจากเนื้อหาหลัก (3 กลุ่ม) ซึ่งได้แก่ ประสบการณ์ชีวิตหรือทักษะกลไก ประสาทสัมผัสและวิชาการ มีการแบ่งการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 2 ส่วน คือ ภาคทฤษฎี มีครูเป็นผู้บรรยายความรู้ และภาคปฏิบัติ โดยเน้นให้เด็กลงมือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย 2. โรงเรียนอนุบาล ที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและการใช้หลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรผู้บริหารจะมีการปรับเนื้อหา ให้สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย โดยพิจารณาจากความต้องการของเด็ก และสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสำคัญ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาจัดเป็นเนื้อหากิจกรรม ตามหลักการของแนวคิดทางการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ในการใช้หลักสูตร จะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยผ่าน กิจกรรมการเล่น กิจกรรมประจำวัน กิจกรรมวงกลมและการเล่านิทาน ซึ่งขั้นตอนในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมของโรงเรียนจะแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ ประสบการณ์ และการตีความหมาย ของผู้บริหารที่มีต่อแนวคิดทางการศึกษา

2. สภาพการบริหารจัดการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีมาตรการรักษาความปลอดภัยในอุปกรณ์ของเล่นกลางแจ้งอย่างชัดเจน ได้จัดสื่อ อุปกรณ์ที่เสริมการเรียนรู้อย่างเพียงพอ ตามหลักการมอนเตสซอรี และมีการจัดสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสมกับตัวเด็ก อยู่ในสภาพที่เด็กหยิบมาใช้ได้เอง ตามหลักการมอนเตสซอรี เป็นไปตามหลักการของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540, หน้า 3-5) ที่ได้อธิบายว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานทางพัฒนาการของมนุษย์ โดยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปตลอดชีวิตในด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา แต่ละคนอาจจะมีความแตกต่างกันอันมีผลมาจากการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ที่ผ่านมา ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการเกิดการเรียนรู้ของมนุษย์มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเกิดจากกระบวนการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อม ถ้าหากผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเองก็จะทำให้การเรียนรู้เป็นไปด้วยดี การละเล่นถือว่าเป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และมีผลดีต่อการเจริญเติบโตของเด็ก ช่วยพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การละเล่นจึงเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย ส่วนวัฒนธรรมและสังคมจะทำให้เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ครูผู้สอนจึงต้องทำความเข้าใจและยอมรับในวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อมเด็กว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ จึงควรศึกษาวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบดูแลเพื่อจะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ จีระพันธุ์ พูลพัฒน์และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์ (2543, หน้า 4-19) ที่ได้กล่าวถึงหลักสูตรการสอนแบบมอนเตสซอรี ไว้ว่า กลุ่มทักษะกลไก (Motor Education) หรือกลุ่มประสบการณ์ชีวิต(Practical Life Exercises) หมายถึง การฝึกการช่วยเหลือตนเอง การดูแลกิจวัตรประจำวัน และการดูแลสิ่งแวดล้อมฝึกการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก มัดใหญ่ และการประสานสัมพันธ์ตาและมือ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง ฝึกสมาธิ และระเบียบวินัย และช่วยเชื่อมโยงเด็กกระหว่างบ้านกับโรงเรียน ฝึกทักษะทางสังคม ได้ฝึกทักษะทางอารมณ์ ได้ฝึกทักษะทางด้านสติปัญญาและการแก้ปัญหาได้ฝึกทักษะความคิดสร้างสรรค์ ได้

ทักษะการ ทำงานครบวงจรการฝึกการดูแลและจัดการสิ่งแวดล้อม การทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ ความรับผิดชอบและการประสานสัมพันธ์ให้สมดุล เด็กจะทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวเบื้องต้นของชีวิตประจำวัน การดูแลตนเอง การจัดการเกี่ยวกับของใช้ในบ้าน เช่น การตัดหญ้า การตรวจข้าว การขัดโต๊ะไม้ การเย็บปักร้อย การรดน้ำ การพับและเก็บผ้าห่ม หรือมารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท สันติภาดา (2552, หน้า 124–133) ได้ศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนตามแนวคิดมอนเตสซอรีในกรุงเทพมหานครใน 3 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้บริหาร 3 คน ครูประจำชั้น 3 คน และครูกิจกรรมมอนเตสซอรี 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบสำรวจสภาพแวดล้อม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำแนวคิดของมอนเตสซอรีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนโดยยังคงมีแนวคิดอื่นตลอดจนหลักการเดิมของโรงเรียนร่วมด้วย ส่งผลให้การจัดกิจกรรมของแต่ละโรงเรียนแตกต่างกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนเป็นไปตามแนวคิดของมอนเตสซอรีสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนเน้นหลักการจัดสภาพแวดล้อมให้อบอุ่นเหมือนบ้าน และเปิดโอกาสให้เด็กได้สัมผัสธรรมชาติ และการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินโดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การประเมินพัฒนาการ การประเมินผลงานเด็กและการทดสอบ ในส่วนของกิจกรรมมอนเตสซอรีใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมการทำงานทำกิจกรรมของนักเรียน

3. สภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ของระดับปฐมวัย ในจังหวัดเชียงราย ด้านการประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการประเมินและรวบรวมข้อมูลเด็กด้วยวิธีที่หลากหลาย มีการนำผลการประเมินการเรียนรู้ของเด็กไปปรับปรุง และมีเกณฑ์ตัดสินผลการประเมินการเรียนรู้ที่ชัดเจน เป็นไปได้ มีความยุติธรรมตรงตามวัตถุประสงค์ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่จำเป็นและสำคัญในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ตรงกับแนวทางการดำเนินงานของ สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่กล่าวถึงการจัดประสบการณ์ระดับก่อนประถมศึกษา ต้องดำเนินการตามแนวการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ในระดับก่อนประถมศึกษา โดยยึดหลักในการจัดด้วยการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยมีการเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองการจัดสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาของเด็ก พัฒนาคูณากรให้มีคุณลักษณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก และทักษะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หลักในการจัดประสบการณ์ดังกล่าว มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาการทุก ๆ ด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา มีความมุ่งมั่นให้เด็กมีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาดังกล่าว ได้มีการประเมินความสามารถและพัฒนาการของเด็กในการแสดงพฤติกรรมที่คาดว่าจะปรากฏในแต่ละช่วงอายุ เพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลในการพิจารณาประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาทุกด้านเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน มิได้เป็นการประเมินเพื่อตัดสินได้หรือตก วิธีการประเมินหลายวิธี เช่น การสังเกต การสนทนา การสัมภาษณ์ การศึกษาผลงานนักเรียน โดยแนวทางการประเมินผลการสอนแบบมอนเตสซอรีใช้การสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละกลุ่ม วิชา สังเกตการใช้อุปกรณ์การเรียนแต่ละชิ้นของเด็ก โรงเรียนรายงานผลการเรียนของนักเรียนโดยการส่งผลงานของนักเรียนกลับบ้านทุกวันศุกร์ กำหนดช่วงเวลาให้ผู้ปกครองได้สังเกตการเรียนการสอนของโรงเรียน ครูและผู้ปกครองได้พบปะพูดคุยเกี่ยวกับความสามารถของเด็ก นอกจากนี้มีแบบการประเมินผลความสามารถของนักเรียนในการใช้อุปกรณ์ต่างๆ โดยลงวันที่หรือขีดเครื่องหมายถูกหลังรายการอุปกรณ์ที่นักเรียนทำได้คล่องแคล่วและเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ได้อย่างถูกต้องแล้ว และ

พร้อมที่จะรับการสาธิตจากครูสำหรับการใช้อุปกรณ์ขั้นที่ยากขึ้นไปอีก แล้วจัดทำเป็นรายงานให้ผู้ปกครองได้ทราบอีกครั้ง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยผู้ศึกษาได้นำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานและพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารการจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรีของระดับปฐมวัยในจังหวัดเชียงราย ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรเปลี่ยนหรือเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้นแก่ครูและบุคลากร และส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรและมีการให้เงินเดือนสวัสดิการและค่าตอบแทนให้เพิ่มขึ้นอย่างเหมาะสม เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้แก่บุคลากร ซึ่งเป็นการส่งเสริมสภาพการบริหารจัดการเรียนการสอนตามแนวมอนเตสซอรี ด้านบุคลากรให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวมอนเตสซอรีที่มีต่อทักษะหรือ ความสามารถด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ ด้านความคิดสร้างสรรค์และด้านอื่นๆ เป็นต้น
2. ควรศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวมอนเตสซอรีที่มีต่อพัฒนาการด้านพหุปัญญา ของเด็กปฐมวัย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมาจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ่นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนนอญแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) นางสาวเรณู หันทิพย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลนิมิตใหม่ และนายอดิศักดิ์ พงศ์พิชญ์ ศึกษาานิเทศก์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้

หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษาคคุณค่าและประโยชน์เหล่านั้นขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540).**แนวการจัดกิจกรรมและสื่อการเรียนการสอน ระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร.
- คำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2544).**เบื้องต้นการสอนแบบมอนเตสซอรี**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิโรงเรียนอนุบาลกรแก้ว.
- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์. (2549). **การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของมอนเตสซอรี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- จีระพันธุ์ พูลพัฒน์และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์. (2543) การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทย : ตามแนวคิดมอนเตสซอรี. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง (มหาชน)
- ชมพูนุท สันติภาดา. (2555). การศึกษาการจัดการเรียนการสอนระดับอนุบาลของโรงเรียนตามแนวคิดของมอนเตสซอรี ในกรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- วีณา ก้วยสมบูรณ์. การศึกษาการพัฒนาและการใช้หลักสูตรในโรงเรียนอนุบาลที่ใช้แนวคิดทางการศึกษาแบบมอนเตสซอรีและวอลดอร์ฟ. (2542). วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนคร

เชียงใหม่

The State of student development Activities in Nakorn Chiang Rai

Municipality Schools

อุดมทรัพย์ อัยรา^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Udomsap Aiyara^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่พนักงานครูเทศบาลในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ด้านกิจกรรมนักเรียน รองลงมาคือด้านกิจกรรมแนะแนว ส่วนด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนา การบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ควรมีการวางแผน การจัดกิจกรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อประสานงานในแต่ละฝ่าย ลดการทำงานซ้ำซ้อน จัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัด เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณค่าของจิตสาธารณะ และให้ สังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม

คำสำคัญ: สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

Abstract

The purpose of this study were to find the State of student development Activities in Nakorn Chiang Rai Municipality Schools and the guidelines on the development Of student development Activities in Nakorn Chiang Rai Municipality Schools. The samples used in the study were 205 teachers in Nakorn Chiang Rai

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education University of Phayao Phayao 56000

² School of Education University of Phayao Phayao 56000

*Corresponding anthor : u_aia7112@hotmail.com

Municipality Schools. The instrument used in this research were questionnaire by using the frequency , percentage, mean and standard deviation

The research findings were as follows ;

1. The results of this study provided The State of student development Activities in Nakorn Chiang Rai Municipality Schools as a whole and as an individual aspect were at a high level, ranging according to their means from high to low as follows ; Student Activities and the lowest was Community Volunteer Service.

2. The guidelines on the development Of student development Activities in Nakorn Chiang Rai Municipality Schools should be planned and managed Systematically activities, the cooperating the other activity in school releasing the duplication, the various activities were managed and chosen by proficiency, the emphatic activities supported the valuable public mind and the participating in social, community.

Keywords: The State of student development Activities

บทนำ

สภาพแวดล้อมของสังคมไทยปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์จากการเลื่อนไหลของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากต่างประเทศ มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และพฤติกรรมของบุคคล จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรง เด็กและเยาวชนมีสภาพจิตใจอ่อนแอและภูมิคุ้มกันบกพร่องทางสังคม ขาดวิจาร์ณญาณในการคัดสรรที่จะเลือกรับสิ่งที่ดีและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์เป็นเหตุให้ค่านิยม พฤติกรรมสังคมวิถีชีวิตโลกทัศน์มนุษย์ และความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไป เกิดค่านิยมแนวใหม่ เลียนแบบค่านิยมตะวันตกเป็นแบบบริโภคนิยมและวัตถุนิยม ยึดถือการแข่งขัน และการผลิตเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของตนเองเป็นหลัก สังคมเกิดการแข่งขัน เพื่อความได้เปรียบได้ชัยชนะ เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมและจริยธรรมซึ่งต่างจากค่านิยมตะวันออกโดยเฉพาะสังคมไทย ที่มีค่านิยมคุณธรรมในอดีต

ซึ่งสอดคล้องกับสถานการณ์คุณธรรมจริยธรรมของคนไทยที่ได้จากการสำรวจความคิดเห็นออนไลน์ โดยการโหวตจากหน้าเว็บไซต์ของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) (MPC Poll) อริศรา เล็กสรรเสริญ(2558, หน้า31-32) เกี่ยวกับค่านิยมไทย 12 ประการ ที่ควรเร่งปลูกฝัง และสังคมไทยที่ต้องการเห็น จากผู้โหวตจำนวน 156 คน พบว่าค่านิยมไทยที่ควรเร่งปลูกฝังที่มีผู้โหวตมากที่สุด คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต (21%) รองลงมาคือ มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (17%) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ (12%) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม (9%) มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ (9%) กตัญญู (10%) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ (5%) มีระเบียบวินัย รักษากฎหมาย (4%) ใฝ่หาความรู้ (4%) รู้จักดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (4%) รักษาวัฒนธรรม (4%) และเข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย (1%) ส่วนผลสำรวจความคิดเห็นว่าต้องการเห็นสังคมไทยเป็นเช่นไร จากผู้โหวตจำนวน 94 คน พบว่าส่วนใหญ่ต้องการเห็นสังคมไทยมีวินัย (35%) รองลงมาคือ มีความซื่อตรง (28%) พอเพียง (16%) เสียสละ (15%) และรักษาสีงแวดล้อม (6%) ตามลำดับ

จากผลการสำรวจอาจสรุปได้ว่าปัญหาคุณธรรมของสังคมไทยที่ควรเร่งปลูกฝัง และสังคมไทยที่ต้องการเห็น 4 ลำดับแรก คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พุทธศักราช 2545 ในหมวด 1 มาตรา 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขทั้งนี้ต้องยึดแนวการจัดการศึกษาในหมวด 4 มาตรา 23 การจัดการศึกษาต้องเน้นให้ความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาระดับอาชีวศึกษาและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การพัฒนาที่สำคัญ คือ การพัฒนาที่สมดุลอย่างเบ็ดเสร็จรวมทุกด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีพื้นฐานทางจริยศาสตร์ความเป็นคนดีทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องสร้างองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเป็นการบูรณาการองค์ความรู้ ทักษะและเจตคติที่เกิดจากการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยเหตุผลดังกล่าว กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาตนเองเพื่อเป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรมมีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสารการแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยี และเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสนา กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

เทศบาลนครเชียงรายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษา โดยมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 8 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนเทศบาล 1 ศรีเกิด 2) โรงเรียนเทศบาล 2 หนองบัว 3) โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีทรายมูล 4) โรงเรียนเทศบาล 4 สันป่าก่อ 5) โรงเรียนเทศบาล 5 เต็มห้า 6) โรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย 7) โรงเรียนเทศบาล 7 ผังหมื่น และ 8) โรงเรียนเทศบาล 8 บ้านใหม่ โดยเทศบาลนครเชียงรายได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาและแนวทางการพัฒนาด้านการศึกษาไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 (แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2555-2558 เทศบาลนครเชียงราย) โดยมี แนวทางการพัฒนาดังนี้ 1) ส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาทั้งใน

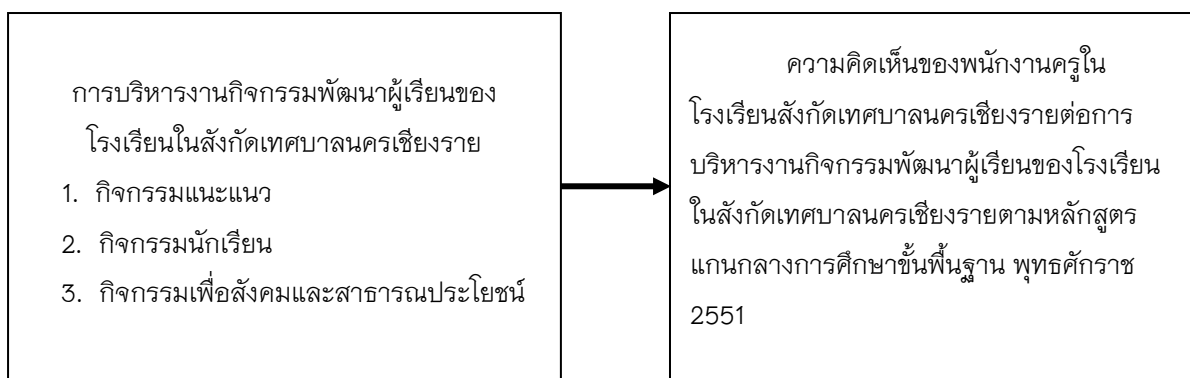
ระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีคุณภาพและตามเกณฑ์มาตรฐาน 2) สร้างโอกาสและทางเลือกสำหรับเด็กเยาวชนและประชาชนเข้าถึงการบริการการศึกษาและแหล่งเรียนรู้ที่มีความหลากหลายนำไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 3) ส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชน สามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสารโดยจัดให้มีบุคลากรผู้ชำนาญการหรือเจ้าของภาษาเป็นผู้ถ่ายทอด เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 4) ส่งเสริมให้บุคลากรด้านการศึกษาได้รับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 5) สนับสนุนการเรียนรู้คู่คุณธรรม ร่วมกับสถาบันทางศาสนา รวมทั้งส่งเสริมการศึกษาที่คำนึงถึง ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมทางด้านภาษา และการแต่งกายล้านนา 6) สนับสนุนให้มีการขยายโรงเรียนระดับมัธยมหรือโรงเรียนทางเลือกอื่น ๆ ไปยังอำเภอและท้องถิ่นอื่น ๆ มากขึ้นเพื่อสร้างทางเลือกและสร้างโอกาสในการศึกษาให้ เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้ศึกษาอย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น 7) พัฒนาสื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เพื่อเปิดโอกาสการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและทั่วถึง 8) ส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ สื่อปลอดภัย สำหรับเด็กและเยาวชน ในการรับข่าวสาร เพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และข้อเสนอแนะในการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนวางแผนและส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ให้มีสมรรถนะและค่านิยมอันพึงประสงค์ และเติบโตเป็นคนดีในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 2) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะ ในการพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานครูเทศบาลในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ทั้ง 8 โรงเรียนปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการใช้ความถี่ (frequencies) และค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่ในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายตาม พบว่าสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกิจกรรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก และด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์อยู่ในระดับมากตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจำแนกในแต่ละด้านพบว่า

1.1 สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายด้านกิจกรรมแนะแนว โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบกิจกรรมแนะแนว รองลงมาคือ เยี่ยมบ้าน หรือส่งข้อมูลติดต่อผู้ปกครอง และเชิญวิทยากร หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในแต่ละอาชีพมาแนะแนวให้ความรู้ ตามลำดับ ส่วนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ครู ในกิจกรรมแนะแนว และรายงานผลการปฏิบัติงานกิจกรรมแนะแนวแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันซึ่งเป็นค่าต่ำสุด

1.2 สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายด้านกิจกรรมนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน รองลงมาคือ กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนชัดเจน และตรวจสอบความพึงพอใจของผู้รับบริการในงานกิจกรรมนักเรียน ตามลำดับ ส่วนประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมนักเรียนสู่ชุมชนหรือสื่อออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์โดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ รองลงมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ชุมชนและท้องถิ่นโดยเน้นการมีจิตสาธารณะ และจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้เป็นที่ปรึกษาในการจัดกิจกรรม ตามลำดับ ส่วนนาระบบสารสนเทศใช้ในกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่ในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายพบว่า

2.1 ด้านกิจกรรมแนะแนว มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 25 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกมีดังนี้ ควรจัดวางแผนกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ เพื่อประสานงานในแต่ละฝ่ายในโรงเรียน เพื่อลดการ

ทำงานซ้ำซ้อน ให้มีผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาแนะแนวโดยตรงกับนักเรียน และมีตัวแทนนักเรียนหรือหัวหน้าห้องเข้าร่วมการประชุมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียน

2.2 ด้านกิจกรรมนักเรียนมีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 29 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกมีดังนี้ควรจัดให้มีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกทำตามความถนัด จัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ให้รวดเร็วทันเหตุการณ์และควรมียุทธศาสตร์การดำเนินการร่วมกันในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

2.3 ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 28 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรกมีดังนี้ ควรจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ให้กับผู้เรียนให้มากขึ้น โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณค่าของจิตสาธารณะ ให้สังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเห็นความหลากหลายของชุมชน และความต้องการของชุมชนที่แท้จริง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย พบว่าสภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30, S.D. = 0.71$) ที่ปรากฏเช่นนี้มาจากโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายได้จัดกิจกรรมตามแนวทางของกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 2-3) ที่กล่าวว่ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้านเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใช้องค์ความรู้ ทักษะและเจตคติจากการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติกิจกรรมเพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิดความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งจะส่งผลในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ เกิดทักษะการทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม โดยได้ส่งคณะครูไปศึกษาดูงานจากสถานี่ต่าง ๆ จนสามารถจัดกิจกรรมบูรณาการระหว่าง กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ โดยกิจกรรมที่จัดสามารถตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงามตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เน้นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมซึ่งสอดคล้องกับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พุดมยา เลิศมานพ (2557) ได้ศึกษาสภาพการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยใช้วงจรการบริหารงานคุณภาพ (PDCA) ของเดมมิ่ง ผลการวิจัยพบว่าการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก และสอดคล้องกับ อรุณี เจริญศรี (2554, หน้า 76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า การบริหารกิจการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายด้านกิจกรรมนักเรียน พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุดกว่าทุกด้าน ($\bar{X} = 4.51, S.D. = 0.60$) ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ได้จัดกิจกรรมนักเรียน ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 หน้า 25) ที่กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจ โดยเน้นเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความมีระเบียบวินัย การไม่เห็นแก่ตัว ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจ ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน และความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ซึ่งผู้บริหารได้ดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบกิจกรรมนักเรียน กำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมนักเรียนชัดเจน และตรวจสอบความพึงพอใจของผู้รับบริการในงานกิจกรรมนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย อรุณี เจริญศรี (2554, หน้า 76) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การบริหารกิจการพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในอำเภอธาตุพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ด้านกิจกรรมนักเรียน

สภาพการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายด้านกิจกรรมแนะแนว พบว่ามีค่าเฉลี่ยรองลงมา ($\bar{X} = 4.21, S.D. = 0.62$) ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร ได้จัดกิจกรรมแนะแนว ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 หน้า 21) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อันจะนำไปสู่สมรรถนะที่สำคัญ 5 ประการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ โดยนำไปบูรณาการในการจัดกิจกรรมตามลักษณะของกิจกรรมแนะแนว ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งยังต้องส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิตโดยมุ่งจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการ ความสนใจ ธรรมชาติของผู้เรียนและวิถีทัศน์ของสถานศึกษา ที่ตอบสนองจุดมุ่งหมายหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้ครอบคลุมทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ รวมทั้งด้านส่วนตัวและสังคมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยผู้เรียนมีอิสระในการคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการปฏิบัติจนกระทั่งเกิดทักษะชีวิต ตลอดจนครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โดยมีครูแนะแนวเป็นที่เลี้ยงและประสานงาน ซึ่งผู้บริหารได้ดำเนินการ แต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบกิจกรรมแนะแนว ดำเนินการเยี่ยมบ้าน หรือส่งข้อมูลติดต่อผู้ปกครอง และเชิญวิทยากร หรือบุคคลที่ประสบความสำเร็จในแต่ละอาชีพมาแนะแนวให้ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกื้อกุล ศรีสวัสดิ์ (2549, หน้า 64-69) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนในโรงเรียนวัดวังศาลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการบริหารคุณภาพ PDCA ของเดมมิ่ง (Deming Cycle) ในโรงเรียนวัดวังศาลา ด้านกิจกรรมแนะแนว อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหารงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนที่ในสังกัดเทศบาลนคร เชียงรายตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้คือ

ด้านกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งผู้บริหารกำหนด งบประมาณอย่างเป็นทางการเป็นระบบ มีแผนงานโครงการจัดกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ในแผนปฏิบัติงาน จัดทำคู่มือและแบบบันทึกกิจกรรม เพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และ ควรนำระบบสารสนเทศใช้ในกิจกรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของบริหารงานกิจกรรมพัฒนานักเรียนของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลนครเชียงราย
2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารงานด้านอื่น ๆ ในโรงเรียน
3. ควรศึกษาความต้องการของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล นครเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ให้คำปรึกษาและช่วยแก้ไข ข้อบกพร่อง ต่าง ๆ จาก ดร. ธิดาวัลย์ อุ่ณทอง อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษา คำแนะนำ แก้ไข ตรวจสอบความถูกต้อง เรียบร้อย และ ข้อบกพร่อง ตลอดถึงผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ในการพิจารณาเครื่องมือ ได้แก่ 1) ดร.อนวัช อุ่ณทอง ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ชำนาญการพิเศษโรงเรียนดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) สพป.เชียงรายเขต 3 2)นาง อนุรัักษ์ บุตรสาร ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา ชำนาญการพิเศษโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย 3)นาย มงคล ใบแสง ตำแหน่งรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ชำนาญการพิเศษโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย ฝ่าย บริหารงานทั่วไป จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอขอบคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงต่อบุพการี ครอบครัวที่เป็นกำลังใจ และขอกราบขอบคุณอาจารย์หลักสูตร ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่าน ขอขอบคุณรุ่นพี่ เพื่อนนิสิต หลักสูตรการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการการศึกษาทุกท่าน ที่ให้คำแนะนำ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ดี ในระหว่างการศึกษา ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น**

พื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์.การเกษตรแห่งประเทศไทย

เกื้อกุล ศรีสวัสดิ์. (2549). **การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนในโรงเรียนวัดวังศาลา สังกัดสำนักงาน**

เขตพื้นที่การศึกษาเขต 1.สารนิพนธ์.มหาวิทยาลัยศิลปากร.กรุงเทพฯ

พฤตมยา เลิศมานพ. (2556).**การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง**

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ

สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

A STUDY OF ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL IN PUSANG GROUP UNDER PHAYAO PRIMARY EDUCATIONAL AREA OFFICE 2

พัชรา สมควร^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Patchara Somkuan^{1*} and Numfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ และแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและข้าราชการครู กลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 20 คนข้าราชการครู จำนวน 166 คน รวมทั้งสิ้น 186 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีเนื้อหาครอบคลุมการบริหารวิชาการใน 8 ด้านคือ ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศในสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้และด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผล ประเมินผล ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีสภาพการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดทำวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ด้านการนิเทศในสถานศึกษา ควรมีการประเมินอย่างเป็นระบบ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ควรประชุมชี้แจงการประเมินให้สอดคล้องกับหลักสูตร และควรคำนึงถึงการวัดผลของความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ควรส่งเสริมครูอบรมพัฒนา สื่อ นวัตกรรม ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา ควรพัฒนาความรู้ด้านวิจัย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควร

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : patchara-somkuan@hotmail.co.th

มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้และ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ควรให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพภายในแก่ครู

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ

Abstract

The purposes of research were to study academic administration and development of academic administration of school in Phusang group under Phayao primary education area office 2 The population of this research were 20 school administrators and 166 teachers. A total of 186 persons. The instrument used for collecting the data was rating scale questionnaire. Scope of the academic administration of the school is the develop the corporate 8 Curriculum. There were Curriculum development , leaning process development, the education supervision, The evaluation, Media innovation and technology for education, Research to improve the quality of education, The development of learning resources and the quality assurance in education. The statistics used in data analysis were percentage, mean and standard deviation. The results showed that.

1. The results to study the academic administration and development of academic administration of school in Phusang group under Phayao primary education area office 2, found that, was the high of level. Considering was aspects found that the quality assurance in education was the highest level, The second was The development of learning resources , Media innovation and technology for education, leaning process development, The evaluation, Curriculum development, the education supervision, and the lowest was research to improve the quality of education.

2. Guidelines for the development of Academic Administration of school in Phusang group under Phayao primary education area office 2, There were Curriculum development, should be analysis of the Basic Education Core Curriculum 2008. Leaning process development, teachers make learning Educational Levels. The education supervision, should be evaluated systematically. The evaluation, should a meeting to assess compliance with Curriculum. And should be considered a measure of the difference between the people. Media innovation and technology for education, Teacher training should be encouraged to develop innovative media. Research to improve the quality of education, should be development research knowledge .The development of learning resources , Assigned to teachers in the learning center. And the quality assurance in education. The cognitive approach to quality assurance to teachers.

Keywords: Academic administration

บทนำ

นโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาเริ่มแรกของคนในชาติดังนั้นเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในตนมีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นไปและการดำรงชีวิตในอนาคตสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น

พื้นฐานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณพ.ศ. 2559 ดังนี้ เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม เร่งปรับปรุงสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะและกระบวนการเรียนการสอน การพัฒนาวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ เร่งสร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพเพื่อการให้บริการที่ดี มีความสามารถจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้เป็นอย่างดี เร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนเรียนเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง มีแรงบันดาลใจและมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจน เป็นสถานศึกษาคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล สร้างระบบการควบคุมการจัดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีข้อมูล สารสนเทศ และข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างพร้อมบริบูรณ์ และมีนโยบายประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2559, หน้า 1-2)

ในปัจจุบันการวัดและประเมินผลนักเรียนที่มีหลายรูปแบบ หน่วยงานที่วัดและประเมินผลนักเรียน ได้แก่ สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) หรือ สทศ. ที่ดำเนินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตาม พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2548 หมวด 1 มาตรา 5 ให้จัดตั้งองค์การมหาชนขึ้นเรียกว่า “สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน)” เรียกโดยย่อว่า “สทศ.” และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า “National Institute of Educational Testing Service (Public Organization)” เรียกโดยย่อว่า “NIETS” มาตรา 7 ให้สถาบันมีวัตถุประสงค์ เพื่อบริหารจัดการและดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาวิจัย พัฒนาและให้บริการทางการประเมินผลทางการศึกษาและทดสอบทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องรวมทั้งเป็นศูนย์กลางความร่วมมือด้านการทดสอบทางการศึกษาในระดับชาติและระดับนานาชาติ จากการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย ยังไม่ถึงระดับมาตรฐานประเทศที่พัฒนาแล้ว ถึงแม้จะมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพผู้เรียนในระดับนานาชาติผลการประเมินผู้เรียนระดับชาติ ของผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา 2557 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในวิชาหลัก 5 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ มีบางระดับชั้นในบางรายวิชาได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ร้อยละ 50 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2558, หน้า 10-11) ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทุกวิชาของการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มโรงเรียนภูซาง ในปีการศึกษา 2557 มีค่าเฉลี่ยรวมคือร้อยละ 49.30 เมื่อเปรียบเทียบกับ ระดับเขตพื้นที่ ร้อยละ 47.42 ระดับสังกัด ร้อยละ 44.24 และระดับประเทศ ร้อยละ 45.74 ถึงแม้จะมีคะแนนมากกว่าทุกระดับแต่คะแนนรวมยังไม่ถึงร้อยละ 50 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ของกลุ่มโรงเรียนภูซาง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 กลุ่มนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา 2558, หน้า 26)

การบริหารวิชาการในโรงเรียนจึงถือว่าเป็นงานสำคัญของโรงเรียนที่จะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพราะการบริหารวิชาการเป็นการจัดกิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการวางหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการศึกษา และวัดผลประเมินผลทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียน เพื่อให้ นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดี มีความรู้ มีคุณธรรม ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถประกอบอาชีพได้ และดำรงตนเป็น

พลเมืองที่ดี ช่วยกันพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้า ของระบบสถานศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการบริหารวิชาการที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสนับสนุนการศึกษาเพื่อยกผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดียิ่งขึ้น ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีแนวทางในการบริหารวิชาการแก่โรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล เพื่อเป็นการบริหารจัดการมีความคล่องตัวขึ้นโดยมีแนวทางการบริหารวิชาการ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32-33) จากคะแนนค่าเฉลี่ยรวมการสอบระดับชาติ O-Net ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของกลุ่มโรงเรียนภูซางมีคะแนนมากกว่าทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น ระดับเขตพื้นที่ ระดับสังกัด ระดับประเทศ แต่คะแนนรวมยังไม่ถึงร้อยละ 50 ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ของกลุ่มโรงเรียนภูซาง ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซางให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

(ตัวแปรต้น)	(ตัวแปรตาม)
<p>การบริหารงานวิชาการ</p> <ol style="list-style-type: none">1. แนวคิดการบริหารงานวิชาการ<ol style="list-style-type: none">1.1 ความหมายของการบริหารงานวิชาการ1.2 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ1.3 ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ1.4 ทฤษฎีการบริหารงานวิชาการ1.5 กระบวนการบริหารงานวิชาการ1.6 ขอบข่ายงานวิชาการ<ol style="list-style-type: none">1.6.1 การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา1.6.2 การบริหารจัดการเรียนรู้1.6.3 การนิเทศในสถานศึกษา1.6.4 วัดผลประเมินผลการเรียน1.6.5 สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี1.6.6 การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา1.6.7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้1.6.8 การประกันคุณภาพการศึกษา	<ul style="list-style-type: none">- สภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2<ol style="list-style-type: none">1. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา2. การบริหารจัดการเรียนรู้3. การนิเทศในสถานศึกษา4. วัดผลประเมินผลการเรียน5. สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี6. การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา7. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้8. การประกันคุณภาพการศึกษา- แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู กลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 186 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 20 คน ข้าราชการครู 166 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 8 ด้าน รวมทั้งหมด 62 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 ทั้ง 8 ด้าน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ (Percentage) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระดับของสภาพการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 2 นั้น วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่ามีสภาพการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้านพบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา รองลงมา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน โดยแต่ละด้านสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1.1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาารายละเอียด พบว่าสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา สถานศึกษามีการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ สถานศึกษาประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในระยะเวลาที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดแต่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายละเอียด พบว่าสถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และกระบวนการทำงานของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษาเผยแพร่งานวิจัยกับบุคคล ชุมชน สถานศึกษาและหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2.1 แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา คือ จัดทำวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 รองลงมา คือ ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา ต่ำที่สุด คือ การวิเคราะห์การประเมินของหลักสูตรแกนกลางเพื่อปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษา และแต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์สูตรของแต่ละช่วงชั้น

2.2 แนวทางการบริหารการจัดการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ รองลงมา คือ ศึกษาสภาพปัจจุบัน จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ต่ำที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.3 แนวทางการนิเทศในสถานศึกษา คือ ควรมีการประเมินอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ จัดปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี เน้นการนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในการนิเทศ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูในโรงเรียน ต่ำที่สุด คือ มีการนิเทศปีละ 2 ครั้ง

2.4 แนวทางการวัดผลประเมินผลในสถานศึกษา คือ ควรประชุมชี้แจงการประเมินให้สอดคล้องกับหลักสูตร และควรคำนึงถึงการวัดผลของความแตกต่างระหว่างบุคคล รองลงมา คือ การจัดทำระเบียบการวัดผลประเมินผล และสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด ต่ำที่สุด คือ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและใช้แบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.5 แนวทางการจัดสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในสถานศึกษา คือ ควรส่งเสริมครูอบรมพัฒนาสื่อ นวัตกรรม รองลงมา คือ สนับสนุนการใช้สื่อเพื่อจัดการเรียนการสอน ต่ำที่สุด คือ ร่วมกันจัดทำสื่อในกลุ่มหรือสาระเดียวกันเพื่อใช้ร่วมกัน

2.6 แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ควรพัฒนาความรู้ด้านวิจัย รองลงมา คือ ใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้อของนักเรียน และทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ต่ำที่สุดคือ มีรางวัลให้ครูผู้ทำวิจัยและส่งเสริมให้เผยแพร่

2.7 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ควรมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ รองลงมา คือ ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ต่ำที่สุด คือ มีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

2.8 แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ควรให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพภายในแก่ครู รองลงมา คือ ยึดหลักการประเมินโดยใช้ PDCA ต่ำที่สุด คือ เตรียมเอกสารหลักฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีจำนวน 8 ด้าน มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการ ถือเป็นงานที่สำคัญที่ทำให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงพัฒนาความสามารถ ทักษะชีวิตและการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา โตฉ่า (2551, หน้า 116) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 พบว่า การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวม

และรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และ กิตติยา กาเร็ว (2555, หน้า 59) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับงานวิจัยของรัชชนก แจ้คำ (2556, หน้า 106) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงค์พร ดีปปาละ (2558, หน้า 73) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจังหวัดเชียงราย โรงเรียนในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านสภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนนุชาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 มีจำนวน 8 ด้าน พบว่า ด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการสูงสุดคือด้านการประกันคุณภาพการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วรวงศ์ (2556, หน้า 81) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นใจได้ว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 สามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด เช่นเดียวกับงานวิจัยของตรีรัตน์ เนมียะวงศ์ (2556, หน้า 122) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารวิชาการที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรเขต 3 พบว่า ปัจจัยการบริหารวิชาการในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรเขต 3 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากสูงสุดลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียน เพื่อเป็นการจัดระบบโครงสร้างขององค์กร กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นการประเมินและพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง รองลงมา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของสุกัญญา ประเสริฐสังข์ (2556, หน้า 82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มจุน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มจุน 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าการพัฒนาหลักสูตรและด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในสภาพการปฏิบัติมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ได้แก่ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่นการจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การจัดเอกสารเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู ทั้งในและนอกสถานศึกษา การประเมินแหล่งเรียนรู้ และการใช้แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นประสบการณ์ตรงและครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีแหล่งเรียนรู้และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมภรณ์ อนุพันธ์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 ผลจากการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และค่าเฉลี่ยมากลำดับที่ 2 คือ ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพบริบทและสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่าง ทั้งนี้ผู้บริหารต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นและประสานความร่วมมือจากสถานศึกษาในเขตพื้นที่และหน่วยงานอื่น ส่วนด้านที่มีสภาพการบริหารงานวิชาการต่ำสุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา กาเร็ว (2555, หน้า 59) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการ

บริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 เช่นเดียวกัน และด้านที่ต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาทางการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูขาดการพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยที่ไม่ต่อเนื่อง และควรส่งเสริมให้ครูใช้ผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อสร้างนวัตกรรมแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน ขาดการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ในการวิเคราะห์ วิจัย และเผยแพร่ผลงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรมภรณ์ อนุพันธ์ (2556, หน้า 75) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 ผลจากการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จากการศึกษทั้งหมด 7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ขาดการกำกับติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการใช้กระบวนการวิจัยมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เมื่อพิจารณาสภาพการบริหารงานวิชาการกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ทั้ง 8 ด้านมีประเด็นที่พิจารณาดังนี้

1.1 ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายละเอียดพบว่าสถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษาที่มีเป้าหมาย ตัวชี้วัดความสำเร็จอย่างชัดเจนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอก ในระยะเวลาที่เหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วรางคณากุล (2556, หน้า 81) ระดับผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เช่นเดียวกัน

1.2 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าสถานศึกษามีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และในเขตพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใกล้เคียง มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษาจัดทำและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นเพื่อใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของสุกัญญา ประเสริฐสังข์ (2556, หน้า 82) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มจุน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มจุน 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการพัฒนาหลักสูตรและด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสภาพการปฏิบัติมากที่สุด

1.3 ด้านสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีแก่ครูอย่างเพียงพอมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูมีการศึกษาค้นคว้า วิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลชารี พิกุลแกม (2551, หน้า 105) ได้ทำการศึกษาสภาพบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปองทิพย์ ศิริวัฒน์ (2556, หน้า 59) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่า ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษาจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสถานศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอมิกา โตฉ่า (2551, หน้า 116-117) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 พบว่า การดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือด้านประกันคุณภาพในสถานศึกษาและน้อยที่สุดคือด้านการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา ดวงเข้ม (2554, บทคัดย่อ) ที่ได้วิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานูริรัมย์ เขต 4 พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ด้านที่เป็นอันดับ 1 คือ ด้านการจัดการเรียนการสอนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ ทองคำ (2558, หน้า 91) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มดอกคำใต้ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือด้านพัฒนาการเรียนรู้อยู่

1.5 ด้านการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าสถานศึกษาจัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการวางแผนการจัดทำปฏิทินการวัดผลประเมินผลผู้เรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการนิเทศติดตามตรวจสอบเอกสารการวัดผลประเมินผล มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมัย สมสงวน(2551, หน้า 14) ได้ทำการวิจัยเรื่องความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่เลย เขต 1 พบว่างานวัดและประเมินผล โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกับกิตติยา กาเร็ว (2555, หน้า 59) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ระดับมากและด้านที่เป็นอันดับที่ 1 ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน

1.6 ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาได้ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ตามหลักสูตรสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อยู่ในระดับมากที่สุด คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิราณี มะแอ (2554, หน้า 64) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สอนกุลลาบวิทยาลัย ปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ใน

ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่า ด้านที่อยู่ระดับสูงที่สุด คือด้านหลักสูตรและด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

1.7 ด้านการนิเทศในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษาจัดให้ผู้บริหารนิเทศมีส่วนร่วมในการวางแผนนิเทศภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษามีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงศ์พร ดีपालะ (2558) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในภาพรวม 6 ด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.8 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดพบว่าสถานศึกษากำหนดนโยบายและแนวทางการใช้วิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมาสถานศึกษามีการวิเคราะห์ วิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนสถานศึกษาเผยแพร่งานวิจัยกับบุคคล ชุมชน สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดและค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา กาเร็ว (2555, หน้า 59) ได้ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ประชากรที่ อยู่ในระดับมาก ทั้ง 8 เช่นเดียวกัน และด้านที่ต่ำสุดคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประมาภรณ์ อนุพันธ์ (2556, หน้า 75) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 ผลจากการศึกษาพบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาทั้งหมด 7 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2.1 แนวทางการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรมีการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา มีการวิเคราะห์สถานศึกษาเพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและค่านิยมที่พึงประสงค์ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบท ศึกษาแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำมาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ศึกษารายละเอียดโครงสร้างของหลักสูตร กำหนดสาระการเรียนรู้และตัวชี้วัดมาตรฐานการเรียนรู้ แต่งตั้งคณะทำงานวิเคราะห์สูตรของแต่ละช่วงชั้น และวิเคราะห์การประเมินของหลักสูตรแกนกลางเพื่อปรับปรุงการใช้หลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิไลวรรณ วรางคณากุล (2556, หน้า 39-42)

2.2 แนวทางการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ คือ ควรให้ครูผู้สอนจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ศึกษาสภาพปัจจุบัน จัดกิจกรรมให้เป็นไปตามหลักสูตรโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรและความสอดคล้อง สนับสนุน นวัตกรรม และเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ ประชุมเพื่อพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดโครงสร้างเวลาตามหลักสูตรและกำหนดตารางเรียน จัดกิจกรรมทั้งในและนอกสถานที่ จัดครูผู้สอนตามความรู้ความสามารถของครูแต่ละคน

จัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายเน้นความแตกต่างของบุคคล จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับแนวทางของ หน่วยงานนิเทศก์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554, หน้า 8)

2.3 แนวทางการนิเทศในสถานศึกษา คือ ควรมีการประเมินอย่างเป็นระบบ จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานประจำปี เน้นการนิเทศแบบเป็นกัลยาณมิตร กำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายในการนิเทศ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคณะครูในโรงเรียน นำเสนอผลการนิเทศที่ประชุมครูตามช่วงระยะเวลา มีการควบคุม กำกับ การนิเทศ นำผลการนิเทศไปปรับปรุงพัฒนา แต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา การนิเทศแบบมีส่วนร่วม และควรมีการนิเทศอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง สอดคล้องกับแนวทางของ หน่วยงานนิเทศก์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554, หน้า 101)

2.4 แนวทางการวัดผลประเมินผลในสถานศึกษา คือ ควรประชุมชี้แจงการประเมินให้สอดคล้องกับหลักสูตร ดำเนินการวัดผลของความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดทำระเบียบวัดผลประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัด จัดทำปฏิทินวัดผลประเมินผลและนำผลมาวิเคราะห์ วัดผลประเมินผลอย่างต่อเนื่องและตัดสินผลการเรียน มีการประเมินตามสภาพจริงและหลากหลาย ควรมีการชมเชยนักเรียนที่เรียนรู้ดี และควรมีการกำกับติดตาม ประเมินผลและใช้แบบพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวทางของ หน่วยงานนิเทศก์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554, หน้า 101)

2.5 แนวทางการจัดสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีในสถานศึกษา คือ ควรส่งเสริมครูอบรมพัฒนาสื่อ นวัตกรรม สนับสนุนการใช้สื่อเพื่อจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับมาตรฐานชี้วัดและเนื้อหา พัฒนาสื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการ จัดหาสื่อของจริงหรือวัสดุในท้องถิ่น มีการประเมินผลการใช้สื่อและนำผลที่ได้มาพัฒนา ต่อเนื่อง มีการจัดเก็บ ทำทะเบียนสื่อและซ่อมแซมบำรุงรักษา และควรร่วมกันจัดทำสื่อในกลุ่มหรือสาระเดียวกันเพื่อ ใช้ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวทางของ หน่วยงานนิเทศก์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2554, หน้า 117)

2.6 แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา คือ ควรมีการพัฒนาความรู้ด้านวิจัย ทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ใช้การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้นักเรียน นำผลวิจัยมาเผยแพร่ในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะทำงานที่ปรึกษาการทำวิจัยในโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูใช้ผลการวิจัยมาพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ทำการวิจัยเพื่อสร้างนวัตกรรมแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน และควรมีมีรางวัลให้ครูผู้ทำวิจัยและส่งเสริมให้เผยแพร่ผลงาน สอดคล้องกับแนวทางของ พิสมัย สิมสีพิมพ์ (2552, หน้า 52-53)

2.7 แนวทางการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ คือ ควรมอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้ใช้ได้ตลอดเวลา ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ สํารวจแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ที่เป็นธรรมชาติ วางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ และมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้สอดคล้องกับแนวทางของ ชุนชัย ทุยเวียง (2551, หน้า 25)

2.8 แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา คือ ควรมีรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ให้ความรู้ความเข้าใจแนวทางการประกันคุณภาพภายในแก่ครู ยึดหลักการประเมินโดยใช้ PDCA ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง วางเป้าหมายให้ผลสัมฤทธิ์ของทุกด้านให้ดีขึ้น ตรวจสอบทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้การประกันคุณภาพภายใน และควรมีการเตรียมเอกสารหลักฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้องแนวทางของ สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2549, หน้า 3)

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก จากการศึกษาทั้งหมด 8 ด้าน ด้านการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนภูซางควรดำเนินการร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 ในการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาความรู้ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้กับสถานศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายครูและนักเรียน ให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ และมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2. กลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ควรส่งเสริมสนับสนุน ด้านการบริหารวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การวิจัยเพื่อพัฒนาทางการศึกษา โดยดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้ ใช้กระบวนการวิจัยในการแก้ปัญหาด้านการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดทำโครงการห้องเรียนคุณภาพเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ของโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการเปรียบเทียบขนาดกลุ่มโรงเรียนต่อการบริหารวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของการเรียนในกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

2. ควรศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองและชุมชนต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนภูซาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จาก ดร.น้ำฝน กันมา ที่ปรึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จเรียบร้อย ทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาค้นคว้าขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณขอบคุณที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญซึ่งมากด้วยความสามารถและประสบการณ์ในการทำงาน ประกอบด้วย นายจำนงค์ จันแปงเงิน ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลภูซาง (บ้านดอนตัน) อำเภอภูซาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 นายอดุลย์ อ่อนนวล ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนอนุบาลเชียงคำ (วัดพระธาตุสบแหม) อำเภอเชียงคำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 และ ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูในกลุ่มโรงเรียนภูซาง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ให้กำลังใจและเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงสามารถฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆไปได้

คุณค่าใดๆ ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่วงการศึกษ ขอยกคุณงามความดีให้แก่คุณพ่อ คุณแม่ ครูอาจารย์ทุกท่านที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือ จนทำให้ประสบผลสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิตติยา กาเร็ว. (2555). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กุลทรี พิภุลแกม. (2551). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2**. วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- ขุนชัย หุยเวียง. (2551). **การบริหารวิชาการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 5**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- ศรัยรัตน์ เนมิยะวงศ์. (2556). **ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์, กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นงค์พร ดีป่าละ. (2558) **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเชียงราย โรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- นิตยา ดวงเข็ม. (2554) **สภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- ปรมาภรณ์ อนุพันธ์. (2556) **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1กลุ่ม2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- ปองศักดิ์ ศิริวัฒน์. (2556) **สภาพการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- พิสมัย ลิ้มสีพิมพ์. (2552). **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ ค.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- พองจันทร์ ทองคำ. (2558) **สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มคำคำใต้ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**
- รัชชนก แจ้คำ. (2556). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.**

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- วิไลวรรณ วรางคณากุล. (2556). ปัจจัยการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการทดสอบทางการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, นนทบุรี.
- ศิริณี มะแอ. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการของโรงเรียนนวมินทราชินูทิศสวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา , ชลบุรี.
- สุกัญญา ประเสริฐสังข์. (2556) .การศึกษาความคิดเห็นของครูต่อการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มจุน 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- สมัย สมสงวน. (2551). ความต้องการและความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนตาม ทรศนะของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย, เลย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2559. (พิมพ์ ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2. (2558). รายงานผลสัมฤทธิ์นักเรียน ปีการศึกษา 2557. กลุ่มนิเทศ ติดตามผลและประเมินผลการจัดการศึกษา, พะเยา
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2549). แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- หน่วยศึกษานิเทศก์กรุงเทพมหานคร. (2554). “แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารการศึกษา”. เอกสารประกอบการบริหารงานโรงเรียน, สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- เอมิกา โตช้า. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาตาก เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี
อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2

STALE OF ACADEMIC AMINISTRATION OF SCHOOL NETWORK OF SANSALEE
SUB-DISTRICT, WIANG PA PAO DISTRICT, CHIANG RAI UNDER CHIANG RAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

วันวิสา ศรีสองเมือง^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Wanwisa Srisongmueang^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามขนาดโรงเรียน และศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม มีระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก

3. ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 สรุปได้ดังนี้

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

ควรให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดให้มีสื่อที่ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนห้องเรียน ควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง และหลากหลาย ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ควรจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research were to study 1) the level of the administration based on Thailand quality award 2) the level of student The objectives of this study were to study the schools state and to compare the state on the academic administration categorized by school sizes and to find out the suggestions on the academic administration of the School Network of Sansalee Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. The population was 97 people. The research instruments were a five-rating scales questionnaire. The statistics used were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings were as follows:

1. Regarding to the state on the academic administration of the School Network of Sansalee Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, it was at a high level in overall. When considering for each aspect based on the academic administration, it was found that the evaluation and measurement and the process on the school results transfer was at a high level followed by the school curriculum development whereas the research of the quality education was at the lowest level.

2. As for the comparison of the state on the academic administration of the School Network of Sansalee Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, it indicated that the difference of the school sizes affected the different state of the school academic administration. The mid-sized schools had higher academic administration than small-sized schools.

3. With regard to the suggestions on the academic administration of the School Network of Sansalee Sub-district, Wiang Pa Pao District, Chiang Rai under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, the suggestions were summarized as follows:

The authorities should take part in the assistance of the school curriculum development, providing modern media and sufficient for each classroom, encouraging teachers to perform the measurement and evaluation according to the actual situation and using a variety methods, promoting teachers to do research to develop their teaching more seriously, arranging the supervision regularly, promoting the development of the internal quality assurance and academic standards continuously, and arranging the appropriate environment towards the use of media technology for education.

Keywords: Academic Administratio

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 4 ว่าด้วย แนวการจัดการศึกษา มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ไว้ว่า “ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” ซึ่งการกระจายอำนาจทั้ง 4 ด้านให้สถานศึกษาจัดบริหารและจัดการศึกษานั้น ด้านวิชาการนับเป็นด้านที่เป็นภาระที่สำคัญถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ดังที่อุทัย บุญประเสริฐ (2540, หน้า 25) กล่าวไว้ว่างานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ เพราะถือว่าเป็นงานหลักในการบริหารสถานศึกษาและถือเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา รวมถึงเป็นด้านที่มีการประเมินมาตรฐานจากสำนักงานประเมินมาตรฐานการศึกษา ช่วยให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมาย มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และภาวะสุขภาพตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ (สัมมา รณินทรีย์, 2553, หน้า 99) จึงควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกที่จะต้องดำเนินการเพื่อพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ คนที่ดี มีสติปัญญา มีความสามารถ และสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี ได้เปรียบเทียบข้อมูลผลสัมฤทธิ์การทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 – 2557 เพื่อนำผลการประเมินใช้วางแผนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2555 – 2557 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน พบว่า ผลการทดสอบใน 5 สาระการเรียนรู้หลัก ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และภาษาอังกฤษ ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่ถึงร้อยละ 50 ซึ่งข้อมูลเหล่านี้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพของโรงเรียนได้ เพราะผลการทดสอบดังกล่าวเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาก่อนหน้านี้ ทางกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลีจึงมีนโยบายเร่งยกระดับผลสัมฤทธิ์คะแนน O-NET ประกอบกับตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักจากการทดสอบระดับชาติ มีคะแนนเฉลี่ยมากกว่าร้อยละ 50

ปัญหาดังกล่าวทำให้มองเห็นว่าการบริหารจัดการงานด้านวิชาการภายในโรงเรียนย่อมเป็นส่วนที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนในโรงเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และเป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการอันจะส่งผลต่อคุณภาพทางวิชาการต่อไป

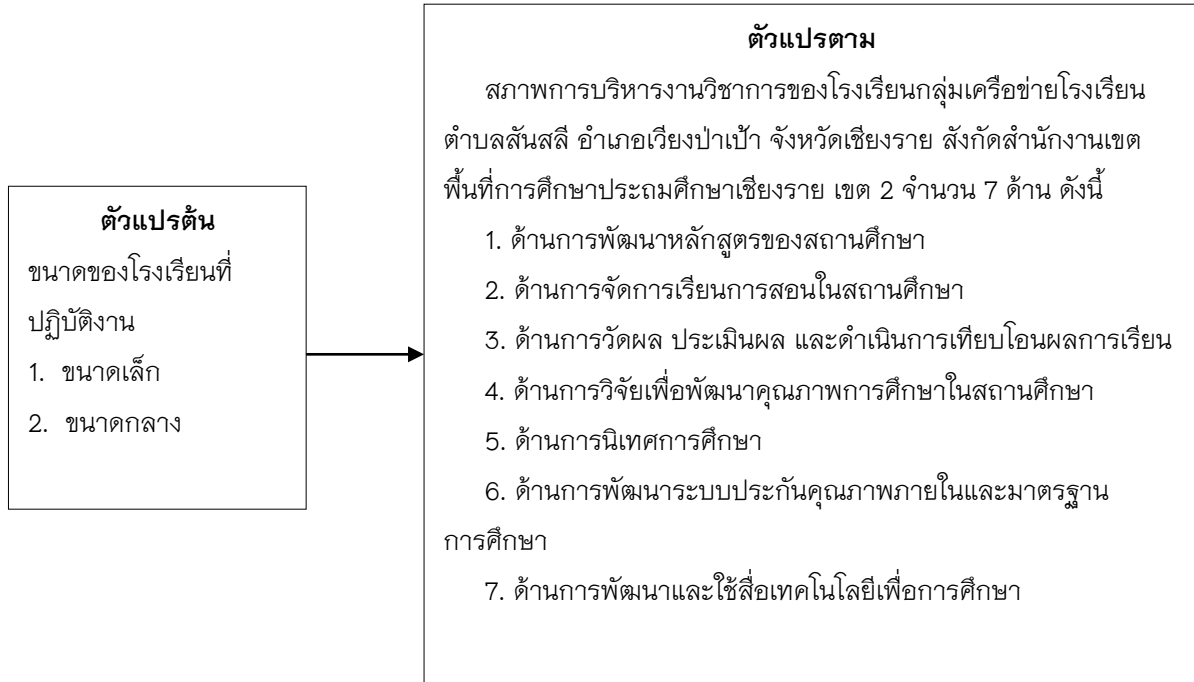
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน (3) เพื่อศึกษา

ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัด เชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 97 คน จำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 11 คน และโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 86 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสำรวจรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 54 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (opened end questionnaire) การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่และการหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย วิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) วิเคราะห์ ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน

วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ของข้อมูล (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบคำบรรยาย และการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม มีระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการมากที่สุด คือ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการน้อยที่สุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลางมีสภาพการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ส่วนด้านที่มีระดับการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันน้อยที่สุดคือด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา

3. ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา คือ ควรจัดให้มีสื่อที่ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนห้องเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ ควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงและหลากหลาย ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา คือ ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ควรจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม มีระดับการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัลยา สวงงาม (2558, หน้า 79 – 80) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา) พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กาญจนา ธิมาธนนันท์ (2555, หน้า 131 – 145) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านวาวี

อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เลไฉย กิตติวรรณ (2554, หน้า 76 – 82) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่นำมาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

1.1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารและครู ได้ตระหนักถึงความสำคัญถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำโครงสร้างและสาระหลักสูตรสถานศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน บริหารจัดการการใช้หลักสูตรอย่างเหมาะสม นิเทศ ติดตาม ประเมินผลการทำงานหลักสูตรไปใช้ ปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยอยู่เสมอ และรายงานผลการใช้หลักสูตรให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบ ดังที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2556, หน้า 211-212) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรว่าเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาที่ดำเนินอย่างต่อเนื่องโดยการมีส่วนร่วมตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน บุคลากรในชุมชน ซึ่งมีการดำเนินการตั้งแต่การวางแผน การออกแบบ การจัดการเรียนรู้ และประสบการณ์ต่าง ๆ รวมทั้งการนำหลักสูตร ไปใช้และประเมินหลักสูตร เพื่อให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับนักเรียน จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นิชนันท์ ประวรรณา (2557, หน้า 56) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พลกฤษณ์ คำเมือง (2555, หน้า 47) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ในด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การจัดการเรียนการสอนนับว่าเป็นกิจกรรมที่สำคัญมากที่จะทำให้เด็กนักเรียนเกิดการเรียนรู้และเป็นการนำหลักสูตรสถานศึกษาสู่การปฏิบัติ (บันดล จันทกุล, 2552, หน้า 23) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารได้ดำเนินการด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยการพัฒนาและส่งเสริมให้ครูได้จัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ใช้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการเรียนการสอน ใช้แหล่งเรียนรู้ในการเรียนการสอน พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมการพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ และให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีความพิการและด้อยโอกาส จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศราวุธดี สีใส (2556, หน้า 60) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ กมล (2554, หน้า 90) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

1.3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีกระบวนการในด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ซึ่งการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนว่า เกิดการเรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

หรือไม่ รวมทั้งจะช่วยให้ผู้สอนทราบว่า การออกแบบกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนมีความเหมาะสม หรือมีปัญหา อุปสรรคอย่างไร เพื่อใช้วางแผนพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมเป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตาม เป้าหมายของการจัดการศึกษาได้อย่างดี จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังที่ วาสนา เพิ่มพูน (2542, หน้า 293) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งของการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่ติดตามผล การดำเนินการสอนของครู ว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เพียงใด หากมีข้อบกพร่องหรือปัญหาใด ๆ ในการเรียน การสอนก็จะได้หาทางปรับปรุงแก้ไขการสอนให้ดีขึ้น การประเมินผลจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งเพราะจะเป็นสิ่งสะท้อน ถึงความก้าวหน้าวิชาการนั้น ๆ ซึ่งรวมทุกด้าน จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ จรรยา ประดิษฐ์ (2550, หน้า 90) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนนวมวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้าน งานวัดผลและประเมินผลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นวพรรณ แก้วร่วมวงศ์ (2558, หน้า 63 - 64) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายผาไท อำเภอถาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 พบว่า สภาพ การบริหารงานวิชาการด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องจากสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ของ นักเรียน และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานของครู พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัย ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้ และเผยแพร่ผลงานการ วิจัยให้กับสถานศึกษา บุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งการวิจัยถือได้ว่ามีความสำคัญและเป็นกระบวนการ ที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียน ทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 แนวการ จัดการศึกษา มาตรา 30 บัญญัติว่า “ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้ง ส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา” การวิจัยจึงเป็น เครื่องมือที่ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษานำมาใช้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตรงกับ แนวคิดของทิตนา แคมมณี (อ้างถึงในกุลนาค อัจฉริยะสงคราม, 2554, หน้า 31) กล่าวไว้ว่าการวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการวิจัยที่มุ่งพัฒนาหรือแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเรียนและขณะทีสอน นำผลที่ค้นพบมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้และพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ คุณภาพการศึกษาที่แท้จริงและยั่งยืน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประมาภรณ์ อนุพันธ์ (2556, หน้า 82 - 83) ได้ ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 พบว่าด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชุติภรณ์ นวลนุช (2558, หน้า 130 - 131) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กใน อำเภอเทิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5. ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการ กำหนดแผนและรูปแบบในการนิเทศภายในที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา ดำเนินการนิเทศภายใน อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ประเมินการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา ประสานงานกับเขต พื้นที่การศึกษาเพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศ การศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีการ

ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546, หน้า 261) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคล ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครูและเพื่อเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ธวัชชัย ธรรมคงทอง (2555, หน้า 81) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการนิเทศภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อภิญญา เจริญกิจ (2556, หน้า 78) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่สัมพันธ์กับการทดสอบ วัตถุประสงค์ระดับชาติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง ด้านนิเทศการศึกษา พบว่าโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

1.6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษา จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและการสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดทำแผนสถานศึกษาที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา มีการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจังต่อเนื่อง สนับสนุนให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และสรุปรายงานประจำปีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน จึงมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มีข้อกำหนดในมาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษา จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลนาถ อัจฉริยะสงคราม (2554, หน้า 118) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของนิชนันท์ ประระวรรณา (2557, หน้า 60) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.7. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสถานศึกษามีการวางแผนในการจัดหาและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรในด้านสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและเทคโนโลยีการศึกษา ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลิตและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ซึ่งสื่อเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียนรู้บรรลุจุดมุ่งหมายและมีประสิทธิภาพ สื่อจะช่วยกระตุ้นและดึงดูดให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งยังลดบทบาทของครู ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เข้าใจและรวดเร็วขึ้น ดังที่ จิตติมา วรรณศรี (2557, หน้า 72) ได้กล่าวว่า การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา จึงมีการปฏิบัติ

อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ภาณุวัฒน์ กมล (2554, หน้า 92) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่าด้านสื่อการเรียนการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กัลยา สวยาม (2558, หน้า 91) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา) พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีสภาพการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน โดยโรงเรียนขนาดกลาง มีสภาพการบริหารงานวิชาการมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กจะมีข้อจำกัดหลายด้าน ทั้งในเรื่องของการขาดแคลนทรัพยากร เพราะการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยื่นอยู่บนบรรทัดฐานของค่าใช้จ่ายรายหัวจึงทำให้โรงเรียนได้รับการจัดสรร ได้ไม่เท่าโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมาก การลงทุนด้านค่าก่อสร้างอาคาร ค่าครุภัณฑ์ การจัดหาวัสดุสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เพียงพอ ในการใช้งาน อัตราส่วนนักเรียนต่อครูไม่เพียงพอ และในบางแห่งอาจมีข้อจำกัดในด้านพื้นที่ ทำให้การบริหารงาน มีลักษณะแตกต่างจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่า ขนาดของโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยที่สะท้อนให้เห็นสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่ต่างกัน โดยโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่กว่าย่อมจะมีความพร้อมในการจัดสภาพโรงเรียน และการบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดีกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศศิธร พรพิทักษ์กุล (2556, หน้า 128 – 129) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของปรมาภรณ์ อนุพันธ์ (2556, หน้า 78 – 79) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นที่นำมาอภิปรายในรายละเอียดดังนี้

3.1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา คือ ควรหน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน และการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาควรทำอย่างเป็นระบบขั้นตอน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณีญา คุ่มคำ (2557, หน้า 69 – 70) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลดับเต่า 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมให้มากที่สุด เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกันศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางเพื่อนำมาสู่การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ตรงตามหลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดไว้

3.2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา คือ ควรจัดให้มีสื่อที่ทันสมัยและเพียงพอกับจำนวนห้องเรียน ควรส่งเสริมให้ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน และควรจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถญา ไชยวงศ์ (2555, หน้า 84) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแม่สุก อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน ควรมีการประชุมคณะครูเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ครูศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดของหลักสูตร และสร้างเครื่องมือ พัฒนาสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ร่วมกันวางแผนการจัดการเรียนรู้อะบบการวัดประเมินผลและการจัดการเรียนการสอน โดยนำปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องเรียนมาทำวิจัยเพื่อหาแนวทาง สร้างนวัตกรรม เทคนิค วิธีการสอนที่หลากหลายและมีความเหมาะสม ส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะการคิด วิเคราะห์ ใช้เทคนิควิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้สื่อ เทคโนโลยี นวัตกรรมที่เหมาะสม

3.3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน คือ ควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงและหลากหลาย และควรมีการจัดอบรมครูเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลตามสภาพจริง สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 38) ในขั้นตอนการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ควรส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 18-20) ได้กล่าวถึงแนวทางการดำเนินงาน การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ควรเลือกวิธีการประเมิน เครื่องมือการประเมินอย่างหลากหลาย เน้นการประเมินสภาพจริง ครอบคลุมสาระและเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน

3.4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา คือ ควรส่งเสริมให้ครูทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างจริงจัง และควรสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลนาถ อัจฉริยะสงคราม (2554, หน้า 119) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาควรจัดให้มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอ มีการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนหลังการวิจัย ตลอดจนสถานศึกษาควรมีทุนสนับสนุนให้บุคลากรในการจัดทำวิจัย และให้บุคลากรได้เข้าอบรมเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียนและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในสถานศึกษา และยังคงสอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 35) ที่กำหนดแนวทางในการปฏิบัติการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาโดยส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มสาระการเรียนรู้

3.5. ด้านการนิเทศการศึกษา คือ ควรจัดให้มีการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ ควรนำผลการนิเทศมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษา และควรลดภาระหน้าที่ของผู้บริหารเพื่อให้มีเวลาในการดำเนินการนิเทศการศึกษา ได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฌัญญา คุ่มคำ (2557, หน้า 118) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลตบเต่า 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา ควรมีการรายงานผลการนิเทศและประเมินผลที่เกิดขึ้นเพื่อหาข้อบกพร่องและแนวทางแก้ไข ปรับปรุงจัดทำแผนยกระดับผลสัมฤทธิ์และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา คือ ควรส่งเสริมให้มีการดำเนินการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และให้ครูได้มีความรู้ความเข้าใจในแนวทางระบบประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลนาถ อัจฉริยะสงคราม (2554, หน้า 118) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2 พบว่า ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาต้องจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วม ในการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาด้วย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552, หน้า 35-36) ในแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ควรสร้างความตระหนัก เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา

3.7. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา คือ ควรจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการพัฒนาและจัดหาสื่อเทคโนโลยีการศึกษา สอดคล้องกับ Newby (อ้างในจิตติมา วรรณศรี, 2557, หน้า 64) ในการเลือกใช้สื่อประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน พิจารณาจากองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ ผู้เรียน สภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ และเนื้อหาที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งสามองค์ประกอบนี้จะเป็นสภาพการณ์หรือบริบทของชั้นเรียนที่จะนำไปสู่การออกแบบวิธีการสอน/วิธีการจัดการเรียนรู้ และสืบเนื่องไปสู่การกำหนดประเภทของสื่อ วัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมการสอน/การจัดการเรียนรู้ ดังนั้นในการจะเลือกใช้สื่อ ซึ่งครูต้องพิจารณาจากหลายองค์ประกอบทั้งด้านตัวผู้เรียน ความถนัดความสนใจในการเลือกเรียนของผู้เรียน เนื้อหาที่เรียนรู้ สภาพแวดล้อมความพร้อมด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์ของสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่วิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และการกำหนดประเภทของสื่อที่ควรเลือกใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาควรร่วมกันกำหนดความต้องการในการรับปณิธานหรือกำกับ ติดตาม สร้างความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับการนิเทศ กำหนดข้อตกลงเพื่อการขับเคลื่อนการนิเทศติดตามร่วมกัน และมีแผนการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องดำเนินการให้มีการนิเทศ ติดตาม อย่างเป็นระบบ ครบวงจร อย่างต่อเนื่องและครอบคลุมเพื่อนำผลจากการกำกับ ติดตาม คุณภาพนั้นมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา สถานศึกษาควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ยืดหยุ่นตาม ความเหมาะสม โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ตลอดจนผู้ที่มีความสามารถพิเศษและผู้ที่มีความบกพร่องหรือด้อยโอกาส

3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน สถานศึกษาควรจัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ โดยยึดหลักความเป็นธรรมโปร่งใสและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และคำนึงถึงผลที่จะเกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษาควรพัฒนานักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนช่วยแก้ปัญหาในการเรียนรู้และ

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น มีความเข้าใจในเนื้อหาหรือมีทักษะในการปฏิบัติ ตลอดจนการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของการจัดการศึกษา

5. ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาศูนย์มีการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ศึกษา สถานการณ์โลกและสังคมที่เปลี่ยนแปลงเพื่อเชื่อมโยงกับองค์ความรู้และประสบการณ์เดิม ปรับปรุง พัฒนาองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลดีต่อการจัดประสบการณ์เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ระหว่าง ครู กลุ่มสาระ สถานศึกษาหรือสถาบันอื่นๆ รวมทั้งการประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการปรับปรุงคุณภาพ การเรียนการสอนให้ดำเนินการอย่างราบรื่นเรียบร้อยและมีผลสัมฤทธิ์สูง

6. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา สถานศึกษาศูนย์มีการกำหนด มาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและความต้องการของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการติดตามตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาและเตรียมการรับการติดตามตรวจสอบจากหน่วยงานต้นสังกัด

7. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สถานศึกษาศูนย์มีการนิเทศ ติดตาม แก้ไข ปรับปรุง วิธีการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาให้เป็นไปตามแผนหรือกำหนดวิธีการดำเนินงาน เพื่อการตรวจสอบ ควบคุม กำกับการปฏิบัติงาน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในการจัดหา ผลิต ใช้ และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำผลการประเมินมาใช้ในการเพิ่ม คุณภาพและประสิทธิภาพของการดำเนินงานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก
3. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก ใน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความ อนุเคราะห์ จาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอน จนการวิจัยสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายทรงฤทธิ์ วรรณรักษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 32 (บ้านสาขันหอม) นายบุญสง นาละทอง ผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนแม่ทะวิทยา นายธีรพล เกียรติเจริญ ผู้อำนวยการโรงเรียน ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าตึง ดร.สันติ บุรณะชาติ และดร.สุนทร คล้าย อ่ำ อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบ และแก้ไข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนและคณะครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลสันสลี อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัลยา สวงาม. (2558). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 (กลุ่มย่อยที่ 6 จังหวัดพะเยา).** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- กาญจนา ชีมาธนนันท์. (2555). **แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านวาวี อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- กุลนาถ อัจฉริยะสงคราม. (2554). **ศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จรรยา ประดิษฐ์พงศา. (2550). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวชิรวิทย์ จังหวัดเชียงใหม่.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิตติมา วรธรรมศรี. (2557). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์3.**
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2556). **การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: วิพรินท์ ชูศรี.
- ชูลีภรณ์ นวลนุช. (2558). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอเทิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ณัญญา คุ่มคำ. (2557). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาตำบลตำบล 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ธวัชชัย ธรรมคงทอง. (2555). **การศึกษากาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอแก่งหางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, จันทบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- นวพรรณ แก้วร่วมวงศ์. (2558). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายผาไท อำเภอท่าวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- นิชนันท์ ประระวรรณ. (2557). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- บันดล จันทกุล. (2552). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าอุเทน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- ปรมาภรณ์ อนุพันธ์. (2556). **สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). **การบริหารงานวิชาการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พลกฤษณ์ คำเมือง. (2555). **สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลกเขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ภาณุวัฒน์ กมล. (2554). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เลไฉย กิตติวรรณ. (2554). **สภาพการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, ลำปาง.
- วาสนา เพิ่มพูน. (2542). **พฤติกรรมการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.** กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ศราวาสดี สีใส. (2556). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ศศิธร พรพิทักษ์กุล. (2556). **สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, จันทบุรี.
- สัมมา รณินธ์. (2553). **หลัก ทฤษฎี และการปฏิบัติการบริหารการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชาวฟ้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). **คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- อภิญาญา เจริญกิจ. (2556). **การศึกษากิจการการบริหารงานวิชาการที่สัมพันธ์กับการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ระดับชาติของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จังหวัดระยอง.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

อรุณญา ไชยวงศ์. (2555). การบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ในการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาแม่สุก อ.แจ้ห่ม จ.ลำปาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

The condition of academic administration of the school by the project development in teaching of secondary teacher bin Chiangrai Subdivision 4 under the Secondary Education Service Area office 36

อัษฎาพงศ์ เวียงสี^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Autsadapong Wiangsee^{1*} and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 อ้างอิงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43)รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

คำสำคัญ: สภาพปัญหา การบริหารงานวิชาการ โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอน

Abstract

The Independent study purpose is to study. The problem and achievement of the school by the project development in teaching of secondary teacher bin Chiangrai Subdivision 4 under the Secondary Education Service Area office 36 from 11 school. Choose for the sample 205 teachers form Krejcie and Morgan table. The instrument comprised the rating scale questionnaire. Data analysis by mathematic statistic, Percentage, arithmetic mean and standard deviation.

Keywords: Problems of state, Academic Administration, The development of teaching

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Autsadapong@gmail.com

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติถึงสิทธิของบุคคลในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 1) ในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545ข, หน้า 5) ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวทางพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 3)

จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 4 จังหวัดเชียงราย พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกรายวิชา ยกเว้นรายวิชาสุขศึกษา และพลศึกษา เมื่อนำคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไปเปรียบเทียบกับคะแนนในปีการศึกษาที่ผ่านมา ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 ทำให้ทราบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพิ่มขึ้นเป็นลำดับขั้น แสดงให้เห็นว่าโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย สามารถเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย สำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2558, 165-191)

จากสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 4 ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ดังที่กล่าวมานั้น สามารถสรุปได้ว่า กระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษามีหลักสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการ ซึ่งจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านวิชาการตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงรายดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาและความสัมฤทธิ์ผลของการบริหารงานวิชาการตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงรายโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ซึ่งผลของการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาความสัมฤทธิ์ผลของการบริหารงานวิชาการตามโครงการ

พัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และโรงเรียนแต่ละโรงเรียนในการพัฒนางานวิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ครั้งนี้ผู้ศึกษาจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบไปด้วย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู จำนวน 437 คน ในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 โรงเรียน รวมประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้น 437คน และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของครู จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1986 อ้างอิงในบุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของครูจำนวนทั้งสิ้น 205 คน

การพัฒนาและการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารตำราแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ด้วยเทคนิคการจัดแบบลิเคิร์ต (Likert)(ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 167) มีข้อให้เลือก 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การแบ่งความหมาย ดังนี้

5	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) กำหนดเกณฑ์ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายถึง สภาพการบริหารงานวิชาการในระดับน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมทางเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective: IOC)

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปดำเนินการจัดพิมพ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลการวิจัยเป็นแบบสอบถามสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงาน-เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และวุฒิการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ด้วยเทคนิคของลิเคิร์ต (Likert)(ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 167) มีให้เลือก 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และข้อเสนอแนะ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารตำราแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร งานวิชาการ ด้านการวางแผนงานด้านวิชาการเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา และความครอบคลุมทางเนื้อหา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง และความครอบคลุมของเนื้อหา(Content Validity โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา และประสบการณ์ด้านการประเมินโครงการ)โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของคำถาม (Index of Item objective: IOC) ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

3.1 นายณรงค์ เรืองวิสัย ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐาน ชำนาญการ โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

3.2 นางสาววรงค์จนา เนตรธिया ตำแหน่งครู วิทยฐานะชำนาญการโรงเรียน ห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

3.3 ดร.สันติ บุรณะชาติตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

4. นำแบบสอบถามที่ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์โดยผลการคำนวณค่า IOC $\geq .5$ ขึ้นไปโดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ โดยนำไปทดลองกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่ประชากรในการวิจัย จำนวน 30 คน ณ โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยาคม จังหวัดเชียงรายเพื่อหาความเชื่อมั่น(Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach is Alpha Coefficient) ได้ค่า 0.97

5. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปดำเนินการจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ศึกษาขออนุมัติจัดทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยการแจกและเก็บแบบสอบถามให้คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน

3. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นตารางประกอบคำบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของผลของการบริหารงานวิชาการตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงรายมาวิเคราะห์เนื้อหาจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ให้ความเห็นโดยอาศัยหลักความสอดคล้องความเป็นเหตุเป็นผลและประมวลแล้วสรุปเป็นความเรียงโดยใช้ความถี่ประกอบการบรรยาย
3. นำวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยการสังเคราะห์เนื้อหาแล้วนำเสนอข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการศึกษา

ในภาพรวม ค่าเฉลี่ยรวมของสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\bar{X}=2.04$) และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\bar{X}=2.04$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ ($\bar{X}=2.01$) และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}=2.01$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X}=1.97$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อยในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ($\bar{X}=2.14$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ โรงเรียนมีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการ การใช้หลักสูตรให้เหมาะสม ($\bar{X} = 2.10$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ($\bar{X}=1.87$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ในด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ออนไลน์ตามทัศนะของครูผู้สอน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ($\bar{X}=2.13$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือโรงเรียนได้จัดกระบวนการเรียนรู้ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียนรายบุคคล และเน้นการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันนักเรียน ($\bar{X}=2.11$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ($\bar{X}=1.87$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อยในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนได้จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ($\bar{X}= 2.07$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ โรงเรียนมีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน ($\bar{X}=2.00$) และโรงเรียนมีการพัฒนาเครื่องมือในการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 2.00$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน ($\bar{X}=1.86$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่าในภาพรวม

อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนที่มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X} = 2.24$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา ได้แก่โรงเรียนได้ประสานความร่วมมือ กับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่นในการปรับปรุงและพัฒนาระบบ การประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 2.10$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนที่มีการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาประจำปี และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\bar{X} = 1.84$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนที่มีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 2.17$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือโรงเรียนที่มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาอยู่เสมอ ($\bar{X} = 2.14$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 1.80$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อยในด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับติดตามและปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.14$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ โรงเรียนมีการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษา และชุมชน ($\bar{X} = 2.10$) และโรงเรียนได้มีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ ($\bar{X} = 2.10$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 1.91$) ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

สรุปผลการศึกษา

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เกิดขึ้นมาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ยเลขคณิตของกลุ่มตัวอย่าง และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานกลุ่มตัวอย่างได้ผลสรุปดังนี้สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามด้านอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ อายุ ระหว่าง 30 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 46.83 รองลงมาอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.41 และช่วงอายุต่ำสุด ระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.83 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน สูงสุดมากกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.24 รองลงมา 6 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.75 และประสบการณ์ในการทำงานต่ำสุด 1 – 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.28 ด้านวุฒิ การศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรี หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 50.24 และต่ำสุด คือ ปริญญาโท หรือเทียบเท่า คิดเป็น ร้อยละ 49.75

2. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครู มัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 6 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย รองลงมา คือ ด้านการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้และด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความ

ต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีวิชาต่าง ๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามที่คณะของครูผู้สอน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศการเรียนการสอนครูในกลุ่มสาระต่างๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมกันหรือแบบอื่นๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่โรงเรียนมีการส่งเสริมสนับสนุนให้จัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.3. ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนได้จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการวัดผล ประเมินผล เทียบโอนผลการเรียน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในซึ่งอยู่ในระดับน้อย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ โรงเรียนมีการจัดทำรายงานการประกันคุณภาพการศึกษาประจำปี และสรุปรายงานประจำปี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย พิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาในเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้อะไรและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับน้อย และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการศึกษาวิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

2.6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับติดตามและปรับปรุงการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอยู่ในระดับน้อย ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา จะเห็นว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ในหัวข้อ โรงเรียนได้เพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาให้หลากหลายและลึกซึ้งมากขึ้น สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีระดับของสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด รองลงมา คือ หัวข้อ โรงเรียนจัดให้มีวิชาต่างๆ ครบถ้วนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ และลำดับสุดท้าย คือ โรงเรียนมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และ

ประเมินสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และ โรงเรียนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครุมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามทัศนะของครูผู้สอน คือ หัวข้อ โรงเรียนมีการเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของรายวิชาที่สอดคล้องสภาพปัญหา ความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน กิตติมา ปรีดีติติก (2532, หน้า 62) คำนึงถึงเนื้อหาสาระที่มีประกอบอยู่ในหลักสูตรวิธีจัดแผนการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงผู้เรียนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดความสนใจความสามารถจากการปฏิบัติโรงเรียนมักจัดแผนการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสนใจและสามารถควบคุมไปกับการคำนึงถึงทรัพยากรที่มีอยู่สำหรับปัญหา คือ หลักสูตรยังไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ครูขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูขาดความรู้ความเข้าใจเรื่อง การนำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ การจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมยังไม่หลากหลายหลักสูตรไม่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เป็นปัจจุบัน กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ยังไม่มีประสิทธิภาพ และขาดการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างเป็นระบบผู้วิจัยเห็นว่า ปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร ของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครุมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อาจมาจาก ประสบการณ์ในการสอนของครูมีน้อย ซึ่งพบว่า ส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการสอนเพียง 1-5 ปี และยังไม่ได้รับการอบรมในด้านการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว

ส่วนแนวทางการแก้ปัญหา ควรมีการศึกษาสภาพความต้องการของผู้เรียนและชุมชนรวมถึงสถานประกอบการที่อยู่ในชุมชนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและสาระเพิ่มเติม จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้แก่ครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีการทบทวน ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้งและส่งเสริมให้ครูจัดทำหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมีกรณีศึกษา กำกับ และติดตามการนำหลักสูตรไปใช้มีการวิจัยประเมินผลการใช้หลักสูตร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจณ กุณา (2540, หน้า 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกันดารสังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย พบว่า โรงเรียนควรมีการปรับหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากที่สุด และควรมีการประเมินผลการใช้หลักสูตรหรือหาข้อบกพร่องเพื่อพัฒนา ปรับปรุงท้องถิ่นอยู่เสมอ โดยยึดมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเป็นสำคัญ

ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครุมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ตามทัศนะของครู คือ หัวข้อโรงเรียนได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน และ หัวข้อ โรงเรียนได้มีการแก้ไข ปรับปรุง แผนและกระบวนการดำเนินงานการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตามลักษณะของปัญหาที่ค้นพบในการตรวจสอบ

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นแบบเดิม ไม่มีความหลากหลาย ไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขาดเทคนิควิธีการ การจัดการเรียนรู้ใหม่ ๆ และไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงการให้ความสำคัญในการสอนให้นักเรียนเกิดการคิดวิเคราะห์อีกทั้ง การจัดการเรียนการสอนไม่ได้คำนึงถึงความ

แตกต่างกันระหว่างบุคคลรวมถึงไม่ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับงานวิจัยของ สังคม สมฤทธิ์ (2552, หน้า 102) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาพบว่า ครูผู้สอนยังไม่เปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้โดยยังจัดการเรียนการสอนแบบเดิมและยังไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนแนวทางการแก้ปัญหาควรนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเครือข่ายผู้ประกอบการ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง ครูควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูให้ครูใช้รูปแบบและเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ๆ มีการจัดประกวดครูผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นและยกย่องเชิดชูครูใช้หลักสูตรในการวางแผนการสอน และจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อให้ไปสู่ความสำเร็จในระดับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรต่อไป

ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน ตามทัศนะของครู จะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ในหัวข้อ โรงเรียนได้จัดให้มีการประเมินผลการเรียนทุกช่วงชั้นและจัดให้มีการซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน มีระดับของสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของผู้สอน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ทราบว่า โรงเรียนได้ใช้การวัดและประเมินผลไม่หลากหลาย และไม่เป็นที่ตามสภาพจริง ครูขาดเครื่องมือที่มีคุณภาพในการวัดและประเมินผล และการจัดทำเอกสารการวัดและประเมินผลไม่เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่เข้าใจหลักการวัดและประเมินผลโดยเฉพาะด้านการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงซึ่งถือว่าสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ก่อให้เกิดการสอนซ่อมเสริมกรณีที่มีผู้เรียนไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ส่วนแนวทางการแก้ปัญหา ควรจัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลให้กับครูผู้สอนไว้ศึกษาและเป็นแนวทางในการวัดและประเมินผลสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้มีการนำเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผลครูในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนช่วยกันจัดทำและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเลือกใช้และ ครุมีเทคนิคกำกับติดตามการวัดและประเมินผลของครูอย่างสม่ำเสมอสอดคล้องกับงานวิจัยของ ช่อรัตน์ดา เกสทอง (2551, หน้า 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายุทธยานี พบว่า ควรมีการประชุมชี้แจงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จัดทำแบบประเมินผล เชิญวิทยากรมาให้ความรู้ จัดทำคู่มือ ตำรา เอกสาร และแหล่งเรียนรู้ มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องรวมถึงการจัดการสอนซ่อมเสริมให้กับนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกวิชา ทุกทักษะ

ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตามทัศนะของครูในหัวข้อโรงเรียนมีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ โดยจัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน มีค่าระดับของปัญหามากที่สุดจากปัญหา

ดังกล่าวเห็นได้ว่าครูให้ความสำคัญในเรื่องการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ(2545, หน้า 23 -31) ได้กล่าวเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ไว้ว่าการเรียนรู้ของเด็กจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนและแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆที่มีอยู่รอบตัวเองผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้ วิจารณ์ญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้โดยเฉพาะหนังสือเรียนควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้นสื่อ สิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษาลักษณะ ของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติสื่อสิ่งพิมพ์สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าน่าสนใจชวนคิดชวนติดตามเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อ ให้การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวทางการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงโรงเรียน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครู มัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการ พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ในทัศนะของครู โรงเรียนมีการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาใน เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีค่าระดับของปัญหามากที่สุด

สำหรับปัญหา การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาบุคลากรใน สถานศึกษา ไม่มีความรู้ด้านการผลิตและความชำนาญในการใช้สื่อเทคโนโลยีสื่อเทคโนโลยีชำรุดเสียหาย ขาดการ ซ่อมบำรุง ประสิทธิภาพลดลง และการจัดสรรงบประมาณด้านสื่อเทคโนโลยียังมีน้อยครูใช้สื่อเทคโนโลยีไม่คุ้มค่าขาด การติดตามและประเมินผลการใช้สื่อเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและระบบอินเทอร์เน็ตไม่สมบูรณ์ส่วนแนวทางการ แก้ปัญหา ควรมีการอบรมการผลิตและการใช้สื่อ และการบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่องมีการวางแผนการจัดทำและ พัฒนาสื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนอย่างหลากหลายส่งเสริมให้ครูผลิตและใช้สื่อเทคโนโลยีควรจัดหาสื่อ เทคโนโลยีที่มีคุณภาพ ทันสมัย และเพียงพอกับจำนวนนักเรียนจัดให้มีการประกวดการผลิตสื่อ ในโรงเรียนหรือกลุ่ม โรงเรียนและควรจัดครูหรือเจ้าหน้าที่ ที่มีหน้าที่จัดระบบการใช้สื่อเทคโนโลยี พร้อมทั้ง ซ่อม บำรุง ให้สามารถใช้งาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ธิมาชนนันท์ (2555, หน้า 132) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนว ทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านวาวี อำเภอแม่สรวย พบว่าควรมีการประชุมครูเพื่อร่วมกันกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายในการพัฒนางานการผลิตสื่อและเทคโนโลยี วิเคราะห์ความจำเป็นในการใช้สื่อ แต่งตั้งคณะทำงานด้านสื่อและนวัตกรรมอย่างชัดเจน จัดอบรมสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ กำกับติดตามการใช้สื่อโดยให้ครูรายงานการใช้สื่อที่ทำไปแล้ว นำผลที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุง และพัฒนางาน ด้านสื่อและเทคโนโลยีต่อไป ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่มีผลต่อ ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรให้ครู ได้ผลิต แสวงหา และใช้สื่อในการจัดการเรียน การสอน แม้จะต้องบริหารงานภายใต้สภาวะขาดแคลนก็ตาม

ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครู มัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในด้านการ พัฒนาแหล่งเรียนรู้ ทัศนะของจะเห็นได้ว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนา

ศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ในหัวข้อ โรงเรียนได้มีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ มีระดับของสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนครูมีความคิดเห็นว่าเป็นสถานศึกษานั้นมีการเผยแพร่แหล่งเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หรือ หน่วยงานต่างๆ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งส่งผลให้แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาไม่มีความหลากหลายและไม่ทันสมัย และยังไม่แพร่หลาย ทำให้การพัฒนาวิชาการผ่านแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทำได้ไม่เต็มที่และไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร มุมมองทางการเรียนรู้ของนักเรียนแคบลง ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ต่ำลง การบริหารวิชาการก็ต่ำลงไปด้วย

การจัดการศึกษาของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งเป็นโครงการที่ต้องการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย เพื่อส่งผลต่อไปยังผู้เรียน หรือนักเรียนในโรงเรียน ตามแนวคิดที่ว่า ครูเก่งนักเรียนก็จะเก่งตามไป โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของครูผู้สอนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนให้เพิ่มสูงขึ้น ก็คือ การพัฒนาการศึกษา เมื่อพบว่า หัวใจของการบริหาร การศึกษา นั้นคือ การบริหารงานวิชาการมีปัญหา จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะใช้ภาวะผู้นำในการนำให้ครูทำหน้าที่จัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ตลอดจนทำให้ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมมือในการทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนหนังสือ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อีกทั้งหน่วยงานในระดับสูงขึ้นไป ควรแต่งตั้งและมอบหมายบุคคลหรือคณะบุคคลให้รับผิดชอบและดูแลการดำเนินงานวิชาการแต่ละด้านอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะงานวิชาการเป็นงานที่มีความเป็นนามธรรมสูง ขาดระเบียบวิธีดำเนินการที่ชัดเจน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการมองภาพรวมของงานวิชาการได้เป็นอย่างดีและขณะเดียวกันก็สามารถแจกแจงงานและประสานการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาเรื่องสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะในการที่จะนำไปใช้ ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. โรงเรียนควรศึกษาสภาพความต้องการของผู้เรียนและชุมชน รวมถึงสถานประกอบการที่อยู่ในชุมชนเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นและสาระเพิ่มเติม
2. โรงเรียนควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้แก่ครู ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ
3. โรงเรียนควรมีการทบทวน ปรับปรุง พัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นปัจจุบัน
4. โรงเรียนควรมีการนิเทศ กำกับ และติดตามการนำหลักสูตรไปใช้และ การประเมินผลการใช้หลักสูตร
5. โรงเรียนควรจัดทำคู่มือการวัดและประเมินผลให้กับครูผู้สอนไว้ศึกษา และครูควรรับการนิเทศการเรียนการสอนให้เป็นปัจจุบัน
6. โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่พัฒนาการเรียนรู้ หรือ การสอนเสริมให้กับผู้เรียนโดยเน้นวิชากลุ่มภาษา
7. โรงเรียนมีการนิเทศการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างเป็นระบบ
8. โรงเรียนควรลดภาระงานของครูที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หรือเน้นการกระจายงาน
9. โรงเรียนควรจัดอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล และมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่อง

10. คณะครูในโรงเรียนช่วยกันจัดทำและพัฒนาเครื่องมือการวัดและประเมินผล เพื่อให้เกิดความหลากหลาย และมีความสะดวกในการเลือกใช้

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือการสังเกต ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ได้ ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น

2. ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการพัฒนา ศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย จากองค์กรอื่นหรือท้องถิ่นอื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนา สถานศึกษาภายใต้บริบทที่ใกล้เคียงกัน

3. ควรศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนตามโครงการ พัฒนาศักยภาพด้านการสอนของครูมัธยมศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระในฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาเป็นอย่างดีจากนายณรงค์ เรืองวิสัยรอง ผู้อำนวยการโรงเรียนวิทยฐานะชำนาญการ โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษกนางสาววรารังจนา เนตรธिया ครูชำนาญการโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคมรัชมังคลาภิเษก และดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ ให้คำปรึกษาแนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ โดยมีอาจารย์ดร.โสภานันท์เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยดีตลอดมาจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอขอบคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ตลอดจนบรรดาเพื่อนนักศึกษา สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้กำลังใจ และสนับสนุนการทำงานในทุก ๆ ด้าน มาโดย ตลอด ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่า และประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้ศึกษา ขอมอบเป็นสิ่งตอบแทนพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กาญจนา ชีมาธนนันท์. (2555). **แนวทางการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่ม เครือข่ายโรงเรียนบ้านวาวี อำเภอแม่สรวย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต**

2. วิทยานพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

กิติมา ปรีดีติติก.(2532). **การบริหารการศึกษาและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ :อักษรภาพพัฒนา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ช่อรัตร์ดา เกสทอง. (2551). การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์โปรเกรส
ชิฟ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ผจญ กุณา. (2540). สภาพและแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนกัณดาร สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอเมืองเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติด้วยคอมพิวเตอร์. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สังคม สมฤทธิ์. (2552). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา.
การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. (2558). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้น
พื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557. กลุ่มนิเทศ
ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545ข). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไข
ปรับปรุงเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-
2559). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

THE ACADEMIC ADMINISTRATION IN STUDENT-CENTERED LEARNING, MAE-SARUAY DISTRICT, CHIANGRAI PROVINCE, CHIANGRAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุภาวดี กาจะลากี้^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Supawadee Kagalakee^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้สอนโรงเรียนในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 371 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับจากมากลงมาน้อย ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ด้านการปฏิบัติ ด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบ ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : supawadee.kagalakee@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were to study the Academic Administration in Student-Centered Learning and to compare the Academic Administration in Student-Centered Learning in Mae-Saruay District, Chiangrai Province, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 classified by school size. The samples used in the study were 371 teachers in Mae-Saruay District, Chiangrai Province, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 of academic year 2015. The tool used to collect data was a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and F tests. The results showed that

1. The Academic Administration in Student-Centered Learning, Mae-Saruay District, Chiangrai Province, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 The overall level was at high level. Considering each of the 4 sides sort out the most down to least four areas were the improvement of the practicing, planning and monitoring respectively.

2. The comparison of The Academic Administration in Student-Centered Learning, Mae-Saruay District, Chiangrai Province, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2 classified by school size. The overall was different and statistically significant at .05 level.

Keywords: Academic Administration, Student-Centered Learning

บทนำ

การศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในพัฒนาประเทศชาติให้ก้าวหน้าทันโลกยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน เพราะการศึกษาคือการพัฒนาคน ที่เป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ดังที่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้อธิบายไว้ว่า “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอด ความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นั้นหมายความว่าการศึกษาสามารถสร้างสรรค์ให้บุคคลและสังคมเจริญงอกงามตามสภาพและเมื่อพัฒนาคนได้ คนก็จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญต่อไปได้

การขับเคลื่อนของประเทศนั้น ต้องอาศัยการศึกษาซึ่งมีสถานศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนและพัฒนาอย่างรอบด้าน นั่นคือการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ถือเป็นแรงหลักให้มีการพัฒนาทั้งในด้านอารมณ์ สังคม สติปัญญาและร่างกาย และยังรวมถึงความสามารถในการทำเป็น คิดเป็น สามารถบูรณาการความรู้ความสามารถมาปรับใช้ในการพัฒนาต่อไป สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขอยู่ในสังคมโลกได้ ภายใต้การบริหารงานสถานศึกษา โดยการบริหารสถานศึกษาแบ่งการบริหารหลัก 4 ด้าน คือ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานวิชาการ งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1)การบริหารงานวิชาการหมายถึง การบริหารสถานศึกษาโดยจัดกิจกรรมทุก

สิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (เดชะ ชีระตระกูล, 2548, หน้า 8)

การจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เกิดจากพื้นฐานการบริหารจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้ ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 4 แนวการ จัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ ตามศักยภาพ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้อันปัจจุบันจึงมุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนมากกว่าผู้สอน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนา ตนเองไปตามศักยภาพ ความถนัด และความต้องการของแต่ละบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างทั้งด้านความคิด สติปัญญา และความต้องการ จึงควรมีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างตาม ปัจจัยพื้นฐาน โดยผู้ที่มีบทบาทสำคัญในกลไกของการจัดการนี้คือ ครู แต่จากข้อมูลอันเป็นปัญหาวิกฤตทางการศึกษา และวิกฤตของผู้เรียนที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ครูยังแสดงบทบาทและทำหน้าที่ของตนเองไม่เหมาะสม จึงต้องทบทวน ทำความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาคriticalทางการศึกษาและวิกฤตของผู้เรียนต่อไป การทบทวน บทบาทของครู จึงเริ่มจากการทบทวนและปรับแต่งความคิด ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของการเรียน โดยต้อง ทราบความหมายของการเรียนคือการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเปลี่ยนจากการยึดวิชาเป็นตัวยึด มาเป็นยึดผู้เรียนเป็นตัวยึดหรือที่เรียกว่า เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือแนวการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ และสิ่งประดิษฐ์ใหม่โดยการใช้กระบวนการทางปัญญา (กระบวนการคิด) กระบวนการทางสังคม (กระบวนการกลุ่ม) และให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และ มีส่วนร่วมในการเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ โดยผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้ อำนวยความสะดวกจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องจัดให้ สอดคล้องกับความสนใจ ความสามารถ และความถนัดเน้นการบูรณาการความรู้ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ใช้ หลากหลายวิธีการสอนหลากหลาย แหล่งความรู้สามารถพัฒนาปัญญาอย่างหลากหลายคือ พหุปัญญารวมทั้งเน้น การวัดผลอย่างหลากหลายวิธี (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2549)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ให้ความสำคัญมากที่สุดในเรื่องการบริหารงานวิชาการ โดยเฉพาะงานด้าน การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของบุคลากร ในสถานศึกษาและ ผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้องจะต้องมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพ.ศ. 2542 แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงตนเอง ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ และ สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาให้บุคลากร ในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ และความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิชาการ พร้อมกับสร้างผลผลิตที่ดีนั่นคือผู้เรียน ให้มีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของสังคม จากที่ได้กล่าวมานี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ จะต้องมีการศึกษาริวิจัย ค้นคว้า เพื่อจัดทำเป็นฐานข้อมูลงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นประโยชน์ในการ ปฏิบัติงานบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น

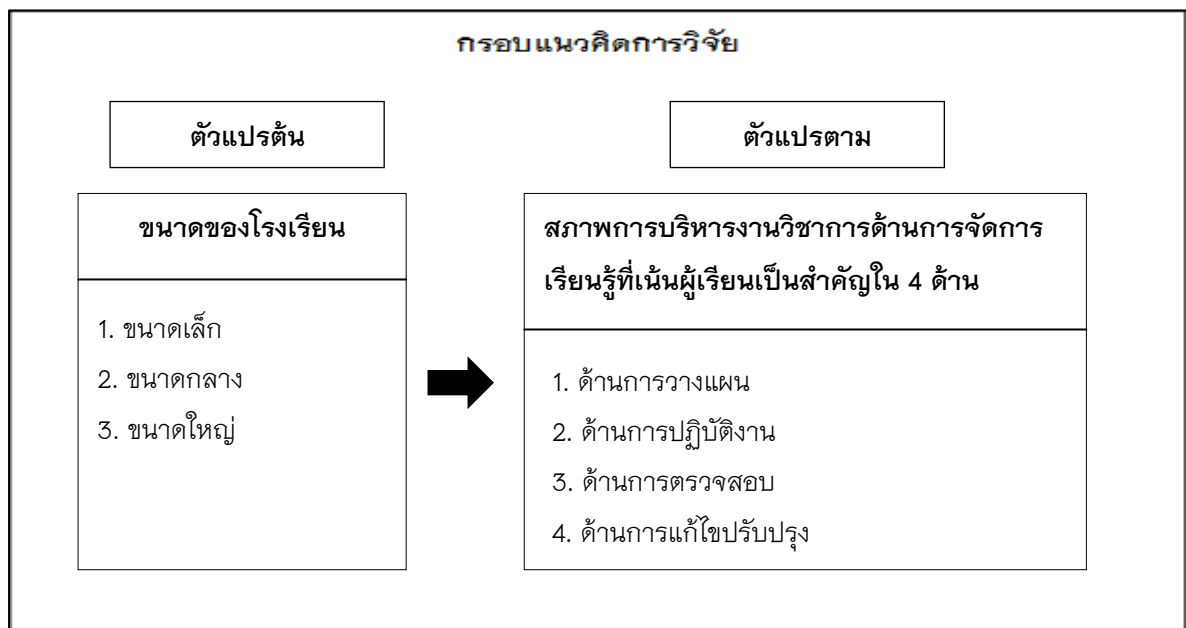
โดยผู้วิจัยได้เลือกศึกษาสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 54 โรงเรียน ทั้งนี้โรงเรียนใน อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย ทั้ง 54 โรงเรียน มีขนาดที่แตกต่างกันมักจะมีสภาพและปัญหาการดำเนินงานการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกัน ดังผลการวิจัยของ คิวพร นิลสุข,(2556, หน้า 142) ที่ได้ศึกษาด้านการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคพื้นดิน เขต 1 พบว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านการ

จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการวิจัยของ สามารถ ศรีพรหม, (2550, หน้า 111) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3 พบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าขนาดของโรงเรียนมีความสำคัญและส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่สามารถส่งผลให้การบริหารงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประสบความสำเร็จในการจัดการศึกษา ผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลย้อนกลับ ทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม พัฒนา ปรับปรุง แก้ไข การบริหารงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้เหมาะสม ต่อการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอ แม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

สมมุติฐาน

โรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) โดยศึกษา ครูผู้สอนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 54 โรงเรียน จำนวนครู 551 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 54 โรงเรียนจำนวนครู 371 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของแครจซีและ มอร์แกน (Krejcie & Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตามข้อสรุป ที่ได้จากการรอบแนวคิด เกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ระบุขนาดของโรงเรียนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใน 4 ด้าน แบบมาตราประมาณค่า จำนวน 44 ข้อ

จากการสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความตรง ด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผลการตรวจสอบพบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) รวมทั้งฉบับโดยผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเรียงด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมาน้อยที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข ($\bar{x} = 4.12$) ด้านการปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.97$) ด้านการวางแผน ($\bar{x} = 3.93$) และด้านการตรวจสอบ ($\bar{x} = 3.91$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 การทดสอบค่า F

พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สรุปผลการศึกษา

สรุปผล

1. สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมาน้อยที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุดด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก

ด้านการวางแผน ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีการทดสอบความรู้ก่อน – หลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา มีการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และมีการวิเคราะห์ศักยภาพและความรู้เดิมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ต่ำที่สุดคือ จัดเตรียมให้ห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปฏิบัติ ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก รองมาจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้จริงอยู่ในระดับมาก และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ต่ำที่สุดคือจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ประเพณีท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการตรวจสอบ ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการตรวจสอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาประเมินตามสภาพจริงข้อมูลสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก และจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ต่ำที่สุดคือให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้เรียน อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการปรับปรุงแก้ไข ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการแก้ไขปรับปรุง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก รองลงมา การรวบรวมปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานไว้เป็นข้อมูลประกอบการแก้ไขและปรับปรุง อยู่ในระดับมาก และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูหรือผู้ปกครองเพื่อกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่ต่ำที่สุดคือ สสำรวจด้านความต้องการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของ เซฟเฟ (Scheffe) รายละเอียดดังต่อไปนี้

ด้านการปฏิบัติ การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการปฏิบัติ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง แต่โรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

ด้านการตรวจสอบ การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการตรวจสอบ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กไม่แตกต่างกับโรงเรียนขนาดกลาง แต่โรงเรียนขนาดเล็ก แตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และโรงเรียนขนาดกลางแตกต่างกับโรงเรียนขนาดใหญ่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านแก้ไขปรับปรุง การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการแก้ไขปรับปรุง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากการวิจัยพบครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทั้ง 4 ด้านเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมาหาน้อยที่สุด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการปรับปรุงแก้ไข อยู่ในระดับมาก รองลงมาด้านการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก และต่ำที่สุดด้านการตรวจสอบ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุรียันต์ อินทเจริญศานต์ (2552, หน้า 61-62) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากทุกด้านและยังสอดคล้องกับ โชติมา กลิมบุปผา (2553, หน้า 102-104) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก

2. ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้านการวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีความเห็นมากที่สุดคือ มีการทดสอบความรู้ก่อน – หลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา มีการวางแผนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก และมีการ

วิเคราะห์ศักยภาพและความรู้เดิมของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดรับกับการปฏิรูปการเรียนการสอนต้องมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนถึงการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นระบบการเรียนการสอนต้องมีการประเมินและการประกันคุณภาพของระบบ ซึ่งส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องมากที่สุดที่จะต้องทำคือการประเมินผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตจากการเรียนการสอน (ปทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 6)

ด้านการปฏิบัติงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก รองลงมาจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้จริงอยู่ในระดับมาก และจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก สอดรับกับวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยเฉพาะความสามารถด้านทักษะ กระบวนการและคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันเป็นสากล ทักษะกระบวนการคิด การแก้ปัญหา การเผชิญสถานการณ์ ความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งวิธีการเหล่านี้สอดคล้องกับรูปแบบและวิธีการและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (วัฒนาพร ระงับทุกข์ , 2544, หน้า 16) อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน และผลการวิจัยยังสอดคล้องกับของมาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 66) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารการจัดการ เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาสภาพสภาพปัจจุบันในการบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ โรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

ด้านการตรวจสอบ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ มีวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ออกของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาประเมินตามสภาพจริงข้อมูลสามารถตรวจสอบได้ อยู่ในระดับมาก และจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปที่มีผลโดยตรงต่อผู้สอนและผู้เรียนที่จะเป็นกำลังคนที่สำคัญในอนาคต ได้แก่ การบริหารวิชาการ และการจัดการเรียนการสอนตรงกับประเด็น ให้ความสำคัญกับการลงทุนเพื่อการวิจัย สร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาประเทศ และประเด็นปรับปรุงระบบการประเมินและการวัดผลการศึกษา เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพิจารณาจากประพจน์ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม ควบคู่กับการทดสอบตามความเหมาะสม (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 106-109)

ด้านการแก้ไขปรับปรุง ในภาพรวม อยู่ในระดับมากและมีระดับความเห็นมากที่สุด 4 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยแนวทางการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (หมวดที่ 4) คือการวิเคราะห์ผู้เรียน การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม ช่วยให้ผู้สอนมีข้อมูลสำคัญในการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้านการปฏิบัติ ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากคือการจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากซึ่งสอดคล้องดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดไว้ในความมุ่งหมายและหลักการซึ่งต้องการให้คนไทยมีความสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย จิตใจ

สติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังช่วยปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน

3. ครูผู้สอนในโรงเรียนอำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา มีแนวทางในการนิเทศติดตาม ส่งเสริมสนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงาน ทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียน แหล่งเรียนรู้ที่ดี วิทยากรท้องถิ่น การส่งเสริมการอ่าน (กุลฑริ พิกุลแกม , 2551, หน้า 20)ทั้งนี้แนวทางการจัดการสภาพการบริหารงานวิชาการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาจแตกต่างกันตามความเหมาะสมของบริบท ทรัพยากร บุคลากร ย่อมมีผลต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องสามารถ ศรีพรหม (2550, หน้า 107-113) ได้ศึกษา เรื่อง สภาพการดำเนินงานการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านในสถานศึกษาที่ขนาดแตกต่างกัน เช่นเดียวกับกับคิพร นิลสุข (2556, หน้า 141-143) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา ของบุคลากรที่มีสถานภาพ และขนาดสถานศึกษาที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผน และด้านการตรวจสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่าสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้ในแต่ละด้านดังนี้

- 1.1 ด้านการวางแผน สถานศึกษาควรมีการวางแผนในเรื่องของการจัดเตรียมห้องเรียนให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน
- 1.2 ด้านการปฏิบัติ สถานศึกษาควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน
- 1.3 ด้านการตรวจสอบ สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียน
- 1.4 ด้านการปรับปรุงแก้ไข สถานศึกษาควรสำรวจความต้องการด้านการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อนำไปประกอบกิจกรรมต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2.2 ควรศึกษาวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการในด้านอื่นๆ ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณา ช่วยเหลือ แนะนำอย่างดียิ่งจาก อาจารย์ ดร.สันติ บุรณะชาติ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ แก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ในทุกด้าน ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ นายเทียรชัย ชันระ นายศิลป์ชัย ชันดาวงค์ และนางสุภาพร บุญมี ที่ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้คำแนะนำ ตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูที่ให้ความอนุเคราะห์ ดูแล สนับสนุน และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจนทำให้ผู้วิจัยได้รับ ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณมารดา พี่ เพื่อน และน้องทุกคน ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือเป็น กำลังใจตลอดมา จนทำให้ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่มิจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ ขอมอบแต่บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542**. กรุงเทพฯ: องค์การค้ำของครุสภา.
- กุลฑริ พิกุลแกม. (2551). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยศิลปากร,นครปฐม.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. **แนวทางการปฏิรูปการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น,2542
- โชติมา กลิ่นบุปผา. (2553). **การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษาในสังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.มหาวิทยาลัยอิสเทิร์นเอเชีย,ปทุมธานี.
- เดชะ ชีระตระกูล. (2548). **การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2**. ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,ลำปาง.
- ปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2544). **การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). **การบริหารงานวิชาการ 2**. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2549). **แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลี ประเสริฐเมษ. (2552). **การบริหารการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกู่ขวางจังหวัดพะเยา**.วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย,เชียงราย.
- วัฒนาพร ระจับทุกข์. (2544). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. กรุงเทพฯ: คอมพิวเตอร์กราฟิกและรูปเล่ม.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2545). **เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

คิ้วพร นิลสุข. (2556). **การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาพลีนธิ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

สามารถ ศรีพรหม. (2550). **สภาพการดำเนินงานการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาหนองคาย เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.

สุริยันต์ อินทรเจริญตานต์. (2552). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2**. การค้นคว้าอิสระ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.

สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

Study of Academic Managing for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai Municipality

เอกภพ เชื้อหมอม ^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง ²

Akkaphop Chuemor ^{1*} and Thidawan Unkong ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ พนักงานครูเทศบาลโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อีกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีรายละเอียดดังนี้ ควรมีการประเมินการใช้หลักสูตร ก่อนที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร นำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 มีการวัดผล ประเมินผลจากสภาพจริง ส่งเสริมการทำวิจัยที่ส่งผลต่อผู้เรียนและนำผลการวิจัยมาขยายผล พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและในท้องถิ่น บริการให้ความรู้และเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สร้างข้อตกลงร่วมกันกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา และส่งเสริมให้ครูไปอบรมเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานจัดการศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จ

คำสำคัญ: สภาพการบริหารงานวิชาการ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : eaksci_nu@hotmail.com

Abstract

This research aims to study the Academic Managing Condition for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai Municipality and the suggestions for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai Municipality. The sample that was used in this study is 205 teachers in Chiangrai Municipality School in 2015. This research used the questionnaire that is performed to choose 5 kinds of measurement and the statistic values that were used in this research are frequency, percentage, average and standard deviation.

The results showed that

1) the overall average of Academic Managing Condition for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai Municipality are in high level. The objective that has the highest average is the development of the learning process followed by the research to improve the quality of education, the promoting and supporting the academic to individuals, families, organizations, academic institutions and others by descending.

2) The suggestions that got from the Academic Managing Condition for Developing Learning Skills in 21st Century of Schools in Chiangrai Municipality are in various ways so the following clauses be the suggestions that was collected from the most of the questionnaire; should evaluate the curriculum before being taken to improve the course, lead media and technology to encourage the students to learn the 21st century learning skills, have the actual measurement and evaluation, promote and extend teacher's research that affect to the students and be positive, develop teaching innovation, promote and develop the learning beyond the classroom and transfer or lead into the community regularly, make the agreement with others for promoting education and teacher training workshops from the famous or succeed sources.

Keywords: Academic Managing, Learning Skills in 21st Century

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างประเทศที่ให้เข้มแข็ง และมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบโครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกัน ต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ปัจจุบันโลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ของโลกเข้าด้วยกัน การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคม ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ที่เปลี่ยนไป โดยทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญที่สุด คือ ทักษะการเรียนรู้ ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย เพื่อต้องการทราบถึงสภาพและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการและนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

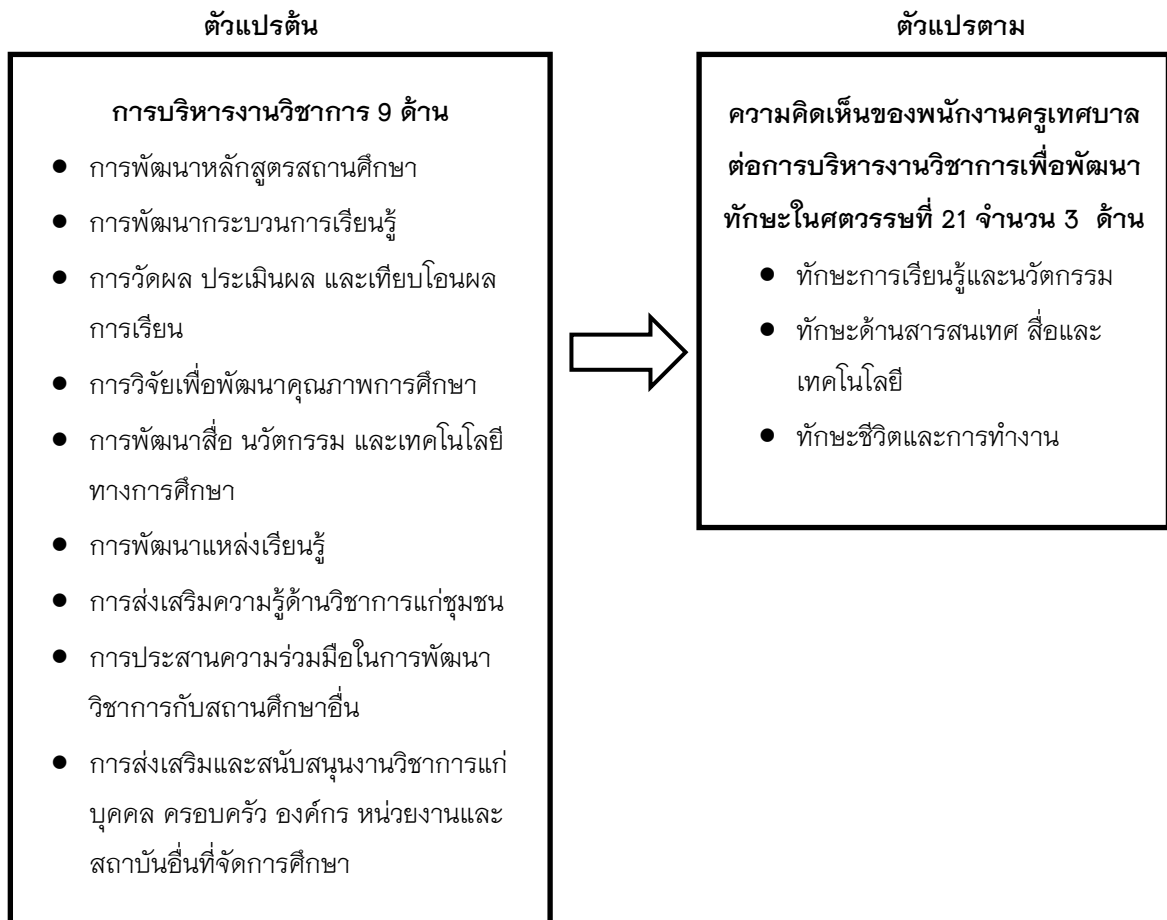
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีตัวแปรต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันดังนี้

ภาพ 1 แสดงแผนภูมิแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม^๑

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ พนักงานครูเทศบาล โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน จากประชากรทั้งหมด 433 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. 1993, 247) โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ(Check List) มาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ และแบบปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

1. สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการกาวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ส่วนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และประเมินความพร้อมสถานภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย และส่งเสริม พัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองกับนโยบาย“ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” โดยบริหารจัดการเวลาเรียนและจัดกิจกรรมทั้งด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติ และการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและการทำงานตามลำดับ ส่วนการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรหลักสูตรสถานศึกษาที่ตอบสนองกับนโยบาย“ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้” มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ที่ฝึกทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ มีการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการใช้ทักษะชีวิตและการทำงาน และการส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ด้านสื่อสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี และเลือกใช้อย่างเหมาะสม ส่วนการส่งเสริมให้ครูพัฒนาทักษะ พัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ และสร้างนวัตกรรมใหม่ เตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.3 ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียนโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผล ประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผล และประเมินผล จากผลการเรียนรู้จากทักษะชีวิตและการทำงาน การร่วมมือทำงานเป็นทีม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การคิดสร้างสรรค์และการสร้างนวัตกรรม และการจัดให้มีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านทักษะชีวิต ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

1.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การส่งเสริมให้ครูศึกษาวิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน และการเผยแพร่ผลงานการวิจัย ผลงานนักเรียน นวัตกรรมหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานด้านทักษะชีวิต ให้แก่บุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ตามลำดับ

1.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การศึกษา วิเคราะห์ สำนวจความจำเป็น ในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ โดยยึดหลักความคุ้มค่าเป็นหลัก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การส่งเสริมให้ครูคิดสร้างสรรค์พัฒนาสื่อ นวัตกรรม จัดหาสื่อและเทคโนโลยี เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน การพัฒนางานบริการด้านวิชาการและประสานความร่วมมือในการผลิต พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน มีทักษะการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรับผิดชอบต่อสังคม ตามลำดับ ส่วนการติดตามผล ประเมินผล การพัฒนา การใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสำรวจแหล่งการเรียนรู้และวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ร่วมกันพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ให้เป็นสถานที่ฝึกฝนทักษะชีวิตและการทำงาน สร้างภาวะผู้นำ โดยใช้ทักษะการคิด การแก้ปัญหาในสถานที่ปฏิบัติงานจริงเน้นให้เกิดองค์ความรู้อย่างแท้จริง และการส่งเสริมให้ พัฒนาแหล่งเรียนรู้

ร่วมกับ ชุมชน องค์กร และหน่วยงานอื่น จากภูมิปัญญาท้องถิ่น สนับสนุนให้ครู ใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามวิถีชีวิตในท้องถิ่น ตามลำดับ

1.7 ด้านส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การจัดนิทรรศการแสดงผลงานการวิจัย ผลงานนักเรียน นวัตกรรม และเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะ ประสบการณ์ ร่วมกับผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยีแก่ผู้ปกครองชุมชน ที่สนใจ และการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นใน ท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพ ตามลำดับ

1.8 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การมีทักษะในการสื่อสาร และประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาด้านวิชาการของสถานศึกษา กับหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา ผ่านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศและการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะทางสังคมข้ามวัฒนธรรม กับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามลำดับ

1.9 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน ให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อ เทคโนโลยี และการสื่อสาร การใช้ทักษะทางสังคมในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย มีพนักงานครูเทศบาลให้ความคิดเห็นจำนวน 37 คน

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ประเมินการใช้หลักสูตร ก่อนที่จะนำไปพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร ทำหลักสูตรที่ชัดเจน ไม่เปลี่ยนแปลงบ่อยทุกปี จัดอบรมการพัฒนาหลักสูตรแล้วนำมาปรับใช้ ตามลำดับ

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ นำสื่อและเทคโนโลยีมาใช้กระตุ้นการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 อบรมพัฒนาการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระวิชา ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการเพิ่มทักษะชีวิต ทักษะการเรียนรู้ ตามลำดับ

2.3 ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ มีการวัดผล ประเมินผลจากสภาพจริง วัดผล ประเมินผลตามความแตกต่างของบุคคล ทำให้เป็นระบบมีคุณภาพทันสมัยตรงตามตัวชี้วัด ตามลำดับ

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ส่งเสริมการทำวิจัยที่ส่งผลต่อผู้เรียนและนำผลการวิจัยมาขยายผล ส่งเสริมให้ทำวิจัยในรูปแบบโครงการ 5 บท จัดอบรมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ถูกต้อง ตามลำดับ

2.5 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ส่งเสริมให้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนจัดอบรมการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพครูผู้สอน จัดหาสื่อ เทคโนโลยีเพิ่มเติมให้เพียงพอ ตามลำดับ

2.6 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ส่งเสริมและพัฒนาให้มีแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนและในท้องถิ่น สร้างความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานอื่น จัดบรรยายภาคที่เกี่ยวกับการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน ตามลำดับ

2.7 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ให้ความรู้และเผยแพร่ผลงานด้านวิชาการสู่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามาใช้สถานที่และบริการด้านวิชาการ ตามลำดับ

2.8 ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ สร้างข้อตกลงร่วมกันกับสถานศึกษาอื่นหรือหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา จัดกิจกรรมการพัฒนาวิชาการร่วมกับสถานศึกษาอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ ศึกษาดูงานสถานศึกษา ที่ประสบความสำเร็จ ด้านการบริหารงานวิชาการ ตามลำดับ

2.9 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูไปอบรมเชิงปฏิบัติการในหน่วยงานจัดการศึกษาอื่นที่ประสบความสำเร็จ จัดนิทรรศการ สัมมนา หรือประชุมร่วมกัน ระหว่างชุมชนหรือ หน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษา สนับสนุนหน่วยงานอื่นทั้งที่ได้รับการร้องขอ หรือเสนอเพื่อให้การสนับสนุนด้านวิชาการ ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของพนักงานครูเทศบาลที่มีต่อสภาพและข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และข้อเสนอแนะการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลมีการดำเนินการส่งเสริมเกี่ยวกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ มาตรา 24 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง สามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อ

ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุไรทิพย์ ยังสังกัต (2555, หน้า 62) ได้รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ในภาพรวมทั้ง 12 งาน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย 3 ลำดับแรกสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.43) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ ที่ฝึกทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน มีการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการใช้ทักษะชีวิตและการทำงาน และส่งเสริมให้ผู้เรียน พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ด้านสื่อสารสนเทศ รู้เท่าทันสื่อ เทคโนโลยี และเลือกใช้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการจัดกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) มีหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะชีวิต ทักษะการแก้ปัญหาการทำงานเป็นทีม สร้างเสริมคุณลักษณะ ค่านิยมที่ดีงามและความมีน้ำใจต่อกัน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครอบคลุม ความรอบรู้วิชาการที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต การศึกษา และการเรียนรู้ การมีศีลธรรมจรรยาที่ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และมีสำนึกที่ดีต่อส่วนรวม ความรู้และทักษะในการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดีต่องาน และเห็นคุณค่าของการทำงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน ใช้ชุมชนภูมิปัญญา สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีสารสนเทศรอบตัวเป็นแหล่งเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้วางแผน คิดวิเคราะห์ อภิปราย สรุปความรู้ นำเสนอ จุดประกายความคิด สร้างแรงบันดาลใจ สร้างความมุ่งมั่นเพื่อแสวงหาความรู้ การแก้ปัญหาและสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เป็นการเรียนรู้ในระหว่างการทำงานที่ทุกคนในทีมเน้นความเป็นระบบ มีวิจารณ์ญานร่วมกันตลอดเวลาว่ากำลังทำอะไร จะทำให้ดีขึ้นอย่างไรแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือเกื้อกูล มีความสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกันมีความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ ปรีदानันต์ (2553, หน้า 93) ได้รายงานการวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

1.2 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.50) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ส่งเสริมให้ครูศึกษาวิจัย การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน และส่งเสริมให้ครู ศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ตลอดจนเผยแพร่ผลงานการวิจัย ผลงานนักเรียน นวัตกรรมหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานด้านทักษะชีวิต ให้แก่บุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ซึ่งสอดคล้องกับ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งการวิจัย

เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาถือเป็นงานที่สำคัญที่สร้างความตระหนักเกี่ยวกับการศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และการนำผลวิจัยมาใช้ในการบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ และใช้เป็นแนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลและผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพนักเรียนในความรับผิดชอบ สร้างเครือข่ายในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัยกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียนระหว่างโรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และส่วนกลาง วิจัย ประเมินผล เพื่อพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิลวรรณ วัฒนา (2556, หน้า 105) ได้รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับการปฏิบัติงานการบริหารงานด้านวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด นอกนั้นมีการปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ การวัด ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการจัดการศึกษา และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.3 ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.64) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย สนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะชีวิตและการทำงาน ให้แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยี และการสื่อสาร การใช้ทักษะทางสังคมในการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับ องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ กรอบแนวทางปฏิรูปการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) พัฒนาระบบบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษาและเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาและสนับสนุนการศึกษา ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนการศึกษามากขึ้น ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัว (พ่อแม่ ผู้ปกครอง) สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ร่วมพัฒนาการศึกษาการเรียนรู้ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียนมากขึ้นในรูปแบบหลากหลาย โดยปรับปรุงกลไกรองรับการบริหารจัดการของสถานศึกษาให้ยืดหยุ่นและมีความคล่องตัว ส่งเสริมสนับสนุนสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาภาคเอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สภาหอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสถาบันสังคมอื่น ร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไรทิพย์ ยังสังกัด (2555, หน้า 2214) ได้รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยโรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนครูและนักเรียน มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการต่าง ๆ ที่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และโรงเรียนให้การสนับสนุนช่วยเหลือให้

คำแนะนำทางด้านวิชาการแก่บุคคลรอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา มีการปฏิบัติสูงที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยสภาพการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้

การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรจัดนิทรรศการแสดงผลงานการวิจัย ผลงานนักเรียน นวัตกรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทักษะ ประสพการณ์ ร่วมกับ ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อและเทคโนโลยีแก่ผู้ปกครอง ชุมชน ที่สนใจ และส่งเสริมให้ผู้ปกครอง หน่วยงาน หรือองค์กรอื่นใน ท้องถิ่น ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และพัฒนาทักษะด้านวิชาชีพ เป็นการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการ กับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ๋นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) นางอนุรัถย์ บุตรสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย และนายนิรุตต์ ปุจฉาธรรม ครูโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในครั้งนี้ หากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษา ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- นิลวรรณ วัฒนา. (2556). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ .
- วัลลนต์ ปรีดานันต์. (2553). การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. การค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม.มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ .

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 .

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง(พ.ศ.2552 –2561) . กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู . สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . กระทรวงศึกษาธิการ. (2558).. คู่มือการบริหารจัดการเวลาเรียน“ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” . สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อุไรทิพย์ ยังสังข์. (2555). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา .

Krejcie, R.V., & Morgan, D.W. (1993, p247). Determining Sample Size for Research Actives.Educational and Psychological Measurement.

สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2

THE CONDITIONS OF INFORMATION MANAGEMENT FOR INTERNAL QUALITY
ASSURANCE OF EDUCATION SCHOOL UNDER CHIANGRAI PRIMARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 2

โยธิน ปงสนิทธิ์^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Yothin Pongsanit^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามประมาณค่า สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและทดสอบความแตกต่างระหว่างคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากรและด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการดำเนินการในระดับมากในด้านการจัดการและด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ส่วนด้านบุคลากรมีการดำเนินการในระดับปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วิทยานพบว่าด้านบุคลากรมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดการและด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการระบบสารสนเทศ การประกันคุณภาพภายใน

¹ นิลิต วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : yothinfp@gmail.com

Abstract

The purpose of this research were study and compare The conditions of the information management system for Internal quality assurance of education school under Chiangrai primary education service area office 2. Which divided by the school sizes. The populations total amount 102, Consists of school administrators and teacher who were responsible for internal quality assurance. The research tools was questionnaire about the conditions of the information management system for Internal quality assurance of education school under Chiangrai primary education service area office 2. The statistics which used for analyzing were frequency, percentage, arithmetic, standard deviation, one-way ANOVA, and pair difference test by Sheffe's method.

Research finding revealed as follow:

1.The state of information management for internal quality assurance was overall at a high level with high operation on organizing section and using of data section. For the lowest mean was to personnel section was in the moderate level.

2.The comparing results of the information system management for internal quality assurance classified by school sizes revealed significant difference an a whole at .05 level. When compared in each individual section revealed were significant difference an a whole at .05 level on the personnel section. There were no significant difference an a whole at .05 level.

Keywords: THE CONDITIONS the information Management System, Internal Quality Assurance

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากในโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทำให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานโยบายการวางแผนและพัฒนาการศึกษาของชาติ ซึ่งในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง 2552-2559 (2552,หน้า 15-16) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับระบบสารสนเทศไว้ว่า ให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้เป็นการขับเคลื่อนการบริหาร และการเรียนรู้ ให้มีการพัฒนาระบบสารสนเทศ วางเครือข่ายให้สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ครอบคลุม ทั้งระดับประเทศและระหว่างประเทศพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจและเห็นความสำคัญของระบบข้อมูลในการนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้อง ทันสมัย รวดเร็วและทันเหตุการณ์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการในการวางแผนและการตัดสินใจทุกระดับ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานทุกระดับให้มีการวางแผนและพัฒนาและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทางการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของทุกหน่วยงานโดยสามารถนำมาเป็นกลไกสำคัญในการอำนวยความสะดวกและประสานงาน การส่งเสริมและสนับสนุนของหน่วยงานในสังกัด ให้มีการใช้ทรัพยากรด้านข้อมูลสารสนเทศร่วมกันเพื่อพัฒนาการศึกษาให้บังเกิดผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์เป็นภาพรวมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552, หน้า 96-99)

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561) มุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนในการ

จัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของคนไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 จึงระบุให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา รวมทั้งเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก (กำหนดไว้ในหมวด 6 มาตรา 48) นอกจากนี้ เพื่อให้เกิดการนำสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม จึงกำหนดให้ต้องออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา (ตามวรรคสอง มาตรา 47) เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง และให้เชื่อมโยงการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษา การอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายนอก จึงได้มีการประกาศกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แทนกฎกระทรวงฉบับเดิม(2546) กฎกระทรวงฉบับนี้ให้ความชัดเจนเกี่ยวกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพทั้งภายในและภายนอก ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในโดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด ตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งต้องมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกให้เป็นระบบ ถูกต้อง เพียงพอ เชื่อถือได้ทันต่อความต้องการและสอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การมีระบบข้อมูลสารสนเทศที่ดี จะทำให้ระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีคุณภาพ เนื่องจากจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน

การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ.)และจำเป็นต้องศึกษามาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งระบุและให้ความสำคัญของระบบข้อมูลสารสนเทศไว้ใน มาตราฐานที่ 12 ว่าด้วยสถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังข้อที่ 3 จัดระบบสารสนเทศและใช้สารสนเทศในการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2554, หน้า 5) จะเห็นว่าโรงเรียนทุกแห่งต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพระบบข้อมูลสารสนเทศของหน่วยงาน โดยใช้แนวทาง 5 ขั้นตอน กล่าวคือ การจัดเก็บข้อมูลการตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การนำเสนอข้อมูล และการนำไปใช้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553, หน้า 3-6)

ทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2559-2562 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ให้องค์กรมีการจัดระบบการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนเป็นกลไกสำคัญสู่การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้คุณภาพภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อสร้างคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย ตามคำนิยามในวิสัยทัศน์ ข้อที่ 1.ระบบบริหารจัดการที่มีคุณภาพ หมายถึง การบริหารจัดการตามกรอบโครงสร้างขององค์กร มีการกำกับติดตามและประเมินผลโดยมีการจัดระบบสารสนเทศ

ขณะนี้โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำนวน 51 โรงเรียนได้รับการประเมินรอบสองครบทุกโรงเรียน ทำให้มีการตื่นตัวในการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารองรับการประเมินภายนอกครบที่สาม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวยังพบว่า

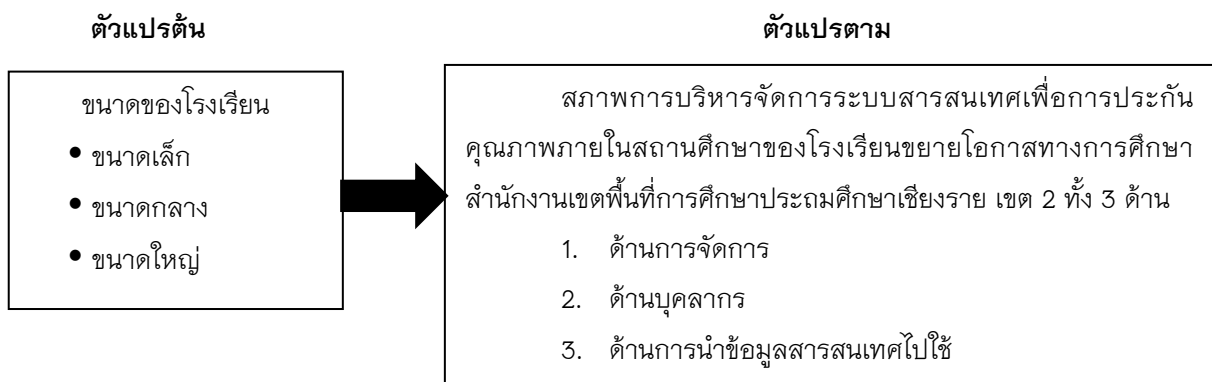
มีปัญหาอยู่ ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้รับผิดชอบ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและปฏิบัติงานต่าง ๆ ตามขอบข่าย การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ต่างกัน การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 51 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นกลุ่ม คี ก ษ ๗

ในงานวิจัยครั้งนี้ โดยเทียบกับตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan ได้ ขนาดเล็ก จำนวน 9 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 28 โรงเรียน และขนาดใหญ่ จำนวน 11 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบประมาณค่า (Rating Scale Questionnaires) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ เพื่อทราบถึงสถานภาพของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และผลงานวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้ เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการ ด้านบุคลากรและด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงและความสมบูรณ์ของเนื้อหา รวมทั้งการใช้ภาษาที่เหมาะสมก่อนที่จะส่งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านการสร้างเครื่องมือวิจัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเชื่อถือของเครื่องมือ ก่อนที่จะลงพื้นที่เก็บข้อมูล

5. วิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือโดยหาค่า IOC ดัชนีความสอดคล้องที่ 0.5 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามนั้นมีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามได้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67-1.0

6. รวบรวมข้อเสนอนะที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำมาจัดทำแบบสอบถามให้ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบแล้วไปทดสอบ (Tryout) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ได้ไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของครอนบาค (α -Cronbach) เท่ากับ .80

9. เมื่อได้แบบสอบถามที่มีค่าตามเกณฑ์และตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงราย ส่งถึงผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยประสานงานด้วยตนเองสำหรับ สถานศึกษาที่ผู้วิจัยสามารถติดต่อได้ด้วยตนเอง และประสานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของสถานศึกษาที่ต้องการเก็บข้อมูล เพื่อขอความร่วมมือกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกลับมาภายใน 30 วัน
4. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของคำถาม
5. จัดหมวดหมู่ของข้อมูล เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับเครื่องมือวิจัย

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P = แทนค่า	ร้อยละ
	f = แทนค่า	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นค่าร้อยละ
	n = แทนค่า	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) วิเคราะห์ความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนในกลุ่ม

3. ใช้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์การกระจายของคะแนน ใช้สูตร

$$S. D. = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S. D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัว ยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด ยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

4. ใช้ค่า F-test วิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่มากกว่าสอง

ผลการศึกษา

การศึกษาด้วยตนเองเรื่อง สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ขนาดสถานศึกษา โดยวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบของร้อยละ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามในการศึกษาค้นครั้งนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น 96 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 70.80 มีอายุ 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.30 มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 74.00 มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.20 และเป็นสถานศึกษาขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.30

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมและรายด้าน โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.79$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.04$) รองลงมา คือ ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ($\bar{X}=4.00$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร ($\bar{X}=3.34$) ตามลำดับ 2. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ชุมชน ($\bar{X}=4.67$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีการสรุปและรายงานผลการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน ($\bar{X}=4.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีสถานศึกษามีระบบค้นหาข้อมูลสารสนเทศส่วนที่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}=3.03$) ตามลำดับ 3. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.34$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการกำหนดผู้รับผิดชอบในกระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.93$) รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=3.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือสถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและสถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ($\bar{X}=2.70$) ตามลำดับ และ 4. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 , ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษานำเสนอ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน ($\bar{X}=4.54$) รองลงมาคือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศ ด้านงานธุรการ , การบริหารงานการเงินใช้โปรแกรมต้นทุนผลผลิต ($\bar{X}=4.23$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผน กำหนดนโยบาย การนิเทศ ติดตาม ปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ($\bar{X}=3.69$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าเมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างขนาดสถานศึกษากับสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้านบุคลากร จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า ขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ กลุ่มสถานศึกษาขนาดเล็ก มีสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่ ตามลำดับ ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านบุคลากร ตามลำดับ ซึ่งผลการศึกษาแต่ละประเด็นสรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านด้านการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา ชุมชน รองลงมาคือ มีห้องสำหรับเสนอผลงานของหน่วยงาน ซึ่งมีข้อมูลสารสนเทศในการประกันคุณภาพภายใน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีระบบค้นหาข้อมูลสารสนเทศส่วนที่เป็นข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเฉพาะตามลำดับ

1.2 ด้านด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ารายการที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือมีการกำหนดผู้รับผิดชอบในกระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษารองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมบุคลากรเข้ารับการอบรม พัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ตามลำดับ

1.3 ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ สถานศึกษานำเสนอ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์สารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในต่อหน่วยงานต้นสังกัดและสาธารณชน รองลงมาคือ สถานศึกษามีระบบสารสนเทศ ด้านงานธุรการ, การบริหารงานการเงินใช้โปรแกรมต้นทุนผลผลิต และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบาย การนิเทศ ติดตาม มาปรับปรุงและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบของสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาด พบว่าสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีผลการศึกษาบางประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 โดยได้ระบุให้มีการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ ไว้เป็น 1 ใน 8 ประการของหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวดำเนินการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการและครอบคลุมภารกิจ ด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษาที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ตามระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 , ด้านการจัดการ ภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินการมากที่สุด คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษาและชุมชน ที่เป็นเช่นนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 เห็นว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่ประกอบไปด้วยข้อมูลทั่วไปของสถานศึกษา จะทำให้สามารถดำเนินการขั้นอื่น ๆ ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ในด้านการจัดการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุชีรา จนิดาวงศ์ (2550) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบสารสนเทศของโรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม จังหวัดพะเยา พบว่า โรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล วางแผนในการเก็บรวบรวมข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เตรียมเครื่องมือทุกครั้งในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานทุกครั้งที่ได้ข้อมูล แต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถในการตรวจสอบข้อมูล กำหนดวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบข้อมูล และตรวจสอบ ความครบถ้วนของข้อมูลก่อนจัดเก็บ การประมวลผลข้อมูลตามลักษณะงานของโรงเรียน กำหนดให้มีขั้นตอนในการประมวลผลข้อมูลและกำหนดระยะเวลาในการประมวลผลข้อมูล ได้มีการเก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนไว้ในแฟ้มข้อมูล มีวัสดุ ครุภัณฑ์เก็บรักษาข้อมูลสารสนเทศ มีการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศทุกครั้งก่อนนำไปใช้แต่งตั้งคณะกรรมการที่มี ความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ ข้อมูล จัดระบบการวิเคราะห์ข้อมูลตามกลุ่มงานของโรงเรียนและปรับปรุงแก้ไขข้อมูลที่ได้วิเคราะห์แล้วให้เป็นปัจจุบัน และมีการนำข้อมูลสารสนเทศ ที่ได้ไปใช้ในการรายงานต่อหน่วยงานต้นสังกัด มีงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำข้อมูล สารสนเทศเผยแพร่ประชาสัมพันธ์โรงเรียน เช่นเดียวกับ กมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553) ได้ศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียน บ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สภาพของการจัดการระบบสารสนเทศของ โรงเรียนบ้านกองแขก ส่วนใหญ่ได้มีการดำเนินการทุกด้าน ด้านการจัดการ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบ ข้อมูล การประมวลผลข้อมูล การจัดหน่วยหรือคลังข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีการดำเนินการในระดับปานกลางและมีประเด็นที่น่าสนใจของด้านการจัดการที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ มีระบบค้นหาข้อมูลสารสนเทศส่วนที่เป็นข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้รับงบประมาณในการดำเนินงานระบบสารสนเทศไม่เพียงพอขาดอุปกรณ์ที่ทันสมัย ขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประมวลผลข้อมูล จึงทำให้ขาดระบบค้นหาข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งคล้ายกับ กมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าสภาพการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขกส่วนใหญ่ได้มีการดำเนินการทุกด้าน คือด้านการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล การประมวลผลข้อมูลและการนำข้อมูลไปใช้ ปัญหาที่พบ คือ ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดในการดำเนินงานระบบสารสนเทศไม่เพียงพอ รวมทั้งขาดอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยและขาดเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ทำให้การนำข้อมูลและสารสนเทศไปใช้ได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ เช่นเดียวกับ วรณา เอกตะ (2550) ได้ศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่า ขั้นตอนการจัดการข้อมูลปัญหาที่พบโดยมากคือ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดประสิทธิภาพในการรวบรวมข้อมูล ปัญหาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขนาดเล็ก

1.2 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 ด้านบุคลากร ภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการดำเนินการในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดผู้รับผิดชอบในกระบวนการจัดทำระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้เป็นเพราะว่าสถานศึกษาได้มีการกำหนดผู้รับผิดชอบเพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นทุกขนาดไม่ว่าขนาดเล็ก ขนาดกลางหรือขนาดใหญ่ ควรจัดทำคำสั่งมอบหมายให้ชัดเจน ให้เป็นไปตามความเหมาะสมกับบริบท สภาพแวดล้อมและจำนวนบุคลากร

ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีการดำเนินการในระดับปานกลางและมีประเด็นที่น่าสนใจของด้านบุคลากรที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและ สถานศึกษามีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุเพราะบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 2 มีการย้ายและบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่บ่อยครั้ง จึงทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงหน้าที่ที่รับผิดชอบ สถานศึกษาจึงขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา รวมทั้งขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการออกแบบและพัฒนาระบบสารสนเทศ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) พบว่าขาดอัตรากำลังบุคลากรยังมีความรู้ ความเข้าใจไม่เพียงพอในการบริหารและจัดการ และทักษะของบุคลากรที่จะใช้เทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ การสร้างเครือข่ายข้อมูล การส่งสารข้อมูลสายตรง เชื่อมโยงกันก็ยังมีไม่เพียงพอ เช่นเดียวกับผลการศึกษาของกมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ก็พบว่า บุคลากรมีจำกัด ควรจัดหาบุคลากรเพิ่มเติมหรือจ้างบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการปฏิบัติงานแต่ละด้านของการดำเนินงานระบบสารสนเทศ นอกจากนี้ วรณา เอกตะ (2550) ได้ศึกษาการจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 4 พบว่า ปัญหาที่พบโดยมาก คือบุคลากรที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีจำนวนจำกัด บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจในการจัดระบบข้อมูล

1.3 สภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ ภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก โดยมีการดำเนินการในระดับมากที่สุด คือ สถานศึกษานำเสนอเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สารสนเทศในการประกันคุณภาพภายในต่อหน่วยงานต้นสังกัด ทั้งนี้เพราะ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม) ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 หมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน และให้ถือว่าการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของระบบบริหาร และดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจัดให้มีรายงานประจำปีต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเปิดเผยต่อสาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าได้นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการรายงานการประเมินตนเองและนำไปใช้ในการจัดทำรายงานประจำปีสำหรับด้านการนำข้อมูลไปใช้

ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีการดำเนินการในระดับปานกลางและมีประเด็นที่น่าสนใจของด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ที่มีการดำเนินการน้อยที่สุด คือ สถานศึกษานำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนกำหนดนโยบายการนิเทศ ติดตาม มาปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายใน ที่เป็นเช่นนี้เพราะเป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานศึกษามีบุคลากรที่มีภาระงานประจำ ไม่มีเวลา ทำให้ขาดความต่อเนื่องด้านการวางแผนกำหนดนโยบาย การนิเทศ ติดตาม เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิลาภรณ์ เทียบบุตร (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง พบปัญหาด้านการนำข้อมูลไปใช้ คือ มีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการตรวจสอบ ทบทวนและปรับปรุงในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เช่นเดียวกับ กมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ปัญหาที่พบ คือ ขาดบุคลากรที่ใช้ประโยชน์จากข้อมูลและสารสนเทศได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ ในการปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบและการนำผลไปใช้ในการปรับปรุงปฏิบัติงานระบบสารสนเทศ

2. จากผลการเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่าด้านการจัดการและ ด้านการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะการจัดการระบบสารสนเทศตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาควรมีการจัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการนำไปใช้ในการวางแผนการจัดการศึกษาสืบค้น ได้ง่ายและรวดเร็ว ข้อมูลและสารสนเทศของสถานศึกษาต้องทำงานอย่างมีระบบโดยมีการกำหนดกรอบการเก็บข้อมูลเฉพาะที่จำเป็นวางแผนการเก็บข้อมูล เพื่อการนำไปใช้อย่างเต็มศักยภาพ ส่วนด้านบุคลากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ทั้งนี้เพราะสถานศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรน้อย มีภาระงานที่รับผิดชอบมาก และยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเฉพาะ ทำให้เกิดความแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ที่มีบุคลากรจำนวนเพียงพอ และมีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของดาราร บึงราษฎร์(2555) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 มีการบริหารระบบข้อมูล

สารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนข้าราชการครูโรงเรียนขนาดเล็กที่มีไม่เพียงพอตามสัดส่วนที่กำหนด(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1, 2554) จึงทำให้ขาดแคลนบุคลากรที่จะทุ่มเทปฏิบัติงานในเรื่องดังกล่าว ปริมาณงานรับผิดชอบมาก จึงยังไม่พร้อมในการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อพร้อมรับการประเมิน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีจากความกรุณาจาก ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ พร้อมทั้งตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และอาจารย์ทุกท่านจากสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และให้การช่วยเหลือแนะนำตลอดจนทำให้กำลังใจ และติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าของผู้จัดทำ

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอบคุณครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอ

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

สำนักทดสอบทางการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **คู่มือการจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553**. (4, หน้า 7).

ลีลาภรณ์ เทียนบุตร (2555).**การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลบ้านขอ อำเภอเมืองปาน จังหวัดลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

ดารา บึงราษฎร์ (2555).**การบริหารระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยาเขต 1**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยบูรพา

กมลพรรณ กันทะทิพย์ (2553).**การจัดการระบบสารสนเทศของโรงเรียนบ้านกองแขก อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วรรณ เอกตะ (2550).**การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สุชีรา จนิตวงศ์ (2550).**การดำเนินงานระบบสารสนเทศของ โรงเรียนดอกคำใต้วิทยาคม จังหวัดพะเยา**. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมภายใต้โครงสร้างซีท(SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

The state management of Leading School on Incurive Education in Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2

จรรยา แก้วกุลา^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Junya Keawkula^{1*} and Santi Buranachat²

บทคัดย่อ*

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมหรือครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมจำนวนทั้งสิ้น 30 โรงเรียน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน และครูที่รับผิดชอบการจัดการเรียนร่วมหรือครูการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมจำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้น 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยประชากร ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ภายใต้โครงสร้างซีท (SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยคือ ด้านนักเรียน ด้านเครื่องมือ ด้านสิ่งแวดล้อมและด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

2. แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2

ด้านนักเรียน(S-students) ทางโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านของผู้เรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษนอกจากนั้นครูควรสร้างความเข้าใจให้เด็กปกติยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสร้างเจตคติที่ดี ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าใจและยอมรับในความบกพร่องของตนเอง และสอนให้ปรับตัวให้อยู่ในสังคมกับเด็กปกติได้เช่น จัดกิจกรรมกีฬา การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น

ด้านสภาพแวดล้อม(E-environment) สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติม ในการปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก อาคารให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วม

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : keawkula@gmail.com

สภาพแวดล้อมทางบุคคล สร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้ยอมรับและช่วยดูแลและส่งเสริมพัฒนาการของลูก จัดบริการต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ฝึกอบรวมเตรียมความพร้อม การบำบัดฟื้นฟู ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดมาสอนและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่ควรมีภาระงานด้านอื่น และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรจะแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไปเรียนเองในบางวิชาที่เด็กไม่สามารถทำกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติได้

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-activities) ทางโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้การจัดการเรียนร่วมเป็นระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจน ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เน้นทักษะการดำรงชีวิตหรือทักษะไปใช้ดำเนินชีวิตได้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) และเทคนิค วิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านเครื่องมือ(T-Tools) ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ พันธกิจและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนให้ครูจัดทำนวัตกรรม ผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาคควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน

คำสำคัญ: การเรียนร่วม โครงสร้างซีท (SEAT)

Abstract

The objective of this study was to investigate the state management of Leading School on Inclusive Education by SEAT Framework under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 and the management guideline for Leading School on Inclusive Education by SEAT Framework under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2. The sample of this study consisted of 30 school administrators and special education needs teacher in 60 joint Leading schools on inclusive education. The instrument used for collecting data was researcher-made questionnaire. Data analysis used frequency, percentage, mean, standard deviation and content analysis.

The results of the study were as followed:

1. The most to the least important aspect in the state of administration of Leading schools on inclusive education by SEAT Framework under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2, as a whole and as an individual, was the students aspect, tools aspect, environment aspect and activities aspect respectively.
2. The management guideline for Leading schools on inclusive education by SEAT Framework under Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 2 includes:

The students aspect: the school should prepare the learners, special needs students and regular students, to be ready for the lesson. Parents should understand that the cooperation in the supervision of caring

children with special needs desired is important for students. In addition, teachers should convey the regular students to open his/her heart and mind to accept special needs students, and to have a good attitude towards special needs students. The teachers could adapt normal activities such as sports and camping, to connect both regular and special needs students.

The environment aspect: the administrators should provide more funds in order to improve an environment, both inside and outside buildings, and to facilitate the students to join in the learning process. Also, the administrators should convey the parents of special needs students to help their children develop their ability to learn. Moreover, the administrators should provide services such as preparation training to special needs students and rehabilitation therapy assistants for special needs students at the school district office. And the administrators should provide some special classes for only special needs students as they cannot join all normal classes with regular students.

The activities aspect: the school management committee meetings should be held in order to manage a new collaboration system with a clear process. Furthermore, the school should adjust the curriculum to suit the learning and teaching for special needs students and focus on livelihood skills or skills to perform live. Additionally, the school should encourage teachers to be trained to know about the individual education plan (IEP), Individual Plan (IIP) model and methods of teaching and learning for students with special needs. The school should also send teachers to observe the school leaders that have a success in inclusive education. The management of school leaders should provide supervision, monitoring and evaluation of teaching and learning activities in a systematic and ongoing.

The tools aspect: The school should modify a vision and mission about managing inclusive education. In addition, the school should update the information system of education for students with special needs. Moreover, teachers should be encouraged to prepare an innovation, academic works, and media facilities. The administrators should provide funds to support the purchase of media facilitate in the teaching and learning

Keywords: Inclusive education, SEAT Framework

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง แนวโน้มการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตจึงต้องปรับให้เป็นการศึกษาแบบเสรี เปิดกว้าง ครอบคลุมทุก ๆ ด้าน และเด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเท่าเทียม ดังที่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 49 ได้กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่ต้องเก็บค่าใช้จ่าย สำหรับการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับนโยบายจากเดิมที่จัดให้เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องเข้าเรียนในโรงเรียนเฉพาะความบกพร่อง เป็นนโยบายที่จัดให้บุคคลที่บกพร่องดังกล่าวได้เข้าเรียนร่วมในโรงเรียนทั่วไป ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และปรับปรุง (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 หมวด 1 บททั่วไป

ที่กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาสำหรับคนไทยทุกคนไว้ในมาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษา ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” ตลอดจนได้กล่าวถึงคนพิการทุกประเภทไว้ในหมวด 2 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 10 วรรคสอง ไว้ว่า “การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือผู้ด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ” วรรคสาม “การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

ส่วนพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (อ้างอิงในสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2551 หน้า 4) ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการกับคนปกติต้องเป็นไปอย่างเท่าเทียมกัน โดยในหมวด 1 ว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาในมาตรา 8 วรรค 2 ระบุว่า สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด และในวรรค 3 กล่าวไว้ว่า ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ส่วนวรรค 5 กล่าวว่าสถานศึกษาใดปฏิเสธไม่รับคนพิการเข้าศึกษา ให้ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามกฎหมาย และในวรรค 6 ได้กล่าวว่า ให้สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุนผู้ดูแลคนพิการและประสานความร่วมมือจากชุมชนหรือนักวิชาชีพเพื่อให้คนพิการได้รับการศึกษาทุกระดับหรือบริการทางการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ

อีกทั้งจากการรายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 7) เกี่ยวกับรูปแบบในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง สรุปว่าเพื่อเป็นการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสอดคล้องตามเจตนารมณ์ที่กำหนดในกฎหมาย พระราชบัญญัติ และนโยบายที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิทธิมนุษยชนอย่างแท้จริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้เริ่มโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 390 โรงเรียน จัดให้กระจายในทุกจังหวัด ๆ ละ 2 อำเภอ ๆ ละ 1 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2548 ขยายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 2,000 โรงเรียน จัดครบทุกอำเภอ ๆ ละ 1-2 โรงเรียน ทั้งนี้โดยมุ่งให้สถานศึกษาได้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารตามกรอบแนวคิด 2 ประการคือ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างชี้

นอกจากนี้ นพมาศ สุทธิวิรัช (2551, หน้า 2) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมว่า การเรียนร่วมถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการพัฒนามากขึ้น สอดคล้องกับปฏิญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการไทย ข้อ 3 กล่าวว่า คนพิการมีสิทธิในการได้รับการดูแลฟื้นฟูสมรรถภาพ และพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดและแรกเริ่มที่พบความพิการรวมทั้งผู้ปกครองและครอบครัวของคนพิการต้องได้รับการสนับสนุนจากรัฐในทุกด้านเพื่อให้สามารถฟื้นฟูประสิทธิภาพ

ส่วน รัชนิกร ทองสุคติ (2553, หน้า 3) กล่าวว่า การเรียนร่วมนอกจากจะเป็นการเปิดโอกาสแก่คนพิการแล้ว ประโยชน์ในวงกว้างยังเกิดขึ้นกับทุกคนที่เกี่ยวข้องไม่ว่า จะเป็นเด็กทั่วไป ครู ผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพ และคนใน

สังคมที่มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความตระหนักรู้ว่า คนพิการพัฒนาได้เพียงแต่เราให้โอกาส สนับสนุนและช่วยเหลือให้ตรงความต้องการของแต่ละคนจริง ๆ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2550 และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการพบว่าในปี 2550 มีประชากรที่พิการ อายุ 5 ปีขึ้นไป มีจำนวน 1.9 ล้านคน และในปีการศึกษา 2551 มีนักเรียนพิการในโรงเรียนเฉพาะทางทั้งสิ้น 13,589 คน และประมาณการนักเรียนพิการทั้ง 9 ประเภท ในโรงเรียนมีจำนวนไม่น้อยกว่า 168,247 คน ซึ่งจำนวนเด็กพิการในโรงเรียนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีแต่พบว่ามีเพียงร้อยละ 59.57 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และร้อยละ 16.20 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และที่น่าตกใจมีเพียงร้อยละ 1 ที่สำเร็จระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าส่งผลต่อโอกาสในการทำงาน การประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคม

จากหลักการและความสำคัญของการจัดการเรียนร่วมดังกล่าวข้างต้นนี้ สรุปได้ว่าการจัดการเรียนร่วม เป็นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความหลากหลายของผู้เรียนทุกคน เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้เข้าเรียนรู้สังคมและสิ่งแวดล้อมของชั้นเรียนนักเรียนทั่วไป มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนให้การยอมรับ เอาใจใส่ ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือด้านการสอนที่แตกต่างและได้เรียนไปกับเพื่อนในสภาพแวดล้อมเดียวกัน

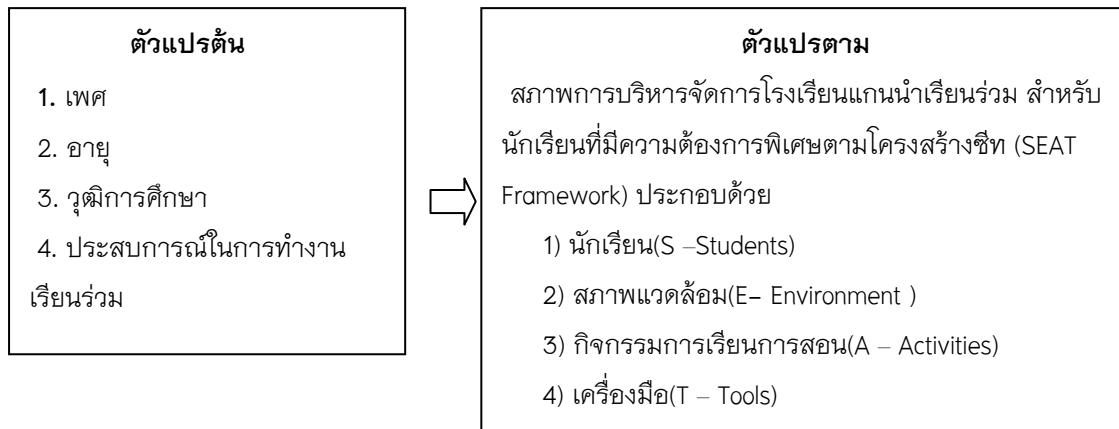
จากการทบทวนผลการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, หน้า 11) ในด้านประสิทธิภาพทางการศึกษา พบว่า ในการจัดการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล การศึกษาขั้นพื้นฐานยังขาดความเสมอภาคและไม่เท่าเทียมกันในการเข้ารับการศึกษา รวมทั้งกลุ่มผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่มีความบกพร่องผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถพิเศษ ก็ยังขาดโอกาสในการเข้ารับการศึกษาที่เหมาะสมและทั่วถึงด้วยเช่นกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการประกันสิทธิและโอกาสทางการศึกษา ตลอดจนการประกันคุณภาพของการให้บริการทางการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่อง จึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาในรูปแบบของการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้เด็กที่มีความบกพร่องหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้เรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุดและสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

ผู้ศึกษาในฐานะที่ได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ทั้งการสอนและรับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษในโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ประสบปัญหาการบริหารจัดการศึกษาที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วม ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับความพิการแต่ละประเภทความพิการ ขาดความเชี่ยวชาญในกระบวนการวัดผล ประเมินผลนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีอยู่หลายประเภทความพิการ บุคลากรครูไม่เพียงพอ และไม่มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะมาดูแลงานด้านการศึกษาพิเศษโดยตรง จึงอยากจะทราบสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 เพื่อนำข้อมูลสำหรับแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม นำไปวางแผนการบริหารให้มีประสิทธิภาพพร้อมกับผู้บริหารสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2
- 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่รับผิดชอบจัดการเรียนร่วมหรือครู การศึกษาพิเศษ ปีการศึกษา 2558 จำนวน 60 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คน ครูที่รับผิดชอบ โครงการจัดการเรียนร่วมหรือครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เลือกตอบเพียงคำตอบ เดียว

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ได้แก่ ด้านนักเรียน จำนวน 9 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อม จำนวน 11 ข้อ ด้านกิจกรรม การเรียนการสอน จำนวน 14 ข้อ และด้านเครื่องมือจำนวน 11 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับของ Likert (Likert Five Rating Scale)

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท (SEAT Framework) เป็นแบบปลายเปิด(Open - ended)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิด เป็นร้อยละ 55.00 อายุผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 56.67 มีวุฒิการศึกษา ระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.00 ซึ่งส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 31 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 41.66

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ผู้ศึกษาได้ศึกษา 4 ด้าน คือ นักเรียน (S-Students) สภาพแวดล้อม (E-Environment) กิจกรรมการเรียนการสอน (A-Activities) และ เครื่องมือ (T-Tools) พบว่าทุกด้านมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.87$) เมื่อแยกตามรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยสามารถลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน (A:Activities) ($\mu = 3.83$) ด้านสภาพแวดล้อม (E:Environment) ($\mu= 3.85$) ด้านเครื่องมือ (T:Tool) ($\mu =3.89$) และด้านนักเรียน (S:Student) ($\mu = 3.92$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ตามรูปแบบการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

ด้านนักเรียน(S-students) พบว่าทางโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 (ความถี่=12) รองลงมา คือ โรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในทุกด้านของผู้เรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ (ความถี่=8) และควรให้ครูสร้างความเข้าใจให้เด็กปกติยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (ความถี่=6)

ด้านสภาพแวดล้อม(E-environment) พบว่าควรจัดครูที่เลี้ยงเด็กพิการมาสอนและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยไม่ต้องมีภาระงานด้านอื่นอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 (ความถี่=13) รองลงมา คือควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอาคาร ให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วม (ความถี่=10) และควรจัดห้องเรียนที่มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามความจำเป็น(ความถี่=6)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-activities) พบว่าควรให้ครูได้รับการอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับเทคนิควิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 (ความถี่=11) รองลงมา คือควรให้ครูได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) (ความถี่=10) และควรให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม(ความถี่=8)

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-activities) พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูจัดทำนวัตกรรมผลงานทางวิชาการสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วมอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 1 (ความถี่=11) รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน(ความถี่=9) ควรมีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เป็นปัจจุบัน(ความถี่=6)

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 สรุปผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 โดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT Framework) รายด้านพบว่า การบริหารงานด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และการบริหารงานด้านนักเรียน โดยการบริหารงานด้านเครื่องมือ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. แนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT)

ด้านนักเรียน(S:Students) ทางโรงเรียนควรเตรียมความพร้อมในทุกด้านของผู้เรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนั้นครูควรสร้างความเข้าใจให้เด็กปกติยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสร้างเจตคติที่ดี ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าใจและยอมรับในความบกพร่องของตนเอง และสอนให้ปรับตัวให้อยู่ในสังคมกับเด็กปกติได้

ด้านสภาพแวดล้อม(E-environment) ควรจัดครูพี่เลี้ยงเด็กพิการมาสอนและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยลดภาระงานด้านอื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติม ในการปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก อาคารให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วม จัดห้องเรียนที่มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ตามความจำเป็นและจัดบริการต่างๆที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ฝึกอบรวมเตรียมความพร้อม การบำบัดฟื้นฟู และโรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการยอมรับการสอนแบบเรียนร่วม

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-activities) ทางโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้การจัดการเรียนร่วมเป็นระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจน ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เน้นทักษะการดำรงชีวิตหรือทักษะไปใช้ดำเนินชีวิตได้ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) และเทคนิค วิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ด้านเครื่องมือ (T - Tools) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมวัสดุทัศน ทัศนกิจและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนให้ครูจัดทำนวัตกรรม ผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบสาระสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ว่าเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมของเขตพื้นที่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนการจัดการเรียนร่วมและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนร่วม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสนองต่อ พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ในมาตรา 8 วรรค 2 ระบุว่า สถานศึกษาในทุกสังกัดและศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการอาจจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ในรูปแบบที่หลากหลายทั้งการเรียนร่วม การจัดการศึกษาเฉพาะความพิการ รวมถึงการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ การพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตอิสระ การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น การฝึกอาชีพ หรือการบริการอื่นใด และในวรรค 3 กล่าวไว้ว่า ให้สถานศึกษาในทุกสังกัดจัด

สภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, หน้า 133-136) ได้กำหนดนโยบายและการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษของประเทศไทยโดยมีพื้นฐานจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 นโยบายจากมาตรา 15 ให้ดำเนินโครงการ 1 อำเภอ 1 โรงเรียนเรียนร่วมมาตรฐาน รวม 390 โรงเรียน โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework) ในการบริหารจัดการ

1.1 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ด้านนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมให้บุคคลากรและนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนร่วมของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วม รวมทั้งมีการเตรียมความพร้อมด้านวิชาการและด้านสังคมให้กับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ อภาพ ศรีนุเดช, 2550, สื่อออนไลน์ ว่า การเรียนร่วม หมายถึงการจัดการบริหาร สนับสนุน ส่งเสริมครูและผู้บริหารในโรงเรียนปกติ ให้การจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนปกติโดยไม่มีการแบ่งแยกว่าเด็กคนใดเป็นปกติ หรือเด็กคนใดเป็นเด็กพิเศษ ไม่คำนึงถึงความรุนแรงในสภาพความพิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2548, หน้า 5) กล่าวถึงการจัดการเรียนร่วมว่า เป็นการจัดให้เด็กและเยาวชนที่มีความบกพร่องได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเรียนร่วมกับ นักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติ

1.2 ด้านสภาพแวดล้อม(E-environment) พบว่าโรงเรียนมีการบริหารจัดการอัตรากำลังบุคคลในโรงเรียนให้เพียงพอเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วม จัดให้มีการกำหนดแต่งตั้งผู้ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลและรายงานผลการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนในการจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพที่เอื้อต่อการทำงานและการจัดกิจกรรม โดยมีการจัดให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมได้เรียนกับนักเรียนทั่วไปในชั้นเรียนเดียวกัน และปรับปรุงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพให้มีความเหมาะสมกับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วม สอดคล้องกับบพิตร โสมณวัฒน์(2548, หน้า 32-33) ว่า เรียนร่วมในชั้นปกติและมีครูพิเศษให้คำปรึกษา แนะนำและปรึกษา การเรียนร่วมวิธีนี้คล้ายคลึงกับวิธีแรก กล่าวคือ นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับนักเรียนปกติเต็มเวลา แต่มีครูการศึกษาพิเศษคอยช่วยเหลือครูประจำชั้นและครูประจำวิชาครูการศึกษาพิเศษนี้อาจเรียกว่า ครูที่ปรึกษา ครูประเภทนี้ไม่ทำการสอนโดยตรงแต่ให้คำแนะนำ แก่ครูที่สอนนักเรียน เช่น แนะนำชี้แจงให้ครูที่สอนชั้นเรียนร่วมเข้าใจความต้องการและความสามารถของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ช่วยกำหนดจุดประสงค์ในการเรียนรู้ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน ตลอดจนการปฏิบัติต่อเด็ก จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และช่วยประเมินผลการพัฒนาการเรียนรู้อันหนึ่งของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ และได้สอดคล้องกับสายวสันต์ นิมาพร (2554, หน้า 18) ว่าการจัดการเรียนร่วมคือการจัดให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษหรือเด็กที่มีความบกพร่องเข้าไปเรียนในโรงเรียนปกติโดยได้รับการช่วยเหลือจากครูปกติและครูการศึกษาพิเศษในสภาพแวดล้อมที่มีข้อจำกัดน้อยที่สุดและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กให้มากที่สุด ตลอดจนช่วยประเมินผลพัฒนาการเรียนรู้อันหนึ่งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเหล่านั้น

1.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A-activities) โรงเรียนมีการวางแผนการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) และได้จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)และแผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP)ตามที่วางแผนไว้ โดยให้ครูดำเนินการสอนตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP)เพื่อให้นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน รวมทั้งมีการรับ คัดแยก ส่งต่อและจัดนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่

เรียนร่วมเข้าเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(2548, บทคัดย่อ) ว่า สถานศึกษาจะต้องตั้งคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program, IEP) ให้กับ เด็กและและเยาวชนพิการแต่ละคนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับ สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 เมื่อจัดการเรียนการสอนตาม IEP แล้วจะต้องมีการทบทวน(Review) การตรวจสอบ(Check) การให้ข้อมูลย้อนกลับ(Feedback) และการจัดบริการ สนับสนุนช่วยเหลือ(Support Service) ให้เกิดการเรียนรู้ที่ก้าวหน้าขึ้น นอกจากนี้ รูปแบบการจัดการศึกษาสามารถจัด ได้ 3 รูปแบบ ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงระหว่างระบบ และเตรียมผู้เรียนพิการให้พร้อมสำหรับการส่งต่อ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อ ผู้เรียน ซึ่งสามารถจัดเข้าสู่ระบบอย่างสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษเฉพาะบุคคลอย่างต่อเนื่องครบวงจร ตั้งแต่การรับเข้าเรียน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม การส่งต่อจากระบบการศึกษาหนึ่งไปยังอีกระบบ และส่ง ต่อจากระดับการศึกษาหนึ่งไปอีกระดับ การจัดเข้าเรียน การดูแลช่วยเหลือ การปรับเปลี่ยนโครงสร้าง และระบบการ บริหารจัดการ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การบูรณาการให้ผู้เรียนพิการสามารถศึกษาใน สาระวิชาและกิจกรรมต่างๆ ตามหลักสูตรได้เต็มศักยภาพ การโอนผลการเรียนและการเทียบระดับการศึกษา รวมทั้ง การส่งเสริมการมีอาชีพและการดำรงชีวิตอิสระในสังคม

1.4 ด้านเครื่องมือ (T – Tool) พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนร่วม ปรับปรุงรูปแบบ การบริหารจัดการด้านการเรียนร่วมให้มีความเหมาะสม มีการวางแผนการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัด การศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เป็นปัจจุบัน สะดวกในการใช้งาน จัดสรรงบประมาณ ในการพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วมอย่างทั่วถึงและเสมอภาค ดำเนินการของสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และ สนับสนุนให้บุคลากรจัดทำนวัตกรรมผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม ซึ่ง สอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังนี้ มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาาระดับต่างๆ รวมทั้งหลักสูตรการค้นคว้าสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และ วรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของ บุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพนโยบายจากมาตรา 24 และมาตรา 28

1. ให้มีหลักสูตรเฉพาะสำหรับคนพิการระดับมาก
2. ให้เพิ่มเนื้อหาสาระทั่วไปให้สอดคล้องกับคนพิการแต่ละประเภท
3. ให้ปรับเนื้อหาสาระทั่วไปให้สอดคล้องกับคนพิการและประเภท
4. ให้ใช้โครงสร้างซีท (SEAT Framework)ในการบริหารจัดการเรียนร่วม

S – Students (นักเรียน)

E – Environment (สภาพแวดล้อม)

A – Activities (กิจกรรมการเรียนการสอน)

T – Tools (เครื่องมือ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก)

ส่วน พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้บัญญัติว่ามาตรา 9 ให้รัฐจัดเงินอุดหนุนเพื่อส่งเสริมการวิจัยพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และการพัฒนารูปบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและความสามารถในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการให้รัฐจัดสรรงบประมาณและ

ทรัพยากรทางการศึกษาอื่นเป็นพิเศษให้เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับคนพิการ

ขณะเดียวกันสุพัตร์ ถาเบ็ง, 2553 ได้ศึกษาการจัดการโรงเรียนเรียนร่วมให้แก่เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ศูนย์บูรพาประเทืองวิทย์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ด้านเครื่องมือ พบว่าส่วนใหญ่ มีโครงการเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วมครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนให้นักเรียนเรียนร่วม มีรูปแบบการจัดการเรียนร่วมและมีแนวทางจัดสรรงบประมาณ

2. แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ดังนี้

2.1 ด้านนักเรียน (S:Students) ทางโรงเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านของผู้เรียน ทั้งนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษและนักเรียนปกติ สร้างความเข้าใจให้ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการดูแลเอาใจใส่ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนั้นครูควรสร้างความเข้าใจให้เด็กปกติยอมรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และสร้างเจตคติที่ดี ให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าใจและยอมรับในความบกพร่องของตนเองเพื่อที่จะได้ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันและปรับตัวให้อยู่ในสังคมกับเด็กปกติได้มีส่วนร่วมทางสังคมได้ เช่น จัดกิจกรรมกีฬา การเข้าค่ายพักแรม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีทซึ่งเบญญา ชลธารินทร์ (2546, หน้า 7-47) กล่าวว่า โรงเรียนเรียนร่วมต้องดำเนินการเตรียมความพร้อมนักเรียนทั่วไป และนักเรียนพิการ เพื่อการเรียนร่วม ดังนี้ นักเรียนทั่วไป จำเป็นต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับความพิการของเพื่อนก่อนที่จะเพื่อนจะเข้ามาเรียนร่วม

2.2 ด้านสภาพแวดล้อม(E-environment) สภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติม ในการปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก อาคารให้เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนร่วม จัดห้องเรียนที่มีอุปกรณ์สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษตามความจำเป็น สภาพแวดล้อมทางบุคคล โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง ชุมชน ให้เกิดการยอมรับการสอนแบบเรียนร่วม นอกจากนั้นครูที่เลี้ยงเด็กพิการที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดมาสอนและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยลดภาระงานด้านอื่นและควรจัดบริการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เช่น ฝึกอบรมเตรียมความพร้อมการบำบัดฟื้นฟู สอดคล้องกับ สุพัตร์ ถาเบ็ง, 2553 ได้ศึกษาการจัดการโรงเรียนเรียนร่วมให้แก่เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ ศูนย์บูรพาประเทืองวิทย์ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนใหญ่ได้จัดหาครูที่สำเร็จการศึกษาพิเศษมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ประชุมผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม และเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกที่เกี่ยวข้องเข้ามาจัดการเรียนร่วม

ส่วนเบญญา ชลธารินทร์(2546, หน้า 7-47) ว่าโรงเรียนจำเป็นต้องบริหารจัดการสภาพแวดล้อม ให้นักเรียนพิการเรียนในสภาพแวดล้อมที่มีขีดจำกัดน้อยที่สุด และจัดให้นักเรียนพิการใช้สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกและปลอดภัย และเข้าถึงได้ (Barrier - free and Accessible) บุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องในสภาพแวดล้อม (Significant Others) ได้แก่ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาแกนนำจัดการเรียนร่วมจะเป็นผู้นำในการดำเนินการเป็นผู้นำสร้างบรรยากาศของการยอมรับนักเรียนพิการเรียนร่วมในโรงเรียนให้ครูและบุคลากรทุกคน แม่ค้า รวมทั้ง นักการ ยาม และคนขับรถรับรู้และร่วมมือกันดูแลช่วยเหลือเด็กพิการอย่างถูกวิธี

2.3 ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน(A – activities) ทางโรงเรียนควรจัดประชุมคณะกรรมการจัดการเรียนร่วม เพื่อให้การจัดการเรียนร่วมเป็นระบบ และขั้นตอนที่ชัดเจน ปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ เน้นทักษะการดำรงชีวิตหรือทักษะไปใช้ดำเนินชีวิตได้

ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล(IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล(IIP) และเทคนิค วิธีการ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งให้ครูไปศึกษาดูงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จ ในการบริหารจัดการของโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม จัดให้มีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2548, บทคัดย่อ) กล่าวว่า สถานศึกษาจะต้องตั้งคณะจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program, IEP) ให้กับเด็กและและเยาวชนพิการแต่ละคนตามที่กำหนดในกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545 และอินทร์ริตา ยาวิชัย, 2553 ได้ศึกษาการจัดการโรงเรียนเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้โครงสร้างซีท พบว่าได้เปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีความบกพร่องได้ร่วมกิจกรรมกับนักเรียนปกติ สร้างความมั่นใจในตนเองให้แก่เด็กที่มีความบกพร่อง ได้วางแผนสนับสนุน การจัดการเรียนร่วมโดยผู้บริหารกับครูผู้สอนให้คำแนะนำแก่นักเรียนที่มีความบกพร่องสามารถปรับตัวได้อย่างมีความสุข ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมจัดการเรียนร่วม โรงเรียนจัดประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนร่วม อีกทั้งครูได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนจัดการเรียนร่วม จัดอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาครู และสนับสนุนการศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษเพื่อพัฒนาครู

2.4 ด้านเครื่องมือ(T – Tools) ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ พันธกิจและแนวทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม จัดระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการจัดการศึกษา สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษที่เรียนร่วมให้เป็นปัจจุบัน และสนับสนุนให้ครูจัดทำนวัตกรรม ผลงานทางวิชาการ สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเรียนร่วม รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดหางบประมาณมาสนับสนุนในการจัดซื้อสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับ วิมล จันทราศรี, 2553 ได้ศึกษาสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท(SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2 จากการศึกษา พบว่าสภาพการบริหารโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านนักเรียน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านเครื่องมือ มีสภาพการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และเป็นการทำงานที่สามารถขับเคลื่อนได้ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีการดำเนินการสูงสุด คือด้านนักเรียน และด้านที่ค่าระดับการดำเนินการต่ำสุด คือด้านสภาพแวดล้อม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรให้ครูได้มีประสบการณ์ไปศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมที่ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม
2. ควรให้ครูที่เลี้ยงเด็กพิการที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดมาสอนและดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยลดภาระงานด้านอื่นๆให้น้อยลง

3. ควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนร่วมให้มากขึ้น เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

4. ควรมีการประชุมคณะกรรมการจัดการเรียนร่วมเพื่อให้การจัดการเรียนร่วมมีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน และควรมีการนิเทศ กำกับติดตามเพื่อให้การจัดการเรียนร่วมเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการบริหารหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
2. ควรศึกษาการเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมในสภาพบริบทที่ต่างกัน
3. ควรศึกษาแนวทางการจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระเล่มนี้สำเร็จได้ด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาจากท่านอาจารย์ ดร. สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องและช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา ข้าพเจ้ารู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณคณาจารย์วิทยาลัยการศึกษาที่ท่านที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ดีและเป็นกำลังใจให้ข้าพเจ้า ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ นายศิลาชัย ชันดาวงค์ นายเกียรติชัย ชันระ และนางสุภาพร บุญมี ที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการศึกษาวิจัย ขอขอบพระคุณโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 และ 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้เครื่องมือและให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 4 สำหรับมิตรภาพ น้ำใจดี และกำลังใจที่มีให้ข้าพเจ้าตลอดมา คุณความดีและคุณประโยชน์จากงานวิจัยนี้ ขอมอบให้เป็นกตัญญูแก่แต่คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). **การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติ**

เพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชนพิการ. กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ พ.ศ.2551. กรุงเทพฯ:สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ,

กระทรวงศึกษาธิการ.

องค์ประกอบด้านการศึกษา CBR Guidelines ขององค์การอนามัยโลก ฉบับภาษาไทย (Community Based Rehabilitation)(พิมพ์ครั้งที่ 1). (2556)., ฟรีเมียม เอ็กซ์เพรส

เบญญา ชลธารนนท์. (2546). **คู่มือการบริหารจัดการเรียนร่วมโดยใช้โครงสร้างซีท.** กรุงเทพฯ:เพทายการพิมพ์

รัชนิกร ทองสุชาติ. (2550). **เอกสารประกอบการสอน กระบวนการศึกษาพิเศษ.เชียงใหม่ :**

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

นพมาศ สุทธิวิรัช. (2551). **การศึกษาการบริหารจัดการเรียนร่วม โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ในโรงเรียนแกน**

นำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1.วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- บพิตร โสมณวัฒน์. (2548). การพัฒนาบุคลากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กพิเศษเรียนร่วม โรงเรียนบ้านทุ่งนางโอง (อ่อนอำนวยศิลป์) อำเภอเมืองยโสธร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี
- วิมล จันทราศรี. (2553). แนวทางการพัฒนาการบริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโดยใช้ โครงสร้างซีท (SEAT) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร .
- สายวลันต์ นิมาพร. (2554). การจัดการโรงเรียนแกนนำเรียนร่วม ในอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ คีชาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุพัตร ธาเบ็ง. (2553). การจัดการโรงเรียนเรียนร่วมให้แก่เด็กบกพร่องทางการเรียนรู้ศูนย์บูรพาประเทืองวิทย์ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ คีชาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิสิทธิ์ เตชะคำภู. (2544). ปัญหาการจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การประถมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อินทร์ริตา ยาวิชัย. (2553). การจัดการเรียนร่วมของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีสุพรรณ จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ คีชาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาพร ศรีนุเดช. 2550. การเรียนร่วม. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กันยายน 2558, จาก <http://ednet.kku.ac.th/~autistic/article/01.doc>. 2550

สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของ โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

The Operating Condition of Curriculum Management of Maesaiprasitsart School in Preparation for Entering ASEAN Community, Chiangrai Province

สุริยพงษ์ กันศร^{1*} และ เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต²

Suriyapong Kunsorn^{1*} and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้คือ บุคลากรของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และบรรยายสรุปเป็นความเรียง

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก ในขอบข่ายงานทั้ง 7 ด้าน คือ ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงานและด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ ประชาคมอาเซียน โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์

Abstract

The objective of this research was to study curriculum management and Problems and suggestions for management of Maesaiprasitsart School in Preparation for Entering ASEAN Community, The sample was selected from 150 personnels of Maesaiprasitsart school in academic year 2015. The researcher was collected the data by using the questionair and interview. The data were analyzed with Fuesday, percentage ,average and Standard Deviation(sd). Then, summary and reporting

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author : Suriyapong@maesai.ac.th

The findings showed that curriculum management circumstance in entering ASEAN Community of MaesaiPrasitsart School, in overall, was administered at the high level within 7 operational aspects, these were, school preparation curriculum design, curriculum implementation ,planning supervision, monitoring, following up, and evaluation summary of curriculum implementation reporting and evaluation on curriculum development.

Keywords: Curriculum Management , ASEAN Community, Maesaiprasitsart School

บทนำ

จากกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดทุกประเทศ ต้องเผชิญความหลากหลายในทุกๆด้าน ทำให้หลายประเทศต้องเตรียมพร้อม โดยการพัฒนาประเทศตนให้รู้เท่าทันกระแส เพื่อให้ประเทศชาติก้าวหน้าได้ยั่งยืน การให้ความสำคัญด้านการศึกษาจึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปี พ.ศ. 2558 สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน จะรวมตัวเป็นภูมิภาคเดียวกัน หรือเรียกว่า ประชาคมอาเซียน

ในด้านการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษากับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบกำกับดูแล โดยได้ดำเนินโครงการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub) โดยมีภาคีคัดเลือก โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจากทุกภูมิภาค เข้าร่วม โครงการ เพื่อพัฒนาให้มีความพร้อมในการบริหารจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนเป็นศูนย์การเรียนรู้อาเซียน จำนวน 68 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียน 3 รูปแบบ ดังนี้ คือ

1. โรงเรียน Sister School จำนวน 30 โรงเรียน เน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เทคโนโลยี และภาษา ของประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 1 ภาษา
2. โรงเรียน Buffer School จำนวน 24 เน้นการเรียนการสอนภาษาของ ประเทศสมาชิกอาเซียน 1 ภาษา (ภาษาของประเทศที่มีชายแดนติด ที่ตั้งของโรงเรียน เช่น ลาว พม่า กัมพูชา และมาเลเซีย) และพัฒนาให้เป็นศูนย์อาเซียนศึกษาที่มีความพร้อมและศักยภาพ
3. ASEAN Focus School จำนวน 14 โรงเรียน โดยกลุ่มนี้จะมีโรงเรียนเครือข่ายมากกว่า 500 โรงเรียน ซึ่ง กำลังดำเนินการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน และจัดกิจกรรมในโรงเรียนเพื่อสร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน

โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ อ.แม่สาย จ.เชียงราย เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่โรงเรียนหนึ่งของจังหวัดเชียงราย และได้รับเลือกเป็น ASEAN Focus School โดยการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ในปัจจุบันกำลังที่จะเดินทางจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดที่ว่า “หลากหลายวัฒนธรรม แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มุ่งมั่นสู่สากล” สอดรับการมีที่ตั้งอยู่บนรอยต่อสามแผ่นดินสามประเทศ คือ ไทย พม่าและลาว ซึ่งเชื่อมโยงทอดยาวไปสู่เวียดนามและจีน ซึ่งการบริหารจัดการศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนของโรงเรียนดังกล่าว ยังจะต้องมีการพัฒนา ปรับปรุง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และสอดคล้องต่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมของเยาวชนให้ก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ที่มีคุณภาพและศักยภาพ

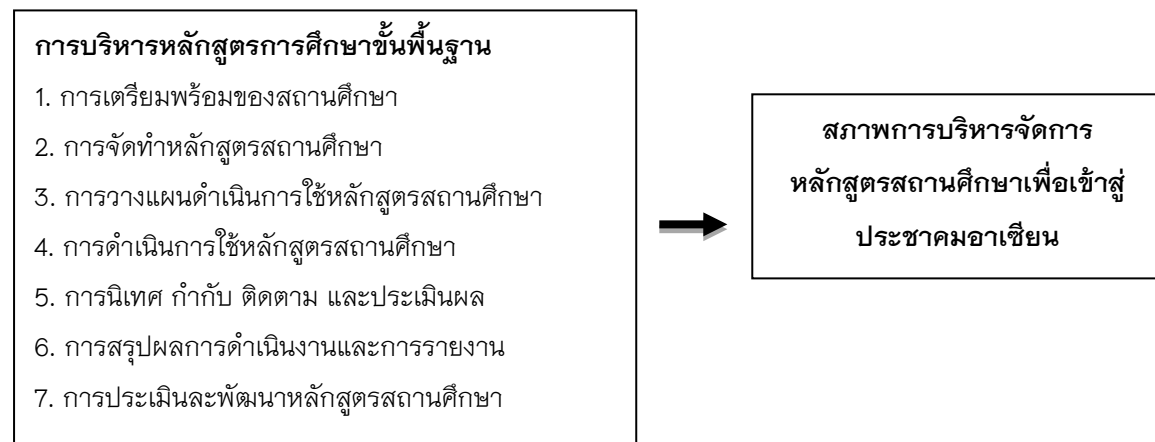
ดังนั้น การศึกษาถึงสภาพปัญหาการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่จะทำให้โรงเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบถึงสภาพและ

ปัญหาเพื่อนำไปพัฒนา และแก้ไขปรับปรุง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเป็นเหตุจูงใจให้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาถึงสภาพและปัญหาดังกล่าว เพื่อจะได้ยกระดับคุณภาพการศึกษา และสนับสนุนประชาคมอาเซียน ให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สาย ประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

กลุ่มประชากร

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ประกอบด้วย บุคลากรของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2558 จำนวน 150 คน ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร จำนวน 5 คน บุคลากรของโรงเรียน 145 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็นการสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย โดยสอบถามการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาในขอบข่ายงาน 7 ด้าน ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา
2. การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. การวางแผนดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา

4. การดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา
5. การนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล
6. การสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน
7. การประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคอร์ท (Likert) (กิจ ปรีดาปรีสุทธิ์, 2546, หน้า 294-306)

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากงานเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. การสร้างแบบสอบถามฉบับร่างแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำ
5. หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างศัพท์เฉพาะกับข้อความถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม โดยผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ขอสัญญาจากมหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาลัยเขตเชียงราย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและบุคลากรของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย
2. ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมแบบสอบถามและตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของการตอบ แบบสอบถาม
3. รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบประเมินทั้งหมด จากนั้นรวบรวมข้อมูลและนำไป วิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติที่กำหนดไว้
4. จัดทำรูปเล่มฉบับสมบูรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และร้อยละ นำเสนอรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ในขอบข่ายงาน 7 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการแปลความหมาย
3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ความถี่ ประกอบการบรรยายแบบพรรณนา

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 55.33 และเป็นผู้ชาย ร้อยละ 44.67 ส่วนใหญ่มีน้อยกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.67 รองลงมาอายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.00 มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 80.00 รองลงมา คือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 19.33 ดำรงตำแหน่งครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 85.33 รองลงมาคือ ตำแหน่งพนักงานราชการ/อัตราจ้าง ร้อยละ 11.33 และมีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.00 รองลงมา ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.67 ตามลำดับ

ผลการศึกษาของสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงโดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอาเซียนของสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมาคือ มีการจัดสรรงบประมาณการบริหารหลักสูตรอาเซียนที่เพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.49 และมีการตรวจสอบความพร้อมด้านอาคารสถานที่เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.15 ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงระดับปานกลาง คือ มีการสนับสนุนการใช้วิทยากรในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอาเซียนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.35 และได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรอาเซียนโดยมีค่าเฉลี่ย 3.40

ด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก ประเด็นที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการบูรณาการสาระการเรียนรู้อาเซียนกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตรอาเซียนในแต่ละช่วงชั้นและจัดสรรเวลาได้เหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.19 และสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับอาเซียนให้สอดคล้องกับปรัชญาและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.98 ส่วนรายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริงระดับปานกลาง คือ สถานศึกษามีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.45

ด้านการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.90) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.33 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 และสถานศึกษามีสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และมีเทคโนโลยีการศึกษาเพียงพอ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนสถานศึกษามีการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และสถานศึกษามีเครือข่ายการเรียนรู้อาเซียนทั้งในและนอกสถานที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากันระดับต่ำสุด คือ 3.80

ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการนำแนวทางการประเมินผลตามสภาพจริงมาใช้ในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.08 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินการใช้หลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนต่อชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 และสถานศึกษามีการกำหนดตารางเรียนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.02 ส่วน

สถานศึกษามีการศึกษาดูงานที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นสู่ประชาคมอาเซียน มีค่าเฉลี่ยระดับต่ำสุด คือ 3.51

ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนงานหรือโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.94 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการประเมินผลการบริหารงานจัดการหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งเน้นสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.93 และสถานศึกษามีการนำข้อมูลจากการนิเทศไปปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.89 ส่วนสถานศึกษามีการสำรวจปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับอาเซียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.51

ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริง ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการรายงาน ผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ โดยมีค่าเฉลี่ย 4.04 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการเขียนรายงานสรุปผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 และสถานศึกษามีการสรุปเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีค่าเฉลี่ย 3.95 ส่วนสถานศึกษามีการนำผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเพื่อการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.89

ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย=3.94) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายการที่มีการปฏิบัติและเป็นจริง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการปรับปรุงหลักสูตรอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.09 รองลงมาคือ สถานศึกษามีการนำผลการดำเนินงานมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.05 และสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียน โดยมีค่าเฉลี่ย 4.03 ส่วนผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอาเซียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ 3.69

ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย

ผลการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ผู้ศึกษาได้นำปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ดังนี้

ปัญหา

1. ครูและนักเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจและการสร้างตระหนักเกี่ยวกับหลักสูตรอาเซียน
2. ระยะเวลาในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรอาเซียนมีน้อย
3. การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมีน้อย
4. ไม่มีการจัดทำหลักสูตรอาเซียนสำหรับเป็นแนวและแผน ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้
5. นโยบายเกี่ยวกับเรื่องหลักสูตรอาเซียนของรัฐบาลยังไม่ชัดเจน

- 6.ขาดความต่อเนื่องของความรู้เรื่องประชาคมอาเซียน
7. หลักสูตรสถานศึกษามีการบูรณาการหลายอย่างจนทำให้เกิดความสับสนในการนำมาปฏิบัติ
8. เวลาในการสอนแทรกเข้าไปในวิชาหลักไม่เพียงพอ ให้เกิดความรู้ไม่มากเท่าที่ควร
9. ครูไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรอาเซียน
10. ครูผู้สอนไม่ได้สรุปผลและรายงานการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดอบรม พัฒนาให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน แก่ครูและ บุคลากรทุกคน
2. ควรประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้ครู บุคลากร รวมถึงนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้มากขึ้น
3. ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อระดมความคิด ในการพัฒนาหลักสูตรอาเซียน
4. ควรปลูกฝังจิตสำนึกและความตระหนักเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนให้ครู บุคลากร รวมถึงนักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
5. ควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศและมีอุปกรณ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการค้นคว้าเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียนที่หลากหลายและเพียงพอ
6. ควรจัดทำหลักสูตรบูรณาการทุกกลุ่มสาระให้ชัดเจนในการปฏิบัติให้เป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน
7. ควรเชิญบุคลากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำไปบูรณาการกับการทำหลักสูตรอาเซียน
8. ควรมีการกระตุ้นเตือนเพื่อให้ดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้เป็นระยะและขั้นตอนในการดำเนินงานควรชัดเจน ง่ายต่อการปฏิบัติ
9. ควรเปิดวิชาเพิ่มเติมเฉพาะหลักสูตรอาเซียน
10. ควรมีการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ
11. ควรมีแบบรายงานผลการดำเนินการ พร้อมทั้งให้ความรู้ในการเขียนสรุปผลการ ดำเนินงานต่อครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
12. ควรมีการประเมินผลและร่วมพัฒนาหลักสูตรจากผู้ปกครอง

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย ตามรูปแบบการบริหาร หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 ด้าน ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับมาก ทั้งนี้มีประเด็นสำคัญ ที่นำมาสรุปอภิปราย ดังนี้

1. ด้านการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็น จริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรอาเซียนของสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษา อาจมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของหลักสูตรอาเซียนเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษา ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีการปฏิบัติและเป็นจริงระดับปานกลาง คือ มีการสนับสนุนการใช้วิทยากรในท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาหลักสูตรอาเซียน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการศึกษากำลังเริ่มดำเนินการในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จึงทำให้ยังไม่มีกิจกรรมที่เป็น การร่วมมือในการดำเนินการจากวิทยากรภายนอกและยังไม่ได้รับการสนับสนุนการใช้วิทยากรในชุมชนที่ชัดเจน

2. ด้านการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริง ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีการบูรณาการสาระการเรียนรู้อาเซียนกับกลุ่มสาระวิชาอื่นๆ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับอาเซียนของโรงเรียนอยู่แล้วเพราะหลักสูตรที่สถานศึกษาใช้อยู่ปัจจุบันเป็นหลักสูตรมาตรฐานสากลที่มีการกำหนดเป้าหมายในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งมีการปฏิบัติและเป็นจริงระดับปานกลาง คือ สถานศึกษามีการกำหนดสาระการเรียนรู้รายปีและรายภาคที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการในเรื่องของ หลักสูตรอาเซียนยังไม่ได้ดำเนินการตามรูปแบบที่เป็นรูปธรรมแต่จะใช้วิธีการสอดแทรกเนื้อหา สาระของอาเซียนเข้าไปในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ด้านการวางแผนการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้อาเซียน แต่ปัญหาที่พบ คือ บุคลากรขาดความต่อเนื่องของความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาได้มีความตระหนัก ในความสำคัญของหลักสูตรอาเซียนและเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้มีความรู้ เกี่ยวกับอาเซียน สามารถนำความรู้มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพียงแต่ยังเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเฉพาะบุคลากรบางกลุ่มสาระการเรียนรู้เท่านั้น ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อาเซียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการคิดในการแก้ปัญหา เนื่องจาก สถานศึกษากำลังเริ่มวางแผนในการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่อาเซียนซึ่งยังไม่มีมีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบ

4. ด้านการดำเนินการใช้หลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการนำแนวทางการประเมินผลจัดตามสภาพจริงมาใช้ในการวัดและประเมินผลของผู้เรียน เนื่องจากสถานศึกษาได้ดำเนินนำการประเมินผลตามรายวิชาต่างเข้ามาประยุกต์ใช้และพยายามจัดสรรครูและบุคลากรตามกฎระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการกำหนดตารางเรียนเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการพัฒนาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาให้มีความทันสมัย เท่าทันกับสถานการณ์ในปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานด้านการพัฒนาหลักสูตรอาเซียน ยังไม่ได้มีการปฏิบัติตามขั้นตอน การบริหารในแต่ละด้านอย่างชัดเจน และครอบคลุมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะการสร้างประสบการณ์แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อรองรับการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพต่อไปในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เวลาในการสอนแทรกเข้าไปในวิชาหลักไม่เพียงพอ ทำให้เกิดความรู้ที่ไม่มากเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาระหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนของครู ที่ต้องมีการสอนสอดแทรกหลักสูตรต่าง ๆ ตามที่โรงเรียนได้จัดทำขึ้นจึงทำให้มีเวลาในการสอนไม่เพียงพอ

5. ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนงานหรือโครงการนิเทศภายในสถานศึกษาเกี่ยวกับอาเซียน เนื่องจากสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานโดยการแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมเป็นคณะกรรมการในการดำเนินงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งคณะกรรมการได้มีประชุม วางแผนร่วมกันในการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการสำรวจปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับอาเซียน อาจเนื่องมาจากการดำเนินการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ของสถานศึกษาเป็นการดำเนินงานในช่วงปีต้น ๆ จึงทำให้ยังไม่มีมีการประเมินผลการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียน

6. ด้านการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการรายงานผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรที่เกี่ยวกับอาเซียนให้ผู้ปกครองและชุมชนทราบ ทั้งนี้อาจเนื่องจากสถานศึกษามีการประชุมชี้แจงผลการดำเนินงานในทุกด้านเป็นประจำทุกเดือน รวมไปถึงมีการประชาสัมพันธ์ และจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการดำเนินงานเกี่ยวกับอาเซียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการนำผลการดำเนินงานการบริหารหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียนชี้แจงให้บุคลากรในสถานศึกษาทราบเพื่อพัฒนา ส่วนการสรุปผลการดำเนินงานและการรายงาน กำลังดำเนินการแต่ยังไม่ชัดเจนและเป็นระบบเท่าที่ควร

7. ด้านการประเมินและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติและเป็นจริงในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแผนการปรับปรุงหลักสูตรอาเซียน อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาให้ความสำคัญในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบกับการบริหารงานของผู้บริหารที่ให้ความสำคัญและส่งเสริมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาให้เท่าทันต่อสถานการณ์ในการจัดการศึกษาในอนาคต ส่วนประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือผู้บริหารและครูร่วมมือกันในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรอาเซียน อาจเนื่องมาจากสถานศึกษายังไม่ได้มีการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมแต่สถานศึกษาได้เห็น ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้มีการผลักดันและร่วมกันพัฒนาหลักสูตรให้ครบกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แต่อาจจะยังไม่สมบูรณ์ในทุกกระบวนการในการบริหารจัดการ

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต ที่ผู้ซึ่งให้ความรู้ ให้คำปรึกษา แนะนำและตรวจทาน แก่ไขจนการศึกษาค้นคว้าโดยอิสระครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ขอขอบคุณผู้อำนวยการวัชรินทร์ วรณอุต ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญในการให้ข้อมูล ตลอดจนตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทั้งนี้ขอขอบคุณครอบครัว ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการช่วยผลักดันและช่วยให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน : เอกสารประกอบการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ: ศุภสภา.
- กรมวิชาการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กรมวิชาการ. (2555). การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558. (ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://www.bic.moe.go.th/th/images/stories/book/other/ASEAN/ed-building-ASEANcommunity.pdf>. 30 กรกฎาคม 2555
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการบริหารจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน. (ออนไลน์). www.socia.go.th/library/document/asean/141252book03/Book.471.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). การบรรยายทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก เรื่อง การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน . กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). แนวทางการการบริหารจัดการหลักสูตรตาม หลักสูตร
แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทย จำกัด.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2555). การพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
อักษรไทย.

สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

The state with Work-Performant of Assistant Teachers in Basic Education Institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2

สิทธิโชค แซ่พร่าน^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Sittichok Saepran^{1*} and Santi Buranachat²

บทคัดย่อ

การศึกษา เรื่อง สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 รวมทั้งสิ้น 294 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นระดับชั้น และเทียบตามตารางสัดส่วนของ Krejcie and Morgan เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบข้อมูลโดยการทดสอบค่า F หรือ ANOVA และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe'

ผลการศึกษา พบว่าสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นพบว่าความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ครู และครูผู้ช่วยตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนตามลำดับ

สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นำมาเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

¹ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

² College of Education. University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Krubondoi1989@gmail.com

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย

Abstract

The purposes of this study were' to investigate the state with Work-Performant of Assistant Teachers in Basic Education Institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2 and to compare the performance of assistant teachers classified by the school size. The scope of this study was to investigate the state with Work-Performant of Assistant Teachers in 5 aspects, namely, learning management, learners' development, academic affairs, school development and relations with the community. The samples in the research were 294, school administrators, the teachers and the assistant teachers in Basic Education Institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2 in the academic year 2015. They were derived by a stratified random sampling based on Krejcie and Morgan's table. The instrument used was a questionnaire. The statistic used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and F-test (One-Way Anova). Scheffe's method was used if differences were found.

The result showed that the state with Work-Performant of Assistant Teachers in general was at highest level. Considering the position is found, Position there is the highest, Educational institution administrators, followed by teachers and assistant teachers. And considering that on each side found that, the side with the highest average is the learning management. A practical level, the highest level. The second is learners' development. And the average least is the relationship with the community. There is a very practical level.

The state with Work-Performant of Assistant Teachers in Basic Education Institutions under the Office of Chiang Rai Primary Educational Service Area 2. Classified by the school. Overall, all the different levels of statistical significance. 01. The comparison of different pairs, the following were found, learning management, learners' development, academic affairs, school development and relations with the community. Small Schools and medium Schools opinions different statistically significant level .05. Small Schools and large Schools opinions different statistically significant level .05. Medium schools and large Schools are no different.

Keywords: Work-Performant of Assistant Teachers

บทนำ

นับจากอดีตจนถึงในปัจจุบันนี้โลกของเราได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงมาหลายยุคหลายสมัยตามกาลเวลา ตั้งแต่ยุคสังคมเกษตรกรรม ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม จนมาถึงยุคสมัยแห่งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เรียกว่ายุคโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจการเมืองโลก มีผลทำให้ประเทศต่าง ๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น โลกที่เคยกว้างใหญ่กลับ

เล็กกลง ดินแดนแต่ละประเทศที่อยู่ห่างไกลกันสามารถติดต่อกันได้ภายในเวลาเสี้ยววินาทีที่ประจักษ์เป็นหมู่บ้าน (Global Village) ภูเขาและทะเล ซึ่งเป็นพรมแดนธรรมชาติ ที่เคยเป็นอุปสรรคในการติดต่อไปมาหาสู่ ดูเสมือนเลื่อนหายไปจนกลายเป็นโลกไร้พรมแดน (กัลป์ธีร์ พลະศรี, 2557 หน้า 2)

ดังนั้นผลกระทบที่ตามมาในยุคสมัยแห่งโลกไร้พรมแดน คือ การติดต่อสื่อสารสามารถกระทำกันได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย นำมาซึ่งการเปิดเสรีทางด้านเศรษฐกิจและการค้า เป็นผลให้ทุกสังคม ทุกประเทศจึงต้องตกอยู่ภายใต้ภาวะของการแข่งขันที่รุนแรงในทุกด้านเพื่อความอยู่รอดของสังคม และคนในสังคมนั้น เครื่องมือที่จะช่วยให้สังคมอยู่รอดและสามารถเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันในสังคมอารยประเทศได้ คือ การสร้างสังคมแห่งปัญญาและการเรียนรู้ การที่สังคมหนึ่งจะเจริญและพัฒนาดังนั้น จำเป็นที่จะต้องอาศัยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง ไม่ว่าจะเป็นทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม หรือวิทยาการต่าง ๆ นำมาประกอบกันโดยวิธีที่เรียกว่า "การพัฒนา"

ในการพัฒนาชาติ พัฒนาบ้านเมือง สิ่งหลัก ๆ เล็กก็คือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ "คน" จัดเป็นฟันเฟืองที่เล็กที่สุดในการขับเคลื่อนสังคม แต่เป็นฟันเฟืองที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนสังคมทุกสังคม เพราะฉะนั้นหากจะพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าไป สิ่งที่ต้องเริ่มทำเป็นอันดับแรก คือ การพัฒนาคน หากเราสามารถทำให้ฟันเฟืองเล็ก ๆ ที่บรรจุอยู่ในฟันเฟืองหลักที่เรียกว่าสังคมแล้ว การที่จะพัฒนาในทุกๆด้านก็จะสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประพนอมศรี จัยสิน, 2549 หน้า 18)

วิธีการหรือแนวทางที่จะสร้างและพัฒนาคน คือ กระบวนการศึกษา โดยการใช้การศึกษาติดอาวุธทางความคิดและปัญญาให้แก่คนในสังคม เพราะการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) มาตรา 4 จากความหมายจะเห็นว่าการศึกษาจะช่วยสร้างคนหรือบุคคลให้เจริญงอกงามและส่งผลต่อสังคมในฐานะที่แต่ละบุคคลมาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมก็ตรงกับประโยคที่ว่า "การศึกษาล้างคน คนสร้างชาติ"

กระบวนการของการศึกษาที่สร้างคนที่สำคัญคือ สถานศึกษา สถานศึกษา หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียน วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐหรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4) แต่กระบวนการของการศึกษาสร้างคนที่สำคัญซึ่งอยู่ในสถานศึกษา คือ ครู อาจารย์ผู้ประสิทธิประสาทวิชาแก่ลูกศิษย์ในโรงเรียน

ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศไทยเราจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย และคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบันจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับชั้นบุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนจะมีความสำคัญยิ่งต่อผลของการจัดการศึกษา เพราะเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยตรง แต่ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียนไม่ได้จำกัดเฉพาะกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพราะคุณภาพของผู้เรียนมิได้วัดที่ด้านพุทธิพิสัยเพียงอย่างเดียว แต่ต้องหมายรวมถึงการพัฒนาด้านทักษะพิสัย และจิตพิสัยด้วย ซึ่งครูเองจะต้องสามารถทำให้ศิษย์รู้จักคิดและตัดสินใจอย่างฉลาด เป็นแบบอย่างแนะนำศิษย์ให้ประพฤติดี และการที่นักเรียนจะเรียนรู้ได้ดีนั้นคุณลักษณะและการกระทำตลอดจนพฤติกรรมต่างๆของครูมีส่วนเป็นอย่างมาก หากครูมีลักษณะของครูการกระทำและพฤติกรรมของครูเป็นไปในทางที่ดี ส่งเสริมสัมพันธภาพอันดีระหว่างครูกับนักเรียนแล้วก็จะส่งผลทำให้การเรียนการสอนและการอบรม

ดำเนินไปได้ด้วยดี (จันเพชร ดायังหยุด, 2556, หน้า 2) ครูมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่า

เพื่อเป็นกำลังพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญไปอย่างรวดเร็ว ดังพระบรมราชาโฆวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช (เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม 2513) ความว่า “หน้าที่ครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ความคิด และจิตใจของเยาวชน ผู้เป็นครูจึงจัดได้ว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญมากในการสร้างสรรค์บันดาลอนาคตของชาติบ้านเมือง” (ปรีชา นิพนธ์พิทยา, 2542 หน้า 19)

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตราที่ 38 ได้กำหนดตำแหน่งที่ใช้ในการบรรจุข้าราชการครูในตำแหน่งครูผู้ช่วย และครู มาตรา 56 ได้กำหนดให้ผู้ใดได้รับการบรรจุและแต่งตั้งให้เข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งครูผู้ช่วย ให้ผู้นั้นเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มเป็นเวลาสองปีก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งครู ทั้งนี้ การทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการและการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.ค.ศ. กำหนดกรณีผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 พิจารณาเห็นว่าข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาผู้ใดมีความประพฤติไม่ดี ไม่มีความรู้ ไม่มีความเหมาะสม หรือมีผลการประเมินทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มอยู่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด โดยไม่ควรให้รับราชการต่อไปก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้ไม่ว่าจะครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มหรือไม่ก็ตามแต่ถ้าพ้นกำหนดทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มแล้ว ผู้มีอำนาจตามมาตรา 53 พิจารณาเห็นว่าควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปก็สั่งให้ผู้นั้นปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง หรือวิทยฐานะที่จะได้รับแต่งตั้งต่อไป และรายงานหัวหน้าส่วนราชการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือคณะอนุกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (อ.ก.ค.ศ.) เขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณีและการกำหนดหลักสูตรการเตรียมความพร้อม และพัฒนาอย่างเข้มเป็นหลักสูตรบูรณาการเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติและบุคลิกลักษณะในการปฏิบัติวิชาชีพครูของครูผู้ช่วย

สภาพในการปฏิบัติงานของครูเมื่อเข้าสู่วิชาชีพแล้ว คือ ครูต้องรับผิดชอบภาระงานมาก นอกจากงานการสอนแล้วยังต้องรับผิดชอบงานด้านอื่น ๆ ของสถานศึกษาตามที่ได้รับมอบหมาย เช่น งานวิชาการ งานทะเบียนและวัดผลงานการเงินและพัสดุ ฯลฯ รวมถึงการที่จะต้องเตรียมงานเพื่อรับการประเมินจากหน่วยงานภายใน และภายนอก ด้วยเหตุนี้ครูผู้ช่วยที่เพิ่งบรรจุเข้ารับราชการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพื่อสามารถปฏิบัติงานอย่างครูมืออาชีพเพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน (อัญชุลี อุดรทิจ, 2557 หน้า 3)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นเขตการศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วยโรงเรียนทั้งหมด 183 โรงเรียน ในจำนวนนี้เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 136 แห่ง และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวน 47 แห่ง บริบทของมีทั้งโรงเรียนที่ต้องอยู่บนพื้นที่ราบและบนพื้นที่สูง จึงทำให้มีการขาดแคลนครูจำนวนมาก ในปีการศึกษา 2556-2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 มีการเปิดสอบแข่งขันเพื่อบรรจุและแต่งตั้งบุคคลเข้ารับราชการเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครูผู้ช่วย มีผู้ที่สามารถสอบแข่งขันได้และเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งเพื่อทดแทนอัตราที่ขาดแคลนจำนวนมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2)

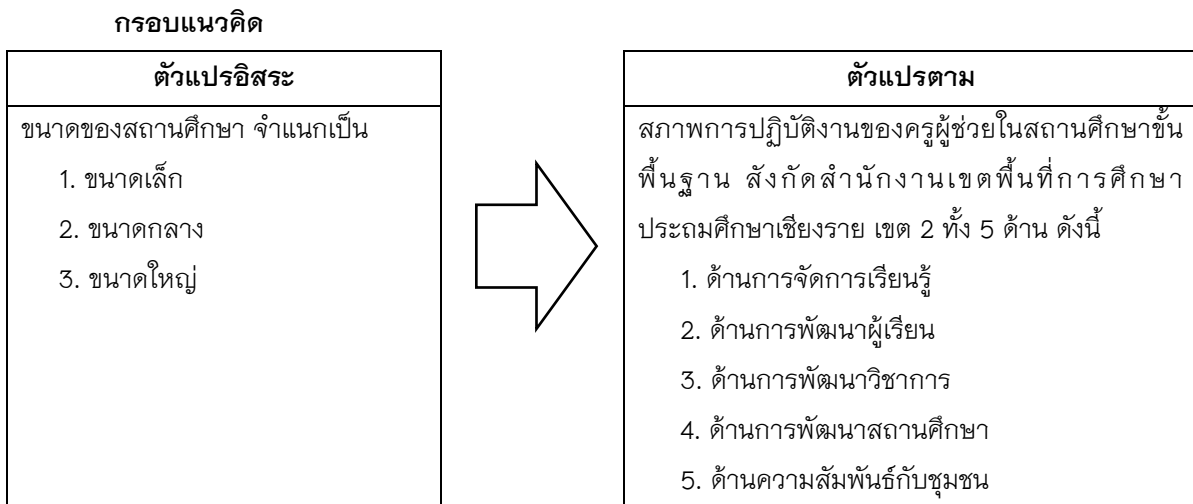
ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาเรื่องสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ด้วยผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของครูผู้ช่วยที่เริ่มต้นสู่เส้นทางของวิชาชีพครูอย่างแท้จริง ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่การ

งาน การปฏิบัติงานเพื่อผลประโยชน์ทางราชการ และยังได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ว่ามีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในแต่ละสถานศึกษาอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใช้ประกอบในการแสวงหาแนวทางการพัฒนาครูผู้ช่วยต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้การศึกษาในครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้ช่วย ในโรงเรียนที่มีครูผู้ช่วยปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2558 ทั้งหมด 37 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 492 คน โดยจำแนกได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 37 คน ครู จำนวน 365 คน และครูผู้ช่วย จำนวน 90 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครูผู้ช่วย ในโรงเรียนที่มีครูผู้ช่วยปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 294 คน แยก

เป็น ผู้บริหารสถานศึกษา 33 คน ครู 188 คน ครูผู้ช่วย 73 คน ได้มาโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นระดับชั้น และเทียบตามตารางสัดส่วนของ Krejcie and Morgan (อ้างอิงใน อีรุจดี เอกะกุล 2550 หน้า 143-144)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดสำรวจรายการ (Check List) เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับมาก
3	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	ปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

3. สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะต่างๆดังนี้

3.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่อจัดเป็นหมวดหมู่และเพื่อทราบลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 การทดสอบเปรียบเทียบใช้สถิติเชิงอนุมาน สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใช้สถิติเชิงอนุมาน คือการทดสอบค่า F หรือ ANOVA เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe'

ผลการศึกษา

พบว่าตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ครู คิดเป็นร้อยละ 63.95 รองลงมา คือ ครู คิดเป็นร้อยละ 24.83 และผู้บริหารสถานศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.22 ในส่วนของขนาดสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด คือ ขนาดใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 42.52 รองลงมา คือ ขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 40.48 และขนาดเล็ก คิดเป็นร้อยละ 17.00

สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นพบว่า ความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ครู และความคิดเห็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูผู้ช่วย มีระดับการปฏิบัติระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีระดับการปฏิบัติระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีระดับการปฏิบัติระดับมาก

สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และนำเสนอข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย

พบว่าโดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นพบว่า ความคิดเห็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองลงมา คือ ครู และครูผู้ช่วยตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รายละเอียดดังนี้

1.1.1 ด้านการจัดการเรียนรู้ สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1.2 ด้านการพัฒนาผู้เรียน สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

1.1.3 ด้านการพัฒนาวิชาการ สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครูปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้ช่วยปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1.4 ด้านการพัฒนสถานศึกษา สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครู และครูผู้ช่วยปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1.5 ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย ภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครู และครูผู้ช่วยปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นำมาเปรียบเทียบกับความแตกต่างรายคู่ พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนา

วิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน

2. อภิปรายผลการวิจัย

ในการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

2.1 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และครูผู้ช่วย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูมีระดับการปฏิบัติระดับมากที่สุด ส่วนครูผู้ช่วยมีระดับการปฏิบัติระดับมาก ทั้งเนื่องจากความแตกต่างด้านภาระงานที่รับผิดชอบ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ครูผู้ช่วยซึ่งเพิ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้ง จึงมีความคิดเห็นต่อระดับการปฏิบัติงานที่น้อยกว่าผู้บริหารสถานศึกษา และครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สายประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อุบลราชธานีเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชุลี อุดรกิจ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า พบว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่ปฏิบัติระดับมากที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ และด้านการพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้เนื่องมาจาก ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 การจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ในส่วนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนมีระดับการปฏิบัติระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูผู้ช่วยส่วนใหญ่จะไม่ได้เข้าร่วมสัมพันธ์กับชุมชนมากนัก เพราะเพิ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้ง จึงยังไม่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา สายประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า สภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ในภาพรวมทุกด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลป์ธีร์ พลະศรี (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในสังกัดกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการเปรียบเทียบสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกโดยขนาดของสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน โดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งเอาไว้ ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้านการพัฒนาวิชาการ ด้านการพัฒนาสถานศึกษา และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน สถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดกลาง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสถานศึกษาขนาดเล็ก กับขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดใหญ่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของขนาดสถานศึกษาที่มีความแตกต่างกัน ทั้งด้านของนักเรียน บุคลากร สื่อ และเทคโนโลยี กล่าวคือ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่มีจำนวนนักเรียนที่มากกว่า จึงทำให้ได้รับการจัดสรรจำนวนบุคลากร และงบประมาณที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก เมื่อมีความพร้อมทั้งด้านของบุคลากร และงบประมาณ สถานศึกษาสามารถกระจายภาระงานทั้ง 4 ฝ่ายได้อย่างทั่วถึง การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิผลมากกว่า จึงทำให้ความคิดเห็นไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธชัย เสริมพงษ์ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยพบว่า ขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันเพชร ดายังหยุด (2556) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กรรมการผู้ประเมิน และครูผู้ช่วยมีตำแหน่งต่างกัน และมีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลป์ธีร์ พลະศรี (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโดยจำแนกตามตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดเล็ก ที่มีบุคลากรไม่เพียงพอต่อระบบการบริหารงาน ครูหนึ่งคนต้องรับผิดชอบในหลายงาน ประกอบกับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยกว่า จึงเป็นเหตุให้ความคิดเห็นมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สายประเสริฐ (2552) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชุลี อุดรทิจ (2557) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผลการวิจัยพบว่า คิดเห็นของข้าราชการครู โดยจำแนกตามตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา พบว่าข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกัน และปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ดังนี้

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ควรมีการส่งเสริมให้ครูผู้ช่วยที่เพิ่งเข้ารับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ ได้เข้าไปศึกษาสภาพแวดล้อมและบริบทของชุมชน หมู่บ้านที่เป็นเขตบริการของโรงเรียนที่ตนได้ปฏิบัติงานอยู่ เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้ปกครอง เพื่อร่วมมือกันในการแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้ช่วยได้แสดงศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ โดยยึดเป้าหมาย คือ การพัฒนาผู้เรียนและโรงเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากครูผู้ช่วยที่เพิ่งได้รับการบรรจุแต่งตั้งใหม่จะมีเทคนิควิธีการในการจัดการเรียนการสอนใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชน ที่ส่งผลต่อสภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

2. ควรมีการศึกษาสภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ระหว่างสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ส่งผลต่อสภาพความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน

3. ควรมีการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูผู้ช่วย ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนในขนาดสถานศึกษาระดับต่าง ๆ

กิตติกรรมประกาศ

บทความสภาพการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ฉบับนี้เกิดขึ้นจากความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา และช่วยเหลือมาโดยตลอด และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนบทความฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหาร ครู และครูผู้ช่วยในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบพระคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผ่านลุล่วงด้วยดี ตลอดจนรวมถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ไม่ได้ระบุนาม ทำให้บทความฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บูรณพจารย์ พร้อมมอบความดีนี้ให้แก่บิดา มารดา และครอบครัวผู้ศึกษาที่เป็นกำลังใจให้แก่ผู้ศึกษาตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

กัลป์ธีร์ พลศรี. (2557). สภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดกลุ่มโรงเรียนเมืองกันทรลักษ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- จันเพชร ดायังหยุด. (2556). **สภาพและปัญหาในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ธีรฤติ เอกะกุล. (2550). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ : วิทยาออฟเซทการพิมพ์. ประพนอมศรี จัยสิน. (2549). **การศึกษาการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนตามความคิดเห็นของบุคลากร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- ปรีชา นิพนธ์พิทยา. (2542). **ทางสู่มাত্রฐานวิชาชีพครู.** ประชาศึกษา, 2552 (19).
- วิภาดา สายประเสริฐ. (2552). **สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5.** วิทยานิพนธ์ คบ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี.
- อัญชุลี อุดรกิจ (2557). **สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของครูผู้ช่วยในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

The performance of teaching personnels' duties of the Child Development
Center under the Local Government Organizations in Dokhumtai district,
Phayao

พัชรี ฟันถึงภูมิ^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Patcharee Funthungpoom^{1*} and Sunthon Khlaium²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของบุคลากร
ด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขต
อำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา ประชากร ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 111 คน เครื่องมือ
ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่
ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าความถี่

จากผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมมีสภาพการปฏิบัติงานในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับจากมากไปหา
น้อย ดังนี้ สูงสุด ได้แก่ ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการดูแลเด็ก รองลงมาด้านการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน รองลงมาด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ รองลงมา
ด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน รองลงมาด้านการจัดสภาพแวดล้อม รองลงมาด้านสื่อการเรียนการสอน รองลงมา
ด้านการนิเทศการสอน รองลงมาด้านการพัฒนาตนเอง รองลงมาด้านจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา รองลงมาด้านการ
จัดทำหลักสูตร และน้อยที่สุดด้านการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ

จากการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะพบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา พบว่า ครูขาดความรู้ใน
เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้และความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
ด้านการดูแลเด็ก พบว่าครูมีงานที่ต้องรับผิดชอบมาก ควรกำหนดให้ครู 1 คน ต่อ เด็ก 10 คน ด้านการจัดทำหลักสูตร
พบว่าครูยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมครูในการจัดทำหลักสูตร ด้านการ
เขียนแผนการจัดประสบการณ์พบว่า เด็กไม่ได้เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ ครูควรจัดทำแผนการจัด
ประสบการณ์แบบบูรณาการ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน ควรให้ครู

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : patcharee_fun@hotmail.com

ดูแลเด็กมากกว่า 1 คน ด้านสื่อการเรียนการสอน พบว่า สื่อการสอนมีจำนวนไม่เพียงพอกับจำนวนเด็ก ควรมีการ
อบรมการจัดทำสื่อการสอน ด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน พบว่า เอกสารการประเมินพัฒนาการเด็ก มีการ
เปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อย ควรหาแบบประเมินที่ใช้ได้ตลอด ด้านการนิเทศการสอน พบว่า ผู้ที่มานิเทศการสอนไม่มี
ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย ผู้นิเทศควรมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย
ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูขาดความรู้เรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้น
เรียน ด้านการพัฒนาตนเอง พบว่า ครูขาดโอกาสเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการ
อบรมปีละ 2 ครั้ง ด้านการจัดสภาพแวดล้อมพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีรั้วรอบขอบชิด ควรจัดสร้างรั้วคอนกรีตให้
ครบทุกด้าน ความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามจำนวน ครูควรจัดทำหนังสือแจ้ง
ล่วงหน้า 2-3 วัน และด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียนพบว่า เอกสารแต่ละประเภทมีมากเกินไป ครูทุกคนควรแบ่งงาน
กันทำ

คำสำคัญ: สภาพการปฏิบัติงาน, บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ

Abstract

The propose of this self-independent studying are studying the operation condition of roles and responsibilities of teaching stuffs, and studying problems, suggestions of teachers about their roles and responsibilities in Child Development Center belong to Local Organization in DokKam Tai District, Payao . 111 populations are child care teachers, child care teachers assistants, and child care of Local organization in DokKam Tai District, Payao . The research instruments are questionnaire, rating scale, and open-ended questionnaire. Data analysis by using statistics of percentile, average, standard deviation, and frequency.

The result of studying general roles and responsibilities of Child Care Center, the operation condition are in high level from high to low : the highest is classroom documents , the next is child caring, then is learning activities, then is community relationship, then is doing lesson plan, then is learning assessment, then is teaching material, then is environment management, then is classroom observing, then is education development, then is self-development, then is curriculum development, and the last is classroom research in order

From the studying the problems and suggestions from the teachers said that they lack knowledge of doing development plans. The organization should serve them to get knowledge about doing development plans. In child caring found that at the present the teachers have much more tasks to do, for example academic tasks and assignments from the organization. And there are a few teachers, so they can't good take care of the children. They suggested that a teacher should take care 10 children, it will make the operation is more effective. In curriculum found that the teacher don't have knowledge about curriculum, they should serve the seminar about the curriculum at least twice a year. The lesson plan they cannot make all 6 activities in a day. They suggested that should make integrate lesson plan to develop the children. In learning activities found that the individual differences are effect to children's learning, the teacher should be more than one teacher in a class. In teaching material found that it's not enough for the children and the teacher have to make them more every year, should be give them knowledge about producing technology teaching material. In learning

assessment found that the assessment forms always change, the teacher have to do something new, it should be the same forms and it can be used in the next time. In classroom observing, the observers don't know about teaching for the preschoolers. In classroom research found that the teacher don't have knowledge about how to do classroom research, they should be given the seminar about how to do the research to make them more understand in research. In self-development, they don't have a chance to join the seminar of government or private organization, because of the budget is not enough. They should join the seminar at least twice a year. In environment management found that the surrounding there are not safety area and big trees for children. They should build the brick fence all around. In local relationship found that some parents didn't join Child Development Center's activities, they should send the letter to the parents 2-3 days before. In classroom document found that there are too much documents and duplicate, so the teachers don't have enough time to take care of the children. They should assign tasks to each teacher equally.

Keywords: operation condition, roles and responsibility

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 80 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการศึกษาในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรทางศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในการนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 41 ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น รวมถึงพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16(9) กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นด้านการศึกษา โดยสามารถดำเนินการจัดตั้ง รับการถ่ายโอน ให้การสนับสนุนและร่วมกันจัดกับหน่วยงานอื่น ตามศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่ง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2549-2559) ซึ่งเน้นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ยึดทางสายกลางบนพื้นฐานของความสมดุลพอดี รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผล มีความรอบรู้ทันโลก เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เพื่อมุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนไทย โดยยึดคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

ภารกิจด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นอีกหนึ่งภารกิจที่กำหนดให้มีการถ่ายโอนให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งออกเป็น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดหรือมัสยิดของกรมการศาสนา ซึ่งคณะกรรมการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดการถ่ายโอนภารกิจด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของกรมพัฒนาชุมชนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.เดิม) เป็นการถ่ายโอนงบประมาณ การบริหารจัดการ วัสดุ-ครุภัณฑ์ ที่ดินและอาคารที่ปลูกสร้างให้กับองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่น สำหรับในส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมศาสนาเป็นการถ่ายโอนเฉพาะงบประมาณเท่านั้น เนื่องด้วยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ถ่ายโอนจากกรมศาสนาเป็นการบริหารจัดการโดยวัดซึ่งถือเป็นนิติบุคคลเช่นเดียวกับโรงเรียนต่าง ๆ ดังนั้นจึงไม่สามารถกำหนดให้มีการถ่ายโอนการบริหารจัดการครุภัณฑ์ที่ดินและอาคารที่ปลูกสร้างได้อย่างไรก็ตามผลกระทบจากการถ่ายโอนดังกล่าวส่งผลให้ผู้ดูแลเด็กเล็กซึ่งทำหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง ต้องเปลี่ยนสังกัดจากเดิมคือ กรมพัฒนาชุมชน กระทรวงศึกษาธิการ และกรมศาสนา มาเป็นพนักงานจ้างสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามภารกิจการถ่ายโอนดังกล่าว กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชนและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร ซึ่งประกอบด้วย 4 ตำแหน่ง คือ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และพนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ธุรการ การเงิน พัสดุ ผู้ประกอบอาหาร ภารโรง ยามรักษาความปลอดภัย และพนักงานจ้างตำแหน่งอื่น ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าจำเป็น

ในปัจจุบันบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอดอกคำใต้ มีบุคลากรด้านการสอน ประกอบด้วย ครูผู้ดูแลเด็ก สถานภาพเป็นข้าราชการหรือพนักงานครูส่วนท้องถิ่น ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก สถานภาพเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ และผู้ดูแลเด็ก สถานภาพเป็นพนักงานจ้างทั่วไป สภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ ในปัจจุบัน พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทั้งหมด 27 ศูนย์ มีบุคลากรด้านการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็ก 41 คน ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก 63 คน และผู้ดูแลเด็ก 7 คน รวมทั้งสิ้น 111 คน เนื่องด้วยภารกิจด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นภารกิจถ่ายโอนด้านการศึกษาและเป็นภารกิจที่เพิ่งเริ่มต้นใหม่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ในมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 13 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการดูแลเด็ก ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน ซึ่งจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยในฐานะเป็นนักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งรับผิดชอบงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการศึกษาเบื้องต้น พบว่า ท้องถิ่นควรส่งเสริมผู้ดูแลเด็กเล็กได้มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาปฐมวัย ให้มากขึ้นและได้รับการฝึกอบรมให้มากขึ้น (สุรสิทธิ์ ป้อมภา, 2553 หน้า 58) ด้านบุคลากรควรส่งเสริมให้ครูมีความรู้ทักษะ ในการจัดการสอนกิจกรรมเสริม ตลอดจนหลักสูตรสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สามารถนำความรู้ ทักษะต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ เสริมสร้างพัฒนาการของเด็กทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพ (กฤติมา ไทยหนุ่ม, 2553 หน้า 56) หลักสูตรในระดับปฐมวัยมีความแตกต่างจากงานหลักสูตรในระดับอื่น ๆ คือ การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยไม่มุ่งเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาการแต่จะเน้นในด้าน การเตรียมความพร้อมของเด็ก ดังนั้นครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยจำเป็นต้องมีทักษะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของตน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการเตรียมการ และพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

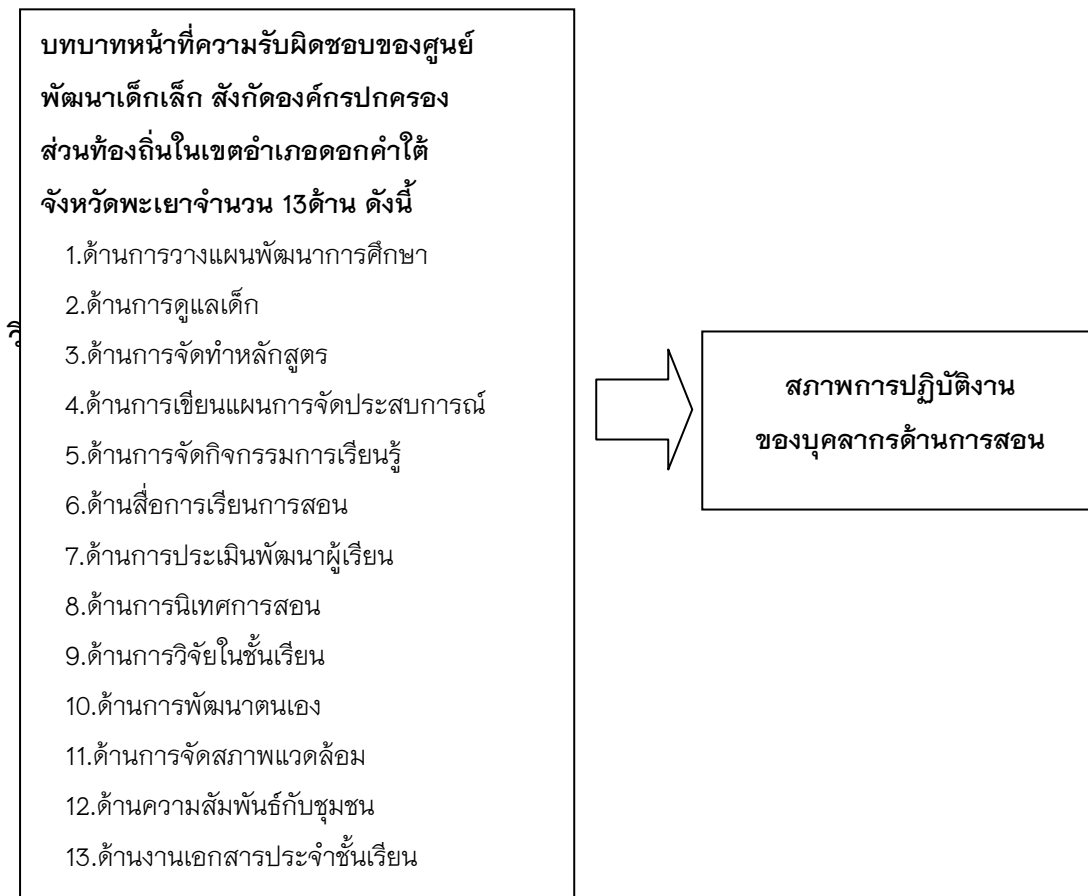
วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา (2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิด

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยาจำนวน 13 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการดูแลเด็ก ด้านการจัดทำหลักสูตร ด้านการเขียนแผนการ

จัดประสบการณ์ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านสื่อการเรียนการสอนด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน ด้านการนิเทศการสอน ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน และด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน

ผลการศึกษา

จากการวิจัยพบว่า สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่า

สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมดเป็นเพศหญิง จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 100 อยู่ในสถานภาพสมรส จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 71.9 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 46.1 มีประสบการณ์การทำงาน 16 ปีขึ้นไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 44.9 และวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8

สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

1. สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอน ตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วอยู่ในระดับมาก 13 ด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียนด้านการดูแลเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนด้านการเขียนแผนการจัดการประสบการณ์พัฒนาผู้เรียน ด้านสื่อการเรียนการสอนด้านการจัดสภาพแวดล้อมด้านการนิเทศสอน ด้านจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการจัดทำหลักสูตร และด้านการวิจัยในชั้นเรียน ตามลำดับ

2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำแผนพัฒนาการศึกษาไปเป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. ด้านการดูแลเด็ก ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การสำรวจรายชื่อเด็กที่เข้ารับการศึกษาประจำวันรองลงมา คือ การปลูกจิตสำนึกให้เด็กรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็ก

4. ด้านการจัดทำหลักสูตร ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การนำหลักสูตรไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รองลงมา คือ การจัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประเมินระหว่างการใช้หลักสูตร

5. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ สอดคล้องกับหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การส่งบันทึกหลังแผนการจัดประสบการณ์ให้แก่หน่วยงานต้นสังกัดและการปรับปรุงพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ในปีถัดไป

6. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่และการจัดกิจกรรมประจำวัน (6 กิจกรรม) และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด สังเกตจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่เรียงลำดับเหตุการณ์ และการแก้ปัญหา

7. ด้านสื่อการเรียนการสอน ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การเล่นนิทานหรือเล่าเรื่องโดยใช้สื่อรูปภาพประกอบ เพื่อเสริมสร้างจินตนาการของเด็ก รองลงมา คือ การใช้สื่ออุปกรณ์กีฬา เช่น ลูกฟุตบอล ประกอบการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การใช้สื่อเทคโนโลยีต่างๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์ มีการปฏิบัติระดับมาก

8. ด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจดบันทึกการประเมินพัฒนาการเด็กไว้เป็นหลักฐาน รองลงมา คือ การประเมินพัฒนาการเด็กโดยใช้การสังเกต และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ปกครอง

9. ด้านการนิเทศการสอนในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดปฏิทินการนิเทศการสอน รองลงมา คือ การแจ้งข้อมูลย้อนกลับแก่ครูผู้สอนหลังการประเมิน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การนำผลการประเมินการนิเทศการสอนมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางพัฒนาการนิเทศการสอนครั้งต่อไป

10. ด้านการวิจัยในชั้นเรียนในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ วิจัยในชั้นเรียนที่จัดทำขึ้นเกิดจากปัญหาด้านพฤติกรรมเด็กการนำผลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการนำผลการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนไปใช้เพื่อแก้ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรองลงมา คือ การจัดทำวิจัยในชั้นเรียน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การนำเสนอผลงานวิจัยในชั้นเรียนในที่ประชุมระดับท้องถิ่น

11. ด้านการพัฒนาตนเองในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รองลงมา คือ การใช้ภาษาในการสื่อสารที่ไพเราะ น่าฟัง นุ่มนวล อ่อนหวาน และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การศึกษาดูงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ

12. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดบรรยากาศในห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเทได้สะดวก รองลงมา คือ การจัดมุมประสบการณ์ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดห้องเรียน พื้นที่สีเขียวสนามเด็กเล่นและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอให้อยู่ในสภาพใช้การได้ดี

13. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชนในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง รองลงมา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา และประเพณีต่าง ๆ ของท้องถิ่นนั้น ๆ และข้อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์กับผู้ปกครอง

14. ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียนในภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ชื่อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดทำแบบบันทึกการตรวจสุขภาพประจำวันผู้เรียน รองลงมา คือ การจัดทำบัญชีรายชื่อ และชื่อที่มีการปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน

จากการสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรด้านการสอนตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา

1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา

จากการวิจัย พบว่า ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งประกอบด้วยแผนสามปี แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ และแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษา บุคลากรด้านการสอนมีการนำแผนพัฒนาการศึกษาไปเป็นแนวทางในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ตลอดจนมีการประเมินผลของนำแผนพัฒนาการศึกษาไปใช้ และมีการปรับปรุงแผนพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นในปีถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรศักดิ์ พันธุ์สง่า (2550, หน้า 54) ได้ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1. ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการดูแลเด็ก

จากการวิจัย พบว่า ด้านการดูแลเด็ก มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนได้มีการดูแลเด็กโดยฝึกให้เด็กสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันของเด็กได้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมเพื่อบูรณาการการเรียนรู้ของเด็ก มีการสังเกต เผื่อระวัง บันทึกความเจริญเติบโตและพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น ปลูกจิตสำนึกให้เด็กเป็นผู้ที่มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ตลอดจนการดูแลความปลอดภัย การรักษาความสะอาดทั้งภายในและภายนอกอาคารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์แรม ครุฑจันทร์ (2553, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ด้านการดูแลเด็ก ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดูแลเด็ก อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการจัดทำหลักสูตร

จากการวิจัย พบว่า ด้านการจัดทำหลักสูตร มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนได้จัดทำหรือปรับปรุงหลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น มีการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างจริงจัง มีการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ มีการประเมินหลังการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในปีถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2556, หน้า 193) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

4. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์

จากการวิจัย พบว่า ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนมีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ โดยมีการส่งแผนการสอนก่อนสอนและหลังสอนให้แก่ต้นสังกัดตรวจก่อนนำไปพัฒนาเด็ก มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์สอดคล้องกับ

หลักสูตรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและนำไปพัฒนาเด็ก ในแต่ละปีการศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและครูมีการจัดประชุมเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับวัยเด็กในปีถัดไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสกล บัองคำสิงห์ (2553) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เกมการศึกษาจากสื่อธรรมชาติ สำหรับเตรียมทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากการวิจัย พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนมีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ตลอดจนกิจกรรมเพื่อพัฒนาอารมณ์จิตใจและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จัดกิจกรรมครบทั้ง 6 กิจกรรมในหนึ่งวัน การจัดกิจกรรมวาดภาพ,ปั้นดินน้ำมัน เพื่อส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสาร หรือถ่ายทอด และการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการคิด สังเกตจำแนกเปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่เรียงลำดับเหตุการณ์ และการแก้ปัญหา กิจกรรมที่จัดขึ้นสามารถพัฒนาเด็กให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรการศึกษาระดับปฐมวัยได้กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์แรม ครุฑจันทร์ (2553, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก

6. ด้านสื่อการเรียนการสอน

จากการวิจัย พบว่า ด้านสื่อการเรียนการสอน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนใช้การเล่นิทานหรือเล่าเรื่องโดยใช้สื่อรูปภาพประกอบ เพื่อเสริมสร้างจินตนาการของเด็ก รวมถึงการใช้สื่ออุปกรณ์กีฬา เช่น ลูกฟุตบอลจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย การใช้สื่อของจริงหรือสื่อธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เร็ว มีการประดิษฐ์สื่อการสอนใหม่ๆ และใช้สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เช่น ซีดีรอม วีดีทัศน์ ประกอบกิจกรรมอย่างทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจันทร์แรม ครุฑจันทร์ (2553, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย ด้านการผลิตและใช้สื่อ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการผลิตและใช้สื่อ อยู่ในระดับมาก

7. ด้านการประเมินพัฒนาผู้เรียน

จากการวิจัย พบว่า ด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนมีการจัดบันทึกการประเมินพัฒนาการเด็กไว้เป็นหลักฐานครบทั้ง 4 ด้าน โดยการสังเกต การสัมภาษณ์หรือสอบถามจากตัวเด็กเอง มีการประเมินพัฒนาการเด็กร่วมกับผู้ปกครอง และมีการจัดทำ การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างสม่ำเสมอและเป็นระบบ เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามวัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร นราศรี (2550, หน้า 170) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

8. ด้านการนิเทศการสอน

จากการวิจัย พบว่า ด้านการนิเทศการสอน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หน่วยงานต้นสังกัดมีการจัดปฏิทินการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ แจ้งให้บุคลากรด้านการสอนทราบถึงผลของการนิเทศการสอนทุกครั้ง เพื่อให้สามารถนำผลการนิเทศการสอนไปปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเชิด ชำนิศาสตร์ (2556, หน้า 193) ได้ทำการศึกษาการพัฒนา

รูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านนิเทศการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก

9. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน

จากการวิจัย พบว่า ด้านการวิจัยในชั้นเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรด้านการสอนได้เข้ารับการอบรมการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียน ในการแก้ปัญหาพฤติกรรมเด็กและปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน และได้มีโอกาสนำงานวิจัยในชั้นเรียนของตนเสนอในที่ประชุมระดับท้องถิ่น เพื่อเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาระดับปฐมวัยอื่นในอำเภอต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกจิต สีดวง (2558, หน้า 78) ได้ทำการศึกษาคำแนะนำการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

10. ด้านการพัฒนาตนเอง

จากการวิจัย พบว่า ด้านการพัฒนาตนเอง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรด้านการสอนได้เข้ารับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน จากหน่วยงานอื่นอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการเข้าร่วมกิจกรรมชมรมเครือข่ายครูผู้ดูแลเด็กของจังหวัด มีการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองให้เหมาะสมกับความเป็นครูอยู่เสมอ ภาษาที่ใช้สื่อสารกับผู้ปกครองไพเราะ น่าฟัง นุ่มนวล อ่อนหวาน ตลอดจนการมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรสิทธิ์ ป้อมภัก (2553, หน้า 57) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพของผู้ดูแลเด็กเล็กต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ด้านบุคลากร พบว่า อยู่ในระดับมาก

11. ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

จากการวิจัย พบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดห้องเรียน มุมประสบการณ์ ห้องน้ำ ห้องส้วม พื้นที่ใช้สอยต่าง ๆ อย่างเพียงพอและถูกสุขลักษณะ มีความเหมาะสมและปลอดภัยแก่เด็ก รวมถึงการติดตั้งลวดเพื่อป้องกันแมลงและพาหะนำโรคต่าง ๆ รวมทั้งภายนอกศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพื้นที่สีเขียว สนามเด็กเล่นและสิ่งอำนวยความสะดวกมีจำนวนเพียงพออยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี เพื่อความปลอดภัยของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร นราศรี (2550, หน้า 169) ได้ทำการศึกษาคำแนะนำการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

12. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการวิจัย พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคลากรด้านการสอนได้จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านเด็ก จัดทำสมุดสื่อสารระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง จัดทำป้ายนิเทศให้ความรู้ที่ทันต่อเหตุการณ์สำหรับผู้ปกครอง นำการแสดงของเด็กเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อฝึกความกล้าแสดงออกของเด็ก การจัดประชุมผู้ปกครองและคณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและวางแผนพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ดียิ่งขึ้นในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติมา ไทยหนุ่ม (2553, หน้า 51) ได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ผลการวิจัย อยู่ในระดับมาก

13. ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน

จากการวิจัย พบว่า ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า บุคลากรด้านการสอนได้จัดทำแบบบันทึกการตรวจสุขภาพประจำวันผู้เรียน เพื่อสำรวจความผิดปกติด้านร่างกายให้แก่เด็ก รวมถึงการจัดทำบัญชีรายชื่อ จัดทำแฟ้มสะสมผลงานเด็กรายบุคคล เพื่อประเมินพัฒนาการเด็ก จัดทำแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครองของเด็ก จัดทำสมุดรายงานประจำตัวผู้เรียน จัดทำแบบประเมินพัฒนาผู้เรียน และจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมผู้เรียน เพื่อเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กในแต่ละภาคเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกัญญา บินกำซัน (2550, หน้า 70) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตปทุมวัน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานธุรการ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่นควรมีการจัดอบรมครูในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาควรมีบุคลากรในส่วน/กองการศึกษามากกว่า 1 คน เพื่อจะได้มีเวลาในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างจริงจังและเป็นระบบ เช่น ช่วยครูจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา
2. ด้านการดูแลเด็ก ควรกำหนดให้มีครูจำนวน 1 คน ต่อการเลี้ยงดูเด็ก 10 คน จะทำให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพมากขึ้น ครูควรระวังเด็กเล็กเพราะเด็กเล็กยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้มาก ควรระมัดระวังเป็นพิเศษ ควรแยกห้องเด็กเล็กกับเด็กโตที่พร้อมจะเรียนรู้ออกจากกัน
3. ด้านการจัดทำหลักสูตร ควรมีการจัดอบรมครูในการจัดทำหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และควรให้ครูเข้าอบรมเรื่องการจัดทำหลักสูตรกับหน่วยงานอื่น
4. ด้านการเขียนแผนการจัดประสบการณ์ครูควรจัดทำแผนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการทั้ง 6 กิจกรรม เพื่อพัฒนาเด็ก ควรมีการจัดทำและประเมินแผนการจัดประสบการณ์ที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย ควรมีการปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้จัดเตรียมแผนการจัดประสบการณ์
5. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรให้เวลาในการร่วมกิจกรรมสำหรับเด็กที่ช้าและไม่ทันเพื่อนควรสร้างข้อตกลงทุกครั้งก่อนเริ่มทำกิจกรรมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กที่มีอายุต่างกัน ควรมีครูดูแลเด็กมากกว่า 1 คน จึงจะทำให้การจัดกิจกรรมบรรลุตามเป้าหมายครูควรหาเทคนิคและวิธีการการสอนที่หลากหลาย
6. ด้านสื่อการเรียนการสอนสื่อของจริงทำให้เด็กเรียนรู้ได้เร็วควรมีการอบรมการจัดทำสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัยควรมีการแลกเปลี่ยนหรือยืมสื่อการสอนระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยกันควรมีสื่อการสอนสำหรับเด็กที่อายุต่ำกว่า 3 ปี เพราะจะได้ไม่มีอันตรายต่อเด็กครูต้องคำนึงถึงสื่อการสอนที่เหมาะสมกับวัยเด็ก และควรเพิ่มงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอกับจำนวนเด็ก
7. ด้านการประเมินพัฒนาการผู้เรียนควรประเมินผลหลังการสอน เพื่อช่วยให้ครูทราบปัญหาและแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาเด็กได้ดียิ่งขึ้นแบบประเมินพัฒนาการเด็กควรจัดทำให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละช่วงอายุ และควรมีแบบประเมินที่ใช้ได้ตลอด เพื่อครูจะได้นำไปถ่ายเอกสารเก็บไว้ใช้ในครั้งต่อ ๆ ไป โดยไม่ต้องจัดทำขึ้นใหม่อีก
8. ด้านการนิเทศการสอนผู้นิเทศควรมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยผู้นิเทศควรมีการกำหนดการในการนิเทศการสอนของครูให้ชัดเจน ควรมีการอบรมหรือประชุมครู เพื่อแนะนำครูในการเตรียมความพร้อมสำหรับการนิเทศการสอนจากต้นสังกัด และควรมีการนิเทศการสอนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

9. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ควรมีการจัดอบรมเรื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนที่หลากหลายรูปแบบ และวิทยากรอธิบายชี้แจง เพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ครูครูควรสนใจและติดตามผลการวิจัยอย่างต่อเนื่องการทำวิจัยในชั้นเรียนเด็กเล็กต่ำกว่า 3 ปี ต้องทำ 2 เล่มต่อปี

10. ด้านการพัฒนาตนเอง ควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมปีละ 2 ครั้ง ควรมีงบประมาณในการไปอบรมให้ครูในแต่ละครั้งครูควรผลัดเปลี่ยนกันเข้ารับการอบรมหรือปิดการเรียนการสอน เพื่อให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาคุณนย์พัฒนาเด็กเล็กและเด็กไปพร้อม ๆ กัน

11. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมควรจัดซื้อเครื่องเล่นสนามที่เด็กสามารถเล่นในร่มได้ เช่น ม้าโยกแยกสไลเดอร์พลาสติก ม้านุ่มนิ่ม เพื่อให้เด็กได้พัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ควรจัดสร้างรั้วคอนกรีตให้ครบทุกด้าน เพื่อความปลอดภัยของเด็กควรขยายพื้นที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีพื้นที่กว้างขึ้น

12. ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ควรจัดทำหนังสือแจ้งผู้ปกครอง เพื่อเข้าร่วมกิจกรรมล่วงหน้า 2-3 วัน และควรให้คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้นำชุมชนเข้ามาดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้าง

13. ด้านงานเอกสารประจำชั้นเรียน เอกสารประจำชั้นเรียนที่ครูต้องทำมากเกินไป เกิดความซ้ำซ้อน ควรเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ควรมีเอกสารประจำชั้นเรียนของเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 3 ปี ต้นสังกัดควรมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดซื้อกระดาษถ่ายเอกสารให้มาก ๆ เพื่อให้ครูถ่ายเอกสารประจำตัวเด็ก

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลือจากดร.สุนทร คล้ายอ่ำ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่งจนการศึกษาครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยกราบขอบคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายสุรสิทธิ์ บ่อมภา ผู้อำนวยการกองการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลดอกคำใต้ นางสาวเสาวรมณี บุญธิมา หัวหน้าส่วนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลคือเวียง และนางสาวพัสดราภรณ์ มะโนแสน นักวิชาการศึกษา 6ว เทศบาลตำบลหนองหล่ม ที่กรุณาให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าจนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้อนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ขอขอบพระคุณครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ดูแลเด็ก ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ที่ได้อนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่งในการเก็บข้อมูลและการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบและอุทิศแต่ บิดา มารดา และผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2553). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2542). **พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กนกจิต สีดวง. (2558). **การส่งเสริมการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, กรุงเทพมหานคร.
- กฤติมา ไทยหนุ่ม. (2553). **ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองมะค่า จังหวัดลพบุรี.** การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิราพร นราศรี (2550). **การศึกษาการดำเนินงานการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาเด็กปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ ศศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- จันทร์แรม ดรุษจันท์. (2552). **ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ดูแลเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลเมืองสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- บุญเชิด ชำนิศาสตร์. (2556). **การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการในการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี ด้านพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.** วิทยานิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพมหานคร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- วิรัตน์ ทองวิจิตร. (2553). **การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามความต้องการของชุมชน : กรณีศึกษาเฉพาะเทศบาลตำบลเทพราช.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- สกล บ้องคำสิงห์. (2553). **การพัฒนาแผนการจัดประสบการณ์เกมการศึกษาจากสื่อธรรมชาติ สำหรับเตรียมทักษะพื้นฐานคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สุกัญญา บินกำซัน. (2550). **การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตปทุมวัน สังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, กรุงเทพมหานคร.
- สุนัน ชันทะสิทธิ์. (2552). **การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุรสิทธิ์ บัอมภา. (2553). **ประสิทธิภาพของผู้ดูแลเด็กเล็ก ต่อการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.** การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม.,
มหาวิทยาลัยนเรศวร วิทยาเขตสารสนเทศพะเยา, พะเยา.
- สุรศักดิ์ พันธุ์สง่า. (2550). **การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการ
วางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1.**
วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.

**สภาพการพัฒนาคูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2**

**A teacher in the school network Suai district. Primary Educational Service
Area Office 2 Rai area**

ไพทยา อุปติมา^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Paitaya Upatima^{1*} and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า

ผลการศึกษาสภาพการพัฒนาคูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การศึกษาต่อและการศึกษาดูงาน อยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างผลงานทางวิชาการ การฝึกอบรม และการนิเทศติดตามผล อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และผลการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า รูปแบบการฝึกอบรม มีผู้เสนอความคิดเห็นมากที่สุดคือ จัดครูให้ได้เข้ารับการอบรมในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือที่เป็นประโยชน์ต่อครูหรือผู้เรียนและเป็นเรื่องที่ต้องการและสนใจ เช่น การทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การอ่านและเขียนของเด็ก เป็นต้น

คำสำคัญ: สภาพการพัฒนาคู

Abstract

The purposes of this research were to study teacher development of school community in Mae–Saruay district, Primary Educational Service Office Area 2, Chiangrai. The 41 samples used in the study had been chosen from teachers of 5 schools in Mae–Saruay district, Primary Educational Service Office Area 2, Chiangrai.

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : paitaya1210@hotmail.com

The tool used in this research was a five-level rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, average, and standard deviation.

Results of the study of teachers in the school network Suai district. Under the Office of Primary Education Area Vocational second overall at a high level. Sort in descending order as follows: education and study. In most Building academic training and supervisory monitoring. At a high level, respectively, and study suggestions about the development of the teachers in the school network Suai district. Under the Office of Primary Education Area Vocational found two forms of training. There are many opinions as possible. Reading and writing as a child.I.

Keywords: Teacher Development

บทนำ

สังคมโลกในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง หรือแม้แต่วิถีการดำเนินชีวิตประจำวันของคน ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอันมาก ซึ่งเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ ส่งผลให้ประชากรโลกมีการตื่นตัว เพื่อพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ตามความหมายของการศึกษาที่ ยัง ยักส์ รูสโซ (Jean Jacques Rousseau) ได้ให้ไว้ว่า การศึกษา คือการปรับปรุงคนให้เหมาะกับโอกาสและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป หรือ อาจกล่าวได้ว่าการศึกษา คือการนำความสามารถในตัวบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ กล่าวโดยสรุปได้ว่า การศึกษา เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศได้ เพราะการศึกษานั้นมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติให้มีความรู้ความสามารถ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม สามารถปรับตัวให้อยู่รอดปลอดภัยในสภาพแวดล้อมและยุคสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งนำพาตนเองและประเทศชาติ ก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยสังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรครูที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการ การศึกษา ทั้งนี้ มารศรี สุธานี (2540, หน้า 68-69) ได้กล่าวถึงความคาดหวังของสังคมที่มีต่อบทบาทของครูในการ พัฒนาเด็กและเยาวชนโดยสรุปได้ว่า ครูจะต้องใช้ความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่สอนเด็กให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี สามารถสอบแข่งขันด้านวิชาการต่าง ๆ ได้ ควบคู่กับการพัฒนานักเรียนด้านจิตใจ กิริยามารยาท วัฒนธรรม มีความ ซาบซึ้งในศิลปะ เสริมใสการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีสุขภาพกายและใจสมบูรณ์ รวมถึงการมีความรู้ทักษะ เกี่ยวกับอาชีพต่าง ๆ และมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน ดังนั้นครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนระบบ การศึกษาให้มุ่งสู่เป้าหมายและอุดมการณ์การจัดการศึกษาของชาติ ซึ่งครูในยุคปัจจุบันหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ครู แห่งอนาคตในศตวรรษที่ 21 นั้น (อ้างจาก จิตรลัดดา นุ่มสกุล, 2555, หน้า 22) จะต้องรับภาระหน้าที่เป็นปราชญ์ผู้ รอบรู้วิชาทั้งในและนอกตำราเรียน สามารถเป็นที่ปรึกษาที่ดีให้กับนักเรียน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ อีกทั้ง ยังจะต้องสนใจในเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีเพิ่มมากขึ้นในศตวรรษที่ 21 มีการปรับการเรียนการสอนอย่างบูรณาการมี นวัตกรรม ICT ที่มีคุณสมบัติทางด้านเทคโนโลยีโดยใช้ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ยุคใหม่ (Social Network) มา สนับสนุนการเรียนรู้และการบริหารจัดการทั้งด้าน วิชาการ บุคคล งบประมาณและการบริหารงานทั่วไป เพื่อพัฒนา คุณภาพเด็กยุคใหม่ด้วยสารสนเทศรอบด้าน ดังนั้นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปัจจัยสำคัญเป็นตัวช่วย สนับสนุน

ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเด็กไทย ประกอบไปด้วย 5 ปัจจัย คือ 1. ครู เพราะครูมีหน้าที่จัดประสบการณ์ จัดกิจกรรม จัดแหล่งการเรียนรู้หรือจัดหลายๆอย่างเพื่อให้ผู้เรียนหรือเยาวชนนั้นได้รับรู้ เรียนรู้ ผ่านสมองให้มากที่สุด 2. พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เพราะอยู่ใกล้ชิดกับผู้เรียนหรือเยาวชนตลอดเวลาจะต้องเป็นตัวช่วยให้กับครู 3. ผู้บริหาร สถานศึกษา เป็นปัจจัยที่สนับสนุนครูต้องให้กำลังใจครูผู้สอน ต้องนิเทศ ติดตาม คอยดูแลช่วยเหลือเมื่อครูประสบปัญหาอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา 4. บรรยากาศในสถานศึกษา ถือเป็นปัจจัยเสริมสนับสนุนในด้านการบริหาร สถานศึกษาของผู้บริหาร ในการจัดสถานศึกษาให้ต้องมีแหล่งเรียนรู้ที่รู้สึกปลอดภัย สบายใจ ร่มรื่น เย็นสบาย มีแต่ความสดชื่น มีแต่ความสุข เมื่อเข้ามาในรั้วโรงเรียน ความเขียวขจี มีรั้วรอบขอบชิด มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของผู้เรียน กับครูทั้งโรงเรียน ผู้เรียนกับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนต้องการมาเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ไม่หนีเรียน ทุกจุด ทุกมุม ของโรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ ดังนั้นสถานศึกษาใดที่มีบรรยากาศที่ดีเอื้อต่อการเรียนรู้ย่อมได้เปรียบสถานศึกษาอื่นที่ไม่ให้ความสำคัญหรือสนใจ 5. ผู้เรียน ซึ่งต้องมีความกระตือรือร้น ตั้งเอาใจใส่ ต้องใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ถาม ใฝ่คิด ใฝ่ติดตาม ใฝ่แสวงหา สร้างทางเลือกให้กับตนเองในการเรียนรู้ และหาวิธีการเรียนรู้ของตนเองให้ได้ว่า ชอบวิธีการ เรียนรู้อย่างไร เรียนแล้วจึงจะเข้าใจได้รวดเร็ว ต้องมีความรับผิดชอบ ต้องมีเหตุผล ต้องให้ความร่วมมือกับครู กับเพื่อนเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ ไม่เป็นตัวทำลาย ไม่ก่อกวนให้กับการเรียนรู้ ถ้าผู้เรียนสามารถประพฤติ ปฏิบัติได้ก็จะทำให้การเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจากปัจจัยสำคัญดังกล่าวข้างต้นนี้ ถือว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วย เกื้อหนุนสนับสนุนคุณภาพการศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้ครูเป็นครูมืออาชีพ และทำให้การปฏิรูป การศึกษาไทยบรรลุผลตามเจตนารมณ์ ดังนั้นการพัฒนาคักยภาพครู หมายถึงการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ทักษะ ความชำนาญและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งการพัฒนาด้านคุณธรรมและจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดเวลา ดังที่ยนต์ ชุ่มจิต (2544, หน้า 261) ได้กล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครูไว้ว่า วิชาชีพครู เป็นงานที่ต้องใช้ความรู้เป็นเครื่องมือสำหรับสอนคน หากเครื่องมือเก่าหรือล้าสมัยและไร้คุณภาพลูกศิษย์ก็จะด้อย คุณภาพด้วยครูจึงต้องศึกษาค้นคว้าพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จะเห็นได้ว่าการพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะเป็นกรรมวิธีที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานของบุคลากรให้ได้ผลดี มีทั้ง ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร กล่าวคือการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรทุกคนใน สถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารงานของสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรได้รับการพัฒนาให้สามารถนำภาวะผู้นำและบุคลิกภาพประชาธิปไตยมาเอื้อต่อการทำงานของคุณครู ให้ครูมีเสรีภาพในการ คิด มีโอกาสพัฒนาคุณภาพผลงาน รวมทั้งการพัฒนาคักยภาพในการนำหลักสูตรไปใช้ การเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในวิชาที่สอน สามารถพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และระดับพัฒนาการของผู้เรียนด้วยเทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นการพัฒนาคูให้เป็นบุคคลที่มีศักยภาพอย่าง ที่สุด จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารการศึกษาผู้บริหารต้องให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยแก้ปัญหา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้ครูทำงานได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

ปัจจุบันโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 มีทั้งสิ้นจำนวน 5 โรงเรียน มีภารกิจในการจัดการศึกษา 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา จากสภาพการจัดการศึกษาและสภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนยังไม่กว้างขวางและสภาพต่าง ๆ ยัง ไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษา ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่วางไว้ การจัดสื่อการเรียนการสอน การสร้างหลักสูตร สถานศึกษา การนิเทศการศึกษา รวมไปถึงงานด้านการวางแผนยังไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัด การศึกษาได้ ประกอบกับครูยังไม่เข้าใจในหลักการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเรื่องของการทำวิจัยเพื่อพัฒนา

คุณภาพการจัดการศึกษาเท่าที่ควร ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าเป้าหมาย จึงต้องเน้นแผนงานในการพัฒนาบุคลากรครูภายในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวยให้ดีขึ้น(อ้างจากรายงานการประชุมครูและบุคลากรครูกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย ประจำปี 2558, หน้า 5) ซึ่ง ชาญชัย อาจิมสมาจาร (2548, หน้า 102) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทอันสำคัญในการวางแผนและพัฒนาครูโดยส่งเสริมครูให้ประเมินความต้องการของความเจริญงอกงามทางวิชาชีพและตั้งเป้าหมายสำหรับตัวเองที่สามารถแปลเป็นกิจกรรมพัฒนาครู การพัฒนาบุคลากรที่จะได้ประโยชน์สูงสุดนั้นจะต้องอยู่บนพื้นฐานของการสำรวจความต้องการของผู้ที่จะได้รับการพัฒนา การศึกษาสภาพการพัฒนาบุคลากรครูในปัจจุบันว่ามีจัดการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการพัฒนาหรือไม่ จึงจะทำให้ผู้ที่เข้ารับการพัฒนามีขวัญและกำลังใจที่ดี มีความพอใจที่จะเข้ารับการพัฒนา พร้อมทั้งให้ความร่วมมือและศึกษาหาแนวทางการพัฒนาบุคลากรครูที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษาให้เกิดเกิดประโยชน์แก่เด็กนักเรียนอย่างสูงสุด และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ

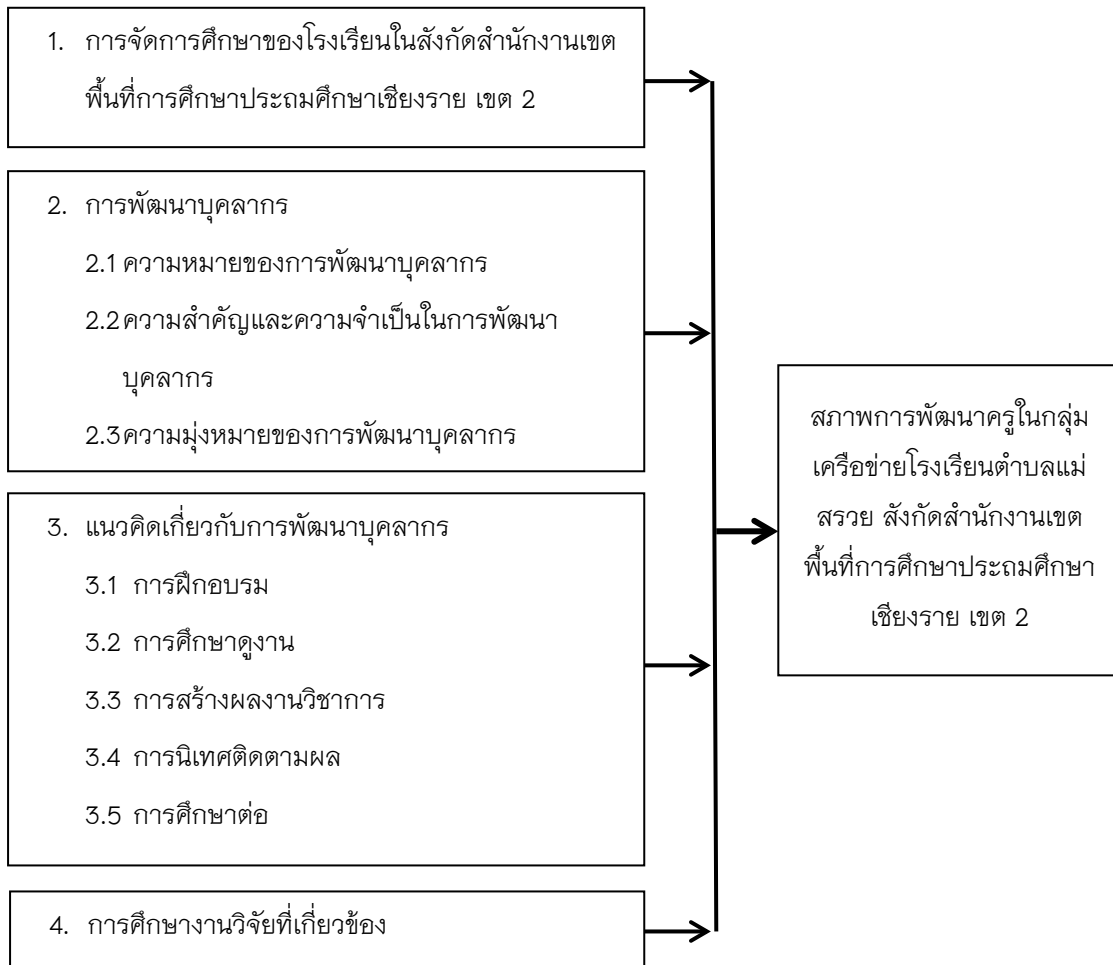
จากแนวคิดนี้เองจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาบุคลากรและแนวทางการพัฒนาบุคลากรครูเพื่อการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากร

ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 5 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 41 คน ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลแม่สรวย จำนวน 15 คน โรงเรียนป่าบงท้าวแก่นจันทร์ จำนวน 9 คน โรงเรียนหนองผ่า จำนวน 6 คน โรงเรียนบ้านสันกลาง(ราษฎร์พัฒนา) จำนวน 9 คน และ โรงเรียนโป่งปูเฟือง จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับของสภาพการพัฒนาคู่มือครูในกลุ่มเครือข่าย

โรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยแบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคู่มือในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ตามรูปแบบการพัฒนาคู่มือ 5 วิธี คือ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสร้างผลงานทางวิชาการ การนิเทศติดตามผล และการศึกษาต่อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scales) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาคู่มือในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบปลายเปิด (Open -ended)

การสร้างเครื่องมือในเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง แล้วนำเสนอร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและให้คำแนะนำในการปรับปรุงแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการนำเสนอจากอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบ ประกอบด้วย

- 5.1 นายปกาศิต อนุกุล ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
- 5.2 นายจ๋านงค์ สมควร ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน
- 5.3 นางจำเนียง พรหมยะกลาง ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
6. หาคความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ได้ โดยผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสม
 - 0 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้มีความเหมาะสม
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าแบบสอบถามนี้ไม่มีความเหมาะสม
- คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามโดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

- เมื่อ
IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องในความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

7. คำถามนั้นใช้ได้ผลการคำนวณหาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป
9. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้วไปหาความเชื่อมั่น โดยนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนบ้านป่าแดด จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งค่าที่ได้เท่ากับ 0.953 แสดงว่าเครื่องมือนี้สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้
10. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

1. หนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 5 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
3. นำแบบสอบถามที่เก็บได้มาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยดำเนินการ ดังนี้

- ตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่และร้อยละ (%)
 - ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลประชากรเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาคูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดของลิเคิร์ท (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 43) ดังนี้
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาคูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปบรรยายเป็นความเรียงเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.50 เพศหญิง ร้อยละ 19.50 สำหรับอายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างช่วงอายุ 51-60 ปี ร้อยละ 41.50 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุ 31-40 ปี ร้อยละ 39.00 ช่วงอายุ 41-50 ปี ร้อยละ 12.20 และช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี ร้อยละ 7.30 มีระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 80.50 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาโท ร้อยละ 14.60 ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.90 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน(อายุราชการ)ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการ 16 ปีขึ้นไป ร้อยละ 36.60 รองลงมาอายุราชการ 10-15 ปี ร้อยละ 34.10 5-10 ปี ร้อยละ 19.50 และต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 9.80 และตำแหน่งวิทยฐานะส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่ง ครูคศ.2 ร้อยละ 43.90 รองลงมาอยู่ในตำแหน่งครูคศ.3 ร้อยละ 34.10 ครูคศ.1 ร้อยละ 17.10 และครูผู้ช่วย ร้อยละ 4.90 ตามลำดับ

รูปแบบสภาพการพัฒนาคูในเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย ทั้ง 5 วิธี มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงสุด คือ การศึกษาต่อ ($\mu=4.74$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การศึกษาดูงาน ($\mu=4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด การสร้างผลงานทางวิชาการ ($\mu=4.46$) อยู่ในระดับมาก และการฝึกอบรม ($\mu=4.34$) อยู่ในระดับมาก ส่วนรูปแบบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด การนิเทศติดตามผล ($\mu=4.16$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1. **รูปแบบการฝึกอบรม** พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรูปแบบการฝึกอบรมภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.35$) โดยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารช่วยกระตุ้นให้ครูนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมาปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดคุณภาพต่อผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมในเรื่องต่าง ๆ มาปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผล อีกทั้งสถานศึกษาจัดกิจกรรมที่ให้ครูได้รับการพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ทักษะประสบการณ์อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

2. **รูปแบบวิธีการศึกษาดูงาน** พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นรูปแบบวิธีการศึกษาดูงานภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.52$) โดยมีความคิดเห็นว่าการศึกษาดูงานช่วยให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และข้อคิดเห็น ที่เป็นประโยชน์โดยตรงกับตนเอง และผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้เปิดโลกทัศน์ในการทำงานตนเองโดยจัดกิจกรรมศึกษาดูงานในเรื่องต่างๆ ที่สนใจและมีส่วนเกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ รวมถึงผู้บริหารมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ครูเกิดการเรียนรู้ร่วมกันบนสถานการณ์เดียวกันจากการศึกษาดูงาน

3. **รูปแบบวิธีการสร้างผลงานทางวิชาการ** พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.39$) โดยมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำการศึกษาวิเคราะห์วิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน อันประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองอย่างมืออาชีพ และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น และสถานศึกษาเอื้ออำนวยให้ครูมีเวลาในการสร้างผลงานทางวิชาการด้วยการลดภาระงานด้านต่างๆของครู

4. **รูปแบบวิธีการนิเทศติดตามผล** พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.24$) โดยมีความคิดเห็นที่ผู้บริหารนิเทศติดตาม ประเมินผลเป็นไปอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อีกทั้งผู้บริหารจัดทำรายงานสรุปผลและนำผลการนิเทศมาเป็นข้อมูลเพื่อวางแผน ปรับปรุงการนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษาที่ตั้ง

ไว้และผู้บริหารช่วยเหลือ แนะนำ วิธี เพื่อให้เห็นรูปแบบใหม่และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนซึ่งกันและกัน โดยการพาไปเยี่ยมชมการสอนของครูผู้สอนคนอื่น

5. **รูปแบบวิธีการศึกษาต่อ** พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.65$) โดยมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ จากการพัฒนาสมรรถนะ ความสามารถเชิงวิชาการมาพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้า เพื่อเสริมความรู้ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เพิ่มสูงขึ้น และผู้บริหารส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะความสามารถเชิงวิชาการของครูอย่างต่อเนื่อง

2. **ข้อเสนอแนะในการพัฒนาของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2** จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาของครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะการพัฒนาของครู สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 **การฝึกอบรม** ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ จัดครูให้ได้เข้ารับการอบรมในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือที่เป็นประโยชน์ต่อครูหรือผู้เรียนและเป็นเรื่องที่ต้องการและสนใจ เช่น การทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การอ่านและเขียนของเด็ก เป็นต้น รองลงมาคือ ควรสนับสนุนให้ครูได้ไปอบรมในเรื่องที่สนใจและเป็นประโยชน์ต่อพัฒนางานของครู อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2.2 **การศึกษาดูงาน** ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรจัดการศึกษาดูงานในหน่วยงานที่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานหรือโครงการของทั้งสองหน่วยงานได้เข้าร่วม รองลงมาคือ ควรนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานที่ตนรับผิดชอบให้ได้มากที่สุด และนำไปใช้ได้จริง

2.3 **การสร้างผลงานทางวิชาการ** ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรมีการให้คำปรึกษาและแนะนำจากผู้ที่ผ่านการประเมินวิทยฐานะผลงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานของครูต่อไป สนับสนุนงบประมาณในการทำสื่อการเรียนการสอน การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนางานของตนเอง รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง

2.4 **การนิเทศติดตามผล** ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรมีการนิเทศติดตามผลที่สม่ำเสมอ และมีหลักเกณฑ์เดียวกัน รองลงมาคือ ควรมีการกำหนดปฏิทินการนิเทศติดตามผลประชาสัมพันธ์แจ้งให้ครูได้รับทราบเพื่อเป็นการเตรียมตัวรับการนิเทศในแต่ละครั้ง

การศึกษาค้นคว้า ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรทำความเข้าใจและเอื้อเวลาให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาค้นคว้า รองลงมาคือ ควรนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้ามาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการพัฒนาครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เมื่อพิจารณาเป็นโดยรวมและรายด้านปรากฏผลเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาคูในกลุ่เครื่องช่วยโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ทั้ง 5 รูปแบบ มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด คือ การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน การสร้างผลงานทางวิชาการ และการฝึกอบรม ส่วนวิธีที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การนิเทศติดตามผล ดังมีรายละเอียดของเนื้อหาแต่ละรูปแบบ ดังนี้

- 1.1 การฝึกอบรม โดยภาพรวมพบว่า สภาพการพัฒนาคูอยู่ในระดับมาก
- 1.2 การศึกษาดูงาน โดยภาพรวมพบว่า สภาพการพัฒนาคูอยู่ในระดับมากที่สุด
- 1.3 การสร้างผลงานทางวิชาการ โดยภาพรวมพบว่า สภาพการพัฒนาคูอยู่ในระดับมาก
- 1.4 การนิเทศติดตามผล โดยภาพรวมพบว่า สภาพการพัฒนาคูอยู่ในระดับมาก
- 1.5 การศึกษาต่อ โดยภาพรวมพบว่า สภาพการพัฒนาคูอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาของครูในกลุ่เครื่องช่วยโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จากการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการพัฒนาของครูในกลุ่เครื่องช่วยโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะการพัฒนาของครู สรุปเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 การฝึกอบรม ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ จัดครูให้ได้เข้ารับการอบรมในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือที่เป็นประโยชน์ต่อครูหรือผู้เรียนและเป็นเรื่องที่ต้องการและสนใจ เช่น การทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การอ่านและเขียนของเด็ก เป็นต้น

2.2 การศึกษาดูงาน ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรจัดการศึกษาดูงานในหน่วยงานที่มีความคล้ายคลึงกันในเรื่องเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับงานหรือโครงการของทั้งสองหน่วยงานได้เข้าร่วม

2.3 การสร้างผลงานทางวิชาการ ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรมีการให้คำปรึกษาและแนะนำจากผู้ผ่านการประเมินวิทยฐานะผลงานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนางานของครูต่อไป สนับสนุนงบประมาณในการทำสื่อการเรียนการสอน การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนางานของตนเอง

2.4 การนิเทศติดตามผล ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรมีการนิเทศติดตามผลที่สม่ำเสมอ และมีหลักเกณฑ์เดียวกัน

2.5 การศึกษาต่อ ได้มีผู้เสนอแนะการพัฒนาของครูไว้มากที่สุดคือ ควรทำความเข้าใจและเอื้อเวลาให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาต่อ

จากการศึกษาสภาพการพัฒนาคูในกลุ่เครื่องช่วยโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบประเด็นสำคัญที่ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายไว้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการพัฒนาคู ในกลุ่เครื่องช่วยโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยภาพรวมมีรูปแบบการพัฒนาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากแนวคิดและความหมายของการพัฒนาตนเองตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 30) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาบุคลากรตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาไว้ว่า การดำเนินการ

พัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นผู้เชี่ยวชาญในอาชีพ โดยพัฒนาให้มีจิตสำนึกอุดมการณ์ และวิสัยทัศน์ กว้างไกลในการปฏิบัติงาน ใฝ่รู้ สามารถพัฒนาตนเองและวิชาชีพให้ก้าวหน้าทันความเปลี่ยนแปลงของสังคม อุตสาหกรรม ในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมวิชาชีพครู ให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงที่สังคมยอมรับและยกย่อง จัดปัจจัยแวดล้อมและระบบการ เกื้อหนุนช่วยเหลือครูให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย มีขวัญและกำลังใจ ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรเป็นหัวใจ หลักของการบริหารงานเพราะปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้งานสำเร็จคือคน จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะตระหนักและ เห็นความสำคัญ ซึ่งการพัฒนาบุคลากรช่วยให้ระบบ และวิธีการปฏิบัติงานมีสมรรถภาพ ช่วยทำให้สามารถแก้ไข ข้อบกพร่องและปรับปรุงวิธีการดำเนินงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ในการตอบคำถามหรือให้คำแนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาของตน และเป็นวิธีการอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยกระตุ้นบุคลากรต่างๆ ให้ปฏิบัติงานเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2554, หน้า 10) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จินาร์ตน์ สุวรรณศรี (2544, หน้า 55) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลงานวิจัยพบว่า บุคลากรมีความ ต้องการพัฒนาบุคลากรทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประพนธ์ ยิ้มสกุลกาญจน์ (2544 , หน้า 51) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูประถมในโรงเรียนอนุบาล จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมครู-อาจารย์ มีความต้องการในการพัฒนาในระดับมากทุกด้าน และสอดคล้องกับ งานวิจัยของ จินาร์ตน์ สุวรรณศรี (2544, หน้า 58) ได้ศึกษาความต้องการพัฒนาบุคลากรของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรมีความต้องการพัฒนาบุคลากรทุกด้านอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ศิริพรรณ ดิลกวัฒนานันท์ (2551, หน้า 59-61) ได้ศึกษา ความต้องการในการพัฒนาสู่มาตรฐาน วิชาชีพครูของบุคลากรครูในโรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ครูมีความต้องการในการพัฒนามาตรฐาน วิชาชีพครูในระดับมากในทุก ๆ ด้าน

นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจคือ รูปแบบการศึกษาต่อเป็นรูปแบบที่ได้พบว่ามีสภาพการพัฒนาครู สูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด คือผู้บริหารสนับสนุนให้ครูนำความรู้ ทักษะประสบการณ์ จากการพัฒนาสมรรถนะ ความสามารถเชิงวิชาการมาพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับงานวิจัยของอรัญญา บุญยงค์ (2546, หน้า 75-76) ได้ศึกษา ความต้องการพัฒนาตนเองของบุคลากรด้านการศึกษาของเทศบาลตำบล แหลมอวัง จังหวัดชลบุรี พบว่า ครูต้องการให้มีการสนับสนุนการศึกษาต่อในระดับมากที่สุดและต้องการให้มีการ กำหนดนโยบายส่งเสริมการศึกษาต่อให้ชัดเจนรวมทั้งสนับสนุนให้มีการศึกษาต่อในหลักสูตรที่เกี่ยวกับงานที่ รับผิดชอบซึ่งจะได้นำประสบการณ์มาเป็นพื้นฐานในการทำงานต่อไป ผู้บริหารให้ความสำคัญต่อการศึกษาต่อ เพื่อ เสริมความรู้ทักษะ ประสบการณ์ของตนเองให้เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งพระราชบัญญัติที่กำหนดการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษา พ.ศ. 2542 ในหมวด 7 มาตรา 52 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้สถาบันที่พัฒนาครู อาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อม และมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่ และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง ดังเช่นที่ ภิญโย สาธร (2553, หน้า 24) ได้กล่าวไว้ว่า บุคลากรประเภทที่อยู่ในองค์การหรือสถาบันแม้จะมีความรู้ความสามารถดีเพียงใดก็

ตาม ถ้าเวลาผ่านไปนาน ๆ ความสามารถย่อมจะอ่อนลงไป เนื่องจากวิธีการปฏิบัติงานตลอดจนเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาต่อเป็นวิธีหนึ่งในการที่จะพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ดีขึ้นหรือได้รับความรู้ใหม่ หน่วยงานจึงต้องส่งเสริมบุคลากรไปศึกษาต่อ หรือศึกษาเพิ่มเติมในสถานศึกษาระดับสูง การส่งไปอาจส่งไปศึกษาต่อในระดับปริญญาต่าง ๆ ภายในประเทศหรือต่างประเทศเพิ่มเติม และ รุ่ง พูลสวัสดิ์ (2553, หน้า 25) กล่าวว่า การศึกษาต่อเป็นลักษณะการพัฒนาบุคลากรอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำให้ผู้มีโอกาสไปศึกษาต่อได้รับความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิด ใหม่ ๆ และเพิ่มวุฒิทางการศึกษาด้วย ผู้บริหารการศึกษาควรรหาทางส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานได้มีโอกาสอย่างทั่วถึงต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพการพัฒนาครู

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. รูปแบบการฝึกอบรม ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้เข้ารับการอบรมในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือเป็นเรื่องที่ต้องการและสนใจสามารถนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนได้จริง เช่น การทำผลงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การอ่านและเขียนของเด็ก การฝึกอบรมด้านอนามัยในศูนย์เด็กเล็ก อำเภอแม่สรวย การฝึกอบรมทางด้านเทคโนโลยี DLTV ระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและ ควรจัดหาวิทยากรการอบรมให้ความรู้ในเรื่องการออกแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นประโยชน์เพื่อครูสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ
2. รูปแบบการศึกษาดูงาน ผู้บริหารควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเรื่องหรือเนื้อหาที่ต้องการศึกษาดูงาน ซึ่งสถานที่ในการศึกษาดูงานควรมีเนื้อหาหรือเรื่องมีความคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับงานหรือโครงการของทั้งสองหน่วยงานที่ได้เข้าร่วม และนำเอาความรู้ที่ได้จากการศึกษาดูงานมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่องานที่ตนรับผิดชอบให้ได้มากที่สุด มีระยะเวลาในการศึกษาดูงานที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสมเพียงพอต่อการรับเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์นำเสนอเนื้อหาสาระในการศึกษาดูงานที่กะทัดรัดและกระชับเข้าใจง่าย ไม่ยืดเยื้อ
3. รูปแบบการสร้างผลงานทางวิชาการ ผู้บริหารควรมีการให้คำปรึกษาและแนะนำ ช่วยเหลือประสานคณะกรรมการตรวจผลงานให้แก่ครูที่ต้องการพัฒนาผลงานอีกทั้งให้การสนับสนุนงบประมาณในการทำสื่อการเรียนการสอน การทำงานวิจัยเพื่อพัฒนางานของตนเอง ส่งเสริมให้ครูได้พัฒนางานทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง
4. รูปแบบการนิเทศติดตามผล ผู้บริหารควรมีการนิเทศติดตามผลและประเมินผลการทำงานสม่ำเสมอ อย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง และใช้หลักเกณฑ์เดียวกันในการนิเทศติดตามประเมินผล และควรกำหนดปฏิทินการนิเทศติดตามผลประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อกำหนดและอธิบายวัตถุประสงค์การนิเทศติดตามผลแก่ครูได้รับทราบก่อนได้รับการนิเทศเพื่อเป็นการเตรียมตัวพร้อมต่อการรับการนิเทศแต่ละครั้ง และเมื่อพบข้อบกพร่อง ผู้บริหารควรช่วยเหลือแนะนำแนวทางในการพัฒนาให้แก่ครูเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป
5. รูปแบบการศึกษาต่อ ผู้บริหารควรให้ความสนใจและเอื้อเวลาให้ครูได้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในการศึกษาต่อ และควรนำเอาความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาต่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยความต้องการพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานวิชาการของครูผู้สอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
 2. ควรทำการวิจัยความต้องการพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
- ควรทำการวิจัยแนวทางการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครูสายสนับสนุนงานสอนในกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนตำบลแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ ดร.โสภกา อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย บุคลากรมหาวิทยาลัยพะเยาที่เป็นผู้ให้ข้อมูลทำให้งานวิจัยครั้งนี้ และครอบครัว เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้องๆ ที่คอยให้กำลังใจทำให้การวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- คุณวุฒิ คนฉลาด. (2540). การพัฒนาองค์การ (Organization Development). ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
- ฐิระ ประवालพุกษ์. (2538). การพัฒนาบุคคลและการฝึกอบรม(Personnel Development and Training). กรุงเทพฯ : ภาควิชาพัฒนมาตรฐานตำราและเอกสารวิชาการ สำนักงานสถาบันราชภัฏ.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2536). การวิจัยเบื้องต้น. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พดิม แดงจวง. (2554). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: ดวงกลมพับลิชชิง.
- จินารัตน์ สุวรรณศรี. (2544). ความต้องการพัฒนาบุคลากรของครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศิริพรรณ ดิลกวัฒนานันท์. (2551). ความต้องการในการพัฒนาสู่มาตรฐานวิชาชีพครูของบุคลากรครูในโรงเรียนพระหฤทัย จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เข็มทอง แสงวง. (2544). ความต้องการและปัญหาการพัฒนาบุคลากรของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ประพนธ์ ยิ้มสกุลกาญจน์. (2545). การศึกษาความต้องการในการพัฒนาครูประถมในโรงเรียนอนุบาล จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- อรัญญา บุญยงค์. (2546). **ความต้องการพัฒนาตนเองบุคลากรด้านการศึกษา:ศึกษากรณีของเทศบาลตำบลแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี.** ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนัญญา วุฒินิชย์. (2553). **ความต้องการพัฒนาตนเองของพนักงานครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่.** การค้นคว้าแบบอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.(2538). **พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ.**หน่วยที่ 8-15 พิมพ์ครั้งที่ 13. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช..

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 36

State of School as Learning Organization in 21th Century of Secondary School
Group 3 under the Secondary Educational Service Area Office 36

เกตน์สิรี จันทพิมพ์^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Katesiree Jantaphim^{1*} and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 8 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คนและครูจำนวน 186 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง รองลงมาคือ ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านที่มีผู้เสนอแนะแนวทางสูงสุดคือด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่และยอมรับข้อสรุปร่วมกัน

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21 สภาพของสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the state as Learning Organization in 21th century of secondary school group 3 under the Secondary Educational Service Area Office 36. The sampling group included 8 administrators and 186 teachers, totally 194. The instrument used was a five-rating scale questionnaire and

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

Corresponding author :katesiree@maesai.ac.th

analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The results were as follows :

1. The state of school as Learning Organization in 21th century of secondary school group 3 under the Secondary Educational Service Area Office 36. was at high level. Specifically, mental models, personal mastery, team learning, shared vision and system thinking were rated ranked in order from the highest scores to the lowest, respectively.

2. The recommendation about guidelines to develop school as Learning Organization in 21th century of secondary school group 3 under the Secondary Educational Service Area Office 36. The most recommended was mental models, personnel should have opportunities to share their opinions with the colleagues and accept the conclusion together

Keywords: Learning Organization, 21th Century, State of School

บทนำ

ในโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องไม่ว่าจะเป็นทางด้าน เศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ได้ทำให้สภาพแวดล้อมการทำงานเปลี่ยนไปอย่างเห็นได้ชัด ดังที่ มาร์คคอร์ต (2550, หน้า 18-19) กล่าวไว้ว่าแรงผลักดันที่สำคัญที่จะเปลี่ยนแปลงโลกธุรกิจ และทำให้การเรียนรู้แบบทั่วทั้งองค์กรเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ มี 8 ประการคือ 1) โลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจโลก 2) เทคโนโลยี 3) การปฏิรูปและการปรับเปลี่ยนในโลกแห่งการทำงาน 4) อิทธิพลของลูกค้าที่เพิ่มขึ้น 5) ความรู้และการเรียนรู้ได้กลายเป็นสินทรัพย์ที่สำคัญขององค์กร 6) ความคาดหวังและบทบาทที่กำลังเปลี่ยนไปของพนักงาน 7) ความหลากหลายในที่ทำงานและการเคลื่อนย้ายของแรงงาน 8) ความซับซ้อนและการเปลี่ยนแปลงที่ทวีขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งเรากำลังอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์และเป็นพลเมืองของโลก เราจึงต้องทำความเข้าใจและควบคุมแรงผลักดันเหล่านี้เสียก่อน จึงจะสามารถปฏิรูปตนเองไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้และท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงในศตวรรษที่ 21 องค์กรที่ยืนหยัดอยู่ได้ก็คือ พวกที่พร้อมจะเรียนรู้ที่สุด

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กล่าวถึง 3 สังคมที่พึงประสงค์ โดยมุ่งพัฒนาสู่สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์เอื้ออาทร (อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ, 2552, หน้า 11) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึง มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรฐานที่ 3 ว่าแนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งความรู้ การสร้างวิธีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง การเรียนรู้ ความรู้นวัตกรรม สื่อ และเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาสู่สังคมแห่งความรู้ การส่งเสริมและสร้างกลไกเพื่อให้คนไทยทุกคนมีโอกาสและทางเลือกที่จะเข้าถึงปัจจัยและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย โดยการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคมจะนำมาซึ่งการพัฒนาคุณภาพประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนไทยในการพัฒนาประเทศรวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 หมวด 3 มาตรา 11 (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี, 2546) กล่าวว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่ พัฒนาความรู้ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการให้ได้อย่างถูกต้องรวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้าง

วิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติ ของข้าราชการในสังกัดให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการให้สอดคล้องกับการบริหารราชการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามพระราชกฤษฎีกานี้” ซึ่งบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษาตามเจตนารมณ์ของ พรบ. การศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ 1) จัดทำนโยบายแผนพัฒนาการศึกษาด้านวิชาการ บุคคล งบประมาณ บริหารทั่วไป 2) จัดตั้ง/รับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณ 3) พัฒนาหลักสูตร /จัดการเรียนการสอน 4) ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ 5) กำกับติดตามประเมินผลตามแผนงานโครงการ 6) ระดมทรัพยากร ปกครอง ดูแลบำรุงรักษาทรัพย์สินฯ 7) จัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 8) ส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน สร้างความสัมพันธ์

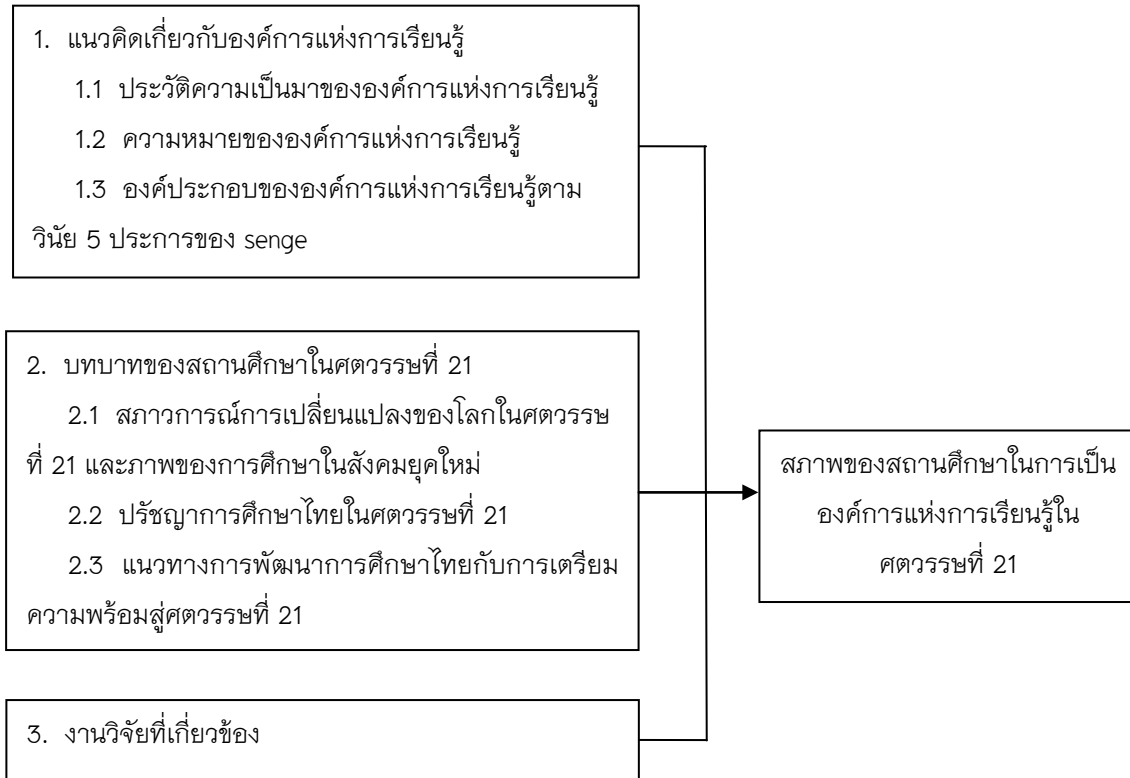
ซึ่งสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน การปรับเปลี่ยนดังกล่าวนี้ทั้งทางด้านวิชาการและวิทยาการที่ทันสมัย ขวนขวายหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ อันจะทำให้ครูเกิดความมั่นใจในตนเองและส่งผลโดยตรงต่อศิษย์ ผู้บริหารต้องพัฒนาครูให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และสร้างโรงเรียนให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ทั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เป็นองค์การที่มีหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาระดับพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนกำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา นอกจากนี้จากบทสรุปของผู้บริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 3 โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน) โดยภาพรวมแล้วพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาการบริหารของสถานศึกษา บุคลากรได้รับการสนับสนุนหรือพัฒนาค่อนข้างน้อย มีการมอบหมายงานที่ไม่ชัดเจน สถานศึกษาขาดการดำเนินงานที่ดีด้านการวิจัยของคณาจารย์ บุคลากรขาดขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน และขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดเอกลักษณ์ นโยบายและแผนพัฒนาการศึกษา (ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. ,สื่อออนไลน์)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 และใช้ผลที่ได้จากวิจัย ไปเป็นแนวทางการกำหนดนโยบาย ปรับปรุง พัฒนาบุคลากรและการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 22 คนและครูจำนวน 356 คน ในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 8 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 8 คนและครูผู้สอนจำนวน 186 คน รวมทั้งสิ้น 194 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ(Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับและตอนที่ 3 สอบถามข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 แบ่งออกเป็น 5 ด้าน โดยภาพรวม

พบว่าสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง($\bar{X} = 4.16$) ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ($\bar{X} = 4.11$) ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม($\bar{X} = 4.07$) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน($\bar{X} = 3.98$) และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมองเห็นปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้อต่อระบบ($\bar{X} = 4.04$) รองลงมาคือ การประสานงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นกระบวนการ($\bar{X} = 4.01$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการนำระบบการคิดเชิงระบบมากำหนดแนวทางการปฏิบัติในอนาคตได้($\bar{X} = 3.86$)

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความทุ่มเทการทำงานให้กับองค์การ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมาคือ การให้ความสำคัญกับคุณภาพขององค์การ($\bar{X} = 4.21$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา($\bar{X} = 3.90$)

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงาน($\bar{X} = 4.31$) รองลงมาคือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล($\bar{X} = 4.15$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป($\bar{X} = 4.09$)

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมาคือ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ขององค์การ($\bar{X} = 4.03$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การ($\bar{X} = 3.98$)

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่แตกต่างจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาคือ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดเห็นกับผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอ($\bar{X} = 4.07$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ในการประชุมมีบรรยากาศที่กระตุ้นให้ท่านแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน($\bar{X} = 4.01$)

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ดังนี้

1. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ
 - 1.1 ควรมีการจัดอบรมการคิดอย่างเป็นระบบให้แก่ครูผู้สอน คู่มือการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนและมีการส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ (จำนวน 6 คน)
 - 1.2 ควรมีการประชุม วางแผน คาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมวางแผนในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ (จำนวน 5 คน)
 - 1.3 โรงเรียนควรมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่การปฏิบัติงานหรือทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของภาระงานและมีการประสานงานร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ (จำนวน 5 คน)
 - 1.4 ควรมีการนำแนวคิดเชิงระบบมากำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร (จำนวน 3 คน)
 - 1.5 มีการใช้ทฤษฎีในการบริหารจัดการ ทั้งด้านกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริม เช่น กระบวนการ PDCA การบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และมีการเพิ่มทักษะทางวิชาชีพ (จำนวน 2 คน)
2. ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ
 - 2.1 ควรมีการร่วมมือกันของทุกฝ่ายในองค์กร มีการสร้างวัฒนธรรมที่ดีและเข้มแข็งให้กับองค์กร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศ (จำนวน 8 คน)
 - 2.2 ควรส่งเสริมบุคลากรอบรมพัฒนาศักยภาพของตนเองทุกด้าน สนับสนุนบุคลากรในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อผลประโยชน์ต่อองค์กร (จำนวน 4 คน)
 - 2.3 ผู้บริหารและครูควรมีคุณธรรม จริยธรรมและมีความยุติธรรม (จำนวน 4 คน)
 - 2.4 ต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบหลายด้านที่จะทำให้องค์การสู่ความเป็นเลิศโดยสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและให้ความสำคัญกับคุณภาพขององค์กรเป็นหลัก (จำนวน 4 คน)
 - 2.5 ควรเพิ่มทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน (จำนวน 2 คน)
 - 2.6 ควรมีการบูรณาการในทุก ๆ ด้าน ใช้ Best Practice ของโรงเรียนเป็นต้นแบบในการพัฒนาและมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ครูผู้สอน (จำนวน 2 คน)
 - 2.7 ควรจัดการแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการ ระดับกลุ่มย่อย เป็นประจำทุกภาคเรียนหรือทุกปี (จำนวน 1 คน)
3. ด้านการมีรูปแบบวิถีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง
 - 3.1 ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้มีการแสดงความคิดเห็นของตนเองได้อย่างเต็มที่และยอมรับข้อสรุปร่วมกัน (จำนวน 13 คน)
 - 3.2 ครูควรพัฒนาเรื่องการศึกษาเชิงลึก ที่นำไปสู่ความคิดอย่างหลากหลาย (จำนวน 2 คน)
 - 3.3 ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (จำนวน 1 คน)
 - 3.4 ควรเชิญวิทยากรที่ชำนาญมาพูดกระตุ้นคนในองค์กร (จำนวน 1 คน)
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน
 - 4.1 ควรมีการสร้างควมตระหนักแก่คณะครูในการมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างเข้มแข็งและถูกต้อง แผนหรือโครงการควรมีความชัดเจนตามจุดเน้น วิสัยทัศน์ และมาตรฐานของสถานศึกษา (จำนวน 9 คน)

- 4.2 ควรมีการประชุมครูชี้แจงแนวทาง หลักการเหตุผลและความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 (จำนวน 2 คน)
- 4.3 ควรสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (จำนวน 1 คน)
- 4.4 งานที่ส่วนใหญ่ขาดการติดตาม ควรมีการติดตามอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติควรมีการแก้ไขหากพบข้อผิดพลาด (จำนวน 1 คน)
5. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม
 - 5.1 ควรสร้างความตระหนักและสร้างระบบการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นกันได้อย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมในองค์กร (จำนวน 6 คน)
 - 5.2 ควรมีการเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน สร้างความไว้วางใจกัน (จำนวน 4 คน)
 - 5.3 ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกัน ร่วมกันออกแบบการจัดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีการระดมความคิดเห็นร่วมกัน (จำนวน 1 คน)
 - 5.4 ครูควรทำงานให้เต็มศักยภาพของตนเอง (จำนวน 1 คน)
 - 5.5 ควรมีผู้นำที่ดี ในการทำงานเป็นทีม (จำนวน 1 คน)
 - 5.6 ควรมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศมาวางแผนการทำงานในปีถัดไป (จำนวน 1 คน)

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สรุปผลได้ดังนี้

1. สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการคิดอย่างเป็นระบบ

ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมองเห็นปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องระบบ รองลงมาคือ การประสานงานร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นกระบวนการ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การนำระบบการคิดเชิงระบบมากำหนดแนวทางการปฏิบัติในอนาคตได้

ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความทุ่มเทการทำงานให้กับองค์กร รองลงมาคือ การให้ความสำคัญกับคุณภาพขององค์กร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา

ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ขององค์การ รองลงมาคือ มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามวิสัยทัศน์ขององค์การ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ขององค์การ

ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่แตกต่างจากเพื่อนร่วมงานและผู้บริหาร รองลงมาคือ มีการสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือความคิดเห็นกับผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานอยู่เสมอและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ในการประชุม มีบรรยากาศที่กระตุ้นให้ท่านแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการจัดอบรมการคิดอย่างเป็นระบบให้แก่ครูผู้สอน คู่มือการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อนำลงสู่การเรียนการสอนและมีการส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างเป็นระบบ ควรมีการประชุม วางแผน คาดการณ์ถึงความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น พร้อมวางแผนในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โรงเรียนควรมีการกำหนดโครงสร้างหน้าที่การปฏิบัติงานหรือทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อนของภาระงานและมีการประสานงานร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ ควรมีการนำแนวคิดเชิงระบบมากำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร มีการใช้ทฤษฎีในการบริหารจัดการ ทั้งด้านกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมเสริม เช่น กระบวนการ PDCA การบูรณาการกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และควรมีการเพิ่มทักษะทางวิชาชีพ

ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการร่วมมือกันของทุกฝ่ายในองค์กร มีการสร้างวัฒนธรรมที่ดีและเข้มแข็งให้กับองค์กร เพื่อพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศ ควรส่งเสริมบุคลากรอบรมพัฒนาศักยภาพของตนเองทุกด้าน สนับสนุนบุคลากรในการทำผลงานทางวิชาการเพื่อผลประโยชน์ต่อองค์กร ผู้บริหารและครูควรมีคุณธรรม จริยธรรมและมีความยุติธรรม ต้องมีการพิจารณาองค์ประกอบหลายด้านที่จะทำให้องค์การสู่ความเป็นเลิศโดยสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรและให้ความสำคัญกับคุณภาพขององค์กรเป็นหลัก ควรเพิ่มทักษะกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบให้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอน ควรมีการบูรณาการในทุก ๆ ด้าน ใช้ Best Practice ของโรงเรียนเป็นต้นแบบในการพัฒนาและมีการส่งเสริมทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศให้แก่ครูผู้สอนและควรจัดการแข่งขันทักษะทางด้านวิชาการ ระดับกลุ่มย่อย เป็นประจำทุกภาคเรียนหรือทุกปี

ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน มีการเสนอความคิดเห็นของตนเองต่อที่ประชุมและยอมรับข้อสรุปร่วมกัน ควรเปิดโอกาสให้ครูเสนอความคิดเห็นและเป็นผู้ตัดสินใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความเหมาะสม บริหารเป็นเพียงผู้ชี้แนะเพื่อให้คำปรึกษาและมีช่องทางในการนำเสนอข้อมูลและมุมมองหลากหลายช่องทาง ครูควรพัฒนาเรื่องการศึกษเชิงลึก ที่นำไปสู่ความคิดอย่างหลากหลาย ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปและควรเชิญวิทยากรที่ชำนาญมาพูดกระตุ้นคนในองค์กร

ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรมีการสร้างควมตระหนักแก่คณะครูในการมีส่วนร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เพื่อทุกคนจะได้ยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างเข้มแข็งและถูกต้อง แผนหรือโครงการควรมีความชัดเจนตามจุดเน้น วิสัยทัศน์และมาตรฐานของสถานศึกษา ควรมี

การประชุมครูชี้แจงแนวทาง หลักการเหตุผลและความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครอบคลุมหัวใจให้ผู้ร่วมงานให้มีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และควรมีการติดตามงานอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติควรมีการแก้ไขหากพบข้อผิดพลาด

ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะ ดังนี้ ควรสร้างความตระหนักและสร้างระบบการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมในองค์กร ควรมีการเปิดใจกว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นร่วมกัน สร้างความไว้วางใจกัน ส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกัน ร่วมกันออกแบบการจัดการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพในศตวรรษที่ 21 มีการระดมความคิดเห็นร่วมกัน ครูควรทำงานให้เต็มศักยภาพของตนเอง ควรมีผู้นำที่ดี ในการทำงานเป็นทีม และควรมีการใช้ข้อมูลสารสนเทศมาวางแผนการทำงานในปีถัดไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีต่อสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งจากผลการวิจัย มีประเด็นที่น่าสนใจ ในการนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากผลการวิจัย พบว่า สภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงนี้เน้นเป็นความท้าทายของสถานศึกษาก่อให้เกิดทั้งโอกาสและข้อจำกัดในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการพัฒนาประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วย่อมจะนำสถานศึกษาไปสู่องค์กรที่เป็นเลิศได้ โดยผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องเอาใจใส่ในการบริหารจัดการศึกษา สร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่หน่วยงาน จึงต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามแนวคิดของเซงเก้ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งเป็นส่วนส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปตามความต้องการและมีทิศทางตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับ ดารากรณ์ ชุนมิน (2553, หน้า 64) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับ ทิพากร ธงศรี (2553, หน้า 60) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมน้ำอ้นพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ ธนวัฒน์ คันทักษ์ (2556, หน้า 125) ได้ศึกษาการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2 พบว่า โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับนิวัติ รอบบุตร (2553, หน้า 72) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การบริหารงาน และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1. พฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประภาวลัย สิงห์วิวัฒน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานุริรัมย์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 โดยภาพรวมและรายด้านเห็นด้วยใน

ระดับมาก สอดคล้องกับไพโรจน์ จิรพรไพศาล (2552, หน้า 104) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาองค์การแห่งการ เรียนรู้ของสำนักงานวิจัยและพัฒนาทางทหาร กองทัพอากาศ ผลการวิจัย พบว่า ลักษณะความเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้ของสำนักงานวิจัย โดยรวมอยู่ใน ระดับสูงทุกด้าน สอดคล้องกับมยุลา เนตรพนา (2556, หน้า 88) ได้ศึกษา การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดการบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี และเพื่อเปรียบเทียบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดการบริหารส่วน จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดองค์การ บริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานีต่อการเป็นองค์การการเรียนรู้โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก สอดคล้อง กับวิไลวรรณ บัวประดิษฐ์ (2553, หน้า 111) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารโรงเรียนสู่องค์กรแห่งการ เรียนรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การ ปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมากและยังสอดคล้องกับ อาภาพร เพชรศรีสม (2556, หน้า 71) ได้ศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับความ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของการประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มี ความเห็นว่า การประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ซึ่งอยู่ในระดับมาก การมีรูปแบบ วิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง เป็นการปรับเปลี่ยนความคิดความเชื่อของตนเอง โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สามารถปรับวิธีการทำงานได้อย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลและมีการ ปรับปรุง พัฒนาการทำงานตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งมีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับตารา กรณ์ ขุนมิน (2553, หน้า 64) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ลำดับคือ ด้านการสร้าง วิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับนิวัติ ครอบบุตร (2553, หน้า 72) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาใน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านความคิดเชิงระบบ และด้านแบบ แผนความคิดอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับประภาวัลย์ สิงห์วัฒน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้แก่ ด้านรูปแบบความคิด ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้กันเป็นทีม ด้านความเป็นเลิศส่วน บุคคล และด้านการคิดอย่างเป็นระบบตามลำดับและนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอาภาพร เพชรศรีสม (2556, หน้า 71) ได้ศึกษาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับความ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของการ ประปาส่วนภูมิภาคเขต 9 ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การประปาส่วน ภูมิภาคเขต 9 มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในระดับมาก ทั้ง 5 ด้าน คือ ความรู้แห่งตน แบบแผนความคิด การคิดอย่างเป็นระบบ การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และ การเรียนรู้เป็นทีม ซึ่งขัดแย้งกับ ธนวัฒน์ ศันท์ทักษ์ (2556, หน้า 125) ได้ศึกษาการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด นครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 และเปรียบเทียบการบริหารองค์การแห่ง

การเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า การบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และขัดแย้งกับ วิไลวรรณ บัว ประดิษฐ์ (2553, หน้า 111) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนผู้องค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานและ ขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนผู้องค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน เอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ ด้านรูปแบบการคิดและมุมมองที่ เปิดกว้าง และด้านความคิดและเข้าใจเชิงระบบ

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งอยู่ในระดับมาก การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นการ เชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบโดยมองเห็นภาพรวมขององค์การและปัจจัยที่เอื้อต่อระบบ มีการนำระบบการ คิดเชิงระบบมากำหนดแนวทาง การปฏิบัติในอนาคตได้ สามารถแก้ปัญหาและมีการประสานงานอย่างเป็น กระบวนการ มีผลการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับธนวัฒน์ คณิตักษ์ (2556, หน้า 125) ได้ศึกษาการ บริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน ของโรงเรียนในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ใน ระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการ คิดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ วิไลวรรณ บัวประดิษฐ์ (2553, หน้า 111) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารโรงเรียนผู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ย มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านมุ่งมั่นสู่ความ เป็นเลิศ ด้านรูปแบบการคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง และด้านความคิดและเข้าใจเชิงระบบ และอีกทั้งยังสอดคล้องกับ ประภาวัลย์ สิงห์วัฒน์ (2556) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตามความ คิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านเห็นด้วยในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้แก่ ด้านรูปแบบ ความคิด ด้านวิสัยทัศน์ร่วม ด้านการเรียนรู้กันเป็นทีม ด้านความเป็นเลิศส่วนบุคคล และด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ตามลำดับ ซึ่งขัดแย้งกับ นิวัติ ครอบบุตร (2553, หน้า 72) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การแห่ง การเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์การ บริหารงาน และขนาดของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหาร สถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับตามค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความรอบรู้แห่งตน ด้านการเรียนรู้เป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ด้านความคิดเชิงระบบ และด้านแบบแผนความคิดอ่าน และขัดแย้งกับ ดารากรณ์ ชุนมิน (2553, หน้า 64) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการ พัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำระบบการคิดเชิงระบบมากำหนดแนวทางการปฏิบัติในอนาคตและมีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนได้เข้ารับการฝึกอบรมการคิดอย่างเป็นระบบเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะกระบวนการในการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. ด้านการมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูมีการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา อีกทั้งโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครองและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีการประสานความร่วมมืออย่างจริงจังในการพัฒนาสถานศึกษาให้มุ่งสู่ความเป็นเลิศ
3. ด้านการมีรูปแบบวิธีคิดและมุมมองที่เปิดกว้าง ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาวิธีการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และมีการสร้างความตระหนักในการเปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นของทุก ๆ ฝ่าย เพื่อการร่วมมือพัฒนาสถานศึกษาาร่วมกัน
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทุกฝ่ายควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน และกำหนดพันธกิจที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เพื่อให้เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามได้อย่างเข้มแข็งและถูกต้อง
5. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ผู้บริหารควรสร้างระบบการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างกว้างขวาง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมในองค์กร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพของสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน
2. ควรศึกษาเพื่อหาความสัมพันธ์ของระดับสภาพการดำเนินงานและสภาพปัญหาการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษาในการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากดร.โสภณ อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอนจนการศึกษาค้นคว้าสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นายวรวิดิ กิตติวงศ์ รองผู้อำนวยการ โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม จังหวัดเชียงราย ดร.สรวิชัย จิตใจ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ จังหวัดเชียงราย และ ดร.กฤษณา พลตรี ครูชำนาญการ โรงเรียนบ้านเทอดไทย จังหวัดเชียงราย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าสมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนผู้อำนวยการและคณะครูของโรงเรียนในกลุ่มมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ทุกโรงเรียน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและจัดเก็บข้อมูล

คุณค่าและคุณประโยชน์อันพึงมีจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ตลอดจนทุกท่านที่ได้มีส่วนสนับสนุนและให้กำลังใจมาโดยตลอดเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- ดารากรณ์ ชุนมิน. (2557). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- ทิพากร ธงศรี. (2553). พฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ธนวัฒน์ คัดนทักษ์. (2556). การบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนของโรงเรียน ในอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถม. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- นิวัติ รอบบุตร. (2553). พฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ประภาวัลย์ สิงห์วิวัฒน์. (2556). แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. (9 ตุลาคม 2546).ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 120 (100 ก).
- ไพโรจน์ จิรพรไพศาล. (2552). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสำนักงานวิจัยและพัฒนาการทางทหารกองทัพเรือ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.,มหาวิทยาลัยมหิดล, นครปฐม.
- มยุลา เนตรพนา. (2556). การศึกษาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- มาร์ควอดด์, ไมเคิล เจ. (2550). การพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ :Building the Learning Organization (พิมพ์ครั้งที่ 5).กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ระบบสารสนเทศเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก สมศ. (2558). ผลการประเมินคุณภาพภายนอก. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2558, จาก <http://aqa.onesqa.or.th/SummaryReport.aspx>
- วิไลวรรณ บัวประดิษฐ์. (2553). พฤติกรรมการบริหารโรงเรียนสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน เอกชน เขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

อาคม เต็มพิทยาไพสิฐ (7 สิงหาคม 2552). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1-11. โรงแรมรอยัล
ปรีนเซส กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อภาพร เพชรศรีสม. (2556). ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของการประปาส่วนภูมิภาคเขต 9. วิทยานิพนธ์
รป.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

The Current Conditions and Requirements to Develop Learning technology of School in Chiang Rai Municipality

จรรยาฐ ป้อคำ^{1*} และ ธิดาวลัย อุ๋นกอง²

Jurarat porkuml^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงรายและศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียน รองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านงบประมาณ

ความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ และเทคนิควิธีการสอน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ

2. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ควรพัฒนาด้านงบประมาณโดยเน้นให้สิ่งงบประมาณที่เพียงพอในการจัดซื้อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีการวางแผนจัดเตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และมีการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และเน้นด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศโดยเน้นให้มีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะของผู้เรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : krit.tctk@hotmail.com

คำสำคัญ: สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

Abstract

This research aims to study the study of requirements to develop learning technology of school in Chiangrai Municipality and the suggestions of the way to develop learning technology for school in Chiangrai Municipality. The sample that was used in this study is 205 teachers in Chiangrai Municipality School in 2015. This research used the questionnaire that is performed to choose 5 kinds of measurement and the statistic values that were used in this research are percentage, average and standard deviation.

The results showed that 1) The current conditions to develop learning technology of school in Chiangrai Municipality are in high level of average and if focus on each objective by descended order, the monitoring and evaluation of the using of learning technology is highest followed by the facilities of using equipment and the availability of the premises or places in school but in the other hand the budget is the lowest. In case of the needs to develop learning technology of school in Chiangrai Municipality are in high level of average so for the individual objective, found that the monitoring and evaluation of the using of learning technology is highest followed by the budget and teaching technique but the environment and atmosphere is the lowest. 2) The suggestions to develop learning technology of school in Chiangrai Municipality show that we should develop the budget by focus on the budget that enough for buying or purchasing the learning and teaching technology, have plans to use and divide the budget appropriately for supporting teachers to technology training workshop, and promote the environment and atmosphere of teaching and learning technology lab or room appropriately and can stimulate learner's skills.

Keywords: Current Conditions , Requirements to Develop Learning technology

บทนำ

การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้เข้มแข็งและมีพลังเพียงพอในการขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาคนหรือทุนมนุษย์ให้เข้มแข็ง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 และการเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของคน ทั้งในเชิงสถาบัน ระบบ โครงสร้างของสังคมให้เข้มแข็ง สามารถเป็นภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างไรก็ตามสถานการณ์การพัฒนาที่ผ่านมาส่งผลกระทบต่อคนและสังคมไทยหลายประการ จากแผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 จัดทำขึ้นภายใต้กรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 และสอดคล้องเชื่อมโยงกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ตลอดจนจนสภาพปัญหาจากการจัดและพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการในระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งพบว่ายังมีปัญหาที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาทั้งด้านการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชน ด้านคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำ ตลอดจนจนสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมในด้านประสิทธิภาพจากกรอบทิศทาง นโยบายและสภาพดังกล่าว

ข้างต้นนำมาสู่การกำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น ที่ครอบคลุมทั้งการยกระดับคุณภาพและมาตรฐาน ผู้เรียน ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา การผลิตและพัฒนาคุณภาพกำลังคนรองรับการ พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ การส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยี และนวัตกรรม การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมทั้งการ พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา อีกทั้งได้กำหนดกลยุทธ์และแนว ทางการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559 ไว้อย่างชัดเจน

ในสังคมมนุษย์ยุคความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมศึกษานับว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่าง ยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์เพราะในปัจจุบันพบว่าเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่างๆมีการเปลี่ยนแปลง ตลอดเวลาการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะนำจะทำให้มนุษย์สามารถปรับตัวได้ดีจัดการกับปัญหาได้เมื่อเป็นยุคของการ เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาของประเทศไทยจึงต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ ประเทศไทยเช่นเดียวกันที่มีการปฏิรูปการศึกษาเป็นระยะระยะ และล่าสุดได้มีการตราพระราชบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม 2545 ขึ้นโดยเป็นพระราชบัญญัติที่มุ่งเน้นการพัฒนาศึกษา เพื่อให้ทันยุคทันสมัยของการ เปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมต่าง ๆ โดยในมาตรา 4 หมวดการจัดการศึกษาได้กำหนดไว้ว่า การศึกษาหมายความว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมด้วยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค้จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการการสร้างองค์ความรู้อันเกิด จากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมและการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยใน หมวด 4 มาตรา 24 ได้ระบุไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมสื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรู้เพราะฉะนั้นการจัดการ เรียนการสอนในสถานศึกษาแต่ละแห่งจะต้องพยายามให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติทั้งนี้เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนและมีประสิทธิภาพสูงสุดและคุณภาพการจัดการศึกษา ที่ ผ่านมาคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่พอใจของสังคม เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) ได้แก่ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า ร้อยละ 50 ซึ่งจากผลการสอบในปี การศึกษา 2553 พบว่าคะแนนเฉลี่ย ในทุกระดับชั้นของวิชาภาษาอังกฤษและ คณิตศาสตร์ลดลงจากปี การศึกษา 2552 และมาตรฐานความสามารถยังได้คะแนนต่ำในเรื่องของการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจารณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของนักเรียนในระดับ มัธยมศึกษาปีที่ 2 ในวิชาคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ (Trends in International Mathematics and Science Study: TIMSS) ใน ปี 2550พบว่าประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์ 441 คะแนนและวิชาวิทยาศาสตร์ 471คะแนน ตามลำดับซึ่งยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ ซึ่งเป็นการประเมินทุก 4 ปี รวมทั้งผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ของ The Programmer for International Student Assessment (PISA) ที่ประเมิน จากผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือกลุ่มอายุ 15 ปี พบว่า คะแนนเฉลี่ยยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ผู้สำเร็จอาชีวศึกษา และอุดมศึกษามีความสามารถและสมรรถนะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ในด้านการผลิตครู คณาจารย์ให้ มีความรู้ ความสามารถและมีปริมาณที่เพียงพอ เนื่องจากนโยบายการจำกัดอัตรากำลังคนภาครัฐ รวมทั้งการใช้ มาตรการจูงใจให้ข้าราชการเกษียณอายุราชการก่อนกำหนด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ทำให้สูญเสียอัตราครูไปจำนวนหนึ่ง อีกทั้งบัณฑิตครูศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ บางส่วนที่จบการศึกษาแล้วไม่เป็นครู ครูสอนไม่ตรงวุฒิ และการขาดแคลนครู ในบางพื้นที่ ทำให้เกิดความขาดแคลนครูในภาพรวม ในขณะที่ครูสายวิชาชีพส่วนมากขาดประสบการณ์ในสถาน

ประกอบการ อีกทั้งครูยังมีภาระงานอื่นนอกเหนือจากภาระงานสอน ประกอบกับในด้านการคัดเลือกบุคคลเข้าสู่วิชาชีพครู พบว่าผู้เลือกคณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ เป็นอันดับท้าย ๆ ส่วนการพัฒนาครูก็ยังขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง และด้านสถานศึกษาพบว่า มีสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จากสภาพดังกล่าว ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา

การใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดตั้งกองทุนเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิต วิจัย และพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา โดยกองทุนมีหน้าที่ 3 เรื่อง คือ

1. การส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายการศึกษาแห่งชาติ (National Education Network) เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาไปยังสถานศึกษาทั่วประเทศ และนานาชาติ

2. ศูนย์สารสนเทศเพื่อการศึกษา (National Education Information system) เป็นศูนย์กลางจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา

3. ส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ (National Learning center) เพื่อเป็นศูนย์กลางจัดเก็บเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ซึ่งในขณะนี้กระทรวงศึกษาธิการได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจัดสรรเงินกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ระหว่างขั้นตอนการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้จัดทำแผนแม่บทกองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ภายใต้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทั้งนี้ ต้องการให้พัฒนาสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือ ETV มาเป็นสถานีโทรทัศน์ทางการศึกษา ยกเว้นรายการ Student Channel และ Teacher Channel ซึ่งในอนาคตอาจจะจัดห้องเรียนเชื่อมโยงกันทั่วโลก รวมถึง โครงการ Student Channel เปิดโอกาสให้นักเรียน ได้เรียนรู้จากครูที่มีความรู้ความสามารถ เป็นการสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างเด็กนักเรียนในเมืองและชนบท และ โครงการ Thai Teacher TV เป็นรายการโทรทัศน์สำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนการสอน แนวคิดในการบริหารจัดการและแก้ไขปัญหาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพนอกจากนี้มีการพัฒนาเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา (Inter University Network : Uni-Net) โดยเชื่อมโยงเครือข่ายความเร็วสูงระหว่าง มหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ทางการศึกษา สนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมด้านการเรียนการสอนผ่านเครือข่าย การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน Uni-Net เพื่อรองรับการศึกษาทั้งระบบ โดยสร้างโครงข่ายเคเบิลใยแก้วนำแสงพร้อมติดตั้งอุปกรณ์ทั่วประเทศเพื่อเชื่อมโยงทั้ง 4 ภูมิภาค และการขยายโครงสร้างพื้นฐานเครือข่ายสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา ปัญหาการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์มากกว่าการนำเนื้อหาสาระในสื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศไปใช้ในการเรียนการสอน และการพัฒนาผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและจัดกระบวนการเรียนรู้ ครูและนักเรียนนำความรู้ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ ด้วยตนเองน้อย ประกอบกับสถานศึกษามีจำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์สำหรับสื่อไม่เพียงพอ ล้าสมัย รวมทั้งครูยังไม่สามารถใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอนได้อย่างแท้จริงและผู้เรียนไม่ได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบกับสถานศึกษา บางแห่งยังขาดสื่อที่ทันสมัยและมีคุณภาพ ทำให้ไม่เพียงพอต่อการใช้เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองของครูและนักเรียน

สภาพปัจจุบันของการจัดการศึกษาท้องถิ่นปัจจุบันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวน 7,853 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 75 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 6,157 แห่ง เทศบาล 1,619 กรุงเทพมหานคร 1 แห่ง และเมืองพัทยา 1 แห่ง โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียง 6.3 ของนักเรียนทั้งประเทศ ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีเพียง 2 แห่งเท่านั้น คือ กรุงเทพมหานคร มีวิทยาลัยแพทยศาสตร์และวิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์ และเทศบาลนครปฐมซึ่งเปิดสอนถึงระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สำหรับด้านคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาครั้งแรก (พ.ศ. 2544-2548) พบว่า สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีคุณภาพระดับดีสูงกว่าในภาพรวมทั้งประเทศและสูงกว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเกือบทุกมาตรฐาน

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 96.3 ที่ยังไม่ได้จัดการศึกษาในระบบ นั้น ได้มีการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น

1. จัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
2. การส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์กีฬาและนันทนาการ เป็นต้น
3. การใช้ความรู้และการฝึกอบรมอาชีพในสาขาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม
4. การจัดอบรมและกิจกรรมให้ความรู้ทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ เช่น สุขอนามัย ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปวัฒนธรรมและการกีฬา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนอกจากจะมีบทบาทในการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้วยังมีบทบาทในกรณีมีส่วนร่วมส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของรัฐในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สิน ด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสถานศึกษากรรมการเขตพื้นที่การศึกษากรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการอื่น ๆ

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนไม่น้อยที่สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น จนเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชนซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญคือผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และเห็นความสำคัญของการศึกษามีการบริหารงานอย่างต่อเนื่องและมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา อย่างไรก็ตามก็ยังมีพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษาเช่น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจด้านการศึกษา ไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา บุคลากรด้านการศึกษาไม่เพียงพอ ขาดการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนักงาน/กองการศึกษาและขาดความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีปัญหาในการถ่ายโอนสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องความล่าช้าในการถ่ายโอนอันเนื่องมาจากมีขั้นตอนมากและซับซ้อน แนวนโยบายการถ่ายโอนไม่ชัดเจนขาดกลไกเตรียมความพร้อมให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถ่ายโอน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์ด้านการศึกษา

โรงเรียนเทศบาลเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้ร่วมรับภาระการจัดการศึกษาโดยมีกองการศึกษาเทศบาลมีหน้าที่ดูแลส่งเสริมสนับสนุนโรงเรียนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ ได้รับการดูแลจากหลายหน่วยงานเทศบาล การจัดการ

ศึกษาก็ยังประสบปัญหาหลายประการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540 หน้า 16) ถ้าโรงเรียนจะสร้างหลักประกันและความมั่นคงให้กับชุมชน สังคมได้นั้นสิ่งสำคัญ คือ ประสิทธิภาพของโรงเรียน เพราะคุณภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน เป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งจะทำให้เกิดความเชื่อถือของผู้ปกครอง และช่วยในการตัดสินใจที่จะทำให้ผู้ปกครองเลือกที่จะส่งบุตรหลานของตนเองเข้ามาศึกษาในโรงเรียน ในการพิจารณาว่าโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพอยู่ระดับใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญได้แก่ โรงเรียน การบริหาร ผู้บริหาร ครู บุคลากรของโรงเรียน และนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญ

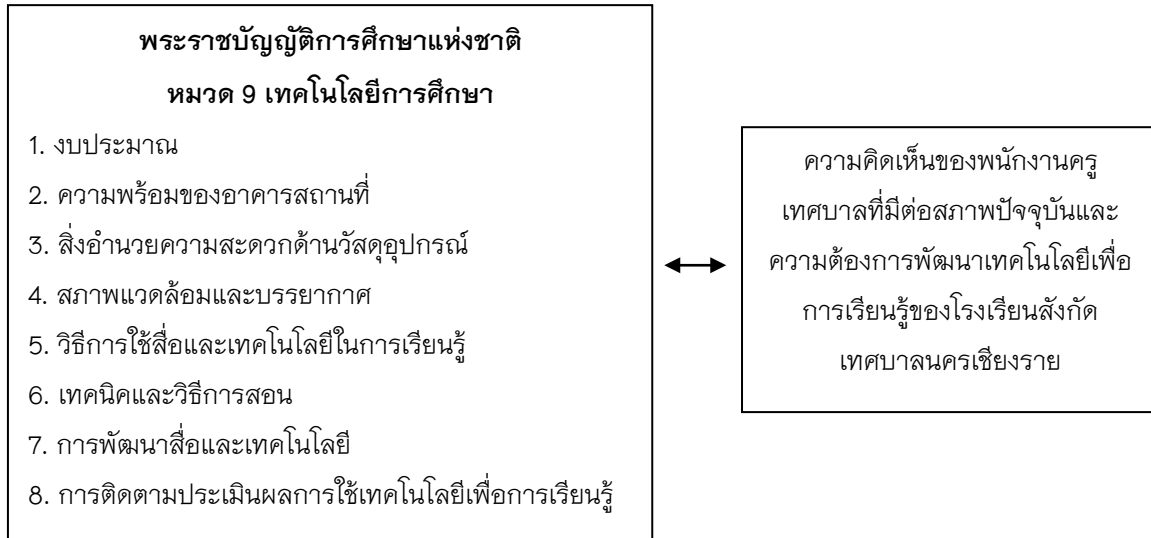
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เห็นความจำเป็นและมีความสนใจอย่างยิ่ง ที่จะศึกษา สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โรงเรียนในสังกัดเทศบาลจังหวัดเชียงราย โดยมีเป้าหมาย เพื่อรวบรวมข้อมูล แลกเปลี่ยนวิธีปฏิบัติ ในการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ซึ่งนำมาสรุปเป็นแนวทางและกำหนดวิสัยทัศน์ ในการพัฒนาโรงเรียนอีกทั้งพัฒนาศักยภาพของครูผู้สอน ซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ให้มีทัศนคติที่ดีในการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ สามารถพัฒนาใช้เทคโนโลยีได้อย่างต่อเนื่อง เห็นความสำคัญ และความจำเป็นในการนำเทคโนโลยี มาใช้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้มาใช้พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาทักษะด้านผู้เรียนให้เกิดความรู้ความสามารถในวิชาชีพและนำไปสู่คุณภาพตามความมุ่งหวังของสังคม โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่ออาชีพสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย และ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 433 คนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ปีการศึกษา 2558 จำนวน 205 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาล จังหวัดเชียงราย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 7 ด้าน คือ เพศ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง สอนระดับ เคยได้รับการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน โดยการหาค่า ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มี 8 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านอุปกรณ์ ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ด้านวิธีการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ด้านเทคนิควิธีการสอน ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี ด้านการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเนื้อหา (Content Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยาย วิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า

สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย

สภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากรองลงมาคือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับมาก และด้านความพร้อมของอาคารสถานที่อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านงบประมาณอยู่ในระดับมาก

ความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุด และเทคนิควิธีการสอนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือสภาพแวดล้อมและบรรยากาศอยู่ในระดับมาก สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

สภาพปัจจุบันด้านงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก รองลงมาคือโรงเรียนมีการวางแผนจัดเตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก และโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุน ผลให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ความต้องการด้านงบประมาณโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีงบประมาณเพียงพอในการจัดซื้อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนมีการวางแผนจัดเตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูผู้สอนเข้ารับการฝึกอบรมในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุน ผลให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในระดับมาก ตามลำดับ

สภาพปัจจุบันด้านความพร้อมของอาคารสถานที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีอาคารสถานที่อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนอยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ความต้องการด้านความพร้อมของอาคารสถานที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่เพียงพอต่อจำนวนของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุดและโรงเรียนมีสภาพห้องเรียนที่เหมาะสมต่อการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีอาคารสถานที่อยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้อยู่ในระดับมาก

สภาพปัจจุบันด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์เพียงพออยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เพียงพอต่อความต้องการของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

สภาพปัจจุบันของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนมีการพัฒนาเทคนิคในการนำเอาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือครูผู้สอนมีเจตคติที่ดีในการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

สภาพปัจจุบันด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการจัดทำเอกสารคู่มือสื่อวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมทันสมัยสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้สอนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

ความต้องการด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการจัดทำแผนเพื่อติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอนอย่างแท้จริงอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ โรงเรียนมีการพัฒนาสื่อเพื่อการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมทันสมัยสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันอยู่ในระดับมาก และพัฒนาการใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนของท่านมีความพร้อมที่จะพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาอยู่ในระดับมาก

สภาพปัจจุบันด้านการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการสรุปผลการพัฒนาครูในการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ครูผู้สอน มีการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก และโรงเรียนมีการวัดผลก่อนและหลังการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือโรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงเพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

ความต้องการด้านการติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการนำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงเพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูผู้สอน มีการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่ผ่านการทดลองหาประสิทธิภาพไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด และโรงเรียนมีการสรุปผลการพัฒนาครูในการนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการวัดผลก่อนและหลังการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก

สรุปผลการศึกษา

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย และ เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจ ควรแก่การนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. ด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีช่วงอายุ 31-40 ปี มีวุฒิทางการศึกษาปริญญาตรี ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 6-10 ปี และปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งครู ทำการสอนในระดับประถมศึกษา และเคยได้รับการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอน ซึ่งเป็นสถานภาพปัจจุบันของบุคลากรที่

ปฏิบัติงานในโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย ทั้ง 8 โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาตา ณ นคร (2557, หน้า 43) เรื่อง ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาสิงห์บุรี ที่กล่าวว่า สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียน การสอนของครูภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ เรียนการสอนภาพรวมแตกต่างกัน ส่วนปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาพรวมไม่แตกต่าง กัน ครูที่มีอายุต่างกันมีสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาพรวมแตกต่างกัน และครู ที่สังกัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างก็มีสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนการสอนภาพรวมแตกต่างกัน

2. ด้านสภาพปัจจุบันของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การติดตามประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้นั้นมีผลต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงรายทั้ง 8 โรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการประเมินผลของ เพ ชรวาดี มหาสารคาม (2553, หน้า 48) ที่กล่าวไว้ว่า การประเมินผลเกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและใช้ข้อมูล ที่มาจากผลการเรียนของผู้เรียน ให้ความสำคัญกับความเป็นปรนัย และการใช้กระบวนการเชิงประจักษ์ ในการเก็บ รวบรวมข้อมูลเพื่อการตัดสินใจคุณค่าและกระบวนการเชิงพินิจ ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงออกถึงการ ประเมินที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกอย่างในการเรียนรู้เทคโนโลยีโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ในการเรียนรู้เชื่อมโยงไปถึงตัวบ่งชี้ มีการประเมินผลการเรียนรู้เทคโนโลยี 4 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย ประเมินผลการ เรียนรู้เทคโนโลยีจากการสนทนา ประเมินผลการเรียนรู้เทคโนโลยีจากการสังเกตการปฏิบัติจริง ประเมินผลการ เรียนรู้เทคโนโลยีจากงานเขียน ประเมินผลการเรียนรู้เทคโนโลยีจากแฟ้มสะสมงาน ประเมินผลการเรียนรู้เทคโนโลยี จากการทดสอบสิ่งที่เรียนรู้ต่าง ๆ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ นั้นก็มีผลต่อสภาพปัจจุบันและ ความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในหมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 64 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมและ สนับสนุนให้มีการผลิต และพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี เพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้ โดยเปิดให้มีการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม ซึ่งรวมไปถึงความ พร้อมของอาคารสถานที่นั้นก็มีผลต่อสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ในมาตรา 4 ได้กล่าวไว้ว่า สภาพแวดล้อมคือ สภาพการจัดพื้นที่ สื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เหมาะสม อาคารสถานที่ ให้มีความพร้อมและมีคุณภาพ เอื้อให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางบวก เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในชั้นเรียน เป็นการบูรณาการคอมพิวเตอร์ให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งใน ชีวิตประจำวันของเด็กเพื่อให้เด็กมีความคุ้นเคยเช่นเดียวกับสื่อวัสดุ

ความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า การติดตามประเมินผลการใช้ เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ นั้น สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ได้ กล่าวไว้ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนา เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับ กระบวนการเรียนรู้ของคนไทย และงบประมาณนั้นส่งผลต่อความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกราช เจริญศรี (2558, หน้า 89) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน

ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน และตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน โดยรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านครูที่มีประสบการณ์ ต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน รวมไปถึงเทคนิควิธีการสอนมีผลต่อความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของรศ.ดร.อารี พันธุ์มณี (2558, หน้า 55) ที่กล่าวไว้ว่า เทคนิคการสอนของครูกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้นั้น สำหรับครูที่เด็ก ๆ ต้องการควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ สอนดีหรือถ่ายทอดความรู้ดี สอนโดยใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธี สอนโดยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำ ทำให้การเรียนเป็นการสื่อสาร 2 ทาง ระหว่างครูกับเด็ก ต้องสนใจนักเรียน ด้วยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน จำชื่อ ทักทายรู้จักก่อน จุดเด่นและรู้จักนักเรียนให้ลึกซึ้ง ต้องมีอารมณ์ขัน ผู้สอนควรรู้จักมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่มุมที่แปลกใหม่พยายามมองโลกในแง่ดี ควรแต่งกายดีแต่งกายให้เหมาะสมกับเพศ วัย กาลเทศะและทันสมัยสะอาดประณีต และเป็นระเบียบ ควรหยุดพักบ้าง ควรให้รางวัลผู้เรียน ต้องมีความรู้ดีเป็นที่ยอมรับโดยไม่มีข้อโต้แย้ง ควรใช้อุปกรณ์การสอน การใช้อุปกรณ์การสอนก็เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ควรมีการจัดเปลี่ยนห้องเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยผู้ศึกษาได้นำเสนอแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ส่วนที่สองเป็นข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงรายผลการวิจัยมีดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยสภาพปัจจุบันของการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านงบประมาณ มีค่าความเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนมีควรมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดซื้อเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ มีการวางแผนจัดเตรียมงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้และมีการจัดสรรงบประมาณที่สนับสนุนให้ครูผู้สอนเข้ารับการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้

1.2 จากผลการวิจัยความต้องการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครเชียงราย จังหวัดเชียงราย ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ มีค่าความเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น โรงเรียนควรมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในห้องปฏิบัติการที่เอื้อต่อการส่งเสริมทักษะของผู้เรียน มีการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้ครูผู้สอนสามารถนำเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้เข้ามาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนและมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่นำเอาเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน

2.2 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของบุคลากรด้านการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อส่งเสริมเรียนรู้ของผู้เรียน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ ดร.ธิดาวัลย์ อุ่ณกองที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความหวังดีเสมอมาจนทำให้การศึกษาในครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ทุกท่านที่ให้ความรู้อัน ทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ่ณกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์)นางอนุรัักษ์ บุตรสาร ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล 6 นครเชียงราย และ นายรัฐพงษ์ อภิธานินทร์ ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการ ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการจัดทำการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ชำราชากรครู ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามตลอดจนเพื่อน ๆ สาขา การบริหารการศึกษาที่มีส่วนช่วยเสริมสร้างกำลังใจจนทำให้การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จ สมบูรณ์ไปได้ด้วยดี

หากการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองมีคุณค่าและประโยชน์ต่อวงการศึกษาคคุณค่าและประโยชน์เหล่านั้นขอมอบ เป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนและประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ญาดา ณ นคร. (2557). ปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษใต้. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ธนบุรี**, ปีที่(2), 43-51.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว.
- เพชราวดี มหาสารคาม. (2553). **การประเมินสื่อการเรียนการสอนและนวัตกรรมทาง เทคโนโลยีการศึกษา**. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์ครุชมนุสสรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เอกราช เรืองศิริ.(2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต32. **วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยนครราชสีมา**, ปีที่(2), 202-210.
- รศ.ดร.อารี พันธุ์มณี. (2548). เทคนิคการสอนของครู: การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถสร้างสรรค์. **วารสาร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ(มศว)**, ปีที่(2), 55-62.

สภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของ
ครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

THE CURRENT CONDITIONS AND THE GUIDELINES OF SCHOOL
ADMINISTRATION DEVELOPMENT IN THE OPINIONS OF PHAYAO MUNICIPAL
TEACHER, PHAYAO PROVINCE

รัชনীวรรณ มั่นคง^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Rutchaneewan Munkhong^{1*} and Sopa Aumnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ในภาพรวม พบว่าการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านที่มีข้อเสนอแนะสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ คือ ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้ รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ควรจัดสรรบุคลากรให้ตรงกับสายงาน ความถนัด ความสามารถของบุคคล

คำสำคัญ: การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this independent study are for studying the Current Conditions of School Administration in the Opinions of Phayao Municipal Teachers and for studying the Guidelines for School

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Bankbio1@hotmail.com

Administration Development in the Opinions of Phayao Municipal Teachers at Phayao Province. The populations in this research are 80 teachers from 3 subsidiary schools of Phayao municipality. The study instrument in this research is the 5-level rating scale questionnaire which the collected data is analyzed by the instant program applications to find out the frequency, the percentage, the average score and the standard deviation.

The results of the study are as follows. 1) The overall state of the current conditions of School Administration in the Phayao municipal teachers' opinion is found that all of the administrative performances are in high level. When considering in each performance is also found that still in high level which sorted in descending order as follows; the budget management, the general management, the personnel management and the academic management. 2) The topmost suggestions as the guidelines for the school development in the opinion of Phayao municipal teachers is the academic management topic. Most of them propose that the organization should continuously provide the training. The workshop should be provided continuously to teacher for enlightening them about the content of curriculum and the right way to do lesson plans. The another suggestion is the personnel management topic which they claim to the differences of personnel proficiency and ability. They recommend that the organization should put the right man in the right job.

Keywords: The Academic Administration

บทนำ

การจัดและการบริหารการศึกษาแต่เดิมนั้นใช้รูปแบบการรวมอำนาจการบริหารและการตัดสินใจไว้ส่วนกลาง และมอบอำนาจการบริหารบางส่วนไปให้หน่วยงานที่รับผิดชอบ หน่วยงานการบริหารการศึกษาในส่วนภูมิภาคและสถานศึกษา แต่แนวการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ,หน้า 14 “กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และบริหารทั่วไป ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง” พระราชบัญญัติกำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีสิทธิจัดการศึกษาระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสม และตามความต้องการภายในท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์การประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยให้เป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระ มีความเข้มแข็งเพื่อยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐาน และสามารถจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการ เป็นส่วนราชการที่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ เช่นเดียวกับสถานศึกษาไม่เป็นนิติบุคคล ส่วนอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นในฐานะนิติบุคคล กำหนดไว้ในมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้สถานศึกษาของรัฐที่เป็นนิติบุคคล มีอำนาจหน้าที่ในการปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษาที่เป็นราชพัสดุตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุและที่เป็นทรัพย์สินอื่น ๆ

รวมทั้งจัดหารายได้จากการบริหารสถานศึกษา และเก็บค่าธรรมเนียมสถานศึกษาที่ไม่ขัดแย้งกับนโยบายวัตถุประสงค์และภารกิจของสถานศึกษา ดังนั้นผลของการจัดการศึกษาจะเป็นเช่นใดนั้น จึงขึ้นอยู่กับการบริหารงานของสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีขอบเขตภารกิจในการบริหารและจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลไว้ 4 ด้าน คือ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการ 2. ด้านการบริหารงบประมาณ 3. ด้านการบริหารงานบุคคล 4. ด้านการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 56)

สำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีสภาพเป็นนิติบุคคล มีสถานศึกษาในสังกัด 6 แห่ง คือ 1. โรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล) 2. โรงเรียนเทศบาล 2 (แม่ตำครุณเวทย์) 3. โรงเรียนเทศบาล 3 (หลายอิงราษฎร์บำรุง) 4. โรงเรียนเทศบาล 4 (ภูมินทร์ราษฎร์นุกูล) 5. โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) 6. โรงเรียนเทศบาล 6 (ครูบาอินไตรัฐประชาอุทิศ) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระบบให้เป็นไปตามสาระบัญญัติแห่งชาติดการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 รวมทั้งการจัดการศึกษาตามนโยบายและการกำกับดูแลของกองการศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา โดยสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาตามข้อกำหนดของชาติเป็นสำคัญ

สรุปปัญหาในการบริหารจัดการสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยาข้อมูลการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา โดยกองการศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา (รายงานผลการปฏิบัติงานเทศบาลเมืองพะเยา, 2557, หน้า 26-27) ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา ได้รับงบประมาณล่าช้ากว่าที่กำหนดไว้ ความรู้ความสามารถในการทำงานบุคลากร และการจัดทำเอกสารการเบิกจ่ายที่มีข้อจำกัด ขั้นตอนยุ่งยาก
2. ด้านการบริหารงานบุคลากร ขาดครูผู้สอนที่ตรงกับวิชา ครูยังขาดความรู้ความสามารถที่ตรงกับสาขาที่สถานศึกษาต้องการ บางส่วนยังยึดติดพฤติกรรมการสอนเดิม ขาดความรู้ความสามารถในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. ด้านการบริหารงานวิชาการ การปรับเปลี่ยนหลักสูตรบ่อยทำให้ครูปรับตัวไม่ทัน เกิดความเหนื่อยหน่ายในการจัดการเรียนการสอน ไม่เข้าใจในเนื้อหาหลักสูตร ทำให้ผู้เรียนมีข้อจำกัดในการพัฒนาการเรียนรู้ขาดการนิเทศติดตาม ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป การที่ครูได้รับมอบหมายนอกเหนือหน้าที่จากการสอน ที่กองการศึกษาหรือจากสำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา เช่นงานส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม งานส่งเสริมความสัมพันธ์ชุมชน งานบริการสาธารณสุข ฯลฯ ทำให้ครูต้องใช้เวลาสอนบางส่วนไปร่วมงานหรือกิจกรรมเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนมีเวลาเรียนน้อยลง ผู้ปกครองขาดความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษา ส่งผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาเทศบาลเมืองพะเยา

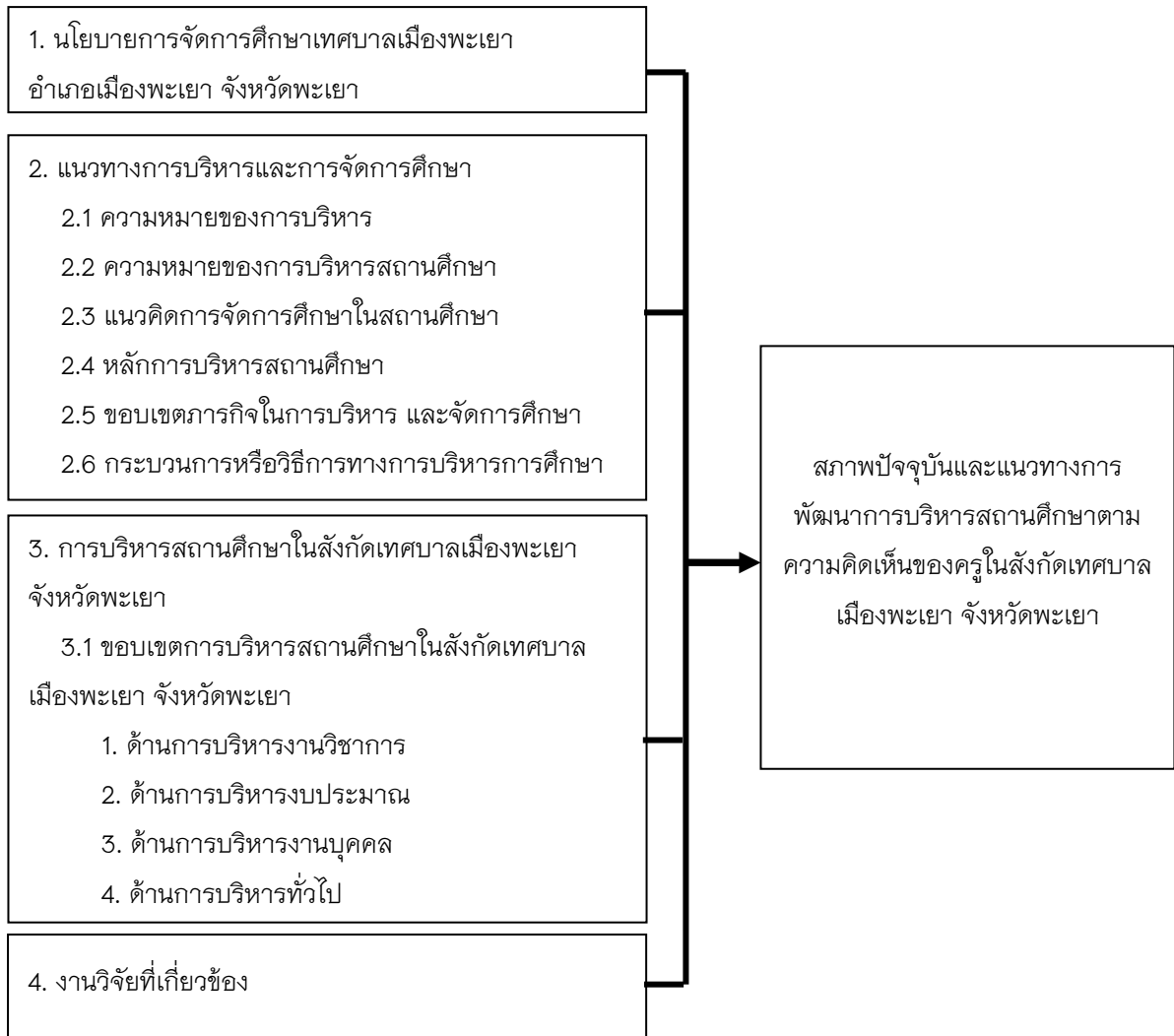
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา สามารถนำแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา(2)เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วย ครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา จำนวน 3 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 80 คน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความ

ความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) และตอนที่ 3 สอดคล้องเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ในภาพรวม การดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ระดับการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา มีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น รองลงมา คือ สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่มาจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่นที่สถานศึกษาตั้งอยู่ และสถานศึกษานำหลักสูตรที่มาจากการวิเคราะห์ มากำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย รวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดนิเทศ ติดตามอย่างมีคุณภาพทั่วถึง มีความต่อเนื่องเป็นระบบและเหมาะสมกับสถานศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำการเงิน การบัญชีให้สอดคล้องและถูกต้องตามระเบียบ รองลงมา คือ สถานศึกษามีความโปร่งใสในการใช้งบประมาณสามารถตรวจสอบและมีความพร้อมในการตรวจสอบทั้งภายในและภายนอก และสถานศึกษาจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ ซึ่งระบุแผนงานโครงการที่สอดคล้องวงเงินงบประมาณที่ได้รับตามแผนระดับทรัพยากร ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำบัญชีการเบิกจ่ายเงินในสถานศึกษาเป็นปัจจุบัน

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม สัมมนาในหัวข้อที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ตรงกับสายงาน และเพิ่มทักษะวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ รองลงมา คือ สถานศึกษามีโครงการส่งเสริมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ด้านวินัย จรรยาบรรณตามมาตรฐานวิชาชีพ และสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ศึกษาต่อ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ครู ให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณภาพของงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษาได้รับการสรรหา และบรรจุครูตรงกับความต้องการของสถานศึกษา

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีความมั่นคง ปลอดภัย รองลงมา คือ

สถานศึกษามีการดำเนินการจัดกิจกรรมให้นักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่ครอบคลุมโครงสร้าง ภารกิจและกลยุทธ์สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของสถานศึกษา ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การดำเนินงานธุรการในสถานศึกษา มีความรวดเร็ว ถูกต้องตามระเบียบ ประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพ และมีการประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะ ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรจัดให้มีการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูผู้สอนได้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรและการจัดทำแผนการเรียนรู้ การนิเทศภายใน-ภายนอก ควรดำเนินนิเทศแบบกัลยาณมิตร เป็นรายบุคคล/รายกลุ่ม จัดปฏิทินปฏิบัติงานให้ชัดเจน และควรสนับสนุนให้ครูพัฒนาสื่อ นวัตกรรม โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในงานวิชาการ มีการกำกับ ติดตามอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นพัฒนาการ ทักษะความสามารถผู้เรียน จัดบริหารงานด้านวิชาการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มีเอกภาพในการทำงานมากขึ้น ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรสนับสนุนจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของโรงเรียน คำนึงถึงสภาพบริบทจริง ทัวถึง ควรลดขั้นตอนการปฏิบัติงานบางอย่างที่ไม่จำเป็นในการเบิกจ่ายงบประมาณ มีความชัดเจน มีความคล่องตัว ไม่เกิดความล่าช้า เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เน้นในเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพ คุ่มค่า โดยกำหนดให้มีการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย ซึ่งเดิมพิจารณาจากตัวโครงการว่าต้นทุน/คุ่มค่าหรือไม่ โดยให้พิจารณาจากมิติอื่นๆด้วย ด้านการบริหารงานบุคคล ควรจัดสรรบุคลากรให้ตรงกับสายงาน ความถนัด ความสามารถของบุคคลส่งเสริมให้บุคลากรให้มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีความต่อเนื่อง และมีการพัฒนาจัดเก็บข้อมูลให้ครอบคลุม ชัดเจน ส่งเสริมสวัสดิการ การบริหารจัดการครู บุคลากรทางการศึกษา ให้มีขวัญกำลังใจในการทำงานมากขึ้น ด้านการบริหารทั่วไป สนับสนุนเทคโนโลยีที่ทันสมัย จัดทำระบบสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน จัดอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับสถานการณ์ที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน และควรลดภาระงาน/กิจกรรมที่นอกเหนือจากงานประจำ เพื่อให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาสภาพปัจจุบันและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ซึ่งมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารงบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานการวิจัย ปราณี วงศ์ชูประพันธ์ (2548, หน้า 81 – 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร พบว่า ทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการบริหารการเงินและงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไปและลำดับที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ และสอดคล้องกับงานวิจัย สมถวิล ศรีจันทร์ วิโรจน์ (2552, หน้า 67) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แต่ละด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการ

บริหารงบประมาณ รองลงมา คือด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนด้านการบริหารวิชาการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารงานวิชาการ ในภาพรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการใช้ข้อมูลและสารสนเทศแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิบูลย์ ไม้เลี้ยง (2550, หน้า93) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 3 พบว่า ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยภาพรวมของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด การจัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นสื่อการเรียนรู้ การเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก คือ ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่นมีการตัดสินใจและแก้ปัญหาการเรียนการสอนร่วมกับคณะครูผู้บริหาร สรรหาทรัพยากรและวัสดุที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรกิจ ฮานาพิ (2553, หน้า106) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต พบว่า มีสภาพการดำเนินงานการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 6 ด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ดังนี้ ด้านการนำข้อมูลไปใช้ ด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการตรวจสอบข้อมูล ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการวิเคราะห์ข้อมูล และด้านการจัดหน่วยหรือคลังข้อมูล

3. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ในภาพรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการจัดทำการเงิน การบัญชีให้สอดคล้องและถูกต้องตามระเบียบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรง โตโย (2551, หน้า 88) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการดำเนินงานการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การจัดทำทะเบียนคุม การเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินเป็นไปตามกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง รองลงมาคือการเก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินตามแผนปฏิบัติประจำปีให้เป็นไปตามระเบียบของทุนการศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วิเคราะห์ศักยภาพของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดทำรายได้และสินทรัพย์ในส่วนที่นำมาซึ่งรายได้และผลประโยชน์ของสถานศึกษา เพื่อจัดทำทะเบียนข้อมูลสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลเนตร แก้วบุตตา (2557, หน้า80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น(2553, หนังสือสั่งการ) ที่กล่าวว่าโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์มีการจัดทำแผนงบประมาณของสถานศึกษามีความสอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์

4. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารงานบุคคล ในภาพรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรม สัมมนาในหัวข้อที่สอดคล้องและเป็นประโยชน์ตรงกับสายงาน และเพิ่มทักษะวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปัทมา พุทธแสน (2551, หน้า112-114) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ก่อนมีการวางแผนได้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษาด้านการจัดอัตรากำลัง ก่อนมีการวางแผนได้ประเมินความต้องการของอัตรากำลังของสถานศึกษา กำหนดคุณสมบัติของบุคลากรสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรุณญา วงษาคร (2556, หน้า 79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า หลักความมั่นคงในอาชีพโดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก คือการส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เข้ารับการอบรมสัมมนา การจัดให้มีการอบรม พัฒนาตนเองเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งสูงขึ้น จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรอย่างมีระบบและต่อเนื่องตามลำดับ

5. สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ด้านการบริหารทั่วไป ในภาพรวมระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่าระดับการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาและบริหารจัดการอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีความมั่นคง ปลอดภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวภาค พงษา (2552, หน้า 115) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไปตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม สถานศึกษามีการจัดการด้านอาคารสถานที่เพื่อส่งเสริมการมีสุขภาพที่ดี ปราศจากมลภาวะและมีการจัดระบบรักษาความสะอาด ปลอดภัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ ศรีอุตร (2553, หน้า 67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ พบว่า สภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูธุรการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการจัดระบบการบริหารและการพัฒนาองค์กร รองลงมาคือ ด้านการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม และด้านงานเทคโนโลยี และระบบเครือข่ายสารสนเทศ ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา ธรรมยากร (2553, หน้า87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า ด้านอาคารสถานที่โดยภาพรวมอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก โดยเฉพาะในเรื่องโรงเรียนมีการจัดแบ่งหน้าที่ให้บุคลากรรับผิดชอบอาคารสถานที่ โรงเรียนมีการตกแต่งบริเวณอาคารสถานที่ให้สะอาด เรียบร้อยสวยงามอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอาคารสถานที่เป็นส่วนประกอบหนึ่งในสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษาหรือการเรียนการสอน โดยจะต้องดูแลเอาใจใส่อาคารสถานที่ให้เป็นระเบียบ เหมาะสมเป็นสัดส่วน สะอาด ร่มรื่น สวยงาม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากการวิจัยสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยาครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรมีการจัดนิเทศ ติดตามอย่างมีคุณภาพทั่วถึง มีความต่อเนื่อง เป็นระบบและเหมาะสมกับสถานศึกษา
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรมีการจัดทำบัญชีการเบิกจ่ายเงินในสถานศึกษาให้เป็นปัจจุบัน
3. ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรได้รับการจัดสรร สรรหา และบรรจุครูตรงกับความต้องการของสถานศึกษา
4. ด้านการบริหารทั่วไป การดำเนินงานธุรการในสถานศึกษา มีความรวดเร็ว ถูกต้องตามระเบียบ ประหยัด คุ่มค่า มีประสิทธิภาพและมีการประเมินผล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ชุมชน ตลอดจนปัจจัยที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ในสังกัดเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ดร.โสภณ อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา และคณะกรรมการทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองสำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นายเสมอ วงศ์พุมิ รองผู้อำนวยการเขตพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 ว่าที่ร้อยตรีวรพล ใจคำ ผู้อำนวยการโรงเรียนเทศบาล ๕ (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) อาจารย์เบญจมาศ ปัญญาฟู ตำแหน่ง ครู ระดับ ชำนาญการพิเศษ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และคณะครูโรงเรียนเทศบาล 1 (พะเยาประชานุกูล), โรงเรียนเทศบาล 4 (ภูมินราชนุกูล), โรงเรียนเทศบาล 5 (แก้วปัญญาอุปถัมภ์) ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ ครูบาอาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน และมหาวิทยาลัยพะเยา ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทั้งปวง และคอยให้คำแนะนำระหว่างการศึกษามาโดยตลอด

เหนือสิ่งอื่นใด ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ครอบครัวที่สนับสนุนและคอยให้กำลังใจทุกเวลาที่เหน็ดเหนื่อย ให้ความช่วยเหลือทุก ๆ ด้าน จนการเรียนรู้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี

ทำยนี้ผู้เขียนขอโน้มรำลึกถึงอำนาจบารมีของคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่อยู่ในสากลโลก อันเป็นที่พึ่งให้ผู้เขียนมีสติปัญญาในการศึกษาค้นคว้าให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอให้เป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดา ครอบครัวของผู้เขียน ตลอดจนผู้เขียนหนังสือ และบทความต่าง ๆ ที่ให้ความรู้แก่ผู้เขียนจนสามารถทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2550). **หลักการบริหารการศึกษาท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546ก). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ.. (2546ข). **พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ..(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จิตติมา ธมชยา. (2553). **ศึกษางานวิจัยเรื่องการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา**. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ดำรง ไตโย. (2551). **ศึกษางานวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต2**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ค.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- นิลเนตร แก้วบุตดา. (2557). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์**. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- ปัทมา พุทธแสน. (2551). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพชรบูรณ์ เขต 3**. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ปราณี วงศ์ชูประพันธ์. (2548). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร**. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.จังหวัดกำแพงเพชร.
- วรกิจ ฮานาฟี. (2553). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพและความพึงพอใจต่อการดำเนินงานการจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2**. วิทยานิพนธ์ คม. (การบริหารการศึกษา). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมถวิล ศรีจันทร์วิโรจน์. (2552). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดสมุทรปราการ**. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- สำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา. (2557-2558). **รายงานผลการปฏิบัติงานสำนักงานเทศบาลเมืองพะเยา ประจำปี2557**. พะเยา: นครนิเวศการพิมพ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- เสาวภาค พงษา. (2552). **ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต1. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.**
- วิบูลย์ ไม้เลี้ยง. (2550). **ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. กศ.ม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.**
- วีระศักดิ์ ศรีบุตร. (2553). **ศึกษางานวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ, ชัยภูมิ.**
- อรัญญา วงษาคร. (2556). **ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพการบริหารงานบุคคลตามระบบคุณธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระแก้ว เขต 2. การบริหารการศึกษา. กศ.ม. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.**

สภาพและข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

State and suggestions on team work for the teachers under Secondary education services area 36, the 3rd subgroup

ลดาวัลย์ คำปวน^{1*} และ ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง²

Ladawan Khampoun^{1*} and Thidawan Unkong²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมและข้อเสนอแนะในการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ปีการศึกษา 2558 มี 8 โรงเรียน จำนวน 186 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยกำหนดสัดส่วน (Stratified Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการสร้างควมไว้วางใจกัน รองลงมา คือ ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง และด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย ตามลำดับ ส่วนด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สำหรับข้อเสนอแนะที่สำคัญ ดังนี้ ควรกำหนดโครงสร้างงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน และชี้แจงบทบาทหน้าที่ของแต่ละสายงานอย่างชัดเจน ให้ความไว้วางใจเพื่อนร่วมงานในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถในการทำงานได้อย่างเต็มที่ เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีเสรีภาพอย่างตรงไปตรงมา เปิดใจคุยกันโดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ ให้ความเคารพเสียงส่วนมาก ให้ความร่วมมือกันในการทำงานโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงานเป็นหลัก มีการติดตามการทำงานของทีมงานอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบและส่งเสริมการพัฒนาอย่างเต็มรูปแบบ

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Student in Master of Education, University of Phayao, Phayao, 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : ladawan@maesai.ac.th

Abstract

The purposes of this research were to study state and suggestions on team work for the teachers under Secondary education services area 36, the 3rd subgroup. The samples of this research were 186 of teachers from 8 different schools under the Secondary education services area 36, the 3rd subgroup. The samples were selected by using sample size determination and stratified sampling, that classified by school size. The instruments were questionnaires. Collected data were analyzed by using frequency, percentage, mean and standard deviation.

The findings of the research were the following; the state and suggestions on teamwork for teachers under Secondary education services area 36, the 3rd subgroup. The overall state of teamwork at high level. After items analysis all of them could be related by mean score in descending order as follows ; thrust, strongly cooperation, openly communication and the lowest level of the teamwork state was team consulting. The suggestions for team working were; to set the obviously work structures, to define vision and mission together, to clarify the role for everyone and in every part of the organization, truly trust colleagues, complete the mission and work with fully capabilities, have frankly freedom to work, openly talk and accept in majority, good cooperation and concern for team success, always monitor the teamwork's result, fully promote the teamwork development.

Keywords: team work, education services area 36

บทนำ

การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในสภาพการทำงานในปัจจุบัน เพราะในองค์กรหรือหน่วยงานทุกแห่งมีการกิจกรรมมากมายที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ความสำเร็จของงานต่าง ๆ นั้น แนวทางหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยในการทำงานเป็นทีม เนื่องจากงานบางชนิดไม่สามารถทำให้สำเร็จได้เพียงคนเดียวต้องอาศัยกำลังคน กำลังความรู้ ความสามารถและประสบการณ์จากหลาย ๆ คน ต้องการความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ บางครั้งต้องแก้ปัญหาของหน่วยงานร่วมกันเป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีเอกภาพของหน่วยงานและส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของหน่วยงาน (สมชาติ กิจบรรจง, 2540, หน้า 28) ซึ่งสอดคล้องกับทัศนะของ (ยงยุทธ เกษสาคร, 2541, หน้า159) ที่ว่า การดำเนินงานหากบุคลากรมีส่วนร่วมร่วมกัน มีส่วนรับผิดชอบ และปฏิบัติงานร่วมกันเป็นทีม ความสำเร็จของงานย่อมบรรลุวัตถุประสงค์นั้นทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ

ปัจจุบันองค์กรของรัฐและเอกชนได้ให้การยอมรับและนำการทำงานเป็นทีมมาใช้โดยเน้นให้มีการสร้างทีมงานให้แข็งแกร่งให้บุคลากรทุกคนเห็นความสำคัญของกระบวนการทำงานร่วมกันเป็นทีมซึ่งจะส่งผลให้การทำงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพการที่องค์กรจะพัฒนาและก้าวไปข้างหน้าได้ที่สำคัญก็คือความร่วมมือของคนในองค์กรนั้นว่าจะมีการประสานความร่วมมือกันมากน้อยเพียงใดความสำเร็จในการทำงานนั้นไม่ได้เกิดจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในองค์กรตามลำพังแต่เกิดจากผลของความร่วมมือนำมาซึ่งการประสานงานของคนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องของสังคมไทยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญและให้ความสนใจกับการทำงานเป็นทีมเพราะได้เล็งเห็นความสำคัญของการที่มีความรู้ทักษะและประสบการณ์ที่หลากหลายในการทำงานซึ่งจะช่วยให้ทีมงานมีความ

สมบุรณ์และมีประสิทธิภาพมากกว่าการแก้ปัญหาหรือการดำเนินงานแบบเดิมที่ต่างคนต่างทำงานของตน (ณัฐพันธ์ เจริญพันธ์ และคณะ, 2545, หน้า 18)

การพัฒนาบุคลากรยังเป็นการเสริมสร้างจิตสำนึกของบุคลากรให้เกิดความรับผิดชอบ เข้าใจในงานและหน้าที่รวมทั้งสามารถปรับตัวให้ทันต่อวิทยาการที่เปลี่ยนแปลงได้โดยสามารถประยุกต์ใช้สิ่งที่ได้รับจากการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมรอบตัวจนเกิดเป็นเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ตนเองและองค์กรได้ อีกทั้งยังทำให้วิธีการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพดีขึ้น ตลอดจนจนเป็นการเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถและเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นต่อไป ในแง่การพัฒนาคน การพัฒนาบุคลากรยังส่งผลให้เกิดความตระหนักในคุณค่าแห่งตน อันจะเป็นแรงจูงใจที่ผลักดันให้การทำงานเป็นไปอย่างเต็มที่และดีที่สุด ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีต่อองค์กร ก่อให้เกิดเป็นความรักความผูกพันต่อองค์กรได้ในที่สุด (สายวสันต์ จันทร์ตา, 2542, หน้า 14)

ดังนั้น การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญต่อทุกองค์กร และเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงาน ซึ่งการทำงานเป็นทีมมีบทบาทสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทีมงานเป็นอย่างดี ดังจะก่อให้เกิดการแบ่งปันความรู้จากประสบการณ์และความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลายของสมาชิก ทำให้ได้ทางเลือกที่ดีและรอบด้าน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาในระดับบุคคล อีกทั้งยังสนองต่อความต้องการขององค์กรอีกด้วย แต่ทั้งนี้ทีมต้องสร้างความรู้สึกร่วม ให้มีแรงบันดาลใจในการทำงานร่วมกัน เพราะการจะบรรลุเป้าหมายโดยนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้นั้น ไม่ใช่บุคคลเพียงคนเดียวที่จะออกคำสั่งหรือดำเนินการ แต่ทุกคนในทีมต้องสร้างความรู้สึกร่วมกัน รับผิดชอบร่วมกัน โดยสร้างภาวะผู้นำให้กับทุกคนในทีม ดังเช่น (วิทยา ตำนธำรงกุล, 2546, หน้า 328-329) ได้กล่าวไว้ว่า สมาชิกจะเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม เกิดความภาคภูมิใจในทีม ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความสัมพันธ์ลดน้อยลง ซึ่งจะนำสมาชิกไปสู่ความร่วมมือร่วมใจและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น

โรงเรียนในฐานะองค์กรทางการศึกษาระดับหน่วยปฏิบัติมีภารกิจหลักคือการจัดการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถเป็นคนดีมีคุณธรรมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขเพื่อให้เป็นไปตามสาระของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 1 มาตรา 6 ที่ระบุว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์สมบุรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเป็นสุข (กรมสามัญศึกษา, 2542 หน้า 6-7) ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในยุคการปฏิรูปการศึกษานี้จะต้องประกันคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนได้เป็นการสร้างความมั่นใจและหลักประกันแก่ผู้เรียนผู้ปกครองชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานผู้สำเร็จการศึกษามีคุณภาพตามที่สังคมต้องการตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดให้สถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง (กรมสามัญศึกษา, 2545 หน้า 1)

การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งขึ้นตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการกำหนดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ลงวันที่ 17 สิงหาคม 2553 ลำดับที่ 36 ประกอบด้วยห้องที่จังหวัดพะเยา และจังหวัดเชียงราย แบ่งส่วนราชการออกเป็น 6 กลุ่มย่อย ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย 4 กลุ่มย่อยและจังหวัดพะเยา 2 กลุ่มย่อย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 59 แห่ง ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย จำนวน 41 แห่ง พื้นที่จังหวัด

พะเยา 18 แห่ง มีผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 58 คน รองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 101คน ข้าราชการครู จำนวน 2,735 คน และนักเรียน จำนวน 51,432 คน

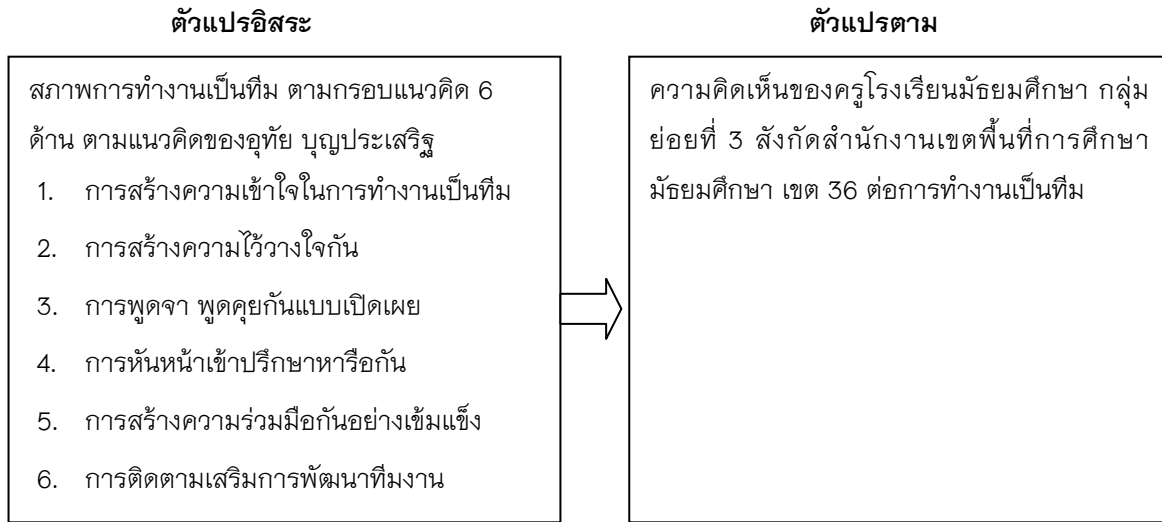
โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จันอำเภอเชียงแสน อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอดอยหลวง จำนวนทั้งหมด 8 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคมโรงเรียนจันจว้าวิทยาคม โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม และโรงเรียนดอยหลวง ราชมังคลาภิเษก มีจำนวนครุรวมทั้งหมด 356คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2558, หน้า 2-3) และผู้ศึกษาได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ปีการศึกษา2558 จำนวน 186 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซี่และมอร์แกน แกน (Krejcie&Morgan,1970, อ้างอิงใน, ฉัตรสุมน พุทธิภิญโญ, 2553, หน้า 190) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิโดยกำหนดสัดส่วน (Stratified Sampling) (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2554, หน้า 16-21) ซึ่งในแต่ละโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่างก็มีบริบทการทำงานที่แตกต่างกัน รวมถึงความรับผิดชอบในหน้าที่ของครูแต่ละคนต่างก็มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่แตกต่างกันไปไม่ว่าจะเป็นด้านการจัดการเรียนการสอน หน้าที่งานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย ในการทำงานทุกอย่างต่างก็ต้องมีการทำงานที่เป็นทีม โดยในการทำงานจะประสบผลสำเร็จได้ ทุกคนต้องร่วมมือกัน มีการเสียสละยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเหมือนกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการทำงานร่วมกันเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำนวน 8 โรงเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจความคิดเห็นเพื่อหาข้อมูลความคิดเห็นของบุคลากรครูต่อการทำงานร่วมกันเป็นทีมและนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัศึกษากลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัศึกษากลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) กลุ่มตัวอย่างคือ ครูที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยที่ 3 จังหวัดเชียงราย ที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียน 8 โรงเรียน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 186 คน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie&Morgan,1970, อ้างอิงใน, ฉัตรสุมน พฤทธิปัญญา, 2553, หน้า 190) และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554, หน้า 16-21) ซึ่งใช้ขนาดโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง เนื้อหาแบ่งเป็น 3 ตอน ซึ่งประกอบด้วย ตอนที่ 1 สถานภาพโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 แบ่งออกเป็น 6 ด้านดังนี้ ด้านการสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม ด้านการสร้างความไว้วางใจกัน ด้านการพูดจา พูดคุยกันแบบเปิดเผย ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือ ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง และด้านการติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน ซึ่งลักษณะแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเสนอแนะเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ศึกษาความรู้พื้นฐาน หลักการและแนวคิดจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. สร้างแบบสอบถามตามหลักการและวิธีการสร้างแบบสอบถาม 3. นำแบบสอบถามฉบับร่างให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยแก้ไขและตรวจทานให้สมบูรณ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index Of Item-Objective congruence) ได้ค่าเท่ากับ 0.67-1 4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณา

ขอผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำโดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเห็นชอบ 5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ไปทดลองใช้ (try – out) กับครูโรงเรียนพานพิเศษพิทยา อ.พาน จ.เชียงราย ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.905 6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้ว ไปจัดทำเป็นชุดแบบสอบถาม ฉบับจริง สำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองตามลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา ไปยื่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ออกหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 186 ฉบับ และ 3. ผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ข้อมูลในแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางด้านสถิติการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลคือ

1. สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. ศึกษาข้อเสนอแนะของครูต่อการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยใช้ความถี่ (Frequency) ประกอบการบรรยาย

ผลการศึกษา

1. สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านการสร้างควมไว้วางใจกัน รองลงมา คือ ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง และด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย ตามลำดับ ส่วนด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

- 1.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างควมเข้าใจในการทำงานเป็นทีม โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีวัตถุประสงค์และทิศทางการทำงานร่วมกัน และมีการวางแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามลำดับ ส่วนจัดเอกสาร ตำรา ให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทีมงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

- 1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างควมไว้วางใจกัน โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ใช้ความรู้ความสามารถทำงานให้สำเร็จ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย และสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ตามลำดับ ส่วนทำงานร่วมกับทีมงานโดยปราศจากความหวาดระแวง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

- 1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ใช้วิธีติดต่อสื่อสารกับทีมงานแบบเป็นกันเอง เน้นการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ พูดคุยสื่อสารในทีมงานแบบไม่เป็นทางการ มากกว่าการพูดคุยสื่อสารแบบเป็นทางการ และส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการติดต่อสื่อสารที่กระชับได้ใจความเพื่อ

ความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ตามลำดับ ส่วนสร้างบรรยากาศความไว้วางใจและความจริงใจต่อกัน และแจ้งข่าวสาร การเคลื่อนไหวการทำงานอย่างเหมาะสมกับเหตุการณ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ส่งเสริมให้มีการนำแนวคิด ข่าวสารที่น่าสนใจ มาแจ้งให้ทีมงานทราบเพื่อความเป็นปัจจุบันของข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ เปิดโอกาสให้มีการพูดคุยและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างเปิดเผย และทีมงานมีทักษะความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว ตามลำดับ ส่วนจัดให้มีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนภาระงานเพื่อเปิดโอกาสให้มีประสบการณ์ในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย ต่ำสุด

1.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ส่งเสริมให้ทีมงานได้ดำเนินงานโดยเน้น วัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ให้การยกย่องชมเชยในผลสำเร็จของงาน และส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล ตามลำดับ ส่วนให้การสนับสนุนงบประมาณ ในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง โดยเฉลี่ยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ประชุมเพื่อติดตามงานทุกเดือนและ รายงานผลการปฏิบัติงานทุกครั้งเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ จัดให้มีการประเมิน ตนเองของทีมงานประจำทุกปี และสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานติดตามและประเมินผลการ ปฏิบัติงานของทีมงาน ส่วนประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ข้อเสนอแนะสภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า

2.1 ด้านการสร้างความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 56 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรกำหนดโครงสร้าง การทำงานที่ชัดเจน มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจร่วมกัน และชี้แจงบทบาทหน้าที่การทำงานของแต่ละสายงาน อย่างชัดเจน ควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงสร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกัน และ ควรกำหนดหน้าที่ทุกคนในทีมตาม ความสามารถของแต่ละคน เพื่อสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้ เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ทำให้งานมีประสิทธิภาพบรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 ด้านการสร้าง ความไว้วางใจกัน

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 54 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรให้ความไว้วางใจ เพื่อนร่วมงานในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่ ควรสร้างบรรยากาศ ที่ดีในที่ทำงาน พบปะพูดคุยกันอย่างเป็นกันเอง แสดงความจริงใจต่อกันเพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้ร่วมงาน และ ควรมีการประชุม พูดคุยปัญหาในการทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความไว้วางใจกันในการปฏิบัติงาน

2.3 ด้านการพูดจา พูดคุยอย่างเปิดเผย

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 55 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ มีเสรีภาพอย่างตรงไปตรงมา ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในที่ม พูดคุยปราศจากอคติในการทำงาน และควรมีการพบปะพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อชี้แจงปัญหาและคำแนะนำในการทำงานแก่ทีมงาน

2.4 ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 54 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรเปิดใจคุยกัน โดยยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานอย่างเต็มที่ ให้ความเคารพเสียงส่วนมาก หันหน้าพูดคุยกันเกี่ยวกับการทำงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อผลสำเร็จของงาน และจัดให้มีการพบปะกันทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดความสนิทสนมคุ้นเคยกัน กล่าวหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกันเมื่อเกิดปัญหา

2.5 ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 55 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรให้ความร่วมมือกันในการทำงานโดยคำนึงถึงผลสำเร็จของงานเป็นหลัก สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานกับผู้ทำงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน และควรมีการสร้างความร่วมมือในการทำงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อเป็นการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการสถานศึกษาจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2.6 ด้านการติดตามเสริมการพัฒนาทีมงาน

มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ จำนวน 53 คน ข้อเสนอแนะที่สำคัญ 3 อันดับแรก มีดังนี้ ควรมีการติดตามการทำงานของทีมอย่างสม่ำเสมอ เป็นระบบและส่งเสริมการพัฒนาย่างเต็มรูปแบบ ให้การส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และจัดให้มีการอบรม พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ให้การติดตามการทำงานอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อสามารถให้การช่วยเหลือหากมีปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานอันจะส่งผลต่อการทำงานของทีมงานและเป้าหมายของงาน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 สามารถอภิปรายดังต่อไปนี้

1. สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, $S.D. = 0.69$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้มีการทำงานเป็นทีมโดยการสร้างความไว้วางใจในการทำงาน สร้างบรรยากาศความร่วมมือในการทำงานกันอย่างเข้มแข็ง และติดต่อสื่อสารพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย ซึ่งผลการวิจัยในภาพรวมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ศรีสัมพันธ์ (2553, หน้า 94) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยทางด้านการบริหารงานที่มีผลต่อการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์ จากการผลการศึกษา พบว่า ระดับความเห็นของคณาจารย์คณะบริหารธุรกิจต่อปัจจัยทางด้านการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับสัมมนา สีมหุ่ย (2553, หน้า 82-85) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่ามีระดับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ชาฤณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554, หน้า 112-113) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล

กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานเป็นของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับทรงวุฒิ ทาระสา (2549, หน้า 62) ศึกษา เรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่าสภาพการทำงานเป็นทีมโดยรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิชัย มีระหันนอก (2547, หน้า 143) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการสร้างทีมงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหารมีทัศนคติต่อการสร้างทีมงาน ในระดับมาก สอดคล้องกับนริศ กรุงกาญจนา (2549, หน้า 112-114) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับธนกร กรวัชรเจริญ (2555, หน้า 58) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า ระดับปัจจัยองค์ประกอบของทีมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับประจวบ แจ้โพธิ์ (2555, หน้า 52) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตบึงกุ่ม สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนโดยรวมและรายด้านมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน สอดคล้องกับอุไรวรรณ เมฆฉาย (2557, หน้า 56) แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมมีสภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของ วัตต์ค็อก (Woodcock อ้างอิงใน สมพงษ์ ผุงชน, 2558, หน้า 16-20) เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพว่าต้องมีการสื่อสารกันอย่างเปิดเผย มีการเผชิญหน้ากันอย่างเปิดเผย และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน พุดกันโดยตรงไปตรงมา แก้ปัญหาด้วยการเผชิญหน้าซึ่งกันและกัน ตามที่ทองทิพา วิริยะพันธ์ (2551, หน้า 50-51) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างความไว้วางใจ สมาชิกต้องไม่ดูถูกกันและกัน ยกยอความสามารถของเพื่อนสมาชิกและเห็นคุณค่าของกันและกัน

1.1 สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างควมไว้วางใจกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D.=0.75) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ให้บุคลากรได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ พร้อมทั้งกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบ รวมถึงการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน ทำให้เกิดความไว้วางใจกัน จริงใจต่อกัน ซึ่งผลการวิจัยในภาพรวมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลลิตา ศรีสัมพันธ์ (2553, หน้า 55) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางด้านการบริหารงานที่มีผลต่อการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ:กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า การสนับสนุนและการไว้วางใจต่อกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับชาฎณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554, หน้า 112-113) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการไว้วางใจกัน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนริศ กรุงกาญจนา (2549, หน้า 112-114) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสนับสนุนและความไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของ เสน่ห์ จัญโต (2547, หน้า 149-150) ว่าการที่สมาชิกในทีมได้เสนอความคิดเห็น จะก่อผลดีต่อการทำงาน คือ ทำให้เกิดความไว้วางใจต่อกันมากขึ้น ดังที่ทองทิพา วิริยะพันธ์

(2551, หน้า 50-51) กล่าวไว้ว่า การสร้างความไว้วางใจ สมาชิกต้องไม่ดูถูกกันและกัน ยอมรับความสามารถของเพื่อนสมาชิกและเห็นคุณค่าของกันและกัน หากมีปัญหาหรืออุปสรรคก็พร้อมจะช่วยกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการพัฒนาที่ทีมงานของณัฐพันธ์ เขจรันนทร์ และคณะ (2546, หน้า 91) กล่าวไว้ว่า การสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ความไว้นื้อเชื่อใจกัน นำไปสู่การเปิดเผยและปฏิบัติต่อกันด้วยความจริงใจ ช่วยให้สมาชิกร่วมมือกันแก้ปัญหาและพัฒนางานที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพ ตามที่ กันตยา เพิ่มผล (2541, หน้า 100) ได้เสนอแนะว่า สมาชิกทุกคนในองค์การหรือทีมงาน ควรมีการเรียนรู้นิสัยผู้บังคับบัญชา ให้ความเคารพนับถือทั้งต่อหน้าและลับหลัง หลีกเลี่ยงการประจบสอพลอ มีความรับผิดชอบในงานทุกอย่างที่ได้รับมอบหมาย ใช้ความรู้ ความสามารถและดำเนินการให้เกิดความสำเร็จ หากมีปัญหาควรหาเวลาที่จะปรึกษาหารือในเวลาที่เหมาะสมและไม่บ่นถึงความยากลำบากในการดำเนินงานต่อหน้าผู้บังคับบัญชา ตลอดจนให้การยกย่องคุณความดีของผู้บังคับบัญชาในโอกาสอันเหมาะสม

1.2 สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 ด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, $S.D. = 0.75$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้ส่งเสริมให้ทีมงานได้ดำเนินงานโดยเน้นวัตถุประสงค์และเป้าหมายการดำเนินงาน รวมถึงให้การยกย่องชมเชยในผลสำเร็จของงาน เพื่อส่งเสริมให้มีการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลการปฏิบัติงานโดยการทำงานแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยในภาพรวมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาฤณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554, หน้า 112-113) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 ผลการวิจัย พบว่า การเปิดเผยต่อกันและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของณัฐพันธ์ เขจรันนทร์ และคณะ (2546, หน้า 91) ได้สรุปไว้ว่า หลักการพัฒนาที่ทีมงานด้านการสร้างความร่วมมือกันอย่างเข้มแข็ง ซึ่งอาจทำได้โดยอาศัยกิจกรรมการทำงานเป็นทีม โดยให้สมาชิกแต่ละคนมีส่วนร่วมตามขอบเขตและบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมของแต่ละคน

1.3 สภาพการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 36 ด้านการพูดจา พูดคุยกันอย่างเปิดเผย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, $S.D. = 0.79$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้ให้ความสำคัญกับการติดต่อสื่อสารของทีมงาน ใช้การติดต่อสื่อสารแบบเป็นกันเองมากกว่าแบบเป็นทางการ พูดคุยสื่อสารกันด้วยความกระชับ ได้ใจความ เพื่อความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งเน้นการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ผลการวิจัยในภาพรวมนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมมนา สิทธิมุข (2553, หน้า 82-85) ได้ทำการศึกษาประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสื่อสารกันแบบเปิดเผย มีประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงวุฒิ ทาระสา. (2549, หน้า 62-63) ได้ทำการศึกษาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมด้านการมีส่วนร่วมและการสื่อสารอย่างเปิดเผย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับนริศร กรุงกาญจนา (2549, หน้า 112-114) ได้ทำการศึกษาการบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 พบว่า การทำงานเป็นทีมของครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการเปิดเผยและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ยังสอดคล้องกับ วิชัย มีระหันนอก ได้ทำการศึกษาการศึกษาทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการสร้างทีมงาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช (2547, หน้า 76-144) พบว่า ด้านการ

เปิดเผยต่อกันและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา ผลเฉลยอยู่ในระดับมาก เป็นการเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น เป็นในที่ประชุมได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย สอดคล้องกับสัมมนา สีมุข (2553, หน้า 34-88) ได้ทำการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลถนนโพธิ์ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา พบว่า บุคลากรมี ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมด้านการสื่อสารอย่างเปิดเผย อยู่ในระดับมาก มีความเต็มใจและช่วยเหลือเพื่อน ร่วมงาน เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่มีการพึ่งพาอาศัยกัน ทีมงานมีความผูกพันและรับผิดชอบต่องานในหน้าที่ มีการ ส่งเสริมให้มีการอภิปรายหาข้อยุติในกรณีที่มีงานมีความคิดเห็นแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลลิตา ศรี สัมพันธ์ (2553, หน้า 55) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยทางด้านการบริหารงานที่มีผลต่อการสร้างทีมงานให้มีประสิทธิภาพ: กรณีศึกษา คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยราชพฤกษ์ พบว่า ด้านความเปิดเผยต่อกันและการเผชิญหน้าเพื่อแก้ปัญหา มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามหลักการของธัญญพันธ์ เขจรนันท์ และคณะ (2546, หน้า 91) ได้สรุปไว้ว่า หลักการพัฒนาทีมงานด้านการสื่อสารระหว่างกันอย่างเปิดเผย จะเป็นแนวทางในการประสานความคิด ความรู้สึก และความร่วมมือระหว่างสมาชิก ตามที่ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2541, หน้า 150) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพในการพูด หรือการสื่อสารว่า การที่จะสื่อสารให้มีประสิทธิภาพ ควรพิจารณาความต้องการและจุดมุ่งหมายขององค์การเป็น สำคัญจะเป็นประโยชน์อย่างดีที่สุด เมื่อทีมงานมีบรรยากาศของความจริงใจและไว้วางใจ การติดต่อสื่อสารระหว่าง หน่วยงานต้องดำเนินไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการหันหน้าเข้าปรึกษาหารือกัน ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. ควรจัดให้มีการปรับเปลี่ยนหมุนเวียนภาระงานเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้มีประสบการณ์ในการทำงาน
2. ควรจัดเอกสาร ตำรา ให้ผู้ร่วมงานได้ศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการพัฒนาทีมงาน
3. ควรสนับสนุนให้ทีมงานทำงานร่วมกับทีมงานโดยปราศจากความหวาดระแวง
4. ควรสร้างบรรยากาศการทำงานด้านความไว้วางใจและความจริงใจต่อกัน ใช้การติดต่อสื่อสารในทีมงาน

แบบสองทางเพื่อตรวจสอบข้อสงสัยในการทำงาน

5. ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินงานอย่างพอเพียง
6. ควรประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงานอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มย่อยอื่น ๆ ด้วย
2. ควรมีการศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
3. ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหารกับการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
4. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- กรมสามัญศึกษา. (2545). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : เพื่อพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก**. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา.
- ทรงวุฒิ ทาระสา. (2549). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ทองทิพภา วิริยะพันธ์. (2551). **การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา : Team Management & Problem Solving**. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- ธนกร กรวัชรเจริญ. (2555). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัท ควอลิตี้เฮาส์ จำกัด (มหาชน)**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นริศร กรุงกาญจน. (2549). **การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ประจวบ แจ้โพธิ์. (2555). **ความคิดเห็นของครูต่อบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). **ภาวะผู้นำและการจูงใจ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำรา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ยงยุทธ เกษสาคร. (2554). **ภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพฯ: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- วิทยา ต่านธำรงกุล. (2546). **การบริหาร**. กรุงเทพฯ: เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- สมชาติ กิจบรรจง. (2540). **เกมและกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนและองค์กร**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- เสน่ห์ จุ้ยโต. (2547). **องค์การสมัยใหม่**. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สายวลันต์ จันทร์ตา. (2542). **การพัฒนาคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยแม่โจ้**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.(ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อุไรวรรณ เมฆฉาย. (2557). **แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร มหาวิทยาลัราชภัฏนครสวรรค์.

สภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหาร
สถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

Good governance in the management of school administrators according to
the attitude of teachers Maesaiprasitsart school in education service area
office 36

สุเมธี ไชยวงศ์^{1*} และ เจิดหล้า สุนทรวิภาต²

Sumetee Chaiwong^{1*} and Cherdla soontornvipart²

บทคัดย่อ

สภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู
โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา
สภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สาย
ประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 36 กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น
แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า
และตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษา
พบว่า สภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู
โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ใน
ระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้าน
หลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความมีส่วนร่วม
มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สภาพปัญหาโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติ
ธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้าน
หลักคุณธรรมกับด้านหลักความรับผิดชอบ เท่ากันคือ และด้านหลักความคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา พะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

* Corresponding author : sumetee@maesai.ac.th

คำสำคัญ: หลักธรรมาภิบาล

Abstract

Conditions and guidelines for good governance principles in the management of school administrators. According to the attitude of teachers Maesaiprasitsart school. Secondary Educational Service Area Office Zone 36 is intended. To study the current use of the good governance in the management of school administrators based on the attitudes of teachers Maesaiprasitsart school. Secondary Educational Service Area Office Area 36.

To study the problems and offer guidance on the use of good governance principles used in the administration. According to the attitude of school administrators, teachers, schools maternal health effects. Secondary Educational Service Area Office Area 36. The population in this study was effective science teachers maesaiprasitsart school. Secondary Educational Service Area Office Area 36 2558 academic year, 150 people used a questionnaire to gather information. They are divided into three episodes, the first is a check-list when a second scale-up and the third is an open-ended question. Data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation. The study found that. Conditions and guidelines for good governance principles in the management of school administrators. According to the attitude of teachers maesaiprasitsart school. Secondary Educational Service Area Office Area 36 overall, all at a high level. Considering found that the rule of law. The average maximum at a high level, followed by the main pro-transparency. The main value the moral principles The main responsibility And the main part. The average lowest. Conditions and guidelines for good governance principles in the management of school administrators. According to the attitude of teachers maesaiprasitsart school. Secondary Educational Service Area Office Area 36 overall, all at a high level. Considering found that the rule of law. The average maximum at a high level, followed by the main pro-transparency. The main value The moral principles The main responsibility And the main part. The average lowes.

Keywords: Good Governance

บทนำ

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 ถือเป็น การปฏิรูปการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยกระจายอำนาจการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) แต่ในการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมายังพบปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอีก หลายด้านได้แก่ ด้านการพัฒนาผู้เรียนที่ การผลิตและพัฒนาครูที่มีความรู้ความสามารถ การเพิ่มโอกาสทาง การศึกษา การผลิตและพัฒนาอัตรากำลัง การประกาศใช้กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาหลายฉบับ การเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2553)

ในการพัฒนาคุณภาพการบริหาร รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่2) ปี พ.ศ. 2553 โดยกำหนดแยกเขตพื้นที่การศึกษา ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงานคือการเพิ่มอัตราการเรียนต่ออัตราการสำเร็จการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่สอดคล้องและสอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 ซึ่งถือเป็นกฎหมายแม่บทที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของประเทศไทยและในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 มาตรา 78 (4) ที่บัญญัติไว้ว่า พัฒนาระบบงานภาครัฐ โดยมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรม (เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์, 2548)

โรงเรียนในฐานะองค์กรของรัฐ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการขับเคลื่อนการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) จึงจำเป็นต้องมีแนวทาง หรือแนวปฏิบัติ ที่เน้นให้เกิดการบริหารที่ดีภายในสถานศึกษา และเกิดประสิทธิภาพที่ดีในการบริหารสถานศึกษาและแนวทางที่ดีนั้น ก็คือ การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้ความสามารถ มีทักษะด้านต่าง ๆ เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง บริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ มีความเป็นธรรม มีความโปร่งใส เป็นแบบอย่างที่ดี ซึ่งมิผลทำให้ได้รับความน่าเชื่อถือจากครู นักเรียน ผู้ปกครองและคนในชุมชน (ธีระ รุญเจริญ, 2553)

โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ มีภารกิจที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาโดยผู้บริหารต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งผู้วิจัยเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ครูในโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ตระหนักว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีแนวทางการดำเนินงานที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงการบริหารในรูปแบบใหม่เป็นที่ยอมรับอยู่แล้วแต่ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ยังประสบปัญหาต่าง ๆ หลายด้านทั้งด้านคุณภาพผู้เรียนรวมถึงปัญหาการจัดการจัดการอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่สอดคล้องกับปัญหาในการปฏิรูปการศึกษาระดับชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36, 2559, สืบออนไลน์) อาจเป็นเพราะการนำหลักธรรมาภิบาลมาปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะยังไม่เป็นรูปธรรมให้เห็นชัดเจนเพราะผู้บริหารมีภาระหน้าที่ อำนวยกาการบริหารและต้องรับผิดชอบการตัดสินใจเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งต้องปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ มีการประสานงานร่วมกับบุคคล องค์กร หรือหน่วยงานภายนอก ผู้บริหารยังต้องใช้เทคนิคหลักการบริหารงานที่ทำให้บุคลากรในสถานศึกษามีขวัญและกำลังใจและพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจตลอดจนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ

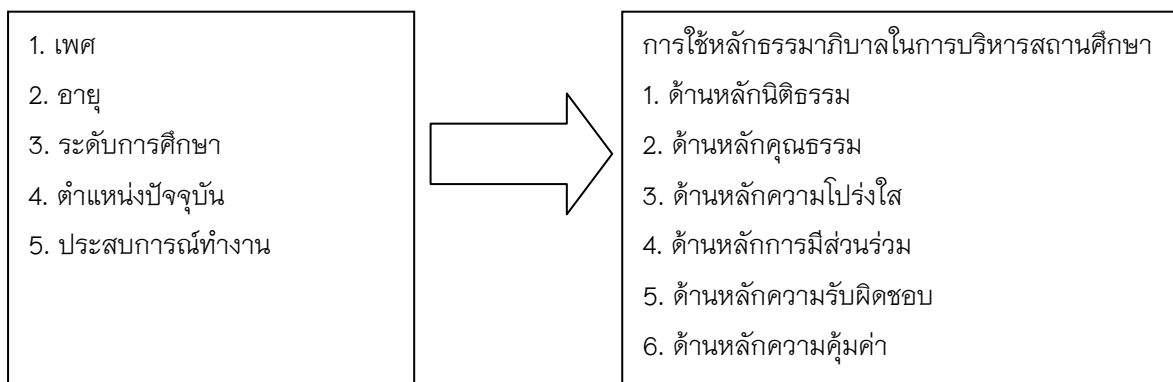
ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงการนำหลักธรรมาภิบาลในการการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งเชื่อว่าผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทมากที่สุดต่อความสำเร็จ เพราะผู้บริหารถือว่าเป็นบุคคลที่สำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องใช้ความสามารถและทักษะในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารจะประสบความสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจสั่งการ เพราะการตัดสินใจย่อมมีผลกระทบต่อองค์กรหน่วยงานทำให้เกิดประสิทธิภาพ ธรรมาภิบาลของสถานศึกษาจะช่วยให้ (เกษม วัฒนชัย)

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิด การวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

วิธีวิทยาการวิจัย

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร คือครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่สอนในปีการศึกษา 2558 จำนวน 150 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

ตอนที่ 3 ปัญหาในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารตำราวิชาการ บทความ แนวคิด ทฤษฎีต่างและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทาง การกำหนดกรอบแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบเขตการศึกษการวิจัยตามแนวการปฏิบัติงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

3. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แก้ไข ปรับปรุง ให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษาแล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม

4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

5. ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ไปติดต่อผู้บริหารโรงเรียนแม่สาย ประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 เพื่อขอความร่วมมือ ครู ตอบแบบสอบถาม

5.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

5.3 การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามภายในเวลาที่กำหนด และได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 150 ฉบับ

5.4 นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทุกฉบับ โดยได้รับคืนจำนวน 150 ฉบับ

2. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

3. วิเคราะห์การบริหารงานโดยการใช้หลักกรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

4. วิเคราะห์ข้อเสนอแนะการบริหารงานโดยการใช้หลักกรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์

ผลการศึกษา

พบว่า สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 60.00 เพศชาย ร้อยละ 40.00 ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุอยู่ต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.60 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-35 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.60 อายุ 36-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.70 อายุ 41-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.70 และอายุ 46-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.70 ตามลำดับ ผู้ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 70.00 รองลงมาคือ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 29.33 ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 0.67 ผู้สอบถามมีตำแหน่ง ครู คิดเป็นร้อยละ 70.7 รองลงมา ตำแหน่งพนักงานราชการ/อัตราจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.70 ตำแหน่งอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 8.60 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 - 10 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.70 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.70 ตั้งแต่ 25 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 13.30 ตั้งแต่ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.70 ตั้งแต่ 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.00 ตั้งแต่ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.60 ตามลำดับ

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน การใช้หลักกรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ($\mu=3.91$, $\sigma=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจาก

มากไปหาน้อย คือด้านหลักนิติธรรม ($\mu=3.97$, $\sigma=0.75$) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\mu=3.95$, $\sigma=0.80$) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu=3.87$, $\sigma=0.65$) ด้านหลักคุณธรรม ($\mu=3.83$, $\sigma=0.75$) ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\mu=3.83$, $\sigma=0.73$) และด้านหลักความมีส่วนร่วม ($\mu=3.04$, $\sigma=0.73$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.54$, $\sigma=1.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านหลักการนิติธรรม ($\mu=2.77$, $\sigma=1.15$) รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส ($\mu=2.62$, $\sigma=1.23$) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\mu=2.61$, $\sigma=1.18$) เท่ากันคือ ด้านหลักคุณธรรม และ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\mu=2.54$, $\sigma=1.13$) และด้านหลักความคุ้มค่า ($\mu=2.54$, $\sigma=1.10$) ตามลำดับ

ด้านหลักนิติธรรม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.97$, $\sigma=0.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มีการกระจายเงินถูกต้องตามระเบียบ ($\mu=4.13$, $\sigma=0.85$) รองลงมา คือ ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้อง ($\mu=4.11$, $\sigma=0.92$) และ มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนยอมรับ ($\mu=4.06$, $\sigma=0.92$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.77$, $\sigma=1.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้เป็นปัจจุบัน ($\mu=2.87$, $\sigma=1.31$) รองลงมา คือ กำกับให้บุคลากรประพฤติปฏิบัติตน ($\mu=2.82$, $\sigma=1.27$) และมีแรงจูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานตามกฎระเบียบ ($\mu=2.87$, $\sigma=1.18$) ตามลำดับ

ด้านหลักคุณธรรม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$, $\sigma=0.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ให้เกียรติกับบุคลากร ใช้งานจาสภาพ ($\mu=4.16$, $\sigma=0.83$) รองลงมา คือ ประพฤติดีงามตามหลักศีลธรรม ($\mu=4.01$, $\sigma=0.95$) และ มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ($\mu=3.96$, $\sigma=0.90$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.54$, $\sigma=1.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ให้ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน ($\mu=2.73$, $\sigma=1.26$) รองลงมา คือ ให้ความเสมอภาคกับบุคลากรทุกคน ($\mu=2.70$, $\sigma=1.29$) และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม ($\mu=2.63$, $\sigma=1.30$) ตามลำดับ

ด้านหลักความโปร่งใส พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.95$, $\sigma=0.80$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน ($\mu=4.10$, $\sigma=0.78$) รองลงมา คือ มีการร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมาย ($\mu=4.07$, $\sigma=0.87$) และส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำแผนประจำปี ($\mu = 4.06$, $\sigma=0.88$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.62$, $\sigma=1.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีการประชุมให้บุคลากรได้เสนอความคิดเห็นร่วมกัน ($\mu=2.75$, $\sigma=1.38$) รองลงมา คือ ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประสานงาน ($\mu=2.72$, $\sigma=1.25$) และ ให้บุคลากรเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ($\mu=2.71$, $\sigma=1.35$) ตามลำดับ

ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.04$, $\sigma=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ วางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างชัดเจน ($\mu=4.13$, $\sigma=0.74$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วม ($\mu=4.11$, $\sigma=1.01$) และ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\mu=4.11$, $\sigma=0.76$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความมีส่วนร่วม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.61$, $\sigma=1.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ข้าราชการครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ ($\mu=2.79$, $\sigma=1.36$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร ($\mu=2.69$, $\sigma=1.29$) และผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ($\mu=2.66$, $\sigma=1.26$) ตามลำดับ

ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$, $\sigma=0.73$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถ ($\mu=4.08$, $\sigma=0.75$) รองลงมา คือมอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ($\mu=4.01$, $\sigma=0.86$) และประชุมวางแผนการดำเนินงานประจำปี ($\mu=3.96$, $\sigma=0.85$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักการความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.54$, $\sigma=1.13$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือมีการนิเทศ การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ($\mu=2.69$, $\sigma=1.20$) รองลงมา คือ มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากร ได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ($\mu=2.63$, $\sigma=1.20$) และมีการติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ ($\mu=2.57$, $\sigma=1.18$) ตามลำดับ

ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.87$, $\sigma=0.65$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ จัดสรร บริเวณโรงเรียน ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ ($\mu=4.02$, $\sigma=0.65$) รองลงมา คือควบคุม ดูแล อาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ ($\mu=4.02$, $\sigma=0.61$) และส่งเสริมให้บุคลากรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\mu=3.96$, $\sigma=0.77$) ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=2.54$, $\sigma=1.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่จำกัดให้คุ้มค่า ($\mu=2.69$, $\sigma=1.27$) รองลงมาคือจัดสรรบริเวณโรงเรียน ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ และระดมคติให้บุคลากรใช้น้ำอย่างประหยัด ($\mu=2.61$, $\sigma=1.20$) และใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ ($\mu=2.60$, $\sigma=1.19$) ตามลำดับ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาล ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ประชากรผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยครูผู้สอนในโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนมาทั้งหมด 150 ฉบับ ร้อยละ 100 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการสรุปได้ดังนี้ ด้านหลักนิติธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มีการกระจายเงินถูกต้องตามระเบียบ รองลงมา คือ ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและ มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนยอมรับ

สภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคคลากร
รองลงมา คือ ตรวจสอบการทำงานบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้อง และ ตรวจสอบการทำงานบัญชี ทะเบียน
การเงิน และพัสดุให้เป็นปัจจุบัน โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับในทาง
ราชการเพื่อแนะนำให้บุคลากรปฏิบัติตามและมีความเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

ส่วนด้านหลักคุณธรรม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลใน
การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ มี
ให้เกียรติกับบุคลากร ใช้วาจาสุภาพ รองลงมา คือ ประพฤติดีงามตามหลักศีลธรรมและ มีความเสียสละและเห็นแก่
ประโยชน์ส่วนรวม

สภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียน
แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับปาน
กลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ให้ความยุติธรรมกับบุคลากรทุกคน
รองลงมา คือ ให้ความเสมอภาคกับบุคลากรทุกคน และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม
ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ มีความยุติธรรมกับบุคลากร มีความเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่
บุคลากร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร

ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิ
บาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
น้อยคือ มีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน รองลงมา คือ มีการร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและส่งเสริม
ให้บุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำแผนประจำปี

สภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียน
แม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือมีการประชุมให้บุคลากรได้เสนอความคิดเห็นร่วมกัน รองลงมา
คือให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประสานงานและให้บุคลากรเสนอข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ตามลำดับโดยมีข้อเสนอแนะ
ดังนี้ บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนร่วมกันของบุคลากร การชี้แจงการบริหารงานของทุกฝ่ายต้องมี
หลักฐานอ้างอิง และงาน/กิจกรรมทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบได้

ส่วนด้านหลักความมีส่วนร่วม ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิ
บาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหา
น้อยคือ วางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างชัดเจน รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบประกัน
คุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วน
ร่วมและ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและวาง
แผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างมีระบบ

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ

ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ข้าราชการครูและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ รองลงมา คือผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากร และผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา

ส่วนด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถ รองลงมา คือ มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และประชุมวางแผนการดำเนินงานประจำปี

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มีการนิเทศ การปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบ รองลงมา คือ มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และมีการติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเป็นระบบตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ มีการกำหนดให้ครูทุกคนตระหนักในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดไม่ปล่อยปะละเลย

ส่วนด้านหลักความคุ้มค่า พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดสรร บริเวณโรงเรียนให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ และ ควบคุม ดูแล อาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ รองลงมา คือ จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย และส่งเสริมให้บุคลากรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและ รมรงศ์ให้บุคลากรใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ จัดสรรงบประมาณที่มีอยู่จำกัดให้คุ้มค่า รองลงมา คือ จัดสรร บริเวณโรงเรียน ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ และ รมรงศ์ให้บุคลากรใช้น้ำอย่างประหยัดและ ใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการ ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและตรงตามวัตถุประสงค์ของงาน/โครงการและใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ผู้ศึกษาได้นำผลการศึกษามาอภิปรายผลไว้ดังนี้

สภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยรวมอยู่ในระดับ มาก ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ

สันถวันท์ พยาเลี้ยง (2552 หน้า 69-93) การศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากองเทพมหานคร เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากองเทพมหานคร เขต 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 285 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรมและหลักการมีส่วนร่วม ฐิติพงษ์ บุญประคม (2552 หน้า 73-81) ศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองบัวลำภู เขต 1 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 242 คน ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว มีการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเรียงลำดับได้แก่ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม และหลักนิติธรรม ในการใช้หลักนิติธรรม ผู้บริหารได้มีกรรมการเบิกจ่ายเงินถูกต้องตามระเบียบ ตรวจสอบการทำบัญชี ทะเบียนการเงิน และพัสดุให้ถูกต้องและมีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่บุคลากรทุกคนยอมรับซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ธนัชชัย รัตน์ไตรแก้ว (2549 หน้า 84) กล่าวหลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับเหล่านั้น และแนวปฏิบัติของทางราชการ โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล สมเดช สีแสง (2544 หน้า 607) กล่าวว่า การบริหารงานงบประมาณ หมายถึง การกำหนดแนวทาง หรือแผนการดำเนินงานนั้น ๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายให้น้อยที่สุด และสามารถบรรลุถึงเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตลอดจนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานดังกล่าว นอกจากนี้งบประมาณยังเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมดูแลปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพได้อีกด้วย

ส่วนการใช้หลักคุณธรรม ผู้บริหารให้เกียรติกับบุคลากร ใช้วาจาสุภาพ ประพฤติดีงามตามหลักศีลธรรม และ มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ สำนักนายกรัฐมนตรีน (2542 หน้า 1) หลักคุณธรรม เป็นการยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยธรรมาภิบาลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริตใจ ชยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ ธนัชชัย รัตน์ไตรแก้ว (2549 หน้า 84) หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติงานโดยยึดระเบียบ กฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของบุคลากรและสังคม และส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ หลักเกณฑ์ ข้อบังคับเหล่านั้น และแนวปฏิบัติของทางราชการ โดยถือว่าการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล ธีระบุญเจริญ (2553 หน้า 23-24) กล่าวว่าเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่า การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการเป็นสิ่งที่ดี และมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กรทุกองค์การทุกประเภท ทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นองค์กรธุรกิจ องค์กรการศึกษา หรือองค์กรทางสังคมต่าง ๆ เพราะธรรมาภิบาลถือได้ว่าเป็นการบริหารจัดการที่ดี เป็นการบริหารจัดการที่สร้างประโยชน์และความเป็นธรรมต่อทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองทั้งมวล

ส่วนการใช้หลักความโปร่งใส ผู้บริหารมีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน มีการร่วมกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าหมายและส่งเสริมให้บุคลากรมีส่วนร่วมจัดทำแผนประจำปี ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 51-63) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อดำเนินการด้านบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนามีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคง และก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ ธงชัย สันติวงศ์ (2542 หน้า 3) ให้ความหมายของคำว่า การบริหารบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคน ที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวง ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร เพื่อให้ปัจจัยด้านบุคคลขององค์กรเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดตลอดเวลาจะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กร

ส่วนหลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนคณะกรรมการสถานศึกษาและบุคลากรในโรงเรียนเข้ามามีส่วนร่วมและ ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานของบุคลากรและวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณอย่างมีระบบ ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2546 หน้า 33-38) ได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่างานวิชาการเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้กับสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัวรวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542 หน้า 1) หลักความมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะด้วยการแสดงความคิดเห็นหรือการไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ ธนันชัย รัตน์ไตรแก้ว (2549 หน้า 84) การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานและประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ เพื่อให้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ แก้ปัญหา รวมถึงดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน การประชาพิจารณ์ หรือการแสดงประชามติอื่น ๆ

ส่วนหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารมอบหมายงานให้บุคลากรปฏิบัติตามความสามารถ มอบหมายหน้าที่ให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน และประชุมวางแผนการดำเนินงานประจำปี ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ สำนักนายกรัฐมนตรี (2542 หน้า 1) เป็นการตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและการกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน ธนันชัย รัตน์ไตรแก้ว (2549 หน้า 84) การตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนเองการสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การกระตือรือร้นในการทำงานหรือการแก้ปัญหาการเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ยอมรับผลจากการกระทำของตนเอง และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม

ส่วนหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารจัดสรร บริเวณโรงเรียนให้สามารถใช้จ่ายประโยชน์ได้ และ ควบคุม ดูแล อาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ จัดสภาพแวดล้อมให้ปลอดภัย และส่งเสริมให้บุคลากรโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและรณรงค์ให้บุคลากรใช้ไฟฟ้าอย่างประหยัด ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของสำนักนายกรัฐมนตรี (2542 หน้า 1) หลักความคุ้มค่า เป็นการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้มีประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีนานาชาติ และ

พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ธรรมนูญ รัตน์ไตรแก้ว (2549 หน้า 84) การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยธรรมชาติให้มีบุคลากรมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า มีการทำงานที่รวดเร็ว มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ครั้งนี้ ยังมีปัญหาหลายประการที่ได้กล่าวมาแล้วเพื่อให้ การศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ประสบผลสำเร็จมากขึ้น ผู้ศึกษามีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

หลักนิติธรรมผู้บริหารควรมีความรู้ในเรื่องของกฎระเบียบข้อบังคับในทางราชการเพื่อแนะนำให้บุคลากรปฏิบัติตามและมีความเข้าใจตรงกัน และปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

1. หลักคุณธรรมมีความยุติธรรมกับบุคลากร มีความเสมอภาคแก่ทุกฝ่ายเพื่อสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร และรับฟังความคิดเห็นของบุคลากร
2. หลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวางแผนร่วมกันของบุคลากร การชี้แจงการบริหารงานของทุกฝ่ายต้องมีหลักฐานอ้างอิง และงาน/กิจกรรมทุกฝ่ายสามารถตรวจสอบได้
3. หลักความมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรมีการกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน มีการกำหนดให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการวางแผนการใช้จ่ายเงินงบประมาณ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา
4. หลักความความรับผิดชอบ ผู้บริหารควรมีการกำหนดให้ครูทุกคนตระหนักในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบอย่างเคร่งครัดไม่ปล่อยปะละเลย
5. หลักความคุ้มค่า ผู้บริหารควรให้บุคลากรใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดความคุ้มค่าและตรงตามวัตถุประสงค์ของงานโครงการและใช้จ่ายเงินงบประมาณให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูในเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 และใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษา มหำบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา โดยมุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครูโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณ จึงขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านเป็นอย่างสูง ขอขอบพระคุณ นายวัชรินทร์ วรรณนุต ผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ นายมงคลชัย คนชม รองผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ดร.สรวิชัย จิตรใจ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ และ นายจักรกฤษ พุททะ ครูชำนาญการ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณคณะกรรมการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย
ขอขอบคุณคณาจารย์ผู้สอนทุกท่านเพื่อน ๆ นิสิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 3 มหาวิทยาลัย
พะเยา วิทยาเขตเชียงรายทุกคน ที่ได้เสนอแนะ และเป็นกำลังใจในการจัดทำการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง
ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดา มารดา พี่ชาย พี่สาว ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนการศึกษาครั้งนี้
ด้วยตนเองในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกียรติศักดิ์ ศรีสมพงษ์. (2548). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- ฐิติพงษ์ บุญประคม. (2552). **การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต1**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ คม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ธงชัย สันติวงศ์. (2542). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ฉันทชัย รัตน์ไตรแก้ว. (2549). **การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์**. คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: แอลทีเพลส
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ธีระ รุญเจริญ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555–2559)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- สมเดช สีแสง. (2544). **คู่มือการบริหารโรงเรียน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ**. ชัยนาท: ชมรมพัฒนาความรู้ด้านระเบียบกฎหมาย.
- สันถวัฒน์ พยาเลี้ยง. (2552). **การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1**. คม., มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2542). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักงานข้าราชการพลเรือน..

สภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียน
มัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
จังหวัดเชียงราย

Conditions and Guideline for Learning Process Management Development of
the Secondary School Group Three under the Secondary Education Service
Area Office 36 Chiang Province

ณัฐญา ศรีรินยา^{1*} และ น้าฝน กันมา²

Natthaya Sririnya^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประชากรที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย จาก 8 โรงเรียน จำนวน 328 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย

ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่าโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนด้าน งบประมาณ พัฒนาครูโดยจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีสื่อในการจัด กระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ

¹ นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

² วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹ Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Natthaya@maesai.ac.th

ของห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และโรงเรียนควรมีการประเมินผล นิเทศ ติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกภาคเรียน

คำสำคัญ: การจัดการกระบวนการเรียนรู้

Abstract

The purposes of this study were to 1) study the learning process management condition of the secondary school group three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Rai Province 2) study the guideline for learning process development of the secondary school group three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Rai Province. The population of this study consisted of 328 teachers from 8 schools in group three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Rai Province. The instrument used for data collection was a set of questionnaire. The statistic used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The study found that an overall of the learning process Management condition of the secondary school group three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Rai Province was in high level. When consisted to each aspect it could sort from high to low as following; knowledge and teaching skills aspect, policy and learning process management aspect and academic cooperative aspect respectively.

Moreover, the guideline for learning process development of the secondary school group three under the Secondary Education Service Area Office 36 Chiang Rai Province should develop the teachers' knowledge by training and promote the parents and community to participate in learning process development, create good school atmosphere and evaluate it every semester.

Keywords: Learning Process Development

บทนำ

การศึกษานับว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาบุคคล สังคมและประเทศชาติให้เกิดความเจริญก้าวหน้าได้อย่างมีคุณภาพ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญของงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นในการจัดการศึกษา สถานศึกษาจึงมีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมีหน้าที่จัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ โดยในหลักการจัดการเรียนรู้ จะเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการกระบวนการเรียนรู้จึงเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งตรงกับศาสตร์ทางการศึกษาที่ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ของกระบวนการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี แต่การที่ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ดีได้ ก็ต้องอาศัยกระบวนการสอนของครู ครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับรู้สาระและการใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 4 โดยเฉพาะมาตรา 24 ที่ว่าด้วยการจัดกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาที่สำคัญที่สุด เพราะผลของการศึกษาจะเป็นเช่นใดขึ้นอยู่กับการปฏิบัติงานของโรงเรียนที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตร

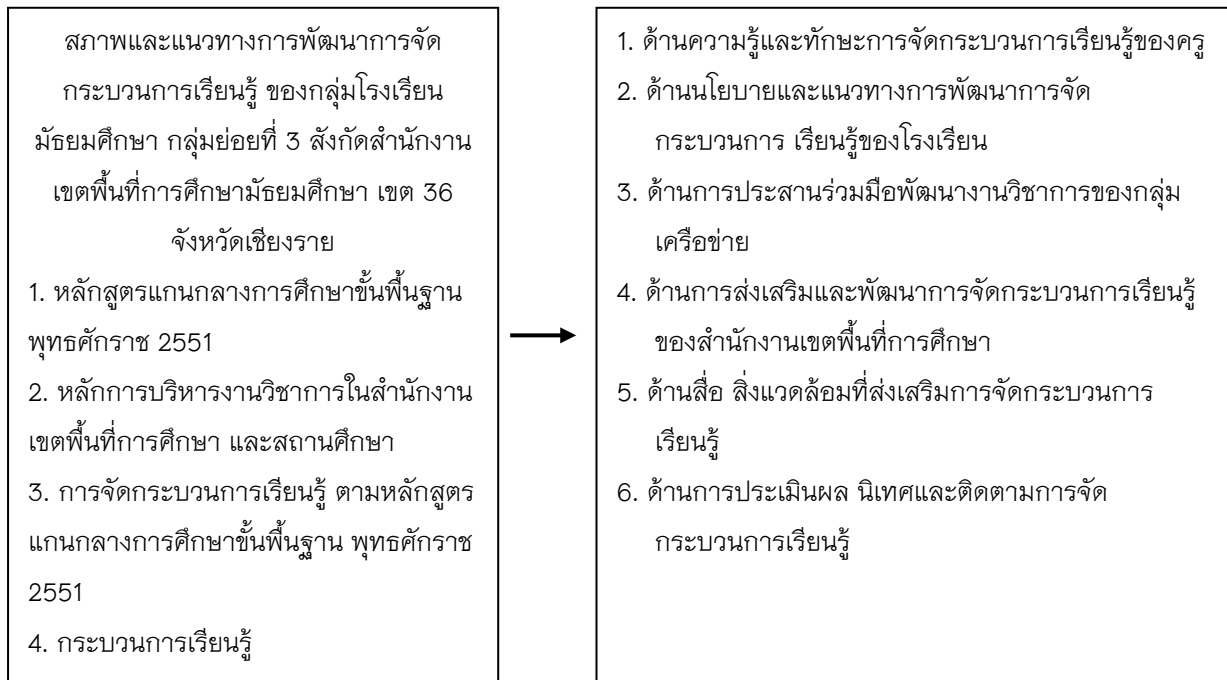
โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย กลุ่มโรงเรียน จำนวน 8 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแม่จันวิทยาคม โรงเรียนจันจว้าวิทยาคม โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ โรงเรียนวัดถ้ำปลาวิทยาคม โรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม โรงเรียนบ้านแซววิทยาคม โรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม และโรงเรียนดอยหลวงรัชมังคลาภิเษก ซึ่งสภาพบริบทของโรงเรียนส่วนใหญ่ เป็นโรงเรียนที่อยู่ติดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน และส่วนหนึ่งอยู่บนเทือกเขาสูง นักเรียนส่วนใหญ่ของแต่ละโรงเรียนจึงเป็นนักเรียนชนเผ่า ไม่มีสัญชาติไทย มีความหลากหลายทางด้านชาติพันธุ์ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และความ เป็นอยู่ และที่สำคัญมีความหลากหลายทางด้านภาษา อีกทั้งผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพรับจ้าง ค้าขาย และเกษตรกรรม ทำให้ไม่เวลาดูแลเอาใจใส่บุตรหลานของตน จากสภาพดังกล่าวจึงส่งผลให้สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างล่าช้า ผู้เรียนมีปัญหาอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ หรืออ่านออก เขียนได้ แต่ล่าช้าในการเรียนรู้ จึงทำให้เกิดอุปสรรคต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และที่สำคัญทำให้เกิดปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำตามมา จากสาเหตุดังกล่าวจึงทำให้เป็นอุปสรรคในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน อีกทั้งจากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 ในด้านผลการทดสอบของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 ที่ผ่านมา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนผลการทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม เท่ากับ 40.37 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ ที่มีคะแนน 42.91 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับสพฐ. ที่มีคะแนน 40.82 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ที่มีคะแนน 40.70 ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนผลการทดสอบวัดความรู้พื้นฐาน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้โดยภาพรวม เท่ากับ 35.30 ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่ ที่มีคะแนน 38.03 ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับสพฐ. ที่มีคะแนน 37.84 และต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ที่มีคะแนน 37.56 (กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2558, หน้า 43,102)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกฝ่าย ควรจะต้องเอาใจใส่การจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 มีหน้าที่โดยตรงในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย ทั้ง 8 โรงเรียน เพื่อทราบสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ และนำผลที่ได้ไปใช้วางแผนในการปรับปรุง พัฒนา การจัดกระบวนการเรียนรู้ ที่จะประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงรายให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครู ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย จาก 8 โรงเรียน จำนวน 328 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณ

ค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านคือ 1. ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู 2. ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน 3. ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย 4. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 5. ด้านสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ 6. ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจัดการกระบวนการเรียนรู้

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (Open Form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อย ที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยสอบถามสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ 6 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายข้อมูลตามเกณฑ์ของช่วงคะแนน (วิชิต อุ๋อัน, 2550) มี 5 ระดับ ดังนี้

- 4.21 – 5.00 หมายถึง สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.41 – 4.20 หมายถึง สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก
- 2.61 – 3.40 หมายถึง สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.81 – 2.60 หมายถึง สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย
- 1.00 – 1.80 หมายถึง สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequencies) ประกอบคำบรรยาย

ผลการศึกษา

จากการทำวิจัยพบว่า สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย

ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่าโรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคม รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สนับสนุนด้านงบประมาณ พัฒนาครูโดยจัดการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ครูมีสื่อในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัยและหลากหลาย ตลอดจนจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศของ

ห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และโรงเรียนควรมีการประเมินผล นิเทศ ติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจัง และต่อเนื่องทุกภาคเรียน

สรุปผลการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ใน 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้และทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู รองลงมา คือ ด้านนโยบายและ แนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านการประสานร่วมมือ พัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย

1.1. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านความรู้และทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ครูมีความรู้ ความสามารถด้านการ สอนในสาขาวิชา รองลงมาคือ มีการวางแผนและจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีการ จัดเนื้อหาสาระ กิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน

1.2. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการวางแผน ในการจัดครูสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ครูปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกรายวิชา และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ ส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วม ในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียน

1.3. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการสนับสนุนและช่วยเหลือด้าน วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ รองลงมาคือ มีการประสานความร่วมมือกับกลุ่มเครือข่าย ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการศึกษา และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีการส่งเสริมให้กลุ่มเครือข่ายทำหน้าที่ ในการประเมินผลด้านผู้เรียนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

1.4. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มี การส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด รองลงมาคือ มีการส่งเสริมการ จัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยมีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และข้อที่มี ค่าน้อยที่สุดคือ มีการนิเทศและติดตามการดำเนินงานด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้

1.5. สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้ เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุดคือ มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนด้าน การจัดกระบวนการเรียนรู้

1.6 สภาพการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ โรงเรียนมีการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง รองลงมาคือ มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้เพื่อสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน

2. จากการศึกษานวทางพัฒนาการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรราย ใน 6 ด้าน ได้ผลดังนี้

2.1 ด้านความรู้และทักษะการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ของครู ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิด เห็นว่า ควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับกรอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ เทคนิคการจ้ด กระบวนกรเรียนรู้ที่หลากหลาย จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 65.45 รองลงมาคือ ครูควรมีสื่อการเรียนการสอนที่ หลากหลาย ตรงตามเนื้อหาของบทเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนมากขึ้น เช่น สื่อด้าน ICT และควรมีการจ้ดกรเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนากรเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.64 และสุดท้ายคือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้ครูผลิตสื่อการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สื่อด้าน ICT และ สนับสนุนทุนในการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.18

2.2 ด้านการดำเนินงานตามนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ของโรงเรียน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ ควรมีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมใน การจ้ดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สอดคล้องกับสภาพ บริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคม สภาพปัญหา และสังคมโลกปัจจุบัน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ โรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนา ตนเอง พัฒนาทักษะในการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ เช่น อบรมออนไลน์ อบรมเชิงปฏิบัติการ การจ้ดทำสื่อ นวัตกรรม ภาษาอังกฤษ หรือการไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบทางการศึกษา จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 121.219.19 และสุดท้ายคือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาการจ้ดกรเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบท สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18

2.3 ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ ความคิดเห็นว่ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจ้ดกรการศึกษา ส่งเสริมกรเรียนรู้ ของผู้เรียน และสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้อื่นๆในชุมชนมาใช้ในการจ้ด กระบวนกรเรียนรู้ จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 72.97 รองลงมาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการ ดำเนินงาน และกิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 6 คน คิดเป็น ร้อยละ 16.22 และสุดท้ายคือ จัดสร้างศูนย์กรเรียนรู้อื่นๆของชุมชน โดยอาศัยองค์กรส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนร่วม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.41

2.4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้ตอบ แบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม พัฒนาโดยจ้ดอบรมให้ความรู้ เกี่ยวกับการจ้ดกระบวนกรเรียนรู้ให้แก่ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ในด้านเทคนิคการสอน รูปแบบการจ้ดกระบวนกร เรียนรู้อื่นๆ เทคโนโลยีใหม่ ๆ การสร้างสื่อและนวัตกรรม การทำผลงานทางด้านวิชาการ เพื่อให้ผู้อบรม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 50.72 รองลงมาคือ จัดให้มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม เสนอแนะโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายในการพัฒนากระบวนกรเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจ้ดให้มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม เสนอแนะโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายในการพัฒนากระบวนกรเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจำนวน

9 คน คิดเป็นร้อยละ 13.04 และสุดท้ายคือ ส่งเสริมด้านงบประมาณ เพื่อจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย และจัดทำแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการและทั่วถึง ทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 11.59

2.5 ด้านการจัดสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความ คิดเห็นว่า ครูควรมีสื่อในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 32.69 รองลงมาคือ โรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และสุดท้ายคือ ควรจัดให้มีการอบรมครูในการจัดทำสื่อการสอนที่ทันสมัย และหลากหลาย การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ร่วมกัน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 20.19

2.6 ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ความ คิดเห็นว่า ควรมีการประเมินผล นิเทศ ติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกภาคเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และให้เกิดการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 48.84 รองลงมาคือ แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการนิเทศ เพื่อนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูในกลุ่มสาระนิเทศกันเอง หรือต่างกลุ่มสาระ ผู้เชี่ยวชาญจากเขตนิเทศติดตาม และให้คำแนะนำกับครูผู้สอนในทุกโรงเรียน จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 13.95 และสุดท้ายคือ การวัดผล ประเมินผลควรมีเกณฑ์การประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง และควรนำผลประเมินที่ได้ นำมาปรับปรุง พัฒนางานต่อไปจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.63

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ใน 6 ด้าน สามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ใน 6 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู รองลงมาคือ ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนมีการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพปัญหา และความต้องการของชุมชน สังคมและนโยบายที่ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถด้านการสอนในสาขาวิชา และสามารถนำมาจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับสมบัติ ยศปัญญา (2552, หน้า 82-87) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านคุณลักษณะของครู โดยครูมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้องกับ มาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 65-67) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกงช้าง จังหวัดพะเยา พบว่า ด้านการบริหารและการจัดการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีการชี้แจงนโยบายการจัดการศึกษา ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.1 สภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวม

อยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูมีความรู้ความสามารถด้านการสอนในสาขาวิชา ผลการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามความคาดหวังของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ที่ต้องการให้ครูได้ใช้ความรู้ ความสามารถด้านการสอนในสาขาวิชา ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยสอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ พาตี (2551, หน้า 186-195) ที่ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการจัดกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากงกรร เขต 2 พบว่า สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครู ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชาอยู่ในระดับมาก โดยครูจัดกิจกรรมสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ให้นักเรียน

1.2 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนได้มีการวางแผนในการจัดครูสอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อให้ครูได้จัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศตามศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 8) ได้กล่าวไว้คือในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้กำหนดให้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่มสาระมีมาตรฐานการเรียนรู้ที่เน้นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ดังนั้นจำเป็นที่โรงเรียนต้องมีการวางแผนเกี่ยวกับครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน เพื่อจะได้สอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1.3 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่ายของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการสนับสนุนและช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทหน้าที่หนึ่งของกลุ่มเครือข่ายที่ได้มีส่วนร่วมในการศึกษา โดยคอยสนับสนุนและช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้การศึกษาเกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีวิศิษฐ์ ภูมิทัศน์, 2557, สื่อออนไลน์ ที่ได้ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า ด้านการบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

1.4 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มีการส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 28-29) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาว่า จะต้องมุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ซึ่งในการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังที่ ทิศนา แคมมณี (2556, หน้า 124-147) กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แบบเน้นตัวผู้เรียน โดยการจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพคือ การจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับภูมิหลังของผู้เรียน ลักษณะของ

ผู้เรียน และสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และพัฒนาไปตามความสามารถและศักยภาพของแต่ละบุคคล สอดคล้องกับ สมพงษ์ พลเยี่ยม (2551, หน้า 95-106) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแสงดาวโนนธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า โรงเรียนมีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง

1.5 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการจัดสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อม แหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุข กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 2-3) ที่กล่าวถึงการพัฒนาระบบการเรียนรู้ว่าควรส่งเสริมการจัดบรรยากาศ สื่อ สิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพราะจะเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียน ส่งผลให้เกิดเจตคติต่อรายวิชา ตลอดจนผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ที่ดีขึ้นด้วย สอดคล้องกับ สมพงษ์ พลเยี่ยม (2551, หน้า 95-106) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแสงดาวโนนธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันโรงเรียนมีการจัดเตรียมแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เช่นเดียวกับ มาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 65-67) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา พบว่า ด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ได้มีการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก

1.6 สภาพการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจัดกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ซึ่งมีวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย และสามารถนำผลการประเมินที่บกพร่องของผู้เรียนมาวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุ ทำให้ครูช่วยคิดค้นเทคนิคกระบวนการเรียนรู้ นำมาใช้สอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ มาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 65-67) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา พบว่า โรงเรียนมีการวัดผลและประเมินผล อยู่ในระดับมาก โดยมีการประชุม อบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการวัดผลประเมินผลตามแนวการปฏิรูปการเรียนรู้

2. แนวทางพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า

2.1 ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู ควรมีการส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะ เทคนิคการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย รองลงมาคือ ครูควรมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ตรงตามเนื้อหาของบทเรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ตั้งใจเรียนมากขึ้น เช่น สื่อด้าน ICT และควรมีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สมพงษ์ พลเยี่ยม (2551, หน้า 95-106) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแสงดาวโนนธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2 พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง และ

ส่งเสริมให้ครูเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ วางแผนการวัดและประเมินผล และเครื่องมือวัดผลให้สอดคล้องกัน และสุดท้ายคือ โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณ เพื่อให้ครูผลิตสื่อการสอนใหม่ๆ เช่น สื่อด้าน ICT และสนับสนุนทุนในการศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรม ของปัญญา (2556, หน้า 88-90) ที่ได้ศึกษาคุณภาพการจัดการงานวิชาการของโรงเรียนลำปางกัลยาณี อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่า โรงเรียนควรจัดสรรงบประมาณในการจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอ

2.2 ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ควรมีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 สอดคล้องกับสภาพบริบทของโรงเรียน ชุมชน สังคม สภาพปัญหา และสังคมโลกปัจจุบัน เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 28-29) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารงานวิชาการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ว่าต้องยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โดยมีครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม และมุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้น ทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รองลงมาคือโรงเรียนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาทักษะในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ เช่น อบรมออนไลน์ อบรมเชิงปฏิบัติการ การจัดทำสื่อ นวัตกรรม ภาษาอังกฤษ หรือการไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วัฒนธรรม ของปัญญา (2556, หน้า 88-90) ได้ศึกษาคุณภาพการจัดการงานวิชาการของโรงเรียนลำปางกัลยาณี อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง พบว่าโรงเรียนมีการวางแผนพัฒนาครูแต่ละคนอย่างเป็นระบบ และสุดท้ายคือ โรงเรียนควรกำหนดนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพบริบท สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2550, หน้า 28-29) ที่กล่าวถึงการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ เต็มศักยภาพ ดำเนินถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2.3 ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย ควรมีการส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และสนับสนุนด้านงบประมาณ รวมทั้งการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ ยศปัญญา (2552, หน้า 82-87) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนทุกคน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่นเดียวกับสายันต์ พาตี (2551, หน้า 186-195) ที่ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า มีการให้ผู้ปกครองนักเรียนและชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นหรือร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน รองลงมาคือ ควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานและกิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอ และสุดท้ายคือ จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน โดยอาศัยองค์การส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ พาตี (2551, หน้า 186-195) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า มีการส่งเสริมให้ครูใช้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอน

2.4 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริม พัฒนาโดยจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ครูในโรงเรียนต่าง ๆ ในด้านเทคนิคการสอน รูปแบบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เทคโนโลยีใหม่ ๆ การสร้างสื่อและนวัตกรรม การทำผลงานทางด้านวิชาการ เพื่อให้ผู้อบรมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รองลงมาคือ จัดให้มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม เสนอแนะโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจัดให้มีการกำกับ นิเทศ ติดตาม เสนอแนะโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ และสุดท้ายคือ ส่งเสริมด้านงบประมาณ เพื่อจัดหาสื่อการสอนที่ทันสมัย และจัดทำแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการและทั่วถึง ทุกพื้นที่ โดยเฉพาะในโรงเรียนถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนจัดสรรบุคลากรให้เพียงพอต่อความต้องการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ นารี ห่อทอง (2553, หน้า 120-123) ที่ได้ศึกษาสภาพการดำเนินการและปัญหาด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาลับพลาชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครูด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง และการนิเทศติดตาม การดำเนินงานด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ควรปฏิบัติอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ตลอดจนโรงเรียนจะต้องขอรับการสนับสนุนด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ และงบประมาณ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอัตราและจำนวนที่เหมาะสม เพื่อนำมาจัดสรรและใช้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ และหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดสรรอัตรากำลังครู ควรจัดสรรอัตรากำลังครูให้แก่โรงเรียนในสาขาเอกที่โรงเรียนต้องการหรือขาดแคลน การบรรจุแต่งตั้งควรมีความรวดเร็วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ยิ่งขึ้น

2.5 ด้านการจัดสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ครูควรมีสื่อในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย หลากหลาย เหมาะสมกับเนื้อหา และเพียงพอต่อความต้องการของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติยศปัญญา (2552, หน้า 82-87) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ครูควรนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อ สื่อมีความหลากหลาย มีความเพียงพอ มีความเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อ รองลงมาคือ โรงเรียนควรจัดสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ พาติ (2551, หน้า 186-195) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผล การจัดการกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 2 พบว่า ควรส่งเสริมการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่นเดียวกับมาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 65-67) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดพะเยา พบว่าโรงเรียนควรมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และสุดท้ายคือ ควรจัดให้มีการอบรมครูในการจัดทำสื่อการสอนที่ทันสมัย และหลากหลาย การใช้สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ และสามารถนำสื่อไปใช้ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สายันต์ พาติ (2551, หน้า 186-195) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศงขลา เขต 2 พบว่า โรงเรียนสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้ารับการอบรมอย่างทั่วถึง

2.6 ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ควรมีการประเมินผล นิเทศ ติดตามการจัดการกระบวนการเรียนรู้อย่างจริงจังและต่อเนื่องทุกภาคเรียน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และให้เกิดการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู ซึ่งสอดคล้องกับ มาลี ประเสริฐเมธ (2552, หน้า 65-67) ที่

ได้ศึกษาการบริหารจัดการการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกู่ซาง จังหวัดพะเยา พบว่าโรงเรียนควรมีการนิเทศภายในอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง และโรงเรียนควรส่งเสริมการประเมินผลพัฒนาการของนักเรียนในหลาย ๆ ด้าน รองลงมาคือ แต่งตั้งให้มีคณะกรรมการนิเทศ เพื่อนิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูในกลุ่มสาระนิเทศกันเองหรือต่างกลุ่มสาระ ผู้เชี่ยวชาญจากเขตพื้นที่ติดตาม และให้คำแนะนำกับครูผู้สอนในทุกโรงเรียน และสุดท้ายคือ การวัดผล ประเมินผลควรมีเกณฑ์การประเมินที่หลากหลายเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง และควรนำผลประเมินที่ได้ นำมาปรับปรุง พัฒนางานต่อไปซึ่งสอดคล้องกับ สมบัติ ยศปัญญา (2552, หน้า 82-87) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 พบว่า การประเมินผลการเรียนนั้นต้องประเมินอย่างหลากหลาย ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและจะต้องรายงานผลให้ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้เสียทราบต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อย ที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ผู้วิจัยสรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ดังนี้

1. ด้านความรู้และทักษะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของครู ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน
2. ด้านนโยบายและแนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งเรียนรู้
3. ด้านการประสานร่วมมือพัฒนางานวิชาการของกลุ่มเครือข่าย ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้กลุ่มเครือข่ายทำหน้าที่ในการประเมินผลด้านผู้เรียนและโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
4. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนิเทศและติดตามการดำเนินงานด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ
5. ด้านการจัดสื่อ สิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้
6. ด้านการประเมินผล นิเทศและติดตามการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ เพื่อสอนซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพที่ดีต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนประกอบการทำวิจัย
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการกระบวนการเรียนรู้
3. ศึกษาแนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศ (Best practice) ของโรงเรียนที่มีการพัฒนาในกลุ่มต่าง ๆ ที่ประสบผลสำเร็จ

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของดร.น้ำฝน กันมา ที่ได้ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา วิทยาเขตเชียงรายทุกท่านที่ให้ความรู้อันทรงคุณค่าแก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ นายรัชชธีรินทร์ รักรณา รองผู้อำนวยการโรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ ดร.สรวิชัย จิตรใจ และนางสุดลักษณ์ ณ พิบูล ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ด้วยความเต็มใจ พร้อมด้วยคุณครู ในกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มย่อยที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนเพื่อน ๆ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่ให้กำลังใจและให้ความช่วยเหลือสนับสนุน จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ไปได้ด้วยดีและขอขอบพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้องทุกคน ที่ให้กำลังใจและความช่วยเหลือด้วยดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546 ข). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สพม.เขต 36 (2558). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557**. ม.ป.ท. : ม.ป.พ.
- ทีศนา แชมมณี. (2556). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นารี ห่อทอง. (2553). **สภาพการดำเนินการและปัญหาด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาพลับพลาชัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, บุรีรัมย์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. (19 ธันวาคม 2545). **ราชกิจจานุเบกษา**. 119(123 ก). หน้า 2,8,10.
- มาลี ประเสริฐเมธ. (2552). **การบริหารจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในอำเภอกู่ขวาง จังหวัดพะเยา**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย.
- วัฒน์ ทองปัญญา. (2556). **คุณภาพการจัดการงานวิชาการของโรงเรียนลำปางกัลยาณี อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- วิชิต ภู่อ้น. (2550). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรวิศิษฐ์ ภูมิทัศน์. (2557). สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วารสารศรีวนาลัยวิจัย ปีที่ 4 ฉบับที่ 7. สืบค้นเมื่อ 25 เมษายน 2559, จาก <http://www.research.ubru.ac.th/2557/Journal/y040703.pdf>
- สมบัติ ยศปัญญา. (2552). แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สมพงษ์ พลเยี่ยม. (2551). แนวทางการพัฒนาการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านแสงดาวโนนธาตุ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สายันต์ พาคี (2551). สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการจัดการกระบวนการเรียนรู้ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.

สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

CONDITIONS AND DEVELOPMENT GUIDELINES FOR LAB SCHOOLS
ADMINISTRATIONS IN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36,
CHIANG RAI PROVINCE

ธิดารัตน์ คุณธนะ^{1*} และโสภา อำนวยรัตน์²

Thidarat Khunthana^{1*} and Sopa Amnauyrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่ และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในพื้นที่ ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan จำนวน 264 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต รองลงมา คือ ด้านคุณภาพการบริหารจัดการและด้านคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้และด้านคุณภาพนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในพื้นที่สำคัญดังนี้ ด้านคุณภาพนักเรียน ควรส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่หลากหลาย ด้านคุณภาพครู พัฒนาและส่งเสริมให้ครูใช้ระบบสารสนเทศหรือ ICT ในการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านคุณภาพกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต ส่งเสริมพัฒนาทักษะการดำรงชีพมากกว่าวิชาการ ด้านคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน และด้านคุณภาพการบริหารจัดการ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำทางวิชาการและบริหารจัดการที่ดี

คำสำคัญ: สภาพและแนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการ โรงเรียนในพื้นที่

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

² School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Thiravut.tan@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were to study conditions and to study development guideline for Lab Schools administrations in The Secondary Educational Service Area Office 36, Chiang Rai province. The samples of the study were 264 directors and teachers in The Lab Schools of Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai province by specifying simple size from Krejcie & Morgan's Table. Rating scale questionnaire were used as the research instrument. The data were analyzed through uses of percentage, mean, and Standard deviation. The study revealed that

1. Conditions for Lab Schools administrations in The Secondary Educational Service Area Office 36 were very good in overviews. When considering in each element, the highest mean was the quality of life skills development activities. The second was the quality of management, and the quality of health and sanitation. The least was the quality of learning resources and the quality of students.

2. Development guideline for Lab Schools conditions and development guidelines for lab schools administrations in secondary educational service area office 36, Chiang Rai province were the following. First, student quality, the students should be encouraged to practice many skills. Then, teacher quality, the teachers should be development and encouraged to use information and communication technology or ICT for teaching. In learning center quality, the inside and outside learning center should be supported for students learning. Moreover, the life skill quality, the life skills should be developed rather than the academic. In health quality, the good sanitation should be served to students. Lastly, the management quality, the administrators should have good vision have good management and leadership.

Keywords: Conditions and Development Guidelines, administrations, Lab Schools

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ มีความสามารถที่จะปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มาถึง พร้อมทั้งแก้ไขปัญหา นำพาไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ การจัดการศึกษาจึงต้องเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมของประเทศ อันจะสามารถสร้างสรรค์ พัฒนาสังคม ให้แก่ประเทศชาติ ทั้งยังสร้างความสมดุลและกลมกลืนของการพัฒนาระหว่างด้านต่าง ๆ ได้ ดังจะเห็นได้จากกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มีเจตนารมณ์อย่างชัดเจนที่จะปฏิรูปการศึกษาและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการศึกษาสูงขึ้น โดยกำหนดให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อันเป็นการยกระดับความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทยให้สูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546,

หน้า 3-8 อ้างอิงใน นวัตกรรม นาคะเนตร, 2554, หน้า 1) การดำเนินงานดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้นั้น โรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีวิสัยทัศน์ มีจิตสำนึก มุ่งมั่น กระตุน ส่งเสริมให้ครูมีเสรีภาพในการคิดปฏิบัติและจัดการเรียนรู้ให้ได้ผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษา ส่วนครูต้องปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการเรียนรู้ มีความคิดและจิตใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน เข้าใจหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้แนวใหม่ ปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนรู้โดยคำนึงถึงศักยภาพความแตกต่างระหว่างบุคคล เคารพสิทธิหน้าที่ของนักเรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เน้นประโยชน์สูงสุดของนักเรียนเป็นสำคัญ ชุมชนและผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับโรงเรียนทั้งด้านการจัดการศึกษา และการดูแลบุตรหลานของตน นอกจากนี้โรงเรียนที่มีคุณภาพดีต้องมีอยู่ทั่วประเทศไทยทั้งในระดับจังหวัด ระดับอำเภอและตำบล ทั้งที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา เด็กไทยทุกคนได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนที่ดีมีคุณภาพ

จากแนวคิดดังกล่าว คณะรัฐมนตรีจึงได้มอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินโครงการพัฒนาโรงเรียนขึ้น ชื่อว่าโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับมอบหมายจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของโครงการภายใต้หลักการแนวคิดที่มีความเชื่อว่า การศึกษาสามารถพัฒนาบุคคลให้เป็นบุคคลแห่งคุณภาพ ส่งผลให้ประชาชนหลุดพ้นวงจรความยากจน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันจึงเป็นกระบวนการการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนในฝันของสังคม สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้เข้าเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านที่ดีมีคุณภาพและมีมาตรฐาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานทางการศึกษาของชาติและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพร้อมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ใช้การบริหารจัดการแนวใหม่ที่มุ่งพัฒนาโรงเรียนทุกด้าน ทั้งด้านวิชาการ กระบวนการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและนำเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้และการบริหารจัดการ โดยมุ่งหวังให้เด็กไทยเป็นคนดีมีคุณภาพมีอนาคตที่สดใส สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 4)

การดำเนินโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างรวดเร็ว และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งศูนย์บริหารโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน มีหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของโรงเรียนในฝันให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีมาตรฐานและคุณภาพตามที่กำหนด ในส่วนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนทั้งสิ้น 921 โรงเรียน มาจากการคัดเลือกของผู้ปกครองและชุมชนของทุกอำเภอในประเทศไทย โดยมีทั้งโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โรงเรียนดังกล่าวต้องยกระดับคุณภาพของตนเองอย่างจริงจังตามเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนในฝันและต้องรับการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์ภายในระยะเวลา 1-3 ปี จากผลการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า จากสภาพการดำเนินงานที่ผ่านมาในช่วงปี พ.ศ. 2547-2550 การใช้เวลาในการพัฒนาเพื่อรับรองการเป็นโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝันโรงเรียนใช้เวลาแตกต่างกันมาก คือ ตั้งแต่ 1-3 ปี และบางโรงเรียนไม่สามารถผ่านการรับรองได้ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนยังขาดการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ (นวัตกรรม นาคะเนตร, 2554, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ((สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 24) ที่พบว่าโรงเรียนต้นแบบที่ผ่านการประเมินในช่วงแรกส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางที่มีความพร้อมสูงและได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย โรงเรียนในฝันจำนวนหนึ่งไปศึกษาดูงานจากโรงเรียนต้นแบบกลุ่มนี้เข้าใจว่าจำเป็นต้อง

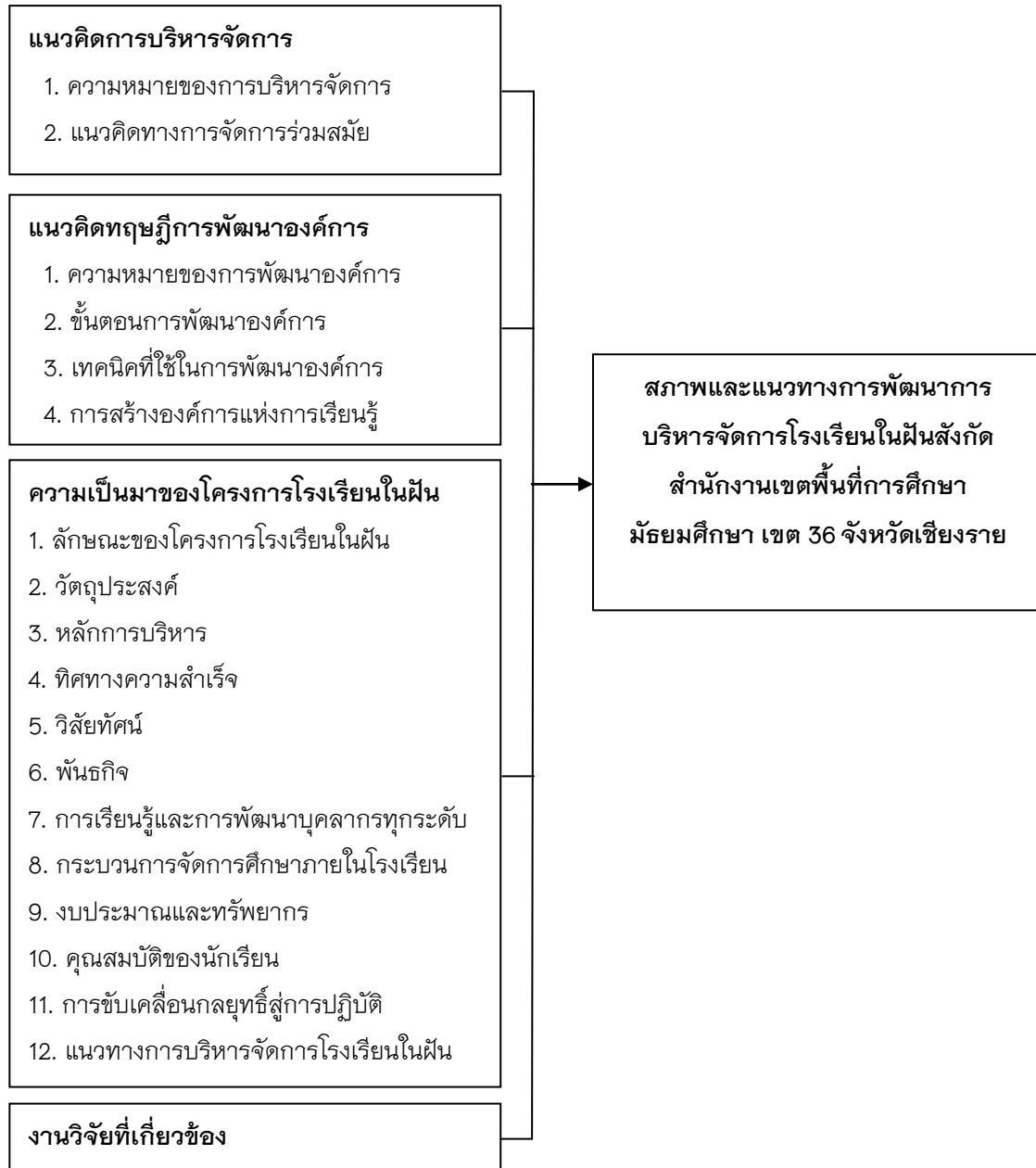
ดำเนินการตามโรงเรียนต้นแบบเพื่อให้ผ่านการประเมิน ซึ่งมีความแตกต่างจากโรงเรียนของตนอย่างมาก โรงเรียนดังกล่าวจึงต้องใช้ความพยายามอย่างสูงพร้อมทั้งทรัพยากรอย่างมากเพื่อให้ผ่านการประเมิน นอกจากนี้ยังพบว่าทีมที่ปรึกษาที่ประกอบด้วยศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนที่ผ่านการประเมินและผู้ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันให้คำแนะนำแนวทางการดำเนินงานที่แตกต่างกัน จึงทำให้โรงเรียนเกิดความสับสนและดำเนินกิจกรรมไม่สอดคล้องกับศักยภาพและความพร้อมของโรงเรียน ผลต่อเรื่องอีกประการหนึ่งที่พบได้คือ บางโรงเรียนที่ผ่านการประเมินได้รับรองโรงเรียนในฝันแล้วแต่ไม่มีความยั่งยืนในคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้องขาดแนวทางในการบริหารจัดการและขาดความชัดเจนในการนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับคู่มือการประเมินเพื่อรับรองต้นแบบโรงเรียนในฝัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 23–35) เสนอถึงจุดอ่อนในการประเมิน ดังนี้ โรงเรียนให้ความสำคัญต่อกิจกรรมต้อนรับมาก ทำให้เสียค่าใช้จ่ายมากเกินความจำเป็น โรงเรียนปิดห้องเรียนที่เรียนปกติหรือปิดบางห้องหรือถ้าเปิดห้องเรียนก็ไม่สะอาด บรรยากาศไม่น่าเรียน สื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์ซาร์ดูไม่พร้อมใช้ ทุกสาระกิจกรรมไม่ศึกษาเอกสารคู่มือการประเมินโรงเรียนในฝัน จึงบอกไม่ได้ว่ากิจกรรมที่นำเสนอสอดคล้องกับการประเมินด้านใด ข้อใดและมักเสนอความสามารถของนักเรียนเพียงคนเดียวหรือบางกลุ่มที่ได้รางวัลจากการแข่งขันเท่านั้น ไม่เสนอความสามารถหรือกิจกรรมที่สะท้อนคุณภาพนักเรียนส่วนมาก ในด้านคอมพิวเตอร์ การบริหารจัดการไม่พร้อมบริการ ครูไม่พัฒนาด้านการใช้ ICT เพื่อการจัดการเรียนการสอนและเพื่อการพัฒนาตนเอง ด้านคณิตศาสตร์จุดอ่อนที่พบคือจำนวนนักเรียนส่วนน้อยที่สามารถใช้โปรแกรม GSP ที่โครงการสนับสนุน ด้านวิทยาศาสตร์ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ไม่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน สื่ออุปกรณ์บางอย่างไม่มีร่องรอยการใช้ การออกแบบกิจกรรมการทดลองไม่ใช้สื่อจากห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์รวมถึงอุปกรณ์ที่ใช้ไม่ใช้อุปกรณ์วิทยาศาสตร์ ด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยนำเสนอความสามารถเด็กบางคน เน้นเด็กที่ไปแข่งขันและได้รับรางวัลเท่านั้น ครูใช้สื่อ ICT หรือโปรแกรมช่วยสอนไม่เป็น ด้านการส่งเสริมคุณภาพกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตนักเรียนไม่ได้เรียนรู้กระบวนการทำงาน ไม่สามารถพัฒนาผลงานสู่การมีรายได้อีกกิจกรรมการเรียนรู้ไม่ต่อเนื่องแต่จัดในกระชั้นเพื่อรับการประเมิน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อทราบถึงสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันเพื่อใช้ในการเป็นข้อมูลในการส่งเสริมการดำเนินงานโรงเรียนในฝันให้มีประสิทธิภาพ และทราบถึงแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานตามโรงเรียนในฝันและสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและผลที่คาดหวังได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนในฝัน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเอง เรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน ครู จำนวน 807 คน ของโรงเรียนในฝันที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำนวน 24 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 848 คน จากนั้นทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเปิดตารางของ Krejcie และ Morgan ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 264 คน แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูรวมทั้งสิ้น 264 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นรายการประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันในแต่ละข้อคำถาม โดยใช้เป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert) (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 167) มีข้อให้เลือกตอบ 5 ระดับ

5	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับมาก
3	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับน้อย
1	หมายถึง	สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันตามแนวทางการประเมินโรงเรียนในฝันทั้ง 6 ด้าน

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการโรงเรียนในฝันเพื่อกำหนดกรอบของข้อคำถาม
2. ศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารบทความและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. สร้างเครื่องมือตามขอบข่ายที่ศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2
4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพิจารณาแก้ไขและปรับปรุง
5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษาและมีประสบการณ์ด้านการประเมินโครงการ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามความคิดเห็นและพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบและปรับปรุงแก้ไข

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้	+1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	0	คะแนน	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้	-1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามนิยาม

จากการหาค่าความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ ได้ค่าเท่ากับ 0.67

6. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่อยู่ในโรงเรียนแม่จันวิทยาคม เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach is Alpha Coefficient) ได้หาค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

3. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบและนำไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ซึ่งเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูโรงเรียนในฝัน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 ใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดของลิเคิร์ท (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 167) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง สภาพการบริหารจัดการอยู่ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและเรียงลำดับตามความถี่ นำเสนอข้อมูลที่มีความถี่มากที่สุด

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน พบว่า ในภาพรวมการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ด้านคุณภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต รองลงมา คือ

ด้านคุณภาพการบริหารจัดการและด้านคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้และด้านคุณภาพนักเรียน

1.1 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพนักเรียน พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการบริหาร การส่งเสริมพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีทักษะและความสามารถในการใช้เครื่องมือเพื่อการแสวงหาความรู้ รองลงมาคือ โรงเรียนมีการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะของความเป็นไทย ยิ้ม ไหว้ ทักทาย สันทนาการอย่างมีสัมมาคารวะ และโรงเรียนมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีบุคลิกลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงการได้รับการปลูกฝังด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ความพอเพียง อย่างมีเหตุผล ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบ e-learning และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.2 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพครู พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูดูแลช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนตามหลักการและแนวทางวินัยเชิงบวก (Positive Discipline) รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพครู โดยส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะส่งเสริมกระบวนการคิด-วิเคราะห์ ส่งเสริมการรักการอ่าน และโรงเรียนส่งเสริมให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะให้นักเรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้จากการใช้ ICT สืบค้นข้อมูลจากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.3 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียน มีห้องปฏิบัติการที่สนับสนุนการเรียนรู้รวมถึงมีร่องรอยการใช้และใช้อย่างคุ้มค่า รองลงมาคือ โรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้อย่างคุ้มค่าเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และโรงเรียนมีห้องเรียนปกติ แหล่งเรียนรู้และห้องปฏิบัติการ มีสื่ออุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้มีความเหมาะสม ตรงตามจุดประสงค์ของห้องหรือแหล่งเรียนรู้นั้นๆ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนมีมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุงห้องเรียนและมีแนวทางเพิ่มความสามารถในการบริการของแหล่งเรียนรู้

1.4 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง รองลงมา คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมโดยมีการสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม การมีส่วนร่วมและสนับสนุนการปลูกฝังแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และโรงเรียนส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบทุกกิจกรรม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ โรงเรียนส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาผลงานและดำเนินงานสู่การมีรายได้และเผยแพร่ผลงานหรือวิธีการดำเนินงานจากกิจกรรมนั้น ๆ สู่ชุมชน

1.5 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพอนามัย พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักเรียนมีผลงานด้านศิลปะ นาฏศิลป์ ดนตรี กีฬา และหรือการรักษาสุขภาพอนามัยที่เป็นที่ยอมรับจากชุมชนหรือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ รองลงมา คือ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเชื่อมโยงความรู้ด้านการดูแลสุขภาพอนามัยสู่บ้านและชุมชน และโรงเรียนมีการกำหนดคุณสมบัติและบทบาทหน้าที่ของผู้ดูแลและรับผิดชอบห้องหรืองานพยาบาล ที่มีความรู้ความเข้าใจในการพยาบาลเบื้องต้นหรืองานอนามัยโรงเรียนเป็นอย่างดี ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ

โรงเรียนมีการส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยที่เป็นที่ยอมรับจากชุมชนหรือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุข

1.6 สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ โรงเรียนมีผลงานที่ปรากฏอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นและได้รับการสนับสนุนจากชุมชนมากขึ้น รองลงมา คือ โรงเรียนมีผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการ และโรงเรียนมีผลงานเป็นที่ยอมรับจากโรงเรียนอื่นโดยเป็นแหล่งศึกษาดูงาน มีผลงานที่ได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติทั้งผลงานในภาพรวมของโรงเรียนและของบุคลากร ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการผ่านระบบ ICT ในการสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างคุ้มค่า

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ในแต่ละด้าน พบว่า

2.1 ด้านคุณภาพนักเรียน แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่หลากหลาย การกระตุ้นให้นักเรียนมีความอยากรู้อยากเห็น ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติ และการพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์และจิตสาธารณะ

2.2 ด้านคุณภาพครู แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ พัฒนาและส่งเสริมให้ครูใช้ระบบสารสนเทศหรือ ICT ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูสร้างสื่อและนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง และ ส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตามความถนัดของตนเอง

2.3 ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน จัดแหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียนและหลากหลาย และส่งเสริมการเรียนแบบโครงงานบูรณาการแหล่งเรียนรู้

2.4 ด้านคุณภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมพัฒนาทักษะการดำรงชีพมากกว่าวิชาการ ควรมีบุคคลภายนอกที่มีความสามารถมาให้ความรู้แก่นักเรียน และ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนในสิ่งที่สนใจและเป็นอาชีพได้

2.5 ด้านคุณภาพการส่งเสริมสุขภาพอนามัย แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ส่งเสริมสุขอนามัยของนักเรียน ให้ความรู้นักเรียนเรื่องการปฐมพยาบาลเบื้องต้น และ ส่งเสริมการออกกำลังกาย กีฬา สุขอนามัย

2.6 ด้านคุณภาพการบริหารจัดการ แนวทางการพัฒนาที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการและบริหารจัดการที่ดี ผู้บริหารควรมีการจัดโครงสร้างและระบบการประกันคุณภาพครบทั้ง 8 ประการอย่างเคร่งครัด และ ผู้บริหารควรจัดหาปัจจัยภายนอกมาสนับสนุนโรงเรียน

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน พบว่า ในภาพรวมมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านคุณภาพกิจกรรมการพัฒนาทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับ (รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนในฝัน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2551, หน้า 6-7) กล่าวว่า โรงเรียนในฝันจะต้องผลิตเด็กให้เป็นคนที่ใฝ่รู้ เรียนเป็น สามารถ แสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง รู้จักคิดวิเคราะห์ มีทักษะในการดำรงชีวิต สร้างงาน สร้างอาชีพได้ พันวงจรควม ยากจน เป็นคนดี อยู่อย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นไทยและก้าวไกลสู่สากล และวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ด้านนักเรียน ที่ว่า นักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต มีคุณธรรม มั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (วิวัฒน์ สารเนตร, 2554, หน้า 109) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาโดยการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารได้และส่งเสริมให้นักเรียนให้มีความสามารถในการสร้างงาน สร้างอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ (รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยโครงการโรงเรียนใน ฝัน, 2552, หน้า 17) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดความสำเร็จว่านักเรียนมีทักษะชีวิต มั่นใจในตนเองโดยมีความสามารถเชิง บูรณาการในการนำหลักการ แนวคิด ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม เชื่อมประสานกับการดำรงชีวิต อย่างมั่นใจในตนเอง มีกิจกรรมที่เกิดจากการรวมกลุ่ม ซึ่งแสดงถึงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องครบวงจร สามารถอธิบายขั้นตอนการ บริหารจัดการ ต้นทุน กำไร การแก้ปัญหา เช่นสหกรณ์ร้านค้า บริษัทจำลอง ธนาคารโรงเรียน มีความถนัดเฉพาะด้าน เช่น ดนตรี กีฬา นาฏศิลป์ จนเป็นที่ยอมรับ ได้รับการประกาศเกียรติคุณในระดับโรงเรียน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติหรือ ระดับนานาชาติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ศราวุธ บัวผัน, 2555, หน้า 164-165) กล่าวว่า ครูส่งเสริมนักเรียนได้ ปฏิบัติตามเป้าหมายของกิจกรรมที่กำหนดด้วยการปฏิบัติจริง เรียนรู้การบริหารกิจกรรมอย่างเป็นระบบ สอดแทรก คุณธรรม จริยธรรม การมีส่วนร่วมและสนับสนุนการปลูกฝังเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี นักเรียนได้เรียนรู้การทำงานจากมือ อาชีพเฉพาะ กิจกรรมดนตรีไทย/สากล, กิจกรรมหัตถกรรมพื้นบ้าน การสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัด กิจกรรม ครูที่ปรึกษานักเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในกิจกรรมที่กำหนด มีการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่ม สาระ การเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ในการพัฒนาผลงานดำเนินงานสู่การมีรายได้ มีการสนับสนุนการใช้ ระบบ ICT เพื่อใช้ในการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรม ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัย (นิวัตร นาคะเวช, 2554, หน้า 216) กล่าว ว่า ปัจจัยที่สำคัญสู่การเป็นโรงเรียนในฝันที่ยั่งยืน คุณภาพการบริหารจัดการเป็นปัจจัยหลัก โดยมีรูปแบบการบริหาร จัดการโรงเรียนในฝัน ซึ่งมีหลักการบริหารจัดการ 4 หลักการ คือ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี หลักการ บริหารแบบมีส่วนร่วม การบริหารโรงเรียนเป็นฐานและการกำหนดผลสำเร็จอย่างสมดุล ทั้งนี้เนื่องจากหลักการ บริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เป็นหลักการที่นำมาใช้ในการบริหารงานที่ช่วยส่งเสริมองค์การให้มีศักยภาพ มีประสิทธิภาพ ช่วยทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ครีธาและเชื่อมั่นในองค์การนั้นๆ ซึ่งเป็นความคาดหวังของ โรงเรียนในฝันที่ต้องการความร่วมมือของบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็น หัวใจสำคัญของการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ตามแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่ต้องการให้ภาคีเครือข่ายทุก ภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการบริการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1-2) จากการศึกษาวิเคราะห์ เอกสาร ยังพบว่าโรงเรียนในฝันต้องมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการของตนเอง จึงควรนำรูปแบบการบริหาร โรงเรียนเป็นฐานมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย (วิวัฒน์ สารเนตร, 2554, หน้า 109) กล่าวว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนในฝัน โดยประกอบด้วย ด้าน แผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านแผนพัฒนาระบบภาคีเครือข่ายอุปถัมภ์และทรัพยากรทางการศึกษา ด้านแผนพัฒนาระบบบริหารและการจัดการ ด้านแผนพัฒนาคุณภาพนักเรียนและกระบวนการจัดการเรียนรู้และ ด้านแผนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งขัดแย้งกับ (รสสุคนธ์ ถิ่นทวี, 2555, หน้า 68-69) กล่าวว่า สภาพการบริหารจัดการด้านคุณภาพผู้เรียนมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งสถานศึกษาผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูง โดยสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างหลากหลายและ

ต่อเนื่อง ส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมตามความต้องการ ความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์และปฏิบัติตนเป็นคนดีของสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงออกด้านความรู้ ความสามารถ ตามศักยภาพของแต่ละบุคคลและนักเรียนมีความสุข สนุกสนานในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย (วัฒนา วรรณทอง, 2556, หน้า 147) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานตามโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันพบว่าอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย (เพียงประภา วรรณทอง, 2556, หน้า 84) กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานโรงเรียนในฝันด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนที่ดี และเป็นผู้ที่เห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากร สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการอบรมสัมมนา ศึกษาดูงาน และสนับสนุนในการศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน ส่วนครูจะต้องมีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ตัวอย่าง ผลงานและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัย (นุจิฟ้า ฤทธิ์กระจ่าย, 2558, หน้า 78) กล่าวว่าสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนในฝันที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือด้านกระบวนการดำเนินงาน โดยโรงเรียนมีระบบการบริหารจัดการดีโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและบริหารระบบแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ และ (อัมพร จันทรมณี, 2557, หน้า 91) กล่าวว่าสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือระบบบริหารและการจัดการ โดยโรงเรียนมีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานที่เกิดจากการมีส่วนร่วม และโรงเรียนได้รับการนิเทศจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันตามแนวทางการประเมินโรงเรียนในฝัน พบว่ามีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ด้านคุณภาพของแหล่งเรียนรู้มีแนวทางการพัฒนาโดยการส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สกล สัตยธรรม, 2555, หน้า 71) แนวทางการพัฒนา แหล่งเรียนรู้โดยการจัดโครงการห้องสมุดมีชีวิต มีการสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้อหนังสือที่นักเรียนสนใจ จัดกิจกรรมรักการอ่านและมอบรางวัลให้กับสุดยอดนักอ่าน การประกวดการอ่านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จัดให้มีห้องสมุดเคลื่อนที่และมุมความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกระจายแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมและสะดวกต่อผู้เรียนในการใช้บริการและจัดทำโครงการศูนย์บริการข้อมูลและสารสนเทศในสถานที่ต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลพร้อมบริการปริ้นเอาท์ข้อมูลที่ต้องการ ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัยเพียงพอต่อความต้องการและอำนวยความสะดวกในการใช้บริการ มีการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ และสอดคล้องกับงานวิจัย (วิวัฒน์ สารเนตร, 2554, หน้า 110) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพแหล่งเรียนรู้โดยจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน เช่น สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ห้องสมุดจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือสื่อดิจิทัล เช่น E-learning, E-library และ E-book จัดบริการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารแก่ชุมชนและพัฒนาเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้และเผยแพร่ต่อสาธารณชน มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งสอดคล้องกับ (รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยโครงการโรงเรียนในฝัน, 2552, หน้า 23-24) ได้กล่าวถึงตัวชี้วัดความสำเร็จด้านแหล่งเรียนรู้โดยครูต้องดูแลเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่างๆ ให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อมใช้งานและมีร่องรอยการใช้ ห้องสมุดเปิดให้บริการเต็มเวลาและนอกเวลาเรียน มีการพัฒนาสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นแหล่งข้อมูล กระตุ้นให้คิดคำตอบ ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดแก้ปัญหา เช่น สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ แหล่งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หมากรุก หมากรุก

ฮอส หมากล้อม scrabble ตลอดจนเกมส์การศึกษาต่าง ๆ ใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนในการศึกษาหาความรู้หรือฝึกประสบการณ์ชีวิต เช่น ระบบนิเวศ เกษตรทฤษฎีใหม่ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในวิถีชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (พรจุฬา จันทรงาม, 2554, หน้า 66) กล่าวว่าแนวทางการพัฒนาด้านคุณภาพแหล่งเรียนรู้ โดยการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศและบุคลากรเพื่อให้สามารถนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งระบบในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัย (ศราวุธ บัวผัน, 2556, หน้า 167) กล่าวว่าแนวทางการพัฒนาโดยสถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมกับการเรียนการสอน มีการจัดห้องเรียนและห้องปฏิบัติการเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีคอมพิวเตอร์เพียงพอต่อการใช้ในการสืบค้นข้อมูลสำหรับครูและนักเรียน มีมาตรการในการดูแลอาคารสถานที่ ซ่อมบำรุงทั้งห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ มีห้องสมุดที่พร้อมใช้บริการ มีความกว้างขวางบรรยากาศเชิญชวนน่าใช้ และห้องสมุดมีการจัดกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมรักการอ่าน กิจกรรมวันห้องสมุด บริเวณสถานศึกษามีความร่มรื่น น่าอยู่ มีระบบ ICT ที่มีประสิทธิภาพห้องเรียนมีการตกแต่งให้น่าอยู่น่าใช้ และห้องสมุดมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่หลากหลายและมีเครื่องนับจำนวนผู้ใช้บริการห้องสมุด สอดคล้องกับงานวิจัย (นุจิภา ฤทธิกระจ่าย, 2558, หน้า 80) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฝันด้านแหล่งเรียนรู้ในและนอกห้องเรียนที่หลากหลาย โดยจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสม สร้างความเข้าใจกับบุคคลทุกฝ่ายในโรงเรียนและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อสร้างความตระหนักและเห็นความสำคัญ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ มีการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้ครูอาจารย์ นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจตรงกัน เกิดความร่วมมือในการสนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อให้แหล่งการเรียนรู้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า จัดทำข้อตกลงการให้ความร่วมมือในการใช้แหล่งเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนและระดมสรรพกำลังจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการรวบรวมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า ทั้งนี้ขัดแย้งกับงานวิจัย (เพียงประภา วรธรรมทอง, 2556, หน้า 86) กล่าวว่าแนวทางที่ควรพัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนในฝันประเด็นที่สำคัญ คือด้านระบบบริหารและการจัดการ จะต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปรับปรุงบรรยากาศและองค์ประกอบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ สนับสนุนส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน จะต้องมีการระดมทุนด้านระบบบริหารและการจัดการ โรงเรียนจะต้องกำหนดนโยบายและวิสัยทัศน์สอดคล้องกับเจตนารมณ์และทิศทางโรงเรียนในฝัน มีแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมและการยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง มีกระบวนการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนา มีการจัดวางโครงสร้าง ระบบการบริหารจัดการที่ดี จะต้องกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนมีการ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานที่เน้นการปรับปรุงพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะต่อ การบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน ที่สำคัญดังนี้

1. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านระบบ e-learning และสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่หลากหลาย

2. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีลักษณะให้นักเรียนได้ค้นคว้าและเรียนรู้จากการใช้ ICT สืบค้นข้อมูลจากสื่อหรือแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและพัฒนาส่งเสริมให้ครูใช้ระบบสารสนเทศหรือ ICT ในการจัดการเรียนการสอน

3. โรงเรียนควรมีมาตรการในการดูแลซ่อมบำรุงห้องเรียนและมีแนวทางเพิ่มความสามารถในการบริการของแหล่งเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในและนอกห้องเรียนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน

4. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนพัฒนาผลงานและดำเนินงานสู่การมีรายได้และเผยแพร่ผลงานหรือวิธีการดำเนินงานจากกิจกรรมนั้นๆ สู่ชุมชนและส่งเสริมพัฒนาทักษะการดำรงชีพมากกว่าวิชาการ

5. โรงเรียนควรมีการส่งเสริมการรักษาสุขภาพอนามัยที่เป็นที่ยอมรับจากชุมชนหรือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านสาธารณสุขและส่งเสริมสุขภาพอนามัยของนักเรียน

6. ผู้บริหารควรมีความสามารถในการบริหารจัดการผ่านระบบ ICT ในการสนับสนุนการบริหารจัดการอย่างคุ้มค่า ควรมีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำทางวิชาการและบริหารจัดการที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการบริหารจัดการโครงการเรียนโรงเรียนในฝันสู่มาตรฐานสากล
2. ควรศึกษาโครงการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียนในฝัน
3. ควรศึกษาการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนในฝันเพื่อเข้าสู่การรับรองเป็นโรงเรียนในฝันสู่มาตรฐานสากล
4. สำหรับการเก็บข้อมูลควรใช้การสัมภาษณ์ เพราะจะได้ทราบข้อมูลในเชิงลึกและได้รายละเอียดในแนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฝันที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาในการให้คำแนะนำปรับปรุงจาก ดร.โสภิต อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งกรุณาเอาใจใส่ ให้กำลังใจให้คำแนะนำปรึกษาและติดตามความก้าวหน้าของการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนตรวจสอสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.อนวัช อุ่นกอง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านดอยแสนใจ (ตชด.อนุสรณ์) จังหวัดเชียงราย นายสุกฤต นวลคำมา ผู้อำนวยการโรงเรียนสันติคีรีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย และดร.ธิดาวัลย์ อุ่นกอง อาจารย์มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการชี้แนะ ตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามในครั้งนี้ จนทำให้การศึกษาสำเร็จได้ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณพ่อ คุณแม่ พี่น้อง ที่เป็นกำลังใจให้และขอขอบคุณตลอดจน เพื่อนๆ ที่คอยให้คำปรึกษาตลอดมา ขอขอบพระคุณบรรพคณาจารย์ ทุกๆ ท่าน ที่คอยให้ความช่วยเหลือและความเอาใจใส่ด้วยดีตลอดมา ขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- นิวัตร์ นาคะเวช. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน. ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย, ปทุมธานี.
- นุจิฟ้า ฤทธิ์กระจาย. (2558). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- เพียงประภา วรรณทอง. (2556). สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- พรจุฬา ถิ่นทวี. (2554). แนวทางการพัฒนาโรงเรียนชุมชนบ้านตลาดทุ่งเหียงสู่มาตรฐานโรงเรียนในฝัน. วิทยานิพนธ์ รศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รสสุคนธ์ ถิ่นทวี. (2555). ประสิทธิภาพโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา,ชลบุรี.
- วัฒนา วรรณทอง. (2556). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ ค.ม.,มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- วิวัฒน์ สารเนตร. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการกับประสิทธิผลโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษาสกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ศราวุธ บัวผัน. (2555). การพัฒนาแผนพัฒนาสถานศึกษาสู่การโรงเรียนในฝันของโรงเรียนเรืองวิทย์พิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 41. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, กำแพงเพชร.
- ศิริวัฒน์ พรหมจันทร์. (2554). ผลการดำเนินงานโรงเรียนในฝันโรงเรียนดีใกล้บ้าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- สกล สัตยธรรม. (2555). สภาพการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. นิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). คู่มือการประเมินเพื่อรองรับต้นแบบโรงเรียนในฝัน (โรงเรียนดีประจำอำเภอ). กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). รายงานการวิจัยประเมินผลการดำเนินงานโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ
- อัมพร จันทร์มณี. (2557). การศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันของโรงเรียนในเขตพื้นที่ศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. ภาคนิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, สุราษฎร์ธานี.
- อรทัย มูลคำ.(2552). รายงานผลการวิเคราะห์งานวิจัยโครงการโรงเรียนในฝัน. กรุงเทพฯ:สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สภาพและแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

Studying of the Condition and Developed Guidelines for the Internal Supervision System under Schools in Mae Suay district, Chiangrai Educational Services Area Office 2

เมธาสิทธิ์ จักรสุวรรณ^{1*} และ น้ำฝน กันมา²
Metasit Jakswan^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสภาพระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ประชากรประกอบด้วย ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 286 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า และแบบปลายเปิด นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาสภาพระบบการนิเทศภายใน ซึ่งใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของ เดมมิง (Demming Cycle) 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ การวางแผนกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือการปฏิบัติการนิเทศภายใน การประเมินผลและรายงานผลพบว่า มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน

แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ทั้ง 5 ขั้นตอน พบว่า ควรให้มีการสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนิเทศการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ควรมีการสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่ทำเนิการ

คำสำคัญ: ระบบการนิเทศภายใน

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sinpeang@hotmail.com

Abstract

The purposes of this study aimed to investigate the condition and developed guidelines for the internal supervision system under schools in Mae Suay district, Chiangrai Educational Services Area Office 2. The population used were 286 directors and teachers. The instrument drawn for this study was a questionnaire which consisted of rating scale and opened form. The data was systematically analyzed by using percentage, mean, and standard deviation.

The results of the internal supervision conditions analyzed by Demming Cycle as follows; current conditions, needed problems, choice planning, materials and instruments creating, internal supervision, evaluation and reporting were done the most.

The developed guidelines for the internal supervision system in schools which based on Demming Cycle found teachers' teaching and learning conditions should be queried. Next, teachers should participate in the process of planning and educational supervision. Besides, the supervision instruments should be in accord with teachers' teaching and learning conditions. Finally, the internal supervision should be always concluded when the processes were finished.

Keywords: Supervision System

บทนำ

เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยยึดโรงเรียนเป็นฐานส่งผลให้ผู้เรียนทั้งในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา การจัดการนิเทศการศึกษาแต่เดิมถือว่าเป็นหน้าที่โดยตรงของศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก จึงพบปัญหาว่า การนิเทศการศึกษาโดยศึกษานิเทศก์นั้น ไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่วางไว้เท่าที่ควร เนื่องจากอุปสรรคในการทำงาน ได้แก่ ระยะเวลา ลักษณะภูมิประเทศที่ตั้งของโรงเรียน รวมไปถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณ จึงทำให้การนิเทศอย่างสม่ำเสมอไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการจัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้เป็นระบบเพื่อเพิ่มคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น (จักรกฤษ สมศิลา 2557. อ้างอิงใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. 2555 หน้า 5)

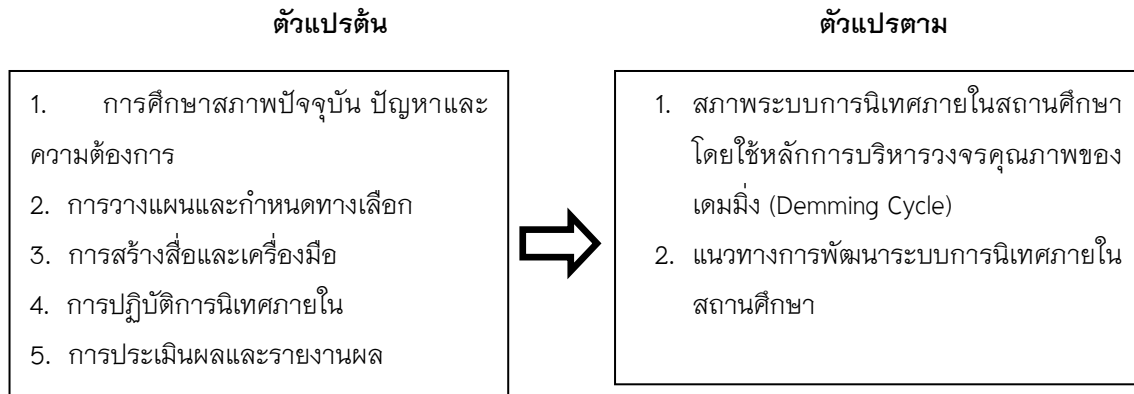
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่า การนิเทศการศึกษา มีความสำคัญต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาเป็นอย่างยิ่งในฐานะที่ผู้วิจัยมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา จึงตระหนักถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การดำเนินการ จัด

การศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จึงสนใจที่จะศึกษาระดับสภาพ และแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 14 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน ครูผู้สอนจำนวน 265 คน รวมทั้งสิ้น 286 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยใช้แนวทางตามระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนและกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศภายใน การประเมินผลและรายงานผลโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 14 โรงเรียน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น

3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Chick List)

ตอนที่ 2 สภาพระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการ การวางแผนกำหนดทางเลือก การสร้างสื่อและเครื่องมือ การปฏิบัติการนิเทศภายใน การประเมินผลและรายงานผล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ที่มีความเที่ยงตรง ซึ่งผ่านผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

ตอนที่ 3 แนวทางในการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended)

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน คิดเป็นร้อยละ 90.21 ผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 6.30 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.66 รองลงมาคือ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.17 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 32.17 รองลงมาคือ 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.83 และส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 63.29 รองลงมาคือปริญญาโทหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 33.21

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับสภาพระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 ทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการนำผลการตรวจสอบระบบการนิเทศภายในเพื่อนำไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา

2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชุมคณะครูเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนเกี่ยวกับระบบการนิเทศภายใน มีการวางแผนการจัดเตรียมชั้นเรียน และมีการวางแผนรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย

3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประเมินใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด มีการนำผลสรุปการใช้งบประมาณ มีการสรุปผลการใช้สื่ออุปกรณ์ และมีการนำผลการประเมินการใช้สื่ออุปกรณ์ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบของสื่อ เครื่องมือในการนิเทศครั้งต่อไป

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน และมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรตามความเหมาะสม

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามขอบข่ายงานนิเทศภายในของสถานศึกษา

6. ภาพรวมแล้วครูผู้สอนเห็นว่าระดับสภาพระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณากระบวนการแต่ละด้าน พบว่าการปฏิบัติสูงสุดในกระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 เรียงตามลำดับของแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) การปฏิบัติการนิเทศภายใน (Do) และการตรวจสอบการนิเทศภายใน (Check) ตามลำดับ

ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ได้แก่ ด้านกระบวนการวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) การปฏิบัติการนิเทศภายใน (Do) และการตรวจสอบการนิเทศภายใน (Check) ตามลำดับ

ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน ได้แก่ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) การปฏิบัติการนิเทศภายใน (Do) การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) และการตรวจสอบการนิเทศภายใน (Check) ตามลำดับ

ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) การทบทวนกระบวนการปฏิบัติงานและนำมาแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) การตรวจสอบการนิเทศภายใน (Check) และการปฏิบัติการนิเทศภายใน (Do) ตามลำดับ

ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) การตรวจสอบการนิเทศภายใน (Check) กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) และการปฏิบัติการนิเทศภายใน (Do) ตามลำดับ แนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 พบว่า

1. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายใน มีประเด็นสำคัญดังนี้ ควรให้มีการสอบถามสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู ส่งเสริมให้ครูได้วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของตนเองอยู่เสมอ ควรมีการสอบถามความต้องการของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ควรมีการรวบรวมข้อมูลและจัดทำสารสนเทศในด้านความต้องการของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน มีประเด็นสำคัญดังนี้ ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนิเทศการศึกษา ควรมีการนำข้อมูลสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้อาจารย์วิเคราะห์เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา เปิดโอกาสให้ครูได้เลือกวิธีการนิเทศกันเอง ควรมีการกำหนดแผนการนิเทศกันเอง ควรมีการกำหนดแผนการนิเทศภายในไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศควรสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอนของครู สื่อเครื่องมือนิเทศควรมีความหลากหลาย เปิดโอกาสให้ครูได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือการนิเทศด้วยตนเองสื่อและเครื่องมือการนิเทศการศึกษา ควรมีรายละเอียดของรายการตรวจสอบที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

4. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายในควรมีการกำหนดเป็นปฏิทินไว้อย่างชัดเจน รูปแบบของการนิเทศภายในสถานศึกษาควรมีรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองชุมชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายใน

5. แนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลและรายงานผล มีประเด็นสำคัญ ดังนี้ ควรมีสรุปผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่ทำเนิการ แจ้งผลการสรุปและข้อมูลจากการนิเทศให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง

ได้รับทราบ เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมดำเนินการในการสรุปผลการนิเทศภายใน ควรมีการจัดทำรายงานผลการนิเทศภายใน แจ้งให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาสภาพระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของ

เดมมิ่ง (Deming Cycle) ผู้ศึกษามีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก พบว่าขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการนำผลการตรวจสอบระบบการนิเทศภายในเพื่อนำไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษา ส่วนแนวทางการพัฒนาการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ คือ ควรให้มีการสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้การสอนของครู และส่งเสริมให้ครูได้วิเคราะห์สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ ศรีกันหา (2550, 124) ได้กล่าวไว้ว่า ควรมีการจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียน ควรดำเนินการอย่างจริงจังและเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์มาถ่ายทอดความรู้และเทคนิคต่าง ๆ และยังคงสอดคล้องกับศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานนิเทศภายในควรสอบถามความต้องการการนิเทศจากครูผู้สอน ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้สอนทุกคนมีส่วนร่วมในการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศ

2. ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือก ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประชุมคณะครูเพื่อวิเคราะห์ปัญหาและวางแผนเกี่ยวกับระบบการนิเทศภายใน มีการวางแผนการจัดเตรียมชั้นเรียน และมีการวางแผนรูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย ส่วนแนวทางการพัฒนาการวางแผนและกำหนดทางเลือก คือ ครูควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการนิเทศการศึกษา ควรมีการนำข้อมูลสภาพปัญหาของการจัดการเรียนรู้อาจารย์วิเคราะห์เพื่อกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ นาฎยา ธรรมกิจวัฒน์ (2552, หน้า 99) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง ควรจะพัฒนาที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องเป็นอันดับแรก โดยให้ทุกคนได้รับความรู้จากการประชุมปฏิบัติการหรือการศึกษาจากเอกสารคู่มือการนิเทศภายใน และเปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนในทุกขั้นตอนด้วยความเต็มใจ

3. ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ขั้นตอนการปฏิบัติที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระบวนการตัดสินใจการนิเทศภายใน (Action) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการประเมินใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุด มีการนำผลสรุปการใช้ ส่วนแนวทางการพัฒนาการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน

คือ เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศตรวจสอบสอดคล้องกับสภาพการจัดการเรียนการสอน และสื่อเครื่องมือนิเทศควรมีความหลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ครูได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือการนิเทศด้วยตนเอง สอดคล้องกับรุจิรา ม่วงพลับ (2553, หน้า 70) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้การนิเทศภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับสมคิด หารินโสภา (2550, หน้า 106) ได้กล่าวไว้ว่า จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ ควรมีการศึกษาหาความรู้ โดยการเข้าร่วมอบรมสัมมนาเพื่อนำความรู้มาสร้างเครื่องมือสำหรับการดำเนินการนิเทศภายในให้มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุด

4. ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายใน และมีการมอบหมายหน้าที่ให้กับบุคลากรตามความเหมาะสม ส่วนแนวทางการพัฒนาด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการนิเทศภายใน การดำเนินการนิเทศภายในควรมีการกำหนดเป็นปฏิทินไว้อย่างชัดเจน รูปแบบของการนิเทศภายในสถานศึกษามีรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสมกับสภาพบริบทของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับโสภณ พลสมบัติ (2551, หน้า 89) ได้กล่าวไว้ว่า ควรกำหนดรูปแบบวิธีการนิเทศติดตามให้ชัดเจนสอดคล้องกับลักษณะงานและตัวบุคคล และยังสอดคล้องกับกัลยา เวียงนนท์ (2556, หน้า 106) ได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนและส่วนราชการอื่น ควรให้ความสนใจในการดูแล ช่วยเหลือการปฏิบัติงานนิเทศภายในและให้ความร่วมมือกับโรงเรียน หากโรงเรียนมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

5. ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้หลักการบริหารวงจรคุณภาพของ เดมมิ่ง (Demming Cycle) โดยเฉลี่ยการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คือ การวางแผนการนิเทศภายใน (Plan) กิจกรรมที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามขอบข่ายงานนิเทศภายในของสถานศึกษา ส่วนแนวทางการพัฒนาด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน คือ ควรมีสรุปรผลการนิเทศภายในทุกครั้งที่ดำเนินการ แจ้งผลการสรุปและข้อมูลจากการนิเทศให้กับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ สอดคล้องกับนันทิรุ เตจ๊ะ (2554, หน้า 160) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนควรติดตามประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียนทุกระยะ เช่น ก่อนการนิเทศ หลังการนิเทศและสรุปรผลการดำเนินการเพื่อเป็นแนวทางในการนิเทศภายในต่อไป

6. ภาพรวมของสภาพระบบการนิเทศภายในของโรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงรายเขต 2 ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นว่า ระบบการนิเทศภายใน มีการปฏิบัติในระดับมาก คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการนิเทศภายใน ด้านการวางแผนและกำหนดทางเลือกการนิเทศภายใน ด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศภายใน และด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศภายใน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาความรู้และทักษะด้านการนิเทศภายใน โดยมุ่งเน้นให้สามารถสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศได้ด้วยตนเอง
2. ผู้บริหารและครูควรมีการร่วมกันวางแผนและกำหนดปฏิทินในการนิเทศภายในให้มีความต่อเนื่อง และสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการประสานงานกันต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้รับทราบสภาพปัญหาและเห็นความสำคัญของการนิเทศภายในสถานศึกษา
4. ผู้บริหารควรกำกับดูแลการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด เพื่อจะได้รับทราบถึงสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. ควรมีรูปแบบที่หลากหลายในการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษา เหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้การสอนและควรมีการสรุปผลการดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาทั้งระหว่างและหลังการปฏิบัติทุกครั้ง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาช่วยเหลือ การให้คำแนะนำ คำปรึกษาจาก ดร.นำพน กันมา ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้ความเอาใจใส่ ตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ติดตามความก้าวหน้าของการศึกษา ให้กำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จด้วยดี ทางผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารและคณะครูโรงเรียนที่จัดการศึกษาชั้นพื้นฐาน อำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ที่ได้กรุณาเป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ นอกจากนี้ต้องขอกราบขอบพระคุณ นายชูชาติ ชาวคำเขตต์ ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปา นางศิริรัตน์ เชื้อนชาย รองผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านสันจำปา และนายวีรัตน์ สานุมิตร ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ในฐานะผู้เชี่ยวชาญได้กรุณาตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามให้ดีขึ้น จนทำให้การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ประโยชน์คุณค่าและความดีของการศึกษาค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ หากบังเกิดมีต่อ วงการศึกษาประการใด ๆ ผู้ศึกษาขอมอบคุณความดีเหล่านั้น เป็นเครื่องหมายแสดงถึงความรัก ความเคารพและตอบแทนพระคุณของบิดา มารดา ครูอาจารย์ ที่ได้ให้ชีวิตและการอบรมสั่งสอนให้ผู้ศึกษาได้มีโอกาสศึกษา และประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานในอาชีพมาจนถึงทุกวันนี้

เอกสารอ้างอิง

จักรกฤษ สมคิดลา. (2557). การศึกษารูปแบบที่เหมาะสมของกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนในสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- กัลยา เวียงนนท์. (2556). **ความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก**
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์เขต 1. สารนิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยมหาสารคามราชวิทยาลัย.
- ศิริรัตน์ ชุมสาย ณ อยุธยา. (2554). **การดำเนินงานนิเทศภายในของโรงเรียนศรีธนาพณิชยการเทคโนโลยี**
เชียงใหม่. วิทยาลัยเทคโนโลยีศรีธนาพณิชยการเชียงใหม่.
- นิรุท เตจ๊ะ. (2554). **การศึกษาสภาพและแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานนิเทศภายในโรงเรียน**
ประถมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น อำเภอเวียงแก่น สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เชียงราย.
- รุจิมา ม่วงพลับ. (2553). **การศึกษากระบวนการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอุทัยธานี.**
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นาฎยา ธรรมกิจวัฒน์. (2552). **การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนอัสสัมชัญ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.**
การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ กศม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- โสภณ พลสมบัติ. (2551). **การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านภูดิน อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัด**
ร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทร์เพ็ญ ศรีกันหา. (2550). **การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านวังตาข้าว อำเภอเทพสถิต จังหวัด**
ชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ กศม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด ทารินไสล. (2550). **การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัด**
หนองคาย เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.

สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

State and Guideline on the Information System Promotion to Support the Decision in School Administrator's Management(Group4) Secondary Educational Service Area Office 36

พิบูลย์ แสงทอง¹ และ โสภา อำนวยรัตน์²

Piboon Saengthong¹ and Sopa Amnuayrat²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหาร จำนวน 27 คน และหัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 44 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 71 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัยพบว่า สภาพการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต36 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.86$) เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน รองลงมาคือด้านระบบสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

คำสำคัญ: สภาพและแนวทางการส่งเสริม การตัดสินใจ การบริหาร

Abstract

This research aims to study of state and guidelines to promote the use of decision support system for school administrator management in sub-group No. 4 school, Secondary Educational Service Area Office 36. The research population are total 71 peoples ; 27 school administrators and 44 head of group. The research tool is 5-level rating scale. The statistical for data analysis are percentage (%), mean (μ) and standard deviation. (σ)

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : redeagle191@hotmail.com

From the results, the promote's state to use of decision support system for school administrators management in sub-group No. 4 school, Secondary Educational Service Area Office 36 is high level ($\mu = 3.87$). When considering the each part of the result, the part of information system for school report has the highest mean score follow by the part of information system about students. Nevertheless, the part of information system of academic management in school have lowest mean score.

Keywords: State and Guideline on the Information System, Decision, Management

บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันทุกด้าน โดยเฉพาะทางด้านการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลข่าวสารซึ่งในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติในเรื่องการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา ในหมวดที่ 9 เรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาโดยปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการปฏิบัติงานในโรงเรียนเพื่อใช้ทางด้านการบริหารมากขึ้น โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งหวังให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 22) ดังนั้นการนำสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเพื่อใช้ในโรงเรียน ทั้งการบริหารงานทั้งด้านต่าง ๆ ทั้งงานด้านกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงิน พัสดุ ครุภัณฑ์ อีกทั้งในด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารงานที่ประสบผลสำเร็จได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจำเป็นต้องเอาการบริหารเชิงระบบมาใช้ในการจัดระบบสารสนเทศ กระทรวงศึกษาธิการกำหนดนโยบายการพัฒนาบริหารจัดการ มีการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการวางแผนระบบข้อมูล สารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศให้มีประสิทธิภาพ และสามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารถึงกันได้ทุกระดับ ปรับปรุงกระบวนการบริหารและพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (นิศารัตน์ เชาว์ปรีชา, 2556, หน้า1)โดยบริหารข้อมูลภายในโรงเรียนที่มีจำนวนมาก กระจัดกระจายอยู่ในส่วนต่าง ๆ ตามภาระงานในกลุ่มงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของครู บุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากไม่มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่มีจะไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งไม่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนอีกทั้งยังไม่มีความเป็นระเบียบแล้ว จะเกิดความไม่สะดวกหรือเกิดความยุ่งยากในการนำไปใช้ (สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พ.ศ. 2553, หน้า 16)

การส่งเสริมจัดระบบสารสนเทศที่ดีของโรงเรียน นับว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งใน ทางด้านการบริหาร การดำเนินประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน การจัดการระบบภายในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ และครอบคลุมภารกิจ ด้านการบริหารจัดการได้อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนต้องมีระบบการบริหารและการจัดการศึกษา ที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน รวมถึงระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ เป็นระบบ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบันและสามารถเรียกใช้ข้อมูลสารสนเทศได้ตลอดเวลา โดยผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจดำเนินการต่าง ๆ ในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการดำเนินการส่งเสริมการจัดระบบสารสนเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่มีคุณภาพ สนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหาร สำหรับการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ได้ตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ผู้ที่เกี่ยวข้องควรศึกษาแนวคิดและดำเนินการทั้งสองส่วนควบคู่กันไปในขณะเดียวกัน เพื่อให้มีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหาร ซึ่งการบริหารการศึกษา เกี่ยวข้องกับการหาวิธีการใช้ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ

วัสดุ อุปกรณ์ อย่างฉลาดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลคุ้มค่าที่สุด เมื่อระบบสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ และเครือข่ายสารสนเทศ สามารถช่วยผู้บริหารทำงานได้ดียิ่งขึ้น จึงเห็นกันโดยทั่วไปว่า เรื่องนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้การทำงานด้านต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงได้ อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย (อชิปัตย์ คลี่สุนทร, 2556 , สื่อออนไลน์)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักที่มีความต้องการให้องค์กรบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของสังคม สามารถดำเนินการ สร้างระบบ กลไกหรือกระบวนการในการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่กำหนด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดของการประกันคุณภาพการศึกษา สร้างความมั่นคงและหลักประกันต่อผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการดำเนินกิจกรรมภายใน ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาที่สำคัญของหน่วยงานที่ต้องนำข้อมูลไปดำเนินการประมวลผลเพื่อใช้วางแผน บริหารงาน การปฏิบัติงาน การจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในทุก ๆ ด้าน หากแหล่งข้อมูลดังกล่าวไม่ได้จัดเก็บให้เป็นระบบ ย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพของข้อมูลสารสนเทศถ้าขาดประสิทธิภาพ ย่อมมีผลกระทบกับการบริหารงาน ทำให้ได้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ไม่ทันกับเหตุการณ์และไม่เพียงพอต่อการใช้งาน จะส่งผลให้การบริหาร การปฏิบัติงานของหน่วยงานเหล่านี้ลดประสิทธิภาพไปด้วย ดังนั้น การศึกษาแนวคิดและหลักการทางการบริหารสถานศึกษาให้ได้คุณภาพจึงมีความสำคัญต่อผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ที่จะนำองค์ความรู้ไปใช้ในการวางระบบการบริหารโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม (สำนักทดสอบการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 4)

การบริหารงานในโรงเรียนจะบรรลุตามแผนหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียนเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจดำเนินงาน ข้อมูลของโรงเรียนจึงเปรียบเสมือนเครื่องมือที่ช่วยตรวจสอบสภาพการทำงานของผู้บริหาร เป็นเครื่องมือช่วยปรับทิศทางและแนวทางในการตัดสินใจ และการวางแผนบริหารโรงเรียน ซึ่งในการบริหารงานดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง การศึกษาสภาพปัจจุบัน ประสิทธิภาพ ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนยุคข้อมูลสารสนเทศ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมองหาวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้พร้อมต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีบทบาทภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารยุคใหม่ คือ การเรียนรู้การวางแผน การปรับโครงสร้างระบบงาน ภาวะผู้นำ การตรวจสอบติดตาม การนิเทศ และการประเมินผลอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ระบบสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักและพยายามจัดใหม่ การพัฒนา และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ทั้งครู และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในบริบทของโรงเรียน เพื่อให้มีความตระหนัก มีความรู้ ความเข้าใจและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ผู้บริหาร โรงเรียนจึงเสมือนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มิตินของผู้บริหารในยุค ICT ที่จะกล้านำระบบสารสนเทศเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (อภิชาติ พิภูลทอง, 2558 , สื่อออนไลน์) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ในโรงเรียนนั้น จะมีความรู้ เกี่ยวกับระบบสารสนเทศด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักจะไม่เคยผ่านการอบรม แต่เกิดจากการเรียนรู้และฝึกฝนด้วยตนเอง ฝ่ายวิชาการเป็นผู้ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารมากที่สุด ส่วนใหญ่ไม่มีการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์กับภายนอก รูปแบบการจำแนก การเก็บรวบรวม และการนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศยังมีการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นส่วนน้อย ปัญหาก็คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ อุปกรณ์เครื่องมือที่ล้ำสมัย และไม่เพียงพอ อีกทั้ง การบริหารในโรงเรียนแต่ละแห่งมีแนวทางปฏิบัติแตกต่างกันระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจึงไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันเท่าที่ควร (วรรณภา แสงวัฒนะกุล, 2541, หน้า 3)

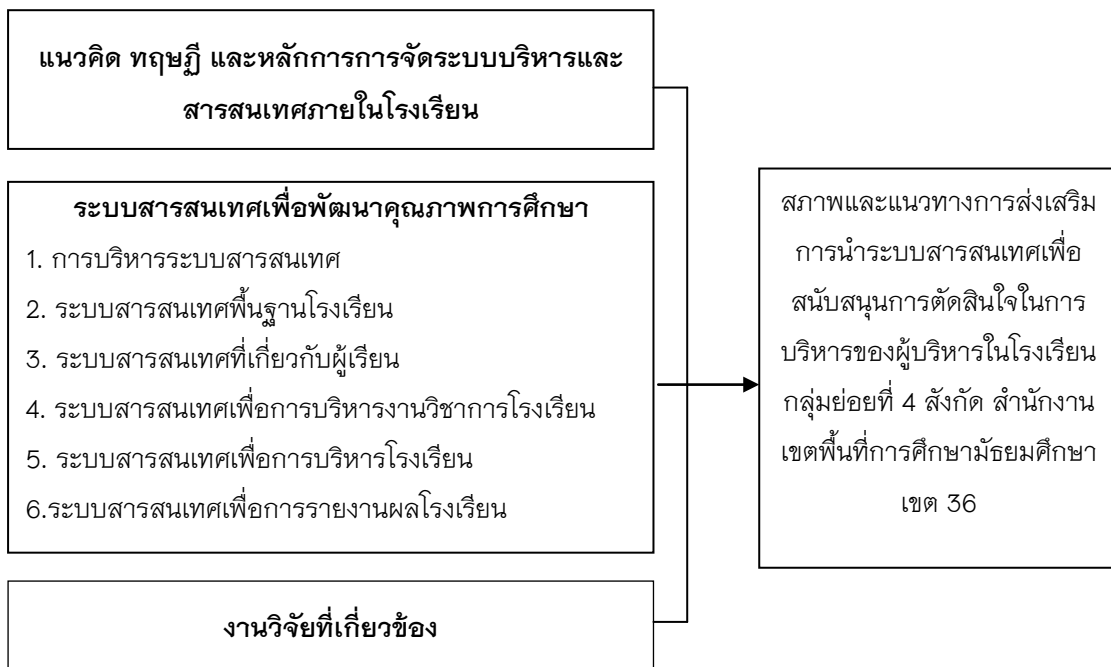
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต36 ซึ่งประกอบด้วยจำนวนทั้งสิ้น 11 โรงเรียน ประกอบด้วยโรงเรียน

เสียงของวิทยาคม, บุญเรืองวิทยาคม, ห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก, เทิงวิทยาคม, ปล้องวิทยาคม, พญาเม็งราย, แม่ต๋ำตาดควันวิทยาคม, ไม้ยาวิทยาคม, เวียงแก่นวิทยาคม, ขุนตาลวิทยาคม, ยางฮ่อมวิทยาคม (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36, 2558, สื่อออนไลน์) ซึ่งมีการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อบริหารโรงเรียนที่แตกต่างกัน การจักระบบและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต36 เพื่อให้ทราบถึงระดับความแตกต่างของสภาพปัจจุบัน ประสิทธิภาพการจักระบบและการใช้ข้อมูล สารสนเทศในการบริหารโรงเรียนในด้านต่างๆที่จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้โรงเรียนสามารถจักระบบ ข้อมูลสารสนเทศได้ครบถ้วนถูกต้อง ตรงกับความต้องการและทันต่อการใช้งาน เพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการ ส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้บริหาร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ เรื่อง สภาพและแนว ทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพราะเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียนทั้งภายใน และภายนอก

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหาร ในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
2. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของ ผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 27 คน และหัวหน้ากลุ่มงาน จำนวน 44 คน ในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จำนวน 11 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 71 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ตามกรอบงานของสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อใช้เก็บข้อมูล ในการวิจัยมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ด้านการใช้ระบบสารสนเทศโดยใช้แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสภาพการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือในตอนต้นที่ 2 ตามกระบวนการดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
2. ร่างข้อความในแบบสอบถามในแต่ละด้านให้ครอบคลุม และสอดคล้องกับศัพท์เฉพาะ
3. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษา เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้แก่ ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) พร้อมทั้งปรับปรุงข้อคำถามที่คัดเลือกไว้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถ้าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเกิน 0.5 ทุกข้อ แสดงว่าเครื่องมือเป็นที่ยอมรับและสามารถนำไปใช้ได้ มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- ให้ +1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้ 0 คะแนน เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้ - 1 คะแนน เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามนิยาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

- 5.1 นายณรงค์ เรืองวิสัย รองผู้อำนวยการโรงเรียนชำนาญการ โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมิ่งคลาภิเษก
- 5.2 นางสาวรวงศ์จนา เนตรธिया ครูชำนาญการ โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคมรัชมิ่งคลาภิเษก
- 5.3 ดร. สันติ บุรณะชาติ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

จากการหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาหรือดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of item Objective Congruence) ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6. ปรับปรุงแบบสอบถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองพิจารณา

7. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try-Out) กับผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มงานในกลุ่มย่อยที่ 3 สังกัด สพม. 36 จำนวน 30 คน และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient - α) ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.96

8. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาไปถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับประชากรโดยแจกแบบสอบถามด้วยการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูล ไปตามโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยเก็บรวบรวมหลังจากที่แจกแบบสอบถามไปแล้ว 15 วัน

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและเขียนผลการวิเคราะห์สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอน

ตอนที่ 1 ใช้สถิติร้อยละ(Percentage)

ตอนที่ 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดของลิเคิร์ท (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551, หน้า 43)ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง มีสภาพการส่งเสริมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและเรียงลำดับตามความถี่ นำเสนอข้อมูลที่มีความถี่มากที่สุด

ผลการศึกษา

สภาพการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน รองลงมาคือด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือด้านการบริหารระบบสารสนเทศ และ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

ข้อเสนอแนะคือ ให้จัดสรรงบประมาณ เพื่อเตรียมข้อมูลสารสนเทศให้ทันสมัย และให้การอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบอย่างน้อย 2 คน ให้มีทักษะการจัดเก็บข้อมูลและใช้งานโปรแกรมที่หลากหลาย เพื่อลดความล่าช้าในเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งให้มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งเพื่อเพิ่มเติมหรือแก้ไขข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ อีกทั้งการจัดหาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดเก็บข้อมูลทั้งภายในและที่เกี่ยวข้อง ในการนำเสนอข้อมูลที่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียนเพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร และคณะครู รวมทั้งให้แต่ละโรงเรียนมีการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเสนอออนไลน์ที่สามารถเข้าชมได้ทุกที่ทุกเวลา

สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษา สภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 โดยสรุปได้ว่า

สภาพการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน รองลงมาคือด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

1. ด้านการบริหารระบบสารสนเทศ โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ระบบการส่งข้อมูลทาง e-office ของโรงเรียน ไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีความสะดวก รองลงมาคือ โรงเรียนมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลงานต่างๆไว้ในโรงเรียนอย่างชัดเจน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการแต่งตั้งมอบหมายผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ในการเก็บข้อมูลที่ชัดเจนรวมถึงมีการเก็บรวบรวมข้อมูลคนจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องตรงตามกำหนด

2. ด้านระบบสารสนเทศพื้นฐานโรงเรียน โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีระบบสารสนเทศในการจัดเก็บงานสารบรรณการ

จัดเก็บเอกสารเข้า-ออก ของโรงเรียนการแยกและจำแนกประเภท เช่น หนังสือเข้า-ออก และจัดระบบแฟ้มข้อมูล เอกสารอย่างเป็นระบบเป็นปัจจุบัน รองลงมาคือ โรงเรียนมีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ช่วยใช้ในการประมวลผลข้อมูลมี เพียงพอกับการใช้งานและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบจัดเก็บข้อมูล สารสนเทศโรงเรียน

3. ด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เช่น ทะเบียนวัดผลและการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน รองลงมาคือ โรงเรียนมีข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียน เช่น จำนวนนักเรียน เพศ อายุ ภูมิสำเนา และการย้ายเข้า-ออก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีข้อมูลทางคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนและมีแฟ้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในแต่ละช่วงชั้น และโรงเรียนมีข้อมูลที่เป็นผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางทักษะ ความรู้ความสามารถแยกตามจำนวนชั้นเรียน

4. ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา เช่น การวิจัยในชั้นเรียนเพื่อศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนมีการประสานงานร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับโรงเรียนและองค์กรอื่น ๆ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีโปรแกรมสำหรับการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนที่ชัดเจน

5. ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศตามระบบการบริหารที่ชัดเจน เช่น ตรวจสอบ ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล รองลงมาคือ โรงเรียนมีการกำกับ ติดตามและประเมินผลที่ชัดเจน เช่น การติดตามบุคลากรที่รับผิดชอบข้อมูล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ

6 ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน โดยรวมและรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายละเอียดในแต่ละข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อมูลที่ทางโรงเรียนใช้ในการรายงานผลเป็นข้อมูลที่ปรับปรุงใหม่เสมอ รองลงมาคือ โรงเรียนมีผลจากการปฏิบัติงานและดำเนินงานตามโครงการที่ชัดเจนถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ โรงเรียนมีการกำหนดรูปแบบการนำเสนอข้อมูลระบบสารสนเทศชัดเจน เช่น การทำแผนปฏิบัติการประชาสัมพันธ์ บทความกราฟิก ตารางและแผนภูมิ และ โรงเรียนมีบุคลากรรับผิดชอบในการรายงานผลข้อมูลสารสนเทศ

แนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียน กลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขต 36 ในแต่ละด้าน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารระบบสารสนเทศ พบว่า บุคลากรแนะนำให้จัดสรรงบประมาณ เพื่อเตรียมข้อมูลสารสนเทศ ให้ทันสมัย และให้การอบรมบุคลากรที่รับผิดชอบให้มีทักษะการจัดเก็บข้อมูล และใช้งานโปรแกรมที่หลากหลาย

2. ด้านระบบสารสนเทศพื้นฐานโรงเรียนพบว่า บุคลากรแนะนำให้มีการเพิ่มจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบ เพื่อลดความล่าช้าในเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน พบว่า บุคลากรแนะนำให้มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งเพื่อเพิ่มเติมหรือแก้ไข ที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

4. ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน พบว่า บุคลากรแนะนำให้จัดหาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดเก็บข้อมูลทั้งภายในและที่เกี่ยวข้อง
5. ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน พบว่า บุคลากรแนะนำให้มีการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นประโยชน์ เพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร และคณะครู
6. ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน พบว่า บุคลากรแนะนำให้แต่ละโรงเรียนมีการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเสนอออนไลน์ที่สามารถเข้าชมได้ทุกที่ทุกเวลาเป็นประโยชน์สำหรับการประชาสัมพันธ์ ง่ายต่อการเข้าถึง และ ส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบมีความเอาใจใส่สำหรับงานนำเสนอข้อมูลโรงเรียน ผ่านสื่อที่หลากหลาย ตลอดเวลา สม่่าเสมอทันต่อเหตุการณ์

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหารในโรงเรียนกลุ่มย่อยที่ 4 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อมูลที่ทางโรงเรียนใช้ในการรายงานผลเป็นข้อมูลที่ปรับปรุงใหม่เสมอ จึงสอดคล้องกับผลวิจัยของ (เพลินพิศ หยาตผลกา, 2548) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดระบบสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการศึกษาระบบ สารสนเทศที่ใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและปัญหาการจัดระบบสารสนเทศในการบริการโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ส่วนใหญ่มีหน่วยงานและบุคลากรรับผิดชอบ การจัดระบบสารสนเทศโดยเฉพาะการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศตรงตามความต้องการ ของโรงเรียนและเป็นปัจจุบัน มีการนำข้อมูลและสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ ในการวางแผนการ รายงานผลการกำหนดนโยบาย การประชาสัมพันธ์ และการควบคุมปัญหาที่พบในการจัดระบบสารสนเทศของโรงเรียน ได้แก่ บุคลากรขาดความรู้ในการวิเคราะห์และประมวลผล ขาดงบประมาณ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ขาดสถานที่ปฏิบัติงาน ขาดเครื่องมือในการวิเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่สามารถเก็บได้ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงขาดการวิเคราะห์ข้อมูล (นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2525, หน้า 28) ได้กล่าวว่าการรายงานผลงานโรงเรียน คือ การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งกับประชาชน วิธีการรายงานต้องมีแบบแผนและการกระทำที่ต่อเนื่องกัน ในอันที่จะสร้างหรือยังให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกลุ่มประชาชน เพื่อให้โรงเรียนและให้สถาบันกลุ่มชนที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจและให้ความสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและ กันอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนหรือสถาบันนั้น ให้ดำเนินงานได้ตามจุดมุ่งหมายโดยมี ประชาชนเป็นแนวบรรทัดฐานสำคัญและการรายงานผลหรือการประชาสัมพันธ์ผลงานโรงเรียน คือ กระบวนการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นการเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนได้รับรู้, เป็นการชักชวนให้ประชาชนสนับสนุนจุดมุ่งหมายและการดำเนินงานของโรงเรียน หรือหน่วยงานและสถาบันและเป็นเครื่องช่วยให้ความคิดเห็นของประชาชนกับสถาบันโรงเรียนหรือ สถาบันมีส่วนร่วมสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน ทำนองเดียวกัน (อำนาจ เดชชัยศรี, 2544, หน้า 34) ได้กล่าวว่า การจัดระบบสารสนเทศจะต้องการ ประกอบด้วยกิจกรรมของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดย ใช้กระบวนการและทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดภายในองค์การ 3 ระดับ ดังนี้ 1. การจัดการข้อมูลสารสนเทศระดับสูง โดยผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้กำหนดวิสัยทัศน์ นโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ รวมถึงวางแผนกลยุทธ์ และแผนระยะยาวของ องค์การ 2. การ

จัดการข้อมูลสารสนเทศระดับกลาง ผู้บริหารระดับกลางมีหน้าที่ วางแผนยุทธวิธีและประสานงานระหว่างผู้บริหารระดับสูงและผู้บริหารระดับต้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและสามารถปฏิบัติตามนโยบาย 3. การจัดการข้อมูลสารสนเทศระดับต้น ผู้บริหารงานระดับต้นหรือหัวหน้า งานมีหน้าที่ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานประจำวัน ซึ่งขั้นตอนการทำงานมีรูปแบบที่แน่นอนและ ทำงานใกล้ชิดกับผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปตามแผนที่กำหนด โดยผู้บริหารระดับกลางการจัดการในระดับนี้ต้องอาศัยข้อมูลจากการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องอย่างละเอียดนำมาวิเคราะห์เพื่อ สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและควบคุมให้สามารถดำเนินงานตามแผนระยะสั้นที่วางไว้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยรองลงมาเป็นอันดับสอง ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โรงเรียนมีข้อมูลผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน เช่น ทะเบียนวัดผลและการประเมินผลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ประทีป เมธาคุณวุฒิ, 2544, หน้า 26) กล่าวคือ สถานศึกษาจำเป็นต้องจัดเตรียมข้อมูลและสารสนเทศเพื่อตอบคำถามจากการ ประเมินภายนอกให้ชัดเจน สถานศึกษาควรจัดทำสารสนเทศที่จำเป็นและสอดคล้องกับกิจกรรมการ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา การจัดการศึกษาตามกรอบแนวคิดหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและ มาตรฐานการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับระบบคุณภาพภายในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการบริหารระบบสารสนเทศ

1. จัดสรรงบประมาณ เพื่อเตรียมข้อมูลสารสนเทศ ให้ทันสมัย
2. อบรมบุคลากรที่รับผิดชอบให้มีทักษะการจัดเก็บข้อมูล และใช้งานโปรแกรมที่หลากหลาย

ด้านระบบสารสนเทศพื้นฐานโรงเรียน

1. ให้มีการเพิ่มจำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบ เพื่อลดความล่าช้าในเก็บรวบรวมข้อมูล
2. แต่งตั้งผู้จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศโดยแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างชัดเจน

ด้านระบบสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน

1. ให้มีการตรวจสอบข้อมูลอย่างน้อยสัปดาห์ละครั้งเพื่อเพิ่มเติมหรือแก้ไข ข้อมูลที่ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์
2. ให้มีหน่วยตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่ถูกต้อง ชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารงานวิชาการโรงเรียน

1. จัดหาโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพเพื่อจัดเก็บข้อมูลทั้งภายในและที่เกี่ยวข้อง
2. ควรจัดสรรหาผู้เชี่ยวชาญทางโปรแกรม เพื่อจัดเก็บข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้ร่วมกับโปรแกรมสำเร็จรูป

อื่นๆได้

ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารโรงเรียน

1. ให้มีการนำเสนอข้อมูลที่เพียงพอต่อการพัฒนาโรงเรียนเป็นประโยชน์ เพียงพอต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร และคณะครู
2. การจัดเก็บข้อมูลควรอยู่ในรูปแบบกราฟแสดงผล หรือแผนภูมิ เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียน

ด้านระบบสารสนเทศเพื่อการรายงานผลโรงเรียน

1. ให้แต่ละโรงเรียนมีการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อนำเสนอออนไลน์ที่สามารถเข้าชมได้ทุกที่ทุกเวลาเป็นประโยชน์สำหรับการประชาสัมพันธ์ ง่ายต่อการเข้าถึง
2. ส่งเสริมให้บุคลากรที่รับผิดชอบมีความเอาใจใส่สำหรับงานนำเสนอข้อมูลโรงเรียน ผ่านสื่อที่หลากหลายตลอดเวลา สม่่าเสมอทันต่อเหตุการณ์

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเรื่องเทคนิคการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ เพื่อทราบข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาเรื่องวิธีการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ได้หลักการพิจารณาข้อมูลสารสนเทศ และตรวจสอบความน่าเชื่อถือของสารสนเทศ
3. ควรศึกษาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานสารสนเทศภายในโรงเรียนมากที่สุด
4. ควรมีการทำวิจัยเรื่องสภาพและแนวทางการส่งเสริมการนำระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการบริหารของผู้บริหาร ในเขตพื้นที่อื่น ๆ

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระในฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างดีจาก ดร. ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา, นายณรงค์ เรืองวิสัย รองผู้อำนวยการชำนาญการโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก นางสาววรางค์จนา เนตรธिया ครูชำนาญการโรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก และดร.สันติ บุรณะชาติ อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาซึ่งให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ โดยมีอาจารย์ ดร.โสภา อำนวยรัตน์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำปรึกษาตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์ ด้วยดีตลอดมา จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณคณะผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มงาน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 36 กลุ่มย่อยที่ 4 จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 11 โรงเรียน ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถามของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ขอขอบคุณ สมาชิกทุกคนในครอบครัว ตลอดจนบรรดาเพื่อนนักศึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้กำลังใจ และสนับสนุนการทำงานในทุก ๆ ด้าน มาโดยตลอด ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่า และประโยชน์จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นสิ่งตอบแทนพระคุณทุกท่านที่มีส่วนสนับสนุน และให้กำลังใจตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **หลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารข้อมูลสารสนเทศ ด้านการศึกษา พ.ศ. 2554.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- นิศารัตน์ เชาว์ปรีชา. (2556). **การพัฒนาการบริหารระบบสารสนเทศของโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต กศ.ม. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

ประทีป เมธาคณวุฒิจ. (2544). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญพิศ หยาดผลกา. (2548). การจัดระบบสารสนเทศของสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร
เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมบัติ วรรณฤทธิ์.(2544). ประสิทธิภาพการจัดระบบและการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด กาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต กศ.ม. สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม.

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา.(2553). พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ
ที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553:กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.(2553).การจัดระบบบริหารและสารสนเทศภายในสถานศึกษา
ตามกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 เล่ม 4 :
สำนักทดสอบทางการศึกษา.

อำนาจ เดชชัยศรี. (2544). นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภา.

สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 2

Condition and Problems of Education Management of good governance for
School administrators in Wiang Pa Pao District, Chiangrai Primary
Educational Service Area Office 2

กชกร อนุจรพันธ์^{1*} และ โสภา อำนวยรัตน์²

Kotchakron Anujarapun^{1*} and Sopa Amnuayrut²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 และเพื่อศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 38 โรงเรียน รวมทั้งสิ้นจำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมทั้ง 10 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเรียงลำดับจากข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดถึงต่ำสุด ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการระดมความคิดเห็น หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการตอบสนอง หลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล ส่วนปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ข้อปัญหาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 10 หลัก ซึ่งข้อที่มีค่า ความถี่สูงสุด คือด้านหลักประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: สภาพและปัญหา การบริหารสถานศึกษา หลักธรรมาภิบาล

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : sinpeang@hotmail.com

Abstract

This research aimed to study the condition of education management of good governance for school administrators in Wiang Pa Pao District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2. and To study the problems of education management of good governance for school administrators in Wiang Pa Pao District, Chiangrai Primary Educational Service Area Office 2. The population in this study is the director and deputy director In Wiang Pa Pao District Primary Educational Service Area Office 2 a total of 45 people. The research instrument was a five leveled rating scale questionnaire. The data were statistically analyzed using percentage, mean and standard deviation.

The study found that the administration according to good governance of the school administrators In Wiang Pa Pao Primary Educational Service Area Office 2. The overall the education were found to be at highest level. When considering each order from the average highest to the lowest was showed as follows, Participation and Decentralization, Equity, Consensus Oriented, Accountability, Rule of Law, Transparency, Responsiveness, Efficiency and Effectiveness. The problem of education under the good governance of school administrators in Wiang Pa Pao. Primary Educational Service Area Office 2 were found to be the administration of school administrators, including 10 in which they have the highest frequency is the Efficiency.

Keywords: Condition and Problems, Education Management, Good governance

บทนำ

นโยบายการจัดการศึกษาเป็นข้อกำหนดตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้ความสำคัญแก่การศึกษาไว้หลายมาตรา การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งเป็นฐานที่มาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และใฝ่เรียนรู้ โดยคำนึงถึงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนสถานศึกษา จำนวนประชากร และวัฒนธรรมตามความเหมาะสมที่มุ่งหวังจะยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานจัดได้ทั่วถึงและมีคุณภาพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ คือ ปฏิรูประบบการศึกษา ปฏิรูปการเรียนรู้ ระบบบริหารและการจัดการศึกษา ปฏิรูปครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาโดยได้จัดทำเป็นระบบรัฐบาลจะมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเร่งส่งเสริมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดเป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จัดรูปแบบโครงสร้างการบริหารงานเพื่อการกระจายอำนาจด้านการ

บริหารไปยังหน่วยการศึกษาต่าง ๆ โดยได้จัดทำกำหนดการแบ่งส่วนราชการเป็น 5 หน่วยงานหลักด้านการศึกษา พร้อมทั้งเสนอกองทัพที่จะก่อให้เกิดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมทางการศึกษาและการเรียนรู้ ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้จัดทำขอข่ายการปฏิรูปการศึกษาไว้ 5 ด้าน คือ (1) การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นให้มีการปฏิรูประบบการศึกษาทั้งระบบประกอบด้วย การส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมให้สถานศึกษาทุกรูปแบบสามารถเทียบโอนผลการเรียนได้ (2) การพัฒนาให้มีการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน การพัฒนาหลักสูตรและการสอน (3) การปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการ การศึกษาประกอบด้วยโครงสร้างและอัตรากำลังของบุคลากร การส่งเสริมให้ชุมชนองค์กรและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา (4) การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษาประกอบด้วย การส่งเสริมให้มีการผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาแนวใหม่ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา การยกระดับมาตรฐานและควบคุมการประกอบอาชีพครูที่เหมาะสมกับวิชาชีพชั้นสูง (5) การปฏิรูปทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบ การส่งเสริมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท ถือว่านโยบายการจัดการศึกษาเป็นการดำเนินการตามกฎหมายกำหนดและประสานสอดคล้องตั้งแต่ข้าราชการระดับกระทรวงศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในสังกัด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 30-64)

นอกจากการปฏิรูปการศึกษาแล้ว จัดโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีความหลากหลาย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ให้มีความหลากหลายในด้านนโยบายและทางปฏิบัติให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคลและงานบริหารทั่วไปให้มีความคล่องตัวมีอิสระและมีความเข้มแข็งมีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนต่าง ๆ รัฐบาลได้บัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 33-37) การบัญญัติให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคลมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และประเทศชาติโดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีบทบาทอำนาจหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อันเป็นการบริหารงานในรูปแบบใหม่ที่ผู้บริหารควรมีการรวบรวมจัดระบบและการใช้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบันช่วยในการตัดสินใจวางแผนกำหนดทิศทางและดำเนินงานตามลำดับความสำคัญของปัญหาและนโยบายการบริหาร รวมทั้งกำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผน ข้อสำคัญอีกประการหนึ่งการที่ผู้บริหารมีอำนาจบริหารอย่างอิสระและต้องรับผิดชอบต่อผลการตัดสินใจของตน ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องศึกษา ทำความเข้าใจในกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน เพื่อสร้างความมั่นใจและป้องกันข้อผิดพลาด ซึ่งอาจเป็นเหตุฟ้องร้องขึ้นได้ มีการตัดสินใจมีความถูกต้องและบริหารงานด้วยความโปร่งใส สุจริต สามารถตรวจสอบได้

จากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารการศึกษาเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ทำให้สถานศึกษาจึงต้องตระหนักในการบริหารใหม่ให้มีความโปร่งใส และมีความรับผิดชอบผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเกิดความเชื่อถือในสถานศึกษา (ปัญญา ฉายะจินตวงศ์, 2549, หน้า 3) การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของ

ทุกภาคส่วนในสังคม สร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมให้ทุกส่วนมีความสมานฉันท์ ซึ่งทุกส่วนคือจุดมุ่งหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance) ที่มี 3 ส่วนเชื่อมโยงกัน คือ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการสังคม (Participation) ความโปร่งใสและกระบวนการตัดสินใจ (Transparency) และความรับผิดชอบ (Accountability) รูปแบบการบริหารแบบธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบสังคมภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมไปถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ และฝ่ายธุรกิจ ให้สามารถปฏิบัติและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรักสามัคคี ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขภาวะวิกฤตการณ์ตรรายที่จะมีในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน รัฐบาลได้ปฏิรูประบบราชการ โดยการออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2546 เป็นการเปลี่ยนแปลงเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ใหม่ของสังคมซึ่งมีสาระสำคัญคือ ภารกิจหลักประการหนึ่งของสำนักงาน ก.พ.ร. คือ การส่งเสริมให้ระบบราชการไทยนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มาใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อประโยชน์สุขของประเทศชาติและประชาชน ตามเจตนารมณ์ของมาตรา 3/1 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 สำนักงาน ก.พ.ร ปี พ.ศ. 2552 ได้ศึกษาและจัดทำเกณฑ์ใหม่โดยการบริหารแบบธรรมาภิบาลของส่วนราชการ ซึ่งมีองค์ประกอบรวม 10 ประเด็น ได้แก่ ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ประสิทธิภาพ (Efficiency) การตอบสนอง (Responsiveness) ภาระรับผิดชอบ (Accountability) ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วม (Participation) การกระจายอำนาจ (Decentralization) นิติธรรม (Rule of Law) ความเสมอภาค (Equity) และมุ่งเน้นฉันทามติ (Consensus Oriented) ประกอบกับธรรมาภิบาลเป็นเรื่องใหม่ที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาใช้ในการบริหารงานสถานศึกษา ความพยายามในการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) สำหรับสังคมไทยโดยการเน้นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของภาครัฐมากขึ้น การประกันและคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ภาครัฐมีการบริหารการปกครองที่โปร่งใสสามารถตรวจสอบได้มากขึ้น (สำนักนายกรัฐมนตรี 2551, หน้า 13)

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่สำคัญที่สุดเพราะมีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กทุกคนและเป็นรากฐานให้การศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับมอบอำนาจหน้าที่ จึงควรนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเรียกกันว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งหลักการดังกล่าวประกอบด้วย หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักภาระรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ ทำให้ทุกฝ่ายเกิดความเชื่อถือในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรใช้เทคนิคหลักบริหารงานที่ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจและพร้อมที่จะปฏิบัติภารกิจด้วยความเต็มใจตลอดจนเกิดทักษะและประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และประเทศชาติ ด้วยเหตุผลข้างต้นจะเห็นได้ว่าการบริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 39)

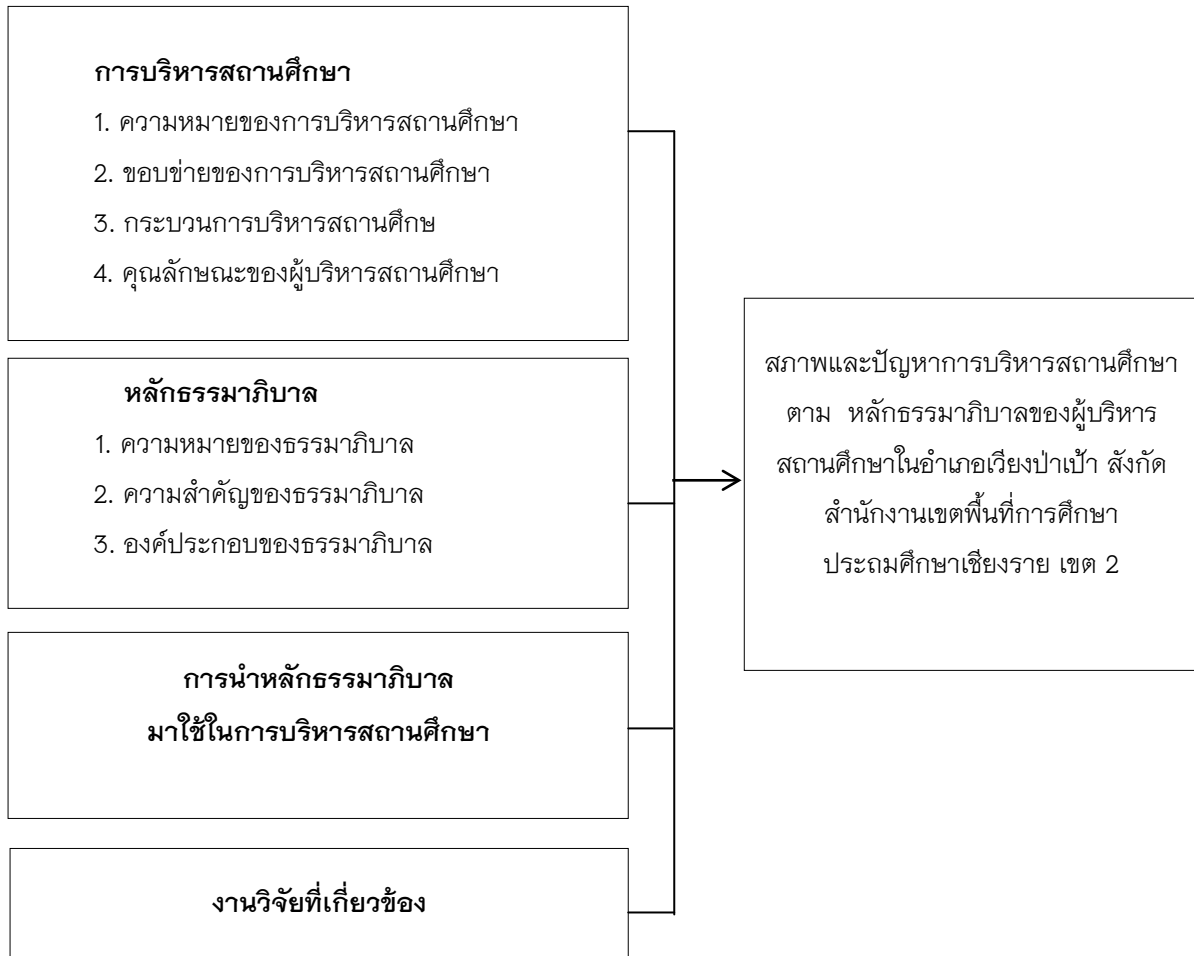
จากรายงานประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้เต็มที่เพื่อส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานภายในสถานศึกษาตามภาระการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งซึ่งเป็นนิติบุคคลที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา ภาวะผู้นำมีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพนอกจากนั้นผู้บริหารยังต้องนำหลักธรรมาภิบาลเข้ามาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลให้สถานศึกษามีคุณภาพที่ดียิ่งขึ้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 มีภารกิจที่สำคัญคือ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา โดยผู้บริหารจำเป็นต้องยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, 2558, หน้า 3)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยจะนำผลจากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนา ปรับปรุง การบริหารสถานศึกษา และใช้เป็นตัวกำหนดทิศทางในการพัฒนาการศึกษาที่จะส่งผลดีต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิด

วิธีการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการ และรองผู้อำนวยการ ในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำนวน 38 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น จำนวน 45 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ เวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) ดังนี้

- 5 หมายถึง บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมากที่สุด
- 4 หมายถึง บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมาก
- 3 หมายถึง บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลปานกลาง
- 2 หมายถึง บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลน้อย
- 1 หมายถึง บริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อกำหนดกรอบของข้อคำถาม
2. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
3. กำหนดเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามต่อไป
4. สร้างแบบสอบถามเป็นรายชื่อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและโครงสร้างตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ
5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อตรวจสอบและพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ที่มีความรู้ความสามารถด้านการบริหารการศึกษาและการวิจัย เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและพิจารณาความสอดคล้องและความครอบคลุมของแบบสอบถามความคิดเห็น และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ให้ +1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้ 0	คะแนน	เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามนิยาม
ให้ -1	คะแนน	เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงตามนิยาม
7. นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่า IOC พิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ≥ 0.67 ขึ้นไป เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
8. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์
9. นำแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่น ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบกับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 30 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 3 และ 4 จากนั้นนำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.97

10. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาเสนอถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2
3. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถามและนำไปเก็บข้อมูลในสถานศึกษา อำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูล ที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละตอนมีดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการประกอบด้วยเพศ ตำแหน่ง อายุ ระดับการศึกษา ใช้สถิติค่าความถี่และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ใช้สถิติค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแบบวัดของ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 69) ดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาลมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาลมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาลปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาลน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง	สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมมาภิบาลน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและเรียงลำดับตามความถี่ นำเสนอข้อมูลที่มีความถี่มากที่สุด

ผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารงานตามหลักธรรมมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมทั้ง 10 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับรายการที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักการมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ หลักความเสมอภาค หลักมุ่งเน้นฉันทามติ หลักการรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักประสิทธิภาพ และน้อยที่สุด คือ หลักประสิทธิผล

2. ปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบปัญหาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 10 หลัก ดังนี้

2.1 หลักประสิทธิผล

ปัญหา คือ งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อการบริหารงานให้เกิดประสิทธิผลต้องบริหารในภาวะที่ขาดแคลนทั้งงบประมาณและบุคลากรทำให้งานไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายเท่าที่ควร ประกอบกับความไม่ต่อเนื่องของกิจกรรมตามแผนงาน อันเนื่องมาจากนโยบายที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาของหน่วยงานต้นสังกัดและรัฐบาล ทำให้สถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนตลอดเวลา บุคลากรไม่เพียงพอทำให้การบริการไม่ได้ผลเท่าที่ควร ขาดการติดตามประเมินผลของงานนั้น ๆ ยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้โดยสถานศึกษาเมื่อนำมาสู่หลักปฏิบัติในบางข้อยังเป็นไปได้อย่างไม่สามารถตอบสนองยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ กรอบระยะเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดให้โรงเรียนมาดำเนินการในระยะเวลาอันสั้นหรือบอຍเกินไป ทำให้โรงเรียนดำเนินการไม่ทันตามกำหนดเพราะระเบียบปฏิบัติงานมีขั้นตอนมากมาย โดยเฉพาะเมื่อโรงเรียนประสบปัญหาการดำเนินงานการต้องใช้ระยะเวลานานกว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ตลอดจนการปฏิบัติงานไม่เต็มตามศักยภาพ การจัดกิจกรรมอื่น ๆ นอกจากการเรียนการสอนมากเกินไป ขาดงบประมาณสนับสนุนด้านการจัดการศึกษา จากปัญหาที่กล่าวมานี้จึงทำให้ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหาร ไม่เสถียรเท่าที่ควร และสัมฤทธิ์ผลน้อยลง การปฏิบัติงานในสถานศึกษาไม่ได้ตามวัตถุประสงค์หรือตามแผนที่วางไว้

2.2 หลักประสิทธิภาพ

ปัญหา คือ การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะด้าน บุคลากรมีความสามารถไม่เพียงพอ ต้องทำงานไม่ตรงกับสายงานหรือความถนัด ขาดแคลนบุคลากรในการสอนตรงวิชาเอก ขาดการติดตามการดำเนินงาน ตรวจสอบขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ต้นทุนงบประมาณไม่สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา ทำให้โรงเรียนต้องหางบประมาณเองจึงมีผลกระทบต่อการพัฒนา นอกจากนี้บุคลากรยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฏิบัติงาน การใช้ทรัพยากร การให้การสนับสนุนจากชุมชนยังไม่เต็มที่ ปัญหาเหล่านี้จึงส่งผลให้ต้นทุนการปฏิบัติงานสูงขึ้น

2.3 หลักการตอบสนอง

ปัญหา คือ ผู้บริหารมีงานด้านอื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามากเกินไป เช่น การออกไปอบรม ออกประเมิน ทำกิจกรรมอื่น ๆ ตามนโยบายของรัฐ ทำให้การปฏิบัติภารกิจหน้าที่หลักไม่ต่อเนื่องและไม่ดีเท่าที่ควร ผู้ปฏิบัติไม่ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงและความต้องการของชุมชน พื้นที่ให้บริการกว้างไกลขาดความสัมพันธ์ ตลอดจนผู้ปฏิบัติตามเป้าหมายบางครั้งไม่สอดคล้องกับความต้องการชุมชน จึงทำให้การตอบสนองตามความต้องการยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

2.4 หลักการรับผิดชอบ

ปัญหา คือ หน่วยงานต้นสังกัดมีนโยบายและกิจกรรมต่าง ๆ ให้ผู้บริหารตอบสนองนโยบายมากเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อภารกิจหลักของสถานศึกษา โดยเฉพาะต้องออกไปหาแหล่งงบประมาณเพื่อมาพัฒนาการศึกษา อีกทั้งบุคลากรยังไม่มีควมตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเท่าที่ควรต้องมีการกระตุ้นอย่างสม่ำเสมอ ขาดการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่และผลงานของบุคลากร ความรับผิดชอบงานกับเขตพื้นที่บริการไม่สอดคล้องกับปริมาณงาน ขาดการนำผลความคาดหวังมาปรับเพื่อให้สนองต่อความคาดหวังของสาธารณะ

2.5 หลักความโปร่งใส

ปัญหา คือ การบริหารจัดการข้อมูลยังไม่เป็นระบบไม่มีการเก็บข้อมูลข่าวสารที่เป็นหมวดหมู่ ถูกต้อง ไม่เป็นไปตามกระบวนการบริหารและนโยบายการบริหาร เมื่อมีการเปิดเผยข้อมูลทั้งหมดก็ควรจะต้องตอบ โจทย์ได้เมื่อถูกตรวจสอบ ผู้บริหารบางส่วนยึดติดการบริหารแบบอัตตา เอาตัวเองเป็นใหญ่ ผู้บริหารยังขาดการให้ ชุมชนเข้ามารับรู้ข่าวสารที่สำคัญบางอย่างของสถานศึกษา เช่น การใช้จ่ายแหล่งทุนเพื่อพัฒนาการศึกษาบางครั้งไม่ สอดคล้องกับแผนการปฏิบัติการ ประกอบกับประชาชนบางส่วนไม่รู้ไม่เข้าใจบทบาทของตนเองอาจทำให้การบริหาร ไม่เป็นไปตามกระบวนการบริหาร การตรวจสอบจากชุมชนยังไม่ชัดเจน ชุมชนไม่มีเวลาพอที่จะเข้ามาตรวจสอบ ขาด ความสนใจดูแลของชุมชนเนื่องด้วยระบบขั้นตอนของงาน ปริมาณภาระงานที่ได้รับมอบหมายและงานประจำ ระยะเวลาไม่เอื้อต่อระบบการตรวจสอบ

2.6 หลักการมีส่วนร่วม

ปัญหา คือ ผู้บริหารบางส่วนยังใช้การบริหารแบบศูนย์รวมคิดเองทำเอง ขาดการมีส่วนร่วมของทุก ส่วน ชุมชนขาดโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ สาเหตุหลักคือไม่มีเวลาต้องทำงาน หาเลี้ยงชีพเนื่องจากความยากจน ขาดความรู้ความเข้าใจ ซึ่งทำให้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นดังกล่าว สถานศึกษามี ภาระงานมากเกินไป บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในบางเรื่องจึงเกิดปัญหา บุคลากรขาดการทำงานร่วมกันเป็นทีม ขาดการให้ความสำคัญและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องภาระงานหน้าที่และเศรษฐกิจของผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้ขาด การมีส่วนร่วม บุคลากรไม่สามารถรับรู้และเข้าใจบทบาทของตนเอง บุคลากรไม่รู้จักรับบทบาทหน้าที่ของตนเองทำให้ การบริหารยุ่งยากกว่าเดิม การแสดงทัศนคติที่ต่างกันทำให้เกิดปัญหาการรับรู้รับทราบต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในกระบวนการทำงานเป็นทีม บุคลากรในสถานศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียไม่แสดงความคิดเห็นหรือความคิด สร้างสรรค์เท่าที่ควร และยังให้ความสำคัญต่อการวางแผนการบริหารงานของผู้บริหารมากกว่า

2.7 หลักการกระจายอำนาจ

ปัญหา คือ ท้องถิ่นส่วนใหญ่ขาดความพร้อม ขาดงบประมาณที่จะมาดูแลด้านการศึกษา บุคลากร ของท้องถิ่นยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการศึกษา สถานศึกษาไม่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจหรือ วางแผนด้านทรัพยากรที่ท้องถิ่นจัดการอยู่ สถานศึกษาไม่ได้รับโอกาสในการเข้าร่วมตัดสินใจวางแผนด้านทรัพยากร ประกอบกับการถ่ายโอนอำนาจให้ ส่วนราชการ หน่วยงานการปกครองอื่นมีปัญหาในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสารจาก หน่วยงานอื่น ทำให้การบริหารไม่ค่อยพัฒนา นอกจากนี้การกระจายอำนาจ การถ่ายโอนอำนาจมายังบุคลากรที่รับ การถ่ายโอนยังมีความเข้าใจต่อการบริหารไม่เพียงพอเท่าที่ควร ต้องใช้ระยะเวลาในการศึกษางานเพื่อนำไปบริหาร และผู้บริหารบางส่วนยึดอำนาจไว้ติดกับตัวไม่กระจายงาน ไม่กระจายความรับผิดชอบ ส่วนบุคลากรที่ได้รับการ กระจายอำนาจการตัดสินใจการบริหารงานยังไม่มีมีความเข้าใจพื้นฐานข้อมูลมากเท่าที่ควรขาดความรู้ความเข้าใจและ ความรับผิดชอบร่วมกัน ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดไม่กระจายอำนาจอย่างแท้จริงมีการกระจายอำนาจไปบางเรื่อง เท่านั้นทำให้การบริหารงานไม่เต็มที่เช่นบางครั้งต้องหารือกับหน่วยงานต้นสังกัดเพราะไม่ได้มอบอำนาจอย่างแท้จริง การมอบอำนาจหน้าที่ให้ปฏิบัติงานแต่ขาดการตัดสินใจที่แท้จริงกับข้อมูล การให้คำปรึกษาและปรับเปลี่ยนหัวหน้า งานขาดความชัดเจน

2.8 หลักนิติธรรม

ปัญหา คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบแบบแผนข้อบังคับต่างทำให้การใช้อำนาจ ต่าง ๆ ตกอยู่ที่ผู้บริหารไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจหรือสั่งการใด ๆ บุคลากรในสถานศึกษาไม่มีความรู้เรื่องในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ดังนั้นควรมีการอบรมหรือเผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ด้านกฎหมายให้บุคลากรได้ทราบและถือ

ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วกฎหมายบางข้อไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา การบริหารสถานศึกษา บางครั้งใช้อำนาจตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับมากเกินไป ทำให้การบริหารงานติดขัดไม่คล่องตัวและบางส่วนก็ หละหลวม

2.9 หลักความเสมอภาค

ปัญหา คือ ปัจจัยความไม่เท่าเทียมกัน ความยากจน ความขาดแคลน ความพร้อมด้านต่าง ๆ ของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารงานของผู้บริหาร และผู้บริหารบางส่วนขาดความเสมอภาค ขาดหลักคุณธรรม สร้างความแตกแยกในองค์กร

2.10 หลักมุ่งเน้นฉันทามติ

ปัญหา คือ ผู้บริหารบางส่วนใช้ตัวเองเป็นผู้ตัดสินใจไม่รอความคิดเห็นจากผู้อื่น สถานศึกษา ส่วนใหญ่ถึงแม้จะมีคณะกรรมการสถานศึกษาแต่อำนาจการตัดสินใจต่าง ๆ ยังคงอยู่ที่ผู้บริหารและคณะครู สาเหตุหลัก มาจากชุมชนขาดความรู้ความเข้าใจไม่มั่นใจจะเสนอแนะ ความคิดต่างกันมาจากข้อมูลไม่ชัดเจน นโยบายไม่ชัดเจน ผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงหรือฉันทามติที่เป็นเสียงส่วนน้อยจะไม่ค่อยให้ความร่วมมือเท่าที่ควร โดยเฉพาะบุคลากรครูที่มีความอาวุโสบางคนเอาเรื่องส่วนตัวมาเป็นประเด็นทำให้มีอคติ นอกจากนี้ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานยังใช้อำนาจ สอดแทรกการตัดสินใจงานที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 โดยรวมทั้ง 10 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ จงกลณี ชันธิกุล และสุภาวีนี ศรีอ่อน (2551, หน้า 48) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และ พระจรรุณ ชีรปัญญา (เวฬุวาปี) (2554, หน้า 49) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า ประชาชนมีระดับความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้มีผลการศึกษาน่าสนใจในการนำมาอภิปรายผล คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วมและหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด และด้านหลักประสิทธิผล ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำที่สุด ส่วนปัญหาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเวียงป่าเป้า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ส่วนข้อปัญหาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมทั้ง 10 หลัก ซึ่งข้อที่มีค่า ความถี่สูงสุด คือด้านหลักประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานของ สุจิตรา มีจำรัส (2550, หน้า 57) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางพัฒนาการบริหารการงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า หลักนิติธรรม ผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา ครูและชุมชน ระดมความคิดเห็นและร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายควรจัดทำคู่มือของสถานศึกษา คู่มือปฏิบัติงานราชการของโรงเรียน ให้คณะครูได้ศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านหลักประสิทธิผล ผู้บริหารควรมีผลการปฏิบัติงานราชการที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการที่ได้รับงบประมาณดำเนินการมีการพัฒนาผลการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนรวมถึงมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานสม่ำเสมอ

2. ด้านประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมีการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารมีผลการปฏิบัติงานที่บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนปฏิบัติการที่ได้รับงบประมาณดำเนินการมีการปฏิบัติงานที่เป็นระบบระเบียบเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ด้านหลักการตอบสนอง ผู้บริหารควรมีการบริหารราชการตามแนวทางการกำกับดูแลที่ดีมีการออกแบบกระบวนการปฏิบัติงานโดยการใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารมีการบริหารงานได้สำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนดสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจรวมถึงความคาดหวังความต้องการของประชาชนที่มีความหลากหลายและแตกต่างกัน

4. ด้านหลักการรับผิดชอบ ผู้บริหารควรจัดให้มีปฏิทินปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ และควบคุมให้มีการดำเนินการตามกำหนดจัดให้สถานศึกษามีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์และแผนงานที่ชัดเจนมีระบบให้บุคลากรตระหนักในความรับผิดชอบต่อหน้าที่และศักยภาพของตนเองมีการกำกับ ติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงาน อย่างเท่าเทียมกัน

5. ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรจัดให้มีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารสนเทศให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ตรงกับความเป็นจริงพร้อมเปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลทั่วไปจัดให้มีการรายงานผล การรับ-การจ่ายเงินในสถานศึกษาเสนอแก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนมีการสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างสม่ำเสมอและถูกต้องมีการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานอย่างเปิดเผย และเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างเสรีตามความเหมาะสม

6. ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานอย่างอิสระเต็มความรู้ความสามารถรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาให้บุคคลที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนได้รับทราบ

7. ด้านหลักการกระจายอำนาจ ผู้บริหารควรมีการกำหนดภาระหน้าที่หรือขั้นตอนการดำเนินงานของหน่วยงานมอบหมายงานแก่บุคลากรในหน่วยงานได้เหมาะสมกับปริมาณ และคุณภาพของงานที่ต้องปฏิบัติมีการมอบอำนาจและความรับผิดชอบในการตัดสินใจและการดำเนินการให้แก่บุคลากรในหน่วยงาน

8. ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรมีมีการกำหนดขอบเขต อำนาจ และหน้าที่ในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนการบริหารการงานด้วยความเป็นธรรมเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติมีการคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพของผู้ร่วมงาน

9. ด้านหลักความเสมอภาค ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแสดงความคิดเห็น ร่วมแก้ไขปัญหาปฏิบัติต่อบุคลากรในหน่วยงานด้วยความ เสมอภาค ไม่แบ่งช่วงชั้น เพศ หรือฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม

10. ด้านมุ่งเน้นฉันทามติ ผู้บริหารควรมีการใช้กระบวนการการตัดสินใจเพื่อสรุปข้อคิดเห็นมีการบริหารงานด้วยความประนีประนอมระหว่างบุคลากรในหน่วยงานเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานสามารถแสดงความคิดเห็น และหาข้อตกลงร่วมกันด้วยความยินยอมพร้อมใจ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาจากกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา เช่น คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน เพื่อศึกษาข้อมูลว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารมีความเหมือนหรือแตกต่างจากการศึกษาในครั้งนี้

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลระหว่างองค์ภาครัฐและองค์กรเอกชนในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหาร

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาในการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา

4. ควรศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอื่น เช่น สังกัดสำนักงานคณะกรรมการองค์การบริหารส่วนจังหวัด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา

5. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า เพื่อจะได้นำความคิดเห็นดังกล่าว มาพิจารณาร่วมกับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนา และช่วยให้การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณวิทยาลัยการศึกษา และมหาวิทยาลัยพะเยา ตลอดจนกราบขอบพระคุณความกรุณาจาก ดร. โสภกา อำนวยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ ด้านการให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานสารนิพนธ์ รวมทั้งการตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง จึงกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ นายชัยรินทร์ ชัยวิสิทธิ์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านทุ่งม่าน นายประยูร สุจริต ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าแวง และนางปรานอม จรเกตุ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านป่าจั่น ผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอเวียงป่าเป้า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล เพื่อการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา ที่มีส่วนร่วมเป็นกำลังใจให้ความช่วยเหลือตลอดมาจนประสบความสำเร็จในการศึกษาระดับมหาบัณฑิต คุณค่าที่เกิดจากการวิจัยครั้งนี้ ขอมอบเป็นเครื่องตอบแทนพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่า และได้มอบกำลังใจตลอดระยะเวลาในการทำวิจัยจนประสบความสำเร็จด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จงกลณี ชันธิกุล และ สุภาวีนี ศรีอ่อน. (2551). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 2**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12)**. กรุงเทพฯ: ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์ โพรเกรสซิส.
- ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์. (2549). **ธรรมาภิบาล (Good Governance) กับสังคมไทย**. กรุงเทพฯ: บพิศการพิมพ์
- พระจรรุณ ชีรปัญญา (เวฬุวาปี). (2554). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลลำพยนต์ อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ พธ.ม., มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2. **เอกสารประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 2**. ณ โรงแรมเชียงรายแกรนด์รูม, 18 กันยายน 2558.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2551). **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2546**. กรุงเทพฯ: กองสำนักงาน ก.พ.
- สุจิตรา มีจำรัส. (2550). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

**สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1**

**Competency of Educational Administration on strandard occupation in The
teachers Council of Thailand the Huaychompu group the Office of Chiangrai
Primary Educational Services Area 1**

จารุณี ภูรีโรจน์¹ และ เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต²

Jarunee phureerot¹ and Cherdla Soontornvipart²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูโรงเรียนในกลุ่มช่วยเหลือสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ปฏิบัติงานการสอน ปีการศึกษา 2558 จำนวนทั้งหมด 70 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ(Check list) และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหาร การประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชนด้านการบริหารงานบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหาร ด้านวิชาการ 2. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มช่วยเหลือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายวางแผนการบริหารงานโรงเรียนอย่างชัดเจนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารควรบริหารจัดการงบประมาณในโรงเรียนให้ถูกต้องเป็นระบบและตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรเพื่อบุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : jarunee.sin@hotmail.com

Abstract

The purposes of this research were ; 1) to study the competency of educational administration on standard occupation in the teachers council of Thailand the Huay Chompu group the office of Chiangrai primary Educational Services Area 1, 2) to study the suggestion to develop the competency of educational administration on standard occupation in the teachers council of Thailand. The population of this study included Thailand the Huay Chompu group the office of Chiangrai primary Educational Services Area 1. There were 70 teachers. The instruments used for collecting data were a rating-scale questionnaire. The research was further analyzed using the mean and standard deviation.

The results of the study were: 1) the competency of educational administration on standard occupation in the teachers council of Thailand the Huay Chompu group the office of Chiangrai primary Educational Services Area 1. The overall transformational leadership and individual aspects were found at a very good level, sorted from highest to lowest mean: virtues and ethics, community relations administration, personal administration and academic administration. 2) guidelines to develop the competency of educational administration on standard occupation in the teachers council of Thailand the Huay Chompu group the office of Chiangrai primary Educational Services Area 1 were: the school administrators should define administration plan, policy and procedures to maintain the quality of educational management, the school administrators should allocate school budget appropriately, systematically and traceably, the school administrators should put the right job on the right man in order to get the best outcome, etc.

Keywords: Competency of school administrator, standard occupation in The teachers Council of Thailand

บทนำ

ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบ และความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายนั้นต่างก็ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านการศึกษา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการปรับเปลี่ยนบริบทและโครงสร้างการบริหารของการบริหารจัดการศึกษา ภายใต้สาระแห่งบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ที่เรียกว่า "พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545" เป็นการจัดโครงสร้างการบริหารการศึกษา โดยยึดหลักของการมีเอกภาพเชิงนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ โดยเน้นระบบการกระจายอำนาจ และการยึดหลักการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้นได้เสนอแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาที่ทำหลายด้าน จึงเป็นเสมือนกฎหมายปฏิรูปการศึกษา ดังจะเห็นได้ว่าในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ให้ความสำคัญสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ คือ ปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบปฏิรูปแนวทางการจัดการศึกษาโดยให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิรูปหลักสูตรและเนื้อหาสาระ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบโรงเรียน ปฏิรูประบบการบริหาร การบริหารและการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนโดยเน้นเรื่อง การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วม ปฏิรูปครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามุ่งเน้นให้มีกรายกระดับสถานภาพของวิชาชีพครู การพัฒนาและปรับปรุง

คุณภาพครู ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา เพื่อระดมทรัพยากรมาให้เพื่อการศึกษา ปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษาเน้นเรื่องของการประกันคุณภาพภายในและให้มีการรับรองและประเมินผลมาตรฐานจากองค์กรภายนอก และปฏิรูปสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มุ่งให้มีการผลิตใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลาย คุณภาพ (สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปการศึกษาให้เกิดคุณภาพทั้งในด้านผลผลิต กระบวนการจัดการและปัจจัยต่าง ๆ รวมถึงการนำสมรรถนะมาใช้ในการศึกษาก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา

สมรรถนะของผู้บริหารเป็นสิ่งจำเป็นมากในยุคปัจจุบันผู้บริหารต้องมีแนวทางและวิธีการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ผู้บริหารจึงถือเป็นตัวขับเคลื่อนการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาที่จะดำเนินการควบคุมงานทุกอย่างภายในสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างราบรื่นและสอดคล้องกัน สมรรถนะในการทำหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้นำ จึงเป็นเครื่องชี้วัดสำคัญประการหนึ่งว่า เขาจะสามารถดำเนินงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาได้ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดผู้บริหารที่ชาญฉลาดจะต้องเป็นผู้ที่สามารถกำหนดพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสภาวะของสถานศึกษาที่เผชิญอยู่ ประสานความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้บรรลุตามภาระหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาตามประกาศคณะกรรมการคุรุสภา เรื่อง สารະความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษาตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ อาศัยอำนาจตามความในข้อ 4 และข้อ 9 แห่ง ข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ.2548 ประกอบกับมติคณะกรรมการคุรุสภาในการประชุมครั้งที่ 10/2548 วันที่ 28 กรกฎาคม 2548 คณะกรรมการคุรุสภา จึงกำหนดสารະความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ ตามหมวด 2 ว่าด้วยสารະความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา ดังต่อไปนี้)หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา) นโยบายและการวางแผนการศึกษา3)การบริหารด้านวิชาการ 4) การบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุ และอาคารสถานที่ 5) การบริหารงานบุคคล 6) การบริหารกิจการนักเรียน 7) การประกันคุณภาพการศึกษา 8) การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ 9) การบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน 10) คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

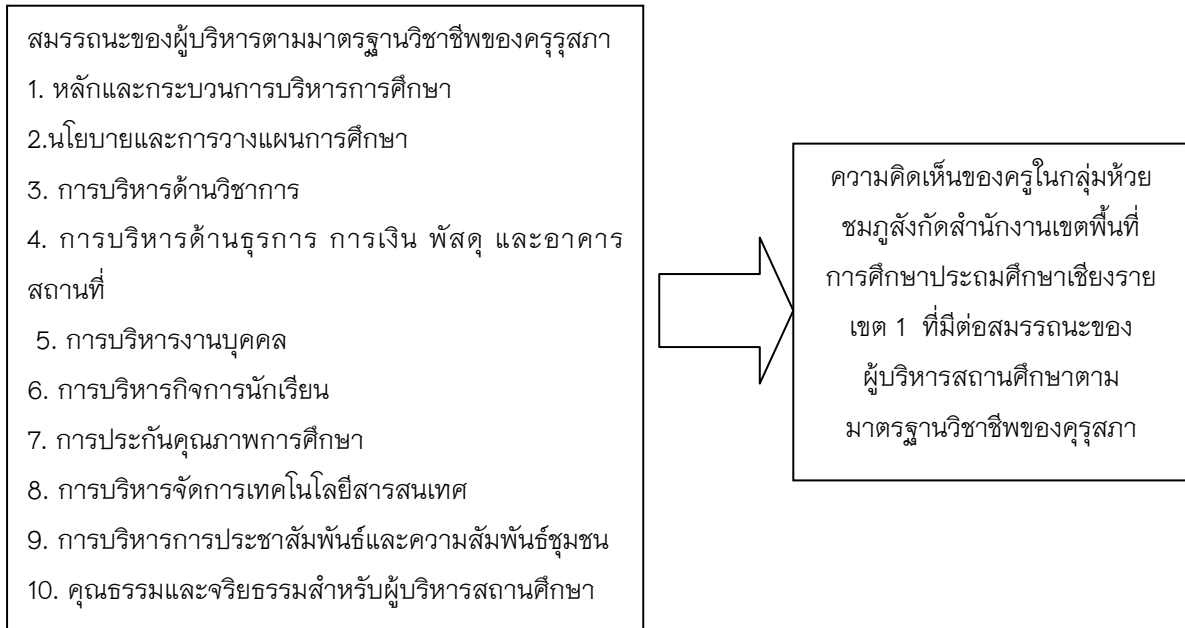
จากที่กล่าวมาผู้บริหารสถานศึกษาจะมีสมรรถนะในการบริหารจัดการโรงเรียนมากน้อยเพียงใดนั้น จึงต้องอาศัยผู้ได้บังคับบัญชา คือ ครูในโรงเรียนเพื่อเป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงผู้บริหารในสถานศึกษาของตน สำหรับผู้บริหารว่ามีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา ทั้ง 10 ด้านที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้เกิดการพัฒนาและจากการได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ได้บังคับบัญชาจึงจะเห็นภาพสะท้อนปัญหาที่แท้จริง

จากสภาพบริบทโรงเรียนในกลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นกลุ่มโรงเรียนบนพื้นที่สูง และทุรกันดาร ผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งใหม่ และมีการโยกย้ายผู้บริหารสถานศึกษาและครูบ่อย ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภาในกลุ่มห้วยชมภูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ว่าอยู่ในระดับใด มีแนวทางการพัฒนาสมรรถนะอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นแนวทางกำหนดวิธีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา หรือในสิ่งที่มีการพัฒนาอยู่แล้วให้พัฒนายิ่งขึ้นไปเพื่อทำให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในงานวิจัย

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่จะศึกษาเกี่ยวกับประชากรเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ครูโรงเรียนในกลุ่มช่วยเหลือสังคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ปฏิบัติกรงานสอน ปีการศึกษา 2558 จำนวน 7 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 70 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในแต่ละข้อคำถามโดยใช้เป็นแบบมาตราส่วนการประเมินค่า (Rating scale) มีข้อให้เลือกตอบ 5 ระดับใน 10 สมรรถนะ

ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิดแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามกรอบคุรุสภา
2. ศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารบทความและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมการประเมินเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือชนิดต่างๆสำหรับการใช้ในการประเมินสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามกรอบคุรุสภา

3. สร้างเครื่องมือตามข้อบ่งชี้ที่ศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2 คำถามทุกประเด็นครอบคลุมนิยามศัพท์ตั้งประเด็นคำถามแล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ต (Likert) คือ

ระดับ 5 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง สมรรถนะผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณาแก้ไขและปรับปรุง

5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขอหนังสือถึงผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

2. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับโรงเรียนในกลุ่มช่วยเหลือสังคมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับ คณะครูจากกลุ่มประชากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 7 โรงเรียน

4. ผู้วิจัยจัดเตรียมแบบสอบถาม

5. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลที่โรงเรียนในกลุ่มช่วยเหลือสังคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่เป็นครูจำนวน 70 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูล มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยค่าร้อยละ
2. ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ตามแนวความคิดของ Best scale (บุญชม ศรีสะอาด, 2547, หน้า 43) ดังนี้
 - 4.51-5.00 แสดงว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3.51-4.50 แสดงว่าอยู่ในระดับมาก
 - 2.51-3.50 แสดงว่าอยู่ในระดับปานกลาง
 - 1.51-2.50 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อย
 - 1.00-1.49 แสดงว่าอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. ตอนที่ 3 เป็นแบบคำถามปลายเปิดแนวทางพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลและเรียงลำดับตามความถี่นำเสนอข้อมูลที่มีความถี่มากที่สุด

ผลการศึกษา

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ยไม่เกิน 40 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 10 ปี
2. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา 10 ด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ชุมชน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา ด้านบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหารด้านวิชาการ
3. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายวางแผนการบริหารงานโรงเรียนอย่างชัดเจนให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน ผู้บริหารควรบริหารจัดการงบประมาณในโรงเรียนให้ถูกต้องเป็นระบบและตรวจสอบได้ ผู้บริหารควรมอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของบุคลากรเพื่อบุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ฯลฯ

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือสังคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มหน่วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา 10 ด้านภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน 10 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา ด้านบริหารกิจการนักเรียน ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่ ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านการบริหารด้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มหน่วยชมภูเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษา มีความเป็นผู้นำทางวิชาชีพมีสมรรถนะความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมตลอดจนมีจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดี มีประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการบริหาร มีอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ รวมถึงใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ได้รับการพัฒนา และผ่านการคัดเลือกเพื่อบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนดมาแล้ว จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มหน่วยชมภูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เป็นผู้ที่สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพียว สุตริภัก (2553) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ จินประสม (2555) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาตรี โพธิกุล (2553) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา โดยรวมมีค่าเฉลี่ย (μ) เท่ากับ 3.77 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริพร โพธิ์ภักดี (2558) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 ผลการวิจัยพบว่าครูที่มีทัศนะต่อสมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี

ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มหน่วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก โดยมีระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสูงสุดนั้น ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มหน่วยชมภูส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตนแสดงพฤติกรรมเป็นตัวอย่างที่น่าเคารพ ครีตธำ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้อื่นรับรู้และปฏิบัติตาม เกิดความเชื่อความชอบ และชื่นชม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ รวมถึงส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีคุณธรรมและจริยธรรมที่เหมาะสม เห็นความสำคัญของการทำงานในองค์กรเป็นหมู่คณะมากกว่าการทำงานรายคน ไม่เพียงแต่สอนคนอื่นด้วยคำพูดแต่ ประพฤติปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างที่ดีของผู้มีคุณธรรมแก่คนทั่วไป โดยการประพฤติปฏิบัติตนตามครรลองครองธรรม เป็นบุคคลช่างคิดช่างทำ และทำตามที่ดีในสิ่งที่ถูกต้องทำงานด้วยความทุ่มเท เสียสละและมุ่งมั่น เพื่อความสำเร็จของงาน พัฒนาคณะเพื่อการปฏิบัติหน้าที่การงานในวิชาชีพ มีการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของตนอยู่เสมอ สร้างความผูกพันและสัมพันธ์ภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร ทำให้การทำงานเป็นไปอย่าง

มีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ แผนงาน นโยบาย และวิสัยทัศน์การพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย ชววรรณ สุทธาธาร (2556) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาด้านการบริหารกิจการนักเรียนด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษาด้านการบริหารงานธุรการการงานพัสดุและอาคารสถานที่ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชนด้านการบริหารงานบุคคลด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการบริหารด้านวิชาการ

แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภากลุ่มหน่วย ชมภูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1. **ด้านหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา** สถานศึกษาคควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาร่วมกัน รวมไปถึงสร้างความเข้าใจในการบริหารการศึกษาร่วมกัน สำหรับบุคลากรในสถานศึกษาเองก็ควรศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักและกระบวนการบริหารการศึกษา สอดคล้องกับ บทความของ ศานติศุภร์ ตูลา (2557) เรื่องการบริหารงานในสถานศึกษา กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่ผู้ร่วมงาน ทุกคนด้วยความเสมอภาค ด้านการบริหารงาน การบริหารงานในด้านต่างๆ ของโรงเรียน ชัดเจนและโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องฝึกการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรักและภักดี ความห่วงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมกัน

2. **ด้านนโยบายและการวางแผนการศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาคควรให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษาร่วมกัน รวมถึงให้ความสำคัญกับการวางแผนการศึกษา สอดคล้องกับบทความของครูโพธิ์เราะ คณะพูล (2555) กล่าวว่า ปัจจัยที่จะส่งผลให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำงานนโยบายและการวางแผนการศึกษา หากจะนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ทุกก้าวเดินของการกำหนดนโยบายการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติทุกคนในองค์กรต้องมีส่วนร่วม

3. **ด้านการบริหารด้านวิชาการ** ผู้บริหารหรือบุคลากรผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการต้องพัฒนาปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานที่ดีมีประสิทธิภาพอำนวยความสะดวกต่อครูในการทำงานสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือและจัดทำคู่มือแนวทางการปฏิบัติงานประสิทธิภาพได้ในที่สุดควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร วิเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้องโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาอบรมให้กับครูในสถานศึกษา และควรมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตรงกับภาระงานที่รับผิดชอบเพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพของการศึกษา สอดคล้องกับ ชัญญา พงษ์ชัย ธนินาฏ ณ สุนทร และภัทรพล มหาพันธ์ (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กลำปางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ควรจัดอบรมครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตรอย่างถูกต้องโดยเชิญวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถมาอบรม และนิเทศติดตามการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และแนวทางแก้ไขปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอนคือ ควรมีการพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถตรงกับภาระงานที่รับผิดชอบ

4. **ด้านการบริหารด้านธุรการ การเงิน พัสดุและอาคารสถานที่** ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดสรรให้มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทำหน้าที่โดยตรงด้านการจัดทำบัญชีพัสดุ และงานธุรการมีการพัฒนาบุคลากรที่รับผิดชอบการเงิน พัสดุอย่างสม่ำเสมอโดยการเข้ารับการอบรมอย่างต่อเนื่อง การระบบบัญชีควรให้เป็นปัจจุบันเพื่อความถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้ วรกาญจน์ สุขสดเขียว (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 พบว่า แนวทางการบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล สถานศึกษาควรมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถทำหน้าที่โดยตรงด้านการจัดทำบัญชีการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ

5. **ด้านการบริหารงานบุคคล** ผู้บริหารสถานศึกษาควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถของบุคลากร และจัดกิจกรรมให้ครูมีส่วนร่วมให้มากขึ้นและการนิเทศงานต้องสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เสริมสร้างขวัญกำลังใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนให้เกิดความรู้สึกรักภาคภูมิใจรักองค์กรจนเกิดความตระหนักในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ส่งผลดีต่อโรงเรียนในภาพรวมพัฒนาบุคลากรครูหรือเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบให้มีความสามารถใกล้เคียงกันจนสามารถปฏิบัติหน้าที่แทนกันได้สอดคล้องกับ ธิติยา ปทุมราษฎร์ (2556) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหาการบริหารงานบุคคลผู้บริหารควรต้องมอบหมายงานให้ตรงความสามารถและจัดกิจกรรมให้ครูมีส่วนร่วมมากขึ้นผู้บริหารต้องกล้าตัดสินใจ การกระทำของครูที่ทำผิดต้องยึดระเบียบให้จริงจัง และการนิเทศต้องสม่ำเสมอ

6. **ด้านการบริหารกิจการนักเรียน** โรงเรียนต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้แก้ปัญหาที่เริ่มจากการสำรวจปัญหาของนักเรียนการจำแนกนักเรียนกลุ่มเสี่ยงการกำหนดยุทธศาสตร์แก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนโดยโรงเรียนต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการทำหน้าที่บริหารงานกิจการนักเรียนสอดคล้องกับ อณัญญา เรืองวานิช (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนทบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่าแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนทบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดำเนินงานพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจและทักษะในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน

7. **ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา** ผู้บริหารสถานศึกษาปรับทัศนคติของบุคลากรในองค์กรให้เข้าใจ และเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึงอบรมบุคลากรในองค์กรเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องจัดระบบการจัดเก็บเอกสารให้เป็นระบบให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการประกันคุณภาพการศึกษา มีการนิเทศการนิเทศติดตามประเมินผลคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ สุमितตา ชัยศิลปะ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาคือ และข้อเสนอแนะการปรับปรุงการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ควรจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้กับบริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา อย่างต่อเนื่อง

8. **ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ** หน่วยงานทางการศึกษาโดยเฉพาะครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาต้องร่วมมือกันศึกษา วางแผน นำกรอบนโยบายในระดับกระทรวงนำมากำหนดวิสัยทัศน์

วางวัตถุประสงค์ นโยบายและมาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนการบริการการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน การจัดระบบการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายที่เข้มแข็ง สอดคล้องกับ นพรัตน์ วงเวียนคุ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ ประการที่ 1 การส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ประการที่ 2 พัฒนาระบบการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและ ประการที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

9. ด้านการบริหารการประชาสัมพันธ์และความสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนด ยุทธศาสตร์ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมและผลงานต่อชุมชนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาทพบว่าด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผน นโยบาย และยุทธศาสตร์มีแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่สำคัญ

10. ด้านคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร มีการเสริมแรงบุคลากรโดยการบำรุงขวัญและสร้างกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจรักองค์กรและปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ มีเมตตา ให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่ทุกคนด้วยความเสมอภาคไม่ลำเอียงรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรในสถานศึกษาเสมอ สอดคล้องกับ บทความของ วรรัชฎา บุญโชติรัตน์ (2554) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีคุณธรรมและรักษาจรรยาบรรณวิชาชีพ ผู้บริหารควรมีการบำรุงขวัญและกำลังใจ ให้ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารที่ดีต้องเข้าใจเพื่อนร่วมงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภากลุ่มห้วยชมภูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภากลุ่มห้วยชมภู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในด้านการบริหารด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้ายนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ควรนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูล และเป็นแนวทางในการจัดโครงการพิเศษเพื่อให้การอบรมเพื่อพัฒนาความรู้และรูปแบบการบริหารวิชาการในกลุ่มห้วยชมภู
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มห้วยชมภู ควรจัดโครงการพิเศษเพื่อให้การอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง และนำไปปฏิบัติได้จริงในสถานศึกษาตามศักยภาพของแต่ละบุคคล
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาในการจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพ และความต้องการของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของครูสภากลุ่มห้วยชมภูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. ควรมีการศึกษารูปแบบที่เสริมสร้างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา กลุ่มช่วยเหลือผู้บกพร่องทางการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต1

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.เจิดหล้า สุนทรวิภาต ที่กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบ เสนอแนะและตรวจแก้ไขข้อบกพร่อง ด้วยความเอาใจใส่ทุกขั้นตอนตลอดมาตั้งแต่ต้นจนเสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นางสาววัฒนา ภูริโรจน์ ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านปางริมภรณ์ นางสาวสุวารีย์ ภูริโรจน์ ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนร่อนบ่อวิทยา นายสมเกียรติ แสงทองล้วนศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ได้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องที่ได้ให้คำแนะนำตรวจสอบตรวจทานและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจนทำให้การวิจัยในครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ขอบพระคุณ ผู้บริหารและครูโรงเรียนกลุ่มช่วยเหลือผู้บกพร่อง ตำบลห้วยชมภู อำเภอเมืองเชียงราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นอย่างดี

คุณค่าและคุณประโยชน์อันมีค่าจากการศึกษาค้นคว้าฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ บิดามารดา และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้จนศิษย์ประสบความสำเร็จในวันนี้ ขอขอบพระคุณบุคคลในครอบครัวที่ทำให้กำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นการบริหารการศึกษารุ่นที่ 4/2557 ทุกคนที่คอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือตลอดจนสำเร็จการศึกษา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้การส่งเสริม สนับสนุนช่วยเหลือ และให้กำลังใจด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

จารุวรรณ จินประสม. (2555). การพัฒนาสมรรถนะความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2. ปรินทิพย์นิพนธ์ กศ.ม.,

มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช, นครศรีธรรมราช

จิตตาทานต์ วงศ์คำ. (2556). การศึกษาสมรรถนะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียน

มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพย์

นิพนธ์ กศ.ม., กรุงเทพฯ.

ครูไพเราะ คณະพูล. (2555). นโยบายและการวางแผนทางการศึกษา : ปัจจัยที่จะส่งผลให้ผู้บริหารประสบ

ความสำเร็จหรือความล้มเหลว ในการทำงาน. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559,

<https://www.gotoknow.org/posts/453366>

ชาติรี โพธิกุล. (2552). ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี

เขต 2 ตามมาตรฐานวิชาชีพคุรุสภา . ปรินทิพย์นิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชญญา พงษ์ชัย ธานีภาณุ ณ สุนทร และภัทรพล มหาพันธ์. (2554) ปัญหาและแนวทางแก้ไขการบริหารงานวิชาการ

ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2. ปรินทิพย์

นิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- นพรัตน์ วงเวียนคู. (2555). **สภาพปัจจุบัน ปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี เขต 1.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชววรรณ สุทธาธาร. (2556). **สมรรถนะของผู้บริหารกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 2.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธิติยา ปทุมราชภูธร. (2556) **สภาพและปัญหาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พเยาว์ สุตรัก. (2553). **ศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1.** ปรินญาณิพนธ์ ศศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วรกาญจน์ สุขสดเขียว. (2556). **การบริหารงบประมาณสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรรัชกา บุญโชติรัตน์. (14 กุมภาพันธ์ 2554). **คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร.** สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2559, จาก http://kroobannok.com/board_view.php?b_id=54805&bcid_id=16
- สุมิตตา ชัยศิลป์ และ ธนิษฐา รัตมีเจริญ. (2555). **สภาพปัญหาการประกันคุณภาพ ภายในของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์วิทยาเขตกำแพงแสน
- สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). **แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุริพร โพธิ์ภักดี. (2558). **สมรรถนะการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้, จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2548). **มาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ:
- อณัญญา เรืองวานิช. (2557). **แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนทบุรีวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.** ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม., บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.

สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

Organization Health of Secondary School in Maesai District Chiangrai

Province

อัญชิตฐา ตันภู^{1*} และ สันติ บุรณะชาติ²

Aunchittha Tonpoo^{1*} and Santi Buranachart²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 92 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test) และค่าสถิติทดสอบที (t-test Independent)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมทุกมิติอยู่ในระดับดี

2. การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา พบว่า

2.1 สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: สุขภาพองค์การ

Abstract

The objective of this research were to study organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province and the comparison organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province compare classified by work experience and education level. The sample were 92 people of the

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Aunchittha@maesai.ac.th

secondary school in Maesai district Chiangrai province under the secondary education service area office 36. The instrument used in this study was a questionnaire. The data were analyzed by percentage, frequency, mean, standard deviation, F-test and t-test independent.

The research results were as follows:

1. Organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province in was in good level.
2. The comparison organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province compare classified by work experience and education level of the results were as follows:

2.1 Organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province compare classified by work experience was not significantly difference at .05 level.

2.2 Organization health of secondary school in Maesai district Chiangrai province compare classified by education level was not significantly difference at .05 level.

Keywords: Organization Health

บทนำ

สุขภาพองค์การ (Organizational Health) หมายถึง สภาวะแห่งความสมบูรณ์ขององค์การที่จะดำรงอยู่ได้ ในสังคมอย่างเป็นสุขเปรียบองค์การเหมือนสิ่งมีชีวิตที่มีการเกิด การเจริญเติบโต การเสื่อมและการตายในที่สุดเป็นเหมือนกับชีวิตของมนุษย์ ซึ่งสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ต้องอาศัยปัจจัยต่าง ๆ มาหล่อเลี้ยง เช่น ยา อาหาร เครื่องนุ่งห่ม อากาศ และน้ำเป็นต้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นตัวบ่อนที่เข้าไปในร่างกาย เช่น ระบบหายใจ ระบบหมุนเวียนโลหิต ระบบย่อยอาหาร และระบบขับถ่ายและเมื่ออวัยวะนั้นทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้ระบบต่าง ๆ สามารถทำงานได้สอดคล้องประสานสัมพันธ์กันได้ดีก่อให้เกิดผลที่ดี นั่นคือ ความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจที่ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งอุปมาให้องค์การเป็นเสมือนร่างกายของมนุษย์ (อัจฉรา พวงศุภวิวัฒน์, 2550, หน้า 16)

องค์การการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ดังนั้นคุณภาพของผู้เรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับคุณภาพขององค์การการศึกษาแห่งนั้น ในการบริหารจัดการองค์การที่ดี ซึ่งองค์การที่จะมีสุขภาพที่ดีได้นั้นต้องเป็นองค์การที่มีความสมบูรณ์พร้อมในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องไม่มีองค์การใดที่จะเจริญเติบโตก้าวหน้าต่อไปเรื่อย ๆ ในอนาคตโดยขึ้นอยู่กับความสำเร็จเมื่อครั้งอดีต หรือปัจจุบันโดยละเอียดการปรับปรุงพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การที่ทำหน้าที่จัดการศึกษา ความหยุดนิ่งที่จะพัฒนาองค์การทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารจัดการมีเพียงแต่ทำลายสมรรถนะขององค์การแต่ยังก่อกวนความมั่นคงของสังคมในอนาคต (ชัชวาล ทิตติวิธ, 2552, หน้า 78-93) และเพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พรรณี สุวัตถิ (พรรณี สุวัตถิ, 2537 อ้างอิงใน สุกัลยา หมานหมื่น, 2554, หน้า 2) จึงได้เสนอแนวคิดในการวิเคราะห์ระบบโรงเรียนตามทฤษฎีทางสังคมวิทยาและทฤษฎีองค์การอุปมาให้สถานศึกษาเป็นเหมือนร่างกายของมนุษย์ หากพิจารณาสภาวะการปฏิบัติงานในสถานศึกษากับการทำงานของระบบต่าง ๆ ในร่างกายมนุษย์ ซึ่งมีอวัยวะต่าง ๆ ทำหน้าที่ของตนเองตามเทคนิคเชิงระบบ (System Approach) กล่าวคือ เมื่อมีปัจจัย หรือตัวบ่อน (Input) เช่น อาหาร น้ำ อากาศ พลังงานต่าง ๆ เข้าไปในร่างกายจะทำให้เกิดกระบวนการ (Process) เผาผลาญพลังงานต่าง ๆ จนทำให้ได้ผลผลิต (Output) ที่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ หากอวัยวะต่าง ๆ สามารถทำงานได้อย่างสอดคล้องสัมพันธ์กันย่อมทำให้ร่างกายมีสุขภาพสมบูรณ์ (Healthy) สุขภาพดี แต่ถ้าอวัยวะต่าง ๆ ในร่างกายหยุดชะงักก็จะทำให้ร่างกาย

เจ็บป่วยตกอยู่ในสถานะที่ไม่สมบูรณ์ได้ เช่นเดียวกับโรงเรียนซึ่งองค์การทางสังคมในระบบเปิดที่จะต้องมืองค์ประกอบและระบบภายในที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ คล้ายกับร่างกายของมนุษย์ ถ้าองค์การมีสุขภาพดีก็ย่อมจะส่งผลให้องค์การมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากองค์การสุขภาพไม่แข็งแรงก็ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพของโรงเรียนและความเชื่อมั่นที่ต่อโรงเรียนอีกด้วย

โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นโรงเรียนที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน นั่นคือ ประเทศพม่า และครูที่มาบรรจุเป็นข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่นั้นไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ในอำเภอแม่สาย จากการรายงานผลการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มีอัตราการขาดแคลนกำลังครู และมีครูเขียนย้ายกลับภูมิลำเนาทำทุก ๆ ปี ส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่ไม่ต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ลดลง ผลจากการศึกษาผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 ในกลุ่มย่อยที่ 3 ย้อนหลัง 2 ปี คือ ปีการศึกษา 2556 และ ปีการศึกษา 2557 พบว่า โรงเรียนแม่สายประสิทธิ์ศาสตร์ (ขนาดใหญ่พิเศษ) และโรงเรียนถ้ำปลาวิทยาคม (ขนาดกลาง) ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย มีผลสัมฤทธิ์ทางการสอบวัดระดับความรู้ระดับชาติ หรือผลการสอบโอเน็ตลดลง ในขณะที่โรงเรียนในกลุ่มย่อยที่ 3 โรงเรียนอื่นมีผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) ที่เพิ่มขึ้น สาเหตุหนึ่งอาจจะเกิดมาจากองค์การมีสุขภาพไม่ดีหรือไม่สมบูรณ์ (กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36, 2557) ทั้งนี้ ยังไม่เป็นที่แน่ชัดว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สายที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลงนั้นจะมีสาเหตุที่แท้จริงมาจากสุขภาพขององค์การที่ไม่สมบูรณ์หรือไม่ เนื่องจากยังไม่มีรายงานผลการศึกษาสุขภาพขององค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ที่สามารถอ้างอิงได้ว่าปัญหาดังกล่าวนั้น เกิดขึ้นจากสุขภาพขององค์การที่ไม่สมบูรณ์

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาสุขภาพขององค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ว่ามีองค์ประกอบที่ไม่สมบูรณ์ในด้านใดบ้างที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาองค์การโดยใช้แนวคิดของ ฮอยและซาโบ (Hoy and Sabo, 1997 อ้างอิงใน สุคนธ์ทิพย์ ตานา, 2558, หน้า 26) ซึ่งมีความเหมาะสมในการวัดความสมบูรณ์ของสุขภาพขององค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อจะได้นำผลของการศึกษาในครั้งนี้เสนอผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายสร้างองค์การแห่งความสมบูรณ์และมีสุขภาพดี อันจะส่งผลให้การบริหารงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

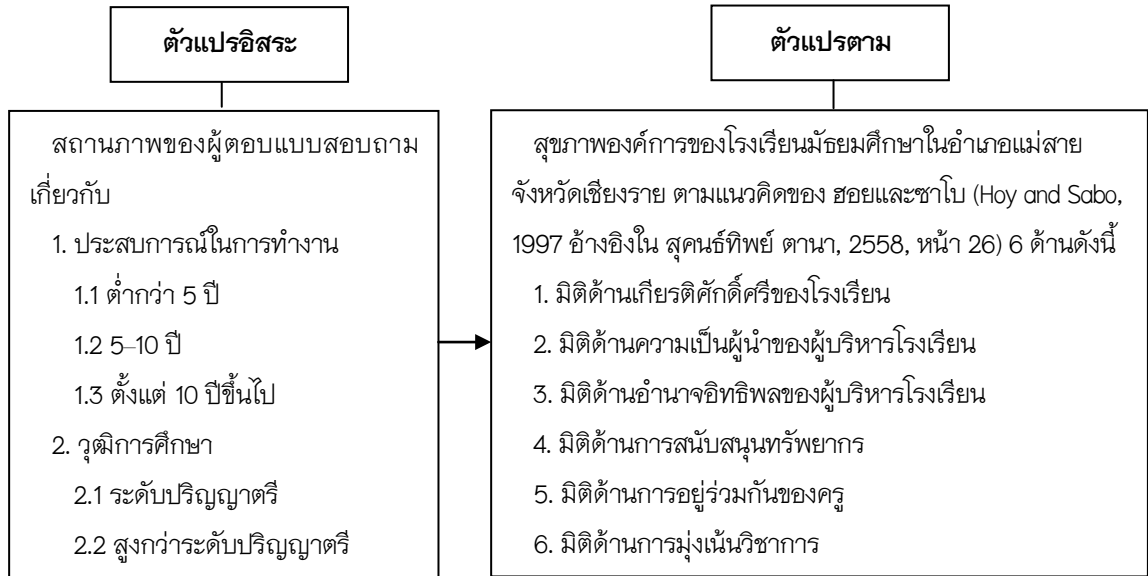
วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาสุขภาพขององค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาพขององค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายจำแนกตาม

ประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐาน

1. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน
2. ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และเพื่อเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2558 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จำนวน 92 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 2 แห่งเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าแจกแจงความถี่ (f) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F-test) และค่าสถิติทดสอบที (t-test independent)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 92 คน พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 และประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 โดยประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4

2. สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายโดยภาพรวมทุกมิติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ มิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ รองลงมา คือ มิติด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียนและมิติด้านมิติด้านการสนับสนุนทรัพยากรตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มิติด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏผลเรียงตามลำดับ ดังนี้

2.1 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ครูไม่ได้รับแรงกดดันจากชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี รองลงมา คือ โรงเรียนมีการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านงบประมาณอย่างโปร่งใส เป็นที่ยอมรับได้โดยทั่วไป

2.2 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้คณะครูทราบถึงความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการได้จากครู และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน

2.3 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในการจัดบริหารงานวิชาการรองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียนและผู้บริหารระดับสูงให้ความสนใจในความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนของท่านผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากบุคลากรและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในการจัดบริหารงานทั่วไป และผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในการจัดการเกี่ยวกับระบบการบริหารงานด้านการเงินและพัสดุ มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนทำงานร่วมกับครูและบุคลากรได้เป็นอย่างดี

2.4 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการสนับสนุนทรัพยากรโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลายรองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูให้มีการผลิตสื่อ และการใช้นวัตกรรม ในการประกอบการเรียนการสอนและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้บริการค้นคว้าความรู้จากสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งให้บริการ Internet ความเร็วสูง

2.5 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการอยู่ร่วมกันของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายข้อเรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีการยอมรับความสามารถและความสำเร็จของเพื่อนครูเป็นอย่างดี รองลงมา คือ ครูมีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันกันเพื่อความสำเร็จก้าวหน้าในวิชาชีพและครูมีการยกย่องชมเชยครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูในโรงเรียนมีความรักใคร่ปรองดองกัน

2.6 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูให้คำแนะนำ และแนะแนวในการเรียนของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน รองลงมาคือ ครูจัดการเรียนการสอนด้วยความตั้งใจ และส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้ และครูมีความเชื่อว่านักเรียนของตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญในการพัฒนางานวิชาการสู่มาตรฐานการศึกษา

3. การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประเภทการณ์การทำงานและวุฒิการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

3.1 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายจำแนกตามประเภทการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามประเภทการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่า ประเภทการณ์ในการทำงานแตกต่างกันไม่ทำให้ความคิดเห็นในการประเมินสุขภาพองค์การแตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่า วุฒิการศึกษาแตกต่างกันไม่ทำให้ความคิดเห็นต่อการประเมินสุขภาพองค์การแตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษา

จากผลการศึกษาศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมทุกมิติอยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ทุ่มเทกาย ใจ เวลาในการสอนและปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มกำลังความสามารถ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถจัดการองค์การได้อย่างราบรื่น มีการสนับสนุนในเรื่องของ ทั้งสวัสดิการ และวัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทำให้นักเรียน มีแรงจูงใจในการเรียน จัดให้มีอุปกรณ์ในการเรียน การสอนมีเพียงพอ อีกทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายยังได้รับการยอมรับจากชุมชนที่มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานคอยสนับสนุนและให้คำปรึกษาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้โรงเรียนและชุมชนมี

ความสัมพันธ์อันดีต่อกันสอดคล้องกับแนวคิดของฮอยและเฟลด์แมน (Hoy and Feldman, 1987 อ้างอิงใน จิราภา เชื้อเอี่ยม, 2553, หน้า 31-32) ที่ได้กล่าวว่า โรงเรียนที่มีสุขภาพองค์การสมบูรณ์ เป็นโรงเรียนที่มีระดับคะแนนสูงในทุกมิติสุขภาพองค์การ กล่าวคือ โรงเรียนสามารถรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน โดยไม่มีการต่อต้านหรือการผลักดันจากกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่มีเหตุผล มีคณะกรรมการการศึกษาที่เข้มแข็งสามารถต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งนโยบายที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมสนับสนุนเข้าใจและเป็นมิตรกับผู้ร่วมงาน มีการกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานไว้สูง รวมทั้งมีความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยเหนือ เพื่อขอความช่วยเหลือในสิ่งที่โรงเรียนต้องการ ได้แก่ การของบประมาณเพิ่มเติม การขออัตรากำลังเพิ่ม การขอวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนเพิ่มเติม นอกจากนี้ผู้บริหารยังสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ได้แก่ อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ ยานพาหนะ ครูและบุคลากรทางการศึกษาเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนมีการมุ่งเน้นทางวิชาการอยู่ในระดับสูง โดยมีเป้าหมายที่จะรักษาระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไว้แต่ละปี มีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และกระตุ้นให้นักเรียนขยันหมั่นเพียรและสนใจการเรียน ทำயที่สุดผลการเรียนจะอยู่ในระดับที่น่าพอใจสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนทรทิพย์ ตานา (2558, หน้า 79-85) ที่ได้ศึกษาสุขภาพองค์การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายและเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะสุขภาพองค์การโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะมิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ มิติด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียนและมิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร พักแก้ว (2550, หน้า 56-57) ได้ศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 และเพื่อเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 จำแนกตามสถานที่ตั้งในเขตอำเภอต่างกัน พบว่าสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สุขภาพองค์การที่อยู่ในระดับมากเรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ด้านการอยู่ร่วมกันของครู ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน ด้านการมุ่งเน้นวิชาการและด้านการสนับสนุนทรัพยากร ส่วนด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ครูไม่ได้รับแรงกดดันจากชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ให้การช่วยเหลือสนับสนุนการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี โรงเรียนมีการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนให้ชุมชนรับทราบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูและบุคลากรสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้และไม่ได้รับแรงกดดันจากชุมชนและผู้ปกครอง ผู้บริหารโรงเรียนไม่มีข้อบกพร่อง บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนสามารถปรับตัวให้อยู่รอดสามารถเผชิญปัญหาและความยุ่งยากในสังคมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ วราพร จันทรเดช (2548 อ้างอิงใน ศิริพงศ์ พงษ์ดี, 2553, หน้า 21) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน หรือความเข้มแข็งขององค์การ คือ ความสามารถขององค์การในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอกเพื่อความอยู่รอด และจะสามารถควบคุมความมั่นคงในการปฏิบัติงานและปกป้องจากแรงกดดันของชุมชนและสามารถที่จะควบคุมความมั่นคงในการปฏิบัติงานผู้ปกครองได้ ดังนั้นความสามารถขององค์การในการปรับตัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะบอกว่าองค์การนั้นมีประสิทธิภาพในการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่ดี การลดความเสี่ยง และความพยายามสร้างเกราะกำบังผลกระทบจากภายนอกที่ดี เป็นการแสดงถึงเกียรติศักดิ์ศรีของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ฮอยและซาโบ

(Hoy and Sabo, 1997, p. 65 อ้างอิงใน ศิริพงศ์ พงษ์ดี, 2553, หน้า 21) กล่าวว่าเกียรติศักดิ์ศรี คือความสามารถขององค์การที่จะดำเนินกับสิ่งแวดล้อมโดยรอบในวิถีทางที่จะได้รับความช่วยเหลือค้ำจุนจากภายนอก เช่น ชุมชนในท้องถิ่นของตนเองเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์ศรีหรือความเข้มแข็งของโรงเรียน ในปัจจุบันโรงเรียนเป็นสถานศึกษาที่ผู้บริหาร ครู และนักเรียนอยู่ร่วมกันได้พัฒนาตนเอง การบริหารและการจัดการเรียนการสอนจึงต้องร่วมมือกันตั้งแต่ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ตลอดจนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น มีการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารองค์การ จะต้องมีประสิทธิภาพในการเผชิญปัญหาต่างๆจากภายนอก เช่น ครูได้รับการปกป้องจากผู้ปกครองและชุมชนที่ไม่มีเหตุผลโรงเรียนต้องไม่อ่อนไหวต่อแรงกดดันจากภายนอก ความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษาต้องพิจารณาข้อเรียกร้องของชุมชนอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ก่อให้เกิดอิทธิพลเหนือของคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นต้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุคนธ์ทิพย์ ตานา (2558, หน้า 79-85) ได้ทำการศึกษาสภาพองค์การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่าสภาพองค์การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ โรงเรียนมีอิสระในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอยู่ในระดับมากรองลงมาคือโรงเรียนมีการบริหารจัดการงบประมาณได้อย่างเป็นอิสระภายใต้กฎหมายกำหนดอยู่ในระดับมากและโรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้และบริการข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนทางวิชาการอยู่ในระดับมากตามลำดับส่วนชุมชนไม่มีอิทธิพลเหนือคณะกรรมการสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.2 สภาพภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผู้บริหารโรงเรียนประพุดิตตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้คณะครูทราบถึงความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการได้จากครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นมิตรเป็นที่พึง เปิดเผยและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับงาน และผลสัมฤทธิ์ของงาน มีทัศนคติ และความคาดหวังที่ดีต่อผู้ร่วมงานกำหนดมาตรฐานและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ ประเสริฐ พิมลสกุล (2548, หน้า 21-23 อ้างอิงใน สุคนธ์ทิพย์ ตานา, 2558, หน้า 28) กล่าวไว้ว่า ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนหมายถึงพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นมิตรเป็นที่พึง เปิดเผยและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชา พฤติกรรมที่ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับงานและผลสัมฤทธิ์ของงาน มีทัศนคติ และความคาดหวังที่ดีต่อผู้ร่วมงานกำหนดมาตรฐานและระเบียบปฏิบัติที่ชัดเจน ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะเป็นไปในลักษณะการเสริมสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นมิตรทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจ และให้ความเคารพกันอย่างสนิทสนม และความเป็นกันเองซึ่งเป็นแบบผู้นำที่เน้นคนงานหรือผู้ร่วมงานเป็นหลัก ผู้นำหรือผู้บริหารที่มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำซึ่งให้ความสำคัญกับงาน หรือผู้บริหารงานเป็นหลัก สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ปวีศรี โปกุล (2550, หน้า 63-64) ได้ทำการศึกษาสภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาและเปรียบเทียบสภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน ผลการวิจัย พบว่า ด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับแข็งแรงมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นมิตรและเข้าพบได้ง่าย ผู้บริหารโรงเรียนชี้แจงให้คณะครูทราบถึงความคาดหวังที่โรงเรียนต้องการได้จากครู และผู้บริหารโรงเรียนปรึกษาหารือกับครูเกี่ยวกับปัญหาในชั้นเรียน

1.3 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในการจัดบริหารงานวิชาการผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการโรงเรียน และผู้บริหารระดับสูงให้ความสนใจในความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนของท่าน ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากบุคลากรและชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาและบุคลากรในการจัดบริหารงานทั่วไป การจัดการเกี่ยวกับระบบการบริหารงานด้านการเงินและพัสดุ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการปกครองผู้บังคับบัญชาผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้บริหารระดับเหนือขึ้นไปและสามารถใช้อำนาจในการบังคับบัญชาหน่วยงานได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอย และมิลเกส (Hoy and Miskel, 2001, p. 199 อ้างอิงใน เจริญ ครอบหา, 2552, หน้า 22) ได้ให้ความหมายว่า อิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียน เป็นความสามารถของผู้บริหารต่อผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารเป็นที่น่าเชื่อถือของผู้บังคับบัญชา สามารถร่วมทำงานกับผู้บริหารที่เหนือกว่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพงศ์ พงษ์ดี (2553, หน้า 51-52) การศึกษาการสร้างสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านอำนาจอิทธิพลของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการจากผู้บังคับบัญชา ผู้บริหารโรงเรียนสามารถร่วมงานได้ดีกับผู้บังคับบัญชา และโครงการกิจกรรมใหม่ๆ ผู้บริหารโรงเรียนได้รับความเห็นชอบและการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา

1.4 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการสนับสนุนทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ครูมีความสามารถในการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูให้มีการผลิตสื่อ และการใช้นวัตกรรม ในการประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารโรงเรียนมุ่งสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารด้านบุคลากร การเงินอาคารสถานที่ เพื่อช่วยเหลือให้การบริหารโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเพียงพอ แต่ยังคงขาดการสนับสนุนการพัฒนาให้โรงเรียนมีแหล่งสืบค้นข้อมูลที่หลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งแหล่งการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านทาง Internet ความเร็วสูง จึงทำให้ผลการประเมินในด้านนี้มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพงศ์ พงษ์ดี (2553, หน้า 51-52) การศึกษาการสร้างสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการสนับสนุนทรัพยากร โดยรวมและเป็นรายชื่ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ผู้บริหารสนับสนุนวัสดุและอุปกรณ์พิเศษเพิ่มเติมให้เสมอเมื่อครูต้องการใช้ ครูได้รับอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเรียนและการสอน และครูได้รับบริการวัสดุอุปกรณ์การสอนอย่างเพียงพอกับความต้องการ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ โรงเรียนจัดให้บริการค้นคว้าความรู้จากสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งให้บริการ Internet ความเร็วสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุคนธ์ทิพย์ ตานา (2558, หน้า 79-85) ที่ได้ศึกษาสุขภาพองค์การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงรายและเพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะสุขภาพองค์การโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่ามิติด้านการสนับสนุนทรัพยากร พบว่า สุขภาพองค์การโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย เมื่อพิจารณารายชื่อ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนส่งเสริมให้ครู บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ผู้บริหารโรงเรียนสนับสนุนครูให้มีการผลิตสื่อ และการใช้นวัตกรรม ในการประกอบการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอนและโรงเรียนจัดให้บริการค้นคว้าความรู้จากสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งให้บริการ Internet ความเร็วสูงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

1.5 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการอยู่ร่วมกันของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ครูมีการยอมรับความสามารถและความสำเร็จของเพื่อนครูเป็นอย่างดี ครูมีการช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันกันเพื่อความสำเร็จก้าวหน้าในวิชาชีพ และครูมีการยกย่องชมเชยครูที่เป็นแบบอย่างที่ดีอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูในโรงเรียนมีความรู้สึก และแสดงออกถึงการยอมรับ เชื่อฟัง เคารพ ศรัทธาต่อผู้บริหาร ตลอดจนการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนด้วยกัน โดยอาศัยความสามัคคีกลมเกลียวกัน รวมถึงความศรัทธาต่ออาชีพ เพื่อให้แรงจูงใจในความพึงพอใจในการปฏิบัติงานและได้รับการยอมรับทำให้ครูอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข สอดคล้องกับแนวคิด ของ ฮอยและซาโบ (Hoy and Sabo, 1997, p. 64 อ้างอิงใน ศิริพงศ์ พงษ์ดี, 2553, หน้า 25-26) กล่าวว่า เป็นความแน่นแฟ้นของบุคลากรในโรงเรียนที่มีต่อกัน หรือความรู้สึกที่ดีต่องานสอนต่อนักเรียน ต่อเพื่อนร่วมงาน สถานศึกษาใดที่มีบุคลากรที่มีความผูกพันรักใคร่กลมเกลียวกันให้ความช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นเต็มความสามารถ สถานศึกษานั้นจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการสร้างขวัญในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ซึ่งหมายถึงการที่ผู้บังคับบัญชาเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารองค์การ มีความมั่นคงในงานที่ทำ มีความกระตือรือร้น มีความเป็นอิสระระหว่างเพื่อนร่วมงาน มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น และมีความรู้สึกถึงความสำเร็จในการทำงาน ครูที่มีศักยภาพสูงจะต้องตระหนักและรู้ว่าตนเองมีศักดิ์ศรี มีคุณค่า มีคนยกย่องนับถือ มีความคิดและเจตคติที่ดี มีอิสระเสรีและสามารถควบคุมตนเองได้ และจะต้องเข้าใจและรู้ว่าจะต้องปฏิบัติต่อคนอื่นอย่างไร นั่นคือจะต้องปฏิบัติให้ดีที่สุด ในภาระหน้าที่ของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ตนเองเป็นบุคคลสำคัญหรือมีความหมายต่อบุคคลอื่น การเข้าใจและรู้จักตนเองนั้นทำให้สามารถวิเคราะห์ตนเองได้ว่าตนเองต้องการอะไร มีความสนใจและมีชีวิตอยู่ในโลกให้มีความสุขได้อย่างไร สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพงศ์ พงษ์ดี (2553, หน้า 51-52) ได้ศึกษาการสร้างสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการอยู่ร่วมกันของครู โดยรวมและเป็นรายข้ออยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ครูมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ครูในโรงเรียนไม่ห่างเหินและเย็นชาต่อกัน ครูในโรงเรียนมีความรักใคร่ปรองดองกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสมาชิกในองค์การสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิผลด้วยและการที่จะดำเนินการได้ทั้งสองประเด็นนี้ก็ขึ้นกับการบริหารนั่นเอง เพราะหน้าที่ความรับผิดชอบของการบริหาร คือ ความรับผิดชอบต่อองค์การสมาชิกในองค์การมีส่วนร่วมในการทำงาน มีบรรยากาศในการทำงานที่ดี คนทำงานมีขวัญกำลังใจ ผู้บริหารเปิดกว้างต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม คนทำงานทำงานอย่างมีความสุข สามารถทำงานได้อย่างเต็มสมรรถนะ สมาชิกมีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและมีผลผลิตขององค์การสูง

1.6 สุขภาพองค์ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย มิติด้านการมุ่งเน้นวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ครูให้คำแนะนำและแนะแนวในการเรียนของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน ครูจัดการเรียนการสอนด้วยความตั้งใจและส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในการเรียนรู้ และครูมีความเชื่อว่านักเรียนของตนเองมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนให้ความสำคัญกับงานวิชาการ เพราะงานวิชาการถือเป็นหัวใจหลักของการจัดการศึกษา ผู้บริหารใส่ใจในการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการนิเทศภายในเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดการศึกษา สอดคล้องกับ อำนวนย ศรีอนันต์ (2550, หน้า 45) ได้กล่าวไว้ว่า การมุ่งเน้นวิชาการเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูต้องร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และร่วมกันปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนโดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องมีความรู้ความสามารถ ความเข้าใจงานทั้งด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านวัสดุประกอบหลักสูตร

และสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านงานห้องสมุดด้านการนิเทศภายใน และด้านการประชุม อบรมทางวิชาการ ส่วนครูผู้สอนต้องใช้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ สูงสุด สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมพรพิทักษ์ (2550, หน้า 56-57) ได้วิจัยเรื่องคุณภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1 พบว่า สุขภาพองค์การมีการมุ่งเน้นวิชาการอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ จากสภาพการณ์ปัจจุบันผู้ปกครองและตัวของนักเรียนเองได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพด้านวิชาการ ของโรงเรียนดังนั้นเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันกับโรงเรียนข้างเคียงโรงเรียนจำเป็นที่จะต้องมึนโยบายในการบริหาร จัดการโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์พร้อมทั้งประกาศให้บุคลากรครู ได้ถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในส่วนของ การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทางโรงเรียนก็มีการส่งเสริมการอบรมพัฒนา ครูอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นให้บุคลากรครูได้ใช้กระบวนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น มีการทำวิจัยในชั้น เรียนมีการสนับสนุนโครงการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กระตุ้นให้นักเรียนมีการแข่งขันทางวิชาการ รวมถึง สนับสนุนให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น แต่ในทั้งนี้ทั้งนั้นก็ขึ้นอยู่กับบริบทของโรงเรียน และพื้นฐานของผู้เรียน ด้วยว่าจะมีศักยภาพมากน้อยเพียงใด

2. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนก ตามประเภทการดำเนินงานและวุฒิการศึกษาสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัด เชียงราย จำแนกตามประเภทการดำเนินงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของ โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายจำแนกตามประเภทการดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่า ประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันไม่ทำให้ความคิดเห็น ในการประเมินสุขภาพองค์การแตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ครูที่มีประสิทธิภาพในการ ทำงานแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย แตกต่างกัน ที่นี้อาจเนื่องมาจาก ประสิทธิภาพการทำงานที่แตกต่างกันไม่สามารถวัดระดับสุขภาพขององค์การได้ การประเมินสุขภาพขององค์การเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดของครู และบุคลากรในองค์การเป็นหลัก โดยรับรู้ได้จาก การสังเกต และสภาพแวดล้อมในองค์การ เพื่อร่วมงาน ชุมชน และการบริหารงานของผู้บริหารที่จะสามารถจัดการ บริหารองค์การ ถึงแม้ว่าครู และบุคลากรในองค์การจะมีประสิทธิภาพในการทำงานแตกต่างกันมาก หรือน้อย เพียงใดก็ไม่ส่งผลต่อการประเมินสุขภาพขององค์การ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพงษ์ พงษ์ดี (2553, หน้า 51- 52) การศึกษาการสร้างสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประเภทการดำเนินงานและวุฒิการศึกษาโดยรวมและเป็นรายข้อไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ปวีศรี ไปกุล (2550, หน้า 63-64) ทำการศึกษาสุขภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอ พนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาและเปรียบเทียบสุขภาพ องค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบสภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า การเปรียบเทียบสภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า วุฒิการศึกษาแตกต่างกันไม่ทำให้ความคิดเห็นต่อการประเมินสภาพองค์การแตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก วุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันไม่สามารถวัดระดับสภาพขององค์การได้ ปัจจัยหลักที่ส่งผลการประเมินสภาพขององค์การเกี่ยวข้องกับความรู้สึกริเริ่มคิดของครู และบุคลากรในองค์การที่รับรู้ได้จากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ผลสำเร็จของงาน และสิ่งแวดล้อมทั้งภายใน ละภายนอกองค์การ ถึงแม้ว่าครูและบุคลากรในองค์การจะมีวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันก็ไม่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพองค์การแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิริพงศ์ พงษ์ดี(2553, หน้า 51-52) การศึกษาการสร้างสภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่ผลการเปรียบเทียบสภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานูสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและวุฒิการศึกษา โดยรวมและเป็นรายข้อไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปวีศรี ปีกุล (2550, หน้า 63-64) ทำการศึกษาสภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาและเปรียบเทียบสภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพองค์การโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า สภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยภาพรวมจะอยู่ในระดับดี ซึ่งแต่ละมิติอยู่ในระดับดีทุกข้อแต่ก็ยังพบว่า มีบางมิติ และบางข้อที่เป็นปัญหาที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงสภาพองค์การภายในโรงเรียน ดังนี้

1. จากการวิจัย พบว่า สภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีติด้านความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในเรื่องของผู้บริหารโรงเรียนมีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการวางแผนการทำงานที่มีการกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยส่งเสริมให้มีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรภายในโรงเรียนอย่างพร้อมเพรียงกัน เพื่อให้ทราบถึงแนวทางและวิธีการในการทำงาน ตลอดจนกำหนดการ และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน โดยอาจทำเป็นโครงการ หรือปฏิทินการปฏิบัติงานขององค์การ

2. จากการวิจัย พบว่า สภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายมีติด้านการสนับสนุนทรัพยากรในเรื่องของโรงเรียนจัดให้บริการค้นคว้าความรู้จากสื่อที่หลากหลาย รวมทั้งให้บริการ Internet ความเร็วสูง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารจะต้องส่งเสริม และสนับสนุน และจัดให้มี Internet ความเร็วสูง เพื่อเป็นประโยชน์ในการสืบค้นข้อมูล และการทำงานของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ สามารถสืบค้นข้อมูลได้อย่างหลากหลาย และรวดเร็วยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบของความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์การของโรงเรียนกับความพึงพอใจของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย

กิตติกรรมประกาศ

สุขภาพองค์การของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สามารถสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ด้วยการสนับสนุนจากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.สันติ บุรณะชาติ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนการศึกษาครั้งนี้ด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้ศึกษาค้นคว้าขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ นางอสมภรณ์ อักษร รองผู้อำนวยการโรงเรียนดอยหลวงรัชชังคลาภิเษก นายวรวัต กิตติวงศ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม และ ดร.กฤษฐา พลตรี ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านสันตันเปา ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สมบูรณ์และมีคุณค่า

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน ในโรงเรียนแม่จันวิทยาคม อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย โรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา (2557). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ปีการศึกษา 2556. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36.
- จิราภา เชื้อเอี่ยม. (2553). การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยองเขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เจริญ ควรหา (2552). ศึกษาความคิดเห็นของครูด้านสุขภาพองค์การของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.บ., มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ปวีร์ศรี โปกุล (2550). สุขภาพองค์การของโรงเรียนในฝันระดับตำบล อำเภอพนัสนิคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษชลบุรีเขต 2. วิทยานิพนธ์กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ศิริพงศ์ พงษ์ดี. (2553). การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนเบญจมานุสรณ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- สุกัลยา หมานหมื่น. (2554). สุขภาพองค์การของสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุนันท์ทิพย์ ตานา. (2558). การศึกษาสุขภาพองค์การของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม., มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

สมพร พักแก้ว. (2550). สุขภาพองค์การของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้วเขต 1. ของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรีเขต 3. วิทยานิพนธ์ค.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

อัจฉรา พวงศุภวิวัฒน์. (2550). สุขภาพองค์การของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม..

การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนา
การศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

Student Affairs Administration of Educational Opportunity Expansion Schools
in Education Development Network Group, Thirdthai, Maefahluang District,
Chiang Rai Province

นภัทร จันทิมา^{1*} และ น้ำฝน กันมา²

Naphat Jantima^{1*} and Namfon Gunma²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะครูจำนวน 164 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ประชากร ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานประชากร

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส ในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\mu=4.05$) อยู่ในระดับมาก การบริหารงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.03$) อยู่ในระดับมาก การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\mu=3.89$) อยู่ในระดับมาก การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\mu=3.28$) อยู่ในระดับปานกลาง และการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\mu=3.23$) อยู่ในระดับปานกลาง

แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน ควรรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการ เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนงาน มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย ให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน สร้างบรรยากาศของ ประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเด่นชัด มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรม

คำสำคัญ: บริหารงานกิจการนักเรียน

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : Naphatjantima@gmail.com

Abstract

This research aims to study and propose guidelines for Student Affairs Administration of Educational Opportunity Expansion Schools in Education Development Network Group, Thirdthai, Maefahluang District, Chiang Rai Province. The population in this survey study was 164 administrators and teachers. The study tools were the questionnaires. The statistics used were percentage, mean and standard deviation.

The results showed that Student Affairs Administration of Educational Opportunity Expansion Schools in Education Development Network Group, Thirdthai, Maefahluang District, Chiang Rai Province. The overall present states of administration by student Affairs at a high level ($\mu=3.83$). When considering in each side, planning student affairs at a highest level ($\mu=4.52$). Followed by encouraging students to develop the discipline of ethics at a high level ($\mu=4.05$). Management of student affairs at a high level ($\mu=4.03$). Promotion of democracy in schools at a high level ($\mu=3.89$). Student Care System at a moderate level ($\mu=3.28$). Assessment of student affairs at a moderate level ($\mu=3.23$).

Guidelines for Student Affairs Administration. Regulation should gather and the practice of the government about student affairs. The current for planning. Coordination continues between school and parent networks. And the relevant authorities. The activities promotes the development conduct and discipline. The teachers responsible for student individually study. To group students. Create an atmosphere of democracy in school markedly. Has prepared a report analyzing the results of the evaluation of student affairs. To make a performance check. And the results were used to improve the development, implementation of business students in all activities.

Keywords: Student Affairs Administration

บทนำ

ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการไหลบ่าทางวัฒนธรรมเข้าสู่สังคมไทย หรือยุคสมัยของข้อมูลข่าวสารที่ไร้พรมแดนนั้น เป็นปัจจัยเงื่อนไขที่สำคัญอย่างหนึ่งที่น่าสังคมไทยไปสู่พัฒนาการของการประดิษฐ์คิดค้น และนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันทั่วโลก ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีเหล่านี้ได้สร้างค่านิยมให้กับผู้บริโภคอย่างกว้างขวางและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งนับวันยิ่งมีบทบาทและมีความสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิตของคนทั่วโลก วัฒนธรรมตะวันตกที่หลังไหลเข้ามาจนยากจะต้านทานโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เยาวชน เป็นกลุ่มที่ถูกวัฒนธรรมดังกล่าวครอบงำได้ง่ายก่อให้เกิดทั้งปัญหาสุขภาพกายสุขภาพจิต ปัญหาด้านค่านิยมบริโภคนิยม นำไปสู่พฤติกรรมของเด็กในวัยต่าง ๆ ในทางที่ไม่เหมาะสมเหมาะสม (กระทรวงวัฒนธรรม, 2557)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในการเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้เหมาะสมตามระดับ การศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ ความรู้เกี่ยวกับตนเอง ความสัมพันธ์ของตนเองและสังคม ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคม โลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 3-8)

การบริหารงานกิจการนักเรียน จึงเป็นหนึ่งในหลาย ๆ งานของการบริหารโรงเรียนซึ่งมีความสำคัญ ในการจัดการบทบาทหน้าที่จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มี ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับผู้เรียนที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาผู้เรียนโดยผ่าน กระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสภาวะ เศรษฐกิจสังคมการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียน ให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจ ในความเป็นชาติไทยเกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่าน กระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ มีจิต สาธารณะ ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิต อย่างผู้มีภูมิรู้และมีภูมิ ธรรม

โรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย ประกอบไปด้วยโรงเรียนบ้านพญาไพร โรงเรียนบ้านแม่หม้อ โรงเรียนสามัคคีพัฒนา โรงเรียนบ้านเทอดไทย โรงเรียนบ้านจะดี โรงเรียนพญาไพรไตรมิตร พบ ปัญหาเด็กออกกลางคันต่อเนื่องในทุกปี ตามสถิติการจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคลเพื่อการจัดทำสถิติข้อมูล สารสนเทศโปรแกรม Data Management Center (DMC) พบว่าส่วนใหญ่ที่ออกกลางคันจะอยู่ในช่วงการเรียน ในระดับมัธยมซึ่งเข้าสู่การเป็นวัยรุ่น สาเหตุสำคัญคือการติดสารเสพติด และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรจน ตั้งครรภ์ จากข้อมูลการเยี่ยมบ้านนักเรียน นักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้อื่นที่มีใช้บิดามารดาของตนเองจึงทำให้ ความอบอุ่นจากครอบครัวที่ได้รับอาจไม่เพียงพอ และส่งผลกระทบต่อการศึกษาประจำวันและการเรียน งาน กิจการนักเรียนจะเป็นงานที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนเหล่านี้ให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน ทั้ง ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ การส่งเสริมงานกิจการนักเรียนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ภายในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนด้วย

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยาย โอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย ว่ามีสภาพในการปฏิบัติอย่างไร เพื่อจะนำผลการศึกษาที่ได้ไป ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของนักเรียน และ โรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

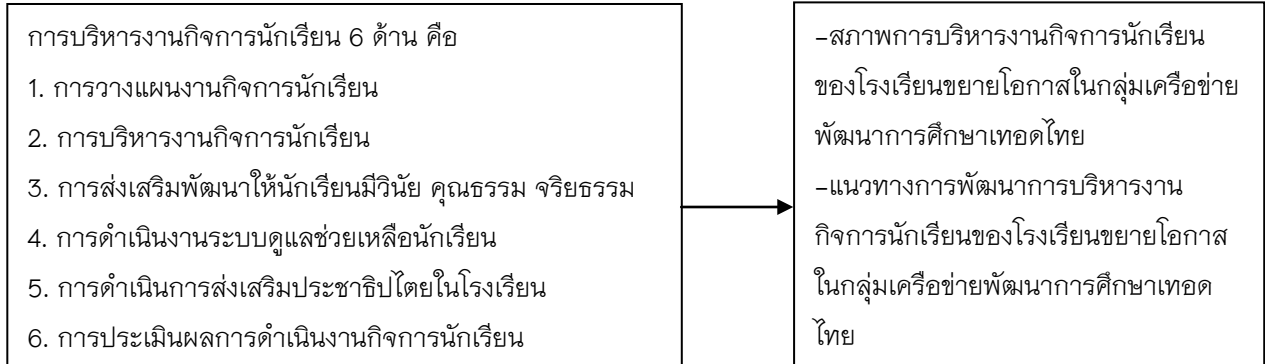
การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่ม เครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการ

บริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

วิธีการศึกษา

กลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 9 คน และคณะครูโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย จำนวน 155 คน รวมกลุ่มประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ 164 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่มี 3 ตอน ตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามสภาพภาพของข้าราชการครูเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ (%) ตอนที่ 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด 2543, หน้า 163) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติคือ ค่าเฉลี่ย (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และตอนที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิดแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน นำมาจัดเรียง นำมาจัดเรียงลำดับตามค่าความถี่ (f) วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเนื้อหา

ผลการศึกษา

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.83$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.52$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\mu=4.05$) อยู่ในระดับมาก การบริหารงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.03$) อยู่ในระดับมาก การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\mu=3.89$) อยู่ในระดับมาก การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\mu=3.28$) อยู่ในระดับปานกลาง และการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\mu=3.23$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียนพบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.52$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.95$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดทำ

ฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.91$) อยู่ในระดับมากที่สุด และลำดับที่น้อยที่สุดคือ ระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากำหนด แผนงานกิจการนักเรียน ($\mu=3.48$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนพบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.03$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประสานงานกับครูประจำชั้น ($\mu=4.20$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน ($\mu=4.11$) อยู่ในระดับมาก ลำดับที่น้อยที่สุดคือ กำหนดนโยบายงานกิจการนักเรียน ($\mu=3.96$) อยู่ในระดับมาก และจัดแบ่งสายงาน และจัดทำแผนภูมิสายงานกิจการนักเรียน ไว้ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองทราบอย่างเปิดเผย ($\mu=3.96$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=4.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย เช่น การเข้าแถว การแต่งกาย การแสดงความเคารพ ความสะอาด ($\mu=4.20$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกวินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน ($\mu=4.18$) อยู่ในระดับมาก และลำดับที่น้อยที่สุดคือ บันทึกเกียรติประวัตินักเรียนที่ทำดี ($\mu=3.92$) อยู่ในระดับมาก

ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.28$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ กำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน มีการคัดกรองนักเรียน ($\mu=3.91$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ จัดทำฐานข้อมูลหรือระเบียบพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคล อย่างเป็นระบบ ($\mu=3.84$) อยู่ในระดับมาก และลำดับที่น้อยที่สุดคือ ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นเกี่ยวกับปัญหา ยาเสพติด ($\mu=2.54$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีการรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการนักเรียน สร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\mu=4.08$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ กำหนดนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียน อย่างชัดเจน ($\mu=4.06$) อยู่ในระดับมาก และลำดับที่น้อยที่สุดคือ มีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตย ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ($\mu=3.38$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu=3.23$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ พบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ มีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนในรูปของคณะกรรมการงานกิจการนักเรียน ($\mu=4.04$) อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ประเมินผลงานกิจการนักเรียนทุกภาคเรียน ($\mu=3.80$) อยู่ในระดับมาก และลำดับที่น้อยที่สุด คือ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินงานกิจการนักเรียน ($\mu=2.70$) อยู่ในระดับปานกลาง

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการ เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($f=24$) คิดเป็นร้อยละ 27.91 รองลงมา คือ ปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ มีการเผยแพร่ให้

ผู้เกี่ยวข้องทราบ (f=21) คิดเป็นร้อยละ 24.42 และสุดท้าย ประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน (f=19) คิดเป็นร้อยละ 22.09

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (f=36) คิดเป็นร้อยละ 41.86 รองลงมา คือ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนและครบทุกงาน (f=27) คิดเป็นร้อยละ 31.40 และสุดท้าย มีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานและนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง (f=14) คิดเป็นร้อยละ 16.28

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน (f=26) คิดเป็นร้อยละ 32.10 รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (f=23) คิดเป็นร้อยละ 28.40 และสุดท้ายคือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่ กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 คือ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ (f=14) คิดเป็นร้อยละ 17.28

ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคนให้ครบทุกคน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน (f=27) คิดเป็นร้อยละ 33.75 รองลงมา คือ ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันและแก้ไขการแก้ปัญหาาร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง (f=21) คิดเป็นร้อยละ 26.25 และสุดท้ายคือดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแนวปฏิบัติ เพื่อมีข้อมูลในการจำแนกนักเรียนเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา (f=15) คิดเป็นร้อยละ 18.75

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ สร้างบรรยากาศของประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเด่นชัด เช่นมีการจัดกิจกรรมให้หาเสียงเลือกตั้งประธานห้อง ประธานโรงเรียนรวมถึงคณะกรรมการนักเรียน (f=34) คิดเป็นร้อยละ 47.89 รองลงมา คือมีการเผยแพร่หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน (f=22) คิดเป็นร้อยละ 30.99 และสุดท้ายคือ ให้นักเรียนได้นำเสนอแนวคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเสรี ทั้งนี้ต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น (f=15) คิดเป็นร้อยละ 21.13

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า ที่มีค่าความถี่สูงสุด 3 ลำดับแรก คือ ควรมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรม (f=28) คิดเป็นร้อยละ 43.08 รองลงมา คือ ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่สาธารณชนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เช่นทางเว็บไซต์ หรือ รายงานผลการปฏิบัติงาน (Self Assessment Report : SAR) (f=19) คิดเป็นร้อยละ 29.23 และสุดท้ายคือ ควรมีการประเมินผลทุกกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียน ประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ (f=11) คิดเป็นร้อยละ 16.92

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเขตไทย อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุดได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การบริหารงานกิจการนักเรียน และ การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลางได้แก่ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ซึ่งเมื่อพิจารณาในรายละเอียดแต่ละด้าน สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ที่ชัดเจน มีการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากำหนดแผนงานกิจการนักเรียน วิเคราะห์แผนและจัดทำโครงการงานกิจการนักเรียนไว้ อย่างชัดเจน จัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน จัดทำ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน จัดทำคู่มือนักเรียน เพื่อชี้แจงเรื่องระเบียบและแนวปฏิบัติ ต่าง ๆ ให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบ เผยแพร่กฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองได้รับทราบ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กฤษณ์ จันทะวงศ์ (2553) ได้ศึกษาแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนนวมวิทย์ ฝายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการวางแผนการดำเนินงาน พบว่ามีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีการดำเนินงานในด้านการกำหนดนโยบายหรือแนวทางการดำเนินงาน สืบหาความต้องการ รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน วางแผนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนร่วมกันทุกภาคส่วน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ การมีส่วนร่วมตัดสินใจกำหนดแนวทางและแผนการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของผู้บริหาร การจัดทำแผนกิจกรรมโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลสารสนเทศมาประกอบการจัดทำแผนที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีการชี้แจงหน้าที่ปฏิบัติให้คณะครูที่รับผิดชอบ นำผลการประเมินในปีที่ผ่านมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงาน

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้มีกำหนดนโยบายงานกิจการนักเรียน จัดขอบข่ายรายละเอียดการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน จัดแบ่งสายงานและจัดทำแผนภูมิสายงานกิจการนักเรียน ไว้ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองทราบอย่างเปิดเผย แต่งตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน อย่างชัดเจน มีการดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักเรียน มีการประสานงานกับครูประจำชั้น ประสานงานกับครูแนะแนว ประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน ประสานงานกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน มีการติดตามประเมินผลการทำแผนงานกิจการนักเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ เขาวฤทธิ์ ตาใจ (2554) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านเทอดไทย (แผนกมัธยม) อำเภอมะป้าหลวง จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ซึ่งมีการดำเนินงานในด้านการกำหนดนโยบายจัดขอบข่ายรายละเอียดการปฏิบัติงานกิจการนักเรียน จัดแบ่งสายงานและจัดทำแผนภูมิสายงานกิจการนักเรียนไว้ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองทราบอย่างเปิดเผย โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลรับผิดชอบงานกิจการนักเรียน อย่างชัดเจน และมีการดำเนินงานตามแผนงานกิจการนักเรียน ทั้งยังได้มีการประสานงานกับครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมด้านการบริหารงานกิจการ

นักเรียนการติดตามประเมินผลการทำงานงานกิจการนักเรียน

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย เช่น การเข้าแถว การแต่งกาย การแสดงความเคารพ ความสะอาด จัดอบรม ชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม เช่น ค่าคุณธรรม มารยาทไทย เป็นต้น ส่งเสริมให้ครู สอดแทรกวินัยคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน เชิญวิทยากรมาบรรยาย อบรมให้ความรู้ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนตามวาระโอกาสที่เหมาะสม จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม เช่น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมนันทนาการ เป็นต้น มีการยกย่องให้กำลังใจ หรือมอบวุฒิบัตรแก่นักเรียน ที่ประพฤติดี บันทึกเกียรติประวัตินักเรียนที่ทำดี เผยแพร่เกียรติประวัตินักเรียนที่ประพฤติดีให้สังคม รับทราบอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พนมรส ตุ่นสีใส (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนและแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเม็งรายมหาราชวิทยาคม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย พบว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการดำเนินงานในด้านจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย เช่น การเข้าแถว การแต่งกาย การแสดงความเคารพ ความสะอาด จัดอบรม ชี้แจงนักเรียนให้เข้าใจในกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบวินัย จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมวินัย คุณธรรม จริยธรรม เช่น ค่าคุณธรรม มารยาทไทย เป็นต้น ส่งเสริมให้ครูสอดแทรกวินัยคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอน เชิญวิทยากรมาบรรยาย อบรมให้ความรู้ด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมให้กับนักเรียนตามวาระโอกาสที่เหมาะสม จัดกิจกรรมหรือโครงการส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเอง และสังคม จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จัดกิจกรรมดนตรี จัดกิจกรรมกีฬา จัดกิจกรรมนันทนาการ จัดกิจกรรมหรือโครงการหารายได้ระหว่างเรียน ส่งเสริมให้มีการแสดงออกที่ดี โดยการจัดเวทีแสดง แลกเปลี่ยน เรียนรู้ มีการยกย่องให้กำลังใจหรือมอบวุฒิบัตรแก่นักเรียน ที่ประพฤติดี บันทึกเกียรติประวัตินักเรียนที่ประพฤติดีให้สังคม รับทราบอย่างสม่ำเสมอ

ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ จัดทำฐานข้อมูลหรือระเบียบพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลอย่างเป็นระบบ กำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของนักเรียน มีการคัดกรองนักเรียน ร่วมมือกับระดับชั้นเพื่อแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ติดตามประเมินผลการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรม ที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน จัดทำแผนงานหรือโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่น เกี่ยวกับปัญหาเสพติด การส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ติดตาม ประเมินผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับผลงาน การวิจัยของ กัญญา บัวไสว (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสถานงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าการปฏิบัติงานด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการดำเนินงานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การดำเนินงานป้องกันการแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ นักเรียน การส่งต่อนักเรียน การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนได้ กำหนดนโยบายส่งเสริมประชาธิปไตยแก่นักเรียน อย่างชัดเจน จัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในหลักการ

ประชาธิปไตยจัดกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตยตามความต้องการ ของนักเรียนเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง มีการรับฟังความคิดเห็นจากคณะกรรมการนักเรียน สร้างบรรยากาศความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ณรงค์ดี ชันคำ (2556) ได้ศึกษาระบบการบริหารกิจการนักเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเวียงมะลิลา อำเภอแม่ฮาด จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 พบว่าการปฏิบัติงานด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการดำเนินงานในด้านจัดทำแผนการดำเนินงานของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมประชาธิปไตย จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานกิจกรรมประชาธิปไตย จัดบุคลากรรับผิดชอบทางการดำเนินงานกิจกรรมประชาธิปไตยไว้ชัดเจน จัดสรรงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย บุคลากรที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยมีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับงานที่ทำ มีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานประชาธิปไตยอย่างต่อเนื่อง

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน การปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนในรูปของคณะกรรมการงานกิจการนักเรียน ประเมินผลงานกิจการนักเรียนทุกภาคเรียน มีการวิเคราะห์ผลการประเมินงานกิจการนักเรียน เสนอผลการวิเคราะห์การประเมินให้ครูในโรงเรียนทราบ นำผลการประเมินไปใช้ปรับปรุงงานกิจการนักเรียน ครั้งต่อไป สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กัญญา บัวไสว (2558) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 พบว่าการปฏิบัติงานด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีการดำเนินงานในด้านมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ควรให้มีการนำนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด มาจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนอย่างชัดเจน เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานของกระทรวง มีการรวบรวมระเบียบและแนวปฏิบัติทางราชการ เกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนที่เป็นปัจจุบันเพื่อการวางแผนงานกิจการนักเรียน ต้องปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ มีการเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ มีการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรมีผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติตามแผน ให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุทธิชัย อัมโรสถ (2550) ศึกษาสภาพการดำเนินงานส่งเสริมงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ ข้อเสนอแนะ ครูควรสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการร่วมกิจกรรมให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนในการจัดกิจกรรมนักเรียน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ชาวฤทธิ์ ตาใจ (2554) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านเทอดไทย (แผนกมัธยม) อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ได้เสนอแนวทางด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ดังนี้ ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการวางแผนการบริหารงาน ปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ ควรสรุปผลการดำเนินงาน และนำมาปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาให้ต่อเนื่อง

ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ต้องมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจนและครบทุกงาน มีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องมีรายงานผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่อง และควรมีการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานและนำผลประเมินไปปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พนมรส ตุ่นลีใส (2550) ได้ศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเม็กรายมหาราชวิทยาลัย อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย เสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้ ควรสรุปผลการดำเนินงาน และนำมาปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนาให้ต่อเนื่อง

ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยได้แก่ การตรงต่อเวลา ความสะอาด การแต่งกาย การเข้าแถว การแสดงความเคารพ การปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับและแนวทางปฏิบัติของโรงเรียน ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมได้แก่ กิจกรรมที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.๒๕๕๑ คือ รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ การปฏิบัติตามกฎหมาย การพัฒนาสาธารณสถาน ฯลฯ ให้มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทั้งนี้การจัดกิจกรรมดังกล่าวควรจัดเป็นประจำและต่อเนื่อง ควรจัดทำรายงานปรากฏผลต่อพฤติกรรมนักเรียนอย่างเด่นชัด เพื่อการเผยแพร่ผลงานให้เป็นที่ปรากฏ และการยกย่องให้กำลังใจแก่นักเรียนผู้ประพฤติดี มีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการยกย่องให้กำลังใจเป็นลายลักษณ์อักษร เผยแพร่เกียรติประวัติของนักเรียนที่ประพฤติดีให้ปรากฏ มีการบันทึกเกียรติประวัติของนักเรียนไว้เป็นหลักฐาน และเป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อติศร เทพเจริญ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2 โดยมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความขยัน กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความประหยัด กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความซื่อสัตย์ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความมีวินัย กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสุภาพ กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนรักความสะอาด กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ในโอกาสวันสำคัญ และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ปณิกิถุทธิ์ เลิศล้ำ (2555) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจการนักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี ได้แนะแนวทางให้นักเรียนได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และการส่งเสริมให้ครูร่วมมือในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในทุกด้าน

ด้านการการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการดำเนินงานการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้ทราบปัญหาของนักเรียนแต่ละคนให้ครบทุกคน และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ต้องมีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามแนวปฏิบัติ เพื่อมีข้อมูลในการจำแนกนักเรียนเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันและแก้ไขมีการแก้ปัญหาาร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดแนวปฏิบัติในการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ให้ชัดเจน และมีการตรวจสอบติดตามผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ อณัญญา เรืองวานิช (2557) ได้ศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนันทบุรีพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนด้านการการดำเนินงานระบบดูแล

ช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนรวมถึงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกัน การแก้ไขและการส่งต่อภายในสู่ภายนอก ปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยให้ครู ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด ฉับไว ทันต่อเหตุการณ์ และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ สุทัศน์ เอี่ยมแสง (2554) ศึกษาการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนแม่ต๋ำวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะคือควรมีการบันทึกข้อมูลนักเรียน ควรดำเนินงานอย่างจริงจังและเป็นระบบ และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ เสถียร ทามัง (2551) ได้ทำการศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลนักเรียนช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง มีข้อเสนอแนะว่า ควรมีผลสรุปการคัดกรองที่เป็นระบบและมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง

ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน สร้างการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน มีการเผยแพร่หลักการประชาธิปไตยในโรงเรียน สร้างบรรยากาศของประชาธิปไตยในโรงเรียนอย่างเด่นชัด เช่นมีการจัดกิจกรรมให้หาเสียงเลือกตั้งประธานห้อง ประธานโรงเรียน รวมไปถึงคณะกรรมการนักเรียน ให้นักเรียนได้นำเสนอแนวคิด และมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนรวมทั้งกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเสรี ทั้งนี้ต้องไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ ณรงค์ดี ชันคำ (2556) ได้ศึกษาระบบการบริหารกิจการนักเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเวียงมะลิกา อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3 โดยนักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมประชาธิปไตยโดยการจัดตั้งคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งถือว่าเป็นการจำลองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอยู่ในโรงเรียนก่อให้เกิดมีคณะทำงานที่เป็นตัวแทนของนักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมทำงานในบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของตนเองในฐานะผู้นำและผู้ตามในสังคมประชาธิปไตย และสอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ พัทยาภรณ์ เปรมภิวงค์ (2553) ศึกษาการปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียง “บริพัตรศึกษา” จังหวัดแม่ฮ่องสอน มีข้อเสนอแนะว่า ควรจัดทำนโยบายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม แต่งตั้ง มอบหมายงาน กำหนดบทบาทหน้าที่ตามความเหมาะสม จัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง จริงจังและน่าสนใจมากขึ้นโดยอาจจะเชิญวิทยากรภายนอกมาให้ความรู้แก่นักเรียนและสนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ดี

ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ต้องมีการประเมินผลทุกกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียน ประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียนในรูปแบบของคณะกรรมการ ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรม ควรมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานแก่สาธารณชนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องรับทราบ ในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน เช่นทางเว็บไซต์ หรือ รายงานผลการปฏิบัติงาน(Self Assessment Report : SAR) และควรมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีการเก็บหลักฐานในทุกโครงการ ให้สามารถตรวจสอบภายหลังได้ สอดคล้องกับผลงานการวิจัยของ กัญญา บัวไสว (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 30 มีการดำเนินงานในด้านมีการประเมินผลงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ มีการประเมินผลในระดับหน่วยงานย่อยภายในโรงเรียน มีการประเมินในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจการนักเรียน นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการวางแผนงานกิจกรรมนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมากำหนดแผนงานกิจกรรมนักเรียน มีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นควรให้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานกิจกรรมนักเรียน ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน แสดงว่าการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนมีประสิทธิภาพ และควรพัฒนาการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป โดยเฉพาะด้านกำหนดนโยบายงานกิจกรรมนักเรียน และการจัดแบ่งสายงานและจัดทำแผนภูมิสายงานกิจกรรมนักเรียน ไว้ให้ครู นักเรียน ผู้ปกครองทราบอย่างเปิดเผย ซึ่งการปฏิบัติงานอยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่น และควรมีการประสานงานอย่างต่อเนื่องระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ในทุกด้าน ทั้งนี้ครูควรส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง เป็นประจำ และปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปทั้งการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านความรับผิดชอบต่อสังคม การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เพื่อสร้างคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ สังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยี ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ร่วมมือกับเจ้าหน้าที่หน่วยงานอื่นเกี่ยวกับปัญหาเสพติด มีสภาพการปฏิบัติงานน้อยกว่าด้านอื่น ทั้งนี้ปัญหาเสพติดในโรงเรียนถือว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่ควรแก้ไข และโรงเรียนควรให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันและแก้ไขมีการโรงเรียนต้องประสานงานเพื่อการแก้ปัญหาเกี่ยวกับปัญหาเสพติด ร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยการรณรงค์สร้างความตระหนักถึงพิษภัยยาเสพติด ที่จะส่งผลต่ออนาคตของลูกหลาน ชุมชน และประเทศชาติ

5. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า มีการประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนมีสภาพการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ครูควรส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน รวมถึงการสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอน รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิดการจัดกิจกรรมต่างๆ มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์โครงการส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เช่นการเดินขบวน หรือให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย ให้มากยิ่งขึ้น

6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ในภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าการวิเคราะห์ผลการประเมินงานกิจกรรมนักเรียน มีสภาพการปฏิบัติงานน้อยกว่าด้านอื่น ซึ่งการประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียน ถือว่าเป็นงานสำคัญมากงานหนึ่งจึงควรมีการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ควรการประเมินผลทุกกิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียน ต้องมีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน เพื่อให้มีผลการดำเนินงานที่ตรวจสอบได้ และนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุง

พัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียนในทุกกิจกรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อหารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป
2. ควรมีการศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนในด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมของแต่ละชนเผ่า เช่นกิจกรรมส่งเสริมอาชีพตามบริบทของชุมชนที่มีลักษณะเป็นพื้นที่สูง

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ดร.น้ำฝน กันมา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มการศึกษาค้นคว้าจนเสร็จสมบูรณ์ จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการศึกษาเทอดไทย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ที่ได้กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งครูทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ ตลอดจนบรรดาเพื่อน ๆ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนการทำงานด้วยดีตลอดมา

นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือ จากสมาชิกทุกคนในครอบครัว ผู้คอยเป็นกำลังใจและสนับสนุนการทำงานในทุก ๆ ด้านมาโดยตลอด ทำให้การทำงานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีคุณค่าและประโยชน์จากการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแก่บิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2557). คู่มือการขับเคลื่อนงานการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคมในมิติวัฒนธรรม ประจำปี
งบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๗. กรุงเทพฯ: สำนักเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม. สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545.
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤษณ์ จันทะวงศ์. (2553). แนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนนวมวิทย์
ฝ่ายมัธยม จังหวัดเชียงใหม่. รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- กาญจนา บัวไสว. (2558). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดส
นักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เชาวฤทธิ์ ดาใจ. (2554). การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนบ้านเทอดไทย (แผนกมัธยม) อำเภอแม่ฟ้า
หลวง จังหวัดเชียงราย. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์ศักดิ์ ชันคำ. (2556). ระบบการบริหารกิจการนักเรียนในศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาเวียงมะลิ
อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 3.
รายงานการการศึกษาอิสระ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยพะเยา,พะเยา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- ปณิธิกฤษดี เลิศล้ำ. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารกิจการนักเรียนกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 จังหวัดเพชรบุรี.** รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม.,มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, จังหวัดเพชรบุรี.
- พนมรล ตุ่นลีใส. (2550). **การบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนเม็งรายมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย.** รายงานการค้นคว้าแบบอิสระ กศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒวิทยาลัย เชียงราย
- พัทธยาภรณ์ เปรมภิวงค์. (2553). **การปฏิบัติงานกิจการนักเรียนโรงเรียนแม่สะเรียง“บริพัตรศึกษา”จังหวัดแม่ฮ่องสอน.** รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุทธิชัย อัมโรสถ. (2550). **การส่งเสริมงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดอยเต่าจังหวัดเชียงใหม่.** รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุทัศน์ เอี่ยมแสง. (2554). **การปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนโรงเรียนแม่แต่วิทยาคม อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.** รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เสถียร ทามัง. (2551). **การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเทศบาลวัดศรีปิงเมือง จังหวัดเชียงใหม่.** รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม.,มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อณัญญา เรืองวานิช. (2557). **แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนนันทบุรีพิทยาคมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ.**
- อดิศร เทพเจริญ. (2550). **สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้โรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนปง 1 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 2. รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.**

ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

FACTORS OF EDUCATION QUALITY IN SECONDARY SCHOOL SECOND
SUBGROUP UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 36
CHIANG RAI PROVINCE

ชัยสิทธิ์ จันตาโลก^{1*} และ สุนทร คล้ายอ่ำ²

Chaisit Jantalok^{1*} and Sunthon Khlaium²

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และ เพื่อศึกษาปัญหาและ
เสนอแนะของครูที่มีต่อปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ครู โรงเรียน
มัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำนวน 451 คน
จากนั้นผู้วิจัย ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์
แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน ใช้ใช้แบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบมาตราส่วน
ประมาณค่า และแบบปลายเปิดในการเก็บในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย
และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่าความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
มัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ในภาพรวม อยู่ใน
ระดับ มาก โดยเรียงลำดับดังนี้ สูงสุดได้แก่ ด้านชุมชน อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านครู อยู่ในระดับมาก
รองลงมาได้แก่ ด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้าน
สิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะ พบว่าด้านผู้บริหาร ความเป็นกันเองมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียน
ข้อเสนอแนะพบว่า ผู้บริหารควรสร้างศรัทธาเป็นที่ยอมรับให้กับบุคลากรทุกฝ่าย ด้านครู พบว่า ครูรุ่นใหม่ขาดความ
เชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู ข้อเสนอแนะพบว่า ครูควรจัดให้มีการอบรม
แลกเปลี่ยน และสร้างเครือข่ายความรู้ ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษา ข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษา ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนควรพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารให้มากขึ้น ครู ควรนำ

¹นิสิตวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา 56000

¹Graduate Student, School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

²School of Education, University of Phayao, Phayao 56000

*Corresponding author : pramhathai@gmail.com

กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นระบบ ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า ควรพัฒนาแหล่งค้นคว้าห้องสมุด หนังสือ สื่อ และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนที่ทันสมัย และเพียงพอ ข้อเสนอแนะพบว่า ควรส่งบุคลากรเข้ารับการประชุมสัมมนา ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ด้านชุมชน พบว่า ขาดการเปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการทำ แผนการจัดการเรียนรู้ ควรจัดหลักสูตร หรือการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชนให้ผู้เรียนได้เรียนเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับชุมชนของตน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

Abstract

This study aims to study the level of factors to improve the quality of education and to study the problem and suggestion from teacher about Factor of Education Quality in Secondary School Second Subgroup under the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai province. The population in this study are 451 teachers in Secondary School Second Subgroup under the Secondary Educational Service Area Office 36 Chiang Rai, then the researcher determine sample size by opening Tables of Samples by Krejcie & Morgan (1970) get 212 teachers for sample. The questionnaire were multiple choice questions with rating scale and open-ended questions to collect the data. Statistics used frequency, percentage, average, and standard deviation. Results of the study as follows:

The study found that the opinions of teachers on the quality of school education, secondary subgroup 2 Office Area Secondary Area 36 Chiang Rai in the overall level of the highest average is factor of The Community, followed by factor of The Teacher at a high level, factor of The Students at a high level, factor of The Parents at a high level, factor of The Environment at a high level and factor of The Manager at a high level but had the lowest average

The study result showed of the problems and suggestions from teachers. In factor of The Manager found that the manager and teacher have a good relationship but suggestions found faith leaders should be acceptable to all of teachers. In factor of The Teacher the new teachers lack the expertise to teach the technical features. Suggestions found teachers should provide training, exchange and networking knowledge. In factor of The Parents found that parents miss understanding of participation in education suggested that schools should be held to raise awareness for parents to be involved in the education. In factor of The Students found that the students should develop the ability to communicate, the teacher should be used in the research process, classroom solutions to solve learning problem. In factor of Environmental resources that should develop media library books and resources about studying modern and adequate. suggestions found should send staff to attend the meeting of Environmental in School sometimes. In factor of The Community found that the lack of opportunity for knowledge local talent to suggestions in the lesson plans. The Parents should have participate in the course or teaching activities. In accordance with the needs of the community and the students should have learned everything about their community.

Keywords: Education Management, Education Quality

บทนำ

คุณภาพการศึกษาในปัจจุบัน ผู้เรียนจะต้องมีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ เพื่อใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ โดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาจะต้องร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้วิสัยทัศน์และพันธกิจของสถานศึกษาบรรลุผล อาจเลือกจากยุทธศาสตร์โดยยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา มาพัฒนาและกำหนดเป็นเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพผู้เรียนในที่สุด (อาานนท์ ถิ่นภูเขียว, 2557, หน้า 131) แต่ที่ผ่านมาคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นที่พอใจของสังคม เด็กวัยเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (O-Net) ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 ความไม่สัมพันธ์กันระหว่างคำตอบแทนครูที่สูงขึ้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาที่ผ่านมา ยังให้น้ำหนักกับการพัฒนาคุณภาพน้อยเกินไป ส่วนการพัฒนาครูก็ยังขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างจริงจัง และด้านสถานศึกษาพบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้เกณฑ์มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของสำนักรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ส่วนใหญ่จะเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก จากสภาพดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา (แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ.2555-2559, หน้า 6)

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นอกจากจะมีการจัดระบบที่ดีแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับคุณภาพผู้เรียน เพราะคุณภาพผู้เรียนนั้นส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา และเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการจัดการศึกษา ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาที่เหมาะสม ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะ มีคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี จากคุณลักษณะดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนไว้ 8 มาตรฐาน 32 ตัวบ่งชี้ เพื่อให้โรงเรียนได้ใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมคุณภาพตามขั้นตอน การดำเนินงานพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ก่อให้เกิดประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป สถานศึกษาต้องดำเนินการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพ โดยการพัฒนาให้สถานศึกษาดีและมีคุณภาพต้องมีการพัฒนาความเข้มแข็งของผู้บริหาร บุคลากร การบริหารจัดการ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (ประวิตา มีเปี่ยมสมบุญ, 2554, หน้า 2-3) คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจของความสำเร็จของนโยบายการศึกษา หัวใจของคุณภาพการศึกษาอยู่ที่โรงเรียน การแก้ไขคุณภาพการศึกษาได้รับความสนใจและดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้คำว่าปฏิรูปการศึกษา ปรับวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีสอน พัฒนาครู พัฒนาการมีส่วนร่วม กระจายอำนาจสู่ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ตระหนักในความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งที่ผ่านมายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 รวมถึงในสถานศึกษาได้ปลูกฝังด้านคุณธรรม จริยธรรม และใช้ความหลากหลายด้านกิจกรรมการเรียนการสอน แต่นักเรียนยังมีปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การพัฒนาคุณภาพนักเรียนจะไม่เกิดขึ้น ถ้าไม่สามารถเปลี่ยนแปลงให้โรงเรียนเป็นที่สร้างการศึกษาที่มีคุณภาพได้ เมื่อโรงเรียนไม่มีคุณภาพนักเรียนก็จะมีคุณภาพ และเมื่อนักเรียนไม่มีคุณภาพ การศึกษาก็จะไม่มีคุณภาพตามไปด้วย (ลลิตพันธ์ สอนพุด, 2552, หน้า 1)

จากที่กล่าวมาข้างต้นการพัฒนาสู่คุณภาพการศึกษา เหตุปัจจัยต่างๆ นำไปสู่ความ เคลื่อนไหวในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งขับเคลื่อนไปสู่การมีส่วนร่วม และการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามี

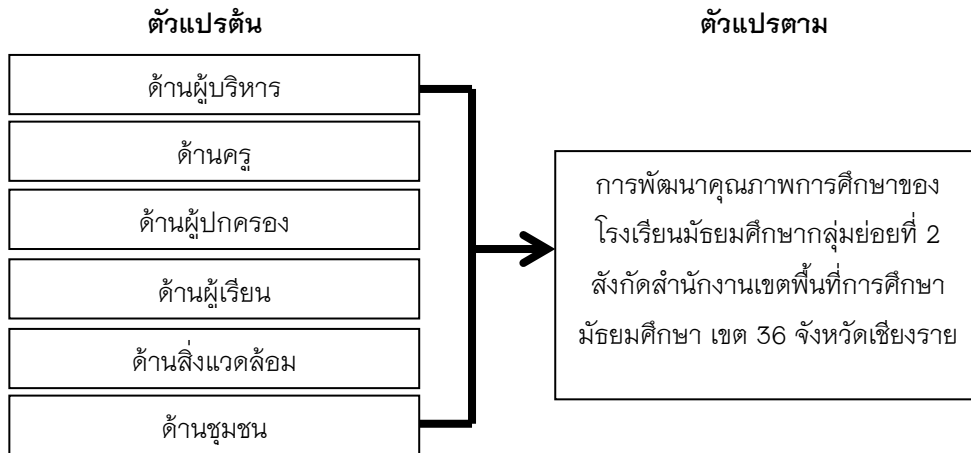
บทบาท ในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียนและท้องถิ่น อย่างไรก็ตาม การกระจายอำนาจโดยไม่มีการควบคุมอาจก่อให้เกิดความเสียหาย และนำไปสู่การถดถอยของคุณภาพการศึกษาโดยรวมได้ ดังนั้นเพื่อเป็นหลักประกันว่าเยาวชนของชาติจะได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกัน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้อขึ้น เพื่อเป็นเกณฑ์กลางที่ใช้ในการเทียบเคียง ตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง มาตรฐานการเรียนรู้อเป็นเกณฑ์คุณภาพสำคัญที่บ่งชี้ถึงระดับ ความรู้ความสามารถที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียน เพราะมาตรฐานการเรียนรู้อจะบอกถึงสิ่งที่คาดหวัง หรือจุดหมายไว้อย่างชัดเจน ว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทุกคนรู้และปฏิบัติได้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รุ่งนภา นุตราวาศ, 2552, หน้า 1-2) คุณภาพการการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระบบการจัดการ และการบริหารงานให้ครอบคลุมเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ และเพื่อให้คุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับที่สูงขึ้น อีกทั้งมีการวางแผนพัฒนา จุดเด่นในด้านผู้เรียนให้คงอยู่อย่างยั่งยืน มีสุขนิสัย สุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา มีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีเป็นไปตามหลักสูตรแกนกลาง ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารมีความชัดเจนในการบริหารจัดการและพัฒนา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้อของกระทรวงศึกษาธิการ และสร้างความเชื่อมั่นให้กับสังคม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายใน 6 ด้านได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านครู ด้านผู้ปกครอง ด้านผู้เรียน ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านชุมชน ทั้งนี้เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยดังกล่าวมาปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ให้มีคุณภาพการศึกษาที่เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการเรียนรู้อของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นไปตามความต้องการของชุมชน สังคม และโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (2) เพื่อศึกษาปัญหาและเสนอแนะของครูที่มีต่อปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

กรอบแนวคิดและสมมุติฐาน

วิธีการศึกษา

การศึกษา เรื่องปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย มีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบเลือกตอบ แบบสอบถามแบบปลายเปิด สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย จำนวน 451 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 212 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยสอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ เกี่ยวปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย โดยมีปัจจัยทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านชุมชน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกให้ครูโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 36 จังหวัดเชียงราย อันเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 212 ชุด ได้รับกลับคืนมา 212 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 โดยใช้เวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 30 วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้อง ก่อนที่จะนำไปใช้ในการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยกำหนดเกณฑ์การให้ค่าน้ำหนัก (บุญชม ศรีสะอาด, 2545, หน้า 102)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

2.1 หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1

2.2 หาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ในตอนที่ 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยายความเรียง

ผลการศึกษา

ปัจจัยการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย สรุปผลการศึกษา ดังนี้ จากผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ตามปัจจัย 6 ด้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับ มาก โดยเรียงลำดับดังนี้ ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านชุมชน รองลงมา ได้แก่ ด้านครู อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านผู้เรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านผู้ปกครอง อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านผู้บริหารยังขาดในเรื่องของการวางแผน การสร้างศรัทธาให้เป็นที่ยอมรับระหว่างผู้บริหารและครู อีกทั้ง องค์กรมีความขัดแย้งระหว่างบุคลากรในองค์กร และความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารและบุคลากรในองค์กร เกิดการแตกแยกแบ่งฝ่ายในองค์กร และบุคลากรในองค์กรมีวัยที่ต่างกันระหว่างบุคลากรอาวุโสและบุคลากรรุ่นใหม่ ข้อเสนอแนะพบว่า ผู้บริหารควรสร้างศรัทธาเป็นที่ยอมรับให้กับบุคลากรทุกฝ่าย ตั้งตัวอยู่เสมอ พร้อมอยู่เสมอที่จะรับสถานการณ์ทุกชนิด ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจคน สามารถชักจูงให้ผู้อื่นร่วม มือกับตน

ด้านครู พบว่า ครูยังขาดทักษะทางด้านไอซีที ครูรุ่นใหม่ขาดความเชี่ยวชาญในการสอนทั้งทางวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู ข้อเสนอแนะพบว่า ครูควรจัดให้มีการอบรม แลกเปลี่ยน และสร้างเครือข่ายความรู้ อีกทั้งครูควรให้มีการพัฒนาตนเองในเรื่องไอซีที

ด้านผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ให้ความสำคัญในการให้ความร่วมมือจัดการศึกษา อีกทั้งผู้ปกครองนักเรียนไม่สามารถร่วมประชุมที่โรงเรียน ข้อเสนอแนะ พบว่า สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้ปกครองในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนขาดทักษะการคิด การเชื่อมโยง ขาดการบูรณาการรายวิชาต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ข้อเสนอแนะสถานศึกษา ครู ควรนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นระบบ ซึ่งจะทำให้การแก้ปัญหาในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อีกทั้งควรให้นักเรียนมีผลงานอย่างน้อยคนละ 1 ชิ้น ที่ได้จากการนำความรู้ที่ได้ศึกษานำไปประยุกต์ใช้

ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า เห็นว่าครูและผู้บริหารขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา บุคลากรในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม บุคลากรในสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ข้อเสนอแนะพบว่า ควรส่งบุคลากรเข้ารับการประชุมสัมมนา ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษากำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร ควรมีการประเมินนโยบายสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นประจำทุกปี

ด้านชุมชน พบว่า ขาดการเปิดโอกาสให้ผู้ความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการทำแผน หลักสูตร หรือการเรียนการสอนหรือกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ค่อยสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชุมชน ข้อเสนอแนะ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ความรู้ ความสามารถในท้องถิ่นมาร่วมในการให้ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นในการทำแผน ควรจัดหลักสูตร

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่ามีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ใน 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านชุมชน เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การใช้หลักสูตรกำหนดให้ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา แยกส่วนที่เป็นด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัยและทักษะพิสัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดผลการเรียนแก่นักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของทุกหลักสูตรเน้นทักษะกระบวนการคิดให้เป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น มีการใช้สื่ออุปกรณ์นวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับหลักสูตร ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ จัดแผนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน การจัดสื่อการเรียนการสอน โรงเรียนได้จัดให้กลุ่มวิชาต่างๆได้จัดทำทะเบียนอุปกรณ์และจัดให้มีห้องสื่ออุปกรณ์การสอน 1 ห้อง มีครูผู้ดูแลประจำห้องเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำไปประกอบการสอน และจัดให้นักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากคอมพิวเตอร์ในรายวิชา CAI มีห้องมัลติมีเดีย ซึ่งมีความเพียงพอและสะดวกในการใช้ของครูผู้สอน การวัดและประเมินผลใช้วิธีการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการวัดและประเมินผล โดยมีระบบการประเมินผลการเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน ประเมินผลหลังเรียน และการ

วัดและประเมินผลตามสภาพจริง กำหนดเกณฑ์การประเมิน การฝึกปฏิบัติจริงการทำโครงการ การจัดทำพอร์ทโฟลิโอของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2543, หน้า 16) ได้กล่าวว่างานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นโรงเรียนประเภทใดมาตรฐานหรือคุณภาพการศึกษาจะได้รับการพิจารณา จากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญ ผู้บริหารจึงต้องให้ความสนใจงานด้านวิชาการเป็นพิเศษ และถือเป็นงานหลักที่หนึ่งเหนือกว่างานอื่นใด โดยการวางแผนให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ตลอดจนติดตามประเมินผล เพื่อการทำการปรับปรุงให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน บทบาทของผู้บริหารจึงมีความสำคัญในการผลักดันให้โรงเรียนไปสู่ประตูแห่งความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมุท ชาญาญ (2546) ว่า การบริหารวิชาการที่สำคัญในอันดับแรกคือการอนุมัติเลื่อนชั้น การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนและแนวทางแก้ไขปัญหาการเรียนการสอน

1.1 ด้านผู้บริหาร

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหาร มีการสร้างแรงจูงใจ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างวิสัยทัศน์ร่วมให้กับคณะครูในโรงเรียน และมีศักยภาพในการบริหาร การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารุง จันทรวานิส (2547, หน้า 4-15) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ ว่า ความเป็นโรงเรียนคุณภาพควรอาศัยแนวคิดการใช้องค์ประกอบเชิงระบบ (Systems Approach) เข้ามาเป็นกรอบการพิจารณา ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่างๆ ของโรงเรียนทั้งใน ส่วนที่เป็น 1) บริบท (Context) ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายนอกของโรงเรียนที่ดี มีสังคม บรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) ปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งประกอบด้วยจำนวนทรัพยากรบุคคลและความ เป็นมืออาชีพทรัพยากร วัตถุประสงค์นโยบายที่ทันสมัยและงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน ลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนได้ มาตรฐาน และแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนหลากหลาย 3) กระบวนการ (Process) ซึ่งมีกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญที่สุด การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การบริหารจัดการที่ดีเน้นการมีส่วนร่วม และการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร และ 4) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) คือ ผู้เรียนมีคุณภาพมาตรฐาน มีการพัฒนาการทุกด้านเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เรียนต่อและประกอบอาชีพได้ โรงเรียนเป็นที่ชื่นชมของชุมชนและเป็นแบบอย่างให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและโรงเรียนอื่น ผลการศึกษาพบว่า ใน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านครู

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้สอนมีความรู้ ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ มีคุณลักษณะความเป็นผู้ใหญ่ที่เหมาะสมกับความเป็นครู เป็นบุคคลแห่งการ เปลี่ยนแปลง อีกทั้งมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชิต ฤทธิ์จรรยา และ คณะ (2555, หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา การวิจัยและพัฒนา นโยบายการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา ได้ ข้อเสนอเชิงนโยบายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 4 ประเด็น คือ 1) จัดระบบและกลไกในการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสามารถ จัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและสนับสนุนการจัดการ เรียนการสอนที่ส่งผลถึงคุณภาพ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพที่ เอื้อต่อการปฏิบัติ งานของครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) จัดระบบการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ให้ เอื้อต่อการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) จัดระบบการเสริมสร้างขวัญกำลังใจ และ ความก้าวหน้าในวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมี ส่วน สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สหพัฒน์ ไตรรัตน์วิช (2553, หน้า 82-

85) ได้ทำการศึกษา เรื่อง สภาพการจัดการความรู้ของบุคลากรศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จากผลการศึกษาพบว่า ด้านการก่อสร้างและแสวงหาความรู้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

1.3 ด้านผู้ปกครอง

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจในกระบวนการสอนของครูผู้สอน สถานศึกษาให้ความสำคัญกับผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน และผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสันติ ยอเปย (2552 หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนศิโรตม์อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการนำองค์การ การควบคุม การจัดองค์การ การวางแผน ปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนโดยคณะกรรมการ การปรึกษาหารือ กับผู้ปกครองนักเรียนจัดให้มีประธาน กรรมการผู้ปกครองครูนักเรียน ดำเนินการแก้ไขร่วมกัน เมื่อมีเรื่องใดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ปกครองและนักเรียน ทางโรงเรียนควรที่จะแจ้งให้ทราบโดยตรงควรมีการคัดเลือกตัวแทน ภาคีที่มีเวลามีความรู้ความสามารถควรจัดให้ ผู้บริหาร หรือคณะกรรมการบริหารโรงเรียนพบปะกับผู้ปกครอง

1.4 ด้านผู้เรียน

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองทั้งทางกาย วาจา ใจ ศรัทธา ยึดมั่นแลปฏิบัติตนตามหลักศาสนา มีทักษะความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี การสื่อสารเพื่อพัฒนาตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนและประสบการณ์จัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกษนันท ศรีสุข และคณะ (2554 หน้า บทคัดย่อ) การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูอนุบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี โดยพบว่า ครูที่จบการศึกษาต่างกันจะมีความแตกต่างในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์สอนในระดับต่างกันก็จะมีการจัดการเรียนการสอนที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านสิ่งแวดล้อม

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่า โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน มีห้องวิทยาศาสตร์พร้อมปฏิบัติการทันสมัยเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีห้องคอมพิวเตอร์พร้อมปฏิบัติการเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีห้องจริยธรรมเพียงพอต่อการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2543, หน้า 19) ได้กล่าวถึงภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่จะต้องรับผิดชอบงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ดังนี้ 1. ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนและหลักสูตร สิ่งแวดล้อมศึกษา 2. ร่วมประชุมวางแผนกับคณะครูในโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน สิ่งแวดล้อมศึกษา 3. สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนขวัญและกำลังใจ 4. เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ครู 5. กระตุ้นให้ครูเกิดการตื่นตัวอยู่เสมอในด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา 6. ติดตามประเมินผล การดำเนินการสิ่งแวดล้อมศึกษาภายในโรงเรียน 7. การจัดโอกาสให้แก่ครูและนันทนักเรียนได้พบปะกับผู้ปกครอง ผู้นำชุมชนหรือกลุ่มผู้สนใจต่างๆในห้องถ้ำเพื่อแลกเปลี่ยนแนวคิด และร่วมกันสนับสนุนนักเรียนในการช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทั้งนี้ผู้เรียน อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี สภาพแวดล้อมในโรงเรียนเอื้ออำนวยให้

เกิดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการขัดเกลาจิตใจให้เป็นคนดี คนเก่ง เพราะตั้งอยู่ในวัดมีการซึมซับเอาคุณธรรม จริยธรรม อย่างต่อเนื่อง ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.6 ด้านชุมชน

จากผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ โรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ได้มีองค์กรที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนมีเจตคติที่ดีในการมีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554 หน้า บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษา แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท โดยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผน นโยบายและยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมน้อยสุดในการทบทวนแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปีของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา มีส่วนร่วมน้อยสุดในการเป็นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา มีส่วนร่วมน้อยสุดในการให้คำปรึกษา เสนอแนะแนวทาง สนับสนุนและส่งเสริมภารกิจของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน มีส่วนร่วมน้อยสุดในการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษาต่อชุมชนและสาธารณชน และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล มีส่วนร่วมน้อยสุดในการวางแผนการนิเทศของสถานศึกษา อีกทั้งยังมี แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ประกอบด้วย ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผน นโยบายและยุทธศาสตร์ 1) ควรคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นคณะกรรมการ 2) จัดอบรมให้ความรู้ในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ 3) จัดให้มีกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่และภารกิจอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา 1) ควรคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นคณะกรรมการ 2) ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับคณะกรรมการ 3) เปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา 1) ควรประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจให้ชุมชนได้เห็นความสำคัญ ทั้งนี้ เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความพร้อมในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางและวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชน 3) ยกย่องบุคคลในชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน 1) สถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน 2) สร้างเครือข่ายประชาสัมพันธ์ในชุมชน 3) ควรร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างต่อเนื่อง 4) แต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 1) ควรคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนเป็นคณะกรรมการนิเทศ 2) อบรมให้ความรู้เรื่องการติดตามและประเมินผลกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ทำความเข้าใจและร่วมกันวางแผนการนิเทศกับชุมชน 4) มีเครื่องมือในการนิเทศติดตามผล 5) สถานศึกษามีเว็บไซต์เพื่อให้ชุมชนสามารถติดตามและตรวจสอบการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาได้ตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวิจัยปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร ผู้บริหารควรมีความเป็นกันเองมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในโรงเรียนให้มากขึ้น เปิดรับฟังความคิดเห็นด้านต่าง ๆ และมอบหมายงาน หน้าที่ ความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงานตามความรู้และความสามารถ

ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น มีการกำหนดแนวทางหรือเป้าประสงค์ของพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ให้ชัดเจน และต่อเนื่องสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ด้านครู ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญกับการมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนให้มากขึ้น ใช้การสอนทฤษฎีอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และสนใจที่จะแสวงหาความรู้ ผู้สอนควรปฏิบัติงานอย่างไตร่ตรองให้มากขึ้น และใส่ใจการพัฒนาทักษะชีวิต และสุขภาพกาย และสุขภาพจิตผู้เรียน ปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย ความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ให้ดียิ่งขึ้น

3. ด้านผู้ปกครอง ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ให้มากยิ่งขึ้น สถานศึกษาควรมีการจัดสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองทราบโดยช่องทางที่หลากหลาย และผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน

4. ด้านผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนความสามารถในการสื่อสารให้มากขึ้น โดยเฉพาะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่ยังเป็นปัญหาในสถานศึกษาทุกแห่ง สถานศึกษาควรปลูกฝังให้ผู้เรียนเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และปลูกฝังผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของชาติให้มากยิ่งขึ้น หรือการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง

5. ด้านสิ่งแวดล้อม สถานศึกษาควรมีห้องสมุดมีหนังสือ สื่อ และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนที่ทันสมัย และเพียงพอ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือด้านการสืบค้น ในสถานศึกษาควรจัดให้มีห้องปฏิบัติการทางภาษาที่ทันสมัยเพียงพอต่อการเรียนการสอน มีการตรวจสอบอาคารเรียน อาคารประกอบ มีความแข็งแรง มั่นคง และเพียงพอต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงรายบางส่วนตั้งอยู่ใกล้แนวรอยเลื่อนแม่จัน ควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความรู้จนถึงขั้นปฏิบัติจริงเกี่ยวกับแผ่นดินไหวให้นักเรียนด้วย

6. ด้านชุมชน สถานศึกษาควรให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น จัดให้ครูผู้ปกครอง หน่วยงานต่าง ๆ มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ทักษะกันมากขึ้น และควรมีการจัดกิจกรรมที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. ควรศึกษาผลกระทบของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง ปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ได้ด้วยดีด้วยความ

อนุเคราะห์จาก ดร.สุนทร คล้ายอ่ำ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งให้ความเมตตา ช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการศึกษา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย ตลอดจนคณะครู ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

หากการศึกษาในครั้งนี้มีสิ่งใดขาดตกบกพร่องหรือมีความผิดพลาดประการใดผู้ศึกษาต้องขออภัยเป็นอย่างสูงในข้อบกพร่องและความผิดพลาดที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบในการบริหารการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543) **แนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กมล ตราชู. (16 ตุลาคม 2552). **แนวทางการวิจัยการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น**. สืบค้นเมื่อ 27 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.emld-rmu.com>

กษนันทน์ ศรีสุข และคณะ (2554). **การศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามความคิดเห็นของครูอนุบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองบุรี**. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปีที่ 5 ฉบับที่ มกราคม – เมษายน 2554

เกตุณี ชิวปรีชา. "การพัฒนาข้าราชการครู : สู่เส้นทางการปฏิรูปการศึกษา." **วารสารข้าราชการครู**. ฉบับที่ 2 ธันวาคม 2543 – มกราคม 2544 กรุงเทพฯ : เค. พรินท์อินเตอร์กรุ๊ป , 2544

ขนิษฐา ตรีศิริบุญกุล.(2545). **ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อการจัดการศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า**. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร.

เดือนใจ ดลประสิทธิ์. (2552). **การพัฒนาระบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต , จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ

พิชิต ฤทธิจรรุญ และคณะ (2555). **การวิจัยและพัฒนานโยบายการพัฒนาครูและ บุคลากรทางการศึกษา**. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2554 – มีนาคม 2555

ประวีตา มีเปี่ยมสมบูรณ์. (2554). **ปัจจัยคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต กศ.ม., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

มณฑล ถาวรยิ่ง. (2554). **การศึกษาคความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต คศ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, ฉะเชิงเทรา.

สมุทร ชำนาญ. (2546). **การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน**. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

เอกสารอ้างอิง (ต่อ)

- สุตามาส ศรีนอก. (2557). **ปัจจัยสมรรถนะครูและทักษะชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ศศ.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๒** (พิมพ์ครั้งที่ 1). โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ: สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สันติ ยอเปย.(2546).**การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนศีลวิธำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่**.มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- สุรัตน์ ก้อนมาค.(2554).**แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท**.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2554.
- อานนท์ ถิ่นภูเขียว. (2557). **รูปแบบการจัดการความรู้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนประถมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ปร.ด., มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- อนุชา ดำรงค์ดี. (2542).**การศึกษาพฤติกรรมการบริหาร ที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนเอกชน และโรงเรียนเอกชนในเขตสังฆมณฑลราชบุรี**. วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน.ปี9 ฉบับที่ 84.
- อำรุง จันทวานิช.(2547).**แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่สถานศึกษาคุณภาพ**.กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Ann, Theodore and Ook, Tae (2001), **The Evaluation of Total Quality Management, in Korean, American Christian Ministry**, Pepperdine University
- Baldwin, M. (2002). **Total quality management in higher education: The implications of internal and external stakeholder perceptions**. Dissertation Abstracts International 63-05 A, 102.
- Hernandez, Justo Rolando (2001). **Total Quality Management in Education; The Application of TQM in aTeam School District**. Ph D. The University Of Texas at Austin. AAT 3034546, 2001,
- Hirtz, P.D. (2002). **Effective leadership for total quality management**. Dissertation Abstracts International, 63-05 B,132.
- Newby,F. (1998). **Total quality management and the elementary school**. Dissertation Abstracts International, 59-01 A,89.

รายชื่อคณะกรรมการ
การประชุมวิชาการบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 2

1. รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและประกันคุณภาพ	ประธานกรรมการ
2. ศาสตราจารย์ เกียรติคุณ ดร.ไมตรี สุทนต์จิตต์	รองกรรมการ
3. รองศาสตราจารย์ ดร.เจ็ดหล้า สุนทรวิภาต	กรรมการ
4. รองศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง ชาตธูประชีวิน	กรรมการ
5. รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์ หนูสอน	กรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย	กรรมการ
7. รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา จันทร์ศิลา	กรรมการ
8. รองศาสตราจารย์กิตติพงษ์ วุฒิจำนง	กรรมการ
9. รองศาสตราจารย์เรณู วิชาศิลป์	กรรมการ
10. รองศาสตราจารย์เสมอขวัญ ต้นตีกุล	กรรมการ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รอ.ทพญ.ดร.สุพัตรา จิตตเสถียร	กรรมการ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐพงศ์ ดำรงวิริยะนุภาพ	กรรมการ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนัช กนกเทศ	กรรมการ
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง วงศ์วัฒน์	กรรมการ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย มุ่งไธสง	กรรมการ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง	กรรมการ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรรัตน์ วัฒนารธร	กรรมการ
18. ดร.จักรกฤษณ์ จันทร์คุณ	กรรมการ
19. ดร.ฉัตรทิพย์ ชัยฉกรรจ์	กรรมการ
20. ดร.ณัฐชรี ลินธุนาวา พงษ์พิพัฒน์	กรรมการ
21. ดร.ดลนภา หงส์ทอง	กรรมการ
22. ดร.เทียนทอง ต๊ะแก้ว	กรรมการ
23. ดร.ธิดาวัลย์ อุ๋นกอง	กรรมการ
24. ดร.นันทิมา นาคาพงศ์	กรรมการ
25. ดร.น้ำฝน กันมา	กรรมการ
26. ดร.บังอร สวัสดิ์สุข	กรรมการ
27. ดร.ประจวบ แผลมหลัก	กรรมการ

28. ดร.ปิยะพงษ์ แสงแก้ว	บรรณาธิการ
29. ดร.ปิยะวดี โรหิตารชุน	บรรณาธิการ
30. ดร.ภูมิพัฒน์ มิ่งมาลัยรักษ์	บรรณาธิการ
31. ดร.รัตนา ยาวิเลิง	บรรณาธิการ
32. ดร.วรัญญา ยิ่งยงค์ศักดิ์	บรรณาธิการ
33. ดร.วิทน์มณฑาทิร พุทธวโรตม์ผล	บรรณาธิการ
34. ดร.วีระพงษ์ กิตติวงศ์	บรรณาธิการ
35. ดร.สมชาย จาดศรี	บรรณาธิการ
36. ดร.สันติ บุรณะชาติ	บรรณาธิการ
37. ดร.สิทธิชัย สีวิวัฒน์วงศ์	บรรณาธิการ
38. ดร.สุเทพ นิ่มสลาย	บรรณาธิการ
39. ดร.โสภา อำนวยรัตน์	บรรณาธิการ
40. ดร.อนุกุล มะโนทน	บรรณาธิการ
41. ดร.อรัญย์ภาค พิทักษ์พงษ์	บรรณาธิการ
42. นายชำนาญ แสงแก้ว	เลขานุการ
43. นางสาววิศรา คลังน่วม	ผู้ช่วยเลขานุการ
44. นางสาวอัญชลี เทียมศรี	ผู้ช่วยเลขานุการ
45. นายณัฐ จันทร์บรรจง	ผู้ช่วยเลขานุการ

กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

โทรศัพท์ : 08 2629 1970 โทรสาร : 0 5446 6714

E-mail : prconference@up.ac.th

www.prc.up.ac.th